Bundel van de PS van 10 juli 2017

Agenda bijlagen

Aangenomen en aangehouden moties-amendement.pdf

Verworpen en ingetrokken moties-amendementen.pdf

Besluitenlijst PS 10 juli 2017

notulen PS 10-07-2017 def.docx

1 Opening en mededelingen.

uitnodiging Statenvergadering 10 juli 2017.pdf

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

Agenda PS 10-7-2017, met overzicht spreektijden.docx

2.a Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid VVD

2.b Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid SP

2.c Installatie en beëdiging duo-commissielid PvdD

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

3.b Lijst geheimhouding PS.

Lijst geheime stukken PS 10-07-2017.docx

4 Vaststelling openbare en geheime notulen van de vergadering van 29 mei 2017.

notulen PS 29-05-2017 -OPENBAAR- def.docx

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.

StrA NLM na 19-06-2017.docx

StrA RWW per 22 05 2017 tbv agendacie.docx

Stra M&F update 29 juni 2017.xlsx

StrA EEB juli 2017 -gewijzigd-.docx

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

PS 10-07-2017 mei ingek. stukken.docx

PS 10-07-2017 1 t-m 26 juni ingek. stukken.docx

7 Voortgangslijst van moties.

NB: na het Presidium van 19 juni jl., is er nog een extra afdoeningsvoorstel toegevoegd: (aangehouden) motie M39-2016.

memo PS lijst moties PS 10-07-2017 -aangevuld na Pres. 19-6-2017-.docx

lijst moties PS 10-07-2017 -nieuwe versie na pres. 17-6-.docx

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk (indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd):

8.a Omgevingsdienst IJmond, Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 (VD-34)

Brief GS aan PS. Voordracht zienswijze OD IJmond ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016.pdf

Begroting 2018 OD IJmond.pdf

Jaarstukken 2016 OD IJmond.pdf

Voordracht 34-2017 vd-besluit Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 Omgevingsdienst IJmond.docx

Advies cie NLM bij voordrachten zienswijzen financiële stukken Omgevingsdiensten.docx

Beantwoording vragen Commissie NLM over voordrachten zienswijze financiële stukken omgevingsdiensten.docx

8.b Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 (VD-35)

Brief GS aan PS. Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 OD NZKG.pdf

Eindrapportage 2016 Jaarverslag en -rekening OD NZKG.pdf

Meerjarenbegroting 2018-2021 OD NZKG.pdf

Voordracht 35-2017 vd-besluit Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016.docx

8.c Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 (VD-36)

Brief GS aan PS. Voordracht zienswijze jaarrekening 2016 en Begroting 2018 RUD Noord-Holland noord.pdf

Aanbiedingsbrief RUD NHN Jaarstukken 2016 en Begroting 2018.pdf

Begroting 2018 RUD NHN.pdf

Jaarstukken 2016 RUD NHN.pdf

Bijlage. Voorstel Resultaatbestemming 2016.pdf

Bijlage. Verslag van bevindingen account Jaarrekening 2016 RUD NHN.pdf

Bijlage. Controleverklaring onafhankelijke accountant RUD NHN.pdf

Bijlage. Actualisatie Begroting 2017 - 1e begrotingswijziging 2017 RUD NHN.pdf

Voordracht 36-2017 vd-besluit Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord, Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016.docx

8.d Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek, Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 (VD-37)

Brief GS aan PS. Zienswijze op begrotingswijzigingen 2017 en Begroting 2018 OFGV.pdf

Aanbiedingsbrief OFGV financiële stukken.pdf

Aanbiedingsbrief OFGV aan PS met verzoek om zienswijzen.pdf

Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek.pdf

Concept-Begroting 2018 Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek.pdf

Kadernota 2018 Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek.pdf

Bijlage. Voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 OFGV.pdf

Voordracht 37-2017 vd-besluit Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016.docx

8.e Tussentijdse kredietaanvragen projecten uit het PMO 2017-2021 (VD-39)

Brief bij voordracht Tussentijdse kredietaanvraag projecten uit PMO 2017-2021.pdf

Voordracht 39-2017 vd-besl Tussentijdse kredietaanvragen projecten uit het PMO 2017-2021.docx

8.f Concept-begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018 (VD-43)

aanbiedingsbrief concept begroting.pdf

Concept begroting 2018.pdf

Voordracht 43-2017 vd-besluit Concept-begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018.docx

8.g Benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (VD-44)

Voordracht 44-2017 vd-besluit Benoeming plv. bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.docx

2016-06-06 Advies benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke R....pdf

8.h Wijzigen reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies Noord-Holland 2015 (VD-42)

Voordracht 42-2017 vd-besluit Wijzigen RvO Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.docx

8.i Aanwijzen lid Coördinatie Overleg Europa (VD-38)

Voordracht 38-2017 vd-besluit Aanwijzen lid Coördinatie Overleg Europa.docx

8.j Vergaderschema PS en Statencommissies 2018 (VD-41)

Vergaderschema 2018 PS en commissies.pdf

Voordracht 41-2017 vd-besl Vergaderschema PS en Statencommissies 2018.docx

9 Jaarstukken 2016 (VD-40)

Aanbiedingsbrief.pdf

Jaarrekening 2016.pdf

Productenrealisatie 2016.pdf

brief GS aan PS addendum -getekend-.pdf

Addendum Jaarrekening 2016.pdf

getekende controleverklaring provincie NH.pdf

verslag van bevindingen getekend 2016.pdf

Brief GS Bestuurlijke reactie op verslag van bevindingen van EY bij controle Jaarrekening 2016.pdf

Voordracht 40-2017 vd-besluit Jaarstukken 2016.docx

-oud- Beantwoording technische vragen inzake de jaarrekening 2016.docx

-nieuw- Beantwoording technische vragen inzake de jaarrekening 2016 inclusief nagekomen en vervolgvragen cie RWW.pdf

NLM: uittreksel concept-verslag NLM 19-06-2017 bij de Jaarstukken 2016.docx

RWW: Uittreksel concept-verslag RWW 19-06-2017 bij de Jaarstukken 2016.docx

EEB: Uittreksel concept-verslag EEB 12-06-2017 bij de Jaarstukken 2016.docx

M&F: voorvisie verslag cie M&F 12-06-2017 -dit stuk ook bijgevoegd bij Kaderbrief-.docx

Beantwoording technische vragen cie RWW inzake Jaarstukken.pdf

Beantwoording vragen EEB 12 juni 2017 Jaarstukken/Kaderbrief Aandelen Meerwind.docx

10 Kaderbrief 2018 (VD-45)

In de eerder aan u verzonden Kaderbrief is in de tabel op pagina 29 een omissie geconstateerd welke GS heeft gecorrigeerd. De gewijzigde Kaderbrief met brief van GS treft u bij deze stukken aan.

Brief GS aan PS. Kaderbrief 2018.pdf

Voordracht 45-2017 vd-besluit Kaderbrief 2018.docx

-oud- Beantwoording technische vragen inzake de Kaderbrief 2018.docx

-nieuw- Beantwoording technische vragen inzake de Kaderbrief 2018 incl. nagekomen en vervolgvragen cie RWW.pdf

NLM: Uittreksel concept-verslag NLM 19-06-2017 bij de Kaderbrief 2018.docx

RWW: Uittreksel concept-verslag RWW 19-06-2017 bij de Kaderbrief 2018.docx

EEB: Uittreksel concept-verslag EEB 12 -06-2017 bij de Kaderbrief 2018.docx

M&F: voorvisie verslag cie M&F 12-06-2017 -zelfde stuk als bijgevoegd bij Jaarstukken-.docx

brief GS gewijzigde Kaderbrief 2018.pdf

Kaderbrief 2018 -gewijzigd-.pdf

Brief GS Duurzame landbouw n.a.v. bespreking Kaderbrief NLM 19-06-2017.pdf

Beantwoording vragen EEB 12 juni 2017 Jaarstukken/Kaderbrief Aandelen Meerwind.docx

M31-2017 D66 impuls fietsbeleid.pdf

M35-2017GroenLinks duurzame zeehavens.pdf

M40-2017 PvdD natuurinclusieve landbouw.pdf

M45-2017 -aangehouden-CU-SGP realiseren fietssnelwegen.pdf

M48-2017 PvdA Smart Mobility.pdf

11 Tweede actualisatie PMI (VD-46)

brief GS inzake Tweede actualisering PMI 2017-2021.pdf

Stand van zaken projecten PMI 2017-2021.pdf

Voordracht 46-2017 vd-besluit Tweede actualisatie PMI.docx

Brief GS inzake aansluiting Heiloo A9.pdf

Gewijzigd voorstel A9 Heiloo.docx

12 Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie (VD-47)

Brief GS inz. voordracht ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie.pdf

Ontwikkelingsperspectief .pdf

Actieagenda.pdf

Voordracht 47-2017 vd-besluit Ontwikkelperspectief circulaire economie.docx

Advies EEB 12 juni 2017 bij voordracht ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie.docx

13 Zienswijzen financiële stukken recreatieschappen (VD-48)

Brief GS inz. voordracht financiele stukken recreatieschappen.pdf

Bijlage voordracht zienswijzen recreatieschappen.pdf

Voordracht 48-2017 vd-besluit Financiële stukken recreatieschappen.docx

Advies EEB 12 juni 2017 bij voordracht zienswijzen financiële stukken recreatieschappen.docx

13.a Financiële jaarstukken Recreatieschap Spaarnwoude

Brief Recreatieschap Spaarnwoude inz. anbieding financiele stukken.pdf

Begrotingswijziging Spaarnwoude SPW 2017.pdf

Begrotingswijziging Spaarnwoude SGP 2017.pdf

Jaarrekening 2016 Spaarnwoude.pdf

Programma begroting 2018 Spaarnwoude SGP.pdf

Programma begroting 2018 Spaarnwoude SMG.pdf

Programma begroting 2018 Spaarnwoude SPW.pdf

13.b Financiële jaarstukken Recreatieschap Twiske Waterland

Brief recreatieschap Twiske-Waterland inz. financiele stukken.pdf

Jaarrekening 2016 Twiske.pdf

Jaarrekening 2016 Waterland.pdf

Begrotingswijziging Waterland.pdf

Begrotingswijziging Twiske.pdf

Begroting 2018 Waterland.pdf

Begroting 2018 Twiske.pdf

13.c Financiële jaarstukken Recreatieschap Groengebied Amstelland

Brief Groengebied Amstelland inz. aanbieding financiele stukken.pdf

Jaarrekening Groengebied Amstelland 2016.pdf

Begrotingswijziging 2017 Groengebied Amstelland.pdf

Programma begroting Groengebied Amstelland 2018.pdf

13.d Financiële jaarstukken Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Brief RAUM inz. aanbieden financiele stukken.pdf

Begrotingswjziging 2017 De Buitenlanden.pdf

Begrotingswijziging 2017 RAUM.pdf.pdf

Programmabegroting 2018 RAUM.pdf

Programmabegroting De Buitenlanden 2018.pdf

Jaarrekening RAUM incl. de Buitenlanden 2016.pdf

13.e Financiële jaarstukken Plassenschap Loosdrecht

Begroting LSD 2018.pdf

14 Onderzoeksrapport 'Natuurlijk bevoegd Noord-Holland' Randstedelijke Rekenkamer (VD-49)

Eindrapport Natuurlijk Bevoegd Noord-Holland Randstedelijke Rekenkamer.pdf

Bijlage 1. 5-minutenversie rapport Natuurlijk bevoegd N-H.pdf

Voordracht 49-2017 vd-besluit Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Natuurlijk bevoegd.docx

Advies commissie NLM bij voordracht aanbevelingen Rekenkameronderzoek Natuurlijk bevoegd.docx

Brief GS Onderzoeksrapport RRK Natuurlijk bevoegd n.a.v. bespreking NLM 26-06-17.pdf

A8-2017 CDA aanpassen compensatiebeleid.pdf

Voordracht 49-2017 vd-besluit GEAMENDEERD Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Natuurlijk bevoegd.docx

15 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder (VD-50)

Brief GS aan PS bij voordracht Definitieve VVGB windmolenpark Groetpolder.pdf

bijlage motivering besluit OD NZKG.pdf

bijlage concept nota van antwoord.pdf

bijlage herstructurering windpark Groetpolder.pdf

zienswijze WFJ Metz.pdf

zienswijze J Koppen.pdf

zienswijze DAS rechtsbijstand namens Meijer Postma en Verstraten.pdf

zienswijze Unive rechtshulp namens S de Joode en J. Heling.pdf

zienswijze J Stammes namens R Spalling en A Plukker.pdf

zienswijze J Stammes en JM Stammes-Leenders.pdf

zienswijze J Stammes namen PP Stammes en M Stammes-Betjes.pdf

zienswijze Veltman nmns Knook, De Vries, Numan enz.pdf

Voordracht 50-2017 vd-besluit Verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder.docx

Advies cie RWW aan PS 2017 07 10 Voordracht definitief VVGB Windmolenpark Groetpolder.docx

Brief omwonenden windpark Groetpolder aan GS en PS inzake participatie omwonenden.pdf

16 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum - Tata (VD-51)

Brief GS aan PS bij voordracht definitieve vvgb windpark Ferrum.pdf

bijlage motivering besluit OD NZKG.pdf

bijlage concept nota van antwoord.pdf

bijlage ruimtelijke onderbouwing.pdf

Voordracht 51-2017 vd-besluit Verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum.docx

Advies cie RWW aan PS 2017 07 10 Voordracht definitief VVGB Windmolenpark FerrumTata.docx

17 Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord Holland (VD-52)

Brief GS aan PS met herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord Holland.pdf

Bijlage 19 Addendum bij toelichting PIP Netuitbreiding.docx

Bijlage 2 Verbeelding 1.pdf

Bijlage 2 Verbeelding 2.pdf

Bijlage 2 Verbeelding 3.pdf

Bijlage 2 Verbeelding 4.pdf

Bijlage 2 Verbeelding 5.pdf

Bijlage Technische onderbouwing Raad van State beroep Mul en Marcelis.pdf

Voordracht 52-2017 vd-besluit Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland.docx

Advies cie RWW aan PS 2017 07 10 Voordracht Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland.docx

18 Gewijzigd initiatiefvoorstel Echte Groene Stroom van CU-SGP en advies GS hierop (NR-23)

Advies GS op aangepast initiatiefvoorstel Echte Groene Stroom van CU-SGP.pdf

Gewijzigd Initiatiefvoorstel Echt Groene Stroom.pdf

Besluit 23-2017 vd-besl DEF Initiatiefvoorstel CU-SGP Echte Groene Stroom voor de Provincie Noord-Holland.docx

Advies EEB 12 juni 2017 bij Initiatiefvoorstel Echte groene stroom.docx

19 Gewijzigd initiatiefvoorstel maatschappelijk inkopen naar een hoger plan PvdD en CU-SGP) en advies GS hierop (NR-24)

Reactie GS op gewijzigd Initiatiefvoorstel Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan.pdf

Besluit 24-2017 vd-besl DEF Initiatiefvoorstel PvdD en CU-SGP maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan.docx

Advies EEB 12 juni 2017 bij Initiatiefvoorstel Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan.docx

Initiatiefvoorstel nr. 24 -gewijzigd- Maatschappelijk verantwoord inkopen PNH.pdf

20 Vragenuur. (Het Statenlid dat tijdens dit vragenuur mondelinge vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter met een afschrift aan de statengriffier.)

21.* Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

M26-2017 -aangehouden- 50PLUS verduurzamen woningvoorraad.pdf

M30-2017 VVD preventie wildschade.pdf

21 Sluiting.

A8/10-7-2017 14

AANGENOMEN

Amendement Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk Bevoegd'

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, ter bespreking van het Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk Bevoegd',

besluiten het besluit onder punt 1

GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen;

te laten **vervallen**,

en het volgende besluit toe te voegen:

GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat **zo mogelijk** een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen:

en gaan over tot de orde van de dag.

Willemien Koning (CDA)

Andrea van Langen (VVD)

Nico Papineau Salm (PvdA)

Claudia Weemhoff (D66)

M 26/10-7-'17
Vr 9/11 0
Aangehouden

Motie vreemd aan de orde van de dag: **stimuleren verduurzamen woningvoorraad in de sociale sector Noord-Holland**

Inleiding:

Het Rijk heeft tot en met 2020 160 miljoen euro extra subsidie beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsmaatregelen in de gebouwde omgeving. Dit bedrag is beschikbaar via de investeringssubsidie duurzame energie (SDE). Deze subsidies zijn bedoeld voor particuliere woningbezitters en ondernemers. De verduurzaming van de sociale voorraad loopt echter achter bij die van particuliere woningen. Deze verduurzaming kan zijn: het isoleren van gevels, muren, kruipruimten, daken, gemeenschappelijke ruimtes, vervanging van gaskachels door aansluiting op CV's, vervanging van enkel glas door dubbel isolatie (HR) glas en waar mogelijk het plaatsen van zonnepanelen. De provincie heeft als aanjager van woningbouwplannen en in het kader van de energietransitie hierin ook een rol en dient ervoor te zorgen dat ook de sociale voorraad in Noord-Holland in 2020 minimaal over het energielabel B beschikt en in 2030 over label A, aangezien verduurzaming van de sociale voorraad ook voor een groot deel bijdraagt aan de energietransitie van de Provincie Noord-Holland.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 10 juli 2017

Constaterende dat:

- de verduurzaming van de sociale woningvoorraad achterblijft bij die van de particuliere woningvoorraad;
- woningcorporaties zich niet voldoende inspannen om te komen tot een duurzame sociale woningvoorraad voor 2020 c.q. 2030 naar een label B c.q. label A;
- verduurzaming van de sociale woningvoorraad goed is voor milieu, economie en werkgelegenheid;
- verduurzaming van de sociale woningvoorraad goed is voor het wooncomfort, besparing op woonlasten en energiezuiniger is, dus beter voor het milieu.

Verzoeken het College:

- gemeenten en woningcorporaties aan te sporen de sociale huurvoorraad voor 2020 te verduurzamen en te voorzien van minimaal label B en in 2030 van label A;
- een bijeenkomst te organiseren in het najaar van 2017 bij de provincie voor alle betrokken partijen die zich bezighouden met verduurzaming van de sociale voorraad, zodat dit urgente onderwerp door de provincie Noord-Holland op de kaart wordt gezet;
- alle communicatiemiddelen daarvoor te gebruiken en waar mogelijk samenwerking te zoeken met andere betrokken partners;
- daarvoor aansluiting te zoeken met www.duurzamehuizenroute.nl, voor praktijkvoorbeelden voor particuliere woningbezitters, woningbouwcorporaties en gemeenten;
- Provinciale Staten een terugkoppeling te geven over de vorderingen op dit gebied.

En gaat over tot de orde van de dag,

Olga de Meij (50PLUS)
Jeff Leever (ONH)
Rosan Kocken (GroenLinks)
Anna de Groot (SP)

M30/10-7-2017

Vr 9/10

AANGENOMEN

Motie vreemd aan de orde van de dag

Onderwerp: tegemoetkoming preventie wildschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, gelezen hebbende de Kaderbrief 2018-2021,

constaterende dat:

- er ieder jaar meer wildschade wordt uitgekeerd aan boeren en tuinders en de Kaderbrief voor de komende jaren een flinke stijging voorziet;
- boeren en tuinders steeds meer en intensievere maatregelen moeten nemen om schade te voorkomen of te verminderen;
- er op dit moment geen goedgekeurd Faunabeheerplan is, waardoor wildschade verder toeneemt en onnodig meer weidevogelkuikens sterven als gevolg van predatie;
- er op dit moment geen landelijke, noch provinciale, noch gemeentelijke tegemoetkoming is in de kosten van preventieve maatregelen door boeren en tuinders ter voorkoming van wildschade, die de noodzaak tot faunabeheer mogelijk kan verminderen;
- voor de vergoeding van wildschade door de provincie preventieve maatregelen als voorwaarde worden gesteld;

van mening zijnde dat:

- de huidige schaderegeling voldoet als compensatieregeling, maar er daarnaast meer aandacht nodig is voor het ondersteunen van preventieve maatregelen
- het beheer van wildpopulaties achterblijft door het huidige (gebrek aan) beleid en een onwenselijke toename aan wildschade ontstaat;
- het wenselijk is te investeren in maatregelen ter preventie van schade (voorkomen is beter dan genezen) in het bijzonder op de percelen die "schadegevoelig" zijn;
- een tegemoetkoming in preventieve maatregelen op korte en lange termijn bijdraagt aan schadevermindering;

overwegende dat:

- de provincies nu via het IPO gaan inzetten op een landelijk advies voor gecoördineerd en gebiedsgericht preventiebeleid in samenwerking met de door de provincies ingestelde maatschappelijke adviesraad faunaschade;
- de Provincie Noord-Holland hierin een groot belang heeft vanwege het hoogste aantal schademeldingen van Nederland[1];

verzoeken het College:

- vaart te zetten via het IPO achter het onderzoek naar regelgeving voor gecoördineerd en gebiedsgericht beleid voor faunabeheer met daarin een tegemoetkoming aan boeren- en tuinders ten behoeve van het nemen van preventieve maatregelen tegen wildschade;
- PS regelmatig (minimaal elk kwartaal) te informeren via de commissie over de voortgang van dit onderzoek;

en gaan over tot de orde van de dag.

Andrea van Langen (VVD)

Willemien Koning (CDA)

Claudia Weemhoff (D66)

Aukelien Jellema (PvdA)

Zita Pels (GroenLinks)

[1] bron: https://www.faunaschade.nl

CU/SGP

Motie hoofdfietsnetwerk

AANGENOMEN M 31/10-7-2017

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op maandag 10 juli 2017,
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht Jaarrekening 2016 (VD-40),,

constateren dat:

- de jaarrekening 2016 een onderuitputting van de reserve fietsinfrastructuur 4,53 miljoen zichtbaar maakt;
- verbetering van de fietsinfrastructuur een breed gedragen wens is in de Provinciale Staten van Noord-Holland;
- Noord-Holland weliswaar heel veel goede fietspaden heeft, waaronder vele langs provinciale wegen, maar geen herkenbaar hoofdnetwerk voor de fiets;
- onderzoek in Denemarken aantoont dat het koppelen van het fietsnetwerk aan het netwerk van OV knooppunten zowel voor het OV, als voor de fiets gunstig is;
- de Vervoersregio Amsterdam momenteel onderzoek doet hoe haar hoofdfietsnetwerk er uit dient te gaan zien;
- gemeenten verantwoordelijk zijn voor hun eigen fietspaden, maar zij individueel niet verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de bovengemeentelijke fietsroutes;

overwegen dat:

- een ideale fietsroute zowel woon-werk als recreatief verkeer kan accommoderen, waardoor forensen gestimuleerd worden de fiets te nemen;
- een herkenbare route met bekende begin en eindpunten, zoals bijvoorbeeld Amsterdam-Zandvoort, het gebruik van de fiets voor langere afstanden kan stimuleren;

verzoeken het college het fietsbeleid een extra impuls te geven door:

- te onderzoeken hoe een herkenbaar provinciaal hoofdfietsnetwerk vorm kan krijgen, waarbij harmonie gezocht wordt met de ontwikkeling van het fietsnetwerk van de Vervoersregio Amsterdam;
- in dit onderzoek specifiek meenemen hoe de vermarkting van een hoofdfietsnetwerk kan worden opgepakt;
- een model te ontwikkelen voor (cofinanciering van) het oplossen van zwakke schakels in gemeentelijke fietspaden in het hoofdfietsnetwerk;
- voor de vaststelling van de begroting 2018 een tussenrapportage te geven over bovenstaande en deze rapportage zo goed mogelijk aan te laten sluiten aan de in ontwikkeling zijnde provinciale fietsvisie;

waarbij zij de uitvoeringskosten van de motie maximeren op 200.000 euro en deze dekken uit de reserve fietsinfrastructuur;

en gaan over tot de orde van de dag.

Andries Tijssens (D66)

Hermen de Graaf (CDA)

Michiel Klein (CU/SGP)

Marieke van Duijn (PvdA)

Servaz van Berkum (GL)

gewijzigd M35/10-7-2017 M35 (10)

AANGENOMEN

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND ChristenUnie SGP 50 PLUS

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de kadernota: investeringsimpuls Duurzame Zeehavens

Constaterende dat:

- GS op 5 januari 2016 de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens heeft vastgesteld;
- Voor de doelstelling 'Stimuleren circulaire economie' het volledige budget is besteed. Het totaal aangevraagde subsidiebedrag lag hoger dan het subsidieplafond voor deze doelstelling;
- Voor de doelstellingen waarvoor het subsidieplafond nog niet is bereikt GS aangeeft 'kansen te zien' en kansrijke projecten in beeld zijn;

Overwegende dat:

- Dit fonds bijdraagt aan het realiseren van schonere zeehavens; hetgeen een grote vooruitgang betekent van de leefomgeving;
- Het onaannemelijk is dat er geen kansrijke projecten meer een aanvraag zouden willen doen;

Vragen GS:

1) Wegens succes van het Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens, te onderzoeken hoe een nieuw investeringsimpuls, volgens voorwaarden van Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens 2016, kan worden opgericht;
2) Dit najaar ~~met een voorstel te komen~~ hierover te rapporteren

En gaat over tot orde van de dag

S. van Berkum
(GroenLinks)

Michel Klein
(ChristenUnie-SGP)

Olga de Meij
(50 plus)

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

gewijzigd M40/10-7-2017

AANGENOMEN

Motie Pilot Natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 juli 2017, ter bespreking van de Kaderbrief 2018;

constaterende dat:

- er recentelijk een bijeenkomst heeft plaatsgevonden over natuurinclusieve landbouw in het kader van Groen Kapitaal waarbij er veel enthousiasme voor deze vorm van landbouw werd geuit;
- de provincie Groningen een pilot natuurinclusieve landbouw heeft opgestart;

overwegende dat:

- het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat de huidige, intensieve landbouw het halen van natuurdoelen belemmert;
- in het coalitieakkoord de ambitie is opgenomen om de landbouw te verduurzamen;
- tijdens de bijeenkomst van Groen Kapitaal de behoefte werd geuit om de inhoudelijke kennis rondom natuurinclusieve landbouw te verdiepen, o.a. door onderzoek te doen naar de verdienmodellen voor boeren;

gehoord de discussie;

verzoeken het college van GS om:

- in 2018 een pilot naar Gronings voorbeeld te starten (Proberen) met natuurinclusieve landbouw,

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas

Bram van Liere

Partij voor de Dieren

16

M45/10-7-2017

Aangehouden

ChristenUnie SGP

GROENLINKS

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Realiseren van 2 fietssnelwegen voor 2020"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- de provincie in 2010 namens de gemeenten van het Rijk subsidie heeft gekregen voor de snelfietsroute Amsterdam-Haarlem
- deze route nog steeds niet is gerealiseerd
- het blijkbaar lastig is om gemeentegrensoverschrijdende routes te realiseren
- de provincie een coördinerende, stimulerende en faciliterende rol op zich kan nemen
- er nog veel meer kansen zijn voor snelfietsroutes in onze provincie (zie http://www.fietsfilevrij.nl/fietsroutes/)

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Realiseren twee extra fietssnelwegen voor 2020" op te nemen

en doen daarbij het voorstel:

- de kosten daarvan te dekken vanuit de bestaande reserves rondom fietsinfrastructuur / fietsimpuls.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

Servaz van Berkum,
GroenLinks

M 48/10-7-2017

AANGENOMEN

Motie Smart Mobility investeringen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 10 juli 2017,
hebben kennisgenomen van de statenvoordrachten Kaderbrief 2018-2021 (VD-45) en Tweede actualisatie PMI (VD-46),

constateren dat:

- met het vaststellen van de Kaderbrief 2018-2021 investeringen in Smart Mobility mogelijk worden gemaakt, hiervoor is in 2018 4,2 miljoen en in 2019 6,8 miljoen euro voorzien;
- verwacht mag worden dat in de toekomst de provincie als wegbeheerder en vervoersautoriteit zal blijven investeren in Smart Mobility;
- het PMI en PMO de veelheid van provinciale investeringen en onderhoudslasten inzichtelijk houden;
- het smart mobilitybeleid van de provincie Noord-Holland nu niet fietsinclusief is;

overwegen dat:

- het voor PS belangrijk is inzicht te hebben in de projecten waar de investeringen in Smart Mobility naar toe gaan;
- er behalve investeringen in de Smart Mobility ten behoeve van de automobilist, ook toepassingen mogelijk zijn ten behoeve van de fietser, het openbaar vervoer en de transportsector;
- multimodaliteit een extra impuls kan zijn voor Smart Mobility;
- het werkbezoek van de commissie Mobiliteit aan Kopenhagen heeft laten zien dat fietsinclusieve Smart Mobility in de praktijk goed werkt en daadwerkelijk bijdraagt aan betere doorstroming, veiligheid en leefbaarheid.

dragen het college op:

- te onderzoeken hoe, bij het selecteren van projecten voor Smart Mobility, een evenwichtige verdeling van de geplande investeringen per vervoersmodaliteit gerealiseerd kan worden;
- in analogie met het PMI ook de projecten voor Smart Mobility onder te brengen in een meerjarenprogramma waarover het college periodiek rapporteert, zodat deze projecten gevolgd en geëvalueerd kunnen worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marieke van Duijn (PvdA)

Andries Tijssens (D66)

Hermen de Graaf (CDA)

A6/10-7-2017 -1- Agpt 10

verworpen

AMENDEMENT

Amendement Kaderbrief 2018

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 juli 2017, behandelend de Kaderbrief 2018;

overwegende dat:

- voor het intensiteitsniveau van de VTH- taakuitvoering in het kader van de Wet natuurbescherming door Gedeputeerde Staten is gekozen voor het intensiteitsniveau 2. Faciliterend
- de leden van Provinciale Staten er door burgers regelmatig op gewezen worden dat er zowel bij de provincie Noord-Holland als de Noord-Hollandse gemeenten op onjuiste of tenminste discutabele wijze uitvoering gegeven wordt aan de bepalingen in de Wet natuurbescherming en de drie voorgangers van deze wet (Flora- en Faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998)
- Volgens het rapport van KplusV en Sweco van 1 februari 2017 het opschalen naar intensiteitsniveau 3. Proactief de volgende voordelen heeft:
    1. Nauwe betrokkenheid gemeenten bij uitvoering natuurwetgeving. Meer kennis bij gemeenten over inhoud en wet- en regelgeving
    2. Toename van aantal goede en complete aanvragen
    3. Handhaafbare besluiten
    4. Bevordering van het naleefgedrag en vermindering van de kans op ontstaan/voortbestaan van illegale situaties

van mening dat:

- Alleen een voldoende intensiteitsniveau van de VTH- taakuitvoering, in dit geval intensiteitsniveau 3, er toe kan leiden dat gemeenten en de provincie Noord-Holland de bepalingen in de Wet Natuurbescherming op een goede en correcte wijze kunnen uitvoeren en handhaven en illegale situaties voorkomen kunnen worden
- het aantrekken van meer personeel bij de RUD NHN hoogwaardige werkgelegenheid oplevert voor een aantal personen in deze sector

besluiten aan ontwerpbesluit nr. 45 het volgende toe te voegen:

- Besluitpunt 2: na '2018-2021' de zinsnede toe te voegen: “en voldoende geld vrij te maken voor het opschalen van de VTH- taakuitvoering van intensiteitsniveau 2. Faciliterend naar intensiteitsniveau 3. Proactief."
- Besluitpunt 4: achter het woord 'opgenomen' de zinsnede toe te voegen: ", met dien verstande dat in regel 0 gekozen wordt voor het opschalen van de VTH-taakuitvoering van intensiteitsniveau 2. Faciliterend naar intensiteitsniveau 3. Proactief."
- Besluitpunt 6: achter het woord 'stellen' de zinsnede toe te voegen: "met verwerking van de uit besluitpunt 2 en 4 volgende wijzigingen in regel 0 en de tabellen in de

paragrafen 5.3, 5.4 en 5.5

- Besluitpunt 7: Op basis van het in de Kaderbrief opgenomen uitgangspunt 'Nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen' het gevolg van besluitpunt 2 ontstane negatieve saldo van de Kaderbrief in de jaren 2018 en 2019 van € 0,49 miljoen uit de Algemene Reserve te dekken

Anna de Groot (SP) Fred Kramer (GroenLinks) Bram van Liere (PvdD)

A7/10-7-2017 10

verworpen

ChristenUnie SGP

Amendement bij agendapunt 10: Kaderbrief 2018 (VD-45)

Drie-en-een half miljoen euro voor Smart Mobility

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017,

besluiten om aan punt 4 van voordracht 2017-45 de volgende tekst toe te voegen:

", met dien verstande dat de bedragen voor smart mobility die genoemd worden in regel S op pagina 17 van de kaderbrief worden aangepast in 2,5 en 1 mln voor respectievelijk 2018 en 2019, en de daaruit volgende wijzigingen ook op andere plaatsen in de kaderbrief worden doorgevoerd."

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

Toelichting

Gezien de beknopte en globale beschrijving van de kosten en de verwachte resultaten van de investeringen in Smart Mobility is het prematuur nu reeds 11 miljoen euro ter beschikking te stellen voor dit onderwerp. Per motie wordt GS gevraagd een nadere onderbouwing te geven van de investeringen. Om lopende projecten niet te frustreren stelt PS wel al vast 3,5 miljoen euro ter beschikking voor de komende twee jaren.

M27/10-7-2017
Vr 9/10

Motie vreemd aan de orde van de dag: **stimuleren bouw tijdelijke behuizing** verworpen

Inleiding:

Gemeenten moeten flexibele woningen gaan inzetten en inrichten voor spoedzoekers. Dat betreft tijdelijke huizen voor mensen die urgent een sociale huurwoning nodig hebben. De VNG ondersteunt het initiatief van 'Platform opnieuw thuis' en Aedes, de koepel van woningcorporaties. Niet alleen asielzoekers hebben woonruimte nodig maar ook grote groepen andere mensen, zoals arbeidsmigranten, mensen in scheiding en dak- en thuislozen. ¾ van de gemeenten heeft hiervoor geen plannen. Dit moet en kan anders en het wordt tijd dat gemeenten en de provincie erkennen dat de vraag naar tijdelijke huisvesting blijvend is en de woningvoorraad hierop aangepast dient te worden. De gemeenten en de provincie hebben hierin een taak. De provincie dient bij aanvragen van gemeenten uit Noord-Holland medewerking te verlenen aan dit nieuwe fenomeen, aangezien de acute problematiek van tijdelijke huisvesting voor diverse groepen niet meer uit de samenleving is weg te denken.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 10 juli 2017

Constaterende dat:

- er grote groepen mensen (10% van de bevolking) zijn die met spoed (tijdelijk) een sociale huurwoning nodig hebben;

- de wachttijden voor sociale huurwoningen in de Randstad enorm hoog zijn;

- door het gebrek aan tijdelijke huisvesting mensen gedwongen zijn te huren in te dure vakantieparken of middels veel te dure onderhuur;

Overwegende dat:

- 'tijdelijke woningen' kunnen worden gerealiseerd in de vorm van containerwoningen, door het omzetten van kantoren, zorgcomplexen en andere gebouwen, etc.;

- deze 'tijdelijke woningen' kunnen dienen als tussentijds vangnet of voorlopige opstap naar een andere woning;

- dit flexibele segment een voorziening betreft bovenop de bestaande sociale huurvoorraad;

- de provincie er vooralsnog te weinig blijk van geeft het belang van deze flexibele woningcategorie te onderkennen.

Verzoeken het College:

- gemeenten in Noord-Holland te stimuleren een voorraad van deze 'tijdelijke woningen' neer te zetten voor de meest urgente woningzoekenden, in samenwerking met de VNG en Aedes;

- bij aanvragen van gemeenten voor tijdelijke woningen zo veel mogelijk medewerking te verlenen, zoals het helpen zoeken naar passende locaties;

- Provinciale Staten een terugkoppeling te geven over de vorderingen op dit gebied.

En gaat over tot de orde van de dag,

Olga de Meij (50PLUS)
Fred Kramer (GroenLinks)
Anna de Groot (SP)

M20/10-7-2017
Vr 9/10

SP GROEN LINKS NOORD-HOLLAND 50PLUS Ouderenpartij NH Sinds 1995

verwoepen

Motie

Vergadering Provinciale Staten van 10 juli 2017, agendapunt 2

Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

Motie vreemd aan de orde van de dag

Overzicht doelmatigheid opheffing bushaltes Haarlem-IJmond

Wij stellen u voor het volgende besluit te nemen:

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017,

overwegende dat:

- het Concept-vervoerplan Haarlem-IJmond 2018 van vervoerder Connexxion voornemens bevat tot het opheffen van bushaltes in het concessiegebied Haarlem-IJmond ;
- Connexxion als motief voor deze voornemens aanvoert dat opheffen van haltes geen doel is, maar kan dienen als middel om goede aansluitingen te creëren en de rijsnelheid te verbeteren ;
- aan een halte waar één passagier in- of uitstapt, het stoppen inclusief optrekken en afremmen circa 10 seconden kost, dat niet elke bus op elke halte stopt, en dat het gemiddelde rijtijdverlies van alle niet en wel aan zo'n stille halte stoppende bussen om en nabij de één seconde ligt ;
- de individuele passagier die niet meer van zo'n halte gebruik kan maken soms een kwartier extra looptijd krijgt, hetgeen in het algemeen een verslechtering van de service betekent en voor mensen die moeilijk ter been zijn zelfs het gebruik van de bus onmogelijk kan maken ;
- bij de voornemens niet is aangegeven hoeveel de rijsnelheid per haltering en als *gemiddelde* voor alle op een dag passerende bussen toeneemt na opheffing van de in het Concept-vervoerplan met name genoemde haltes ;
- evenmin is aangegeven welke invloed de opheffing van deze haltes concreet heeft op de regelmaat in de uitvoering van de dienstregeling ;
- voorts voorbij lijkt te worden gegaan aan het gegeven dat in busdienstregelingen altijd een zekere marge en flexibiliteit is ingebouwd, omdat zich bijvoorbeeld op een niet opgeheven halte ook ineens dertig instappers tegelijk kunnen aandienen ;

verzoeken gedeputeerde staten:

1. ten behoeve van provinciale staten in overleg met Connexxion een overzicht op te stellen van de volgens het Concept-vervoerplan Haarlem-IJmond 2018 op te heffen haltes, en daarbij voor elk van deze haltes aan te geven het rijtijdverlies per haltering en het gemiddeld rijtijdverlies voor alle op een dag passerende bussen alsmede het economisch nut van de halteopheffing ;
2. Connexxion te verzoeken deze haltes te behouden, ten minste tot nadat de statencommissie Mobiliteit & Financiën over dit overzicht overleg hebben gevoerd met gedeputeerde staten.

J.M. Bruggeman S. van Berkum O.A.C. de Meij J.H. Leever

M 29/10-7-2017
Vr 9/10
Verworpen

MOTIE VREEMD

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 10 juli 2017

constaterende dat:
-het vaststellen van de provinciale zienswijze op een herindelingsadvies van gemeenten een bevoegdheid is van het college van Gedeputeerde Staten;
-het college van Gedeputeerde Staten, vanwege de vele zienswijzen uit Spaarndam, die de herindeling steunen, maar tegelijkertijd het feit dat de gemeente Haarlem en de Dorpsraad Spaarndam pleiten voor het opnemen van een grenscorrectie ten faveure van Haarlem bij de herindeling, Provinciale Staten heeft verzocht het herindelingsadvies van de gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer en de zienswijze van Gedeputeerde Staten te bespreken in de commissie EEB van 12 juni 2017;
-bij genoemde commissiebehandeling gebleken is dat Provinciale Staten in principe de herindeling steunen;

voorts overwegende dat:
- de gemeente Haarlem en de Dorpsraad Spaarndam pleiten voor het opnemen van een grenscorrectie om het dorp Spaarndam in zijn geheel bij Haarlem in te delen;
- de mening van de bevolking van Spaarndam over al of niet een grenscorrectie is niet door de gemeente is gepeild;
- duidelijke signalen bestaan dat de bevolking in meerderheid deze grenscorrectie wenst;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- in de brief aan de Minister een passage op te nemen over de mogelijke grenscorrectie Spaarndam en de Minister te adviseren een peiling te houden in Spaarndam over het draagvlak voor deze grenscorrectie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Carlien Boelhouwer (SP)
Michiel Klein (CU/SGP)
Alwin Hietbrink (GroenLinks)
Bram van Liere (Partij voor de Dieren)
Olga de Meij (50+)

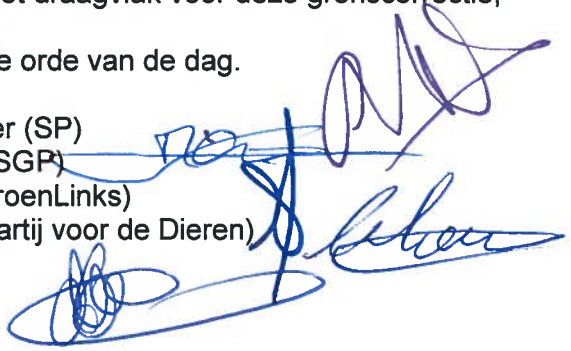

M 32/10-7-2017 10

Verworpen

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND ChristenUnie SGP Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de kadernota

constaterende dat:

- In Noord-Holland één kolencentrale actief is, de Hemweg 8 van NUON/Vattenfall;
- In de afgelopen 2 PS-vergaderingen is gesproken over het initiatief #hemweg, dat tot doel heeft deze kolencentrale zo snel mogelijk te sluiten;
- Inmiddels een bedrag van ruim 5.000.000,-- is bijeengebracht door burgers, bedrijfsleven én overheden;
- Verschillende deskundigen inschatten dat een bedrag van tien miljoen euro voor een sluiting zou volstaan;[1]
- Gedeputeerde Staten van Noord-Holland o.a geen financiële ruimte ziet (PS 10 april 2017) en zich bovendien op het standpunt heeft gesteld dat provinciale inzet in dit kader 'prematuur' is (PS 29 mei 2017);
- Greenpeace op 26 juni 2017 een rapport heeft gepresenteerd waaruit de gezondheidseffecten van de Hemweg blijken en dat die alarmerend zijn: jaarlijks sterven 30 mensen vroegtijdig, krijgen 20 mensen chronisch bronchitis en zijn er 740 astma-aanvallen bij kinderen, de centrale leidt daarbij tot aanzienlijke maatschappelijke en economische schade: De Hemwegcentrale is 'goed' voor 11.580 dagen ziekteverzuim per jaar en dat kost de samenleving opgeteld €90 miljoen aan gezondheidszorg;

Voorts constaterende dat

- De aandelen Meewind zijn verkocht waarmee een opbrengst van € 4.581.036,02 is gerealiseerd waarvan GS EUR 2.018.036,-- voornemens is toe te voegen aan de algemene reserve, een reserve waarin reeds ruim EUR 100.000.000,-- zit;

Van mening dat

- De provincie Noord-Holland de gezondheidseffecten en maatschappelijke kosten die de Hemwegcentrale met zich brengt, niet kan en mag negeren;
- De opbrengst van de Meewind aandelen, die verband houden met duurzame energie, niet aan de algemene reserve moet worden toegevoegd, maar in een duurzaam project moet worden geïnvesteerd.
- Het agenderen van het belang van versnelde sluiting een onvoldoende krachtig signaal is en Noord-Holland onwaardig, o.a. gelet op het commitment dat andere overheden tentoonspreiden;
- Met een provinciale bijdrage een snelle sluiting eens te meer in zicht komt;
- De provincie deze kans niet kan en mag laten lopen;

Draagt Gedeputeerde Staten op:

- Zich actief uit te spreken en in te zetten voor sluiting van de centrale;
- € 2.000.000 niet te storten in de algemene reserve, maar te bestemmen voor een bijdrage aan de sluiting van de Hemweg.

En gaat over tot de orde van de dag,

R.P.M. Kocken (GroenLinks) L. Vermaas (Partij van de Dieren) Michel Klein (ChristenUnie- SGP)

[1] http://www.volkskrant.nl/economie/experts-sluiting-amsterdamse-kolencentrale-goedkoper-dan-eigenaar-nuon-beweert~a4481109/

10

M33/ 10-7-2017

verworpen

Motie stimuleringsfonds natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de kadernota

Constaterende dat:

- Boeren belangrijke partners zijn in het behoud van het landschap en in het herstel van de biodiversiteit;
- Boeren die overschakelen naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering zorgen voor een beter klimaat en een mooier landschap;
- De gezondheid van omwonenden gebaat is bij een meer extensieve veehouderij zoals vastgesteld door het RIVM; [i]
- De vraag naar biologische producten toeneemt en de provincie boeren de kans moet geven op deze vraag in te spelen;
- De overstap van een reguliere bedrijfsvoering naar natuurinclusieve bedrijfsvoering risicovol is voor de boer;

Van mening dat:

- De provincie Noord-Holland boeren moet ondersteunen in de omschakeling naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering;

Draagt het College op:

- Een stimuleringsfonds in te stellen voor natuurinclusieve maatregelen voor boeren in geheel Noord-Holland;
- Voor dit stimuleringfonds passende voorwaarden op te stellen en breed in te zetten op natuurinclusieve maatregelen, onder andere gericht op maaien, zaaien en dierenwelzijn;
- In dit stimuleringsfonds 2 miljoen euro te storten, ten laste van de vrijvallende gelden uit de voorziening bodemsanering.

En gaat over tot de orde van de dag,

A. Hietbrink (GroenLinks)

---

i http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2017/Juni/Veehouderij_en_Gezondheid_Omwonenden_aanvullende_studies_Analyse_van_gezondheidseffecten_risicofactoren_en_uitstoot_van_bio_aerosolen

gewijzigd M 34 / 10-7-2017

(10)

Verwoepen

GROEN LINKS

Motie circulaire economie toevoegen aan HIRB & niet benutte deel van 2016 daarvoor oormerken

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen in vergadering op 10 juli 2017,

Constaterende dat

1. In de Kaderbrief 2018 (waar?) staat dat in 2016 de vanuit de HIRB (subsidieregeling Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) een bedrag van EUR 1.000.000,-- niet zal worden uitgekeerd;
2. De HIRB tot doel heeft bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen en aantrekkelijker te maken;
3. De HIRB regeling tot op heden geen mogelijkheid biedt voor subsidiëring die het circulair maken van bestaande bedrijventerreinen bevordert, terwijl de omslag naar een circulaire economie inmiddels steeds meer provinciale aandacht krijgt;
4. Het college van Gedeputeerde Staten heeft aangekondigd dit geld te besteden aan 'Techportcenter Innovation Warehouse', waarbij GS stelt dat "de ontwikkeling (...) past in het provinciaal beleid tot verbetering van de aansluiting Arbeidsmarkt en Onderwijs";

Overwegende dat

5. Het niet meer dan logisch is dat bij de komende herstructurering circulaire economie een rol van betekenis zal krijgen;

En dat

6. Gedeputeerde Bond onlangs (EEB 21 november 2016) nog stelde dat HIRB bijzonder succesvol is: "één van de mooiste programma's die ooit zijn opgestart door de provincie". Volgens dezelfde gedeputeerde is "HIRB een van de beste en goedlopende programma's, alle jaren overtekend". Onttrekking van gelden aan die reserve ligt daarom niet in de rede;
7. Het doel van de HIRB en het doel dat GS nastreeft met haar voorgenomen bijdrage aan Techportcenter niet verenigbaar zijn;

Concluderende dat

- De regeling HIRB aanvulling behoeft zodat ook voor het circulair maken van bedrijventerreinen een beroep op deze regeling kan worden gedaan;
- Dat de voorgestelde besteding ten behoeve van Techportcenter niet middels de HIRB behoort te worden gefinancierd omdat het hier gaat om verschillende provinciale doelen;

Draagt Gedeputeerde Staten op:

- De regeling HIRB aan te vullen met de mogelijkheid om subsidiering aan te vragen voor het bevorderen van circulariteit van bestaande bedrijventerreinen;
- En voorts af te zien van financiering van Techport met geld uit de HIRB, en het daarvoor thans bestemde bedrag te oormerken voor aanvragen die de circulariteit van bedrijventerreinen bevorderen.

En gaan over tot de orde van de dag

R.P.M. Kocken, statenlid GroenLinks

M36/10-7-2017 10

ingetrokken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de kadernota: investeringsimpuls Duurzame Zeehavens voor kleine projecten

Constaterende dat:

- GS op 5 januari 2016 de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens heeft vastgesteld;
- Er geen subsidie wordt verstrekt voor aanvragen lager dan 5000 euro;

Van mening dat:

- Kleine duurzame projecten juist ook inspirerend kunnen zijn;
- Kleine projecten een aanjaagfunctie kunnen hebben;
- Ook kleine projecten kunnen bijdragen aan innovatie;
- Ook kleine projecten ondersteuning verdienen,

Draagt GS op:

1) Ook een (sub) investeringsimpulsfonds Duurzame Zeehavens voor kleine projecten op te zetten;
2) Dit najaar met een voorstel te komen.

En gaat over tot orde van de dag

S. van Berkum
(GroenLinks)

Olga de Meij
(50 plus)

10

M37 / 10-7-2017

verwerpen

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie verkennend onderzoek PMO koppeling

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 april 2017, ter bespreking van de Kaderbrief 2018;

constaterende dat:

- in het coalitieakkoord de volgende onderdelen zijn opgenomen: "voor onderhoud en beheer van nieuwe wegen reserveren wij tijdig geld" en "...risico's kunnen worden opgevangen zonder dat dit een effect heeft op de lopende begroting.";

overwegende dat:

- bij provincie Flevoland er een koppeling is met Motorrijtuigenbeasting (MRB) en Infraprojecten;
- in voorgaande jaren PMO budgetten verhoogd moesten worden door areaal uitbreiding en indexering;
- de Provincie Noord-Holland een 8 jarige budgetdoorrekening maakt waarin verwachte kosten worden meegenomen;

zijn van mening dat:

- Provincie Noord-Holland streeft naar een stabiele begroting en daardoor geen verhoging van MRB verwacht wordt door deze koppeling;
- de PMO koppeling een extra voorziening is voor een stabiele meerjarendekking voor onvoorziene kosten in deze begroting;

gehoord de discussie;

verzoeken het college van GS om:

- Een verkenning te doen voor een koppeling tussen de PMO begroting en de opcenten MRB;

en gaan over tot de orde van de dag.

F.A.S. Zoon
Partij voor de Dieren

A.E. van Liere
Partij voor de Dieren

10

M38/10-7-2017

verworpen

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Kaderbrief 2018;

constaterende dat:
- de provincie Noord-Holland op 22 december 2015 een zienswijze heeft ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan "Verplaatsing pluimveebedrijf het Kippenhok";
- de Gemeenteraad van Hollands Kroon dit bestemmingsplan heeft vastgesteld en beroep open staat tot 4-8-2017;
- dit plan de vestiging van een intensieve veehouderij voor 549.999 vleeskuikens mogelijk maakt;

overwegende dat:
- in 2009 na het burgerinitiatief 'Stop veefabrieken in Noord-Holland' en een aangenomen motie in Provinciale Staten een voorloper van dit plan voor een kippenfabriek voor 1,6 miljoen vleeskuikens is tegengehouden;
- het bedrijf niet de benodigde onherroepelijke vergunning heeft voor de Wet Natuurbescherming en dit plan daarom niet had mogen worden vastgesteld;
- dit plan met de huidige aanvraag niet kan voldoen aan de Wet Dieren en daarmee niet aan de PRV;
- hiermee onvoldoende gevolg is gegeven aan de zienswijze van de provincie;

van mening dat:
- zienswijzen van de provincie serieus genomen dienen te worden;
- het van belang is dat zorgvuldig de hand wordt gehouden aan het provinciaal ruimtelijk beleid;

gehoord de discussie,

dragen het College van Gedeputeerde Staten op:
- beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan "Verplaatsing pluimveebedrijf Het Kippenhok";

en gaan over tot de orde van de dag.

10

M 39/10-7-2017

Verwerpen

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Kaderbrief 2018;

constaterende dat:
- de provincie voornemens is 11,9 miljoen bij te dragen in regel Y Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen aan het plaatselijke gebiedsakkoord;
- de Oostelijke Vechtplassen grote natuurwaarden herbergen en zijn aangewezen als Natura 2000 gebied voor, onder meer, de IJsvogel en de Grote Karekiet;

overwegende dat:
- een vaarroute van de drukbevaren Loosdrechtse Plassen naar de Wijde Blik wordt overwogen door natuurgebied en drinkwatergebied Loenderveense plas en mogelijk de Vuntus;
- zowel de waterverbinding via een aan te leggen sluis, als de toegenomen recreatiedruk via de vaarroute, een bedreiging zijn voor het drinkwater en de natuurwaarden;

van mening dat:
- een vaarverbinding door de Loenderveense plas of de Vuntus onwenselijk is;

gehoord de discussie,

dragen het College van Gedeputeerde Staten op:
- te voorkomen dat er een vaarroute wordt gerealiseerd door de Vuntus of de Loenderveense plas;

en gaan over tot de orde van de dag.

10

M41/10-7-2017

Verworpen

ChristenUnie SGP

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Oprichten taskforce oplossen wachtlijsten biologische boeren"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- verschillende grote zuivelcoöperaties momenteel een wachtlijst hanteren voor veehouders die willen overschakelen naar een biologische bedrijfsvoering
- het gewenst is dat boeren die een extra bijdrage willen leveren aan de provinciale doelen rondom natuur, milieu en landbouw dat ook kunnen doen
- de vraag nog steeds groter is dan het aanbod biologische zuivel
- vele partijen een rol hebben in het oplossen van dit probleem
- de provincie een rol heeft in de regionale economie en op die manier een regierol kan vervullen

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Oprichten Taskforce oplossen wachtlijsten biologische boeren" op te nemen

en doen daarbij het voorstel:

- daarvoor een jaarlijks bedrag van 0,1 mln op te nemen in de begroting voor 2018 en 2019.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

Linda Vermaas
Partij voor de Dieren

M42/10-7-2017

ingetrokken

ChristenUnie SGP

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Realiseren proefproject Zon-op-water"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- het van belang is de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie te vergroten
- de provincie streeft naar een mix van vormen van energieopwekking
- zonnepanelen op water in onze waterrijke provincie wellicht kansen biedt
- een zorgvuldige landschappelijke inpassing belangrijk is
- er op Texel inmiddels een project gerealiseerd gaat worden op een bezinkbak van een rioolwaterzuivering
- het belangrijk is om ervaringen op te doen rondom praktische, organisatorische, esthetische en juridische aspecten

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Realiseren proefproject zon-op-water" op te nemen

en doen daarbij het voorstel:

- daarvoor een bedrag van 0,1 mln op te nemen in de begroting voor 2018.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

M 43 / 10-7-2017 10

ChristenUnie SGP verworpen

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Energieneutraal renoveren van 1000 woningen"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- energiebesparing een belangrijke pijler is van het klimaatbeleid van de provincie
- om het doel "alle bebouwing in 2050 energieneutraal" te halen tussen 1-1-2018 en 31-12-2050 gemiddeld 19 woningen per werkuur energieneutraal gemaakt moeten worden
- deze enorme opgave om een grote versnelling van het huidige tempo vraagt
- de provincie eerder heeft laten zien daar een stimulerende rol in te kunnen vervullen via de succesvolle regeling "Duurzaam renoveren, uitvoeringsregeling subsidie NH 2015"

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Energieneutraal renoveren van 1.000 woningen" op te nemen (termijn)

en doen daarbij het voorstel:

- daarvoor een reserve te vormen in de orde van grootte van 5 mln euro

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

10

M 44 / 10-7-2017

ChristenUnie SGP

verworpen

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Fairtrade in Noord-Holland"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- verschillende gemeenten in de provincie Fairtrade gemeente zijn of zich inzetten dit te worden
- de provincie Maatschappelijk Verantwoord Inkopen hoog in het vaandel heeft staan en Fairtrade één van de manieren is om daar invulling aan te geven
- een inventarisatie heeft geleerd dat de provincie met beperkte personele inzet de titel "Fairtrade provincie" zou kunnen verwerven

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Oprichten werkgroep stimulering Fairtrade" op te nemen

en doen daarbij het voorstel:

- daarvoor een jaarlijks bedrag van 0,1 mln op te nemen in de begroting voor 2018 en 2019.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

10

M 46/10-7-2017

ChristenUnie SGP

verworpen

Motie beleidsambitie Kaderbrief "SMART projectplan Smart mobility"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- smart mobility een bijdrage kan leveren aan het beter benutten van de bestaande infrastructuur
- dit kan leiden tot een vermindering van de economische, milieu- en maatschappelijke kosten van congestie
- dit tevens de noodzaak om nieuw wegen aan te leggen kan verkleinen
- dat de onderbouwing van het voorstel om 11 mln te investeren in Smart Mobility beknopt en weinig concreet is

verzoeken GS:

- een concreet en SMART geformuleerd plan te schrijven waarin de kosten en verwachte resultaten van investeringen in Smart Mobility worden geschetst

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

10

M47/10-7-2017

ChristenUnie SGP

verworpen

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Verbetering OV op het platteland"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- regelmatige lijndiensten op het platteland steeds minder vanzelfsprekend zijn
- bij inschrijving op OV-concessies door vervoerders afwegingen gemaakt moeten worden tussen besteding voor het OV in buitengebieden en OV op drukke lijnen
- dit over het algemeen weinig ruimte geeft aan experimenten die het OV op het platteland verbeteren

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Impuls OV platteland" op te nemen, met als doel om samen met vervoerders experimenten te doen rondom maatregelen die het openbaar vervoer in het landelijk gebied te verbeteren

en doen daarbij het voorstel:

- daarvoor een bedrag van 1 mln euro te reserveren

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

M 4g/10-7-2017 -1-
(10)
CU_SGP
verworpen

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

Motie Stimuleringsfonds Stiltegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de Kadernota 2018

Gehoord:

- De bespreking in de commissie NLM d.d. 26 juni 2017 over het rapport Versterking Stiltegebiedenbeleid Noord-Holland, april 2017;

Overwegende dat:

- Het belang van stiltegebieden voor de gezondheid en het welzijn van de mensen - waaronder beleving van natuur en landschap- breed gedeeld wordt;
- Het staande beleid voor stiltegebieden moeilijk van de grond komt, mede vanwege het gebrek aan (geoormerkte) middelen[1] om dat beleid uit te (doen) voeren en daarop adequaat te kunnen toezien en handhaven;
- GS niet de intentie hebben om stiltegebieden af te waarderen, maar juist zoveel mogelijk te behouden[2];
- Er nog geen integraal voorstel tot versterking van het stiltegebiedenbeleid voorligt, terwijl er tal van concrete maatregelen mogelijk zijn om de geluidssituatie in de onderscheiden stiltegebieden (39) te verbeteren;
- Voor zover het stiltegebieden betreft op het grondgebied van gemeenten, diverse maatregelen onder verantwoordelijkheid van die gemeenten vallen, zoals het gebruik van 'stil asfalt';
- Er ook andere 'stakeholders' zijn die geacht worden *mede* zorg te dragen voor het bewaren van de stilte in de natuurgebieden, maar daartoe niet in staat zijn zonder aanvullende financiering van de provincie;

---

[1] Zo is er bij de RUD NH 0.1. fte beschikbaar voor de desbetreffende VTH-taken
[2] Gedeputeerde Tekin NLM 26-6-2017

Van mening dat:

- Verschillende 'stakeholders' een stimulans, resp. aanvullende middelen nodig hebben om zorg te dragen voor verbetering van de geluidssituatie in stilte-/natuurgebieden en dat die stimulans al op korte termijn kan en moet worden gegeven;

besluiten:

Gedeputeerde Staten op te dragen:

1. Bij de begroting 2018 een voorstel voor te leggen voor oprichting van een fonds 'Stimulering Stiltegebieden', waar gemeenten en organisaties belast met het (mede)beheer van 'stiltegebieden', een beroep op kunnen doen.

Toelichting: Het fonds is bestemd voor medefinanciering (voor gemeenten: co-financiering) van b.v. de meerkosten van het gebruik van stil asfalt, andere geluidswerende of -reducerende bronmaatregelen, akoestische schermen en beplanting, gebieds- en waarschuwingsbebording, kosten vrijwillige handhavers, tegemoetkoming boswachters, e.d.

2. Bij aanvang een bedrag van tenminste 1 miljoen Euro in het fonds te storten, ten laste van de vrijvallende gelden uit de voorziening bodemsanering.

Toelichting: Het is de bedoeling om, aansluitend op het te ontwikkelen integrale beleid, per gebied een raming te maken van de kosten van gebied-specifieke maatregelen en het fonds jaarlijks aan te vullen met een zelfde bedrag, voor zo lang die maatregelen medefinanciering behoeven.

De Statenleden

Fred Kramer (GroenLinks)
Alwin Hietbrink (GroenLinks)
Bram van Liere (Partij voor de Dieren)
Anna de Groot (SP)
Michel Klein (CU-SGP)

(10)
MSO/10-7-2017

verworpen

Motie weidevogels

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de kadernota

overwegende dat:

- Er een intensivering nodig is voor het weidevogelbeheer om de populatie weidevogels in stand te houden en te herstellen;
- Noord-Holland daarin een bijzonder verantwoordelijkheid heeft omdat in onze provincie 15% van de Europese populatie van de grutto broedt en de provincie dus een grote rol speelt in de bescherming van deze vogel;
- De provincie een weidevogelschouw gaat houden die alle succes en faalfactoren in kaart moeten brengen;
- Er naar alle waarschijnlijkheid extra middelen nodig zijn om de faalfactoren aan te pakken;
- GS na de schouw zo snel als mogelijk aan de slag moet kunnen gaan met een actieplan voor het verbeteren van de habitat voor weidevogels;

Draagt GS op:

- Om na de schouw zo spoedig mogelijk een actieplan op te stellen voor het verbeteren van de habitat van weidevogels in samenspraak met relevante maatschappelijke organisaties zoals de Vogelbescherming, Landschap Noord-Holland en de nieuwe collectieven voor agrarisch natuurbeheer;
- Om alvast 1 miljoen euro te reserveren voor de uitvoeringsmaatregelen, ten laste van de vrijvallende gelden uit de voorziening bodemsanering,

En gaat over tot de orde van de dag

A. Hietbrink (GroenLinks)

MSI/10-7-2017
verworpen

GROENLINKS NOORD-HOLLAND
SP
Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland
ChristenUnie SGP
50PLUS

Motie PIP Netwerkuitbreiding Noord-Holland-Noord

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen in vergadering op 10 juli 2017,

Constaterende dat

1. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 1 februari 2017 heeft geoordeeld dat in het Inpassingsplan Netwerkuitbreiding Noord-Holland-Noord onvoldoende gemotiveerd is waarom gekozen is voor het aanleggen van een deel van het tracé aan de oostkant van de Molenweg en niet is gekozen voor een alternatief tracé op een kwart van de westelijke percelen van de Molenweg (langs de grens van de bufferzone aldaar);
2. In het thans aan PS voorgelegde tweede herstelbesluit de keuze voor aanleg aan de perceelgrens van de percelen aan oostzijde van de Molenweg en niet door een kwart van de percelen aan de westkant van de Molenweg niet overtuigend is gemotiveerd;

Overwegende dat

3. Een onvoldoende draagkrachtige motivering zal leiden tot een nieuwe gang naar de Raad van State die tot gevolg kan hebben dat een derde herstelbesluit nodig zal zijn, hetgeen een aanzienlijke vertraging in de aanleg van het tracé en daarmee in het operationeel worden van windmolenpark Wieringermeer met zich brengt;
4. het ook in algemeenheid onwenselijk is dat een derde herstelbesluit nodig zal zijn;
5. Het aannemelijk is, gelet op het belang dat de perceeleigenaren aan de westzijde hebben bij de aanleg van de kabel, dat tegen aanleg van het tracé over die percelen, geen onoverkomelijke bezwaren zullen leven;

Concluderende dat

- Dat een degelijke motivering van de keuze voor het tracé over de oostelijke percelen van de Molenweg thans geboden maar niet voorhanden is;
- Een motivering voor verlegging van het tracé wél voorhanden is;

Draagt Gedeputeerde Staten op:

1. Het voorliggende tweede herstelbesluit in te trekken;

2. Een herzien tweede herstelbesluit aan PS voor te leggen, waarbij het tracé ter hoogte van de Molenweg in Middenmeer wordt verlegd van de oostelijke percelen van de Molenweg naar de westzijde de Molenweg aldaar.

R.P.M. Kocken (GroenLinks)

O. de Meij (50plus).

A. de Groot (SP)

M. Klein (Christenunie-SGP).

L. Vermaas (PvdD).

En gaan over tot de orde van de dag

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

ChristenUnie SGP

Motie aansluiting Green Deal Circulair Inkopen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 juli 2017, ter bespreking van het initiatiefvoorstel maatschappelijk inkopen naar een hoger plan;

constaterende dat:

- de huidige Green Deal Circulair inkopen (GD159) is verlengd tot 1-1-2018;
- er opgeroepen wordt vanuit Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen om aan te sluiten bij deze Green Deal;

overwegende dat:

- aansluiten bij de huidige lopende Green Deal niet automatisch betekent dat de nieuwe Green Deal getekend wordt;

zijn van mening dat:

- Provincie Noord-Holland streeft naar samenwerking tussen bedrijfsleven en overheid;
- Circulair Inkopen aansluit bij de doelstellingen die de provincie heeft;

gehoord de discussie;

verzoeken het college van GS om:

- aansluiting te zoeken bij de huidige Green Deal Circulair Inkopen;
- positief insteek te hebben bij het ondertekenen van de toekomstige Green Deal Circulair Inkopen;
- de Statencommissie voor 1 maart 2018 te informeren over de stand van zaken m.b.t. de aankomende Green Deal Circulair Inkopen;

en gaan over tot de orde van de dag.

F.A.S. Zoon — Partij voor de Dieren

M.C.A. Klein — ChristenUnie-SGP

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

B e s l u i t e n l i j s t P S

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : *10 juli 2017*
Voorzitter : *dhr. J.W. Remkes*
Griffier : *mw. K. Bolt*

1. Opening en Mededelingen.
- Mw. Jellema (PvdA) is afwezig en dhr. Papineau Salm (PvdA) arriveert later.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.
Het voorstel om agendapunt 13 (Financiële stukken recreatieschappen) te "hameren" wordt ingewilligd.

Bij dit agendapunt zijn de volgende **moties** ingediend en aangehouden/aangenomen:

Motie 26/10-07-17 door de fracties: 50PLUS, ONH, GL en SP
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
- gemeenten en woningcorporaties aan te sporen de sociale huurvoorraad voor 2020 te verduurzamen en te voorzien van minimaal label B en in 2030 van label A;
- een bijeenkomst te organiseren in het najaar van 2017 bij de provincie voor alle betrokken partijen die zich bezighouden met verduurzaming van de sociale voorraad, zodat dit urgente onderwerp door de provincie Noord-Holland op de kaart wordt gezet;
- alle communicatiemiddelen daarvoor te gebruiken en waar mogelijk samenwerking te zoeken met andere betrokken partners;
- daarvoor aansluiting te zoeken met www.duurzamehuizenroute.nl, voor praktijkvoorbeelden voor particuliere woningbezitters, woningbouwcorporaties en gemeenten;
- Provinciale Staten een terugkoppeling te geven over de vorderingen op dit gebied.

Motie 26 wordt aangehouden.

Motie 30/10-07-17 door de fracties: VVD, CDA, D66, PvdA en GL
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
- vaart te zetten via het IPO achter het onderzoek naar regelgeving voor gecoördineerd en gebiedsgericht beleid voor faunabeheer met daarin een tegemoetkoming aan boeren- en tuinders ten behoeve van het nemen van preventieve maatregelen tegen wildschade;
- PS regelmatig (minimaal elk kwartaal) te informeren via de commissie over de voortgang van dit onderzoek.

Tegen **motie 30** stemt de fractie: PVV en GL.

2a. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid VVD.
Dhr. Tan (VVD) wordt voorgedragen en benoemd tot (tijdelijk) statenlid van de provincie Noord-Holland.
Dhr. Tan heeft in handen van de voorzitter de eed afgelegd.

2b. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid SP.
Dhr. Haijen (SP) wordt voorgedragen en benoemd tot (tijdelijk) statenlid van de provincie Noord-Holland.
Dhr. Haijen heeft in handen van de voorzitter de belofte afgelegd.

2c. Installatie en beëdiging duo-commissielid PvdD.
Mw. Visser (PvdD) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid.
Mw. Visser heeft in handen van de voorzitter de belofte afgelegd.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging ontvangen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling openbare notulen en geheime notulen van 29 mei 2017.
De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst Ingekomen stukken.
De Lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Vaststelling lijst moties.
De voorzitter stelt voor de lijst conform het voorstel van het Presidium vast te stellen.

8. Hamerstukken.

8a. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst IJmond.
Voordracht 34

Provinciale Staten besluiten:
geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienen.

8b. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
Voordracht 35

Provinciale Staten besluiten:
Als zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar voren te brengen dat:

- wordt ingestemd met het terugbetalen van het positieve rekeningresultaat voor het

boekjaar 2016 van € 452.651, zijnde het aandeel van de provincie Noord-Holland in de oprichtingskosten en een deel van de inrichtingskosten;
- de Omgevingsdienst in de loop van 2017 nieuwe efficiencydoelstellingen gaat formuleren voor de periode 2018 tot en met 2021.

De **PvdD** wenst aantekening tegen de voordracht te hebben gestemd.

8c. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord.
Voordracht 36

Provinciale Staten besluiten:
Met betrekking tot de voorgestelde jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de RUD NHN:
Akkoord te gaan met de door de RUD NHN voorgestelde jaarrekening en resultaatbestemming 2016, en de Begroting 2018;
De zienswijze op de voorgestelde jaarrekening en resultaatbestemming 2016, en de Begroting 2018 vast te stellen;
Uiterlijk 11 juli 2017 de zienswijze op de voorgestelde jaarrekening en resultaatbestemming 2016, en de Begroting 2018 aan het Dagelijks Bestuur van de RUD NHN toe te sturen.

8d. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek.
Voordracht 37

Provinciale Staten besluiten:
Met betrekking tot de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de OFGV:
Akkoord te gaan met de door de OFGV voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018;
De zienswijze op de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 vast te stellen;
Uiterlijk 11 juli 2017 de zienswijze op de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 aan het Dagelijks Bestuur van de OFGV toe te sturen.

8e. Tussentijdse kredietaanvragen projecten uit het PMO 2017-2021.
Voordracht 39

Provinciale Staten besluiten:
1. Voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021 de volgende kredieten beschikbaar te stellen voor een totaalbedrag van € 3.690.000, waarvan kredieten wegen € 1.050.000 en kredieten vaarwegen € 2.640.000.

Ten laste van de kapitaallasten investeringen Wegen (totaal € 1.050.000):

a. N520b-02, vervangen KW 25C34 in combinatie met de N520b-01 € 400.000
b. N516a-02, vervangen KW 25b16 € 650.000

Ten laste van de kapitaallasten investeringen Vaarwegen totaal (€ 2.640.000):

a. K20/10/09a-01, vervangen oever vaarwegvak 6 € 840.000
b. K20N-05, Koopvaardersschutsluis, herstelwerkzaamheden kolk- en damwand sluis € 1.200.000

c. K20N, vervangen Stolperbasculebrug € 600.000

Bedrag ten laste van kapitaallasten investeringen wegen en vaarwegen € 3.690.000

2. Het krediet Weginfrastructuur 2013 (inclusief openbaar vervoersinfrastructuur) van € 14.360.000 met € 150.000 te verlagen naar € 14.210.000.

8f. Concept-begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018.
Voordracht 43

Provinciale Staten besluiten:
geen gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2018 van de Randstedelijke Rekenkamer en instemmend te reageren.

8g. Benoeming plv. bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.

Provinciale Staten besluiten:
De heer M.M.S. (Michael) Mekel, geboren 2 januari 1968, te benoemen tot plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer voor de duur van zes jaar met ingang van 19 juli 2017;

Met dien verstande dat als vóór het einde van deze benoemingstermijn - in het kader van de uit te voeren evaluatie van het huidige bestuursmodel in 2019 – een college van de Randstedelijke Rekenkamer als bestuursmodel wordt geïntroduceerd door middel van een aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling, de benoeming van de heer Mekel daarmee eindigt.

De vergoeding met ingang van 17 juli 2017 vast te stellen op 20% van schaal 17 max. op voet van artikel C4 van de CAP uitgaande van een werkweek van gemiddeld 7,2 uur. Voor het overige zijn de bepalingen uit de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer inzake de plaatsvervangend bestuurder van toepassing.

8h. Wijzigen Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere Werkzaamheden van PS en Statencommissies Noord-Holland 2015.
Voordracht 42

Provinciale Staten besluiten:
Artikel I
het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 als volgt te wijzigen:

A.
In artikel 1 wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel 1 door een puntkomma een onderdeel toegevoegd, luidende:

j. actualiteit: een onderwerp, geagendeerd op verzoek van één of meerdere leden, met een spoedeisend karakter.

B.

Artikel 14, derde lid komt te luiden:
3. Na het vaststellen van de agenda worden actualiteiten behandeld en de volgorde na behandeling van de reguliere onderwerpen is als volgt: vragenuur, interpellaties, fractiedebatten en de behandeling van moties over niet op de agenda opgenomen onderwerpen.

C.

Artikel 41 komt te luiden:
Artikel 41. Interpellatie

1. Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.
2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.
3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
4. Een interpellatie kan maximaal één uur duren.
5. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de interpellatie.
6. De voorzitter verleent aan de interpellant het woord om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.
7. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de interpellant desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.
8. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de interpellant, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.
9. Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.

D.

Artikel 48 komt te luiden:
Artikel 48. Actualiteit

1. Het verzoek tot het houden van een actualiteit wordt uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp en de reden van spoed.
2. De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.
3. Het presidium toetst de actualiteit op spoedeisendheid en geeft hieromtrent een advies aan Provinciale Staten. Er is sprake van spoedeisendheid wanneer beraadslaging of besluitvorming in een volgende Statenvergadering overbodig of niet meer aan de orde zou zijn, bijvoorbeeld door besluitvorming van derden.

4. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een actualiteit te kunnen houden, is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
5. Een actualiteit beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarbij gebruik wordt gemaakt van het door de griffie verstrekte sjabloon.
6. Een actualiteit kan gericht zijn op het verkrijgen van een uitspraak van Provinciale Staten door middel van het indienen van een motie.
7. Een actualiteit wordt afgehandeld in dezelfde vergadering als die waarvoor de desbetreffende actualiteit is ingediend.
8. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de actualiteit.
9. De voorzitter verleent aan de aanvrager van de actualiteit het woord om de actualiteit aan de orde te stellen en desgewenst één of meer vragen aan Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen.
10. Desgewenst verleent de voorzitter het woord aan andere leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning voor een reactie of ter beantwoording van een vraag en vervolgens krijgt de aanvrager van de actualiteit desgewenst het woord om te reageren of aanvullende vragen te stellen.
11. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om te reageren op het onderwerp of hetzij aan de indiener, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

E.

Artikel 53, eerste lid komt te luiden:

1. De notulen van een besloten vergadering worden overeenkomstig artikel 13, derde lid, van dit reglement verzonden.

Artikel II
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin het wordt geplaatst.

8i. Aanwijzen lid Coördinatie Overleg Europa.
Voordracht 38

Provinciale Staten besluiten:
De heer J. H. Leever (ONH) te benoemen als lid van de commissie Coördinatie Overleg Europa.

8j. Vergaderschema PS en Statencommissies 2018.
Voordracht 41

Provinciale Staten besluiten:
1. het bijgevoegde vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies ten behoeve van 2018 vast te stellen;
2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen de Planning en Control-kalender te baseren op het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies 2018.

8k. Financiële stukken recreatieschappen.
Voordracht 48

Provinciale Staten besluiten:

1. Kennis te nemen van de jaarrekeningen 2016 en in te stemmen met de concept begrotingswijzigingen 2017 en de conceptbegrotingen 2018 van:
   - Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
   - Recreatieschap Groengebied Amstelland,
   - Recreatieschap Twiske- Waterland,
   - Recreatieschap Spaarnwoude,
   - Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

   In de financiële stukken van de Noord-Hollandse recreatieschappen ontbreken goede onderbouwingen van het verloop van de bestemmingsreserves en daaraan gekoppeld de noodzaak van verhoging van de participantenbijdrage, zijn de toelichtingen op afwijkingen van de begrotingen matig en zijn er vraagtekens bij de haalbaarheid van uitvoering van doorgeschoven projecten in het volgende jaar. Voor een 'frisse blik' op de financiële stukken stellen wij voor om een nieuwe accountant te kiezen.
   In de financiële stukken van Plassenschap Loosdrecht is een betere toelichting gewenst op de financieringsbehoefte in verhouding tot de verwachte investeringen tot 2021. Daarnaast is het de vraag of er iets wordt gedaan aan de neerwaartse meerjarige ontwikkeling van de solvabiliteit.

2. Onderstaande zienswijzen op de conceptbegrotingswijzigingen 2017 en de conceptbegrotingen 2018 vast te stellen.

a. Wij verzoeken de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland en Spaarnwoude om bij de najaarsrapportage 2017 het verloop van de bestemmingsreserves te onderbouwen met een meerjarenraming van de bestedingen en hierbij tevens de noodzaak van verhoging van de participanten bijdragen te onderbouwen.
b. Wij verzoeken de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland en Spaarnwoude om bij de begrotingswijziging 2017 en najaarsrapportage 2017 betere toelichtingen te geven op de oorzaken en gevolgen van afwijkingen van de begrotingen en daarbij specifiek aandacht te besteden aan de haalbaarheid van de uitvoering van doorgeschoven projecten in het volgende jaar en wat de gevolgen hiervan zijn op de meerjarenraming van de bestedingen binnen de bestemmingsreserves.
c. Wij verzoeken de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland en Spaarnwoude de maatschappelijke ontwikkelingen te volgen door een aanbesteding te doen voor een nieuwe accountant.
d. Wij verzoeken het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. toe te lichten hoe de meerjarenprognose (tot 2021) van de financieringsbehoefte zich verhoudt tot de verwachte investeringen tot 2021.
e. Wij vragen het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. of het voornemens is om de neerwaartse meerjarige ontwikkeling van de solvabiliteit bij te sturen.
f. Wij attenderen de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland, Spaarnwoude en Plassenschap Loosdrecht op de wijziging in het besluit begroten en verantwoorden provincies en gemeenten (BBV)

waardoor vanaf 2018 ook investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd dienen te worden.

3. De zienswijzen op de conceptbegrotingswijzigingen 2017 en de conceptbegrotingen 2018 toe te sturen aan de dagelijkse besturen van de onder 1. genoemde recreatieschappen.

9. Jaarstukken 2016.
Voordracht 40.

Provinciale Staten besluiten:

1. De jaarstukken 2016 vast te stellen;

1. Kennis te nemen van het accountantsverslag 2016 van EY en de reactie van GS daarop;

2. De volgende bedragen te bestemmen:

- € 2.269.000 voor Uitgestelde Intenties uit 2016;
- € 426.887 voor Agrarische Natuur- en Landschapsbeheer en kleine natuurbeheerders toe te voegen aan gelijkluidende begrotingspost in begrotingsjaar 2017;
- € 150.000 voor Pilotprojecten weidevogels toe te voegen aan gelijkluidende begrotingspost in begrotingsjaar 2017;
- € 431.271 voor de aanpak van Groen Kapitaal en dit bedrag toe te voegen aan gelijkluidende begrotingspost in begrotingsjaar 2017;
- € 547.780 toe te voegen aan Reserve Groen;
- € 2.316.354 toe te voegen aan Reserve Actieprogramma 2010;

3. Het voordelig rekeningresultaat van € 38,04 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve;

4. Het krediet Strategische Grondaankopen met € 17 miljoen te verlagen van € 97 miljoen naar € 80 miljoen.

Tegen **voordracht 40** stemt de fractie: PVV.

10. Kaderbrief 2018.
Voordracht 45

Bij dit agendapunt zijn de volgende **moties** ingediend en aangehouden/aangenomen:

Motie 31/10-07-17 door de fracties: D66, PvdA, CDA en GL
Dictum:
Verzoeken het college het fietsbeleid een extra impuls te geven door:

- te onderzoeken hoe een herkenbaar provinciaal hoofdfietsnetwerk vorm kan krijgen, waarbij harmonie gezocht wordt met de ontwikkeling van het fietsnetwerk van de Vervoersregio Amsterdam;
- in dit onderzoek specifiek meenemen hoe de vermarkting van een hoofdfietsnetwerk kan worden opgepakt;
- een model te ontwikkelen voor (cofinanciering van) het oplossen van zwakke schakels in gemeentelijke fietspaden in het hoofdfietsnetwerk;
- voor de vaststelling van de begroting 2018 een tussenrapportage te geven over bovenstaande en deze rapportage zo goed mogelijk aan te laten sluiten aan de in ontwikkeling zijnde provinciale fietsvisie;

waarbij zij de uitvoeringskosten van de motie maximeren op 200.000 euro en deze dekken uit de reserve fietsinfrastructuur.

Tegen **motie 31** stemt de fractie: VVD, PVV en 50PLUS

Motie 35/10-07-17 door de fracties: GL, CU-SGP en 50PLUS
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- wegens succes van het Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens, te onderzoeken hoe een nieuw investeringsimpuls, volgens voorwaarden van Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens 2016, kan worden opgericht;
- dit najaar hierover te rapporteren

Tegen **motie 35** stemt de fractie: PVV

Motie 40/10-07-17 door de fracties: PvdD en GL
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- in 2018 een pilot naar Gronings voorbeeld proberen te starten met natuurinclusieve landbouw

Tegen **motie 40** stemt de fractie: PVV

Motie 45/10-07-17 door de fracties: CU-SGP en GL
Dictum:
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Realiseren twee extra fietssnelwegen voor 2020" op te nemen

en doen daarbij het voorstel:

- de kosten daarvan te dekken vanuit de bestaande reserves rondom fietsinfrastructuur/fietsimpuls

M**otie 45** wordt aangehouden.

Motie 48/10-07-17 door de fracties: PvdA, D66 en CDA
Dictum:
Dragen het college op:

- te onderzoeken hoe, bij het selecteren van projecten voor Smart Mobility, een evenwichtige verdeling van de geplande investeringen per vervoersmodaliteit gerealiseerd kan worden;
- in analogie met het PMI ook de projecten voor Smart Mobility onder te brengen in een meerjarenprogramma waarover het college periodiek rapporteert, zodat deze projecten gevolgd en geëvalueerd kunnen worden.

Tegen **motie 48** stemt de fractie: PVV

Provinciale Staten besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten van de kaderbrief 2018.

2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2018- 2021.

3. In te stemmen met het begrotingsbeleid op basis van het criterium duurzaam structureel en reëel evenwicht.

4. In te stemmen met de voorgestelde beleidsontwikkelingen en beleidsambities die in deze kaderbrief zijn opgenomen.

5. Kennis te nemen van de bijlage m.b.t. het bestedingsplan reserve bedrijfsvoering.

6. De kaderbrief 2018 vast te stellen.

Tegen **voordracht 45** stemt de fractie: PVV, CU-SGP, SP en GL.

11. Tweede actualisatie PMI. Voordracht 46

De volgende hebben zich v.w.b. voordracht 46 van beraadslaging en stemming onthouden: PVV, SP, GL, CU-SGP, PvdD, ONH en 50 plus.

Provinciale Staten besluiten:

aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 46-2017 | Tweede Actualisatie PMI 2017-2021 als **besluitpunt 4 toe te voegen:**

4. voor de uitvoering van het PMI 2017-2021 het volgende krediet beschikbaar te stellen, op voorwaarde dat de gemeenten Alkmaar, Heiloo en Castricum hun aandeel in de dekking daadwerkelijk ter beschikking stellen:

o. alg-13 Aansluiting A9 Heiloo (verhoging krediet) € 3.000.000,=

€ 1.500.000 komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid

€ 1.500.000 wordt gedekt uit bijdragen van derden

1. voor de uitvoering van het PMI 2017-2021 de volgende kredieten (exclusief BTW) beschikbaar te stellen, die -na aftrek van bijdragen van derden/ subsidies/dekking uit eigen reserves- ten laste komen van de kapitaallasten van het PMI:
   a. Blauwe Golf vervolg (verhoging krediet) € 220.000,=
      Het totale bedrag wordt gedekt uit de apparaatskosten.
   b. alg-40 Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland (verhoging krediet) € 710.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
   c. HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (verhoging krediet) € 400.000,=
      Het totale bedrag wordt gedekt door bijdragen van derden.
   d. HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, gedeelte Stationsplein-Fokker Logistics Park (v/h Fokkerweg-Schiphol Rijk), gemeente Haarlemmermeer (verhoging krediet) € 2.600.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid.
   e. N197-02 Reconstructie Velsertraverse (vanaf hmp. 3,5) t/m de oostelijke aansluiting A22 (verhoging krediet) € 325.000,=
      Het totale bedrag wordt gedekt door bijdragen van derden.
   f. N236-06 Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Gein Zuid, gemeente Amsterdam (verhoging krediet) € 500.000,=
      € 425.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en € 75.000,= wordt gedekt door bijdragen van derden.
   g. N241-13 Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik (voorbereidingskrediet) € 6.100.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
   h. N242-19 Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk, inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard € 1.710.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
   i. N243-06 Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland (voorbereidingskrediet) € 6.000.000,=

Het totale bedrag komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid.

j. N247-16 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 € 40.300.000,=
€ 22.667.500,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en € 17.632.500,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

k. N504-09 Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242, gemeente Langedijk € 3.565.000,=
€ 2.855.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI, € 355.000,= komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid en € 355.000,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

l. N509 Brug Oosthuizen (verhoging krediet) € 300.000,=
Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.

m. N517-01 Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam € 3.400.000,=
€ 1.564.769,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en € 1.835.231,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

n. N522-05 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel € 23.250.000,=
€ 18.000.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI, € 1.630.000,= komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid en € 7.370.000,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

Brutobedrag kredietaanvragen	€ 89.380.000,=
Bijdragen derden	€ 38.797.731,=
Nettobedrag ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI	**€ 50.582.269,=**

2. de volgende kredieten af te ramen:

	project nr.	projectnaam	verstrekt krediet	af te ramen bedrag	resterend krediet
a.	alg-25	Netwerkmanagement Noord-Holland	20.969.000	1.143.584	19.825.416
b.	N235-03	Bereikbaarbaarheid Waterland: maatregelen N235	27.550.000	1.300.000	26.250.000

3. het volgende krediet af te sluiten:

	project nr.	projectnaam	opengesteld in	krediet	uitgaven (afgerond)	niet uitgegeven
a.	alg-25	Netwerkmanagement Noord-Holland	2009	19.825.416	19.606.894	218.522

12. Ontwikkelingsperspectief circulaire economie. Voordracht 47

Provinciale Staten besluiten:
Het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie vast te stellen.

Tegen **voordracht 47** stemt de fractie: PVV.

13. Financiële stukken recreatieschappen.
Voordracht 48

Provinciale Staten besluiten:
Dit agendapunt toe te voegen aan de hamerstukken. (8K)

14. Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer "Natuurlijk bevoegd".
Voordracht 49

Provinciale Staten besluiten Geamendeerd (A-8):
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017;

besluiten:

GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen**;**

te laten vervallen en het volgende besluit onder punt 1 toe te voegen;

1. GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat **zo mogelijk** een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen:

2. GS te verzoeken om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming;

3. GS te verzoeken om een actueel overzicht bij te houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Tegen **voordracht 49** stemt de fractie: SP. PvdD. GL, PVV en CU-SGP.

15. Verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder.
Voordracht 50

De heer Leever (ONH) heeft zich v.w.b voordracht 50 van beraadslaging en stemming onthouden.

Provinciale Staten besluiten:
de verklaring van geen bedenkingen af te geven voor Windpark Groetpolder aan de Groetpolderweg in Lutjewinkel in de gemeente Hollands Kroon.

Tegen **voordracht 50** stemt de fractie: SP, PVV en 50PLUS.

16. Verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum (Tata).
Voordracht 51

Provinciale Staten besluiten:
De verklaring van geen bedenkingen af te geven voor Windpark Ferrum te Velsen.

Tegen **voordracht 51** stemt de fractie: PVV, 50PLUS en ONH.

17. Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland. Voordracht 52

De heer Leever (ONH) heeft zich v.w.b voordracht 52 van beraadslaging en stemming onthouden.

Provinciale Staten besluiten:

naar aanleiding van de uitspraak van 1 februari 2017 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (201603535/1/R2), het provinciaal inpassingsplan Netuitbreiding Kop van Noord-Holland zoals vastgesteld op 4 april 2016 als volgt te herstellen:

1. ***Het vernietigde plandeel bij de Rustenburgerweg 120 in Heerhugowaard opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel is vastgesteld op 4 april 2016 met in achtneming van de volgende wijzigingen:***

    - ***Verbeelding:***

        - ***ter hoogte van het perceel [Mul en Marcelis], Rustenburgerweg 120 Heerhugowaard, wordt een aanduiding 'diepte kabelverbinding' opgenomen' (bijlage 2):***

    - ***Regels:***

        - ***aan artikel 4.1 'Leiding-Hoogspanning', Bestemmingsomschrijving Lid e wordt toegevoegd: 'ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding' ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld';***

        - ***aan artikel 4.4.1 wordt een voorwaardelijke verplichting toegevoegd: 'Het is niet toegestaan de leiding in gebruik te nemen of te hebben als bedoeld in lid 4.1 onder a indien niet is voorzien in een aanleg van de kabelverbinding op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding'. "***

    - ***Toelichting:***

        - ***Aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij***

deze voordracht.

2. *Het vernietigde plandeel bij de Veenhuizerweg 3 en 3a in Heerhugowaard opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel is vastgesteld op 4 april 2016 met in achtneming van de volgende wijzigingen:*

    - *Verbeelding:*

        - *Ter hoogte van het perceel [Duijn], Veenhuizerweg 3 en 3a Heerhugowaard het tracé van de kabelverbinding binnen de grenzen van het PIP zoals vastgesteld op 4 april 2016 te wijzigen. E.e.a. conform in bijlage 2 opgenomen verbeelding;*

3. *Het vernietigde plandeel oostelijk van de Molenweg te Slootdorp (nabij de Slootvaart) opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel op 4 april 2016 is vastgesteld en daarbij de toelichting op de volgende wijze aan te vullen:*

    - *Toelichting: aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.*

4. *Het vernietigde plandeel bij de Molenvaart 539 en 541 te Breezand opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel is vastgesteld op 4 april 2016 met in achtneming van de volgende wijzigingen:*

    - *Verbeelding:*

        - *ter hoogte van het perceel [Ammerlaan], Molenvaart 539 en 541 te Breezand, wordt een aanduiding 'diepte kabelverbinding' opgenomen' (bijlage 2);*

    - *Regels:*

        - *aan artikel 4.1 'Leiding-Hoogspanning', Bestemmingsomschrijving Lid e wordt toegevoegd: 'ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding' ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld';*

        - *aan artikel 4.4.1 wordt een voorwaardelijke verplichting toegevoegd: 'Het is niet toegestaan de leiding in gebruik te nemen of te hebben als bedoeld in lid 4.1 onder a indien niet is voorzien in een aanleg van de*

kabelverbinding op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding'. "

- ***Toelichting:***

  - ***aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.***

5. ***Het vernietigde plandeel bij de Molenaart 543 te Breezand opnieuw vast te stellenop de wijze zoals dit plandeel op 4 april 2016 is vastgesteld en daarbij de toelichting op de volgende wijze aan te vullen:***

   - ***Toelichting: aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.***

6. ***De vernietigde planregels artikel 4, vierde lid aanhef en onder a, c en d gewijzigd vast te stellen ten opzicht van de vaststelling van dit plandeel op 4 april 2016 en wel op de volgende wijze:***

   - ***Regels (de vetgedrukte passages worden toegevoegd aan de regels):***

     - 4.4.1 Vergunningplicht

       Het is verboden op of in de in lid 4.1 onder a en b bedoelde gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

       a) het aanbrengen van beplantingen en bomen;

       b) het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;

       c) het indrijven van voorwerpen in de bodem;

       d) het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe in ieder geval worden gerekend afgraven, ontginnen, drainage en ophogen;

       e) het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

       f) het permanent opslaan van goederen.

Dit verbod geldt voor de onder a), c) en d) genoemde werken en werkzaamheden enkel voor zover de diepte van bovengenoemde werken en werkzaamheden meer bedraagt dan 0,80 m beneden maaiveld.

- 4.4.2 Uitzonderingen

  [Het verbod als bedoeld in artikel 4.4.1 is enkel van toepassing op de strook grond waar ten behoeve van TenneT een zakelijk recht dan wel een gedoogplicht kan worden gevestigd, met dien verstande dat na de vestiging daarvan, het aanlegvergunningstelsel uitsluitend betrekking heeft op de strook grond waar het zakelijk recht dan wel de gedoogplicht is gevestigd.]

  Het verbod als bedoeld in lid 4.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden die:

  a) verband houden met de aanleg van de betreffende hoogspanningsverbinding;

  b) reeds in uitvoering zijn of vergund zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het inpassingsplan;

  c) het normale onderhoud van de hoogspanningsverbinding en belemmeringenstrook of van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;

  d) het aanleggen van drainage tot een diepte van 1,00 m beneden maaiveld betreffen.

- Toelichting:
  - aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.

7. Daarbij te vermelden dat op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing is;

Tegen **voordracht 52** stemt de fractie: PVV, SP, GL, PvdD, CU-SGP en 50PLUS.

18. Gewijzigd initiatiefvoorstel “echte groene stroom” (CU-SGP).
Nummer 23

Provinciale Staten besluiten:

1. te onderzoeken hoe de provincie via haar stroominkoop en andere manieren kan bijdragen aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland;
2. een plan te maken waarin de resultaten van dit onderzoek worden gebruikt om additioneel duurzaam productievermogen te realiseren ter grootte van minimaal het elektriciteitsverbruik van de provincie Noord-Holland, met daarbij opgenomen een einddatum en duidelijk omschreven mijlpalen.

Tegen dit initiatiefvoorstel stemt de fractie: PVV

19. Gewijzigd initiatiefvoorstel “maatschappelijk verantwoord inkopen naar hoger plan” (PvdD-CU-SGP).
Nummer 24

Provinciale Staten besluiten:
dat zij maatschappelijk verantwoord inkopen van groot belang vinden
en dragen Gedeputeerde Staten op, op basis van de inhoud van het initiatiefvoorstel:

1. vanaf het volgende contract (1-1-2018) met bloemisten alleen nog zaken te doen met bloemisten die voldoen aan de Barometer Duurzame Bloemist, score ‘Gold’ (maatregel 2);

2. meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar te doen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van best-practices van andere partijen;

3. bij het circulair inkopen samen te werken met gemeenten in de regio;

4. bij de eerstvolgende aanbesteding voor IT, wanneer het (mede) de aanschaf van elektronicaproducten betreft, aanbieders aan te moedigen extra resultaten te bereiken op het gebied van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie;

5. bij de eerstvolgende aanschaf van dienstauto’s van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning zal het streven zijn om te komen tot de meest duurzame keuze van de voertuigen die dan op de markt aangeboden worden en die aansluiten bij de functionele eisen die worden gesteld;

6. te experimenteren met aanschaf van producten op levensduurkosten en daarin ook vermeden externe kosten te betrekken;

7. jaarlijks te rapporteren over de voortgang van voorgaande acties, in heldere taal, over concrete resultaten, in enkele A4-tjes;

Tegen dit initiatiefvoorstel stemt de fractie: PVV

20. Vragenuur.
Er zijn geen mondelinge vragen gesteld.

21. Sluiting.
De voorzitter sluit de vergadering.

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	10 juli 2017
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4186 statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), Dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), dhr. M. Deen (PVV), mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), mw. J.G. Haagsma (CDA), dhr. J. Haijen (SP), dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), de heer N. Papineau Salm (PvdA), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben (D66), dhr. R. Tan (VVD), dhr. A.E. Tijssens (D66), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wiesehahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: mw. A.A.J. Jellema (PvdA)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededeling	03
2.	Vaststelling agenda, vaststellen van primus bij hoofdelijke stemming en regeling van werkzaamheden	03
2.a.	Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid VVD	11
2.b.	Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid SP	12
2.c.	Installatie en beëdiging duo-commissielid PvdD	13
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	13
3.b.	Lijst geheimhouding PS	13
4.	Vaststelling notulen van de openbare vergadering van 29 mei 2017	13
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	13
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	13
7.	Voortgangslijst van moties	14
8.	Hamerstukken	14
8.a.	Statenvoordracht 34 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en	

		jaarstukken 2016 Omgevingsdienst IJmond	14
	8.b.	Statenvoordracht 35 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	14
	8c.	Statenvoordracht 36 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	14
	8.d.	Statenvoordracht 37 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek	14
	8.e.	Statenvoordracht 39 Tussentijdse kredietaanvragen projecten uit het PMO 2017-2021	14
	8.f.	Statenvoordracht 43 Conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2018	14
	8.g.	Statenvoordracht 44 Benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer	14
	8.h.	Statenvoordracht 42 Wijzigen Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies Noord-Holland 2015	14
	8.i.	Statenvoordracht 38 Aanwijzen lid Coördinatie Overleg Europa	14
	8.j.	Statenvoordracht 41 Vergaderschema PS en Statencommissies 2018	14
	8.k.	Statenvoordracht 48 Financiële stukken recreatieschappen:	
		a. Recreatieschap Spaarnwoude	
		b. Recreatieschap Twiske Waterland	
		c. Recreatieschap Groengebied Amstelland	
		d. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Plassenschap Loosdrecht	14
	9.	Statenvoordracht 40 Jaarstukken 2016	15
	10.	Statenvoordracht 45 Kaderbrief 2018	26
	11.	Statenvoordracht 46 Tweede actualisatie PMI	79
	12.	Statenvoordracht 47 Ontwikkelingsperspectief circulaire economie	95
	13.	Statenvoordracht 48: Recreatieschappen, hamerstuk 8.k.	100
	14.	Statenvoordracht 49 Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer “Natuurlijk bevoegd”	100
	15.	Statenvoordracht 50 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder	107
	16.	Statenvoordracht 51 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum (Tata)	111
	17.	Statenvoordracht 52 Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland	112
	18.	Gewijzigd Initiatiefvoorstel “Echte groene stroom” (CU-SGP) Nummer 23	121
	19.	Gewijzigd Initiatiefvoorstel “Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan” (PvdD-CU-SGP) Nummer 24	122
	20.	Vragenuur	124
	21.	Sluiting	127

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Jellema (PvdA) en de heer Papineau Salm (PvdA) arriveert later in de vergadering. Vandaag gaan wij verder met de pilot betreffende het digitaal publiceren van de moties en amendementen gedurende de vergadering. Dit houdt in dat u uw iPad of tablet regelmatig dient te verversen. Het is voor mij geheimtaal maar voor u waarschijnlijk niet. U treft hierover een korte handleiding/enquête aan op uw Statenbankjes. Ik zie overigens nog meer lege plekken, maar ik ga ervan uit dat die nog opgevuld worden.

2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling agenda

De **VOORZITTER:** Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 29, de heer Klein (CU/SGP). Dan de vaststelling van de agenda. De fracties van 50plus en ONH hebben aangekondigd een motie Vreemd aan de orde van de dag in te willen dienen over het aansporen verduurzamen woningvoorraad in de sociale sector Noord-Holland. De fractie van 50plus heeft aangekondigd een motie Vreemd aan de orde van de dag te willen indienen over het aansporen tot bouw van tijdelijke behuizing. De fractie van de SP heeft aangekondigd een motie Vreemd aan de orde van de dag te willen indienen over het vaststellen van de provinciale zienswijze op een herindelingsadvies van de gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Ik heb net gehoord dat de coalitiefracties ook nog een motie Vreemd willen indienen, ten minste dat is het nagekomen bericht en ik ga ervan uit dat dat klopt.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, wij dienen twee moties Vreemd aan de orde van de dag in, een over het stimuleren van het verduurzamen van de woningvoorraad in de sociale sector Noord-Holland, samen met ONH, GL en SP. Er wordt heel veel gedaan aan het verduurzamen van de woningvoorraad in de particuliere sector, maar wij vinden dat de provincie een tandje kan bijzetten wat betreft het verduurzamen van de woningen van woningcorporaties. Wij zouden graag zien dat de provincie gemeenten stimuleert dat daar meer gebeurt.

Motie 26/100717 Vreemd aan de orde van de dag
Verduurzamen woningvoorraad in de sociale sector

Inleiding:
Het Rijk heeft tot en met 2020 160 miljoen euro extra subsidie beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsmaatregelen in de gebouwde omgeving. Dit bedrag is beschikbaar via de investeringssubsidie duurzame energie (SDE). Deze subsidies zijn bedoeld voor particuliere woningbezitters en ondernemers. De verduurzaming van de sociale voorraad loopt echter achter

bij die van particuliere woningen. Deze verduurzaming kan zijn het isoleren van gevels, muren, kruipruimten, daken, gemeenschappelijke ruimtes, vervanging van gaskachels door aansluiting op CV, vervanging van enkel glas door dubbel isolatie (HR) glas en waar mogelijk het plaatsen van zonnepanelen. De provincie heeft als aanjager van woningbouwplannen en in het kader van de energietransitie hierin ook een rol en dient ervoor te zorgen dat ook de sociale voorraad Noord-Holland in 2020 minimaal over het energielabel B beschikt en in 2030 over label A aangezien verduurzaming van de sociale voorraad ook voor een groot deel bijdraagt aan de energietransitie van de provincie Noord-Holland.

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *De verduurzaming van de sociale woningvoorraad achterblijft bij die van de particuliere woningvoorraad;*
- *De woningcorporaties zich niet voldoende inspannen om te komen tot een duurzame sociale woningvoorraad voor 2020 c.q. 2030 naar een label B c.q. label A;*
- *Verduurzaming van de sociale woningvoorraad goed is voor milieu, economie en werkgelegenheid;*
- *Verduurzaming van de sociale woningvoorraad goed is voor het wooncomfort, besparing op woonlasten en energiezuiniger, dus beter voor het milieu.*

Verzoeken het college:

- *Gemeenten en woningcorporaties aan te sporen de sociale huurvoorraad voor 2020 te verduurzamen en te voorzien van minimaal label B en in 2030 van label A;*
- *Een bijeenkomst te organiseren het najaar van 2017 bij de provincie voor alle betrokken partijen die zich bezighouden met verduurzaming van de sociale voorraad, zodat dit urgente onderwerp door de provincie Noord-Holland op de kaart wordt gezet;*
- *Alle communicatiemiddelen daarvoor te gebruiken en waar mogelijk samenwerking te zoeken met andere betrokken partners;*
- *Daarvoor aansluiting te zoeken met www.duurzamehuizenroute.nl, voor praktijkvoorbeelden voor particuliere woningbezitters, woningbouwcorporaties en gemeenten;*
- *Provinciale Staten een terugkoppeling te geven over de vorderingen op dit gebied*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties 50plus, ONH, GL, SP

Enige tijd geleden hebben wij al een motie ingediend omdat wij begaan waren met het grote aantal mensen die zwervend op straat leven en geen dak boven hun hoofd hebben. Die heeft het helaas niet gehaald. De laatste tijd bemoeit ook Aedes zich daarmee en het Platform Opnieuw Thuis. Wij vragen de provincie om de gemeenten te stimuleren om een aparte voorraad buiten de normale voorraad zoals containerwoningen voor een aantal probleemgroepen, te hanteren.

Motie 27/100717 Vreemd aan de orde van de dag

Stimuleren bouw tijdelijke behuizing

Inleiding:
Gemeenten moeten flexibele woningen gaan inzetten en inrichten voor spoedzoekers. Dat betreft tijdelijke huizen voor mensen die urgent een sociale huurwoning nodig hebben. De VNG ondersteunt het initiatief van 'Platform opnieuw thuis' en Aedes, de koepel van woningcorporaties. Niet alleen asielzoekers hebben woonruimte nodig maar ook grote groepen andere mensen, zoals arbeidsmigranten, mensen in scheiding en dak- en thuislozen. Driekwart van de gemeenten heeft hiervoor geen plannen. Dit moet en kan anders en het wordt tijd dat gemeenten en de provincie erkennen dat de vraag naar tijdelijke huisvesting blijvend is en de woningvoorraad hierop aangepast dient te worden. De gemeenten en de provincie hebben hierin een taak. De provincie dient bij aanvragen van gemeenten uit Noord-Holland medewerking te verlenen aan dit nieuwe fenomeen, aangezien de acute problematiek van tijdelijke huisvesting voor diverse groepen niet meer uit de samenleving is weg te denken.

Provinciale Staten van Noord-Holland vergadering bijeen op maandag 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Er grote groepen mensen (10% van de bevolking) die met spoed (tijdelijk) een sociale huurwoning nodig hebben;*
- *De wachttijden voor sociale huurwoningen in de Randstad enorm hoog zijn;*
- *Door het gebrek aan tijdelijke huisvesting mensen gedwongen zijn te huren in te dure vakantieparken of middels veel te dure onderhuur.*

Overwegende dat:

- *'Tijdelijke woningen' kunnen worden gerealiseerd in de vorm van containerwoningen, door het omzetten van kantoren, zorgcomplexen en andere gebouwen, etc.;*
- *Deze 'tijdelijke woningen' kunnen dienen als tussentijds vangnet of voorlopige opstap naar een andere woning;*
- *Dit flexibele segment een voorziening betreft bovenop de bestaande sociale huurvoorraad;*
- *De provincie er vooralsnog te weinig blijk van geeft het belang van deze flexibele woning categorie te onderkennen.*

Verzoeken het college:

- *Gemeenten in Noord-Holland te stimuleren een voorraad van deze 'tijdelijke woningen' neer te zetten voor de meest urgente woningzoekenden, in samenwerking met de VNG en Aedes;*
- *Bij aanvragen van gemeenten voor tijdelijke woningen zoveel mogelijk medewerking te verlenen, zoals het helpen zoeken naar passende locaties;*
- *Provinciale Staten een terugkoppeling te geven over de vorderingen op dit gebied*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties 50plus, GL, SP

Mevrouw **BOELHOUWER** (SP): Voorzitter, ik heb hem wel ergens, ik zal hem straks brengen. Ik kan hem dus ook niet voorlezen, maar het enige waar de motie om vraagt is, het gaat over de herindeling Haarlemmerliede Spaarnwoude, dat willen ze bij Haarlemmermeer voegen. Dat is in de gemeente daar goed onderzocht. Er zit alleen in de linkerbovenhoek het conglomeraat van verschillende kerngemeenten, Spaarndam Oost en dat is een kleine gemeenschap en die zit op een meter afstand van Spaarndam-West en een deel van de bevolking zou graag bij Haarlem horen en bij Spaarndam-West gevoegd willen worden. De motie vraagt om in de brief aan de minister voor te stellen dat daar onderzoek naar gedaan wordt.

Motie 29/100717 Vreemd aan de orde van de dag
Herindeling Haarlemmerliede Spaarnwoude

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Het vaststellen van de provinciale zienswijze op een herindelingsadvies van gemeenten een bevoegdheid is van het college van Gedeputeerde Staten;*
- *Het college van Gedeputeerde Staten, vanwege de vele zienswijzen uit Spaarndam die de herindeling steunen maar tegelijkertijd het feit dat de gemeente Haarlem en de Dorpsraad Spaarndam pleiten voor het opnemen van een grenscorrectie ten faveure van Haarlem bij de herindeling, Provinciale Staten heeft verzocht het herindelingsadvies van de gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer en de zienswijze van Gedeputeerde Staten te bespreken in de commissie EEB van 12 juni 2017;*
- *Bij genoemde commissiebehandeling gebleken is dat Provinciale Staten in principe de herindeling steunen.*

Voorts overwegende dat:

- *De gemeente Haarlem en de Dorpsraad Spaarndam pleiten voor het opnemen van een grenscorrectie om het dorp Spaarndam in zijn geheel bij Haarlem in te delen;*
- *De mening van de bevolking van Spaarndam over al of niet een grenscorrectie niet door de gemeente is gepeild;*
- *Duidelijke signalen bestaan dat de bevolking in meerderheid deze grenscorrectie wenst.*

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *In de brief aan de minister een passage op te nemen over de mogelijke grenscorrectie Spaarndam en de minister te adviseren een peiling te houden in Spaarndam over het draagvlak voor deze grenscorrectie*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties SP, CU/SGP, GL, PvdD, 50plus

De **VOORZITTER**: Vinden de Staten het goed dat de motie nog niet fysiek aanwezig is, maar straks wel? Goed. Dan de coalitiefracties, of is dat een gerucht?

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, de aanleiding voor deze motie Vreemd voor de tegemoetkoming van kosten van preventie van faunaschade is een werkbezoek dat op initiatief van de VVD dit voorjaar is gemaakt naar een broccolikweker in Grootebroek, die aangaf elke week twintig uur bezig te zijn met het voorkomen van schade door ganzen en bovendien vertelde hoeveel preventieve maatregelen hij daarvoor had genomen. Deze motie wordt gesteund door de coalitie, CDA, D66 en PvdA maar ook door GL. De coalitie heeft actief bijgedragen aan de totstandkoming van deze motie. Preventieve maatregelen zijn vereist om schade te mogen claimen, er is echter geen enkele tegemoetkoming in de kosten van deze maatregelen. Dit jaar kan er al enkele maanden niet gejaagd worden omdat het Faunabeheerplan nog niet is goedgekeurd. Dat betekent voor boeren en tuinders dat er nog meer preventieve maatregelen genomen moeten worden en dat er nog meer schade is. Onze fractie heeft hierover schriftelijke vragen gesteld. Wij vinden dat er niet getornd moet worden aan de huidige schaderegeling. Echter, faunabeheer alleen is tot op heden niet voldoende gebleken om de schadelast te beperken, om schade aan gewassen te voorkomen moeten boeren en tuinders in toenemende mate preventieve middelen inzetten. Met deze motie willen partijen de urgentie aangeven van een gecoördineerd en gebiedsgericht beleid voor faunabeheer met daarin een tegemoetkoming aan boeren en tuinders voor de preventie van wildschade.

Motie 30/100717 Vreemd aan de orde van de dag
Tegemoetkoming preventieve maatregelen wildschade

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Er ieder jaar meer wildschade wordt uitgekeerd aan boeren en tuinders en de Kaderbrief voor de komende jaren een flinke stijging voorziet;*
- *Boeren en tuinders steeds meer en intensievere maatregelen moeten nemen om schade te voorkomen of te verminderen;*
- *Er op dit moment geen goedgekeurd Faunabeheerplan is, waardoor wildschade verder toeneemt en onnodig meer weidevogelkuikens sterven als gevolg van predatie;*
- *Er op dit moment geen landelijke, noch provinciale, noch gemeentelijke tegemoetkoming is in de kosten van preventieve maatregelen door boeren en tuinders ter voorkoming van wildschade, die de noodzaak tot faunabeheer mogelijk kan verminderen;*
- *Voor de vergoeding van wildschade door de provincie preventieve maatregelen als voorwaarde worden gesteld.*

Van mening zijnde dat:

- *De huidige schaderegeling voldoet als compensatieregeling, maar er daarnaast meer aandacht nodig is voor het ondersteunen van preventieve maatregelen;*
- *Het beheer van wildpopulaties achterblijft door het huidige (gebrek aan) beleid en een onwenselijke toename aan wildschade ontstaat;*
- *Het wenselijk is te investeren in maatregelen ter preventie van schade (voorkomen is beter dan genezen) in het bijzonder op de percelen die "schadegevoelig" zijn;*
- *Een tegemoetkoming in preventieve maatregelen op korte en lange termijn bijdraagt aan schadevermindering.*

Overwegende dat:

- *De provincies nu via het IPO gaan inzetten op een landelijk advies voor gecoördineerd en gebiedsgericht preventiebeleid in samenwerking met de door de provincies ingestelde maatschappelijke Adviesraad Faunaschade;*
- *De provincie Noord-Holland hierin een groot belang heeft vanwege het hoogste aantal schademeldingen van Nederland.*

Verzoeken het college:

- *Vaart te zetten via het IPO achter het onderzoek naar regelgeving voor gecoördineerd en gebiedsgericht beleid voor faunabeheer met daarin een tegemoetkoming aan boeren en tuinders ten behoeve van het nemen van preventieve maatregelen tegen wildschade;*
- *PS regelmatig (minimaal elk kwartaal) te informeren via de commissie over de voortgang van dit onderzoek;*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties VVD, CDA, D66, PvdA, GL

De **VOORZITTER**: Zoals bekend zal aan het einde van de vergadering over de moties Vreemd worden gestemd. Zijn er andere opmerkingen over de agenda?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Even van de orde, er is nog een motie Vreemd en die was aangekondigd, namelijk van de heer Bruggeman.

De **VOORZITTER**: Dien hem maar in.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Ik zat van de week in de bus die zowaar stopte bij een van de bushaltes die Connexxion met steun van de provincie wil opheffen. Er stapt een jongeman in met een skateboard en die was hartstikke blij dat hij in de bus kon stappen en niet kilometers verder naar de volgende halte hoefde te lopen. Zo'n jongen heeft geen enkele boodschap aan normen uit ons Vervoerplan of aan het economisch nut van de halte van het vervoerbedrijf. Hij was gewoon blij dat hij met de bus meekon. Wij willen graag in de commissie nog een keer de hele lijst langslopen van haltes die volgens Connexxion en de provincie niet zouden mogen blijven, zodat per halte goed wordt bekeken wat het kost wanneer de bus daar een aantal malen per dag stopt.

De **VOORZITTER**: Hebt u dat ook al aan de orde gesteld in de commissie?

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Jazeker. Het is een heel terughoudende motie zoals u van de SP gewend bent.

De **VOORZITTER**: In het bijzonder van u!

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Ik zie altijd mijn eigen karakter graag door anderen bevestigd worden.

Motie 28/100717 Vreemd aan de orde van de dag
Overzicht doelmatigheid opheffing bushaltes Haarlem-IJmond

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Het conceptvervoerplan Haarlem-IJmond 2018 van vervoerder Connexxion voornemens bevat tot het opheffen van bushaltes in het concessiegebied Haarlem-IJmond;*
- *Connexxion als motief voor deze voornemens aanvoert dat opheffen van haltes geen doel is, maar kan dienen als middel om goede aansluitingen te creëren en de rijsnelheid te verbeteren;*
- *Aan een halte waar een passagier in- of uitstapt, het stoppen inclusief optrekken afremmen circa 10 seconden kost, dat niet elke bus op elke halte stopt, en dat het gemiddelde rijtijdverlies van alle niet en wel aan zo'n stille halte stoppende bussen om en nabij de een seconde ligt;*
- *De individuele passagier die niet meer van zo'n halte gebruik kan maken soms een kwartier extra looptijd krijgt, hetgeen in het algemeen een verslechtering van de service betekent en voor mensen die moeilijk ter been zijn zelfs het gebruik van de bus onmogelijk maken;*
- *Bij de voornemens is niet aangegeven hoeveel de rijsnelheid per haltering en als gemiddelde voor alle op een dag passerende bussen toeneemt na opheffing van de in het conceptvervoerplan met name genoemde haltes;*
- *Evenmin is aangegeven welke invloed de opheffing van deze haltes concreet heeft op de regelmaat in de uitvoering van de dienstregeling;*
- *Voorts voorbij lijkt te worden gegaan aan het gegeven dat in busdienstregelingen altijd een zekere marge en flexibiliteit is ingebouwd, omdat zich bijvoorbeeld op een niet opgeheven halte ook ineens dertig instappers tegelijk kunnen aandienen.*

Verzoeken GS:

- *Ten behoeve van PS in overleg met Connexxion een overzicht op te stellen van de volgens het conceptvervoerplan Haarlem-IJmond 2018 op te heffen haltes en daarbij voor elk van deze haltes aan te geven het rijtijdverlies per haltering en het gemiddelde rijtijdverlies*

voor alle op een dag passerende bussen alsmede het economisch nut van de halteopheffing;

- *Connexxion te verzoeken deze haltes te behouden, ten minste tot nadat de Statencommissie M&F over dit overzicht overleg heeft gevoerd met GS*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties SP, GL, 50plus, ONH

De **VOORZITTER**: Over deze motie wordt ook aan het einde van de vergadering gestemd.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Wij hebben begrepen dat de reden waarom de financiële jaarstukken van de recreatieschappen als bespreekstuk op de agenda staan, kennelijk afgeleid is van datgene wat de VVD tijdens de commissie heeft ingebracht, maar wat ons betreft kunnen de financiële jaarstukken van de recreatieschappen naar de hamerstukken, maar wij willen daarbij wel een stemverklaring afgeven. Wij weten niet of ook andere partijen het als een bespreekstuk zagen, maar wat ons betreft kan het naar de hamerstukken.

De **VOORZITTER**: Er stonden nog als sprekers gemeld de heer De Groot (D66) en mevrouw Doevendans (PvdA). Is dat akkoord? Dat is zo, dan is agendapunt 13 tot hamerstuk gepromoveerd.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Ik worstel een beetje met agendapunt 11, de actualisatie van het PMI. Wij zijn vrijdag geïnformeerd via een brief van GS over het verzoek om 3 miljoen euro extra uit te trekken voor de afslag A9. Het lijkt mij onbestaanbaar dat wij daar vandaag een besluit over gaan nemen want het is niet in de commissie besproken. Ik wil ook niet de hele PMI van de agenda afhalen, dus ik worstel een beetje met hoe ik dat in formele zin hier ter sprake kan brengen, maar het lijkt mij wel goed daar in procedurele zin even met elkaar bij stil te staan.

De **VOORZITTER**: Wat mij betreft bespreken wij dat inhoudelijk bij het agendapunt zelf. Dat lijkt mij eerlijk gezegd het meest voor de hand liggend, dat zou mijn voorstel zijn. Zullen wij even praktisch zijn en stel het gewoon aan de orde tenzij u een ordevoorstel doet.

De heer **HIETBRINK** (GL): Het ordevoorstel maar dat is formeel ingewikkeld, zou zijn om wel over het PMI te praten vandaag, maar het voorstel op een ander moment te bespreken, namelijk het concrete voorstel om die 3 miljoen euro nu uit te trekken.

De **VOORZITTER**: De Staten gaan altijd over de eigen orde.

De heer **HIETBRINK** (GL): Daarom breng ik het punt nu naar voren want volgens mij hebben wij het over de orde.

De **VOORZITTER**: Maar de Staten kunnen bij dat punt alles wat daarbij hoort inhoudelijk aan de orde stellen en dat kan het college ook. Ik zeg u in ieder geval toe, want ik heb van de

gedeputeerde begrepen dat er vanmorgen een soort briefing is geweest waarbij een aantal vragen onbeantwoord is gebleven, dat er in ieder geval ruimte voor is bij de bespreking van dat punt. Wij zullen ruimhartig acteren.

De heer **HIETBRINK** (GL): Toch nog een keer, want het gaat politiek om een best gevoelig dossier, het gaat om een fors bedrag, het is niet in de commissie geweest, en sterker nog, er zijn vragen gesteld in de commissie en sinds die tijd – begrijp ik – is de wereld veranderd. Dan kan het niet zo zijn dat wij vandaag in besluitvormende zin hier met elkaar over spreken. Wij moeten daar een keer in commissieverband over spreken, want er leven heel veel vragen over, er zijn onduidelijkheden, dat kan niet in een PS-vergadering.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Als het van de orde is, zou ik de heer Hietbrink willen vragen op grond van welke bepaling van het reglement wij hier geen besluit over kunnen nemen. Dat is toch de bevoegdheid van de Staten?

De **VOORZITTER**: Een dergelijke bepaling van het reglement is mij niet bekend. Het voorstel is om agendapunt 11 gewoon agendapunt 11 te laten en dan zien wij wel even wat er gebeurt bij de bespreking van het punt. Dat lijkt mij eerlijk gezegd het meest praktisch.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, op zich is de PMI de PMI zoals die er als voordracht ligt totdat een amendement wordt ingediend. Op het moment dat dat gebeurt, dan wordt de brief ter sprake gebracht en dan heb ik een hele hoop politieke en technische vragen helaas.

De **VOORZITTER**: Dat is precies de reden waarom ik aangaf dat daar wel ruimte voor zal zijn. Dus wij behandelen dat fatsoenlijk en wij zien wel even waar de bespreking in de Staten al dan niet toe leidt. Zijn er nog andere opmerkingen over de agenda? Dat is niet het geval. De agenda is met een wijziging, namelijk het hamerstuk recreatieschappen, conform het voorstel van het presidium vastgesteld.

2.a. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid VVD

De **VOORZITTER**: Overeenkomstig artikel 8 van het Reglement van Orde voor de vergadering en andere werkzaamheden van de Staten heb ik tot lid van de commissie Onderzoek geloofsbrieven benoemd mevrouw Haagsma (CDA), de heer Leever (ONH) – die optreedt als voorzitter – en mevrouw De Groot (SP). Ik geef de voorzitter gaarne het woord. Wij doen alle drie in een keer.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaarde lid, de heer R. Tan (VVD) aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolge artikel W 7, tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van leden van PS van Noord-Holland van 6 februari 2017 tot tijdelijk lid van PS benoemd is verklaard de heer R. Tan in de

vacature ontstaan door de tijdelijke opzegging van het PS-lidmaatschap van mevrouw Lagerveld. Wij stellen u dan ook voor de heer R. Tan als lid van PS van Noord-Holland toe te laten.
Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaarde lid, de heer J. Haijen (SP) aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolge artikel W 7, tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van leden van PS van Noord-Holland van 6 februari 2017 tot tijdelijk lid van PS benoemd is verklaard de heer J. Haijen in de vacature ontstaan door de tijdelijke opzegging van het PS-lidmaatschap van de heer R. Sint. Wij stellen u dan ook voor de heer J. Haijen als lid van PS van Noord-Holland toe te laten.

De **VOORZITTER**: De commissie adviseert de heren Tan en Haijen toe te laten als tijdelijk lid van PS. Verlangt iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is door u unaniem besloten om de heren Tan en Haijen als tijdelijk lid van PS toe te laten. Daarnaast het voorstel van de PvdD om mevrouw Visser toe te laten als duo-commissielid. Ik neem aan dat dat geen bezwaren ontmoet? Dat is niet het geval. Ik ontbind de commissie Onderzoek Geloofsbrieven onder dankzegging aan de leden voor de verrichte werkzaamheden. Dan gaan wij nu over tot de beëdigingen. Ik verzoek de heer Tan naar voren te treden. Hij wenst de eed af te leggen. De Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als tijdelijk lid van PS. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed in mijn handen af te leggen. Nu zal ik eerst de formule voorlezen. “Ik zweer dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.”

De heer **TAN** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

2.b. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid SP

De **VOORZITTER**: De heer Haijen heeft aangegeven de belofte te willen afleggen. De Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als tijdelijk lid van PS. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed in mijn handen af te leggen. Nu zal ik eerst de formule voorlezen. “Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.”

De heer **HAIJEN** (SP): Dat verklaar en beloof ik.

2.c. Installatie en beëdiging duo-commissielid PvdD

De **VOORZITTER**: Mevrouw Visser heeft aangegeven de belofte te willen afleggen. De Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als duo-commissielid. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed in mijn handen af te leggen. Nu zal ik eerst de formule voorlezen. “Ik verklaar dat ik om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.”

Mevrouw **VISSER** (PvdD): Dat verklaar ben beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dan feliciteer ik u alle drie van harte. Ik schors de vergadering voor de felicitaties.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: De vergadering is heropend. Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn tot op heden geen opmerkingen bij de griffie binnengekomen. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststellen notulen van de openbare vergadering van 29 mei 2017

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand over de notulen het woord? Dat is niet het geval. Dan zijn de notulen ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststellen Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststellen lijst ingekomen stukken

De VOORZITTER: Hierover zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de voortgangslijst het woord? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

8. Hamerstukken
8.a. Statenvoordracht 34 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 Omgevingsdienst IJmond
8.b. Statenvoordracht 35 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
8c. Statenvoordracht 36 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord
8.d. Statenvoordracht 37 Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek
8.e. Statenvoordracht 39 Tussentijdse kredietaanvragen projecten uit het PMO 2017-2021
8.f. Statenvoordracht 43 Conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2018
8.g. Statenvoordracht 44 Benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer
8.h. Statenvoordracht 42 Wijzigen Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies Noord-Holland 2015
8.i. Statenvoordracht 38 Aanwijzen lid Coördinatie Overleg Europa
8.j. Statenvoordracht 41 Vergaderschema PS en Statencommissies 2018
8.k. Statenvoordracht 48 Financiële stukken recreatieschappen
- **a. Recreatieschap Spaarnwoude**
- **b. Recreatieschap Twiske Waterland**
- **c. Recreatieschap Groengebied Amstelland**
- **d. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Plassenschap Loosdrecht**

De **VOORZITTER**: De VVD heeft aangekondigd een stemverklaring te willen afgeven bij Statenvoordracht 48.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): De PvdD wenst geacht te worden tegen agendapunt 8.b. Statenvoordracht 35 te hebben gestemd.

De **VOORZITTER**: De PvdD wenst geacht te worden tegen voordracht 35 te hebben gestemd. Dan de financiële stukken recreatieschappen, stemverklaring de heer Wiesehahn.

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter, de VVD kan zich vinden in de voorliggende jaarstukken en de bijbehorende zienswijzen, er blijven echter zorgen bestaan over de structurele financiële

positie van de verschillende schappen. Alvorens wij nu met elkaar vaker gaan kiezen voor structurele ophoging van de participantenbijdrage zoals nu is gebeurd bij het groengebied Amstelland, zou het de VVD een lief ding waard zijn als wij echt eerst goed even gaan kijken hoe wij op alternatieve wijze die inkomsten kunnen gaan genereren. Dat hebben wij nog niet gedaan, dus nu is er een schaap over de dam en wat ons betreft is dat geen signaal dat de rest van de kudde er ook overheen mag komen.

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand over de hamerstukken verder het woord of hoofdelijke stemming? Dat is niet het geval. Ik concludeer dat de besluiten bij 8.a. tot en met 8.k zijn aanvaard? Dan is aldus besloten.

9. Statenvoordracht 40 Jaarstukken 2016

De heer **VAN STRAATEN** (VVD): Voorzitter. Op basis van de voorliggende jaarstukken kunnen wij constateren dat de financiële positie van de provincie gezond is, was en aan de hand van de kadernota ook gezond blijft. Wij constateren een groot overschot op de begroting 2016, gezonde financiële verhoudingscijfers en een hoge ratio voor het weerstandsvermogen, ook een goedkeurende verklaring van de externe accountant bij de jaarrekening, geen verontrustende bemerkingen van de accountant in het verslag van bevindingen. Complimenten derhalve voor het bereikte resultaat en het gevoerde financiële beheer 2016. Het is spijtig dat het verslag van bevindingen door de externe accountant door interne procedures bij het accountantskantoor Ernst & Young veel te laat beschikbaar is gekomen. Wij delen de onvrede, zelfs irritatie over het verloop van het controleproces bij de accountant. Bij enkele aanbevelingen van de accountant kunnen wij constateren dat het college daar de adviezen van de accountant niet helemaal volgt zoals het later beschikbaar komen van de cijfers van verbonden partijen, al geeft het college wel aan inspanning te zullen doen om de cijfers eerder opgeleverd te krijgen en ook de suggestie om op extra momenten begrotingswijzigingen aan te kaarten bij PS. Wij volgen daarin de opstelling van GS. Een hoog positief resultaat, ruim 5% van de totale begroting, een belangrijk deel daarvan, 12,5 miljoen euro, gaat dan weer terug naar een te vormen reserve Bodemsanering bij de Zomernota. Een deel valt ook een bestemming te geven in het kader van de Kaderbrief. Opvallend is wel dat een belangrijk deel van de geraamde uitgaven ten laste van de reserves niet tot besteding is gekomen. Met name van de EXIN-H en TWIN-H-bestedingen is ongeveer een derde van wat er geraamd was aan uitgaven, feitelijk niet gedaan. Een nadere analyse van het verschil en het achterblijven van de uitgaven vinden wij gewenst en het is door het college in de commissie ook al toegezegd. Ik constateer dat door het overschot op de begroting en de forse onderbesteding de financiële positie van de provincie bij de schatkist sterk is toegenomen. Inmiddels hebben wij daar een tegoed staan van 650 miljoen euro. Verder vind ik opvallend de intrekking van fietssubsidies. Vanwege de te late aanbesteding is een subsidie van 2,4 miljoen euro aan de gemeente Hoorn ingetrokken en dan is er 1,5 miljoen euro niet uitbetaald aan de gemeente Naarden omdat het ingediende project al binnen een ander project werd gefinancierd. De reserve voor de fietsimpulsen is hierdoor sterk toegenomen met 5 miljoen euro in plaats van tot besteding te komen. Gelet op de vele knelpunten die er zijn in de fietsinfrastructuur, hoop ik dat het geld wel tot besteding gaat komen op korte termijn. Ten slotte vind ik het jammer dat

voor het programma Groen een totaal afwijkend rapportagemodel wordt gevolgd in de jaarstukken, dat komt de duidelijkheid niet ten goede. Ik hoop dat er in het kader van de evaluatie van de begrotingsmodellen een meer eenduidige opzet komt van het jaarrekeningmodel.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. In de commissie M&F hebben wij al enige dingen gezegd over de jaarrekening. Dat hadden wij hier niet willen herhalen, maar de verwarring over deze stukken was zodanig groot dat wij verplicht zijn er nog iets over te zeggen. Wij kunnen ons geen jaarrekening herinneren met een dergelijke – ik noem het nogal beladen – wanorde. Stukken te laat voor de commissie en niet in overeenstemming met de opmerkingen van de accountant, daarna verbeterde stukken wel in overeenstemming met de accountant maar weer te laat voor sommige commissies, enzovoorts. Bijvoorbeeld de aanpassing van het rekenresultaat van 31,7 miljoen euro van de provincie naar 44,2 miljoen euro van de accountant. In de stukken heeft het de nodige vertraging veroorzaakt. Het toppunt is wel de reactie van GS op de bevindingen van de accountant. Pas na alle reguliere commissievergaderingen is deze reactie verspreid. Hoe heeft dit alles kunnen gebeuren en wat is hiervan de oorzaak? Als wij de reactie van GS op de bevindingen van de accountant lezen, dan is dat voor GS duidelijk, al die vertragingen zijn de schuld van de accountant. Zij hebben deze keer de jaarrekening op een andere manier gecontroleerd en dat heeft al die vertragingen veroorzaakt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Met alle respect voor de inbreng van de heer Leever, maar hij vraagt naar het proces rondom de accountant. Wij hebben daar in de commissie uitvoerig bij stilgestaan, ook vanuit de rekeningencommissie is er een en ander over gezegd. Wellicht kan de heer Leever het verslag nog eens teruglezen, want daar is echt uitvoerig over gesproken.

De heer **LEEVER** (ONH): Het is correct dat daarover gesproken is, er is over gesproken op 12 juni en op 16 juni hebben wij pas de reactie van GS aan de accountant gezien, te laat om nog in de commissie behandeld te kunnen worden. Als wij de reactie van GS op de bevindingen van de accountant lezen, dan is dat is dat voor GS duidelijk, al die vertragingen zijn de schuld van de accountant. Zij hebben deze keer de jaarrekening op een andere manier gecontroleerd en dat heeft al die vertragingen veroorzaakt. Blijkbaar was de jaarrekening daarvoor niet ingericht. Kan de jaarrekening maar op een manier gecontroleerd worden? En is zij voor andere manieren ontoegankelijk, dus zeer beperkt transparant? Wie zal het zeggen. ONH neemt de conclusies van GS over al de vertragingen niet over. Wij vinden dat dit beter en secuurder uitgezocht moet worden. Daarom vinden wij het noodzakelijk dat de rekeningencommissie alsnog in vergadering de reactie van GS op de bevindingen van de accountant bespreekt. Het ligt voor de hand dat de accountant daarbij aanwezig is. Niet alleen het punt vertraging stukken verplicht tot een nadere discussie, maar er zijn meer zaken die de accountant aan de orde stelt die aandacht en beoordeling vereisen.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, het is prima dat de heer Leever voorstelt dat de rekeningencommissie nog een keer bijeenkomt, maar de rekeningencommissie heeft met de accountant gesproken en het feit dat de accountant iets vindt, vraag ik aan de heer Leever, is dan

zaak dat de Staten zeggen, oh, wat de accountant vindt, vinden wij ook of mogen PS tot een eigen oordeel komen? Als dat laatste het geval is, dan is het politieke moment toch hier?

De heer **LEEVER** (ONH): Dat is volkomen correct. Aan de andere kant, de Staten hebben het recht om hierover tot een eigen mening te komen en onze mening hierover probeer ik nu duidelijk te maken.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Dat gun ik de heer Leever van harte, want dat past in dit huis, maar als lid van de rekeningencommissie voel ik mij een beetje aangesproken door uw suggestie alsof wij onvoldoende als rekeningencommissie gekeken hebben naar het proces. Natuurlijk kenden wij op dat moment de reactie van GS nog niet, maar dat is iets anders dan dat je tegen de rekeningencommissie zegt, ga je huiswerk nog eens overdoen, want zo voelt het een beetje. Als het niet zo is, dan hoor ik dat ook graag.

De **VOORZITTER**: Ik zie dat de voorzitter van de rekeningencommissie van harte met uw opmerking instemt.

De heer **LEEVER** (ONH): Wij hebben de reactie van GS pas gekregen na de behandeling in de commissie en naar aanleiding daarvan hebben wij geen terugkoppeling gekregen van de rekeningencommissie. Vandaar dat ik voorstel dat de rekeningencommissie in overleg met de accountant alsnog de punten die door GS aangevoerd zijn naar aanleiding van de argumenten van de accountant, te belichten en beter voor ons als Staten weer te geven. Dat is de essentie van het verhaal. Het is gewenst dat deze vergadering nog voor het zomerreces plaatsvindt. Het resultaat van de vergadering kan na het zomerreces in de commissie M&F als zodanig besproken worden. Op deze manier wordt recht gedaan aan het belang van de nota van bevindingen van de accountant en de reactie van GS daarop. Deze stukken zonder commissiebehandeling als bijlage toe te voegen aan dit punt van de jaarrekening 2016 vinden wij niet juist. ONH roept de Staten op om het bovenstaande over de vergadering van de rekeningcommissie en de accountant te ondersteunen. Gebeurt dit niet, dan blijven beide meningen in de lucht hangen en ontstaan er twee waarheden, die van GS en van de accountant.

De **VOORZITTER**: Nou veroorloof ik mij een opmerking. Het is toch aan de Staten om de knoop door te hakken gelezen het accountantsrapport en het commentaar van GS en dat moment is vandaag. Als PS daartoe besluiten, dan blijft er niks in de lucht hangen.

De heer **LEEVER** (ONH): De Staten zouden dan moeten besluiten dat die vergadering van de rekeningencommissie met de accountant voor het zomerreces plaatsvindt en dat wij in de commissie M&F na het zomerreces daar de analyses van krijgen. Ik ga verder. Als wij de reactie van GS op de bevindingen lezen, dan zien wij dat GS een redelijk aantal verbeterpunten overnemen of er op zijn minst positief tegenover staan. Blijkbaar heeft de accountant toch wel goed werk afgeleverd. Over twee punten uit de toelichting nog enkele opmerkingen. Eerst over twee claims van MNO Vervat van 400.000 euro en van Heijmans van de N23 8 miljoen euro op pagina 6. Deze claims onderbrengen bij het meerwerk van het project keurt de accountant af

want dat is niet volgens de BBV en wij nemen aan dat GS de BBV moeten volgen. Toch wijst u dit advies van de accountant af met het argument dat deze claims als meerwerk van het project opgevat mogen worden. Zo hebben wij dat altijd gedaan. Echter, door een claim als meerwerk te zien, verdwijnt het karakter van de claim uit zicht. De werkelijke oorzaak van de claim wordt zo verdoezeld. ONH volgt het standpunt van de accountant, dus gewoon de BBV volgen. Het tweede punt is het advies van de accountant om PS frequenter te voorzien van informatie over het uitvoeren van de begroting, pagina 3. In het verleden hadden wij hiervoor vier rapportages, twee vrij formele rapportages, de eerste begrotingswijziging in januari, februari en de laatste in december. Daarnaast waren er nog de voorjaars- en najaarsnota. Deze nota's zijn indertijd vervangen door de huidige Zomernota, die pas in oktober in PS behandeld gaat worden. Het is duidelijk dat de Zomernota als vervanging van de voorjaars- en najaarsnota in onze optiek tekortschiet en veel te laat in het najaar wordt behandeld.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, mijn fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van het accountantsrapport over de jaarrekening 2016. Complimenten voor iedereen die hieraan heeft meegewerkt. In de jaarstukken staat keurig aangegeven binnen welke projecten de provincie actief is om extra werkgelegenheid te creëren en al dan niet als aanjager te fungeren. Echter, GS konden niet aangeven wat het netto-effect is. Op onze vragen hoeveel banen deze programma's opleveren kon geen antwoord worden gegeven, omdat volgens GS de provincie zich alleen richt op het faciliteren van randvoorwaarden voor welvaart en welzijn. Er is volgens GS geen direct zichtbare relatie tussen banengroei en de provinciale inzet. De kosten zijn in diverse programma's opgenomen en zijn als zodanig niet apart te alloceren, aldus GS. De PVV zou het toch graag inzichtelijk willen krijgen, want het doel van faciliteren is toch het creëren van extra banen. Punt 4.2.1 van de jaarrekening gaat over energiebesparing, opwekking lokale energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjaaginitiatieven van circulaire economie. Daar valt onder andere Wind op land onder. Het moge duidelijk zijn dat de PVV daar fervent tegenstander van blijft vanwege de wagonlading nadelen die kleven aan windmolens. Wij zullen onze afkeer van de klimaatminaretten dan ook blijven benadrukken. Alle beschikbare middelen die aangewend worden voor de door de VN en EU aangedreven klimaatagenda zijn de PVV een doorn in het oog. Het niet bindende Klimaatverdrag van Parijs is inmiddels door de grootste economie van onze wereld terzijde geschoven, maar dat is voor een groot deel van dit huis juist een reden, zo niet een roeping om nog meer te deugen en zich op te werpen als hoeder van het klimaat, van een maakbare samenleving naar een maakbaar klimaat. De PVV zal tegen de voordracht stemmen, de cijfers kloppen, het is een keurig geheel, maar wij kunnen ons niet vinden in de gemaakte politieke keuzes.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Voor ons liggen de jaarstukken en die kennen twee thema's die nogal naar voren komen. De ene is de controle en de relatie met de accountant en het andere is het thema onderbesteding. Ten aanzien van de controle, op zich is het prima dat wij een accountant hebben die daar stevig ingaat en niet bang is om in feite de provincie te dwingen op het laatste moment de jaarrekening aan te passen als blijkt dat de voorziening Bodemvoorziening eigenlijk geen voorziening is op grond van BBV en omgezet moet worden in een reservering. Dat leidt tot veel werk en gedoe, maar uiteindelijk zal dat wel in orde komen. Dat betekent niet dat

mijn fractie vindt dat GS overal de accountant moeten volgen in zijn aanbevelingen, zoals bij claims meerwerk. Volgens ons hebben GS daarin groot gelijk. Vooral de aanbeveling van de accountant om veel meer begrotingswijzigingen neer te leggen vinden wij een volstrekt onzinnige aanbeveling. Dat geldt niet voor de behoefte van de Staten om gaandeweg de looptijd van het begrotingsjaar steeds scherper zicht te krijgen op de uitvoering van de begroting, maar dat is iets anders dan iedere keer zeggen, we gaan de begroting ook wijzigen want hij komt niet uit zoals wij hem begroot hebben. Hier lopen twee dingen door elkaar. In deze steunen wij de opstelling van GS en wij hebben begrepen dat bij GS de bereidheid aanwezig is om met ons mee te denken over het optimaal informeren van PS. Daarover loopt al een traject. Onderuitputting. Wij zijn een regisserende provincie en dat betekent dat wij lang niet alle spelers zelf in de hand hebben en dat leidt soms tot onderbestedingen. Dat is niet zo erg, want het geld wordt toch wel een keer uitgegeven. Alles wat in de reserves zit, gaat er echt een keer uit, in ieder geval als het aan mijn fractie ligt. Daarover komen wij nog te spreken bij de Kaderbrief. Wij vinden wel dat wij meer aandacht moeten besteden aan het fietsbeleid, want daar is ook sprake van forse onderbesteding. Wij zijn blij met de toezegging van GS dat er een nota/visie over fietsbeleid komt. Wij zouden het erg verstandig vinden als PS de gedeputeerde de ruimte geven ter ondersteuning van haar beleid om hier gelden voor in te zetten. D66 zal hiervoor een motie indienen namens ons en andere partijen ter ondersteuning van het beleid van GS. Dank aan het college en de ambtenaren voor het vele werk. Wij kunnen instemmen met de jaarrekening.

De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. Wij complimenteren GS met het behaalde positieve resultaat 2016 met een goedkeurende verklaring van de accountant waarin vermeld staat dat het gevoerde financiële beleid en beheer voldoen aan de vereiste standaarden. Het belangrijkste thema is wederom onderbesteding van ruim 100 miljoen euro, 20% van het jaarbudget, een verdubbeling ten opzichte van 2015. Wat zijn hier de gevolgen van? Welke doelen zijn gerealiseerd tegen lagere kosten en wat heeft meer gekost dan geraamd? Zonder al te veel in detail te treden kunnen wij stellen dat geplande activiteiten niet zijn uitgevoerd in de planperiode. Ik maak hierbij een onderscheid tussen reguliere bedrijfsvoering en diverse lange termijn projecten. Met uitzondering van het programma Bereikbaarheid is op alle programma's sprake van forse onderuitputting van budgetten met betrekking tot reguliere bedrijfsvoering, een bedrag van 39 miljoen euro. Het programma bereikbaarheid neemt 58% van de begroting in beslag en daar blijft het niet bij. De verwachting is dat dit de komende jaren verder zal stijgen. Heeft de gedeputeerde Financiën hier voldoende grip op? De lange termijnprojecten waaraan de budgetten zijn gekoppeld, blijven natuurlijk op onze to do-list staan. Ik denk dat het verstandig is om bij te sturen wanneer blijkt dat ingewikkelde regelingen en samenwerkingsverbanden een rem zetten op beoogde projecten. Grote onderbesteding reservering Fietsinfrastructuur is hiervan een goed voorbeeld. D66 wil op dit thema bijsturen. Tijdens het werkbezoek van de commissie M&F aan Kopenhagen en Malmö heb ik geleerd dat regionale fietspaden en fietswegen niet per se langs provinciale wegen hoeven te liggen. Wij hebben in Noord-Holland veel fietspaden tussen steden die nog niet voldoen aan de eisen van de burgers. Hoe fijn zou het zijn om rechtstreeks een fietssnelweg aan te leggen tussen Amsterdam en Zandvoort zonder files en CO2-uitstoot, geen geluidsoverlast maar duurzaam plezier voor ons allen. D66 wil een plan van aanpak laten

ontwikkelen voor een provinciale hoofdinfrastructuur fiets. Via een motie verzoeken wij mede namens de PvdA, CDA en GL om een extra impuls te geven voor de fiets.

Motie 31/100717
Hoofdfietsnetwerk

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *De jaarrekening 2016 een onderuitputting van de reserve fietsinfrastructuur 4,53 miljoen zichtbaar maakt;*
- *Verbetering van de fietsinfrastructuur een breed gedragen wens is in Provinciale Staten van Noord-Holland;*
- *Noord-Holland weliswaar heel veel goede fietspaden heeft, waaronder vele langs provinciale wegen, maar geen herkenbaar hoofdnetwerk voor de fiets;*
- *Onderzoek in Denemarken aantoont dat het koppelen van het fietsnetwerk aan het netwerk van OV-knooppunten zowel voor het OV als voor de fiets gunstig is;*
- *De Vervoersregio Amsterdam momenteel onderzoek doet hoe haar hoofdfietsnetwerk eruit dient te gaan zien;*
- *Gemeenten verantwoordelijk zijn voor hun eigen fietspaden, maar zij individueel niet verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de bovengemeentelijke fietsroutes.*

Overwegende dat:

- *Een ideale fietsroute zowel woon-werk als recreatief verkeer kan accommoderen, waardoor forensen gestimuleerd worden de fiets te nemen;*
- *Een herkenbare route met bekende begin- en eindpunten, zoals bijvoorbeeld Amsterdam-Zandvoort, het gebruik van de fiets voor langere afstanden kan stimuleren.*

Verzoeken het college het fietsbeleid een extra impuls te geven door:

- *Te onderzoeken hoe een herkenbaar provinciaal hoofdfietsnetwerk vorm kan krijgen, waarbij harmonie gezocht wordt met de ontwikkeling van het fietsnetwerk van de Vervoersregio Amsterdam;*
- *In dit onderzoek specifiek meenemen hoe de vermarkting van een hoofdfietsnetwerk kan worden opgepakt;*
- *Een model te ontwikkelen voor (cofinanciering van) het oplossen van zwakke schakels in gemeentelijke fietspaden in het hoofdfietsnetwerk;*
- *Voor de vaststelling van de begroting 2018 een tussenrapportage te geven over bovenstaande en deze rapportage zo goed mogelijk aan te laten sluiten aan de in ontwikkeling zijnde provinciale fietsvisie;*
- *Waarbij zij de uitvoeringskosten van de motie maximeren op 200.000 euro en deze dekken uit de reserve Fietsinfrastructuur*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties D66, PvdA, CDA, GL

De **VOORZITTER**: Hoort deze motie niet meer thuis bij de Kaderbrief?

De heer **YURDAKUL** (D66): Nee, in de Kaderbrief hebben wij het over toekomstig beleid en onze motie gaat over de bestaande reservering voor fietsinfrastructuur. Wij willen dat er snel gehandeld wordt en daarom dienen wij deze hierbij in. Het thema onderuitputting is een structureel probleem van deze provincie en geld dat bedoeld is voor het oplossen van maatschappelijke knelpunten, staat te lang op de planken en er wordt onnodig te veel geld opgepot. Ook de accountant van de provincie wijst op dit probleem. PS hebben aan het begin van de bestuursperiode de rekeningencommissie Plus in het leven geroepen en deze commissie is gevraagd om in interactie met GS de werking van de begrotingscyclus onder de loep te nemen en verbetervoorstellen te ontwikkelen. Dat heeft deze commissie ook gedaan maar de implementatie daarvan laat te lang op zich wachten. D66 wil vaart maken met de implementaties van de diverse aanbevelingen van deze commissie. Wij vragen GS naar de redenen van de vertraging en of het mogelijk is om de aanbevelingen die zijn gedaan – er zitten dus ook aanbevelingen in die je laaghangend fruit zou kunnen noemen – mee te nemen in de begroting van 2018. Tot slot wil ik stilstaan bij de grondposities en de herontwikkeling van Crailo. De waardering van de grondpositie is in lijn met het grondbeleid van de provincie. Wij zijn zeer verheugd dat GS met de gemeenten tot overeenstemming zijn gekomen over verkoop. Het is een bijzondere opgave, maar D66 heeft er alle vertrouwen in dat de gemeenten bij de herontwikkeling zorg gaan dragen voor de hoogwaardige en duurzame invulling bij de realisatie van het gehele gebied. Wij zien uit naar de afspraken van GS met deze gemeenten.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Ik dank GS voor de gepresenteerde jaarstukken. Als dit een bedrijf zou zijn geweest, dan zouden wij kunnen spreken over een klinkend resultaat. Er is ruim 20 miljoen euro meer binnengebracht en er is ruim 100 miljoen euro bespaard op de kosten en voor de rekeningen voor de projecten die komend jaar gaan plaatsvinden, is het nettoresultaat ruim 44 miljoen euro. De provincie kent een zeer gezonde financiële positie. Daarnaast spaart de provincie ook nog flink, want in plaats van de reserves met 20 miljoen euro te laten dalen, zijn deze gestegen met 110 miljoen euro waarvan een deel alweer is bestemd voor het komende jaar. Als dit een bedrijf zou zijn geweest, dan zouden de aandeelhouders heel tevreden kunnen zijn. Een flinke winstuitkering voor de bestuurders en misschien wel een nieuwe auto. Maar het is geen bedrijf en bestuurders krijgen geen winstuitkering en ook geen nieuwe auto. Nou ja. In plaats van geld over te houden en op te potten moet de provincie investeren. Afbouw in plaats van opbouw van reserves. Een plus is op zich mooi maar het gat is wel heel erg groot. Onze doelstelling is een nulbegroting. De jarenlange onderbesteding is een structureel probleem. Dit komt deels door onduidelijkheid over subsidieverstrekking en ook de accountant heeft hierop kritiek en over de informatievoorziening hierover aan PS. Binnen de rekeningencommissie Plus wordt al enige tijd gesproken over verbetering van de begrotingssystematiek en de informatievoorziening aan PS. Ondanks inspanningen van verschillende betrokkenen ligt het

proces de afgelopen maanden nog redelijk stil. De rekeningencommissie wacht op nadere ambtelijke uitwerking. De kans dat wij daarmee verbeteringen aanbrengen in de begroting 2018 is daardoor kleiner geworden. Een opdracht van bijna de gehele Staten en dus ook een gemiste kans. Het is mijn grote wens om deze Statenperiode deze veranderingen nog wel door te voeren. Maakt het provinciaal bestuur hiervoor ambtelijke capaciteit vrij? Goed leesbare en duidelijke financiële stukken zijn van groot belang voor ons allemaal en er is nog echt een slag te slaan. Nog een specifiek punt. Zoals bekend is de commissie M&F twee weken geleden op werkbezoek geweest in Kopenhagen en Malmö. Een werkbezoek dat in het teken stond van de fiets. Mijn fractie voegt graag direct de daad bij het woord en steunt daarom van harte de motie van D66. Tot slot in reactie op de woorden van de heer Leever. Het CDA zal de voorzitter van de rekeningencommissie adviseren om geen extra vergadering uit te schrijven voor het zomerreces, er is immers al uitgebreid gesproken met de accountant. Het doet mij wel verdriet dat de kleine fracties daar een vertegenwoordiging hadden maar dat die weg is gegaan en dat er nieuwe zouden komen. Ik zou de kleine fracties willen adviseren en volgens mij is dat inmiddels gebeurd, om zich weer te verstaan met een goede vertegenwoordiger en dat ook te delen met de andere fracties die daarop aangesloten zijn.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. De jaarstukken geven een goed beeld van de financiële handel en wandel van de provincie en zijn voorzien van een goedkeurende verklaring. Daarvoor nogmaals complimenten aan GS en de ambtenaren. Tegelijkertijd hebben wij moeten constateren dat er in deze Statenperiode een record is aan onderbesteding van 100 miljoen euro. Dat is niet voor het eerst en daarom zeer onbevredigend. De gedeputeerde heeft toegezegd intern te gaan navragen of het mogelijk is een analyse te maken van het rekeningenresultaat en is ook bereid om af en toe via een BOT-overleg inzicht te geven in ontwikkelingen van de begroting. Dat zou een goede start kunnen zijn. Het belangrijkste probleem van de grote onderbesteding is dat het heel moeilijk is om de begroting als stuurinstrument te gebruiken. Ook de accountant constateert dat. Ik hoop dat de rekeningencommissie waar ik zelf deel van ga uitmaken, in reactie op de opmerkingen van de heer Heijnen, met aanbevelingen komt die daar een bijdrage aan leveren. Ik wil zelf straks een aantal suggesties doen bij het behandelen van de Kaderbrief. Ik was wat verbaasd door de motie die nu al werd ingediend door D66 en andere partijen, ik heb ook een aantal moties voorbereid met de bedoeling om input te geven aan het beleid voor de komende jaren. Het lijkt mij logischer dat wij dat in zijn geheel bij de Kaderbrief bespreken, zodat wij daar integraal over kunnen spreken en niet nu al een voorschot nemen door het bij de jaarstukken te doen. Als u wilt kan ik nu namelijk ook al mijn moties gaan indienen.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. De heer Leever is geërgerd omdat de reactie van GS pas kwam na de behandeling in de commissie van 12 juni. Dat klopt, maar u kreeg de ochtend van 12 juni pas het rapport van de accountant en wij moesten onze commentaren afstemmen op hetgeen de accountant rapporteerde en die heeft dat rechtstreeks naar PS gestuurd. Wij hadden dus pas op 12 juni de beschikking over dat rapport en konden toen pas een reactie opstellen. Dan is het vrij logisch dat dat niet op dezelfde dag beschikbaar is, want u weet dat stukken van GS aan PS en zeker een reactie op de accountantsrapportage, door ons college moeten en dat is op 13 juni gebeurd. Een paar dagen later ligt het dan bij u in de bus. Ik ben niet bij machte om een

commentaar te geven op een rapport dat wij nog niet hebben. Maar als u daar de volgende keer prijs op stelt, dan horen wij dat graag. Dan gaan wij gewoon een slag in de lucht slaan. Is er maar een manier om de jaarrekening te controleren? Is die zo slecht ingericht? Nee, dat was ook niet het probleem in mijn ogen maar misschien moet u zich verstaan met de voorzitter van de rekeningencommissie, dat is in meer directe zin de opdrachtgever van de accountant, dat is namelijk niet het college. In onze beleving is de accountant gewoon te laat begonnen en dan eindig je ook te laat. Ik sluit aan bij opmerkingen van de heer Den Uyl over de N23, dat zijn geen claims en ze worden al helemaal niet verdoezeld. Dat is keurig in lijn met het BBV Provincies en Gemeenten, want anders hadden wij de afgelopen jaren onder dezelfde accountant niet deze werkwijze toe kunnen passen, want dat is niet voor het eerst. Voor de Zomernota als vervanging van de voorjaars- en najaarsnota verwijs ik kortheidshalve naar uw opmerkingen in voorgaande jaren en mijn antwoorden daarop. Ik ben blij met de opmerkingen van de heer Van Straaten over dat de jaarrekening helemaal aansluit bij datgene wat hij zegt over de financiële positie van de provincie. Als het gaat over de fiets, ik heb in de commissie al aangegeven dat een gedeelte van de gelden voor de fiets niet verplicht door ons kunnen worden uitgegeven, omdat het om maatregelen van gemeenten gaat. Zoals ik in de commissie zei, het enige instrument dat wij dan hebben is de wortel maar niet de stok. Wanneer de gemeente geen aanpassingen wenst, dan kunnen wij hen daartoe niet dwingen bij het verstrekken van subsidies. Dat neemt niet weg dat de zorgen gedeeld worden en daarom hebben wij de afgelopen jaren op een aantal punten geëvalueerd, ook in overleg met alle gemeenten die het regardeert en naar aanleiding daarvan is de regeling successievelijk aangepast. Ik ben blij met de woorden van mevrouw Bezaan over kloppende cijfers en het keurige geheel. De PVV stemt niet in met de jaarrekening omdat zij het niet eens is met de gemaakte keuzes. Ik vind het jammer dat de PVV heeft nagelaten om op tijden die daartoe waren, amendementen in te dienen op de begroting, zodat wij kennis hadden kunnen nemen van hoe u het anders zou willen hebben, zodat wij dat meer in lijn gebracht zouden kunnen hebben, vooropgesteld dat wij het met elkaar eens zouden zijn geweest. Ik vind het jammer dat u dan achteraf constateert dat u het er niet mee eens bent en dat had u met amendementen kenbaar kunnen maken en die heb ik de afgelopen jaren nul keer gezien. De heer Den Uyl geeft aan dat wij de bereidheid hebben om met PS mee te denken over de uitvoering van de begroting en de verbetering. Volgens mij refereerde de heer Heijnen daar ook aan. U zegt, het proces ligt stil. Dat is misschien optisch zo maar achter de schermen zeker niet, want er wordt hard gewerkt en het is de bedoeling dat wij in september met de rekeningencommissie Plus in gesprek gaan om te kijken wat wij kunnen doen. Ik heb aangegeven dat ik een analyse zal maken voor de commissie M&F over het programma Bereikbaarheid en de oorzaken en maatregelen die wij in het verleden getroffen hebben en wat wij samen kunnen bedenken om dat te verbeteren. Dat krijgt u te zijner tijd in de commissie. De heer Yurdakul heeft een enkele vraag over de fietsimpuls in de motie van D66 over een extra impuls voor de fiets. Ik ben verrast samen met de voorzitter dat die hier wordt ingediend, want een logischer stuk zou de kadernota zijn geweest. U doet een dekkingsvoorstel maar dat is geen amendement op de jaarrekening en dat kan ook niet als u die vandaag gaat vaststellen. Ik snap dan ook niet wat ik daarmee moet bij dit agendapunt, want dit past pertinent niet bij dit agendapunt.

De heer **YURDAKUL** (D66): Voor de duidelijkheid, dit is geen amendement maar een motie. Die is bedoeld om dit jaar tot besteding van gelden te komen. Als je dat bij de Kaderbrief zou doen, dan zou het pas volgend jaar zijn en wij willen snelheid maken. Dat geld zit al in een potje en wij halen daar 200.000 euro uit om dit nu vorm te geven, dus wij helpen u om uw ambities waar te maken.

Gedeputeerde **POST**: Als u het indient bij de jaarrekening, dan veronderstelt dat een amendering op de jaarrekening en dat lijkt mij ingewikkeld, maar dat laat ik terzijde. Ik heb in de commissie een paar maanden geleden aan u toegezegd dat wij bezig gaan met het opstellen van een beleidsnota voor de fiets. Wat u vraagt, maakt daar onderdeel vanuit in grote lijnen. Ik kan niet anders dan concluderen dat aan uw motie al uitvoering wordt gegeven en daarom ontraden wij de motie. Los daarvan, binnen de reguliere begrotingsuitvoering zijn daar middelen voor beschikbaar en dat betekent dat de dekking niet noodzakelijk is. Ik begrijp niet dat met een toezegging voor een beleidsnota waar deze zaken allemaal inzitten, u de behoefte heeft om deze motie in te dienen, want die is echt volkomen overbodig.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Gehoord de reactie van de gedeputeerde zou ik de indieners willen verzoeken de motie aan te houden en bij de Kaderbrief te behandelen, dat is een stuk logischer.

Gedeputeerde **POST**: Ik dank de heer Yurdakul voor zijn opmerkingen over Crailo, hij zegt, wij zijn benieuwd naar de uitwerking van de afspraken. Dat wij elkaar even goed verstaan. Ik heb in de brief aan u aangegeven naar aanleiding van de overeenstemming die wij bereikt hebben met de drie gemeenten, Gooische Meren, Laren en Hilversum, dat wij een andere toelichting zullen verstrekken in de eerstvolgende commissie. De uitwerking zijnde een verkoopovereenkomst, notariële akte en dergelijke, beschouw ik maar even als uitvoering. Het gaat u en mij meer om de hoofdlijnen van het akkoord, dan verstaan wij elkaar goed.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Er is een opmerking gemaakt over klimaatverandering. Een deel van de inzet van mijn portefeuille is juist tegen de gevolgen van klimaatverandering en de zaken die wij doen om ons daartegen te wapenen. Wat mij niet helemaal helder werd uit de bijdrage van de PVV, is of u helemaal niet gelooft in klimaatverandering of dat u niet gelooft in klimaatverandering veroorzaakt door de mensen. Dat is een belangrijke, dat zou ik graag horen van de PVV, want in beide gevallen …

De **VOORZITTER**: U doet nu aan uitlokking. Ik maak deze opmerking omdat ik mij afvraag of deze discussie bij de behandeling van de jaarrekening thuishoort.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Volgens mij stemt de PVV niet in met de begroting terwijl een aantal zaken en de verantwoording daarover op het terrein van klimaatverandering in de jaarrekening vermeld staan, maar ik leg mij neer bij uw woorden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. De VVD refereerde aan programma 6 bij het groen. Dat was de motie van 2014 om het groen in een apart programma op te nemen. Ik begrijp dat u nu meer

opmerkingen maakt over transparantie en toegankelijkheid en die heb ik opgeslagen. Als ik mevrouw Bezaan goed heb geïnterpreteerd, dan vraagt zij hoeveel banen de investeringen opleveren. Dat kunnen wij niet van ieder programma en investering uitrekenen, hoewel dat heel veel banengroei ergens anders in Haarlem oplevert. In het programma Social Return rapporteren wij jaarlijks over het aantal banen en werkplekken die het oplevert, en dat er een banenelement aan zit, lijkt mij evident. Kijk alleen naar de investering in de Oostelijke Vechtplassen, dat levert ook nog banen op.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Ik verzoek om een schorsing voor overleg.

De **VOORZITTER**: Dan is de vergadering vijf minuten geschorst. Ik hoop wel dat het aantal schorsingen vandaag tot het hoogstnoodzakelijke beperkt blijft, want dat vreet tijd. Ik heropen de vergadering.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Op basis van hetgeen net gewisseld is in de Staten vond ik het belangrijk genoeg om even te schorsen gezien ook de opmerkingen die zijn gemaakt over wat nou waar thuishoort en de motie over het fietsnetwerk. Ik heb de indieners gevraagd of zij bereid zijn om de motie bij de kadernota te behandelen en daar hebben wij overeenstemming over bereikt, maar dat kunnen de indieners het beste zelf zeggen.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor om de reactie meteen in tweede termijn mee te nemen. Dat is een beetje een doorkruising van de volgorde zeg ik in de richting van de heer Leever, maar alla, voor de soepelheid.

Tweede termijn

De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. Er zijn gelukkig vele wegen die naar Rome leiden. Inhoudelijk. Wij hebben het hier in de commissie over gehad en de gedeputeerde heeft gemeld dat er te weinig capaciteit was om dit onderwerp een stap verder te brengen, dus wij helpen met deze motie GS om stappen te maken op dit dossier. Als het gaat om waar hoort wat thuis, wij zijn bereid om onze motie bij de Kaderbrief te behandelen. Dan hoeven wij daarbij geen woord te voeren om tijd te besparen.

De **VOORZITTER**: Dan is de motie bij dit agendapunt aangehouden.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. In antwoord op de reacties op mijn bijdrage over de jaarstukken. Laat duidelijk zijn dat de bevindingen van de accountant ook goedkeuring van ONH krijgen, alleen blijf ik bij mijn standpunt dat ondanks het feit van de vertragingen en bij het stuk en de beantwoording van GS naar aanleiding van de reacties van de accountant, wij niet hebben kunnen reageren in de commissie en heb ik dat in de Staten moeten brengen. Ik had de reactie van de accountant liever in de commissie willen bespreken, maar ik heb alle begrip voor de reactie van de gedeputeerde dat als de commissie M&F op 12 juni plaatsvindt en je hebt dan nog

niet de reactie van GS op de accountant, dan was het ook sierlijk geweest om een keer extra bij elkaar te komen om de extra analyses met elkaar in de commissie te bespreken.

De **VOORZITTER**: Dat moet in de commissie geregeld worden.

De heer **LEEVER** (ONH): Wij hadden het nog niet in de commissie, en dat heeft de gedeputeerde ook kenbaar gemaakt, want wij hebben het pas op de 16e gekregen en het was beter geweest om dat in een aparte commissievergadering te bespreken.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, bij interruptie, daar gaan GS niet over, daar gaan PS zelf over, dus dat kan nooit een verwijt aan het college zijn.

De heer **LEEVER** (ONH): U hebt volkomen gelijk, maar qua agenda's voor andere commissies met name voor de kleinere fracties die in alle commissies hun best doen om het woord te voeren, was het sierlijker geweest als vanuit GS de reactie aan PS eerder was geweest. Wij zijn het eens met de verklaringen van de jaarrekening en zullen hiermee akkoord gaan.

De **VOORZITTER**: Wij komen bij de stemming. Stemverklaringen?

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. GL zal natuurlijk instemmen met de jaarrekening 2016. Wij willen net als andere partijen onze zorgen uitspreken over de onderbesteding en een korte opmerking. Er wordt in de voordracht een voornemen uitgesproken om bij de Zomernota de vrijvallende gelden uit de voorziening Bodemsanering in een nieuwe reserve te storten. Ik meld dat hier omdat wij bij de Kaderbrief voornemens zijn om een deel van de vrijgevallen gelden in te zetten voor andere doeleinden. Het leek mij goed dat hier te melden.

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

10. Statenvoordracht 45 Kaderbrief 2018

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter. In de behandeling van de Kaderbrief in 2015 heeft mijn fractie de zorgen geuit die zij heeft over de financiële situatie van de provincie na 2020/2021. De reservepotten zijn dan leeg en wat dan? In de behandeling van de Kaderbrief in 2016 heb ik gemeld dat het een goed idee zou zijn als PS in 2017 zich zouden buigen over de situatie na 2020. Hoe gaan we dan verder? Ik herhaal deze oproep nu. Misschien een onderwerp voor een aantal financiële liefhebbers onder ons, Statenleden, en de PVV is graag van de partij. Iets over duurzaamheid. In de plannen wordt groot ingezet op duurzaamheid. Ongetwijfeld speelt het Klimaatverdrag van Parijs hierin een grote rol. Citaat uit de Kaderbrief: "Met onze inwoners, gemeenten, bedrijfsleven en organisaties zetten wij onze duurzaamheidsambities onverminderd voort." Daarbij wordt o.a. genoemd Wind op Land en zes nieuwe parken. Citaat: "Noord-Holland is trots dat ze als een van de weinige de afspraken met het Rijk nakomt". Ik zal u vertellen dat de

PVV hier niet trots op is en helemaal niet blij van wordt. Het Klimaatverdrag van Parijs gaat vele miljarden kosten, honderdduizend miljard dollar die niet aan de noden van de burger kunnen worden besteed. En als alle landen op de wereld zich aan de afspraken houden tot 2100, zal dat slechts 0,35 graad schelen. Kortom, weggegooid geld.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Als mijnheer Van Hooff een klimaatontkenner is, dan zijn wij snel uitgesproken want over geloof valt niet te twisten, maar als wij het over feiten hebben, zou de heer Van Hooff kunnen vertellen welke burgers in deze wereld maar specifiek in Noord-Holland, niet met de gevolgen van klimaatverandering geconfronteerd zullen worden?

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Ik houd het graag bij uw opmerking: over geloof valt niet te twisten.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Als we dat hebben vastgesteld, kunnen wij de discussie stoppen.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Niet voor niets heeft onze fractie in de Eerste Kamer, zie onze PVV-Senator hier in de zaal, nee gezegd tegen het Parijs Akkoord en steunt mijn fractie de VS en Trump daarin. Ik verwoordde het al, de PVV was, is en wordt niet blij van deze klimaatambities. Iets over woningbouw. Ook dit jaar heeft mijn fractie bedenkingen rond de beoogde bouw van 200.000 woningen in het zuiden van onze mooie provincie en 20.000 in het noorden. Goed dat er gebouwd gaat worden, laat dat gezegd zijn, maar nergens lees ik over aantallen asielzoekers, statushouders, ongetwijfeld gebruikers van deze woningen. Is het niet veel belangrijker om eerst onze eigen (grote groepen) mensen (10% van de bevolking) die met spoed (tijdelijk) een sociale huurwoning nodig hebben, te helpen? Maar één heikel punt staat voor de PVV voorop: wij gaan niet bouwen voor migratie. Vraag aan GS: wat is de impact van economische gelukszoekers die het geschopt hebben tot statushouder op die getallen van 200.000 en 20.000?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Is de heer Van Hooff het met mij eens dat wij moeten zorgen voor woningbouw voor iedereen die legaal in Nederland verblijft?

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Wij moeten zorgen voor woningen voor onze burgers. Dat moeten wij doen. Wij hebben daar een ander idee over en dat zal u ongetwijfeld bekend zijn. Rol van de burger, dit document staat vol met plannen, vele plannen die voortvloeien uit Brussel, uit de EU. Het opperhoofd van de EU, ene Juncker, verwoordde de rol van de burger als volgt: "Wij beslissen iets. We brengen dat dan in en wachten enige tijd om te zien wat er gebeurt. Volgt er geen misbaar, breekt er geen opstand uit – de meesten begrijpen toch niet wat er is beslist – dan gaan we weer wat verder. Stap voor stap tot er geen terugkeer meer mogelijk is." Jean-Claude Juncker, voorzitter Europese Commissie. Over de rol van de burger, omwonenden, actiegroepen, verenigingen wordt niet gesproken anders dan qua IT-mogelijkheden, Intranet, Forum, E-participatie, et cetera. blz. 32. Ja, het is mij bekend dat er een werkgroep Burgerparticipatie is. Dit is echter niet concreet genoeg.

De **VOORZITTER**: Was.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Goed, was. Dit is echter niet concreet genoeg. Als het doel van de burgerparticipatie is en wordt dat de burgers serieus genomen worden, vanaf het begin van het dossier worden meegenomen en betrokken bij de plannen, dan is mijn fractie content. Geen voldongen feiten-politiek. Al met al, gezien de door mij gemelde items, gaat mijn fractie niet akkoord met deze visie op de komende jaren en zal voordracht 45 dan ook niet steunen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Het komt weleens voor dat er op een verjaardagsfeestje wordt gevraagd naar mijn werkzaamheden. Dan vertel ik dat ik naast raadslid van Amsterdam ook lid ben van PS van Noord-Holland. Daar komt dan meestal snel de vraag achteraan wat de provincie zoal doet. In het begin vertelde ik dan over de natuur en bescherming, indeling van het Noord-Hollandse landschap via de ruimtelijke ordening, toezicht op gemeentelijke financiën of over het toezicht op het milieu en milieumisstanden, allemaal taken van de provincie. Het rijtje is nog wat langer, maar dit soort dingen vertelde ik dan. Maar dat doe ik niet meer, want na de verkiezingen dacht ik dat het de goede kant op zou gaan, maar al snel werd duidelijk dat ik mij daarop verkeken heb. Tegenwoordig vertel ik dat de provincie een wegenbouwbedrijf is dat ook nog eens heel scheutig is met het verstrekken van subsidies aan ondernemers en dat de provincie de ondernemers nauwelijks een strobreed in de weg wil leggen. Ik vertel dat deze provincie nog in volle overtuiging gelooft dat de markt alles oplost en dat deze provincie weliswaar regels opstelt, maar deze net zo hard aanpast als blijkt dat de provincie zich niet aan de zelf opgestelde regels wil houden. Van het laatste ga ik u voorbeelden noemen. De provincie stelde regels op voor de plaatsing van windmolens, want de vrije markt had ervoor gezorgd dat de inwoners van Noord-Holland geconfronteerd waren met een wildgroei aan windmolens. Het enorme protest van de bewoners maakte dat toen het Rijk opdracht had gegeven ruim 500 MW bij te plaatsen, de regels er moesten komen. Binnen 600 m van woningen mocht er niets meer bijkomen. Maar bij de locatie Spuisluis liggen woonboten. Je zou zeggen dat die molens er niet mogen komen, want dat zijn woningen, maar nee, de woonboten moesten weg. Bij de locatie Zwaagdijk werd besloten dat de molens wel degelijk mochten komen want ze vielen onder het overgangsrecht en bij Groetpolder werden woningen omgetoverd tot bedrijfswoningen, want daarvoor geldt de 600 m niet en mochten ze wel die molens daar plaatsen. De provincie kent ook regels voor stiltegebieden, maar die worden niet gehandhaafd omdat men niet streng wil zijn voor vliegverkeer en autoherrie, dus worden de regels aangepast. Wij krijgen nu oase-gebieden. Als het niet zo droevig was, dan zou dat een heerlijke cabaretgrap zijn. Dan ruimtelijke ordening gecombineerd met natuur. Het Kustpact is gesloten, de uitgelezen kans om aan de bouwwoede van projectontwikkelaars paal en perk te stellen. Ik geef u op een briefje dat het Kustpact een wassen neus zal blijken te zijn. Overal zullen muizengaatjes gevonden worden om toch maar te kunnen bouwen. Ik breng u maar de overgangsregeling in herinnering die bij de windmolens wordt toegepast. Het bouwen, voor wie eigenlijk? Niet voor de natuur, want waar huizen staan is geen natuur meer. Maar voor wie dan? Niet voor de gewone dagjesbadgast, want die kijkt voortaan tegen die huisjes aan. Nee, het is natuurlijk voor investeerders die de kust zien als beleggingsobject om daar met bungalows een hoger rendement te kunnen scoren dan op de spaarbank. De advertenties laten dat maar al te duidelijk zien. Nogmaals, deze provincie had als hoeder kunnen optreden voor de kust en vooral de gemeenten aan de ketting kunnen leggen, want dat die maar al te gretig naar de komst van projectontwikkelaars kijken, mag duidelijk zijn.

Dezelfde gemeenten die ook al gretig keken naar de komst van bedrijventerreinen, kantoorkolossen, winkelcentra. Denk eens aan de flauwekul van Distriport, die investeringsbubbel is geklapt en hoe. Dit geintje heeft de provincie al 10 miljoen euro aan afschrijvingen gekost. En mocht u straks als weerwoord hebben dat deze bouwactiviteiten voor werkgelegenheid zorgen, dan heeft u daarmee wel gelijk, maar waarom bouwen die projectontwikkelaars niet gewoon woningen? Er is een schreeuwend tekort aan senioren- en starterswoningen en sociale huurwoningen. Die 10 miljoen euro van Distriport zouden daaraan welbesteed zijn geweest. GS zijn tevreden want het gaat goed, lezen wij in de Kadernota, en er achteraan wordt gejubeld dat er kan worden doorgegaan op de ingeslagen weg. Ruimte voor groei, plus dat er geld overblijft. U kent de SP als voorstander van zuinigheid, de SP weet dat in dit huis veel geld van de belastingbetaler wordt uitgegeven, maar dat moet dan wel goed gedaan worden. Het gekke is dan weer dat een partij zoals de VVD – toch geen voorstander van het betalen van belastingen – helemaal geen bezwaar heeft tegen het feit dat het geld van de belastingbetaler met bakken wordt uitgegeven of wordt uitgegeven aan zaken waarvan je je kunt afvragen in wiens voordeel dat gebeurt. Ik ga u weer voorbeelden geven. Er gaat geld naar De Kop Werkt, maar werkt dat geld ook? Wij krijgen heel weinig inzicht daarin. De provincie kan het inzicht ook niet verschaffen, geen idee hoeveel banen dat heeft opgeleverd. Er gaat geld naar innovatie op het gebied van mobiliteit, maar welke innovatie? De invulling van het begrip is maar matig. Denk eens aan de SolaRoad. 3,5 miljoen euro aan provinciegelden zitten erin. Opbrengsten? Geen idee (mevrouw Alberts haalt haar schouders op). Er gaat geld naar automatisering maar of de brugwachters daar nu bij gebaat waren of straks onze bodes? Als wij dat experiment met digitaal rondsturen van moties gaan omzetten naar definitief? Juist dat soort werkgelegenheid moet gekoesterd worden, het houdt ook nog eens het menselijk contact in stand. Er is veel meer geld binnengekomen uit de opcenten, maar men wil niets aapassen. Wat de SP betreft gaat u dat gewoon trendmatig doen, dan blijft Noord-Holland kampioen lage opcenten maar hebben wij een mooie pot geld om mooie dingen mee te doen. Gebeurt niet. Er is een overschot van ruim 30 miljoen euro, wat je daar allemaal niet mee kunt doen. Ik noem een paar voorbeelden, het zou kunnen gaan naar de jeugdzorg. Sinds de overdracht naar gemeenten zien wij dat zij stuk voor stuk worstelen met tekorten op de jeugdzorg. Er vallen zelfs wethouders op. Hoezo warme overdracht? Het zou ook heel goed kunnen gaan naar openbaar vervoer, want als iets een oplossing is voor de mobiliteitsopgave en ook nog voor de verbetering van de luchtkwaliteit, dan is het wel het openbaar vervoer. Alles moet op alles gezet worden om een verschuiving tot stand te brengen in de verschillende vervoersmodaliteiten, om te beginnen de auto uit en de fiets op of de trein of bus in, want er is veel te veel individueel vervoer. Maar dat gebeurt dus niet en de SP vindt dat misplaatste zuinigheid. Overigens, naast het eerdergenoemde over de balk kiepen van geld, is deze provincie ook heel goed in misplaatste zuinigheid. Waarom betaalt de provincie niet gewoon zelf voor het ophogen van bushaltes zodat ze voor iedereen toegankelijk zijn? Waarom probeert u op zijn minst niet om de subsidieregeling veel beter te promoten? Waarom krijgen de kleine kernen niet gewoon subsidie? Waarom vindt de provincie het lekker goedkoop om het baggerwerk uit te besteden – daar gaan we weer met de heilige markt – en waarom ruimt de provincie het niet gewoon zelf op? U weet, het baggeren werd door de aannemer voor 10 miljoen euro gedaan, de helft van het begrote bedrag. Kunst, als je het asbesthoudende slib niet naar de daarvoor bestemde vuilstort brengt. En waarom moet in

hemelsnaam de hand op de knip blijven voor het herdenken van de Februaristaking die maar 5.000 euro kost? Wij hebben het er al eerder over gehad. Waarom is er wel geld voor een werkbezoek aan Kopenhagen voor 1.000 euro per persoon om te zien wat wij in Nederland ook al weten en ook al doen? En of het nog niet genoeg is, mag ook een andere commissie straks op schoolreis. Het zal mij benieuwen wat de onderwerpen zullen worden, het is de commissie Ruimtelijke Ordening. Gaan we naar de Sahara om te kijken hoe je zonneparken in het landschap moet inpassen? Ik heb geen idee. Voor 30 miljoen euro is er een vrije busbaan aangelegd langs de A1. Vervolgens werd de A1 verbreed en was het P&R-terrein bij Muiden niet meer met de bus bereikbaar, maar halleluja. De Muidenaren mogen met de 510, maar pas op, deze oplossing is slechts tijdelijk.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik zit een tijdje naar u te luisteren en ik vraag mij af hoe gezellig uw verjaardagsfeestjes zijn. Dat is vraag een en vraag twee, ik vroeg mij ook af, u heeft het over verandering in mobiliteit en ik ben het helemaal met u eens dat wij naar nieuwe manieren moeten kijken. Volgens mij wordt er in de Kaderbrief geld voor vrijgemaakt, Smart Mobility. Bent u bereid daarover na te denken en niet altijd vast te houden aan inzetten op wat er nu al is, maar met ons samen nieuwe manieren te onderzoeken?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Mijnheer Heijnen, ik zal de laatste zijn die niet wil meedenken over inhoudelijke verbeteringen, maar er zit een grote maar aan, want ik weet dat er vaak wordt gedacht in termen van ‘gereden door vrijwilligers’, dat is werkgelegenheid die u over de balk kiept. Dat betekent dat u nadenkt over alleen maar het versnellen van bepaalde lijnen en daarmee de fijnmazigheid over boord kiept. Ik wil best met u meedenken, maar ik daag u uit ook met ons mee te denken en te kijken om als de provincie inderdaad zoveel geld te besteden heeft, dat ze het aan dat soort zaken besteedt en niet alleen maar kijkt hoe het voor een dubbeltje op de eerste rang zitten wordt. Zelfs als je al die dubbeltjes optelt tot vele miljoenen, dan zal de gedeputeerde gaan roepen, maar als je geld overhoudt, dan stop je het in dat soort zaken die voor iedereen zijn. Ik ben bijna geneigd om een Engelsman te citeren: “For the many, not the few”. Goed, ik had het over de busbaan. De oplossing 510, drie keer per uur kun je heen en weer, want stel je voor, je komt niet bij de inkomstenbron van Muiden, maar goed, het is een tijdelijke. En door de gemeente zelf betaald en er wordt nu in de gemeente nagedacht over een structurele oplossing en wat denkt u? Een buurtbus en ja hoor, gereden door vrijwilligers. Waarom zo? Die gemeente heeft al meerdere keren vergeefs aangeklopt bij de provincie, waar was de provincie in dit geval? Ik heb een heel verhaal en het lijkt erop alsof mijn verjaardagsfeestjes niet gezellig zijn, maar ze zijn buitengewoon gezellig. U begrijpt, ik doe hier de strenge variant en op verjaardagsfeestjes kunnen wij er ongelofelijk om lachen. Piet Paaltjens heeft het ooit snikken en grimlachjes genoemd in een dichtbundel en dat is het misschien ook wel. Het is een lang verhaal vol met tegenstrijdigheden die de provincie laat zien, enerzijds geld over de balk en anderzijds misplaatste zuinigheid en tegenstrijdigheden die de coalitiepartijen zich zouden moeten aantrekken. Tot op heden zien wij als reactie niets anders dan schouders ophalen, zuchten, tijdrekken, juridisering. Zolang u niet in staat bent om gehoor te geven aan deze kritiek, heb ik te doen met de CdK. Hij mag zich in allerlei bochten wringen om meer burgerparticipatie te

genereren. Hij mag zijn best doen om meer mensen naar de stembus te krijgen. U stuurt hem weg met een onmogelijke opdracht. Ik wil nog een amendement indienen.

De **VOORZITTER**: Ik moet u zeggen dat ik er heel weinig onder gebukt ga, hoor.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het is nog niet klaar. Ik heb een amendement over de VTH-taakuitvoering van de wet Natuurbescherming.

Amendement A6/100717
VTH-taakuitvoering

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Voor het intensiteitsniveau van de VTH-taakuitvoering in het kader van de Wet natuurbescherming door Gedeputeerde Staten is gekozen voor het intensiteitsniveau 2. Faciliterend;*
- *De leden van Provinciale Staten er door burgers regelmatig op gewezen worden dat er zowel bij de provincie Noord-Holland als de Noord-Hollandse gemeenten op onjuiste of tenminste discutabele wijze uitvoering gegeven wordt aan de bepalingen in de Wet natuurbescherming en de drie voorgangers van deze wet (Flora- en Faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998);*
- *Volgens het rapport van KplusV en Sweco van 1 februari 2017 het opschalen naar intensiteitsniveau 3. Proactief de volgende voordelen heeft:*
  1. Nauwe betrokkenheid gemeenten bij uitvoering natuurwetgeving. Meer kennis bij gemeenten over inhoud en wet- en regelgeving
  2. Toename van aantal goede en complete aanvragen
  3. Handhaafbare besluiten
  4. Bevordering van het naleefgedrag en vermindering van de kans op ontstaan/ voortbestaan van illegale situaties.

Van mening dat:

- *Alleen een voldoende intensiteitsniveau van de VTH-taakuitvoering, in dit geval intensiteitsniveau 3, ertoe kan leiden dat gemeenten en de provincie Noord-Holland de bepalingen in de Wet Natuurbescherming op een goede en correcte wijze kunnen uitvoeren en handhaven en illegale situaties voorkomen kunnen worden;*
- *Het aantrekken van meer personeel bij de RUD NHN hoogwaardige werkgelegenheid oplevert voor een aantal personen in deze sector.*

Besluiten aan ontwerpbesluit nr. 45 het volgende toe te voegen:

- *Besluitpunt 2: na '2018-2021' de zinsnede toe te voegen: "en voldoende geld vrij te maken voor het opschalen van de VTH- taakuitvoering van intensiteitsniveau 2. Faciliterend naar intensiteitsniveau 3. Proactief;*

- *Besluitpunt 4: achter het woord 'opgenomen' de zinsnede toe te voegen: "met dien verstande dat in regel 0 gekozen wordt voor het opschalen van de taakuitvoering van intensiteitsniveau 2. Faciliterend naar intensiteitsniveau 3. Proactief";*
- *Besluitpunt 6: achter het woord 'stellen' de zinsnede toe te voegen: "met verwerking van de uit besluitpunt 2 en 4 volgende wijzigingen in regel 0 en de tabellen in de paragrafen 5.3, 5.4 en 5.5;*
- *Besluitpunt 7: op basis van het in de Kaderbrief opgenomen uitgangspunt 'Nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen' het gevolg van besluitpunt 2 ontstane negatieve saldo van de Kaderbrief in de jaren 2018 en 2019 van 0,49 miljoen euro uit de algemene reserve te dekken*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP, GL, PvdD

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Ik was twee weken geleden jarig en toen ging het over het klimaat, Trump en fietsen en dat heb ik allemaal verwerkt in dit verhaal. Ik moet hier bekennen dat ik even de aandrang heb gevoeld om mijn bijdrage over de Kaderbrief dit jaar te beginnen met het tonen van de inmiddels beroemde foto's van het aanwezige publiek bij de inauguratie van Donald Trump als president van de VS. U kent het beeld waarschijnlijk: aan de ene kant de aanwezigen op de National Mall tijdens de inauguratie van Obama, aan de andere kant de bezoekers op diezelfde Mall tijdens Trump's inauguratie. Het beeld werd in veel kranten gebruikt om de claim van Trump dat zijn inauguratie de hoogste opkomst ooit had, te weerleggen en is inmiddels een icoon als het gaat om "alternatieve feiten". Ik laat het beeld niet zien omdat ik het ongepast zou vinden. Ik zou geen van onze gedeputeerden durven te vergelijken met Trump, niet qua opvattingen, niet qua stemgeluid en zeker niet qua haardracht, maar waarom had ik dan toch even die neiging? Die kwam op toen ik het persbericht van GS las over de recent verschenen monitor Wind op Land 2016. De tijd ontbreekt hier om er uitgebreid op in te gaan, maar de Monitor concludeert dat het geïnstalleerd vermogen in Noord-Holland in 2016 lager was dan in 2015 en dat nog 48% van de provinciale doelstelling voor 2020 resteert. Ten opzichte van de vorige editie is de haalbaarheid van de opgave in de provincie volgens de RVO licht afgenomen. Conclusie: "Gegeven de stand van zaken per 31 december 2016 is het niet waarschijnlijk dat de doelstelling voor 2020 in de provincie Noord-Holland tijdig zal worden gerealiseerd." Zorgelijk, zou je denken. Daar denkt ons college van Gedeputeerde Staten blijkbaar anders over. Zij publiceerden een ronkend persbericht. Volgens hen bevestigt de RVO dat Noord-Holland op koers ligt – let wel, op koers ligt - en het beter doet dan het landelijk gemiddelde. Het eerste deel van deze uitspraak is niet waar, het tweede deel is een beetje treurig. En toen moest ik inderdaad even denken aan Trump en alternatieve feiten. U kent mij gelukkig als een optimistisch mens, dus dat beeld heb ik inmiddels al weer ingeruild voor een ander. Ik denk dat het kwam door het woordje "koers" in het persbericht. De Tour de France is dan in deze tijd van het jaar niet ver uit mijn gedachten. Helemaal achterin de koers bevindt zich de bus, de groep renners die niet mee kan komen in de bergetappes. En inderdaad, ik ontwaar daar niet alleen Gedeputeerde Staten van

Noord-Holland maar alle andere Nederlandse provincies samen met landen als Malta en Luxemburg. De chauffeur van de bus is meestal een ervaren renner en ik zie inderdaad dat gedeputeerden Geldhof en Bond – op weg naar twintig jaar trouwe dienst in de provincie – meehelpen om het tempo te bepalen in de groep. Gedeputeerde Post begon de etappe goed toen ze met 'grinta' en "en danseuse" de eerste col beklom, maar heeft na een hongerklop pap in de benen. Gedeputeerde Loggen heeft een gemene sprint in de benen maar is vandaag al lang blij als hij de eindstreep haalt. Gedeputeerde Tekin rijdt dit jaar voor het eerst mee in de Tour, een veelbelovend talent dat zich nog moet bewijzen. En nu mist u gedeputeerde Van der Hoek in deze groep. Dat klopt inderdaad. Hij sprong niet zorgvuldig om met zijn energie, kwam geparkeerd te staan en belandde van de bus in de bezemwagen. Met de winst van Tom Dumoulin in de Giro dit jaar heeft Nederland laten zien dat ze nog steeds meetelt in het wielerpeloton. GL zou graag zien dat Noord-Holland zich wat meer zou spiegelen aan zijn lef en inzet in plaats van zich tevreden te stellen met een plaats in de bus of de bezemwagen. De tijd dringt. Parijs komt snel dichterbij en het zou toch mooi zijn als Nederland daar op het podium zou staan in plaats van ergens in de achterhoede te rijden. We willen GS dus aanmoedigen om te verdapperen en te demarreren. Hopelijk wil onze ploegleider daarbij een stimulerende rol spelen. Parijs komt inderdaad snel dichterbij. Het Klimaatverdrag van Parijs is vorige week vastgesteld door de bijna voltallige Eerste Kamer. Het sluiten van alle kolencentrales in Nederland zal een belangrijk onderdeel zijn van elk plan om de doelstellingen van Parijs te halen. In mei zetten wij daarom vol overtuiging onze handtekening onder een motie die oproept tot een bijdrage aan de sluiting van de Hemwegcentrale. Ik zal hier niet alle genoemde argumenten herhalen. Iedereen heeft daarna nog het schokkende rapport van Greenpeace kunnen lezen over de enorme gezondheidskosten van de centrale die volgens het rapport oplopen tot 90 miljoen euro per jaar. Inmiddels zijn al miljoenen toegezegd door burgers, bedrijfsleven én overheden om tot sluiting van de centrale te komen. U bent geïnformeerd over het feit dat begin dit jaar onze aandelen in Meewind zijn verkocht. De totale opbrengst daarvan bedraagt iets meer dan 4,5 miljoen euro. Van dat bedrag wordt via de Kaderbrief 2,5 miljoen euro gestort in de reserve Werkgelegenheid en Economie. Het restant willen GS storten in de algemene reserve. Daarmee laten we een unieke kans liggen om een snelle sluiting van de Hemwegcentrale dichterbij te brengen. En wat is er mooier dan dat te doen met een opbrengst uit de verkoop van aandelen duurzame energie? Wij willen u daarom voorstellen het resterende bedrag te reserveren voor een provinciale bijdrage aan de sluiting van de Hemwegcentrale. Onze algemene reserve heeft het extra geld niet nodig, onze kinderen de schone lucht en de beperking van de uitstoot wel.

Motie 32/100717

Hemwegcentrale

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *In Noord-Holland één kolencentrale actief is, de Hemweg 8 van NUON/Vattenfall;*
- *In de afgelopen twee PS-vergaderingen is gesproken over het initiatief #hemweg, dat tot doel heeft deze kolencentrale zo snel mogelijk te sluiten;*

- *Inmiddels een bedrag van ruim 5 miljoen euro is bijeengebracht door burgers, bedrijfsleven én overheden;*
- *Verschillende deskundigen inschatten dat een bedrag van 10 miljoen euro voor een sluiting zou volstaan;*
- *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland o.a geen financiële ruimte zien (PS 10 april 2017) en zich bovendien op het standpunt hebben gesteld dat provinciale inzet in dit kader 'prematuur' is (PS 29 mei 2017);*
- *Greenpeace op 26 juni 2017 een rapport heeft gepresenteerd waaruit de gezondheidseffecten van de Hemweg blijken en dat die alarmerend zijn: jaarlijks sterven 30 mensen vroegtijdig, krijgen 20 mensen chronische bronchitis en zijn er 740 astma-aanvallen bij kinderen, de centrale leidt daarbij tot aanzienlijke maatschappelijke en economische schade: De Hemwegcentrale is 'goed' voor 11.580 dagen ziekteverzuim per jaar en dat kost de samenleving opgeteld 90 miljoen euro aan gezondheidszorg.*

Voorts constaterende dat:
De aandelen Meewind zijn verkocht waarmee een opbrengst van 4.581.036,02 euro is gerealiseerd waarvan GS 2.018.036 euro voornemens zijn toe te voegen aan de algemene reserve, een reserve waarin reeds ruim 100 miljoen euro zit.

Van mening dat
- *De provincie Noord-Holland de gezondheidseffecten en maatschappelijke kosten die de Hemwegcentrale met zich brengt, niet kan en mag negeren;*
- *De opbrengst van de Meewind-aandelen, die verband houden met duurzame energie, niet aan de algemene reserve moet worden toegevoegd, maar in een duurzaam project moet worden geïnvesteerd;*
- *Het agenderen van het belang van versnelde sluiting een onvoldoende krachtig signaal is en Noord-Holland onwaardig, o.a. gelet op het commitment dat andere overheden tentoonspreiden;*
- *Met een provinciale bijdrage een snelle sluiting eens te meer in zicht komt;*
- *De provincie deze kans niet kan en mag laten lopen.*

Dragen Gedeputeerde Staten op:
- *Zich actief uit te spreken en in te zetten voor sluiting van de centrale;*
- *2 miljoen euro niet te storten in de algemene reserve, maar te bestemmen voor een bijdrage aan de sluiting van de Hemweg*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdD, CU/SGP

Voor de weidevogels is het vijf voor twaalf. Wij dienden eerder een motie in die niet op een meerderheid in PS mocht rekenen. Wij betreuren dat, maar koesteren de hoop dat er na de schouw die aangekondigd is, snel kan worden gekomen tot een effectief pakket aan maatregelen. Vooruitlopend daarop willen wij in de Kaderbrief vast een bedrag reserveren voor dat pakket

zodat er ook middelen zijn om ermee aan de slag te gaan. Wij horen graag van de gedeputeerde hoe hij daar tegenaan kijkt. Agrariërs beheren samen een groot deel van het landschap in Noord-Holland. Zij zijn daarmee een van de belangrijkste partners in het verbeteren van de biodiversiteit in onze provincie. Voor hen is het momenteel moeilijk om rond te komen. Door boeren kansen te geven om met natuur geld te verdienen en de mogelijkheden van multifunctionele landbouw toe te passen kunnen ze hun bedrijf duurzaam inrichten. GL vindt dat elke boer in Noord-Holland de kans moet krijgen om over te schakelen naar natuurinclusieve landbouw. Juist buiten het Natuur Netwerk Nederland is het van enorm belang voor mens, dier en milieu dat het areaal duurzame landbouw wordt vergroot. En natuurlijk, in de praktijk is omschakeling verre van eenvoudig. Daarom willen we een stimuleringsfonds voor natuurinclusieve landbouw in het leven roepen, dat boeren op weg moet helpen om die overstap te maken.

Motie 33/100717
Stimuleringsfonds natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Boeren belangrijke partners zijn in het behoud van het landschap en in het herstel van de biodiversiteit;*
- *Boeren die overschakelen naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering zorgen voor een beter klimaat en een mooier landschap;*
- *De gezondheid van omwonenden gebaat is bij een meer extensieve veehouderij zoals vastgesteld door het RIVM;*
- *De vraag naar biologische producten en de provincie boeren de kans moet geven op deze vraag in te spelen;*
- *De overstap van een reguliere bedrijfsvoering naar natuurinclusieve bedrijfsvoering risicovol is voor de boer.*

Van mening dat:
De provincie Noord-Holland boeren moet ondersteunen in de omschakeling naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Draagt het college op:

- *Een stimuleringsfonds in te stellen voor natuurinclusieve maatregelen voor boeren in geheel Noord-Holland;*
- *Voor dit stimuleringsfonds passende voorwaarden op te stellen en breed in te zetten op natuurinclusieve maatregelen, onder andere gericht op maaien, zaaien en dierenwelzijn;*
- *In dit stimuleringsfonds 2 miljoen euro te storten ten laste van de vrijvallende gelden uit de voorziening bodemsanering*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie GL

Het beleid voor stiltegebieden behoeft uitvoering en verdere versterking. De structurele middelen van de provincie schieten ernstig tekort. Veel van de gewenste maatregelen behoren tot de verantwoordelijkheid van de gemeenten en terreinbeheerders. Er moet dus gezamenlijk worden opgetrokken. GL wil met gemeenten en natuur beherende organisaties tot niet-vrijblijvende afspraken komen. Cofinanciering voor bijvoorbeeld stil asfalt en de inzet van handhavend personeel vragen om een structurele dan wel meerjarige investering. Wij horen graag van GS of zij die noodzaak ook zien en overwegen in de tweede termijn een motie in te dienen op dit punt. Wij vragen GS om een toezegging. GS stellen voor de onderbesteding bij de subsidieregeling HIRB voor de herstructurering bedrijventerreinen in te zetten voor een bijdrage aan het Techportcenter. Geen kwaad woord over dat laatste initiatief, maar wij zijn van mening dat de gelden voor HIRB een heel ander provinciaal doel dienen en ook daarvoor moeten worden ingezet. Wij vragen GS daarom de bestaande HIRB-regeling aan te vullen met de mogelijkheid om subsidie te verlenen aan projecten die bijdragen aan de circulariteit van bedrijventerreinen en daarvoor 1 miljoen euro te reserveren.

Motie 34/100717
HIRB en niet benutte deel van 2016 daarvoor oormerken

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *In de Kaderbrief 2018 (waar?) staat dat in 2016 de vanuit de HIRB (subsidieregeling Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) een bedrag van 1 miljoen euro niet zal worden uitgekeerd;*
- *De HIRB tot doel heeft bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen en aantrekkelijker te maken;*
- *De HIRB-regeling tot op heden geen mogelijkheid biedt voor subsidiëring die het circulair maken van bestaande bedrijventerreinen bevordert, terwijl de omslag naar een circulaire economie inmiddels steeds meer provinciale aandacht krijgt;*
- *Het college van Gedeputeerde Staten heeft aangekondigd te besteden aan Techportcenter Innovation Warehouse waarbij GS stellen dat 'de ontwikkeling past in het provinciaal beleid tot verbetering van de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs'.*

Overwegende dat:

- *Het niet meer dan logisch is dat bij de komende herstructurering circulaire economie een rol van betekenis zal krijgen;*
- *En dat gedeputeerde Bond onlangs (EEB 21 november 2016) nog stelde dat HIRB bijzonder succes "een van de mooiste programma's die ooit zijn opgestart door de provincie". Volgens dezelfde gedeputeerde is "HIRB een van de beste en goedlopende programma's, alle jaren overtekend." Onttrekking van gelden aan die reserve ligt daarom niet in de rede;*

- *Het doel van de HIRB en het doel dat GS nastreven met haar voorgenomen bijdrage aan Techportcenter niet verenigbaar zijn.*

Concluderende dat:

- *De regeling HIRB aanvulling behoeft zodat ook voor het circulair maken van bedrijventerreinen een beroep op deze regeling kan worden gedaan;*
- *Dat de voorgestelde besteding ten behoeve van Techportcenter niet middels de HIRB behoort te worden gefinancierd omdat het hier gaat om verschillende provinciale doelen.*

Dragen GS op om:

- *De regeling HIRB aan te vullen met de mogelijkheid om subsidiëring aan te vragen voor het bevorderen van circulariteit van bestaande bedrijventerreinen;*
- *En voorts af te zien van financiering van Techport met geld uit de HIRB en het daarvoor thans bestemde bedrag te oormerken voor aanvragen die de circulariteit van bedrijventerreinen bevorderen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdD

Vorige week donderdag sprak de commissie Mobiliteit in deze zaal over de MER A8-A9. Blij verrast konden wij constateren dat een ruime meerderheid van de commissie niets zag in een snelweg op palen of door het UNESCO Werelderfgoed de Stelling van Amsterdam. We horen graag of GS de politieke ruimte voelen om hun besluitvorming niet te beperken tot een keuze tussen een van de drie onderzochte varianten, maar ook wil overwegen eventuele alternatieven te laten onderzoeken. Wat ons betreft hebben GS tot begin september om met een voorstel te komen, anders komen wij met een motie bij de eerste Statenvergadering na de zomer. Ik ben bijna aan het einde van mijn bijdrage en wil dat doen met een compliment richting GS. Wij zijn blij dat onze motie over duurzame zeehavens zo voortvarend is opgepakt. Gezien het succes van de regeling zouden wij graag zien dat de uitvoeringsregeling een vervolg krijgt en dat ook kleine projecten hierin kunnen worden betrokken. Daarvoor dienen we twee moties in.

Motie 35/100717
Investeringsimpuls Duurzame zeehavens

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *GS op 5 januari 2016 de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens hebben vastgesteld;*
- *Voor de doelstelling 'Stimuleren circulaire economie' het volledige budget is besteed. Het totaal aangevraagde subsidiebedrag lag hoger dan het subsidieplafond voor deze doelstelling;*
- *Voor de doelstellingen waarvoor het subsidieplafond nog niet is bereikt, GS aangeven 'kansen te zien' en kansrijke projecten in beeld zijn.*

Overwegende dat:

- *Dit fonds bijdraagt aan het realiseren van schonere zeehavens, hetgeen een grote vooruitgang betekent van de leefomgeving;*
- *Het onaannemelijk is dat er geen kansrijke projecten meer een aanvraag zouden willen doen.*

Dragen GS op:

- *Wegens succes van het Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens GS een nieuwe investeringsimpuls volgens voorwaarden van Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens 2016 op te zetten;*
- *Dit najaar met een voorstel te komen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, CU/SGP, 50plus

Motie 36/100717
Investeringsimpuls Duurzame zeehavens voor kleine projecten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *GS op 5 januari 2016 de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens hebben vastgesteld;*
- *Er geen subsidie wordt verstrekt voor aanvragen lager dan 5.000 euro.*

Van mening dat:

- *Kleine duurzame projecten juist ook inspirerend kunnen zijn;*
- *Kleine projecten een aanjaagfunctie kunnen hebben;*
- *Ook kleine projecten kunnen bijdragen aan innovatie;*
- *Ook kleine projecten ondersteuning verdienen.*

Dragen GS op:
1) Ook een (sub) investeringsimpulsfonds Duurzame Zeehavens voor kleine projecten op te zetten;
2) Dit najaar met een voorstel te komen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, 50plus

Na het begin van mijn betoog vandaag zal het u niet verbazen dat ik afsluit met het onderwerp Smart Mobility. In de Kaderbrief wordt daarvoor veel geld vrijgemaakt. Slimme mobiliteit is de Texelhopper, deelauto's, deelfietsen maar ook de verkeerscentrale en een OV-chipkaart waarmee je een auto of een fiets kunt huren. En daar zit meteen het probleem. Slimme mobiliteit is bijna alles, het hangt af van de focus en het doel van de inzet van dit college wat de uiteindelijke

betekenis gaat zijn van Smart Mobility. Wij hopen daar snel meer over te horen maar in ieder geval voor de begrotingsbehandeling, zodat we dan in kunnen schatten of de aangevraagde middelen ook echt nodig zijn. Na de zomer komt het college eindelijk met de uitwerking van ons initiatiefvoorstel Fiets! en de inventarisatie van de Fietsersbond. Enthousiast geworden van Kopenhagen wil GL snel aan de gang met een provinciaal fietsnetwerk. Wij verwachten uiterlijk in september inzicht in de voortgang van het college. Tegen die tijd zijn GS hopelijk uit de bus en de bezemwagen.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. “Stop met de ouderwetse regeerakkoorden!”, aldus de vertrekkend voorzitter van de Raad voor Openbaar Bestuur. “De dragers van het politieke proces hebben echt hun gezag verloren. Het oude spel voldoet niet meer.” Ik citeer hier geen partijgenoot voor de dieren, maar de heer Wallage. Zijn schets van het bestuurlijk bestel in Nederland geldt nog sterker voor Noord-Holland waar coalitieafspraken het debat dicteren. De Kaderbrief die voor ons ligt, bevat gelukkig ook verstandige voorstellen. De PvdD steunt de investeringen in breedband, circulaire economie, OV-knooppunten en betere handhaving. Wij juichen met name toe dat het college wil investeren in de handhaving van de beschermde leefomgeving. Het gaat dan om de bescherming van nesten van vogels, belangrijke broedplaatsen van dieren, leefgebieden van salamanders, kikkers en zoogdieren. Maar dit college kiest niet voor het hoogste beschermingsniveau. Daarmee kunnen gemeenten ondernemers beter helpen om aan de regels te voldoen en is de kans op overtredingen klein. Dat was onze keuze geweest en daarom diende de SP mede namens de PvdD een amendement in om dit te regelen. Wel raar dat de zogenaamde ondernemerspartij die zich graag als Law and Order profileert, zich tegen dit voorstel keerde. Hopelijk steunen de groene coalitiegenoten van de VVD vandaag het amendement van SP, GL en PvdD wel. Mijn fractie heeft begrip voor de verhoging van het budget voor onderhoud wegen, maar de asfalthonger van het college brengt wel veel onderhoudskosten met zich mee. De PvdD wil dat duurzaam wegenonderhoud wordt toegepast en dat mag ook wat kosten, maar het is niet gek om de rekening dan bij de gebruiker neer te leggen bij extra kosten. Daarom willen wij een onderzoek naar de koppeling van de PMO met de opcenten. Daarom een motie.

Motie 37/100717
Verkennend onderzoek PMO-koppeling

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:
In het coalitieakkoord de volgende onderdelen zijn opgenomen: “voor onderhoud en beheer van nieuwe wegen reserveren wij tijdig geld” en “Risico’s kunnen worden opgevangen zonder dat dit een effect heeft op de lopende begroting.”

Overwegende dat:

- *Bij de provincie Flevoland er een koppeling met Motorrijtuigenbelasting en Infraprojecten;*
- *In voorgaande jaren budgetten verhoogd moesten worden door areaaluitbreiding en indexering;*
- *De Provincie Noord-Holland een achtjarige budgetdoorrekening maakt waarin verwachte kosten worden meegenomen.*

Zijn van mening dat:

- *De provincie Noord-Holland streeft naar een stabiele begroting en daardoor geen verhoging van MRB verwacht wordt door deze koppeling;*
- *De koppeling PMO een extra voorziening voor een stabiele meerjarendekking voor onvoorziene kosten in deze begroting.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:
Een verkenning te doen voor een koppeling tussen de PMO-begroting en de opcenten MRB

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

De PvdD pleit voor een betere omgang met dieren, ook als ze schade veroorzaken. Het is tekenend dat dit college al jaren een bestrijdingspolitiek voert tegen ganzen en elk jaar meer schade uitkeert. Hoe lang kan deze gedeputeerde nog wegkomen met hetzelfde dodelijke beleid dat geen enkel positief effect heeft gehad? Hoe kan het dat de coalitie elke keer weer zo verbaasd reageert als de schade toeneemt? U was gewaarschuwd. Deze Staten organiseerden een groot symposium over ganzen met experts en met maatschappelijke organisaties, maar liet de gedeputeerde zijn beleid grotendeels voortzetten. Het is tijd om te investeren in preventie, want voorkomen is beter dan genezen. De PvdD wil een fonds dat boeren ondersteunt om op diervriendelijke wijze hun gewassen te beschermen. D66 heeft hiertoe een amendement aangekondigd in de commissie, maar zoals u heeft gezien, werd dat een motie Vreemd zonder dekking. Misschien bij de begroting. Weer komt er meer geld beschikbaar voor Europese projecten waarvan wij nu nog geen idee hebben waar zij over gaan. Het kunnen mooie projecten zijn ter verduurzaming van de landbouw of verder faciliteren van de bio-industrie. Ooit namen deze Staten een motie aan tegen de toen een na grootste kippenfabriek in Europa, 1,6 miljoen kuikens zouden elke zes weken worden vetgemest en geslacht. PS zeiden echter nee, maar de ondernemer knipte zijn megalomane plan in twee. Megastal deel 1 staat er al, 366.666 kuikens worden in zes weken van ei tot slachtkuiken onder industriële omstandigheden opgesloten. Deel 2 van deze megastal staat voor de deur. Deze keer voor 549.999 kuikens. Dit is het moment om u daartegen te verzetten. Het bestemmingsplan van de gemeente Hollands Kroon biedt geen garantie op voldoende stikstofruimte en dat is een harde eis uit de Natuurbeschermingswet. Er kan ook niet worden voldaan aan de eisen voor dierenwelzijn, en daarom heeft het college een zienswijze tegen dit bestemmingsplan ingediend. De gemeente heeft daar lak aangehad, dus nu is het tijd voor beroep. Wij kunnen nu dit plan tegenhouden. Als u deze megastal toestaat, laat u

het gebeuren dat in 25 jaar dat deze stal er staat, een onvoorstelbare 120 miljoen dieren tot een verschrikkelijk leven worden veroordeeld. Daarom de volgende motie.

Motie 38/100717
Kippenhok

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland op 22 december 2015 een zienswijze heeft ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan "Verplaatsing pluimveebedrijf het Kippenhok";*
- *De Gemeenteraad van Hollands Kroon dit bestemmingsplan heeft vastgesteld en beroep open staat tot 4-8-2017;*
- *Dit plan de vestiging van een intensieve veehouderij voor 549.999 vleeskuikens mogelijk maakt.*

Overwegende dat:

- *In 2009 na het burgerinitiatief 'Stop veefabrieken in Noord-Holland' en een aangenomen motie in Provinciale Staten een voorloper van dit plan voor een kippenfabriek voor 1,6 miljoen vleeskuikens is tegengehouden;*
- *Het bedrijf niet de benodigde onherroepelijke vergunning heeft voor de Wet Natuurbescherming en dit plan daarom niet had mogen worden vastgesteld;*
- *Dit plan met de huidige aanvraag niet kan voldoen aan de Wet Dieren en daarmee niet aan de PRV;*
- *Hiermee onvoldoende gevolg is gegeven aan de zienswijze van de provincie.*

Van mening dat:

- *Zienswijzen van de provincie serieus genomen dienen te worden;*
- *Het van belang dat zorgvuldig de hand wordt gehouden aan het provinciaal ruimtelijk beleid.*

Gehoord de discussie, dragen het College van Gedeputeerde Staten op:
Beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan "Verplaatsing pluimveebedrijf Het Kippenhok"

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Landbouw is gelukkig zoveel meer dan een handvol industriëlen die massaproductie met dieren doen. De eiwittransitie is in volle gang, volgens insiders zitten we zelfs in de eiwit big bang. Dat bleek uit het door de PvdD georganiseerde eiwitsymposium. Waarom dierlijke eiwitten consumeren als het ook plantaardig kan? Het is diervriendelijker, milieuvriendelijker, duurzamer en ook nog eens erg lekker. Wij zien reikhalzend uit naar hoe dit college de vele kansen voor de Noord-Hollandse boeren en ondernemers gaat verzilveren in de eiwitnotitie. De provincie kan

zoveel, dus wij hebben hoge verwachtingen. Een andere kans om de landbouw te verbeteren is de natuurinclusieve landbouw. Groningen is een pilot begonnen, dat kan hier ook.

Motie 40/100717
Pilot natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Er recentelijk een bijeenkomst heeft plaatsgevonden over natuurinclusieve landbouw in het kader van Groen Kapitaal waarbij er veel enthousiasme voor deze vorm van landbouw werd geuit;*
- *De provincie Groningen een pilot natuurinclusieve landbouw heeft opgestart.*

Overwegende dat:

- *Het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat de huidige, intensieve landbouw het halen van natuurdoelen belemmert;*
- *In het coalitieakkoord de ambitie is opgenomen om de landbouw te verduurzamen;*
- *Tijdens de bijeenkomst van Groen Kapitaal de behoefte werd geuit om de inhoudelijke kennis rondom natuurinclusieve landbouw te verdiepen, onder andere door onderzoek te doen naar de verdienmodellen voor boeren.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:
In 2018 een pilot naar Gronings voorbeeld te starten met natuurinclusieve landbouw

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, GL

GS zouden natuurlijk kunnen zeggen dat Noord-Holland geen pilot hoeft te doen want dat doet Groningen al, maar de Noord-Hollandse grond is zelden goed vergelijkbaar met Groningen, dus dat zou een veel te gemakkelijke reactie zijn. Grote investeringen in de Oostelijke Vechtplassen lijken prima te passen in de natuurambities van de PvdD. Wij willen meer natuur, wij willen de milieucondities op orde en dit plan lijkt dat dichterbij te kunnen brengen. Maar er zou een extra vaarverbinding tussen stiltegebied De Wijde Blik en de Loosdrechtse Plassen in zijn opgenomen. Dat is een waanzinnig plan. Die vaarroute zou door de Loenderveense Plas gaan. Uit een deel van deze plas wordt een derde van het drinkwater van Amsterdam gewonnen. Vies water en boten uit de Loosdrechtse Plassen komen dan bij de Loenderveense Plas, een bedreiging voor de waterkwaliteit, de natuur en de rust gaat eraan. De Grote Karekiet heeft er zijn broedgebied, een van de weinige plekken in Nederland. In de Loenderveense Plas en de Vuntus is nu geen of nauwelijks bevaring. Voor recreatieliefhebbers zijn er de Loosdrechtse Plassen al. Daarom de volgende motie:

Motie 39/100717

Gebiedsakkoord

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *De provincie voornemens is 11,9 miljoen euro bij te dragen in regel Y Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen aan het plaatselijke gebiedsakkoord;*
- *De Oostelijke Vechtplassen grote natuurwaarden herbergen en zijn aangewezen als Natura2000-gebied voor onder meer de IJsvogel en de Grote Karekiet.*

Overwegende dat:

- *Een vaarroute van de drukbevaren Loosdrechtse Plassen naar de Wijde Blik wordt overwogen door natuurgebied en drinkwatergebied Loenderveense plas en mogelijk de Vuntus;*
- *Zowel de waterverbinding via een aan te leggen sluis als de toegenomen recreatiedruk via de vaarroute een bedreiging zijn voor het drinkwater en de natuurwaarden.*

Van mening dat:
Een vaarverbinding door de Loenderveense plas de Vuntus onwenselijk is.

Gehoord de discussie, dragen het College van Gedeputeerde Staten op:
Te voorkomen dat er een vaarroute wordt gerealiseerd door de Vuntus of de Loenderveense plas

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Die vaarverbinding mag er niet komen. Dit is niet de slechtste Kaderbrief die wij van dit college hebben gezien. Het past in het groener worden van de meeste politieke partijen en dat is even noodzakelijk als goed. Om de biodiversiteit te herstellen, klimaatverandering tegen te gaan en grondstoffengebruik duurzaam te maken is meer nodig. De PvdD zal doorgaan met het aanjagen van deze vergroening.

De **VOORZITTER**: De vier moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. In tegenstelling tot mevrouw Alberts en de verjaardagsfeestjes kan ik zeggen dat nooit iemand aan mij vraagt wat ik hier doe. Dat kan twee dingen betekenen. Of ze vinden het niet interessant wat ik doe of de provinciepolitiek staat heel erg ver van hun bed. Ik laat in het midden wat dat eventueel zou kunnen zijn. Wij danken GS voor de Kaderbrief. Wat het coalitieakkoord Ruimte voor groei betekent begrijpt 50plus steeds beter, want die groei is er de afgelopen jaren geweest, dat is zeker, zowel in de economie als in de uitbreiding van wegen. Over wat de heer Heijnen zei, dat er heel veel gespaard wordt, merken wij het volgende op. Wij pleiten net als hij voor investeren, maar je moet niet alleen investeren in middelen maar ook in mensen, zoals meer in de zorg, jeugdzorg, cultuur en bestrijding van

werkeloosheid voor ouderen. Wij blijven ons zorgen maken over het uitblijven van de bouw van voldoende woningen en seniorenwoningen in Noord-Holland terwijl het aantal ouderen alleen maar stijgt. De baggerproblematiek is verschillende keren in de commissie RWW behandeld. Wij danken alle partijen die ons hebben gesteund in dit dossier. Helaas heeft niet elke fractie zijn rug rechtgehouden. Er is voldoende gepleit voor het opruimen van het terrein vol met asbest, maar helaas kiest dit provinciebestuur er niet voor om financieel verantwoordelijkheid te nemen onder het mom van precedentwerking. Maar wij mogen toch hopen dat er in de toekomst geen identieke zaak meer komt. Toch bijzonder jammer, want het uitbaggeren van de ringvaart heeft uiteindelijk maar 10 miljoen euro gekost van de begrote 20 miljoen euro. Je zou toch denken dat er dan toch voldoende over is om alle rommel op het terrein op te ruimen. Dit zou 50plus ook verstaan onder het nieuwe werken van de provincie dat vrijdag jl. in de tuin bekend werd gemaakt. Je verantwoordelijkheid nemen als bestuur en als werknemers. Dit sluit heel goed aan bij het nieuwe credo 'niet alleen denken, maar doen'.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. PS vormen het hart van de provinciale democratie. Op deze plek worden democratische keuzes gemaakt over het beleid van de provincie. Welke doelen willen wij realiseren, op welke manier gebruiken wij het belastinggeld dat ons daarvoor is toevertrouwd. Vandaag mogen wij richting geven aan de besteding van 39,9 miljoen euro die overblijft van het rekeningresultaat 2016 en de meevaller van de Zeesluis plus nog richting geven voor de overschotten op de meerjarenbegroting in de komende jaren. Dat doen wij via een bespreking van de Kaderbrief, waarin het college ons een aantal suggesties en voorstellen doet voor de besteding van deze gelden. Het college zal die gebruiken bij de uitwerking van de begroting. De hamvraag is echter – en dat hebben wij gezien bij de bespreking van de jaarstukken – hoe geschikt de begroting is als middel om de activiteiten van het college te sturen. Een onderbesteding van 100 miljoen euro. Als zo'n groot deel van het geld dat wij ter beschikking stellen, niet wordt uitgegeven, dan schiet de begroting te kort als sturingsinstrument. Mijn fractie stelt voor meer te sturen op doelen dan op geld, en de doelen zijn via de doelenboom onderdeel van de begroting, maar zeker bij de bespreking van deze Kaderbrief spelen zij een ondergeschikte rol. In de Kaderbrief zijn de doelen vaag en weinig concreet. Ik weet niet hoe het bij de collegeleden thuis gaat, maar bij ons thuis bekijken wij eerst wat wij belangrijk vinden en dan kijken wij hoeveel dat kost en of wij dat kunnen inpassen in ons huishoudbudget. In de Kaderbrief zie ik dat het andersom gebeurt. Er wordt heel veel geld ter beschikking gesteld en wat wij daar precies mee gaan doen, is nog allemaal heel erg vaag. Dat doen wij thuis ook weleens en dan noemen wij het zakgeld. Dat doen wij om onze kinderen te leren prioriteiten te stellen en verantwoord geld te besteden, maar dat kan het college toch wel? Wij geven het college toch geen zakgeld? Daarom willen wij het college ook niet zomaar een zak geld meegeven. Wij zijn niet overtuigd van de bestedingen die in de Kadernota zijn voorgesteld. Wij hebben consequent gevraagd om een onderbouwing van de verschillende doelen in de commissies en die hebben wij niet gekregen. Daarom willen wij een aantal doelen voorstellen met een aantal moties. Dat betekent dat de Kaderbrief niet zomaar kan spreken over 11 miljoen euro voor Smart Mobility met wat voorbeelden van pratende stoplichten of 10 miljoen euro voor verduurzaming infrastructuur, maar dat er een concreet voorstel komt van de doelen en de inschatting van de kosten. Om hier een start mee te maken, heeft mijn fractie een lijst gemaakt met doelen die wij

willen realiseren in aanvulling op de ambities van GS. Wij hebben dat vormgegeven in moties, zodat het college ruimte heeft om de voorstellen nader uit te werken en af te stemmen op lopend beleid en andere ambities. Wij doen een suggestie voor de dekking, maar GS krijgen de ruimte om met een voorstel te komen ter bespreking bij de begroting. In november kunnen wij dan de uitgewerkte plannen vaststellen. Wij hebben ze gegroepeerd rondom een aantal thema's. Het eerste thema is natuurvriendelijke landbouw. Zo zien we steeds vaker initiatieven van boeren die met hun manier van bedrijfsvoering een bijdrage willen leveren aan natuur, dierenwelzijn en milieu. Er zijn al verschillende voorbeelden genoemd op de bijeenkomst "Natuurinclusieve landbouw" in het kader van het programma Groen Kapitaal en wij denken dat deze initiatieven een verdere stimulans kunnen gebruiken. Daarom hebben wij samen met de PvdD en GL de motie ingediend om een fonds voor initiatieven natuurinclusieve landbouw in te richten. Ten tweede zijn wij de afgelopen periode aangelopen tegen het feit dat verschillende grote zuivelcorporaties momenteel een wachtlijst hanteren van veehouders die willen overschakelen naar biologische bedrijfsvoering. Dat is onverkwikkelijk. Er zijn verschillende partijen die een rol hebben in de oplossing van dit probleem en de provincie zou daarbij een regierol kunnen voeren. Ik heb allerlei suggesties voor hoe wij dat zouden kunnen doen, maar ik zal enkel het dictum van de motie voorlezen.

Motie 41/100717
Taskforce wachtlijst biologische boeren

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Verschillende grote zuivelcoöperaties momenteel een wachtlijst hanteren voor veehouders die willen overschakelen naar een biologische bedrijfsvoering;*
- *Het gewenst is dat boeren die een extra bijdrage willen leveren aan de provinciale doelen rondom natuur, milieu en landbouw dat ook kunnen doen;*
- *De vraag nog steeds groter is dan het aanbod biologische zuivel;*
- *Vele partijen een rol hebben in het oplossen van dit probleem;*
- *De provincie een rol heeft in de regionale economie en op die manier een regierol kan vervullen.*

Verzoeken GS:
In de begroting 2018 een beleidsambitie "Oprichten Taskforce oplossen wachtlijsten biologische boeren" op te nemen en doen daarbij het voorstel daarvoor een jaarlijks bedrag van 0,1 miljoen euro op te nemen in de begroting voor 2018 en 2019

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU/SGP, PvdD

Het tweede thema is duurzame energie en energiebesparing. De PVV zei net dat voor sommigen klimaatbeleid een roeping is. Dat klopt. Het is een roeping, niet een roeping om te deugen maar

om recht te doen aan onze verantwoordelijkheid voor de wereld zoals wij die ontvangen hebben. Daarom hebben wij een aantal voorstellen voor doelen die in de begroting uitgewerkt zouden kunnen worden.

Motie 42/1007187
Realiseren proefproject Zon-op-water

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Het van belang is de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie te vergroten;*
- *De provincie streeft naar een mix van vormen van energieopwekking;*
- *Zonnepanelen op water in onze waterrijke provincie wellicht kansen biedt;*
- *Een zorgvuldige landschappelijke inpassing belangrijk is;*
- *Er op Texel inmiddels een project gerealiseerd gaat worden op een bezinkbak van een rioolwaterzuivering;*
- *Het belangrijk is om ervaringen op te doen rondom praktische, organisatorische, esthetische en juridische aspecten.*

Verzoeken GS:
In de begroting 2018 een beleidsambitie "Realiseren proefproject zon-op-water" op te nemen en doen daarbij het voorstel daarvoor een bedrag van 0,1 miljoen euro op te nemen in de begroting voor 2018

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

De volgende motie gaat over het energieneutraal renoveren van woningen. Wij staan voor een gigantische opgave en ik wil graag mijn collega's hierin meenemen. Wij hebben gezegd in het kader van Europese afspraken en de afspraken in het Klimaatakkoord dat wij in 2050 de bestaande woningvoorraad klimaatneutraal willen hebben. In Noord-Holland staan in 2016 1.393.000 woningen. Tot 31 december 2050 hebben wij nog ruim 33 jaar. Er zitten in een jaar ongeveer 260 werkdagen en 8 uur in elke werkdag. Dat zijn 68.640 werkuren en delen wij het aantal woningen door het aantal uren, dan betekent dat dat vanaf nu tot 31 december 2050 per uur gemiddeld 19 woningen gerenoveerd moeten worden. In de beleidsagenda Energietransitie die wij vorig jaar hebben vastgesteld, heeft de provincie aangegeven hier een rol in te willen spelen en hier prioriteit aan te willen geven. Er staat letterlijk: "Met de regeling duurzaam renoveren proberen wij hier verandering in te brengen en wij bezien ons op een vervolg."

Motie 43/100717
Energieneutraal renoveren van woningen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Energiebesparing een belangrijke pijler is van het klimaatbeleid van de provincie;*
- *Om het doel "alle bebouwing in 2050 energieneutraal" te halen tussen 1 januari 2018 en 31 december 2050 gemiddeld 19 woningen per werkuur energieneutraal gemaakt moeten worden;*
- *Deze enorme opgave om een grote versnelling van het huidige tempo vraagt;*
- *De provincie eerder heeft laten zien daar een stimulerende rol in te kunnen vervullen via de succesvolle regeling "Duurzaam renoveren, uitvoeringsregeling subsidie NH 2015".*

Verzoeken GS:
In de begroting 2018 een beleidsambitie "Energieneutraal renoveren van 1.000 woningen op te nemen.

En doen daarbij het voorstel:
Daarvoor een reserve te vormen in de orde van grootte van 5 miljoen euro

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

Sluiting kolencentrale. Kolencentrales zijn slecht voor het klimaat, milieu en de gezondheid. Er is een alarmerend rapport van Greenpeace. Wij willen dat de provincie zich inzet voor de sluiting van de Hemwegcentrale en daar is al een motie voor ingediend. Het volgende thema is verbetering OV en fietsbeleid. Wij dienen een motie in ter verbetering van het OV op het platteland.

Motie 47/100717
Verbetering OV op het platteland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Regelmatige lijndiensten op het platteland steeds minder vanzelfsprekend zijn;*
- *Bij inschrijving op OV-concessies door vervoerders afwegingen gemaakt moeten worden tussen besteding voor het OV in buitengebieden en OV op drukke lijnen;*
- *Dit over het algemeen weinig ruimte geeft aan experimenten die het OV op het platteland verbeteren.*

Verzoeken GS:
in de begroting 2018 een beleidsambitie "Impuls OV platteland" op te nemen, met als doel om samen met vervoerders experimenten te doen rondom maatregelen die het openbaar vervoer in het landelijk gebied te verbeteren en doen daarbij het voorstel daarvoor een bedrag van 1 miljoen euro te reserveren

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

De volgende opmerkingen gaan over Smart Mobility en daar zijn wij enthousiast over. Smart Mobility kan een bijdrage leveren aan het beter benutten van bestaande infrastructuur. Dat kan leiden tot een vermindering van de economische, milieu- en maatschappelijke kosten en kan de noodzaak voor nieuwe wegen verkleinen. Echter, wat nu in de kadernota staat, vinden wij niet concreet genoeg. Een investering van bij elkaar 11 miljoen euro is niet onderbouwd en al helemaal niet Smart. Wij stellen voor een concreet plan te maken voor de besteding van de gelden en wat de verwachte resultaten zijn. Daarom een motie.

Motie 46/100717
SMART projectplan Smart Mobility

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:
- *Smart Mobility een bijdrage kan leveren aan het beter benutten van de bestaande Infrastructuur;*
- *Dit kan leiden tot een vermindering van de economische, milieu- en maatschappelijke kosten van congestie;*
- *Dit tevens de noodzaak om nieuwe wegen aan te leggen kan verkleinen;*
- *Dat de onderbouwing van het voorstel om 11 miljoen euro te investeren in Smart Mobility beknopt en weinig concreet is.*

Verzoeken GS:
Een concreet en SMART geformuleerd plan te schrijven waarin de kosten en verwachte resultaten van investeringen in Smart Mobility worden geschetst

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

Amendement 7/100717
3,5 miljoen euro voor Smart Mobility

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Besluiten om aan punt 4 van voordracht 2017-45 de volgende tekst toe te voegen:
"Met dien verstande dat de bedragen voor Smart Mobility die genoemd worden in regel S op pagina 17 van de Kaderbrief worden aangepast in 2,5 en 1 miljoen euro voor respectievelijk 2018 en 2019, en de daaruit volgende wijzigingen ook op andere plaatsen in de Kaderbrief worden doorgevoerd."

Toe1ichting
Gezien de beknopte en globale beschrijving van de kosten en de verwachte resultaten van de investeringen in Smart Mobility is het prematuur nu reeds 11 miljoen euro ter beschikking te stellen voor dit onderwerp. Per motie wordt GS gevraagd een nadere onderbouwing te geven van de investeringen. Om lopende projecten niet te frustreren stellen PS wel al vast 3,5 miljoen euro ter beschikking voor de komende twee jaren.

Fractie CU/SGP

Dan vinden wij het belangrijk om het fietsbeleid te stimuleren. Ook daarvoor hebben wij een motie voorbereid, maar tot onze grote verrassing en vreugde hadden andere partijen een vergelijkbare motie, dus wij hebben besloten aan te sluiten bij de motie die door D66, PvdA, CDA en GL is voorbereid. Dan heb ik nog een andere motie. Wij zien namelijk dat al in 2010 de provincie namens de gemeenten van het Rijk subsidie heeft gekregen voor de snelfietsroute Amsterdam-Haarlem. Deze route is nog steeds niet gerealiseerd. Het is blijkbaar lastig om dit soort grensoverschrijdende routes te realiseren. De provincie kan een coördinerende en stimulerende rol vervullen en daarvoor een motie.

Motie 45/100717
Realiseren van twee fietssnelwegen voor 2020

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:
- *De provincie in 2010 namens de gemeenten van het Rijk subsidie heeft gekregen voor de snelfietsroute Amsterdam-Haarlem;*
- *Deze route nog steeds niet is gerealiseerd;*
- *Het blijkbaar lastig is om gemeentegrensoverschrijdende routes te realiseren;*
- *De provincie een coördinerende, stimulerende en faciliterende rol op zich kan nemen;*
- *Er nog veel meer kansen zijn voor snelfietsroutes in onze provincie (zie http://www.fietsfilevrij.nl/fietsroutes/*

Verzoeken GS:
In de begroting 2018 een beleidsambitie "Realiseren twee extra fietssnelwegen voor 2020" op te nemen en doen daarbij het voorstel de kosten daarvan te dekken vanuit de bestaande reserves rondom fietsinfrastructuur/fietsimpuls

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU/SGP, GL

De **VOORZITTER**: Ik wil u erop attent maken dat uw spreektijd op is.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dat had ik in mijn ooghoeken ook al gezien. Dan kom ik tot afronding. Ik dien nog een motie in.

Motie 44/100717
Fair Trade in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Verschillende gemeenten in de provincie Fair Trade gemeente zijn of zich inzetten dit te worden;*
- *De provincie Maatschappelijk Verantwoord Inkopen hoog in het vaandel heeft staan en Fair Trade een van de manieren is om daar invulling aan te geven;*
- *Een inventarisatie heeft geleerd dat de provincie met beperkte personele inzet de titel "Fair Trade provincie" zou kunnen verwerven.*

Verzoeken GS:
In de begroting 2018 een beleidsambitie "Oprichten werkgroep stimulering Fair Trade" op te nemen en doen daarbij het voorstel daarvoor een jaarlijks bedrag van 0,1 miljoen euro op te nemen in de begroting voor 2018 en 2019

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU/SGP

De totale kosten van onze voorstellen zijn 9,5 miljoen euro. Aandelen uit Meewind zorgen voor een dekking van 2 miljoen euro, de vermindering van het budget voor Smart Mobility nog eens voor 7,5 miljoen euro en daarmee hebben wij een sluitende meerjarenbegroting. Met het aannemen van deze moties leggen wij nog geen onomkeerbare keuzes vast, maar wij vragen slechts aan GS om met een voorstel te komen voor de uitwerking van deze doelen. Ik vraag mijn collega-Statenleden deze voorstellen op hun merites te beoordelen, vindt u het ook zinvol om GS een doel in deze richtingen uit te laten werken?

De **VOORZITTER**: De moties en het amendement maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Ik maak bezwaar tegen het overschrijden van de tijd. Tijd is op, tijd is op.

De **VOORZITTER**: De consequentie is dat de heer Klein noch voor de tweede termijn, noch voor de overige agendapunten spreektijd over heeft.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Als lid van de allergrootste organisatie wereldwijd, de Lions organisatie, hebben wij een code en dat geldt ook voor verjaardagen. Als wij verjaardagen hebben en willen wij het gezellig houden, dan praten wij niet over politiek en geloof. Een van de

redenen waarom dat binnen de Lions organisatie een stelregel is. Wij vinden in de Kadernota weinig over senioren, terwijl het toch om seniorenbeleid van de provincie gaat. Met de visie naar de toekomst is bij woningbouw een derde van alle woningen bezet door 65-plussers waarvan zeer velen alleenstaand. Die zitten alleen in een te groot huis, een eengezinswoning en die willen heel graag naar een seniorenappartement of flat en daarin wordt heel weinig voorzien. 200.000 woningen in de MRA, 20.000 in de Kop van Noord-Holland. Wachtlijsten voor senioren meer dan 800 en een wachttijd van vier tot vijf jaar. 48% van de nultredenwoningen is aangepast voor ouderen en gehandicapten. Waarom kunnen wij daar als provincie niet meer op inzetten? Het gaat ten slotte om onze inwoners. De vraag naar seniorenwoningen stijgt gestaag, want het aantal 65-plussers stijgt naar 2,8 miljoen op dit moment in Nederland naar 5 miljoen in 2040. Wat doen wij, ad hoc beleid of maken wij beleid voor de toekomst? In 2050 is zelfs 11% van de Nederlanders ouder dan 80 jaar. Ik maak het niet lang en veel is al gezegd door mijn collega's. Ik zou binnen de kadernota wat meer aandacht willen zien voor seniorenbeleid.

De **VOORZITTER**: Het is nu 12.45 uur en mijn streven is erop gericht – ik kan niet inschatten hoe lang de bijdrage van de vier resterende woordvoerders zal zijn – om de eerste termijn af te maken voor de lunch. We proberen het.

De heer **VAN STRAATEN** (VVD): Voorzitter. Ik heb niet heel veel tijd nodig. Met de Kaderbrief 2018 stellen wij in feite de begroting 2018 op hoofdlijnen vast. Wij leggen nu immers de belangrijkste beleidsaccenten voor 2018 en ook 2019, het laatste jaar waarvoor dit college de verantwoordelijkheid heeft om een begroting op te stellen. De financiële omstandigheden zijn gunstig. Er is een groot bedrag voor verdeling beschikbaar van 26 miljoen euro vanuit het afgesloten boekjaar 2016 en er zijn belangrijke meevallers in de begroting 2017 te noteren, zoals een lagere bijdrage aan de tweede Zeesluis, en ook het Provinciefonds en de opcenten bieden ons de komende jaren veel extra middelen. De voorstellen van het college sluiten aan bij het wensenlijstje dat al een jaar geleden door de Staten werd ingediend, het investeren c.q. opknappen met medefinanciering van omliggende gemeenten in de Oostelijke Vechtplassen is er nog aan toegevoegd. Wat dit gebiedsakkoord betreft, deelt de VVD de ambitie van GS. Het is goed de transformatie van de recreatiesector te ondersteunen en zo de economische vitaliteit van het gebied te vergroten. Ook is het goed de transitie van de watersportsector op gang te brengen. Met het oog op deze ambities en de ambitie van de sector om de recreatievaart in 2025 emissieloos te maken, ziet de VVD ook kansen om de verduurzaming van de recreatievaart een stap verder te brengen. Een onderzoek waarbij de concrete kansen op dit vlak in kaart worden gebracht en de rol die de provincie daarbij kan spelen, is wenselijk. Graag een reactie van GS. De VVD kan zich goed vinden in de voorgelegde voorstellen voor bestemming van de middelen. Er ligt een mooie sluitende financiële plaat voor ons die ook na afloop van deze collegeperiode voor een toekomstig college ruimte laat voor nieuwe initiatieven. De VVD stemt derhalve van harte in met de Kaderbrief.

De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. Met de Kaderbrief blikken wij minimaal voor vier jaar vooruit. Nederland heeft het economische tij mee en de provincie vaart aan de wind. Voor de niet-zeilers onder ons betekent het dat de provincie economisch gezien hogere snelheden maakt. De

werkeloosheid daalt met 30% en zwaardere auto's pendelen heen en weer en dat levert meer aan motorrijtuigenbelasting op dan eerder geraamd. De jaarrekening 2016 toont een positief resultaat en er komt meer geld uit het Provinciefonds richting de provincie. Dit leidt ertoe dat de meerjarenbegroting in tegenstelling tot vorig jaar, sluitend is en zelfs een positief saldo toont. Er is dus sprake van een begrotingsoverschot. Alle prioriteiten van de coalitie en het collegeprogramma kunnen nu worden voorzien van de benodigde budgetten. D66 heeft ambities op het terrein van duurzaamheid en groen. De onderbestedingen, vrijval van reserveringen en het begrotingsoverschot willen wij hiervoor benutten. De inflatie neemt toe en daardoor wordt het leven duurder. Voor het leven van de provincie zijn de prijzen geïndexeerd en kunnen wij alle geplande projecten met gemak betalen. Wij zijn blij dat GS deze lijn richting gesubsidieerde instellingen doortrekt. Ook zij kunnen rekenen op indexering. Hoe willen GS dit communiceren met de betreffende instellingen? Voor D66 is een belangrijk onderwerp de toekomstbestendigheid van de provinciale financiën. In tegenstelling tot alle andere begrotingsposten zien wij dat het PMO niet in gelijke mate een gunstige ontwikkeling toont. Het laat een negatief saldo zien. Ik heb hierover een opmerking gemaakt bij de begroting en een vraag gesteld, die is trouwens niet beantwoord en daar kom ik nog een keer op terug. Dat negatieve saldo was natuurlijk wel te verwachten. Areaalvergroting en de eerdergenoemde prijsstijgingen zijn daar oorzaak van. Hoe kunnen wij een verdere stijging voorkomen? Dit betreft structurele lasten die enorm op de meerjarenbegroting drukken en die de toekomstbestendigheid van de meerjarenbegroting ondergraven. Wij zijn tevreden over het voornemen van GS om de openbare verlichting over te schakelen op led en dat dat vanaf 2018 deel uitmaakt van het PMI. Ook zijn wij tevreden over de toezegging van gedeputeerde Loggen dat informatiebeveiliging, beheer en management vanaf 2018 integraal onderdeel gaat uitmaken van de bedrijfsvoering. Tot slot, wij zijn zeer content over de Kadernota en met de sluitende meerjarenbegroting. Ik dien de motie die ik bij de jaarrekening had ingediend, opnieuw in. De motie wordt nu ook ondersteund door de CU/SGP.

Motie 31/100717
Hoofdfietsnetwerk

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *De jaarrekening 2016 een onderuitputting van de reserve fietsinfrastructuur 4,53 miljoen zichtbaar maakt;*
- *Verbetering van de fietsinfrastructuur een breed gedragen wens is in Provinciale Staten van Noord-Holland;*
- *Noord-Holland weliswaar heel veel goede fietspaden heeft, waaronder vele langs provinciale wegen, maar geen herkenbaar hoofdnetwerk voor de fiets;*
- *Onderzoek in Denemarken aantoont dat het koppelen van het fietsnetwerk aan het netwerk van OV knooppunten zowel voor het OV als voor de fiets gunstig is;*
- *De Vervoersregio Amsterdam momenteel onderzoek doet hoe haar hoofdfietsnetwerk eruit dient te gaan zien;*

- *Gemeenten verantwoordelijk zijn voor hun eigen fietspaden, maar zij individueel niet verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de bovengemeentelijke fietsroutes.*

Overwegende dat:

- *Een ideale fietsroute zowel woon-werk als recreatief verkeer kan accommoderen, waardoor forensen gestimuleerd worden de fiets te nemen;*
- *Een herkenbare route met bekende begin en eindpunten, zoals bijvoorbeeld Amsterdam-Zandvoort, het gebruik van de fiets voor langere afstanden kan stimuleren.*

Verzoeken het college het fietsbeleid een extra impuls te geven door:

- *Te onderzoeken hoe een herkenbaar provinciaal hoofdfietsnetwerk vorm kan krijgen, waarbij harmonie gezocht wordt met de ontwikkeling van het fietsnetwerk van de Vervoersregio Amsterdam;*
- *In dit onderzoek specifiek meenemen hoe de vermarkting van een hoofdfietsnetwerk kan worden opgepakt;*
- *Een model te ontwikkelen voor (cofinanciering van) het oplossen van zwakke schakels in gemeentelijke fietspaden in het hoofdfietsnetwerk;*
- *Voor de vaststelling van de begroting 2018 een tussenrapportage te geven over bovenstaande en deze rapportage zo goed mogelijk aan te laten sluiten aan de in ontwikkeling zijnde provinciale fietsvisie;*
- *Waarbij zij de uitvoeringskosten van de motie maximeren op 200.000 euro en deze dekken uit de reserve fietsinfrastructuur*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties D66, PvdA, CDA, GL, CU/SGP

De **VOORZITTER**: De tekst en nummering van de motie blijven ongewijzigd.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Ik begin met complimenten voor het college want er wordt veel gesomberd door de oppositie, maar deze provincie is in staat om de financiële meevallers en de situatie te vertalen in een groot aantal concrete maatregelen die goed zijn voor de burgers van Noord-Holland, voor wonen en werken en de leefomgeving. Dat betekent dat wij voortgang kunnen maken op de weg naar een meer inclusieve samenleving en een meer duurzame provincie waarin wij ook werken aan een goede energietransitie die er onmiskenbaar aan zit te komen. Vorig jaar hebben wij als Staten met een motie prioritieten gesteld en het is goed dat GS daarop voortborduren. Daarom zijn wij tevreden met de middelen die uitgetrokken worden voor de Kop werkt, OV-knooppunten, breedband, financiering Omgevingsdienst en Uitvoeringsdienst, cofinanciering van Europese projecten en duurzame infrastructuur. Inhoudelijk kunnen wij ons vinden in de aanpak van de Oostelijke Vechtplassen, zeker omdat er naast recreatie op termijn ook natuur een kans krijgt van 800 ha NNN. Het opnemen van deze middelen in de Kadernota steunen wij, maar wij willen alle plannen terugzien voordat wij definitief akkoord gaan met de financiering. Op een punt willen wij nader ingaan, de reservering voor Smart Mobility. Het is goed dat GS dit oppakken, want dit draagt niet alleen bij aan een betere doorstroming maar zorgt voor

een betere leefbaarheid en er is in Nederland gelukkig sprake van toenemende duurzame mobiliteit. Dat is onder meer te zien aan de enorme groei van de verkoop van elektrische fietsen. Elektriciteit kan worden gebruikt om sneller te fietsen maar je kunt het binnen Smart Mobility ook gebruiken voor intelligente communicatie tussen verkeersgebruikers onderling. Er zijn steeds grotere snelheidsverschillen bij verschillende vormen van mobiliteit en vooral bij de verschillende kwetsbare weggebruikers en die veiligheid kan aanzienlijk worden vergroot door de inzet van Smart Mobility. TNO doet hier op het moment veel onderzoek naar, met name gericht op fietsers, omdat de markt voor een groot deel voorziet in Smart Mobility voor auto's en transport. Er lopen projecten bij andere provincies, aangehaakt op de testen van intelligente fietsen. Projecten die spelen door middel van Smart Mobility, kunnen de fiets en de auto beter op elkaar laten afstemmen zodat bijvoorbeeld de auto automatisch afremt als er een fietser van rechts komt of een rotonde wil oversteken. Auto's worden fietsvriendelijker en tegelijkertijd autobestuurder vriendelijker en daar worden veel pilots mee gedaan. Het is onze gedachte dat Smart Mobility in het huidige beleid nog iets te weinig inclusief is en wat ik eerder gezegd heb over fiets en Smart Mobility geldt natuurlijk ook voor het OV. Daarom dienen wij mede namens D66 en CDA de volgende motie in.

Motie 48/100717
Smart Mobility Investeringen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Met het vaststellen van de Kaderbrief 2018-2021 investeringen in Smart Mobility mogelijk worden gemaakt, hiervoor is in 2018 4,2 miljoen en in 2019 6,8 miljoen euro voorzien;*
- *Verwacht mag worden dat in de toekomst de provincie als wegbeheerder en vervoersautoriteit zal blijven investeren in Smart Mobility;*
- *Het PMI en PMO de veelheid van provinciale investeringen en onderhoudslasten inzichtelijk houden;*
- *Het Smart Mobilitybeleid van de provincie Noord-Holland nu niet fietsinclusief is.*

Overwegende dat:

- *Het voor PS belangrijk is inzicht te hebben in de projecten waar de investeringen in Smart Mobility naar toe gaan;*
- *Er behalve investeringen in de Smart Mobility ten behoeve van de automobilist, ook toepassingen mogelijk zijn ten behoeve van de fietser, het openbaar vervoer en de transportsector;*
- *Multimodaliteit een extra impuls kan zijn voor Smart Mobility;*
- *Het werkbezoek van de commissie Mobiliteit aan Kopenhagen heeft laten zien dat fietsinclusieve Smart Mobility in de praktijk goed werkt en daadwerkelijk bijdraagt aan betere doorstroming, veiligheid en leefbaarheid.*

Dragen het college op:

- *Te onderzoeken hoe, bij het selecteren van projecten voor Smart Mobility, een evenwichtige verdeling van de geplande investeringen per vervoersmodaliteit gerealiseerd kan worden;*
- *In analogie met het PMI ook de projecten voor Smart Mobility onder te brengen in een meerjarenprogramma waarover het college periodiek rapporteert, zodat deze projecten gevolgd en geëvalueerd kunnen worden*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdA, D66, CDA

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik was benieuwd of u de plannen van het college rondom Smart Mobility wel concreet genoeg vond.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Die vraag kun je pas beantwoorden wanneer je ze definitief hebt gezien. Wat wij goed vinden is dat het college, wij hebben recent in werkbezoeken aandacht besteed als commissie aan die plannen en activiteiten die nu worden uitgevoerd. Wij vonden die buitengewoon concreet en heel erg helder. Wij hebben als commissie sterk de indruk dat wij GS en de ambtelijke organisatie complimenteren met de aanpak die gekozen is. Dat gezegd zijnde, vinden wij dat in dit traject andere vervoersmodaliteiten een ruimere kans moeten krijgen. Er is hier vandaag gesproken over pretreisjes van de Staten en dat soort dingen, maar ik heb gezien in Kopenhagen hoe Smart Mobility in elkaar kan worden gezet waarbij nadrukkelijk de fiets voorrang heeft gekregen. Dat had ik in Nederland nog niet gezien. Het is jammer dat sommigen van ons die discussie wat minder kunnen voeren, maar de opvatting van de PvdA is, GS doen heel veel en het is goed dat er geld voor wordt uitgetrokken, maar op een aantal punten mag het nog wat scherper, vandaar de motie.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Dank voor deze Kaderbrief 2018-2021. De eerste hoofdstukken zijn zeer positief, het gaat weer goed met Nederland en dus ook met Noord-Holland. De inkomsten stijgen, zowel uit het Provinciefonds als uit de provinciale opcenten. Macro-economisch hebben we de wind in de zeilen. We weten uiteraard niet of het nieuwe kabinet nog met verrassingen komt. Ik verwacht ze overigens niet van mijn partij. Die extra financiële ruimte in de komende jaren geeft ruimte voor de vervolmaking van mooie plannen. Neem De Kop werkt, een fantastisch programma om de economische potentie van de Kop van Noord-Holland maximaal te benutten, bestaande bedrijven meer kansen geven om te groeien en de regio nog aantrekkelijker en leefbaarder te maken. Dat is precies de dienstbare provincie zoals het CDA die graag ziet. Samen met de regio de schouders eronder zetten en bijdragen aan toerisme, arbeidsmarkt, havenontwikkeling, infrastructuur, et cetera. Vorig jaar reserveerden we de eerste helft van de benodigde gelden, nu maken we het financiële plaatje rond. Goed nieuws. Hetzelfde geldt voor snel internet, juist in de buitengebieden. Een dienstbare provincie die de leefbaarheid in de regio scherp op het vizier heeft, investeert in snel internet voor de melkveehouder die dagelijks data uitwisselt met overheidsinstanties, toeleverende bedrijven en

de melkfabriek, maar ook voor de scholier die zijn huiswerk maakt nadat hij ruim 10 km is teruggefietst van zijn middelbare school. De provincie maakt hier nu 5 miljoen euro voor vrij en komt met een garantstelling voor 30 miljoen euro. Wij roepen initiatiefnemers dan ook op om voor het eind van het jaar een aanvraag in te dienen bij de gemeente, zodat we aan de slag kunnen. En mocht het zo'n succes blijven, dan mag er wat ons betreft in de toekomst nog wel wat meer geld naartoe. Het is voor ons echt niet acceptabel dat er nog plekken zijn in Noord-Holland waar geen snel internet is. Ons doel is 100% snel internet in heel Noord-Holland. Ook complimenten voor de verhoging van het schadeplafond voor ganzenschade. In de motie Vreemd eerder vandaag riepen wij al op vaart te zetten naar gecoördineerd en gebiedsgericht beleid voor faunabeheer. We zijn voortvarend op weg met de uitvoering van het coalitieakkoord. Maar er zijn ook nog plannen die we niet terugzien in de Kaderbrief. Plannen die voor het CDA van groot belang zijn. Ik noem er twee. Het fonds Herbestemmingen en de aanleg van CO2-leidingen voor glastuinbouw. Over de vertraging van het fonds Herbestemmingen stelde mijn collega-Statenlid onlangs schriftelijke vragen. We zijn nu ruim twee jaar na het coalitieakkoord en het fonds is nog steeds niet opengesteld. Over de aanleg van de CO2-leidingen vraag ik GS hier naar de stand van zaken. Al in 2006 wordt hierover gesprokken en in de provinciale stukken van 2009 wordt concreet het plan genoemd dat glastuinders in de Greenport Aalsmeer in 2011 gebruik kunnen maken van CO2 uit de OCAP-leiding van Rotterdam naar Amsterdam. Deze plannen worden herhaald in 2011 en in 2014, maar een leiding ligt er nog niet. Dan vraag ik mij af wie heeft hier nu de leiding? Voor mijn fractie is dit een uitermate belangrijk onderwerp, want het bevordert duurzaamheid zonder veel overlast. Wij willen daarom niet langer wachten. Graag een toezegging van GS dat wij voor de begrotingsbehandeling een overzicht hebben van alle initiatieven, zodat we indien nodig aanvullende financiële middelen kunnen reserveren. Ik rond af. Er staat nog veel meer in de Kaderbrief, of eigenlijk er staat nog veel meer niet in de Kaderbrief. Het is tamelijk bijzonder om nu in te stemmen met forse bedragen voor met name Smart Mobility en Verduurzaming Infrastructuur zonder dat daar een uitgewerkt plan onder zit. Ik sprak in mijn bijdrage over de jaarstukken met nadruk over investeren, maar dat hoeft natuurlijk ook niet met een blanco cheque. Ik wil die cheque nu dan ook alleen tekenen als ik de toezegging krijg dat PS actief betrokken worden bij de invulling van beide programma's en bij Smart Mobility volgens het principe van de motie die de PvdA zojuist indiende. Tot slot een laatste opmerking over de inzet van een deel van de reserve voor binnenstedelijk bouwen voor het OV-knooppuntenbeleid. Mijn fractie heeft zich hier in de commissie RWW al een tegenstander van verklaard. Hoewel binnenstedelijk bouwen van ons niet eens altijd hoeft, is het onder de huidige provinciale regels wel noodzakelijk. Binnenstedelijk bouwen blijft voor gemeenten een enorme uitdaging. Daar moet geen geld worden weggehaald. Ik roep de gedeputeerde Wonen op in haar eigen budget nog eens goed na te denken over de prioriteiten die zij voor haar begroting vaststelt.

De **VOORZITTER**: Het is nu 13.05 uur en ik schors de vergadering tot 14.05 uur. Het presidium vergadert vanaf 13.35 uur in commissiekamer I. Dat gaat over het proces rondom de Omgevingsvisie. Mijn voorstel in de richting van de gedeputeerden zou zijn om even langs de lunch te lopen en elkaar dan te treffen in de GS-kamer om de moties te bespreken. Ik heropen de vergadering. Het college is aan het woord en ik verzoek ook het college zich te houden aan de spreektijd.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Van een aantal partijen heb ik geen vragen gekregen, dus daar ga ik aan voorbij, maar ik heb behoefte iets in het algemeen te zeggen over het karakter van de Kadernota, want dat is niet voor iedereen even scherp, zo blijkt uit een aantal opmerkingen. Met de Kadernota geeft u de financiële kaders mee waarbinnen wij met de financiële uitwerking komen. Dat betekent bijvoorbeeld dat voor het OV-knelpuntenbeleid of Smart Mobility met het bedrag dat vandaag wordt toegekend, een uitwerking kan plaatsvinden. Dat wordt anders wanneer u de helft of het dubbele ter beschikking stelt. Wij zijn afhankelijk van de bijdrage die u voteert voor de invulling van de programma's. In het amendement van CU/SGP staat in de toelichting: Gezien de beknopte en globale beschrijving van de kosten halen wij er wat af, zeg ik in mijn eigen woorden. Als u dat doet, dan kunnen de ambities veel minder hoog gesteld worden dan wij op dit moment in gedachten hebben. Vanuit dat perspectief ontraad ik het amendement ten zeerste. Mevrouw Alberts noemt een heleboel zaken. U zegt, we hebben 3,5 miljoen euro in SolaRoad gestopt, maar dat is niet waar, want de provincie heeft er 1,5 miljoen euro in gestopt. De totale kosten bedragen 3,5 miljoen euro, maar een deel was van onze partners TNO en Imtech en Ooms afkomstig. U vraagt, moeten wij niet veel meer investeren in openbaar vervoer. Dat vond ik een wonderlijke tekst van de SP, want u hebt in de huidige en vorige coalitieperiode nooit een voorstel van het college ondersteund voor investeringen in het OV en u heeft ook twee voorstellen van GL niet gesteund. Dan vind ik het wonderlijk dat u nu zegt, wij moeten investeren want volgens mij zijn wij daar nu heel druk mee bezig.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Ik begrijp dat de gedeputeerde hiermee komt, maar het gaat om incidenteel en structureel. Dan roept u, u komt met een structureel voorstel terwijl wij alleen maar incidenteel geld hebben, dus dat is een reden om af te ketsen. Bent u dat met mij eens? Bovendien gingen wij er niet vanuit dat de opcenten verhoogd moesten worden om het openbaar vervoer te kunnen betalen en daar was u het volgens mij mee eens. Kunt u zich dat nog herinneren?

Gedeputeerde **POST**: Dat laatste kan ik mij zeker herinneren, maar het gaat er niet om wat wij als college daarvan vinden. U zegt dat u meer wilt investeren in het OV, maar alle voorstellen van dien aard verwerpt u. Investeringen in infra, dan kunt u zeggen dat is incidenteel en niet structureel, maar als je daarmee een aanzienlijke tijdsbesparing realiseert, betekent het dat je meer geld over hebt om te exploiteren omdat de dienstregeling goedkoper wordt om uit te voeren. Ik ben verbaasd dat u met dit idee komt terwijl u niet wilt investeren. U vraagt om zelf de haltes op te hogen. Het antwoord is nee en dat heb ik u in de commissie ook uitgelegd. Het ophogen van haltes binnenstedelijk is de verantwoordelijkheid van gemeenten en wij kunnen niet zomaar met onze vingers aan het eigendom van anderen zitten. Dat is hetzelfde als u bij de buurman de schuur gaat verbouwen zonder dat u daarvoor toestemming heeft. Dat wordt ook niet gewaardeerd. Op Smart Mobility en de moties kom ik terug. Over Muiden en de bus die daar rijdt, vraagt u waar de provincie was. Nou, die was aanwezig, want het is een gezamenlijk project dat gezamenlijk wordt betaald. De heer Hietbrink vraagt of ik de politieke ruimte zie om alternatieven te onderzoeken, maar dat is afhankelijk van de ruimte die de Staten aan het college geven. Ik heb niet het gevoel dat ik die ruimte niet zou hebben gegeven bij de behandeling in de

commissie van de afgelopen keren. U vraagt voor de begroting een uitwerking van de programma's Smart Mobility, daarop kom ik terug bij de moties. Dat geldt ook voor het fietsbeleid. Dan de moties en amendementen. Het amendement heb ik al gehad. Motie 31 die nu onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen over de Kaderbrief. Ik heb al eerder bij de jaarrekening aangegeven dat het onderzoek expliciet onderdeel uitmaakt van de toezegging die ik u eerder heb gedaan. Ik zie daar absoluut geen meerwaarde in. Het is de bedoeling dat pal na de zomer een plan van aanpak door het college wordt vastgesteld dat naar de Staten komt en dat de beleidsvisie eind van het jaar, begin volgend jaar het licht zal moeten zien. Daarom vind ik het zonde om de tijd en capaciteit te moeten invullen met een tussenrapportage, omdat ik mijn best doe om zo snel mogelijk met een beleidsvisie te komen. Ik zie geen meerwaarde in deze motie, ook niet als ondersteuning, want ik heb het al toegezegd en daarom ontraad ik hem. Motie 35 van GL over duurzame zeehavens. Ik geef u in overweging dat wij het subsidieplafond nog niet bereikt hebben en daarom de bestaande regeling hebben verlengd. Als het uw bedoeling is om het op de plank liggende geld daarvoor in te zetten, dan heb ik ineens geen geld meer voor een regeling die al is uitgezet en als u bedoelt dat er een nieuwe regeling zou moeten komen, dan kent die geen dekking en moet ik hem ontraden. Dan de tweede over duurzame zeehavens en kleine projecten en aanvragen lager dan 5.000 euro. Ook die ontraad ik u omdat bij subsidies van minder dan 5.000 euro de perceptiekosten veel te hoog zijn en je vaak 20 tot 25% van het geld kwijt bent aan de behandelingskosten en dat vind ik zonde. Tijdens de eerste tender hebben wij niet de vraag gekregen om kleine projecten te subsidiëren, dus is er geen behoefte aan. Dan motie 37 van de PvdD. U overweegt dat er bij de provincie Flevoland een koppeling is met de motorrijtuigenbelasting en infraprojecten. Dat is niet een-op-een het geval. Er is een opcentenverhoging geweest en enkel de verhoging wordt ingezet voor extra investeringen in infrastructuur. Dit is wel een beetje ruim geïnterpreteerd. De motorrijtuigenbelasting is een algemeen en geen specifiek dekkingsmiddel en vanuit die optiek ligt het niet in de rede om dit te koppelen aan uitgaven, tenzij u bedoelt dat alle opcenten zouden moeten worden ingezet voor het PMO, dan ga ik er nog een keer over nadenken, maar ik heb het gevoel dat ik daarbij niet op enthousiasme van mijn collega's kan rekenen. De volgende motie is nummer 45, ik snap de portee van wat u vraagt, maar ik wil u verzoeken deze nog even niet in stemming te brengen, omdat dit in de beleidsvisie aan de orde komt. In dat opzicht is het hetzelfde als de motie van de PvdA en anderen, wij willen eerst met u een beleidskader vaststellen en vervolgens kijken wat je op basis hiervan moet investeren, ook gezien het feit dat de middelen niet onbegrensd zijn en wij ook daarin moeten prioriteren zoals bij alle investeringen. Ik ga ervan uit – dat staat ook in de motie van de PvdA – dat dit onderdeel gaat uitmaken van de beleidsvisie die wij eind dit jaar, begin volgend jaar aan u hopen te presenteren. Dan uw motie over een concreet en smart geformuleerd plan te schrijven. Dat is de bedoeling nadat de financiële kaders zijn vastgesteld, want als wij niet weten hoeveel geld wij hebben is het lastig om een plan te schrijven.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): De vorige opmerking, u zei, ik ga ervanuit dat het erin terugkomt. Kan ik dat opvatten als een toezegging?

Gedeputeerde **POST**: Ik weet nog niet precies welke kant de beleidsvisie opgaat, dus ik vind het moeilijk om te zeggen dat er minstens twee fietssnelwegen inzitten, dat zou een toezegging zijn.

Ik vind dat het moet afhangen van waaraan behoefte is in de provincie, maar an sich is het logisch dat deze ontwikkelingen onderdeel uitmaken van het beleidskader. Verder dan dat kan ik u op dit moment niet van dienst zijn. M 47 van de CU/SGP, beleidsambitie impuls OV-platteland. Wij zijn voornemens om over niet al te lange tijd te gaan beginnen met de actualisering van de OV-visie 2020. Ik kan mij voorstellen dat wij dit in aanloop naar de aanbesteding van de concessie Gooi en Vecht meenemen. Wij zien zelf bij de concessie Noord-Holland-Noord dat degenen die ingeschreven hebben, zelf ook ontwikkelingen nastreven op het gebied van kleinschalig OV in dunnerbevolkte gebieden. Het is natuurlijk ingewikkeld wanneer er geen behoefte is aan OV op het platteland, dat er geen rendabele lijnen voor in de lucht gehouden kunnen worden. Daar worstelen wij overal mee, niet alleen in Noord-Holland. Daarom stel ik voor te kijken hoe wij dit verzoek kunnen meenemen met in het achterhoofd de vraag of er inderdaad de behoefte is om te experimenteren. Daarom het verzoek deze even aan te houden en zo niet, dan ontraad ik hem. Dan de motie van de PvdA over Smart Mobility. Ik worstel met het eerste bolletje van het dictum, het tweede is geen probleem, want als je zoveel geld uitgeeft aan een plan voor Smart Mobility, je daar dan ook verantwoording over aflegt. Dat gaan wij sowieso doen. In het eerste bolletje zegt u dat het nu niet fietsinclusief is. Daar kunnen wij over van mening verschillen maar dat laat ik voor wat het is, maar wij gaan natuurlijk van mening verschillen over wat u en ik evenwichtig vinden. Dan kan ik gaan onderzoeken hoe wij dat gaan vormgeven en daar gaan wij dan eindeloos discussie over krijgen, maar ik kan mij ook voorstellen dat bij de uitwerking die door de heer Klein gevraagd is en die hij ook krijgt, wij de fiets daarin meenemen, want ik begrijp dat het u met name gaat over het onderdeel fiets. En dat u aan de hand van het plan beoordeelt of dat voldoende evenwichtig is. Als u met die uitleg kunt leven, dan scheelt dat een separaat onderzoek en maken wij het praktischer en doen het meteen en wanneer het plan er ligt, kunnen wij met elkaar bespreken of u dat voldoende vindt of niet. Als ik het dictum zo mag interpreteren, dan kunt u hem met onze steun in stemming brengen.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Er is een paar zaken gepasseerd, zoals de huisvesting van allerlei doelgroepen in onze provincie, waarbij ik wil stellen dat de PVV het heeft over statushouders en ‘hallo, eerst onze eigen mensen’. Mensen die hier als vluchteling zijn gekomen en statushouder zijn geworden, hebben recht op onderdak. Daar wordt de instroom van allerlei bevolkingsgroepen, de demografische ontwikkelingen, ook de heer Leever had het erover, de toename van het aantal senioren, dat klopt, u hebt het rapport over de bevolkingsprognose Noord-Holland goed tot u genomen, dat doet mij deugd. Die ontwikkelingen zitten opgenomen in de prognoses voor de bevolkingssamenstelling die de basis vormen voor de woningbouwplannen van de gemeenten. De omvang van de sociale huurvoorraad is een belangrijk thema in de RAP’s en de regio’s formuleren hierop het beleid. De omvang van de voorraad en de doelgroep moeten zich goed tot elkaar verhouden of er moet een actie komen om die goede verhouding voor elkaar te krijgen. Via de RAP’s besteden wij hier aandacht aan en de uitvoering is aan de gemeenten. Gemeenten en corporaties kunnen prestatieafspraken maken om verschillende doelgroepen te bedienen, bijvoorbeeld de sociale huurvoorraad voor bepaalde doelgroepen te reserveren. De SP had het over de muizengaatjes om te bouwen aan de kust waar nu naar gezocht gaat worden. Het landelijk Kustpact is februari jl. getekend en wij zijn in goed overleg met alle partijen in Noord-Holland om te komen tot een welgedragen toekomstperspectief voor de gehele Noord-

Hollandse kust inclusief zonering. U bent hierover recent met een brief over geïnformeerd en die heeft u in de commissie RWW kunnen behandelen. Uiteraard zullen bestaande rechten worden gerespecteerd, want het zou gek zijn om halverwege de wedstrijd de regels te veranderen en wij zijn in goed overleg met alle partijen. Ik vind het jammer dat u nu al een oordeel heeft over een proces dat in volle gang is en ik hoop u te spreken wanneer wij met alle partijen tot een goed gedragen toekomstperspectief voor Noord-Holland gekomen zijn. De PvdD heeft een motie ingediend over het Kippenhok en u vroeg ons met motie 38 in beroep te gaan. Wij hebben een zienswijze neergelegd – en dat weet u ook – en uiteindelijk is het definitieve bestemmingsplan gecheckt op de inhoud. U weet dat die tot 19 juni ter visie lag en dat wij tot die datum een reactieve aanwijzing konden geven. Ik heb met u gedeeld in de commissie RWW dat wij geen aanleiding zien om dat te doen, omdat de gemeente op allerlei fronten tegemoet is gekomen aan de bezwaren in onze zienswijze. Bij de zaken van dierenwelzijn wordt aan alle wettelijke bepalingen voldaan. Sterker nog, zij gaan nog verder door ook van de Stichting Milieukeur de certificaten te verkrijgen, maar daar oordelen wij verder niet over. Tegen de PAS-vergunning is beroep ingesteld bij de Raad van State, maar in afwachting van het beroep kan een initiatiefnemer die een vergunning heeft gekregen, wel gaan bouwen. Als de Raad van State hem terugfluit, dan is dat voor rekening en risico van de initiatiefnemer en dat is niet meer aan ons. Ik ontraad u deze motie, want de termijn voor de reactieve aanwijzing is een week of drie geleden verstreken. Dan motie 43 over energieneutraal renoveren van woningen. In april hebben wij een uitstekend congres gehad over wonen en duurzaamheid. Meerdere Statenleden zijn hier aanwezig geweest. U vraagt ons 5 miljoen euro voor duizend woningen. Wij hebben op de begroting 10 miljoen euro staan en wij willen veel meer dan duizend woningen, namelijk dat het in de systemen van ontwikkelaars en corporaties en individuen een automatisme wordt om alles te verduurzamen wat maar mogelijk is. In december komen wij met een voorstel over op welke wijze wij dit gaan besteden en ik begrijp dat u daar 5 miljoen euro bij wilt doen voor ons programma plus duizend woningen. Ik denk dat het handig is om deze even aan te houden, hoewel deze in deze fase in feite overbodig is. In december krijgt u het plan daarvoor.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik begin met mevrouw Alberts en ook mevrouw De Meij begon erover. Het verbaast mij ook niet dat deze twee partijen daarmee beginnen. Mevrouw Alberts zei in een van de laatste zinnen, het is een college dat de schouders ophaalt, dat aan het juridiseren is. Ik hoop niet dat dat slaat op de casus van het baggeren, want wij hebben daar maximaal onze zorgplicht ingevuld. Wij hebben hierover een paar keer in NLM gesproken, maar het is goed om dit nog een keer te herhalen. Ik denk dat wij elkaar op de inhoud niet zullen vinden, maar laten wij hopen dat de uitvoering goed verloopt en wanneer het klaar is, ik bij u terugkom. De heer Hietbrink maakt terecht een opmerking over een effectief pakket van maatregelen voor weidevogels. In de vorige Staten hebben wij hierover gesproken, u vroeg om een actieplan. Ik heb toen gezegd, u bent wat prematuur, maar inmiddels kan ik u melden dat wij vanuit het Rijk groen licht hebben gekregen, want het ministerie van EZ gaat 40 miljoen euro beschikbaar stellen voor weidevogels, agrarisch natuurbeheer en verduurzaming landbouw. Op de natuurinclusieve landbouw zal collega Bond straks terugkomen. Maar ik ben heel blij met dit besluit van het Rijk en in het IPO hebben wij twee weken geleden afgesproken dat Noord-Holland trekker wordt van het dossier weidevogels, dus ik sta aan de lat samen met organisaties om daar een mooi

actieplan voor te maken. Voor het actieplan staat een paar dingen op de rails, zoals het uitvoeren van een schouw, een expertmeeting na de zomer en ik ga goed kijken naar alle data die wij verzameld hebben en nog gaan verzamelen. Vorig jaar hebben wij besloten om het vlakdekkend onderzoek niet meer te doen omdat er vanuit Europa heel veel monitoring aan ons werd gevraagd, maar ik ben van plan om dat weer op te pakken gelet op alle actualiteiten en die opzet begin volgend jaar aan uw Staten voor te leggen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Het is fantastisch nieuws dat het Rijk over de brug komt. Ik heb goed geluisterd naar gedeputeerde Post en wij zijn hier om met elkaar de Kaderbrief te bespreken en na te denken of wij in de begroting 2018 geld moeten reserveren voor het actieplan dat begin volgend jaar gaat komen. Ons idee zou zijn om bij de Kaderbrief geld beschikbaar te stellen. Ik heb een motie achter de hand die ik in tweede termijn kan indienen. Ziet u dat ook zo?

De **VOORZITTER**: Het college heeft nog ruim vier minuten spreektijd.

Gedeputeerde **TEKIN**: Wat ik op dit moment weet is dat ik u nu geen extra geld hoeft te vragen en hoe dat volgend jaar is, weet ik niet. Over stiltegebieden en de dekking daarvan, ik heb maar een amendement maar er zijn nog vragen gesteld, omdat ik van de heer Hietbrink heb begrepen dat hij misschien nieuwe amendementen heeft. U zegt, wij hebben een nieuwe accountant, daar hebben wij het uitgebreid over gehad. Er was een voorziening Bodemsanering en dat wordt nu een reserve, maar die is wel degelijk bestemd. Dat betreft oude afspraken die wij met het Rijk hebben gemaakt die van 2010 tot 2020 lopen, de bodemconvenantafspraken. Het college zal het dekkingsvoorstel om dat daarvoor te bestemmen ontraden, omdat wij het geld hard nodig hebben. Omdat het met bodemsanering te maken heeft, weten wij niet precies hoeveel wij daarvan kunnen uitgeven.

De heer **HIETBRINK** (GL): Een belangrijk punt, want het gaat over de dekking van een aantal moties die ik heb ingediend. Ik snap dat er goed gekeken is naar hoeveel in de voorziening moet zitten, maar ik heb bij de jaarrekening gelezen dat er een voorstel komt dat hangt aan de Zomernota, om een nieuwe reserve in te richten. Klopt dat?

Gedeputeerde **TEKIN**: Dat klopt. Het is nu een voorziening en dat wordt straks een reserve.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik neem aan dat u bij de Zomernota zult uitleggen hoeveel er in de nieuwe reserve gestort moet worden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Dat zal ik u uitleggen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Wij hebben een hele ruime reserve en wij zouden zeggen, maak van de huidige 14 miljoen euro 10 miljoen euro en op het moment dat het nodig is, is onze algemene reserve gezond genoeg om daaruit te putten.

Gedeputeerde **TEKIN**: Dit is niet de algemene reserve, dit is een reserve of voorziening voor bodemsanering, dat zijn echt twee verschillende zaken. Dan over de stiltegebieden, heeft u daarvoor middelen nodig? Daar kan ik nu nog niets zinnigs over zeggen. Op dit moment niet, want ik wil eerst het traject van de stiltetafels samen met u doorlopen om te bekijken of en hoeveel extra middelen ik daarvoor nodig heb. Dan het amendement intensiteitsniveau voor de Wet Natuurbescherming. Wij adviseren keuze 2 want niveau 2 sluit nu al aan bij de bedrijfsvoering van RUD Noord-Holland-Noord. Wij komen vanaf niveau 1 met het RVO, dat waren de landelijke afspraken, dus dit is al een plus op wat er vroeger was. Begin 2020 zullen wij evalueren of dit het juiste niveau is en ik wil daar niet op vooruit lopen.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Ik vind het leuk dat de heer Hietbrink een vergelijking met de Tour de France maakt want ik ben ook een liefhebber. Hij noemde mijn collega Geldhof en ik als de langstzittende renners in het peloton. De ploegentijdrit bestaat niet meer, maar die doen wij nog wel, dus er komt bij ons niemand in de bezemwagen en wij rijden vooral de ronde van Noord-Holland en onze ambitie gaat niet verder dan dat. De motie over natuurinclusieve landbouw ontraad ik, maar motie 40 van de PvdD in het verlengde daarvan wil ik wel overnemen, met een toevoeging en dan het voorbeeld proberen te laten starten, want ik ben wel afhankelijk van iemand die aan zo'n pilot mee wil doen. Mijn collega Tekin heeft al verwezen naar de twee keer 20 miljoen euro van staatssecretaris Van Dam waar wij gaan kijken of het past. Het lijkt mij interessant om te kijken of wij dat kunnen combineren en of wij ook in Noord-Holland een pilot kunnen vinden die daarmee raakvlakken heeft. Misschien kunnen wij daarvoor in september de dag voor waar gaan wij naartoe met de verduurzaming van de landbouw, gebruiken. Dus motie 33 ontraden, 40 overnemen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik constateer dat de heer Bond onze motie ontraadt, maar ik zou graag in een regel horen waarom hij de motie ontraadt.

Gedeputeerde **BOND**: Ten eerste omdat u vraagt om 2 miljoen euro te storten ten laste van de vrijvallende gelden voorziening Bodemsanering en daar ben ik geen voorstander van. Ik zou liever eerst op zoek gaan naar het geld van de staatssecretaris om te kijken of het daarin zou kunnen passen, want dan spaart ons dat provinciaal geld uit. Ik wil mevrouw Alberts adviseren om op een verjaardagsfeestje Plabeka te noemen, daar hebben wij een voorbeeldrol en wij hebben drie convenanten in het noordelijke deel van onze provincie die ook gaan over bedrijventerreinen. Ik vind het jammer dat u Distriport noemt, want dat is nu juist een voorbeeld waarin wij het lef hebben gehad om dat als provincie te doen, dat voorbeeld te geven. En wij waren de eerste provincie in Nederland met detailhandel- en retailbeleid en dan heb ik het alleen maar over mijn eigen portefeuille. Dan wordt het de volgende keer misschien toch nog gezellig. Wij gaan nu beginnen met De Kop werkt, het CDA heeft er het nodige over gezegd. Het mooie van De Kop werkt vind ik dat het initiatief bij de regio ligt, zij moeten met projecten komen, wij hebben gedaan wat wij beloofd hebben. Wij gaan 15 miljoen euro verdubbelen, maar dan moet het inhoudelijk om goede projecten gaan. Die bal ligt bij de regio en daar zitten wij bovenop en u krijgt van ons te horen hoe dat zal gaan. Het HIRB, motie 34, ontraden wij, omdat bij 4.2 van de huidige HIRB-regeling in de actieagenda staat: "Wij zetten de bestaande HIRB-regeling

bedrijventerreinen voor het toekomstbestendig maken van de werklocaties ook in om circulaire economie op werklocaties te stimuleren." Dus de motie is overbodig. Daarnaast proberen wij vanuit de circulaire actieagenda van mijn collega Van der Hoek te doen. Motie 41 van de CU/SGP ontraden wij en wij stellen voor om dit te bespreken in september op de dag van de verduurzaming. U weet hoe het college over sec biologische landbouw denkt. Wij zien het veel meer zitten in een volledige verduurzaming van de sector over de volle breedte. Wij zijn ervan overtuigd dat je dan veel meer meters maakt waarbij de biologische landbouw de kraamkamer blijft voor ontwikkelingen die kunnen worden ontdekt en overgenomen. De PvdD, resultaten van de ganzen. In 2002 zijn wij begonnen met nieuwe wetgeving en wij hebben de natuur dertien jaar zijn gang laten gaan. Dat bleek niet succesvol in de praktijk en nu proberen wij het op een andere manier. CO2, een vraag van het CDA. Ik zal u binnenkort een overzicht geven vanuit de Greenports, want bij Greenport Aalsmeer wordt binnenkort gestart met het aanleggen van een OCAP. Daar wordt al heel lang over gesproken, dat heeft u terecht in uw betoog genoemd. In Noord-Holland-Noord zijn wij op verschillende locaties bezig, maar dat is heel lastig omdat wij als provinciale overheid geen invloed hebben op de prijssetting van CO2 en dat is vaak een belangrijk ding. Dus wij moeten daarmee ook naar het Rijk.

De **VOORZITTER**: Ik stel de Staten voor het college nog enkele minuten te geven om de vragen te beantwoorden. Anders klagen de Statenleden straks dat zij geen antwoord hebben gekregen en dat levert per saldo geen extra tijd op.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, de PVV merkte op dat er veel verplicht Europees beleid in de Kadernota staat vermeld, maar ik herken dat niet, maar als zij kunnen aangeven waar dat staat, dan kijk ik er graag naar. Ik ben blij met de brede steun van diverse partijen voor de ontwikkelingen bij de Oostelijke Vechtplassen, en dat mag ik uitspreken namens de ondernemers en bewoners en de natuur- en milieubewegingen, maar vooral de natuur omdat het allemaal opgesloten zit in het pakket. Dat komt in het vierde kwartaal naar u toe, zodat wij daar dan uitvoerig over kunnen spreken. In dat kader wil ik motie 39 van de PvdD sterk ontraden, omdat daarmee een onderdeel uit het grote plan wat met brede participatie tot stand is gekomen, wordt losgeweekt. Ik zou het heel jammer vinden omdat de motivatie in de motie niet deugt, met name omdat als deze vaarverbinding er al zou komen, dan zou dat via een gescheiden watergang gaan. Nog belangrijker, alle partijen die zich hieraan committeren, hebben zich ook gecommitteerd aan de MER. Er komt een MER-studie naar u toe waarover u kunt spreken. Als deze verbinding er al komt, zou die wat mij betreft elektronisch zijn dus ook nog eens een keer een stimulans om de waterrecreatie daar te verduurzamen. Ik zie daar vooralsnog alleen maar pluspunten en ook het waterschap tekent het gebiedsakkoord mee, de partij die op de hoogte is van alle ontwikkelingen daar.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): De gedeputeerde zegt, de onderbouwing van de motie deugt niet en vervolgens verwijst hij naar een MER die nog gaat komen en een gescheiden watergang. Zijn dat de argumenten die u heeft, want het eerste lijkt mij niet relevant bij de huidige overwegingen en het tweede, een gescheiden watergang neemt geen risico weg voor het stiltegebied en het valt

nog te bezien of dat voor de waterkwaliteit het geval is. Hoezo deugt de motivering niet? Dan wil ik echt een scherper antwoord als u zo'n stelling aandurft.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Als in de motie gesproken wordt – terwijl wij nog geen onderbouwing hebben – van wat er wel en niet kan en er stellig gezegd wordt, daar heeft het invloed op, dan vind ik dat veel te vroeg en te kort door de bocht en dan deugt dat volgens mij niet. Het zou voor ons allebei verstandiger zijn om de MER-procedure waaraan alle partijen zich gecommitteerd hebben, af te wachten, kijken wat eruit komt en daar zijn drie mogelijkheden: het kan wel, het kan niet of het kan onder voorwaarden. Als het wel kan, dan gaan wij met elkaar het debat voeren of wij dat echt willen maar dat vindt plaats in dit gebouw. Als het niet kan is het ook duidelijk en als het gaat over de voorwaarden, dan moeten wij kijken wat ervoor nodig is. Ik zou het jammer vinden zeker met deze argumentatie, om dit stukje los te weken uit het grote geheel. Ik wijs toch juist op de burgerparticipatie en de interactieve totstandkoming van het gebiedsakkoord. De PvdD over Europa, als ik kijk wat wij in het verleden hebben gedaan aan voorstellen, zoals getijdenenergie. In het verlengde daarvan moet u denken.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: GL, is er bewust een ander beeld neergezet bij de RVO-monitor? Dat is maar net hoe je het bekijkt, of het glas halfleeg is of halfvol, is het de bus of bezemwagen of zitten we vooraan in het peloton? Ik denk dat wij vooraan in het peloton zitten. Wij maken een goede kans om op tijd de finish te halen met een goed resultaat, daar is niet bewust iets anders opgeschreven. U weet ook de stand van zaken van het RVO per 31 december 2016 en inmiddels zijn wij een halfjaar verder en ook zij schrijven dat het eigenlijk nog alle kanten op kan. Motie 32, sluiting Hemwegcentrale.

De heer **HIETBRINK** (GL): De RVO-rapportage ligt er en ik vind het zorgelijk wat ik lees. Ik begrijp de boodschap vanuit GS dat er in 2017 heel veel op gang is gekomen. Dat kan ik goed met elkaar rijmen, maar het lijkt mij aan de orde te zijn om te zeggen, wij hebben de rapportage gelezen en wij vinden dat wel zorgelijk maar wij zijn inmiddels wat verder. En dan een persbericht met de kop dat wij op koers liggen, vind ik een beetje gratuit.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Daar neem ik kennis van en wij verschillen van mening over hoe je dat inkleurt. Wij delen de ambitie om de Hemwegcentrale te sluiten, daar hebben wij het eerder in de commissie over gehad. Wij hebben al eerder uitgelegd dat de inzet is het via het IPO te doen, mits de keuzes en beleidswijziging door het Rijk worden gedragen waarbij ook aandacht moet zijn voor de continuïteit van de warmtelevering. NUON heeft aangegeven – ik heb u de brief gestuurd – met het Rijk over de sluiting te praten en niet met de provincie over de situatie na de ontmanteling inzake de duurzaamheidsambities ook van ons in het NZKG. Aan die situatie is bij mijn weten niets veranderd en ook daarbij is het straks als de centrale sluit, primair aan NUON om op eigen terrein te kijken naar hoe zij met een duurzame voortzetting verder willen gaan. De minister heeft per brief van 19 juni jl. aangegeven dat als blijkt dat bij de nationale energieverkenning die in oktober weer verschijnt, wij niet aan het Urgenda-vonnis kunnen voldoen, dat dan de sluiting van de centrale waar geen duurzame biomassa wordt bijgestookt, als eerste aan de orde is, daarin lees ik de Hemwegcentrale. Daarom steunen wij de motie niet. De

motie van de PvdD over energiebesparing dan wel opwekking via zon op water, zon op water is al meegenomen in de ruimtelijke spelregels voor zonne-energie zoals door PS in juni 2016 vastgesteld. Wij participeren in het nationale consortium Zon op water samen met het Rijk en RWS, waarbij wij ook kijken naar de mogelijkheden en effecten. Ook zonder die onderzoeken en het nieuwe ruimtelijke beleid lopen er al initiatieven, u noemde Texel, maar ook bij de Afsluitdijk, bij Andijk, het NDSM-energieterrein en het IJsselmeergebied. De kennis en kansen die zich daarbij voordoen, worden al met ons gedeeld, onder andere op 5 oktober bij het symposium Zon op water, daar krijgt dat een specifiek podium. Vanuit de ruimtelijke verkenningen wordt gekeken naar grootschalige locaties in het IJsselmeergebied en de financiering vindt plaats door middel van de SDE-regeling. Kortom, vanuit de bezemwagen zijn wij lekker bezig en is deze motie overbodig. Dan de motie over Fair Trade. Ik weet niet wat uw tactiek is. Of u heeft een kortetermijngeheugen of u gaat het gewoon nog een keer proberen, want GS hebben u in januari jl. een brief gestuurd waarin wij ook al eerder op een vraag over Fair Trade hebben geantwoord en toen was de conclusie dat voor het behalen van de titel Fair Trade Provincie waarschijnlijk minimaal een halve fte per jaar nodig is gedurende twee jaar en die capaciteit is niet aanwezig. Bovendien is het geen provinciale kerntaak. Wij hebben ons eigen duurzaam inkoopbeleid en op basis van die resultaten en de verkenning zien wij geen aanleiding – hebben wij toen gezegd – om nadere actie te ondernemen. Daarnaast als het goed gaat, nemen wij zo meteen ook nog een initiatiefvoorstel Maatschappelijk verantwoord inkopen aan en volgens mij zit daar een groot stuk van de vlag die uw lading moet dekken.

Tweede termijn

De **VOORZITTER**: Mijn verzoek is om de tweede termijn zo beperkt mogelijk te houden. Het woord is aan de heer Van Hooff. Zeer bedankt! Goed begin.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter, ik had in mijn inleiding een heel verhaal over voorspelbare antwoorden, en gedeputeerde Post beet met verve het spits af. Want er zat een betoog achter, u zegt, SolaRoad, 3,5 miljoen euro is niet waar, het is 1,5 miljoen euro, maar gaat u er nou even op in of dat geld goed besteed is of niet of is het minder erg als er maar 1,5 miljoen euro weggegooid is? Dat hoor ik graag. Dan zegt u dat u verbaasd was over onze inbreng over openbaar vervoer. Nou, daar komen wij niet voor het eerst mee en ook niet voor het eerst zegt u dat investeren in infrastructuur het OV ten goede komt, maar ik herhaal nog maar eens dat de fijnmazigheid de nek wordt omgedraaid omdat de exploitatie zo goedkoop mogelijk moet, dat hebt u net ook gezegd. U wilt versnellen maar wij willen dat de reiziger niet hoeft te kijken naar een voorbijrazende bus, maar dat hij ook kan instappen, ofwel behoud de haltes. De SP steunt alle voorstellen die goed in elkaar steken, maar niet wanneer deze betaald worden uit een potje wat wij niet verstandig vinden. Dan kunt u wel zeggen, dan moet u het maar goed vinden, maar nee, ook wij kijken naar hoe het geld besteed is. Dan zegt de gedeputeerde dat de provincie betrokken was bij de kwestie Muiden bij het P&R-terrein en ook heeft meebetaald. Wie spreekt hier bezijden de waarheid, want Muiden of Gooise Meren schrijft: “De gemeenteraad heeft op 28 juni 41.000 euro beschikbaar gesteld.” Wat heeft de provincie dan bijgedragen? Dat staat nergens. En de gemeente Muiden schrijft dus ook: “Heeft in het verleden meerdere keren bij

zowel RWS als de provincie Noord-Holland de verslechtering aangekaart maar tot een oplossing was het niet gekomen. Gooise Meren heeft de verminderde bereikbaarheid vorig jaar opnieuw bij de provincie aangekaart." Ik hoor graag hoe het dan wel in elkaar steekt want nu lijkt het alsof hier via papier en mijn woorden een kwestie nog een keer extra wordt uitgesproken. Gedeputeerde Geldhof legt nog eens uit hoe het zal gaan met het Kustpact en de zonering naar aanleiding van mijn opmerking over de muizengaatjes die gezocht gaan worden, maar u weet net zo goed als ik, praatjes vullen geen gaatjes. U kunt eindeloos gaan praten, maar ik heb nog steeds niet het vertrouwen dat die gaten gedicht zullen worden en dat er dus allerlei sluiproutes zullen zijn en dus houd ik mijn stelling overeind dat het zal een wassen neus zal blijken te zijn. Ik hou het graag in de lucht. Gedeputeerde Tekin hoopte dat ik met de juridisering niet de baggerkwestie bedoelde. Nou, als er een kwestie gejuridiseerd is, dan is het deze wel. Gedeputeerde Bond zegt, begrijpen wij nu goed dat het echte werk van De Kop werkt nog moet beginnen? Dat is interessant, want hoe lang staat De Kop werkt al op onze agenda? Jaren achter elkaar en u zegt, nee, we gaan nu beginnen. Waar is het geld gebleven? Ik hoor het graag en ook hoe u denkt dat wij uiteindelijk mensen inderdaad aan het werk gaan krijgen. Ik ben erg benieuwd. Het amendement krijgt een negatief advies, maar ik wil in de lucht houden dat het beter is voor de gemeente en beter voor goede aanvragen, het bevordert het naleefgedrag. Kortom, alles wat wij willen en ik zou zeggen, ga ervoor.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Een zestal opmerkingen en drie daarvan hebben betrekking op moties die wij hebben ingediend en die ik zal aanpassen of intrekken. Motie 34, dank voor de beantwoording door gedeputeerde Bond die ons erop wijst dat circulariteit onderdeel is van een regeling. Dat betekent dat wij het eerste bolletje gaan schrappen, want dat is daarmee overbodig. Wij vinden dat voor een succesvolle regeling – de heer Bond geeft er altijd hoog over op – houd dat geld dan ook bij de regeling en besteed het niet aan iets anders. Ik dien de motie licht gewijzigd in. Ik heb hier de gewijzigde versie en u moet maar kijken of hij dan opnieuw genummerd moet worden.

Motie 34/100717
HIRB en niet benutte deel van 2016 daarvoor oormerken

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *In de Kaderbrief 2018 (waar?) staat dat in 016 de vanuit de HIRB (subsidieregeling Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) een bedrag van 1 miljoen euro niet zal worden uitgekeerd;*
- *De HIRB tot doel heeft bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen en aantrekkelijker te maken;*
- *De HIRB-regeling tot op heden geen mogelijkheid biedt voor subsidiëring die het circulair maken van bestaande bedrijventerreinen bevordert, terwijl de omslag naar een circulaire economie inmiddels steeds meer provinciale aandacht krijgt;*

- *Het college van Gedeputeerde Staten heeft aangekondigd te besteden aan Techportcenter Innovation Warehouse waarbij GS stellen dat 'de ontwikkeling past in het provinciaal beleid tot verbetering van de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs'.*

Overwegende dat:

- *Het niet meer dan logisch is dat bij de komende herstructurering circulaire economie een rol van betekenis zal krijgen;*
- *En dat gedeputeerde Bond onlangs (EEB 21 november 2016) nog stelde dat HIRB bijzonder succesvol is: "Een van de mooiste programma's die ooit zijn opgestart door de provincie". Volgens dezelfde gedeputeerde is "HIRB een van de beste en goedlopende programma's, alle jaren overtekend." Onttrekking van gelden aan die reserve ligt daarom niet in de rede;*
- *Het doel van de HIRB en het doel dat GS nastreven met haar voorgenomen bijdrage aan Techportcenter niet verenigbaar zijn.*

Concluderende dat:

- *De regeling HIRB aanvulling behoeft zodat ook voor het circulair maken van bedrijventerreinen een beroep op deze regeling kan worden gedaan;*
- *Dat de voorgestelde besteding ten behoeve van Techportcenter niet middels de HIRB behoort te worden gefinancierd omdat het hier gaat om verschillende provinciale doelen.*

Dragen GS op om:
En af te zien van financiering van Techport met geld uit de HIRB en het daarvoor thans bestemde bedrag te oormerken voor aanvragen die de circulariteit van bedrijventerreinen bevorderen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdD

Van motie 35 heeft gedeputeerde Post terecht aangegeven dat er nog geen dekking bij is. Dat was ook niet de bedoeling, maar wij zouden het jammer vinden dat een succesvolle regeling volgend jaar – en daar ziet het nu naar uit – uitgeput is en geen vervolg krijgt. Wij hebben een licht andere formulering gebruikt waarin wij GS vragen te onderzoeken hoe wij dat kunnen voortzetten en daarover in het najaar te rapporteren. Ook motie 35 bied ik in licht gewijzigde vorm aan.

Motie 35/100717
Investeringsimpuls Duurzame zeehavens

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *GS op 5 januari 2016 de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens hebben vastgesteld;*

- *Voor de doelstelling 'Stimuleren circulaire economie' het volledige budget is besteed. Het totaal aangevraagde subsidiebedrag lag hoger dan het subsidieplafond voor deze doelstelling;*
- *Voor de doelstellingen waarvoor het subsidieplafond nog niet is bereikt, GS aangeven 'kansen te zien' en kansrijke projecten in beeld zijn;*

Overwegende dat:

- *Dit fonds bijdraagt aan het realiseren van schonere zeehavens, hetgeen een grote vooruitgang betekent van de leefomgeving;*
- *Het onaannemelijk is dat er geen kansrijke projecten meer een aanvraag zouden willen doen.*

Dragen GS op:

- *Wegens succes van het Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens GS een nieuwe investeringsimpuls volgens voorwaarden van Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens 2016 op te zetten;*
- *Dit najaar hierover te rapporteren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, CU/SGP, 50plus

Dan motie 36. Daar heb ik goed geluisterd naar gedeputeerde Post en die trekken wij in.

De **VOORZITTER**: Motie 36 is ingetrokken

De heer **HIETBRINK** (GL): Dan kom ik tot slot tot drie punten die betrekking hebben op stiltegebieden, weidevogels en de Hemwegcentrale. Ik begin met de stiltegebieden. Misschien is het algemene punt dat gedeputeerde Tekin terughoudend is en zegt, als ik geld nodig heb, dan kom ik wel naar u toe. Wij zitten daar toch iets anders in. Wij vinden het verstandig om daar nu vast geld voor te reserveren en dienen daartoe een motie in.

Motie 49/100717
Stimuleringsfonds stiltegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Gehoord:
De bespreking in de commissie NLM d.d. 26 juni 2017 over het rapport Versterking Stiltegebiedenbeleid Noord-Holland, april 2017.

Overwegende dat:

- *Het belang van stiltegebieden voor de gezondheid en het welzijn van de mensen - waaronder beleving van natuur en landschap- breed gedeeld wordt;*

- *Het staande beleid voor stiltegebieden moeilijk van de grond komt, mede vanwege het gebrek aan (geoormerkte) middelen om dat beleid uit te (doen) voeren en daarop adequaat te kunnen toezien en handhaven;*
- *GS niet de intentie hebben om stiltegebieden af te waarderen, maar juist zoveel mogelijk te behouden;*
- *Er nog geen integraal voorstel tot versterking van het stiltegebiedenbeleid voorligt, terwijl er tal van concrete maatregelen mogelijk zijn om de geluidssituatie in de onderscheiden stiltegebieden (39) te verbeteren;*
- *Voor zover het stiltegebieden betreft op het grondgebied van gemeenten, diverse maatregelen onder verantwoordelijkheid van die gemeenten vallen, zoals het gebruik van 'stil asfalt';*
- *Er ook andere 'stakeholders' zijn die geacht worden mede zorg te dragen voor het bewaren van de stilte in de natuurgebieden, maar daartoe niet in staat zijn zonder aanvullende financiering van de provincie.*

Van mening dat:
Verschillende 'stakeholders' een stimulans, resp. aanvullende middelen nodig hebben om zorg te dragen voor verbetering van de geluidssituatie in stilte/natuurgebieden en dat die stimulans al op korte termijn kan en moet worden gegeven.

Besluiten Gedeputeerde Staten op te dragen:

1. *Bij de begroting 2018 een voorstel voor te leggen voor oprichting van een fonds 'Stimulering Stiltegebieden', waar gemeenten en organisaties belast met het (mede)beheer van 'stiltegebieden', een beroep op kunnen doen.*

<u>Toelichting</u>:
Het fonds is bestemd voor medefinanciering (voor gemeenten: cofinanciering) van b.v. de meerkosten van het gebruik van stil asfalt, andere geluidswerende of -reducerende bronmaatregelen, akoestische schermen en beplanting, gebieds- en waarschuwingsbebording, kosten vrijwillige handhavers, tegemoetkoming boswachters, e.d.

2. *Bij aanvang een bedrag van tenminste 1 miljoen euro in het fonds te storten ten laste van de vrijvallende gelden uit de voorziening bodemsanering.*

<u>Toelichting</u>:
Het is de bedoeling om, aansluitend op het te ontwikkelen integrale beleid, per gebied een raming te maken van de kosten van gebied-specifieke maatregelen en het fonds jaarlijks aan te vullen met eenzelfde bedrag voor zo lang die maatregelen medefinanciering behoeven.

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdD, SP, CU/SGP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Datzelfde geldt voor de weidevogels. Heel blij dat er landelijk een doorbraak lijkt te zijn, er komt op een gegeven moment toch een provinciale

verantwoordelijkheid om de hoek kijken en die zal zich in geld moeten uitdrukken. Wij stellen voor om dat te regelen richting de begroting en daarvoor 1 miljoen euro beschikbaar te stellen.

Motie 50/100717
Weidevogels

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Overwegende dat:

- *Er een intensivering nodig is voor het weidevogelbeheer om de populatie weidevogels in stand te houden en te herstellen;*
- *Noord-Holland daarin een bijzondere verantwoordelijkheid heeft omdat in onze provincie 15% van de Europese populatie van de grutto broedt en de provincie dus een grote rol speelt in de bescherming van deze vogel;*
- *De provincie een weidevogelschouw gaat houden die alle succes- en faalfactoren in kaart moet brengen;*
- *Er naar alle waarschijnlijkheid extra middelen nodig zijn om de faalfactoren aan te pakken;*
- *GS na de schouw zo snel als mogelijk aan de slag moet kunnen gaan met een actieplan voor het verbeteren van de habitat voor weidevogels.*

Dragen GS op:

- *Om na de schouw zo spoedig mogelijk een actieplan op te stellen voor het verbeteren van de habitat van weidevogels in samenspraak met relevante maatschappelijke organisaties zoals de Vogelbescherming, Landschap Noord-Holland en de nieuwe collectieven voor agrarisch natuurbeheer;*
- *Om alvast 1 miljoen euro te reserveren voor de uitvoeringsmaatregelen, ten laste van de vrijvallende gelden uit de voorziening bodemsanering*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie GL

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Een korte opmerking over de Hemwegcentrale. Ik heb de gedeputeerde goed gehoord. Wij zitten daar iets anders in. Ik ben heel blij dat er beweging is maar ook hier vinden wij dat de provincie een verantwoordelijkheid heeft en die moet tot uitdrukking komen in het beschikbaar stellen van geld. Dat hebben wij willen doen middels die motie, dus die leggen wij zo meteen ter stemming aan u voor.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, het gevaar van een analogie is natuurlijk dat iemand anders ermee op de loop gaat. Volgens mij is het college vandaag een beetje aan stukken gereden. De ene gedeputeerde denkt zich te bevinden in het peloton en de andere in een

ploegentijdrit, die combinatie is onwaarschijnlijk. Overigens bij een ploegentijdrit gaat het er vooral om dat het eerste x-aantal rijders op tijd arriveert, maar je mag tijdens de rit geen gedeputeerde, ik bedoel rijders vervangen. Dat verklaart wellicht dat gedeputeerde Van der Hoek denkt dat hij in de bezemwagen zit. Laten wij het maar hebben over de moties. Ik ben mij ervan bewust dat de moties opcenten, dat het algemeen dekkingsmiddel geldt voor alles wat bij ons binnenkomt. Desalniettemin kan het een hele logische politieke motivering zijn en een hele liberale mag ik eraan toevoegen, dat de gebruiker betaalt. Dus leggen wij deze motie graag voor aan PS. Ten aanzien van het Kippenhok, het ware natuurlijk veel beter geweest als er een reactieve aanwijzing was gegeven, dan hadden wij hier deze discussie niet hoeven te hebben. Gelukkig is het nog niet te laat, er loopt tot 4 augustus een beroepstermijn. Ik waag zeer te betwijfelen of aan de wettelijke bepalingen kan worden voldaan. De Wet dieren is duidelijk, dagelijks moeten dieren worden gecontroleerd. Uit de vergunning blijkt dat een persoon 549.999 kippen moet gaan controleren, dat kan niet en er kan dus niet voldaan worden aan de Wet dieren en de eisen van dierenwelzijn in de PRV en dus is er grond om in beroep te gaan. Dat geldt eveneens voor het bestemmingsplan. Uit vaste jurisprudentie blijkt dat een bestemmingsplan wel degelijk uitvoerbaar moet zijn. Dit plan is niet uitvoerbaar, er is geen onherroepelijke omgevingsvergunning mogelijk. Dus er zijn voldoende gronden om in beroep te gaan. Ik kan iets korter zijn over de motie natuurinclusieve landbouw. Wij zijn blij met de reactie van GS, er wordt een wijzigingsvoorstel gedaan, dus ik lever een gewijzigde motie aan. Wij hebben eerder een discussie gehad over of wij interpretaties van moties of de letterlijke tekst moeten hanteren. Laten wij voorkomen dat wij bij deze motie in die discussie terechtkomen, dus wij hebben het woordje ‘proberen’ in het dictum gevoegd.

Motie 40/100717
Pilot natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *Er recentelijk een bijeenkomst heeft plaatsgevonden over natuurinclusieve landbouw in het kader van Groen Kapitaal waarbij er veel enthousiasme voor deze vorm van landbouw werd geuit;*
- *De provincie Groningen een pilot natuurinclusieve landbouw heeft opgestart.*

Overwegende dat:

- *Het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat de huidige, intensieve landbouw het halen van natuurdoelen belemmert;*
- *In het coalitieakkoord de ambitie is opgenomen om de landbouw te verduurzamen;*
- *Tijdens de bijeenkomst van Groen Kapitaal de behoefte werd geuit om de inhoudelijke kennis rondom natuurinclusieve landbouw te verdiepen, onder andere door onderzoek te doen naar de verdienmodellen voor boeren.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

In 2018 een pilot naar Gronings voorbeeld 'proberen' te starten met natuurinclusieve landbouw

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, GL

De **VOORZITTER**: Motie 40 is gewijzigd.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dan het kanaal door de Loenderveense Plas, dat moet je gewoon niet willen, want je kunt van tevoren zien dat er wel degelijk verstoringen gaan ontstaan op natuurwaarden en de stilte en wellicht zou je die na grondig onderzoek met compensatie kunnen beperken en misschien glip je net door alle juridische voorwaarden, maar de vraag is, moet je in een gebied dat goed geëquipeerd is voor recreatie met bootjes, ook elektrisch, de mogelijkheid laten ontstaan dat er straks ook nog met tweetaktmotoren door een drinkwatergebied gevaren kan worden? Nee. Ik vraag mij wel af of hier sprake is van een package deal. Zoals de gedeputeerde het bracht, leek het erop dat wij later helemaal niets meer mogen zeggen want het is nu eenmaal een gebiedsakkoord. Klopt die interpretatie en zeggen wij als wij instemmen met deze Kaderbrief, moeten wij alle maatregelen sowieso accepteren of kunnen wij bij een later voorstel daar nog van afwijken?

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Meij is niet meer aanwezig. De heer Klein heeft helemaal geen spreektijd meer, dus dat laten wij schieten.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter, blij met de woorden van de gedeputeerde in verband met dat de gemeenten zelf de doelgroepen qua woningindeling kunnen bepalen, maar op dit moment bestaat binnen bepaalde gemeenten een grote behoefte aan het ontwikkelen van seniorenwoningen, maar de woningcontingenttoewijzing voldoet daar niet aan. Ik heb begrepen dat er een RAP-onderzoek gaande is op dit moment en dat er nog geen invulling aan gegeven kan worden, maar ik wil van de gedeputeerde horen of als nut en noodzaak aangetoond kunnen worden, er buiten het RAP-onderzoek om evengoed geïnvesteerd kan worden in seniorenwoningen. De markt is eraan toe.

De heer **VAN STRAATEN** (VVD): Voorzitter, nog een punt. In de reactie van gedeputeerde Loggen mis ik een reactie op ons verzoek naar aanleiding van de Oostelijke Vechtplassen om onderzoek naar concrete kansen voor verduurzaming van de recreatievaart en de rol van de provincie daarbij. Kan de gedeputeerde daar alsnog op reageren?

De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. Er zijn twee amendementen ingediend over het opschalen van het VTH-uitvoeringsniveau naar 3. Wij hebben gehoord van GS dat het huidige niveau voldoende is en dat sluit aan bij de taakopdracht van BDU's. Wij gaan daar niet mee akkoord. De snelle sluiting van de kolencentrale is een grote wens van D66 en dat blijft zo en daarvoor hebben wij een opdracht liggen bij GS die nu aan zet zijn. Ik heb goed gehoord dat er voldoende inzet voor is en wij wachten af wat dat met zich meebrengt. Wat ons betreft is dit prematuur en steunen wij dit ook niet. Er is een aantal moties ingediend, sommige zijn ingetrokken en andere

zijn licht gewijzigd. Er zijn moties zonder dekking en moties die onderdeel zijn van bestaand beleid, zoals verbetering van OV op het platteland en energieneutraal renoveren van woningen, daar is al geld voor. Dat maakt dit soort moties overbodig. Dan zijn er ook een paar die heel slecht scoren op allerlei terreinen en ook onwenselijk zijn, zoals motie 39 van de PvdD waar net over gesproken is. Dat vinden wij niet wenselijk op dit moment in meerdere opzichten. De moties die wij steunen, is natuurinclusieve landbouw. GS doen hun best om dat voor elkaar te boksen. Onze motie Smart Mobility gaat wat ons betreft ver genoeg en is voldoende verstrekkend, daarom zijn de andere overbodig.

De heer **ANNAERT** (VVD): De heer Yurdakul loopt alle moties door en komt tot de conclusie dat er een heleboel overbodig zijn. Daar mag ik uit afleiden dat u die moties dus niet gaat steunen?

De heer **YURDAKUL** (D66): Wat wij overbodig vinden gaan wij niet ondersteunen en als er ook geen dekking voor is, dan gaan we ze helemaal niet ondersteunen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Daaruit begrijp ik dat waar GS uw eigen motie ook overbodig hebben verklaard, dat u die niet gaat steunen dan wel bij deze gaat intrekken. Mag ik die conclusie trekken?

De heer **YURDAKUL** (D66): Toen u opstond, dacht ik, dat gaat hij vragen en dat doet u ook. Goed voorspelbaar. Ooit heeft mijn fractiegenoot De Groot gezegd dat politiek voorspelbaar moet zijn, dus wij verstaan elkaar heel goed. Het antwoord op uw vraag is, wij zijn het niet eens met GS op dit punt. Wij vinden dat het hoofdfietsnet moet worden gestimuleerd en dat wij in de commissie hebben gehoord dat er geen geld voor was, dus wij helpen GS alleen maar. Dus het is niet overbodig, het is ondersteunend.

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik heb de gedeputeerde horen zeggen dat er wel gewoon budget is. Ik concludeer in ieder geval dat u niet consequent bent in het hanteren van de lijn dat als moties overbodig worden verklaard, u dan uw eigen motie, jawel, uw motie is overbodig.

De heer **YURDAKUL** (D66): Nee, het is ontraden maar is niet overbodig.

De heer **ANNAERT** (VVD): Er is ook het woord overbodig gehanteerd door de gedeputeerde, en daarom heeft zij hem ook ontraden, u mag de band terugluisteren. Ik constateer dat u niet consequent bent in uw handelen en dat is ook een gegeven.

De heer **YURDAKUL** (D66): U begrijpt mij kennelijk niet, wij zijn het niet eens met GS als het gaat om de preadvisering.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Vier punten. Voor dit laatste sluit ik aan bij de heer Yurdakul. Over de motie over Smart Mobility heeft de gedeputeerde gevraagd of zij het woord ‘evenwichtig’ zo mag lezen als zij heeft verwoord en het antwoord is ja. Dus geen misverstand daarover. Wij leven in een provincie waarbij voor sanering van de bodem wordt gevraagd om geld

en dan vind ik het echt raar dat wanneer wij een voorziening om technische redenen moeten omzetten in een reservering, opeens gezegd wordt, er kan wel 2 miljoen euro uit. Ik vind dat echt raar. Mijn fractie hecht sterk aan voldoende geld houden voor bodemsanering want dat vinden wij een belangrijke politieke prioriteit.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter, u legt mij nu echt woorden in de mond die ik niet uitgesproken heb volgens mij. Ook wij vinden dat bodemsanering op een serieuze manier moet worden aangepakt. Er zit nu 14 miljoen euro in een voorziening en wij gaan een nieuwe reserve inrichten. Volgens mij kunnen wij dan opnieuw afwegen hoeveel daarin gestort moet worden en natuurlijk staat de provincie altijd aan de lat wanneer er bodemsanering moet plaatsvinden. Daar hebben wij een algemene reserve voor waar wij uit kunnen putten en die is echt voldoende geoutilleerd.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik ben het absoluut oneens met de heer Hietbrink en ik vind het onverstandig om in een wereld waarin bodemsanering zo belangrijk is, ook politiek en in de belevingswereld van de burger, te zeggen, er kan wel wat geld af. Het is een technische operatie die wij te danken hebben aan onze accountant, je kunt ook zeggen de oplettendheid van onze accountant, daar kan verschillend over worden gedacht. Het is volstrekt verstandig om dat geld van een voorziening in een reserve te storten gezien de afspraken die met het Rijk gemaakt zijn. Het laatste punt is van een andere orde, maar ik ga het toch zeggen. Wij proberen in debat tot besluitvorming te komen en ik ga ervan uit dat er goed gemotiveerde voorstellen tot besluitvorming liggen waar wij met elkaar over discussiëren en die gedragen zijn. Als wij een motie indienen, dan zit daar veel werk in en daarom vind ik het heel jammer dat de CU/SGP in staat was om met een soort hagelschot aan moties de discussie te voeren. Ik voel mij daar ongemakkelijk bij, niet omdat ik de discussie niet wil voeren, maar omdat ik goede discussies wil voeren en dit proces ontnam mij daartoe de ruimte. Dat is mijn opvatting en die van mijn fractie.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Om in die lijn verder te gaan. U zei net bij een motie van uw hand dat u de interpretatie volgt van GS. Nou is het fijn als de tekst leidend is. Gaat u uw motie aanpassen?

De heer **DEN UYL** (PvdA): De gedeputeerde vraagt, moet ik het zo lezen en als ik het zo mag lezen, dan kunnen wij leven met de tekst en ons antwoord daarop is ja.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Wij hebben eerder een uitgebreide discussie gehad over een motie die jaren geleden is aangenomen en uit het verslag bleek dat er een andere uitleg aan gegeven moest worden. Dat leidt tot een hoop ellende. Wij kunnen beter de motie aanpassen. U leest de les aan een ander Statenlid en nu weigert u om helderheid te geven over de tekst. Het is van tweeën een.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, volgens mij is de heer Van Liere bezig appels en peren te vergelijken, daar ben ik ook altijd toe bereid, maar ik vind het eerlijk gezegd onzin wat de heer Van Liere aan het doen is. Wij gebruiken in de motie het woord ‘evenwichtig’ en de gedeputeerde heeft gevraagd om de discussie te laten terugkomen als zij een voorstel heeft ingediend en dan kunnen wij altijd zeggen dat het voorstel niet evenwichtig is. Dat leek mij een goede uitleg en

daar hoef ik geen tekst voor te veranderen. Om te voorkomen dat we aan het begin een heel debat hebben over evenwichtig, vond ik dat eerlijk gezegd heel verstandig van de gedeputeerde. Overigens, wat ik lastig vind is dat op het moment dat ik een opmerking maak over de orde van deze vergadering, ik te horen krijg dat ik een ander de les lees. Daar neem ik afstand van, want ik kijk naar hoe het debat wordt gevoerd en als u zegt dat ik dat niet mag, dan ben ik het niet met u eens en ben ik ook niemand de les aan het lezen, maar ik merk wel op. Eerlijk gezegd denk ik dat de heer Van Liere beantwoord is.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Ik dank GS voor de antwoorden. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde over de CO2-leidingen. Laten wij daar zeker een vervolgdiscussie over voeren. In mijn bijdrage heb ik iets gezegd over de financiering van OV-knooppunten, daar heb ik de gedeputeerde Wonen niet over gehoord. Tot slot ziet ook mijn fractie toegevoegde waarde in de motie over het hoofdfietsnetwerk en daarom dienen wij die in en dat blijft zo.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Als de SP verder wil spreken over SolaRoad, de fijnmazigheid en het verplaatsen van de P&R, dan stel ik voor dit in de commissie te doen omdat wij hier nu niet een uitgebreide discussie over kunnen gaan voeren, vooral niet omdat u het in de commissie niet aan de orde hebt gesteld. Overigens heeft de provincie de helft bijgedragen. In de richting van de heer Den Uyl, volgens mij verstaan wij elkaar heel goed. Voor het eerste punt ga ik geen apart onderzoek doen, ik ga u daar ook niet apart over rapporteren. Ik kom met een concreet voorstel bij u voor de uitwerking van Smart Mobility en aan de hand daarvan beoordeelt u of ik voldoende invulling heb gegeven aan het begrip evenwichtigheid, alhoewel ik aan de voorkant al kan voorspellen dat wij daarover ongetwijfeld van mening gaan verschillen. Voor mijn portefeuille een gewijzigde motie, die was van GL. Die hebben daarvan gemaakt – maar ik redeneer nu vanuit mijn hoofd – dat er een onderzoek moet plaatsvinden en dat ik daarover rapporteer in plaats van dat ik met een voorstel kom. Als u het nummer heeft, 35. Even los van de constateringen en overwegingen want daar heb ik in de gauwigheid niet naar gekeken, maar ik heb er geen enkel probleem mee om te onderzoeken of daar in feite nog behoefte aan is, want dat vraagt u, een soort behoefteninventarisatie en daarover in het najaar op terug te komen en daar heb ik geen enkel probleem mee. Wat mij betreft ondersteunt het college het aannemen van deze motie. Dan kom ik nog een keer terug op nummer 31. Daarbij geef ik aan dat waar dit college erg veel moeite mee heeft, dat is een, dat wij uit de uitvoeringskosten 200.000 euro zouden moeten halen. Ik vind het eerlijk gezegd zonde dat wij 200.000 euro gaan besteden aan papier terwijl wij het in mijn ogen veel beter kunnen besteden aan concrete maatregelen. Het gaat per slot van rekening over wat er buiten op straat gebeurt en niet om het schuiven van papier hierbinnen, dat komt vanzelf, dat heb ik u aangegeven. Die toezegging heb ik in de commissie gedaan en die zit met name in het eerste bolletje, als u uw beleidsnota later wilt krijgen, dan moet u vooral inzetten op een tussenrapportage, want dan weet ik zeker dat wij december, januari niet gaan redden. Dan zeg ik u, als u deze motie ongewijzigd in stemming neemt, dan ga ik naar volgend voorjaar toe.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Jammer dat de SP al een oordeel heeft over de uitkomst van een heel traject dat we ingegaan zijn voordat de uitkomsten toegestuurd zijn. Jammer, maar we zullen zien hoe dat gaat uitpakken qua toekomstperspectief en zonering voor de kust. De PvdD inzake het Kippenhok. De keuze voor een beroep is er altijd, dat klopt en dat kan inderdaad tot 4 augustus, maar dan moet je er wel een reden voor hebben. Ik heb u uitgelegd waarom wij die reden niet zien. De zienswijze is zeker voldoende serieus genomen en handhaving van het bestemmingsplan is niet aan ons maar aan de gemeente. De heer Leever van ONH, de bevolkingsprognoses en huishoudenssamenstelling vormen de basis voor de RAP's en deze prognoses en verhuisbewegingen zullen regelmatig worden geactualiseerd. Iedere regio maakt kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwprogrammeringen. Dat doet men volgens afspraken over de verschillende doelgroepen. Het is aan de regio's en gemeenten om dat in te vullen. Als nut en noodzaak zijn aangetoond, dan zou dat ook buiten stedelijk gebied kunnen en volgens de PRV zou men nog moeten komen met een taart van wat het bestaand stedelijk gebied is in de regio en daar wordt in Noord-Holland-Noord hard aan gewerkt.

De **VOORZITTER**: De heer Van Liere heeft volgens mij een vraag over het vorige onderwerp.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat is correct. U zegt, de uitvoering van het bestemmingsplan is aan de gemeente, maar het gaat om de mogelijkheid tot vaststelling daarvan. Ik heb daar twee argumenten voor aangevoerd en daar gaat u vrij hoog overheen, maar ik wil daar graag een inhoudelijke reactie op.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Wij hebben geconstateerd dat de zienswijze voldoende serieus is genomen, dat zeg ik nu voor de derde keer. Ik heb nog niet uitgelegd dat men bijvoorbeeld naar een bouwhoogte is gegaan voor waar de dieren gehouden mogen worden en alle andere zaken. De PAS ligt niet bij ons, die ligt bij de Raad van State en dat is het risico van de ondernemer. De handhaving van het bestemmingsplan is aan de gemeente. Verder is er vanuit onze ruimtelijke ordeningsrol geen reden om hiertegen in beroep te gaan. Richting het CDA, u roept mij op om te blijven nadenken welke prioriteiten gesteld moeten worden. Ik heb in mijn portefeuille gezocht naar een financiële bijdrage om het OV-knooppuntentraject te kunnen vlottrekken. In eerste instantie heb ik het uit het budget voor binnenstedelijk bouwen gehaald. Eind van het jaar hebben wij alle feiten op een rij, ik heb het uitgelegd, het STEC-onderzoek, Fakton, het EIB, de samenwerking met Bouwend Nederland en na de zomer hebben wij een speciale sessie in RWW waarbij alles op tafel ligt over de knelpunten en daarnaast zullen wij voor het eind van het jaar een voorstel voor de besteding van binnenstedelijk bouwen aan u voorleggen. Wat er nu wordt besteed aan OV-knooppunten heeft in ieder geval ook betrekking op binnenstedelijk bouwen. Wij moeten kijken wat er dit najaar uitkomt.

Gedeputeerde **TEKIN**: Twee moties van GL over stiltegebieden en weidevogels. De herkomst van het geld bij de bodemsanering is echt broodnodig, daar kom ik in de Zomernota op terug. Ik ben graag een bestuurder die eerst duidelijkheid wil over de inhoud en hoeveel we nodig hebben en dan pas over het geld.

Gedeputeerde **BOND**: Eerst de vraag van de SP. Ja, er is nu een uitvoeringsprogramma en daar hebben ze nogal wat jaartjes voor nodig gehad omdat het om vier gemeenteraden gaat. Ze hebben nu ook een regioraad en nu is er een uitvoeringsprogramma en daar had ik het over als het gaat over dat we nu echt van de kant kunnen en dat de regio daar de lead in heeft. Gewijzigde motie 34 ontraden wij, want de onderbesteding van HIRB is ingezet op een belangrijk onderwerp en dat is arbeidsmarktonderwijs en dat is Techport. Vandaar de verlaging in de vernieuwde HIRB waar wij het plafond omlaag hebben gebracht, anders was die onderbesteding naar de algemene middelen gegaan en nu hebben wij die aan Techport gekoppeld, ook in relatie met economie dat ik samen met collega Tekin doe. Motie 40 gewijzigd, deze ondersteunen wij na toevoeging van het woordje 'proberen'.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, de vraag van de VVD ben ik in eerste termijn vergeten, excuses. Ik denk dat het verstandig is om zo'n onderzoek te doen en om het in het najaar in de commissie te hebben over wat de onderzoeksopzet is en wat wij willen vragen. Ik wil daar graag een voorzet voor doen zodat wij het in het najaar bij de behandeling van deze stukken over de Oostelijke Vechtplassen kunnen betrekken. Het onderzoek zal zich toch wat verder in de tijd uitstrekken. Ik ontraad ook in tweede termijn motie 39, omdat het gaat over het eruit halen van een schakel uit de Oostelijke Vechtplassen. Ik vind het ook niet eerlijk dat wij de discussie nu separaat voeren, want de inhoudelijke behandeling is straks in het vierde kwartaal.

De **VOORZITTER**: Zijn wij in staat om direct tot stemming over te gaan? Kunnen wij voorkomen dat er per individuele motie stemverklaringen wordt afgelegd, hoewel ik mij kan voorstellen dat die behoefte er in uitzonderlijke gevallen wel is. Heeft de heer Klein behoefte aan schorsing?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dat niet, maar als u mij toestaat om enige toelichting te geven, zou dat de stemming over de moties die ik heb ingediend, wellicht kunnen versnellen.

De **VOORZITTER**: Het is aanhouden of intrekken of handhaven. Hebt u een voorstel om bepaalde moties aan te houden?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dat heb ik inderdaad.

De **VOORZITTER**: Dan bent u daartoe in de gelegenheid.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Motie 45 over twee fietssnelwegen. Ik interpreteer de reactie van de gedeputeerde zo dat zij haar best gaat doen om dit doel in de beleidsvisie te realiseren. Daarom willen wij de motie aanhouden. Motie 43, renoveren van duizend woningen. Wij begrijpen dat GS meer willen dan wij voorstellen en daar geven wij graag de ruimte voor. Het amendement mag geïnterpreteerd worden als ten minste duizend woningen. Motie 42 over Zon op water, wij zijn overtuigd door de toelichting van de gedeputeerde dat daar al heel veel gebeurt, dus die motie trekken wij in.

De **VOORZITTER**: Dan is motie 45 aangehouden, motie 42 ingetrokken en motie 43 gewijzigd met 'ten minste duizend' in plaats van 'duizend.' Dan gaan wij over tot stemming over de amendementen. A 6, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL en PvdD, ONH, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. A 7, Smart Mobility. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Dan de moties, M 31.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, stemverklaring. Deze motie zullen wij niet steunen. Het zal vast en zeker erg duaal zijn van deze partijen om vast te houden aan indiening van deze motie, maar die gaat volstrekt voorbij aan de politieke mores dat als er een toezegging ligt en een motie overbodig wordt verklaard, dat de motie ingetrokken zou moeten worden. De VVD constateert dat het begrip toezegging aan erosie onderhevig is en dat betreuren wij ten zeerste. Wij kunnen het niet anders uitleggen dan dat dit een motie voor de bühne is.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Wij willen deze motie van harte steunen, maar met een voorbehoud. Bij de tweede bullet staat: "in het onderzoek specifiek meenemen hoe de vermarkting van een hoofdfietsnetwerk kan worden opgepakt." Bij het aannemen van de motie gaan GS aan de slag en u kunt zich voorstellen dat wij uiterst kritisch zullen zijn op het vermarkten van de fiets, want tolheffing om daarover te kunnen rijden, zie ik niet verworden. Dus voor met uitzondering van bullet 2.

De heer **TIJSSENS** (D66): Wij denken dat de motie geld vrijmaakt om het beleid te intensiveren in 2017 en daarvoor essentieel is. Wij stellen geen vormvereiste aan de tussenrapportage. Waar het om gaat is dat wij bij de behandeling van het PMI alhier ook een tussenstand hebben van het lopende onderzoek.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, soms wil je iemand wat geven en wordt dat anders ervaren dan het bedoeld is. Mijn fractie hecht aan deze motie, omdat wij vertrouwen hebben in de gedeputeerde en in haar toezeggingen en dit is een ondersteuning van waar de gedeputeerde mee bezig is en waarover zij ons geïnformeerd heeft. Zo zien wij dat en zo moet iedereen dat ervaren.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, 50plus, PVV, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Van de orde. Mag ik ervan uitgaan dat u straks ook andere indieners van moties de gelegenheid geeft om een stemverklaring te geven of was dit een uitzondering?

De **VOORZITTER**: Laten wij dit maar bij een uitzondering laten. U bent daar ruim toe in de gelegenheid geweest om duidelijk te maken dat het ondersteund wordt. M 32. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 33, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, 50plus, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie

is verworpen. De gewijzigde M 34. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Gewijzigde M 35, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties D66, PvdA, GL, SP, CDA, VVD, 50plus, PvdD, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is aanvaard. M 37, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 38. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 39. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. De gewijzigde M 40, mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de PVV, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. M 41, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 43. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 44, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 46. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 47, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Gewijzigde M 48, mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. M 49, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M 50, mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan de stemming over de voordracht. Behoefte aan stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV, SP, GL en CU/SGP, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

11. Statenvoordracht 46 Tweede actualisatie PMI

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, van de orde. Het is mij volslagen onduidelijk wat er gaat gebeuren met het voorstel dat voor het weekend is rondgestuurd vanwege de afslag Heiloo. Ik stel het op prijs gezien ook het verloop van dit proces en van dit debat, dat hier duidelijkheid over wordt verschaft. Het enige wat wij nu hebben is een ingezonden brief van GS met het verzoek iets aan te nemen, en verder een amendement. En voor zover ik weet, kunnen alleen PS een amendement indienen. Dus ik zou graag willen weten dat dit komt.

De **VOORZITTER**: Ik heb een brief en amendement gezien. Het college kan op zijn eigen voorstel een wijzigingsvoorstel indienen. Dat gebeurt overal en dat kan hier ook, maar dat kan ook vanuit de Staten gebeuren. Dus er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden, maar ik heb uit de tekst van het amendement dat ik gezien heb, in ieder geval afgeleid dat er een gewijzigd voorstel tijdens deze discussie aan de orde komt, linksom of rechtsom.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, daar maak ik dan toch echt bezwaar tegen. Het enige dat ik ken is een voorgesteld amendement. Ik weet alleen dat GS dat hebben voorgesteld. Ik weet niet of er daadwerkelijk sprake is van een bespreking van het voorgestelde amendement en ik wil graag dat het duidelijk is dat wij dat bespreken voordat wij beginnen met het debat. Vooralsnog is het duidelijk en niet onderdeel van de bespreking.

De **VOORZITTER**: Ik begrijp dat de heer Annaert ook een opmerking over de orde heeft.

De heer **ANNAERT** (VVD): Jazeker, voorzitter. De heer Van Berkum heeft volslagen gelijk als het gaat om het feit dat GS natuurlijk geen voorliggend besluit kunnen amenderen, maar zij kunnen wel een gewijzigd besluit voorleggen. Het misverstand is waarschijnlijk ontstaan doordat er inderdaad boven het tekstvoorstel 'amendement' staat, maar ik stel voor om dat gewoon te lezen als 'gewijzigd voorstel behorende bij voordracht 43' en het als zodanig te behandelen. Het is natuurlijk een soort addendum op datgene wat al voor lag, het is geen amendement van GS want die zijn daartoe niet bevoegd.

De **VOORZITTER**: Ik wil gewoon overgaan tenzij er een ordevoorstel komt, tot de inhoudelijke discussie. De heer Van Berkum heeft een ordevoorstel, begrijp ik.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Het is van iBabs, van de inhoudelijke agendastukken afgehaald. Er is een brief rondgestuurd, maar het is slechts een brief. Het is niet een officieel stuk dat wij hebben kunnen voorbereiden. Wij hebben niets kunnen voorbereiden in de commissie. Wij hebben vanmorgen een bijeenkomst gehad van nog geen 25 minuten waarin wij erover hebben kunnen praten. Ik weet niet welke vorm dit nu heeft, ik weet niet hoe ik het moet zien. Er is niks.

De heer **DEN UYL** (PvdA): De heer Van Berkum meent dat hij niets heeft. Ik heb net als alle Statenleden, afgelopen vrijdag, zaterdag van de griffier twee stukken gehad. Op basis daarvan heeft mijn fractie zich voorbereid. Die heeft de heer Van Berkum ook gehad. Vervolgens stond er iets op iBabs en dat is er om formele redenen weer afgehaald, snap ik. Daar zou je nog een discussie over kunnen voeren maar dat wil ik ons liever besparen en het gewoon over de inhoud willen hebben, wij zijn erop voorbereid. Iedereen die de stukken vlak voor het weekend heeft gehad, kan dat ook. Wat ons betreft, let's talk.

De **VOORZITTER**: Mijn voorstel is nu over te gaan tot de inhoudelijke bespreking en dan zien wij wel hoe dat loopt.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, van de orde, ik heb geen amendement ingediend zien worden. Dat kan ook helemaal niet want wij gaan nu pas beginnen met het bespreken, dus er is geen amendement ingediend. Ik heb nergens een stuk met de titel of enige intentie als gewijzigde voordracht gezien. Volgens mij gelden daar ook termijnen voor. Beide is niet aan de orde en ligt hier nog gewoon het ongewijzigde voorstel voor dat besproken is in de commissie. Volgens mij kan dat dan behandeld worden. Als mensen dat anders willen, dan moeten wij eens gaan kijken of dit de juiste tijd is, want dat valt niet voor te bereiden natuurlijk.

De **VOORZITTER**: Laat mij er dit van zeggen en ik weet niet wie allemaal wat gezien heeft. Volgens mij is het afgelopen zaterdag naar iedereen toegegaan. U moet het lezen zoals de heer Annaert het heeft aangegeven. Er ligt dus een gewijzigd voorstel. Nou concreet, wie wil een ordevoorstel doen?

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Mijn ordevoorstel is, constaterende dat er op dit moment geen voorstel van GS tot een wijziging van de voordracht ligt, om dat dus ook niet in behandeling te nemen. Ik wil erop wijzen dat zowel in de ongedateerde brief van GS maar vermoedelijk van afgelopen vrijdag, staat: "Een amendering van het PMI met deze strekking zullen wij u zo spoedig mogelijk doen toekomen." Daar staat dus amendering. Vervolgens hebben wij op zaterdag een stuk ontvangen waar amendement boven staat. Een amendement is volgens ons Reglement van Orde heel nadrukkelijk omschreven en gedefinieerd. Een amendement is een instrument van PS ertoe strekkend om ons bestuur, de zittende macht, bij te sturen, te corrigeren of wat dan ook. Hier ligt een toegezonden brief, wat staatsrechtelijk een unicum is dat GS dicteren aan PS welke amendementen wij al dan niet moeten indienen. Hier ligt een stuk waar boven staat 'amendement', dat woord is ook gebruikt.

De **VOORZITTER**: We doen de discussie dus weer over. De heer Annaert heeft het zojuist aangegeven, dat moet gelezen worden als een wijzigingsvoorstel van GS. Ik denk dat dat voorstel maar even op die manier in stemming moet worden gebracht. Het voorstel van de heer Annaert is nu aan de orde. Ik vraag de tegenstanders van het voorstel van de heer Annaert om de handen op te steken.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Ik heb een ordevoorstel gedaan om dit niet te betrekken in de bespreking. Dan gaat vervolgens de voorzitter van de fractie van de VVD er overheen en u volgt dat ordevoorstel. Ik heb het ordevoorstel gedaan om het niet te bespreken en er argumentatie aan toegevoegd. U brengt willekeurig dit voorstel van de voorzitter van de VVD naar voren.

De **VOORZITTER**: Het is mij om het even welk voorstel aan de orde komt. Dat kan uw voorstel ook zijn. Dan gaan wij daar nu over stemmen. Die duidelijkheid moet er wel komen want anders kunnen wij over dit thema nog een half uur bezig zijn. Het voorstel van de heer Van Berkum is om dat wijzigingsvoorstel van GS niet in behandeling te nemen. Wie is daarvoor en wij gaan nu stemmen. Dat zijn de leden van de fracties van GL, SP, PvdD, 50plus, CU/SGP, ONH en PVV. De overige leden zijn tegen het ordevoorstel, zodat het voorstel in behandeling wordt genomen. Het woord is derhalve nu aan de heer Zoon van de PvdD.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Ik vraag om een schorsing. Het is mij niet duidelijk wat wij nu gaan doen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan dat wijzigingsvoorstel gewoon in behandeling nemen. Dat is de consequentie van het verwerpen van uw ordevoorstel.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Wij willen ook een schorsing.

De **VOORZITTER**: U wilt vijf minuten schorsing? Dan schorsen we voor vijf minuten. Ik heropen de vergadering. Ik kan overigens melden dat in iBabs een aanvulling op het voorstel wat u kent, komt te staan nadat ik mij ervan verzekerd heb dat de materiële tekst zaterdag wel verspreid is onder de Statenleden. De heer Van Berkum wil namens de oppositie even de bevindingen van de schorsing meedelen.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Ik spreek namens de voltallige oppositie. Wij maken op procedurele gronden sterk bezwaar tegen de gang van zaken. De voltallige oppositie zal ook geen deel uitmaken van de verdere beraadslagingen op dit punt. Wij zullen met zijn allen de zaal verlaten. Wij zullen ook geen onderdeel uitmaken van de stemming, wij doen hier niet aan mee.

De **VOORZITTER**: Dat brengt mij wel tot een opmerking. Er is zojuist door de Staten gestemd over uw ordevoorstel. Dat ordevoorstel is verworpen en ik ga ook niet met u daarover in debat. Dat ordevoorstel is verworpen en ik constateer dat de voltallige oppositie zich aan het verdere debat onttrekt. Dat vind ik uit het oogpunt van democratische besluitvorming niet het meest sterke staaltje om het maar via een understatement te zeggen. De heer De Graaf van het CDA heeft het woord.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Nog een keer iets van de orde, ik doe het met terughoudendheid. Dus van de orde. Wij hebben volstrekt regulier dit punt nu aan de orde. Het voelt wel ongemakkelijk en ik kan mij voorstellen dat wij voor dit agendapunt gebruikmaken van volgende week maandag als uitloopdatum. Het is een suggestie, mag ook verworpen worden, maar het ongemak bij mij is groot.

De **VOORZITTER:** Iedereen voelt dat op dezelfde manier, maar er is zojuist wel ordentelijk besloten. Dat is het punt waar ik mee zit. Zeker als ik zie dat de oppositie na een verworpen voorstel dan de zaal verlaat, zou mijn voorstel zijn het nu wel in behandeling te nemen.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Ik denk dat het goed is om even te schorsen, want ook wij voelen ons hier uiterst ongemakkelijk bij.

De **VOORZITTER**: U wilt schorsing? Dan gaan wij weer vijf minuten schorsen. Ik heropen de vergadering. Het gewijzigde voorstel is nu in het systeem aangehangen, dat schijnt het jargon te zijn, zodat daar geen misverstand meer over kan bestaan. Het voorstel is om met de behandeling door te gaan, maar iedereen betreurt de gang van zaken. Dat is helder.

De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter en collega-Statenleden in een gedecimeerde Statenzaal. Het PMI heeft in deze Staten meerdere malen de status van een hamerstuk gehad en dat is jammer want er wordt ontzettend goed werk verricht en nu lijkt het er op dat wij geen recht doen aan een van de kerntaken van de provincie. Dat gebeurt nu wel, al is de aanleiding wat anders. In ieder

geval wil ik de betrokken ambtenaren en GS bedanken voor het opgestelde PMI. Inhoudelijk vraagt het CDA bijzondere aandacht voor bereikbaarheid Waterland, waar hopelijk eind dit jaar een onderzoek wordt afgerond naar de ondergrondse variant. Dan komen wij voor een nog grotere uitdaging en dat is de financiering. Wij vragen van GS ook aandacht voor het monitoren van de nieuwe verkeerssituatie als de Geinbrug deze zomer is vervangen. Dan wat wij inmiddels een wijzigingsvoorstel noemen, heb ik begrepen, de extra investering in de afslag van de A9 bij Heiloo. Dit is een tegenvaller van 3 miljoen euro waarvoor de provincie voor de helft aan de lat moet. De procedure eromheen is bijzonder, maar wij vinden dat dit niet de hele omvang van dit project in gevaar mag brengen. Enerzijds is het een geruststellende gedachte dat dit kan worden gedekt vanuit de kapitaalreserve in het programma Bereikbaarheid, anderzijds roept dat de vraag op wat er nog meer in die reserves zit en hoe die zijn gelabeld. Kunnen GS daar inzicht in geven? Het CDA had liever gezien dat deze tegenvaller uit de post Onvoorzien of de risicoparagraaf die in dergelijke projecten zit, gedekt zou zijn. Voorlopig wil ik het PMI daarmee alsmede de brief over de afslag Heiloo als behandeld beschouwen. Ik deel uw teleurstelling in wat hier vanmiddag gebeurd is, want dit levert alleen maar verliezers op.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter, het is heel bijzonder om hier te staan zonder de leden van de oppositie. Ik heb zoiets nog niet meegemaakt in mijn leven, maar dit kan zo ook blijkbaar. PMI is een belangrijk document. Er staan goede rapportages in over de voortgang van de projecten Mobiliteit en dat is toch een van de dingen waar de provincie op drijft, om de bereikbaarheid elke keer te verbeteren. Er zitten goede voorstellen in. In de commissie hebben wij een paar vragen gesteld en die zijn beantwoord door mijn collega Marieke van Duijn. Aansluitend bij wat het CDA zegt over Waterland, het is een goed proces en ik wil daar nog aan toevoegen ook in het kader van het fietsverhaal, of er nog iets kan worden meegenomen over de fietssnelweg. Het is niet echt een opdracht maar wij zijn verder aan te denken, want ik heb de mensen uit de omgeving heel vaak gehoord, het zou ideaal zijn wanneer wij echt snel kunnen fietsen door Waterland en volgens mij zit dat er niet goed in, maar dat moet blijken bij het ontwerp straks. Dat is niet voor nu, maar dat wil ik wel meenemen bij het ontwerp straks. Dan het heikele punt de afslag A9 bij Heiloo. Wij waren altijd een groot voorstander van deze afslag om verschillende redenen. Het is destijds door de heer Talsma medeondertekend vanwege de verschillende aspecten van groen, wonen. Wij weten uit de woningopgave dat het heel hard nodig is om die afslag daar te realiseren en die moet er ook komen. Wij hebben bij de onderhandelingen ook een fietsbrug, pad er overheen gekregen, dat hebben wij toen destijds voor mekaar kunnen krijgen. De brief die wij afgelopen zaterdag hebben gekregen en nu een aanvullend voorstel heet. Ik heb wat vragen aan de gedeputeerde. Hoe kan het dat het allemaal zo laat aan de orde is gesteld? In de commissie van 29 juni jl. heeft de heer Van Berkum hiernaar gevraagd en het is ook aan de orde geweest bij de insprekers, de 3 miljoen euro. Wat is er daarna gebeurd, want de brief geeft aan dat het nu ontdekt is, maar ik ben benieuwd naar wat er na 29 juni gebeurd is tot en met de brief die u verstuurd heeft. Een ander punt is, wat gaat er niet door in de regio Alkmaar als wij 1,5 miljoen euro uit het potje halen? Waarvan gaat dat ten koste in Alkmaar? Wat gebeurt er als Heiloo het niet voor elkaar krijgt? Ik weet dat Heiloo een zeer problematische gemeente is wat betreft financiën. Zitten wij hier weer over 14 dagen omdat

Heiloo het niet voor elkaar kan boksen? Het is de vraag wat wij dan gaan doen. De procedure verdient geen schoonheidsprijs, maar daarover hoor ik straks graag meer.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Voorzitter. Wat de VVD betreft had de tweede actualisatie van het PMI een hamerstuk kunnen zijn, maar de actualiteit maakt dat ik hier toch iets over ga zeggen. Afgelopen vrijdag zijn wij per brief geïnformeerd dat GS geconfronteerd zijn met een tekort van 3 miljoen euro bij het project afslag A9 bij Heiloo. Hierdoor ligt nu een gewijzigd PMI voor. De tijd tussen het geïnformeerd zijn van PS en het besluit nu te moeten nemen is erg kort. Wij hadden er graag in commissieverband over gesproken, maar goed, de huidige tijdsdruk geeft aan dat dat niet kan. Dat vinden wij wel vervelend, maar goed, het is niet anders. Vanochtend voorafgaand aan deze vergadering heeft de gedeputeerde in het inloophalfuurtje of vragenhalfuurtje aangegeven dat zij het ook liever anders had gezien, maar langer wachten heeft tot gevolg dat de grondaankopen door Heiloo niet gedaan kunnen worden of niet voor het bedrag dat men nu is overeengekomen. De VVD begrijpt dat als wij vandaag hierover geen positief besluit nemen, de realisatie van deze zeer gewenste afslag weleens uitgesteld kan worden en daardoor duurder kan worden en wij misschien zelfs van uitstel naar afstel gaan. Deze afslag is van economisch belang en daarom vinden wij dat niet wenselijk. Bovendien is de oplossing die samen met de gemeenten Heiloo, Alkmaar en Castricum gevonden is, een acceptabele. Wij gaan als provincie meer uitgeven dan de maximale 12 miljoen euro. Uiteraard is het vervelend dat wij nu te elfder ure geconfronteerd worden met de vraag om het budget met 1,5 miljoen euro te verhogen, maar de extra gevraagde 1,5 miljoen euro komen uit het investeringspakket Bereikbaarheid Regio Alkmaar. Technisch gezien is dit verschuiven van gelden van het ene naar het andere potje. Bovendien wordt het alleen maar beschikbaar gesteld als de drie gemeenten samen het andere 1,5 miljoen euro op tafel leggen en het maakt wat ons betreft niet uit hoe dat eruitziet. Als Alkmaar zegt dat zij de andere 1,5 miljoen euro ook op tafel gaat leggen, dan is dat prima. De gevonden oplossing is wat ons betreft een mooi staaltje van regionale samenwerking. Wij kunnen dan ook akkoord gaan met het gewijzigde voorstel van GS.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Ik sluit mij voor de snelheid aan bij de woorden van mijn voorgangers wat betreft het Waterlandproject. Het is goed dat nu niet in detail te behandelen, maar even markeren dat wij als Staten daar veel aandacht voor hebben. Wat betreft de uitgebreide voordracht die nu te elfder ure voorligt, ik heb hem nog niet mogen zien in iBabs, dus dat is een ding waar wij op moeten letten, dat wij bij de besluitvorming wel een stuk zichtbaar hebben waar wij over besluiten. Moet ik weer refreshen? Dat heb ik vandaag al vijf keer gedaan. Er is wel al een jaar bekend dat er een probleem is met de grondverwerving. Heiloo zou dat al in juni 2016 gereed hebben en het is sinds maart van dit jaar bekend dat er een tekort is van 3 miljoen euro op de projectbegroting van 33 miljoen euro en dat is fors. Wat ik me afvraag is hoe kan het dat wij daar niet eerder over gesproken hebben, bijvoorbeeld op een vraag van een derde, een ander Statenlid maar het kan ook spontaan vanuit de actieve informatieplicht. Bij de voordracht van het oorspronkelijke krediet, dat is 6,8 miljoen euro en 5,2 miljoen als een risicoreservering, is heel nadrukkelijk gesproken over een maximale bijdrage. Dat doen wij in deze Staten wel vaker. Op het moment dat GS zeggen dat de risico's liggen bij derde partijen, u loopt geen risico, dus u kunt dit krediet voteren zonder rekening te houden met het feit dat het

nog meer kan worden. Op dit moment in tijd geven GS geen toelichting waarom ondanks dat dat maximum heel nadrukkelijk bij de kredietvotering ter sprake is gebracht, dat nu niet meer geldt, dat moet goed worden toegelicht. Dan een aantal punten die samenhangen met de overeenkomst Nieuwe Strandwal, dat is een overeenkomst uit 2014. Er zijn ook al eerdere versies want er wordt aan gebouwd en geplust. Dit een hele recente waarin de overeenkomst tussen de gemeente, het Rijk en de provincie over precies dit aspect is opgetekend. In die overeenkomst staat nadrukkelijk dat de gemeente Heiloo verantwoordelijk is voor alle grondverwerving. Dan vraag ik aan GS, hoe kan het zijn dat de provincie de gemeente Heiloo niet verantwoordelijk houdt voor haar deel van de overeenkomst? De verantwoordelijkheid voor het verwerven van grond. Normaliter kennen wij deze gedeputeerde als streng maar rechtvaardig als het aankomt op het de gemeente houden aan eerder gemaakte schriftelijk vastgelegde afspraken. Mijn fractie vraagt zich nog af – de tegenvaller van 3 miljoen euro wordt in de brief niet uitgelegd hoe die precies is opgebouwd, laat staan in het amendement want daar zit verder geen uitleg bij – welk gedeelte is de extra uitgave voor de verwerving van de gronden, wat de verantwoordelijkheid is voor Heiloo. Een beetje in het verlengde daarvan, de provincie is ook verantwoordelijk voor een aantal zaken uit die overeenkomst. Voor welk gedeelte van de tegenvaller – als wij dat financieel vertalen – gaat het over verantwoordelijkheden van de provincie in dit project? De tegenvallers op die verantwoordelijkheden, kunnen die dan gedekt worden uit de risicoreservering die wij indertijd gevoteerd hebben van het krediet van 12 miljoen euro? Ook daar grote vragen. De volgende vraag aangaande die overeenkomst, wij besluiten nu om 1,5 miljoen euro te boeken ten laste van de provinciale reserves. Wij besluiten niet alleen maar geld beschikbaar te maken, maar ook met deze voordracht de last te nemen op 1,5 miljoen euro. Dat betekent dat wij het als provincie echt gaan uitgeven, maar het uitgeven van dat geld kan niet volgens de overeenkomst Nieuwe Strandwal, want daarin staat dat de verantwoordelijkheden heel anders belegd zijn. De vraag is, is deze uitgave, het nemen van de last van 1,5 miljoen euro, wel rechtmatig? Daar wil ik graag een klaar antwoord op, ik begrijp dat dat nu staande de vergadering niet gaat, daarom is het allemaal zo moeilijk. Concluderend, die enorme hoeveelheid vragen dat op dit moment gesteld moet worden, waarvan je al weet dat dat niet allemaal vanuit de heup beantwoord kan worden, hoewel ik groot respect heb voor de parate kennis van de gedeputeerde, maar ik kan mij nauwelijks voorstellen dat dit allemaal zo in een keer gaat. Toch worden wij nu onder druk van enorme tegenvallers voor de provincie gedwongen tot het nemen van een besluit en dan zouden wij als PS op de een of andere manier van de gedeputeerde willen horen hoe wij ervoor gaan zorgen dat later iedere Noord-Hollandse burger kan teruglezen hoe dit is gegaan, dat wij ons aan de regels hebben gehouden, dat het een passende financiering was. Ik denk dat er na vanmiddag iets moet komen van een feitenrelaas en een goede onderbouwing waarom de provincie 1,5 miljoen euro meer uitgeeft. Ik hoor daar graag een klaar antwoord op.

De **VOORZITTER**: Eerlijk gezegd ga ik ervan uit dat die duidelijkheid er vanmiddag wel komt, want dat lijkt mij uit het oogpunt van redelijke volgorde in de besluitvorming op zichzelf logisch.

De heer **TIJSSENS** (D66): Wij hebben onszelf de tijd gegund die wij normaal bij een commissiebehandeling hebben en ik denk niet dat het goed is om dat het probleem te maken van een individueel Statenlid. Ik denk dat wij vertrouwen willen geven aan GS om nu met een besluit

naar huis te gaan, maar wel vaststellen dat wij onvoldoende geïnformeerd zijn om het daarbij te laten.

De **VOORZITTER**: Laten wij de beantwoording even afwachten.

De heer **TIJSSENS** (D66): Het is wel goed om even een hele duidelijke en scherpe opdracht neer te leggen.

De **VOORZITTER**: Er hangt overigens en dat is onmiddellijk nagegaan, een gewijzigd voorstel in het systeem.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Die staat als het gaat om het onderdeel aansluiting A9 Heiloo, hier niet met het meest opgewekte gezicht, want ik kan mij de kritiek van eenieder die vindt dat het niet de schoonheidsprijs verdient, voorstellen. Ik kom er later nog op terug. Eerst wil ik mij beperken tot het PMI in eerste instantie. De heer De Graaf maakt ons erop attent dat wij in feite aan het eind van het jaar de resultaten krijgen van het onderzoek naar de verdiepte of ondertunnelde variant in bereikbaarheid Waterland. Dat is correct. Op dat moment liggen er twee varianten voor: de variant zoals die er lag en de uitgewerkte variant van de dorpsraad en die twee moeten een goede inkijk, inzicht bieden in wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn en wat de financiële consequenties daarvan zijn en ik hoop dat wij oprecht met elkaar aan het eind van het jaar tot een goede besluitvorming kunnen komen, omdat er ook heel veel mensen zijn in het Waterlandse die met smart zitten te wachten op een besluit, welk besluit dat dan ook is. Bij de Geinbrug zegt u, gaan wij ook monitoren hoe het verkeer verloopt. Daar ga ik vanuit dat dat gebeurt, want wij willen ook weten of niet alleen die nieuwe brug voldoet aan de eisen van deze tijd voor tientallen jaren, maar ook dat de verkeerssituatie daar beter is dan voorheen. U weet dat wij eerst een nog veel grootschaliger oplossing in gedachten hadden en dat is allemaal teruggebracht tot acceptabele proporties. Natuurlijk zijn wij heel benieuwd naar hoe het daar gaat als je Verida weghaalt en daar met andere oplossingen komt. De heer Papineau Salm vraagt, zit de fiets eigenlijk wel goed in de bereikbaarheid Waterland. Het antwoord daarop is, in mijn beleving wel, want in ieder geval in de variant zoals die voorlag en ik weet niet hoe het zit met de variant van de Dorpsraad want die is nog niet in die zin uitgewerkt dat ik dat al gezien heb en weet hoe de fiets daarin zit, maar juist in de variant die door het college is uitgewerkt zat een aantal faciliteiten voor de fiets. Ook in de andere onderdelen van bereikbaarheid Waterland zit de fiets nadrukkelijk en daar zit ook bijvoorbeeld een tunneltje voor langzaam verkeer in. In mijn beleving zit dat er allemaal degelijk en goed in. Ik was benieuwd naar waar u het vandaan haalt dat het er niet in zou zitten. Nu de vragen met betrekking tot de aansluiting A9. Onder normale omstandigheden zeg ik eerlijk, zouden wij in de reguliere Planning & Control cyclus uiteindelijk met een voorstel zijn gekomen van gelijke strekking, als het niet anders had gekund. Dat betekent dat er een overschrijding zit op het project van 3 miljoen euro en daar zouden wij langs reguliere weg een ophoging van het krediet voor hebben gevraagd. In eerdere instantie heb ik steeds gezegd dat ik mij nog niet gehouden voel om aan de voorkant al te roepen dat wij 3 miljoen euro extra gaan bijdragen. Ik wil eerst weleens zien of wij niet kunnen versoberen. Daar is enige tijd overheen gegaan en het bleek dat wij in het verleden al aardig wat versobering

hadden toegepast, dus daar was de winst niet te vinden. In tweede instantie is gezegd toen bleek dat de gemeenten niet direct zaten te wachten om met zijn drieën 3 miljoen euro bij elkaar te brengen, kunnen wij nog een beroep doen op provinciale regelingen? Mijn antwoord daarop was wat mij betreft kan dat, maar wel binnen de kaders die voor iedereen gelden. Op het moment dat het daar niet in past, ga ik niet aan de kaders morrelen. Het is wel of niet van toepassing. De resultaten van die laatste exercitie zijn een week of twee geleden neergelegd, maar nu moet ik even uit mijn hoofd praten. Dat is besproken in de stuurgroep die wij vorige week hebben gehad. Ik heb het niet over de afgelopen week, maar eind vorige week en de week daarvoor, uit mijn hoofd zeg ik de donderdag of vrijdag. Ik denk dat het de donderdag is geweest, nu tien dagen geleden. Toen bleek met elkaar dat wij geen andere oplossingen konden bedenken dan uiteindelijk toch die 3 miljoen euro proberen op te lossen. Wat zijn de oorzaken daarvan? Die staan in de brief zoals u die gekregen heeft. De oorzaken liggen er in dat wij van origine van plan waren om al in 2017 die afslag te hebben liggen. Zoals het er nu naar uitziet komt hij niet eerder tot stand dan rond 2020. Dat betekent dat je drie jaar langer een projectorganisatie in de lucht moet hebben, wij hebben verschillende second, third and fourth opinions op verschillende documenten gehad, omdat men nog niet gelukkig was met de uitwerking in de stuurgroep. Dat betekent dat daar enorm veel tijd in is gaan zitten. Is dat aan iemand toe te rekenen? Dat is een ingewikkelde vraag om antwoord op te geven. Het is een gezamenlijke exercitie geweest en wij zijn van het begin tot het eind samen opgelopen. Om te zeggen dat dat de schuld van de een of de ander is vind ik net wat te kort door de bocht. Je kunt wel zeggen dat als het gaat om grondverwerving, dit de verantwoordelijkheid is van de gemeente Heiloo en dat is het voor wat betreft de taak, maar op het moment dat er een tekort zit op een project wat nog niet gedicht is, kan ik me ook voorstellen dat de gemeente Heiloo zegt, ik durf even geen gronden meer te verwerven, want als ik dat ga doen en het tekort wordt niet opgelost, dan heb ik straks een scheur in de broek. Dat is wat er met de grondverwerving aan de orde is. Ja, het is hun verantwoordelijkheid, maar wij hebben wel gezamenlijk de kosten van de verwerving in de raming opgenomen.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Een vraag over dat punt aan de gedeputeerde. In het algemeen zijn wij met elkaar eens dat als je met elkaar een weg ingaat, je er samen voor opdraait als het tegenvalt. Voor die bestuurlijke collegialiteit heb ik grote waardering, maar er zijn twee dingen. Er is een overeenkomst gesloten met de partijen en kort daarna hebben wij ook als Staten krediet gevoteerd en zowel in de overeenkomst wordt gesproken over de maximale bijdrage en de verantwoordelijkheid schriftelijk vastgelegd dat de gemeente dat doet. U heeft eigenlijk helemaal geen poging gedaan om ons nog uit te leggen waarom de gemeente Heiloo in dit geval gered moet worden. Dat is wat wij aan het doen zijn. Zij leggen het schriftelijk vast, u vraagt ons 12 miljoen euro maximaal en nu moeten wij redden.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, zo zit het niet in elkaar en dat probeerde ik uit te leggen voordat u interrumpeerde. Het is niet zo dat de gemeente Heiloo gered moet worden, maar wij hebben in die 33 miljoen euro die wij met elkaar hebben afgesproken en waar voor iedere gemeente met uitzondering van de btw-component een maximum in zit, wat de maximale bijdrage is. Daar zitten dus ook de kosten van de grondverwerving in. Met andere woorden, de grondverwerving,

de handelingen zijn weliswaar de verantwoordelijkheid van de gemeente Heiloo, maar daarmee zijn niet de kosten voor de grondverwerving ook de verantwoordelijkheid van Heiloo. Er is een essentieel verschil tussen het verantwoordelijk zijn voor de handelingen an sich, zoals wij ook als provincie verantwoordelijk zijn voor een aantal onderdelen van dit project. Zo is de gemeente Heiloo bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het maken van het bestemmingsplan, maar wij hebben voor die handelingen kosten geraamd en nu blijkt dat een aantal van die kosten meer bedraagt dan wij destijds hebben voorzien. Dat zit hem zoals in de brief staat, in de VAT-kosten omdat de projectorganisatie drie jaar langer in de lucht gehouden moet worden en dat zit hem in het verleggen van kabels en leidingen wat duurder is geworden, dat zit hem in de grondverwerving die duurder is geworden. In de brief staat nog een vierde reden, maar hou me ten goede, ik heb de brief niet voor de neus, dus de vierde reden ontgaat mij op dit moment, maar staat wel in de brief. Is het daarmee de gemeente Heiloo die gered moet worden? Nee. In eerste instantie zeg ik u heel eerlijk, had ik niet veel trek om dit probleem te gaan oplossen, maar in de overeenkomst staat ook en nogmaals, u bent niet gehouden tot wat dan ook, contractueel ligt inderdaad vast dat de bijdrage de bijdrage is. Ik vind het niet verstandig in te gaan op de vraag wat er gebeurt als wij dat niet zouden doen, want ik weet niet of u het antwoord op die vraag zou willen horen, maar het voorspelt niet veel goeds en anders moet u de bijdrage van mevrouw Kaamer van Hoegee er nog maar een keer op nalezen, want zij zit daarmee een aardig eind in de goede richting. Los ik daarmee een probleem van de gemeente Heiloo op? Nee, ik los een probleem op voor de regio in zijn totaliteit, want alle drie de gemeenten hebben aangegeven dat zij dit graag gezamenlijk met ons willen oplossen. In de overeenkomst staat ook dat in situaties die niet te voorzien zijn, wij met elkaar in overleg treden om te kijken of wij een oplossing kunnen vinden. Ik meen dat ik u een voorstel heb voorgelegd hoe wij die oplossing kunnen vinden. Het is aan u om te beoordelen uiteindelijk of u met die oplossing kunt instemmen. Hoe kan het dat het allemaal zo laat is? Dat heeft er in eerste instantie mee te maken dat binnen de bestaande scope van het project geen versoberingen meer mogelijk zijn, dat binnen de bestaande kaders van alle regelingen die hier in Noord-Holland van toepassing zijn, er geen andere oplossing kon worden gevonden en dat heeft ermee te maken dat dat eerst vorige week donderdag of vrijdag in de stuurgroep naar voren is gekomen. Het was al eerder bekend dat die overschrijding er lag, want daar heeft u in de commissie van ik meen april, mei of juni over gesproken. Wat is nou het spoedeisende karakter? Ik begon mijn verhaal met doe het in de reguliere Planning & Control cyclus, maar wat ik ook in de brief heb geschreven, er ligt nu een agrarisch perceel voor om verworven te worden en dat is een perceel waar spoed op zit. Je kunt zeggen dat je geen zin hebt om je door die ene agrariër met het perceel dat op het kritieke pad ligt zowel letterlijk als figuurlijk, te laten haasten. Dat betekent dat wij niet in de vertraging schieten tot na de zomer, maar dat betekent waarschijnlijk dat de overeenstemming die Heiloo met die agrariër heeft bereikt, niet gestand kan worden gedaan en dat er waarschijnlijk geen overeenstemming meer gaat komen en er dus uiteindelijk onteigend moet gaan worden. Dat loopt aardig in de papieren, ook qua tijd, zoals u weet. Dit is het antwoord op de vraag van de heer Papineau Salm, die vraagt, waarom kom je er zo laat mee. Omdat wij deze stand van zaken pas vrijdag een week geleden hebben geconstateerd. U vraagt ook wat als de anderen niets doen. U ziet in het aangepaste voorstel dat dit alleen maar ter beschikking wordt gesteld onder de voorwaarde dat de

gemeenten de rest van de 3 miljoen euro voor hun rekening nemen. Op het moment dat zij zeggen dat zij dat niet doen, dan is het een voorwaardelijk besluit geweest.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): U zegt net, dat is tien dagen geleden dat het bekend werd bij u. Hebt u dan niet overwogen om daarna de commissie M&F bij elkaar te roepen om dat te bespreken? Heeft u dat overwogen?

Gedeputeerde **POST**: U weet dat na het versturen van de brieven nog een poging is gedaan om dat te doen, maar dat is niet meer gelukt. Ik had op dat moment nog geen concreet idee hoe dit op te lossen. Dit is donderdag in de stuurgroep besproken en ik had op dat moment nog niets op papier liggen waarmee ik uw commissie kon informeren en dat duurt een paar dagen voordat je dat wel hebt zoals u heeft gemerkt. U vraagt wat er niet doorgaat. Ik ga dat nog specifiek na want ik meen dat het net iets anders in elkaar zit, maar in het mandje Alkmaar zit op dit moment 1,8 miljoen euro ruimte en die kan gebruikt worden voor het provinciale deel, wat niet wegneemt dat daar het krediet met 3 miljoen euro moet worden opgehoogd omdat dit voor ons een werk derde is wat wij uitvoeren met name op verzoek van de gemeente Heiloo. Wij nemen altijd wel het totale bedrag van die verhoging op en dan komt die 1,5 miljoen euro als het goed is van die drie gemeenten. Zo zou het dan georganiseerd kunnen worden. De heer Tijssens zegt dat het al een jaar bekend is dat er een probleem is met grondverwerving, maar ik weet niet precies waar hij op doelt. Ik weet wel dat de onderhandelingen met specifiek deze agrariër heel lang hebben geduurd, langer dan een jaar, dus ik kan het jaar niet helemaal plaatsen.

De heer **TIJSSENS** (D66): Het jaar komt vandaan dat de afspraak met de gemeente Heiloo is dat in juni 2016, dat is ruim een jaar geleden, het grondverwervingsproces zou zijn afgerond. Dat is een schriftelijke afspraak die met de gemeente Heiloo is gemaakt. Dan ontstaat het gevoel van zachte heelmeesters maken stinkende wonden en ik had mij niet kunnen voorstellen dat ik dat ooit tegen u zou zeggen.

Gedeputeerde **POST**: Als het gaat om het maken van bestemmingsplannen en dergelijke, dan moet u zich realiseren dat ik niet de enige ben die bij dit project betrokken is, dat geldt mutadis mutandis ook voor gedeputeerden Geldhof en Tekin. Ik vind dat te kort door de bocht. U moet zich ook realiseren dat het in de afgelopen jaren met name als het gaat om de woningbouwkant van het verhaal, bepaald niet eenvoudig was. Ik heb net verteld hoe het proces met betrekking tot de infrastructuur is verlopen en waarom dat langer heeft geduurd dan ook ik liever had gehad. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ik heel veel te zeggen heb over wat wij zelf als provincie doen, maar ik heb ten opzichte van gemeenten alleen maar een wortel en geen stok. Ik kan een gemeente die langer de tijd nodig heeft om na te denken over is dit nou het ontwerp wat ik wil en kan het niet beter, anders of soberder of goedkoper, ik heb geen methode om die gemeente te dwingen.

De heer **TIJSSENS** (D66): Wat betreft dit punt. In de regel is dat zo, een gemeente is zelfstandig, maar op het moment dat de gemeente een schriftelijke overeenkomst sluit met een handtekening van het ministerie eronder, dan is het een juridisch bindende samenwerkingsovereenkomst. Dan

is de stok al helemaal geformaliseerd. Dit is een andere situatie dan waar u normaal mee te maken heeft.

Gedeputeerde **POST**: Dat is niet aan de orde. Je kunt wel zeggen, we spreken af dat wij het op 1 januari gereed hebben, maar op het moment dat er vanuit een van je partners de vraag komt om het nog eens goed te bekijken, kan ik zeggen 1 januari is 1 januari, maar in de regel is het antwoord dan, dan stopt het project en volgens mij is dat niet wat wij in deze Staten samen hebben beoogd toen wij hier ja tegen zeiden. Als u er anders over denkt, zit u ook anders in de wedstrijd van het voorstel. Ja, er is ook gesproken over een maximale bijdrage, maar wij weten dat elke overeenkomst met instemming van alle partijen gewijzigd kan worden en dat is in feite wat voorligt. Dit is niet het eind van het verhaal als het gaat om rechtmatigheid, op het moment dat u akkoord bent – volgens mij is dat de juiste volgorde – kunnen wij een addendum maken bij de overeenkomst waarin staat hoe wij met de extra financiële middelen omgaan en wie wat bijdraagt, maar dat zal nog wel moeten worden vastgelegd om een titel te hebben om het rechtmatig uit te kunnen geven. Het afspreken dat je er meer aan uitgeeft, is an sich niet onrechtmatig, het uitgeven kan onrechtmatig worden op het moment dat je dat niet zou vastleggen in een juridisch document op grond waarvan je een titel hebt om het uit te geven. Ik wil met alle plezier maar dan zou ik even ruggenspraak moeten houden, nog even nagaan hoe precies die meerkosten over die vier onderwerpen verdeeld moeten worden.

De **VOORZITTER**: Dat is misschien iets waarop in de tweede termijn even op ingegaan kan worden.

Gedeputeerde **POST**: Oké. Er wordt ook gevraagd voor welk deel van de tegenvaller de provincie verantwoordelijk is. Ik hoop dat ik heb aangegeven dat dit een gezamenlijke exercitie is en ik heb niet zoveel zin om en plein public te gaan lopen zwartepieten, want volgens mij komt dat het project niet ten goede. Uw vraag over rechtmatig uitgeven en hoe nou verder daar ben ik al op ingegaan.

De **VOORZITTER**: We zullen het in tweede termijn zien. We gaan terug naar de heer De Graaf.

Gedeputeerde **POST**: Ik ben nog iets vergeten. Iemand vroeg hoeveel er nog in de reserves zit en wat kunnen wij daar precies mee of woorden van gelijke strekking. Volgens mij is de afspraak al eerder gemaakt in de commissie M&F dat wij de reserves aan een nader onderzoek zouden onderwerpen en dat wij u daar later in dit jaar, ik meen dat wij gezegd hebben tegen het einde van het jaar over zouden informeren. Dat is een wat bredere exercitie en los van het mandje van Alkmaar dat u nog tegoed heeft.

Tweede termijn

De heer **DE GRAAF** (CDA): U gaf zojuist antwoord op mijn vraag, maar de andere vraag die de heer Tijssens ook heeft gesteld is of dit niet uit de post Onvoorzien of de risicoparagraaf kan worden gedekt. Dat waren mijn twee vragen waarvan er een al is beantwoord.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter. Nog even over Broek in Waterland. Ik weet dat er in beide varianten aandacht is voor de fiets, maar ik zit vooruit te denken aan onze fietsnota en van meer in gaan spelen op fietssnelwegen. Ik heb vanuit de omgeving begrepen dat dit een uitermate geschikte weg is om te optimaliseren voor snelverkeer met fietsen, dat is mijn vraag om te kijken of wij daarvoor genoeg ruimte hebben. Vooruitlopend op onze fietsnota wil ik dit de ontwerpers meegeven dat je het fietsen van Monnickendam naar Amsterdam optimaal kunt benutten, want dat is een van de fietsroutes die er aan zit te komen. Graag een toelichting op het mandje Alkmaar en het moet goed gecommuniceerd worden naar buiten toe hoe dit geheel gegaan is.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Dank aan GS voor de antwoorden op de vragen. Er is ook de behoefte om een hoop van de techniek te begrijpen wat je normaal in de commissie in uitgebreide behandeling vooraf had kunnen doen. Ik ben daar nog niet geheel en al tevreden over, dus ik wil dat dat achteraf nog eens goed op een rijtje wordt gezet. Daarbij is een vraag niet beantwoord en dat is wel een hamvraag. U heeft zo expliciet afgesproken dat het over een maximale uitgave gaat en wij hebben hier het budgetrecht. Als dan te elfder ure onder de dwang, straks verdampt er 8 miljoen euro die u al heeft uitgegeven, wordt gezegd dat wij na het weekend 3 miljoen euro extra mogen voteren, dan zet u ons onder een bijna onmenselijke druk als volksvertegenwoordiging. Daar hebben wij vanmiddag in de eerste termijn nog geen antwoord op gehad en ik kan mij voorstellen dat u dat heel goed op papier wilt zetten en toch hoop ik ook dat u mij deze middag gerust kunt stellen dat als wij expliciet met elkaar afspreken dat het een maximum is, dat dat ook een maximum blijft. Dat spreken wij ook af bij miljoenen voor het Zuidasdok of voor een zeesluis. Het gaat over hele grote bedragen die wij maximeren. Dat blijkt heel weinig waard te zijn en daar maak ik me vreselijke zorgen over.

Gedeputeerde **POST**: Ik heb even ruggenspraak nodig over de onderverdeling van die vier posten. Ik verzoek u voor vijf minuten te schorsen. Ik moet even weten hoe die onderverdeling over die vier categorieën zit.

De **VOORZITTER**: Dat is er natuurlijk nog niet. Laten wij even vijf minuten gaan schorsen. Ik heropen de vergadering.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Het betreft de vraag van de heer De Graaf of je dit nou niet uit Onvoorzien of de risicoreserve in het project moeten halen. Het vervelende is zonder daarover in details te treden want ik vind het altijd wat lastig om gedetailleerde cijfers hier over zaken die nog moeten plaatsvinden, op tafel te leggen, maar dat dat niet voldoende soelaas zou bieden. Daarmee heb je de risicopost volledig uitgekleed, die zit dan op nul of minder dan nul en dat betekent dat je ook geen enkele weerstand meer hebt in de rest van het project en de feitelijke uitvoering moet nog beginnen. Er is al wel voorbereidend werk verricht, maar de feitelijke aanleg moet nog plaatsvinden en dat betekent dat je ook in dat proces nog tegen onvoorziene zaken kunt aanlopen. Dan zou ik alsnog bij u aan de bel moeten trekken en dan vind ik het wel zo elegant om dat aan de voorkant te doen en niet aan de achterkant. De heer Papineau Salm heeft

het volgens mij over de fysieke ruimte. Dat is best complex daar van Monnickendam naar het Schouw, want aan de ene kant is er water en aan de andere kant is er een soort van moeras waar alles vrij vlot in wegzakt. Er ligt daar wel een fietspad, maar of wij daar expliciet iets aan kunnen doen en hoe dat op dit moment in de plannen zit en vooruitlopend op de beleidsnota, moet ik even kijken hoe wij dat met elkaar rond kunnen breien, dus daar houd ik mij nog een beetje op de vlakte, maar wellicht dat wij daar in een later stadium op het moment dat de plannen voorliggen wat nader met u over van gedachten kunnen wisselen. Hoe communiceren wij naar buiten hoe dit precies gegaan is? Op het moment dat wij de afspraken met de partners concreet vorm hebben gegeven, dus een addendum op de overeenkomst hebben gemaakt, dan zullen wij daarover naar buiten toe over communiceren.

De **VOORZITTER**: Ook naar de Staten mag ik aannemen.

Gedeputeerde **POST**: Daar kom ik nu bij aan, want de heer Tijssens heeft ook nog een aantal zaken gezegd. Hij zegt dat ik nog niet ben ingegaan op die maximale uitgaven. Daar heb ik al wel over gesproken. Ik heb ook aangegeven dat dat inderdaad is zoals het is vastgelegd, maar dat voor elke overeenkomst geldt dat met instemming van alle partijen een overeenkomst kan wijzigen. Daarom moet je ook een addendum op die overeenkomst maken met elkaar. U zegt, wij hebben het budgetrecht en dat ontken ik geenszins, dat is ook de belangrijkste reden dat ik hier vandaag sta. Ik ben het met u eens dat dit procedureel niet de schoonheidsprijs verdient, laat daar geen misverstand over bestaan. Ik vind het uitermate vervelend dat het zo op stel en sprong moet en daar bied ik u oprecht mijn excuses voor aan. U kunt ervan uitgaan dat wanneer ik een andere keuze had gehad, ik voor een andere route had gekozen, want dit is niet plezierig. U zegt als je met elkaar afspreekt dat dit het maximum is, moet het ook het maximum blijven. Daar nuanceer ik toch wel wat op, want wij hebben ook een maximale bijdrage – om maar een zijstraat te noemen – voor de grote zeesluis van IJmuiden afgesproken en op het totale bedrag dat wij daar hadden afgesproken, heb ik u laten weten dat ik uiteindelijk 17 miljoen euro minder betaal na een bikkelhard onderhandelingsproces met de gemeente Amsterdam en het Ministerie van I&M. Soms valt het mee en soms valt het tegen in dit soort projecten en wij hebben daar nette afspraken met elkaar over hoe je met elkaar omgaat. Ik ben het van harte met u eens dat de manier waarop het nu gaat, niet de normale manier is waarop wij dit soort zaken samen behandelen, maar om te zeggen dat als je eenmaal iets afspreekt, dat dat het maximum is en er mag niets meer aan veranderen, dan had ik ook die 17 miljoen euro bij de zeesluis niet terug hoeven halen, want we hadden daar iets anders met elkaar afgesproken. Zo is het wel. Dit soort zaken is niet nauwkeurig tot op de cent te bepalen, zeker niet als je niet hebt afgesproken en dat hebben wij niet, dat voor het meerdere een ander aan de lat staat. Bij de zeesluis hadden wij dat wel, daar hadden wij een vaste bijdrage en ook al zou het minder worden, dan hadden wij an sich geen titel om terug te vragen. Dat hebben wij wel gedaan en dat heb ik wel voor elkaar gekregen.

De heer **TIJSSENS** (D66)**:** In principe is het zo dat er bij die samenwerkingsovereenkomsten heel vaak wordt opgeschreven wat geldt bij minder kosten en wat bij meerkosten en ook deze samenwerkingsovereenkomst zegt daar heel veel over.

Gedeputeerde **POST**: Nee, dat is nu juist het punt. Dat zegt hij niet.

De heer **TIJSSENS** (D66): Dan lezen wij hem kennelijk niet op dezelfde manier. In de samenwerkingsovereenkomst staan daar wel afspraken over, over het terughalen van geld, daar kunt u achteraf van mij nog tien complimentjes voor krijgen, maar dit is iets wat wij hebben afgesproken als budgethouder dat wij worden aangesproken met, dit is uw maximale bijdrage. Stel dat er een tegenvaller was zoals op de zeesluis, had u hier gewoon kunnen zeggen, het is een tegenvaller maar dat is voor het ministerie of voor de gemeente Amsterdam, maar niet voor de provincie Noord-Holland want wij hebben onze bijdrage gemaximeerd. Dat is precies wat u in de samenwerkingsovereenkomst gedaan heeft.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, dat is niet expliciet het geval. Er staat wel wat voor iedere partij de maximale bijdrage is, maar er staat dat op het moment dat er sprake is van een overschrijding, er dan versoberingsvoorstellen worden gedaan. Dat is gebeurd en vervolgens staat er dat op het moment dat er onverhoopt zaken gebeuren, partijen met elkaar in overleg treden. Dat is wat er in deze overeenkomst staat. In de overeenkomst Zeesluis stond expliciet dat als het meer zou worden, wij niet meer zouden betalen. Als het minder zou worden, zouden wij ook niets terugkrijgen. Ik vind dat in de rede liggen als je niet bereid bent om het risico te lopen naar boven, dan loop je ook niet het risico naar beneden. Zo hadden wij het bij de sluis afgesproken en desalniettemin hebben wij daar 17 miljoen euro teruggekregen. Natuurlijk heeft u het budgetrecht en als u vandaag zegt we gaan dit niet doen, dan ligt dat recht volledig bij u. Ik kan u alleen maar vragen om daar goedwillend naar te kijken en af te wegen wat de alternatieven zijn als wij dit vandaag niet doen. Dat is het enige wat ik u kan vragen. De beslissing en het budgetrecht ook voor deze 3 miljoen euro, 1,5 uit eigen middelen maar totale ophoging krediet 3, ligt enkel en alleen bij u. Hoe zit die onderverdeling in elkaar? Grosso modo en ik wil u dit nog met alle plezier toesturen, daar krijgt u een nette brief over. Voor de grondverwerving is het ongeveer 1 miljoen euro, aan VAT-kosten ongeveer driekwart miljoen, kabels en leidingen en ontwikkelingen in de markt beide respectievelijk ongeveer 600.000 euro. Ik zal het nog exact voor u uit laten zoeken en daar krijgt u ook exact bericht over.

De **VOORZITTER**: Dat geldt ook voor de duiding in de tijd, dat kan in een keer worden meegenomen.

Gedeputeerde **POST**: Met alle plezier kunnen wij aangeven hoe het proces in de afgelopen maanden is verlopen.

De **VOORZITTER**: Het geldt in zijn algemeenheid bij projecten waar meerdere partners een rol spelen en waarbij je ook van individuen afhankelijk bent als het gaat om grondverwerving, dat zijn projecten die je als provincie niet alleen maar aan een touwtje hebt. Het zou weleens kunnen zijn dat bij een aantrekkende bouwmarkt – wat op dit moment aan de orde is – dat de tijd waarin de raming plaatsvond, ingehaald wordt door een aantrekkende bouwmarkt wat zich vertaalt in aannemingsprijzen.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Dat gebeurt ook daadwerkelijk en op een aantal projecten zien wij dat ook al, met name in de civiele kunstwerken.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Een punt van orde. Ik zou het op prijs stellen als u zich als onafhankelijk voorzitter opstelt.

De **VOORZITTER**: Ik probeer een beetje te duiden wat in bredere zin aan de orde is.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dat kan de gedeputeerde volgens mij uitstekend zelf.

Gedeputeerde **POST**: Ik sluit mij geheel bij de woorden van de voorzitter aan, want ik denk dat hij de markt wat dat betreft uitstekend getaxeerd heeft. Zoals ook geldt bij het verwerven van gronden voor natuur, daar kunnen wij wel een bepaalde prijs voor in gedachten hebben, maar op het moment dat het per hectare twee kwartjes duurder wordt, heb je het bij de totalen die wij verwerven, al snel over honderdduizenden euro's. Dat is het ingewikkelde bij dit soort projecten. Je kunt het niet aan de voorkant tot op de cent nauwkeurig ramen. Soms zit je eronder en valt het mee en daarvan hebben wij de vruchten geplukt in de periode van grosso modo 2007 tot 2014, 2015, dat het altijd meeviel. Ik verwijs ook naar HOV Velsen waar het enorm meeviel. Zo langzamerhand merk je dat er een kentering optreedt in de markt en dat het af en toe hoger uitkomt dan wat wij geraamd hebben en dat heeft voor een groot deel met marktontwikkelingen te maken. Dat is heel vervelend, maar dat betekent dat wij in onze ramingen vanaf nu rekening moeten gaan houden met die aantrekkende markt.

De **VOORZITTER**: Dan is voor de Staten de vraag of de informatie die nu gegeven is en op tafel ligt, voldoende basis is om het gewijzigde aangevulde PMI-voorstel in stemming te brengen. Stemverklaringen?

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Dank aan de gedeputeerde voor de uitvoerige uitleg. Op dit moment heeft onze fractie voldoende informatie om een besluit te kunnen nemen over het gewijzigde aanvullende voorstel. Wij houden wel vast aan een goede publieksvriendelijke informatie over dit proces, want ik zie de koppen in de krant al staan over hoe het gegaan is. Ik wil vragen om niet alleen de cijfers en de feiten maar op een menselijk niveau uit te leggen hoe dit is gegaan. Onder die voorwaarde is het akkoord.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. In aansluiting daarop, de toezegging om nog een goede schriftelijke detailuitleg en uw toezegging om er voor zorg te dragen dat er ook een historisch feitenrelaas bij zit, zorgt ervoor dat wij nu voldoende informatie hebben om het prangende besluit te nemen en later de hele gemeenschap goed geïnformeerd achter te laten na deze moeilijke situatie.

De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter, in aanvulling op mijn voorgangers, ik denk dat de schade al is geschied door wat er inmiddels naar buiten is gekomen over hoe dit gegaan is. Wij zijn het eens met wat voorligt, maar wij betreuren de manier waarop het gegaan is.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Voorzitter. Wij vinden het erg jammer dat het zo gelopen is. Aan de andere kant vinden wij de afslag dermate belangrijk dat de beantwoording voldoende is geweest en wij dit gewoon in stemming kunnen brengen.

De **VOORZITTER**: Dan ligt voor de aangevulde voordracht. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet. Dan is de aangevulde voordracht aanvaard. Ik stel voor om even te schorsen voordat wij naar het volgende agendapunt gaan. Ik heropen de vergadering. Mevrouw Alberts had nog een opmerking naar mij over een precieze formulering, maar de aanwezige leden van de fracties VVD, D66, CDA en PvdA hebben dus voor de gewijzigde voordracht gestemd.

12. Statenvoordracht 47 Ontwikkelingsperspectief circulaire economie

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ondanks dat onze planeet rond is, is hij eindig. Van vele grondstoffen zijn maar beperkte hoeveelheden aanwezig. Wij waren dus verbaasd dat als voorbeeld CO2 uit fossiele energie – een eindige en vervuilende grondstof – gebruikt zou kunnen worden als grondstof in kassen. Dit is wel hergebruik maar geen onderdeel van circulaire economie. Juist op dit soort details kan het misgaan bij de uitvoering. Een ogenschijnlijk mooi doel kan een bron hebben die de hele circulaire gedachte tenietdoet. Hoewel wij positief zijn over de ingeslagen weg en de actieagenda, vragen wij de gedeputeerde deze details extra aandacht te geven.

De **VOORZITTER**: De heer Tan houdt zijn maidenspeech.

De heer **TAN** (VVD): Voorzitter, ik wil aansluiten bij de oppositie en ook beginnen met een positieve noot. Ik wil GS complimenteren met het ambitieuze ontwikkelingsperspectief dat zij hebben opgesteld en in het bijzonder de inzet op innovatie en ondernemerschap. Verduurzaming wordt vaak gezien als een verplicht nummer in de strijd tegen klimaatverandering, het vermijden van de downside, maar laten wij ook vooral kijken naar de upside. De circulaire economie kan een kans zijn voor het bedrijfsleven om hoogwaardige nieuwe economische activiteit te ontwikkelen en als inderdaad zoals GS ons voorhouden, in Nederland 7,4 miljard euro aan groei en 54.000 extra banen kunnen worden gerealiseerd, dan is dat een niet te missen opportunity. Noord-Holland is heel goed gepositioneerd om in deze ontwikkeling een voortrekkersrol te spelen met toekomstgerichte startups en een uitstekende infrastructuur. De basishouding van mijn fractie is dan ook positief maar wel met een aantal kritische kanttekeningen. In het ontwikkelingsperspectief wordt terecht gesproken over co-creatie en ik citeer: “De provincie kan het niet allemaal zelf doen.” Ik zou de schoen aan de andere voet willen plaatsen, het bedrijfsleven zal het eerst en vooral moeten doen. Circulaire economie is nu eenmaal niet maakbaar door de overheid en dat onderkennen GS terecht in het ontwikkelingsperspectief, maar eigendom en verantwoordelijkheid van ondernemingen en burgers. Ik wil de gedeputeerde voorhouden om eerst het creatiespoor te prioriteren, de ontwikkeling vanuit het maatschappelijk veld. De ambitie is verder mooi maar is ook erg groot en ver weg. Heel Noord-Holland volledig

circulair in 2050 en een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen in 2030. Het valt dan wel op dat zowel in het ontwikkelingsperspectief als de actieagenda de weg om die ambitie te verwezenlijken wat omfloerst wordt geformuleerd. In het voorwoord telde ik vier keer de frase 'aan de slag gaan'. Niemand kan daartegen zijn en zeker ik niet vandaag, maar voorkomen moet worden dat een grote ambitie gaandeweg verzandt en ik heb dan ook aarzeling bij het gebrek aan operationele doelen en vooral bij het feit dat veel tijdslijnen de ruime flexibele periode 2017 – 2020 beslaan. Dat brengt mij tot twee vragen. De eerste is of de gedeputeerde kan toelichten hoe het behalen van de doelstellingen van de actieagenda kan worden geborgd. Ten tweede, kan er worden toegelicht waarom niet eerder dan na 2018 gerapporteerd kan worden over de voortgang. Die tijdsperiode is ruim en geeft weinig stok achter de deur, in ieder geval voor de actiepunten die staan voor 2017, het spoor circulaire organisatie moet in de rapportage ook mogelijk zijn. Tussen de creatiesporen zag ik verder ook het wegnemen van belemmerende regelgeving. Het zal u niet verbazen dat mijn fractie daar voorstander van is, van het weghalen van red tape – overigens ik als jurist ook – maar de voordelen die gegeven worden zoals mededingingsbeleid, fiscale wetgeving, het juridische begrip eigendom, zijn allen voorbehouden aan het Rijk of aan Europa. Daarom vraag ik mij af waarom dit specifiek als creatiespoor is geïdentificeerd en met een budget van 95.000 euro. Kan de gedeputeerde toelichten of hij nu al concrete juridische belemmeringen op provinciaal niveau ziet en zo niet, hoe hij de rol van de provincie ziet bij de invloeden van de nationale Europese regelgeving? Tot slot de financiën. De Statenvoordracht voorziet in de besteding van 1,6 miljoen euro, aanzienlijk meer dan de oorspronkelijk gebudgetteerde 700.000 euro. Ik begrijp uit de antwoorden van de gedeputeerde eerder in de commissie dat dit bedrag lopende het traject tot stand is gekomen, maar bij een vrijwel verdubbeling van de kosten vraag ik mij af waarom die besteding niet eerder had kunnen worden voorzien. Bestaat het risico dat in een later stadium aan PS gevraagd zal worden om meer financiën goed te keuren? Afsluitend op een persoonlijke noot, ik prijs mijzelf gelukkig dat ik in dit huis een zomerseizoen mag mee draaien en Femke Lagerveld mag vervangen gedurende de tijd waarin zij haar hoogstpersoonlijke bijdrage levert aan een duurzame samenleving. Femke is natuurlijk onvervangbaar maar ik beloof dat u haar terugkrijgt, circulaire democratie. Van mijn kant zal ik mij positief en kritisch opstellen en ik zie uit naar een goede samenwerking met allen in dit huis.

De **VOORZITTER**: Wij wensen u van harte geluk met uw maidenspeech.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter. Een circulaire economie is natuurlijk een gewenst toekomstbeeld waarin werkelijk alles deel zal uitmaken van een kringloop, maar het is vooral een wensbeeld met een duidelijke niet te onderschatten keerzijde. Een economie waarin 30% van het materiaalgebruik bestaat uit voedsel en 20% uit fossiele energie die niet zomaar in een kringloop kunnen worden gebracht, leent zich nog niet voor een volledig circulaire economie. Opkomende landen zijn waarschijnlijk nog een halve eeuw bezig met het opbouwen van een infrastructuur voordat er een staat kan worden bereikt waarin de behoefte aan grondstoffen kan worden gedekt door deze terug te winnen. Ook een gigantisch land als China ziet zichzelf nog als een opkomend land. Bovendien blijkt de ontkoppeling van economische groei, iets waar wij allemaal naar streven, en materiaalgebruik niet zomaar te maken. Het is vooral een mentale omslag die

bereikt zal moeten worden maar tegen welke prijs? Streven naar minder gebruik van grondstoffen juichen wij toe, maar moeten overheden waaronder de EU, daar zo'n prominente rol in spelen? Als de circulaire economie inderdaad economische groei en banen op gaat leveren, moet de markt dit dan niet zo veel mogelijk gaan oppikken zonder een prominente rol van overheden? Immers, bedrijven gaan over banen en zij creëren alleen banen als zij kunnen concurreren op de wereldmarkt en uitzicht hebben op winstgevende groei.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter. Wij zijn heel erg blij met het voorliggende stuk. Circulaire economie is een heel belangrijke tak van de energietransitie en wij zijn blij dat er evaluatiemomenten zijn zodat wij als provincie waar nodig, kunnen bijsturen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Wij zijn trots op de voorgezette inzet van de provincie Noord-Holland. Wij zijn blij met de focus op concrete productiereststromen, zoals biomassa, voedsel, mineralen uit de bouwsector en plastic verpakkingsmateriaal. Wij dagen GS graag uit om met zichtbare resultaten op deze deelterreinen te komen om zo onze provinciale toegevoegde waarde te laten zien. De grondstoffenrotonde was in de vorige periode een speerpunt van D66 en dat is het nog steeds. Wij horen graag van de gedeputeerde of de bestaande digitale marktplaats waar vraag en aanbod bij elkaar komen, nog ondersteunend is aan het nieuwe beleid. Van digitaal is er nu ook een stap gemaakt naar de ruimtelijke aspecten van de circulaire economie, zoals wellicht een fysieke grondstoffenrotonde in bijvoorbeeld het NZKG en de aandacht voor clustering van bedrijven om het dilemma van transportbewegingen te beperken. D66 is blij dat de benodigde middelen beschikbaar zijn. In de commissievergadering heeft D66 daarbij ook aandacht gevraagd voor de eventuele cofinanciering via de EU-fondsen. Dit sluit goed aan bij de rol die de provincie Noord-Holland voor zich ziet als verbinder tussen relevante partijen. Wij vragen er daarom nogmaals om. De complimenten voor deze heldere voordracht en D66 kijkt uit naar de eerste resultaten.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Wij spreken vandaag over het ontwikkelingsperspectief en niet onbelangrijk de actieagenda van circulaire economie en dat is het bespreken meer dan waard. Maar eerst een tip aan de gedeputeerde en dan een welverdiende tip, want het CDA is niet helemaal tevreden met de schattingen die de provincie maakt over de financiën van dit project en de manier waarop dit aan de Staten wordt gepresenteerd. In maart 2015 konden wij als Staten kiezen uit vier scenario's – ik neem u even mee terug – en wij kozen bijna allemaal voor de rol van aanjager. Een rol die tussen de 250.000 en 1 miljoen euro zou gaan kosten. Een trapje hoger was de rol van koploper, die zou tussen de 500.000 en 3 miljoen euro gaan kosten. De rol van aanjager werd in de kadernotitie uitgewerkt en de grove schatting was dat het programma ongeveer 700.000 euro zou gaan kosten. Wat schetst onze verbazing, het programma kost nu 1,6 miljoen euro. Dan stel je daar vragen over en de gedeputeerde zegt dan: "Dat de 700.000 euro toen een globale schatting was waar nog geen dekking voor was. Het proces dat uitmondde in het bedrag van 1,6 miljoen euro, is op logische wijze tot stand gekomen lopende het traject. Dat is de lering die men uit het proces trekt." Einde citaat van de gedeputeerde. Zoals ik in de commissie al aangaf, thuis of op mijn werk zou ik daar niet mee weg zijn gekomen. Wat ons betreft kan het inzicht geven aan de Staten in hoe budgetten tot stand komen, een stuk

overzichtelijker. Alleen zo kunnen wij ons budgetrecht goed benutten. Nu schuiven GS met reserves, gaan grove schattingen meer dan twee keer over de kop en hebben reserves volop met onderscheidingen te maken. Zonde, wat het CDA betreft. Een concrete vraag hierover, hoe kan het dat wij met dit budget niet in het koploperscenario zitten maar slechts in de rol van aanjager blijven hangen? Graag een toelichting hierop. Mocht u in navolging van de maidenspeech van de heer Tan van de VVD nog enige argumentatie hebben die u nog niet in de commissie kon geven, dan horen wij die graag. Dan de welverdiende tip. Het CDA is niet anders dan enthousiast geweest over circulaire economie en dat zijn wij ook over het proces met stakeholders en de behandelingen in de commissie. Afvalscheiding, een wens van CU/SGP en van het CDA, werd toegevoegd en daar zijn wij blij mee. Voor ons geldt nog een vraag. Tijdens de Kadernotitie gaf ik aan dat wij nu als Noord-Holland vooroplopen en laten wij deze ambitie vasthouden zodat wij voorop blijven lopen met deze actieagenda.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter, dank voor alle complimenten voor het stuk. Ik denk dat wij hier iets hebben liggen waar wij een hele tijd mee vooruit kunnen lopen. Blijven wij daarmee vooroplopen, was de slotvraag van mevrouw Haagsma, dat zal de tijd leren. Ik denk dat er een ambitieuze agenda ligt en laten wij er met elkaar waakzaam voor zijn dat wij voldoende meebewegen, want dat is tegelijkertijd ook hoe dit ontwikkelingsperspectief is ingestoken, namelijk dat wij het niet helemaal inkleuren volgens strakke lijntjes en vervolgens kunnen zeggen daar stond twee en het is er maar een geworden. Of daar stond tien en het waren er maar acht, maar juist zoals de VVD al begon, aan de slag gaan en gaandeweg adaptief beleid en reageren op wat wij tegenkomen. De PvdD zegt dat we moeten kijken naar het CO2-punt. Natuurlijk kijken wij ook naar de verduurzaming van bronnen, maar het is ook zo dat je met nieuwe technieken vanuit de reeds natuurlijke bronaanwezigheid van CO2 bijvoorbeeld door vergassing terug kunt brengen in de natuur. Dan voeg je niet toe, maar dan breng je de al aanwezige CO2 weer terug in het systeem. Als je het dan vervolgens nog kunt afvangen, dan maak je daar ook weer een slag. Die notie wil ik op mijn beurt weer aan u meegeven. Ik dacht even bij de VVD dat wij de commissievergadering over gaan doen, maar ik houd het maar bij uw enthousiasme op dit onderwerp en dat u vandaag gestart bent, want ik heb een aantal dingen ook al in de commissievergaderingen gehoord. De jaartallen, is dat ambitieus en ga je dat dan meten. Dat is een van de dingen die wij met elkaar hebben afgesproken. Laten wij dit nou omdat het onderwerp zich niet helemaal laat uitkristalliseren, doen aan de hand van adaptief beleid. Wij gaan aan het werk, wij hebben daarvoor een uitvoeringsagenda en al naar gelang wat wij tegenkomen, hoe ook bijvoorbeeld die samenwerking met het bedrijfsleven is, dan kom je tegen waar je moet bijsturen en waar je nog moet preciseren. U zegt, kun je dan niet na een jaar rapporteren, 2018 vinden wij een beetje laat. Daarover heb ik in de commissie al gezegd, laten wij in ieder geval de gegevens nemen van een jaar, want anders hebben wij wel een hele korte tijd waarover wij vervolgens alweer gaan evalueren. Laten wij eerst aan de gang gaan, zoals u zelf ook al zegt. U hebt het over juridische belemmeringen en of ik daar een voorbeeld van kan geven. Een kan ik er noemen en dat is het feit dat afvalstoffen niet kunnen worden gebruikt als grondstof bijvoorbeeld. Je ziet dat in de Zaanstreek gebeuren, waar gebruikte cacaodoppen als afval moeten worden beschouwd en waar wij eigenlijk gewoon een nieuwe grondstof van zouden kunnen maken. Verder werken wij landelijk via het IPO of met de regionale uitvoeringsdiensten

richting Den Haag en Brussel aan de knellende regelgeving. De PVV zegt dat de markt het zelf moet oplossen of is dat niet zo. Natuurlijk moet de markt een hele hoop zelf oplossen, maar ik denk niet alleen. De praktijk wijst natuurlijk uit dat het gewoon een samenspel is, van stimuleren, verbinden, kennis uitwisselen tussen kennisinstellingen, tussen marktpartijen en de overheid en in dit geval kan de provincie daarin faciliteren, een aanjagende en verbindende rol spelen. D66 vraagt hoe het met de digitale marktplaats zit. Daar heb ik naar gekeken. De website gaat over – even nog voor de goede orde – over de uitwisseling van grondstoffen. Onze inschatting is dat het een goede eerste poging is en wij waarderen dat initiatief, maar begin dit jaar heeft in samenwerking met het Rijk een scan plaatsgevonden van meer dan twintig vergelijkbare platforms voor het uitwisselen van grondstoffen en de conclusie was dat nog geen enkele daarvan over de functionaliteiten beschikt die nodig zijn om zo'n systeem ook op grote schaal te laten werken. De afvalkring is daar ook in meegenomen en vanuit de schaalbaarheidsgedachte, het noodzakelijke als je op grote schaal die grondstoffen wilt uitwisselen, is het systeem niet toereikend. Er zit bijvoorbeeld nog geen structuur of categorisering van grondstoffen in. Vandaar, omdat het systeem op dit moment nog niet bestaat, dat wij met hen in gesprek zijn en ons idee is nu op dit punt om een innovatieve startup te financieren om dat verder te ontwikkelen. Wij willen dat samen met Amsterdam en de Amsterdam Economic Board gaan doen via een call en daarover vinden nu de gesprekken plaats. Het CDA had een tip en een vraag. De vraag heb ik beantwoord en de tip gaat over de begroting. U memoreert ook terecht de voorgeschiedenis van 15 juni 2015, toen nog met mijn voorganger. Er is inderdaad steeds meer opgeschaald en er is ook steeds meer budget bijgekomen, maar wij hebben dat ook wel degelijk met zoveel woorden gezegd. Op 21 november 2016 staat in de kadernotitie Circulaire Economie ook expliciet: "Dat wij wel een grove inschatting kunnen geven van de middelen die nodig zijn voor de uitvoering. Vooralsnog schatten wij de kosten voor de periode 2017 tot en met 2020 in op ongeveer 200.000 euro." Het kan volgens mij niet als een verassing komen dat wij van die 700.000 euro weer bij een groter bedrag zouden uitkomen. Wij hebben daarbij ook gezegd: "In het ontwikkelingsperspectief werken wij de kosten en de dekking daarvoor nader uit." Dat is wat wij nu doen. Ook vanuit de commissie is toen de vraag gesteld, is die 700.000 euro wel voldoende? Is dat wel passend, realistisch en ambitieus genoeg? Dan is het mijn verbazing dat als wij dan vervolgens gaan doorontwikkelen en wij hebben het ontwikkelingsperspectief en het komt hoger uit en u zult het misschien zo niet bedoelen, maar dan lijkt het alsof wij daar in een keer weer te veel aan uit gaan geven.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Wat wij toen in de commissie hebben gedeeld, is dat er ook wel ideeën waren, wij zijn allemaal enthousiast over dit plan, maar misschien kunnen wij er meer van maken, dat ging over de koplopersrol. Wij zitten nog steeds in die aanjagersrol, zo staat het er ook in, alleen die aanjagersrol kost in plaats van 700.000 euro – een grove schatting – nu 1,6 miljoen euro. Ik snap best dat tussen een schatting en wat het uiteindelijk kost best een verschil kan zitten, maar dit is meer dan twee keer zoveel. Het enige wat ik u gevraagd heb tijdens de commissie is of u kunt duiden waarin de verschillen nu zitten. Dan krijg ik als antwoord en ik heb u geciteerd, iets van lopende het proces en daar heb ik lering uit getrokken. Ik waardeer voortschrijdend inzicht, alleen past daarbij ook, passen de argumenten hoe u daartoe bent gekomen en ik hoor ze wederom niet. Daar kunnen wij wat van leren. Het CDA heeft ook het

budgetrecht genoemd van de Staten. Het zou fraai zijn om dit op een iets duidelijker manier richting de Staten te brengen waarom iets meer kost dan oorspronkelijk geraamd. Dat is het enige wat ik van u vraag.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Volgens mij heb ik het antwoord al gegeven, maar ik ga het nog een keer doen. In het actieprogramma is volgens mij goed onderbouwd waarvoor wij dit nodig hebben, daar staat het in. Als u het heeft over het budgetrecht, het besluit tot vaststelling ligt nu aan PS voor. De dekking is gevonden in aanvullende stortingen in de reserve Werkgelegenheid en Economie zoals ook vermeld in de Kaderbrief en komt met uw instemming terug bij de begroting 2018. Volgens mij voldoe ik daarmee volledig aan uw budgetrecht.

De **VOORZITTER**: De tweede termijn. Er bestaat geen behoefte aan een tweede termijn. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan kunnen wij overgaan tot stemming. Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen hun handen op te steken. Dat zijn de leden van de fractie van de PVV, de overige leden zijn voor de voordracht, zodat de voordracht is aanvaard.

13. Statenvoordracht 48 Financiële stukken recreatieschappen:
a. Recreatieschap Spaarnwoude
b. Recreatieschap Twiske Waterland
c. Recreatieschap Groengebied Amstelland
d. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Plassenschap Loosdrecht

Deze Statenvoordracht is als hamerstuk vastgesteld.

14. Statenvoordracht Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer "Natuurlijk bevoegd"

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. In de commissie heb ik al gezegd, wat de SP betreft kan er niet genoeg natuur zijn en bijkomen in Noord-Holland. Wij zijn daarom blij dat de commissie NLM een goed voorstel in elkaar getimmerd heeft en het college van GS alle aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer alsnog over gaat nemen, ten minste als de meerderheid van de Statenleden voor gaat stemmen. Dat is natuurlijk wel de bedoeling en we rekenen er wel op. Wij gaan er immers voor zorgen dat er nog meer NNN wordt ontwikkeld voor de broodnodige biodiversiteit en niet zeggen, er is nog genoeg gebied dat wij kunnen aanwijzen voor natuurcompensatie binnen NNN. We gaan ook zorgen voor goede kaarten waarin wij bos kunnen herkennen en behouden. Mooi dat de commissie NLM dit voor elkaar gekregen heeft. Mooi dat er nog hier en daar NNN bijkomt ter compensatie van verloren gegane gronden die door Bouwtrust ingepikt worden. Alle aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer staan in het voorstel en het overnemen is een goede zaak.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. De PvdD heeft grote waardering voor het werk van de Rekenkamer. Met een wederom helder en goed onderbouwd rapport komt de Rekenkamer tot drie aanbevelingen om het natuurbeleid van Noord-Holland te verbeteren. De belangrijkste aanbeveling is om standaard een nieuw natuurgebied aan te wijzen als natuur verloren gaat en

gecompenseerd moet worden. Dat is een goed plan. Compensatie van natuur binnen de ecologische hoofdstructuur is de PvdD altijd al een doorn in het oog geweest. Het is een sigaar uit eigen doos. Ter compensatie van verdwenen natuur wordt een gebied aangewezen als nieuwe natuur, dat toch al natuur zou moeten worden. Dat is in strijd met de Rijksregelgeving, maar vooral onwenselijk. Dat in de praktijk de EHS tot nu toe niet kleiner wordt is geen reden om op onze lauweren te rusten. Een systeemfout laten staan omdat er tot nu toe niets mis is gegaan, is slecht beleid en vraagt om ongelukken.

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Voorzitter, het NNN is voor de PvdA een belangrijke opgave. De gedeputeerde is daar actief mee bezig, maar wij lopen wel tegen problemen aan wanneer wij in het volle Noord-Holland activiteiten doen, bouwen en aanleggen van wegen, dan kom je vaak in de knel. Tot nu toe is het aardig gelukt om terreinen daarvoor te vinden, maar de Randstedelijke Rekenkamer laat duidelijk zien dat het niet altijd goed gaat en zeker niet in onze provincie. Wij zijn ook heel blij met het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer dat goed laat zien hoe het proces verloopt en hoe moeizaam het kan zijn en dat tegen de provincie wordt gezegd dat daar iets aan veranderd moet worden. Wij hebben daarom een vraag voor de gedeputeerde, die neemt het eerste AMV niet over, maar wij willen horen hoe hij dat wel gaat waarmaken. Hij neemt het niet over, maar hij zegt wel dat hij ervoor gaat zorgen dat er zoveel mogelijk nieuw natuurgebied wordt gerealiseerd en heel zelden binnen bestaand gebied. Kunt u dat toelichten en hoe u dat ziet en niet alleen voor de 250 hectaren voor dit jaar, maar ook voor de komende jaren, want wij moeten de doelstellingen voor 2020 wel behalen. Ik ben zeer benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde of dat wel gaat lukken.

De heer **KRAMER** (GL): Wij hebben in de commissievergadering uitgebreid pleidooi gehouden om de aanbevelingen van de Rekenkamer te volgen. Gezien ook wat er net gezegd is door de vorige sprekers, heb ik geen behoefte er wat aan toe te voegen. Er ligt een goed ontwerpbesluit voor en daar zullen wij voor stemmen. Ik hoop dat de rest van de Staten dat ook doet.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Noord-Holland hecht groot belang aan het realiseren van NNN. De doelstelling om deze in 2027 gerealiseerd te hebben, heeft ertoe geleid dat de gehele EHS vertaald is naar NNN. In tegenstelling tot andere provincies heeft Noord-Holland geen EHS ontgrensd en heeft daarmee de lat voor realisatie hoog gelegd. Iets waar D66 zich altijd hard voor heeft gemaakt en trots op is. Deze doelstelling heeft zich in het coalitieakkoord dan ook vertaald naar de realisatie van 250 hectaren NNN per jaar. Het advies van de Rekenkamer richt zich echter niet alleen op deze coalitieperiode, maar op de hele realisatieperiode tot 2027. De toelichtende brief van GS gaat in op de stand van zaken over de realisatie van het NNN en geeft aan dat de omvang van de gerealiseerde NNN niet afneemt, maar juist toeneemt. Daarin hebben GS voor deze periode gelijk. GS geven aan het advies van de Rekenkamer niet zonder meer in deze bestuursperiode uit te kunnen voeren. Het niet uitvoeren van het Rekenkameradvies is volgens D66 in strijd met de overeengekomen lange termijn doelstellingen. Toch geven GS aan dat zij het advies niet kunnen uitvoeren. Wij erkennen dan ook dat GS ten aanzien van de realisatie van NNN gestuit zijn op een aantal knelpunten, die ook al eerder in de lerende evaluatie van het Natuurpact naar voren zijn gekomen en besproken. Zoals bijvoorbeeld ook deze

bestuursperiode de opdracht is om de toekomst van de recreatiegebieden veilig te stellen. Ook dit kan een directe doorwerking in NNN hebben. D66 heeft begrip voor de klem waarin GS zijn komen te verkeren. Het is niet onze bedoeling GS het werk onmogelijk te maken, maar het belang om op zorgvuldige wijze uitvoering te geven aan de realisatie van NNN weegt voor ons zwaar, waardoor wij zullen zoeken naar een balans waarbij wij ook onze lange termijn doelstellingen niet uit het oog willen verliezen. Dus het verzoek is eigenlijk aan GS, hoe kunnen wij aan uw bezwaren tegemoetkomen?

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Het onderzoeksrapport Natuurlijk Bevoegd van de Randstedelijke Rekenkamer kent drie aanbevelingen. Met aanbeveling 2 en 3 kunnen wij instemmen. Het opstellen van een kaart met bosgebieden en het bijhouden van een overzicht van locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie. Aanbeveling 1 vinden wij in de huidige vorm te strikt en willen wij daarom amenderen met een amendement gesteund door PvdA, VVD en D66.

Amendement 8/100717
Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Natuurlijk Bevoegd

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Besluiten het besluit onder punt 1:
"GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen" te laten vervallen

en het volgende besluit toe te voegen:
"GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen dat zo mogelijk een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen."

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CDA, VVD, PvdA, D66

Ik wil dat ook nog toelichten. Uit cijfers blijkt dat het NNN de laatste jaren niet is afgenomen. De huidige werkwijze van GS voldoet. Daar komt bij dat Noord-Holland bij het omzetten van de EHS naar NNN alle gebieden heeft overgenomen. De provincie is hierin zeer ambitieus en kent dus een heel groot NNN-gebied. Andere provincies hebben bij de omzetting van EHS naar NNN diverse gebieden laten vallen en zo hun NNN verkleind. Noord-Holland deed dat niet en heeft door haar ambitieuze werkwijze nog veel NNN te realiseren. Daar zetten wij ons voor in. Strenger beleid is niet nodig. Wij doen al meer dan andere provincies. De NNN-begrenzing is niet in beton gegoten. Enige flexibiliteit moet er blijven voor knelgevallen. Het CDA is voorstander van realistisch realiseren en een zo doelmatig mogelijke compensatie die leidt tot robuuste eenheden.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): U leest keurig voor uit de brief van GS, maar daar lees ik nergens dat het college zegt dat zij deze aanbeveling niet kunnen uitvoeren. Het is duidelijk dat zij het niet willen. Leest u dat ook zo of is het een politieke wens of zegt u, het kan niet?

Mevrouw **KONING** (CDA): Wij hebben het zo gehoord dat GS op deze wijze niet uit de voeten kunnen met die aanbeveling en dat zij deze daarom ook niet overnemen en zeggen dat het zo niet kan. Daarom hebben wij een amendement om het aan te passen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Vindt u dat het niet kan of willen we het niet? Dat zijn twee verschillende dingen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Wij vinden het niet noodzakelijk om het zo te laten staan en willen het daarom ook aanpassen.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. De Rekenkamer heeft in een uitgebreid rapport kunnen constateren dat Noord-Holland een uitgebreide rolopvatting kent voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Dat is voor de fractie van de VVD meer dan voldoende en het zou eigenlijk moeten worden opgevat als een compliment. Vandaar ook onze steun voor het zojuist ingediende amendement van de coalitie op het voorstel van de Rekenkamer, dat wij zien als een bestendiging van bestaand beleid. Daar zou ik graag een reactie van de gedeputeerde op ontvangen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, ook vanuit het college dank aan de Rekenkamer voor het rapport. Ik heb die dank ook al in de commissie uitgesproken. Een drietal aanbevelingen en nog twee aanbevelingen als bijvangst, de bestemmingsplannen en de kaarten, die staan hier nu niet in. In de eerste reactie van het college over aanbeveling 1 en 2, de boskaarten, hebben wij nog een discussie gehad – ik herinner mij met de heer Kramer – waarvan ik toen ook heb gezegd dat ik nog eens goed gekeken heb en ik heb de discussie hierin meegenomen en wij gaan die aanbevelingen gewoon volgen. Ik heb u daarover een brief gestuurd vorige week en uit die brief citeren ook een paar Statenleden. Nog even terug in de tijd. Noord-Brabant en Noord-Holland hebben het volledige EHS omgezet, dat was heel ambitieus toen. Dan legt u de lat voor mij heel erg hoog. Wij hebben in het coalitieakkoord afgesproken dat wij 250 hectaren doen per jaar. Dat is een streefgetal en dat wil ik gewoon uitvoeren. Dat probeer ik en ik doe er ook mijn best voor om dat getal te halen. Terecht dat de heer Van Liere had opgemerkt dat je het net niet haalt als je kijkt naar de afgelopen twee jaar, dan kom ik uit op 492 en dat is eigenlijk ook niet zo verwonderlijk als je aan de voorkant heel erg van de winst van die natuur hebt binnengehaald. Dit gaat alleen maar over compensatie van natuur en dan kom ik terug op dit voorstel. Wij merken in de praktijk dat het ongelofelijk lastig is om buiten nieuw NNN gebied te vinden als wij moeten gaan compenseren. Wat is nu de werkwijze? We kijken altijd als eerste of wij dat gebied kunnen vinden, maar is dat niet het geval, dan willen wij ook de ruimte hebben om binnen het befaamde

plaatje 2A van de Rekenkamer te kunnen compenseren. Dat heeft ook een voordeel. Er werd net al genoemd dat het een robuuste ecologische waarde heeft, omdat het in een keer doorloopt. Die mogelijkheid las ik niet meer in het voorstel van de Rekenkamer. Daarom heeft het college toen ook gezegd dat aanbeveling 1 zoals die er nu staat, niet kan worden uitgevoerd. Als u mij via de Rekenkamer een voorstel doet om het over te nemen en ik bij voorbaat al weet dat ik daar niet 100% aan tegemoet kan komen, dan wil ik u niet voor de gek houden en omgekeerd ook niet. Daarom is er ook gezegd dat wij altijd eerst naar nieuw gebied kijken. Als dat niet kan en in de praktijk blijkt dat het ook niet altijd kan, dat wij dan ook nog de ruimte hebben om binnen NNN te compenseren. Dat is in een notendop het hele verhaal.

De heer **KRAMER** (GL): In de rapportage stond het weerwoord van GS opgenomen evenals de reactie van de Rekenkamer zelf. Een van de argumenten was onder andere dat die compensatie buiten NNN ook een voorschrift was van het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening). In uw brief van 5 juli geeft u aan dat u het niet eens bent met de interpretatie daarvan. In de reactie van de Rekenkamer wordt daar al op ingegaan en de Rekenkamer blijft erbij dat de manier waarop u werkt en die zij op zich waarderen, toch strijdig is met het Barro. Roept dat dan bij u niet enige twijfel op dat als de Rekenkamer dat doet die gewend is met dat soort begrippen om te gaan, wij toch een beetje aan de foute kant zitten en dat u beter de adviezen en ook dit advies van de Rekenkamer kunt volgen?

Gedeputeerde **TEKIN**: Voor mij is het geen zoektocht wie goed of fout zit. Als de totale EHS niet zou toenemen, dan zou de Rekenkamer een punt hebben. Misschien is dat over een paar jaar wel het geval maar als je nu naar de cijfers kijkt, het gaat niet alleen over kwantiteit maar ook om kwaliteit, neemt het nog steeds toe. Zo interpreteren wij het ook dat het tenminste gelijkwaardig moet zijn en voldoet aan het Barro.

De heer **KRAMER** (GL): Wij hebben een opgave van 250 hectaren per jaar dat het gebied moet toenemen. Natuurlijk groeit dat, tenzij u er niks van zou pakken, maar daar gaat het hier niet om. Het gaat hier echt om het compenseren van bijvoorbeeld een bouwproject binnen NNN. De vraag is of u deze letterlijke interpretatie van het Barro niet gewoon zou moeten volgen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Dat is een interpretatieverschil, voorzitter. Het college leest hem zo dat het tenminste gelijkwaardig moet zijn, het totale NNN neemt nog steeds toe. Zo doen wij die interpretatie. Als anderen een andere interpretatie hebben laat ik dat aan hen. Wat betreft het amendement, het college kan zich vinden in dit amendement.

Tweede termijn

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, ik moet mijnheer Kramer ondersteunen, want zo is het zoals het geïnterpreteerd moet worden wat er opgeschreven is. Wat het amendement niet geeft is een garantie voor de toekomst. De Rekenkamer wil ook een garantie voor de toekomst en wij zijn van mening dat de adviezen van de Rekenkamer over het algemeen hier gevolgd worden en ook gevolgd moeten worden.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Allereerst ben ik er nog niet helemaal 100% zeker van, maar ik heb wel twijfels of het amendement toelaatbaar is. Het beoogt volgens mij het diametraal tegenovergestelde van de voordracht en dat valt onder een uitsluitingsgrond in het Reglement van Orde. Misschien dat u daar nog even goed naar wilt kijken, want ik heb mijn twijfels of dit kan. De Rekenkamer heeft een goed rapport geschreven, maar ik hoor bij de indieners van het amendement nergens argumenten dat de Rekenkamer haar werk niet goed gedaan heeft of dat de aanbeveling niet zou kunnen. Ik hoor wel veel passages terug die ik al eerder gelezen heb in de brief van GS. Dat kan natuurlijk, maar het belangrijkste is, willen wij natuur compenseren binnen al bestaande of nog te realiseren natuur of willen wij dat niet? De PvdD wil dat niet en zal dus niet instemmen met het amendement. Van of het aangenomen wordt of niet hangt natuurlijk wel ons oordeel over de voordracht af.

De **VOORZITTER**: Ik snap wel wat u bedoelt, maar volgens mij staat het er niet haaks op.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, ik sloot mijn eerste termijn af met GS en hoe kunnen wij aan hun bezwaren tegemoetkomen en ondertussen werd er al een amendement ook namens ons ingediend. Wij hebben aangeboden hoe wij aan uw bezwaren tegemoet kunnen komen, maar dan hebben wij nog een aantal vragen aan u over hoe u aan onze bezwaren tegemoet kunt komen, omdat wij namelijk heel helder bij de eerstvolgende wijziging van het uitvoeringsreglement de natuurcompensatie als dit uitgangspact vast willen leggen. Wij zouden ook heel graag een toezegging hebben dat u jaarlijks rapporteert in het provinciale meerjarenprogramma Groen over de voortgang van de lopende compensatiedossiers.

Gedeputeerde **TEKIN**: Twee vragen aan mij. Garantie voor de toekomst heb je nodig mevrouw De Groot, ook al zouden wij de aanbeveling wel overnemen. Ik heb u al gezegd dat ik altijd begin te kijken naar nieuw NNN-gebied, maar in de praktijk zien wij dat dat gewoon niet lukt omdat wij met zijn allen heel erg ambitieus zijn geweest. Deze aanbeveling zou heel erg goed kunnen voor de andere tien provincies die dat niet hebben gedaan aan het begin. Het zijn er twee die daar bewust voor hebben gekozen. Het tweede zijn de bezwaren van D66.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik snap de gedeputeerde echt niet. Hij zegt enerzijds dat het soms niet lukt om nieuw EHS-gebied te vinden en anderzijds zegt hij, het groeit toch ieder jaar. Dan bent u er toch ieder jaar in geslaagd om ze steeds te vinden?

Gedeputeerde **TEKIN**: Dit gaat over compensatienatuur. Dit gaat niet over de 250 hectaren NNN.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat is realisatie en heeft niets met uitbreiding te maken. Dat kun je niet compenseren.

De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Hoe kan het dat de EHS volgens u steeds groeit en dat dat een goede zaak is en dat u voor compensatie niets weet te vinden?

Gedeputeerde **TEKIN**: Dat zeg ik niet, u moet goed luisteren. Wij beginnen altijd eerst te kijken naar nieuw NNN-gebied. In de praktijk blijkt dat dat niet altijd lukt. Je moet met de initiatiefnemers aan de slag, je moet kijken naar de ecologische waarden. Het is niet alleen maar kale EHS. Er zit nog een heel verhaal achter en dat lukt niet iedere keer. Dat is wat ik probeer te zeggen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dan heb ik u in de commissie al verkeerd begrepen want ik dacht dat uw argument steeds was, maar de EHS neemt steeds toe en dat is prima, maar het gaat natuurlijk om de potentiële EHS. Dat is het punt dat de Rekenkamer maakt, die zegt de potentiële EHS wordt steeds kleiner. Als u gaat compenseren in al geplande natuur, dan schiet het niet op. Volgens mij is het zo dat de potentiële EHS ook steeds toeneemt. Dan kunt u dus iedere keer weer compensatie vinden, dus dat is prima uitvoerbaar.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik wil ook naar de ecologische waarden kijken. Ik wil zo compenseren dat het ook nog een verhaal heeft.

De **VOORZITTER**: De beide heren zitten in enigermate langs elkaar heen te praten. De gedeputeerde heeft het woord.

Gedeputeerde **TEKIN**: Dan mevrouw Weemhoff over hoe ik aan uw bezwaren tegemoet kan komen. U zegt iets over het uitvoeringsreglement en ik ben bereid het besluit ook zo te doen wat eigenlijk al gewoon praktijk is. Eerst kijken of wij nieuw NNN-gebied kunnen ontwikkelen, om dat daarin op te nemen en om u daarover jaarlijks in het PMG te informeren zoals ik eigenlijk ook al in de brief heb gedaan. Daar heeft u ook dat overzichtje van gekregen.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij bij de besluitvorming, te beginnen met het amendement. Stemverklaringen?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik ben nog steeds van mening dat het strijdig is met het Reglement van Orde dat dit amendement geaccepteerd wordt, omdat het mijns inziens wel degelijk rechtstreeks het tegenovergestelde probeert te beogen dan de voordracht. Dat mag niet maar ik kan wel een stemming daarover vragen bij een voorstel van orde, maar ik zie het aantal ondertekenaars, dus dat heeft niet zoveel zin. Mijn fractie zal in ieder geval tegen stemmen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Onze fractie zal ook tegen het amendement stemmen en ik zal de heer van Liere niet herhalen, maar ik ben het er wel mee eens.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders van het amendement vragen hun handen op te steken? Dat zijn de leden van de fracties van GL, SP, PVV, PvdD en CU/SGP, de overige leden

daarvoor, zodat het amendement is aanvaard. Dan komen wij bij de stemming over de voordracht. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Nu dit amendement waarvan wij niet zeker weten of het een juist amendement is, is aangenomen, gaan wij tegen het geamendeerde voorstel stemmen, omdat wij het er niet mee eens zijn dat er geen nieuwe natuurcompensatie komt buiten NNN en straks NNN.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Hoewel wij met twee van de besluitpunten zouden kunnen instemmen en wij ook voornemens waren voor te stemmen, is het eerste besluit dusdanig gewijzigd dat wij tegen de voordracht zullen stemmen.

De heer **KRAMER** (GL): Wij zien dit artikel als een mogelijkheid om toch van de voorschriften af te wijken en wij zullen dus tegen de voordracht in het geheel stemmen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen hun hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PVV, PvdD, CU/SGP, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

15. Statenvoordracht 50 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder

De **VOORZITTER**: De heer Leever vraagt vanwege zijn betrokkenheid om verschoning hetgeen bij deze is gebeurd.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. Er zijn ook voor dit windpark weer de nodige zienswijzen ingediend. Ik ga nu alleen even in op die van mevrouw Kop, omdat die het meest uitgebreid was. Zij zegt, het oude en nieuwe windpark staan niet in een lijn, de ARO heeft dat bevestigd, dat wordt daar een rommeltje. Zij vestigt en zij is daar niet de eerste in, ook weer de aandacht op de gederfde levensvreugde die zij als gevolg van de uitbreiding van het windpark gaat ondervinden. Wij onderschrijven deze zienswijze en wat daarin is aangevoerd. De SP ziet als geen ander de noodzaak in van de energietransitie, maar wij vinden wel dat de PVV een punt heeft dat dit op veel plaatsen wordt doorgedrukt ten koste van mensen die daarvan heel veel leed en aantasting van hun woongenot ondervinden. Dat zie je terug in de doorzettingsmacht van de overheid, dat je ten koste van mensen dingen kunt doorzetten. Als ergens sprake is van doorzettingsmacht in de slechte betekenis van het woord, dan is het wel bij dit soort windparkprojecten met als dieptepunt het omtoveren van elf woningen die op minder dan 600 m van de geprojecteerde windmolens staan, waardoor het windpark er helemaal niet mag komen, er mogen geen windmolens komen op minder dan 600 m afstand van woningen, het omtoveren van die woningen in bedrijfswoningen, dan mogen er wel woningen staan op minder dan 600 m afstand. De elf gezinnen die daar wonen, zijn tot toezichthouders benoemd – ik heb daarover in de commissie al de nodige scherts ten beste gegeven, ik zal dat hier niet herhalen – en het is de bedoeling dat elf gezinnen daar 365 dagen per jaar 24 uur per dag gaan zitten toekijken of die windmolens niet omvallen of weet ik veel en dan kan dit windpark daar gerealiseerd worden. Dat heeft geleid tot publicaties van Ed Dekker in het Noord-Hollands Dagblad, die woorden gebruikt

als ‘dit is een truc en omkoping’. Dat is het slechte imago dat de provincie op zichzelf laadt door op deze manier windmolenprojecten door te drukken door middel van doorzettingsmacht.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Ik zou graag van de SP willen weten of de gezinnen zelf hebben ingestemd met het komen tot een bedrijfswoning.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Uit het feit dat ik de heer Ed Dekker van het Noord-Hollands Dagblad citeerde met zijn term ‘omkoping van deze gezinnen’ mag u dus concluderen dat zij daarmee tegen fikse betaling ingestemd hebben, wat het er niet fraaier op maakt maar misschien denkt u daar anders over.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter, het begint er helaas op te lijken dat wij in herhaling vallen. Net als in de laatste PS wordt er nu opnieuw aan de Staten gevraagd of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening, deze keer over windpark Groetpolder en hierna over windpark Ferrum Tata. In andere woorden, er wordt eigenlijk gevraagd of deze plannen deugen en de vraag stellen is hem al beantwoorden, want als wij de zienswijzen bekijken, dan zien wij dat de plannen niet deugen en van de insprekers horen wij hetzelfde verhaal. Zelfs GS erkennen eigenlijk dat de plannen niet deugen, want anders zouden zij niet aan PS vragen om een Verklaring van geen bedenkingen goed te keuren. Desondanks zal de verklaring wel goedgekeurd worden, want de voorstemmers kijken niet elke dag uit hun raam en zien daar een windmolen in hun achtertuin staan, hun uitzicht beperkend en slagschaduw veroorzakend. Zij kunnen vrolijk verder slapen ‘s avonds want zij horen het gezoem en het geruis van de wieken niet en zelfs het plaatsen van uilenveren op de wieken zal niet helpen bij een goede nachtrust. Sterker nog, een experiment hiermee in de provincie Utrecht mislukte volledig, want de veren zorgden alleen maar voor meer geluid waardoor de overlast nog erger werd. Wat ook een raar verhaal blijft, is de wijziging van woningen tot bedrijfswoningen. Door deze naamsverandering of eigenlijk truc wordt het opeens mogelijk om windmolens binnen 600 m toe te staan. De bewoners gaan nu visueel toezicht houden op de molens. Wat houdt dat precies in, vragen wij de gedeputeerde. De SP refereerde hier ook al aan. Daarnaast vrezen wij voor precedentwerking, want op deze manier kunnen GS telkens de eigen opgelegde regels omzeilen. De PVV gaat iets wat krom is niet recht praten en zal daarom tegen de voordracht stemmen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, wij hebben in de commissie RWW al meegedeeld dat wij niet kunnen instemmen met de Vvgb, omdat er naar onze mening geen sprake is van een goede ruimtelijke onderbouwing. Noord-Holland is een van de weinige provincies die zijn 685 MW voor windmolens binnenhaalt, alleen de wijze waarop vindt 50plus niet altijd netjes. Bij dit windpark is tevens sprake van de omzetting van de bestemming van elf woningen naar zogenaamde participatiewoningen. De eigenaren moeten toezicht houden op de molens, dit is volkomen flauwekul en een absurde constructie. GS hebben onlangs aangegeven dat dit helemaal niet vreemd is omdat GS alleen moeten toetsen wat voorligt. Maar je steeds hierachter verschuilen kan er bij mij niet in. Een overheid heeft tevens tot taak om te kijken of procedures gaan zoals ze behoren te gaan. Met de eigenaren van de elf woningen zijn afspraken gemaakt door de initiatiefnemer van de molens. Zij krijgen een financiële vergoeding voor het opletten op de

molens. Enkele molens voldoen zelfs niet aan de daarvoor geldende wetgeving ten aanzien van geluid, maar ook nu dienen de mensen zich stil te houden want zij hebben immers afspraken met de eigenaar gemaakt. Ik zeg niet dat die op voorhand slechte bedoelingen heeft, maar het blijft krompraten van wat recht moet zijn. Burgers moeten te allen tijde beschermd worden tegen diverse soorten hinder en niet worden afgekocht, zodat ze niet meer kunnen klagen. Dat vinden wij moreel niet acceptabel. Bovendien heeft de eigenaar aangegeven dat de zeven turbines die nu blijven staan, binnenkort aan de beurt zijn voor opschaling, dus de bewoners krijgen binnenkort nog veel meer overlast te verwachten naast de visuele hinder. Ook geeft u aan dat ARO niet echt enthousiast was over de twee lijnopstellingen. Wij vinden het dan ook onbegrijpelijk dat veel fracties hier blind in meegaan. Wij zullen hier niet mee instemmen.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Het gaat om herstructurering van een windpark en wij vinden het ook jammer dat niet het gehele windpark geherstructureerd wordt, maar twaalf molens van de negentien worden vervangen door zes, maar goed, het project ligt voor en daar hebben wij een mening over te geven. Natuurlijk blijven er altijd mensen die minder gelukkig zijn of zelfs zwaar protesteren, maar dat valt in dit geval heel erg mee. De meeste direct omwonenden zijn positief, andere partijen noemden dat een wijze van omkoping. Ik heb dat uit de stukken en gesprekken niet op deze manier ervaren. Dit past binnen de kaders van een goede ruimtelijke onderbouwing en wij kunnen hiermee instemmen. De PvdA is verheugd dat wij hiermee weer een klein stukje dichterbij de provinciale taakstelling voor 2020 komen.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Voorzitter, de VVD heeft in de commissie al aangegeven dat wij akkoord zullen gaan met de voordracht, ondanks dat wij net als een aantal andere fracties wel zien dat dit een suboptimaal project is, dat realisatie ingrijpend kan zijn voor een aantal bewoners omdat het landschap daardoor verandert. Wij hebben vooral gekeken of de zienswijzen en beschikking raken aan de Vvgb en alle antwoorden die daarin staan, voldoen daaraan. Het gaat niet over de 685 MW heen, voldoet aan de bepalingen van de PRV, de Waterwet klopt, enzovoorts, enzovoorts. De functiewijziging hier is op zich bijzonder, maar de woorden van de SP over omkoping vind ik een vergaande term waarvoor volgens mij echt geen bewijzen zijn.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Had u mij hier goed verstaan dat dit niet mijn woorden waren maar dat ik uit de krant citeerde?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Misschien moeten wij niet citeren uit de krant als u het er zelf niet mee eens bent of bent u het daar wel mee eens? U vertelt maar wat er in de krant staat, oké.

De heer **BRUGGEMAN** (SP: Wat is daar mis mee? De onafhankelijke pers is er om te controleren. Wat is daar mis mee?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Het is niet voor uw rekening en daarmee is het niet relevant voor de vergadering. Dat is uitstekend.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Dan weet ik ook weer hoe u over de pers denkt, dank u wel.

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Er zijn geen gronden om de conclusie over een goede ruimtelijke ordening te wijzigen. Dat ziet de VVD ook niet en samen met andere partijen in de Staten hebben wij uitgesproken dat wij het suboptimaal vinden en zien wij liever dat de zaak bij een nieuw project – niet bij een herstructurering - er anders uit gaat zien.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Ik sluit mij aan bij de laatste spreker.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Ik sluit mij aan bij de woorden van de PvdA.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. De SP zegt dat de ARO bevestigt dat het hier een rommeltje betreft. Die kwalificatie is uiteraard voor u, ik zie dat niet. Wat zij zeggen is dat er duidelijk twee onderscheiden lijnen ontstaan, dat er bij de beoordeling uiteindelijk in het rijtje van al die aanvragen onder elkaar, deze er qua landschappelijk beeld het minst gunstig uitkomt, maar zij zeggen niet dat het niet kan. Dat is toch wel een duidelijk onderscheid. U zegt, het wordt hier een beetje doorgedrukt, maar zo werkt de democratie niet in dit huis. Er wordt hier helemaal niks doorgedrukt, want u gaat over de besluitvorming, u toets aan de ruimtelijke kaders. Het stuk is zorgvuldig bekeken door de Omgevingsdienst en onze juristen en andere specialisten die erbij horen, dan vind ik het hele grote woorden als u zegt, wij drukken door, wij drukken niet door, wij hebben gereageerd op de zienswijzen die zorgvuldig gewogen zijn en waarop zorgvuldig is gereageerd. Van belang is daar waar het de woningen betreft, of die constructie kan, ja of nee. De PVV zegt dat GS ook bedenkingen hebben omdat wij anders geen Vggb zouden vragen. Dat lijkt mij een beetje een rare voorstelling van zaken. Het betreft hier artikel 2, punt 27 van de Wabo. Wij moeten afwijken van een bestemmingsplan en dan is er geen vrije keuze of wij wel of niet iets via een Vvgb voorleggen, maar dan moeten wij dat gewoon doen en dan gaat u daarover. Lijkt mij hartstikke goed dat ik dat vervolgens aan u vraag. Wat gaan de bewoners doen? Ik heb het in de commissie al gezegd. Het gaat bijvoorbeeld over kijken of een molen stilstaat, of er storingen zijn of dat er onbevoegden op het land zijn, maar daar gaat het niet echt om. Er zijn veel opmerkingen gemaakt over de constructie, kan dat wel of niet. Deze constructie is niet uniek, ook bij Wieringermeer en windpark Waardpolder en ook in Zuid-Holland en Gelderland zijn vergelijkbare projecten waarbij dergelijke woningen worden ingezet. Het lijkt mij nog steeds heel erg raar en ik heb dat al eerder tegen 50plus gezegd, dat daar waar de bewoners het wel willen en zij met een duidelijke brief aangeven dat zij in goed overleg zich zeer bewust zijn van de keuze die zij maken, dat wij dan als overheid besluiten over hun rug heen, dat kunt u wel vinden, maar wij weten eigenlijk beter wat goed voor u is. Zo werkt het volgens mij niet en daar voelen GS niks voor. Zij hebben duidelijk aangegeven dat zij instemmen met deze constructie die op een goede manier tot stand is gekomen, dus van alle subjectieve kwalificaties wil ik mij ver houden.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Een aantal van de bewoners heeft bezwaren kenbaar gemaakt, maar bij de vorige Vggb van de Waardpolder waren er wel degelijk inwoners die aangaven dat de gemaakte afspraken met de initiatiefnemer constant aan de laars werden gelapt door de

initiatiefnemer. Dat wetende, hoe staat u daartegenover? U zegt, de bewoners willen het allemaal, maar wellicht dat die mensen niet weten waar zij mee instemmen.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Nu vraagt u mij vooruit te lopen op hoe dit zich straks verder in de toekomst gaat ontspinnen. Dat ga ik natuurlijk niet doen. Het gaat hier over een ander initiatief, een ander windpark, daar zijn duidelijke afspraken over gemaakt en dat is vandaag aan de orde.

De **VOORZITTER**: De tweede termijn. Daar is geen behoefte aan. Dan komen wij bij de stemming. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Mijn fractie zal hiervoor stemmen maar zoals in de commissie al aangegeven, lijkt het goed te bezien met elkaar hoe wij dit netter kunnen vormgeven.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, PVV, 50plus, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

16. Statenvoordracht Verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum (Tata)

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter, om zo min mogelijk in herhaling te vallen zal ik het kort houden. Wij hebben het bij dit windpark weliswaar niet over een woongebied, maar toch maakt de gemeente Velsen zich zorgen over de landschappelijke inpassing van windturbines gelet op de recreatieve en toeristische route. Ondanks dat het om industriegebied gaat, wordt het landschap hier blijkbaar ook verpest, want anders zou de gemeente zich geen zorgen hoeven te maken en de woonbooteigenaren aan de overkant ook niet. Een paar korte vragen. Delen GS de zorgen van de gemeente Velsen en de woonbooteigenaren? Kunnen GS bevestigen dat zich geen strandhuisjes binnen de 600 m-grens bevinden? GS vonden eerder het plaatsen van windmolens nabij gasleidingen, windpark Westeinde, geen probleem, maar vinden zij het wel verantwoord om windmolens nog dichterbij te plaatsen op een industriegebied?

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Het zal u niet verbazen dat wij niet instemmen met deze Vvgb. Onlangs hadden wij een presentatie over het energieverbruik van de grootste tien bedrijven in Noord-Holland waarvan Tata Steel de grootste is met circa 80% uitstoot in deze provincie. Ook is bekend dat van de afspraken met het Rijk om de uitstoot te verminderen, weinig terechtgekomen is. Eerst was het Rijk van plan om AmvB's in te stellen, maar die zijn onlangs weer ingetrokken. Kortom, met de paar windmolentjes op hun terrein komt Tata Steel er niet vinden wij. Bovendien heeft ARO aangegeven dat de inwoners van Wijk aan Zee enorme visuele hinder hebben van deze windmolens op hun terrein. Wij stemmen dus niet in met deze Vggb.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Om bij het laatste te beginnen, of het om een paar windmolentjes gaat of niet, ligt vandaag niet voor. U wordt als PS gevraagd om een oordeel te vellen over de aanvraag die er ligt en te toetsen aan uw beleid. Dat is wat voorligt en 50plus maakt weer een politieke afweging – daar hebben wij het al vaker over gehad – en volgens mij

moet het echt gaan over de inhoud. De PVV vraagt hoe het zit met de zorgen van Velsen. Die gaan met name over de inpassing, dus daar waar het gaat over de toevoerwegen voor de opstelplaatsen. Mijn inschatting is dat ze daar gewoon uitkomen in onderling overleg en dat er dus geen belemmering ligt op het uitvoeren van dit windpark. U vraagt of de strandhuisjes zich binnen 600 m bevinden, dat staat gewoon in de stukken, dat is zo. Met betrekking tot de gasleidingen, daar is natuurlijk zorgvuldig naar gekeken hoe zich dat verhoudt tot de aanvraag van het plan en u heeft kunnen lezen dat daar geen belemmeringen zijn.

De **VOORZITTER**: Tweede termijn. Daar is geen behoefte aan. Wij gaan over tot stemming. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV, ONH en 50plus, de overige fracties voor zodat de voordracht is aanvaard.

17. Statenvoordracht 52 Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland

De **VOORZITTER**: Hierbij is dezelfde verschoning voor de heer Leever aan de orde als bij agendapunt 15.

De heer **KRAMER** (VVD): Voorzitter. Wat is de snelste route om de netuitbreiding in de Kop van Noord-Holland te realiseren? Ik stel deze vraag na het lezen van diverse reacties op het voorliggende tweede herstelbesluit van het PIP. Het vasthouden aan de tracékeuze aan de oostkant van de Molenweg zal opnieuw aanleiding zijn voor belanghebbenden om beroep in te stellen bij de Raad van State. In aanvulling op mijn vraag wil ik van GS weten of er voldoende motivatie ligt om deze toets bij de Raad van State te doorstaan. Mocht men toch twijfelen, zou het dan niet beter zijn om te kiezen voor een tracé aan de westkant van de Molenweg?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zijn ook niet overtuigd door het herstelbesluit en met name het deel dat gaat over het tracé langs de Molenweg. De Raad van State heeft geoordeeld dat er geen goede argumenten zijn gegeven voor een keuze voor de oostkant en dan kun je twee dingen doen. Je kunt je argumenten opnieuw formuleren of bekijken of in eerste instantie wel de juiste keuze was gemaakt. GS hebben het eerste gedaan, maar naar ons oordeel zijn de argumenten van GS niet doorslaggevend. In de kern is het een belangenafweging en wij denken dat die de andere kant moet uitvallen. Wij stellen daarom voor om het besluit nu niet te nemen, en een gewijzigd besluit voor te bereiden.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik sluit mij volledig aan bij de vorige spreker om een nieuw besluit voor te bereiden, omdat wij ons niet kunnen vinden in de motivatie van GS. Wij stellen voor een nieuw besluit voor te bereiden en te kijken of je het aan de westzijde kunt realiseren.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik sluit mij ook aan bij de voorgaande sprekers. De uitspraak van de Raad van State is niet opgevolgd. Er is volgens ons geen overtuigende nieuwe argumentatie geleverd door GS. De bezwaarmakers zullen weer naar de Raad van State gaan. Het is belangrijk om ons te realiseren of wij dat willen, ja of nee. En wat is nou eigenlijk, dat blijft boven de markt hangen, want is nou eigenlijk het bezwaar om de kabels aan de overkant te

leggen? Nou weet ik dat GL zo direct met een motie komt en daarin worden al uw overwegingen die ik net gehoord heb, meegenomen, dus wij gaan stemmen voor de motie en een nieuw besluit.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Laat ik de positieve noot zijn na deze hoop kritiek. De PvdA is groot voorstander van duurzame energie en wie het opwekt, moet het ook willen transporteren en ja, dat legt soms wel beslag op het land van mensen waar die kabel over of doorheen moet. Dat is ook hier het geval, daar heeft de Raad van State een uitspraak over gedaan. Wij zijn van mening dat de argumentatie van het college voldoet aan de eisen van de uitspraak. Wij begrijpen de bezwaren van de mensen wel, ook van de mensen aan de Molenweg. De angst voor een gang naar de Raad van State vormt onderdeel van het bestuurlijke proces en dat mag niet leidend zijn. Ik ben heel benieuwd of u denkt dat de mensen aan de westkant als zij opeens geconfronteerd worden met een gewijzigd besluit, dat niet gaan doen. Ik denk dat dat niet de afweging moet zijn. Wij gaan over hoe wij omgaan met het leggen van kabels die wij hard nodig hebben om energie te transporteren waar wij heel blij mee zijn.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter, ik zal inderdaad afsluiten met een motie. Ik sluit mij aan bij de voorgaande bijdragen, behalve bij die van de heer Voskuil, want ik heb geen inhoudelijk argument gehoord, want hij zegt, ik vind het wel overtuigend. Wat is er overtuigend? Dat weet ik niet en daar ga ik iets uitgebreider dan mij voorgangers – want ik heb nog wat tijd – het volgende over vertellen. Is dit herstelbesluit nou straks de genadeklap voor de ambitie voor Wind op land van dit college? Gaan wij met dit besluit zeker weten dat wij de opgave niet gaan halen? Het zou zo maar kunnen. De Raad van State heeft ons opgedragen te motiveren waarom wij over de oostelijke en niet over de westelijke percelen gaan en de Raad van State heeft daarbij duidelijk een bepaald alternatief voor ogen. Daarvoor geven GS een aantal argumenten aan in het stuk. De argumenten A tot en met D geven feiten weer die niets met de afweging te maken hebben of geven juist argumenten waarom het andersom zou moeten uitpakken. Het eerste onder A. De kabels kunnen niet in een sleuf, maar dat is niet het alternatief wat de Raad van State ons heeft voorgehouden. Punt C, de kabel kan niet langs de grens van de westelijke percelen liggen. Ook dat is geen reactie op wat de Raad van State ons vraagt. Hoeveel percelen worden belast met deze werkzaamheden? Alle werkzaamheden in ogenschouw genomen, zijn dat er ofwel elf, namelijk de windmolens, de kabel voor de 20 Volt en de kabel van 150 Volt gaat over de westelijke percelen, de westelijke elf percelen, ofwel, de windmolens, de kabel van 20 Volt gaat over de westelijke elf en de andere kabel over de oostelijke percelen en dan zijn dat er nog eens elf. Dus als je kijkt naar hoeveel percelen worden belast, dan zij het er dus 11 of 22 en niet 11 of 11. Dat is juist een reden om het aan de westkant te doen. Dan nog het argument, het is helemaal niet zeker dat op de westelijke percelen voordeel kan worden behaald omdat er misschien gelijktijdig werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Het is misschien niet zeker, maar als wij het op de oostzijde doen, dan weten wij heel zeker dat dat voordeel er niet kan zijn, want dan zijn wij aan de westkant aan het werk en niet aan de oostkant, dus dan hebben er 11 hier en 11 daar overlast. Ook een reden om het juist aan de westkant te doen. Dan is het laatste argument onder E, daar komen een paar nadelen. Het ene nadeel zijn mogelijke omrijkosten en het andere nadeel het mogelijk moeizaam afwateren. Daarvoor hebben wij heel veel input van deskundige mensen gehad en in ieder geval van de heer Pelgrim, wat mij ervan heeft overtuigd

dat het helemaal geen feitelijk probleem is dat er geen kwestie is van omrijden, omdat TenneT er vrijwel altijd voor zorgt dat er gewoon een overgang wordt gemaakt. Dat aan de ene kant, en wat het afwateren betreft, er ligt niet alleen een tocht aan de oostelijke percelen maar juist ook aan de westelijke percelen. Twee argumenten die al zouden zij waar zijn wat ik dus nogal betwijfel, niet veel gewicht in de schaal leggen. Dan is er het derde argument, er is nog de belemmering Wet Privaatrecht en die neemt ook dit uitgangspunt, het moet langs de grens van het perceel. Daarvan heeft de Raad van State al gezegd, dat is een uitgangspunt, leg ons eens uit waarom je dat hier moet volgen. Je hoeft een uitgangspunt niet te volgen, omdat het een uitgangspunt is. Ik denk dat als wij al deze argumenten tot ons door laten dringen, toch niet kunnen zeggen dat dat ons overtuigt. Is er nu werkelijk iemand hier die zegt, oh, nu begrijp ik het, natuurlijk, het moet wel over oost. En dan ga ik nog maar voorbij aan de wat raadselachtige formuleringen over de hinder aan de ene kant afwegen tegen de voordelen aan de andere kant, dan zou ik altijd voor de voordelen kiezen, maar dat is denk ik niet wat bedoeld wordt met die zin, maar leest u die nog maar eens na. Ik kom tot de conclusie dat als wij het doorsturen zoals het nu geschreven is, naar de Raad van State, dat wij hierover ik denk over vijftien maanden – althans dat heb ik mij laten vertellen – weer staan met een derde herstelbesluit. Ik denk dat wij ons om verschillende redenen een derde herstelbesluit niet kunnen permitteren. Dat kun je niet maken tegenover de mensen die ons heel duidelijk hebben uitgelegd wat de goede argumenten zijn, wat er voor het een en tegen het ander is en dat kun je ook niet maken tegenover iedereen die al een hele tijd wacht op heel veel duurzame energie. Wij willen graag dat het windpark Wieringermeer in ieder geval op enige termijn gerealiseerd wordt en dat willen wij niet nog verder over de horizon schuiven. Vandaar een motie samen met de SP, 50plus, CU/SGP en PvdD.

Motie 51/100717
PIP-netwerkuitbreiding Noord-Holland-Noord

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:
1. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 1 februari 2017 heeft geoordeeld dat in het Inpassingsplan Netwerkuitbreiding Noord-Holland-Noord onvoldoende gemotiveerd is waarom gekozen is voor het aanleggen van een deel van het tracé aan de oostkant van de Molenweg en niet is gekozen voor een alternatief tracé op een kwart van de westelijke percelen van de Molenweg (langs de grens van de bufferzone aldaar);
2. In het thans aan PS voorgelegde tweede herstelbesluit de keuze voor aanleg aan de perceelsgrens van de percelen aan oostzijde van de Molenweg en niet door een kwart van de percelen aan de westkant van de Molenweg niet overtuigend is gemotiveerd.

Overwegende dat:
3. Een onvoldoende draagkrachtige motivering zal leiden tot een nieuwe gang naar de Raad van State die tot gevolg kan hebben dat een derde herstelbesluit nodig zal zijn, hetgeen een aanzienlijke vertraging in de aanleg van het tracé en daarmee in het operationeel worden van windmolenpark Wieringermeer met zich brengt;

4. Het ook in algemeenheid onwenselijk is dat een derde herstelbesluit nodig zal zijn;
5. Het aannemelijk is gelet op het belang dat de perceeleigenaren aan de westzijde hebben bij de aanleg van de kabel, dat tegen aanleg van het tracé over die percelen geen onoverkomelijke bezwaren zullen leven.

Concluderende dat:
6. Een degelijke motivering van de keuze voor het tracé over de oostelijke percelen van de Molenweg thans geboden maar niet voorhanden is;
7. Een motivering voor verlegging van het tracé wel voorhanden is.

Dragen Gedeputeerde Staten op:
8. Het voorliggende tweede herstelbesluit in te trekken;
9. Een herzien tweede herstelbesluit aan PS voor te leggen, waarbij het tracé ter hoogte van de Molenweg in Middenmeer wordt verlegd van de oostelijke percelen van de Molenweg naar de westzijde de Molenweg aldaar

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, SP, 50plus, CU/SGP, PvdD

De **VOORZITTER**: Het is in feite een ordevoorstel.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Als het effect maar is wat daar staat.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Netuitbreiding in de Kop van Noord-Holland is noodzakelijk en wij hebben al eerder aangegeven akkoord te zullen gaan. Wij hebben nog twee nadere vragen en na de motie van zo net heb ik daar nog een vraag over. Zijn de afwegingen, het criterium van verdelen van lasten en baten nog meegenomen en zo nee, is dat wel mogelijk? Een van de insprekers geeft aan opnieuw naar de Raad van State te gaan om bezwaar te maken, dus onze vraag is evenals van de VVD, houdt de nadere motivering dan stand en hoeveel kans op vertraging lopen wij daarmee op? Daarnaast is het CDA nieuwsgierig naar het effect – en de gedeputeerde zal daar waarschijnlijk op ingaan als hij reageert op de motie op voorstel van GL om hem op te schorten – want wij vinden het heel belangrijk dat deze netuitbreiding kan plaatsvinden om bij te dragen aan onze opdracht Wind op land.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter, ik sluit mij graag aan bij de vragen van de VVD, weten wij zeker dat het herstelbesluit standhoudt bij de Raad van State en wat zijn de gevolgen als dit niet het geval is? Voor D66 is het zeer relevant dat wij voortgang boeken, omdat dit besluit een belangrijke voorwaarde is voor het realiseren van windpark Wieringermeer.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. De VVD noemde terecht dat de netuitbreiding niet alleen maar is voor de windparken maar het gaat om de kwaliteit van het hele netwerk in de Kop

van Noord-Holland, dat het wel een groter belang dient. U zegt, die tracékeuze, is die voldoende gemotiveerd? Dat vinden wij nog steeds van wel. Het door PS gekozen ordeningsprincipe wordt door de Raad van State in de uitspraak naar onze mening geaccordeerd, maar zij waren voor dit specifieke deel niet goed gemotiveerd en daarom is dit deel van het tracé vernietigd en moet het opnieuw en het liefst dus ook vandaag die motivering nader worden vastgesteld. In het voorgestelde besluit wordt die weging beter gemaakt en wordt het eerder vastgestelde tracé opnieuw vastgesteld, maar zoals ik al zei, met een betere motivatie. Een aantal dingen is gezegd, bijvoorbeeld door u maar ook door de inspreker in de commissie die een aantal malen is geciteerd. Dat alternatieve tracé waar u over praat, loopt dwars door landbouwpercelen en de aanleg van kabels in dit soort terreinen gebeurt met een open ontgraving. Bij obstakels zoals sloten, wordt weliswaar een kleine boring aangebracht omdat het niet kan met een open ontgraving, maar de lange stukken midden op het veld worden aangelegd met een open ontgraving en langer gestuurde boringen doet TenneT alleen bij substantiële obstakels zoals wegen, rivieren en natuurgebieden. Dus in beide varianten zit je gewoon in open land zonder grote obstakels waar je diep onderdoor moet. Daar kun je natuurlijk ook gaan boren, maar dat leidt tot een andere businesscase en tot meer kosten en u weet wie daar dan voor gaat betalen. Ook is de vraag van de Raad van State geweest, kun je geen combinatie maken, werk met werk met de aanleg van de molens en de bekabeling. In de stukken staat volgens mij duidelijk gemotiveerd….

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): U spreekt nu over meerkosten en dat hebben wij vaker gehad met ruimtelijke ordening. Hebt u een idee van meerkosten?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat is mijn aanname. Volgens mij is het logisch dat als je een open ontgravingmethodiek hanteert, die goedkoper is dan wanneer je volledig moet gaan boren op afstand. Daar zijn gewoon ervaringscijfers over. Ik had het over de combinatie. In de stukken staat duidelijk gemotiveerd dat dat niet het geval is. Het gaat om een ander type bekabeling dat niet zo maar naast elkaar kan worden gelegd, onder andere vanwege de veiligheid. Het handboek Risicozonering is redelijkerwijs ook aan te houden, vindt de Raad van State. Het is in Nederland gebruikelijk om hem te gebruiken bij het bepalen van de veilige afstanden tussen nieuw te bouwen projecten en de mogelijke gevaren voor de omgeving. Daardoor en om per saldo de minste overlast te veroorzaken, is gekozen voor het PIP-tracé in deze voorkeursvariant.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Kunt u mij zeggen waar u leest dat de Raad van State u vraagt om alle argumenten die zij hebben afgeslagen, toch bij deze afweging te betrekken?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Het handboek bedoelt u?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik meen dat het overweging 55, punt 3 is, het laatste stukje 55, punt 3 of 4, waar staat dat als het gaat over oost en west, het antwoord dat wij in het eerdere herstelbesluit nog goed vonden, toch volgens de Raad van State niet goed genoeg is. Daar staat volgens mij uitgelegd dat hoewel het niet zo is dat de mensen aan de westkant een eigen belang hebben, dat dat geen argument op zichzelf is, is het evenwel zaak omdat er nu een alternatief is – en ik citeer

niet want dat is net iets te moeilijk met de Raad van State – maar waar het op neerkomt, het alternatief dat zij voor ogen staan is volgens mij, leg het op de westzijde op een kwart, dus na de bufferzone. Dan doet het er niet zoveel toe of het wel of niet in een sleuf kan of of het wel of niet onder de perceelgrens is, onder de windmolens kan. Dat is niet wat de Raad van State als het alternatief ziet. Het alternatief volgens de Raad van State is, ofwel op een kwart op west of op de perceelgrens op oost. Waar vindt u in de uitspraak van de Raad van State aanleiding dat deze argumenten die u nu aandraagt, hen zullen overtuigen? Ik heb de indruk dat zij die juist allemaal al gepasseerd hebben en zeggen, leg mij uit waarom niet op een kwart in plaats van op die grens, omdat er in dit geval een redelijk alternatief is en het uitgangspunt niet meer geldt.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat kan ik u zo niet vertellen, dat is helder. Dan moet ik de stukken er even bij pakken waar dat precies staat. Wij schorsen al wat vandaag, maar als er echt een antwoord op moet komen, dan ga ik dat nog even opzoeken, maar ik maak eerst de beantwoording af. Een aantal partijen zegt met elkaar, je zou eigenlijk een gewijzigd besluit moeten nemen, het tracé zou moeten wijzigen maar dan krijg je wat mij betreft de omgekeerde redenering. Waarom dat dan? U denkt dan dat u het beter weet dan onze specialisten, de juristen, dan TenneT. U zegt, de motivering die nu in de stukken staat, die goed onderbouwd is, daarvan vinden wij dat die niet klopt. Dan hoor ik graag van u waar hij dan precies niet klopt en dat heb ik eerlijk gezegd nog niet heel duidelijk gehoord en dan krijg je uiteraard het tegenverhaal. Dan heeft de westzijde ook obstakels en het is al genoemd, het is niet ondenkbaar dat de mensen aan de oostzijde dan vervolgens weer naar de Raad van State stappen. Zo kun je aan de gang blijven. Volgens mij en daar sluit ik mee af, is op een duidelijke manier nader gemotiveerd voor de Raad van State waarom PS deze ordeningsprincipes hebben gehanteerd en waarom wij blijven bij het tracé, maar dan wel uitgebreider beschreven. Hierin past ook de vraag van het CDA, kun je nou ook tot een verdeling van de lasten en baten komen. Bedoelt u dan dat ieder aan de kant van de weg allebei een kabel krijgen of bedoelt u iets anders?

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): GL heeft het al aangegeven, 11 worden getroffen door een kabel en je kunt 11 plus 11 doen of je kunt 11 doen en de 11 die er al liggen, hebben ook de baten van de windmolens. Ik zit even te zoeken naar een verdeling van de baten en lasten en ik vroeg mij af of dat als criterium wordt meegenomen en zo nee, waarom niet.

De **VOORZITTER**: Dat doen wij in zijn algemeenheid natuurlijk niet. Ik bedoel van de plaats praten.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dank u voorzitter. Los daarvan, het laatste, want volgens mij is die vraag ook gesteld. Kun je het uitstellen of op een later tijdstip een besluit nemen? Dat kan niet, als we dit niet doen, dan wordt de termijn van de Raad van State niet gehaald. Dat leidt tot vertraging. De vraag is ook gesteld, weten wij nou zeker dat dit standhoudt bij de Raad van State. Mijn overtuiging is dat het standhoudt, maar een garantie kan ik niet geven, dat mag duidelijk zijn. Wij hebben zo goed mogelijk nader gemotiveerd waarom het dit tracé moet zijn en dat is het. Dan zou ik nu graag even schorsen om die specifieke vraag te beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Wij kunnen het ook anders doen, dat de Staten alvast aan hun tweede termijn beginnen en u dat even opzoekt. Bestaat er behoefte aan een tweede termijn?

Tweede termijn

De heer **KRAMER** (VVD): Voorzitter. De gedeputeerde zegt dat hij zich aan de termijn van de Raad van State dient te houden. Om welke termijn gaat het? Zeker in het licht van de motie die voorligt.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik verbaas mij een beetje over de beantwoording door de gedeputeerde, want u lijkt nauwelijks in te gaan op alle argumenten die volgens mij kraakhelder door mijn collega Kocken zijn geanalyseerd. De meeste argumenten die genoemd worden in het herstelbesluit, zijn geen argumenten voor de problemen die de Raad van State aangeeft en het enige waar wel een relevante discussie over gevoerd wordt, dat gaat over de hinder en dan gaat het om welke hinder je zwaarder laat wegen. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat het logischer is om die de andere kant op te laten vallen. Dan reageert u op de vraag of het standhoudt, dan zegt u dat u ervan overtuigd bent, maar dan zou ik toch een zin willen voorlezen en vragen of u kunt beargumenteren dat het een duidelijke zin is waarvan de Raad van State zal zeggen, ja, nu snappen wij wat de provincie Noord-Holland bedoelt en dat is de volgende zin: "Gelet op het bovenstaande is de conclusie dat de mate van hinder voor een beperkt aantal gehinderden bij de keuze voor een tracé aan de westkant van de Molenweg niet in verhouding staat tot de beperkte hinder voor meer gehinderden – indien naar het aantal gehinderden voor beide projecten wordt gekeken – bij het tracé aan de oostkant van de Molenweg."

De **VOORZITTER**: Dit was de kern wel.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dat klopt, voorzitter.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik houd het heel kort. Ik wil alleen even reageren op hetgeen de gedeputeerde heeft gezegd. De gedeputeerde zei, moeten wij twijfelen aan al onze deskundigen en juristen, noem maar op. Er zitten hier ook deskundigen in deze zaal en ik wil er ook nog even op wijzen dat de inspreker die de vorige keer kwam spreken, de voormalig directeur van de Gasunie, ook niet op zijn achterhoofd is gevallen. Sorry.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik laat het woord door mevrouw Kocken doen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, de verleiding is groot om te beginnen over het verschil tussen feiten en meningen, want volgens mij hebben wij een verschil van mening over een paar onderdelen, mevrouw Kocken en ik blijkbaar. Dat verschil van mening komt vooral voort uit een andere duiding van de feiten. Ergens daar tussenin raken wij elkaar kwijt of vinden wij elkaar en ik denk in dit geval het eerste. Ik kreeg het verwijt dat ik geen inhoudelijke argumenten had aangevoerd, maar inhoudelijk verwijs ik graag naar het voorstel van GS, want ik heb aangegeven

dat ik kan instemmen met de motivatie van GS en die argumenten wil ik niet gaan herhalen omwille van de tijd, ofschoon ik nog even heb.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik zou graag willen weten welk argument u overtuigt, A, B, C, D of E?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Dat zijn de argumenten A tot en met E.

De **VOORZITTER**: U hebt echt antwoord gekregen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Heeft u de uitspraak van de Raad van State ook gelezen?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Ja, zoals ik zei, wij hebben een verschil van mening over meningen en niet over feiten. Het zal u niet verbazen dat zeker gezien de urgentie die wij voelen bij het realiseren van een verbetering van de netaansluitingen, het belang van duurzame energie maar ook voor de rest van Noord-Holland dat zij nog heel lang deze vergaderingen live kunnen volgen omdat zij voldoende elektriciteit hebben, wij de motie niet zullen steunen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Wat betreft de termijn waar de heer Van der Hoek nu een beetje mee dreigt, ja, we gaan het niet halen, dat begrijp ik wel en dat komt omdat op 1 februari is gezegd, neem een nieuw besluit en als u dat dan aan PS voor het zomerreces voorlegt, dan is er niet zoveel ruimte om te zeggen, wij doen het op de volgende PS want die is in oktober. Maar daarmee stelt u ons eigenlijk altijd voor een voldongen feit, want dan kunnen wij hier niet anders dan maar gewoon instemmen en hopen dat de Raad van State straks niet oplet en ondanks dat het misschien niet de voorkeur heeft om het niet binnen 26 weken te herstellen, zou je toch denk ik moeten kiezen voor een kortere vertraging dan voor de vertraging van vijftien maanden, want dat is als u zo gehecht bent aan de zekerheid die dit netwerk ons moet gaan bieden, denk ik veel gevaarlijker. Dan kunnen wij beter nu nog een paar maanden moeten wachten, een deugdelijke motivering, een goed herstelbesluit wat zo door kan naar de Raad van State waar gewoon een stempeltje onder komt of een krul, in plaats van denken, nou, laten wij gewoon maar doen, het zal wel goed zijn, wij kijken er verder niet al te veel in detail naar en hopen dat de Raad van State dat ook niet doet. Dat kunt u namelijk op uw buik schrijven want de Raad van State pluist dit helemaal uit, die pakt ook zijn oude uitspraak erbij en dan komt de conclusie gewoon dat de motivering weer niet goed genoeg is en dan staan wij hier echt over ruim een jaar weer en dan haalt u ook nog eens uw Wind op land-opgave niet. Het lijkt mij nogal wat.

De **VOORZITTER**: Onder het motto gelijke monniken, gelijke kappen, uw spreektijd staat ook al even op nul. Dit heeft consequenties voor het volgende agendapunt.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Nogmaals, het CDA vindt het van het allergrootste belang dat deze netuitbreiding er komt. Wij hadden daarom graag meer gehoord op al onze vragen dan ‘ik ben overtuigd of ‘ervaring’. Het belang van het windpark Wieringermeer verdient gewoon meer. Wij wachten nu de antwoorden af, met name over de termijn van de Raad van State waarin dat dus niet meer zou passen en zullen ons dan beraden.

De **VOORZITTER**: Is de gedeputeerde klaar voor de beantwoording en heeft hij ook het antwoord wat nagezocht moest worden?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Nog niet helemaal voorzitter, en ik zou toch graag even schorsen want ik moet ook de motie goed bekijken.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we vijf minuten schorsen. Ik heropen de vergadering.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Die gaat het nog een keer als niet benoemde specialist proberen, voorzitter. Mevrouw Kocken had het over punt 55, punt 3, zoals zij zelf al noemde waarin de Raad van State zegt: "Gelet op het vorenstaande hebben PS onvoldoende gemotiveerd een doorslaggevend gewicht toegekend aan het traceringsprincipe om agrarische gronden zoveel mogelijk aan de zijkant te doorsnijden en aan de voordelen van het tracé ten westen van de Molenweg is onvoldoende gemotiveerd voorbijgegaan. Het betoog slaagt." Dat is volgens mij het punt wat u bedoelde. De vraag is dan, hebben wij opnieuw de weging gedaan? Wij hebben in de weging opnieuw gekeken naar of de combi mogelijk is en zijn tot de conclusie gekomen – nader gemotiveerd – dat wanneer je het aan de westkant doet, dat de meeste hinder oplevert. Aan de oostkant kun je aan de zijkant graven. Dus wij blijven erbij dat wanneer je aan de oostkant zit, dat het beste tracé is en dat de combinatie aan de westkant niet kan. Dat staat met zoveel uitleg vermeld in het stuk. Ik ben ook niet van plan om hier een soort deskundigendiscussie met u te gaan voeren als u daarnaar op zoek bent, want dat ben ik niet. Volgens mij moeten de stukken voor zich spreken en u aanvaardt ze en u zegt, daar staat gewoon een goed verhaal of het staat er niet.

Mevrouw **KOCKEN** (SP): Als u het zo zegt, dan zou ik zeggen, dan staat het er niet. Als u zegt de hinder aan de westkant is groter en daarom moet het aan de oostkant, dan moet u toch kunnen uitleggen welke hinder aan de ene kant ligt en welke hinder aan de andere kant en waarom u dat op deze manier weegt. U kunt toch niet gewoon zeggen, ik vind dat, dus ik doe het zo. Dat is precies waarom wij hier nu staan omdat dat niet voldoende gemotiveerd is.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik zeg niet, dat vind ik, ik zeg dat in de stukken naar mijn mening voldoende gemotiveerd staat waarom wij aan deze kant van het tracé blijven. Daar kunt u een andere mening over hebben, maar ik blijf erbij dat ik vind dat het voldoende gemotiveerd is. Dat is waar u het vandaag mee moet doen. De andere vraag over de termijn, die is 26 weken inderdaad, is ook al genoemd. Ik dreig niet met die termijn, dat is een feitelijke constatering. Die is gewoon 26 weken en dan krijgen wij een afwijking van de termijn.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan is het misschien goed als u het toelicht wat voor soort termijn het is. Het is namelijk een ordetermijn en als je daar overheen gaat, is er eigenlijk niets aan de hand, het is niet netjes, maar het is niet erg.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat is uw mening dat het niet erg is als wij er overheen gaan, maar ik vind het wel erg als wij daaroverheen gaan als het niet nodig is. Volgens mij ligt hier een duidelijk besluit met een duidelijke onderbouwing, daar bent u het niet mee eens, maar er is voldoende gemotiveerd waarom wij blijven bij de tracékeuze zoals die er ligt en waarom wij denken dat die standhoudt bij de Raad van State. Daar vindt u van dat die geen standhoudt, dat is dan uw afweging, maar ik zie geen reden om op basis daarvan het stuk terug te nemen en een ander besluit te nemen.

De **VOORZITTER**: Wij komen bij de stemming over M 51. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan komen wij bij de stemming over de voordracht. Stemverklaringen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter, wij zullen als CDA voor de voordracht stemmen. Wij hebben wel moeite met de argumentatie die eronder ligt, in elke zin van de gedeputeerde kwam naar voren 'naar mijn mening' en dat is hetzelfde als 'ik vind'. Wij zullen u dus op uw mening en uw overtuiging moeten geloven, want wij hopen zeer zeker dat er snel netuitbreiding kan zijn om die 250 MW te realiseren, want die zijn cruciaal voor onze windopgave.

De heer **KRAMER** (VVD): Voorzitter. De VVD sluit zich hier graag bij aan.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Zoals eerder in de commissie aangegeven, heeft de PVV in het verleden altijd tegen het PIP gestemd en zal vandaag dan ook geen uitzondering maken. Wij zullen het faciliteren van windparken in ons Noord-Holland namelijk nooit goedkeuren en nu dus ook niet.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PVV, PvdD, 50plus en de CU/SGP, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

18. Gewijzigd Initiatiefvoorstel "Echte groene stroom" (CU-SGP) Nummer 23

De **VOORZITTER**: Ik vraag de heer Klein naast mij plaats te nemen, maar als u behoefte heeft om het voorstel nader toe te lichten, dan kan dat ook eerst.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dat zal ik kort doen. Het is fijn om dit voorstel te mogen bespreken. Wij vinden het belangrijk dat de provincie haar inkoopkracht gebruikt om andere doelen mede te realiseren en doordat wij als provincie maar liefst 12.000 MWh stroom gebruiken, kunnen wij daadwerkelijk invloed uitoefenen op hoe de stroom gerealiseerd wordt. Met dit gewijzigde initiatiefvoorstel gaat de provincie een bijdrage leveren aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland. Ik hecht eraan te zeggen dat dit voorstel eigenlijk een hele mooie coproductie is tussen mijn partij en het college van GS die als reactie op ons eerdere

voorstel al heeft aangegeven te willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn. Daarvoor hartelijk dank.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, een beter milieu begint bij jezelf, helemaal als je niet alleen de schakelaar in handen hebt, maar ook de bron kunt zijn. Voor duurzame energie moeten wij samenwerken op Europees niveau, transport tussen landen waar het waait of de zon schijnt, maar dit schept ook een lokale verantwoordelijkheid. De energiebalans moet kloppen tussen gebruik en opwekken. Wij danken de CU/SGP voor dit initiatief om de verantwoordelijkheid te nemen en wij zullen het voorstel van harte ondersteunen.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Eigenlijk zou het een hamerstuk mogen zijn, maar dat doet geen recht aan de energie en de tijd die de initiatiefnemers hieraan hebben besteed. Wij danken de CU/SGP. Wij onderschrijven de genoemde ambities en de daaraan gekoppelde acties, wij zijn verheugd dat de provincie hiermee een bijdrage levert aan het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie en dat u ons daarbij heeft geholpen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter, ik ben blij om met een positieve noot te mogen afsluiten, want wij kunnen eigenlijk kort zijn ook al hebben wij nog wat tijd. Ik zeg, ik mag afsluiten, maar mijn collega-Statenlid, de heer Zoon, komt nog. Het CDA is positief over het initiatiefvoorstel van de CU/SGP. Het is te prijzen als Statenleden initiatiefvoorstellen indienen en dat geldt zeker voor een eenmansfractie, die met onverminderde inzet van medewerkers en vrijwilligers het initiatief neemt en in deze de provincie weet bij te sturen. Onze complimenten en waardering voor het inhoudelijke stuk dat u eerder heeft voorgelegd.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde heeft geen behoefte om nog te reageren.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik dank voor de positieve opmerkingen en waarderende woorden.

De **VOORZITTER**: Ik heb de indruk dat wij direct over kunnen gaan tot besluitvorming. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat wij de heer Klein kunnen feliciteren met dit aangenomen initiatiefvoorstel.

19. Gewijzigd Initiatiefvoorstel “Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan” (PvdD-CU-SGP) Nummer 24

De **VOORZITTER**: De heer Zoon wenst het initiatiefvoorstel toe te lichten.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter, de uitdrukking ‘wie betaalt, bepaalt’ is hier volledig van toepassing. Maken wij keuzes die de aarde vervuilen, uitputten en mensen uitbuiten of maken wij duurzamere keuzes? In de commissie M&F bleek dit besef ook aanwezig en er werd brede steun uitgesproken voor dit initiatief. Men sprak zich uit voor meer duurzame bloemen en dienstauto’s en om circulaire inkoop mee te nemen bij aanbestedingen, maar er is ook kritisch gesproken over

het niet voldoende aanwezig zijn van biologische bloemen in de markt, de minimumeis van dienstauto's en of er niet iets meer ambitie mag zijn bij de provincie. De tijd gaat snel. Zijn mijn zonnepanelen thuis nog van het type 205 piekwatt, er zijn nu 400 piekwatt aanwezig. Waren vroeger duurzame bloemen moeilijk aan te schaffen, is er tegenwoordig een certificering en zijn zij door geheel Noord-Holland te koop. Wat op het ene moment nog sciencefiction is, is een paar jaar later alweer achterhaald. Dit initiatiefvoorstel is geen sciencefiction maar haalbaar en realistisch nu, maar het blijft wel werken, vandaar de jaarlijkse rapportages en voortgang. De CU/SGP en de PvdD willen de commissie M&F maar zeker ook GS bedanken voor de opbouwende kritiek en de aanbevelingen, waardoor dit initiatief is voltooid. In de afgelopen commissiebespreking zijn met goedkeuring van de commissie nog enkele aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van de gevoerde discussie. Elke verandering vergt enig lef. Dat kun je alleen doen maar ook in samenwerking en voor dat laatste is er een Green Deal Circulaire Inkoop. Wij hebben deze uit het initiatiefvoorstel gehaald, maar ondertussen is de Green Deal verlengd, heeft het een prijs gewonnen als beste Green Deal en wordt er vanuit MVO opgeroepen om aan te sluiten. Vandaar de volgende motie.

Motie/100717
Aansluiting Green Deal Circulair Inkopen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 10 juli 2017

Constaterende dat:

- *De huidige Green Deal Circulair inkopen (GD159) is verlengd tot 1-1-2018;*
- *Er opgeroepen wordt vanuit Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen om aan te sluiten bij deze Green Deal.*

Overwegende dat:
Aansluiten bij de huidige lopende Green Deal niet automatisch betekent dat de nieuwe Green Deal getekend wordt.

Zijn van mening dat:

- *De provincie Noord-Holland streeft naar samenwerking tussen bedrijfsleven en overheid;*
- *Circulair Inkopen aansluit bij de doelstellingen die de provincie heeft.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

- *Om aansluiting te zoeken bij de huidige greendeal circulaire inkopen;*
- *Een positieve insteek te hebben bij het ondertekenen van de toekomstige Green Deal Circulaire Inkopen;*
- *De Statencommissie voor 1 maart 2018 te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de aankomende Green Deal Circulair Inkopen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, CU/SGP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Wij hebben een paar maanden geleden die figuur ook een keer gehad, dat er een motie ingediend wordt bij een eigen initiatiefvoorstel. Ik wil eigenlijk met de Staten de afspraak maken dat wij dat niet doen. Dat is echt een merkwaardige gang van zaken, maar hij is ingediend en maakt deel uit van de beraadslagingen, maar dat is ordetechnisch toch een hele gekke.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Ook hierbij dank aan de PvdD en CU/SGP voor het initiatiefvoorstel, ook voor hun geduld en flexibiliteit om het zo aan te passen dat wij daarover hopelijk positief kunnen besluiten vandaag, in ieder geval wel als het aan de PvdA ligt. Het is fijn dat met dit initiatiefvoorstel de wereld en in dit geval dichtbij ons, deze wereld weer een stukje mooier, beter en vooral ook duurzamer wordt. Wat u beweegt om een motie in te dienen over de Green Deal is mij niet helemaal duidelijk. U heeft net uitgelegd dat de omstandigheden iets gewijzigd zijn, maar niettemin dat punt is er juist uitgehaald omdat wij daar geen overeenstemming over konden bereiken. Wij zullen dat dan ook niet steunen. Wij zijn tevreden over het antwoord dat de gedeputeerde in de eerdere commissievergadering heeft gegeven, waarbij ik wel wil opmerken dat wij het tekenen van een nieuwe Green Deal in principe zeker wenselijk vinden maar dat wij dan wel eerst de inhoud ervan moeten kennen.

De **VOORZITTER**: Ik heb mevrouw Kocken nog op het lijstje staan, maar de spreektijd is op.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Zoals terecht gememoreerd, hebben wij hier in de commissie ook al over gesproken. Ik heb gezegd dat wij niet op voorhand gaan zeggen dat wij gaan tekenen, maar dat de positieve insteek er is om er op die manier naar te kijken, maar dat wij hem wel eerst moeten kennen. Daar is niks aan veranderd. Dat u vraagt om de Statencommissie voor 1 maart 2018 te informeren, dat gaan wij zeker doen, want mijn verwachting is dat er eerder duidelijkheid is over of er een nieuwe Green Deal komt, ja of nee. Dus die twee doen wij al. Ik heb al eerder gezegd, dan gaan wij in afwachting daarvan geen aansluiting zoeken bij de huidige Green Deal, dan wachten wij eerst die ontwikkelingen af.

De **VOORZITTER**: Geeft dat de heer Zoon allemaal aanleiding om te reageren?

De heer **ZOON** (PvdD): Ik kijk even naar mijn mede-indiener. Wat mij betreft kan hij afgevoerd worden. Ja, wij nemen de handschoen gewillig op.

De **VOORZITTER**: De motie is ingetrokken en is aan de orde de stemming over het initiatiefvoorstel. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden daarvoor, zodat het initiatiefvoorstel is aanvaard en ik ook de heer Zoon van harte geluk kan wensen met dit prijzenswaardige initiatief.

20. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Hier is geen belangstelling voor gebleken, dus resteert de stemming over vier moties Vreemd. De eerste motie is motie 26, het stimuleren van het verduurzamen van de woningvoorraad in de sociale sector. Volgens mij is het aan gedeputeerde Geldhof om daar commentaar op te geven.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Het kwam ook al even aan de orde bij de Kaderbrief en de reactie op deze motie is vergelijkbaar. Wij constateren natuurlijk ook dat de verduurzaming van de sociale woningvoorraad achterblijft op de particuliere woningvoorraad. Helaas blijkt ook dat de particuliere woningvoorraad minder snel verduurzaamt dan gewenst. Wij hebben in ieder geval de wil om te investeren in de bestaande woningvoorraad en het beleid wordt momenteel uitgewerkt. De inzet van het beleid is zowel de verduurzaming van corporatie- als koopwoningen te versnellen en bij de uitwerking samen te werken met alle relevante partners. Het voornemen van GS is om dat uitgewerkt voorstel aan u voor te leggen aan het einde van dit jaar. De motie is derhalve overbodig. Wij zijn reeds voornemens om eind dit jaar een beleidsvoorstel aan u voor te leggen en daarbij zullen wij de gemeenten, de woningbouwcorporaties en iedereen betrekken. De bijeenkomst waar u naar verwijst, heeft al plaatsgevonden, de conferentie Wonen en Energietransitie op 20 april jl.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over M 26. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij stemmen in met wat de gedeputeerde heeft toegezegd, dus wij houden hem even aan tot het eind van het jaar en totdat zij met een voorstel komt.

De **VOORZITTER**: M 26 is aangehouden, dus daar hoeft niet meer over gestemd te worden. Dan M 27, het stimuleren van de bouw van tijdelijke behuizing.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Ook voor deze motie geldt dat de omvang van de sociale huurvoorraad een belangrijk thema is in de RAP's. In de RAP's formuleren regio's daar beleid op en ze moeten ervoor zorgen dat de voorraad en de doelgroepen goed met elkaar verbonden worden. De uitvoering is aan de gemeenten en de gemeenten en corporaties kunnen prestatieafspraken maken om deze doelgroepen te bedienen. Daarom is deze motie in feite overbodig.

De **VOORZITTER**: Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, ONH, CU/SGP, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan M 28, doelmatigheid van bushaltes.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik ontraad deze motie, omdat die nog steeds uitgaat van het conceptvervoerplan. Inmiddels is het definitieve vervoerplan gereed, er vervallen minder haltes dan eerder was voorzien. Haltes in Aerdenhout en Heemskerk vervallen omdat er amper gebruik van wordt gemaakt en er vervallen drie haltes in Haarlem om de doorstroming van de stroomlijnen 73 en 80 te verbeteren, daar zijn die stroomlijnen voor bedoeld en ook hier is het gebruik beperkt. Er wordt voldaan aan het programma van eisen zoals wij dat hebben vastgesteld

na overleg met u en de gemeente en Rocov hebben inmiddels ook geadviseerd en naar aanleiding daarvan zijn de tabellen nog enigszins aangepast. Al met al is ons oordeel dat wij daar zorgvuldig in geopereerd hebben en evenals in de commissie was er ook geen meerderheid voor te vinden en ik ontraad de Staten deze motie.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. In ieder geval kan tijdsbesparing wat ons betreft zeker geen reden zijn om bushaltes op te heffen. Volgens mij zijn bussen juist in het leven geroepen om bij haltes te stoppen. Dat kost nu eenmaal wat tijd en daarom vinden wij het een sympathieke motie en die steunen wij.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PVV, PvdD, 50plus en ONH, de overige leden tegen zodat de motie is verworpen. M 29. Behoefte aan stemverklaringen? Herindeling Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Het college ontraadt deze motie omdat deze te laat is. De stukken hadden voor 1 juli bij de minister op tafel moeten liggen en ik neem aan dat als u het hebt over de brief, dat dat gaat over de brief die wij bij de stukken hebben gestuurd, dus dat kan niet meer. Ten tweede ook vanwege de inhoud, want de minister kan in de stukken lezen dat die vraag over de peiling is gesteld en ook dat PS hebben besloten daar niet op in te gaan en om welke reden. Het is dan verder aan de minister om daarin nog een weging te maken, maar niet meer aan GS.

De **VOORZITTER**: Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, 50plus, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Ten slotte M 30, tegemoetkoming preventie wildschade.

Gedeputeerde **BOND**: Een interessante motie, omdat wij die discussie al meerdere keren hebben gevoerd als het gaat om het voorkomen is beter dan genezen. Nu is het zo dat preventieve maatregelen een voorwaarde zijn voor het Faunafonds om uit te keren, ja of nee, dus het advies is om deze motie over te nemen. Ik ga dit doen in IPO-verband, samen met mijn collega, de heer Tekin, met een kanttekening. De motie suggereert dat er al een onderzoek loopt, maar dat gaat om het voorstel om een onderzoek te vragen aan de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade en dat gaan wij dus doen en wij zullen er ook voor pleiten om daar vaart achter te zetten en daar de andere provincies in mee te krijgen, in dit verzoek.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): In de constateringen staat: “Op dit moment is er geen Faunabeheerplan’. Klopt dat?

Gedeputeerde **BOND**: Dat klopt. Dan hebben wij het over het Faunabeheerplan Algemene Soorten, dat weet u, u stelt een vraag waar u eigenlijk het antwoord op weet.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik weet het antwoord en u geeft het verkeerde.

De **VOORZITTER**: Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, PvdD, de overige leden voor zodat de motie is aanvaard.

21. Sluiting

De **VOORZITTER**: Dat is een positieve afsluiting van deze Statenvergadering die nog geen half uur te lang heeft geduurd met schorsingen. Ik hoorde al in de wandelgangen dat er geruchten waren en dat er weddenschappen afgesloten waren of wij na de barbecue door zouden moeten gaan maar dat is gelukkig niet nodig. Wij zien elkaar op 2 oktober terug. Ik nodig u allen uit voor de jaarlijkse barbecue in de tuin en ik wens u allen een fijn en veilig zomerreces toe. De vergadering is gesloten om 19.29 uur.

***

***

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

De leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Provinciale Staten
Uw contactpersoon
M.C.F.R. Frijns
AD/STG

Doorkiesnummer (023) 514 3503
frijnsm@noord-holland.nl

Betreft: uitnodiging Statenvergadering 10 juli 2017

Datum: 29 juni 2017

Kenmerk: 823951/966296

Uw kenmerk

Geachte dames en heren,

Hierbij nodig ik u uit tot het bijwonen van de vergadering van Provinciale Staten die zal plaatsvinden op **maandag 10 juli** aanstaande. De Statenvergadering begint om **10.00 uur**.

Een lunch wordt u aangeboden in het nieuwe gebouw, zaal 003. Na afloop van de vergadering bent u uitgenodigd voor een barbecue in de tuin van het Paviljoen. De agenda met de betreffende stukken treft u hierbij aan.

Het Presidium verwacht vanwege pauzes en mogelijke schorsingen de vergadering om 19.00 uur te kunnen afronden.

Hoogachtend,

J.W. Remkes
voorzitter Provinciale Staten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Agenda PS

Datum vergadering	:	*10 juli 2017*
Vergaderlocatie	:	***Statenzaal, Dreef 3, 2012 MD Haarlem***
Aanvangstijd	:	***10:00 uur***
Voorzitter	:	*dhr. J.W. Remkes*
Griffier	:	*Mw. K. Bolt*
Telefoonnummer/e-mail	:	*(023)5144755 boltk@noord-holland.nl*

1. Opening en mededelingen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
2a. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid VVD.
2b. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid SP.
2c. Installatie en beëdiging duo-commissielid PvdD.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
3b. Lijst geheimhouding PS.

4. Vaststelling notulen en geheime notulen van 29 mei 2017.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

7. Voortgangslijst van moties.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk (indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het stuk als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd): Zienswijze op de financiële stukken van de Noord-Hollandse omgevingsdiensten;
8a. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 Omgevingsdienst IJmond.
Voordracht 34
Advies NLM
8b. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
Voordracht 35
Advies NLM
8c. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord.
Voordracht 36
Advies NLM
8d. Zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek.
Voordracht 37
Advies NLM
8e. Tussentijdse kredietaanvragen projecten uit het PMO 2017-2021.
Voordracht 39
Advies M&F

8f. Concept-begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018.
Voordracht 43
Advies M&F

8g. Benoeming plv. bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.
Voordracht 44
Advies

8h. Wijzigen Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van PS en Statencommissies Noord-Holland 2015.
Voordracht 42

8i. Aanwijzen lid Coördinatie Overleg Europa.
Voordracht 38

8j. Vergaderschema PS en Statencommissies 2018.
Voordracht 41

9. Jaarstukken 2016.
Voordracht 40
Verslagen commissies

10. Kaderbrief 2018.
Voordracht 45
Verslagen commissies

11. Tweede actualisatie PMI.
Voordracht 46
Advies M&F

12. Ontwikkelingsperspectief circulaire economie.
Voordracht 47
Advies EEB

13. Financiële stukken recreatieschappen;
a. Recreatieschap Spaarnwoude
b. Recreatieschap Twiske Waterland
c. Recreatieschap Groengebied Amstelland
d. Recreatieschap Alkmaarder-en Uitgeestermeer
e. Plassenschap Loosdrecht
Voordracht 48
Advies EEB

14. Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer “Natuurlijk bevoegd”.
Voordracht 49
Advies NLM

15. Verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder.
Voordracht 50
Advies RWW

16. Verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum (Tata).
Voordracht 51
Advies RWW

17. Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland.
Voordracht 52
Advies RWW

18. Gewijzigd Initiatiefvoorstel “echte groene stroom” (CU-SGP)
Nummer 23 (EEB)

19. Gewijzigd Initiatiefvoorstel “maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan” (PvdD-CU-SGP)
    Nummer 24 (EEB)

20. Vragenuur. (Het lid van Provinciale Staten dat tijdens dit vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter met een afschrift aan de statengriffier.)

21. Sluiting.

Spreektijdverdeling
De richttijd voor de afsluitende barbecue is rond 19.00 uur.

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling te baseren op 8 uur vergaderen.
De vergadering van 10 juli zal aanvangen om 10.00 uur.

VVD	43 min.
D66	40 min.
PvdA	30 min.
PVV	27 min.
SP	27 min.
CDA	24 min.
GroenLinks	21 min.
Partij voor de Dieren	18 min.
50PLUS	11 min.
ChristenUnie-SGP	11 min.
ONH	11 min.
Totaal PS	*263 min.*
Spreektijd GS	Ca. 105 min.
Technische tijd	Ca. 112 min.
Totaal	**480 min.**

Lijst geheime stukken PS 10 juli 2017 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

(bijgewerkt t/m PS vergadering van 29-05-2017)

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017.	16-05-2017	29-05-2017	Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden.		
2017-05	De bedragen en data vermeld in de Vaststellingsovereenkomst met Heijmans over de N23, alsmede bijlagen 1 en 3.	18-04-2017	29-05-2017	- Geheimhouding van bijlage 1 duurt voort totdat de stakeholders in dit project hierover zijn geïnformeerd. - Geheimhouding van bijage 3, data en bedragen VOK dient voort totdat de werkzaamheden zijn afgerond.		
2017-04	Besluit en onderliggende stukken m.b.t. benoeming voorzitter Commissie Regionaal Overleg Vliegveld Hilversum (behandeling in PS 29-05-2017).	11-04-2017	29-05-2017	De door GS opgelegde (voorlopige) geheimhouding vervalt zodra positief is besloten in PS over voordracht/besluit.	Besluit is aangenomen in PS van 29-05-2017, geheimhouding van voordracht en besluit is weer opgeheven.	29-05-2017
2017-03	Contractstukken N23 Westfrisiaweg; basisovereenkomst en deelopdracht uitvoering.	07-02-2017	10-04-2017	Geheimhouding totdat het geschil ofwel door de arbitrage ofwel door de onderhandelingen is opgelost (brief GS 913673/913980).		
2017-02	Memorandum of Understanding (MoU) met Heijmans inzake de N23 Westfrisiaweg	14-02-2017	13-03-2017	Geheimhouding duurt voort totdat er een besluit is genomen over deze overeenkomst (zie brief GS 918886/918990).		
2016-02	Voordracht 18, brief GS, advies cie M&F inzake SHIP (Sluis en Haven Informatiepunt) te IJmuiden (762435-762445)	23-02-2016	04-04-2016	Het is noodzakelijk dat de geheimhouding voortduurt tot de opening van het gebouw.		
2016-01	Voordracht 09-2016 en verslag vertrouwenscommissie inzake aanbeveling herbenoeming CdK.	n.v.t.	PS hebben op 07-03-2016 met geheim-houding ingestemd	O.b.v. artikel 61C van de Provinciewet en de verordening op de vertrouwenscommissie inzake herbenoeming CdK zijn de stukken geheim.		Geheimhouding gedurende 75 jaar

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
				De stukken zijn overgebracht naar het provinciaal archief en blijven gedurende 75 jaar geheim op basis van art 15 van de Archiefwet 1995 en op grond van de in lid 1, sub a en c van dat artikel genoemde gronden.		
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248)	29-09-2015	09-11-2015	Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.		
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397)	15-09-2015	28-09-2015	Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Onderhande-lingen met private partijen zullen nog gestart moeten worden. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.		
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON, (verseonnr. 375176/537299).	03-02-2015	02-03-2015	De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij		

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583),	25-11-2014	02-02-2015	De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden		
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	Bescherming in de persoonlijke levenssfeer		
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	Geheimhouding opgelegd voor de duur van 5 jaren.		
2014-03	Deel van de bijlagen bij brief GS (310671/371873) inzake “Fast Flying Ferry-toezending beslissingen”	17-06-2014	*Bekrachtiging PS niet van toepassing in onderhavig geval, wel opnemen op lijst.*			
2014-02	Het onderzoeksrapport “notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry” kenmerk 311187/312241.	28-01-2014	03-02-2014	Geheimhouding opgelegd voor de duur van 5 jaren.		
2012-21	De geheime bijlage bij de kwartaal-rapportage Masterplan N201+ 3e kwartaal 2012 (103289/103409).	13-11-2012	17-12-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-20	De juridische bijlage 2 van 10-12-2012 bij nota GS en de brief van Pels Rijcken van 10-12-2012, met als onderwerp Second Opinion juridische analyse Vos & Vennoten (18404/123180).	11-12-2012	17-12-2012	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2012-19	De brief van Pels Rijcken van 22-11-2012, met als onderwerp onderzoek risicoanalyse (81404/111663).	27-11-2012	17-12-2012	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-18	De kostenraming behorende bij het Projectplan Den Helder (87249). *(Voordracht 96.2012 over het onderwerp Programma Ruimtelijke Kwaliteit Den Helder is behandeld in PS 12-11-2012).*	02-10-2012	12-11-2012	Aanbestedingsprocedure, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-17	De bijlage van de halfjaar-rapportage eerste helft 2012 HOV Velsen (81295/81298).	18-09-2012	12-11-2012	Informatie over financiële randvoorwaarden en projectrisico's, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-16	Geheime bijlage bij de kwartaal-rapportage Masterplan N201, 2e kwartaal 2012 (2005-9747).	08-03-2005	24-09-2012	Concurrentiegevoelige informatie, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-15	De bijlagen 1, 2 en 3 bij de Risico-analyse Wind op Land (81404-83688).	04-09-2012	24-09-2012	Informatie over projectrisico's, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012.	12-06-2012	25-06-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-11	De bijlage bij kwartaalrapportage Masterplan N201+ 1e kwartaal 2012 (2012-27348).	05-06-2012	25-06-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	04-04-2012	07-05-2012	*(motivatie GS volgt in lijstronde juni 2014)*		
2012-6	Een bijlage bij halfjaarrapportage tweede deel 2011 HOV Velsen (2012-9808).	06-03-2012	07-05-2012	Informatie over financiële randvoorwaarden en projectrisico's, concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2012-5	De bijlage bij de kwartaal-rapportage Masterplan N201+ 4e kwartaal 2011 (2012-8865).	24-02-2012	07-05-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-4	Geheimhouding opgelegd t.a.v. 2 bijlagen: • bijlage "lijst van projecten met initiatiefnemers/uitvoerders, geraamde kosten per project" • bijlage "vervaldata betaling bijdragen van de samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijke kwaliteit zwakke schakels".	31-01-2012	05-03-2012	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-3	De overeenkomst tot regeling van de voorbereiding en realisatie van een nieuwe brug over de Vecht nabij Muiden met aansluitende wegvakken ten behoeve van het lokale verkeer (2011-37898)	06-12-2011	05-03-2012	Financiële en economische belangen provincie (aanbestedingsprocedures)	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-1	De bijlage bij de kwartaalrapportage Masterplan N201+ 3e kwartaal 2011 (2011-61162).	16-12-2011	06-02-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2011-10	Kwartaalrapportage van het 2e kwartaal van 2011 van het Masterplan N201 (2011/45779).	14-09-2011	07-11-2011	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2011-7	Halfjaarrapportage HOV, 1e halfjaar 2011, vertrouwelijke bijlage, project HOV-Velsen, PNH dossiernr. 62338 (registratienr. 2011-38949.	23-08-2011	26-09-2011	Informatie over financiële randvoorwaarden en projectrisico's	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2011-4	Kwartaalrapportage N201+ (4e kwartaal 2010, verzonden aan cie-leden M&B d.d. 24-05-2011)	08-04-2011	27-06-2011			

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	31-05-2011	27-06-2011			
2010-11	Kwartaalrapportage N201+ (2e kwartaal 2010, kenmerk GS 2005-9747)	08-03-2005	27-09-2010	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht “behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage”.	25-05-2010	27-09-2010	Economische en financiële belangen provincie, aanbestedingen	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-7	Bijlagen A en B bij voordracht 40-2010 keuze tracé Boerenlandvariant.	08-06-2010	21-06-2010	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	16-03-2010	12-04-2010	Bescherming persoonlijke levenssfeer betrokkenen	Voor 12-04-2014 opnieuw bezien.	
2010-2	Het bemiddelingsrapport en de verslaglegging van de vervolg-gesprekken inzake KNSF-terrein te Muiden.	19-01-2010	08-02-2010	Economische en financiële belangen betrokken overheden	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-1	Een concept tekst van de P14 (kenmerk: 2010-5500) m.b.t. takendiscussie provincies.	26-01-2010	08-02-2010	Besluitvorming nog niet afgerond	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-14	3e kwartaalrapportage 2009 van project N201 (kenmerk GS 2005-9747)	08-03-2005	07-12-2009	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellings-overeenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	24-11-2009	07-12-2009	Concurrentiegevoelige informatie, economische en financiële belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2009-10	Businesscase SADC	22-09-2009	28-09-2009	Bedrijfsgevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-8	Kwartaalrapportage N201, 2e kwartaal 2009 (kenmerk GS 2005-9747)	08-03-2005	28-09-2009	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179)	18-8-2009	28-09-2009	Bescherming persoonlijke levenssfeer	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-6	Mondelinge toelichting/presentatie aan PS-leden op 06-07-2009 inzake claim op Landsbanki	(datum nog door GS aan te geven)	06-07-2009			
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	14-04-2009	15-06-2009	Bescherming persoonlijke levenssfeer	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoeks-commissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking.	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	Bescherming persoonlijke levenssfeer	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
	(beheerder dossier: statengriffie)					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund.	03-02-2009	16-03-2009	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland	Door GS aan te geven	22-09-2008	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2008-1	Verslag van de vertrouwenscommissie inzake herbenoeming CdK (voordracht 12-2008).	n.v.t.	PS hebben op 11-02-2008 met geheim-houding ingestemd.	De stukken zijn overgebracht naar het provinciaal archief en blijven gedurende 75 jaar geheim op basis van art 15 van de Archiefwet 1995 en op grond van de in lid 1, sub a en c van dat artikel genoemde gronden. Daarnaast zijn de stukken ook geheim op basis van artikel 61C van de Provinciewet.		Geheimhouding gedurende 75 jaar

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Daum	:	29 mei 2017
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4474 frijnsm@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), Dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), dhr. M. Deen (PVV), mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), mw. J.G. Haagsma (CDA), dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), mw. F.M. Lagerveld (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), de heer N. Papineau Salm (PvdA), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben (D66), dhr. A.E. Tijssens (D66), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wiesehahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: mw. E.A.S. Rommel (VVD), dhr. R. Sint (SP)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededeling	03
2.	Vaststelling agenda, vaststellen van primus bij hoofdelijke stemming en regeling van werkzaamheden	03
2.a.	Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid PVV	12
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	13
3.b.	Lijst geheimhouding PS	13
4.	Vaststelling notulen van de openbare vergadering van 10 april 2017	14
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda	14
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	14
7.	Voortgangslijst van moties	14
8.	Hamerstukken	15
8.a.	Statenvoordracht 28 Vaststellen definitief Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Brug Ouderkerk	15
8.b.	Statenvoordracht 27 Kredietverhoging Leeghwaterbruggen	18

	8.c.	Statenvoordracht 30 Conceptbegroting 2018, Ontwerp Uitvoeringskader 2017-2026 en jaarstukken 2016 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds	18
	8.d.	Statenvoordracht 25 Financiering aanleg ecologische oevers	18
	9.	Statenvoordracht 29 CO2 Monitoring	18
	10.	Statenvoordracht 32 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Waardpolder	27
	11.	Statenvoordracht 31 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Westeinde	30
	12.	Vragenuur	36
	13.	Statenvoordracht 26 Benoeming voorzitter Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum	50
	14.	Sluiting	51

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. Ik meld er verder nog bij dat er zo hier en daar zo af en toe – dat gaat over de commissievergaderingen maar dat gaat ook wel over de Statenvergadering – dat klachten te beluisteren zijn dat niet iedereen via de mobiele sociale media op ieder moment van de vergadering bezig is met onderwerpen die betrekking hebben op de vergadering en het verzoek is om uit het oogpunt van – en dat geldt voor de commissievergaderingen maar ook voor de Statenvergaderingen –respect naar het publiek maar ook vanuit het onderlinge respect, dat zoveel mogelijk te beperken. Een andere mededeling is uit een oogpunt van zichtbaarheid van de Staten dat de griffie op de website vanaf heden de uitkomsten van uw beraadslagingen zal publiceren, rekening houdend met de inbreng van de verschillende fracties. Ik deel u mede dat bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Rommel (VVD) en de heer Sint (SP). Vandaag start ook een pilot betreffende het digitaal publiceren van de moties en amendementen gedurende de vergadering. Dat houdt in dat u uw iPad of tablet regelmatig dient te verversen. De handleiding daarvoor treft u aan op de Statenbankjes. Deze vergadering draaien wij nog dubbel en zal er ook nog een kopie rondgedeeld worden. De heer Van Straaten (VVD) komt iets later.

2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling agenda

De **VOORZITTER:** Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 2, de heer Van Hooff (PVV). Dan de vaststelling van de agenda. Punt 8.a. is geen hamerstuk meer, hier is vanochtend in het presidium over gesproken. De fractie van de PPV, de heer Deen, zal zijn maidenspeech houden maar de bijzondere omstandigheid is ook dat hij wederom volgens de regels geïnstalleerd moet worden. Ik wil hem bij het indienen van een motie Vreemd graag in de gelegenheid stellen om zijn maidenspeech te houden. De motie Vreemd gaat over het geheim verklaren van documenten. De heer Kaptheijns (PVV) heeft aangekondigd een motie Vreemd te willen indienen over de inventarisatie van incidenten asielzoekers. De fractie SP heeft aangekondigd een motie Vreemd over een stimuleringsfonds lokale en regionale journalistiek te willen indienen. Er komt een motie Vreemd van GL over weidevogels en een motie van GL, CU/SGP en de PvdD over de Hemwegcentrale. Daar zijn overigens ook mondelinge vragen over gesteld. Ik stel de heer Deen in de gelegenheid om zijn motie Vreemd in te dienen.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. Geheimhouding van provinciale stukken is en blijft een hot issue in de provincie. Dat bleek onlangs weer bij de geheimhouding rond het hoofdpijndossier N23. Aangaande dit dossier maakte de PVV ook een duidelijk statement om de commissie te verlaten, dit omdat de PVV vindt dat erop te veel dossiers te gemakkelijk het stempel geheimhouding wordt geplakt. Nederland is een democratie, schreef de Randstedelijke Rekenkamer in haar

rapport ‘Openbaar tenzij’ van 2 juni 2014. Daarin onderzocht zij of de vier provincies de regels omtrent geheimhouding volgen. Daarom mag eenieder weten hoe de overheid dus ook de provincie haar werk doet, maar is dat ook zo? De uitkomsten van het onderzoek uit 2014 zijn gebruikt om PS en GS handvatten te bieden voor het verbeteren van de procedures rondom geheimhouding. De conclusies en aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer verdienen het inmiddels weer om extra onder de aandacht van PS en GS te brengen. Wat de Randstedelijke Rekenkamer destijds niet heeft onderzocht, is of de geheimhouding al dan niet terecht is opgelegd. Weliswaar is de Randstedelijke Rekenkamer in het rapport over geheimhouding uit 2014 positief over Noord-Holland, maar toch mag Noord-Holland met 175 geheime stukken in de laatste drie jaar zichzelf de vraag stellen of dat niet wat minder kan. Dit bleek onlangs uit een onderzoek van Noord-Holland Nieuws dat daarvoor aan alle 48 gemeenten in Noord-Holland en de provincie een Wob-verzoek had ingediend. Zeker 1.652 documenten bleken geheim verklaard, waarbij de provincie Noord-Holland de derde plaats in deze ranking bezet. Uit opgevraagde stukken blijkt dat het regelmatig gaat om grote bouwprojecten waarvan de Noord-Hollanders juist veel willen weten. Ook documenten over onderhandelingen met bedrijven, over de opvang van vluchtelingen en documenten van juridische aard worden regelmatig uit de openbaarheid gehouden. Soms is er een hele goede verklaring, maar vaak is er alle reden om vraagtekens te zetten bij de motieven voor geheimhouding. Moeten wij als PS willen dat Noord-Holland in de top-3 staat van Noord-Hollandse overheden die van 2014 tot en met 2016, dus van na het Rekenkameronderzoek, het veel te gortig hebben gemaakt met het opleggen van geheimhouding? Wij vinden van niet, want wat blijkt? Vergeleken met het door de Rekenkamer onderzochte tijdvak, te weten de vorige Statenperiode tot en met oktober 2013, is Noord-Holland daarna met het opleggen van geheimhouding kennelijk op hol geslagen. Slechts 27 keer oplegging van geheimhouding in de onderzochte vorige Statenperiode tegen 175 keer in de laatste drie jaar. Deze ontwikkeling van geheimhouding kan niet alleen minder, maar moet gewoon minder. Uiteraard gaat het de PVV niet zozeer om een oordeel te vellen over het instrument van geheimhouding in het algemeen. Wij zijn niet blind voor de realiteit dat het in sommige gevallen schadelijk kan zijn voor personen, bedrijven of het maatschappelijk belang als stukken openbaar zouden worden. Het gaat er ons om dat de afweging om stukken geheim te verklaren, meer zorgvuldig wordt gemaakt en dat bepaalde belangen niet zo snel worden geschaad indien stukken gewoon openbaar zouden worden besproken. Op dit moment kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat veel dossiers geheim worden verklaard zonder dat daar direct daadwerkelijke schade uit zou kunnen voortvloeien. Ook vindt de PVV dat het vaak niet nodig is om gehele dossiers geheim te verklaren. Een klein gedeelte met bepaalde gevoelige informatie verwijderen of onzichtbaar maken lijkt dan genoeg te kunnen zijn. Op die manier kunnen wij de burger en andere belanghebbenden toch inzicht geven in een bepaalde bestuurlijke discussie, want een hogere transparantie van het openbaar bestuur is voor ons, de PVV, de Noord-Hollanders en PS van het grootste belang. Soms kan de PVV zich helaas ook niet aan de indruk onttrekken dat het opleggen van geheimhouding onderhand een middel aan het worden is om de oppositie de mond te snoeren en om bepaalde misstanden uit de openbaarheid te houden. Wat de PVV betreft maken GS en PS er nu dan ook serieus werk van om het opleggen van geheimhouding daadwerkelijk substantieel te verminderen. Hier vaart onze democratie wel bij. Daarom een motie Vreemd aan de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 17/290517
Oplegging geheimhouding

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

- *Uit onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer uit 2014 naar voren komt dat in de vorige Statenperiode (tot oktober 2013) de provincie Noord-Holland 27 documenten geheim heeft verklaard;*
- *Uit onderzoek van NH Nieuws naar het geheim verklaren van documenten door de 48 Noord-Hollandse gemeenten en de provincie Noord-Holland van 2014 tot en met 2016 blijkt dat laatstgenoemde in deze periode maar liefst 175 documenten geheim heeft verklaard;*
- *De Noord-Hollandse overheid daarmee de twijfelachtige eer heeft derde te staan in de lijst met alleen nog twee lokale overheden boven zich die nog meer documenten geheim hebben verklaard;*
- *Volgens NH Nieuws regelmatig vraagtekens kunnen worden gezet bij de motieven voor geheimhouding.*

Overwegende dat:

- *Het in sommige gevallen noodzakelijk is om tot geheimhouding van documenten over te gaan, aangezien er anders schadelijke gevolgen kunnen zijn voor personen, bedrijven of het maatschappelijk belang;*
- *Het voor het vertrouwen van de Noord-Hollandse burgers in de provinciale politiek van groot belang is dat zo min mogelijk documenten geheim worden verklaard en in gevallen dat er wel voor geheimhouding wordt gekozen, een deugdelijke onderbouwing wordt gegeven.*

Roepen het college op om:

- *In samenwerking met PS te komen tot een werkwijze waarbij altijd bij het opleggen van geheimhouding een deugdelijke onderbouwing wordt gegeven;*
- *In samenwerking met PS te streven naar zo min mogelijk geheim verklaren van documenten;*
- *Waar mogelijk alleen gedeelten van documenten met specifiek gevoelige informatie te verwijderen of onzichtbaar te maken en niet hele documenten geheim te verklaren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

De **VOORZITTER**: U baseert zich kennelijk op een onderzoek van RTV N-H. Ik ken dat onderzoek niet. Zou u dat onderzoek kunnen overhandigen?

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dat zal ik doen.

De **VOORZITTER**: Dan feliciteer ik u met uw maidenspeech. De motie zal aan het einde van onze vergadering in stemming komen.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter, naar aanleiding van een artikel van 29 april 2017 waarin de Telegraaf berichtte dat de Nationale Politie criminaliteitscijfers van asielzoekers onder de pet wilde houden en naar aanleiding van dat het COA maar liefst 1.666 incidenten heeft geregistreerd in Noord-Holland waar asielzoekers direct of indirect bij betrokken zijn, deze motie Vreemd.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 18/290517
Inventarisatie Incidenten asielzoekers

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

- *Het COA over heel 2016 maar liefst 1.666 incidenten heeft geregistreerd in Noord-Holland, waarbij asielzoekers direct of indirect betrokken zijn, variërend van fysieke agressie en geweld tegen personen tot het niet naleven van huisregels;*
- *De Telegraaf op 29 april 2017 onder andere berichtte dat de Nationale Politie criminaliteitscijfers van asielzoekers onder de pet wilde houden.*

Overwegende dat:

- *Er sprake is van een structureel probleem met asielzoekers die misdrijven plegen tegen personen en/of overlast veroorzaken;*
- *Orde en veiligheid een collectief goed is dat gemeenten en politie/justitie ontstijgt;*
- *De provincie Noord-Holland een belangrijke bijdrage kan leveren bij de transparantie van gegevens over misstanden met asielzoekers en het waarborgen van de orde en veiligheid binnen de provincie Noord-Holland.*

Roepen het college op om:
Zo snel mogelijk een inventarisatie (plus specificatie) te maken van het aantal incidenten met asielzoekers in 2016 in samenspraak met justitie en gemeenten en hierover te berichten aan P5 voor het aankomende zomerreces

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

De **VOORZITTER**: De motie zal aan het einde van onze vergadering in stemming komen.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. Als u iets leuks wilt lezen, dan moet u dit boek aanschaffen. Daarin staan 50 smeuïge verhalen van verslaggevers en ex-verslaggevers van De Gooi en Eemlander, een van de regionale dagbladen in onze provincie, en daarin lees je tussen de regels door nog weer een keer over het belang van een vrije en onafhankelijke regionale pers. Dat belang hoef ik hier verder niet uit te leggen. Ik heb daar in januari schriftelijke vragen over gesteld en GS hebben in antwoord op die vragen meerdere malen het belang van een vrije onafhankelijke pers onderschreven. Het gaat niet al te best met de regionale media, overigens vooral door teruggang van de advertenties, ook helaas van de provincie – hoewel daar inmiddels een kentering in opgetreden is wat ik heel goed vind – maar het bereik van bijvoorbeeld de NHD-uitgave in Noord-Holland die nog niet eens in Amsterdam verschijnt, is een half miljoen mensen. Een half miljoen mensen ziet dagelijks alleen al die regionale kranten. De gemeente Leiden heeft aan de Leerstoelgroep Journalistiek en Media van de Universiteit van Leiden gevraagd om onderzoek te doen naar het opzetten van een stimuleringsfonds voor onderzoeksjournalistiek, dus gericht op concrete projecten. In Denemarken bestaat het Deense model, lokale en regionale overheden hebben daar een fonds waar personderzoek uit gefinancierd wordt. Burgemeester Wienen van Haarlem heeft zich inmiddels aangesloten om uit te zoeken wat daar de mogelijkheden van zijn. Ik zou het heel fijn vinden als onze commissaris in zijn rol als portefeuillehouder Communicatie zich bij dat initiatief wil aansluiten, in de zin van kijken wat het onderzoek inhoudt en wat eventueel de mogelijkheden zijn. Daarvoor dien ik een motie Vreemd in.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 19/290517
Stimuleringsfonds lokale en regionale journalistiek

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Overwegende dat:

- *In opdracht van de gemeente Leiden de Leerstoelgroep Journalistiek en Media van de Universiteit Leiden een onderzoek heeft gedaan naar het opzetten van een stimuleringsfonds voor lokale en regionale journalistiek;*
- *De onderzoekers op basis van hun onderzoek aan de raad van Leiden hebben voorgesteld een dergelijk stimuleringsfonds op te richten;*
- *De portefeuillehouder Media en Communicatie van het college van Burgemeester en Wethouders van Leiden, de heer Strijk (D66), het onderzoeksresultaat als volgt heeft toegelicht: "Het college en de gemeenteraad maken zich zorgen over het voortbestaan van een pluriform lokaal medialandschap en het effect daarop in de werking van de lokale democratie. Hoe beter inwoners, ondernemers en instellingen geïnformeerd zijn over wat er lokaal speelt, hoe meer zij ook zullen participeren en zullen inzetten voor de stad. Wij maken ons zorgen of de lokale media met het huidige verdienmodel deze taak de komende jaren kunnen blijven houden. Daarom heeft de gemeenteraad het college gevraagd onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden voor het opzetten van een stimuleringsfonds voor de lokale journalistiek";*

- *Burgemeester en Wethouders van Leiden thans de verdere uitwerking van het voorstel onderzoeken;*
- *De burgemeester van Haarlem, de heer Wienen, desgevraagd aan de raad van de gemeente Haarlem heeft toegezegd zich te verdiepen in het rapport van de Leidse onderzoekers en te zullen rapporteren aan de raad van de gemeente Haarlem over de wenselijkheid van een stimuleringsfonds voor lokale en regionale journalistiek;*
- *De provincie Noord-Holland eveneens belang hecht aan het voortbestaan van een pluriform regionaal medialandschap.*

Verzoeken de Commissaris van de Koning:
Kennis te nemen van het onderzoek naar het opzetten van een stimuleringsfonds voor lokale en regionale journalistiek, zich in verbinding te stellen met de wethouder Media en Communicatie van de gemeente Leiden en de burgemeester van Haarlem, teneinde te bezien of en op welke wijze de gemeenten Leiden en Haarlem en de provincie Noord-Holland gezamenlijk kunnen optrekken bij het zetten van vervolgstappen op weg naar de eventuele vorming van een stimuleringsfonds voor lokale en regionale journalistiek, en over het resultaat van zijn inspanningen te rapporteren aan PS

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De **VOORZITTER**: Mogen wij in plaats van 'Commissaris' lezen het 'college van GS'?

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Dat mag.

De **VOORZITTER**: De motie zal aan het einde van onze vergadering in stemming komen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Naar aanleiding van de bespreking in de commissie werd duidelijk dat GS niet van plan zijn om garantstellingen toe te voegen aan het PDENH-fonds. Dat is volgens mij niet helemaal wat wij hebben gevraagd, want wij hadden een motie waarin wij zeiden, er zijn een aantal aanbevelingen die komen voort uit wat de Energy Board als verbeterpunt heeft aangeleverd, en een daarvan is het toevoegen van garantstellingen als instrument. De Energy Board is een verzameling ondernemers, wetenschappers, maatschappelijke organisaties die allemaal betrokken zijn bij duurzame energieprojecten en ik ga ervan uit dat zij redelijk zicht hebben op de markt. De gedeputeerde heeft echter aangegeven dat er helemaal geen vraag zou zijn naar deze garantstellingen. Deze ene aanbeveling of alle aanbevelingen van de Energy Board zouden niet zo zwaar moeten wegen, wij zouden veel meer moeten kijken naar de eindevaluatie van het PDENH-fonds, nou niet de eindevaluatie, maar de marktconsultatie. Het was een marktconsultatie want daaruit zou blijken dat de markt hier geen vraag naar heeft. En die marktconsultatie blijkt te bestaan uit het bekijken van de websites van drie vergelijkbare provinciale fondsen en ook telefonisch contact met die fondsen waar helaas geen verslaglegging van is, dus het is een beetje lastig beoordelen in hoeverre de markt nou echt zegt hier geen belangstelling voor te hebben. Ik ben het in ieder geval niet met de gedeputeerde eens dat de

marktconsultatie veel zwaarder moet wegen dan de aanbevelingen van de Energy Board. Vandaar een motie Vreemd aan de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 20/290517
Garantstellingen toevoegen aan het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

1. *Gebleken is dat het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland niet optimaal wordt benut;*
2. *De Energy Board in een analyse d.d. 26 juni 2015 heeft geconstateerd dat o.a. behoefte bestaat aan het instrument 'garantstelling';*
3. *Dit instrument in de Tussenevaluatie Participatie Duurzame Economie Noord-Holland van december 2015 in een van de aanbeveling is opgenomen (pag. 4);*
4. *Uit de brief d.d. 1 maart 2017 blijkt dat Gedeputeerde Staten niet van plan zijn 'garantstelling' aan het instrumentarium toe te voegen, hoewel door Provinciale Staten, bij Motie Verbeteren Participatiefonds Duurzame Energie (motie 10/ 23-05-2016) uitdrukkelijk is gevraagd de aanbevelingen uit de tussenevaluatie als uitgangspunt te nemen.*

Overwegende dat

5. *De uitleg van de gedeputeerde na elke vraag daarover steeds is bijgesteld, op een wijze die niet overtuigt en die niet leidt tot een toereikende motivering: Het advies van de Energy Board zou niet overeenkomen met 'aanbevelingen uit de markt', die zijn gebleken uit de 'inhoudelijk veel dieper gaande' 'grote evaluatie'. Althans het blijkt uit een 'marktconsulatie', die heeft bestaan uit een gesprek met het management van PDENH, een vergelijking van de websites van en telefonisch contact met drie vergelijkbare provinciale fondsen (waarvan geen verslagen zijn opgesteld!);*
6. *Niet valt in te zien hoe deze niet gedocumenteerde 'marktconsultatie', die kennelijk niet de marktpartijen zelf betrof, 'veel zwaarder' kan wegen dan de aanbevelingen van de Energy Board, wetende dat bedrijfsleven, overheid en onderzoeks- en onderwijsinstellingen die werkzaam zijn op het gebied van duurzame energie, daarin samenkomen.*

Concluderende dat:

- *Het besluit en de motivering om op voorhand af te zien van hantering van het instrument 'garantstelling' onvoldoende recht doet aan de opdracht die Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten heeft gegeven in de motie Verbetering Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland;*
- *Garantstellingen een waardevolle aanvulling kunnen zijn bijvoorbeeld waar het gaat om projecten rondom geothermie.*

Dragen GS op:
Alsnog de mogelijkheid van garantstellingen uit te werken in het voorstel Verbetering Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland

en gaat over tot de orde van de dag.
Fractie GL, PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Het gaat slecht met de weidevogel, dat wordt inmiddels landelijk, provinciaal en lokaal breed onderkend. In 2015 vroeg GL daarom extra middelen om hun lot te verbeteren door aan te haken bij een impuls vanuit het Ministerie van Economische Zaken. Inmiddels is duidelijk dat er met deze middelen een pilot uitgevoerd gaat worden in Noord-Holland. Dat is positief en wij danken GS hartelijk voor hun inzet om deze pilot mogelijk te maken. Tegelijkertijd moeten wij constateren dat de bestaande inspanningen en de pilot volstrekt onvoldoende zijn om de toekomst van de weidevogels zeker te stellen. Recent bleek weer uit onderzoek van CBS dat het slecht gaat met de weidevogel. Het is vijf voor twaalf voor de weidevogel en dat vraagt om actie. Daarom een motie Vreemd om een actieplan op te stellen voor de weidevogels.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 21/290517
Actieplan weidevogels

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

- *Door onderzoek van het Centraal Bureau voor Statistiek wederom is bevestigd dat het erg slecht gaat met de weidevogels;*
- *Op korte termijn handelen noodzakelijk is om de verdere afname van weidevogels te voorkomen;*
- *Er ook in Noord-Holland een belangrijke opgave ligt om de achteruitgang van weidevogels tegen te gaan;*
- *Noord-Holland daarin een bijzondere verantwoordelijkheid heeft omdat in onze provincie 15% van de Europese populatie van de grutto broedt en de provincie dus een grote rol speelt in de bescherming van deze vogel;*
- *De bijdrage vanuit Economische Zaken voor de eenmalige pilot onvoldoende is om structurele verbetering in de habitat van weidevogels in Noord-Holland te bewerkstelligen.*

Van mening dat:
De provincie Noord-Holland naast de bestaande inspanningen en de eenmalige pilot haar inzet moet vergroten om de weidevogels te beschermen.

Dragen het college op:

- *Een actieplan op te stellen voor het verbeteren van de habitat van weidevogels in samenspraak met relevante maatschappelijke organisaties zoals de Vogelbescherming, Landschap Noord-Holland en de nieuwe collectieven voor agrarisch natuurbeheer;*
- *Als basis voor het actieplan de door Economische Zaken geschetste scenario's te nemen;*
- *De financiële gevolgen voor de mogelijke maatregelen in kaart te brengen;*
- *P5 voor 15 september 2017 of zoveel eerder als mogelijk te informeren over het actieplan*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdD, ONH, 50plus, SP, PVV, CU/SGP

De **VOORZITTER**: De motie zal aan het einde van onze vergadering in stemming komen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. De vorige vergadering hebben wij een motie ingediend over de Hemweg en na een schorsing hebben wij ingestemd met het verzoek om de motie aan te houden. Vervolgens hebben wij een discussienota geschreven ter voorbereiding van de discussie in de commissie. Dat stuk is besproken in de commissie en het eindresultaat van de commissiebehandeling was dat een aantal indieners en nog twee partijen in discussie zouden gaan om te kijken of er een breed gedragen motie mogelijk zou zijn. Helaas is dat niet gelukt. Desalniettemin heeft de informatie die wel tot ons is gekomen, tot dit moment geleid en tot een aantal wijzigingen in de tekst. Die zal ik voorlezen en dan kunnen wij de motie netjes afhandelen in PS.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 22/290517
Hemweg

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

- *Nederland het klimaatverdrag van Parijs heeft ondertekend;*
- *In Noord-Holland een kolencentrale actief is, de Hemweg van Nuon/Vattenfall;*
- *Deze Hemwegcentrale uit de jaren '90 stamt;*
- *Een initiatief door Vandebron is gestart om vervroegde sluiting door aankoop mogelijk maken, dat breed wordt gesteund;*
- *De provincie Noord-Holland zich nog niet heeft aangesloten.*

Overwegende dat:

- *Om snel klimaatneutraal te worden het sluiten van kolencentrales een zeer kosten efficiënte optie is;*
- *Met sluiting een potentieel recreatiegebied ontstaat;*
- *Het milieu in de omgeving sterk verbetert na sluiting;*
- *De provincie Noord-Holland veel geld heeft ontvangen dankzij de Hemwegcentrale vanuit dividenden en verkoop van UNA en Nuon;*

- *Het voor de hand ligt dat de provincie niet instapt met gesloten beurs.*

Van mening dat:

- *De kolencentrale aan de Hemweg 8 zo snel mogelijk moet worden gesloten en de C02-rechten van de markt moeten worden gehaald;*
- *Er voor de medewerkers van de centrale en het toeleverende overslagbedrijf een goed sociaal plan moet komen;*
- *De provincie Noord-Holland in financiële, organisatorische, (juridisch) adviserende zin kan bijdragen aan het slagen van het initiatief, evenals met een lobby inspanning richting het Rijk.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

- *Als voorzitter van het bestuursplatform NZKG het initiatief te nemen de transitie van de Hemwegcentrale te agenderen binnen het bestuursplatform en deze bijvoorbeeld voor te dragen als prioritair project binnen het uitvoeringsprogramma NZKG 2040;*
- *Onderzoek te doen naar de overige mogelijkheden die de provincie Noord-Holland heeft om in zowel praktische als financiële zin bij te dragen;*
- *De uitkomsten van bovenstaande uiterlijk 1 augustus 2017 aan PS voor te leggen ter besluitvorming*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, CU/SGP, GL

De **VOORZITTER**: De motie zal aan het einde van onze vergadering in stemming komen. De heer Hoogervorst van de SP heeft zojuist al aangegeven dat punt 8.a geen hamerstuk meer is. Zijn er overigens nog opmerkingen over de agenda? Dat is niet het geval en is de agenda overeenkomstig het voorstel van het presidium vastgesteld.

2.a. Installatie en beëdiging tijdelijk Statenlid PVV

De **VOORZITTER**: Overeenkomstig artikel 8 van het Reglement van Orde voor de vergadering en andere werkzaamheden van de Staten heb ik tot lid van de commissie Onderzoek geloofsbrieven benoemd mevrouw Strens (D66), mevrouw Jellema (PvdA) en de heer Hoogervorst (SP). Ik heb begrepen dat mevrouw Strens zal optreden als voorzitter en ik geef haar gaarne het woord.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaarde lid, de heer M. Deen van de PVV aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolge artikel W 7, tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van leden van PS van Noord-Holland van 29 mei 2017 tot tijdelijk lid van PS benoemd is verklaard de heer M. Deen van de PVV in de vacature ontstaan door tijdelijke opzegging van het lidmaatschap van PS door de

heer Portegijs. Wij stellen u dan ook voor de heer Deen als lid van PS van Noord-Holland toe te laten.

De **VOORZITTER**: De commissie adviseert de heer Deen toe te laten als plaatsvervangend lid van PS. Verlangt iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is door u unaniem besloten om de heer Deen als plaatsvervangend lid van PS toe te laten. Ik ontbind de commissie Onderzoek Geloofsbrieven onder dankzegging voor de verrichte werkzaamheden. Ik verzoek de heer Deen naar voren te treden. U kent inmiddels de krijgsartikelen. De Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als tijdelijk lid van PS. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de in artikel 14 van de Provinciewet bedoelde eed in mijn handen af te leggen. Nu zal ik eerst de formule voorlezen. “Ik zweer dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.”

De heer **DEEN** (PVV): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Dan feliciteer ik u van harte. Er hoeven ook naar uw oordeel verder geen plichtplegingen plaats te vinden.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er zijn geheime stukken ter bekrachtiging binnengekomen. Een, het betreft de benoeming voorzitter Commissie Regionaal Overleg Vliegveld Hilversum. Op grond van artikel 55 eerste lid van de Provinciewet hebben GS op 12 april 2017 voorlopige geheimhouding opgelegd op dit besluit en onderliggende stukken. De door GS opgelegde voorlopige geheimhouding vervalt zodra u positief heeft besloten over de voordracht. De beraadslagingen dienen in beslotenheid plaats te vinden. Bestaat er behoefte aan beraadslaging op dit punt? Dat is niet het geval. Twee, het betreft de vaststellingsovereenkomst met Heijmans over de N23. Het is wenselijk dat de geheimhouding ten aanzien van bijlage 1 voortduurt totdat de stakeholders in dit project hierover geïnformeerd zijn. De geheimhouding ten aanzien van bedragen en data in de VOK in bijlage 3 dient voort te duren tot de werkzaamheden zijn afgerond. De geheime stukken hebben ter inzage gelegen. In de derde plaats betreft het het verslag van de vergadering van de stuurgroep Verbinding A8/A9 van 24 maart 2017. Op grond van artikel 25 lid 2 van de Provinciewet in samenhang met het belang genoemd in artikel 10, tweede lid sub g van de Wob hebben GS geheimhouding opgelegd. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden. Bestaat er behoefte om over punten 2 en 3 te spreken? Dat is ook niet het geval. Mag ik concluderen dat de opgelegde geheimhouding hiermee is bekrachtigd? Dat is dan op die wijze besloten.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn tot op heden geen opmerkingen bij de griffie binnengekomen. Verlangt iemand over de lijst het woord? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststellen notulen van de openbare vergadering van 10 april 2017

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand over de notulen het woord? Dat is niet het geval. Dan zijn de notulen ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststellen Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

6. Vaststellen lijst ingekomen stukken

De VOORZITTER: Hierover zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de voortgangslijst het woord?

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Het is vrij ongebruikelijk om bij dit agendapunt het woord te vragen en te nemen, wij doen dat nu toch. Het gaat om twee moties die worden voorgesteld om af te doen, motie 77 en motie 78, respectievelijk over de Klimaatverklaring en het Klimaatakkoord, een tweetal moties die mede door GL zijn ingediend, waarvan wij in de commissie inhoudelijk hebben aangegeven waarom het naar onze mening evident is dat de moties nog niet zijn afgedaan en waar tot onze grote treurnis een meerderheid van mening was dat dat wel zo was. Ik licht even kort toe waarom wij denken dat de moties nog niet zijn afgedaan. Motie 77 gaat over de Klimaatverklaring, daar vragen wij letterlijk om op korte termijn te inventariseren wat de consequenties zijn van de doelstelling dat de eigen organisatie uiterlijk 2030 geen broeikasgassen meer uitstoot. In de uitleg van de motie door GS wordt dat 2040. Daar hebben wij als PS niet om gevraagd en het zou ons sieren naar al mijn collega's om de motie daarom niet als afgedaan te beschouwen. Iets vergelijkbaars geldt voor motie 78 over het Klimaatakkoord. Daar wordt ook uitgelegd wat er wel mee wordt gedaan, waarvoor dank. Wat er niet wordt gedaan, is dat er nu heel erg wordt versmald naar energie en dat een breed spectrum aan klimaatdoelstellingen niet in beeld wordt gebracht. Dat betreuren wij ten zeerste en ik wil vragen of het kan om het afdoen alsnog in stemming te brengen, zodat ik ook van de partijen die

deze moties niet alleen mee hebben ingediend maar ondersteund in een eerder stadium alsnog aan kunnen geven of ze het wel of niet willen afdoen.

De **VOORZITTER**: Als u daarover stemming wilt, dan kan dat, maar dit is het voorstel van het presidium. Verlangt iemand anders hierover het woord? Dat is niet het geval. Dan is het voorstel van de heer Hietbrink om moties 77 en 78 niet als afgedaan te beschouwen. Wie is dat met GL eens? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, 50plus, ONH, CU/SGP. De overige leden zijn het met het voorstel van het presidium eens neem ik aan, dus dan is het voorstel van GL verworpen en stel ik voor de lijst conform het voorstel van het presidium vast te stellen. Dat is besloten.

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 28 Vaststellen definitief Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Brug Ouderkerk

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. Ik zag wat geschrokken reacties bij mensen die dachten oh, nou gaan wij hier toch over spreken. Laten wij hier kort over zijn. Wij zijn het eens met de voordracht, maar wij willen graag een motie toevoegen die oproept een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden om de brug bij Ouderkerk voor te bereiden op de toekomstige komst van eventuele – u hoort mijn voorzichtigheid – lightrail-verbindingen. Daarvoor een motie. Wij denken dat dit op dit moment handig en verstandig is, mede omdat er ook nog een aangehouden motie ligt, motie 43 uit 2015, waarin werd opgeroepen om de ontwikkeling van een lightrailnet in onze provincie ook te onderzoeken, dus dat zou wat ons betreft hier goed inpassen.

Motie 23/290517

Brug Ouderkerk voor te bereiden op komst lightrail-verbinding in de toekomst.

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

- *Het definitief Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor de Brug Ouderkerk zal worden vastgesteld;*
- *De Brug Ouderkerk vervangen moet worden door een nieuwe brug, die voor het wegverkeer voorbereid zal zijn op de verkeersbewegingen van nu en van de nabije toekomst;*
- *Er tevens problemen zijn in de capaciteit van het Openbaar Vervoer in de regio;*
- *Er mogelijkheden dienen te worden gezocht om het Openbaar Vervoer in de regio aan*
- *te passen aan de toekomstige vraag naar OV;*
- *Er op 9 november 2015 bij de begrotingsbehandeling in de Staten een motie is aangehouden, waarin wordt opgeroepen de ontwikkeling van een lightrail-net in de provincie te onderzoeken (M43-2015).*

Overwegende dat:

- *Het nog mogelijk zou moeten zijn om de geplande constructie van de nieuwe brug*

dusdanig aan te passen dat de constructie geschikt zou kunnen zijn voor toekomstig lightrail;

- *Als de nieuwe brug ongeschikt zou worden voor het medegebruik ervan door een Lightrail-voertuig, dit ernstige belemmeringen opwerpt om ooit tot een lightrail-verbinding in de regio te komen;*
- *Het nu reeds aanpassen van de nog te bouwen brug bij een later besluit tot een Lightrail-verbinding straks veel kosten zou kunnen besparen.*

Besluiten het college van GS op te roepen:
Een onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de nieuwe Brug Ouderkerk dusdanig aan te passen dat in de toekomst een eventuele lightrail-verbinding gebruik kan maken van deze brug, en de resultaten van dit onderzoek voor het kerstreces 2017 aan de Staten te doen toekomen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP, GL, ONH

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik ondersteun de intentie van het onderzoek om te kijken in hoeverre een lightrail-verbinding mogelijk is, maar als ik het goed heb begrepen, is dat onderdeel van de verschillende variantenstudies die zijn gedaan. Ik zou er misschien een wat andere draai aan willen geven en aan GS willen vragen, stel dat er wel een lightrail-variant zou komen, dat met de huidige ligging van de wegen en structuur van de brug mogelijk is.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Ik ben hier enigszins door verrast, omdat wij het hier in de commissie over hebben gehad en toen heb ik aangegeven dat deze verbinding geen onderdeel uitmaakt van het hoogwaardig openbaar vervoernet en dat daarmee verrailing ook niet aan de orde is. Als u ons dit nu laat uitzoeken, is het een beetje een onderzoek voor de bühne, want u stelt vandaag wel het PIP vast, maar daarna gaat u een onderzoek laten uitvoeren naar iets dat in ieder geval niet past binnen de grenzen van het PIP dat vandaag door u wordt vastgesteld. Het onderzoek – als wij dat al zouden kunnen leveren voor het eind van het jaar – is mosterd na de maaltijd, omdat het PIP dan al lang definitief is. Het onderzoek is overbodig, tenzij u zou besluiten het PIP vandaag niet vast te stellen en dan komen wij grenzeloos in de knoei met de planningen die wij hebben, omdat wij zeer nauwgezet afstemmen met de aanpassingen aan de A9 die pal na de vervanging van deze brug aan de orde zijn. Dit gaat geen lightrail worden omdat die niet tot het hoofdnet gaat behoren. Daarmee is geen rekening gehouden en als u dat had gewild, dan hadden wij moeten kiezen voor een veel duurdere variant van het aquaduct en die is inderdaad in het verleden zoals de heer Klein terecht opmerkt, al een keertje onderzocht, maar de kosten daarvan wogen absoluut niet op tegen het nut van een potentiële, eventuele toekomstige mogelijk eventuele gewenste of ongewenste verrailing, maar in ieder geval hoogst onzeker wil ik maar zeggen. Ik ontraad u deze motie ten zeerste. Het is een onderzoek dat niets meer gaat opleveren, maar wel geld kost.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor haar antwoord. Wij denken dat op zich de techniek van een brug die daar gewoon vervangen moet worden, een PIP niet in de weg hoeft te staan. Ik hoor de gedeputeerde spreken over het hoofdnet van lightrail-verbindingen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik er niet van op de hoogte ben dat dat hoofdnet al vastligt, maar dat zou zo maar kunnen zijn. Dan hoor ik dat graag en dan ga ik daar nog naar op zoek. Waarom vragen wij dit nu? Niet om de ontwikkelingen daar dwars te zitten, maar wij zijn zo bang dat als er straks wel besloten wordt om een lightrail-verbinding in die regio aan te leggen, dat wij dan na vijf of zes jaar moeten denken, hadden wij nou die brug maar op een andere manier gebouwd en dan was het een stuk goedkoper geweest en ook handiger in de infrastructuur ter plekke. Wij willen niet dat dit een no regret-besluit gaat worden, dat zou zonde zijn. Inderdaad, mosterd na de maaltijd, dat is het ook wel. Wij hebben hier in de commissie uitgebreid over gesproken. Een collega van de VVD heeft toen zelfs even de optie van een lightrail-verbinding genoemd. Uw antwoord was toen duidelijk. Wij hadden toen ook meerdere vragen en die zijn allemaal goed beantwoord waarvoor dank. Ik zou zeggen, laten wij er even goed over nadenken, een onderzoek kan wat ons betreft geen kwaad.

Gedeputeerde **POST**: Wij hebben er uiteraard geen bezwaar tegen wanneer de SP hier nog een keer goed over nadenkt, dat hebben wij al geruime tijd geleden gedaan. Ik vind het verstandig dat u dat nu doet. Het is inderdaad nooit verkeerd om dat te doen, maar nogmaals, wij zijn hier allang mee bezig. Ik heb niet gezegd dat er een hoofdnet van railverbindingen is, ik heb gezegd dat er een hoofdnet van hoogwaardige openbaar vervoerverbindingen is. Dat heet R-Net en dat ligt al geruime tijd vast in overleg en in samenspraak en afspraak met onze collega's uit Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland en daar is precies op aangegeven waar die hoogwaardige routes liggen. Dus ik ben wel enigszins verrast dat u dat niet kent. Ik zeg u nogmaals, als u dat onderzoek wenst, niets staat u in de weg om dat zelf te doen, maar het college gaat dat in ieder geval niet meer doen, omdat het besluit over het PIP vandaag voorligt en uw verzoek ertoe zou leiden dat wij het PIP moeten aanhouden, omdat als dat zou leiden tot een andersoortig besluit, dan gelden er andere soorten van het PIP. Binnen de contouren van de oplossing die wij nu hebben gekozen, is het al passen en meten. Ik zou eigenlijk willen zeggen, persen en meten, want het gaat zeer moeizaam daar omdat de ruimte beperkt is. Verrailing maakt het daarmee alleen maar vele malen complexer. Daar is de ruimte er gewoon niet en daarom is in goed overleg met beide gemeenten die het regardeert, en in goed overleg met de Vervoersregio Amsterdam voor deze oplossing gekozen. Overigens verrast het mij dan wel weer dat juist uw fractie met dit voorstel komt in het licht van de verrailing, want daar waar wij concreet praten over verrailing, namelijk bij de Uithoornlijn, bent u mordicus tegen. Dat vind ik dan op zich wel weer verrassend.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dat u daar verrast over bent, laat ik aan u, maar bent u het met ons eens dat lijn 300 van R-Net die nu over die brug rijdt, dat het in de toekomst zo maar zou kunnen zijn dat de lijn 300 onderdeel gaat uitmaken van een lightrail-net? Dat zou zo maar kunnen, want de motie uit 2015 is toen aan de orde geweest. Denkt u dan niet dat het handiger en verstandiger is om die brug dan nu al binnen de mogelijkheden die er zijn, aan te passen op toekomstige lightrail-verbindingen?

Gedeputeerde **POST**: Het antwoord op eerste vraag is ja, rijdt lijn 300 daarover? Dat is correct. Het antwoord op de tweede vraag is nee. Dat heb ik in de commissie uitgebreid uitgelegd en dat heb ik zojuist weer gedaan.

De **VOORZITTER**: Ik begrijp eigenlijk dat de betekenis van deze motie een soort ordevoorstel is om 8.a. nu niet vast te stellen als ik de gedeputeerde goed beluisterd heb. Zo moet ik het dus niet interpreteren?

Gedeputeerde **POST**: Dat zou niet het ordevoorstel van het college zijn.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ook niet van de indieners van de motie.

De **VOORZITTER**: Dan is dat in ieder geval vastgesteld. Mag ik de voorstanders van de motie vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties van SP, GL, PvdD en ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan de stemming over voordracht 28. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet. De voordracht is unaniem aanvaard.

8.b. Statenvoordracht 27 Kredietverhoging Leeghwaterbruggen
8.c. Statenvoordracht 30 Conceptbegroting 2018, ontwerp Uitvoeringskader 2017-2026 en jaarstukken 2016 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds
8.d. Statenvoordracht 25 Financiering aanleg ecologische oevers

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand over die voordrachten het woord?

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. De PVV wordt geacht tegen de voordrachten onder 8.c en 8.d gestemd te hebben.

De **VOORZITTER**: Met deze aantekening van de PVV stemmen de overige leden voor, zodat voordrachten 8.b. tot en met 8.d. zijn aanvaard.

9. Statenvoordracht 29 CO2 Monitoring

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zijn groot voorstander van het concreet maken van de effecten van ons beleid op de CO2-uitstoot. De helft van het voorliggende voorstel, namelijk dat deel dat gaat over het vertalen van de effecten van de zogenaamde routekaart en de staat van de transitie naar CO2-uitstoot, heeft dan ook onze grote instemming. Tegelijkertijd hebben wij wel wat moeite – en dat heb ik in de commissie meerdere malen aangeven – met de tweede helft van het voorstel over het in kaart brengen van de CO2-uitstoot van de eigen organisatie en het inventariseren van de mogelijkheden tot energiebesparing. Het probleem is niet dat wij het doel van energiebesparing voor de eigen organisatie niet ondersteunen. Integendeel. Maar naar ons idee is de balans tussen kosten en baten zoek. Het is ons niet duidelijk waarom dit zoveel geld moet kosten en welke extra resultaten ermee worden bereikt. Immers, al sinds 2007 geldt

volgens artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit Milieubeheer de wettelijke plicht dat in gebouwen van bedrijven en instellingen en ik citeer: “Alle maatregelen zijn genomen met een maximale terugverdientijd van vijf jaar” en dat is nou precies het doel van de inventarisatie die met dit voorstel wordt beoogd. Maar als het al tien jaar een wettelijke plicht is, dan kan het toch nooit nieuw beleid zijn? En ook het registreren van het energieverbruik van de provinciale organisatie lijkt ons een taak die reeds onderdeel is van de lopende uitvoering. Immers, we moeten er toch voor betalen. Het bepalen van de CO2-uitstoot is dan vrij triviaal. Bovendien heeft de provincie zich reeds gecommitteerd aan het doel om in 2030 of misschien 2040 – daar is nog wat discussie over – de eigen organisatie klimaatneutraal te hebben gemaakt. Bij iedere vervanging en onderhoud waar wij de komende jaren voor staan, zullen wij dus iedere keer de afweging moeten maken of dit leidt tot een CO2-uitstootvrije situatie in het doeljaar en daarvoor heb je helemaal geen gedetailleerde tussenbalans nodig. En tenslotte en misschien nog wel het belangrijkste argument, de CO2-uitstoot van onze eigen organisatie is slechts een heel klein deel van de CO2-uitstoot van de provincie en daarom vinden wij dit grote bedrag moeilijk te rechtvaardigen. Wij hebben het idee dat wij die 400.000 euro op een veel effectievere manier zouden kunnen gebruiken om een bijdrage te leveren aan reductie van de CO2-uitstoot. Bijvoorbeeld, om maar wat te noemen – maar misschien komt dat nog – zouden wij via een subsidieregeling huizen energieneutraal kunnen maken en zo de bouw- en installatiebedrijven stimuleren. Dat zet volgens ons meer zoden aan de dijk dan de installatie van 900 slimme elektrameters in lantaarnpalen. Om toch te kunnen verantwoorden dat er door de provincie veel geld wordt besteed en ook om recht te doen aan de voorbeeldfunctie van de provinciale overheid, hebben wij twee constructieve voorstellen om het beleid wat aan te scherpen. Ten eerste willen we voorstellen om ambitieuzere doelen te stellen voor de inventarisatie van de besparingsmogelijkheden van de eigen organisatie. Niet de wettelijk verplichte vijf jaar terugverdientijd maatregelen, maar ook maatregelen waarvan de terugverdientijd binnen tien tot vijftien jaar valt, want immers ook deze maatregelen zijn economisch rendabel en bovendien nodig voor een ambitieus klimaatbeleid. De intentie zou moeten zijn om deze maatregelen ook mee te nemen. Wij dienen daarom een amendement in.

Amendement 5/290517

Hogere ambitie energiebesparing eigen organisatie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Besluiten om het besluit op pagina 5 behorende bij de voordracht ‘C02 Monitoring’ (VD-29, kenmerk 769463) aan te vullen met de volgende tekst: “met dien verstande, dat als onderdeel van het in kaart brengen van het energieverbruik van de eigen organisatie niet alleen geïnventariseerd wordt welke energiebesparingsinvesteringen zich binnen vijf jaar terugverdienen, maar ook welke zich binnen tien en vijftien jaar terugverdienen.”

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU/SGP, GL, PvdD

Toelichting
In de voordracht wordt een voorstel gedaan voor de monitoring van de CO2-uitstoot die samenhangt met het beleid van de provincie. De helft van de benodigde financiële middelen, namelijk 400.000 euro, is bedoeld voor het in kaart brengen van de CO2-uitstoot van de eigen organisatie en het inventariseren van de mogelijkheden tot energiebesparing. Als onderdeel daarvan wordt voorgesteld te inventariseren "welke energiebesparingsinvesteringen zich binnen vijf jaar terugverdienen en wat de mogelijkheden van duurzame opwekking zijn, waarbij we ervan uitgaan dat investeringen zichzelf moeten terugverdienen en meekoppelen met reguliere vervangingsinvesteringen" (zie bijlage 769463-926518: Toelichting voordracht CO2-monitoring). Het nemen van deze maatregelen is echter al tien jaar wettelijk verplicht. Sinds 2007 geldt volgens het Activiteitenbesluit Milieubeheer1 artikel 2.15 de wettelijke plicht dat in gebouwen van bedrijven en instellingen "alle maatregelen zijn genomen met een maximale terugverdientijd van vijf jaar". Om recht te doen aan de voorbeeldfunctie van de provinciale overheid en om te kunnen verantwoorden dat er door de provincie veel extra geld wordt geïnvesteerd, is het goed om ambitieuzere doelen te stellen voor de inventarisatie van de besparingsmogelijkheden. De indieners stellen daarom voor niet slechts die besparingen te inventariseren waartoe we wettelijk reeds verplicht zijn, maar ook de besparingsmaatregelen waarvoor de terugverdientijd binnen tien of vijftien jaar valt. Immers ook deze besparingen zijn economisch rendabel en nodig voor een ambitieus klimaatbeleid. De intentie zou moeten zijn om ook deze maatregelen uit te voeren.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ons tweede voorstel betreft dat wij zouden willen dat voortaan in iedere voordracht voor PS een paragraaf wordt opgenomen, waarin op een bondige manier de verwachte effecten op het klimaat worden beschreven. Dit is belangrijk omdat de provincie zich als doel heeft gesteld om in 2050 klimaatneutraal te zijn en heel veel beleidsbeslissingen hebben effect op dat doel. Wij hebben immers gezien dat het niet altijd vanzelfsprekend is dat er rekening mee wordt gehouden. GS hebben in de commissie aangegeven dat het niet altijd mogelijk is om een precieze berekening van die effecten te maken. Dat kan zo zijn, echter het is vaak wel goed mogelijk om bij de verschillende keuzes de mogelijkheden te bepalen welke opties meer of minder bijdragen aan de klimaatdoelen van de provincie. Wij vinden het van belang om deze afwegingen expliciet op te nemen.

Motie 24/290517
Klimaatparagraaf in voordrachten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

- *Nederland het klimaatverdrag van Parijs heeft ondertekend;*
- *De provincie Noord-Holland zich het doel heeft gesteld om in 2050 klimaatneutraal te zijn;*
- *Heel veel beleidsbeslissingen van de provincie invloed hebben op het bereiken van dit doel.*

Van mening dat:

- *Het belangrijk is om bij iedere voordracht voor PS rekening te houden met de eventuele gevolgen van het besluit voor het klimaat;*
- *Er in het verleden besluiten zijn genomen waarbij de effecten op het klimaat niet voldoende mee zijn genomen in de afwegingen.*

Overwegende dat:
Het volgens GS niet altijd mogelijk is een precieze berekening van de effecten te maken.

Voorts van mening dat:

- *Het vaak wel goed mogelijk is om bij de verschillende keuzemogelijkheden te bepalen welke opties meer of minder bijdragen aan de klimaatdoelen van de provincie;*
- *Het belangrijk is om deze afwegingen expliciet te maken bij het nemen van beslissingen.*

Dragen het college van GS op:
Bij iedere voordracht voor PS een paragraaf "Afweging van effecten op de klimaatdoelen" op te nemen, waarin bondig wordt geschetst in hoeverre effecten op het behalen van de klimaatdoelen worden verwacht, in welke mate is afgewogen of andere opties een gunstigere invloed zouden hebben en welke argumenten hebben geleid tot de voorliggende keuze

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU/SGP, GL, PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Dit is een mooi voorbeeld van een voorstel van hoe de oppositie en de coalitie samen tot resultaat kunnen komen. Zowel elementen uit het klimaatinitiatief van de PvdD en GL als motie 18 van D66 en PvdA komen hierin samen. D66 wil graag net als de andere partijen, gehoor geven aan de klimaatafspraken van Parijs. Deze CO2-monitoring vormt een goede basis om beter inzichtelijk te krijgen waar de knoppen zitten waaraan de provincie kan draaien om de CO2-uitstoot te verlagen. Dankzij dit voorstel krijgt de tweejaarlijkse staat van de energietransitie een doorvertaling naar de CO2-uitstoot. Naast dat wij bijvoorbeeld weten hoeveel energie er wordt gebruikt in de gebouwde omgeving, weten wij dan ook hoeveel die bijdraagt aan het CO2-volume. De CO2-monitoring maakt inzichtelijk waar wij als provincie zo effectief mogelijk op kunnen sturen, want uiteindelijk gaan de klimaatafspraken van Parijs over het verlagen van de CO2-uitstoot om verdere opwarming van de aarde te voorkomen. Naast de staat van de energietransitie zullen ook de mogelijke routes uit de routeplanner om in 2050 energieneutraal te zijn, worden doorvertaald naar de CO2-uitstoot. Het is zoals de VVD in de commissie zei, een instrument om rationele afwegingen te maken op basis van data. Voor D66 betekent het een instrument dat ons inzicht geeft in welke maatregelen effectief zijn en waar de inzet van de provincie van toegevoegde waarde kan zijn. Waar de provincie zonder twijfel de regie heeft, betreft haar eigen werkzaamheden en de invloed daarvan op de CO2-uitstoot. Juist

hierin moet de overheid vooroplopen en haar verantwoordelijkheid nemen. Hoe kunnen wij van bedrijven verwachten dat ze scherp naar hun eigen CO2-huishouding kijken als wij dat vervolgens zelf niet hebben gedaan? Goed voorbeeld doet goed volgen. D66 is blij dat juist dit punt uit het klimaatinitiatief van de oppositie is overgenomen. Wij willen graag van de gedeputeerde horen in hoeverre derden gebruik kunnen maken van de kennis die wij op dit terrein gaan ontwikkelen. D66 ziet de voorliggende CO2-monitoring als een waardevol instrument om beter grip te krijgen op de bijdrage van de provincie om aan de klimaatafspraken in Parijs te voldoen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Wij willen gebruik maken van de mogelijkheid om in de plenaire sessie van PS te spreken en de gedeputeerde te danken dat hij met een Statenvoordracht CO2-monitoring naar ons toe is gekomen. Wij hebben namelijk in de commissie EEB meerdere malen gediscussieerd over dit plan en het budget dat de gedeputeerde hiervoor vrij wilde maken. Aangezien het voor een klein deel uit zijn eigen budget komt en voor een resterend deel uit de EXIN-H gelden, hebben wij als commissie voorgesteld om het ordentelijk te laten verlopen via een Statenvoordracht en zo geschiedde. Wij willen de gedeputeerde hiervoor hartelijk danken, zodat wij onze taak met ons budgetrecht ook goed kunnen uitvoeren. Wij spreken vandaag over een monitor voor drie jaar en of wij daarvoor 700.000 euro willen alloceren vanuit de EXIN-H gelden naast de 100.000 euro uit de beleidsagenda Energietransitie. Ik sluit mij bij de woorden van D66 aan over het nut van de CO2-monitoring. Wij spreken ook niet nogmaals over de inhoud van dit plan, daar hebben wij als CDA al het nodige over gezegd. Wij gaan akkoord met de monitor voor drie jaar en de bijbehorende middelen.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter. De PvdA bedankt GS voor de voordracht. Het heeft wat voeten in de aarde gehad, maar veel is al gezegd. Voor ons is het gewoon heel belangrijk te weten waar sta je en waar wil je naartoe. De energietransitie is een complexe aangelegenheid en daarom moeten wij daarin bewuste keuzes maken met de goede kennis die wij daarvoor opdoen. De monitor lijkt ons hier een heel goed instrument voor. Dank daarvoor.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Op dit onderwerp vloeien dan een niet in stemming gebracht initiatief, drie wel aangenomen moties en het door GS voorgestelde beleid min of meer samen, althans aan al deze stromen wordt gerefereerd en het is af en toe lastig te achterhalen welke maatregel nou verband houdt met welk document, maar laten wij ons daar maar niet op concentreren. Ik wil nog wel iets zeggen over de klimaatmoties waarover wij net hebben besloten dat deze zijn afgedaan. Omdat het natuurlijk belangrijk is om je te realiseren dat wij de motie wel als afgedaan kunnen beschouwen, maar wij de Klimaatverklaring nog steeds wel gewoon getekend hebben en de redenering dat je dan in ander verband zegt, ik heb ook lagere ambities, betekent natuurlijk niet dat je kunt zeggen dat wat je paginagroot in de krant zet en waar je je handtekening onder zet, je op eigen houtje zelfs niet met instemming van ons allemaal hier kunt zeggen dat je je daar niet aan hoeft te houden, althans ik dacht altijd dat een handtekening een handtekening betekent. Ik ga er dus vanuit dat wij nog steeds uiteindelijk op 2030 zullen moeten koersen als het gaat om de broeikasgasuitstoot van onze eigen organisatie. Met het oog daarop en zelfs als u in meerderheid blijft vinden dat je dat best in 2040 pas gerealiseerd kunt hebben,

zullen we moeten weten waar wij staan om te kunnen weten hoe wij verder kunnen komen. Wat dat betreft is het voorstel dat er nu ligt, naar mijn idee wel waardevol. Ik ben dus aan die kant blij dat wij zover zijn dat het in de praktijk kan worden gebracht. Ik heb gelezen dat als wij geen dekking kunnen vinden, dat niet uitgevoerd kan worden. Nou, dat lijkt mij op zich in het algemeen een redelijk uitgangspunt wat hier wel vaker naar voren wordt gebracht. Alleen het punt van de dekking is wel iets waar ik wat vragen bij heb en die heb ik in de commissie al aan u voorgelegd. Want is het nou redelijk om deze maatregelen die wij volgens mij sowieso hadden moeten uitvoeren, ten laste te brengen van een duurzaamheidsreserve? Daar heb ik mijn twijfels bij en daarom denk ik dat het goed is als wij daarvoor bij gelegenheid van de kaderbrief een andere dekking zoeken. Ik zal daar in ieder geval een voorstel voor gaan doen. Omdat het wel belangrijk is dat wij deze cijfers boven water krijgen en of de financiering dan linksom of rechtsom komt, zal GL instemmen met het voorstel. Het voorstel dat voorligt, brengt ons nog geen stap dichter bij een lagere CO2-uitstoot en dat is jammer, want wij zijn inmiddels toch al weer ruim anderhalf jaar verder en voor mij is nog steeds niet concreet wat wij gaan doen. Ik heb in ieder geval een voorstel wat wij zouden kunnen gaan doen en wat volgens mij heel weinig moeite kost. Daarom dien ik samen met de PvdD een motie in om wat inmiddels al is ingezet als de blauwe maandag vegetarische maaltijd, op te schroeven naar wekelijkse meat free Monday's in alle restaurants van de provincie. Ik hoor al dat ik niet op ieders steun kan rekenen, maar ik hoop dat u er goed over nadenkt, want als u zich realiseert dat de vleesindustrie voor 14% van de CO2-uitstoot wereldwijd zorgt, dan kunt u ook bedenken met niet meer vlees eten – ik zal niemand vragen om dat hier structureel niet meer te doen – maar in ieder geval op maandag zoals dat op een heleboel andere plekken allang gebeurt en ook niet zo bijzonder hoeft te worden gevonden, wij in ieder geval een kleine stap zetten om de uitstoot van de eigen organisatie enigszins terug te brengen.

Motie 25/290517
Weekly Meat Free Monday

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op maandag 29 mei 2017

Constaterende dat:

1. *Een vegetarisch dieet bijdraagt aan de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen van de provincie Noord-Holland;*
2. *Een vegetarisch dieet bijdraagt aan het vergroten van dierenwelzijn;*
3. *Een dieet met minder vlees en meer groente en fruit gezond is.*

Overwegende dat;

1. *De provincie Noord-Holland een voorbeeldfunctie heeft;*
2. *Meat Free Monday de provincie de kans geeft onder haar medewerkers het gesprek over een duurzame levensstijl op gang te brengen;*
3. *Er reeds succesvolle Meat Free Monday projecten zijn bij de Rijksoverheid, het Noorse leger en bij vele organisaties in Engeland en Amerika;*
4. *De provincie Noord-Holland hiermee ook al een start heeft gemaakt door met ingang van*

augustus 2016 een dag per maand in de kantine van het Houtplein uitsluitend vegetarische gerechten aan te bieden.

Dragen GS op:
Op de ingeslagen weg voort te gaan en de frequentie van het exclusief vegetarische aanbod op te schroeven van maandelijks naar wekelijks, alsmede dit in te voeren in alle overige door de provincie gefaciliteerde eetgelegenheden, om zo volwaardig aan te sluiten bij het internationale concept van de 'Meat Free Monday'

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties GL, PvdD

Nogmaals, ik ben blij dat het instrument in werking zal worden gesteld. Ik heb wat twijfels bij de dekking die ervoor is. Daar wil ik nog twee punten aan toevoegen. Mijnheer Klein heeft daar al het nodige over gezegd. Wij zijn voor een goed deel allang verplicht om dat te doen, vreemd dat daar nu dan pas dekking voor hoeft te zijn en eigenlijk vind ik dat dat ook wel geldt voor het omrekenen van de twee instrumenten die GS ons heeft voorgeschoteld. Waarom krijgen wij instrumenten voorgeschoteld die een ander meetinstrument voorstellen dan de rest van de wereld hanteert? Dan moeten wij vervolgens zelf vragen, nou, het is misschien handig, iedereen rekent in meters, laten wij ook in meters rekenen. Maar dan zegt u, oh, het moet in meters, maar dan moeten we gaan omrekenen en dat kost een hoop geld en nu moeten wij daarom een aantal honderdduizenden euro's uit de duurzaamheidsreserve halen. Ik denk dat als wij begonnen waren met een deugdelijk instrument, dan had dat gewoon uit de algemene middelen gemoeten. Maar goed, u heeft mijn kritiek kunnen horen, maar desondanks stemmen wij in met de voordracht.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter. De VVD steunt de voordracht zoals die er nu ligt, van harte. De VVD is voorstander van milieu- en duurzaamheidsaspecten die meegenomen worden in het beleid van de provincie. Dit voorstel past in die lijn. Met de duurzaamheidsdoelstellingen van de provincie in het achterhoofd, is het goed om beleid door te vertalen in CO2-waarden, zowel de staat van de transitie, de routeplanner als het energieverbruik van de provincie zelf. Op deze wijze kan inzichtelijker gemaakt worden waar het effect van maatregelen optimaler gemaakt kan worden en dat is inderdaad een mooie rationele tool om succesvol beleid te voeren. Wij stemmen dan ook in met de voordracht en het dekkingsvoorstel.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Naar de CU/SGP toe, voor een deel steunt u het voorstel, voor de andere helft niet en ik hoor bij u verbazing over dat wij eigenlijk geld moeten uittrekken voor iets wat wij allang hadden moeten doen. Wij wisten het eigenlijk al, zegt u. Ja, wij wisten het, maar wij wisten het ook niet, want pas in juli 2016 is door een brief van RVO aan ons duidelijk geworden dat ook de provinciale organisatie daaronder viel en dat betekent dat het niet begroot was. Wij hadden dus wel die wetenschap, maar de begroting was er nog niet plus en dat

heb ik al eerder gezegd, dat deel gaat over de eigen organisatie en voor een deel gaat het over de infrastructuur en dat was zeer zeker niet voorzien. U zegt, kunt u het wat ambitieuzer maken? Niet alleen vijf jaar, maar kunt u dat oprekken naar tien of vijftien jaar? Ja, dat kunnen we, dat wil ik best meenemen in de uitwerking maar dan wel met twee kanttekeningen. A, dat wij het dan in kaart brengen maar dat dat niet leidt tot het feit dat wij dat ook allemaal kunnen uitvoeren, want dat is dan nog altijd een tweede en wel binnen de budgetten die wij er nu voor vrijmaken. Op zich, zeker als je kijkt naar sommige onderdelen, ook in de infrastructuur, lijkt het mij misschien wel slim om te kijken naar – want het gaat over investeringen voor de langere termijn – wat het over tien of vijftien jaar oplevert. Daar sta ik positief tegenover. Het andere voorstel van u, de klimaatparagraaf, daar ben ik wat minder enthousiast over. U zegt aan de ene kant en dan vertaal ik het even in mijn woorden, het hoeft allemaal niet meer zo heel specifiek zoals we het eerst hadden gevraagd. Dan kun je je ook afvragen, wat is dan nog de waarde daarvan, maar even los daarvan, je moet er iets over zeggen. Het leidt toch tot een bepaalde afweging die je moet maken en tot een bepaalde berekening en dat vraagt wat ambtelijke inzet en misschien soms ook wat expertise. Plus ik heb er nog een ander bezwaar tegen, waarom nou deze dan wel specifiek vooraf in je beleidsstukken neerzetten en andere beleidsdoelstellingen van de provincie niet? Dan kunnen wij bijvoorbeeld ook wel een vakje maken, draagt dit voorstel bij aan de werkgelegenheid in de provincie? Dat is ook een doelstelling en zo kunnen wij er nog wel een hele trits verzinnen. Ik ga ervan uit dat wij dat gewoon integraal in onze afwegingen meenemen en zeker waar het gaat over maatregelen die je treft, of die nou positieve dan wel negatieve invloed hebben op het klimaat, op de CO2. Volgens mij zijn wij inmiddels allemaal slim genoeg om bij wijze van spreken bij elkaar op de hand te wegen als je een voorstel leest, van of dat er nou toe bijdraagt of niet. Het lijkt mij tot slot ook nog eens heel raar dat het college met voorstellen bij u komt, waarvan je aan de voorkant al weet dat die niet bijdragen aan onze beleidsdoelstellingen, maar die gaan wij dan toch aan u voorleggen. Ik denk dat dat in verhouding heel weinig gebeurt en dan hebben wij daar een hele duidelijke reden voor en dan zullen wij hem zeker omschrijven, want dan bent u er volgens mij als eerste bij om te zeggen dat dat niet strookt met onze beleidsdoelstellingen. D66 vraagt of derden gebruik kunnen maken van de kennis die wij opdoen. Daar lijkt mij op voorhand geen bezwaar tegen, ik moet nog even kijken hoe dat gaat uitpakken want wij moeten nog aan de slag, maar natuurlijk is een van onze rollen kennisdeling en op het moment dat wij goede ervaringen opdoen met hoe je dat in kaart brengt, dan zullen wij dat zeker in onze uitwisseling met onze partners bekijken hoe wij dat met hen kunnen delen en of zij hun voordeel kunnen doen met die methodiek. De motie van GL gaat over een wekelijkse vleesloze maandag. GS geloven daar niet zo in, zij geloven meer in de eigen verantwoordelijkheid van het personeel en het feit dat zij hun eigen keuzes kunnen maken. Als zij hun eigen keuzes maken en zelfstandig kiezen voor wat minder vlees, dan wordt de inkoop in het restaurant vanzelf minder en daardoor ook de vraag bij de leverancier en bereiken wij op die manier ook dat er minder vlees wordt geproduceerd. Dat zou wat ons betreft de weg zijn.

Tweede termijn

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik dank GS voor het positieve advies voor het amendement en de voorwaarden waaronder u die andere maatregelen wilt meenemen, lijken mij heel reëel.

Jammer dat u het voorstel van de Klimaatparagraaf niet ondersteunt. U noemt twee bezwaren. U zegt enerzijds, het kost toch tijd en geld en dan zouden wij van alles mee kunnen nemen. U zegt aan de ene kant, wij nemen het al mee want het is integraal onderdeel van onze beleidsafwegingen en anderzijds zegt u, het kost wel tijd en geld. Dan denk ik, als u het toch meeneemt, kunt u het niet expliciet maken? En ten tweede, wij zouden wel van alles mee kunnen nemen. Inderdaad en wij doen dat ook bij bepaalde punten. Er staat bijvoorbeeld altijd een paragraaf in waarin de financiële consequenties benoemd worden. Blijkbaar is dat iets van, als de Staten zeggen, dat vinden wij belangrijk en daarom willen wij dat genoemd hebben. Wij kunnen met evenveel recht en misschien nog wel met meer urgentie zeggen dat wij ook de klimaatdoelen net zo belangrijk vinden en daarom dat in iedere paragraaf opgenomen zouden willen zien. Natuurlijk kun je dit in het extreme trekken wat niet de bedoeling is, maar er zijn dus goede voorbeelden waarbij dat wel gebeurt. Ik hoop toch dat ik mijn collega-Statenleden ervan kan overtuigen om voor dit voorstel te stemmen. Het kost volgens mij geen extra geld, want de afweging wordt al gemaakt hebben wij zojuist van de gedeputeerde gehoord en ten tweede, er zijn goede voorbeelden van andere onderwerpen waar wij dat ook doen.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Eens dat er een aantal paragrafen standaard in onze stukken staan, financiën, juridische zaken en communicatie. Daar is volgens mij brede consensus over in dit huis. Maar wat ik al zei, wij nemen het al integraal mee en u vraagt om het te specificeren, maar op dat moment moet je er wel degelijk extra capaciteit dan wel middelen op zetten. Kijk bijvoorbeeld naar hoe zo'n juridisch advies tot stand komt bij de stukken, dus ik zou zeggen, laten wij dat nou met elkaar niet doen, laat dat integraal onderdeel zijn van de afwegingen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over naar de stemming. A5, stemverklaringen? Die zijn er niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Excuus heel verwarrend, mag ik even schorsen?

De **VOORZITTER**: Dat kan niet meer, ik heb het net duidelijk aangegeven. Maar als de Staten het goed vinden dat er alsnog even geschorst wordt. De Staten zijn in verwarring, dan gaan wij nu vijf minuten schorsen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, nee, nee, nee. Even van de orde, u stelt het voor, dan moeten wij daar een ordentelijk besluit over nemen en niet op basis van dat iedereen door elkaar roept. Ik wil wel graag consequent blijven. Er zijn hier voorbeelden geweest waar andere partijen gevraagd hebben om tijdens een stemming nog iets dergelijks te doen en wij hebben gezegd, dat doen wij niet, stemming is stemming en daar wil ik aan vasthouden. Dat is mijn voorstel.

De **VOORZITTER**: De PvdA is het hiermee eens en ook D66 zie ik. Ik vraag wel en dat geldt voor iedereen zeker bij de stemmingen, om even bij de les te blijven, want dat is toch wat zich hier wreekt. Aan de orde is A5, hogere ambitie energiebesparing eigen organisatie, welke fracties zijn voor? Dat zijn de fracties PvdA, D66, SP, GL, CDA, PvdD, CU/SG, de overige fracties tegen, zodat

het amendement is aanvaard. M24 Klimaatparagraaf in voordrachten. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD en CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan M25 over de wekelijkse vleesloze maandag. Stemverklaringen?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Het gaat mij veel te ver om dat op deze manier af te dwingen, maar ik kan iedereen een vleesloze maandag van harte aanbevelen.

De **VOORZITTER**: Dat is een persoonlijk eetadvies van mevrouw Jellema. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dan zijn de fracties SP, GL, PvdD, de overige leden tegen, zodat ook deze motie is verworpen. Dan de stemming over de voordracht. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

10. Statenvoordracht 32 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Waardpolder

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Bijna bij elk voorstel in de commissie RWW wordt aan ons de vraag gesteld of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening en bij dit punt is daar duidelijk geen sprake van, want anders zouden de Staten deze VVGB vandaag niet goed hoeven te keuren. VVGB staat namelijk voor Verklaring Van Geen Bedenkingen, maar de PVV heeft juist heel veel bedenkingen als het over windparken gaat en ook over dit windpark. In de afgelopen commissievergadering was er nogal wat commotie over de vraag of de zienswijzen wel of niet waren ingediend. Nu zitten ze er in ieder geval wel bij en wat hier ook weer duidelijk naar voren komt, zijn de bekende bezwaren zoals horizonvervuiling, geluidsoverlast, overlast door slagschaduw en de algemene verrommeling van het Noord-Hollandse landschap. GS zeggen altijd de zienswijzen van omwonenden altijd serieus te nemen. Nou wil ik aan GS vragen of zij een voorbeeld kunnen noemen waar zienswijzen zijn ingediend waardoor het windpark er niet is gekomen.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter, mijn fractie is blij met dit windpark omdat wij hiermee van 4,75 MW naar 18 tot 30 MW gaan in het kader van onze herstructureringsopgave en vermindering van het aantal molens van 19 naar 16, een mooi resultaat. Een goed verlopen proces met beperkte weerstand en weerstand zal er altijd zijn over welk park het ook gaat. Wij willen zo snel mogelijk meters maken als het gaat om de energietransitie en dit project helpt ons daarbij. De PvdA ziet geen belemmeringen en kan instemmen met dit voorstel.

Mevrouw **KLAASSEN** D66): Voorzitter. Hier staat een tevreden D66'er. In 2013 zijn er afspraken gemaakt in het landelijke energieakkoord, onder andere over onze Nederlandse bijdrage aan het verhogen van de duurzame energiehoeveelheid in Nederland. Met dit akkoord weten wij welke richting wij opgaan, welke maatregelen moeten worden genomen en dit wordt breed gedeeld in de samenleving. Onderdeel van deze afspraken is het realiseren van 6.000 MW Wind op land door de twaalf provincies. Noord-Holland neemt daarvan 685,5 MW voor haar rekening. Groningen en Flevoland hebben de grootste opgave en daarna volgen wij, samen met Zuid-Holland. Wij zijn

goed op weg. Wij hebben zes windparken in de pijplijn zitten om aan onze doelstelling te voldoen en daarmee ons steentje bij te dragen aan het realiseren van meer hernieuwbare energie. Dat doen wij overigens niet alleen met windmolens, maar bijvoorbeeld ook met zonneweiden en het inzichtelijk krijgen van alternatieve warmtevoorzieningen. De Waardpolder is een van deze zes windparken. D66 ondersteunt deze voordracht van harte, niet alleen om aan onze afspraken te voldoen, maar ook omdat wij elke bijdrage aan het verhogen van het aandeel duurzame energie waarderen voor een toekomstbestendige duurzame energievoorziening waar wij naartoe willen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Na de bijdrage van D66 en de PvdA die geheel in lijn zijn met onze bijdrage tijdens de commissie, hebben wij als CDA geen extra woorden nodig en willen wij alleen maar aangeven dat wij geen bezwaar hebben.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Tijdens de commissievergadering heeft gedeputeerde Van der Hoek gevraagd op welke gronden 50pus denkt niet in te stemmen met de VVGB. Er mag immers alleen maar sprake zijn als er geen goede ruimtelijke ordening is. Ik ga vandaag proberen dit nogmaals uit te leggen. Wij zijn als 50plus niet tegen windenergie, maar wel in open polderlandschappen vanwege de visuele hinder die mensen hiervan hebben en last hebben van slagschaduw en geluidsoverlast, maar die molens moeten en zullen er komen. Volgens sommige fracties kunnen het er niet genoeg zijn, want wij moeten immers voldoen aan de afspraken die zijn gemaakt tussen het Rijk en de provincies. Een burger die ermee te maken heeft, staat volkomen machteloos. Dit hebben wij al vele malen eerder kunnen zien zoals bij Westfrisia. Ik heb wederom de zienswijzen zorgvuldig gelezen en wat je steeds maar weer leest in de nota van beantwoording, is een vaste riedel van gegevens die de ambtenaren – die doen ook maar alleen hun werk, hetgeen begrijpelijk is – steeds weer oplepelen. Weinig behoort maar tot de verantwoording van de provincie. Veel wordt op het bordje van anderen geschoven. Op werkelijk alle argumenten is een pasklaar antwoord. Alles voldoet aan wettelijke normen en waarden ten aanzien van geluid, slagschaduw, dat zetten wij dan wel even stil, waardedaling woningen. Kortom, er is niets maar dan ook niets waar nog serieus op ingegaan wordt. Kortom, er is ernstig sprake van beroepsdeformatie. Er spreekt geen compassie meer uit voor de burgers en hun verhaal erachter. Zo ver is het dus ook al bij de provincie. Burgers worden geconfronteerd met enorme molens met hoogtes van 150 m. In de beantwoording lees ik herhaaldelijk het volgende: “De Waard- en Groetpolder liggen in een herstructureringsgebied in het dynamische agro-technische polderlandschap van de Kop. In de polders wordt geploegd, gezaaid, geoogst en zijn de seizoenen goed zichtbaar. Het zijn modelmatig ontworpen landschappen met vaak duidelijke grenzen. Open ruimten met een horizon, het panorama overheerst zeeën van ruimte, lange lijnen en repeterende elementen brengen hierin orde en maat. Zowel vanuit het aspect van de dynamiek als vanuit de repeterende landschapselementen past wind in beginsel heel goed bij de polder. Dit is dan ook de reden om dit gebied aan te wijzen als herstructureringsgebied. Daarbij is de lijnopstelling en de contour zo gekozen dat slechts een deel van de Wieringerwaard erbinnen valt om ervoor te zorgen dat deze polder geen integrale nieuwe windidentiteit krijgt.” Wat staat hier nu vertaald? Volgens 50plus staat het bomvol met molens waar mensen ook kijken. Ik dacht terecht te zijn gekomen in een nieuwe streekroman, maar nee, het betrof hier echt een nota van

beantwoording op serieuze zienswijzen van burgers. Net alsof burgers met deze onzin wat kunnen wat er wordt opgeschreven. Ze hebben last van visuele hinder, geluid- en slagschaduw en zien overal om hen heen die lelijke molens verschijnen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter, een punt van orde, ook richting u. Er wordt nu gesproken over de beantwoording door ambtenaren en ambtenaren zijn ook al genoemd. Ik denk dat het goed is, het is mevrouw Van der Meij haar goed recht om de normen en kaders die wij als PS met elkaar hebben afgesproken, in twijfel te trekken, dat mag. Dan kan ze met ons in gesprek. Of ze noemt de gedeputeerde, maar de ambtenaren of de woorden die de ambtenaren gebruiken, daar zijn wij als PS voor verantwoordelijk. Dan zou ik liever hebben dat u ons hierop aanspreekt en niet de ambtenaren die het geschreven hebben.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik begrijp heel goed wat u zegt, maar ik blijf van mening dat alles wat je elke keer leest, zijn continu dezelfde repeterende verhalen, dus sorry, ik blijf het zeggen en niets ten nadele van de ambtenaren die dit moeten doen. Ik heb het zelf vijftien jaar gedaan, dus ik begrijp waarom ze dat doen. Tot slot vraag ik de provincie bij zienswijze 2 om burgers te helpen dat er daadwerkelijk een nulopname wordt gedaan van hun woning in overleg met de aannemer. Kortom, 50plus is van mening dat er naar het gehele plaatje van bezwaren moet worden gekeken en niet alleen naar de overdraai op agrarische gronden. U zult begrijpen dat wij tegen stemmen.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Veel partijen heb ik instemmend advies horen geven en daar ben ik blij mee. Op twee zaken wil ik nader ingaan. Het eerste is de concrete vraag van de PVV. Die zegt, is er nou op basis van één zienswijze een windpark ooit niet doorgegaan? Nee, niet op basis van één zienswijze en het lijkt mij ook wel heel erg sterk. Waar het hier om gaat, zijn initiatieven waar jarenlang aan gewerkt en gerekend is en er is gekeken naar de wettelijke regelgeving en naar onze eigen regelgeving, naar het beleid dat ervoor staat. Als je dan komt met een aanvraag en je dient hem in, dan moet iemand die een zienswijze indient, wel hele sterke argumenten hebben om daarmee in een keer het totale plan onderuit te halen. Wat er wel gebeurt en daar kunt u wel veel voorbeelden van vinden, is dat er wel degelijk op basis van zienswijzen aanpassingen aan plannen zijn gedaan. Wat 50plus betreft, het blijft mij verbazen, mevrouw De Meij – u draagt overigens prachtig voor, daar is niets op aan te merken – is op basis van welke grond u nu afwijst, want wat u doet is vanuit uw partijpolitieke overwegingen zeggen, in de open polder hoort het niet en daarom ben ik tegen, maar u bent als Statenlid toch echt gehouden aan wat meer en dat is dat er inmiddels beleid voor is vastgesteld en goedgekeurd door de meerderheid van de Staten. Wat u dan als Statenlid volgens mij moet doen, is de aanvragen toetsen op het vastgestelde beleid en de wettelijke regels. Dat is vervolgens waar u voor staat en dan past het in deze fase in mijn optiek niet meer dat u zegt, ja, het kan wel zo zijn dat alles klopt, maar vanuit mijn partijpolitieke standpunt ben ik ertegen. Dan doet u het belang van de organisatie of de inwoner van Noord-Holland waar het in voorkomende gevallen om gaat, geen recht.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Het gaat nog om het vorige punt. Het gaat niet om één zienswijze, het gaat om één voorbeeld. Er kunnen dus veel meer situaties zijn.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat is duidelijk. Ik zou mij willen aansluiten bij wat het CDA heeft gemeld, dat ik graag word aangesproken op datgene wat de ambtenaren schrijven en niet de ambtenaren zelf.

De **VOORZITTER**: Is er behoefte aan een tweede termijn?

Tweede termijn

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij verschillen duidelijk van mening, de gedeputeerde en ik. Ik zal zijn advies ter harte nemen. Het was absoluut niet de bedoeling om ambtenaren in een slecht daglicht te plaatsen, ik herken alleen in de beantwoording elke keer die vaste riedels van hetgeen er wordt gezegd. Er staat eigenlijk nooit iets nieuws bij, maar dat terzijde. Ik zou aan de gedeputeerde willen vragen of hij bereid is om een nulmeting te doen bij de woning van de indieners van zienswijze 2.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Nee, in dit stadium lijkt mij dat niet de stap die wij nog gaan nemen. Het voorstel ligt voor zoals het voorligt.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot de stemming, waarbij ik moet zeggen dat de heer Leever (ONH) vanwege zijn raadslidmaatschap van Hollands Kroon bij dit en het volgende agendapunt de zaal verlaat. Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV en 50plus, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

11. Statenvoordracht 31 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Westeinde

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Voorzitter. Aanvankelijk leek er bij dit windpark geen vuiltje aan de lucht, dus de Verklaring Van Geen Bedenkingen had gewoon in de commissie goedgekeurd kunnen worden, maar er waren insprekers in de commissie en die kwamen met nieuwe informatie. Daarover heeft beraadslaging plaatsgevonden en tijdens de beraadslaging bleek een aantal punten te worden opgevoerd, die gingen over het verleden. Er werd informatie aangevoerd over de hoogte en hoe dat toen gegaan is. Het is niet mijn bedoeling om de commissievergadering opnieuw te doen in de Staten, maar ik acht het belangrijk om dat even te melden omdat het netjes is richting de insprekers omdat de informatie laat ingebracht werd en ook nog na de commissie ingebracht, om toch maar even een woord te wijden aan het standpunt van de VVD. De VVD heeft in de commissievergadering aangegeven geen bezwaar te hebben tegen dit windpark en dat gezien de antwoorden van de gedeputeerde wij vinden dat de VVGB voldoet. Op het punt van de hoogte was er ook geen zienswijze ingediend. Het feit dat de windmolens hoger waren dan het bestemmingsplan in eerste instantie toestond, op dat punt was geen zienswijze ingediend. Na afloop hebben wij gezien dat er ook nog e-mails op andere punten zijn binnengekomen. Als wij de motivering bekijken, dan houdt die wat de VVD betreft gewoon

stand. De PRV staat het toe, de vervanging. Er is zelfs een kleinere rotordiameter, de te vervangen molens hebben dezelfde as-hoogte. Wat ons betreft draagt deze Verklaring Van Geen Bedenkingen alles in zich wat nodig is om deugdelijk te motiveren en sluit ik mij aan bij de bijdrage van D66 bij het vorige agendapunt, dat dit ook bijdraagt aan het halen van de klimaatdoelen en de afspraken in het coalitieakkoord.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Net als bij het vorige punt, windpark Waardpolder, is er ook bij dit windpark geen sprake van een goede ruimtelijke ordening. Deze keer dient er een VVGB te worden afgegeven om de overdraai van windmolens van Windpark Westeinde over agrarische gronden mogelijk te maken. De huidige aanvraag is namelijk momenteel in strijd met het bestemmingsplan en de vervangingsvergunning voor het windpark kan alleen worden verleend als ook de VVGB wordt afgegeven. De PVV zal tegen dit ontwerpbesluit stemmen, want het grootste probleem zit juist bij de overdraai van de wieken. Het gaat ons om de omliggende hogedrukgasleidingen. De Gasunie zegt zelf over deze windmolens en ik citeer: “Dat ze te dicht bij de gasinfrastructuur staan. Windmolens hebben een faalkans waardoor de wieken kunnen afbreken en daardoor kan de gasinfrastructuur in de buurt beschadigd raken.” Met alle rampzalige gevolgen van dien dus. De omwonenden kaartten dit gevaar ook al aan in de commissievergadering.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): U haalt informatie aan uit 2004, dat is nogal een tijd geleden. Inmiddels is ook het RIVM gevraagd te toetsen naar de externe veiligheid. Die zeggen dat ze geen bezwaar zien. Hoe beoordeelt u die nieuwe informatie?

De heer **LUDRIKS** (PVV): Ik kijk naar wat de mensen zeggen die er in de buurt wonen en naar wat de Gasunie zegt. Ik kijk naar wat in de media staat, ik kijk naar de stukken en kom tot deze conclusie.

Mevrouw **KLAASSEN** (GL): Ik hoor dat u uw eigen conclusies trekt. Nogmaals, het RIVM komt met nieuwere informatie en u blijft zich baseren op informatie uit het verleden, terwijl de Gasunie nu ook deze keer geen zienswijze heeft ingediend.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Wij hebben net gehoord dat zienswijzen niet veel verschil uitmaken, dus deze keer ook niet. Ik ga verder. Dat windmolens een faalkans hebben, is in het verleden wel gebleken. In Andijk is al een keer een wiek afgebroken door nota bene te veel wind. In het buitenland zijn ook nog talloze voorbeelden te noemen. De PVV wil GS en PS herinneren aan de unaniem aangenomen motie 69 betreffende de handhaving bij gevaarlijke situaties en overlast gevende windmolens. Als deze motie gevolgd zou worden, dan zou windpark Westeinde er nooit geweest kunnen zijn. Ook heeft de PVV wederom Statenvragen ingediend over deze gevaarlijke situatie en maakt zich ook nog steeds ernstig zorgen. De beantwoording is echter uitgesteld en wij hebben de antwoorden nog niet kunnen lezen voor de behandeling in PS. Dat is jammer, maar wij gaan ervan uit dat GS deze kwestie uiterst serieus nemen.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. Een behoorlijk tijdje terug stond er over dit windpark in NRC Handelsblad een artikel met de strekking, dat stond er ook letterlijk in: “De totstandkoming van dit windpark destijds is een bestuurlijke janboel.” De Gasunie was niet geconsulteerd en de molens zijn neergezet op een plek waar ze gewoon niet hadden kunnen komen. En de mensen die eromheen woonden, hadden er toen last van en hebben dat nog steeds en gaan de overlast ook houden bij de vernieuwing van dit windpark. Wij waren niet op de hoogte van de achtergrond van deze geschiedenis en dankzij de insprekers zijn wij dat nu wel. Er wordt gezegd, de Gasunie mag nog steeds niks zeggen, want het stond er al en weliswaar zijn de regels nu veranderd, maar die tellen niet. Er zijn zeven woningen die op minder dan 300 m afstand van de molens staan. Ik heb hier weer de bekende juichverhalen die wij in zijn algemeenheid onderschrijven over het belang van alternatieve energie, maar het gaat hier om 6 MW. Ter vergelijking, de gas- en kolencentrale Hemweg is 1.000 MW, maar een kaveltje Wind op zee is ook 1.000 MW. Een molen op zee is 7 MW en dat is meer dan die zeven molentjes die hier met veel pijn en moeite in leven gehouden moeten worden en dan ook nog door ze te laten overdraaien op het terrein van een ander. Op de eerste plaats moet dat privaatrechtelijk geregeld worden. De omwonenden, althans een deel daarvan, hebben gezegd dat ze daar privaatrechtelijk never nooit aan gaan meewerken. Je kunt publiekrechtelijk natuurlijk toestemming geven voor iets wat privaatrechtelijk nooit wat gaat worden. Waar zijn we hiermee bezig?

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Ik zou graag van de SP willen weten, want ik krijg het gevoel dat u erg meehuilt met de wolven in het bos, de twee insprekers die wij hebben mogen ontvangen. Wat heeft u de afgelopen weken actief gedaan om echt iets te betekenen voor die mensen behalve hier het verhaal te herhalen wat zij al hebben ingebracht?

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Ik zou de omwonenden toch niet als wolven willen karakteriseren en meehuilen, dat laat ik voor uw rekening. Nogmaals, wij waren niet op de hoogte van de bestuurlijke janboel die aan dit park ten grondslag ligt, zoals vermeld in het artikel in NRC. Het is niet de eerste keer dat wij kanttekeningen plaatsen bij de manier waarop windparken coûte que coûte worden doorgedrukt. In dit geval een windpark dat nog niet eens genoeg energie oplevert om een fractie van het extra autoverkeer te laten rijden van de verbinding van A8/A9 die u zo graag wilt. Over wolven gesproken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Rooij. Ik kan u overigens gelukwensen, want het presidium heeft hedenochtend besloten om een werkgroep in te stellen, Honderd Jaar Vrouwenkiesrecht gericht op 1919, en het presidium zal de werkgroep in haar eerstvolgende vergadering definitief installeren.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Dank u wel. In tegenstelling tot de Waardpolder gaat dit om een vervangingsproject waarbij weer iets andere regels van kracht zijn. Zeven molens worden vervangen door zeven nieuwe molens. Ook hier zien wij een goed verlopen procedure en er waren ook geen zienswijzen die sloegen of slaan op de Verklaring Van Geen Bedenkingen. In de laatste commissievergadering zorgden de insprekers voor enige verwarring bij sommige commissieleden. Wij moeten echter wel goed in de gaten houden welke vraag aan ons voorligt.

De insprekers appelleerden aan de veiligheidsrisico's die er nu al zouden zijn, maar dat staat los van de voorliggende vraag. Natuurlijk is het niet zo dat wij in de luxepositie verkeren dat wij alle windmolenparken en initiatieven op een rijtje kunnen zetten en dan een wensenlijstje maken van, waar ligt onze hoogste prioriteit, wat vinden wij het beste of leukste park, alles wat binnen de regelgeving past is wat mijn reactie betreft, hoogstnoodzakelijk en dat geldt dus ook voor dit park. Wij zijn akkoord, dat was u duidelijk.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Liever had ik hier nu niet gestaan, want wat een kleine procedurele stap leek te zijn, heeft naar aanleiding van de laatste commissievergadering geleid tot een debat over stappen die in 2004, dertien jaar geleden, zijn gezet. D66 heeft goed geluisterd naar de inspreker. Er wordt geluidsoverlast ervaren en men is bang voor een onveilige situatie. Wij lezen echter in de onderbouwing van het besluit door de Omgevingsdienst dat de geluidsniveaus voldoen aan de normen van het Activiteitenbesluit en dat er geen sprake is van een verhoging van het risico ten opzichte van de huidige situatie. Het RIVM is gevraagd nogmaals de externe veiligheid te toetsen en ook zij zien geen bezwaren om de huidige molens te vervangen. Het is natuurlijk altijd goed om als PS nog een keer scherp te kijken naar de voorliggende situatie, maar ik wil echter wel de SP en 50plus oproepen om objectief naar de feiten te blijven kijken. Natuurlijk kan het college bevraagd worden, maar niet zo willekeurig. Deze VVGB beperkt zich tot de overdraai en D66 ziet hier geen bezwaar tegen.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. U verwijt mij en mijn collega van 50plus dat wij niet objectief naar de feiten kijken, even los van het feit dat objectiviteit niet bestaat, maar wat bedoelt u ermee, dat wij over het hoofd hebben gezien dat hier privaatrechtelijk geen toestemming is voor iets wat wij publiekrechtelijk gaan maken? Ik heb het u verteld, reageert u daar eens op, dat wat dit parkje oplevert, nog niet eens genoeg is om die auto's van u op de A8/A9 dadelijk te laten rijden. Dat zijn objectieve feiten.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Mijnheer Bruggeman, volgens mij is dit precies waar wij elke keer een discussie over hebben, dat u er van alles bijhaalt waar de discussie op dit moment niet over moet gaan.

De **VOORZITTER**: Daar moet u het mee doen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Ook wij willen als CDA niet de commissievergadering over doen, maar aangezien er nieuwe informatie tot ons kwam, leek het ons toch goed om deze bijdrage voor te bereiden. Ik sluit mij geheel aan bij de wijze woorden van de VVD-fractie, die hier alles al over gezegd heeft. Nogmaals, wij hebben het hier over de overdraai en de klachten die tot ons kwamen, gelden ook voor de huidige molens die er sowieso al staan, want ook al zijn de feiten objectief, mijnheer Bruggeman, het gaat er wel om wanneer en hoe je ze in welk kader gebruikt.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Ik heb bij het vorige punt niet het woord gevoerd omdat eigenlijk voor GL voor beide voorliggende stukken hetzelfde geldt. Wij zijn blij dat er groei is in

duurzame energie en wij zijn inderdaad zo'n partij zoals mevrouw De Meij zegt, voor wie het nooit genoeg kan zijn. Ik moet wel zeggen, ik vind het wel wat merkwaardig om hier te horen dat wij nu de minimale opgave toch weer als een soort van 'wat zijn we toch geweldig bezig, want het lijkt erop dat wij het gaan halen' presenteren en het nu opeens lijkt alsof we weer voor de troepen uitlopen, want natuurlijk helemaal niet het geval is. Maar goed, dat is misschien kinnesinne. Ik ben blij dat deze projecten voortgezet kunnen worden en ik ben het wat dat betreft en met D66 en zelfs met de VVD eens dat het kader dat nu voorligt, gewoon geen ruimte biedt om een grote discussie te voeren. Ik heb alle begrip voor de bezwaren die er leven, maar ik zie vanuit GL geen ruimte om daar in dit geval gevolg aan te geven, dus wij zullen ook met dit voorstel instemmen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Ik begin mij toch wel ernstig zorgen te maken over wat ik hier nog doe. Als ik gedeputeerde Van der Hoek goed beluister, dan mag ik alleen iets zeggen over de overdraai van de wieken. Sorry, ik heb hier een verantwoording als volksvertegenwoordiger en als mensen vinden dat ze klachten over iets hebben die al spelen sinds 2004 waar de provincie wel degelijk van op de hoogte is, dat ik daar wel degelijk iets over mag zeggen. Tijdens de laatste commissievergadering hebben wij twee insprekers gehoord die volgens ons al jaren niet netjes behandeld worden door de initiatiefnemers van het windpark. Sinds 2004 zijn zij in overleg geweest met de initiatiefnemers en hebben wel degelijk afspraken gemaakt over geluidsoverlast en slagschaduw en niet omdat de meeste bewoners tegen windenergie zijn. Ze zijn echter wel enorm teleurgesteld, omdat de afspraken niet door de initiatiefnemers zijn nagekomen. De provincie was hier wel degelijk van op de hoogte. In 2014 is gedeputeerde Bond met de initiatiefnemers, de bewoners en de Gasunie een gesprek aangegaan over de overlast en het niet nakomen van de afspraken. De Gasunie heeft toen wederom aangegeven net als in 2004, dat de molens te dicht op de drie leidingen staan. Vervolgens hebben de bewoners gehoopt op een oplossing en daar wachten ze nog steeds op, want daarna hebben zij niets meer vernomen. Hun verbazing was dan ook groot dat de molens op dezelfde locatie weer terugkomen en nog veel hoger ook, want als ze op dezelfde locatie terugkomen, dan geldt de 600 m grens vanaf woningen niet bij een een-op-een vervanging. Vervanging van bestaande molens naar veel hogere molens die weliswaar iets veiliger zijn, maar dat doet daar geen afbreuk aan. De overlast voor omwonenden blijft, maar ook hier staan burgers machteloos. Sinds 2004 is over de huidige molens veel overleg geweest met de Gasunie en de afstanden tussen hogedrukleidingen en de molens. Ook de Gasunie is nog steeds van mening dat de vervangende molens er beter niet kunnen komen, want je verplaatst hiermee het probleem alleen maar naar de toekomst. Juristen van de Gasunie hebben verklaard dat zij er niet veel mee kunnen doen aangezien er sprake is van een een-op-een vervanging. Dat vinden wij bizar. De vier hogedrukleidingen liggen straks binnen de 59 m terwijl een afstand gewenst is van 87 m. De nieuwe molens worden weer voor lange tijd neergezet en de initiatiefnemers ontvangen een hoop SDE-subsidie en de huidige overlast blijft voor omwonenden bestaan. Zeven woningen liggen binnen de 300 m grens van de molens en vier liggen er zelfs binnen een valafstand van de molens, ook wel high impact zone genoemd. Kortom, je kan als burger van alles inbrengen, maar er wordt niet geluisterd. De molens moeten en zullen er komen. Het zal u dan ook wellicht niet

verbazen en spijtig dat de heer Van der Hoek het niet met mij eens is, maar 50plus gaat tegen de VVGB stemmen.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter, het wordt een beetje een herhaling van zetten, maar ik zou ook graag van mevrouw De Meij willen weten welke inspanningen zij heeft gepleegd om hier nog iets aan te doen in haar rol als volksvertegenwoordiger.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): U denkt toch zeker niet dat ik daar met mijn 61ste nog iets aan kan doen? Gezien de ervaringen van de afgelopen twee jaar als hier een VVGB voorkomt van een windmolenpark. Ik heb bijna alle bewoners gebeld, ik heb de Gasunie gebeld en heb met de mensen gesproken, ik heb mijn bezwaren naar andere fracties gemaild. Ik denk dat ik alleen niet veel meer had kunnen doen. Misschien kunt u mij nog op andere gedachten brengen, dat zou fijn zijn.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik heb een aantal vragen gehoord van de PVV. U hebt de Statenvragen gememoreerd. U zegt, wij gaan ervan uit dat u die uiterst serieus neemt en dat doen wij natuurlijk ook, daarom lopen ze via de OD NZKG, want daar zitten de experts en die kijken er uiterst serieus naar. Dat betekent ook dat het wat meer tijd vergt, maar ik heb even geïnformeerd en ik kan zeggen dat het er op voorhand naar uitziet dat het materieel geen verschil gaat maken met het besluit dat nu voorligt en ik verwacht dat u ongeveer binnen twee weken een gemotiveerde beantwoording krijgt. De SP, u bagatelliseert volgens mij een beetje wat er vandaag voorligt. Dat is natuurlijk uw goed recht, daar niet van. Even simpel samengevat hoor ik u zeggen, het hoort daar niet en wat stelt het nou eigenlijk voor, die 6 MW. Volgens mij een wat ambivalente houding, zoals ik de SP ken. Wat voorligt, is een aanvraag via een ordentelijke procedure en die kun je niet – ik heb het daar straks ook al gezegd tegen 50plus – op basis van gewijzigde of wat gewijzigde partijpolitieke meningen afwijzen. U dient volgens mij gewoon te oordelen op basis van bestaand beleid en de regelgeving.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. U zegt dat wij het bagatelliseren, ik heb gewoon feitelijk een zakelijke vraag aan u. Dit windpark waar toch echt nadelen aan zitten en zaten, levert evenveel energie op als een windturbine op zee. Wat vindt u daarvan? Als u het over bagatelliseren door de SP heeft. Misschien moet ik het nog wat scherper vragen. Zou je in plaats van die paar molentjes niet een extra molen op zee moeten neerzetten?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik ga op die opmerking niet in, want dat ligt gewoon niet voor. Ik snap dat u de discussie met mij wilt voeren, maar die ga ik niet aan. Het gaat er hier om, u moet beoordelen en dat is precies mijn punt, wat hier voorligt. U wilt dat blijkbaar alleen maar op partijpolitieke gronden doen, niet op basis van de wet- en regelgeving zoals die er ligt, en het vaststaande beleid. Dus ik neem er kennis van dat u die 6 MW ongeveer niks vindt en dat u vindt dat ze ergens anders op een andere manier gerealiseerd moeten worden, maar ik als GS-lid ga mij daar niet over buigen, omdat dat niet de vraag is die voorligt. Ik breng naar u een voorstel over overdraai en daar moet u over oordelen.

De **VOORZITTER**: En daarmee moet de heer Bruggeman het doen. De heer Van der Hoek vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Nog even naar 50plus. Natuurlijk, u mag er altijd iets over zeggen, dat was niet mijn punt mevrouw De Meij, want daar gaat onze gelukkig onpartijdige voorzitter over, over wat u mag zeggen of niet, maar mijn punt is dat u, net zoals de SP, moet toetsen aan het beleid en de regels wanneer er een aanvraag ligt en niet op basis van partijpolitieke uitgangspunten. Dat is in mijn optiek geen zuivere rolopvatting, daar doet u ook de aanvragende organisatie of burger mee tekort, dus toetsen op de feiten. U heeft het zelf al genoemd, de Gasunie heeft geen bezwaar ingediend in 2016, maar dat laat onverlet dat u uiteraard nog steeds tegen mag stemmen, dat is uw goed recht.

Tweede termijn

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Ik begrijp uit de reactie van de gedeputeerde op mijn vraag over zogenaamd bagatelliseren, dat inmiddels heeft teruggenomen en u gewoon zegt, de SP mag een andere mening hebben, dan zijn we al een stap vooruit. Ik wil nog even een ding zeggen. Dit windpark had er zo nooit mogen staan, wij weten nu pas hoeveel mensen daar last van hebben. Wij gaan nu faciliteren door middel van het laten draaien van die molens boven andermans terrein, gaan wij dat nog verder legitimeren en faciliteren. Daar doen wij niet aan mee, precies daarom niet. Privaatrechtelijk gaat het misschien ook wel helemaal niks worden. De SP gaat daarom tegen dit voorstel stemmen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, ik wil het kort houden en sluit mij aan bij de SP. Als je weet als provincie en als Statenleden dat dingen met het huidige windpark in 2004 niet goed zijn gegaan, maar je sluit daar je ogen voor en je gaat gewoon op dezelfde voet verder omdat er alleen nu maar sprake is bij de aanvraag van een overdraai, dat je alleen maar daar naartoe mag kijken en daar alleen maar als er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening, ik vind dat die er niet is, omdat je het totale plaatje moet beoordelen. Waarom zou je dingen die in het verleden niet zijn goed gegaan, nog voor vijftien of twintig jaar of langer voortzetten? Dat vind ik geen pas geven.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot de stemming. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, PVV en 50plus, de overige leden daarvoor, zodat de voordracht is aanvaard. Ik stel voor om tot 15.15 uur te gaan schorsen. Ik heropen de vergadering.

12. Vragenuur

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Bij mondelinge vragen is het gebruikelijk om een gloedvolle inleiding te houden.

De **VOORZITTER**: Hoeft niet.

De heer **TIJSSENS** (D66): Maar in dit geval was dat ook niet nodig en dat komt omdat wij op de website van Nuon een citaat vonden waaruit blijkt dat er wellicht overeenstemming is over het te bereiken doel wat er staat. Vandaar dat ik gewoon open met het citaat van de website van Nuon over de sluiting van de Hemwegcentrale: “Bijna iedereen wil een schonere wereld, wij ook. Al vanaf 2015 zijn wij met de overheid in gesprek over de mogelijk vervroegde sluiting van onze kolencentrale. Wij zijn bereid om de Hemwegcentrale vanaf 2020 te sluiten ondanks dat de technische levensduur van de centrale tot 2034 is. Nuon wil de centrale vervroegd sluiten in 2020 en afzien van inkomsten na sluiting, maar alleen met compensatie voor goede en verantwoorde begeleiding van onze collega’s in de centrale en bij voorkeur van werk naar werk.” Nuon richtte zich ook tot de provincie met een brief van 3 mei. En in deze brief over de Hemwegcentrale schrijft Nuon bereid te zijn het gesprek over vervroegde sluiting per 2020 te voeren. Volgens Nuon zijn belangrijke voorwaarden daarvoor dat de personele kant en de ontmanteling goed geregeld zijn. Nuon blikt in de brief ook vooruit naar de situatie na de sluiting. Zo is Nuon in gesprek met het Havenbedrijf Amsterdam over de ontwikkeling van het terrein voor duurzame energieontwikkeling nadat de ontmanteling van de kolencentrale plaats heeft gevonden. Dit stukje zin is niet helemaal goed overgenomen, excuus daarvoor. De PvdA en D66 hebben de volgende vragen. Bent u van mening dat het toekomstige gebruik van de terreinen van de Hemwegcentrale en faciliteiten een belangrijke rol kunnen spelen in de transitie van de haven? Na 2030 is er weinig tot geen behoefte meer aan het gebruik en opslag van steenkool en benzine in het havengebied. Welke kansen ziet u voor duurzame invulling en ontwikkeling van de vrijkomende ruimte en welke kansen zijn er om deze ruimte te gebruiken voor de transitie van het NZGK? Welke kansen ziet u voor de havens in het NZKG om gebruik te maken van de mogelijk toekomstige duurzame oplossingen op het terrein van de Hemwegcentrale? De provincie heeft vanuit de toekomstige energiebehoefte in de MRA en in het bijzonder de West-as groot belang bij de omslag van het NZKG naar de circulaire economie en schone energie. Ziet u hierin een rol voor de provincie, het bestuursplatform NZKG en/of Nuon? Zo ja, welke rolverdeling ziet u dan? Op welke manier kan de provincie als vergunningverlener bijdragen aan de transitie van de Hemwegcentrale? Ziet u kansen voor de provinciale werkambassadeur om Nuon te ondersteunen bij de begeleiding van werk naar werk voor de werknemers van de Hemwegcentrale? Tot slot, zijn GS bereid om als voorzitter van het bestuursplatform NZKG initiatief te nemen de transitie van de Hemwegcentrale te agenderen binnen het bestuursplatform, dit bijvoorbeeld voor te dragen als prioritair project binnen het uitvoeringsprogramma NZKG 2040 en PS te informeren over de voortgang?

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Met betrekking tot het een na laatste puntje over ‘ziet u kansen voor de provinciale werkambassadeur om Nuon te ondersteunen bij de begeleiding van werk naar werk voor de werknemers van de Hemwegcentrale”. Kunt u aangeven hoe u dat voor u ziet, is dat ongeveer hetzelfde als bij de brugwachters?

De heer **TIJSSENS** (D66): U zou een parallel kunnen zien in de zin dat Nuon-medewerkers ook ooit overheidsmedewerkers waren, trendvolgers, heel lang geleden, voordat Nuon geprivatiseerd werd. Wilt u die discussie voeren? Misschien is het zo dat wij op geen enkele manier in staat

zouden zijn om het zo alomvattend aan te pakken bij alle medewerkers van Nuon als bij de brugwachters. Ik vind het eigenlijk appels met peren vergelijken.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. De vragen over de vergunningverlening en de provinciale werkambassadeur behoren uiteraard tot het metier van gedeputeerde Tekin, dus die zal die twee vragen beantwoorden. Het antwoord op de eerste vraag, bent u van mening dat het toekomstige gebruik van de terreinen en faciliteiten van de Hemwegcentrale een belangrijke rol kunnen spelen in de transitie van de haven? Het antwoord is ja, maar daar zit een maar aan vast. Daar kom ik bij de beantwoording van uw laatste vraag op terug. De tweede stelling die u poneert, is dat na 2030 er weinig tot geen behoefte meer is aan het gebruik en opslag van steenkool en benzine in het havengebied en uw vraag welke kansen wij zien voor duurzame invulling en ontwikkeling van de vrijkomende ruimte en welke kansen er zijn om deze ruimte te gebruiken voor de transitie van het NZGK. Dat ligt voor kolen fundamenteel anders dan voor benzine, omdat voor de benzineterminals geldt dat de verwachting is dat die vooralsnog niet verdwijnen, omdat de vraag naar benzine ook na 2030 nog wel even zal blijven. Voor wat betreft de kolen klopt het dat na 2030 de haven van Amsterdam met de overslag stopt en die terreinen kunnen dan eventueel dienen voor biomassa of andere ontwikkelingen in de energietransitie en circulaire economie. Maar natuurlijk is dat in eerste instantie aan de markt om daarvoor initiatieven te ontwikkelen. Welke kansen ziet u voor de havens in het NZKG om gebruik te maken van de mogelijk toekomstige duurzame oplossingen op het terrein van de Hemwegcentrale? Dat is nog ontzettend koffiedikkijken. Zoals u in de brief van Nuon aan het college hebt kunnen lezen, is Nuon bereid om de Hemwegcentrale eerder te sluiten, maar dat gaat wel gepaard met een aantal voorwaarden en ook een forse financiële inspanning. Dan is de verwachting dat de centrale in zijn huidige vorm eerst in 2023 ontmanteld zal zijn, dus dat duurt nog een jaar of zes. Wanneer Nuon dan zelf het initiatief neemt om daar iets anders te vestigen wat zou passen in de duurzame doelstellingen, dan is er voor ons als provincie maar een beperkte rol weggelegd, omdat Nuon natuurlijk de eigenaar is en het de vraag is of datgene wat men dan van zins is om te vestigen op het terrein, past binnen de planologische randvoorwaarden die nu voor het terrein gelden. Ik vind het moeilijk om die vraag op dit moment te beantwoorden. Wat ik u wel graag wil toezeggen zo u wilt, is dat ik bij de vertegenwoordiger van het Ministerie van I&M in het bestuursplatform deze vraag aan de orde zal stellen en zal aangeven dat wij zeer geïnteresseerd zijn in hoe de ontwikkelingen en de gesprekken van het Rijk met Nuon verlopen. Nogmaals, daar is wat het college betreft, op dit moment geen rol voor de provincie weggelegd, maar op het moment dat men daadwerkelijk tot sluiting per 2020 of een andere datum zou besluiten en tot ontmanteling per 2023 of andere datum, dan ga ik ervan uit dat wij op dat moment daarover te spreken komen in het bestuursplatform. Ik schiet dan even naar uw laatste vraag en dan kom ik zo meteen terug op die van de energiebehoefte. U vraagt, zijn GS bereid om als voorzitter van het bestuursplatform NZKG het initiatief te nemen de transitie van de Hemwegcentrale te agenderen binnen het bestuursplatform, dit bijvoorbeeld voor te dragen als prioritair project binnen het uitvoeringsprogramma NZKG 2040 en PS te informeren over de voortgang. Ik heb u net aangeven dat wat mij betreft nu vooral Rijk en Nuon aan zet zijn, maar ik ben best bereid om dat aan de orde te stellen in het bestuursplatform. Maar als u vraagt om het voor te dragen als prioritair project, dan is mijn antwoord nee, omdat ik op dit moment geen rol zie weggelegd voor de

provincie. Eerst moet het besluit nog vallen en moet de locatie ontmanteld worden en nagedacht worden over een alternatieve invulling. Pas wanneer het besluit genomen is om te stoppen en te gaan ontmantelen, komt het moment waarop het interessant wordt om mee te gaan kijken en wat kunnen wij gaan doen. Dat is op dit moment nog niet aan de orde, dus het is op dit moment veel te vroeg om dat als prioritair project te maken. Ik zou niet weten welke opdracht ik aan een projectleider zou kunnen meegeven op dit moment. Ga je op de hoogte stellen bij het Rijk hoe het loopt, ja, dat kunnen we zelf bij het bestuursplatform ook, dus daarmee zie ik niet direct de noodzaak om zelf actief aan de slag te gaan, behoudens zeer nauwgezet volgen wat er op dit moment gebeurt. Dan uw vraag over de energiebehoefte. De provincie heeft vanuit de toekomstige energiebehoefte in de MRA en in het bijzonder de West-as groot belang bij de omslag van het NZKG naar de circulaire economie en schone energie. Ziet u hierin een rol voor de provincie, het bestuursplatform NZKG en/of Nuon? Zo ja, welke rolverdeling ziet u dan? Wij stimuleren op dit moment al projecten in de circulaire economie. Wij hebben recent de subsidieregeling duurzame zeehavens met goed gevolg in de markt gezet. Via de samenwerking in het bestuursplatform gaan wij ook de grondstoffen en reststoffen in het NZKG in beeld brengen om te zien welke ketens wij circulair kunnen maken, kunnen sluiten. Verder gaan de West-as-partners binnenkort verder besluiten over hun samenwerking en verdieping van hun samenwerking in de West-as. Daarover zult u binnenkort nader geïnformeerd worden. Kort gezegd, sympathiek idee om er iets mee te doen, maar onze rol is er nog niet. Die gaat ongetwijfeld wel komen op het moment dat het Rijk en Nuon tot een besluit kunnen komen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik ga niet de commissievergadering overdoen waarin gedeputeerde Van der Hoek al op de vergunningsrol is ingegaan, maar ik kan u wel zeggen dat wij ons gewoon aan de huidige wetgeving houden en mocht daar iets in veranderen in de nabije toekomst, of dat nou via Europa komt, u heeft daar al een beantwoording op gehad, er was een technische vraag over gesteld, dan zullen wij daarnaar handelen maar dat moet eerst via Den Haag zijn weg naar ons vinden. Dan over de werkambassadeur – dat staat een beetje los van de actuele discussie – maar het college heeft al een aantal maanden aan de werkambassadeur gevraagd vanuit zijn rol als aanjager en verbinder om te kijken naar de transitie van de haven en wat dat betekent voor de arbeidsmarkt in de nabije toekomst en ik kan mij zo voorstellen dat Nuon daar ook een plek in krijgt.

De **VOORZITTER**: Geeft deze beantwoording de heer Tijssens nog aanleiding tot nadere vragen?

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. In reactie op het antwoord van de gedeputeerde dank ik voor de antwoorden die ik wel heb mogen krijgen. Ik vond het goed om te zien dat wij op veel onderwerpen inderdaad dat ene doel nastreven met elkaar, maar ik kan niet anders doen dan er begrip voor opbrengen dat op dit moment een keiharde toezegging over de hamvraag van deze serie vragen, namelijk nu al die transitie als een prioritair project in het NZKG-platform te benoemen, nog niet gedaan kan worden. Wij hadden daar geen tijdspad aan verbonden, dus het is niet zo dat wij met een zweep achter onze gedeputeerde gaan staan. Ik kan mij voorstellen dat de dwang van het dictum zich dan ook als een zweepslag op de rug zou laten voelen en wij nu niet te hard van stapel moeten lopen. Ik denk wel dat GS hebben begrepen welke richting wij zien

en wanneer dat opportuun is, worden in NZKG-verband stappen genomen en dat de integrale benadering voor de energiehuishouding van het NZKG ook bij GS goed op het netvlies staat. Kortom, ik ben tevreden met hetgeen ik nu gehoord heb. Dat is geen aanvullende vraag, maar ik wilde het toch even aan u meegeven.

Gedeputeerde **POST**: Nog een korte opmerking. Ik heb aangegeven dat ik natuurlijk zal vragen om op de hoogte gehouden te worden in het bestuursplatform in de richting van het Ministerie van I&M. Voor zover mogelijk en voor zover u dat wenst, ben ik natuurlijk ook bereid om u op de hoogte te houden – dat was een van uw vragen en daar ben ik niet op ingegaan – dan zal ik u dat terugmelden in de commissie in beslotenheid als het onderwerp zich er wat minder voor leent om in openbaarheid te bespreken.

De heer **TIJSSENS** (D66): Deze toezegging had ik tussen de regels gehoord en daar wil ik mijn dank voor uitspreken.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over naar de moties Vreemd en ik vraag de waarnemend voorzitter van de Staten mij te vervangen.

Commissaris **REMKES**: Voorzitter, motie 17 wordt door het college ontraden. Ik wil hier wat uitgebreider bij stilstaan, want het beeld dat door de PVV is neergezet, bevalt mij niet. Het rapport van de Algemene Rekenkamer waaraan gerefereerd is, schetste voor de praktijk van Noord-Holland een goed beeld. Er werden hier geen zaken besloten of geheim verklaard die de toets der kritiek niet konden doorstaan. Dat had tevens te maken met het feit dat in 2012, 2013 en dat is in overleg met de Staten gebeurd, het regiem is veranderd, lees: aanzienlijk verruimd. Er was mij een rapport beloofd, namelijk waar de vragen op gebaseerd zijn, en dat rapport heb ik nog niet mogen ontvangen. Ik was daar zeer in geïnteresseerd, maar ik weet inmiddels wel dat de cijfers gebaseerd zijn op de beantwoording van GS richting RTV NH, maar ik was nog wel even geïnteresseerd in de cijfers van de andere provincies.

De heer **DEEN** (PVV): Mag ik u zeggen dat wij u deze informatie gemaild hebben?

Commissaris **REMKES**: Ik krijg het altijd graag even overhandigd, maar goed, ik red het ook wel zonder rapport. Want ik wil een ding wel zeggen, absolute aantallen zeggen mij niet zoveel, want Noord-Holland is geen Zeeland en Noord-Holland is ook geen Flevoland en dat wou ik voorlopig eigenlijk ook zo houden, want als je kijkt naar de percentages, nee, ook geen Groningen, de totale aantallen kloppen maar de percentages plaatsen de zaak wel in perspectief en bovendien moet hier nadrukkelijk bij vermeld worden dat in het merendeel van de gevallen waarin geheimhouding is opgelegd, vaak al een paar dagen later nadat het besluit genomen is, de geheimhouding is komen te vervallen, dus volstrekt transparant en voor iedereen inzichtelijk. Waar gaat het dan bijvoorbeeld over? Dan gaat het over het geheim verklaren van het besluit in afwachting van de vergadering een paar dagen later. Als die vergadering geweest is, dan wordt daarna de geheimhouding opgeheven. Er is ook even gerefereerd aan de Staten. In dezelfde periode, 2014-2015 tot en met augustus 2016, hebben PS in acht gevallen geheimhouding

opgelegd en het is mij nog nooit opgevallen dat bij die gelegenheid de PVV daartegen heeft gestemd. Integendeel, de PVV heeft daar altijd van harte mee ingestemd. Ik herinner mij eerlijk gezegd nog een hele andere discussie, de discussie van enige tijd geleden over de beschikbaarstelling van fractiegegevens, waarbij de fractie die daar het meest kritisch over was, de PVV was om reden dat sommige dingen niet traceerbaar moesten zijn.

De heer **DEEN** (PVV): De reden waarom de PVV daar terughoudend in was, had puur te maken met de persoonlijke gegevens van de medewerkers van de PVV.

Commissaris **REMKES**: Ja, weet u nou dat een groot aantal gevallen waarbij bepaalde gegevens niet openbaar worden gemaakt, te maken heeft met de persoonlijke gegevens van de provincie?

De heer **DEEN** (PVV): Uiteraard.

Commissaris **REMKES**: Dat is dus volstrekt vergelijkbaar. Dus de verontwaardigde toon en een scheef beeld wat hier neergezet wordt, passen totaal niet. Openbaarmaking is ons vertrekpunt. Als er Wob-verzoeken komen en in het geval van RTV NH gaat het daarover, dan worden die langs de lat van de criteria van de Wob beoordeeld en gemotiveerd. Dat is het vertrekpunt en daar moeten verder geen indianenverhalen over in de wereld komen.

De heer **DEEN** (PVV): Als ik nog een ding mag opmerken, het betreft hier niet zozeer of Noord-Holland niet heeft gefunctioneerd naar de huidige kaders en maatstaven, het is meer zo of wij niet vinden dat 175 documenten in drie jaar wat veel is. Daar gaat het om.

Commissaris **REMKES**: Daarvan heb ik u zojuist gezegd dat dat getal van 175 heel sterk gerelativeerd moet worden, want dat bij een groot aantal besluiten het besluit een paar dagen later als de vergadering waar het over gaat, gewoon weer openbaar zijn. Wat is de reden hierachter? De provincie neemt deel in een aantal verbindingen, je vergadert dus met elkaar ergens over. Het zou buitengewoon onelegant zo niet een bestuurlijke handicap zijn, als op het moment dat wij dat besluit zouden nemen, het ook direct openbaar is, want dan moeten de partners in de pers lezen wat wij ervan vinden terwijl dat besluit in de vergadering nog genomen moet worden. Dat zijn de redenen waarom besluiten vertrouwelijk worden verklaard en voor de rest geldt als er een Wob-verzoek komt, de criteria zoals die in de Wob zijn vastgelegd. Dat was het wel zo ongeveer.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over de motie. Wij hebben geen debat, nooit gehad. Stemverklaringen?

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Wij hebben toen wij deze motie onder ogen kregen, naar het dictum gekeken dat het college oproept om in samenwerking met PS te komen tot een werkwijze waarbij voor het opleggen van geheimhouding altijd een deugdelijke onderbouwing wordt gegeven, maar ik ken geen besluit tot geheimhouding waar geen deugdelijke onderbouwing bij zit onder verwijzing naar de wet. In samenwerking met PS te streven naar het zo min mogelijk

geheim verklaren van documenten. Wij hebben toch beleid in deze provincie om zo min mogelijk documenten geheim te verklaren. Waar mogelijk alleen in gedeelten van documenten specifiek gevoelige informatie te verwijderen of onzichtbaar te maken en niet het gehele document geheim te verklaren. Ik heb toch al een aantal keren kennis moeten nemen van documenten waar zwarte strepen over cijfers stonden. Met andere woorden, als ik het goed begrijp, waar deze motie om vraagt, is wat wij allang doen in deze provincie. In die zin maak ik heel veel bezwaar tegen deze motie omdat die suggereert dat wij iets anders doen dan wij feitelijk doen. Daarom zal mijn fractie tegen deze motie stemmen.

De heer **BUIJTENDORP** (D66): Een hoop is al gezegd, maar wij hadden ook moeite met de uiting dat dingen uit de openbaarheid zouden worden gehouden. Dat vonden wij ook een niet onderbouwd statement en voor de rest sluiten wij ons er volledig bij aan.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter, ik wil mij graag aansluiten bij de stemverklaring van de PvdA met een kleine nuance, dat is namelijk dat wij nog niet zo lang geleden hebben gesproken over of wij nou bepaalde documenten inderdaad in zijn geheel geheim moeten verklaren en of daar geen onderscheid in kan worden gemaakt. Volgens mij hebben wij daarover goed met elkaar van gedachten gewisseld, dus voor ons is dat wel een belangrijk aandachtspunt, maar geen reden om de motie te steunen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Hoewel wij de intentie van de motie begrijpen, namelijk wij streven naar zoveel mogelijk openheid en zo min mogelijk geheimverklaringen, dat snap ik wel maar dat doen wij al. Dus wij zullen de motie niet steunen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de stemverklaring van de PvdA.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Wat de VVD-fractie betreft, is deze motie volstrekt overbodig en wij zullen hem zeker niet steunen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? De motie is verworpen met de stemmen van de PVV voor. M18 is ook voor de CdK.

Commissaris **REMKES**: Voorzitter. De inventarisatie en specificatie van incidenten met betrekking tot asielzoekers in 2016. Dit is volstrekt geen provinciale taak, maar van het COA, de burgemeester en het Ministerie van V&J en ik vermag op dit moment totaal niet in te zien wat een provinciale inventarisatie daar nog aan toegevoegde waarde zou kunnen leveren. Ik vind dat daar geen energie in gestoken zou moeten worden, want het is geen provinciale kerntaak. Openbare orde en veiligheid – alhoewel ik daar zelf altijd enige affiniteit mee gehad heb en heb – behoren niet tot het provinciale domein. Het college ontraadt deze motie.

De **VOORZITTER**: Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? De motie is verworpen met de stemmen van de PVV voor. M19 van de SP.

Commissaris **REMKES**: Voorzitter. In de motie wordt de zorg uitgesproken over het voortbestaan van een pluriform lokaal medialandschap en de effecten daarvan op het functioneren van de lokale democratie. Ik neem aan dat voor het woord 'lokaal' ook gelezen mag worden 'regionaal'. En die zorgen worden door het college van GS volstrekt gedeeld, zoals wij dat ook hebben aangegeven in de beantwoording van schriftelijke vragen van een tijdje geleden. Ik heb er volgens mij een tijd geleden ook een column over geschreven, dus uw zorgen zijn onze zorgen, laat daar geen enkel misverstand over bestaan. De oorzaken zijn complex. Dat heeft enerzijds te maken met een teruglopende advertentiemarkt zoals de heer Bruggeman ook aangaf, ook uitwijk van advertentiegedrag in de richting van andere media. Dat heeft ook te maken met ander leesgedrag van mensen, met name van jongeren. Oplages van de dagbladpers, dat geldt regionaal maar ook landelijk, zijn de afgelopen jaren mede als gevolg daarvan dramatisch gedaald. De vraag wat daaraan te doen is, en het antwoord op die vraag is dus een hele lastige. Het is bovendien nog wel even een hele principiële vraag of je daar als overheid iets aan kunt of iets aan moet willen doen. Je praat primair over de verantwoordelijkheid van burgers als lezers, als kennisnemers van nieuws, van media, je praat over de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven, de innovatie van journalistieke producten, de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen in de media en dat los je niet op via een motie Vreemd zeg ik er maar bij. Het vraagstuk interesseert mij in ieder geval in hoge mate en als er door de SP gevraagd wordt, bent u bereid om daar nog eens wat verder over na te denken en ook over de rol en verantwoordelijkheden van overheden in deze, dan is het antwoord ja, maar dit is veel en veel te kort door de bocht. Bovendien vraagt de SP iets aan mij of aan het college om gesprekken te gaan voeren. Als je gesprekken voert, dan heb je op zijn minst enig idee over welke instrumenten je dan in je zak hebt, en het financiële instrument is er daar een van. Ik zie mij al aankomen. Ik zou bovendien niet met de wethouder van Leiden gaan praten, kan ik u wel melden, dat ligt in een andere provincie, hoewel ik de samenhang wel zie, maar het ligt niet op mijn weg om daarmee te gaan praten. Dan liggen andere adressanten meer voor de hand. Als er vervolgens gevraagd wordt, wat denkt de provincie Noord-Holland te kunnen bijdragen, dan is het antwoord tot dusverre, niks.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. Een verduidelijkende vraag, of liever gezegd een vraag met een verduidelijkend antwoord. Ik ben het volstrekt met u eens dat wij hier praten over een heel ingewikkeld vraagstuk met heel veel kanten eraan. Juist daarom vond ik het interessant om te zien dat de Universiteit van Leiden een onderzoek heeft gedaan naar een van de oplossingen en inderdaad zit de Universiteit van Leiden toevallig in een gemeente in een andere provincie. Ik vind het wel heel interessant dat burgemeester Wienen van Haarlem, die is wel van ons, gezegd heeft, dat vind ik zo interessant, ik wil mij daar ook in gaan verdiepen. Mijn vraag aan GS is niet anders, juist omdat het zo ingewikkeld is met verschillende oplossingsmogelijkheden, en dat is of u zich wilt verdiepen in het onderzoek van de Universiteit van Leiden en eens een keer bellen met de wethouder Strijk van Leiden die zich daar ook in verdiept, en bellen met burgemeester Wienen van Haarlem om te kijken en op een rij te zetten of daar hoe dan ook een taak ligt. Ik zeg niet, zo moeten wij het gaan doen, want ik weet het antwoord op dit probleem evenmin. Hier is in ieder geval een strohalm, waarvan collega's van ons gezegd hebben, daar moeten wij op zijn minst

naar kijken. Mijn vraag is heel rechtstreeks, bent u bereid om wethouder Strijk en burgemeester Wienen te bellen of te laten bellen?

Commissaris **REMKES**: De Leidse wethouder is ongetwijfeld een hele aardige man, maar die bel ik niet. De burgemeester van Haarlem kom ik natuurlijk met een zekere regelmaat tegen en die wil ik best eens raadplegen over een verduidelijking van zijn zorgen. Ik heb het rapport van de Leidse Universiteit net gekregen en ik kan u toezeggen dat ik dat rapport met belangstelling zal lezen. Ik duidde daar al een beetje op, want ik hecht er ook wel aan om toch even wat meer principieel aan te geven, dat de vraag is of de overheid een sturende rol heeft in de richting van specifieke media. Die principiële vraag ligt op tafel en als je hier een nadere overheidsverantwoordelijkheid afbakent, dan zul je op die principiële vraag ook een antwoord moeten geven. Maar nadenken, daar zijn wij permanent mee bezig. Het is overigens nog niet zo lang geleden dat er natuurlijk een communicatienotitie waarin de toekomstige lijnen worden aangegeven, ook bij PS bekend is gemaakt, zo doen wij het, zo wordt er gecommuniceerd, heel actief. Er wordt zo af en toe ook gebruik gemaakt van de bestaande media, ook van de nieuwe media, maar dat gebeurt vanuit de invalshoek, wat is vanuit de taakstelling van de provincie het meest effectief bij het realiseren van de doelstellingen van de provincie? Tenslotte nog een opmerking, dat is mij toevallig bekend, hier wordt natuurlijk ook over gepraat op Rijksniveau en je ook maar even de vraag hebt te beantwoorden, gelet ook op de verspreidingsgebieden van de media, in hoeverre dit niet primair een landelijke taak is als het gaat om een financiële verantwoordelijkheid. Het college ontraadt de motie.

De **VOORZITTER**: Geeft dit de SP aanleiding om de motie in te trekken?

De heer **BRUGGEMAN** (SP): De CdK heeft als portefeuillehouder twee dingen gezegd. Een, ik ga dat rapport bestuderen van Leiden en twee, als ik burgemeester Wienen tegen het lijf loopt, dan zal ik het er zeker met hem over hebben. Heb ik dat zo goed begrepen? Ja. Daar ben ik vooralsnog tevreden mee. Ik ben het namelijk ook helemaal eens met de commissaris dat je niet zomaar moet zeggen, de overheid gaat even geld uitdelen aan welke media dan ook. Dat heb ik ook helemaal niet beoogd. De vraag van de rol van de overheid wordt besproken in het rapport van de Universiteit van Leiden, die hebben daar heel diepgaande ideeën over. Het is wat dat betreft ook interessant om te kijken wat Denemarken doet. Het gaat hier dus ook niet om een subsidieregeling, maar om specifieke ondersteuning van concrete projecten voor alle media, dus ik ben het niet met de CdK eens dat dit suggereert dat je de een wel en de ander niet gaat subsidiëren. Hoe het ook zij, met de twee toezeggingen, een, ik ga het rapport lezen en twee, ik spreek erover met burgemeester Wienen, ben ik tevreden. Ik ga er dan wel vanuit dat onze derde wens, dat wij van de commissaris ook terug horen wat zijn bevindingen zijn, dat die ook gehonoreerd wordt. In dat geval trek ik de motie in.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik naar u over dat laatste.

Commissaris **REMKES**: Ik ben altijd ter beschikking van de Staten.

De **VOORZITTER**: De motie wordt ingetrokken. Ik dank de vicevoorzitter van de Staten voor het overnemen van de rol. Dan is aan de orde M20.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Wij komen er maar niet uit, mevrouw Kocken en ik, over het PDENH-fonds. Wij staan voor de uitvoerbaarheid van toegespitst beleid en voor de uitvoering van dat fonds en ik wil hetzelfde als u, ik wil ook dat het fonds optimaal benut wordt en dat er heel veel initiatieven, innovatieve acties die gericht zijn op verduurzaming van onze provincie, gebruik kunnen maken van dat fonds. U heeft als Staten in eerste instantie een vervroegde evaluatie gevraagd. Die was dan ook wat korter en daarna een wat uitgebreidere. Het blijkt gewoon dat de uitleg van GS niet overtuigt in uw richting. Er is echt vanuit de inhoud gekeken naar de effectieve instrumenten voor dat Provinciaal Duurzame Economische Fonds Noord-Holland. U verwijst naar de Energy Board. In de samenvatting van het advies van de Energy Board uit juni 2015 staat aangegeven dat zij zorg hebben voor grotere diversiteit aan financieringsinstrumenten voor risicovolle initiatieven zoals subsidies en leningen. Evalueer daarbij ook het instrumentarium van het fonds en overweeg om extra instrumenten zoals achtergestelde leningen en garantstellingen, in het fonds op te nemen. Die heroverweging is ook als aanbevelingsrichting opgenomen in de tussenevaluatie van het fonds. Dan de marktconsultatie, want daar hebben wij elke keer discussie over. Die marktconsultatie met ervaringspartijen en dat zijn ook vergelijkbare fondsen, is in 2017 gehouden en door deze partijen is helder aangegeven dat het instrument garantstellingen niet aansluit bij de behoeften van bedrijven die aankloppen voor financiering. Er is gekozen voor verruiming met twee soorten leningen en dat is conform de aanbevelingen van de Energy Board in de tussenevaluatie en de evaluatie. Dat is een. Het tweede deel en dan begint u over geothermie en daar ben ik op zich heel blij mee dat u dat doet, want de provincie Noord-Brabant – dat was vandaag te lezen – geeft nu zelf garantstellingen als provincie voor geothermie-projecten, dus niet via een fondsconstructie, maar gewoon als provincie zelf. Vorige week hebben wij het beraad van Boskoop gehad en daar ben ik aangewezen als landelijk trekker van het platform voor geothermie. Wij gaan proberen om alle landelijke initiatieven voor geothermieboringen – als die plaatsvinden gaat het trouwens altijd samen met warmte/koudeopslag – in kaart te brengen en de geothermie een enorme push te geven. Wat je dan ook ziet, als het ons lukt om al die initiatieven in kaart te brengen, dan praat je over garantstellingen en dan heb je dat fonds dus niet nodig. Dat fonds gaat echt over participaties en dat is veel meer gericht op innovaties en producten en dit is echt iets in de volle breedte. Ik zal u daar in de commissie uiteraard van op de hoogte houden, want ook in Noord-Holland hebben wij heel veel bedrijven die erover nadenken om geothermie te gaan doen. Dat moet u echt zo zien, als wij een volume van veertig van dat soort boringen landelijk zouden kunnen genereren, dan heb ik al een toezegging van het Ministerie van EZ dat zij dan graag garantstaan, omdat dat bij failures wordt gedeeld door die veertig en dan maken we een enorme sprong op het gebied van verduurzaming van bijvoorbeeld de glastuinbouw.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter. Mijnheer Bond, zoals ik het proces zou samenvatten is, de Energy Board waar een aantal mensen in zit waar wij doorgaans van vinden dat zij weten waar zij het over hebben, die zeggen, dit zou een goed instrument zijn en vervolgens heeft u gezegd, in de eindevaluatie blijkt dat dat niet zo is waarna u naar voren bracht dat als die indruk zou zijn

ontstaan, wat niet klopt – dat heeft moet ik zeggen wel wat irritatie gewekt aan mijn zijde maar dat heb ik denk ik in mijn motie ook naar voren gebracht – en daarna zou het uit de marktconsultatie blijken. Toen wilde ik die graag hebben en toen vroeg u of ik dat dan schriftelijk kon doen en heeft u gezegd dat u daar dan een gedegen antwoord op zou geven en toen kwam u ermee dat een marktconsultatie wat u betreft bestond uit het bekijken van een aantal websites. Wat ik aan u vraag en dat hebben wij eerder al aan u gevraagd, neem de aanbevelingen uit de tussenevaluatie – want dat is het stuk dat u aan de Staten heeft verstrekt – ter hand en ga van daaruit kijken naar verbetering van het fonds. Ik wil graag een weerlegging van die aanbeveling voordat ik genoegen neem met het niet ter hand nemen van de aanbeveling en dus het niet toevoegen van de garantstelling. En wat mij betreft en ik vermoed dat dat misschien nog wel breder gedragen is, kan het niet zijn, er zijn andere fondsen die dit middel ook niet hebben. Dat is geen marktconsultatie naar mijn idee en dat kan niet zwaarder wegen dan de wens uit het veld om dat middel wel toe te voegen. Bent u dat met mij eens?

Gedeputeerde **BOND**: Nee, niet helemaal, want ik heb in mijn antwoord in eerste termijn al aangegeven dat u die marktconsultatie inderdaad heel anders invult dan ik hem heb ingevuld, ook al een paar keer in de commissie. Die marktconsultatie is gedaan met ervaringspartijen en met vergelijkbare provinciale fondsen. Daar is helder aangegeven dat het instrument garantstellingen niet aansluit bij de behoefte van bedrijven die aankloppen voor financiering. Er zit een heel belangrijk verschil in. In het tweede deel van mijn antwoord zeg ik vervolgens dat wij garantstellingen niet uitsluiten, maar dat je dat niet moet doen bij het fonds, maar op een andere manier, want een garantstelling is toch echt iets heel anders dan een participatie in een product of innovatie en daar zit een belangrijk verschil. Ik denk dat wij daar ook elke keer de discussie over voeren. Ik wil dat dit fonds optimaal benut wordt en ik denk dat wat wij nu in de tussenevaluatie gedaan hebben en dat wij dat ook meerdere malen met elkaar hebben besproken, dat wij een fonds hebben dat veel beter kan faciliteren in de vraag. Een garantstelling vind ik echt iets aparts en ik heb u het beste en meest actuele voorbeeld gegeven wat Brabant ook doet en dat zou ik heel erg graag willen, maar daar hebben wij niet het fonds per se voor nodig.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Als ik u zo hoor, dan stelt u wat u persoonlijk vindt van een garantstelling tegenover wat de Staten hebben gevraagd, namelijk ga dat uitzoeken en voeg dat als dat nuttig is, toe. Ik wil dus op zijn minst onderbouwd naast uw eigen mening daarover weten waarom de markt hier geen vraag naar heeft. En of de discussie dan gaat over wat nou eigenlijk een marktconsultatie moet zijn, doet er dan denk ik niet toe, maar als u zegt dat de Energy Board wordt overruled door iets anders, dan moet dat iets anders overtuigend zijn en dat is het wat mij betreft nu niet.

Gedeputeerde **BOND**: Ik heb net letterlijk het advies van de Energy Board geciteerd en daar was een overwegingsrichting. Ik heb u ook aangegeven waar ik het verschil zie tussen een garantstelling. Een garantstelling is toch echt iets anders dan een achtergestelde lening of een participatie. Ik zeg ook niet dat wij dat niet gaan doen. Ik zeg u alleen dat je een garantstelling op een andere manier doet dan sec een aanvraag bij een fonds. Daar zit een groot verschil in. Wij

zijn het volledig met elkaar eens als het gaat over het optimaal benutten van het fonds en met de aanpassingen die nu in het fonds zijn aangebracht, ben ik ervan overtuigd dat dat gaat lukken en dat is niet mijn persoonlijke mening, maar dat is er wel eentje die gestoeld is op het onderzoek en de bevragingen die wij hebben gedaan bij partijen, ook uit de markt. Dus deze motie ontraad ik, maar ik kom wel in de commissie terug met een vervolg op een aantal vragen die zijn gesteld in de motie, zeker waar het gaat om garantstellingen voor geothermie.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Mogen wij even schorsen?

De **VOORZITTER**: Zou u dan ook even kunnen kijken naar de andere twee moties die er nog liggen? Dat voorkomt overbodige schorsingen. Wij schorsen even tot 16.25 uur. De vergadering is heropend. Stemverklaringen over motie 20.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Dat is mij helder maar de vraag is wie moet nou het eerste een stemverklaring geven?

De **VOORZITTER**: Degene die de schorsing aanvraagt, krijgt het woord.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Ik zou graag als ik nu het woord van u krijg waar ik niet op gerekend had, toch nog eens aan de gedeputeerde een vraag willen stellen. Zou dat kunnen? Dat de gedeputeerde nog eens even helderder maakt wat hij nou precies bedoeld heeft, omdat wij het zicht op het gebruik van dat instrument garantstelling iets scherper willen hebben, zodat wij definitief ons oordeel over deze motie kunnen geven. De gedeputeerde knikt, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, maar dit is een opgerekte stemverklaring. Dit is weer een nieuwe variant en in de agendacommissie is laatst ook aandacht gevraagd voor de oprekking van het fenomeen stemverklaringen als ik dat goed begrepen heb, maar goed, we zijn soepel.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter, dualisme is een mooi ding. Ik kom in het najaar met een voorstel over hoe je garantstellingen zou kunnen toepassen, met name in relatie tot geothermie en het bestaande fonds. Ik ga met een aantal oud-leden van de Energy Board het gesprek aan, want daar komt een deel van uw verhaal ook vandaan en die kom ik regelmatig tegen. Dus ik ga met een aantal daarvan een afspraak maken. Tot slot, mijn belangrijkste argument voor het huidige fonds is dat een garantstelling voor geothermie, want dat noemt u ook in uw motie als voorbeeld en dat is 30 miljoen euro en het duurt vijf jaar voordat dat project is afgelopen, dan ligt er vijf jaar lang 30 miljoen euro te wachten in dat provinciale fonds, want dat risico moet je wel afdekken. Daar zit mijn grote bezwaar, dat zou echt heel zonde zijn als je dat zou doen, want dan ligt het geld gewoon stil. Dat is wel wat een garantstelling doet. Je staat garant voor iets en je komt er pas achter of het risico wordt geïnd als het project is afgerond. Daar zit mijn grootste bezwaar. Dat zou ik zonde vinden van het geld van het fonds, want dat wil ik zo snel mogelijk uitgeven.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Stemverklaring. Met deze toezegging van de gedeputeerde …

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Met deze toezegging zal ik mijn motie intrekken.

De **VOORZITTER**: M20 is ingetrokken. Dan M21.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, de motie van de heer Hietbrink over de weidevogels. Het college ontraadt deze motie, niet omdat het college de urgentie en de problematiek niet ziet, maar er is eigenlijk iets anders aan de hand en ik vind het jammer dat wij in de laatste NLM daar niet uitvoerig over hebben kunnen praten, want u had toen de mogelijkheid bij twee agendapunten om dat te doen. Maar goed, dan gaan wij het nu maar doen, in deze hitte. Ten eerste, ik heb al opdracht gegeven, ook naar aanleiding van de Kamerbrief van de staatssecretaris EZ die op 17 maart is verstuurd, om in de provincie een schouw te houden naar alle weidevogelleefgebieden en daaruit moeten de succes- en faalfactoren naar boven komen. Dat doe ik met alle betrokken partijen en dat zijn meer partijen dan u noemt in uw motie. Het tweede wat heel actueel is en dat is ook de reden waarom ik uw Staten ontraad om deze motie aan te nemen, is omdat het onderwerp door de Tweede Kamer controversieel is verklaard. Dat weet u wellicht. Er ligt een actieplan aan ten grondslag. U refereert er ook aan in uw motie, ga nou die financiële doorberekening doen, maar die doorberekening is al gemaakt en dan ga ik u kort meenemen over welke bedragen wij het dan hebben. Wij hebben het over drie scenario's. Scenario 1 is de status quo handhaven, daar ben ik en daar zult u ook geen voorstander van zijn, maar dan gaat het eenmalig over een bandbreedte van 3 tot 5 miljoen euro over het hele land. Bij scenario 2 en 3 gaat het over andere bedragen en het gaat dan over incidenteel weer met een grote bandbreedte over tussen 35 en 89 miljoen euro en structureel tussen 12 en 19 miljoen euro. Ik zou daarop willen wachten. Er is nu een formatie aan de gang en ook het IPO heeft gezegd, wij gaan die handschoen oppakken.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik hoor u zeggen dat u wilt wachten terwijl u tegelijkertijd de urgentie van het probleem onderkent, dan zou ik zeggen, ga vooral door met wat u aan het doen bent. Ik ben blij te horen dat er een schouw wordt gedaan. Ik vraag twee dingen, zet die schouw om in een actieplan en maak die doorrekening die nu landelijk is gedaan, ook provinciaal, zodat wij bij de bespreking van de begroting met elkaar een afgewogen besluit kunnen nemen over hoe wij volgend jaar daarmee aan de slag kunnen gaan. Anders missen we weer tijd en dat zou ik jammer vinden. Ik denk dat wij zeker niet op de formatie moeten gaan zitten wachten, want die weidevogels hebben onze aandacht nodig en dat is wel een kerntaak van de provincie.

Gedeputeerde **TEKIN**: De heer Hietbrink doet het nu voorkomen alsof het college wacht, maar ik wacht niet. Ik heb u een voorbeeld genoemd, wij zijn bezig met de schouw en voor het einde van het jaar krijgt u meer inzicht in de schouw en in IPO-verband zijn wij bezig om die doorberekening te maken met andere provincies en daar gaan wij in september, oktober mee verder. Ik zou het wel vreemd vinden om daar nu op vooruit te lopen, ook financieel gezien. Laat die formatie nou zijn werk doen, wellicht dat u ook weer aan de formatietafel komt, dus ik roep de politieke partijen op om hun inbreng daarin te nemen.

De **VOORZITTER**: Stemverklaringen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Wij zijn het helemaal eens met de gedeputeerde. Wij worden overal mee naartoe genomen, er wordt op brede schaal samengewerkt met de partners in het veld zoals Landschap Noord-Holland. Laten wij daar met vereende krachten mee verder gaan en wij hebben daar heel veel vertrouwen in. Wij zijn daardoor tegen de motie.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, D66 had zo graag gewild dat deze motie aangehouden zou worden omdat namelijk het doel, het beschermen en vergroten van de populatie van weidevogels, al enige tijd speelt. Vele publicaties zijn eraan voorafgegaan. Met deze motie ontneemt u ons de kans om daarover van gedachten te wisselen, terwijl u misschien wel de kans heeft om Statenbreed een provinciaal actieplan te maken. Het is niet alleen dat enkele partijen zich daar zorgen over maken, nee, volgens mij alle partijen en in de commissie is daar al aangegeven dat daar een aantal acties op genomen wordt en wij hebben er vertrouwen in dat straks bij het concept Natuurbeheerplan ook de weidevogels weer aan de orde komen. Ik zou u willen vragen om dan gericht gezamenlijk een actiepunt te gaan maken.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Ook het CDA vindt weidevogels belangrijk en ik wil aansluiten bij het betoog van mevrouw Weemhoff. In NLM staat ook het Natuurbeheerplan op de agenda en daar zijn de weidevogels een belangrijk onderdeel van, dus daar kunnen wij de discussie verder voeren en wachten wat er uit de Rijksregeling komt.

De heer **HIETBRINK** (GL): Een korte stemverklaring, ik zal proberen hem niet op te rekken.

De **VOORZITTER**: Het is overigens ongebruikelijk dat de indiener van een motie ook een stemverklaring geeft, maar ga uw gang.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik hoor toch een aantal dingen waarvan ik denk dat het goed is om daar in een korte stemverklaring op te reageren. Ik ben in ieder geval blij dat ik ook van de coalitiepartijen enige urgentie hoor bij het probleem en ik hoop dat wij later aan het eind van het jaar initiatieven van die partijen tegemoet mogen zien om dit probleem te agenderen.

De **VOORZITTER**: Zou het dan niet wijs zijn om de motie aan te houden?

Gedeputeerde **POST**: Dat kan nu niet meer, hij is in stemming.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde heeft gelijk, dat had moeten gebeuren.

De heer **HIETBRINK** (GL): Volgens mij is er een duidelijke uitspraak gedaan door de gedeputeerde en ik wil hem graag in stemming brengen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan door met de stemverklaringen.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, wij delen natuurlijk de zorgen over de weidevogels maar het is een complex probleem. Wij missen ook in de motie een aantal relevante organisaties, zoals LTO en de Faunabeheereenheid. Het is voor ons belangrijk dat er ook aandacht is voor wildbeheer en predatie. Verder missen wij de dekking. Wij vinden de motie daarom wat te kort door de bocht en wij steunen wel, wij gaan het hier vast nog verder over hebben. Wij zijn tegen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan stemmen. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdA, D66, CDA en VVD, zodat de motie is verworpen. Er wordt nog weleens vergeten dat een verworpen motie ook een uitspraak is. Dan M22.

Gedeputeerde **POST**: Ik heb bij de beantwoording van de schriftelijke vragen duidelijk aangegeven dat het aanwijzen als prioritair project veel te prematuur is. Ik heb dus ook geen enkele behoefte om nu onderzoek te doen, gegeven het feit dat het geen provinciale kerntaak is om onderzoek te doen naar een mogelijke bijdrage in financiële zin en daarmee vervalt ook het laatste punt. Het college ontraadt de motie op alle punten.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. De plagiaatmotie. Los van het feit dat in het geval van het overnemen van de wettelijke tekst het gebruikelijk is om te vragen of de auteur zijn handtekening eronder kwijt zou willen, zou ik in dit geval graag opgemerkt zien dat de beantwoording van de vragen door GS ons gesterkt hebben dat zodra het opportuun is, GS actie zullen ondernemen om inderdaad de transitie tot een prioritair project te krijgen en wij wachten dat geduldig af.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, naar aanleiding van de beantwoording van de vragen van D66 en PvdA zijn wij tot de overtuiging gekomen dat GS bereid zijn over de kwestie te spreken en ons op de hoogte te houden van de ontwikkelingen. Het is zaak dat het Rijk en Nuon zo snel mogelijk tot zaken komen, dus wij hebben op dit moment geen behoefte aan deze motie.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD en CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan zijn wij aangekomen bij het besloten deel van de vergadering waar u bij het begin van de vergadering akkoord bent gaan om voordracht 26 benoeming voorzitter Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum in beslotenheid te behandelen. Ik verzoek iedereen op de publieke tribune de zaal te verlaten met uitzondering van de behandelend ambtenaar en de griffie. De live uitzending zal worden stopgezet. Ik verzoek de deuren te sluiten.

13. Statenvoordracht 26 Benoeming voorzitter Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum

De **VOORZITTER**: Het is overigens goed om op te merken dat de opheffing van de geheimhouding in openbaarheid zal plaatsvinden. Ik constateer dat de deuren gesloten zijn en dat de live-verbinding is gestopt. Over hetgeen nu besproken wordt, is voorlopige geheimhouding opgelegd. Zodra beraadslaging heeft plaatsgevonden en u positief heeft besloten

over de voordracht, zal de geheimhouding worden opgeheven, dus weer een erbij en weer eentje minder. De geheimhouding wordt opgeheven als wij de besluitvorming hebben afgerond.

(*Besloten deel, zie separaat verslag*)

De **VOORZITTER**: Ik bedank de commissie voor de werkzaamheden en ontbind de commissie ook. Wij gaan nu weer naar het openbare deel van de vergadering. Dan heb ik hier staan: de live-uitzending openbaar zetten, Katja display, houd rekening met enkele minuten procestijd voor de hervatting van de live-verbinding. Gebeurt dat allemaal? Is het allemaal klaar? Dus de vergadering is nu weer gewoon openbaar. Dan is mijn eerste vraag of u het besluit van GS bekrachtigt om ten aanzien van voordracht 26 en de bijlagen de voorlopige geheimhouding op te heffen. Mag ik concluderen dat dat het geval is? Dan is de voorlopig opgelegde geheimhouding ten aanzien van deze stukken opgeheven. Dan dient het besluit zoals dat zojuist is genomen in openbaarheid te worden voorgelezen. Zojuist is middels schriftelijke stemming besloten de heer R. van Lunteren te benoemen als voorzitter van de Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Hilversum voor een periode van vier jaar.

14. Sluiting

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn wij om 16.51 uur aan het einde gekomen van onze vergadering. Wij zien elkaar terug op maandag 10 juli 2017, aanvang 10.00 uur. Er is vanmorgen in het presidium over gesproken in de zin dat u met potlood in verband met onvoorziene calamiteiten een streep kunt halen door de gereserveerde datum van 17 juli. Dat betekent wel dat een uiterste poging moet worden genomen om die dag ook klaar te komen. Dat betekent ook dat wij gezegd hebben zo nodig gaan wij 's avonds door, zodat u dat ook weet. De pragmatische tussenweg – want er werd natuurlijk direct gezegd, wij hebben normaal gesproken de barbecue op 10 juli – is dat de vergaderplanning en spreektijden uitgerekend zullen worden op vergaderen tot 19.00 uur 's avonds. Dan hebben wij nog wel enige uitloop, want dat vlees kan nog wel even in de koeling blijven, zodat wij op een praktische manier het nuttige met het aangename kunnen verenigen, maar dat betekent dat er enige druk staat. Maar er is wel een escapemogelijkheid, maar dat is geen prettige mogelijkheid om na de barbecue nog te moeten vergaderen, maar laten wij het zo maar doen. De vergadering is gesloten.

***

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19-06-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)				2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**04 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Natuur													
Provinciaal meerjarenprogramma Groen			**PS 06-11**									Gedeeltelijk Bob	Jaarlijks vast te stellen door PS
Evaluatie uitvoeringsregeling pacht 2017	M&F 12-6												Evaluatie van de uitvoeringsregeling kan in NLM aan de orde komen. Een evaluatie van het Pachtbeleid komt tzt in M&F aan de orde.
Toekomst Gooise Natuurreservaat												Gedeeltelijk Bob	Eind 2015 begin 2016 besluitvorming over GNR verwacht. Evaluatie 1 jaar na invoering transitie. 1-6-2016 brief ontvangen GNR aangepast transitieplan nav zienswijzen ter besluitvorming in AB GNR op 23-06-2016
Onderzoek beheer-problematiek versnipperde gebieden												Gedeeltelijk Bob	Resultaten eind 2015 verwacht, aan PS begin 2016. In Cie NLM 22-02-2016 is door GS aangegeven dat: *"Over het besteden van het bedrag van 760.000 euro voor de versnipperde gebieden zal voor het zomerreces een voorstel voorgelegd worden en hij verzoekt PS nadrukkelijk deze regeling in stand te houden"* Voor de zomer 2017 komt een meerkeuzemodel voor de besteding van de verschillende beschikbare middelen voor het beheer versnipperde gebieden 15-05-2017: Technische briefing i.c.m. natuurbeheerplan
Actualisatie/ herijking beleid stiltegebieden												Bob-model	In cie. Januari 2016 t.k.n. onderzoeksrapport. Medio 2017 vervolg. Over Stiltegebieden is ook een onderzoeksrapport van de Randstedelijke Rekenkamer verschenen. Presentatie november 2016. Inhoudelijke behandeling Rekenkamerrapport 27 maart in NLM en 10 april PS. Beleidsstuk GS wordt eind 2017 verwacht (o.v.b.)
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit												Geen Bob model, GS besluiten	11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven. 15-05-2017: Bespreking Rapport biodiversiteit in Noord-Holland
Groene Hart Visie													Startnotitie 2e helft 2016 besproken, visie (gedeelde visie met ZH en Utrecht). Woensdag 24 mei 2017 GEANNULLEERD gezamenlijke bijeenkomst commissies Groen ZH, UT en NH wordt: Woensdag 20 september 2017. Vervolgens visie door provincies afzonderlijk vaststellen (oktober 2017).
Collectief agrarisch natuurbeheer /													27-02-2017: Transitie naar collectieven: er is een evaluatie van PBL ontvangen. Gedeputeerde Tekin stelt voor deze evaluatie

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19-06-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)				2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**04 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
NNN begrenzing													gezamenlijk met de NNN-begrenzing te agenderen voor de commissievergadering van mei 2017.
Natuurbeheerplan												Jaarlijks vast te stellen	Komt jaarlijks terug. Naar aanleiding van PS 14-11-2016 wens cie NLM voor een 'beeldvormende oriëntatie met TBO's en technische toelichting op natuurbeheerplan op 15 mei 2017. Oordeelsvorming met concept-natuurbeheerplan in juni 2017. Besluitvormend in NLM oktober 2017 en PS november 2017. (Onderwerp komt jaarlijks terug)
Vereenvoudiging uitvoering van natuur en landschapsbeleid. Inclusief Natuurbehoud.		Tech. Briefing											Wens voor een oordeelsvormende bespreking in de commissie op basis van een notitie van GS waarin wordt aangegeven wat nu de wettelijke verplichte regelingen (Rijks en Europees) zijn, en wat de ruimte is voor de (specifieke) invulling van natuur- en landschapsbeleid in Noord-Holland. Ook thema natuurbehoud hierbij betrekken. Voorstel: als vertrekpunt een technische briefing (18-09-2017) met een overzicht van alle verschillende regelingen en het effect dat deze beogen.
Metropolitaan landschap													Op verzoek PvdA (ook RWW). Komt medio 2017 een Actieplan. Er is een werkbezoek met TBO's aan Amsterdamse bos geweest
Verdroging		*Tech. Briefing (i.c.m RWW*											Voorstel: technische briefing RWW en NLM (medio september). Bij dit onderwerp ook het door de gemeente Amsterdam opgedragen onderzoek, genaamd Inklinking veen in Waterland meenemen.(Valt ook onder portefeuillehouder Water, cie RWW) *I.v.m. andere tech. briefing tussen NLM en RWW (over MRA) is deze verschoven naar september 2017.*
Pilot Veenweide													*Presentatie over pilot Veenweide toegezegd door gedeputeerde Tekin in cie NLM 15-05-17*
Milieu													
Luchthaven-besluiten													Besluiten over Loodswezen (verwacht 2e helft 2017), VUmc (nog niet bekend) en Westpoort (medio 2018)
nul-meting energiebeheer bedrijven (door ECN)	Tech. briefing												nul-meting over energiebeheer bij bedrijven (industrie, scholen, kantoren) wordt door ECN uitgevoerd. Komt begin 2017 ter kennisname naar PS (n.a.v. cie NLM 22-02-16): C-agenda NLM 27-02-2017 23-01-17: toezegging gedeputeerde Tekin bijeenkomst met bedrijven en Statenleden over energiebeheer bedrijven, mogelijk in combinatie met milieudialoog (volgt medio mei)
Zienswijzen op financiële stukken Omgevings-diensten													Jaarlijks ontvangen PS de financiële stukken van de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten voor zienswijzen op de Jaarrekening * bestemmingsresultaat en op de (meerjaren)Begroting. Het gaat om: - Omgevingsdienst IJmond - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied - Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland noord

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19-06-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)				2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**04 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
													- Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek
Luchtkwaliteit, i.c.m. tussenevaluatie Milieubeleidsplan													Wens cie voor een college / tech. briefing over luchtkwaliteit (o.a. inzicht in systematiek van meten). Voorstel: voorafgaand aan commissie op 15-05-2017. Bespreking tussenevaluatie Milieubeleidsplan ook op 15-05-2017
Voorstel voor monitoring en eenduidige registratie VTH-taken OD's													*N.a.v. toezegging gedeputeerde Tekin in cie. NLM 15-05-17 bij bespreking Meerjarenverslag Toezicht & Handhaving 2013-2015 dat het voorstel voor monitoring en eenduidige registratie door de Omgevingsdiensten en RUD voorgelegd wordt aan PS (via cie NLM).*
Schiphol													27-02-2017: Gedeputeerde Tekin stelt voor om in maart een technische briefing te geven over de lopende dossiers en de inzet van de provincie. Het bestuurlijke standpunt volgt zo snel mogelijk.
Asbest		Tech. briefing											O.b.v. toezegging gedeputeerde
Baggerspecie manege Rusthof													*N.a.v. bespreking in commissie NLM 15-05-2017 toezegging van gedeputeerde Tekin om commissie uitgebreid te informeren in volgende vergadering Cie. NLM.*
Landbouw													
Onderzoek om de problematiek van leegstaande agrarische bebouwing op te lossen			Tech. Briefing										In samenwerking IPO, PvA onderzoek 1e kwartaal 2016. Het Rijk is afgehaakt op de verkenning. Binnen IPO wordt discussie gevoerd of dit verder wordt opgepakt. Het IPO standpunt is dat de gemeente moet handhaven (welstandsplicht) en er dus geen provinciale rol is m.b.t. het opruimen van oude opstallen. Dit kan wel een onderdeel zijn van de herziening PRV op het thema landbouw en in dat proces worden verkend. Verwachte herziening onderdeel Landbouw in de PRV medio 2017 (PRV zelf valt onder de commissie RWW)
Innovatieve ganzenverjaging													Aangehouden initiatiefvoorstel PvdD
50% minder overschrijdingen in het gebruik van landbouwgif													Op verzoek CU. Wens cie naar een door GS opgesteld overzicht van de beleidsfactoren die een rol spelen en de monitormogelijkheden die PS hebben. Suggestie (door D66) voor werkbezoek naar pilot-agrariër van Forward Farming,
Notitie Eiwittransitie													N.a.v. Discussie PS, 14-11 komt een discussienota over eiwittransitie ter bespreking op de B-agenda van de commissie NLM in oktober 2017.

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19-06-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)				2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**04 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Innovatie in de landbouw en biologische landbouw		*Werkbezoek + BOT-overleg*											Wens cie. een korte notitie van GS over de stand van zaken en de mogelijkheden om oordeelsvormend te bespreken (B-agenda) en wellicht een technische briefing voorafgaand.(Ook een expertmeting met externe specialisten is een door de cie. leden benoemde mogelijkheid). Mogelijk eerst werkbezoek, met experts (25 september 2017)
Grondgebonden melkveehouderij met koe in de wei													Initiatiefvoorstel PvdD
Algemeen													
Midtermreview GS													
Jaarstukken													
Kaderbrief													
Begroting													

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 22-05-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)					2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie RWW	**15 mei**	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**4 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Ruimte														
Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van NH		PS 10-7										Vd Hoek		
WOL-WP Waardpolder	PS 29-5											Vd Hoek	BOB	
WOL-WP Westeinde	PS 29-5											Vd Hoek	BOB	
Kustpact- Toekomstperspectief												Geldhof	BOB	18 september komt concept Toekomstperspectief in cie ter voorbereiding
WOL – WP Groetpolder		PS 10-7										Vd Hoek	BOB	
WOL-WP Spuisluis			PS 2-10									Vd Hoek	BOB	definitief VVGB van 19 juni doorgeschoven naar 18 september vanwege het zorgvuldig willen verwerken van de zienswijzen in het definitief besluit
WOL-WP Ferrum (Tata)		PS 10-7										Vd Hoek	BOB	
WOL-WP Nieuwe Hemweg			PS 2-10									Vd Hoek	BOB	Verwachting is dat de ontwerp-VVGB nog wel voor de zomer vergund kan worden. Het ontwerp-besluit zal wel ter informatie naar PS worden verzonden, maar niet ter bespreking worden aangeboden aan de commissie. Naar verwachting komt de definitieve VVGB in de commissie van 18 september ter voorbereiding op beoogde besluitvorming in PS van 2 oktober.
WOL-WP Havenwind			PS 2-10									Vd Hoek	BOB	Verwachting is dat de ontwerp-VVGB nog wel voor de zomer vergund kan worden. Het ontwerp-besluit zal wel ter informatie naar PS worden verzonden, maar niet ter bespreking worden aangeboden aan de commissie. Naar verwachting komt de definitieve VVGB in de commissie van 18 september ter voorbereiding op beoogde besluitvorming in PS van 2 oktober.
MRA agenda												Geld-hof		De concept MRA Agenda is op 18/10 bij de technische briefing en 29/10 in de commissie RWW besproken. De bestuurlijke vaststelling in MRA verband heeft plaatsgevonden op 17/12/15. Op 18/2/16 is er een MRA congres over de MRA Agenda. Vervolgens wordt de MRA Agenda aan PS aangeboden. PS kunnen de inhoud van de MRA gebruiken als basis bij de op te stellen Omgevingsvisie. Ruimtelijke effecten energietransitie is van 15 mei doorgeschoven naar 19 juni ivm het niet kunnen halen van de aanlevertermijnen van de commissie van 15 mei.
Koers NH2050 in Statencommissie			PS 3/10									Geldhof ea	BOB	22 juni 1e werksessie; 6 juli 2e werksessie

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 22-05-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)					2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie RWW	**15 mei**	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**4 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Omgevingsvisie NH2050							PS medio 2018					Geldhof ea	BOB	1e werksessie 4 december 2017 2e Werksessie voorjaar 2018
OV-knooppunten communicatiestrategie												Geld-hof	Bij besluitvorming TWIN-H Bob gebruiken.	Commissie overstijgend: M&F wordt ook uitgenodigd. Uitgangspunt is de planning van UVP Zaancorridor (18 april in de cie RWW). Voorafgaand wordt een toelichting gegeven op het programma OV Knooppunten.De voordracht TWIN-H komt in PS volgens de Bob-systematiek, wanneer is nog niet duidelijk. Het schema zal nader worden ingevuld als we de verder zijn in het programma. Na doorschuiven data niet bekend
Initiatiefvoorstel Groen Links schuilstallen												Geld-hof		Initiatiefvoorstel is aangehouden
PRV: Leidraad Landschap en cultuurhistorie , Strandbebouwing, diverse typen windmolens							PS voor zomer 2018							Op de C-agenda van cie RWW dd 15 mei was als agendapunt 12h een brief met de gewijzigde planning opgenomen.
PRV: Verkenning landschappelijke regimes, inclusief beeldbepalende weidelandschappen en aardkundige waarden Verblijfsrecreatie, buitendijkse gebieden, provinciale wegen							PS voor zomer 2018							Op de C-agenda van cie RWW dd 15 mei was als agendapunt 12h een brief met de gewijzigde planning opgenomen.
Nominatiedossier Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding op de Stelling van Amsterdam (UNESCO-status).														hoeft niet ter vaststelling naar PS, maar wel een mooi onderwerp om eens over te discussiëren in een PS-commissie
Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2017-2020.														Uitvoeringsprogramma 2017 Omdat er geen nieuw geld wordt gevraagd/geclaimd, hoeft UP niet perse naar PS ter vaststelling. Naast het nieuwe uitvoeringsprogramma zal PS ter kennisname de halfjaarlijkse update krijgen over de voortgang projecten van de stelling van Amsterdam
Wonen														
Stimuleringsregeling Binnenstedelijk bouwen												Geld-hof	Geen BOB-model	Na doorschuiven data niet bekend
Motie Stads- en dorpsontwikkeling												Geld-hof		Na doorschuiven data niet bekend
RAP's 2.0 vaststellen												Geld-hof		De RAP's worden door GS vastgesteld. PS zal per brief worden geïnformeerd.
Vervolgactiviteiten Waterlands wonen												Geld-hof		

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 22-05-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)					2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie RWW	**15 mei**	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**4 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Programma leefbaarheid/vitaliteit												Geld-hof		De verwachting is dat in april, na het afronden van de ambtelijke verkenning leefbaarheid en vitaliteit, informatie kan worden gegeven over de procedure en planning richting Staten.
Regeling Verduurzaming van bestaande woningvoorraad												Geld-hof		onderdeel van Beleidskader Duurzame Energie
Opzetten monitor aansluiting onderwijs/sectoren in krimpgebieden												Geld-hof		Loopt in principe na april 2016 mee in de UitvoeringsAgenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2016-2019, als deelaspect van een uit te laten voeren periodieke Arbeidsmarkt en Onderwijsmonitor. Realisatie is afhankelijk van regionaal draagvlak en mogelijkheden om een dergelijke monitor onder te brengen in (regionale) duurzame structuren. Planning eerste opzet A&O-monitor NH(N) najaar 2016.
Woningbouw in Schipholregio en de luchtvaart toets: SMASH. Vooralsnog alleen fase 1 / 'beschouwing'.												Geld-hof	Bob-model kan van toepassing zijn indien er een akkoord komt met regio, rijk en luchtvaartsector.	Provincie NH is in gesprek met de regio en de luchtvaartsector over het dossier wonen-vliegen. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijk voorstel voor de staatssecretaris. De verwachting is dat het (concept) voorstel in januari 2016 naar de staatssecretaris wordt gestuurd.
Water														
Voortgangsnotitie investeringskader														PS ontvangen in juni een publieksversie van het interprovinciale Investeringsprogramma Waddengebied (te beschouwen als uitwerking van het Investeringskader). Idee is dat met aanbieden van deze versie, PS geïnformeerd worden over de voortgang met een concreet product.
Ruimtelijk programma Markermeerdijken												Loggen	Geen BOB-model	Update volgt via brief nav toezegging Loggen om PS te informeren over planning Markermeerdijken en rol PS
Aangepaste Reglementen waterschappen				PS 6-11										Reglement Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) komt op 19 oktober naar de commissie. Het reglement AGV is vorig jaar al behandeld. Het reglement Rijnland moet nog worden gepland (in overleg met de provincie Zuid-Holland)
Implementatie Kaderrichtlijn Water												Loggen	Bob-model	PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang
De nieuwe Afsluitdijk													Geen Bob-model	Uitvoeringsprogramma 2017-21. Tweede kwartaal 2016: ondertekening realisatieovereenkomsten obv eerdere besluitvorming GS en PS. Na doorschuiven van 27 maart 2017 geen nieuwe datum bekend.
Waterverordeningen waterschappen, aangepast vanwege de afwaardering van de C-keringen, (primaire														

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 22-05-2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d.)					2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie RWW	**15 mei**	**19 jun**	**18 sep**	**19 okt**	**4 dec**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
waterkeringen) en omzetting in regionale keringen en vanwege mogelijke verzoeken														
Aangepaste Waterverordening Rijnland met een wijziging inzake peilbesluiten														Wordt uitgesteld tot nader order

Rijnmondcommissie / Bestuurscommissie (RCN/BCR) wordt per 1 juli 2014 Fase 2 (Rijnmondcommissie / BCR) (RCN/BCR) wordt per 1 januari 2015 Fase 3 (Rijnmondcommissie / BCR) (RCN/BCR) wordt per 1 januari 2016

Planning gebaseerd op RMB/BCR 2

Commissie-vergaderingen RMB/BCR	2014											2015							2016							Besluitvormingsmomenten
Commissievergaderdata 2014	4 feb	25 feb	18 mrt	8 apr	6 mei	13 mei	20 mei	27 mei	3 jun	10 jun	17 jun	4 sep	23 sep	7 okt	21 okt	4 nov	18 nov	2 dec	13 jan	27 jan	10 feb	24 feb	9 mrt	23 mrt	6 apr	20 apr	
Verkeersmodel in relatie tot de Omgevingswet																										Oktober/vrij aangehangen in commissie 28 oktober 2015: Stand Ingericht als haalt- en brengstation aan het Plan van Aanpak van de Omgevingswet. De commissie KVGM-13062017 Baka besprenking R1000 en andere commissies over Mobiliteit binnen de Omgevingswet-implementatieagenda 13 juni.
Toetsmodelbenchmarkgerichte begroeting																										Oktober/vrij aangehangen in commissie 28 oktober 2015: Verkeersmodel Rijnmond 2015 (Goudappel Coffeng) Ph17 juni 2016 gepresenteerd is over het 'Logistiek2' de modelen in verlies-route met welk bedrag de sinds gemaakte berekeningen vanaf 2020 tot structurele financiële modaliteit. aan de Rijnmond-Rijnmond-Rijnmond-

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Economie																	
Verbeterd PDENH			+ techn br			Afdoening motie										Gedeeltelijk Bob	Zie ook motie 10 PS 23 mei 2016 PS dragen het college op: 1. de aanbevelingsrichtingen zoals genoemd in de tussenevaluatie (p. 4) te gebruiken om met een uitgewerkt voorstel te komen voor een verbeterd PDENH 2. dit voorstel ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten 3. de lessons learned uit de tussenevaluatie ook te gebruiken bij het inrichten van het MKB innovatiefonds en duurzame energie innovatiefonds zodat deze fondsen goed op elkaar aansluiten 4. een businessplan op te stellen voor de drie fondsen. Behandeling 1e richtingsdocument. Opmerkingen commissie worden dan verwerkt. Uiteindelijk document op 11 september 2017 tkn en dan tevens afdoening motie
WestAs					C-agenda												
Mondelinge toelichting hr. Bond over welke stappen in een traject naar een (mogelijke) buitenlandse investering worden gezet																	Deze toelichting is aangekondigd in de beantwoording van de Statenvragen van de hr. Leever inz. Tesla
Breedband					Afdoening motie												Zie motie 68 van 14 november 2016 PS verzoekt het college van GS: Provinciale Staten voor de kaderbrief 2018 een conceptvisie voor te leggen op de toekomst van het digitale netwerk van Noord-Holland met concept uitwerkingsagenda waarin zij de bovenstaande overwegingen integraal afweegt en aangeeft hoe de provincie zowel organisatorisch

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
																	als financieel bij kan dragen binnen haar mogelijkheden, om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen aan gemeenten en initiatiefnemers.
Continuering regionale economische samenwerking NHN																	
Proof of concept (MKB) fondsen								PS 18-12-2017								Gedeeltelijk Bob model, GS besluiten	Uitgangspunten MKB fondsen zijn eerder in de commissie besproken.
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard																	Jaarlijkse update van het uitvoeringsprogramma Economie (uitvoering van het strategisch beleidskader economie zoals behandeld in EEB van 11/4/2016 en vastgesteld in PS van 23 mei 2016). 1e uitvoeringsprogramma is behandeld in de cie EEB van 12 september 2016. Toezegging Bond: Hr. Bond zegt toe om de effecten van de maatregelen mee te nemen in het dasboard en de criteria die tijdens de vergadering EEB van 12 september 2016 worden genoemd zullen in de eerstvolgende voortgangsrapportage worden meegenomen. EEB 12 juni 2017: gevolgen Brexit zullen ook in de voortgang worden meegenomen.
Pallas consultatie uitbetaling 2e deel tranche 2																	Conform amendement A18-2 van 16 juli 2012 wordt de commissie geconsulteerd bij het vrijgeven van een tranche
Evaluatie HIRB																	Nav de behandeling van de discussienotitie HIRB van de SP en 50 PLUS zegt de Hr Bond toe dat essentiële onderdelen van de discussienotitie worden betrokken bij het nieuwe programma HIRB 2017-2020. De hr. Bond neemt de gestelde vragen van de SP mee in de evaluatie.

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
																	Op verzoek van de hr. De Groot (D66) zal ook de bedrijvenmonitor hierbij meegenomen worden.
Samenwerkingsovereenkomst en jaarprogramma 2017 De Kop Werkt																	Samenwerkingsovereenkomst is behandeld in de commissie EEB van 16 januari 2017. De GS brief hoe met de opmerkingen van de commissie is omgegaan was geagendeerd voor de vergadering EEB van 8 mei 2017.
Jaarprogramma 2018 van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').																	
BOT overleg dubbele petten verbonden partijen																	Nav de brief over Herfinanciering Polanenpark EEB 11/4/2016): De contragaranties worden afgegeven door het SADC en de RON, maar daar is de provincie medeaandeelhouder waardoor mogelijk onduidelijke constructies ontstaan. Hij stelt voor een benen-op-tafel discussie voor de commissie te organiseren om dit onderwerp diepgaand te bespreken. De hr. Bond steunt dit
RON																	Cie EEB 12 juni 2017: Op verzoek van de hr. De Groot (D66) zal –in overleg met de hr. Bond- de RON voor bespreking in de commissie worden geagendeerd.
Duurzame Energie																	
Stand van zaken programma energietransitie en grondstoffen																	
Discussienotitie Ouderenpartij NH: opstellen van een 'Integrale provinciale strategische agenda																	
Nieuw uitvoeringsprogramma Energietransitie																	
Plan van aanpak routekaart				Plan van aanpak					Routekaart								Bot overleg over routekaart heeft op 13 februari 2017 plaatsgevonden

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
CO2 monitoring				PS 29 mei													Concept besproken in commissie EEB van 21 november 2016. Voordracht is in EEB 8 mei 2017 besproken.
Circulaire economie: ontwikkelingsperspectief					PS 10 juli											BOB model	Het ontwikkelperspectief is het vervolg op de startnotitie en kadernotitie circulaire economie, respectievelijk behandeld in commissie EEB van 6 juni 2016 en 21 november 2016.
Jaarlijkse staat van de transitie																	
Notitie Vanguard Initiative																	Is een toezegging gedaan bij de behandeling van de NH Europastrategie in PS van 6 februari 2017. De hr. Loggen: het punt over duurzaamheid en de circulaire economie staat niet in de Strategie omdat het al in de onderliggende stukken, in de P4-programma en het werkplan van het HNP, staat. Het Vanguard Initiative ligt op het snijvlak. De gedeputeerde wil het echter nog niet in deze Strategie opnemen omdat het nog nieuw is en omdat hij wil bekijken wat de positie van Europa is. Hij komt hierover met een notitie om met de commissie van gedachten te wisselen.
Cultuur/Inkoop/Social Return/Bestuur																	
Initiatiefvoorstel echte Groene Stroom van CU-SGP					PS 10 juli												
Initiatiefvoorstel maatschappelijk			PS 10 april		PS 10 julil												

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
verantwoord inkopen naar een hoger plan van PvdD en CU-SGP																	
Notitie en actieprogramma duurzaam inkopen						In principe C-agenda											
Voordracht inzet restant EXIN-H middelen cultuur (Singer Laren)			PS 10 april														
Voortgang Social Return					*C-agenda*												
Nieuw IBT Beleid					*C-agenda*												
Discussienotitie Adopteer een Kerk																	
Recreatieschappen en arbeidsmarkt en onderwijs																	
Modernisering recreatieschappen																	In EEB van 21 november zijn het initiatiefvoorstel van de SP, de discussienotitie van de PvdA en de het advies van GS behandeld. Naar aanleiding hiervan is Motie 76 van 12-12-2016 aangenomen : PS verzoeken het College van GS om: * in het MRA proces als vervolg op de actie agenda metropolitaan landschap een voorstel in te brengen waarin: - de kwaliteit van recreatieterreinen wordt vergroot door, op basis

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
																	van onderzoek, duidelijke grenzen te bepalen tussen natuur en recreatie; - alle gebruikers meer worden betrokken bij de inrichting en het gebruik van de recreatiegebieden; - de inverdieneffecten voor de financiering van de recreatieschappen binnen de bestaande randvoorwaarden maximaal worden benut; * na uitwerking van dit voorstel in goed overleg met alle betrokken de bestaande gemeenschappelijke regelingen in deze lijn bij te stellen. Stvz: Het adviesbureau Tauw heeft opdracht gekregen om tot een zonering van de gebieden in de recreatieschappen te komen. Deze zonering willen wij gebruiken om de spanning tussen recreatie en natuurbelangen beter te reguleren. Deze methodiek is bijna gereed en wordt nu als eerste in het recreatieschap Spaarnwoude toegepast en zal daarna in de overige recreatieschappen worden uitgerold. In het voorjaar worden deze resultaten bekend. Hierbij willen we ook het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer in Spaarnwoude betrekken . Verder zijn wij in overleg met Recreatie NH over de betrokkenheid van gebruikers bij de inrichting en het gebruik van recreatievoorzieningen. Tot slot willen we na de zomer een Raads- en Statenconferentie over de modernisering van de recreatieschappen organiseren BOT overleg 3 april 2017. Tauw rapport oriënterend besproken en opzet Raden- en Statenconferentie 20 september 2017 Raden-en Statenconferentie
Arbeidsmarkt: presentatie werkambassadeur en verstrekken cijfers																	
Randstedelijke Rekenkamer: resultaten onderzoek recreatieschap Spaarnwoude (samen met NLM)							*PS 6 november 2017*										

Strategische Statenagenda Commissie EEB 29 juni 2017

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EEB	**16 jan**	**13 feb**	**20 maa**	**8 mei**	**12 jun**	**11 sep**	**16 okt**	**27 nov**	**1e**	**2e**	**3e**	**4e**	**1e**	**2e**			
Financiële stukken recreatieschappen					PS 10 juli 2017												
Algemeen																	
Kaderbrief 2018																	
Zomernota (en verhoging subsidieplafond zonnepanelen)																	Uitvoering motie 56/PS 14-11-2016 Verhoging subsidieplafond zonnepanelen : eventuele voordracht wordt voorbereid voor zomernota.
Midtermreview uitvoering collegeprogramma																	
Begroting 2018																	

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken maand mei voor Presidium van 19 juni en PS van 10 juli 2017

Nummer	Omschrijving
1	Mobiliteit: Voordracht tweede actualisatie PMI. Advisering PS voor de vergadering van 10 juli.
2	Natuur: Nota Stiltegebieden (B-agenda NLM 19-06-2017)
3	Recreatie/Natuur: Brief Gs inz. bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden N-H (C-genda EEB 12-6-2017 en C-agenda NLM 19-6-2017). Rapport kan betrokken worden bij de vervolgdiscussie over moernisering recreatieschappen, tijdsplanning volgt nog).
4	RO/Duurzame energie (RWW leidend): Brief GS aan PS inzake Zienswijze reactie concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Net op Zee (C-agenda's EEB 12 06 2017 en RWW 19 06 2017)
5	RO: Afschrift aan PS van brief Coalitie van Natuur landschaps en ergoedsorganisaties aan GS inzake omgeving kasteelruine Brederode (C-agenda RWW 16 06 2017)
6	Water: Brief GS aan PS inzake resultaten meetronde grondwaterkwaliteit 2016 (C-agenda RWW 19 06 2017)
7	Water: Brief GS aan PS inzake Vaststelling subsidieplafond 2017 op grond van uitvoerings-regeling subsidie cofinanciering Waddenfonds NH 2014 (C-agenda RWW 16 07 2017)
8	Water: Brief GS aan PS met afschrift van brief van GS aan Boeren Burgers Waterbelang inzake wijziging regelgeving geborgde zetels HHNK (C-agenda RWW 19 06 2017)
9	Water: Brief GS aan PS met beantwoording openstaande vragen over de aanleg van ecologische oevers uit RWW 15 05 2017 (C-agenda RWW 19 06 2017)
10	Water: Publieksversie procedure Investeringsprogramma Waddengebied (C-agenda RWW 19 06 2017)
11	Milieu: Voordracht voor zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek (A-agenda NLM 19-06-2017)
12	Natuur: Ingediende zienswijze op begrotingswijziging 2017 Goois Natuurreservaat (C-agenda NLM 19-06-2017)
13	Recreatieschappen: Financiele jaarstukken recreatieschappen: RAUM (A-agenda EEB 12-6-2017)
14	Brief GS aan PS met Voordracht en ontwerpbesluit Herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord Holland
15	Mobiliteit: brief voorzitter Dorpsraad Broek in Waterland inzake voortgang onderdoorgang N247 Broek in Waterland
16	Recreatieschappen: Voordracht zienswijzen financiele stukken recreatieschappen (A-agenda EEB 12-6-2017)
17	Social Return: Brief GS inz. Voortgangsrapportage social return mei 2017 (C-agenda EEB 12-06-2017).
18	Beantwoording openstaande vragen uit commissie M&F 8 mei 2017.
19	Brief GS aan PS verbinding A8-A9, reactie ICOMOS (MenF C-agenda 12 juni 2017)
20	Grondzaken: evaluatie uitvoeringensregels verpachtingen 2017 (B-agenda M&F 12 juni 2017, uitnodiging commissie NLM en de gedeputeerde dhr. Bond).
21	Mobiliteit: Tussentijdse kredietaanvraag PMO 2017-2021 (A-agenda M&F 12 juni2017)
22	Mobiliteit: Voortgang Investeringsagenda doorstroming OV
23	NZKG: Uitvoeringsprogramma NZKG (c-agenda M&F 12 juni 2017) De digitale versie van het rapport kunt u vinden op www.noordzeekanaalgebied.nl
24	(Heel PS) :Maandelijks MRA Raads en Statenleden Bericht - editie 2 - 23 mei 2017 (c-agenda M&F en EEB 12 juni 2017 en NLM en RWW 19 juni 2017).
25	Bestuur: Brief GS inz. Interbestuurljk Toezicht Beleid 2018-2021 en Jaarverslag 2016 (C-agenda EEB 12-6-2017)

26	Bestuur: Brief GS inz. zienswijze herindelingsadvies nieuwe gemeente Haarlemmermeer (+reactie op petitie dorpsraad Spaarndam).(B-agenda EEB 12-06-2017)
27	Duurzame Energie: Advies GS op aangepast initiatiefvoorstel Echte Groene Stroom van CU-SGP (A-agenda EEB 12-6-2017)
28	Duurzame Energie: Statenvoordracht ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie (A-agenda EEB 12 juni 2017).
29	Jaarstukken 2016 (A-agenda alle commissies en PS 10-07-2017)
30	RO/Duurzame energie (RWW leidend): Brief GS aan PS met voordracht definitieve vvgb windpark Ferrum (A-agenda RWW 19 06 2017)
31	RO/Duurzame energie (RWW leidend): Voordracht definitieve VVGB Windpark Groetpolder (A-agenda cie RWW 19 06 2017)
32	RO: Brief bewoner aan PS inzake fusielocatie Egmonder sportverenigingen (C-agenda cie RWW 19 06 2017)
33	RO: Mail met brief van stichting Omgeving Ruine van Brederode aan GS en PS inzake herbestemming (C-agenda RWW 19 06 2017)
34	Duurzame energie: Reactie GS op gewijzigd Initiatiefvoorstel Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan (A-agenda EEB 12-6-2017)
35	Mobiliteit: brief GS inzake aanbesteding Openbaar Vervoer concessie Noord-Holland noord (C-agenda M&F 12 juni 2017)
36	Mobiliteit: Initiatiefvoorstel CDA Autodelen (B-agenda M&F 11 september 2017) Het Initiatiefvoorstel is voor advies naar GS doorgestuurd. Inhoudelijke behandeling wordt verwacht 11 september 2017.
37	Milieu: Voordracht voor zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (A-agenda NLM 19-06-2017)
38	Water: brief GS aan PS vaststelling subsidieplafond voor het jaar 2017 op grond van cofinanciering Waddenfonds NH 2014 (C-agenda RWW 19 06 2017)
39	Financien: Budgettair neutrale wijziging beleidsdoelenraming 2017 (C-agenda M&F 12 juni 2017/NLM 19 juni)
40	Mobiliteit: Reactie GS op Wob-verzoek van de dorpsraad Andijk inzake rolstoelvervoer in buurtbussen (C-agenda MenF 12 juni 2017)
41	Mobiliteit: brief GS inzake verslag vergadering Stuurgroep verbinding A8-A9 (t.k.n. aan PS)
42	Mobiliteit: Programma Kleine Infrastructuur 2017 (C-agenda M7F 12 juni 2017)
43	Mobiliteit: Spoorwegovergang Laan van Alverna (C-agenda M&F 12 juni)
44	Randstedelijke Rekenkamer: Concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018 (A-agenda M&F 12 juni 2017)
45	Milieu: Voordracht voor zienswijze over Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (A-agenda NLM 19-06-2017)
46	Schiphol: Brief aan informateur Schippers over ontwikkeling Schiphol (C-agenda NLM 19-06-2017)
47	Milieu: Voordracht zienswijze op Ontwerpbegroting 2018 en Jaarstukken 2016 OD IJmond (A-agenda NLM 19-06-2017)
48	Mobiliteit: van diverse indieners ontvangen bericht inzake 'aanbesteding OV Noord-Holland Noord'
49	Monumenten: Brief GS inz. Loods Herbestemming Monumenten NH (C-agenda EEB 12-06-2017).
50	Kaderbrief 2018 (A-agenda alle commissie 12-06 en 19-06-2017)
51	Duurzame energie: Brief GS inz. toesturen brieven Hemwegcentrale (IPO en NUON) (C-agenda EEB 12-06-2017).
52	Economie/milieu/flora en fauna: Beantwoording van de rondvraag van mw. Van Rooij (PvdA) over de tritiumverontreiniging bij de hoge fluxreactor in Petten (C-agenda EEB 12-06-2017 en C-agenda NLM 19-6-2017).

53	Economie: Brief GS inz. Visie en uitvoeringsstrategie Breedband Noord-Holland (wordt geagendeerd bij de behandeling van de Kaderbrief in de commissie EEB van 12-06-2017)
54	Economie: Beantwoording vraag mw. Kocken GroenLinks vergadering EEB 8 mei 2017 inz. PDENH (C-agenda EEB 12-06-2017).
55	Recreatieschappen: agenda ab recreatieschap spaarnwoude_18-05-2017 (C-agenda EEB 12-6-2017)
56	Bestuur: GS reactie reactie op open brief mw. E.J. Siderius Loosdrecht (C-agenda EEB 12-6-2017; mw. Siderius heeft in de EEB vergadering van 8 mei ingesproken).
57	Cultuur: Jaarverslag Probiblio 2017 (C-agenda EEB 12 -6-2017)
58	Economie: brief en jaarverslag 2016 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (C-agenda EEB 12-6-2016; jaarverslag niet bijgevoegd, te raadplegen via internet).
59	RO/Duuzame energie (RWW leidend) mail fam Hoedjes aan PS inzake zienswijze WP Westeinde (Toegevoegd aan stukken PS 29 mei 2017)
60	Cultuur: brief GS inz. Financiële verantwoording Huis van Hilde (C-agenda EEB 12-06-2017)
61	RO/ Water: Brief BLK aan PS en Ged Geldhof inzake uitwerking Kustpact en reactie Zoneringsvoorstel Zandvoort (C-agenda RWW 19 06 2017)
62	Beheer en onderhoud: rapportage introductie beheer en onderhoud gebiedscontract kop NH (C-agenda M&F12 juni 2017)
63	Water: Brief GS aan PS inzake rapport Verbeteren kwaliteit zwemwateren (C-agenda RWW 19-06-2017)
64	Landbouw: Verklaring impulsagenda Greenports 3.0 (C-agenda NLM 19-06-2017)
65	Water: Brief GS aan PS inzake verhoging subsidieplafond POP3-regeling niet-productieve investeringen water, openstelling 2016 (C-agenda RWW 19-06-2017)
66	Verkeer en Vervoer: afscrhift brief aan gemeenteraad Heiloo inzake zienwijzen aansluiting A9 (C-agenda MenF 12 juni 2017)
67	Verkeer en Vervoer: Programma gedragsbeinvloeding Verkeersveiligheid (C-agenda M&F 12 juni 2017)
68	Water: Brief GS aan PS met stand van zaken versterking Markermeerdijken (toegevoegd aan B-agendapunt 5a cie RWW 15 05 2017)
69	Archeologie: Brief GS inz. stand van zaken onderwaterarcheologie Texel (c-agenda EEB 12-6-2017).
70	Energie/verbonden partijen: Mail van Van der Wal inz. graaien in de snoeppot van Alliander (c-agenda EEB 12-6-2017)
71	Monumenten: brief GS inz. Mutaties in de provinciale monumentenlijst (C-agenda EEB 12-6-2017).
72	Monumenten: Brief GS inz. Voornemen herijking provinciale monumentenlijst gemeente Drechterland
73	Mobiliteit: brief Omni-vervoervereniging Noord-Holland inzake Motie rolstoelvervoer in de buurtbus (C-agenda M&F 12-6-2017)
74	RO / Duurzame energie (RWW leidend): afshcrift aan PS van Mail dhr Weidema aan mw Keuken inzake verslechtering leefomgeving Velsen bij plaatsen windmolens (RWW 18 05 2017)
75	RO/Duurzame Energie (RWW leidend): mail dhr Weidema aan PS met krantenartikel over woonbootbewoners nabij beoogd WP Spuisluis (bijgevoegd bij A-agenda punt RWW 19-06-2017
76	RO/Duurzame energie (RWW leidend): Brief fam Hendriksma aan PS inzake zienswijze def VVGB WP Spuisluis (RWW 19-06-2017)
77	Cultuur: Brief GS inz. Uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken herbestemming en duurzaamheidstoepassingen monumenten 2017 (c-agenda EEB 12-06-2017)
78	RO/Duurzame energie: Voordracht definitieve VVGB herstructurering WP Waardpolder (A-agenda cie RWW 15 05 2017)
79	Arbeidsmarkt: Brief GS inz. Beleidsinzet en uitvoering inspiratiedagen 45-plussers bij bedrijven (C-agenda EEB 12-06-2017)

80	Bestuur: Open brief Gooi en Vecht –Zand en Water van mw. Siderius uit Loosdrecht (c-agenda EEB 08-05-2017; voorstel voor behandeling: brief overboeken naar GS ter beantwoording met het verzoek een afschrift van de beantwoording aan EEB te sturen).
81	Economie: Mail Initiatief overbewinkeling inz. Uitzonderingen uitbreidingsplannen detailhandel vaker regel dan uitzondering, specifieke situatie Haarlemmermeer (c-agenda EEB 12-06-2017 voorstel voor behandeling: brief overboeken naar GS ter beantwoording met het verzoek een afschrift van de beantwoording aan EEB te sturen)
82	Natuur: Onderzoeksrapport Natuurlijk bevoegd Noord-Holland Randstedelijke Rekenkamer (A-agenda NLM 19-06-2017)
83	Recreatieschappen: financiele jaarstukken Recreatieschap Groengebied Amstelland (A-agenda EEB 12 -06-2017)
84	Recreatieschappen: financiele jaarstukken Recreatieschap Spaarnwoude (A-agenda EEB 12 -06-2017)
85	RO/Duurzame energie: Brief GS inz. ruimtelijke verkenning energietransitie MRA
86	Natuur: Notitie Agrarisch natuurbeheer in het Noord-Hollands Nationaal natuurnetwerk (NNN) (C-agenda NLM 19-06-2017)
87	Natuur: Groene Hart monitor 2016 (C-agenda NLM 19-06-2017)
88	Noordzeekanaalgebied: uitnodiging gedeputeerde mw. Post voor een werkbezoek aan het Sluis Haven informatiecentrtum 22 mei middag
89	OV: Mailbericht hr. Putters over 'OV of de afbraak daarvan?
90	Brief CdK inzake Nationale Viering Bevrijding en Willem Arondéuslezing (algemeen).
91	Maandelijks MRA Raads en Statenleden Bericht - editie 1 (voor alle PS leden : c-agenda's commissies 12 en 19 juni).
92	Milieu: Onderzoeksrapport provinciaal opdrachtgeverschap Omgevingsdiensten en Regionale uitvoeringsdienst (C-agenda NLM 19-06-2017)

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken 1 t/m 26 juni 2017 voor PS van 10 juli

(deze lijst van juni is verder aangevuld na behandeling in het Presidium van 19 juni jl.)

Nummer	Omschrijving
1	Fauna: Rapport Dierenbescherming. Ganzen vergassen in Nederland (C-agenda NLM 18-09-2017)
2	Grondbeleid: evaluatie beheergronden (B-agenda MenF 11 september 2017)
3	Bestuur: Brief GS met afschrift reactie op brief mw. Kok-De Bruyn over fusie Gooi- en Vechtstreek (C-agenda EEB 11-9-2017)
4	Economie: Brief GS Uitvoeringsstrategie Plabeka 3.0 “Ruimte voor werken in de MRA 2017-2030" (C-agenda EEB 11-9-2017 en RWW 18-9-2017)
5	Milieu: Rapportages luchtkwaliteitsmetingen IJmond, Havengebied Amsterdam en Haarlemmermeer 2016 (C-agenda NLM 18-09-2017)
6	Natuur: Houtrakpolder aanpassing ambitiekaart natuurbeheerplan en ophoging subsidieplafond kwaliteitsimpuls SKNL (C-agenda NLM 18-09-2017)
7	Recreatieschappen: Agenda AB recreatieschap RAUM 28 juni 2017 (c-agenda EEB 11-9-2017).
8	Natuur: Commentaar aan cie NLM stichting behoud Waterland op Stiltegebiedenbeleid (betrekken bij B-agenda NLM 26-06-2017)
9	Discussienota Groen Links 'outsourcing en goed werkgeverschap'
10	Bestuurlijke reactie op verslag van bevindingen EY bij de controle Jaarrekening 2016 De bestuurlijke reactie was niet tijdig beschikbaar voor verzending naar de Statencommissies. De reactie is 19 juni 2017 bij de ingekomen stukken geplaatst en wordt bij de stukken voor PS 10 juli 2017 gevoegd.
11	Economie: Uitvoeringsregeling ondersteuning toekomstbestendige werklocaties 2017 (C-agenda EEB 11-9-2017)
12	Fauna: Brief GS aan PS met nadere informatie over de verordening faunabeheer t.b.v. cie NLM 26-06-17 (betrekken bij B-agenda NLM 26-06-2017)
13	Initiatiefvoorstel GL, 50PLus en SP 'Inbesteden schoonmakers' (commissie M&F 11 september 2017)
14	Beantwoording technische vragen Jaarstukken 2016 en beantwoording technische vragen Kaderbrief 2018, incl. antwoorden nagekomen vragen en vervolgvragen
15	Brief GS concept MER verbinding A8-A9
16	Europastrategie Noord-Holland 2017-2021 (PS 06-02-2017, definitieve opgemaakte versie)
17	RO: Mail dhr Kooijman aan PS inzake beusebos en inspreken RWW d.d. 19 06 2017 (agendapunt inloophalfuur RWW 19 juni 2017)
18	Mobiliteit: Besluit GS op WOB verzoek N23 (C-agenda M&F 11 september 2017)
19	Mobiliteit: Eindrapport Randstedelijke Rekenkamer Onderzoek Beheer en Onderhoud Wegen en Kunstwerken (A-agenda M&F 11 september 2017).
20	Recreatieschappen: Agenda AB recreatieschap RAUM 28 juni 2017 (c-agenda EEB 11-9-2017).
21	Voor heel PS; Bestuur: Brief GS inz. globale MRA Begroting 2018 (de definitieve begroting komt nog en zal u ter consultatie worden aangeboden (c-agenda cie EEB en NLM 11-9-2017 en NLM en RWW 18-8-2017)

22	Bestuur: brief CdK inz. benoemen waarnemend burgemeester van Langedijk (hr. Hoekema) (c-agenda EEB 11-9-2017).
23	Financiële afwikkeling Zeetoegang IJmond
24	Financiën: Budgettair neutrale wijziging beleidsdoelenraming 2017 (C-agenda MenF, tevens NLM)
25	Mobiliteit: HOV in 't Gooi - brief aanvulling voorstel aan gemeente Huizen
26	Mobiliteit: overeenkomst inzake project HOV Haarlem Noord
27	RO: Brief omwonenden Zevenhuis, Zwaagdijk West aan PS inzake hoogbouw op bedrijventerrein Zevenhuis (C-agenda RWW 19 09 2017)
28	RO: Brief gemeenten Westfriesland aan PS inzake structuurschets Westfriesland (C-agenda RWW 18 09 2017)
29	RO/Duurzame energie (RWW leidend): Brief GS aan PS inzake verleende vergunning Windpark Westeinde (C-agenda RWW 18 09 2017)
30	RO/Water: Brief GS aan PS met stand van zaken Toekomstperspectief en Zonering Noord-Hollandse kust (C-agenda RWW 18 06 2017)
31	Water/Natuur (RWW leidend): Brief GS aan PS inzake goedkeuring projectplan Prins Hendrikzanddijk Texel (C-agenda RWW en NLM 18 09 2017)
32	Brief dhr. Roling inzake de A8-A9
33	Addendum Jaarrekening 2016 en gewijzigde voordracht Jaarrekening (alle commissies/PS 10-07-2017)
34	Verslag van bevindingen accountant bij Jaarrekening 2016 en controleverklaring (alle commissies/PS 10-07-2017)
35	Luchtvaart/ Milieu: Ontwerp-luchthavenbesluit en MER-beoordeling helihaven Loodswezen BV IJmuiden (C-agenda NLM 18-09-2017)
36	Natuur: Voordracht Persectief Groene Hart 2040 (A-agenda NLM 18-09-2017)
37	Milieu/ Grondzaken: Afschrift op beroep en bezwaar en Notitie stand van zaken asbestspecie bij manege Rusthof (B-agenda NLM 19-06-2017) Bespreking stand van zaken naar aanleiding van toezegging gedeputeerde Tekin in de vergadering van de commissie NLM van 15 mei jl.
38	Bestuur: Brief gem. Haarlemmermeer en Haarlemmerliede Spaarnwoude inz. Reactie op zienswijze van GS op het herindelingsadvies (brief wordt tkn gekoppeld aan agendapunt Zienswijze GS herindelingsbesluit Haarlemmermeer-Haarlemmerliede Spaarnwoude cie EEB 12-6-2017).
39	Stichting Eiland van Eemnes: afschrift WOB verzoek inzake Samenwerkingsovereenkomst HOV 't Gooi (toegevoegd aan C0agenda MenF 12 juni)
40	Bestuur: afschrift van brief van Dorpsraad Spaarndam aan GS inz. bestuurlijke herindeling (brief wordt tkn gekoppeld aan agendapunt Zienswijze GS herindelingsbesluit Haarlemmermeer-Haarlemmerliede Spaarnwoude cie EEB 12-6-2017).
41	Economie: Brief GS inz. overzicht publieksbijeenkomsten PALLAS en NRG (gestand doen toezegging cie EEB 21-11-2016) (C-agenda EEB 12-6-2017)
42	Persbericht Freedom of Mobility (toegevoegd aan C-agenda M&F 12 juni)
43	Economie: Brief GS inz. toelichting visie en uitvoeringsstrategie Breedband (wordt geagendeerd bij agendapunt breedband commissie EEB 12 -6-2017).
44	Bestuur (heel PS): brief GS inz. Toelichting vermindering regeldruk provincie Noord-Holland (C-agenda EEB 12-6-2017 en C-agenda RWW 19-6-2017))
45	Bestuur: Afschrift van brief mw. Kok uit Laren aan CdK inz. de fusie van de Gooi- en Vechtstreek; de mening van een burger (in de mail vraagtmw. Kok een reactie van PS op de brief. Het is aan de afzonderlijke fractie om te reageren op de brief; de beantwoording van de brief door de CdK zal tzt worden opgevraagd).
46	Duurzame Energie/Ruimte : Brief GS inz. Westas en de Ruimtelijk Economische Verkenning de circulaire Westas (EEB leidend; C-agenda EEB 12-6-2017 en RWW 19-6-

	2017)
47	Economie/Ruimte: Brief GS inz. Distriport (Distriport geheel te benoemen als niet te ontwikkelen bedrijventerrein) (EEB leidend; C-agenda EEB 12-6-2017 en RWW 19-6-2017)
48	Economie: Brief GS inz. Aanvullende informatie Techport visie (brief zal als achtergrondinfo bij de behandeling van de Kaderbrief in EEB 12-6-2017 worden gezet).
49	Milieu/Natuur/Fauna: Intensiteitsniveau VTH-taakuitvoering i.h.k.v. Wet natuurbescherming (C-agenda NLM 19-06-2017)
50	Mobiliteit: Stand van zaken aanpak knelpunten regionaal fietsnetwerk (C-agenda MenF 12 juni/B-agenda Men\F september 2017)

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
V. Mulder
AD/STG

Bijlage
Lijst moties

Doorkiesnummer 023-514 4186
mulderv@noord-holland.nl

Betreft lijst moties ten behoeve van PS 10 juli 2017

Memo

29 juni 2017

Inleiding:
Hierbij treft u de vernieuwde lijst moties aan. De kolommen "Stand van zaken GS" en "Voorstel Presidium" zijn op een aantal punten verder geactualiseerd.

NB: na het Presidium van 19 juni jl., is er nog een extra afdoenings-voorstel toegevoegd: (aangehouden) motie M39-2016.

Voorstel:
Instemmen met de nieuwe afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Motienummer	PS-datum	Onderwerp	Paginanr.
M68-2016	14-11-2016	Begroting 2017 digitaal netwerk Noord-Holland.	Pag.nr. 5
M66-2016	14-11-2016	Begroting 2017 bestrijding werkloosheid ouderen in uitvoeringsagenda arbeidsmarkt 2016-2019 in diverse sectoren. *(aangehouden motie)*	Pag. nr. 7
M39-2016	03-10-2016	Motie Vreemd a/d Orde bouwplan 3 c.q. 6 woningen aan Overleek in buitengebied Monnickendam. *(aangehouden motie)*	Pag. nr. 10

Instemmen leidt tot een opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 10 juli 2017.

Toelichting m.b.t. aangehouden moties:
Aangehouden moties kunnen alleen met een inhoudelijke motivering worden afgedaan. Weging van de motivering vindt plaats in het Presidium. Daarnaast benadrukt het Presidium de verantwoordelijkheid van de indieners om ***tijdig de voortgang van toezeggingen rondom een aangehouden motie in de functionele Statencommissie aan de orde te stellen.***

Lijst moties PS 10 juli 2017

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
M12-2017	10-04-2017	Motie Vreemd a/d Orde Centrale aan de Hemweg. AANGEHOUDEN	PS verzoeken het College van GS: - zich aan te sluiten bij het initiatief met tot doel het kopen van de centrale aan de Hemweg, inclusief de C02 rechten van de centrale - onderzoek te doen naar de mogelijkheden die de provincie Noord-Holland heeft om in zowel praktische als financiële zin bij te dragen - de uitkomsten van dit onderzoek uiterlijk 1juni 2017 aan PS voor te leggen ter besluitvorming.	PvdD, GroenLinks, CU-SGP.	Hoek van der, J.		20-04-2017: reden aanhouden motie uit notulen PS 10-04-2017 De heer VAN LIERE (PvdD): "Mij bereikt spontaan na de schorsing een verzoek om de motie aan te houden zodat deze in de commissie behandeld kan worden. Ik heb met de indieners contact gehad en wij staan daar positief tegenover. Ik denk EEB, dat vindt de voorzitter goed. Zo kunnen wij het doen en dan houden wij hem aan."
M7-2017	13-03-2017	Validatiemodel prestatiegericht financieren OD NZKG.	PS verzoeken het college van GS om: * het door de externe partij opgestelde validatie-model te delen met Provinciale Staten * PS tot 01-01-2019 halfjaarlijks te informeren over de voortgang van het validatieproces.	PvdA, CDA, CU-SGP, D66, GroenLinks, VVD	Tekin, A.	22-03-2017 Zoals toege-zegd door de gedeputeerde zal het validatiemodel worden toegezonden aan de Staten, zodra het bestuur van OD NZKG akkoord is met dit model (verwachting voor het zomerreces). Zoals op 13 maart jl. tijdens de Statenvergadering is besloten zullen de Staten	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						iedere acht maanden door het college worden geïnformeerd over de voortgang van het validatieproces. De eerste keer aan het einde van 2017.	
M1-2017	06-02-2017	Motie Vreemd a/d Orde Toegankelijkheid Buurtbussen. AANGEHOUDEN	Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om: * het principe van de inclusieve samenleving in acht te nemen en de mogelijkheden te onderzoeken of het provinciale buurtbusbeleid dusdanig aangepast kan worden dat buurtbussen binnen redelijke termijn ook toegankelijk worden voor rolstoelgebruikers.	PvdA, CDA	Post, E.		16-02-2017: Reden aanhouden motie vanuit Notulen PS 06-02-2017: "Mevrouw VAN DUIJN (PvdA): Voorzitter. Dank voor de antwoorden. Er ligt nu zoveel informatie op tafel dat het goed is om er in de commissie verder over te praten, dus wij houden hem aan."
M76 -2016	12-12-2016	Motie Vreemd a/d Orde toekomst recreatieschappen in het Metropolitane Landschap.	PS verzoeken het College van GS om: * in het MRA proces als vervolg op de actie agenda metropolitaan landschap een voorstel in te brengen waarin: - de kwaliteit van recreatieterreinen wordt vergroot door, op basis van onderzoek, duidelijke grenzen te bepalen	PvdA, CDA, D66, VVD	Tekin, A.	22-03-2017: Het adviesbureau Tauw heeft opdracht gekregen om tot een ecologisch onderzoek in de recreatieschappen uit te voeren. Op basis van deze onderzoeken willen wij de spanning tussen recreatie en natuurbelangen beter reguleren. Het eerste rapport over het recreatiegebied Spaarnwoude is afgerond	06-04-2017: Resultaten TAUW en hoe Raden en Statenconferentie eruit moet komen te zien zijn orienterend besproken in een (besloten) BOT overleg met de commissies EEB en NLM op 3 april 2017.

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			tussen natuur en recreatie - alle gebruikers meer worden betrokken bij de inrichting en het gebruik van de recreatiegebieden - de inverdieneffecten voor de financiering van de recreatie-schappen binnen de bestaande randvoorwaarden maximaal worden benut * na uitwerking van dit voorstel in goed overleg met alle betrokken de bestaande gemeenschappelijke regelingen in deze lijn bij te stellen.			en wordt eind maart ter kennisname aan de Staten toegezonden. De rapporten over de vier andere recreatieschappen zullen voor de zomer worden opgeleverd. In de begeleidende brief waarmee wij het rapport over het recreatiegebied Spaarnwoude aan de Staten hebben doen toekomen zijn wij uitgebreid ingegaan op de hierna te nemen stappen om op basis van dit onderzoek te komen tot een goede balans tussen recreatieve mogelijkheden en ecologische bescherming in de recreatieschappen. Met betrekking tot de optimalisering van de financiën zijn wij in afwachting van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over Spaarnwoude. In dit rapport wordt de financiële situatie van Spaarnwoude vergeleken met de andere recreatieschappen. Volgens planning komt het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer eind augustus uit. Verder zijn wij in overleg met Recreatie NH	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						over de betrokkenheid van gebruikers bij de inrichting en het gebruik van recreatievoorzieningen. Tot slot willen we na de zomer een Raads- en Staten-conferentie over de modernisering van de recreatieschappen organiseren, waarin deze onderwerpen ook een plaats zullen krijgen. 07-02-2017: Het adviesbureau Tauw heeft opdracht gekregen om tot een zonering van de gebieden in de recreatie-schappen te komen. Deze zonering willen wij gebruiken om de spanning tussen recreatie en natuurbelangen beter te reguleren. Deze methodiek is bijna gereed en wordt nu als eerste in het recreatieschap Spaarnwoude toegepast en zal daarna in de overige recreatieschappen worden uitgerold. In het voorjaar worden deze resultaten bekend. Hierbij willen we ook het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer in Spaarnwoude betrekken . Verder zijn wij in overleg	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						met Recreatie NH over de betrokkenheid van gebruikers bij de inrichting en het gebruik van recreatievoorzieningen. Tot slot willen we na de zomer een Raads- en Staten-conferentie over de modernisering van de recreatieschappen organiseren.	
M70-2016	14-11-2016	Begroting taakstelling Provinciefonds.	PS verzoeken het college van GS om: eigenstandig en in IPO verband te bevorderen (middels lobby) dat er in een nieuw regeerakkoord geen taakstelling op de provinciale middelen wordt opgenomen.	PvdA, SP	Post, E.	22-03-2017: Op 3 april 2017 heeft de portefeuille-houder gesproken met de voorzitter van het IPO en met de lobbyist. De lobbyist is gevraagd in contact te treden t.b.v. de nadere vormgeving. 09-01-2017: Stand van zaken is dat GS het verzoek van de Staten betrekken bij de reguliere PA-activiteiten alsmede bij de lobby – in IPO-verband – richting Tweede Kamerverkiezingen.	
M68-2016	14-11-2016	Begroting 2017 digitaal netwerk Noord-Holland.	PS verzoekt het college van GS: Provinciale Staten voor de kaderbrief 2018 een conceptvisie voor te leggen op de toekomst van het digitale netwerk van Noord-Holland met concept	VVD, CDA, D66, PvdA	Bond, J.	22-05-2017: uit GS-besluitenlijst d.d. 16-05-2017: Het college besluit: 1. de "Visie en uitvoeringsstrategie Breedband Noord-Holland" vast te stellen 2. als uitvoeringsstrategie te kiezen voor het ondersteunen van kansrijke	14-06-2017: de commissie EEB is in haar vergadering van 12 juni 2017 akkoord gegaan met de afdoening van de motie. 22-05-2017: voorstel Presidium volgt. Afdoening motie staat op agenda EEB van 12 juni 2017.

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			uitwerkingsagenda waarin zij de bovenstaande overwegingen integraal afweegt en aangeeft hoe de provincie zowel organisatorisch als financieel bij kan dragen binnen haar mogelijkheden, om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen aan gemeenten en initiatiefnemers.			lokale initiatieven en de inzet van de daarbij voorziene financiële instrumenten nader uit te werken 3. PS te informeren met brief en het rapport "Strategisch plan Breedband Noord-Holland" en de "Visie op het digitale netwerk in Noord-Holland" aan PS aan te bieden in de vergadering waarin ook de Kaderbrief 2018 wordt behandeld 4. PS voor te stellen motie M68/14-11-2016 als afgedaan te beschouwen. 22-03-2017: In de eerste maanden van 2017 is een GS-nota voorbereid om te komen tot een rolkeuze op dit dossier en de (eventuele) financiële gevolgen ervan mee te nemen in de besluit-vorming over de Kader-brief 2018. PS worden met een brief geïnformeerd over de rolkeuze en de achtergronden ervan. Conform de motie wordt er voor de Kaderbrief 2018 een visie op het digitale netwerk in Noord-Holland met uitvoerings-strategie voorbereid.	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						4-1-2017: de motie wordt uitgevoerd rekening houdend met de gestelde termijn (kaderbrief 2018).	
M66-2016	14-11-2016	Begroting 2017 bestrijding werkloosheid ouderen in uitvoeringsagenda arbeidsmarkt 2016-2019 indiverse sectoren. AANGEHOUDEN	PS verzoeken Gedeputeerde Staten: * bij alle projecten die worden gestart onder de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt het belang van werklozen in de genoemde leeftijdsgroep te allen tijde mee te nemen en onder de aandacht te brengen, niet alleen in de techniek, maar dit waar mogelijk ook uit te breiden onder andere sectoren * bij de tussentijdse evaluatie van de uitvoeringsagenda PS op de hoogte te brengen van de vorderingen die er zijn gemaakt in andere sectoren.	50PLUS	Tekin, A.		14-06-2017: gelet op de informatie die aan de commissie EEB is verschaft, heeft de indienster van de motie aangegeven dat deze motie van de lijst kan worden afgevoerd. Voorstel: motie afdoen. 26-01-2017: In Cie EEB van januari meldt Gedeputeerde Tekin het volgende terug over deze aangehouden motie. Er is aansluiting gezocht bij het UWV en de inspiratiedagen die zij dit en volgend jaar organiseren. Hij zal de brief van de Techniekraad via de griffie toesturen. Ook de commissieleden zijn welkom op de inspiratiedagen. Nadere informatie over de data en inhoud volgt. 31 mei 2017: commissie heeft de uitnodiging over de inspiratiedagen gehad en zie brief GS op c-agenda 12 juni 2017over Beleidsinzet en uitvoering inspiratiedagen 45-plussers bij bedrijven. Aan indiener

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							zal gevraagd worden of de aangehouden motie hiermee afgedaan is en van de lijst gehaald kan worden. nov. 2016: reden aanhouden motie uit notulen PS 14-11-2016: "Mevrouw DE MEIJ (50plus):..... Gedeputeerde Loggen verzoekt om motie 66 over de werkloosheid aan te houden tot hij in overleg is geweest met de werkambassadeur en dat vinden wij een uitstekend plan. Ik wacht de reactie af. Dus motie 66 houd ik aan."
M59-2016	14-11-2016	Begroting 2017 groene eiwittransitie. AANGEHOUDEN	PS verzoeken GS: in kaart te brengen welke rol de provincie kan spelen in de groene eiwittransitie.	PvdD	Bond, J.		nov. 2016: reden aanhouden motie uit notulen PS 14-11-2016: "Gedeputeerde LOGGEN ..... Bij motie 59 wil ik de toezegging doen dat ik met collega Bond opneem om te kijken of er een notitie naar de commissie kan komen, waarin hetgeen mevrouw Zaal heeft gevraagd maar ook recht doet aan de beginselen van motie 59, en die daar te bespreken." "De heer VAN LIERE (PvdD): Dat gehoord hebbende, zal ik de motie aanhouden."
M56-2016	14-11-2016	Begroting 2017 verhoging	PS roept Gedeputeerde Staten op:	GroenLinks	Hoek van der, J.	22-03-2017: PS voordracht wordt voorbereid.	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
		subsidieplafond zonnepanelen.	te onderzoeken hoe het subsidieplafond nogmaals met 150.000,-- kan worden verhoogd en in dat onderzoek in elk geval de lWIN-reserve te betrekken.			09-01-2017: PS voordracht wordt voorbereid voor de Zomernota.	
M54-2016	14-11-2016	aanbesteding diensten personeel. AANGEHOUDEN	GS op te dragen voortaan bij aanbestedingen van diensten die (voor deel) zijn uitbesteed in het bestek op te nemen dat de provincie van de gegunde partij verwacht dat die al het personeel overneemt dat tot de datum van de aanbesteding toe werkzaam was bij genoemde dienst.	SP, 50PLUS	Hoek van der, J.		nov. 2016: Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 14-11-2016: "Mevrouw ALBERTS (SP): Voorzitter, ik wil deze motie graag aanhouden, gezien de toezegging van de gedeputeerde om met een notitie te komen. Dan komt deze nu niet in stemming."
M43-2016	03-10-2016	NH Vaarverbinding IJsselmeer-Amstelmeer.	PS verzoeken het college om: In het uitvoerings-programma van de Visie op Waterrecreatie een verkenning op te nemen naar het creëren van een vaarverbinding vanaf het IJsselmeer bij Den Oever naar het Amstelmeerkanaal en het Amstelmeer.	ONH, 50PLUS, PvdA, PVV, SP, VVD	Loggen, C.	22-3-17: Er is opdracht gegeven voor een onafhankelijk onderzoek met input vanuit de regio. De planning sluit nog steeds aan op de planning van de aquapunctuur-punten zoals eerder aangegeven. Na besluit-vorming in juli in GS worden PS geïnformeerd. 09-01-2017: Op 20 januari is een startbijeenkomst	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						gehouden voor de verkenning. Besluitvorming in GS over de verkenning aquapunctuurpunten inclusief deze motie wordt rond in juli verwacht waarna PS worden geinformeerd. 21-11-2016: De motie is op 3 oktober ingebracht. De motie is verwerkt in het uitvoeringsprogramma. De verkenning zelf zal meelopen in het traject van de verkenning aquapunctuurpunten.	
M39-2016	03-10-2016	Motie Vreemd a/d Orde bouwplan 3 c.q. 6 woningen aan Overleek in buitengebied Monnickendam. AANGEHOUDEN	PS roept GS op om: Gezien het voorgaande, dat de voorzitter van de Stuurgroep gedeputeerde mevrouw J. Geldhof de Stuurgroep meedeelt, in de vergadering die bijeenkomt op 6 oktober a.s., het reeds in bezit hebbende bouwinitiatief van de heer C.G. Oesterbaan aan Overleek, plangebied sectie F, sectie nr 63, gelegen in het buitengebied van Monnickendam met onmiddellijke ingang in behandeling	50PLUS	Geldhof, J.		22-06-2017: met behandeling van het initiatiefvoorstel 50PLUS "Verbetering Monitoring Woningbouwprogramma's en RAP's" (verworpen in PS van 13-03-2017, VD-14), kan wat de indiener betreft M39-2016 als afgedaan worden beschouwd. Voorstel motie afdoen.

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			te nemen, conform de afgesproken procedures in het ondertekende bestuursakkoord dat nog steeds van kracht is.				
M27-2016	27-06-2016	PMI Pilot gebiedsatelier 2e fase verbetering N236 tussen Nieuwe 's Gravelandseweg en Loodijk.	PS verzoeken GS: 1. zo spoedig mogelijk als pilot een "burgerparticipatie N236 2e fase" vóór de aanbesteding van dit deel van de weg te starten 2. daartoe in overleg met betrokkenen een stappenplan te maken en 3. de leden van de Commissie Mobiliteit en Financiën over het stappenplan alsmede de bereikte resultaten te informeren.	SP, 50PLUS, CU-SGP, D66, GroenLinks, ONH, PvdA, PvdD	Post, E.	19-4-17: Inmiddels hebben 4 participatie-bijeenkomsten plaatsge-vonden met bewoners, bedrijven, GNR, Natuurmonumenten, politie, brandweer en de gemeenten Gooisemeren en Hilversum. Op 6 maart 2017 was de laatste bijeenkomst. Naar verwachting is voor het zomerreces van 2017 duidelijk hoe het proces verder wordt vormgegeven.	
M10-2016	23-05-2016	Verbeteren inzetbaarheid Participatiefonds Duurzame Economie.	dragen het college op: 1. de aanbevelingsrichtingen zoals genoemd in de tussenevaluatie (p. 4) te gebruiken om met een uitgewerkt voorstel te komen voor een verbeterd PDENH 2. dit voorstel ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale	D66, CDA, CU-SGP, GroenLinks, PvdA, PvdD, VVD	Bond, J. Hoek van der, J.	11-04-2017: Het voorstel voor verbetering van de inzetbaarheid van PDENH is besproken in de cie. EEB op 23 maart. GS besluiten over de verdere uitwerking. PS worden per brief over dit besluit geïnformeerd en voorgesteld om te besluiten om de motie als afgedaan te beschouwen (naar verwachting commissie 12	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			Staten 3. de lessons learned uit de tussenevaluatie ook te gebruiken bij het inrichten van het MKB innovatiefonds en duurzame energie innovatiefonds zodat deze fondsen goed op elkaar aansluiten 4. een businessplan op te stellen voor de drie fondsen.			september). 09-1-2017: Een voorstel voor verbetering van de inzetbaarheid van PDENH wordt op 20 maart ter consultatie aan de Statencommissie EEB voorgelegd. Voorafgaand aan die commissie-vergadering wordt een technische briefing gehouden voor de commissieleden over de mogelijkheden om de inzetbaarheid van PDENH te verbeteren. Na verwerking van de input van de commissie EEB wordt het definitieve voorstel aan de commissie gestuurd (sept 2017). 21-11-2016: Het onderzoek naar de mogelijkheden om de inzetbaarheid van PDENH te verbeteren wordt uitgevoerd in twee delen. De uitkomsten van beide onderzoeken worden voor het eind van dit jaar verwacht, zodat conform de oorspronkelijke planning in het eerste kwartaal van 2017 een voorstel aan PS kan worden voorgelegd. De eventuele aanpassing van	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						PDENH wordt zoveel mogelijk uitgevoerd in samenhang met de inrichting van de MKB-innovatiefondsen, en in relatie tot de "één-loket-gedachte" voor de drie fondsen. 25-07-2016: Voor uitvoering van deze Motie is een aantal vervolg-stappen nodig, hierover zijn PS per brief geïnformeerd. In de komende maanden wordt een juridische analyse uitgevoerd van de mogelijkheden om het financieel instrumentarium van PDENH uit te breiden, en de governance van het fonds geëvalueerd. De planning is om in het eerste kwartaal van 2017 een uitgewerkt voorstel voor een verbeterd PDENH aan PS voor te leggen. 23-06-2016: Uit GS-besluitenlijst van 14-06-2016: Het college besluit: * Provinciale Staten met brief te informeren over de vervolgstappen voor uitwerking van de Motie 'Verbeteren inzetbaarheid Participatiefonds Duurzame	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						Economie Noord-Holland B.V.' (M10/230516).	
M1-2016	08-02-2016	Motie Vreemd a/d Orde Handhaving Broerdijk als weidevogelgebied. AANGEHOUDEN	PS verzoekt het College om: de Broerdijk te handhaven als weidevogelgebied.	PVV, 50PLUS, ONH	Tekin, A.		12-06-2017 de motie zal aan de orde komen in de vergadering van cie RWW van september wanneer ook de leidraad landschap en cultuurhistorie op de agenda staat. 15-02-2016: Reden aanhouden motie uit notulen PS 08-02-2016: "De VOORZITTER: .... overigens heeft de gedeputeerde zojuist een brief toegezegd. Die kan in de commissie geagendeerd worden."
M64-2015	09-11-2015	Begroting OV-fietsvoorzieningen bij bushaltes. AANGEHOUDEN	PS dragen het college op: * te onderzoeken welke busstations en haltes het meest kansrijk zijn voor realisatie van een OV-fiets voorziening * met de Stadsregio Amsterdam in gesprek te gaan om te bezien of zij hierbij willen aanhaken.	D66, CDA, PvdA	Post, E.		10-10-2016: De fractie houdt de motie nog aan. Er loopt nu een aanbesteding. Zolang deze nog niet afgerond is wordt de motie aangehouden. 31-11-2015: Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 9 en 16 november 2015: "Gedeputeerde POST:....Waar ik wel goed mee uit de voeten zou kunnen, is om verder na te gaan naast het halte uitvoeringsprogramma dat wij al hebben gerealiseerd, welke faciliteiten men wel

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							graag op bepaalde busknooppunten zou zien. Daarmee zou ik uit de voeten kunnen, maar een onderzoek dat zich toespitst op een enkel bedrijf, is geen handige route om op te gaan. Ik kan mij voorstellen dat wij hier nader van gedachten over wisselen in de commissie."
M43-2015	09-11-2015	Begroting ontwikkeling light railnet. AANGEHOUDEN	PS verzoeken het college: in samenwerking met de Stadsregio Amsterdam (SRA, straks Vervoersregio) en in verband van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) het overleg aan te gaan over de ontwikkeling van een light railnet en daarover te rapporteren aan Provinciale Staten.	SP	Post, E.		27-03-2017: op verzoek van dhr. Bruggeman (SP) heeft de commissie M&F op 20 maart 2017 besloten om een technische briefing te organiseren over het MIRT-onderzoek Bereikbaarheid Oostkant Amsterdam onderdeel railnet aan de oost- en zuidkant van Amsterdam. 27-10-2016: In het Presidium van 24-10-2016 heeft mevrouw Alberts aangeven dat zij in de commissie M&F vragen zal stellen aan GS over de ontwikkeling van een light train. 10-10-2016: Het Presidium van 24-10-2016 wordt gevraagd of deze motie kan worden afgedaan.

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							30-11-2015: Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 9 en 16 november 2015: "Mevrouw ALBERTS (SP): ....Motie 43 zullen wij aanhouden en mogelijkerwijs op terugkomen als de discussie over de verrailing niet goed loopt."
M60-2014	15-12-2014	Motie Vreemd a/d Orde businesscase Pallas	PS verzoeken Gedeputeerde Staten: * Provinciale Staten voorafgaand aan het besluit over het vrijgeven van een volgende tranche een ge-update businesscase voor te leggen, met een overzicht van geïnteresseerde private partijen die bereid zijn om in te stappen.	PvdA, D66	Bond, J.	22-03-2017: Op 16-1-2017 zijn PS geïnformeerd over het Jaarplan Pallas 2017. De aanvraag voor het tweede deel van de Tweede Tranche van Pallas wordt verwacht in het derde kwartaal van 2017. 22-03-2017: Op 16-1-2017 zijn PS geïnformeerd over het Jaarplan Pallas 2017. De aanvraag voor het tweede deel van de Tweede Tranche van Pallas wordt verwacht in het derde kwartaal van 2017. 4-1-2017: Op 16-1-2017 zijn PS geïnformeerd over het Jaarplan Pallas 2017. De aanvraag voor het tweede deel van de Tweede Tranche van Pallas wordt verwacht in het derde kwartaal van 2017.	16-01-2016: Commissie EEB is op 14 december 2015 geconsulteerd over de uitbetaling van de tweede tranche. Toegezegd is dat PS van elke stap op op de hoogte worden gehouden. Uitbetaling 2e deel 2e tranche zal in het voorjaar 2017 aan de commissie worden aangeboden. 28-07-2015: Behandeling in commissie EEB van 5 oktober 2015 heeft in besloten vergadering plaatsgevonden.

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						21-11-2016: De eerstvolgende momenten dat PS betrokken worden hebben betrekking op het Jaarplan 2017 en op de aanvraag van Pallas voor het tweede deel van de tweede tranche die in het voorjaar van 2017 verwacht wordt. 25-07-2016: De eerstvolgende momenten dat PS betrokken worden in 2016 hebben betrekking op het Jaarplan 2017. 11-02-2016: Tijdens de bespreking in de cie EEB op 14 december 2015 zijn (nieuwe) afspraken gemaakt voor het informeren en betrekken van PS bij besluitvorming omtrent Pallas. De eerstvolgende momenten dat PS betrokken worden bij Pallas hebben in 2016 in elk geval betrekking op het Jaarplan 2016 en op de betaling van het tweede deel van de tweede tranche t.b.v. de activiteiten in 2017. In 2017 zullen PS betrokken worden bij het go/no-go besluit over de derde tranche.	

Nummer	Datum PS	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuille-houder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						19-11-2015: Op 5 oktober 2015 is de commissie EEB (in besloten deel) geconsulteerd over het voorgenomen besluit van GS over de ingediende businesscase. 15-10-2015: Consultatie van de commissie EEB heeft plaatsgevonden op 5 oktober 2015 20-08-2015: De aanvraag voor de volgende tranche wordt verwacht rond de zomer van 2015. 23-04-2015: Geen wijzigingen. 06-02-2015: De externe partijen zijn over deze motie geïnformeerd. Deze motie kan pas bij de volgende tranche worden afgehandeld.	

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 17 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
A.W. Voordenhout
CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 3137
voordenhouta@noord-holland.nl

Betreft: Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 Omgevingsdienst IJmond

Verzenddatum
17 MEI 2017

Kenmerk
805.610 / 946.847

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst IJmond.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Begroting 2018

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Contactpersoon Omgevingsdienst IJmond:
L.A. Pannekeet
Postbus 325
1940 AH Beverwijk
T 0251-263 863
F 0251- 263 888
E info@odijmond.nl
I www.odijmond.nl

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Inhoud

Inhoud 2
1. Inleiding 4
2. Programmabegroting 7
2.1 Programmaplan Milieu en leefomgeving 7
2.1.1 Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving 8
2.2 Verplichte paragrafen 9
2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 9
2.2.2 Onderhoud kapitaalgoederen 14
2.2.3 Financiering 14
2.2.4 Bedrijfsvoering 16
2.2.5 Verbonden partijen 17
3. Financiële begroting 19
3.1 Overzicht baten en lasten 19
3.2 Toelichting baten en lasten 22
3.2.1 Toelichting op de baten 22
3.2.2 Toelichting op de lasten 24
3.4. Overheadkosten 28
3.5 Meerjarenraming 28
3.6 Belastingen 28
3.6.1 BTW-plicht 28
3.6.2 VPB-plicht 29
3.7 Financiële positie 29
3.7.1 Geprognosticeerde balans 29
3.7.2 Investeringen 30
3.7.3 Reserves en voorzieningen 30
3.7.4 EMU-saldo 31

Bijlage – Productbegroting 2018

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

1. Inleiding

Voor u ligt de Begroting van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) voor 2018.

Onderliggende begroting is opgesteld op basis van de actuele en bekende informatie per maart 2017. Voordat deze begroting voor 15 juli 2017 wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de ODIJ, kunnen de raden en de Provinciale Staten van de verbonden partijen hun zienswijzen over deze begroting kenbaar maken.

Hieronder een korte schets van belangrijke ontwikkelingen:

Omgevingswet
Naar verwachting zal in 2019 de Omgevingswet in werking treden. Met deze wet worden 26 wetten naar één wet teruggebracht en worden 120 AMvB's samengevoegd in 4 nieuwe AMvB's. Met de Omgevingswet moet het omgevingsrecht eenvoudiger, efficiënter en beter worden, met ruimte voor regionale verschillen en duurzame ontwikkeling en een actieve en kwalitatief goede uitvoering.
Belangrijke principes daarbij zijn:

- Vertrouwen en decentraal, tenzij;
- Eigen verantwoordelijkheid en bestuurlijke taakverdeling;
- Gelijkwaardig beschermingsniveau, mét flexibiliteit.

In 2015 heeft een bestuurlijke conferentie inzake de Omgevingswet plaatsgevonden voor alle deelnemers en externe gemeenten van de ODIJ. In 2016 is de Omgevingstafel opgericht, waaraan de projectleiders van alle gemeenten, waar we voor werken, alsook de projectleiders van de veiligheidsregio's en waterschappen in ons werkgebied, deelnemen. Op verschillende terreinen, zoals onder meer gezondheid, ruimtelijke inrichting, wordt gekeken naar pilots om te oefenen met de Omgevingswet. Tevens wordt een proces uitgewerkt om tot implementatie van de wet te komen. Daarin wordt actief de samenwerking gezocht met gemeenten en provincie, om zo te kunnen duiden welke gevolgen de wet zal hebben en welke rollen de verschillende partijen daarin spelen. In 2017 en de jaren daarna zal hier vervolg aan gegeven worden.

In het algemeen kan gesteld worden dat de Omgevingswet een grote impact zal hebben op de ODIJ. Hiervoor zullen in de komende jaren de benodigde opleiding, organisatieontwikkeling en informatievoorziening (softwaresystemen) noodzakelijk zijn. Wij verwachten hiervoor in 2018 en 2019 per jaar circa € 60.000 aan extra kosten te maken, welke voor circa 1/3 zal worden doorberekend in de DVO-tarieven en voor circa 2/3 in de GR-bijdragen.

Wet VTH – kwaliteit en verplichte toetreding

In het uitvoeringskader is uitvoeringskwaliteit gedefinieerd als de mate waarin een product voldoet aan de juridische doelen én bijdraagt aan de omgevingsdoelen. Hiervoor past de ODIJ het INK-model toe op vergunningverlening, toezicht en handhaving. In 2016 werd de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (Wet VTH) van kracht. Met de Wet VTH zijn de raden van gemeenten en provinciale staten van de provincies verplicht een verordening vast te stellen inzake het kwaliteitsniveau van de vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken op het gebied van de Wabo, voor wat betreft hun gemeente of provincie. In 2017 ronden de gemeenten, waarvoor de ODIJ werkt, de vaststelling van de betreffende verordening af. Uitgangspunt daarvoor blijven de kwaliteitscriteria 2.1. De ODIJ voldoet hieraan en rapporteert hier vanaf 2017 ook jaarlijks over richting haar gemeenten en provincie.

De Wet VTH regelt eveneens dat alle gemeenten verplicht zijn, voor wat betreft het zogenoemde basistakenpakket milieu (zwaardere milieutakenpakket), toe te treden tot de gemeenschappelijke regeling van de omgevingsdienst in hun regio. Voor de ODIJ betekent dit dat nog zeven gemeenten (Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort) zullen toetreden tot de gemeenschappelijke regeling. De toetreding van deze gemeenten zal,voorlopig met uitzondering van de gemeente Waterland, per 1 mei 2017 plaatsvinden. Belangrijk uitgangspunt is dat de bijdragen van de huidige GR-deelnemers niet stijgen.

Energie en circulaire economie

In 2017 en 2018 vormt het Energieakkoord nog steeds een belangrijk uitgangspunt voor de uitvoering van de ODIJ, zowel op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, als in de advisering en projecten. In ieder geval tot 2020 zal het Energieakkoord inhoudelijk richting geven aan een gedeelte van de uitvoering.

Circulaire economie is in 2016 op vrijwel alle bestuurlijke agenda's terecht gekomen. Circulaire economie gaat uit van het principe dat zo zuinig mogelijk omgegaan wordt met grondstoffen en zoveel mogelijk hergebruik plaatsvindt, maar omvat nog veel meer dan dat. De ODIJ heeft eind 2016 een conferentie georganiseerd. Hier bleek dat de animo voor en de wil om aan de slag te gaan met circulaire economie groot is, zowel bij bestuurders, als bij het bedrijfsleven. Samen met aanpalende beleidsterreinen van de gemeenten en provincie zal circulaire economie de komende jaren een belangrijk onderwerp zijn voor de uitvoering van de ODIJ.

Uittreding gemeente Uitgeest

Eind 2016 is een brief ontvangen van het college van burgemeester en wethouders van gemeente Uitgeest, waarin het voornemen is uitgesproken op een nader te bepalen moment uit te treden uit de GR ODIJ. Deze keuze is ingegeven vanwege de ambtelijke samenwerking die per 1 januari 2017 van start is gegaan tussen gemeente Uitgeest en de gemeenten Bergen, Heiloo en Castricum. Door het bestuur van de ODIJ is verzocht nader te specificeren op welk moment gemeente Uitgeest zou willen uittreden. Een belangrijk uitgangspunt van de ODIJ is dat een uittreedsom wordt bepaald, waardoor de overige deelnemers geen financiële gevolgen zullen ondervinden van de uittreding. In de begroting 2018 is het voornemen tot uittreden financieel (nog) niet doorgerekend.

Uitgangspunten Begroting 2018

Bij het opstellen van deze begroting hebben wij onder meer rekening gehouden met de volgende uitgangspunten en actualiteiten ten opzichte van de begroting 2017:

- de kadernota 2018;
- de productbegroting 2018.

De Productbegroting 2018 voor alle 15 deelnemers dient als bijlage bij deze begroting. In de productbegroting is per taak aangegeven wat voor 2018 de verwachte dienstverlening van de omgevingsdienst per gemeente/provincie zal zijn.

Vernieuwingen Besluit Begroting en Verantwoording

Met ingang van begrotingsjaar 2018 moeten alle gemeenschappelijke regelingen, in navolging van de provincies en gemeenten, op basis van het vernieuwde Besluit begroting en verantwoording (BBV) begroten en verantwoorden. Het doel van de vernieuwingen is het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van het algemeen bestuur, een betere financiële vergelijkbaarheid en een betere toegankelijkheid van de financiële documenten voor niet financieel specialisten, zoals bestuursleden, maar ook burgers en bedrijven.

Ten opzichte van de begroting 2017 zijn aanvullend of anders opgenomen:

- de overheadlasten gesepareerd van de directe lasten;
- meerjarige overzichten van de balans en dus het weerstandsvermogen, de financiële kengetallen, de overheadlasten en de incidentele baten en lasten;
- een renteschema in de paragraaf Financiering en
- extra informatie inzake de verbonden partijen.

Deze begroting voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

2. Programmabegroting

2.1 Programmaplan Milieu en leefomgeving

Alle activiteiten van de ODIJ zijn samengevoegd in één programma: "Milieu en leefomgeving".

DOELSTELLINGEN

De beleidslijnen die door de gemeenten Beemster, Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, Purmerend, Uitgeest en Velsen en de Provincie Noord-Holland in hun milieubeleidsplannen en overeenkomsten zijn neergelegd, bepalen in 2018 welke werkzaamheden uitgevoerd worden en worden vastgelegd in onze productbegroting en het uitvoeringsprogramma 2018. De ODIJ heeft zelf geen milieubeleidsdoelstellingen en is een uitvoerende dienst.

Onze visie luidt:

Wij dragen bij aan het bereiken en in stand houden van een veilige en duurzame fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit binnen ons werkgebied. Daarbinnen inspireren wij burgers en bedrijven tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Het resultaat is een landelijk vooruitstrevende en toekomstbestendige voorbeeldorganisatie waar partners met vertrouwen mee samenwerken.

Onze missie luidt:

Wij werken, als onderdeel van het openbaar bestuur, samen met burgers, bedrijven en overheden aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van onze leefomgeving. Naast vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, adviseren wij over de verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving en duurzaamheid binnen het ruimtelijke domein.

In de uitvoering van onze taken vervullen wij een proactieve, regisserende en vooral verbindende rol. Als procesregisseur met kennis van zowel inhoud als uitvoering bevorderen wij een integrale aanpak binnen het ruimtelijk domein en koppelen wij de juiste partijen aan elkaar. Daarbij is kwalitatieve en adequate dienstverlening leidend.

Initiatieven van burgers en bedrijven vragen van ons een open houding, gericht op wederzijds vertrouwen. Als kennisorgaan anticiperen wij hierop en faciliteren met een helder inzicht in het speelveld, binnen de kaders van de wet- en regelgeving.

Via deze werkwijze bouwen wij, namens onze gemeenten en provincie, elke dag aan een landelijk vooruitstrevende en toekomstbestendige voorbeeldorganisatie.

2.1.1 Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving

Het totaaloverzicht van de baten en lasten van het programma ziet er als volgt uit. Voor de nadere specificatie van de baten en lasten verwijzen wij u naar hoofdstuk 3 van deze begroting, de financiële begroting.

Overzicht baten en lasten 2018	Baten	Lasten	Saldo
Programma Milieu	9.385.613	6.496.453	2.889.160
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	-	2.938.660	2.938.660-
Vennootschapsbelasting	-	-	-
Saldo van baten en lasten	**9.385.613**	**9.435.113**	**49.500-**
Toevoeging aan reserves		-	
Onttrekking aan reserves	49.500	-	49.500
Resultaat	**9.435.113**	**9.435.113**	**0**

Overzicht baten en lasten meerjarig	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Programma Milieu	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal baten	9.186.273	8.720.263	9.385.613	9.226.698	9.322.446	9.418.350
Totaal directe lasten	6.162.192	5.841.725	6.496.453	6.283.378	6.324.372	6.379.795
Totaal overhead	2.922.199	2.976.175	2.938.660	2.977.786	3.019.468	3.059.949
Saldo van baten en lasten	**101.882**	**97.637-**	**49.500-**	**34.466-**	**21.394-**	**21.394-**
Toevoeging aan reserves	18.483	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
Resultaat	**143.788**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

2.2 Verplichte paragrafen

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als de mate waarin ODIJ in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast en/of ontstane exploitatietekorten met deelnemers aan de regeling moeten worden afgerekend. Daarnaast is het voor eigenaren van belang, dat de kostprijs van de dienst laag is en er niet onnodig veel buffers worden aangehouden.

2.2.1.1 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's betreffen mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed zijn te voorzien of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie. Eerst wordt van alle niet-reguliere risico's een inschatting gemaakt wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt bij optreden. Vervolgens zijn door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde[1] de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

2.2.1.2 Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt door het BBV gedefinieerd als de middelen waarover een organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Algemene reserve
Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De omvang van de begrote algemene reserve per 1 januari 2018 bedraagt € 260.000.

[1] De P90-waarde houdt in dat dit bedrag in 90% van de uitgevoerde simulaties (in dit geval 10.000) niet wordt overschreden.

Bestemmingsreserves
Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfuncties zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de besloten bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

Begrotingsruimte en stille reserves
De begroting van de ODIJ is sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte, alsmede stille reserves worden niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen
Per 2015 zijn voorzieningen gevormd voor de onderhoudskosten van het kantoorpand en een personele voorziening inzake uit dienst getreden medewerkers, waarvoor nog sprake is van verplichtingen. Deze voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is derhalve dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in enig boekjaar van de ODIJ tot de beschikbare weerstandscapaciteit worden gerekend.

2.2.1.3 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2018

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	260.000
Totaal	**260.000**

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de volgende lijst geleid:

Nr.	Risico	Oorzaak	Gevolg
1	Dienstverleningsovereenkomsten van contractgemeenten worden opgezegd	Ontwikkelingen binnen de contractgemeenten	Positieve resultaten voortkomend uit de dienstverleningsovereenkomsten worden misgelopen en organisatie moet weer worden afgestemd op verminderde vraag
2	Overgedragen taken leiden tot extra onvoorziene werkzaamheden	Inbreng extra plustaken	Meer inhuur nodig dan voorzien
3	Subsidies die personeelskosten dekken worden stopgezet	Subsidie wordt stopgezet	Dekkingsprobleem vaste (personeels-)lasten
4	Niet voldoen aan subsidievoorwaarden waardoor subsidies terugbetaald dienen te worden	ODIJ of partij aan wie ODIJ subsidie doorzet voldoet niet aan subsidievoorwaarden	Subsidies moeten worden terugbetaald
5	Claims a.g.v. onjuiste advisering/vergunningverlening/toezicht of handhaving	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van medewerker van ODIJ	ODIJ krijgt een claim
6	Marktwaarde renteswap lager dan afgesproken waardoor om extra dekking verzocht wordt (financiering huisvesting)	Variabele rente daalt	Rabobank verzoekt ODIJ om extra dekking
7	Vertrek of langdurige afwezigheid medewerkers op sleutelposities (Directeur, ICT, P&O of financiën)	Diverse oorzaken, bijv. ziekte	Extra personeels-/pensioenlasten zijn niet meer uit 'inhuur derden' te financieren
8	Ontslag van slecht functionerende medewerkers	Door slechte arbeidsrelatie, wil ODIJ slecht functionerende medewerkers ontslaan	Aanvulling op WW en dergelijke kosten leiden in geval van ontslag tot hogere personeelslasten dan voorzien
9	Uittreding van een gemeente uit de gemeenschappelijke regeling	Door herindeling wil gemeente aansluiten bij een andere OD	Niet alle kosten kunnen op uittreder verhaald worden, deel frictiekosten komt voor rekening ODIJ

Tabel Risico's ODIJ

Op basis van de gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is in de volgende figuur weergegeven.

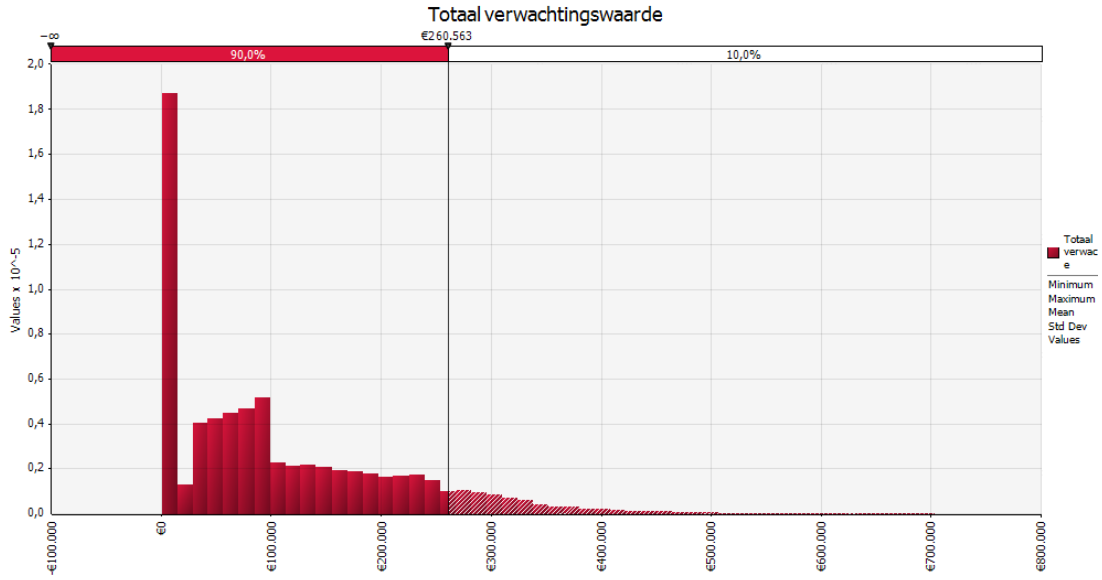

Figuur Berekening benodigde weerstandscapaciteit

Uit figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel van ODIJ € 260.563 bedraagt. In 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag voor de optredende risico's niet hoger dan € 260.563.

2.2.1.4 Beoordeling weerstandsvermogen 2018

Op basis van de in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen, kan voor ODIJ de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend. Deze berekening is hierna weergegeven:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit (€ 260.000)}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (260.563)}} \quad 1{,}00$$

Conclusie

Begroot wordt een algemene reserve van € 260.000. Bureau Twijnstra en Gudde heeft, op basis van de onderkende risico's, het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 260.563. In de gemeenschappelijke regeling is in artikel 31 opgenomen dat positieve resultaten eerst worden aangewend tot aanvulling van de algemene reserve tot het bedrag van € 260.000. De ratio van het weerstandsvermogen voor de ODIJ komt reeds uit op 1.

2.2.1.5 Ratio's

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden, ingevolge artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV), kengetallen opgenomen voor: de netto schuld quote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor eventueel verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit. De kengetallen maken het de bestuurders en de eigenaren gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de ODIJ. Alleen de op de ODIJ van toepassing zijnde ratio's zijn opgenomen.

Ratio's	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto schuldquote	0,37	0,5	0,37	0,36	0,34	0,33
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	0,37	0,5	0,37	0,36	0,34	0,33
Solvabiliteitsratio	4,7%	4,9%	5,2%	5,4%	5,1%	4,9%
Structurele exploitatieruimte	2,7%	0,000011%	-0,33%	-0,18%	-0,04%	-0,03%

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de dienst ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten op de exploitatie drukken. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de langlopende lening van de ODIJ aflossingsvrij is en dat de kortlopende schulden van de ODIJ grotendeels 'Nog aan te wenden vooruit ontvangen specifieke uitkeringen' betreffen, waarbij geen sprake is van rentelasten. Alleen het eigen vermogen kan met redelijke zekerheid begroot worden. Dit in tegenstelling tot de kortlopende schulden en vorderingen. De verwachting is wel een redelijk stabiele verhouding.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een dienst bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De solvabiliteitsratio stijgt ten opzichte van 2016 doordat naast een gelijkblijvende algemene reserve, de verwachting is dat het balanstotaal zal dalen. Het balanstotaal per ultimo 2016 was relatief hoog door nog aan te wenden subsidiebedragen.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de dienst heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een positief percentage houdt in dat het saldo van de structurele baten en onttrekkingen hoger is dan het saldo van de structurele lasten en dotaties aan reserves. Dit betekent dat voor 2018 en verder de begrote structurele baten en onttrekkingen aan reserves van de ODIJ iets lager zijn dan de structurele lasten en dotaties aan reserves. Voor de nadere details verwijzen wij u naar de financiële begroting in hoofdstuk 3.

2.2.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Ten behoeve van het groot onderhoud is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de afdeling Bouwkunde van gemeente Beverwijk. Het MJOP is opgesteld voor al het grote onderhoud van het gehele gebouw, waaronder het deel van de ODIJ.

Het MJOP is in de vergadering van 2 juli 2012 door het bestuur van de VVE Stationsplein 48 vastgesteld. Gekozen is om het onderhoud aan de gebouwonderdelen, die gezamenlijk gebruikt worden en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren.

De jaarlijkse kosten voortkomend uit het MJOP maken onderdeel uit van de begroting van de VVE. Overeenkomstig deze begroting heeft de ODIJ over 2018 een bedrag van € 9.345 hiervoor als last opgenomen. Voor de eigen onderdelen vanuit het MOP heeft de ODIJ vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening bedraagt € 12.500. Beide kostenposten komen in de begroting tot uitdrukking onder de huisvestingskosten.

2.2.3 Financiering

Wij hebben ultimo 2014 een treasurystatuut met daarin een treasurybeleid opgesteld.

Het treasurystatuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit kan worden gewaarborgd van de ODIJ. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld.

De ODIJ heeft de volgende treasurydoelstellingen geformuleerd:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten van de ODIJ tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO, de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasurybeleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

Het saldo op de betaalrekening wordt actief bewaakt. Hierbij is het uitgangspunt dit saldo zo laag mogelijk te houden. Door de lage rente bij het schatkistbankieren, zijn tot op heden nog geen deposito's afgesloten. Van toepassing zijnde wet- en regelgeving betreft de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).

Lening
Ten behoeve van de nieuwbouw hebben wij een renteswap over een nominaal bedrag van € 3.700.000 bij de Rabobank afgesloten. De swap is afgesloten ter beperking van financiële risico's. Het betreft een renteruil waarbij de ODIJ met ingang van 1 januari 2012 4,69% over € 3.700.000 betaalt aan de Rabobank en de Rabobank de 3-maands-euribor rente aan de ODIJ betaalt over hetzelfde bedrag.
De Rabobank beschikte op het moment van afsluiting over een AAA-rating en per heden over een Aa2-rating (Moody). Hiermee wordt voldaan aan de betreffende minimumeis van de RUDDO. Naast de swap is een langlopende lening bij de BNG afgesloten op basis van de 3-maands-euribor rente plus een renteopslag van 32,5 basispunten, aflossingsvrij, ingaande per 4 januari 2016 en voor een periode van 4 jaar. De lening voldoet aan het Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden.

Ultimo 2016 is het totaal van het beschikbare vermogen en de langlopende geldlening iets lager dan de totaal geactiveerde investeringen. De reden hiervoor is dat ervoor gekozen is de investeringen in inventaris en automatisering voor zolang dit mogelijk is, te financieren uit eigen middelen.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit plaats mag vinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico gelopen mag worden over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor gemeenschappelijke regelingen op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van € 2.500.000. De kasgeldlimiet is voor ons niet van belang omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken. Per 4 januari 2016 is de lening van de BNG geherfinancierd, waardoor per heden de minimum risiconorm volgens de Wet FIDO niet wordt overschreden.

Renteschema

Renteschema	
Externe rentelasten	188.500
Externe rentebaten	-
Saldo rentelasten en rentebaten	**188.500**
Verplicht door te rekenen rente aan grondexploitatie	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**188.500**
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	188.500
De aan taakvelden toegerekende rente (overhead)	188.500
Renteresultaat	**-**

2.2.4 Bedrijfsvoering

Wij hebben als doelstelling te blijven groeien naar een organisatie van professionals waarbij een optimale dienstverlening centraal staat.

Binnen het kantoorpand is gekozen voor een flexibel werkconcept. Daarnaast wordt nagenoeg volledig digitaal gewerkt en gearchiveerd. Naast onze hoofdvestiging werken wij eveneens vanuit onze nevenvestiging in Wormer. Dit pand is niet in eigendom, doch wordt gehuurd. In verband met de indiensttreding van medewerkers van de gemeente Zandvoort (BWT) en de Provincie Noord-Holland (VTH-plustaken bodem) in 2016, zijn de begane grond en de eerste verdieping van onze hoofdvestiging opnieuw ingericht, om meer werkplekken te bewerkstelligen.

Eind 2015 is gestart met het strategietraject, dat door Twynstra Gudde werd geadviseerd onder de noemer 'ODIJ 3.0'. Aan de organisatie is gevraagd om input te leveren op het gebied van organisatie, takenpakket (inhoud) en cultuur. Daarnaast is een verkenning uitgevoerd naar de gewenste ontwikkeling de komende jaren. Ook bestuurlijk heeft een sessie plaatsgevonden over de koers die de ODIJ de komende jaren zal varen. Resultante hiervan zijn een vernieuwde missie en visie. In 2017 en daarna wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie. Daarbij wordt ingezet op een uitvoering die sterk regiogericht (Waterland, IJmond, Kennemerland) is. Voor de medewerkers van de dienst betekent dit een sterkere oriëntatie op een regio met de bijbehorende verbindingen richting de gemeenten en een grotere mate van zelforganisatie binnen het regioteam.

2.2.5 Verbonden partijen

Wij zijn per 31 december 2016 primair verbonden aan onze deelnemende gemeenten: Beverwijk, Beemster, Haarlem, Heemskerk, Purmerend, Uitgeest, Velsen en de Provincie Noord-Holland. In 2017 zullen de gemeenten Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort tot de GR toetreden.

Stichting IJmond Bereikbaar
De Stichting IJmond Bereikbaar is per 20 oktober 2011 opgericht door het georganiseerde bedrijfsleven. Het doel van de activiteiten van de stichting is het verbeteren van de luchtkwaliteit. Dit wordt bereikt door het aanbieden van alternatieven op het gebied van woon-werkverkeer. De ODIJ is als adviseur betrokken bij de stichting. De activiteiten van worden hoofdzakelijk gefinancierd vanuit door ODIJ beschikbaar gestelde middelen uit de brede doeluitkering Verkeer en Vervoer (Beter Benutten). De ODIJ heeft geen bestuurlijk of financieel belang in de stichting.

VVE Stationsplein
De ODIJ en de gemeente Beverwijk zijn gezamelijk de eigenaren van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. Conform de akte van splitsing is een VVE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van de ODIJ en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk. Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid.
Indien de VVE haar verplichtingen niet nakomt, zal dit worden verhaald bij de eigenaren.

Gegevens van de VVE:

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand
c.	Verwachte omvang van de bekostiging in het begrotingsjaar	€ 48.000. Dit betreft de bijdrage in de vorm van servicekosten. Gemeente Beverwijk draagt over 2018 circa € 74.000 bij.
d.	Belang in de verbonden partij Het belang van Omgevingsdienst IJmond bestaat uit 3/16 deel, voor het overige deel is gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.	1-1-2018 en 31-12-2018: 3/16 deel
e.	Verwachte omvang van het EV	1-1-2018: € 27.000 31-12-2018: € 27.000
	Verwachte omvang van het VV Het VV bestaat per 31-12-2018 voor circa € 228.000 uit het reservefonds voor groot onderhoud.	1-1-2018: € 197.000 31-12-2018: € 230.000
f.	Omvang van het financiële resultaat	nihil
g.	Maatschappelijke risico's	De maatschappelijke risico's zijn nihil. De VVE is opgericht ten behoeve van het gezamenlijke onderhoud en beheer van het pand.

Gedurende het 2016 hebben wij geen bestuurlijke of financiële belangen in andere partijen gehad. Voor het jaar 2018 hebben wij eveneens deze verwachting.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

3. Financiële begroting

3.1 Overzicht baten en lasten

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017*	2018	2019	2020	2021
BATEN						
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo						
Gemeente Beemster	99.047	100.847	104.245	106.069	107.236	109.112
Gemeente Beverwijk	846.953	861.352	890.171	905.749	915.712	931.737
Gemeente Bloemendaal	-	-	85.298	86.790	87.745	89.280
Gemeente Edam	-	-	146.651	149.217	150.858	153.498
Gemeente Haarlem	1.208.230	1.188.713	1.228.485	1.249.984	1.263.734	1.285.849
Gemeente Heemskerk	463.180	442.480	457.284	465.286	470.405	478.637
Gemeente Heemstede	-	-	85.298	86.790	87.745	89.280
Gemeente Landsmeer	-	-	52.020	52.930	53.513	54.449
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	137.057	187.448	193.721	197.112	199.280	202.767
Provincie Noord-Holland VTH plustaken bodem	570.093	589.545	609.294	619.957	626.776	637.745
Gemeente Oostzaan	-	-	47.507	48.338	48.870	49.725
Gemeente Purmerend	130.727	133.407	137.905	140.318	141.861	144.344
Gemeente Uitgeest	203.815	190.394	196.764	200.208	202.410	205.952
Gemeente Velsen	1.580.070	1.561.830	1.614.087	1.642.334	1.660.400	1.689.457
Gemeente Wormerland	-	-	105.876	107.729	108.914	110.820
Gemeente Zandvoort	-	-	102.969	104.771	105.923	107.777
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo	**5.239.172**	**5.256.016**	**6.057.574**	**6.163.582**	**6.231.381**	**6.340.430**
Ovk-en, (subsidie)projecten en div. bijdragen						
Baten dienstverleningsovereenkomsten	3.436.276	3.221.247	2.641.805	2.778.333	2.860.981	2.912.528
Subsidiebaten	224.088	-		-	-	-
Luchtkwaliteitsproject dekking projectleiding	-	110.000		-	-	-
PFII Externe Veiligheid	-	118.000	100.000	PM	PM	PM
Duurzame Zeehavens	-	-	284.250	-	-	-
Dekking personele inzet mobiliteitsfonds	-	-	20.000	20.000	20.000	20.000
Gemeente Beverwijk uitvoering milieubeleidsplan	25.000	-	25.000	25.000	PM	PM
Gemeente Beverwijk duurzaam participatiefonds	-	-	37.500	25.000	25.000	25.000
Gemeente Beverwijk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Beverwijk meetnet	25.000	-	25.000	25.000	25.000	25.000
Gemeente Heemskerk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Heemskerk meetnet	13.484	-	13.484	13.484	13.484	13.484
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan	30.000	-	30.000	42.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam bouwen	12.500	-	12.500	12.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam participatiefonds	-	-	37.500	25.000	25.000	25.000
Gemeente Velsen warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Velsen meetnet	39.000	-	39.000	39.000	39.000	39.000
Regionale verkeersmilieukaart	-	-	-	40.000	40.000	-
Bodemkwaliteitskaart	-	-	-	-	25.000	-
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	**3.805.349**	**3.449.247**	**3.311.039**	**3.045.818**	**3.073.465**	**3.060.012**
Overige baten	62.001	15.000	17.000	17.298	17.600	17.908
Nagekomen baten	79.751	-	-	-	-	-
TOTAAL BATEN	**9.186.273**	**8.720.263**	**9.385.613**	**9.226.698**	**9.322.446**	**9.418.350**

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Ad*: Voor de GR-bijdragen zijn de vergelijkende begrote cijfers 2017 conform de vastgestelde Begroting 2017 opgenomen, waarna vervolgens de in maart 2017 door het algemeen vastgestelde verdeelsleutel is doorgerekend. Hierdoor zijn de bijdragen 2017 en 2018 en verder van de verdeelsleuteldeelnemers goed vergelijkbaar. Met ingang van 2017 draaien de volgende deelnemers mee: de IJmondgemeenten, de gemeente Haarlem en de Provincie, voor de bodemtoezichttaken.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LASTEN						
Personele lasten						
Salarissen en sociale lasten	6.904.834	7.140.000	7.258.863	7.404.041	7.552.121	7.703.164
Werving & personeelsbeleid	4.848	3.500	3.500	3.525	3.549	3.574
Inhuur derden	312.875	82.000	82.000	82.574	83.152	83.734
Scholing & employability	136.700	140.000	160.000	161.120	142.248	143.244
Overige personeelslasten	188.960	163.000	175.000	176.225	177.459	178.701
Subtotaal personele lasten	**7.548.217**	**7.528.500**	**7.679.363**	**7.827.484**	**7.958.529**	**8.112.416**
Kapitaalslasten						
Afschrijvingslast Gebouw	65.260	65.300	65.300	65.757	66.217	66.681
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	66.642	72.500	79.400	79.956	80.515	81.079
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	12.375	10.500	13.700	13.796	13.892	13.990
Afschrijvingslast ICT	123.897	120.500	98.600	99.290	99.985	100.685
Rentelast vaste schuld (aanschaf pand)	187.616	190.600	188.000	188.000	189.885	189.885
Overige rentelasten	682	-	500	500	500	500
Subtotaal kapitaalslasten	**456.472**	**459.400**	**445.500**	**447.299**	**450.995**	**452.819**
Overige bedrijfslasten						
PZ-zaken / salarisadministratie	25.326	23.500	25.000	25.175	25.351	25.529
Organisatieontwikkeling	33.718	9.500	28.000	28.196	8.393	8.452
Accountants- en advieskosten	20.430	23.000	22.000	22.154	22.309	22.465
Huisvestingskosten	192.064	183.000	175.000	176.225	177.459	178.701
Facilitaire kosten	17.968	23.000	18.000	18.126	18.253	18.381
ICT-kosten	190.069	218.000	214.000	215.498	197.006	198.386
Handhavingskosten	11.397	16.000	14.000	14.098	14.197	14.296
Algemene kosten	410.764	271.000	271.000	272.897	274.807	276.731
Bankkosten	4.157	4.000	4.000	4.028	4.056	4.085
Subtotaal overige bedrijfslasten	**905.893**	**771.000**	**771.000**	**776.397**	**741.832**	**747.025**
Externe projectkosten	173.122	59.000	539.250	209.984	192.484	127.484
Nagekomen lasten	688	-	-	-	-	-
TOTAAL LASTEN	**9.084.392**	**8.817.900**	**9.435.113**	**9.261.164**	**9.343.840**	**9.439.744**

TOTALEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal baten	9.186.273	8.720.263	9.385.613	9.226.698	9.322.446	9.418.350
Totaal directe lasten	6.162.193	5.841.725	6.496.453	6.283.378	6.324.372	6.379.795
Overhead	2.922.199	2.976.175	2.938.660	2.977.786	3.019.468	3.059.949
Saldo van baten en lasten	**101.882**	**97.637-**	**49.500-**	**34.466-**	**21.394-**	**21.394-**
Toevoeging aan reserves	18.483	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
Resultaat	**143.788**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bij het opstellen van de begroting 2018 is uitgegaan van onder meer de uitgangspunten:

- de kosten van de totale formatie (105,0 fte);
- dat gemeenten Bloemendaal, Edam, Landsmeer, Heemstede, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort in 2017 met de basistakenpakketten zijn toetreden tot de GR;
- dat zowel de GR-deelname als de DVO van Uitgeest gehandhaafd blijven;
- dat de DVO's met de gemeente Haarlemmerliede-Spaarnwoude in ieder geval tot en met 2018 gehandhaafd blijven (inclusief drank en horecacontroles: 500 uren). Met ingang van 2019 zal de gemeente naar verwachting fuseren met de gemeente Haarlemmermeer.
- dat de gemeente Waterland ten tijde van het opstellen van deze begroting nog geen besluit heeft genomen over toetreding tot onze GR, de dienstverleningsovereenkomst wel gehandhaafd blijft en
- dat in het kader op een goede voorbereiding op de Omgevingswet voor de jaren 2018 en 2019 € 60.000 aan extra lasten per jaar zijn doorgerekend, welke evenredig over de posten opleiding, organisatieontwikkeling en ICT zijn verdeeld.

3.2 Toelichting baten en lasten

3.2.1 Toelichting op de baten

Bijdragen GR-deelnemers

Bijdragen en lumpsumbijdragen deelnemers
De bijdragen van de deelnemers zijn opgenomen inclusief de WABO-bijdragen. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen met 3,35% ten opzichte van de begroting 2017. De gemeente Haarlem en de Provincie Noord-Holland, de laatste voorlopig alleen voor wat betreft de bodemtoezichttaken, maken, na een lumpsumperiode van 3 jaar, met ingang van 2017 deel uit van de verdeelsleutel. In maart 2017 is de definitieve verdeelsleutel voor de IJmondgemeenten, gemeente Haarlem en de Provincie vastgesteld. Deze zal per 1 januari 2017 gelden en deze is in de begroting 2018, zowel voor de vergelijkende begrote cijfers 2017, de begroting 2018, als de meerjarenbegroting als uitgangpunt toegepast.

Verdeelsleutel voor de jaren	2017 2018
Gemeente Beverwijk	19,6%
Gemeente Haarlem	26,9%
Gemeente Heemskerk	10,5%
Gemeente Uitgeest	4,4%
Gemeente Velsen	35,1%
Provincie Noord-Holland (bodemtoezichttaken)	3,5%
Totaal	100,0%

De lumpsumbijdrage van de Provincie voor de plustaken op het gebied van de VTH-taken bodem is berekend op basis van de kostprijs conform de begroting 2016, verhoogd met het door de VNG met de vakbonden afgesloten onderhandelakkoord CAO 2016-2017 en de indexatie 2018 ten opzichte van de Begroting 2017 conform de GR-bijdragen van de overige deelnemers en het DVO-tarief.

De bijdragen van de gemeenten Beemster en Purmerend en de in 2017 nieuw toe te treden gemeenten; Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Wormerland en Zandvoort, zijn gebaseerd op de basistakenpakketten waarvoor de gemeenten zijn toegetreden respectievelijk zullen toetreden, alsmede de bijdragen voor de Wabo-decentralisatie. Deze takenpakketten zijn berekend tegen de kostprijs voor 2018.

Voor alle deelnemers zijn de Wabo-bijdragen opgenomen conform het rapport nulmeting Wabo-decentralisatie, waarbij voor 2018 op alle bijdragen een indexatie is toegepast van 3,35%. De Wabo-bijdragen van de (nog) niet tot de GR-toegetreden gemeenten Haarlemmerliede en Spaarwoude en Waterland zijn opgenomen onder de projectbaten.

Baten dienstverleningsovereenkomsten en subsidiebijdragen

In de volgende tabel wordt onderscheid gemaakt in structurele en niet-structurele projectbaten voor 2018 en 2017. Tevens verwachten wij inkomsten uit de bodemrapporten voor makelaars.

Overige baten	Begroting 2017	Begroting 2018
Bodemrapporten makelaars	15.000	17.000
Totaal overige baten	**15.000**	**17.000**
Baten dienstverleningsovereenkomsten en subsidiebijdragen		
Structurele projecten		
DVO's Zuid-Kennemerland incl. BWT Zandvoort	1.314.314	1.085.153
Havenverordening	74.000	74.000
NME Centrum Beverwijk	28.700	29.000
NME Centrum Heemskerk	28.700	29.000
Totaalcontract Uitgeest	178.895	184.553
Brandveiligheid en -preventie O'zaan en W'land	102.120	105.570
Zeevang	92.944	
Bouwtoezicht Overgemeenten	79.328	82.008
RO-toezicht Wormerland		15.300
Brandveiligheid en -preventie Landsmeer	19.906	20.579
Samenwerkingsovereenkomst regio Waterland	1.037.218	868.548
Drank & horeca controles regio Waterland	34.000	42.075
Edam/Volendam incl. Wabo	93.018	
Beemster	76.960	79.560
Schiphol Alkmaar, Bergen, Castricum en Heiloo	25.704	26.460
Extra bijdrage KIMO ter dekking personele inzet	35.440	
Niet structurele projecten		
Luchtkwaliteit projectleiding	110.000	
PF Externe Veiligheid III	118.000	100.000
Bijdrage urenbesteding Mobiliteitsfonds		20.000
Bijdragen gemeenten tbv personele inzet milieubeleidsplannen		37.500
Warmtenet		45.000
Duurzame zeehavens		284.250
Meetnet		77.484
Gemeente Beverwijk duurzaam participatiefonds		37.500
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan		17.500
Gemeente Velsen duurzaam bouwen		12.500
Gemeente Velsen duurzaam participatiefonds		37.500
Totaal baten DVO's en subsidiebijdragen	**3.449.247**	**3.311.039**

3.2.2 Toelichting op de lasten

FORMATIE EN PERSONELE LASTEN

Formatie

In deze begroting wordt uitgegaan van de verwachte formatie voor 2018.

Formatie	Realisatie	Begroting	Begroting
	2016	2017	2018
Kernformatie	69,25	73,18	79,49
Formatie structurele projecten	30,20	30,21	23,65
Formatie niet-structurele projecten	4,49	2,45	1,86
Totaal	**103,94**	**105,84**	**105,00**

De totale formatie is ten opzichte van de begroting 2017 met bijna een formatieplek (fte) gedaald. De verklaring hiervoor is de verwachting dat de investeringen ten behoeve van de RUD-vorming, die voorgaande jaren gedekt werden door de bestemmingsreserve Transitie RUD, tot efficiëntievoordelen leiden. De stijging van de kernformatie met 6,3 fte ten opzichte van begroting 2017 wordt verklaard door de toetreding tot de GR van voormalige DVO-gemeenten, voor 6,9 fte. Het verschil van 0,6 fte kan verklaard worden door de efficiëntie ten gevolge van de RUD-transitie-investeringen. De daling van de formatie ten behoeve van de niet-structurele projecten betreft het eindigen van de subsidievergoeding van 1 fte projectleiding Luchtkwaliteit. Het wegvallen van deze subsidiebijdrage wordt deels gecompenseerd door nieuwe bijdragen.

Salarissen en sociale lasten

De loonsom stijgt, ondanks de afname van de formatie, per saldo met 1,7%. Hierbij is rekening gehouden met de gestegen pensioenpremie, waardoor de werkgeverslasten toenemen, ten opzichte van de Begroting 2017 met ruim 2%. Er is geen rekening gehouden met een eventueel verwachte cao-stijging.

Overige personele lasten

De begrote lasten voor scholing en employability zijn met € 20.000 toegenomen ten opzichte van de begroting 2017 in het kader van de voorbereiding op de Omgevingswet. De overige personeelslasten, waaronder onder meer reis-en verblijfkosten, ziektekosten, werkkleding, kosten OR en andere vergoedingen worden opgenomen, is ten opzichte van de begroting 2017 opgehoogd, ten gevolge van de realisatie over 2016.

KAPITAALSLASTEN

Afschrijvingslasten

Gebouwen

Het uitgangspunt voor de berekende afschrijvingslast vormt, naast de eerder genoemde datum van oplevering van het pand, een afschrijvingstermijn van 50 jaar. Hierbij wordt over 100% van de aanschafwaarde afgeschreven, exclusief de grondkosten en exclusief de parkeerplaatsen. De parkeervergunningen zijn voor onbepaalde tijd geldig en verbonden aan het gebouw.

Verbouwing en inventaris

Onder deze post zijn tevens de warmtekoude-opslag en het pasjesbeveiligingssysteem opgenomen. De afschrijvingstermijnen variëren van 10 tot 15 jaren. De afschrijvingslasten over de verbouwing en inventaris zullen toenemen ten gevolge van de herinrichting van ons kantoor in Wormer. De oorspronkelijke inrichting was bij de start van de samenwerking in de regio Waterland gedekt door een bijdrage van de Provincie. Inmiddels zijn de inrichting en het meubilair aan vervanging toe. Deze hogere afschrijvingslast kan gecompenseerd worden door een lagere afschrijvingslast op ICT.

Vervoermiddelen

In 2014 zijn alle auto’s vervangen door acht aardgasauto’s. De afschrijvingstermijn is vijf jaar. In 2016 is een minibus aangeschaft. Alle voertuigen zijn duurzaam en voor circa de helft van de aanschafwaarde gesubsidieerd, waardoor de afschrijvingslasten laag zijn.

Automatisering

Deze post behelst de afschrijvingen van de hard- en software in het nieuwbouwpand. De afschrijvingstermijnen zijn 3,5 of 5 jaar. Omdat een groot deel van de investeringen ICT-software betreft om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen, bedraagt de afschrijvingstermijn 5 jaar. Onzeker is hoelang deze systemen aan de externe en interne eisen blijven voldoen. Het uitgangspunt is minimaal 5 jaar. In de komende jaren zullen investeringen worden gedaan in het kader van de Omgevingswet. De vervangingsinvesteringen van de in 2016 volledig afgeschreven netwerkomgeving en de hardware op de werkplekken zullen een stuk lager kunnen uitvallen. Dit ten gevolge van de ontwikkelingen op ICT-gebied, een efficiënte inrichting en prijsonderhandelingen.

Rentelasten

De rentelast betreft nagenoeg volledig de rentelasten van de renteswap en de bijbehorende lening ten behoeve van de aanschaf van ons kantoorpand. In de paragraaf Financiering is het Renteschema opgenomen.

OVERIGE BEDRIJFSLASTEN

Onder deze begrotingspost zijn de kosten opgenomen, die te maken hebben met de bedrijfsvoering. Ondanks de toevoeging van tweemaal € 20.000 in het kader van de aanstaande Omgevingswet aan respectievelijk de organisatieontwikkelingskosten en de ICT-lasten, zijn de overige bedrijfslasten in totaal gelijk gebleven aan de begroting 2017. Per subcategorie is, onder meer op basis van de realisatie 2016, beoordeeld in hoeverre bezuiniging mogelijk is. Met name in geval van de huisvestings- en ICT-lasten is naar verwachting bezuiniging mogelijk.

EXTERNE PROJECTLASTEN

Met name in 2018 is een aantal niet-structurele bijdragen begroot, waar nagenoeg alleen externe kosten mee kunnen worden gedekt.

AANWENDING RESERVES

Nieuwbouw

In de financiële begroting is rekening gehouden met de extra afschrijvingslasten ten gevolgen van de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de inrichting op diverse verdiepingen en de uitbreiding van het aantal werkplekken en investeringen automatisering. Deze bedragen worden aan de bestemmingsreserve Nieuwbouw onttrokken.

Transitiekosten RUD

Tevens zijn extra kosten opgenomen voor de benodigde ICT-investeringen om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen. Deze kosten worden gedekt door de bestemmingsreserve transitiekosten RUD. Aangezien de onttrekking aan de reserve transitiekosten daalt in 2018 ten opzichte van 2017, is het uitgangspunt dat de betreffende lasten worden opgevangen door efficiëntie, leidend tot lagere personeelslasten.

Visie luchtkwaliteit

Over de recent vastgestelde visie luchtkwaliteit willen we gedurende de looptijd van de visie (2017-2021) middels een online magazine de visie en de voortgang van de uitvoering van de visie onder de aandacht brengen bij burgers en organisaties, met als uitgangspunt elk halfjaar een update te verzorgen.

Aanwending reserves	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Reserve nieuwbouw	32.151	30.500	18.500	18.101	18.101	18.101
Reserve transitie RUD	28.238	62.000	24.000	8.367	3.293	3.293
Reserve visie luchtkwaliteit	-	5.137	7.000	7.998	-	-
Totaal aanwending reserves	**60.389**	**97.637**	**49.500**	**34.466**	**21.394**	**21.394**

3.3 Overzicht incidentele baten en lasten

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BATEN						
Subsidie BSBM (opleidingen) 2013 t/m 2015	50.139	-	-	-	-	-
Ondersteuning Bonaire VTH	37.229	-	-	-	-	-
Baten juniorenopleiding	24.500	-	-	-	-	-
Inkoop eigen vermogen Beemster en Purmerend	8.325	-	-	-	-	-
Vakantiegeld nieuwe medewerkers als NUBBV	31.658	-	-	-	-	-
Luchtkwaliteitsproject dekking projectleiding	-	-	-	-	-	-
Duurzame Zeehavens	-	-	284.250	-	-	-
Gemeente Beverwijk uitvoering milieubeleidsplan	-	-	25.000	25.000	PM	PM
Gemeente Beverwijk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Heemskerk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan	-	-	30.000	42.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam bouwen	-	-	12.500	12.500	PM	PM
Gemeente Velsen warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Regionale verkeersmilieukaart	-	-	-	40.000	40.000	-
Bodemkwaliteitskaart	-	-	-	-	25.000	-
Onttrekking reserve transitie RUD jaarlijkse kosten	28.238	62.000	24.000	8.367	3.293	3.293
Onttrekking reserve visie luchtkwaliteit	-	5.137	7.000	7.998	-	-
Totaal incidentele baten	**180.089**	**67.137**	**427.750**	**136.365**	**68.293**	**3.293**
LASTEN						
Toevoeging voorziening Personeel	110.000	-	-	-	-	-
Project Circulaire Economie	70.000	-	-	-	-	-
Voorbereiding Omgevingswet	30.000	-	-	-	-	-
Ondersteuning Bonaire VTH externe kosten	19.167	-	-	-	-	-
Overschrijding opleidingsbudget	26.700	-	-	-	-	-
Kosten juniorenopleiding	24.500	-	-	-	-	-
Duurzame Zeehavens	-	-	284.250	-	-	-
Gemeente Beverwijk uitvoering milieubeleidsplan	-	-	25.000	25.000	PM	PM
Gemeente Beverwijk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Heemskerk warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Gemeente Velsen uitvoering milieubeleidsplan	-	-	30.000	42.500	PM	PM
Gemeente Velsen duurzaam bouwen	-	-	12.500	12.500	PM	PM
Gemeente Velsen warmtenet	-	-	15.000	PM	PM	PM
Regionale verkeersmilieukaart	-	-	-	40.000	40.000	-
Bodemkwaliteitskaart	-	-	-	-	25.000	-
ICT lasten transitie digitale checklisten	28.238	62.000	24.000	8.367	3.293	3.293
Uitvoering visie luchtkwaliteit	-	5.137	7.000	7.998	-	-
Totaal incidentele lasten	**308.605**	**67.137**	**427.750**	**136.365**	**68.293**	**3.293**
SALDO INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	**128.516-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Hierbij wordt de volgende toelichting gegeven:
In het overzicht van de incidentele baten en lasten zijn de baten en lasten opgenomen, die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen, hier gaat het om eenmalige zaken, resultaten uit eenmalige bijzondere projecten, waarbij de eindigheid vastligt.
De incidentele baten 2017 en verder zijn gelijk aan de incidentele lasten.

3.4. Overheadkosten

De specificatie van de overheadkosten ziet er als volgt uit:

Specificatie Overhead	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Personele lasten	1.450.015	1.570.800	1.528.825	1.559.402	1.590.590	1.622.402
Overige personele lasten	219.234	135.975	147.175	148.205	149.243	150.287
Afschrijvingen	144.277	148.300	158.400	159.509	160.625	161.750
Rentelasten	188.298	190.600	188.500	188.500	190.385	190.385
ICT (afschr + overige)	150.366	159.500	144.760	145.773	146.794	147.821
Overige bedrijfslasten	770.009	771.000	771.000	776.397	781.832	787.305
Totaal	**2.922.199**	**2.976.175**	**2.938.660**	**2.977.786**	**3.019.468**	**3.059.949**

De berekening van zowel de overheadformatie, als de overheadkosten is conform de BBV-vernieuwingen. De verhouding overheadformatie ten opzichte van de totale formatie is 19,4%. Voor de personele lasten van de overheadformatie ten opzichte van de totale personele lasten van de ODIJ komt dit neer op 21,1%. De daling van het totaal van de overheadlasten van 2017 naar 2018 houdt verband met de daling van de ICT-lasten, zowel voor wat betreft de ICT-afschrijvingslasten als de overige ICT-lasten.

3.5 Meerjarenraming

Voor de prognose 2019 tot en met 2021 gaan wij conform de Kadernota 2018 uit van jaarlijks verwachte stijgingen van de personele lasten van 2% en de overige kosten van 0,7%. Ten aanzien van de personele lasten betreft de stijging van 2% nagenoeg geheel de verwachte stijgingen van de werkgeverslasten, met name de pensioenlasten en in geringe mate de doorgroei van medewerkers. Met andere CAO-stijgingen, anders dan het door de VNG met de vakbonden afgesloten onderhandelingsakkoord CAO 2016-2017, is geen rekening gehouden. De algemene kosten stijgen conform de Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC) van het Centraal Planbureau voor 2018 met 0,7%. Zowel de projectbaten als de projectlasten stijgen als gevolg hiervan met 1,75%.

3.6 Belastingen

3.6.1 BTW-plicht

Wij zijn met ingang van 1 januari 2007 als een BTW-plichtige organisatie aangemerkt door de Belastingdienst. Hierdoor is een vereenvoudiging van de administratieve handelingen voor zowel ons als de deelnemende gemeenten te realiseren en efficiency in de bedrijfsadministratie te bewerkstelligen. In deze begroting is rekening gehouden met de BTW-plicht van onze dienst. Dit betekent dat alle baten en lasten exclusief BTW zijn opgenomen. Doordat wij zelf BTW afdragen en verrekenen, wordt geen BTW meer doorgeschoven naar onze deelnemers in het kader van het BTW-Compensatiefonds.

3.6.2 VPB-plicht

In 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheids-ondernemingen aangenomen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten, die concurreren met de markt, vanaf 1 januari 2016 in principe Vpb betalen. De Samenwerking Vpb Lokale Overheden (SVLO) heeft met de belastingdienst een inschatting gemaakt van de gevolgen voor omgevingsdiensten. De belastingdienst heeft deze documenten in 2016 vastgesteld. De uitkomsten betreffen onder meer een activiteitenlijst met wettelijke en plustaken waarvoor geen Vpb-plicht geldt. Ook wanneer de opbrengsten van de resterende commerciële activiteiten voor niet-deelnemers niet meer dan kostendekkend zijn, geldt geen Vpb-plicht. De ODIJ volgt de adviezen van de SVLO op en zal geen VPB-aangifte indienen op basis van het uitgangspunt dat dit niet van toepassing is. In de begroting 2018 en in de meerjarenraming zal derhalve geen Vpb worden berekend.

3.7 Financiële positie

3.7.1 Geprognosticeerde balans

Balans	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
Materiële vaste activa	4.427.599	4.350.000	4.100.000	3.950.000	3.800.000	3.750.000
Vlottende activa	8.959.410	6.511.939	5.270.735	4.392.769	4.527.875	4.556.981
Balanstotaal activa	**13.387.009**	**10.861.939**	**9.370.735**	**8.342.769**	**8.327.875**	**8.306.981**
Algemene reserve	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000
Bestemmingsreserves	369.873	272.236	222.736	188.270	166.876	145.482
Gerealiseerd resultaat	143.788	0	0	0	0	0
Voorzieningen	252.670	181.500	188.000	194.500	201.000	201.500
Vaste schulden	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Vlottende passiva	8.660.679	6.448.204	5.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Balanstotaal passiva	**13.387.009**	**10.861.939**	**9.370.735**	**8.342.769**	**8.327.875**	**8.306.981**

De verwachting is dat de vlottende activa en passiva en het balanstotaal zullen dalen. Het balanstotaal per ultimo 2016 was relatief hoog door nog aan te wenden subsidiebedragen.

Tevens is van belang te noemen dat er jaarlijks terugkerende, niet uit de balans blijkende verplichtingen bestaan. Dit betreffen de jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume als vakantiegeld, verlofdagen, mogelijke WW-verplichtingen, de rentelasten uit hoofde van de financiering van de huisvesting, de kosten voor telefonie en het leasecontract van de printers. Het is niet toegestaan om deze verplichtingen op de balans als schuld of verplichting op te nemen. Deze verplichtingen bedragen per ultimo 2016 € 889.000.

3.7.2 Investeringen

De ODIJ doet geen investeringen met maatschappelijk nut. Alle investeringen zijn van economisch nut.

Verbouwing en inventaris

In 2017 zal ons kantoor in Wormerland worden heringericht. De oorspronkelijke inrichting was bij de start van de samenwerking in de regio Waterland gedekt door een bijdrage van de Provincie. Inmiddels zijn de inrichting en het meubilair aan vervanging toe. De hogere afschrijvingslast kan gecompenseerd worden door een lagere afschrijvingslast op ICT.

Vervoermiddelen

Ons wagenpark is, op de minibus na, medio 2014 aangeschaft. Gezien de afschrijvngsduur van 5 jaar, is de verwachting deze in 2019 te vervangen. Wij gaan ervan uit dat wederom hiervoor duurzaamheidssubsidies aangevraagd kunnen worden.

Automatisering

In de komende jaren zullen investeringen worden gedaan in het kader van de Omgevingswet. De vervangingsinvesteringen van de in 2016 volledig afgeschreven netwerkomgeving en de hardware op de werkplekken zullen een stuk lager kunnen uitvallen. Dit ten gevolge van de ontwikkelingen op ICT-gebied, een efficiënte inrichting en prijsonderhandelingen.

3.7.3 Reserves en voorzieningen

Nieuwbouw

In de financiële begroting is rekening gehouden met de extra afschrijvingslasten ten gevolgen van de nieuwbouw, zoals de BDB-index in de inrichting op diverse verdiepingen en de uitbreiding van het aantal werkplekken en investeringen automatisering. Deze bedragen worden aan de bestemmingsreserve Nieuwbouw onttrokken.

Transitiekosten RUD

Tevens zijn extra kosten opgenomen voor de benodigde ICT-investeringen om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen. Deze kosten worden gedekt door de bestemmingsreserve transitiekosten RUD. Aangezien de onttrekking aan de reserve transitiekosten daalt in 2018 ten opzichte van 2017, is het uitgangspunt dat de betreffende lasten worden opgevangen door efficiëntie, leidend tot lagere personeelslasten.

Visie luchtkwaliteit

Over de recent vastgestelde visie luchtkwaliteit willen we gedurende de looptijd van de visie (2017-2021) middels een online magazine de visie en de voortgang van de uitvoering van de visie onder de aandacht brengen bij burgers en organisaties met als uitgangspunt elk halfjaar een update te verzorgen.

Reserves	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021
Algemene reserve	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000	260.000
Reserve nieuwbouw	205.142	174.642	156.142	138.041	119.940	101.839
Reserve transitie RUD	144.600	82.600	58.600	50.233	46.940	43.647
Reserve visie luchtkwaliteit	20.135	14.998	7.998	-	-	-
Totaal aanwending reserves	**629.877**	**532.240**	**482.740**	**448.274**	**426.880**	**405.486**

3.7.4 EMU-saldo

Decentrale overheden dienen inzicht te geven in de berekening van hun aandeel in het EMU-saldo van Nederland. Deze informatie wordt aangeleverd bij het CBS. Onder gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats, wanneer deze een exploitatie van € 20 mln of hoger hebben. De ODIJ valt derhalve niet in de steekproef. Het EMU-saldo dient echter wel in de begroting opgenomen te worden. Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. De categorieën die van invloed zijn, doch niet voorkomen bij de ODIJ, zijn niet in de tabel opgenomen.

EMU-saldo	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Exploitatiesaldo	101.882	97.637-	49.500-	34.466-	21.394-	21.394-
+ afschrijvingen	268.174	268.800	257.000	258.799	260.611	262.435
+ dotatie voorziening	122.500	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
- onttrekking voorziening	38.660	83.670	6.000	6.000	6.000	12.000
- onttrekking reserve	60.389	97.637	49.500	34.466	21.394	21.394
EMU-saldo	**393.507**	**2.356**	**164.500**	**196.367**	**224.323**	**220.147**

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

BIJLAGE

Productbegroting Omgevingsdienst IJmond 2018	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Haarlem	Provincie	Beemster	Purmerend	Bloemendaal	Edam-Volendam	Heemstede	Landsmeer	Oostzaan	Wormerland	Zandvoort
Vergunningverlening (RUD)	428	207	92	769	2.615	297	213	226	112	200	112	64	57	141	137
Toezicht en handhaving (RUD)	2.644	1.280	578	4.666	7.308	371	698	440	284	509	284	162	146	360	349
Ketenhandhaving (RUD)	325	158	70	586	2.920	-	193	590	355	636	355	203	182	449	436
Toezicht bodemsaneringen (RUD)	481	234	92	954	-	1.514	34	268	162	291	162	93	83	205	199
24-uurs bereikbaarheid ivm milieu-incidenten, calamiteiten en rampenbestrijding (RUD)	398	192	85	714	491	11	72	93	51	91	51	29	26	64	62
Integraal toezicht en handhaving BWT en brandveiligheid	-	-	-	-	300	-									
Advisering, toezicht en handhaving evenementen (bouw, brandveiligheid en milieu)	-	-	-	-	100	-									
Geluidontheffingen horeca (Activiteitenbesluit, APV)	-	-	-	-	300	-									
Behandelen van milieuklachten (deels RUD)	331	181	74	569	400	-	37	59	30	55	30	17	16	39	37
Inzet strafrecht, casus- en selectieoverleg	110	60	24	199	150	-	12	16	10	18	10	6	5	13	12
Big 8, beleidscyclus, planning en monitoring	55	30	12	100	75	-	12	16	10	18	10	6	5	13	12
Uitvoering specialistische milieuregelgeving	207	114	46	358	-	-									
Bodem	862	473	193	1.485	-	7.209									
Geluid	568	312	127	979	-	-									
Externe veiligheid	363	199	81	626	-	-									
Natuur en biodiversiteit	146	81	33	252	-	-									
Advisering ruimtelijke plannen en bouwplannen	1.268	697	285	2.186	200	-									
Luchtkwaliteit	314	173	71	541	-	-									
Gemeentelijke klimaat- en duurzaamheidsprogramma's	476	261	107	819	200	-									
Contactfunctionaris	301	165	67	518	250	113	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Bijhouden inrichtingenbestand	206	70	26	317	300	-									
Inzet juridische zaken tbv uitvoering	334	179	74	584	225	602									
Juridische advisering en toetsing	827	454	185	1.424	352	-									
Coördinatie en overleg	750	317	192	884	148	282									
Schiphol	113	53	24	170	-	-									
Haventoezicht	-	-	-	1.217	-	-									
Milieucommunicatie	470	259	110	800	193	-									
	11.975	6.149	2.648	21.718	16.529	10.399	1.372	1.807	1.115	1.917	1.115	680	621	1.384	1.346

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Jaarstukken 2016

- Jaarverslag
- Jaarrekening

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Contactpersoon Omgevingsdienst IJmond:
L.A. Pannekeet
Postbus 325
1940 AH Beverwijk
T 0251-263 863
F 0251- 263 888
E info@odijmond.nl
I www.odijmond.nl

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Inhoud

Inhoud 2
1. Inleiding 3
2. Jaarverslag 4
2.1 Programmaverantwoording 4
2.1.1 Programma Uitvoering milieutaken 4
2.1.2 Algemene dekkingsmiddelen en bedrag voor onvoorzien 5
2.2 Verplichte paragrafen 6
2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 6
2.2.2 Onderhoud kapitaalgoederen 11
2.2.3 Financiering 12
2.2.4 Bedrijfsvoering 13
2.2.5 Verbonden partijen 14
3. Jaarrekening 16
3.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 16
3.1.1 Gerealiseerde baten en lasten programma uitvoering milieutaken 16
3.2 Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 17
3.2.1 Toelichting gerealiseerde baten en lasten 18
3.2.2 Toelichting saldo baten en lasten en te bestemmen resultaat 26
3.3 Balans 27
3.4 Toelichting balans 28
3.5 Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen 29
3.6 SiSa-bijlage specifieke uitkeringen 35
3.7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 38

12/9/2017

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

1. Inleiding

Dit zijn de jaarstukken van de Omgevingsdienst IJmond over het boekjaar 2016.
De begrotingen en verantwoordingen van gemeenschappelijke regelingen moeten voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. In dit besluit zijn de richtlijnen opgenomen waaraan de Omgevingsdienst IJmond zich moet houden in het kader van de interne informatieverstrekking aan het algemeen bestuur en de externe informatieverstrekking aan derden. De jaarstukken zijn tweeledig en bestaan uit een jaarverslag en een jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit een programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bestaat uit een overzicht van baten en lasten en een balans met toelichting.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 NC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

2. Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

Alle activiteiten van de Omgevingsdienst IJmond zijn samengevoegd in één programma: "Uitvoering milieutaken".

2.1.1 Programma Uitvoering milieutaken

2.1.1.1 Doelstellingen

De beleidslijnen die de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, Uitgeest en Velsen en de Provincie Noord-Holland in hun Milieubeleidsplannen hebben neergelegd, bepaalden in 2016 grotendeels de werkzaamheden, die door ons zijn uitgevoerd. De Omgevingsdienst IJmond is een uitvoerende dienst en ons doel is de wettelijke taken zo adequaat mogelijk uit te voeren. Daarnaast zijn wij erop gericht burgers en bedrijven te stimuleren en te ondersteunen om een duurzame ontwikkeling in de IJmond in beweging te brengen.

Eind 2015 is gestart met het strategietraject dat door Twynstra Gudde werd geadviseerd onder de noemer 'OD 3.0'. Aan de organisatie is gevraagd om input te leveren op het gebied van organisatie, takenpakket (inhoud) en cultuur. Daarnaast is een verkenning uitgevoerd naar de gewenste ontwikkeling de komende jaren. Ook bestuurlijk heeft een sessie plaatsgevonden over de koers die ODIJ de komende jaren zal varen. Resultante hiervan zijn een vernieuwde missie en visie. In 2017 en daarna wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie. Daarbij wordt ingezet op een uitvoering die sterk regiogericht (Waterland, IJmond, Kennemerland) is. Voor de medewerkers van de dienst betekent dit een sterkere oriëntatie op een regio met de bijbehorende verbindingen richting de gemeenten en een grotere mate van zelforganisatie binnen het regioteam.

2.1.1.2 Dienstverlening

Per deelnemende gemeente en provincie stellen wij een Milieubeleidsplan op voor een periode van vier jaar. De deelnemers stellen deze beleidsplannen zelf vast. Aan de hand van de Milieubeleidsplannen stellen wij jaarlijks onze milieuwerkprogramma's op. Per vier maanden wordt per onderdeel, afwisselend in aantallen en inhoudelijk, beoordeeld in welke mate dit is gerealiseerd. Voor de verantwoording over de realisatie van de milieuwerkprogramma's in 2016 verwijzen wij u naar ons jaarverslag. De programma's zijn naar tevredenheid gerealiseerd.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539
12/4/2017

2.1.1.3 Resumé baten en lasten programma uitvoering milieutaken

Wij hebben in 2016 een saldo van baten en lasten van € 101.882 positief gerealiseerd, na de vastgestelde mutaties reserves betreft deze € 143.788. Het voorstel resultaatbestemming 2016 bestaat uit een te retourneren resultaat aan de GR-deelnemers van € 143.788.

Programma uitvoering milieutaken		
Totaal lasten	€	9.084.391
Totaal baten exclusief bijdrage deelnemende gemeenten	€	3.947.100
Saldo van baten en lasten	€	5.137.290-
Bijdragen deelnemende gemeenten	€	5.239.172
Mutaties reserves 2016 (onttrekkingen>dotaties)	€	41.906
Gerealiseerde resultaat	€	143.788
Dotatie Algemene Reserve	€	-
Te retourneren aan deelnemende gemeenten	€	143.788

2.1.2 Algemene dekkingsmiddelen en bedrag voor onvoorzien

2.1.2.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

- Algemene uitkering: de bijdrage, inclusief de Wabo, van de deelnemende gemeenten en de provincie bedraagt € 5.239.172.
- Saldo van de financieringsfunctie: het saldo van de rentelasten en rentebaten is een last van € 188.298.

2.1.2.2 Bedrag voor onvoorzien

In de begroting is geen bedrag voor onvoorziene kosten opgenomen.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539

2.2 Verplichte paragrafen

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als de mate waarin Omgevingsdienst IJmond in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast en/of ontstane exploitatietekorten met deelnemers aan de regeling moeten worden afgerekend. Het instellen van een buffer in de vorm van het weerstandsvermogen draagt dan ook bij aan het voorkomen van verzoeken om aanvullende bijdragen achteraf. Aan de andere kant is het voor de eigenaren ook van belang, dat de kostprijs van de omgevingsdienst laag is en er binnen de dienst niet onnodig veel buffers worden aangehouden.

2.2.1.1 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's betreffen mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed zijn te voorzien of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie. Van reguliere risico's, risico's die zich regelmatig voordoen, die veelal vrij goed meetbaar zijn en die beperkte financiële gevolgen hebben, wordt verondersteld dat deze met continuering van bestaand beleid ondervangen worden in de vastgestelde begroting en maken daarom geen onderdeel uit van de inventarisatie. In de eerste plaats wordt van alle niet-reguliere risico's afzonderlijk een inschatting gemaakt wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt bij optreden. Vervolgens zijn in door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde[1] de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. De ODIJ heeft de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit in 2015 laten uitvoeren. Omdat wij inschatten dat de risico's en de omvang hiervan nog in dezelfde mate bestaan, zijn deze uitkomsten ongewijzigd opgenomen.

[1] De P90-waarde houdt in dat dit bedrag in 90% van de uitgevoerde simulaties (in dit geval 10.000) niet wordt overschreden.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

2.2.1.2 Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt door het BBV gedefinieerd als de middelen waarover een organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De huidige omvang van de algemene reserve bedraagt € 260.000.

Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfuncties zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de besloten bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

Begrotingsruimte en stille reserves

De begroting van Omgevingsdienst IJmond is, op € 1 na, sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte evenals stille reserves worden niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen

Per ultimo 2016 zijn twee voorzieningen gevormd voor onderhoudskosten van het kantoorpand en vanwege de financiële verplichtingen aan een uit dienst getreden medewerkers. Omdat naast deze medewerkers, dit risico aanwezig blijft ten aanzien van de huidige medewerkers, blijft het risico (nr.8 uit tabel 1) en de weging in de benodigde weerstandscapaciteit gehandhaafd en worden de gevormde voorzieningen niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is daarom dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in een boekjaar van Omgevingsdienst IJmond tot de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

2.2.1.3 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit (per 31 december 2016, vóór resultaatbestemming 2016)

	Beschikbare financiële ruimte
Algemene reserve	260.000
Gerealiseerde resultaat	143.788
Totaal	403.787

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de volgende lijst geleid:

Nr.	Risico	Oorzaak	Gevolg
1	Dienstverleningsovereenkomsten van contractgemeenten worden opgezegd	Ontwikkelingen binnen de contractgemeenten	Positieve resultaten voortkomend uit de dienstverleningsovereenkomsten worden misgelopen en organisatie moet weer worden afgestemd op verminderde vraag
2	Overgedragen taken leiden tot extra onvoorziene werkzaamheden	Inbreng extra plustaken	Meer inhuur nodig dan voorzien
3	Subsidies die personeelskosten dekken worden stopgezet	Subsidie wordt stopgezet	Dekkingsprobleem vaste (personeels-)lasten
4	Niet voldoen aan subsidievoorwaarden waardoor subsidies terugbetaald dienen te worden	ODIJ of partij aan wie ODIJ subsidie doorzet voldoet niet aan subsidievoorwaarden	Subsidies moeten worden terugbetaald
5	Claims a.g.v. onjuiste advisering/vergunningverlening/toezicht of handhaving	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van medewerker van ODIJ	ODIJ krijgt een claim
6	Marktwaarde renteswap lager dan afgesproken waardoor om extra dekking verzocht wordt (financiering huisvesting)	Variabele rente daalt	Rabobank verzoekt ODIJ om extra dekking
7	Vertrek of langdurige afwezigheid medewerkers op sleutelposities (Directeur, ICT, P&O of financiën)	Diverse oorzaken, bijv. ziekte	Extra personeels-/pensioenlasten zijn niet meer uit 'inhuur derden' te financieren
8	Ontslag van slecht functionerende medewerkers	Door slechte arbeidsrelatie, wil ODIJ slecht functionerende medewerkers ontslaan	Aanvulling op WW en dergelijke kosten leiden in geval van ontslag tot hogere personeelslasten dan voorzien
9	Uittreding van een gemeente uit de gemeenschappelijke regeling	Door herindeling wil gemeente aansluiten bij een andere OD	Niet alle kosten kunnen op uittreder verhaald worden, deel frictiekosten komt voor rekening ODIJ

Tabel 1 Risico's ODIJ

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 HG HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

Op basis van de gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is in de onderstaande figuur weergegeven.

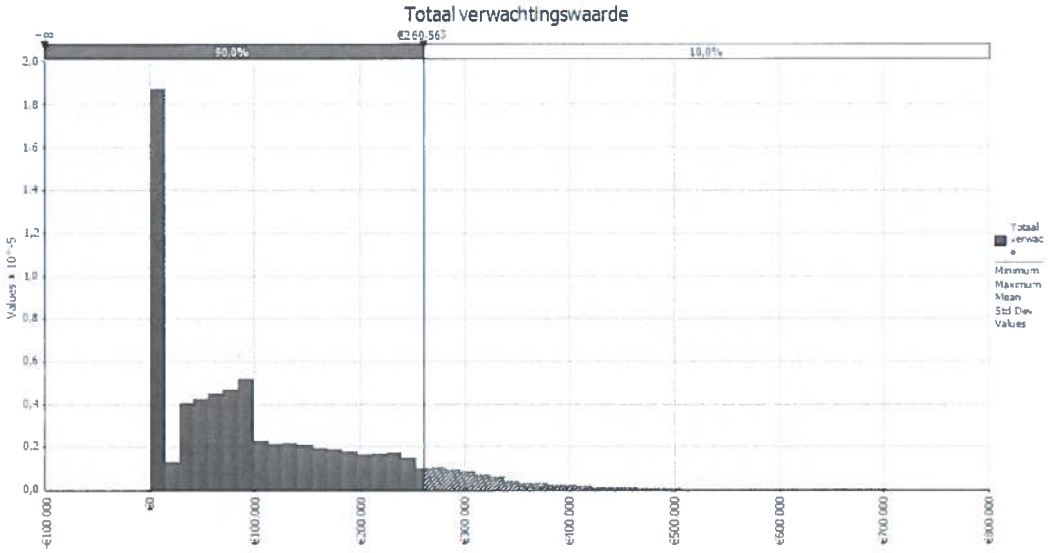

Figuur 1. Berekening benodigde weerstandscapaciteit.

Uit figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel van ODIJ € 260.563 bedraagt. Met andere woorden, in 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag dat uitgegeven dient te worden aan optredende risico's niet hoger dan € 260.563.

2.2.1.4 Beoordeling weerstandsvermogen 2016

Op basis van de in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbare en benodigd weerstandsvermogen, kan voor ODIJ de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend. Deze berekening is hierna weergegeven:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit (€ 403,787)}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (260.563)}} = 1{,}55$$

Conclusie

Ultimo 2015 bedraagt de algemene reserve € 260.000 en het gerealiseerde resultaat 2016 € 143.788. Bureau Twijnstra en Gudde heeft, op basis van de onderkende risico's, het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 260.563. In de gemeenschappelijke regeling is in artikel 31 opgenomen dat positieve resultaten eerst worden aangewend tot

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
17/4/2017

aanvulling van de algemene reserve tot het bedrag van € 260.000. Hiertoe heeft het AB besloten door middel van de vaststelling van de resultaatbestemming 2015 plaatsgevonden.

In navolging hiervan zal het AB worden voorgesteld het gerealiseerde resultaat 2016 voor een bedrag van € 143.788 te retourneren aan de GR- deelnemers. De ratio van het weerstandsvermogen voor de ODIJ zal hierna uitkomen op 1.

2.2.1.5 Ratio's

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden, ingevolge artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV), kengetallen opgenomen voor: de netto schuld quote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, de grondexploitatie en de belastingcapaciteit. De kengetallen maken het de bestuurders en de eigenaren gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van de ODIJ. Alleen de op de ODIJ van toepassing zijnde ratio's zijn opgenomen[2].

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Netto schuldquote [(schulden-/-vorderingen-/-liquide middelen)/totaal baten]	0,37	-	0,46
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen [(schulden-/-vorderingen-/-liquide middelen)/totaal baten]	0,37	-	0,46
Solvabiliteitsratio (eigen vermogen/totaal vermogen)	5,8%	-	6,4%
Structurele exploitatieruimte [({structurele baten-/-structurele lasten}+{structurele ontrekkingen reserves-/-structurele dotaties aan reserves})/totaal baten]	2,7%	-0,4%	2,4%

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de dienst ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de langlopende lening van de ODIJ aflossingsvrij is en dat de kortlopende schulden grotendeels nog aan te wenden vooruit ontvangen specifieke uitkeringen betreffen, waarbij geen sprake is van rentelasten.

Solvabiliteitsratio

12/4/2017
Ipa-Acor Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 NG HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

[2] In de begroting 2016 is geen balans opgenomen, waardoor het berekenen van de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio voor de begroting niet mogelijk is.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de dienst heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een positief percentage houdt in dat het saldo van de structurele baten en onttrekkingen hoger is dan het saldo van de structurele lasten en dotaties aan reserves. Dit betekent dat over 2016 de structurele baten en onttrekkingen aan reserves, absoluut gezien, sterker zijn gestegen dan de structurele lasten en dotaties aan reserves van de ODIJ.

2.2.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Ten behoeve van het groot onderhoud is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de afdeling Bouwkunde van gemeente Beverwijk. Het MJOP is opgesteld voor al het grote onderhoud van het gehele gebouw en verdeeld in vijf onderdelen, te weten:

- Gemeente Beverwijk, het Stadhuis
- Gemeente Beverwijk, het Verhuur(of markt)kantoor
- Omgevingsdienst IJmond
- Het gezamenlijke deel Verhuur(of markt)kantoor en Omgevingsdienst
- Het gezamenlijke deel Stadhuis, Verhuur(of markt)kantoor en Omgevingsdienst.

Van ieder onderdeel is een aparte MJOP opgesteld. Het MJOP is in de vergadering van 2 juli 2012 door het bestuur van de VVE Stationsplein 48 vastgesteld.

Alle partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het door hun gebruikte gebouwdeel. Gekozen is om de gebouwonderdelen, die gezamenlijk gebruikt worden en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren.

De jaarlijkse kosten voortkomend uit het MJOP maken onderdeel uit van de begroting van de VVE. In overeenstemming met deze begroting heeft Omgevingsdienst IJmond over

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

2016 een bedrag van € 9.345 hiervoor als last verantwoord. Deze kosten komen in de jaarrekening tot uitdrukking onder de huisvestingskosten.

Voor de eigen onderdelen vanuit het MOP heeft Omgevingsdienst IJmond vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. De jaarlijkse dotatie ten laste van de voorziening bedraagt € 12.500.

2.2.3 Financiering

Wij hebben ultimo 2014 een treasurystatuut met daarin een treasurybeleid opgesteld.

Het treasurystatuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit kan worden gewaarborgd van de Omgevingsdienst. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld.

De Omgevingsdienst heeft de volgende treasurydoelstellingen geformuleerd:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten van de Omgevingsdienst tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO, de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasurybeleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

In 2016 hebben wij de saldi op de betaalrekeningen actief bewaakt. Hierbij is het uitgangspunt het saldo op de betaalrekening zo laag mogelijk te houden. Met ingang van 2014 doet de ODIJ aan het verplichte Schatkistbankieren. Door de lage (nagenoeg geen) rente zijn gedurende 2016 geen deposito's in de schatkist afgesloten. Van toepassing zijnde wet- en regelgeving betreft de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).

Lening

Ten behoeve van de nieuwbouw hebben wij een renteswap over een nominaal bedrag van € 3.700.000 bij de Rabobank afgesloten. De swap is afgesloten ter beperking van

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539

financiële risico's. Het betreft een renteruil waarbij de Omgevingsdienst met ingang van 1 januari 2012 4,69% over € 3.700.000 betaalt aan de Rabobank en de Rabobank de 3-maands-euribor rente aan de Omgevingsdienst betaalt over hetzelfde bedrag.
De Rabobank beschikte op het moment van afsluiting over een AAA-rating en per heden over een Aa2-rating (Moody). Hiermee wordt voldaan aan de betreffende minimumeis van de RUDDO. Naast de swap is een langlopende lening bij de BNG afgesloten op basis van de 3-maands-euribor rente plus een renteopslag van 32,5 basispunten, aflossingsvrij, ingaande per 4 januari 2016 en voor een periode van 4 jaar. De lening voldoet aan het Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden.

Ultimo 2016 is het totaal van het beschikbare vermogen en de langlopende geldlening circa € 500 hoger dan de totaal geactiveerde investeringen. Onze solvabiliteit (verhouding eigen vermogen / totaal vermogen) is ultimo 2016 5,8% (v.j. 6,4%). Dit betekent een daling ten opzichte van 2014 van 0,4%.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit plaats mag vinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico gelopen mag worden over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor gemeenschappelijke regelingen op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van € 2.500.000. De kasgeldlimiet is voor ons niet van belang omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken. Per 4 januari 2016 is de lening van de BNG geherfinancierd, waardoor per heden de minimum risiconorm volgens de Wet FIDO niet wordt overschreden.

2.2.4 Bedrijfsvoering

Wij hebben als doelstelling te blijven groeien naar een organisatie van professionals waarbij een optimale dienstverlening centraal staat.

Binnen het kantoorpand is gekozen voor een flexibel werkconcept. Daarnaast wordt nagenoeg volledig digitaal gewerkt en gearchiveerd. Naast onze hoofdvestiging werken wij eveneens vanuit onze nevenvestiging in Wormer. Dit pand is niet in eigendom, doch wordt gehuurd. In verband met de indiensttreding van medewerkers van de gemeente Zandvoort (BWT) en de Provincie Noord-Holland (plustaken vergunningverlening bodemsanering), worden de begane grond en de eerste verdieping van onze hoofdvestiging opnieuw ingericht om meer werkplekken te bewerkstelligen.

Eind 2015 is gestart met het strategietraject dat door Twynstra Gudde werd geadviseerd onder de noemer 'OD 3.0'. Aan de organisatie is gevraagd om input te leveren op het

Ipa-Acon Assurance B.V. 12/4/2017
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

gebied van organisatie, takenpakket (inhoud) en cultuur. Daarnaast is een verkenning uitgevoerd naar de gewenste ontwikkeling de komende jaren. Ook bestuurlijk heeft een sessie plaatsgevonden over de koers die ODIJ de komende jaren zal varen. Resultante hiervan zijn een vernieuwde missie en visie. In 2017 en daarna wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van de organisatie. Daarbij wordt ingezet op een uitvoering die sterk regiogericht (Waterland, IJmond, Kennemerland) is. Voor de medewerkers van de dienst betekent dit een sterkere oriëntatie op een regio met de bijbehorende verbindingen richting de gemeenten en een grotere mate van zelforganisatie binnen het regioteam.

2.2.5 Verbonden partijen

Wij zijn per 31 december 2016 primair verbonden aan onze deelnemende gemeenten: Beverwijk, Haarlem, Heemskerk, Uitgeest, Velsen en de Provincie Noord-Holland.

Stichting IJmond Bereikbaar
De Stichting IJmond Bereikbaar (hierna: de Stichting) is per 20 oktober 2011 opgericht. De deelnemers bestaan onder meer uit het Platform IJmond Bereikbaar, zijnde het bedrijfsleven, evenals de IJmondgemeenten.
Het doel van de activiteiten van de stichting is het verbeteren van de luchtkwaliteit. Dit wordt bereikt door het aanbieden van alternatieven op het gebied van woon-werkverkeer. Omgevingsdienst IJmond is als adviseur betrokken bij de stichting. De activiteiten van de stichting worden hoofdzakelijk gefinancierd vanuit door Omgevingsdienst IJmond beschikbaar gestelde middelen uit de brede doeluitkering Verkeer en Vervoer (Beter Benutten), evenals uit de middelen beschikbaar gesteld van Rijkswaterstaat.

In 2012 is de subsidie Beter Benutten 1 aan de Omgevingsdienst IJmond toegekend. Deze bijdrage loopt tot en met 2015. Omgevingsdienst IJmond heeft voor de verantwoording van één project uitstel tot en met 2016. Financiële afronding van dit project volgt medio april 2017. Eind 2015 heeft Omgevingsdienst IJmond voor het vervolg een tweede subsidie (Beter Benutten 2) toegekend gekregen. Deze subsidie heeft een looptijd tot en met 2017. Daarnaast is in 2015 met Rijkswaterstaat (RWS) een overeenkomst aangegaan. Deze overeenkomst heeft een looptijd tot 1 maand na openstelling van de Velsertraverse (medio februari 2017). Voornoemde betekent dat naar verwachting tot en met 2017 het saldo van de lasten van het project is gedekt en de stichting minstens zal blijven bestaan.

De Omgevingsdienst heeft geen bestuurlijk en financieel belang in de stichting.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

VVE Stationsplein

De Omgevingsdienst IJmond en de gemeente Beverwijk zijn gezamenlijk de eigenaren van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. Conform de akte van splitsing is een VVE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van Omgevingsdienst IJmond en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk.
Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid. Indien de VVE haar verplichtingen niet nakomt, zal dit worden verhaald bij de eigenaren.

Gegevens over 2016 van de VVE:

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand
c.	Belang in het de verbonden partij Het belang van Omgevingsdienst IJmond bestaat uit 3/16 deel, voor het overige deel is gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.	1-1-2016 en 31-12-2016: 3/16 deel
d.	Verwachte omvang van het EV Verwachte omvang van het VV Het VV bestaat per 31-16-2015 voor € 162.000 uit het reservefonds voor groot onderhoud.	1-1-2016: € 33.303 31-12-2016: € 33.303 1-1-2016: € 130.000 31-12-2016: € 163.000
e.	Verwachte omvang van het financiële resultaat	nihil

Gedurende het boekjaar 2016 hebben wij geen bestuurlijke en financiële belangen in andere partijen gehad.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
17/4/2017

3. Jaarrekening

3.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

3.1.1 Gerealiseerde baten en lasten programma uitvoering milieutaken

Programma uitvoering milieutaken	REKENING 2016	BEGR 2016*	REKENING 2015
Totaal lasten	9.084.391	7.542.583	7.840.035
Totaal baten	9.186.272	7.450.848	7.859.369
GEREALISEERDE TOTAAL VAN SALDO VAN BATEN EN LASTEN	101.882	-91.735	19.334
MUTATIES RESERVES	**41.906**		**87.975**
GEREALISEERDE RESULTAAT	**143.788**	**-91.735**	**107.309**
(VOORSTEL) RESULTAATBESTEMMING			
Dotatie Algemene Reserve			+ 64.222
contracten aan nieuwe deelnemers Haarlem en PNH			+ 6.684
Te retourneren aan IJmondgemeenten	143.788		+ 36.403
GEREALISEERDE RESULTAAT	**143.788**	**0**	**107.309**

ad: tot en met 2016 is de begroting 2016 niet herzien*

De vastgestelde begrote mutaties van de reserves, dan wel de mutaties in goedgekeurde bestemmingsreserves, zijn in de realisatie over 2016 gesaldeerd verantwoord onder 'Mutaties reserves'.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Overzicht van BATEN & LASTEN in de jaarrekening

	REALISATIE 2016		BEGROTING 2016*		REKENING 2015	
BATENCATEGORIEËN						
Bijdragen deelnemende gemeenten en Provincie		5.239.172		4.669.078		4.569.016
Projectbaten	3.805.349		2.760.770		3.229.400	
Projectlasten	3.399.887		2.468.444		2.780.944	
Resultaat projecten		405.462		292.326		448.456
Overige opbrengsten						
Rentebaten			6.000		108	
Overigen	62.001		15.000		34.193	
		62.001		21.000		34.301
LASTENCATEGORIEËN						
Salarissen en sociale lasten						
Salarissen en sociale lasten	6.904.834		6.071.123		6.264.054	
Dekking projecten	-2.653.688		-1.972.172		-2.291.864	
		4.251.145		4.098.951		3.972.190
Overige personeelslasten						
Overige personeelslasten eigen personeel	330.508		251.000		218.245	
Inhuur personeel	312.875		70.000		197.654	
		643.382		321.000		415.899
Rente en afschrijvingen						
Afschrijving materiële vaste activa	268.174		251.960		239.013	
Rentelasten vaste schulden	187.616		190.000		191.288	
Overige rentelasten	682		4.000		50	
		456.472		445.960		430.351
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN						
Overige bedrijfslasten	905.893		661.500		700.913	
Dekking projecten	-573.077		-453.272		-479.748	
		332.816		208.228		221.165
BEDRIJFSVOERINGSRESULTAAT		22.818		-91.735		12.168
Nagekomen baten en lasten						
Nagekomen baten	79.751				26.652	
Nagekomen lasten	688				19.487	
		79.063				7.166
GEREALISEERDE TOTAAL VAN SALDO VAN BATEN EN LASTEN		101.882		-91.735		19.334
MUTATIES RESERVES		41.906	+	91.735	+	87.975
GEREALISEERDE RESULTAAT		143.788		0		107.309
(VOORSTEL) RESULTAATBESTEMMING						
Dotatie Algemene Reserve					+	64.222
Te retourneren resultaat o.m. nieuwe contracten aan nieuwe deelnemers Haarlem en PNH					+	6.684
Te retourneren aan IJmondgemeenten					+	36.403
TOTAAL		143.788		0		107.309

ad: tot en met heden is de begroting 2016 niet herzien*

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539

3.2 Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

3.2.1 Toelichting gerealiseerde baten en lasten

Grondslagen van resultaatbepaling

Het overzicht van baten en lasten is opgesteld met in achtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording. De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt evenredig afgeschreven.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Rekening 2016	Begroting 2016
Algemene uitkering: de bijdrage van de GR-deelnemers	€ 5.239.172	€ 4.669.078
Saldo van de financieringsfunctie	€ 188.298	€ 188.000

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de rentelasten en rentebaten is een last van € 188.298. Het saldo van de financieringsfunctie is nagenoeg conform de begroting. Wij hebben geen rentebaten ontvangen over ons saldo bij de schatkist en geen gebruik gemaakt van deposito's, vanwege de hoogte van het rentepercentage.

Begrotingsrechtmatigheid

Programma uitvoering milieutaken	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Totaal lasten	9.084.391	7.542.583	7.840.036
Totaal baten	9.186.272	7.450.848	7.859.369
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	101.882	-91.735	19.333
Saldo mutaties reserves/resultaatbestemming	41.906	91.735	87.975
Gerealiseerde resultaat	143.788	-	107.308

De overschrijding van de totale baten in combinatie met de overschrijding van de begrote lasten ten opzichte van de begroting leidt per saldo tot een positief saldo van baten en lasten. De baten zijn direct gerelateerd en passen binnen bestaand beleid. Na begrote dotaties en vrijvallen van bestemmingsreserves resteert een saldo, waarvan voorgesteld wordt dit te retourneren aan de GR-deelnemers. In haar vergadering van 3 juli 2015 heeft het algemeen bestuur de begroting 2016 vastgesteld. Het algemeen en dagelijks bestuur ontvangen iedere vier maanden een rapportage en zijn daarmee geïnformeerd over

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

onder- en overschrijdingen. Het bestuur geeft hiermee ook zijn instemming met de overschrijdingen. Er zijn geen overschrijdingen op de lasten die op basis van de rechtmatigheidsregels als onrechtmatig gekwalificeerd kunnen worden. De posten in het overzicht van baten en lasten worden hierna toegelicht.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten	Realisatie 2016	Begroting 2016
Onttrekking reserve luchtkwaliteit	1.750	20.135
Subsidie BSBM (opleidingen) 2013 t/m 2015	50.139	
Onttrekking reserve transitie RUD jaarlijkse kosten	28.238	30.700
Ondersteuning Bonaire VTH	37.229	
Baten juniorenopleiding	24.500	
Inkoop eigen vermogen Beemster en Purmerend	8.325	
Vakantiegeld nieuwe medewerkers als NUBBV	31.658	
Totaal incidentele baten	181.839	50.835

Incidentele lasten	Realisatie 2016	Begroting 2016
Toevoeging voorziening Personeel	110.000	
Uitvoering visie luchtkwaliteit	1.750	20.135
Project Circulaire Economie	70.000	
Voorbereiding Omgevingswet	30.000	
Ondersteuning Bonaire VTH externe kosten	19.167	
Overschrijding opleidingsbudget	26.700	
	24.500	
Totaal incidentele lasten	282.117	20.135

Hierbij wordt de volgende toelichting gegeven:
In het overzicht van incidentele baten en lasten zijn alleen baten en lasten opgenomen, die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, waarbij het gaat om eenmalige zaken, resultaten uit eenmalige bijzondere projecten. Bij de meeste opgenomen projecten is sprake van een meerjarige tijdelijke geldstroom, waarvan de eindigheid vastligt.

De incidentele lasten zijn hoger dan de incidentele baten. Dit verschil wordt door de hogere bijdragen van GR-deelnemers, specifiek de plustaken vergunningverlening bodemsaneringen van de Provincie, en de overschrijdingen op de projectbaten gedekt.

Resultaat projecten

Het resultaat van de projecten kan als volgt worden gespecificeerd:

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Projectbaten	3.805.349	2.760.770	3.229.400
Projectlasten	3.399.887	2.468.444	2.780.944
Totaal	405.462	292.326	448.456

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KG HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

Op de dienstverlening, buiten de takenpakketten in de GR om, wordt een positief resultaat gerealiseerd. De projectbaten zijn hoger dan begroot, voornamelijk door de overname van de BWT-taken van de gemeente Zandvoort en de aanwending van luchtkwaliteits- en mobiliteitsgelden. Daarnaast is sprake van niet begrote voortzetting van een overeenkomst en is in lijn met voorgaande jaren wederom sprake van zowel verbreding van de dienstverlening als meerwerk op enkele dienstverleningsovereenkomsten. Voorbeelden zijn de voortzetting van de dienstverlening aan de gemeente Noordwijkerhout, de strategische nota Schiphol, de detachering van een verkeerskundige aan de gemeente Hillegom en ondersteuning van een implementatieproject op het eiland Bonaire. Het projectresultaat is circa de helft hoger dan de begroting en is gerealiseerd door efficiëntievoordelen.

Overige opbrengsten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Rentebaten		6.000	108
Overigen	62.001	15.000	34.193
Totaal	62.001	21.000	34.301

In tegenstelling tot de begroting, zijn over 2016 geen rentebaten ontvangen, vanwege de rentestand. Er is geen gebruik gemaakt van deposito's.

De overige baten bestaan voor het laatste jaar voor € 18.483 uit ontvangen bijdragen transitiekosten in het kader van de RUD-vorming. Dit zelfde bedrag wordt via de mutaties reserves toegevoegd aan de betreffende bestemmingsreserve. Zowel de bate als de dotatie aan de reserve was niet opgenomen in de begroting.

De opbrengst uit de informatievoorziening aan makelaars is met € 19.018 hoger dan de begroting (€ 15.000). De huizenmarkt is aangetrokken.

Salarissen en sociale lasten en overige personeelslasten

Deze posten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen en sociale lasten	6.904.834	6.071.123	5.613.976
Doorbelasting dienstverleningsovereenkomsten	-2.413.917	-1.897.172	-1.798.113
Doorbelasting subsidieprojecten & doeluitkeringen	-239.772	-75.000	-180.054
Lonen t.b.v. deelnemers	4.251.145	4.098.951	3.635.809

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

De totale salarissen en sociale lasten geven de kosten weer van het personeel dat in deze verantwoordingsperiode bij Omgevingsdienst IJmond werkzaam is geweest, van zowel de kernformatie als de projectformatie. De kernformatie wordt ingezet om het werkprogramma voor de deelnemende gemeenten en de provincie uit te voeren. De salarissen en sociale lasten zijn hoger dan begroot. De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door het overgekomen personeel van de Provincie en de gemeente Zandvoort voor respectievelijk de plustaken vergunningverlening bodemsaneringen en de BWT-taken. In deze lasten is eveneens de dotatie aan de personele voorziening meegenomen vanwege een (onvrijwillige) uitdiensttreding. De doorbelasting aan projecten is hoger dan begroot, mede ten gevolge van de overgenomen BWT-taken en de niet begrote voortzetting en verbreding van de dienstverlening en door meerwerk op enkele dienstverleningsovereenkomsten. De overschrijding van de lonen t.b.v. deelnemers, betreft de overgenomen medewerkers van de Provincie en wordt gedekt door de stijging van de bijdrage van de PNH voor de overgenomen plustaken vergunningverlening bodemsaneringen.

Overige personeelslasten

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Werving & personeelsbeleid	4.848	3.000	789
Inhuur derden	312.875	70.000	197.654
Scholing & employability	136.700	110.000	85.965
Overige personeelslasten	188.960	138.000	131.491
Totaal	643.382	321.000	415.899

De post inhuur derden is hoger dan begroot. Dit voornamelijk om het minder overgekomen personeel op te vangen van de nieuw overgenomen taken voor Zandvoort en de Provincie. Daarnaast betreffen opvallende posten die van de verkenning inzake de implementatie van de Omgevingswet en de ondersteuning in het kader van de aanstaande toetreding van de externe gemeenten tot onze GR. Andere posten betreffen juridische en fiscale ondersteuning, onder meer ten gevolge van zwangerschapsverloven en ondersteuning op het gebied van asbest en geluidsadvisering. De overschrijding wordt onder meer gedekt door de stijging van de bijdragen van de Provincie en de gemeente Zandvoort. De overschrijding van het opleidingsbudget wordt gedekt door de nagekomen BSBM-subsidies over de jaren 2013 tot en met 2015, welke ten behoeve van opleidingen aangewend dient te worden. Onder de post overige personeelslasten worden onder meer de lasten van vergoedingen, reiskosten en ziektekosten verantwoord. De overige personeelslasten vallen hoger uit dan begroot, vooral vanwege het toegenomen gebruik van de NS businesscard en begeleiding door onze arbodienst, vanwege enkele langdurig zieke medewerkers, relatief veel jubilea-uitkeringen en een training voor de ondernemingsraad.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

Rente en afschrijvingen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Afschrijving materiële vaste activa	268.174	251.960	239.013
Rentelasten vaste schulden	187.616	190.000	191.288
Overige rentelasten	682	4.000	50
Totaal	456.472	445.960	430.351

Per 2 januari 2014 is bij de BNG een lening afgesloten met een looptijd van 4 jaar, ten behoeve van de hedging van de renteswap. De rentelast is lager uitgevallen dan begroot door het huidige lage rentepercentage.

Afschrijvingen

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Gebouw	65.260	65.260	65.260
Verbouwing en inventaris	66.642	59.500	54.111
Vervoermiddelen	12.375	9.500	10.523
Automatisering	123.897	117.700	109.118
Totaal	268.174	251.960	239.012

De afschrijvingslast is hoger dan de begroting. Specifiek betreffen dit de afschrijvingslasten van de verbouwing en de automatisering ten gevolge van de toegenomen formatie. Dekking vindt plaats door de toegenomen bijdragen.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

Overige bedrijfslasten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Personeelszaken/salarisadministratie	25.326	20.000	29.309
Organisatie ontwikkeling	33.718	8.000	13.514
Accountants- en advieskosten	20.430	23.000	23.000
Huisvestingskosten	192.064	158.000	162.885
Facilitaire kosten	17.968	20.000	19.719
Automatiseringskosten	190.069	185.000	190.271
Handhavingskosten	11.397	14.000	12.093
Algemene kosten	410.764	230.000	247.612
Bankkosten	4.157	3.500	2.512
Totaal overige bedrijfslasten	905.893	661.500	700.915
Doorbelasting dienstverleningsovereenkomsten	-573.077	-434.522	-479.748
Doorbelasting subsidieprojecten & doeluitkeringen		-18.750	
Totaal	332.816	208.228	221.167

Het totaal van de overige bedrijfslasten is, zowel voor als na aftrek van de doorbelasting aan projecten, hoger dan de begroting. De kosten voor personeelszaken zijn gemaakt ten behoeve van de verdere automatisering van dit proces.
De kosten voor organisatieontwikkeling zijn onder meer gemaakt voor de uitwerking en voortzetting van de wijzigingen in de structuur en de teams, onder meer in het kader van de Omgevingswet. De huisvestingskosten overschrijden onder meer de begroting door de aanschaffingen ten behoeve van de per 1 januari 2016 in dienst getreden medewerkers van gemeente Zandvoort, de Provincie en de nieuwe junioren. Daarnaast waren onderhoudswerkzaamheden benodigd aan het luchtbeheersingssysteem. De algemene kosten zijn hoger dan begroot, vanwege de bestedingen ten behoeve van de beleidsondersteuning Circulaire economie, voorbereidingen op de Omgevingswet, de nieuwe website van onze dienst, de bijdrage ten behoeve van de samenwerkingsovereenkomst warmte en koudeopslag in de MRA en meer advertentiekosten ten gevolge van meer publicaties. De overschrijdingen worden gedekt door de hogere projectbaten en bijdragen.

Nagekomen baten en lasten

	Rekening 2016	Begroting 2016	Rekening 2015
Nagekomen lasten	688		19.487
Nagekomen baten	79.751		26.652
Saldo	-79.063		-7.165

De nagekomen baten betreffen voornamelijk de nagekomen BSBM-subsidies over de jaren 2013 tot en met 2015 ten behoeve van opleiding, daarnaast de lager uitgevallen accountantskosten voor 2015, door de overstap naar een nieuwe accountant en de inkoop in het eigen vermogen van onze dienst door de gemeenten Beemster en Purmerend.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319599
12/4/2017

3.2.1.1 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Binnen Omgevingsdienst IJmond is over het jaar 2016 één topfunctionaris werkzaam. Dit betreft de directeur. Van overige (top)functionarissen met bestuurlijke invloed, dan wel overschrijding van de norm is geen sprake.
In 2016 is geen sprake van externe inhuur op een topfunctie, langer dan zes maanden binnen een periode van 18 maanden. Daarnaast is over 2016 geen sprake van uitkering wegens beëindiging van een dienstverband van een gewezen topfunctionaris.

Bestuur
Het bestuur van Omgevingsdienst IJmond is onbezoldigd. Over het jaar 2016 bestaat het Algemeen Bestuur uit de volgende leden:

Bestuurslid	**Ontvangen vergoeding in 2016**
De heer T. De Rudder (gemeente Beverwijk)	€ 0
De heer F.J.A. Frowijn (gemeente Heemskerk)	€ 0
De heer F. Bal (gemeente Velsen)	€ 0
Mevrouw C.Y. Sikkema (gemeente Haarlem)	€ 0
De heer M. Hegger (gemeente Purmerend)	€ 0
Mevrouw A. Zeeman (gemeente Beemster)	€ 0
De heer C.F.J. Mens (gemeente Uitgeest, afgetreden per 22 september 2016)	€ 0
De heer A.A. Tromp (gemeente Uitgeest, aangetreden per 19 november 2016)	€ 0
De heer T.P.J. Talsma (provincie Noord-Holland, overleden op 2 november 2016)	€ 0
De heer A. Tekin (Provincie Noord Holland, aangetreden per 12 december 2016)	€ 0

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

Publicatieverplichting beloning regulier

Naam: L.A. Pannekeet Functie: directeur	
Beloning	€ 113.073
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	€ -
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.463
Duur en omvang van het dienstverband in het verslagjaar	16 jaar, 100%
Beloning in het voorgaande jaar	€ 106.509
Motivering voor de overschrijding van de maximale bezoldigingsnorm	n.v.t.

WNT norm		179.000
Ruimte	€	51.464

De beloning inclusief voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn, bedraagt € 127.536 en is daarmee € 51.464 lager dan het gestelde maximum bezoldiging van € 179.000.

3.2.1.2 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op basis van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen geldt per 1 januari 2016 belastingplicht voor overheidsondernemingen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt, vanaf 1 januari 2016, in principe vennootschapsbelasting betalen. De Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) heeft met de belastingdienst een inschatting gemaakt van de gevolgen voor omgevingsdiensten. De belastingdienst heeft deze documenten vastgesteld. De uitkomsten zijn gepubliceerd in de vorm van onder meer een activiteitenlijst, betreffende wettelijke en plustaken, waarvoor geen Vpb-plicht geldt. Ook wanneer de opbrengsten van de resterende commerciële activiteiten ten behoeve van niet-deelnemers niet meer dan kostendekkend zijn, geldt geen Vpb-plicht.

Conclusie:
De Omgevingsdienst IJmond heeft de adviezen van de SVLO wat betreft de beoordeling en verantwoording opgevolgd. Ten aanzien van de activiteiten geldt dat er geen sprake is van een onderneming, dan wel dat de activiteit is vrijgesteld. De Omgevingsdienst IJmond zal geen fiscale administratie voeren, geen VPB-aangifte indienen en geen VPB hoeven af te dragen.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

3.2.2 Toelichting saldo baten en lasten en te bestemmen resultaat

Het overzicht van baten en lasten over 2016 toont een gerealiseerd resultaat van € 143.788 positief. Wij stellen voor dit resultaat over 2016 als volgt te bestemmen:

Voorstel resultaatbestemming 2016:

Gerealiseerde resultaat	€	143.788
Dotatie Algemene Reserve	€	-
Te retourneren aan GR-deelnemers	€	143.788

Ultimo 2016 bedraagt de algemene reserve € 260.000 en het gerealiseerde resultaat 2016 € 143.788. Bureau Twijnstra en Gudde heeft, op basis van de onderkende risico's, het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 260.563. Van het aanvullen van de algemene reserve is daarom geen sprake. Het (rest)bedrag van het gerealiseerde resultaat van € 143.788 zal worden geretourneerd aan de deelnemende gemeenten van de GR en de Provincie Noord-Holland.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KE HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

3.3 Balans

ACTIVA		2016		2015
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut	*4.427.599*		*4.493.380*	
		4.427.599		4.493.380
Totaal vaste activa		**4.427.599**		**4.493.380**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	*1.047.142*		*1.656.126*	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	*7.503.870*		*2.710.696*	
Overige vorderingen	*52.641*		*119.804*	
Overige uitzettingen	*3.808*		*3.222*	
		8.607.460		4.489.848
Liquide middelen				
Kassaldi	*650*		*1.020*	
Banksaldi	*266.961*		*2.149.330*	
		267.610		2.150.350
Overlopende activa				
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	*60.032*		*23.660*	
Overige nog te ontvangen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	*24.308*		*39.717*	
		84.340		63.377
Totaal vlottende activa		**8.959.410**		**6.703.574**
TOTAAL GENERAAL		**13.387.009**		**11.196.954**

PASSIVA		2016		2015
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	*260.000*		*195.778*	
Bestemmingsreserves	*369.873*		*411.779*	
Gerealiseerde resultaat	*143.788*		*107.309*	
		773.661		714.867
Voorzieningen				
Onderhoud pand	*25.000*		*12.500*	
Personeel	*227.670*		*156.100*	
		252.670		168.600
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
Onderhandse leningen van:				
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	*3.700.000*		*3.700.000*	
		3.700.000		3.700.000
Totaal vaste passiva		**4.726.331**		**4.583.467**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Overige schulden	*412.174*		*469.155*	
		412.174		469.155
Overlopende passiva				
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	*4.159.239*		*682.873*	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	*4.089.265*		*5.461.459*	
		8.248.505		6.144.332
Totaal vlottende passiva		**8.660.679**		**6.613.487**
TOTAAL GENERAAL		**13.387.009**		**11.196.954**

Ipa-Accon Assurantie B.V.
Wilhelminapark 29
2012 NC HAARLEM
Telefoon: 023-5319397

3.4 Toelichting balans

Waarderingsgrondslagen

De balans is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en verminderd met een lineaire afschrijving, berekend op basis van een percentage van de aanschafwaarde. Dit percentage is gebaseerd op de verwachte gemiddelde levensduur van de activa. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

• appartementsrecht en parkeervergunningen	niet van toepassing
• bedrijfsgebouwen	50 jaar
• vaste inrichting en warmtekoudeopslag-installatie	15 jaar
• overige inrichting	10 jaar
• hard- en software	3,5 of 5 jaar
• telecommunicatieapparatuur (onder hard- en software)	10 jaar
• mobiele telefoons (onder hard- en software)	3,5 jaar
• vervoermiddelen	5 jaar

De Omgevingsdienst IJmond is van zowel het bedrijfsgebouw als de betreffende grond geen eigenaar. Gemeente Beverwijk heeft ons ondererfpacht van de grond en een recht van appartement geleverd. Dit betreft een exclusief gebruiksrecht van het appartement en het medegebruiksrecht van de gemeenschappelijke gedeelten. In 2011 is een splitsingsakte opgesteld en een vereniging van eigenaren opgericht. In 2013 heeft gemeente Beverwijk ons 20 parkeervergunningen voor onbepaalde tijd geleverd, waarover wij niet afschrijven.

Financiële instrumenten

Met betrekking tot de financiële instrumenten wordt kostprijs hedge accounting toegepast. Voor zover sprake is van een effectieve hedge wordt het instrument gewaardeerd tegen kostprijs, zijnde nihil.

OHW- projecten en ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen

Waardering vindt plaats op basis van aan deze projecten bestede kosten. Indien van toepassing, wordt een voorziening voor verwachte verliezen in mindering gebracht. De op 31 december gedeclareerde termijnen zijn in mindering gebracht op het OHW. Ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen zijn onder de overlopende passiva opgenomen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover rekening houdend met mogelijke oninbaarheid op basis van individuele beoordeling.

Overige activa en passiva

Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

12/4/2017
Ipa-Acor Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

ACTIVA
Vaste activa

Investeringen met een economisch nut

	Grond	Gebouw	Vaste en overige inrichting	Vervoer-middelen	Overige materiële vaste activa: hard- en software	Totaal
Boekwaarden 1/1	143.755	3.504.833	482.821	38.349	323.622	**4.493.380**
Investeringen	-	-	158.643	14.997	41.161	**214.801**
Desinvesteringen	-	-	-		-	**0**
Afschrijvingen	-	65.260	66.839	12.375	136.107	**280.582**
Bijdragen van derden	-	-	-		-	**0**
Boekwaarden 31/12	143.755	3.439.573	574.625	40.971	228.676	**4.427.599**

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	2016	2015
Vorderingen op openbare lichamen	*1.047.142*	*1.656.126*
Rekening-courantverhouding met het Rijk	*7.503.870*	*2.710.696*

a. Het drempelbedrag voor middelen die buiten 's Rijks schatkist mogen worden gehouden bedraagt voor 2016 € 250.000.
b. Per kwartaal van 2016 betrof dit gemiddeld:

1e kwartaal	239.739
2e kwartaal	189.676
3e kwartaal	192.606
4e kwartaal	221.217
gemiddeld 2016	210.810

Het bedrag van de RC-verhouding met het Rijk bestaat uit de ontvangen voorschotten van subsidieprojecten en doeluitkeringen, het totaal aan reserves en voorzieningen en nog te betalen bedragen. De stijging van de post ten opzichte ultimo 2015 betreft voor een belangrijk deel het in november '16 ontvangen bedrag van PNH t.b.v. de Velsertraverse. In januari '17 is hiertoe € 3,5 mln doorbetaald aan gemeente Velsen.

In verband met de lage rente gedurende 2016, zijn geen deposito's afgesloten.

Overige vorderingen	*52.641*	*119.804*
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
Overige debiteuren	52.411	119.804
Overige vorderingen	231	0

Inventarisatie van o.m. de ouderdom en het risicoprofiel van de debiteurensaldi per 31-12-2016 geeft geen aanleiding tot het vormen van een voorziening dubieuze debiteuren.

Overige uitzettingen	*3.808*	*3.222*
De overige uitzettingen bestaan uit:		
Te vorderen bijdragen fietsenplan	3.808	3.222

Liquide middelen

	2016	2015
Kassaldi	*650*	*1.020*
Banksaldi	*266.961*	*2.149.330*
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
1) Rekening courant Rabobank	69.383	113.179
2) Rekening-courant BNG	197.957	2.036.150
3) Kruispost LM	-379	2

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539
12/4/17

Overlopende activa

	2016	2015
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	*60.032*	*23.660*

	Saldo 1-1	Toe-voegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12
Externe veiligheid (IOV) 2015	23.660		23.660	-
Externe veiligheid (IOV) 2016	-	124.200	100.000	24.200
Duurzaamheidsprojecten 'samen sterk, samen duurzaam'	-	35.832	-	35.832
Totaal	**23.660**	**160.032**	**123.660**	**60.032**

	2016	2015
Overige nog te ontvangen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	*24.309*	*39.718*

PASSIVA
Vaste passiva

Eigen vermogen

	2016	2015
Algemene reserve	*0*	*195.778*

	Boekwaarde 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat-bestemming 2015	Retournering gemeenten	Boekwaarde 31-12-2016
Algemene reserve	195.778			64.222		260.000

	2016	2015
Bestemmingsreserves	*0*	*411.783*

	Boekwaarde 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat-bestemming 2015	Retournering gemeenten	Boekwaarde 31-12-2016
Nieuwbouw	237.293		32.151			*205.142*
Visie luchtkwaliteit	20.135					*20.135*
Transitie RUD	154.355	18.483	28.238			*144.600*
TOTAAL	*411.783*	*18.483*	*60.389*	-		*369.877*

Nieuwbouw

De reserve is gevormd ten behoeve van niet-begrote of tegenvallende kosten volgend uit de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de warmtekoude-opslag, extra investeringen werkplekken, zonnepanelen, extra afschrijvingen oude inventaris en digitalisering van het archief. De onttrekking betreft deze onderdelen en is door het AB vastgesteld in de begroting 2016.

Visie Luchtkwaliteit

Over de recent vastgestelde visie luchtkwaliteit willen we gedurende de looptijd van de visie (2017 - 2021) middels een online magazine de visie en de voortgang van de uitvoering van de Visie, onder de aandacht brengen bij burgers en organisaties met als uitgangspunt elk halfjaar een update te verzorgen.
Het doel hiervan is om het onderwerp onder de aandacht te brengen bij verschillende doelgroepen en de mogelijkheid om maatregelen succesvol te introduceren.

Transitie RUD

De reserve is gevormd vanuit de eenmalige rijksbijdrage, ontvangen en doorgestort door zowel deelnemende als externe gemeenten, als tegemoetkoming in (een deel van) de eenmalige oprichtingskosten van de 'RUD IJmond/Waterland', betreffende ICT-investeringen en consultancy.

	2016	2015
Gerealiseerde resultaat	*143.788*	*107.309*

Voorzieningen

	2016	2015
Voorzieningen	*252.670*	*168.600*

	Boekwaarde 31-12-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2016
Onderhoud pand	12.500	12.500	-	-	*25.000*
Personeel	156.100	110.231		38.660	*227.670*
TOTAAL	*168.600*	*122.731*	-	*38.660*	*252.670*

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

Onderhoud pand
De voorziening voor het onderhoud van het pand is gevormd op basis van het meerjarenonderhoudsplan.

Personeel
In 2015 en 2016 zijn medewerkers uit dienst getreden, waarvoor per 31-12-16 verplichtingen gelden voor vastgestelde perioden. De maximale omvang is goed te berekenen. Wanneer deze personen voor afloop van deze perioden een nieuwe arbeidsbetrekking aangaan of een eigen bedrijf beginnen, stoppen de verplichtingen en zal het restbedrag van de voorziening ten gunste van het resultaat vrijvallen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen van:	**2016**	**2015**
binnenlandse banken en overige financiëke instellingen	*3.700.000*	*3.700.000*

	Saldo 1-1	Aangetrok-ken	Aflossing	Saldo 31-12
Lening BNG	3.700.000			3.700.000

De rentelast van de BNG-lening voor 2016 bedraagt € 3.152.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	2016	**2015**
Overige schulden	*412.174*	*469.155*
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
Crediteuren	351.098	340.938
Overige kortlopende schulden	61.076	128.217
De overige kortlopende schulden betreffen:		
Inschatting restant jaarverslag	10.000	17.000
Nog te betalen kosten	51.076	111.217

Overlopende passiva

	2016	**2015**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	*4.159.239*	*682.872*
De nog te betalen bedragen kunnen als volgt verdeeld worden:		
Te betalen loonbelasting	2.517	323.064
Te betalen BTW	533.649	231.807
Door te storten subsidie Velsertraverse	3.455.000	
Overigen	168.073	128.001

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
17/4/2017

	2016	2015
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	*4.089.265*	*5.461.455*

Het verloop van de ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren wordt als volgt weergegeven:

	Saldo 1-1	Toe-voegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12
Bereikbaarheidsvisie	289	-	-	289
Mobiliteitsmanagement	2.755.515	1.165.350	1.287.156	2.633.709
Mobiliteitsmaatregelen	403.905	800.000	1.226.367	22.462-
ISV Velsen	34.991	-	12.565	22.426
ISV Beverwijk	294.390	3.684	203.588	94.487
ISV Uitgeest	19	-	-	19
ISV Heemskerk	192.707	132.500-	-	60.207
ISV Zandvoort	11.834	5.199	17.032	0
ISV Strabis deelnemende gemeenten	22.435	1.110	7.873	15.672
DE-pakket	114.797	51.569	187.739	21.373-
Energie-akk IJmond +Bouwloket+Stim DI part	19.748	680	9.835	10.593
Energie-akk IJmond diverse projecten	303.191	431.846	272.049	462.988
Duurzame Zeehavens	-	303.868	-	303.868
Verbetering luchtkwaliteit (1e tranche)	74.068	-	-	74.068
Lokale maatregelen luchtkw. B'wijk (2e tranche)	1.276	-	-	1.276
Lokale maatregelen luchtkw. Velsen (2e tranche)	29.289	-	-	29.289
Lokale maatregelen luchtkwaliteit (3e tranche)	142.256-	-	-	142.256-
Lokale maatregelen luchtkwaliteit (4e tranche)	823.612	0-	931.386	107.774-
Greenbizz Beverwijk	-	12.500	2.923	9.577
RVMK	46.627	-	45.975	652
Schadevergoeding Min. VROM LPG-station	2.975	-	-	2.975
Eenmalige bijdrage VTH	75.000	25.000	44.413	55.587
Bodembijdrage PNH tot Omgevingswet	-	176.308	-	176.308
EED richtlijn	-	147.683	2.800	144.883
Synchronisatie BIS	67.565	-	21.989	45.576
Bodemkwaliteitskaart	106.155	-	23.483	82.673
Externe veiligheid (IOV)- opleidingsbudget	11.636	25.455	14.272	22.819
Duurzame initiatieven	416	-	-	416
Voorbereiding geluidsaneringen	195.320	35.400	110.390	120.330
NME-centrum Dierendorp H'kerk	15.427	41.286	41.279	15.434
NME-centrum De Baak B'wijk	525	38.380	41.901	2.996-
Totaal	**5.461.455**	**3.132.817**	**4.505.012**	**4.089.266**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539
12/4/2017

3.5 Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Financiering huisvesting

Eind december 2015 heeft Omgevingsdienst IJmond met de BNG een lening afgesloten van € 3.700.000 tegen een basisrente van 3-maands euribor ten behoeve van de financiering van het kantoorpand. Hier bovenop berekent de BNG een opslag van 32,5 basispunten (0,325%). De lening is op 4 januari 2016 verstrekt. Deze lening staat tegenover de in 2008 afgesloten renteswap van € 3.700.000 met de Rabobank. Hierdoor is sprake van een effectieve hedge. Wij betalen aan de Rabobank een vaste rente van 4,69% en ontvangen van Rabobank de 3-maands euribor. Per 31 december 2016 was de marktwaarde van de met de Rabobank afgesloten swap met een bedrag van -€ 944.907 minder negatief dan het afgesproken bedrag met de Rabobank van € 1.500.000 en minder negatief dan de waarde per 31 december 2015 van -€ 1.019.674. De negatieve waarde heeft te maken met de zeer lage rentestand. De Rabobank kan, gelet op hun algemene voorwaarden, de Omgevingsdienst om extra dekking verzoeken. Aangezien de negatieve waarde van de renteswap door de afnemende looptijd van de renteswap naar verwachting steeds minder negatief wordt en de Omgevingsdienst de renteverplichtingen jaarlijks begroot en tijdig voldoet, wordt dit risico steeds kleiner. De rentelast van de financiering komt voor 2016 per saldo op € 185.555.

Leasecontract printers en copiers

Voor de printer/copiers van Omgevingsdienst IJmond en vestiging Waterland is per 30 augustus 2016 een leasecontract gesloten voor 60 maanden (5 jaar). Ultimo 2016 bedraagt de resterende looptijd 56 maanden. De hieruit voortvloeiende verplichting bedraagt per ultimo 2016 nog € 56.728.

Contract mobiele telefonie

Per 1 februari 2016 is een nieuw contract afgesloten voor 2 jaar. De resterende verplichting op basis van de resterende duur van voornoemde contracten bedraagt per 31-12-2016 € 28.712.

Uitkering vakantiegeld

De verplichting tot uitkering van vakantiegeld, inclusief sociale lasten, bedraagt ultimo 2016 € 346.213.

12/4/2017
Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

Restverlof

Het restantverlof van alle medewerkers is ultimo 2016 gekwantificeerd op basis van het gemiddelde uurtarief aan loonkosten van € 40,73. Het totaal aan restverlof bedraagt 6.543 uur. Hieruit volgt een niet uit de balans blijkende verplichting van € 266.487.

Personele verplichtingen

Voor medewerkers met een vaste of tijdelijke dienstbetrekking, waarvan het contract na balansdatum niet verlengd wordt, zijn wij verantwoordelijk voor de vergoeding van de WW-uitkeringen. Dit zal maximaal voor een vooraf vastgestelde periode gelden, dan wel tot het moment dat met een nieuwe arbeidsbetrekking wordt begonnen. Gezien de huidige ontwikkelingen, onder meer de groei van de organisatie en toename van het personeelsbestand, kunnen dergelijke situaties zich voordoen. De omvang van de verplichting is op dit moment nog niet redelijkerwijs te schatten, daarom is de post pro memorie opgenomen. In 2015 en 2016 zijn medewerkers uit dienst getreden, waarvoor per 31-12-2016 verplichtingen gelden voor vastgestelde maximale perioden. Wanneer deze personen voor afloop van deze perioden een nieuwe arbeidsbetrekking aangaan of een eigen bedrijf beginnen, stoppen de verplichtingen en zal het restbedrag ten gunste van het resultaat vrijvallen. Ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening hebben wij nog onvoldoende concrete informatie om dit plaats te laten vinden.

Recapitulatie niet uit de balans blijkende verplichtingen 2016:

BNG	€	190.600
Leasecontract printer/ copiers	€	56.728
Contract mobiele telefonie	€	28.712
Uitkering vakantiegeld	€	346.213
Uit te betalen restantverlof MDIJ	€	266.487
Personele verplichtingen		P.M.
Totaal	**€**	**888.741**

In totaal resulteert ultimo 2016 een bedrag van € 888.741 aan verplichtingen. Uit hoofde van de gemeenschappelijke regeling staan de deelnemende gemeenten garant voor deze lopende verplichtingen.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

3.6 SiSa-bijlage specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E11B / 02*	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E11B / 03*	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) *Aard controle R* *Indicatornummer: E11B / 04*	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL *Aard controle R* *Indicatornummer: E11B / 05*	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E11B / 06*
		1	311584/321272	€ 629.625	€ 1.083.860	€ 0	€ 0	€ 0
		2	311585/320750	€ 301.761	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 07*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 08*	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 09*	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 10*
1	311584/321272	€ 1.110.682	€ 2.981.242	€ 0
2	311585/320750	€ 709.318	€ 0	€ 0

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 NC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
2/4/2017

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 07*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 08*	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 09*	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 10*
1	311584/321272	€ 1 110 682	€ 2 981 242	€ 0
2	311585/320750	€ 709 318	€ 0	€ 0

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 11*	Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 12*	Cumulatief teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 13*	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11B / 14*
1	311584/321272	€ 3 488	€ 0	Ja
2	311585/320750	€ 2 258	€ 0	Ja

Ipb-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2011 NC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/17

I&M	E27B	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden** **Provinciale beschikking en/of verordening** **Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen**		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B/ 01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B/ 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B/ 03*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B/ 04*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B/ 05*
			1	928828-98176	€ 477.511	€ 477.511	€ 0	€ 0
			2	724043/739062	€ 797.643	€ 1.257.588	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B/ 06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B/ 07*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B/ 08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B/ 09*	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B/ 10*
			1	928828-98176	€ 1.565.511	€ 1.565.511	Financiele afronding HOV volgt in 2017.	Nee
			2	724043/739062	€ 835.255	€ 1.510.237	nvt.	Nee

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
12/4/2017

3.7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2017

Onderwerp: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst IJmond

Kenmerk: 805610

Bijlagen:

1. Ontwerpbegroting 2018
2. Jaarstukken 2016

1. Inleiding.

Op 12 april 2017 is door het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) ingestemd met de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen.

Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling ODIJ een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen Provinciale Staten een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de ODIJ. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling ODIJ worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken over de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 van de ODIJ.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de ODIJ aan.

Ontwerpbegroting 2018

Uit de ontwerpbegroting 2018 blijkt volgens de voorlopige verdeelsleutel een bijdrage van de Provincie Noord-Holland aan de ODIJ ten bedrage van € 193.721 voor de bodemtaken uit het basistakenpakket en € 609.294 op basis van de lumpsum voor de plustaken.

Jaarstukken 2016

Het boekjaar 2016 wordt afgesloten met een positief resultaat ad € 143.788.

Op basis van de onderkende risico's is het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 260.563. Ultimo 2016 bedraagt de algemene reserve € 260.000. Van het aanvullen van de algemene reserve is daarom geen sprake. In navolging hiervan wordt het algemeen bestuur voorgesteld het volledige gerealiseerde resultaat voor een bedrag van € 143.788 te retourneren aan de deelnemende gemeenten van de GR en de Provincie Noord-Holland.

Deze retournering betekent voor de provincie een teruggave van € 1.736.

2. Zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 stellen wij u voor om de ODIJ te berichten dat er geen zienswijze wordt ingediend.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 34

Provinciale staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 mei jl.;

besluiten:
geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmane@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **10-7-2017**
Commissie
Datum commissievergadering **19-6-2017**

22 juni 2017

Onderwerp: **Voordrachten zienswijzen op de financiële stukken van de Omgevingsdiensten (ODIJ, OD NZKG, OFGV, RUD NHN)**

De commissie adviseert:

De vier voordrachten als hamerstuk te agenderen voor de PS vergadering van 10 juli 2017.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM 19-06-2017:

4a. t/m d. Voordrachten zienswijzen op de financiële stukken van de Omgevingsdiensten
De **voorzitter** licht het agendapunt toe. Alle voordrachten worden in één ronde behandeld. De technische vragen van de SP en 50PLUS zijn beantwoord.
Mevrouw **De Groot** (SP) meldt dat de SP twee sprekers heeft als er één behandelronde is.

COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **Rommel** (VVD) heeft vragen over de zienswijze voor ODIJ. Ze vraagt hoe de provincie in het kader van de Omgevingswet actief samenwerking zoekt met de gemeente en of PS hierover geïnformeerd kunnen worden. Ook wil ze weten hoe het prestatiegerichte contract van de gemeenschappelijke regeling zich verhoudt tot het uittreden en toetreden van partijen, zoals bij de uittreding van Uitgeest. Er wordt budget geraamd voor de weerstandscapaciteit en mevrouw Rommel vindt de omschrijving "ontslag van slecht functionerende medewerkers" op p.11 niet passend. De VVD heeft geen opmerkingen over de andere voordrachten.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) merkt op ze op 26 juni terugkomt op de VTH-taken van de RUD Noord-Holland Noord in het kader van de Natuurwet.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) hoopt dat de planning van de terugkoppeling naar de OD Flevoland, Gooi- & Vechtstreek de volgende keer beter verloopt. Ze heeft geen opmerkingen over de ODIJ en OD Noordzeekanaalgebied (NZKG). In de voordracht voor de RUD Noord-Holland Noord zijn niet alle opmerkingen uit de regionale raadscommissie van de Noordkop-gemeenten meegenomen. Gemeenschappelijke regelingen staan weleens onder druk en hebben voor- en nadelen. Sommige gemeenten hebben meer aandacht nodig en mevrouw Jellema vraagt hoe GS dit zien, zeker in het licht van de komende gemeenteraadverkiezingen waar lokale partijen kunnen winnen. Dit kan op gespannen voet staan met gemeenschappelijke regelingen. De PvdA kunnen de zienswijzen van GS volgen.

De heer **Heijen** (CDA) is het eens met de ontwerpbesluiten van GS. Het is goed dat overschotten deels terugvloeien naar de provincie. Hij uit zijn zorgen over de financiële situatie van de OD's. Hij vraagt wat het toekomstige beeld van de financiële situatie van de OD's is en of efficiencyslagen mogelijk zijn. Het CDA vreest dat een extra bijdrage van de provincie nodig zal zijn en wil weten hoe dit strookt met de bezuinigingsopgave.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) ziet dat veel geld wordt uitgegeven aan software en ICT-systemen. Hij vraagt of de OD's gezamenlijk kunnen optrekken, eventueel met de provincie, waardoor de systemen beter op elkaar aansluiten en geld bespaard kan worden.

Mevrouw **Alberts** (SP) leest dat er vanuit de OD NZKG geld terugvloeit naar de provincie, maar ze weet dat controles bij BRZO-bedrijven (Besluit risico's zware ongevallen) in het Westelijk Havengebied-Amsterdam uitwijzen dat er problemen zijn. Ze vraagt of de OD om die reden geld over heeft.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of alle activiteiten voor de ODIJ in Wormerland kunnen worden verplaatst naar Beverwijk. Ook wil ze weten of er plannen zijn voor het samenvoegen van de ODIJ en de OD NZKG en wat de OD op Bonaire doet. Het is mooi dat de RUD Noord-Holland Noord geld over heeft, maar ze wil weten wat de oorzaak van het hoge ziekteverzuim is en of er maatregelen genomen zijn om de werkdruk te verminderen.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) merkt op dat de verslagen verre van uniform en moeilijk vergelijkbaar zijn en vraagt GS hierop te sturen. Als tip voor besparing noemt ze de kostenpost externe inhuur bij de OD's. Die is hoog, bij OD NZKG bijvoorbeeld 22% van het totale personeelsbudget. Bij de ODIJ is de begroting voor deze post gezien het verleden niet realistisch. Bij andere OD's is de post niet opgenomen of niet uitgesplitst. Mevrouw Pels vraagt of GS weten waarvoor externe inhuur wordt ingezet.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) heeft alleen een opmerking bij de voordracht voor de OD NZKG. In de zienswijze vragen GS aandacht voor het valideren van kengetallen in 2018, maar willen tegelijkertijd dat de OD nieuwe efficiencydoelstellingen formuleert voor de periode 2019-2021. Ze meent dat dit de verkeerde, niet-efficiënte volgorde is. Verder deelt ze de zorgen van de SP. Bescherming van het milieu moet goed zijn en mag best wat kosten. De OD verwacht meer werk, zeker gezien de handhaving in het kader van de verplichte energiebesparing in het Energieakkoord. Ze vraagt waarom willen GS dat efficiënter wordt gewerkt en hoe dit kan zonder gevalideerde kengetallen.

De heer **Klein** (CU/SGP) kan zich vinden in de zienswijzen van GS. Het is mooi dat de provincie een deel van de oprichtingskosten van de OD NZKG terugkrijgt.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) sluit zich aan bij de opmerking van de PvdD bij de zienswijze voor de OD NZKG over het valideren van de prestatiegerichte financiering, omdat er grote verschillen met het verleden zijn. Los van validering moet de provincie bezien hoe de organisatie efficiënter kan worden. Hij kan zich vinden in de zienswijzen voor de andere OD's en de RUD NHN.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt GS voor de antwoorden op de technische vragen en heeft verder geen opmerkingen.

De heer **Tekin** (ged.) zegt toe een aantal technische vragen en detailvragen schriftelijk af te doen.
De ODIJ is de langst bestaande OD. De OD bestaat al twintig jaar en kent geen kostprijsfinanciering. Er worden nu afspraken gemaakt over uittreding en eventuele afkoopsommen. Gedeputeerde zegt toe de vraag van de VVD over de Omgevingswet schriftelijk te beantwoorden, omdat dit bij alle OD's speelt. Hij zal buiten de zienswijze een opmerking maken over het ontslag voor slecht functionerende medewerkers.
Bij de OD NZKG moeten PS de kengetallenvalidatie los zien van de efficiencyslag. Dit is een plus-OD met de BRZO-taken. GS zijn het bevoegd gezag en zien vanaf 2019 ruimte voor efficiencyvoordelen. PS hebben een motie ingediend over de kengetallendiscussie. De heer Tekin komt op basis van de achtmaandsrapportage naar PS met meer informatie op de kengetallen.
Gedeputeerde vindt met de SP dat er aandacht moet zijn voor het Westelijk Havengebied.

> Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt of er een samenhang is met de hoeveelheid geld die is uitgegeven en nu terugvloeit naar de provincie.

De heer **Tekin** (ged.) benadrukt dat dit niets met elkaar te maken heeft. De provincie legt ambities op, bijvoorbeeld voor energiebesparing, maar stelt ook extra geld ter beschikking. Steeds wordt overwogen of extra taken passen binnen de bestaande financiering. De BRZO zit in de systematiek en men moet hieraan voldoen, maar het is een terrein dat steeds in beweging is.

> Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt welke aanwijzingen GS hebben dat de OD nu niet efficiënt werkt.

De heer **Tekin** (ged.) zegt niet dat de OD niet efficiënt werkt.

> Mevrouw **Vermaas** (PvdD) leest dat het efficiënter moet.

De heer **Tekin** (ged.) wil de OD scherp houden op mogelijke efficiencywinst.

> Mevrouw **Vermaas** (PvdD) leest dat de OD meer taken krijgt, bijvoorbeeld voor energiebesparing, en betreurt het als dit met elkaar botst.

De heer **Tekin** (ged.) weet dat dit niet botst, omdat efficiency veel meer aspecten heeft. De energiebesparing komt niet in het geding.
De plustaken komen pas in januari 2018 in de systematiek van Prestatie Gerichte Financiering (PGF). GS komen hier later op terug.
De PvdA wil kleinere gemeenten helpen in de gesprekken met bijvoorbeeld de RUD NHN.

> Mevrouw **Jellema** (PvdA) ziet juist bij de RUD NHN problemen. Veel detailvragen van de kleine gemeenten zijn niet vermeld door GS, terwijl alle partijen volwaardige partners zijn in de gemeenschappelijke regeling.

De heer **Tekin** (ged.) zit in het bestuur en ziet veel betrokken gemeenten. Zij bepalen zelf het detailniveau van hun reactie en zienswijze. Gedeputeerde bekijkt per OD waarvoor aandacht wordt gevraagd. Zo wordt per OD een gepaste reactie opgesteld. Het bestuur van de RUD komt hierop met een gepast antwoord.
De OD's kunnen niet wachten op PS op 10 juli, omdat de planning niet altijd synchroon loopt. De gemeenten besluiten eind juni, begin juli al. Gedeputeerde moet de zienswijzen onder voorbehoud al doorsturen.

> Mevrouw **Jellema** (PVDA) verwacht dat de planning de volgende keer beter is. Ze snapt dat niet alle aspecten op hetzelfde detailniveau worden behandeld, maar hoopt dat gedeputeerde wel benieuwd is naar details over de post overhead.

De heer **Tekin** (ged.) ziet alle informatie in het bestuur langskomen. Misschien heeft hij met een iets andere blik naar de informatie gekeken. Het is goed dat partners met eigen zienswijzen komen. Het bestuur komt met een antwoord.
Gedeputeerde zegt toe de vragen over ODIJ in Wormerland, Bonaire, de externe inhuur en aanverwante technische vragen schriftelijk te beantwoorden.
GS zullen een poging doen om de verslagen van de OD's meer uniform te maken.
De heer Tekin beziet welke mogelijkheden er zijn voor één OD voor IJmond en NZGK. Door het wegvallen van zijn voorganger is dit vraagstuk nog niet opgepakt, maar het heeft zijn aandacht.
In de brief over OD Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (OFGV) heeft gedeputeerde de kostprijssystematiek genoemd. Hij heeft PS hierover in januari geïnformeerd en toen ten onrechte gemeld dat dit niet speelt bij deze OD. Hij ging ervan uit dat de bodemtaken niet in de kostprijssystematiek zitten, maar dat is anders. Het AB van de OFGV besluit volgende week of de systematiek wordt ingevoerd en in welke mate. Gedeputeerde komt hierop terug.
Bij de RUD NHN is een interim-directeur aangesteld, die een eerste 100 dagen-plan heeft opgesteld, over ICT, HR en de administratieve organisatie. Ook gezien de Omgevingswet zullen op ICT-gebied slagen moeten worden gemaakt. Gedeputeerde zegt toe na de zomer de stand van zaken bij de OD's te presenteren aan PS, met daarbij de vragen die op de provincie afkomen.

De **voorzitter** concludeert dat de vier *Voordrachten zienswijzen op de financiële stukken van de Omgevingsdiensten* als hamerstuk worden doorgeleid naar PS van 10 juli 2017.

Beantwoording technische vragen Commissie NLM 19-06-2017

Op 19 juni 2017 zijn tijdens de commissie NLM technische vragen gesteld bij de behandeling van de agendapunten 4a t/m 4d (Voordrachten zienswijzen op de financiële stukken van de Omgevingsdiensten).

Onderstaande de van de omgevingsdiensten ontvangen informatie.

Omgevingsdienst IJmond

- **Werkzaamheden Omgevingswet**
  De ODIJ zal haar medewerkers dienen op te leiden voor de Omgevingswet. O.m. is de door de ODIJ de Omgevingstafel opgericht, waaraan de projectleiders van alle gemeenten, veiligheidsregio's en waterschappen deelnemen.
  Er worden pilots gestart op gebieden als o.m. gezondheid en ruimtelijke inrichting. Tevens wordt een proces uitgewerkt om tot implementatie van de wet te komen, ook hierin wordt de samenwerking gezocht met alle partijen, o.m. PNH.
  Hiertoe worden kosten gemaakt op voornamelijk de 3 gebieden: opleidingen, organisatieontwikkeling en ICT.

- **Dependance Wormer**
  Voor de oprichting van onze dependance in Wormer tbv de bediening van de regio Waterland-gemeenten, zijn in 2006 2 subsidies ontvangen van PNH ter stimulering van de schaalvergroting: één voor de realisatie van de samenwerking en één voor de inrichting van het pand. De laatste zodat de ODIJ in de regio zelf gevestigd zou zijn. Inmiddels worden vanuit deze dependance 7 gemeenten bediend, waarvan voor de meeste gemeenten het volledige milieupakket.
  Door de groei van de ODIJ en de heden nog steeds uitbreidende taken en formatie is samenvoeging praktisch gezien qua # m2 niet meer mogelijk.
  De hoofdvestiging en de dependance zijn beide goed bezet. De inrichting in Wormer is 11 jaar oud. Er wordt o.a. 2de-hands meubilair aangeschaft, er wordt een grotere vergaderruimte gecreëerd, het aantal werkplekken wordt uitgebreid en
  de gemeente Wormerland zal als eigenaar van het pand de nieuwe vloerbedekking vergoeden. We houden de investeringen zo laag mogelijk. De extra afschrijvingslast tgv de overige investeringen wordt overigens gecompenseerd door de dalende ICT-afschrijvingslast.

- **Project Bonaire**

  Dit betrof ondersteuning bij een implementatieproject VTH op Bonaire in opdracht van het Ministerie van I&M. Zowel alle onkosten, als de urenbesteding tijdens de reis en de voorbereidingstijd zijn door het Ministerie vergoed.

- **Externe inhuur**

	2015	2016	1e 4 mnd 2017	prognose 2017
Inhuur ter vervanging van zieke mw's	-	-	-	-
Inhuur op formatie	66.000	158.000	43.000	222.000
Inhuur op projecten wordt als projectlast verantwoord en volledig gedekt door DVO's of subsidies	-	-	-	-
	66.000	158.000	43.000	222.000
Inhuur consultancy/advisering	132.000	155.000	20.000	60.000
	132.000	155.000	20.000	60.000

De inhuur op formatie voor 2016 en 2017 is relatief hoog ivm vacatureruimte. Voor 2018 wordt een daling verwacht van de inhuurlasten ivm de invulling van functies door nieuwe medewerkers gedurende 2017.
Inhuur vindt bij de ODIJ alleen boven het begrote bedrag plaats wanneer zeker is dat de lasten ervan gedekt kunnen worden door hogere baten of lagere andere lasten.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

- **Externe inhuur**

Bij de OD NZKG wordt de inhuur ter vervanging van zieke medewerkers niet apart geregistreerd. Dit komt niet in grote getale voor.

De regel inhuur op projecten bestaat niet alleen uit projecten, subsidies en maatwerk offertes, maar is ook opgebouwd uit de groei in de uitvoeringsovereenkomsten. Er is bij de OD NZKG een bewuste keuze gemaakt om voor de uitbreiding in de uitvoeringsovereenkomsten niet de formatie uit te breiden. Flexibele inzet maakt het de komende jaren ook weer mogelijk om op de veranderende wetgeving van bijvoorbeeld kwaliteitsborging bouw en omgevingswet te kunnen anticiperen.

De formatie uitbreiding in 2016 heeft te maken met de overname van de plustaken van de Provincie Noord Holland naar de OD.
De aantrekkende economie resulteert in meer werk en grotere uitvoeringsovereenkomsten en maatwerk opdrachten sinds 2015. Die vertaalt zich in een groei van de inhuur.

Voor de rest van 2017 wordt geen ander beeld verwacht dan nu weergegeven op basis van de situatie per eind juni.

	2015	**2016**	**2017**
	jaarrekening	*jaarrekening*	*stand eind juni*
inhuur ter vervanging van zieke medewerkers	nb	nb	nb
inhuur op formatie	22	29	31
inhuur op projecten	17	24	39
totale inhuur (in FTE's omgerekend)	39	53	70
Formatie	323	349	349
Bezetting	301	320	318

Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek

- **Externe inhuur**

Voor het inhuuroverzicht staat hieronder de gevraagde tabel. In onze jaarstukken zie je het onderscheid tussen inhuur bij ziekte en inhuur flexibele schil, die flexibele schil is niet gesplitst in projecten of formatie.

	2015	2016	2017 tm juni
Inhuur bij ziekte	32.162	32.045	0
Flexibele schil	479.500	692.184	713.593

De oplopende uitgaven bij flexibele schil hebben vooral te maken met het niet invullen van vacatures vanwege de taakstelling (niet mogen indexeren van de budgetten én 1% per jaar bezuinigen).

Door de extra inkomsten die we binnenhalen (extra opdrachten voor de partners, kenniscentrum, subsidies) is het takenpakket groter dan de bezetting, daarom zetten we de flexibele schil in.

RUD Noord-Holland Noord

- **Externe inhuur**

Informatie nog niet ontvangen

Aanvullende vragen GroenLinks

Door de fractie van Groen Links zijn aanvullende vragen gesteld, welke deels met de voorgaande informatie zijn beantwoord.

Daarnaast zijn de volgende technische vragen gesteld:

- Waarvoor wordt per omgevingsdienst externe inhuur ingezet? Graag een opsomming van functies en aantal fte per functie.

  Voor alle Omgevingsdiensten geldt dat de externe inhuur vooral wordt ingezet op het primaire proces; dus vergunning verlening, handhaving en ondersteunende functies daarbij als bijvoorbeeld regiebureau en projectondersteuning.
  Het werkveld waar het meest wordt ingehuurd is de bouw.

  (Optioneel: nadere informatie is thans niet beschikbaar)

- Wat is het hoogst genoten uurloon van een extern ingehuurde zelfstandige bij de omgevingsdiensten (per omgevingsdienst aangegeven)?

  OD NZKG: De omgevingsdienst werkt niet met individuele zelfstandigen of ZZP'ers. Voor de inhuur werkt de OD alleen met raamcontracten met 3 vaste partijen.

  Nadere informatie is thans niet beschikbaar.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 19 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
A.W. Voordenhout
CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 3137
voordenhouta@noord-holland.nl

Betreft: Ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Verzenddatum
19 MEI 2017

Kenmerk
805.589 / 946.846

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de ontwerpbegroting 2018 en jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

b/a
voorzitter
J. Geldhof

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Eindrapportage 2016
Jaarverslag en -rekening

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Eindrapportage 2016
Jaarverslag en -rekening

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Inhoud

1 Voorwoord 5

2 Organisatieontwikkeling 6

3 Programma verantwoording 8

3.1 Vergunningen 8

3.2 Toezicht en handhaving 9

3.3 Advies en expertise 10

3.4 Financiële effecten 11

4 Paragrafen 13

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 13

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 18

4.3 Financiering 19

4.4 Bedrijfsvoering 20

5 Financiële jaarrekening 25

5.1 Overzicht baten en lasten 25

5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 26

5.3 Toelichting baten en lasten 28

5.4 Balans 34

5.5 Toelichting op de balans 36

5.6 Informatie wet normering bezoldiging topfunctionarissen 41

Bijlage 1 Bijdrage per deelnemer 42

Bijlage 2 Berekening financiële kengetallen 43

Bijlage 3 Meerjarig overzicht risico's 44

Bijlage 4 Controleverklaring accountant 46

Gezaghebbend

Betrouwbaar

Transparant

Flexibel

Efficiënt

Toegankelijk

Werkgebied: Noordzeekanaalgebied.

1 Voorwoord

Met veel genoegen bied ik u het jaarverslag en de jaarrekening van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) aan. Het Bestuur van de OD NZKG vraagt de betrokken Raden en Staten om zienswijzen op deze jaarverantwoording 2016, alvorens deze vast te stellen, in samenhang met de meerjarenbegroting 2018-2021.

Onze opdrachtgevers (bevoegde gezagen) ontvangen ook een verantwoordingsrapportage over 2016 waarin specifieke informatie over de uitvoering van het werk, zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2016, door de OD NZKG voor de betreffende opdrachtgever is opgenomen en waaruit blijkt dat de DVO's zijn behaald.

Het Noordzeekanaalgebied is een van de meest verdichte regio's in het land, waar wonen, werken en recreëren dicht op elkaar plaatsvindt. In deze setting doet de OD NZKG haar werk: de regulering van bedrijvigheid, zodanig dat de risico's beheerst kunnen worden en de duurzaamheid van de regio vergroot. Ik schets u een aantal belangrijke algemene ontwikkelingen van dit afgelopen jaar.

Op het gebied van duurzaamheid levert de OD NZKG expertise voor energiebesparing en energiebeheer. Een onderwerp dat steeds meer bestuurlijke aandacht krijgt. De Commissie Borging Energieakkoord, onder leiding van Ed Nijpels, was in 2016 bij de OD NZKG op werkbezoek. Dit heeft ertoe geleid dat de aanbevelingen van de OD NZKG om de milieuregelgeving voor energiebesparing bij bedrijven te harmoniseren, deels zijn overgenomen.

Het jaar 2016 was ook een jaar van voorbereiden op nieuwe ontwikkelingen, zoals de Wet Kwaliteitsborging en de Omgevingswet die grote impact hebben op de uitvoering van het werk. In de consultatieronde voor de Omgevingswet is meegedacht over de uitvoerbaarheid/werkbaarheid van de wetgeving. Een mooi vervolg was de kans die ik kreeg om tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer onze punten in te brengen namens de omgevingsdiensten. Komend jaar zullen we samen met de opdrachtgevers en ketenpartners verkennen hoe het takenpakket er uit gaat zien vanaf 2019. Wat er verandert in de processen en op welke terreinen we elkaar kunnen aanvullen en versterken.

Deze specials geven een indruk van onze inzet en expertise. Ik ben vooral trots dat we in de dagelijkse praktijk voor zowel milieu, bouw, bodem en BRZO onze missie in de praktijk brengen: het creëren van bruikbare oplossingen met zichtbare meerwaarde voor een gezond, veilig, en duurzaam woon-en werkklimaat.

In 2016 is de lumpsum periode afgesloten. In het afgelopen jaar hebben we samen met het bestuur en onze opdrachtgevers een nieuwe financieringsmethode ontwikkeld die door het Algemeen Bestuur van 14 december 2016 is vastgesteld. Hiermee is een belangrijke stap gezet in een intensief en ingewikkeld traject om over te gaan naar prestatiegerichte financiering per 2017. Komende twee jaar gaan we, samen met onze eigenaren en opdrachtgevers, deze nieuwe methode in de praktijk verder ontwikkelen en de kengetallen verder beproeven

Het jaar 2016 is net als in 2015 met een positief financieel resultaat afgesloten. Het resultaat is in 2016 € 1,7 miljoen (mln.) positief, waarvan een deel structureel is. Daarnaast is de financiële positie zeer gedegen en het weerstandsvermogen is op peil. Dit tezamen heeft er toe geleid dat het mogelijk is om in de meerjarenbegroting 2018 het tarief te verlagen.

Emmy Meijers,
Algemeen Directeur Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

2 Organisatieontwikkeling

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied bewaakt en bevordert namens alle aangesloten gemeenten en provincies de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Uiteraard voor zover dit bepaald wordt door grotere bedrijven en bouwprojecten, waar de OD NZKG het omgevingsrecht uitvoert (met name vergunningverlening, toezicht en handhaving). Het spreekt voor zich dat de OD NZKG de opgedragen taken professioneel en kwalitatief hoogwaardig uitvoert.

Prestatie Gerichte Financiering (PGF)

In het Algemeen Bestuur van 14 december 2016 is de systematiek PGF vastgesteld. Hoofdlijn hiervan is een indeling van de taken in samenhangende pakketten (kern, randvoorwaardelijk en aanvullend), het hanteren van een uniform uitvoeringsniveau voor de hele regio, een begroting gebaseerd op aantallen en kengetallen (voor zover mogelijk) en het werken met een gedifferentieerd tarief. De PGF-systematiek wordt nu voor de eerste keer gebruikt om de begrote inzet in 2017 vast te leggen in de Uitvoeringsovereenkomsten.

Orderportefeuille en ontwikkelingen in takenpakket

In 2016 zijn door de Provincie Noord Holland een aantal plustaken ingebracht. Daarnaast was er door de aantrekkende conjunctuur een volume effect zichtbaar voor bouw, milieu en BRZO waarbij het op onderdelen lastig was om voldoende geschikte capaciteit te vinden op de markt. Door de volume effecten en de op onderdelen achtergebleven capaciteit is de werkdruk op een aantal onderdelen op een te hoog niveau gekomen. In 2017 wordt, naast een aantal andere maatregelen om de werkdruk op een acceptabel niveau te krijgen, actief gestuurd op het binnenhalen van voldoende capaciteit.

Ontwikkelagenda

Het ontwikkelbudget is in 2016 ingezet om ons accountmanagement verder te ontwikkelen. Daarnaast is geïnvesteerd in de financiële en procesmatige transparantie, naar het bestuur en onze opdrachtgevers, en ook intern, binnen de organisatie. Er is geïnvesteerd in management rapportage tools en daarnaast zijn de huidige processen en systemen aangepast naar de nieuwe prestatiegerichte financieringsmethode.

Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet in 2019 is een flinke stelselwijziging, veel huidige wetten gaan op in deze nieuwe wet. Doel is om de besluitvorming te versnellen en te verbeteren door integraal gebiedsgericht te denken en meer transparantie en gebruiksgemak te realiseren. In 2017 is het programma Omgevingswet bij de OD NZKG verder ingevuld.

4e tranche Activiteitenbesluit

Op 1 januari 2016 is de wetswijziging van het Activiteitenbesluit Milieubeheer (4e tranche) in werking getreden. Met de opdrachtgevers is afgesproken dat in 2016 alle betrokken bedrijven worden gescreend om te zien of de wetswijziging mogelijk gevolgen heeft voor het bedrijf en de (actualisatie) van de vergunning. Het resultaat van de screening maakt onderdeel uit van de werkvoorraad voor vergunningverlening voor de komende twee jaar (tot eind 2018). Bepaalde vergunningvoorschriften blijven door overgangsrecht tot eind 2018 gelden als maatwerkvoorschriften. Als deze voorschriften na 2018 ook relevant zijn, moeten ze tijdig als maatwerk in een besluit worden vastgelegd.

Harmonisatie mandaten

Het Bestuur heeft begin 2016 opdracht gegeven om de huidige mandaten te harmoniseren. Dit betekent dat de opbouw en inhoud van de mandaten hetzelfde zal worden. Er zijn alleen verschillen tussen opdrachtgevers als er verschillende taken zijn ingebracht. De gesprekken met de opdrachtgevers over de harmonisatie van de mandaten zijn nog gaande. We wachten nog op reactie van een aantal opdrachtgevers.

Wet VTH, Kwaliteitscriteria en nulmeting

Een belangrijk doel van de oprichting van omgevingsdiensten is de kwaliteit van de uitvoering van de taken en de efficiency structureel te verhogen. Kwaliteit is wettelijk verankerd in de op 14 april 2016 in werking getreden wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Het bijbehorende Besluit VTH zal naar verwachting 1 juli 2017 in werking treden. In het Dagelijks Bestuur is afgesproken dat alle opdrachtgevende gemeenten en provincies een verordening kwaliteit VTH vaststellen.

Vanuit de wetgeving is vormgegeven aan een stelsel van kwaliteitscriteria. De vanuit wetgeving opgestelde Kwaliteitscriteria 2.1 omvatten twee onderdelen: de generieke deskundigheden en de procescriteria. De generieke deskundigheden zien toe op de deskundigheden van de werknemers (opleiding en ervaring). De procescriteria zien toe op de onderliggende processen binnen de organisatie. Een nulmeting is op beide onderdelen verricht, en geeft een positief beeld van voldoen aan de huidige kwaliteitseisen door de OD NZKG. Op de generieke deskundigheid voldoen we aan de kwaliteitscriteria op organisatieniveau. De rapportage met een nadere toelichting is ter kennisgeving voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur op 14 oktober 2016.

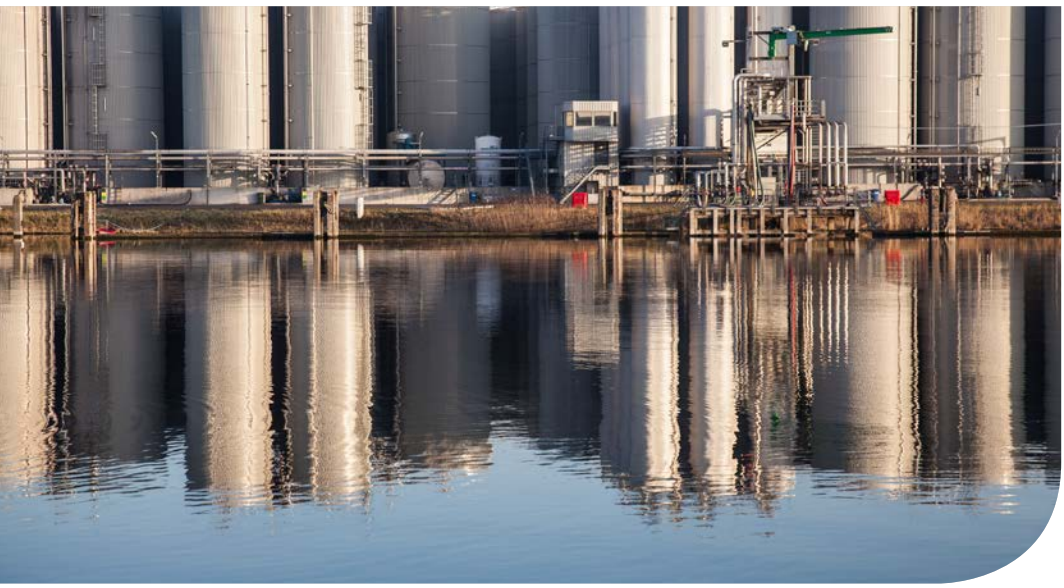

3 Programma verantwoording

In de verantwoordingsrapportages per opdrachtgever is de specifieke informatie over het behalen van de DVO's met de opdrachtgevers weergegeven. In het bestuurlijke jaarverslag rapporteren we over het algemene beeld per programma en de belangrijkste ontwikkeling.

Voor de dossiers waarin sprake is van risico's en waar bestuurlijke aandacht noodzakelijk is maakt de OD NZKG een risico- en aandachtdossier. Een groot deel van deze dossiers zijn besproken in de staven van de verantwoordelijk portefeuillehouder in aanwezigheid van de OD NZKG. In 2016 zijn er in totaal 41 dossiers ingebracht in de staven van de opdrachtgevers.

In 2016 heeft de OD NZKG een bijdrage geleverd aan een aantal grote (infrastructurele) projecten. Zoals de Zeesluis, Wind op land, Gaasperdammertunnel, Zuidasdok, de Schipholtunnels en de Velsertunnel. De OD NZKG levert inhoudelijke expertise op VTH gebied, tunnelveiligheid en voor de Zeesluis heeft de OD NZKG ook de coördinatie van de vergunningen verzorgd.

Op hoofdlijnen is de afgesproken productie met onze opdrachtgevers behaald. Per directie worden de bijzonderheden aangegeven.

3.1 Vergunningen

Voor Bouw is de vraag door de aantrekkende conjunctuur fors toegenomen, we constateren dan ook een grote productie. De volumegroei zet door in 2017, dit is in de uitvoeringsovereenkomsten 2017 zichtbaar. Een flinke uitdaging voor OD NZKG. De aanvragen voor uitbreiding van bouwactiviteiten vragen met regelmaat bestuurlijke aandacht vanwege de relatie met de bestaande bouw en de druk op de omgeving.

Door de toename van initiatieven voor het werkveld Milieu is het overall-beeld ten aanzien van de productie dat de inzet op de vraaggestuurde aanvragen en het vooroverleg is toegenomen.

De aanvragen die binnenkomen zijn ook hier complexer van aard. Dit wordt o.a. veroorzaakt door een verdergaande integratie van wonen en bedrijvigheid, waardoor de procedures complexer en tijdrovender worden en meer afstemming noodzakelijk is, wat veel (extra) werk met zich mee brengt. Hierdoor lopen de benodigde actualisatietoetsen en/of actualisaties achter op schema. In 2016 heeft de OD NZKG een plan van aanpak gemaakt, om te bepalen op welke manier we programmatisch kunnen gaan actualiseren. Bij programmatisch actualiseren zal in overleg met de opdrachtgevers prioriteiten worden gesteld, onder andere op basis van risico's.

3.2 Toezicht en handhaving

De groei van de economie leidt ook bij BRZO (Besluit Risico Zware Ongevallen) tot meer werk dan in voorgaande jaren. De inzet voor toezicht en handhaving is verhoogd door met name meer inzet bij BRZO-inspecties. Alle geplande BRZO-controles zijn uitgevoerd.

Bij Bodem is meer inzet gevraagd dan geraamd in de DVO. De uren voor surveillance werden daarom (structureel) ingezet als 'sluitpost' gezien de lagere prioriteit van deze taak ten opzichte van het bodemtoezicht. Om dit te doorbreken heeft de OD NZKG extra capaciteit ingehuurd.

De werkzaamheden rondom Schiphol zijn drastisch toegenomen. Tegelijk bereikte Schiphol Nederland BV (SNBV) in 2016 het hoogst haalbare niveau van systeemgericht toezicht, namelijk niveau 4. Een groot succes, voor zowel SNBV als het bevoegd gezag, omdat SNBV het eerste bedrijf in Noord-Holland is dat dit niveau bereikt heeft.

3.3 Advies en expertise

In 2016 is naast de reguliere advies- en expertise taken tijd geïnvesteerd in de voorbereiding op de komst van nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging. Samen met onze opdrachtgevers is een bijdrage geleverd aan de lobby op voornoemde terreinen. Op het gebied van uitvoeringsbeleid heeft de OD o.a. bijgedragen aan het geurbeleid van Zaanstad en in opdracht van Amsterdam en de provincie Noord-Holland (Zeesluis) de richtlijn bouwlawaai opgesteld. Daarnaast is aandacht gegeven aan de bestuurlijke prioriteiten van een aantal van onze opdrachtgevers op het gebied van duurzaamheid en energie.

De OD NZKG heeft in afstemming met de opdrachtgevers de landelijke lobby richting politiek en bedrijfsleven voortgezet op het gebied van duurzaamheid en het Energieakkoord, om meer bewustwording en aanpassing van regelgeving te realiseren. De zichtbaarheid daarvan blijkt bijvoorbeeld uit het werkbezoek bij de ODNZKG van de Borgingscommissie SER Energieakkoord, dat erop toeziet dat het SER Energieakkoord door de ondertekenaars van het akkoord adequaat wordt uitgevoerd. Dit werkbezoek heeft ertoe geleid dat de aanbevelingen van de OD NZKG zijn opgenomen in de Evaluatie van het SER Energieakkoord en voor een deel zijn overgenomen. Dit betreft de aanbevelingen om de milieuregelgeving te harmoniseren voor het onderwerp energiebesparing bij bedrijven en het verbeteren van de communicatie door de rijksoverheid over deze milieuregelgeving richting het bedrijfsleven. Om successen te bereiken is samenwerking essentieel.

Het jaar 2016 stond ook in het teken van het uitvoeren van de afspraken uit het landelijke Energieakkoord. Dit heeft zich vertaald in een prioriteit voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op de energiebesparingsverplichting uit de milieuregelgeving en een vertaling in een systematische invulling over de jaren 2016-2018. In 2016 bleek de systematische invulling in de praktijk moeilijker te realiseren dan gedacht, o.a. doordat er door de Europese richtlijnen EED (Energy Efficiency Directive) meer bedrijven een energie-audit moesten maken. Deze bedrijven waren van te voren niet in beeld en voor deze bedrijven heeft het aansluiten bij de natuurlijke momenten van vergunningverlening de voorkeur. Dit betekent dat in 2017 en 2018 de nodige extra meters gemaakt moeten worden om alsnog het gestelde eindresultaat conform afspraak op tijd te halen. Dit is mogelijk, maar vraagt een slimme inzet. We doen dit binnen de beschikbaar gestelde middelen, waarbij dit deels als onderhanden werk van 2016 wordt beschouwt. Hierdoor schuift budget van 2016 door, om in 2017 in te zetten.

3.4 Financiële effecten

Over 2016 is een positief resultaat bereikt van € 1,7 mln.
Voor de baten is bij de jaarrekening een voordeel gerealiseerd van € 0,9 mln. Dit voordeel is gerealiseerd door het binnenhalen van extra betaalde dienstverlening, externe detachering van personeel en het afrekenen van subsidiebijdragen uit 2015.
Op de lasten is bij de jaarrekening een voordeel van € 0,9 mln. gerealiseerd. De voordelen op de lasten ten opzichte van de begroting worden veroorzaakt door de capaciteits- en materiële kosten. Het gaat om: lagere kosten voor inhuur; afloop garantieregelingen vanuit het sociaal plan; lagere publicatiekosten; minder kosten voor facilitaire dienstverlening en vrijgevallen posten door balansopschoning. Daarnaast is er ook een nadeel op de lasten. Er is een voorziening gevormd voor verwachte werkzaamheden die nog vanuit de lumpsumfinanciering moeten plaatsvinden. B.v. toezicht werkzaamheden die pas van start gaan als het bouwproject of de bodemverplaatsing start terwijl de vergunning al in de periode van lumpsum financiering is afgegeven.
De afwijking in de reservemutaties heeft te maken met de 4e tranche, waar een deel van de taken in 2017 wordt uitgevoerd. De onttrekking uit de reserve schuift daarom ook door naar 2017.
De kolom gewijzigde begroting is conform de vastgestelde begroting bij de 2e tertaalrapportage.

Tabel 1: Financiële verantwoording

(bedragen x €1.000)

	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begrotings-wijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Resultaat 2016
Baten	-37.954	-35.649	-5.077	-40.726	-41.668	-942
Lasten	35.763	35.929	5.029	40.957	40.074	-883
Personele kosten	27.851	26.478	6.461	32.940	32.945	5
Materiële kosten	7.526	8.795	-1.433	7.362	6.740	-622
Ontwikkelagenda	386	500	-	500	388	-112
Onvoorzien	-	155	-	155	-	-155
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Saldo voor mutatie reserve	-2.191	280	-48	231	-1.594	-1.825
Mutaties reserves	300	-280	49	-231	-78	153
Toevoegingen	375	375	-	375	375	-
Onttrekkingen	-75	-655	49	-606	-453	153
Saldo na mutatie reserve	**-1.891**	**0**	**0**	**0**	**-1.672**	**-1.672**

Algemene dekkingsmiddelen

De OD NZKG heeft geen andere algemene dekkingsmiddelen dan de dienstverleningsovereenkomsten (DVO'S) met de opdrachtgevers. Er zijn DVO's afgesloten met de founding fathers (gemeente Amsterdam, gemeente Zaanstad, gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland), de AM-gemeenten (Amstelland-Meerlanden) en de contractpartners provincie Flevoland en Utrecht.

Tabel 2: Dekkingsmiddelen

(bedragen x €1.000)

Deelnemer	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Resultaat 2016
Founding Fathers	-37.492	-37.191	301
AM - Gemeenten	-798	-783	14
Contractpartners	-904	-776	127
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-39.193**	**-38.751**	**443**
Betaalde dienstverlening	-920	-1.698	-778
Subsidies	-538	-667	-129
Detachering	-	-428	-428
Overig	-75	-123	-48
Totaal baten	**-40.726**	**-41.668**	**-942**

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen per deelnemer.

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een door het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) voorgeschreven paragraaf. De beleidskaders vanuit de OD NZKG zijn vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Ontwikkelingen in 2016
- Weerstandsvermogen, bestaande uit:
  - Inventarisatie risico's
  - Inventarisatie weerstandscapaciteit
  - Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen

Ontwikkelingen in 2016

De strategische bedrijfsrisico's zijn ten opzichte van de tweede tertaalrapportage geactualiseerd. De hoogte van de noodzakelijke weerstandscapaciteit is - in relatie tot de nieuwe financieringsmethodiek - heroverwogen (conform de toezegging in het Algemeen bestuur van 6 juli 2016). In hoeverre de noodzakelijke weerstandscapaciteit in voldoende mate kan worden afgedekt door de beschikbare weerstandscapaciteit, wordt bepaald door een norm (ratio). Het Algemeen Bestuur heeft een ratio van ruim voldoende (1,5-2) als toereikend bepaald tot 2017 (AB: 25 juni 2015). De OD NZKG is van een startende organisatie beland in een fase van doorontwikkeling. Daarbij past een lager risicoprofiel, waardoor de ratio naar beneden kan worden bijgesteld op voldoende (1-1,5). Dit voorstel wordt gelijk met deze jaarrekening aan het bestuur voorgelegd. Vooruitlopend op het bestuursbesluit is in deze jaarrekening uitgegaan van een ratio voor het weerstandsvermogen van voldoende (1-1,5).

Naast de strategische bedrijfsrisico's is extra ingezet op de inventarisatie van de operationele risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen. Dit is geborgd in een interne controleplan zodat periodiek bepaald kan worden of processen in control zijn.

De financiële kengetallen zijn sinds de jaarstukken 2015 verplicht. Voor de beoordeling van de kengetallen is in 2016 een interne norm opgesteld.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio van de noodzakelijke weerstandscapaciteit ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit zijn de strategische bedrijfsrisico's geactualiseerd. Met name het risico van het prestatiegericht financieren (PGF) is heroverwogen, waarbij de kans dat het risico zich voordoet tijdens de validatieperiode het grootst is.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de risico's. Van alle risico's is het financieel effect (gevolg) ingeschat. Afhankelijk van de kans dat een risico zich voordoet, wordt een percentage van het financieel effect meegenomen in de berekening van het noodzakelijke weerstandscapaciteit. In bijlage 3 is een tabel opgenomen met de kans dat de strategische risico's zich voordoen en de meerjarige effecten hiervan.

Tabel 3: Overzicht risico's

(bedragen x €1.000)

Risico's	Totaal geschat financieel effect	Risico-bedrag 2016	Risico-bedrag 2017	Risico-bedrag 2018	Risico-bedrag 2019	Risico-bedrag 2020	Risico-bedrag 2021	Risico-bedrag 2022
Reeds bekende risico's								
Verandering in Wetgeving primair proces	720	144	144	144	144	144	144	144
Personele consequentie t.g.v. Wet kwaliteitsborging bouw (vanaf 2021)	1.875	0	0	0	0	0	375	375
Prestatiegericht financieren (vanaf 2017)	5.639	0	2.706	2.706	756	634	648	1.005
	8.234	**144**	**2.850**	**2.850**	**900**	**778**	**1.167**	**1.524**
Vervallen risico's ten opzichte van 2e tertaalrapportage								
Fluctaties DVO's	170							
Stabiliteit automatisering	55							

Toelichting risico's

Verandering wetgeving primair proces (720k)

Er staan diverse aanpassingen in wet- en regelgeving op stapel: Omgevingswet, wijziging Bodemconvenant, wet Digitalisering rechtbanken, nieuw Landelijk Afvalstoffenplan (LAP3) en wijziging van de Natuurwet. De inschatting is dat deze wijzigingen in wet- en regelgeving grote impact kunnen hebben op de werkzaamheden van de OD NZKG, waaronder een verstoring in de operationele te leveren kwaliteit. Er is een inschatting gemaakt m.b.t. het extra werk om ervoor te zorgen dat het operationele werk kan worden gecontinueerd.

Beheersmaatregelen:

Het gebied van wet- en regelgeving wordt zo frequent mogelijk gemonitord qua impact op de organisatie. Op basis van de uitkomsten worden maatregelen genomen om het gevolg zo goed mogelijk te managen waardoor continuïteit en kwaliteit worden gewaarborgd.

De verwachting dat het risico zich voordoet (kans) is gemiddeld. Voor dit risico is € 144k berekend voor de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Personele consequentie t.g.v. kwaliteitsborging bouw (1.875k)

Deze wijziging heeft invloed op het onderdeel Bouw. Op basis van de huidige inzichten zal het risico, in 2017/2018, opgevangen kunnen worden met de flexibele schil. Er wordt een grotere impact voor de organisatie verwacht rond 2021. De verwachting is dat deze wijziging invloed heeft op het werk van ongeveer 25 fte. Met strategische personeelsplanning en flexibele schil wordt zoveel mogelijk geanticipeerd op dit risico. Het werken met een flexibele capaciteit kent ook een risico in relatie met de wetgeving DBA. De meeste inhuur in de flexibele schil zijn ZZP-ers, die via mantelcontracten rechtmatig worden ingehuurd. Echter de wet DBA stelt andere voorwaarden aan ZZP-ers. Nog steeds is niet duidelijk of de inhuur via de mantelcontracten kan doorgaan. Daarnaast is er ook een risico voor de organisatie op het verlies van kennis en dus kwaliteit.

Beheersmaatregel:

De ontwikkeling wordt gemonitord en vertaald naar de impact op de organisatie. Door inhuur en terughoudendheid op vervanging wordt het nadelige effect zoveel mogelijk geminimaliseerd.

De verwachting dat het risico zich vanaf 2021 voordoet (kans) is gemiddeld. Voor dit risico is € 375k berekend voor de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Prestatiegericht financieren (totaal van de vier risicogroepen varieert van € 2,7 tot € 1 mln.)

In het Algemeen Bestuur van 6 juli 2016 is toegezegd dat bij het bepalen van de hoogte van het weerstandsvermogen de nieuwe financieringsmethodiek zou worden meegenomen. Over PGF is door het Algemeen Bestuur (14 december 2017; punt 2b) het volgende besloten:

- Volume verschillen ten gunste of ten laste komen van de opdrachtgever;
- Overschrijdingen die niet aan volume zijn toe te wijzen, zoals afwijking van het kengetal en het uurtarief, is het risico van de OD NZKG. Deze overschrijdingen kunnen dan worden opgevangen binnen het weerstandsvermogen.

Dit betekent dat in de systematiek een risico zit dat de inschatting van werk en kostprijs zodanig kan afwijken, dat dit niet kan worden opgevangen binnen de huidige bezetting en het operationele

resultaat van de OD NZKG. De bedrijfsvoering kan daardoor in gevaar komen. Dit risico is onderdeel van de noodzakelijke weerstandscapaciteit en daarmee van het weerstandsvermogen. Omdat voor het risico van PGF verschillende factoren meespelen, zijn vier risicogroepen benoemd, zoals:

1. kengetal in kernpakket
2. kwaliteitsniveau
3. uurtarief
4. randvoorwaardelijk pakket

Binnen deze groepen zijn verschillende risico's benoemd. Van een aantal is de kans zeer groot dat het risico zich voordoet tijdens de validatieperiode in 2017 en 2018. Van andere is de verwachting dat het risico zich na de validatieperiode niet meer voor zal doen. Ten aanzien van het kengetal is de verwachting dat het risico weer kan toenemen naarmate de vaststelling hiervan verder terug is in de tijd. Conform bestuurlijke besluitvorming worden na de validatieperiode de kengetallen steeds voor een periode van vier jaar vastgesteld. De eerste periode van vier jaar is van 2019 tot en met 2022.
In bijlage 3 zijn de verschillende risico's van PGF uitgebreid toegelicht.

Vervallen risico's

Na het tweede tertaal zijn twee risico's vervallen:

- Omdat de lumpsum financiering eindigt per 2016, vervalt het risico op fluctuaties in de DVO's. Zoals hierboven genoemd is het risico's van de nieuwe financieringssytematiek PGF vanaf 2017 opgenomen in het weerstandsvermogen.
- De stabiliteit van de automatisering is verbeterd en daarmee is het risico op storing en uitval van systemen beperkt. Daarom is het niet meer nodig dit risico op te nemen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt omschreven als de middelen en mogelijkheden waarover een organisatie beschikt om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Het gaat dus om buffers in het eigen vermogen respectievelijk in de exploitatie die kunnen worden vrijgemaakt, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken.

Tabel 4: meerjarige beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Reserve weerstandsvermogen	€ 2.925	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125
Beschikbare weerstandscapaciteit	**€ 2.925**	**€ 3.125**	**€ 3.125**	**€ 3.125**	**€ 3.125**	**€ 3.125**	**€ 3.125**

Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen. Het Algemeen Bestuur heeft destijds besloten dat voor een startende organisatie een ratio van ruim voldoende (1-1,5) akkoord is tot 2017 (AB: 25 juni 2015). De OD NZKG is van een startende organisatie beland in een fase van doorontwikkeling. Daarbij past een lager risicoprofiel, waardoor de ratio naar beneden kan worden bijgesteld op voldoende (1-1,5). Het voorstel om een ratio van 1-1,5 (voldoende) vast te stellen wordt gelijk met deze jaarrekening aan het bestuur voorgelegd.

Dat het weerstandsvermogen meerjarig op peil is, was bij de besluitvorming over PGF reeds voorzien. Om die reden is door het Algemeen Bestuur op 14 december 2016 besloten om de structurele dotatie aan het weerstandsvermogen per 2018 te beëindigen.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat vanaf 2019 de verhouding noodzakelijk en beschikbaar weerstandscapaciteit ruimschoots voldoet aan de ratio weerstandsvermogen van voldoende (1 - 1,5). Uiteraard is dit mede afhankelijk van eventuele onttrekkingen uit het weerstandsvermogen in 2017 en/ of 2018. Na de validatieperiode kan worden overwogen om de noodzakelijke weerstandscapaciteit te actualiseren en in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit te beoordelen of deze nog steeds voldoende is.

Tabel 5: meerjarige ratio voor het weerstandsvermogen

(bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 2.925	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125
Noodzakelijke weerstandscapaciteit	€ 144	€ 2.850	€ 2.850	€ 900	€ 778	€ 1.167	€ 1.524
Ratio weerstandsvermogen	**20,31**	**1,10**	**1,10**	**3,47**	**4,02**	**2,68**	**2,05**

Legenda

Ratio	Waardering
>2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim Voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

In de navolgende tabel zijn de drie financiële kengetallen die van toepassing zijn op de OD NZKG opgenomen. Voor de OD NZKG zijn voor de ratio's normen opgesteld. De normen zijn bepaald met de input van de VNG en de eigenheid van de omgevingsdienst. De onderstaande beschrijving van de ratio's bevat een verdere toelichting en beoordeling hierop.

Tabel 6: Financiële kengetallen

	Norm	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
netto schuldquote	≤ 0%	-4%	-3%	-10%
solvabiliteitsratio	≥ 20%	40%	15%	44%
structurele exploitatieruimte	≥ 0%	-4%	-3%	4%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De schuldpositie van de OD NZKG bestaat voornamelijk uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteert de OD NZKG een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waar geld voor aangetrokken wordt, zal het kengetal boven de 0% stijgen. Voor 2016 is het kengetal -/- 10% en voldoet daarmee ruim aan de gestelde norm.

Solvabiliteit

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt, de norm voor de OD NZKG is daarom minimaal 20%. Het kengetal voor de OD NZKG valt vrij laag uit omdat met voorschotten van de opdrachtgevers wordt gewerkt. De voorschotten hebben een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Het kengetal hebben we voor de OD NZKG gecorrigeerd met de voorschotten en komt daarmee uit op 44%. De ratio is daarmee ruim voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte de omgevingsdienst heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De norm voor de OD NZKG is 0% of hoger. In 2016 is de ratio 4% en daarmee voldoende.

Algeheel oordeel

Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) schrijft voor een beoordeling te geven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De drie geldende kengetallen voor de OD NZKG geven een goed beeld. Daarmee kan gezegd worden dat er sprake is van een zeer degelijke financiële positie.

In bijlage 2 is de berekening van de kengetallen toegelicht.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de OD NZKG in bezit heeft, bestaan uit apparatuur, automatisering, meubilair en de verbouwing van het gehuurde pand Ebbehout in Zaandam. Als afschrijvingstermijn wordt de economische levensduur als uitgangspunt genomen (conform de financiële verordening). In 2016 zijn geen nieuwe investeringen gedaan door OD NZKG.

4.3 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de OD NZKG. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico) en de financieringspositie.
De uitvoering van de financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financierings- (treasury-)statuut evenals een financieringsparagraaf in begroting en rekening.

De OD NZKG werkt volgens het Treasurystatuut dat is vastgesteld op 9 december 2015. Eén van de doelstellingen van dit statuut is het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals genoemd binnen de Wet Fido: renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

Financierings- en schuldpositie

Leningen worden uitsluitend aangegaan in de Europese geldeenheid (de euro). Per 2013 is een lening opgenomen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) van € 1.050k met een looptijd van vijf jaar en een rente van 1,45%. Het uitstaande bedrag per 31-12-2016 is € 420k.

Tabel 7: Verloopoverzicht leningen

(bedragen x €1.000)

	Stand lening per 31-12-2015	Stand lening per 31-12-2016	Toename/ afname
Restant schuld langlopende leningen	630	420	210
Restant schuld kortlopende leningen	0	0	0
Netto EMU-schuld	630	420	210

Kasbeheer

De OD NZKG beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een adequate liquiditeitsplanning. Doordat overtollige liquide middelen moeten worden aangehouden in de schatkist (op een rekeningcourant bij het agentschap van het ministerie van Financiën) zijn er geen kredietrisico's.

Om het renterisico te beperken is vastgelegd dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning, de rente typische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie. Binnen deze kaders streeft de OD NZKG naar spreiding in de rente typische looptijden van uitzettingen.

4.4 Bedrijfsvoering

Afgelopen jaar heeft 'bedrijfsvoering nieuwe stijl' gefunctioneerd in drie eenheden die direct willen aansluiten op de behoefte van de organisatie en die de ambitie moeten waarmaken op drie gebieden:

- Advisering, ondersteuning en dienstverlening m.b.t. de primaire processen;
- Implementatie van beleidskaders en procesinrichting;
- Strategische advisering, regie en ondersteuning van de OD NZKG.

Inmiddels zijn ook de eerste resultaten in 2016 zichtbaar:

- De administratieve ondersteuning op de instroom van inhuur en nieuwe medewerkers verloopt effectief en efficiënt zodat medewerkers direct al hun bedrijfsmiddelen ter beschikking hebben.
- Het inkoopproces en de facilitaire ondersteuning is minder kwetsbaar zodat er geen risico's worden gelopen.
- Op HR gebied zijn belangrijke ontwikkelingen afgerond zoals de invoering van het HR21 functiehuis en vaststelling van bijpassende competentieprofielen.
- Er is meer overzicht en inzicht in alle belangrijke projecten die nog doorgevoerd moeten worden op het gebied van de werkprocessen.

In 2016 heeft bedrijfsvoering de organisatie ondersteund en gefaciliteerd bij de ontwikkeling van de nieuwe financieringsmethode en het aanpassen van de tijdschrijf- en rapportagesystemen. Verder is in goed overleg met gemeente Haarlemmermeer afgesproken om het contract kantoorautomatisering te ontvlechten. De voorbereidingen om de ontvlechting in 2017 plaats te laten vinden zijn samen met gemeente Haarlemmermeer opgestart.

Nieuwe CAO Provincies en wetgeving

Bij de OD NZKG volgen we de CAO Provincies en bijbehorende regelingen van de provincie Noord-Holland. In de eind maart 2016 nieuw afgesloten CAO, met een looptijd met terugwerkende kracht van 1 januari 2016 tot 1 januari 2017, is onder meer een structurele loonsverhoging afgesproken van 2,2% per 1 april 2016.
Daarnaast hebben medewerkers een eenmalige uitkering ontvangen van € 300,- (bruto) ter compensatie voor de 2,2% loonsverhoging over de maanden januari t/m maart 2016.

Begin november 2016 is de Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren aangenomen. Deze nieuwe wet brengt de rechtspositie van ambtenaren in overeenstemming met die van werknemers in de private sector. Ambtenaren krijgen hierdoor een arbeidsovereenkomst in plaats van een aanstelling; cao's komen in plaats van rechtspositieregelingen. Het gehele traject zal naar schatting ongeveer drie jaar in beslag nemen, en de wet treedt dan ook vermoedelijk per 1 januari 2020 in werking. De OD NZKG trekt hierin samen op met de provincie Noord-Holland.

Gesprekscyclus en beloningsronde 2016

Voorafgaand aan de beoordelings- en beloningsronde in 2016 is met de directieraad en HR een sessie belegd om te komen tot uniforme uitgangspunten voor beoordelingscriteria, outputbeloning en inzetbeloning. Deze uitgangspunten zijn verder ook in de managementteams besproken, waarna de beloningsvoorstellen zijn gemaakt en afgestemd.

Op 5 januari 2017 waren 299 medewerkers beoordeeld. 40 medewerkers zijn om diverse individuele redenen (nog) niet beoordeeld. Het overgrote deel van de medewerkers werd in 2016 als goed/normaal beoordeeld, een aantal als zeer goed.

Definitieve plaatsingsbesluiten en bezwaren

Het Dagelijks Bestuur heeft op 16 juni 2015 besloten dat voor alle medewerkers van de OD NZKG de functiebeschrijving en bijbehorende schaal uit de voorgenomen besluiten ongewijzigd konden worden vastgesteld. Op 28 augustus 2015 hebben alle medewerkers hiertoe het definitieve plaatsingsbesluit ontvangen.

Tegen deze definitieve plaatsingsbesluiten zijn in totaal 30 bezwaren door medewerkers ingediend. Van de 30 bezwaren ging een deel over de functiebeschrijving zelf en de rest over de taken, functie en bijbehorende inschaling binnen het team. Twee bezwaren zijn niet-ontvankelijk verklaard wegens te late indiening en 7 medewerkers hebben besloten hun bezwaar weer in te trekken.

In de periode 2015 en 2016 zijn er 21 bezwaren behandeld tijdens een hoorzitting. De bezwarencommissie adviseerde om 14 bezwaren ongegrond te verklaren en de plaatsingsbesluiten in stand te houden. De OD NZKG heeft het advies van de commissie opgevolgd. Van 7 bezwaren die gingen over de taken, functie en bijbehorende inschaling binnen het team adviseerde de commissie de bezwaren gegrond te verklaren en de plaatsingsbesluiten te wijzigen. De OD NZKG heeft naar aanleiding van de gegronde adviezen van de commissie een nader onderzoek ingesteld naar de taken, functie en bijbehorende inschaling die deze medewerkers binnen hun teams feitelijk hebben verricht. Voor één team is dit onderzoek afgerond en heeft het voor een aantal medewerkers geleid tot plaatsing in een hogere functie. Er resteert nu nog één lopend onderzoek waarvan de resultaten binnenkort worden opgeleverd en daarnaast nog een tweetal lopende beroepszaken.

Integriteit

Met de stappen die gezet zijn met de implementatie van integriteitsbeleid, in de voorgaande jaren en ook in 2016, voldoet de OD NZKG aan de wettelijke vereisten. Hiermee is een basis gelegd om op verder te bouwen. Hoe we dat gaan doen is beschreven in het Meerjarenbeleidsplan Integriteit 2016 – 2018. De komende twee jaar gaan we gefaseerd toewerken naar een organisatie die 100% is toegerust om integer te kunnen handelen.

Vertrouwenspersonen Integriteit

De twee interne vertrouwenspersonen Integriteit zijn intussen ruim twee jaar actief. De collega's weten hen te vinden. Ze hebben in 2016 samen in totaal 11 cases afgehandeld in 17 gesprekken. Deze cases blijken niet zozeer gerelateerd aan (vermoedens van) integriteitsschendingen, maar voor het overgrote deel aan spanningen op de arbeidsrelatie tussen medewerker en leidinggevende.

Strategische Personeelsplanning

De diverse ontwikkelingen (in- en extern) die op de OD NZKG afkomen en de ambities en de doelstellingen die hieruit volgen, brengen ook andere manieren van werken met zich mee. Vragen waar we tegenaan lopen zijn: kunnen onze medewerkers voldoen aan de nieuwe competenties en vereisten van een veranderende organisatie en omgeving? Een groot deel van de veranderdoelen en ambities kunnen namelijk alleen waargemaakt worden via de inzet en kwaliteiten van het zittende personeel.

Daarnaast speelt er bij de OD NZKG een omvangrijke vervangingsvraag door vergrijzing. Met de uitstroom van oudere medewerkers verdwijnt ook veel kennis en ervaring. Hiernaast werken medewerkers steeds langer door, en moet er aandacht zijn voor het duurzaam inzetbaar houden en tijdige overdracht van kennis van deze medewerkers. Op de arbeidsmarkt overstijgt met betrekking tot een aantal kritieke functies de vraag het aanbod, zeker als het (meer) ervaren medewerkers betreft. Hier moet tijdig op ingespeeld worden en betere aansluiting bij het aanbod op de arbeidsmarkt gevonden worden.

Allemaal redenen om actie te ondernemen op het gebied van Strategische personeelsplanning (SPP) en dit op een gecoördineerde manier plaats te laten vinden. Waarbij uitgegaan wordt van een gedeelde verantwoordelijkheid binnen de organisatie om dit te laten slagen.

Opleiding en ontwikkeling

Het in 2014 geformuleerde opleidingsbeleid is in 2016 ongewijzigd voortgezet. Het budget voor opleidingen is vastgesteld op 2,4% van de loonsom, conform de cao-norm. Uit het opleidingsbudget worden zaken vergoed met betrekking tot opleidingen, trainingen, workshops e.d., bezoeken aan congressen en symposia (voor zover benodigd voor functie en/of vakgebied), en kosten met betrekking tot loopbaan en mobiliteit (als opleidingen, coaching en intervisie).
Voor 2016 was het opleidingsbudget 639k. Hiervan is 339k voor het OD-brede trainingsaanbod gereserveerd en het overige deel verdeeld over de directies op basis van aantal medewerkers ten behoeve van individuele bijscholing en ontwikkeling. Er is in 2016 681k uitgegeven. De overschrijding wordt mede veroorzaakt doordat er diverse advies- en begeleidingskosten voor werksessies in het kader van ontwikkeling en kwaliteitscriteria op het budget zijn geschreven. Hiernaast was de vraag naar trainingen in sommige gevallen groter dan op voorhand werd aangenomen.
In het OD-brede aanbod is er voor twee groepen een training Bestuurlijke Sensitiviteit georganiseerd. Daarnaast is de training Persoonlijke Effectiviteit die gestart is in 2015 vanwege de grote vraag voortgezet in 2016.
Door de 6 landelijke BRZO OD directeuren is op 24 maart 2014 besloten dat alle BRZO VTH medewerkers, naast de kwaliteitscriteria 2.1, moeten beschikken over een HBO-opleidingsniveau op het gebied van chemische procestechnologie. Bij de OD NZKG is een project gestart om de inspecteurs en vergunningverleners waar nodig verder op te leiden op dit gebied. In totaal zijn 26 medewerkers met BRZO-taken in 2015 met een opleiding gestart om aan deze eis te voldoen, en hebben in 2016 grotendeels het opleidingsprogramma doorlopen. Medio 2017 is dit traject afgerond voor alle BRZO VTH-medewerkers. De kosten voor dit programma zijn voor ongeveer 25% uit een landelijke subsidie gedekt.

Formatie 2016

Tabel 8: Overzicht formatie / bezetting d.d. 31-12-2016 in fte

Directie	Formatie	Bezetting	Verschil
Bedrijfsvoering (incl. directeur, S&C, P&I en ondersteuning)	46,50	42,88	- 3,62
Vergunningverlening	93,83	88,98	- 4,85
Advies & Expertise	96,52	88,16	- 8,36
Toezicht & Handhaving	112,11	100,03	- 12,08
Totaal	**348,96**	**320,05**	**- 28,91**

Tabel 9: Verhouding man / vrouw

	aantal	percentage
Man	216	64%
Vrouw	124	36%
Totaal	**340**	

Tabel 10: Aantal parttime / fulltime naar man en vrouw

	fulltime	parttime	Totaal
Man	179	37	216
Vrouw	54	70	124

Tabel 11: Leeftijd man / vrouw in cohorten

Leeftijd	man	vrouw
20-29	2	6
30-39	33	20
40-49	64	52
50-59	84	36
60-67	33	10
Totaal	**216**	**124**

In 2016 zijn er 29 vacatures vervuld, waarvan een groot deel middels interne doorstroom. Een belangrijk deel van de vacatures zat bij de directies Vergunningverlening en Toezicht en Handhaving, waar onder andere sprake was van onderbezetting. Er zijn in 2016 drie stagiaires bij de OD NZKG aan de slag gegaan.
Verder zijn er 14 medewerkers vanuit de provincie Noord-Holland met betrekking tot de plustaken per 1 januari 2016 in dienst getreden bij de OD NZKG.
In 2016 stroomden 17 medewerkers uit, met diverse redenen, vooral vanwege pensioenleeftijd en indiensttreding bij een andere werkgever.

Verzuim

Over heel 2016 was het ziekteverzuimpercentage 4,30% ten opzichte van de verzuimnorm van 4,20%. Met een meldingsfrequentie van 1,38 ten opzichte van de norm van 1,1.

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

In het 3e kwartaal 2016 is gestart met de uitvoering van een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) voor de OD NZKG door een via aanbesteding gekozen bureau met veel ervaring op dit gebied. Het kantoorpand en alles hieromheen zal één aandachtsgebied zijn, maar het werken op buitenlocaties zal met name ook aandacht in de RI&E behoeven. Veel medewerkers van de OD NZKG werken (zeer) regelmatig op buitenlocaties, en verrichten hier hun toezichthoudende en handhavingstaken. Het betreft hier groepen in de werkvelden Bouw, Milieu, BRZO en Bodem. Tevens is aandacht voor BOA's en medewerkers in de consignatie(piket)dienst. Voor de genoemde groepen worden apart de betreffende risico's onderzocht en gewogen.
Uit de RI&E volgt een Plan van Aanpak, met benoemde arborisico's en prioriteiten hierin, dat in 2017 door de directieraad met instemming van de OR vastgesteld zal worden.

5 Financiële jaarrekening

5.1 Overzicht baten en lasten

Over 2016 is een positief resultaat bereikt van € 1,7 mln.

Voor de baten is bij de jaarrekening een voordeel gerealiseerd van € 0,9 mln. Dit voordeel is gerealiseerd door het binnenhalen van extra betaalde dienstverlening, externe detachering van personeel en het afrekenen van subsidiebijdragen uit 2015.

Op de lasten is bij de jaarrekening een voordeel van € 0,9 mln. gerealiseerd. De voordelen op de lasten ten opzichte van de begroting worden veroorzaakt door de capaciteits- en materiële kosten. Het gaat om: lagere kosten voor inhuur; afloop garantieregelingen vanuit het sociaal plan; lagere publicatiekosten; minder kosten voor facilitaire dienstverlening en vrijgevallen posten door balansopschoning. Daarnaast is er ook een nadeel op de lasten. Er is een voorziening gevormd voor verwachte werkzaamheden die nog vanuit de lumpsumfinanciering moeten plaatsvinden. B.v. toezicht werkzaamheden die pas van start gaan als het bouwproject of de bodemverplaatsing start terwijl de vergunning al in de periode van lumpsum financiering is afgegeven.
De afwijking in de reservemutaties heeft te maken met de 4e Tranche, waar een deel van de taken in 2017 wordt uitgevoerd. De onttrekking uit de reserve schuift daarom door ook door naar 2017.

De kolom gewijzigde begroting is conform de vastgestelde begroting bij de 2e tertaalrapportage.

Tabel 12: Financiële verantwoording

(bedragen x €1.000)

	Rekening 2015	Primaire begroting 2016	Begrotings-wijzigingen 2016	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Resultaat 2016
Baten	-37.954	-35.649	-5.077	-40.726	-41.668	-942
Lasten	35.763	35.929	5.029	40.957	40.074	-883
Personele kosten	27.851	26.478	6.461	32.940	32.945	5
Materiële kosten	7.526	8.795	-1.433	7.362	6.740	-622
Ontwikkelagenda	386	500	-	500	388	-112
Onvoorzien	-	155	-	155	-	-155
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Saldo voor mutatie reserve	-2.191	280	-48	231	-1.594	-1.825
Mutaties reserves	300	-280	49	-231	-78	153
Toevoegingen	375	375	-	375	375	-
Onttrekkingen	-75	-655	49	-606	-453	153
Saldo na mutatie reserve	**-1.891**	**0**	**0**	**0**	**-1.672**	**-1.672**

5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. Deze voorschriften zijn verder uitgewerkt in de financiële verordening van de OD NZKG.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs en worden lineair afgeschreven in vijf jaar.

Materiële vaste activa met economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en worden lineair afgeschreven.

a. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;
b. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; kantoormeubilair;
c. 3 tot 5 jaar: software; automatiseringsapparatuur; telefooninstallaties;
d. 1 tot 10 jaar: verbouwingen, termijn afhankelijk van looptijd huurcontract, inclusief optietermijn verlenging;

Afschrijving start op jaarbasis in het jaar nadat de investering gereed is gekomen of is verworven en activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 per stuk behoeven niet te worden geactiveerd. Deze activa dienen in het jaar van aanschaf ten laste van de exploitatie te worden gebracht. De activa kleiner dan € 25.000 van de periode voor 2015 blijven op de balans staan.

Vlottende activa

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Aangezien de debiteuren alleen publieke en geen private partijen zijn, is de kans op oninbaarheid klein. Er is dan ook geen voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvatten het banksaldo plus het Rekening courant saldo in de schatkist bij het Ministerie van Financiën.

Overige liquide middelen
Kruisposten worden slechts gebruikt ter vereffening van het betalingsverkeer tussen bank en schatkist.

Overlopende activa
Dit zijn de transitoria tegen nominale waarde ter vereffening van de jaarovergang.

PASSIVA

Vaste passiva

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt gebruikt voor de vorming van een weerstandsvermogen om risico's op te kunnen vangen.

Nog te bestemmen rekeningresultaat

Het nog te bestemmen rekeningresultaat is het resultaat in het boekjaar. Het nog te bestemmen rekeningresultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen.

Deze schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd van minder dan één jaar.

Overlopende passiva

Zie onder overlopende activa.

5.3 Toelichting baten en lasten

Baten 942k voordeel

De baten zijn ten opzichte van de begroting op verschillende onderdelen per saldo € 0,9 mln hoger uitgevallen.

DVO opdrachtgevers (442 nadeel)

Founding fathers, contractpartners, AM-gemeenten (167k voordeel)

Een aantal aanvullende opdrachten en afrekeningen uit 2015 voor de founding fathers hebben geleid tot extra baten 308k. Voor de contractpartners zijn minder uren gemaakt en dit leidt tot een nadeel van 127k. Voor de AM-gemeenten is een nadelige afwijking van 14k.

Zie bijlage 1 voor de specificatie van de bijdrage per deelnemer.

EED gelden (264k nadeel)

In 2016 is door de founding fathers een incidentele bijdrage gedaan voor Energy Efficiency Directive (EED) werkzaamheden. Nu blijkt dat een deel van deze werkzaamheden – waarvoor in 2016 de baten zijn ontvangen - in 2017 zal worden gerealiseerd. Daarom wordt een deel van de EED gelden doorgeschoven naar 2017.

Materieel primair proces (345 nadeel)

De primaire materiële budgetten zijn niet volledig besteed in 2016. Op basis van de inbreng en de besteding wordt een deel (345k) van de ingebrachte gelden terugbetaald aan de inbrengende partij.

Betaalde dienstverlening (778k voordeel)

Op de betaalde dienstverlening zijn diverse extra opbrengsten. Dit is ontstaan door bijvoorbeeld gemeente Velsen (100k), gemeente Haarlemmermeer (194k), provincie Noord-Holland (100k) en diverse kleine offertes (138k). Op grotere projecten zoals de Westfrisiaweg en de Zeesluis zijn meer uren gerealiseerd dan verwacht bij de tweede tertaalrapportage (247k).

Subsidies (129k voordeel)

Van een aantal subsidieregelingen zijn afrekeningen geweest over voorgaande jaren. Daardoor zijn extra bedragen ontvangen uit voorgaande jaren die niet waren begroot.

Externe detachering personeel (428k voordeel)

Voor externe detachering zijn geen baten begroot. Vanaf 2017 zullen we deze baten bij tertaalrapportages beter inschatten en de begroting daar op bijstellen. Tegenover deze baten staan kosten voor inhuur om de taken van de gedetacheerde medewerkers over te nemen.

Lasten 883k voordeel

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten € 0,9 mln lager uitgevallen.

Personele kosten (5k nadeel)

De personele kosten bestaan uit:

- Kosten voor de capaciteit, zijnde de salarissen en de flexibele schil op het primair proces;
- Vorming van een voorziening voor verwachte werkzaamheden, nog gefinancierd vanuit de lumpsum;
- Algemene personele kosten, zijnde: opleiding, algemene inhuur OD en bedrijfsvoering, arbo, vervoer, communicatie en abonnementen.

Onderstaand de toelichting op de voor- en nadelen op het capaciteitsbudget en algemene personele kosten.

Capaciteitskosten (769k voordeel)

De capaciteitskosten bestaan uit de salariskosten van het personeel en de flexibele schil voor het primaire proces. Op de salarislasten is een voordeel van 1.821k die grotendeels door vacatureruimte is ontstaan. Daarnaast is een voordeel door aangekochte uren door personeel (232k), deze uren zijn vijf jaar geldig en worden gespreid opgenomen. Daarom is voor dit bedrag een voorziening gevormd zodat de opbrengst van gekochte dagen vrijvalt in het jaar waarin het wordt opgenomen. De flexibele schil is 820k hoger dan de begroting waarmee het totale voordeel op capaciteit uitkomt op 769k.

Vorming voorziening i.v.m. verwachte werkzaamheden lumpsum financiering (709 nadeel)

De vorming van deze voorziening is vanwege de overgang naar de nieuwe financieringssystematiek PGF in 2017. Van de reeds ontvangen gelden uit de lumpsumfinanciering zijn nog werkzaamheden te verwachten. Deze werkzaamheden moeten nog worden verricht omdat ze volgen op afgegeven bouw- en bodemvergunningen. Volgen de PGF-systematiek kunnen deze werkzaamheden niet meer in rekening worden gebracht bij de opdrachtgevers. Door middel van deze voorziening worden deze specifieke werkzaamheden gedekt uit de voorziening. Bij de tweede tertaalrapportage was de inschatting nog niet te maken.

Algemene personele kosten (65k nadeel)

Vanwege hogere vervoerskosten is een nadeel ontstaan van 81k. In de 2e tertaalrapportage was een nadeel verwacht van 150k.

Materiele kosten (622k voordeel)

De materiele kosten bestaan uit:

- Kosten voor het primair proces, zijnde: publicaties, onderzoek, luchtmeetnetten en extern advies;
- Kosten voor bedrijfsvoering, zijnde: huisvesting, facilitaire dienstverlening, ICT, HR, communicatie en de accountant;
- Overige (subsidie- en projectkosten).

Onderstaand de toelichting op de voor- en nadelen op de materiële budgetten.

Materiële kosten primair proces (295k voordeel)
De kosten voor publicaties en advies zijn in 2016 lager uitgevallen. Het blijkt dat nu na drie jaar op een rij de bijdrage van een opdrachtgever te hoog is voor deze kosten, o.a. doordat het digitaal publiceren veel voordeliger is dan het plaatsen van advertenties. Het overschot van het budget is opgenomen op de balans als terug te betalen aan de opdrachtgever. Bij de meerjarenbegroting 2018 e.v. zal dit bedrag worden verlaagd.

Materiële kosten bedrijfsvoering (439k voordeel)
Het voordeel op bedrijfsvoering zit vooral op facilitaire dienstverlening (634k). De huisvestingskosten zijn lager vanwege het in 2015 versneld aflossen van investeringen. Daarnaast zien we nu – na drie jaar OD NZKG– dat met name de variabele kosten van de facilitaire dienstverlening structureel lager zijn, dan begroot. Daarnaast zit een voordeel op accountant- en audit kosten (154k). De verwachting is dat dit budget volgend jaar grotendeels wordt ingezet op het valideren van Prestatiegericht financieren.
Een nadeel is er op ICT vanwege de afkoop van uitbestede ICT diensten (439k). Zoals in de tweede tertaalrapportage is aangegeven wordt de efficiencytaakstelling, vanwege beëindiging van de verlengde kabels en uniformiteit in de operationele processen, dit jaar al gerealiseerd. Met de invoering van Prestatiegericht financieren is tevens besloten om vanaf 2017 de materiële bedrijfsvoeringsbudgetten structureel met 400k te verlagen.

Overige (subsidie- en projectkosten) (113k nadeel)
Voor projecten en subsidies zijn nog een aantal kosten gemaakt die niet in de begroting zijn opgenomen. De extra subsidiekosten zijn gedekt uit hogere baten op subsidies, welke bij de baten zijn verantwoord.

Ontwikkelagenda (112k voordeel)
Het ontwikkelbudget is in 2016 ingezet om ons accountmanagement verder te ontwikkelen. Daarnaast is geïnvesteerd in de financiële en procesmatige transparantie, zowel naar het bestuur en onze opdrachtgevers, als ook naar binnen in de organisatie. Er is geïnvesteerd in management rapportage tools en daarnaast zijn de huidige systemen en processen aangepast naar de nieuwe prestatiegerichte financieringsmethode. Van het budget voor de ontwikkelagenda is 388k besteed aan extra inhuur en accountmanagement. Het voordeel is mede ontstaan doordat een deel van de kosten is geboekt op het reguliere ICT-budget en algemene inhuur.
Het ontwikkelbudget is begroot – tot en met 2016 - op 500k en daarna – m.i.v. 2017 - op 300k.

Onvoorzien (155k voordeel)
De post Onvoorzien is niet aangesproken in 2016 en is daarmee een voordeel op de lasten.

Vennootschapsbelasting (0k)
Overheidsorganisaties zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In een samenwerking met Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen zijn specifieke afspraken gemaakt voor omgevingsdiensten en vastgelegd in een notitie. Eén van de resultaten is een lijst met activiteiten waarvoor geen Vpb-plicht geldt, het gaat dan om wettelijke taken en plustaken. Naast deze lijst zijn een aantal commerciële activiteiten, bijvoorbeeld het detacheren van personeel. Als de opbrengsten

van de commerciële activiteiten maximaal kostendekkend zijn, is er geen Vpb-plicht. De Vpb-plicht is in principe van toepassing bij structurele overschotten op alle taken. Echter, er is geen plicht tot aangifte Vennootschapsbelasting, wanneer bij een overschot dit eerst wordt bestemd voor een eventuele benodigde aanvulling van het weerstandsvermogen en vervolgens voor terugbetaling aan de opdrachtgevers.

Voor de OD NZKG geld dat bijna alle taken wettelijke of plustaken. Het geringe deel aan commerciële activiteiten is maximaal kostendekkend. Voor 2016 geldt dat voor het overschot deels de vorming van een bestemmingsreserve wordt voorgesteld en deels een terugbetaling aan opdrachtgevers. Daarom geldt voor de OD NZKG geen Vpb-plicht over 2016.

Mutaties reserves — 153k nadeel

Onttrekking reserve 4e Tranche activiteitenbesluit (153k nadeel)
De werkzaamheden voor de 4e Tranche schuiven deels door naar 2017. Daardoor wordt de reserve niet volledig onttrokken in 2016.

Incidentele baten en lasten

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat inzicht gegeven moet worden in de incidentele baten en lasten. In de begroting 2016 was geen raming opgenomen voor incidentele baten en lasten. Onder incidentele baten en lasten wordt verstaan: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het gaat dan bijvoorbeeld om subsidies of om toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen.

Tabel 13: incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	(bedragen x €1.000)
Baten:	
Onttrekking reserve 4e tranche	453
Detachering personeel	428
Subsidieopbrengsten	667
Totaal baten:	**1.548**
Lasten:	
Toevoeging voorziening restant verlof	232
Toevoeging voorziening onderhanden werk	709
Toevoeging reserve weerstandsvermogen	375
Subsidiekosten	667
Totaal lasten:	**1.983**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De OD NZKG heeft in 2017 de laatste structurele toevoegingen aan de reserve weerstandsvermogen. In de reserve weerstandsvermogen was een structurele toevoeging (jaarlijks 450k vanaf 2017) begroot, maar bij de besluitvorming over Prestatiegericht financieren (AB: 14-12-2016) is besloten om deze structurele toevoeging per 2018 te beëindigen. In 2017 is tevens een onttrekking van 250k uit de reserve begroot om éénmalig een deel van het effect van PGF voor een opdrachtgever op te vangen. Daarmee wordt de toevoeging in 2017 200k (450k – 250k)

Tabel 14: reserve weerstandsvermogen

						(bedragen x €1.000)
Reserve	**Stand 31-12-2016**	**Mutaties 2017**	**Mutaties 2018**	**Mutaties 2019**	**Mutaties 2020**	**Stand 31-12-2020**
Reserve weerstandsvermogen	2.925	200	-	-	-	3.125

5.4 Balans

Activa	31-12-2016	31-12-2015
	(bedragen x €1.000)	
Vaste Activa:		
Immateriële Activa:		
Overige immateriële activa	999	1.249
Totaal Immateriële Activa	*999*	*1.249*
Materiële Vaste Activa:		
Investeringen	738	840
Totaal Materiële Activa	*738*	*840*
Totaal Vaste Activa	**1.737**	**2.089**
Vlottende Activa:		
Vorderingen op korte termijn:		
Rekening-courant (niet-financi.instel.)	0	0
Debiteuren	1.878	7.633
Debiteuren algemeen	0	56
Totaal Vorderingen op korte termijn	*1.878*	*7.689*
Overige vorderingen		
Omzetbelasting	130	-99
Doorschuif BTW	2.537	2.803
Totaal overige vorderingen	*2.667*	*2.704*
Totaal vorderingen	*4.545*	*10.393*
Liquide Middelen:		
ABN-Amro NL78ABNA0554603349	37	40
Ministerie van Financiën schatkistbankieren	15.281	4.700
Totaal liquide middelen	*15.318*	*4.740*
Overlopende activa:		
Vooruitbetaalde bedragen	47	151
Nog te ontvangen bedragen	0	22
Totaal Overlopende Activa	*47*	*173*
Totaal Vlottende Activa	**19.910**	**15.306**
Totaal Activa	**21.647**	**17.395**

(bedragen x €1.000)

Passiva	31-12-2016	31-12-2015
Vaste Passiva		
Eigen vermogen:		
Algemene Reserves	2.925	1.500
Bestemmingsreserve	388	0
Resultaat jaarrekening	1.672	1.891
Totaal Eigen Vermogen	*4.985*	*3.391*
Vreemd Vermogen:		
Voorzieningen:		
Voorziening latente belasting	0	1
Voorziening personeel	157	366
Voorziening restant verlof	232	0
Voorziening onderhanden werk	709	0
Totaal Voorzieningen	*1.098*	*367*
Langlopende schulden:		
Lening 1	420	630
Totaal Vreemd Vermogen	*420*	*630*
Totaal Vaste Passiva	**6.503**	**4.388**
Vlottende Passiva		
Kortlopende schulden:		
Crediteuren		
Crediteuren	76	-2
Crediteuren bestellingen 2015	0	1.662
Crediteuren bestellingen 2016	2.407	0
Betalingen onderweg	0	0
Totaal crediteuren	*2.483*	*1.660*
Overige schulden		
Ten onrechte ontvangen bedragen	8	0
Af te dragen loonheffing	1.050	996
Af te dragen premie aanvulling NP TOP	2	0
Af te dragen aan ABP premie pensioen OP	226	229
Af te dragen aan ABP IP/AP premie	4	6
Af te dragen aan ABP AP premie	3	0
Af te dragen aan ABP FPU premie en VUT	35	38
Af te dragen aan ABP partner plus pensioen	0	1
Totaal overige schulden	*1.328*	*1.270*
Overige nog te verantwoorden posten		
Tussenrekening Salarissen	-1	0
Tussenrekening Levensloop	-10	-32
Totaal nog te verantwoorden posten	*-11*	*-32*
Totaal Kortlopende Schulden	*3.800*	*2.898*
Overlopende Passiva		
Nog te betalen bedragen	1.150	1.290
Vooruitontvangen	10.194	8.820
Totaal Overlopende passiva	*11.344*	*10.110*
Totaal Vlottende Passiva	**15.144**	**13.008**
Totaal Passiva	**21.647**	**17.395**

Tabel 15: Niet uit de balans blijkende verplichtingen

(bedragen x € 1.000)

Leverancier	Omschrijving	Looptijd	Jaarlijkse lasten o.b.v. 2016
Gemeente Haarlemmermeer	Kantoorautomatisering	t/m 30-09-2017	1.400
Gemeente Zaanstad	Facilitaire diensten	t/m 31-07-2018	676
Gemeente Zaanstad	Huur pand / parkeerplaatsen	t/m 31-12-2023	1.027
Provincie Noord-Holland	Financiële en personeels- en salarisadministratie	t/m 31-12-2018	575
Leaseplan	Lease auto's	t/m 16-06-2018	166

5.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa *999k*

In 2015 is de investering van het eigen zaaksysteem afgerond. In 2016 is gestart met afschrijven, de afschrijving zal gedurende vijf jaar plaatsvinden.

Tabel 16: Verloopoverzicht immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Investeringen 2016	Afschrijvingen 2016	Rentekosten 2016	Desinvesteringen / verminderingen 2016	Boekwaarde 31-12-2016
Ontwikkelingskosten software	1.249.275		249.855			999.420
	1.249.275	**-**	**249.855**	**-**	**-**	**999.420**

Materiële vaste activa *738k*

In 2016 hebben geen investeringen plaatsgevonden in de materiële vaste activa.

Tabel 17: Verloopoverzicht materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2015	Investeringen 2016	Afschrijvingen 2016	Rentekosten 2016	Desinvesteringen / verminderingen 2016	Boekwaarde 31-12-2016
Inventaris/meubilair	775.336		96.073	7.993		679.263
Installaties (o.a. oplaadpalen)	64.944		6.494			58.450
	840.280	**-**	**102.567**	**7.993**	**-**	**737.713**

Vlottende activa

Kortlopende Vorderingen

Debiteuren *1.878k*

Het saldo van de vorderingen per 31-12-2016 bedraagt 1.878k. De debiteuren groter dan 100k zijn:

Gemeente Zaanstad	575k	DVO 1e kw 2017 (ontvangen 2-2-2017)
Provincie Noord-Holland	449k	Betaalde dienstverlening (deels ontvangen)
Gemeente IJmond	102k	Luchtmeetnetten (ontvangen 67k 31-01-2017)
Provincie Utrecht	367k	2e halfjaar 2016 (ontvangen 05-01-2017)
Gemeente Amsterdam	159k	Betaalde dienstverlening (deels ontvangen)

Totaal is van de vorderingen in januari 2017 reeds 1.379k ontvangen.

Overige vorderingen

Omzetbelasting en compensabele btw *2.667k*

1. Het te ontvangen bedrag omzetbelasting 2016 bedraagt eind 2016 130k.
2. De doorschuif btw te bedrage van 2.537k, hiervan is een verdeling gemaakt over de partners van de OD NZKG (Founding Fathers, AM-gemeente en Contractpartners). Deze is aan hun doorgegeven zodat zij hiermee rekening kunnen houden in de afrekening met het btw compensatiefonds en het bedrag kunnen verrekenen met de OD NZKG. De btw die na de aangifte nog in 2016 is verwerkt, wordt in 2017 verrekend.

Liquide middelen

ABN-AMRO Bank *37k*

Het saldo op de ABN-AMRO rekening per 31 december 2016 is 37k. De ABN-AMRO rekening wordt alleen gebruikt als betaalrekening. Met ingang van 1 januari 2016 mag het saldo van deze rekening niet hoger zijn 0,75 % van de totale begroting (in 2016 een bedrag van € 314.900,-). Om dit te krijgen vindt “Saldo regulering” plaats via de schatkist rekening courant bij het ministerie van Financiën.

Ministerie van Financiën – schatkistbankieren *15.281k*

Iedere overheidsorganisatie is verplicht de overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het Ministerie van Financiën, genaamd het schatkistbankieren. Per 31 december 2016 bedraagt het uitstaand bedrag € 15.281k. Dit bedrag bestaat voor het grootste gedeelte uit het vooruit ontvangen van de bijdrage over het eerste kwartaal van de uvo's 2017.

Overlopende activa

Vooruitbetaalde bedragen *47k*

De facturen die vooruitbetaald zijn hebben betrekking op licentiekosten Oracle en luchtmeetnetten E-Nose Westpoort.

Omgevingsdienst noordzeekanaalgebied

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve *2.925k*

Conform de begroting 2016 is een storting in het weerstandvermogen gedaan van 375k, het Algemeen Bestuur heeft besloten van het rekeningsaldo 2015, 1.049k te storten in het weerstandsvermogen. De beginstand van deze reserve was 1.500k, waardoor er nu 2.925k in de reserve zit.

Bestemmingsreserve *388k*

Het algemeen bestuur heeft besloten van het rekeningsaldo 2015, 235k te storten in de nieuw te vormen bestemmingsreserve WW & Re-integratie en 606k in de nieuw te vormen bestemmingsreserve 4e Tranche Activiteitenbesluit. Uit de bestemmingsreserve 4e Tranche Activiteitenbesluit is 453k besteed aan de werkzaamheden van dit besluit. Het restant ad 153k zal in het eerste kwartaal van 2017 worden besteed.

In onderstaand overzicht is de opbouw per reserve opgenomen.

Tabel 18

(bedragen x €1.000)

Reserves	Stand per 31/12/2015	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand per 31/12/2016
Algemene reserve	1.500	1.425	-	2.925
Bestemmingsreserve WW & Reintegratie	-	235	-	235
Best.res. 4e Tranche Activiteitenbesluit	-	606	453	153
Totaal reserves	**1.500**	**2.266**	**453**	**3.313**

Resultaat jaarrekening *1.672k*

Het jaar 2016 is afgesloten met een positief resultaat van 1.672k.

Vreemd vermogen

Voorziening Personeel *157k*

In 2015 is met twee medewerkers een afkoop regeling afgesproken na beëindiging van het dienstverband. Om de lasten te kunnen dragen is een voorziening getroffen. In 2016 is een bedrag van 209k onttrokken.

Voorziening Latente belastingen *0k*

De OD heeft in 2014 IPads verstrekt aan een aantal medewerkers. IPads worden door de Belastingdienst gezien als computers en daarmee is er loonbelasting verschuldigd over IPads. De OD NZKG was aanvankelijk van plan deze loonbelasting mee te nemen in de eindheffing. Op basis van de uitspraak in september 2014 van het gerechtshof in Amsterdam dat een IPad gezien moet worden als een communicatiemiddel en niet als computer en daarmee belastingvrij verstrekt kan worden aan medewerkers, is met de belastingdienst afgestemd geen aangifte te doen. De belastingdienst is echter in beroep gegaan tegen deze uitspraak. De Hoge Raad heeft de Belastingdienst in het gelijk gesteld waardoor de OD NZKG een belastingaanslag heeft ontvangen van 34k die uit de voorziening betaald is. Vergeten is het restant van de voorziening in 2015 vrij te laten vallen, dit is in 2016 vrijgevallen.

Voorziening Restant verlof *232k*

Veel medewerkers hebben in de voorgaande jaren vakantieverlof gekocht, dit veroorzaakt een voordeel op de salarislasten. De opname van het vakantieverlof kan over 5 jaar verspreid worden. De voorziening is gevormd om de voordelen op salarislasten te nemen in het jaar waarin de opname van het gekochte verlof plaatsvindt.

Voorziening Onderhanden werk *709k*

De vorming van deze voorziening is vanwege de overgang naar de nieuwe financieringssystematiek PGF in 2017. Van de reeds ontvangen gelden uit de lumpsumfinanciering zijn nog werkzaamheden te verwachten. Deze werkzaamheden moeten nog worden verricht omdat ze volgen op afgegeven bouw- en bodemvergunningen. Volgen de PGF-systematiek kunnen deze werkzaamheden niet meer in rekening worden gebracht bij de opdrachtgevers. Door middel van deze voorziening worden deze specifieke werkzaamheden gedekt uit de voorziening. Bij de tweede tertaalrapportage was de inschatting nog niet te maken.

In onderstaand overzicht is de opbouw per voorziening opgenomen.

Tabel 19

(bedragen x €1.000)

Voorzieningen	Stand per 31/12/2015	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand per 31/12/2016
Voorziening Latente belasting	1	-	1	-
Voorziening Personeel	365	-	209	157
Voorziening Restant verlof	-	232	-	232
Voorziening Onderhanden werk	-	709	-	709
Totaal Voorzieningen	**366**	**941**	**210**	**1.098**

Langlopende schulden

Lening BNG *420k*

Om de investeringen te kunnen financieren is in 2013 een 5-jarige lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten afgesloten van 1.050k. Er is in 2014, 2015 en 2016 een bedrag van 210k afgelost, zodat nu nog een schuld van 420k resteert.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

Crediteuren *76k*

Het saldo van de crediteuren per 31-12-2016 bedraagt 76k.

Crediteuren bestellingen 2016 *2.407k*

De post Crediteuren bestellingen 2016 is de post die bestaat uit de verplichtingen die nog te betalen stonden per 31-12-2016 maar waarvan nog geen factuur was ontvangen. Per 31 januari 2016 resteert nog een bedrag van 1.229k, dit bedrag zal in het eerste kwartaal van 2017 worden verrekend.

Overige schulden

Af te dragen Loonheffing en premies ABP *1.328k*

Aan de hand van de salarisbetaling van december dient nog een afdracht van de loonheffing en premies ABP van 1.328k te worden gedaan, dit gebeurt altijd een maand later. De betaling is gedaan op 27 januari 2017.

Overlopende passiva

Nog te betalen bedragen *1.150k*

Per balansdatum is een bedrag van 1.150k opgenomen als nog te betalen. Dit bedrag wordt veroorzaakt door nog te betalen facturen die in 2017 zijn ontvangen waarvan de prestatie in 2016 is verricht. Deze kosten waren niet in de verplichtingen administratie opgenomen. Per 31-01-2017 resteert nog een bedrag van 899k, dit bedrag zal in het eerste kwartaal van 2017 worden verrekend.

Vooruitontvangen bedragen *10.194k*

Het bedrag voor vooruitontvangen bedragen betreft de bijdragen van de founding fathers voor het eerste kwartaal 2017, die vooruit zijn gefactureerd. Verder zijn een aantal baten zoals HUP, plustaken, budget Bodemtaken, EED en luchtmeetnetten voor 2017 al in 2016 ontvangen.

5.6 Informatie wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Op grond van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) dienen in het financieel verslaggevingsdocument verschillende gegevens van topfunctionarissen, indien de maximale bezoldiging wordt overschreden, ook van niet-topfunctionarissen, gepubliceerd te worden. Dit geldt ook voor (eventueel onbezoldigde) bestuursleden. De gegevens over topinkomens worden bij het ministerie van BZK gemeld via de website www.topinkomens.nl.

Topfunctionarissen

Bij de OD NZKG is in 2016 één functionaris die valt onder de WNT. Dit betreft de functie van algemeen directeur, die gedurende het gehele jaar is vervuld door mw. E.M.J. Meijers. De gegevens staan in onderstaande tabel. Met ingang van 2016 is de grens bepaald op 100 procent van een ministerssalaris (179k).

Tabel 20: inkomens topfunctionarissen OD NZKG

Naam	**Mw E.M.J. Meijers**
Functie	Algemeen directeur
Duur dienstverband in 2016	01.01 - 31-12
Omvang dienstverband (in Fte)	1
Gewezen topfunctionaris	Nee
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning	€ 123.064
Belastbare onkostenvergoeding	€ 6
Beloning betaalbaar op termijn (aanspraken)	€ 14.617
Totale bezoldiging	**€ 137.687**

Niet-topfunctionarissen

De OD NZKG had in 2016 geen niet-topfunctionarissen in dienst van wie de bezoldiging het maximum heeft overschreden.

Bestuursleden

De leden van het Algemeen Bestuur van de OD NZKG zijn onbezoldigd. Uit hoofde van hun functie als bestuurder bij deelnemende gemeenten/provincie zijn zij lid van het AB.

Bijlage 1 Bijdrage per deelnemer

Tabel 21

(bedragen x €1.000)

Deelnemer	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Resultaat 2016
DVO Founding fathers	**-37.492**	**-37.191**	**301**
Gemeente Amsterdam	-21.761	-21.515	246
Provincie Noord-Holland	-8.417	-8.419	-2
Gemeente Zaanstad	-2.101	-2.079	21
Gemeente Haarlemmermeer	-5.213	-5.177	36
DVO AM-gemeenten	**-798**	**-783**	**14**
Gemeente Aalsmeer	-185	-182	2
Gemeente Amstelveen	-158	-153	6
Gemeente Diemen	-161	-157	4
Gemeente Ouderamstel	-126	-120	6
Gemeente Uithoorn	-167	-172	-4
DVO Contractpartners	**-904**	**-776**	**127**
Provincie Flevoland	-169	-184	-15
Provincie Utrecht	-735	-561	174
Gemeente Woudenberg	-	-32	-32
Totaal DVO	**-39.193**	**-38.751**	**443**
Betaalde dienstverlening	**-920**	**-1.698**	**-778**
Overig baten	**-613**	**-1.219**	**-606**
Totale baten	**-40.726**	**-41.668**	**-942**

Bijlage 2 Berekening financiële kengetallen

Hieronder is de berekening van de financiële kengetallen toegelicht. Zie hoofdstuk 4.1 voor de beoordeling en toelichting op de kengetallen.

Tabel 22: berekening netto schuldquote

Netto schuldquote	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
			(bedragen x € 1.000)
Vaste schulden	630	420	420
Netto vlottende schuld	2.898	4.558	3.800
Overlopende passiva	10.110	9.034	11.344
Financiële activa (excl. verstrekte leningen)	-	-	
Financiële activa (verstrekte leningen)	-	-	
Uitzettingen < 1 jaar	10.393	7.604	4.545
Liquide middelen	4.740	4.740	15.317
Overlopende activa	173	2.811	47
Totale baten (excl. mut. res.)	37.954	35.648	41.668
Netto schuldquote	**-4%**	**-3%**	**-10%**

De netto schuldquote wordt berekend door het saldo van de schulden en vorderingen te delen door de totale baten.

Tabel 23: solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
			(bedragen x € 1.000)
Eigen vermogen	3.391	1.221	4.985
Balanstotaal*	8.575	8.073	11.453
Solvabiliteit	**40%**	**15%**	**44%**

De verhouding tussen het eigen vermogen en totale vermogen geeft de ratio voor de solvabiliteit.

Tabel 24: structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
			(bedragen x € 1.000)
Totale structurele lasten	37.831	35.927	38.091
Totale structurele baten	36.684	35.266	40.120
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	375	375	375
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-	-
Totale baten	37.954	35.648	41.668
Structurele exploitatieruimte	**-4%**	**-3%**	**4%**

De berekening voor structurele exploitatieruimte is het saldo van structurele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Het resultaat hiervan wordt gedeeld door de totale baten.

Bijlage 3 Meerjarig overzicht risico's

In onderstaande tabel zijn de strategische bedrijfsrisico's van de OD NZKG opgenomen in een meerjarig overzicht. Per risico is aangegeven wat het geschat financieel effect is, de kans dat het risico zich voordoet en in welk jaar zich dit kan voordoen.

Tabel 25: meerjarig overzicht noodzakelijk weerstandsvermogen

(bedragen x €1.000)

Risico's	Totaal geschat financieel effect	Risico-bedrag 2016	Risico-bedrag 2017	Risico-bedrag 2018	Risico-bedrag 2019	Risico-bedrag 2020	Risico-bedrag 2021	Risico-bedrag 2022
Verandering in Wetgeving primair proces: a. extra werk opvangen voor borging operationele kwaliteit								
kans dat het risico zich voordoet		gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
Verandering in Wetgeving primair proces	720	144	144	144	144	144	144	144
Personele consequenties wet private borging bouw: a. impact op de organisatie (capaciteit)								
kans dat het risico zich voordoet		nihil	nihil	nihil	nihil	nihil	gemiddeld	gemiddeld
Personele consequenties wet private borging bouw	1.875	0	0	0	0	0	375	375
Prestatiegericht financieren (risico groepen):								
1. Kengetal:								
a. afwijking t.o.v. vastgesteld kengetal	1.192	0	1.192	1.192	60	119	238	596
kans dat het risico zich voordoet		nihil	zeer groot	zeer groot	zeer klein	klein	gemiddeld	groot
2. Kwaliteitsniveau:								
a. aanpassing door opdrachtgever	1.192	0	119	119	0	0	0	0
kans dat het risico zich voordoet		nihil	klein	klein	nihil	nihil	nihil	nihil
b. geen overeenstemming over geleverde kwaliteit	1.754	0	175	175	175	175	175	175
kans dat het risico zich voordoet		nihil	klein	klein	klein	klein	klein	klein
3. Uurtarief:								
a. te weinig productieve uren (krapte arbeidsmarkt)	605	0	605	605	302	121	121	121
kans dat het risico zich voordoet		nihil	zeer groot	zeer groot	groot	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
b. stijging uurtarief extern personeel (krapte arbeidsmarkt)	353	0	176	176	176	176	71	71
kans dat het risico zich voordoet		nihil	groot	groot	groot	groot	gemiddeld	gemiddeld
c. verhouding hoog<>laag tarief wijkt af	121	0	121	121	0	0	0	0
kans dat het risico zich voordoet		nihil	zeer groot	zeer groot	nihil	nihil	nihil	nihil
4. Randvoorwaardelijk:								
a. overschrijding uren	212	0	106	106	42	42	42	42
kans dat het risico zich voordoet		nihil	groot	groot	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
b. meebewegen met volume	212	0	212	212	0	0	0	0
kans dat het risico zich voordoet		nihil	zeer groot	zeer groot	nihil	nihil	nihil	nihil
Totaal risico PGF	5.639	0	2.706	2.706	756	634	648	1.005
Totaal	8.234	144	2.850	2.850	900	778	1.167	1.524

De methode van het bepalen van het de benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op het Nederlands Instituut voor Risicomanagement (NAR).

Tabel 26

Kans	Klasse	kans	Frequentie	%
	1	Zeer klein	1x per 20 jaar	5%
	2	Klein	1x per 10 jaar	10%
	3	Gemiddeld	1x per 5 jaar	20%
	4	Groot	1x per 2 jaar	50%
	5	Zeer groot	1x per jaar	100%

Financieel gevolg	Klasse	min.	max.	Gemiddeld
	1	€ 0	€ 50.000	€ 25.000
	2	€ 50.000	€ 100.000	€ 75.000
	3	€ 100.000	€ 250.000	€ 175.000
	4	€ 250.000	€ 500.000	€ 375.000
	5	€ 500.000	maximaal	€ 1.000.000

Risico matrix

		laag		prioriteit		hoog	
	1	5	10	15	20	25	hoog
	2	4	8	12	16	20	
Financieel gevolg	3	3	6	9	12	15	
	4	2	4	6	8	10	
	5	1	2	3	4	5	laag
		1	2	3	4	5	

Kans

Alle risico's krijgen een score van kans maal gevolg. Aan de hand daarvan wordt bepaald hoeveel weerstandscapaciteit nodig is. Als voorbeeld: de kans dat het risico veranderingen in wetgeving zich voordoet wordt ingeschat op gemiddeld en dan rekenen we 20% als financieel effect. Als dit risico zich voordoet, heeft dat effect van maximaal € 720k. Voor dit risico wordt dan een bedrag van 20% van € 720k = € 144k meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Zo wordt voor ieder risico een benodigd bedrag berekend (rekening houdend met het jaar/de jaren waarin het risico zich voor kan doen).

Bijlage 4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

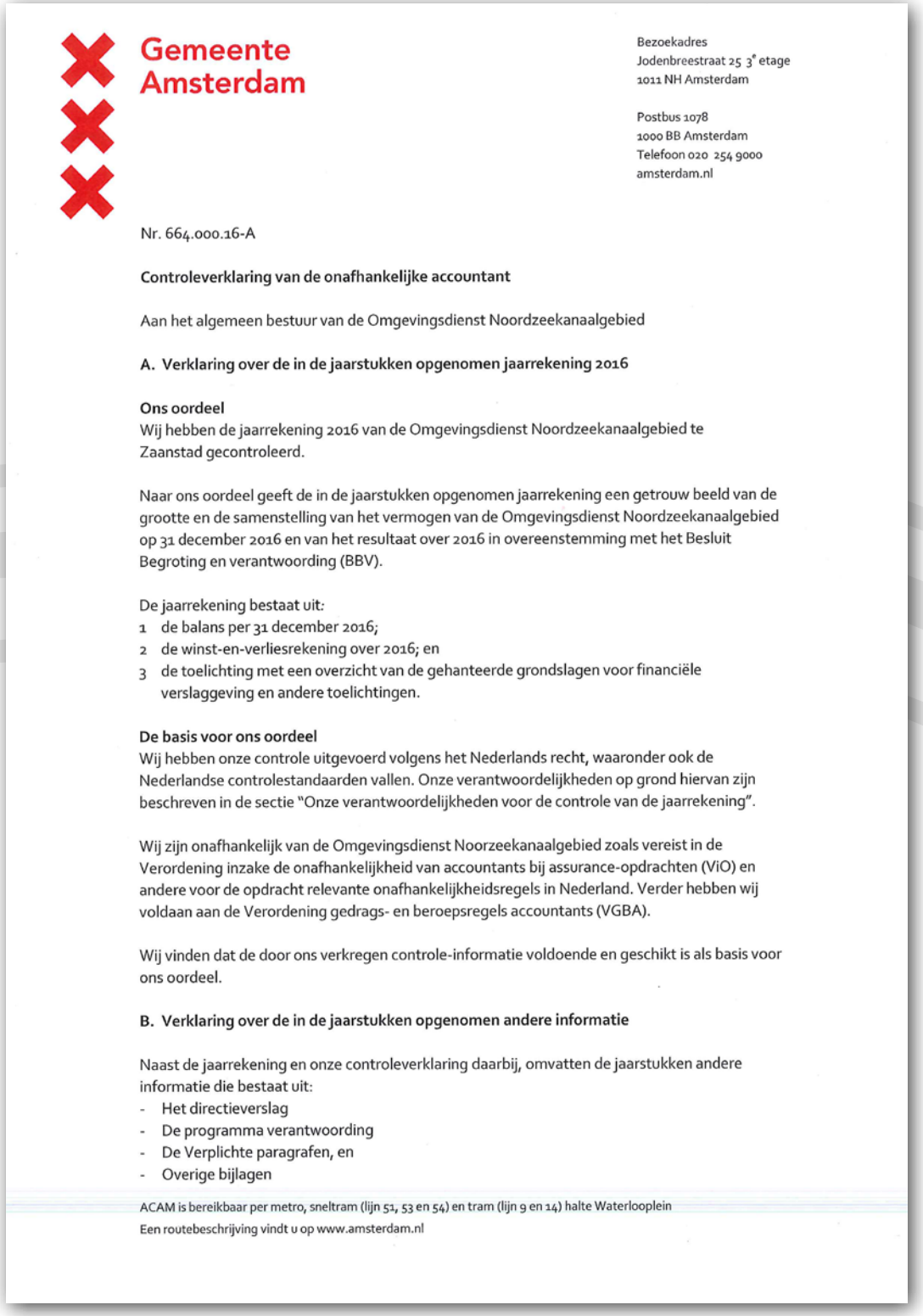

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Jodenbreestraat 25 3e etage
1011 NH Amsterdam

Postbus 1078
1000 BB Amsterdam
Telefoon 020 254 9000
amsterdam.nl

Nr. 664.000.16-A

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2016 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te Zaanstad gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2016;
2 de winst-en-verliesrekening over 2016; en
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de Omgevingsdienst Noorzeekanaalgebied zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie die bestaat uit:
- Het directieverslag
- De programma verantwoording
- De Verplichte paragrafen, en
- Overige bijlagen

ACAM is bereikbaar per metro, sneltram (lijn 51, 53 en 54) en tram (lijn 9 en 14) halte Waterlooplein
Een routebeschrijving vindt u op www.amsterdam.nl

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat deze informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening
De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de BBV. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit

beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de regeling controleprotocol WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Amsterdam, 21 maart 2017

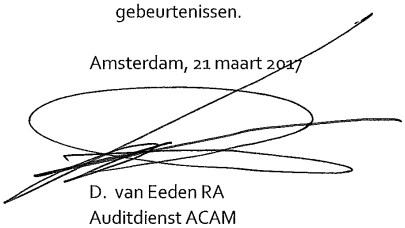

D. van Eeden RA
Auditdienst ACAM

ACAM is bereikbaar per metro, sneltram (lijn 51, 53 en 54) en tram (lijn 9 en 14) halte Waterlooplein
Een routebeschrijving vindt u op www.amsterdam.nl

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

www.odnzkg.nl

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

Postbus 209
1500 EE Zaandam

www.odnzkg.nl

Meerjarenbegroting 2018-2021

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Inhoud

1	**Inleiding**	**4**
	Leeswijzer	5
2	**Ontwikkelingen**	**6**
3	**Programmabegroting 2018**	**12**
3.1	Programma Bouw	14
3.2	Programma Bodem	15
3.3	Programma Milieu	16
3.4	Programma Brzo	17
3.5	Programma Randvoorwaardelijk	18
3.6	Programma Bedrijfsvoering (incl. Management)	19
4	**Financiële begroting**	**20**
4.1	Resultaatmodel	20
4.2	Uitgangspunten voor de raming begroting OD NZKG 2018-2021	21
4.3	Toelichting bij de meerjarenraming en financiële positie	23
5	**Verplichte paragrafen BBV**	**24**
5.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	24
5.2	Onderhoud kapitaalgoederen	28
5.3	Financiering	28
5.4	Bedrijfsvoering	29
6	**Bijlagen**	30
6.1	Resultaatmodel per programma en taakveld de baten en lasten	30
6.2	Uitvoeringsovereenkomsten per deelnemer	31
6.3	Kosten per uur, capaciteit in uren en fte's	32
6.4	Meerjarig overzicht van de risico's	33
6.5	Bijlage overzicht rente, afschrijvingen, emu saldo en vpb	35
6.6	Geprognotiseerde balans	36
6.7	Verklaring kengetallen	37

Omgevingsdienst noordzeekanaalgebied

Gezaghebbend

Betrouwbaar

Transparant

Flexibel

Efficiënt

Toegankelijk

Werkgebied: Noordzeekanaalgebied.

1 Inleiding

Dit is de meerjarenbegroting 2018-2021 van de Omgevingsdienst NZKG (OD NZKG). Na vaststelling door het Algemeen Bestuur zal de meerjarenbegroting voor 15 juli 2017 worden aangeboden aan de toezichthouder, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Deze begroting is voor het eerst opgesteld in programma's. Een programma begroting voldoet aan het besluit Begroten en verantwoorden. Per programma laten we zien wat de baten en lasten zijn, wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het mag kosten. De programma's die we onderscheiden zijn: Bodem, Bouw, Milieu, BRZO, Randvoorwaardelijk en Bedrijfsvoering. De inhoud van de programma's wordt in overleg met onze opdrachtgevers vastgesteld.

De OD NZKG is een gezonde en volwassen organisatie geworden. De doelen uit de begroting 2017-2021 blijven onverkort van toepassing. In het vormgeven van de visie en in de wijze waarop wij onze taken uitvoeren richten wij onze blik naar buiten. Wij adviseren de bestuurders van onze opdrachtgevers bij beleidsvorming en in hun gebiedsopgaven. We willen als Omgevingsdienst aan de voorkant meedenken met ruimtelijke ordeningsvraagstukken en initiatieven mogelijk maken zonder daarbij afbreuk te doen aan wet- en regelgeving. Daartoe verstrekken we vergunningen, houden we toezicht en handhaven we waar nodig. Wij handelen hierbij vanuit onze missie:
"Wij creëren bruikbare oplossingen met zichtbare meerwaarde voor een gezond, veilig en duurzaam woon- en werkklimaat"

Om onze ambities te behalen gaan we de komende jaren inzetten op:

- We worden zakelijker en resultaatgerichter
- We vergroten de programmatische en risicogerichte aansturing van vergunningverlening en toezicht
- We zijn in staat is om gedragen, duurzame en integrale adviezen te leveren over de gebiedsopgaven van onze bestuurders en opdrachtgevers
- Ons arbeidsmarktbeleid richt zich op het verbinden van nieuwe en bestaande medewerkers aan de organisatie
- Door georganiseerd en actief te netwerken vervullen we een regionale en landelijke rol naar andere organisaties toe

De OD NZKG is drie jaar operationeel. Aan de start van het 4e jaar laat de OD NZKG een gezonde, stabiele financiële positie laten zien. De bestuurlijk vastgestelde besparingen in de periode 2014 tot 2020 worden naar verwachting al een jaar eerder gerealiseerd. De totale besparing bedraagt 3,2 mln. Dit is ruim 9 % van de startbegroting. Vanaf 2018 is het weerstandsvermogen op orde en zal er niet meer gedoteerd worden. Het behalen van het efficiency voordeel heeft directe gevolgen voor de tariefstelling. Vanaf 2018 is het tarief naar beneden bijgesteld.

Per 2017 heeft de OD NZKG een nieuwe financieringsmethodiek, waarbij de producten en de kosten direct gekoppeld zijn. De kwaliteit van de uitvoering is uniform voor het hele Noordzeekanaalgebied. Met deze stap wordt de aansturing van de OD NZKG inzichtelijker en transparanter waardoor bestuurlijke ambities ook beter realiseerbaar zijn. De meerjarenbegroting 2018-2021 is de eerste begroting die conform de prestatie gerichte financieringssystematiek (PGF) is uitgewerkt. PGF is gebaseerd op ontwikkelde kengetallen en aannames die nog moeten uitharden aan de hand van praktijkervaring. Daarom worden deze kengetallen de eerste twee jaar jaarlijks gevalideerd. Vervolgens worden de kengetallen in 2019 voor de duur van vier jaar vastgesteld.

De begroting voor 2018 wordt begin 2017 opgesteld. Dit betekent dat de eventuele uitkomsten van de validatie van PGF het meerjarig beeld kunnen beïnvloeden. Als de validatie leidt tot significante wijzigingen, zal eind 2017 een korte begrotingswijziging worden aangeboden.

Leeswijzer

Als eerste wordt in hoofdstuk 2 een overzicht gegeven van de ontwikkelingen die relevant zijn voor de OD NZKG.

Deze begroting is voor het eerst opgesteld in programma's. Een programmabegroting voldoet aan het besluit Begroten en verantwoorden. Per programma laten we zien wat de baten en lasten zijn, wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het mag kosten. De programma's die we onderscheiden zijn: Bodem, Bouw, Milieu, BRZO, Randvoorwaardelijk en Bedrijfsvoering. In hoofdstuk 3 vindt u deze opzet terug. De uitvoeringsovereenkomsten (UVO) van 2017 zijn vertaald naar uren inzet per programma. Per programma laten we zien wat de hoeveelheden werk zijn verdeeld in de kernpakketten, de aanvullende pakketten, de randvoorwaardelijke pakketten en het maatwerk.

Hoofdstuk 4 bevat de financiële begroting met een toelichting over de uitgangspunten. Daarin maken we voor het eerst ook in het begrotingsjaar het onderscheid in baten en lasten zichtbaar. .
In hoofdstuk 5 zijn de verplichte Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV) paragrafen opgenomen.
In de bijlage 6.1 zijn ook de BBV-taakvelden weergegeven. In het begrotingsjaar 2018 hebben we voor het eerst ook te maken met het benoemen van de vennootschapsbelasting. De OD NZKG heeft geen plicht tot aangifte van vennootschapsbelasting. Een korte toelichting daarop staat in bijlage 6.7

2 Ontwikkelingen

De omgeving waarin de deelnemers en de OD NZKG zich verder ontwikkelen blijft onveranderd turbulent. Op het gebied van wet- en regelgeving komt een groot aantal ontwikkelingen op ons af die bepalend zijn voor onze werkzaamheden de komende jaren. De OD NZKG en de bevoegde gezagen staan hierbij voor dezelfde uitdaging. Het is nog niet helemaal scherp wat de uitkomst van de ontwikkelingen zal zijn. Het is wel duidelijk dat ze impact gaan hebben op de wijze waarop de OD en de bevoegde gezagen de taken uitvoeren.

Omgevingswet en digitalisering

De komst van de Omgevingswet is een flinke stelselwijziging, veel huidige wetten gaan op in deze nieuwe wet. Doel is om de besluitvorming te versnellen en verbeteren, integraal gebiedsgericht te denken en meer transparantie en gebruiksgemak te realiseren. Binnen de OD NZKG is een programma gestart ter voorbereiding op de Omgevingswet. In deze voorbereiding trekken we veel samen op met de opdrachtgevers en hebben we een gedeelde opgave om de volgende vragen te beantwoorden.

- Hoe gaan we de nieuwe instrumenten die in de omgevingswet mogelijk worden gemaakt gebruiken en invullen (omgevingswaarden in omgevingsplan vaststellen bijvoorbeeld)?
- Hoe veranderen de processen en producten die we nu hebben (een vergunning bijvoorbeeld)?
- Hoe geven we de samenwerken in de keten vorm (ruimtelijk, gezondheid, milieu, maatschappelijk opgaven, transformaties)?
- Hebben we de juiste informatie (digitaal) beschikbaar?
- Welke vaardigheden moeten onze medewerkers hebben om dit te kunnen doen?

De doelen voor 2017 en 2018 zijn:

1. Wij hebben een scherp beeld van onze rollen en taken, in relatie tot onze opdrachtgevers en ketenpartners, en weten hoe deze passen in de financiering.
2. De veranderopgave is voor elk proces concreet ingevuld en voor medewerkers helder.
3. We krijgen gezamenlijk met de opdrachtgevers in beeld op welke manier de OD NZKG kan helpen/ adviseren bij de veranderopgave voor de opdrachtgevers.
4. Doorontwikkeling digitalisering en kwaliteit en beschikbaarheid van data is een cruciaal onderdeel, waarbij streven van de OD is de bij haar beschikbare data zo te ontsluiten dat de opdrachtgevers deze maximaal kunnen gebruiken in hun producten.

De OD NZKG heeft in 2015 met haar nieuwe uniforme en digitale werkwijze en daarbij horende informatievoorziening een stevige basis gelegd voor de toekomst. Het zaaksysteem voldoet aan de vereisten van het digitale stelsel Omgevingswet. Aanvragers en ketenpartners hebben locatie en tijd onafhankelijk toegang tot zaakdossiers, kunnen makkelijk zaken opstarten, worden op de hoogte gehouden van de status van hun aanvraag en kunnen informatie met elkaar delen. Ook kan zoveel mogelijk data via kaarten ontsloten worden voor partners en publiek. Om verder door te groeien tot de digitale informatievoorziener wordt nog gewerkt aan een aantal koppelingen en aan de uitbouw van functionaliteiten. Door slim gebruik te maken van analyse op basis van digitale gegevens kan steeds beter risicogestuurd gewerkt worden en kan de OD NZKG goed adviseren bij complexe gebiedsopgave. Bij de digitale doorontwikkeling is nauw contact met de opdrachtgevers en ketenpartners.

Om de systeemverandering op tijd én met kwaliteit organisatiebreed in te kunnen vullen is extra inzet en extra budget nodig. Het volgen van wetgeving en het beïnvloeden van beleid (landelijke wet- en regelgeving) zien wij als reguliere inspanning, ondanks het feit dat het een bovengemiddeld intensief traject is van inspreken in de consultaties van de Omgevingswet en de juridische voorbereiding. Deze reguliere inzet wordt door de OD uit het randvoorwaardelijke pakket gefinancierd.

Naast de stelselwijziging van de komst van de Omgevingswet worden deels vooruitlopend op de Omgevingswet al diverse – soms ingrijpende - aanpassingen in wet- en regelgeving doorgevoerd. Ook in de huidige regelgeving staan deze jaren flinke veranderingen op stapel die veel vragen van de OD NZKG. De OD NZKG heeft "Above the clouds" een overzicht gemaakt van ontwikkelingen in de regelgeving binnen het fysieke domein. Voorbeelden van regels die wijzigen zijn onder meer: het Activiteitenbesluit, het Besluit Milieueffectrapportage, de Natuurregelgeving, het Besluit Vergunningen Toezicht Handhaving, de kwaliteitsborging in de bouw, het voeren van procedures bij de Rechtbank, Best Beschikbare Technieken, het afvalstoffenbeleid en de Crisis- en herstelwet.

Kortom, er staat de komende jaren op het gebied van de regelgeving binnen het fysieke domein veel te gebeuren. Dit is exceptioneel ten opzichte van de situatie de afgelopen jaren. Een belangrijke consequentie is dat gezien de grote hoeveelheid aan aanpassingen in wet- en regelgeving en de korte invoeringstermijnen, die daarbij worden gehanteerd, de frequentie van het actualiseren van vergunningen en maatwerkvoorschriften veel hoger ligt dan in de voorafgaande periode.

Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen

Dit wetsvoorstel ziet toe op de verbetering van de bouwkwaliteit en versterking van de positie van de bouwconsument. De preventieve toets op de vereisten van het Bouwbesluit wordt niet meer door gemeenten uitgevoerd, maar door private partijen. De bouwer draagt zelf verantwoordelijkheid voor de bouwkwaliteit. Vanaf 1 januari 2017 zijn er nog geen directe gevolgen voor de werkzaamheden van de OD NZKG. In de eerste, van in totaal drie fases, gaat het alleen om bouwwerken met beperkt maatschappelijk risico; deze categorie bouwtaken hebben wij slechts in beperkte mate in portefeuille. Op termijn betekent dit wetsvoorstel dat een groot deel van het bouwtoezicht door de markt wordt uitgevoerd en heeft daarmee ook effect op de werkzaamheden van de OD NZKG. Na kamerbehandeling in februari 2017 is gebleken dat alleen de invoering van klasse 1 (eenvoudige bouw als eengezinswoningen e.d.) gepland is. Dat effect kan de OD NZKG opvangen in onze flexibele schil. De implementatie van de klasse 2 en 3 is nog ongewis en zal in ieder geval niet voor 2021 plaats vinden. Mogelijke (personele) effecten daarvan zijn nog niet helder. De komende AMvB moet daarop antwoord geven.

Dienstverlening

De OD NZKG is eigenstandig, gezaghebbend en professioneel. Deze ambitie is bepalend voor onze identiteit en de wijze waarop wij opdrachtgevers, bestuurders en bedrijven willen bedienen en desgewenst onze kennis inzetten voor andere omgevingsdiensten. Wij realiseren ons dat gezaghebbendheid en professionaliteit moet blijken uit onze handelswijze. De OD NZKG sluit aan bij de gebiedsopgave van de opdrachtgevers en hun bestuurders en is in staat om beleidsopgaven sterker te ondersteunen door ketenpartner te zijn. Er mag van ons verwacht worden dat wij tijdig communiceren, oog hebben voor lokale afwegingen en gericht zijn op het voorkomen/ oplossen van mogelijke risico's in de leefomgeving. Daar hoort bij dat we zo vroeg mogelijk de dialoog opzoeken om gezamenlijk te kijken of er nog bijgestuurd kan worden.

Wij werken verder aan het verbeteren van het vergunningentraject waarbij we o.a. producten ontwikkelen die informatieverstrekking aan bedrijven eenduidiger en beter moeten maken. Daarnaast werken we aan het 'vooroverleg' waarin wij afspraken maken over de rolopvatting, rolverdeling en communicatie. We zullen voortdurend investeren in onze dienstverlening richting opdrachtgevers, maar ook richting bedrijven en burgers, en in onze bereikbaarheid.

Economische groei, is al zichtbaar vanaf 2016

De economie is in Nederland bezig aan een vlot herstel. Dit betekent meer consumentenvertrouwen waardoor er meer uitgegeven wordt door de bevolking in Nederland. De bouwsector is ook bezig met een enorme opgave in woning- en utiliteitsbouw. Dit betekent voor de OD NZKG dat we een flinke volume toename in de huidige taken zijn overeengekomen met de opdrachtgevers. De uitvoeringsovereenkomsten van 2017 laten dit zien. Vanuit de vergrote bouwtaak ontstaan ook meer taakvragen op gebied van bodem. De OD NZKG spreekt de verwachting uit dat de groei in 2017 zich stabiliseert in 2018 en verder.

Grafiek 1: ontwikkeling omzet OD NZKG (in mln euro)

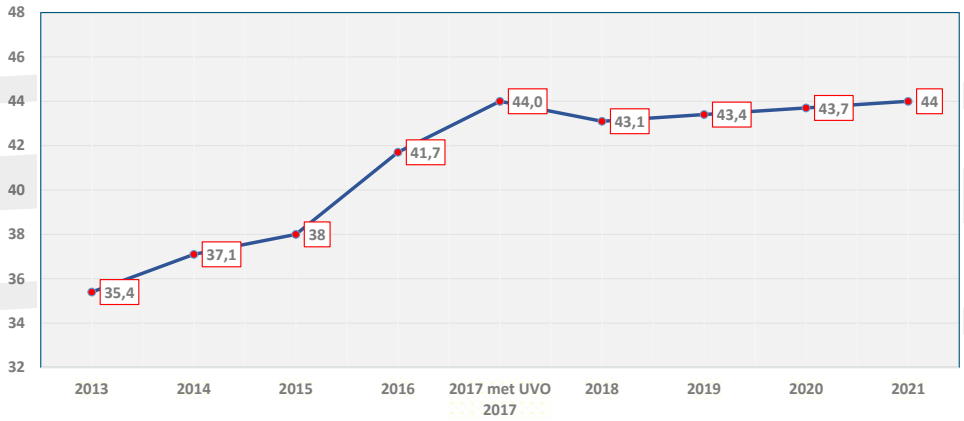

Besparingen realiseren

De OD NZKG is vanaf de start in 2014 bezig om besparingen te realiseren bij de uitvoering van taken. Er zijn in verschillende jaren maatregelen genomen die leiden tot reductie van de totale kosten van de OD NZKG, door verlaging van zowel materiele kosten als door efficiency. Deze besparingen komen door een aanpassing van het tarief ten gunste van de opdrachtgevers. Ten opzichte van de startbegroting wordt een totale besparing verwacht van 3,2 mln., dit is ruim 9%.

Tabel 1: Besparingen sinds de start van OD NZKG

			(bedragen x €1.000)	
Omschijving besparing	**Ingevuld in jaar**	**bedrag**	**cumulatief**	**als % van startbegroting 35,4 mln**
Geen kosten verhoging 2014 voor lonen en prijzen	2014	353	353	1,0%
Reductie formatie n.a.v. WABO decentralisatie	2015	614	967	2,7%
Efficiency nieuw ICT systeem primair proces	2016	600	1.567	4,4%
Efficiency uniformeren primair proces	2018	787	2.354	6,6%
Minder uitgaven facility en huisvesting	2017	400	2.754	7,8%
Niet meer doteren aan weerstandsvermogen	2018	450	3.204	9,1%

De tariefontwikkeling

De OD NZKG probeert haar tarieven zo goed mogelijk af te stemmen op de reguliere kostenontwikkeling. Met de invoering van het prestatiegericht financieren gaan we werken met een gedifferentieerd tarief. Een hoog tarief voor de meer complexe advies werkzaamheden en een laag tarief voor de meer standaard werkzaamheden. De belangrijkste wijziging, waardoor het tarief voor 2018 omlaag is gegaan, is de doorvoering van de besparing van 787k. Dit efficiency voordeel kan naar verwachting een jaar eerder, dan aanvankelijk gepland, gerealiseerd worden en is daarom al verwerkt in het tarief voor 2018. Het lage tarief wordt in 2018 met bijna € 2,- naar beneden bijgesteld op € 86,17 en het hoge tarief wordt in 2018 € 96,17.

Het beeld van de tariefontwikkeling is een stijgende in de beginjaren en vanaf 2017 een dalende ontwikkeling door de besparingen die gerealiseerd zijn door de OD NZKG. Vanaf 2019 zal het tarief zich gaan ombuigen naar een stijging door loon- en prijscompensatie. Daarnaast zal de validatie van PGF naar verwachting impact hebben op de verdere ontwikkeling van het tarief. Verwacht mag worden dat omzetontwikkelingen en het principe van kostendekkendheid de tarieven altijd enigszins laten schommelen en toch door de jaren heen licht omhoog laten gaan. Het volgende plaatje laat dit zien. Een verdere opsomming van de tarieven zijn weergegeven in bijlage 6.3.

Grafiek 2: tariefontwikkeling (in euro per uur)

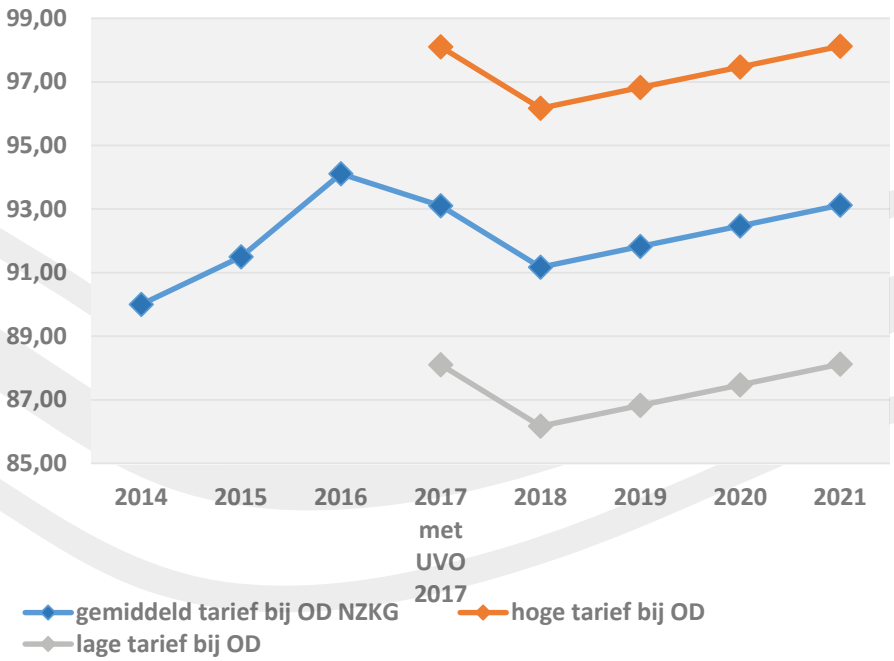

Omgevingsdienst noordzeekanaalgebied

Ontwikkelen Strategisch Personeelsbeleid

De diverse ontwikkelingen (in- en extern) die op de OD NZKG afkomen en de ambities en de doelstellingen die hieruit volgen, brengen ook andere manieren van werken met zich mee. Vragen waar we mee aan de slag gaan zijn: hoe kunnen medewerkers zich zo ontwikkelen qua kennis en nieuwe competenties dat ze kunnen voldoen aan de vereisten van een veranderende organisatie en omgeving? Een groot deel van de veranderdoelen en ambities kunnen namelijk alleen waargemaakt worden via de inzet en kwaliteiten van het zittende personeel.
Daarnaast speelt bij de OD NZKG een omvangrijke vervangingsvraag door vergrijzing. Met de uitstroom van oudere medewerkers verdwijnt ook veel kennis en ervaring. Daarnaast werken medewerkers steeds langer door. Er moet aandacht zijn voor het duurzaam inzetbaar houden van medewerkers en voor de tijdige overdracht van kennis. Bij een aantal kritieke functies overstijgt de vraag het aanbod op de arbeidsmarkt, zeker daar waar het (meer) ervaren medewerkers betreft. Hier moet tijdig op worden ingespeeld en betere aansluiting bij het aanbod op de arbeidsmarkt worden gevonden.

Om dit te laten slagen gaan wij in de periode 2017-2020 op een gecoördineerde manier actie ondernemen. Hierbij gaan we uit van een gedeelde verantwoordelijkheid binnen de organisatie.

Doelen zijn:

1. Kwaliteitsniveau van het personeelsbestand aanpassen aan ontwikkelingen en doelstellingen, door een gericht opleidings- en ontwikkelingsbeleid.
2. Het versterken van personele mobiliteit en inzetbaarheid van alle leeftijdsgroepen.
3. Het op efficiënte en effectieve wijze vervullen van vacatures om de continuïteit van dienstverlening te borgen.
4. Medewerkers verbinden aan de organisatie zowel op kwalitatief- als kwantitatief en evt. specialistisch niveau.

Dit vereist een stevig opleidings- en ontwikkelbeleid binnen de OD NZKG als **lerende organisatie**. Hierbij zijn we in staat medewerkers aan ons te **binden en te boeien**. Dit onder meer door goede arbeidsvoorwaarden, duurzame inzetbaarheid, ruimte voor (zelf)ontwikkeling en brede activiteiten en mogelijkheden tot stages en detachering.

De uitdaging hierbij is een goede balans te vinden tussen aandacht voor het behalen van de afgesproken productie en aandacht voor de verdere ontwikkeling van de organisatie en het hiermee verder ontwikkelen van medewerkers.

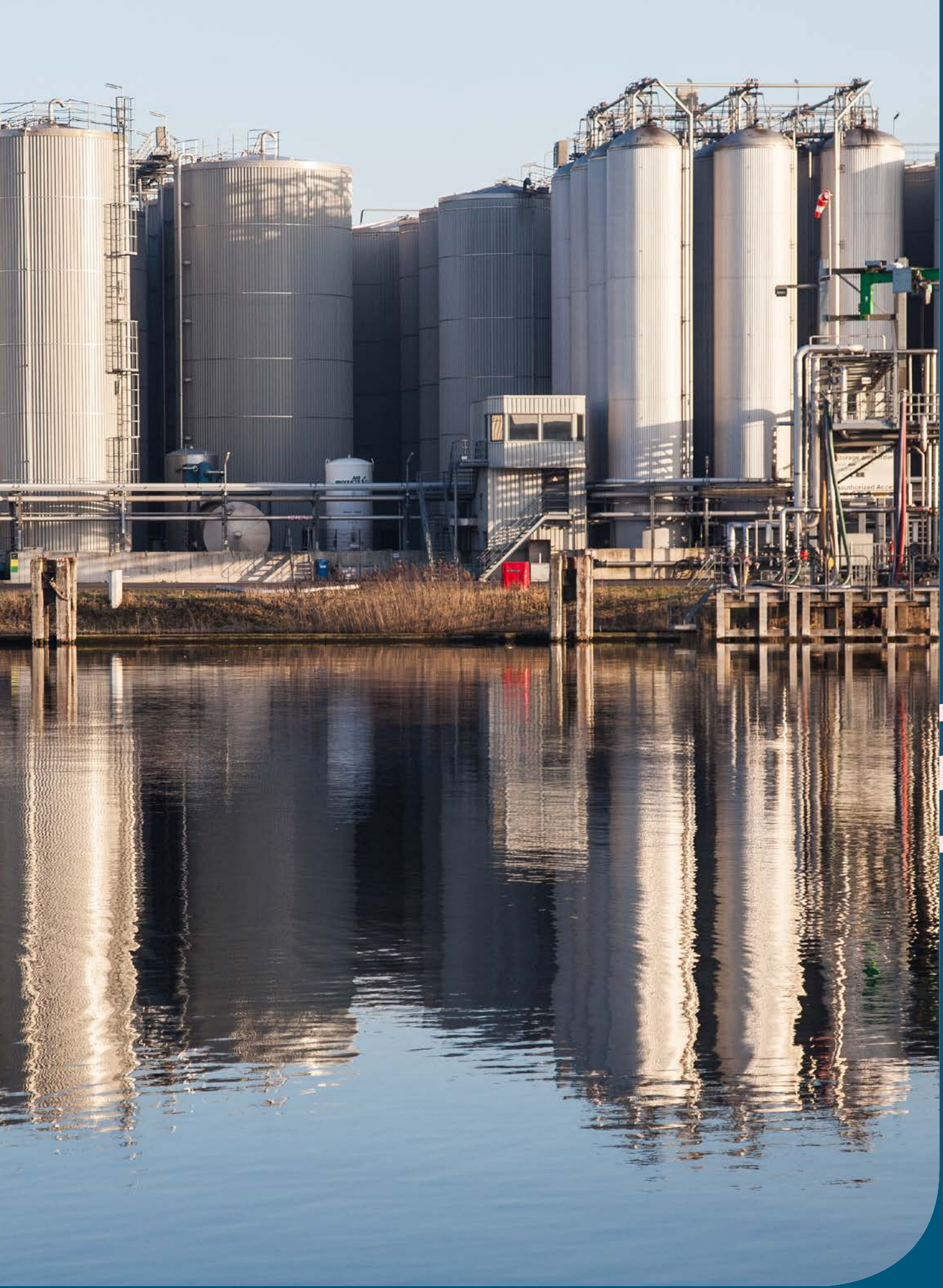

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

3 Programmabegroting 2018

In deze begroting voor 2018 en verder gaan we voor het eerst werken met een programmabegroting. Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) geeft aan hoe dit voor gemeenten en overheidsinstellingen ingericht kan worden. De programma's binnen de OD NZKG komen overeen met de pakketten, ingedeeld in werkvelden, in de uitvoeringsovereenkomsten. Per programma gaan we inzichtelijk maken wat het aandeel in de omzet van de OD NZKG is.

Tabel 2: Omzetverdeling naar programma's

Bouw	**31%**
Bodem	**10%**
Milieu	**32%**
BRZO	**16%**
Randvoorwaardelijk	**11%**
Totaal	**100%**

Deze begroting is ook de eerste die opgesteld is conform het ***Prestatiegericht financieren*** (PGF). Met de PGF werkwijze worden de producten ingedeeld in categorieen. Per categorie producten is duidelijk welke kwaliteit geleverd wordt tegen welke prijs. Daarbij zijn de meer complexe producten duurder dan de eenvoudigere producten door het simpele feit dat hoger opgeleide mensen de complexere taken uitvoeren. Dit heeft gezorgd voor de introductie van tariefdifferentiatie. Met de invoering van PGF onderscheiden we een hoog tarief en een laag tarief. Via de PGF-begrotingsmethodiek betaalt elke opdrachtgever voor zijn eigen producten.
Om eenduidig te kunnen begroten zijn samenhangende taken in een pakket ondergebracht. In de uitvoeringsovereenkomst zal sprake zijn van een ***kernpakket*** Milieu, Bouw en Bodem. Dit zijn de uitvoerende VTH-taken die rechtstreeks worden gekoppeld aan de bedrijven, de bouwactiviteiten en bodemactiviteiten. Alle productieactiviteiten worden zo veel mogelijk begroot op basis van uniforme kengetallen die zijn afgeleid van een uniform uitvoeringsniveau. Alle productie-activiteiten worden dus op gelijke wijze begroot en uitgevoerd. Bij het kernpakket kennen we productgroepen met een laag tarief en groepen met een hoog tarief.
Daarnaast is sprake van een ***aanvullend pakket*** waarin per opdrachtgever specifieke taken en projecten zitten. De taken in het aanvullend pakket worden altijd tegen het hoge tarief uitgevoerd.
Het ***randvoorwaardelijk pakket*** bevat taken van algemeen nut, zoals bijvoorbeeld de consignatiedienst. Deze taken zijn gelijk voor alle opdrachtgevers en de kosten worden naar historische inbreng verdeeld.

Vanuit de werkpakketten die, via de uitvoeringsovereenkomsten afgesproken zijn met de opdrachtgevers, laten we de ureninzet inzet zien[1].

1 De in 2016 overgedragen plustaken van de Provincie Noord Holland worden in 2017 vertaald in de PGF systematiek.

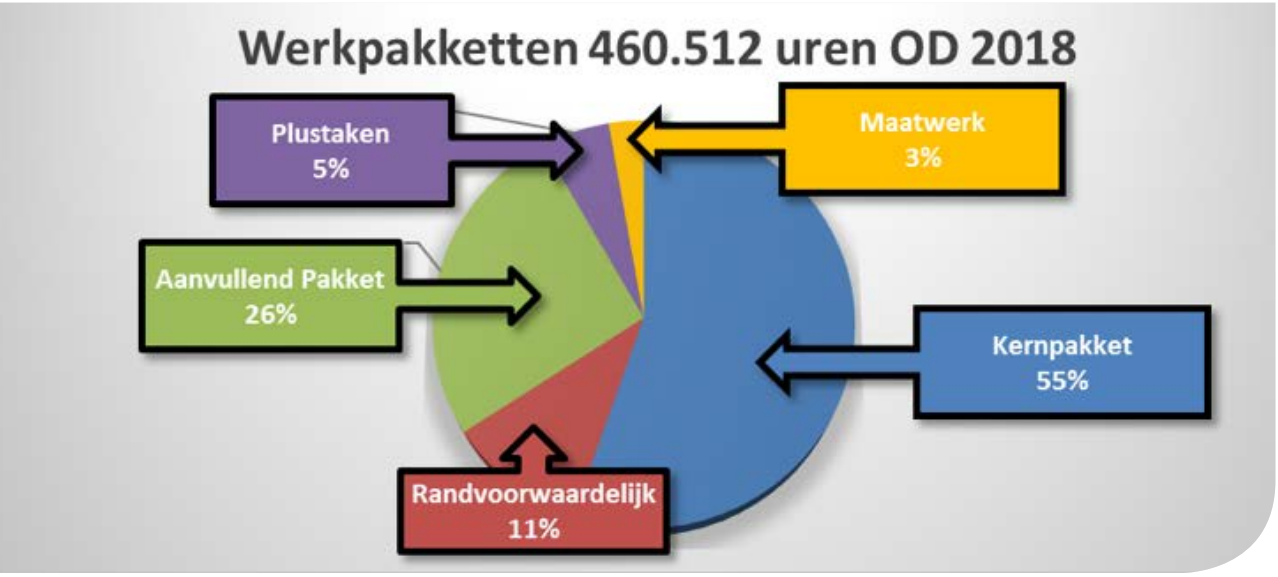

Vanuit de afspraken met de opdrachtgevers wordt de uren inzet vertaald naar de mogelijke invulling door het vaste personeel van de OD NZKG en door flexibele inzet.
Voor 1365 productieve uren verwachten we 1 FTE in te zetten. De verdeling ziet er als volgt uit:

Vanuit de inzet en capaciteit zijn per programma de kosten weergegeven. We verwachten de extra afspraken die in de UVO's 2017 gemaakt zijn met de opdrachtgevers, in eerste instantie als flexibele capaciteit in te zetten. Dit maakt dat de OD NZKG wendbaar blijft. Dit is noodzakelijk om ook op de veranderende wetgeving te kunnen anticiperen.

3.1 Programma Bouw

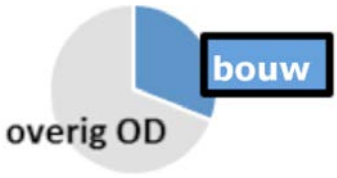

Baten; 13,3 mln

Het programma bouw heeft als doelstelling om onaanvaardbare risico's, vooral op het gebied van veiligheid en gezondheid af te vangen. Voor het verlenen van omgevingsvergunningen, behandelen van meldingen, het toezicht en handhaving op bouw en sloop in realisatie- en gebruiksfase is per bouwactiviteit een toetsingsniveau vastgesteld met een oplopende intensiteit per categorie.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Het programma Bouw gaat qua wetgeving werken aan de invoering (of voorbereiding op de invoering) van de wet Kwaliteitsborging. De werkafspraken met de opdrachtgevers zijn als volgt vertaald in de volgende pakketten.

Ontwikkelingen 2018, capaciteit en lasten

De uitdaging voor het programma Bouw zal liggen bij de verhoogde inzet als gevolg van de extra vraag door de opdrachtgevers op grond van de economische groei. We verwachten dat de inzet in 2017 zal groeien en zich in 2018 op dat hogere niveau zal stabiliseren. Met het oog ook op de veranderende wetgeving in 2018 en verder wordt in eerste instantie gekozen voor een flexibele inzet van capaciteit

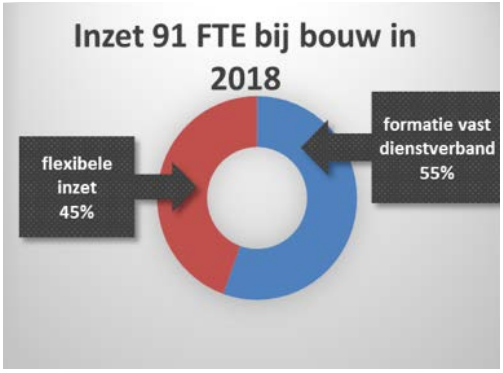

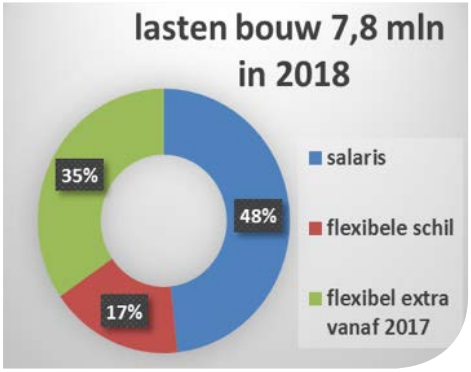

3.2 Programma Bodem

Baten; 4,1 mln

Het doel van het bodemtoezicht is het toezien op bescherming van de leefomgeving voor wat betreft bodem, meer specifiek ten aanzien van bodemverontreiniging. Concreet betekent dit dat moet worden beschikt op meldingen en aanvragen, en wordt toegezien of de uitvoering van bodemwerkzaamheden plaatsvindt binnen de kaders van wet- en regelgeving voor bodembescherming. Hierbij horen ook de standaardvereisten aan Bus-saneringen, de door het bevoegd gezag opgestelde beschikking op een saneringsplan, dan wel de aanwijsbeschikking bij nieuwe gevallen van bodemverontreiniging.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

De werkafspraken met de opdrachtgevers zijn als volgt vertaald in de volgende pakketten.

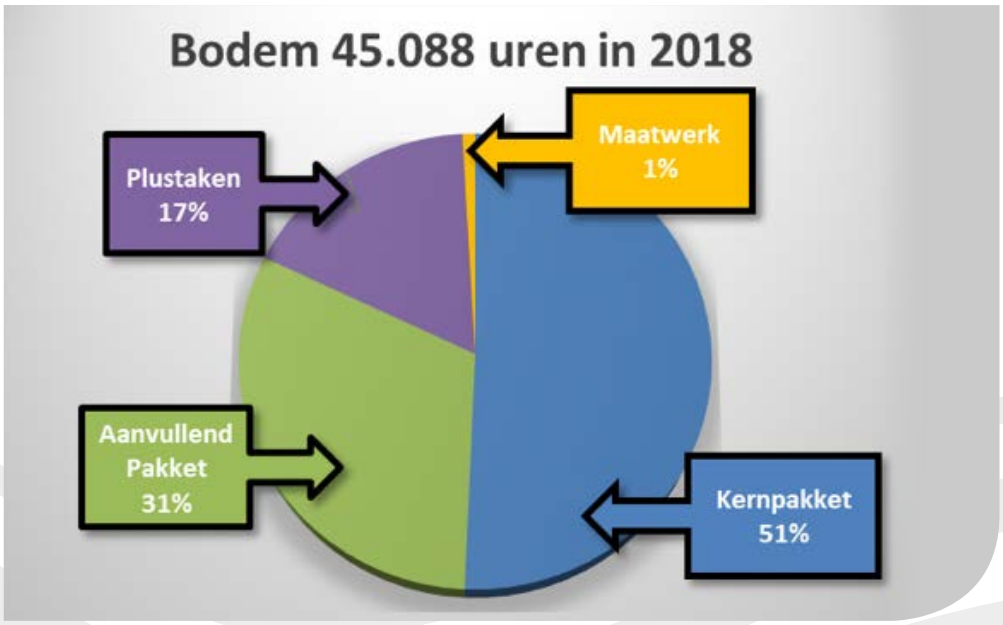

Ontwikkelingen 2018, capaciteit en lasten

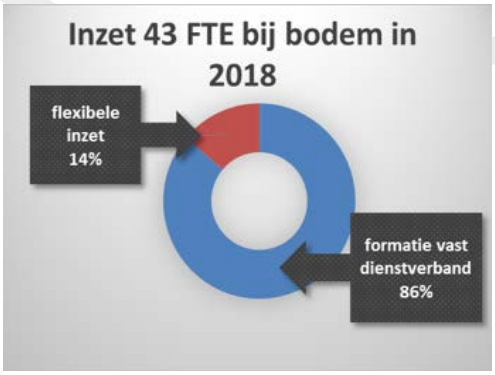

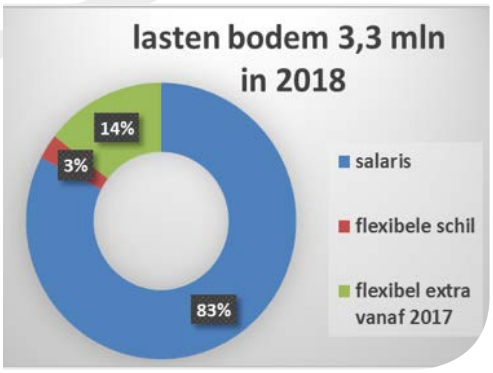

Omgevingsdienst noordzeekanaalgebied

3.3 Programma Milieu

Baten; 13,3 mln

Doel van dit programma is het zorgvuldig waarborgen van een veilig en leefbaar Noordzeekanaalgebied. Per opdrachtgever is rekening gehouden met de verdere ontwikkeling van de complexe bedrijvigheid en toenemend ruimtegebruik van het gebied. Hiervoor worden alle gebruikelijke VTH-instrumenten ingezet, zoals vergunningverlening, behandelen van meldingen, klachtbehandeling, toezicht en handhaving, inclusief specialistisch en juridisch advies. De werkzaamheden worden volgens het uniforme uitvoeringsniveau uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

De werkafspraken met de opdrachtgevers zijn als volgt vertaald in de volgende pakketten.

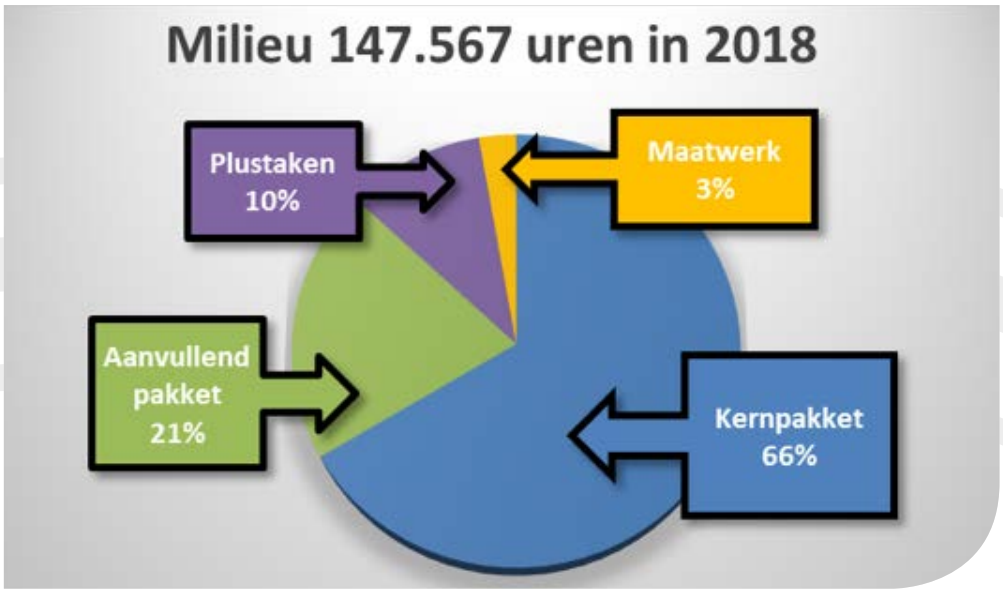

Ontwikkelingen 2018, capaciteit en lasten:

Tegen de achtergrond van de aantrekkende economie, de verstedelijking in de regio en de ontwikkelingen in de bouw zien we een toenemende spanning om binnen de beschikbare milieuruimte o.a. woningbouw mogelijk te maken. We verwachten een verdere toename van de complexiteit van de initiatieven.

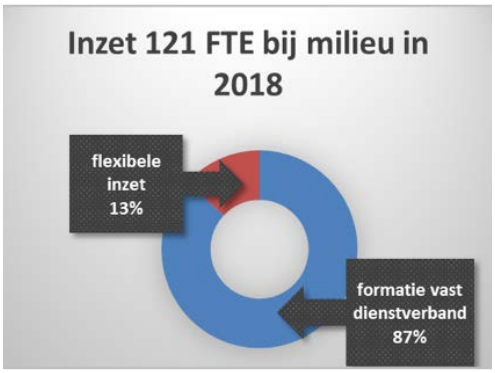

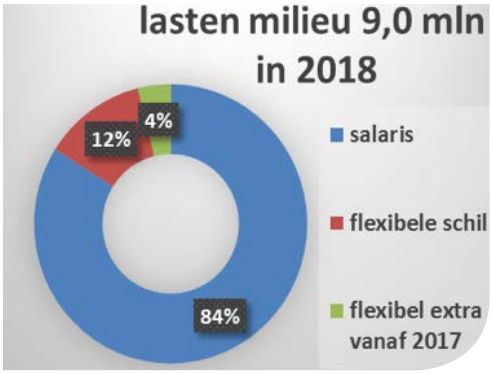

Omgevingsdienst noordzeekanaalgebied

3.4 Programma BRZO

Baten; 7,2 mln

In het programma Milieu is er een groep bedrijven die onder Besluit Risico Zware Ongevallen 2015 (BRZO) vallen. Dit betreft een groep vergunningplichtige bedrijven waaronder ook de RIE-bedrijven. Doel van het programma BRZO is de bedrijfsvoering van de desbetreffende bedrijven conform wet- en regelgeving te laten plaatsvinden en de bijbehorende risico's op een aanvaardbaar niveau te brengen en te houden. Wij werken hieraan door op een kwalitatief hoogwaardige wijze invulling te geven aan de VTH-taken.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

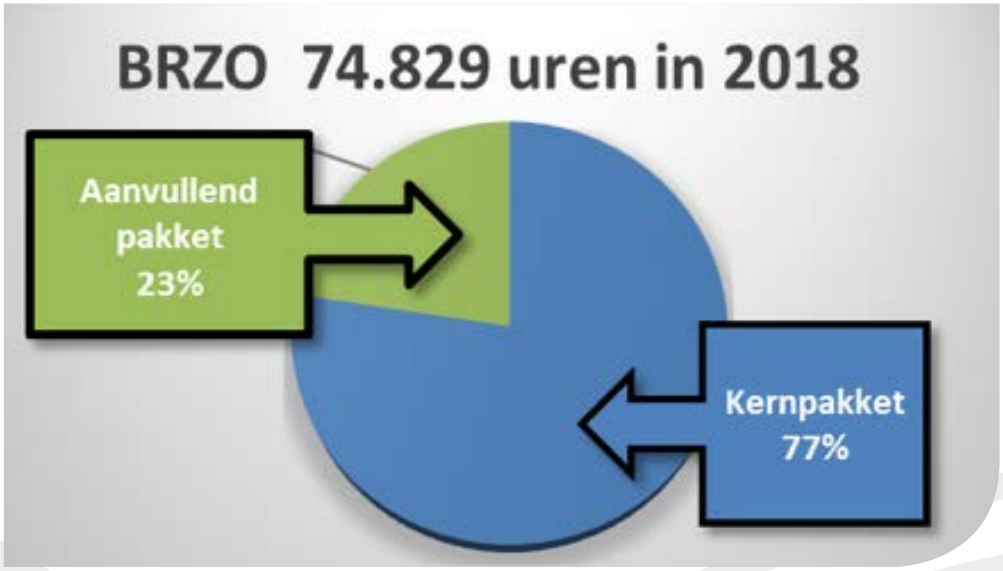

Ontwikkelingen 2018, capaciteit en lasten:

We verwachten een kleine toename in het aantal bedrijven dat onder BRZO zal gaan vallen. Dit in verband met het opschuiven van de criteria. Door het aantrekken van de economie zullen de bedrijfsmatige activiteiten rond de BRZO-bedrijven toe nemen waardoor druk kan ontstaan op de verschillende contouren van deze bedrijven wat mogelijk een spanningsveld oplevert met Ruimtelijke Ordening. Beide mogelijke gevolgen maken vergunningen- en toezichtprocessen mogelijk complexer en derhalve arbeidsintensiever.

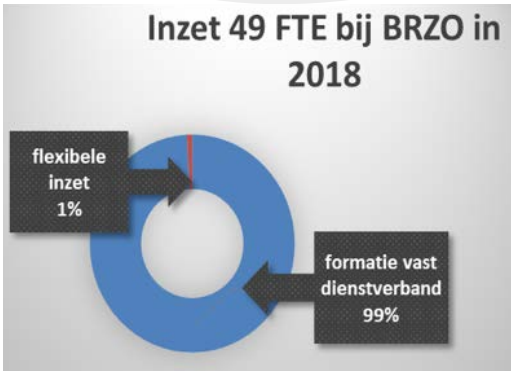

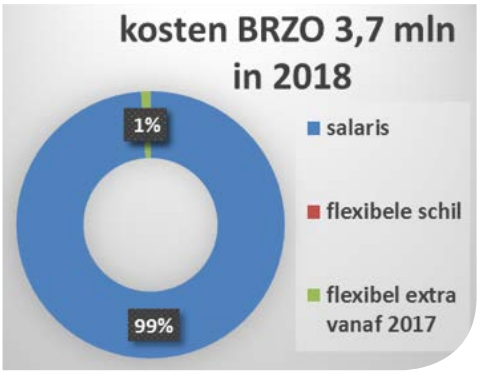

3.5 Programma Randvoorwaardelijk

Baten; 4,5 mln

Het doel van dit programma is het leveren van diensten die voor elke opdrachtgever nodig zijn en niet specifiek aan een opdrachtgever zijn toe te wijzen. Voorbeelden hiervan zijn de consignatiedienst en bestuursondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

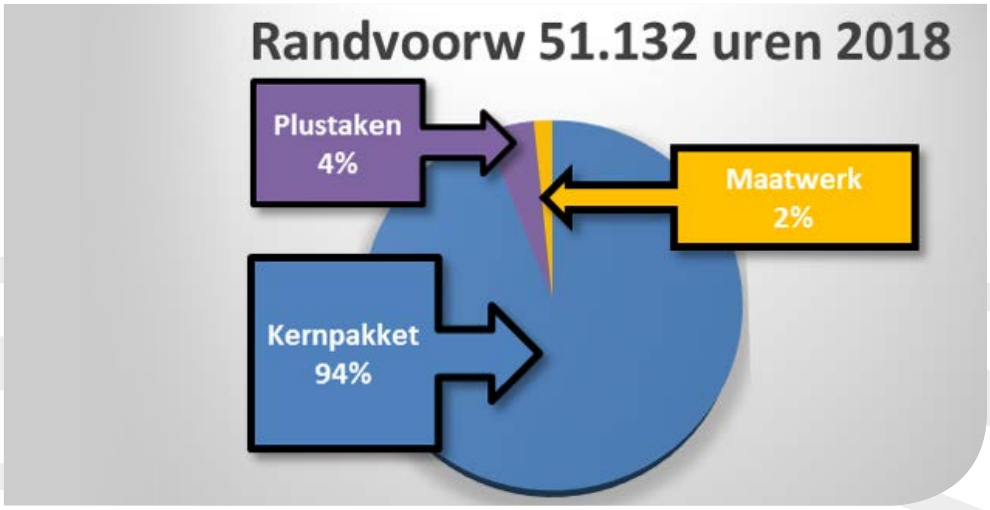

Kernpakket is:	uren
Regiebureau	26.365
Risico- en informatiegestuurd werken	5.583
Consignatie, juridisch en bestuurondersteuning	10.612
Accountmanagement	5.537

Ontwikkelingen 2018, capaciteit en lasten;

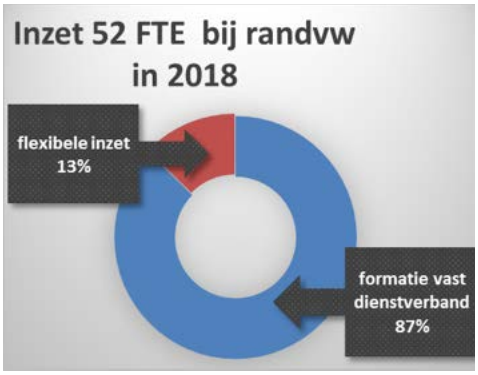

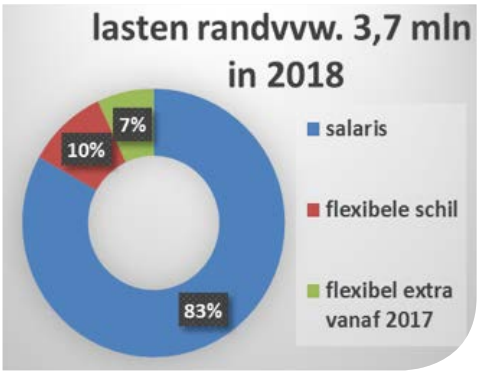

3.6 Programma Bedrijfsvoering (incl. management)

Baten; - geen -

Bedrijfsvoering ondersteunt de andere programma's in het voorzien van verschillende diensten als personeelszaken, informatievoorziening, boekhouding, communicatie, sturing, coaching en planning en control.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Wij adviseren het management en bestuur integraal op strategisch en tactisch gebied. Wij zijn krachtig in het voorzien (externe oriëntatie) en oppakken (zien, vertalen en regievoeren) van veranderingen zoals die vaak door nieuwe wet- en regelgeving op ons af komen. En ook ontwikkelingen bij onze opdrachtgevers.

Wij adviseren over en zorgen voor een optimale inrichting en ontwikkeling van werkprocessen en informatievoorziening zodanig dat de medewerkers in het primaire proces hun taken (ook bij veranderingen) met hoge kwaliteit en efficiency kunnen uitvoeren. Dit geldt ook voor de secundaire ondersteunende processen zoals het inkoopproces, contractmanagement en HR.

Onze managers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en het realiseren van de afgesproken resultaten. Daarnaast zorgen zij, samen met de overige ondersteunende en adviserende taken van bedrijfsvoering, voor het creëren van een resultaatgerichte en inspirerende omgeving waarin professionals zich eigenaar voelen en verantwoordelijkheid nemen.

Het takenpakket van bedrijfsvoering ziet er als volgt uit:

Ontwikkelingen 2018, capaciteit en lasten;

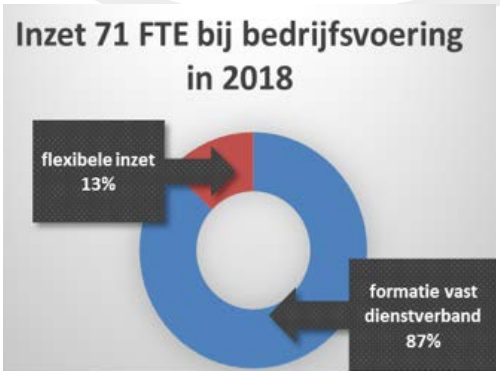

Omgevingsdienst noordzeekanaalgebied

4. Financiële begroting

4.1 Resultaatmodel

Tabel 3: Resultaten per programma

Programma & taakveld	rekening 2016	2017 met UVO 2017	baten 2018	lasten 2018	saldo 2018	2019	2020	2021
							(bedragen x €1.000)	
TOTAAL Baten	**-41.688**	**-43.960**	**-43.095**	**-**	**-43.095**	**-43.395**	**-43.695**	**-43.995**
TOTAAL Lasten	**40.074**	**43.760**	**-**	**43.095**	**43.095**	**43.395**	**43.695**	**43.995**
Bodem		-921	-4.108	3.305	-803	-800	-798	-795
7.4 Milieubeheer		-921	-4.108	3.305	-803	-800	-798	-795
Bouw		-5.808	-13.292	7.789	-5.503	-5.553	-5.602	-5.652
8.3 Wonen en bouwen		-5.808	-13.292	7.789	-5.503	-5.553	-5.602	-5.652
Milieu		-4.282	-13.973	10.301	-3.672	-3.683	-3.693	-3.703
7.4 Milieubeheer		-4.282	-13.973	10.301	-3.672	-3.683	-3.693	-3.703
BRZO		-3.663	-7.197	3.720	-3.477	-3.486	-3.494	-3.503
7.4 Milieubeheer		-3.663	-7.197	3.720	-3.477	-3.486	-3.494	-3.503
Randvoorwaardelijk		-910	-4.525	3.749	-776	-772	-768	-764
7.4 Milieubeheer			-2.966	2.587	-379	-377	-375	-373
8.3 Wonen en bouwen			-1.559	1.163	-397	-395	-393	-391
Bedrijfsvoering		15.383	-	14.231	14.231	14.293	14.355	14.417
0.4 Overhead		15.383	-	14.231	14.231	14.293	14.355	14.417
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-	-	-	-	-	-	-
Saldo voor mutatie reserves	-1.614	-200	-43.095	43.095	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	-78	200	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	-78	200	-	-	-	-	-	-
dotaties	375	450						
onttrekkingen	-453	-250						
saldo na mutatie reserve	-1.692	-0	-43.095	43.095	0	0	0	0

(*) eenmalige korting Zaanstad; opstap PGF

4.2 Uitgangspunten voor de raming Begroting OD NZKG 2018-2021

Bij het opstellen van de exploitatiebegroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De basis voor het opstellen van de begroting is het jaar 2017, inclusief de overgang naar het Prestatiegerichte financieren (PGF) en de volumeafspraken, die ambtelijk besproken worden, voor de concept uitvoeringsovereenkomsten 2017 (UVO's).
- De prijscompensatie bedraagt 0,6%.
- De looncompensatie bedraagt 1 % (conform methode provincie Noord-Holland). Dit betekent een loonkosten stijging van 0,3 mln. euro per jaar.
- Vanaf 2018 geen toevoeging meer aan het weerstandsvermogen.
- De efficiencykortingen van 2,2 mln. worden verwerkt in periode van 2017 tot en met 2019.
- *In aanvulling op de uitgangspuntennotitie verwacht de OD dat door de economische groei de efficiencybesparing al een jaar eerder – in 2018 – kan worden ingezet.*
- Vanaf 2017 worden de kengetallen voor het PGF gevalideerd. Het is nu nog niet bekend of dit in 2018 zal leiden tot veranderingen in de begroting.
- De verwachting is dat het economische effect in de volumeverandering van 2017, ook in 2018 nog zal handhaven. Uiteraard is dit economisch effect niet per definitie structureel, en zal ieder jaar opnieuw beoordeeld worden.
- De eenmalige -PGF- compensatie voor Zaanstad in 2017, gaat in 2018 vervallen. Zaanstad groeit hiermee in twee stappen (2 jaar) naar de nieuwe bijdrage conform PGF.
- De medewerkers zijn geplaatst conform de laatst vastgestelde fijnstructuur in 2016. De vastgestelde formatie is per 31.12.16 voor de OD NZKG 349 FTE. Dit is verdeeld in 287 FTE voor primaire taken en 62 FTE voor overhead en ondersteunende taken.

Per 2017 is er een ***nieuwe, Prestatiegerichte financieringsmethodiek*** (PGF).
De kwaliteit van de uitvoering is uniform over het hele Noordzeekanaalgebied. Met deze stap wordt de aansturing van de OD NZKG meer inzichtelijk waardoor bestuurlijke ambities ook beter realiseerbaar zijn. De financiële effecten vanwege de invoering van deze Prestatiegerichte financieringsmethode (PGF) zijn per opdrachtgever verschillend.
De basis voor de wijziging in de begroting 2018 is de gewijzigde begroting van 2017 naar aanleiding van de invoering van het PGF (besluit bestuur 14 december 2016).
Dit leidt tot een bijdrage van onze opdrachtgevers van 39,5 mln. in 2017.

In de maand december 2016 worden de ***nieuwe uitvoeringsovereenkomsten*** 2017 ambtelijk door de OD NZKG samen met de opdrachtgevers besproken en in concept samengesteld. In deze overeenkomsten zijn de voorlopige standen met de volumestijgingen zichtbaar op basis van de groei van de economie en met name de activiteiten die gebonden zijn aan de groei in de bouw.

De verwachting is dat dit effect ook in 2018 grotendeels zal blijven. Het blijft echter verbonden aan de bewegingen in de economie die lastig voorspelbaar zijn. Er zal steeds worden uitgegaan van de laatst bekende stand van de afspraken met de opdrachtgevers.

In de periode van 2013 - 2019 realiseert de OD in totaal een ***besparing*** van 3,2 mln. Nog 2,2 mln. daarvan zal in de periode 2017-2019 bespaard worden. Daarmee realiseert de OD NZKG een besparing van ruim 9% van de initiële begroting.

Tabel 4: Meerjarige besparingen (bedragen x 1.000)

Meerjarige besparingen	verwerkt in begroting	2017	2018 e.v.
Efficiency nieuw ICT systeem primair proces	2017 e.v.	600	600
Minder uitgaven facility en huisvesting	2017 e.v.	400	400
Stoppen dotatie weerstandsvermogen	2018 e.v.		450
Efficiency uniformeren primair proces	2018 e.v.		787
		1.000	**2.237**

De twee komende jaren worden gebruikt om te beoordelen hoe deze structurele wijzigingen de financiële positie van de OD NZKG beïnvloeden.

In 2018 en verder wordt rekening gehouden met de volgende ***kostenstijgingen***:
Voor de lonen gaan we uit van een jaarlijkse stijging van de lonen van 1% per jaar (methode provincie Noord-Holland). Op het moment dat er een nieuwe CAO wordt afgesloten voor het personeel en bekend is wat de werkelijke loonkosten zullen zijn, zal (indien nodig) de begroting opnieuw worden bijgesteld en voorgelegd aan het bestuur met een begrotingswijziging. De prijsstijging in 2018 wordt gezet op 0,6% (consumentenprijsindex – CPI – van het CBS).
De prijzen worden vooralsnog na 2018 constant gehouden op het niveau van 2018.
De mutatie voor de looncompensatie bedraagt 0,3 mln. in 2018.
De mutatie voor de prijscompensatie bedraagt 0,05 mln. in 2018.

Het ***weerstandsvermogen*** van de OD NZKG zal in 2018 naar verwachting 3,4 mln. zijn.
Dit wordt voldoende geacht, en hoeft in 2018 niet verder te groeien. In de begroting 2018 zal worden weergegeven hoe deze middelen als reserve nodig zijn in de periode van opstart van de Prestatiegerichte financiering (PGF). Het risicomanagement is daarbij de manier om de relatie te leggen tussen de onzekerheden en het weerstandsvermogen dat nodig is, om een stabiele bedrijfsvoering te kunnen garanderen. Bij het aanbieden van de begroting 2018 zal een evaluatie over de hoogte van het weerstandsvermogen bij het bestuur worden neergelegd (besluit bestuur 24 juni 2015).

4.3 Toelichting bij de meerjarenraming en financiële positie

De OD NZKG presenteert voor de periode 2018 – 2021 een meerjarig perspectief waarbij de groei van de omzet van de eerste drie operationele jaren van de OD zich doorzet naar de volgende vier jaren. De OD NZKG heeft te maken met een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de financiën.

Economische groei, is al zichtbaar vanaf 2016

De economie is in Nederland bezig aan een vlot herstel. Dit betekent meer consumenten vertrouwen waardoor er meer uitgegeven wordt door de bevolking in Nederland. De bouwsector is ook bezig met een enorme opgave in woning- en utiliteitsbouw.
Dit betekent voor de OD NZKG dat we een flinke volume toename van het huidige takenpakket zijn overeengekomen met de opdrachtgevers. De uitvoeringsovereenkomsten van 2017 laten dit zien. Vanuit de vergrote bouwtaak ontstaan ook meer taakvragen op gebied van bodem. De OD NZKG spreekt de verwachting uit dat de groei in 2017 zich stabiliseert in 2018 en verder.

Kostenreductie 2018

De taakstelling voor 2019 voor 787K is voortgekomen uit de afspraak die is gemaakt bij de start van het programma Bedrijfsvoering en informatievoorziening. De investeringen in dit programma hebben een besparing tot gevolg. De OD NZKG verwacht het efficiency voordeel een jaar eerder te kunnen realiseren dan waarvan bij de vorige begroting werd uitgegaan. Mede door de groei in de omzet van de OD en de verbetering van de operationele processen is dit al in 2018 mogelijk.

5. Verplichte paragrafen BBV

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een door het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) een voorgeschreven paragraaf. De beleidskaders vanuit de OD NZKG zijn vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.
De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Ontwikkelingen in 2018
- Weerstandsvermogen, bestaande uit:
  - Inventarisatie risico's
  - Inventarisatie weerstandscapaciteit
  - Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen

Ontwikkelingen in 2018

Dit jaar is het tweede jaar van de validatieperiode van Prestatiegericht financieren (PGF). Afhankelijk van het voordoen van één van de bepaalde risico's, zal in 2017 en 2018 blijken of de kans dat risico's zich voordoen goed zijn ingeschat en daarmee het weerstandsvermogen toereikend is. Bij de vaststelling van de kengetallen van het kernpakket van PGF voor de periode 2019-2022, zal de hoogte van het weerstandsvermogen in relatie tot de risico's van PGF worden geactualiseerd en aan het bestuur voorgelegd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio van de noodzakelijke weerstandscapaciteit ten opzichte van het beschikbare weerstandscapaciteit. Met nam het risico van het Prestatiegericht financieren (PGF) drukt in de validatieperiode op het benodigde weerstandsvermogen omdat de kans dat het risico zich voordoet tijdens de validatieperiode het grootst is.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de risico's. Van alle risico's is het financieel effect (gevolg) ingeschat. Afhankelijk van de kans dat een risico zich voordoet, wordt een percentage van het financieel effect meegenomen in de berekening van de noodzakelijke weerstandscapaciteit. In bijlage 6.4 is een tabel opgenomen met een toelichting op de kans dat de strategische risico's zich voordoen en de meerjarige effecten hiervan.

Tabel 5: Overzicht risico's

(bedragen x €1.000)

Risico's	Totaal geschat financieel effect	Risico-bedrag 2017	Risico-bedrag 2018	Risico-bedrag 2019	Risico-bedrag 2020	Risico-bedrag 2021	Risico-bedrag 2022
Reeds bekende risico's							
Verandering in Wetgeving primair proces	720	144	144	144	144	144	144
Personele consequentie t.g.v. Wet kwaliteitsborging bouw (vanaf 2021)	1.875	0	0	0	0	375	375
Prestatiegericht financieren (vanaf 2017)	5.639	2.706	2.706	756	634	648	1.005
	8.234	**2.850**	**2.850**	**900**	**778**	**1.167**	**1.524**

Toelichting risico's

Verandering wetgeving primair proces (720k)

Er staan diverse aanpassingen in wet- en regelgeving op stapel: Omgevingswet, wijziging Bodemconvenant, wet Digitalisering rechtbanken, nieuw Landelijk afvalstoffenplan (LAP3) en wijziging van de Natuurwet. De inschatting is dat deze wijzigingen in wet- en regelgeving grote impact kan hebben op de werkzaamheden van de OD NZKG, waaronder een verstoring in de operationele te leveren kwaliteit. Er is een inschatting gemaakt m.b.t. het extra werk om ervoor te zorgen dat het operationele werk kan worden gecontinueerd.

Beheersmaatregelen:

Het gebied van wet- en regelgeving wordt zo frequent mogelijk gemonitord qua impact op de organisatie. Op basis van de uitkomsten worden maatregelen genomen om het gevolg zo goed mogelijk te managen waardoor continuïteit en kwaliteit wordt gewaarborgd. De verwachting dat het risico zich voordoet (kans) is gemiddeld. Voor dit risico is € 144k berekend voor de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Personele consequentie t.g.v. kwaliteitsborging Bouw (1.875k)

Deze wijziging heeft invloed op het onderdeel Bouw. Op basis van de huidige inzichten zal het risico, in 2017/2018, opgevangen kunnen worden met de flexibele schil. Er wordt een grotere impact op de organisatie verwacht rond 2021. De verwachting is dat deze wijziging invloed heeft op het werk van ongeveer 25 fte. Met strategische personeelsplanning en flexibele schil wordt zoveel mogelijk geanticipeerd op dit risico. Het werken met een flexibele capaciteit kent ook een risico in relatie met de wetgeving DBA. De meeste inhuur in de flexibele schil zijn ZZP-ers, die via mantelcontracten rechtmatig worden ingehuurd. Echter, de wet DBA stelt andere voorwaarden aan ZZP-ers. Nog steeds is niet duidelijk of de inhuur via de mantelcontracten kan doorgaan. Daarnaast is er ook een risico voor de organisatie op het verlies van kennis en dus kwaliteit.

Beheersmaatregel:

De ontwikkeling wordt gemonitord en vertaald naar de impact op de organisatie. Door inhuur en terughoudendheid op vervanging wordt het nadelige effect zoveel mogelijk geminimaliseerd.
De verwachting dat het risico zich vanaf 2021 voordoet (kans) is gemiddeld. Voor dit risico is € 375k berekend voor de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Prestatiegericht financieren (totaal van de vier risicogroepen varieert van € 2,7 tot € 1 mln.)

In 2017 is het risico van PGF heroverwogen en meegenomen bij het bepalen van de hoogte van het weerstandsvermogen. Deze heroverweging is gevraagd omdat de OD NZKG met de besluitvorming over PGF (AB: 14-02-2017; punt 2b) een groter bedrijfsrisico loopt dan tijdens de lumpsumfinanciering, doordat:

- Volumeverschillen ten gunste of ten laste komen van de opdrachtgever;
- Overschrijdingen die niet aan volume zijn toe te wijzen, zoals afwijking van het kengetal en het uurtarief, is het risico van de OD NZKG. Deze overschrijdingen kunnen dan worden opgevangen binnen het weerstandsvermogen.

Dit betekent dat in de systematiek een risico zit dat de inschatting van werk en kostprijs zodanig kan afwijken, dat dit niet kan worden opgevangen binnen de huidige bezetting en het operationele resultaat van de OD NZKG. De bedrijfsvoering kan daardoor in gevaar komen. Dit risico is onderdeel van het noodzakelijke weerstandscapaciteit en daarmee van het weerstandsvermogen. Omdat voor het risico van PGF verschillende factoren meespelen, zijn vier risico groepen benoemd, zoals:

1. kengetal in kernpakket
2. kwaliteitsniveau
3. uurtarief
4. randvoorwaardelijk pakket

Binnen deze groepen zijn verschillende risico's benoemd. Van een aantal is de kans zeer groot is dat het risico zich voordoet tijdens de validatieperiode in 2017 en 2018. Van andere is de verwachting dat het risico zich na de validatie periode niet meer voor zal doen. Ten aanzien van het kengetal is de verwachting dat het risico weer kan toenemen naarmate de vaststelling hiervan verder terug is in de tijd. Conform bestuurlijke besluitvorming wordt na de validatieperiode de kengetallen steeds voor een periode van vier jaar vastgesteld. De eerste periode van vier jaar is van 2019 tot en met 2022.
In bijlage 6.4 zijn de verschillende risico's van PGF uitgebreid toegelicht.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt omschreven als de middelen en mogelijkheden waarover een organisatie beschikt om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Het gaat dus om buffers in het eigen vermogen respectievelijk in de exploitatie die kunnen worden vrijgemaakt, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken.

Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen . Naar verwachting zal de ratio van voldoende – die in het Algemeen bestuur in 2017- is vastgesteld, toereikend zijn. Dat het weerstandsvermogen meerjarig op peil is, was bij de besluitvorming over PGF reeds voorzien. Om die reden is door het Algemeen bestuur op 14 december 2016 besloten om de structurele dotatie aan het weerstandsvermogen per 2018 te beëindigen.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat vanaf 2019 de verhouding noodzakelijk en beschikbaar weerstandscapaciteit ruimschoots voldoet aan de ratio weerstandsvermogen van voldoende (1 - 1,5). Uiteraard is dit mede afhankelijk van eventuele onttrekkingen uit het weerstandsvermogen in 2017 en/of 2018. Na de validatieperiode kan worden overwogen om de noodzakelijke weerstandscapaciteit te actualiseren en in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit te beoordelen of deze nog steeds voldoende is.

Tabel 6: meerjarige ratio voor het weerstandsvermogen

(bedragen x € 1.000)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125	€ 3.125
Noodzakelijke weerstandscapaciteit	€ 2.850	€ 2.850	€ 900	€ 778	€ 1.167	€ 1.524
Ratio weerstandsvermogen	**1,10**	**1,10**	**3,47**	**4,02**	**2,68**	**2,05**

Legenda

Ratio	Waardering
>2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim Voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

Om de financiële positie van een overheidsorgaan te kunnen beoordelen worden financiële kengetallen gebruikt. Het besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) geeft overheidsorganisaties daarbij een handreiking. Iedere organisatie stelt zelf haar normen vast zoals dat past bij de structuur van de organisatie. In de navolgende tabel zijn de drie financiële kengetallen die van toepassing zijn op de OD NZKG opgenomen. Voor de OD NZKG zijn voor de ratio's normen opgesteld. De normen zijn bepaald met de input van de VNG en de eigenheid van de OD NZKG. De onderstaande beschrijving van de ratio's bevat een verdere toelichting en beoordeling hierop.

Tabel 7: Financiële kengetallen

	Norm	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
netto schuldquote	≤ 0%	-10%	-6%	-7%	-8%	-9%	-9%
solvabiliteitsratio	≥ 20%	44%	28%	29%	30%	31%	31%
structurele exploitatieruimte	≥ 0%	4%	0%	0%	0%	0%	0%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De OD heeft nauwelijks leningen waardoor de schuldpositie van de OD NZKG voornamelijk bestaat uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteert de OD NZKG een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waar geld voor aangetrokken wordt, stijgt het kengetal boven de 0% stijgen. Voor 2018 is het kengetal -/- 7%, verbetert nog de jaren erna en voldoet daarmee ruim aan de gestelde norm.

Solvabiliteit

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zicht op glad ijs bevindt, de norm voor de OD NZKG is daarom minimaal 20%. Het kengetal voor de OD NZKG valt vrij laag uit omdat met voorschotten van de opdrachtgevers wordt gewerkt. De voorschotten hebben een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Het kengetal hebben we voor de OD NZKG gecorrigeerd met de voorschotten en komt daarmee uit op 29% in 2018. De ratio is daarmee ruim voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte de OD NZKG heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De norm voor de OD NZKG is 0% of hoger. In 2018 is de ratio 0% en daarmee voldoende.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor een beoordeling te geven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De drie geldende kengetallen voor de OD NZKG geven een goed beeld. Daarmee kan gezegd worden dat er sprake is van een zeer degelijke financiële positie.
In bijlage 6.7 is de berekening van de kengetallen toegelicht.

5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de OD NZKG in bezit heeft, bestaan uit apparatuur, automatisering, meubilair en de verbouwing van het gehuurde pand Ebbehout in Zaandam. Als afschrijvingstermijn wordt de economische levensduur als uitgangspunt genomen (conform de financiële verordening).

5.3 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de OD NZKG. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico), de financieringspositie en het kasbeheer.

Beleidskader

De uitvoering van de financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financierings- (treasury-)statuut evenals een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De OD NZKG werkt volgens het aangepaste Treasurystatuut dat is vastgesteld op 9 december 2015. Eén van de doelstellingen van dit statuut is het beschermen van vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

Financierings- en schuldpositie

Leningen worden uitsluitend aangegaan in de Europese geldeenheid (de euro). Per 2013 is een lening opgenomen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) van € 1.050.000 met een looptijd van vijf jaar en een rente van 1,45%. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de aflossing tot 2017.

Tabel 8: (Netto) EMU-schuld

			(bedragen x € 1.000)
	Stand lening per 31-12-2015	Stand lening per 31-12-2016	Stand lening per 31-12-2017
Restant schuld langlopende leningen	630	420	210
Netto EMU-schuld	630	520	210

Kasbeheer

De OD NZKG beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasury activiteiten te baseren op een adequate liquiditeitsplanning. Doordat overtollige liquide middelen moeten worden aangehouden in de schatkist zijn er geen kredietrisico's. Om het renterisico te beperken is vastgelegd dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden.

5.4 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt de andere programma's in het voorzien van verschillende diensten als personeelszaken, informatievoorziening, boekhouding, communicatie, sturing, coaching en planning en control.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Wij adviseren het management en bestuur integraal op strategisch en tactisch gebied. Wij zijn krachtig in het voorzien (externe oriëntatie) en oppakken (zien, vertalen en regievoeren) van veranderingen zoals die vaak door nieuwe wet- en regelgeving op ons af komen. En ook ontwikkelingen bij onze opdrachtgevers.

Wij adviseren over en zorgen voor een optimale inrichting en ontwikkeling van werkprocessen en informatievoorziening zodanig dat de medewerkers in het primaire proces hun taken (ook bij veranderingen) met hoge kwaliteit en efficiency kunnen uitvoeren. Dit geldt ook voor de secundaire ondersteunende processen zoals het inkoopproces, contractmanagement en HR. In 2018 zal de focus liggen op de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe wetgeving die op ons afkomt en het validatieproces PGF. Daarnaast gaan wij de realisatie van onze ambities en doelstellingen faciliteren door middel van het ontwikkelen van een strategisch personeelsbeleid

Onze managers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en het realiseren van de afgesproken resultaten binnen de prestatiegerichte financieringsmethodiek. Daarnaast zorgen zij, samen met de overige ondersteunende en adviseren taken van bedrijfsvoering, voor het creëren van een resultaatgerichte en inspirerende omgeving waarin professionals zich eigenaar voelen en verantwoordelijkheid nemen.

Inbestedingscontracten

Bij de oprichting van de OD NZKG in 2013 zijn de operationele bedrijfsvoeringstaken op het gebied van ICT, financiële en salarisadministratie en facility inbesteed bij onze partners voor een periode van 5 jaar. Om te zorgen voor een gefaseerde overgang vindt de ontvlechting van de ICT al in 2017 plaats. Vanaf 2018 zal ook de voorbereiding plaatsvinden om de financiële- en salarisadministratie en het facility contract aan te besteden.

Beleidsindicatoren "bestuur en organisatie"

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten en overheidsorganisaties de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De OD NZKG wil deze indicatoren ook aanbieden voor haar organisatie. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording". De BBV beleidsindicatoren zijn niet dezelfde als de kengetallen die in de benchmark van Berenschot gebruikt worden. Met name voor overhead gaat Berenschot uit van formatieve eenheden en gaat het BBV uit van totale kosten van overhead. Dit laatste zijn niet alleen de salariskosten, maar ook de kosten voor de zogenaamde "PIOFACH-functies". Dat zijn de kosten voor ondersteunde functies als huisvesting en facilitaire zaken, ICT, Personeel, Financiën, Inkoop etc.

Tabel 9: beleidsindicatoren bestuur en organisatie

Beleidsindicatoren Bestuur en Organisatie	
Formatie	**349**
Bezetting	**318**
Apparaatskosten (x € 1.000)	**39.734,0**
Apparaatskosten (als % van totale kosten)	**92,2%**
Externe Inhuur (kosten als % van personeellasten)	**22,3%**
Personele overhead (als % van totale kosten)	**17%**
Materiele overhead (als % van totale kosten)	**15,5%**

6. Bijlagen

6.1 Resultaatmodel per programma en taakveld de baten en lasten

Tabel 10: Resultaten per programma

Tabel Resultaten per programma								(bedragen x €1.000)
Programma & taakveld	rekening 2016	2017 met UVO 2017	baten 2018	lasten 2018	saldo 2018	2019	2020	2021
TOTAAL Baten	-41.688	-43.960	-43.095	-	-43.095	-43.395	-43.695	-43.995
TOTAAL Lasten	40.074	43.760	-	43.095	43.095	43.395	43.695	43.995
Bodem		-921	-4.108	3.305	-803	-800	-798	-795
7.4 Milieubeheer		-921	-4.108	3.305	-803	-800	-798	-795
Inkomsten UVO en maatwerk		-4.195	-4.108		-4.108	-4.137	-4.165	-4.194
salarislasten		2.670		2.701	2.701	2.732	2.763	2.794
flexibele schil		97		97	97	97	97	97
opleidingen		34		33	33	33	33	33
uitbreiding UVO 2017, extra inhuur		474		474	474	474	474	474
Bouw		-5.808	-13.292	7.789	-5.503	-5.553	-5.602	-5.652
8.3 Wonen en bouwen		-5.808	-13.292	7.789	-5.503	-5.553	-5.602	-5.652
Inkomsten UVO en maatwerk		-13.554	-13.292		-13.292	-13.385	-13.477	-13.570
salarislasten		3.694		3.737	3.737	3.780	3.823	3.866
inhuur		1.322		1.322	1.322	1.322	1.322	1.322
opleidingen		46		46	46	46	46	46
uitbreiding UVO 2017, extra inhuur		2.684		2.684	2.684	2.684	2.684	2.684
Milieu		-4.282	-13.973	10.301	-3.672	-3.683	-3.693	-3.703
7.4 Milieubeheer		-4.282	-13.973	10.301	-3.672	-3.683	-3.693	-3.703
Inkomsten UVO en maatwerk		-14.496	-13.973		-13.973	-14.070	-14.168	-14.265
salarislasten		7.465		7.552	7.552	7.639	7.726	7.813
inhuur		1.095		1.095	1.095	1.095	1.095	1.095
opleidingen en materiaal		95		95	95	95	95	95
materiaal primair proces		1.212		1.212	1.212	1.212	1.212	1.212
uitbreiding UVO 2017, extra inhuur		347		347	347	347	347	347
BRZO		-3.663	-7.197	3.720	-3.477	-3.486	-3.494	-3.503
7.4 Milieubeheer		-3.663	-7.197	3.720	-3.477	-3.486	-3.494	-3.503
Inkomsten UVO en maatwerk		-7.341	-7.197		-7.197	-7.247	-7.297	-7.347
salarislasten		3.571		3.613	3.613	3.654	3.696	3.737
inhuur		-		-	-			
opleidingen		66		66	66	66	66	66
uitbreiding UVO 2017, extra inhuur		41		41	41	41	41	41
Randvoorwaardelijk		-910	-4.525	3.749	-776	-772	-768	-764
7.4 Milieubeheer			-2.966	2.587	-379	-377	-375	-373
8.3 Wonen en bouwen			-1.559	1.163	-397	-395	-393	-391
Inkomsten UVO en maatwerk		-4.624	-4.525		-4.525	-4.557	-4.588	-4.620
salarislasten		3.047		3.082	3.082	3.118	3.153	3.189
inhuur		367		367	367	367	367	367
opleidingen		42		42	42	42	42	42
uitbreiding UVO 2017, extra inhuur		258		258	258	258	258	258
Bedrijfsvoering		15.383	-	14.231	14.231	14.293	14.355	14.417
0.4 Overhead		15.383	-	14.231	14.231	14.293	14.355	14.417
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-	-	-	-	-	-	-
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)		250					-	-
salarislasten		5.318		5.380	5.380	5.442	5.504	5.566
inhuur		878		878	878	878	878	878
opleidingen		390		390	390	390	390	390
ontwikkelagenda		300		300	300	300	300	300
overig materieel bedrijfsvoering		8.247		7.283	7.283	7.283	7.283	7.283
Saldo voor mutatie reserves	-1.614	-200	-43.095	43.095	0	0	0	0
Bedrijfsvoering	-78	200	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	-78	200	-	-	-	-	-	-
dotaties	375	450						
onttrekkingen	-453	-250						
saldo na mutatie reserve	-1.692	-0	-43.095	43.095	0	0	0	0

(*) eenmalige korting Zaanstad; opstap PGF

6.2 Uitvoeringsovereenkomsten per deelnemer

Tabel 11: Uitvoeringsovereenkomsten

Tabel Uitvoeringsovereenkomsten							(bedragen x €1.000)
Deelnemer	**jaarrekening 2016**	**2017, na wijziging PGF**	**2017 UVO 16 januari**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
TOTAAL	**41.667**	**39.482**	**43.982**	**43.095**	**43.395**	**43.695**	**43.995**
Founding Fathers	37.191	37.363	40.938	40.098	40.377	40.657	40.936
Gemeente Amsterdam	21.515	18.084	20.628	19.971	20.110	20.249	20.388
Provincie Noord-Holland	8.419	11.622	12.071	11.811	11.894	11.976	12.058
Gemeente Zaanstad (*1)	2.079	2.300	2.327	2.525	2.543	2.560	2.578
Gemeente Haarlemmermeer	5.177	5.357	5.912	5.791	5.832	5.872	5.912
AM-gemeenten	783	716	752	738	743	748	753
Gemeente Aalsmeer	182	159	159	156	157	158	159
Gemeente Amstelveen	153	146	146	143	144	145	146
Gemeente Diemen	157	173	183	180	181	182	183
Gemeente Ouderamstel	120	93	107	105	106	107	107
Gemeente Uithoorn	172	145	157	154	155	156	157
Contractpartners	776	960	1.049	1.027	1.034	1.041	1.048
Provincie Flevoland	184	221	319	314	316	318	320
Gemeente Woudenberg	32						
Provincie Utrecht	561	739	730	713	718	723	728
Maatwerk offertes	2.917	443	1.243	1.232	1.241	1.249	1.258

(*1) Zaanstad krijgt in 2017 een opstap voor PGF via een eenmalige korting van 250

6.3 Kosten per uur, Capaciteit in uren en FTE's

Het tarieven in 2018 voor werkzaamheden binnen de UVO worden ten opzichte van het tarief 2017 aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling (+100K) en de twee besparingen ten opzichte van 2017. De besparingen zijn het niet meer doteren aan het weerstandsvermogen (-450K) en de efficiency in het primaire proces (-787K). Het lage tarief wordt in 2018 € 86,17 en het hoge tarief wordt in 2018 € 96,17.

Tabel 12: meerjarig overzicht van de tarieven (in euro per uur)

	2014	2015	2016	2017 met UVO 2017	2018	2019	2020	2021
tarieven								
per uur voor DVO en *(gemiddeld UVO)*	90,00	91,50	94,11	*(93,10)*	*(91,17)*	*(91,17)*	*(91,17)*	*(91,17)*
per uur voor UVO producten laag tarief				88,10	86,17	86,82	87,47	88,12
per uur voor UVO producten hoog tarief				98,10	96,17	96,82	97,47	98,12
Maatwerk door medewerker		*92,00*	*94,62*	98,10	96,17	96,82	97,47	98,12
Maatwerk door projectleider		*117,00*	*120,34*	120,10	118,17	118,82	119,47	120,12

In de begroting 2018 en voor de doorrekening van de tarieven zijn met de volgende hoeveelheden uren rekening gehouden. We rekenen met een groei van de capaciteit in uren ten opzichte van de productie in 2016 van ruim 10%.

Tabel 13: capaciteit in uren

	2016	2017 met UVO 2017	2018
capaciteit in uren			
UVO	379.234	447.838	447.838
indirect naar UVO	14.683		
maatwerk	22.400	12.674	12.674
	416.317	460.512	460.512
groei in capaciteit tov 2016		*10,6%*	*10,6%*

Vanuit de benodigde capaciteit in uren wordt gerekend met een norm van 1.365 uur per Full Time Equivalent (FTE=volledig dienstverband). Met deze norm wordt de capaciteit in uren omgezet naar personeel in FTE's. Met de formatie voor vaste dienstverbanden bij de OD NZKG wordt als saldo de flexibele inhuur berekend.

Tabel 14: capaciteit in FTE voor vaste bezetting en flexibele inhuur

	vast	flexibel	totaal	%
capaciteit in FTE				
Programma Bouw	51	40	91	21%
Programma Bodem	37	6	43	10%
Programma Milieu	105	16	121	28%
Programma BRZO	48	1	49	11%
Programma Randvoorwaardelijk	46	6	52	12%
Programma Bedrijfsvoering	62	9	71	17%
	349	78	427	
flexibele inzet als % van totaal		18%		

6.4 Meerjarig overzicht van de risico's

In onderstaande tabel zijn de strategische bedrijfsrisico's van de OD NZKG opgenomen in een meerjarig overzicht. Per risico is aangegeven wat het geschat financieel effect is, de kans dat het risico zich voordoet en in welk jaar zich dit kan voordoen.

Tabel 15: meerjarig overzicht noodzakelijk weerstandsvermogen

Risico's	Totaal geschat financieel effect	Risico-bedrag 2017	Risico-bedrag 2018	Risico-bedrag 2019	Risico-bedrag 2020	Risico-bedrag 2021	Risico-bedrag 2022
Verandering in Wetgeving primair proces: a. extra werk opvangen voor borging operationele kwaliteit							
kans dat het risico zich voordoet		*gemiddeld*	*gemiddeld*	*gemiddeld*	*gemiddeld*	*gemiddeld*	*gemiddeld*
Verandering in Wetgeving primair proces	720	144	144	144	144	144	144
Personele consequenties wet private borging bouw: a. impact op de organisatie (capaciteit)							
kans dat het risico zich voordoet		*nihil*	*nihil*	*nihil*	*nihil*	*gemiddeld*	*gemiddeld*
Personele consequenties wet private borging bouw	1.875	0	0	0	0	375	375
Prestatiegericht financieren (risico groepen):							
1. Kengetal:							
a. afwijking t.o.v. vastgesteld kengetal	1.192	1.192	1.192	60	119	238	596
kans dat het risico zich voordoet		zeer groot	zeer groot	zeer klein	klein	gemiddeld	groot
2. Kwaliteitsniveau:							
a. aanpassing door opdrachtgever	1.192	119	119	0	0	0	0
kans dat het risico zich voordoet		klein	klein	nihil	nihil	nihil	nihil
b. geen overeenstemming over geleverde kwaliteit	1.754	175	175	175	175	175	175
kans dat het risico zich voordoet		klein	klein	klein	klein	klein	klein
3. Uurtarief:							
a. te weinig productieve uren (krapte arbeidsmarkt)	605	605	605	302	121	121	121
kans dat het risico zich voordoet		zeer groot	zeer groot	groot	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
b. stijging uurtarief extern personeel (krapte arbeidsmarkt)	353	176	176	176	176	71	71
kans dat het risico zich voordoet		groot	groot	groot	groot	gemiddeld	gemiddeld
c. verhouding hoog<>laag tarief wijkt af	121	121	121	0	0	0	0
kans dat het risico zich voordoet		zeer groot	zeer groot	nihil	nihil	nihil	nihil
4. Randvoorwaardelijk:							
a. overschrijding uren	212	106	106	42	42	42	42
kans dat het risico zich voordoet		groot	groot	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
b. meebewegen met volume	212	212	212	0	0	0	0
kans dat het risico zich voordoet		zeer groot	zeer groot	nihil	nihil	nihil	nihil
Totaal risico PGF	5.639	2.706	2.706	756	634	648	1.005
Totaal	8.234	2.850	2.850	900	778	1.167	1.524

De methode van het bepalen van het de benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op het Nederlands Instituut voor Risicomanagement (NAR).

Kans

Klasse	kans	Frequentie	%
1	Zeer klein	1x per 20 jaar	5%
2	Klein	1x per 10 jaar	10%
3	Gemiddeld	1x per 5 jaar	20%
4	Groot	1x per 2 jaar	50%
5	Zeer groot	1x per jaar	100%

Financieel gevolg

Klasse	min.	max.	Gemiddeld
1	€ 0	€ 50.000	€ 25.000
2	€ 50.000	€ 100.000	€ 75.000
3	€ 100.000	€ 250.000	€ 175.000
4	€ 250.000	€ 500.000	€ 375.000
5	€ 500.000	maximaal	€ 1.000.000

Risico matrix

Financieel gevolg	laag		prioriteit		hoog	
1	5	10	15	20	25	hoog
2	4	8	12	16	20	
3	3	6	9	12	15	
4	2	4	6	8	10	
5	1	2	3	4	5	laag
	1	2	3	4	5	

Kans

Alle risico's krijgen een score van kans maal gevolg. Aan de hand daarvan wordt bepaald hoeveel weerstandscapaciteit nodig is. Als voorbeeld: de kans dat het risico veranderingen in wetgeving zich voordoet wordt ingeschat op gemiddeld en dan rekenen we 20% als financieel effect. Als dit risico zich voordoet, heeft dat effect van maximaal € 720k. Voor dit risico wordt dan een bedrag van 20% van € 720k = € 144k meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Zo wordt voor ieder risico een benodigd bedrag berekend (rekening houdend met het jaar/de jaren waarin het risico zich voor kan doen).

6.5 Bijlage overzicht rente, afschrijvingen, EMU saldo en Vpb

Rente

In 2013 heeft de OD NZKG een vijfjarige lening afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten van 1.050k voor de financiering/aankoop van meubilair. Er is drie jaar tot en met 2016 een bedrag van 210k per jaar afgelost, zodat per 31 december 2016 een schuld van 420k resteert. De rente bedraagt 1,45%.

Tabel 16: rente 2016-2020

bedrag in €	2016	2017	2018	2019	2020
Rente	7.993	4.948	1.903	-	-

Afschrijving

De OD NZKG heeft voor een bedrag van 738k aan materiële vaste activa (meubilair) en voor 999k aan immateriële vaste activa (ontwikkeling van software) in bezit (balans per 31 december 2016). De materiële activa worden voor het grootste deel in tien jaar afgeschreven. De immateriële activa worden in vijf jaar afgeschreven, met ingang van 2016.

Tabel 17: afschrijvingen 2017-2020

(bedragen X € 1.000)						
AFSCHRIJVINGEN	waarde bezittingen	2017	2018	2019	2020	2021
immateriele vaste activa (in vijf jaar; va 2016)	software ontwikkeling	250	250	250	250	0
materiele vaste activa (in 10 jaar)	meubilair	103	103	103	103	103
totale Afschrijvingen		**353**	**353**	**353**	**353**	**103**

EMU-saldo

De berekening van het EMU-saldo bij de decentrale overheden (en de bijdrage daaraan door de OD NZKG) wordt gemaakt aan de hand van de onderstaande tabel. De categorieën die niet van invloed zijn op het EMU-saldo maar die bij de OD NZKG niet voorkomen, zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 18: EMU-saldo 2017-2020

(bedragen X € 1.000)					
Berekening van het EMU saldo	2017	2018	2019	2020	2021
exploitatiesaldo voor bestemming reserves	-200	0	0	0	0
Afschrijvingen	353	353	353	353	103
Totale bijdrage aan EMU saldo	**153**	**353**	**353**	**353**	**103**

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Overheidsorganisaties zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). In een samenwerking met Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen zijn specifieke afspraken gemaakt voor omgevingsdiensten en vastgelegd in een notitie. Eén van de resultaten is een lijst met activiteiten waarvoor geen Vpb-plicht geldt, het gaat dan om wettelijke taken en plustaken. Naast deze lijst zijn er een aantal commerciële activiteiten, bijvoorbeeld het detacheren van personeel. Als de opbrengsten van de commerciële activiteiten niet meer dan kostendekkend zijn, is er geen Vpb-plicht. De Vpb-plicht is in principe van toepassing bij structurele overschotten op alle taken. Echter er is geen plicht tot aangifte Vennootschapsbelasting, wanneer bij een overschot dit eerst wordt bestemd voor een eventuele benodigde aanvulling van het weerstandsvermogen of bestemmingsreserves en vervolgens voor terugbetaling aan de opdrachtgevers.

Voor de OD NZKG geldt dat bijna alle taken wettelijke- of plustaken zijn. Het geringe deel aan commerciële activiteiten is maximaal kostendekkend. Voor 2018 en verder geldt dat de begroting sluitend wordt opgesteld en er geen overschotten zijn. Er wordt dan ook geen meerjarige Vpb-plicht verwacht over 2018 tot en met 2021.

6.6 Geprognotiseerde balans

Tabel 19: Meerjarenbalans

							(bedragen X € 1.000)
		Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
ACTIVA	**waarde bezittingen**	**2017**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Immateriële vaste activa	ontwikkeling software	999	749	499	249	0	0
Materiële vaste activa	investering meubilair	738	636	534	432	330	228
TOTAAL VASTE ACTIVA		1.737	1.385	1.033	681	330	228
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	debiteuren (te ontvangen)	4.545	4.545	4.545	4.545	4.545	4.545
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	bankrekening saldo	15.318	15.318	15.318	15.318	15.318	15.318
Overlopende activa	vooruitbetaald	47	47	47	47	47	47
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		19.910	19.910	19.910	19.910	19.910	19.910
TOTAAL		**21.647**	**21.295**	**20.943**	**20.591**	**20.240**	**20.138**

		Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
PASSIVA	**financiering bronnen**	**2017**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Eigen vermogen	weerstandvermogen	2.925	3.125	3.125	3.125	3.125	3.125
Jaarrekeningresultaat vorig boekjaar	saldo vorig jaar	1.672	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves	WW en 4e tranche	388	0	0	0	0	0
Voorzieningen	personeel en OHW	1.098	1.098	1.098	1.098	1.098	1.098
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	lening bij BNG	420	210	0	0	0	0
TOTAAL VASTE PASSIVA		6.503	4.433	4.223	4.223	4.223	4.223
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	crediteuren (te betalen)	3.800	5.518	5.376	5.024	4.673	4.571
Overlopende passiva	vooruitontvangen	11.344	11.344	11.344	11.344	11.344	11.344
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		15.144	16.862	16.720	16.368	16.017	15.915
TOTAAL		**21.647**	**21.295**	**20.943**	**20.591**	**20.240**	**20.138**

6.7 Verklaring kengetallen

Hieronder is de berekening van de financiële kengetallen toegelicht. Zie hoofdstuk 5.1 voor de beoordeling en toelichting op de kengetallen.

Tabel 20: Berekening netto schuldquote

(bedragen x €1.000)

Netto schuldquote	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Vaste schulden	420	210	-	-	-	-
Netto vlottende schuld	3.800	3.800	3.800	3.800	3.800	3.800
Overlopende passiva	11.344	9.765	9.765	9.765	9.765	9.765
Financiële activa (excl. verstrekte leningen)	-					
Financiële activa (verstrekte leningen)	-					
Uitzettingen < 1 jaar	4.545	4.545	4.545	4.545	4.545	4.545
Liquide middelen	15.317	11.911	12.053	12.405	12.756	12.858
Overlopende activa	47	-	-	-	-	-
Totale baten (excl. mut. res.)	41.668	43.982	43.095	43.395	43.695	43.995
Netto schuldquote	**-10%**	**-6%**	**-7%**	**-8%**	**-9%**	**-9%**

De netto schuldquote wordt berekend door het saldo van de schulden en vorderingen te delen door de totale baten.

Tabel 21: Solvabiliteitsratio

(bedragen x €1.000)

Solvabiliteitsratio	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Eigen vermogen	4.985	3.125	3.125	3.125	3.125	3.125
Balanstotaal*	11.453	11.101	10.749	10.397	10.046	9.944
Solvabiliteit	**44%**	**28%**	**29%**	**30%**	**31%**	**31%**

*Gecorrigeerd met voorschotten opdrachtgevers

De verhouding tussen het eigen vermogen en totale vermogen geeft de ratio voor de solvabiliteit

Tabel 22: structurele exploitatieruimte

(bedragen x €1.000)

Structurele exploitatieruimte	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale structurele lasten	38.091	43.782	43.095	43.395	43.695	43.995
Totale structurele baten	40.120	43.982	43.095	43.395	43.695	43.995
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	375	200	-	-	-	-
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-	-	-	-	-
Totale baten	41.668	43.982	43.095	43.395	43.695	43.995
Structurele exploitatieruimte	**4%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

De berekening voor structurele exploitatieruimte is het saldo van structurele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Het resultaat hiervan wordt gedeeld door de totale baten.

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

www.odnzkg.nl

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

Postbus 209
1500 EE Zaandam

www.odnzkg.nl

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2017

Onderwerp: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Kenmerk: 805589

Bijlagen:

1. Ontwerpbegroting 2018
2. Jaarstukken 2016

1. Inleiding.

Op 30 maart 2017 is door het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG) ingestemd met de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen.

Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling OD NZKG een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen Provinciale Staten een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de OD NZKG. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 50 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NZKG worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken over de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 van de OD NZKG.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de OD NZKG aan.

Ontwerpbegroting 2018

Uit de ontwerpbegroting 2018 blijkt een bijdrage voor 2018 van de Provincie Noord-Holland aan de OD NZKG ten bedrage van € 11.811.000.

Jaarstukken 2016

Het boekjaar 2016 wordt afgesloten met een positief resultaat ad € 1.672.000.

Voorgesteld wordt dit bedrag als volgt te besteden:

1. Een meerjarige reserve vormen voor de Omgevingswet (à € 200.000);
2. Een meerjarige reserve vormen voor noodzakelijke extra inspanningen op veranderende wetgeving (à € 190.000);
3. De oprichtingskosten (à € 1.000.000) terug te betalen aan de founding fathers;
4. De entreefee ad € 25.000 terug te betalen aan de AM-gemeenten;
5. Het restant van het rekeningresultaat (à € 257.364) uit te keren als terugbetaling van een gedeelte van inrichtingskosten.
   De overige inrichtingskosten kunnen de komende jaren worden terugbetaald als opnieuw positieve resultaten worden behaald.

De posten 3. en 5. tezamen betekenen voor de provincie Noord-Holland een terugbetaling ad € 452.651.

2. Zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016

De voorliggende ontwerpbegroting 2018 is gebaseerd op de uitgangspunten van de onlangs ingevoerde Prestatiegerichte financiering. Deze financiering is gebaseerd op kengetallen en aannames die nog moeten uitharden aan de hand van praktijkervaringen. Daarom worden deze kengetalen in 2017 en 2018 gevalideerd. Uitkomsten van de validatie kunnen leiden tot een begrotingswijziging 2018 in het najaar van 2017.
Wij menen dat de OD NZKG de periode tot najaar 2017 ook moet benutten om nieuwe efficiencydoelstellingen te formuleren voor de periode 2019 tot en met 2021. Onder andere kan daarbij worden gekeken naar de hoogte van het weerstandsvermogen, aangezien wij nog niet overtuigd zijn dat dit op de juiste hoogte is vastgesteld.
Wij stellen u voor om dit als zienswijze richting het Algemeen Bestuur van de OD NZKG door te geven.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 35

Provinciale staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 mei 2017;

besluiten:

Als zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar voren te brengen dat:

- wordt ingestemd met het terugbetalen van het positieve rekeningresultaat voor het boekjaar 2016 van € 452.651, zijnde het aandeel van de provincie Noord-Holland in de oprichtingskosten en een deel van de inrichtingskosten;
- de Omgevingsdienst in de loop van 2017 nieuwe efficiencydoelstellingen gaat formuleren voor de periode 2018 tot en met 2021.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 17 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
A.A. Huijzendveld
CZ/FIN

Doorkiesnummer +31235144616
huijzendvela@noord-holland.nl

Verzenddatum

17 MEI 2017

Kenmerk
942106/942156

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze op de jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de RUD NHN

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze op de jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN).

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris — voorzitter

R.M. Bergkamp — J.W. Remkes

Bijlage(n):

1. Aanbiedingsbrief van de RUD NHN met bijlagen, d.d. 13 april 2017;
2. Statenvoordracht met de reactie op de jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de RUD NHN.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Regionale Uitvoeringsdienst
Noord-Holland Noord

Aan:
- De Gemeenteraden van de gemeenten deelnemend in de RUD NHN
- Provinciale Staten van Noord-Holland

Afschrift aan:
- Leden van het Algemeen Bestuur van de RUD NHN
- Ambtelijke contactpersonen van de deelnemende gemeenten en provincie Noord-Holland

Hoorn, 13 april 2017
Registratienummer: 17.7282447
Betreft: Aanbiedingsbrief bij Jaarstukken 2016 en Ontwerpbegroting 2018

Geachte leden van de Gemeenteraden en Provinciale Staten,

Hierbij treft u de Jaarstukken 2016 en de Ontwerpbegroting 2018 aan. Wij nodigen u uit, zoals bepaald in artikel 34 en 35 van de Gemeenschappelijke Regeling, hierop uiterlijk 30 juni 2017 uw zienswijzen naar voren te brengen.

Jaarstukken 2016
In opdracht van het Algemeen Bestuur (AB) heeft de externe accountant IPA ACON de boekencontrole 2016 uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten is een goedkeurende controleverklaring verstrekt en het verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen is wordt opgemerkt dat de RUD NHN .

Het boekjaar 2016 is afgesloten met een positief totaalresultaat van € 653.405 te weten:
- Resultaat Milieutaken € 162.606; dit resultaat is tot stand gekomen na compensatie van de oprichtingskosten (de taakstelling) aan de deelnemers ad € 490.041;
- Resultaat VTH plustaken € 490.799.

Resultaat Milieutaken
De bezuinigingstaakstelling van 5% ter grootte van € 490.041 is ook in 2016 gerealiseerd, waarna een positief saldo resteert over het boekjaar 2016 van € 162.606. Dit is onder meer gebeurd door het verkleinen van de beschikbare flexibele arbeidsschil. Door het inbrengen van de provinciale bijdrage VTH plustaken is een lager kostenniveau gerealiseerd ten gunste van de Milieutaken.
Op de begroting 2016 is voor het derde opeenvolgende jaar geen indexering toegepast. Dit houdt in dat de RUD NHN, naast de oorspronkelijke taakstelling van 5%, nog een extra structurele bezuiniging heeft verwerkt van 2,2% op loonkosten en 0,9% op overige kosten vanaf 2014.

Resultaat VTH plustaken
Voor de VTH plustaken resteert een positief saldo van € 490.799 voor resultaatbestemming.

Resultaatbestemming 2016
Uit analyse blijkt dat de overdracht van de VTH plus naar de RUD NHN positief van invloed is geweest op het rekeningresultaat. Dit betreft voornamelijk bijdrage in de indirecte kosten en overheadkosten aan de bestaande RUD organisatie.

Regionale Uitvoeringsdienst
Noord-Holland Noord

Aan het Algemeen Bestuur van de RUD NHN zal worden voorgesteld om:
- Een bedrag van € 162.606 te bestemmen aan de Algemene Reserve;
- Conform besluit van 14 december 2016 een bedrag van € 490.799 toe te voegen aan een nieuw in te stellen Bestemmingsreserve VTH-Plustaken.

Begroting 2018
Het Dagelijks Bestuur van de RUD NHN is trots in deze begroting een verlaging van de bijdrage voor alle deelnemers op te kunnen nemen van 5%. Zoals afgesproken!

Uit het begrote resultaat 2017 wordt de laatste uitkering gedaan aan de deelnemers voor hun bijdrage in de oprichtingskosten van de RUD NHN. Er is € 923.000 bespaard en terugbetaald aan de deelnemers. Dit betekent dat vanaf 2018 de bijdrage van de deelnemers met 5% kan worden verlaagd.

Indexatie 2018
Met betrekking tot het toepassen van een indexatie heeft de RUD NHN een schrijven ontvangen van de gemeente Alkmaar op 1 februari 2017. Hierin wordt uitgegaan van 3,8% indexatie op lonen en 1,2% op overige kosten.
Met betrekking tot de begroting 2018 voor de VTH plustaken is conform onze kaderbrief 2018, 2% indexatie verwerkt op zowel de baten als de lasten.

Bijdragen 2018
De begroting van de RUD NHN verschijnt vroeg in het jaar. Dit stelt de deelnemende partijen in staat om de kosten voor de uitvoering van taken in de eigen begroting op te nemen. Wij verzoeken de deelnemers de lumpsum bedragen, zoals opgenomen op pagina 4 in de Ontwerpbegroting, in hun begroting op te nemen.

Vervolg
U wordt verzocht uw zienswijzen uiterlijk 30 juni 2017 kenbaar te maken aan het Dagelijks Bestuur. Op 7 juli 2017 zal door het Algemeen Bestuur de Jaarstukken 2016 en Ontwerpbegroting 2018 worden vastgesteld. Indien gewenst kunt u zich wenden voor nadere informatie en toelichting tot de accounthouders van de RUD NHN, de heer en dhr Nico Bizot. Per mail: hkuiper@rudnhn.nl of nbizot@rudnhn.nl. Telefonisch via het algemene nummer van de RUD NHN: 088 - 10 21 300

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur,

P.R. van Doorn
Secretaris/directeur a.i. RUD NHN

Bijlagen:
1. Jaarstukken 2016 voor zienswijzen
2. Controleverklaring Jaarstukken 2016
3. Verslag van bevindingen Jaarstukken 2016
4. Voorgenomen AB besluit resultaatbestemming Jaarstukken 2016
5. Ontwerpbegroting 2018 voor zienswijzen
6. Begrotingswijzigingen 2017

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord

BEGROTING 2018

(meerjarenraming 2019-2021)

conceptversie na DB 12 april 2017

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

Belangrijkste ontwikkelingen **5**

BELEIDSBEGROTING **7**

Programmaplan **8**

Programma 1 Milieutaken **9**
1.1 Regulering 9
1.2 Specialismen & Advies 10
1.3 Toezicht en Handhaving 11
1.3.1 Samenwerking ketentoezicht 12

Programma 2 VTH plustaken **13**
2.1 VTH plustaak Wbb-vergunningverlening 13
2.2 VTH plustaak Regulering Groen 14
2.3 VTH plustaak Vergunningverlening (Whvbz) 16
2.4 VTH plustaak Toezicht & Handhaving 17

Programma 3 Overhead RUD NHN **19**

Paragrafen **21**
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 21
4.2 Financiering 24
4.3 Bedrijfsvoering 26

FINANCIËLE BEGROTING **28**
5.1 Uitgangspunten financiële begroting 29
5.2 Totaaloverzicht van baten en lasten 30
5.3 Uiteenzetting van de financiële positie 31
5.4 Verloopoverzicht Reserves 31
5.5 Geprognosticeerde (meerjaren-)balans 32
5.6 Meerjarenraming 2018-2021 33
5.7 Investeringsoverzicht * 34

Lijst van gebruikte afkortingen **35**

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2018 van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN).

Taakstelling gerealiseerd! Bijdrage met 5% omlaag.
Het Dagelijks Bestuur van de RUD NHN is trots in deze begroting een verlaging van de bijdrage voor alle deelnemers op te kunnen nemen van 5%. Zoals afgesproken!

Uit het begrote resultaat 2017 wordt de laatste uitkering gedaan aan de deelnemers voor hun bijdrage in de oprichtingskosten van de RUD NHN. Er is € 923.685,- bespaard en terugbetaald aan de deelnemers. Dit betekent dat vanaf 2018 de bijdrage van de deelnemers met 5% kan worden verlaagd.

Vervolg
Het bedrijfsplan RUD NHN dat door alle deelnemende partijen in 2013 is vastgesteld geeft nog steeds richting aan de doelstellingen en activiteiten van de RUD NHN.

"De RUD NHN is een professionele opdrachtnemer die op een efficiënte manier uitvoering geeft aan de haar opgedragen taken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord Holland Noord."

Ten opzichte van het bedrijfsplan zal de komende jaren echter een aantal belangrijke nieuwe thema's hun intrede doen zoals benoemd in de kaderbrief 2018:

- Integraliteitskader van de Omgevingswet;
- Verminderen of vermeerderen van de milieutaken;
- Outputfinanciering versus lumpsumbijdragen.

De RUD NHN zal veranderen, evenals de relatie met haar deelnemers. De omgevingswet zal een belangrijke impact hebben op de deelnemers en op de RUD NHN. De RUD NHN wil samen met de deelnemers bijdragen aan kostenefficiëntie oplossingen en een soepele overgang naar de nieuwe Omgevingswet.
Deelnemers krijgen de mogelijkheid hun takenpakket te wijzigen. Dit biedt de deelnemers en de RUD NHN kansen optimaal gebruik te maken van de bewezen hoogwaardige dienstverlening. Sommige taken kunnen minder worden. De RUD NHN ziet kansen andere taken te laten groeien.
In 2017 zal het Algemeen Bestuur van de RUD NHN nadrukkelijk worden betrokken bij keuzes over de financieringswijze van de RUD NHN. De mogelijkheid van outputfinanciering wordt onderzocht, maar ook de mogelijkheid om financiering te koppelen aan outcome (maatschappelijk effect) passend bij beleidskeuzes van onze deelnemers

De organisatie en de relatie met de deelnemers zal een zakelijker karakter krijgen. Afspraken over te leveren prestaties zullen centraal staan. De deelnemers maken beleid en komen met de RUD NHN een passend dienstverleningniveau overeen. Hierover worden jaarlijks afspraken gemaakt. De RUD NHN ontwikkelt zich tot een wendbare en aantrekkelijke organisatie waarin kwaliteit (mensen én producten) en kostenbeheersing centraal staan. Deze thema's en ontwikkelingen zullen in 2017 leiden tot een gewijzigde visie van de RUD op de koers voor de komende jaren. Deze zal uiterlijk 1 oktober 2017 gereed zijn.

Indexatie 2018
Met betrekking tot het toepassen van een indexatie heeft de RUD NHN een schrijven ontvangen van de gemeente Alkmaar op 1 februari 2017. Hierin wordt uitgegaan van 3,8% indexatie op lonen en 1,2% op overige kosten (bij 70% loon en 30% overige kosten gemiddeld: 3,02%).
Met betrekking tot de begroting 2018 voor de VTH plustaken is conform onze kaderbrief 2018, 2% indexatie verwerkt op zowel de baten als de lasten.

Bijdragen 2018
De begroting van de RUD NHN verschijnt vroeg in het jaar. Dit stelt de deelnemende partijen in staat om de kosten voor de uitvoering van taken in de eigen begroting op te nemen. Later in het jaar wordt nadere

invulling gegeven aan de activiteiten, projecten en resultaten die de RUD NHN zal gaan realiseren in de uitvoeringsprogramma's.

Wij verzoeken de deelnemers de lumpsum bedragen, uit onderstaande tabel, in hun begroting op te nemen.

Bijdrage per deelnemer Milieutaken	Bijdrage 2017	Verlaging bijdrage 5%	Bijdrage 2018
Gemeente Alkmaar	€ 1.185.360	€ 56.475	€ 1.163.776
Gemeente Bergen	€ 579.511	€ 27.477	€ 569.535
Gemeente Castricum	€ 588.247	€ 27.893	€ 578.119
Gemeente Den Helder	€ 782.681	€ 37.290	€ 769.028
Gemeente Drechterland	€ 400.681	€ 19.090	€ 393.692
Gemeente Enkhuizen	€ 410.600	€ 19.563	€ 403.437
Gemeente Heerhugowaard	€ 575.322	€ 27.411	€ 565.286
Gemeente Heiloo	€ 303.976	€ 14.378	€ 298.778
Gemeente Hollands Kroon	€ 1.527.808	€ 72.791	€ 1.500.250
Gemeente Hoorn	€ 1.318.514	€ 62.820	€ 1.294.606
Gemeente Koggenland	€ 122.552	€ 3.634	€ 122.619
Gemeente Langedijk	€ 158.111	€ 7.533	€ 155.353
Gemeente Medemblik	€ 1.127.550	€ 53.721	€ 1.106.974
Gemeente Opmeer	€ 57.624	€ 2.745	€ 56.619
Gemeente Schagen	€ 1.110.378	€ 52.903	€ 1.090.100
Gemeente Stede Broec	€ 94.146	€ 4.486	€ 92.503
Gemeente Texel	€ 436.769	€ 20.809	€ 429.150
Provincie Noord-Holland	€ 529.415	€ 15.059	€ 530.344
Totaal bijdrage Milieutaken	**€ 11.309.245**	**€ 526.078**	**€ 11.120.170**
Bijdrage provinciale VTH plustaken			
VTH plustaken	€ 4.967.952		€ 5.067.311
Totalen bijdragen RUD NHN	**€ 16.277.197**		**€ 16.187.481**

* Toelichting op de toegepaste verlaging: De verlaging van de bijdrage (€ 526.078) is reeds in 2013 (bedrijfsplan) berekend. Hierover is geen indexatie toegepast. De effectieve verlaging is daarom lager dan 5%.

Gewijzigde opzet Begroting 2018

Wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) heeft ertoe geleid dat de RUD NHN ingaande het begrotingsjaar 2018 ook moet voldoen aan het aangepaste BBV. Wijzigingen die vooral voor de RUD NHN treffen zijn het gebruik van uniforme taakvelden (gemeente en provincie), de renteomslag en centrale verantwoording van alle overhead. Door de voorpublicatie begroting- en verslaggevingsvoorschriften voor Verbonden Partijen juli 2016 te volgen geeft de RUD NHN hieraan een invulling.

Aan de bestaande opzet is een extra programma Overhead toegevoegd waarin ook inzicht is gegeven in de type overhead, zoals loonkosten, ICT, huisvesting- en facilitaire kosten en kapitaallasten.

Belangrijkste ontwikkelingen

Van doorontwikkeling RUD NHN naar beheersituatie
In 2018 zal de RUD NHN de overgang (moeten) maken naar een situatie, waarin intern een bepaalde mate van routine en stevigheid zal ontstaan. De blik zal meer extern zijn gericht. Hiertoe worden in 2017 en 2018 nog intern georienteerde (bedrijfsvoerings) maatregelen genomen en wordt gestart met de externe orientatie. Er zal een hernieuwde visie ter besluitvorming aan het bestuur en de deelnemers worden voorgelegd, welke een inspirerende leidraad voor de komende jaren zal zijn.
De belangrijkste te verwachten bedrijfsvoeringsmaatregelen in deze overgangsperiode zijn:

- Masterplan Informatievoorziening & Automatisering (I&A), waaronder impactanalyse van de nieuwe Omgevingswet, privacy en beveiliging en professionalisering I&A discipline en medewerkers.
- Masterplan HRM, waaronder strategische personeelsplanning, beleid en empowerment van medewerkers en digitalisering van (personeels)dossiers.

Integraliteitskader van de Omgevingswet
De Omgevingswet betekent een fundamentele herziening van het omgevingsrecht. Met deze wet worden 26 wetten (waar onder de Wro, Wabo en Wm) in één wet samengevoegd. Ook worden meer dan 100 AMvB's verdeeld over 4 AMvB's. De wet legt de wettelijke basis voor de taken en bevoegdheden in het fysieke domein. De nieuwe wetgeving treedt naar verwachting in 2019 in werking. Het is van belang vroegtijdig de mogelijke impact te verkennen op de organisatie RUD NHN in relatie tot die van de deelnemers. Het gaat erom dat de effecten op de werkwijze in de uitvoering van de taken tussen de deelnemers en de RUD NHN inzichtelijk te maken.

Ten aanzien van de Omgevingswet zijn drie sporen te onderscheiden:

1. Invulling geven aan het wetsvoorstel VTH-taken (uitmondend in lokale VTH-verordeningen): dit wordt gezamenlijk in een projectgroep met de deelnemers opgepakt;
2. De gezamenlijke gevolgen voor de deelnemers en voor de RUD NHN, vanuit de integraliteitsgedachte in beeld brengen en hier afspraken over maken. Daarbij wordt aan de volgende onderwerpen gedacht: inhoudelijk, organisatorisch, werkprocessen, cultuur
3. De interne gevolgen voor de RUD NHN (cultuur, organisatorisch, werkprocessen, ict) in kaart brengen.

De Omgevingswet is uiterlijk een half jaar voor inwerkingtreding geïmplementeerd binnen de organisatie van de RUD NHN. De deelnemers zijn bevoegd gezag en "leidend" in spoor 1 en 2. Over zaken die impact hebben op de organisatie van de RUD NHN zal het DB een besluit nemen.

Verminderen of vermeerderen van de milieutaken
Deelnemers aan de RUD NHN hebben bij toetreding de keuze gehad om naast de basistaken ook andere milieutaken uit te laten voeren. Gemeenten en provincie hebben de wens uitgesproken om op termijn er voor te kiezen om meer of minder milieutaken te laten uitvoeren door de RUD NHN. De deelnemers blijven daarbij altijd verantwoordelijk voor het op een vastgesteld niveau uitvoeren van de wettelijke milieutaken. De deelnemers, in de rol van eigenaren, blijven altijd verantwoordelijk voor een levensvatbare, efficiënte en effectieve RUD-organisatie.

De regels omtrent het daadwerkelijk terughalen of vermeerderen van milieutaken is opgenomen in de tekst van de gemeenschappelijke regeling. In de loop van 2017 worden deze regels door het algemeen bestuur verder uitgewerkt in een nadere regeling, waarin het proces en de belangrijke (financiele) criteria zijn opgenomen.

Aan de hand van het overzicht van wettelijke en niet-wettelijke taken én de DVO's van de deelnemers, worden in 2017 en 2018 de wensen van de deelnemers geïnventariseerd om te bepalen of zij meer of minder milieutaken willen beleggen bij de RUD NHN en op welk kwaliteitsniveau en tegen welke kosten. Dit onderzoek geeft aan welke formatie, taakvelden en functies nodig zijn binnen de RUD NHN om de taken na 2019 te kunnen uitvoeren. De herziening van het Omgevingsrecht wordt hier nadrukkelijk in meegenomen. Ook geeft het onderzoek aan wat de personeelsmatige en financiële consequenties zijn

voor zowel de deelnemers als de RUD NHN. Van belang daarbij is dat het een integraal onderzoek is van en voor alle deelnemers en wat de effecten ervan zijn op de RUD NHN.

Outputfinanciering versus lumpsumbijdragen.
In het bedrijfsplan is opgenomen dat de RUD NHN binnen 5 jaar na de start met een voorstel komt over de toepassing van een outputgerichte financiering. Dit betekent dat deelnemers producten en diensten gaan afnemen voor een bepaalde prijs per product of dienst. Vastgesteld is dat tot 2019 wordt gewerkt met de lumpsumfinanciering (inputgericht).

Het Dagelijks Bestuur van de RUD laat onderzoek uitvoeren naar de voor- en nadelen van outputfinanciering, zowel voor de RUD NHN als voor de deelnemers, ten opzichte van het huidige lumpsummodel. We stellen hiervoor een Product-dienstencatalogus (PDC) op. De PDC benoemt alle unieke producten en diensten met kostprijsbepaling per product.

In 2018 wordt inzicht gegeven in de voor- en nadelen van output- en lumpsumfinanciering. De uitkomsten van deze inzichten zal resulteren in een advies ten behoeve van een bestuurlijke keuze over de gewenste wijze van financiering.

Indien gekozen wordt voor outputfinanciering voert de RUD NHN de stappen naar outputfinanciering stapsgewijs uit. Voor iedere stap wordt het benodigde draagvlak gecreëerd. Zowel ambtelijk als bestuurlijk.

BELEIDSBEGROTING

Programmaplan

De activiteiten van de RUD NHN worden uitgevoerd binnen drie programma's: Milieutaken (deelnemende gemeenten en provincie Noord Holland) en VTH plustaken (provincie Noord Holland) en, naar aanleiding van de vernieuwing van de BBV regels:, overhead.

Belangrijkste strategische doelstellingen en indicatoren:

Doelstellingen	Indicatoren
a. Proactief informeren van bestuurders.	a. Drie maal per jaar een bestuursrapportage, waarin bestuurders worden geïnformeerd over ontwikkelingen, financiën, productie, personeelszaken en risicomanagement.
b. Periodiek informeren opdrachtgever.	b. Diverse overlegmomenten met deelnemers, gezamenlijk via OGON en 1 op 1 via de accounthouder en milieucoördinator van de deelnemer.
c. Uitvoeringskwaliteit op landelijk niveau.	c. Voldoen aan kwaliteitscriteria 2.1.
d. Uitvoeren jaarprogramma.	d. Productie en prestaties over meerdere jaren binnen de bandbreedte van 90%-110% van het budget.

Wat willen we bereiken?

Volgens het bedrijfsplan is 2018 het laatste jaar van de vijf-jaarstermijn waarin met een lumpsumfinanciering wordt gewerkt. Tevens het jaar waarin de onderzoeken naar outputgerichte financiering, takendiscussie en uitwerking Omgevingswet moeten zijn afgerond. Zoals in de kadernota is aangegeven. Ook is de drie-jaarstermijn voor de overdracht van de plustaken-VTH vanuit de provincie in haar laatste jaar gekomen. In 2019 kunnen de nog gescheiden programmabegrotingen worden samengevoegd.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de begroting van 2017 was een budget opgenomen voor de drie te ontwikkelen thema's. Dit budget kan worden doorgezet in de begroting van 2018. Er wordt vanuit gegaan dat de besluitvorming over de outputgerichte financiering eind dat jaar zal plaatsvinden. Bij andere omgevingsdiensten blijkt dat het intensieve onderzoeken zijn die langer dan een jaar duren. De takendiscussie over meer of minder taken kan mogelijk in 2017 haar beslag krijgen, maar indien meerdere deelnemers wijzigingen gaan aanbrengen zal dat meer voeten in aarde hebben en uitwerkingen hebben in 2018.
De implementatie van de Omgevingswet is een proces dat gestart is in 2016. In 2018 zal binnen de begroting meer budget moeten worden vrijgemaakt om de medewerkers te laten participeren in de diverse werk- en projectgroepen bij de deelnemers, de samenwerkende GR'en en binnen de organisatie.

Wat gaat het kosten?

Overzicht van baten en lasten 2018	BATEN	LASTEN	SALDO
Programma 1 Milieutaken	€ 7.582.321	€ 7.604.311	€ -21.990
Programma 2 VTH plustaken	€ 4.042.557	€ 3.889.246	€ 153.311
Programma 3 Overhead RUD NHN *	€ 4.495.905	€ 4.495.905	€ -
Onvoorzien Milieutaken	€ 82.955	€ 82.955	€ -
Onvoorzien VTH plustaken	€ 85.215	€ 85.215	€ -
Algemene dekkingsmiddelen	€ 429	€ 429	€ -
Saldo van baten en lasten	**€ 16.289.381**	**€ 16.158.061**	**€ 131.321**

*In dit overzicht wordt uit het programma Overhead de bedragen voor Onvoorzien en rentelasten apart gepresenteerd.

Programma 1 Milieutaken

1.1 Regulering

De RUD NHN stelt zich tot doel dat vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld en dat meldingen beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. Tevens worden op alle door de opdrachtgevers gevraagde Wabo-adviezen tijdig en juist geadviseerd.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

Doelstellingen	Indicatoren
a. Tijdige en geïntegreerde vergunningen	a. Alle vergunningen worden tijdig afgehandeld.
b. Voldoen aan inhoudelijke kwaliteit	b. 90%-95% van de vergunningen is actueel en heeft geen inhoudelijke gebreken.
c. Bestuurlijke sturing op strategie en afstemming op ruimtelijke mogelijkheden/ambities	c. Frequent overleg tussen bestuur, beleid, uitvoering.
d. Uitvoeren afspraken opdrachtgevers	d. Opdrachtgevers en inrichtinghouders zijn tevreden over de dienstverlening.

(Beleids-) kaders:

- Wabo
- Besluit Omgevingsrecht (Bor)
- Activiteiten Besluit
- Wet Vergunning Toezicht & Handhaving (wet VTH)
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)
- Notitie Basistaken VTH
- Regionale VTH-strategie 2016-2019
- VTH-uitvoeringsprogramma 2018

Voor al deze taken geldt als doelstelling: Kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal bevorderen en voorkomen dat handhavend optreden nodig is.

Wat willen we bereiken?

De RUD NHN draagt, nu en in de toekomst, door een adequate, professionele en transparante uitvoering van vergunningprocedures, bij aan een optimaal veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

De afdeling Regulering heeft haar producten en processen beschreven en vastgelegd. De in eigen huis ontwikkelde standaardsjablonen worden blijvend onderhouden en dit bevorderd een uniforme werkwijze. De producten worden via vaste procedures met termijnbewaking en werkinstructies uniform en binnen de gestelde termijnen geleverd. Deze processen zijn voorspelbaar en zorgen voor inzicht in de stappen en overwegingen en het beheer van de genoemde prestatie-indicatoren.
In het jaar 2015 is er echter, gelijk opgaand aan de economische groei, sprake van een behoorlijke stijging van de hoeveelheid producten waardoor de termijnen onder druk komen te staan. Door optimalisering van het proces en "verspillingen" zo veel mogelijk tegen te gaan, wordt getracht de toename met de huidige capaciteit af te handelen.
Binnen de afdeling vinden er "technische" overleggen in kennisgroepen plaats waarin kennis wordt gedeeld en nieuwe/gewijzigde wetgeving wordt besproken en op consequenties voor de producten beoordeeld.
Voor de afdeling Regulering is een opleidingsplan opgesteld met een inventarisatie van opleidingen die (nog) nodig zijn om aan de kwaliteitseisen 2.1 te voldoen uit de op 14 april 2016 van kracht geworden Wet Vergunningverlening, Toezicht & handhaving (VTH), net als (bij)scholing in verband met nieuwe of gewijzigde wetgeving.
Er wordt een vastgesteld proces gevolgd met bijbehorende sjablonen. Alvorens het Plan van aanpak kan/mag starten, wordt deze in de vergadering van het Managementteam besproken en vastgesteld.
De RUD NHN stelt zich tot doel dat vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld en dat meldingen beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. Tevens worden op alle door de opdrachtgevers gevraagde Wabo-adviezen tijdig en juist geadviseerd.

1.2 Specialismen & Advies

De RUD NHN heeft zich tot doel gesteld om adequaat en kwalitatief hoogstaand advies te verstrekken op het gebied van geluid, lucht, bodem, klimaat, natuur en externe veiligheid aan de gemeenten en de provincie omtrent het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Genoemde specialismen, evenals juridische expertise en applicatie- en gegevensbeheer, worden eveneens ingezet voor advisering aan de verschillende afdelingen bij provincie en gemeenten.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

Doelstellingen	Indicatoren
a. Verstrekken specialistische en juridische adviezen aan interne en externe opdrachtgevers.	a. Binnen afgesproken termijn leveren van advies en kwaliteitsniveau.
b. Administratief ondersteunen, beheren van gegevens en functioneel beheren van applicaties.	b. Effectieve en efficiënte uitvoering van taken door adequate ondersteuning bedrijfsvoering en informatiehuishouding.

(Beleids-) kaders:

- Regionale VTH-strategie 2016-2019
- VTH-uitvoeringsprogramma 2018
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht - (Wabo)
- Waterwet
- Wet bodembescherming (WBB)
- Meststoffenwet
- Wet geluidhinder (Wgh)
- Natuurbeschermingswet
- Wet vervoer gevaarlijke stoffen
- Beleidsvisies Externe Veiligheid
- Duurzaamheidsbeleid gemeenten
- SER Energie akkoord
- Impuls Omgevingsveiligheid
- Beleid Hogere Waarde WGH
- Publicatiereeks Gevaarlijke stoffen

Wat willen we bereiken?

Verstrekking van adequaat en kwalitatief hoogstaand advies op het gebied van geluid, lucht, bodem, klimaat, natuur en externe veiligheid aan deelnemende gemeenten, de provincie en de eigen organisatie. Dit stelt de gemeenten en de provincie in staat om de leefomgeving duurzaam te ontwikkelen, in te richten en te beheren. Genoemde specialismen en applicatie- en gegevensbeheer worden bovendien ingezet om de verschillende afdelingen bij provincie en gemeenten te adviseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

De afdeling Specialisme & Advies heeft haar producten en processen op het gebied van bodem, geluid, externe veiligheid, klimaat & duurzaamheid, flora & fauna en afval beschreven en vastgelegd. Dankzij de in eigen huis ontwikkelde standaardsjablonen hanteren de adviseurs een uniforme werkwijze.
Vaste procedures met termijnbewaking en werkinstructies garanderen dat de toetsingen uniform en binnen de gestelde termijnen worden uitgevoerd. Dat maakt ook het proces voorspelbaar en zorgt voor inzicht in de stappen en overwegingen en het beheer van de genoemde prestatie-indicatoren.
De beschikbare capaciteit van de adviseurs sluit aan bij de vaste bijdrage zoals in 2014 aan de RUD overgedragen. In het jaar 2015 is er echter, gelijk opgaand aan de economische groei, sprake van een behoorlijke stijging van de hoeveelheid adviesaanvragen waardoor de adviestermijnen onder druk komen te staan. Door optimalisering van het proces en "verspillingen" zo veel mogelijk tegen te gaan, wordt getracht de toename met de huidige capaciteit af te handelen.
Binnen de diverse disciplines vinden er "technische" overleggen plaats waarin kennis wordt gedeeld en nieuwe/gewijzigde wetgeving wordt besproken. Voor de afdeling Specialisme & Advies is een opleidingsplan opgesteld met een inventarisatie van opleidingen die (nog) nodig zijn om aan de kwaliteitseisen 2.1 te voldoen uit de op 14 april 2016 van kracht geworden Wet Vergunningverlening, Toezicht & handhaving (VTH), net als (bij)scholing in verband met nieuwe of gewijzigde wetgeving.

1.3 Toezicht en Handhaving

De RUD NHN zet zich ervoor in om te komen tot een zodanige naleving van Wet- en regelgeving dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.
De doelstellingen en uitgangspunten zijn voor 2016 vastgelegd in een Handhavingsuitvoerings-programma per opdrachtgever. Dit uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de vastgestelde Regionale VTH-strategie 2016 – 2019.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

Doelstellingen	Indicatoren
a. Uitvoeren handhavingsprogramma	a. Uitvoering 100% van VTH-uitvoeringsprogramma.
b. Optimaal proces van toezicht en handhaving	b. Processen geharmoniseerd en 90% actief toezicht in het veld.
c. Verbeteren professionaliteit toezichthouders	c. Voldoen aan kwaliteitseisen.
d. Effectieve piketdienst	d. Snel en adequaat handelen buiten kantoortijden.
e. Optimale informatie-uitwisseling met handhavingspartners	e. Beschikbaarheid integrale informatie.

Beleids-) kaders:

- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht - (Wabo)
- Besluit Omgevingsrecht (Bor)
- Activiteiten Besluit
- Wet Vergunning Toezicht & Handhaving (wet VTH)
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)
- Notitie Basistaken VTH
- SER Energie akkoord
- Publicatiereeks Gevaarlijke stoffen
- Regionale VTH-strategie 2016 - 2019
- VTH-Uitvoeringsprogramma 2018
- Waterwet
- Besluit bodemkwaliteit
- Wet bodembescherming (WBB)

Wat willen we bereiken?

De RUD NHN bereikt met het toezicht dat zij uitvoert bewustwording van de geldende regelgeving met als effect een verhoogde mate van naleving van die regelgeving en vermindering van het aantal incidenten, klachten en handhavingsverzoeken. Handhaaft overtredingen op een open, eenduidige en voortvarende wijze en zorgt aldus voor een gevoel van veiligheid bij de burger, een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en versterking van het vertrouwen in de overheid bij de uitvoering van haar taken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Reguliere controles bedrijven: De wettelijke voorschriften worden door de bezochte inrichtingen op zo'n manier nageleefd dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.
- Asbest: Voorkomen van asbestverspreiding bij saneringswerkzaamheden en zorgdragen voor een juiste afvoer van het asbestafval om daarmee asbestbesmetting te voorkomen.
- Bodem: Bescherming van de bodem tegen verontreiniging en/of aantasting en het op juiste wijze toepassen van grond en bouwstoffen.
- Kennisgeving incidentele festiviteiten: Duidelijkheid scheppen bij ondernemers en de omgeving over de reeds afgegeven ontheffingen en de resterende mogelijkheden, en daarmee het voorkomen van geluidsoverlast en klachten.
- Evenementen: De muziekgeluidsnormen uit de evenementvergunning worden niet overschreden en daarmee worden klachten over geluidsoverlast voorkomen.
- Puinbrekers: Ontvangen kennisgevingen Besluit mobiel breken informatie gestuurd handhaven.
- Handhavingsverzoeken: De besluiten over verzoeken tot handhaving voldoen aan de wet- en regelgeving, zijn opgesteld met inachtneming van jurisprudentie en kunnen de rechterlijke toets doorstaan.
- Klachtenbehandeling: Het reageren op klachten en het afhandelen daarvan en het voorkomen van verdere overlast en milieuschade.

- *24-uurs bereikbaarheid/calamiteiten:* Het reageren op calamiteiten en in samenwerking met andere hulpdiensten het voorkomen, dan wel zoveel mogelijk beperken van nadelige gevolgen voor de leefomgeving en veiligheid.

1.3.1 Samenwerking ketentoezicht

De RUD NHN ontwikkelt zich tot een vooraanstaande dienst op het gebied van informatieverzameling, samenwerking met partners en afgestemd handelen op zowel strategisch als operationeel niveau voor de regio Noord-Holland Noord. De RUD NHN verkrijgt voor 'de producten' en diensten die aan haar zorg zijn toevertrouwd kennis en expertise zodat zij zorg kan dragen voor een adequaat beeld van activiteiten, problemen en naleefgedrag en een efficiënte inzet van menskracht en middelen.

Doelstellingen

- De RUD NHN ontwikkelt - als trekker van toezicht- en handhavingsprojecten in regionaal en bovenregionaal verband - steeds met begrip voor de lokale problematiek.
- De RUD NHN maakt concrete afspraken met het OM, politie, ketenpartners en andere omgevingsdiensten over informatie-uitwisseling, samenwerking en afgestemd handelen, en voert deze afspraken ook uit.
- Vanaf 2017 sluit de RUD NHN zich aan op Inspectieview Milieu.

Wat willen we bereiken?

Goede samenwerking met partners en maximale informatieverzameling en deling. Het hiermee verkregen beeld van activiteiten, problemen en naleefgedrag wordt gebruikt voor een zo efficiënte inzet van menskracht en middelen om de algemene doelstellingen van de RUD NHN te behalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ketentoezicht / IGH: Afstemming en samenwerking tussen strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving en het verhogen van de naleving, de kwaliteit of de veiligheid van een handeling of zaak, dat zich uitstrekt over alle partijen die achtereenvolgens betrokken zijn bij deze handeling of zaak.
Milieuvluchten: Regelmatig milieuvluchten uitvoeren over bedrijven en locaties in het vrije veld zodat overtredingen worden verminderd.

Informatie over gewijzigde wet- en regelgeving met betrekking tot bedrijfsmatige activiteiten die onder het takenpakket van de RUD NHN vallen, wordt aan de betrokken branches en ondernemingen beschikbaar gesteld. Afhankelijk van het onderwerp wordt daarbij gebruik gemaakt van diverse media zoals fact-sheets, brieven of de website van de RUD NHN.

Uit een inventarisatie in 2015 bleek dat de RUD NHN de samenwerking met verschillende partijen dient te intensiveren en naar een hoger plan te tillen. Met name inzake de volgende onderwerpen:

a. BRZO (Omgevingsdienst NZKG);
b. BSBM (bestuurlijke strafbeschikking) domein 2:milieu (o.a. Omgevingsdiensten Noord-Holland, OM, bevoegd gezag);
c. Calamiteiten en rampen vergunningen/bestemmingsplannen Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN);
d. Afvalwater met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK);
e. BOA met (strafrechtelijke handhaving en BOA registratiesysteem);
f. Afgestemd toezicht (met VRNHN);
g. Samenwerking vier omgevingsdiensten.

Programma 2 VTH plustaken

2.1 VTH plustaak Wbb-vergunningverlening

De provincie is bevoegd gezag op basis van de Wet bodembescherming (Wbb). Per 1 januari 2016 is de taak vergunningverlening Wet bodembeheer (Wbb) overgedragen door de provincie Noord-Holland aan de RUD NHN. Dit houdt in dat de RUD NHN nu (in mandaat) verantwoordelijk is voor de realisatie van de bodemsaneringsoperatie in Noord-Holland Noord, met uitzondering van de 'rechtstreekse gemeente' Alkmaar. Vanuit deze rol beoordeelt de RUD NHN de ernst en spoed van bodemverontreiniging en legt deze vast in beschikkingen. Tevens beoordeelt zij saneringsplannen, saneringsevaluaties en nazorgplannen.

Belangrijkste doelstelling en indicatoren:

Doelstelling	Indicatoren
a. Ontheffingen en vergunningen	a. Vergunningen en besluiten worden tijdig afgegeven en genomen conform de wettelijk geldende termijnen (100%). Zeker 95% van de vergunningen en besluiten die worden afgegeven worden niet vernietigd in een juridische procedure, tenzij sprake is van een experimenteer-situatie waarin het risico wordt genomen dat een vergunning wordt vernietigd.

(Beleids-) kaders:

- Wet bodembescherming
- Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020
- Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016 – 2020
- Provinciale bodemsaneringsstrategie

Wat willen we bereiken?

Met het reinigen van de verontreinigde ondergrond (bodem en grondwater) worden duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit gecreëerd. Het gaat hierbij om het voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en het saneren en/of beheren van de verontreinigde ondergrond (bodem en grondwater): lokale verontreiniging, grondwaterpluimen, gebiedsgericht grondwaterbeheer.
De ambitie is een duurzame bodemkwaliteit in Noord-Holland waarbij zich geen risico's voordoen voor mens en milieu en geen gebruiksbeperkingen gelden.
Het doel is dat alle spoedlocaties met onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's per 2020 gesaneerd zijn dan wel dat de risico's worden beheerst. Daarnaast zet de provincie sterk in op het gebiedsgericht beheren van grondwaterverontreinigingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De RUD NHN, afdeling Specialisme & Advies, team Wbb-vergunningverlening, voert de volgende taken uit:

- Het beoordelen en toetsen van aanvragen, meldingen, bodemonderzoeken en (saneringsplannen in relatie tot de Wet bodembescherming.
- Het actueel houden van het Bodeminformatiesysteem
- Het opstellen van adviezen, beoordelingen en beschikkingen in relatie tot de Wet bodembescherming.
- Het bewaken en bijsturen van de procedures en de uitvoering van taken binnen de geldende termijnen.
- Het bewaken en bevorderen van t de uitvoering en samenhang met betrekking tot de toepassing van de regelgeving en richtlijnen op het gebied van de Wet bodembescherming.
- Het adviseren (zowel de interne organisatie als externen) over producten, procedures en bevindingen op het gebied van de Wet bodembescherming.

2.2 VTH plustaak Regulering Groen

De RUD stelt zich als doel om voor de gehele provincie Noord-Holland in het kader van de Wet Natuurbescherming, de Natuurschoonwet en het onderdeel stiltegebieden uit de provinciale milieuverordening binnen de wettelijk gestelde termijn kwalitatief goede ontheffingen en vergunningen en adviezen af te geven die stand houden in juridische procedures.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

Doelstellingen	Indicatoren
a. Tijdige ontheffingen en vergunningen	a. Vergunning en ontheffingen worden afgegeven en genomen conform de wettelijk geldende termijnen.
b. Juridisch houdbare vergunningen en ontheffingen	b. Zeker 95% van de vergunningen en besluiten die worden afgegeven worden niet vernietigd in een juridische procedure, tenzij sprake is van een experimenteersituatie waarin het risico wordt genomen dat een vergunning wordt vernietigd.
c. Verstrekken van adviezen op het gebied van de groene wetgeving aan de opdrachtgever Provincie Noord-Holland	c. Binnen afgesproken termijn leveren van kwalitatief goed advies
d. Bestuurlijke afstemming	d. Frequent overleg tussen bestuur, beleid en uitvoering over risico en aandachtdossiers

(Beleids-) kaders:

- Wet Natuurbescherming
- Beleidsregel Natuurbescherming Noord-Holland
- Verordening Faunabeheer Noord-Holland
- Verordening vrijstelling Soorten Noord-Holland
- Verordening Natura 2000 gebieden Noord-Holland
- Verordening Houtopstanden Noord-Holland
- Verordening Natuurschoonwet
- Provinciale milieuverordening, onderdeel stiltegebieden

Wat willen we bereiken?

Door het op een adequate, professionele en transparante wijze uitvoeren van het vergunningenproces van de groene wetgeving dragen wij bij aan:
a. het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
b. het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
c. het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Wat gaan we daarvoor doen?

De RUD NHN, afdeling regulering Groen voert onder de Wet natuurbescherming, de natuurschoonwet en de provinciale milieuverordening onderdeel stiltegebieden de volgende taken uit:

- Vergunning verlenen in relatie tot gebiedsbescherming Natura 2000-gebieden, met stikstof en/of overige effecten;
- Ontheffing verlenen van wettelijke verboden in het kader van ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse diersoorten (dierenopvang), onderzoek en educatie en/of tijdelijke natuur alsook in het kader van vellen houtopstanden (ontheffing wachtverplichting en compensatie)
- Afgeven Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) in relatie tot omgevingsvergunningen
- Meldingen afhandelen bij vellen van houtopstanden, in het kader van gedragscodes

- Advisering van de Provincie bij het goedkeuren en wijzigen van beheerplannen N-2000 en faunabeheerplannen;
- Advisering van de Provincie in het algemeen bijvoorbeeld over vrijstellingen of het sluiten van de jacht.
- Advisering aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) op grond van de Natuurschoonwet
- Advies en/of vergunningverlening op grond van de provinciale milieuverordening het kader van stiltegebieden

2.3 VTH plustaak Vergunningverlening (Whvbz)

De RUD NHN stelt zich tot doel dat aangevraagde ontheffingen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld en op de juiste gronden worden verleend. en tevens dat gedane meldingen op juistheid en volledigheid en integraal worden beoordeeld en of wordt voldaan aan de Whvbz. Daar waar nodig worden maatwerkvoorschriften opgesteld in overleg met de provincie.

Belangrijkste doelstellingen:

a. Beoordelen meldingen Whvbz.
b. Afhandeling aangevraagde ontheffingen op het gebied van de Whvbz.

Specifieke (beleids-) kaders:

- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)
- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Bhvbz)
- Regeling hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Regeling kennisgeving badinrichtingen

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat de zwem en Badinrichtingen een veilige en hygiënische omgevingen zijn voor alle gebruikers van deze inrichtingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De afdeling Regulering heeft haar producten en processen beschreven en vastgelegd. De in eigen huis ontwikkelde standaardsjablonen worden blijvend onderhouden en dit bevorderd een uniforme werkwijze. De producten worden via vaste procedures met termijnbewaking en werkinstructies uniform en binnen de gestelde termijnen geleverd. Deze processen zijn voorspelbaar en zorgen voor inzicht in de stappen en overwegingen en het beheer van de genoemde prestatie-indicatoren.
Binnen de afdeling vind er "technisch" overleg in kennisgroepen plaats waarin kennis wordt gedeeld en nieuwe en gewijzigde wetgeving wordt besproken en op consequenties voor de producten beoordeeld.
Er wordt een vastgesteld proces gevolgd met bijbehorende sjablonen. De aangevraagde ontheffingen worden binnen de wettelijke termijnen afgehandeld en op de juiste gronden worden verleend. Gedane meldingen worden op juistheid, volledigheid integraal beoordeeld. Daar waar nodig worden maatwerkvoorschriften opgesteld in overleg met de provincie.

2.4 VTH plustaak Toezicht & Handhaving

De RUD NHN zet zich ervoor in om te komen tot een zodanige naleving van wet- en regelgeving dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

Doelstellingen	Indicatoren
a. Uitvoeren handhavingsprogramma.	a. Groene wetgeving; naleving van het gestelde in de Natuurbeschermingswet. Naleving van voorschriften in ontheffingen en wettelijke bepalingen volgens de Flora- en faunawet en behoud van het areaal bos in Nederland.
b. Optimaal proces van toezicht en handhaving.	b. Zwemlocaties in oppervlaktewater en het opsporen van niet aangemelde zwembaden en oppervlaktewater locaties. c. (Vaar)wegen; een veilige doorstroming van het vaarverkeer en het wegverkeer. De handhaving moet bijdragen aan het verminderen van het aantal overtredingen, het bevorderen van de rechtsgelijkheid en vermindering van het aantal klachten.

(Beleids-) kaders:

- Wegenverkeerswet en Wegenverordening Noord-Holland
- Scheepvaartverkeerswet, Binnenvaartpolitiereglement en Waterverordening provincie Noord-Holland
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)
- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Bhvbz)
- Regeling kennisgeving badinrichtingen (Rkb)
- Wet Natuurbescherming
- Beleidsregel Natuurbescherming Noord-Holland
- Verordening Faunabeheer Noord-Holland
- Verordening vrijstelling Soorten Noord-Holland
- Verordening Natura 2000 gebieden Noord-Holland
- Verordening Houtopstanden Noord-Holland
- Verordening Natuurschoonwet
- Provinciale milieuverordening, onderdeel stiltegebieden

Wat willen we bereiken.

Met het toezicht dat de RUD NHN uitvoert streven we naar een optimale bewustwording van de geldende regelgeving met als effect een verhoogde mate van naleving van die regelgeving en vermindering van het aantal incidenten, klachten en handhavingsverzoeken. Handhaving wordt op een open, eenduidige en voortvarende wijze uitgevoerd waardoor er een gevoel van veiligheid bij de burger, een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en versterking van het vertrouwen in de overheid bij de uitvoering van haar taken wordt nagestreefd. Daarnaast dragen we bij aan het beschermen van de natuur en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Wat gaan ervoor doen.

- Reguliere controles badinrichtingen en zwemgelegenheden: de wettelijke voorschriften worden door de bezochte inrichtingen op zo'n manier nageleefd dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.
- Handhaving in relatie tot gebiedsbescherming Natura 2000-gebieden, met stikstof en/of overige effecten.
- Handhaving van wettelijke verboden in het kader van ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse diersoorten (dierenopvang) en vellen houtopstanden (wachtverplichting en compensatie).

- Advisering van de Provincie bij het goedkeuren en wijzigen van beheerplannen N-2000 en faunabeheerplannen.
- Advisering van de Provincie in het algemeen bijvoorbeeld over vrijstellingen of het sluiten van de jacht.
- Handhaving en advisering ter bevordering van een veilige en goede doorstroom op de provinciale wegen en vaarwegen.
- Handhavingsverzoeken: de besluiten over verzoeken tot handhaving voldoen aan de wet- en regelgeving, zijn opgesteld met inachtneming van jurisprudentie en kunnen de rechterlijke toets doorstaan.
- 24-uurs bereikbaarheid, calamiteiten, klachten: het reageren op klachten en het afhandelen daarvan en het voorkomen van onveilige situaties.
- Milieuvluchten: Regelmatig milieuvluchten uitvoeren over bedrijven en locaties in het vrije veld zodat overtredingen worden verminderd.

De Minister van BZK heeft positief ingestemd met het vernieuwingsrapport (Depla). Op 10 september jl. is het concept wijzigingsbesluit van het BBV ter consultatie gepubliceerd. Belangrijkste wijzigingen zijn het vereenvoudigen van de beoordeling van de financiële gezondheid en de beleidsmatige prestaties van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen op basis van de begroting en jaarrekening. Daarnaast wordt geregeld hoe de vennootschapsbelastingplicht moet worden berekend en opgenomen in de begroting en jaarrekening.

Inmiddels is de wijziging van het BBV gepubliceerd in het Staatsblad d.d. 5 maart 2016. Dat betekent ook dat de voorgestelde wijzigingen van toepassing zijn met ingang van het begrotingsjaar 2017; voor gemeenschappelijke regelingen geldt t+1 (d.w.z. de wijzigingen zijn van toepassing vanaf het begrotingsjaar 2018 – maar mag natuurlijk ook eerder). De wijzigingen betreffen kort samengevat:

- Indeling in taakvelden;
- Basis-set van beleidsindicatoren;
- Opnemen financiële kengetallen;
- Verplicht activeren en afschrijven van materiele vaste activa met een maatschappelijk nut;
- Meer informatie over verbonden partijen
- Inzicht in overheadskosten gemeente en het (eenvoudiger) toerekenen van rente en kosten;
- Het (verplicht) activeren van materiele vaste activa met een maatschappelijk nut;
- Onderbouwingen tarieven op basis van art. 229 Gemeentewet
- Vennootschapsbelasting en grondexploitatie.

Voor de RUD NHN is slechts een deel van bovengenoemde wijzigingen van toepassing is met ingang van het begrotingsjaar 2018. Samengevat komen wij tot de volgende aandachtspunten:

- Het onderverdelen van programma's in taakvelden. Het BBV heeft op haar website een 'voorpublicatie verbonden partijen' gezet. De intentie van deze publicatie is dat uw organisatie de relevante taakvelden zoals ingericht bij de gemeente/provincie volgt (milieutaken ed);
- De overheadkosten dienen afzonderlijk te worden geraamd in een taakveld. In de concept notitie BBV 'taakveld overhead' genoemd;
- Hoe gaat de RUD NHN om met de - relevante – beleidsindicatoren t.b.v. de programma's (artikel 8 van het BBV).

Wij merken op dat de wijzigingen in het BBV voor de RUD NHN alleen gevolgen heeft voor de prestentatie en toelichtingen in de begroting en jaarrekening.

Programma 3 Overhead RUD NHN

Wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) heeft ertoe geleid dat de RUD NHN ingaande het begrotingsjaar 2018 een apart Programma Overhead heeft opgenomen. Het Programma Overhead uit het programmaplan moet inzicht bieden in de kosten van de overhead.
In de overige programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.

Hoewel het totaalbedrag aan overhead in deze begroting niet is gewijzigd ten opzichte van de vorige begrotingen, leidt de gewijzigde manier van het toerekenen van overhead wel tot verschillen in de budgetten tussen de programma's.
Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead, is een algemene definitie van de overhead geïntroduceerd.

Deze definitie uit het BBV luidt: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

RUD NHN Overhead bestaat in elk geval uit:		**Toelichting:**
1	Leidinggevenden primair proces	Het betreft alle hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Projectleiding valt hier buiten.
	Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie	Het betreft functies als controllers, financieel adviseurs en planning & control,
	P&O / HRM	Salarisadministratie, P&O / HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, ARBO,
	Inkoop	aanbesteding en contractmanagement
	Interne en externe communicatie	m.u.v. bijvoorbeeld klantcommunicatie en projectcommunicatie
	Juridische zaken	Betreft bedrijfsvoeringstaak op een afdeling. Niet: afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. Niet: juristen die primaire taken verrichten (bijv. vergunningverlening)
	DIV	Het betreft medewerkers die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertise- ontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en –aansluitingen.
	Managementondersteuning primair proces	Secretariaten en office management
2	Informatievoorziening en automatisering	Voor ICT wordt toegerekend naar ICT in brede zin zoals werkplek(-beheer), hardware, software als zijnde Indirecte kosten (AFAS). Exclusief functioneel beheer t.b.v. primaire proces applicaties voor het primaire proces. Dit zijn directe kosten (Squit, Green Valley).
3	Facilitaire zaken en Huisvesting	Receptie, beveiliging en gebouwenbeheerders.
4	Rente	Ontvangen en betaalde rente
5	Onvoorzien	Dekking voor (een schatting van) uitgaven die niet zijn voorzien in de begroting.

Directe- en indirecte kosten:
- Directe kosten; zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Indirecte kosten; ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren tot de overhead.

Wat mag het kosten?
In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de verschillende posten die onder dit programma vallen. De personele lasten bedragen 19,37% van de totale overhead.

RUD NHN Overhead per discipline		Begroting 2018	% t.o.v. de totale begrote lasten
1	Personele overhead	€ 3.075.438	19,37%
2	Informatievoorziening en automatisering	€ 964.841	6,08%
3	Facilitaire zaken en huisvesting	€ 455.626	2,87%
4	Rente	€ 429	0,00%
5	Onvoorzien Milieutaken	€ 82.955	0,52%
	Onvoorzien VTH plustaken	€ 85.215	0,54%
		€ 4.664.504	**29,38%**

Paragrafen

De paragrafen 'lokale heffingen', 'onderhoud kapitaalgoederen', 'verbonden partijen' en grondbeleid zijn op de RUD NHN niet van toepassing. De overige paragrafen worden hieronder toegelicht.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de RUD NHN in staat is bedrijfsmatige tegenvallers met financiële consequenties op te vangen. Aangezien alle structurele kosten, voor zover te voorzien, zijn opgenomen in de begroting, is het weerstandsvermogen vooral bedoeld voor het opvangen van risico's.

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de deelnemende gemeenten en de provincie, na besluit van het Algemeen Bestuur, uiteindelijk zullen bijdragen in een eventueel exploitatietekort van de RUD NHN. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en zij staan garant dat de RUD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd.

Het beleid omtrent weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing die op 15 december 2014 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet-begrote lasten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat dit invloed heeft op de bedrijfsvoering. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die blijvend ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de bestaande taken.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve, het weerstandsvermogen, niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten. Ultimo 2016 is de stand van de Algemene Reserve € 38.876,- waarmee niet voldaan kan worden aan het gewenste percentage.

Belangrijkste risico's per 2018

Risico's kunnen een externe of interne oorzaak hebben. Externe risico's zijn toe te schrijven aan de ontwikkelingen op regionaal, provinciaal of landelijk niveau. De interne risico's hangen hiermee samen of kunnen gericht zijn op de bedrijfsvoering.

1. Wettelijke ontwikkelingen (€ 131.250)

Veranderingen ingevolge wijzigingen in Omgevingswet zullen een andere werkwijze bij gemeenten en RUD NHN vereisen. Dit kan leiden tot investeringen om te kunnen veranderen, maar mogelijk ook tot minder taken voor de RUD NHN.

2. Ongedekte lasten voormalig directeur (€ 50.000)

Vanaf 1 april 2017 treedt de voormalig directeur terug uit zijn functie. Hij blijft nog twee jaar in dienst van de RUD NHN. Indien om wat voor reden dan ook baten uit werkzaamheden jaarlijks lager zijn dan de lasten, dan ontstaat het risico op tekort.

3. Outputfinanciering (€ 87.500)

Outputfinanciering zal onder meer leiden tot productprijzen en herwaardering van de financiële deelname van deelnemers in de RUD NHN. Als gevolg hiervan kunnen beleidsgebieden bij de RUD NHN minder interessant worden (ervaren) waardoor herscholing of mobiliteitsmaatregelen moeten worden genomen.

4. Meer-minder taken (€ 87.500)

Deelnemers mogen na 2017 kenbaar maken dat ze minder taken af willen gaan nemen. Dit levert risico's op voor de exploitatie en voor de robuustheid van de RUD NHN.

Totaaloverzicht met bestaande risico's:

RISICO'S per 1 januari 2018						
Nr	**Risico**	**Effect**	**E/I***	**Kans**	**Impact**	**Weerstands-capaciteit**
1	Nieuwe omgevingswet en Privatisering bouwtaken	exploitatienadeel robuustheid	E	0,75	€ 175.000	€ 131.250
2	Ongedekte lasten voormalig directeur door achterblijven projectinkomsten	exploitatienadeel	I	0,50	€ 100.000	€ 50.000
3	Output-financiering	exploitatienadeel, robuustheid	E	0,50	€ 175.000	€ 87.500
4	Uitreden deelnemende partijen	exploitatienadeel, robuustheid	E	0,50	€ 175.000	€ 87.500
	Totaal					**€ 356.250**

*E =externe oorzaak – I = interne oorzaak

Toelichting op de berekening van het weerstandscapaciteit:
De impact van een risico kan gevolgen hebben op diverse terreinen. De RUD NHN onderscheidt:

- Financieel, gecombineerd met
- Imago

Voor het bepalen van de impact worden vijf klassen gehanteerd, oplopende van geen/geringe impact tot impact met ernstige gevolgen. Daarnaast wordt de frequentie waarmee een risico zich voor kan doen geclassificeerd in tijdsintervallen. De benodigde weerstandcapaciteit per risico wordt bepaald door de vermenigvuldiging van de kans maal de financiële impact. De berekeningssystematiek is vastgelegd in de Nota Risicobeheersing en weerstandsvermogen.

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit wordt gevormd op basis van een inventarisatie en waardering van de risico's, zoals vastgesteld in de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Uit het totaaloverzicht van risico's blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit 2018 uitkomt op € 356.250. De stand van de Algemene Reserve per 1 januari 2018 zal € 272.929 bedragen na toevoeging van de nog te nemen besluiten (door het Algemeen Bestuur) over de resultaten 2016 (€ 162.606) en 2017 € 71.347. Te samen met de post Onvoorzien is er voldoende weerstandscapaciteit om alle risico's op te vangen (ingeval dat alle risico's zich gelijktijdig concretiseren). In onderstaand overzicht betreft de calculatie van het weerstandspercentage.

Overzicht van reserves RUD NHN	Saldo per 31-12-2017	2018	2019	2020	2021
Saldo per 1-1		€ 449.409	€ 427.419	€ 427.419	€ 427.419
Stortingen:					
- Algemene Reserve	€ 301.619				
- Bestemmingsreserve VTH plustaken					
Onttrekkingen:					
- Bestemmingsreserve Impuls	€ 125.800				
- Bestemmingsreserve Garantiefonds	€ 21.990	€ 21.990			
- Bestemmingsreserve VTH plustaken					
Saldo 31-12	**€ 449.409**	**€ 427.419**	**€ 427.419**	**€ 427.419**	**€ 427.419**
Weerstandscapaciteit					
- Algemene Reserve	€ 301.619	€ 340.595	€ 340.595	€ 340.595	€ 340.595
- Post Onvoorzien Milieutaken	€ 80.383	€ 82.955	€ 82.955	€ 82.955	€ 82.955
- Post Onvoorzien VTH plustaken	€ 57.159	€ 85.215	€ 202.541	€ 202.541	€ 202.541
Totaal	**€ 439.161**	**€ 508.765**	**€ 626.091**	**€ 626.091**	**€ 626.091**
Weerstandscapaciteit in %	1,23%	1,43%	1,76%	1,76%	1,76%

Kengetallen financiële positie

Gezien het stijgende belang van toekomstbestendigheid van lokale overheden moet in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis-set van vijf financiële kengetallen worden opgenomen. Het opnemen van kentallen past in het streven naar meer transparantie en inzicht in de financiële positie. Voor de RUD NHN zijn de volgende drie kengetallen van toepassing:

a. Netto schuldquote: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen;
b. Solvabiliteitsratio: geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen (eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal);
c. Structurele exploitatieruimte: is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen.

Begroting 2018	**Verloop van de kengetallen %**		
Kengetallen	**Jaarrekening 2016**	**Begroting 2017**	**Begroting 2018**
	Ratio	**Ratio**	**Ratio**
Netto schuldquote	-1,99	0,00	-1,72
Solvabiliteitsrisico	37,74	7,67	28,23
Structurele exploitatieruimte	7,73	3,74	0,82

Op dit moment is er geen goede weging ten aanzien van de kengetallen beschikbaar voor Omgevingsdiensten. Maar in bedrijfseconomische zin kunnen we van de volgende weging uitgaan:
Netto schuldquote: hoe lager de percentage hoe beter;
Solvabiliteitsratio: Idealiter ligt deze ratio tussen een waarde van 25 en 40%;
Structurele exploitatieruimte: een werkkapitaalratio van tussen de 10 en 20% is gewenst.

4.2 Financiering

De Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) verplicht de RUD NHN tot het opstellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf. Het treasurystatuut is door het AB op 14 november 2013 vastgesteld. In de financierings-paragraaf worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.

Rentevisie
De RUD NHN heeft een lening afgesloten bij de provincie Noord-Holland. De rente is gebaseerd op een rentetarief van een 3-jaars geldlening bij de BNG. De RUD NHN heeft een rekening-courantfaciliteit bij de BNG, ter grootte van € 500.000. In 2016 is hier geen gebruik van gemaakt.

Risicobeheer en Koers- en valutarisico's
Risicobeheer geeft een inschatting van de financieringsrisico's die de RUD NHN kan lopen. Onder risico's worden verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van de rente. De RUD NHN heeft geen financiële producten met een koersrisico en bezit geen vreemde valuta. Daardoor is er geen sprake van koers- en valutarisico's.

Renterisicobeheer
Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van uitgezette geldmiddelen lager worden dan geraamd. De RUD NHN heeft een 3-jaars lening afgesloten bij de provincie van € 400.000 voor de transitiekosten VTH plustaken. De rente is gelijk aan een 3-jaars geldlening bij de BNG op de laatste werkdag voorafgaande aan het desbetreffende kalenderjaar. Over 2016 was deze rente 1%.
De Wet Fido hanteert hiervoor de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De wet normeert via percentages het maximale risico dat mag worden gelopen op de vaste (renterisiconorm) en de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet).

De renterisiconorm heeft tot doel het renterisico op langlopende schulden te beperken. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen van de bestaande geldleningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal, zijnde de totale lasten.

Renterisiconorm	
Begrotingstotaal	€ 16.289.381
Renterisiconorm	€ 3.257.876
Aflossing en renteherziening	€ 153.311
Ruimte	€ 3.104.565

De kasgeldlimiet heeft tot doel het renterisico op de netto vlottende schuld (vlottende korte schuld minus vlottende middelen) te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt 8.2% van het begrotingstotaal. De netto vlottende schuld mag deze norm niet overschrijden.

Kasgeldlimiet		
1	Begrotingstotaal	€ 16.289.381
2	Toegestane kasgeldlimiet	€ 1.335.729
3	Vlottende korte schulden	€ 1.365.000
4	Vlottende middelen	€ 3.300.000
Toets kasgeldlimiet		
5	Totaal netto-vlottende schuld	€- 1.935.000
	Toegestane kasgeldlimiet	€ 1.335.729
	Ruimte (+) Overschrijding	€ 5.992.271

Renteschema 2018

Conform de wettelijke bepalingen, die in het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV zijn opgenomen inzake rente, wordt in onderstaand overzicht inzicht gegeven in de rentebaten en -lasten.
De RUD NHN heeft een kortlopende financiering van provincie Noord Holland.

	Renteschema 2018:						
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering					€	429
b.	De externe rentebaten (idem)				-/-	€	0
	Saldo rentelasten en rentebaten					€	429
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	0			
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€	0			
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	€	0			
						€	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				+/+	€	0
d1.	Rente over eigen vermogen				+/+	€	0
d2.	Rente over voorzieningen				+/+	€	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente					€	429
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)				-/-	€	
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury					€	429

4.3 Bedrijfsvoering

Verantwoordingscyclus
Op 14 december 2014 heeft het AB de nota Planning & Control vastgesteld. Met deze nota is beoogd om planning, monitoring en verantwoording op gestructureerde uit te voeren. In 2017 wordt deze nota geactualiseerd. Op twee belangrijke punten zal de RUD NHN interne en externe belanghebbenden betrekken, namelijk frequentie en omvang van rapportages.

Planning & Control
Met de doorontwikkeling van planning & control in 2017 wordt beoogd een belangrijke ondersteunende bijdrage te leveren aan een doelmatige, efficiënte en rechtmatige besteding van middelen en inzet van capaciteit door het bestuur, management en medewerkers van de RUD NHN.
Na het doorlopen van de verschillende ontwikkelstappen staat er een flexibel team dat continuïteit en kwaliteit biedt op het gebied van Finance & Control. Het team heeft zicht op en anticipeert tijdig op veranderingen, zowel van buiten de organisatie als daarbinnen. De gegevensverwerking en informatievoorziening is tijdig en betrouwbaar, gericht op bestuur, management en overige belanghebbenden. De beheersing van processen en werkzaamheden geven de accountant aanleiding tot het afgeven van het oordeel betrouwbaar en rechtmatig. Na verloop van tijd draagt het team in belangrijke mate bij aan een 'in control' statement van het bestuur.

De belangrijkste instrumenten hiertoe zijn:
- Planning (kadernota, begroting, uitvoeringsplannen, afdelingsplannen)
- Betrouwbare informatieverwerking en voorziening ten behoeve van besturing en beheersing
- Monitoring en Interne control
- Verantwoording (jaarrekening, jaarrapportage, verslaglegging)
- Risicobeheersing
- Beheerst verloop processen inkoop, verkoop, subsidies en projecten.

Besluit, Begroting en Verantwoording
Naar aanleiding van de Vernieuwing BBV in 2016 is met ingang van het begrotingsjaar 2017 een aantal wijzigingen van toepassing voor gemeenten. Voor Gemeenschappelijke Regelingen gelden de wijzigingen vanaf het begrotingsjaar 2018. De wijzigingen BBV verwerkt in de begroting betreffen:
- Indeling begroting naar taakvelden gemeenten en provincie;
- Opnemen financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Verschaffen inzicht in overheadskosten en het toerekenen van rente en kosten;

ICT
De RUD werkt met twee centrale systemen: een zaaksysteem en een breed georiënteerd administratief pakket. Daarnaast bestaat er een diversiteit aan specifieke systemen. In 2018 zal verder geïnvesteerd worden in de ontwikkeling en inrichting van systemen en processen en digitalisering van informatievoorziening.
In het zaaksysteem zullen verbeteringen in functionaliteiten worden doorgevoerd door de leverancier conform wensen van RUD NHN. Het traject 'schoon schip' zal worden afgrond waarin onder andere het Document Management Systeem (DMS) opnieuw zal worden gestructureerd.
De RUD NHN maakt gebruik van de technische infrastructuur van de gemeente Alkmaar. In 2018 zal na heroriëntatie, in combinatie met het gestarte project digitale informatievoorziening inzichtelijk zijn welke toekomstgerichte oplossing passen bij de RUD NHN.

Informatievoorziening & Automatisering
Het team I&A zorg voor de Informatievoorziening en Automatisering voor zowel de reguliere ondersteuning aan de organisatie, als ook voor de ontwikkeling en innovatie op deze aandachtsgebieden. De focus in 2018 is op de ambitie van de dienstverlening te verbeteren door te professionaliseren door middel van verdergaande structurering en optimalisering van de digitalisering. Hiertoe wordt een Masterplan I&A opgesteld waarin onder andere de volgende onderwerpen aan bod komen: impactanalyse van de nieuwe Omgevingswet, privacy en beveiliging en professionalisering I&A discipline en medewerkers.

De organisatie is gegroeid, het pionieren moet eruit en IT-Governance zal steeds belangrijker worden. Daarom wordt geïnvesteerd in onder andere het procedureel vastleggen van procedures, voldoen aan regelgeving en informatiebeveiligings-bewustwording.

Om de bedrijfszekerheid en integraliteit te bewaken zal I&A meer gaan sturen en structureren. Ook de toetsing van nieuwe ontwikkelingen en de (realisatie-)plannen zullen worden afgestemd op de architectuur. Voor 2017 en 2018 staan de volgende projecten gepland:

- Aansluiting Project digitale informatie voorziening
- Vervanging hardware telefonie
- Invoering Mobile Device Management
- Invoering Service Management Systeem t.b.v. ICT
- Inrichting Applicatiebeheer (technisch-, functioneel applicatiebeheer)

Personeel

Ook voor HRM geldt dat een zogenaamd Masterplan zal worden opgesteld en doorlopen. Hierin wordt ene strategische uitwerking gegeven van verschillende onderwerpen, waaronder strategische personeelsplanning, beleid en empowerment van medewerkers en digitalisering van (personeels)dossiers.

De werkzaamheden van de RUD NHN binnen de verschillende taakvelden kan variëren als gevolg van landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen.

Jaarplan

Per afdeling wordt een jaarplan opgesteld aan de hand waarvan met de medewerkers doestellingen zijn geformuleerd. Monitoring hiervan vindt plaats in de plannings-, voortgangs- en resultaatgesprekken. In deze gesprekken worden ook de opleidingen/cursussen besproken die medewerkers moeten volgen om hun kennis op werkgebied op peil te houden, maar ook de individuele wensen van de medewerkers in verband met hun loopbaanontwikkeling.

Ziekteverzuim

De RUD NHN heeft vanaf de aanvang een hoog (>5%) ziekteverzuimpercentage. Het streven is om in 2018 naar een verzuimpercentage te komen van 5% of lager door analyse van de verzuimcijfers en gerichte maatregelen in 2017.

Generatiepact

Aan het generatiepact, dat in 2017 is afgesloten, en door de invulling van vacatures met vaste medewerkers zal naar verwachting een verjonging plaatsvinden in het personeelsbestand in 2018.

FINANCIËLE BEGROTING

5.1 Uitgangspunten financiële begroting

De belangrijkste kaders voor de begroting 2018 zijn opgenomen in:

- Besluit Begroting en Verantwoording
- Uitgangspunten ten aanzien van Gemeenschappelijke Regelingen Noord-Holland Noord
- Bedrijfsplan RUD NHN
- Kaderbrief 2018
- Indexatiebrief 1 februari 2017.

De voornaamste uitwerkingen hiervan in 2018 zijn:

- Verlaging bijdragen voor milieutaken van 5%.
- Het vernieuwde BBV verplicht de RUD NHN vanaf 2018, de overhead (definitie BBV) apart inzichtelijk te maken in de begroting.
- De RUD NHN kent vanaf 2018 drie programma's, te weten:
    - Milieutaken
    - VTH-plustaken
    - Overhead
- De gemeente Alkmaar heeft middels de indexatiebrief van 1 februari 2017 de volgende indexcijfers voor 2018 gecommuniceerd namens de regio:
    - Loon: plus 3,8%
    - Prijs: plus 1,2%
- Voor het programma VTH-plustaken 2% indexatie gehanteerd voor loon en prijs. Dit is opgenomen in de kaderbrief.

Belangrijke ontwikkelingen die tot een wijziging in de begroting kunnen leiden zijn:

- Bedrijfsvoeringsmaatregelen
- Impact omgevingswet en voorbereidingen hierop
- Mutaties in omvang dienstverlening
- Risico's die zich openbaren

5.2 Totaaloverzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten 2018	BATEN	LASTEN	SALDO
Programma 1 Milieutaken	€ 7.582.321	€ 7.604.311	€ -21.990
Programma 2 VTH plustaken	€ 4.042.557	€ 3.889.246	€ 153.311
Programma 3 Overhead RUD NHN	€ 4.495.905	€ 4.495.905	€ -
Onvoorzien Milieutaken	€ 82.955	€ 82.955	€ -
Onvoorzien VTH plustaken	€ 85.215	€ 85.215	€ 0
Algemene dekkingsmiddelen	€ 429	€ 429	€ -
Saldo van baten en lasten	**€ 16.289.381**	**€ 16.158.061**	**€ 131.321**
Toevoegingen en onttrekking aan de reserves per programma:	*Toevoeging*	*Onttrekking*	
- Bestemmingsreserve Garantieregeling voorm. PNH personeel		€ 21.990	€ 21.990
- Bestemmingsreserve VTH plustaken	€ 153.311		€ -153.311
Resultaat			**€ 0**

Toelichting op het overzicht van baten en lasten:
In de programma's 1 Milieutaken en 2 VTH plustaken (primaire processen) worden alle directe productiekosten toegerekend.

Programma 1 Milieutaken: het tekort op de programmalasten betreft de hogere raming van loonkosten voor voormalig PNH personeel. Het tekort wordt voor de laatste maal gedekt uit een de bestaande bestemmingsreserve. Hierna kan deze reserve worden opgeheven.

Programma 2 VTH plustaken:
Het begrote saldo op programma 2 heeft betrekking op de terugbetaling aan PNH van de projectkosten i.v.m. de transitie VTH plustaken.

Programma 3 Overhead RUD NHN:
Conform het wijzigingsbesluit is wordt van het begrotingsjaar 2018 een apart Programma Overhead opgenomen in de begroting. Hierin is het totaal van overhead van de RUD organisatie opgenomen.

Vernieuwing BBV en vertaling bijdrage naar taakvelden:
Conform de Vernieuwing BBV moet de RUD NHN de bijdrage van de deelnemers onderverdelen in taakvelden. In onderstaand tabel wordt de bijdrage naar taakvelden verdeeld.

Overzicht lasten per Taakveld	Bijdrage	Taakvelden
Programma 1 Milieutaken	€ 7.582.321	7.4
Programma 2 VTH plustaken	€ 4.042.557	4.4
Programma 3 Overhead RUD NHN	€ 4.495.905	0.4
Onvoorzien Milieutaken	€ 82.955	0.8
Onvoorzien VTH plustaken	€ 85.215	0.8
Algemene dekkingsmiddelen	€ 429	0.5
Saldo van baten en lasten	**€ 16.289.381**	

5.3 Uiteenzetting van de financiële positie

5.4 Verloopoverzicht Reserves

In onderstaand verloopoverzicht zijn de standen ultimo 2017 opgenomen conform begroting met verwerking van het resultaat boekjaren 2016 en 2017 (hierover moet nog besluitvorming plaatsvinden door het Algemeen Bestuur van de RUD NHN):

Overzicht van reserves RUD NHN	Saldo per 31-12-2017	2018	2019	2020	2021
Saldo per 1-1		€ 911.518	€ 889.528	€ 889.528	€ 889.528
Stortingen:					
- Algemene Reserve	€ 272.929				
- Bestemmingsreserve VTH plustaken		€ 153.311			
Onttrekkingen:					
- Bestemmingsreserve Impuls	€ 125.800				
- Bestemmingsreserve Garantiefonds	€ 21.990	€ 21.990			
- Bestemmingsreserve VTH plustaken	€ 490.799	€ 153.311			
Saldo 31-12	**€ 911.518**	**€ 889.528**	**€ 889.528**	**€ 889.528**	**€ 889.528**

Toelichting op de (bestemmings-) reserves:

Algemene Reserve:

Doel : Deze reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer voor het opvangen van risico's en incidentele tegenvallers waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan) om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de taken in gevaar komt.

Toelichting : Het bedrag van € 272.979 betreft saldo ultimo 2016, zijnde € 38.976 , resultaat boekjaar 2016 € 162.606 en begrote resultaat 2017 na begrotingswijzging ad € 71.347.

Bestemmingsreserve VTH plustaken:

Doel : Dekken kosten in het kader van nog te verrichten werkzaamheden VTH-plustaken. Als gevolg van het opstarten van werkzaamheden in een nieuwe organisatie is een deel van de geplande werkzaamheden niet uitgevoerd in 2016. Het betreffen in alle gevallen werkzaamheden die nog moeten worden uitgevoerd, namelijk ten behoeve van het realiseren van productie- en efficiencydoelstellingen.(AB besluit d.d. 14-12-2016)

Storting : Exploitatie VTH-plustaken periode 1-1-2016 tot en met 31-12-2018

Bestemmingsreserve Impuls cultuur- & mensontwikkeling:

Doel : Deze intensivering die is opgenomen als onderdeel van het bedrijfsplan is noodzakelijk gezien het invoeren van Het Nieuwe Werken, het overbruggen van de geconstateerde cultuurverschillen, invoeren van digitaal handhaven, opleiding van BOA-kennis, coaching en om- en bijscholing. Uit deze reserve zal in 2016 de laatste onttrekking plaats vinden.

Storting : Conform het bedrijfsplan bij de oprichting RUD NHN.

Toelichting : Op 14 december 2016 heeft het DB ingestemd het opstellen van het Strategisch Opleidingsplan 2017-2018 en te voldoen aan de kwaliteitscriteria bij een goede Taakinvulling. Lasten kunnen worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve Garantietoelage voormalig PNH personeel:

Doel : De medewerkers van de provincie Noord-Holland, die over zijn gegaan naar de RUD NHN, zijn veranderd van rechtspositie (van CAP naar CAR-UWO). In het sociaal plan van de provincie zijn een aantal salarisgaranties opgenomen. De RUD NHN zal er bij de salarisbetaling richting alle ex-provinciemedewerkers voor zorgen dat deze er financieel niet op achteruit gaan.

Storting : De extra kosten die hierdoor ontstaan (de zogenaamde garantietoelage), ten bedragen van € 109.950, zijn door de provincie aan de RUD NHN vergoed. Deze vergoeding zal in 5 jaar (€ 21.990 per jaar) worden gebruikt ter compensatie van de kosten van garantietoelage.

Toelichting : 2018 zal het laatste jaar zijn voor onttrekking.

5.5 Geprognosticeerde (meerjaren-)balans

Conform de wijzigingen in het BBV is een geprognosticeerde (meerjaren-) balans in de begroting opgenomen. De RUD NHN houdt in dit overzicht er rekening mee dat er geen resultaat wordt gerealiseerd en dat de onderhanden positie gelijk blijft.

ACTIVA	2018	2019	2020	2021
Vaste activa				
Materiële vaste activa	€ 685.000	€ 685.000	€ 685.000	€ 685.000
Financiële vaste activa				
Totaal vaste activa	*€ 685.000*	*€ 685.000*	*€ 685.000*	*€ 685.000*
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	€ 3.300.000	€ 3.300.000	€ 3.300.000	€ 3.300.000
Overlopende activa	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000
Liquide middelen	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Totaal vlottende activa	*€ 3.630.000*	*€ 3.630.000*	*€ 3.630.000*	*€ 3.630.000*
Totaal generaal	**€ 4.315.000**	**€ 4.315.000**	**€ 4.315.000**	**€ 4.315.000**
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen vermogen	€ 889.528	€ 889.528	€ 889.528	€ 889.528
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal vaste passiva	*€ 889.528*	*€ 889.528*	*€ 889.528*	*€ 889.528*
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	€ 1.425.472	€ 1.425.472	€ 1.425.472	€ 1.425.472
Overlopende passiva	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000
Totaal vlottende passiva	*€ 3.425.472*	*€ 3.425.472*	*€ 3.425.472*	*€ 3.425.472*
Totaal generaal	**€ 4.315.000**	**€ 4.315.000**	**€ 4.315.000**	**€ 4.315.000**

5.6 Meerjarenraming 2018-2021

Meerjarenraming 2018-2021	BATEN 2018	LASTEN 2018	SALDO 2018	BATEN 2019	LASTEN 2019	SALDO 2019
Programma 1 Milieutaken	€ 7.582.321	€ 7.604.311	€ -21.990	€ 7.806.721	€ 7.806.721	
Programma 2 VTH plustaken	€ 4.042.557	€ 3.889.246	€ 153.311	€ 3.877.580	€ 3.877.580	
Programma 3 Overhead RUD NHN	€ 4.495.905	€ 4.495.905	€ -	€ 4.182.544	€ 4.182.544	
Onvoorzien Milieutaken	€ 82.955	€ 82.955	€ -	€ 82.955	€ 82.955	
Onvoorzien VTH plustaken	€ 85.215	€ 85.215	€ -	€ 202.541	€ 202.541	
Algemene dekkingsmiddelen	€ 429	€ 429	€ -			
Saldo van baten en lasten	**€ 16.289.381**	**€ 16.158.061**	**€ 131.320**	**€ 16.152.340**	**€ 16.152.340**	**€ -**
Toevoegingen en onttrekking aan de reserves per programma:	*Toevoeging*	*Onttrekking*		*Toevoeging*	*Onttrekking*	
- Bestemmingsreserve Garantieregeling voorm. PNH personeel		€ 21.990	€ 21.990			
- Bestemmingsreserve VHT plustaken	€ 153.311		€ -153.311			
Resultaat			**€ -**			**€ -**

Meerjarenraming 2018-2021	BATEN 2020	LASTEN 2020	SALDO 2020	BATEN 2021	LASTEN 2021	SALDO 2021
Programma 1 Milieutaken	€ 7.806.721	€ 7.806.721		€ 7.806.721	€ 7.806.721	
Programma 2 VTH plustaken	€ 3.877.580	€ 3.877.580		€ 3.877.580	€ 3.877.580	
Programma 3 Overhead RUD NHN	€ 4.182.544	€ 4.182.544		€ 4.182.544	€ 4.182.544	
Onvoorzien Milieutaken	€ 82.955	€ 82.955		€ 82.955	€ 82.955	
Onvoorzien VTH plustaken	€ 202.541	€ 202.541		€ 202.541	€ 202.541	
Algemene dekkingsmiddelen						
Saldo van baten en lasten	**€ 16.152.340**	**€ 16.152.340**	**€ -**	**€ 16.152.340**	**€ 16.152.340**	**€ -**
Toevoegingen en onttrekking aan de reserves per programma:	*Toevoeging*	*Onttrekking*		*Toevoeging*	*Onttrekking*	
nvt	nvt	nvt		nvt	nvt	
Resultaat			**€ -**			**€ -**

5.7 Investeringsoverzicht *

Omschrijving	Krediet	Afschrijvings-termijn	Investering 2013	Investering 2014	Investering 2015	Investering 2016	Investering 2017	Totaal geinvesteerd	Restant krediet	Afschrijving t/m 2017
Investeringen Milieutaken										
ICT-voorzieningen	**€ 498.458**		**€ 189.630**	**€ 31.557**	**€ -**	**€ 80.088**	**€ -**	**€ 301.275**	**€ 197.183**	**€ 242.115**
Serverruimte	€ 50.000	5	€ -	€ -		€ 80.088		€ 80.088	€ -30.088	
Koeling	€ 15.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 15.000	
Noodstroomvoorziening	€ 20.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 20.000	
Centrale Storage	€ 50.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 50.000	
ESX Servers	€ 25.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 25.000	
Citrix Servers	€ 30.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 30.000	
SMS Passcode	€ 15.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 15.000	
Back-up omgeving	€ 10.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 10.000	
Netwerk inclusief switches	€ 25.000	3	€ 6.813	€ -				€ 6.813	€ 18.187	
WIFI	€ 5.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 5.000	
Laptops inclusief docking	€ 183.434	3	€ 159.433	€ 13.830				€ 173.263	€ 10.171	
Telefonie	€ 44.024	5	€ 21.384	€ -				€ 21.384	€ 22.640	
Verbindingen	€ 6.000	5	€ -	€ -				€ -	€ 6.000	
Printers/plotters/scanners	€ 20.000	3	€ 2.000	€ 17.727				€ 19.727	€ 273	
Voorzieningen meubilair en inrichting	**€ 425.000**		**€ 392.837**	**€ 49.203**	**€ 10.075**	**€ -**	**€ -**	**€ 452.115**	**€ -**	**€ 174.756**
Aanpassing pand	€ 200.000	10	€ 152.270	€ 34.203	€ 10.075			€ 196.548	€ -	€ 74.029
Inrichting pand	€ 225.000	10	€ 240.567	€ 15.000				€ 255.567	€ -	€ 100.727
								€ -		
Vervoermiddelen	**€ -**		**€ -**	**€ 12.604**	**€ -3.926**	**€ -**	**€ -**	**€ 8.678**	**€ -**	**€ 4.998**
Bedrijfswagen	€ -	5	€ -	€ 12.604	€ -3.926			€ 8.678	€ -	€ 4.998
Overig	**€ -**		**€ 10.400**	**€ 5.921**	**€ -**			**€ 16.321**	**€ -**	**€ 7.269**
Meetapparatuur	€ -	7	€ 10.400	€ 5.921				€ 16.321	€ -	€ 7.269
								€ -		
Totaal investeringen Milieutaken	**€ 923.458**		**€ 592.867**	**€ 99.285**	**€ 6.149**	**€ 80.088**	**€ -**	**€ 778.389**	**€ 145.069**	**€ 429.138**
Investeringen VTH plustakentaken										
Aanpassing pand	€ 138.000	10			€ -	€ 114.588		€ 114.588	€ 23.412	€ 11.458
Automatisering	€ 205.523	3			€ 41.329	€ 34.199		€ 75.528	€ 129.995	€ 25.200
Overige activa	€ 63.498	5			€ 4.349	€ -4.349	€ 63.500	€ 63.500	€ -2	
Totaal Investeringen VTH plustakentaken	**€ 407.021**				**€ 45.678**	**€ 144.438**	**€ 63.500**	**€ 253.616**	**€ 153.405**	**€ 36.658**

*De investeringen worden in de loop van 2017 geactualiseerd na vaststelling Masterplan I&A.

Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
DB	Dagelijks Bestuur
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
CAP	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies
CAR	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling
UWO	Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
EED	Energie Efficiency Directive
Fte	Fulltime-equivalent
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IVA	Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten
KWO	Koude-warmteopslag
MTO	Medewerker Tevredenheidsonderzoek
RI&E	Risico Inventarisatie en -Evaluatie
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Whvbz	Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
WIA	Wet werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WNT	Wet Normering Topinkomens

Colofon

Uitgave Regionale Uitvoeringsdienst Noord Holland Noord

Bezoekadres	:	Dampten 2 1624 NR Hoorn
Telefoon	:	088-10 21 300
Email	:	info@rudnhn.nl
Website	:	www.rudunhn.nl
Postadres	:	Postbus 2095 1620 EB Hoorn
Eindredactie	:	Team Bedrijfsvoering RUD Noord Holland Noord

Datum	:	29 maart 2017

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord

JAARSTUKKEN 2016

versie DB 12 april 2017 definitief

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

30-3-17

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319589

30-3-17

Voorwoord

In het derde en laatste jaar van de opbouwfase heeft de samenwerking op regionaal niveau zijn vruchten afgeworpen. Met minimaal dezelfde kwaliteit en met minder inzet aan financiële middelen, zijn in 2016 meer producten en diensten geleverd aan de deelnemers.
Nieuw in 2016 is dat de provincie Noord Holland de VTH plustaken heeft overgedragen aan de RUD NHN. Het Algemeen Bestuur heeft hierbij de wens uitgebracht om de middelen dit hiertoe behoren separaat inzichtelijk te maken. In deze verantwoording worden twee programma's behandeld: *Milieutaken* en *VTH plustaken*.

Resultaat Milieutaken
De bezuinigingstaakstelling van 5% ter grootte van € 490.041 is ook in 2016 gerealiseerd, waarna een positief saldo resteert over het boekjaar 2016 van **€ 162.606**. Dit is onder meer gebeurd door het verhogen van efficiëncy door een verbeterde bedrijfsvoering en het verkleinen van de beschikbare flexibele arbeidsschil. Door het inbrengen van de provinciale bijdrage VTH plustaken is een lager kostenniveau gerealiseerd ten gunste van de Milieutaken.
Op de begroting 2016 is voor het derde opeenvolgende jaar geen indexering toegepast. Dit houdt in dat de RUD NHN, naast de oorspronkelijke taakstelling van 5%, nog een extra structurele bezuiniging heeft verwerkt van 2,2% op loonkosten en 0,9% op overige kosten vanaf 2014.

Resultaat VTH plustaken
Voor de VTH plustaken resteert een positief saldo van **€ 490.799** voor resultaatbestemming.

Taakuitvoering
Belangrijk in 2016 was het invoeren van een regionaal uitvoeringsprogramma VTH. Dit was één van de belangrijke doelstellingen uit het bedrijfsplan. Hiermee worden de taken risico-gestuurd en projectgericht uitgevoerd. Dat betekende voor een aantal deelnemers dat er keuzes moesten worden gemaakt in de opzet van het uitvoeringsprogramma.
Een andere doelstelling uit het bedrijfsplan is inzet op samenwerking met de ketenpartners. Dit heeft in 2016 geresulteerd in een overeenkomst met de Veiligheidsregio (VR) over de werkprocessen.
In 2016 heeft de provincie haar VTH plustaken overgedragen aan de RUD NHN. De taken zwemwaterlocaties, (vaar)wegen, bodem en groene wetgeving (Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet) zijn, in twee tranches geïmplementeerd binnen de bestaande organisatie. De overdracht is goed verlopen en draagt bij aan een steviger fundament van de bedrijfsvoering en een verbreding en verhoging van de kwaliteit binnen de RUD NHN. Tenslotte is de financiële basis van onze organisatie versterkt.

Personeel en organisatie
In het voorjaar bleek dat bepaalde acties uit het Medewerker Tevredenheidsonderzoek 2015 niet binnen de gestelde termijnen en doelen konden worden uitgevoerd en dat de werkdruk hoog bleef. Er is extern expertise ingeschakeld om de RUD NHN hierin te begeleiden. De drie sporen waar op is ingezet is informatie-uitwisseling, bedrijfsvoeringsagenda en toekomst & visie. Dat resulteerde onder meer in het opzetten van verbeterplannen en betrekken van de interne organisatie bij de uitvoering ervan. Een groot deel van deze plannen is nu in de realisatiefase.
Na de toename in de productieaantallen voor de vergunningen, specialistische en handhavingstaken in 2015 vindt er nu een consolidatie plaats op dit hogere niveau, waarbij er verschillen zijn te onderscheiden per dienst en product. De werkdruk blijft hierdoor nog hoog.
Het ziekteverzuimpercentage over 2016 is gemiddeld 7%. Er is een intensief begeleidingstraject opgezet door de Arbodienst waardoor het percentage naar een lager niveau is gebracht van circa 9% aan het begin van het jaar naar 6% aan het einde van het jaar.

Is 2016 het jaar van de afrondende fase in de opbouw van de organisatie, 2017 wordt het jaar van heroriëntering op onze toekomst.

André Bouwens
Directeur Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Leeswijzer

De RUD NHN heeft twee financieringsstromen, te weten de Milieutaken bij oprichting (2014) van de RUD NHN en de in 2016 overgekomen VTH plustaken van de provincie Noord Holland. Het gevolg hiervan is dat in de jaarstukken een categorisering is aangebracht in zowel de programma- als in de financiële verantwoording.
De financiële tabellen zijn zowel in totaal RUD NHN opgebouwd (grijs) als in de separate Milieutaken (**groen**) en VTH plustaken (**blauw**).

Allereerst volgt een samenvatting financiele verantwoording waarin op hoofdlijnen wordt ingegaan op het bereikte resultaat 2016 en inzicht wordt gegeven in taakstelling over de jaren heen.
Daarna volgen de twee onderdelen JAARVERSLAG en JAARREKENING. In het jaarverslag hoofdstuk 1, wordt ingegaan op de Programmaverantwoording. Hierna volgen de verplichte Paragrafen in hoofdstuk 2.

De balans is opgenomen in hoofdstuk 3 onder de Jaarrekening waarna ook de overzichten van baten en lasten volgen en de toelichtingen hierop.

Voor de volledigheid is de controleverklaring van de externe accountant geïntegreerd in deze verantwoording.

In bijlagen 2 en 3 zijn de productieaantallen per taak opgenomen.

De jaarstukken zijn met in achtneming van de regelgeving uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Leeswijzer 4

Samenstelling van het bestuur 6

Samenvatting financiële verantwoording 7

JAARVERSLAG 10
1. Programmaverantwoording 11
1.1 Milieutaak Vergunningverlening 14
1.2 Milieutaak Specialismen & Advies 15
1.3 Milieutaak Toezicht en Handhaving 17
1.3.1 Ketentoezicht 19
1.4 VTH plustaak Wbb-vergunningverlening 20
1.5 VTH plustaak Regulering Groen 21
1.6 VTH plustaak Vergunningverlening (Whvbz) 23
1.7 VTH plustaak Toezicht & Handhaving 24
2. Paragrafen 25
2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 25
2.2 Financiering 28
2.3 Bedrijfsvoering 29

JAARREKENING 32
3. Balans per 31 december 2016 33
3.1 Toelichting op de balans 34
4. Overzicht van baten en lasten per 31 december 2016 42
4.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten Milieutaken 43
4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten VTH plustaken 47

Wet Normering Topinkomens 50

Controleverklaring 54

Bijlage 1 Investeringsoverzicht 56

Bijlage 2 Productieaantallen Milieutaken 57

Bijlage 3 Productieaantallen VTH plustaken 58

Lijst van gebruikte afkortingen 60

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30 - 3 - '17

Samenstelling van het bestuur

De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) is een professionele opdrachtnemer die op een efficiënte manier en volgens geldende kwaliteitsstandaarden uitvoering geeft aan de opgedragen taken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord. De deelnemende gemeenten zijn Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en de provincie Noord-Holland. Het is een Gemeenschappelijke Regeling, waarbij sprake is van verlengd openbaar bestuur.

De Gemeenschappelijke Regeling kent een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB).
Op 31 december 2016 is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit de wethouders milieu van de aangesloten gemeenten en de gedeputeerde milieu van de provincie Noord-Holland:

S.J.A. van der Veek	gemeente Schagen (onafhankelijk voorzitter)
J.P. Nagengast	gemeente Alkmaar
mw. O. Rasch	gemeente Bergen
M. Steeman	gemeente Castricum
O. Wagner	gemeente Den Helder
G. Besseling	gemeente Drechterland
G. Wijnne	gemeente Enkhuizen
G. Oude Kotte	gemeente Heerhugowaard
R. Opdam	gemeente Heiloo
T.J.M. Groot	gemeente Hollands Kroon
S. Bashara	gemeente Hoorn
N.C. Knijn	gemeente Koggenland
J.P. Beers	gemeente Langedijk
H. Tigges	gemeente Medemblik
H. Stoker	gemeente Opmeer
B. Blonk	gemeente Schagen
B.S. Nootebos	gemeente Stede Broec
F. Kingma	gemeente Texel
A. Tekin	provincie Noord-Holland

Dagelijks Bestuur

S.J.A. van der Veek	gemeente Schagen (voorzitter)
J.P. Nagengast	gemeente Alkmaar (plv. voorzitter)
T.J.M. Groot	gemeente Hollands Kroon
S. Bashara	gemeente Hoorn
A. Tekin	provincie Noord-Holland
A.P. Bouwens	directeur RUD NHN (secretaris)

Het Algemeen Bestuur vergaderde in 2016 drie keer en het Dagelijks Bestuur twaalf keer. De ambtelijke organisatie van de RUD Noord-Holland Noord wordt aangestuurd door de directeur, tevens secretaris van het Dagelijks Bestuur.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Samenvatting financiële verantwoording

Deze paragraaf geeft in hoofdlijnen inzicht in het financieel resultaat over het boekjaar 2016. Het totaalresultaat van de RUD NHN bedraagt € 653.405, te verdelen in het deel Milieutaken € 162.606 en VTH plustaken € 490.799.

RUD NHN totaal	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
Baten	€ 11.606.058	€ 13.812.017	€ 14.438.418
Lasten	€ 12.067.555	€ 13.298.966	€ 13.903.154
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**€ -461.497**	**€ 513.051**	**€ 535.264**
Toevoegingen reserves:			
- Algemene Reserve	€ -38.651	€ -125.000	€ -
- Algemene Reserve t.b.v. comp. deelnemers	€ -259.045	€ -490.041	€ -
- Resultaat 2015	€ -38.976		
Onttrekkingen reserves:			
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 6.000	€ 80.000	€ -
- Garantietoelage voormalig PNH personeel	€ 21.990	€ 21.990	€ 21.990
- Dekking ILB	€ -	€ -	€ 57.500
- Achterstanden productie	€ 770.180	€ -	€ 38.651
Subtotaal reservemutaties	**€ 461.498**	**€ -513.051**	**€ 118.141**
Gerealiseerd resultaat	**€ -**	**€ -**	**€ 653.405**

Ontwikkeling van het resultaat Milieutaken

Zoals in de tweede Bestuursrapportage 2016 is geprognotiseerd heeft de RUD NHN de bezuinigingstaakstelling van 5% ter grootte van € 490.041 gerealiseerd. Hierna resteert nog een positief saldo over het boekjaar 2016 van **€ 162.606** terwijl de prognose uitkwam op € 18.433.

Uit analyse blijkt dat de overdracht van de VTH plus naar de RUD NHN positief van invloed is geweest op het rekeningresultaat. Dit betreft voornamelijk bijdrage in de indirecte kosten en overheadkosten aan de bestaande RUD organisatie. De overige oorzaken zijn:

- extra uitgevoerde opdrachten en ontvangen bijdragen in de vorm van subsidies;
- onttrekking uit de Bestemmingsreserve ILB ten gunste van de exploitatie;
- lagere lasten t.l.v. het Ontwikkelbudget 2016.

Met bovengenoemde extra baten heeft de RUD NHN onder andere:

- de hogere loonkosten (Cao 2016-2017) en invoering van het Individueel Keuze Budget kunnen opvangen;
- de lasten voor het Impuls cultuur- en mensontwikkeling ad € 85.000 uit de reguliere exploitatie gefinancierd zonder de begrote onttrekking. Hiermee blijft er ruimte voor het opleidingsplan 2017/2018, zoals vastgesteld in het DB van 14 december 2016.

<u>Taakstelling</u>

De RUD moet zorgen voor een taakuitvoering waarbij er sprake is van minimaal kostenneutraliteit. Er is ook sprake van eenmalige oprichtingskosten (zie volgende paragraaf Compensatie oprichtingskosten). Deze kosten moeten voor de RUD NHN-partijen worden 'terugverdiend'. Kortom, de RUD moet besparingen realiseren. Dit wordt gedaan door in de meerjarenraming van de volgende taakstellende besparingsdoelstellingen uit te gaan:

- 5% besparing op het primaire proces. De besparing is binnen 3 jaar te realiseren;
- 6% besparing op personele overhead. De besparing is binnen 4 jaar te realiseren;
- 2,5% besparing op overige kosten. De besparing is binnen 5 jaar te realiseren.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-'17

Taakstelling periode 2014-2016	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Realisatie 2016
Taakstelling bedrijfsplan 2014	€ 101.203	€ -	€ -
Taakstelling bedrijfsplan 2015	€ -	€ 259.044	€ -
Taakstelling bedrijfsplan 2016	€ -	€ -	€ 490.041
Taakstelling VVGB (WABO) bijdragen			€ 23.764
Extra taakstelling nullijn of gedeeltelijke compensatie indexering	€ 79.324	€ 159.027	€ 268.754
Jaarlijkse bezuiniging	**€ 180.527**	**€ 418.071**	**€ 782.559**

Compensatie oprichtingskosten

De eenmalige oprichtingskosten is in 2012 een deel gefinancierd door een bijdrage vanuit de RUD NHN - partijen. De RUD NHN 'verdient' de bijdrage in de oprichtingskosten voor de RUD NHN-partijen terug door een verplicht batig saldo te realiseren (terugverdienverplichting).
Uit de gerealiseerde taakstelling worden de deelnemers jaarlijks gecompenseerd voor hun bijdrage aan de oprichtingskosten. De totale compensatie bedraagt € 923.685. In de navolgende tabel is de specificatie per deelnemer opgenomen.

In 2015 heeft een eerste restitutie geplaats gevonden voor een totaal bedrag van € 259.045, hoger dan geraamd in het compensatieschema. Het gevolg hiervan is dat voor de meeste deelnemers het te compenseren bedrag over 2016 is bijgesteld ter hoogte van hun maximum bedrag.
Dit betekent dan een finale compensatie voor deze deelnemers na vaststelling van de Jaarstukken 2016 door het Algemeen Bestuur.
Conform planning 2017 worden dan nog de gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard, Hoorn en provincie Noord Holland gecompenseerd.

Compensatie oprichtingskosten per deelnemer	Bedrag per deelnemer	Restitutie 2015	Restitutie 2016	Raming restitutie 2017
Alkmaar	€ 110.224	€ 27.024	€ 48.002	€ 35.198
Bergen	€ 40.929	€ 12.953	€ 27.977	
Castricum	€ 36.823	€ 13.620	€ 23.203	
Den Helder	€ 64.724	€ 18.425	€ 46.299	
Drechterland	€ 23.000	€ 9.853	€ 13.147	
Enkhuizen	€ 20.755	€ 9.392	€ 11.362	
Heerhugowaard	€ 52.000	€ 12.837	€ 30.981	€ 8.182
Heiloo	€ 23.660	€ 6.846	€ 16.814	
Hollands Kroon	€ 89.600	€ 38.337	€ 51.264	
Hoorn	€ 105.455	€ 29.978	€ 59.659	€ 15.818
Koggenland	€ 18.072	€ 2.727	€ 15.345	
Langedijk	€ 23.501	€ 3.632	€ 19.869	
Medemblik	€ 52.251	€ 26.329	€ 25.923	
Opmeer	€ 10.372	€ 1.309	€ 9.063	
Schagen	€ 60.335	€ 26.025	€ 34.311	
Stedebroec	€ 18.405	€ 2.373	€ 16.032	
Texel	€ 25.573	€ 10.202	€ 15.372	
Provincie Noord-Holland	€ 148.006	€ 7.183	€ 25.418	€ 115.405
Totaal	**€ 923.685**	**€ 259.045**	**€ 490.041**	**€ 174.603**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-'12

Ontwikkeling van het resultaat VTH plustaken

Voor de VTH plustaken resteert een positief saldo van **€ 490.799** voor bestemming. In de tweede Bestuursrapportage 2016 is uitgegaan van een resultaat van € 472.711.

Voor de bijdrage VTH plustaken is ten opzichte van de vastgestelde Begroting 2016 een indexatie toegepast door de provincie waardoor er extra baten zijn ad € 126.000.

Aan extra opdrachten is € 36.000 gerealiseerd. Verder zijn de verlofuren van de overgekomen medewerkers ter hoogte van € 51.000 gecompenseerd door de provincie.

Tegenover de extra baten staan de hogere loonkosten (Cao 2016-2017) en invoering van het Individueel Keuze Budget ad € 68.000 en Inhuur personeel ad € 95.000.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

30-3+17

JAARVERSLAG

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

30-3-17

1. Programmaverantwoording

De activiteiten van de RUD NHN worden uitgevoerd binnen twee programma's: Milieutaken (deelnemende gemeenten en provincie Noord Holland) en VTH plustaken (provincie Noord Holland).

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Proactief informeren van bestuurders.	a. Drie maal per jaar een bestuursrapportage, waarin bestuurders worden geïnformeerd over ontwikkelingen, financiën, productie, personeelszaken en risicomanagement.
b. Periodiek informeren opdrachtgever.	b. Diverse overlegmomenten met deelnemers, gezamenlijk via OGON en 1 op 1 via de accounthouder en milieucoördinator van de deelnemer.
c. Uitvoeringskwaliteit op landelijk niveau.	c. Voldoen aan kwaliteitscriteria 2.1.
d. Uitvoeren jaarprogramma.	d. Productie en prestaties over meerdere jaren binnen de bandbreedte van 90%-110% van het budget.

Wat hebben we bereikt?

De bestuursrapportages zijn opgeleverd volgens de planning, in mei en oktober. Deze jaarrapportage is de derde rapportage. Op ambtelijk niveau is in het OGON, met de deelnemers, een nieuw rapportageformat opgesteld waarin de aantallen producten en diensten worden weergegeven op basis van het nieuwe vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2016.
Wegens een her-prioritering van doelen en de werkdruk binnen de organisatie, is voor 2016 gewacht met het inventariseren en voorbereiden van een producten- en dienstencatalogus (PDC) tot in 2017.

Op basis van het externe onderzoek naar de huidige stand van zaken op het gebied van de landelijke deskundigheidsvereisten is gebleken, dat aan vrijwel alle criteria wordt voldaan. Aan een aantal criteria kan pas worden voldaan nadat een aantal medewerkers hun kwalificaties hebben behaald. Dit proces is ingezet maar heeft enige vertraging opgelopen. Naar verwachting zal dit proces in de eerste helft 2017 afgerond zijn.

Inmiddels is door de deelnemers een keuze gemaakt dat de RUD NHN ook voor de niet-milieutaken aan de kwaliteitscriteria moet voldoen. In dat kader is de doorwerking van de regionale verordening VTH-kwaliteit Noord-Holland Noord in het AB besproken. Deze houdt in dat voor de aan ons overgedragen milieutaken aan de landelijke kwaliteitseisen moet worden voldaan. Voor de overige overgedragen taken uit de Wabo geldt dit echter niet. Ook voor de taken die bij de gemeenten worden uitgevoerd geldt dit niet. In de verordening is opgenomen dat de afzonderlijke colleges hiervoor nadere kwaliteitseisen vaststellen. De RUD NHN is in afwachting hiervan.

De diensten en producten zijn gerealiseerd binnen de benoemde marges (+10 en -10%). In de doelstellingen per afdeling is dit verder uitgewerkt.
Voor het eerst is ook gerapporteerd over de VTH plustaken van de provincie Noord-Holland voor zwemwater, bodem, Groene wetgeving en verkeer-/vaarwegen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het maken van een opzet voor een plan van aanpak ten behoeve van de evaluatie van het bedrijfsplan is uitgevoerd. De evaluatie zelf zal tegen medio 2017 gerealiseerd worden.

Een klanttevredenheidsonderzoek naar de klachtenafhandeling over 2015 en 2016 is uitgevoerd in het kader van de doelstelling over klanttevredenheid. Dit voldoet voor wat betreft de inrichtinghouders zoals onder aandachtspunt d bij Vergunningverlening is opgesteld (zie paragraaf 1.2 Vergunningverlening).

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-'17

De RUD NHN zal aan de landelijke kwaliteitscriteria moeten voldoen. Het traject hiertoe is ingezet in 2014 en loopt verder door. Hierbij gaat het om kritieke massa, procescriteria en inhoudelijke criteria. De RUD NHN heeft een plan van aanpak opgesteld en werkt dit uit met verbeteracties om te kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria. Bij enkele verbeteracties geschiedt dit in een werkgroep samen met gemeenten en provincie. Een aantal verbeteracties zijn al afgerond en de overige zijn in uitvoering conform planning.

Wat heeft dat gekost?
Hieronder volgt een totaaloverzicht voor de RUD NHN (Milieutaken en VTH plustaken) van de baten en lasten. Een nadere analyse van de baten en lasten volgt in de Hoofdstuk 4 Toelichting op de baten en lasten Milieutaken en Toelichting op de baten en lasten VTH plustaken.

Baten en lasten RUD NHN totaal

RUD NHN totaal	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
Baten	€ 11.606.058	€ 13.812.017	€ 14.438.418
Lasten	€ 12.067.555	€ 13.298.966	€ 13.903.154
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**€ -461.497**	**€ 513.051**	**€ 535.264**
Toevoegingen reserves:			
- Algemene Reserve	€ -38.651	€ -125.000	€ -
- Algemene Reserve t.b.v. comp. deelnemers	€ -259.045	€ -490.041	€ -
- Resultaat 2015	€ -38.976		
Onttrekkingen reserves:			
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 6.000	€ 80.000	€ -
- Garantietoelage voormalig PNH personeel	€ 21.990	€ 21.990	€ 21.990
- Dekking ILB	€ -	€ -	€ 57.500
- Achterstanden productie	€ 770.180	€ -	€ 38.651
Subtotaal reservemutaties	**€ 461.498**	**€ -513.051**	**€ 118.141**
Gerealiseerd resultaat	**€ -**	**€ -**	**€ 653.405**

Baten en lasten Milieutaken

Milieutaken	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
Baten	€ 11.606.058	€ 11.038.038	€ 11.518.875
Lasten	€ 12.067.555	€ 10.649.987	€ 11.474.410
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**€ -461.497**	**€ 388.051**	**€ 44.465**
Toevoegingen reserves:			
- Algemene Reserve	€ -38.651	€ -	€ -
- Algemene Reserve t.b.v. comp. deelnemers	€ -259.045	€ -490.041	€ -
- Resultaat 2015	€ -38.976	€ -	€ -
Onttrekkingen reserves:			
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 6.000	€ 80.000	€ -
- Garantietoelage voormalig PNH personeel	€ 21.990	€ 21.990	€ 21.990
- Dekking ILB	€ -	€ -	€ 57.500
- Achterstanden productie	€ 770.180	€ -	€ 38.651
Subtotaal reservemutaties	**€ 461.498**	**€ -388.051**	**€ 118.141**
Gerealiseerd resultaat	**€ -**	**€ -**	**€ 162.606**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319599
30 - 3 - '17

Baten en lasten VTH plustaken

VTH plus taken	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
Baten		€ 2.773.979	€ 2.919.543
Lasten		€ 2.648.979	€ 2.428.744
Gerealiseerd saldo baten en lasten		**€ 125.000**	**€ 490.799**
Toevoeging reserves:			
- Algemene Reserve		€ -125.000	€ -
Subtotaal reservemutaties		**€ -125.000**	**€ -**
Gerealiseerd resultaat		**€ -**	**€ 490.799**

Algemene dekkingsmiddelen Milieu- en VTH plustaken

Algemene dekkingsmiddelen	Raming 2016	Realisatie 2016
Bijdragen lumpsum	€ 13.737.850	€ 13.721.209
Overige extra baten extra	€ 74.167	€ 717.209
Totaal	**€ 13.812.017**	**€ 14.438.418**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-'17

1.1 Milieutaak Vergunningverlening

De RUD NHN stelt zich tot doel dat vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld en dat meldingen beoordeeld worden op juistheid en volledigheid. Tevens worden op alle door de opdrachtgevers gevraagde Wabo-adviezen tijdig en juist geadviseerd.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Tijdige en geïntegreerde vergunningen	a. Alle vergunningen worden tijdig afgehandeld.
b. Voldoen aan inhoudelijke kwaliteit	b. 90%-95% van de vergunningen is actueel en heeft geen inhoudelijke gebreken.
c. Bestuurlijke sturing op strategie en afstemming op ruimtelijke mogelijkheden/ambities	c. Frequent overleg tussen bestuur, beleid, uitvoering.
d. Uitvoeren afspraken opdrachtgevers	d. Opdrachtgevers en inrichtinghouders zijn tevreden over de dienstverlening.

(Beleids-) kaders:

- Wabo
- Besluit Omgevingsrecht (Bor)
- Activiteiten Besluit
- Wet Vergunning Toezicht & Handhaving (wet VTH)
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)
- Notitie Basistaken VTH

Wat hebben we bereikt?

In 2016 is de VTH-strategie voor de RUD NHN bij alle deelnemers vastgesteld om bovenstaande doelen te bereiken. Hierin is ook beschreven welke productie voor 2016 per gemeente gerealiseerd moet worden. Als naar de geleverde productie in 2016 gekeken wordt kan geconstateerd worden dat ten opzichte van de planningen de doelstellingen RUD-breed gerealiseerd zijn. Ten opzichte van de planning is een significante toename te zien van het aantal geleverde producten op het gebied van vergunningen, RO- adviezen, meldingen Activiteitenbesluit en Asbestsloopmeldingen. Bij deze laatste taak is structureel nog steeds een toename van het aantal sloopmeldingen dat getoetst moet worden op de juiste wijze van verwijdering van asbest. De komende jaren wordt op dit gebied een verdere toename verwacht in verband met de naderende verplichting om de asbestdaken voor 2024 te verwijderen. Overigens zijn er per individuele gemeente voor de verschillende producten, verschillen ten opzichte van deze gemiddelde constateringen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het verder ontwikkelen van de afdelingen, het optimaliseren van de interne processen en duidelijkheid creëren over de milieutaken via het vaststellen van de VTH-strategie en het Uitvoeringsprogramma.
Verder zijn voor een aantal van belang zijnde werkprocessen met onze externe partners, de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (VRNHN) en het Hoogheemraadschap (HHNK), werkafspraken gemaakt om een meer integrale werkwijze te bevorderen.

Op diverse gebieden, zoals afvalwater, afval, geur in de horeca, et cetera, hebben er diverse interne afstemmings- en kennisvermeerderingsactiviteiten plaatsgevonden. Wat betreft het opstellen van de lijst met te actualiseren vergunningen is de doelstelling voor 60% gerealiseerd.
In 2016 is nog geen methode opgezet om ingediende meldingen marginaal te toetsen. In praktische zin wordt er nu al niet meer aandacht aan een melding besteed dan strikt noodzakelijk; daarmee lijkt een specifieke methode overbodig.

De eerder genoemde toename van de werkzaamheden en productie betekent, dat de afdeling regulering maximaal haar flexibele schil moet inzetten.
Hiermee zit de afdeling regulering ook aan het maximum van haar productiemogelijkheden. Dit blijkt tevens uit het uitgevoerde MTO, waaruit blijkt dat de werkdruk als zeer hoog wordt ervaren.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

1.2 Milieutaak Specialismen & Advies

De RUD NHN heeft zich tot doel gesteld om adequaat en kwalitatief hoogstaand advies te verstrekken op het gebied van geluid, lucht, bodem, klimaat, natuur en externe veiligheid aan de gemeenten en de provincie omtrent het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Genoemde specialismen, evenals juridische expertise en applicatie- en gegevensbeheer, worden eveneens ingezet voor advisering aan de verschillende afdelingen bij provincie en gemeenten.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Verstrekken specialistische en juridische adviezen aan interne en externe opdrachtgevers.
b. Vertegenwoordigen van de RUD NHN in bezwaar- en beroepsprocedures in belang van provincie en gemeenten.
c. Administratief ondersteunen, beheren van gegevens en functioneel beheren van applicaties.

a. Binnen afgesproken termijn leveren van advies en kwaliteitsniveau.

b. Binnen afgesproken termijn leveren van advies en kwaliteitsniveau.

c. Effectieve en efficiënte uitvoering van taken door adequate ondersteuning bedrijfsvoering en informatiehuishouding.

(Beleids-) kaders:

- VTH-strategie
- VTH-werkprogramma 2016-2017
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht - (Wabo)
- Waterwet
- Wet bodembescherming (WBB)
- Meststoffenwet
- Wet geluidhinder (Wgh)
- Natuurbeschermingswet
- Wet vervoer gevaarlijke stoffen
- Beleidsvisies Externe Veiligheid
- Duurzaamheidsbeleid gemeenten
- SER Energie akkoord
- Impuls Omgevingsveiligheid
- Beleid Hogere Waarde WGH
- Publicatiereeks Gevaarlijke stoffen

Wat hebben we bereikt?

Ook in 2016 is het aantal door specialisten opgestelde adviezen, afgehandelde meldingen en uitgevoerde opdrachten weer toegenomen, circa 10%. De grootste toename zat bij de taakvelden geluid en natuur. Ook zijn er in 2016 veel aanvullende en extra opdrachten ontvangen en afgehandeld, met name voor de taakvelden geluid en duurzaamheid.
De afdeling Specialisme & Advies heeft ongeveer € 300.000 aan extra werk uit offertes en overige subsidietoekenningen uitgevoerd. Bij de subsidieaanvragen is een daling te zien in de afgehandelde aanvragen duurzame energiesubsidies. Dit is met name veroorzaakt doordat de beschikbare subsidiebedragen van gemeenten in 2016 lager waren dan in 2015.
In de toename van opgestelde adviezen, afgehandelde meldingen en uitgevoerde opdrachten waren grote verschillen per gemeente. Voor een viertal gemeenten was de toename dusdanig dat de taken van de afdeling Specialisme & Advies niet meer binnen de vaste bijdrage konden worden geleverd. Met deze gemeenten zijn afspraken gemaakt.

Met de gemeenten is afgesproken dat de RUD NHN binnen 10 dagen adviezen levert. Er waren in 2016 echter momenten dat helaas niet aan deze adviestermijn kon worden voldaan. Hiervoor waren meerdere redenen:

a. Er waren momenten dat er een piek zat in de hoeveelheid werk (veel adviesaanvragen of meerdere grote/complexe adviesaanvragen).
b. Door het vertrek van 2 geluidmedewerkers en 1 trainee EV was er minder capaciteit beschikbaar. Het aantal beschikbare specialisten op deze vakgebieden is schaars. Daardoor was helaas niet direct de juiste "inhuur" beschikbaar om dit op te vangen.
c. Voor de advisering op het gebied van Natuurwetgeving was in 2016 één medewerker beschikbaar. In de vakantieperiode zijn hierdoor de adviestermijnen iets langer geworden. In 2017 is een tweede medewerker beschikbaar.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KG HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Wat hebben we daarvoor gedaan?
De afdeling Specialisme & Advies heeft om de (toename van) reguliere taken uit het VTH-programma, het extra werk uit offertes en overige subsidietoekenningen te kunnen uitvoeren, gebruik gemaakt van extra inhuur. Dit waren 14 specialisten (via detacheringsbureaus of zzp'ers), 1 administratief medewerker (payroll) en 1 bedrijf (invoer bodemonderzoeken).

Ook het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het verder ontwikkelen van de afdeling Specialisme en Advies. Er is gezorgd voor deskundige en professionele medewerkers door een verdere specialisatie van medewerkers. Deze verdere specialisatie is onder andere bereikt door de toename van de schaal van de teams.
Daar waar nodig zijn gerichte opleidingen en trainingen gevolgd, er is kennis gebundeld en gedeeld door kennisoverleg.
Door de standaardisering van de adviezen, optimalisatie van processen en de bundeling van kennis wordt nu efficiënter gewerkt. Ook de optimalisatie van benodigde software heeft een positief effect op kwaliteit en efficiency.
Met andere omgevingsdiensten wordt kennis en ervaring gedeeld. Dit is onder andere gebeurd door specialisten van de diensten 2 keer per jaar bij elkaar te laten komen.
De RUD NHN neemt deel aan het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB). Afgelopen jaar heeft er een visitatie plaatsgevonden door 2 POKB-deelnemers en een medewerker van de Stichting Infrastructuur Kwaliteit Bodembeheer (SIKB). Doel van de visitaties was om de aanpak en werkwijze van de RUD NHN verder te verbeteren en te professionaliseren. Daarmee sluit deze visitatie aan bij de fase van ontwikkeling van een kwaliteitssysteem voor de bodemtaken.

Op de momenten dat de adviestermijnen onder druk kwamen heeft de RUD NHN de gemeenten de contactpersonen/behandelaar van de gemeenten geïnformeerd. Vervolgens werd besproken voor welke datum uiterlijk moest worden geadviseerd om aan de wettelijke proceduretermijn te blijven voldoen. Overschrijdingen van de adviestermijn hebben hierdoor niet geleid tot overschrijding van de proceduretermijnen.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

1.3 Milieutaak Toezicht en Handhaving

De RUD NHN zet zich ervoor in om te komen tot een zodanige naleving van Wet- en regelgeving dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.
De doelstellingen en uitgangspunten zijn voor 2016 vastgelegd in een Handhavingsuitvoerings-programma per opdrachtgever. Dit uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de vastgestelde Regionale VTH-strategie 2016 – 2019.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Uitvoeren handhavingsprogramma	a. Uitvoering 90%-100% van programma.
b. Optimaal proces van toezicht en handhaving	b. Processen geharmoniseerd en 90% actief toezicht in het veld.
c. Verbeteren professionaliteit toezichthouders	c. Voldoen aan kwaliteitseisen.
d. Effectieve piketdienst	d. Snel en adequaat handelen buiten kantoortijden.
e. Optimale informatie-uitwisseling met handhavingspartners	e. Beschikbaarheid integrale informatie.

(Beleids-) kaders:

- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)
- En bijbehorende Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Bhvbz) en
- Regeling hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Rhvbz)

Wat hebben we bereikt?
In 2016 is het VTH-uitvoeringsprogramma 2016-2017 opgesteld en aangeboden aan de opdrachtgevers. Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op de uitgangspunten van de Regionale VTH-strategie 2016 – 2019. De strategie en het uitvoeringsprogramma hebben grote invloed gehad op de aard en omvang van de uit te voeren taken door de afdeling toezicht & handhaving. Zo zijn de taken, ten opzichte van de voorgaande jaren, risicogestuurd en meer in projectvorm uitgevoerd.
In de begroting 2016 is als doelstelling opgenomen: 90% tot 100% uitvoering van het programma. In het VTH-uitvoeringsprogramma is de doelstelling van 100% uitvoering opgenomen. Voor de verantwoording is dit als kader aangehouden.
Het VTH-uitvoeringsprogramma 2016 voor de gemeentelijke opdrachtgevers is binnen de gestelde kaders uitgevoerd (100% uitvoering van het programma). Voor enkele taken zijn minder werkzaamheden uitgevoerd dan gepland. Dit zijn overwegend taken die vraaggestuurd zijn zoals calamiteiten en meldingen puinbrekers. Het hiermee vrijgevallen budget is ingezet voor de uitvoering van taken die de planning overtroffen, zoals controles asbest en/of het uitvoeren van meer reguliere controles dan gepland.
Ondanks dat de algemene doelstelling van 100% uitvoering is gehaald zijn voor drie gemeenten, ten opzicht van de planning, minder reguliere controles uitgevoerd. Deze achterstand wordt in de uitvoering van het programma 2017 meegenomen en weggewerkt.
In 2016 zijn binnen de afdeling diverse werkgroepen gestart met als doel verbeteringen in processen en werkinstructies door te voeren. Onderwerpen zijn: horeca en evenementen, klachtenafhandeling, behandelen calamiteiten. Tevens zijn verbeterpunten vanuit het MTO doorgevoerd in de organisatie. Ook zijn werkafspraken met handhavingspartners gemaakt en vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
In de eerste maanden van 2016 is prioriteit gegeven aan het updaten, opschonen en op elkaar afstemmen van de overgedragen milieudata. Hiervoor zijn circa 23.000 bedrijven aan de hand van QuickScans gecontroleerd op de aanwezigheid op het vestigingsadres en de aard van hun bedrijvigheid.
Per opdrachtgever is de omvang en de aard van de uit te voeren taken inzichtelijk gemaakt en gekwantificeerd. Met name aan de hand van deze geactualiseerde milieudata is het VTH-uitvoeringsprogramma 2016 – 2017 vormgegeven.

Naast het uitvoeren van de reguliere taken zijn veel taken in projectvorm uitgevoerd. Daarbij zijn zoveel mogelijk de brancheorganisaties betrokken en is een goede samenwerking en wederzijds begrip tot stand gekomen. Deze samenwerking zal waar mogelijk nog meer worden uitgebouwd.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

1.3.1 Ketentoezicht

Vanuit het Rijk worden - via de landelijke checklist - forse (inrichtings-)eisen gesteld aan de RUD's voor de aanpak van milieucriminaliteit (samenwerking met OM) en ketentoezicht (asbest, grond en afval). De noodzaak van een betere aanpak van deze twee (samenhangende) taakvelden wordt onderschreven. De deelnemende gemeenten en de provincie hebben de ambitie uitgesproken om ketentoezicht in deze regio zodanig vorm te geven dat wordt voldaan aan de KPMG-kwaliteitscriteria. De RUD NHN zal hieraan dan ook actief uitvoering geven.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Zicht krijgen en houden op risicovolle ketens en malafide actoren.
b. Maken van risicoanalyses en het stellen van prioriteiten in de aanpak.
c. Gericht nader onderzoek doen.

a. Onderzoek naar minimaal één keten, te weten grondverzet.
b. Minimaal 3 risicoanalyses.
c. Op basis van risicoanalyse gefundeerd kiezen voor interventie.

Wat hebben we bereikt?
Periodiek vindt overleg en afstemming plaats met de handhavingspartners. Er zijn afspraken gemaakt over de samenwerking en de uitwisseling van informatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Er zijn onderzoeken uitgevoerd bij ziekenhuizen, schrootbedrijven en vergistingsinstallaties. Bij enkele bedrijven zal, mogelijk in samenwerking met de handhavingspartners, een vervolgonderzoek worden ingesteld. Tevens is medewerking aan transportcontroles verleend.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
BB 30-3-17

1.4 VTH plustaak Wbb-vergunningverlening

Per 1 januari 2016 is de taak vergunningverlening Wet bodembeheer (Wbb) overgedragen door de provincie Noord-Holland aan de RUD NHN.

Belangrijkste doelstelling en indicatoren:

a. Ontheffingen en vergunningen	a. -Vergunningen en besluiten worden tijdig afgegeven en genomen conform de wettelijk geldende termijnen (100%) -Zeker 95% van de vergunningen en besluiten die worden afgegeven worden niet vernietigd in een juridische procedure, tenzij sprake is van een experimenteersituatie waarin het risico wordt genomen dat een vergunning wordt vernietigd.

Wat hebben we bereikt?
Alle vergunningen en meldingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Er is één bezwaar binnengekomen tegen een genomen besluit. Afhandeling zal in 2017 plaatsvinden.

Voor de aanjaagfunctie voor de spoedlocaties is 200 uur aan extra budget door de PNH beschikbaar gesteld. De rapportage over de spoedlocaties. inclusief een inventarisatie van de nazorglocaties, is op tijd aangeleverd bij de provincie Noord-Holland en is zonder opmerkingen vastgesteld.
Het aantal vergunningaanvragen en meldingen is lager dan verwacht. Ook is er een duidelijke verschuiving van producten. Deze verschuiving is meegenomen in het programma voor 2017.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Van de vijf medewerkers die zijn overgekomen van de provincie Noord-Holland is er één naar de afdeling Toezicht & Handhaving gegaan en één medewerker naar de afdeling Bedrijfsvoering.
Deze 'vacatures' zijn ingevuld met een trainee en een inhuur kracht.
Door aan iedere nieuwe medewerker een ervaren bodemmedewerker van de RUD NHN te "koppelen" is de integratie en het inwerken goed verlopen.
Met deze 'nieuwe' medewerkers en een goede inwerkstrategie is het gelukt de doelstellingen te halen.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
20-3-17

1.5 VTH plustaak Regulering Groen

De RUD stelt zich als doel om voor de Flora en Faunawet, de Natuurbeschermingswet, de Natuurschoonwet en het onderdeel stiltegebieden uit de provinciale milieuverordening binnen de wettelijk gestelde termijn kwalitatief goede ontheffingen en vergunningen en adviezen af te geven die stand houden in juridische procedures.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Ontheffingen en vergunningen	a. -Vergunningen en besluiten worden tijdig afgegeven en genomen conform de wettelijk geldende termijnen (100%) -Zeker 95% van de vergunningen en besluiten die worden afgegeven worden niet vernietigd in een juridische procedure, tenzij sprake is van een experimenteersituatie waarin het risico wordt genomen dat een vergunning wordt vernietigd.

(Beleids-) kaders:

- Flora- en faunawet
- Natuurbeschermingswet
- Natuurschoonwet
- Provinciale milieuverordening, onderdeel stiltegebieden

Wat hebben we bereikt?

De taak regulering (vergunningen, ontheffingen en adviezen) op het gebied van de groene wetgeving is per 1 juli 2016 van de provincie Noord-Holland naar de RUD overgedragen. De overdracht is goed verlopen. De medewerkers moesten wel wennen aan de nieuwe werkomgeving en systemen maar zijn nu goed ingewerkt. De KPI's op wettelijke termijnen zijn zo goed al behaald. Zo ook de bezwaar en beroepsprocedures. Vermeldenswaardig zijn de zwaardere dossiers zoals de Damherten die stand hebben gehouden bij de rechtbank. Daarnaast heeft de afdeling regulering zich voorbereid op de nieuwe wetgeving (Wet Natuurbescherming) die per 1 januari 2017 van kracht is. Hierin is zowel procesmatig, kennisinhoudelijk, als formatief veel energie gestoken. Met als resultaat dat de basis voor het ontvangen van overdracht van de nieuwe taken uit de nieuwe wetgeving tijdig gereed was en de reguliere werkzaamheden ondanks deze extra voorbereidingstaak naar behoren zijn uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Per 1 juli 2016 heeft de warme overdracht plaatsgevonden. De zeventien medewerkers, vergunningverlening, juridisch en administratief, grotendeels afkomstig van de provincie (mens volgt taak) zijn ingewerkt in de diverse ICT systemen. Hoewel men erg moest wennen, is door interne begeleiding van andere afdelingen, inmiddels iedereen voldoende bedreven in het gebruiken van de systemen voor de taken. Gezien de zware juridische dossiers zijn we met de provincie een detacheringsplaats overeengekomen voor een jurist vanuit de provincie met ruime ervaring op het gebied van groene wetgeving.
Omdat de totale berekende formatie voor de uitvoering van de reguleringstaken groen nog niet volledig was vervuld, is het afgelopen half jaar ook geworven voor nieuwe medewerkers. Hoewel de arbeidsmarkt krap is voor het vervullen van vacatures vergunningverlening groene wetgeving zijn we toch in staat geweest om in de laatste maanden van 2016, 3 nieuwe ervaren medewerkers aan te nemen die al snel productief aan de slag konden. Hierbij is al voorgesorteerd op de komst van de nieuwe taken in 2017 door medewerkers te selecteren die ervaring op dit gebied met zich meebrachten. Bovendien hebben alle medewerkers een training gehad m.b.t. de nieuwe taken.
Om lopende zaken te kunnen combineren met de voorbereidingen voor de nieuwe wetgeving en taken. is enerzijds gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid behandeltermijnen te verlengen en anderzijds het door de provincie beschikbaar gestelde budget in te zetten voor inhuurkrachten.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Om lopende zaken te kunnen combineren met de voorbereidingen voor de nieuwe wetgeving en taken, is enerzijds gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid behandeltermijnen te verlengen en anderzijds het door de provincie beschikbaar gestelde budget in te zetten voor inhuurkrachten.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

1.6 VTH plustaak Vergunningverlening (Whvbz)

De RUD NHN stelt zich tot doel dat aangevraagde ontheffingen binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld en op de juiste gronden worden verleend. en tevens dat gedane meldingen op juistheid en volledigheid en integraal worden beoordeeld en of wordt voldaan aan de Whvbz. Daar waar nodig worden maatwerkvoorschriften opgesteld in overleg met de provincie.

Belangrijkste doelstellingen:

a. Beoordelen meldingen Whvbz.
b. Afhandeling aangevraagde ontheffingen op het gebied van de Whvbz.

Specifieke (beleids-) kaders:

- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)
- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Bhvbz)
- Regeling hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Regeling kennisgeving badinrichtingen.

Wat hebben we bereikt?

Ook de provincie-brede uitvoering van de Whvbz is per 1 januari 2016 door provincie Noord-Holland overgedragen aan de RUD NHN. Deze overdracht heeft zonder noemenswaardige problemen plaatsgevonden. Alle ontvangen meldingen zijn beoordeeld en de ontheffingen zijn binnen het beschikbare budget verleend. Bij het verlenen van de ontheffingen zijn geen achterstanden ontstaan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het afgelopen jaar heeft er een warme overdracht plaatsgevonden van de medewerker die in het verleden belast was met deze taak. Twee medewerkers zijn (deels) belast met de uitvoering van deze taken en hebben inmiddels een opleiding op dit gebied gevolgd om deze taak adequaat te kunnen uitvoeren. Tevens zijn werkprocessen ontwikkeld en geïmplementeerd in onze systemen.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
BB 30-3-17

1.7 VTH plustaak Toezicht & Handhaving

De RUD NHN zet zich ervoor in om te komen tot een zodanige naleving van wet- en regelgeving dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.

Belangrijkste doelstellingen en indicatoren:

a. Uitvoeren handhavingsprogramma.

b. Optimaal proces van toezicht en handhaving.

a. Groene wetgeving; naleving van het gestelde in de Natuurbeschermingswet. Naleving van voorschriften in ontheffingen en wettelijke bepalingen volgens de Flora- en faunawet en behoud van het areaal bos in Nederland.

b. Zwemlocaties in oppervlaktewater en het opsporen van niet aangemelde zwembaden en oppervlaktewater locaties.
(Vaar)wegen; een veilige doorstroming van het vaarverkeer en het wegverkeer. De handhaving moet bijdragen aan het verminderen van het aantal overtredingen, het bevorderen van de rechtsgelijkheid en vermindering van het aantal klachten.

(Beleids-) kaders:
- Wegenverkeerswet en Wegenverordening Noord-Holland
- Scheepvaartverkeerswet, Binnenvaartpolitiereglement en Waterverordening provincie Noord-Holland

Wat hebben we bereikt?
Op 1 januari 2016 zijn de provinciale taken toezicht & handhaving wegen en vaarwegen en zwemwater overgegaan naar de RUD NHN. De overgang van medewerkers en taken is goed en soepel verlopen en deze onderdelen zijn volledig geïntegreerd in de afdeling. Op 1 juli 2016 zijn de taken toezicht & handhaving "groene wetten overgegaan van de provincie naar de RUD NHN. De overgang van deze taken is moeizamer verlopen dan de taken die per 1-1-2016 zijn overgekomen. Redenen hiervoor zijn: de periode van overgang (vakantieperiode), aanwezige vacatureruimte en het uitvallen van één van de medewerkers groen. Ook de voorbereiding op de nieuwe wet- en regelgeving heeft geleid tot een minder soepele overgang dan gewenst.
De zogenaamde plustaken van de provincie Noord-Holland zijn uitgevoerd overeenkomstig het door de provincie opgestelde concept Handhavingsuitvoeringsprogramma HUP).
Het handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) van de provincie is in oktober 2016 vastgesteld en is gebaseerd op het gewenste uitvoeringsniveau. Hiervoor is ook budget vrijgemaakt. Dit budget kon in 2016 nog niet worden ingezet. Het programma 2016 is uitgevoerd met de overgekomen capaciteit. De doelstellingen van het HUP 2016 (gewenste situatie) zijn niet volledig gehaald.

De resultaten van de groene taken kunnen alleen weergegeven worden over de laatste 6 maanden van 2016. De laatste maanden van 2016 heeft de handhaving van (vaar)wegen zich toegespitst op uitsluitend de urgente gevallen. Dit in afwachting van meer duidelijkheid in rollen en verantwoordelijkheden in de handhaving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
De medewerkers plustaken zijn ondergebracht in een apart team binnen de afdeling Toezicht & Handhaving en worden aangestuurd door een teamleider. Er is hard gewerkt aan de implementatie en het verbeteren van de werkprocessen en -afspraken. Door een interne verschuiving van een medewerker is de nood bij toezicht & handhaving groen enigszins verlicht.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

2. Paragrafen

De paragrafen Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Grondbeleid zijn op de RUD NHN niet van toepassing. De overige paragrafen worden hieronder toegelicht.

2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de RUD NHN in staat is bedrijfsmatige tegenvallers met financiële consequenties op te vangen. Aangezien alle structurele kosten, voor zover te voorzien, zijn opgenomen in de begroting, is het weerstandsvermogen vooral bedoeld voor het opvangen van risico's.

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de deelnemende gemeenten en de provincie, na besluit van het Algemeen Bestuur, uiteindelijk zullen bijdragen in een eventueel exploitatietekort van de RUD NHN. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en zij staan garant dat de RUD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd.

Het beleid omtrent weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing die op 15 december 2014 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet-begrote lasten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat dit invloed heeft op de bedrijfsvoering. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die blijvend ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de bestaande taken.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve, het weerstandsvermogen, niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten. Ultimo 2016 is de stand van de Algemene Reserve € 38.971 waarmee niet voldaan kan worden aan het gewenste percentage.

Afwikkeling risico's 2016

1. Vennootschapsbelasting

Met het AB-besluit 'beleidsregels VPB' van 16 december 2016 heeft het Algemeen Bestuur de kaders geschapen waardoor de RUD NHN geen fiscale administratie hoeft te voeren, geen aangifte hoeft te doen en geen VPB hoeft te betalen.

2. Stuwmeer verlof

Met het besluit 'afbouw verlofoverschot' van 26 oktober 2016 heeft het Dagelijks Bestuur maatregelen en dekking van de financiële consequenties geregeld voor beheerste afbouw van verlofstuwmeren.

3. Werkdruk

Met het memo 'voortgang aanpak werkdruk en financiële consequenties' heeft het Dagelijks Bestuur kennis genomen van de integrale aanpak van de werkdruk. Dekking in 2016 vindt plaats binnen de kaders van de begroting. Voor 2017 is dekking opgenomen vanuit het resultaat ter grootte van € 172.143.

4. EED maatregelen

Met het besluit 'EED-toewijzing toegekende vergoeding' van 14 december 2016 heeft het Algemeen Bestuur dekking verzorgd voor uit te voeren extra werkzaamheden in het kader van de regeling EED.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-'17

Belangrijkste risico's eind 2016
Risico's kunnen een externe of interne oorzaak hebben. Externe risico's zijn toe te schrijven aan de ontwikkelingen op regionaal, provinciaal of landelijk niveau. De interne risico's hangen hiermee samen of kunnen gericht zijn op de bedrijfsvoering.

1. Wettelijke ontwikkelingen (€ 175.000)
Veranderingen ingevolge wijzigingen in Omgevingswet zullen een andere werkwijze bij gemeenten en RUD NHN vereisen. Dit kan leiden tot investeringen om te kunnen veranderen, maar mogelijk ook tot minder taken voor de RUD NHN.

2. Boekenonderzoek, BTW (€ 62.500)
In 2016 heeft naar aanleiding van een steekproef een boekenonderzoek over het boekjaar 2015 door de belastingdienst plaatsgevonden bij de RUD NHN. De RUD NHN heeft ook subsidiebaten of voert werkzaamheden uit voor de deelnemers conform de subsidieregeling van de deelnemers. In dit kader wijzen de voorlopige resultaten van dit onderzoek uit dat er een risico bestaat op een naheffing van de belastingdienst.

3. Outputfinanciering (€ 50.000)
Outputfinanciering zal onder meer leiden tot productprijzen en herwaardering van de financiële deelname van deelnemers in de RUD NHN. Als gevolg hiervan kunnen beleidsgebieden bij de RUD NHN minder interessant worden (ervaren) waardoor herscholing of mobiliteitsmaatregelen moeten worden genomen.

4. Meer-minder taken (€ 87.500)
Deelnemers mogen na 2017 kenbaar maken dat ze minder taken af willen gaan nemen. Dit levert risico's op voor de exploitatie en voor de robuustheid van de RUD NHN.

Totaaloverzicht met bestaande risico's per 31 december 2016:

RISICO'S						
Nr.	Risico	Effect	E/I	Kans	Impact	Weerstands-capaciteit
1	Nieuwe omgevingswet en Privatisering bouwtaken	exploitatienadeel robuustheid	E	0,5	€ 350.000	€ 175.000
2	Boekenonderzoek	exploitatienadeel	I	0,5	€ 125.000	€ 62.500
3	Outputfinanciering	exploitatienadeel	E	0,5	€ 100.000	€ 50.000
4	Meer-minder taken	exploitatienadeel	E	0,5	€ 175.000	€ 87.500
				Totaal		**€ 375.000**

Toelichting op de berekening van het weerstandscapaciteit:
De impact van een risico kan gevolgen hebben op diverse terreinen. De RUD NHN onderscheidt:
- Financieel, gecombineerd met
- Imago

Voor het bepalen van de impact worden vijf klassen gehanteerd, oplopende van geen/geringe impact tot impact met ernstige gevolgen. Daarnaast wordt de frequentie waarmee een risico zich voor kan doen geclassificeerd in tijdsintervallen. De benodigde weerstandcapaciteit per risico wordt bepaald door de vermenigvuldiging van de kans maal de financiële impact.

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit wordt gevormd op basis van een inventarisatie en waardering van de risico's, zoals vastgesteld in de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing. De totaal benodigde weerstandscapaciteit ultimo 2016 is € 375.000.

Beoordeling ratio weerstandscapaciteit: **0,10**
Dit kan gekwalificeerd worden als ruim voldoende om de risico's in financiële zin af te dekken.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-12

Ultimo 2016 is de stand van de Algemene Reserve € 38.976. De benodigde weerstandscapaciteit van € 375.000 wordt in onderstaand overzicht naar rato verdeeld over de deelnemers:

Deelnemende partijen		Verdeling Weerstandscapaciteit
Gemeente Alkmaar	€	28.488
Gemeente Bergen	€	13.860
Gemeente Castricum	€	14.070
Gemeente Den Helder	€	18.810
Gemeente Drechterland	€	9.630
Gemeente Enkhuizen	€	9.868
Gemeente Heerhugowaard	€	13.827
Gemeente Heiloo	€	7.253
Gemeente Hollands Kroon	€	36.718
Gemeente Hoorn	€	31.688
Gemeente Koggenland	€	1.868
Gemeente Langedijk	€	3.800
Gemeente Medemblik	€	27.099
Gemeente Opmeer	€	1.385
Gemeente Schagen	€	26.686
Gemeente Stedebroec	€	2.263
Gemeente Texel	€	10.497
Provincie Noord-Holland	€	78.221
Totaal	**€**	**336.029**

Kengetallen financiële positie

Gezien het stijgende belang van toekomstbestendigheid van lokale overheden moet in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis-set van vijf financiële kengetallen worden opgenomen. Het opnemen van kentallen in de past in het streven naar meer transparantie en inzicht in de financiële positie. Voor de RUD NHN zijn de volgende drie kengetallen van toepassing:

a. Netto schuldquote: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen;
b. Solvabiliteitsratio: geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen (eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal);
c. Structurele exploitatieruimte: is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen.

Jaarrekening 2016 Kengetallen		Verloop van de kengetallen %		
		Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
		Ratio	Ratio	Ratio
A	Netto schuldquote	-0,90		-5,34
B	Solvabiliteitsrisico	17,65		37,74
C	Structurele exploitatieruimte	2,38	3,71	7,73

Op dit moment is er geen goede weging ten aanzien van de kengetallen beschikbaar voor Omgevingsdiensten. Maar in bedrijfseconomische zin kunnen we van de volgende weging uitgaan:
Netto schuldquote: hoe lager de percentage hoe beter;
Solvabiliteitsratio: Idealiter ligt deze ratio tussen een waarde van 25 en 40%;
Structurele exploitatieruimte: een werkkapitaalratio van tussen de 10 en 20% geeft aan dat de organisatie financieel gezond is.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

2.2 Financiering

De Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) verplicht de RUD NHN tot het opstellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf. Het treasurystatuut is door het AB op 14 november 2013 vastgesteld. In de financierings-paragraaf worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de renterisiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.

Rentevisie
De RUD NHN heeft een lening afgesloten bij de provincie Noord-Holland. De rente is gebaseerd op een rentetarief van een 3-jaars geldlening bij de BNG. De RUD NHN heeft een rekening-courantfaciliteit bij de BNG, ter grootte van € 500.000. In 2016 is hier geen gebruik van gemaakt.

Risicobeheer en Koers- en valutarisico's
Risicobeheer geeft een inschatting van de financieringsrisico's die de RUD NHN kan lopen. Onder risico's worden verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van de rente. De RUD NHN heeft geen financiële producten met een koersrisico en bezit geen vreemde valuta. Daardoor is er geen sprake van koers- en valutarisico's.

Renterisicobeheer
Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van uitgezette geldmiddelen lager worden dan geraamd. De RUD NHN heeft een 3-jaars lening afgesloten bij de provincie van € 400.000 voor de transitiekosten VTH plustaken. De rente is gelijk aan een 3-jaars geldlening bij de BNG op de laatste werkdag voorafgaande aan het desbetreffende kalenderjaar. Over 2016 was deze rente 1%.
De Wet Fido hanteert hiervoor de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De wet normeert via percentages het maximale risico dat mag worden gelopen op de vaste (renterisiconorm) en de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet).

De renterisiconorm heeft tot doel het renterisico op langlopende schulden te beperken. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen van de bestaande geldleningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal, zijnde de totale lasten.

Renterisiconorm	
Begrotingstotaal	13.812.017
Renterisiconorm 20%	2.762.403
Aflossing en renteherziening	0
Ruimte	2.762.403

De kasgeldlimiet heeft tot doel het renterisico op de netto vlottende schuld (vlottende korte schuld minus vlottende middelen) te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt 8.2% van het begrotingstotaal. De netto vlottende schuld mag deze norm niet overschrijden.

Kasgeldlimiet		
1	Begrotingstotaal	13.812.017
2	Toegestane kasgeldlimiet (8,2% van (1))	1.132.585
3	Vlottende korte schulden	3.053.670
4	Vlottende middelen	4.108.697
Toets kasgeldlimiet		
5	Totaal netto-vlottende schuld (3-4)	- 1.055.027
	Toegestane kasgeldlimiet (2)	1.132.585
	Ruimte (+) Overschrijding (-) = (2) – (5)	2.187.612

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

2.3 Bedrijfsvoering

Inleiding

De RUD NHN heeft in 2016 verder gewerkt aan een verdiepingsslag in het vastleggen van de werkprocessen en het meer structuur geven aan de relatie met de deelnemers.

P&C cyclus

In 2016 heeft de RUD NHN alle P&C-producten opgeleverd zoals opgenomen in de Nota Planning & Control. Er zijn drie bestuursrapportages gepubliceerd, waarmee bestuur en deelnemers zijn geïnformeerd over de algemene gang van zaken, bedrijfsvoering en risicobeheersing. Deelnemers zijn met de voortgangsrapportage driemaal geïnformeerd over productie en algemene gang van zaken. Er is verder uitwerking gegeven aan de aanbevelingen van de accountant in het rapport van bevindingen.

Automatisering

Ook in 2016 is er nog een grote inspanning gedaan aan de ontwikkeling en inrichting van systemen en processen en digitalisering van informatievoorziening. De RUD werkt met twee centrale systemen: een zaaksysteem en een breed georiënteerd administratief pakket. Daarnaast bestaat er een diversiteit aan specifieke pakketten.
In het zaaksysteem zijn diverse verbeteringen doorgevoerd. De leverancier heeft zich geconformeerd aan de afspraak over de uitlevering van (nog gewenste) functionaliteit op het zaaksysteem. Daarnaast is het traject 'schoon schip' gestart waarin onder andere het DMS opnieuw zal worden gestructureerd. In 2016 zijn de gegevens in de objectregistratie van het zaaksysteem geactualiseerd. Daarnaast zijn de digitale gegevens aangeleverd, door de RUD NHN geïndexeerd en via de portal ontsloten voor medewerkers.
In twee tranches zijn VTH plustaken van de provincie overgekomen. In het Zaaksysteem zijn hiervoor extra zaaktypen ingericht. De automatisering is aangepast op volledig ingerichte extra werkplekken voor het aantal medewerkers die overgekomen zijn vanuit de provincie. De infrastructuur is uitgebreid op de bestaande etages en er zijn extra ruimten inclusief presentatiemateriaal in gebruik genomen. Voor de belangrijkste documenten uit het primaire proces zijn sjablonen ontwikkeld in Xential voor zowel de bestaande taken als de nieuw overgekomen taken. In het financieel administratief pakket is het inkoopproces ingericht.
In 2016 wordt nog altijd gebruik gemaakt van de technische infrastructuur van de gemeente Alkmaar. Eind 2016 is het project digitale informatievoorziening gestart om te onderzoeken welke oplossing in de toekomst het beste is voor de RUD NHN.

Huisvesting

Door de uitbreiding van het aantal RUD-medewerkers bestond de noodzaak voor uitbreiding van de werkplekken. Door vertrek van het UWV kon de begane grond hiervoor worden gebruikt. Die is heringericht volgens het principe van Het Nieuwe Werken voor de medewerkers van de Bedrijfsvoering en de Staf. Tevens zijn er meer overleg- en vergaderruimten bijgekomen. Binnen de planningen en projectbegroting is het medio 2016 in gebruik genomen.

Archief

Nadat in 2015 de achterstanden in de uitgaande post geheel zijn ingelopen stond het jaar 2016 in het teken van de verdere opbouw van het team DIV en het faciliteren van de organisatie bij de uitvoering van de nieuw overgekomen taken van de provincie. Team DIV neemt deel aan regionale projecten zoals E-depot, TMLO en de selectielijst 2017, georganiseerd door het Westfries Archief.
In 2016 is een nulmeting uitgevoerd in het kader van "vervanging". Dit traject zal in 2017 verder opgepakt worden.
In 2015 heeft het Westfries Archief een integrale inspectie op de archief en informatiehuishouding bij de RUD NHN uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een rapport met aanbevelingen. Op basis hiervan is in 2016 het verbeterplan vastgesteld. Ondertussen zijn verschillende aanbevelingen opgepakt. De DIV-processen zijn beschreven, het besluit informatiebeleid geactualiseerd en archiefverordening geactualiseerd. De aanbevelingen, genoemd in het rapport van de archiefinspectie, die nog niet zijn opgevolgd, worden opgepakt in het vervangingstraject 2017.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Personeel

Per 31 december 2016 waren 155 medewerkers werkzaam waarvan 56 vrouwen en 99 mannen.
In 2016 is de RUD NHN formatie gegroeid door overdracht van de VTH plustaken door de provincie Noord-Holland. Hierdoor had de dienst op 31 december 2016 aan vaste formatie 146,89 fte. Dit aantal fte wordt ingevuld door 155 medewerkers. Een aantal vaste medewerkers hebben een tijdelijke of vaste uitbreiding van uren gehad. Gemiddeld over het jaar is er ongeveer 1 fte ingevuld door tijdelijke uitbreiding van vast personeel. Daarnaast hebben zes medewerkers een tijdelijk contract (totaal 5,67 fte) met het vooruitzicht van een vast contract gehad bij de RUD NHN. Twee mensen hadden een tijdelijk contract voor in totaal 1,42 fte.

De RUD NHN is in januari 2014 gestart met een bedrijfsplan waarin is uitgegaan van een dienst met 128,5 fte. Hiervan was ongeveer 16% niet ingevuld en beschikbaar als flexibele schilbudget. Dit wordt ingezet om vaste taken, tijdelijke pieken op te vangen met externe medewerkers of met medewerkers in tijdelijke dienst bij de RUD NHN. Verder kon dit budget worden ingezet voor het opvangen van de afgesproken taakstellende bezuiniging en de loonsverhoging die op grond van de CAR-UWO per 1 april 2015 is doorgevoerd.

Verloop personeel

In 2016 hebben twaalf medewerkers de dienst verlaten. Vier medewerkers hebben hun AOW- en daarmee hun pensioengerechtigde leeftijd bereikt en twee medewerkers zijn vervroegd met pensioen gegaan. Een medewerker heeft met een vaststellingsovereenkomst de dienst verlaten.
Voor twee medewerkers is het dienstverband beëindigd door langdurige ziekte, zij zijn bij het UWV terecht gekomen. Twee medewerkers hebben een andere baan aangenomen bij één van de gemeenten die participeren in de RUD NHN en één medewerker heeft hierbuiten een dienstbetrekking geaccepteerd.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage over het hele jaar bedraagt gemiddeld 7%.

Het verzuim bij de RUD NHN wordt deels veroorzaakt door een groot aantal langdurig zieke medewerkers (8%). De meldingsfrequentie ligt op 1,31 en is hiermee hoger dan vorig jaar. Dit wordt mede veroorzaakt door de griepgolf van de eerste 2 maanden van 2016 waarvan veel medewerkers het slachtoffer waren. Het gemiddeld aantal verzuimdagen is 34,87, waarvan over deze verslagperiode:

142	kortdurende verzuimregistraties	< 7 dagen
36	middellange	8 - 42 dagen
18	lange	43 - 365 dagen

Arbo

Per 2016 is een andere Arbodienst bij de RUD NHN actief. De Arbodienst stuurt op het verlagen van de arbeidsdruk bij medewerkers, mede door het inzetten van coaching trajecten. Dit zal van invloed zijn op het aantal langdurig verzuim na 2016. Door het inzetten van een intensief begeleidingstraject door de nieuwe Arbodienst is het percentage in de loop van 2016 naar een lager niveau gebracht van circa 9% naar 6%.
Eind 2015 is de RI&E (Risico Inventarisatie en - Evaluatie) tot stand gekomen. Daaruit kwam naar voren dat een Arbohandboek moest worden opgesteld en de taak van preventiemedewerker moet worden beschreven en worden ondergebracht. In 2016 is een preventiemedewerker aangesteld waarvan een van de taken is om gezamenlijk met een HR-adviseur het Arbohandboek op te stellen. Dit zal in 2017 worden afgerond.

In 2015 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar het binnenklimaat. Uit het onderzoek bleek dat het KWO-systeem niet optimaal functioneert. In 2016 is het pand waarin de RUD zit verbouwd. Aanleiding was de uitbreiding van de dienst en het vertrek van het UWV uit het pand. Hierdoor heeft in 2016 een hernieuwd onderzoek naar de luchtbehandeling plaatsgevonden om gevolgen op het binnenklimaat naar aanleiding van de verbouwing in kaart te brengen. De bevindingen volgen in 2017.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Herijking van het functieboek
In januari is begonnen met het traject voor het opstellen van het definitieve functieboek. De gesprekken met de leidinggevenden over wensen en behoeften ten aanzien van aanpassing van de functieprofielen heeft in de eerste helft van 2016 plaatsgevonden. Deze aanpassing is nodig vanwege nieuwe functies, door de taken die vanuit de provincie zijn overgekomen in 2016 en door inzicht na twee jaar RUD NHN in de inhoud van de functies, die noodzakelijk zijn voor een goede dienstverlening aan de opdrachtgevers. Na advies van de medezeggenschap en bestuurlijke besluitvorming zal het definitieve functieboek medio 2017 zijn afgerond.

Generatiepact
In oktober 2016 is de procedure voor het opstellen van het generatiepact gestart. In 2015 was dit opgepakt, begin 2016 is besloten dit te koppelen aan de herijking van het functieboek en het aan het eind van het jaar 2016 af te ronden voor uitvoering in 2017. De besluitvorming zal in het eerste kwartaal van 2017 plaatsvinden.

Individueel keuzebudget (IKB)
Per 1 januari 2017 moest de organisatie voorbereid zijn om het IKB uit te voeren conform de CAR-UWO. In 2016 is gewerkt aan het traject om ervoor te zorgen dat het personeelssysteem hierop was ingericht.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

JAARREKENING

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2015

3. Balans per 31 december 2016

ACTIVA		31 december 2016		31 december 2015	
Vaste activa					
- Investeringen met een economisch nut		€ 614.293		€ 523.700	
Materiële vaste activa	1		€ *614.293*		€ *523.700*
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd van langer dan één jaar		€ 126.621			
Financiële vaste activa	2		€ *126.621*		
Totaal vaste activa			**€ 740.914**		**€ 523.700**
Vlottende activa					
- Vorderingen op openbare lichamen		€ 339.960		813.183	
- *Uitzettingen in 's Rijkschatkist*		€ 2.944.737		1.531.655	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3		€ *3.284.697*		€ *2.344.837*
- Nog te ontvangen bedragen		€ 8.124			
- Vooruitbetaalde bedragen		€ 67.745		353.412	
Overlopende activa	4		€ *75.869*		€ *353.412*
- Banksaldi		€ 251.562		€ 324.588	
Liquide middelen	5		€ *251.562*		€ *324.588*
Totaal vlottende activa			**€ 3.612.128**		**€ 3.022.838**
Totaal generaal			**€ 4.353.042**		**€ 3.546.538**

PASSIVA		31 december 2016		31 december 2015	
Vaste passiva					
- Algemene reserve		€ 38.976		€ -	
- Bestemmingsreserve		€ 209.780		€ 327.921	
- Nog te bestemmen resultaat		€ 653.405		€ 298.021	
Eigen vermogen	6		€ *902.161*		€ *625.942*
- Langlopende schulden		€ 400.000		€ 400.000	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	7		€ *400.000*		€ *400.000*
Totaal vaste passiva			**€ 1.302.161**		**€ 1.025.942**
Vlottende passiva					
- Overige schulden		€ 632.863		€ 1.243.919	
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	8		€ *632.863*		€ *1.243.919*
- Nog te betalen bedragen		€ 1.715.695		€ 701.258	
- De van EU, Rijk en provincie ontvangen voorschotbedragen		€ 702.323		€ 575.419	
Overlopende passiva	9		€ *2.418.018*		€ *1.276.677*
Totaal vlottende passiva			**€ 3.050.881**		**€ 2.520.596**
Totaal generaal			**€ 4.353.042**		**€ 3.546.538**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

BB 30-3-17

3.1 Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

BALANS

Vaste activa
Grens voor activeren van investeringen
De grens van het activeren van investeringen wordt gesteld op € 10.000 exclusief BTW. Wanneer een investering het bedrag van € 10.000 exclusief BTW overstijgt, zal activering op de balans plaats moeten vinden. Investeringen met een lagere aanschafwaarde hoeven, indien er een gegronde reden voor is, niet te worden geactiveerd en worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Omschrijving van de investering	**afschrijvingstermijn**
Apparaten:	
- meetapparatuur	7
Automatisering:	
- apparatuur (pc/scherm/printer/scanners)(hardware)	3
- netwerk, server, koeling, bekabeling e.d.	5
- programmatuur (software)	3
Bedrijfsmiddelen:	
- personenauto's	5
- lichte motorvoertuigen	5
- machines	5
Gebouwen:	
- inventaris/inrichtingskosten/meubilair	10
- renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
- installaties	10
- veiligheidsvoorzieningen	10
- uitbreiding/verbouwingen	10
Gereedschap	5
Telecommunicatieapparatuur	5

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-'17

Materiële vaste activa
Deze investeringen met een economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingprijs. Als ingangsdatum van de afschrijving geldt als uitgangspunt het jaar volgend op het jaar, waarin de investering wordt gedaan.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa
De vorderingen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
De van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, worden gewaardeerd op het nominale bedrag.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
DB 20-3-2017

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Boekwaarde ultimo	2015	2016
Overige investeringen met een economische nut	€ 228.875	€ 614.293
Totaal	€ 228.875	€ 614.293

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **overige investeringen met economisch nut** weer:

	Boekwaarde per 31-12-2015	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Afwaarderingen	Boekwaarde per 31-12-2016
Basistaken:							
Inrichting pand	€ 205.953	€ -	€ -	€ 25.557	€ -	€ -	€ 180.396
Aanpassing pand	€ 162.674	€ -	€ -	€ 19.655	€ -	€ -	€ 143.019
Automatisering	€ 89.950	€ 80.088	€ -	€ 70.878	€ -	€ -	€ 99.161
Bedrijfswagen	€ 6.942	€ -	€ -	€ 1.736	€ -	€ -	€ 5.206
Geluidsmeter	€ 12.503	€ -	€ -	€ 2.332	€ -	€ -	€ 10.171
VTH plus:							
Aanpassing pand	€ -	€ 114.588	€ -	€ -			€ 114.588
Automatisering	€ 41.329	€ 34.199	€ -	€ 13.776	€ -	€ -	€ 61.752
Overige activa*	€ 4.349	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 4.349	€ -
Totaal	€ 523.700	€ 228.875	€ -	€ 133.933	€ -	€ 4.349	€ 614.293

2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vorderingen bestaan uit de verrekening transitiekosten met PNH per 31 december 2016:

Boekwaarde ultimo	2016
Verrekening met bijdrage 2019	€ 126.621
Totaal	€ 126.621

*in 2015 is onder Overige activa aanschaf opgevoerd welke niet voldoet aan de Nota waarderen, activeren en afschrijven. Dit is 2016 gecorrigeerd.

Toelichting op 'Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan één jaar':
In verband met het overdrachtstraject voor de VTH plustaken is in 2015 een projectbegroting opgemaakt voor de transitiekosten om het proces uit te voeren en de RUD organisatie in te richten. Deze kosten waren begroot op € 400.000. De provincie heeft de transitiekosten gefinancierd met een lening aan de RUD NHN. De RUD NHN is verantwoordelijk voor de projectbegroting.
De transitiekosten (projectbegroting) worden door de RUD NHN binnen 3 jaar terugverdiend door het realiseren van synergie- en efficiencyvoordelen en is taakstellend. De voorfinanciering van de transitiekosten gaan gepaard met financieringslasten. De rentelasten zijn gesteld op 1%.

De terugverdienperiode is vastgesteld over de jaren 2016-2018 en de bedragen zijn als volgt begroot:
2016 - € 25.000
2017 - € 180.000
2018 - € 195.000

In 2016 zijn de activiteiten van de transitiekosten binnen de begroting afgerond. Het totaal terug te verdienen bedrag komt uit op € 331.622. In onderstaand overzicht is de specificatie opgenomen.

De werkelijke terugverdien bedragen kunnen als volgt worden bijgesteld :
2016 - € 25.000 (€ 331.622- € 25.000= € 306.622)
2017 - € 180.000
2018 - € 126.622 i.p.v. € 195.000

Het bedrag van € 126.622 is in de jaarrekening geclassificeerd als 'Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan één jaar'.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

VLOTTENDE ACTIVA

3. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen bestaan uit het openstaande debiteurensaldo per 31 december 2016:

Boekwaarde ultimo	2015	2016
Vorderingen op openbare lichamen	€ 813.183	€ 339.960
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	€ 1.531.655	€ 2.944.737
Totaal	€ 2.344.837	€ 3.284.697

Specificatie Vordering op openbare lichamen	
DECRA	€ 1.810
Omgevingsdienst Regio Utrecht	€ 8.744
Gemeente Alkmaar	€ 42.569
Gemeente Bergen	€ 30.775
Gemeente Castricum	€ 10.496
Gemeente Heerhugowaard	€ 10.819
Gemeente Heiloo	€ 6.584
Gemeente Hollands Kroon	€ 7.689
Gemeente Hoorn	€ 17.377
Gemeente Koggenland	€ 5.574
Gemeente Langedijk	€ 1.430
Gemeente Medemblik	€ 9.389
Gemeente Opmeer	€ 31.289
Gemeente Schagen	€ 14.996
Gemeente Texel	€ 3.631
Provincie Noord Holland	€ 136.788
Totaal	€ 339.960

Toelichting op 'Vordering op openbare lichamen':
Op deze post zijn alle vorderingen op en vooruit ontvangen bedragen van deelnemers gesaldeerd.

4. Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Boekwaarde ultimo	2015	2016
Nog te ontvangen bedragen	€ 266.640	€ 8.124
Vooruitbetaalde bedragen	€ 86.772	€ 67.745
Totaal overlopende activa	€ 353.412	€ 75.869

5. Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit banksaldi:

Boekwaarde ultimo	2015	2016
BNG	€ 249.969	€ 250.000
ING	€ 74.620	€ 1.562
Totaal liquide middelen	€ 324.588	€ 251.562

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

30-3-'17

Berekening drempelbedrag Schatkistbankieren:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar 2016			
Drempelbedrag	**250**			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dag-basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**150**	**133**	**161**	**135**
Ruimte onder het drempelbedrag	100	117	89	115
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag				
	Verslagjaar 2016			
Begrotingstotaal verslagjaar	13.812			
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	13.812			
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Drempelbedrag	250			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dag-basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als *nihil*)	13.690	12.128	14.767	12.437
Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
Kwartaalcijfer op dag-basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	150	133	161	135

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

PASSIVA

VASTE PASSIVA

6. Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

Boekwaarde ultimo	2016
Algemene reserve Milieutaken	€ 38.976
Bestemmingsreserves	€ 209.780
Gerealiseerd resultaat Milieutaken 2016	€ 162.606
Gerealiseerd resultaat VTH plus 2016	€ 490.799
Totaal	€ 902.161

Het verloop van de reserves met een mutatie of een saldo per ultimo 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Het verloop van de reserves met een mutatie of een saldo per ultimo 2016:	Saldo 1-1-2016	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2016
Algemene reserve Milieutaken	€ -	€ 38.976	€ -	€ 38.976
Bestemmingsreserve:				
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 165.800	€ -	€ -	€ 165.800
- Garantietoelage voormalig PNH personeel	€ 65.970	€ -	€ 21.990	€ 43.980
- Dekking ILB	€ 57.500	€ -	€ 57.500	€ -
- Uitloop inrichtingskosten	€ 38.651	€ -	€ 38.651	€ -
Totaal	€ 327.921	€ 38.976	€ 118.141	€ 248.756

7. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar:

Boekwaarde ultimo	Saldo 31-12-2015	Aflossing	Saldo 31-12-2016
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	€ 400.000	€ -	€ 400.000
Totaal	€ 400.000	€ -	€ 400.000

Specificatie	Hoofdsom	Percentage	Rente	Restant looptijd
Provincie Noord Holland	€ 400.000	0,28%	€ 1.120	2 jaar

Toelichting op 'Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer':
In verband met het overdrachtstraject voor de VTH plustaken is in 2015 een projectbegroting opgemaakt voor de transitiekosten ad € 400.000. De provincie heeft de transitiekosten gefinancierd met een lening aan de RUD NHN. De transitiekosten (projectbegroting) worden door de RUD NHN binnen 3 jaar terugverdiend door het realiseren van synergie- en efficiencyvoordelen en is taakstellend. De voorfinanciering van de transitiekosten gaan gepaard met financieringslasten. De rentelasten zijn gesteld op 0,28% per jaar.

De terugverdienperiode is vastgesteld over de jaren 2016-2018 en de bedragen zijn als volgt begroot:
2016 - € 25.000
2017 - € 180.000
2018 - € 195.000

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

VLOTTENDE PASSIVA

8. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Boekwaarde ultimo	2015	2016
Crediteuren	€ 643.919	€ 632.863
Aflossing lening Provincie Noord Holland	€ 600.000	€ -
Totaal	€ 1.243.919	€ 632.863

9. Overlopende passiva

De post overlopende passiva kan als volgt onderscheiden worden:

Boekwaarde ultimo	2015	2016
Nog te betalen bedragen	€ 701.253	€ 1.715.695
Van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen	€ 575.419	€ 702.323
Totaal	€ 1.276.672	€ 2.418.018

Specificatie Nog te betalen:	2015	2016
Nog te betalen posten	€ 341.222	€ 643.343
Loonheffing	€ 360.031	€ 496.648
Omzetbelasting		€ 575.704
Totaal	€ 701.253	€ 1.715.695

Specificatie Van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen:	2016
Onderhanden werk opdrachtgevers	€ 432.417
Gemeente Den Helder	€ 5.864
Gemeente Stede Broec	€ 24.816
Gemeente Enkhuizen	€ 120.418
Gemeente Drechterland	€ 118.808
Totaal	€ 702.323

Onderhandenwerk taakuitvoering	Saldo 31-12-2015	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2016
Onderhandenwerk gemeente/provincie	€ 71.294	€ 147.058	€ 23.220	€ 195.132
(Rijks)bijdrage	€ 27.000	€ -	€ 27.000	€ -
Klimaat SLOK	€ 6.697	€ -	€ 6.697	€ -
Regeling omgevingslawaai	€ 80.721	€ 27.671	€ 13.312	€ 95.080
Geluidssanering	€ 197.606	€ -	€ 172.646	€ 24.960
Sanering Kanaalkade Alk	€ 7.047	€ 25.042	€ 13.116	€ 18.973
Alk San Stationsweg (ISV3)	€ 3.000	€ -	€ -	€ 3.000
DE subsidie Bergen	€ 2.266	€ 23.609	€ 22.305	€ 3.570
DE subsidie Bergen 2016-2018	€ -	€ 25.000	€ 13.924	€ 11.076
DE subsidie Heiloo	€ 35.856	€ 1.311	€ 7.695	€ 29.472
DE subsidie Heiloo 2016-2018	€ -	€ -	€ 11.004	€ -11.004
DE subsidie Schagen	€ 2.367	€ 15.000	€ 13.575	€ 3.792
DE subsidie Graft de Rijp	€ 789	€ 5.039	€ 2.548	€ 3.280
DE subsidie Schermer	€ -1.057	€ 4.303	€ 251	€ 2.995
DE subsidie Drechterland 2013-2016	€ 9.475	€ 10.000	€ 7.741	€ 11.734
DE subsidie Drechterland 2016-2018	€ -	€ -	€ 7.747	€ -7.747
DE subsidie Hollands Kroon	€ 1.506	€ 5.964	€ 7.595	€ -125
Impulsveiligheid	€ 14.322	€ 140.240	€ 182.132	€ -27.570
ISV bodem luchtonderzoek	€ 884	€ -	€ -	€ 884
ISV bodem Hoefplein	€ 47.569	€ 8.000	€ 30.531	€ 25.038
Subsidie verruimde reikwijdte WM	€ 68.077	€ -	€ 18.200	€ 49.877
Totaal	**€ 575.418**	**€ 438.237**	**€ 581.239**	**€ 432.417**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
20-3-2017

Niet uit de balans blijkende verplichting en rechten

De RUD NHN is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen:

- Huurovereenkomst Dampten 2 te Hoorn, met een looptijd van vijf jaar tot en met september 2018. (€ 270.659 exclusief btw op jaarbasis). Vanaf 1 oktober 2018 vervalt ook de korting van 10% op de huurprijs.
- ICT diensten/werkplek dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Alkmaar. Kwartaalbijdrage is gemiddeld € 61.910 exclusief BTW (€ 1.510 per werkplek).
- Green Valley zaaksysteem, met een restant looptijd van 1 jaar. (€ 54.600 exclusief btw)

Ontwikkelingen na balansdatum

- De huidige directeur legt per 1 april 2017 zijn taken neer. Naar verwachting zal medio maart 2017 een interim-directeur aantreden. De directeur blijft nog twee jaar in dienst voor diverse projecten.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

4. Overzicht van baten en lasten per 31 december 2016

Onderstaand overzicht geeft inzicht in het totaal van baten en lasten van de RUD NHN. Hierna volgen de separate overzichten van de Milieu- en VTH plustaken.

RUD NHN totaal	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
BATEN			
Bijdragen deelnemende partijen			
- Vast werk	€ 10.846.066	€ 13.737.850	€ 13.721.209
- Overige baten	€ 759.992	€ 74.167	€ 717.209
Totaal	**€ 11.606.058**	**€ 13.812.017**	**€ 14.438.418**
LASTEN			
Kosten personeel primair proces	€ 9.481.536	€ 11.986.878	€ 11.559.449
Uitbesteding en inhuur		€ 38.594	€ 134.033
Directe productiekosten		€ 137.424	€ 140.681
Kapitaalslasten	€ 119.821	€ 257.309	€ 138.772
Indirecte kosten	€ 1.449.900	€ 1.398.987	€ 1.157.838
Overige lasten	€ 100.925	€ 209.880	€ 251.716
Onvoorzien		€ 28.690	€ -
Ontwikkelbudget			€ 30.625
Taakstelling bedrijfsplan		€ -490.041	€ 490.041
Extra bezuinigingen	€ -60.105	€ -268.755	
Inzet Bestemmingsreserve 2014	€ 731.529		
Lasten VTH plus taken	€ 243.950		
Totaal	**€ 12.067.556**	**€ 13.298.966**	**€ 13.903.154**
Totaal saldo baten en lasten	*€ -461.498*	*€ 513.051*	*€ 535.264*
Toevoegingen reserves:			
- Algemene Reserve	€ -38.976	€ -125.000	
- Algemene reserve t.b.v. comp. deelnemers	€ -259.045	€ -490.041	
- Achterstanden productie	€ -38.651		
Onttrekkingen reserves:			
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 6.000	€ 80.000	
- Garantietoelage voormalig PNH personeel	€ 21.990	€ 21.990	€ 21.990
- Dekking ILB	€ -	€ -	€ 57.500
- Achterstanden productie	€ 770.180	€ -	€ 38.651
Subtotaal reservemutaties	**€ 461.498**	**€ -513.051**	**€ 118.141**
Gerealiseerd resultaat	€ -	€ -	€ 653.405

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

4.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten Milieutaken

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de baten en lasten voor de Milieutaken:

Milieutaken	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
BATEN			
Bijdragen deelnemende partijen			
- Vast werk	€ 10.846.066	€ 10.979.965	€ 10.837.366
- Overige baten	€ 759.992	€ 58.073	€ 681.509
Totaal	**€ 11.606.058**	**€ 11.038.038**	**€ 11.518.875**
LASTEN			
Kosten personeel primair proces	€ 9.481.536	€ 9.758.356	€ 9.583.304
Directe productiekosten		€ 50.774	€ 41.979
Kapitaalslasten	€ 119.821	€ 197.020	€ 124.996
Indirecte kosten	€ 1.449.900	€ 1.192.752	€ 951.749
Overige lasten	€ 100.925	€ 209.880	€ 251.716
Ontwikkelkosten			€ 30.625
Taakstelling bedrijfsplan		€ -490.041	€ 490.041
Extra bezuinigingen	€ -60.105	€ -268.755	
Inzet Bestemmingsreserve 2014	€ 731.529		
Lasten VTH plus taken	€ 243.950		
Totaal	**€ 12.067.556**	**€ 10.649.987**	**€ 11.474.410**
Totaalsaldo baten en lasten	*€ -461.498*	*€ 388.051*	*€ 44.465*
Toevoegingen reserves:			
- Algemene Reserve	€ -38.976	€ -	
- Algemene Reserve compensatie deelnemers	€ -259.045	€ -490.041	
- Achterstanden productie	€ -38.651		
Onttrekkingen reserves:			
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 6.000	€ 80.000	
- Garantietoelage voormalig PNH personeel	€ 21.990	€ 21.990	€ 21.990
- Dekking ILB	€ -	€ -	€ 57.500
- Achterstanden productie	€ 770.180	€ -	€ 38.651
Subtotaal reservemutaties	**€ 461.498**	**€ -388.051**	**€ 118.141**
Gerealiseerd resultaat	€ -	€ -	€ 162.606

Toelichting op de baten en lasten

Baten

Extra opdrachten en ontvangen subsidies € 351.000
(BsBM middelen en ontvangen opdrachten deelnemers)

Compensatie VTH plusbudget Overhead € 318.000
De RUD organisatie is volledig gecompenseerd voor het beschikbaar budget voor overhead uit de VTH plusbegroting

Compensatie VTH plusbudget Indirecte kosten € 102.000
De RUD organisatie is volledig gecompenseerd voor het beschikbaar budget voor overhead uit de VTH plusbegroting

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-17

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

BB 30-3-2017

Compensatie VTH plusbudget transitie kosten Deze compensatie betreft inzet voor het project Transitie VTH plustaken	€ 50.000
<u>Lasten</u> Extra loonkosten cao 2016-2017 Stijging loonkosten n.a.v. cao afspraken	€ 102.000
Extra lasten door Invoering Individueel Keuze Budget Uit het cao-akkoord 2013-2015 m.b.t. nog te betalen vakantiegeld periode juni-december 2016	€ 261.000
Inhuur adviseur en personeel Inhuur m.b.t. uitvoering van projecten en extra opdrachten	€ 210.000

Verloopoverzicht Reserves

In onderstaand overzicht zijn de mutaties per reserve verwerkt:

Reserves	Saldo per 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per 31-12-2016
Resultaat 2015				
- Algemene Reserve	€ -	€ *38.976*	€ -	€ 38.976
Totaal Reservemutaties	€ -	€ 38.976	€ -	€ 38.976
Mutaties 2016				
Bestemmingsreserve Uitloop Inrichtingskosten	€ 38.651	€ -	€ 38.651	€ -
Bestemmingsreserve ILB	€ 57.500		€ 57.500	€ -
Bestemmingsreserve Impuls	€ 165.800	€ -	€ -	€ 165.800
Bestemmingsreserve Garantiefonds	€ 65.970	€ -	€ 21.990	€ 43.980
Totaal Bestemmingsreserve	€ 327.921	€ -	€ 118.141	€ 209.780
Totaal Reserves	**€ 327.921**	**€ 38.976**	**€ 118.141**	**€ 248.756**

Toelichting op de reserves

Algemene Reserve:

Doel : Deze reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer voor het opvangen van risico's en incidentele tegenvallers waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan) om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de taken in gevaar komt.

Storting : Storting 2016 betreft resultaatbestemming 2015.

Conform de resultaatbestemming 2015 (AB 13 juli 2016) is de storing verwerkt. In 2016 is geen beroep gedaan op de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve Uitloop Inrichtingskosten:

Doel : Inrichtingskosten bedrijfsvoering RUD NHN. (AB besluit 2 juli 2015).

Storting : Resultaatbestemming 2014.

Het restant uit 2015 is geheel ingezet om alsnog in 2016 de lopende activiteiten af te ronden.

Bestemmingsreserve Dekking ILB lasten:

Doel : De invoering van het ILB is sectoraal vastgelegd en opgenomen in artikel 17:3 van de CAR. Het ILB dient loopbaan-gerelateerd te worden ingezet, gericht op een reëel Loopbaanperspectief (AB besluit 9 december 2015).

Storting : Exploitatie 2015.

Conform besluit is dit budget alsnog in 2016 ingezet.

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Bestemmingsreserve Impuls cultuur- & mensontwikkeling:

Doel : Deze intensivering die is opgenomen als onderdeel van het bedrijfsplan is noodzakelijk gezien het invoeren van Het Nieuwe Werken, het overbruggen van de geconstateerde cultuurverschillen, invoeren van digitaal handhaven, opleiding van BOA-kennis, coaching en om- en bijscholing. Uit deze reserve zal in 2016 de laatste onttrekking plaats vinden.

Storting : Conform het bedrijfsplan bij de oprichting RUD NHN.

In de begroting was een bedrag ter hoogte van € 80.000 opgenomen ten laste van de bestemmingsreserve Impuls cultuur & mensontwikkelingen. Gezien het positieve rekeningresultaat over het boekjaar 2016 is de onttrekking niet noodzakelijk gebleken. De kosten 2016 zijn uit de reguliere exploitatie bekostigd. De begrote onttrekking zal mogelijk worden her bestemd voor het strategisch opleidingsplan Kwaliteitscriteria 2.1. ten behoeve van de taakuitvoering. Hiertoe heeft het Dagelijks Bestuur d.d. 14 december 2016 ingestemd met de startnotitie.

Bestemmingsreserve Garantiefonds voormalig PNH personeel:

Doel : De medewerkers van de provincie Noord-Holland, die over zijn gegaan naar de RUD NHN,

zijn veranderd van rechtspositie (van CAP naar CAR-UWO). In het sociaal plan van de provincie zijn een aantal salarisgaranties opgenomen. De RUD NHN zal er bij de salarisbetaling richting alle ex-provinciemedewerkers voor zorgen dat deze er financieel niet op achteruit gaan.

Storting : De extra kosten die hierdoor ontstaan (de zogenaamde garantietoelage), ten bedragen van € 109.950, zijn door de provincie aan de RUD NHN vergoed. Deze vergoeding zal in 5 jaar (€ 21.990 per jaar) worden gebruikt ter compensatie van de kosten van garantietoelage.

In 2016 heeft de jaarlijkse onttrekking van € 21.990 plaatsgevonden.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten	Baten	Lasten
ILB budget	€ 57.500	
Compensatie overhead VTH plustaken	€ 102.000	
Personele overhead compensatie VTH plustaken	€ 318.000	
Loonkosten Cao uitkomsten		€ 108.000
Invoering IKB		€ 261.000

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten VTH plustaken

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de baten en lasten voor de VTH plustaken:

VTH plustaken	Realisatie 2015	Raming 2016	Realisatie 2016
BATEN			
Bijdragen deelnemende partijen			
- Vast werk		€ 2.757.885	€ 2.883.843
- Overige baten		€ 16.094	€ 35.700
Totaal	**€ -**	**€ 2.773.979**	**€ 2.919.543**
LASTEN			
Kosten personeel primair proces		€ 2.228.522	€ 1.976.144
Uitbesteding en inhuur		€ 38.594	€ 134.033
Directe productiekosten		€ 86.650	€ 98.701
Kapitaalslasten		€ 60.289	€ 13.776
Indirecte kosten		€ 206.235	€ 206.090
Onvoorzien		€ 28.690	
Totaal	**€ -**	**€ 2.648.979**	**€ 2.428.744**
Totaal saldo baten en lasten		*€ 125.000*	*€ 490.799*
Toevoeging reserves:			
- Algemene Reserve t.b.v. taakstelling		€ -125.000	
Subtotaal reservemutaties		**€ -125.000**	
Gerealiseerd resultaat		€ -	€ 490.799

Overzicht reserves
In 2016 was de stand van de Algemene Reserve € 0 en er waren nog geen bestemmingsreserves ingesteld.

Onvoorzien
In de Begroting 2016 was voor de post Onvoorzien rekening gehouden met € 28.690. Dit bedrag is niet besteed.

Incidentele baten & lasten
In 2016 is de bijdrage VTH plustaken door de provincie geïndexeerd waardoor de baten € 126.000 hoger zijn dan begroot. Verder zijn conform afspraak de overgekomen verlofuren van de provincie gefactureerd ad € 51.000. Aan extra opdrachten zijn baten gerealiseerd ad € 36.000.
De lasten voor het in 2016 ingevoerde IKB zijn € 38.000 terwijl dit niet gebudgetteerd was. Ook de lease kosten zijn circa € 40.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Projectverantwoording Transitiekosten
In verband met het overdrachtstraject voor de VTH plustaken is in 2015 een projectbegroting opgemaakt voor de transitiekosten om het proces uit te voeren en de RUD organisatie in te richten. Deze kosten waren begroot op € 400.000. De provincie heeft de transitiekosten gefinancierd met een lening aan de RUD NHN. De RUD NHN is verantwoordelijk voor de projectbegroting.
De transitiekosten (projectbegroting) worden door de RUD NHN binnen 3 jaar terugverdiend door het realiseren van synergie- en efficiencyvoordelen en is taakstellend. De voorfinanciering van de transitiekosten gaan gepaard met financieringslasten. De rentelasten zijn gesteld op 0,28% per jaar.

De terugverdienperiode is vastgesteld over de jaren 2016-2018 en de bedragen zijn als volgt begroot:
2016 - € 25.000
2017 - € 180.000
2018 - € 195.000

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-8-2017

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

JB 30-3-2017

In 2016 zijn de activiteiten van de transitiekosten binnen de begroting afgerond. Het totaal terug te verdienen bedrag komt uit op € 331.622. In onderstaand overzicht is de specificatie opgenomen.

Project transitie VTH plustaken	Begroting	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Totaal t/m 31-12-2016
Proceskosten	€ 200.000	€ 121.485	€ 51.608	€ 173.093
Aanpassingskosten	€ 50.000	€ 6.957	€ 16.554	€ 23.511
ICT-kosten	€ 120.000	€ 15.991	€ 73.289	€ 89.280
Onvoorzien	€ 30.000	€ 45.738	€ -	€ 45.738
Totaal	**€ 400.000**	**€ 190.171**	**€ 141.451**	**€ 331.622**

Naast deze projectbegroting is er sprake van **eenmalige transitiekosten** (onder andere ICT) voor de overdracht van de bodemtaken. De RUD NHN en PNH hebben gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld voor de overdracht van de bodemtaken, -systemen en -data.
De overdracht in twee tranches leidt voor de RUD NHN tot hogere eenmalige transitiekosten (langere begeleiding van de verschillende processen). Conform de intentieverklaring is elk van de partijen verantwoordelijk voor de eigen transitiekosten. De hogere eenmalige kosten bedragen € 100.000. De RUD NHN vangt deze kosten op binnen haar exploitatiebegroting door middel van een taakstelling in 2016.

Investeringsbegroting VTH plus

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de investeringen per 31 december 2016. Met betrekking tot 'Aanpassing pand' is besloten om € 50.000 extra in te zetten dan begroot.

Investeringen VTH plustaken	Krediet	Investering 2015	Investering 2016	Investering	Restant krediet	Afschrijving t/m 2016
ICT	€ 205.523	€ 41.329	€ 34.199	€ 75.528	€ 29.995	€ 13.776
- infrastructuur				€ -	€ -	
- hardware				€ -	€ -	
- overig				€ -	€ -	
Aanpassing pand *	€ 138.000	€ -	€ 114.588	€ 114.588	€ 3.412	€ -
Inrichting pand	€ 63.498	€ 4.349	€ -4.349	€ -	€ 63.498	
Totaal	**€ 407.021**	**€ 45.678**	**€ 144.438**	**€ 190.116**	**€ 216.905**	**€ 13.776**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
BB 30-3-2017

Wet Normering Topinkomens

Topfunctionaris
De RUD NHN valt als gemeenschappelijke regelingen ook onder de WNT. Dit betekent dat voor de topfunctionarissen van de RUD NHN geldt dat zij niet boven een vastgestelde norm mogen verdienen. De RUD NHN heeft één topfunctionaris in dienst, zijnde de directeur.

Normbedrag 2016
Ingevolge de WNT wordt jaarlijks het normbedrag geïndexeerd bij ministeriële regeling. Voor 2016 wordt op grond van deze indexering de norm vastgesteld op maximaal €179.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.

Toelichting
De directeur-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties heeft de Auditdienst Rijk opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de kwaliteit van de accountantscontrole met betrekking tot de WNT over het verantwoordingsjaar 2015 voor zover deze betrekking heeft op de instellingen die vallen onder het toezicht van BZK. In dit kader zijn in de WNT verantwoording twee fouten geconstateerd:

- Het belaste deel van de reiskostenvergoeding ad € 274 dat reeds in de bezoldiging is opgenomen, is per abuis nogmaals bij de bezoldiging opgeteld in plaats van afgetrokken. Om deze reden is de belaste reiskostenvergoeding dubbel in de WNT-verantwoording opgenomen.
- Ten onrechte is het werknemersaandeel pensioenpremie van € 4.970 meegenomen in de beloningen op termijn.

Deze constateringen zijn in de WNT opgave 2016 (referentiejaar 2015) gecorrigeerd.

	A.P. Bouwens	
	2015	2016
Functie	Directeur	Directeur
Aanvang en einde functievervulling	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris?	ja	ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee
Individueel WNT-maximum	**€ 178.000**	**€ 179.000**
Beloning	€ 91.169	€ 91.022
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 274	€ 850
Beloningen op termijn	€ 12.755	€ 12.913
Subtotaal	€ 103.650	€ 103.085
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging	**€ 103.650**	**€ 103.085**
Ruimte WNT-norm	**€ 74.350**	**€ 75.915**
Overschrijding WNT-norm	**nee**	**nee**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
BB 30-3-2017

	S.J.A. van der Veek	S.J.A. van der Veek	J.P. Nagengast	J.P. Nagengast
Bestuursleden	**2015**	**2016**	**2015**	**2016**
Functie	voorzitter	voorzitter	plv.voorzitter	plv.voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 26.700**	**€ 26.850**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	O. Rasch	O. Rasch	M. Steeman	M. Steeman
Bestuursleden	**2015**	**2016**	**2015**	**2016**
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	O. Wagner	O. Wagner	G. Besseling	G. Besseling
Bestuursleden	**2015**	**2016**	**2015**	**2016**
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	G. Wijnne	G. Wijnne	G. Oude Kotte	G. Oude Kotte
Bestuursleden	**2015**	**2016**	**2015**	**2016**
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
20-2-2017

	R. Opdam	R. Opdam	T.J.M. Groot	T.J.M. Groot
Bestuursleden	2015	2016	2015	2016
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	S. Bashara	S. Bashara	N.C. Knijn	N.C. Knijn
Bestuursleden	2015	2016	2015	2016
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	J. P. Beers	J. P. Beers	H. Tigges	H. Tigges
Bestuursleden	2015	2016	2015	2016
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	H. Stoker	H. Stoker	B. Blonk	B. Blonk
Bestuursleden	2015	2016	2015	2016
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

	B.S. Nootebos	B.S. Nootebos	F. Kingma	F. Kingma
Bestuursleden	2015	2016	2015	2016
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december	1 januari – 31 december
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

	Tj.P.J. Talsma	Tj.P.J. Talsma
Bestuursleden	2015	2016
Functie	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1 januari – 31 december	1 januari – 30 november
Individueel WNT-maximum	**€ 17.800**	**€ 17.900**
Beloning	€ -	€ -
Beloning onkostenvergoeding	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	**€ -**	**€ -**

Overzicht EMU-saldo

nr.	EMU saldo	2016 Realisatie 2016	2017 Begroting 2017	2018 Meerjarenraming in begroting 2017
1	Exploitatiesaldo	€ 653.405	€ 423.490	€ 217.499
2	Afschrijvingen	€ 134.368	€ 270.952	€ 270.952
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ -	€ -	€ -
4	Investeringen	€ 228.875	€ -	€ -
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
Berekend EMU-saldo		**€ 558.898**	**€ 694.442**	**€ 488.451**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon 023-5319539

DB 30 - 3 - 2017

Controleverklaring

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

30-3-2017

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Bijlage 1 Investeringsoverzicht

Omschrijving	Krediet	Afschrijvings-termijn	Investering 2013	Investering 2014	Investering 2015	Investering 2016	Totaal geïnvesteerd	Restant krediet	Afschrijving t/m 2016
Investeringen Milieutaken									
ICT-voorzieningen	**€ 498.458**		**€ 189.630**	**€ 31.557**	**€ -**	**€ 80.088**	**€ 301.275**	**€ 197.183**	**€ 202.115**
Serverruimte	€ 50.000	5	€ -	€ -		€ 80.088	€ 80.088	€ -30.088	
Koeling	€ 15.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 15.000	
Noodstroomvoorziening	€ 20.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 20.000	
Centrale Storage	€ 50.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 50.000	
ESX Servers	€ 25.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 25.000	
Citrix Servers	€ 30.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 30.000	
SMS Passcode	€ 15.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 15.000	
Back-up omgeving	€ 10.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 10.000	
Netwerk inclusief switches	€ 25.000	3	€ 6.813	€ -			€ 6.813	€ 18.187	
WIFI	€ 5.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 5.000	
Laptops inclusief docking	€ 183.434	3	€ 159.433	€ 13.830			€ 173.263	€ 10.171	
Telefonie	€ 44.024	5	€ 21.384	€ -			€ 21.384	€ 22.640	
Verbindingen	€ 6.000	5	€ -	€ -			€ -	€ 6.000	
Printers/plotters/scanners	€ 20.000	3	€ 2.000	€ 17.727			€ 19.727	€ 273	
Voorzieningen meubilair en inrichting	**€ 425.000**		**€ 392.837**	**€ 49.203**	**€ 10.075**	**€ -**	**€ 452.115**	**€ -**	**€ 128.699**
Aanpassing pand	€ 200.000	10	€ 152.270	€ 34.203	€ 10.075		€ 196.548	€ -	€ 53.529
Inrichting pand	€ 225.000	10	€ 240.567	€ 15.000			€ 255.567	€ -	€ 75.170
							€ -		
Vervoermiddelen	**€ -**		**€ -**	**€ 12.604**	**€ -3.926**	**€ -**	**€ 8.678**	**€ -**	**€ 3.472**
Bedrijfswagen	€ -	5	€ -	€ 12.604	€ -3.926		€ 8.678	€ -	€ 3.472
Overig	**€ -**		**€ 10.400**	**€ 5.921**	**€ -**		**€ 16.321**	**€ -**	**€ 6.149**
Meetapparatuur	€ -	7	€ 10.400	€ 5.921			€ 16.321	€ -	€ 6.149
							€ -		
Totaal investeringen Milieutaken	**€ 923.458**		**€ 592.867**	**€ 99.285**	**€ 6.149**	**€ 80.088**	**€ 778.389**	**€ 197.183**	**€ 340.435**
Investeringen VTH plustakentaken									
Aanpassing pand	€ 138.000	10			€ -	€ 114.588	€ 114.588	€ 23.412	€ -
Automatisering	€ 205.523	3			€ 41.329	€ 34.199	€ 75.528	€ 129.995	€ 13.776
Overige activa	€ 63.498	5			€ 4.349	€ -4.349	€ -	€ 63.498	
Totaal Investeringen VTH plustakentaken	**€ 407.021**				**€ 45.678**	**€ 144.438**	**€ 190.116**	**€ 216.905**	**€ 13.776**

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Bijlage 2 Productieaantallen Milieutaken

Milieutaken Regulering	Prognose 2016	Realisatie 2016
Advies Bouw & Ruimtelijke Ordening	548	601
APV-toezicht Knalapparatuur	46	25
Asbest	759	872
Gevelreiniging	32	28
Informatieverstrekking Regulering (IVR)	363	432
Maatwerkvoorschriften	91	100
Meldingen	670	762
Vergunning reguller	43	55
Vergunning uitgebreid	29	45
Milieutaken Specialismen & Advies	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
Adviezen Externe Veiligheid	346	318
Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet	174	237
Bodem:		
- Informatieverzoeken	2.374	3.739
- Meldingen Besluit Bodemkwaliteit (BBK)	511	565
- Opdracht bodemonderzoeken	105	65
- Toetsen en invoeren Bodemonderzoeken	398	366
- Toets ruimtelijke plannen op bodemaspecten	316	349
Geluid:		
- Advies en beschikking hogere grenswaarde	22	18
- Advies geluidsaspecten APV	154	244
- Advies/rapportages geluid en lucht	632	779
- Behandelen beroep	7	7
- Uitvoeren geluidmeting/-berekening	56	38
Duurzame energie subsidies (DES)		
- Afgehandelde aanvragen uit 2014	138	76
- In behandeling genomen aanvragen	703	554
- Afgehandelde aanvragen uit 2015	542	360
Milieutaken Toezicht en Handhaving	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
Reguliere controles	2.403	3.176
Klachtenafhandeling	800	959
Asbestcontroles	1.608	1.859
Controles Besluit bodemkwaliteit	557	505
Controles bodemenergiesystemen	92	56
Controles horeca (preventief) en evenementen	105	105
Kennisgeving Incidentele festiviteiten	200	169
Puinbrekers	125	56
Calamiteiten	109	49
Milieuvluchten	4	3
Indirecte lozing	35	5

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Bijlage 3 Productieaantallen VTH plustaken

VTH plustaak Boswet	Periode juli-december 2016
Controle van meldingen kappen van bomen	46
Controle van wachtverplichting	3
Controle op herbeplanting	16
Controle op aanslag van nieuwe beplanting	9
Controle na signalen en klachten	10
Surveillance	8
VTH plustaak Flora- en Faunawet	**Periode juli-december 2016**
Handhaafbaarheidstoets ontheffingen	15
Administratieve controles meldingen van gebruik ontheffingen	2.694
Administratieve controles machtigingen	341
Controles op locatie (toets rechtmatig verlenen machtigingen)	177
Controle/archivering rapportageplicht ontheffingen en meldingen	56
Controles n.a.v. klachten, meldingen, tips	15
Controles nestbehandeling	*
Tweedelijnstoezicht bij vangen van ganzen	*
Sanctioneren	
Ondersteuning opsporingsdiensten	*
Gebiedscontroles (wildbeheereenheden) gebruik ontheffingen	*
Adviseren over sluiting van de jacht aan vergunningverlener	*
Controles tijdens sluiting van de jacht	40
Advies faunabeheerplan / extern advies	*
Controles aanvraag rechtstreekse ontheffingen	9
Controles valwild	*
Controles grofwildtellingen	*
Opsporen illegale activiteiten en milieuvluchten	2
Controle ontheffing beheer damherten	4
Generieke taken (o.a. overleggen, operationeel beleid; 20% primaire formatie)	*
Overdracht artikel 75 F&F naar provincie	*
Advisering aan ministerie gedragscode artikel 75 F&F	*
VTH plustaak Natuurbescherming	**Periode juli-december 2016**
Handhaafbaarheidsonderzoeken	169
Controles n.a.v. Handhavingsverzoeken	
Controles n.a.v. Vergunningen en vvgb	63
Controle van vergunningvrije intiatieven	
Sanctioneren	5
Integrale of projectmatige controles met partners	8
Surveillance	12
Cross compliance controles	9
Adviseren over beheer en uitvoeringsplannen	4
Opstellen handhavingsplannen Nbw	*
Pro actief inzicht verkrijgen binnen gebieden door slim gebruik van beschikbare informatiebronnen	*
Controle PAS	2
Controle industriele bedrijven Nox	*
Generieke taken (o.a. overleggen, operationeel beleid; 20% primaire formatie)	*

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023 5319539
30-3-2017

VTH plustaak Wegen en vaarwegen	Periode juli-december 2016
Controles n.a.v. signalen uit het veld	166
Voornemen tot bestuursdwangs door middel van aankondiging	104
Uitoefenen bestuursdwang met treffen van maatregelen	21
Surveillance	*
Toezicht ontheffingen (scheepvaartop 10% ontheffingen en wegen op 5% ontheffingen)	
Snelheidscontroles op vaartuigen	*
Intensiveren toezicht vaarwegen	**
Generieke taken (o.a. overleggen, operationeel beleid; 10% primaire formatie)	*

VTH plustaak Zwemwater (WHVBZ)	Periode juli-december 2016
Haalbaarheidstoets ontheffingen	
Advisering vergunningverlening over veiligheidsaspecten bij bouwaanvragen zwembaden	5
Fysieke controles	443
Veiligheidsonderzoek van aangewezen locaties	
Veiligheidsonderzoek bij neveningangen van strandlocaties	
Hercontroles	101
Controle na incidenten, klachten en signalen	178
Dwangsomcontrole	4
Administratieve controle	4.887
Steekproefgewijze controle borden	*
Piketdienst	*
Opsporen niet aangemelde locaties	**
Generieke takaen (o.a. overleggen, operationeel beleid; 10% primaire formatie)	*

VTH plustaak Regulering Groen Productie	Periode juli-december 2016
Flora en Fauna	22
Natuur bescherming (NB)	112
NB toetsen	47
NB VVGB	5
Boswet adviezen	11
Natuurschoonwet adviezen	5
PMV Stiltegebieden	0

* Hier betreft de geplande Integrale controles 2016 inclusief gemaakte afspraken met opdrachtgevers.

VTH plustaak Zwemwater	Prognose 2016	Realisatie 2016
Toetsing meldingen bad en zwem inrichtingen (Whvbz)	12	11
Ontheffingen Whvbz	12	6
Nadere aanwijzingen Whvbz	1	2

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539

BB 30-3-2017

Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
DB	Dagelijks Bestuur
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
CAP	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies
CAR	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling
UWO	Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
EED	Energie Efficiency Directive
Fte	Fulltime-equivalent
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IVA	Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten
KWO	Koude-warmteopslag
MTO	Medewerker Tevredenheidsonderzoek
RI&E	Risico Inventarisatie en -Evaluatie
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WIA	Wet werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WNT	Wet Normering Topinkomens

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Colofon

Uitgave Regionale Uitvoeringsdienst Noord Holland Noord

Bezoekadres	:	Dampten 2 1624 NR Hoorn
Telefoon	:	088-10 21 300
Email	:	info@rudnhn.nl
Website	:	www.rudunhn.nl
Postadres	:	Postbus 2095 1620 EB Hoorn
Eindredactie	:	Team Bedrijfsvoering RUD Noord Holland Noord
Datum	:	29 maart 2017

Ipa-Acon Assurance B.V.
Wilhelminapark 29
2012 KC HAARLEM
Telefoon: 023-5319539
30-3-2017

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord

Voorgesteld
AB-Besluit

Aan:	AB RUD NHN
Datum vergadering:	7 juli 2017
Auteur:	S.J. van Rath
Onderwerp:	Resultaatbestemming 2016
Agendapunt:	

Aanleiding / Kern van de zaak:
In artikel 30 van de Gemeenschappelijke Regeling is opgenomen dat het Algemeen Bestuur de resultaatbestemming vaststelt. Dit besluit strekt hiertoe.

Het boekjaar 2016 is afgesloten met een positief totaalresultaat van **€ 653.405** te verdelen in:
- Resultaat Milieutaken **€ 162.606**; dit resultaat is tot stand gekomen na compensatie van de oprichtingskosten (de taakstelling) aan de deelnemers ad € 490.041.
- Resultaat VTH plustaken **€ 490.799**.

Inhoudelijk advies aan AB:
In de uitgangspunten die gelden voor Gemeenschappelijke Regelingen in Noord-Holland Noord is vastgelegd dat deze over een maximaal weerstandsvermogen mogen beschikken van 2,5% van de lasten. De RUD beschikt ultimo 2016 over 0,3%. Aangezien de Algemene Reserve de functie heeft van weerstandvermogen adviseert het DB, gegeven de opgesomde risico's het **resultaat Milieutaken** te bestemmen ten gunste van de Algemenen Reserve. Deze wordt na toevoeging 1,5%.

Het Algemeen Bestuur heeft op 14 december 2016 reeds besloten het resultaat VTH-plustaken toe te voegen aan een nieuw in te stellen Bestemmingsreserve VTH-plustaken.

Alternatieven:
Het Algemeen Bestuur zou kunnen besluiten het positief resultaat anders te bestemmen.

Gevolgen:

- **Financiële gevolgen:**
  Groei van weerstandsvermogen tot 1,5%

- **Juridische gevolgen:**
  Geen

- **Personele gevolgen:**
  Geen

- **Communicatieve gevolgen:**

Geen

- **Overige gevolgen:**
  Geen

Risico's:
Geen

Vervolgprocedure:
- Conform AB besluit verwerken van het resultaat.

Bijlage:
1. Jaarstukken 2016.

Voorgesteld Besluit van het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur de datum: 12 april 2017

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om:
1. Een bedrag van € 162.606 te bestemmen aan de Algemene Reserve.
2. Conform besluit van 14 december 2016 een bedrag van € 490.799 toe te voegen aan een nieuw in te stellen Bestemmingsreserve VTH-Plustaken.

Besluit Algemeen Bestuur de datum: 7 juli 2017: conform voorstel.

Ondertekening:

De voorzitter,	**De secretaris a.i.,**
S.J.A. van der Veek	**P.R. van Doorn**

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

Aan het Algemeen en Dagelijks bestuur van de
gemeenschappelijke Regeling Regionale
Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord
Postbus 2095
1620 EB HOORN NH

Haarlem, 31 maart 2017

Reg.nr. : 1005620/215/382/1182
Betreft : Verslag van bevindingen 2016 RUD NHN

Geacht bestuur,

In het kader van de algemene controleopdracht hebben wij de financiële administratie en de programmarekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) gecontroleerd. Wij hebben bij de jaarrekening 2016 van de RUD NHN zowel een goedkeurende verklaring inzake de getrouwheid, alsmede een goedkeurende verklaring over de rechtmatigheid afgegeven.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2016 van de RUD NHN sluit met een gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten van € 535.264,- (positief). Het gerealiseerde resultaat bedraagt over 2016 € 653.405,-.

Het saldo van het totale eigen vermogen bedraagt ultimo december 2016 € 902.161,-.

Wij hebben het concept verslag van bevindingen voorgelegd aan uw directeur en controller.

Naar aanleiding van onze controle van de financiële administratie en de jaarrekening 2016 willen wij het volgende onder uw aandacht brengen.

Inhoud

1. JAARREKENINGCONTROLE 2016 3
1.1 Jaarrekeningtraject 3
1.2 Risicoanalyse 3
1.3 Controletoleranties 3

2. UITVOERING VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLE 4
2.1 Algemeen 4
2.2 Opvolging aanbevelingen voorgaande rapportage(s) 4

3. ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN INTERNE BEHEERSING 4
3.1 Algemeen 4
3.2 Samenvatting bevindingen interim-controle 5

4. JAARVERVERSLAGGEVING 5
4.1 Algemeen 5
4.2 Geen begrotingsonrechtmatigheid 5
4.3 Opmerkingen jaarverslaggeving 2016 6
4.4 Wijzigingen BBV vanaf begrotingsjaar 2018 6

5. JAARREKENING EN FINANCIELE ADMINISTRATIE 7
5.1 Reserves 7
5.1.1 Algemeen 7
5.1.2 Mutaties bestemmingsreserves 7
5.1.3 Rechtstreekse mutaties eigen vermogen 7
5.1.4 Kengetallen 8
5.2 Voortgang VTH-plustaken 8
5.3 Nog te besteden projectgelden 8

6. OVERIGE ONTWIKKELINGEN WET -EN REGELGEVING 9
6.1 Vennootschapsbelasting 9
6.2 Wnt en publicatie 9
6.3 Aandacht voor de Wnt 2017 10
6.4 IT en datalekken 10

7. OVERIGE ASPECTEN 10
7.1 Uitgebreidere controleverklaring 10
7.2 Fraude 11

1. JAARREKENINGCONTROLE 2016

1.1 Jaarrekeningtraject

Wij zijn in het najaar 2016 gestart met de jaarrekeningcontrole. De accountantscontrole is in twee fasen uitgevoerd: een korte interim-controle in de maand december 2016 en de uitvoering van de eindejaarscontrole ultimo februari 2017. In deze rapportage gaan wij nader in op de volgende onderwerpen:

- de resultaten naar aanleiding van de verbijzonderde interne controles;
- de stand van zaken met betrekking tot de administratieve organisatie inclusief de beoordeling van de financiële (kern)processen bij de RUD NHN;
- de jaarrekening 2016 en financiële administratie;
- ontwikkelingen relevante wet- en regelgeving en overige zaken.

Conform uw planning is de eindejaarscontrole tijdig afgerond, waarmee ook het bestuurlijk proces van de jaarrekening binnen de gestelde termijnen kan worden gerealiseerd.

1.2 Risicoanalyse

Bij aanvang van de interim-controle hebben wij een risico-inventarisatie uitgevoerd waarbij de belangrijkste risico's waarmee de RUD NHN mee te maken heeft, zijn geïdentificeerd. Deze risicoanalyse is een belangrijk onderdeel van de accountantscontrole en maakt derhalve deel uit van ons pre-audit gesprek. De risicoanalyse richt zich op zowel de externe risico's als de risico's in de bedrijfsvoering. Bij de inventarisatie is onze insteek primair gericht op de risico's in de processen die leiden tot mutaties in de balans en de staat van baten en lasten.

1.3 Controletoleranties

Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) stelt het Algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. U heeft ons opgedragen om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de hierna vermelde (wettelijke) goedkeuringstolerantie:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	–	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	–

Op basis van de programmarekening 2016 (inclusief de mutaties in reserves) van de RUD NHN betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 140.000,- en een totaal van onzekerheden van circa € 420.000,- de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

We merken op dat de door ons voorgestelde correcties zowel de cijfermatig als tekstueel, in de definitieve concept jaarrekening 2016 zijn verwerkt.

2. UITVOERING VERBIJZONDERDE INTERNE CONTROLE

2.1 Algemeen

Wij hebben de opzet en uitvoering van de verbijzonderde interne controles 2016 (VIC) beoordeeld en vastgesteld dat de (kern)processen zijnde de salarissen, inkoopfacturen en betalingen alsmede de verstrekte subsidies c.q. projecten op een voldoende wijze zijn voorbereid en beoordeeld, en dat de werkzaamheden en resultaten zichtbaar zijn vastgelegd.

Wij kunnen ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2016, net als voorgaand jaar, (mede) steunen op de intern uitgevoerde controlewerkzaamheden.

2.2 Opvolging aanbevelingen voorgaande rapportage(s)

We hebben in het voorgaande boekjaar diverse adviezen en aanbevelingen gedaan. Voor het boekjaar 2016 is conform ons advies een intern (roulerend) controleplan opgesteld. Het controleplan betreft de verbijzonderde interne controles voor de jaren 2016 tot en met 2018. Met behulp van het intern controleplan is de opzet, de aanpak (methodiek), diepgang en omvang van deelwaarnemingen van de verbijzonderde interne procescontroles nader vastgelegd. Het intern controleplan 2016-2018 is door het Dagelijks bestuur in de vergadering van 13 juli 2016 vastgesteld en heeft hiermee een meer formele status.

Gezien de wijzigingen in de werkorganisatie (VTH-plustaken), de toename van de dienstverlening, de (verplichte) toetreding van contractgemeenten, alsmede de opgelegde bezuinigingstaakstelling, is de verbijzonderde interne controle naar onze mening bij uitstek een managementtool om feitelijk vast te stellen in hoeverre processen ingericht zijn en de organisatie volgens deze inrichting werkt. Daarvoor is het ons in ziens van belang dat het management nadrukkelijk betrokken is bij de opzet en richting van de interne controle, zodanig dat de directie ook feitelijk inzicht krijgt in het functioneren van de organisatie.

Uw Dagelijks bestuur heeft het 'Plan van aanpak interne beheersing RUD NHN' vastgesteld op 13 juli 2016. De eerste stappen om de kwaliteit van de (financiële) kernprocessen te versterken zijn vanaf de 2^{e} helft van 2016 ingezet; de verdere uitrol c.q. implementatie met betrekking tot de versterking van de interne beheersing zal in 2017 verder worden uitgewerkt.

3. ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN INTERNE BEHEERSING

3.1 Algemeen

Wij hebben bij de interim-controle getoetst of het interne beheersingsysteem, het geheel van opzet en werking van de administratieve organisatie en interne controle en de transparante vastleggingen daarover zodanig kwalitatief zijn, dat zowel de getrouwheid (als ook de rechtmatigheid) van de baten en de lasten en van de balansmutaties 2016 in voldoende mate kan worden gewaarborgd. Dit is van belang bij onze risico-inschatting en is mede bepalend voor de aard en omvang van de werkzaamheden bij de jaarrekeningcontrole. Het gaat dan vooral om aandachtspunten op het gebied van interne beheersing en overige activiteiten die van belang zijn voor een (kwalitatieve) verbetering van de bedrijfsvoering.
Onze bevindingen naar aanleiding van de interim-controle hebben wij op 21 december 2016 in een managementletter gerapporteerd aan uw directeur.

3.2 Samenvatting bevindingen interim-controle

Wij hebben bij de interim-controle deelwaarnemingen uitgevoerd op o.m. de salarissen, inkoopfacturen, betalingen en subsidies. Samenvattend hebben wij in de brief van 21 december 2016 de volgende zaken onder de aandacht gebracht:

- Implementatie van het tijdschrijfsysteem per 1 januari 2017 kan bijdragen tot een verbetering van de interne beheersing (grip op de uitvoering van de taken). Wij hebben evenwel diverse aanbevelingen en kanttekeningen geplaatst bij de invoering van een (praktisch) tijdschrijfsysteem;
- Aanscherping van het budgetbeheer, waarbij meer verantwoordelijkheid van de uitputting van de budgetten vanaf 1 januari 2017 bij de managers wordt neergelegd. Dit betekent ook een andere wijze van sturen en verantwoorden;
- Advies om procesbeschrijvingen van financiële (kern)processen te laten actualiseren c.q. dan wel nader uit te werken; gebruik hiervoor een tijdsplanning;
- We hebben geadviseerd om in het kader van de actualisering van het vigerende inkoop- en aanbestedingsbeleid tevens een versoepeling op te laten nemen voor verlengingen bij externe inhuur (dit leidt tot op heden telkens tot aanvullende besluitvorming door het Dagelijks bestuur).
- We hebben diverse aanbevelingen gedaan ten aanzien van de dossiervorming rondom aanbestedingen (uniforme dossierindeling, 1 zaakdossier per aanbesteding in AFAS);
- Advies om maandelijks interne controles op de salarismutaties die zijn ontvangen van het externe salarisbureau te controleren en deze controles vast te leggen.

Wij zullen bij de eerstvolgende interim-controle in het najaar 2017 de opvolging van onze aanbevelingen beoordelen.

4. JAARVERVERSLAGGEVING

4.1 Algemeen

Medio februari 2017 zijn wij gestart met de controle van de concept jaarrekening. De kwaliteit van de ter controle aangeboden concept jaarrekening 2016 en het balansdossier was ten opzichte van het voorgaande jaar aanzienlijk beter. Wij hebben tevens de volledige medewerking ontvangen van uw medewerkers bij het uitvoeren van de controle. In dit hoofdstuk rapporteren wij u de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole 2016.

4.2 Geen begrotingsonrechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het Algemeen bestuur geautoriseerde begroting. Uit de jaarrekening 2016 blijkt dat er per saldo op aan de programma's en VTH-plustaken geen overschrijdingen hebben plaatsgevonden. Het Dagelijkse bestuur geeft in de programmaverantwoording een toelichting op de belangrijkste verschillen tussen de begroting en werkelijkheid. Naast een financiële analyse wordt tevens de aard en reden van onder- en overschrijdingen voor het programma toegelicht. In paragrafen 4.1 en 4.2 is een toelichting op de baten en lasten opgenomen.
Een toelichting of de verschillen een structureel dan wel een incidenteel karakter hebben, wordt nog niet weergegeven en is derhalve nog een aandachtpunt inzake het BBV.

4.3 Opmerkingen jaarverslaggeving 2016

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Conform de controlevoorschriften (BADO) en verslaggevingsvoorschriften (BBV) zijn wij nagegaan of het jaarverslag tenminste de (minimale) wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van het jaarverslag geen tegenstrijdigheden bevat met de jaarrekening. Op basis van ons onderzoek hebben wij vastgesteld dat het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening.

4.4 Wijzigingen BBV vanaf begrotingsjaar 2018

De Minister van BZK heeft positief ingestemd met het vernieuwingsrapport (Depla). Op 10 september jl. is het concept wijzigingsbesluit van het BBV ter consultatie gepubliceerd. Belangrijkste wijzigingen zijn het vereenvoudigen van de beoordeling van de financiële gezondheid en de beleidsmatige prestaties van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen op basis van de begroting en jaarrekening. Daarnaast wordt geregeld hoe de vennootschapsbelastingplicht moet worden berekend en opgenomen in de begroting en jaarrekening.

Inmiddels is de wijziging van het BBV gepubliceerd in het Staatsblad d.d. 5 maart 2016. Dat betekent ook dat de voorgestelde wijzigingen van toepassing zijn met ingang van het begrotingsjaar 2017; voor gemeenschappelijke regelingen geldt t+1 (d.w.z. de wijzigingen zijn van toepassing vanaf het begrotingsjaar 2018 – maar mag natuurlijk ook eerder). De wijzigingen betreffen kort samengevat:

- Indeling in taakvelden;
- Basis-set van beleidsindicatoren;
- Opnemen financiële kengetallen;
- Verplicht activeren en afschrijven van materiele vaste activa met een maatschappelijk nut;
- Meer informatie over verbonden partijen
- Inzicht in overheadskosten gemeente en het (eenvoudiger) toerekenen van rente en kosten;
- Het (verplicht) activeren van materiele vaste activa met een maatschappelijk nut;
- Onderbouwingen tarieven op basis van art. 229 Gemeentewet
- Vennootschapsbelasting en grondexploitatie.

Het moge duidelijk zijn dat voor de RUD NHN slechts een deel van bovengenoemde wijzigingen van toepassing is met ingang van het begrotingsjaar 2018. Samengevat komen wij tot de volgende aandachtspunten:

- Het onderverdelen van programma's in taakvelden. Het BBV heeft op haar website een 'voorpublicatie verbonden partijen' gezet. De intentie van deze publicatie is dat uw organisatie de relevante taakvelden zoals ingericht bij de gemeente/provincie volgt (milieutaken ed);
- De overheadkosten dienen afzonderlijk te worden geraamd in een taakveld. In de concept notitie BBV 'taakveld overhead' genoemd;
- Hoe gaat de RUD NHN om met de - relevante – beleidsindicatoren t.b.v. de programma's (artikel 8 van het BBV).

Wij merken op dat de wijzigingen in het BBV voor de RUD NHN alleen gevolgen heeft voor de prestentatie en toelichtingen in de begroting en jaarrekening.

5. JAARREKENING EN FINANCIELE ADMINISTRATIE

Vast onderdeel van onze controle is de beoordeling van de kwaliteit van de financiële administratie met betrekking tot tussenrekeningen en overlopende activa en passiva (transitoria). Ten aanzien van tussenrekeningen (balans) hebben wij vastgesteld dat er geen materiële achterstanden zijn in de financiële administratie. Tevens blijkt uit de aan ons overgelegde documenten en bescheiden dat de afloop van bedragen op tussenrekeningen en (overige) overlopende activa en passiva intern voldoende worden bewaakt.

Hierna gaan wij in op de financiële positie, de reserves, alsmede de nog te besteden projectengelden en overige bevindingen.

5.1 Reserves

5.1.1 Algemeen

Het eigen vermogen van de RUD NHN bedraagt ultimo 2016, inclusief het nog te bestemmen resultaat in totaal afgerond € 0,9 miljoen. Hiervan heeft € 0,21 miljoen betrekking op de bestemmingsreserves. In de onderstaande tabel is de financiële positie nader gespecificeerd.

(In € 1.000)	2016	2015	Toe-/afname
Algemene reserve	39	0	39
Bestemmingsreserves	210	328	-118
Nog te bestemmen resultaat	653	298	355

5.1.2 Mutaties bestemmingsreserves

De algemene reserve bedraagt ultimo 2016 € 38.976,- conform het AB-besluit van juni 2016. Ultimo 2015 resteerde in de reserve uitloop inrichtingskosten nog een bedrag van € 38.651,-. Dit bedrag is in 2016 volledig aangewend. Hiermee is de reserve uitgeput. Verder heeft uw bestuur met het besluit van 9 december 2015 besloten om de bestemmingsreserve Individueel loopbaanbudget (ILB) in te stellen. Medewerkers van de RUD NHN hebben conform afspraken met het GO en de Ondernemersraad recht op een budget van € 1.000,- voor de jaren 2015 en 2016. In 2016 is het bedrag besteed.

De in 2014 ontvangen bijdrage van de provincie Noord-Holland ad € 109.500,- is bedoeld ter financiering van salarisgaranties van ex-medewerkers van de provincie Noord-Holland. Zoals in de jaarrekening is vermeld zal over een periode van 5 jaar jaarlijks een gelijkblijvend bedrag worden onttrokken aan de reserve. Voor 2016 is een bedrag van € 21.990,- (1/5 deel) onttrokken aan de bestemmingsreserve. Thans resteert een nog een saldo van € 43.980,-.

5.1.3 Rechtstreekse mutaties eigen vermogen

Ten aanzien van de mutaties in de reserves merken wij nog het volgende op. Wij hebben geconstateerd dat per saldo € 259.041,- rechtstreeks in het vermogen is verwerkt. Dit bedrag betreft, zo blijkt, de retournering van de bijdrage voorgaand jaar aan de participanten. Het bedrag is om deze reden niet (nogmaals) via de staat van baten en lasten verwerkt maar direct in de balans.

5.1.4 Kengetallen

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement, zowel in de begroting en als het jaarverslag moeten ingevolge de BBV kengetallen worden opgenomen. Naar het oordeel van de wetgever maken deze kengetallen het gemakkelijker voor leden van het algemeen en dagelijks bestuur om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. De kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn bij de RUD NHN niet relevant. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement zijn de gevraagde kengetallen gepresenteerd in combinatie met een aanvullende, praktische toelichting. Dit omdat naar ons idee anders dit inzicht wellicht niet bereikt wordt.

Wij constateren dat in de praktijk de toegevoegde waarde van de kengetallen als beperkt wordt ervaren.

5.2 Voortgang VTH-plustaken

Zoals bekend heeft de provincie Noord-Holland de VTH-plustaken overgedragen aan de RUD NHN. Hierover zijn met de RUD NHN nadere afspraken gemaakt. De overdracht van taken, budget en medewerkers heeft ook gevolgen voor de begroting en de jaarrekening 2016. Een van de uitgangspunten is dat de overdracht van de VTH-plustaken 'kostenneutraal' moet plaatsvinden. M.a.w.: de taken mogen niet leiden tot financiële consequenties voor de participerende gemeenten.

De kosten voor de transitie zijn begroot op € 400.000,-. Hiervoor is door de provincie een lening verstrekt die in 2019 moet worden terugbetaald. De RUD NHN heeft de rente op de lening verwerkt in de staat van baten en lasten. Zoals in de jaarrekening is verwoord dient de RUD NHH de kosten die samenhangen met de transitie middels synergie- en efficiencyvoordelen terug te verdienen. In 2016 is in totaal een bedrag van € 331.662,- bepaald. Het bedrag dat voor 2018 dient te worden bespaard (€ 126.622,-) is opgenomen onder de financiële vaste activa aangezien de looptijd langer is dan 1 jaar.

Zoals wij voorgaand jaar hebben verwoord, betekent dit dat de RUD NHN als uitgangspunt hanteert dat in de komende 3 jaar via de facturatie aan de provincie en de te realiseren besparingen de genoemde balanspost *volledig* kan worden afgedekt. Als blijkt dat dekking niet geheel mogelijk is, zal t.z.t. alsnog een bedrag ten laste komen van de exploitatie.

5.3 Nog te besteden projectgelden

Onder de overlopende passiva is per saldo een bedrag van € 0,4 miljoen (2015: € 0,6 miljoen) verantwoord inzake nog niet bestede project- en/of subsidiegelden. De mutaties in het overzicht 2016 in de jaarrekening sluiten aan met de onderliggende (project)administraties en dossiers. De RUD NHN legt voor de bestede projectgelden middels de jaarrekening verantwoording af aan de deelnemende gemeenten en provincie. Deels gebruiken de gemeenten de verkregen informatie over projecten om op te nemen in hun eigen SiSa-verantwoording (bijv. de ISV).

Subsidie Omgevingsveiligheid 2016

De provincie Noord-Holland heeft maximaal € 137.850,- subsidie verleend aan de RUD NHN voor de uitvoering van het project Omgevingsveiligheid 2016. De RUD NHN dient op grond van de subsidievoorwaarden uiterlijk voor 1 april 2017 een verantwoording inclusief controleverklaring ter vaststelling aan de provincie toe te sturen.

Wij hebben inmiddels de controle van de projectverantwoording afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

5.4 Overige bevindingen

In het kader van de controle van de jaarcijfers plaatsen wij nog enkele kanttekeningen:

- Conform AB besluit is de afschrijvingstermijn op telefonie naar 2 jaar verkort. Indien wordt besloten om de telefonie in 2017 te vervangen, kan een afwaardering van het restant van de boekwaarde aan de orde zijn (indien de oude telefonie niet meer wordt gebruikt);
- In de jaarrekening 2016 zijn t.o.v. het voorgaande boekjaar vorderingen en schulden op de participanten inclusief de terugbetaling van de taakstellende bezuiniging gesaldeerd weergegeven;
- Er is n.a.v. het onderzoek van de Belastingdienst inzake de BTW en de Loonbelasting door een extern bureau namens de RUD NHN een brief verstuurd met het verzoek tot afstemming over de BTW positie rondom subsidies. Ten tijde van het afronden van de controle was nog geen reactie van de Belastingdienst ontvangen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is rekening gehouden met de kans op een naheffing BTW;
- Op de memoriaalboekingen (boekingen buiten de reguliere processen om) is geen interne functiescheiding opgezet. We adviseren om de interne controle op deze boekingen aan te scherpen.

6. OVERIGE ONTWIKKELINGEN WET -EN REGELGEVING

6.1 Vennootschapsbelasting

Op dit moment heeft er afstemming plaatsgevonden tussen de werkgroep VPB Omgevingsdiensten en de Belastingdienst c.q. het Ministerie van Financiën, waarbij de inzet is om te komen tot een algehele vrijstelling van belastingplicht. In de publicatie van 27 september 2016 valt af te lezen dat de activiteiten van de Omgevingsdienst overwegend niet door de ondernemerspoort lijken te komen en dat derhalve over 2016 geen vennootschapsbelasting hoeft te worden betaald. Overigens dient de RUD NHN jaarlijks te beoordelen of toch sprake is van ondernemersactiviteiten, bijvoorbeeld bij detacheringen of andersoortige activiteiten, niet zijnde de wettelijke taken, en of er al dan niet sprake is van het behalen van structurele overschotten.

6.2 Wnt en publicatie

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (nog recentelijk gewijzigd en aangescherpt) en de hierin opgenomen publicatieplicht in de jaarrekening is van toepassing op topfunctionarissen, maar tevens op de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en het toezichthoudende orgaan. Op basis van de wet- en regelgeving valt de RUD NHN onder deze wettelijke regeling en dient te worden gepubliceerd. Het Ministerie van BZK heeft hiervoor een 'format' ontwikkeld. De Wnt informatie is in de definitieve concept jaarrekening 2016 van de RUD NHN opgenomen. Naast het boekjaar 2016 is tevens de gecorrigeerde Wnt-informatie over 2015 gepubliceerd[1]
Op basis van het Controleprotocol Wnt dient de accountant verder in de controleverklaring bij de jaarrekening 2016 een verwijzing op te nemen naar de Wnt. Verder is in de Wnt vastgelegd dat de gegevens ook (langs elektronische weg) aan het Ministerie van BZK dienen te worden gezonden[2].

---

[1] N.a.v. de review van de Auditdienst Rijk op het controledossier van de RUD NHN. Overigens heeft de bevinding verder geen gevolgen voor de vastgestelde jaarrekening 2015.

[2] Melden moet in het 'financieel verantwoordingsdocument' (art 4 WNT), de jaarrekening dus. De websites voor de WNT en voor het melden:

6.3 Aandacht voor de Wnt 2017

Zoals u bekend vertrekt uw directeur per 1 april 2017, maar hij blijft nog wel in dienst bij de RUD NHN. Wij hebben begrepen dat er afspraken zijn gemaakt over de dienstbetrekking en de uit te voeren taken. Wij wijzen u er nadrukkelijk op dat de oud-directeur topfunctionaris dan wel gewezen topfunctionaris blijft in de zin van de Wnt.

Wij bevelen u aan de afspraken extern te laten toetsen door een gekwalificeerde jurist op de 'houdbaarheid' inzake de Wnt. Dit ter voorkoming van vervelende discussies of verrassingen achteraf bij de Wnt over 2017.

6.4 IT en datalekken

Met de toename van de digitalisering en de verwerking van gegevens neemt het risico toe dat gegevens onopgemerkt 'lekken'. De wetgever heeft per 1 januari 2016 organisaties verplicht gesteld om bij diefstal, verlies of misbruik van persoonsgegevens de eventuele inbreuk te melden. Aansluitend wordt ook de boetebevoegdheid van het College bescherming Persoonsgegevens (CBP) verruimd. De hoogte van een boete kan oplopen tot maximaal € 810.000,- of 10% van de jaaromzet. We bevelen aan om in dit kader (periodiek) een compliance audit(s) uit te voeren om vast te stellen of en in hoeverre uw organisatie aan deze nieuwe wet voldoet. Ook is van belang om technische inzicht te hebben van wat er in en buiten de organisatie gebeurd. Naar wij hebben begrepen kan zogenaamde 'threat intellegence' maar ook specifieke beveiligingsmaatregelen zoals (intrusion) detectie hierbij ondersteunen.

7. OVERIGE ASPECTEN

7.1 Uitgebreidere controleverklaring

Onze beroepsorganisatie, het NBA, heeft de laatste jaren gewerkt aan de wijze waarop accountants in de controleverklaring rapporteren over hun controle en het oordeel bij de jaarrekening. Daarbij kwamen vragen aan de orde welke zekerheid de gebruiker van een jaarrekening kan ontlenen aan de verklaring, hoe de accountant moet communiceren over zijn rol, zijn werk en oordeel. En dit alles met het doel dat de maatschappij moet kunnen vertrouwen op het werk van de accountant.

Uitkomst van dit proces was dat de accountant meer uitleg moeten gaan geven in hun controleverklaring over zijn werkzaamheden en zijn bevindingen. In elk geval moet de accountant meer inzicht bieden in zijn risico-afwegingen en moet hij de kernpunten van zijn controle in de verklaring gaan toelichten. De nieuwe, uitgebreidere verklaring is de laatste jaren al van toepassing bij grote ondernemingen, en wordt van toepassing voor jaarrekeningen die afsluiten na 15 december 2016; dus ook voor de jaarrekening 2016 van de RUD NHN.

Hoe het uitbreiden van de toelichting in de verklaring feitelijk uitwerkt bij overheden, waar het volledige accountantsrapport ook openbaar is en op basis van de gemeentewet/BBV aan de raad c.q.

---

https://www.topinkomens.nl/
https://www.topinkomens.nl/melden/

bestuur als opdrachtgever moet worden toegezonden, is momenteel nog niet afgerond. Wij hebben wel er voor gekozen om de controleverklaring op te stellen in lijn met de nieuwe opzet.

7.2 Fraude

Wij hebben zowel binnen het controleteam ('pre-auditgesprek') als met uw medewerkers overleg gevoerd waarbij nadruk is gelegd op eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen hiertegen.

Van het bestuur hebben wij bij de afronding van onze controle een bevestiging bij de jaarrekening 2016 ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd. Daarnaast hebben wij bij de eindejaarscontrole zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd op de werking van interne beheersingsmaatregelen, memoriaalboekingen, schattingen en is gelet op significante en/of ongebruikelijke transacties in de financiële administratie. Ook hebben wij de betalingsorganisatie beoordeeld rondom het doen van betalingen met behulp van elektronisch bankieren. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2016 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Onze controle geeft verder geen aanleiding tot het maken van verdere opmerkingen.

Wij vertrouwen erop u hiermede van dienst te zijn geweest. Graag zijn wij bereid deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Ipa-Acon Assurance B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling RUD NHN op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

4 de balans per 31 december 2016;
5 het overzicht van baten en lasten over 2016; en
6 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag (inclusief relevante paragrafen);
- diverse bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is, zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balans-

mutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het Algemeen Bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 30 maart 2017
Reg.nr.: 1005620/215/382/1181
Ipa-Acon Assurance B.V.

Was getekend : mr. drs. J.C. Olij RA

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord

Voorgesteld
AB-Besluit

Aan:	AB RUD NHN
Datum vergadering:	7 juli 2017
Auteur:	S. van Rath (controller)
Onderwerp:	Actualisatie Begroting 2017 – 1e Begrotingswijziging 2017
Agendapunt:	

Aanleiding:
Het Algemeen Bestuur heeft op 13 juli 2016 de Begroting 2017 vastgesteld. Naar aanleiding van een aantal financiële bijstellingen tijdens het begrotingsjaar is in verband met de rechtmatigheid een besluit door het Algemeen Bestuur noodzakelijk. In artikelen 27 en 28 van de gemeenschappelijke regeling RUD NHN is geregeld hoe een begrotingswijziging wordt voorbereid en vastgesteld. Dit besluit strekt hiertoe.

Programma Milieutaken

1. Bij de vaststelling van de Zomernota 2016 hebben Provinciale Staten PNH besloten over een extra budget voor capaciteit bodemtaken ter uitvoering van bodemtoezicht en -handhaving.
   Structurele verhoging van het budget met € 213.333

Lasten	1e begrotingswijziging 2017
Personeelskosten	€ 190.943
Indirecte kosten	€ 22.390
Totale wijziging	**€ 213.333**

2. Uitvoering Bodemonderzoeken gemeenten Castricum, Bergen en Heiloo.
   Uitwerking: verhoging budget 2017 met € 7.800.

Lasten	1e begrotingswijziging 2017
Personeelskosten	€ 7.800
Totale wijziging	**€ 7.800**

3. Maatregelen verminderen werkdruk (Incidenteel)
   Het dagelijks bestuur heeft op 26 oktober 2016 voorstellen voorgelegd voor normalisering van de werkdruk. De drie oplossingsrichtingen voor 2016 en verder zijn:

	2017
A. Inrichting en herstel van de organisatie	€ 209.143
B. Taakuitvoering binnen de vakafdelingen	€ 25.000

C. Projecten inzake RUD-brede bedrijfsvoering	€ 18.000
Totaal Lasten	**€ 252.143**

In de 2e berap 2016 is het volgende dekkingsoverzicht voor 2017 bijgevoegd.

DEKKING	2017
Ontwikkelbudget (binnen de primaire begroting 2017)	€ 40.000
Onttrekking Bestemmingsreserve Cultuurontwikkeling (1e begrotingswijziging)	€ 40.000
Uit geraamd positief resultaat 2017	€ 172.143
Totaal Dekking	**€ 252.143**

En dit leidt tot de volgende begrotingswijziging:

Lasten	1e begrotingswijziging 2017
Ontwikkelkosten (€ 40.000+€ 172.143)	**€ 212.143**

Onttrekking bestemmingsreserve	1e begrotingswijziging 2017
BR Mens & Cultuurontwikkeling	**€ 40.000**

Programma VTH plustaken

4. Vaststelling provinciale Handhavingsuitvoeringsprogramma voor de plustaken 2016- 2018 (HUP 2016-2018) hebben vastgesteld. Aanvullend budget op de per 1 januari 2016 overgekomen uitvoering van VTH plustaken met betrekking tot Milieu, Zwemwater en Wegen/Vaarwegen:
   - Zwemwater extra bijdrage: € 117.000
   - Groene taken extra bijdrage: € 220.000
   - Wegen/vaarwegen extra bijdrage: € 55.000

   Uitwerking: structurele verhoging van het budget met € 392.000 voor de uitvoering van de VTH plustaken.

Lasten	1e begrotingswijziging 2017
Personeelskosten	€ 350.859
Indirecte kosten	€ 41.141
Totale wijziging	**€ 392.000**

5. Intensiteitsniveau VTH taakuitvoering i.h.k.v. Wet Natuurbescherming aanvullend bedrag voor de financiering van de gemandateerde nieuwe taken inzake de Wet Natuurbescherming.
   Uitwerking: structureel budget is vastgesteld op € 377.347 ingaande het jaar 2017.

Lasten	1e begrotingswijziging 2017
Personeelskosten	€ 337.744
Indirecte kosten	€ 39.603
Totale wijziging	**€ 377.347**

6. De voorfinanciering van de transitiekosten worden door de RUD NHN binnen 3 jaar terugverdiend door het realiseren van synergie- en efficiencyvoordelen en is taakstellend. De terugverdienperiode is vastgesteld over de jaren 2016-2018 en de bedragen waren als volgt begroot:
   2016 - € 25.000
   2017 - € 180.000
   2018 - € 195.000

   De werkelijke transitiekosten zijn € 68.378 lager waardoor de taakstelling over de jaren 2017 en 2018 is bijgesteld tot:
   2017 - € 153.311
   2018 - € 153.311
   Uitwerking: de taakstelling 2017 is bijgesteld met een lager bedrag ad € 26.689.

Lasten	1e begrotingswijziging 2017
Personeelskosten	€ 26.689
Totale wijziging	**€ 26.689**

Inhoudelijk advies van DB aan AB:
In het kader van rechtmatigheid wordt het Dagelijks Bestuur geadviseerd om de voorgestelde begrotingswijzigingen vast te stellen.

Alternatieven:
Geen

Gevolgen:

- **Financiële gevolgen:**
  Geen.

- **Juridische gevolgen:**
  Met deze begrotingswijziging voldoet de RUD NHN aan de rechtmatigheidsvereisten als gevolg van wijzigingen ten opzichte van de begroting die worden gesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Gemeenschappelijke Regeling RUD NHN.

Risico's:
Geen

Vervolgprocedure:

- Toezenden van de 1e begrotingswijziging 2017 aan de Raden van de deelnemende partijen met het verzoek om hun zienswijze binnen 10 weken kenbaar te maken aan het Dagelijks Bestuur.
- Het Dagelijks Bestuur reageert gemotiveerd op deze zienswijze en voegt de commentaren waarin de zienswijze is vervat bij de 1e begrotingswijziging 2017, zoals deze aan het Algemeen Bestuur ter vaststelling wordt aangeboden.

Bijlagen:

1. Begroting 2017 na wijziging Milieutaken en VTH plustaken;
2. Gewijzigde lumpsum bijdrage per deelnemers.

Voorgesteld Besluit van het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur de datum: 12 april 2017

Het Dagelijks Bestuur wordt voorgesteld om de eerste begrotingswijziging 2017 toe te zenden aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers en deze te verzoeken binnen 10 weken hun zienswijzen naar voren te brengen.

Besluit Algemeen Bestuur de datum: 7 juli 2017 : conform voorstel.

Ondertekening:

De voorzitter,	**De secretaris (a.i.),**
S.J.A. van der Veek	**P.R. van Doorn**

Bijlage 1: Begroting 2017 na wijziging

Milieutaken

Milieutaken Begroting 2017	Primaire begroting 2017	1e begrotings-wijziging	Begroting 2017 na wijziging
LASTEN			
Personeelskosten	€ 9.310.517	€ 198.743	€ 9.509.260
Directe productiekosten	€ 50.392		€ 50.392
Kapitaalslasten	€ 197.020		€ 197.020
Indirecte kosten	€ 1.033.103	€ 22.390	€ 1.055.493
Ontwikkelkosten	€ 122.499	€ 212.143	€ 334.642
Onvoorzien	€ 80.383		€ 80.383
Totaal	**€ 10.793.914**	**€ 433.276**	**€ 11.227.190**
BATEN			
Vaste bijdrage	€ 11.088.112	€ 221.133	€ 11.309.245
Overige baten	€ 101.900		€ 101.900
Totaal	**€ 11.190.012**	**€ 221.133**	**€ 11.411.145**
Geraamde saldo baten en lasten	**€ 396.098**		**€ 183.955**
Toevoeging reserves:			
- Algemene reserve (weerstandscapaciteit)			
- Algemene reserve t.b.v. compensatie deelnemers	€ -174.599		€ -174.599
Onttrekkingen aan reserves:			
- Algemene reserve			
- Bestemmingsreserve Mens & cultuurontwikkeling		€ 40.000	€ 40.000
- Bestemmingsreserve Garantieregeling voorm. PNH personeel	€ 21.990		€ 21.990
Resultaat	**€ 243.489**		**€ 71.346**

VTH plustaken

VTH plustaken Begroting 2017	Primaire begroting 2017	1e begrotings-wijziging	Begroting 2017 na wijziging
LASTEN			
Kosten personeel	€ 3.378.133	€ 715.292	€ 4.093.425
Uitbesteding en inhuur	€ -		€ -
Directe productiekosten	€ 167.246		€ 167.246
Kapitaalslasten	€ 73.932		€ 73.932
Indirecte kosten	€ 342.136	€ 80.744	€ 422.880
Onvoorzien	€ 57.159		€ 57.159
Totaal	**€ 4.018.606**	**€ 796.036**	**€ 4.814.642**
BATEN			
PNH-bijdrage VTH-plustaken - lumpsum	€ 4.198.606	€ 769.347	€ 4.967.953
PNH-bijdrage VTH-plustaken - tijdelijk	€ -		
Totaal	**€ 4.198.606**	**€ 769.347**	**€ 4.967.953**
SALDO	€ 180.000	€ -26.689	€ 153.311
Taakstelling terugverdienen transitiekosten	€ -180.000	€ 26.689	€ -153.311
Resultaat	€ -0	€ -	€ -0

Bijlage 2: Lumpsum bijdrage per deelnemer na wijziging

Bijdrage per deelnemer Milieutaken	Bijdrage 2017
Gemeente Alkmaar	€ 1.185.360
Gemeente Bergen	€ 579.511
Gemeente Castricum	€ 588.247
Gemeente Den Helder	€ 782.681
Gemeente Drechterland	€ 400.681
Gemeente Enkhuizen	€ 410.600
Gemeente Heerhugowaard	€ 575.322
Gemeente Heiloo	€ 303.976
Gemeente Hollands Kroon	€ 1.527.808
Gemeente Hoorn	€ 1.318.514
Gemeente Koggenland	€ 122.552
Gemeente Langedijk	€ 158.111
Gemeente Medemblik	€ 1.127.550
Gemeente Opmeer	€ 57.624
Gemeente Schagen	€ 1.110.378
Gemeente Stede Broec	€ 94.146
Gemeente Texel	€ 436.769
Provincie Noord-Holland	€ 529.415
Totaal bijdrage Milieutaken	**€ 11.309.245**
Bijdrage provinciale VTH plustaken	
VTH plustaken	€ 4.967.953
Totalen bijdragen RUD NHN	**€ 16.277.198**

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2017

Onderwerp: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord.

Kenmerk: 942106

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrief van de RUD NHN, inclusief bijlagen, d.d. 13-04-2016.

1. Inleiding.

Op 13 april 2017 is door het Dagelijks Bestuur van de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) de jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 aan Provinciale Staten verstuurd. PS hebben tot 30 juni 2017 de mogelijkheid om een zienswijze op deze documenten in te dienen. De AB-vergadering van de OFGV waarin de ingediende zienswijzen worden behandeld is gepland op 7 juli 2017.

2. Zienswijze op de jaarrekening 2015 en de ontwerpbegroting 2017

Wij merken het volgende op bij de jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de RUD NHN. PS wordt voorgesteld om onderstaande opmerkingen als zienswijze aan de OFGV toe te sturen.

Ten aanzien van de jaarrekening en resultaatbestemming 2016 merken wij het volgende op:

- In het voorgenomen besluit tot resultaatbestemming 2016 wordt voorgesteld om het resultaat VTH Plustaken (€490.799) toe te voegen aan een nieuw in te stellen bestemmingsreserve ‘VTH-Plustaken’. Dit is conform eerder gemaakte afspraken en in lijn met het AB-besluit van 14 december 2016. Verder zijn wij het eens met het voorstel om het resultaat Milieutaken (€162.606) toe te voegen aan de algemene reserve, waardoor het weerstandsvermogen van de RUD NHN groeit van 0,3% tot 1,5% van de lasten.

Ten aanzien van de ontwerpbegroting 2018 merken wij het volgende op:

- In januari 2017 heeft de gemeente Alkmaar namens de regio een ‘indexatiebrief’ aan de RUD NHN gestuurd met indexpercentages voor Loon (3,8%) en Prijs (1,2%). Wij begrijpen dat het voor de regio wenselijk is om uniforme richtlijnen te hanteren voor de verschillende Gemeenschappelijke Regelingen. De Provincie Noord-Holland is als grootste deelnemer in de GR RUD NHN niet betrokken geweest bij de gesprekken met de regio over de indexering die aan de RUD NHN wordt opgelegd. Wij verzoeken de provincie te betrekken bij de gesprekken over de indexering voor de RUD NHN voor de jaren 2019 en verder.

PS hebben als deelnemer in de GR een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur van de RUD NHN. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 25 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling worden de Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincies in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 30 juni 2017 hun zienswijze kenbaar te maken op de jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de GR RUD NHN. De jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 worden inclusief de ontvangen zienswijzen geagendeerd voor de vergadering van het Algemeen Bestuur van de RUD NHN op 7 juli 2017.

3. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 36

Provinciale staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten d.d. 16 mei 2017;

besluiten:

Met betrekking tot de voorgestelde jaarrekening 2016 en de ontwerpbegroting 2018 van de RUD NHN:

1. Akkoord te gaan met de door de RUD NHN voorgestelde jaarrekening en resultaatbestemming 2016, en de Begroting 2018;
2. De zienswijze op de voorgestelde jaarrekening en resultaatbestemming 2016, en de Begroting 2018 vast te stellen;
3. Uiterlijk 11 juli 2017 de zienswijze op de voorgestelde jaarrekening en resultaatbestemming 2016, en de Begroting 2018 aan het Dagelijks Bestuur van de RUD NHN toe te sturen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

INGEKOMEN 26 MEI 2017

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Kobes
CZ/FIN

Doorkiesnummer +31235143698
kobesj@noord-holland.nl

Verzenddatum
26 MEI 2017

Kenmerk
941014/941072

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze op de begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de OFGV

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze op de begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

De begroting 2018 is opgesteld met een gelijkblijvende financieringssystematiek, zijnde de lumpsumbijdrage. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe financieringssystematiek op basis van de kostprijs. Hierover bent u eerder geïnformeerd in het kader van uw vergadering van 23 mei 2016 bij de behandeling van de zienswijze voor de begrotingswijziging 2016 en begroting 2017 van OFGV (hamerstuk).

In de vergadering van uw commissie Natuur, Landbouw en Milieu van 27 februari 2017 is gesproken over de nieuwe financieringssystematiek bij Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, te weten prestatiegericht financieren. In dit kader is ook een uitspraak gedaan over de nieuwe financieringssystematiek bij OFGV. In tegenstelling tot wat in deze vergadering is gezegd, zijn de bodemtaken die OFGV namens de provincie Noord-Holland uitvoert bij voorbaat niet uitgesloten voor deze nieuwe financieringssystematiek.

In de vergadering van het algemeen bestuur van OFGV van 28 juni 2017 ligt het besluit voor of deze financieringssystematiek de nieuwe basis

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

voor de partnerbijdrage aan de OFGV gaat worden en daaruit voortvloeiend om de systematiek al dan niet gefaseerd in te voeren.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp C.J. Loggen

Bijlage(n):

1. Aanbiedingsbrief van de OFGV met bijlagen, d.d. 28 maart 2017;
2. Statenvoordracht met de zienswijze op de begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de OFGV.

Provinciale Staten van Noord-Holland Kenmerk: 941014/941052

Voordracht
Haarlem, 16 mei 2017

Onderwerp: Zienswijze op de begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de OFGV

Bijlagen:
1. Aanbiedingsbrief van de OFGV, inclusief bijlagen, d.d. 28-03-2017.

1. Inleiding.
Op 28 maart 2017 zijn door het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) de begrotingswijzigingen 2017 en begroting 2018 aan Provinciale Staten verstuurd. PS hebben tot 24 mei 2017 de mogelijkheid om een zienswijze op deze documenten in te dienen. Deze deadline was niet haalbaar omdat de eerstvolgende PS-vergadering is gepland op 10 juli 2017. De AB-vergadering van de OFGV waarin deze zienswijze zou worden behandeld stond gepland op 28 juni 2017. Na ambtelijke afstemming met de OFGV hebben wij onderstaande zienswijze aan de OFGV toegestuurd, onder voorbehoud van vaststelling door PS.

2. Zienswijze op de begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018
PS wordt voorgesteld om onderstaande opmerkingen als zienswijze aan de OFGV toe te sturen.

Ten aanzien van de begrotingswijzigingen 2017 hebben wij geen opmerkingen.

Ten aanzien van de Begroting 2018 merken wij het volgende op:
- De begroting voor 2018 is sluitend, mede dankzij geraamde (extra) 'taakstellende inkomsten', uit extra opdrachten en omzet uit het eigen kenniscentrum van de OFGV. Het begrote bedrag voor deze taakstellende inkomsten in 2018 is opnieuw hoger dan het voorgaande jaar. Wij herhalen onze eerdere opmerking dat wij het positief vinden dat de OFGV blijft zoeken naar mogelijkheden om haar deskundigheid verder te vermarkten, maar dat wij ervan uitgaan dat de OFGV de bezuinigingstaakstelling invult door het verlagen van haar kosten indien de 'taakstellende inkomsten' niet blijken te kunnen worden gerealiseerd.

PS hebben als deelnemer in de GR een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur van de OFGV. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 25 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling worden de Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincies in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 24 mei 2017 hun zienswijze kenbaar te maken. Onderstaande zienswijze hebben wij na onze vergadering op 9 mei 2017, onder voorbehoud van vaststelling door PS, aan de OFGV toegestuurd.

3. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit
Nr.

Provinciale staten van Noord-Holland;
gelezen de voordracht van gedeputeerde staten;

besluiten:

Met betrekking tot de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de OFGV:

1. Akkoord te gaan met de door de OFGV voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018;
2. De zienswijze op de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 vast te stellen;
3. Uiterlijk 11 juli 2017 de zienswijze op de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 aan het Dagelijks Bestuur van de OFGV toe te sturen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
29 MRT 2017	2	2017 OFGV ms03

Onderwerp:
Jaarstukken 2016, Begrotingswijzigingen 2017 en Ontwerpbegroting 2018 OFGV

Geacht college,

Hierbij ontvangt u in afschrift de brieven die op 28 maart 2017 namens het Dagelijks Bestuur van de OFGV aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende partijen zijn gezonden. Samenvattend betreft het:

- De jaarstukken 2016 (briefnr. 2017 OFGV ivw 01)
  Hierdoor kunnen de gemeenten en provincies tijdig informatie van de verbonden partij in hun jaarstukken opnemen. Het betreft de cijfers vóór accountantscontrole. Er kunnen dus geen rechten ontleent worden aan deze cijfers;

- De begrotingswijziging 2017 (briefnr. 2017 OFGV ivw 02)
  Het betreft hier twee begrotingswijzigingen: inbreng structurele asbesttaken gemeente Dronten en harmonisatie takenpakket Gooise Meren. De raden en Staten worden in de gelegenheid gesteld om een zienswijze kenbaar te maken op deze wijzigingen. De zienswijzetermijn loopt tot en met 24 mei 2017;

- De ontwerpbegroting 2018 (briefnr. 2017 OFGV ivw 02)
  Ook voor de ontwerpbegroting geldt dat raden en Staten in de gelegenheid worden gesteld tot en met 24 mei 2017 hun zienswijze kenbaar te maken. Ter informatie is hierbij de door de AB vastgestelde Kadernota 2018 gevoegd.

Hoogachtend,
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

b/a

dhr. P.M.R. Schuurmans
Directeur Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Botter 14-15 | Postbus 2341 | 8203 AH Lelystad | (088) 6333 000 | info@ofgv.nl | www.ofgv.nl
Bank Nederlandse Gemeenten 28.51.56.152 | IBAN: NL62BNGH0285156152 | BTW nr.: NL.85.17.98.615.B01 | KvK: 55.64.18.57

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Provinciale Staten van de
provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
2 8 MRT 2017	3	2017 OFGV ivw02

Onderwerp:
Begrotingswijzigingen 2017 en
Ontwerpbegroting 2018 OFGV

Geachte heer, mevrouw,

Gelet op artikel 23 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (de GR-OFGV) vraagt het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst met deze brief om uw zienswijze op:

- twee begrotingswijzigingen 2017;
- de conceptbegroting 2018.

Conform artikel 35 van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen bedraagt de zienswijzetermijn 8 weken. U heeft daarom tot uiterlijk woensdag 24 mei 2017 de gelegenheid uw zienswijze aan ons kenbaar te maken. Dit is de uiterste datum om er voor zorg te kunnen dragen dat de begroting inclusief zienswijzen tijdig wordt geagendeerd voor de vergadering van het Algemeen Bestuur.

Uw zienswijze kunt u richten aan Het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, postbus 2341, 8203 AH LELYSTAD. U kunt deze ook digitaal indienen via info@ofgv.nl.

Wellicht ten overvloede wijzen wij u er op dat in de GR is gesteld dat door zorg van de deelnemers de ontwerpbegroting voor een ieder ter inzage zal worden gelegd. Wij verzoeken u hiervoor zorg te dragen.

Begrotingswijzigingen 2017
Aan uw raden en Staten worden twee voorstellen voorgelegd. De eerste betreft de structurele toevoeging van asbesttaken door de gemeente Dronten. De tweede betreft de harmonisatie van het takenpakket door de gemeente Gooise Meren. De stemverhouding van alle partners verandert licht door deze begrotingswijziging. De wijziging is in de bijlage toegelicht. De wijzigingen hebben een structureel karakter en zijn opgenomen in de begroting 2018 die gelijktijdig aan u is verzonden.

Voor de volledigheid merken wij op dat de EED-bijdrage nog niet structureel in de begrotingswijziging 2017 en begroting 2018 is verwerkt. De werkzaamheden in 2016 en 2017 zijn als eenmalige taak geoffreerd. Door het rijk is een structurele bijdrage aan de partners via het gemeentefonds toegezegd, maar de hoogte van die bijdrage is voor de jaren 2018 en verder nog niet bekend. De OFGV gaat in 2017 met de partners in gesprek

om afspraken te maken over de structurele werkzaamheden en de financiële verwerking daarvan.

Conceptbegroting 2018
Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2018, welke is bijgesloten, is uitgegaan van de kaders die het Algemeen Bestuur op 15 februari 2017 heeft vastgesteld. Wijzigingen ten opzichte van deze kaders zijn in de conceptbegroting toegelicht. De Kadernota 2018 is ter informatie bij deze brief gevoegd.
Voor de volledigheid merken wij op dat de besluitvorming omtrent de Kostprijssystematiek de besluitvorming omtrent de begroting 2018 kruist. Deze begroting 2018 is gebaseerd op de lumpsumbijdragen van de partners.
Indien ná vaststelling van deze begroting het Algemeen Bestuur besluit dat de Kostprijssystematiek een effect heeft op de bijdragen van de partners in 2018, dan wordt dit middels een begrotingswijziging voor zienswijzen aan de raden en Staten voorgelegd.

Een gelijkluidende brief is gezonden aan de gemeenteraden van alle 13 deelnemende gemeenten en aan provinciale staten van de twee deelnemende provincies. De colleges van deze 15 partijen ontvangen een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

dhr. J.A. Fackeldey
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
29 MRT 2017	2	2017 OFGV ms03

Onderwerp:
Jaarstukken 2016, Begrotingswijzigingen 2017 en Ontwerpbegroting 2018 OFGV

Geacht college,

Hierbij ontvangt u in afschrift de brieven die op 28 maart 2017 namens het Dagelijks Bestuur van de OFGV aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende partijen zijn gezonden. Samenvattend betreft het:

- De jaarstukken 2016 (briefnr. 2017 OFGV ivw 01)
  Hierdoor kunnen de gemeenten en provincies tijdig informatie van de verbonden partij in hun jaarstukken opnemen. Het betreft de cijfers vóór accountantscontrole. Er kunnen dus geen rechten ontleent worden aan deze cijfers;

- De begrotingswijziging 2017 (briefnr. 2017 OFGV ivw 02)
  Het betreft hier twee begrotingswijzigingen: inbreng structurele asbesttaken gemeente Dronten en harmonisatie takenpakket Gooise Meren. De raden en Staten worden in de gelegenheid gesteld om een zienswijze kenbaar te maken op deze wijzigingen. De zienswijzetermijn loopt tot en met 24 mei 2017;

- De ontwerpbegroting 2018 (briefnr. 2017 OFGV ivw 02)
  Ook voor de ontwerpbegroting geldt dat raden en Staten in de gelegenheid worden gesteld tot en met 24 mei 2017 hun zienswijze kenbaar te maken. Ter informatie is hierbij de door de AB vastgestelde Kadernota 2018 gevoegd.

Hoogachtend,
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

b/a

dhr. P.M.R. Schuurmans
Directeur Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Botter 14-15 | Postbus 2341 | 8203 AH Lelystad | (088) 6333 000 | info@ofgv.nl | www.ofgv.nl
Bank Nederlandse Gemeenten 28.51.56.152 | IBAN: NL62BNGH0285156152 | BTW nr.: NL.85.17.98.615.B01 | KvK: 55.64.18.57

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Provinciale Staten van de
provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum
28 MRT 2017

Bijlagen
3

Kenmerk
2017 OFGV ivw02

Onderwerp:
Begrotingswijzigingen 2017 en
Ontwerpbegroting 2018 OFGV

Geachte heer, mevrouw,

Gelet op artikel 23 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (de GR-OFGV) vraagt het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst met deze brief om uw zienswijze op:

- twee begrotingswijzigingen 2017;
- de conceptbegroting 2018.

Conform artikel 35 van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen bedraagt de zienswijzetermijn 8 weken. U heeft daarom tot uiterlijk woensdag 24 mei 2017 de gelegenheid uw zienswijze aan ons kenbaar te maken. Dit is de uiterste datum om er voor zorg te kunnen dragen dat de begroting inclusief zienswijzen tijdig wordt geagendeerd voor de vergadering van het Algemeen Bestuur.

Uw zienswijze kunt u richten aan Het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, postbus 2341, 8203 AH LELYSTAD. U kunt deze ook digitaal indienen via info@ofgv.nl.

Wellicht ten overvloede wijzen wij u er op dat in de GR is gesteld dat door zorg van de deelnemers de ontwerpbegroting voor een ieder ter inzage zal worden gelegd. Wij verzoeken u hiervoor zorg te dragen.

Begrotingswijzigingen 2017
Aan uw raden en Staten worden twee voorstellen voorgelegd. De eerste betreft de structurele toevoeging van asbesttaken door de gemeente Dronten. De tweede betreft de harmonisatie van het takenpakket door de gemeente Gooise Meren. De stemverhouding van alle partners verandert licht door deze begrotingswijziging. De wijziging is in de bijlage toegelicht. De wijzigingen hebben een structureel karakter en zijn opgenomen in de begroting 2018 die gelijktijdig aan u is verzonden.

Voor de volledigheid merken wij op dat de EED-bijdrage nog niet structureel in de begrotingswijziging 2017 en begroting 2018 is verwerkt. De werkzaamheden in 2016 en 2017 zijn als eenmalige taak geoffreerd. Door het rijk is een structurele bijdrage aan de partners via het gemeentefonds toegezegd, maar de hoogte van die bijdrage is voor de jaren 2018 en verder nog niet bekend. De OFGV gaat in 2017 met de partners in gesprek

om afspraken te maken over de structurele werkzaamheden en de financiële verwerking daarvan.

Conceptbegroting 2018
Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2018, welke is bijgesloten, is uitgegaan van de kaders die het Algemeen Bestuur op 15 februari 2017 heeft vastgesteld. Wijzigingen ten opzichte van deze kaders zijn in de conceptbegroting toegelicht. De Kadernota 2018 is ter informatie bij deze brief gevoegd.
Voor de volledigheid merken wij op dat de besluitvorming omtrent de Kostprijssystematiek de besluitvorming omtrent de begroting 2018 kruist. Deze begroting 2018 is gebaseerd op de lumpsumbijdragen van de partners.
Indien ná vaststelling van deze begroting het Algemeen Bestuur besluit dat de Kostprijssystematiek een effect heeft op de bijdragen van de partners in 2018, dan wordt dit middels een begrotingswijziging voor zienswijzen aan de raden en Staten voorgelegd.

Een gelijkluidende brief is gezonden aan de gemeenteraden van alle 13 deelnemende gemeenten en aan provinciale staten van de twee deelnemende provincies. De colleges van deze 15 partijen ontvangen een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

dhr. J.A. Fackeldey
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Jaarstukken 2016

Colofon

Auteur: **Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek**
Botter 14-15
Postbus 2341
8203 AH LELYSTAD
T. 088-6333 000
E. info@ofgv.nl
W. www.ofgv.nl

Opdracht: Jaarstukken OFGV 2016

Versie: Na accountantscontrole en DB
Datum: maart 2017

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Inhoudsopgave

Voorwoord 4
A. Jaarverslag 2016 5
A.1. Programmaverantwoording 2016 milieu en leefomgeving 5
A.1.1. Doelstellingen 5
A.1.2. Activiteiten 5
A.1.3. Baten en lasten 10
A.1.4. Algemene dekkingsmiddelen 11
A.1.5. Onvoorzien 11
A.2. Paragrafen 11
A.2.1. Lokale heffingen 12
A.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 12
A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen 17
A.2.4. Financiering 17
A.2.5. Bedrijfsvoering 18
A.2.6. Verbonden partijen 19
A.2.7. Grondbeleid 19
A.2.8. Rechtmatigheid 19
B. Jaarrekening 2016 20
B.1. Balans per 31 december 20
B.2. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 21
B.3. Toelichtingen 23
B.3.1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 23
B.3.2. Toelichting op de balans per 31 december 2016 24
B.3.3. Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 201631
B.3.4. WNT 36
B.3.5. Analyse begrotingscriterium 37
B.3.6. Overzicht van incidentele baten en lasten 38
B.4. Overige gegevens 39
B.4.1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 39

Voorwoord

Leeswijzer
Voor u liggen de jaarstukken 2016 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De jaarstukken zijn ingericht conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) en de financiële verordening van de OFGV. Dit betekent dat de opzet van de jaarstukken aansluit op de programmabegroting 2016.

Jaarverslag en jaarrekening
In het jaarverslag wordt door de OFGV integraal verantwoording afgelegd over wat er is gedaan, wat er is bereikt (doelen en prestaties) en wat dat heeft gekost. Ook wordt ingegaan op de risico's en het weerstandsvermogen. De jaarrekening bevat de balans, de programmarekening en de toelichtingen.

Jaar van het vak
Ook in 2016 heeft de OFGV de totale productie gehaald. Dit alles ruim binnen de begroting en de opgedragen taakstelling. Er is afgelopen jaar geïnvesteerd in 'Het jaar van het vak'. Het doel was om huidige kennis en ervaring te delen en nieuwe kennis en ervaring op te doen. Zo hebben vakspecialisten binnen en buiten de OFGV vakinhoudelijke trainingen en cursussen gevolgd via onder andere het OFGV Kenniscentrum. Ook hebben medewerkers van de OFGV stage gelopen bij andere organisaties. Dit heeft nieuwe kennis en inzicht gebracht en bovendien bijgedragen aan het versterken van het netwerk. De vakkennis blijft op deze wijze actueel en het OFGV-werk van goede kwaliteit.

Zoals begroot heeft de OFGV de taakstelling gehaald met extra inkomsten. Door aan andere overheden opleidingen aan te bieden worden de organisatiekosten van het Kenniscentrum over meerdere deelnemers verdeeld. Hierdoor dalen de kosten voor de OFGV.
Daarnaast is het verwerven van extra opdrachten in 2016 succesvol gebleken. Extra werk is onder andere verricht voor een calamiteit, inspecties van vetvangputten, diverse bodemwerkzaamheden, geluidcontroles, asbesttaken en een nieuwe energiebesparingstaak. Het is goed om te zien dat de partners de OFGV weten te vinden als het gaat om dit soort expertise. Daaruit spreekt vertrouwen.

Kostprijssystematiek
2016 was een belangrijk jaar voor de ontwikkeling van de kostprijssystematiek. Het zogenaamde oefenjaar heeft bruikbare gegevens en nieuwe inzichten opgeleverd waarop een systematiek is gebouwd. Het oefenjaar heeft geleid tot een risicogericht branchemodel voor de aanpak van de bedrijven, in de praktijk getoetste kengetallen en de introductie van een randvoorwaardelijk werkpakket. In 2017 beslist het Algemeen Bestuur of de systematiek de basis wordt voor de partnerbijdragen.

Kortom: er is hard gewerkt, er is geleverd wat is afgesproken, er zijn extra taken opgepakt en er is geïnvesteerd in de toekomst. Als bestuur kijken wij dan ook met tevredenheid terug op het jaar 2016.

Lelystad, 28 juni 2017

De Voorzitter | De Secretaris

A. Jaarverslag 2016

A.1. Programmaverantwoording 2016 milieu en leefomgeving

A.1.1. Doelstellingen

Vergunningverlening
De doelstelling voor 2016 was het naar tevredenheid van de partners en klanten verlenen van vergunningen en het beoordelen van meldingen. Deze doelstelling is gerealiseerd. Belangrijk daarbij was het behalen van de opgenomen doelstellingen zoals afgesproken in de uitvoeringsprogramma's. Dit betrof vooral het behandelen en afronden van vergunningaanvragen binnen de wettelijk gestelde termijnen. De afspraken met de partners zijn correct uitgevoerd.

Waar mogelijk zijn strategie en afstemming op ruimtelijke mogelijkheden/ambities van de partners meegenomen in de vergunningen. Het merendeel van de procedures is binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Als er buiten de termijn is beschikt, is dit gebeurd na overleg met het bevoegd gezag.

Expertise
De OFGV streeft ernaar om adequaat en kwalitatief advies te verstrekken aan de partners over het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving en de juridische kwaliteit van de producten.

In 2016 is op diverse thema's zoals bodem, geluid en water verder gewerkt aan de inhoudelijke verbetering en de kwaliteit van adviezen. De inzet op juridische advisering is vergroot waardoor de kwaliteit van deze producten nog beter is geborgd. De integrale advisering is naar tevredenheid van de partners uitgevoerd.

Toezicht en Handhaving
De inzet van de OFGV is gericht op een zodanige naleving van wet- en regelgeving, dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) wordt bevorderd. De OFGV streeft ernaar alle controles uit de jaaropdrachten van de partners uit te voeren en klachten af te handelen binnen de met partners afgesproken termijn. In 2016 zijn alle overeengekomen controles uitgevoerd. Daar waar een controle tot een aanvullende themacontrole, hercontrole of handhaving leidde, is dit adequaat opgepakt.

Ook is er actief gestuurd op de afhandeling van klachten binnen een termijn van 5 werkdagen. De piket- en calamiteitendienst verloopt goed. De OFGV heeft calamiteiten afgestemd met de partners, de politie en de omgevingsdienst NZKG. Met de politie en het Openbaar Ministerie is maandelijks een casusoverleg gehouden. Daarmee is een goede afstemming tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving geborgd.

A.1.2. Activiteiten

A.1.2.1 Vergunningverlening en expertise

Vergunningen en meldingen
In 2016 is het aantal meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit met 28% toegenomen. Dit is inclusief de bijbehorende maatwerkbesluiten, beperkte milieutoetsen en

milieueffectrapportages die voortvloeien uit de meldingplicht. Voor een aantal bedrijftypen dat in het kader van het Activiteitenbesluit niet langer vergunningplichtig maar meldingplichtig zijn geworden, is gebleken dat de werkzaamheden complexer zijn geworden. Daarbij is de doorlooptijd langer. Ook grote complexe bedrijven met een vergunning moeten regelmatig meldingen indienen.

In 2016 zijn procedures afgerond voor onder andere (meervoudige) WABO vergunningen, meldingen Activiteitenbesluit, Omgevingsvergunning beperkte milieutoets, ontgrondingen, professioneel vuurwerk, het oplaten van drones, alsook procedures rondom bouwplantoetsing, zwemwaterkwaliteit, bodemenergiesystemen (warmte-koude opslag), brandveiligheid en asbestmeldingen.

Het aantal aanvragen voor WABO vergunningen dat rechtstreeks bij de OFGV is ingediend is in 2016 met 15% gedaald ten opzichte van 2015. Daar staat tegenover dat het aantal adviezen, waar ook “WABO vergunningen” voor het onderdeel milieu deel van uitmaken, met 15% is toegenomen. Er zijn 31 uitgebreide omgevingsvergunningaanvragen en 43 reguliere aanvragen behandeld. In 2016 zijn 148 initiatieven afgehandeld voor 138 op te starten bedrijven die geheel onder het activiteitenbesluit vallen.

De OFGV toetst op het actueel houden van milieuvergunningen en past deze waar nodig aan. Dit jaar lag de focus op tankstations. Door wijzigingen in de wetgeving waren sommige tankstations mogelijk niet meer vergunningplichtig. De OFGV heeft 51 tankstations bij de partners getoetst op vergunningplicht. Het resultaat van deze toetsing is dat alle onderzochte tankstations momenteel voldoen aan de huidige wet- en regelgeving.

De complete aanvraag van het nieuwe windmolenpark Zeewolde is in 2016 in behandeling genomen. De OFGV verzorgt het milieudeel van de vergunning. Het gaat om een Rijksinpassingsplan, een milieueffectrapportage en een Wabo-aanvraag voor bouwen en milieu.

Door Luchthaven Lelystad is een aanvraag ingediend met daarin een nieuwe techniek voor de aanleg van de start- en landingsbaan, een waterpartij en overige ontgrondingen. De OFGV adviseert hierover. Het ontwerpbesluit op de aanvraag Ontgrondingenwet is in november getekend en ligt op de balansdatum ter inzage.

In 2016 heeft het bedrijf Almere Groen Gas een omgevingsvergunning ingediend voor bouwen en milieuneutraal veranderen. De aanvraag van de biovergister was bedoeld voor het uitbreiden van de opslagmogelijkheden voor co-substraten, digestaat, CO2 en het veranderen van de aan- en afvoersituatie.

In 2016 is de beroepszaak voorbereid die omwonenden hebben aangespannen tegen de verleende vergunning aan de stortplaats Zeeasterweg. Het onderwerp van de beroepszaak is de verplaatsing van de baggerdepots en het plaatsen van een fakkelinstallatie. De rechtbank behandelt de beroepszaak in januari 2017.

De OFGV levert waar mogelijk maatwerk. Bedrijven die onder algemene regels vallen worden waar nodig toch van specifieke voorschriften voorzien. Vergunningverleners zijn getraind op het geven van professioneel advies. Zo hebben zij in 2016 meer kennis opgedaan op de gebieden externe veiligheid, warmte-koude opslag, brandveiligheid en asbest. Hierdoor voldoet de OFGV aan de gestelde kwaliteitscriteria.

Expertise
Voor Noord Holland zijn de bodemtaken geborgd in de organisatie. Naast het opbouwen van de inhoudelijke dossierkennis, met een accent op het beschikken van spoedlocaties, is er ook ruime aandacht geweest voor het organiseren van de processen. Zo is er een dataconversie geweest en zijn alle dossiers overgedragen aan de OFGV. De vraag naar bodeminformatie is in 2016 wederom gestegen. Zo zijn er door de OFGV 1400 bodeminformatie verzoeken behandeld. In 2015 waren dat er nog 1100. Om snel en volledig informatie te kunnen verstrekken is daarnaast het bodeminformatiesysteem up to date gehouden en zijn er ruim 100 meldingen behandeld van standaard bodemsaneringen.

Rijkswaterstaat verbreedt tot 2020 de A1/A6 tussen de knooppunten Diemen, Muiderberg en de aansluiting Almere Havendreef. Het doel hiervan is een snellere doorstroming en minder files. De OFGV draagt op verschillende gebieden bij aan dit mega-project. Denk dan aan grondverzet en enkele bodemsaneringen. Naast diverse bodemonderzoeken, saneringen en partijkeuringen is er een zeer grote hoeveelheid schoon zand aangevoerd. Een van de vele meldingen bestond uit bijna 1 miljoen kubieke meter schoon zand afkomstig uit het IJsselmeer. Dat zijn ongeveer 40.000 vrachtwagens. In totaal zijn 400 meldingen grondverzet behandeld waaronder meldingen voor het project Waterlandseweg N305. Diverse gemeenten zijn ondersteund bij vraagstukken op het gebied van het overschrijden van geluidsnormen bij woningen (bouw) en bij evenementen (beleid). Er zijn in 2016 ruim 400 adviezen op bouwaanvragen verleend. Daarbij let de OFGV niet alleen op geluidsaspecten, maar ook op luchtkwaliteit, bodem, externe veiligheid, water, natuur en ruimtelijke ordening. In 2016 zijn 150 adviezen aan de partners verstrekt. De adviezen variëren van de inpassing en veiligheid van windturbines tot hydrologisch advies over grondwater en de bescherming van het drinkwater.

De inzet op juridische ondersteuning is in 2016 vergroot. In totaal is 130 keer een voornemen tot last onder dwangsom verstuurd. Veel overtredingen zijn opgelost voordat nadere juridische stappen genomen moesten worden. Bij de behandeling van zienswijzen en bezwaar is onder andere mediation ingezet. In 2016 zijn 18 bezwaarzaken afgerond, 4 bezwaarzaken lopen nog. Daarnaast zijn 13 (hoger) beroepszaken afgerond, 1 beroepszaak loopt nog. Dit is een flinke stijging ten opzichte van 2015 toen er 6 bezwaarzaken en 2 (hoger)beroepszaken speelden.

In 2016 heeft het OFGV Kenniscentrum 70 opleidingen en 3 netwerkdagen georganiseerd. Zowel de bodemdag als de asbestdag trok landelijk deelnemers aan. Afgelopen jaar heeft de permanente her- en bijscholing van BOA's speciale aandacht gevraagd. Het op maat gemaakte cursusprogramma wordt niet alleen op bij de OFGV aangeboden, maar ook bij andere omgevingsdiensten zoals de FUMO, RUD IJsseland en de RUD Zeeland.

De subsidie voor de Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu (BSBm) is ingezet voor diverse taken. Te denken valt aan het opleiden van BOA's van zowel de OFGV als onze handhavingspartners, het coördineren van de samenwerking en het onderhoud van een platform voor omgevingsdiensten voor de BSBm.

In 2016 is de ontwikkeling van het Gildemodel afgerond. Het Gildemodel bevat doelen voor junioren die het vak "milieutoezicht en handhaving" in de praktijk willen leren. De leerdoelen zijn gekoppeld aan de kwaliteitscriteria 2.1 en de bij de uitvoering van het vak behorende competenties en gedragsindicatoren. Door begeleiding van een senior toezichthouder (meester) en door het volgen van diverse cursussen en opleidingen, leert de junior het vak.

Dit kan worden vergeleken met de wijze waarop vroeger ambachtslieden hun leerlingen begeleidden van gezel tot uiteindelijk meester. Het Gildemodel wordt in 2017 in de praktijk getoetst door 4 trainees. Ook staat dan nog de validatie van het model en de toets via een erkende externe examencommissie op de agenda.

In 2016 heeft een projectgroep zich beziggehouden met het project energiebesparing bij bedrijven. Het gaat daarbij om bedrijven die verplicht zijn om energiebesparingsmaatregelen door te voeren. De OFGV heeft zich voorbereid op deze taak door het opleiden van 9 medewerkers en de benodigde processen in te richten voor controles en het beoordelen van audits op energie-aspecten. De OFGV heeft een analyse gemaakt van bedrijven met het hoogste besparingspotentieel. Op basis van deze analyse is er een start gemaakt met de eerste controles op energie bij 25 kantoorgebouwen.

De subsidie in het kader van Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) is deels ingezet om de medewerkers van de OFGV te scholen op het gebied van externe veiligheid. Hierdoor voldoet de OFGV aan de kwaliteitscriteria. Naast kennisdelen met de partners en de landelijke werkgroep IOV, is in 2016 de actualisatie van het risicoregister onderzocht. Daarbij zijn adviesprocessen beschreven en geborgd. Tijdens de handhavingsestafette is getoetst in hoeverre de risicocontouren van LPG-tankstations in de bestemmingsplannen overeenkomen met de daadwerkelijk aangetroffen situatie. De OFGV is gestart met een actualisatie van het transport van gevaarlijke stoffen in de Gooi en Vechtstreek. Een uitgewerkte beleidsnotitie geeft handvatten voor het beoordelen en vastleggen van externe veiligheidsaspecten van windmolens.

A.1.2.2 Toezicht en handhaving

De afgesproken taken op het gebied van toezicht en handhaving zijn in 2016 uitgevoerd. De overeengekomen milieucontroles bij bedrijven zijn uitgevoerd. Ook zijn controles uitgevoerd op thema's zoals geluid, afvalstromen, gevaarlijke stoffen, indirecte lozingen, emissies en vuurwerkevenementen. Er is toezicht gehouden op diverse vakgebieden zoals bodem en grond, asbestsloop, natuur, grondwater en zwemwater.

Tijdens de verkoopdagen in 2016 zijn wederom alle vuurwerkverkooppunten risicogestuurd gecontroleerd. Eerder werd ieder verkooppunt jaarlijks drie keer gecontroleerd. Om meer risicogestuurd toezicht te houden heeft de OFGV in samenwerking met de politie en de brandweer, een risicomatrix en een toezichtstrategie ontwikkelt. Door risicogestuurd toezicht is, op basis van geschatte risico's en het naleefgedrag van voorgaande jaren, het ene verkooppunt meer gecontroleerd dan het andere. Ondernemers die het goed voor elkaar hadden de afgelopen jaren, zijn in december minder bezocht door onze toezichthouders dan ondernemers die zich minder goed aan de regels hebben gehouden. De beschikbare capaciteit kon op deze manier efficiënter worden ingevuld. Uitgangspunt was wel dat elk bedrijf minimaal één controle kreeg.

De wijze van risicogestuurd toezicht wordt nog nader geëvalueerd, maar de voorlopige conclusie is dat deze aanpak werkt. Zo hebben drie bedrijven binnen het werkgebied van de OFGV die in de risicomatrix voorkwamen een proces verbaal gekregen omdat de ondernemers zich niet aan de regels hielden. Daarnaast is er een aantal keer een waarschuwing afgegeven voor het niet zorgvuldig naleven van de veiligheidsvoorschriften.

In 2016 is veel aandacht besteed aan de boringsvrije zone. In de gemeenten Almere en

Zeewolde bevindt zich in de ondergrond van deze zone een drinkwaterbel die wordt gebruikt voor onze drinkwatervoorziening. De drinkwaterbel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een kleilaag. Ter bescherming van het drinkwater mag deze kleilaag niet beschadigd raken. Er vinden in dit gebied nu veel bouwactiviteiten plaats. De uitvoerders blijken alleen niet altijd goed op de hoogte zijn van de regels. De OFGV heeft daarom voorlichting gegeven over de regels voor boren en heien in dit gebied. Daarbij hebben toezichthouders bijna wekelijks controles uitgevoerd.

De aandacht voor asbest is in 2016 gegroeid. De OFGV heeft veel asbestmeldingen ontvangen en ook veel controles bij asbestsloop gedaan. Er zijn meerdere illegale of niet juist uitgevoerde asbestverwijderingen geconstateerd. Hier is handhavend opgetreden. Uit deze waarneming blijkt dat toezicht op asbestsloop nog steeds veel aandacht vraagt.

In de zwemperiode (1 mei tot 1 oktober) is intensief toezicht gehouden op de zwemwaterkwaliteit van de 27 officiële en 5 potentiële zwemstranden in Flevoland. Veel stranden hebben dit jaar last gehad van blauwalg. De toezichthouders van de OFGV hebben de stranden regelmatig gecontroleerd. De actuele informatie werd gedeeld met de burgers via de website en sociale media.

In het laatste kwartaal van 2016 heerste de vogelgriep in Nederland en dan vooral in het gebied rondom de randmeren. Om onnodige besmetting te voorkomen heeft de OFGV het toezicht aangepast. Zo zijn er geen controles uitgevoerd bij agrarische bedrijven. Ook zijn er minder controles per boot op de randmeren uitgevoerd en geen vogeltellingen gedaan. Dit om verstoring van vogels (en daarmee weer verspreiding van het virus) te voorkomen. Wel is gecontroleerd of de vogels niet door een andere oorzaak werden verstoord, bijvoorbeeld door kitesurfen of jacht.

De handhavingsestafette vond dit jaar plaats van 28 september tot en met 5 oktober. Er zijn 23 projecten uitgevoerd door 35 deelnemende organisaties zoals gemeenten en provincies, politie, brandweer en natuurbeheerders. In 105 controles zijn 32 waarschuwingen en 6 processen-verbaal afgegeven. Het was een geslaagde estafette waarvoor ook de media interesse heeft getoond.

De processen van toezicht en handhaving verlopen steeds efficiënter. Zo worden de controles door de administratieve medewerkers ingepland. Daarnaast zijn alle ‘oude’ controles afgerond en afgesloten in Squit. Gelijktijdig zijn alle digitale zaken opgeschoond.

In juni 2016 heeft het Ambtelijk Omgevingsoverleg (AOO) opdracht gegeven om te komen tot een gezamenlijk VTH uitvoeringskader voor het gehele werkgebied van de OFGV. Dit uitvoeringskader gaat om eenduidig beleid op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving en draagt bij tot de totstandkoming van een level playing field. Het uitvoeringskader is in 2016 voorbereid en wordt in 2017 met de partners besproken.

A.1.3. Baten en lasten

De lasten zijn € 1.027.000 lager dan geraamd en de baten zijn € 35.000 lager dan geraamd.

	Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
Totaal baten	€ 11.219.465	€ 11.184.426	€ 11.055.188	€ -35.039	€ 11.105.821
Totaal lasten	€ 11.568.197	€ 12.595.545	€ 11.055.188	€ 1.027.348	€ 11.118.025
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**€ -348.733**	**€ -1.411.119**	**€ -**	**€ -1.062.387**	**€ -12.204**
Mutatie reserves	€ 1.286.009	€ 1.411.119	€ -	€ 125.110	€ 620.337
Gerealiseerd resultaat	**€ 937.277**	**€ -**	**€ -**	**€ -937.277**	**€ 608.133**

In de volgende tabellen is een beknopte verschillenanalyse weergegeven. Deze is onderverdeeld in verschillenanalyses van de lasten, subsidies, baten en reserves.

Verschillenanalyse lasten	2016	Korte toelichting
Lagere lonen en sociale lasten	388.442	Incidentele ruimte in het salarisbudget door vacatures en vertrekkend personeel.
Hogere flexibele schil personeel	-84.510	Incidentele ruimte in het salarisbuget is aangewend voor de inzet van de flexibele schil.
Lagere opleidingskosten en algemene personeelskosten	77.859	De lagere kosten zijn direct gerelateerd aan de openstaande vacatures.
Lagere afschrijvingen	64.951	Afgeschreven activa wordt niet direct vervangen, maar pas wanneer daar noodzaak toe is.
Niet gebruiken onvoorzien	100.000	Onvoorzien is niet aangewend.
Lagere directe productiekosten	72.108	De directe kosten voor Flevoland zijn lager dan geraamd, onder andere door lagere kosten voor de vaartuigen en het grondwatermeetnet.
Overige lagere lasten	39.830	Overige onderschrijding van budgetten.
Totaal	**€ 658.680**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

Verschillenanalyse subsidies	2016	Korte toelichting
Lagere lasten subsidies	243.558	De niet aangewende subsidiebudgetten schuiven door naar 2017.
Lagere baten subsidies	-91.646	De niet aangewende subsidiebudgetten schuiven door naar 2017. Het verschil tussen de subsidiebaten en subsidielasten is € 151.912 voordelig, dit is de alsnog in 2016 toegekende subsidie BSB 2013-2014-2015 en de afrekening subsidie IOV 2015.
Totaal	**€ 151.912**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

Verschillenanalyse baten	2016	Korte toelichting
Hogere omzet opleidingscentrum	185.652	Het opleidingscentrum verzorgt opleidingen voor eigen medewerkers, maar ook voor partners, andere omgevingsdiensten en overheden.
Overige hogere baten	53.301	Inkomsten uit detacheringen, extra opdrachten van de partners en voordelige afwikkelingsverschillen.
Lager ingevulde taakstelling	-112.269	Het DB koos ervoor de taakstelling niet structureel in te vullen, maar deze te behalen door hogere inkomsten.
Totaal	**€ 126.684**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

Verschillenanalyse reserves	2016	Korte toelichting
Lagere frictiekosten	109	De kosten van vertrekkend personeel vallen lager uit dan aan de frictiereserve onttrokken middelen.
Lagere samenwerking ICT	125.000	De samenwerking met Lelystad op ICT gebied ging niet door, daarom is de onttrekking aan de algemene reserve niet nodig geweest.
Lagere mutatie reserves	-125.109	Door de lagere frictiekosten en samenwerking ICT, wordt er minder aan de reserves onttrokken.
Totaal	**€ -**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

De onttrekkingen aan de reserves bestaan uit twee onderdelen: mutaties die betrekking hebben op het lopende boekjaar 2016, en de terugbetaling van rekeningresultaat of overschot reserves voortvloeiend uit de resultaatbestemming 2015. De resultaatbestemming 2015 is uitgevoerd conform AB besluit. De begrote onttrekking aan de frictiereserve wordt € 109 lager door lagere frictiekosten, de begrote onttrekking aan de algemene reserve van € 125.000 voor de samenwerking ICT vindt niet plaats omdat de samenwerking niet door is gegaan.

Een nadere analyse van de verschillen is opgenomen onder B.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016.

A.1.4. Algemene dekkingsmiddelen

De uitgaven van de OFGV worden gedekt door de bijdragen van de 15 partners.
In 2016 zijn daarnaast extra inkomsten ontvangen. Het gaat om subsidies van het Rijk en de deelnemende provincies, bijdragen aan de OFGV voor georganiseerde opleidingen, detacheringsinkomsten en overige opbrengsten. Ook heeft in 2016 een onttrekking aan de reserve frictiekosten plaatsgevonden ten behoeve van vertrekkend personeel. De volledige baten staan in onderstaand schema.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1	BIJDRAGEN DEELNEMERS	€ 11.302.198	€ 11.302.198	€ 10.942.919	€ -	€ 11.176.188
2	ANDERE BIJDRAGEN	€ 869.015	€ 833.976	€ 112.269	€ -35.039	€ 411.670
3	MUTATIE RESERVES	€ 1.286.009	€ 1.411.119	€ -	€ 125.110	€ 620.337
Totaal baten		**€ 13.457.222**	**€ 13.547.293**	**€ 11.055.188**	**€ 90.071**	**€ 12.208.195**

De OFGV kent geen algemene uitkering of overige uitkeringen. In de jaarrekening zijn geen baten van de financieringsfunctie verantwoord zoals renteopbrengst of dividend. Dit omdat de OFGV geen uitzettingen heeft. De OFGV is BTW ondernemer en kent geen BTW Compensatie Fonds. Alle baten en lasten zijn exclusief BTW verantwoord.

A.1.5. Onvoorzien

Het bedrag voor onvoorzien bedroeg € 100.000. De begrotingspost was bedoeld om onvoorziene uitgaven op het gebied van bedrijfsvoering te dekken. Het bedrag is in 2016 niet nodig geweest.

	Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
Onvoorzien	€ -	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -

A.2. Paragrafen

A.2.1. Lokale heffingen

De OFGV is niet bevoegd om lokale belastingen, zoals grondwaterheffing of nazorgheffing, op te leggen. Deze bevoegdheid ligt bij de gemeenten en provincies.
De OFGV heeft leges opgelegd voor grondwater- en ontgrondingenvergunningen binnen de provincie Flevoland. Het legestarief is bepaald door Provinciale Staten van Flevoland. De totale legesopbrengst bedroeg € 78.000. Deze is gesaldeerd verwerkt in de directe productiekosten Flevoland.

A.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen enerzijds, en de capaciteit van middelen en mogelijkheden (weerstandscapaciteit) die de organisatie heeft om niet begrote kosten op te vangen anderzijds. Het beleid omtrent het weerstandsvermogen is door het AB vastgesteld middels de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Deze nota is in 2015 geactualiseerd. Het beleid bevat het risicoprofiel van de OFGV, het doel en de hoogte van de Algemene Reserve en overig weerstandsvermogen en de methode voor het kwantificeren van risico's.

Risicobeleid
Risicoprofiel
Het risicoprofiel is de hoeveelheid risico's die een organisatie kan of wenst te accepteren. Het AB heeft besloten dat de ratio tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit minimaal 1,0 moet zijn. De gekwantificeerde risico's mogen samen niet hoger zijn dan de beschikbare middelen in de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen
Tot de weerstandscapaciteit worden de volgende bestanddelen gerekend:

Bestanddeel	Incidentele Weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves	X	
Onvoorzien		X
Begrotingsruimte		X
Stille reserves	X	
Kostenreductie (bezuinigingen)	X	

De Algemene Reserve is specifiek bedoeld als buffer om fluctuaties in de exploitatie en onverwachte tegenvallers in de toekomst op te kunnen vangen. Het rekeningresultaat wordt met de Algemene Reserve verrekend. Wanneer de maximale hoogte van 5% van het begrotingstotaal overschreden wordt, wordt in het voorstel tot resultaatbestemming een voorstel gedaan tot bestemming van dat meerdere.

Bestemmingsreserves en voorzieningen dienen ter dekking van substantiële risico's respectievelijk voorziene uitgaven die verstorend werken op het begrotingsevenwicht. Een bestemmingsreserve of voorziening heeft een concreet doel. Het gaat om bestedingen voor niet-reguliere taken. Zodra het doel is gerealiseerd wordt de reserve of voorziening opgeheven. Het instellen van een bestemmingsreserve of voorziening gaat gepaard met spelregels over het bestedingsdoel, de verwachte looptijd en een boven- en ondergrens van

de hoogte van de reserve of voorziening.

De begrotingspost onvoorzien is bedoeld om onvoorziene uitgaven op het gebied van bedrijfsvoering te dekken. Samen met ruimte in de begroting zijn dit structurele (jaarlijks terugkomende) onderdelen van de weerstandscapaciteit.

Soorten risico's
De OFGV onderscheidt operationele, tactische en strategische risico's. Operationele risico's zijn risico's in de financiële bedrijfsvoering die binnen de AO/IC van beheersmaatregelen zijn voorzien. Tactische risico's zijn risico's in de operationele processen zoals imagoschade, informatiebeveiliging en aansprakelijkheid. Beheersmaatregelen hiervoor zijn onder andere het uitvoeren van integriteitsbeleid, informatiebeveiligingsbeleid en het afsluiten van verzekeringen.

Kenmerkend aan strategische risico's is dat er sprake is van niet of nauwelijks beïnvloedbare (externe) risico's. Meestal is de kans dat het risico zich voordoet klein, terwijl de financiële gevolgen groot kunnen zijn. De OFGV verstaat onder strategische risico's onder meer:

a. Exploitatieverlies door kostenstijging;
b. Exploitatieverlies door opbrengstendaling;
c. Schaalnadeel door vermindering van taken;
d. Productiviteitsverlies door ziekteverzuim;
e. Productiviteitsverlies door inefficiëntie.

Risicokwantificatie
De risico's met een ingeschatte waarde van € 50.000 en hoger worden benoemd en opgenomen in een risicoregister. Kleinere risico's worden geacht onderdeel te zijn van reguliere bedrijfsvoering. Per risico worden de beheersmaatregelen geformuleerd en uitgevoerd zodat de kans op het risico (hoe vaak komt het voor) en de impact van het risico (welk bedrag is er mee gemoeid) worden verkleind. De vermenigvuldiging van de wegingsfactoren voor kans en impact levert de kwantificatie van het risico op. Dit is het benodigd weerstandsvermogen voor het risico.

De tabel op de volgende pagina bevat het totaaloverzicht van alle risico's met hun wegingsfactoren voor kans en impact. De tabel bevat de optelsom van de benodigde weerstandscapaciteit.

Stand benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit 31-12-2016

Aanwezige weerstandscapaciteit	
Algemene Reserve	€ 575.000
Doelreserve Frictiekosten	€ 191.628
Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling	€ 311.195
Onvoorzien	€ 50.000
Totaal weerstandscapaciteit	**€ 1.127.823**

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 1.128.000. De benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 1.060.000. Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is voor de gesignaleerde risico's.
Gegeven de discussie over de invoering van de kostprijssystematiek wordt het weerstandsvermogen aangehouden tot er besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Tabel risico's en benodigd weerstandsvermogen

In de begroting zijn de belangrijkste (financiële) risico's voor de OFGV vermeld. In deze jaarstukken is het vernieuwde model voor risicobeoordeling en -kwantificering gehanteerd. Dit is aanbevolen door het Ministerie van BZK. Zie Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2015. Op de volgende pagina's is de stand van zaken weergegeven.

	Omschrijving risico	Effect	Beheersmaatregel	Financieel	Klasse Impact	Wegingsfactor Impact	Klasse Frequentie	Wegingsfactor Frequentie	Benodigde weerstands-capaciteit
1	Indexering	Exploitatieverlies	Kostenbesparing inkoop Vacatures niet invullen	€ 452.480	4	€ 625.000	5	1,00	€ 625.000
2	Omvang takenpakket	Schaalnadeel	Frictiekosten voor partner Flexibele schil	€ 0					€ 0
3	Taakuitvoering	Productiviteitsverlies	Uniforme uitvoering in PDC	€ 178.500	3	€ 175.000	3	0,50	€ 87.500
4	Opbrengsten	Exploitatieverlies	Businessplan opleidingscentrum Inzicht uitvoering takenpakket Wet- en regelgeving volgen	€ 298.345	4	€ 625.000	3	0,50	€ 312.500
5	Ziekteverzuim	Productiviteitsverlies	Verzuimbeleid Flexibele schil	€ 174.386	3	€ 175.000	2	0,20	€ 35.000
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit								**€ 1.060.000**

Klasse / Impact	Financieel	Wegingsfactor
1	< 50.000	€ 25.000
2	50.001 – 100.000	€ 75.000
3	100.001 – 250.000	€ 175.000
4	250.001 – 1.000.000	€ 625.000
5	> 1.000.000	€ 1.000.000

Klasse / Frequentie	Kans	Wegingsfactor
1	1 keer per 10 jaar of minder	0,10
2	1 keer per 5-10 jaar	0,20
3	1 keer per 2-5 jaar	0,50
4	1 keer per 1-2 jaar	0,75
5	1 keer per jaar of meer	1,00

1. Indexering
De OFGV mag zijn budgetten tot en met 2018 niet verhogen voor loon- en prijscompensatie. Als gemiddelde stijging voor zowel salarissen als materiële kosten zoals huur en ICT wordt rekening gehouden met 2% per jaar. Het bedrag van de kostenstijging in de jaren 2017 en 2018 is in totaal € 452.480.

Stand van zaken 31-12-2016
Naast de contractonderhandelingen bij inkoop, vinden de beheersmaatregelen vooral plaats bij het personeelsbestand. Onder het efficiënt inrichten van de organisatie valt het afslanken van het personeelsbestand. Bij openstaande vacatures wordt zoveel mogelijk gekozen voor invulling door lager ingeschaalde junioren of trainees. Hierdoor blijven de uitgaven voor het personeel, ondanks kostenstijgingen, beperkt tot de beschikbare budgetten.

2. Omvang takenpakket
Partners die zich gesteld zien voor bezuinigingsopdrachten bekijken de mogelijkheden om deze bezuinigingen te realiseren bij hun verbonden partijen.

Stand van zaken 31-12-2016
Het AB heeft besloten dat de kosten van taakwijziging als gevolg van een kleinere of grotere opdracht voor rekening van de veroorzakende partner komen. Hierdoor is geen weerstandsvermogen bij de OFGV nodig.

3. Eisen aan de taakuitvoering
De begroting is gebaseerd op een uniforme VTH-procesgang. Afwijkende situaties per deelnemer (zoals het niet digitaal aanleveren van dossiers of het stellen van afwijkende eisen) kunnen de efficiencydoelstellingen onder druk zetten. De tegenvallende efficiency is maximaal 3% van 85 fte en komt uit op € 178.500.

Stand van zaken 31-12-2016
In de Producten en Diensten Catalogus (PDC) worden standaard producten en diensten aangeboden die voor alle partners gelijk zijn. Afwijkende eisen zijn toegestaan, maar worden apart beprijsd. Door deze beheersmaatregel neemt de kans op het risico af.

4. Opbrengsten
In de begroting 2016 was de taakstellende bezuiniging aan de inkomstenkant van de begroting opgenomen. De OFGV wil meer inkomsten genereren door andere overheden cursussen en trainingen aan te bieden vanuit het Kenniscentrum en meer taken voor de deelnemers uit te voeren. Het risicobedrag is ter grootte van de openstaande taakstelling tot en met 2018 € 298.000.

Stand van zaken 31-12-2016
De omschrijving van het basistakenpakket in de wet VTH is van invloed op de taken die partners door de OFGV laten uitvoeren. Met diverse partners vinden gesprekken plaats over uitbreiding van het takenpakket. De OFGV voert met ingang van 2016 bodemtaken uit voor de provincie Noord-Holland. Met ingang van 2017 worden de asbesttaken voor de gemeente Dronten structureel door de OFGV uitgevoerd.

5. Ziekteverzuim
In de begroting is een budget opgenomen van 1% van de salarissom voor inhuur ter vervanging van langdurig zieken. In geval van een hoger ziekteverzuim is er sprake van productiviteitsverlies. Het risicobedrag is bepaald op 3% van de salarissom minus het beschikbare inhuurbudget en bedraagt € 174.000.

Stand van zaken 31-12-2016
Door aandacht te blijven besteden aan kort verzuim (onder andere door het voeren van

frequent verzuim gesprekken), trainingen, het verzorgen van informatie over gezondheid en vitaliteit en het focussen op wat de medewerker nog wél kan bij ziekte, heeft het ziekteverzuim in 2016 weinig invloed gehad op de taakuitvoering. Het ziekteverzuim percentage in 2016 bedroeg 4,09%. Bij langdurige ziekte zijn de taken overgenomen door collega's en is extra ingehuurd. Het risico blijft daarom laag.

Kengetallen
De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bevat op basis van nieuwe verantwoordingsregels vanaf de jaarstukken 2015 vijf financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de organisatie. De indicatoren zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een organisatie.

	Indicatoren OFGV		
Kengetallen	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
Netto schuld quote	-15%	-7%	-11%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle leningen	-15%	-7%	-11%
Solvabiliteitsratio	44%	27%	49%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	9%	-3%	4%
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

Netto schuld quote
De netto schuld quote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de OFGV ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De tabel presenteert hiernaast ook de schuld quote gecorrigeerd voor de leningen die de OFGV heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug). Omdat bij de OFGV de bezittingen groter zijn dan de schuldenlast, ontstaat een negatieve schuld quote. Op beide indicatoren scoort de OFGV goed, omdat de OFGV geen leningen heeft en dus ook geen rente en aflossingen betaalt.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Dit geeft inzicht in de mate waarin de OFGV in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De OFGV scoort voor 2016 49% op deze indicator. Volgens de VNG-norm is 50% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat de helft van de balans uit eigen middelen bestaat. De OFGV scoort lager omdat de OFGV conform het door het AB vastgestelde risicobeleid beperkt is in het aanhouden van reserves.

Grondexploitatie
Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen grondposities heeft.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting en jaarrekening wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de partnerbijdragen. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten en kapitaallasten. Wanneer de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten, dan is de organisatie meer flexibel dan wanneer deze in evenwicht zijn. De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is. Dit laat zien in hoeverre de OFGV in staat is om structurele tegenvallers op te

vangen. Volgens de VNG-norm is 0,6% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat er structureel 'geld over' is. De OFGV scoort in de jaarrekening 13% omdat er een positief jaarresultaat is op de structurele lasten.

Het financiële kengetal 'belastingcapaciteit' geeft aan hoe belastingtarieven zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen belastingen heft.

A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat op grond van het BBV in ieder geval de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Voor de OFGV is geen van deze onderdelen van toepassing. Het gebouw waarin de OFGV is gevestigd, is gehuurd. In de toelichting op de balans in paragraaf B.3.2 is een overzicht van de investeringen opgenomen. Het betreffen investeringen met economisch nut in meubilair/inventaris, ICT, de verbouwingskosten van het gehuurde pand en investeringen in handhavingsschepen. Voor deze investeringen wordt een onderhoudsplan opgesteld.

A.2.4. Financiering

In de financieringsparagraaf worden conform de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) de ontwikkelingen weergegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de rente-risiconorm, de toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.

Treasurystatuut
De randvoorwaarden waarbinnen de treasury zich kan en mag bewegen zijn geformuleerd in het treasurystatuut. Het treasurystatuut voldoet aan wettelijke kaders zoals gesteld door de Wet FIDO en RUDDO en het wettelijk verplichte schatkistbankieren.

Risicobeheer financieringsportefeuille
In de onderstaande tabel zijn zowel de risico's van de financieringsportefeuille weergegeven als de realisatie in 2016.

Risico	Omschrijving	Realisatie
Koersrisico	Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen.	De OFGV bezit geen derivaten, daardoor is er geen sprake van koersrisico.
Valutarisico	Het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de waarde van de vreemde valutastromen, uitgedrukt in eigen valuta, afwijkt van hetgeen verwacht werd op het beslissingsmoment.	De OFGV bezit geen vreemde valuta, daardoor is er geen sprake van valutarisico.
Rente risiconorm	Het beperken van de financiering met langlopende geldleningen tot een maximum van 20% van het begrotingstotaal.	De OFGV heeft geen langlopende leningen, daardoor is er geen sprake van renterisico.
Kasgeldlimiet	Het beperken van de financiering met (duurdere) kortlopende geldleningen tot een maximum van 8,2% van het begrotingstotaal.	De OFGV heeft geen kortlopende leningen, daardoor wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Financieringssystematiek
De OFGV heeft de vastgestelde bijdrage van zijn deelnemers per kwartaal gefactureerd middels voorschotnota's. Deze voorschotnota's zijn steeds een maand voor aanvang van het kwartaal aan de deelnemers verzonden.

A.2.5. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen Informatie Management, HRM, Facilitair, Inkoop, Office Management en Administratie, Communicatie en Financiën.

In 2016 is de ICT-omgeving vernieuwd. De samenwerking met de gemeente Lelystad is niet voortgezet. Er heeft een besparing plaatsgevonden door van drie naar twee leveranciers te gaan. Hierdoor konden de extra investeringen in benodigde back-upvoorzieningen, sterkere internetverbindingen, een eigen ICT-helpdesk en vernieuwde hardware binnen de beschikbare budgetten worden gefinancierd.

Met ingang van 2016 verzorgt de administratie het inplannen van de milieucontroles. Deze optimalisatie van de werkprocessen zorgt voor een efficiëntere uitvoering van controles. De elektronische handtekening is ingevoerd. Op deze manier hoeft er minder geprint te worden en kan de OFGV de stukken meteen digitaal doorsturen naar de partners. Doordat bijna alle processen in de systemen zijn opgenomen, zijn de werkprocessen overzichtelijker en is de kans op fouten kleiner geworden.

Op HRM gebied zijn de processen en het benodigde beleid op orde. De lokale afspraken over het IKB (individueel keuze budget) zijn vastgesteld en geïmplementeerd in de organisatie. De punten uit het medewerkersbevlogenheidsonderzoek zijn individueel, teamgericht en organisatiebreed opgepakt en besproken. Diverse activiteiten rondom integriteit hebben geleid tot een mooie set van integriteitswaarden.

Voor de VTH taken blijkt het vinden van de juiste nieuwe medewerkers nog niet zo gemakkelijk. Daarom is in 2016 besloten de pijlen te richten op het binnenhalen van trainees. Deze medewerkers leren, onder begeleiding van senioren en door het volgen van cursussen, het vak in de praktijk. De vernieuwende werving en selectie methode hiervoor is goed bevallen. In februari 2017 starten de eerste 4 nieuwe medewerkers met het tweejarig traineeprogramma 'toezichthouder Wabo/Asbest'.

In 2016 zijn twee aanbestedingstrajecten succesvol uitgevoerd. De nieuwe leaseauto's zijn in het 1^{e} kwartaal van 2016 in gebruik genomen. Daarnaast is opdracht verleend voor de bouw van vier handhavingsschepen voor het toezicht op de grote zoete wateren in opdracht van de provincie Flevoland. Het eerste schip is naar tevredenheid opgeleverd.

De OFGV heeft met de Belastingdienst afspraken gemaakt over de vennootschapsbelasting voor overheden (Vpb). Het resultaat hiervan is dat bijna alle taken vrijgesteld zijn van Vpb en dat omgevingsdiensten mogelijkheden hebben om hun "commerciële winst" te beperken. Hierdoor hoeft er geen Vpb aangifte te worden gedaan. Het AB heeft in 2016 een nieuwe accountant gekozen. Voor de periode 2016-2019 is dit Baker Tilly Berk.

De jaarcijfers 2016 van de OFGV zijn wederom voor u samengevat in een beeldend jaaroverzicht. Het overzicht is gebaseerd op de jaarrapportage 2016 en is ontwikkeld om u op innovatieve wijze manier inzicht geven in de werkzaamheden die de OFGV heeft uitgevoerd. De partners en de OFGV hebben elkaar in 2016 goed gevonden wanneer er onderwerpen speelden in de media. Vragen van de pers en het voorgestelde antwoord werden vooraf goed afgestemd. Deze samenwerking zorgt voor een kordaat en eenduidig optreden richting de pers. Voorbeelden zijn de vragen van omroep Flevoland rondom de asbestdaken in Lelystad, de asbestdump in Almere en de veel gestelde vragen rondom de

zwemwaterkwaliteit in Flevoland. Ook zien we het afgelopen jaar een enorme groei in de communicatie via de digitale middelen website, Facebook, Twitter en Linkedin. Uit statistieken blijkt dat het afgelopen jaar het aantal volgers flink is gegroeid en dat we een record aantal mensen hebben bereikt. Dit geldt vooral voor de communicatie over de zwemwaterkwaliteit in Flevoland. Zo is het aantal volgers op de Facebookpagina van zwemwater meer dan verdubbeld.

A.2.6. Verbonden partijen

De gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Weesp, Wijdemeren en Zeewolde, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland.
De OFGV had in 2016 geen verbonden partijen.

A.2.7. Grondbeleid

Het grondbeleid omvat het gehele instrumentarium dat een gemeente of provincie ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De OFGV is niet bevoegd om een (eigen) grondbeleid op te stellen.

A.2.8. Rechtmatigheid

De OFGV heeft zijn bedrijfsvoeringsprocessen op het gebied van financiën, inkoop en HRM beschreven in een Administratieve Organisatie. In de processen zijn beheersmaatregelen opgenomen om mogelijke risico's te ondervangen. Gedurende 2016 zijn de interne controles uitgevoerd die beschreven zijn in het Interne Controle Plan. Daaruit is gebleken dat de processen worden gevolgd. Ook is een control risk self assessment uitgevoerd waarin de risico's gescoord en geprioriteerd zijn. Het risicobeleid is door het AB vastgesteld en verwerkt in de AO/IC.

Bij de interimcontrole in november 2016 heeft de nieuwe accountant Baker Tilly Berk opgemerkt dat de processen op orde zijn. De accountant heeft enkele aanbevelingen gedaan met lage prioriteit. Dit betreffen het automatisch inrichten van de workflow van facturen en het beperken van het aantal beheer- en testaccounts. De aanbevelingen van de accountant zijn opgevolgd waar mogelijk.

B. Jaarrekening 2016

B.1. Balans per 31 december

ACTIVA		31-12-2016		31-12-2015
Investeringen met een economisch nut	819.872		649.603	
MATERIËLE VASTE ACTIVA		**819.872**		**649.603**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**€ 819.872**		**€ 649.603**
Vorderingen op openbare lichamen	605.489		341.976	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.180.809		3.988.356	
Overige vorderingen	49.901		49.390	
UITZETTINGEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR		**2.836.199**		**4.379.722**
Banksaldi	200.000		199.966	
LIQUIDE MIDDELEN		**200.000**		**199.966**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	45.000		79.347	
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	187.436		118.646	
OVERLOPENDE ACTIVA		**232.436**		**197.993**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**€ 3.268.635**		**€ 4.777.681**
TOTAAL ACTIVA		**€ 4.088.507**		**€ 5.427.284**

PASSIVA		31-12-2016		31-12-2015
Algemene reserve	575.000		575.000	
Overige bestemmingsreserves	502.823		1.180.700	
Gerealiseerd resultaat	939.711		608.133	
EIGEN VERMOGEN		**2.017.534**		**2.363.833**
TOTAAL VASTE PASSIVA		**€ 2.017.534**		**€ 2.363.833**
Overige schulden	474.530		516.296	
NETTO-VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR		**474.530**		**516.296**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	1.047.812		868.031	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	256.972		282.114	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	291.659		1.397.010	
OVERLOPENDE PASSIVA		**1.596.443**		**2.547.155**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**€ 2.070.974**		**€ 3.063.451**
TOTAAL PASSIVA		**€ 4.088.507**		**€ 5.427.284**

B.2. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1	**PERSONEEL**					
1.1a	Salarissen	€ 7.723.827	€ 8.112.269	€ 8.431.437	€ 388.442	€ 7.716.487
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ 136.052	€ 150.000	€ -	€ 13.948	€ 144.121
1.1c	Flexibele schil	€ 692.184	€ 538.446	€ 30.000	€ -153.738	€ 479.500
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 32.045	€ 87.325	€ 84.402	€ 55.280	€ 32.162
	Subtotaal personeel	€ 8.584.108	€ 8.888.040	€ 8.545.839	€ 303.932	€ 8.372.270
1.2	Opleidingskosten	€ 297.797	€ 318.140	€ 303.527	€ 20.343	€ 368.835
1.3	Algemene personeelskosten	€ 376.320	€ 433.836	€ 422.145	€ 57.516	€ 422.704
1.4	Frictiekosten vertrek personeel	€ 334.262	€ 334.371	€ -	€ 109	€ 190.108
3	**KAPITAALLASTEN**					
3.2	Afschrijving ICT	€ 44.012	€ 108.000	€ 108.000	€ 63.988	€ 89.680
	Afschrijving Meubilair	€ 30.018	€ 30.000	€ 30.000	€ -18	€ 30.018
	Afschrijving Verbouwing	€ 39.819	€ 40.800	€ 40.800	€ 981	€ 39.819
3.3	Afwaardering Geluidsmeetsysteem	€ -	€ -	€ 36.615	€ -	
4	**INDIRECTE KOSTEN**					
4.1	Huur en services	€ 296.308	€ 300.000	€ 279.632	€ 3.692	€ 296.401
4.2	Overige huisvestingskosten	€ 195.124	€ 130.000	€ 130.000	€ -65.124	€ 121.955
4.3a	ICT jaarlijkse exploitatielasten	€ 618.654	€ 644.247	€ 674.261	€ 25.593	€ 624.109
4.3b	ICT samenwerking Lelystad	€ -	€ 125.000	€ -	€ 125.000	€ -
4.4	Wagenpark	€ 80.090	€ 110.000	€ 110.000	€ 29.910	€ 74.304
4.5	Diverse kosten	€ 153.296	€ 185.400	€ 120.400	€ 32.104	€ 138.435
4.6	Accountant	€ 25.250	€ 25.000	€ 25.000	€ -250	€ 17.000
4.7	HRM	€ 51.092	€ 65.000	€ 55.000	€ 13.908	€ 32.790
5	**ONVOORZIEN**					
5.1	Onvoorzien	€ -	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -
5.2	Taakstelling terugtrekken taken Flevoland	€ -	€ -	€ -122.615	€ -	€ -
Subtotaal		**€ 11.126.152**	**€ 11.837.834**	**€ 10.858.604**	**€ 711.682**	**€ 10.818.428**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**					
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 116.126	€ 182.800	€ 182.800	€ 66.674	€ 217.445
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 1.000	€ 1.200
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 7.292	€ 11.584	€ 11.584	€ 4.292	€ -
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 7.659	€ 7.800	€ -	€ 142	€ -
7	**OVERIGE KOSTEN**					
7.1	BSBm	€ 29.710	€ -	€ -	€ -29.710	€ 32.796
7.2	Omgevingsveiligheid	€ 38.970	€ 168.180	€ -	€ 129.211	€ 16.647
7.3	Energiebesparing	€ 36.118	€ 169.041	€ -	€ 132.923	€ -
7.4	Gildemodel	€ 13.491	€ 13.491	€ -	€ -0	€ 31.509
7.5	Eenm. kosten bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ 80.000	€ -	€ 5.838	€ -
7.6	Eenm. terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ 122.615	€ -	€ 5.296	€ -
Totaal		**€ 11.568.197**	**€ 12.595.545**	**€ 11.055.188**	**€ 1.027.348**	**€ 11.118.025**

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**					
1.1	Almere	€ 1.019.903	€ 1.019.903	€ 1.019.903	€ -	€ 1.028.614
1.2	Lelystad	€ 1.370.936	€ 1.370.936	€ 1.370.936	€ -	€ 1.382.223
1.3	Zeewolde	€ 708.488	€ 708.488	€ 708.488	€ -	€ 714.947
1.4	Provincie Flevoland	€ 3.827.718	€ 3.827.718	€ 3.827.718	€ -	€ 3.997.897
1.5	Urk	€ 276.977	€ 276.977	€ 276.977	€ -	€ 279.417
1.6	Dronten	€ 651.762	€ 651.762	€ 651.762	€ -	€ 657.365
1.7	Noordoostpolder	€ 807.967	€ 807.967	€ 807.967	€ -	€ 812.826
1.8	Noord Holland	€ 521.293	€ 521.293	€ 162.014	€ -	€ 165.956
1.9	Muiden	€ -	€ -	€ 151.817	€ -	€ 153.058
1.9	Bussum	€ -	€ -	€ 339.391	€ -	€ 342.588
1.9	Naarden	€ -	€ -	€ 265.856	€ -	€ 268.333
1.9	Gooise Meren	€ 757.064	€ 757.064	€ -	€ -	€ -
1.10	Hilversum	€ 223.691	€ 223.691	€ 223.691	€ -	€ 225.470
1.11	Weesp	€ 383.579	€ 383.579	€ 383.579	€ -	€ 387.675
1.12	Huizen	€ 229.726	€ 229.726	€ 229.726	€ -	€ 231.862
1.13	Wijdemeren	€ 373.229	€ 373.229	€ 373.229	€ -	€ 376.547
1.14	Blaricum	€ 59.946	€ 59.946	€ 59.946	€ -	€ 60.564
1.15	Laren	€ 89.919	€ 89.919	€ 89.919	€ -	€ 90.846
	Subtotaal bijdragen deelnemers	€ 11.302.198	€ 11.302.198	€ 10.942.919	€ -	€ 11.176.188
	Terugbetaling resultaat	€ -951.748	€ -951.748	€ -	€ -0	€ -482.037
2	**ANDERE BIJDRAGEN**					
2.1	Rijksbijdrage BSB	€ 122.260	€ -	€ -	€ -122.260	€ 123.045
2.2	Prov. bijdrage Omgevingsveiligheid	€ 98.331	€ 168.180	€ -	€ 69.849	€ 16.647
2.3	Rijksbijdrage Energiebesparing	€ 36.118	€ 169.041	€ -	€ 132.923	€ -
2.4	Subsidie Gildemodel	€ 13.491	€ 13.491	€ -	€ -	€ 31.509
2.5	Bijdrage bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ 80.000	€ -	€ 5.838	€ -
2.6	Bijdrage terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ 122.615	€ -	€ 5.296	€ -
2.7	Omzet kenniscentrum	€ 185.652	€ -	€ -	€ -185.652	€ 89.775
2.8	Overige opbrengsten	€ 221.681	€ 168.380	€ -	€ -53.301	€ 150.693
3	**TAAKSTELLING**					
3.1	Taakstelling	€ -	€ 112.269	€ 112.269	€ 112.269	€ -
Totaal		**€ 11.219.465**	**€ 11.184.426**	**€ 11.055.188**	**€ -35.039**	**€ 11.105.821**

	Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
Totaal baten	€ 11.219.465	€ 11.184.426	€ 11.055.188	€ -35.039	€ 11.105.821
Totaal lasten	€ 11.568.197	€ 12.595.545	€ 11.055.188	€ 1.027.348	€ 11.118.025
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**€ -348.733**	**€ -1.411.119**	**€ -**	**€ -1.062.387**	**€ -12.204**
Mutatie reserves	€ 1.286.009	€ 1.411.119	€ -	€ 125.110	€ 620.337
Gerealiseerd resultaat	**€ 937.277**	**€ -**	**€ -**	**€ -937.277**	**€ 608.133**

B.3. Toelichtingen

B.3.1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten zijn in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) is met ingang van 2016 een schuld opgenomen onder de overlopende passiva voor de nog uit te betalen vakantiegelden over de periode juni-december 2016.

Balans
De materiële vaste activa betreffen overige investeringen met economisch nut. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen zijn vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen zijn teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:
Vervoermiddelen:
- Kleine handhavingsschepen 15 jaar
- Grote handhavingsschepen 30 jaar

Machines, apparaten en installaties:
- Geluidsmeetsysteem 10 jaar

Overige materiële vaste activa:
- Verbouwingskosten 10 jaar
- Meubilair 10 jaar
- Audiovisuele apparatuur 5 jaar
- ICT hardware 3 jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

De liquide middelen, overlopende activa en overlopende posten zijn opgenomen tegen

nominale waarde.

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

B.3.2. Toelichting op de balans per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

De materiële vaste activa betreffen de kapitaaluitgaven waar tegenover een actief staat met een nuttigheidsduur over meerdere jaren. Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Investeringen met economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of verhandelbaar zijn. Investeringen met maatschappelijk nut zijn investeringen die geen middelen genereren, maar wel duidelijk een publieke taak vervullen zoals wegen. De OFGV heeft geen activa met maatschappelijk nut.

Overige investeringen met een economisch nut	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Vervoermiddelen	289.507	48.695
Machines, apparaten en installaties	-	36.615
Overige materiële vaste activa	530.365	564.293
Totaal	**€ 819.872**	**€ 649.603**

In onderstaand schema is het verloopoverzicht weergegeven van investeringen met economisch nut.

Overige investeringen met een economisch nut	Boekwaarde 31-12-2015	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdrage van derden	Afwaar-dering	Boekwaarde 31-12-2016
Vervoermiddelen	48.695	248.033	-	7.221	-	-	289.507
Machines, apparaten en installaties	36.615	-	36.615	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa:							
Verbouwing	281.918	-	-	39.819	-	-	242.099
Inventaris	213.471	-	-	30.018	-	-	183.453
Hardware ICT	68.904	79.921	-	44.012	-	-	104.813
Totaal	**€ 649.603**	**€ 327.954**	**€ 36.615**	**€ 121.070**	**€ -**	**€ -**	**€ 819.872**

In 2016 zijn investeringen gedaan in handhavingsschepen en ICT middelen.
De desinvestering betreft het geluidsmeetsysteem rond de lawaaisportlocatie in Lelystad. Deze desinvestering is ten laste gekomen van het directe productiekostenbudget van de provincie Flevoland. Op basis van vastgestelde afschrijvingstermijnen is € 121.000 aan waarde afgeschreven. Er hebben zich geen waardeverminderingen voorgedaan.

De vervoermiddelen betreffen de van de provincie Flevoland overgenomen handhavings-schepen. De afschrijvingen hiervan komen ten laste van het directe productiekostenbudget van de provincie Flevoland.

Vlottende activa

In onderstaand schema is het overzicht van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar weergegeven.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde 31-12-2016	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2016	Gecorrigeerd saldo 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	605.489	-	605.489	341.976
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.180.809	-	2.180.809	3.988.356
Overige vorderingen	49.901	-	49.901	49.390
Totaal	**€ 2.836.199**	**€ -**	**€ 2.836.199**	**€ 4.379.722**

De vorderingen op openbare lichamen betreft de BTW op de aan de partners vooruit gefactureerde bijdrage 1e kwartaal 2017, facturen voor meerwerkopdrachten en opleidingskosten. Het saldo per 31-12-2016 is hoger dan in het voorgaande jaar omdat meer partners hun bijdrage nog niet op 31-12 hadden betaald en omdat er meer facturen voor opleidingskosten openstonden op 31-12.

Het drempelbedrag voor middelen die buiten 's Rijks schatkist mogen worden gehouden is € 250.000. De rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten roomt dagelijks de middelen boven € 200.000 af. Alle liquide middelen boven het bedrag van € 200.000 zijn aangehouden bij 's Rijks schatkist. Er zijn geen andere uitzettingen geweest.

Drempelbedrag schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	200.000	200.000	200.000	200.000
Drempelbedrag	250.000	250.000	250.000	250.000
Ruimte onder drempelbedrag	50.000	50.000	50.000	50.000
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Onder de overige vorderingen zijn 2 verzonden legesfacturen opgenomen.

Onderstaand schema betreft de liquide middelen.

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
BNG bank lopende rekening	200.000	199.966
BNG bank schatkistbankieren	-	-
Totaal	**€ 200.000**	**€ 199.966**

Het banksaldo betreft het saldo in rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG schatkistbankieren rekening is een tussenrekening bedoeld voor het overboeken van saldi van en naar de rekening bij het Ministerie.

In onderstaand schema is een specificatie van de overlopende activa weergegeven.

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	45.000	79.347
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	187.436	118.646
Totaal	**€ 232.436**	**€ 197.993**

Het volgende schema betreft het verloopoverzicht van de voorschotbedragen.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Saldo 31-12-2015	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2016
Bestuurlijke Straf Beschikking milieu (BSBm)	47.838		47.838	-
Gildemodel	31.509	13.491		45.000
Totaal	**€ 79.347**	**€ 13.491**	**€ 47.838**	**€ 45.000**

In 2016 zijn beschikkingen en bijdragen ontvangen van het Rijk voor de Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu (BSBm). Het saldo op 31-12-2016 is opgenomen onder de overlopende passiva.

De in 2015 ontvangen beschikking van het A+O fonds voor het project Gildemodel bedraagt € 45.000. Het saldo betreft de op balansdatum nog te ontvangen vergoeding voor de uitgaven 2015 en 2016 ad € 45.000.

Onderstaand schema bevat de nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen.

Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Huur en services	5.714	6.323
Lease voertuigen	6.660	3.033
Verzekeringen	37.401	33.985
Frictiekosten	20.164	24.938
Uitgevoerde meerwerkopdrachten	80.384	-
Overig	37.113	50.367
Totaal	**€ 187.436**	**€ 118.646**

Het saldo is hoger dan op 31-12-2015. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de voor de partners uitgevoerde meerwerkopdrachten begin 2017 zijn gefactureerd.

Passiva

Vaste passiva

Het in de balans opgenomen “eigen vermogen” bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming.

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Algemene reserve	575.000	575.000
Overige bestemmingsreserves	502.823	1.180.700
Resultaat na bestemming	937.278	608.133
Totaal	**€ 2.015.101**	**€ 2.363.833**

De OFGV heeft drie reserves. De algemene reserve is ingesteld ter dekking van fluctuaties in de exploitatie en het opvangen van tegenvallers in de toekomst. Het maakt deel uit van het weerstandsvermogen van de OFGV. Er wordt geen rente toegevoegd aan de reserve. Het maximale saldo van de reserve bedraagt 5% van het begrotingstotaal in enig jaar. Voor 2016 betekent dat een maximum saldo van € 609.000. Aangezien het weerstandsvermogen voldoende groot is, is aanvulling van de reserve niet nodig.

De doelreserve frictiekosten is ingesteld om de frictiekosten te dekken die verband houden met het efficiënt inrichten van de OFGV in de periode 2013-2017. In 2016 is € 334.000 aan de reserve onttrokken ter dekking van frictiekosten. De reserve loopt tot en met het begrotingsjaar 2017. Conform de vastgestelde resultaatbestemming 2015 is het overschot in de reserve ad € 655.000 terugbetaald aan de partners. Het resterende saldo is bestemd voor de frictiekosten die in de begroting 2017 zijn geraamd.

De bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling is ingesteld ten behoeve van het bekostigen van innovatieve projecten waarmee extra inkomsten kunnen worden behaald. In 2016 is € 311.000 aan de reserve gedoteerd vanuit het rekeningresultaat 2015. De middelen die vanuit de resultaatbestemming van een boekjaar aan de bestemmingsreserve gedoteerd worden, mogen steeds gedurende twee jaar aangewend worden voor vernieuwende en innovatieve projecten. Na twee jaar wordt het resterende saldo verwerkt in het voorstel tot resultaatbestemming. Dit betekent dat middelen gestort vanuit het rekeningresultaat 2015 in de jaren 2016 en 2017 aangewend mogen worden en het restant daarna terugvloeit naar de partners.

		Mutaties uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar		Mutaties via de resultaatbestemming bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening		
Verloop reserves	Saldo 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2016
Algemene reserve	575.000	296.937	296.937	-	-	575.000
Doelreserve Frictiekosten	1.180.700	-	654.811	-	334.261	191.628
Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling	-	311.195	-	-	-	311.195
Totaal	**€ 1.755.700**	**€ 608.132**	**€ 951.748**	**€ -**	**€ 334.261**	**€ 1.077.823**

Het resultaat over 2015 was € 608.000 positief. Conform de vastgestelde resultaatbestemming is hiervan € 297.000 terugbetaald aan de partners en € 311.000 gedoteerd aan de Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling. De totale terugbetaling aan de partners bedroeg € 952.000.

Het resultaat over 2016 bedraagt € 937.000 positief. Een voorstel tot resultaatbestemming wordt na vaststelling van deze jaarstukken voorgelegd aan raden en Staten. Nadat zij

zienswijzen hebben kunnen indienen, stelt het AB de resultaatbestemming in november 2017 vast.

Alle mutaties van de reserves zijn incidenteel. De realisatie wijkt niet af van de door het AB vastgestelde geraamde toevoegingen en onttrekkingen.

Vlottende passiva

In onderstaand schema is het overzicht van de schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar weergegeven.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Schulden aan openbare lichamen	26.577	94.849
Overige schulden	447.953	421.446
Totaal	**€ 474.530**	**€ 516.295**

De verschillen tussen de saldi op 31-12-2016 en 31-12-2015 worden vooral verklaard doordat enkele facturen die in december zijn ontvangen, nog vóór balansdatum zijn betaald.

Het saldo van de schulden aan openbare lichamen is als volgt:

Schulden aan openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Gemeente Lelystad samenwerking bedrijfsvoering	26.494	27.649
Gemeente Lelystad leges	-	36.457
Provincie Flevoland huur en services	-	25.201
Omgevingsdienst Arnhem inhuur controles	-	5.372
Overige publiekrechtelijke crediteuren	83	170
Totaal	**€ 26.577**	**€ 94.849**

De overige schulden betreffen diverse leveranciers. Het saldo is als volgt:

Overige schulden aan crediteuren	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Flexibele schil	183.572	96.060
Frictiekosten	-	-
Groene handhavingkosten	46.776	18.825
Opleidingen	20.412	23.033
Informatiemanagement	70.944	141.700
Overige privaatrechtelijke crediteuren	126.249	141.828
Totaal	**€ 447.953**	**€ 421.446**

In onderstaande tabel is de overige overlopende passiva vermeld.

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	1.047.812	868.031
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	256.972	282.114
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	291.659	1.397.010
Totaal	**€ 1.596.443**	**€ 2.547.155**

In de volgende tabel zijn de verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in 2017 tot betaling komen opgenomen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume. Dit houdt in dat opgebouwd vakantiegeld en vakantiedagen niet zijn opgenomen als nog te betalen bedragen.

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
BTW	168.630	257.416
Loonheffing	416.799	401.938
Sociale premies	-	-269
Pensioenpremie	88.836	92.295
IKB vakantiegeld	244.861	-
Inhuur externe deskundigheid	21.693	21.352
Accountantskosten	24.250	7.700
ICT en telefonie	9.887	21.812
Overige transitoria	72.856	65.787
Totaal	**€ 1.047.812**	**€ 868.031**

Het saldo van de te betalen BTW is lager dan op 31-12-2015 door de terugbetaling van het rekeningresultaat 2015 aan de partners in het 4e kwartaal.

Het volgende schema betreft het verloopoverzicht van de voorschotbedragen.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	Saldo 31-12-2015	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2016
Impuls omgevingsveiligheid Noord-Holland	41.260	48.360	68.031	21.589
Impuls omgevingsveiligheid Flevoland	71.813	78.365	84.011	66.167
Energiebesparing	169.041	-	36.118	132.923
BSB milieu	-	104.878	74.422	30.456
Bodemdata Noord-Holland	-	80.000	74.163	5.837
Totaal	**€ 282.114**	**€ 311.603**	**€ 336.745**	**€ 256.972**

In 2016 zijn voorschotten ontvangen van de provincies Noord-Holland en Flevoland voor de Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). De in deze jaarrekening opgenomen vrijgevallen bedragen betreffen de gemaakte kosten exclusief eigen uren. De verantwoordingen (inclusief eigen uren) worden begin 2017 ingediend bij de provincies.

Het ontvangen bedrag voor Energiebesparing betreft een 100% voorschot van de VNG voor het project energiebesparing bij bedrijven. De in deze jaarrekening opgenomen vrijgevallen bedragen betreffen de gemaakte kosten exclusief eigen uren. De verantwoording (inclusief eigen uren) wordt begin 2017 ingediend bij de VNG.

Het saldo van de BSB milieu betreft een 80% voorschot van het Ministerie van I&M minus de gemaakte kosten exclusief eigen uren. De verantwoording (inclusief eigen uren) wordt begin 2017 ingediend bij de VNG. De ontvangen en vrijgevallen bedragen bevatten daarnaast de afrekeningen van de BSB subsidie over oudere jaren.

De overige vooruitontvangen bedragen betreffen van de partners ontvangen bijdragen voor het 1e kwartaal 2017. Het saldo per 31-12-2016 is lager dan in het voorgaande jaar omdat minder partners hun bijdrage binnen een maand hebben betaald.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen
Een aantal overeenkomsten uit 2016 loopt door naar het jaar 2017. De grootste meerjarige verplichtingen betreffen het huurcontract van het pand en het leasecontract van de voertuigen.

Aard van de opdracht	Contractduur	Bedrag per jaar
Huur vleugel provinciehuis	Huurovereenkomst verlengd t/m 2022.	200.000
Lease voertuigen	Looptijd t/m 2019, optie verlenging t/m 2022	90.000
ICT beheercontract	Aanbesteding verlengd t/m 2018.	340.000
VTH software	Aanbesteding verlengd t/m 2018.	62.000

B.3.3. Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016

Hieronder is per budget de afwijking tussen raming en realisatie weergegeven. In de programmaverantwoording onder A.1.3 is een verschillenanalyse op hoofdlijnen weergegeven. De afwijkingen van de begroting zijn incidenteel, tenzij anders vermeld.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1	**PERSONEEL**					
1.1a	Salarissen	€ 7.723.827	€ 8.112.269	€ 8.431.437	€ 388.442	€ 7.716.487
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ 136.052	€ 150.000	€ -	€ 13.948	€ 144.121
1.1c	Flexibele schil	€ 692.184	€ 538.446	€ 30.000	€ -153.738	€ 479.500
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 32.045	€ 87.325	€ 84.402	€ 55.280	€ 32.162
	Subtotaal personeel	€ 8.584.108	€ 8.888.040	€ 8.545.839	€ 303.932	€ 8.372.270

In 2016 bedroeg de formatie van de OFGV 140,2 fte. Op 31-12-2016 bedroeg de bezetting 116,9 fte. De loonkosten van deze bezetting bedroegen € 7,7 mln, nagenoeg gelijk aan 2015. In de kosten van 2016 is de reservering voor vakantiegeld conform IKB opgenomen. De reguliere loonkosten waren iets lager dan in 2015 en dan de raming doordat vacatures in de loop van het jaar zijn ingevuld en enkele vacatures op 31-12-2016 nog niet ingevuld zijn. Een deel van het salarisbudget is ingezet voor samenwerking in de bedrijfsvoering en de inzet van de flexibele schil. De inzet van flexibele schil is hoger dan in 2016 door de inhuur voor onder andere controles. Het subtotaal voor personeel is in 2016 hoger dan in 2015 door de reservering vakantiegeld IKB.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1.2	Opleidingskosten	€ 297.797	€ 318.140	€ 303.527	€ 20.343	€ 368.835

De opleidingskosten waren in 2015 eenmalig hoger door een verhoogde inzet op coaching en persoonlijke trainingen. In 2016 passen de uitgaven binnen het beschikbare budget. Veel trainingen zijn voor het eigen personeel goedkoper geworden doordat externen deelnemen aan de trainingen van het Kenniscentrum.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1.3	Algemene personeelskosten	€ 376.320	€ 433.836	€ 422.145	€ 57.516	€ 422.704

Binnen het budget algemene personeelskosten is de vergoeding voor woon-werkverkeer en dienstreizen de grootste kostenpost. De lasten zijn lager dan in 2015 en de begroting in verband met openstaande vacatures.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1.4	Frictiekosten vertrek personeel	€ 334.262	€ 334.371	€ -	€ 109	€ 190.108

De frictiekosten van vertrekkend personeel zijn nagenoeg gelijk aan de raming. De trajecten zijn in 2015 begonnen, daarom waren in 2015 de kosten lager.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
3	**KAPITAALLASTEN**					
3.2	Afschrijving ICT	€ 44.012	€ 108.000	€ 108.000	€ 63.988	€ 89.680
	Afschrijving Meubilair	€ 30.018	€ 30.000	€ 30.000	€ -18	€ 30.018
	Afschrijving Verbouwing	€ 39.819	€ 40.800	€ 40.800	€ 981	€ 39.819
	Afwaardering Geluidsmeetsysteem	€ -	€ -	€ 36.615	€ -	

De afschrijvingen voor ICT zijn lager dan geraamd en dan in 2015 omdat de OFGV de activa pas vervangt wanneer daar noodzaak toe is. In 2016 zijn de laptops daarom niet vervangen terwijl de afschrijvingstermijn is verstreken. De afwaardering van het geluidsmeetsysteem hangt samen met het terugtrekken van taken door Flevoland. Deze afwaardering is in

rekening gebracht bij de Provincie Flevoland.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4	**INDIRECTE KOSTEN**					
4.1	Huur en services	€ 296.308	€ 300.000	€ 279.632	€ 3.692	€ 296.401
4.2	Overige huisvestingskosten	€ 195.124	€ 130.000	€ 130.000	€ -65.124	€ 121.955

De kosten voor huur en services zijn ten opzichte van 2015 gestegen met de indexering van de verhuurder. Het huurcontract met de Provincie Flevoland is verlengd.
De niet-pandgebonden huisvestingskosten betreffen onderhoud huisvesting, huur meubilair en cateringkosten. De kostenoverschrijding wordt veroorzaakt door onderhoud en vernieuwingen van de huisvesting waaronder een pantry op de 4e verdieping. Hierdoor is het pand meerjarig toereikend voor de nieuwe huurperiode.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4.3a	ICT jaarlijkse exploitatielasten	€ 618.654	€ 644.247	€ 674.261	€ 25.593	€ 624.109
4.3b	ICT samenwerking Lelystad	€ -	€ 125.000	€ -	€ 125.000	€ -

De jaarlijkse exploitatielasten zijn gedaald door contractonderhandelingen met leveranciers en het overgaan op één datacenter in plaats van meerdere datacenters. De eenmalige kosten voor de contractverlenging t/m 2018, zoals de installatie van nieuwe hardware en een eigen glasvezel internetverbinding, zijn binnen het beschikbare budget uitgevoerd.
De samenwerking met Lelystad op ICT gebied is niet doorgegaan. De onttrekking aan de Algemene Reserve voor eenmalige kosten is niet nodig.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4.4	Wagenpark	€ 80.090	€ 110.000	€ 110.000	€ 29.910	€ 74.304

Het nieuwe leasecontract is in 2016 ingegaan. Daarom is er minder uitgegeven dan begroot. Ten opzichte van 2015 zijn de kosten gestegen met de indexering van de leverancier.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4.5	Diverse kosten	€ 153.296	€ 185.400	€ 120.400	€ 32.104	€ 138.435

De diverse kosten betreffen verzekeringen, kantoorartikelen, communicatie- en portikosten, lidmaatschappen, abonnementen en geluidsmeters. De kosten zijn lager dan het budget door een besparing op telefonie en verzekeringen.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4.6	Accountant	€ 25.250	€ 25.000	€ 25.000	€ -250	€ 17.000

De accountantskosten zijn gestegen ten opzichte van 2015 door de aanbesteding aan een nieuwe accountant.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4.7	HRM	€ 51.092	€ 65.000	€ 55.000	€ 13.908	€ 32.790

Onder de HRM kosten vallen kosten voor arbo en functiewaardering. De kosten passen binnen het beschikbare budget. De kosten zijn hoger dan in 2015 door werving- en selectiekosten.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
5	**ONVOORZIEN**					
5.1	Onvoorzien	€ -	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -

Het budget onvoorzien diende ter dekking van de financiële risico's die de OFGV liep in 2016.

Er zijn geen overschrijdingen van de reguliere budgetten geweest die tot het aanspreken van dit budget hebben geleid. Het niet aanwenden van het budget onvoorzien heeft sinds 2013 een structureel karakter.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
6	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN					
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 116.126	€ 182.800	€ 182.800	€ 66.674	€ 217.445

Binnen het budget directe productiekosten Flevoland vallen twee opbrengstbudgetten, te weten legesopbrengst en vergoeding groene handhaving randmeren. De opbrengsten vielen tegen. Door lagere lasten past het saldo van de directe productiekosten binnen de raming. Het verschil bestaat uit de volgende onderdelen:

Lagere opbrengst leges	- 52.000
Hogere vergoeding groene handhaving randmeren	5.000
Lagere kosten groene handhaving	33.000
Lagere kosten grondwatermeetnet	61.000
Lagere kosten whvbz, geluidbeleid, advertenties en inhuur	20.000
Totaal verschil directe productiekosten	67.000

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 1.000	€ 1.200

De directe bijdrage van de gemeente Almere bestond uit een bijdrage voor een geluidsmeter.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 7.292	€ 11.584	€ 11.584	€ 4.292	€ -

De directe bijdrage van de gemeente Gooise Meren bestond uit een bijdrage voor inhuur.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 7.659	€ 7.800	€ -	€ 142	€ -

De directe bijdrage van de provincie Noord-Holland bestond uit een bijdrage voor met name advertentiekosten van bodemvergunningen.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.1	BSBm	€ 29.710	€ -	€ -	€ -29.710	€ 32.796

De subsidiebeschikking voor de bestuurlijke straf beschikking milieu is in december 2016 ontvangen en daarom niet in de begroting verwerkt. De doelsubsidie mag alleen worden aangewend voor opleidingskosten van groene BOA's en de coördinatie van het gebruik van de BSBm. De kosten zijn lager dan de subsidiebeschikking, de verantwoording wordt begin 2017 ingediend inclusief de gemaakte eigen uren.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.2	Omgevingsveiligheid	€ 38.970	€ 168.180	€ -	€ 129.211	€ 16.647

De subsidies Omgevingsveiligheid zijn in het jaar 2016 aangewend voor scholing op het gebied van externe veiligheid, de actualisatie van het risicoregister en de actualisatie transport gevaarlijke stoffen. De kosten zijn lager dan de subsidiebeschikking, de verantwoording wordt begin 2017 ingediend inclusief de gemaakte eigen uren.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.3	Energiebesparing	€ 36.118	€ 169.041	€ -	€ 132.923	€ -

De subsidie Energiebesparing is in 2016 aangewend voor scholing op het gebied van

energiebesparing en het inrichten van de processen voor energie-audits. De kosten zijn lager dan de subsidiebeschikking, de verantwoording wordt begin 2017 ingediend inclusief de gemaakte eigen uren.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.4	Gildemodel	€ 13.491	€ 13.491	€ -	€ -0	€ 31.509

De subsidie Gildemodel is in 2016 aangewend voor de ontwikkeling van het model, het koppelen van de kwaliteitscriteria 2.1 en het beschrijven van de competenties en gedragsindicatoren. De uitgaven passen binnen de subsidiebeschikking.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.5	Eenm. kosten bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ 80.000	€ -	€ 5.838	€ -

In verband met de overdracht van bodemtaken door de Provincie Noord-Holland, is een eenmalige bijdrage beschikbaar gesteld voor het overzetten van bodemdata in de systemen van de OFGV.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.6	Eenm. terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ 122.615	€ -	€ 5.296	€ -

De kosten die verband houden met het terugtrekken van taken door de Provincie Flevoland betreffen de afwaardering van het geluidsmeetsysteem en het bovenformatief plaatsen van een medewerker. Deze kosten zijn in rekening gebracht bij Flevoland.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**					
1.1	Almere	€ 1.019.903	€ 1.019.903	€ 1.019.903	€ -	€ 1.028.614
1.2	Lelystad	€ 1.370.936	€ 1.370.936	€ 1.370.936	€ -	€ 1.382.223
1.3	Zeewolde	€ 708.488	€ 708.488	€ 708.488	€ -	€ 714.947
1.4	Provincie Flevoland	€ 3.827.718	€ 3.827.718	€ 3.827.718	€ -	€ 3.997.897
1.5	Urk	€ 276.977	€ 276.977	€ 276.977	€ -	€ 279.417
1.6	Dronten	€ 651.762	€ 651.762	€ 651.762	€ -	€ 657.365
1.7	Noordoostpolder	€ 807.967	€ 807.967	€ 807.967	€ -	€ 812.826
1.8	Noord Holland	€ 521.293	€ 521.293	€ 162.014	€ -	€ 165.956
1.9	Muiden	€ -	€ -	€ 151.817	€ -	€ 153.058
1.9	Bussum	€ -	€ -	€ 339.391	€ -	€ 342.588
1.9	Naarden	€ -	€ -	€ 265.856	€ -	€ 268.333
1.9	Gooise Meren	€ 757.064	€ 757.064	€ -	€ -	€ -
1.10	Hilversum	€ 223.691	€ 223.691	€ 223.691	€ -	€ 225.470
1.11	Weesp	€ 383.579	€ 383.579	€ 383.579	€ -	€ 387.675
1.12	Huizen	€ 229.726	€ 229.726	€ 229.726	€ -	€ 231.862
1.13	Wijdemeren	€ 373.229	€ 373.229	€ 373.229	€ -	€ 376.547
1.14	Blaricum	€ 59.946	€ 59.946	€ 59.946	€ -	€ 60.564
1.15	Laren	€ 89.919	€ 89.919	€ 89.919	€ -	€ 90.846
	Terugbetaling resultaat	€ -951.748	€ -951.748	€ -	€ -0	€ -482.037

Ten opzichte van 2015 zijn de bijdragen van de partners verlaagd met de taakstelling. Daarnaast is de bijdrage van Noord-Holland verhoogd vanwege het overgedragen takenpakket bodem. De bijdrage van Flevoland is verlaagd met de teruggetrokken taken. Aan de partners is na vaststelling van de resultaatbestemming 2015 € 952.000 uitbetaald.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.1	Rijksbijdrage BSB	€ 122.260	€ -	€ -	€ -122.260	€ 123.045

In 2016 zijn beschikkingen en bijdragen ontvangen van het Rijk voor de Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu (BSBm) over de jaren 2016 én voorgaande jaren. Het verschil tussen de lasten en baten bedraagt € 93.000 voordelig. Dit bestaat uit alsnog toegekende BSBm subsidies over voorgaande jaren.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.2	Prov. bijdrage Omgevingsveiligheid	€ 98.331	€ 168.180	€ -	€ 69.849	€ 16.647

In 2016 zijn subsidies Impuls Omgevingsveiligheid ontvangen van de provincies Flevoland en Noord-Holland. Het verschil tussen de lasten en baten bedraagt € 59.000 voordeling. Dit betreft de urenvergoeding over 2015.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.3	Rijksbijdrage Energiebesparing	€ 36.118	€ 169.041	€ -	€ 132.923	€ -

In 2015 is de beschikking ontvangen voor Energiebesparing 2015-2016. De uitgaven zijn lager dan de beschikking.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.4	Subsidie Gildemodel	€ 13.491	€ 13.491	€ -	€ -	€ 31.509

De subsidie Gildemodel is in 2016 aangewend. De uitgaven zijn gelijk aan de beschikking.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.5	Bijdrage bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ 80.000	€ -	€ 5.838	€ -

In verband met de overdracht van bodemtaken door de Provincie Noord-Holland, is een eenmalige bijdrage beschikbaar gesteld voor het overzetten van bodemdata in de systemen van de OFGV.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.6	Bijdrage terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ 122.615	€ -	€ 5.296	€ -

De kosten die verband houden met het terugtrekken van taken door de Provincie Flevoland betreffen de afwaardering van het geluidsmeetsysteem en het bovenformatief plaatsen van een medewerker. Deze kosten zijn in rekening gebracht bij Flevoland.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.7	Omzet kenniscentrum	€ 185.652	€ -	€ -	€ -185.652	€ 89.775

De OFGV zet in op extra inkomsten om de bezuinigingstaakstelling en stijgende kosten te ekken. In 2016 hebben andere omgevingsdiensten en overheden voor € 186.000 opleidingen afgenomen die door de OFGV zijn georganiseerd. Dit is een flinke stijging ten opzichte van 2015.

BATEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
2.8	Overige opbrengsten	€ 221.681	€ 168.380	€ -	€ -53.301	€ 150.693

De OFGV heeft in 2016 € 147.000 opbrengsten behaald met het uitvoeren van extra opdrachten voor de partners. De inkomsten uit detachering van personeelsleden bedragen € 35.000. Het restant ad € 40.000 bestaat uit voordelige afwikkelingsverschillen en kleine eenmalige subsidies. Het verschil ten opzichte van 2015 betreft meer uitgevoerde extra opdrachten.

B.3.4. WNT

In de wet normeringbezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) zijn de beloningen van bestuurders en andere topfunctionarissen wettelijk genormeerd. Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan 130% van het salaris van een minister. Dit wordt normering van topinkomens genoemd. De WNT-norm voor 2016 is € 179.000. Vanuit de WNT is het verplicht van iedere topfunctionaris gegevens te vermelden in het financieel verslaggevingsdocument. Bij de OFGV kwalificeert de directeur als topfunctionaris, alle overige medewerkers zitten net als de directeur onder de WNT-norm.

WNT Informatie per functionaris in loondienst	2016	2015	Toelichting
Naam	P.M.R. Schuurmans	P.M.R. Schuurmans	
Functie	Directeur	Directeur	
Beloning	€ 110.576,00	€ 107.467,00	Bruto salaris.
Belastbare onkostenvergoeding	€ 0,00	€ 0,00	Reiskosten voor dienstreizen en woon-werkverkeer.
Voorzieningen ten behoeve van beloning betaalbaar op termijn	€ 11.883,00	€ 11.878,00	Werkgeversdeel pensioenpremies.
Duur van het dienstverband in het boekjaar	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	
Omvang van het dienstverband in het boekjaar	40 uur per week	40 uur per week	Contractduur overgenomen van de provincie Flevoland.
In het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	€ 0,00	€ 0,00	Niet van toepassing
Jaar waarin het dienstverband is geëindigd	-	-	Niet van toepassing
Motivering in geval van overschrijding van de WNT	€ 122.459,00	€ 119.345,00	De WNT norm wordt niet overschreden.

Bij een Gemeenschappelijke Regeling kwalificeren leden van het AB en DB ook als topfunctionarissen. Voor alle bestuursleden geldt dat zij geen bezoldiging van de OFGV ontvangen en de functie slechts uitvoeren uit hoofde van hun functie als wethouder of gedeputeerde van de deelnemende overheid. In 2016 hebben enkele wijzigingen plaatsgevonden als gevolg van het aftreden van wethouders. Alle bestuursleden van 2016 zijn hieronder vermeld.

Naam Bestuurslid	Partner	Functie OFGV	Periode 2016	Bezoldiging
dhr. J.A. Fackeldey	Gemeente Lelystad	Voorzitter Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. A. Stuivenberg	Provincie Flevoland	Vice-Voorzitter Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. W.C. Haagsma	Gemeente Noordoostpolder	Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. G.E.H. Pas	Gemeente Huizen	Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. C.H. Boland	Gemeente Gooise Meren	Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. F. Huis	Gemeente Almere	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. D.M. Vis	Gemeente Dronten	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. G. Post jr	Gemeente Urk	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. W.P. van der Es	Gemeente Zeewolde	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. T.P.J. Talsma	Provincie Noord-Holland	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 02-11	€ 0
mw. E.J.M. Boersen - de Jong	Gemeente Blaricum	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. F.G.J. Voorink	Gemeente Hilversum	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. A.H.M. Stam	Gemeente Laren	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. H. Tuning	Gemeente Weesp	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 31-12	€ 0
dhr. J.H. Frijdal	Gemeente Wijdemeren	Lid Algemeen Bestuur	01-01 tm 22-04	€ 0
dhr. P.M. Smit	Gemeente Wijdemeren	Lid Algemeen Bestuur	16-06 tm 31-12	€ 0

B.3.5. Analyse begrotingscriterium

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016 is ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers voor en na wijziging. Hieruit blijkt dat in 3 gevallen het beschikbare budget overschreden is. Het gaat om overschrijdingen waarbij het DB bij het doen van de uitgaven binnen het door de AB uitgezette beleid is gebleven. Het geraamde lastentotaal wordt niet overschreden.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
1.1c	Flexibele schil	€ 692.184	€ 538.446	€ 30.000	€ -153.738	€ 479.500

De inzet van flexibele schil is hoger dan geraamd door de inhuur voor onder andere controles. De overschrijding wordt gedekt door de ruimte in het salarisbudget.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
4.2	Overige huisvestingskosten	€ 195.124	€ 130.000	€ 130.000	€ -65.124	€ 121.955

De kostenoverschrijding wordt veroorzaakt door onderhoud en vernieuwingen van de huisvesting waaronder een pantry op de 4e verdieping. Hierdoor is het pand meerjarig toereikend voor de nieuwe huurperiode. De overschrijding wordt gedekt door onderbesteding op andere budgetten.

LASTEN		Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
7.1	BSBm	€ 29.710	€ -	€ -	€ -29.710	€ 32.796

De subsidiebeschikking voor de bestuurlijke straf beschikking milieu is in december 2016 ontvangen en daarom niet in de begroting verwerkt. De kosten zijn lager dan de subsidiebeschikking.

B.3.6. Overzicht van incidentele baten en lasten

Alle in de initiële begroting opgenomen baten en lasten van de OFGV zijn structureel van aard. In 2016 zijn de volgende incidentele baten en lasten geboekt:

INCIDENTELE BATEN	Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
Rijksbijdrage BSB	€ 122.260	€ -	€ -	€ -122.260	€ 123.045
Prov. bijdrage Omgevingsveiligheid	€ 98.331	€ 168.180	€ -	€ 69.849	€ 16.647
Rijksbijdrage Energiebesparing	€ 36.118	€ 169.041	€ -	€ 132.923	€ -
Subsidie Gildemodel	€ 13.491	€ 13.491	€ -	€ -	€ 31.509
Bijdrage bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ 80.000	€ -	€ 5.838	€ -
Bijdrage terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ 122.615	€ -	€ 5.296	€ -
Omzet kenniscentrum	€ 185.652	€ -	€ -	€ -185.652	€ 89.775
Overige opbrengsten	€ 221.681	€ 168.380	€ -	€ -53.301	€ 150.693
Mutatie reserves	€ 1.286.009	€ 1.411.119	€ -	€ 125.110	€ 620.337
Totaal incidentele baten	**€ 2.155.024**	**€ 2.132.826**	**€ -**	**€ -22.198**	**€ 1.032.007**

INCIDENTELE LASTEN	Realisatie 2016	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2015
BSBm	€ 29.710	€ -	€ -	€ -29.710	€ 32.796
Omgevingsveiligheid	€ 38.970	€ 168.180	€ -	€ 129.211	€ 16.647
Energiebesparing	€ 36.118	€ 169.041	€ -	€ 132.923	€ -
Gildemodel	€ 13.491	€ 13.491	€ -	€ -0	€ 31.509
Eenm. kosten bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ 80.000	€ -	€ 5.838	€ -
Eenm. terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ 122.615	€ -	€ 5.296	€ -
Inhuurkosten	€ 153.738	€ -	€ -	€ -153.738	€ 203.409
Frictiekosten	€ 334.262	€ 334.371	€ -	€ 109	€ 190.108
Terugbetaling aan de partners	€ 951.748	€ 951.748	€ -	€ 0	€ 482.037
Totaal incidentele lasten	**€ 1.749.518**	**€ 1.839.446**	**€ -**	**€ 89.928**	**€ 956.506**

De incidentele baten uit en incidentele lasten voor subsidies, bodemdata en terugtrekken taken zijn in principe budgetneutraal. Het verschil tussen de lasten en baten bedraagt € 152.000 voordelig. Dit bestaat uit de vergoeding voor gemaakte uren in 2015 BSBm en omgevingsveiligheid.

De omzet van het Kenniscentrum en de overige opbrengsten dienen ter dekking van de openstaande taakstelling. De hogere inhuurkosten wordt gedekt uit de ruimte in het salarisbudget.

De incidentele frictiekosten bedragen in 2016 € 334.000. Deze worden gedekt uit de incidentele onttrekking aan de reserve frictiekosten. De terugbetaling aan de partners wordt gedekt uit de onttrekking aan de algemene reserve en de reserve frictiekosten.

B.4. Overige gegevens

B.4.1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Concept
Begroting 2018

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Colofon

Auteur: **Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek**
Botter 14-15
Postbus 2341
8203 AH LELYSTAD
T. 088-6333 000
E. info@ofgv.nl
W. www.ofgv.nl

Opdracht: Begroting OFGV 2018

Versie: concept voor zienswijzen
Datum: maart 2017

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Inhoudsopgave

Voorwoord 4
Inleiding 5
A. Beleidsbegroting 2018 6
A.1. Programmaplan Milieu en Leefomgeving 6
A.1.1. Doelstellingen 6
A.1.2. Activiteiten 7
A.1.3. Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving 8
A.2. Paragrafen 9
A.2.1. Lokale heffingen 9
A.2.2. Weerstandsvermogen 9
A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen 14
A.2.4. Financiering 14
A.2.5. Bedrijfsvoering 15
A.2.6. Verbonden partijen 15
A.2.7. Grondbeleid 15
B. Financiële begroting 2018 16
B.1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting 16
B.1.1. Begroting 2018 en Meerjarenraming 2019-2021 16
B.1.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 18
B.1.3. Algemene dekkingsmiddelen 22
B.1.4. Kosten van overhead 22
B.1.5. Stelposten, vennootschapsbelasting en onvoorzien 22
B.1.6. Incidentele baten en lasten 22
B.2. Financiële positie en toelichting 23
B.2.1. Uitgangspunten en ontwikkelingen ten opzichte van 2017 23
B.2.2. Geprognosticeerde eindbalans 23
B.2.3. Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen 23
B.2.4. Investeringen in vaste activa 23
B.2.5. Financiering 24
B.2.6. Reserves en voorzieningen 24
B.2.7. EMU-saldo 25

Voorwoord

Voor ligt de concept OFGV begroting 2018. Wellicht is dit de laatste begroting gebaseerd op de lumpsumbijdrage zoals die sinds de start van de omgevingsdienst wordt gehanteerd. De gewenste nieuwe financieringssystematiek op basis van de kostprijs is inmiddels ontwikkeld. In juni 2017 ligt bij het AB-OFGV het besluit voor om deze systematiek vast te stellen en ligt het besluit voor de systematiek al dan niet gefaseerd in te voeren als basis voor de partnerbijdrage aan de OFGV. Ook als besloten wordt de partnerbijdrage (nog) niet te baseren op de kostprijs is de systematiek voor de OFGV een belangrijk intern sturingsinstrument.

Zoals verwacht mag worden ligt er een sluitende begroting voor. In de begroting is de taakstelling van 1% per jaar voor de eerste 5 jaar verwerkt en wordt zoals afgesproken geen prijs- en loonindexatie berekend. In het bedrijfsplan was hierover opgenomen:
"Verder krijgt de ODF een taakstelling voor 5% kostenreductie te realiseren binnen 5 jaar op de totale exploitatie. … Over de eerste 5 jaar (t/m 2018) zal de OFGV geen loon- en prijscompensatie ontvangen."
Het AB heeft op 1 juli 2015 besloten dat de taakstelling met ingang van 2016 wordt behaald middels extra inkomsten. De afgesproken taakstelling wordt in 2017 bereikt, deels door kostenreductie en deels door het verwerven van extra inkomsten en het uitvoeren van gesubsidieerde taken. Gelet op de stijgende vraag naar structurele en incidentele nieuwe taken is deze verwachting reëel. Het niet berekenen van prijs- en loonindexatie loopt overeenkomstig het bedrijfsplan door tot en met de begroting van 2018. Binnen deze voorliggende begroting kan de OFGV alle opgedragen taken uitvoeren.

Na de basis op orde, werken aan kwaliteit, investeren in medewerkers en het jaar van het vak, richt de OFGV zich voor de toekomst op duurzaamheid en innovatie. Voor ons een logische stap. Want meer nog dan de vorige stappen gaat dit over wat wij willen bereiken met onze inspanningen. Komend jaar wil de OFGV graag met u het begrip duurzaamheid verder operationaliseren. Waar mogelijk wordt reeds geanticipeerd op de komst van de Omgevingswet. U mag van ons daar een vernieuwende aanpak bij verwachten.

Lelystad, 28 juni 2017

de Voorzitter de Secretaris

Inleiding

Voor u ligt de Programmabegroting 2018 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De begroting past binnen de taakstellende kaders die het Algemeen Bestuur (AB) heeft vastgesteld en zijn beschreven in de Kadernota 2018.
Met ingang van 2017 gelden vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) aangepaste voorschriften. De aanpassingen zijn in deze begroting verwerkt en hebben betrekking op:

- Het opnemen van een geprognosticeerde begin- en eindbalans. Deze is toegevoegd als onderdeel B.2.2.
- Het opnemen van een overzicht van de kosten van overhead. Dit overzicht is opgenomen onder B.1.4.
- Het vermelden van wettelijk verplichte taakvelden. Als gemeenschappelijke regeling van zowel gemeenten als provincies, mag de OFGV de gemeentelijke taakveldindeling hanteren. De activiteiten van de OFGV zijn volledig in te delen onder het taakveld 7.4 milieubeheer.

Leeswijzer

Deze programmabegroting bevat de volgende onderdelen:
Hoofdstuk A1: Het programmaplan
Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vragen: wat willen we bereiken, hoe gaan we dat realiseren, welke kosten zijn daaraan verbonden en welke risico's lopen we? De OFGV voert een beleidsarme begroting waarin vooral de jaaropdrachten van de partners uitgevoerd worden.

Hoofdstuk A2: De paragrafen
In de paragrafen wordt behandeld hoe het weerstandsvermogen is opgebouwd, welke financieringsrisico's de OFGV loopt en wat de uitdagingen in de bedrijfsvoering zijn. De paragraaf risico's en weerstandsvermogen bevat ook de wettelijk verplichte kengetallen over solvabiliteit en liquiditeit.

Hoofdstuk B1: Baten en lasten
Dit hoofdstuk bevat de begroting en meerjarenraming, inclusief een toelichting op de verschillende begrotingsposten. De wijzigingen ten opzichte van 2016 zijn per begrotingspost weergegeven. Nieuw zijn de wettelijk verplichte overzichten van en toelichtingen op de overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Hoofdstuk B2: Financiële positie
In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan balansposities (activa en reserves) en aan terugkerende verplichtingen voor het personeel. Nieuw is een geprognosticeerde eindbalans van de activa en passiva.

Proces

De conceptversie van de programmabegroting 2018 wordt op 15 maart 2017 door het Dagelijks Bestuur (DB) vastgesteld. Vervolgens wordt deze, samen met de voorgestelde begrotingswijziging 2017, aangeboden aan de raden en Staten van de 15 deelnemers. Zij kunnen tot 12 mei 2017 zienswijzen indienen. De Kadernota 2018 wordt ter informatie meegezonden aan de raden en Staten.

Het DB voorziet de ontvangen zienswijzen van een reactie. Dit wordt samen met de (eventueel aangepaste) begroting aangeboden aan het AB. In haar vergadering van 28 juni 2017 besluit het AB over de begroting 2018.

A. Beleidsbegroting 2018

A.1. Programmaplan Milieu en Leefomgeving

A.1.1. Doelstellingen

Vergunningverlening
De OFGV heeft als doel het afhandelen van vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen. Daarnaast worden meldingen beoordeeld op juistheid en volledigheid binnen de met de partners afgesproken termijnen.

De belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn:
1. Uitvoeren afspraken opdrachtgevers.
2. Tijdige en geïntegreerde vergunningen.
3. Voldoen aan inhoudelijke kwaliteit.
4. Bestuurlijke sturing op strategie en afstemming op ruimtelijke mogelijkheden/ambities.

Handhaving
De OFGV zet zich in voor het behouden dan wel verhogen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid). Dit wordt onder andere gedaan door het houden van toezicht op de naleving van wet- en regelgeving. Daar waar nodig wordt handhavend opgetreden. Het doel van de OFGV is dat alle controles uit de jaarprogramma's van de partners worden uitgevoerd. De afhandeling van klachten gebeurt binnen de met de partners afgesproken termijn.

De belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn:
1. Uitvoeren jaarlijkse uitvoeringsprogramma's deelnemers.
2. Optimaal proces van toezicht en handhaving.
3. Verbeteren professionaliteit medewerkers.
4. Vergroten effectiviteit door risico- en informatie gestuurd handhaven.
5. Effectieve piketdienst.

Beleids- en juridische expertise
De OFGV verstrekt passend en inhoudelijk goed advies aan de partners over het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving aan zijn partners. Dit geldt voor de taakgebieden bodem, water, energie, asbest, stortplaatsen, geluid, lucht, externe veiligheid en zwemwater. De kennis van vakspecialisten op bovengenoemde taakgebieden wordt net als de aanwezige juridische kennis hiervoor ingezet.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:
1. Verstrekken van specialistische adviezen aan interne en externe opdrachtgevers.
2. Verstrekken van juridische adviezen aan interne en externe opdrachtgevers.
3. Vertegenwoordigen van de OFGV en de partners in bezwaar- en beroepsprocedures.

A.1.2. Activiteiten

De taken van de OFGV zijn vermeld in de Producten en Diensten Catalogus (PDC). De taken van de 15 partners worden vertaald in uitvoeringsprogramma's. De uitvoeringsprogramma's 2018 worden het 4de kwartaal van 2017 per partner opgesteld en eind 2017 verstuurd. De door de partners overgedragen taken aan de OFGV betreffen deels basistaken conform de Wet VTH en deels plustaken. Deze kunnen per partner verschillen. Bovendien wordt door de partners ook meerwerk bij de OFGV belegd op basis van offertes.

Basistakenpakket, uitvoering voor alle partners:

- Vergunningen en meldingen, o.a.:
  - Wabo-vergunningen (waarvan op 19 juni 2009 Gedeputeerde Staten bevoegd gezag waren)
  - Het milieudeel van de overige Wabo-vergunningen,
  - De omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM),
  - Beoordelen van rapportages,
  - Meldingen activiteitenbesluit voor complexere bedrijven.
- Toezicht en handhaving:
  - Milieutoezicht op de Wabo-vergunningen,
  - Omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM),
  - Controles van bedrijven die vallen onder de meldingsplicht van het Activiteitenbesluit,
  - Sloopvergunningen (asbest),
  - Besluit bodemkwaliteit,
  - Bodemsanering,
  - Ketengericht toezicht,
  - Klachten en meldingen.

Plustaken, uitvoering voor diverse partners o.a.:

- Vergunningen en meldingen:
  - Ontgrondingenwet,
  - Wet Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens,
  - Vuurwerk,
  - Waterwet,
  - Wet bodembescherming,
  - Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwembaden.
  - Meldingen activiteitenbesluit voor complexere bedrijven.
- Toezicht en handhaving:
  - Wabo brandveiligheid,
  - nazorg stortplaatsen,
  - provinciale verordening,
  - Warmte Koude Opslag, ontgrondingen, bodem,
  - Wet Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens,
  - Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwembaden,
  - Wet natuurbescherming.
- Expertise:
  - Adviezen op het gebied van geluid, bodem, luchtkwaliteit, externe veiligheid, brandveilig gebruik, klimaatbeleid en duurzaamheid, RO en bouwen;
  - Risicoregister externe veiligheid,
  - meerjarenprogramma bodemsanering,
  - bodeminformatie,
  - invulling handhavingsbeleid,
  - regionale opleidingen en kenniscentrum OFGV,
  - projecten (zoals Handhavingsestafette e.d.).

- Algemeen:
  - juridische dienstverlening (vergunningverlening, handhaving en ondersteuning),
  - applicatiebeheer,
  - beleidsadvisering,
  - informatieverstrekking.

A.1.3. Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving

De specificatie van de baten en lasten staat in hoofdstuk B van deze begroting.
Het totaaloverzicht van de lasten en baten is als volgt:

Overzicht baten en lasten 2018	Baten	Lasten	Saldo
Programma Milieu en Leefomgeving	11.676.644	7.321.161	4.355.483
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	-	4.305.483	-4.305.483
Vennootschapsbelasting	-	-	-
Onvoorzien	-	50.000	-50.000
Saldo van baten en lasten	**11.676.644**	**11.676.644**	**0**
Mutatie reserves	-	-	
Resultaat	**11.676.644**	**11.676.644**	**0**

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal baten	€ 12.171.213	€ 11.638.835	€ 11.676.644	€ 11.906.177	€ 12.140.301	€ 12.379.107
Totaal directe lasten	€ 7.198.800	€ 7.207.362	€ 7.321.161	€ 7.463.584	€ 7.608.856	€ 7.757.033
Totaal overhead	€ 4.369.397	€ 4.523.210	€ 4.305.483	€ 4.391.593	€ 4.479.425	€ 4.569.013
Totaal onvoorzien	€ -	€ 100.000	€ 50.000	€ 51.000	€ 52.020	€ 53.060
Saldo van baten en lasten	**€ 603.016**	**€ -191.737**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Mutatie reserves	€ -334.262	€ 191.737	€ -	€ -	€ -	€ -
Resultaat	**€ 937.278**	**€ -**	**€ -**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

A.2. Paragrafen

A.2.1. Lokale heffingen

De OFGV is niet bevoegd om lokale belastingen op te leggen. Deze bevoegdheid ligt bij de gemeenten en provincies. De OFGV legt leges op voor grondwater- en ontgrondingenvergunningen binnen de provincie Flevoland. Het legestarief wordt bepaald door Provinciale Staten van Flevoland.

A.2.2. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen enerzijds, en de capaciteit van middelen en mogelijkheden (weerstandscapaciteit) die de organisatie heeft om niet begrote kosten op te vangen anderzijds. Het beleid over het weerstandsvermogen is door het AB vastgesteld en middels de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Het beleid bevat het risicoprofiel van de OFGV, het doel en de hoogte van de Algemene Reserve en overig weerstandsvermogen en de methode voor het kwantificeren van risico's.

Risicobeleid

Risicoprofiel

Het risicoprofiel bestaat uit de hoeveelheid risico's die een organisatie kan of wenst te accepteren. Het AB heeft besloten dat de ratio tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit minimaal 1,0 moet zijn. De gekwantificeerde risico's mogen samen niet hoger zijn dan de beschikbare middelen in de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Tot de weerstandscapaciteit worden de volgende bestanddelen gerekend:

Bestanddeel	Incidentele Weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves	X	
Onvoorzien		X
Begrotingsruimte		X
Stille reserves	X	
Kostenreductie (bezuinigingen)	X	

De Algemene Reserve is bedoeld als buffer om fluctuaties in de exploitatie en onverwachte tegenvallers in de toekomst op te kunnen vangen. Het rekeningresultaat wordt met de Algemene Reserve verrekend. Wanneer de maximale hoogte van 5% van het begrotingstotaal wordt overschreden, wordt in het voorstel tot resultaatbestemming een voorstel gedaan tot bestemming van dat meerdere.

Bestemmingsreserves en voorzieningen worden gebruikt om substantiële risico's respectievelijk voorziene uitgaven die verstorend werken op het begrotingsevenwicht te dekken. Een bestemmingsreserve of voorziening heeft een concreet doel. Het gaat om bestedingen voor niet-reguliere taken. Het instellen van een bestemmingsreserve of voorziening gaat gepaard met spelregels over het bestedingsdoel, de verwachte looptijd en een boven- en ondergrens van de hoogte van de reserve of voorziening.

De begrotingspost "onvoorzien" is bedoeld om onvoorziene uitgaven op het gebied van bedrijfsvoering te dekken. Samen met ruimte in de begroting zijn dit structurele (jaarlijks

terugkomende) onderdelen van de weerstandscapaciteit.

Soorten risico's
De OFGV onderscheidt operationele, tactische en strategische risico's. Operationele risico's zijn risico's in de financiële bedrijfsvoering die binnen de AO/IC van beheersmaatregelen zijn voorzien. Tactische risico's zijn risico's in de operationele processen zoals imagoschade, informatiebeveiliging en aansprakelijkheid. Beheersmaatregelen hiervoor zijn onder andere het uitvoeren van integriteitsbeleid, informatiebeveiligingsbeleid en het afsluiten van verzekeringen.

Kenmerkend aan strategische risico's is dat er sprake is van niet of nauwelijks beïnvloedbare (externe) risico's. Meestal is de kans dat het risico zich voordoet klein, terwijl de financiële gevolgen groot kunnen zijn. De OFGV verstaat onder strategische risico's onder meer:
a. Exploitatieverlies door kostenstijging;
b. Exploitatieverlies door opbrengstendaling;
c. Schaalnadeel door vermindering van taken;
d. Productiviteitsverlies door ziekteverzuim;
e. Productiviteitsverlies door inefficiëntie.

Risicokwantificatie
De risico's met een ingeschatte waarde van € 50.000 en hoger worden benoemd en opgenomen in een risicoregister. Kleinere risico's vormen een onderdeel van reguliere bedrijfsvoering. Per risico worden de beheersmaatregelen geformuleerd en uitgevoerd. Het doel hiervan is de risico's en de impact van deze risico's (welk bedrag is er mee gemoeid) te verkleinen. De vermenigvuldiging van de wegingsfactoren voor kans en impact levert de kwantificatie van het risico op. Dit is het benodigd weerstandsvermogen voor het risico.

De tabel op de volgende pagina bevat het totaaloverzicht van alle risico's met hun wegingsfactoren voor kans en impact. De tabel bevat de optelsom van de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit 2018

Aanwezige weerstandscapaciteit (geschat saldo van reserves)		
Algemene Reserve		€ 575.000
Bestemmingsreserve	Innovatie en Ontwikkeling	€ 300.000
Onvoorzien		€ 50.000
Totaal weerstandscapaciteit		**€ 925.000**

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in 2018 naar schatting € 925.000. De benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 904.000. De verhouding tussen het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen is 1,02, de NARIS classificatie is voldoende.

Tabel risico's en benodigd weerstandsvermogen

In de begroting zijn de belangrijkste (financiële) risico's voor de OFGV vermeld. In deze jaarstukken is het vernieuwde model voor risicobeoordeling en -kwantificering gehanteerd. Dit is aanbevolen door het Ministerie van BZK. Zie Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2015. Op de volgende pagina's is de stand van zaken weergegeven.

	Omschrijving risico	Effect	Beheersmaatregel	Financieel	Klasse Impact	Wegingsfactor Impact	Klasse Frequentie	Wegingsfactor Frequentie	Benodigde weerstands-capaciteit
1	Indexering kosten	Exploitatieverlies	Kostenbesparing inkoop Vacatures niet invullen	€ 295.400	4	€ 625.000	4	0,75	€ 468.750
2	Omvang takenpakket	Schaalnadeel	Frictiekosten voor partner Flexibele schil	€ 0					€ 0
3	Taakuitvoering	Productiviteitsverlies	Uniforme uitvoering in PDC	€ 175.800	3	€ 175.000	3	0,50	€ 87.500
4	Opbrengsten	Exploitatieverlies	Businessplan opleidingscentrum Inzicht uitvoering takenpakket Wet- en regelgeving volgen	€ 298.345	4	€ 625.000	3	0,50	€ 312.500
5	Ziekteverzuim	Productiviteitsverlies	Verzuimbeleid Flexibele schil	€ 174.386	3	€ 175.000	2	0,20	€ 35.000
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit								**€ 903.750**

Klasse / Impact	Financieel	Wegingsfactor
1	< 50.000	€ 25.000
2	50.001 – 100.000	€ 75.000
3	100.001 – 250.000	€ 175.000
4	250.001 – 1.000.000	€ 625.000
5	> 1.000.000	€ 1.000.000

Klasse / Frequentie	Kans	Wegingsfactor
1	1 keer per 10 jaar of minder	0,10
2	1 keer per 5-10 jaar	0,20
3	1 keer per 2-5 jaar	0,50
4	1 keer per 1-2 jaar	0,75
5	1 keer per jaar of meer	1,00

Classificatie	Weerstandsvermogen	Beoordeling
A	>2	Uitstekend
B	1,4<x<2,0	Ruim voldoende
C	1,0<x<1,4	Voldoende
D	0,8<x<1,0	Matig
E	0,6<x<0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

1. Indexering
De OFGV mag zijn budgetten tot en met 2018 niet verhogen voor loon- en prijscompensatie. Als gemiddelde stijging voor zowel salarissen als materiële kosten zoals huur en ICT wordt rekening gehouden met 2% per jaar. Het bedrag van de kostenstijging in 2018 is € 295.000.

Begroting 2018
Naast de contractonderhandelingen bij inkoop, vinden de beheersmaatregelen vooral plaats bij het personeelsbestand. Onder het efficiënt inrichten van de organisatie valt het afslanken van het personeelsbestand. Bij openstaande vacatures wordt zoveel mogelijk gekozen voor invulling door lager ingeschaalde junioren of trainees. Hierdoor blijven de uitgaven voor het personeel, ondanks kostenstijgingen, beperkt tot de beschikbare budgetten.

2. Omvang takenpakket
Partners die zich gesteld zien voor bezuinigingsopdrachten bekijken de mogelijkheden om deze bezuinigingen te realiseren bij hun verbonden partijen. Het AB heeft besloten dat de kosten van taakwijziging als gevolg van een kleinere of grotere opdracht voor rekening van de veroorzakende partner komen. Hierdoor is geen weerstandsvermogen bij de OFGV nodig.

3. Eisen aan de taakuitvoering
De begroting is gebaseerd op een uniforme VTH-procesgang. Afwijkende situaties per deelnemer (zoals het niet digitaal aanleveren van dossiers of het stellen van afwijkende eisen) kunnen de efficiencydoelstellingen onder druk zetten. De tegenvallende efficiency wordt geschat op 2% van de loonsom en komt uit op € 176.000.

Begroting 2018
In de Producten en Diensten Catalogus (PDC) worden standaard producten en diensten aangeboden die voor alle partners gelijk zijn. Afwijkende eisen zijn toegestaan, maar worden apart beprijsd. Door deze beheersmaatregel neemt de kans op het risico af.

4. Opbrengsten
In de begroting 2018 is de taakstellende bezuiniging aan de inkomstenkant van de begroting opgenomen. De OFGV wil meer inkomsten genereren door andere overheden cursussen en trainingen aan te bieden vanuit het Kenniscentrum en meer taken voor de deelnemers uit te voeren. Het risicobedrag is ter grootte van de openstaande taakstelling in 2018 € 298.000.

Begroting 2018
De omschrijving van het basistakenpakket in de wet VTH is van invloed op de taken die partners door de OFGV laten uitvoeren. Met diverse partners vinden gesprekken plaats over uitbreiding van het takenpakket. De OFGV voert met ingang van 2017 asbesttaken voor de gemeente Dronten uit. Daarnaast vertoont de omzet van het Kenniscentrum een stijgende lijn.

5. Ziekteverzuim
In de begroting is een budget opgenomen van 1% van de salarissom voor inhuur ter vervanging van langdurig zieken. In geval van een hoger ziekteverzuim is er sprake van productiviteitsverlies. Het risicobedrag is bepaald op 3% van de salarissom minus het beschikbare inhuurbudget en bedraagt € 174.000.

Begroting 2018
Door aandacht te blijven besteden aan kort verzuim (onder andere door het voeren van frequent verzuim gesprekken), trainingen, het verzorgen van informatie over gezondheid en vitaliteit en het focussen op wat de medewerker nog wél kan bij ziekte, heeft het ziekteverzuim in 2016 weinig invloed gehad op de taakuitvoering. Bij langdurige ziekte zijn de taken overgenomen door collega's en is extra ingehuurd. Het risico blijft daarom laag.

Kengetallen
De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bevat vijf financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis

van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de organisatie. De indicatoren zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een organisatie.

	Indicatoren OFGV		
Kengetallen	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuld quote	-11%	-1%	-1%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle leningen	-11%	-1%	-1%
Solvabiliteitsratio	49%	22%	22%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	13%	-4%	-3%
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

Netto schuld quote
De netto schuld quote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de OFGV ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de OFGV heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug). Omdat bij de OFGV de bezittingen groter zijn dan de schuldenlast, ontstaat een negatieve schuld quote. Op beide indicatoren scoort de OFGV goed, omdat de OFGV geen leningen heeft en dus ook geen rente en aflossingen betaalt.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Dit geeft inzicht in de mate waarin de OFGV in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De OFGV scoort op begrotingsbasis 22% op deze indicator. Volgens de VNG-norm is 50% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat de helft van de balans uit eigen middelen bestaat. De OFGV scoort lager omdat de OFGV conform het door het AB vastgestelde risicobeleid beperkt is in het aanhouden van reserves.

Grondexploitatie
Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen grondposities heeft.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de partnerbijdragen. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten en kapitaallasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is. Dit laat zien in hoeverre de OFGV in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Volgens de VNG-norm is 0,6% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat er structureel 'geld over' is op de begroting. De OFGV scoort negatief omdat de bijdragen van de partners lager zijn dan de structurele uitgaven. Dit wordt veroorzaakt door de bezuinigingstaakstelling.

Belastingcapaciteit
Het financiële kengetal 'belastingcapaciteit' geeft aan hoe belastingtarieven zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen belastingen heft.

A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat op grond van het BBV in ieder geval de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.
Voor de OFGV is geen van deze onderdelen van toepassing. Het gebouw waarin de OFGV is gevestigd wordt gehuurd. Voor de activa van de OFGV en de steunpunten groene handhaving is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.

A.2.4. Financiering

Gegeven de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) is elke overheid of gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.
De randvoorwaarden waarbinnen de treasury zich kan en mag bewegen zijn geformuleerd in het *treasurystatuut*. Uiteraard valt dit binnen het wettelijke kader zoals gesteld door de Wet FIDO. Het treasurystatuut is aangepast naar het wettelijk verplichte schatkistbankieren: overtollige middelen tot € 200.000 worden aangehouden in rekening-courant bij de BNG, het meerdere wordt aangehouden bij de schatkist.

Rentevisie
Tijdens het opstellen van deze conceptbegroting heeft de OFGV geen leningen lopen en worden geen leningen voorzien. Mochten die in 2018 toch nodig blijken voor bijvoorbeeld investeringen, dan wordt voorzichtigheidshalve een lange termijn rente van 4,0% gehanteerd.

Risicobeheer
Deze paragraaf geeft een inschatting van de risico's die de OFGV gedurende de begroting kan lopen. Onder risico's worden verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van rente.

Koers -en valutarisico
Koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De OFGV bezit geen derivaten, daardoor is er geen sprake van koersrisico. Valutarisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de waarde van de vreemde valutastromen, uitgedrukt in eigen valuta, afwijkt van wat er verwacht werd op het beslissingsmoment. De OFGV bezit geen vreemde valuta, daardoor is er geen sprake van valutarisico.

Renterisico's
Renterisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van activa lager zijn dan geraamd. De Wet FIDO hanteert voor de beheersing van het renterisico de kasgeldlimiet en de rente risiconorm. De wet normeert via percentages het maximale risico dat een gemeenschappelijke regeling mag lopen op de vaste (de rente risiconorm) en de vlottende schuld (de kasgeldlimiet).

Rente-risiconorm
Aangezien de OFGV geen langlopende schulden heeft, is er geen sprake van een mogelijk risico. Uit de liquiditeitenplanning blijkt dat de OFGV het gehele jaar een positief banksaldo heeft.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet heeft tot doel de renterisico's op kortlopende (opgenomen) geldleningen te beperken. Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven, welk bedrag een overheid mag financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage van het totaal van de begroting. Deze limiet mag gedurende het begrotingsjaar in principe niet overschreden worden. Als deze kasgeldlimiet structureel wordt overschreden moet de kortlopende schuld omgezet worden in een langlopende schuld. De toegestane kasgeldlimiet 2018 is als volgt:
Het bij ministeriele regeling vastgestelde percentage 8,2% * het begrotingstotaal ad € 11.677.000 = € 957.000.
Dit betekent dat de omvang van de vlottende korte schuld min de vlottende middelen dit bedrag niet mag overschrijden. Aangezien de OFGV geen kortlopende schulden heeft, wordt de norm niet overschreden.

Financieringssystematiek
Deze begroting is opgesteld met een gelijkblijvende financieringssystematiek, zijnde de lumpsumbijdrage. Medio 2017 beslist het Algemeen Bestuur (AB) of de financiering van de OFGV gewijzigd wordt in de kostprijssystematiek. Indien hiertoe besloten wordt, dan wordt een begrotingswijziging voorgelegd aan de raden en Staten.

A.2.5. Bedrijfsvoering

Onder Bedrijfsvoering vallen de activiteiten op het gebied van HRM, Communicatie, Office Management, Informatiemanagement, Facilitair en Control. Het jaar 2018 heeft de volgende speerpunten:

- De processen van de administratie, registratie en kwaliteitsbewaking in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2019 waar nodig aanpassen en verbeteren.
- Implementeren van de uitkomsten van de ICT-aanbesteding.
- Optimaliseren van structurele samenwerkingsverbanden op het gebied van kennis, medewerkers en middelen.
- Uitvoeren van de strategische HR-agenda die de koers aangeeft om de doelen van de OFGV in de (nabije) toekomst te bereiken.

A.2.6. Verbonden partijen

De gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Weesp, Wijdemeren en Zeewolde, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland.
De OFGV heeft zelf geen verbonden partijen.

A.2.7. Grondbeleid

Het grondbeleid omvat het instrumentarium dat een gemeente of provincie ter beschikking heeft om de vastgestelde ruimtelijke en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De OFGV is niet bevoegd om een (eigen) grondbeleid op te stellen.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

B. Financiële begroting 2018

B.1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting

B.1.1. Begroting 2018 en Meerjarenraming 2019-2021

LASTEN		Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	**PERSONEEL**						
1.1a	Salarissen	€ 7.723.827	€ 8.723.703	€ 8.791.293	€ 8.967.119	€ 9.146.462	€ 9.329.391
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ 136.052					
1.1c	Flexibele schil	€ 692.184	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.600	€ 31.212	€ 31.836
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 32.045	€ 87.325	€ 88.001	€ 89.761	€ 91.556	€ 93.387
	Subtotaal personeelskosten	€ 8.584.108	€ 8.841.028	€ 8.909.294	€ 9.087.480	€ 9.269.230	€ 9.454.614
1.2	Opleidingskosten	€ 297.797	€ 318.140	€ 334.979	€ 341.679	€ 348.512	€ 355.483
1.3	Algemene personeelskosten	€ 376.320	€ 433.836	€ 436.540	€ 445.270	€ 454.176	€ 463.259
1.4	Frictiekosten vertrek personeel	€ 334.262	€ 191.737	€ -	€ -	€ -	€ -
3	**KAPITAALLASTEN**						
3.1	Afschrijving ICT	€ 44.012	€ 108.000	€ 108.000	€ 110.160	€ 112.363	€ 114.610
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 30.018	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.600	€ 31.212	€ 31.836
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 39.819	€ 40.800	€ 40.800	€ 41.616	€ 42.448	€ 43.297
3.4	Afwaardering geluidsmeetsysteem	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
4	**INDIRECTE KOSTEN**						
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 296.308	€ 305.000	€ 305.000	€ 311.100	€ 317.322	€ 323.668
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 195.124	€ 130.000	€ 130.000	€ 132.600	€ 135.252	€ 137.957
4.3	Informatiemanagement	€ 618.654	€ 644.247	€ 644.247	€ 657.132	€ 670.275	€ 683.680
4.4	Wagenpark	€ 80.090	€ 110.000	€ 110.000	€ 112.200	€ 114.444	€ 116.733
4.5	Diverse kosten	€ 153.296	€ 170.400	€ 170.400	€ 173.808	€ 177.284	€ 180.830
4.6	Accountant	€ 25.250	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.500	€ 26.010	€ 26.530
4.7	HRM	€ 51.092	€ 65.000	€ 65.000	€ 66.300	€ 67.626	€ 68.979
5	**ONVOORZIEN**						
5.1	Onvoorzien	€ -	€ 100.000	€ 50.000	€ 51.000	€ 52.020	€ 53.060
5.3	Taakstelling afname taken Flevoland	€ -	€ -86.000	€ -86.000	€ -87.720	€ -89.474	€ -91.264
Subtotaal		**€ 11.126.152**	**€ 11.427.188**	**€ 11.273.260**	**€ 11.498.725**	**€ 11.728.700**	**€ 11.963.274**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**						
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 116.126	€ 182.800	€ 182.800	€ 186.456	€ 190.185	€ 193.989
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.200	€ 1.224	€ 1.248	€ 1.273
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 7.292	€ 11.584	€ 11.584	€ 11.816	€ 12.052	€ 12.293
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 7.659	€ 7.800	€ 7.800	€ 7.956	€ 8.115	€ 8.277
7	**OVERIGE KOSTEN**						
7.1	BSBm	€ 29.710	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7.2	Omgevingsveiligheid	€ 38.970	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7.3	Energiebesparing	€ 36.118	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7.4	Gildemodel	€ 13.491	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7.5	Eenm. kosten bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7.6	Eenm. terugtrekken taken Flevoland	€ 117.319	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
7.7	Diverse subsidies	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal		**€ 11.568.197**	**€ 11.830.572**	**€ 11.676.644**	**€ 11.906.177**	**€ 12.140.301**	**€ 12.379.107**

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

BATEN	BATEN	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**						
1.1	Almere	€ 1.019.903	€ 1.010.193	€ 1.001.482	€ 1.021.512	€ 1.041.942	€ 1.062.781
1.2	Lelystad	€ 1.370.936	€ 1.359.648	€ 1.348.361	€ 1.375.328	€ 1.402.835	€ 1.430.891
1.3	Zeewolde	€ 708.488	€ 702.028	€ 695.569	€ 709.481	€ 723.670	€ 738.144
1.4	Flevoland	€ 3.827.718	€ 3.778.539	€ 3.729.360	€ 3.803.947	€ 3.880.026	€ 3.957.626
1.5	Urk	€ 276.977	€ 274.538	€ 272.098	€ 277.540	€ 283.091	€ 288.753
1.6	Dronten	€ 651.762	€ 646.159	€ 728.365	€ 742.932	€ 757.791	€ 772.946
1.7	Noordoostpolder	€ 807.967	€ 803.108	€ 798.249	€ 814.214	€ 830.499	€ 847.109
1.8	Noord Holland	€ 521.293	€ 517.352	€ 513.410	€ 523.678	€ 534.152	€ 544.835
1.9	Gooise Meren	€ 757.064	€ 757.064	€ 757.064	€ 772.205	€ 787.649	€ 803.402
1.10	Hilversum	€ 223.691	€ 221.911	€ 220.132	€ 224.535	€ 229.026	€ 233.606
1.11	Weesp	€ 383.579	€ 379.484	€ 375.388	€ 382.896	€ 390.554	€ 398.365
1.12	Huizen	€ 229.726	€ 227.589	€ 225.453	€ 229.962	€ 234.561	€ 239.253
1.13	Wijdemeren	€ 373.229	€ 369.911	€ 366.593	€ 373.924	€ 381.403	€ 389.031
1.14	Blaricum	€ 59.946	€ 59.328	€ 58.710	€ 59.884	€ 61.082	€ 62.304
1.15	Laren	€ 89.919	€ 88.992	€ 88.065	€ 89.826	€ 91.623	€ 93.455
Subtotaal		**€ 11.302.198**	**€ 11.195.844**	**€ 11.178.299**	**€ 11.401.865**	**€ 11.629.902**	**€ 11.862.500**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**						
2.1	Rijksbijdrage BSB	€ 122.260	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.2	Prov. bijdrage Omgevingsveiligheid	€ 98.331	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.3	Rijksbijdrage Energiebesparing	€ 36.118	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.4	Subsidie Gildemodel	€ 13.491	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.5	Bijdrage bodemdata Noord-Holland	€ 74.163	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.6	Bijdrage bodemdata Flevoland	€ 117.319	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.7	Opbrengsten opleidingscentrum	€ 185.652	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.8	Overige opbrengsten	€ 221.681	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
2.9	Diverse subsidies	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
3	**TAAKSTELLENDE INKOMSTEN**	€ -	€ 242.991	€ 298.345	€ 304.312	€ 310.398	€ 316.606
Totaal		**€ 12.171.213**	**€ 11.638.835**	**€ 11.676.644**	**€ 11.906.177**	**€ 12.140.301**	**€ 12.379.107**

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totaal baten	€ 12.171.213	€ 11.638.835	€ 11.676.644	€ 11.906.177	€ 12.140.301	€ 12.379.107
Totaal directe lasten	€ 7.198.800	€ 7.207.362	€ 7.321.161	€ 7.463.584	€ 7.608.856	€ 7.757.033
Totaal overhead	€ 4.369.397	€ 4.523.210	€ 4.305.483	€ 4.391.593	€ 4.479.425	€ 4.569.013
Totaal onvoorzien	€ -	€ 100.000	€ 50.000	€ 51.000	€ 52.020	€ 53.060
Saldo van baten en lasten	**€ 603.016**	**€ -191.737**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**
Mutatie reserves	€ -334.262	€ 191.737	€ -	€ -	€ -	€ -
Resultaat	**€ 937.278**	**€ -**	**€ -**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

B.1.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Het begrotingstotaal wordt in 2018 niet verhoogd met indexering. Daarnaast bedraagt de taakstelling 1% per jaar tot en met 2018. Vanaf de jaarschijf 2019 worden de budgetten indicatief verhoogd met 2% per jaar voor indexering. De indicatie is bedoeld om een behoedzame begroting te presenteren, gebaseerd op de gemiddelde werkelijke indexatie over de jaren 2007-2017 volgens het CBS. De werkelijke indexatie voor 2019 ligt voor aan het Algemeen Bestuur (ABbij de behandeling van de Kadernota 2019.

Lasten

Personeelskosten

Het begrotingsbedrag voor salarissen, flexibele schil en inhuur bedraagt in 2018 € 8.909.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2017 is het bedrag met € 68.000 gestegen in verband met de taakoverdracht asbest van de gemeente Dronten. De kosten van de huidige bezetting kunnen stijgen als gevolg van cao-afspraken en premiestijging. Het is aan de OFGV om binnen de taakstellende budgetten te blijven. Deels wordt dit bereikt door uitstroom van personeel. De OFGV kiest bij het invullen van openstaande vacatures waar mogelijk voor trainees (lager ingeschaalde junior medewerkers) die het vak in de praktijk leren van de senioren. Dit is conform de opzet van het Gildemodel.

Opleidingskosten

Het budget voor opleidingskosten is benodigd voor de voorgeschreven kwaliteitsverbetering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de om- her- en bijscholing in het kader van de komende Omgevingswet, de te verwachten omvangrijke aanpassingen in wet- en regelgeving en de daarmee gepaard gaande aanpassingen in de uitvoering, zullen op dit budget drukken. De raming voor 2018 bedraagt € 335.000 en is ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2017 verhoogd met € 17.000 in verband met de taakoverdracht van de gemeente Dronten.

Algemene personeelskosten

Het budget voor algemene personeelskosten bedraagt € 437.000 en is verhoogd met € 3.000 in verband met de taakoverdracht van de gemeente Dronten. Het budget is bestemd voor de vergoedingen aan personeel zoals reiskosten, piket en overwerk, en voor personeelsgerelateerde kosten zoals werkkleding, OR/GO en personeelsvereniging.

Afschrijvingen

De raming van de afschrijvingen is als volgt:

Activa	Geraamde Investering	Termijn	Afschrijving
Verbouwing pand	€ 408.000	10 jaar	€ 40.800
Meubilair	€ 300.000	10 jaar	€ 30.000
ICT hardware (computers, laptops, tablets)	€ 214.500	3 jaar	€ 71.500
ICT hardware (TV+TC+deurdisplay)	€ 55.000	5 jaar	€ 11.000
Telefoons	€ 51.000	2 jaar	€ 25.500
Totaal afschrijvingen			**€ 178.800**

De afschrijvingskosten voor de handhavingsschepen ten behoeve van de provincie Flevoland zijn verwerkt in de directe productiekosten. Deze worden niet door alle partners betaald en daarom niet opgenomen onder de reguliere kapitaallasten.

Huur en services
De pandgebonden huisvestingslasten betreffen de huurlasten zoals overeengekomen met de verhuurder. Het huidige huurcontract wordt jaarlijks verhoogd met de CBS index huurprijzen. Tevens bevat deze post de andere lasten verbonden aan de huisvesting zoals gas-water-licht, verzekering, belasting, schoonmaak en beveiliging. Het begrotingsbedrag bedraagt € 305.000.

Huisvesting (niet-pandgebonden)
De dienstgebonden huisvestingslasten betreft het budget van € 130.000 voor meubilair, inrichting, catering en dergelijke.

Informatiemanagement
De kosten voor informatiemanagement betreffen kosten van hardware, software, onderhoud en dergelijke. Het budget bedraagt € 644.000.

Wagenpark
Het budget voor wagenpark van € 110.000 is bestemd voor de leasekosten van handhavingsvoertuigen.

Diverse kosten
Het budget bedraagt € 170.000 en is bestemd voor diverse kosten zoals porti, kantoorartikelen, telefoonkosten, verzekeringen en dergelijke.

Accountant
Het budget is bestemd voor de accountantscontrole en bedraagt € 25.000.

HRM
Het budget van € 65.000 is bestemd voor diverse kosten op het gebied van Human Resources zoals arbo en integriteit.

Onvoorzien
Het bedrag voor onvoorzien bedraagt in 2018 € 50.000 en is ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2017 verlaagd met € 50.000 (AB besluit 17-11-2016). Het budget onvoorzien maakt deel uit van het weerstandsvermogen en is bestemd voor risico's in de bedrijfsvoering.

Taakstelling afname taken Flevoland
De provincie Flevoland heeft in 2016 de opdracht voor bodemsanering en coördinatie groene handhaving verlaagd met structureel € 86.000. De OFGV werkt aan het begeleiden van personeel naar ander werk, zodat deze taakstelling ingevuld kan worden door verlaging van het salarisbudget. De salariskosten en bijkomende frictiekosten komen voor rekening van Flevoland.

Directe productiekosten
Directe productiekosten zijn budgetten van deelnemers die nodig zijn voor het uitvoeren van specifieke taken. Deze directe productiekosten worden niet procentueel verdeeld over alle deelnemers maar worden door de specifieke deelnemers overgedragen aan de Omgevingsdienst. De specificatie is niet gewijzigd ten opzichte van 2017 en is als volgt:

	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN PROVINCIE FLEVOLAND		
Lasten	Groene handhaving kapitaallasten vaartuigen	€	30.000
	Groene handhaving vaartuigen	€	50.000
	Groene handhaving services	€	7.000
	Groene handhaving steunpunten	€	37.000
	Advertenties milieuwetten	€	35.000
	Extern advies vergunningverlening	€	17.900
	Extern advies handhaving	€	17.900
	Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	€	20.000
	Uitvoering geluidbeleid	€	-
	Beheer grondwatermeetnet	€	103.000
Subtotaal		**€**	**317.800**
Baten	Legesheffing vergunningen	€	130.000
	Vergoeding groene handhaving randmeren	€	5.000
Totaal Provincie Flevoland		**€**	**182.800**

	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN GEMEENTE ALMERE		
	Deelname Integrale Milieutaakstelling Glastuinbouw + Convenant Glastuinb & Milie	€	-
	Geluidsmeter	€	1.200
Totaal Gemeente Almere		**€**	**1.200**

	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN GEMEENTE GOOISE MEREN		
	Algemeen uitbesteed werk	€	11.584
Totaal Gemeente Gooise Meren		**€**	**11.584**

	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN PROVINCIE NOORD-HOLLAND		
	Advertentie-, onderzoek en kadasterkosten	€	7.800
Totaal Provincie Noord-Holland		**€**	**7.800**

Overige kosten

In deze begroting is een schatting opgenomen van de subsidies die in 2018 worden ontvangen en die tot uitgaven leiden. Hoewel er nog geen beschikkingen zijn ontvangen, is een schatting van € 200.000 gezien voorgaande jaren haalbaar. Denk aan subsidies voor Omgevingsveiligheid, Energiebesparing en andere onderwerpen.

Baten

Bijdragen partners

De bijdragen van deelnemers aan de begroting van de OFGV worden tot en met 2018 elk jaar verlaagd met een percentage van de taakstelling. Dit percentage is gebaseerd op de stemverhouding vóór Wabo-decentralisatie, conform het besluit van het AB op 25-6-2014. Daarmee is de verlaging van de bijdrage elk jaar een vast bedrag.
De taakstelling bedroeg tot en met 2016 € 112.269. De taakstelling is in de jaren 2017 en 2018 verlaagd tot € 105.354 per jaar. De vermindering van € 6.915 wordt veroorzaakt door harmonisatie van het takenpakket van Gooise Meren, waarbij de gemeente afstand doet van de taakstellende verlaging van de bijdrage.

Dit leidt voor 2018 tot de volgende bijdragen:

BATEN		Begroting	Taakstelling	Wijzigingen	Begroting
Nummer	Post	2017	2018	2018	2018
1	BIJDRAGEN DEELNEMERS				
1.1	Almere	€ 1.010.193	€ -8.711		€ 1.001.482
1.2	Lelystad	€ 1.359.648	€ -11.287		€ 1.348.361
1.3	Zeewolde	€ 702.028	€ -6.459		€ 695.569
1.4	Flevoland	€ 3.778.539	€ -49.179		€ 3.729.360
1.5	Urk	€ 274.538	€ -2.440		€ 272.098
1.6	Dronten	€ 646.159	€ -5.603	€ 87.809	€ 728.365
1.7	Noordoostpolder	€ 803.108	€ -4.859		€ 798.249
1.8	Noord Holland	€ 517.352	€ -3.942		€ 513.410
1.9	Gooise Meren	€ 757.064	€ -		€ 757.064
1.10	Hilversum	€ 221.911	€ -1.779		€ 220.132
1.11	Weesp	€ 379.484	€ -4.096		€ 375.388
1.12	Huizen	€ 227.589	€ -2.136		€ 225.453
1.13	Wijdemeren	€ 369.911	€ -3.318		€ 366.593
1.14	Blaricum	€ 59.328	€ -618		€ 58.710
1.15	Laren	€ 88.992	€ -927		€ 88.065
Subtotaal		€ 11.195.844	€ -105.354	€ 87.809	€ 11.178.299

Ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2017 is de bijdrage van de gemeente Dronten verhoogd in verband met asbesttaken en is de bijdrage van Gooise Meren niet verlaagd met de taakstelling in verband met harmonisatie van het takenpakket.

De financiële bijdrage per partner (exclusief bijdrage voor directe productiekosten) is van belang voor het stemrecht in het Algemeen Bestuur. Het stemrecht percentage voor 2018 is weergegeven in de volgende tabel.

	Nieuwe verdeling bijdragen partners			
Deelnemer	%	Subtotaal	Directe kosten	Totaal
Almere	9,11%	1.000.282	1.200	1.001.482
Lelystad	12,29%	1.348.361	-	1.348.361
Zeewolde	6,34%	695.569	-	695.569
Flevoland	32,32%	3.546.560	182.800	3.729.360
Urk	2,48%	272.098	-	272.098
Dronten	6,64%	728.365	-	728.365
Noordoostpolder	7,27%	798.249	-	798.249
Noord Holland	4,61%	505.610	7.800	513.410
Gooise Meren	6,79%	745.480	11.584	757.064
Hilversum	2,01%	220.132	-	220.132
Weesp	3,42%	375.388	-	375.388
Huizen	2,05%	225.453	-	225.453
Wijdemeren	3,34%	366.593	-	366.593
Blaricum	0,53%	58.710	-	58.710
Laren	0,80%	88.065	-	88.065
Totaal	100%	€ 10.974.915	€ 203.384	€ 11.178.299

Andere bijdragen
In deze begroting is een schatting opgenomen van de subsidies die in 2017 worden ontvangen en die tot uitgaven leiden. Hoewel er nog geen beschikkingen zijn ontvangen, is een schatting van € 200.000 gezien voorgaande jaren haalbaar. Denk aan subsidies voor Omgevingsveiligheid, Energiebesparing en andere onderwerpen.

Taakstellende inkomsten
De taakstelling bedraagt in deze begroting 2018 € 298.000. De OFGV kiest ervoor om de taakstelling door inkomsten te dekken. De OFGV gaat er van uit dat in 2018 minimaal het basistakenpakket door de deelnemers is overgedragen. Daarnaast wil de OFGV meer taken voor haar deelnemers uitvoeren, uren van eigen medewerkers dekken middels subsidies en inkomsten genereren met het kenniscentrum. Op basis van de realisaties in 2015 en 2016 acht het DB de volgende inkomsten haalbaar:

Taakstellende inkomsten	Raming 2018	
Extra opdrachten partners	€	150.000
Eigen uren subsidies	€	80.000
Omzet Kenniscentrum	€	150.000
Af: extra inhuur	€	-80.000
Totaal	**€**	**300.000**

B.1.3. Algemene dekkingsmiddelen

De OFGV ontvangt geen algemene dekkingsmiddelen.

B.1.4. Kosten van overhead

De specificatie van de overhead is als volgt:

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Specificatie overhead	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Personele lasten overhead personeel	1.934.665	1.973.361	2.012.828	2.053.085	2.094.147	2.136.030
Overige personeelskosten	1.059.472	1.008.713	836.519	853.249	870.314	887.720
Afschrijvingen	113.849	178.800	178.800	182.376	186.024	189.744
Facilitair	724.819	715.400	715.400	729.708	744.302	759.188
ICT	511.343	536.936	536.936	547.675	558.628	569.801
Financiën	25.250	25.000	25.000	25.500	26.010	26.530
Totaal	**4.369.397**	**4.438.210**	**4.305.483**	**4.391.593**	**4.479.425**	**4.569.013**

De personele overhead mag maximaal 24% bedragen. De OFGV blijft hier onder. De stijging naar 2018 houdt verband met een kleinere ruimte in het budget om direct personeel in te huren voor de uitvoering van controles.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Percentage personele overhead	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Personele lasten overhead personeel	1.934.665	1.973.361	2.012.828	2.053.085	2.094.147	2.136.030
Personele lasten direct personeel	6.649.443	6.781.667	6.810.466	6.946.675	7.085.609	7.227.321
% personele overhead	**22,5%**	**22,5%**	**22,8%**	**22,8%**	**22,8%**	**22,8%**

B.1.5. Stelposten, vennootschapsbelasting en onvoorzien

De stelpost taakstellende inkomsten bedraagt € 298.000 en is hierboven toegelicht. Het bedrag voor onvoorzien bedraagt € 50.000 en is toegelicht op pagina 19. De OFGV hoeft geen vennootschapsbelasting te betalen, omdat resultaten behaald worden ofwel als gevolg van de wettelijke taak ofwel zonder winstopslag.

B. 1.6. Incidentele baten en lasten

De begroting 2018 bevat geen incidentele baten en lasten.

B.2. Financiële positie en toelichting

B.2.1. Uitgangspunten en ontwikkelingen ten opzichte van 2017

De wijzigingen ten opzichte van de meerjarenschijf 2018 in de begroting 2017 hebben betrekking op de overdracht van asbesttaken door Dronten en de harmonisatie van het takenpakket van Gooise Meren. Deze begrotingswijzigingen zijn in de Kadernota 2018 toegelicht en worden voor 2017, tegelijkertijd met deze begroting 2018, voor zienswijzen aan de raden en Staten voorgelegd.

B.2.2. Geprognosticeerde eindbalans

De balansprognose tot en met 2021 is als volgt:

Balans	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
Materiële vaste activa	819.872	765.632	765.632	765.632	765.632	765.632
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	3.295.567	3.173.482	3.173.482	3.173.482	3.173.482	3.173.482
Balanstotaal activa	**4.115.439**	**3.939.114**	**3.939.114**	**3.939.114**	**3.939.114**	**3.939.114**
Algemene reserve	575.000	575.000	575.000	575.000	575.000	575.000
Bestemmingsreserves	502.823	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Voorzieningen	-	-	-	-	-	-
Vlottende passiva	3.037.616	3.064.114	3.064.114	3.064.114	3.064.114	3.064.114
Balanstotaal passiva	**4.115.439**	**3.939.114**	**3.939.114**	**3.939.114**	**3.939.114**	**3.939.114**

Voor de raming van de vaste activa en vlottende passiva is gebruik gemaakt van het gemiddelde van de jaarrekeningcijfers van de drie voorafgaande jaren. Het eigen vermogen is gebaseerd op bekende reservemutaties en een nihil rekeningresultaat. De saldering van de balanstotalen vindt plaats via de vlottende activa (bank- en schatkistbankierensaldo).

B.2.3. Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen

De bezetting bedraagt begin 2017 116,9 fte. Ruimte in het salarisbudget wordt ingezet voor de flexibele schil en samenwerking op de bedrijfsvoering.

B.2.4. Investeringen in vaste activa

De OFGV heeft geen investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Alle investeringen betreffen investeringen met economisch nut.

Investering	Afschrijvingstermijn	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verbouwing pand	10 jaar - 2023						
Meubilair	10 jaar - 2023						
ICT hardware (computers, laptops, tablets)	3 jaar - 2016	€ 80.000	€ 65.000		€ 85.000	€ 62.000	
ICT hardware (TV+TC+deurdisplay)	5 jaar - 2018			€ 55.000			€ 62.000
Telefoons	2 jaar - 2017		€ 51.000		€ 53.000		€ 55.000
Handhavingsschepen	30 jaar - 2045	€ 427.000	€ 323.000				
Totaal investeringen		**€ 507.000**	**€ 439.000**	**€ 55.000**	**€ 138.000**	**€ 62.000**	**€ 117.000**

De OFGV vervangt de activa pas op het moment dat het nodig is. Dit betekent dat bijvoorbeeld ICT hardware niet na de afschrijvingstermijn van 3 jaar vervangen wordt, maar soms langer mee gaat. De niet uitgegeven kredieten schuiven daarom door naar latere jaren. Op basis van de afschrijvingstermijn worden in 2018 de vergaderschermen en deurdisplays vervangen. Of dit ook werkelijk nodig is, blijkt bij een schouw van de activa in 2018.

De afschrijvingstermijn van de verbouwingskosten is gelijk aan de duur van het huurcontract. Voor de overige afschrijvingstermijnen is veelal de economische levensduur als uitgangspunt genomen, deze stemmen overeen met de afschrijvingstermijnen in de Financiële Verordening. Alle kosten als gevolg van de afschrijving op genoemde investeringen zijn structureel in de begroting verankerd.

B.2.5. Financiering

De begroting van de OFGV wordt volledig gedekt uit de bijdragen van de deelnemers. De OFGV stuurt voorafgaand aan elk kwartaal een voorschotnota van 25% van deze bijdrage aan de deelnemer. Daarom heeft de OFGV geen leningen nodig voor haar reguliere taakuitvoering. De OFGV neemt deel aan het wettelijk verplichte schatkistbankieren: overtollige middelen tot € 200.000 worden aangehouden in rekening-courant bij de BNG, het meerdere wordt aangehouden bij de schatkist.

B.2.6. Reserves en voorzieningen

Algemene Reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt begin 2017 € 575.000.
In 2017 en 2018 zijn geen onttrekkingen aan de reserve voorzien.
Eventuele rekeningresultaten worden in eerste instantie afgewikkeld met de algemene reserve. Die heeft een ondergrens van € 0 en een bovengrens van 5% van de omzet. Het maximum van de algemene reserve van deze begroting is € 584.000. Een positief rekeningresultaat wordt, na aanvulling of vorming van reserves, teruggegeven aan de deelnemers.

Doelreserve Frictiekosten

De doelreserve frictiekosten wordt in 2017 opgeheven na onttrekking van de geraamde frictiekosten.

Innovatiereserve

De bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling wordt gevoed vanuit rekeningresultaten van boekjaren waarin meer inkomsten zijn ontvangen dan de taakstelling. Een gedoteerd bedrag mag 2 jaar lang aangewend worden voor innovatieve projecten.
De omvang van de bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling bedraagt begin 2017 € 311.000. Dit saldo is gedoteerd uit de resultaatbestemming 2015. Een eventueel resterend saldo wordt bij de resultaatbestemming 2017 terugbetaald aan de partners.
Bij de resultaatbestemming 2016 wordt voorgesteld € 279.000 te doteren aan deze reserve. Dit bedrag mag in de jaren 2017 en 2018 ingezet worden. Op basis van deze bedragen is in de begroting 2018 aangenomen dat het gemiddelde saldo van de innovatiereserve ongeveer € 300.000 bedraagt.

Reserves	
Algemene Reserve	€ 575.000
Doelreserve Frictiekosten	€ 0
Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling	€ 300.000
Totaal reserves	**€ 875.000**

Voorzieningen

De OFGV heeft geen voorzieningen.

B.2.7. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. Conform het Europese stabilteits- en groeipact is de macronorm voor lidstaat Nederland een maximaal EMU-saldo van -0,5% van het bruto binnenlands product. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Alle gemeenten, provincies en waterschappen moeten deze informatie aanleveren bij het CBS. Bij gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats wanneer deze een exploitatie van € 20 mln of meer hebben. De OFGV valt hier buiten.

Berekening EMU saldo	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Exploitatiesaldo	€ 603.016	€ -191.737	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
+ afschrijvingen	€ 121.070	€ 230.800	€ 230.800	€ 234.376	€ 238.024	€ 241.744
+ dotatie voorziening	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
- investering activa	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
+ bijdragen andere overheden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
+ desinvestering activa	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
- aankoop grond	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
+ baten bouwexploitatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
- onttrekking voorziening	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
- onttrekking reserve	€ -334.262	€ 191.737	€ -	€ -	€ -	€ -
- boekwinst aandelen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
EMU saldo	**€ 1.058.348**	**€ -152.674**	**€ 230.800**	**€ 234.376**	**€ 238.024**	**€ 241.744**

OMGEVINGSDIENST

FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Colofon

Auteur: **Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek**
Botter 14-15
Postbus 2341
8203 AH LELYSTAD
T. 088-6333 000
E. info@ofgv.nl
W. www.ofgv.nl

Opdracht: Kadernota OFGV 2018

Versie: Vastgesteld AB
Datum: 15 februari 2017

Inhoudsopgave

Inleiding 4
A. Bestuurlijke context 5
A.1. Visie 5
A.1.1. Doelstellingen en activiteiten 5
A.1.2. Kwaliteit 5
A.2. Ontwikkelingen 7
A.2.1. Omgevingswet 7
A.2.2. Kostprijssystematiek 8
B. Financiële kaders 2018 9
B.1. Uitgangspunten 9
B.2. Financiële doorwerking 2018 10

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2018 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). In deze nota wordt het Algemeen Bestuur (AB) inzicht geboden in de ontwikkelingen die de begroting van de OFGV op korte en/of middellange termijn beïnvloeden. Afgesproken is dat het AB kaders meegeeft aan het Dagelijks Bestuur voor het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting. Dit zijn kaders voor de budgetten maar ook voor de (door)ontwikkeling van de organisatie. In deze kadernota doet het DB voorstellen hiertoe.

Leeswijzer
De kadernota bevat de volgende onderdelen:

Hoofdstuk A1: Visie
In dit hoofdstuk is beschreven hoe de OFGV invulling geeft aan haar doelstellingen en activiteiten.

Hoofdstuk A2: Externe ontwikkelingen
Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk welke ontwikkelingen op zowel korte als langere termijn invloed hebben op het beleid en de organisatie.

Hoofdstuk B: Financiële kaders voor 2018
Dit hoofdstuk bevat de spelregels en de financiële kaders die het AB vaststelt.

Proces van kader naar begroting
De door het AB geformuleerde kaders zijn richtinggevend voor het DB bij het opstellen van de conceptbegroting 2018. Deze conceptbegroting wordt na 15 maart 2017 aan de raden en Staten gestuurd. Zij hebben, conform de WGR en de vorig jaar gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling, acht weken de tijd om zienswijzen in te dienen. In het DB van 24 mei 2017 worden de binnengekomen zienswijzen en de mogelijke wijzigingen van de begroting besproken. De begroting 2018 wordt vervolgens, inclusief zienswijzen en DB reactie, ter vaststelling voorgelegd aan het AB.

Lelystad, 15 februari 2017

A. Bestuurlijke context

A.1. Visie

De OFGV verzorgt milieu- en leefomgevingstaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Dit geldt voor groene wetten, geluid, bodemsanering, luchtvaart, vuurwerk, toezicht op zwemwater/zwembaden, Wabo en het omgevingsrecht. Deze taken voert de OFGV uit voor alle gemeenten in Flevoland, de gemeenten in het Gooi en de Vechtstreek en voor de provincies Flevoland en Noord-Holland.

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de OFGV invulling geeft aan haar taken, doelstellingen en activiteiten.

A.1.1. Doelstellingen en activiteiten

Samen met de partners werkt de OFGV aan een duurzame en veilige leefomgeving. De kernwaarden van de OFGV ‘Ondernemen en Verbinden’ staan hierbij centraal. Bij het uit te voeren werk gaat de OFGV voor kwaliteit en efficiency.

De belangrijkste doelstellingen zijn het afhandelen van vergunningen en meldingen en het uitvoeren van risicogericht toezicht en handhaving conform de jaaropdrachten van de 15 partners. Daarnaast adviseren de experts van de OFGV met regelmaat de partners op vakinhoudelijke onderwerpen op het gebied van geluid, bodem, lucht, asbest, natuur, grondwater, zwemwater, brandveiligheid en omgevingsveiligheid, maar ook op beleidsinhoudelijke onderwerpen.

A.1.2. Kwaliteit

De OFGV gaat voor de gestelde kwaliteitseisen uit van de kwaliteitscriteria 2.1. De kwaliteitscriteria zijn bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen.

De criteria hebben betrekking op de robuustheid van de organisatie, de professionaliteit van de medewerkers en de kwaliteit van de uit te voeren taken. Het betreffen daarmee criteria voor het opleidingsniveau en de frequentie van taakuitvoering. In hoeverre de OFGV in 2018 voldoet aan de frequentiecriteria hangt af van de opdracht van de partners. De OFGV voldoet aan de opleidingscriteria en blijft in 2018 medewerkers opleiden en bijscholen op veranderende wet- en regelgeving. Gelet op de Omgevingswet zal ook de komende jaren aandacht worden besteed aan deskundigheidsontwikkeling van iedereen die werkzaam is op het brede vakgebied van het omgevingsrecht.

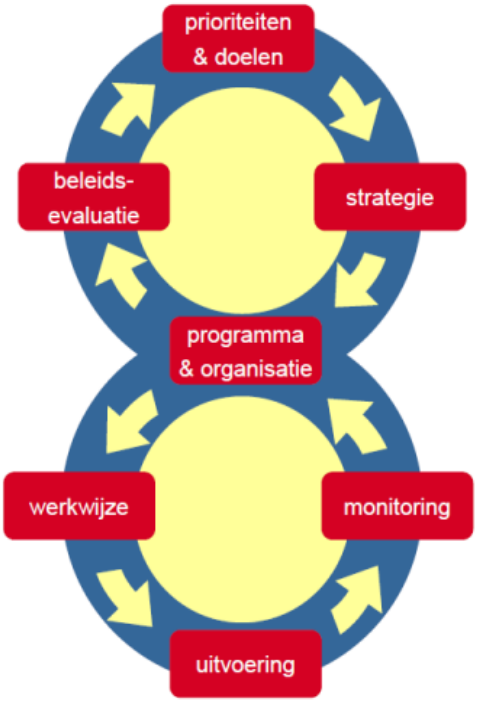

De procescriteria beschrijven de eisen die gesteld worden aan de beleidscyclus in de vorm van de Big 8. Het gaat er om dat de verschillende analyses, strategieën, prioriteiten en doelstellingen transparant zijn, dat ze worden vastgesteld en dat de organisatie hier aantoonbaar naar handelt. In het VTH-uitvoeringskader geven de partners aan hoe de OFGV de taken op een uniforme manier in het werkgebied kan uitvoeren.

Bij het invullen van de strategische cyclus staat de partner centraal. Welke doelen wilt u bereiken? Hoe ondersteunt de OFGV uw beleid? Hoe geeft de OFGV uitvoering aan de door u gewenste prestaties? Onder de operationele cyclus vallen het beschrijven van uniforme werkprocessen en het uitvoeren van controles met een integraal toezichtsprotocol. Hierover legt de OFGV verantwoording af aan de partners. In het model vervult de omgevingsdienst een rol in het vertalen van uw beleid en strategie naar uitvoering en het inbrengen van praktijkervaringen in de beleidscyclus.

A.2. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk zijn macro-economische invloeden en bestuurlijke keuzes benoemd.

A.2.1. Omgevingswet

De Omgevingswet is de nieuwe wet voor de fysieke leefomgeving en bundelt de regels over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Naar verwachting zal de Omgevingswet in 2019 in werking treden. Deze wetswijziging heeft gevolgen voor zowel overheden die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de fysieke leefomgeving als burgers, bedrijven en andere initiatiefnemers die activiteiten willen uitvoeren in de fysieke leefomgeving.

De uitgangspunten van de Omgevingswet zijn:

- Minder en overzichtelijker regels
- Meer ruimte voor initiatieven
- Lokaal maatwerk
- Vertrouwen

De Omgevingswet met haar nieuwe manier van denken vraagt om een andere manier van werken. Dit houdt voor de OFGV enerzijds in dat werkprocessen en de inhoudelijke werkzaamheden in verschillende vakgebieden gaan veranderen. Te denken valt aan minder vergunningsplicht en meer algemene regels, andere voorbereidingsprocedures voor vergunningverlening en meer focus op toezicht en handhaving. Scholing richt zich zowel op de kennis van de inhoud van de wet als op de nieuwe manier van werken.
Anderzijds zal de OFGV in de ‘geest van de Omgevingswet’ gaan werken en aan de slag gaan om die cultuurverandering in de organisatie op gang te brengen. De komst van de Omgevingswet betekent ook dat de relatie met de partners verandert. De OFGV biedt zich aan om te worden betrokken aan de ‘voorkant’ van het proces/van de planvorming. Met de kennis van het gebied, de ogen in het veld en de expertise op verschillende taakgebieden ondersteunt en faciliteert de OFGV de partners graag bij de veranderingen die de Omgevingswet brengt. De OFGV zal adviseren over de concrete invulling van de bestuurlijke afwegingsruimte in de Omgevingswet. De OFGV wil voor de milieu gerelateerde onderwerpen van de Omgevingswet een professionele en actieve partner zijn in het implementatieproces en daardoor vormgeven aan de veranderende, steeds digitalere, participatie van de omgeving.

De OFGV streeft er in het kader van innovatie naar om dé kennisbank op het gebied van de Omgevingswet te worden en zich als zodanig te profileren. De projectgroep Omgevingswet anticipeert op de veranderingen die de Omgevingswet teweeg brengt. Deze groep opereert als centraal kennispunt ‘Omgevingswet’, zowel intern als extern. Daarnaast heeft deze groep een coördinerende rol wat betreft het reguleren van en het experimenteren met de veranderingen van de Omgevingswet. Na de consultatie op de AMvB’s, de verkenning van de wet en het netwerk bij de partners en andere omgevingsdiensten, richt de OFGV zich in de jaren 2017-2018-2019 op de verdieping en verandering, onder meer middels innovatieve projecten en pilots.

A.2.2. Kostprijssystematiek

In juni 2017 besluit het AB of de Kostprijssystematiek (KPS) vanaf 2018 de basis wordt voor financiering door de partners. Deze Kadernota is nog opgesteld met de huidige lumpsumbijdragen.

De opbouw van het model is als volgt:

	Gemeenten	Provincies
Incidentele taken	offerte obv productmodel of uren	offerte obv productmodel of uren
Plustaken (o.a. geluid, natuur, water, bouw)	productmodel	nog te bepalen
Overige basistaken (o.a. asbest, transportcontroles)	productmodel	productmodel
Basistaken inrichtinggebonden (vergunning, melding, controle, klacht etc.)	branchemodel	productmodel
Taken van algemeen nut (piket, bestuur, informatiegericht werken, accounthouders, omgevingswet etc.)	randvoorwaardelijke taken	

Voor de taken van algemeen nut, de zogenaamde randvoorwaardelijke taken, bevat de KPS berekening een procentuele bijdrage voor elke partner.

De gemeentelijke inrichtinggebonden taken worden berekend volgens het branchegericht risicomodel. De berekening bevat gemiddelde kengetallen en frequenties voor de periodieke uitvoering van controles en behandeling van vergunningen, meldingen en klachten. Bedrijven zijn in 20 branches ingedeeld, waarbij de risicovolle bedrijven een hogere prioritering en meer aandacht van de OFGV krijgen. Ook naleefgedrag heeft invloed op de prioritering van bedrijven. De risicoaanpak heeft een nauwe relatie met de ontwikkeling van het VTH-uitvoeringskader. De besluiten van de partners omtrent het VTH-beleid en de VTH-strategie kunnen impact hebben op de kengetallen en frequenties in het branchemodel.

Uit de evaluatie van de uren over het oefenjaar 2016 blijkt of de kengetallen van het productmodel aangepast moeten worden en/of producten anders beschreven moeten worden in de Producten en Diensten Catalogus. Het productmodel bevat de berekening van de provinciale inrichtinggebonden taken, de overige basistaken en de gemeentelijke plustaken.

Voor de provinciale plustaken tenslotte worden in 2017 maatwerkafspraken met de Provincie Flevoland gemaakt.

B. Financiële kaders 2018

B.1. Uitgangspunten

De OFGV neemt maatregelen om de begroting structureel in evenwicht te brengen én de mogelijke frictiekosten tot een minimum te beperken. Dit is conform de bestuurlijk afgesproken spelregels.

Uitgangspunten bij de financiële kaders zijn:

- De taakstelling betreft 1% per jaar van het begrotingstotaal ten tijde van oprichting. Het betreft een bedrag van € 112.269 per jaar in de jaren 2014 tot en met 2018;
- De bijdragen van de deelnemers worden, los van bijdragen voor een specifiek doel of extra opdrachten, in de jaren 2014 tot en met 2018 verlaagd met een percentage van de genoemde taakstelling, zijnde het percentage ten tijde van de oprichting;
- De taakstelling is in de jaren 2017 en 2018 verlaagd tot € 105.354 per jaar. De vermindering van € 6.915 wordt veroorzaakt door harmonisatie van het takenpakket van Gooise Meren, waarbij de gemeente afstand doet van de taakstellende verlaging van de bijdrage;
- Het begrotingstotaal wordt tot en met 2018 niet verhoogd met loon- en prijsindexatie. Mocht indexering op enig budget wel noodzakelijk zijn, dan levert dit vooralsnog een extra bezuinigingstaakstelling op. Besluitvorming over eventuele nieuwe taakstellingen voor het jaar 2019 en volgende, vindt plaats bij de behandeling van de kadernota 2019;
- De invulling van de bezuinigingstaakstelling wordt elk jaar uiterlijk in de 1^{e} voortgangsrapportage aan het AB voorgelegd;
- Het begrotingstotaal wordt door het AB vastgesteld. Wijzigingen binnen de begroting en het ontvangen van bijdragen voor een specifiek doel worden door het DB vastgesteld;
- Voorgenomen mutaties van de Algemene Reserve en de Doelreserve Frictiekosten worden voorgelegd aan het AB. Definitieve mutaties van reserves worden middels bestemming van het rekeningresultaat aan de Raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd, alvorens deze door het AB worden vastgesteld;
- Voorgenomen projecten ten laste van de Reserve Innovatie en Ontwikkeling worden voorgelegd aan het DB;
- De kostprijssystematiek is niet financieel vertaald in deze Kadernota.

B.2. Financiële doorwerking 2018

Op het moment van opstellen van deze Kadernota is nog niet bekend met welke percentages de kosten voor salarissen, huur, ICT en andere kosten zullen stijgen. Conform de uitgangspunten moeten dergelijke indexeringen binnen de bestaande budgetten opgevangen worden, ofwel door hogere inkomsten ofwel door lagere uitgaven.

De volgende wijzigingen voor het jaar 2018 zijn reeds in de AB vergaderingen tot en met november 2016 behandeld en in deze Kadernota verwerkt:

- Harmonisatie takenpakket Gooise Meren: bijdrage van Gooise Meren wordt in 2017 en 2018 niet meer verlaagd met de taakstelling ad € 6.915 per jaar;
- Taakoverdracht asbest Dronten: structurele verhoging van € 87.809;
- Toezegging aan de Gooi- en Vechtgemeenten: verlaging van het budget onvoorzien naar € 50.000 per jaar.

De wijzigingen worden in 2017, samen met mogelijke andere taakoverdrachten van partners en taakverschuivingen tussen partners, voor zienswijzen aan de raden en Staten verzonden. Dit zal tegelijkertijd met het aanbieden van de Begroting 2018 plaatsvinden.

Na de genoemde wijzigingen staat de taakstelling in 2018 op de maximale structurele hoogte van € 298.345. De OFGV vult de taakstelling in met het binnenhalen van meerwerkopdrachten en subsidies ter dekking van de personeelskosten, de deelname van derden aan opleidingen en cursussen georganiseerd door het Kenniscentrum en het efficiënt en effectief uitvoeren van structurele taakoverdrachten. In de 1^{e} voortgangsrapportage van 2018 vermeldt het DB de invulling van de taakstelling.

Het financiële kader is op de volgende pagina weergegeven.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

LASTEN		Begroting	Taakstelling	Wijzigingen	Kader
Nummer	Post	2017	2018	2018	2018
1	**PERSONEEL**				
1.1a	Salarissen	€ 8.723.703		€ 67.590	€ 8.791.293
1.1c	Flexibele schil	€ 30.000			€ 30.000
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 87.325		€ 676	€ 88.001
	Subtotaal personeelskosten	€ 8.841.028			€ 8.909.294
1.2	Opleidingskosten	€ 318.140		€ 16.839	€ 334.979
1.3	Algemene personeelskosten	€ 433.836		€ 2.704	€ 436.540
1.4	Frictiekosten vertrek personeel	€ 191.737			€ -
3	**KAPITAALLASTEN**				
3.1	Afschrijving ICT	€ 108.000			€ 108.000
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 30.000			€ 30.000
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 40.800			€ 40.800
3.4	Afwaardering geluidsmeetsysteem	€ -			€ -
4	**INDIRECTE KOSTEN**				
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 305.000			€ 305.000
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 130.000			€ 130.000
4.3	Informatiemanagement	€ 694.247			€ 694.247
4.4	Wagenpark	€ 110.000			€ 110.000
4.5	Diverse kosten	€ 120.400			€ 120.400
4.6	Accountant	€ 25.000			€ 25.000
4.7	HRM	€ 65.000			€ 65.000
5	**ONVOORZIEN**				
5.1	Onvoorzien	€ 100.000		€ -50.000	€ 50.000
5.3	Taakstelling afname taken Flevoland	€ -86.000			€ -86.000
Subtotaal		**€ 11.427.188**	**€ -**	**€ 37.809**	**€ 11.273.260**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**				
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 182.800			€ 182.800
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.200			€ 1.200
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 11.584			€ 11.584
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 7.800			€ 7.800
7	**OVERIGE KOSTEN**				
7.7	Diverse subsidies	€ 200.000			€ 200.000
Totaal		**€ 11.830.572**	**€ -**	**€ 37.809**	**€ 11.676.644**

BATEN	BATEN	Begroting	Taakstelling	Wijzigingen	Kader
Nummer	Post	2017	2018	2018	2018
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**				
1.1	Almere	€ 1.010.193	€ -8.711		€ 1.001.482
1.2	Lelystad	€ 1.359.648	€ -11.287		€ 1.348.361
1.3	Zeewolde	€ 702.028	€ -6.459		€ 695.569
1.4	Flevoland	€ 3.778.539	€ -49.179		€ 3.729.360
1.5	Urk	€ 274.538	€ -2.440		€ 272.098
1.6	Dronten	€ 646.159	€ -5.603	€ 87.809	€ 728.365
1.7	Noordoostpolder	€ 803.108	€ -4.859		€ 798.249
1.8	Noord Holland	€ 517.352	€ -3.942		€ 513.410
1.9	Gooise Meren	€ 757.064	€ -		€ 757.064
1.10	Hilversum	€ 221.911	€ -1.779		€ 220.132
1.11	Weesp	€ 379.484	€ -4.096		€ 375.388
1.12	Huizen	€ 227.589	€ -2.136		€ 225.453
1.13	Wijdemeren	€ 369.911	€ -3.318		€ 366.593
1.14	Blaricum	€ 59.328	€ -618		€ 58.710
1.15	Laren	€ 88.992	€ -927		€ 88.065
Subtotaal		**€ 11.195.844**	**€ -105.354**	**€ 87.809**	**€ 11.178.299**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**				
2.7	Diverse subsidies	€ 200.000			€ 200.000
3	**TAAKSTELLENDE INKOMSTEN**	€ 242.991	€ 105.354	€ -50.000	€ 298.345
Totaal		**€ 11.638.835**	**€ 0**	**€ 37.809**	**€ 11.676.644**

	Begroting	Taakstelling	Wijzigingen	Kader
	2017	2018	2018	2018
Totaal baten	€ 11.830.572			€ 11.676.644
Totaal lasten	€ 11.638.835			€ 11.676.644
Saldo van baten en lasten	**€ 191.737**			**€ -0**
Mutatie reserves	€ -			€ -
Resultaat	**€ 191.737**			**€ -0**

Bijlage

Voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek

In de artikel 7 lid 3 Financiële Verordening van de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek is vermeld:

> Het Algemeen Bestuur neemt pas een besluit nadat raden en Staten daarover zienswijzen hebben kunnen indienen over begrotingswijzigingen die:
> a. leiden tot een wijziging van de bijdragen (en stemrecht) van de partners;
> b. leiden tot een dotatie of onttrekking aan een reserve.

Deze zienswijzen worden betrokken in het oordeel van het Algemeen Bestuur, die over de wijzigingen besluit.

Asbesttaken Dronten
In oktober 2016 hebben B&W van Dronten het besluit genomen om de uitvoering van asbesttaken structureel over te dragen aan de OFGV. In onderling overleg zijn de OFGV en Dronten tot een gezamenlijk voorstel gekomen over de in te brengen taken en de condities waaronder deze taken worden overgedragen. Het gaat om:

- Beoordelen ISZW melding asbestsanering (basistaak 2)
- Toezicht op het verwijderen van asbest door bedrijven (basistaak 3)
- Controle vrijgave en stortbonnen (basistaak 4)
- Beoordelen asbestinventarisatierapporten (basistaak 5)

De bijdrage van Dronten wordt structureel met € 87.809 verhoogd. Dit is kostendekkend voor 0,45 fte toezicht en administratie, 0,40 fte expertise en personele en materiële overhead. Dit bedrag wordt niet verlaagd met 1% taakstelling per jaar.

Voorstel begrotingswijziging
Voorgesteld wordt in 2017 de baten en lasten van de begroting budgettair neutraal te verhogen met € 87.809 in verband met de uitvoering van asbesttaken voor de gemeente Dronten. De structurele wijziging voor 2018 en verder is verwerkt in de Begroting 2018.

Harmonisatie takenpakket Gooise Meren
De gemeenten Muiden, Bussum en Naarden zijn per 1-1-2016 samengevoegd tot de gemeente Gooise Meren. Gooise Meren heeft bij brief van 16 augustus 2016 aangegeven dat een mogelijk knelpunt kan ontstaan wat betreft het pakket niet-geharmoniseerde milieutaken dat de gemeente bij de OFGV heeft ondergebracht. Gezien de gedeelde wens om met gemeente Gooise Meren tot een herzien en uniform mandaat te komen stelt de OFGV voor het takenpakket als geharmoniseerd te beschouwen. De gemeente Gooise Meren doet daartoe afstand van de taakstellende verlaging van de bijdrage.

Voorstel begrotingswijziging
Voorgesteld wordt de baten van Gooise Meren in 2017 met € 6.915 en in 2018 structureel met € 13.830 te verhogen en de taakstelling evenredig te verlagen. De structurele wijziging voor 2018 en verder is verwerkt in de Begroting 2018.

De wijziging in stemrecht percentages is als volgt:

	Oude verdeling bijdragen partners begroting 2017				Nieuwe verdeling bijdragen partners begroting 2017			
Deelnemer	**%**	**Subtotaal**	**Directe kosten**	**Totaal**	**%**	**Subtotaal**	**Directe kosten**	**Totaal**
Almere	9,18%	1.008.993	1.200	1.010.193	9,11%	1.008.993	1.200	1.010.193
Lelystad	12,38%	1.359.648	-	1.359.648	12,27%	1.359.648	-	1.359.648
Zeewolde	6,39%	702.028	-	702.028	6,34%	702.028	-	702.028
Flevoland	32,73%	3.595.739	182.800	3.778.539	32,45%	3.595.739	182.800	3.778.539
Urk	2,50%	274.538	-	274.538	2,48%	274.538	-	274.538
Dronten	5,88%	646.159	-	646.159	6,62%	733.968	-	733.968
Noordoostpolder	7,31%	803.108	-	803.108	7,25%	803.108	-	803.108
Noord Holland	4,64%	509.552	7.800	517.352	4,60%	509.552	7.800	517.352
Gooise Meren	6,72%	738.565	11.584	750.149	6,73%	745.480	11.584	757.064
Hilversum	2,02%	221.911	-	221.911	2,00%	221.911	-	221.911
Weesp	3,45%	379.484	-	379.484	3,42%	379.484	-	379.484
Huizen	2,07%	227.589	-	227.589	2,05%	227.589	-	227.589
Wijdemeren	3,37%	369.911	-	369.911	3,34%	369.911	-	369.911
Blaricum	0,54%	59.328	-	59.328	0,54%	59.328	-	59.328
Laren	0,81%	88.992	-	88.992	0,80%	88.992	-	88.992
Totaal	**100%**	**€ 10.985.545**	**€ 203.384**	**€ 11.188.929**	**100%**	**€ 11.080.269**	**€ 203.384**	**€ 11.283.653**

In de onderstaande tabel is de voorgestelde wijziging van de lasten en baten weergegeven.

		Vastgestelde	1e wijziging AB		na 1e BW
LASTEN		Begroting	Wijziging Gooise Meren	Wijziging Dronten	Begroting
Nummer	Post	2017			2017
1	**PERSONEEL**				
1.1a	Salarissen	€ 8.723.703		€ 67.590	€ 8.791.293
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ -			€ -
1.1c	Flexibele schil	€ 30.000			€ 30.000
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 87.325		€ 676	€ 88.001
1.2	Opleidingskosten	€ 318.140		€ 16.839	€ 334.979
1.3	Algemene personeelskosten	€ 433.836		€ 2.704	€ 436.540
1.4	Frictiekosten vertrek personeel	€ 191.737			€ 191.737
3	**KAPITAALLASTEN**				
3.2	Afschrijving ICT	€ 108.000			€ 108.000
	Afschrijving Meubilair	€ 30.000			€ 30.000
	Afschrijving Verbouwing	€ 40.800			€ 40.800
4	**INDIRECTE KOSTEN**				
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 305.000			€ 305.000
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 130.000			€ 130.000
4.3	Informatiemanagement	€ 644.247			€ 644.247
4.4	Wagenpark	€ 110.000			€ 110.000
4.5	Diverse kosten	€ 170.400			€ 170.400
4.6	Accountant	€ 25.000			€ 25.000
4.7	HRM	€ 65.000			€ 65.000
5	**ONVOORZIEN**				
5.1	Onvoorzien	€ 100.000			€ 100.000
5.3	Taakstelling afname taken Flevoland	€ -86.000			€ -86.000
Subtotaal		**€ 11.427.188**	**€ -**	**€ 87.809**	**€ 11.514.997**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**				
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 182.800			€ 182.800
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.200			€ 1.200
6.3	Directe productiekosten Naarden	€ 11.584			€ 11.584
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 7.800			€ 7.800
7	**OVERIGE KOSTEN**				
7.7	Diverse subsidies	€ 200.000			€ 200.000
Totaal		**€ 11.830.572**	**€ -**	**€ 87.809**	**€ 11.918.381**

		Vastgestelde	1e wijziging AB		Gewijzigde
BATEN	BATEN	Begroting	Wijziging Gooise Meren	Wijziging Dronten	Begroting
Nummer	Post	2017			2017
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**				
1.1	Almere	€ 1.010.193			€ 1.010.193
1.2	Lelystad	€ 1.359.648			€ 1.359.648
1.3	Zeewolde	€ 702.028			€ 702.028
1.4	Flevoland	€ 3.778.539			€ 3.778.539
1.5	Urk	€ 274.538			€ 274.538
1.6	Dronten	€ 646.159		€ 87.809	€ 733.968
1.7	Noordoostpolder	€ 803.108			€ 803.108
1.8	Noord Holland	€ 517.352			€ 517.352
1.9	Gooise Meren	€ 750.149	€ 6.915		€ 757.064
1.10	Hilversum	€ 221.911			€ 221.911
1.11	Weesp	€ 379.484			€ 379.484
1.12	Huizen	€ 227.589			€ 227.589
1.13	Wijdemeren	€ 369.911			€ 369.911
1.14	Blaricum	€ 59.328			€ 59.328
1.15	Laren	€ 88.992			€ 88.992
2	**ANDERE BIJDRAGEN**				
2.7	Diverse subsidies	€ 200.000			€ 200.000
3	**TAAKSTELLENDE INKOMSTEN**	€ 249.906	€ -6.915		€ 242.991
Totaal	**Totaal**	**€ 11.638.835**	**€ -**	**€ 87.809**	**€ 11.726.644**
	Totaal baten	€ 11.638.835			€ 11.726.644
	Totaal lasten	€ 11.830.572			€ 11.918.381
	Saldo van baten en lasten	**€ -191.737**			**€ -191.737**
	Mutatie frictiereserve	€ 191.737			€ 191.737
	Mutatie algemene reserve	€ -			€ -
	Resultaat	**€ -**			**€ -**

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2017

Onderwerp: Zienswijze op de ontwerpbegroting 2018 en de jaarstukken 2016 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek

Kenmerk: 941014

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrief van de OFGV, inclusief bijlagen, d.d. 28-03-2017.

1. Inleiding

Op 28 maart 2017 zijn door het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) de begrotingswijzigingen 2017 en begroting 2018 aan Provinciale Staten verstuurd. PS hebben tot 24 mei 2017 de mogelijkheid om een zienswijze op deze documenten in te dienen. Deze deadline was niet haalbaar omdat de eerstvolgende PS-vergadering is gepland op 10 juli 2017. De AB-vergadering van de OFGV waarin deze zienswijze zou worden behandeld stond gepland op 28 juni 2017. Na ambtelijke afstemming met de OFGV hebben wij onderstaande zienswijze aan de OFGV toegestuurd, onder voorbehoud van vaststelling door PS.

2. Zienswijze op de begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018

PS wordt voorgesteld om onderstaande opmerkingen als zienswijze aan de OFGV toe te sturen.

Ten aanzien van de begrotingswijzigingen 2017 hebben wij geen opmerkingen.

Ten aanzien van de Begroting 2018 merken wij het volgende op:

- De begroting voor 2018 is sluitend, mede dankzij geraamde (extra) ‘taakstellende inkomsten’, uit extra opdrachten en omzet uit het eigen kenniscentrum van de OFGV. Het begrote bedrag voor deze taakstellende inkomsten in 2018 is opnieuw hoger dan het voorgaande jaar. Wij herhalen onze eerdere opmerking dat wij het positief vinden dat de OFGV blijft zoeken naar mogelijkheden om haar deskundigheid verder te vermarkten, maar dat wij ervan uitgaan dat de OFGV de bezuinigingstaakstelling invult door het verlagen van haar kosten indien de ‘taakstellende inkomsten’ niet blijken te kunnen worden gerealiseerd.

PS hebben als deelnemer in de GR een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur van de OFGV. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 25 lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling worden de Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincies in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 24 mei 2017 hun zienswijze kenbaar te maken. Onderstaande zienswijze hebben wij na onze vergadering op 9 mei 2017, onder voorbehoud van vaststelling door PS, aan de OFGV toegestuurd.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 37

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 mei 2017;

besluiten:

Met betrekking tot de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 van de OFGV:

1. Akkoord te gaan met de door de OFGV voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018;
2. De zienswijze op de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 vast te stellen;
3. Uiterlijk 11 juli 2017 de zienswijze op de voorgestelde begrotingswijzigingen 2017 en de Begroting 2018 aan het Dagelijks Bestuur van de OFGV toe te sturen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
F.C..D. Noordberger
BU/BSP

Doorkiesnummer (023) 514 3471
Noordbergerf@noord-holland.nl

Betreft: Tussentijdse kredietaanvraag projecten uit PMO 2017-2021

Verzenddatum
24 MEI 2017

Kenmerk
949407/949927

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de Voordracht "Tussentijdse kredietaanvraag projecten uit PMO 2017-2021".
Wij verzoeken u deze voordracht te behandelen in uw vergadering van 10 juli a.s. in verband met de voortgang van de projecten.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: Tussentijdse kredietaanvraag projecten uit het PMO 2017-2021

Kenmerk: 949441

1. Inleiding

In november 2016 hebben uw Staten de kredieten in het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) vastgesteld. In deze voordracht wordt een aantal kredieten ter vaststelling aan Uw staten voorgelegd. Bij de kredietaanvraag is rekening gehouden met de Uitvoeringsregels Investeringskredieten, die door Gedeputeerde Staten zijn vastgesteld (kenmerk 2800004/288006, d.d. 12-12-13). Daar waar wordt afgeweken van de uitvoeringsregels, wordt dit expliciet vermeld.

In de Uitvoeringsregels is het volgende opgenomen:
'Tegelijkertijd met de begrotingsvaststelling worden jaarlijks in de voordracht van PMI en PMO de investeringskredietaanvragen gespecifieerd per project ter besluitvorming aan PS voorgelegd. Voor nieuwe infrastructuuraanleg gebeurt dit gebundeld bij de begroting en in samenhang met de vaststelling van het PMO.'

De voorliggende voordracht betreft een tussentijdse kredietaanvraag van projecten die reeds in het PMO zijn opgenomen, maar bij de vaststelling van het PM0 2017-2021 nog niet voldoende waren uitgewerkt voor een kredietaanvraag of het betreft een bijstelling van een lopend krediet ten gevolge van projectwijzigingen. Wij stellen u voor met de voorliggende kredietaanvragen in te stemmen om de voortgang van deze projecten niet te stagneren.

2. Financiën PMO

De in deze voordracht opgenomen kredietaanvragen voor het PMO bedragen totaal € 3.690.000 welke ten laste van de kapitaallasten komt. Daarnaast wordt voorgesteld het door PS op 19 november 2012 beschikbaar gesteld krediet voor Weginfrastructuur 2013 (inclusief Openbaar vervoersinfrastructuur, een gezamenlijk krediet voor 9 projecten, van € 14.360.000 met € 150.000 te verlagen naar € 14.210.000.

Conform de uitvoeringsregels is het mogelijk om tussentijds kredieten aan te vragen als in het kasritme rekening is gehouden met deze uitgaven of als er ruimte binnen het kasritme wordt gevonden doordat projecten vertragen en/of goedkoper uitvallen.

De voorliggende kredietbesluiten (aanvragen en aframingen) zijn in totaliteit, zowel per saldo als per kasraming per jaar, gelijk ten opzichte van de Kaderbrief 2018 en leiden dan ook niet tot verschuiving van het kasritme en daarmee niet tot verschuiving van de kapitaallasten, zie tabel 1.

Tabel 1: Verschil vastgestelde kasritme Kaderbrief 2018 en nieuw kasritme PMO kredieten

	t/m 2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOTAAL
Totaal verschil kasritmes	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Kredietaanvraag vervangingsinvesteringen wegen								
N520b (verhoging krediet € 400.000)								
Kasritme kaderbrief	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	200.000	800.000	-	-	-	-	1.000.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**200.000**	**800.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.000.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	200.000	800.000	-	-	-	-	1.000.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**200.000**	**800.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.000.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
N516a-02 vervangen KW 25b16 (verhoging krediet € 650.000)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	200.000	1.300.000	400.000	-	-	-	-	1.900.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**200.000**	**1.300.000**	**400.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.900.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	200.000	1.300.000	550.000	-	-	-	-	2.050.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**200.000**	**1.300.000**	**550.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.050.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**150.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**150.000**
Krediet aanvraag vervangingsinvesteringen vaarwegen								
K20/10/09a-01 oevers (krediet € 840.000)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	200.000	320.000	320.000	-	-	-	840.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**200.000**	**320.000**	**320.000**	**-**	**-**	**-**	**840.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	200.000	320.000	320.000	-	-	-	840.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**200.000**	**320.000**	**320.000**	**-**	**-**	**-**	**840.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
K20N-05 (voorbereidingskrediet € 1.200.00)								
Oud kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	600.000	600.000	3.500.000	6.000.000	0	-	10.700.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**600.000**	**600.000**	**3.500.000**	**6.000.000**	**300.000**	**-**	**11.000.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	€ 0	€ 600.000	€ 600.000	€ 3.500.000	€ 6.000.000	€ 0	€ 0	€ 10.700.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
netto investering PMO	**€ 0**	**€ 600.000**	**€ 600.000**	**€ 3.500.000**	**€ 6.000.000**	**€ 300.000**	**€ 0**	**€ 11.000.000**
Verschil kasritmes	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

K20N Stolperbasculebrug (voorbereidingskrediet € 600.000)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	300.000	300.000	3.200.000	3.700.000	-	-	7.500.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**300.000**	**300.000**	**3.200.000**	**3.700.000**	**-**	**-**	**7.500.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	300.000	300.000	3.200.000	3.700.000	-	-	7.500.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**300.000**	**300.000**	**3.200.000**	**3.700.000**	**-**	**-**	**7.500.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Kredietverlaging vervangingsinvesteringen Wegen

Krediet 2013 Weginfrastructuur (inclusief Openbaar vervoerinfrastructuur)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	-		-	-	-	-	14.360.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**-**		**-**	**-**	**-**	**-**	**14.360.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	-	-150.000	-	-	-	-	14.210.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMO	**-**	**-**	**-150.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**14.210.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-150.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-150.000**

In het PMO zijn onder meer de vervangingsinvesteringen van de provincie in (vaar)wegen en openbaar vervoer opgenomen. De dekking van de kapitaallasten uit hoofde van deze investeringen valt binnen de begrotingspost PMO wegen en vaarwegen.

3. Benodigde kredieten

Ter uitvoering van het PMO worden de onderstaande kredieten (exclusief BTW, tenzij anders aangegeven) aangevraagd van totaal € 3.690.000 voor de uitvoering van vervangingsinvesteringen, respectievelijk € 1.050.000 voor wegen en € 2.640.000 voor vaarwegen. De kosten komen ten laste van het budget PMO kapitaalslasten wegen en vaarwegen. Per kredietaanvraag geven wij een korte toelichting inclusief de planning en melden wij of voor de projecten een bijdrage van derden wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van de kapitaallasten worden gebracht.

<u>Wegen:</u> Totale kredietaanvraag voor projecten bedraagt € 1.050.000

a. **N520b-02: vervangen KW 25C34 in combinatie met N520b-01 (verhoging krediet)**
Het totale bedrag komt ten laste van de kapitaallasten. **€ 400.000**
Planning uitvoering: december 2017 t/m december 2018
Voor de uitvoering van het project is bij de vaststelling van het PMO 2017 in november 2017 reeds een krediet beschikbaar gesteld van € 600.000. Doordat de scope van de brug in dit project is gewijzigd, is een kredietverhoging noodzakelijk. De brug bestaat uit twee delen, één brugdeel van de provincie en het andere brugdeel van de gemeente Haarlemmermeer. Het oorspronkelijke krediet ging uit van alleen vervanging van het provinciale brugdeel (sober en doelmatig). De gemeente Haarlemmermeer wil ook haar brug vervangen. Hieruit is een gezamenlijk ontwerp gekomen, dat esthetischer, maar ook duurder is dan het oorspronkelijke sobere ontwerp. Daarnaast blijken de kosten voor de verlegging van kabels en leidingen hoger dan in eerste instantie ingeschat. Met een kredietophoging van € 400.000 komt het totale vervangingsinvestering krediet wegen voor dit project uit op € 1.000.000.

b. **N516a-02 vervangen KW 25b16 (verhoging krediet) € 650.000**
Het totale bedrag komt ten laste van de kapitaallasten.
Planning uitvoering: 2014 t/m december 2017
Voor de reconstructie van de N516 (Kruisingen aanleggen, aansluitingen maken op andere wegen in combinatie met groot onderhoud) met daarbij het vervangen van een kunstwerk is extra vervangingsinvestering krediet wegen nodig. In november 2014 is een krediet beschikbaar gesteld van € 1.400.000. De onderhoudskosten voor dit project blijken te laag te zijn ingeschat. De verhouding PMO/PMI bleek in de praktijk anders te zijn, dan van te voren was ingeschat. Ook blijken ten gevolge van de fasering extra voorbereidingskosten (VAT) en kosten voor verkeersmaatregelen noodzakelijk. Daarnaast zijn er meer verkeersregelinstallaties vervangen dan in eerste instantie was voorzien. Hierdoor is een ophoging van het huidige vervangingsinvestering krediet wegen noodzakelijk. Met de ophoging van € 650.000 komt het totale vervangingsinvestering krediet wegen voor dit project uit op € 2.050.000.

<u>Vaarwegen:</u> Totale kredietaanvraag voor projecten bedraagt € 2.640.000

a. **K20/10/09a-01, vervangen oever vaarwegvak 6 (nieuw krediet) € 840.000**
Het totale bedrag komt ten laste van de kapitaallasten.
Planning uitvoering: eind 2018 t/m 2019
De Markervaart zuid; verwijderen bestaande damwand en aanbrengen 210 m staaldamwand aangebracht in combinatie met natuurvriendelijke oever. De voorbereiding en uitvoering wordt gecombineerd met het project “vervangen Beatrixbrug”. Om hier goed op aan te sluiten wordt nu een vervangingsinvestering krediet vaarwegen aangevraagd voor in totaal € 840.000.

b. **K20N-05, Koopvaardersschutsluis, herstelwerkzaamheden kolk- en damwand sluis (voorbereidingskrediet) € 1.200.000**
Het totale bedrag komt ten laste van de kapitaallasten.
Planning uitvoering: 2020
Koopvaarderschutsluis, betreft dringend noodzakelijke herstelwerkzaamheden aan kolk- en damwanden van de sluis om daarmee de resterende levensduur te garanderen. Voorlopig wordt ervan uitgegaan dat het uiteindelijke investeringskrediet € 11.00.000 zal zijn. Door het nauwkeuriger formuleren van de scope van het complexe werk, de verwachte uitvoeringswijze en de mogelijk hierbij optredende risico’s is de raming geactualiseerd. In de voorbereidingsfase zal het werk nader gespecificeerd worden. Daarom wordt nu alleen een voorbereidingskrediet aangevraagd van € 1.200.000. Het project wordt afgestemd met andere projecten bv. Stolperbasculebrug om hinder voor het vaarverkeer te reduceren.

c. **K20N Vervangen Stolperbasculebrug (voorbereidingskrediet) € 600.000**
Het totale bedrag komt ten laste van de kapitaallasten.
Planning uitvoering: 2020
De Stolperbasculebrug moet worden vervangen. Het project wordt afgestemd met het groot onderhoud aan de Schoorldammerbrug en de Koopvaarderschutsluis. In de studiefase (2107-2018) is een onderzoek noodzakelijk naar diverse varianten voor de herbouw van de brug. Uitgangspunt hierbij is dat de verbinding op de N248 over het Noord-Hollands kanaal voor het wegverkeer in stand blijft tijdens de uitvoeringswerkzaamheden. De aanleg van een tijdelijke brug kan daardoor noodzakelijk zijn. Voorlopig wordt nu uitgegaan van een investeringskrediet PMO van € 7.500.000 (incl. een reservering voor een tijdelijke brug). De nieuwe brug wordt conform de richtlijnen (ERBI) voor het wegverkeer verbreed. In het PMI wordt hiervoor een krediet aangevraagd na afronding van de studiefase.

Nettobedrag ten laste van de kapitaallasten PMO wegen en vaarwegen € 3.690.000

4. Kredietverlaging

PS hebben op 19 november 2012, in kader van PMO 2013-2017 (kenmerk 85617/409932), voor een negental wegenprojecten (inclusief Openbaar vervoersinfrastructuur) een gezamenlijk krediet van € 14.360.000 beschikbaar gesteld. Ten opzichte van de ramingen Kaderbrief 2018 blijkt uit de actuele prognose (1e tertiale rapportage 2017) dat de uitgaven € 150.000 lager uitvallen waaronder de projecten N236 en N248. Voorgesteld wordt het (totale) krediet van € 14.360.000 met € 150.000 te verlagen naar € 14.210.000.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 39

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017 "Tussentijdse kredietaanvraag projecten uit het PMO 2017-2021";

besluiten:

1. Voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021 de volgende kredieten beschikbaar te stellen voor een totaalbedrag van € 3.690.000, waarvan kredieten wegen € 1.050.000 en kredieten vaarwegen € 2.640.000.

Ten laste van de kapitaallasten investeringen Wegen (totaal € 1.050.000):

a.	N520b-02, vervangen KW 25C34 in combinatie met de N520b-01	€ 400.000
b.	N516a-02, vervangen KW 25b16	€ 650.000

Ten laste van de kapitaallasten investeringen Vaarwegen totaal (€ 2.640.000):

a.	K20/10/09a-01, vervangen oever vaarwegvak 6	€ 840.000
b.	K20N-05, Koopvaardersschutsluis, herstelwerkzaamheden kolk- en damwand sluis	€ 1.200.000
c.	K20N, vervangen Stolperbasculebrug	€ 600.000

Bedrag ten laste van kapitaallasten investeringen wegen en vaarwegen € 3.690.000

2. Het krediet Weginfrastructuur 2013 (inclusief openbaar vervoersinfrastructuur) van € 14.360.000 met € 150.000 te verlagen naar € 14.210.000.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Datum	*Bijlagen*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
11 mei 2017	1		2017/AH/048

Onderwerp
Concept begroting 2018

Geachte leden van Provinciale Staten,

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 21 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer zenden wij u hierbij de concept begroting 2018 van de Randstedelijke Rekenkamer.

Met verwijzing naar artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunt u uw zienswijze over deze begroting uiterlijk 20 juli a.s. aan ons kenbaar maken. Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de begroting vaststellen en deze terstond toesturen aan u en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 48, lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, verzoeken wij u de concept begroting voor eenieder ter inzage te leggen en, tegen betaling van de kosten ervan, algemeen verkrijgbaar te stellen. Tevens verzoeken wij u van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling openbaar kennis te geven

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
Bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Begroting 2018

Concept voor Provinciale Staten

Randstedelijke Rekenkamer | mei 2017

Inhoudsopgave

1 BELEIDSBEGROTING 4

1.1 PROGRAMMAPLAN / ONDERZOEKSPROGRAMMA 4

1.2 PARAGRAFEN 4

1.2.1 Weerstandsvermogen 4

1.2.2 Financiering 5

1.2.3 Bedrijfsvoering 5

2 FINANCIËLE BEGROTING 9

2.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 9

2.2 UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE 13

2.3 MEERJARENRAMING 14

Inleiding

Achtergrond

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

> Het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur (*van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland*) en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording.

Om invulling te geven aan de missie verricht de Randstedelijke Rekenkamer onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen, oordelen en aanbevelingen primair aan de Provinciale Staten. Deze informatie is in beginsel publiek toegankelijk. Daarnaast ziet de Rekenkamer het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.

Bij de uitvoering van haar werkzaamheden draagt de Rekenkamer zorg voor een effectief en efficiënt beleid met betrekking tot de beheerstaken in het kader van de dagelijkse bedrijfsvoering. De Rekenkamer beoogt een transparante organisatie te zijn die voortdurend in de kwaliteit van haar medewerkers en methoden investeert.

Indeling van de programmabegroting

De programmabegroting is ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Programmabegroting bestaat uit een Beleidsbegroting (deel 1) en een Financiële begroting (deel 2). In de Beleidsbegroting is één programma opgenomen. Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken zijn opgenomen. In de 1e begrotingswijzing 2018 zullen we een concreet onderzoeksprogramma opnemen, waarin we per onderzoek de w-vragen ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ en ‘Wat mag het kosten’ zullen beantwoorden. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

| 1 | Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma

Wat willen we bereiken?
De Randstedelijke Rekenkamer wil met het uitvoeren van haar onderzoeksprogramma het functioneren van het provinciaal bestuur verbeteren. Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma laat de Rekenkamer zich adviseren door de programmaraad. Deze bestaat uit leden van Provinciale Staten van de vier provincies. Op 3 november 2016 vond overleg met de Programmaraad plaats. Deze bijeenkomst stond in het teken van de prioritering van nieuwe onderzoeksonderwerpen voor 2017. Er is nog niet vooruitgeblikt naar het programma voor 2018. In deze begroting is daarom nog geen onderzoeksprogramma voor 2018 opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?
De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een optimale onderzoeksprogrammering te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, bijvoorbeeld via een 'rondje langs de fracties'. Na een minder of meer uitgebreide oriëntatie op een thema en/of door het uitvoeren van een verkennend onderzoek wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeksonderwerpen opgesteld. De Programmaraad adviseert de Rekenkamer bij de uiteindelijke keuze van onderwerpen. We streven ernaar in ons programma minimaal één zogenoemd doorwerkingsonderzoek uit te voeren.

Wat mag het kosten?
De totale lasten van het onderzoeksprogramma bedragen € 1.568.400 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW en exclusief de frictiekosten. De kosten van de overhead bedragen € 356.800. De overhead beslaat personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de deelnemers (i.e. de Randstadprovincies) aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten (zie BBV). Voor de Randstedelijke Rekenkamer zijn alleen onderstaande paragrafen Weerstandsvermogen, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvermogen
De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Randstedelijke Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van

substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich in het verleden niet voorgedaan en worden ook in 2018 niet verwacht.
De weerstandscapaciteit van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting incl. de bestemmingsreserve onderzoek van € 215.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In 2014 zijn een reorganisatieplan en de bijkomende raming van de frictiekosten voorgelegd aan PS van de vier deelnemende provincies. Alle provincies stemden in met de verdeelsleutel, waarbij de Rekenkamer in totaal € 50.000 zelf zou bijdragen aan de frictiekosten en Flevoland en Utrecht hun bijdragen hebben gemaximeerd. De Rekenkamer streefde ernaar de bijdragen in de frictiekosten voor de provincies zo laag mogelijk te houden en de frictiekosten zoveel mogelijk binnen haar eigen begroting op te vangen. In december 2014 is een voorziening gevormd voor de frictiekosten die voortvloeien uit de reorganisatie. Per 1 maart 2017 hebben de betrokken boventalligen een vaste aanstelling gekregen en resteert de loonsuppletie. De totale kosten voor de periode 2017-2019 worden geraamd op € 100.000. Dit bedrag blijft achter in de afgeroomde voorziening voor de frictiekosten. In 2018 hoeven de provincies daarom geen bijdrage meer te leveren in deze kosten.

PS van de vier provincies hebben eind 2016/begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder.

1.2.2 Financiering
De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserves tot maximaal 20% van de totale bijdrage van de deelnemende provincies aan te vullen. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies.

In maart 2016 is besloten om geen middelen meer uit te zetten en geen gebruik meer te maken van de Rabobankrekening, omdat naar verwachting het drempelbedrag van € 4.000 uit het Treasurystatuut niet behaald zou kunnen worden. Begin mei 2017 is de basisrentestand voor een dergelijke spaarrekening 0% en de bonusrente 0,01%. De verwachting is dat de rentestanden in 2018 niet dusdanig gestegen zullen zijn dat het drempelbedrag kan worden gehaald en daarom gaan we ervanuit dat we in 2018 ook geen middelen zullen uitzetten.

1.2.3 Bedrijfsvoering
In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim
Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer is in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom het beleid van de provincie aangaande de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en het ziekteverzuim. De Randstedelijke Rekenkamer stelt zich ten doel om het ziekteverzuim in 2018 onder de norm van 5% te houden.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. De bedrijfshulpverleners zullen beide in 2018 een herhalingsopleiding volgen.

Personeelsbeleid
De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoog opgeleide medewerkers met voor een groot deel ruime onderzoekservaringen. Ook in 2018 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich verder blijven ontwikkelen. Om de kwaliteit van het onderzoeksprogramma en de onderzoeken te verhogen, worden zo nodig externen ingezet.

Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid wordt in principe aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. Met regelmaat worden P&O-aangelegenheden met het cluster PenO van de provincie Flevoland afgestemd.

Automatisering en Informatisering
De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over een computerserver uit 2012. Om de server en bijbehorende programma's up tot date te houden zal de server in 2017 vervangen worden. De desktopcomputers en monitors zijn vrijwel allemaal in 2014 aangeschaft en voldoen nog steeds. Het systeem biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. In dit verband beschikt de Rekenkamer ook over een aantal laptops, zodat de medewerkers van de Rekenkamer meer op de provinciehuizen kunnen werken. Daarnaast hebben medewerkers tablets in bruikleen. In 2016 heeft de Rekenkamer een smartboard aangeschaft als vervanging voor de beamer. Het smartboard levert meer mogelijkheden op voor het (interactief) presenteren en het bespreken van onderzoeksresultaten.

Communicatie
Ook in 2018 zal de Randstedelijke Rekenkamer regelmatig in de provincies te vinden zijn. De medewerkers zijn verdeeld in provincie- en thema-teams, die actief de ontwikkelingen in hun provincie en beleidsterrein volgen. De bestuurder/directeur gaat samen met deze teams drie maal per Statenperiode langs alle fracties in de provincies voor input van onderzoeksuggesties en reflectie op ons werk.

Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk aan kan sluiten bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan het aanbieden van haar bevindingen, oordelen en aanbevelingen. De presentatie van de rapporten van de Rekenkamer aan het provinciaal bestuur wordt zorgvuldig afgestemd met de Statengriffies. De Randstedelijke Rekenkamer publiceert haar rapporten via de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn terug te vinden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert regelmatig overleg met andere rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het opzetten van een beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de bevindingen. Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeuren van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeert de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale

rekenkamers in de regio Kennemerland en in een overleg van de lokale Rekenkamers in Flevoland om kennis en ervaring te delen.

Organisatie
De organisatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat in 2018 uit een totale formatie van één bestuurder/directeur, één deeltijd plaatsvervangend bestuurder, één adjunct-directeur/senior projectleider, twee projectleiders, zes onderzoekers, een deeltijd office-manager en een deeltijd managementassistente. Daarnaast heeft de Rekenkamer ruimte voor maximaal 2 stageplaatsen.
De formatie en bezetting zijn in mei 2017 als volgt:

Formatie na reorganisatie	Fte	Bezetting mei 2017	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,0
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	2,8
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker	6,6
Totaal	**11,3**	**Totaal**	**11,7**

Na een extern onderzoek heeft in de vier provincies besluitvorming plaatsgevonden over het bestuursmodel van de Rekenkamer. PS van de vier provincies hebben besloten het huidige bestuurders-directeursmodel te handhaven. En tevens is bepaald dat er z.s.m. een nieuwe plaatsvervangend bestuurder wordt aangesteld en tegelijkertijd de situatie met de huidige plaatsvervangend bestuurder wordt beëindigd. Bovendien is besloten om de nieuwe plaatsvervangend bestuurder niet voor 0,1 fte (waarin is voorzien in de formatie bij de reorganisatie), maar voor 0,2 fte aan te stellen. De werving vindt plaats in 2017. Ten slotte is ook afgesproken dat de Rekenkamer en in het bijzonder het bestuursmodel in 2019 wordt geëvalueerd.

Interne beheersing
De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Randstedelijke Rekenkamer een Intern Controleplan, dat is getoetst door de voorgaande accountant. Met behulp van checklisten wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst.
Via kwartaalrapportages houdt het management van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen. Tijdelijke overtollige middelen worden conform de Financiële beleids- en beheersverordening en het Treasurystatuut op een spaarrekening gezet indien de verwachte meeropbrengst hoger is dan het in het statuut opgenomen drempelbedrag. Zoals gemeld in paragraaf 1.2.2 Financiering zal het drempelbedrag van € 4.000 in 2018 waarschijnlijk niet behaald kunnen worden en is de verwachting dat we geen middelen zullen uitzetten.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening
Voor het uitvoeren van het onderzoeksprogramma bezoeken de medewerkers frequent de provincies. De Randstedelijke Rekenkamer is daarom gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den

Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening zoals bewaking, schoonmaak en receptie, is onderdeel van het huurcontract. In 2014 is voor de huidige locatie een nieuw huurcontract afgesloten, dat heeft geleid tot een structurele besparing van bijna 30% op de jaarlijkse huisvestingskosten. In 2016 is het kantoor heringericht. Voor 2018 worden geen grote investeringen of wijzigingen verwacht.

| 2 | Financiële begroting

In dit deel treft u een toelichting aan op de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer en een meerjarig overzicht van de baten en lasten.

2.1 Overzicht van Baten en Lasten

	Begroting 2018	Begroting 2017	Rekening 2016
Baten			
Bijdragen van de provincies	1.550.200	1.515.300	1.484.800
Rentebaten	-	-	362
Incidentele bijdragen (frictiekosten)	-	86.000	190.000
Onttrekking uit de voorziening frictiekosten	47.500	-	65.105
Som van de baten	1.597.700	1.601.300	1.740.267
Lasten			
Onderzoeksprogramma	1.568.400	1.515.300	1.369.035
Frictiekosten	47.500	64.000	72.758
Toevoeging aan de voorziening	-	22.000	-
Som van de lasten	1.615.900	1.601.300	1.441.793
Resultaat voor bestemming	-/-18.200		298.474
Toevoeging aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	80.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve plv bestuurder	18.200	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**218.474**
Bestemming programmaresultaat			
Verrekenen met de deelnemende provincies	**-**	**-**	218.474

De lasten worden gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer, een onttrekking uit de voorziening voor de frictiekosten en een onttrekking uit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in principe niet worden aangesproken in 2018, met uitzondering van het gestelde bij het onderdeel Weerstandsvermogen in paragraaf 1.2.1 en Reserves in paragraaf 2.2.

Baten

De structurele begroting van de Rekenkamer is gebaseerd op de meerjarenbegroting die medio 2013 is opgesteld ten behoeve van de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer en waarmee de PS-en van de vier provincies hebben ingestemd. De indexering van de structurele begroting en de bijdragen van de provincies zijn gebaseerd op het door de Provinciale Staten vastgestelde beslisdocument Instelling Randstedelijke Rekenkamer. Voor de prijsindexering dient de Rekenkamer gebruik te maken van de Macro Economische Verkenning van het CPB, die pas in september 2017 openbaar wordt gemaakt. Voorlopig maakt de Randstedelijke Rekenkamer daarom gebruik van de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan van het CPB die dateren van maart 2017. Voor de

Salarissen en sociale lasten is de indexering 2,5% en voor de Overige overheadkosten is de indexering 1,5%. De bijdragen van de provincies aan de structurele begroting nemen hierdoor met 2,3% toe. Na het verschijnen van de Macro Economische Verkenning in september zal de Rekenkamer in het najaar van 2017 met een begrotingswijziging komen, waarin de definitieve indexcijfers worden verwerkt.

Begroting	Structureel 2018	Structureel 2017
Salarissen en sociale lasten	1.244.700 (+2,5%)	1.214.300
Overige overheadkosten	305.500 (+1,5%)	301.000
Totaal	1.550.200 (+2,3%)	1.515.300

Begin mei 2017 is de basisrentestand voor een Rabobankspaarrekening 0% en de bonusrente 0,01%. De verwachting is dat de rentestanden in 2018 niet dusdanig gestegen zullen zijn dat het drempelbedrag van € 4.000 uit het Treasurystatuut kan worden gehaald en daarom gaan we ervanuit dat we in 2018 geen middelen zullen uitzetten. De structurele begroting kent daarom geen rentebaten en blijft hierdoor € 1.550.200.

	2018		2017		2016
Bijdragen van de provincies	1.550.200	(+2,3%)	1.515.300	(+2,0%)	1.481.900
Rentebaten				(-100%)	4.000
Structurele begroting	1.550.200	(+2,3%)	1.515.300	(+2,0%)	1.485.900

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies dient te worden gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2017.[1] Aangezien deze gegevens bij het opstellen van deze concept begroting nog niet beschikbaar zijn, zijn onderstaand de gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2016 opgenomen.

Provincie	Belastingcapaciteit	Totale uitkering Provinciefonds	Totaal	In %
Flevoland	45.152.738	95.398.823	140.551.561	10,86%
Noord-Holland	192.299.500	182.747.396	375.046.896	28,98%
Utrecht	107.229.104	196.975.831	304.204.935	23,50%
Zuid-Holland	235.985.465	238.431.484	474.416.949	36,66%
Totaal	580.666.807	713.553.534	1.294.220.341	100,00%

Op basis van deze gegevens wordt in de hiernavolgende tabel een **voorlopige inschatting** gegeven van de bijdragen van de vier provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.[2] Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel). Voor vaststelling van deze begroting in juli 2017 zal de Randstedelijke Rekenkamer op basis van de meicirculaire provinciefonds 2017, de definitieve verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies in deze begroting verwerken.

[1] In de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.
[2] Als gevolg van afrondingsverschillen wijken sommige totalen af van de som van de individuele bedragen.

Provincie	In %	Ongelijk deel	Gelijk deel	Totaal structurele bijdragen incl. BTW	Raming netto bijdragen
Flevoland	10,86%	84.175	193.775	277.951	231.950
Noord-Holland	28,98%	224.613	193.775	418.388	349.145
Utrecht	23,50%	182.186	193.775	375.961	313.739
Zuid-Holland	36,66%	284.125	193.775	477.900	398.808
Totaal	100,00%	775.100	775.100	1.550.200	1.293.642

De bijdrage van de provincies aan de Randstedelijke Rekenkamer is inclusief de voor de provincies compensabele BTW. De nettobijdrage van de provincie valt circa 16,5% lager uit. De Rekenkamer verstrekt namelijk na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen BTW aan de provincies. De provincies kunnen deze omzetbelasting beschouwen als ware deze rechtstreeks in rekening gebracht, zodat compensatie van deze omzetbelasting uit het BTW-compensatiefonds mogelijk is.

In 2014 zijn de frictiekosten ten gevolge van de reorganisatie voorgelegd aan PS van de vier deelnemende provincies. De provincies stemden in met het geraamde totaal van € 430.000 voor de periode 2015 t/m 2019, waarbij de Rekenkamer in totaal minimaal € 50.000 zelf zou bijdragen aan de frictiekosten en Flevoland en Utrecht hun bijdragen hebben gemaximeerd. De Rekenkamer streefde ernaar de bijdragen in de frictiekosten voor de provincies zo laag mogelijk te houden en heeft de afgelopen jaren de frictiekosten zoveel mogelijk binnen haar eigen begroting opgevangen voor een bedrag van ca. € 270.000. Per 1 maart 2017 hebben de betrokken boventalligen een vaste aanstelling gekregen en resteert de loonsuppletie. De totale kosten voor de periode 2017-2019 worden geraamd op € 100.000, waarvan € 47.500 voor 2018. De voorziening is naar aanleiding van deze raming daarom eind 2016 naar beneden bijgesteld en in 2018 hoeven de provincies geen bijdrage meer te leveren in deze kosten.

In onderstaande tabel is het verloop van de voorziening weergegeven tot en met 2016.

Voorziening frictiekosten (€)	
Waarde 1-1-2014	0
Storting 31-12-2014	109.588
Storting 2015	231.994
Onttrekking 2015	176.477
Storting 2016	190.000
Onttrekking 2016	255.105
Waarde 31-12-2016	100.000

Lasten

In onderstaande tabel worden de lasten per kostenpost gegeven.

Lasten	Begroting 2018	Begroting 2017	Rekening 2016
Personeel	1.315.800	1.245.300	
- w.v. management en ondersteuning			
(overhead) 13,6%	*179.200*		
– w.v. opleidingen (overhead) 1.9%	*25.000*		
Vast personeel			955.134
Tijdelijk personeel			116.920
Inhuur		100.000	
Project inhuur	75.000		121.086
Inhuur diensten van derden	25.000		25.211
Huisvesting en servicekosten (overhead)	114.000	130.000	121.279
Informatievoorziening (overhead)	38.600	40.000	29.405
Frictiekosten	47.500	64.000	72.758
Toevoeging aan de voorziening	-	22.000	-
	1.615.900	1.601.300	1.441.793

Personeel

De personele lasten bestaan naast de salarissen en sociale lasten uit kosten voor opleidingen, vervoer, representatie en literatuur. Het totaal aan personele lasten is geïndexeerd met 1,2%.
De meerderheid van het personeel heeft een vast dienstverband en de meeste van hen hebben nog niet het maximum van de salarisschaal bereikt. Vanwege het aantal deeltijdaanstellingen bij de Rekenkamer is in 2018 de formatie niet volledig bezet met vast personeel. Daarom is ruimte voor een aantal onderzoekers met een tijdelijk dienstverband. Daarnaast is er beperkt ruimte voor stagiaires en eventueel andere tijdelijke krachten.

Project inhuur en inhuur diensten van derden

Met ingang van de begroting 2016 is het budget voor externe inhuur € 100.000 conform de besluitvorming van de vier provincies in 2014 over de reorganisatie van de Rekenkamer. In de primitieve begroting van 2017 is de uitsplitsing tussen project inhuur en inhuur diensten van derden nog niet gemaakt, maar zal deze uitsplitsing in de 1e begrotingswijziging van 2017 wel zo opgenomen worden. De project inhuur ramen wij op € 75.000. Hierbij gaat het voornamelijk om het incidenteel inhuren van specifieke deskundigheid en expertise ter ondersteuning van het onderzoek. De inhuur diensten van derden is geraamd op € 25.000. Hieronder vallen diensten die contractueel voor langere periode zijn vastgelegd, o.a. de structurele kosten voor dienstverlening van P&O Flevoland en de accountant.

Huisvesting en servicekosten

De kosten voor huisvesting en servicekosten vallen in 2018 iets lager uit dan de raming voor 2017. Dit omdat de herinrichting van het kantoor inmiddels is afgerond en geen nieuwe grote investeringen of wijzigingen meer verwacht worden voor 2018.

Informatievoorziening
De kosten voor informatievoorziening blijven nagenoeg gelijk in 2018 ten opzichte van de primitieve begroting 2017. In 2018 blijven de afschrijvingen van de grote investeringen in 2016 en 2017 (smartboard en server) en de bestaande kosten voor onderhoud en ICT-ondersteuning nagenoeg gelijk. Wij verwachten in 2018 geen nieuwe grote investeringen op ICT-gebied te doen.

Frictiekosten
De verwachte frictiekosten voor 2018 worden geschat op € 47.500. Dit bedrag zal worden onttrokken uit de voorziening voor de frictiekosten.

Saldo
Het beoogde saldo voor 2018 is nul. Indien zich een overschot mocht voordoen, dan kan dit worden gebruikt om de reserves aan te vullen tot maximaal 20% van de bijdragen van de provincies. Het restant vloeit vervolgens terug naar de deelnemende partijen.

2.2 Uiteenzetting financiële positie

Financiering
Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	215.000	0	0	215.000
2018	**215.000**	**0**	**0**	**215.000**

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	80.000	7.600	0	72.400
2018	**72.400**	**18.200**	**0**	**54.200**

Bestemmingsreserve onderzoek
De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in 2018 in principe niet worden aangesproken. Overeenkomstig de motivatie van de opbouw van de bestemmingsreserve zijn hierop twee uitzonderingen mogelijk:

1. Het terstond uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, als de actualiteit daar aanleiding voor geeft. Dankzij de reserve is de Rekenkamer dan niet afhankelijk van het al dan niet beschikbaar stellen van extra budget door de provincies.
2. Het opvangen van onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder
PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking aan de reserve zal in 2018 € 18.200 bedragen en resulteren in een eindsaldo van € 54.200.

Investeringen
De Rekenkamer zal in 2017 de computerserver vervangen. In 2016 is een smartboard aangeschaft en in 2014 zijn de desktopcomputers en monitors vervangen. Voor 2018 wordt alleen rekening gehouden met kleinere investeringen in de ICT. In 2016 is het kantoor heringericht. Het gaat hierbij om een moderne werkomgeving en goed ingerichte werkplekken voor de medewerkers. De waardering van de vaste activa op de balans wordt voor ultimo 2018 geschat op ongeveer € 20.000. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen
De voorziening frictiekosten, die naar aanleiding van de reorganisatie is ingesteld, is eind 2016 naar beneden bijgesteld. Per 1 maart 2017 hebben de betrokken boventalligen een vaste aanstelling gekregen en resteert de loonsuppletie. De totale kosten voor de periode 2017-2019 worden geraamd op € 100.000. Dit bedrag is eind 2016 in de voorziening achtergebleven.

2.3 Meerjarenraming

De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd. De indexering voor 2018 is gebaseerd op de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan van het CPB en is 2,3%. In verband met de kosten voor de extra 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder stijgen de lasten voor het onderzoeksprogramma met 3,5%. Deze extra lasten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. Afgesproken is dat de Rekenkamer en in het bijzonder het bestuursmodel in 2019 wordt geëvalueerd, waardoor de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder alleen is ingesteld tot en met 2020. Voor 2019 en verder schat de Rekenkamer de prijsindexering constant op 2%. De rentebaten zijn op € 0 geraamd, omdat het drempelbedrag van € 4.000 voor het uitzetten van overtollige middelen de komende jaren waarschijnlijk niet behaald zal worden.

Hieronder is de meerjarenraming tot 2021 gegeven.

Baten	**Primitieve begroting 2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Bijdragen provincies structurele begroting	1.515.300	1.550.200 (+2,3%)	1.581.204 (+2%)	1.612.828 (+2%)	1.645.085 (+2%)
Bijdragen provincies incidentele frictiekosten	86.000	-	-	-	-
Onttrekking voorziening frictiekosten	-	47.500	7.300	-	-
Lasten					
Onderzoeksprogramma	1.515.300	1.568.400 (+3,5%)	1.599.768 (+2%)	1.631.763 (+2%)	1.664.399 (+2%)
Frictiekosten	64.000	47.500	7.300	-	-
Toevoeging voorziening frictiekosten	22.000	-	-	-	-
Rentebaten	-	-	-	-	-
Saldo	**-**	**-/-18.200**	**-/-18.564**	**-/-18.935**	**-/- 19.341**
Onttrekking aan bestemmingsreserve plv bestuurder	**-**	**18.200**	**18.564**	**18.935**	**PM**
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-/-19.341**

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 juni 2017

Onderwerp: Concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018

Kenmerk: 965810/965816

Bijlagen: Concept begroting 2018 Randstedelijke Rekenkamer
Begeleidende brief directeur Randstedelijke Rekenkamer

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer opgericht bij gemeenschappelijke regeling door Provinciale Staten van de provincies Utrecht, Flevoland, Zuid-Holland en Noord-Holland heeft de begroting 2018 opgesteld. Onder verwijzing naar artikel 21 van de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer wordt de begroting aan Provinciale Staten voorgelegd.
Met verwijzing naar artikel 48, derde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunt u uw zienswijze over deze begroting indienen.

2. Toelichting

In de beleidsbegroting is één programma opgenomen. Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken worden genoemd. In de 1e begrotingswijziging 2018 zal de Randstedelijke Rekenkamer een concreet onderzoeksprogramma opnemen. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

De commissie Mobiliteit en Financiën heeft de voordracht besproken in haar vergadering van 12 juni 2017 en besloten de voordracht als hamerstuk door te geleiden.

3. Proces/procedure

Provinciale Staten worden verzocht uiterlijk 20 juli 2017 hun zienswijze aan de directeur/bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer bekend te maken.
Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de begroting 2018 vaststellen en deze toesturen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties.

4. Voorstel

Ik stel u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit.

Haarlem, 12 juni 2017

H. Struben, voorzitter Statencommissie Mobiliteit en Financiën

Mw. M. Spoor-Hendriks, griffier commissie

Ontwerpbesluit

Nr. 43

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van de voorzitter van de Statencommissie Mobiliteit en Financiën van 12 juni 2017;

besluiten:

geen gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2018 van de Randstedelijke Rekenkamer en instemmend te reageren.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, statengriffier

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 12 juni 2017

Onderwerp: Benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

Kenmerk: 965817/965819

Bijlagen: advies benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

1.Inleiding

Op basis van artikel 5, eerste lid, van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer is door de Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland een adviescommissie ingesteld ten behoeve van de werving en selectie van een plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer.

De adviescommissie bestond uit:
- Dhr. J. Hopster (provincie Flevoland)
- Dhr. E. Annaert (provincie Noord-Holland, voorzitter eerste gespreksronde)
- Dhr. K. de Kruijf (provincie Utrecht)
- Dhr. J. van Staalduinen (provincie Zuid-Holland, voorzitter tweede gespreksronde)
- Mevr. A. Hoenderdos (Randstedelijke Rekenkamer)

Conform art. 5, tweede lid, van de Gemeenschappelijke Regeling is de Programmaraad geraadpleegd over de profielschets. Bovendien heeft de juridisch adviseur van de provincie Noord-Holland de in de vacaturetekst opgenomen passage over de benoemingstermijn beoordeeld. De vacature is openbaar kenbaar gemaakt in de Volkskrant, het NRC, Binnenlands Bestuur en via sociale media. De reactietermijn was drie weken en eindigde op 23 april. Er zijn ca. 40 reacties ontvangen. Op 2 mei en 23 mei voerde de adviescommissie selectiegesprekken. Bij de laatste gespreksronde heeft tevens een delegatie van medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer de gelegenheid gehad om advies uit te brengen aan de adviescommissie. In alle gevallen zijn zorgvuldige inhoudelijke gesprekken gevoerd.

2. Advies

De Adviescommissie draagt unaniem dhr. drs. M.M.S. (Michael) Mekel voor om te benoemen tot plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer. Dhr. Mekel is werkzaam als strategisch Raadsadviseur bij de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen.

Zijn werkzaamheden omvatten daar o.a. het initiëren, voorbereiden en schrijven van adviezen aan regering en parlement over de inrichting en het functioneren van de overheid en een evenwichtige verdeling van de financiële middelen. Hiervoor werkte hij als onderzoeker bij de Nationale Ombudsman. In nevenfuncties was hij voorzitter van de Rekenkamercommissie van de gemeente Westland en vervolgens van de Gemeente Haarlemmermeer. Sinds januari 2014 is hij voorzitter van de provinciale Rekenkamer Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel). Dhr. Mekel studeerde Geschiedenis, richting Publiciteit en Cultuur aan de Hogeschool van Amsterdam en Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Leiden. Hij woont in Den Haag. Zijn curriculum vitae en motivatiebrief zijn desgewenst in te zien bij de statengriffier.

3 .Voorstel

Ik stel u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit.

Haarlem, 12 juni 2017

H. Struben, voorzitter Statencommissie Mobiliteit en Financiën

Mw. M. Spoor-Hendriks, griffier commissie

Ontwerpbesluit

Nr. 44

Provinciale Staten van Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland,

Gelezen de voordracht van Statencommissie Mobiliteit en Financiën d.d. 12 juni 2017;

Gezien het advies van de adviescommissie die door de vier provinciale staten is ingesteld op basis van artikel 5, eerste lid, van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer;

Gelet op artikel 79c, derde lid, juncto artikel 79m, van de Provinciewet en artikel 4, tweede lid, van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer;

besluiten:

De heer M.M.S. (Michael) Mekel, geboren 2 januari 1968, te benoemen tot plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer voor de duur van zes jaar met ingang van 19 juli 2017;

Met dien verstande dat als vóór het einde van deze benoemingstermijn - in het kader van de uit te voeren evaluatie van het huidige bestuursmodel in 2019 – een college van de Randstedelijke Rekenkamer als bestuursmodel wordt geïntroduceerd door middel van een aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling, de benoeming van de heer Mekel daarmee eindigt.

De vergoeding met ingang van 17 juli 2017 vast te stellen op 20% van schaal 17 max. op voet van artikel C4 van de CAP uitgaande van een werkweek van gemiddeld 7,2 uur. Voor het overige zijn de bepalingen uit de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer inzake de plaatsvervangend bestuurder van toepassing.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, statengriffier

Advies benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

Inleiding

Op basis van artikel 5, eerste lid, van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer is door de Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland een adviescommissie ingesteld ten behoeve van de werving en selectie van een plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer.

Samenstelling en proces

De adviescommissie bestond uit:

- Dhr. J. Hopster (provincie Flevoland)
- Dhr. E. Annaert (provincie Noord-Holland, voorzitter eerste gespreksronde)
- Dhr. K. de Kruijf (provincie Utrecht)
- Dhr. J. van Staalduinen (provincie Zuid-Holland, voorzitter tweede gespreksronde)
- Mevr. A. Hoenderdos (Randstedelijke Rekenkamer)

Conform art. 5, tweede lid, van de Gemeenschappelijke Regeling is de Programmaraad geraadpleegd over de profielschets. Bovendien heeft de juridisch adviseur van de provincie Noord-Holland de in de vacaturetekst opgenomen passage over de benoemingstermijn beoordeeld. De vacature is openbaar kenbaar gemaakt in de Volkskrant, het NRC, Binnenlands Bestuur en via sociale media. De reactietermijn was drie weken en eindigde op 23 april. Er zijn ca. 40 reacties ontvangen. Op 2 mei en 23 mei voerde de adviescommissie selectiegesprekken. Bij de laatste gespreksronde heeft tevens een delegatie van medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer de gelegenheid gehad om advies uit te brengen aan de adviescommissie. In alle gevallen zijn zorgvuldige inhoudelijke gesprekken gevoerd.

Advies

De Adviescommissie draagt unaniem dhr. drs. M.M.S. (Michael) Mekel voor om te benoemen tot plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer. Dhr. Mekel is werkzaam als strategisch Raadsadviseur bij de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen. Zijn werkzaamheden omvatten daar o.a. het initiëren, voorbereiden en schrijven van adviezen aan regering en parlement over de inrichting en het functioneren van de overheid en een evenwichtige verdeling van de financiële middelen. Hiervoor werkte hij als onderzoeker bij de Nationale Ombudsman. In nevenfuncties was hij voorzitter van de Rekenkamercommissie van de gemeente Westland en vervolgens van de Gemeente Haarlemmermeer. Sinds januari 2014 is hij voorzitter van de provinciale Rekenkamer Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel). Dhr. Mekel studeerde Geschiedenis, richting Publiciteit en Cultuur aan de Hogeschool van Amsterdam en Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Leiden. Hij woont in Den Haag. Zijn curriculum vitae en motivatiebrief zijn desgewenst in te zien bij de statengriffier.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 19 juni 2017

Onderwerp: Wijziging Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015

Kenmerk: 965802/965804

1. Inleiding

Statencommissies bespreken hoofdzakelijk voorstellen van Gedeputeerde Staten en agenderen de daarvoor bestemde voorstellen vervolgens voor besluitvorming in de Statenvergadering. Provinciale Staten kennen in hun Reglement van orde ook instrumenten waarmee individuele Statenleden of fracties een onderwerp kunnen agenderen voor behandeling in de Statenvergadering. Deze agenderingsinstrumenten zijn het vragenuur, interpellatie, fractiedebat, motie vreemd aan de orde van de dag, schriftelijke vragen[1] en inlichtingen.

Op 10 april jl. besprak het presidium dat voor de Statenvergadering van die dag twee interpellatiedebatten waren aangekondigd. Gesteld werd dat een interpellatiedebat een relatief zwaar middel is om een onderwerp te agenderen. Een interpellatie kan worden afgesloten met een motie van afkeuring of het opzeggen van het vertrouwen in een bestuurder. Een reden voor indieners om voor de betreffende Statenvergadering voor het instrument interpellatie te kiezen, bleek te zijn dat dit het enige agenderingsinstrument in het Reglement van orde is waarbij het *eventueel* indienen van een motie is toegestaan. Gesteld werd dat dit een hiaat in het Reglement van orde is.

Als vervolg hierop besprak het presidium op 19 juni 2017 de agenderingsinstrumenten van PS en beschouwde het presidium de mogelijkheden en beperkingen bij de inzet van deze instrumenten. Geconstateerd werd dat de huidige agenderingsinstrumenten niet de mogelijkheid bieden om op korte termijn een onderwerp te kunnen agenderen én dat onderwerp zonder bepaalde beperkende voorwaarden te kunnen bespreken, zoals een beknotting van de spreektijd, een spreker niet mogen interrumperen en/of het moeten, óf juist niet mogen, indienen van een motie.

Om Statenleden meer mogelijkheden te geven om kort voor de vergadering een onderwerp te kunnen agenderen, stelt het presidium Provinciale Staten voor om een nieuw instrument, genaamd ‘actualiteit’, in het Reglement van orde op te nemen. Het presidium stelt voor om hiervoor artikel 48 Inlichtingen te schrappen en in plaats hiervan artikel 48 Actualiteit in te voeren. Voorts stelt het presidium voor om de spreekverdeling bij een interpellatiedebat aan te passen zodat die overeenkomt met de spreekverdeling voor het vragenuur en het fractiedebat, en enkele andere artikelen, als gevolg van deze wijzigingen, aan te passen.

[1] De vragensteller kan cf. artikel 45 lid 5 van het Reglement van orde verlangen dat GS mondeling in de Statenvergadering antwoord geven op schriftelijke Statenvragen.

2. **Agenderingsinstrumenten**

De huidige agenderingsinstrumenten van PS zijn aan bepaalde voorwaarden gebonden, gericht op hun specifieke doel. Zo biedt het vragenuur, dat bedoeld is om korte, verhelderende vragen te stellen, niet de mogelijkheid tot het indienen van een motie. Ook worden in principe geen interrupties van andere leden toegestaan. Bij een motie vreemd aan de orde van de dag kan er (uiteraard) geen debat gevoerd worden zónder motie. Van een fractiedebat, dat zich richt op debat tussen fracties en niet op debat tussen PS en GS, is sinds de invoering slechts één keer gebruik gemaakt. Een interpellatie wordt, zoals aangegeven, gezien als 'zwaar' middel omdat er een vertrouwensvraag aan vasthangt.

Ook constateert het presidium dat sommige mogelijkheden die het Reglement van orde biedt in de praktijk niet benut worden. Zo wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in de Statenvergadering *mondeling* antwoord te krijgen op schriftelijke Statenvragen. Omdat mondelinge beantwoording van Statenvragen moet plaatsvinden in de eerstvolgende Statenvergadering, ná de 30-dagentermijn van GS, is dit geen instrument dat voor spoedeisende zaken kan worden ingezet.

Het presidium constateert voorts dat het agenderingsinstrument 'inlichtingen' (artikel 48 Reglement van orde) in de praktijk niet wordt gebruikt en geen meerwaarde heeft ten opzichte van andere agenderingsinstrumenten. 'Inlichtingen' vragen aan het college of aan de cvdK over het door hen gevoerde bestuur verschilt weinig met het instrument 'schriftelijke vragen'. Ook al zitten 'inlichtingen' niet vast aan de 30-dagen termijn die GS hebben voor het beantwoorden van schriftelijke vragen, dan nog is ook dit geen instrument voor spoedeisende zaken, omdat de beantwoorder (niet de indiener van de vragen) kan bepalen of de inlichtingen in de *eerstvolgende* of in de *daaropvolgende* Statenvergadering worden gegeven. Hiermee heeft het instrument 'inlichtingen' geen toegevoegde waarde ten opzichte van de andere agenderingsinstrumenten en lijkt het instrument overbodig.

Kortom, het huidige instrumentarium van PS biedt geen mogelijkheid om én met spoed, én zonder beperkende voorwaarden (zoals het moeten of juist niet kunnen indienen van een motie) een onderwerp te agenderen voor PS.

3. **Actualiteit**

Het presidium stelt voor op basis van de volgende afspraken het nieuwe, op Amsterdamse leest geschoeide instrument 'actualiteit' in te voeren in het Reglement van orde.

- Met een actualiteit kan een Statenlid of fractie (of kunnen meerdere Statenleden of fracties) een spoedeisend onderwerp agenderen voor PS. Er is sprake van spoedeisendheid wanneer beraadslaging of besluitvorming in een volgende (Staten- of commissie-)vergadering overbodig of niet meer aan de orde zou zijn, bijvoorbeeld door besluitvorming van derden.
- Een actualiteit wordt uiterlijk op de vrijdag voor de Statenvergadering om 12.00 uur ter attentie van de voorzitter ingediend bij de griffier. Die stuurt de actualiteit direct door naar Provinciale en Gedeputeerde Staten.
- De actualiteit wordt 'onder voorbehoud van behandeling' op de concept-agenda van PS geplaatst.

- Het presidium toetst mede op basis van een advies van de griffie de actualiteit op het criterium ‘spoedeisendheid’. Wanneer het presidium niet ter vergadering bijeenkomt, worden de presidiumleden per mail om hun advies gevraagd.
- De voorzitter geeft bij het vaststellen van de agenda in de Statenvergadering aan hoe het advies van het presidium luidt. PS besluiten vervolgens of zij de actualiteit toestaan.
- De volgorde van behandeling van eventuele meerdere actualiteiten wordt op advies van het presidium door PS bepaald.
- Om een actualiteit te kunnen bespreken, is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van PS.
- Een actualiteit beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarbij gebruik wordt gemaakt van een vast sjabloon. De indiener vermeldt daarbij de reden van bespreking en de reden van spoed.
- Een actualiteit kan gericht zijn op het verkrijgen van een uitspraak van PS door middel van het indienen van een motie (maar dat hoeft niet).
- Een actualiteit wordt na het vaststellen van de agenda behandeld.
- Een actualiteit kan niet worden doorgeschoven naar een volgende vergadering.

4. **Spreekverdeling interpellatie**

De spreekverdeling bij een interpellatie is in het Reglement van orde strenger geregeld dan bij andere agenderingsinstrumenten. Volgens het huidige artikel 44 ‘Interpellatie’ mag een interpellant twee keer het woord voeren, maar de overige leden van Provinciale Staten, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden niet meer dan eenmaal, “tenzij Provinciale Staten hen hiertoe verlof geven.” Dit lijkt een weeffout te zijn; het is onlogisch om niet bij voorbaat het debat ruimte te geven, helemaal als het gaat om een relatief zwaar instrument als de interpellatie.

Het presidium stelt voor om voor het interpellatiedebat dezelfde spreekverdeling in te voeren als voor het vragenuur en het fractiedebat. Dat komt erop neer dat de voorzitter de spreektijd voor de deelnemers aan de interpellatie bepaalt en ervoor zorgt dat alle betrokkenen het woord kunnen voeren.

Tevens stelt het presidium voor om de huidige deadline voor het verzoeken om een interpellatiedebat van “één werkdag voor de vergadering”, te veranderen in de deadline die ook geldt voor een actualiteit: op de vrijdag voorafgaand aan PS om uiterlijk 12.00 uur.

5. **Doelstelling**

Het doel van deze wijziging is het nieuwe artikel ‘Actualiteit’ toe te voegen aan het Reglement van orde, het schrappen van het artikel ‘Inlichtingen’, het wijzigen van de spreekverdeling in het artikel ‘Interpellatie’ en het als gevolg van deze aanpassingen wijzigen van enkele artikelen.

<u>Oud artikel 48 Inlichtingen luidt:</u>

1. *Indien een lid van Provinciale Staten over een onderwerp inlichtingen, bedoeld in de artikelen 167, derde lid, en 179, derde lid, van de Provinciewet verlangt, wordt een verzoek daartoe schriftelijk ingediend bij Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning.*

2. *Een afschrift van dit verzoek wordt door de indiener toegezonden aan Provinciale Staten.*
3. *De verlangde inlichtingen worden mondeling of schriftelijk in de eerstvolgende of in de daarop volgende vergadering gegeven.*
4. *De gestelde vragen en het antwoord vormen een agendapunt voor de vergadering, waarin de antwoorden zullen worden gegeven.*

Nieuw artikel 48 Actualiteiten luidt:

1. *Het verzoek tot het houden van een actualiteit wordt uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp en de reden van spoed.*
2. *De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.*
3. *Het presidium toetst de actualiteit op spoedeisendheid en geeft hieromtrent een advies aan Provinciale Staten. Er is sprake van spoedeisendheid wanneer beraadslaging of besluitvorming in een volgende Statenvergadering overbodig of niet meer aan de orde zou zijn, bijvoorbeeld door besluitvorming van derden.*
4. *Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een actualiteit te kunnen houden, is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.*
5. *Een actualiteit beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarbij gebruik wordt gemaakt van het door de griffie verstrekte sjabloon.*
6. *Een actualiteit kan gericht zijn op het verkrijgen van een uitspraak van Provinciale Staten door middel van het indienen van een motie.*
7. *Een actualiteit wordt afgehandeld in dezelfde vergadering als die waarvoor de desbetreffende actualiteit is ingediend.*
8. *De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de actualiteit.*
9. *De voorzitter verleent aan de aanvrager van de actualiteit het woord om de actualiteit aan de orde te stellen en desgewenst één of meer vragen aan Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen.*
10. *Desgewenst verleent de voorzitter het woord aan andere leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning voor een reactie of ter beantwoording van een vraag en vervolgens krijgt de aanvrager van de actualiteit desgewenst het woord om te reageren of aanvullende vragen te stellen.*
11. *Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om te reageren op het onderwerp of hetzij aan de indiener, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.*

Oud artikel 44 Interpellaties luidt:

1. *Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, tenminste één werkdag voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter ingediend. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.*
2. *De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.*
3. *Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.*

4. *De interpellatie kan maximaal één uur duren.*
5. *De interpellant voert niet meer dan tweemaal het woord, de overige leden van Provinciale Staten, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden niet meer dan eenmaal, tenzij Provinciale Staten hen hiertoe verlof geven.*
6. *Op de interpellatie is de spreektijdregeling als bedoeld in artikel 23 niet van toepassing.*
7. *Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.*

Nieuw artikel 44 Interpellaties luidt:

1. *Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.*
2. *De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.*
3. *Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.*
4. *Een interpellatie kan maximaal één uur duren.*
5. *De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de interpellatie.*
6. *De voorzitter verleent aan de interpellant het woord om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.*
7. *Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de interpellant desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.*
8. *Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de interpellant, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.*
9. *Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.*

Toevoegen aan 'Artikel 1 Begripsomschrijvingen': '*lid j. actualiteit: een onderwerp, geagendeerd op verzoek van één of meerdere leden, met een spoedeisend karakter'*.

Wijzigen van artikel 14 'Agenda': *lid 3:* 3. Na het vaststellen van de agenda worden actualiteiten behandeld en de volgorde na behandeling van de reguliere onderwerpen is als volgt: vragenuur, interpellaties, fractiedebatten en de behandeling van moties over niet op de agenda opgenomen onderwerpen.

Voorgesteld wordt een omissie in een verwijzing in artikel 53, lid 1, recht te zetten: "De notulen van een besloten vergadering worden overeenkomstig artikel 12, derde lid, van dit reglement verzonden". Dit moet echter zijn *"overeenkomstig artikel 13, derde lid (…)"*.

Voorgesteld wordt hier het Reglement van orde op aan te passen.

6. Financiering en communicatie

Aan dit besluit zijn geen financiële gevolgen verbonden.

7. Proces en procedure

Het aldus gewijzigde Reglement van orde zal worden gepubliceerd in het Provinciaal Blad en treedt vanaf dat moment in werking.

8. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Presidium van Provinciale Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

J.R. Loggen, griffier presidium

Ontwerpbesluit

Nr. 42

Onderwerp: Wijziging Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 19 juni 2017;

besluiten:

Artikel I

het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 als volgt te wijzigen:

A.
In artikel 1 wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel 1 door een puntkomma een onderdeel toegevoegd, luidende:

> j. actualiteit: een onderwerp, geagendeerd op verzoek van één of meerdere leden, met een spoedeisend karakter.

B.
Artikel 14, derde lid komt te luiden:

> 3. Na het vaststellen van de agenda worden actualiteiten behandeld en de volgorde na behandeling van de reguliere onderwerpen is als volgt: vragenuur, interpellaties, fractiedebatten en de behandeling van moties over niet op de agenda opgenomen onderwerpen.

C.
Artikel 41 komt te luiden:

Artikel 41. Interpellatie
1. Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.
2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.

3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
4. Een interpellatie kan maximaal één uur duren.
5. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de interpellatie.
6. De voorzitter verleent aan de interpellant het woord om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.
7. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de interpellant desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.
8. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de interpellant, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.
9. Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.

D.
Artikel 48 komt te luiden:

Artikel 48. Actualiteit

1. Het verzoek tot het houden van een actualiteit wordt uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp en de reden van spoed.
2. De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.
3. Het presidium toetst de actualiteit op spoedeisendheid en geeft hieromtrent een advies aan Provinciale Staten. Er is sprake van spoedeisendheid wanneer beraadslaging of besluitvorming in een volgende Statenvergadering overbodig of niet meer aan de orde zou zijn, bijvoorbeeld door besluitvorming van derden.
4. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een actualiteit te kunnen houden, is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
5. Een actualiteit beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarbij gebruik wordt gemaakt van het door de griffie verstrekte sjabloon.
6. Een actualiteit kan gericht zijn op het verkrijgen van een uitspraak van Provinciale Staten door middel van het indienen van een motie.
7. Een actualiteit wordt afgehandeld in dezelfde vergadering als die waarvoor de desbetreffende actualiteit is ingediend.
8. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de actualiteit.
9. De voorzitter verleent aan de aanvrager van de actualiteit het woord om de actualiteit aan de orde te stellen en desgewenst één of meer vragen aan Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen.
10. Desgewenst verleent de voorzitter het woord aan andere leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning voor een reactie of ter beantwoording van een vraag en vervolgens krijgt de aanvrager van de actualiteit desgewenst het woord om te reageren of aanvullende vragen te stellen.

11. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om te reageren op het onderwerp of hetzij aan de indiener, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

E.
Artikel 53, eerste lid komt te luiden:

1. De notulen van een besloten vergadering worden overeenkomstig artikel 13, derde lid, van dit reglement verzonden.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin het wordt geplaatst.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Bijlage: Geconsolideerde tekst van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 na wijziging

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen Provinciale Staten

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
In dit reglement wordt verstaan onder:

a. voorzitter: de voorzitter van Provinciale Staten of diens vervanger;

b. amendement: voorstel tot wijziging van een ontwerpbeslissing, door de voorzitter naar de vorm geschikt bevonden om daarin direct te worden opgenomen;

c. subamendement: voorstel tot wijziging van een aanhangig amendement, door de voorzitter naar de vorm geschikt bevonden om direct daarin te worden opgenomen;

d. motie: korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken;

e. voorstel van orde: voorstel betreffende de orde van de vergadering;

f. initiatiefvoorstel: een voorstel voor Provinciale Staten, gedaan door een lid van Provinciale Staten;

g. interpellatie: het stellen van vragen in de vergadering van Provinciale Staten als bedoeld in artikel 151, tweede lid, van de Provinciewet;

h. interruptie: een korte opmerking of vraag zonder inleiding;

i. fractiedebat: een debat tussen fracties of Statenleden onderling.

j. actualiteit: een onderwerp, geagendeerd op verzoek van één of meerdere leden, met een spoedeisend karakter.

Artikel 2 Elektronisch aanbieden/ publicatie
Waar in dit reglement sprake is van het verzenden dan wel ter kennis brengen van stukken aan de leden van Provinciale Staten of aan de leden van een Statencommissie, kan worden volstaan met elektronisch aanbieden van bedoelde stukken, tenzij het geheime karakter van de stukken zich daartegen verzet.

Artikel 3 De voorzitter
1. De voorzitter is belast met:

    a. het leiden van de vergadering;

    b. het handhaven van de orde;

    c. het doen naleven van het reglement van orde;

    d. hetgeen de Provinciewet of dit reglement hem verder opdraagt.

2. Provinciale Staten benoemen bij de aanvang van de zittingsperiode één of meer vicevoorzitters en stellen de volgorde voor waarnemen vast.

3. De functie van vicevoorzitter is niet verenigbaar met die van commissievoorzitter.

Artikel 4 De griffier

1. De griffier is in elke vergadering van Provinciale Staten aanwezig.

2. Bij verhindering of afwezigheid wordt de griffier vervangen door een door Provinciale Staten daartoe aangewezen Staten- en commissie-adviseur.

3. De griffier kan, indien hij daartoe door de voorzitter wordt uitgenodigd, bij de vergaderingen van Provinciale Staten aan de beraadslagingen deelnemen.

Artikel 5 De secretaris

Provinciale Staten kunnen Gedeputeerde Staten verzoeken de secretaris in de vergadering aanwezig te laten zijn en deel te laten nemen aan de beraadslagingen, als bedoeld in dit reglement.

Artikel 6 Het presidium

1. Er is een presidium dat belast is met de in dit reglement of anderszins door Provinciale Staten opgedragen werkzaamheden.

2. Het presidium heeft in ieder geval de volgende taken:

   a. het voorbereiden van de Statenagenda;

   b. het uitoefenen van het bestuur van Provinciale Staten;

   c. het opstellen van de raming voor de uitgaven van Provinciale Staten;

   d. het beheren van de geldelijke middelen van Provinciale Staten;

   e. het adviseren aan Provinciale Staten over de inschakeling van een of meer externe deskundigen;

   f. het doen van voorstellen tot wijziging van het reglement van orde, de griffiers-instructie, provinciale verordeningen en overige procedurele en organisatorische aangelegenheden;

   g. het toewijzen van kamers aan de fracties.

3. Het presidium bestaat uit de voorzitter van Provinciale Staten, de vicevoorzitter van Provinciale Staten en de fractievoorzitters die zich bij een fractie met twee of meer leden kunnen laten vervangen door een fractievertegenwoordiger.

4. De voorzitter van Provinciale Staten is voorzitter en de vicevoorzitter van Provinciale Staten is vicevoorzitter van het presidium.

5. De voorzitter roept het presidium bijeen.

6. Het presidium komt tevens bijeen indien tenminste drie leden van het presidium daartoe een verzoek bij de voorzitter hebben ingediend.

7. Beraadslaging vindt alleen plaats als tenminste de helft van het aantal zetels in Provinciale Staten vertegenwoordigd is en in aanwezigheid van de voorzitter dan wel de vicevoorzitter.

8. Tussen het presidium en de agendacommissie als bedoeld in artikel 9 heeft afhankelijk van de behoefte periodiek overleg plaats. Beide gremia sturen elkaar hun besluitenlijsten toe.

9. De vergaderingen van het presidium zijn openbaar, tenzij:

   a. artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur van toepassing is, of;

   b. het presidium al dan niet op voorstel van de voorzitter anders beslist bij meerderheid van stemmen.

10. Het presidium wordt ambtelijk ondersteund door een Staten- en commissieadviseur

11. De griffier is in elke vergadering van het presidium aanwezig en dient het presidium van advies.

12. De vergaderingen van het presidium worden voorbereid door de voorzitter en de vicevoorzitter van Provinciale Staten en de commissie- en Statenadviseur die belast is met de ambtelijke ondersteuning van het presidium en de griffier.

Artikel 7 De stemming in het presidium

1. Een besluit in het presidium wordt genomen bij meerderheid van stemmen.

2. Elke fractie heft in het presidium zoveel stemmen als de fractie zetels heeft in Provinciale Staten.

3. Bij het staken van stemmen beslist de voorzitter dan wel de vicevoorzitter.

4. Per reguliere Statenvergadering brengt het presidium een lijst met ingekomen stukken en de wijze van afdoening ter kennis van Provinciale Staten.

Artikel 8 Aanwezigheid gedeputeerden

1. Het presidium kan gedeputeerden uitnodigen om deel te nemen aan de beraadslagingen.

2. Gedeputeerden die willen deelnemen aan beraadslagingen richten zich met een verzoek daartoe tot de voorzitter.

3. De voorzitter stelt het presidium in kennis van zijn beslissing op het verzoek.

Artikel 9 De agendacommissie

1. Er is een agendacommissie die zorgdraagt voor een efficiënte en onderling uniforme werkwijze van de Statencommissies.

2. De agendacommissie kan voorstellen doen over:
   a. de vergaderorde;
   b. spreektijden
   c. de agendering van onderwerpen;
   d. insprekers;

e. werkbezoeken;
f. trainingen van commissievoorzitters;
g. het aanwijzen van een leidende commissie als onderwerpen meer Statencommissies aangaan;
h. het opstellen van kwaliteitscriteria voor stukken die bestemd zijn voor de Statencommissies;
i. het terugsturen van voorstellen die niet voldoen aan de kwaliteitscriteria bedoeld onder h;
j. wijzigingen van dit reglement.

2. De agendacommissie bestaat uit de vicevoorzitters van Provinciale Staten en de voorzitters van de Statencommissies.

3. De vicevoorzitter van Provinciale Staten treedt op als voorzitter.

4. De voorzitter van een Statencommissie kan zich bij verhindering laten vervangen door de vicevoorzitter van de Statencommissie.

5. Een besluit wordt genomen bij meerderheid van stemmen.

6. Bij het staken van stemmen beslist de voorzitter van de agendacommissie.

7. De vergaderingen van de agendacommissie zijn openbaar, tenzij:

   a. artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur van toepassing is, of;

   b. de agendacommissie al dan niet op voorstel van de voorzitter dan wel de vicevoorzitter anders beslist bij meerderheid van stemmen.

8. De agendacommissie wordt ambtelijk ondersteund door een Staten- en commissieadviseur.

9. De griffier en de Staten- en commissieadviseurs zijn bij de vergaderingen van de agendacommissie aanwezig als adviseur.

Hoofdstuk 2 Toelating van nieuwe leden en fracties

Artikel 10 Onderzoek geloofsbrieven en beëdiging

1. Voor de toelating van nieuwe leden stellen Provinciale Staten een commissie in, bestaande uit drie leden van Provinciale Staten, die de geloofsbrieven, de daarop betrekking hebbende stukken van de te benoemen leden en de processen-verbaal van de stembureaus onderzoekt.

2. De commissie brengt na haar onderzoek verslag uit aan Provinciale Staten en doet daarbij een voorstel. Een minderheidsstandpunt wordt gemeld in de notulen.

3. Na de periodieke verkiezing van de Statenleden roept de voorzitter de toegelaten leden op om in de eerste vergadering van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling, als bedoeld in artikel 18 van de Provinciewet, de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.

4. In geval van een tussentijdse vacaturevervulling legt het aspirant Statenlid in de vergadering van Provinciale Staten waarin over diens toelating wordt, beslist de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af.

Artikel 11 Fracties

1. De leden van Provinciale Staten, die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, worden bij de aanvang van de zitting als één fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd.

2. Indien boven de kandidatenlijst een aanduiding was geplaatst, voert de fractie in Provinciale Staten deze aanduiding als naam. Indien geen aanduiding boven de kandidatenlijst was geplaatst, deelt de fractie in de eerste vergadering van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling aan de voorzitter mee welke naam deze fractie in Provinciale Staten wil voeren.

3. De namen van degenen die als voorzitter van de fractie en als diens plaatsvervanger optreden worden zo spoedig mogelijk doorgegeven aan de voorzitter.

4. De fractie doet zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling aan de voorzitter van:

   a. een voorgenomen optreden van één of meer leden van een fractie als zelfstandige fractie;

   b. een voorgenomen optreden van twee of meer fracties als één fractie;

   c. Met ingang van de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten ná de schriftelijke mededeling wordt uitgegaan van de gewijzigde situatie.

Hoofdstuk 3 Vergaderingen Provinciale Staten

Paragraaf 1 Algemeen

Artikel 12 Vergaderfrequentie

1. Provinciale Staten stellen jaarlijks, doch uiterlijk in juli, op voorstel van het presidium hun vergaderschema vast.

2. De voorzitter kan een andere dag en aanvangsuur bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen. De voorzitter voert hierover, tenzij er sprake is van een spoedeisende situatie, overleg in het presidium.

Artikel 13 Oproep en verspreiding vergaderstukken

1. De voorzitter zendt de leden van Provinciale Staten tenminste twee weekenden voor de vergadering een oproep toe onder vermelding van dag, tijdstip en plaats van de vergadering, tenzij deze termijn wegens spoedeisendheid niet gehaald kan worden.

2. Met de oproep ontvangen de leden de voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken. De agenda vermeldt de datum, aanvangstijd en plaats van de vergadering.

3. Stukken als bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet, worden verzonden in een gesloten envelop, voorzien van het predicaat ‘geheim’. Deze gesloten envelop wordt in een envelop gestoken die voorzien is van de naam van de geadresseerde.

4. Indien op stukken geheimhouding rust op grond van artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet èn Gedeputeerde Staten daarom expliciet en gemotiveerd hebben verzocht, blijven de stukken in afwijking van het tweede lid onder de griffier die desgevraagd uitsluitend inzage verleent aan de leden van Provinciale Staten.

5. Met uitzondering van de stukken bedoeld in het derde en vierde lid, worden stukken op het provinciehuis ter inzage gelegd en op de provinciale website gepubliceerd.

6. Een gewijzigde voorlopige agenda dan wel aanvullende documenten en voorstellen worden zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk twee werkdagen voor aanvang van de vergadering aan de leden van Provinciale Staten gezonden, op de provinciale website gepubliceerd en op het provinciehuis ter inzage gelegd. De reden van die nazending wordt daarbij aangegeven.

Artikel 14 Agenda

1. Voordat de oproep wordt verzonden, stelt het presidium de voorlopige agenda van de vergadering vast.

2. Bij aanvang van de vergadering stellen Provinciale Staten de agenda vast, waarbij onderwerpen aan de agenda kunnen worden toegevoegd of afgevoerd en de volgorde van de agendapunten kan wijzigen.

3. Na het vaststellen van de agenda worden actualiteiten behandeld en de volgorde na behandeling van de reguliere onderwerpen is als volgt: vragenuur, interpellaties, fractiedebatten en de behandeling van moties over niet op de agenda opgenomen onderwerpen.

4. Provinciale Staten kunnen een onderwerp dat zij nog niet geschikt achten voor openbare beraadslaging neerleggen bij een Statencommissie ter verdere voorbereiding. 5. Provinciale Staten kunnen nadere inlichtingen of advies aan Gedeputeerde Staten vragen over een onderwerp dat zij nog niet geschikt achten voor openbare beraadslaging.

Paragraaf 2 Orde der vergadering

Artikel 15 Presentielijst

Bij binnenkomst in de vergaderzaal tekent ieder lid van Provinciale Staten onmiddellijk de presentielijst.

Artikel 16 Zitplaatsen

1. De voorzitter, de leden van Provinciale Staten en de griffier hebben een vaste zitplaats.

2. Het presidium kan de indeling van de zitplaatsen herzien.

3. De voorzitter draagt zorg voor een zitplaats voor de gedeputeerden, secretaris en overige personen, die voor de vergadering zijn uitgenodigd.

Artikel 17 Opening vergadering; quorum

Wanneer een kwartier na het vastgestelde aanvangstijdstip niet het door de wet vereiste aantal leden aanwezig is, bepaalt de voorzitter, na voorlezing van de namen der afwezige leden, dag en uur van de volgende vergadering, met inachtneming van artikel 20 van de Provinciewet.

Artikel 18 Primus bij hoofdelijke stemming
Alvorens de aangekondigde onderwerpen aan de orde te stellen deelt de voorzitter mede bij welk lid van Provinciale Staten de hoofdelijke stemming zal beginnen. Daartoe wordt bij loting een volgnummer van de presentielijst aangewezen.

Artikel 19 Notulen
1. de notulen worden opgesteld onder de zorg van de griffier.

2. De notulen houden in:

    a. de namen van de voorzitter, de griffier en de ter vergadering aanwezige leden, alsmede van de leden die afwezig waren en overige personen die het woord gevoerd hebben;

    b. een vermelding van de zaken die aan de orde zijn geweest;

    c. een zo getrouw mogelijke weergave van het ter vergadering gesprokene met vermelding van de namen van de aanwezigen die het woord voerden;

    d. een overzicht van het verloop van elke stemming, met vermelding bij hoofdelijke stemming van de namen van de leden die voor of tegen stemden, onder aantekening van de namen van de leden die zich overeenkomstig de Provinciewet van stemming hebben onthouden;

    e. de tekst van de ter vergadering ingediende initiatiefvoorstellen, voorstellen van orde, moties en (sub)amendementen;

    f. bij het desbetreffende agendapunt de naam en de hoedanigheid van die personen aan wie het op grond van artikel 27 door Provinciale Staten is toegestaan deel te nemen aan de beraadslagingen.

3. De concept-notulen van de voorgaande vergadering worden aan de leden van Provinciale Staten toegezonden, zo mogelijk gelijktijdig met de oproep. De concept-notulen worden gelijktijdig toegezonden aan de overige personen die het woord hebben gevoerd.

4. Bij het begin van de vergadering worden de notulen van de vorige vergadering zo mogelijk vastgesteld.

5. De leden, de voorzitter en, naar aanleiding van en met betrekking tot hun deelname aan de beraadslaging, leden van het college van Gedeputeerde Staten, de griffier en de secretaris kunnen een voorstel tot wijziging aan Provinciale Staten doen, indien de notulen onjuistheden bevatten of niet duidelijk weergeven hetgeen gezegd of besloten is.

6. De vastgestelde notulen worden door de voorzitter en de griffier ondertekend.

Artikel 20 Spreekregels
1. De leden van Provinciale Staten en overige aanwezigen spreken vanaf de spreekplaats en richten zich tot de voorzitter.

2. De voorzitter kan toestaan dat de leden van Provinciale Staten en overige aanwezigen vanaf een andere plaats spreken.

Artikel 21 Volgorde sprekers

1. De leden, die het voornemen hebben over punten vermeld op de agenda het woord te voeren, doen daarvan zo enigszins mogelijk voorafgaande aan de vergadering mededeling aan de griffier.

2. Een lid voert slechts het woord na verzoek daartoe aan de voorzitter.

3. De leden voeren het woord in de door de voorzitter te bepalen volgorde.

4. De volgorde van sprekers kan worden gewijzigd, wanneer een lid van Provinciale Staten daartoe een verzoek indient.

Artikel 22 Spreektermijnen

1. De beraadslaging over een onderwerp of voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.

2. Elke spreektermijn wordt door de voorzitter afgesloten.

3. Een lid mag in een termijn niet meer dan één maal het woord voeren over hetzelfde onderwerp.

4. Het derde lid geldt niet voor:

   a. de rapporteur van een commissie;

   b. het lid dat een (sub)amendement, een motie of een initiatiefvoorstel heeft ingediend over het desbetreffende onderwerp;

   c. het lid dat een voorstel van orde indient.

Artikel 23 Spreektijd

Provinciale Staten stellen een spreektijdregeling vast.

Artikel 24 Handhaving orde en schorsing

1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord, tenzij:

   a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;

   b. het gaat om interrupties.

2. De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.

3. Indien een spreker zich beledigend of onbetamelijk uitlaat, afwijkt van het aanhangige onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, kan hij door de voorzitter tot de orde worden geroepen. Indien de spreker zijn gedrag voortzet, kan de voorzitter hem gedurende de beraadslaging over het aanhangige onderwerp het woord ontzeggen.

4. De voorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en – indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord – de vergadering sluiten.

Artikel 25 Beraadslaging
Provinciale Staten kunnen op voorstel van de voorzitter of een lid van Provinciale Staten besluiten om over één of meer onderdelen van een onderwerp of voorstel afzonderlijk te beraadslagen.

Artikel 26 Schorsing
Op verzoek van een lid van Provinciale Staten of op voorstel van de voorzitter kunnen Provinciale Staten besluiten de beraadslaging voor een door de voorzitter te bepalen tijd te schorsen teneinde Gedeputeerde Staten of de leden van Provinciale Staten de gelegenheid te geven tot onderling beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is en de voorzitter dit heeft aangegeven.

Artikel 27 Deelname aan de beraadslaging door anderen
1. Provinciale Staten kunnen bepalen dat anderen dan de in de vergadering aanwezige leden van Provinciale Staten, zoals een lid van Gedeputeerde Staten, de griffier of de secretaris deelnemen aan de beraadslaging.

2. Een beslissing daartoe wordt op voorstel van de voorzitter of een lid van Provinciale Staten genomen alvorens met de beraadslaging over het aan de orde zijnde agendapunt wordt begonnen.

Artikel 28 Stemverklaring
Na het sluiten van de beraadslaging en voordat Provinciale Staten tot stemming overgaan, heeft ieder lid gedurende maximaal één minuut het recht zijn uit te brengen stem te motiveren door het afleggen van een stemverklaring.

Artikel 29 Beslissing
1. Wanneer de voorzitter vaststelt dat een onderwerp voldoende is toegelicht, sluit hij de beraadslaging en vindt stemming plaats, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.

2. Over de bij het betreffende onderwerp horende moties en amendementen wordt eveneens op dat tijdstip gestemd, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.

3. Voordat de stemming over het onderwerp in zijn geheel plaatsvindt, formuleert de voorzitter het voorstel over de te nemen eindbeslissing.

Paragraaf 3 Procedures bij stemmingen

Artikel 30 Geen stemming
Indien geen stemming wordt verlangd stelt de voorzitter vast dat het voorstel zonder stemming is aangenomen.

Artikel 31 Stemmen bij hand opsteken of elektronisch
1. Tenzij de voorzitter of een lid hoofdelijke stemming verlangt, wordt gestemd bij hand opsteken of elektronisch.

2. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede. Hij doet daarbij tevens mededeling van het genomen besluit.

3. Aanwezige leden kunnen hun stem of hun onthouding van stem laten optekenen in de notulen.

4. Een vergissing kan worden rechtgezet totdat de voorzitter de uitslag van de stemming heeft medegedeeld. Een lid kan om aantekening van zijn vergissing vragen.

Artikel 32 Hoofdelijke stemming

1. Ingeval de voorzitter dan wel een lid hoofdelijke stemming verlangt, roept de voorzitter of de griffier de leden van Provinciale Staten bij naam op om hun stem uit te brengen, te beginnen bij het lid dat daartoe is aangewezen overeenkomstig artikel 18. Vervolgens geschiedt de stemming naar volgorde van de presentielijst.

2. Ieder aanwezig lid brengt vanaf zijn plaats zijn stem uit door het woord 'voor' of 'tegen' uit te spreken zonder verdere toevoeging.

3. Een vergissing bij hoofdelijke stemming kan worden rechtgezet totdat het volgende lid zijn stem heeft uitgebracht. Vanaf dat moment kan de uitgebrachte stem niet meer gewijzigd worden. Een lid kan om aantekening van zijn vergissing vragen.

4. Aanwezige leden kunnen hun stem laten optekenen in de notulen.

5. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede en doet daarbij mededeling van het genomen besluit. Hij vermeldt het aantal voor en tegen uitgebrachte stemmen.

Artikel 33 Stemming over amendementen en moties

1. Indien een amendement op een aanhangig voorstel is ingediend, wordt eerst over dat amendement gestemd.

2. Indien op een amendement een subamendement is ingediend, wordt eerst over het subamendement gestemd en vervolgens over het amendement.

3. Indien twee of meer amendementen of subamendementen op een aanhangig voorstel zijn ingediend, bepaalt de voorzitter de volgorde waarin hierover zal worden gestemd. Daarbij geldt de regel, dat het meest verstrekkende amendement of subamendement het eerst in stemming wordt gebracht.

4. Indien aangaande een aanhangig voorstel een motie is ingediend, wordt eerst over de motie gestemd en vervolgens over het voorstel.

5. Indien aangaande een aanhangig voorstel een amendement en een motie zijn ingediend, wordt eerst over het amendement en dan over de motie gestemd.

6. De stemming over moties kan gedurende zes maanden worden aangehouden. Aangehouden moties kunnen vervolgens alleen met een inhoudelijke motivering van het presidium worden afgevoerd door Provinciale Staten.

Artikel 34 Stemming over personen

1. Wanneer een stemming over personen voor het doen van benoemingen, voordrachten of aanbevelingen moet plaatshebben, benoemt de voorzitter vier leden tot stemopnemers.

2. Er hebben zoveel stemmingen plaats als er personen zijn te benoemen, voor te dragen of aan te bevelen. Provinciale Staten kunnen op voorstel van de voorzitter beslissen dat bepaalde stemmingen worden samengevat op één briefje dan wel gebundeld worden aangeboden.

3. Ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet op grond van de Provinciewet van stemming moet onthouden levert een stembriefje in vanaf zijn plaats. De stembriefjes zijn identiek.

4. De stemming is nietig:

   a. indien het getal van de in de bus gevonden stembriefjes groter is dan dat van de leden die de presentielijst hebben getekend en dit verschil van invloed heeft kunnen zijn op de uitslag;

   b. indien het getal van de behoorlijk ingevulde stembriefjes minder bedraagt dan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden.

5. Indien het getal van de ingeleverde stembriefjes na telling door de stemopnemers minder bedraagt dan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden bepaalt de voorzitter datum en tijdstip waarop opnieuw gestemd wordt.

6. De inhoud van elk stembriefje wordt, indien een of meer van de leden dit verlangt, door een van de stemopnemers voorgelezen, door een ander nagezien en door beide overige stemopnemers opgetekend.

7. Voor het bepalen van de volstrekte meerderheid als bedoeld in artikel 30 van de Provinciewet worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. Onder een niet behoorlijk ingevuld stembriefje wordt verstaan:

   a. een blanco ingevuld stembriefje;

   b. een ondertekend stembriefje;

   c. een stembriefje waarop meer dan één naam is vermeld, tenzij de stemming verschillende vacatures betreft;

   d. een stembriefje waarbij op een andere persoon wordt gestemd dan die waartoe de stemming is beperkt.

8. In geval van twijfel over de inhoud van een stembriefje beslissen Provinciale Staten, op voorstel van de voorzitter

9. Onder de zorg van de griffier worden de stembriefjes onmiddellijk na vaststelling van de uitslag vernietigd.

Artikel 35 Herstemming over personen

1. Wanneer bij de eerste stemming niemand de volstrekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede stemming overgegaan.

2. Wanneer ook bij deze tweede stemming niemand de volstrekte meerderheid heeft verkregen, heeft een derde stemming plaats tussen twee personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Zijn bij de tweede stemming de meeste stemmen over meer dan twee personen verdeeld, dan wordt bij een tussenstemming uitgemaakt tussen welke twee personen de derde stemming zal plaatshebben.

3. Indien bij tussenstemming of bij de derde stemming de stemmen staken, beslist terstond het lot.

Artikel 36 Beslissing door het lot

1. Wanneer het lot moet beslissen, worden de namen van hen tussen wie de beslissing moet plaatshebben, door de voorzitter op afzonderlijke, geheel gelijke briefjes geschreven.

2. Deze briefjes worden, nadat zij door de stemopnemers zijn gecontroleerd, op gelijke wijze gevouwen, in een stembokaal gedeponeerd en omgeschud.

3. Vervolgens neemt de voorzitter een van de briefjes uit de stembokaal. Degene wiens naam op dit briefje voorkomt, is gekozen.

Hoofdstuk 4 Rechten van Statenleden

Artikel 37 Amendementen

1. Ieder lid van Provinciale Staten kan tot het sluiten van de beraadslagingen amendementen indienen bij de voorzitter. Een amendement kan het voorstel inhouden om een geagendeerd voorstel in één of meer onderdelen te splitsen, waarover afzonderlijke besluitvorming zal plaatsvinden. Er wordt alleen beraadslaagd over amendementen die ingediend zijn door leden van Provinciale Staten die de presentielijst hebben getekend.

2. Ieder lid dat in de vergadering aanwezig is, is bevoegd op het amendement dat door een lid is ingediend, een subamendement voor te stellen.

3. Het Statenlid dat het amendement heeft ingediend, geeft de strekking van het amendement weer.

4. Elk amendement wordt schriftelijk bij de voorzitter ingediend, zo spoedig mogelijk vermenigvuldigd en aan de leden uitgereikt. De voorzitter kan, met het oog op het eenvoudige karakter, besluiten dat met voorlezing van het amendement wordt volstaan.

5. Als het amendement naar aanleiding van de behandeling wordt aangepast, dan leest het Statenlid dat het amendement heeft ingediend, het dictum van het gewijzigde amendement voor.

6. Een indiener van het amendement kan het amendement intrekken of wijzigen totdat de besluitvorming door Provinciale Staten heeft plaatsgevonden.

Artikel 38 Ontoelaatbare amendementen

1. Provinciale Staten kunnen een amendement ontoelaatbaar verklaren indien het een strekking heeft, tegengesteld aan die van het voorstel waarop het betrekking heeft, of indien er tussen de materie van het amendement en die van het voorstel geen rechtstreeks verband bestaat.

2. Een daartoe strekkend voorstel kan, zo nodig met onderbreking van de orde, worden gedaan door de voorzitter of door een van de leden.

Artikel 39 Overgenomen amendement
Vanaf het moment dat een amendement wordt overgenomen door Provinciale Staten maakt het onderdeel uit van het voorstel dat in stemming wordt gebracht.

Artikel 40 Moties
1. Ieder lid van Provinciale Staten kan ter vergadering een motie indienen.
2. Een motie wordt schriftelijk bij de voorzitter ingediend.
3. Het Statenlid dat de motie heeft ingediend, leest het dictum van de motie voor.
4. De behandeling van een motie over een aanhangig onderwerp of voorstel vindt tegelijk met de beraadslaging over dat onderwerp of voorstel plaats.
5. Als de motie naar aanleiding van de behandeling wordt aangepast, dan leest het Statenlid dat de motie heeft ingediend, de gewijzigde motie voor.
6. Een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp wordt ingediend bij de vaststelling van de agenda. De indiener van de motie krijgt van de voorzitter op dat moment de gelegenheid de motie toe te lichten.
7. De spreektijdenregeling van Provinciale Staten is niet van toepassing op een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp.

Artikel 41 Voorstellen van orde
1. Zowel de voorzitter als de leden kunnen tijdens de vergadering mondeling een voorstel van orde doen, dat kort kan worden toegelicht.
2. Een voorstel van orde kan uitsluitend de orde van de vergadering betreffen.
3. Over een voorstel van orde beslissen Provinciale Staten terstond.

Artikel 42 Initiatiefvoorstellen
1. Een initiatiefvoorstel wordt schriftelijk en ondertekend ingediend bij de voorzitter met het verzoek het initiatiefvoorstel in behandeling te brengen.
2. Voor het opstellen van het initiatiefvoorstel wordt zo mogelijk gebruik gemaakt van een daartoe bestemd sjabloon.
3. De griffier brengt het initiatiefvoorstel zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten en neemt daarbij een tijdschema op met de beoogde behandeldata in de desbetreffende Statencommissie en in Provinciale Staten.
4. Gedeputeerde Staten worden in de gelegenheid gesteld, binnen 6 weken na het indienen van een initiatiefvoorstel hun wensen en bedenkingen over het voorstel kenbaar te maken. Pas hierna kunnen Provinciale Staten een besluit nemen over het betreffende initiatiefvoorstel.

5. Indien de reactie niet binnen de termijn van zes weken kan worden gegeven, stellen Gedeputeerde Staten de indiener hiervan gemotiveerd in kennis, conform de procedure die geldt voor het niet tijdig beantwoorden van schriftelijke vragen.

6. Het initiatiefvoorstel wordt zo spoedig mogelijk nadat daarover door de desbetreffende Statencommissie advies is uitgebracht door Provinciale Staten behandeld.

Artikel 43 Collegevoorstel

1. Een voorstel voor een verordening of een ander voorstel van het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, dat vermeld staat op de agenda van de Statenvergadering, kan niet worden ingetrokken zonder toestemming van Provinciale Staten.

2. Als Provinciale Staten van oordeel zijn dat nader advies van Gedeputeerde Staten over een voorstel als bedoeld in het eerste lid nodig is, bepaalt het presidium in welke vergadering het voorstel opnieuw geagendeerd wordt.

Artikel 44 Interpellaties

1. Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.

2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.

3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.

4. Een interpellatie kan maximaal één uur duren.

5. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de interpellatie.

6. De voorzitter verleent aan de interpellant het woord om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.

7. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de interpellant desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.

8. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de interpellant, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

9. Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.

Artikel 45 Schriftelijke vragen

1. Schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd. De vragen kunnen van een toelichting worden voorzien. Bij de vragen wordt aangegeven of schriftelijke of mondelinge beantwoording wordt verlangd.

2. De vragen worden bij de voorzitter van Provinciale Staten ingediend. Deze draagt er zorg voor dat de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten, het college van Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning worden gebracht.

3. Schriftelijke beantwoording vindt zo spoedig mogelijk plaats, in ieder geval binnen dertig dagen nadat de vragen zijn binnengekomen. Indien beantwoording niet binnen deze termijn kan plaatsvinden, stellen Gedeputeerde Staten de vragensteller hiervan gemotiveerd schriftelijk in kennis, waarbij de termijn aangegeven wordt, waarbinnen beantwoording zal plaatsvinden. Op dit bericht is het bepaalde in het vierde lid van overeenkomstige toepassing.

4. De vragensteller kan, bij schriftelijke beantwoording in de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten en bij mondelinge beantwoording in dezelfde vergadering van Provinciale Staten, na de behandeling van de op de agenda voorkomende onderwerpen nadere inlichtingen vragen omtrent het door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning gegeven antwoord, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.

Artikel 46 Vragenuur

1. Tijdens de Statenvergadering is er gelegenheid tot het stellen van vragen vreemd aan de orde van de dag.

2. Het lid van Provinciale Staten dat tijdens het vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp tezamen met de te stellen vragen uiterlijk één werkdag voor aanvang van de vergadering, vóór 13.00 uur, bij de voorzitter.

3. De voorzitter nodigt het lid van Gedeputeerde Staten uit op wiens portefeuille de vragen betrekking heeft en zendt hem van te voren de vragen toe.

4. Het lid van Gedeputeerde Staten op wiens portefeuille de vragen betrekking heeft houdt zich beschikbaar voor de beantwoording van de vragen.

5. De voorzitter bepaalt de volgorde waarin aangemelde onderwerpen tijdens het vragenuur aan de orde worden gesteld.

6. De voorzitter bepaalt per onderwerp de spreektijd voor de vragensteller, voor de gedeputeerden, voor de commissaris van de Koning en voor de overige leden van Provinciale Staten.

7. Per onderwerp wordt aan de vragensteller het woord verleend om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.

8. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de vragensteller desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.

9. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de vragensteller, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

10. Tijdens het vragenuur kunnen geen moties worden ingediend en worden geen interrupties toegelaten.

Artikel 47 Fractiedebat

1. Het verzoek tot het houden van een fractiedebat wordt tenminste twee werkdagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter ingediend. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover een debat wordt verlangd alsmede de te stellen vragen.

2. De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten.

3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een fractiedebat te kunnen houden is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.

4. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan het debat.

5. De voorzitter verleent aan de aanvrager van het debat het woord om één of meer vragen te stellen aan een fractie of een Statenlid en een toelichting daarop te geven.

6. Na beantwoording van de vraag krijgt de aanvrager van het debat desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.

7. De voorzitter kan vervolgens aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de aanvrager van het debat, hetzij aan de fractie of het lid van Provinciale Staten dat de vraag heeft beantwoord, vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Artikel 48 Actualiteiten

1. Het verzoek tot het houden van een actualiteit wordt uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp en de reden van spoed.

2. De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.

3. Het presidium toetst de actualiteit op spoedeisendheid en geeft hieromtrent een advies aan Provinciale Staten. Er is sprake van spoedeisendheid wanneer beraadslaging of besluitvorming in een volgende Statenvergadering overbodig of niet meer aan de orde zou zijn, bijvoorbeeld door besluitvorming van derden.

4. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een actualiteit te kunnen houden, is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.

5. Een actualiteit beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarbij gebruik wordt gemaakt van het door de griffie verstrekte sjabloon.

6. Een actualiteit kan gericht zijn op het verkrijgen van een uitspraak van Provinciale Staten door middel van het indienen van een motie.

7. Een actualiteit wordt afgehandeld in dezelfde vergadering als die waarvoor de desbetreffende actualiteit is ingediend.

8. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de actualiteit.

9. De voorzitter verleent aan de aanvrager van de actualiteit het woord om de actualiteit aan de orde te stellen en desgewenst één of meer vragen aan Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen.

10. Desgewenst verleent de voorzitter het woord aan andere leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning voor een reactie of ter beantwoording van een vraag en vervolgens krijgt de aanvrager van de actualiteit desgewenst het woord om te reageren of aanvullende vragen te stellen.

11. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om te reageren op het onderwerp of hetzij aan de indiener, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Artikel 49 Verslag en verantwoording

1. Een lid van Provinciale Staten, een gedeputeerde, de commissaris van de Koning of de griffier, die door Provinciale Staten is aangewezen als lid van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam of van een gemeenschappelijk orgaan, ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, heeft het recht verslag te doen over zaken die in bedoeld algemeen bestuur aan de orde zijn. Een door Provinciale Staten gewenste bespreking van dit verslag kan de voorzitter doorverwijzen naar de desbetreffende commissie.

2. Het verslag, genoemd in het eerste lid, wordt gedaan in aansluiting op de behandeling van de lijst van ingekomen stukken òf voor het sluiten van de vergadering.

3. Ieder lid van Provinciale Staten kan aan een persoon als bedoeld in het eerste lid, schriftelijke vragen stellen met inachtneming van artikel 45.

4. Het ter verantwoording roepen van een persoon als bedoeld in het eerste lid over zijn wijze van functioneren behoeft de toestemming van Provinciale Staten. Artikel 48 is van overeenkomstige toepassing.

5. Het eerste tot en met het derde lid zijn van overeenkomstige toepassing op het verslag en de verantwoording met betrekking tot de vertegenwoordiging van de provincie in andere organisaties of instituties.

Hoofdstuk 5 Besloten vergadering

Artikel 50 Algemeen

Op een besloten vergadering zijn de bepalingen van dit reglement van overeenkomstige toepassing voor zover deze bepalingen niet strijdig zijn met het besloten karakter van de vergadering.

Artikel 51 Bijwonen besloten vergadering

1. Het duocommissielid dat namens zijn fractie in een commissievergadering bij een onderwerp als woordvoerder is opgetreden, kan met toestemming van de Statengriffier het besloten deel van een vergadering van Provinciale Staten over dat onderwerp bijwonen.

2. Het duocommissielid dient de woensdag voorafgaand aan die vergadering daartoe een schriftelijk verzoek in bij de Statengriffier.

3. Indien de Statengriffier zich ervan heeft vergewist dat het duocommissielid in een commissievergadering over het onderwerp als woordvoerder is opgetreden, wordt het verzoek ingewilligd.

Artikel 52 Notulen

1. De notulen van een besloten vergadering worden overeenkomstig artikel 12, derde lid, van dit reglement verzonden.

2. Deze notulen worden zo spoedig mogelijk in een besloten vergadering ter vaststelling aangeboden. Tijdens deze vergadering nemen Provinciale Staten een besluit over het al dan niet openbaar maken van deze notulen. De vastgestelde notulen worden door de voorzitter en de griffier ondertekend.

Artikel 53 Geheimhouding

1. Geheimhouding op documenten wordt slechts opgelegd of bekrachtigd voor beperkte duur, tot een maximum van vijf jaar.

2. Als vóór het verstrijken van de geheimhoudingstermijn blijkt dat de geheimhouding dient voort te duren wegens een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, wordt in een vergadering de geheimhoudingstermijn verlengd met maximaal vijf jaar.

3. Nadat Provinciale Staten de geheimhouding hebben opgeheven, nemen zij een besluit over het openbaar maken van de notulen van de besloten vergadering die op het desbetreffende onderwerp betrekking hebben. Als het gaat om geheimhouding die is opgelegd door GS, kunnen GS om advies worden gevraagd.

Hoofdstuk 6 Algemeen

Artikel 54 Toehoorders en pers

De toehoorders en vertegenwoordigers van de pers kunnen uitsluitend op de voor hen bestemde plaatsen openbare vergaderingen bijwonen.

Artikel 55 Verstoring orde vergadering

De voorzitter kan personen laten verwijderen ingeval zij de orde van de openbare vergadering verstoren.

Artikel 56 Digitale middelen

Het in de vergadering tonen van beeld- en videomateriaal is niet toegestaan.

Artikel 57 Geluid- en beeldregistraties
Degenen die in de vergaderzaal tijdens een vergadering van Provinciale Staten geluid- dan wel beeldregistraties willen maken doen hiervan mededeling aan de voorzitter en gedragen zich naar zijn aanwijzingen.

Hoofdstuk 7 Statencommissies

Artikel 58 Begripsomschrijvingen
In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
a. Statencommissie: een commissie ingesteld door Provinciale Staten op grond van artikel 80 van de Provinciewet;

b. lid: lid van een commissie;

c. voorzitter: voorzitter van een commissie of diens vervanger;

d. griffier: griffier van Provinciale Staten of diens vervanger;

e. Staten- en commissieadviseur: de secretaris van een Statencommissie of diens vervanger.

f. vergadering: vergadering van een commissie.

g. duocommissielid: een lid van een fractie, niet zijnde lid van Provinciale Staten, die de eed (verklaring en belofte) als bedoeld in artikel 61, vierde lid, heeft afgelegd en die voor de toepassing van dit hoofdstuk geacht wordt deel uit te maken van de fractie.

Artikel 59 Instelling Statencommissies
1. Provinciale Staten kunnen Statencommissies instellen en daaraan portefeuilles toedelen voor overleg en advisering op voorstel van het presidium. De instelling geldt voor de duur van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

2. Indien een onderwerp meerdere Statencommissies aangaat, beslist het presidium na advies of op voorstel van de betreffende commissievoorzitters welke commissie het onderwerp het meest aangaat. Deze Statencommissie behandelt het betreffende onderwerp en kan daarbij andere Statencommissies uitnodigen.

Artikel 60 Taken
1. Een Statencommissie brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan Provinciale Staten.

2. Ten behoeve van haar werkzaamheden kan een Statencommissie overleg voeren met Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning, werkbezoeken afleggen, hoorzittingen houden en externe deskundigen inschakelen.

Artikel 61 Samenstelling
1. Iedere Statenfractie is vertegenwoordigd in een Statencommissie volgens de volgende verdeelsleutel:

- een fractie met maximaal 7 leden mag twee leden afvaardigen per commissie;

- een fractie met 8 of meer leden tot maximaal 11 leden mag drie leden afvaardigen per commissie;
- een fractie met 12 of meer leden mag 4 leden afvaardigen per commissie;
- elke fractie vaardigt voor iedere Statencommissie tenminste 1 plaatsvervangend lid af, dat deelneemt aan de vergaderingen bij ontstentenis van een lid.

2. De (plaatsvervangende) leden van een Statencommissie worden door de voorzitter van Provinciale Staten op voordracht van de fractievoorzitters benoemd.

3. Iedere fractievoorzitter kan voor een Statencommissie één persoon als (plv.) lid voordragen die bij de vorige Statenverkiezingen wel verkiesbaar was voor diezelfde fractie maar niet in Provinciale Staten is gekozen. Voor het overige bestaan commissies uit Statenleden.

4. Een duocommissielid legt, alvorens zijn functie als lid uit te oefenen, in handen van de voorzitter de volgende eed (verklaring en belofte) af:

   '*ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.*

   Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

   Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

   Zo waarlijk helpe mij God Almachtig'.

   (Dat verklaar en beloof ik.')

5. Van het afleggen van de eed (verklaring en belofte) wordt een proces-verbaal opgemaakt.

6. Op een duocommissielid zijn de artikelen 10, 11, 12, 13 en 15 van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 62 De commissievoorzitter

1. De commissievoorzitter en zijn plaatsvervanger worden op voorstel van het presidium door Provinciale Staten uit hun midden benoemd.

2. De commissievoorzitter telt niet mee bij de verdeelsleutel van de vertegenwoordiging van de Statenfracties in de commissie.

3. De commissievoorzitter is belast met:

   a. het leiden van de vergadering;

   b. het handhaven van de orde;

   c. het opstellen van de concept-agenda voor de commissievergadering;

d. het (doen) naleven van dit reglement.

Artikel 63 Zittingsduur en vacatures

1. De zittingsperiode van een lid, de commissievoorzitter en hun plaatsvervangers eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

2. De voorzitter van Provinciale Staten kan een lid ontslaan op voorstel van de fractie op wiens voordracht het lid is benoemd.

3. Provinciale Staten kunnen op voorstel van het presidium de voorzitter of zijn plaatsvervanger ontslaan.

4. Een lid, de commissievoorzitter en hun plaatsvervangers kunnen te allen tijde ontslag nemen. Zij doen daarvan schriftelijk mededeling aan de voorzitter van Provinciale Staten. Het ontslag gaat een maand na de schriftelijke mededeling in of zoveel eerder als een opvolger is benoemd.

5. De voorzitter van de fractie van de (plaatsvervangend) commissievoorzitter draagt in eerste instantie een nieuwe (plaatsvervangend) commissievoorzitter ter benoeming voor.

6. Indien door overlijden of ontslag een vacature ontstaat, beslist de voorzitter van Provinciale Staten zo spoedig mogelijk over de vervulling daarvan met inachtneming van artikel 61 en 62.

Artikel 64 Griffier en Staten- en commissieadviseur

1. De griffier wijst ter ondersteuning van iedere commissie een Staten- en commissieadviseur van de Statengriffie aan.

2. De Staten- en commissieadviseur is in iedere vergadering aanwezig.

3. Bij verhindering of afwezigheid van de Staten- en commissieadviseur wordt deze vervangen door een daartoe door de griffier aangewezen medewerker.

4. De griffier en de Staten- en commissieadviseur kunnen de commissie gevraagd en ongevraagd van advies dienen.

Artikel 65 Auditcommissie

1. Ingeval Provinciale Staten een auditcommissie instellen, is elke fractie met vier of meer leden in Provinciale Staten vertegenwoordigd in de auditcommissie.

2. Fracties met minder dan vier leden in Provinciale Staten kunnen gezamenlijk één lid afvaardigen voor de auditcommissie.

Artikel 66 Aanwezigheid commissaris van de Koning en Gedeputeerde Staten bij commissievergaderingen

1. De commissievoorzitter kan de commissaris van de Koning dan wel één of meer gedeputeerden uitnodigen om in de vergadering aan de beraadslagingen deel te nemen.

2. Indien de commissaris van de Koning dan wel een gedeputeerde niet is uitgenodigd voor een vergadering van de Statencommissie en wil deelnemen aan de beraadslagingen, doet hij hiertoe een verzoek aan de commissievoorzitter, die zo spoedig mogelijk daarop beslist.

3. Bij aanvang van de vergadering kan de Statencommissie alsnog anders besluiten.

Artikel 67 Vergaderfrequentie

1. De vergaderingen van een Statencommissie vinden plaats op basis van een door Provinciale Staten vastgesteld vergaderschema.

2. Een Statencommissie vergadert voorts indien de commissievoorzitter het nodig oordeelt of indien tenminste twee fracties schriftelijk met opgaaf van redenen daarom verzoeken.

3. De commissievoorzitter kan in bijzondere gevallen een andere dag of aanvangsuur bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen. Hij voert hierover overleg met de Staten- en commissieadviseur.

Artikel 68 Oproep en verspreiding vergaderstukken

1. De commissievoorzitter zendt de leden van de Statencommissie tenminste twee weekenden voor een vergadering een oproep onder vermelding van dag, tijdstip en plaats van de vergadering, tenzij deze termijn wegens spoedeisendheid niet gehaald kan worden.

2. Met de oproep ontvangen de leden de voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken. De agenda vermeldt de datum, aanvangstijd en plaats van de vergadering.

3. Stukken als bedoeld in artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet, worden verzonden in een gesloten envelop, voorzien van het predicaat ‘geheim’. Deze gesloten envelop wordt in een envelop gestoken die voorzien is van de naam van de geadresseerde.

4. Indien op stukken geheimhouding rust op grond van artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet èn Gedeputeerde Staten daarom expliciet en gemotiveerd hebben verzocht, blijven de stukken in afwijking van het derde lid onder de griffier die desgevraagd uitsluitend inzage verleend aan de leden van Provinciale Staten.

5. Met uitzondering van de stukken bedoeld in het derde en vierde lid, worden stukken op het provinciehuis ter inzage gelegd. Daarbij worden burgers gewezen op de mogelijkheid om gebruik te maken van hun spreekrecht als bedoeld in artikel 75 Provinciewet.

6. Aanvullende documenten en voorstellen worden zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk twee werkdagen voor aanvang van de vergadering aan de leden van de Statencommissie gezonden en op de provinciale website gepubliceerd met uitzondering van de stukken bedoeld in het derde en vierde lid.

Artikel 69 De commissieagenda

1. In spoedeisende gevallen kan de commissievoorzitter na het verzenden van de oproep en de voorlopige agenda tot uiterlijk twee werkdagen voor de aanvang van een vergadering een aanvullende agenda opstellen.

2. Bij aanvang van de vergadering stelt de Statencommissie de agenda vast, waarbij onderwerpen aan de agenda kunnen worden toegevoegd of afgevoerd en de volgorde van de agendapunten kan wijzigen. Als bij het vaststellen van de agenda blijkt, dat stukken die bij een agendapunt horen, minder dan twee weekeinden tevoren bij de leden van de commissie zijn gearriveerd en niet digitaal beschikbaar waren, dan kunnen deze door de Statencommissie van de agenda worden afgehaald.

3. Wanneer een Statencommissie een onderwerp of voorstel onvoldoende voor de beraadslaging voorbereid acht, kan zij aan Gedeputeerde Staten of aan de commissaris van de Koning nadere inlichtingen of advies vragen. De Statencommissie bepaalt in welke vergadering het onderwerp of voorstel opnieuw geagendeerd wordt.

Artikel 70 Presentielijst
Tijdens de vergadering tekent ieder lid de presentielijst. Aan het einde van elke vergadering wordt die lijst door de voorzitter en de commissiegriffier door ondertekening vastgesteld.

Artikel 71 Quorum
1. Een Statencommissie kan alleen beraadslagen of besluiten, indien blijkens de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is.

2. Wanneer een kwartier na het vastgestelde tijdstip niet het vereiste aantal leden aanwezig is, bepaalt de commissievoorzitter dag en uur van de volgende vergadering.

3. Voor de vergadering bedoeld in het tweede lid, geldt geen quorum tenzij nieuwe stukken of voorstellen geagendeerd staan.

Artikel 72 Spreekrecht burgers
1. Na de opening van de vergadering kunnen derden, tezamen gedurende maximaal dertig minuten, het woord voeren over onderwerpen, waarover de Statencommissie een inhoudelijke bespreking voert.

2. Het woord kan niet gevoerd worden over:

    a. een besluit van het provinciebestuur waartegen bezwaar en beroep openstaat of heeft opengestaan;

    b. benoemingen van personen;

    c. een gedraging waarover een klacht ex artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan of kon worden ingediend.

3. Zodra de besluitvormende fase van een project aan de orde is, wordt niet langer ingesproken over eerdere fasen van het project.

4. Degene, die van het spreekrecht gebruik wil maken, meldt dit ten minste één werkdag voor de aanvang van de vergadering aan de commissiegriffier. Hij vermeldt daarbij zijn naam, adres en telefoonnummer en het onderwerp, waarover hij het woord wil voeren. Bovendien geeft hij aan of hij namens een groepering spreekt of op eigen titel.

5. Elke spreker krijgt maximaal vijf minuten het woord. De commissievoorzitter verdeelt de spreektijd evenredig over de sprekers als er meer dan zes sprekers zijn. De commissievoorzitter kan tevens in bijzondere gevallen afwijken van de maximale lengte van de spreektijd.

6. De spreker voert het woord, nadat de commissievoorzitter hem dit heeft verleend. De commissievoorzitter of een lid doet een voorstel voor de behandeling van de inbreng van de inspreker.

7. Indien een agendapunt bij meerdere Statencommissies geagendeerd staat, kan een inspreker slechts in één commissie het woord voeren over het betreffende onderwerp.

Artikel 73 Notulen

1. De notulen worden opgesteld onder de zorg van de Staten- en commissieadviseur.

2. De notulen houden in:

   a. de namen van de commissievoorzitter, de griffier, de Staten- en commissieadviseur, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden, de provinciesecretaris en de leden, allen voor zover aanwezig, alsmede van de overige personen die het woord gevoerd hebben. Afzonderlijk wordt vermeld welke leden afwezig waren;

   b. een vermelding van de zaken die aan de orde zijn geweest;

   c. een zakelijke samenvatting van het besprokene met vermelding van de namen der aanwezigen die het woord voerden;

   d. een samenvatting van het advies aan Provinciale Staten;

   e. bij het desbetreffende agendapunt de naam en de hoedanigheid van die personen aan wie het op grond van het bepaalde in artikel 80 door de Statencommissie is toegestaan deel te nemen aan de beraadslagingen.

3. Schriftelijke bijdragen van fracties die niet bij de vergadering vertegenwoordigd zijn worden niet aan het verslag van de vergadering toegevoegd.

4. De concept-notulen van de voorgaande vergadering worden, zo mogelijk, aan de leden toegezonden gelijktijdig met de oproep voor de eerstvolgende vergadering. De concept-notulen worden op hetzelfde moment aan de overige personen die het woord gevoerd hebben, toegezonden.

5. Bij het begin van de vergadering worden, zo mogelijk, de notulen van de vorige vergadering vastgesteld.

6. De leden, de commissievoorzitter en, naar aanleiding van en met betrekking tot hun deelname aan de beraadslaging, de leden van het college van Gedeputeerde Staten, de griffier en de provinciesecretaris, kunnen een voorstel tot wijziging aan de Statencommissie doen, indien de concept-notulen onjuistheden bevatten of niet duidelijk weergeven hetgeen gezegd of besloten is. Een voorstel tot wijziging wordt vóór het vaststellen van de notulen bij de Staten- en commissieadviseur ingediend.

7. De vastgestelde notulen worden door de commissievoorzitter en de Staten- en commissieadviseur ondertekend.

Artikel 74 Spreekregels

De voorzitter verleent het woord en de spreker richt zich tot de voorzitter.

Artikel 75 Spreektermijnen

1. De beraadslaging over een onderwerp of voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij de commissievoorzitter anders beslist.

2. Elke spreektermijn wordt afgesloten door de commissievoorzitter.

3. Een lid per fractie mag in een termijn niet meer dan één maal het woord voeren over hetzelfde onderwerp of voorstel, waarbij het spreken over een voorstel van orde niet wordt meegerekend

Artikel 76 Spreektijd
Indien de commissievoorzitter van een spreektijdenregeling gebruik wil maken, maakt hij gebruik van de spreektijdenregeling voor Statencommissies die door Provinciale Staten is vastgesteld.

Artikel 77 Voorstellen van orde
1. Zowel de voorzitter als de leden kunnen tijdens de vergadering mondeling een voorstel van orde doen, dat kort kan worden toegelicht.

2. Een voorstel van orde kan uitsluitend de orde van de vergadering betreffen.

3. Over een voorstel van orde beslist de Statencommissie terstond.

Artikel 78 Handhaving orde en schorsing
1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord tenzij;

   a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;

   b. het gaat om interrupties.

2. De commissievoorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.

3. Indien een spreker zich beledigend of onbetamelijk uitlaat, afwijkt van het aanhangige onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, kan hij door de commissievoorzitter tot de orde worden geroepen. Indien de spreker zijn gedrag voortzet, kan de commissievoorzitter hem gedurende de beraadslaging over het aanhangige onderwerp het woord ontzeggen.

4. De commissievoorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en – indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord – de vergadering sluiten.

5. De Statencommissie kan op voorstel van de commissievoorzitter een lid dat door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert, het verdere verblijf in de vergadering ontzeggen, waarna het lid de vergadering onmiddellijk dient te verlaten.

6. Bij herhaling van gedrag als bedoeld in het derde lid kan een lid voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontzegd door de commissie.

Artikel 79 Beraadslaging
1. De Statencommissie kan op voorstel van de commissievoorzitter of een lid besluiten om over één of meer onderdelen van een onderwerp of voorstel afzonderlijk te beraadslagen.

2. Op voorstel van de commissievoorzitter of van een lid kan de Statencommissie besluiten de beraadslaging voor een door de commissievoorzitter te bepalen tijd te schorsen teneinde Gedeputeerde Staten of de leden de gelegenheid te geven tot onderling beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is.

Artikel 80 Deelname aan de beraadslaging door anderen

1. De Statencommissie kan bepalen dat anderen mogen deelnemen aan de beraadslaging.

2. Een beslissing daartoe wordt op voorstel van de commissievoorzitter of een lid genomen alvorens met de beraadslaging over het desbetreffende agendapunt wordt begonnen.

Artikel 81 Advies

1. In een advies van de Statencommissie worden de standpunten van alle aanwezige fracties opgenomen.

2. De Statencommissie kan aan Provinciale Staten adviseren om een besluit te nemen over een onderwerp of voorstel zonder beraadslaging.

Artikel 82 Instelling werkgroep

1. De Statencommissie kan besluiten een werkgroep in te stellen, bestaande uit commissieleden, die de Statencommissie adviseert over een onderwerp.

2. Een werkgroep heeft de status van een informeel overleg tussen commissieleden. Op het moment dat het wenselijk is formeel regels te stellen over de openbaarheid van vergaderingen en geheimhouding van stukken, wordt aan PS voorgesteld een commissie in te stellen als bedoeld in artikel 82 van de Provinciewet.

3. Een werkgroep wordt ingesteld voor de periode van maximaal één jaar. De Statencommissie kan bepalen deze periode te verlengen.

4. De Statencommissie stelt het presidium op de hoogte van de besluiten als bedoeld onder lid

5. Dit reglement is van overeenkomstige toepassing op de werkgroep voorzover deze bepalingen niet strijdig zijn met het informele karakter van de werkgroep.

Artikel 83 Besloten vergaderingen

Hoofdstuk 5, met uitzondering van artikel 51, is van overeenkomstige toepassing op besloten vergaderingen van Statencommissies.

Artikel 84 Algemene bepalingen

De artikelen 54 (Toehoorders en pers), 55 (Verstoring orde vergadering) en 57 (Geluid- en beeldregistraties) zijn van overeenkomstige toepassing op vergaderingen van Statencommissies.

Artikel 85 Buitenlandse dienstreis

1. Een buitenlandse dienstreis is alleen toegestaan indien de Statencommissie nut en noodzaak daarvan in een voorstel aan het presidium heeft aangetoond en het presidium het voorstel heeft goedgekeurd.

2. Dienstreizen vinden in beginsel alleen binnen Europa plaats.

3. Bezoeken aan Europese instellingen worden niet als buitenlandse dienstreis aangemerkt.

4. De dienstreis dient twee maanden voordat deze plaatsvindt bij de Statengriffier aangemeld te worden.

5. Voorstellen voor buitenlandse dienstreizen dienen, voorzien van een begroting, doel en tijdstip van de dienstreis, alsmede het aantal deelnemers, aan het presidium te worden voorgelegd, alvorens verplichtingen worden aangegaan.

6. Indien tentoonstellingen of festiviteiten plaatsvinden in de te bezoeken regio's, waardoor de verblijfkosten onevenredig toenemen, dient de dienstreis in een andere periode plaats te vinden, tenzij een bepaalde tentoonstelling of festiviteit het doel van de dienstreis is.

7. Benodigde tickets en accommodaties worden door de Statengriffie geregeld en geadministreerd.

8. Alleen vaste leden van de Statencommissie, het lid van het college van Gedeputeerde Staten en medewerkers van de Statengriffie kunnen aan een buitenlandse dienstreis deelnemen. Plaatsvervangende leden kunnen slechts deelnemen bij verhindering of ontstentenis van een vast lid.

9. Door de deelnemers aan een buitenlandse dienstreis wordt deelgenomen aan een integraal gepubliceerd programma, tenzij zich omstandigheden voordoen die onder de annuleringsverzekering vallen.

10. Het verlengen van de buitenlandse dienstreis is toegestaan, mits voorafgaand aan de buitenlandse dienstreis toestemming is verleend door de voorzitter van Provinciale Staten na overleg met de vice-voorzitter van Provinciale Staten. De extra kosten komen volledig voor rekening van het lid van de commissie.

11. De Statengriffie meldt de deelnemers aan voor dekking onder de doorlopende reis- en annuleringsverzekering van de provincie. De verzekering is van kracht voor alle personen die in opdracht of op uitnodiging van de provincie reizen naar het buitenland en in het binnenland maken. De definitie van een reis is hier dat er zowel in het binnen- als het buitenland sprake is van een overnachting. Er moeten daarvan boekingsbewijzen zijn.

12. De voorzitter van de commissie legt verantwoording af over de collectieve uitgaven tijdens de reis.

13. De deelnemende commissieleden stellen een verslag van de buitenlandse dienstreis op.. Dit verslag wordt in ieder geval gezonden aan het presidium.

14. Individuele Statenleden kunnen op grond van een besluit van Provinciale Staten, namens een Statencommissie afgevaardigd worden naar een congres of seminar in het buitenland. De kosten van deze dienstreis worden aan het individuele Statenlid vergoed overeenkomstig de Verordening rechtspositie gedeputeerden, Staten- en commissieleden. Het aanvraagformulier moet worden ondertekend door de voorzitter van de commissie. Van de dienstreis wordt een verslag opgesteld. Dit verslag wordt in ieder geval ter kennisname toegezonden aan het presidium en aan de desbetreffende commissie uit Provinciale Staten.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 86 Uitleg reglement
In de gevallen waarin dit reglement niet voorziet of bij twijfel over de toepassing van dit reglement, beslissen Provinciale Staten of de Statencommissie op voorstel van de voorzitter of de commissievoorzitter. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter of de commissievoorzitter beslissen.

Artikel 87 Intrekking
Het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten van Noord-Holland 2007 en het Reglement van orde voor Provinciale Statencommissies in Noord-Holland 2007 worden ingetrokken.

Artikel 88 Inwerkingtreding
Dit reglement treedt in werking na de dag van publicatie in het provinciaal blad.

Artikel 89 Citeertitel
Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

Uitgegeven op 10 juli 2017

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 19 juni 2017

Onderwerp: Aanwijzen lid commissie Coördinatie Overleg Europa

Kenmerk: 965054

Bijlage:
- ontwerpbesluit

1. Inleiding

In uw vergadering van 28 september 2015 heeft u het Coördinatie Overleg Europa (het COE, een commissie ex artikel 82 Provinciewet) ingesteld. U heeft de volgende leden van het COE aangewezen: dhr. J.P.M. van Straaten (voorzitter), mw. E.A.S. Rommel (plv, voorzitter), dhr. D.J. van der Sluijs, dhr. J.J.A.M. van Hooff, mw. C.W.M. van Rooij, dhr. D.G. Heijnen, dhr. H.W. Struben, mw. O.A.C. de Meij, dhr. S. van Berkum en dhr. A.E. Tijssens.

Vanwege het opzeggen van het lidmaatschap van het COE door mw. De Meij, heeft het COE aan het presidium van 19 juni 2017 gevraagd of de kleine fracties (CU-SGP, ONH en PvdD) een vertegenwoordiger als lid willen voordragen.

2. Voorstel

Het presidium stelt voor de heer J.H. Leever aan te wijzen als lid van het Coördinatie Overleg Europa .

Het Presidium,

J.W. Remkes, voorzitter

J.R. Loggen, griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 38

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gehoord de voordracht van het presidium van 19 juni 2017:

besluiten:

…….te benoemen als lid van de commissie Coördinatie Overleg Europa.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, statengriffier

CONCEPT vergaderschema Provinciale Staten en commissies 2018					**versie - 21 juni 2017**
WEEK	DATUM	DAG	TIJD	BIJEENKOMST	ONDERWERP
52+1	za. 23 dec. 2017 t/m zo. 7 jan. 2018			Kerstreces 2017-2018	
					wo 3 jan. Aanleveren stukken commissies
2	8-jan	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
			16.30-18.00 uur.	Agenda commissie	
	9-jan	dinsdag			
	10-jan	woensdag			
	11-jan	donderdag			publicatie commissies
	12-jan	vrijdag			
3	15-jan	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	16-jan	dinsdag			
	17-jan	woensdag			
	18-jan	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	19-jan	vrijdag			
4	22-jan	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 12-02-2018
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	
	23-jan	dinsdag			
	24-jan	woensdag			1e begrotingswijziging dient uiterlijk voor 17.00 uur getekend bij Statengriffie binnen te zijn
	25-jan	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	26-jan	vrijdag			
5	29-jan	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 12-02-2018
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	
	30-jan	dinsdag			
	31-jan	woensdag			Wo. 31 jan. Aanleveren stukken commissies
	1-feb	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	2-feb	vrijdag			
6	5-feb	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
			16.30-18.00 uur.	Agenda commissie	
	6-feb	dinsdag			
	7-feb	woensdag			
	8-feb	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	publicatie commissies
	9-feb	vrijdag			
7	12-feb	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	Regulier
	13-feb	dinsdag			
	14-feb	woensdag			
	15-feb	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	16-feb	vrijdag			
8	19-feb	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 26-03-2018 (o.a. 1e begrotingswijziging)
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	
	20-feb	dinsdag			
	21-feb	woensdag			
	22-feb	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	23-feb	vrijdag			
9	za. 24 t/m zo. 4 maart			voorjaarsvakantie	
10	5-mrt	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	6-mrt	dinsdag			
	7-mrt	woensdag			
	8-mrt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	9-mrt	vrijdag			
11	12-mrt	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	
	13-mrt	dinsdag			
	14-mrt	woensdag			
	15-mrt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	16-mrt	vrijdag			
12	19-mrt	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	20-mrt	dinsdag			
	21-mrt	woensdag			Wo 21 mrt. Aanleveren stukken commissies
	22-mrt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	23-mrt	vrijdag			
13	26-mrt	maandag	09.00-10.30 uur	Agenda commissie	
			11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	Regulier (o.a. 1e begrotingswijziging)
	27-mrt	dinsdag			
	28-mrt	woensdag			
	29-mrt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	publicatie commissies
	30-mrt	vrijdag		Goede Vrijdag	

CONCEPT vergaderschema Provinciale Staten en commissies 2018					versie - 21 juni 2017
WEEK	DATUM	DAG	TIJD	BIJEENKOMST	ONDERWERP
14	2-apr	maandag		2e Paasdag	
	3-apr	dinsdag			
	4-apr	woensdag			
	5-apr	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	6-apr	vrijdag			
15	9-apr	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 23-04-2018
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	
	10-apr	dinsdag			
	11-apr	woensdag			
	12-apr	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	13-apr	vrijdag			
16	16-apr	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 23-04-2018
	17-apr	dinsdag	18.15-21.45 uur	Commissie RWW	
	18-apr	woensdag			
	19-apr	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	20-apr	vrijdag			
17	23-apr	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	Regulier
	24-apr	dinsdag			
	25-apr	woensdag			Wo. 25 april aanleveren stukken commissies
	26-apr	donderdag	16.30-18.00 uur.	Agenda commissie	
			18.30 uur	reservedatum commissies	
	27-apr	vrijdag		Koningsdag	
18	za. 28 t/m zo. 6 mei			Meivakantie	
	3-mei	donderdag			publicatie commissies
19	7-mei	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	8-mei	dinsdag			
	9-mei	woensdag			
	10-mei	donderdag		Hemelvaartdag	
	11-mei	vrijdag			
20	14-mei	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	15-mei	dinsdag			
	16-mei	woensdag			
	17-mei	donderdag	18.15-21.45 uur	Commissie M&F	Deze vergadering voedt PS van 11-06-2018
	18-mei	vrijdag			
21	21-mei	maandag		2e Pinksterdag	
	22-mei	dinsdag			
	23-mei	woensdag			Deadline aanleveren jaarstukken 2017 en Kaderbrief 2019 door GS.
	24-mei	donderdag	18.15-21.45 uur	Commissie EEB	Deze vergadering voedt PS van 11-06-2018
	25-mei	vrijdag			
22	28-mei	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 11-06-2018
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	
	29-mei	dinsdag			
	30-mei	woensdag			Wo 30 mei Aanleveren stukken commissies
	31-mei	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	1-jun	vrijdag			
23	4-jun	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
			16.30-18.00 uur.	Agenda commissie	
	5-jun	dinsdag			
	6-jun	woensdag			Deadline 12.00 uur voor stellen van vragen Jaarstukken 2017 en Kaderbrief 2019.
	7-jun	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	publicatie commissies
	8-jun	vrijdag			
24	11-jun	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	Regulier
	12-jun	dinsdag			
	13-jun	woensdag			
	14-jun	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	15-jun	vrijdag			
25	18-jun	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 09-07-2018 (jaarstukken en kaderbrief)
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	
	19-jun	dinsdag			
	20-jun	woensdag			
	21-jun	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	22-jun	vrijdag			
26	25-jun	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 09-07-2018 (jaarstukken en kaderbrief)
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	
	26-jun	dinsdag			
	27-jun	woensdag			

CONCEPT vergaderschema Provinciale Staten en commissies 2018					versie - 21 juni 2017
WEEK	DATUM	DAG	TIJD	BIJEENKOMST	ONDERWERP
	28-jun	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	29-jun	vrijdag			
27	2-jul	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	3-jul	dinsdag			
	4-jul	woensdag			
	5-jul	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	6-jul	vrijdag			
28	9-jul	maandag	10.00 uur	Provinciale Staten	Jaarstukken 2017 en Kaderbrief 2019
	10-jul	dinsdag			
	11-jul	woensdag			
	12-jul	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	13-jul	vrijdag			
29	16-jul	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	Uitloop vergadering van 9 juli 2018
	17-jul	dinsdag			
	18-jul	woensdag			
	19-jul	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	20-jul	vrijdag			
30-35	za. 21 juli t/m zo. 2 september			ZOMERRECES	
	29-aug	woensdag			Begroting dient uiterlijk 29 augustus voor 12.00 uur getekend bij Statengriffie binnen te zijn en Zomernota dient uiterlijk voor 17.00 uur bij Statengriffie binnen te zijn
					Wo 29 aug. Aanleveren stukken commissies
36	3-sep	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	*Optie Statendag*
			16.30-18.00 uur	Agenda commissie	
	4-sep	dinsdag			
	5-sep	woensdag			
	6-sep	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	Publicatie commissies
	7-sep	vrijdag			
37	10-sep	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	*Optie Statendag*
	11-sep	dinsdag			
	12-sep	woensdag			
	13-sep	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	14-sep	vrijdag			
38	17-sep	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 08-10-2018 (o.a. Zomernota)
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	
	18-sep	dinsdag			
	19-sep	woensdag			Deadline indienen vragen begroting voor 12.00 uur
	20-sep	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	21-sep	vrijdag			
39	24-sep	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 08-10-2018 (o.a. Zomernota)
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	
	25-sep	dinsdag			
	26-sep	woensdag			Wo 26 sep. Aanleveren stukken commissies
	27-sep	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	28-sep	vrijdag			
40	1-okt	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
			16.30 - 18.00 uur	Agenda commissie	
	2-okt	dinsdag			
	3-okt	woensdag			Memorie van Antwoord dient uiterlijk om 17.00 uur getekend bij Statengriffie binnen te zijn
	4-okt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	publicatie commissies.
	5-okt	vrijdag			
41	8-okt	maandag	10.00 uur	Provinciale Staten	Zomernota en reguliere PS
	9-okt	dinsdag			
	10-okt	woensdag			
	11-okt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	12-okt	vrijdag			
42	15-okt	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 12-11-2018 (algemene beschouwingen)
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	
	16-okt	dinsdag			
	17-okt	woensdag			
	18-okt	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	19-okt	vrijdag			
43	za. 20 t/m zo. 28 oktober			herfstvakantie	

CONCEPT vergaderschema Provinciale Staten en commissies 2018					versie - 21 juni 2017
WEEK	DATUM	DAG	TIJD	BIJEENKOMST	ONDERWERP
44	29-okt	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 12-11-2018
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	(algemene beschouwingen)
	30-okt	dinsdag			
	1-jan	woensdag			
	1-nov	donderdag			
	2-nov	vrijdag			
45	5-nov	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	6-nov	dinsdag			
	7-nov	woensdag			Laatste begrotingswijziging dient uiterlijk voor 17.00 uur getekend bij Statengriffie binnen te zijn
					Wo 7 nov. Aanleveren stukken commissies
	8-nov	donderdag			
	9-nov	vrijdag			
46	12-nov	maandag	09.00-10.00 uur	Agenda commissie	
			10.00 uur	Provinciale Staten	Algemene Beschouwingen
	13-nov	dinsdag			
	14-nov	woensdag			
	15-nov	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	publicatie commissies.
	16-nov	vrijdag			
47	19-nov	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	uitloop van 19-11-2018
	20-nov	dinsdag			
	21-nov	woensdag			
	22-nov	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	23-nov	vrijdag			
48	26-nov	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie M&F	Deze vergaderingen voeden PS van 17-12-18 (o.a.
			18.15-21.45 uur	Commissie EEB	laatste begrotingswijziging)
	27-nov	dinsdag			
	28-nov	woensdag			
	29-nov	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	30-nov	vrijdag			
49	3-dec	maandag	13.15-16.45 uur	Commissie NLM	Deze vergaderingen voeden PS van 17-12-18 (o.a.
			18.15-21.45 uur	Commissie RWW	laatste begrotingswijziging)
	4-dec	dinsdag			
	5-dec	woensdag			
	6-dec	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	7-dec	vrijdag			
50	10-dec	maandag		*Werkbezoeken e.d.*	
	11-dec	dinsdag			
	12-dec	woensdag			
	13-dec	donderdag	18.30 uur	reservedatum commissies	
	14-dec	vrijdag			
51	17-dec	maandag	11.00-12.30 uur	Presidium	
			13.00 uur	Provinciale Staten	regulier
	18-dec	dinsdag			
	19-dec	woensdag			
	20-dec	donderdag			
	21-dec	vrijdag			
52+1	za. 22 dec. 2018 t/m zo. 6 jan. 2019			Kerstreces 2018-2019	

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 19 juni 2017

Onderwerp: Vergaderschema Provinciale Staten en Statencommissies 2018

Kenmerk: 965781/965798

Bijlagen:
- ontwerpbesluit
- vergaderschema PS en Statencommissies 2018

1. Inleiding

Het presidium heeft in zijn vergadering van 19 juni 2017 gesproken over het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies in 2018. Op grond van het bepaalde in artikel 17, eerste lid, van de Provinciewet, als ook artikel 12, lid 1 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015, biedt het presidium u hierbij het vergaderschema ter vaststelling aan.

2. Uitgangspunten

Het vergaderschema voor 2018 is gebaseerd op voorgaande vergaderschema's en de voordracht 33 'Verbetering werkwijze Provinciale Staten en Statencommissies', maar ook op in 2017 ervaren knelpunten. Het kent de volgende uitgangspunten:

1. Fracties moeten de Statenvergadering goed kunnen voorbereiden. Rekening is gehouden met de mogelijkheid voor fracties om tijdig te kunnen vergaderen vóórdat de Staten vergaderen, door de week voor de Statenvergadering zo veel als mogelijk vrij te houden. De aansluiting van de commissievergaderingen op de vergaderingen van Provinciale Staten is daarbij ook belangrijk, zodat adviezen van de commissies tijdig naar de Staten kunnen worden verzonden.

2. Een nieuw uitgangspunt is om géén PS- of commissievergaderingen meer op de eerste maandag na een recesperiode te plannen. Op deze manier wordt het voor Statenleden en hun fracties makkelijker om te kunnen vergaderen en stukken voor te bereiden. Dit leidt tot een aantal veranderingen ten opzichte van wat in eerdere jaren gebruikelijk was.

3. De begrotingscyclus, zoals die door Provinciale Staten wordt gehanteerd, is in het vergaderschema voor 2018 verwerkt en afgestemd met de ambtelijke organisatie en met Gedeputeerde Staten.

4. De vaste vergaderdag voor Provinciale Staten en commissies, de Statendag, is de maandag. De reservedatum voor commissievergaderingen is de donderdagavond en alleen indien strikt noodzakelijk wordt de dondermiddag als uitloop gebruikt.

3. Toelichting

Repetitief schema

Omdat de aansluiting tussen commissievergaderingen en de vergadering van Provinciale Staten het uitgangspunt vormt, is het schema repetitief; het kent zo veel als mogelijk een vast ritme, waarin de commissievergaderingen twee of drie weken voor de vergaderingen van Provinciale Staten plaatsvinden. In dat ritme is rekening gehouden met feest- en vakantiedata.

Zoveel als mogelijk wordt vergaderd op de maandag, maar in één geval wordt daarvan afgeweken. Vanwege het meireces (inclusief de door het ministerie geadviseerde tweede vakantieweek) én vanwege Pinksteren is de commissievergadering Mobiliteit & Financiën gepland op donderdagavond 17 mei 2018 en is de commissievergadering Economie, Energie en Bestuur gepland op donderdagavond 24 mei 2018. Op deze manier wordt zoveel mogelijk beperkt dat fracties in de recesperiode hun voorbereidend werk moeten doen. Ook wordt gekozen voor het alleen benutten van de donderdagavond, en niet de donderdagmiddag, voor deze commissievergaderingen.

De meeste donderdagavonden in het schema zijn gereserveerd voor eventuele extra commissievergaderingen. Het is gebruikelijk dat een commissie zelf besluit over het extra vergaderen op reservedata. Uitgangspunt is dat hier zo min mogelijk gebruik van wordt gemaakt.

In één geval wordt tevens afgeweken van het (nieuwe) uitgangspunt dat er géén PS- of commissievergaderingen meer op de eerste maandag na een recesperiode worden ingepland: de maandag na het herfstreces vergaderen twee commissies over de Begroting 2019.

Verdeling commissies over de dag

Op een Statendag vergadert een commissie op de maandagmiddag en een commissie op de maandagavond. Gemiddeld zijn twee van de vier maandagen per maand in gebruik als commissiedag en gemiddeld één maandag per maand voor de Statenvergadering (hele dag en avond). De resterende maandag kan gebruikt worden voor onder meer werkbezoeken en andere Statengerelateerde activiteiten.

Het presidium heeft in dit kader op 19 juni jl. aangegeven maandag 3 september óf maandag 10 september te willen reserveren voor de organisatie van een Statendag.

Het gehanteerde criterium voor het verdelen van commissies over de middag dan wel de avond is een inschatting van de hoeveelheid bezoekers die de commissies op basis van de hen toebedeelde beleidsvelden naar verwachting gemiddeld zullen trekken. Commissies die naar verwachting het meeste publiek trekken, vergaderen in de avond om zo bezoekers te faciliteren. Deze verdeling van de commissies over middag of avond is aan het begin van de Statenperiode vastgesteld in het presidium en PS.

Planning en Control-cyclus

De ontwerpbegroting wordt op 29 augustus 2018 digitaal verspreid. Gedurende de 18 dagen-termijn kunnen fracties hun technische vragen over de begroting indienen, doch uiterlijk tot 12.00 uur op woensdag 19 september. De digitale verzending van de Memorie van Antwoord vindt dan plaats op woensdag 3 oktober. De commissies vergaderen over de begroting op (maandag) 15 oktober en (maandag) 29 oktober (tussen 20 oktober en 28 oktober is het Herfstreces). De Algemene Beschouwingen vinden plaats op maandag 12 november 2018. De begroting dient op uiterlijk 15 november 2017 te worden aangeleverd bij het Rijk.

Voor de Jaarstukken en de Kaderbrief is voldoende tijd voor het stellen van vragen door PS opgenomen en gelden in 2018 de volgende termijnen. De Jaarstukken en Kaderbrief wordt op woensdag 23 mei 2018 om uiterlijk 17.00 uur verspreid. Gedurende 14 dagen kunnen PS technische vragen stellen, doch uiterlijk tot 12.00 uur op woensdag 6 juni 2018. Dit zijn ten opzichte van 2017 5 dagen extra en ten opzichte van 2016 2 dagen extra. De digitale verzending van de beantwoording van de vragen door GS vindt dan plaats op vrijdag 15 juni 2018. De commissies vergaderen over de Jaarstukken en Kaderbrief op (maandag) 18 juni en (maandag) 25 juni 2018. De datum van de Statenvergadering over de Jaarstukken is 9 juli 2018. De jaarrekening dient op uiterlijk 15 juli 2018 te zijn aangeleverd bij het Rijk.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

J.W. Remkes, voorzitter presidium

J.R. Loggen, griffier presidium

Ontwerpbesluit

Nr. 41

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Onderwerp: vaststellen vergaderschema Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2018

- gelezen de voordracht van het presidium van 19 juni 2017;

- gelet op artikel 17, eerste lid, van de Provinciewet;

- gelet op artikel 12, eerste lid van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015;

besluiten:

1. het bijgevoegde vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies ten behoeve van 2018 vast te stellen;

2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen de Planning en Control-kalender te baseren op het vergaderschema voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies 2018.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mevr. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 26 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
S.R. Luttik
MID/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 3184
luttiks@noord-holland.nl

Betreft: Jaarstukken 2016

Verzenddatum

26 MEI 2017

Kenmerk
880123/943862

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u, conform de verordening financieel beheer, ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit en de jaarstukken 2016 en ter kennisname de productenrealisatie 2016.

Het accountantsrapport is nog niet beschikbaar. Dit wordt, met onze reactie daarop, zo spoedig mogelijk nagezonden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter C.J. Loggen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Jaarrekening 2016

Inhoudsopgave

Jaarverslag 3
1 Inleiding 4
2 Programmarekening in één oogopslag 10
3 Programmaverantwoording 2016 18
Programma 1 Openbaar Bestuur 19
Programma 2 Bereikbaarheid 41
Programma 3 Water 69
Programma 4 Milieu 83
Programma 5 Ruimte 97
Programma 6 Groen 118
Programma 7 Cultuur en Welzijn 138
Programma 8 Financiën 153
4 Paragrafen 163
Jaarrekening 244
5 Overzicht van baten en lasten en toelichting 245
6 Balans en toelichting 257
7 Overige specificaties en toelichtingen 322
8 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58) 325
9 Bijlagen 329

Jaarverslag

1 Inleiding

Deze jaarrapportage geeft inzicht in de activiteiten die de provincie Noord-Holland gedurende het afgelopen jaar 2016 heeft ondernomen om de doelen uit het coalitieakkoord te bereiken. In de diverse beleidsprogramma's zijn deze doelstellingen in heldere en meetbare termen verwoord. Daarbij is overigens wel enige relativering op zijn plaats. Het blijft lastig om te bewijzen dat maatschappelijke effecten aan beleid te danken zijn. Het openbaar bestuur opereert immers niet in een vacuüm, maar ondervindt zelf ook weer de invloed van allerlei externe ontwikkelingen. Dat geldt zeker voor een provincie, die als middenbestuur te maken heeft met wet- en regelgeving van Rijkszijde.

Een externe ontwikkeling waarmee de provincie Noord-Holland in 2016 te maken kreeg, was de vluchtelingencrisis. Vanaf het najaar van 2015 kwam tamelijk onverwacht een dusdanig groot aantal vluchtelingen Nederland binnen, dat een acuut tekort aan passende opvangplaatsen dreigde te ontstaan. Het kabinet verzocht de Commissarissen van de Koning om in hun provincie regionale overleg op gang te brengen met gemeenten en het COA, gericht op het realiseren van voldoende noodopvang en vervolghuisvesting. Deze 'regietafels' hebben in de praktijk hun nut bewezen.

In 2016 heeft de Nederlandse economie zich krachtig hersteld. In de provincie Noord-Holland was de groei sterker dan in alle andere provincies. Dat positieve beeld is op zichzelf niet nieuw. De economie van Noord-Holland presteert al zeker twintig jaar bovengemiddeld. Ook in de aantrekkende werkgelegenheid is dat zichtbaar. Van de banengroei in 2016 bevond 30% zich in Noord-Holland. Toch blijven er aandachtspunten. De werkloosheid daalde, maar ligt nog boven het niveau van voor de crisis van 2008. Ook de leegstand in de detailhandel vereist specifieke aandacht, al is die leegstand in 2016 voor het eerst sinds jaren gedaald. Daarnaast trekt de economie toch niet overal in de provincie even sterk aan. De metropoolregio Amsterdam functioneert als economische motor, dankzij onder meer de internationale faciliteiten. In andere Noord-Hollandse regio's, zoals de IJmond en het Gooi, verloopt het economisch herstel langzamer.

Het valt te verwachten dat dergelijke regionale verschillen nog zullen toenemen. Demografische en economische processen maken dat in sommige delen van Noord-Holland meer ruimte nodig zal zijn voor woningen en bedrijven en in andere regio's juist minder. Tegelijkertijd wordt de regio ook belangrijker als bestuurlijk schaalniveau. De provincie Noord-Holland is zich van de veranderende bestuurlijke dynamiek bewust en participeert daar ook in. Zo is in 2016 gewerkt aan de totstandkoming van een convenant dat de bestuurlijke samenwerking regelt in de metropoolregio Amsterdam. Noord-Holland is een belangrijke partner in dit convenant, vanuit het besef dat de eigen provinciale beleidsambities slechts gerealiseerd kunnen worden door juist ook in de Amsterdamse metropoolregio faciliterend en sturend aanwezig te zijn.

Als verbindende overheid heeft de provincie veel in huis. Omgekeerd heeft Noord-Holland ook altijd partners nodig om de eigen provinciale doelstellingen te bereiken. In deze jaarrapportage valt terug te lezen welke activiteiten de provincie Noord-Holland hiertoe in 2016 heeft ondernomen.

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en lichten we een aantal algemene onderdelen toe.

Het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2016 van de Provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

- Inleiding en leeswijzer
- Jaarverslag
  - Programmaverantwoording
  - Paragrafen
- Jaarrekening
  - Overzicht van baten en lasten en toelichting
  - Balans en toelichting
  - Sisa-verantwoording
- Bijlagen

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De programmaverantwoording

De programmaverantwoording is het hart van de inhoudelijke verantwoording. De programmaverantwoording is opgesteld volgens het door Provinciale Staten vastgestelde format en voldoet aan de eisen van het BBV.

Hier vindt u de verantwoording over de gerealiseerde output en de besteding van budgetten. Deze hoofdstukken geven u inzicht in de mate waarin is uitgevoerd wat was afgesproken in de begroting. Daarnaast ziet u wat dat heeft gekost en worden afwijkingen toegelicht van de budgetten die u ter beschikking heeft gesteld.

De doelenboom

Ieder programma begint met een visuele weergave van de doelenboom. Deze doelenboom is bij de begroting vastgesteld. De bedoeling van de doelenboom is, dat door het opsplitsen van een abstract doel in steeds concretere kleine doelen, we uiteindelijk komen tot een goed controleerbaar en uitvoerbaar geheel. Alle doelen in een tak van de boom zijn dus logisch met elkaar verbonden. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kunt u de effectiviteit van het beleid beoordelen. Hiermee beantwoorden we de vraag: “Hebben we de goede dingen gedaan”. We doen dit door de output en de doelen in te vullen in de zin: Wij willen <doel> en daarom hebben we < output>

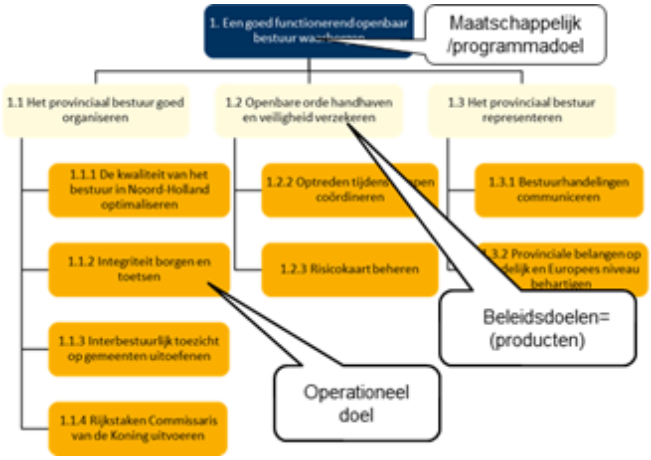

Prioriteiten en omgevingsfactoren

Na de doelenboom worden de prioriteiten van de provincie vermeld en de omgevingsfactoren die het bereiken van het doel zouden kunnen beïnvloeden.

Bij de prioriteiten is een geschatte mate van realisatie aangegeven. Daarbij moet worden opgemerkt, dat sommige prioriteiten in deze begroting bij het opstellen van de begroting meerjarig zijn gespecificeerd en dus niet in het begrotingsjaar volledig worden gerealiseerd. De teksten van de begrote prioriteiten en omgevingsfactoren zijn uiteraard ongewijzigd overgenomen uit de begroting.

Financiële tabel programmaniveau

De eerste financiële tabel in ieder programma is de tabel waarin de totale lasten en baten van dit programma staan vermeld. Iedere tabel is voorzien van een toelichting op de verschillen tussen de actuele begrote en gerealiseerde bedragen. In de toelichting bij deze tabel vindt u alleen zogenaamde "niet neutrale" verschillen.

Programma 1							**Openbaar Bestuur**
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	20.336	24.394	23.694	20.194	3.50	15	12. 54
Directe lasten	4.982	7.897	7.694	4.882	2.81	37	7 90
Overdrachten	3.477	2.796	11.972	10.450	1.5	13	2 67
Subtotaal Lasten	28.796	35.087	43.360	35.526	7	18	2 911
Baten	- 1.087	- 414	- 1.264	- 1.134		10	243
Saldo van baten en lasten	27.709	34.673	42.096	34.		18	668
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	55	- 152	- 8.683	- 6.722	- 1.961		2
Resultaat	32.789	34.521	33.413	27.670	5.743		6

Kosten-categorieën

Het verschil tussen de actuele begroting en de jaarrekening in euro's en %

Begroting 2017 zoals opgenomen in de ontwerp begroting 2017

Waarom staan er bij een programma alleen niet neutrale verschillen verklaard? Dit is gedaan omdat het verschil tussen begrote en gerealiseerde bedragen veel oorzaken kan hebben, waaronder een aantal meer technisch administratieve.

Een verschil is neutraal, als ergens anders in de rekening een even groot, tegengesteld verschil aanwezig is, dat uitdrukkelijk financieel technisch gerelateerd is en bedoeld voor hetzelfde onderwerp.

Neutrale verschillen bestaan onder andere uit de volgende gevallen:

Hogere of lagere baten en bijbehorende lasten

Een voorbeeld is een van het rijk ontvangen doeluitkering. Een doeluitkering moet altijd aan een specifiek doel worden besteed.

Doordat uitgaven uit doeluitkeringen in de tijd niet gelijk lopen met de betalingen van het rijk, kunnen er verschillen ontstaan. Daardoor zou "winst" op de doeluitkering ontstaan in 2015 en "verlies" in 2016. Dat is niet de bedoeling. Daarom is het voorschrift dat de baten alleen opgenomen worden tot het bedrag van de lasten. Zie het voorbeeld hieronder.

Het bedrag van 1,2 miljoen dat "over" is, is op de balans opgenomen onder de post "overlopende passiva" en kan in volgende jaren worden besteed aan het vastgelegde doel.

Over de gehele looptijd van de regeling lopen de verschillen in financieel technische zin tegen elkaar weg. Voor het verrichten van voorschotbetalingen en de restantverrekeningen bij subsidievaststellingen is de provincie veelal afhankelijk van de inspanningen van derden (gemeenten bepalen bijvoorbeeld zelf op welk moment ze het vaststellingsverzoek inleveren). Het komt daardoor vaak voor dat de realisatie op dit punt afwijkt van de raming. Dit verschil is, zoals hierboven aangegeven, altijd neutraal ten opzicht van het eindsaldo van de jaarrekening.

	Begroot 2016	Werkelijk 2016	Verschil
Directe lasten	2.000.000	800.000	1.200.000
Baten	2.000.000	800.000	1.200.000
Saldo	0	0	0

Begroot op een andere kostencategorie dan uitgegeven.

Op een aantal plaatsen in de toelichting ziet u de zinsnede staan: Er zijn lasten begroot op directe lasten (of een andere kostencategorie) en verantwoord op overdrachten (of een andere kostencategorie). Dit zinnetje is alleen in het specifieke geval gebruikt, dat het bij de begroting nog niet bekend was hòe we technisch precies een bepaald resultaat gaan bereiken. Meestal betreft het een kostencategorie die begroot is als inkoop en gerealiseerd als subsidie. Hierdoor ontstaat een verschil: de directe lasten vertonen een onderschrijding en de overdrachten een overschrijding van het budget. Het is in deze gevallen dus beslist niet zo dat er geld dat bedoeld was voor het ene doel is uitgegeven aan iets anders. Het was alleen op het moment van begroten nog niet te bepalen, welke kostencategorie het zou worden.

Per saldo is het verschil 0. Dit effect kan een enkele keer ook tussen andere kostencategorieën voorkomen. Ook de effecten van de stelselwijziging (zie hieronder) komen op deze manier tot uiting.

	Begroot 2016	Werkelijk 2016	Verschil
Directe lasten	2.000.000	0	2.000.000
Overdrachten	1.000.000	3.000.000	-2.000.000
Saldo	3.000.000	3.000.000	0

Verschillen in begroot en gerealiseerd tempo van bestedingen uit reserve

Wanneer het werkelijke tempo van uitgaven (= kasramingen) afwijkt van het begrote tempo ontstaan verschillen die in meerdere programma's zichtbaar kunnen zijn. Sommige reserves, zoals bijvoorbeeld TWIN-H, zijn immers niet aan één operationeel doel of zelfs één programma gekoppeld, maar gaan over meerdere programma's. Deze reserves zijn daarom ondergebracht in programma 8.

Wanneer er verschillen optreden tussen de begrote en gerealiseerde bedragen, wordt de onttrekking uit de reserve gelijk gemaakt met het gerealiseerde bedrag.

Het totale resultaat voor de jaarrekening is 0.

Het restant van het door de Staten beschikbaar gestelde totaalbedrag blijft in de reserve. Bij de zomernota wordt zo nodig het bedrag van de begroting van het volgend jaar weer bijgesteld. Per saldo wijzigt hier dus alleen de verdeling van het door de Staten ter beschikking gestelde budget over de jaren.

Progr. 2	Begroot 2016	Werkelijk 2016	Verschil
Directe lasten	2.000.000	1.000.000	1.000.000
Saldo progr. 2	2.000.000	1.000.000	1.000.000

Progr. 7	Begroot 2016	Werkelijk 2016	Verschil
Onttrekking reserve	-2.000.000	-1.000.000	-1.000.000
Saldo prog. 7	-2.000.000	-1.000.000	-1.000.000
Totaal rekeningresultaat	0	0	0

Afrekeningsverschillen voorgaande dienstjaren

Lasten zoals subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen, komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht. Deze afrekeningsverschillen worden begroot als stelpost in programma 8, maar gerealiseerd in alle programma's. Omdat afrekeningsverschillen verspreid over alle programma's te vinden zijn, is in hoofdstuk 8.2 een overzicht opgenomen dat alle afrekeningsverschillen samenvat en afzet tegen het in programma 8 begrote bedrag voor deze afrekeningsverschillen.

Operationele doelen

Na de diverse programmaonderdelen volgt een sectie per operationeel doel. De indeling van de operationele doelen volgt de doelenboom. Bij de operationele doelen vindt u de verantwoording over de gerealiseerde output. Hier wordt de vraag beantwoord of wij hebben gedaan wat we hadden afgesproken en worden verschillen toegelicht.

Ook bij de operationele doelen vindt u een financiële tabel. Per programma tellen alle tabellen van onderliggende operationele doelen bij elkaar op tot de tabel bij het programma. In tegenstelling tot de tabel bij het programma zijn hier wel de neutrale verschillen toegelicht. Bij iedere verklaring is vermeld of het een neutraal of een niet-neutraal verschil betreft. Relatief kleinere verschillen zijn niet toegelicht. Hiervoor is een ondergrens gebruikt voor de hoogte van het verschil: voor alle bedragen in de kolom “verschil” die absoluut groter zijn dan € 250.000 zijn toelichtingen opgenomen. Daarnaast zijn alle verschillen die groter zijn dan 10% van het totaalbedrag en tegelijkertijd groter dan € 100.000 toegelicht.

De paragrafen

Na de 7 beleidsmatige programma’s vindt u de paragrafen. Paragrafen vormen een andere doorsnede van de begroting en gaan in op meer bedrijfsmatige onderdelen van de provinciale taken. Ook de paragrafen zijn grotendeels wettelijk voorgeschreven in het BBV.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de balans. Dit is het onderdeel waar de accountant het grootste deel van zijn controle op richt. Hij beoordeelt daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid en of ons financieel handelen rechtmatig (volgens de regels) tot stand is gekomen.

Het overzicht van baten en lasten en toelichting

De getallen per programma die u hier leest, komen overeen met de programmatabellen in de programmaverantwoording. Het overzicht van baten en lasten is in dit onderdeel van de jaarrekening slechts summier toegelicht. Immers, in de programmatoelichting is al een uitgebreide specificatie en toelichting opgenomen. Wel is nog een aantal specificaties opgenomen die verplicht zijn volgens het BBV.

De balans

De balans is de momentopname van onze financiële positie op 31 december 2016. De balans is voorzien van toelichtingen op de diverse feiten die onze financiële positie hebben beïnvloed. Onder andere zijn hier overzichten en toelichtingen opgenomen over de stand van en mutaties in de reserves en voorzieningen.

"SiSa" en overige tabellen

Na de balans vindt u nog een aantal tabellen, die deels wettelijk verplicht zijn en deels ter informatie zijn opgenomen. SISA staat voor single information en single audit. Het is een systematiek die in Nederland door de Rijksoverheid is ingevoerd voor de verantwoording van onder andere specifieke uitkeringen aan medeoverheden. Hierdoor hoeven gemeenten en provincies voortaan nog maar op één moment per jaar (single information) informatie aan het Rijk te leveren.

2 Programmarekening in één oogopslag

Baten 2016 per programma

		X € 1 miljoen	In %
1	Openbaar Bestuur	8	1
2	Bereikbaarheid	155	21
3	Water	1	0
4	Milieu	8	1
5	Ruimte	38	5
6	Groen	30	4
7	Cultuur en Welzijn		0
8	Financiën	500	68
	Totaal	740	100

Lasten 2016 per programma

		X € 1 miljoen	In %
1	Openbaar Bestuur	36	5
2	Bereikbaarheid	411	58
3	Water	24	3
4	Milieu	27	4
5	Ruimte	51	7
6	Groen	97	14
7	Cultuur en Welzijn	23	3
8	Financiën	40	6
	Totaal	708	100

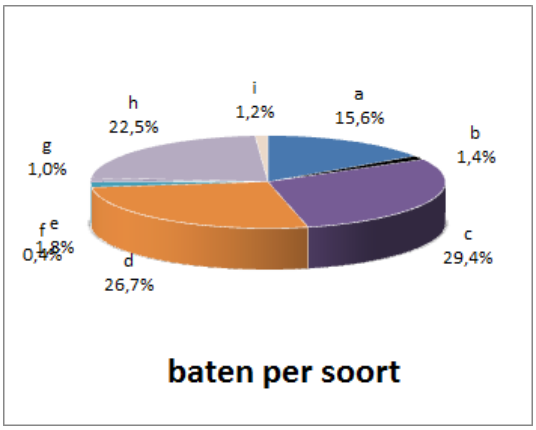

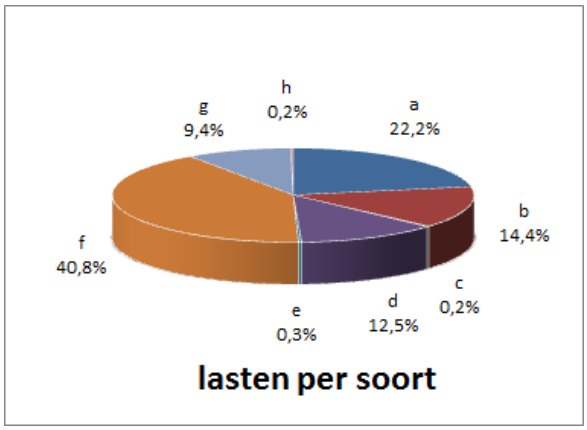

Baten 2016 per soort

x €1 miljoen

a.	specifieke uitkeringen	115,4
b.	dividenden	10,2
c.	uitkering Provinciefonds	217,4
d.	belastingen, heffingen en leges	197,6
e.	goederen, diensten, huren/pachte	13,7
f.	verkoop onroerende zaken	3,0
g.	netto rente-inkomsten	7,2
h.	bijdr. reserves & voorzieningen (incl.vrijval)	166,7
i.	admin. boekingen/verrekeningen	8,7
	Totaal	**739,9**

Lasten 2016 per soort

x €1 miljoen

a.	overdrachten (subsidies/bijdragen	156,9
b.	apparaatskosten (incl.dir.salariskst)	101,8
c.	belastingen	1,6
d.	goederen en diensten	88,6
e.	aankoop onroerende zaken	1,9
f.	reserves en voorzieningen	289,0
g.	kapitaallasten	66,7
h.	admin. boekingen/verrekeningen	1,7
	Totaal	**708,2**

balans per 31 december 2016

(bedragen x €1 miljoen)

activa	2016	2015	passiva	2016	2015
► immateriële activa			► algemene reserve	101,9	86,4
► materiële vaste activa	465,3	380,1	► overige bestemmingsreserves	780,7	723,5
► deelnemingen/ overige financ.activ.	119,0	113,7	► rekeningssaldo	31,7	6,7
► verstrekte langlopende leningen	38,4	57,2			
► voorraad gronden	-	45,5	► voorzieningen	186,6	197,8
► vorderingen (incl.uitzettingen < 1jr	750,9	97,8	► opgenomen langlopende leningen		-
► liquide middelen	0,1	702,8	► kortlopende schulden	55,4	53,0
► overlopende activa	3,5	2,1	overlopende passiva	220,9	331,8
Totaal	1.377,2	1.399,2	**Totaal**	1.377,2	1.399,2

Analyse van het resultaat

Overzicht van het financiële resultaat

bedragen in miljoenen €	Begroting	Realisatie	Verschil	Effect op saldo
Totaal baten	-574,64	-586.28	-11,640	Voordelig
Totaal lasten	589,24	488,49	100,75	Voordelig
Saldo van baten en lasten	**14,60**	**-97.79**	**-112,39**	**Voordelig**

bedragen in miljoenen €	Begroting	Realisatie	Verschil	Effect op saldo
Saldo van baten en lasten	14,60	-97,79	-112,39	Voordelig
Onttrekking aan reserves	-210,60	-140,97	69,63	Nadelig
Vrijval van reserves	-12,81	-12,65	0,16	Nadelig
Stortingen in reserves	203,39	219,70	16,31	Nadelig
Resultaat conform BBV	**-5,42**	**-31,72**	**-26,29**	**Voordelig**

Het rekeningresultaat bedraagt € 31,72 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 5,42 miljoen voordelig. Dat betekent dat het resultaat € 26,29 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Overzicht totaal rekeningresultaat

Begroot resultaat	5.427.778	Voordelig
Werkelijk resultaat	31.715.367	Voordelig
Te verklaren verschil	26.287.589	Voordelig

In onderstaande tabel is per onderwerp een uitsplitsing gegeven van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde resultaten die dit totale verschil verklaren.

Voor de leesbaarheid is hier gekozen voor een sommering per onderwerp. Het betreft daarom een andere doorsnede dan bij de programma's is te vinden. Een bedrag in onderstaande tabel kan zijn opgebouwd uit bedragen in verschillende kostencategorieën bij de operationele doelen.

Opbouw van het rekeningresultaat (x € 1.000)

	Onderwerp	Resultaat
Programma 1	PS	-143.547
	GS	-40.889
	Oud-GS	-411.271
	Kabinet	-30.640
	Bestuurskracht	-34.342

	Beleidsevaluatie	-876.708	
	Archief	-109.752	
	Communicatie en sponsoring	-456.709	
	Tunnelveiligheid	-57.000	
	Europa	-182.163	
Totaal programma 1			-2.343.021
Programma 2	Verkeersmanagement	160.680	
	Bijdrage NDW	-151.000	
	Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen	1.679.173	
	Revisiewerkzaamheden	-87.951	
Totaal programma 2			1.600.902
Programma 3	Waterkeringen	-139.297	
	Waterbeleid	-125.347	
Totaal programma 3			-264.644
Programma 4	Milieubeleidsplan	-44.167	
	Duurzame ontwikkeling	-175.000	
	Geluidsadvies	-90.000	
	Investeringsprogramma klimaat duurzaamheid	-148.111	
	Investeringsprogramma duurzame energie	250.297	
	Rente Participatiefonds Duurzame Energie	-199.944	
	WABO	694.528	
	Duurzaam Door	-431.271	
	Omgevingsdiensten	-1.013.408	
	Bodemsanering	-1.600.000	
	Milieuwetgeving	-128.074	
	Leges ontgrondingen	56.753	
Totaal programma 4			-2.828.397
Programma 5	Storting reserve werkgelegenheid en Economie	907.983	
	Vrijval reserve tijdelijk beheer gronden	159.080	
	Kenniseconomie en MKB Fonds	-241.846	

	RON	-73.964	
	Noordzeehavens	-100.406	
	Arbeidsmarkt	-161.000	
	Stadsverwarming Purmerend	-78.801	
	Subsidies landbouw en visserij	-50.133	
	OV Knooppunten	-32.618	
	Structuurvisie	-575.093	
	Metropoolregio Amsterdam en Schiphol	-48.748	
	Beheer Gronden	44.332	
	Beheer onroerend goed	-354.157	
	ISV	-373.378	
	BLS	-2.453.126	
	Omgevingswet	-188.275	
	Anna Paulowna en Perceel hoofdweg	105.418	
	Wierringerrandmeer	-1.420.559	
Totaal programma 5			-4.935.291
Programma 6	Reserve Groen	-417.563	
	Regionale samenwerking en gebiedscommissie	-211.088	
	Omgevingsdiensten	-79.659	
	Rijksmiddelen ILG	-547.780	
	Recreatie	-103.875	
	Natuur- en landschapsbeheer	-412.640	
	Faunafonds	525.644	
Totaal programma 6			-1.246.961
Programma 7	Cultureel erfgoed	-1.046.445	
	Culturele infrastructuur	-151.860	
	Probiblio	-150.910	
Totaal programma 7			-1.349.215
Programma 8	Apparaatskosten	-4.957.923	
	Afrekeningsverschillen	-1.569.991	
	Rente	358.573	
	Provinciefonds	-1.050.522	
	Opcenten MRB	1.137.321	

	Vrijval subsidiecrediteuren	-1.026.510	
	Vrijval voorziening Financiële risico's	-1.500.000	
	Doorschuif btw	61.943	
	Verkoop provinciaal eigendom	1.821.907	
	Vrijval voorziening Crailo	-8.000.000	
	Diverse	-195.759	
Totaal programma 8			-14.920.961
Eindtotaal			**-26.287.588**

Toelichting op het resultaat

Het nog te verklaren resultaat is opgebouwd uit verschillende positieve en negatieve posten.

Het betreft hier een cijfermatige analyse. De inhoudelijke verklaringen van deze verschillen tussen begroot en geraamd zijn te vinden bij de diverse programma's in de jaarstukken. Daarbij is een ondergrens aangehouden van € 250.000. Onder deze grens zijn in het algemeen geen inhoudelijke verklaringen opgenomen.

Voor de analyse op de apparaatskosten verwijzen wij tevens naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Analyse van de onderbesteding op de lasten

Naast de hierboven vermelde verschillen die het rekeningresultaat bepalen, zijn er in de rekening ook verschillen aanwezig, die wij resultaat neutrale verschillen noemen. Deze worden zichtbaar wanneer de baten en lasten apart worden uitgesplitst, zoals hierboven in de tabel "Overzicht totaal rekeningresultaat" is te zien. De resultaat neutrale verschillen die groter zijn dan € 250.000 zijn toegelicht bij de operationele doelen.

In onderstaande tabel is een specificatie gegeven van de onderbesteding van de lasten. Daarbij zien we dat van de totale onderbesteding op de lasten van € -100,75 miljoen een bedrag van € 69,63 miljoen van geraamde bestedingen uit reserves komt. In 2015 was de totale onderbesteding € 55,7 miljoen, waarvan € 45,8 miljoen uit de reserves. De reserves functioneren hier als administratief instrument voor verschuivingen van geplande activiteiten tussen de jaren. Niet bestede bedragen uit reserves blijven in de reserves aanwezig en zullen de komende tijd alsnog aan de bedoelde doelen worden besteed. Hetzelfde geldt voor de posten die ten laste komen van de specifieke baten en de (voormalige) brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU). Deze bedragen blijven beschikbaar op de balans voor de geplande bestedingen.

Specificatie van onderbesteding van de lasten (min is onderbesteding)

Bedragen * €1.000		**Begroot**	**Gerealiseerd**	**Verschil**
Lasten gedekt uit reserves	Reserve	210.602	140.972	-69.630
Programma 1	Cofin. Europa	8.683	6.722	-1.961
Programma 2	Infrastructuur	18.106	14.466	-3.640
	Fietsinfrastructuur	-423	-4.953	-4.530
	Groot onderhoud	488	1.192	704
	SolaRoad	140		-140
	OV-projecten	3.610	2.708	-902
	Westfrisiaweg*	32.260	32.260	0
Programma 3	Waterrecreatie	200	162	-38
Programma 5	Duurzame zeehavens	4.740	3.338	-1.402
	Cofin. Europ. Landbouw	233	81	-152
	HIRB	2.985	2.844	-141
	Stedelijke vernieuwing		-687	-687
	Tijdelijk beheer gronden	741	900	159
	Werkgelegenheid en economie	3.231	3.947	716
Programma 6	Groen	24.470	15.820	-8.650
	Cofinanciering Waddenzee	200	251	51
	Groene Uitweg	3.955	3.002	-953
Programma 8	Exin-H	20.649	3.056	-17.593
	ILG	810	220	-590
	TWIN-H	48.952	21.629	-27.323
	Huisvesting	3.343	3.036	-307
	AP 2010	10.605	10.368	-237
	Vervanging ICT-apparatuur	105	97	-8
	Organisatieverandering	1.100	869	-231
	Bedrijfsvoering		14	14
	GO-gelden	25	9	-16
	Monumenten	11.753	10.007	-1.746
	UNA	58	32	-26
	Algemeen	9.583	9.582	-1
Lasten gedekt uit algemene middelen en baten		**232.369**	**211.857**	**-20.512**
Lasten gedekt uit Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer		**36.610**	**31.562**	**-5.047**
Lasten apparaatskosten		**109.657**	**104.097**	**-5.560**
Totaal Lasten		**589.238**	**488.489**	**-100.749**

*Reserve Westfrisiaweg: De totale lasten van de Westfrisiaweg worden gedekt uit diverse dekkingsbronnen. In deze opstelling is alleen het deel dat gedekt wordt uit de reserve zichtbaar.

Verwerking van het positieve resultaat

Op basis van het besluit bij de eerste begrotingswijziging 2016 moet uit het resultaat van 2016 een bedrag van € 2.269.000 worden bestemd voor uitgestelde intenties uit 2016. Dit betreft bestedingen ten aanzien van beleidsvoornemens uit 2016 en onderwerpen uit het coalitieakkoord die voor het daarvoor aangewezen bestedingsdoel beschikbaar moeten blijven.

Daarnaast zal in de bij deze jaarstukken behorende voordracht een voorstel tot resultaatbestemming worden gedaan.

3 Programmaverantwoording 2016

Programma 1 Openbaar Bestuur

Maatschappelijk doel

Een goed functionerend openbaar bestuur waarborgen.

Doelenboom

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland optimaliseren: bevorderen van de weerbaarheid en stabiliteit van de lokale overheid en uitvoeren van burgemeesterskandidaat assessments (OD 1.1.1)	100	- Conform.
De oriëntatie op andere samenwerkingsverbanden en relaties verstevigen, zowel naar andere provincies toe als ook naar de Metropoolregio Amsterdam (OD 1.1.1)	100	Noord-Holland heeft een actieve rol in het IPO en is onder meer betrokken geweest het opstellen van een gezamenlijk provinciaal lobbydocument ten behoeve van de aankomende kabinetsformatie. Er is een convenant opgesteld dat ten doel heeft om de bestuurlijke samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam te intensiveren en transparanter te maken. In de regio Alkmaar heeft een conferentie plaatsgevonden over democratische legitimiteit van regionale samenwerkingsverbanden.

Integriteit borgen en toetsen: integriteitsonderzoeken op basis van de wet BIBOB uitvoeren: screenen van ondernemingen die inschrijven op een aanbesteding, of omgevingsvergunning of subsidieaanvragen (OD 1.1.2)	100	- Conform.
Interbestuurlijk toezicht op gemeenten en waterschappen uitvoeren op grond van de Wet Revitalisering generiek toezicht en Gemeentewet. Gedeputeerde Staten hebben in dit kader vijf risicogebieden aangewezen waarop systematisch toezicht wordt gehouden: financiën, archief- en informatiehuishouding, toezicht en handhaving door gemeenten en waterschappen op het terrein van het omgevingsrecht, ruimtelijke ordening en huisvesting van verblijfsgerechtigde asielzoekers. Op de overige wettelijke taken van gemeenten is het toezicht incidentgericht en komt de provincie alleen in actie na een signaal, dat er iets mis is (O.D. 1.1.3)	100	- Conform.
Archief: Overgang van specifiek naar generiek interbestuurlijk toezicht (OD 1.1.3)	100	- Conform.
Implementatie nieuwe Archiefwet (OD 1.1.3)	100	- Conform.
Rijkstaken CvdK uitvoeren : bewaken en bevorderen van de bestuurlijke samenwerking tussen de rijksfunctionarissen en de besturen in de provincie en afleggen ambtsbezoeken aan gemeenten door de CvdK (O.D. 1.1.4)	100	- Conform.
Bewaken en bevorderen van bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg: adviseren en faciliteren van bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheid (O.D. 1.2.1)	100	- Conform.
Behartigen van de provinciale belangen op Rijksniveau en het onderhouden van de relatie van het bestuur van de provincie Noord-Holland met het Rijk (OD 1.3.2)	100	- Conform.
Behartigen van onze belangen in Brussel voornamelijk in Randstadverband en het vergroten van onze kennisuitwisseling en van onze contacten in Europese netwerken (OD 1.3.2)	100	De Randstadstrategie 2016-2019 is in alle Randstadprovincies vastgesteld. Tijdens het Nederlands Europees Voorzitterschap hebben netwerkbijeenkomsten plaatsgevonden.
Optimaal benutten van Europese subsidieprogramma's en deze met onze eigen cofinanciering stimuleren (OD 1.3.2)	100	- Conform.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
De actualiteiten kunnen de bestuurlijke prioriteiten veranderen	- Geen ontwikkelingen.
Interbestuurlijk toezicht wordt van specifiek naar generiek (Wet revitalisering generiek toezicht) (OD 1.1.3)	- Geen ontwikkelingen.
Overgang van analoog naar digitaal archiveren (OD 1.1.3)	- In 2016 is de pilot E-depot afgerond. In deze pilot hebben wij samen met het Noord-Hollands Archief een oplossing ontwikkeld waar digitale documenten duurzaam kunnen worden opgeslagen, het zogenaamde E-depot. De resultaten van de pilot zijn gepresenteerd aan de Noord-Hollandse gemeenten. Hiervoor was veel belangstelling: circa 80 gemeentelijke archief- en informatiemedewerkers gaven gehoor aan de uitnodiging voor het seminar over E-depot dat in januari plaatsvond. Onze pilot was onderdeel van het rijksprogramma 'Archief 2020'; vanuit dit programma werden gelden beschikbaar gesteld om de pilot te bekostigen'.
Op het gebied van Wet Bibob:	
▪ De bij beleidskader genoemde drie beleidsregels worden in 2015 gebundeld in de Beleidsregel Bibob en overige integriteitstoetsen, waarin ook vastgoedtransacties zijn opgenomen.	- Geen ontwikkelingen.
▪ Lange doorlooptijden onderzoek door Landelijk Bureau Bibob kunnen leiden tot discussies over vertragingsschade.	- Geen ontwikkelingen.
▪ Meer 'negatieve' Bibob-adviezen (zie jaarverslag Eenheid SBA) kunnen leiden tot meer rechtszaken en daar uit voortvloeiende kosten.	- Geen ontwikkelingen.
Op het gebied van Integriteit algemeen	
▪ Relevante (waarschijnlijk per 1-1-2016) wijziging in wetgeving: 33691 - Wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet, de wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Waterschapswet (institutionele bepalingen). Deze (verzamel)wet bevat een duidelijke rol voor de CvdK inzake integriteitskwesties die spelen op gemeentelijk niveau of bij waterschappen.	- De verwachte wetswijziging 33691- Wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet, de wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Waterschapswet (institutionele bepalingen) is op 1-2-2016 van kracht geworden.

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 1							Openbaar Bestuur
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	20.336	24.394	23.694	20.194	3.500	15	12.354
Directe lasten	4.982	7.897	7.694	4.882	2.812	37	7.590
Overdrachten	3.477	2.796	11.972	10.450	1.522	13	2.967
Subtotaal Lasten	28.796	35.087	43.360	35.526	7.834	18	22.911
Baten	-1.087	-414	-1.264	-1.134	-130	10	-243
Saldo van baten en lasten	27.709	34.673	42.096	34.392	7.704	18	22.668
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	55	-152	-8.683	-6.722	-1.961	23	-152
Resultaat	32.789	34.521	33.413	27.670	5.743	17	22.516

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Voor de totale apparaatskosten is sprake van lagere lasten dan begroot, ook met betrekking tot de overhead (zie de paragraaf bedrijfsvoering). Een gedetailleerde verklaring is bij de operationele doelen opgenomen (minder besteed, € 3,5 miljoen, voordeel).
Directe lasten	OD 1.1.1 Onderzoeken, evaluaties en monitors konden in 2016 in eigen huis worden uitgevoerd (minder besteed, € 841.000, voordeel). OD 1.1.1 Na herberekening van de voorziening voor pensioen oud-leden GS bleek dat de storting in de voorziening lager kon zijn dan beraamd (minder besteed, € 367.000, voordeel). OD 1.1.3 In het coalitie akkoord 2016-2019 is budget opgenomen voor een actievere communicatie van de provincie. De communicatiestrategie is in het tweede kwartaal van 2016 vastgesteld. Daarbij heeft de realisatie van onze nieuwe website en vooral het nieuwe Intranet meer tijd en capaciteit gekost dan verwacht. Hierdoor zijn nog niet alle ambities en de daaraan gekoppelde communicatiemix uit onze communicatiestrategie in gang gezet. € 100.000 van de niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 doorgeschoven naar 2017 (minder besteed, € 204.000, voordeel, uitgestelde intentie). OD 1.3.1 Jaarlijks brengt het Noord-Hollands Archief (NHA) voor beheer en opslag van ons historisch (papieren) archief € 433.000 in rekening. Daarnaast ontwikkelen het NHA en onze provincie gezamenlijk een voorziening voor duurzame opslag van digitale informatie, het zogenaamd E-depot. In 2016 is het eerste deel van dit samenwerkingsproject– de verkennende fase – afgerond. De bevindingen uit deze verkenning zijn tijdens een goed bezochte bijeenkomst gepresenteerd aan alle Noord-Hollandse gemeenten. Na de zomer is deel 2 van het project gestart – de daadwerkelijke realisatie van het E-depot. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en een nieuwe projectleider geworven. Omdat hiervoor

	geen kosten gemaakt hoefden te worden, is niet het volledige budget uitgeput (minder besteed, € 112.000, voordelig). OD 1.3.1 In het coalitie akkoord is een extra bedrag van € 300.000 opgenomen voor Sail Den Helder 2017. De eerste termijn van de sponsorovereenkomst, € 175.000 is in 2016 betaald. De tweede en derde termijn (totaal € 100.000) zullen in 2017 worden betaald.Dit bedrag had meegenomen moeten worden in de UI in de Eerste begrotingswijziging 2017. Dit is niet gebeurt, dus zal het budget van € 100.000 opnieuw worden aangevraagd bij de Zomernota. Het resterende bedrag van € 25.000 wordt in 2017 besteed aan provinciale activiteiten in de regio Den Helder en is meegenomen in de UI (minder besteed, 125.000, voordeel, uitgestelde intentie). OD 1.3.1 In 2016 lag de nadruk op de oplevering van een nieuwe website en een nieuw intranet. Daarom was er minder redactiecapaciteit beschikbaar voor andere zaken. In 2017 wordt een nieuwe Middelenstrategie opgesteld, als uitwerking van de Communicatiestrategie. De verwachting is dat voor de uitvoering daarvan dit budget in 2017 wel zal worden benut (minder besteed, € 100.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	OD 1.3.2 In 2016 kon een aantal bijdragen aan het IPO worden betaald uit de begrotingsprogramma's waar de projecten onder vallen (minder besteed, € 102.000, voordeel).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1 beleidsdoel

Het provinciaal bestuur goed organiseren

Verandering: geen.

Toelichting: geen

1.1.1 operationeel doel

De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland optimaliseren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.1.1.01 Opstellen, handhaven en toetsen van regels	- Minimaal 92% van de besluiten op aanvragen voor vergunningen, ontheffingen en toestemmingen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. -	- Geschat op 92%.

	Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) voor 2016 uitgevoerd.	- Conform.
	- Jaarverslag toezicht en handhaving 2015 opgeleverd.	- Niet conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
Op dit moment hebben wij voor 2016 nog geen inzicht in dergelijke percentages. Dit inzicht krijgen wij met de jaarverslagen 2016 van de omgevingsdiensten. Naar verwachting ontvangen wij deze verslagen in maart 2017. Onze inschatting is dat minimaal 92% van de besluiten op aanvragen voor vergunningen, ontheffingen en toestemmingen in 2016 binnen de wettelijke termijn is afgehandeld.

De vier omgevingsdiensten hebben voor 2016 ieder een afzonderlijk handhavingsuitvoeringsprogramma opgesteld voor de basistaken. Op basis van deze handhavingsuitvoeringsprogramma's hebben de omgevingsdiensten in 2016 in onze opdracht de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving uitgevoerd. Voor de plustaken hebben Gedeputeerde Staten afgelopen najaar het handhavingsuitvoeringsprogramma voor de plustaken vastgesteld. Vervolgens hebben Gedeputeerde Staten dit handhavingsuitvoeringsprogramma voor de plustaken ter uitvoering voorgelegd aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de Regionale Uitvoeringsdienst Noord -Holland Noord. Deze omgevingsdiensten zijn reeds begin 2016 gestart met de uitvoering van de plustaken.

De vier omgevingsdiensten hebben voor 2015 ieder een jaarverslag bij ons ingediend. Mede op basis van deze verslagen stellen wij het provinciale Meerjarenverslag Toezicht & Handhaving 2013-2015 op. De verwachting is dat Gedeputeerde Staten dit Meerjarenverslag in februari 2017 vaststellen en dit aan Provinciale Staten sturen.

1.1.1.02 Afhandelen van bezwaarschriften	- 80% van de bezwaarschriften van burgers ten aanzien van door het provinciaal bestuur genomen besluiten binnen de termijn afgehandeld.	- 75% van de bezwaarschriften van burgers ten aanzien van door het provinciaal bestuur genomen besluiten binnen de termijn afgehandeld.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
In 2016 heeft de provincie 67 van de 89 afgehandelde bezwaren binnen de termijn afgehandeld. Dit is 75%.
In vier gevallen is met de beslissing op bezwaar gewacht totdat de rechter in een soortgelijk geval een beslissing had genomen.
Verder waren er negen bezwaren dezelfde bezwaren van omwonenden tegen één besluit, waarbij uiteindelijk – net buiten de termijn - contrair aan het advies van de externe Hoor- en adviescommissie is besloten.

1.1.1.03 Behandelen verzoeken aan de Commissaris van de Koning om bemiddeling	- 100% van de bemiddelingsverzoeken met de methodiek van hoor en wederhoor behandeld.	- Conform.
1.1.1.04 Uitvoeren beleid koninklijke onderscheidingen	- Alle aanvragen volgens het automatiseringssysteem Daisy afgehandeld.	- Conform.
1.1.1.05 Verlenen van subsidies	- Minimaal 92% van de beslissingen op subsidieverzoeken binnen de termijn genomen.	- 89% van de beslissingen op subsidieverzoeken binnen de termijn genomen.
1.1.1.06 Bevorderen van de stabiliteit van het bestuur	- Bij 80% van de burgemeestersbenoemingen van assessments gebruik gemaakt.	- Conform.
	- Potentiele kandidaten gescout.	- Conform.
	- Functieonderhoud gepleegd (95% exitgesprekken, 95% evaluatiegesprekken).	- Conform.
1.1.1.07 Bevorderen gebruik van de 'Handreiking evaluatiegesprek	- Tijdens bijzondere raadsvergaderingen aandacht gevraagd voor de handreiking.	- Conform.

gemeenteraad en burgemeester'		
1.1.1.08 Indienen verzoek tot onderzoek bij de Randstedelijke Rekenkamer	- Op de uitvoering van 6 onafhankelijke onderzoeken gestuurd.	Conform.
1.1.1.09 Invullen ombudsfunctie Commissaris van de Koning	- Bestuurlijke kwesties en vragen van burgers door de Commissaris bemiddeld.	- Conform.
1.1.1.10 Inzetten van accountmanagement voor goede relaties in de regio	- De regio optimaal betrokken bij de gezamenlijke invulling van de provinciale doelen van de provincie én de regio samen.	- Conform.
1.1.1.11 Uitvoeren van strategische verkenningen	- Aantal strategische verkenningen uitgevoerd.	- Conform.
1.1.1.12 Uitvoeren beleid predicaten en erepenningen.	- Alle aanvragen zijn in behandeling genomen.	- Conform.
1.1.1.13 Uitvoeren van evaluatieonderzoeken en monitoren van beleid	- Evaluatieonderzoeken van beleid gemonitord.	Conform.
1.1.1.14 Stimuleren en faciliteren van bestuurskrachtige gemeenten en regio's	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Gezorgd dat de bestuurskracht in de regio vergroot, onder meer door organisatie van debatten.	- Conform.
1.1.1.15 Inzetten digitale systemen	- Evaluatie digitaal werken uitgevoerd.	- Evaluatie digitaal werken niet uitgevoerd.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
In de zomer van 2016 is voor de evaluatie digitaal werken een enquête uitgevoerd onder alle gebruikers (Statenleden, duo-commissieleden en fractiemedewerkers), de vervolginterviews met de afzonderlijke fracties op basis van de uitkomsten van de enquête bleken meer tijd te kosten om in te plannen dan oorspronkelijk gedacht. Oplevering van de evaluatie met aanbevelingen Digitaal werken PS door de klankbordgroep Digitaal Werken PS is daarom verschoven naar het voorjaar 2017.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

- 1.1.1.03 Het betreft hier 138 afgehandelde bemiddelingsverzoeken.

- 1.1.1.04 Het betreft hier 594 afgehandelde aanvragen.

- 1.1.1.08 4 onderzoeken zijn gepubliceerd en twee onderzoeken zijn in uitvoering (publicatie 1e

helft 2017).

- 1.1.1.09 Er zijn 138 verzoeken afgehandeld.

- 1.1.1.10 Accountmanagement is betrokken geweest bij de thema's bestuurlijke samenwerking in Noord-Holland Noord, opvang vluchtelingen en huisvesting statushouders, bestuurskracht, ruimtelijke ontwikkeling en de ladder voor duurzame verstedelijking, de Omgevingswet en Omgevingsvisie. Voor de regio's West-Friesland, Gooi- en Vechtstreek en de IJmond hebben de accountmanagers een integraal beeld opgesteld met de regionale opgaven, deze zijn besproken tijdens een bezoek van GS aan de betreffende regio's.

1.1.1.11 De provincie Noord-Holland is betrokken bij strategische verkenningen die plaatsvinden binnen het bredere kader van het door het ministerie van BZK geïnitieerde studietraject 'proeftuinen maak verschil'. Dit studietraject vloeit voort uit het rapport 'Maak verschil', waarin wordt gesteld dat de inhoud, de economische opgave, centraal moet staan bij bestuurlijke samenwerking. De aanbevelingen uit het rapport vragen nog om een toets aan de praktijk. In de proeftuinen wordt daarom onder meer gekeken naar hoe wetgeving meer ruimte kan bieden, hoe financiering beter kan aansluiten op regionale ontwikkelingen en welke vaardigheden publieke professionals nodig hebben om in een regio te opereren. De Metropoolregio Amsterdam is een van de zes regio's die proeftuinen vormen waar het Rijk, de VNG en het IPO de praktijk benutten om inzicht te krijgen hoe regionale samenwerking kan bijdragen aan economische groei. De ervaringen in de regio's moeten in 2017 leiden tot adviezen aan het volgende kabinet over de inrichting en werkwijze van het openbaar bestuur.

- 1.1.1.12 Er zijn 31 predicaten en 12 erepenningen aangevraagd en afgehandeld.

- 1.1.1.13 Belangrijkste (zelf uitgevoerde) evaluaties:
  - Evaluatie economische versnellingspakketten
  - Evaluatie Cultuurnota
  - Evaluatie van de beschermingsregimes
  - Evaluatie doeltreffendheid boekjaarsubsidie aan de Faunabeheer eenheid
  - Evaluatie doeltreffendheid boekjaarsubsidie Greenport Aalsmeer
  - Evaluatie doeltreffendheid uitvoeringsregeling Bodemsanering
  - Evaluatie doeltreffendheid uitvoeringsregeling Water
  - Evaluatie doeltreffendheid uitvoeringsregeling Versterken Bestuurskracht (jan. 2017 in GS)
  - Evaluatie doeltreffendheid en doelmatigheid beheergrondbanken (jan. 2017 in GS)
  - Evaluatie exploitatie-overeenkomst Huis van Hilde
  - Evaluatie Verbonden Partijen fase 4 – Stichtingen
  - Goois Natuur Reservaat
  - Stichting Voorbereiding Pallas Reactor
  - Stichting Projectbureau Masterplan NZKG
  - Stichting Bevordering Kwalitieit Omgeving Schiphol
  - Stichting Oneindig Noord-Holland
  - Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden.

Belangrijkste monitors:

- Monitor Woningbouw
- Monitor OV-knooppunten
- Monitor gebiedsagenda
- Monitor bedrijventerreinen
- LISA

- 1.1.1.14 In 2016 vond een bestuurskrachtonderzoek plaats in de Gooi en Vechtstreek. Het bestuurskrachtonderzoek betrof de lokale bestuurskracht van de gemeenten Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren én de bestuurskracht van de regio als geheel. Het bestuurskrachtonderzoek moet inzicht geven op basis waarvan kan worden besloten welke vervolgstappen in de bestuurlijke inrichting van de regio zijn te nemen. Het onderzoek is 29 augustus 2016 opgeleverd en openbaar gemaakt.
De gemeente Weesp voerde haar eigen bestuurskrachtonderzoek uit. Dit onderzoek is afgestemd met het regionale bestuurskrachtonderzoek. Alle gemeenten en GS van Utrecht hebben in november 2016 hun zienswijze op het bestuurskrachtonderzoek aan GS toegezonden. GS bepalen begin 2017 hun standpunt over de aanbevelingen van het onderzoek en de ingediende zienswijzen.

De gemeenteraad van Haarlemmerliede & Spaarnwoude heeft na een intensief en zorgvuldig proces op 28 juni 2016 gekozen voor Haarlemmermeer als fusiepartner. De gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude en de gemeente Haarlemmermeer willen per 1 januari 2019 fuseren.

In een aantal andere regio's voerden GS gesprekken met gemeenten die bezig zijn met hun bestuurlijke toekomst. Tevens werd in regionaal verband gesproken over het verstevigen van de regionale samenwerking.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

1.1.1.08 Stand van zaken onderzoeken

1.11.11 https://proeftuinenmaakverschil.nl/

1.1.1.14 Rapport Deloitte 'Het resultaat telt. Bestuurskrachtonderzoek regio Gooi en Vechtstreek. Gemeenten Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren.', 29 augustus 2016.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.1				De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland optimaliseren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	13.104	15.676	14.755	14.213	542	4	8.708
Directe lasten	3.542	5.130	4.887	3.397	1.490	30	5.123
Overdrachten	1.167	1.520	1.361	1.598	-237	-17	1.691
Subtotaal Lasten	17.814	22.326	21.003	19.208	1.795	9	15.522
Baten	-184	-43	-43	-63	20	-47	-43
Saldo van baten en lasten	17.630	22.283	20.960	19.144	1.815	9	15.479
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	17.630	22.283	20.960	19.144	1.815	9	15.479

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Voor de totale apparaatskosten is sprake van lagere lasten dan begroot, ook met betrekking tot de overhead (zie de paragraaf bedrijfsvoering). Dit leidt tot lagere lasten over alle operationele

	doelen (minder besteed, € 542.000, voordeel).
Directe lasten	Onderzoeken, evaluaties en monitors konden in 2016 in eigen huis worden uitgevoerd (minder besteed, € 841.000, voordeel). Na herberekening van de voorziening voor pensioen oud-leden GS bleek dat de storting in de voorziening lager kon zijn dan geraamd (minder besteed, € 367.000, voordeel). Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 198.000, neutraal). Afrekeningsverschillen (meer besteed, € 131.000, neutraal). Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 220.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 198.000, neutraal). Diverse kleinere verschillen (meer besteed, € 39.000, nadeel).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1.2 operationeel doel

Integriteit borgen en toetsen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.1.2.01 Uitvoeren van integriteitsonderzoeken op basis van de wet BIBOB	- 25 aanbestedingen, 15 vergunningaanvragen, 2 subsidies en 2 vastgoedtransacties gescreend. - 30 onderzoeken voor de provincies Utrecht en Flevoland uitgevoerd. - 20 overige integriteitsonderzoeken uitgevoerd.	- 7 aanbestedingen, 10 vergunningaanvragen, 5 subsidies, 2 vastgoedtransacties gescreend; - 8 onderzoeken voor de provincies Utrecht en Flevoland uitgevoerd; - 14 overige integriteitsonderzoeken uitgevoerd.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Het uitvoeren van integriteitsonderzoeken op basis van de wet BIBOB is afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen.		
1.1.2.02 Behandelen van overige integriteitsonderzoeken	- Alle onderzoeksaanvragen in behandeling genomen.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle:
1.1.2.01 Het uitvoeren van integriteitsonderzoeken op basis van de wet BIBOB is afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.2							Integriteit borgen en toetsen
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	656	1.107	668	493	175	26	301
Directe lasten	39	34	34	41	-7	-21	34
Subtotaal Lasten	695	1.141	702	534	168	24	335
Baten	-33	-221	-25	-14	-11	43	-50
Saldo van baten en lasten	662	920	677	519	158	23	285
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	662	920	677	519	158	23	285

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Door vacatures is het aantal uren inzet achtergebleven bij de raming. Omdat ook het aantal aanvragen minder was dan geraamd, heeft dit geen gevolgen gehad voor het realiseren van de productie(minder besteed, € 175.000, voordeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1.3 operationeel doel

Interbestuurlijk toezicht op gemeenten uitoefenen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.1.3.01 Houden van financieel toezicht	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - 33% van de gemeenten de financiële positie en het financiële proces beperkt geanalyseerd vanwege hun goede prestaties in de afgelopen jaren. Overige 66% volledig geanalyseerd. - 26 tot 29 gemeenschappelijke regelingen in 3e kwartaal beoordeeld.	- 38 % van de gemeenten de financiële positie beperkt geanalyseerd vanwege hun goede prestaties in de afgelopen jaren; 54 % van de gemeenten volledig geanalyseerd; - 34 van de gemeenschappelijke regelingen in 3e kwartaal 2016 beoordeeld.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Een aantal gemeenten zijn extra beperkt geanalyseerd vanwege hun goede prestaties in de afgelopen jaren. 8 % van de gemeenten is niet geanalyseerd (Bloemendaal, Heemstede, Den Helder en Zaanstad). In het eerste kwartaal 2017 worden deze gemeenten als eerste beoordeeld. 85 % van de gemeenschappelijke regelingen beoordeeld is conform de planning.		
1.1.3.02 Toepassen informatieverordening IBT	- 100% van de prestaties van gemeenten en waterschappen ten aanzien van medebewindstaken op risicodomeinen en op basis van toegezonden informatie een oordeel gegeven.	- Conform.
1.1.3.03 Escaleren bij niet of niet volledig ontvangen van informatie	- In 100% van de gevallen heeft escalatie plaatsgevonden.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

IBT = Interbestuurlijk Toezicht

Extra informatie voor kaderstelling of controle:
1.1.3.02 Enkele bestuurlijke brieven over de beoordelingen zijn in januari 2017 verzonden aan de gemeenten.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

- *Evaluatie IBT*

- *Brief aan PS over evaluatie*

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.3				Interbestuurlijk toezicht op gemeenten uitoefenen			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	3.098	2.981	3.755	2.604	1.151	31	1.679
Directe lasten	117	522	522	303	219	42	522
Subtotaal Lasten	3.215	3.503	4.277	2.907	1.370	32	2.201
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	3.215	3.503	4.277	2.907	1.370	32	2.201
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	3.215	3.503	4.277	2.907	1.370	32	2.201

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Door vacatures binnen het interbestuurlijk toezicht is er minder inzet geweest. Hierdoor zijn 4 gemeenten op het IBT-onderdeel financieel toezicht niet geanalyseerd en zijn de bestuurlijke brieven bij de andere onderdelen van interbestuurlijk toezicht deels in januari 2017 verzonden (minder besteed, € 1.151.000, voordeel).
Directe lasten	In het coalitie akkoord 2016-2019 is budget opgenomen voor een actievere communicatie van de provincie. De communicatiestrategie is in het tweede kwartaal van 2016 vastgesteld. Daarbij heeft de realisatie van onze nieuwe website en vooral het nieuwe Intranet meer tijd en capaciteit gekost dan verwacht. Hierdoor zijn nog niet alle ambities en de daaraan gekoppelde communicatiemix uit onze communicatiestrategie in gang gezet. € 100.000 van de niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017 (minder besteed, € 204.000, voordeel, uitgestelde intentie). Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 15.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1.4 operationeel doel

Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.1.4.01 Afleggen ambtsbezoeken door de Commissaris van de Koning	- 17 ambtsbezoeken afgelegd.	- 18 ambtsbezoeken afgelegd.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.4				Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	79	30	74	81	-7	-9	33
Directe lasten	0	0	0	0	0	-	0
Subtotaal Lasten	79	30	74	81	-7	-9	33
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	79	30	74	81	-7	-9	33
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	79	30	74	81	-7	-9	33

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	

Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.2 beleidsdoel

Openbare orde handhaven en veiligheid verzekeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

1.2.1 operationeel doel

Bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg bewaken en bevorderen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.2.1.01 Adviseren en faciliteren van bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheid	- Beleidsontwikkeling met en door veiligheidspartners afgestemd. - Annotaties voor CdK, 2 artikelen voorbereid, 2 bestuurlijke overleggen. - Liaison CdK in alle (35) AB-vergaderingen van de veiligheidsregio's. - Piketorganisatie en coördinatiecentrum 24/7 beschikbaar. -1 Ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing.	- Conform. - 5 geannoteerde agenda's voor overleg Kring commissarissen van de Koning en het gesprek van de Kring met de minister van BZK en minister van V&J, 1 artikel over bestuurlijke netwerkkaarten en 3 overleggen Bestuurlijk overleg Veiligheid en Crisisbeheersing (BOVC). - Liaison CdK in alle (35) AB-vergaderingen van de veiligheidsregio's. - Conform. -1 Ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
CdK = Commissaris van de Koning

AB = Algemeen Bestuur

Extra informatie voor kaderstelling of controle:
1.2.1.01 Bestuurlijke workshop weerbare overheid, themasessie crisiscommunicatie, themasessie Noodverordeningen en deelname aan interregionale planvorming en interregionale netwerkdag.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.2.1	Bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg bewaken en bevorderen						
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	315	593	445	275	170	38	0
Directe lasten	69	121	130	16	114	87	121
Overdrachten	7	0	0	54	-54	-	0
Subtotaal Lasten	391	714	575	345	230	40	121
Baten	-21	0	-54	-54	0	-1	0
Saldo van baten en lasten	371	714	521	291	230	44	121
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	371	714	521	291	230	44	121

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Door vacatures binnen het Kabinet is de inzet (die uit apparaatskosten bekostigd worden) minder geweest. Door de inzet van een MRA trainee, die vanuit het MRA verband kosteloos ter beschikking is gesteld, heeft dit geen gevolgen gehad voor de realisatie van de output (minder besteed, € 170.000, voordeel).
Directe lasten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 54.000, neutraal).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 54.000, neutraal).

Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.2.2 operationeel doel

Risicokaart beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.2.2.01 Beheren en onderhouden van de risicokaart	- 90% van de risico-objecten in de risicokaart opgenomen.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.2.2							Risicokaart beheren
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	137	221	148	165	-17	-11	67
Directe lasten	-1	0	0	0	0	-	0
Overdrachten	0	50	50	25	25	50	50
Subtotaal Lasten	136	271	198	190	8	4	117
Baten	0	0	0	2	-2	-	0
Saldo van baten en lasten	136	271	198	191	7	3	117
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	136	271	198	191	7	3	117

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.3 beleidsdoel

Het provinciaal bestuur representeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

1.3.1 operationeel doel

Bestuurshandelingen communiceren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.3.1.01 Inzetten interne communicatie	- Intranet vernieuwd; - Op Dreef digitalisering doorontwikkeld; - Beeldbank geïmplementeerd; - Interne communicatie speerpunten geïmplementeerd; - Arbeidsmarktcommunicatie op basis van beleid uitgevoerd.	- Conform. - Conform. - Conform. - Conform. - Conform.
1.3.1.02 Inzetten externe communicatie	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Website vernieuwd; - Relatiemagazine NH kwartaalblad gedigitaliseerd; - Sociale media met uitbreiding door Instagram ingezet; - Arbeidsmarktcommunicatie op basis van beleid uitgevoerd.	- Conform. - Conform. - Conform. - Conform.
1.3.1.03 Implementeren communicatiebeleid	- Inzet sociale media doorontwikkeld; - Inzet middelen (cross mediaal) doorontwikkeld;	- Conform. - Conform.

	- Inzet actief persbeleid doorontwikkeld; - Jaarprogramma sponsoring en relatiemanagement uitgevoerd.	- Conform. - Conform.
1.3.1.04 Instrumentarium uitbreiden	- 1e set aan instrumenten voor consultatie van burgers gerealiseerd.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.3.1							Bestuurshandelingen communiceren
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.333	1.977	2.078	700	1.378	66	779
Directe lasten	1.111	1.797	1.853	999	854	46	1.497
Overdrachten	495	0	0	436	-436	-	0
Subtotaal Lasten	2.939	3.774	3.931	2.135	1.796	46	2.276
Baten	0	0	-48	-50	2	-3	0
Saldo van baten en lasten	2.939	3.774	3.883	2.085	1.798	46	2.276
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	2.939	3.774	3.883	2.085	1.798	46	2.276

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 was onvoldoende capaciteit beschikbaar voor de volledige uitwerking van de communicatiestrategie. In 2017 zal de nieuwe Middelenstrategie als uitwerking van de Communicatiestrategie worden opgesteld (minder besteed, € 1.378.000, voordeel).
Directe lasten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 459.000, neutraal). Jaarlijks brengt het Noord-Hollands Archief (NHA) voor beheer en opslag van ons historisch (papieren) archief € 433.000 in rekening. Daarnaast ontwikkelen het NHA en onze provincie gezamenlijk een voorziening voor duurzame opslag van digitale informatie, het

	zogenaamd E-depot. In 2016 is het eerste deel van dit samenwerkingsproject– de verkennende fase – afgerond. De bevindingen uit deze verkenning zijn tijdens een goed bezochte bijeenkomst gepresenteerd aan alle Noord-Hollandse gemeenten. Na de zomer is deel 2 van het project gestart – de daadwerkelijke realisatie van het E-depot. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en een nieuwe projectleider geworven. Omdat hiervoor geen kosten gemaakt hoefden te worden, is niet het volledige budget uitgeput (minder besteed, € 112.000, voordelig). In het coalitie akkoord is een extra bedrag van € 300.000 opgenomen voor Sail Den Helder 2017. De eerste termijn van de sponsorovereenkomst, € 175.000 is in 2016 betaald. De tweede en derde termijn (totaal € 100.000) zullen in 2017 worden betaald.Dit bedrag had meegenomen moeten worden in de UI in de Eerste begrotingswijziging 2017. Dit is niet gebeurd, dus zal het budget van € 100.000 opnieuw worden aangevraagd bij de Zomernota. Het resterende bedrag van € 25.000 wordt in 2017 besteed aan provinciale activiteiten in de regio Den Helder en is meegenomen in de UI (minder besteed, 125.000, voordeel, uitgestelde intentie). In 2016 lag de nadruk bij de communicatieactiviteiten op de oplevering van een nieuwe website en een nieuw intranet. Daarom was er minder redactiecapaciteit beschikbaar voor andere zaken. In 2017 wordt een nieuwe Middelenstrategie opgesteld, als uitwerking van de Communicatiestrategie. De verwachting is dat voor de uitvoering daarvan dit budget in 2017 wel zal worden benut (minder besteed, € 100.000, voordeel). Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 60.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 459.000, neutraal). Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 38.000, neutraal). Diverse kleinere verschillen (meer besteed, € 15.000, nadeel).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.3.2 operationeel doel

Provinciale belangen op landelijk en Europees niveau behartigen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
1.3.2.01 Bijhouden en beïnvloeden van de EU-ontwikkelingen op de	- Voor de provincie relevante Europese dossiers én ontwikkelingen gevolgd en indien nodig onze invloed op het beleid	- Conform.

prioritaire dossiers	aangewend via een lobby.	
1.3.2.02 Subsidie verlenen aan Europese projecten via cofinanciering door de provincie Noord-Holland	- Aan Europese projecten die passen bij provinciaal beleid verschillende subsidies verleend.	- Conform.
1.3.2.03 Volgen van en actief inspelen op de voor Noord-Holland prioritaire dossiers van het Rijk	- Actief de relevante dossiers voor onze provincie gevolgd en via een lobby, eventueel met onze partners, invloed uitgeoefend.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd		
De provinciale belangen op het gebied van onder andere mobiliteit, energietransitie en economie in Den Haag behartigd.		
1.3.2.04 Behartigen van gezamenlijke provinciale belangen	- Alle gezamenlijke belangen van onze provincie en partners in kaart gebracht en met resultaat behartigd.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd		

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

1.3.2.04 De Noord-Hollandse Europastrategie 2017-2021 is door GS opgesteld en vastgesteld op 29 november 2017.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

GLB - Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

1.3.2.01 Gestart met voorbereidingen EU dossier GLB en Cohesiebeleid. In 2016 is de focus gelegd op een vijftal thema's voor beïnvloeding Europees beleid voor de jaren 2017-2021. Deze thema's zijn: regionale economie en landbouw, water, Europees investeringsbeleid en Smart Mobility.

1.3.2.02 Bij INTERREG zijn 7 Noord-Hollandse partijen betrokken bij 5 goedgekeurde Europese INTERREG projecten die met provinciale cofinanciering zijn gestimuleerd (in totaal 5 projecten).

Bij Kansen voor West zijn 11 Noord-Hollandse projecten met provinciale cofinanciering gestimuleerd.

1.3.2.04 Tijdens het Nederlands Europees Voorzitterschap in 2016 hebben wij met onze partners aandacht gevraagd voor de tuinbouw en de Greenports. Tijdens het bezoek van GS aan Brussel is ook aandacht gevraagd voor de zaadveredeling, klimaat- en energiestrategie en Smart Mobility.

De Noord-Hollandse Europastrategie 2017-2021 is door GS opgesteld en vastgesteld.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

Randstadstrategie 2016-2019

Europastrategie Noord-Holland 2017-2021

Initiatiefrapport Watermanagement

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.3.2				Provinciale belangen op landelijk en Europees niveau behartigen			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.615	1.809	1.771	1.665	106	6	787
Directe lasten	104	293	268	126	142	53	293
Overdrachten	1.808	1.226	10.561	8.336	2.225	21	1.226
Subtotaal Lasten	3.527	3.328	12.600	10.127	2.473	20	2.306
Baten	-850	-150	-1.094	-954	-140	13	-150
Saldo van baten en lasten	2.678	3.178	11.506	9.173	2.333	20	2.156
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	55	-152	-8.683	-6.722	-1.961	23	-152
Resultaat	7.758	3.026	2.823	2.451	372	13	2.004

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 is een aantal Europese subsidieprojecten afgerond en is de bijdrage van de provincie aan die projecten ten laste van de reserve geboekt (meer besteed, € 155.000, neutraal, reserve Cofinanciering Europese projecten) In 2016 kon een aantal (cofinanciering)subsidies op grond van de Uitvoeringsregeling cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland 2015 niet verleend worden omdat de managementautoriteit nog niet tot Europese subsidieverlening had besloten. Daarnaast is een aantal subsidies lager vastgesteld dan de oorspronkelijke verlening (minder besteed, € 2,1 miljoen, neutraal, reserve Cofinanciering Europese projecten). In 2016 kon een aantal bijdragen aan het IPO worden betaald uit de begrotingsprogramma's waar de projecten onder vallen (minder besteed, € 102.000, voordeel). Diverse kleine verschillen (minder besteed, € 178.000, neutraal)
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	Doordat een aantal (cofinanciering)subsidies niet verleend kon worden en een aantal in voorgaande jaren verleende subsidies lager is vastgesteld dan de oorspronkelijke verlening is de onttrekking aan de reserve achtergebleven bij de raming (minder onttrokken aan reserve, € 2 miljoen, neutraal, reserve Cofinanciering Europese projecten)

Programma 2 Bereikbaarheid

Maatschappelijk doel

Voor veilig vervoer naar en bereikbaarheid van woon-, werk- en recreatielocaties zorgdragen.

Doelenboom

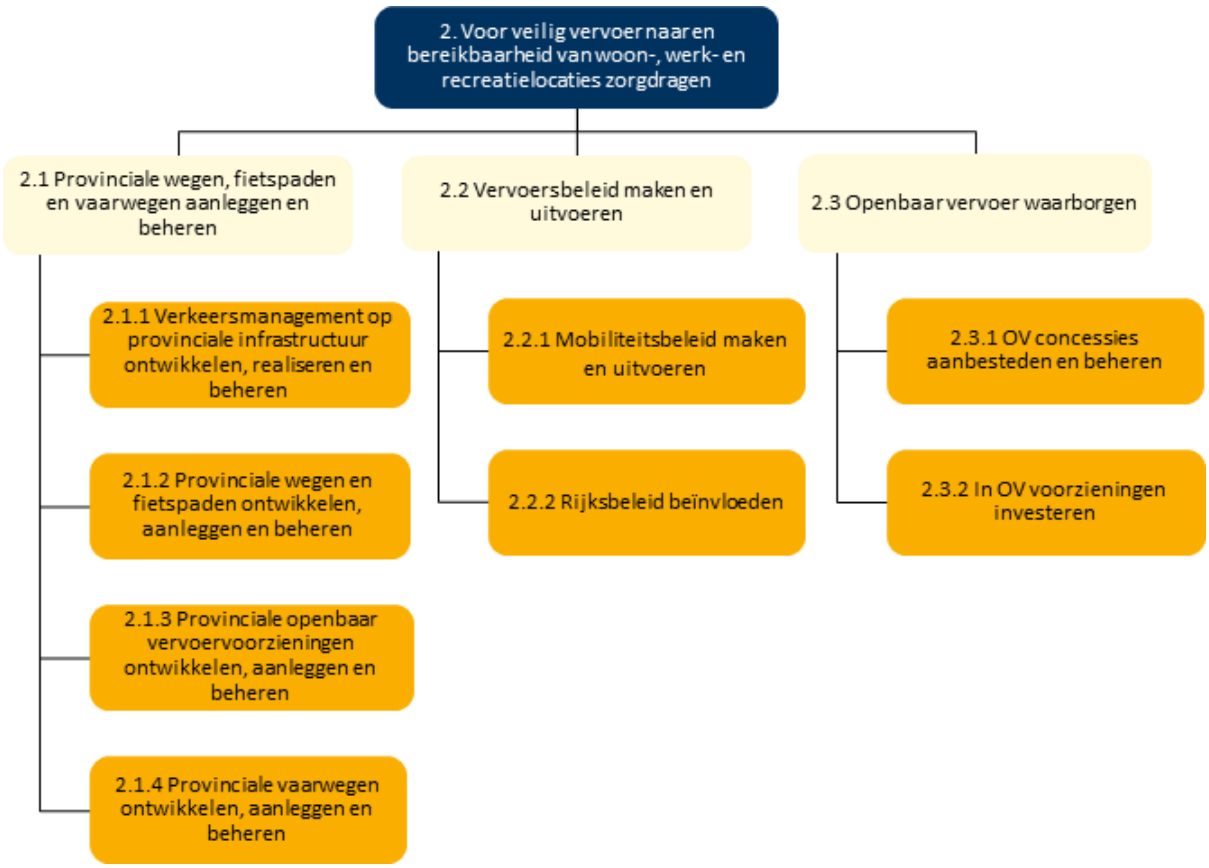

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
Besluitvorming over een (voorlopig) voorkeursalternatief over de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) aan PS voorgelegd (OD 2.1.2)	50	De tussenstap (d.w.z. de probleemanalyse en een voorstel voor MER onderzoek met daarin te onderzoeken alternatieven) is in oktober 2016 afgerond.
Besluit over het voorkeursalternatief voor de verbinding A8/A9 aan PS voorgelegd. (OD 2.1.2)	50	De rapportage planstudie Verbinding A8-A9 met een beschrijving van de zeven alternatieven is opgeleverd. GS hebben besloten dat voor een zorgvuldige afweging eerst aanvullend onderzoek nodig is. Drie alternatieven worden nu nader uitgewerkt. In januari 2017 zijn de voorkeursontwerpen vastgesteld.
Besluit over het PIP HOV Huizen-Hilversum aan PS voorgelegd in 2e kwartaal 2016. (OD 2.1.3)	100	Besluit is in 3e kwartaal 2016 aan PS voorgelegd
Programma van Eisen voor de aanbesteding concessie Noord Holland Noord vastgesteld. (OD 2.3.1)	100	Conform.

Op basis van de ervaringen bij het eerste integrale gebiedscontract (Kop van Noord-Holland) worden gebiedscontracten Noord-Kennemerland, West-Friesland en Gooi- en Vechtstreek aanbesteed (OD 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4)	100	Conform.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
Ruimtelijke en sociaaleconomische ontwikkelingen.	De provincie bereidt zich voor op de komst van de Omgevingswet die naar verwachting in het voorjaar van 2019 in werking treedt. De Omgevingswet heeft nadrukkelijk tot doel om een impuls te geven aan de wijze waarop de overheid in samenwerking met anderen omgaat met maatschappelijke opgaven en deze wenst te realiseren. Daarom ook is het onderwerp governance nadrukkelijk meegenomen in het Verkenningendocument NH 2050 dat eind 2016 gereed is gekomen. Daarin wordt geconstateerd dat er een toename aan maatschappelijk initiatief is, dat het vertrouwen in politiek en overheid afneemt, maar ook dat de interbestuurlijke verhoudingen veranderen als gevolg van gemeentelijke fusie en de opkomst en verdere ontwikkeling van regionale samenwerking. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de wijze van besturen. Voor de overheid als zodanig, maar ook voor de provincie Noord-Holland. In de verdere voorbereiding naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft dit dan ook onze aandacht.
Partners in de Metropoolregio Amsterdam, het Rijk, gemeenten, waterschappen, belangenorganisaties, individuele grondeigenaren en reizigers.	De Stadsregio Amsterdam is per 31 december 2016 overgegaan in de Vervoerregio Amsterdam. De provincie Noord-Holland werkt samen met de provincie Flevoland, de gemeenten Almere en Lelystad met de Vervoerregio als de zogenoemde Convenantpartijen.
Demografische en economische ontwikkelingen.	Sedert 2013 trekt de economie weer aan. Dit uit zich in een toename van de kosten veroorzaakt door files en vertragingen van het verkeer. In 2015 is het reistijdverlies op het hoofdwegennet met 22% gestegen t.o.v. het jaar ervoor. In 2016 is dat naar schatting nog eens 16% (en ligt daarmee weer op het niveau van 2008, het jaar met de hoogste filedruk). Deze vertragingen komen vooral in de avondspits en in de Noordelijke Randstad en Brabant voor. Ook de onbetrouwbaarheid is in 2015 fors toegenomen, met 18%.

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 2							Bereikbaarheid
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	33.364	34.279	34.266	32.161	2.105	6	14.801
Directe lasten	81.289	87.804	105.708	98.074	7.634	7	75.179
Kapitaallasten	87.325	88.777	84.641	64.357	20.283	24	12.072
Overdrachten	81.339	71.247	106.122	79.126	26.996	25	77.230
Subtotaal Lasten	283.316	282.106	330.737	273.719	57.017	17	179.282
Baten	-111.523	-43.908	-100.945	-98.875	-2.070	2	-8.658
Saldo van baten en lasten	171.793	238.199	229.792	174.845	54.947	24	170.624
Storting reserves	48.592	122.336	127.250	136.787	-9.537	-7	141.893
Onttrekking reserves	-58.564	-100.269	-64.534	-56.025	-8.509	13	-94.863
Resultaat	161.821	260.266	292.508	255.607	36.902	13	217.654

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Er is een onderbesteding op apparaatskosten van in totaal € 2,1 miljoen (voordeel) verspreid over de verschillende Operationele Doelen (OD). Naast een aantal specifieke redenen per OD zijn er twee algemene oorzaken, te weten: - Een hoger dan begroot aantal uren dat ten laste is gebracht van activa; - Het tarief waarmee is gerekend in het kader van het werken volgens het principe van kostprijssturing is te hoog doorbelast in de begroting 2016 (minder besteed € 1,3 miljoen, voordeel). Per OD zijn de volgende hoofdredenen geïdentificeerd: - OD 2.1.1; In 2016 zijn aan dit OD meer uren besteed als gevolg van werkzaamheden voor de uitvoering van verschillende projecten, onder meer 24-uurs brugbediening en Smart Mobility Schiphol. Extra inzet is nodig geweest voor nadere onderzoeken ter voorbereiding van de realisatie. (meer besteed, € 564.000, nadeel); - OD 2.1.2; Op OD 2.1.2 is meer personele inzet verantwoord dan geraamd. Hiervoor zijn uren ingezet die geraamd waren op OD 2.1.4. (meer besteed, € 2,6 miljoen, nadeel); - OD 2.1.3; Voor de HOV-projecten is het aantal bestede uren in 2016 lager dan geraamd, als gevolg van efficiënte inzet van middelen en personeel (minder besteed, € 186.000, voordeel); - OD 2.1.4; In de uitvoering van het programma PMO Vaarwegen is een aantal projecten vertraagd hetgeen invloed heeft gehad op de inzet van capaciteit. Daarnaast is

	een deel van de op dit OD geraamde uren ingezet op OD 2.1.2 (minder besteed, € 2,2 miljoen voordeel); OD 2.2.1; In 2016 is aan OD 2.2.1 minder besteed dan geraamd. De voorbereiding van voorstellen voor het beleidsprogramma Fiets zijn naar 2017 doorgeschoven, omdat het programma Fietsknelpunten van de ENFB later beschikbaar kwam dan gepland. Daarnaast is een deel van de voor dit OD geraamde capaciteit ingezet op OD 5.1.2 voor het opstellen van de omgevingsvisie (minder besteed, € 2,3 miljoen, voordeel).
Directe lasten	Het verschil van € 1,8 miljoen op OD 2.1.1 wordt veroorzaakt door een overschrijding op het begrotingsproduct verkeersmanagement (meer besteed, € 1,0 miljoen, neutraal) en het beheer van Grenzeloze OV info (meer besteed, € 799.000, neutraal). Dit is als volgt te verklaren: - De overschrijding voor verkeersmanagement wordt veroorzaakt door de Praktijk Proef Amsterdam. De hiervoor gemaakte kosten zijn niet geraamd, omdat het saldo van de baten en directe lasten nul is (meer besteed, € 1,0 miljoen, neutraal). - Voor GOVI zijn de lasten € 0,8 miljoen hoger dan op voorhand werd ingeschat. Dit heeft te maken met de vele kleine wijzigingen binnen het project en het gegeven dat het penvoerderschap langer dan verwacht bij de provincie is belegd. Tegenover deze hogere lasten staan ook hogere baten daar de lasten worden gedekt door alle partners.(meer besteed, €799.000, neutraal). Voor OD 2.1.2 is er een overschrijding (nadeel) ontstaan op de directe lasten. Dit verschil wordt veroorzaakt door: - Een vertraging in de uitrol van de gebiedscontracten. De vertraging wordt veroorzaakt doordat gekozen is voor een gefaseerde invoer. Doel hierbij is om de marktpartijen de ruimte te bieden een goed passende aanbieding te doen. De in de begroting verwerkte besparing is daardoor deels gerealiseerd (meer besteed, € 1.3 miljoen, nadeel). - In 2016 is door de energieleverancier het energieverbruik van de provincie onder een verkeerde belastingschaal ingeschaald. De teveel betaalde kosten worden in 2017 verrekend (meer besteed, € 600.000, nadeel). Op de directe lasten is voor OD 2.1.4 meer uitgegeven (meer besteed, € 551.000, nadeel) . Dit is te verklaren door: - Bij het vast onderhoud provinciale vaarwegen zijn de lasten voor de brugbediening begroot als directe lasten en verantwoord als overdracht (minder besteed, € 278.000, neutraal); - Er hebben zich in 2016 minder schades voorgedaan aan vaarwegen waardoor de herstelkosten lager zijn dan begroot (minder besteed, € 152.000, neutraal); - De bouwvergunning van de Vechtbrug is eerder afgegeven dan voorzien. Hierdoor is de aannemer eerder gestart met de werkzaamheden (meer besteed, € 729.000, neutraal); - De transitiefase gebiedscontract Kop van Noord-Holland duurde langer dan was voorzien als gevolg van het beoordelen van de inspectieresultaten uit de nulmeting (meer besteed, € 225.000, nadeel). OD 2.3.1 De telefoonlijn voor de OV taxi loopt niet meer via de

	provincie (minder besteed, € 120.000, voordeel). Tegenover de lagere lasten staan tevens lagere baten.
Kapitaallasten	
Overdrachten	Per jaar wordt ingeschat welke aanvragen zullen worden ingediend. Dit is echter afhankelijk van de voortgang van projecten en de acties van gemeenten daarop. Het verschil tussen de begrote en de gerealiseerde kosten heeft te maken met de gemaakte afspraken met het Nationaal Data Warehouse (NDW) waarbij de grootte van de aanbesteding van nieuwe contracten ten tijde van de begroting 2016 nog niet voorzien kon worden (minder besteed, € 151.000, voordeel).
Baten	OD 2.1.3. De betaling van de telefoonkosten voor de OV taxi loopt niet meer via de provincie (minder baten, € 120.000, nadelig). Tegenover de lagere baten staan tevens dezelfde lagere lasten.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.1 beleidsdoel

Provinciale wegen, fietspaden en vaarwegen aanleggen en beheren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

2.1.1 operationeel doel

Verkeersmanagement op provinciale infrastructuur ontwikkelen, realiseren en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.1.1.01 Uitbouwen samenwerking rondom verkeersmanagement met regionale partners	- Samenwerking met een aantal gemeentes en Rijkswaterstaat geïntensiveerd.	-Er zijn 51 VRI's periodiek geanalyseerd. Voor 32 hiervan is de winst in voertuigverliesuren bepaald. Dit is gemiddeld 9%. Voor 14 VRI's is het regelprogramma aangepast en op straat geïmplementeerd en bij 11 VRI's zijn aanpassingen gedaan in de automaat om de logging te verbeteren. - Bij 25 wegwerkzaamheden zijn lokale regelscenario's ingesteld om de hinder te beperken. Wegverkeersleiding is het hele jaar

		uitgevoerd. - het KAR analysetool wordt continu ingezet.
2.1.1.02 Uitvoeren beleidskader verkeersmanagement	- Activiteiten uitgevoerd die bijdragen aan 6% winst (minder VVU) in de doorstroming over een periode van 5 jaar, onder andere implementatie van verkeerskundig beheer (bv. bij 80 VRI's wordt een verkeerskundige analyse uitgevoerd en waar nodig wordt een optimalisatie uitgevoerd). - Activiteiten uitgevoerd om over een periode van 5 jaar 10% betere betrouwbaarheid te genereren. De wegverkeersleiding draagt hieraan bij. - Gewerkt aan een optimale doorstroming bij interactie OV en wegverkeer. Hiertoe wordt het KAR analysetool ingezet.	Samenwerkingsovereenkomsten geoperationaliseerd met Zaanstad en Amsterdam, met Heemstede en Haarlem in kader DVM Zuid-Kennemerland en met Hilversum en Gooisemeren in kader van OV pilot. Samenwerkingsovereenkomsten met Hoorn, Haarlem en Heerhugowaard zijn in voorbereiding. Er zijn in samenwerking met de regionale partners 7 nieuwe regelscenario's ontwikkeld, onder andere voor de renovatie van de Velsertunnel. De provincie is betrokken geweest bij het ontwikkelen van 17 regelscenario's die zijn opgesteld door andere wegbeheerders in de regio.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

2.1.1.02 VVU = Voertuig Verlies Uren

2.1.1.02 KAR = Korte Afstand Radio

2.1.1.02 VRI = VerkeersRegel Installatie

2.1.1.02 OV = Openbaar Vervoer

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.1				Verkeersmanagement op provinciale infrastructuur ontwikkelen, realiseren en beheren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	5.496	4.991	5.191	5.755	-564	-11	2.201
Directe lasten	4.442	4.021	3.495	5.289	-1.794	-51	4.130
Overdrachten	395	900	630	431	199	32	900
Subtotaal Lasten	10.333	9.912	9.316	11.475	-2.159	-23	7.231
Baten	-3.362	-3.579	-2.461	-4.152	1.691	-69	-3.579
Saldo van baten en lasten	6.971	6.333	6.855	7.323	-468	-7	3.652
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	6.971	6.333	6.855	7.323	-468	-7	3.652

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	De totale apparaatskosten zijn in 2016 hoger uitgevallen dan was geraamd. In 2016 zijn aan dit OD meer uren besteed als gevolg van werkzaamheden voor de uitvoering van verschillende projecten, onder meer 24-uurs brugbediening en Smart Mobility Schiphol. Extra inzet is nodig geweest voor onderzoek ter voorbereiding van de realisatie (meer besteed, € 564.000, nadeel).
Directe lasten	Het verschil van € 1,8 miljoen wordt veroorzaakt door een overschrijding op het begrotingsproduct verkeersmanagement (meer besteed, € 1,0 miljoen) en het beheer op (GOVI) Grenzeloze OV info (meer besteed, € 799.000, nadeel). Dit wordt als volgt verklaard: - De overschrijding voor verkeersmanagement wordt grotendeels veroorzaakt door de Praktijk Proef Amsterdam. De hiervoor gemaakte kosten zijn niet geraamd omdat het saldo van de baten en directe lasten nul is. De kosten zijn echter wel correct verantwoord op dit OD (meer besteed, € 1,0 miljoen, neutraal); - Voor GOVI zijn de lasten € 0,8 miljoen hoger dan op voorhand werd ingeschat. Dit heeft te maken met de vele kleine wijzigingen binnen het project en het gegeven dat het penvoerderschap langer dan verwacht bij de provincie is belegd. Tegenover deze hogere lasten staan ook hogere baten daar de lasten worden gedekt door alle partners.(meer besteed, €799.000, neutraal).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Het verschil tussen de begrote en de gerealiseerde kosten heeft te maken met de gemaakte afspraken met het Nationaal Data Warehouse (NDW), waarbij de grootte van de aanbesteding van nieuwe contracten ten tijde van de begroting 2016 nog niet voorzien konden worden. (minder besteed, € 151.000, voordeel).

Baten	De baten worden met € 1,8 miljoen overschreden. Een deel betreft een overschrijding voor verkeersmanagement. De hiervoor gerealiseerde baten zijn niet geraamd omdat het saldo van baten en lasten nul is. (meer baten € 1,0 miljoen, neutraal). Bij het project GOVI hangen de baten samen met de hogere lasten. Deze worden omgeslagen over de deelnemers. De hogere lasten leiden derhalve tot een gelijk bedrag aan baten minus de eigen inzet van de provincie (meer baten, € 732.000 , neutraal).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.1.2 operationeel doel

Provinciale wegen en fietspaden ontwikkelen, aanleggen en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.1.2.01 Uitvoeren van verkeerstudies	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - N206/A4: Geen output in 2016	- Conform.
	- A8/A9; Geen output in 2016.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd - De tussenstap (dwz probleem analyse en voorstel voor MER onderzoek met daarin te onderzoeken alternatieven) is in oktober 2016 afgerond.		
2.1.2.02 Opstellen van een investeringsprogramma (PMI)	- PMI 2017-2021 aan PS voorgelegd in 4 kw 2016.	- Conform.
2.1.2.03 Uitvoeren projecten PMI	Algemeen:	
	- De projecten volgens planning voor het jaar 2016 voor 100% uitgevoerd;	- 85 % uitgevoerd.
	- Alle projecten in uitvoering volgens de huidige projectmanagementmethodiek beheerst.	- Conform.
	N23:	
	- Contract conform overeengekomen planning in uitvoering.	- N23: De geraamde lasten voor 2016 zijn € 22,4 mln. lager uitgevallen dan begin 2016 kon worden voorzien.
	N201:	
	- Afhandeling aanspraken uitvoerend aannemers uit uitvoeringscontracten N201.	- N201: Conform.
	- Afhandeling lopende dossiers voor Planschade en Nadeelcompensatie.	- N201: Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Indien de N23, die is stilgelegd, niet wordt meegeteld, dan is het resultaat 101%. De verdeling over de programma's is als volgt: Bereikbaarheid 117 %		

Veiligheid 92 % Leefbaarheid 96 %		
2.1.2.04 Uitvoeren van strategisch beheer	- De actuele kwaliteit van de netwerken geïnspecteerd en beoordeeld. - De beheer- en onderhoudsmaatregelen voor de periode 2017-2021 vastgelegd in het PMO en ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. - Op basis van uitvoeringsvoortgang en areaaluitbreiding PMO geactualiseerd.	- Conform. - Conform. - Conform.
2.1.2.05 Uitvoeren van vast en variabel onderhoud	- Vast onderhoud conform bestuurlijke afspraken uitgevoerd.	- Conform.
2.1.2.06 Uitvoeren projecten PMO	- De projecten uit de jaarschijf 2016 voor 100% uitgevoerd.	- 84 % projecten PMO uitgevoerd.
2.1.2.07 Dagelijks beheren van wegen, vrijliggende OV-banen en fietspaden	- Objecten conform bestuurlijke afspraken bediend.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

2.1.2.01 *Oplossingrichtingen Duinpolderweg*

2.1.3.02 *PIP HOV Huizen Hilversum*

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

2.1.2.03 PMI: Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur

2.1.2.03 HOV: Hoogwaardig Openbaar Vervoer

2.1.2.06 PMO: Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

2.1.2.03. N23: De lagere lasten bij de N23 worden voornamelijk veroorzaakt door het stilleggen van de uitvoeringswerkzaamheden door de uitvoerend aannemer. Er is een verschil van mening tussen de provincie en de aannemer. Inmiddels is de zaak voorgelegd aan de Raad van Arbitrage. Door de omvang van het project in geld, heeft deze een grote impact op het gerealiseerde percentage.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

2.1.2.0.2 *PMI 2017-2021*
2.1.2.06 *PMO 2017-2021*

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.2			Provinciale wegen en fietspaden ontwikkelen, aanleggen en beheren				
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	14.982	17.084	15.412	17.965	-2.553	-17	8.588
Directe lasten	47.424	45.704	53.861	54.372	-512	-1	46.266
Kapitaallasten	75.737	76.978	73.727	53.561	20.165	27	3.108
Overdrachten	4.262	0	12.079	1.936	10.143	84	0
Subtotaal Lasten	142.405	139.765	155.078	127.834	27.244	18	57.962
Baten	-26.131	-28.377	-20.918	-22.659	1.741	-8	-1.795
Saldo van baten en lasten	116.274	111.388	134.160	105.175	28.985	22	56.167
Storting reserves	29.275	46.055	46.055	46.055	0	-	26.017
Onttrekking reserves	-50.634	-34.035	-32.888	-33.452	564	-2	-22.172
Resultaat	94.915	123.408	147.327	117.779	29.548	20	60.012

*Een positief verschil is voordelig10,1

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit operationeel doel is meer personele inzet verantwoord dan geraamd. Dit betreft ingezette uren die geraamd waren op OD 2.1.4. Daarnaast heeft het tarief waarmee is gerekend in het kader van het werken volgens het principe van kostprijssturing hierop effect gehad (meer besteed, € 2,6 miljoen, nadeel).
Directe lasten	Er is een overschrijding ontstaan op de directe lasten. Dit verschil wordt veroorzaakt door: - Een vertraging in de uitrol van de gebiedscontracten. De vertraging wordt veroorzaakt doordat gekozen is voor een gefaseerde invoer. Doel hierbij is om marktpartijen de ruimte te bieden een goed passende aanbieding te doen. De in de begroting verwerkte besparing is deels gerealiseerd (meer besteed, € 1,3 miljoen, nadeel). - In 2016 door de energieleverancier het energieverbruik van de provincie onder een verkeerde belastingschaal ingeschaald. De teveel betaalde kosten worden in 2017 verrekend (meer besteed, € 600.000, nadeel); - Voor projecten van derden is er voor € 0,3 miljoen minder directe uitgaven gerealiseerd voor het project Aansluiting A9 Heiloo (minder besteed, € 346.000, neutraal). Deze kosten zijn verantwoord via de overdrachten; - Voor doorontwikkeling van SolaRoad is opdracht verstrekt aan TNO. De juridische uitwerking van de opdracht aan TNO vergde meer tijd dan verwacht waardoor het hiervoor uit de beschikbare reserve Innovatie projecten SolaRoad beschikbaar gestelde bedrag van € 140.000 in 2016 niet tot besteding is gekomen.(minder besteed, € 140.000, neutraal). In 2016 is aan opdrachten TWIN-H projecten weginfrastructuur minder uitgegeven (minder besteed, € 274.000, neutraal) door: - Voor het project aansluiting A8-A9 zal voor de uitgevoerde

	werkzaamheden de prestatie worden verklaard in januari 2017 (minder besteed, € 121.000 neutraal); - Bij de N242 Koelmaanstraat-Bestevaerstraat Alkmaar heeft de gemeente Alkmaar uitstel gevraagd voor de financiële verantwoording en de accountantsverklaring van het project waardoor het laatste deel van de subsidie niet kan worden betaald (minder besteed, € 147.000 neutraal); - Overige projecten (minder besteed, € 6.000 neutraal). Afrekeningsverschillen vorige jaren (minder besteed, € 558.000, neutraal).
Kapitaallasten	In 2016 is minder besteed dan begroot aan TWIN-H projecten Weginfrastructuur. De reden hiervoor is dat de beoogde aframing van de begrote uitgaven in 2016 voor project N241 (€10 miljoen) onjuist in de begroting was verwerkt, namelijk als bijraming in plaats van als aframing (reserve TWIN-H, minder besteed, € 20,0 miljoen, neutraal).
Overdrachten	In 2016 is voor € 10,1 miljoen minder aan overdrachten gerealiseerd dan begroot. Dit heeft de volgende reden: - In 2016 is aan TWIN-H projecten Weginfrastructuur minder besteed is. De reden hiervan is dat de subsidieaanvraag van de gemeente Heiloo voor het project Aansluiting A9 Heiloo niet in 2016 is ingediend (minder besteed, € 12,1 miljoen, neutraal). - Daarnaast zijn voor hetzelfde project aansluiting A9 Heiloo, dat door de provincie in opdracht van onder meer de gemeente Heiloo wordt uitgevoerd, niet begrote inkomensoverdrachten gerealiseerd als gevolg van een grondaankoop voor de gemeente Heiloo. Deze waren deels als directe uitgaven begroot (meer besteed, € 2,0 miljoen, neutraal). Afrekeningsverschillen vorige jaarrekening (minder besteed, € 106.000, neutraal).
Baten	Voor het project Aansluiting A9 Heiloo is meer dekking van de gemaakte kosten geboekt, grotendeels doordat een grondverwerving voor de gemeente Heiloo eerder is overeengekomen dan gepland (meer baten, € 1,2 miljoen, neutraal). Voor de N9 is € 554.000 meer baten gerealiseerd dan vooraf is geraamd. Dit wordt veroorzaakt door een aanvullend project dat is gerealiseerd voor de aanleg van VRI's. Dit project wordt volledig door RWS gefinancierd (aanleg VRI's) (meer baten, € 554.000, neutraal).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.1.3 operationeel doel

Provinciale openbaar vervoervoorzieningen ontwikkelen, aanleggen en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.1.3.01 Ontwikkelen van openbaar vervoer infrastructuur	Bij Zomernota gewijzigde begroting: Geen output in 2016.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd - Geen output begroot in 2016		
2.1.3.02 Doorlopen planologische procedures voor openbaar-vervoer-infrastructuur	- Besluit over het PIP HOV Huizen-Hilversum aan PS voorgelegd in 2e kw 2016.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd - Besluit POP HOV Huizen -Hilversum in 3e kwartaal aan PS voorgelegd		
2.1.3.03 Uitvoeren van strategisch beheer	- De actuele kwaliteit van het netwerk Openbaar vervoer geïnspecteerd en beoordeeld.	- Conform.
	- De beheer- en onderhoudmaatregelen voor de periode 2017-2021 in het PMO vastgelegd en ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd.	- Conform.
	- Op basis van uitvoeringsvoortgang en areaaluitbreiding PMO geactualiseerd.	- Conform.
2.1.3.04 Uitvoeren van vast en variabel onderhoud	- Vast onderhoud conform bestuurlijke afspraken uitgevoerd.	- Conform.
2.1.3.05 Uitvoeren projecten PMO	- De projecten uit de jaarschijf voor 2016 voor 100% uitgevoerd.	- 24 % PMO HOV-projecten uitgevoerd.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:
- 2.1.3.03 PMO 2017-2024 vastgesteld

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

- *PIP: Provinciaal Inpassing Programma*

- *PMO: Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud*

- *HOV: Hoogwaardig Openbaar Vervoer*

extra informatie voor kaderstelling of controle:

Het PMO programma Openbaar Vervoer bestaat nagenoeg geheel uit het project renovatie Abdijtunnel. In het eerste kwartaal 2017 wordt de verdeling tussen PMI en PMO uitgaven verwerkt. Hierdoor ontstaat het juiste beeld, waarbij de uitgaven op het PMO deel sterk zullen toenemen. Deze worden gedekt door een in 2016 toegekende extra investeringsbijdrage van de Stadsregio Amsterdam. De openstelling van de tunnel onder het nieuwe veiligheidsregiem staat gepland voor de eerste helft van 2017 (praktisch half mei, openstellingsvergunning voor 1 juli). Dit is ongeveer 2 jaar voor de wettelijke deadline.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

2.1.3.05. PMO2017-2021

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.3	Provinciale openbaar vervoervoorzieningen ontwikkelen, aanleggen en beheren						
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	644	469	575	389	186	32	267
Directe lasten	1.256	3.939	8.335	5.015	3.320	40	226
Kapitaallasten	1.551	1.687	1.316	579	737	56	0
Overdrachten	2.366	0	0	265	-265	-	0
Subtotaal Lasten	5.817	6.095	10.226	6.248	3.978	39	493
Baten	-3.196	0	-4.000	-3.952	-48	1	0
Saldo van baten en lasten	2.621	6.095	6.226	2.296	3.930	63	493
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	2.621	6.095	6.226	2.296	3.930	63	493

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Voor de HOV-projecten is het aantal bestede uren in 2016 lager dan was geraamd, als gevolg van efficiënte inzet van middelen en personeel. Daarnaast heeft het tarief waarmee is gerekend in het kader van het principe van kostprijssturing effect op de omvang van de werkelijke kosten (minder besteed, € 186.000, voordeel).
Directe lasten	In 2016 is aan EXIN-H projecten OV minder aan directe lasten besteed (minder besteed, € 1,1 miljoen, neutraal) Dit wordt veroorzaakt door: - De HOV-tunnel Schipholweg is zoals gepland eind 2016 gerealiseerd en de factuur is in 2017 geboekt (minder besteed, € 836.000 neutraal); - Bij de doorstromingsmaatregelen OV zijn de lasten voor OV Projecten gemeenten door een gewijzigde scope (vervallen fietskluizen) lager uitgevallen dan begroot

	(minder besteed, € 295.000 neutraal). Projecten reserve Openbaar vervoer: - Er heeft een verschuiving plaats gevonden tussen directe lasten en kapitaallasten, van OD 2.1.3. naar OD 2.3.1. Het betreft het Halteprogramma stroomlijnen, uitvoering OV-Visie (minder besteed, € 636.000, neutraal). Zie ook de toelichting kapitaalslasten onder OD 2.3.1.; - Het programma Haltevoorzieningen 2012-2015 loopt door in 2017 (minder besteed, € 783.000, neutraal); - Onderbesteding van diverse projecten zoals de Reconstructie kruispunt N508-Herenweg, Verbreding van de busbaan tussen de N527 en het busstation en Energie uit Asfalt (minder besteed, € 358.000, neutraal).
Kapitaallasten	In 2016 is aan EXIN-H projecten OV minder besteed: 1. Doorstromingsmaatregelen, deelproject Alkmaar Nieuwe Schemerweg: de risicoreservering voor het project is vrijgevallen (€490.000) 2. HOV A9 Haarlem-Schiphol/Zuidas. Door hogere bijdrage Stadsregio Amsterdam is de eerdere provinciale bijdrage (EXIN-H) weer teruggeboekt (€ 261.000). (€ 751.000, minder besteed, neutraal)
Overdrachten	In 2016 is een bedrag van € 265.000 aan Schiphol aan subsidie verleend voor een bijdrage aan de VAT kosten van het project HOV busbaan Schiphol Oost noordelijk deel. Dit bedrag is eveneens als subsidie van de MRA ontvangen (meer besteed, € 265.000, neutraal).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.1.4 operationeel doel

Provinciale vaarwegen ontwikkelen, aanleggen en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.1.4.01 Uitvoeren van PMI	- Projecten uit de jaarschijf voor 2016 voor 100% uitgevoerd. - Alle projecten in uitvoering volgens de huidige projectmanagementmethodiek beheerst.	- Er zijn in 2016 geen vaarwegprojecten in uitvoering. - Voor 2016 niet van toepassing.
2.1.4.02	- De actuele kwaliteit van het	- Conform.

Uitvoeren van strategisch beheer	netwerk vaarwegen geïnspecteerd en beoordeeld. - De beheer- en onderhoudsmaatregelen voor de periode 2017-2021 in het PMO vastgelegd en ter besluitvormig aan het bestuur voorgelegd. - Op basis van uitvoeringsvoortgang en areaaluitbreiding PMO geactualiseerd.	- Conform. - Conform.
2.1.4.03 Uitvoeren van vast en variabel onderhoud	- Vast onderhoudsprogramma conform beheernormen uitgevoerd.	- Conform.
2.1.4.04 Uitvoeren projecten PMO	- De projecten uit de jaarschijf 2016 voor 100% uitgevoerd.	- 68% van de PMO-projecten vaarwegen in 2016 uitgevoerd.
2.1.4.05 Operationeel beheren van vaarwegen	- Objecten conform bestuurlijke afspraken bediend.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

2.1.4.02 PMO 2017-2021 vastgesteld.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
PMI: Provinciaal meerjaren investeringen

- PMO: Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

OD 2.1.0.4

De lage realisatiegraad wordt veroorzaakt door de gevoerde scopediscussie over de vervanging van de oevers van het Noordhollandskanaal binnen het Gebiedscontract Noord-Holland noord. Inmiddels is de discussie afgerond en de nieuwe planning opgesteld.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
2.1.4.01 PMI2017-2021

2.1.4.02 PMO2017-2021

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.4				Provinciale vaarwegen ontwikkelen, aanleggen en beheren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	4.555	4.691	5.751	3.506	2.245	39	2.667
Directe lasten	17.339	14.673	14.142	14.693	-551	-4	14.454
Kapitaallasten	1.188	1.643	1.626	1.625	1	-	1.672
Overdrachten	1.679	2.065	2.065	1.871	194	9	2.065
Subtotaal Lasten	24.760	23.072	23.584	21.696	1.888	8	20.858
Baten	-1.424	-1.174	-1.224	-982	-242	20	-1.174
Saldo van baten en lasten	23.336	21.898	22.360	20.714	1.646	7	19.684
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	23.336	21.898	22.360	20.714	1.646	7	19.684

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In de uitvoering van het programma PMO Vaarwegen is een aantal projecten vertraagd hetgeen invloed heeft gehad op de inzet van capaciteit. Daarnaast is een deel van de op dit OD geraamde uren ingezet op OD 2.1.3 (minder besteed, € 2,2 miljoen voordeel).
Directe lasten	Op de directe lasten is voor OD 2.1.4 € 551.000 meer besteed. Dit wordt veroorzaakt door: - Bij het vast onderhoud provinciale vaarwegen zijn de lasten voor de brugbediening begroot als directe lasten en verantwoord als overdracht (minder besteed, € 278.000, neutraal); - Er hebben zich in 2016 minder schades voorgedaan aan vaarwegen waardoor de herstelkosten lager zijn dan begroot (minder besteed, € 152.000, voordeel); - De bouwvergunning van de Vechtbrug is eerder afgegeven dan voorzien. Hierdoor is de aannemer eerder gestart met de werkzaamheden (meer besteed, € 729.000 neutraal); - De transitiefase gebiedscontract Kop van Noord-Holland duurde langer dan was voorzien als gevolg van het beoordelen van de inspectieresultaten uit de nulmeting (meer besteed, € 225.000 nadeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Bij het vast onderhoud provinciale vaarwegen zijn de lasten met betrekking tot de brugbediening begroot als directe lasten en verantwoord als overdracht (meer besteed, € 278.000, neutraal). Uitgaven zijn lager dan begroot omdat er nog geen betalingen zijn gedaan aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor nautisch beheer (minder besteed, € 300.000, voordeel). De overige verschillen zijn het gevolg van diverse lagere uitgaven dan begroot (minder besteed, € 176.000 voordeel).

Baten	Er hebben zich in 2016 minder schades voorgedaan aan vaarwegen waardoor het verhaal op de herstelkosten ook lager uitvalt (minder baten, € 182.000 nadeel).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.2 beleidsdoel

Vervoersbeleid maken en uitvoeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

2.2.1 operationeel doel

Mobiliteitsbeleid maken en uitvoeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.2.1.01 Maken van beleid	- Voorstellen beleidsprogramma fiets aan PS voorgelegd 4e kw 2016.	- Voorstellen zijn uitgesteld tot 3e kwartaal 2017
2.2.1.02 Verlenen van subsidies	- Subsidies voor Kleine Infrastructuur en Gedragsbeïnvloeding in 2e kw 2016 verleend.	- Conform.
2.2.1.03 Uitvoeren programma's	- Uitvoering aan jaarschijf 2016 van programma Beter Benutten vervolg gegeven.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

2.2.1.02 Programma uitvoeringsregeling Gedragsbeinvloeding verkeersveiligheid Noord-Holland 2016

2.2.1.02 Programma Kleine infrastuctuur Noord-Holland 2016

2.2.1.02 Vaststelling uitvoeringsregeling subsidie gedragsbeinvloeding verkeersveiligheid Noord Holland

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

2.2.1.02 Uitvoeringsregeling subsidie Kleine infrastructuur 2016

2.2.1.02 Uitvoeringsregeling subsidie gedragsbeinvloeding verkeersveiligheid 2016

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.2.1					Mobiliteitsbeleid maken en uitvoeren		
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	5.682	5.122	5.080	2.786	2.294	45	512
Directe lasten	2.919	6.155	6.829	2.595	4.234	62	6.348
Kapitaallasten	8.849	8.409	7.972	7.957	15	-	7.292
Overdrachten	11.935	16.232	37.195	26.624	10.571	28	16.400
Subtotaal Lasten	29.384	35.918	57.076	39.962	17.114	30	30.552
Baten	-19.537	-5.096	-23.869	-17.568	-6.301	26	-1.969
Saldo van baten en lasten	9.847	30.823	33.207	22.394	10.813	33	28.583
Storting reserves	15.793	25.290	56.027	65.503	-9.476	-17	66.017
Onttrekking reserves	-5.262	-17.606	-17.683	-9.512	-8.170	46	-22.231
Resultaat	20.378	38.507	71.551	78.385	-6.833	-10	72.369

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is aan dit OD minder besteed dan was geraamd doordat voorbereiding van voorstellen voor beleidsprogramma Fiets doorschuiven naar 2017, omdat de rapportage van de ENFB later dan gepland beschikbaar kwam. Daarnaast is een deel van de voor dit OD geraamde capaciteit voor het opstellen van de Omgevingsvisie ingezet op OD 5.1.2 (minder besteed, € 2,3 miljoen, voordeel).
Directe lasten	In 2016 is aan het programma Elektrisch vervoer minder besteed aan opdrachten. De reden is dat van de geplande 400 laadpalen het grootste deel pas in 2017 wordt geplaatst. Hierdoor schuift facturering ook door, aangezien deze pas na plaatsing geschiedt. In 2016 zijn er totaal 56 laadpalen geplaatst, 192 besteld en zijn er nog ruim 850 verzoeken van gemeenten en e-rijders om over te beslissen. De plaatsing verloopt in een lager tempo dan voorzien doordat de netbeheerder de palen in trager tempo aansluit op het net (minder besteed, € 1,4 miljoen, neutraal). In 2016 is € 292.000 minder aan studiekosten PMI besteed doordat kosten bij overdrachten zijn verantwoord. (minder besteed € 292.000 neutraal). In 2016 is minder besteed aan Beter Benutten vervolg projecten, waarvoor de provincie via het Provinciefonds een rijksbijdrage ontvangt die in de reserve Infrastructuur wordt gestort:

- Intelligente en geïntegreerde centrales: Er is minder besteed doordat de betrokken publieke en private partijen (“om niet”) meer tijd genomen hebben voor het bepalen van de scope van de uitvoeringsplannen, € 2,1 miljoen.
- Intelligente kruispunten. Er is minder besteed. Gedurende 2016 bleek dat er te weinig budget als uitgaven was geraamd. Derhalve is bij de laatste begrotingswijziging 2016 het budget verhoogd. Het bleek niet meer mogelijk het extra budget ook in 2016 in zijn geheel te besteden. Dit zal nu in het eerste kwartaal 2017 plaatsvinden, € 394.000.
- Overige projecten: Pilot Zelfrijdende bus, € 75.000.

Totaal (minder besteed aan Beter Benutten, € 2,5 miljoen, neutraal).

Kapitaallasten	
Overdrachten	Door vertraging van bestedingen van de door de provincie aangegane verplichtingen binnen de Brede Doeluitkering (BDU) is € 4,7 miljoen minder besteed dan begroot. Hiernaast zijn er voor € 5,2 miljoen minder verplichtingen aangegaan voor zaken gedekt uit de reserves. Binnen de doelstelling ‘Mobiliteitsbeleid maken en uitvoeren’ is hiermee in totaal € 9,9 miljoen minder aan kosten gemaakt dan begroot. Bij het opstellen van de laatste begrotingswijziging bestaat nog onvoldoende inzicht in de definitieve subsidiabele bestedingen van Brede Doeluitkering middelen door ontvangende gemeenten (op basis van hun SISA-bijlage). Hierdoor ontstaat een begrotingsverschil. Het begrotingsverschil binnen de BDU (Brede Doeluitkering) hangt samen met: diverse kleine infrastructurele projecten in de verschillende regio’s (minder besteed, € 3,9 miljoen, neutraal), projecten Beter Benutten (minder besteed, € 148.000, neutraal), Mobiliteitsmanagement (minder besteed, € 348.000, neutraal) en Gedragsbeïnvloeding (minder besteed, € 212.000, neutraal). De lagere besteding bij mobiliteitsmanagement betreft o.a. het project Fiets Filevrij. De grootste post binnen de € 5,2 miljoen lagere lasten uit reserves betreft fietsinfrastructuur voor € 4,5 miljoen. Deze € 4,5 miljoen voor fietsinfrastructuur betreft gelden die reeds eerder als besteding waren verantwoord, maar die door een intrekking of een lagere vaststelling in de exploitatie teruggekomen zijn. Er is een intrekking geweest van € 2,4 miljoen van de gemeente Hoorn met betrekking tot project onderdoorgang langzaam verkeer onder de provinciale weg. Er is niet op tijd aanbesteed. Subsidie voor gemeente Naarden is ingetrokken voor € 1.5 miljoen omdat betrokken project Voormeertunnel spoorlijn Hilversum reeds onderdeel was van een ander project. De subsidie aan de gemeente Haarlem van € 510.000 voor de snelle fietsroute van bedrijventerrein Waarderpolder naar station Haarlem is ingetrokken omdat niet tijdig is aanbesteed. Voorts zijn er vaststellingen geweest voor fietsinfrastructuur die lager uitvallen dan de oorspronkelijke verplichting, bijvoorbeeld die voor gemeente Alkmaar voor de fietsoversteek Noorderkade voor € 182.000. Voorts is er ook € 644.000 minder onttrokken aan de reserve infrastructuur. Er zijn minder aanvragen binnengekomen voor de uitvoeringsregeling Kleine infrastructuur voor de regio’s Kop van

	Noord-Holland en Kennemerland waardoor het plafond niet helemaal benut is. In 2016 is er aan Omrijkosten OV minder besteed omdat de facturering in december 2016 heeft plaatsgevonden (en derhalve de kosten in 2017 worden geboekt). (reserve Infrastructuur, minder besteed, € 320.000, neutraal) In 2016 is er aan het programma Beter Benutten, deelproject Wayfinding minder besteed. Het project Wayfinding is afgerond waarbij minder middelen zijn ingezet dan geraamd. Reden is dat de kosten lager uitvielen dan tevoren geraamd. De definitieve eindbalans aan kosten voor rekening van de provincie zal in 2017 duidelijk zijn, wanneer de verrekening van de gemaakte kosten met de Vervoerregio Amsterdam afgerond is (balanspost BDU Infrastructuur, minder besteed, € 380.000, neutraal). In 2016 is er aan onder directe lasten geraamde Studiekosten PMI onder overdrachten besteed. (meer besteed, € 292.000, neutraal).
Baten	Door vertraging van bestedingen van de door de provincie aangegane verplichtingen binnen de Brede Doeluitkering (BDU) is € 4,7 miljoen minder besteed dan begroot. Als gevolg hiervan is er voor een gelijk bedrag ad € 4,7 miljoen minder als dekkingsmiddel vanuit de balanspost BDU Infrastructuur ingezet. (balanspost BDU Infrastructuur, minder baten, € 4,7 miljoen, neutraal) In 2016 zijn voor het programma Elektrisch vervoer minder baten als dekking ingezet voor de uitgaven, omdat de plaatsing van het grootste deel van de geplande 400 laadpalen in 2017 zal gebeuren. Zie ook directe lasten. (minder baten, € 977.000).
Storting reserves	In 2016 is er meer in de reserve Infrastructuur gestort door ontvangst rijksbijdrage OV-SAAL via het Provinciefonds. (€ 9,1 miljoen) en niet tot besteding komende ontvangen rijksmiddelen Green Deal voor het programma Elektrisch vervoer (€ 416.000) (meer gestort, € 9,5 miljoen, neutraal).
Onttrekking reserves	In 2016 is er aan de reserve Fietsinfrastructuur minder onttrokken. (minder onttrokken, € 4,5 miljoen, neutraal). In 2016 is er aan de reserve Infrastructuur € 3,6 miljoen minder onttrokken dan geraamd door: 1. lagere overdrachten Uitvoeringsregeling Infrastructuur, € 644.000. 2. lagere Omrijkosten OV omdat de facturering in december 2016 heeft plaatsgevonden (en derhalve de kosten in 2017 worden geboekt), € 320.000. 3. lagere directe lasten projecten Beter Benutten vervolg voor € 2,6 miljoen, bestaande uit a. Intelligente en geïntegreerde centrales, € 2,1 miljoen; b. Intelligente kruispunten € 394.000; c. Pilot Zelfrijdende bus, € 75.000.

2.2.2 operationeel doel

Rijksbeleid beïnvloeden

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.2.2.01 Maken van beleid en beïnvloeden van Rijksbeleid	- In de richting van het Rijk inzet voor het oplossen van knelpunten op Rijkswegen in Noord-Holland gepleegd, namelijk : MIRT onderzoek A1 Oost; MIRT onderzoek A9; MIRT verkenning A7-A8.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

2.2.2.01 notitie kansrijke oplossingsrichtingen voor de MIRT verkenning CAH A7/A8

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

- MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.2.2							Rijksbeleid beïnvloeden
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	457	102	509	443	66	13	118
Subtotaal Lasten	457	102	509	443	66	13	118
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	457	102	509	443	66	13	118
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	457	102	509	443	66	13	118

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.3 beleidsdoel

Openbaar vervoer waarborgen

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

2.3.1 operationeel doel

OV concessies aanbesteden en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.3.1.01 Beheren/monitoren van concessies/contracten	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Nieuwe busconcessie Haarlem-IJmond: Geen output in 2016	- Conform.
	- Stiptheid van het busvervoer gemeten en in de OV-jaarverslagen opgenomen.	- Conform.
	- Gemonitorde prestaties van concessiehouders per concessie in de jaarverslagen gepubliceerd.	- Conform.
	- Bonussen en malussen aan concessiehouders vastgesteld en toegepast.	- Conform.
	- Met consumentenorganisaties en gemeenten tijdig over de dienstregelingswijzigingen overlegd.	- Conform.
	- Sociaal veiligheidsbeleid van concessiehouders per concessie van het openbaar busvervoer, buurtbussen, per regio aan het	- Conform.

	sociaal veiligheidskader getoetst. - PS geinformeerd over de gewijzigde dienstregeling en kosten als gevolg van sluiting Velsertunnel 1e kwartaal 2016. - Programma van Eisen over aanbesteding concessie NHN vastgesteld.	- Conform. -Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd - Geen output begroot in 2016.		
2.3.1.02 Verlenen van subsidies	- Subsidies aan buurtbusverenigingen verleend.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

2.3.1.01 PS besluit aanbesteding NHN

2.3.1.01 Gevolgen sluiting Velsertunnel 17 februari 2016

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
2.3.1.01 Jaarverslag 2015 openbaar vervoer

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.3.1 — OV concessies aanbesteden en beheren

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.124	1.564	1.249	1.267	-18	-1	296
Directe lasten	577	440	460	596	-136	-30	775
Overdrachten	51.260	45.932	47.043	46.492	551	1	46.455
Subtotaal Lasten	52.961	47.936	48.752	48.355	397	1	47.526
Baten	-51.577	-1.694	-47.293	-46.279	-1.014	2	-141
Saldo van baten en lasten	1.384	46.242	1.459	2.076	-617	-42	47.385
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	1.384	46.242	1.459	2.076	-617	-42	47.385

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	In 2016 is er aan directe lasten in totaal € 136.000 meer besteed dan geraamd. Dit heeft de volgende oorzaken: - Verschuiving van de exploitatiekosten van het BDU saldo naar de reserve OV (meer besteed uit reserve OV, € 459.000, neutraal). Het betreft een overschrijding op de kasraming, terwijl er conform de projectplannen en binnen het daarvoor gereserveerde budget is uitgevoerd. - De inhuur van expertise voor de aanbestedingen van concessieverlening is meegevallen (minder besteed uit Rijksgelden BDU, € 202.000 neutraal). - De telefoonlijn voor de OV taxi is aangehouden om de overgang van de OV-taxi van de provincie naar de gemeente soepel te laten verlopen. In deze transitie periode zijn minder lasten gerealiseerd (minder besteed, € 120.000, voordelig). Hier staat een evenredig bedrag aan lagere baten tegenover.
Kapitaallasten	
Overdrachten	Voor Exploitatie Openbaar vervoer is minder besteed. De eindafrekening over het concessiejaar 2015 is namelijk begin 2017 verzonden en niet in 2016 als gevolg van de langere tijd die nodig was om overeenstemming met de vervoerder te bereiken (minder besteed uit Rijksgelden, € 675.000, neutraal) Ten laste van de reserve Openbaar vervoer is meer besteed dan geraamd voor de exploitatie OV (meer besteed uit reserve OV, € 130.000, neutraal). Het betreft een administratieve overschrijding op de kasraming, de kosten zelf zijn conform projectplannen gerealiseerd.
Baten	In 2016 zijn de baten € 1,0 miljoen lager dan geraamd. Dit heeft de volgende oorzaken: - Omdat de eindafrekening over het concessiejaar 2015 in het boekjaar2017 wordt gerealiseerd neemt de onttrekking aan de Rijksgelden BDU evenredig af (minder baten uit Rijksgelden BDU, € 675.000, neutraal). - Omdat de inhuur van expertise voor de aanbestedingen van concessieverlening is meegevallen neemt de onttrekking aan de Rijksgelden BDU evenredig af (minder baten uit Rijksgelden BDU, € 202.000, neutraal) - De telefoonkosten voor de OV taxi lopen niet meer via de provincie (minder baten, € 120.000, nadelig). Tegenover de lagere baten staan tevens dezelfde lagere lasten.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.3.2 operationeel doel

In OV voorzieningen investeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
2.3.2.01 Realiseren van OV-voorzieningen	- In doorstromingsmaatregelen ten behoeve van busvervoer geïnvesteerd. - Uitvoeringsprogramma investeringsagenda OV; gestart 1e kw 2016.	- Conform. - Conform.
2.3.2.02 Realiseren Uitvoeringsprogramma van de Visie OV 2020	- Pilot Texel: Op basis van de evaluatie een besluit over de toekomst Pilot Texel in 4e kw 2016. - Voorstellen gedaan ter besteding van de beschikbaar gestelde € 3,7 miljoen. - Voortgangsrapportage OV Visie 2020 naar PS gestuurd 1e kw 2016. - Eind evaluatie OV Visie in PS 4e kw 2016.	- Conform. - Conform. - Conform. - Besluit is 1e kwartaal 2017 aan PS voorgelegd.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

2.3.2.02 Voortgangsrapportage Visie OV 2020

2.3.2.02 PS brief verlenging Texelhopper

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
2.3.2.02 Voortgangsrapportage Visie OV 2020

2.3.2.01 Investeringsagenda doorstroming OV 2015

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.3.2							In OV voorzieningen investeren
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	425	256	499	49	450	90	152
Directe lasten	7.332	12.872	18.587	15.514	3.073	17	2.981
Kapitaallasten	0	60	0	636	-636	-	0
Overdrachten	9.442	6.118	7.110	1.508	5.602	79	11.410
Subtotaal Lasten	17.199	19.306	26.196	17.707	8.489	32	14.543
Baten	-6.295	-3.988	-1.180	-3.283	2.103	-178	0
Saldo van baten en lasten	10.904	15.318	25.016	14.423	10.593	42	14.543
Storting reserves	3.524	50.991	25.168	25.229	-61	-	49.859
Onttrekking reserves	-2.668	-48.628	-13.963	-13.061	-902	6	-50.460
Resultaat	11.760	17.681	36.221	26.592	9.629	27	13.942

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is aan dit OD minder besteed dan was geraamd. Een deel van de voor dit OD geraamde capaciteit voor het opstellen van de Omgevingsvisie is ingezet op OD 5.1.2 (minder besteed, € 450.000 voordeel).
Directe lasten	In 2016 is aan EXIN-H projecten OV minder besteed: - Verkeersmanagementonderzoek. De uitgaven van het verkeersmanagementonderzoek zijn er op gericht om door middel van Verkeersmanagement het Openbaar Vervoer een zo goed mogelijke regelmaat en doorstroming over provinciale en gemeentelijke wegen te geven. Daarbij is een grote afhankelijkheid van de medewerking van gemeentelijke wegbeheerders. De voorbereidingen kosten meer tijd dan voorzien. Het kasritme moet daarom worden bijgesteld en verschuift naar 2017 e.v. (minder besteed, € 137.000, neutraal); - Overige projecten, (minder besteed, € 41.000, neutraal). Totaal (minder besteed, € 178.000, neutraal). In 2016 is aan TWIN-H-projecten OV-project minder besteed: • HOV Velsen: door vertraging in het afronden van een aantal voorstellen tot wijzigingen zijn de betalingen doorsgeschoven naar 2017 (€ 743.000); • HOV in 't Gooi: de geraamde uitgaven betreffen planschadevergoedingen aan de gemeente Hilversum en andere gemeenten staan geraamd bij directe lasten maar hadden moeten worden begroot als overdracht (€ 2,1 miljoen); Totaal (minder besteed, € 2,8 miljoen, neutraal). Overige verschillen elk lager dan € 100.000 (minder besteed,

	€ 78.000, neutraal)
Kapitaallasten	Er heeft een verschuiving plaats gevonden tussen directe lasten en kapitaallasten, van OD 2.1.3. naar OD 2.3.1. Het betreft het Halteprogramma stroomlijnen, uitvoering OV-Visie (meer besteed uit reserve OV, € 636.000, neutraal). Zie ook de toelichting directe lasten onder OD 2.1.3.
Overdrachten	Er zijn lagere bestedingen EXIN-H projecten openbaar vervoer. Dit heeft de volgende oorzaken. - Er is € 1,4 miljoen aan teruggekomen middelen van gesubsidieerde projecten. Zo is de subsidie van het project vrije busbaan Diemer-polderweg lager vastgesteld (€ 631.000) en is de subsidie voor de uitvoering haltevoorziening Hilversum ingetrokken (€ 348.000). - Er zijn nog geen verplichtingen aangegaan voor Busvoorzieningen A1 omdat de subsidieaanvraag door RWS is vertraagd (€ 1,5 miljoen). Het project staat nu in 2017 op de lijst buiten Uitvoeringsregeling. - Het project Wayfinding is goedkoper uitgevoerd dan oorspronkelijk geraamd (€ 236.000). Alle geraamde activiteiten zijn uitgevoerd. Er staat nog ongeveer € 105.000,- open voor aanpassingen/beheer van de Knops (Knooppunt oriëntatiepunten) de komende jaren. In 2017 wordt er voor € 1,8 miljoen aan verleende subsidies vastgesteld. - Uitvoeringsagenda Doorstromingsmaatregelen (€ 1,5 miljoen). De uitvoering van de agenda is vertraagd. Het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten tussen gemeenten en provincie duurt langer dan verwacht vanwege discussies over vastlegging van de wijze van samenwerking en subsidiëring tussen partijen. Dit betekent dat in aanloop tot realisatie van projecten uit de Uitvoeringsagenda meer tijd in voorbereiding is gaan zitten dan aanvankelijk ingeschat. Daarnaast hebben in de 2e helft van 2016 diverse personele wisselingen binnen het provinciale team Uitvoeringsagenda plaatsgevonden, waardoor nieuwe collega's ingewerkt moesten worden.. In 2016 zijn 2 projecten (gemeente Haarlem) uitgevoerd van de Uitvoeringsagenda. Hiervoor moet de gemeente nog een aanvraag tot subsidie indienen bij de provincie. Uitvoering heeft eerder plaatsgevonden omdat werk-met-werk gemaakt kon worden. Totaal (minder besteed uit Reserve EXIN-H, € 4,6 miljoen, neutraal). In 2016 is er aan EXIN-H programmakosten projecten OV minder besteed: 1. Wayfinding (€ 430.000); Het project Wayfinding is goedkoper uitgevoerd dan oorspronkelijk geraamd. Alle geraamde activiteiten zijn uitgevoerd. Er staat nog ongeveer €105.000,- open voor aanpassingen/beheer van de Knops (Knooppunt oriëntatiepunten) de komende jaren. In 2017 wordt er voor €1.768.867,- aan verleende subsidies vastgesteld. 2. HOV Haarlem-Schiphol / Zuidas A9 (€ 295.000). Dit project betreft het knooppunt Schiphol en wordt uitgevoerd door Schiphol. Uit de EXIN-H draagt de provincie hier € 295.000 aan bij. Na oplevering door Schiphol wordt het provinciale deel van de infrastructuur overgedragen aan de provincie Noord-Holland. Voorwaarde voor de bijdrage van de provincie is dat eerst de

	afspraken over de overdracht van het provinciale deel van de infrastructuur worden vastgelegd in een overeenkomst. De overeenkomst ligt klaar en wordt getekend als het project definitief is opgeleverd. De oplevering heeft nog niet plaatsgevonden, Daarom is het bedrag van € 295.000 nog niet overgemaakt aan Schiphol. Definitieve oplevering wordt begin 2017 verwacht. Totaal (minder besteed uit reserve EXIN-H, € 725.000, neutraal). TWIN-H projecten OV. Er zijn betalingen gedaan aan de gemeenten Huizen en Hilversum voor hun inzet binnen het project HOV- 't Gooi. Met gemeente Hilversum zijn in 2016 afspraken gemaakt omtrent de afkoop voor planschade. Deze uitgaven zijn begroot op directe lasten en verantwoord op overdrachten (meer besteed uit reserve TWIN-H, € 194.000, neutraal). De kasraming voor de uitvoering van de OV-visie is te hoog gebleken (meer besteed uit reserve OV, € 278.000, neutraal). De subsidie afwikkeling van het OV halteprogramma 2007-2010 is vertraagd (minder besteed uit Rijksgelden BDU, € 105.000, neutraal) Afrekeningsverschillen uit voorgaande jaren (minder besteed, € 91.000, neutraal).
Baten	In 2016 is er ten laste van de balanspost BDU OV minder aan baten ingezet als gevolg van lagere overdrachten. (€ 131.000; balanspost BDU OV, minder baten, neutraal) In 2016 is er meer aan baten gerealiseerd door dat voor het TWIN-H project HOV Velsen een bijdrage van de gemeente Velsen is ontvangen. (€ 2,2 miljoen, reserve TWIN-H, meer baten, neutraal)
Storting reserves	In 2016 is er minder in de reserve Openbaar Vervoer (OV) gestort. (€ 61,0 miljoen, reserve OV, minder gestort, neutraal)
Onttrekking reserves	In 2016 is er minder aan de reserve Openbaar Vervoer (OV) onttrokken. (€ 902.000-, reserve OV, minder onttrekkingen, neutraal)

Programma 3 Water

Maatschappelijk doel

Waterveiligheid waarborgen en water benutten en beheren.

Doelenboom

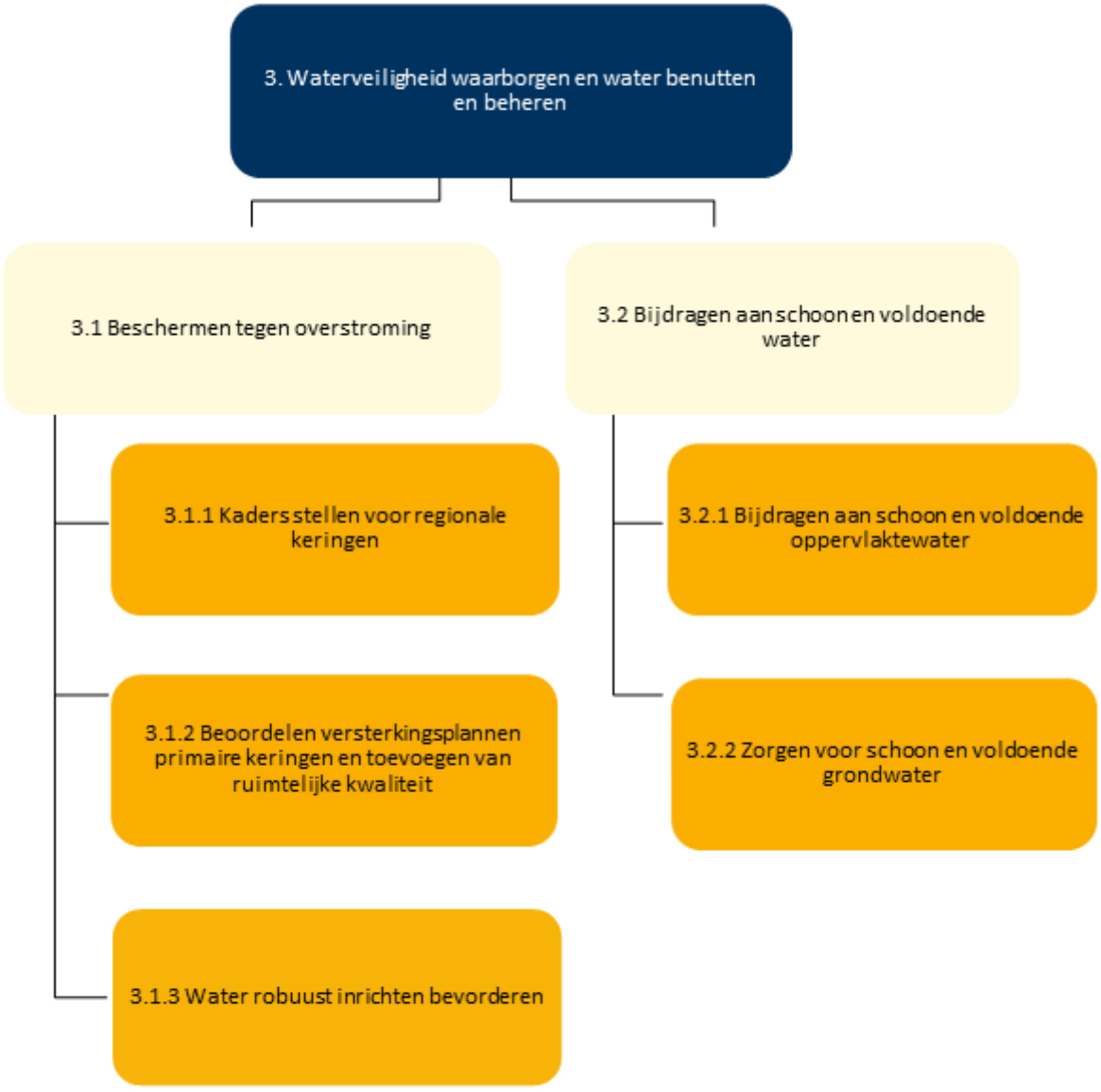

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
PS besluiten over een bijdrage aan regionale projecten voor De Nieuwe Afsluitdijk (fase 2) voor natuur, duurzame energie en recreatie en	100	Conform. PS hebben de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen ingesteld. Hier kunnen bijdragen voor regionale projecten rond de Afsluitdijk uit

toerisme (OD 3.1.2)		gedekt worden. Dit is in 2016 echter niet aan de orde geweest, deels omdat het Waddenfonds een subsidie beschikbaar heeft gesteld voor recreatie en toerisme op het Noord-Hollandse deel van de Afsluitdijk.
GS besluiten over het projectplan voor de versterking van de Prins Hendrikdijk op Texel (OD 3.1.2)	100	Conform. GS hebben kennisgenomen van het ontwerpprojectplan en dit samen met de ontwerpvergunningen vrijgegeven voor inspraak.
GS en PS besluiten over de inzet van provinciale middelen voor het meekoppelen van kansen op het gebied van o.a. natuur, recreatie en regionale economie bij de versterking van de Markermeerdijken (OD 3.1.2)	100	Bij de Zomernota is de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen ingesteld. Deze reserve is onder meer bestemd voor meekoppelkansen (cofinanciering) bij de versterking van de Markermeerdijken. Er is in 2016 alleen cofinanciering beschikbaar gesteld voor de aanleg van een fietspad bij de versterking van de Prins Hendrikdijk. Het besluit om middelen te reserveren is 100% gerealiseerd. Het daadwerkelijk besteden van de middelen is voor 5% gerealiseerd. Het traject loopt door tot circa 2022.
Meerlaagsveiligheid: samen met de waterschappen informeren we de gemeenten over het overstromingsrisico en de mogelijkheid van waterrobuust inrichten (ter ondersteuning van artikel 8a uit de Provinciale Ruimtelijke Verordening). We ontwikkelen een aanpak om bij (ruimtelijke) projecten waarbij we als provincie betrokken zijn waterrobuustheid in de afwegingen mee te kunnen nemen. (OD 3.1.3)	80	Ter ondersteuning van artikel 8a is een concept handreiking Overstromingsrobuust inrichten opgesteld. Deze handreiking, wordt samen met de beoogde wijziging van artikel 8a uit de verordening (met focus op vitaal en kwetsbare functies) richting gemeenten gecommuniceerd. In verschillende gebiedsprocessen wordt waterrobuust inrichten als belang ingebracht.
Gemeenten gestimuleerd vooronderzoek te doen naar het creëren van nieuw zwemplekken (OD 3.2.1)	100	De ambities zijn opgenomen in de Visie op Waterrecreatie die op 3 oktober 2016 door PS is vastgesteld. We zijn in gesprek met gemeenten om potentiële zwemplekken in beeld te krijgen
Gestart met de nadere uitwerking en uitvoering van de in de bijlage van de Watervisie genoemde 35 KRW maatregelen (OD 3.2.2)	100	35 KRW maatregelen zijn gerealiseerd.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
Het nationale beleid staat in het teken van decentralisatie en het vergroten van doelmatigheid en efficiency van beleid. Provincies staan steeds meer aan de lat voor integraal ruimtelijk-economisch beleid, waar water onderdeel van uitmaakt. Hiermee wordt voorgesorteerd op de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting in 2018 van kracht zal worden.	Op 16 november 2016 hebben overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstituten de intentieverklaring Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater ondertekend.

In 2014 is door de Tweede Kamer besloten over de Deltabeslissingen. Het Deltaprogramma gaat nu in uitvoering. Doel is ervoor te zorgen dat volgende generaties veilig zijn tegen overstromingen en over genoeg zoet water beschikken.	Met de Delta-aanpak werken alle partners gezamenlijk aan de overkoepelende programmatische aanpak en sturen de partijen op de samenhang en voortgang van lopende (deel)trajecten op het gebied van waterkwaliteit, drinkwater en zoetwater en geven zij waar nodig een extra impuls. De intentieverklaring bevat een actietabel met ruim 120 acties.
De economie trekt weer aan. Er gaat naar verwachting weer geïnvesteerd worden. Voor het waterbeleid – dat het deels moet hebben van meekoppelen met andere ruimtelijke ontwikkelingen - betekent dit nieuwe kansen om tot duurzame oplossingen te komen.	
Na een periode waarin vooral in termen van “je gaat erover of niet” naar taken en verantwoordelijkheden in het waterdomein werd gekeken (conform Nationaal Bestuursakkoord Water), staat nu voorop dat samen moet worden gewerkt om maatschappelijke meerwaarde te realiseren. Nog steeds vanuit ieders taken en verantwoordelijkheden, maar met een goed oog voor elkaars belangen.	

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 3							Water
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	6.153	5.122	5.067	4.271	796	16	1.711
Directe lasten	1.390	1.678	1.682	976	706	42	1.441
Overdrachten	7.940	5.906	7.661	7.818	-157	-2	1.812
Subtotaal Lasten	15.483	12.706	14.410	13.065	1.345	9	4.964
Baten	-842	-985	-1.073	-1.034	-39	4	-835
Saldo van baten en lasten	14.641	11.721	13.337	12.031	1.306	10	4.129
Storting reserves	1.815	794	11.066	11.065	0	-	4.431
Onttrekking reserves	-123	0	-200	-162	-38	19	0
Resultaat	16.332	12.515	24.203	22.935	1.268	5	8.560

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit begrotingsprogramma is in 2016 door openstaande vacatures minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Om toch de resultaten te kunnen behalen is deels inzet ingehuurd (minder besteed, € 796.000, voordeel).

Directe lasten	OD 3.1.2 Er is minder besteed voor (primaire)waterkeringen dan geraamd doordat onder meer: - geen bijdrage nodig was voor externe inhuur voor Duurzame Energie voor De Nieuwe Afsluitdijk; - advertentiekosten lager zijn uitgevallen door gecoördineerde ter visie legging van projectplannen en vergunningen; (minder besteed, € 706.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.1 beleidsdoel

Beschermen tegen overstroming

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

3.1.1 operationeel doel

Kaders stellen voor regionale keringen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
3.1.1.01 Opstellen, handhaven en toetsen van normen en tracés van regionale keringen	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - De waterverordening Amstel, Gooi en Vecht met de wijziging van normering en tracés regionale keringen door PS vastgesteld.	- Conform.
3.1.1.02 Toezicht houden op de waterschappen	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - De Leidraad toetsing regionale keringen door GS, in samenwerking met GS van Zuid-Holland en Utrecht, vastgesteld.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.1.1				Kaders stellen voor regionale keringen			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.679	2.351	1.884	1.163	721	38	44
Directe lasten	0	35	35	12	23	66	35
Overdrachten	0	0	0	0	0	-	0
Subtotaal Lasten	1.679	2.386	1.919	1.175	744	39	79
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	1.679	2.386	1.919	1.175	744	39	79
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	1.679	2.386	1.919	1.175	744	39	79

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit operationeel doel is in 2016 minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Als gevolg van een lagere personele bezetting in 2016 zijn minder apparaatskosten doorbelast. (minder besteed, € 721.000, voordeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.1.2 operationeel doel

Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en toevoegen van ruimtelijke kwaliteit

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
3.1.2.01 Toezien op het opstellen en het goedkeuren van projectplannen voor de versterking van primaire keringen	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Het projectplan versterking Hoogwaterkering Den Oever door GS goedgekeurd.	- Conform.
3.1.2.02 Investeren in de ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingsprojecten	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - 25 projecten tussen Camperduin en Groote Keeten van de 1e tranche Ruimtelijke kwaliteit Zwakke Schakels in uitvoering gebracht.	- Conform. Dit jaar zijn er weer 6 projecten uit dit programma gerealiseerd.
	- Projecten ruimtelijke kwaliteit Hondsbossche- en Pettemerzeewering volgens de uitvoeringsregeling gesubsidieerd.	- Conform. Dit jaar zijn er vanaf 2015 6 projecten uit dit programma gerealiseerd.
	- Door GS en PS besloten hoe de provinciale middelen bij de versterking van de Markermeerdijken worden ingezet voor meekoppelkansen.	- Niet Conform. Reden is dat het opstellen van het dijkversterkingsplan complexer was dan verwacht en er hierdoor vertraging is opgetreden. Meekoppelkansen (wandel- en fietspaden) worden meegenomen in deze plannen.
	- Een bestuurlijke bijeenkomst over een mogelijk vervolg voor het project Identiteit Kustplaatsen georganiseerd.	- Niet Conform. Voortschrijdend inzicht en ontwikkelingen hebben geleid tot het besluit om dit te integreren in het kustpact.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
Toelichting 3.1.2.02

ad.c. PS hebben op 3 oktober 2016 het besluit genomen om middelen te reserveren voor (co)financiering van meekoppelkansen bij dijkversterkingen. Er is in 2016 nog geen (co)financiering toegezegd aan concrete projecten bij de Markermeerdijken. Dit wordt in 2017 verwacht. Er is door GS wel cofinanciering beschikbaar gesteld voor de aanleg van een fietspad bij de versterking van de Prins Hendrikdijk op Texel.

ad.d. Het vervolg op het project Identiteit Kustplaatsen is meegenomen in het breed Kustoverleg over Noord-Hollands Toekomstperspectief Kust en zonering in het kader van het landelijk Kustpact.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.1.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en toevoegen van ruimtelijke kwaliteit

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	883	867	939	1.228	-289	-31	1.018
Directe lasten	217	586	561	177	384	68	349
Overdrachten	4.672	3.750	4.935	4.919	16	-	0
Subtotaal Lasten	5.771	5.203	6.435	6.324	111	2	1.367
Baten	-49	-150	-193	-45	-148	77	0
Saldo van baten en lasten	5.723	5.053	6.242	6.279	-37	-1	1.367
Storting reserves	0	0	8.977	8.977	0	-	3.750
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	5.723	5.053	15.219	15.256	-37	-	5.117

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit operationeel doel is meer personele inzet verantwoord dan was geraamd. Hiervoor zijn uren ingezet die geraamd waren op OD 3.1.1. (meer besteed € 289.000, nadeel).
Directe lasten	Er is minder besteed voor (primaire) waterkeringen dan geraamd doordat onder meer: - geen bijdrage nodig was voor inhuur van een trekker voor Duurzame Energie voor De Nieuwe Afsluitdijk; - advertentiekosten lager zijn uitgevallen door gecoördineerde ter visie legging van projectplannen en vergunningen; (minder besteed, €384.000, voordeel). In de raming voor uitgaven voor de planstudie Kustvisie was rekening gehouden met kosten van het voeren van juridische procedures. Dit bleek niet nodig. (minder besteed, € 148.000, neutraal). Het project Versterking Markermeerdijken is met circa een half jaar vertraagd. De tervisielegging en de voorbereiding daarvan zullen medio 2017 plaatsvinden. De trekker van het project, het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier besluit over de planning. De tervisielegging behoort tot de taken van de provincie. (minder besteed, € 164.000, neutraal, reserve TWIN-H).

Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	Doordat de kosten voor de planstudie Kustvisie lager zijn uitgevallen is ook de onttrekking aan de daarvoor vooruitontvangen rijksbijdrage lager (minder baten, € 148.000, neutraal).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.1.3 operationeel doel

Water robuust inrichten bevorderen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
3.1.3.01 Doen van onderzoek en ontwikkelen van beleid ter bevordering van waterrobuust inrichten	- Handreiking Overstromingsrisicoparagraaf door GS vastgesteld.	- Niet gerealiseerd.
	- Lijst van grote ruimtelijke projecten waarin waterrobuust inrichten aan de orde komt, door GS vastgesteld.	- Niet gerealiseerd.
	- De stuurgroep Waterbestendig Westpoort heeft besloten over follow-up pilot Waterbestendig Westpoort.	- Niet gerealiseerd.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Toelichting 3.1.3.01 ad.a. De handreiking wordt, samen met de beoogde wijziging van artikel 8a, in het voorjaar 2017 aan GS voorgelegd. ad.b .Er is geen lijst van projecten door GS vastgesteld. Bij verschillende projecten binnen de provincie is waterrobuust inrichten wel als één van de belangen ingebracht. ad.c. Loopt door in 2017, dus besluit zal in (voorjaar) 2017 worden genomen		
3.1.3.02 Adviseren en communiceren over nut & noodzaak en mogelijkheden van waterrobuust inrichten	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Handreiking Overstromingsrisicoparagraaf aan gemeenten gepresenteerd.	- Niet gerealiseerd.
	- Resultaten diverse pilots bestuurlijk gedeeld.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Toelichting 3.1.3.02. ad.a.De handreiking wordt, samen met de beoogde wijziging van artikel 8a, in het voorjaar 2017 aan GS voorgelegd. ad.b.De resultaten uit de verschillende pilots (o.a. Waterbestendig Westpoort, MIRT-verkenning Marken) zijn gedeeld in de betreffende bestuurlijke gremia, op congressen, via websites en (lokale) nieuwsberichten.		

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.1.3							Water robuust inrichten bevorderen
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	0	17	0	0	0	-	0
Directe lasten	0	87	87	52	35	40	87
Overdrachten	0	0	0	22	-22	-	0
Subtotaal Lasten	0	104	87	75	12	14	87
Baten	0	0	0	-17	17	-	0
Saldo van baten en lasten	0	104	87	58	29	34	87
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	0	104	87	58	29	34	87

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.2 beleidsdoel

Bijdragen aan schoon en voldoende water

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

3.2.1 operationeel doel

Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
3.2.1.01 Investeren	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Vispassage Wilhelminasluis aangelegd.	- Niet gerealiseerd.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Toelichting 3.2.1.01.: - De sluis is nog niet aangelegd en daarmee ook de vispassage nog niet.		
3.2.1.02 Opstellen/handhaven/toetsen	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - 151 zwemplekken door GS aangewezen en publieksinformatie verstrekt.	- 151 zwemplekken door GS aangewezen en publieksinformatie verstrekt.
	- Aangepaste waterverordeningen AGV en HHNK met normeringen voor wateroverlast en een wijziging inzake peilbesluiten door PS vastgesteld.	- Conform.
	- De Waterverordening provincie Noord-Holland, de Waterverordening Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en het Reglement Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht in verband met een naamsverandering aangepast en door PS vastgesteld.	- Conform.
	- Handhavingsuitvoeringsprogramma 2016 (gedeelte handhaving Whvbz) uitgevoerd.	- Conform.
3.2.1.03 Ontwikkelen van beleid	- Het proces (dialoog, informatieinwinning, afspraken maken met gebruikers, eventueel in combinatie met onderzoek) rond de voorzieningenniveaus voor Haarlemmermeer, Oostpolder en Uithoornse Polder doorlopen en PS daarover geïnformeerd.	- Niet gerealiseerd.
	- Gemeenten gestimuleerd vooronderzoek te doen naar het creëren van nieuwe zwemplekken.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd 3.2.1.03 Het proces waterbeschikbaarheid in Wester-Amstel is afgerond, daar volgen geen		

afspraken uit. In beide andere polders blijken de gebiedsprocessen veel meer tijd te kosten dan was voorzien. In 2017 zullen deze afgerond worden en de resultaten aan PS worden aangeboden.

3.2.1.04 Ontwikkelen van een waterrecreatievisie	- De visie op waterrecreatie door PS vastgesteld. - Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie pilot maaien Hoornse Hop in het kader van de waterrecreatievisie maaibeleid ontwikkeld voor de beheersing van de waterplantenproblematiek in het Blauwe Hart en zelfstandige borging op langere termijn.	- Conform. - Voor de korte termijn conform gerealiseerd, voor de langere termijn geen borging vanwege het stoppen van de luwtemaatregelen.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd

3.2.1.02 Op 3 oktober 2016 hebben PS de Wijziging van de Waterverordening Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier vastgesteld.
Op 12 december 2016 hebben PS het Reglement voor het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht 2017, de Waterverordening Waterschap Amstel, Gooi en Vecht 2017, de wijziging van de Waterverordening provincie Noord-Holland en de wijziging van het besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 2
februari 201 5 tot aanwijzing bevoegd gezag Scheepvaartverkeerswet vastgesteld.

3.2.1.04 Op 3 oktober 2016 hebben PS de Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030 vastgesteld.

3.2.1.04 In de visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030 is als ambitie opgenomen dat het IJsselmeergebied een aantrekkelijk samenhangend vaargebied is en de Hoornse Hop en het Gooi- en Eemmeer goed bevaarbaar zijn.
Om te komen tot afspraken over duurzaam beheer van de waterplanten in de Hoornse Hop is de succesvolle pilot maaibeheer van 2015 in de Hoornse Hop met twee jaar verlengd om tot aan realisatie van de luwtemaatregelen de aanpak verder te ontwikkelen.
In 2016 is de vergunning verruimd en 115 ha gemaaid. Ook voor het Gooi- en Eemmeer is de vergunning om te maaien voor dit jaar verruimd en 250 ha gemaaid. Wij hebben de waterplantenproblematiek steeds in de stuurgroep Markermeer IJmeer en bij Rijkswaterstaat gekoppeld aan de luwtemaatregelen Hoornse Hop. Daarnaast hebben wij met Rijkswaterstaat, gemeente Hoorn en de omgeving (recreatiepartijen, vissers) een plan gemaakt voor het duurzame beheer van de waterplanten in de Hoornse Hop na realisatie van de luwtemaatregelen. Nu de luwtemaatregelen van de baan zijn en Rijkswaterstaat een terugtrekkende beweging maakt, hebben wij de problematiek bij het ministerie van Infrastructuur & Milieu en de minister geagendeerd.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
3.2.1.04 Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.2.1				Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.183	937	1.371	1.358	13	1	356
Directe lasten	413	718	727	603	124	17	718
Overdrachten	1.846	1.289	1.714	1.771	-57	-3	787
Subtotaal Lasten	4.442	2.944	3.812	3.731	81	2	1.861
Baten	-16	0	-45	-91	46	-102	0
Saldo van baten en lasten	4.426	2.944	3.767	3.640	127	3	1.861
Storting reserves	1.815	794	2.089	2.089	0	-	681
Onttrekking reserves	-123	0	-200	-162	-38	19	0
Resultaat	6.118	3.738	5.656	5.567	88	2	2.542

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.2.2 operationeel doel

Zorgen voor schoon en voldoende grondwater

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
3.2.2.01 Ontwikkelen van beleid	- Twee bodemenergieplannen door GS vastgesteld.	- Niet gerealiseerd.
	- Door GS een besluit genomen over de toekomst van drinkwaterpompstation Loosdrecht.	- Niet gerealiseerd.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd

3.2.2.01. ad.a. In 2016 zijn er geen bodemenergieplannen door GS vastgesteld. Reden is dat er geen nieuwe gebieden zijn geïdentificeerd met een grote vraag naar bodemenergie. Wel is in 2016 het bodemenergieplan Waarderpolder opgesteld en is dit vastgesteld in januari 2017.

3.2.2.01. ad.b. Dit besluit wordt in 2017 genomen omdat aanvullend onderzoek nodig is gebleken naar de effecten van de winning op de omgeving.

3.2.2.02 Het doen van onderzoek en verlenen van subsidie	- Onderzoek gedaan naar de grondwaterkwaliteit en PS daarover geïnformeerd.	- Conform.
	- Nadere uitwerking en uitvoering van de in de bijlage van de Watervisie genoemde 35 KRW maatregelen gestart.	- Conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd

3.2.2.02. ad.a. Onderzoek naar de grondwaterkwaliteit is uitgevoerd, rapportage volgt in het eerste kwartaal van 2017.

3.2.2.03 Opstellen/handhaven/toetsen	- Handhavingsuitvoeringsprogramma 2016 (HUP) uitgevoerd.	- Conform.
	- Minimaal 92% van de besluiten op aanvragen voor vergunningen, ontheffingen en toestemmingen binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.2.2 — Zorgen voor schoon en voldoende grondwater

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.408	950	873	523	350	40	293
Directe lasten	760	252	272	132	140	51	252
Overdrachten	1.422	867	1.012	1.106	-94	-9	1.025
Subtotaal Lasten	3.590	2.069	2.157	1.761	396	18	1.570
Baten	-777	-835	-835	-881	46	-6	-835
Saldo van baten en lasten	2.813	1.234	1.322	879	443	33	735
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	2.813	1.234	1.322	879	443	33	735

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit operationeel doel is in 2016 minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Als gevolg van een lagere personele bezetting in 2016 zijn minder apparaatskosten doorbelast. (minder besteed, € 350.000, voordeel).
Directe lasten	Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) - Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 37.000, neutraal) - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 93.000, neutraal) - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 10.000, voordeel)
Kapitaallasten	
Overdrachten	Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 93.000, neutraal) - Diverse kleinere verschillen (meer besteed, € 1.000, nadeel)
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 4 Milieu

Maatschappelijk doel

Een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in de provincie Noord-Holland bevorderen.

Doelenboom

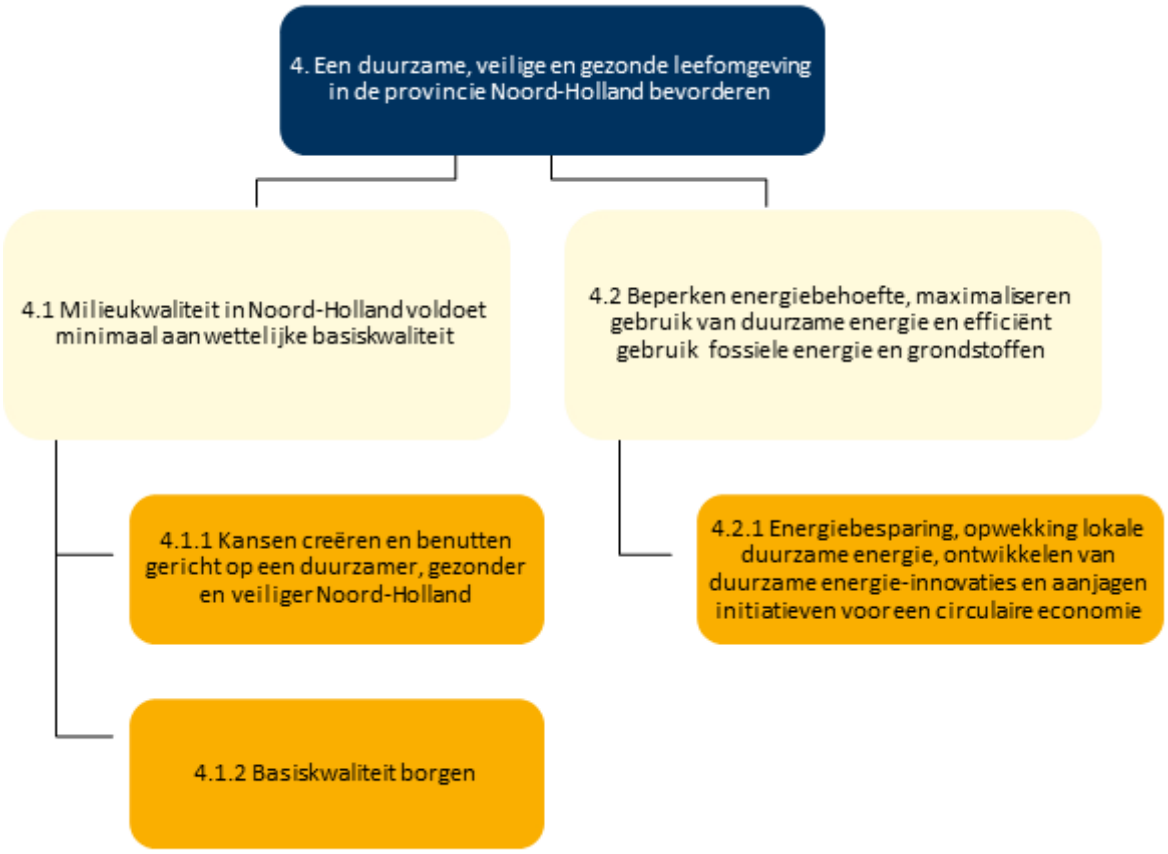

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
Opdracht geven tot het uitvoeren van de VTH-taken door de regionale uitvoeringsdiensten. De VTH-plustaken zijn zoals overeengekomen in de DVO overgedragen en uitgevoerd.	100	Alle bevoegdheden en daarmee de medewerkers en middelen zijn succesvol overgedragen aan de regionale uitvoeringsdiensten.
Uitvoering geven aan het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Noordvleugel en aan de afspraken in het kader van de milieudialogen IJmond en Westpoort.	75	Het RSL programma is afgerond per 1 januari 2017. Sommige activiteiten lopen nog door in 2017. Financiële eindverantwoording vindt plaats in 2017 en 2018. De afspraken uit de milieudialogen IJmond en Westpoort zijn nagekomen.
Uitvoeren Programma Duurzaamheid (Energietransitie en Circulaire Economie).	100	Het programma draait volop. PS worden in het voorjaar 2017 over de stand van zaken geïnformeerd.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
De combinatie van functies (wonen, werken, recreëren) binnen ons grondgebied geeft spanningen op het gebied van leefbaarheid en gezondheid. Een voorbeeld hiervan is het Noordzeekanaalgebied; in de milieudialogen IJmond en Westpoort wordt samengewerkt om met deze spanningen om te gaan.	Ook in 2016 is de thematiek rondom het combineren van verschillende functies aan de orde geweest in de milieudialogen IJmond en Westpoort. De milieudialogen maken ook deel uit van het uitvoeringsprogramma van het bestuursplatform Noordzeekanaalgebied.
Het werkveld Milieu heeft te maken met wijzigingen in het stelsel van het omgevingsrecht. Hierdoor zal de provinciale rol en mogelijk ook het takenpakket voor milieu veranderen.	De inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt niet eerder voorzien dan medio 2019. Het palet aan nieuwe regelgeving is nog niet bekend. De wijzigingen die deze wet met zich meebrengt voor de provincie, ook voor milieu, worden de komende tijd in beeld gebracht.
De Energietransitie zet door en vraagt om een adaptieve en netwerkende overheid die snel kan inspelen op kansen voor innovaties en partijen kan verbinden en ondersteuning biedt in een continu veranderende omgeving.	Deze ontwikkeling heeft zich doorgezet. Hiermee houden wij rekening bij de uitvoering van de Beleidsagenda Energietransitie.

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 4							Milieu
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	10.152	7.210	6.115	6.886	-771	-13	2.775
Directe lasten	6.458	5.193	5.844	5.678	166	3	4.819
Kapitaallasten	30	225	258	58	200	77	0
Overdrachten	17.892	11.316	18.895	14.805	4.091	22	14.639
Subtotaal Lasten	34.531	23.944	31.112	27.426	3.686	12	22.233
Baten	-10.543	-3.882	-6.573	-7.995	1.422	-22	-4.770
Saldo van baten en lasten	23.989	20.062	24.539	19.431	5.108	21	17.463
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	23.989	20.062	24.539	19.431	5.108	21	17.463

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Er is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan geraamd op het onderdeel “opdrachtgeverschap omgevingsdiensten” als gevolg van toevoeging van de plustaken bij de omgevingsdiensten. Dit betreft de coördinatie, toezicht, handhaving en monitoring met een accent

	op natura 2000. Daarnaast is meer inzet gepleegd dan geraamd voor de milieudialogen in het Noordzeekanaalgebied. Ook de afstemming vanuit de milieudoelen met de omgevings-diensten voor hun uitvoeringskader vergde meer inzet dan was geraamd (meer besteed, € 771.000, nadeel).
Directe lasten	OD 4.1.2 Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 22.000, voordeel). OD 4.2.1 De eind 2016 via het provinciefonds ontvangen bijdrage voor Duurzaam Door zal in 2017 worden ingezet voor Groen Kapitaal (minder besteed, € 175.000, voordelig). Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017.
Kapitaallasten	
Overdrachten	OD 4.1.2 Voor de vergunningverlening door de Omgevingsdiensten (OD's) voor bijzondere eenmalige projecten (Westfrisiaweg, Zeesluis, Zwakke Schakels, Markermeerdijken, Wind op Land) is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Deze projecten maken geen deel uit van de jaarlijks met de OD's te sluiten dienstverleningsovereenkomsten. Doordat de projecten vertraging oplopen door verschuivingen van de planning, zal een deel van de vergunningverlening in 2017 plaatsvinden. Als gevolg hiervan zijn ook de legesopbrengsten (baten) lager dan geraamd. Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017 (minder besteed, € 703.000, voordeel). OD 4.1.2 De invoering van de Omgevingswet is vertraagd. Daardoor zijn in 2016 door de OD NZKG geen uren ingezet voor de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving (Swung-2) die in de Omgevingswet geïmplementeerd moet worden. (minder besteed, € 40.000, voordeel). OD 4.1.2 Voor energiebesparing bij Industrie zijn de kosten geboekt op het budget voor Duurzame Energie (Energietransitie) onder OD 4.2.1 (minder besteed, € 170.000, voordeel). OD 4.1.2 Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 94.000, voordeel). OD 4.2.1 De kosten voor Energiebesparing bij Industrie zijn geboekt onder dit operationele doel in plaats van onder OD 4.1.2 en er is geen bijdrage vanuit programma Water ontvangen voor de kosten van de ingehuurde trekker voor Duurzame Energie voor De Nieuwe Afsluitdijk (meer besteed, € 111.000, nadelig). OD 4.2.1 Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 1.000, voordeel).
Baten	OD 4.1.2 Voor de handhaving van milieuwetgeving zijn meer dwangsommen ontvangen dan geraamd (meer baten, € 128.000, voordeel). OD 4.1.2 Door verschuivingen in de planning van grotere projecten (zie Overdrachten) , waarvoor de Omgevingsdiensten de vergunningverlening verzorgen, is de legesopbrengst achtergebleven bij de raming (minder baten, € 695.000, nadeel). OD 4.1.2 Diverse kleinere verschillen (minder baten € 1.000, nadeel). OD 4.1.2 Vanuit het programma Bodemsanering 2011-2015 is een bedrag van € 1,6 miljoen vrijgevallen. (meer baten, € 1,6 miljoen, voordeel).

Storting reserves

Onttrekking reserves

4.1 beleidsdoel

Milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan wettelijke basiskwaliteit

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

4.1.1 operationeel doel

Kansen creëren en benutten gericht op een duurzamer, gezonder en veiliger Noord-Holland

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
4.1.1.01 Provinciale uitwerking Omgevingswet	- Besluit over provinciale uitwerking Omgevingswet aan PS voorgelegd.	- Intern en extern wordt al gewerkt aan een nieuwe werkwijze die volgt uit de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de wet wordt echter niet eerder verwacht dan 2019. In 2016 zijn twee sessies georganiseerd voor Provinciale Staten. In januari 2017 is een grote bijeenkomst gehouden in Alkmaar, waar ook Statenleden bij aanwezig waren.
4.1.1.02 Adviseren over kansen schonere en efficiëntere mobiliteit	- Advies over schonere mobiliteit uitgebracht.	- Conform.
4.1.1.03 Anticiperen op wijzigingen in de nationale geluidsregelgeving	- De consequenties van de wijzigingen in de nationale geluidregelgeving in beeld gebracht en (indien nodig) provinciale standpunten geformuleerd.	- Conform.
4.1.1.04 Regievoeren op samenwerken/samengaan OD NZKG en OD IJmond	- Verdere invulling gegeven aan de vorming van één OD NZKG+.	Begin 2016 een samenwerkingsagenda vastgesteld. Afspraken in deze samenwerkingsagenda uitgevoerd.
4.1.1.05 Beleidsvorming ondergrond en bodemsaneringsstrategie	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Data en kaartmateriaal verzameld.	Data en kaartmateriaal worden verzameld nadat (in 2017) STRONG door de 2e Kamer is vastgesteld.
4.1.1.06 Evaluatie	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Tussenevaluatie eind	- Tussenevaluatie eind 2016 niet

Milieubeleidplan 2015-2018	2016 opgesteld.	opgesteld.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
De evaluatie van de tussenstand in 2016 bleek te vroeg, omdat op dat moment nog niet de helft van de looptijd van het vigerende Milieubeleid was verstreken. De tussenstand wordt in 2017 gerapporteerd.

4.1.1.07 Faciliteren Milieudialoog (IJmond en Westpoort)	- Afspraken en maatregelen die uit de Milieudialoog IJmond en Westpoort voortkomen nagekomen/uitgevoerd.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

STRONG: Structuurvisie Ondergrond

OD NZKG: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

OD IJmond: Omgevingsdienst IJmond

Extra informatie voor kaderstelling of controle:
4.1.1.01 Startnotitie Omgevingsvisie is in 2016 vastgesteld en de eerste fase van de Verkenningen is afgerond en januari 2017 in PS-commissie besproken. Intern en extern wordt gewerkt aan een nieuwe werkwijze die volgt uit de Omgevingswet. Hierover is januari 2017 een grote bijeenkomst gehouden in Alkmaar, waar ook Statenleden bij waren. Zie verder https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingsvisie

4.1.1.03 De randstedelijke rekenkamer concludeert in haar onderzoek naar het actieplan geluid en de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving dat Noord-Holland een zeer goede voorbereiding treft voor de nieuwe nationale geluidregelgeving (Swung-2).De randstedelijke rekenkamer acht het zeer aannemelijk dat de provincie tijdig gereed zal zijn voor invoering van de nieuwe geluidwetgeving.

4.1.1.04 Het afsprakenkader dat is opgesteld tussen de provincie, OD NZKG en ODIJ voor verdere intensivering van de samenwerking wordt uitgevoerd. De voortgang van dit afsprakenkader is ter informatie aan de betreffende colleges, raden en Staten gestuurd.

Om de noodzakelijke bovenregionale samenwerking rondom het Noordzeekanaal vorm te geven is begin 2016 een samenwerkingsagenda vastgesteld waarin de verdergaande inhoudelijke samenwerking tussen beide diensten is vastgelegd. De provincie heeft hierbij een regierol. In 2016 zijn de afspraken in deze samenwerkingsagenda conform uitgevoerd.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
4.1.1.03De cie NLM is op 13-6-2016 ingelicht over de uitkomsten van het onderzoek van de randstedelijke rekenkamer. Voor de 5-minutenversie zie:
https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=26641

4.1.1.04 Voortgangsbrief bestuurlijk akkoord RUD Noordzeekanaalgebied plus

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.1.1				Kansen creëren en benutten gericht op een duurzamer, gezonder en veiliger Noord-Holland			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	585	510	672	430	242	36	355
Directe lasten	109	278	81	37	44	54	278
Overdrachten	181	0	73	2	71	98	0
Subtotaal Lasten	874	788	826	468	357	43	633
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	874	788	826	468	357	43	633
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	874	788	826	468	357	43	633

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 minder personele inzet gerealiseerd dan is geraamd. Een deel van de voor dit OD geraamde inzet is op OD 4.1.2 gerealiseerd (minder besteed, € 242.000, voordeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

4.1.2 operationeel doel

Basiskwaliteit borgen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
4.1.2.01 Uitvoering van het Landelijk bodemconvenant 2016-2020 en de	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Provinciaal uitvoeringsprogramma Bodemconvenant met	- Conform.

provinciale Bodemsaneringsstrategie met uitvoeringsprogramma 2016-2020	uitvoeringsprogramma 2016-2020 door GS vastgesteld. - Voortgang aanpak spoedlocaties door GS vastgesteld.	 - Conform.
4.1.2.02 Uitvoeren Nazorg Wm Stortplaatsen	- Sluiting stortplaats Schoteroog voorbereidt. - Sluiting stortplaats Hollandse Brug voorbereidt. - Twee nazorgplannen door GS goedgekeurd.	- Conform. - Conform. - Één nazorgplan door GS goedgekeurd.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Er is een nazorgplan (stortplaats Sortiva) goedgekeurd en een concept nazorgplan (stortplaats Nauerna) in december 2016 door de exploitant ingediend waarvoor de goedkeuringsprocedure gestart is.		
4.1.2.03 Beheren van provinciale geluidszones van gezoneerde industrieterreinen van regionaal belang	- Bestaand inzicht in geluidsbelasting op en rond industrieterreinen van regionaal belang door de vergunde geluidsruime in het geluidszonemodel te verwerken, actueel gehouden.	- Conform.
4.1.2.04 Uitvoeren Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) Noordvleugel	- Meetnet luchtkwaliteit beheerd: luchtkwaliteit Schiphol, Westpoort en IJmond gemonitord en gerapporteerd. - Monitoringsrapport RSL Noordvleugel 2015 door GS vastgesteld en ter informatie aan PS toegezonden.	- Conform. - Conform.
4.1.2.05 Uitvoeren van milieueffectrapportages	- Milieueffectrapportages opgesteld en getoetst. - Extra aandacht aan milieu en gezondheid besteed.	- Conform. - Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd In 2016 zijn de volgende projecten met een MER afgerond: Dijkversterking Den Oever Windpark Westfrisia Netwerkuitbreiding Kop van NH/Tennet tussentijds de verbinding A8-A9		
4.1.2.06 Uitvoeren Regelgeving Burgerluchthavens- en Militaire luchthavens (RBML)	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Luchthavenregelingen (lhr) of -besluiten (lhb) voor bestaande helikopterhavens in Noord-Holland voorbereid voor vaststelling PS in 2017. - Bestuurlijke afspraken ten aanzien van luchthavenbesluit helikopterplatform VUmc voorbereid voor uitvoering in 2017. - Ontheffingen voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik verleend. - Minimaal 92% van de besluiten op aanvragen voor vergunningen, ontheffingen en toestemmingen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. - Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) voor 2016 op basis van aangepaste naleefstrategie uitgevoerd.	- Conform. - Conform. - Conform. - Conform. - Conform.

	- Jaarverslag toezicht en handhaving 2015 opgeleverd.	- Conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
Voorbereiding van twee lhb's wordt in 2017 voortgezet, besluitvorming 2017 of 2018
Jaarverslag T&H 2015 maakt deel uit van Meerjarenverslag 2013-2015. De verwachting is dat GS dit verslag in februari 2017 vaststellen, waarna PS hierover worden geïnformeerd.

4.1.2.07 Optreden als eigenaar van regionale uitvoeringsdiensten	- Vastgestelde sluitende begrotingen van de RUD's aan PS voorgelegd.	- Conform.
4.1.2.08 Aanpassen van de provinciale milieuverordening	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Een geactualiseerde provinciale milieuverordening reeds in 2015 voorgelegd.	- Conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
In 2016 zijn voorbereidingen getroffen voor aanpassing van de PMV op het thema varend ontgassen. In 2017 vindt de daadwerkelijke aanpassing plaats.

4.1.2.09 Uitvoeren stiltebeleid	- Onderzoek naar uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid stiltebeleid uitgevoerd.	De eerste fase van het onderzoek naar uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van stiltebeleid is uitgevoerd. Vanwege de grotere complexiteit dan verwacht heeft het onderzoek enige vertraging opgelopen. Het onderzoek wordt in 2017 voor de zomer aangeboden aan PS.
4.1.2.10 Opdracht geven tot het uitvoeren van de VTH-taken door de regionale uitvoeringsdiensten	- VTH-taken volgens de dienstverleningsovereenkomsten uitgevoerd. - De VTH-plustaken zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomsten overgedragen en uitgevoerd.	- Conform. - Conform.
4.1.2.11 Uitvoering geven aan het landelijke programma Impuls Omgevingsveiligheid 2015-2018	- Subsidie bij het ministerie van I&M aangevraagd. - Subsidies aan regionale uitvoeringsdiensten en veiligheidsregio's verleend. - Samen met regionale partners aan het programma uitvoering gegeven.	- Conform. - Conform. - Conform.
4.1.2.12 Coördinatie van het VTH-stelsel	- Gezamenlijke prioriteiten vastgelegd voor VTH-stelsel met ketenpartners.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
MER: Milieueffectrapportage

PMV: Provinciale Milieu verordening

RUD: Regionale Uitvoeringsdienst

VTH: Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

4.1.2.01 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020

4.1.2.01 Voortgang spoedlocaties

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.1.2							Basiskwaliteit borgen
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	7.596	4.319	3.289	4.578	-1.289	-39	1.965
Directe lasten	5.455	3.417	4.283	4.582	-299	-7	3.602
Overdrachten	15.147	11.316	14.648	12.148	2.500	17	14.639
Subtotaal Lasten	28.197	19.052	22.220	21.309	912	4	20.206
Baten	-10.718	-3.882	-6.528	-7.509	981	-15	-4.770
Saldo van baten en lasten	17.479	15.170	15.692	13.799	1.893	12	15.436
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	17.479	15.170	15.692	13.799	1.893	12	15.436

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is meer inzet gepleegd op het onderdeel “opdrachtgeverschap omgevingsdiensten” dan geraamd door toevoeging van de plustaken bij de omgevingsdiensten. Dit betreft de coördinatie, toezicht, handhaving en monitoring met een accent op natura 2000. Daarnaast is in 2016 meer inzet gerealiseerd dan geraamd voor de milieudialogen rond het Noordzeekanaal. (meer besteed, € 1,3 miljoen, nadeel).
Directe lasten	Overige verschillen: - Afrekeningsverschillen (meer besteed, € 65.000, neutraal); - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 256.000, neutraal); - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 22.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 werd verwacht een subsidie te verlenen t.b.v. plan Huydekopers. De aanvraag hiertoe is in december 2016 ontvangen en kon dat jaar niet meer worden verleend. Dit zal in 2017 plaatsvinden. (minder besteed, € 590.000, neutraal, reserve ILG). De uitgaven voor het TWIN-H project Bodemsanering zijn vraaggestuurd. In 2016 hebben zich geen knelpunten voorgedaan die in aanmerking kwamen voor een bijdrage (minder besteed, € 200.000, neutraal, reserve TWIN-H). Voor de vergunningverlening door de Omgevingsdiensten

	(OD's)voor bijzondere eenmalige projecten (Westfrisiaweg, Zeesluis, Zwakke Schakels, Markermeerdijken, Wind op Land) is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Deze projecten maken geen deel uit van de jaarlijks met de OD's te sluiten dienstverleningsovereenkomsten. Doordat de projecten vertraging oplopen door verschuivingen van de planning, zal een deel van de vergunningverlening in 2017 plaatsvinden. Als gevolg hiervan zijn ook de legesopbrengsten (baten) lager dan geraamd. Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017 (minder besteed, € 703.000, voordeel). De invoering van de Omgevingswet is vertraagd. Daardoor zijn in 2016 door de OD NZKG geen uren ingezet voor de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving (Swung-2) die in de Omgevingswet geïmplementeerd moet worden. (minder besteed, € 40.000, voordeel). Voor energiebesparing bij Industrie zijn de kosten geboekt op het budget voor Duurzame Energie (Energietransitie) onder OD 4.2.1 (minder besteed, € 170.000, voordeel). Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) - Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 447.000, neutraal) - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 256.000, neutraal) - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 94.000, voordeel)
Baten	Voor de handhaving van milieuwetgeving zijn meer dwangsommen ontvangen dan geraamd (meer baten, € 128.000, voordeel). Door verschuivingen in de planning van grotere projecten (zie Overdrachten) , waarvoor de Omgevingsdiensten de vergunningverlening verzorgen, is de legesopbrengst achtergebleven bij de raming (minder baten, € 695.000, nadeel). Vanuit het programma Bodemsanering 2011-2015 is een bedrag van € 1,6 miljoen vrijgevallen. (meer baten, € 1,6 miljoen, voordeel). Overige verschillen: - Afrekeningsverschillen (minder baten, € 51.000 neutraal); - Diverse kleinere verschillen (minder baten € 1.000, nadeel).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

4.2 beleidsdoel

Beperken energiebehoefte, maximaliseren gebruik van duurzame energie en efficiënt gebruik fossiele energie en grondstoffen

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

4.2.1 operationeel doel

Energiebesparing, opwekking lokale duurzame energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjagen initiatieven voor een circulaire economie

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
4.2.1.01 Uitvoeren Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Beoordelen principe-aanvragen Herstructurering Wind op land, organiseren gebiedsateliers, begeleiden vergunningenprocedure (uitvoering OD NZKG) ten behoeve van realisatie provinciale taakstelling 685,5 MW Wind op land in 2020, verdelingssystematiek vastgesteld. - Maatwerkvoorschriftregeling vastgelegd in Provinciale Milieu Verordening (PMV). - PIP windpark Westfrisia (overgangsregeling) vastgesteld. - PIP Uitbreiding elektriciteitsnetwerk Kop NH vastgesteld. - Uitvoering van energiebesparingsprojecten bij woningen en bedrijven door het Servicepunt Duurzame Energie ondersteund. - Energieontwikkeling en -toepassing van duurzame energie gestimuleerd. - Monitoring gecontinueerd. - MKB bij innovatieprojecten ondersteund. - Fondsen voor stimulering voor innovaties worden ontwikkeld. - Innovatieve concepten gestimuleerd en uitgevoerd.	- Conform, 17 aanvragen beoordeeld en 3 vervangingsaanvragen in procedure. - Conform. - Conform. - Conform. - Conform, 19 bijeenkomsten, 5 trainingen, circa 80 ondersteuningsvragen, 9 factsheets. - Conform, 150 zonnestroomsystemen, 229 verleningen regeling Asbest eraf, Zon erop, circa 100 verleningen regeling Duurzaam Renoveren. - Conform, monitoring Wind op Land gecontinueerd, monitoringsinstrument Enervisa afgerond door Servicepunt Duurzame Energie, gestart met Staat van de Transitie. - Conform, 215 bedrijven en 5 corporaties ondersteund. - Conform, 25 innovatieve projecten ondersteund. - Conform, voorbeelden zijn de onderzoeken naar economische kansen voor Zeewier, LNG en waterstof als transportbrandstof.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
OD NZKG: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

MW: Megawatt

PMV: Provinciale Milieuverordening

PIP: Provinciaal Inpassingsplan

LNG: Liquefied natural gas/vloeibaar (gemaakt) aardgas

WoL: Wind op Land

MKB: Midden- en kleinbedrijf

MIT: MKB Innovatiestimulering Topsectoren

PRV: Provinciale Ruimtelijke Verordening

BIK: Bouwen aan Integrale Ketensamenwerking

Extra informatie voor kaderstelling of controle:
- Beoordelen principe-aanvragen: In mei zijn er 17 aanvragen ingediend in het kader van de herstructurering WoL. Daarvan zijn er 11 afgewezen op grond van de PRV-vereisten. 6 aanvragen voldoen wel aan de PRV-vereisten en worden nu getoetst aan de overige wettelijke vereisten. Daarnaast zijn er nog drie vervangingsaanvragen in procedure.

- PIP windpark Westfrisia (overgangsregeling) vastgesteld: Definitieve versie 6 februari 2017 in PS.

- Uitvoering van energiebesparingsprojecten bij woningen en bedrijven door het Servicepunt Duurzame Energie ondersteund: Het Servicepunt heeft 19 bijeenkomsten georganiseerd voor gemeenten, bedrijven en corporaties over verduurzaming gebouwde omgeving, 5 trainingen gegeven aan bouwbedrijven over normen duurzaam bouwen, circa 80 ondersteuningsvragen van gemeenten beantwoord en 9 factsheets verduurzaming gebouwde omgeving opgesteld. De werkzaamheden van het Servicepunt Duurzame Energie zijn in 2016 Europees aanbesteed.

- Energieontwikkeling en -toepassing van duurzame energie gestimuleerd: Met de regeling Zon op Maatschappelijk Vastgoed zijn meer dan 150 zonnestroomsystemen gerealiseerd, er waren 229 verleningen voor de regeling Asbest eraf, Zon erop en circa 100 particuliere woningeigenaren hebben gebruik gemaakt van de regeling Duurzaam Renoveren.

- Monitoring gecontinueerd: Monitoring WoL en Enervisa zijn gecontinueerd en er is gestart met Staat van de Transitie.

- MKB bij innovatieprojecten ondersteund: Het programma Bouwen aan Integrale Ketensamenwerking (BIK) is uitgevoerd door de Kamer van Koophandel, er zijn 215 bedrijven en 5 corporaties ondersteund bij innovaties op het vlak van innovatief aanbesteden, samenwerken, duurzaam bouwen en renoveren.

- Fondsen voor stimulering voor innovaties worden ontwikkeld: De instrumenten uit de MKB innovatiefondsen zijn vastgesteld en worden ontwikkeld. Vooruitlopend hierop is in 2016 is de MIT-regeling uitgevoerd. Met deze regeling zijn 25 innovatieve projecten ondersteund.

- Innovatieve concepten gestimuleerd en uitgevoerd: Voorbeelden zijn de onderzoeken naar economische kansen voor Zeewier, LNG en waterstof als transportbrandstof.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
- PIP windpark Westfrisia: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Projecten/Wind_op_land/Windpark_Westfrisia

- PIP Uitbreiding elektriciteitsnetwerk Kop NH: https://www.noord-

holland.nl/Actueel/Archief/2016/Maart_2016/GS_stellen_PIP_netuitbreiding_Kop_van_Noord_Holland_vast

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.2.1 Energiebesparing, opwekking lokale duurzame energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjagen initiatieven voor een circulaire economie

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.971	2.381	2.154	1.878	276	13	455
Directe lasten	895	1.498	1.480	1.059	421	28	939
Kapitaallasten	30	225	258	58	200	77	0
Overdrachten	2.565	0	4.174	2.655	1.519	36	0
Subtotaal Lasten	5.460	4.104	8.066	5.649	2.417	30	1.394
Baten	175	0	-45	-486	441	-979	0
Saldo van baten en lasten	5.635	4.104	8.021	5.164	2.857	36	1.394
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	5.635	4.104	8.021	5.164	2.857	36	1.394

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 konden drie vacatures niet worden vervuld. Omschakeling van de inzet op andere activiteiten, met een lagere prioriteit naar OD 4.2.1. vroeg veel tijd (minder besteed, € 276.000 voordeel).
Directe lasten	De eind 2016 via het provinciefonds ontvangen bijdrage voor Duurzaam Door zal in 2017 worden ingezet voor Groen Kapitaal (minder besteed, € 175.000, voordelig). Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017. Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 244.000, neutraal) - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 2.000, neutraal, reserve EXIN-H)
Kapitaallasten	
Overdrachten	Er zijn minder subsidies aangevraagd op grond van de UvR Nul op de meter dan verwacht (minder besteed, € 324.000, neutraal, reserve Werkgelegenheid en Economie). Bij Voordracht 2016-25 is voor de realisatie van het onderzoekscentrum biomassavergassing InVesta € 960.000 beschikbaar gesteld. Om de subsidieaanvraag goed te kunnen beoordelen is aanvullende informatie nodig. Omdat deze informatie nog niet beschikbaar was kon de subsidie in 2016 niet

	verleend worden (minder besteed, € 960.000, neutraal, reserve TWIN-H). Bij Voordracht 2016-27 is de realisatie van de biomassavergasser Olga-Milena-Esme € 500.000 beschikbaar gesteld. Ook deze subsidie kon nog niet worden verleend doordat aanvullende informatie nog niet beschikbaar was (minder besteed, € 500.000, neutraal, reserve EXIN-H). De kosten voor Energiebesparing bij Industrie zijn geboekt onder dit operationele doel in plaats van onder OD 4.1.2 en er is geen bijdrage vanuit programma Water ontvangen in de kosten van de ingehuurde trekker voor Duurzame Energie voor De Nieuwe Afsluitdijk (meer besteed, € 111.000, nadelig). Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) - Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 137.000, neutraal) - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 244.000, neutraal) - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 5.000, neutraal, reserve EXIN-H) - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 1.000, voordeel) - Diverse kleinere verschillen (meer besteed, € 53.000, neutraal, reserve TWIN-H)
Baten	Een bedrag van € 431.000 is vrijgevallen uit Rijksmiddelen Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LvdO) (meer baten, € 431.000, voordeel).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 5 Ruimte

Maatschappelijk doel

Ruimtebeslag van wonen, werken en recreëren optimaliseren.

Doelenboom

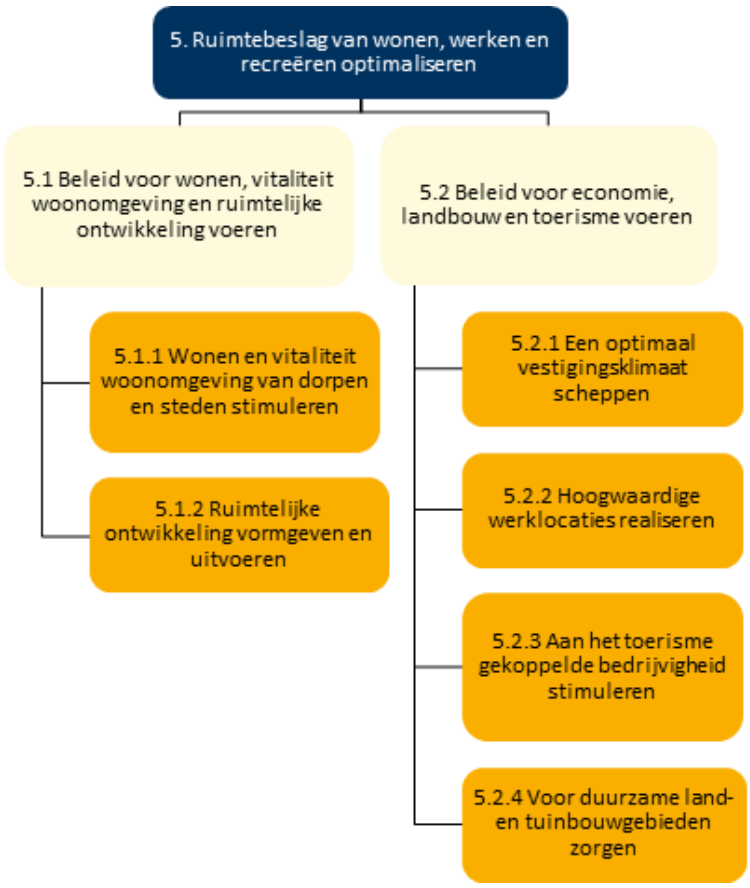

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
Stimuleren van binnenstedelijke woningbouw (5.1.1)	50	Binnenstedelijke woningbouw hebben we gestimuleerd via onze regelgeving uit de PRV, de RAP's en de woningbouwplannen die ons zijn voorgelegd. Het uitvoerings-programma binnenstedelijk bouwen is nog in voorbereiding.
Opstellen plannen van aanpak voor Regionale Actieprogramma's (RAP's) Woningbouwprogrammering 2015-2020 (5.1.1)	100	De basis voor de opstelling van de RAP's is vastgesteld (Plan van Aanpak/regionale Woonvisie/Kwalitatief Woningbouwprogramma).
Beschikbaar stellen van locaties voor zelfbouw door gemeenten en corporaties via kennis en afspraken in de RAP's (5.1.1)	50	De meeste RAP's zijn nog in ontwikkeling, aandacht voor zelfbouw vormt een onderdeel van de afspraken.
Aanpassen van de Provinciale Ruimtelijke Verordening aan de actualiteit en voorbereiden op de Omgevingsvisie (5.1.2)	100	De geactualiseerde PRV is op 12 december 2016 door PS gewijzigd vastgesteld.

Opstellen ruimtelijke-economische agenda MRA, mede als input voor de Omgevingsvisie (5.1.2)	100	De Ruimtelijke economische Actie Agenda MRA, gelanceerd op het MRA congres in februari 2016 vormt mede input voor de op te stellen Omgevingsvisie.
Laten doorwerken van ruimtelijke-economische effecten van energietransitie in de diverse ruimtelijke kaders (5.1.2)	100	De ruimtelijke verkenning NH is gerealiseerd en de ruimtelijke spelregels voor zonne-energie in het landelijk gebied zijn vastgesteld.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
Demografische ontwikkelingen	Noord-Holland kent momenteel een periode van hoge bevolkingsgroei. Dit komt door de toegekomen buitenlandse migratie (regulier en asielinstroom), de positieve natuurlijke aanwas en een binnenlands vestigingsoverschot. De bevolking nam in 2016 toe met meer dan 23.000 personen, waarvan bijna de helft in de gemeente Amsterdam. In de Kop van Noord-Holland is de bevolking gedaald. Het binnenlands migratiesaldo van Amsterdam was negatief. Dit heeft vooral in het zuiden van de Regio Alkmaar en in de Gooi & Vechtstreek tot meer vestiging geleid. Wat verder opvalt, is dat een aantal regio's een negatieve natuurlijke aanwas heeft. Zonder positieve migratie daalt hierdoor de bevolking.
Governance: De tendens waarbij er meer ruimte wordt gegeven aan initiatieven van onderaf is vooral waarneembaar in het ruimtelijk domein. De omgeving verandert: opgaven worden complexer en raken meerdere partijen en sectoren. Ontwikkelingen gaan sneller en hebben ongewisse gevolgen. Ook de rol van de overheid verandert: decentralisaties, minder budget en meer maatschappelijke initiatieven. Grote ingrepen van bovenaf (bv. grootschalige woningbouw) zijn minder aan de orde. Ook verschuift de focus van ontwikkeling van nieuwe ruimte naar intelligente oplossingen voor het bestaande. De provincie verandert hierin mee. Dit heeft zijn weerslag op de manier van werken en de rol van overheden bij initiatieven rond ruimtelijke ontwikkelingen. Deze verschuift van sturend naar faciliterend en coördinerend en van reagerend en toetsend naar initiërend.	De provincie bereidt zich voor op de komst van de Omgevingswet die naar verwachting in het voorjaar van 2019 in werking treedt. De Omgevingswet heeft nadrukkelijk tot doel om een impuls te geven aan de wijze waarop de overheid in samenwerking met anderen omgaat met maatschappelijke opgaven en deze wenst te realiseren. Daarom ook is het onderwerp governance nadrukkelijk meegenomen in het Verkenningendocument NH 2050 dat eind 2016 gereed is gekomen. Daarin wordt geconstateerd dat er een toename aan maatschappelijk initiatief is, dat het vertrouwen in politiek en overheid afneemt, maar ook dat de interbestuurlijke verhoudingen veranderen als gevolg van gemeentelijke fusie en de opkomst en verdere ontwikkeling van regionale samenwerking. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de wijze van besturen. Voor de overheid als zodanig, maar ook voor de provincie Noord-Holland. In de verdere voorbereiding naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft dit dan ook onze aandacht.

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 5							Ruimte
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	17.947	19.378	18.198	18.783	-585	-3	7.907
Directe lasten	4.799	11.835	9.422	8.486	935	10	15.689
Kapitaallasten	13.990	1.203	890	869	21	2	0
Overdrachten	14.275	16.639	24.030	14.428	9.602	40	5.373
Subtotaal Lasten	51.010	49.055	52.539	42.567	9.972	19	28.969
Baten	-29.796	-21.379	-26.483	-26.852	369	-1	-18.667
Saldo van baten en lasten	21.214	27.676	26.056	15.714	10.342	40	10.302
Storting reserves	34.897	7.408	7.408	8.316	-908	-12	9.676
Onttrekking reserves	-11.649	-9.468	-12.388	-10.721	-1.667	13	-2.400
Resultaat	44.462	25.616	21.076	13.309	7.767	37	17.578

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is meer personele inzet gerealiseerd dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door meer dan geraamde inzet voor de dossiers Omgevingswet, Omgevingsvisie, Pallas en Distriport (meer besteed, € 1,3 miljoen nadeel).
Directe lasten	OD 5.1.2. Lagere besteding van diverse uitvoeringsprojecten structuurvisie (minder besteed, € 532.000, voordelig) In de toelichting onder het operationeel 5.1.2 vindt u een overzicht van de projecten. OD 5.1.2. Voor de Omgevingsvisie zijn in 2016 wel verplichtingen aangegaan voor het bedrag van € 300.000 dat in de Kaderbrief 2016 beschikbaar is gesteld, maar deze verplichtingen zijn nog niet allemaal in zijn geheel tot besteding gekomen in 2016. Deze opdrachten zijn door een langere voorbereidingstijd later gestart dan oorspronkelijk gepland (minder besteed € 188.000, Uitgestelde Intentie, voordelig). OD 5.1.2 De beoogde verkoop van Crailo-Noord en verhuur aan het COA is op het laatste moment afgeketst. Hierdoor ging het project terug naar de planvorming en moest een nieuwe visie ontwikkeld met inzet van extra inhuur (meer besteed, € 159.000, nadelig). OD 5.2.1 In het budget voor Regionale Economie is nog € 44.000 voor Digitale Infrastructuur (Glasvezel) beschikbaar waarover bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten is die via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede middelen uit 2016, € 44.000, voordelig). OD 5.2.1 Er is rekening gehouden met uitgaven voor een second opinion m.b.t. businesscase voor Pallas. Door de complexiteit van het Pallas-project bleek het echter niet haalbaar om reeds in 2016 daadwerkelijk opdracht voor dit onderzoek te verstrekken. Dit onderzoek staat nu voor 2017 in de planning (minder besteed,

	€ 83.000, voordelig). OD 5.2.1 In het budget voor Noordzeehavens zit nog € 100.000 waarover bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten is die via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede middelen uit 2016, € 100.000, voordelig). OD 5.2.1 In het budget voor Arbeidsmarkt is nog € 160.000 beschikbaar waarover bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten is die via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede middelen uit 2016, € 160.000, voordelig). OD 5.2.1 De uitgaven voor SHIP zijn lager uitgevallen omdat de de afrekening hiervan nog niet is geëffectueerd, de kosten zullen dus doorschuiven naar 2017 (minder besteed, € 163.000, voordelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	OD 5.1.1 De rijksmiddelen Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) zijn reeds door het ministerie vastgesteld op basis van niet-financiële indicatoren. Het saldo wordt met instemming van het ministerie ingezet voor een vergelijkbaar doel, namelijk de RAP's in de regio's NH. Een deel van genoemd saldo is nog niet verplicht en valt volgens wettelijk voorschrift vrij (meer baten, € 2,3 miljoen, voordelig). OD 5.1.1 Een deel van het BLS saldo valt vrij in de algemene middelen omdat daar geen reservering of verplichting tegenover staat (meer baten,€ 137.000, voordelig). OD 5.1.2 Er zijn meer grondverkopen bij de notaris in het laatste kwartaal van 2016 gepasseerd dan verwacht, waaronder percelen Wieringerrandmeer en beheergrondbank (meer baten, € 2 miljoen, voordeel). De Gemeente Haarlemmermeer had er belang bij om de aankoop transactie van 39 ha BBL-grond nog in 2016 te laten passeren (meer baten, € 1,9 miljoen, voordelig). OD 5.1.2 Bijdragen van gemeenten uit de Rijksbommenregeling (meer baten, € 112.000, voordelig).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

5.1 beleidsdoel

Beleid voor wonen, vitaliteit woonomgeving en ruimtelijke ontwikkeling voeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

5.1.1 operationeel doel

Wonen en vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
5.1.1.01 Stimuleren vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden	- Stedelijke vernieuwingsprojecten vanuit UNA/ISV, TWIN-H/ISV, P-ISV en ISV 3 ondersteund en gestimuleerd.	- Conform.
5.1.1.02 Stimuleren van de woningbouwproductie	- De kwalitatieve woningbouw aangejaagd en vastgelopen woningbouwprojecten door het aanjaagteam en het Noord-Hollands Woningbouwberaad vlot getrokken.	- Conform.
	- Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen uitgevoerd.	- Deels uitgevoerd.
	- Pilots binnenstedelijk bouwen uitgevoerd.	- Nog niet uitgevoerd.
	- Uitvoeringsregeling Collectieve Zelfbouw toegepast.	- Conform.
	- Beschikbaar stellen van locaties voor zelfbouw door gemeenten en corporaties via kennis en afspraken in de RAP's gestimuleerd.	- Conform.
	- Minimaal eenmaal per jaar klankbordgroep marktpartijen georganiseerd.	- Conform.
	- Uitvoeringsregeling verduurzaming bestaande woningvoorraad uitgevoerd.	- nog niet uitgevoerd
5.1.1.03 Regisseren regionale kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwprogrammering	- RAP's 2016-2020 opgesteld.	- Deels uitgevoerd.
	- Afspraken uit de RAP's tussen regio's en provincie middels de woningbouwmonitor en een jaarlijks bestuurlijk overleg tussen provincie en regio gemonitord en geactualiseerd.	- Conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen
Het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen is in voorbereiding. Na vaststelling worden de beleidsinstrumenten die nodig zijn voor de uitvoering van het beleid verder ontwikkeld. Start uitvoering is voorzien eind 2017/begin 2018.

Pilots Binnenstedelijk Bouwen
In het kader van het uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen worden de mogelijkheden van pilots in 2017 verkend.

Uitvoeringsregeling verduurzaming bestaande woningvoorraad uitgevoerd.
De opstelling Uitvoeringsregeling verduurzaming bestaande woningvoorraad zal in samenhang met het beleidskader voor energietransitie en het in voorbereiding zijnde uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen worden opgesteld. Start uitvoering is voorzien voor eind 2017/ begin 2018.

	- Uitvoeringsregeling Woonvisie toegepast.	- Conform.
	- Themabijeenkomsten en werkbezoeken over actuele onderwerpen georganiseerd.	- Conform.
	- Gesprekken met regio's over de huisvesting van tijdelijke werknemers uit Oost-Europa gevoerd.	- Conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
Rap's 2016-2020
In de regio's Zuid Kennemerland/IJmond (2015), West-Friesland (2015) en Alkmaar (2016) zijn de Plannen van Aanpak bestuurlijk vastgesteld. In de regio Gooi- en Vechtstreek is de woonvisie als kader voor het RAP vastgesteld. In de regio Kop van Noord-Holland is een Kwalitatief Woningbouwprogramma bestuurlijk vastgesteld dat als basis dient voor het RAP. De RAP's van de voormalige regio SRA en Zuid-Kennemerland zijn opgesteld en door de regio bestuurlijk vastgesteld. Met het RAP van de voormalige SRA zijn we vooralsnog niet akkoord. Het besluitvormingsproces van alle RAP's wordt in 2017 afgerond.

5.1.1.04 Risicogericht toezicht houden op de huisvesting van verblijfsgerechtigden	- Bestuurlijke brief met oordeel over taakuitvoering op het terrein van huisvesting statushouders: 100% van de gemeenten.	- Conform.
	- Met gemeenten die achterlopen in taakstelling ambtelijke overleggen gevoerd (100%).	- Conform.
	- Met gemeenten die hun taakstelling niet adequaat uitvoeren, bestuurlijke gesprekken gevoerd (100%) en escalatie op bestuurlijk niveau door middel van de vervolgstappen op de escalatieladder.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:
de PRV is op 12 december 2016 door PS gewijzigd vastgesteld

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
RAP = Regionaal Actieprogramma wonen

CPO = Collectief Particulier Opdrachtgeverschap

ISV = Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing

UNA-ISV = stedelijke vernieuwing gebundeld in productiehallen

TWIN-H = Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland

P-ISV = stedelijke vernieuwing/provinciale beleidsprioriteiten

NHWB = Noord-Hollands Woningbouwberaad

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
5.1.1.02: Collectieve Zelfbouw

https://www.noord-

holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_wonen/Projecten/Zelfbouw_Noord_Holland

5.1.1.03 Woningbouwmonitor

http://www.noord-holland.nl/web/Themas/Wonen/Onderzoek-en-monitoring.htm

5.1.1.03 Uitvoeringsregeling Woonvisie 2016

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_wonen

5.1.1.03 Regionale Actieprogramma's

http://www.noord-holland.nl/web/Themas/Wonen.htm

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.1.1	Wonen en vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden stimuleren						
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	6.301	7.685	7.027	3.711	3.316	47	835
Directe lasten	176	238	238	40	198	83	203
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	-	0
Overdrachten	5.474	1.927	2.127	533	1.594	75	1.593
Subtotaal Lasten	11.951	9.850	9.392	4.284	5.108	54	2.631
Baten	-2.335	-1.027	-1.227	-3.208	1.981	-161	-693
Saldo van baten en lasten	9.617	8.823	8.165	1.075	7.090	87	1.938
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	-1.013	0	0	687	-687	-	0
Resultaat	8.604	8.823	8.165	1.763	6.402	78	1.938

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is minder personele inzet gerealiseerd dan geraamd. Een deel van de voor dit OD geraamde inzet is gerealiseerd bij OD 5.1.2 (minder besteed, € 3,3 miljoen voordeel).
Directe lasten	Er zijn minder opdrachten verleend met betrekking tot de uitvoering van de woonvisie (minder uitgaven uit reserve AP 2010, € 160.000, neutraal). Afrekeningsverschillen voorgaande jaren (minder uitgaven, € 35.000, neutraal).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Er hebben minder gemeenten verzocht om een subsidievaststelling dan verwacht: - locatie subsidies kleine stadsgewesten uit Rijksgelden (minder uitgaven uit Rijksgelden Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS), € 709.000, neutraal). - notitiegemeenten ISV2 regeling (minder uitgaven Rijksgelden ISV, € 136.000, neutraal).

	Een klein deel van de subsidieafwikkeling voor de uitvoering van RAP's is verschoven naar 2017 (minder uitgaven, € 38.000, neutraal) Vaststelling van de subsidieverleningen in het kader van de ISV-3 regeling heeft geleid tot teruggaven van diverse notitiegemeenten (minder uitgaven uit reserve Stedelijke Vernieuwing, € 687.000, neutraal). Afrekeningsverschillen voorgaande jaren (minder uitgaven, € 23.000, neutraal).
Baten	De rijksmiddelen BLS zijn reeds door het ministerie vastgesteld op basis van niet-financiële indicatoren. Het saldo wordt met instemming van het ministerie ingezet voor een vergelijkbaar doel, namelijk de RAP's in de regio's NH. Een deel van genoemd saldo is nog niet verplicht en valt volgens wettelijk voorschrift vrij (meer baten, € 2,3 miljoen, voordelig). Een deel van het BLS saldo dat reeds door het ministerie is vastgesteld op basis van de niet-financiële indicatoren valt vrij in de algemene middelen omdat daar geen reservering of verplichting tegenover staat (meer baten,€ 137.000, voordelig). De subsidievaststelling van locatie subsidies kleine stadsgewesten uit Rijksgelden is lager waardoor de onttrekking aan de balanspost Rijksgelden evenredig afneemt (minder baten, € 709.000, neutraal). De subsidievaststelling van notitiegemeente ISV2 uit Rijksgelden is lager waardoor de onttrekking aan de balanspost Rijksgelden evenredig afneemt (minder baten, € 136.000, neutraal).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	De teruggaven na subsidievaststelling door diverse notitiegemeenten zijn teruggevloeid in reserve Stedelijke vernieuwing omdat het gedecentraliseerde Rijksgelden ISV3 betreft (lagere onttrekking, € 687.000, neutraal).

5.1.2 operationeel doel

Ruimtelijke ontwikkeling vormgeven en uitvoeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
5.1.2.01 Opstellen en uitvoeren ruimtelijke kaders	- PRV aan nieuw provinciaal beleid aangepast en in lijn met de Bro en Barro van het Rijk gebracht.	- Conform.
	- Over ruimtelijke gemeentelijke plannen geadviseerd en deze beoordeeld.	- Conform.
	- Verkenning naar inhoud en opzet Omgevinsgvisie in het kader van de Omgevingswet opgesteld.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd		

In mei 2016 is de startnotitie Omgevingsvisie 2050 vastgesteld. In december 2016 zijn de verkenningen Omgevingsvisie 2050 naar PS gestuurd.

5.1.2.02 Stimuleren ruimtelijke kwaliteit	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Door de ARO over ruimtelijke kwaliteit bij voorontwerpplannen met impact in landelijk gebied geadviseerd.	- Conform.
	- Door de PARK over ruimtelijke kwaliteit in provinciale en regionale opgaven geadviseerd.	- Conform.
	- Met één 'assist' van de TFR kennis- en procesondersteuning aan een gemeente bij een complexe binnenstedelijke ontwikkeling geboden.	- Conform.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
De ARO heeft 34 adviezen uitgebracht.

5.1.2.03 Uitvoeren thematische ruimtelijke programma's en projecten	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Bijdrage aan de ontwikkeling van een aantal OV-knooppunten geleverd.	- Conform.
	- Monitor OV-knooppunten opgesteld.	- Conform.
	- Congres OV-knooppunten georganiseerd.	- Conform.
	- De resultaten van de uitgevoerde verkenning naar de ruimtelijke-economische effecten van energietransitie in diverse ruimtelijke kaders vertaald.	- Conform.
	- Bijeenkomsten over energietransitie georganiseerd.	- Conform.
5.1.2.04 Uitvoeren gebiedsgerichte ruimtelijke programma's en projecten	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Ter realisatie van de Provinciale belangen in de Structuurvisie 2040 wordt een aantal ruimtelijke programma's en projecten voorbereid, danwel uitgevoerd, zoals: Bloemendalerpolder, Crailo, De Kop Werkt!, Uitvoeringsprogramma Haarlemmermeer-West, Noordzeekanaalgebied en Nieuwe Strandwal.	- Conform.
	- Secretariaat voor de MRA uitgevoerd.	- Conform.
	- Ruimtelijke-economische agenda voor de MRA opgesteld.	- Conform.
	- In de Omgevingsraad Schiphol afspraken over de ontwikkeling van Schiphol en de leefbaarheid in de Schipholregio gemaakt.	- Conform.
5.1.2.05 Uitvoeren grondbeleid	- Gronden ten behoeve van diverse beleidsdoelen, indien noodzakelijk met toepassing van het onteigeningsinstrument, aangekocht.	- Conform.
	- Provinciale gronden en gebouwen beheerd (anders dan de gebouwen die in gebruik zijn voor de eigen dienst).	- Conform.
	- Overtollig onroerend goed	- Conform.

verkocht.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

PRV- Provinciaal Ruimtelijke Verordening

ARO- Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling

PARK- Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit

TFR- Taskforce Ruimtewinst

BRO- Besluit Ruimtelijke Ordening

BARRO- Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening

MRA- Metropool Regio Amsterdam

Extra informatie voor kaderstelling of controle:
De Task Force Ruimte (TFR) heeft één assist uitgevoerd. Dit betrof een procesadvies aan de gemeente Waterland voor de herontwikkeling van het bedrijventerrein Galgeriet in Monnickendam. Ten behoeve van kennisdeling is de eindpublicatie in mei 2016 verstuurd aan de wethouders RO van alle gemeenten in Noord-Holland.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

Besluit wijziging in het Provinciale Ruimtelijke Verordening ivm ladder duurzame verstedelijking

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.1.2				Ruimtelijke ontwikkeling vormgeven en uitvoeren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	7.171	6.530	6.142	10.417	-4.275	-70	5.370
Directe lasten	3.097	5.489	5.794	5.994	-201	-3	7.076
Kapitaallasten	13.122	304	0	0	0	-	0
Overdrachten	1.932	3.137	6.560	1.112	5.448	83	9
Subtotaal Lasten	25.322	15.460	18.495	17.523	972	5	12.455
Baten	-11.277	-10.578	-15.726	-14.234	-1.492	9	-8.200
Saldo van baten en lasten	14.045	4.882	2.769	3.289	-520	-19	4.255
Storting reserves	0	1.000	1.000	1.000	0	-	500
Onttrekking reserves	-714	-628	-1.199	-1.199	0	-	0
Resultaat	13.331	5.254	2.570	3.090	-520	-20	4.755

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is op dit OD meer personele inzet gerealiseerd dan geraamd. Een deel van de op dit OD gerealiseerde geraamde inzet is geraamd bij OD 5.1.1 (meer besteed, € 5 miljoen nadeel).
Directe lasten	Uitvoeringsprojecten structuurvisie (minder besteed, € 532.000, voordelig): - minder externe inhuur van planonderzoekers € 97.000; - lagere bestedingen omgevingswet € 85.000; - lagere uitgaven Ruimte en energie € 57.000; dit wordt veroorzaakt doordat een deel van de kosten van de verkenning in de MRA wordt gefinancierd door het Ministerie van I&M. Daarnaast is de verkenning van de energietransitie in NHN doorgeschoven naar 2017; - een deel van de opdrachten en onderzoeken voor het metropolitane landschap worden doorgeschoven naar 2017, € 51.000; - de STIVAS kavelruil met betrekking tot de polder Waard Nieuwland heeft niet plaatsgevonden omdat de taxatie nog niet is uitgevoerd en STIVAS minder uren heeft gemaakt dan voorzien, € 45.000; - De communicatie opdracht is naar 2017 doorgeschoven omdat de onderzoeken in het kader van de ruimtelijk economische verkenning Westas nog niet waren afgerond eind 2016, € 42.000; - de onderzoekskosten naar de optimale benutting haven Den Helder zijn lager uitgevallen waardoor de provinciale bijdrage binnen het samenwerkingsverband TOP is verlaagd, € 35.000; - de bijkomende kosten Bloemendalerpolder zijn meegevallen, € 26.000; - de bijdrage aan het bosmonument heeft geen doorgang gevonden in 2016, € 25.000; - er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen directe lasten en overdrachten van € 69.000 (minder besteed, 69.000 neutraal); - Voor de Omgevingsvisie zijn in 2016 wel verplichtingen aangegaan voor het bedrag van € 300.000 dat in de Kaderbrief 2016 beschikbaar is gesteld, maar deze verplichtingen zijn nog niet allemaal in zijn geheel tot besteding gekomen in 2016. Deze opdrachten zijn door een langere voorbereidingstijd later gestart dan oorspronkelijk gepland (minder besteed € 188.000, Uitgestelde Intentie, voordelig); - De beoogde verkoop van Crailo-Zuid aan VNR en verhuur aan het COA is op het laatste moment afgeketst. Hierdoor ging het project terug naar de planvorming en moest een nieuwe visie ontwikkeld met inzet van extra inhuur (meer besteed, € 159.000, nadelig); - Overige verschillen, elk kleiner dan € 100.000 (minder besteed, € 44.000, voordelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	De gemeente Haarlemmermeer heeft geen subsidieaanvragen ingediend met betrekking tot de ILG rijksbijdrage:

	- Groen recreatieve verbindingen (minder besteed, € 4,5 miljoen, neutraal). - Herstructurering/transformatie bedrijventerreinen (minder besteed, € 1 miljoen, neutraal). - Er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen directe lasten en overdrachten van € 69.000 met betrekking tot de uitvoeringsprojecten structuurvisie (meer besteed, € 69.000, nadeel). - Overige verschillen elk kleiner dan € 100.000 (meer besteed, € 17.000, nadelig).
Baten	- Omdat de subsidies aan de gemeente Haarlemmermeer niet in dit jaar zijn verleend wordt de balanspost ILG-Rijksgelden evenredig onderschreden (minder baten, € 5,5 miljoen, neutraal). - Er zijn meer grondverkopen bij de notaris in het laatste kwartaal van 2016 gepasseerd dan verwacht, waaronder percelen Wieringerrandmeer en beheergrondbank (meer baten, € 2 miljoen, voordeel). - De Gemeente Haarlemmermeer had er belang bij om de aankoop transactie van 39 ha BBL-grond nog in 2016 te laten passeren zoals de Kavelruil het Nieuwland, (meer baten, € 1,9 miljoen, voordelig). - Bijdragen van gemeenten uit de Rijksbommenregeling (meer baten, € 112.000, voordelig). - Overige kleine verschillen (minder baten, € 15.000, nadelig).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

5.2 beleidsdoel

Beleid voor economie, landbouw en toerisme voeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

5.2.1 operationeel doel

Een optimaal vestigingsklimaat scheppen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
5.2.1.01 Faciliteren regionale economische samenwerking	- In diverse regionale overleggen waarin overheden, bedrijfsleven en onderwijs participeren, deelgenomen.	- Conform.
	- Bestuurlijke inzet aan de AvA ONHN en REON geleverd.	- Conform.
	- Subsidie aan ONHN voor de	- Conform.

	uitvoering van het jaarprogramma verleend.	
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd In de regio's Zuid-Kennemerland, IJmond, Zaanstreek en Gooi- & Vechtstreek hebben regionale overleggen plaatsgevonden.		
5.2.1.02 Participeren in samenwerkingsverbanden in het NZKG en Den Helder voor havenontwikkeling	- Aan het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied bestuurlijk deelgenomen. - Aan het Tripartite Overleg Port of Den Helder (TOP) deelgenomen.	- Conform. - Conform.
5.2.1.03 Ontwikkelen en uitvoeren arbeidsmarktbeleid	- Betere aansluiting op sterke regionale clusters tot stand gebracht. - Betere afstemming tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven gerealiseerd.	- Conform. - Conform.
5.2.1.04 Ontwikkelen en uitvoeren beleid m.b.t. IMA	- Nader uit te werken in nieuwe beleidsagenda economie en landbouw.	- Conform.
5.2.1.05 Deelnemen in Amsterdam Economic Board	- Subsidie verleend waarmee aan totstandkoming van diverse AEB-initiatieven is bijgedragen.	- Conform.
5.2.1.06 Versterken innovatie in het MKB	- Innovatie in het MKB d.m.v. inzet van het MKB-innovatiefonds ondersteund.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

MIT: MKB innovatiestimulering regio en topsectoren

SHIP: Sluis- en Haven Informatiepunt

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

5.2.1.03

- De Werkambassadeur Noord-Holland die in januari 2016 is aangesteld heeft voortgang gemaakt met verkenning en versteviging van de samenwerking tussen HBO-onderwijs en sterke clusters van het bedrijfsleven in Noord-Holland Noord, en de samenwerking in het cluster Mariene Offshore in de Kop in Tech@Connect, een samenwerking en krachtenbundeling tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid in de maritieme, energie en techniek sector in de Kop van Noord- Holland.

- De UitvoeringsAgenda Arbeidsmarkt 2016-2019 is in april 2016 door PS vastgesteld. Vanuit regionaal sterke clusters zijn MBO-campusontwikkelingen (samenwerking tussen bedrijven en scholen) ondersteund. Het gaat dan om:

- Techport IJmond
- Hilversumse Media Campus en Mediacollege ROC-Amsterdam
- Slowlearning in het groene onderwijs (Green Lab)
- Onderwijsinstellingen, TechniekRaad-NH zijn projecten gestart om aansluiting A&O verder te verbeteren in 2017.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

5.2.1.04 Strategisch Beleidskader Economie

5.2.1.04 Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019

5.2.1.03 Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt

5.2.1.06 Uitwerkingsrichtingen MKB-fondsen Noord-Holland

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.1				Een optimaal vestigingsklimaat scheppen			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.425	1.823	1.603	1.760	-157	-10	606
Directe lasten	718	4.434	2.586	1.851	735	28	4.627
Kapitaallasten	864	899	890	866	24	3	0
Overdrachten	4.705	2.619	5.567	6.347	-780	-14	1.255
Subtotaal Lasten	7.711	9.775	10.646	10.823	-177	-2	6.488
Baten	-15.973	-9.749	-9.415	-9.278	-137	1	-9.749
Saldo van baten en lasten	-8.262	26	1.231	1.546	-315	-26	-3.261
Storting reserves	16.647	3.571	3.571	4.479	-908	-25	3.064
Onttrekking reserves	-4.245	0	-3.231	-3.947	716	-22	0
Resultaat	4.140	3.597	1.571	2.078	-507	-32	-197

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Daarnaast is op dit OD een deel van de op OD 5.2.3 en OD 5.2.4 geraamde inzet verantwoord (meer besteed, € 157.000, nadeel).
Directe lasten	In het budget voor Regionale Economie is nog € 44.000 voor Digitale Infrastructuur (Glasvezel) opgenomen waarover bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten is die via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede middelen uit 2016, € 44.000, voordelig). Er is rekening gehouden met uitgaven voor een second opinion m.b.t. een business case voor Pallas. Door de complexiteit van het Pallas-project bleek het echter niet haalbaar om reeds in 2016 daadwerkelijk opdracht voor dit onderzoek te verstrekken. Dit onderzoek staat nu voor 2017 in de planning (minder besteed, € 83.000, voordelig). In het budget voor Noordzeehavens is nog € 100.000 opgenomen waarover bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten is die via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede middelen uit 2016, € 100.000, voordelig). In het budget voor Arbeidsmarkt is nog € 160.000 opgenomen waarover bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten is die via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede

	middelen uit 2016, € 160.000, voordelig). De uitgaven voor SHIP zijn lager uitgevallen omdat de afrekening ervan in 2016 niet is geëffectueerd. De afrekening schuift door naar 2017 (minder besteed, € 163.000, voordelig). Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) • Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 185.000, voordelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Bij de Laatste Begrotingswijziging was voor de MIT 2016 een besteding van € 2,0 miljoen verwacht tegenover een bijdrage van het Rijk van € 1,0 miljoen. Deze inzet is salderend begroot in de laatste begrotingswijziging met € 1,0 miljoen aan overdrachten. In de realisatie is er nu feitelijk € 2,0 miljoen aan overdrachten gerealiseerd tegenover € 0,9 miljoen aan bijdrage via het ministerie (meer besteed, € 1,0 miljoen, neutraal). Van het ministerie komt nog € 0,1 miljoen in 2017. Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) • Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 180.000, neutraal).
Baten	
Storting reserves	Zoals vermeld bij de Overdrachten was bij de Laatste Begrotingswijziging voor de MIT 2016 een post van € 1,0 miljoen salderend opgenomen als last. Feitelijk was de last € 2,0 miljoen en is er € 0,9 miljoen bijdrage ontvangen van het Rijk (er wordt nog € 0,1 miljoen van het Rijk ontvangen in 2017). De bijdrage van het Rijk is gestort in de Reserve Werkgelegenheid en Economie (meer gestort, € 0,9 miljoen, neutraal).
Onttrekking reserves	De hogere onttrekking uit de Reserve Werkgelegenheid en Economie hangt samen met de hogere last aan Overdrachten voor de MIT 2016 (meer onttrokken, € 0,7 miljoen, neutraal)

5.2.2 operationeel doel

Hoogwaardige werklocaties realiseren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
5.2.2.01 Uitvoeren van uitvoeringsregeling HIRB	- Uitvoering aan uitvoeringsregeling HIRB gegeven.	- Conform.
5.2.2.02 Monitoren van bedrijventerreinen en kantoren	- Jaarlijkse monitoring van bedrijventerreinen en kantoren verzorgd.	- Conform.
5.2.2.03	- Regionale afstemming m.b.t.	- Conform.

Faciliteren regionale afstemming	werklocaties in Plabeka en Noord-Holland Noord gefaciliteerd.	
5.2.2.04 Faciliteren regionale adviescommissies detailhandel	- Regionale afstemming m.b.t. detailhandel in heel Noord-Holland vergroot.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

HIRB – Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen

Plabeka – Platform Bedrijventerreinen en Kantoren

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

5.2.2.01 Rapportage HIRB 2016

5.2.2.02 Monitor Werklocaties 2016

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.2							Hoogwaardige werklocaties realiseren
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.739	1.790	1.962	2.282	-320	-16	636
Directe lasten	388	388	388	388	0	-	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	-	0
Overdrachten	772	4.740	7.567	4.383	3.184	42	0
Subtotaal Lasten	2.898	6.918	9.917	7.054	2.863	29	636
Baten	-25	-25	-25	-98	73	-294	-25
Saldo van baten en lasten	2.874	6.893	9.892	6.955	2.937	30	611
Storting reserves	4.840	0	0	0	0	-	3.500
Onttrekking reserves	-3.610	-4.740	-7.725	-6.182	-1.543	20	0
Resultaat	4.104	2.153	2.167	773	1.394	64	4.111

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Daarnaast is op dit OD een deel van de op OD 5.2.3 en OD

	5.2.4 geraamde inzet verantwoord (meer besteed, € 320.000, nadeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	Voor de besteding van de Investeringsimpuls duurzame zeehavens is een uitvoeringsregeling opgesteld, de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens 2016. De uitvoeringsregeling kende drie doelstellingen: Verbeteren luchtkwaliteit, Intensiveren ruimtegebruik en Stimuleren circulaire economie. Het plafond bij de doelstelling circulaire economie van € 1,2 miljoen is volledig besteed, het plafond voor verbeteren luchtkwaliteit van € 2,4 miljoen grotendeels. Voor de doelstelling intensivering ruimtegebruik is van het plafond van € 1,2 miljoen slechts één kleine aanvraag ingediend (minder besteed, € 1,4 miljoen, neutraal). Per einde 2016 is de subsidie van Parkmanagement IJmond voor het HIRB-project lager vastgesteld (minder besteed, € 137.000, neutraal). Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 1,6 miljoen, neutraal).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	De lagere onttrekking uit de Reserve Duurzame Zeehavens hangt geheel samen met de lagere lasten bij de uitvoeringsregeling duurzame zeehavens (minder onttrokken, € 1,4 miljoen, neutraal). De lagere onttrekking uit de Reserve Actieprogramma 2010 i het gevolg van de lagere lasten voor herstructurering bedrijven terreinen (minder onttrokken, € 137.000, neutraal).

5.2.3 operationeel doel

Aan het toerisme gekoppelde bedrijvigheid stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
5.2.3.01 Stimuleren regionale promotionele samenwerking	- Promotionele activiteiten in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Noord-Holland Noord ondersteund.	- Conform.
5.2.3.02 Aanjagen van regionale ruimtelijke visies	- Inventarisaties van huidig aanbod opgesteld en naar regionale visies voor verblijfsrecreatie vertaald.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.3				Aan het toerisme gekoppelde bedrijvigheid stimuleren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	394	460	439	150	289	66	168
Directe lasten	271	401	229	113	116	51	400
Overdrachten	226	0	982	1.062	-80	-8	0
Subtotaal Lasten	890	861	1.650	1.325	325	20	568
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	890	861	1.650	1.325	325	20	568
Storting reserves	3.609	2.837	2.837	2.837	0	-	2.612
Onttrekking reserves	-2.066	0	0	0	0	-	0
Resultaat	2.433	3.698	4.487	4.162	325	7	3.180

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Daarnaast is een deel van de op dit OD geraamde uren op OD 5.2.2 en OD 5.2.4 gerealiseerd (minder besteed, € 289.000, voordeel).
Directe lasten	Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) • Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 80.000, neutraal). • Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 36.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) • Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 80.000, neutraal).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

5.2.4 operationeel doel

Voor duurzame land- en tuinbouwgebieden zorgen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
5.2.4.01 Faciliteren greenport NHN en greenport Aalsmeer	- In greenport Noord-Holland Noord en in green port Aalsmeer deelgenomen. - Projecten uit gebiedsprogramma's greenport Aalsmeer en greenport Noord-Holland Noord opgestart en uitgevoerd.	- Conform. - Conform.
5.2.4.02 Stimuleren van verduurzaming landbouw en streekproducten	- Nieuwe beleidsagenda economie en landbouw wordt nader uitgewerkt.	- Conform.
5.2.4.03 Faciliteren POP 3	- Bijdrage t.b.v. de uitvoeringskosten van POP3 aan RVO geleverd.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
POP – Plattelandsontwikkelingsprogramma

RVO – Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
5.2.4.04 Strategisch Beleidskader Economie

5.2.4.04 Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.4				Voor duurzame land- en tuinbouwgebieden zorgen			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	918	1.090	1.025	463	562	55	292
Directe lasten	150	885	187	101	86	46	3.383
Kapitaallasten	4	0	0	4	-4	-	0
Overdrachten	1.167	4.216	1.227	991	236	19	2.516
Subtotaal Lasten	2.238	6.191	2.439	1.558	881	36	6.191
Baten	-186	0	-90	-34	-56	62	0
Saldo van baten en lasten	2.051	6.191	2.349	1.524	825	35	6.191
Storting reserves	9.800	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	-4.100	-233	-81	-152	65	-2.400
Resultaat	11.851	2.091	2.116	1.444	672	32	3.791

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 is minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Een deel van de op dit OD geraamde uren zijn op OD 5.2.2, op groen kapitaal (OD 6.3.1.) en op verduurzamen pachtbeleid ingezet.
Directe lasten	Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) • Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 71.000, neutraal). • Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 15.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	De implementatie van POP3 vergt meer tijd dan voorzien waardoor de kosten voor de Europese projecten Landbouwsubsidies in 2016 achter zijn gebleven ten opzichte van de planning. Hiernaast was er voor een deel van de kosten landelijk budget beschikbaar waardoor deze kosten niet bij de provincie Noord-Holland in rekening zijn gebracht terwijl daar wel rekening mee was gehouden (minder besteed uit de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies, € 152.000, neutraal). De begrote subsidies voor Duurzaam door greenport zijn niet allemaal verleend (minder besteed, € 106.000, neutraal). Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) • Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 49.000, neutraal). • Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 71.000, neutraal).
Baten	
Storting reserves	

Onttrekking reserves	Omdat er uit de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies minder is uitgegeven dan begroot zijn ook de onttrekkingen aan deze reserve lager (minder onttrekkingen uit reserve Europese projecten Landbouwsubsidies, € 152.000, neutraal).

Programma 6 Groen

Maatschappelijk doel

Aantrekkelijk en toegankelijk groen voor de bewoners en bezoekers van de provincie, voor ecologie en economie.

Doelenboom

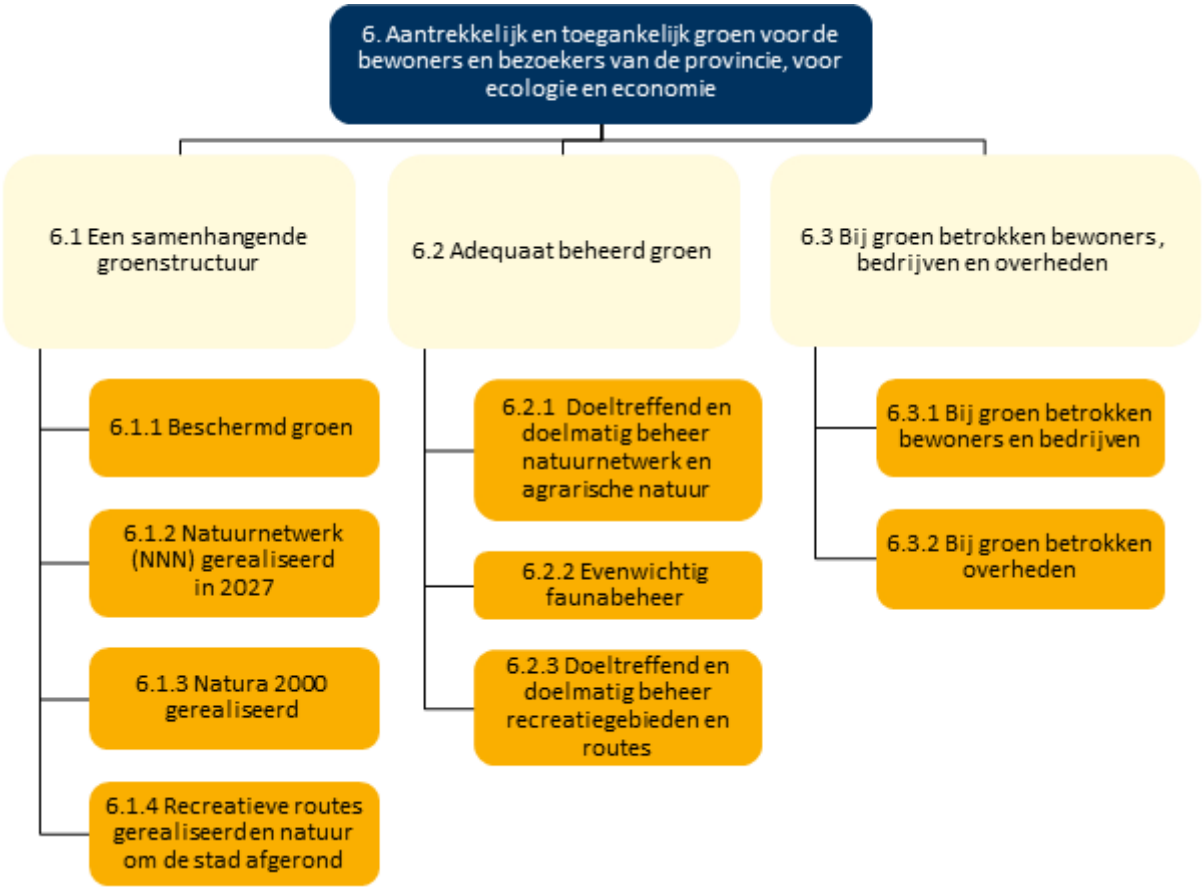

Wat willen we bereiken?

Noord-Holland is een aantrekkelijke provincie om te wonen, te werken en te recreëren. Het groen levert naast biodiversiteit ook een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijk en concurrerend vestigingsmilieu voor bewoners en bedrijven.

De provincie kent een grote verscheidenheid aan natuur en landschap en recreatiegebieden op korte afstand van de steden. Veel natuur in Noord-Holland maakt deel uit van het Europese stelsel van Natura 2000 gebieden, zoals de duinen, de Vechtplassen, veenweidegebieden en de grote wateren. De biodiversiteit staat sterk onder druk omdat de natuurgebieden te klein of te versnipperd zijn geworden, of te lijden hebben van vermesting (stikstof) of verdroging. Het realiseren, beschermen en beheren van een robuust en hoogwaardig Natuurnetwerk Nederland vormt de ruggengraat van het provinciale groenbeleid.

Buiten het Natuurnetwerk bestaat het grootste deel van de provincie uit gebieden met andere hoofdfuncties zoals landbouw, water, infrastructuur en stedelijk gebied. Ook hier staat de biodiversiteit onder grote druk. Om die reden zijn we de Aanpak Groen Kapitaal gestart, die zich richt op de bescherming van biodiversiteit buiten het Natuurnetwerk.

Om de doelstellingen uit de Doelenboom te visualiseren is in 2016 onderstaande infographic gemaakt:

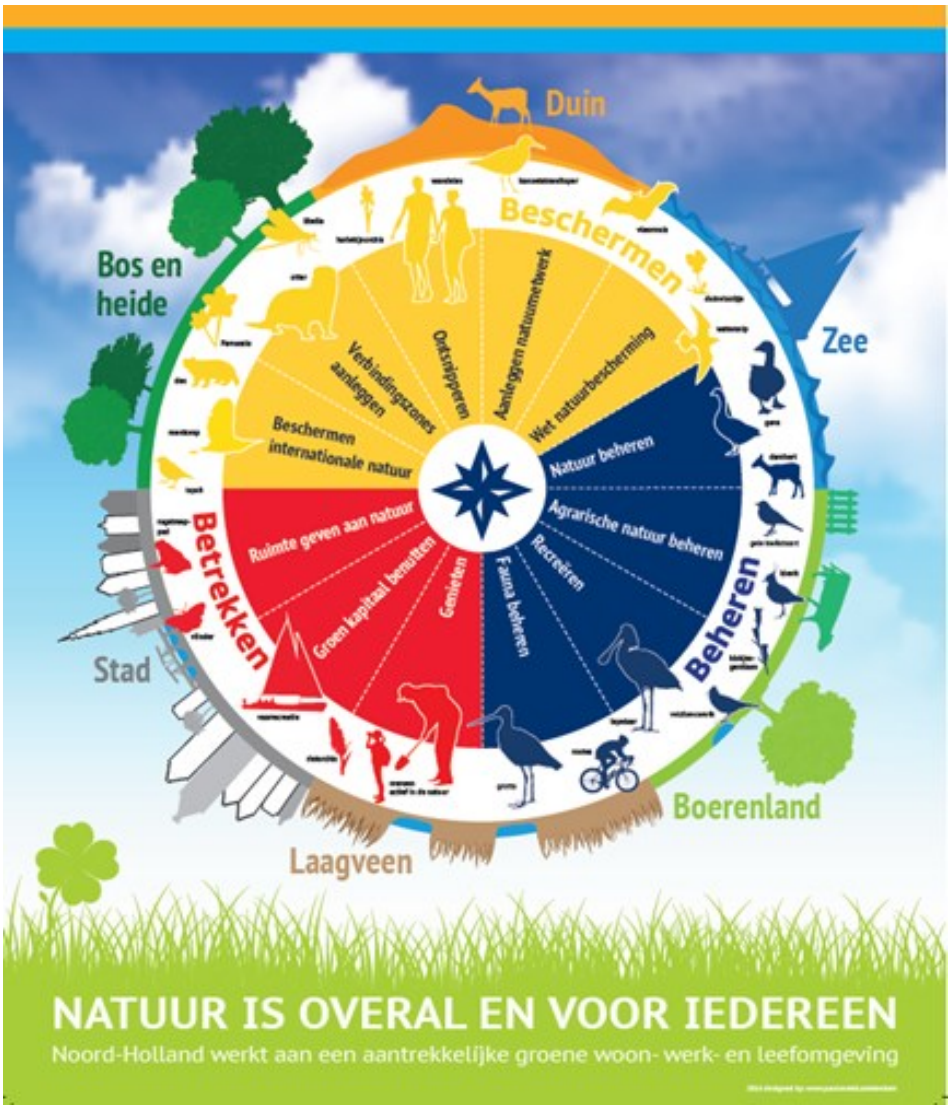

Er is in 2016 veel gebeurd binnen het programma Groen. Een drietal zaken lichten wij hieronder kort toe:

1. Invoering Wet Natuurbescherming

Op 3 oktober 2016 hebben Provinciale Staten de provinciale regelgeving onder de Wet Natuurbescherming vastgesteld die per 1 januari 2017 in werking is getreden. Deze wet heeft de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet vervangen. De wet dient ter bescherming van gebieden, plant- en diersoorten en bossen. De vaststelling was het sluitstuk van een traject van bijna twee jaar waarin beleidsregels en verordeningen werden ontworpen. Drieëntwintig partners dachten via een online platform mee en brachten hun expertise in. Provinciale Staten organiseerden een werkconferentie waarbij een breed spectrum aan experts en belanghebbenden aanwezig was. De tijdens deze dag ingebrachte ideeën leidden tot een aantal nieuwe inzichten en zodoende tot verbeteringen in de regelgeving. Met de vaststelling was Noord-Holland de eerste provincie die klaar was voor de invoering van de Wet Natuurbescherming per 1 januari 2017. Meer informatie over natuurbescherming is hier te vinden.

2. Groen Kapitaal

Groen Kapitaal wil een beweging op gang brengen waarin natuurcombinaties de normaalste zaak van de wereld zijn. Natuur wordt daarin standaard meegenomen bij het ontwerpen van wegen, sloten, dijken, wijken en op het boerenland. Niet alleen omdat het goed is voor de natuur, maar ook omdat we kunnen profiteren van de ecosysteemdiensten die de natuur ons te bieden heeft. Te denken valt aan lagere beheerkosten, minder wateroverlast bij hevige regenval, verkoeling tijdens hittestress, gezonde lucht, ontspanning en natuurlijke plaagbestrijders en bestuivers. De natuur doet dat allemaal vanzelf, maar voor ons is dat niet altijd vanzelfsprekend. Daarom is er Groen Kapitaal, want om te profiteren van het dividend dat de natuur ons levert moeten we er gezamenlijk in investeren. In 2016 hebben we Groen Kapitaal samen met ons netwerk van koplopers uitgebouwd tot een programma. In november werd het tweede Groen Kapitaalcongres georganiseerd, waar meer dan 200 mensen van allerlei verschillende organisaties op zijn afgekomen. Meer informatie op www.groenkapitaalnh.nl, met onder andere een kaart van de Gouden Roerdomp kandidaten, het magazine, presentaties over natuurinclusieve landbouw en meer. Groen Kapitaal is ook te volgen op Twitter: @GroenKapitaalNH

3. Monitoring Biodioversiteit in Noord-Holland

De provincie investeert veel in de Noord-Hollandse natuur. Alle reden dus om te willen weten hoe het nu met de die natuur gaat. Om die reden is een compleet monitoringsprogramma ontwikkeld waarin de verschillende aspecten van de natuur gemonitord worden. In 2016 is als maat voor de provinciale biodiversiteitsontwikkeling, de Living Planet Index berekend door het CBS. Hieruit blijkt dat de sterke neergang in biodiversiteit van vóór 1990 is gestopt. De Living Planet Index wordt jaarlijks gevolgd. In aanvulling op dit algemene beeld wordt de natuurkwaliteit van gebieden gemonitord in het kader van het natuur en landschapsbeheer (SNL), Natura 2000 en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Ook investeert de provincie in meetnetten voor o.a. weidevogels (weidevogelmeetnet), flora (landelijk meetnet flora) en agrarisch natuurbeheer. De methodes die gebruikt worden voor de monitoring en de beoordeling van die gegevens worden landelijk afgestemd met de andere provincies, natuurbeheerders, CBS en landelijke soortenorganisaties. De resultaten van de monitoring zullen leiden tot nieuwe inzichten en helpen om zowel beleid als beheer te verbeteren.

Beleidskader

Bescherming, ontwikkeling en beheer van groen is een provinciale kerntaak. Veel natuurbeleid is de afgelopen jaren gedecentraliseerd naar de provincie. In de Agenda Groen (PS 2013) is het vigerende groenbeleid van de provincie vastgelegd.

Coalitieakkoord

In ons Coalitieakkoord 2015-2019 'Ruimte voor groei' zetten wij in op de bescherming en ontwikkeling van Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (NNN), cultuurlandschappen, recreatiegebieden en groene bufferzones. Voor het afronden van het NNN is een jaarlijkse taakstelling voor verwerving en inrichting van het NNN geformuleerd van 250 hectare. Wij vinden het belangrijk om cross-overs te benutten tussen natuur en de beleidsterreinen water, economie en milieu.

Beleidsdoelen

In Noord-Holland zijn honderden waardevolle natuurgebieden, landschappen en wateren, waarvan er 19 behoren tot het Europese netwerk Natura 2000. Ze variëren van bos, heide, duinen, veenweiden en polders tot water, zoals de Waddenzee en het IJsselmeer. De provincie beschermt dieren en planten tegen ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen, verbindt natuurgebieden en creëert en verwerft nieuwe natuurgebieden. Samen met de natuurbeheerders, tienduizenden vrijwilligers, de vele agrariërs en particulieren beschermen we de natuur die we in onze provincie hebben. Daarnaast maakt de provincie natuurgebieden toegankelijk voor publiek en versterkt de recreatiemogelijkheden. Dit alles zorgt voor meer verscheidenheid van dieren en planten (biodiversiteit) én een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

De jaarlijkse uitwerking van deze beleidsdoelen vindt plaats in respectievelijk:

1. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen
2. Het Natuurbeheerplan

3. Het Programma Betrekken bij Groen

Effectindicatoren en prestatieindicatoren

In de Begroting 2016 hebben wij voor de drie beleidsdoelen een aantal prestatie-indicatoren met streefwaarden voor de komende vier jaar weergegeven. Voorbeelden zijn de jaarlijks te realiseren hectares voor het Natuurnetwerk of het areaal natuur- en recreatiegebied waarvoor wij een bijdrage leveren voor het beheer.

In de paragrafen over de beleidsdoelen lichten wij per Operationeel doel toe wat er in 2016 is gerealiseerd.

Evaluatiekader

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) is een uitvoeringsprogramma, behorende bij de Agenda Groen. In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van fysieke projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en waarbij de provincie een financiële investering doet of personele inzet pleegt. Het PMG geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van de doelen uit de Agenda Groen die betrekking hebben op:

- het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het verwerven en inrichten van gronden die nog niet als NNN gerealiseerd zijn;
- Natura 2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS): het realiseren van instandhoudingsdoelen middels de daarvoor te nemen fysieke maatregelen;
- verbindend groen: het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen. Hiertoe behoort ook het koppelen van de aanleg van natuurverbindingen aan de realisatie van infrastructurele projecten;
- natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- recreatieve verbindingen: het vergroten en verbeteren van de beleefbaarheid en recreatieve toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur.

PAS werkzaamheden in de Amsterdamse Waterleidingduinen

Wat heeft het gekost?

Budgettabel (Bedragen x € 1.000)

Programma 6 Groen	Ontwerp begroting 2016	Actuele Begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag Verschil
Lasten uit algemene middelen	**45.906**	**50.093**	**48.914**	**1.179**
6.1 Een samenhangende groenstructuur	9.618	12.983	12.390	593
6.2 Adequaat beheerd groen	34.227	34.563	34.147	416
6.3 Bij groen betrokken bewoners en bedrijven en overheden	2.061	2.547	2.377	170
Lasten gedekt uit reserves, details zie 6.1 en 6.2	**60.572**	**34.900**	**22.206**	**12.694**
Totaal Lasten	**106.478**	**84.993**	**71.120**	**13.873**
Totaal Baten	**-12.519**	**-12.818**	**-11.244**	**-1.574**
Saldo van baten en lasten	**93.959**	**72.175**	**59.876**	**12.299**

Stortingen in reserves	Ontwerp begroting 2016	Actuele Begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag Verschil
Reserve Groen	15.197	22.717	24.350	-1.633
Reserve Groene Uitweg	0	669	366	303
Reserve Cofinanciering Waddenzee	1.000	1.000	1.000	0

Toelichting op de budgettabel

Lasten

De toelichtingen op de uitgaven van de lasten staan vermeld onder de operationele doelen.

Lasten gedekt door reserves

De toelichtingen op de uitgaven van de lasten gedekt door reserves staan vermeld onder de operationele doelen.

Baten

- Voor het gebiedsprogramma Laag Holland is € 283.000, ontvangen uit bijdragen van andere overheden.
- Voor agrarisch waterbeheer hebben we van de waterschappen een bijdrage van € 189.000, ontvangen.

- Tegenover de betalingen voor de FES-projecten (Fonds Economische Structuurversterking) uit het budget Groenfonds ILG Rijk (zie 6.1 budget h) worden de middelen die hiervoor in de balanspost vooruit ontvangen Rijksbijdrage ILG-middelen zaten nu als baten in de begroting opgenomen. In het bedrag van € 8,1 miljoen zit ook de € 6 miljoen die bij de Laatste Begrotingswijziging 2016 in de reserve Groen gestort is.

  Uit het geactualiseerde balansdossier blijkt dat voor een bedrag van € 548.000 geen verplichtingen (meer) zijn (zie ook nadere toelichting hiervan onder Beleidsdoel 6.1). Dit bedrag is in 2016 vrijgevallen.
- Voor de Vaststellingsovereenkomst 'Land & Bosch' is er een bedrag van € 1,8 miljoen ontvangen van Natuurmonumenten, dit is in de reserve Groen gestort.
- Voor grondverkoop die we in 2015 via een grondruil hebben aangekocht tbv de realisatie NNN, is € 172.000 ontvangen, ook dit bedrag is in de reserve Groen gestort. Dit bedrag was niet geraamd.
- Vanuit de Duurzaam Door middelen is € 183.000 ontvangen, het verschil hiervan met de begroting is € 144.000, dit bedrag schuift door naar 2017.
- Aan de provincie Utrecht is € 366.000 gefactureerd (en ontvangen) voor het project Fietsbrug Nigtevecht, dit bedrag is in de reserve Groene Uitweg gestort. De raming van de bijdrage van Utrecht was € 669.000, maar omdat er minder kosten waren kon er minder gefactureerd worden.
- Voor de Natuurbrug Zandpoort is € 60.000 ontvangen, dit is gelijk aan de uitgaven die hiervoor gedaan zijn (zie 6.1).

Stortingen in reserves

De reserve Groen is voornamelijk gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van BBL gronden. Deze worden ontvangen via Programma 5, Ruimte, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort.

Alle stortingen in de reserve Groen op een rij:

- € 8,3 miljoen Rijksmiddelen (dit is inclusief een lagere storting van € 1,2 miljoen in verband met Transitie DLG zoals opgenomen in de decembercirculaire 2016);
- € 1,8 miljoen Natuurmonumenten, vaststellingsovereenkomst mediation 'Land en Bosch'; inzake de lagere vaststelling van de subsidie die wij hebben verleend voor de verwerving van dit landgoed door Natuurmonumenten.
- € 806.000 via het provinciefonds voor Hydrologische maatregelen;
- € 187.000 via het provinciefonds voor PAS;
- € 6,8 miljoen opbrengsten uit grondverkopen, dit bedrag is € 1,9 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. De raming van de te verwachten grondopbrengsten is gebaseerd op een gemiddelde prijs per hectare en de te verwachten hoeveelheid te verkopen hectares. Voor 2016 is de realisatie gunstiger uitgevallen dan geprognosticeerd;
- € 6 miljoen uit de restant Balanspost FES (Groenfonds ILG Rijk) middelen;
- € 457.000 overige stortingen.

Van de provincie Utrecht is er een bijdrage van € 366.000 voor de Fietsbrug Nigtevecht ontvangen die in de reserve Groene Uitweg gestort is.

Er is € 1 miljoen in de reserve Cofinanciering Waddenzee gestort. Dit komt overeen met het bedrag dat hiervoor bij het Coalitieakkoord 2015 – 2019 vrijgemaakt is.

Een samenhangende groenstructuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Het eerste beleidsdoel van de doelenboom Groen (6.1) vormt de bescherming en de ontwikkeling van een samenhangende groenstructuur zoals opgenomen in de Agenda Groen en de Provinciale Structuurvisie. De kern van de groenstructuur wordt gevormd door het Natuurnetwerk, dat momenteel circa 50.000 hectare verworven en ingericht groen omvat (excl. grote wateren). In 2027 dient het Natuurnetwerk door verwerving en inrichting afgerond te zijn. Het omvat dan ca. 56.000 hectare met inbegrip van de Natura 2000 gebieden en grotere recreatiegebieden.

Het beleidsdoel een samenhangende groenstructuur realiseren wij via vier operationele doelen.

6.1.1 Beschermd groen

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027

6.1.3 Natura 2000 gerealiseerd

6.1.4 Recreatieve routes gerealiseerd en Recreatie om de Stad afgerond

Onderstaand de prestatie-indicatoren die voor het begrotingsjaar 2016 waren geformuleerd, met daarbij de realisatie.

Tabel Prestatie-indicatoren

Taak	Output	Nulmeting	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil
6.1.1 Bescherming van groen via uitvoering van de groene wetten *)	Beheerplannen Natura 2000 (in totaal 19) vastgesteld		2	8	6
6.1.2 a. Verwerving/ functiewijziging natuurnetwerk	Uitbreiding NNN gerealiseerd	Restant-opgave: 4.700 ha	250	58	-192
6.1.2 b. Inrichting natuurnetwerk	Inrichting NNN gerealiseerd	Restant-opgave: 6.100 ha	250	172	-78
6.1.3 Verbeter-maatregelen Natura 2000 gebieden treffen	Natura 2000 maatregelen getroffen	Opgave 1e beheer-periode 4.020 ha	20%	5%	-15%
6.1.4 Aanleg recreatieve routes	Recreatieve verbindingen aangelegd en/of bewegwijzerd	Restant-opgave: 1.370 km	370	700,4	330,4

*) Voor de prestatie-indicator voor handhaving en vergunningverlening wordt aangesloten op de basisnorm kwaliteit zoals opgenomen in de dienstverleningsovereenkomsten met de omgevingsdiensten. Voorlopig is uitgegaan dat we 92% van de vergunningverlening binnen de gestelde termijnen afhandelen.

Toelichting op de output

Ad 6.1.1 Nieuw groen realiseren is belangrijk, maar het beschermen van het bestaande groen is minstens zo belangrijk. Een belangrijk instrument voor de planologische bescherming van de provinciale groenstructuur (Natuurnetwerk, natuurverbindingen, bufferzones, landelijk gebied) is de Provinciale Ruimtelijke Verordening (Programma 5 Ruimte). De basis voor de vergunningverlening voor de Natuurbeschermingswet vormen de Beheerplannen voor de Natura 2000 gebieden in Noord-Holland.

In 2016 zijn vier beheerplannen in Laag Holland vastgesteld, te weten: 1. Eilandspolder, 2. Wormer- en Jisperveld en Klaverpolder, 3. Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske en 4. Polder Westzaan. Daarnaast hebben GS meegetekend met vier andere beheerplannen waarvoor het Rijk bevoegd gezag is: 1. Duinen en lage land van Texel, 2. Waddenzee, 2. Noordzee kustzone en 4. Duinen van Schoorl. De afwijking is te verklaren doordat vaststelling en ondertekening van een zestal plannen eerder dan gepland plaats kon vinden.

6.1.2. Voor deze bestuursperiode is een ambitie vastgelegd om 250 hectare natuur per jaar binnen het Natuurnetwerk Nederland aan te schaffen, in te richten en te beheren. Dat kan in twee stappen. De eerste is verwerven van hectares of het wijzigen van functie van hectares binnen het NNN. In 2016 is 58 hectares gerealiseerd. De tweede stap is het inrichten van hectares als natuur. Daarvan is 172 hectare gerealiseerd. In deze laatste stap wordt natuur ingericht en in beheer gebracht, in 2016 is minder gerealiseerd dan de beoogde 250 hectare. De verwachting is dat in 2017 enkele grote projecten ingericht en in beheer worden gebracht, omdat die in 2016 nog niet geheel zijn afgerond. Het aantal hectares natuur dat gerealiseerd wordt fluctueert van jaar tot jaar. In 2015 werd bijvoorbeeld 320 hectare natuur gerealiseerd. De 58 hectare die in 2016 is verworven zal in de komende jaren worden ingericht als natuur.

Ad 6.1.2 a Voor de verwerving/functiewijziging van het Natuurnetwerk is de jaarlijkse taakstelling 250 hectare. Dit is nodig om uiteindelijk de doelstelling van 250 hectares natuur per jaar te realiseren in de NNN. De restantopgave voor het Natuurnetwerk Nederland voor Noord-Holland t/m 2027 is 4.700 hectare voor verwerving of functiewijziging.

De aanvragen via de SKNL blijven momenteel achter, omdat duidelijk is geworden dat voor functiewijziging van de grond van landbouw naar natuur de werkelijke waardedaling van de grond betaald wordt door de provincie. Dit is minder dan in voorgaande jaren werd betaald. Voorheen werd standaard 85% van de landbouwwaarde betaald, bij de openstelling van de SKNL voor het jaar 2016 is de regeling aangepast waardoor de facto minder wordt betaald. Daarnaast zijn minder projecten die in eigen beheer worden uitgevoerd afgerond.

Ad 6.1.2. b De nieuwe verworven natuur dient vrijwel altijd nog ingericht te worden om te kunnen voldoen aan de ambitiekaart. De restant inrichtingsbehoefte van het Natuurnetwerk was begin 2016 geraamd op circa 6.100 hectare. De projecten die zijn afgerond zijn met name de projecten die in voorgaande jaren zijn gestart via de subsidieregeling SKNL. Minder verwerving (zie 6.1.2a) betekent ook dat minder hectares dan gepland als NNN konden worden ingericht.

Ad 6.1.3 Voor Natura 2000 gebieden worden, zoals vastgelegd in de beheerplannen, maatregelen getroffen ten behoeve van de staat van instandhouding van soorten en habitats. In de eerste beheerplanperiode van zes jaar gaat het om maatregelen op totaal 4.020 hectare, gemiddeld 670 hectare per jaar. Hierover worden uitvoeringsafspraken gemaakt met de terreinbeheerders en de waterschappen. De meeste maatregelen worden genomen voor de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof), zoals baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en het stimuleren van verstuiven in de duinen.

In 2016 zijn subsidiebeschikking afgegeven aan twee van de vijf terreinbeherende organisaties voor PAS maatregelen . Daarnaast is opdrachtverlening aan de andere partijen voorbereid. De opdrachtverlening geschied in januari 2017. Enige vertraging is het gevolg van vragen rondom het thema staatssteun.

Ad 6.1.4. De restantopgave voor recreatieve fiets- en wandelroutes is recent geraamd op 1.370 km. Dit betreft naast fysieke maatregelen vooral bewegwijzering. Dit varieert tussen 330 en 370 km. per jaar.

In 2016 is het wandelnetwerk Kop van Noord-Holland sneller dan verwacht gerealiseerd. Dit is een ruim 700 km. groot wandelnetwerk dat uitgebreide wandelmogelijkheden biedt. Wandelaars kunnen kiezen uit meer dan 700 kilometer aan wandelroute met 50 startpunten en circa 300 keuzepunten. Zij kunnen korte, middellange en lange afstanden afleggen in afwisselende

landschappen met weidse uitzichten. Voor het hele netwerk komen er nieuwe eenduidige routeborden. Het wandelnetwerk sluit aan op wandelnetwerken in andere regio's en maakt deel uit van een provinciaal dekkend wandelnetwerk. Naast het wandelnetwerk is 400 meter fietsverbinding aangelegd.

Route-aanduiding Wandelnetwerk Noord-Holand

Wat heeft het gekost?

Meerjarenoverzicht lasten (Bedragen * €1.000)

6.1 Een samenhangende groenstructuur	Ontwerp begroting 2016	Actuele Begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil
Lasten uit algemene middelen	**9.618**	**12.983**	**12.390**	**593**
a. NB wet en Flora- en Fauna wet (handhaving, vergunningverlening)	0	23	48	-25
b. Realisatie EHS	703	703	703	0
c. Onderzoek en advies groen	3.062	705	579	126
d. Beheerplannen N2000	101	191	182	9
k. Omgevingsdiensten Groen	0	1.534	1.454	80
Subsidies Laag Holland	0	566	562	4
Apparaatskosten	5.752	9.261	9.508	-247
Afrekeningsverschillen jaarrekening 2016	0	0	-646	646
Lasten gedekt uit reserves en balansposten (BDU en vooruitontvangen bijdrage)	**60.572**	**34.700**	**21.954**	**12.746**
e. Reserve Groen	38.140	24.470	15.368	9.102
f. Reserve Groene Uitweg	8.903	3.955	3.002	953
g. BDU Groene Uitweg	10.786	0	0	0
h. Groenfonds ILG Rijk	1.070	3.222	1.597	1.625
i. Reserve TWIN-H (compartiment groen)	1.295	2.698	1.912	786
j. Reserve UNA (compartiment groen)	378	20	15	5
Natuurbrug Zandpoort	0	335	60	275

Toelichting op het meerjarenoverzicht lasten

a. Uit dit budget zijn de advertentiekosten met betrekking tot de Wet Natuurbescherming en de Flora- en Faunawet betaald.

b. Deze kosten hebben betrekking op rente en aflossing van eerdere EHS-leningen van de provincies die bij het Nationaal Groenfonds lopen.

c. Uit dit budget zijn o.a. de volgende opdrachten betaald: kosten voor een congres over Groen Kapitaal, een bijdrage aan BIJ 12 voor het PAS bureau, een Quick scan voor projecten voor het Waddenfonds, ontwikkeling van een website voor NNN en een samenwerkingsonderzoek m.b.t. het GNR.
Er is € 126.000 minder uitgegeven dan geraamd omdat de kosten voor het Congres Groen Kapitaal lager zijn uitgevallen en enkele opdrachten nog niet in 2016 konden worden afgerond.

d. Dit budget is gebruikt voor het opstellen en actualiseren van diverse Beheerplannen Natura 2000 / PAS (gebiedsanalyses).

k. Dit is het budget voor de kosten van Omgevingsdiensten Groen (de VTH-plustaken), dit viel bij de Ontwerpbegroting nog onder budget c.

Subsidies Laag Holland. Dit betreft subsidies voor o.a. de Uitvoeringsregeling Groen onderdeel Laag Holland, Promotie en Boerderij-educatie Laag Holland, Azolla tegen bodemdaling en de Ruige mest op Vaarland.

Apparaatskosten. In 2016 is meer inzet dan geraamd gepleegd op realisatie Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000/PAS teneinde de in het Meerjarenprogramma Groen geformuleerde doelstellingen te behalen (meer besteed, € 247.000 nadeel).

e. De uitgaven uit de reserve Groen hebben o.a. betrekking gehad op:

- € 3,3 miljoen voor Particulier Natuurbeheer (SKNL-regeling) (dit zijn de kosten van Functiewijzigingen van vóór 2014 en de beschikkingen voor de subsidieregelingen SKNL in 2016);
- € 220.000, voor het project Holendrechterpolder;
- € 932.000, voor de projecten Waal en Burg, Dorpzicht en Hanenplas;
- € 946.000, voor diverse kosten met betrekking tot grondaankopen NNN;
- € 500.000, voor het project Natuurbrug Zeepoort;
- € 260.000, voor de subsidieregeling Toeristische opstapplaatsen;
- Vanuit de Uitvoeringsregeling subsidie maatregelen Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn er voor een totaal bedrag van € 8,3 miljoen subsidies verstrekt voor de volgende gebieden: Kennemerland Zuid, Noordhollands Duinreservaat, Ilperveld/Varkensland en Oostelijke vechtplassen;
- € 500.000, voor het project Natuurboog.

De onderbesteding bij de reserve Groen is te verklaren door:

- € 5,6 miljoen SKNL-regelingen: Er zijn nog een kleine 20 aanvragen in behandeling, die nog wachten op een taxatierapport of zich nog bevinden in de pré toets fase, waardoor er voor deze aanvragen in 2016 geen subsidiebeschikking afgegeven kon worden. De uitgaven voor deze aanvragen schuiven door naar 2017. Er zijn aanvragen afgewezen, die afweken van het beleidskader in het Natuurbeheerplan. De belangstelling voor het gebruik maken van de openstelling was beperkt en aanvragen zijn zelfs ingetrokken, omdat (potentiële) aanvragers teleurgesteld zijn over de naar hun mening lage compensatie voor waardedaling;
- € 855.000, voor het project Houtrakpolder waarvan de voorbereiding van de uitvoering vertraagd is door de doorlooptijd van de benodigde ontgrondings- vergunning;
- € 458.000, voor het project Waterrijk en Zanderij Castricum omdat het pachtvrij maken van de grond meer tijd heeft gevraagd dan was voorzien, dit schuift door naar 2017;
- € 139.000, heeft betrekking op de subsidieregeling Toeristische opstapplaatsen. Deze UVR is bedoeld voor de periode 2013 tot 2018. In 2013 is hiervoor een totaal bedrag van € 500.000 gereserveerd. Het restant van 2016 schuift door naar 2017.
- € 700.000, voor opdrachten met betrekking tot PAS. Hiervoor waren de voorbereidende gesprekken met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Landschap Noord-Holland eind 2016 nog niet afgerond. Inmiddels zijn alle offertes binnen en zal in februari opdracht worden gegeven.
- Voor de subsidies PAS is er € 238.000 minder beschikt, de begroting was namelijk gebaseerd op normbedragen terwijl de subsidieaanvragen en –beschikkingen zijn gebaseerd op de concrete kostenramingen zoals door de aanvragers nader uitgewerkt.
- Er is € 117.000 minder verstrekt voor de Subsidie Weidevogels omdat er vanuit de collectieven minder aanvragen zijn gedaan i.v.m. werkzaamheden rondom het nieuwe stelsel agrarisch natuurbeheer. Tevens hebben wij een voor 2016 verwachte aanvraag pas in 2017 ontvangen.

- De subsidieaanvraag van € 233.000 aan Gooise Meren voor de realisatie van een wandelpad was nog niet compleet en kon daarom niet in 2016 verstrekt worden.
- € 350.000 Groene AS Bovenlanden, de subsidieaanvraag hiervoor is vertraagd door moeilijkheden bij de SKNL subsidieverlening en schuift door naar 2017.
- € 443.000 bij het project N2000 Wormer, vertraging als gevolg van vragen rondom het thema staatssteun. De opdrachtverlening geschiedt in januari 2017.

f. Er is voor een totaal bedrag van € 3 miljoen uitgegeven aan het Groene Uitweg project.

De onderbesteding voor de Groene Uitweg is o.a. te verklaren door:

- Er is € 175.000 minder besteed aan de subsidie aanvraag voor het Wandelpad Vesting Stadzigt. De aanvraag hiervoor is ingediend, maar dient nog aangepast te worden en zal dus pas in 2017 verstrekt worden.
- Voor een subsidieaanvraag van € 60.000 vanuit de Regio Gooi & Vechtstreek moest eerst een staatssteuntoets worden uitgevoerd.
- Voor project Fietsbrug Nigtevecht is € 153.000 aan kosten financieel verplicht, echter de betalingen zullen begin 2017 plaatsvinden.
- € 107.000 omdat er minder subsidies zijn aangevraagd voor de subsidies Agrarische sector.
- Er was € 400.000 gereserveerd voor een bedrijfsverplaatsing. Deze subsidieregeling is echter medio 2016 beëindigd en de nieuwe regeling hiervoor is pas sinds eind 2016 van kracht. De betreffende verplaatsing is een complex project, met afhankelijkheden van diverse partijen. (Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten, de verplaatsende boer en de eigenaar van de nieuwe locatie). Het doel is te beschikken rond april 2017.

h. De uitgaven voor Groenfonds ILG Rijk hebben betrekking gehad op o.a. de projecten Ringvaartdijk Oost, vismigratievoorzieningen, het verbeteren van de ecologie in deVecht, verplaatsing van een landbouwbedrijf in de Zeevang, het aanleggen van vis passages en Wormer- en Jisperwater. De onderbesteding kan worden verklaard door minder uitgaven op het project 'Businesscase Zeevang' en enkele opdrachten en subsidieprojecten waarvan de afrekening in 2017 plaats zal vinden i.p.v. in 2016.

De Balanspost FES (Groenfonds ILG Rijk) bevat middelen die in de ILG-periode (2007-2012) door het Rijk aan de provincie zijn overgemaakt voor specifieke bestedingsdoelen in het landelijk gebied. Met het Natuurakkoord is afgesproken dat deze middelen definitief aan de provincies worden gedecentraliseerd, zonder nadere voorwaarden of verantwoordingsverplichting. Inmiddels is duidelijk dat een deel van de middelen die waren gelabeld aan specifieke projecten, niet nodig zijn voor deze projecten. Bij de Laatste Begrotingswijziging 2016 is daarom reeds € 6,0 miljoen niet gelabelde middelen in de Reserve Groen gestort. Uit het geactualiseerde balansdossier blijkt dat voor een aanvullend bedrag van € 548.000 geen verplichtingen (meer) zijn. Gelet op het oorspronkelijke doel waarvoor deze middelen door het Rijk aan de provincies zijn gedecentraliseerd, ligt storting in de Reserve Groen opnieuw voor de hand. De reserve Groen dient nl. voor de realisatie van natuur-, recreatie- en waterprojecten in het landelijk gebied.

i. De uitgaven voor TWIN-H hebben betrekking op een subsidie voor de Transitie IJsselmeervisserij, de Uitvoeringsregeling Groen 2016, het Ecoduct N417, de Groene AS door Aalsmeer, het Programma Verbinden/Ontsnipperen en de Natuurbrug Zeeweg.

De onderbesteding wordt veroorzaakt door:

- € 370.000, omdat voor het project Natuurbrug Zeepoort een termijnfactuur van de aannemer niet in december, maar in januari is ontvangen;
- € 408.000, voor de Uitvoeringsregeling Groen 2016, onderdeel Recreatieve Verbindingen, kunnen partijen doorlopend aanvragen indienden. Er is nog 1 subsidieaanvraag voor een bedrag van € 90.000, in behandeling. In 2013 is er een totaal bedrag van € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld voor dit onderdeel, het restant bedrag uit 2016 wordt het nieuwe subsidieplafond voor 2017.

j. Kosten voor de monitoring Ecoduct N417 zijn vanuit de UNA betaald.

Natuurbrug Zandpoort. De uitgaven hebben betrekking op het project Fietspad Oase-Zandvoortselaan (nabij Natuurbrug Zandpoort). Er is € 275.000 minder uitgegeven dan begroot omdat er onzekerheid was over het kunnen voortzetten van het project in verband met een beroepsprocedure tegen de door de gemeente Zandvoort verleende omgevingsvergunning. Eind 2016 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en de verweerder in het gelijk gesteld. De geplande start van de aanleg heeft hierdoor niet plaatsgevonden.

Natura 2000 gebied Kennemerland-Zuid

6.2 beleidsdoel

Adequaat beheerd groen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het tweede beleidsdoel van de doelenboom Groen is een adequaat beheer van bestaand en nieuw groen. Daartoe zetten wij in op drie operationele doelen:

6.2.1 Doeltreffend en doelmatig beheer natuurnetwerk en agrarische natuur

6.2.2 Evenwichtig faunabeheer

6.2.3 Doeltreffend en doelmatig beheer recreatiegebieden en routes

In onderstaande tabel zijn de beleidsprestaties met betrekking tot het beheer van groen voor de jaren 2016-2019 weergegeven.

Onderstaand de prestatie-indicatoren die voor het begrotingsjaar 2016 waren geformuleerd, met daarbij de realisatie.

Tabel Prestatie-indicatoren

Taak	Output	Nulmeting 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking
6.2.1 Subsidiëren van (agrarisch) natuurbeheer	Natuurbeheer ha per jaar	27.800	28.000	27.746	-254
	Agrarisch natuurbeheer ha per jaar	21.800	13.500	13.674	174
6.2.2 Faunabeheer	Beperking lasten	4,2 mln.	+0,2 mln.	+1,6 mln.	1,4 mln.

	Faunafonds (t.o.v. 2015)				
6.2.3 Deelname recreatieschappen	Beheerd areaal ha per jaar	7.010	7.010	7.010	0

Toelichting op de output

Ad 6.2.1. In het provinciaal Natuurbeheerplan 2016 zijn de doelen voor het (agrarisch) natuurbeheer vastgelegd. Beheerders die daarvoor in aanmerking komen kunnen beheersubsidie aanvragen.

Ten aanzien van natuurbeheer: De verwachte groei stagneert om twee redenen. Er is minder subsidie voor beheer aangevraagd, wat een vrije keuze van de beheerder is. Daarnaast blijft de groei van hectares nieuwe natuur achter door teleurstelling die er is over de taxaties van de waardevermindering na omvorming. Men moet nog wennen aan de nieuwe EU conforme invulling van taxeren die lager uitvalt dan eerdere vergoedingen. Wij zijn hierover in gesprek met de partners in het veld.

Ten aanzien van agrarisch natuurbeheer: De 1,3% hogere realisatie (174 ha) valt ruimschoots binnen de ruimte die er aan agrarische collectieven gegeven is voor invulling van beheer, waarbij keuzes gemaakt worden voor een mozaïek van maatregelen voor een vast bedrag. De verschillende kostprijs van maatregelen bepaalt dan de omvang van beheer.

Subsidies zijn verstrekt voor de volgende leefgebieden: open grasland, open akker/akkerfauna, droge dooradering, natte dooradering en agrarisch waterbeheer.

Ad 6.2.2. Een kernopgave van het faunabeleid vormt de problematiek van de toenemende ganzenstand in verband met schade aan de landbouw, aan andere natuurwaarden en het gevaar voor de vliegveiligheid. Wij achten het wenselijk dat in een straal van 10 kilometer rondom Schiphol slechts zeer geringe aantallen ganzen voorkomen. In 2016 werd bekend dat de beleidsregel zomerplafonds ganzenschade van het Faunafonds niet juridisch houdbaar bleek. Reparatie middels de Wet Natuurbescherming bleek eveneens niet mogelijk. Dit alles leidde ertoe dat de schadeuitkering n.a.v. door ganzen aangerichte schade, niet kon worden gemaximaliseerd. Dit heeft tot hogere lasten geleid. De totale kosten waren € 5.781.000, waarvan € 5.514.000 schadeuitkering. Indien de ganzenstand blijft groeien zullen de kosten van schade-uitkeringen door de provincie via het Faunafonds toenemen. Om die reden nemen wij, in nauw overleg met de partners in het veld en de Faunabeheereenheid, een mix van maatregelen.

Ad 6.2.3. In 2016 is onderhandeld over de uittreding uit het recreatieschap Geestmerambacht. Per 1-1-2017 zijn wij formeel uitgetreden. De procedure tot vaststelling van de hoogte van de afkoopsom is nog gaande.

Goois Natuurreservaat

Wat heeft het gekost?

Meerjarenoverzicht lasten (Bedragen * €1.000)

6.2 Adequaat beheerd groen	Ontwerp begroting 2016	Actuele Begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil
Lasten uit algemene middelen	**34.227**	**34.563**	**34.147**	**416**
a. Natuur- en landschapsbeheer	20.576	19.238	18.837	401
b. Landschapsbeheer Texel	42	42	42	0
c. Faunafonds	4.400	5.255	5.781	-526
d. Flora en Faunabeleid	150	154	152	2
e. Recreatieschappen	5.238	5.302	5.310	-8
f. Beheer NH pad	75	125	121	4
g. Subsidies beheer groene organisaties	2.296	2.517	2.490	27
h. N.V. Recreatie NH	19	19	19	0
Apparaatskosten	1.431	1.911	1.361	550
Afrekeningsverschillen 2016	0	0	35	-35
Lasten gedekt uit reserves	**0**	**200**	**251**	**-51**
i. Reserve cofinanciering Waddenfonds	0	200	251	-51

Toelichting op de meerjarenraming lasten

a. Het budget voor het natuur- en landschapsbeheer is ingezet voor de subsidieregelingen voor (agrarisch) natuur en landschapsbeheer. De beheerkosten voor agrarisch natuurbeheer zijn uitgekomen op een bedrag van € 4,2 miljoen, die voor natuurbeheer op € 13,8 miljoen. Hiernaast is er o.a. aan de Uitvoeringsregeling Collectief Agrarisch natuurbeheer € 390.000 uitgegeven en via BIJ12 is er € 450.000 bijgedragen aan natuur informatie. De onderbesteding van € 401.000 wordt veroorzaakt door lager uitgevallen uitvoeringskosten door **BIJ12, IPO en RVO**.

Van de middelen uit het coalitieakkoord voor de SNL beheersvergoeding voor bijzondere versnipperde gebieden (totaal is hiervoor € 760.000 beschikbaar gesteld waarvan in het jaar 2016 een bedrag van € 565.000 op de begroting is geplaatst) is in 2016 € 26.000 uitgegeven voor een subsidie met betrekking tot Ruige mest. Voor de besteding van het restant wordt in 2017 een voorstel ontwikkeld. Bij de Laatste Begrotingswijziging 2016 is besloten om € 513.000 en bij de 1e Begrotingswijziging 2017 is besloten om aanvullend hierop nog € 26.000 via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017.

b. Dit betreft de rentekosten van het streekfonds Texel, dat is ingesteld n.a.v. een wens van uw Staten in 2010.

c. Binnen dit budget worden de uitvoeringskosten van BIJ 12 en de tegemoetkomingen in schade van het Faunafonds bekostigd. De kosten zijn € 135.000 hoger uitgevallen omdat BIJ12 in het najaar van 2016 een gewijzigde begroting heeft gepresenteerd. Voor het Faunafonds hield dit

o.a. een verhoging van de prognose van de tegemoetkomingen en taxaties in wat resulteerde in een ophoging van het aan het Faunafonds te betalen voorschot. Op basis van de eindafrekening van BIJ12 blijkt dat de kosten nogmaals verhoogd zijn, nu met € 390.000. Dit betreft het hoger uitvallen van schade-uitkeringen en daarmee samenhangende kosten (onderzoekskosten, taxatie, uitvoeringskosten, etc.).

d. Het budget Flora en Faunabeleid is ingezet voor diverse onderzoeksopdrachten (o.a. een vogeltoets, gebiedsconsultatie rustgebieden ganzen en een telling winterganzen) nodig voor het ontwikkelen van beleid.

e. Uit het budget voor de recreatieschappen is de provinciale bijdrage ter dekking van het exploitatietekort van de recreatieschappen betaald. Dit conform de gemeenschappelijke regelingen die hiervoor aangegaan zijn.

f. Dit betreft de kosten voor het beheer van het Noord-Holland pad.

g. Dit budget is uitgegeven aan de boekjaarsubsidie voor Landschap Noord-Holland (voor natuuronderzoek en stimulering van kleinschalige maatregelen voor soortenbescherming en landschapselementen), de participantenbijdrage aan het Goois Natuurreservaat, de subsidie voor de Faunabeheereenheid (incl. de subsidie voor het Ganzenbeheer) en de subsidies aan de landelijke organisaties Fietsplatform en Wandelnet.

h. Dit zijn de rentelasten van de deelneming in N.V. Recreatie Noord-Holland.

Apparaatskosten. In 2016 is er minder personele inzet gepleegd dan geraamd door een efficiënter manier van werken als gevolg van afronding transitie in het agrarisch natuurbeheer (minder besteed, € 550.000 voordeel).

i. Dit betreft subsidies die verstrekt zijn op grond van de uitvoeringsregeling co-financiering Waddenfonds Noord-Holland 2014. Hiervoor zijn zes subsidies verstrekt, o.a. die aan Zeestad Beheer BV voor het project Atlantikwall in het Waddengebied en aan ANLV De Lieuw Texel voor het project Natuurlijke patronen in het landschap.

Waddenzee

6.3 beleidsdoel

Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden

Wat gaan we daarvoor doen?

Het derde beleidsdoel betreft het betrekken van bewoners, bedrijven en overheden bij het provinciale groenbeleid. Zowel binnen maar ook buiten het Natuurnetwerk liggen er vele mogelijkheden om natuur, landschap en recreatie te versterken in combinatie met andere functies. Daarbij kunnen wij niet zonder een grote betrokkenheid van bewoners, bedrijven en andere overheden.

Wij zetten hierbij in op twee operationele doelen:

6.3.1 Bij groen betrokken bewoners en bedrijven

6.3.2 Bij groen betrokken overheden

Onderstaand de prestatie-indicatoren die voor het begrotingsjaar 2016 waren geformuleerd, met daarbij de realisatie.

Tabel Prestatie-indicatoren

Taak	Output	Nulmeting	Begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking
6.3.1 Stimuleren van vrijwilligers en natuureducatie	Groei groene vrijwilligers 3,5% per jaar	14.087 vrijwilligers 2014	15.090	13.584	-1.506
6.3.2 Gebiedsgerichte samenwerking	Cofinanciering Waddenfonds-projecten	Aantal projecten	5	6	1

Toelichting op taken en output

Ad 6.3.1. De provincie verschaft jaarlijks subsidie aan de gezamenlijke groene organisaties voor het uitvoeren van het programma “Betrekken bij groen”. In ons coalitieakkoord hebben wij middelen beschikbaar gesteld om de ondersteuning van vrijwilligers die betrokken zijn bij het natuur- en landschapsbeheer en bij natuur- en milieueducatie te continueren.

Bijna 5.000 beheervrijwilligers hielpen wekelijks of maandelijks mee aan het onderhoud van het NNN, recreatieterreinen, of natuur in de stad. Ruim 2.500 educatievrijwilligers namen jong en oud mee om te vertellen over het belang van een groene leefomgeving. Ruim 800 Weidevogelvrijwilligers ontfermden zich over de nesten en volgden de kuikenoverleving. Nog eens 1.200 vrijwilligers zetten zich in voor het onderzoek naar of bescherming van andere diersoorten, zoals padden, roofvogels en vleermuizen. Ruim 2.600 mensen zetten zich één dag in voor de natuur, bijvoorbeeld op de Natuurwerkdag.

In vergelijking met 2015 is er sprake van een afname van het aantal vrijwilligers. Hiervoor is een aantal oorzaken aan te wijzen.

Allereerst is in de afgelopen jaren sprake van een schommeling in de aantallen per doelgroep en per organisatie. Er sprake van een duidelijke afname bij een aantal vrijwilligerscategorieën. Zo nam het aantal deelnemers aan de Natuurwerkdag af van 1.405 deelnemers in 2015 naar 1.250 in 2016 (-11%). Verder viel er een daling in het aantal maatschappelijke stages te bespeuren; 500 middelbare scholieren werkten een dag in de natuur (-33%). Opvallend is ook de daling in het aantal weidevogelvrijwilligers, van 984 vrijwilligers in 2015 naar 884 vrijwilligers in 2016 (-10%). Reden hiervoor is het natuurlijk verloop van de voornamelijk oudere vrijwilligers. Daarnaast is ook het beleid om weidevogelbescherming te concentreren in kerngebieden van invloed, waardoor in de andere gebieden minder vrijwilligers actief zijn.

Toename van het aantal vrijwilligers zien we bij de educatievrijwilligers (+2%), en vrijwilligers die andere dier- en plantensoorten monitoren dan weidevogels. Verder melden veel beroepskrachten in het veld een toename van de vaste beheervrijwilligers.

In reactie op de neergaande trend zetten we in op de doelgroep ‘jongeren’. Daarom vinden er in het programma een leefstijlenanalyse en interviews met de doelgroepen plaats. Wij zijn ons bewust van de afnemende behoefte 'ergens lid van te zijn' en kijken daarom nadrukkelijk ook naar nieuwe organisatievormen. Deze kennis vormt de basis voor andere projecten binnen het programma.

Ad 6.3.2. In een aantal regio’s werken wij bestuurlijk nauw samen met andere overheden bij de voorbereiding en realisatie van ons groenbeleid. Het gaat om samenwerkingsverbanden voor het Waddenzeegebied (Regiecollege Waddengebied en stuurgroep Waddenprovincies), Laag Holland (gebiedscommissie), Groene Hart (stuurgroep), Gooi- en Vechtstreek (gebiedscommissie), de Metropool Regio Amsterdam en de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland. Het gaat om een breed scala aan activiteiten, welke niet in een eenvoudige prestatie-indicator samen zijn te vatten. We beperken ons hier tot het geraamde aantal door ons te cofinancieren Waddenfondsprojecten in Noord-Holland, omdat hiervoor in ons coalitieakkoord middelen voor cofinanciering beschikbaar zijn gesteld.

Er is in 2016 cofinanciering beschikbaar gesteld voor zes projecten:

1. Wadvogels van Allure
2. Natuurlijke patronen in het landschap
3. Blauw Afval, Groene Waarde
4. Atlantikwall in het Waddengebied
5. Dwaalfilm Dynamische Wadden
6. Pilot Maritiem Milieu Ponton

Wat heeft het gekost?

Meerjarenoverzicht lasten (Bedragen * €1.000)

6.3 Bij groen betrokken bewoners en bedrijven	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil
Lasten uit algemene middelen	**2.061**	**2.547**	**2.377**	**170**
a. Programma Betrekken bij Groen	608	758	644	114
b. Bijdrage regionale samenwerking	1.101	571	414	157
c. Gebiedscommissies	60	60	15	45
d. Deelname Nationale parken	258	308	298	10
Apparaatskosten	34	850	1.062	-212
Afrekeningsverschillen 2016	0	0	-57	57

Toelichting op de budgetten

a. Van het budget voor het Programma Betrekken bij Groen is een subsidie van € 608.000 verstrekt aan Landschap Noord-Holland (LNH) voor de ondersteuning van vrijwilligers en natuureducatie (uitvoering van het Programma Betrekken bij Groen).
Aan dit budget is in 2016 voor € 150.000 aan Duurzaam Door middelen toegevoegd, daaruit is een subsidie verstrekt aan LNH voor het project “Groene Gezonde leefomgeving 2016” waarvan € 36.000 is uitbetaald in 2016, de overige middelen (€ 114.000) schuiven door naar 2017.

b. De regionale samenwerking met het Waddenzeegebied, Laag Holland en Groene Hart is financieel ondersteund. Van het budget voor Laag Holland is € 510.000 overgeheveld en uitgegeven via 6.1 (subsidies Laag Holland), dit is inclusief de bijdrage van € 283.000, die Laag Holland van andere overheden heeft ontvangen. Voor het Groene Hart is bij de 1e Begrotingswijziging 2017 besloten om € 60.000 via de Uitgestelde Intenties door te schuiven naar 2017 (Niet bestede middelen uit 2016, € 60.000, voordelig).
De bijdrage aan het programmabureau Groene Hart was € 97.000 lager dan geraamd, omdat er door dat bureau geen eigen projecten meer worden uitgevoerd. De omvang van de formatie is daarom afgenomen. De stuurgroep Groene Hart heeft nu vooral een agenderende en aanjagende rol.

c. Deze uitgaven betreffen de vergaderkosten (zoals vacatiegelden en zaalhuur) voor de gebiedscommissie Laag Holland en stuurgroep Gooi & Vechtstreek.

d. Dit betreft de bijdrage voor Nationale Parken Zuid Kennemerland en Duinen van Texel.
Aan dit budget is in 2016 voor € 50.000 Duurzaam Door middelen toegevoegd, daaruit is een subsidie verstrekt aan het Nationaal Park Duinen van Texel voor het project “Texel Vogeleiland van Allure” waarvan € 40.000 is uitbetaald in 2016, de overige middelen (€ 10.000) schuiven door naar 2017.

Apparaatskosten. In 2016 is meer personele inzet gepleegd dan geraamd op programma Groen Kapitaal (meer besteed, € 212.000, nadeel). Zie ook punt '2. Groen Kapitaal' onder 'Wat willen we bereiken' aan het begin van dit programma.

Programma 7 Cultuur en Welzijn

Maatschappelijk doel

De kwaliteit en identiteit van de leefomgeving behouden en versterken door het inzetten van cultuur en erfgoed.

Doelenboom

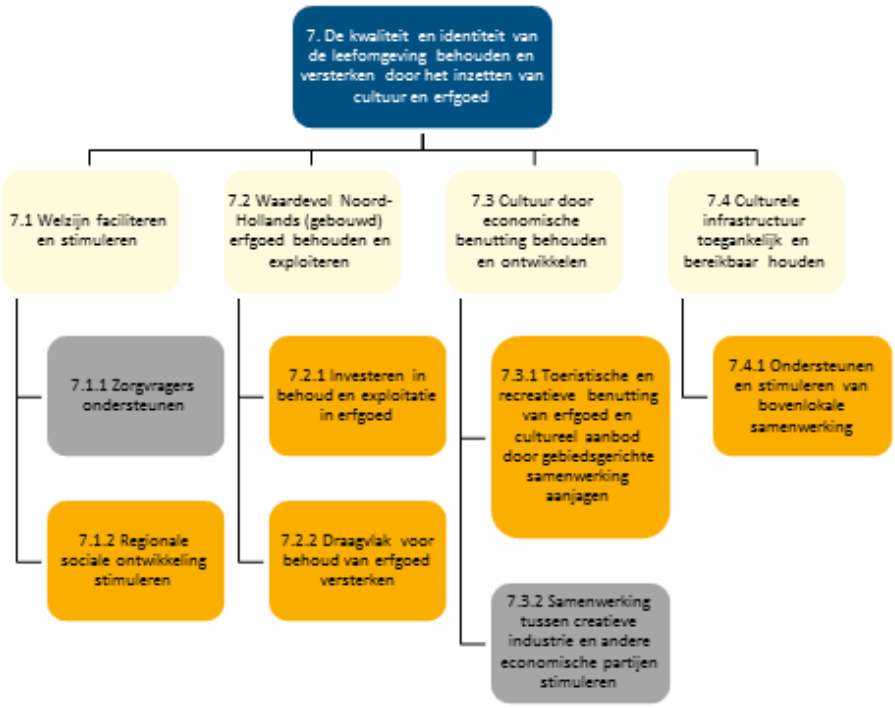

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
Binnen het thema “Cultuur en Ruimte” zet de provincie in op behoud van het cultuurlandschap met haar monumenten door te investeren en inspireren. De provincie investeert in restauratie, onderhoud en herbestemming van monumenten en zij richt zich op de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2014-2016. (OD 7.2.1 en 7.2.2.)	100	Het Congres Industrieel Erfgoed en de duurzaamheidscampagne monumenten hebben in 2016 met succes plaatsgevonden. Binnen het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam is gestart met de restauratie en herbestemming van het Fort bij Durgerdam tot winterrestaurant.
Bij het thema Cultuur en Economie worden de doelstellingen uit de Cultuurnota en die uit de Economische Agenda (toerisme en innovatie) gerealiseerd door koppelingen te leggen tussen beide beleidsvelden. Hierbij is Cultuur en Economie een dienend thema. Zo worden beide beleidsvelden sterker gemaakt, hiervoor meerwaarde gecreëerd en de waarde van cultuur benadrukt binnen de thema’s Cultuur en Ruimte en	90	De kansenkaart is nog niet geheel gereed; deze zal begin 2017 gepubliceerd worden.

Culturele Infrastructuur (OD 7.3.1 en 7.3.2.).

Binnen het thema Culturele infrastructuur zet de provincie in op versterking van de verbinding tussen cultuur en economie. Samenwerkingsafspraken over regionale culturele infrastructuur moeten leiden tot een cultuurimpuls in Noord-Holland-Noord en de Metropool Regio Amsterdam. Daarnaast wordt invulling gegeven aan de provinciale rol binnen de Bibliotheekwet.	90	In Noord-Holland Noord is geen sprake van een samenwerkingsagenda op het schaalniveau van Noord-Holland Noord. De samenwerking daar vindt plaats op het niveau van de kleinere regio's (Alkmaar, Kop van Noord-Holland, West-Friesland). In 2016 is provinciale rol binnen het bibliotheekwerk bepaald.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
Demografische ontwikkelingen zullen in Noord-Holland zichtbaar worden. Dit heeft allerlei effecten, zoals het aantal leerlingen op scholen, de omvang van de beroepsbevolking en de vergrijzing. De provincie zet zich in om op integrale wijze de economische vitaliteit en leefbaarheid te stimuleren, met name op het platteland.	Geen ontwikkelingen
Op 1 januari 2016 zal naar verwachting de nieuwe Erfgoedwet van kracht worden. Deze wet vervangt zes wetten en regelingen op het gebied van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1988 en de Uitvoeringswet UNESCO, verdrag 1970. In de wet wordt onder meer de bescherming van rijksmonumenten en de regels voor archeologische monumentenzorg beschreven.	Geen ontwikkelingen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 7							Cultuur en Welzijn
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	4.322	5.706	4.849	3.590	1.259	26	1.520
Directe lasten	2.183	1.839	2.319	1.688	631	27	1.822
Kapitaallasten	21	378	386	377	9	2	279
Overdrachten	15.671	15.102	19.779	16.857	2.922	15	9.867
Subtotaal Lasten	22.197	23.025	27.333	22.512	4.821	18	13.488
Baten	-22	0	-90	-90	0	-	0
Saldo van baten en lasten	22.176	23.025	27.243	22.422	4.821	18	13.488
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	22.176	23.025	27.243	22.422	4.821	18	13.488

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is minder personele inzet gerealiseerd dan voor dit jaar is geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door het effect van aflopende taken bij OD 7.1.2, minder personele inzet op OD 7.2.1 omdat een deel van de daarvoor geraamde inzet door de exploitant van Huis van Hilde wordt ingevuld en minder personele inzet omdat als gevolg van eerdere bezuinigingen publiekstaken met dientengevolge activiteiten in 2016 verder zijn afgebouwd. (minder besteed, € 1,3 miljoen voordeel).
Directe lasten	OD 7.2.1 Een klein deel van de coalitieakkoordmiddelen 2015-2019 voor onderwaterarcheologie wordt doorgeschoven voor de uitvoering van opdrachten in 2017 met de UI (minder besteed, € 51.000, Uitgestelde Intentie, voordelig). OD 7.2.2 Lagere besteding uit de begrotingspost Draagvlak behoud Erfgoed (minder lasten, € 179.000, voordelig) omdat: - de Actualisatie van de Monumentenmonitor en de ontwikkeling van de leegstandsmonitor zijn doorgeschoven naar 2017 en - er budget was gereserveerd voor de Actualisatie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, deze kosten zijn deels verantwoord onder de uitvoeringskosten structuurvisieprojecten. OD 7.4.1 Het budget voor Culturele Infrastructuur is bestemd voor regionale samenwerkingsprojecten bij gemeenten. Besteding is dus afhankelijk van het feit of gemeenten op het gebied van culturele infrastructuur willen samenwerking. Dit is in 2016 beperkt gebleven tot de regio West-Friesland (minder besteed, € 130.000, voordelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	OD 7.2.1 De subsidie aanvraag van het Fort bij Lieburg is in voorbereiding en de verlening uit incidenteel beschikbaar gestelde

middelen voor de Stelling van Amsterdam wordt doorgeschoven naar 2017 (minder besteed, € 776.000, Uitgestelde Intentie, voordelig).

OD 7.2.1 Een klein deel van de coalitieakkoordmiddelen voor onderwaterarcheologie wordt doorgeschoven voor de uitvoering van opdrachten in 2017 met de UI (minder besteed, € 20.000, Uitgestelde Intentie, voordelig).

OD 7.4.1 De subsidieverlening aan stichting Probiblio is conform de bezuinigingsmaatregel uit voorgaande jaren verlaagd naar € 2,4 miljoen (minder besteed, € 150.000, voordelig).

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

7.1 beleidsdoel

Welzijn faciliteren en stimuleren

Verandering: OD 7.1.1 Zorgvragers ondersteunen

Toelichting: In 2016 zijn als gevolg van bezuinigingen hier geen middelen meer voor beschikbaar, daarom is geen output opgenomen.

7.1.1 operationeel doel

Zorgvragers ondersteunen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.1.1							Zorgvragers ondersteunen
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	12	85	14	0	14	100	0
Overdrachten	880	0	0	0	0	-	0
Subtotaal Lasten	892	85	14	0	14	100	0
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	892	85	14	0	14	100	0
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	892	85	14	0	14	100	0

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.1.2 operationeel doel

Regionale sociale ontwikkeling stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
7.1.2.01 Subsidie verlenen aan Sportservice NH	- Sportservice Noord-Holland voor de kennisfunctie sport gesubsidieerd.	- Conform.
7.1.2.02 Subsidiëren van Netwerken Vitalisering Platteland	- Vereniging van Kleine Kernen Noord-Holland en Platform Dorpshuizen Noord-Holland gesubsidieerd.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor Groei".

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.1.2				Regionale sociale ontwikkeling stimuleren			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	824	1.101	911	651	260	29	167
Directe lasten	422	0	0	17	-17	-	0
Overdrachten	3.336	185	202	-261	463	229	180
Subtotaal Lasten	4.582	1.286	1.113	407	706	63	347
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	4.582	1.286	1.113	407	706	63	347
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	4.582	1.286	1.113	407	706	63	347

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 minder personele inzet gepleegd dan was geraamd omdat onder meer de afhandeling van subsidies jeugdzorg minder inzet heeft gevraagd dan was ingeschat (minder besteed, € 260.000, voordeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	Afrekenverschillen met betrekking tot voorgaande jaren (minder besteed, € 463.000, neutraal).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.2 beleidsdoel

Waardevol Noord-Hollands (gebouwd) erfgoed behouden en exploiteren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

7.2.1 operationeel doel

Investeren in behoud en exploitatie in erfgoed

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
7.2.1.01 Uitvoeren van het programma Cultuur en Ruimte	- Via subsidie 10 restauratieprojecten van rijksmonumenten gestart. - Via subsidie 10 provinciaal beschermde monumenten in goede staat gebracht. - 5 archeologische onderzoeken publieksvriendelijk gemaakt. - Uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2014-2016.	- Via subsidie 46 restauratieprojecten van rijksmonumenten gestart. - Via subsidie 18 provinciaal beschermde monumenten in goede staat gebracht - 2 archeologische onderzoeken publieksvriendelijk gemaakt. - Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd - De aangevraagde subsidiebedragen waren lager dan de maximale bedragen die beschikbaar zijn per subsidie. Hierdoor is het mogelijk geweest een groter aantal subsidies te verstrekken. Het totaal aantal aanvragers bedroeg 68. - Er zijn 2 restauratiesubsidies verstrekt en 16 onderhoudssubsidies. Aangezien de aanvragen voor onderhoudssubsidie groter waren dan verwacht, is het subsidieplafond halverwege het jaar zelfs verhoogd. - Er zijn 2 publicaties gemaakt "Kennemerland in de bronstijd" en "Slot Purmerstein". De overige 3 publicaties komen begin 2017 uit.		

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: Geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: Geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: Geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor Groei"
Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2014-2016
Cultuurbeleid 2013-2016 "De Waarde van Cultuur"

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.2.1				Investeren in behoud en exploitatie in erfgoed			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.231	3.297	2.469	1.820	649	26	915
Directe lasten	959	856	1.411	1.096	315	22	1.289
Kapitaallasten	21	378	386	377	9	2	279
Overdrachten	4.471	9.754	14.352	11.998	2.354	16	5.643
Subtotaal Lasten	7.682	14.285	18.618	15.291	3.327	18	8.126
Baten	0	0	-90	-90	0	-	0
Saldo van baten en lasten	7.682	14.285	18.528	15.201	3.327	18	8.126
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	7.682	14.285	18.528	15.201	3.327	18	8.126

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is op dit OD minder personele inzet gerealiseerd dan voor dit jaar is geraamd. Dit wordt grotendeels verklaard door de inzet voor van Huis van Hilde geraamde capaciteit die in 2016 uit programmamiddelen is gedekt (minder besteed, € 649.000 voordeel).
Directe lasten	Er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 166.000, neutraal). Een klein deel van de coalitieakkoordmiddelen 2015-2019 voor onderwaterarcheologie wordt doorgeschoven voor de uitvoering van opdrachten in 2017 met de UI (minder besteed, € 51.000, Uitgestelde Intentie, voordelig). Overige verschillen elk kleiner dan € 100.000 (minder besteed, € 98.000, neutraal)
Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden over de inzet van de coalitieakkoord middelen 2015-2019 voor Herbestemming (minder besteed uit Reserve Monumenten, € 1,5 miljoen, neutraal). De subsidie aanvraag van het Fort bij Lieburg is in voorbereiding en de verlening uit incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor de Stelling van Amsterdam wordt doorgeschoven naar 2017 (minder besteed, € 776.000, Uitgestelde Intentie, voordelig). De subsidieverlening voor de Wierdijk wordt doorgeschoven naar 2017 (minder besteed uit Reserve Monumenten, € 330.000, neutraal). Een klein deel van de coalitieakkoordmiddelen voor

	onderwaterarcheologie wordt doorgeschoven voor de uitvoering van opdrachten in 2017 met de UI (minder besteed, € 20.000, Uitgestelde Intentie, voordelig). De subsidieverlening aan Stichting Kathedrale Basiliek Sint Bavo is afgewikkeld terwijl daar in de kasraming geen rekening mee was gehouden (meer besteed uit Reserve Werkgelegenheid en Economie, € 100.000, neutraal). Er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 166.000, neutraal).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.2.2 operationeel doel

Draagvlak voor behoud van erfgoed versterken

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
7.2.2.01 Uitvoeren van het programma Cultuur en Ruimte	- Eén onderdeel van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie in een praktijkgerichte handleiding uitgewerkt.	- Nog geen onderdeel van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie in een praktijkgerichte handleiding uitgewerkt.
	- In het kader van de herijking provinciale monumentenlijst alle te herijken monumenten in procedure gebracht.	- In het kader van de herijking provinciale monumentenlijst 80% van de te herijken monumenten in procedure gebracht.
	- Subsidie aan de Monumentenwacht Noord-Holland verstrekt ten behoeve van inspecties van monumenten.	- Conform.
	- Subsidie aan CultuurCompagnie NH verstrekt, o.a. ten behoeve van het Steunpunt monumentenzorg & archeologie en het programma Herbestemd!	- Conform.
	- Eén publieksproject cultuur en ruimte uitgevoerd.	- 3 publieksprojecten cultuur en ruimte uitgevoerd.
	- Fonds voor herbestemming cultureel erfgoed ingesteld.	- Gestart met de instelling van het Fonds voor herbestemming cultureel erfgoed.

Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd
- Het onderzoek "Kans voor de Stolpboerderij" is uitgevoerd als input voor het nieuwe cultuurbeleid en de actualisatie van de Leidraad. De actualisatie van de Leidraad zelf is naar verwachting in het voorjaar van 2017 gereed.
-Tegelijkertijd met de herijking is ook de actualisatie van de provinciale monumentenlijst opgepakt waardoor de looptijd van het project herijking is verlengd.

- Uitgevoerd zijn o.a. de projecten "100 jaar droge voeten" en "Holland Route".
- De werkzaamheden voor de instelling van het Fonds herbestemming vergen meer tijd dan verwacht als gevolg van de omvorming van het bestaande Noord-Hollands Fond voor Monumenten en regeling met betrekking tot staatssteun.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor Groei"
Cultuurbeleid 2013-2016 "De Waarde van Cultuur"

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.2.2				Draagvlak voor behoud van erfgoed versterken			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	339	238	374	13	361	97	98
Directe lasten	413	692	567	388	179	32	442
Overdrachten	1.240	1.107	1.227	1.271	-44	-4	1.004
Subtotaal Lasten	1.992	2.037	2.168	1.671	497	23	1.544
Baten	-22	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	1.971	2.037	2.168	1.671	497	23	1.544
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	1.971	2.037	2.168	1.671	497	23	1.544

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Dit is deels is te verklaren doordat als gevolg van eerdere bezuinigingen de publieksprojecten afgebouwd zijn, waardoor hiervoor minder inzet nodig was. Daarnaast is er sprake van een verschuiving van de inzet voor dit OD naar OD 7.4.1. (minder besteed, € 361.000, voordeel).
Directe lasten	Lagere besteding uit de begrotingspost Draagvlak behoud Erfgoed (minder lasten, € 179.000, voordelig) omdat: - de Actualisatie van de Monumentenmonitor en de ontwikkeling

	van de leegstandsmonitor zijn doorgeschoven naar 2017 en - er budget was gereserveerd voor de Actualisatie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, deze kosten zijn deels verantwoord onder de uitvoeringskosten structuurvisieprojecten.
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.3 beleidsdoel

Cultuur door economische benutting behouden en ontwikkelen

Verandering: OD 7.3.2 Samenwerking tussen creatieve industrie en andere economische partijen stimuleren.

Toelichting: In 2016 zijn als gevolg van bezuinigingen hier geen middelen meer voor beschikbaar, daarom is geen output opgenomen.

7.3.1 operationeel doel

Toeristische en recreatieve benutting van erfgoed en cultureel aanbod door gebiedsgerichte samenwerking aanjagen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
7.3.1.01 Uitvoeren van het programma Cultuur en Economie	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Uitvoering afgerond van 1 regionaal beeldverhaal - 1 cultuur-toeristisch project ontwikkeld - Aan CultureBase voor ontsluiting van cultureel-toeristisch aanbod door Uitwaaier en Uit-in-Noord-Holland subsidie verstrekt	- Conform. - 3 cultuurtoeristische projecten ontwikkeld. - Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd - Het betrof hier het regionale beeldverhaal "Buitenplaatsen in beeld". - Via de Holland Call zijn verschillende cultuur-toeristische projecten ontwikkeld. Het betreft hier de projecten "Rauw aan Zee; onze muren vertellen verhalen", "De Tweede Wereldoorlog in Noord-Holland" en "1 Kans om 3 UNESCO Werelderfgoederen te beleven".		

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen
Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor Groei"
Cultuurbeleid 2013-2016 "De Waarde van Cultuur"

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.3.1				Toeristische en recreatieve benutting van erfgoed en cultureel aanbod door gebiedsgerichte samenwerking aanjagen			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	410	423	447	235	212	47	141
Directe lasten	207	200	200	179	21	11	0
Overdrachten	1.031	607	470	470	0	-	0
Subtotaal Lasten	1.648	1.230	1.117	884	233	21	141
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	1.648	1.230	1.117	884	233	21	141
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	1.648	1.230	1.117	884	233	21	141

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 minder personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Een deel van de voor dit OD geraamde capaciteit is bij OD 7.4.1. gerealiseerd (minder besteed, € 212.000, voordeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.3.2 operationeel doel

Samenwerking tussen creatieve industrie en andere economische partijen stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.3.2			Samenwerking tussen creatieve industrie en andere economische partijen stimuleren				
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	99	85	110	0	110	100	13
Directe lasten	81	0	0	0	0	-	0
Overdrachten	150	0	0	0	0	-	0
Subtotaal Lasten	329	85	110	0	110	100	13
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	329	85	110	0	110	100	13
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	329	85	110	0	110	100	13

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Voor dit OD waren in 2016 geen middelen ter beschikking gesteld waardoor hiervoor geen capaciteit is ingezet. (minder besteed,

	€ 110.000, voordeel).
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.4 beleidsdoel

Culturele infrastructuur toegankelijk en bereikbaar houden

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

7.4.1 operationeel doel

Ondersteunen en stimuleren van bovenlokale samenwerking

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
7.4.1.01 Uitvoeren van het programma Culturele Infrastructuur	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Cultuur opgenomen in de MRA-agenda	- Conform.
	- Subsidie verstrekt aan Probiblio voor ondersteuning provinciaal netwerk (basis)bibliotheken	- Conform.
	- Subsidie verstrekt aan Plein C voor coördinatie uitvoeren van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit	- Conform.
	- Subsidie verstrekt aan twee jeugdtheatergezelschappen	- Conform.
	- Subsidie verstrekt aan Oneindig Noord-Holland	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: Geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
MRA = Metropool Regio Amsterdam

Extra informatie voor kaderstelling of controle: Geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

Coalitieakkoord 2015-2019 "Ruimte voor Groei"
Cultuurbeleid 2013-2106 "De Waarde van Cultuur"

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.4.1				Ondersteunen en stimuleren van bovenlokale samenwerking			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	407	477	524	871	-347	-66	186
Directe lasten	102	91	141	8	133	94	91
Overdrachten	4.563	3.449	3.528	3.379	149	4	3.040
Subtotaal Lasten	5.072	4.017	4.193	4.259	-66	-2	3.317
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	5.072	4.017	4.193	4.259	-66	-2	3.317
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	5.072	4.017	4.193	4.259	-66	-2	3.317

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Op dit OD is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. Dit wordt deels veroorzaakt doordat subsidie-verstrekking en afwikkeling hiervan met partijen meer personele inzet heeft gevraagd. Hiervoor zijn deels op OD 7.2.2 en OD 7.3.1 geraamde uren ingezet. (meer besteed, € 347.000, nadeel).
Directe lasten	Het budget voor Culturele Infrastructuur is bestemd voor regionale samenwerkingsprojecten bij gemeenten. Besteding is dus afhankelijk van het feit of gemeenten op het gebied van culturele infrastructuur willen samenwerking. Dit is in 2016 beperkt gebleven tot de regio West-Friesland (minder besteed, € 130.000, voordelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	De subsidieverlening aan stichting Probiblio is conform de bezuinigingsmaatregel uit voorgaande jaren verlaagd naar € 2,4 miljoen (minder besteed, € 150.000, voordelig).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 8 Financiën

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 8							Financiën
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.274	409	3.340	2.232	1.108	33	59.184
Directe lasten	-38	1.084	796	-550	1.346	169	9.774
Kapitaallasten	635	626	626	626	0	-	407
Overdrachten	-2.146	42	-8	245	-253	3.162	42
Subtotaal Lasten	725	2.161	4.754	2.553	2.201	46	69.407
Baten	-318.712	-404.137	-425.393	-439.054	13.661	-3	-386.349
Saldo van baten en lasten	-317.988	-401.976	-420.639	-436.501	15.862	-4	-316.942
Storting reserves	20.724	8.357	33.276	37.811	-4.535	-14	8.341
Onttrekking reserves	-71.042	-45.498	-108.983	-60.919	-48.064	44	-53.655
Resultaat	-368.306	-439.117	-496.346	-459.609	-36.737	7	-362.255

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	OD 8.1.1 Op basis van de decembercirculaire van het provinciefonds is de Algemene Uitkering (AU) toegenomen met € 15.000 ten opzichte van de septembercirculaire. Dit wordt verklaard door een uitkering voor de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED). Het in 2016 toegevoegde bedrag dient voor eenmalige kosten (zoals trainingen) en voor structurele kosten voor 2016 en 2017 (meer baten, € 15.000, voordeel). Verder zijn in de decembercirculaire een aantal decentralisatie uitkeringen (DU's) ontvangen. Het gaat hierbij om de volgende DU's: - DU OV Saal: De provincie ontvangt een bijdrage van € 9,06 miljoen in het kader van de verbetering van het treinverkeer tussen Schiphol, Amsterdam, Almere en Lelystad op middellange termijn. Dit geld is gestort in de reserve Infrastructuur (meer baten, € 9,06 miljoen, neutraal); - DU Natuur DLG: In 2014 hebben het ministerie van Economische Zaken en de provincies afspraken gemaakt over een bijdrage € 13,116 miljoen van de provincies in de transitiekosten van het EZ-agentschap Dienst Landelijk

Gebied. Voor de provincie Noord-Holland bedraagt deze bijdrage € 1,185 miljoen. De bijdrage is neutraal met een lagere storting in de reserve Groen (minder baten, € 1,2 miljoen, neutraal);

- DU Hydrologische maatregelen: Voor het uitvoeren van hydrologische maatregelen ontvangt de provincie € 579.000. Dit is neutraal met de storting van dit bedrag in de reserve Groen (meer baten, € 579.000, neutraal);
- DU MKB Innovatiestimulering topsectoren: De provincie heeft een bedrag van € 908.000 ontvangen ten behoeve van de regeling MKB Innovatiestimulering topsectoren. Dit bedrag is neutraal met de storting hiervan in de reserve Werkgelegenheid en economie (meer baten, € 908.000, neutraal);
- DU Weidevogels: De provincie ontvangt een bedrag van € 150.000 voor het uitvoeren van pilotprojecten weidevogels met als doel het vergroten en verspreiden van kennis rondom het behoud van weidevogels. Dit geld valt in 2016 vrij. (meer baten, € 150.000, voordeel);
- DU Natuur: De provincie ontvangt een extra uitkering van € 614.000 voor Natuur. Dit bedrag wordt ontvangen voor de transitieperiode Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer, voor de transitie naar een collectief beheer door kleine natuurbeheerders en in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Van het bedrag van € 614.000 zal € 187.000 gestort worden in de reserve Groen. Het restant van de middelen ad € 427.000 valt vrij in 2016. (meer baten, € 187.000, neutraal), (meer baten, € 427.000, voordeel).

OD 8.1.1 Motorrijtuigenbelasting: Uit de halfjaarlijkse gewichtsuitdraai opcenten-plichtige voertuigen per 4 januari 2017 blijkt dat er een toename is van 17.000 auto’s ten opzichte van de situatie per 1 januari 2016. Dit komt neer op een autonome groei van ca. 1,5% in 2016, ofwel een meeropbrengst van circa € 3 miljoen op jaarbasis. Een ontwikkeling die verband houdt met verbeterde economische omstandigheden. In de primaire begroting voor 2016 werd oorspronkelijk een opbrengst van € 190 miljoen geraamd voor 2016. De raming 2016 werd, onder andere vanwege de volumegroei, bij Zomernota 2016 bijgeraamd tot € 195,4 miljoen. Over 2016 is uiteindelijk € 194.262.678 aan opcenten ontvangen (minder baten, € 1,14 miljoen, negatief).

OD 8.1.1. Het renteresultaat is in 2016 uitgekomen op € 7.130.000. Dit is een afname van € 359.000 ten opzichte van de begroting 2016. Het aandeel van de intern doorberekende rente in het geheel bedraagt een afname van € 535.000. Dit heeft geen invloed op het resultaat ultimo 2016 omdat dit neutraal is met lagere rentelasten op de programma's. Het restant van € 176.000 wordt verklaard door hogere rentebaten op verstrekte langlopende leningen en rente van verstrekt kasgeld en van in rekening courant uitstaande gelden (meer baten, € 176.000, voordeel).

OD 8.1.1 Nog niet betaalde maar al wel verleende subsidies zijn in de voorziening subsidiecrediteuren gestort. In 2016 hoeft (op basis van de eindafrekening) uiteindelijk minder betaald te worden dan in eerste instantie is begroot. Hierdoor kan een deel van het geld uit de voorziening vrijvallen (meer baten, € 1.027.000, voordeel).

OD 8.1.1.Uit de voorziening Financiële risico's valt een bedrag van € 50.000 vrij omdat het eigen vermogen van de RON minder negatief is uitgevallen dan voorheen rekening mee werd gehouden (meer

	baten, € 50.000 voordeel). OD 8.1.1 De afrekeningsverschillen zijn € 1,6 miljoen hoger uitgevallen (meer baten, € 1,6 miljoen, voordeel). 8.1.1 Op doorschuif BTW is minder resultaat behaald.Enerzijds wordt dit veroorzaakt door het feit dat voor € 62.000 meer doorschuif BTW is ontvangen dan geraamd. Anderzijds door het effect dat aan PWN een bedrag van € 254.000 is vergoed voor niet compensabele BTW inzake natuurbeheer landgoederen (minder baten, € 192.000, nadeel).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	-

8.1 beleidsdoel

Algemene dekkingsmiddelen verzorgen

Toelichting: geen.

8.1.1 operationeel doel

Algemene dekkingsmiddelen provincie

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 8.1.1							Algemene dekkingsmiddelen provincie
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.203	359	3.340	2.232	1.109	33	1.372
Directe lasten	-15	1.084	796	-531	1.327	167	9.774
Kapitaallasten	635	626	626	626	0	-	407
Overdrachten	351	42	17	400	-383	-2.251	42
Subtotaal Lasten	3.174	2.111	4.779	2.726	2.053	43	11.595
Baten	-320.927	-404.137	-425.393	-439.053	13.660	-3	-386.349
Saldo van baten en lasten	-317.753	-402.026	-420.614	-436.327	15.713	-4	-374.754
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	-317.753	-402.026	-420.614	-436.327	15.713	-4	-374.754

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Na de decentralisatie van DLG-taken naar de provincies heeft de Provincie Noord-Holland een overeenkomst gesloten met de

	provincie Flevoland voor het leveren van capaciteit. In de begroting zijn een deel van deze kosten onder operationeel doel 6.2.1 opgenomen. In de realisatie zijn de kosten volledig verantwoord onder operationeel doel 8.1.1, waar ook de gerealiseerde opbrengsten van dit contract zijn vermeld (meer besteed, € 593.000, neutraal). In de begroting zijn bij de laatste begrotingswijziging een aantal mutaties op de totale apparaatskosten goedgekeurd. Deze mutaties zijn toen niet verdeeld over de afzonderlijke begrotingsprogramma's en operationele doelen. In de jaarrekening zijn de totale apparaatskosten wel volledig verdeeld over de programma's en operationele doelen (minder besteed, € 1,7 miljoen, neutraal).
Directe lasten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 110.000, neutraal). Afrekenverschillen met betrekking tot voorgaande jaren (minder besteed, € 1,1 miljoen voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 110.000, neutraal). In 2016 is voor € 253.000 aan PWN vergoed voor niet in aftrek te brengen omzetbelasting op landgoederen (hogere lasten, € 253.000 neutraal).
Baten	Op basis van de decembercirculaire van het provinciefonds is de Algemene Uitkering (AU) toegenomen met € 15.000 ten opzichte van de septembercirculaire. Dit wordt verklaard door een uitkering voor de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED). Het in 2016 toegevoegde bedrag dient voor eenmalige kosten (zoals trainingen) en voor structurele kosten voor 2016 en 2017 (meer baten, € 15.000, voordeel). Verder zijn in de decembercirculaire een aantal decentralisatie uitkeringen (DU's) ontvangen. Het gaat hierbij om de volgende DU's: • DU OV Saal: De provincie ontvangt een bijdrage van € 9,06 miljoen in het kader van de verbetering van het treinverkeer tussen Schiphol, Amsterdam, Almere en Lelystad op middellange termijn. Dit geld is gestort in de reserve Infrastructuur (meer baten, € 9,06 miljoen, neutraal); • DU Natuur DLG: In 2014 hebben het ministerie van Economische Zaken en de provincies afspraken gemaakt over een bijdrage € 13,116 miljoen van de provincies in de transitiekosten van het EZ-agentschap Dienst Landelijk Gebied. Voor de provincie Noord-Holland bedraagt deze bijdrage € 1,185 miljoen. De bijdrage is neutraal met een lagere storting in de reserve Groen (minder baten, € 13,116 miljoen, neutraal); • DU Hydrologische maatregelen: Voor het uitvoeren van hydrologische maatregelen ontvangt de provincie € 579.000. Dit is neutraal met de storting van dit bedrag in de reserve Groen (maar baten, € 579.000, neutraal); • DU MKB Innovatiestimulering topsectoren: De provincie heeft een bedrag van € 908.000 ontvangen ten behoeve van de regeling MKB Innovatiestimulering topsectoren. Dit bedrag is neutraal met de storting hiervan in de reserve Werkgelegenheid en economie (meer baten, € 908.000,

neutraal);

- DU Weidevogels: De provincie ontvangt een bedrag van € 150.000 voor het uitvoeren van pilotprojecten weidevogels met als doel het vergroten en verspreiden van kennis rondom het behoud van weidevogels. Dit geld valt in 2016 vrij en in de algemene middelen en zal in 2017 geclaimd worden uit de algemene middelen (meer baten, € 150.000, voordeel);
- DU Natuur: De provincie ontvangt een extra uitkering van € 614.000 voor Natuur. Dit bedrag wordt ontvangen voor de transitieperiode Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer, voor de transitie naar een collectief beheer door kleine natuurbeheerders en in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Van het bedrag van € 614.000 zal € 187.000 gestort worden in de reserve Groen. Het restant van de middelen ad € 427.000 valt vrij in 2016 en zal in 2017 geclaimd worden uit de algemene middelen (meer baten, € 187.000, neutraal), (meer baten, € 427.000, voordeel).

Motorrijtuigenbelasting: Uit de halfjaarlijkse gewichtsuitdraai opcenten-plichtige voertuigen per 4 januari 2017 blijkt dat er een toename is van 17.000 auto's ten opzichte van de situatie per 1 januari 2016. Dit komt neer op een autonome groei van ca. 1,5% in 2016, ofwel een meeropbrengst van circa € 3 miljoen op jaarbasis. Een ontwikkeling die verband houdt met verbeterde economische omstandigheden. In de primaire begroting voor 2016 werd oorspronkelijk een opbrengst van € 190 miljoen geraamd voor 2016. De raming 2016 werd, onder andere vanwege de volumegroei, bij Zomernota 2016 bijgeraamd tot € 195,4 miljoen. Over 2016 is uiteindelijk € 194.262.678 aan opcenten ontvangen (minder baten, € 1,14 miljoen, negatief).

Het renteresultaat is in 2016 uitgekomen op € 7.130.000. Dit is een afname van € 359.000 ten opzichte van de begroting 2016. Het aandeel van de intern doorberekende rente in het geheel bedraagt een afname van € 535.000. Dit heeft geen invloed op het resultaat ultimo 2016 omdat dit neutraal is met lagere rentelasten op de programma's. Het restant van € 176.000 wordt verklaard door hogere rentebaten op verstrekte langlopende leningen en rente van verstrekt kasgeld en van in rekening courant uitstaande gelden (meer baten, € 176.000, voordeel).

Nog niet betaalde maar al wel verleende subsidies zijn in de voorziening subsidiecrediteuren gestort. In 2016 hoeft (op basis van de eindafrekening) uiteindelijk minder betaald te worden dan in eerste instatie is begroot. Hierdoor kan een deel van het geld uit de voorziening vrijvallen (meer baten, € 1.027.000, voordeel).

Uit de voorziening Financiële risico's valt een bedrag van € 50.000 vrij omdat het eigen vermogen van de RON minder negatief is uitgevallen dan voorheen rekening mee werd gehouden (meer baten, € 50.000 voordeel).

De afrekeningsverschillen zijn € 1,6 miljoen hoger uitgevallen (meer baten, € 1,6 miljoen, voordeel).

8.1.1 Op doorschuif BTW is minder resultaat behaald.Enerzijds wordt dit veroorzaakt door het feit dat voor € 62.000 meer doorschuif BTW is ontvangen dan geraamd. Anderzijds door het effect dat aan PWN een bedrag van € 254.000 is vergoed voor niet compensabele BTW inzake natuurbeheer landgoederen (minder baten, € 192.000, nadeel).

Storting reserves	
Onttrekking reserves	In de reserve Huisvesting was € 350.000 begroot voor de betaling aan de Gemeente Haarlem voor de aansluiting van de weg voor de Dreef. De Gemeente Haarlem kon moeilijk overeenstemming binnen de Gemeente krijgen over de aansluiting waardoor een besluit op zich liet wachten. Eind 2016 is hierover toch overeenstemming bereikt. We verwachten de bijdrage in 2017 aan de Gemeente Haarlem te zullen overmaken (lagere onttrekking reserve Huisvesting, € 350.000, neutraal).

8.1.2 operationeel doel

Programma overkoepelende reserves

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
	0	0	0	0	0	-	0
Subtotaal Lasten	0	0	0	0	0	-	0
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	-	0
Storting reserves	20.724	8.357	33.276	37.811	-4.535	-14	8.341
Onttrekking reserves	-71.042	-45.498	-108.983	-60.919	-48.064	44	-53.655
Resultaat	-50.319	-37.142	-75.707	-23.108	-52.599	69	-45.314

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	De stortingen in de reserve TWIN-H zijn € 2,2 miljoen hoger doordat bijdragen van de gemeente Velsen aan het HOV-project Haarlem IJmuiden aan het TWIN-H-budget voor dit project is toegevoegd (€ 2,2 miljoen, hogere stortingen, neutraal).
Onttrekking reserves	EXIN-H OV-infrastructuur In 2016 is aan EXIN-H projecten OV minder aan directe lasten

besteed door:

- De HOV-tunnel Schipholweg is zoals gepland eind 2016 gerealiseerd en de afrekening wordt in 2017 geëffectueerd (€ 836.000);
- Bij de doorstromingsmaatregelen OV zijn de lasten voor OV Projecten gemeenten door een gewijzigde scope (vervallen fietskluizen) lager uitgevallen dan begroot (€ 295.000).

(€ 1,1 miljoen, reserve EXIN-H, minder besteed, neutraal)

In 2016 is aan EXIN-H projecten OV minder besteed door:

- Doorstromingsmaatregelen, deelproject Alkmaar Nieuwe Schemerweg: de risicoreservering voor het project is vrijgevallen (€490.000);
- HOV A9 Haarlem-Schiphol/Zuidas. Door hogere bijdrage Vervoersregio Amsterdam (vRA) is de eerdere provinciale bijdrage (EXIN-H) weer teruggeboekt (€ 261.000);
- Overige projecten (€ 34.000).

(€ 785.000, reserve EXIN-H, minder besteed, neutraal)

In 2016 is aan EXIN-H projecten OV minder besteed door:

- Verkeersmanagementonderzoek. De uitgaven van verkeersmanagementonderzoek zijn er op gericht om door middel van Verkeersmanagement het Openbaar Vervoer een zo goed mogelijke regelmaat en doorstroming over provinciale en gemeentelijke wegen te geven. Daarbij is een grote afhankelijkheid van de medewerking van gemeentelijke wegbeheerders. De voorbereidingen kosten meer tijd dan voorzien. Het kasritme is daarom gewijzigd en verschuift naar 2017 e.v. (€ 137.000);
- Overige projecten (€ 87.000, minder besteed).

(€ 224.000, reserve EXIN-H, minder besteed, neutraal).

Er zijn lagere bestedingen EXIN-H projecten openbaar vervoer. Dit heeft de volgende oorzaken:

- € 1,4 miljoen aan teruggestorte middelen van gesubsidieerde projecten, Zo is subsidie het project vrije busbaan Diemer-polderweg lager vastgesteld (€ 631.000) en is subsidie voor uitvoering haltevoorziening Hilversum ingetrokken (€ 348.000);
- Het nog niet aangaan van verplichtingen voor Busvoorzieningen A1 voor € 1,5 miljoen door dat de subsidieaanvraag door RWS is vertraagd. Het project staat nu in 2017op de lijst buiten Uitvoeringsregeling;
- Uitvoering programma Wayfinding voor € 236.000. Het project Wayfinding is goedkoper uitgevoerd dan oorspronkelijk geraamd. Alle geraamde activiteiten zijn uitgevoerd.
- Uitvoeringsagenda Doorstromingsmaatregelen (€ 1,5 miljoen). De uitvoering van de agenda is vertraagd Het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten (tussen gemeenten en provincie) duurt langer dan verwacht vanwege discussies over vastlegging van de wijze van samenwerking en subsidiëring tussen partijen. Dit betekent dat in aanloop tot realisatie van projecten uit de Uitvoeringsagenda meer tijd in voorbereiding is gaan zitten dan aanvankelijk ingeschat. Daarnaast hebben in de 2e helft

van 2016 diverse personele wisselingen binnen het provinciale team Uitvoeringsagenda plaatsgevonden, waardoor nieuwe collega's ingewerkt moesten worden.. In 2016 zijn 2 projecten (gemeente Haarlem) uitgevoerd van de Uitvoeringsagenda. Hiervoor moet de gemeente nog een aanvraag tot subsidie indienen bij de provincie. Uitvoering heeft eerder plaatsgevonden omdat werk-met-werk gemaakt kon worden. .

(€ 4,6 miljoen, reserve EXIN-H. minder besteed, neutraal).

In 2016 is er aan EXIN-H projecten OV minder besteed door:

- Wayfinding (€ 430.000);
- HOV Haarlem-Schiphol / Zuidas A9. Dit project betreft het knooppunt Schiphol en wordt uitgevoerd door Schiphol. Uit de EXIN-H draagt de provincie hier € 295.000 aan bij. Na oplevering door Schiphol wordt het provinciale deel van de infrastructuur overgedragen aan de provincie Noord-Holland. Voorwaarde voor de bijdrage van de provincie is dat eerst de afspraken over de overdracht van het provinciale deel van de infrastructuur worden vastgelegd in een overeenkomst. De overeenkomst ligt klaar en wordt getekend als het project definitief is opgeleverd. De oplevering heeft nog niet plaatsgevonden, Daarom is het bedrag van € 295.000 nog niet overgemaakt aan Schiphol. Definitieve oplevering wordt begin 2017 verwacht.

(€ 295.000; reserve EXIN-H; minder besteed, neutraal)

TWIN-H Weginfrastructuur

In 2016 is aan opdrachten TWIN-H projecten weginfrastructuur minder besteed door:

- Aansluiting A8-A9 door verschuiving van kosten naar 2017 omdat in 2016 geleverde prestaties in januari 2017 worden betaald (€ 121.000);
- Bij de N242 Koelmaanstraat-Bestevaerstraat Alkmaar heeft gemeente Alkmaar uitstel gevraagd voor de financiële verantwoording en accountantsverklaring van het project waardoor het laatste deel van de subsidie en/of opdracht niet kan worden betaald (€ 147.000);
- In 2016 is minder besteed aan TWIN-H projecten Weginfrastructuur dan begroot. De reden hiervoor is dat de beoogde aframing van de uitgaven in 2016 voor project N241 (€10 miljoen) niet als af- maar als bijraming is verwerkt (€ 20,0 miljoen, reserve TWIN-H, minder besteed, neutraal);

In 2016 is aan overdrachten TWIN-H projecten Weginfrastructuur minder besteed is. De reden hiervan is dat de subsidieaanvraag van de gemeente Heiloo voor het project Aansluiting A9 Heiloo niet in 2016 is ingediend (€ 12,1 miljoen).

Voor mobiliteitsbevordering is in 2016 uit de Reserve Organisatieveranderingen € 140.000 minder uitgegeven dan begroot, de redenen hiervoor zijn dat:

- Twee begrote mobiliteit bevorderende maatregelen niet in 2016 maar per 1 januari 2017 zijn uitgevoerd, waardoor de kosten in 2017 geboekt zullen worden;

- Het aantal aangewezen medewerkers sneller is afgenomen dan voorzien;

- Minder mobiliteit bevorderende opleidingen ten laste zijn gekomen van de Reserve Organisatieveranderingen dan was voorzien, omdat er voldoende ruimte binnen het OTV budget beschikbaar was.

Voor de begeleiding van transitieprocessen is minder uitgegeven dan begroot omdat enkele geplande activiteiten qua uitvoering van 2016 naar 2017 verschoven zijn, waardoor de kosten pas in 2017 gemaakt zullen worden (minder onttrokken reserve Organisatieveranderingen, € 231.000, neutraal).

8.2 beleidsdoel

Overige subproducten

Toelichting: geen.

8.2.1 operationeel doel

Overige subproducten

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 8.2.1							Overige subproducten
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	71	50	0	1	-1	-	57.812
Directe lasten	-23	0	0	-19	19	-	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	-	0
Overdrachten	-2.497	0	-25	-155	130	-519	0
Subtotaal Lasten	-2.450	50	-25	-173	148	-591	57.812
Baten	2.215	0	0	-1	1	-	0
Saldo van baten en lasten	-235	50	-25	-174	149	-596	57.812
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	-235	50	-25	-174	149	-596	57.812

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	

Baten
Storting reserves
Onttrekking reserves

4 Paragrafen

Inleiding paragrafen

In de paragrafen lichten wij de beleidslijnen toe van beheersmatige aspecten met grote financiële invloed, met grote politieke betekenis of aanzienlijk belang voor de realisatie van beleidsprogramma's. Het gaat om de volgende (verplichte) paragrafen:

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Provinciale heffingen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat hebben wij bereikt?

1. Inleiding

De paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Dit is van belang om in de begroting een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen geven van de financiële positie van de provincie. Deze paragraaf bevat een opsomming van de relevante risico's (gekwantificeerd in euro's) en van de beschikbare weerstandscapaciteit (dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen). Daarnaast wordt het weerstandsvermogen berekend. Dit is een kengetal dat wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de in euro's gekwantificeerde omvang van de risico's. Met dit kengetal kunnen uitspraken gedaan worden over de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- Het beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's (zie 2);
- Overzicht van relevante risico's (zie 3);
- Overzicht van de weerstandscapaciteit zie 4);
- Berekening van het weerstandsvermogen (zie 5).

2. Beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid is onder meer vastgelegd in de door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement en de financiële verordening. De Kadernota bevat onder meer de volgende beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet:

- Bij de begroting en bij de jaarstukken wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar;
- Voor het berekenen van de hoogte van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt op basis van een modelmatige benadering van de werkelijkheid en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid;
- Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op een acceptabel niveau.

Visie op risicomanagement

De provincie Noord-Holland heeft een verscheidenheid aan wettelijke en autonome taken. Voor het uitvoeren van deze taken hebben Provinciale Staten doelstellingen geformuleerd. Om de kans op het bereiken van deze doelstellingen zo groot mogelijk te laten zijn, is het van belang actief te anticiperen op risico's en kansen. De visie ten aanzien van het risicomanagementsysteem, dat uitgaat van de doelstellingen van de Provincie Noord-Holland, is als volgt (bron: Kadernota Risicomanagement 2017-2020:

"De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in control - zijn van de organisatie."

3. Relevante risico's

Ongedekte risico's zijn alle risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000,- of meer.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico optreedt in de komende vier jaar, geschat. Indien een risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen.

Voor het berekenen van het bedrag wordt gebruik gemaakt van een simulatiemethode (Monte Carlo). In deze simulatiemethode wordt het zich wel of niet voordoen van alle risico's van de provincie met een computerprogramma 10.000 keer gesimuleerd. Een risico kan zich in de ene situatie wel voordoen en in de andere niet. Het bedrag van de ongedekte risico's die zich voordoen, verschilt dan ook van simulatie tot simulatie.

Het resultaat van de simulaties heeft inzicht in het hele gebied van mogelijke uitkomsten met een kansverdeling. De hoogte van de ongedekte risico's, die bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt meegenomen, is het bedrag waarmee met 99% kans de som van de risico's maximaal is. (er is dus 1% kans dat het totaalbedrag van de ongedekte risico's de komende vier jaar groter is dan het berekende bedrag).

Deze simulatiemethode geeft een beter beeld van hoe groot het totaalbedrag aan opgetreden risico's kan zijn dan de methode die tot nu toe werd gebruikt. Bij simulaties wordt rekening gehouden met het feit, dat meestal in een bepaald jaar niet alle risico's tegelijkertijd zich voordoen. Het is daarom methodisch beter om te simuleren dan om de risico's bij elkaar op te tellen

Voor de Jaarstukken 2016 hebben wij ons gericht op het uitvoeren van het bestaande integraal risicomanagementbeleid volgens de geldende wetgeving en actuele kaders. Dit houdt het volgende in:

- Monitoren van wijzigingen bij de risico's inventarisatie voor de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Begroting 2017;
- Inventariseren van risico's kleiner dan € 2 miljoen en deze betrekken bij het bepalen van het weerstandsvermogen.
- Inventariseren van risico's groter dan € 2 miljoen die een weerslag zouden kunnen hebben op het weerstandsvermogen van Provincie Noord – Holland;
- Toelichten van risico's met een omvang groter dan € 2 miljoen;
- Berekenen van het netto risicobedrag met behulp van de simulatiemethode;
- Bepalen wat het incidentele en het totale weerstandsvermogen is.

Mutaties van risico's in de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Begroting 2017

Mutaties risico's (bruto)	Risico's	Risico nummer	Risico	Mutatie Rekening 2016 tov Begroting 2017	Afname/ Toename
Gewijzigd (was € 970.000 bij Begroting 2017)	Concernzaken	A79	Recreatieschap Geestmerambacht	470.000-	afname
Gewijzigd (was € 16,29 miljoen bij Begroting 2017)	B&U	D75	Aanbestedingsrisico N23	260.000	toename
Gewijzigd (was € 4,827 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E01	Anticiperende aankopen, materiele vaste activa	1.018.000-	afname
Gewijzigd (was € 3,1 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E02	Crailo	200.000	toename
Gewijzigd (was € 8,5 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E10	Percelen kassengebied Rozenburg	7.650.000-	afname
Gewijzigd (was € 19,03 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E11	PASO gronden	90.000-	afname
Gewijzigd (was € 9,6 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	F01	Reservering investeringsfonds RON Noordzeekanaalgebied (RON)	1.486.095	toename
Gewijzigd (was € 2,5 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	F02	Borgstelling aan BNG ivm krediet aan de RON	3.750.000	toename
Gewijzigd (was € 4,827 miljoen bij Begroting 2017)	CZ/FIN	F50	Dividenduitkering	2.027.000-	afname
			Totaal mutaties door gewijzigde risico's	**5.558.905-**	**afname**
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
			Totaal mutaties door nieuwe risico's	-	
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
			Totaal mutatie door vervallen risico's	-	**afname**
Totaal mutaties	(een "-" voor het bedrag is positief = minder risico's)			**5.558.905-**	**afname**

Afname ad € 5.558.905 door gewijzigde risico's

Ten opzichte van de laatste risico's inventarisatie voor de begroting 2017 is het totale bruto risicobedrag bij de jaarrekening 2016 met € 5.558.905 afgenomen door wijzigingen in risico's. Dit wordt verklaard door negen mutaties. Een toelichting op deze risico's wordt bij de individuele risico's verderop in de paragraaf gegeven. Dit geldt voor de risico's met een omvang van € 2 miljoen of groter. De risico's kleiner dan € 2 miljoen zijn opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Toename ad € 0 door nieuwe risico's

Bij de jaarstukken 2016 zijn geen nieuwe risico's geïnventariseerd.

Afname ad € 0 door vervallen risico's

Bij de jaarstukken 2016 zijn geen risico's vervallen

Risico's <2 miljoen (bruto)

Bij de jaarstukken 2016 hebben wij in totaal € 12.467.000 aan risico's die individueel bekeken kleiner zijn dan € 2 miljoen. Het totaal aan deze risico's wordt betrokken bij het bepalen van het weerstandsvermogen. Deze risico's worden in deze paragraaf niet verder toegelicht.

Ten opzichte van de meest recente risico inventarisatie bij de begroting 2017, is het totaal aan risico's kleiner dan € 2.000.000 met € 426.000 afgenomen

Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)	Risicobedrag
A. Juridische risico's	**4.695.000**
Calamiteitenberging De Ronde Hoep	270.000
Beoordeling gemeentelijke plannen	1.500.000
Schadeclaim ivm asbest bij N201	500.000
Wind op land (voorbereidingskosten)	1.800.000
Recreatieschap Geestmerambacht	500.000
Samenwerkings- en uitvoeringsovereenkomst Bloemendalerpolder	125.000
B. Beleidsrisico	**570.000**
Monumentenwacht	300.000
Risico's gemeenschappelijke regeling	270.000
C. Bedrijfsvoeringsrisico	**4.048.000**
Kosten opruimen afvalinrichtingen	1.000.000
Uitvoeringsregeling technische milieu innovatie	2.000.000
Wateroverlast bij natuurontwikkelingsproject	1.048.000
D. Financieringsrisico's	**491.000**
Deelneming NV Recreatie Noord-Holland	370.000
Subsidie Stivas	121.000
E. Grondexploitatie risico's	**2.663.000**
Percelen kassengebied Rozenburg	850.000
PASO gronden	1.813.000
Totaal	**12.467.000**

Risico - inventarisatie bruto

Bij de inventarisatie van de risico's voor de jaarstukken 2016 is het totaal bruto risicobedrag € 150.640.095. In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de begroting 2017, is het totaal bruto risico's afgenomen met € 5.558.905.

Risico - inventarisatie bruto

Risico-inventarisatie (bruto)	Rekening 2015	Begroting 2017	Rekening 2016	Rekening 2016 tov Bergoting 2017	Afname/ Toename
A. Juridische risico's	30.295.000	28.865.000	28.395.000	470.000-	Afname
B. Beleidsrisico's	570.000	570.000	570.000	-	-
C. Bedrijfsvoeringrisico's	4.048.000	4.048.000	4.048.000	-	-
D. Financieringsrisico's	78.309.000	87.459.000	87.719.000	260.000	Toename
E. Grondexploitatierisico's	12.316.000	18.330.000	9.772.000	8.558.000-	Afname
F. Risico's verbonden partijen	16.927.000	16.927.000	20.136.095	3.209.095	Toename
Brutorisicobedrag	**142.465.000**	**156.199.000**	**150.640.095**	**5.558.905-**	**Afname**

In de paragraaf weerstandsvermogen worden de risico's met een omvang groter of gelijk aan € 2 miljoen toegelicht. Deze worden gerubriceerd zoals in de tabel hierboven weergegeven.

A. Juridische risico's

De risico's die hier worden benoemd zijn juridisch van aard. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's is € 28.395.000.

Hiervan heeft € 4.695.000 miljoen betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen welke reeds in de vorige paragraaf zijn gespecificeerd.

A 31. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	4 Milieu	Continu

De Wet milieubeheer (Wm) is in oktober 2010 vervangen door de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). De beschrijving van risico is in mei 2011 aangepast van 'Verkeerde Wm-procedure of fouten bij Wm-procedure' naar 'Verkeerde WABO-procedure' of 'fouten bij WABO-procedure'. Tijdens het vooroverleg van een Wabo-procedure wordt bepaald welke procedure wordt gevolgd. De gemaakte keuze kan fout zijn.

Tijdens de procedure kunnen ook fouten gemaakt worden. Voorbeelden zijn verkeerde publicatie, verkeerde adressenlijsten en dergelijke. De kans daarop is gering, maar de provincie loopt het risico dat vergunningen op grond van de Wabo om formele redenen bij de Raad van State worden vernietigd. Mogelijk risicogevolg is dat bedrijven schadeclaims kunnen indienen en er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. In voorkomende gevallen kunnen schadeclaims oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

De Wabo wordt sinds 01-01-2014 door de OD's in mandaat uitgevoerd. De provincie blijft als mandaatgever echter nog wel verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten die namens de provincie in mandaat worden genomen.

Beheersmaatregelen

De gehele Wabo wordt per 01-01-2014 door de OD's uitgevoerd. Eén van de doelen van de OD's is het verhogen van de kwaliteit van vergunningverlening en handhaving.

Als opdrachtgever stuurt de provincie actief op de kwaliteit van de vergunningen en handhaving van de OD's. Er zijn onder andere afspraken gemaakt over het tijdig verstrekken van vergunningen en versturen van inspectiebrieven. Daarnaast wordt er landelijk een modelkwaliteitsverordening ontwikkeld waarvan de eerdere KPMG kwaliteitscriteria onderdeel zijn. Deze modelverordening gaat naar verwachting in 2015 voor de Omgevingsdiensten gelden. Als opdrachtgever bewaakt de provincie dan of de Omgevingsdiensten daadwerkelijk aan deze criteria voldoen.

A 74. Clusterregeling Metropoolregio Amsterdam (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.200.000	Éénmalig	10%	1 Openbaar bestuur	31-12-2021

Voor het project Clusterregeling Metropoolregio Amsterdam ontvangt de provincie een Europese subsidie van €4.200.000,- van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Dit geld wordt ingezet voor een provinciale uitvoeringsregeling, waarbij de maximale subsidie per project €500.000,- is.

Er is een risico dat de Europese subsidie voor de Clusterregeling lager wordt vastgesteld. Het gevolg hiervan kan zijn dat wij niet alle gemaakte kosten kunnen declareren of een deel moeten terugbetalen.

Maatregelen om het risico te beheersen zijn voortgangsrapportages die gevraagd worden aan de subsidieontvangers, projectbezoeken aan de subsidieontvangers.

De sector Subsidies maakt tevens van iedere subsidieaanvraag voor deze regeling een risicoanalyse, hier is een specifieke methodiek voor ontwikkeld door deze sector. Daarnaast zijn subsidieontvangers begeleid door externe deskundigen bij hun subsidie-administratie en het opstellen van de voortgangsrapportage.

In 2015/2016 wordt het gehele project afgerond en gecontroleerd door een accountant en ter vaststelling aangeboden aan het EFRO-programmabureau.

De verplichte bewaartermijn van de projectadministratie is tot uiterlijk eind 2020 en tot die datum kan de EC (of een ander aan de EFR- subsidie gerelateerd controleorgaan) langs komen voor controle.

A 78b. Wind op land; (plan)schadeclaims vanwege gemiste opbrengsten en winst (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.500.000	Éénmalig	20%	4 Milieu	31-12-2028

- Ter uitvoering van het coalitieakkoord is artikel 32 van de PRVS (Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie) ingrijpend gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging en het daarbij behorende beleid worden de bouwmogelijkheden voor windturbines beperkt.
- In de PRVS is een overgangsregeling opgenomen, die recht doet aan: (I) aanvragen voor een omgevingsvergunning, (II) aanvragen tot het wijzigen of vaststellen van een bestemmingsplan volgens de bepaling van toepasselijkheid als bedoel in artikel 2, sub b. PRVS, of (III) aanvragen tot het vaststellen van een inpassingsplan, ingekomen voor 11 april 2011. Daarnaast is in de PRVS een bepaling opgenomen die ziet op projecten gericht op herstructurering. In uitzonderlijke gevallen kan worden afgeweken van artikel 32 van de PRVS.
- Er zijn partijen die aangegeven hebben dat zij door deze wijziging schade ondervinden en mogelijk willen verhalen op de provincie

A84 Vertraging werkzaamheden Wilhelminasluis (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.000.000	Éénmalig	25%	5 Ruimte	31-12-2017

De werkzaamheden aan de Wilhelminasluis lopen minimaal twee jaar vertraging op. Zowel Heijmans als de Provincie worden hierdoor geconfronteerd met extra kosten. De gekozen beheersmaatregel is het hervatten van de ontwerp- en bouwwerkzaamheden door Heijmans en parallel de door partijen betwiste oorzaak voor de gerezen consequenties in tijd en geld voor te leggen aan de Raad van Arbitrage. De verwachting is dat de Raad minimaal een jaar nodig heeft om tot een uitspraak te komen. Vooruitlopend daarop is dit risico opgenomen in het weerstandsvermogen van de provincie Noord-Holland met een risicowaarde van € 8 miljoen en een kans van 25%.

B. Beleidsrisico's

Bij de Jaarrekening 2016 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

C. Bedrijfsvoeringrisico's

Bij de Jaarrekening 2016 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

D. Financieringsrisico's

De risico's die tot deze categorie behoren, zijn risico's die gepaard gaan met de financiering van provinciaal beleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 87.719.000. Hiervan heeft € 491.000 betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen. Deze zullen hier niet nader worden toegelicht.

D 02a. Distriport; juridische procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.900.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2018

De provincie heeft tijdelijk de gronden in Distriport van de ontwikkelaars overgenomen en heeft de gronden fiscaal bouwrijp gemaakt. In de overeenkomst tussen provincie en ontwikkelaars is opgenomen dat de gronden na het fiscaal bouwrijp maken weer worden teruggekocht door de ontwikkelaars ten behoeve van de ontwikkeling.

Het bestemmingsplan is door de gemeente vastgesteld en na het besluit van de Raad van State onherroepelijk geworden. Ontwikkeling van Distriport als regionaal bedrijventerrein is nu planologisch mogelijk.

Tot op heden zijn de gronden in Distriport nog steeds in het bezit van de provincie Noord-Holland en zijn de provincie en Distriport (met name de ontwikkelaars Zeeman en De Peyler) verwikkeld in een rechtszaak naar aanleiding van het niet willen terugkopen van de gronden door de ontwikkelaars. De provincie is op 27 januari 2015 in hoger beroep in het gelijk gesteld. Distriport c.s. zijn in beroep gegaan.

D 02b. Distriport: negatieve marktvraag (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 5.800.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2018

Op basis van een taxatierapport is bij de jaarrekening 2015 de boekwaarde afgewaardeerd tot de residuele boekwaarde. Deze afwaardering bedraagt €12,3 miljoen. De boekwaarde op basis van de residuele waarde bedraagt nu dan € 13,1 miljoen. Het bedrag dat nu is opgenomen in deze paragraaf betreft het verschil tussen de residuele waarde en de (lagere) agrarische waarde. De agrarische waarde is getaxeerd op een bedrag van € 7,3 miljoen.

D 53a. Boekwaarde deelnemingen: Afvalzorg (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 12.600.000	Éénmalig	10%	4 Milieu	continu

De provincie beschikt over aandelen in Afvalzorg Holding (90%; de overige 10% zijn in handen van de provincie Flevoland). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie. Omdat Afvalzorg een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 12.600.000 per 31-12-2016.

Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van Afvalzorg en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D 53b. Boekwaarde deelnemingen: SADC (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 24.878.151	Éénmalig	5%	5 Ruimte	continu

De provincie beschikt over aandelen in Schiphol Area Development Company (25%; de overige aandelen zijn in handen van Schiphol en de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie. Omdat SADC een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig.

Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van SADC en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D 75. Aanbestedingsrisico N23 (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 16.550.000	Éénmalig	50%	2 Bereikbaarheid	31-12-2018

Bij de voordracht 88 van 12 november 2012 Krediet aanvraag N23 Westfrisiaweg is rekening gehouden met een bijdrage van het Rijk van totaal € 46,60 miljoen volgens het kralensnoer principe. Bij bijdrage wordt beschikbaar gesteld via een eerste kraal van € 35,00 miljoen en een tweede kraal van € 11,60 miljoen.

Vanuit de bezuiniging taakstelling in de Rijksbegroting heeft de minister de bijdrage van de tweede kraal ingetrokken. Er dreigt hierdoor een dekking tekort in het krediet N23 Westfrisiaweg van € 11,60 miljoen.

Hiernaast zijn ook de bijdragen van gemeenten en hoogheemraadschap lager uitgevallen. Het tekort wordt geraamd op circa € 5,66 miljoen.

Oorzaken van lagere bijdragen gemeenten en hoogheemraadschap:

- Veel gemeenten en het Hoogheemraadschap kondigden bij het realisatiebesluit aan om de bijdragen bij oplevering van de N23 te betalen. De bijdragen van gemeenten en hoogheemraadschap worden geïndexeerd volgens GWW index tot tijdstip van betaling. In de geraamde bijdragen werd rekening gehouden met reguliere prijsontwikkeling op lange termijn.
- Door de conjuncturele ontwikkelingen valt de prijsontwikkeling lager uit dan kon worden voorzien. Ook de rentevoet over tijdelijk niet tot besteding komende middelen valt veel lager uit. Diverse gemeenten besluiten vanuit het oogpunt van risicobeheersing deze dalende trend van de GWW indexatie te benutten door de toegezegde bijdragen op andere tijdstippen te betalen.
- De geraamde indexatie en de hiermee samenhangende dekking voor het Project N23 valt daardoor lager uit.

Meevaller:

Doordat gemeenten eerder betalen zijn er meevallende inkomsten ontstaan voor de provincie uit rente over vooruit ontvangen bijdragen. Door de lagere rentevoet van de afgelopen jaren is de extra dekking hieruit echter zeer beperkt. De rentevoet bedraagt 0% vanaf 2015 en zal naar huidige inzichten gedurende doorlooptijd N23 niet meer herstellen. De totale rente inkomsten bedragen tot en met 2016 € 0,71 miljoen.

Per saldo dreigt dus in totaal een dekkingstekort van € 16,55 miljoen.

D 77. Lening Pallas (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de Begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 22.500.000 (oplopend tot max € 40 miljoen)	Éénmalig	25%	5 Ruimte	31-12-2018

De provincie Noord-Holland heeft samen met het Rijk de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor opgericht. Rijk en provincie hebben elk een lening van maximaal € 40 miljoen beschikbaar gesteld om de stichting in staat te stellen in de periode 2014-2018 te komen met een ontwerp en de vergunningen voor de nieuwe reactor. Daarnaast heeft de stichting tot taak om investeerders aan te trekken voor de bouw respectievelijk exploitatie van de nieuwe reactor. De planning is dat de bouw rond 2019 zal starten en dat de reactor rond 2025 operationeel zal zijn.

In GS en PS is aan de orde geweest dat de financiering van de voorbereidingsfase zeer risicovol is. Om deze reden is vanuit PS aangedrongen op het inbouwen van go/no-go momenten, waarbij GS aan de hand van een business case PS consulteren over het verder gaan met het project.

Na betaling van het eerste bedrag in 2015 (8,5 miljoen) hebben GS in het najaar van 2015 besloten over de beschikbaarstelling van de tweede tranche (14 miljoen). Van deze tweede tranche is in januari 2016 het eerste deel (6,5 miljoen) betaald. Besluitvorming over het tweede deel van deze tranche wordt tussen eind 2016 en begin 2017 verwacht.

E. Grondexploitatierisico's

De risico's die tot deze categorie behoren, hebben een relatie met het grondbeleid dat is verwoord in de paragraaf Grondbeleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 9.772.000. Hiervan heeft € 2.663.000 betrekking op een risico's kleiner dan € 2 miljoen. Deze risico's worden hier niet verder toegelicht.

E 01. Anticiperende aankopen, materiële vaste activa (gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de rekening 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.809.000	Éénmalig	10%	5 Ruimte	01-01-2024

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid zijn onder meer de kredieten voor anticiperende grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de anticiperende aankopen en materiële vaste activa is per ultimo 2016 van € 38,09 mln.

E 02. Crailo (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.300.000	Éénmalig	10%	5 Ruimte	01-01-2023

Het gebied Crailo is aangekocht op basis van een residuele waardebepaling, waarbij het verwachte programma en de verwachte toekomstige waarde van de bestemmingen bepalend zijn geweest.

Bij nu voorgestelde en gefaseerde ontwikkelingsaanpak van Crailo wordt in hoofdzaak uitgegaan van een woonbestemming en natuur, met mogelijk andere functies zoals bedrijvigheid en andere maatschappelijke of commerciële functies. Met optimalisatieslagen en keuzen inzake het juiste woningbouw programma lijkt een budgettair neutraal resultaat te kunnen worden gerealiseerd, echter dit is niet gegarandeerd.

Het hier vermelde risicobedrag heeft betrekking op:

1. Onvoorziene uitgaven voor sloop, sanering, het verwijderen van explosieven of ander bodemvreemd materiaal etc.
2. Hoge saneringskosten voor de provincie samenhangende met het weghalen van verontreinigingen ter plaatse van het huidige oefencentrum van de VHR. Hiermee samenhangend: het risico dat de VHR en het Rijk niet een deel van deze kosten op zich nemen, omdat de provincie niet juridisch sterk staat bij het claimen van deze kosten.
3. Financiële tegenvaller bij het realiseren van de hoofdinfrastructuur.
4. Vertraging in de bestemmingsplanprocedures (met als gevolg vertraging van de verkoop, extra rentelasten en proceskosten).
5. Tegenvallende resultaten bij de verkoop van Crailo-Noord (aanzienlijk lagere biedingen dan verwacht of zelfs geen biedingen)
6. Tegenvallende verkoopopbrengst van Crailo-Zuid en vertraging in de ontwikkeling door verschillen van inzicht met gemeenten over de invulling van dit deelgebied.
7. Claims van het Rijk in het kader van een verrekenbeding, opgenomen in de koopovereenkomst tussen provincie en Rijk.

F. Risico's Verbonden Partijen

De provincie voert in bepaalde gevallen beleidsdoelstellingen uit met behulp van samenwerkingsverbanden. Wanneer er sprake is van een financieel én een bestuurlijk belang voor de provincie of wanneer het samenwerkingsverband wordt verzelfstandigd in een publiek of privaatrechtelijk rechtspersoon, wordt dit samenwerkingsverband betiteld als verbonden partij. In deze rubriek worden die risico's met betrekking tot de verbonden partijen benoemd waarvoor de provincie aansprakelijk is. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 18.650.000.

F 01. Reservering investeringsfonds RON (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 11.086.095	Éénmalig	30%	5 Ruimte	31-12-2031

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie verstrekte renteloze lening aan de RON. De lening loopt tot het einde van de looptijd van de RON, of zoveel eerder als de RON kan aflossen. Het risico is dat de lening niet afgelost kan worden bij einde looptijd RON. Tegenover het afgeven van deze lening heeft de provincie het recht van 2e hypotheek verkregen op de betrokken gronden. Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%.

De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie.

- Begin 2016 hebben PS en de raden van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad ingestemd met een pakket van maatregelen om een doorstart van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied mogelijk te maken. Het businessplan van de RON geeft aan dat einde 2035 de terreinen van RON zijn uitgegeven en de leningen zijn terugbetaald. Het trage herstel van de economie kan echter betekenen dat de uitgifte van bedrijventerreinen niet volgens het businessplan kan plaatsvinden. In het slechtste geval moet dan de lening van de provincie volledig (€ 11,1 miljoen) worden afgeschreven.
- Op basis van de concept jaarcijfers 2016 is het eigen vermogen van RON € 6,81 miljoen positief. Hierdoor is de voorziening van € 1,5 miljoen komen te vervallen bij de jaarrekening 2016.
- Het risico betreft nu nog de omvang van de uitstaande lening ad € 11.086.095.

.F 02. Borgstelling BNG ivm krediet RON (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2016)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 6.250.000	Éénmalig	30%	5	31-12-2031

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie afgegeven borgtocht aan de BNG in verband met de door de bank verstrekte financiering van de RON en haar dochtervennootschappen. De financiering loopt van begin 2016 tot en met 2030.

De afgegeven borgtocht aan de BNG wordt opgenomen in de jaarrekening 2016. Dit betreft voor de provincie een bedrag ad € 35 miljoen. Daarbij wordt aangegeven dat een contragarantie van Havenbedrijf Amsterdam is ontvangen voor 1/3 deel van dit bedrag. Tegenover het afgeven van de borgstellingen aan de BNG, hebben de aandeelhouders het eerste recht van hypotheek op de gronden Hoogtij verkregen. Deze gronden zijn medio 2015 getaxeerd op een waarde van € 62,5 miljoen. Eind 2016 heeft er een verkoop en levering plaatsgevonden conform de grondexploitatie van 10 hectare grond. Hierdoor resteert nog 82% van de gronden op Hoogtij. Op basis van voornoemde taxatie zou de grond die resteert (nu nog beschikbaar 456.556 m2) € 51,25 miljoen waard zijn. Eind 2016 bedroeg de totale schuld van de RON aan de BNG € 44,6 miljoen.

Door de verkoop en levering van gronden is de waarde van het onderpand voor de borgtocht verlaagd. De kredietfaciliteit bij de BNG Bank is niet verlaagd. De risico's voortvloeiende uit de borgtocht liggen thans hoger dan het bedrag van de verkregen zekerheden doordat de kredietfaciliteit hetzelfde is gebleven. Op basis van de kredietfaciliteit van € 70 miljoen en de waarde van de resterende grond wordt het potentiële risico als volgt berekend: € 70 miljoen - € 51,25 miljoen = € 18,75 miljoen.

Het provinciale aandeel in dit risico is 1/3 deel, te weten € 6,25 miljoen. Dit risico wordt opgenomen in de risicoparagraaf.

Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%.

De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie

F 50. Dividenduitkeringen (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.800.000	Terugkerend	1x per 5 jaar	4, 5 & 7	31-12-2017

In de begroting 2017 zijn de totale dividendinkomsten geraamd op € 11.200.000, toegerekend aan een zevental deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de geraamde inkomsten als onderdeel van de Algemene Reserve. Voor hetzelfde bedrag wordt een netto-risico in de risicodatabase opgenomen. Daarmee wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen.

De kans dat dit risico zich voordoet is laag.

De impact van het risico wordt beperkt door de dividendinkomsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Wat heeft het gekost?

In het onderdeel 'Wat heeft het gekost' zal de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd worden met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. Bij de Jaarrekening 2016 zijn de berekeningen gedaan met 30 geïnventariseerde risico's. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 150.730.000.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 51.630.000

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 51.630.000 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen[1] ziet er grafisch als volgt uit:

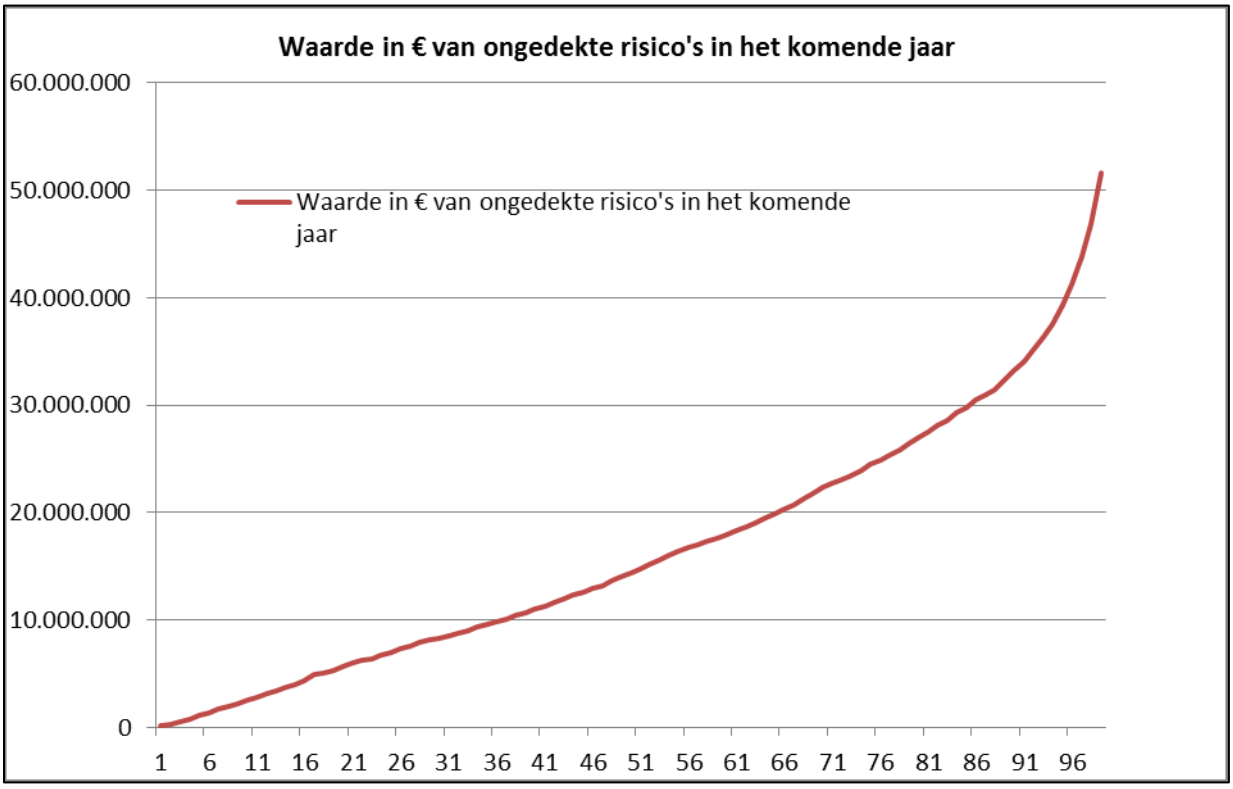

1 In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 102.234.000

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 102.234.000 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen[2] ziet er grafisch als volgt uit:

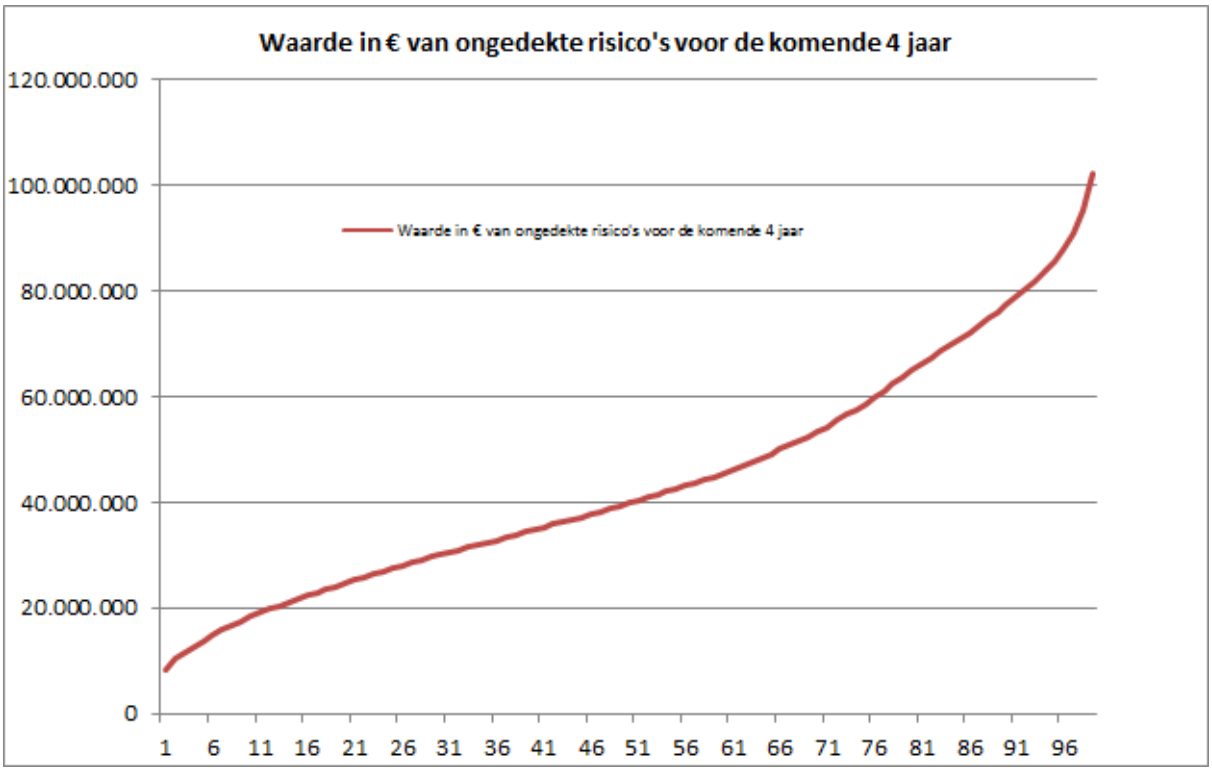

Toelichting: Op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 39,79 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 102,23 miljoen of lager.

4. Berekende weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- Algemene reserve;
- Post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- Stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

2 In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- Begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit is de som van de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	83,46				83,46
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**83,56**	-	-	-	**83,56**
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		126,50	126,50	126,50	379,50
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		2,31	-	0,50	2,80
Totale structurele capaciteit	-	**128,91**	**126,60**	**127,10**	**382,60**
Totale weerstandscapaciteit					**466,17**

De Algemene reserve bestaat uit het saldo van de reserve ultimo 2016 (ad € 101,98 miljoen) gecorrigeerd voor de reeds geraamde onttrekkingen uit de Kaderbrief 2017 en de UI-posten van de Laatste Begrotingswijziging 2016.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de totale incidentele capaciteit € 83,56 miljoen bedraagt. De totale weerstandscapaciteit (incidenteel + structureel) bedraagt € 466,17 miljoen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen.

Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

Wij informeren Provinciale Staten over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;

Wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;

Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;

De weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig aangetast is dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan Provinciale Staten een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

5. Berekening van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met zijn financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. Met andere woorden, indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de totale

weerstandscapaciteit groter respectievelijk kleiner dan de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. In relatie tot de risicobereidheid, die immers in de hoogte van de ongedekte risico's is besloten, betekent dit het volgende. Indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de kans dat de totale weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen over een periode van vier jaar hoger respectievelijk lager dan 99%.

Het incidentele weerstandsvermogen wordt berekend als incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van één jaar.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	**Rekening**	**Raming**	**Raming**	**Raming**	**Totaal**
	2016	**2017**	**2018**	**2019**	
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	83,46				83,46
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**83,56**	-	-	-	83,56
Berekende risico's voor 1 jaar					51,63
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar					**1,6**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	83,46				83,46
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**83,56**	-	-	-	83,56
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		126,50	126,50	126,50	379,50
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		2,31	-	0,50	2,80
Totale structurele capaciteit	-	**128,91**	**126,60**	**127,10**	**382,60**
Totale weerstandscapaciteit					466,17
Berekende risico's voor 4 jaar					102,23
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar					**4,6**

Uit bovenstaande blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 1,6 bedraagt (was 1,6 bij begroting 2017). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 4,6 (was 4,6 bij begroting 2017) . In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de jaarstukken 2016 zijn in totaal 30 risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 150.730.095. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 51,63 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 102,23 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarstukken 2016 bedraagt € 83,56 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 1,6.

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 466,17 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 4,6.

Beide berekende quotiënten zijn groter dan 1 en dus kan met een zekerheid van 99% geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

6. Kengetallen financiële positie

Met ingang van de begroting 2016 is in het Bbv voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen. Naast de set van kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de provincie. De zes kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

1 berekening netto schuldquote (bedragen in € miljoenen)

BBV stelt dat: De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	rekening 2016
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	53,0	52,7	52,3
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	331,9	252,9	220,9
D	Financiële activa (art. 36 lid d,e en f)	2,5	2,5	2,5
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	800,4	617,5	750,9
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	0,3	0,3	0,95
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	2,1	2,3	3,47
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	584,7
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	**-88.1%**	**-57,0%**	**-82,9%**

Toelichting:

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Op dit moment is hiervan sprake bij de provincie. Het saldo van het overschot (A+B+C-D-E-F-G) bij de Rekening 2015 bedroeg € 420,4 miljoen. Bij de Begroting 2016 is dat berekend op € 317 miljoen. Bij de rekening is dat € 484,6 miljoen.

De negatieve schuldquote wordt deels bepaald vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen geld hoeft te lenen om projecten uit te kunnen voeren (zie regel A in bovenstaande tabel). Dit wordt veroorzaakt doordat op dit moment de provincie zelf nog voldoende middelen heeft (in reserves) om deze projecten uit te kunnen voeren.

2 berekening gecorrigeerde netto schuldquote (bedragen in € miljoenen)

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	53,0	52,7	55,4
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	331,9	252,9	220,9
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d e en f)	57,2	53,0	38,4
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	800,4	617,5	750,9
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	0,3	0,3	0,95
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	2,1	2,4	3,47
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	586,3
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	**-99.6%**	**-66,0%**	**-88,3%**

Toelichting:

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D. Logischerwijze wordt het overschot aan middelen groter als de verstrekte leningen ook meegenomen worden in de berekening.

3 Solvabiliteitsratio (bedragen in € miljoenen)

3 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Eigen Vermogen (art. 42 BBV)	816,5	757,4	914,3
B	Balanstotaal	1.399,0	1.224,6	1.377,2
	Solvabiliteit A/B* 100%	**58,4%**	**61,8%**	**66,4%**

Toelichting:

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit vooruit ontvangen bedragen welke nog tot besteding moeten komen. Ook hiervoor geldt dat hiervoor geen aanspraak gemaakt hoeft te worden op het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals onder 1- en in de paragraaf financiering vermeld, hoeft de provincie in de komende jaren nog geen vreemd vermogen aan te trekken. Ook dit zorgt ervoor dat de hier genoemde solvabiliteitsratio's ruim voldoende zijn.

4 Grondexploitatie (bedragen in € miljoenen)

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient een getrouwe waardering te worden opgenomen in de jaarstukken.

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	45,5	-	-
B	Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	-	-	-
C	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	586,3
	Grondexploitatie (A+B)/C*100%	**9,5%**	**0,0%**	**0,0%**

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie. Door de wijzigingen van het BBV vallen de niet in exploitatie genomen gronden met ingang van 2016 niet langer onder de grondexploitatie maar worden ze gerubriceerd onder de materiële vaste activa. Hierdoor verandert dit kengetal voor 2016 en verder.

5 Structurele exploitatieruimte (bedragen in € miljoenen)

5 Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuitenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Totale structurele lasten	371,9	368,9	357,4
B	Totale structurele baten	465,6	530,5	558,3
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	50,5	134,1	155,8
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	2,7	3,7	3,1
E	Totale baten	427,3	556,6	586,3
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E)*100%	10,7%	5,6%	8,2%

Toelichting:

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere toelichting zie 5.4 in deze jaarrekening.

6 Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	81,3	80,4	80,4
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x 100%	83,5%	84,5%	84,5%

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten percentage heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2016 is de onbenutte belastingcapaciteit berekent op € 122 miljoen.

Conclusie en samenvatting

	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
1. Netto schuldquote	-88.1%	-57,0%	-82,1%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-89.4%	-66,0%	-88,3%
3. Solvabiliteitsratio	58,4%	61,8%	66,4%
4. Grondexploitatie	9,5%	0,0%	0,0%
5. Structurele exploitatieruimte	9,7%	5,6%	8,2%
6. Belastingcapaciteit	83,5%	84,5%	84,5%

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte 2016 van 8,2%.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (80,4). In 2015 kwam dit percentage uit op 81,3. Noord-Holland hanteert het laagste opcenten percentage van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van over 2016 van € 122 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor beide schuldquoten geldt dat er sprake is van een overschot aan middelen. Dit wordt voor een deel verklaard vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen leningen hoeft af te sluiten voor het uitvoeren van projecten.

Het solvabiliteitsratio over 2016 bedraagt 66,4%. Omdat de financiële verplichtingen met name bestaan uit voorzieningen (waarvoor de last al in de exploitatie is genomen) en vooruit ontvangen bedragen, is op basis van deze berekening de kans zeer klein dat de provincie niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. De niet in exploitatie genomen gronden bestaan voornamelijk uit Crailo en Distriport. Beide posities zijn opgenomen in de risicoparagraaf met betrekking tot het waarderingsrisico. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Wat hebben wij bereikt?

Algemeen

Economische groei in Noord-Holland vereist goede bereikbaarheid. Een snelle doorstroming in een goed ingerichte, schone en veilige omgeving is van groot belang, zowel voor werk als vrije tijd. Welk vervoermiddel je ook gebruikt. Daarom zet Noord-Holland in op het vergroten van die bereikbaarheid, waarbij leefbaarheid en veiligheid de uitgangspunten zijn.

Goede bereikbaarheid staat of valt met robuuste en veilige verbindingen. Voor beheer en onderhoud van wegen, voor een vlottere doorstroming én voor leefbaarheid, kiest het bestuur voor innovatieve en slimme oplossingen.

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur, zodat de bereikbaarheid in de provincie toeneemt – te realiseren al dan niet samen met het Rijk, gemeenten en bedrijfsleven – is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De Provincie beheerde hiertoe begin 2016, 616 km wegen, 391 km fietspaden, 45 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 536 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM systemen, 1 verkeerscentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

Aan het eind van 2016 beheert de provincie 3 km wegen en 4 km fietspaden minder, door de overdracht van areaal aan de gemeente Aalsmeer en is er 4 km HOV-baan in beheer gekomen door het gereed komen van de HOV-Velsen. Het areaal aan kunstwerken is met 9 uitgebreid.

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

Infrastructuur

Het beheer en onderhoud wordt in Noord-Holland vormgegeven met behulp van de principes van assetmanagement. De aanpak bestaat uit gecoördineerde activiteiten om de bedrijfsdoelstellingen van de provincie te behouden dan wel te realiseren, op een maatschappelijk verantwoorde kosteneffectieve wijze. De waarde die de infrastructuur vertegenwoordigt, dan wel realiseert, bestaat uit doorstroming en bereikbaarheid, een voorwaarde voor het functioneren van de Noord-Hollandse samenleving.

Assetmanagement streeft naar optimale prestaties van de infrastructuur met een beperkt risico op verstoringen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Het assetmanagement van Noord-Holland kent de volgende doelen:

Doorstroming

Behoud en verbetering van de doorstroming door het minimaliseren van hinder voor de gebruiker, inzet van verkeers- en incidentmanagement.

Veiligheid

Verkleinen van het aantal ongevallen, zowel voor gebruikers als voor medewerkers en borgen van een veilige onderhoudsstaat van alle assets.

Leefbaarheid

Optimale inpassing van de infrastructuur in de omgeving voor maatschappelijk aanvaardbare kosten, waarbij alle beeldkwaliteit van de assets minimaal voldoen aan de gestelde eisen.

Imago

Zowel omgeving als gebruikers van de provinciale infrastructuur zijn tevreden over de totale beleving van de infrastructuur. Dit willen wij bereiken door bewuste afwegingen te maken en keuzes te maken, die achteraf altijd goed zijn uit te leggen. Daarbij is de provincie een goede samenwerkingspartner voor gemeenten, Rijk en andere organisaties om het functioneren van het totale infrastructuurnetwerk optimaal af te stemmen.

Kosten

Effectieve inzet van maatschappelijk geld om de infrastructuur te behouden en verbeteren, waarbij de bovenstaande doelen (bedrijfswaarden) op het gewenste niveau gehandhaafd zullen blijven, zodat niet meer wordt gedaan dan nodig is.

Het waarmaken van onze doestelling vraagt om een professioneel, gestructureerd assetmanagementsysteem dat bijdraagt aan krachtig opdrachtgeverschap voor onze uitvoerende partners. De provincie Noord-Holland zet daarom in op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. Dit doen we door de kwaliteit van onze werkprocessen voortdurend te toetsen aan de internationale standaard voor assetmanagement (ISO 55000) en te certificeren.

Najaar 2016 is er een toets uitgevoerd door een extern certificeringsbureau. Uit deze toets is gebleken dat de provinciale beheerorganisatie de haar eind 2015 toegekende certificering waar maakt.

Belangrijke instrumenten bij het hanteren van de assetmanagementstrategie, is het in beeld hebben van de langetermijnplanning, gebaseerd op in kaart gebrachte de assetrisico's en de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Ook het risico op schade als gevolg van het falen van een asset wordt op het gewenste niveau gehandhaafd.

Iedereen die betrokken is bij assetmanagement van de provinciale infrastructuur zal bij alle activiteiten steeds bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen. In 2016 zijn de nieuwe werkprocessen verder uitgerold en geïmplementeerd binnen het gebiedsgericht werken.

Nota Investering Kapitaalgoederen en beheerplan

In de nota investering kapitaalgoederen staat beschreven welke kapitaalgoederen de provincie bezit, hoe en op wat voor kwaliteitsniveau ze in stand worden gehouden en wat de benodigde financiële middelen hiervoor zijn. Daarnaast wordt ook weergeven wat de relaties en consequenties zijn van deze beheervisie met de diverse provinciale beleidsplannen zoals bijvoorbeeld het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan.

Het uitgangspunt is dat de Nota Kapitaalgoederen eens in de 4 jaar wordt vastgesteld. Dit sluit aan op het advies van de commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De huidige nota heeft een looptijd tot 2020.

In navolging van de nieuwe Nota Kapitaalgoederen, is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan 2016-2020. In dit beheerplan wordt een verdere vertaling gemaakt van de beleidskaders naar het operationeel beheer.

Het beheerplan maakt het beheer inzichtelijk en levert aanknopingspunten voor het voeren van integraal beheer. Het signaleert trends en ontwikkelingen op het gebied van beheer en geeft te nemen instandhoudingmaatregelen aan.

Dit jaar zijn de "R*ichtlijnen voor uitvoering van beheer",* geëvalueerd. De richtlijnen worden vervangen door het assetbeheerplan. Het assetbeheerplan bundelt alle generieke en specifieke eisen, richtlijnen en voorschriften die ooit bedacht/vastgesteld zijn voor het beheren van de assets. Het assetbeheerplan herschrijft de richtlijnen niet, maar benoemt ze en verwijst naar waar ze te vinden zijn en of er een besluit over is genomen..

PMO

Het PMO geeft aan per gebied welke onderhoudsmaatregelen noodzakelijk zijn om de infrastructuur te kunnen laten blijven voldoen aan de in de nota kapitaalgoederen vastgestelde onderhoudsniveaus. Bovendien heeft het PMO daar een raming en kasritme bij gegeven en wordt de dekking inzichtelijk gemaakt.

In het PMO wordt het totale financiële overzicht gegeven van vast onderhoud (klein jaarlijks onderhoud), variabel onderhoud (groot cyclisch onderhoud) en vervangingsinvesteringen. De maatregelen voor groot onderhoud en vervanging zijn benoemd per traject. Hierdoor kunnen de maatregelen zoveel mogelijk tegelijkertijd worden uitgevoerd. Dit levert efficiëntie op in tijd en geld en beperkt zo de hinder voor gebruikers en omwonenden.

November 2016 is het nieuwe PMO 2017-2024 door PS vastgesteld, te samen met het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI).

In 2016 zijn nieuwe gebiedscontracten op de markt gezet, te weten de gebieden 7 (Gooi en Vechtstreek) en gezamenlijk de gebieden 2 en 3 (Alkmaar en omstreken en West-Friesland). Eind december is de pre-selectiefase gestart voor het gebied 4, Zuid-Kennemerland IJmond. De laatste twee gebiedscontracten, gebied 5, Zaanstreek Waterland en gebied 6, Noord-Holland zuid, zijn in voorbereiding gericht op het in de eerste helft van 2017 naar de markt brengen.

Het invoeren van gebiedscontracten heeft invloed op de wijze van programmeren en zal leiden tot andere uitgavenpatronen. Dit wordt verwerkt in de volgende jaarlijkse PMO-actualisaties.

Door de gebiedsbenadering in uitvoering te brengen, wordt gestreefd naar een stevige regierol voor de provincie, door een effectieve marktbenadering. Om dit mogelijk te maken is de afgelopen jaren ingezet op het vergroten van de kennis van het areaal, de stand van het areaal en het opzetten van assetrisico-dossiers en lange termijnplanningen. In het laatste kwartaal van 2016 is gestart met het gebiedsgewijs programmeren op basis van de lange termijn provinciale projectplanning.

De lange termijnplanning en het uitzetten van innovatieve en degelijk vormgegeven contracten en het beheersen van deze contracten, is de corebusiness van de beheerorganisatie. De ombouw van een programmerende organisatie die de uit te voeren werkzaamheden zelfstandig plant en laat uitvoeren door de markt, naar de nieuwe werkwijze met een nieuwe relatie met de markt wordt doorgezet. Leereffecten van de ingezette koers zijn en worden meegenomen bij de nieuw op de markt te brengen contracten.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Sinds 2008 wordt binnen de directie Beheer en Uitvoering gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de overlast voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen.

Inspectiemeerjarenprogramma (IMP)

Naast de leeftijdsopbouw is de staat van onderhoud van het areaal belangrijke input om te bepalen of, en in welke mate, er onderhoudsmaatregelen nodig zijn. Dit kan door middel van inspecties en metingen worden vastgesteld. Het Inspectie Meerjaren Programma (IMP) biedt inzicht in alle benodigde inspecties en onderzoeken die nodig zijn om de kapitaalgoederen goed te kunnen beheren. Het IMP is in 2015 herzien en aangepast op de ontwikkeling assetmanagement binnen B&U alsmede de komst van gebiedscontracten. Hierdoor verandert de verantwoordelijkheid voor de diverse inspecties. Zo zal de aannemer (serviceprovider) zelf grotendeels verantwoordelijk zijn voor de inspecties.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Met de ingebruikname van het vernieuwde Dreef 1 en 3 gebouw in 2014 zijn de villa's aan het Florapark 5, 6 en Frederikspark 10 en 12 beschikbaar gekomen voor verkoop. Florapark 5 is in 2015 verkocht. In 2016 zijn Frederikspark 10 en 12 verkocht.

Het onderhoud aan de panden kan als volgt worden ingedeeld.

- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Onderhoud

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Eind 2013 zijn alle panden, die op dat moment in eigendom van de provincie waren, opnieuw geïnspecteerd. De gegevens van deze inspectie dienen als basis voor het meerjarenonderhoudsplan. Dit plan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating enz.). In dit plan is ook de periodieke vervanging van CV installaties meegenomen.

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud van kantoor Houtplein 33, Dreef 1 en 3, en Huis van Hilde is gekozen voor het afsluiten van een “maincontract” op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in voor het onderhoud aan deze gebouwen, gebouwgebonden installaties, terreinen en glasbewassing van de buitengevels. Dit met als doel kwaliteitsverbetering, kostenverlaging, risicodeling en innovaties te realiseren of te initiëren.

Niet planmatig onderhoud

Het niet planmatig onderhoud omvat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan CV’s, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie wordt uitgevoerd).

Uitvoering 2016

Het meerjarenonderhoudsplan 2016 hebben wij voor het grootste deel conform planning en binnen het beschikbare budget uitgevoerd. In 2016 hebben diverse schilder- en herstelwerkzaamheden aan de paviljoens plaatsgevonden. Het budget voor correctief onderhoud is overschreden doordat gebleken is dat de houten vloer van het restaurant in het Houtplein volledig vervangen moest worden, terwijl uitgegaan was van gedeeltelijke vervanging.
De winkelpanden in de plint van kantoor Houtplein zijn niet allemaal verhuurd. De huur van de bloemenwinkel is per november 2016 opgezegd en er is een saunashop sinds medio 2016 ingetreden als nieuwe huurder.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten met de daadwerkelijke uitgaven weergegeven.

De verklaring van de verschillen bij a. en b. wordt besproken in de bijlage Staat van het verloop van de voorzieningen (Voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen), evenals in de tabel Instrumenten bij OD 2.1.4.

De kosten in de tabel onder c. en d. zijn uitsluitend (onderhouds)kosten aan panden die bij de provincie in bezit zijn. Hierin zijn de kosten voor tijdelijke huisvesting (oa servicekosten) niet meegenomen.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland	**Begroot**	**Besteed**	**Verschil**
a) Wegen (inclusief groen en fietspaden)	€ 63.398.000	€ 57.659.000	€ 5.739.000
Openbaar vervoerinfrastructuur	€ 1.189.000	€ 112.000	€ 1.077.000
b) Vaarwegen	€25.316.000	€ 19.378.000	€ 5.938.000
c) Planmatig onderhoud gebouwen	€ 668.000	€ 657.000	€ 11.000
d) Correctief onderhoud gebouwen	€ 335.000	€ 400.000	-/- € 65.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 90.906.000**	**€ 78.206.000**	**€ 12.700.000**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut:	*€ 19.241.000*	*€ 12.300.000*	*€ 6.941.000*

Bovenstaande budgetten zijn exclusief apparaatskosten

4.3 Financiering

Wat hebben wij bereikt?

De financiering van de provincie Noord-Holland heeft conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden plaatsgevonden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van risico's die uit de Treasuryfunctie (kunnen) voortvloeien. De Treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2015;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2010; gewijzigd maart 2014;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland; oktober 2015.

In deze (wettelijke) kaders staan onder andere richtlijnen voor het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland had in 2016 geen uitzettingen en derivaten.

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening en in het treasurystatuut en zijn nader uitgewerkt in de Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen 2015. Uitgangspunt bij deze Uitvoeringsrichtlijn is dat Gedeputeerde Staten haar voornemens uit het coalitieakkoord wil realiseren en eveneens de maatschappelijke doelen uit de begroting nastreeft. Hiervoor heeft zij de beschikking over een breed instrumentarium variërend van voorlichting en communicatie tot regelgeving en het inzetten van financieringsinstrumenten. In de praktijk is er veelal sprake van de inzet van een samenhangend en divers instrumentarium. Niet overal is een financiële prikkel nodig of wenselijk en de inzet van de verschillende instrumenten is doel- en contextgebonden. De voorwaarden waaronder zij ingezet worden vragen om maatwerk. Zie bijlagen 6.2.7 en 6.2.10 voor een overzicht van de mutaties in 2016 met betrekking tot de verstrekte geldleningen en uitzettingen, gewaarborgde leningen en andere garantieverplichtingen (vanuit de publieke taak).

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wij hebben ons bij het uitvoeren van de Treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) hebben wij de risico's van de Treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk. Doordat het bij het Rijk alleen mogelijk is in deposito's uit te zetten blijft de hoofdsom bovendien te allen tijde in tact. Hierdoor is in 2016 dan ook geen sprake geweest van koersrisico. Ook heeft de provincie geen last gehad van valutarisico, aangezien het Rijk alleen de mogelijkheid

geeft middelen uit te zetten in euro's. Natuurlijk kan het valutarisico zich voordoen bij het aantrekken van middelen indien deze in vreemde valuta zijn, maar daar is in 2016 geen sprake van geweest. Daar zal gezien de langetermijnliquiditeitsprognose van de provincie voorlopig ook geen sprake van zijn.

In het uitvoeren van het treasurybeleid sturen wij daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

De staat verzekert met het schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, gaan wij hier niet nader in. Van het aantrekken van middelen is in 2016 geen sprake geweest. Gelet op de lange termijn liquiditeitsprognose zal dit voorlopig ook niet nodig zijn.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet over het toezicht van de uitzettende overheid vallen. De rentevergoeding op deze uitzettingen is doorgaans (licht) hoger dan bij de schatkist. In 2016 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken wij gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die wij in 2016 ieder kwartaal hebben opgesteld met twee of drie rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft ons geleerd dat de door ons geraadpleegde instanties voor 2017 nog steeds zeer lage rente niveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren Op 9 januari 2017 bedroeg zelfs bij een deposito van 7 jaar het rentetarief slechts 0,05 %.

De provincie heeft eind 2016 bij de Schatkist € 646,8 miljoen in rekening-courant staan. Hierbij zijn ook opgenomen de bedragen die van derden zijn ontvangen in het kader van de financiering van de projecten N201 (€ 25,1 miljoen) en N23 (€ 44,6 Miljoen) .

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de Provincie Noord-Holland in 2016 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2016 geen kasgeldleningen benodigd waren.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2016 niet over lang vreemd vermogen beschikt.

Wat heeft het gekost?

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. Wij hebben in 2016 een renteresultaat van € 7,1 miljoen. Het (externe) renteresultaat over 2016 is als volgt opgebouwd:

- Boeterente en dergelijke aan diverse crediteuren (€ -21.225)
- Overige rentevergoedingen i.v.m. te late betaling van vorderingen door diverse debiteuren (€ 11.758)
- Rentederving op verstrekte achtergestelde lening Purmerend t.b.v. Stadsverwarming (€ 193.198)
- Rentederving op verstrekte renteloze leningen en voorfinancieringen: Leningen aan de RON NV (€ 388.013), Nationaal Restauratiefonds NRF (€ 197.370), Ontwikkelingsmaatschappij NHN inz. Participatiefonds MKB (€26.250), leningen t.b.v. de Streekrekening Texel (€ 41.700), Gemeente Uithoorn (€ 3.572) en Stichting Pampus (€ 83).
- Rentebaten op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen >1 jaar (€ 247.866).

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten/baten rekent de Provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland rente intern door aan kostenplaatsen, producten en activa. In 2016 bedraagt de doorberekende rente € 6,0 miljoen. Het renteresultaat over 2016 bedraagt daarom per saldo € 7.130.427.

Berekening kasgeldlimiet

Stappen (1–4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)
(1) – (2) = (3)			
Ultimo jaar 2015	€ 384.900.376	€ 848.289.138	- € 463.388.762
Ultimo jaar 2016	€273.193.774	€754.458.566	- €481.264.792
(4) Gemiddelde van (3)	€329.047.075	€801.373.852	- €472.326.777
Stappen (5–9)		Variabelen	Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet	€ 55.483.648
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet	€ 527.810.425
(6b) = (4>5)		overschrijding van de kasgeldlimiet	Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)		Begrotingstotaal	€ 792.623.548
(8)		Percentage regeling	7%
(5) = (7) x (8) / 100		Kasgeldlimiet	€ 55.483.648

4.4 Bedrijfsvoering

Wat hebben wij bereikt?

Provincie Noord Holland richt haar organisatie optimaal in om als moderne, efficiënte, flexibele en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en responsief is. Om succesvol uitvoering te geven aan onze programma's hechten we groot belang aan onze externe gerichtheid en zichtbaarheid voor onze inwoners.

In samenwerking met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland richt de provincie Noord Holland zich op het verhogen van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringsdienstverlening en het delen van bedrijfsvoeringsexpertise en -kennis. Door de vier provincies is een nadere verkenning gedaan naar kansrijke samenwerkingsverbanden op het terrein van de bedrijfsvoering. Deze verkenning heeft geleid tot vier projectlijnen:

1. Uitwisseling en delen van personeel;
2. Gezamenlijke aanbestedingen;
3. Uitwisselen van kennis en gezamenlijk beleid opstellen;
4. Inbesteden van diensten en het oprichten van expertisecentra.

In 2016 is een start gemaakt met de uitvoering van deze vier projectlijnen op het gebied van de bedrijfsvoering en wordt onderzocht waar op de verschillende deelterreinen kansen liggen voor verdere samenwerking.

Ambities Coalitieakkoord realiseren met meerjarige financiële sturing

Noord-Holland is één van de vitaalste provincies van ons land. Eén van de motoren achter het groeiend economisch herstel. De coalitie van VVD, D66, PvdA en CDA, die zijn zaken financieel op orde heeft en houdt, doet er deze collegeperiode alles aan om die motor harder te laten draaien, om onze regionale economie duurzaam aan te jagen. Wij staan voor een gedegen financieel beleid. De Noord-Hollandse begroting dient dan ook meerjarig structureel in evenwicht te zijn. Het is belangrijk om gedegen en strak te begroten en genoeg weerstandsvermogen en -capaciteit te hebben, zodat financiële risico's kunnen worden opgevangen zonder dat dit een effect heeft op de lopende begroting. Ultimo 2016 beschikt provincie Noord-Holland over een sterke financiële positie. In 2016 is een positief resultaat gerealiseerd en de financiële buffers zijn toereikend om risico's op te kunnen vangen.

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

Om de sturing op de genoemde criteria verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, hebben wij in 2016 gewerkt aan de volgende activiteiten:

Digitalisering

Informatiebeleid en CIO

De informatiemaatschappij stelt steeds hogere eisen aan de informatievoorziening en het informatiebeleid van de Provincie. Om de IV- en ICT-volwassenheid van de provincie-organisatie naar een hoger plan te tillen is in 2016 voor de periode van twee jaar een waarnemend Chief Information Officer (CIO) aangesteld met een ruime ervaring in rijks- en andere overheidsorganisaties. Eind 2017 zal een definitieve eindevaluatie plaatsvinden alsmede besluitvorming over structurele inbedding van deze taken.

In 2016 is een (ambtelijk) Concern Informatieplan opgesteld voor de jaren 2016-2020 dat aansluit bij het coalitieakkoord en de Agenda voor de Toekomst van de provincie Noord-Holland. In het verlengde van dit plan is de governance op ICT-gebied opnieuw vastgesteld en is een uitvoeringsagenda vastgesteld voor het Concern Informatieplan.

Informatiebeveiliging

Uit een rapportage van de Randstedelijke Rekenkamer bleek dat actie nodig was ter versterking van het terrein van informatiebeveiliging. Hiertoe is in 2016 een centrale Coördinator Informatiebeveiliging aangesteld. Deze heeft een aanvang gemaakt met het omzetten van de afspraken uit de interprovinciale baseline informatiebeveiliging naar PNH-beleid en heeft gezorgd voor het uitvoeren van operationele activiteiten op het gebied van informatiebeveiliging. Dit omvatte o.a. het uitvoeren van enkele activiteiten ter vergroten van de bewustwording onder medewerkers, communicatie op intranet en het afhandelen van beveiligingsmeldingen. In 2017 zal deze functie structureel in de organisatie worden verankerd.

Communicatie

Communicatiestrategie

In 2016 is de nieuwe communicatiestrategie vastgesteld door Gedeputeerde Staten en besproken in de statencommissie. In deze strategie zijn trends en ontwikkelingen op het gebied van communicatie en de ambities uit het coalitieakkoord 'Ruimte voor groei' vertaald naar een nieuw kader voor alle communicatie. Het actiever vertellen van het verhaal van de provincie, het communicatiever maken van de organisatie en verbetering van digitale communicatie en dienstverlening zijn daarbij de uitgangspunten. Om beter gebruik te maken van foto's en video's is een nieuwe beeldvisie opgesteld. Er wordt steeds meer gecommuniceerd via sociale media. Zo zijn in 2016 ook de weginspecteurs van de provincie begonnen met twitteren. Ook is een start gemaakt met storytelling binnen de organisatie.

Website

De website is in 2016 geheel vernieuwd. Op www.noord-holland.nl, het belangrijkste externe communicatiemiddel, is er meer ruimte voor interactie, participatie en digitale dienstverlening. Zaken die Noord-Hollanders belangrijk vinden zijn makkelijker vindbaar. Ook is de website beter toegankelijk op mobiele apparaten en voldoet de site aan de Webrichtlijnen 2.0, die toezien op een drempelvrije toegankelijkheid van de website, bijvoorbeeld voor senioren, mensen met een visuele of auditieve handicap of mensen met dyslexie.

Intranet

Ook het intranet is vernieuwd. Het intranet is socialer en er is meer ruimte voor digitale samenwerking, zowel binnen de eigen organisatie als met partners. De homepage kan door gebruikers geheel naar eigen wensen worden ingericht.

Personeel en Organisatie

Sociaal jaarverslag

Jaarlijks volgen wij de ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van het personeelsbeleid nauwlettend. In het sociaal jaarverslag worden de belangrijkste activiteiten in het afgelopen jaar op het gebied van arbeidsvoorwaarden, opleiding en ontwikkeling, arbeidsmarkt, ziekteverzuim en arbo verwoord, inclusief de onderliggende kengetallen. Met het vaststellen van de begroting 2017 is besloten om over 2016 voor het laatst een sociaal jaarverslag op te stellen, vanaf 2017 zal deze informatie opgenomen worden in het reguliere jaarverslag.

Personele formatie

Op 31 december 2016 waren er 942 medewerkers in dienst van de Provincie Noord-Holland, 469 mannen en 473 vrouwen. Omgerekend naar fulltime dienstverband bedroeg de werkelijke bezetting daarmee 870 fte. De vastgestelde formatie bedroeg op 31 december 2016 totaal 914 fte. Het verschil van 44 fte, zijnde de vacatureruimte, is voornamelijk ingevuld met externe krachten.

In 2016 zijn 28 nieuwe medewerkers ingestroomd en hebben 132 medewerkers de organisatie verlaten, waarvan er 50 zijn uitgestroomd vanwege taakoverheveling naar de regionale uitvoeringsdiensten. Er wordt actief gewerkt aan de bevordering van de interne mobiliteit van medewerkers, onder meer met behulp van een Mobiliteitsplatform. In 2016 zijn 110 medewerkers intern doorgestroomd, waarvan 77 naar een hogere functie.

Integriteit

Dilemma's maken onderdeel uit van het dagelijks werk. Integriteit is daarom een belangrijk onderwerp om over in gesprek te gaan en te blijven. Bij goed bestuur en goed ambtenaarschap zijn de volgende waarden belangrijk: verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid, autonomie, professionaliteit, transparantie, betrouwbaarheid en eerlijkheid. In 2016 is verdere uitvoering gegeven aan de voorgenomen activiteiten die in het 'Integriteitbeleidsplan 2014 – 2017 Provincie Noord-Holland' en het 'Werkplan Coördinator integriteit 2016 - 2017' zijn aangegeven. Daarnaast zijn activiteiten verricht in reactie op maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen uit 2016. Een voorbeeld hiervan is het overnemen van de bepalingen uit de in april 2016 in werking getreden 'Wet Huis voor klokkenluiders'. Op het gebied van bewustwording van integriteit en de dialoog over het onderwerp zijn in 2016 tal van activiteiten uitgevoerd, waaronder bewustwordingssessies en workshops met medewerkers en leidinggevenden. In het kader van het in beeld brengen van integriteitrisico's in werkprocessen zijn inkoop- en aanbestedingsdossiers kritisch beoordeeld en is een begin gemaakt met een risicoanalyse van mogelijke integriteitinbreuken in het werk van 'verbonden partijen'. In het 'Jaarverslag Integriteit 2016' wordt nader in detail verslag gedaan over hoe de provincie vorm geeft aan de verschillende aspecten van integriteit.

Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Doel van deze wet is mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar vermogen deel te laten nemen aan de arbeidsmarkt. De Participatiewet vervangt de wet werk en bijstand. Het IPO (Interprovinciaal overleg) heeft een verdeelsleutel gemaakt naar rato voor alle provincies, waarbij de provincie Noord-Holland de opdracht heeft om vanaf 2015 t/m 2023 stapsgewijs 37 mensen uit deze doelgroep te plaatsen. Voor de uitvoering van de Participatiewet hebben PS besloten om in de begroting vanaf 2015 cumulatief € 300.000 beschikbaar te stellen, dat oploopt tot maximaal € 1.500.000 (vanaf 2019). De Provincie Noord-Holland diende conform de afspraken gemaakt in het Sociaal Akkoord en de verdeelsleutel gemaakt door het IPO tot en met 31 december 2016 in totaal 10,00 FTE aan garantiebanen voor de gespecificeerde doelgroep te creëren. Deze taakstelling is gerealiseerd door het creëren van 11,21 FTE aan garantiebanen voor in totaal 12 personen.

Pilot generatiepact

De verkenning om te komen tot een pilot generatiepact vloeide voort uit de cao afspraak om bij twee provincies (Noord-Holland en Fryslân) een pilot uit te voeren, om de mogelijkheden van een generatiepact te verkennen. De uitgangspunten van een generatiepact zijn het bevorderen van mobiliteit en de instroom van jongeren, het vergroten van duurzame (parttime) inzetbaarheid bij ouderen en het reduceren van de bezetting. In 2015 en 2016 heeft frequent overleg plaatsgevonden tussen de werkgever en de lokale bonden om tot een generatiepact te komen op lokaal niveau. Hier is echter geen overeenstemming in bereikt. Er is op dit moment geen regeling Generatiepact bij de provincie Noord-Holland.

ToekomstAgenda Samen Noord-Holland

De Houtskoolschetsen van de verschillende directies lopen per 1 januari 2017 af. De provincie heeft besloten om te gaan werken aan één ToekomstAgenda voor de hele organisatie. Hierin worden vijf gemeenschappelijke thema's voor de hele organisatie uitgewerkt: netwerkend samenwerken en participatie, wendbaarheid, innovatie, informatiemaatschappij en professionaliseren. Hierbij is het motto Samen Noord-Holland het uitgangspunt. Samen Noord-Holland staat voor de Noord-Hollandse manier van werken. Deze manier van werken kenmerkt zich door de kernwaarden: van buiten naar binnen, samen, zelfbewust en ruimte geven en ruimte nemen. Door deze manier van werken en denken speelt de provincie op een vanzelfsprekende manier flexibel en snel in op de veranderingen in de maatschappij. Met de ToekomstAgenda wordt deze manier van werken concreet gemaakt en geeft de provincie de Noord-Hollandse invulling aan Kompas 2020. De ToekomstAgenda richt zich eveneens op de periode tot 2020.

Overdracht VTH-plustaken naar omgevingsdiensten

De overheveling van de zogenaamde VTH-plustaken naar de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland is in 2016 afgerond. Per 1-1-2016 zijn de VTH-plustaken met uitzondering van de groene taken overgedragen aan de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland en zijn de overige SVT taken ondergebracht binnen andere organisatieonderdelen van de provincie. Daarmee werd ook de directie SVT per 1-1-2016 opgeheven. De groene taken zijn per die datum ondergebracht in het Tijdelijk Cluster Groen, van waaruit ze per 1-7-2016 aan de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-

Holland Noord zijn overgedragen. Het Tijdelijk Cluster Groen is per 1-7-2016 eveneens opgeheven.

Financieel / Inkoop

Kostprijssturing

In 2016 hebben wij verder gewerkt aan het ontwikkelen van integrale kostprijssturing, voornamelijk voor de uitvoerende provinciale taken en projecten. Dit maakt het (binnen grenzen) mogelijk om keuzes te maken over de wijze van uitvoering van projecten in relatie tot de daaraan gekoppelde uitvoeringskosten. Anderzijds leidt het sturen op integrale kostprijs tot extra administratieve lasten, zeker nu de wijzigingen in het BBV voorschrijven dat met ingang van 2017 alle overheadkosten op een apart taakveld begroot en verantwoord moeten worden.

Samenhangend met kostprijssturing is in 2016 een start gemaakt met de wijze van sturen op de benodigde capaciteit voor projecten. De capaciteitsbehoefte van projecten fluctueert maar kent doorgaans wel een stabiele basis/ondergrens. Voor een (kosten)efficiënte uitvoering is het daarom wenselijk een goede afweging te kunnen maken tussen de inzet van vaste (interne) capaciteit en flexibele (externe) capaciteit.

Voor het beheer en de uitvoering van (voornamelijk) infrastructurele projecten geldt dat de sturing op integrale kostprijs hand in hand gaat met een andere marktbenadering: meer 'over te laten' aan de markt. Dit krijgt vorm door te werken met geïntegreerde contracten (meerdere bouwfasen in een keer contracteren) en het inrichten van grote, meerjarige gebiedscontracten voor vast en variabel onderhoud. In 2016 is het tweede gebiedscontract (Midden-Noord) gegund en de derde bevindt zich inmiddels in de aanbestedingsfase (Gooi- en Vechtstreek).

Bij het verlenen van subsidies wordt gebruik gemaakt van het middel van indicatieve kostprijsberekening. Met dit middel wordt inzichtelijk gemaakt wat de geraamde uitvoeringskosten zijn inzake het verlenen van subsidies.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 geldt de Wet vennootschapsbelasting ook voor overheidsondernemingen. Dit betekent dat als de provincie ‘winst’ of structureel overschotten behaalt met activiteiten die concurreren met de markt, er vanaf 2016 vennootschapsbelasting over deze ‘winst’ moet worden betaald. Hiermee wil de regering tegemoet komen aan een formeel onderzoek door de Europese Commissie naar mogelijke staatssteunaspecten in de oude wetgeving. Om de gevolgen van de nieuwe fiscale wetgeving nauwkeurig in kaart te brengen, is door de provincie met behulp van externe deskundigen een inventarisatie uitgevoerd. Hierbij is vastgesteld dat de provincie Noord-Holland op dit moment geen activiteiten heeft, die met ingang van 2016 in de heffing van vennootschapsbelasting dienen te worden betrokken. Over het jaar 2016 kan aangifte vennootschapsbelasting achterwege blijven. De provincie zal ieder jaar bestaande en nieuwe activiteiten (her)beoordelen en bepalen of er activiteiten zijn die in de heffing van vennootschapsbelasting dienen te worden betrokken. Op deze manier borgt de provincie haar wettelijke verantwoordelijkheden.

Inkoop en aanbesteding

In 2016 is het provinciale inkoopbeleid (2013-2016) afgelopen. Er is gestart met het maken van een nieuw inkoopbeleid. Het nieuwe beleid zal de richting van het beleid 2013-2016 grotendeels behouden en zal daarmee vooral een actualisering of herijking van het bestaande beleid zijn. Het nieuwe inkoopbeleid wordt in het voorjaar 2017 vastgesteld. Op het gebied van Social Return is besloten dit toe te gaan passen op de Europees aan te besteden contracten voor Diensten. Vanaf 1 januari 2017 zijn ook de Europees aan te besteden contracten van Werken hieraan toegevoegd. In 2016 is de samenwerking op het gebied van Inkoop met de P4 collega provincies geïntensiveerd. Er wordt gewerkt aan gezamenlijk aanbesteden, kennisuitwisseling, eenduidige processen en systemen. In 2016 is de herziene aanbestedingswet van kracht geworden. Deze is tijdig geïmplementeerd in de provinciale organisatie. In 2016 is opnieuw de 100% duurzaam inkopen doelstelling behaald en werd de kennis en ervaring op duurzaam inkopen verdiept. De provincie Noord Holland was op 8 december 2016 een van de eerste 3 provincies die het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen tekende.

Subsidies

Op het terrein van subsidies is in 2016 de pilot digitale subsidieverlening beëindigd en is besloten over te gaan tot digitale subsidieaanvragen. In 2017 wordt dit voor alle subsidieaanvragen geïmplementeerd.

Archief

De provinciearchivaris heeft in 2016 de opvolging van zijn aanbevelingen uit het inspectierapport 2015 onderzocht en hierover begin 2017 gerapporteerd. Zijn belangrijkste conclusie is dat de organisatie na het verschijnen van de rapportage in 2015 vrijwel alle aanbevelingen heeft opgepakt, enkelen daarvan heeft gerealiseerd of daarmee flink op weg is, maar een aantal nog niet volledig ten uitvoer is gebracht. De situatie van het archief – en informatiebeheer is daarmee verbeterd, maar behoeft de blijvende aandacht van bestuur en management. Gedeputeerde Staten hebben maatregelen getroffen die op termijn ook de resterende risico's zullen wegnemen. De overeenkomst met de provinciearchivaris liep af per 1 juni 2016. Deze heeft de afgesproken werkzaamheden, de hiervoor genoemde opvolging, daarna nog afgerond. Per 1 maart 2017 is de nieuwe provinciearchivaris benoemd. Dit is de directeur van het Noord-Hollands Archief.

Planning en Control

Planning en Controlcyclus

In 2016 is een start gemaakt om in gesprek met Provinciale Staten (rekeningcommissie) verder na te denken over de gewenste doorontwikkelingen en digitalisering van de documenten in de planning- en controlcyclus. In 2017 zal dit verder worden vervolgd.

Wijzigingen verslaggevingsregels Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In 2016 is veel aandacht uitgegaan naar de implementatie van de nieuwe BBV-regels in de diverse planning- en control documenten en administratie. Naast vele aanpassingen in de administratie en de financiële processen heeft dit geleid tot de volgende zichtbare aanpassingen in de diverse P&C-documenten:

- Er is een taakveldenraming opgesteld
- Aan de programma's is informatie toegevoegd m.b.t. verbonden partijen
- De kosten van overhead zijn apart in beeld gebracht in het programma financiën
- De rentetoerekening is gewijzigd
- Er is een reserve kapitaallasten ingesteld om de effecten op te vangen van het niet meer vervroegd of ineens mogen afschrijven van investeringen met maatschappelijk nut. Hierdoor kon deze wetswijziging zonder financiële gevolgen voor de provincie worden verwerkt.
- In het financiële deel van de begroting is een geprognosticeerde balans opgenomen

Voor de in 2016 opgestelde begroting 2017 heeft onze toezichthouder (BZK) inmiddels een positief oordeel gegeven. In IPO-verband wordt overlegd over de invoering van gezamenlijk te bepalen beleidsindicatoren met ingang van de begroting 2018.

Webversie van de begroting

In lijn met de intentie van PS om digitaler te werken, is ook in 2016 van P&C documenten een webversie ontwikkeld waarin alle informatie, die ook in de boekversie is te vinden, op een voor diverse digitale media toegankelijke wijze wordt ontsloten. Daarnaast zijn in de webversie publieksvriendelijke onderdelen toegevoegd in de vorm van verduidelijkende grafieken en filmpjes. Deze versie is te vinden op http://financien.noord-holland.nl/

In control statement / Koersen op Control

In 2016 is het in 2015 vastgestelde beleidsplan Koersen op Control (KoC) verbonden aan de ToekomstAgenda, nu Samen Noord-Holland. KoC draagt eraan bij dat de provincie actief haar omgeving monitort, de relevantie van die ontwikkelingen voor de provincie bepaalt, mogelijke risico's (en kansen) inschat en de vraag beantwoordt of en zo ja hoe wij onze kritische bedrijfsprocessen hieraan moeten aanpassen. Om Samen Noord-Holland een succes te maken is

onder meer een goed fundament nodig. KoC zorgt ervoor dat dit fundament er komt en blijft, met andere woorden dat de basis permanent op orde is. Dit programma dient in 2019 afgerond te zijn zodat de organisatie in staat is om vanaf dat moment *in control statements* af te geven.

Juridische risico's

De accountant heeft in het verleden geadviseerd meer aandacht te besteden aan juridische risico's en hiertoe één gecentraliseerde juridische risicorapportage te ontwikkelen. Ter uitvoering van die aanbeveling worden de gerechtelijke procedures waarin de provincie is betrokken centraal bijgehouden en voorzien van omvang, kans en impact van het financiële risico. De uitkomsten hiervan worden verwerkt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement. In 2016 heeft de interne auditdienst een rapport opgeleverd over de juridische control. In dat rapport wordt vastgesteld dat er bij de provincie een groot aantal beheersmaatregelen zijn genomen die de juridische risico's beperken. In de audit zijn geen grote risico's aan het licht gekomen die direct om maatregelen vragen. Tegelijkertijd is wel vastgesteld dat er geen sluitend samenhangend beleid is dat is gericht op het juridisch in control komen. De aanbeveling om juridische control verder in de organisatie te implementeren in het kader van de implementatie van koersen op control is overgenomen. Op dit moment is als onderdeel van het programma Koersen op Control een begin gemaakt met het uitwerken van het beginsel legitimiteit dat vooral ook relevant is voor juridische control.

Wat heeft het gekost?

De onderstaande apparaatskosten vertegenwoordigen de totale kosten van de bedrijfsvoering. Dit betreft onder andere de kosten voor personeel, ICT en facilitaire zaken. Onderdeel van de materiële kosten zijn de kapitaallasten van de nieuwe kantoorpanden aan het Houtplein en de Dreef over een periode van 25 jaar, waarvan een deel direct ten laste komt van de reserve huisvesting.

De apparaatskosten zijn in 2016 met een bedrag van € 4.651.536 onderschreden. De apparaatskosten zijn als volgt verdeeld naar een personele en materiële component:

Apparaatskosten	**Oorspronkelijke Begroting 2016**	**Actuele Begroting 2016**	**Werkelijk 2016**	**Restant 2016**
- Personeel	€ 79.939.000	€ 79.915.800	€ 77.747.706	€ 2.168.094
- Materieel	€ 28.976.000	€ 32.935.200	€ 30.451.758	€ 2.483.442
Totaal	**€ 108.915.000**	**€ 112.851.000**	**€ 108.199.464**	**€ 4.651.536**

De totale onderschrijding op apparaatskosten bestaat uit € 2,17 miljoen onderbesteding op personele kosten (2,7% onderbesteding) en € 2,48 miljoen onderbesteding op materieel budget (7,5% onderbesteding)

De onderschrijding op personeel budget is het gevolg van :

- Door PS is voor 2016 een bedrag van € 600.000 beschikbaar gesteld voor de realisatie van onze participatiewet-doelstelling. Daarvoor zouden ultimo 2016 in totaal 10 mensen geplaatst worden die voldoen aan de doelstelling van deze wet. Doordat we het voortouw hebben genomen in de benadering van de arbeidsmarkt hebben we voor 12 personen een plek gecreëerd (11,21 fte) voor een lager bedrag. Daardoor is er van het beschikbaar gestelde geld € 266.000 overgebleven ;
- In het kader van de ontwikkeling van de organisatie zijn niet alle formatieplaatsen ingevuld met eigen personeel, mede in verband met de nog te realiseren taakstelling op personele apparaatskosten in 2017. Daardoor zijn de loonkosten lager geweest dan geraamd. De meest urgent openstaande formatieplaatsen zijn ingevuld door externe inhuur. Per saldo is sprake van € 1,6 miljoen lagere kosten ;
- Voor mobiliteitsbevorderende maatregelen voor het personeel is € 0,14 miljoen minder uitgegeven dan begroot, onder andere doordat het aantal aangewezen medewerkers sneller is gedaald dan was voorzien;

- Het niet volledig benutten van de beschikbare opleidingsbudgetten. Ondanks het feit dat in de persoonlijke ontwikkelingsgesprekken met medewerkers veel aandacht wordt besteed aan dit onderwerp is het beschikbare budget niet volledig besteed (verschil € 0,19 miljoen).

De onderschrijding op materieel budget is grotendeels te verklaren doordat :

- Bij de begroting, achteraf gezien, een te groot 'planningsoptimisme' is gehanteerd voor de realisatie van het I&I-portfolio. Een aantal informatie- en ICT-projecten zijn wel gestart, maar niet volledig tot uitvoering gekomen (verschil € 1,47 miljoen) ;
- De geplande uitvoering van de doorontwikkeling van de P&C-cyclus heeft vertraging opgelopen. De uitvoering van de roadmap voor de aanpassing van SAP is eind 2016 wel gestart, maar loopt door in 2017 (verschil € 0,28 miljoen) ;
- Met de gemeente Haarlem is afgesproken dat de provincie een bijdrage betaalt van € 350.000 voor de aanpassingen aan de Dreef. Omdat de werkzaamheden nog niet door de gemeente Haarlem zijn gestart, heeft de geraamde betaling nog niet plaatsgevonden.

De verdeling van de apparaatskosten over de programma's heeft voor een groot deel plaatsgevonden op basis van tijdschijfgegevens van het ambtelijk apparaat. Daarnaast is in 2016 voor een bedrag van € 6,47 miljoen doorbelast aan investeringskredieten, terwijl in de begroting was uitgegaan van € 5,2 miljoen. Dit leidt tot een aanvullend exploitatievoordeel van € 1,27 mln. In verband met de interne doorbelasting van overhead aan kosten van externen in het kostprijssturingsmodel is per saldo een niet geraamd bedrag van € 1,6 miljoen ten gunste van het resultaat gekomen. Een deel van de apparaatskosten wordt gedekt uit reserves. Het betreft de reserves Huisvesting, Organisatieveranderingen, Vervanging ICT-apparatuur, Bedrijfsvoering, GO-gelden. Begroot is dat een bedrag van € 3,45 miljoen zou worden gedekt. Doordat de werkelijke kosten ten laste van deze reserves € 0,55 miljoen lager zijn geweest, is er in 2016 ook € 0,55 miljoen minder onttrokken uit de reserves. Het totaal resultaat op de apparaatskosten (vóór mutaties reserves) bedraagt daardoor € 7,5 miljoen. Zoals is bepaald bij de instelling van de reserve Bedrijfsvoering is hiervan € 2 miljoen, zijnde de onderschrijding op materiële apparaatskosten, gestort in de reserve Bedrijfsvoering.

4.5 Verbonden partijen

Wat hebben wij bereikt?

Inleiding

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's dient op grond van het BBV en de Wet gemeenschappelijke regelingen de paragraaf Verbonden partijen opgenomen te worden in de begroting en jaarrekening.

Algemeen

In de nota verbonden partijen 2014 is opgenomen dat een verbonden partij een instrument is dat de overheid kan benutten om maatschappelijke doelstellingen uit het collegeprogramma of de programmabegroting te behalen. Daarbij verwacht de overheid dichter bij de realisatie van haar (publieke) doelen te komen.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (vennootschappen, hierna: A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Wij zien, net als de rijksoverheid, de drinkwatervoorziening als een publieke taak en wij hebben geen voornemen onze deelneming in PWN te verminderen.

Ten aanzien van Afvalzorg hebben Provinciale Staten uitgesproken dat de activiteiten van deze vennootschap een publiek belang dienen. Uitbreiding van de activiteiten van Afvalzorg buiten het gebied van Noord-Holland en Flevoland (de huidige aandeelhouders) achten wij niet uitgesloten, mits in principe de decentrale overheden in het betreffende gebied daarvoor tot de vennootschap toetreden. Noord-Holland zal echter altijd een bepalende meerderheid in de vennootschap willen hebben. Vooralsnog zijn er geen concrete mogelijkheden tot uitbreiding en richt Afvalzorg zich met name op verdere verbetering van haar eigen bedrijfsprocessen.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, NHN, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een zestal recreatieschappen. Deze taak werd voorheen uitgevoerd door de provinciale afdeling Groenbeheer. Alle aandelen zijn bij de provincie geplaatst.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol dient ter afstemming van belangen tussen de diverse overheden in de regio.

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg, het IPO. Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Oneindig Noord-Holland
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de gesloten stortplaatsen.

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en bij het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren;
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren;
- Te beoordelen of andere partijen die betrokken zijn bij de verbonden partijen andere belangen kunnen hebben naast het gezamenlijk belang.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen etc.

Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren.

De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code (“Code”), welke van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen.

Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben de in 2016 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Voor het project Hoogtij dat door een dochteronderneming van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. wordt ontwikkeld is aan de BNG Bank N.V. door zowel de gemeente Zaanstad als door de Provincie Noord-Holland als aandeelhouders van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. een borgtocht verstrekt van ieder € 35 miljoen als waarborg voor de juiste nakoming van de verplichting tot het voldoen aan de betalingsverplichtingen jegens BNG uit hoofde van de een door de BNG Bank N.V. voor dit project verstrekte financiering. De derde aandeelhouder, Havenbedrijf Amsterdam N.V., heeft een contragarantie gesteld voor voornoemde borgtochten van € 23.333.333 zijnde

1/3 van €70 miljoen, pro rata ten behoeve van de gemeente Zaanstad en de Provincie Noord-Holland.

- Er is door ieder van de aandeelhouders van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. een agiostorting, op de door hen gehouden aandelen, gedaan van € 2 miljoen, dus in totaal € 6 miljoen;
- De in het verleden met Polanenpark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark.

De deelnemingen in verband met het Wieringerrandmeer zijn in juli 2016 ontbonden.

Wat heeft het gekost?

De belangen van de provincie Noord-Holland in de verbonden partijen brengen lasten en baten (dividenden) met zich mee.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 5 "Ruimte" onder operationeel doel 5.3.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.3. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 4.1.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn opgenomen in programma 1 "Openbaar bestuur".

Inkomsten

In 2016 ontvingen wij over het boekjaar 2015 ca. € 10,2 miljoen aan dividend. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. Een aanzienlijk deel van de ontvangen dividenden wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale deelnemingen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- Aan Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN) is een leningfaciliteit verstrekt van € 750.000, bedoeld voor participatie in een Startersfonds.
- De in het verleden met Polanenpark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8.000.000.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 635.000.
- Aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is een renteloze lening verstrekt ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen. Eind 2016 bedroeg de totale schuld € 11.086.095. Ten behoeve van het project Hoogtij is een borgtocht verstrekt aan de BNG Bank N.V. voor € 35 miljoen, waarvoor het Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor 1/3 een contragarantie heeft gesteld aan de Provincie Noord-Holland.
- Aan de stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor
- Aan de RUD Noord-Holland Noord is in januari 2016 is een lening van € 400.000 verstrekt bij wijze van voorfinanciering van de overdracht van de VTH-plustaken (en 35,5 FTE) van de provincie naar de RUD NHN. Het gaat om kosten die de RUD vooraf moet maken om het overdrachtsproces te kunnen realiseren en aanpassing in de RUD-organisatie te kunnen doen ten behoeve van de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiele risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Voor een aantal deelnemingen is vanwege dit risico een bedrag in het provinciale weerstandsvermogen opgenomen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR. In het provinciale weerstandsvermogen is hiervoor een aantal posten opgenomen.

Bovenstaande risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Staat van deelnemingen

	Deelneming	Vestigings-plaats	Nominale Waarde Aandelen	Percentage belang	Bestuurlijk belang	Publiek doel	Bijdrage provinciale doelen	Wijzigingen 2016
			€	%				
1	Alliander N.V.	Arnhem	62.654.400	9,16	Stemrecht AvA	Energievoorziening	Investeringen in energie-infrastructuur duurzaamheids-initiatieven	Verkoop dochter Endinet
2	N.V. Afvalzorg Holding	Haarlem	12.600.000	90,00	Stemrecht AvA	Efficiënt gebruik stortplaatsen	Beheer en exploitatie afval- stortlocaties	
3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord- Holland (PWN)	Velserbroek	6.806.703	100,00	Stemrecht AvA	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer	Levering drinkwater Beheer natuurgebieden	
4	Recreatie Noord- Holland N.V. (RNH)	Haarlem	370.000	100,00	Stemrecht AvA	Beheer en onderhoud recreatiegebieden	Beheer en onderhoud recreatiegebieden	
5	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Schiphol	3.424.680	25,00	Voordracht lid RvC	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden Werving en acquisitie	
6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	Zaanstad	787.500	33,30	Stemrecht AvA	Noordzeekanaalgebied	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	borgtocht ad € 35 miljoen en agiostorting ad € 2 miljoen
7	Ontwikkelingsbedrijf Noord- Holland Noord N.V. (NHN)	Alkmaar	26.460	49,00	Voordracht voorzitter RvC	Ontwikkeling Economie	Marketing en acquisitie Versterking economie	
8	PolanenPark B.V.	Haarlem	7.200	40,00	Stemrecht AvA	Ontwikkeling bedrijventerrein	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	aflossing lening borgtocht ad € 8 miljoen
9	PolanenPark C.V.	Schiphol	7.200	40,00	Stemrecht VvV	Ontwikkeling bedrijventerrein	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	
10	Zeehaven IJmuiden N.V.	IJmuiden	408.402	8,4 (certificaten van aandelen)	bestuurslid beherende	Visserijbelangen	visafslag en havenfaciliteiten	
11	Zeestad Beheer B.V.	Den Helder	9.000	50,00	Stemrecht AvA	Stadsvernieuwing Den Helder	Stedelijke vernieuwing	
12	Zeestad C.V.	Den Helder	6.900.000	49,00	Stemrecht VvV	Stadsvernieuwing Den Helder	Stedelijke vernieuwing	
13	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord- Holland B.V. (ODENH)	Haarlem	18.000	100,00	Stemrecht AvA	duurzame energie en ontwikkeling	duurzame energie bedrijven	
14	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	1.525.875	1,10	Stemrecht AvA	Belegging	n.v.t.	
15	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Den Haag	11.845	0,20	Stemrecht AvA	Belegging	n.v.t.	
16	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Amsterdam	36.038	16,9 (gewoon), 20,07 (preferent)	Stemrecht AvA	Ontwikkeling economie	Participaties in medische en life science bedrijven	
17	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord- Holland B.V.	Haarlem	**1,00**	100,00	stemrecht AvA	stimuleren duurzame economie	duurzame economie bedrijven	
	TOTAAL		**95.593.303**					

dienstjaar 2016

Resultaat 2016	Eigen Vermogen begin 2016	Eigen Vermogen eind 2016	Vreemd Vermogen begin 2016	Vreemd Vermogen eind 2016	Verstrekte leningen eind 2016	Dividend ontvangen in 2016	Geraamd Dividend in 2016	Dividend ontvangen in 2015
€	€	€	€	€	€	€	€	€
282.000.000	3.687.000.000	3.864.000.000	4.093.000.000	3.871.000.000	-	7.786.000	5.000.000	11.411.873
4.557.000 (1)	46.277.000 (1)	49.886.000 (1)	112.264.000 (1)	113.080.000 (1)	-	1.125.000	1.125.000	1.125.000
6.895.000	207.680.000	213.942.000	582.622.000	570.815.000	-	664.000	749.000	749.303
313.118 (1)	3.624.507 (1)	3.937.626 (1)	2.304.582 (1)	1.361.535 (1)	-	-	-	-
2.887.000	99.576.000	102.463.000	24.970.000	23.784.000	-	-	-	-
5.140.000	- 4.346.000	6.808.000	96.824.000	72.758.000	11.086.095	-	-	-
221.573 (1)	613.041 (1)	834.614 (1)	1.933.595 (1)	2.486.600 (1)	750.000	-	-	-
69.237	318.831	388.068	19.058.254	1.361.432		-	-	-
-	1.575.427	1.575.553	19.701.338	17.720.064	-	-	-	-
1.750.000	18.450.000	19.804.000	38.613.000	37.608.000	635.000	24.504	25.000	24.504
-	18.000	18.000	-	-	-	-	-	-
-	43.639.501	40.527.690	1.386.215	567.044	-	-	-	-
- 1.570.937	2.668.139	1.097.202	94.398	4.448	-	-	-	-
369.000.000	4.163.000.000	4.486.000.000	145.348.000.000	149.268.000.000	-	622.557	300.000	347.899
107.000.000	1.399.000.000	1.507.000.000	89.915.000.000	92.907.000.000	-	-	-	-
482.384- (1)	11.074.436 (1)	11.114.636 (1)	43.069 (1)	42.890 (1)	-	-	-	-
656.408- (1)	927.670 (1)	1.221.262 (1)	225.955 (1)	42.398 (1)	-	-	-	-
(1) betreft de gegevens over 2015 aangezien de gegevens over 2016 nog niet bekend zijn								
					12.471.095	**10.222.061**	**7.199.000**	**13.658.579**

Gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen

De provincie Noord-Holland neemt deel in een aantal gemeenschappelijke regelingen en in een aantal overige verbonden partijen. In de onderstaande tabel staan deze verbonden partijen opgesomd. Daarna volgt een uitgebreide beschrijving en inzicht in de financiële gegevens van elk van de gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.

Voor inzicht in financiële gegevens wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van gegevens over 2016. Indien deze nog niet bekend waren op het moment van opstellen van deze paragraaf, wordt gebruik gemaakt van de meest recent gepubliceerde gegevens.

Gemeenschappelijke regelingen	OD	Doel
1. Schadeschap Luchthaven Schiphol	5.1.2	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol
2. Recreatieschap Spaarnwoude	6.2.3	Beheer recreatiegebied
3. Recreatieschap Groengebied Amstelland	6.2.3	Beheer recreatiegebied
4. Recreatieschap Twiske-Waterland	6.2.3	Beheer recreatiegebied
5. Recreatieschap Geestmerambacht	6.2.3	Beheer recreatiegebied
6. Recreatieschap Landschap Waterland	6.2.3	Beheer recreatiegebied
7. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	6.2.3	Beheer recreatiegebied
8. Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	6.2.3	Beheer recreatiegebied
9. Beheersregeling Amstel	2.1.4	Beheer Amstel
10. Randstedelijke Rekenkamer	1.1.1	Rekenkamerfunctie
11. Waddenfonds	6.	Beheren en besteden Waddenfonds
12. Omgevingsdienst Flevoland & Gooi-en Vechtstreek	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
13. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
14. RUD Noord-Holland Noord	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
15. Omgevingsdienst IJmond	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Privaatrechtelijke rechtspersonen		
16. Interprovinciaal Overleg (vereniging IPO)	1.1.1	Belangenbehartiging provincies
17. Stichting Gooisch Natuurreservaat	6.2.1	Beheer natuurgebied
18. Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	5.1.2	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
19. Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	5.2.1	Versterking van de internationale concurrentiepositie van het gebied
20. Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden	5.2.1	Ontwikkeling haven
21. Stichting Oneindig Noord-Holland	7.4.1	Digitaal ontsluiten cultureel erfgoed
22. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	5.	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
Publiekrechtelijk rechtspersoon		
23. Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland	4.1.2	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen

Schadeschap Luchthaven Schiphol

Het Schadeschap Luchthaven Schiphol is opgericht door de Provincie Noord-Holland, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voorheen Verkeer en Waterstaat), het Hoogheemraadschap van Rijnland en 21 (deel)gemeenten rondom de luchthaven. Het Schadeschap is belast met de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de Planologische Kernbeslissing Schiphol van 1995, en de daarop volgende Luchthavenindelingsbesluiten en de Luchthavenverkeersbesluiten. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Luchthaven Schiphol.

Naam	1. Schadeschap Luchthaven Schiphol
Visie en beleidsvoornemens	Met het oprichten van het Schadeschap in 1998 hebben overheden één loket willen instellen voor burgers en bedrijven voor schadeveroorzakende besluiten van overheden over Schiphol.
Rechtsvorm en doel	Gemeenschappelijke regeling Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol
Bestuurlijk belang	Zorgvuldige en tijdige afwikkeling van de schadevergoedingen
Activiteiten	Het Schadeschap behandelt verzoeken om schadevergoeding van omwonenden/bedrijven rond Schiphol die schade lijden ten gevolge van overheidsbesluiten op grond van de Wet Luchtvaart over Schiphol.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	De activiteiten van het Schadeschap Schiphol hebben bijgedragen aan effectieve regionale samenwerking om schadegevallen formeel en zorgvuldig af te handelen.
Bevoegdheden	Via gemeenschappelijke regeling

Naam	1. Schadeschap Luchthaven Schiphol	
Vestigingsplaats	Hoofddorp	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland (1 stem)	
Algemeen Bestuur 8 leden, 22 stemmen	A. Tekin	
Dagelijks bestuur	A. Tekin	
Andere deelnemers en stemaandeel	Aalsmeer (2 stemmen), Amstelveen (2 stemmen), Haarlemmermeer (2 stemmen), Nieuwkoop (1 stem), Uitgeest (1 stem), Zaanstad (2 stemmen) en het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (11 stemmen).	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 6.576.750
	Deelnemersbijdragen	Geen
	Provinciale bijdrage	Geen
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 233.326	2016: € 232.468
Vreemd vermogen	2015: € 138.429	2016: € 83.661
Resultaat na bestemming	2015: € - 2.723	2016: € - 858

Recreatieschappen

Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen.

Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.

Naam	**Recreatieschappen**
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm en doel	Gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 8, lid 1, Wet gemeenschappelijke regelingen) met als doel een evenwichtige ontwikkeling van openluchtrecreatie binnen het gebied met aandacht voor natuur en landschap.
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.

Naam	**2. Recreatieschap Spaarnwoude**	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	A. Tekin	
1 stem		
Dagelijks bestuur	A. Tekin	
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	A. Choho (Amsterdam)	
1 stem	A. Baerveldt (Velsen)	
1 stem	J.C.W. Nederstigt (Haarlemmermeer)	
1 stem	C.Y. Sikkema (Haarlem)	
1 stem	R. van Haeften (Haarlemmerliede en Spaarnwoude)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 6.007.290
	Deelnemersbijdragen	€ 2.892.611
	Provinciale bijdrage	€ 1.492.806
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 17.260.874	2016: € 17.679.400
Vreemd vermogen	2015: € 2.112.054	2016: € 1.390.300
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Naam	**3. Recreatieschap Groengebied Amstelland**	
Vestigingsplaats	Amstelveen	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	A. Tekin	
1 stem		
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	M.T.J. Blankers-Kasbergen (Ouder-Amstel)	
1 stem	R.P. Grondel (Diemen)	
1 stem	P. Bot (Amstelveen)	
3 stemmen	A. Choho/N. Ozütok/A.M. Bosman (Amsterdam)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 3.456.747
	Deelnemersbijdragen	€ 2.768.181
	Provinciale bijdrage	€ 772.323
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 3.044.861	2016: € 3.296.985
Vreemd vermogen	2015: € 2.709.610	2016: € 2.948.987
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Naam	**4. Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)**	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	A. Tekin	
6 stemmen		
Andere deelnemers en stemaandeel (m.b.t. financiële stukken)		
1 stem	J. Klinkhamer (Oostzaan)	
1 stem	J. Schalkwijk (Wormerland)	
2 stemmen	A.C. Nienhuis (Landsmeer)	
3 stemmen	E.S. Tijmstra (Purmerend)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 2.207.265
	Deelnemersbijdragen	€ 1.725.434
	Provinciale bijdrage	€ 995.576
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 2.481.406	2016: € 2.574.108

Vreemd vermogen	2015: € 292.090	2016: € 132.144
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Naam	**5. Recreatieschap Geestmerambacht (tot 1-1-2017)**	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	A. Tekin	
1 stem		
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	J. Nieuwenhuizen (Langedijk)	
1 stem	J.F.N. Cornelisse (Langedijk)	
1 stem	L.H.M. Dickhoff (Heerhugowaard)	
1 stem adviserend	J.A.M. Haring (Bergen)	
1 stem adviserend	O. Rasch (Bergen)	
1 stem	J.P. Nagengast (Alkmaar)	
1 stem	A.M. Valent-Groot (Heerhugowaard)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 2.601.702
	Deelnemersbijdragen	€ 793.370
	Provinciale bijdrage	€ 334.993
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 6.164.032	2016: € 5.805.177
Vreemd vermogen	2015: € 3.064.342	2016: € 2.512.700
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Naam	**6. Recreatieschap Landschap Waterland**	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	A. Tekin	
1 stem		
Andere deelnemers en stemaandeel		
5 stemmen	S. Groenewoud (Amsterdam)	
1 stem	A.J.M. van Beek (Beemster)	
1 stem	G.J.M. Bekhuis (Waterland)	
4 stemmen	L. Vissers-Koopman (Zaanstad)	
2 stemmen	H. Schutt (Edam-Volendam)	
1 stem	A.C. Nienhuis (Landsmeer)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 687.859

	Deelnemersbijdragen	€ 657.122
	Provinciale bijdrage	€ 337.762
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 1.817.229	2016: € 1.810.678
Vreemd vermogen	2015: € 48.583	2016: € 34.655
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Naam	**7. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer**	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	A. Tekin	
1 stem		
Dagelijks bestuur	A. Tekin	
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	A.W.M. Schoorl (Heemskerk)	
1 stem	J.P. Nagengast (Alkmaar)	
1 stem	L. Vissers-Koopman (Zaanstad)	
1 stem	A.N. Dellemijn (Heiloo)	
1 stem	C.G. van Weel-Niesten (Beverwijk)	
1 stem	J.M. Kloosterman (Uitgeest)	
1 stem	C.P.M. Rood (Castricum)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 1.897.930
	Deelnemersbijdragen	€ 1.322.320
	Provinciale bijdrage	€ 732.091
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 1.411.483	2016: € 1.747.172
Vreemd vermogen	2015: € 439.453	2016: € 187.953
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Naam	**8. Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.**
Vestigingsplaats	Utrecht
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen Bestuur	A. Tekin en P.E. Kirch-Voors
2 stemmen	
Dagelijks bestuur	A. Tekin
Andere deelnemers en stemaandeel	
6 stemmen	**Wijdemeren**
	M. Smit
	G. Zagt

	N.W.M. Roosenschoon	
	S. Poels	
	D. van Enk	
	J.J. de Kloet	
6 stemmen	**Stichtse Vecht**	
	P.F. de Groene	
	P.G. Paul	
	W.M.M. Hoek	
	G.J.A.N. Rijsterborgh-Plomp	
	D.T. Verwoert	
	E.J. Zeldenrust	
2 stemmen	**Provincie Utrecht**	
	M. Pennarts	
	W. Ubaghs	
2 stemmen	**Gemeente Utrecht**	
	K. Geldof	
	L. van Hooijdonk	

Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 2.206.900
	Deelnemersbijdragen	€ 1.306.400
	Provinciale bijdrage	€ 509.848
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 600.000	2016: € n.n.b.
Vreemd vermogen	2015: € 1.513.100	2016: € n.n.b.
Resultaat na bestemming	2015: € 225.700	2016: € n.n.b.

Beheersregeling Amstel

De Beheersregeling Amstel is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht ter behartiging van een doelmatig beheer van de Amstel.

Naam	**9. Beheersregeling Amstel**
Visie en beleidsvoornemens	De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht wensen een doelmatig beheer van de Amstel als vaarweg. Het gaat dan om een vlotte en veilige scheepvaart op de Amstel.
Rechtsvorm en doel	Het provinciaal doel ten aanzien van vaarwegen is het transport over water bevorderen voor zover dat een bijdrage kan leveren aan de ontlasting van de wegen en aan een vermindering van de belasting van het milieu. Daarnaast ambieert Noord-Holland om de watersportprovincie van Nederland te worden. In de overeenkomst wordt de uitvoering van het beheer van de in de provincies Utrecht en Zuid-Holland gelegen gedeelten van de Amstel, gedeelte Omval-Amsterdam-Tolhuissluis, gelegd bij de provincie Noord-Holland. Hiermee wordt beoogd het verbrokkelen van publiekrechtelijk vaarweg- en scheepvaartbeheer te voorkomen. Er is sprake van een overeenkomst.

Bestuurlijk belang	Er kan gesteld worden dat de Amstel doelmatig wordt beheerd. Dit is mogelijk omdat door de beheerregeling het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland is belegd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is daarmee eenduidig geregeld.
Activiteiten	De provincie Noord-Holland beheert en onderhoudt de Amstel vanaf de Tolhuissluis tot de provinciale beheergrens nabij de Omval in Amsterdam. Noord-Holland doet dit ook op de binnen de provincies Utrecht en Zuid-Holland gelegen delen van de Amstel.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	D.m.v. de Beheersregeling Amstel is ook in 2016 een doelmatig vaarweg- en nautisch beheer van de Amstel tussen Tolhuissluis en Omval Amsterdam uitgevoerd. Daarmee is een bijdrage geleverd aan de hierboven vermelde doelen.
Bevoegdheden	De provincie Noord-Holland treedt op als technisch en nautisch beheerder van de Amstel, gedeelte Omval-Amsterdam-Tolhuissluis.

Naam	**9. Beheersregeling Amstel**	
Vestigingsplaats	n.v.t.	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid; n.v.t.	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid; n.v.t.	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 0
	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 0	2016: € 0
Vreemd vermogen	2015: € 0	2016: € 0
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

De inkomsten en uitgaven omtrent deze beheersregeling worden niet apart bijgehouden. De Amstel is één van de ca. 15 vaarwegen die de provincie Noord-Holland in beheer en onderhoud heeft (de Amstel is ca. 25 kilometer lang op een totaal van ca. 250 kilometer vaarweg die we als provincie beheren). De delen van de Amstel die liggen in Zuid-Holland en Utrecht zijn daar ongeveer een kwart van. We hebben daar geen oever-onderhoud (dat is niet bij ons in beheer) en de laatste jaren zijn geen baggerwerken uitgevoerd. Blijft over het beheer en de zorg voor het in goede staat houden. Dit zijn apparaatskosten voor schouw, vergunningverlening, toezicht, handhaving etc.

Randstedelijke Rekenkamer

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.

Naam	10. Randstedelijke Rekenkamer
Visie en beleidsvoornemens	De Randstedelijke Rekenkamer ziet het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.
Rechtsvorm en doel	De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en heeft als doel de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland te verbeteren.
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Activiteiten	De Randstedelijke Rekenkamer verricht onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De Rekenkamer informeert primair de Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Met haar onderzoeken beoogt de rekenkamer bij te dragen aan het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording. In 2016 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar: • de wijze waarop de provincie Noord-Holland invulling heeft gegeven aan de verantwoordelijk om stiltegebieden aan te wijzen, • de wijze waarop de informatieveiligheid is geborgd binnen de provinciale organisatie, • de wijze waarop de provincie opdracht geeft voor de uitvoering van VTH-taken bij majeure risocobedrijven, • het provinciale beleid inzake geluidhinder en de uitvoering daarvan.
Bevoegdheden	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.

Naam	10. Randstedelijke Rekenkamer
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen Bestuur 1 stem	Er is één lid van de Randstedelijke Rekenkamer. Per ultimo 2016 is dat dr. ir. A.W.C. Hoenderdos-Metselaar MBA.

Dagelijks bestuur	Het lid van de rekenkamer vervult tevens de functie van directeur.	
Andere deelnemers en stemaandeel		
	Andere deelnemers zijn de provincies Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht. Iedere deelnemer heeft hetzelfde stemaandeel.	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 1.601.300
	Deelnemersbijdragen	€ 1.515.300
	Provinciale bijdrage	€ 408.969
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 215.000	2016: € 295.000
Vreemd vermogen	2015: € 703.746	2016: € 875.894
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Openbaar lichaam Waddenfonds

Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

Naam	11. Openbaar lichaam Waddenfonds
Visie en beleidsvoornemens	Het Waddenfonds is na het rapport van Adviesgroep Waddenzeebeleid (commissie Meijer) oorspronkelijk opgericht in 2007 om de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap te stimuleren. Er is toen €800 miljoen ter beschikking gesteld voor aanvullende investeringen in het Waddengebied. Hiertoe is in 2007 het Waddenfonds opgericht. Het Waddenfonds loopt tot en met 2026. Later is daar door de Tweede Kamer een economische doelstelling aan toegevoegd. Het Rijk heeft het Waddenfonds per 1 januari 2012 overgedragen aan de drie Waddenprovincies, Noord-Holland, Groningen en Fryslân. In totaal is er met de decentralisatie van het Waddenfonds een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen.
Rechtsvorm en doel	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam. De doelen van het Waddenfonds zijn: a. het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddengebied; b. het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee; c. een duurzame economische ontwikkeling in het waddengebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddengebied en de direct aangrenzende gebieden; d. het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied.
Bestuurlijk belang	Gezamenlijk beheren en programmatisch besteden van de gelden van het Waddenfonds
Activiteiten	Het beheer van het Waddenfonds, opstellen en vaststellen subsidieverordening en jaarprogramma, verstrekken van subsidies ten laste van het Waddenfonds; het op privaatrechtelijke titel besteden van middelen ten laste van het Waddenfonds; de voorbereiding van het door provinciale staten vast te stellen Uitvoeringsplan Waddenfonds. Deze activiteiten

	worden uitgevoerd met inachtneming van het bestuursakkoord en de door provinciale staten vastgestelde beleidskaders met betrekking tot het werkingsgebied van het Waddenfonds. (zie artikel 4 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds). Voorts worden er een Jaarprogramma (art.8), Jaarverslag (art. 9), Begroting (art. 27) en Jaarrekening (art. 28) opgesteld).
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	In 2016 hebben o.a. de volgende projecten subsidie ontvangen van het Waddenfonds. Een aantal van deze projecten komt ook in aanmerking voor provinciale cofinanciering. Een bedrag van € 47,5 miljoen is gereserveerd voor vijf grote projecten in de Waddenregio. Bijna de helft van dat bedrag wordt geïnvesteerd in het ecologisch gezond maken van het Eems-Dollardgebied. Voor drie projecten op de Afsluitdijk stelt het Waddenfonds ruim € 20 miljoen beschikbaar. Concreet gaat het om bijdragen aan de vismigratierivier, de realisatie van een beleefcentrum en om een spuistroomcentrale. Met de financiële bijdrage uit het Waddenfonds wordt een totale investering van bijna € 90 miljoen in het Waddengebied mogelijk gemaakt. Voor duurzame recreatie- en toerismeprojecten krijgen zes projecten in de drie Waddenprovincies een subsidie. De bijdrage uit het Waddenfonds maakt deel uit van een totale investering van 26,8 miljoen euro in duurzame recreatie en toerisme in het Waddengebied. Het project “Atlantikwall in het Waddengebied” ontvangt 2,9 miljoen euro om zes Duitse bunkers uit de Tweede Wereldoorlog te herstellen en toegankelijk te maken voor toeristen. In de bunkers komen ondermeer exposities over de Atlantikwall, die de nazi’s langs de Noordzeekust bouwden als verdedigingslinie tegen de geallieerde legers.Voor het project Sound Sea Food is € 200.000,-- beschikbaar voor het attractiever maken van de visafslag in Den Oever. Op de wekelijkse vismarkt kunnen dagjesmensen en verblijfsrecreanten straks zelf vis veilen, fileren en bereiden. Ook richt het project zich op voorlichting over de vangst, verwerking en consumptie van duurzame vis en de positie hierin van Den Oever als vissershaven. Voor een grote opknapbeurt van het bekende Vlietermonument op de Afsluitdijk stelt het Waddenfonds 1,5 miljoen euro beschikbaar. Het monument markeert de locatie waar in 1932 het laatste stuk Afsluitdijk is gedicht. Naast de restauratie worden ook toeristische voorzieningen rond het Vlietermonument gemoderniseerd. Daarnaast komt er een fietspad van Den Oever naar het monument aan de Waddenzeezijde en kunnen toeristen er terecht voor informatie over het Werelderfgoed Waddenzee en de Afsluitdijk. Het project ‘Wier van Wieringen’ op voormalig eiland Wieringen wordt gesubsidieerd met ruim 1,1 miljoen euro. Het bedrag wordt geïnvesteerd in het herstel van cultuurhistorisch erfgoed, zoals de Wierdijken en de Wierschuur. De Wierschuur wordt een toeristisch belevingscentrum met informatie over de eeuwenlange strijd tegen het water op Wieringen en het economisch belang van zeegras
Bevoegdheden	Aan het openbaar lichaam Waddenfonds zijn de volgende publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen: De verordenende bevoegdheid, voor zover het vaststellen van een wettelijk voorschrift als bedoeld in artikel 4.23, eerste lid, Awb, noodzakelijk is ten behoeve van het verstrekken van subsidies ten laste van de begroting van het Waddenfonds; het nemen van besluiten inzake het verstrekken van subsidie ten

	laste van de begroting van het Waddenfonds, overeenkomstig titel 4.2 Awb. (Zie artikel 5 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds)

Naam	11. Openbaar lichaam Waddenfonds	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur 3 stemmen	Naam AB-leden vanuit Noord-Holland: W. Bakker, E.A.S. Rommel, gedeputeerde C.J. Loggen.	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid: C.J. Loggen	
Andere deelnemers en stemaandeel	Provincie Fryslân en Provincie Groningen	
1 stem	Deelnemers Provincie Groningen: H. Staghouwer (DB)	
1 stem	Deelnemers Provincie Fryslân: K. Kielstra (DB)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 39.308.000
	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 68.564.696	2016: € 78.064.368
Vreemd vermogen	2015: € 101.265.654	2016: € 99.275.138
Resultaat na bestemming	2015: € 21.406.507	2016: € 14.543.350

Omgevingsdiensten

Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.

Naam	Omgevingsdiensten
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken

Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers

Naam	12. Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	
Vestigingsplaats	Lelystad	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid A. Tekin	
% stemmen	Stem: 4,63%	
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid	
Andere deelnemers en stemaandeel	Flevoland 32,84 % Wijdemeren 3,36 % Lelystad 12,35 % Gooise Meren 6,94 % Almere 9,17 % Urk 2,5 % Zeewolde 6,38 %	Dronten 5,87 % Huizen 2,07 % Noordoostpolder 7,28 % Hilversum 2,02 % Weesp 3,46 % Blaricum 0,54 % Laren 0,81%
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 11.638.835
	Deelnemersbijdragen	€ 11.188.929
	Provinciale bijdrage	€ 517.532
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 2.363.833	2016: € 2.017.534
Vreemd vermogen	2015: € 3.063.451	2016: € 2.070.974
Resultaat na bestemming	2015: € 608.133	2016: € 937.277

Naam	13. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	
Vestigingsplaats	Zaandam	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Namen AB-leden: A. Tekin en J.H.M. Bond	
% stemmen	Stem: 20 %	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid A. Tekin	
Andere deelnemers en stemaandeel	Amsterdam 30 % Haarlemmermeer 16 % Zaanstad 9 % Aalsmeer 5 %	Amstelveen 5 % Diemen 5 % Ouder-Amstel 5% Uithoorn 5 %
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 40.132.000

	Deelnemersbijdragen	€ 40.132.000
	Provinciale bijdrage	€ 8.545.000
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 3.391.000	2016: € 4.985.000
Vreemd vermogen	2015: € 14.004.000	2016: € 16.662.000
Resultaat na bestemming	2015: € 1.891.000	2016: € 1.672.000

Naam	14. RUD Noord-Holland Noord	
Vestigingsplaats	Hoorn	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid A. Tekin	
% stemmen	Stem: 15 %	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid A. Tekin	
Andere deelnemers en stemaandeel	Den Helder 7 %	Stedebroec 2 %
	Hollands Kroon 9 %	Alkmaar 12 %
	Schagen 7 %	Bergen 4 %
	Texel 3 %	Castricum 4 %
	Drechterland 3 %	Heiloo 3 %
	Enkhuizen 3 %	Heerhugowaard 6 %
	Hoorn 10 %	Langedijk 2 %
	Koggenland 2 %	
	Medemblik 7 %	
	Opmeer 1 %	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 15.388.618
	Deelnemersbijdragen	€ 15.286.718
	Provinciale bijdrage	€ 4.514.668
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 625.942	2016: € 902.161
Vreemd vermogen	2015: € 2.920.596	2016: € 3.450.881
Resultaat na bestemming	2015: € 298.021	2016: € 653.405

Naam	15. Omgevingsdienst IJmond	
Vestigingsplaats	Beverwijk	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid A. Tekin	
Stemmen	Stemmen: 3 (van 100)	
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid	
Andere deelnemers en stemaandeel	Velsen 34	Haarlem 26
	Heemskerk 10	Beverwijk 17
	Uitgeest 5	Purmerend 3

		Beemster 2
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 8.871.901
	Deelnemersbijdragen	€ 5.256.017
	Provinciale bijdrage	€ 757.708
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 714.867	2016: € 773.661
Vreemd vermogen	2015: € 10.482.087	2016: € 12.613.348
Resultaat na bestemming	2015: € 107.309	2016: € 143.788

Interprovinciaal Overleg

De provincie Noord-Holland neemt deel in een interprovinciaal samenwerkingsverband. Het voornaamste doel van de vereniging is gezamenlijke belangenbehartiging op nationaal en Europees niveau.

Naam	16. Interprovinciaal Overleg
Visie en beleidsvoornemens	Interprovinciale afstemming en belangenbehartiging
Rechtsvorm en doel	Vereniging; het IPO is een vereniging van en voor de provincies. De provincies zijn de leden van de vereniging en zijn vertegenwoordigd in Bestuur en Algemene Vergadering.
Bestuurlijk belang	Afstemming en belangenbehartiging
Activiteiten	Afstemming en belangenbehartiging
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Belangenbehartiging in Den Haag en in Brussel op verschillende relevante provinciale dossiers.
Bevoegdheden	Het IPO treedt op als vertegenwoordiger van de twaalf provincies richting het Rijk, op die dossiers die voor de provincies van belang zijn.

Naam	16. Interprovinciaal Overleg	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Bestuurders en aandeel	Provincie Noord-Holland	
Bestuurslid	Naam AB-leden: A.A.J. Jellema en M.C.A. Klein	
Financieel belang	Statuten van de vereniging bepalen dat de deelnemers de kosten van het IPO moeten voldoen.	
	Baten begroting 2017	€ 6.864.352
	Deelnemersbijdragen	€ 6.786.352
	Provinciale bijdrage	€ 648.677

Stichting Gooisch Natuurreservaat

De provincie Noord-Holland vormt, samen met vijf Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren) en de gemeente Amsterdam, de Stichting Gooisch Natuurreservaat. De stichting heeft als doel de instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze te eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en aan het publiek het genot van dat natuurschoon te verzekeren door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen.

Naam	17. Stichting Gooisch Natuurreservaat
Visie en beleidsvoornemens	In de visie van de stichting leveren de waardevolle kenmerken van landschap, natuur en cultureel erfgoed (samen het "natuurschoon") een belangrijke bijdrage aan het welzijn van de mens. Het behoud van deze waarden in het Gooi vindt het Gooisch Natuurreservaat daarom van groot belang voor de bewoners en bezoekers van de regio, voor nu en later. Iedereen dient de natuur en het landschap te kunnen ervaren en dient er kennis over te kunnen vergaren. De verkregen ervaringen en inzichten zullen leiden tot sympathie voor natuurbescherming, een voorwaarde voor duurzaam behoud van de terreinen. De stichting is bovendien van mening dat de voor het Gooi kenmerkende flora en fauna, los van de betekenis voor het welzijn van de mens, recht hebben op voldoende leefruimte van goede kwaliteit. Om het ecologisch functioneren van de natuurterreinen of – op grotere schaal – de Gooise stuwwallen te kunnen waarborgen, moet over eigendoms- en bestuursgrenzen heen worden gekeken. Uiteindelijk gaat het om het Gooi als deel van de Heuvelrug en als schakel in het Natuurnetwerk Nederland. Het Gooisch Natuurreservaat beheert circa 2800 hectare natuurgebied.
Rechtsvorm en doel	Stichting volgens statuten. Financiering door de participanten (bestaande uit de provincie, de gemeenten in het Gooi en de gemeente Amsterdam) is geregeld in een samenwerkingsovereenkomst.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit leden van de verschillende colleges van Burgemeester en Wethouders, en van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De stemverhouding n het bestuur is als volgt: provincie Noord-Holland 4 stemmen; gemeente Amsterdam 2 stemmen; gemeente Gooise Meren 3 stemmen, gemeente Blaricum 1 stem; gemeente Hilversum 4 stemmen; gemeente Huizen 2 zetels; gemeente Laren 1 zetel De voorzitter en twee externe deskundigen- bestuursleden hebben elk 1 stem.
Activiteiten	Het aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden handhaving en toezicht in natuurgebieden, belangenbehartiging van natuur in multidisciplinaire projecten, het verzorgen van natuur- en milieueducatie.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Met de provinciale participantenbijdrage heeft GNR onder meer haar natuurgebieden kunnen beheren. Hiermee hebben deze middelen bijgedragen aan de realisatie van onze doelstelling om het groen te beschermen.
Bevoegdheden	Aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden, voor zover binnen het statuut is toegestaan. De stichting heeft geen publiekrechtelijke bevoegdheden.

Naam	17. Stichting Gooisch Natuurreservaat
Vestigingsplaats	Hilversum
Bestuurders en aandeel	Provincie Noord-Holland
Bestuurslid	A. Tekin
Financieel belang	De statuten van de stichting bepalen dat de deelnemers het exploitatietekort van de stichting dragen, volgens de volgende, in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen, verdeelsleutel: Provincie Noord-Holland 25%; Gemeente

	Amsterdam 10%; Gemeente Gooise Meren en de gemeenten Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren en Naarden gezamenlijk voor 65%.	
	Baten begroting 2017	€ 3.309.770
	Deelnemersbijdragen	€ 1.975.870
	Provinciale bijdrage	€ 518.020
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 1.481.219	2016: € 1.240.155
Vreemd vermogen	2015: € 570.859	2016: € 610.320
Resultaat na bestemming	2015: € - 1.385	2016: € - 121.308

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

De Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio is opgericht teneinde de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in de Schipholregio, in de ruimste zin van het woord te bevorderen.

Naam	18. Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
Visie en beleidsvoornemens	Realiseren van gebiedsgerichte projecten en individuele maatregelen conform het convenant Leefbaarheid 2007 (onderdeel van de Aldersafspraken 2007)
Rechtsvorm en doel	Rechtsvorm: Stichting Doel: verbetering leefkwaliteit in omgeving Schiphol
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Activiteiten	Uitvoering en monitoring bestuurlijk overleg en coordinatie van de plannen, voorvloeiende uit het convenant.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	De stichting draagt zorg voor een betere balans tussen lusten en lasten van Schiphol. Door investeringen in de omgeving die belast wordt door vliegtuiggeluid, waar ruimtelijke beperkingen zijn door de nabijheid van Schiphol en hinder beperkende maatregelen niet mogelijk zijn, wordt de leefbaarheid verbeterd.
Bevoegdheden	Beheren van gelden, beoordelen van aanvragen voor uitkeringen, verstrekken van uitkeringen.

Naam	18. Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid: geen deelneming aan AB vanuit PNH
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid: geen deelname PNH
Andere deelnemers en stemaandeel	
	J. Bolhoeve
	B. Schneiders
	A. Rutten

Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 0
	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 118.000 (bijdrage bureaukosten)
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 24.941.987	2016: € 48.752.366
Vreemd vermogen	2015: € 644.421	2016: € 115.251
Resultaat na bestemming	2015: € 0	2016: € 0

Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

Naam	19. Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
Visie en beleidsvoornemens	De ambitie is om met het NZKG een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van de metropoolregio Amsterdam
Rechtsvorm en doel	Rechtsvorm: Stichting Doel: versterking van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Activiteiten	Minimaal 4 keer per jaar komt het bestuursplatform bijeen
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Ruimte-intensiveringsmonitor, inventarisatie leefbaarheidsdoelstellingen en uitvoering, werkateliers duurzaamheid en leefbaarheid, Synopsis SHIP.
Bevoegdheden	Benoemen programmamanager, opdrachtgever regionale projecten uit het uitvoeringsprogramma en verantwoordelijk voor de jaarrekening van de stichting.

Naam	19. Stichting Masterplan Noordzeekanaalgebied	
Vestigingsplaats	IJmuiden	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid: gedeputeerde mw. E. Post (voorzitter)	
1 stem	4 leden in AB, provincie Noord-Holland heeft 1 stem	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid: Gedeputeerde mw. E. Post	
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	Wethouder EZ. D. Straat namens gemeente Zaanstad	
1 stem	Wethouder EZ T. de Rudder namens gemeente Beverwijk	
1 stem	Wethouder EZ A. Verkaik namens gemeente Velsen	
1 stem	Wethouder EZ R. van Haeften namens Haarlemmerliede	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 187.719
	Deelnemersbijdragen	€ 187.719
	Provinciale bijdrage	€ 57.105
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 319.434	2016: € 238.617

Vreemd vermogen	2015: € 751.271	2016: € 498.098
Resultaat na bestemming	2015: € - 64.409	2016: € - 51.717

Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

Naam	20. Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.
Visie en beleidsvoornemens	Beheer en ontwikkeling van haven- en visveilinginfrastructuur t.b.v. economische ontwikkeling
Rechtsvorm	Stichting
Bestuurlijk belang	8,4%
Doel en activiteiten	Het administreren en beheren van aandelen in het kapitaal van de te IJmuiden (gemeente Velsen) gevestigde naamloze vennootschap Zeehaven IJmuiden N.V.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Beheren aandelenpakket en ontvangst dividenden
Bevoegdheden	De provincie benoemt één lid van het Bestuur van de Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

Naam	20. Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	
Vestigingsplaats	IJmuiden	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur 5 stemmen	E. Post (lid)	
Dagelijks bestuur	n.v.t.	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 8.269.000
(Zeehaven IJmuiden N.V.)	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 18.450.000	2016: € 19.804.000
Vreemd vermogen	2015: € 38.613.000	2016: € 37.608.000
Resultaat na bestemming	2015: € 1.097.000	2016: € 1.750.000

Stichting Oneindig Noord-Holland

Naam	21. Stichting Oneindig Noord-Holland
Rechtsvorm en taak	Stichting De Provincie Noord-Holland heeft middels het GS-Besluit van 7 mei 2013, nr. 97754/166511 de Stichting Oneindig Noord-Holland belast met de uitvoering van een dienst van algemeen economisch belang (DAEB). Het gaat om de volgende publieke taken: 'Het al dan niet digitaal ontsluiten van cultureel erfgoed voor een breed publiek' en 'Het al dan niet digitaal

	bijeenbrengen van Noord-Hollandse collecties en verhalen'.
Bestuurlijk belang	Omdat het gaat om een verzelfstandigd provinciaal project is het belangrijk dat de provincie zelf sturing houdt op het platform. Daarom hebben GS gekozen voor een overheidsstichting. Hiermee heeft de provincie het intellectueel eigendom behouden van de tot nu toe gecreëerde producten. Andere publieke en private partijen kunnen hun doelen beter koppelen aan de activiteiten producten die in het kader van het platform zijn ontwikkeld. Ook kan door een overheidsstichting aan fondsenwerving worden gedaan, wat voor de provincie niet mogelijk is.
Activiteiten	De doelstelling van Stichting Oneindig Noord-Holland wordt vervuld door: het materiële erfgoed van Noord-Holland (collecties van musea, archieven en andere instellingen, monumenten en cultuurlandschappen) te ontsluiten. Vervolgens wordt dit materiële erfgoed verbonden aan het immateriële erfgoed; de verhalen. Tenslotte worden deze verhalen via thema's, communicatieactiviteiten, producten en samenwerkingsverbanden naar een breed publiek gebracht. In 2013 zijn met de Stichting prestatieafspraken gemaakt over de verdere (financiële) verzelfstandiging en inhoudelijke doorontwikkeling van Oneindig Noord-Holland. Deze afspraken zijn medio 2015 geëvalueerd en op basis van deze evaluatie worden begin 2017 nieuwe prestatieafspraken gemaakt.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Op 8 december 2015 hebben GS de Meting van de Prestatieafspraken, uitgevoerd de door LA group, vastgesteld. De Meting toont aan dat Stichting ONH de prestatieafspraken heeft behaald. Ingezet wordt op verdere verzelfstandiging, met meer bezoekers en een grotere collectie.
Bevoegdheden	In de statuten is geregeld dat de provincie de leden van de raad van toezicht benoemt (art. 16.2), waarbij voor één van de te benoemen personen geldt dat hij of zij de belangen van de Provincie vertegenwoordigt. Er geldt een informatie/rapportageverplichting van het bestuur aan de Raad van Toezicht (art. 17 en 20). Daarnaast is, omdat de stichting een verbonden partij is, het volgende van toepassing: Elke vier jaar vindt een evaluatie plaats; GS rapporteren in het kader van de begroting en de jaarrekening over de stand van zaken; Artikel 167 is van toepassing t.b.v. de informatiepositie van PS; Conform artikel 5.5 uit de statuten van de Stichting ONH stelt het bestuur jaarlijks een beleidsplan en begroting. Dit beleidsplan behoeft de goedkeuring van de Raad van Toezicht en van de provincie. De goedkeuring van de provincie wordt niet eerder verleend dan nadat de Raad van Toezicht zijn goedkeuring heeft verleend.

Naam	21. Stichting Oneindig Noord-Holland

Vestigingsplaats	Amsterdam	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Raad van Toezicht	Voorzitter: W. Eggenkamp	
	Lid: S. Baggerman	
	Lid: S. Warnik	
	Lid: J. Iemhoff	
	Lid: W. Helmus	
Financieel belang	Provinciale bijdrage 2017	€ 200.000

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Naam	22. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor
Visie en beleidsvoornemens	Voorbereiding van de bouw van een nieuwe hoge flux reactor ter vervanging van de bestaande 50 jaar oude reactor. Ministerie van EZ en de Provincie Noord-Holland hebben elk € 40 mln gereserveerd voor deze voorbereiding. Het verstrekte krediet dient terugbetaald te worden. Het is de bedoeling dat de private sector de bouw en exploitatie op zich gaat nemen.
Rechtsvorm en doel	Stichting met als doel a) het (doen) ontwerpen en realiseren van een hoge flux reactor die bestemd is voor de medische en industriële radio-isotopenproductie en nucleair technologisch onderzoek in de gemeente Schagen; b) het (doen) exploiteren van de Pallas-reactor, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
Bestuurlijk belang	Bijdrage aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en aan het kenniseconomie-cluster in Petten
Activiteiten	Het doen ontwerpen van een nieuwe reactor en het regelen van de benodigde vergunningen. Interesseren van de private sector.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Het project betreft de voorbereidingsfase voor de bouw van een nieuwe reactor die moet leiden tot continuering van het aanbod aan medische en industriële isotopen, en behoud en zo mogelijk de versterking van de researchlocatie Petten.
Bevoegdheden	De Stichting heeft een Raad van Toezicht en een directeur die gebonden is aan de toestemming van het Ministerie EZ en de Provincie Noord-Holland voor wat betreft belangrijke activiteiten en opnemen van krediet.

Naam	22. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	
Vestigingsplaats	Schagen	
Raad van Toezicht	J.W.R. van Lunteren, drs. M.C. van der Harst, prof.dr. J. Telgen en em. prof.dr. W.C. Turkenburg.	
Bestuurder van de stichting/ Directeur	H. J. van der Lugt	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 0

	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 1.855.117 neg.	2016: € n.n.b.
Vreemd vermogen	2015: € 21.814.557	2016: € n.n.b.
Resultaat na bestemming	2015: € 962.539 neg.	2016: € n.n.b.

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland is opgericht teneinde de kosten te kunnen bestrijden van de nazorg van een na 1-9-1996 gesloten stortplaats Wet milieubeheer binnen de provincie Noord-Holland.

Naam	23. Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland
Visie en beleidsvoornemens	Het zorgdragen dat de omgeving van een na 1996 gesloten stortplaats Wet Milieubeheer geen nadelige gevolgen ondervindt van de gesloten stortplaats.
Rechtsvorm en doel	Fonds met eigen entiteit
Bestuurlijk belang	Wettelijke taak
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Beschermen van omgeving van gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer. Uitvoering van nazorg van gesloten stortplaats De Poel. Goedkeuring verleend aan het aangepaste nazorgplan van de geopende stortplaats Sortiva en eindinspectie uitgevoerd voor de te sluiten stortplaats Hollandse Brug. Beheer van de middelen in het Nazorgfonds. Bepaling van de doelvermogens voor de geopende stortplaatsen alsmede de nazorgheffing 2016.
Activiteiten	Beheren van de financiële middelen en het bekostigen van de nazorg van na 1996 gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer

Naam	23. Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	College van Gedeputeerde Staten	
Dagelijks bestuur	Gedeputeerden Post en Tekin	
Andere deelnemers en stemaandeel	Geen	
Financieel belang	Baten begroting 2017 waaronder de nazorgheffing 2016 (belastingheffing aan stortplaats exploitanten)	€ 1.548.240
	Deelnemersbijdragen	N.v.t.
	Provinciale bijdrage	N.v.t.
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2015: € 45.528.509	2016: € 47.737.869
Vreemd vermogen	2015: € 10.543	2016: € 15.157
Resultaat na bestemming	2015: € 567.571	2016: € 2.209.360

4.6 Grondbeleid

Wat hebben wij bereikt?

Inleiding

Grond wordt ingezet voor de realisatie van verschillende provinciale beleidsdoeleinden. In 2016 is het kader hiervoor gewijzigd met Vierde nota grondbeleid die door Provinciale Staten is vastgesteld op 23 mei 2016. De vorige nota grondbeleid “3e Nota grondbeleid: gegronde ontwikkeling” dateerde uit 2006 en was niet meer actueel. Sinds 2006 hebben zich maatschappelijke, juridische en financiële ontwikkelingen voorgedaan. In de vorige nota grondbeleid lag bijvoorbeeld nog sterk de nadruk op aankopen en ontwikkelen van gronden, terwijl de provinciale opgaven tegenwoordig meer in de sfeer van beheren en verkopen liggen. In 2013 hebben Provinciale Staten, als antwoord op de decentralisatie van het natuurbeleid en veranderende juridische inzichten (met name “gelijke berechtiging” van alle natuurbeheerders) het beleidskader groen grondbeleid vastgesteld. Dit beleidskader (waaronder het verkopen van natuur op de vrije markt) is overgenomen en geïntegreerd in de nieuwe nota. Daarnaast is vanuit Provinciale Staten meermaals gevraagd om voorwaarden mee te geven bij het verpachten van gronden die bijdragen aan duurzame landbouw, natuur en biodiversiteit. Hiervoor zijn voorwaarden opgenomen in de nieuwe nota.

Het belangrijkste doel van het provinciale grondbeleid was en blijft het effectief, efficiënt en zorgvuldig inzetten van gronden om provinciale doelen zoals benoemd in het coalitieakkoord te realiseren. Ons grondbeleid bestaat uit zowel actief grondbeleid (aankopen en verkopen van gronden) als faciliterend grondbeleid (zoals regelen van kostenverhaal bij ruimtelijke ontwikkelingen). Marktconformiteit, rechtmatigheid en transparantie zijn daarbij de algemene kaderstellende uitgangspunten. Zowel aankoop als verkoop van gronden geschiedt op basis van onafhankelijke taxaties. Als overheid mag de provincie geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en geen staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van getaxeerde waarden afgeweken kan worden. Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt in principe op minnelijke (vrijwillige) basis indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

De algemene ontwikkelingen op de grondmarkt.

De licht stijgende waardeontwikkeling uit 2014 en 2015 van de grondmarkt in het landelijk gebied heeft zich in 2016 niet voortgezet. Mede door de onzekerheid in de melkveehouderij door de besluitvorming omtrent de fosfaatrechten alsmede de lage melkprijs is vooral in de weidegebieden de grondprijs 6 % gedaald. Door de lichte verbetering van de economische omstandigheden, waarvan de stijging van de huizenprijzen een indicator is, is de belangstelling om te investeren in grondposities voor niet agrarische bestemming licht toegenomen. Uitgifte van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties zijn geleidelijk op gang gekomen.

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

Verwerving van gronden en gebouwen

Taakgebonden aankopen

Voor de taakgebonden verwervingen is in 2016, net als in voorgaande jaren, het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur het belangrijkste uitgangspunt geweest. Dit betreffen in hoofdzaak aankopen ten behoeve van de wegenprojecten N23, N201, N203, N207, N236, N241, N243, N244, N248, N417 en de HOV Haarlem-Velsen en ’t Gooi. Totaal betrof dit 20 transacties met een aankoopsom van ca € 2,9 mln.

Tegen het einde van 2016 is de grondverwerving N236 afgerond. Uiteindelijk zijn door de dreigende onteigening de laatste wederpartijen ook akkoord gegaan. Ook voor de N417 is in 2016 de onteigeningsprocedure opgestart voor de laatste twee dossiers. De grondverwerving N241 is in 2016 ook afgerond waardoor alle gronden voor het project beschikbaar gekomen.

Voor de taakgebonden aankopen en eventuele onteigeningen worden de budgetten voor de betreffende projecten benut. Zoals vorenstaand al vermeld, zijn aan de taakgebonden aankopen feitelijk geen financiële risico's verbonden omdat de gronden in de betreffende projecten worden ingebracht tegen de aankoopsom en alle bijkomende kosten c.q. schadevergoedingen. Bij dergelijke aankopen wordt in beginsel slechts de oppervlakte aangekocht die strikt benodigd is voor de realisatie van het project. Hierdoor worden waarderisico's bij verkopen na het project van overtollige gronden zoveel mogelijk vermeden.

Realisatie NNN

Realisatie van het NNN wordt formeel via het "Programma Groen" (PMG) gerapporteerd. Het NNN is pas gerealiseerd als de grond duurzaam bij de eindbeheerder in bezit is. In 2016 hebben er twee verkopen van provinciale grond gelegen binnen het NNN aan een eindbeheerder plaatsgevonden. De verkoop vond plaats binnen de kaders van het beleidskader groen grondbeleid c.q. de 4e Nota grondbeleid. Daarmee is ca. 20 hectare in bezit gekomen bij een eindbeheerder.

Krediet Strategische grondaankopen

Op 22 maart 2016 heeft PS besloten om:

1. De kredieten voor anticiperende gronden van € 82 miljoen en voor strategische grondaankopen van € 15 miljoen samen te voegen tot één krediet "Strategische grondaankopen" van € 97 miljoen.
2. Het krediet "Strategische grondaankopen" de komende 10 tot vijftien jaar af te bouwen naar € 20 miljoen door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening.

Op grond van diverse verkopen in de afgelopen jaren, de vrijval van de voorziening en bijstelling boekwaarde van Crailo wordt het krediet "Strategische grondaankopen bijgesteld met € 17 miljoen. De hoogte van het krediet wordt dan € 80 miljoen. Deze verlaging wordt aan PS ter besluitvorming voorgelegd met de voordracht op de jaarstukken 2016. Resterend krediet bedraagt op 31 dec 2016 € 13.954.194,25.

Beheer van de provinciale portefeuille

Het beheer van gronden vindt plaats volgens het regime van de pachtwet. Wel wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de provincie, voor de realisatie van haar doelen, snel moet kunnen beschikken over et eigendom. Woningen en andere gebouwen worden in principe in gebruik gegeven via een "anti-kraak" organisatie.

In 2016 zijn nieuwe uitvoeringsregels vastgesteld voor het beheer van de gronden. Voor het eerst worden er, voorzover mogelijk, ook pachtcontracten gesloten met een langere looptijd dan 1 jaar. Omdat de grond voor maximaal 4 jaar aan dezelfde gebruiker in pacht wordt uit gegeven wordt met de pachtduur hierbij aangesloten. Teneinde ook een positieve bijdrage te leveren aan biodiversiteit wordt er een perceelsranden beheer gevraagd en binnen NNN-gebieden is een maaiverbod voor 15 juni en een kunstmestverbod ingevoerd. Voor dit aangepaste beheer wordt wel een korting op de pachtprijs toegepast. Vanzelfsprekend wordt nu ook nauwgezet toegezien of het beheer ook correct wordt uitgevoerd.

Het beheer omvatte in 2016 circa 1600 beheercontracten met een opbrengst van ca. € 3,7 mln.

Verkopen

Op 6 december 2016 (859694/8601402016) zijn de uitvoeringsregels verkopen door GS vastgesteld. In deze uitvoeringsregels is vastgelegd hoe de provincie omgaat met de verkoop van provinciaal vastgoed. Daarin wordt gesteld dat het bezitten van grond een middel is voor de realisatie van provinciale doelen en geen doel op zich is. Dit is de reden dat alle gronden waar geen specifiek beleidsdoel aan gekoppeld is verkocht worden. Daarnaast kan door de verkoop van grond een provinciaal doel worden behaald. Bij verkopen geldt ook het principe van marktconformiteit op basis van een onafhankelijke taxatie. Verkopen vinden plaats na een transparante verkoopprocedure (bijvoorbeeld via een makelaar), tenzij één partij duidelijk de "meest gerede partij" is. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als een perceel slechts toegankelijk is via grond van de koper

Dit jaar zijn er verkopen gerealiseerd voor een bedrag van ca. €24.7 mln. met een oppervlakte van ca. 370 ha. Daarin vallen ook de verkopen van het voormalige project Wieringerrandmeer en een verkoop binnen het beheercontract met PWN. Dit laatste object is verkocht voor een bedrag van ca. € 290.000,-. In 2016 is ten bate van het project N201 voor ca. € 2,3 mln. verkocht, dit is behaald door de verkoop van 8 woningen. Ten gunste van het N23 project is er in 2016 voor ca. € 337.000,- verkocht, dit ging om 3 percelen grond. In 2016 is de verkoop van het Frederikspark 10-12 gerealiseerd voor een bedrag van ca. € 1,4 mln. Voor Florapark 6 is een koopovereenkomst gesloten en zal in 2017 worden overgedragen. Daarmee komt het afstoten van kantoorgebouwen naar aanleiding van het gereedkomen van de het Dreefgebouw ten einde.

In 2016 is een Meerjarenverkoopprogramma (MJVP) opgesteld. In het MJVP staan alle onroerende zaken (zowel gronden als gebouwen) waarvan de provincie voornemens is te verkopen. Hiermee kan de verkoop en de daarbij behorende opbrengst op een planmatige manier worden geprogrammeerd.

Verkoop onroerend goed voormalig project Wieringerrandmeer

In 2016 zijn vanuit de portefeuille van het voormalig Wieringerrandmeer diverse objecten verkocht. Via drie kavelruilen is er 54.20.84 ha grond verkocht, via openbare verkoop zijn er twee woningen en één bouwkavel verkocht en via onderhandse verkoop is er 42.24.20 ha (waaronder een bedrijfslocatie) grond verkocht voor maatschappelijke doelen (natuur, verbetering van het watersysteem in de Polder Waard-Nieuwland en Windpark Wieringermeer).

Bedrijfslocatie Groetweg 11 te Middenmeer

Aan de Groetweg 11 te Middenmeer ligt een bedrijfslocatie (akkerbouw) van 70.54.90 ha. Deze locatie is in 2010 anticiperend aangekocht als compensatieobject voor het gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer. De bedrijfslocatie is in 2016 verkocht via een openbare procedure voor € 5.850.000. Hiermee is een boekwinst gerealiseerd van ca. € 622.000,-.

Kavelruilen

Kavelruil is een instrument waarbij via een combinatie van vrijwillige aan- en verkoop van grond (en eventueel gebouwen) de agrarische structuur wordt versterkt. In toenemende mate wordt dit instrument ook ingezet voor de ontwikkeling van natuur en landschap.

In het voormalig Wieringerrandmeergebied loopt sinds 2012 de uitvoering van een groot kavelruilplan waarbij in totaal tien kavelruilen zijn gepland. Hiervan zijn in 2016 drie kavelruilen afgerond, waarbij het totaal van afgeronde kavelruilen op vijf uitkomt. In 2016 zijn drie nieuwe kavelruilen opgestart, welke doorlopen in 2017. Naast agrarische ondernemers zijn ook partijen zoals het Rijksvastgoedbedrijf, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Staatsbosbeheer deelnemers in de kavelruilen.

In de regio Vechtstreek is de voorbereiding gestart van één kavelruil, waarbij beoogd wordt om grond te verkregen binnen de NNN-begrenzing.

Boekwaarden, rentebijschrijvingen en afwaardering

De provincie heeft de mogelijkheid om gronden, die zij heeft aangekocht, te exploiteren (bouwrijp maken en uitgeven), danwel in aangekochte staat in te brengen in een grondexploitatie van derden (private partij of een gezamenlijke grondexploitatiemaatschappij). In eerst genoemde situatie zal de provincie risicodragend deelnemen in het exploiteren van de aangekochte gronden, terwijl in het tweede geval de gronden t.b.v. de exploitatie door de provincie worden overgedragen (verkocht) aan derden. In 2015 waren er geen aangekochte onroerende zaken in exploitatie genomen. Wel heeft de provincie een aantal percelen in eigendom, die in afwachting van ontwikkeling aan derden (eventueel fiscaal bouwrijp) overgedragen kunnen worden.

Alhoewel de economie zich lijkt te herstellen staan in het land nog steeds gebiedsontwikkelingen onder druk. Niet zozeer vanwege het gebrek aan (woningbouw)behoefte, maar wel vanwege de terughoudendheid vanuit de banken voor (risicovolle) financiering en de slechte vermogenspositie van ontwikkelaars. Dit leidt tot het gegeven dat ontwikkelaars geen grootschalige gebiedsontwikkelingen meer starten.

Voor percelen, die behoren tot de materiële vaste activa, is per project/locatie beoordeeld hoe de boekwaarde per ultimo 2016 zich verhoudt tot de getaxeerde waarden.

Bloemendalerpolder

In 2012 is een Samenwerkings- en Uitvoeringsovereenkomst (SUOK) gesloten met het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf namens de Staat), gemeenten Muiden en Weesp, Hoogheemraadschap AGV en de samenwerkende private partijen. De SUOK is eind 2013 definitief van kracht geworden. In de SUOK zijn onder meer de afspraken over realisatie 2/3 groen van het plangebied uitgewerkt voor het exploitatiegebied. De provincie heeft binnen het exploitatiegebied de volgende gronden in bezit:

- Recreatiecentrum Muiden (2.40.30 ha) is in 2009 gekocht. In 2015 is de sloop van de opstallen afgerond.
- 13.26.95 ha is in 2011 gekocht van het Rijk (RWS) als onderdeel van de uitvoering brief De Jager.
- 15.61.20 ha grond heeft de provincie geleverd gekregen in de Bloemendalerpolder van het Rijk in 2014 als onderdeel van de PASO-deal.
- 62.04.21 ha is in 2014 gekocht van het Rijk (BBL).

In het kader van de SUOK zijn de Ministeries Infrastructuur & Milieu (I&M) en Economische Zaken (EZ) vertegenwoordigd door het RVOB met de provincie Noord-Holland een hectareprijs overeengekomen van veertig duizend euro (€ 40.000,-).

De gronden werden kortdurend verpacht. Per 1 november 2016 heeft het consortium het beheer van de gronden gelegen binnen de projectgrens overgenomen.

Per 1-1-2016 had de provincie 93.32.66 hectare in eigendom, waarvan 15.61.20 onder het kopje PASO valt.

Onderdeel van de afspraken in de SUOK is dat het private consortium Bloemendalerpolder de provinciale gronden binnen de bebouwingscontour koopt van de provincie voor een bedrag van € 2.767.397,- (prijspeil 1-1-2011) te verhogen met een rente van 4,3% per jaar tussen 1-1-2011 en het moment van onherroepelijk worden van het bestemmingsplan plus € 3.030.000,-. Het bestemmingsplan is half 2016 onherroepelijk van kracht geworden. Het consortium neemt in 2017 gronden van de provincie over om te ontwikkelen. Betaling van alle kosten conform de SUOK vindt naar verwachting in 2017 plaats na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan (na eventuele behandeling door de Raad van State). Levering door de provincie zal in stappen plaatsvinden op basis van de gefaseerde ontwikkeling.

De betreffende onroerende zaken zijn in januari 2015 getaxeerd op een hogere waarde. Het risico op deze gronden kan als laag worden aangemerkt.

De provincie ontvangt bij het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan om niet de gronden in bezit van de private partijen die zijn gelegen in het zogeheten Robuust groen-blauw. Het consortium is verantwoordelijk voor de inrichting. Zoals al eerder aangegeven worden de gronden binnen de rode contour (ongeveer 50 ha) aan het consortium geleverd voor de totale waarde van het bezit.

Gebied Crailo

Sinds de verwerving van de gronden in 2007 zijn verschillende stappen gezet om het terrein tot ontwikkeling te brengen. In 2015 hebben GS kaders meegegeven voor Crailo-Noord rond de planologische procedure, de verkoop van dit gebied en het afsprakenkader met gemeenten. In 2016 is een bestemmingsplan opgesteld met als bedoeling dat de gemeenten die in 2017 ter visie te leggen en vaststellen. Op basis van een markverkenning hebben GS besloten om een gewijzigde grondstrategie te volgen, waarbij de provincie zorgdraagt voor de aanleg van de hoofdinfrastructuur, waarna Crailo-Noord in kleinenere delen in de verkoop kan gaan. Dit heeft te maken met de hiervoor genoemde beperking voor ontwikkelaars om grote gebiedsontwikkelingen op te pakken. In 2016 is de beoogde verkoop van gronden van Crailo-Zuid aan de Veiligheidsregio voor een nieuw oefencentrum afgeketst en is ook duidelijk geworden dat een mogelijke vestiging voor opvang voor vluchtelingen op Crailo-zuid geen doorgang zal vinden. De provincie is met de gemeenten Laren en Hilversum in overleg gegaan voor een nieuwe visie op de ontwikkeling van Crailo-zuid. In 2017 zal hierover besluitvorming plaatsvinden en kan een bestemmingsplan opgesteld gaan worden.

Met de marktverkenning voor Crailo-noord, is nogmaals aangetoond dat het nu voorliggende ruimtelijk kader een budgetneutraal resultaat kan opleveren, met inachtneming van bepaalde ontwikkelrisico's. Op basis van de programma doorrekening en de getaxeerde waarde, welke in maart 2017 is vastgesteld, kan de boekwaarde van € 33,2 mln. aangehouden worden. De eerdere voorziening van € 8 mln. vervalt daarmee en is met de jaarrekening 2016 afgeboekt.

Percelen Jaagweg (Distriport) te Koggenland

Met betrekking tot de percelen lopen nog altijd verschillende gerechtelijke procedures (bodemprocedure, schadestaatprocedure, actio pauliana procedure.

Op 4 november heeft de Hoge Raad arrest gewezen. De Hoge Raad heeft alle door Distriport aangedragen grieven onbehandeld omdat deze feitelijk van aard waren maar de grief inzake de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de bedrijven Zeeman en Ooms, is doorverwezen naar het gerechtshof Den Haag, om opnieuw te beoordelen.

Voor wat betreft Distriport als te ontwikkelen bedrijventerrein hebben GS op 20 december 2016 besloten het voornemen te hebben Distriport geheel te benoemen als niet te ontwikkelen bedrijventerrein in het op te stellen 'Regionaal convenant werklocaties West-Friesland', dat aangemerkt zal worden als planningsopgave voor deze regio zoals vermeld in artikel 11 en 12 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, en alle provinciale grond bij Distriport te verkopen conform een nader te bepalen verkoopstrategie. Daarnaast willen GS onderzoeken of een ontwikkeling van Distriport tot een grootschalig zonnepark wenselijk en realiseerbaar is.

Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein Anna Paulowna

Voor de gerealiseerde aankoop voor de ontwikkeling van het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein wordt nog steeds als uitgangspunt aangehouden, dat de provincie de grond in de grondexploitatie inbrengt tegen marktwaarde. Eind 2012 is in overleg met de gemeente Den Helder het consortium Kooyhaven van start gegaan met een onderzoek naar de haalbaarheid van de ontwikkeling van een havengebonden bedrijventerrein. In dat kader is eind 2012 ook overleg opgestart over de verkoop c.q. ruiling van het provinciaal eigendom ter plaatse. Sindsdien heeft een algehele lichte stijging van het grondprijzen plaatsgevonden. Er heeft 1 verkoop plaatsgevonden Consortium Kooyhaven, Balgweg € 193.000,-. De openbare kade is eind 2016 opgeleverd en de eerste 5 hectare aan bouwrijpe kavels zijn conform afspraak door het consortium in eigendom overgedragen aan de Port of Den Helder. De aansluiting op de Balgweg en de ontsluitende infrastructuur naar de kade zijn eveneens gereed. Voorjaar 2017 wordt begonnen met de inrichting van de groenstrook. De getaxeerde waarde, welke begin 2017 is vastgesteld, bedraagt € 2.011.000,- en is daarmee lager dan de boekwaarde, welke hierbij word bijgesteld naar € 2.011.000,-.

Perceel Oudelanderweg Middenmeer

Per 1-1-2013 is dit perceel vanwege een stijging van de agrarische grondprijzen gewaardeerd op € 730.000,-, terwijl de boekwaarde, door een geringe afboeking eind 2010, nu op € 650.000,- staat. Deze boekwaarde behoeft geen aanpassing, gezien de algehele aanhoudende stijging van de agrarische grondprijzen. Deze grond is gereserveerd voor verkoop ten behoeve van een nieuw motorcrossterrein.

Percelen Wieringen/Wieringermeer (aangekocht t.b.v. het plan Wieringerrandmeer)

Deze percelen zijn als complex opgenomen op de balans tegen een waarde van € 26.137.015,-.. In januari 2015 is de marktwaarde door middel van een taxatie vastgesteld op € 26.994.704,-. Gezien de immer stijgende agrarische grondprijs is er geen reden tot afboeking en de boekwaarde wordt derhalve gehandhaafd. De verkochte objecten zijn verrekend met de boekwaarde, waardoor het complex uitkomt op een boekwaarde van € 15.892.639,96 per 31-12-2016.

Perceel Hoofdweg 511 te Hoofddorp

Dit perceel is in 2011 tegen agrarische taxatiewaarde aangekocht en meerjarig verpacht aan de eigenaar van het perceel waarbinnen dit perceel is gelegen. Het perceel is gereserveerd voor eventuele inzet bij geluidswerende maatregelen bij Schiphol. Mocht dit perceel daarvoor niet nodig zijn, dan is juridisch vastgelegd dat de gebruiker het mag kopen.

Door de taxatie die in februari 2017 heeft plaatsgevonden, is duidelijk geworden dat de waarde van het perceel lager is dan de boekwaarde. De boekwaarde wordt hierdoor bijgesteld naar € 380.000,-.

Percelen kassengebied Rozenburg

In 2014 is de Provincie een reserveringsovereenkomst aangegaan met SADC met betrekking tot de percelen in het (voormalig) kassengebied. SADC heeft gedurende de looptijd van deze overeenkomst tot april 2016 een optie tot koop op de gronden en betaalt daarvoor een jaarlijkse reserveringsvergoeding. De gesprekken met de gemeente om te komen tot een anterieure

overeenkomst zijn nagenoeg afgerond. SADC is de beoogd koper en ontwikkelaar van de gronden echter eind nadat de bestemmingswijziging heeft plaatsgevonden. Een eventuele verkoop aan SADC vindt plaats tegen de op dat moment te taxeren marktwaarde. Mocht dit niet tot overeenstemming leiden in april 2017 dan zal de grondpositie aan derden worden verkocht. De in februari 2017 uitgevoerde taxatie ondersteunt de boekwaarde.

Percelen PASO

In het kader van de "Uittredingsovereenkomst Mainport Schiphol en Groen, Convenant en Brugovereenkomst" is aan de gemeente Haarlemmermeer een subsidie betaald van ongeveer € 23 mln. Ter dekking heeft de provincie de beschikking gekregen over circa 350 ha en € 800.000,-. De gronden moeten verkocht worden en van de opbrengst wordt het krediet afbetaald. De boekwaarde van de grond per 31-12-2016 is € 18.125.114,46. In januari 2015 heeft er een nieuwe taxatie plaatsgevonden en is de waarde geraamd op € 24.428.945,-.

Percelen Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL)

In 2014 is de provincie eigenaar geworden van circa 1700 ha BBL-grond. Eind 2015 hebben wij 1427,09 ha in bezit. De waarde van het bezit overstijgt vele malen de boekwaarde en is in februari 2015 gewaardeerd op € 65.669.400,-. In 2016 is 115,6363 Hectare verkocht. Deze verkoop overtrof ruimschoots de boekwaarde, er is derhalve geen reden tot afboeking en de boekwaarde zal gehandhaafd kunnen blijven.

Percelen Beheergrondbank LaagHolland en Amstelscheg

De Beheergrondbank LaagHolland en Amstelscheg is uit te splitsen in 2 delen. Het eerste deel betreft gronden waar nog een oud BBL beheergrondbankpachtcontract op zat. Hiervan hadden de pachters de keuze gekregen het contract over te sluiten naar een nieuw provinciaal beheergrondbankpachtcontract, de grond te kopen of het oude contract uit te dienen. Het andere deel betreft uitgifte van de percelen die in 2015 zijn toegevoegd aan het areaal van de Beheergrondbank LaagHolland en Amstelscheg vanuit PASO en BBL percelen. Hier is gezocht naar nieuwe pachters. Er zijn 10 nieuwe pachters gevonden. 2 van deze pachters pachten nu een stuk wat al onder het oude regime de beheergrondbank was uitgegeven maar waarvan de pacht beëindigd was.

Betreffende het eerste deel: in 2016 waren er nog 12 oude BBL contracten. Van deze 12 contracten zijn er 2 beëindigd. 8 pachters hebben gekozen om het contract (deels) over te sluiten. Met 5 pachters is overeenstemming bereikt inzake verkoop. Hiervan heeft eind 2016 1 verkooptransactie plaatsgevonden. Het betreft 7,9820 ha. De "winst" van ca €249.038,- is ten goede gekomen aan de algemene middelen. Het krediet voor de beheergrondbanken tezamen bedraagt €5.000.000,-. De oppervlakte beheergrondbank op 31-12-2016 komt uit op ca. 142 hectare. De boekwaarde bedraagt € 1. 553.607,38, waarmee de kredietruimte € 3.446.392,62 bedraagt. Eind 2014 zijn de gronden getaxeerd. Er is geen reden tot aanpassing van de boekwaarde.

Bij de instelling van het krediet in 2011 (voordracht 15-2011) is besloten om vanaf 2016 iedere vijf jaar de voortzetting van de beheergrondbank te evalueren, mede op basis van onderzoek naar zowel de effectiviteit als de werking van het instrument. Eind 2016 is door de afdeling K&B een evaluatie uitgevoerd en het conceptrapport is beschikbaar. In de loop van 2017 zal de evaluatie ter besluitvorming in GS worden gebracht.

Percelen Beheergrondbank Groene Uitweg

De verantwoording van de beheergrondbank Groene Uitweg vindt plaats via het programma Groene Uitweg. In 2015 zat er een oppervlakte van ruim 19 hectare in de grondbank. Begin 2017 wordt de evaluatie van de grondbank afgerond.

Revolving Fund Agrarische Structuurversterking

Met de vaststelling van de Vierde Nota Grondbeleid (voordracht 23-2016) hebben PS besloten om het TWIN-H krediet van € 3 miljoen voor het Revolving Fund Agrarische Structuurversterking te laten vervallen.

Wat heeft het gekost?

Overzicht Materiële Vaste Activa * (anticiperende grondaankopen) per 31-12-2016 (tabel 1)			
Perceel	**Boekwaarde per 31-12-2015**	**Mutaties in 2016**	**Rente-bijschrijving**
Materiële vaste activa 2016 (anticiperende grondaankopen)			
1. Bloemendalerpolder	€ 4.963.262,00		€ -
2. Gebied Crailo	€ 25.193.494,23	€ 8.000.000 (1)	€ -
3. Percelen Jaagweg	€ 13.100.000,00		
4. R.h.b. Anna Paulowna	€ 2.200.000,00	€ -189.000,00	
5. Perceel Wieringermeer (Terrein Middenmeer)	€ 650.000,00		€ -
6. Compensatiegronden Wieringermeer	€ 5.227.359,22	€ -5.227.359,00	€ -
7. Bergweg 30 Bloemendaal	€ 225.807,00		€ -
8. Perceel Hoofdweg 511 te Hoofddorp	€ 421.418,50	€-41.418,50	€ -
9. Gronden in Wieringerrandmeer (aangekocht bij kavelruil)	€ 951.964,00	€ 953.301,50	€ -
10. Percelen Kassengebied Rozenburg	€ 9.362.512,20		€ -
Totalen	**€ 62.295.817,15**		€ -
Overige materiële vaste activa			
11. Percelen Wieringen (aangekocht t.b.v. Wieringerrandmeer)	€ 20.737.518,00	€ -4.844.878,04	€ -
12. Percelen PASO	€ 19.029.099,00	€ -903.984,54	€ -
13. Percelen BBL	€ 11.587.130,00	€ -936.654,03	€ -
14. Percelen Beheergrondbank Laagholland	€ 1.635.822,00	€ -82.214,60	€ -
Totalen	**€ 52.989.569,00**		€ -

(1) betreft vrijval van voorziening

*Exclusief ondergrond Houtplein en Archeologisch depot Castricum.

Tabel 2				
Perceel	**Boekwaarde per 31-12-2016**	**Verplichtingen uit aan en verkopen per 31-12-2016**	**Saldo oppervlakte**	**Laatste taxatiewaarden**
Materiële vaste activa 2016 (anticiperende grondaankopen)				

1. Bloemendalerpolder	€ 4.963.262,00	€ 0	777146	1-1-2015
2. Gebied Crailo *	€ 33.193.494,23	€ 0	440376	20-03-2017 € 43.936.000
3. Percelen Jaagweg	€ 13.100.000,00	€ 0	1122735	8-1-2016 (€ 13.500.000,-)
4. R.h.b. Anna Paulowna	€ 2.011.000,00	€ 0	165988	28-2-2017 (€ 2.011.000,--)
5. Perceel Wieringermeer (Terrein Middenmeer)	€ 650.000,00	€ 0	145865	14/2/2017 (€ 1.015.000,-)
6. Compensatiegronden Wieringermeer	€ 0,00		0	
7. Bergweg 30, Bloemendaal	€ 225.807,00	€ 0	0	Betreft bloot eigendom, geen taxatie vereist
8. Perceel Hoofdweg 511	€ 380.000,00	€ 0	48000	13/2/2017 (€ 380.000,-)
9. Gronden in Wieringerrandmeer (aangekocht bij kavelruil)	€ 1.905.265,37	€ 0	249275	
10. Percelen Kassengebied Rozenburg	€ 9.362.512,00	€ 0	134789	17-2-2017 (€ 13.670.000,-)
Totalen	**€ 65.791.340,60**	***€ 0***	**3084174**	
Overige materiële vaste activa				
11. Percelen Wieringen (aangekocht t.b.v. Wieringer-randmeer)	€ 15.892.639,96	€ 0	**3876909**	17-1-2015 (€ 26.137.015,-)
12. Percelen PASO	€ 18.125.114,46	€ 0	**3643800**	27-1-2015 (€ 22.388.989,-)
13. Percelen BBL	€ 10.650.475,97	€ 0	**13114512**	26-2-2015 (€ 65.669.400,-)
14. Percelen Beheergrondbank Laagholland	€ 1.553.607,40	€ 0	**1504625**	27-1-2015 (€ 4.080.264,-)
Totalen	**€ 46.221.837,79**	***€ 0***	**22139846**	

4.7 Provinciale heffingen

Wat hebben wij bereikt?

Uit provinciale ofwel lokale heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de burgers en – in mindere mate- het bedrijfsleven. Met lokale heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend (op onder meer de uitkering uit het provinciefonds) collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen dan bij belastingen. Deze paragraaf geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en de gerealiseerde belastingopbrengsten weer. Bij het heffen houden wij rekening met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet. Daaruit komt het volgende naar voren:

Lastendruk

De provinciale heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van het te betalen bedrag. In de Provinciewet staat dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden en in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. De opbrengsten van de heffingen zijn bij speciale wetten aan limieten gebonden. Bij overtreding van deze regels kan de rechter de desbetreffende heffingsverordening onverbindend verklaren.

Realiseren sluitende begroting door minder uitgaven en niet door meer heffen

In het coalitieakkoord 2015-2019 is aangegeven dat structurele uitgaven structureel gedekt worden. Ruimte voor nieuw beleid is er uitsluitend als er wordt bezuinigd of sprake is van structureel hogere inkomsten. De opcenten zijn niet verhoogd. Noord-Holland is de provincie met het laagste opcenten-tarief.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

Wij heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De Provincie Noord-Holland kent de nazorgheffing gesloten stortplaatsen en de grondwaterheffing.
- Rechten: betalingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De Provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten.

Belastingen: opcenten

Motorrijtuigenbelasting (hierna: MRB) wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de MRB, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale

opcenten'. De provincies stellen zelf hun tarief, tot een wettelijk bepaald maximum, vast. Het huidige tarief in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9 opcenten. Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct door in de verdeling van het provinciefonds. Een verandering in de grondslag heeft een egaliserende werking in de uitkering provinciefonds.

Het volume belaste motorvoertuigen is in 2016 met ca. 1,5% toegenomen. Deze toename leidt tot een structureel hogere opbrengst. Op basis daarvan werd de raming van de opcenten met € 5,4 miljoen naar boven bijgesteld. In de Wet uitwerking autobrief II werd besloten dat vanaf 2016 tot 2020 het nihiltarief blijft behouden voor de motorrijtuigenbelasting (en opcenten) voor volledig emissievrije ofwel elektrische auto's.

Heffingen

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenaamde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen (artikelen 15.44, 15.45 en 15.47) over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In deze wet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. In 2016 werd geen nazorgheffing opgelegd omdat binnen het fonds reeds voldoende kapitaal aanwezig was. Het Nazorgfonds, waar normaliter de heffingsopbrengsten in worden gestort, is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen bevatte per 1 januari 2016 afgerond € 45,5 miljoen en per 1 januari 2017 € 47,7 miljoen (inclusief rendement minus gemaakte nazorgkosten).

Grondwaterheffing

In december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De heffing is bestemd ter bestrijding van een groot deel van de ten laste van de provincie komende kosten die zijn verbonden aan het grondwaterbeheer. De kosten-batenverhouding (egalisatie) wordt bij balansvoorziening geregeld. Dit houdt in dat een heffingsoverschot, veelal veroorzaakt door eenmalige grote grondwateronttrekkingen, in de voorziening wordt gestort en dat een heffingstekort uit de voorziening gedekt wordt. Hiermee wordt ook voorkomen dat het heffingstarief onnodig fluctueert. Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 12.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Voor 2016 werd € 730.000,- aan opbrengst geraamd en € 712.110,- ontvangen. De voorziening Grondwaterheffing was op 1 januari 2016 € 1.345.985,- en op 1 januari 2017 € 1.270.851,-.

Rechten

Leges ofwel rechten zijn betalingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Er is sprake van een dienst indien degene, voor wie de handeling wordt verricht, rechtstreeks en in overheersende mate een individueel belang heeft bij deze handeling. Daarmee onderscheiden de rechten zich van belastingen. Zuiver publiekrechtelijke handelingen van de overheid, zoals het verlenen van vergunningen of ontheffingen zijn diensten in deze zin. Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges kostendekkend zijn. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Voor 2016 werd een totaalopbrengst leges geraamd van € 2,27 miljoen. In totaal werd over 2016 € 2.645.293,- aan leges ontvangen. De hoger uitvallende opbrengst vloeit in hoofdzaak voort uit een hoger dan geraamde opbrengst leges Wabo door meer ingediende aanvragen voor bouwvergunningen vanwege de aantrekkende economie en meer in 2016 aangevraagde vergunningen dan voorzien voor de N23 (Westfrisiaweg).

Wat heeft het opgebracht?

In totaal werd het volgende aan belasting/heffingen/rechten geraamd en gerealiseerd:

Categorie	Soort	Raming 2016	Realisatie 2016
Belastingen	Opcenten	195,40 miljoen	194,26 miljoen
Heffingen	Nazorgheffing gesloten stortplaatsen	0,00 miljoen	0,00 miljoen
	Grondwaterheffing	0,73 miljoen	0,71 miljoen
Rechten	Leges	2,27 miljoen	2,65 miljoen
Totaal		198,40 miljoen	197,62 miljoen

Opcenten, raming en resultaat 2016

In de begroting 2016 werd € 190 miljoen aan opbrengst opcenten geraamd. Deze raming is bij de Zomernota 2016 bijgesteld naar € 195,4 miljoen. Deze raming loopt door tot 2024.

Jaar	2016	2017	2018	2019
Begroting 2016	190,0	190,0	190,0	190,0
Zomernota 2016	195,4	195,4	195,4	195,4
Verschil	+ 5,4	+ 5,4	+ 5,4	+ 5,4

In 2016 werd in totaal € 194.262.878,11 opbrengst opcenten gerealiseerd. De bij de Zomernota hoger bijgestelde raming voor 2016 en latere jaren werd veroorzaakt door:

Plug-in-hybrides naar half-tarief: In het Belastingplan 2015 werd besloten dat in 2016 het nihiltarief blijft behouden voor de motorrijtuigenbelasting (en opcenten) voor volledig emissievrije ofwel elektrische auto's. Voor plug-in-hybrides (PHEV- met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gram/km) werd een half-tarief ingevoerd. Dit resulteert in een hogere opbrengst van circa € 2 miljoen structureel per jaar.

Verhuizingen naar Noord-Holland door leasebedrijven: Uit de halfjaarlijkse gewichtsuitdraai van 26 juni 2015 bleek een flinke toename van bijna 7.000 voertuigen van Grootwagenparkhouders (GWH's): veelal van leasebedrijven. Deze toename werd bijna geheel veroorzaakt door de verhuizing van een leasebedrijf van Drenthe naar Noord-Holland. Op 16 december 2015 zijn er nogmaals ca. 7.000 auto's van een leasebedrijf bijgekomen dat verhuisde van Utrecht naar Noord-Holland (naast vele fluctuaties binnen het bestaande "eigen" GWH-arsenaal). Gelet op de late instroom van deze auto's had dat geen of minder effect op de opbrengst over 2015 maar wel op die van 2016 en latere jaren. Dit leidt tot een hogere opbrengst van circa € 1,8 miljoen structureel. Daartegenover staat een verlagend effect op de opbrengst provinciefonds als gevolg van de hiervoor beschreven wijziging van de belastinggrondslag.

Daarnaast werden niet-ingezetenen tot 2016 aangeslagen naar het tarief van de provincie met het hoogste opcenten-tarief. Vanaf 2016 betalen zij opcenten op basis van de provincie met het laagste opcenten-tarief. De derving is circa € 0,1 miljoen structureel.

Provinciale Staten hebben laatstelijk op 10 november 2008 besloten het opcenten-tarief van 63,9 per 1 april 2009 met vier opcenten te verhogen naar 67,9. Dit besluit is op 12 december 2008 gepubliceerd in provinciaal blad 2008/127. Sindsdien heeft er geen verhoging meer plaatsgevonden, dit tarief gold daardoor ook in 2016.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2016 mochten heffen was 110,6 opcenten. Eén opcent genereerde in 2016 afgerond € 2,86 miljoen aan opbrengst. De theoretische opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit, mede bepalend voor de provinciale weerstandscapaciteit, kwam in 2016 uit op afgerond € 122 miljoen.

Heffing van opcenten interprovinciaal vergeleken

Provincies mochten met ingang van 1 januari 2016 maximaal 110,6 opcenten heffen. Dit maximum wordt jaarlijks geïndexeerd met de tabelcorrectiefactor (een aanpassing aan de ontwikkeling van gemiddelde prijsindexcijfers). Noord-Holland heeft al sinds 2001 het laagste opcenten-tarief.

Provincie	Tarief opcenten	Tarief opcenten	Maximum tarief		Percentage benut	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Groningen	88,4	88,9	110,1	110,6	80,3%	80,4%
Friesland	94,1	68,8	110,1	110,6	85,7%	62,2%
Drenthe	90,3	92,0	110,1	110,6	82,0%	83,2%
Overijssel	79,9	79,9	110,1	110,6	72,6%	72,2%
Flevoland	76,6	77,4	110,1	110,6	69,6%	70,0%
Gelderland	89,3	88,7	110,1	110,6	81,1%	80,2%
Utrecht	72,6	72,6	110,1	110,6	65,9%	65,6%
Noord-Holland	67,9	67,9	110,1	110,6	61,7%	61,4%
Zuid-Holland	95,0	92,0	110,1	110,6	86,3%	83,2%
Zeeland	78,3	82,3	110,1	110,6	71,1%	74,4%
Noord-Brabant	76,1	76,1	110,1	110,6	69,1%	68,8%
Limburg	77,9	77,9	110,1	110,6	70,8%	70,4%
Gemiddeld tarief/ benut provincies	82,2	80,4	110,1	110,6	74,7%	72,7%

De lastendruk in Noord-Holland in 2016 voor een 'gemiddelde' personenauto in de gewichtsklassen waarin de meeste voertuigen voorkomen gaf het volgende beeld (één opcent is 1% van de in de tabel genoemde hoofdsom motorrijtuigenbelasting (MRB) van die gewichtsklasse):

Gewichtsklasse voertuig	Hoofdsom MRB per 1-4-1995	Tarief opcenten 2016	Lastendruk in 2016
751 t/m 850 kg.	€ 107,91	67,9	€ 73,27
851 t/m 950 kg.	€ 136,50	67,9	€ 92,68
951 t/m 1.050 kg.	€ 183,24	67,9	€ 124,42
1.051 t/m 1.150 kg.	€ 229,98	67,9	€ 156,16
1.151 t/m 1.250 kg.	€ 276,72	67,9	€ 187,89
1.251 t/m 1.350 kg.	€ 323,45	67,9	€ 216,62

Belastingcapaciteit opcenten, Meicirculaire 2015, blz. 61

Financiële kengetallen in relatie met het BBV

	Jaarrekening 2016	Rekening t-1 2015	Rekening t 2016	Begroting t+1 2017
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	82,2	80,4	80,5
C	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x 100%	82,6%	84,5%	84,3%

Jaarrekening

5 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1 Totaaloverzicht per programma van baten en lasten

Baten en lasten per programma exclusief mutaties reserves (x 1.000 euro)

		LASTEN			BATEN			SALDO
Nr	Programma	Ontwerp Begroting 0	Actuele begroting 0	Gerealiseerd 0	Ontwerp Begroting 0	Actuele begroting 0	Gerealiseerd 0	Saldo rekening 0
1	Openbaar Bestuur	35.087	43.360	35.526	414	1.264	1.134	34.392
2	Bereikbaarheid	282.106	330.737	273.719	43.908	100.945	98.875	174.845
3	Water	12.706	14.410	13.065	985	1.073	1.034	12.031
4	Milieu	23.944	31.112	27.426	3.882	6.573	7.995	19.431
5	Ruimte	49.055	52.539	42.567	21.379	26.483	26.852	15.714
6	Groen	106.478	84.993	71.121	12.519	12.818	11.245	59.877
7	Cultuur en Welzijn	23.025	27.333	22.512	0	90	90	22.422
8	Financiën	2.161	4.754	2.553	404.137	425.393	439.054	-436.501
Saldo van baten en lasten		534.563	589.238	488.489	487.224	574.639	586.279	-97.790

Toelichting op tabel baten en lasten per programma

De analyse van afwijkingen is te vinden in de programmaverantwoording en hier niet dubbel opgenomen. In die zin vormen die onderdelen van de programmaverantwoording, die de verschillen verklaren tussen begrote en werkelijke baten en lasten op programmaniveau een onderdeel van deze jaarrekening.

Mutaties reserves per programma (x 1.000 euro)

		LASTEN			BATEN			SALDO
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Saldo rekening
1	Openbaar Bestuur		0	0	152	8.683	6.722	-6.722
2	Bereikbaarheid	122.336	127.250	136.787	100.269	64.534	56.025	80.762
3	Water	794	11.066	11.065		200	162	10.904
5	Ruimte	7.408	7.408	8.316	9.468	12.388	10.721	-2.405
6	Groen	16.197	24.386	25.716	47.043	28.625	19.074	6.643
8	Financiën	8.357	33.276	37.811	45.498	108.983	60.919	-23.108
Totaal mutaties reserves		155.091	203.386	219.696	202.430	223.413	153.622	66.074
Resultaat		689.654	792.624	708.186	689.654	798.051	739.901	-31.715

Toelichting mutaties reserves per programma

De analyse van afwijkingen is te vinden in de programmaverantwoording en hier niet dubbel opgenomen. In die zin vormen die onderdelen van de programmaverantwoording, die de verschillen verklaren tussen begrote en werkelijke baten en lasten op programmaniveau een onderdeel van deze jaarrekening.

5.2 Specificatie van algemene dekkingsmiddelen

Specificatie algemene dekkingsmiddelen (x 1.000 euro)

		LASTEN		BATEN		SALDO
		Actuele begroting	Gerealiseerd	Actuele begroting	Gerealiseerd	Saldo rekening
7001	Resultaat op uitzettingen<1 jaar	0	9	321	321	-312
7011	Renteresultaat	0	0	7.489	7.130	-7.130
7011	Rentetoevoeging aan gelden van derden	0	0	0	0	0
7021	Uitkering uit het Provinciefonds	0	0	207.308	217.419	-217.419
7030	Motorrijtuigenbelasting	0	0	195.400	194.263	-194.263
7040	Dividendopbrengsten	0	0	623	623	-623
7041	Resultaat op verkoop aandelen	0	9	0	0	9
7045	Voorziening Reorganisatie	0	20	0	0	20
7045	Voorziening Risico's	0	0	0	9.500	-9.500
7045	Voorziening GO-gelden	0	0	0	0	0
7045	Voorziening Subsidiecrediteuren	0	0	900	1.927	-1.927
7050	Stelpost afrekeningsverschillen vr.jaren	0	0	4.000	0	0
7050	Stelpost te verwachten onderuitputting	0	0	0	0	0
7050	Stelpost Infra/Normkosten	0	0	0	0	0
7050	App.kst.in de loop van het jaar ontstaan	-9.056	0	0	0	0
7050	App.kst.overgebracht naar producten	15.958	0	0	0	0
7050	Apparaatskosten doorbelast naar activa	-5.200	0	0	0	0
7050	Stelpost prijsstijgingen	0	0	0	0	0
7050	Doorschuif btw	0	254	2.400	2.592	-2.338
7050	Stelpost opvangen macro-ec. Tegenvallers	0	0	0	0	0
7050	Stelpost Nieuw collegeprogramma	0	0	0	0	0
7050	Stelpost bezuinigingsopdracht Directie	0	0	0	0	0
7050	Stelpost frictiekosten RUDs	0	0	0	0	0
	Totaal	1.702	293	418.441	433.774	-433.482

5.3 Overzicht van de aanwending van het bedrag van onvoorzien (art.28b)

Van het bedrag van onvoorzien (begroot € 84.000) is in 2016 geen gebruik gemaakt.

5.4 Vennootschapsbelasting

De Vennootschapsbelasting voor 2016 is zowel begroot als werkelijk € 0,00.
Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering.

5.5 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten, lasten en mutaties reserves

2016	Programma	Eindtotaal	Incidenteel	Structureel
Totaal Exploitatie		**-97.789.577**	**103.119.352**	**-200.908.928**
Baten		*-586.279.070*	*-27.984.606*	*-558.294.464*
	1 Openbaar Bestuur	-1.133.969	-31.856	-1.102.113
	2 Bereikbaarheid	-98.874.679	-12.436.426	-86.438.253
	3 Water	-1.034.368	-26.731	-1.007.637
	4 Milieu	-7.995.053	-2.266.455	-5.728.598
	5 Ruimte	-26.852.489	-759.230	-26.093.259
	6 Groen	-11.244.541	-2.474.844	-8.769.697
	7 Cultuur en Welzijn	-89.889		-89.889
	8 Financiën	-439.054.082	-9.989.064	-429.065.019
Lasten		*488.489.493*	*131.103.957*	*357.385.536*
	1 Openbaar Bestuur	35.525.563	7.586.087	27.939.475
	2 Bereikbaarheid	273.719.250	75.779.448	197.939.803
	3 Water	13.065.456	4.604.027	8.461.429
	4 Milieu	27.426.115	2.546.025	24.880.090
	5 Ruimte	42.566.516	10.597.011	31.969.505
	6 Groen	71.121.328	20.336.659	50.784.669
	7 Cultuur en Welzijn	22.512.365	10.843.187	11.669.178
	8 Financiën	2.552.901	-1.188.486	3.741.388
Totaal Reserves		**66.074.210**	**-86.564.156**	**152.638.366**
Baten		*-153.621.845*	*-150.489.168*	*-3.132.677*
	1 Openbaar Bestuur	-6.721.569	-6.721.569	0
	2 Bereikbaarheid	-56.024.890	-56.024.890	0
	3 Water	-161.607	-161.607	0
	5 Ruimte	-10.720.963	-10.720.963	0
	6 Groen	-19.073.646	-19.073.646	0
	8 Financiën	-60.919.170	-57.786.493	-3.132.677
Lasten		*219.696.055*	*63.925.012*	*155.771.043*
	2 Bereikbaarheid	136.787.176	14.786.913	122.000.263
	3 Water	11.065.403	11.065.403	0
	5 Ruimte	8.315.932	8.315.932	0
	6 Groen	25.716.161	1.366.378	24.349.783
	8 Financiën	37.811.383	28.390.386	9.420.997
Eindtotaal		**-31.715.367**	**16.555.196**	**-48.270.563**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten	Incidentele lasten	Totaal
1.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	20.876	124.453	145.329
1.1.1	Burgerparticipatie	0	37.314	37.314
1.1.1	Evenement 5 mei viering	0	12.929	12.929
1.2.1	Veiligheidsbeleid en crisismanagement	-54.388	0	-54.388
1.2.2	afrekeningsversch vroegere dienstjaren	1.656	0	1.656
1.3.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-57.509	-57.509
1.3.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-3.052	-3.052
1.3.2	Afrek.verschillen vr.jrn.	0	-3.044	-3.044
1.3.2	Clusterregeling Europese projecten	0	753.428	753.428
1.3.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	-6.721.569	0	-6.721.569
1.3.2	Resv. Europese projecten	0	6.721.569	6.721.569
2.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	83.046	-136.487	-53.442
2.1.1	Resv. EXIN-H projecten Verkeersmanagemen	0	51.770	51.770
2.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	42.760	-672.252	-629.493
2.1.2	Nagekomen kosten afgesloten projecten	-38.579	16.480	-22.099
2.1.2	Projecten v. derden (wegen)	-5.802.818	5.838.229	35.410
2.1.2	Resv. EXIN-H projecten Weginfrastructuur	0	50.000	50.000
2.1.2	Resv. Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	-1.191.971	0	-1.191.971
2.1.2	Resv. TWIN-H projecten Weginfrastructuur	-500.000	3.387.666	2.887.666
2.1.2	Resv. Westfrisiaweg (N23)	-32.260.000	32.260.000	0
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	0	13.795.000	13.795.000
2.1.2	Revisiewerkzaamheden	0	75.468	75.468
2.1.3	Resv. EXIN-H projecten OV PNH	0	1.867.128	1.867.128
2.1.3	Resv. OV B&U	0	112.285	112.285
2.1.3	Zijtakken Zuid Tangent	-3.952.017	3.879.762	-72.255
2.1.4	Afrek.versch.vrg.jrn	0	71.474	71.474
2.1.4	Projecten v.derden (Brug Muiden)	-2.326	2.273	-53
2.1.4	Resv. groot onderhoud vaarwegen	0	25.000	25.000
2.1.4	Resv. Gr.onderh.weg/vaarw.(VIK-werken)	0	1.166.971	1.166.971
2.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	121	11.613	11.734
2.2.1	Ov. activiteiten mob.management (BDU)	0	17.000	17.000
2.2.1	Resv. EXIN-H project IBP Hilversum	0	625.232	625.232
2.2.1	Resv. fietsinfrastructuur	4.953.339	-4.052.126	901.213
2.2.1	Resv. Fietsinfrastructuur (opdr.)	0	90.700	90.700
2.2.1	Resv. Infrastructuur	-14.465.559	0	-14.465.559
2.2.1	Resv. Infrastructuur (algemeen)	0	33.558	33.558
2.2.1	Resv. Infrastructuur (Gedragsbeinvloed.)	0	1.387.215	1.387.215
2.2.1	Resv. Infrastructuur (subsidies)	0	12.512.783	12.512.783
2.2.1	Resv. Infrastructuur Beter Benutten B&U	0	532.003	532.003
2.2.1	Subsidies UvR Wayfinding (SRA)	7.267	-7.267	0
2.3.1	Resv. Openb. Vervoer projecten	-39.375	588.444	549.069
2.3.1	Resv. OV subsidies (OD 2.3.1)	0	0	0

2.3.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-91.259	-91.259
2.3.2	Resv. AP2010 Project OV G + V	0	0	0
2.3.2	Resv. EXIN-H OV Projecten	0	-1.360.555	-1.360.555
2.3.2	Resv. EXIN-H Progr. kosten projecten OV	0	887.401	887.401
2.3.2	Resv. Openbaar Vervoer projecten	-13.060.698	0	-13.060.698
2.3.2	Resv. OV projecten	0	2.006.969	2.006.969
2.3.2	Resv. TWIN-H projecten OV-infrastructuur	-2.234.505	15.166.038	12.931.533
2.3.2	Subsidies voorzieningen OV	0	427.848	427.848
3.1.2	Resv. AP2010 programma Kustvisie	0	4.701.235	4.701.235
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	0	8.976.872	8.976.872
3.1.2	Resv. TWIN-H programma Kustvisie	0	143.669	143.669
3.1.2	Rijksmiddelen planstudie kustvisie	-2.296	2.296	0
3.2.1	Resv. TWIN-H Integrale waterprojecten	0	-387.436	-387.436
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	-186.607	2.250.138	2.063.531
3.2.2	Afrek.versch.vrg.jrn	564	-37.345	-36.780
3.2.2	Resv. ILG (Verdrogingsbestrijding)	0	20.000	20.000
4.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-71.000	-71.000
4.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	50.606	-382.218	-331.612
4.1.2	Bestuurlijke strafbeschikking	-285.789	0	-285.789
4.1.2	Uitvoering bodembeheertaken	0	576.800	576.800
4.1.2	Uitvoering bodemsaneringswerken	-1.600.000	0	-1.600.000
4.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-137.174	-137.174
4.2.1	Duurzame energie projecten (subs)	0	173.182	173.182
4.2.1	Resv. AP2010 DE projecten	0	200.000	200.000
4.2.1	Resv. EXIN-H Progr.kosten proj.Duurz.ene	0	7.500	7.500
4.2.1	Resv. EXIN-H Projecten Duurzame energie	0	834.512	834.512
4.2.1	Resv. TWIN-H projecten Duurzame Energie	0	857.169	857.169
4.2.1	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	487.254	487.254
4.2.1	Rijksbijdrage Leren voor Duurz.Ontwikkel	-431.272	0	-431.272
5.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-58.648	-58.648
5.1.1	Beleidsuitvoering wonen/invest. (N)	-437.350	0	-437.350
5.1.1	Resv. AP 2010 Prov Woonvisie 2010-2020	0	937.170	937.170
5.1.1	Resv. stedelijke vernieuwing	687.418	-687.418	0
5.1.1	Stedelijke vernieuwing	0	63.972	63.972
5.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	14.961	-5.047	9.914
5.1.2	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	0	1.000.000	1.000.000
5.1.2	Resv. Tijdelijk beheer gronden	-1.198.713	899.794	-298.919
5.1.2	Resv. UNA ISV voorbereidingsk.Task Force	0	17.205	17.205
5.1.2	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	200.000	200.000
5.1.2	Ruimtelijke kwaliteit	0	144.479	144.479
5.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-181.027	-181.027
5.2.1	Arbeidsmarkt	0	109.000	109.000
5.2.1	Resv. TWIN-H projecten A&O-beleid	0	-43.550	-43.550
5.2.1	Resv. Werkgelegenh. en economie	0	1.960.000	1.960.000
5.2.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	-3.947.254	4.478.871	531.617

5.2.1	Sluis en Haven Informaite Punt (SHIP)	-336.841	0	-336.841
5.2.1	Sluis en Haven Informatie Punt (SHIP)	0	336.841	336.841
5.2.1	Subsidies Arbeidsmarkt	0	78.350	78.350
5.2.1	Subsidies optimaal vestigingsklimaat	0	407.297	407.297
5.2.1	Vliegveld de Kooy	0	1.100.000	1.100.000
5.2.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-1.602.071	-1.602.071
5.2.2	Resv. AP2010 Projecten HIRB Light	0	-196.439	-196.439
5.2.2	Resv. Duurzame Zeehavens	-3.338.137	3.338.137	0
5.2.2	Resv. herstr.bedrijfsterreinen	0	2.843.755	2.843.755
5.2.2	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	-2.843.755	0	-2.843.755
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	0	1.837.061	1.837.061
5.2.3	Resv. Programma Water als Econ. Drager	0	1.000.000	1.000.000
5.2.3	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	900.000	900.000
5.2.4	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-48.884	-48.884
5.2.4	Resv. Europ.proj. Landbouwsubsidies	0	80.522	80.522
5.2.4	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	-80.522	0	-80.522
5.2.4	Resv. TWIN-H Greenport-Aalsmeer	0	3.572	3.572
6.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-645.958	-645.958
6.1.1	Apparaatskosten CZ/SI 5.4.1	0	97.460	97.460
6.1.1	Projecten v.derden (Natuurbrug Zandpoort	-60.369	60.369	0
6.1.1	Resv. Groen	-15.820.472	0	-15.820.472
6.1.1	Resv. Groen (kasraming B&U)	-68.050	1.842.802	1.774.752
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Beleid)	-1.929.504	3.351.635	1.422.130
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Concernzaken)	0	10.173.141	10.173.141
6.1.1	Resv. Groene Uitweg	-3.001.707	366.378	-2.635.329
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming B&U)	-366.378	1.721.869	1.355.491
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming CZ)	0	1.279.838	1.279.838
6.1.1	Resv. TWIN-H Groene projecten	0	1.912.239	1.912.239
6.1.1	Resv. UNA Projecten groen	-30.490	15.490	-15.000
6.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	35.210	35.210
6.2.1	Resv. cofinanciering Waddenzee	-251.467	1.251.467	1.000.000
6.3.1	Afrek.versch.vrg.jrn	-20.052	-56.892	-76.944
6.3.1	Nationale parken (sub)	0	297.989	297.989
7.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-446.060	-446.060
7.1.2	Resv. EXIN-H Progr. kosten Welz. (Sport)	0	17.350	17.350
7.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn.	0	-53.172	-53.172
7.2.1	Resv. EXIN-H Progr.proj.Cultuurhistorie	0	75.648	75.648
7.2.1	Resv. ILG Stelling van Amsterdam	0	200.000	200.000
7.2.1	Resv. Monumenten subs	0	9.920.963	9.920.963
7.2.1	Resv. TWIN-H projecten Cultuurhistorie	0	641.975	641.975
7.2.1	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	400.000	400.000
7.2.2	Resv. Monumenten	0	86.483	86.483
8.1.1	Afrek.versch. vrg.jrn.	-120.889	0	-120.889
8.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	1	-1.075.090	-1.075.089
8.1.1	Resultaat op uitzettingen<1 jaar	-320.979	9.408	-311.571

8.1.1	Resultaat op verkoop aandelen	0	9.219	9.219
8.1.1	Schades aan prov.eigendommen	-46.089	41.631	-4.458
8.1.1	Voorziening Risico's	-9.500.000	0	-9.500.000
8.1.2	Algemene Reserve	-9.582.060	18.521.362	8.939.302
8.1.2	Resv. ILG	-2.220.000	0	-2.220.000
8.1.2	Resv. Actieprogramma 2010	-10.367.839	1.166.175	-9.201.664
8.1.2	Resv. Bedrijfsvoering	-14.229	0	-14.229
8.1.2	Resv. EXIN-H	-3.055.985	0	-3.055.985
8.1.2	Resv. GO-gelden	-8.690	4.068.000	4.059.310
8.1.2	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	-10.007.446	0	-10.007.446
8.1.2	Resv. Organisatieveranderingen	-868.767	0	-868.767
8.1.2	Resv. TWIN-H	-21.628.783	3.717.359	-17.911.424
8.1.2	Resv. UNA	-32.695	30.490	-2.205
8.1.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	0	887.000	887.000
8.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-122.202	-122.202
8.2.1	Beleidskader Jeugdzorg (N)	-1.107	1.107	0
8.2.1	Resv. TWIN-H projecten Jeugdzorg	0	-52.560	-52.560

5.6 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Deze nieuwe wet vervangt de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT). Binnen de WNT wordt de bezoldiging van topfunctionarissen genormeerd. Onder topfunctionarissen wordt bij een provincie verstaan de provinciesecretaris en de griffier. Daarnaast betekent de inwerkingtreding van de WNT dat in de jaarrekening 2016 een overzicht moet worden opgenomen van alle topfunctionarissen (zijnde de provinciesecretaris en de griffier), waarbij op persoonsniveau de verschillende componenten van het beloningsmaximum (beloning, belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn) dienen te worden toegelicht. Politieke ambtsdragers vallen niet onder de wet.

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking

Model WNT 2016								
bedragen x € 1	**[NAAM]**	**Mevr. G.E.A. van Craaikamp**	**Dhr. H.J. Schartman**	**Dhr. H.J. Schartman**	**Dhr. J.R. Loggen**	**Dhr. J.R. Loggen**	**K. Bolt**	**Mevr. R.M. Bergkamp**
Functie(s)	**[FUNCTIE]**	Provinciesecretaris	Waarnemend provinciesecretaris	Directeur Beleid	Waarnemend Statengriffier	Staten- en commissieadviseur	Statengriffier	Provinciesecretaris
Duur dienstverband in 2016	**1/1 - 31/12**	01.01 - 31.05	01.06 - 31.10	01.11-31.12	01.01 - 31.01	01.02 - 31.12	01.02 - 31.12	01.11 - 31.12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1,11	1,11	1,11	1,11	1	1	1
Gewezen topfunctionaris?	ja/nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja/nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja/nee	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Toepasselijk WNT-maximum (na rato kalenderdagen)	**€ 179.000**	**€ 74.052,05**	**€ 75.032,88**	**nvt**	**€ 15.202,74**	**nvt**	**€ 163.797,26**	**€ 29.915,07**
Bezoldiging								
Beloning	-	€ 75.238,02	€ 54.580,50	€ 22.140,56	€ 7.035,36	€ 69.009,76	€ 87.621,00	€ 22.624,36
Belastbare onkostenvergoedingen	-	€ -	€ -	€ 19,87	€ -	€ -	€ -	€ -

Beloningen betaalbaar op termijn (aanspraken)	-	€ 6.443,98	€ 6.290,95	€ 2.516,38	€ 824,26	€ 8.458,12	€ 12.546,98	€ 2.523,64
Totaal bezoldiging	[SOM]	€ 81.682,00	€ 60.871,45	€ 24.676,81	€ 7.859,62	€ 77.467,88	€ 100.167,98	€ 25.148,00
Motivering indien overschrijding: zie note	1)	Overschrijding	Geen overschrijding	nvt	Geen overschrijding	nvt	Geen overschrijding	Geen overschrijding

1) Overschrijding bezoldiging mevr. G.E.A. van Craaikamp. De bezoldiging is inclusief een outputbeloning jaar 2015, een persoonlijke toelage en uitbetaling van resterende vakantiedagen i.v.m. uitdiensttreding. De bezoldiging is gebaseerd op schriftelijk overeengekomen afspraken voor inwerkingtreding van de WNT geldend per 1 januari 2015 (WNT II). Het overgangsrecht is van toepassing en is ingegaan op 1 januari 2015.

Gegevens jaar 2015								
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	01.01 - 31.12	nvt	nvt	03.07 - 31.12	nvt	nvt	nvt
Omvang dienstverband (in fte)	1	1,11			1,11			
Bezoldiging								
Beloning	-	€ 165.692,41			€ 42.343,88			
Belastbare onkostenvergoedingen	-	€ -			€ -			
Beloningen betaalbaar op termijn (aanspraken)	-	€ 16.507,62			€ 4.868,95			
Totaal bezoldiging 2015	[SOM]	€ 182.200,03			€ 47.212,83			

De bezoldiging van de provinciesecretaris G.E.A. van Craaikamp komt in 2016 boven de WNT-norm van € 74.052,05 uit (op basis van vijf maanden dienstverband), hetgeen geoorloofd is op basis van het geldende overgangsrecht. De bezoldiging bedraagt € 81.682,00, inclusief een outputbeloning van € 3.651,66 (over 2015), een persoonlijke toelage van € 4.864,70 en uitbetaling van resterende vakantiedagen in verband met uitdiensttreding van € 3.974,37. De bezoldiging van de provinciesecretaris is gebaseerd op schriftelijk overeengekomen afspraken voor in werking treding van de WNT geldend per 1 januari 2015 (WNT II). Het overgangsrecht is van toepassing en is ingegaan op 1 januari 2015. De outputbeloning komt voort uit de (interprovinciale) Regeling Jaargesprekken. Een outputbeloning is volgens de WNT niet toegestaan. Echter als deze is afgesproken voor de inwerkingtreding van de WNT geldt een overgangsrecht en wordt de variabele beloning tot de bezoldiging gerekend. Afspraken worden gedurende een periode van vier jaar na inwerkingtreding van de wet (per 1 januari 2013) gerespecteerd. Dat is hier het geval.

De beloningsafspraken van de nieuwe provinciesecretaris zijn in overeenstemming met de WNT geldend per 1 januari 2016.

De salarissen van andere functionarissen van de provincie moeten ook openbaar gemaakt worden (niet op persoonsniveau), indien zij de norm van € 179.000,- (voor 2016) overschrijden. Hiervan is geen sprake geweest.

- Regelgeving die van toepassing was in 2016:

- Wet normering topinkomens
- Uitvoeringsbesluit WNT (inclusief de normering voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking)
- Uitvoeringsregeling WNT
- Controleprotocol WNT (voor verantwoordingen over 2016)
- Beleidsregels WNT 2016

https://www.topinkomens.nl/actueel/wet--en-regelgeving

6 Balans en toelichting

6.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2016	31-12-2015
		€	€
	Vaste Activa	**622.701.039,64**	**550.997.757,62**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0,00**	**0,00**
(2)	**Materiële vaste activa**	**465.249.528,85**	**380.130.756,81**
a	Investeringen met een economisch nut	194.031.335,06	156.573.879,03
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	271.218.193,79	223.556.877,78
(3)	**Financiële vaste activa**	**157.451.510,79**	**170.867.000,81**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*119.076.670,52*	*113.680.344,42*
	waarvan aan deelnemingen	111.630.418,23	109.648.518,23
	waarvan aan overige verbonden partijen	7.446.252,29	4.031.826,19
b	*Leningen*	*12.871.095,46*	*38.115.154,39*
	waarvan aan openbare lichamen	400.000,00	8.382.803,24
	waarvan aan deelnemingen	12.471.095,46	29.732.351,15
c	*Overige langlopende leningen*	*23.003.744,81*	*16.571.502,00*
f	*Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > een jaar*	*2.500.000,00*	*2.500.000,00*
	Vlottende Activa	**754.458.565,53**	**848.289.138,11**
(4)	**Voorraden**	**0,00**	**45.456.755,66**
a	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0,00	45.456.755,66
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**750.897.298,93**	**800.377.893,46**
	Vorderingen op openbare lichamen	100.480.233,76	92.019.487,09
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	646.862.176,96	702.518.237,75
	Overige vorderingen	3.554.888,21	5.840.168,62
(6)	**Liquide middelen**	**94.994,94**	**331.197,89**
(7)	**Overlopende activa**	**3.466.271,66**	**2.123.291,10**
	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	3.466.271,66	2.123.291,10
	Totaal	**1.377.159.605,17**	**1.399.286.895,73**

BALANS

PASSIVA		31-12-2016	31-12-2015
		€	€
	Vaste passiva	**1.100.892.020,94**	**1.014.386.519,02**
(8)	**Eigen Vermogen**	**914.335.691,72**	**816.546.115,00**
	Reserves		
	Waarvan Algemene Reserves	101.979.318,19	86.385.956,17
	Waarvan Bestemmingsreserves	780.641.006,91	723.506.098,81
	Saldo van de rekening van baten en laster	31.715.366,62	6.654.060,02
(9)	**Voorzieningen**	**186.556.329,22**	**197.840.404,02**
	Vlottende Passiva	**276.267.584,23**	**384.900.376,71**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**55.404.588,83**	**53.012.045,02**
(11)	**Overlopende passiva**	**220.862.995,40**	**331.888.331,69**
	Nog te besteden voorschotbedragen op d	209.240.800,15	315.127.630,34
	Overige vooruitontvangen bedragen	11.622.195,25	16.760.701,35
	Totaal	**1.377.159.605,17**	**1.399.286.895,73**
(12)	Verstrekte borg- en garantstellingen	64.725.121,00	46.663.599,00

6.1.1 Drempelbedrag schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar 2016			
(1)	**Drempelbedrag**	**4335**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**424**	**90**	**85**	**91**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.912	4.246	4.251	4.244
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	792.624
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	292.624
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	4335

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	38.542	8.149	7.774	8.406
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	424	90	85	91

6.2 Toelichting op de balans

6.2.1 Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

1. De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 28 september 2015, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2015, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

2. De kosten van de hulpkostenplaatsen (facilitaire dienstverlening, personele dienstverlening, administratieve en financiële dienstverlening, informatie en communicatie technologie, juridische dienstverlening, inkoop en directie) zijn voor zover deze kosten niet direct waren toe te rekenen aan de beleidsdoelen als overhead omgeslagen over de beleidsdoelen naar rato van de direct toegerekende apparaatskosten. De toerekening van de directe apparaatskosten naar de beleidsdoelen/activiteiten heeft plaatsgevonden op basis van de werkelijk geschreven uren van de medewerkers.

3. De lasten en baten worden toegerekend aan het dienstjaar waarop ze betrekking hebben. Alle lasten en baten die betrekking hebben op het boekjaar 2016 en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend waren, zijn in deze jaarrekening verwerkt. Verliezen zijn genomen op het moment dat deze bekend geworden zijn. Baten zijn genomen en verantwoord als deze als gerealiseerd konden worden beschouwd.

4. De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Toegepast is de zogenaamde netto-methode. Dit houdt in dat ontvangen bijdragen van derden, aanwending van bestemmingsreserves dan wel andere bijdragen in mindering op de aanschaffingsprijs van het activum worden gebracht. De netto-aanschaffingsprijs vormt de basis voor de berekening van de afschrijving.Voor een overzicht van de methoden van afschrijvingen en de gehanteerde afschrijvingspercentages wordt verwezen naar de bijlage 6.2.4. Indien sprake was van duurzame waardevermindering van het actief, hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

5. Door wijzigingen in het Bbv heeft per 1-1-2016 een stelselwijziging plaatsgevonden waarbij de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn geherrubriceerd naar de materiële vaste activa (MVA). Daarnaast zijn als gevolg van de wijzigingen in het Bbv de geactiveerde kosten van bijdragen in activa in eigendom van derden niet meer opgenomen onder de financiële vaste activa maar onder de immateriële vaste activa.

6. De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar bijlage 6.2.5 (staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen.

7. De overige op de balans opgenomen activa en passiva zijn tegen nominale waarde opgenomen met uitzondering van de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten welke tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd..

8. Volgens het BBV worden voorzieningen gevormd wegens verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten. Zogeheten harde verplichtingen, blijkend uit een subsidiebeschikking, mogen dus als vreemd vermogen worden aangemerkt en ten laste komen van een voorziening. Daarom is in 2016 een totaalbedrag van ruim € 39,5 mln. aan harde subsidieverplichtingen onttrokken aan de bestemmingsreserve en gestort in de Voorziening Subsidiecrediteuren.

6.2.2 Specificaties met toelichtingen (art. 51 e.v.)

Activa

	Toelichting bij de balans	31-12-2016 €	31-12-2015 €
	Vaste Activa	**622.701.039,64**	**550.997.757,62**
1	**Immateriële vaste activa**	**0,00**	**0,00**
	Voor een nadere onderverdeling en verloop van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar overzicht 6.2.4		
2	**Materiële vaste activa**	**465.249.528,85**	**380.130.756,81**
	De boekwaarde van de materiële vaste activa is toegenomen met bijna € 39,66 mln Hoofdzakelijk als gevolg van de afname boekwaarde gronden en terreinen (11,27 mln), de afname boekwaarde bedrijfsgebouwen (4,73 mln) en de toename van de boekwaarde van de wegen en vaarwegen (€ 47,66 mln). Daarnaast is de voorziening wegens mogelijke waardevermindering van gronden komen te vervallen.		
	**Onder de materiële activa bevinden zich geen gronden welke in erfpacht zijn uitgegeven*		
	Specificatie:		
	a. Investeringen met een economisch nut	194.031.335,06	156.573.879,03
	b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	271.218.193,79	223.556.877,78
	Saldo boekwaarde per 1 januari 2016	380.130.756,81	334.854.943,13
	Vermeerderingen in 2016	152.321.665,19	186.241.766,23
	Verminderingen in 2016	54.575.048,71	52.569.724,58
	Overheveling vanuit niet in exploitatie genomen gronden	53.456.755,66	0,00
		531.334.128,95	468.526.984,78
	Afschrijving in 2016	66.084.600,10	88.396.227,97
	Boekwaarde per 31-12-2016	465.249.528,85	380.130.756,81
	Voor een nadere onderverdeling van de investeringen met een economisch nut wordt verwezen naar overzicht 6.2.4		
3	**Financiële vaste activa**	**157.451.510,79**	**170.867.000,81**
	De afname van de boekwaarde van de financiële vaste activa met bijna € 13,42 mln. is vooral te verklaren door de ontvangst van aflossingen € 27,55 mln. en verstrekking van leningen voor € 8,74 mln. Daarnaast is er in 2016 € 5,41 mln aan extra kapitaal verstrekt.		
	Verstrekte overige langlopende geldleningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar:		
	Saldo per 1 januari 2016	57.186.656,39	238.777.798,83
	Verstrekt/gekocht in 2016	8.743.111,06	9.414.417,15
	Afgelost in 2016	-27.545.519,61	-191.005.559,59

	Afschrijving wegens oninbaarheid	-9.407,57	0,00
	Saldo per 31 december 2016	38.374.840,27	57.186.656,39
	Zie voor een nadere specificatie overzicht 6.2.7		
	a.Kapitaalverstrekkingen	*119.076.670,52*	*113.680.344,42*
	waarvan aan deelnemingen		
	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.525.875,00	1.525.875,00
	Nederlandse Waterschapsbank N.V.	11.845,00	11.845,00
	Regionale Ontwikkelingsmij. Noordzeekanaalgebied (RON)	2.317.646,16	317.646,16
	N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	6.806.703,24	6.806.703,24
	Alliander N.V. (vóór 1-7-2009 NUON N.V.)	62.643.935,00	62.643.935,00
	N.V. Afvalzorg Holding	12.600.000,00	12.600.000,00
	N.V. Schiphol Ontwikkelingsmaatschappij (SADC)	24.878.151,64	24.878.151,64
	Zeehaven IJmuiden N.V.	408.402,19	408.402,19
	Recreatie Noord-Holland N.V.	370.000,00	370.000,00
	Polanenpark B.V.	7.200,00	7.200,00
	Polanenpark C.V.	7.200,00	7.200,00
	Ontw.bedr.Noord-Holland Noord NV	26.460,00	26.460,00
	ODEN B.V.	18.000,00	18.000,00
	Zeestad Beheer B.V.	9.000,00	9.000,00
	B.V. Kapitaaldeeln.Wieringerrandmeer	0,00	9.050,00
	B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	0,00	9.050,00
		111.630.418,23	109.648.518,23
	waarvan aan overige verbonden partijen		
	Participatiefonds duurzame energie NH B.V.	5.774.360,65	2.450.000,00
	Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	1.671.891,64	1.581.826,19
		7.446.252,29	4.031.826,19
	Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar overzicht 6.2.5 (staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en van bijdragen aan activa in eigendom van derden).		
	b.Leningen	*12.871.095,46*	*38.115.154,39*
	waarvan aan openbare lichamen	400.000,00	8.382.803,24
	waarvan aan deelnemingen	12.471.095,46	29.732.351,15
	c. Overige langlopende leningen	*23.003.744,81*	*16.571.502,00*
	f. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	*2.500.000,00*	*2.500.000,00*
	TOTAAL VASTE ACTIVA	**622.701.039,64**	**550.997.757,62**
	Vlottende Activa	**754.458.565,53**	**802.832.382,45**
4	**Voorraden**	**0,00**	**0,00**
	a.Niet in exploitatie genomen bouwgronden		
	Saldo boekwaarde per 1 januari 2016	0,00	66.011.954,50
	Vermeerderingen in 2016	0,00	-12.555.198,84
	Verminderingen in 2016	0,00	0,00
	Af:treffen van voorziening financiele risico's wegens mogelijke		

waardevermindering van gronden	0,00	-8.000.000,00
Boekwaarde per 31-12-2016	0,00	45.456.755,66

Deze post is conform de nieuwe BBV m.i.v. 2016 opgenomen onder de materiele vaste activa.

5	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**750.897.298,93**	**800.377.893,46**

De afname van het bedrag aan vorderingen met ruim € 49,48 mln. wordt verklaard
door de afname van de uitzettingen in s'Rijksschatkist met 55,66 mln ,
door de toename van de overige vorderingen op openbare lichamen met € 8,46 mln. en
de afname van de overige debiteuren en vorderingen met € 2,28 mln.

Vorderingen op openbare lichamen	100.480.233,76	92.019.487,09
Ministerie van Binnenlandse Zaken,opcenten motorrijtuigenbelasting december	15.987.666,92	16.477.229,84
Belastingdienst, te vorderen omzetbelasting 2016, resp.2015	-913.051,00	-467.192,00
Belastingdienst nog te ontvangen dividendbelasting	1.436.149,07	0,00
Stadsregio Amsterdam, te ontv. bijdr. Inzake uitbreiding Zijtakken Zuidtangent	5.915.602,19	4.156.752,17
Belastingdienst Breda, declaratie compensabele BTW over 2016 resp.2015	58.715.411,25	58.565.272,61
Diveresen Gemeenten Bijdrage Sluis Haven Informatie Punt	340.000,00	0,00
Nog te ontvangen bijdrage koepelovereenkomst Provincie Flevoland	280.500,00	0,00
Gem.Heiloo, nog te decl.kst.aansl.A9 Heiloo 2016	3.109.230,92	0,00
Min.v.I&M,nog te decl.kst.san.Bedrijven	157.794,60	0,00
NPZK, nog te decl.vergoed.kst.Recrod.Zandpoort 2016	340.581,72	0,00
Prov.Utrecht, nog te decl.kst.fietsbr.Nigtevecht	258.074,64	0,00
Rijksw., nog te decl.kst.N197 Velsertraverse	276.509,44	0,00
Rijksw., nog te decl.bijdr.Prakt.Proef A'dam 2015	349.934,52	0,00
Nog te decl.bij SRA bijdr. in proj.HOV A9-R-Net	772.598,37	0,00
Rijksvastgoedbedr.RVB,uitgest.bet.ivm.kavelruil WR	112.245,48	0,00
Provincie ZH bijdrage Impuls Omgevings Veiligheid 2016	548.193,75	0,00
Gemeente Muiden, terugbetaling kosten project brug Muiden	0,00	4.469,09
Diverse gemeenten, bijdr. in de werkzaamheden Project: N244	6.712.335,82	0,00
Stadregio Amsterdam, bijdrage in realisatie project N201	1.718.643,00	4.362.496,00
Bijdrage SRA inzake NDW 2014	0,00	388.000,00
HHRS Hollands Noorderkwartier, bijdr.spuivoorziening van de Kooysluis	125.000,00	0,00
Gemeente Zaanstad bijdrage project Groot Onderhoud N516 (S150-Oost)	319.171,35	0,00
Prov.Utrecht,bijdrage Randstad Koopstromenonderzoek 2016	171.686,82	0,00
Div.overheden, afrek.GOVI/NDOV	2.090.140,95	816.893,11
Div.overheden, afrek.GOVI/NDOV	241.007,11	0,00
Gem.Alkmaar,nog te decl.pers.kst.Beverkoog	0,00	121.340,00
Rijksvastgoedbedr.RVB,uitgest.bet.ivm.kavelruil WR	0,00	112.245,48
Div.gemeente, doorbel.jurid.kst.uittreding GNR	0,00	54.511,69
Bijdragen EU project E-mobility	0,00	212.559,14
N.t.o.bijdr.EU Interreg,tbv.Suscod	0,00	264.282,72
N.t.o.bijdr.Metropool Regio A'dam 2015(cluster)	0,00	446.802,75
Prov.Zuid-Holland,n.t.o.bijdr.Impulsomg.Veiligheid	0,00	164.073,25
Prov Utrecht fietsbrug Nigtevecht	0,00	243.913,64
Min I&M nog te decl kosten sanering bedrijventerreinen	0,00	157.794,60
Nog te decl.bij SRA bijdr. in proj.HOV A9-R-Net	0,00	437.035,41
Provincie Flevoland 2015 activiteitenplan gebiedstaken	0,00	139.275,84
Gemeente Hilversum 2015 bijdrage ten behoeve van IBP Hilversum e.o.	1.250.000,00	1.250.000,00
Hoogheemraadschap van Rijnland bijdrage watersysteembeheer 2016	164.806,84	164.806,84

Gemeente Koggenland 2015 Bijdrage fietstunnel Wogmeer	0,00	775.000,00
RWS reg.dienst N-H bijdrage Kosten RTT, Regioregie en kernregie 2015	0,00	260.200,82
Gemeente Alkmaar bijdrage Q2 en Q3 bijdrage N242-09 Nrd aansl. Beverw.	0,00	146.821,40
Stadsregio Amsterdam studiekosten in het kader van Bereikbaarheid Waterland	0,00	181.500,00
IPO Interprovinciaal Overleg detacheringskosten	0,00	119.722,71
Hoogheemraadschap Holl.Kroon Agr. Waterbeheer Natuurbeheerplan 2016-2021	0,00	148.562,82
Gemeente Zaanstad Bijdrage N515 Zuiderweg	0,00	250.000,00
Hoogheemraadschap Hollands Kroon bijdrage watersysteembeheer 2015	0,00	861.369,96
Rijksdienst voor Ondernemend Ned. bijdrage MRA-Elektrisch 2015	0,00	100.000,00
Omgevingsdienst NZKG projectkosten over periode 2016-2018	0,00	390.776,00
Gemeente Amstelveen terugvordering Subsidie	0,00	582.971,20
Milieudienst Ijmond bijdrage plaatsen DRIPs	0,00	130.000,00
	100.480.233,76	92.019.487,09
Uitzettingen in s'Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	646.862.176,96	702.518.237,75
Overige vorderingen	3.554.888,21	5.840.168,62
Debiteuren:		
2016 debiteuren open posten	1.778.075,82	0,00
2015	254.669,93	1.819.847,64
2014	66.942,69	88.282,52
2016 deb algemeen en nog te declareren	-57.862,89	260.776,01
2013	25.454,64	31.242,24
2012	0,00	0,00
2011	9.660,19	15.031,19
	2.076.940,38	2.215.179,60
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen (zie bijlage 6.2.7)	217.946,66	144.165,31
NMF Huis van Hilde exploitatieovereenkomst Huis van Hilde	108.900,00	0,00
Outdoor Furniture Nederland reclame uitingen Abri's	134.876,28	0,00
COG Logistics, terugvordering subsidie Uitv.reg.Stim.Verb.Luchtkwaliteit	133.760,00	133.760,00
Stivas Noord-Holland, terugvordering subsidie	144.202,63	144.202,63
Grontmij., schadeverg.i.v.m. baggerwerkz. Aquaduct N201	0,00	654.844,77
Schiphol Group Luchthaven Schiphol bijdrage Masterplan N201+	0,00	991.484,00
Stedin Netbeheer BV bijdrage project Kennisdeling praktijk oplaadinfrastructuur	0,00	200.000,00
Nederlandse Rugby Bond terug te vorderen subsidie	0,00	123.666,62
Int Flavors & Fragrance Gebiedsg. Grondw Het Gooi afkoopovereenkomst	0,00	150.000,00
Amsterdam Boats B.V.Terugvordering Subsidie	0,00	100.000,00
Nog te ontv bijdrage MRA clusterregeling 2013 en 2014	0,00	925.181,00
PWN aanslag grondwaterheffing	252.665,94	0,00
Heijmans infra nog te betalen leges	143.887,59	0,00
Xerox PTP/Netherlands detacheringskosten	145.888,73	0,00
OpenIJ EPC v. leges omgevingsvergunning	195.820,00	0,00
Outdoor Furniture Nederland, decl.4e kw.2014 reclame-uitingen	0,00	57.684,69
Overige posten	0,00	0,00
	1.477.947,83	3.624.989,02
6 Liquide middelen	**94.994,94**	**331.197,89**

Het saldo aan liquide middelen is per balansdatum afgenomen met ruim € 0,23 mln.
Dit wordt veroorzaakt door de afname van het saldo bij de ING met € 0,23 mln.

Specificatie:

ING-bank, totale saldo van 2 rekeningen	94.995,22	331.198,21
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	-0,28	-0,32
	94.994,94	331.197,89

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABNAMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren.
Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00. Hierdoor is er geen sprake van
een drempelbedrag .Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid)
dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.
(zie tevens bijlage 6.1.1 berekening drempelbedrag Schatkistbankieren).

7	**Overlopende activa**	**3.466.271,66**	**2.123.291,10**

Het saldo van de overlopende activa is toegenomen met bijna € 1,34 mln. Met name
als gevolg van hogere voorschottten van 0,50 mln. , de toename van de
vooruitbetaalde kosten € 0,72 mln en de overige overlopende activa € 0,12 mln.

a. Verstrekte voorschotten:		
Salaris- en dienstreisvoorschotten ambtenaren	12.314,03	3.120,06
Overige voorschotten	500.000,00	4.595,11
	512.314,03	7.715,17
b. Vooruitbetaalde bedragen:		
1. Diverse vooruitbetaalde kosten	2.905.500,00	2.187.203,57
	2.905.500,00	2.187.203,57
c. Overige overlopende activa :		
Nog te verantwoorden lasten	22.566,92	-17.738,05
Nog te verrekenen kosten	25.890,71	-53.889,59
	48.457,63	-71.627,64

TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**754.458.565,53**	**802.832.382,45**
TOTAAL ACTIVA	**1.377.159.605,17**	**1.353.830.140,07**

Passiva

	Toelichting bij de balans	31-12-2016 €	31-12-2015 €
	Vaste Passiva	**1.100.892.020,94**	**1.014.386.519,02**
8	**Eigen vermogen**	**914.335.691,72**	**816.546.115,00**
	Reserves		
	Waarvan Algemene reserve:	101.979.318,19	86.385.956,17
	Saldo per 1 januari 2016	86.385.956,17	130.725.576,99
	Saldo van de rekening van baten en lasten 2015 respectievelijk 2014	6.654.060,02	-9.724.620,82
	Vermeerderingen in 2016	18.521.362,00	860.000,00
	Verminderingen in 2016	-9.582.060,00	-35.475.000,00
	Saldo per 31 december 2016	101.979.318,19	86.385.956,17

Voor een overzicht van de mutaties in de Algemene reserve verwijzen wij u naar overzicht 6.2.8B en het verslag daarachter.
Op grond van artikel 4.1 van de Financiële verordening Noord-Holland 2011 bedraagt de omvang van de Algemene reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening (bepaald op € 85,5 mln.), met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft, is bepaald (€ 52,28 mln.).
In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (bijlage 4.2) wordt ook het netto risicobedrag berekend voor de komende 4 jaar (ad € 103,01 mln.).
Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 85,5 miljoen moet zijn.
Op het saldo van € 101,97 miljoen rusten verplichtingen welke uit de Kaderbrief 2017 en de Laatste Begrotingswijziging 2016 voortkomen.Totaal gaat dit om een bedrag van € 18,52 miljoen. Hierdoor bedraagt het vrij besteedabre deel van de Algemene reserve € 83,45 miljoen.

	Waarvan Bestemmingsreserves	780.641.006,91	723.506.098,81
	Saldo per 1 januari 2016	723.506.098,81	707.604.831,42
	Vermeerderingen in 2016	201.174.692,93	131.029.263,13
	Verminderingen in 2016	-144.039.784,83	-115.127.995,74
	Saldo per 31 december 2016	780.641.006,91	723.506.098,81

Voor een specificatie en het verloop van deze reserves wordt verwezen naar overzicht 6.2.8. De verslaglegging van deze reserves treft u achter dit overzicht aan.
In het saldo per 31 december 2016 is € 66,20 mln begrepen aan reeds schriftelijk aangegane verplichtingen jegens derden en € 714,44 mln aan bestuurlijk geoormerkte reserveringen. De werkelijke uitgaven zullen in de komende jaren worden verantwoord op de diverse beleidsdoelen en zullen gedekt worden ten laste van deze reserves.

	Saldo van de rekening van baten en lasten	31.715.366,62	6.654.060,02

Het voordelig rekeningsresultaat over 2015 ad € 6.654.060,02 is, conform het besluit van PS van 17 mei 2016, nr.33 aan de Algemene reserve toegevoegd.

9	**Voorzieningen**	**186.556.329,22**	**197.840.404,02**

Het saldo van de voorzieningen is met ruim € 9,68 mln. afgenomen hoofdzakelijk
door de afname van de voorziening subsidiecrediteuren met € 7,16 mln ,
de afname van de voorziening financiele risico's met 1,7 mln,
de voorziening Bodemsanering en Bodembeheertaken met € 0,45 mln en
de overige voorzieningen met € 0,37 mln.

Saldo per 1 januari 2016	197.840.404,02	313.330.058,36
Vermeerderingen in 2016	70.705.744,65	52.588.660,89
Verminderingen in 2016	-81.989.819,45	-168.078.315,23
Saldo per 31 december 2016	186.556.329,22	197.840.404,02

Voor een overzicht van het bruto verloop van de voorzieningen wordt verwezen naar overzicht
6.2.9. De verslaglegging van alle voorzieningen treft u achter dit overzicht aan.

	Vlottende passiva:	**276.267.584,23**	**384.900.376,71**
10	**Netto-vlottende schulden**	**55.404.588,83**	**53.012.045,02**
	a. Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen:	0,00	0,00
	b.Crediteuren:		
	overige crediteuren 2016		0,00
	overige crediteuren 2015	1.622.770,39	970.357,14
	crediteuren algemeen	122.729,24	18.559,41
	overige crediteuren bestellingen 2014	0,00	85.000,00
	overige crediteuren bestellingen 2015	0,00	20.899.347,39
	overige crediteuren bestellingen 2016	21.454.190,36	0,00
	subsidiecrediteuren 2016	7.841.498,37	0,00
	subsidiecrediteuren 2015	2.181.114,34	5.833.309,00
	subsidiecrediteuren 2014	1.134.222,00	2.481.502,80
	subsidiecrediteuren 2013	3.972.168,00	4.317.649,00
	subsidiecrediteuren 2012	549.350,00	763.246,60
		38.878.042,70	35.368.971,34
	c. Overige schulden		
	Belastingdienst, nog af te dragen loonheffing december	3.024.138,14	3.316.467,05
	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (nog af te dragen pensioenpremies)	769.221,25	878.178,74
	Min.v.EL&I, nog te betalen 2e en 3e term.overname BBL-gronden	0,00	2.973.519,00
	Dienst Regl. RVO, decl.inrichting 2014/2015 SKNL	108.461,16	528.633,00
	Dienst Regl. RVO decl. Functiewijziging 2014/2015 SKNL	8.950.686,00	9.118.779,00
	Nog te betalen kosten inhuur externen B&U	3.116.787,91	0,00
	Bel.dienst, loonheffing ihkv.WKR 2016 resp. 2015	97.000,00	152.700,00
	PWN vergoeding BTW inzake natuurbeheer landgoederen	253.919,00	290.610,00
	Eigen risico drager WGA	76.688,75	40.371,63
	Waarborgsommen	18.213,00	2.463,00
	Terugontvangen foutieve overschrijvingen	48,40	49.800,15

	Geblokkeerde betalingen	108.557,00	263.393,64
	Ten onrechte ontvangen bedragen	23,43	25.964,18
	Af te dragen contributies aan Personeelsfonds en PV Kontakt	1.302,09	1.486,29
	Tussenrekening salarissen en levensloop	1.500,00	708,00
		16.526.546,13	17.643.073,68
	Totaal netto vlottende schulden	55.404.588,83	53.012.045,02
11	**Overlopende passiva**	**220.862.995,40**	**331.888.331,69**

Het saldo van de overlopende passiva is met bijna € 111,03 mln. afgenomen. De belangrijkste mutaties zijn de afname van het saldo van de ontvangen bijdrage BDU (Brede doel uitkeringen) € 79,48 mln, de afname van de bijdragen van het rijk en derden voor de aanleg N23 € 14,94 miljoen, de afname van de bijdrage Jeugdzorg € 8,16 mln., afname van bijdrage ILG middelen € 8,11 mln, afname van de bijdrage BLS middelen € 2,77 mln , de afname van bijdrage project Vaart in de Zaan € 2,89 mln, de afname van overige voorschotten op doeluitkeringen € 2,96 mln en overige vooruitontvangen bedragen 2,25 mln en een toename van nog door te betalen middelen derden HOV A9 10,54 mln.

Voor een overzicht van het verloop van de overlopende passiva wordt verwezen naar overzicht 6.2.3. Staat van het verloop van de overlopende passiva.

Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen	209.240.800,15	315.127.630,34
Rijksbijdrage BDU	28.974.410,39	86.974.431,55
Rijksbijdrage BDU (Groene Uitweg)	36.105.000,00	36.105.000,00
Rijksbijdrage Openbaar vervoer projecten (BDU)	0,00	21.485.573,95
Bijdragen van derden tbv. Openbaar vervoer projecten (niet BDU)	174.711,37	174.711,10
Bijdragen van het rijk en gemeenten tbv. aanleg N201	25.068.930,88	26.113.350,65
Bijdragen van gemeenten tbv. aanleg N23	44.596.337,19	59.539.873,16
Rijksbijdrage planstudie kustvisie	223.560,75	225.856,49
Rijksbijdrage Leren voor Duurzame Ontwikkeling	0,00	431.271,88
Rijksbijdrage Duurzaam door	91.931,66	308.808,00
Rijksbijdrage beleid lucht , veiligheid en geluid	296,75	296,75
Rijksbijdrage verbetermaatregelen luchtkwaliteit RSL-NV	4.689,56	4.689,56
Bijdragen EU-projecten	0,00	11.908,10
Rijksbijdrage Jeugdzorg	0,00	8.156.650,38
Rijksbijdrage Stedelijke vernieuwing (ISV)	461.807,74	899.157,60
Rijksbijdrage Besluit locatiegebonden Subsidies(BLS)	1.101.162,99	3.872.240,69
Nog door te betalen middelen derden HOV A9	10.542.118,00	0,00
Nog door te betalen middelen derden busdoorsteek Eemnes	300.000,00	300.000,00
Vooruitontvangen Rijksbijdrage ILG-middelen	55.469.543,52	63.578.746,36
Te verrekenen met Nazorgfonds	-1.900,59	-15.477,13
Door te betalen middelen tbv.Uitvoering progr. Zwakke Schakels	6.128.199,94	6.960.541,25
	209.240.800,15	315.127.630,34
Overige vooruitontvangen bedragen	11.622.195,25	16.760.701,35
Bijdrage HHRS. Noordh.Noorderkwartier voor project Vaart in de Zaan	5.868.471,76	8.760.115,36
Bijdragen Fonds Bonroute tbv. de aanleg van zijtakken Zuidtangent	0,00	83.064,44
Bijdrage Gemeente Velsen tbv.HOV-verbinding	0,00	835.000,00
Bijdragen div.gemeenten tbv.HOV het Gooi	937.500,00	937.500,00

SRA, bijdrage in onderz.kstn Duinpold.weg	476.999,96	433.302,88
Rijkswaterstaat, bijdrage West.Randweg Alkmaar	268.378,08	1.330.115,39
Bijdrage Rijk in kosten vervanging VRI's langs de N9	148.037,90	0,00
Bijdragen div. overheden Laag Holland	822.725,00	822.725,00
Bijdr.provincies tbv vaarr. Waddenzee	0,00	20.051,85
Min. V&J, bijdrage BSB Mil.2013 en 2014	0,00	210.581,40
Verdeling Eigen vermogen OVO	0,00	78.492,54
Min.Biza subsidie veilige publieke taak 2015-2016	0,00	54.387,76
SRA, ged.vs.subs.Wayfinding	312.208,97	304.941,70
Vooruitontvangen bijdragen RTT 2013 en 2014	0,00	117.083,00
Vooruitontvangen bijdragen Regioregie 2013 en 2014	0,00	31.881,00
Bijdrage diverse overheden in project West As	30.000,00	0,00
Vooruitontvangen Gem. Alkmaar kosten aansl A9-Heiloo	0,00	31.263,22
Div. overheden bijdrage in aanlegkosten MRA laadpalen	1.204.212,22	20.954,55
Nog te verdelen bijdrage inzake schadezaak	77.522,83	35.111,38
nog af te dragen btw verkoop WRM Stoeerdijk	32.418,45	0,00
Bijdrage N515 Zuiderweg	250.000,00	250.000,00
ODNZKG,vooruit.vergoed.proj.kst.2016-2018	215.303,00	322.955,00
Rijksw.,bijdr.tbv.Prakt.Proef A'dam	0,00	247.934,00
OD IJmond,ged.bijdr.in N197-02 Velsertraverse	0,00	1.394.724,45
NPZK, vooruitontv.kst.ivm.terugg.OB in 2015	11.741,35	11.741,35
Bijdrage diverse waterschappen agrarisch waterbeheer natuur 2016	0,00	189.319,82
SRA,bijdrage 2015 Fietspark	156.813,50	167.751,90
Nog te verantwoorden verkoop PASO gronden	69.703,36	69.703,36
Div Overheden bijdr SHIP	740.158,87	0,00
Diversen overige vooruitontvangen bijdragen	0,00	0,00
	11.622.195,25	16.760.701,35

	TOTAAL PASSIVA	**1.377.159.605,17**	**1.399.286.895,73**
12	**Verstrekte borg- en garantstellingen**	**64.725.121,00**	**46.663.599,00**

Het op de balans vermelde bedrag ad € 64.725.121,00 betreft de nominale waarde van de per 31 december 2016 nog bestaande schuldrest van de door de provincie gegarandeerde leningen vermeerderd met het bedrag van de overige garantieverplichtingen van de provincie (zie bijlage 6.2.10). Naast de aflossingsbestanddelen zijn ook de renteverplichtingen over de betreffende leningen door de provincie gegarandeerd.

In 2015 heeft de provincie voor de financiering van het project Hoogtij van de RON NV een garantie van € 35 mln afgegeven en in 2016 een garantie van € 20 mln voor de (her)financiering van PolanenPark B.V.

13	**Niet uit de balans blijkende verplichtingen**	**104.910.442,00**	**153.484.752,00**

Betreft de waarde van de volgende meerjarige lopende facilitaire contracten/verplichtingen:

Eurest multiservice (outsourcing) ad € 7.607.553,--

Xerox (multifunctiomals) € 2.589.700,--

Leaseplan(lease van het wagenpark) ad € 1.042.283,--

Strukton (maincontract onderhoud kantoren) ad € 3.859.187,--

Fujitsu (outsourcing ICT) ad € 15.901.323,--

Selecta(koffiemachines) € 518.876,--

Hieronder worden de meerjarige verplichtingen inzake de RVO weergegeven:

SKNL-functiewijziging ad. € 23.473.027,--. Dit zijn verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Over de aanvragen uit 2014, beschikt vanaf 2015, is tot dusver een last genomen van € 9.076.296 (nog 3 beschikkingen zijn niet geeffectueerd). De RVO.nl beheert de beschikkingen en betaling daarvan. De betaling wordt jaarlijks bij de provincie gedeclareerd.
Tevens is er nog de verplichting van de rente op aflossing ad. € 15.501.743,--

SVNL-natuur vanaf 2017: € 18.798.390,--
Verplichtingen aan RVO.nl voor betaling van zesjarige beschikkingen voor natuurbeheer, afgegeven tussen 2011 en 2016.
Vanaf 2017 worden de beschikkingen door de provincie zelf afgegeven.
Betaling en verplichting vind per beheerjaar plaats. Voor het beheer in 2016 wordt begin 2017 € 9.593.462 betaald, waarvan € 1.382.162 als last in 2016 is genomen voor beschikkingen vanaf 2014.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2017: € 15.618.360,--
Verplichtingen aan RVO.nl voor zesjarige beschikkingen voor agrarisch natuurbeheer afgegeven vanaf 2011.
De RVO.nl verzorgt EU-cofinanciering op deze beschikkingen (POP3) en vanaf 2016 wordt ook cofinanciering van Waterschappen ontvangen.
In totaal is er de komende jaren voor € 36.866.138 beschikt waarvan de helft buiten de begroting van de provincie wordt gefinancierd door Europa.
Voor de verplichtingen SVNL-agrarisch natuurbeheer uit 2016 geldt dat deze bij de betaalbeschikking voorjaar 2017 pas definitief worden vastgesteld door de RVO.nl, na diverse controles op EU conformiteit. Daarbinnen geldt voor agrarisch weidevogelbeheer dat daar binnen het jaar in aangepast mag worden, wat ook pas bij de betaalbeschikking definitief vastligt.

6.2.3 Staat van het verloop van de overlopende passiva (Art. 52a)

Nr.	Naam van de overlopende passiva	Saldo bij de aanvang van het dienstjaar 2016
1	2	3
		€
1	Rijksbijdragen Brede Doel Uitkering (BDU)	86.974.431,55
2	Rijksbijdrage Openbaar vervoer projecten	21.485.573,95
3	Bijdrage Openbaar vervoer projecten (niet BDU)	174.711,10
4	Bijdragen van het rijk en gemeenten tbv. reconstr. N201	26.113.350,65
5	Bijdragen van Rijk en gemeenten tbv.reconstr. N23	59.539.873,16
6	Rijksbijdrage plan kustvisie	225.856,49
7	Rijksbijdrage leren voor duurzaamheid	431.271,88
8	Rijksbijdrage duurzaam door	308.808,00
9	Rijksbijdrage beleid lucht, veiligheid en geluid	296,75
10	Rijksbijdrage verbetermaatregelen luchtkwaliteit RSL- NV	4.689,56
11	Rijksbijdrage ILG gelden	63.578.746,36
12	Rijksbijdrage BDU Groene Uitweg	36.105.000,00
13	Bijdrage Europese Projecten	11.908,10
14	Rijksbijdrage jeugdhulpverlening	8.156.650,38
15	Bijdrage Min V&W voor Wilhelminasluis in de Zaan	-
16	Bijdrage HHRS HNK voor Vaart in de Zaan	8.760.115,36
17	Bijdragen Stichting Fonds Bonroute tbv.aanleg zijtakken Zuidtangent	83.064,44
18	Bijdr. Min El&I bijdrage Natura 2000/PAS	-
19	Rijksbijdrage stedelijke vernieuwing (ISV)	899.157,60
20	Rijksbijdrage Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)	3.872.240,69
21	Nog te verantwoorden ontvangen bedragen	-
22	Te verrekenen met Nazorgfonds	15.477,13-
23	Door te betalen middelen Uitv.progr.Zwakke Schakels	6.960.541,25
24	Bijdrage HOV Velsen	835.000,00
25	Bijdrage HOV het Gooi	937.500,00
26	Bijdr. Div. overheden Laag Holland 2014/2015	822.725,00
27	Bijdr.provincies tbv vaarr. Waddenzee	20.051,85
28	Min. V&I bijdr BSBMil.2013, 2014 en 2015	210.581,40
29	Bijdr.Gem. tbv GGU kennemerland	-
30	SRA bijdrage in onderz.kstn Duinp.weg	433.302,88
31	Rijksw.bijdrage West.Randweg Alkmaar	1.330.115,39
32	SRA, ged.vs.subs.Wayfinding	304.941,70
33	SRA,bijdrage 2015 Fietspark	167.751,90
34	RWS vooruitontv bijdr regioregie 2014 en 2015	31.881,00
35	RWS vooruitontv bijdr RTT 2014 en 2015	117.083,00
36	SRA, ged.ontv.subsidie tbv.DRIS	-
37	Bijdrage div. overheden project MRE- laadpalen	20.954,55
38	Bijdrage diverse waterschappen agrarisch waterbeheer natuur 2016	189.319,82
39	Bijdrage ESCOSC europees project	35.111,38
40	Vooruitontvangen Gem. Alkmaar kosten aansl A9- Heiloo	31.263,22
41	Nog te verwachten schadeclaim	78.492,54
42	Min.Biza subsidie veilige publieke taak 2015- 2016	54.387,76
43	Nog door te betalen middelen derden busdoorsteek Eemnes	300.000,00
44	Nog door te betalen middelen derden HOV A9	-
45	Bijdrage N515 Zuiderweg	250.000,00
46	ODNZKG,vooruit.vergoed.proj.kst.2016- 2018	322.955,00
47	Rijksw.,bijdr.tbv.Prakt.Proef A'dam	247.934,00
48	OD IJmond,ged.bijdr.in N197- 02 Velsertraverse	1.394.724,45
49	NPZK, vooruitontv.kst.ivm.terugg.OB in 2015	11.741,35
50	Nog te verantwoorden verkoop PASO gronden	69.703,36
51	Vooruitontvangen SHIP	-
52	Bijdrage Rijk in kosten vervanging VRI's langs de N9	-
53	Bijdrage diverse overheden in project West As	-
54	nog af te dragen btw verkoop WRM Stoeerdijk	-
55	Diversen	-
	Totaal overlopende passiva	**331.888.331,69**

Toevoeging ontvangen bijdragen	Rente- toevoeging	Onttrekkingen Bestedingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar 2016
4	5	6	8
€	€	€	€
-	-	58.000.021,16	28.974.410,39
25.991.726,19	-	47.477.300,14	-
0,27	-	-	174.711,37
-	-	1.044.419,77	25.068.930,88
-	-	14.943.535,97	44.596.337,19
-	-	2.295,74	223.560,75
-	-	431.271,88	-
-	-	216.876,34	91.931,66
-	-	-	296,75
-	-	-	4.689,56
-	-	8.109.202,84	55.469.543,52
-	-	-	36.105.000,00
-	-	11.908,10	-
-	-	8.156.650,38	-
-	-	-	-
-	-	2.891.643,60	5.868.471,76
-	-	83.064,44	0,00-
-	-	-	-
-	-	437.349,86	461.807,74
-	-	2.771.077,70	1.101.162,99
-	-	-	-
125.469,07	-	111.892,53	1.900,59-
-	-	832.341,31	6.128.199,94
167.000,00	-	1.002.000,00	-
-	-	-	937.500,00
-	-	-	822.725,00
-	-	20.051,85	-
-	-	210.581,40	-
-	-	-	-
476.999,96	-	433.302,88	476.999,96
268.378,08	-	1.330.115,39	268.378,08
7.267,27	-	-	312.208,97
-	-	10.938,40	156.813,50
-	-	31.881,00	-
-	-	117.083,00	-
-	-	-	-
1.204.212,22	-	20.954,550	1.204.212,22
-	-	189.319,82	-
77.522,83	-	112.634,21	-
-	-	31.263,22	-
-	-	969,71	77.522,83
-	-	54.387,76	-
-	-	-	300.000,00
10.542.118,00	-	-	10.542.118,00
-	-	-	250.000,00
-	-	107.652,00	215.303,00
-	-	247.934,00	-
-	-	1.394.724,45	-
-	-	-	11.741,35
-	-	-	69.703,36
740.158,87	-	-	740.158,87
148.037,90	-	-	148.037,90
30.000,00	-	-	30.000,00
32.418,45	-	-	32.418,45
-	-	-	-
39.811.309,11	-	**150.836.645,40**	**220.862.995,40**

6.2.4 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen	Oorspronkelijk bedrag van de investeringen t/m 2015	Investeringen 2016	Desinvesteringen 2016	Bijdragen van derden 2016	Afwaarderingen 2016	Afschrijving 2016
1	2	3	4	5	6	7
1. IMMATERIËLE ACTIVA						
a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio						
1. kosten verbonden aan het sluiten/aflossen van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-			
Subtotaal a.	-	-	-			
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling						
Subtotaal b.	-	-	-	-	-	-
c. bijdragen aan activa in eigendom van derden:						
1. Bijdrage aan activa (projecten) van derden	1.511.939,30	5.645.150,18		4.939.613,40		705.536,78
Subtotaal c.	1.511.939,30					
Totaal immateriële activa	**1.511.939,30**	**5.645.150,18**	-	**4.939.613,40**	-	**705.536,78**
2. MATERIËLE VASTE ACTIVA						
a. Investeringen met een economisch nut						
1. Strategische grondaankopen	17.099.992,53	953.301,50	5.352.359,22		105.418,50	1,00-
Overheveling van NIEGG naar strategische grondaankopen	53.456.755,66					
2. Gronden Wieringerrandmeer	25.829.351,54		4.590.939,64		253.938,40	
3. Grond archeologisch depot te Castricum	1.308.715,00					
5. PASO-gronden	19.029.099,37		451.091,00		452.893,54	
6. Krediet Beheergrondbank Laag-Holland	1.635.821,98		82.214,60			
7. BBL Gronden	11.587.129,72		936.654,03			
Subtotaal gronden en terreinen	129.946.865,80	953.301,50	11.413.258,49	-	812.250,44	1,00-
	-					
Subtotaal woonruimten	-	-	-	-	-	-
7. Houtpleincomplex te Haarlem:						
*Ondergrond kantorencomplex en winkelruimten	28.815.043,72					
8. Een Nieuw Huis:						
a. Renovatie Houtplein	41.079.202,86					1.643.168,11
b. Nieuwbouw Dreef	13.936.735,46					557.469,42
c. Parkeergarage Dreef	10.168.304,86					406.732,19
9. Krediet renovatie Paviljoen Welgelegen	18.474.681,67					1.847.468,17
10. Bouw en inrichting archeologisch depot te Castricum	11.154.215,01					278.855,31
11. Steunpunten voor dagelijks beheer	106.210,84	6.600,00				
Subtotaal bedrijfsgebouwen	123.734.394,42	6.600,00	-	-	-	4.733.693,20
Subtotaal machines, apparaten, installaties en overige	-	-	-			
Subtotaal a. investeringen met een economisch nut	253.681.260,22	959.901,50	11.413.258,49	-	812.250,44	4.733.692,20
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut (Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)						
1. Provinciale wegen	1.037.803.350,08	131.753.903,22	2.162.945,02	34.791.027,63		55.544.372,22
2. Vervangingsinvesteringen wegen	63.741.130,50	8.754.642,14				2.549.645,22
3. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	32.169.893,26	3.558.936,06	72.666,37			1.285.508,95
4. Niet te activeren wegenprojecten	1.513.303,13	1.649.132,09		383.287,36		1.265.844,73
Subtotaal b. investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.135.227.676,97	145.716.613,51	2.235.611,39	35.174.314,99	-	60.645.371,12
Totaal materiële vaste activa	**1.388.908.937,19**	**146.676.515,01**	**13.648.869,88**	**35.174.314,99**	**812.250,44**	**65.379.063,32**
TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**1.390.420.876,49**	**152.321.665,19**	**13.648.869,88**	**40.113.928,39**	**812.250,44**	**66.084.600,10**

*) Onder de afschrijvingen zijn afschrijvingen ineens opgenomen voor een bedrag van: € 51.800.091,-
**) De afschrijvingen zijn berekend volgens de lineaire methode m.u.v. de immateriële activa en de niet te activeren wegenprojecten waarbij afschrijving ineens heeft plaatsgevonden.

Oorspronkelijk bedrag van de investeringen t/m 2016 (kolom 2+3-4)	Percentage van afschrijving	Afschrijvingen t/m 2015	Afschrijvingen t/m 2016 (kol 7+8)	Boekwaarde per 1-1-2016 (kol 2-10)	Boekwaarde per 31-12-2016 (kol 10+3-4-8)	Gemiddelde boekwaarde (kol 10+11):2	Toegerekende rentelasten	Totaal van de kapitaallasten (kolom 8+13)	Toelichting productgroep/kostenplaats + rentepercentage
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
		-	-	-	-	-		-	
-		-	-	-	-	-	-	-	
-		-	-	-	-	-	-	-	
1.511.939,30	100	1.511.939,30	2.217.476,08	-	-	-	-	705.536,78	nummer 308 49
1.511.939,30		1.511.939,30	2.217.476,08	-	-	-	-	705.536,78	-
1.511.939,30		**1.511.939,30**	**2.217.476,08**	-	-	-	-	**705.536,78**	
12.595.517,31		260.933,01	260.932,01	16.839.059,52	65.791.339,96	41.315.199,74	-	1,00-	nummer 916 10, 916 99 (rente 0,00 %)
				53.456.755,66					
20.984.473,50		5.091.833,89	5.091.833,89	20.737.517,65	15.892.639,61	18.315.078,63	-	-	nummer 916 10 (rente 0,00 %)
1.308.715,00		-	-	1.308.715,00	1.308.715,00	1.308.715,00	21.070,31	21.070,31	nummer 838 02 (rente 1,61 %)
18.125.114,83		-	-	19.029.099,37	18.125.114,83	18.577.107,10	-	-	nummer 916 10 (rente 0,00 %)
1.553.607,38		-	-	1.635.821,98	1.553.607,38	1.594.714,68	-	-	nummer 916 10 (rente 0,00 %)
10.650.475,69		-	-	11.587.129,72	10.650.475,69	11.118.802,71			
65.217.903,71	-	5.352.766,90	5.352.765,90	124.594.098,90	113.321.892,47	92.229.617,86	21.070,31	21.069,31	
-		-	-	-	-	-	-	-	
-		-	-	-	-	-	-	-	
28.815.043,72		21.115.043,72	21.115.043,72	7.700.000,00	7.700.000,00	7.700.000,00	123.970,00	123.970,00	app.kosten (rente 1,61%)
39.436.034,75	4	3.286.336,11	4.929.504,22	37.792.866,75	36.149.698,64	36.971.282,69	846.642,37	2.489.810,48	app.kosten (rente 2,29%)
13.379.266,04	4	557.469,42	1.114.938,84	13.379.266,04	12.821.796,62	13.100.531,33	300.002,17	857.471,59	app.kosten (rente 2,29%)
9.761.572,67	4	406.732,19	813.464,38	9.761.572,67	9.354.840,48	9.558.206,58	218.882,93	625.615,12	nummer 172 12 (rente 2,29%)
16.627.213,50	10	12.932.277,19	14.779.745,36	5.542.404,48	3.694.936,31	4.618.670,40	171.352,67	2.018.820,84	apparaatskosten (rente 3,71%)
10.875.359,70	2,5		278.855,31	11.154.215,01	10.875.359,70	11.014.787,36	77.103,51	355.958,82	nummer 838 02 (rente 0,7 %)
112.810,84	10	-	-	106.210,84	112.810,84	109.510,84		-	bouwrente 0,00%
119.007.301,22		38.297.858,63	43.031.551,83	85.436.535,79	80.709.442,59	83.072.989,19	1.737.953,65	6.471.646,85	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
184.225.204,93		43.650.625,53	48.384.317,73	210.030.634,69	194.031.335,06	175.302.607,04	1.759.023,96	6.492.716,16	
1.077.058.908,43	4	902.792.369,45	958.336.741,67	135.010.980,63	174.266.538,98	154.638.759,80	1.879.888,25	57.424.260,48	nummer 308 01,308 29,308 34 (N23) e.a.
69.946.127,42	4	5.743.371,28	8.293.016,50	57.997.759,22	64.202.756,14	61.100.257,68	1.121.016,26	3.670.661,48	nummer 311 20
34.370.654,00	4	1.621.755,33	2.907.264,28	30.548.137,93	32.748.898,67	31.648.518,30	339.586,91	1.625.095,86	nummer 338 20
1.513.303,13	100	1.513.303,13	2.779.147,86	-	-	-	-	1.265.844,73	nummer 343 24
1.182.888.992,98		911.670.799,19	972.316.170,31	223.556.877,78	271.218.193,79	247.387.535,78	3.340.491,43	63.985.862,55	
1.367.114.197,91		**955.321.424,72**	**1.020.700.488,05**	**433.587.512,47**	**465.249.528,85**	**422.690.142,82**	**5.099.515,39**	**70.478.578,71**	
1.368.626.137,21		**956.833.364,02**	**1.022.917.964,13**	**433.587.512,47**	**465.249.528,85**	**422.690.142,82**	**5.099.515,39**	**71.184.115,49**	

Doordat de NIEGG in 2016 in deze staat zijn opgenomen sluit de boekwaarde per 1-1-2016 niet aan met de staat van 2015.

6.2.5 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en verbonden partijen (art. 36)

Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en verbonden partijen (Bbv artikel 36)

	Omschrijving van de investeringen	Oorspronkelijk bedrag van de deelnemingen etc. t/m 2015	Investeringen in 2016	desinvesteringen in 2016	Bijdragen van derden in 2016	Afwaarderingen in 2016	Afschrijvingen	Oorspronkelijk bedrag van de deelnemingen ultimo 2016 (kolom 2+3-4)
	1	2	3	4	5	6	7	8
		€	€	€	€	€	€	€
	FINANCIELE VASTE ACTIVA							
a.	**kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:**							
1.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.525.875,00						1.525.875,00
2.	Nederlandse Waterschapsbank N.V.	11.845,00						11.845,00
3.	N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	6.806.703,24						6.806.703,24
4.	Alliander N.V.	62.643.935,00						62.643.935,00
5.	N.V. Afvalzorg Holding	12.600.000,00						12.600.000,00
6.	Schiphol Area Development Company N.V.	3.083.772,64						3.083.772,64
	idem, uitbreiding aandelenkapitaal	21.794.379,00						21.794.379,00
7.	Zeehaven IJmuiden N.V.	408.402,19						408.402,19
8.	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON N.V.)	317.646,16	2.000.000,00					2.317.646,16
9.	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	370.000,00						370.000,00
10.	PolanenPark B.V.	7.200,00						7.200,00
11.	PolanenPark C.V.	7.200,00						7.200,00
12.	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V.	26.460,00						26.460,00
13.	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie B.V. (ODENH)	18.000,00						18.000,00
14.	Zeestad Beheer B.V.	9.000,00						9.000,00
15.	Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	1.581.826,19	90.065,45					1.671.891,64
16.	B.V. Kapitaaldeelname Wieringerrandmeer	9.050,00		8.880,81		169,19		0,00
17.	B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	9.050,00				9.050,00		-
18.	Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV.	2.450.000,00	3.324.360,65					5.774.360,65
	subtotaal a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:	113.680.344,42	5.414.426,10	8.880,81	-	9.219,19	-	119.076.670,52
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVEST. FINANCIELE ACTIVA	**113.680.344,42**	**5.414.426,10**	**8.880,81**	-	**9.219,19**	-	**119.076.670,52**

Percentage van afschrijving	Afschrijvingen t/m 2015	Afschrijvingen t/m 2016	Boekwaarde per 1-1-2016	Boekwaarde per 31-12-2016	Gemiddelde boekwaarde	Toegerekende rentelasten	Totaal van de kapitaallasten	Toelichting
								productgroep/kostenplaats + rentepercentage
		(kol 5-10)	(kol 2-7)	(kol 10+3-4-8)	(kol 10+11):2		(kolom 8+13)	
9	10	11	12	13	14	15	16	17
	€	€	€	€	€	€	€	Voor een uitgebreide toelichting wordt naar de paragraaf verbonden partijen
-			1.525.875,00	1.525.875,00	1.525.875,00		-	betreft 610.350 aandelen à € 2,50
-			11.845,00	11.845,00	11.845,00		-	betreft 43 aand.à € 115 en 60 aand.à € 460 waarop 25% is gestort
-			6.806.703,24	6.806.703,24	6.806.703,24		-	
-			62.643.935,00	62.643.935,00	62.643.935,00		-	betreft de aand. i. h. netwerkbedrijf dat is afgesplitst per 1-7-2009 bij de overname van NUON N.V.
-			12.600.000,00	12.600.000,00	12.600.000,00		-	
-			3.083.772,64	3.083.772,64	3.083.772,64	191.193,90	191.193,90	nummer 714 02 (rente 6,2%)
-			21.794.379,00	21.794.379,00	21.794.379,00	612.422,05	612.422,05	nummer 714 02 (rente (3,35%+2,26%)/2=2,81%)
-			408.402,19	408.402,19	408.402,19	30.630,16	30.630,16	nummer 714 01 (rente 7,5%)
			317.646,16	2.317.646,16	1.317.646,16		-	
						-		
-			370.000,00	370.000,00	370.000,00	18.500,00	18.500,00	nummer 616 80 (5%)
-			7.200,00	7.200,00	7.200,00		-	
-			7.200,00	7.200,00	7.200,00		-	
-			26.460,00	26.460,00	26.460,00		-	
-			18.000,00	18.000,00	18.000,00		-	
			9.000,00	9.000,00	9.000,00		-	
-			1.581.826,19	1.671.891,64	1.626.858,92	31.524,28	31.524,28	nummer 710 09 (1,93%)
-			9.050,00	0,00	4.525,00	-	-	nummer 916 10 (3,57%)
			9.050,00	-	4.525,00	-	-	nummer 916 10 (3,57%)
-			2.450.000,00	5.774.360,65	4.112.180,33	58.055,86	58.055,86	nummer 533 09 (1,5%)
-	-	-	113.680.344,42	119.076.670,52	116.378.507,47	942.326,26	942.326,26	
-	-	-	**113.680.344,42**	**119.076.670,52**	**116.378.507,47**	**942.326,26**	**942.326,26**	

6.2.6 Investeringskredieten

6.2.6.1 Overzicht van het verloop van de investeringskredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Totaal krediet
1. IMMATERIELE VASTE ACTIVA		
c.bijdragen aan activa in eigendom van derden:		
Diverse wegenprojecten derden (niet te activeren)	diverse	11.257.613
Bijdragen van derden		8.917.476-
Bijdragen t.l.v. reserves/BDU		2.340.137-
subtotaal		-
2. MATERIELE VASTE ACTIVA		
a. Investeringen met een economisch nut:		
Gronden en terreinen		
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200.000,00
idem	25-06-2007;50	32.800.000,00
idem	NJN 2008	35.000.000,00
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	13.000.000,00-
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000.000,00
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000.000,00-
verkoop van gronden		
subtotaal		**80.000.000,00**
Revolving Fund Grondruilingen	23-05-2016;23	3.000.000,00
(ingetrokken krediet)		**3.000.000,00**
Beheergrondbank Laag Holland	14-2-2011;15	5.000.000,00
verkoop van grond		
subtotaal		**5.000.000,00**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:		
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:		
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	1.695.636.152,00
Provinciale wegen en vaarwegen Ontvangen vergoedingen/verkoop grond	diverse	1.155.488.732,37-
subtotaal		**540.147.419,63**

Te besteden in 2016	Besteed in 2016	Af te voeren krediet	Overschreden krediet	Nog te besteden per 31-12-2016
6.404.021,02	5.645.150,18	**122.660,92**		636.209,92
5.575.823,32-	4.939.613,40-			636.209,92-
828.197,70-	705.536,78-	**122.660,92-**		-
-	-	-	-	**0,00-**
-	-			
9.555.136,53	953.301,50			13.954.194,25
	5.352.359,22-			
9.555.136,53	**4.399.057,72-**	-	-	**13.954.194,25**
3.000.000,00	-	3.000.000,00		-
3.000.000,00	-	**3.000.000,00**	-	-
3.364.178,02				3.446.392,62
	82.214,60-			
3.364.178,02	**82.214,60-**	-	-	**3.446.392,62**
578.087.837,98	131.753.903,22	625.971,09		445.912.702,47
232.495.870,81-	86.782.682,64-			145.713.188,17-
204.738,80-				
345.591.967,17	**44.971.220,58**	**625.971,09**	-	**300.199.514,30**

Niet te activeren invest.projecten wegen/vaarw.	diverse	10.383.389,00
Bijdragen van derden		1.988.260,00-
Bijdragen t.l.v. reserves		8.395.129,00-
subtotaal		-
Vervangingsinvesteringen wegen (2012)	7-11-2011;79	37.340.000,00
Vervangingsinvesteringen wegen (2013)	19-11-2012;89	14.360.000,00
Vervangingsinvesteringen wegen (2014)	23-09-2013;53	9.900.000,00
Vervangingsinvesteringen wegen (2015)	26-08-2014;75	8.500.000,00
Vervangingsinvesteringen wegen (2016)	9-11-2015;84	9.291.005,00
Vervangingsinvesteringen wegen (2017)	14-11-2016;74	5.970.000,00
idem, rentebijschrijving		
bijdragen van derden		
subtotaal		**85.361.005,00**
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2012),(2013)	7-11-2011;79	27.390.000,00
	19-11-2012;89	
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2014)	23-09-2013;53	16.800.000,00
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2015)	26-08-2014;75	34.400.000,00
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2016)	9-11-2015;84	30.050.000,00
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2017)	14-11-2016;74	16.830.000,00
idem, rentebijschrijving		
Bijdragen van derden		
subtotaal		**125.470.000,00**
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.540.000,00
		5.540.000,00
Investering informatiecentrum	04-04-2016;3A	1.000.000,00
		1.000.000,00
3. FINANCIELE VASTE ACTIVA		
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:		
Life Science Fonds Amsterdam	16-03-2009;14	2.000.000,00
Participatiefonds deelnemingen Duurz. Energie	1e wijz.2010	85.000.000,00
subtotaal		**87.000.000,00**
Totaal		**932.518.424,63**

VJB = Voorjaarsbericht, NJN = Najaarsbericht.

8.008.068,36	1.649.132,09			6.358.936,27
964.842,49-	383.287,36-			581.555,13-
7.043.225,87-	1.265.844,73-			5.777.381,14-
-	-			-
4.935.818,00	2.527.415,00			2.408.403,00
6.768.314,53	2.650.296,00			4.118.018,53
6.649.323,00	5.041.725,14			1.607.597,86
2.517.272,00	1.494.089,00-			4.011.361,00
9.282.964,00	29.295,00			9.253.669,00
5.970.000,00				5.970.000,00
36.123.691,53	**8.754.642,14**	-	-	**27.369.049,39**
73.374,00	142.446,00			69.072,00-
10.865.084,00	1.997.101,00			8.867.983,00
33.197.307,00	635.588,00			32.561.719,00
30.035.831,00	420.434,00			29.615.397,00
16.130.000,00	290.700,69			15.839.299,31
90.301.596,00	**3.486.269,69**			**86.815.326,31**
5.433.789,16	6.600,00			5.427.189,16
5.433.789,16	**6.600,00**			**5.427.189,16**
1.000.000,00				1.000.000,00
1.000.000,00				**1.000.000,00**
418.173,81	90.065,45			328.108,36
82.550.000,00	3.324.360,65			79.225.639,35
82.968.173,81	**3.414.426,10**	-	-	**79.553.747,71**
577.440.901,62	**56.151.886,19**	**3.748.632,01**	**0,00**	**517.765.413,74**

6.2.6.2 Specificatie kredieten PMO wegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN WEGEN

Kredieten 2011 t/m 2013:	
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	65.300.000,00
Totaal prognose 2011 t/m 2013	63.842.159,00
Ruimte krediet 2011 t/m 2013	**1.457.841,00**

Kredieten 2012:

omschrijving	krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Realisatie 2016
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503	nvt*	2.951.343	-	
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15	nvt*	5.261.887	21.260	18.500
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3	nvt*	4.679.962	-	
N248b-01 GO km 3,55-18,70	nvt*	5.746.752	253.248	296.073
N249a-01 GO km 0,00-12,6	nvt*	5.078.956	-	4.899
N517a-01 GO km 0,05-1,83	nvt*	703.818	-	
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI	nvt*	-	2.465.000	2.203.881
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan	nvt*	4.156.664	12.341	4.062
N240a-01 GO km 7,0-10,0	nvt*	-	-	
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI	nvt*	200.000	-	
N245b-01 GO km 29,3-35,9	nvt*	790.299	-	
N417a-01 GO km 8,9-10,8	nvt*	449.115	-	
N509a-01 GO km 2,0-7,3	nvt*	2.447.377	-	
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2	nvt*	-	-	
Totaal kredieten 2012	***37.340.000***	***32.466.173***	***2.751.849***	***2.527.415***

Kredieten 2013:

omschrijving	krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Realisatie 2016
N520a-01 GO km 0,05-5,17	nvt*	1.877.948	-	89
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50	nvt*	1.047.804	-	
N201b-02 GO km 35,9-40,43	nvt*	13.390	875.332	875.332
N232c-01 overdracht aan Amstelveen	nvt*	1.100.000	-	
N236a-01 vervanging verhardingen	nvt*	1.254.769	160.000	258.357
N241a-01 bijdrage PMI	nvt*	-	-	
N248a-01 bijdrage PMI	nvt*	236.515	1.000.000	1.516.518
N512a-01	nvt*	1.220.979	-	
N521a-01 GO km 0,00-2,43	nvt*	1.261.182	-	
Totaal kredieten 2013	***14.360.000***	***8.012.587***	***2.035.332***	***2.650.296***

Kredieten 2014:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Realisatie 2016
N206a-01 GO km 36,09-37,00	850.000	775.720	-	
N239b-01 GO	1.650.000	1.287.111	300.000	8.128
N244c-02 Bijdrage aan PMI	6.000.000	1.196.250	4.803.750	4.828.491
N516a-02 vervangen KW 25b16	1.400.000	-	465.517	205.106
Totaal kredieten 2014	***9.900.000***	***3.259.081***	***5.569.267***	***5.041.725***

Kredieten 2015:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Realisatie 2016
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg	3.000.000	4.558.023	-1.550.000	-1.569.532
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48	1.500.000	1.340.636	59.415	46.202
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.000.000	84.069	77.233	29.241
Totaal kredieten 2015	***8.500.000***	***5.982.728***	***-1.413.352***	***-1.494.089***

Kredieten 2016:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Realisatie 2016
N205b-03	670.000	60	-	
N242Ld-01	350.000	-	50.000	29.295
N243a-03	700.000	-	-	
N302a-01	1.071.005	-	-	
N506a-02	2.000.000	-	-	
N507a-02	2.000.000	-	-	
N236a-02	2.500.000	7.981	800.000	-
Totaal kredieten 2016	***9.291.005***	***8.041***	***850.000***	***29.295***

Kredieten 2017:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Realisatie 2016
N240b-01	5.200.000	-	-	
N520b-02	600.000	-	-	
Totaal kredieten 2016	***5.800.000***	-	-	
	85.191.005	***49.728.610***	***9.793.096***	***8.754.642***

** In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.*
Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

6.2.6.3 Specificatie kredieten PMO vaarwegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN VAARWEGEN				
Kredieten 2011 t/m 2013 oevers		**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	25.390.000			
Totaal prognose 2011 t/m 2013	25.402.554	25.246.444	156.110	142.446
Ruimte krediet 2011 t/m 2013 oevers	**-12.554**	**25.246.444**	**156.110**	**142.446**
Kredieten 2015: oevers				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45	5.800.000	109.609	4.980.000	€ 457
K4/5/6-c vervanging vwv 19	4.500.000	-	-	€ 159.641
K2/K3 vervangingen vwv 15	19.700.000	271.133	617.713	€ 401.627
K17a-02 spoedherstel oever amstel PZH	-	12.903	-12.903	€ 18.901
Totaal kredieten 2015 oevers	***30.000.000***	***393.645***	***5.584.810***	***580.626***
Kredieten 2016: oevers				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
K4/5/6c vaarwegvak 20	14.250.000	-	250.000	€ 0
Totaal kredieten 2016 oevers	***14.250.000***	-	***250.000***	-
kredieten 2017				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
K4/5/6a vaarwegvak 18	7.300.000	-	-	€ 0
K7/8 vaarwegvak 21	5.730.000	-	-	€ 0
Totaal kredieten 2017	***13.030.000***	-	-	
Totaal kredieten oevers		**25.640.089**	**5.990.920**	**723.072**
Kredieten 2014: kunstwerken				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	5.600.000	5.769.690	1.404.387	€ 1.584.702
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04	5.600.000	-	-	
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging	5.600.000	165.226	825.201	€ 412.399
Totaal kredieten 2014	***16.800.000***	***5.934.916***	***2.229.588***	***1.997.101***
Kredieten 2015: kunstwerken				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	4.400.000	453.745	166.670	€ 54.962
Totaal kredieten 2015	***4.400.000***	***809.048***	***166.670***	***54.962***
Kredieten 2016: kunstwerken				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
K09 Beatrixbrug 19D19	9.300.000	14.169	583.926	€ 90.434
K17 Brug Ouderkerk	6.500.000	-	200.000	€ 330.000
Totaal kredieten 2016	***15.800.000***	***14.169***	***783.926***	***420.434***
kredieten 2017: kunstwerken				
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2016**	**Prognose 2016**	**Realisatie 2016**
K20m Kogerpolderbrug-03	3.100.000	-	500.000	€ 295.347
Totaal kredieten 2017	***3.100.000***	-	***500.000***	***295.347***
Totaal kredieten kunstwerken	**37.000.000**	**6.758.133**	**3.680.184**	**2.767.844**
Totaal kredieten Vaarwegen	**37.000.000**	**32.398.222**	**9.671.104**	**3.490.916**

6.2.7 Staat van verstrekte overige langlopende geldleningen en uitzettingen (art. 36)

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening en/of uitzetting (evt.maximum)	Datum en nummer Besluit van Pro- vinciale Saten c.q. Gedeputeerde Staten	Rente percen- tage	Restant bedrag van de lening of uitzetting per 1 januari 2016
Leningen aan openbare lichamen				
Gemeente Purmerend (1)	6.806.703,24	13- 01- 1997; 6	4,00	6.806.703,24
Gemeente Hollands Krroon (vh. Wieringen (2)	9.050,00	17- 03- 2008; 25		9.050,00
Gemeente Hollands Krron (vh. Wieringermeer (2)	9.050,00	17- 03- 2008; 25		9.050,00
BV.Zeggenschap Wieringerrandmeer (2)	18.000,00	17- 03- 2008; 25		18.000,00
Regionale Uitvoeringsdienst NH Noord(3)	400.000,00	05- 01- 2016 734834/734842	var.	600.000,00
Gemeente Uithoorn(4)	940.000,00	18- 12- 2012		940.000,00
subtotaal:	8.182.803,24			8.382.803,24
Leningen aan deelnemingen				
PolanenPark B.V. (5)	23.000.000,00	17- 01- 2006;502	0,951	17.261.255,69
Ontwikkelingsbedrijf Noord- Holland Noord N.V. (6)	750.000,00	begroting 2007	3,50	750.000,00
Zeehaven IJmuiden N.V.(7)	635.000,00	GS 21- 06- 2011;33454	4,62	635.000,00
Reg. Ontwikk.mij. voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (8)	13.606.700,00	17- 02- 03;22/27- 11- 06;111	3,50	11.086.095,46
subtotaal:	37.991.700,00			29.732.351,15
Overige langlopende leningen				
Nationaal Restauratiefonds NRF (9)	5.100.000,00	GS 21- 06- 2011;27350		5.100.000,00
Stichting Streekrekening Texel(10)	1.500.000,00	GS 07- 12- 2010;65521		1.500.000,00
CPO Collectief Particulier Opdrachtgeverschap(11)	1.380.000,00	GS 2012- 6149 20- 03- 2012		1.324.000,00
St.Forteiland Pampus(12)	25.000,00	GS 339297- 3339299	geen	25.000,00
Stg. voorbereiding Pallas Reactor(13)	40.000.000,00	GS 309599/340912	1,5	8.500.000,00
Villa Nieuwland(14)	122.502,00	226465/561131	2,6	122.502,00
Collectief Agrarisch Natuurbeheer(15)	850.000,00	GS 2015- 184		0,00
Gemeente Velsen (17)	3.000.000,00	25- 05- 2010;43		-
subtotaal:	51.977.502,00			16.571.502,00
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar en langer				
BNG FIDO Optimaal Select Meewind (16)	2.500.000,00	09- 12- 2008;59991		2.500.000,00
subtotaal:	2.500.000,00			2.500.000,00
Totaal	**100.652.005,24**			**57.186.656,39**

(1) Betreft een in 1977 verstrekte lening aan de gemeente Purmerend ten behoeve van de Stadsverwarming Purmerend met een looptijd tot 31-12-2019. Jaarlijks werd de rente bijgeschreven op de leningschuld. Op grond van het BBV dienen leningen tegen nominale waarde te worden opgenomen. Aangezien het niet aannemelijk is dat de bijgeschreven rente kan worden geind, is de bijgeschreven rente in 2005 afgeboekt ten laste van de destijds hiervoor in het leven geroepen Voorziening Stadsverwarming Purmerend. De jaarlijkse gederfde rente is ten laste van productgroep 720 gebracht. Op 16 september 2016 heeft de gemeente de gehele lening vervroegd afgelost.

(2) Voor de oprichting van de Grondexploitatiemaatschappij Wieringerrandmeer was t.b.v. de gemeente Wieringen en de gemeente Wieringermeer (thans Hollands Kroon) € 9.050,- gestort in de BV. Zeggenschap Wieringerrandmeer en de BV. Kapitaaldeelname Wieringerrandmeer en door de provincie € 18.000,-- in Wieringerrandmeer Beheer BV. Deze ten behoeve van het Wieringerrandmeer opgerichte vennootschappen zijn in 2016 geliquideerd.

(3) Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bij besluit van 26 februari 2013, nr. 151300 hebben besloten aan Geldnemer een rentedragende lening te verstrekken t.b.v. de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord. Deze lening is in 2016 afgelost. Op 5 januari 2016 is een nieuwe lening van € 400.000 euro verstrekt bij wijze van voorfinanciering van de overdracht van de VTH-plustaken (en 35,5 FTE) van PNH naar de RUD NHN. Het gaat om kosten die de RUD vooraf moet maken om het overdrachtsproces te kunnen realiseren en aanpassing in de RUD-organisatie te kunnen doen.t.b.v. de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord.

Bedrag van de in de loop van 2016 verstrekte leningen en uitzettingen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossings-bestanddeel	Afschrijving wegens oninbaarheid	Restantbedrag van de lening of uitzetting per 31 december 2016	Laatste jaar afloss.	Bedrag van de lopende rente 2016
		6.806.703,24		-		-
		0,00	9.050,00	-		-
		8.880,82	169,18	0		
		17.811,61	188,39	0-		
400.000,00	1.947,73	600.000,00		400.000,00	2019	1.107,73
-		940.000,00		-	31-12-2016	
400.000,00	1.947,73	8.373.395,67	9.407,57	400.000,00		
32.868,25	15.379,81	17.294.123,94		-	2016	-
				750.000,00	2019	-
	15.900,57			635.000,00	2021	5.386,19
	0,00			11.086.095,46	div.	-
32.868,25	31.280,38	17.294.123,94	-	12.471.095,46		
0,00				5.100.000,00	2040	-
				1.500.000,00	2042	-
		876.000,00		448.000,00	2020	
0,00				25.000,00	1-12-2017	
6.618.417,81	210.835,93			15.118.417,81	2018	210.835,93
	3.185,05			122.502,00	22-5-2025	
210.000,00	616,81			210.000,00	2022	616,81
1.481.825,00		1.002.000,00		479.825,00	2031	
8.310.242,81	214.637,79	1.878.000,00	-	23.003.744,81		
-				2.500.000,00	2034	-
				2.500.000,00		
8.743.111,06	**247.865,90**	**27.545.519,61**	**9.407,57**	**38.374.840,27**		**216.838,92**

(4) Betreft een subsidie in de vorm van een renteloze lening van € 940.000,- aan de gemeente Uithoorn voor het project "Ruimte voor Ruimte Uithoornse Polder". Deze lening is 28-12-2016 geheel afgelost.

(5) Betreft een door GS verstrekt kredietfaciliteit tot maximaal € 23 mln. met een looptijd van 10 jaar voor het aankopen, ontwikkelen, uitgeven en beheren van bedrijventerreinen conform de doelstelling opgenomen in de statuten van PolanenPark B.V. (voorheen Rottepolderpark B.V.). Provinciale Staten hebben bij besluit van 27 februari 2006 (voordracht 9) het max. bedrag beschikbaar gesteld en zijn akkoord gegaan met uitvoering door GS. In 2016 is deze lening geheel afgelost.

(6) Betreft een door GS verstrekte lening tot maximaal € 750.000,- met een looptijd van 10 jaar voor het oprichten van het Participatiefonds van het Ontwikkelingsbedrijf NHN dat zich richt op jonge innovatieve bedrijven en er op gericht is de economie en de werkgelegenheid in de Kop van Noord-Holland te versterken. Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van de begroting 2007 het max. bedrag beschikbaar gesteld.

(7) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt, welke dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningovereenkomst heeft een looptijd van 10 jaar.

(8) Betreft een door PS verstrekt kredietfaciliteit tot maximaal € 13.606.700,- voor de financiering van projecten die de RON (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V.) initiëert c.q. in participeert. Bij besluit van PS van 13-2-2003; nr.22 is een leenfaciliteit van € 6,8 mln. beschikbaar gesteld. Bij besluit van 27-11-2006; nr.111 is de faciliteit verhoogd met € 6.806.700,-. De gemeente Amsterdam heeft dezelfde faciliteit beschikbaar gesteld. Bij besluit nummer 64 is op 11 juli 2011 ingestemd met het Convenant Doorstart RON en alle daarbij behorende documentatie. Uitvloeisel van het Convenant doorstart RON is dat de aan de RON verstrekte kredieten in 2012 over zijn gegaan naar de Provincie en de gemeente Amsterdam gezamenlijk en omgezet zijn in een achtergestelde renteloze lening. In 2013 heeft de gemeente Amsterdam haar aandeel in de RON plus voornoemde lening ingebracht in Havenbedrijf Amsterdam N.V. bij de verzelfstandiging van haar havenbedrijf. In november 2016 is het gedeelte van voornoemde gezamenlijke lening van het Havenbedrijf Amsterdam N.V. afgelost door de RON onder de voorwaarde dat het Havenbedrijf Amsterdam N.V. de gelden zal aanwenden voor de aanleg van een kade op Hoogtij. Het gevolg van de aflossing is dat er een nieuwe achtergestelde leningsovereenkomst is gesloten tussen de provincie Noord-Holland en de RON en dat de provincie een tweede recht van hypotheek heeft verkregen op de Hoogtij gronden. De hoogte van de lening ultimo 2016 bedraagt € 11.086.095.

(9) Het gaat om een renteloze lening van in totaal € 5.100.000,- aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF), waarvan de betaling in 4 termijnen plaats heeft gevonden. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen.

(10) Aan de Stichting Streekrekening Texel is is een renteloze lening met een looptijd van 30 jaar verstrekt ten behoeve van het beheer van de Hoge Berg te Texel.

(11) De provincie Noord-Holland ondersteunt initiatieven voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Er worden renteloze leningen in de planontwikkelingsfase verstrekt voor de kosten voor het opstellen van een Programma van Eisen, een Voorlopig en Definitief Ontwerp en een bestek van de te realiseren woningen. Door aflossing van dit uitgeleende geld vloeit dit terug in het provinciale fonds en is dan opnieuw beschikbaar voor andere CPO projecten (een zogenaamd Revolverend Fonds). Een specificatie van de uitstaande leningen is op de sector Financiën aanwezig.

(12) Betreft een subsidie in de vorm van een renteloze lening van €25.000,- aan de Stichting Forteiland Pampus voor de exploitatie van het jaar 2014 van het bezoekerscentrum Pampus. Deze lening zal 01-12-2017 worden afgelost.

(13) Betreft een een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening aan de stichting voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor. De stichting is over het uitbetaalde bedrag een rente verschuldigd van 1,5 % per jaar te berekenen over 365 dagen; de rentetermijnen vervallen jaarlijks per 1 januari en worden bijgeschreven op de hoofdsom van de uitbetaalde bedragen. De stichting is gerechtigd het uitbetaalde bedrag geheel of gedeeltelijk af te lossen. De stichting lost het uitbetaalde bedrag inclusief de bijgeschreven rente in zijn geheel af binnen zes maanden nadat de stichting financiering voor de bouw van een hoge flux reactor heeft aangetrokken, doch uiterlijk op 1 januari 2019.

(14) Betreft een lening t.b.v. een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(15) Betreft een subsidie in de vorm van een lening waarmee de recent opgerichte gecertificeerde agrarische collectieven in staat kunnen worden gesteld een bijdrage te verlenen aan agrarisch natuur-, landschaps- en waterbeheer in Noord-Holland. Deze lening zal in 2022 worden afgelost.

(16) Betreft een investering in het hoofdsomgarantie product BNG Fido Optimaalselect Meewind, zijnde een participatiefonds voor duurzame energieprojecten. GS hebben besloten tot deze duurzame belegging bij besluit van 9 december 2008; nr.59991. De looptijd bedraagt 25 jaar en de uitkering incl. rendement zal uiterlijk op 31-3-2034 plaatsvinden. GS hebben op 22 november 2016 besloten tot afkoop van deze investering.

(17) Betreft de voorfinanciering in de vorm van een lening door de provincie Noord-Holland van maximaal 3 miljoen Euro aan de gemeente Velsen inzake hun bijdrage voor het project HOV Velsen. Vanaf het eerste jaar na afronding van het project zal het resterende bedrag in de resterende looptijd rentedragend en annuïtair worden afgelost.

6.2.8 Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

	Naam van de reserve	Saldo aan het begin van het dienstjaar 2016	Toevoegingen	
			Toevoegingen wegens bestemming	Toevoegingen ten laste van andere reserves
	2	3	4	5
		€	€	€
	Algemene reserves			
	Algemene reserve	86.385.956,17	25.175.422,02	
	Totaal algemene reserves (a)	**86.385.956,17**	**25.175.422,02**	-
	Bestemmingsreserves			
1	Reserve UNA	1.761.935,87	30.490,00	
2	Reserve EXINH	112.478.102,41		
3	Reserve TWINH	287.053.240,87	3.717.359,00	
4	Reserve Actieprogramma 2010	35.983.436,51	1.166.175,00	
5	Reserve Groen	59.025.052,79	24.349.782,67	
6	Reserve ILG	6.744.632,79		
8	Reserve Vervanging ICT	1.744.035,87	887.000,00	
9	Reserve organisatieverandering	3.365.904,38		
10	Reserve bedrijfsvoering	-	1.995.346,00	1.121.726,94
11	Reserve GO-Gelden	-	4.068.000,00	
12	Reserve Openbaarvervoer projecten	30.326.440,15	25.229.236,12	
13	Reserve Groot onderhoud wegen en vaarwegen	21.353.443,84		
14	Reserve Fietsinfrastructuur	6.932.432,00	991.913,00	
15	Reserve Westfrisiaweg N23	0,00	32.260.000,00	
16	Reserve OLV Greenpoort	11.291.150,00		
17	Reserve Zuidas en Zeepoort	17.884.681,00	13.795.000,00	
18	Reserve Zoetwaterberging	0,00		
19	Reserve Meekoppelkansen	-	8.976.872,00	
20	Reserve Huisvesting	20.156.099,79		
21	Reserve de Groene Uitweg	14.919.009,48	366.378,23	
22	Reserve Cofinanciering Waddenzee	2.851.859,00	1.000.000,00	
23	Reserve Waterrecreatie	1.804.746,00	2.088.531,00	
24	Reserve Herstructurering bedrijfsterreinen	4.647.597,00		
25	Reserve Cofinanciering Europese projecten	13.101.771,71		
26	Reserve Water als Economische Drager (WED)	79.625,00	1.000.000,00	
27	Reserve Werkgelegenheid en Economie	12.614.085,12	4.478.871,00	
28	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zee	4.740.000,00		
29	Reserve Europese projecten Landbouwsubsidies	9.800.000,00		
30	Reserve ontwikkeling havencomplexen	3.609.492,00	1.837.061,00	
31	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburg monumentenfonds)	7.274.406,87	6.303.924,00	
32	Reserve Stedelijke vernieuwing	1.517.479,69		
33	Reserve Kwal.fonds Bloemendalerpolder	3.839.539,50	1.000.000,00	
34	Reserve Tijdelijk beheer gronden	1.198.713,17		
35	Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol	10.000.000,00		
36	Reserve Innovatieprojecten Solaroad	2.700.000,00		
37	Reserve Infrastructuur	12.707.186,00	64.511.026,97	
	Totaal bestemmingsreserves	**723.506.098,81**	**200.052.965,99**	**1.121.726,94**
	Totaal reserves(a + b)	**809.892.054,98**	**225.228.388,01**	**1.121.726,94**

dienstjaar 2016

Onttrekkingen wegens bestemming	Onttrekkingen Onttrekking harde verplichtingen naar voorzieningen	Onttrekkingen wegens vrijval/overhevelin g van middelen	Saldo aan het einde van het dienstjaar 2016	Schriftelijk aangegane verplichtingen jegens derden aan het einde van 2016	Bestuurlijk geoormerkte reserveringen aan het einde van 2016
6	7	8	9	10	11
€	€	€	€	€	€
9.582.060,00	-		101.979.318,19		18.521.372,00
9.582.060,00	-	-	**101.979.318,19**	-	**18.521.372,00**
32.694,99			1.759.730,88	146.214,00	1.613.516,88
2.938.377,35	117.608,00		109.422.117,06	1.032.237,06	108.389.880,00
20.351.317,04	1.277.465,50		269.141.817,33	20.494.481,83	248.647.335,50
10.078.911,54	288.927,00		26.781.772,97	403.431,08	26.378.341,89
7.737.728,29	8.082.743,34		67.554.363,83	8.774.920,78	58.779.443,05
20.000,00	200.000,00	2.000.000,00	4.524.632,79	200.000,00	4.324.632,79
96.586,52			2.534.449,35	5.894,47	2.528.554,88
868.766,73			2.497.137,65	203.694,53	2.293.443,12
14.229,15			3.102.843,79	176.493,11	2.926.350,68
8.690,00			4.059.310,00		4.059.310,00
2.707.698,31		10.353.000,00	42.494.977,96	731.017,05	41.763.960,91
1.191.971,42			20.161.472,42	12.277,15	20.149.195,27
4.953.339,00-			12.877.684,00		12.877.684,00
32.260.000,00			0,00		0,00
			11.291.150,00	8.800,00	11.282.350,00
			31.679.681,00		31.679.681,00
			0,00		0,00
			8.976.872,00		8.976.872,00
1.914.363,56		1.121.726,94	17.120.009,29	474.324,00	16.645.685,29
2.349.123,13	652.584,00		12.283.680,58	1.300.658,06	10.983.022,52
218.351,10-	469.818,10		3.600.392,00	469.818,10	3.130.573,90
161.607,28			3.731.669,72	54.997,63	3.676.672,09
377.554,00	2.466.201,00		1.803.842,00	2.466.201,00	662.359,00-
2.740.574,06	3.980.995,00		6.380.202,65	4.163.990,20	2.216.212,45
			1.079.625,00		1.079.625,00
1.841.597,00	2.105.657,00		13.145.702,12	2.125.057,00	11.020.645,12
1.620.509,00	1.717.628,00		1.401.863,00	1.717.628,00	315.765,00-
80.522,00			9.719.478,00	424.143,00	9.295.335,00
			5.446.553,00		5.446.553,00
3.955.239,61	6.052.206,00		3.570.885,26	6.054.620,20	2.483.734,94-
687.417,95-			2.204.897,64		2.204.897,64
			4.839.539,50		4.839.539,50
899.793,93		298.919,24	-	231.237,20	231.237,20-
			10.000.000,00		10.000.000,00
-			2.700.000,00	140.000,00	2.560.000,00
2.306.531,85	12.159.027,00		62.752.654,12	14.386.277,68	48.366.376,44
90.695.278,71	**39.570.859,94**	**13.773.646,18**	**780.641.006,91**	**66.198.413,13**	**714.442.593,78**
100.277.338,71	**39.570.859,94**	**13.773.646,18**	**882.620.325,10**	**66.198.413,13**	**732.963.965,78**

Algemene reserve

Verslag van de Algemene Reserve

	€	€
Saldo per 1 januari 2016		86.385.956,17
Storting resultaat 2015	6.654.060,02	
Stortingen 2016		
Begroting 2016		
LBW2016, stort.UI 2016	3.963.000,00	
KB2017, stort.in Alg.res.berekend overschot	14.558.362,00	
Totaal stortingen inclusief resultaat 2016		25.175.422,02
Onttrekkingen 2016		
ZN2016, onttr.tech.vrijval res.Exin-H (2015)	-839.000,00	
ZN2016, onttr.tbv. Res. GO-Gelden (uit 2013)	-1.964.000,00	
KB2017, ontrekk.vrije deel jaarrek.result.2015	-3.169.060,00	
EBW2016, onttr.tbv.werkbudget ps-leden	-54.000,00	
EBW2016, onttr.UI Budget Kenniseconomie	-203.000,00	
EBW2016, onttr.UI OV,ICT en Culturele infra.	-657.000,00	
EBW2016, onttr.Uitgest.intent. rekening 2015	-2.646.000,00	
EBW2016, onttr.UI tbv.optim.vestigingsklimaat	-50.000,00	
Totaal onttrekkingen		-9.582.060,00
Saldo per 31 december 2016 (excl.rekeningsresultaat 2016)		**101.979.318,19**

Algemene reserve

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen. In artikel 4, lid 1, van de Verordening financieel beheer Noord-Holland 2011 is bepaald dat de omvang van de Algemene reserve, tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedraagt,met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het provinciefonds, de opcenten motorrijtuigenbelasting,het renteresultaat en de dividenduitkeringen. De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2016 bedraagt € 342,2 miljoen; 25% hiervan is € 85,5 miljoen. De omvang van de berekende risico's is € 52,28 miljoen voor het komende jaar en € 103,01 voor 4 jaar. Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 85,5 miljoen moet zijn. Op het saldo van € 101,97 miljoen rusten verplichtingen welke uit de Kaderbrief 2017 en de Laatste Begrotingswijziging 2016 voortkomen. Totaal gaat dit om een bedrag van € 18,52 miljoen. Hierdoor bedraagt het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve € 83,45 miljoen.

Bestemmingsreserves

1	Reserve Actieprogramma 2010	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van de door PS aangewezen projecten (zoals Provinciale Woonvisie 2010-2020, Artis en HIRB Light) waarvoor de middelen in de bestemmingsreserve zijn ondergebracht.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2010, vastgesteld door PS op 27 september 2010, punt 14 bij voordracht 50.	
Besluitvorming	Programma Water:Bij Voordracht 2016-75 is € 230.000 van Kust/Zwakke Schakels geheralloceerd voor subsidieverlening voor het project Marker Wadden.	
Bestedingsplan	Programma Water: subsidie Marker Wadden in 2017Milieu:	
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 27 september 2010Eindigt op: 31 december 2021	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 1.166.175	€ 10.367.839	€ 26.781.773
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	Programma Water € 9,4 miljoen voor:- storting in de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen voor het project Markermeerdijken (€ 4,7 miljoen) Voordracht 46-2016 subsidieverlening Afsluitdijk (Vismigratierivier en Fietspad, € 4,7 miljoenProgramma Milieu, € 200.000 voorSubsidie Spuistroom nieuwe AfsluitdijkProgramma Ruimte € 937.000:- € 796.000 uitvoeringsregeling Woonvisie en opdrachten Woonvisie-€ 141.000 startsubsidies CPO zelfbouw en opdrachten CPO	
Toelichting stand	Delen van de reserve waar nog geen besluit over genomen is:Programma Ruimte, € 7,4 miljoen Verduurzaming bestaande woningbouw uit het coalitieakkoord 2015-2019Programma Ruimte, € 7,9 miljoen Binnenstedelijk bouwenProgramma Water, € 3 miljoen voor Kust Noord-Holland NoordProgramma Ruimte, € 1,4 miljoen voor de Woonvisie afkomstig van de oud-BLS rijksgeldenMiddelen die nog niet tot besteding zijn gekomen per programma:Programma Ruimte:Uitvoeringsregeling Woonvisie € 3,2 miljoen.Opdrachtenbudget uitvoering Woonvisie € 1,2 miljoen.CPO, collectieve zelfbouw € 1,2 miljoen. Hiervan betreft € 720.000 een reservering voor het risico op niet terugbetalen van leningen.Motorcrossterrein € 183.000.Programma Water: Afsluitdijk (Vd 2015-22) € 298.000Subsidie Marker Wadden (Vd 2016-75) € 230.000Programma Milieu:Opdrachtverlening (Vd 2010-50) € 498.000	

2	Reserve Bedrijfsvoering	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).	
Instellingsbesluit	Zomernota 2016	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 2016Eindigt op: nvt	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 3.117.073	€ 14.229	€ 3.102.844
Toelichting stortingen	Een deel van de gelden in de reserve huisvesting was geoormerkt voor het Impulsbudget. Met de instelling van de reserve bedrijfsvoering is besloten het resterende deel van deze gelden te onttrekken uit de reserve huisvesting en te storten in de reserve bedrijfsvoering. Het gaat	

	om een bedrag van € 1.121.727. Daarnaast is, zoals vastgelegd bij de instelling van de reserve, het overschot op de materiële apparaatskosten aan het eind van het jaar gestort in de reserve bedirjfsvoering. Het gaat voor 2016 om een bedrag van € 1.995.346.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve zijn betalingen gedaan in het kader van lopende projecten die onder het Impulsbudget vallen.
Toelichting stand	De reserve zal in de komende jaren onder andere gebruikt worden om uitgaven te dekken in het kader van de Uitvoeringsagenda ConcernInformatiePlan 2016-2020. Bij de Kaderbrief 2018 is een raming van deze uitgaven gedaan. Van de beschikbare middelen in de reserve is eind 2016 € 176.493 verplicht in verband met lopende projecten die vallen onder het Impulsbuidget.

3	**Reserve Cofinanciering Europese projecten**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.	
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.	
Besluitvorming	Cofinanciering Europese EFRO-programma’s NH 2016, gewijzigde uitvoeringsregeling en subsidieplafonds.Subsidieplafond Kansen voor West uitvoeringsregeling cofinanciering EFRO-programma’s 2016.	
Bestedingsplan		
Programma	1 Openbaar Bestuur	
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004Eindigt op: 31 december 2020	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 6.722.000	€ 6.380.000
Toelichting stortingen	Er hebben conform de begroting geen stortingen in de reserve plaatsgevonden.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betroffen: Kansen voor West 2 € 6,4 miljoen, Interregionale programma’s € 100.000, terugontvangsten door lagere subsidievaststellingen € -109.000 , Suscod € 252.000, E-mobility € 72.000 en Joaquin € 14.000.	
Toelichting stand	De in de reserve beschikbare middelen per ultimo 2016 zijn bestemd voor de volgende lopende projecten: Kansen voor West 2 € 2,1 miljoen; Interregionale programma’s € 751.000; bijdrage MRA € 915.000. Het restant van € 2,6 miljoen wordt in 2017 en de jaren daarna ingezet voor cofinancieringsprojecten.	

4	**Reserve Cofinanciering Waddenzee**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Provinciale cofinanciering van projecten in het kader van de Waddenzee en de decentralisatie van het Waddenfonds.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.	
Besluitvorming	Op 3 oktober 2016 is door PS het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vastgesteld.	
Bestedingsplan		
Programma	6 Groen	
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011Eindigt op: 31 december 2019	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 1.000.000	€ 252.000	€ 3.600.000
Toelichting stortingen	Conform het coalitieakkoord HYPERLINK is er in 2016 € 1 miljoen gestort in de reserve.	

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betroffen subsidies die in het kader van de Uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds HYPERLINK zijn verleend.
Toelichting stand	Voor de komende 10 jaar is er vanuit het Waddenfonds € 150 miljoen beschikbaar voor 6 grote thema's (zie besluitvorming). Het gaat om de thema's Waddenzee, havenontwikkeling en natuurverbetering, het versterken en vermarkten van werelderfgoed, vitale kust en Afsluitdijk, Eems-Dollard gebied in balans en eilanden op eigen kracht. Het Waddenfondsgeld wordt voor 50% besteed aan projecten om de economie vooruit te helpen en 50% voor verbetering van ecologie. Aanvullend op de bijdrage van het Waddenfonds is er altijd sprake van co-financiering. De per ultimo aanwezige € 3,6 miljoen in de reserve is bedoeld voor deze co-financiering. Er is voor 2017 een uitvoeringsregeling in voorbereiding voor € 0,9 miljoen ten laste van deze reserve.

5	**Reserve Europese Projecten Landbouwsubsidies**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2015	
Besluitvorming	Er zijn diverse openstellingsbesluiten genomen in 2016 met een bijbehorend subsidieplafond.	
Bestedingsplan	Deze reserve is bestemd voor cofinanciering projecten en uitvoeringskosten RVO, er is geen bestedingsplan.	
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	De reserve loopt tot en met 2023.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 80.522	€ 9.719.478
Toelichting stortingen	Niet van toepassing.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op Uitvoeringskosten RVO.	
Toelichting stand	De volgende openstellingsbesluiten zijn genomen:Kavelruil landbouwbedrijven € 1,67 miljoenJonge landbouwers 1e en 2e openstelling in 2016 voor een bedrag van € 526.000LEADER projecten € 730.000Fysieke investeringen voor Innovaties € 2,34 miljoenVoor de Uitvoeringskosten RVO wordt rekening gehouden met een bedrag van € 3,82 miljoen, waarvan in 2016 € 80.522 is uitgegeven.Voor de overige middelen zijn openstellingsbesluiten in voorbereiding.	

6	**Reserve EXIN-H**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van wegen, openbaar vervoer, zorg en welzijn, jeugdzorg, duurzame energie, sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2006
Besluitvorming	Programma Milieu:Bij Voordracht 2016-27 is € 500.000 beschikbaar gesteld voor de realisatie van de Biomassavergasser Milena-Olga-Esme. [hyperlink]

Bestedingsplan	Programma Milieu:- Subsidieverlening Milena-Olga Esme in 2017 € 500.000 [hyperlink]
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 12 december 2005Eindigt op: 31 december 2020

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 3.055.985	€ 109.422.117

Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Programma Weginfrastructuur: in totaal is er € 675.233, waarvan € 625.233 Integraal Bereikbaarheidspakket (iBP) Mediapark Hilversum en € 50.000 Reconstructie Velsertraverse.Programma Openbaar Vervoer (OV): totaal € 1.445.743. Het betreft hier een saldo van bestedingen en terugvloeiende middelen door lagere vaststellingen van subsidies of het niet door gaan van projecten.Programma Cultuur, € 76.000 opdrachten Stelling van Amsterdam.Het totaal aan bestedingen bedraagt € 3.041.478, waarvan: Productformules OV (€ 1.225.105); Busdoorsteek Eemnes (€ 604.148); Uitvoeringsprogramma Haltevoorzieningen NH (€ 508.491); QuickWin doorstromingsmaatregelen PNH (€ 361.971); Wayfinding (€ 205.616) en Gebiedsgerichte Uitvoering (GGU) Zuid-Kennemerland (€ 51.770).Het totaal aan terugvloeiende middelen betreft € 1.595.753, waarvan: Vrije busbaan Diemerpolderweg (€ 631.115);QuickWin doorstromingsmaatregelen – subsidies (€ 382.281) RegioNet Korte termijn bus (€ 347.159); HOV A9 (€ 235.180) Programma Milieu:- UvR Zon op maatschappelijk vastgoed € 835.000
Toelichting stand	Programma Weginfrastructuur. Op 31 december 2016 was er nog een saldo beschikbaar van € 7.553.254, waarvan nog door PS te besluiten € 4,0 miljoen vervangend wegenproject gemeente Haarlem en € 303.254 nog vrij besteedbaar. Daarnaast is er € 3.250.000 aan lopende projecten (HOV Aalsmeer en Fietstunnel N507) waarover PS reeds een besluit genomen heeft. Dit bedrag wordt in 2017 overgeboekt naar de reserve Dekking kapitaallasten programma Bereikbaarheid.Programma Openbaar Vervoer. Op 31 december 2016 was er nog een saldo beschikbaar van € 97.498.896. Hiervan is een bedrag van € 31.550.292 aan reserveringen waarover PS nog een besluit dienen te nemen. Het betreft: € 9,5 miljoen HOV Noordwijk; € 12,5 miljoen HOV Knooppunten Amstelveen; € 7.808.000 Haarlem-Schiphol/Zuidas A9; ; € 1.630.000 brug Ouderkerk aan de Amstel; € 106.319 (restantbudget) HOV Amstelveen – Uithoorn en € 5.973 restantbudget “Zuidtangent”. Daarnaast is er € 68.635.604 aan lopende projecten waarover PS reeds een besluit hebben genomen. Het grootste project betreft Investeringsagenda en Uitvoeringsprogramma Doorstromingsmaatregelen NH ad € 24,7 miljoen. Andere projecten/programma’s zijn onder meer Productformules OV, QuickWin Doorstromingsmaatregelen, HOV A9, Busvoorzieningen A1 en HOV Uithoornlijn.Besluitvorming: in 2016 hebben PS over drie projecten een besluit genomen: 1. HOV Aalsmeer- knooppunt Schiphol-Zuid € 3.375.000 (Vd 2016-25; 27-6-2016); 2. Busvoorzieningen A1 € 1,5 miljoen (Vd: 2016-37; 3-10-2016);; 3. Uithoornlijn € 1.893.681.Programma Milieu, € 3,3 miljoenOver € 555.000 heeft besluitvorming plaatsgevonden: Milena-Olga-Esme € 500.000, restanten van overige projecten € 55.000. Daarnaast is € 2,7 miljoen beschikbaar voor Duurzame Energie Noordkop. Voor de inzet hiervan worden twee voordrachten uitgewerkt: Uitwerking motie 2016-18 'Beleidsagenda Energietransitie: onderzoek haalbaarheid van punten' € 700.000 en extra subsidieplafond voor de UvR Zon op maatschappelijk vastgoed € 150.000.Programma Cultuur en Welzijn:Restant middelen van eerder vastgestelde voordrachten voor zorg en welzijn € 794.000. Er wordt een voorstel voorbereid om dit bedrag te heralloceren voor een Uitvoeringsregeling voor sportaccommodaties.Middelen voor Cultuur bestemd voor opdrachten Stelling van Amsterdam.Restantmiddelen voor Cultuur € 135.000. Hiervan is besluitvorming voorbereid om dit

bedrag te heralloceren voor een subsidie aan het Singer Theater.

7	Reserve Fietsinfrastructuur	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Uitvoeren van de Impuls Fietsmaatregelen ten behoeve van het oplossen van knelpunten.	
Instellingsbesluit	Najaarsnota 2008 d.d. 17 november 2008, voordracht 854. Zomernota 2011 d.d. 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	Vanaf: 17 november 2008Eindigt op: 31 december 2019	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 991.913	€ 4.953.339	€ 12.877.684
Toelichting stortingen	In kader van het Coalitieakkoord 2015 (waarin besloten is om gedurende de collegeperiode in totaal € 5 miljoen te storten) is er in 2016 een bedrag van € 991.913 gestort.	
Toelichting onttrekkingen	In 2016 is er per saldo € 4.953.339 negatief onttrokken doordat er enerzijds € 4.853.639 als negatieve uitgaven zijn geboekt door terugvloeiende subsidiemiddelen door lager vastgestelde en ingetrokken subsidies voorgaande dienstjaren en anderzijds € 90.700 aan opdrachten aan Fietsbond.	
Toelichting stand	Per 31 december 2016 bedraagt het saldo € 12.877.684, waarvan € 8.197.684 aan middelen waarover PS nog een besluit dienen te nemen (€ 3.1157.145 aan reeds gestorte middelen Coalitieakkoord 2015 en € 5.040.539 teruggevloeide middelen voorgaande dienstjaren als gevolg van lagere vastgestelde en/of ingetrokken subsidies). Daarnaast is een bedrag van € 4.680.000 aan lopende projecten, bestaande uit: € 1.350.000 N241 Smeekerpad; € 1.530.000 Zevenhuis en € 1.800.000 N241 Nes fietstunnel.Tenslotte, bij de Eerste begrotingswijziging 2017 wordt aan PS voorgesteld het binnen de reserve Infrastructuur vrij besteedbaar budget ad € 14.898.117 te storten in de reserve Fietsinfrastructuur.	

8	Reserve Go-gelden	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2016	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 4.068.000	€ 8.690	€ 4.059.310
Toelichting stortingen	De storting in de reserve is eenmalig en heeft voor een bedrag van € 1.965.000 betrekking op eerder niet besteed geld in het kader van het POB (Persoonlijk OntwikkelingsBudget) voor werknemers. Daarnaast heeft de storting betrekking op een bedrag van € 2.103.000 voor de afkoop van de vermeende jaarlijkse structurele verplichting om 0,7 % van de bruto loonsom ter besluitvorming ter beschikking te stellen aan het Georganiseerd Overleg.	
Toelichting	Er zijn kosten voor juridisch advies betaald.	

onttrekkingen	
Toelichting stand	In 2017 wordt verder gesproken met de bonden over de aanwending van het saldo van de reserve.

9	Reserve Groen	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk ‘Beschermen’ vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.Tekst geactualiseerd conform PMG. Tevens het besluitvormingsniveau aangepast.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.	
Besluitvorming	Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 is vastgesteld.	
Bestedingsplan	Er wordt jaarlijks een Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken. Uit het PMG 2017-2021 blijkt dat de Reserve Groen de eerstkomende jaren voldoende ruimte biedt om de ambities uit het PMG te kunnen realiseren.	
Programma	6 Groen	
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013Eindigt op: 31 december 2025	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 24.349.783	€ 15.820.472	€ 67.554.364
Toelichting stortingen	· € 8,3 miljoen Rijksmiddelen (dit is inclusief een lagere storting van € 1,2 miljoen in verband met Transitie DLG zoals opgenomen in de decembercirculaire 2016);· € 1,8 miljoen Natuurmonumenten, dossier 'Land en Bosch' Graveland;· € 806.000 via het provinciefonds voor Hydrologische maatregelen;· € 187.000 via het provinciefonds voor PAS;· € 6,8 miljoen opbrengsten uit grondverkopen, dit bedrag is € 1,9 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. De raming van de te verwachten grondopbrengsten is gebaseerd op een gemiddelde prijs per hectare en de te verwachten hoeveelheid te verkopen hectares. Voor 2016 is de realisatie gunstiger uitgevallen dan geprognosticeerd;· € 6 miljoen uit de restant Balanspost FES (Groenfonds ILG Rijk) middelen;· € 457.000 overige stortingen.	
Toelichting onttrekkingen	· € 3,3 miljoen voor Particulier Natuurbeheer (SKNL-regeling) (dit zijn de kosten van Functiewijzigingen van vóór 2014 en de beschikkingen voor de subsidieregelingen SKNL in 2016);· € 220.000, voor het project Holendrechterpolder;· € 932.000, voor de projecten Waal en Burg, Dorpszicht en Hanenplas;· € 946.000, voor diverse kosten met betrekking tot grondaankopen NNN;· € 500.000, voor het project Natuurbrug Zeepoort;· € 260.000, voor de subsidieregeling Toeristische opstapplaatsen;· Vanuit de Uitvoeringsregeling subsidie maatregelen Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn er voor een totaal bedrag van € 8,3 miljoen subsidies verstrekt voor de volgende gebieden: Kennemerland Zuid, Noordhollandduinreservaat, Ilperveld/Varkensland en Oostelijke vechtplassen;· € 500.000, voor het project Natuurboog.€ 453.000, kosten PASO gronden.	
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken. Uit het PMG 2017-2021 blijkt dat de Reserve Groen de eerstkomende jaren voldoende ruimte biedt om de	

	ambities uit het PMG te kunnen realiseren.

10	**Reserve Groene Uitweg**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	Uitvoeringsprogramma Groene Uitweg	
Programma	6 Groen	
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013Eindigt op: 2022	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 366.378	€ 3.001.707	12.283.681
Toelichting stortingen	In 2016 bedragen de totale stortingen € 366.378. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen:Er zijn gerealiseerde uitgaven ad € 366.378 voor project Fietsbrug Nigtevecht aan de provincie Utrecht gefactureerd en ontvangen.	
Toelichting onttrekkingen	Voor de uitvoering van het programma is € 3.001.707 onttrokken aan de reserve. Hiervan heeft € 652.584 betrekking op subsidieverplichtingen die zijn gestort in de Voorziening Subsidiecrediteuren	
Toelichting stand	De stand van de reserve is (samen met de nog beschikbare rijksmiddelen, BDU) toereikend voor het realiseren van de doelstellingen van het programma.	

11	**Reserve Groot Onderhoud wegen en vaarwegen**	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Reserve voor groot onderhoud van het provinciaal infrastructuur areaal wegen, vaarwegen, en kunstwerken, specifiek het dekken van tijdelijk beheer en onderhoudsprojecten die gedeeltelijk buiten de scope van het provinciaal meerjarenprogramma onderhoud vallen, zoals inrichting brugbediening, vervanging kunstwerken en oevers Noord-hollandsch Kanaal, en onderhoudsprojecten op basis van eenmalige afkoopsommen.	
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48. Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht 67.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO), programmaplan 24-uurs brugbediening, Vaart in de Zaan.	
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 1.191.971	€ 20.161.472
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking aan de Reserve Groot Onderhoud bedraagt in 2016 € 1.191.971De onttrekking aan de Reserve Groot Onderhoud	

	wegen en vaarwegen is als volgt opgebouwd:€ 25.000 Vaart in de Zaan€ 1.166.972 Reserve Vervangingsinvestering Kunstwerken
Toelichting stand	Per 31-12-2016 bedraagt de Reserve € 20.161.472, dit bedrag is als volgt opgebouwd:€ 8.000.000 Reserve 24-uurs brugbediening€ 10.077.515 Vervangingsinvesteringen Kunstwerken€ 2.080.367 Reserve Vaart in de Zaan€ 3.590 Diverse projecten wegen en vaarwegen

12	**Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen**	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010 – 2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.	
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010, vastgesteld door PS op 13 december 2010, punt 8d bij voordracht 80.	
Besluitvorming	Op 14 februari 2017 heeft GS "de toekomstbestendige werklocaties Uitvoeringsprogramma voor HIRB vastgesteld.	
Bestedingsplan	Provinciaal Herstructureringsprogramma 2014-2017.	
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 13 december 2010Eindigt op: 31 december 2017	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 2.844.000	€ 1.804.000
Toelichting stortingen	Er hebben conform de begroting geen stortingen in de reserve plaatsgevonden.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen subsidies voor fysieke verbeteringen € 2,7 miljoen, procesmanagement € 130.000 en overaanbod € 126.000. Voor subsidies die in het kader van HIRB duurzaamheid zijn verleend, zijn er in het kader van vaststellingen, terugontvangsten geweest van € 139.000.	
Toelichting stand	De stand is per ultimo 2016 € 1,8 miljoen. Van de in 2016 terugontvangen € 139.000 is inmiddels € 137.000 gecorrigeerd. Er zijn plannen in voorbereiding om 7 ton in te zetten voor herstructurering, dit wordt in de eerste helft van 2017 voorgelegd aan GS. Het restantbudget betreft € 1 miljoen.	

13	**Reserve Huisvesting**	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten	
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.	
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009Eindigt op: 2038	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 3.036.091	€ 17.120.009
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	Een deel van de reserve huisvesting was bedoeld voor uitgaven in het kader van het Impulsbudget. Van dit deel is in 2016 € 595.389 uitgegeven. Met de instelling van de reserve bedrijfsvoering bij zomernota 2016 is besloten de resterende gereserveerde middelen voor Impulsbudget te onttrekken uit de reserve huisvesting en te storten in	

	de reserve bedrijfsvoering. Het gaat om een bedrag van € 1.121.727. Daarnaast is aan de reserve een bedrag onttrokken van € 1.198.977 voor de dekking van de toegenomen huisvestingskosten door de nieuwbouw van het pand aan het Houtplein, conform de oorspronkelijke doelstelling van de reserve. Tenslotte zijn er nog kosten gemaakt voor de laatste af te wikkelen posten van de tijdelijke huisvesting.
Toelichting stand	Van het saldo van de reserve is € 350.000 bedoeld voor de betaling aan de gemeente Haarlem als bijdrage aan de kosten van de veranderingen aan de Dreef. Het overige saldo is volledig bedoeld als dekking voor de kapitaallasten van het pand aan het Houtplein.

14	**Reserve ILG**	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve heeft als doel afwikkeling van verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de rijksdoelen ILG en provinciale doelen ILG (PMJP-A), voor zover deze niet vallen binnen de reikwijdte van de Agenda Groen.	
Instellingsbesluit	Begroting 2007 d.d. 13 november 2006	
Besluitvorming	In 2016 is de Uitvoeringsregeling subsidie bestrijding verdroging Natuur Noord-Holland 2017 vastgesteld (GS 26 oktober 2016)	
Bestedingsplan	Verdrogingsbestrijding: € 2.750.000 als subsidieplafond voor de Uitvoeringsregeling en € 333.000 voor opdrachten/onderzoekenSubsidie buiten uitvoeringsregeling voor Anna's Hoeve - waterberging plan Huydekoper € 590.000	
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 13 november 2006Eindigt op: 31 december 2017	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 2.220.000	€ 4.524.633
Toelichting stortingen	n.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	In 2016 is € 2 miljoen vrijgevallen (Kaderbrief 2017, regel L) en er is subsidie verleend aan Stadsherstel Amsterdam N.V. voor Herbestemming Genieloods Fort aan de Ham	
Toelichting stand	Het restant in de reserve per 31-12-2016 is beschikbaar voor:Verdrogingsbestrijding: € 2.750.000 als subsidieplafond voor de Uitvoeringsregeling en € 333.000 voor opdrachten/onderzoekenStelling van Amsterdam: € 520.000 voor subsidieverlening voor de restauratie van de forten bij De Kwakel en Aalsmeer en de fortwachterswoning bij fort Penningsveer (besluit in voorbereiding)Anna's Hoeve - waterberging plan Huydekoper subsidieverlening € 590.000 (in voorbereiding)Overig € 130.000De reserve wordt per 31 december 2017 opgeheven.	

15	**Reserve Infrastructuur**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de bereikbaarheid van en verkeersveiligheid in de provincie te behouden en te vergroten door het uitvoeren van: infrastructurele projecten voor de verbetering van gemeentelijke of provinciale infrastructuur;projecten om verkeersveilig gedrag te stimuleren;projecten om ketenmobiliteit te bevorderen;projecten om bestaande infrastructuur beter te benutten.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De Reserve Infrastructuur wordt met de uitvoering van de nota reserves en voorzieningen geëvalueerd in 2018.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 64.511.027	€ 14.465.559	€ 62.752.654
Toelichting stortingen	De totale stortingen bedragen € 64.511.027, waarvan: Rijksbijdrage Mobiliteit 2016 € 15.511.000; Investeringen Noord-Holland Zuid € 5.587..236; PMI-projecten € 3.200.000; € 287.000 Loon- en prijsindex; Elektrisch Vervoer € 414.868; Beter Benutten vervolg (BBv) rijksbijdrage € 4.579000; OV SAAL rijksbijdrage en overheveling niet tot besteding komende BDU-middelen Infrastructuur door verlaging storting reserve OV € 25.871.426.	
Toelichting onttrekkingen	In 2016 is er € 14.465.559 besteed, waarvan: Gedragsbeïnvloeding € 1.387.215; Kleine infrastructuur € 12.546..341 en Beter Benutten projecten € 532.003.	
Toelichting stand	Per 31 december 2016 bedraagt het saldo € 62.752.654, waarvan € 44.097.700 aan gereserveerde middelen waarover PS nog een besluit dienen te nemen. Het betreft hier: € 18.294.422 Investeringen Noord-Holland Zuid; € 1.305.000 PMI-projecten; € 9.060.496 OV-SAAL; € 14.898.119 Fietsinfrastructuur; € 414.869 programma Elektrisch vervoer en € 124.795 vrij besteedbaar budget BEL.. Daarnaast is er een bedrag van € 18.654.954 aan lopende projecten waarover PS reeds een besluit heeft genomen. Het betreft hier: € 11.932.373 Kleine infrastructuur; € 4.046.997 Beter Benutten; € 1.595.000 SMART Mobility; € 780.584 Mobiliteitsmanagement en € 300.000 Overnachtingsplaatsen.Tenslotte, bij de Eerste begrotingswijziging 2017 ligt het besluit aan PS voor om het vrij besteedbaar bedrag ad € 14.898.119 naar de reserve Fietsinfrastructuur wordt overgeheveld.	

16	Reserve Innovatieprojecten SolaRoad	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Innovatie ten behoeve van de verbreding van het SolaRoad. In de loop van het derde kwartaal 2016 zal in een cash flow voor de ontwikkeling van SolaRoad, periode 2015-2019, worden voorzien.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2015	
Besluitvorming	komen tot een samenwerkingsverband met partners voor SolaRoad; de reserve in stand houden voor de SolaRoad gerichte investeringen.	
Bestedingsplan	In 2017 zal een bestedingsplan worden opgesteld (zie toelichting stand).	
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	2015tot en met 2019 en wordt dan geëvalueerd.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 0	€ 2.700.000
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Er zijn geen onttrekkingen gedaan	
Toelichting stand	Er zijn geen onttrekkingen in 2016 gedaan. Dit wordt veroorzaakt door de vertraging in de planvorming en de daarmee samenhangende activiteiten met de samenwerkingspartners.	

17	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Besluitvorming	Wijziging Uitvoeringsregeling investeringsimpuls duurzame zeehavens Noord-Holland 2016.

Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	2015 - 2019	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 3.338.000	€ 1.402.000
Toelichting stortingen	Er hebben conform de begroting geen stortingen in de reserve plaatsgevonden.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrokken € 3,3 miljoen betrof verleende subsidies in het kader van de uitvoeringsregeling investeringsimpuls duurzame zeehavens voor: verbetering luchtkwaliteit € 2,1 miljoen, circulaire economie € 1,2 miljoen en intensivering ruimtegebruik € 27.000.	
Toelichting stand	De in de reserve beschikbare middelen per ultimo 2016 € 1,4 miljoen zijn bestemd voor: intensivering ruimtegebruik € 1,2 miljoen en verbetering luchtkwaliteit € 244.000. Maart 2017 zal GS een beslissing nemen over de verdere inzet van deze middelen.	

18	**Reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid**	
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten	
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten binnen programma Bereikbaarheid te dekken, voor zover die tot 1-1-2017 werden gedekt door verkorte afschrijving of afschrijving ineens.Nadere toelichtingIn 2016 is de regelgeving vanuit het Rijk Begroting, Besluitvorming en Verantwoording (BBV) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.	
Instellingsbesluit	Begroting 2017	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	De Reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid wordt met de uitvoering van de nota reserves en voorzieningen geëvalueerd in 2018. De looptijd is gelet op het Bbv onbepaald.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand		

19	**Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via de bestemmingsreserve kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder wordt uitvoering gegeven aan de provinciale verplichtingen in de Samenwerkings- en Uitvoeringsovereenkomst (SUOK) Bloemendalerpolder. Primair doel van de bestemmingsreserve is het

	realiseren van een extra kwaliteitsimpuls in het plangebied Bloemendalerpolder voor zowel het groen-blauw als de openbare ruimte. Vanuit de reserve zullen investeringen worden gefinancierd die zorgen voor een hoger kwaliteitsniveau van deze onderdelen van de gebiedsontwikkeling. Daarnaast dient de reserve om op termijn conform de afspraak in de SUOK de provinciale vergoeding van de grondinbreng door de gemeente Weesp (max. €440.000) uit te keren.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 1.000.000	€ 0	€ 4.839.540
Toelichting stortingen	storting conform begrotingen in meerjarenperspectief	
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	Reservering voor het realiseren van een extra kwaliteitsimpuls in het plangebied Bloemendalerpolder bedraagt voor :- groen-blauw € 2.399.539,50- openbare ruimte € 2.000.000Reservering voor de provinciale vergoeding van de grondinbreng door de gemeente Weesp bedraagt €440.000.	

20	**Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Aan de Alderstafel van 17 september 2013 hebben de partijen Schiphol, Rijk en Provincie, zich uitgesproken om conform de afspraken uit het akkoord van 2008, elk € 10 miljoen beschikbaar stellen voor de 2e tranche investeringen in de leefomgeving.	
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014, agendapunt 8 bij voordracht 18.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 10 maart 2014Eindigt op: 31 december 2023 (10 jaar)	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 0	€ 10.000.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	€ 10.000.000 gereserveerd voor de 2e tranche investeringen in de leefomgevingIn de periode 2017-2020 wordt het saldo in 4 termijn overgemaakt aan de Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio, gevestigd te Haarlemmermeer.	

21	**Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten.Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking

	of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2016	
Besluitvorming	Bij Voordracht 2016-46 van 23 juni 2016 is besloten € 20 miljoen in te zetten voor meekoppelkansen bij het project versterking Markermeerdijken. Hiervan komt € 16,2 miljoen ten laste van deze reserve Voordracht 46-2016. GS besluit Prinshendrik Zanddijk (24 augustus 2016)GS besluit fietspad (8 november 2016)	
Bestedingsplan	Voordracht 2016-46 Markermeerdijken € 16.226.872Subsidie buiten uitvoeringsregeling aan hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor het project zandige variant Prins Hendrikdijk Texel € 706.000 (GS 24 augustus 2016)Subsidie buiten uitvoeringsregeling aan gemeente Texel voor het project Fietspad Prins Hendrikzanddijk Texel € 358.000 (GS 8 november 2016)	
Programma	3 Water	
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 8.976.872	€ 0	€ 8.976.872
Toelichting stortingen	De stortingen (2016) betreffen:€ 3.750.000 van de bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde € 15 miljoen voor meekoppelkansen bij dijkversterkingen€ 4.726.872 vanuit de reserve Actieprogramma 2010 voor het project MMD€ 500.000 vanuit de reserve Groen voor natuurinrichting van de oeverdijk binnen het project MMDIn de periode 2017-2019 zal de resterende € 11.250.000 van de bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde € 15 miljoen in de reserve gestort worden.	
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.	
Toelichting stand	Er zal totaal € 20.226.872 gestort worden in de reserve. Na uitvoering van de geplande projecten resteert hiervan € 2.936.000 Dit bedrag kan worden ingezet voor overige meekoppelkansen, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan projecten rond de Afsluitdijk.	

22	**Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland	
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989. Aanverwante besluiten: Uitvoeringsregeling onderhoud provinciale monumenten Noord-Holland 2011, PB 2011, nr. 159; Uitvoeringsregeling restauratie provinciale monumenten Noord-Holland 2011, PB 2011, nr. 159, Uitvoeringsregeling cultuurhistorische waarden: Uitvoeringsregeling subsidie molens Noord-Holland 2015, PB 2015, nr. 32	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	Beleidskader voor cultuurnota 2013-2016, 'De Waarde van Cultuur', vastgesteld door PS op 24 september 2012 statenvoordracht 70.Bestedingen maken onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Cultuurbeleid 2015, dat is vastgesteld op 2 december 2014 GS nota 508330/508341.	
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: Voor 1989Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 6.303.924	€ 10.007.446	€ 3.703.522
Toelichting stortingen	Reguliere storting voor restauratie rijksmonumenten € 4,7 miljoen.Reguliere storting voor projecten € 793.000.Storting	

	coalitieakkoord middelen 2015-209 voor herbestemming € 794.000.
Toelichting onttrekkingen	Uitvoeringsregeling restauratie Rijksmonumenten van subsidieplafond jaar 2015 2015 € 4,7 miljoen.Uitvoeringsregeling restauratie Rijksmonumenten van subsidieplafond jaar 2016 € 4,7 miljoen.Restauratie en onderhoud provinciale monumenten € 418.000.Herijking provinciale monumenten € 13.000.Subsidie aan stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) € 82.000.Bijdragen aan restauratie opleidingsprojecten € 17.000.
Toelichting stand	Herbestemming Cultureel erfgoed (coalitieakkoord 2015-2019) € 2,6 miljoen.Reservering Bijdrage Wierdijk € 330.000.Restauratie & onderhoud € 705.000

23	**Reserve OLV Greenport**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Op basis van motie M4-8 (Begroting 2011) is voorzien in een provinciale bijdrage aan de realisatie van de ongestoorde logistieke verbinding (OLV) Greenport-Aalsmeer.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht 67. Laatste begrotingswijziging 2011, vastgesteld door PS op 12 december 2011, punt 11 bij voordracht 88.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	Vanaf: 24 september 2012Eindigt op: 31 december 2017	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 0	€ 11.291.150
Toelichting stortingen	Er hebben geen stortingen plaatsgevonden.	
Toelichting onttrekkingen	Er zijn geen onttrekkingen geweest.	
Toelichting stand	Per 31 december 2016 bedraagt het saldo € 11.291.150, waarvan € 8,3 miljoen aan gereserveerde middelen voor het project OLV Greenport dat in 2017 aan PS ter besluitvorming wordt voorgelegd. Daarnaast is er een bedrag van € 2.991.150 voor het lopend project Truckparking.Provinciale Staten hebben op 2 februari 2015 met voordracht nummer 07.2015 besloten om ten laste van de reserve OLV Greenport een bedrag van € 2,9 miljoen beschikbaar te stellen voor de realisering van een truckparking in het Schiphol gebied via een concessie van werken. Dit bedrag is niet tot besteding gekomen, vanwege een gewijzigde opstelling van Schiphol Real Estate (SRE). SRE heeft namelijk in de zomer van 2015 besloten om los van het aanbestedingstraject van de provincie Noord-Holland, toch betaalde voorzieningen voor vrachtverkeer aan te leggen in het Schiphol gebied. In november 2015 zijn de Staten hierover geïnformeerd met brief: 517785/707531.SRE heeft haar plannen tot op heden nog niet uitgevoerd en de plannen zijn inmiddels uitgebreid met het opheffen van onbetaalde parkeerplaatsen in het gebied. Het is de verwachting dat SRE in Q2 2017 haar plannen wel gaat uitvoeren.	

24	**Reserve Ontwikkeling havencomplexen**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Besluitvorming	Er is besloten om een krediet van € 700.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van SHIP (Sluis en Haven Informatie Punt).
Bestedingsplan	Er is besloten om een krediet van € 700.000 beschikbaar te stellen voor

	de realisatie van SHIP (Sluis en Haven Informatie Punt). Er is nog geen bestedingsplan.	
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	2015Tot en met 2019.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 1.837.061	€ 0	€ 5.446.553
Toelichting stortingen	De storting is conform het coalitieakkoord 2015-2019 Ruimte voor groei.	
Toelichting onttrekkingen	Geen.	
Toelichting stand	Het SHIP is in aanbouw.	

25	**Reserve Openbaar Vervoer projecten**	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.	
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	PS hebben op 16 juli 2012 het uitvoeringsprogramma 2012-2015 bij Visie Openbaar Vervoer 2020 vastgesteld (OV-Visie).	
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 25.229.575	€ 13.060.608	€ 42.495.407
Toelichting stortingen	BDU middelen openbaar vervoer € 20,9 miljoen:- Storting van gedecentraliseerde BDU middelen uit het provinciefonds voor exploitatie Openbaar vervoer € 46,8 miljoen- Verlaging van de storting voor de versnelde inzet van het BDU oud saldo Rijksmiddelen d.d. 31 december2015 € 25,9Reguliere storting voor de zijtakken Zuid tangent € 1,6.Storting OOsttakken Zuidtangent conform kaderbrief 2012 € 1,9 miljoen.Bijdragen SRA ten behoeve van ZT-04 en ZT- 011 € 72.000.Storting van € 730.000 voor EHOV-kit coalitieakkoord 2015-2019.Storting uit bijdragen derden € 39.000 voor het OV-bureau.	
Toelichting onttrekkingen	Uitvoering OV-Visie € 2,0.Exploitatie Openbaar vervoer uit gedecentraliseerde BDU midden voor adviezen voor de aanbesteding en bijdrage aan de Zuidtangent totaal € 588.000.Beheer en onderhoud Abrí's € 101.000.	
Toelichting stand	Middelen met betrekking tot concessieverlening en gelabelde BDU middelen € 21,1 miljoen bestemd voor:- Gelabelde BDU middelen voor AROV, versnelling HOV Huizen- Hilversum € 10,7 miljoen;- Exploitatie OV voor toekomstige besteding aan concessieverplichtingen € 6,5 miljoen;- Gelabelde BDU middelen voor Toegankelijkheid haltes programma 2007-2010 € 3,3 miljoen;- Gelabelde BDU middelen voor Extra Impuls € 236.000;- Gelabelde BDU middelen voor Experimenten snelweg bus € 219.000;- Reizigersprojecten uit bonus-malusregeling € 627.000;- Voor bijdragen aan GOVI € 103.000.Aanleg zijtakken Zuid tangent € 11,9 miljoen.Programma Beheer en onderhoud Abri's € 883.000.Reservering voor bijdrage aan de busviaduct in het verlengde van de Oudenhaagseweg € 325.000.Externe studiekosten uit asfalt € 60.000.	

26	**Reserve Organisatieverandering**

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De provincie is in ontwikkeling, die ontwikkeling wordt beschreven in de 'Agenda voor de Toekomst'. Die Agenda schetst een regieorganisatie met een kleine, hoogwaardige en flexibele beleidskern. Uitvoerende taken plaatsen we op afstand en zelf blijven we alleen doen waar we bij uitstek goed in zijn. Elke directie concretiseert deze langetermijnvisie op het concern in een eigen houtskoolschets waarin op hoofdlijnen staat wat er inhoudelijk en organisatorisch gaat veranderen. De kosten voortvloeiend uit deze organisatieveranderingen zoals het begeleiden van de transitieprocessen, het bevorderen van de inzetbaarheid van medewerkers en van Vitaal Organiseren worden onder andere uit deze Reserve gedekt.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2014, vastgesteld door PS op 12 augustus 2014, punt 4 bij voordracht 63	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	De Reserve Organisatieveranderingen wordt op 31 december 2017 geëvalueerd.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 868.767	€ 2.497.138
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven hebben voornamelijk betrekking op mobiliteitsbevorderende maatregelen voor personeelsleden. Daarnaast zijn uitgaven gedaan voor de begeleiding van transitieprocessen.	
Toelichting stand	Van de resterende middelen is € 203.695 verplicht. In totaal is van het resterende saldo € 1.043.000 nodig voor lopende projecten. Voor projecten die wel zijn geaccordeerd, maar nog niet zijn gestart is aanvullend € 427.000 nodig. Voor een bedrag van circa € 475.000 staan concrete projecten op stapel. Voor het resterende deel is beleid in ontwikkeling.	

27	**Reserve Stedelijke Vernieuwing**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De regeling Stedelijke Vernieuwing heeft als doel het stimuleren van de stedelijke vernieuwing in steden en dorpen in de provincie door o.a. het beschikbaar stellen van financiële middelen. Het gaat hierbij om het inzetten van provinciale middelen.	
Instellingsbesluit	ISV-1 tijdvak 2000 t/m 2004 Verordening Stedelijke Vernieuwing Noord-Holland 2000, vastgesteld door PS op 19 juni 2000, nummer 24 en ISV-2 tijdvak 2005 t/m 2009 Verordening Stedelijke Vernieuwing. ISV-3 tijdvak 2010 t/m 2014 Verordening stedelijke vernieuwing 2011, vastgesteld door PS op 15 november 2010, punt 8 bij voordracht 74.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 19 juni 2000Eindigt op: 31 december 2015	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ -687.418	€ 2.204.898
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	Teruggave na afrekening subsidies notitiegemeenten ISV3: Weesp, Landsmeer, Blaricum, Oostzaan, Haarlemmermeer en Zeevang.	
Toelichting stand	Reservering afwikkeling subsidieverleningen voor de regeling ISV3 en ISV 2 totaal € 1,5 miljoen.Restant uit terugontvangen subsidies notitiegemeenten ISV3 € 687.418.	

28	Reserve Tijdelijk Beheer Gronden	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Het op peil houden van de kwaliteit van het tijdelijk grondareaal Crailo (gebouwen, terreinen en gronden) in provinciaal beheer: uitvoeren van beheer, onderhoud en sloop.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht 67.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 24 september 2012Eindigt op: 31 december 2016	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 11.98.713	€ 0
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	Beheer en Onderhoud Crailo € 853.000.Sanering BBL gronden € 47.000.Vrijval wegens einde looptijd € 299.000.	
Toelichting stand		

29	Reserve TWIN-H	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van bereikbaarheid, mobiliteit, verduurzaming, groen en sociaal-culturele infrastructuur.	
Instellingsbesluit	Provinciale Staten hebben op 10 november 2008 bij voordracht 77 “2e investeringsimpuls TWIN-H: bouwen aan de toekomst van Noord-Holland” ingestemd met de instelling van de bestemmingsreserve Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H).	
Besluitvorming	Programma Water:Bij Voordracht 2016-75 is € 398.000 van Integrale ILG projecten en € 114.000 vanuit Deltaprogramma Kust geheralloceerd voor subsidieverlening voor het project Marker Wadden. Programma Milieu:Bij Voordracht 2016-25 is € 960.000 beschikbaar gesteld voor de realisatie van het onderzoekscentrum voor biomassavergassing InVesta. Programma Ruimte:Bij Voordracht 2016-82 is besloten om € 5.000.000,- als cofinanciering onder POP3 voor de verplaatsingsopgaven van de glastuinbouw in Noord-Holland en € 4.840.000,- als provinciale uitvoeringsregeling voor de moderniseringsopgaven van de glastuinbouw in Greenport Aalsmeer beschikbaar te stellen.	
Bestedingsplan	Programma Water:Subsidieverlening Marker Wadden in 2017 € 512.000Programma Milieu: Subsidieverlening InVesta in 2017: € 960.000	
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 10 november 2008Eindigt op: 31 december 2020	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 3.717.159	€ 21.628.783	€ 269.141.817
Toelichting stortingen	Programma Weginfrastructuur: van de Vervoersregio Amsterdam (VRA) is een bedrag van € 500.000 ontvangen voor studiekosten Verbinding A8-A9. Daarnaast is er € 600.000 gestort voor de realisatie van een fietsbrug als onderdeel van het project Aansluiting A9 Heiloo.Programma Openbaar Vervoer. In het kader van het project HOV Haarlem-IJmuiden is er aan bijdragen € 2.234.505 gestort. Programma Milieu:- Bijdrage Tennet voor Wind op Land € 107.000	
Toelichting onttrekkingen	Programma Weginfrastructuur. De totale onttrekkingen bedragen € 3.3387.666, waarvan: Fietstunnel Oosterweg N244 (€ 2.140.000); Verbinding A8-A9 (€ 679.186); Reconstructie Velsertraverse (€ 477.333)	

	en Investeringspakket Bereikbaarheid (IPB) Alkmaar (€ 91.148).Programma Openbaar Vervoer: de totale bestedingen bedragen € 15.166.038, waarvan: HOV Haarlem-IJmuiden (€ 10.736.262) en HOV in 't Gooi (€ 4.554.288). Programma Water:- Voorbreidingskosten project Markermeerdijken en Indentiteit Kustplaasen € 154.000- Terugontvangen subsidies i.v.m. lagere vaststelling dan de oorspronkelijke verlening - € 398.000Programma Milieu:- Wind op Land € 187.000- Biomassa € 452.000- Uvr Zon op maatschappelijk vastgoed € 247.000- Terugontvangen subsidies i.v.m. lagere vaststelling dan de oorspronkelijke verlening - € 29.000Programma Groen:- Transitie IJsselmeervisserij € 137.000- Uitvoeringsregeling Groen 2016 € 388.000- Ecoduct N417 € 370.000- Groene AS door Aalsmeer € 188.000- Natuurbrug Zeeweg € 730.000- Terugontvangen subsidies i.v.m. lagere vaststelling dan de oorspronkelijke verlening - € 134.000Programma Cultuur € 642.000 bestemd voor- SVA Uitvoeringsregeling subsidie promotie € 293.000;-SVA Uitvoeringsregeling subsidie haalbaarheid € 59.000;- Projecten VER en informatiepunten SVA € 249.000;- Programmamanagement € 68.000.
Toelichting stand	Programma Weginfrastructuur. Op 31 december 2016 bedroeg het saldo € 115.469.787, waarvan € 88.906.470 aan gereserveerde middelen waarover PS nog een besluit dienen te nemen. Het betreft hier € € 48.460.345 Verbinding A8-A9 en € 40.466.066 Investeringspakket Bereikbaarheid (IPB) Alkmaar. Daarnaast is er een bedrag van € 25.105.326 aan lopende projecten waarover PS al een besluit heeft genomen, waarvan: € 10.418.931 N241 en € 15.575.267 IBP Alkmaar en € 569.179 Verbinding A8-A9.Programma Openbaar Vervoer. Op 31 december 2016 bedroeg het saldo € 107.275.104. Het betreft hier een bedrag van € 26.950.000 (als gevolg van verlaging krediet HOV Haarlem-IJmuiden - € 13,0 miljoen bij 2e actualisatie PMI 2016-2020; € 13,95 miljoen bij 1e actualisatie PMI 2017-2021). Daarnaast is er een bedrag van € 80.325.104 aan lopende projecten waarover PS reeds een besluit hebben genomen, waarvan: € 3.137.766 en HOV Haarlem-IJmuiden en € € 77.187.338 HOV in 't Gooi. Programma Water € 4,1 miljoen Deze middelen zijn bestemd voor Alternatief voor Luwtemaatregelen Hoornse Hop € 1,5 miljoen, Subsidie Marker Wadden € 512.000, Voorbereidingskosten Markermeerdijken € 203.000, Integrale ILG projecten € 1,5 miljoen, Deltaprogramma/Identiteit kustplaatsen € 339.000. Over alle onderdelen heeft besluitvorming plaatsgevonden.Programma Milieu € 3,2 miljoenDeze middelen zijn bestemd voor Bodemsanering € 1,8 miljoen, Wind op Land € 256.000, Investa € 960.000, restanten overige projecten € 115.000. Over alle onderdelen heeft besluitvorming plaatsgevonden.Programma Cultuur en Welzijn:Restant middelen van eerder vastgestelde voordrachten voor zorg en welzijn € 1,3 miljoen. Er wordt een voorstel voorbereid om dit bedrag te heralloceren voor een Uitvoeringsregeling voor sportaccommodaties.Programma Groen:Restant middelen zijn o.a. bestemd voor POP € 124.000, Dijkversterking Hoorn - Amsterdam € 3,5 miljoen, fietspad Wierdijk € 969.000, Uitvoeringsregeling Groen € 408.000, Wandelnetwerk Amstelland € 180.000, Vaarduikers N23 (Westfrisiaweg) € 312.000, Groene AS door Aalsmeer € 188.000, Progr. Verbinden/Ontsnipperen € 188.000, N526 maatregelen € 133.000, N236 Franse Kampweg € 188.000, Natuurbrug Zeeweg € 3 miljoen, Groene Schakel € 1 miljoen.Programma Ruimte:Er is € 5.000.000,- bestemd voor cofinanciering voor de verplaatsingsopgaven van de glastuinbouw in Noord-Holland en € 4.840.000,- als provinciale uitvoeringsregeling voor de moderniseringsopgaven van de glastuinbouw in Greenport Aalsmeer.Programma Cultuur:Er is € 4,5 miljoen bestemd voorde stelling van Amsterdam:- Subsidies buiten uitvoering aan Vuurtoreneiland, Fort benoorden Spaarndam € 3,8 miljoen.- Projecten VER en informatiepunten SVA € 407.000.

30	Reserve UNA	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang.	
Instellingsbesluit	Op 19 april 2004 hebben Provinciale Staten op grond van de nieuwe verordening Financieel beheer 2004 (voordracht 25) besloten het UNA-Compartiment los te koppelen van FINH en het onderdeel als bestemmingsreserve UNA deel te laten uitmaken van de algemene reserve.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.	
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 19 april 2004Eindigt op: 31 december 2018De einddatum wordt gewijzigd in 31 december 2018, omdat het project Verbrakking polder Westzaan nog moet worden afgerond.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 30.490	€ 32.695	€ 1.759.731
Toelichting stortingen	Voor het project monitoring ecoduct Zwaluwenberg heeft de provincie van Rijkswaterstaat een bijdrage van € 30.490 ontvangen voor genetisch onderzoek.	
Toelichting onttrekkingen	Uit deze reserve is een bedrag van € 15.490 betaald voor het Ecoduct N417 Monitoring en € 17.205 voor TaskForce Ruimte.	
Toelichting stand	Het restantbudget is bedoeld voor de volgende projecten:· Verbrakking polder Westzaan € 1,1 miljoen· Fietspad AWD € 500.000· Ecoduct N417 € 143.000· TaskForce Ruimte € 39.000	

31	Reserve Vervanging ICT-apparatuur	
Functie	Egalisatiereserve	
Doel	Uit de reserve worden de kosten van vervanging van ICT-apparatuur betaald.	
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2012, vastgesteld door PS op 5 maart 2012, punt 8a bij voordracht 16.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	Het betreft een egalisatiereserve die bedoeld is voor de reguliere vervanging van ICT-apparatuur.	
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Vanaf: 2012Eindigt op: geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 887.000	€ 95.587	€ 2.534.449
Toelichting stortingen	Jaarlijks wordt € 887.000 gestort in deze egalisatiereserve ter vervanging van de ICT-apparatuur voor medewerkers, inclusief mobiele telefoons.	
Toelichting onttrekkingen	Uitgaven in 2016 hebben betrekking op incidentele vervanging van laptops en bijbehorende accessoires.	
Toelichting stand	In 2017 gaat de vervanging van alle laptops van medewerkers (en inhuur-personeel) plaatsvinden. Daarvoor is naar verwachting circa € 2,2 miljoen nodig.	

32	Reserve Water als Economische Drager
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het programma “Water als Economische Drager” heeft als doel de economische kansen van het Noord-Hollandse water optimaal te

	benutten. Waterrecreatie en watergebonden bedrijvigheid staan daarbij centraal.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.	
Besluitvorming	De uitvoeringsagenda economie 2016-2019 is op 11 oktober 2016 door GS vastgesteld en op 24 oktober besproken in de statencommissie EEB.	
Bestedingsplan		
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011Eindigt op: 31 december 2019	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 1.000.000	€ 0	€ 1.080.000
Toelichting stortingen	Conform het coalitieakkoord is er in 2016 € 1 miljoen gestort in de reserve.	
Toelichting onttrekkingen	In 2016 waren er conform de begroting geen onttrekkingen.	
Toelichting stand	De stand per einde 2016 bedraagt 1,1 miljoen. Hiervan is € 1 miljoen bestemd voor de in het coalitieakkoord aangegeven wens om het programma Water als Economische Drager voort te zetten. De resterende middelen bedragen € 80.000. Oorspronkelijk was dit bedoeld voor waterrecreatie. Er rusten inmiddels echter geen toezeggingen en verplichtingen meer op dit bedrag, waardoor het vrij kan vallen naar de algemene middelen.	

33	**Reserve Waterrecreatie**	
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve	
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.	
Instellingsbesluit	Zomernota 2015	
Besluitvorming	In 2015 is de startnotitie ‘Visie Waterrecreatie 2016-2030’ vastgesteld (G 27 oktober 2015). Als vervolg hierop zijn in 2016 de ‘Visie op de Waterrecreatie in Noord-Holland 2030’ en het 'Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2016-2019'vastgesteld (Voordracht 59-2016, 3 oktober 2016).	
Bestedingsplan	In het Uitvoeringsprogramma is aangegeven dat de beschikbare middelen zullen worden ingezet als cofinanciering.	
Programma	3 Water	
Looptijd	Vanaf 2015Tot en met 2019.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 2.088.531	€ 161.607	€ 3.731.670
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen € 1.393.531 (coalitieakkoord Waterrecreatie) € 670.000, (coalitieakkoord Recreatief vervoer over Water), € 25.000 bijdrage Utrecht in project Groene Hart.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen proces- en onderzoekskosten.	
Toelichting stand	In de komende jaren (t/m 2019) zal nog € 4.103.298 in de reserve worden gestort.	

34	**Reserve Werkgelegenheid en Economie**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bevorderen van de werkgelegenheid en economie conform amendement 2-2 begroting 2014.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014,

	agendapunt 8 bij voordracht 18.	
Besluitvorming	GS heeft op 27 september 2016 ingestemd met de Uitwerkingsrichtingen MKB innovatiefondsen. Dit is op 24 oktober 2016 besproken in de statencommissie EEB.GS heeft op 8 november 2016 de slotrapportage werkgelegenheid en economie HYPERLINK vastgesteld. Dit stuk is op 30 november ter kennisname naar PS gestuurd. GS heeft op 8 november 2016 besloten € 332.000 in te zetten voor revitalisering van drie recreatie-eilanden. Dit is opgenomen in de eerste begrotingswijziging 2017 (lijst buiten uitvoeringsregeling), die in maart 2017 ter besluitvorming aan PS wordt aangeboden.	
Bestedingsplan		
Programma	5 Ruimte	
Looptijd	Vanaf: 10 maart 2014Eindigt op: 31 december 2019	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 4.479.000	€ 3.947.000	€ 13.146.000
Toelichting stortingen	Er is € 4,5 miljoen in de reserve gestort in 2016. Dit betrof conform het coalitieakkoord € 2 miljoen voor het Duurzaam innovatiefonds en € 1,6 miljoen voor het MKB innovatiefonds. Er is € 908.000 extra gestort als gevolg van de decembercirculaire 2016, waarin € 908.000 is toegevoegd voor MKB innovatiestimulering topsectoren.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrokken € 3,9 miljoen betrof verleende subsidies voor: de Uitvoeringsregeling MKB innovatiestimulering topsectoren € 1,9 miljoen, Riviercruisevaart € 900.000, verbeteren station Koog-Zaandijk € 200.000, de Uitvoeringsregeling Restauratie Rijksmonumenten € 400.000, de Uitvoeringsregeling duurzame renovaties € 487.000.	
Toelichting stand	De stand per ultimo 2016 € 13,1 miljoen is bestemd voor: duurzaam innovatiefonds € 5,5 miljoen, MKB innovatiefonds € 5,1 miljoen, Duurzame restauratie € 97.000, Stads- en dorpsvernieuwing € 2,1 miljoen, revitalisering drie recreatie eilanden (besteding vindt naar verwachting in de eerste helft van 2017 plaats) € 328.000. De besluitvorming over de middelen voor stads- en dorpsvernieuwing wordt tegelijkertijd met de besluitvorming over binnenstedelijk wonen aan PS voorgelegd.Het uitvoeringsprogramma binnenstedelijk wonen is vertraagd. Hierover zijn statenvragen gesteld, die door GS naar verwachting in maart 2017 worden beantwoord.	

35	**Reserve Westfrisiaweg**	
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve	
Doel	Dekking uit provinciale middelen van de investeringsuitgaven die gedaan worden bij de besteding van het krediet voor de realisatie van het project “N23 Opwaardering Westfrisiaweg”.	
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2012 n.a.v. kredietaanvraag 88-2012, vastgesteld door PS op 17 december 2012, punt 8b bij voordracht 104.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan	Realisatieovereenkomst uit 2010, Kredietaanvraag (N23 88-2012) en het Uitvoeringscontract.	
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	Vanaf: 17 december 2012Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 32.260.000	€ 32.260.000	€ 0
Toelichting stortingen	De stortingen in de reserve van € 32,26 mln. zijn een uitwerking van de kredietaanvraag N23 voordracht 88-2012 en bestaan uit:Jaarlijkse storting van 2016 van € 14,26 mln. uit de begroting en de Rijksbijdrage van € 18,00 mln.conform besluitvorming.	
Toelichting onttrekkingen	De totale uitgaven bedragen € 62,6 mln. en worden voor € 32,26 mln. onttrokken aan de middelen uit de reserve. Een deel ad € 14,79 mln.	

	wordt onttrokken uit de hiervoor beschikbare gestelde middelen uit de BDU gelden voor N23 Westfrisiaweg en € 14,55 mln. wordt onttrokken uit de vooruit ontvangen bijdragen van derden. De uitgaven binnen het project zijn uit te splitsen in:· Voorbereidingskosten van € 0,74 mln.· Apparaatskosten van € 3,63 mln.· Kabels en Leidingen van € 2,25 mln.· Uitvoeringcontract € 52,86 mln.· Grondverwerving van € 3,11 mln.De geraamde lasten voor 2016 zijn € 22,4 mln. lager uitgevallen dan begin 2016 kon worden voorzien en zijn voornamelijk veroorzaakt het stilleggen van de uitvoeringswerkzaamheden door de uitvoerend aannemer, dit n.a.v. een lopend verschil van mening tussen de provincie en de firma Heijmans. Er is een procedure gestart om de zaak voor te leggen aan de Raad van Arbitrage. De vermelde uitgaven worden volledig gedekt binnen de beschikbaar gestelde middelen voor het project N23.
Toelichting stand	De stand van de reserve eind 2016 bedraagt € 0,00 miljoen. In 2017 zullen er, conform besluitvorming, stortingen en onttrekkingen plaats vinden.

36	**Reserve Zuidas en Zeepoort**
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de bestemmingsreserve is om een bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van de projecten Zuidas Amsterdam en Zeeport IJmuiden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70. Laatste Begrotingswijziging 2011, vastgesteld door PS op 12 december 2011, punt 11 bij voordracht 88.
Besluitvorming	De bijdrage aan de Zeepoort IJmond is vastgelegd in een convenant november 2009. De afspraak is bevestigd in het voorkeursbesluit in 2012. Op 22 september 2014 is een PS-besluit genomen over de statenvoordracht hierover. Afspraken ten aanzien van de Zuidas zijn vastgelegd in de Bestuursovereenkomst ZuidasDok uit 2012 tussen partijen (het rijk, Amsterdam, Stadsregio Amsterdam en provincie Noord-Holland).
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011Eindigt op: 31 december 2021
Stortingen	Onttrekkingen
€ 13.795.000	€ 0
Toelichting stortingen	Er is conform de begroting € 13,8 miljoen in de reserve gestort voor ZuidasDok.
Toelichting onttrekkingen	Er waren geen onttrekkingen in 2016.
Toelichting stand	De stand per ultimo 2016 is € 31,7 miljoen. De in de reserve beschikbare middelen betreffen lopende projecten en zijn nodig om de bestuurlijke afspraken over de Zuidas na te komen.

6.2.9 Staat van het verloop van de voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Nummer	Naam van de voorziening	Saldo bij de aanvang van het dienstjaar 2016
	Voorzieningen	
1	Voorziening Financiële Risico's	1.790.000,00
2	Voorziening Kosten reorganisatie	301.745,97
3	Voorziening Pensioenen leden GS	12.720.690,00
4	Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	42.578.298,41
5	Voorziening Grondwaterheffing	1.345.984,78
6	Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	22.554.727,28
7	Voorziening Subsidiecrediteuren	116.548.957,58
	Totaal voorzieningen	**197.840.404,02**

Toevoeging	Onttrekkingen		Saldo aan het einde van het dienstjaar 2016	Productnummer toevoeging of vrijval voorziening
	Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten		
	200.000,00	1.500.000,00	90.000,00	045 05
20.000,00	110.319,23		211.426,74	045 03
219.033,10	510.519,46		12.429.203,64	111 82
27.438.309,54	27.351.891,38		42.664.716,57	311 22/338 22
	75.133,38		1.270.851,40	442 01
3.457.542,07	3.905.866,78	1.600.000,00	20.506.402,57	521 22
39.570.859,94	44.809.578,76	1.926.510,46	109.383.728,30	diversen
70.705.744,65	**76.963.308,99**	**5.026.510,46**	**186.556.329,22**	

1	Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	
Doel	Uitvoering van Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma 2011 – 2015 Provincie Noord-Holland, en bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.	
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	4 Milieu	
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010	Eindigt op: Geen einddatum
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 3.457.542	€ 3.905.867	€ 20.506.403
Toelichting stortingen	De storting in de Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken bedraagt € 3.457.542 · Decentralisatie uitkering bodem € 2.713.174 · Bijdragen derden diverse projecten € 528.568 · Bijdragen gemeente convenant Masterplan 't Gooi € 215.800	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking ad € 3.906.867 uit de Voorziening Bodemsanering bestaat uit: · Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014: € 1.276.970 · Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 subsidies: €1.183.062 · Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2016-2020 Spoedlocaties: € 305.521 · Uitvoering bodembeheertaken: €1.140.314 Vanuit het programma Bodemsanering 2011-2015 is een bedrag van € 1,6 miljoen vrijgevallen. (meer baten, € 1,6 miljoen, voordeel).	
Toelichting stand	Er zijn voldoende middelen aanwezig in de voorziening om het uitvoeringsprogramma af te ronden.	

2	Voorziening Financiële Risico's	
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.	
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	7 Cultuur en Welzijn	
Looptijd	Ingesteld op: November 2005	Eindigt op: Geen einddatum
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 1.700.000	€ 90.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De totale afname van de voorziening wordt veroorzaakt door: 1) De vrijval van € 1.500.0000 heeft te maken met de positieve ontwikkeling van het eigen vermogen van de RON. 2) Betaling van € 200.000 aan de Belastingdienst in verband met naheffing op basis van een BTW-controle.	
Toelichting stand	Het bedrag van € 90.000 zit in de voorziening in verband met een mogelijke claim in verband met een verkeersongeval op een provinciale weg.	

3	Voorziening Grondwaterheffing	
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	3 Water	
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 75.133	€ 0	€ 1.270.851
Toelichting stortingen	De opbrengst van de grondwaterheffing bedroeg in 2016 € 712.674. Hierop zijn twee oninbare vorderingen van totaal € 564 in mindering gebracht.De directe kosten van aanleg en onderhoud van het grondwatermeetnet bedroegen € 82.404 waarvan 90% ten laste van de heffing komt en 10% voor rekening van de provincie. De apparaatskosten die ten laste van de heffing kunnen worden gebracht bedragen € 503.698 Daarnaast is nog € 209.381 besteed aan (onder meer):- grondwaterkwaliteitsonderzoek/metingen;- een bijdrage aan Bij12 (IPO) voor het landelijk grondwater register- de bijdrage aan de adviescommissie Schade Grondwater.Bovenstaande resulteert in een onttrekking aan de voorziening van € 712.110 – (€ 82.404 * 0,9) – € 503.698 - € 209.381 = € 75.133	
Toelichting onttrekkingen	zie stortingen	
Toelichting stand		

4	Voorziening Groot onderhoud Wegen en Vaarwegen	
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale land- en vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).	
Instellingsbesluit	"Nota Reserves en Voorzieningen 2004” d.d. 14 juni 2004, nr. 48. Ingesteld in 2011 bij PS besluit 31-1-2011"Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen”	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Bereikbaarheid	
Looptijd	Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 27.438.310	€ 27.351.891	€ 42.664.683
Toelichting stortingen	Wegen:De storting met betrekking tot de Voorziening Groot onderhoud wegen bedraagt € 20.035.000. Van deze storting is een bedrag van € 300.000 overgeheveld naar het budget Gebiedscontract Kop van Noord Holland (subproduct 731140).Bijdragen van derden waaronder Stadsregio Amsterdam € 1.234.310.Vaarwegen:De storting met betrekking tot de Voorziening Groot Onderhoud Vaarwegen bedraagt € 6.344.000Bijdragen van derden bedraagt € 125.000	
Toelichting onttrekkingen	Het beschikbare bedrag in 2016 met betrekking tot het programma Groot Onderhoud Wegen bedraagt € 48.237.088. De werkelijke onttrekking bedraagt € 20.292.862.Het beschikbare bedrag in 2016 met betrekking tot het programma Groot Onderhoud Vaarwegen bedraagt € 20.720.212. De werkelijke onttrekking bedraagt € 7.059.029.	
Toelichting stand	De storting in de voorziening Groot Onderhoud Wegen en Vaarwegen bedraagt € 26.379.000Wegen:De storting met betrekking tot de Voorziening Groot onderhoud wegen bedraagt € 20.035.000. Van deze	

	storting is een bedrag van € 300.000 overgeheveld naar het budget Gebiedscontract Kop van Noord Holland (subproduct 731140).Bijdragen van derden waaronder Stadsregio Amsterdam € 1.234.310.De werkelijke onttrekking voor wegen bedraagt € 27.351.891.Diverse projecten die gestart zijn in voorgaande jaren zijn in 2016 afgerond (Abdijtunnel, N201a, N245a, N508a) Voor het jaar 2016 zijn de volgende projecten in uitvoering gegaan, en is het werk grotendeels gerealiseerd (N205b, N205c, N208a, N242a, N510a) Afronding en facturering lopen door naar 2017.Vaarwegen:De storting met betrekking tot de Voorziening Groot Onderhoud Vaarwegen bedraagt € 6.344.000Bijdragen van derden bedraagt € 125.000De werkelijke onttrekking voor vaarwegen bedraagt € 7.059.029.Diverse kunstwerken (o.a.Zijperbrug, Schagerbrug, Waardbrug, Molenkolksluis) zijn in 2016 grotendeels gerealiseerd,. Afronding en facturering lopen door naar 2016.)

5	**Voorziening Kosten Reorganisatie**	
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.	
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 0	€ 110.319	€ 191.427
Toelichting stortingen	Er waren geen aanvullende stortingen nodig, omdat de stand van de voorziening toereikend is.	
Toelichting onttrekkingen	Er is € 110.319 onttrokken voor uitkeringen aan FPU-suppletie en voor uitkeringen op grond van de Wachtgeldregeling na outplacement.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening ultimo 2016 is precies toereikend om de geraamde onttrekkingen in de resterende jaren te kunnen doen.	

6	**Voorziening Pensioenen Leden GS**	
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.	
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	1 Openbaar Bestuur	
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
€ 219.033	€ 510.519	€ 12.429.204
Toelichting stortingen	Om alle lopende en toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen dekken is in 2016 een bedrag gestort van € 219.033. De storting is gebaseerd op berekeningen van Loyalis over de benodigde voorziening.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen uitgekeerde ouderdoms- en nabestaandenpensioenen aan (partners van) oud GS-leden.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door Loyalis de benodigde stand van de voorziening	

bepaald. Op grond daarvan wordt de storting in de voorziening in het betreffende jaar herleid.

7	**Voorziening Subsidiecrediteuren**	
Doel	Voorziening die bestaat uit de harde subsidieverplichtingen voortkomend uit subsidiebeschikkingen ten laste van bestemmingsreserves.	
Instellingsbesluit	Financiële verordening 2011	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	8 Financiën	
Looptijd	Ingesteld op: Januari 2011Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2016
39570.860	€ 46.736.089	€ 109.383.728
Toelichting stortingen	In 2016 zijn de subsidieverplichtingen die eind 2016 nog resteerden ten laste van de bestemmingsreserves van ruim € 39,5 miljoen uit de bestemmingsreserves onttrokken en gestort in de voorziening Subsidiecrediteuren.	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking uit de voorziening subsidiecrediteuren voor 2016 bedraagt ruim € 44,8 miljoen. Dit betreft betalingen op subsidieverplichtingen ten laste van de voorziening van 2015 en ouder. Daarnaast is er € 1,9 miljoen vrijgevallen ten gunste van de rekening van lasten en baten.	
Toelichting stand	Eind 2016 resteert er nog ruim € 109,3 miljoen aan subsidie verplichtingen in de voorziening subsidiecrediteuren.	

Staat van gewaarborgde leningen dienstjaar 2016

6.2.10 Staat van gewaarborgde leningen dienstjaar 2016

Nummer		Oorspronkelijk bedrag	Doel van de geldlening	Door wie de geldlening is aangegaan	% of deel gewaar-borgd provincie	Datum van het besluit Prov. Staten c.q. Ged. Staten
2009	*	1.530.000	1ste fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	St.Geestelijke Gezondheidszorg NH-Noord	100	29-10-1979;080
2010	*	1.531.508	Nieuwbouw en renovatie psych.centrum	idem	100	29-10-1979;080
2011	*	2.467.430	2e fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	idem	100	18-01-1982;005
2012	*	3.403.352	Idem	idem	100	18-01-1982;005
2013	*	2.382.346	Idem	idem	100	18-01-1982;005
10003	*	10.096.610	2e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	Dr. M.J. Prinsenstichting	100	04-12-1978;099
10004	*	3.333.016	3e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	idem	100	19-05-1980;019
24001	*	3.781.532	Uitbreiding Lindendael	Westfriese Zorggroep De Omring	100	19-11-1984;077
24002	*	3.403.352	Uitbreidings- en herstructueringswerken	idem	100	19-11-1984;077
27001	*	3.374.310	Bouw verpleeghuis Heemswijk	Viva ! Zorggroep	100	15-06-1981;036
27002	*	3.403.352	Idem	idem	100	15-06-1981;036
Totaal		**38.706.808**				

Bij de met "*" aangeduide nummers van de borgstellingen is ten behoeve van de provincie zekerheid gevestigd op het onderpand.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2016

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2016

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Looptijd	Provinciaal aandeel in procenten	Provinciaal aandeel in euro's	
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	divers	6,20	4.402.254	1)
BNG Bank	financiering van het project Hoogtij van de RON NV		50 (max)	35.000.000	2)
BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark BV (besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)		max.	20.000.000	3)
Totaal				**59.402.254**	

1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zgn. convenantsgelden.

2) Op deze garrantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam N.V. van 33,3%.

3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

Datum van het besluit Koninklijke Goedkeuring	Rente- %	Restantbedrag van de lening aan het begin van het dienstjaar 2016 Totaal	Gewaar-borgd door provincie	Te waar-borgen in 2016	Totaal-bedrag gewone en buiten-gewone aflossing	Restantbedrag van de lening aan het einde van het dienstjaar 2016 Totaal	Gewaar-borgd door provincie	Laatste aflossings-jaar
27-02-1980;048	4,40	425.000	425.000		85.000	340.000	340.000	2020
27-02-1980;048	5,65	425.419	425.419		85.084	340.335	340.335	2020
17-05-1982;006	4,95	595.586	595.586		85.083	510.503	510.503	2022
17-05-1982;006	5,72	907.561	907.561		113.445	794.116	794.116	2023
17-05-1982;006	4,45	714.705	714.705		79.412	635.293	635.293	2024
31-01-1979;009	4,27	1.009.661	1.009.661		252.415	757.246	757.246	2019
21-08-1980;170	2,25	640.964	640.964		128.193	512.771	512.771	2020
10-01-1985;012	4,00	189.077	189.077		189.077	0	0	2016
10-01-1985;012	4,27	340.335	340.335		170.168	170.167	170.167	2017
30-09-1981;002	3,91	698.121	698.121		116.356	581.765	581.765	2021
30-09-1981;002	3,99	794.116	794.116		113.445	680.671	680.671	2022
		6.740.545	**6.740.545**	-	**1.417.678**	**5.322.867**	**5.322.867**	

7 Overige specificaties en toelichtingen

7.1 Afrekeningsverschillen voorgaande dienstjaren

Programma	Begroot	Werkelijk	Verschil*
			€
1. Openbaar bestuur		83.380	-83.380
2. Bereikbaarheid		-690.986	690.986
3. Water		-36.780	36.780
4. Milieu		-539.786	539.786
5. Ruimte		-1.880.715	1.880.715
6. Welzijn		-1.186.925	1.186.925
7. Financiën	-4.000.000	-1.318.179	-2.681.821
Totaal	-4.000.000	-5.569.991	1.569.991

* Een positief verschil is voordelig

7.2 EMU-saldo

Onderdeel	Omschrijving	Begroot t/m 30-06-2016	Werkelijk 2016	Verschil
+1	Exploitatie vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-59.136.000	97.790.000	-156.926.000
+2	Afschrijvingen ten lasten van de exploitatie	92.376.000	66.084.600	26.291.400
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	30.512.000	70.705.745	-40.193.745
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-182.453.000	-152.321.665	-30.131.335
+5	De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	91.750.000	40.113.928	51.636.072
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa; Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	-	13.648.870	-13.648.870
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan.	-	-	-
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	-	-	-
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-66.789.000	-76.963.309	10.174.309
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen e.d.) worden en die nog vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-
-11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	**-93.740.000**	**59.058.169**	**-152.798.169**

In het bovenstaande overzicht is de berekening van het EMU-saldo per 30-06-2016 (Zomernota) en per 31-12-2016 opgenomen. Een nadere specificatie van de cijfers per 31-12-2016 is terug te vinden onder:

Onderdeel	Omschrijving	Verwijzing naar plaats in de Jaarrekening
1.	Exploitatie vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	Zie Programma 8 Financiën
2.	Afschrijvingen ten lasten van de exploitatie	Zie staat 6.2.4 kolom 7
3.	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	Zie staat 6.2.9 kolom ‘toevoegingen’.
4.	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	Zie staat 6.2.4 kolom 3
5.	De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen aan het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	Zie staat 6.2.4 kolom 4
9.	Betalingen ten laste van de voorzieningen	Zie staat 6.2.9 kolom ‘onttrekkingen’.

8 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

8.1 Inleiding SISA

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. SISA staat voor het beperken van de administratieve lastendruk. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Onderdeel van de jaarrekening is de verantwoordingsbijlage SISA en de toelichting op de verantwoordingsbijlage. In de verantwoordingsbijlage wordt alleen de noodzakelijke verantwoordingsinformatie per specifieke uitkering opgenomen, zodat het Rijk zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van specifieke uitkeringen kan waarmaken. In de onderstaande toelichting wordt aanvullende informatie per regeling verstrekt.

8.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

I&M	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*
		1	lenM/BSK-2013/124359	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 06*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 07*
		1	lenM/BSK-2013/124359	€ 0
I&M	**E11**	**Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)** **Subsidieregeling programmafinanciering lokale luchtkwaliteitsmaatregelen en Besluit milieusubsidies** **Provincies**	Besteding (jaar T) door provincie ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten) *Aard controle R* *Indicatornummer: E11 / 01*	Doorgeleide middelen door provincie naar medeoverheden (jaar T) ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten) *Aard controle R* *Indicatornummer: E11 / 02*
			€ 0	€ 1.794.544
			Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) door provincie ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 08*
			Ja	€ 271.650
			Cumulatieve terugstorting (t/m jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen door provincie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van provinciale middelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten) door medeoverheden *Aard controle D1* *Indicatornummer: E11 / 14*
			€ 111.383	€ 58.966.494
I&M	**E27**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer** **Wet BDU Verkeer en Vervoer (art. 10)**	Eindsaldo/-reservering (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27 / 01*	Terugbetaling door derden vanuit BDU-bijdrage verstrekte middelen in (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27 / 02*
			€ 144.565.006	€ 532.451
I&M	**E37**	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur**	Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E37 / 01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E37 / 02*
			-€ 2.739.854	€ 0

10 januari 2017			
Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 04*	Correctie over besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*	
€ 26.040	€ 0	€ 0	
Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 10*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E3 / 11*
€ 0	€ 26.040	€ 0	Nee
Besteding (jaar T) ten laste van eigen bijdrage provincie zoals beschreven in artikel 9 lid 2 van de subsidieregeling NSL *Aard controle R* *Indicatornummer: E11 / 03*	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners van provincie (niet rijk, provincie of medeoverheid) *Aard controle R* *Indicatornummer: E11 / 04*	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten provincie op door rijk verstrekte bijdrage NSL *Aard controle R* *Indicatornummer: E11 / 05*	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen door provincie *Aard controle R* *Indicatornummer: E11 / 06*
€ 477.333	€ 0	€ 0	€ 0
Cumulatieve doorgeleide middelen door provincie naar medeoverheden (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen (exclusief besteding uit ontvangen rente opbrengsten) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van eigen middelen (provincie) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van bijdragen door derden =contractpartners van provincie (niet rijk, provincie of medeoverheid) *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rentebaten provincie op door rijk verstrekte bijdrage NSL *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E11 / 12*
€ 51.128.641	€ 5.073.672	€ 0	€ 320.017
Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van eigen bijdrage medeoverheden zoals beschreven in artikel 9 lid 2 van de subsidieregeling NSL *Aard controle D1* *Indicatornummer: E11 / 15*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners van medeoverheid (niet rijk, provincie of medeoverheid) *Aard controle D1* *Indicatornummer: E11 / 16*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) ten laste van rentebaten medeoverheden op door provincie verstrekte bijdrage NSL *Aard controle D1* *Indicatornummer: E11 / 17*	
€ 37.492.895	€ 0	€ 434.334	
Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27 / 03*	Correctie over besteding (T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27 / 04*	Eindsaldo/-reservering (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27 / 05*	
€ 80.018.046	€ 0	€ 65.079.411	
Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E37 / 03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E37 / 04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E37 / 05*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E37 / 06*
€ 0	€ 2.891.644	-€ 5.631.498	Nee

8.3 Toelichting bij de SiSa-verantwoordingsbijlage

Sanering verkeerslawaai, I&M/E3

Sanering verkeerslawaai is opgenomen in de SiSa 2016. De regeling betreft een subsidie voor de geluidschermen op de Westfrisiaweg (N23).De beschikking van deze subsidie is nog niet verleend door I&M.

Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, I&M/E11

Het nationaal samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit is in 2013 verlengd tot 1 januari 2017. De verantwoording van deze regeling wordt met de jaarrekening van 2016 afgerond.

Brede doeluitkering verkeer en vervoer, I&M/E27

De provincie Noord-Holland verantwoordt de voorschotten van subsidies aan gemeenten, overige instellingen en de concessiehouders voor het OV als lasten in de jaarrekening 2016 en in de SISA-bijlage. Bij vaststelling van de subsidie in een toekomstig jaar worden eventuele afrekeningsverschillen in het desbetreffende jaar verantwoord.

Per 1 januari 2014 hoeft er geen rente meer te worden toegerekend aan de BDU. In de wijziging van de wet FIDO die het verplicht schatkistbankieren regelt, is artikel 9 het tweede en derde lid van de wet BDU vervallen. Deze wijziging is op 15 december 2013 van kracht geworden.

Regeling Wilhelminasluis, I&M/E37

Op 10 december 2009 is de subsidie beschikt aan de Provincie Noord-Holland onder kenmerk VenW/DGLM-2009/4006. In 2015 is het ontvangen voorschot van het rijk volledig besteed. De verantwoording zal doorgaan totdat het project afgerond is.

9 Bijlagen

9.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Provinciale staten tellen 55 leden, verdeeld over 11 fracties. De zetelverdeling is als volgt:

VVD	11
D66	10
PvdA	7
SP	6
PVV	6
CDA	5
Groenlinks	4
Partij voor de Dieren	3
Christen Unie-SGP	1
Ouderenpartij N-H	1
50PLUS	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Onno Beljaars	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Chris de Vries	Directeur Beheer en Uitvoering

9.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website; klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

9.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres
Provinciaal Bestuur van Noord-Holland
Dreef 3, 2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland
Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres
Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer
023-5143143

Website
www.noord-holland.nl

Algemene email
post@noord-holland.nl

9.4 Lijst van Gemeenten

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Langedijk
B	Laren
Beemster	M
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	O
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	P
D	Purmerend
Den Helder	S
Diemen	Schagen
Drechterland	Stede Broec
E	T
Edam-Volendam	Texel
Enkhuizen	U
G	Uitgeest
Gooise Meren	Uithoorn
H	V
Haarlem	Velsen
Haarlemmerliede c.a	W
Haarlemmermeer	Waterland
Heemskerk	Weesp
Heemstede	Wijdemeren
Heerhugowaard	Wormerland
Heiloo	Z
Hilversum	Zaanstad
Hollands Kroon	Zandvoort
Hoorn	
Huizen	

Productenrealisatie 2016

Inhoudsopgave

Productenrealisatie 2016 1
1 Inleiding 3
2 Leeswijzer 4
3 Producten per programma 5
Programma 1 Openbaar Bestuur 6
Programma 2 Bereikbaarheid 8
Programma 3 Water 10
Programma 4 Milieu 12
Programma 5 Ruimte 14
Programma 6 Groen 16
Programma 7 Cultuur en Welzijn 18
Programma 8 Financiën 21
4 Bijlagen 23

1 Inleiding

De productenraming 2016 is een uitwerking van de door Provinciale Staten vastgestelde Programmabegroting 2016. Hiertoe zijn er per programma producten gedefinieerd, als mede het financiële beslag dat deze producten hebben op de Provinciale middelen en binnen het betreffende programma. De voorliggende Productenrealisatie is de tegenhanger van de Productenraming 2016 en geeft inzicht in de realisatie van de in de Productenraming opgenomen producten.

De in de Productenrealisatie 2016 opgenomen producten zijn gelijk aan het niveau van de beleidsdoelen uit de gewijzigde Programmabegroting en de Programmaverantwoording (als onderdeel van de Jaarstukken 2016).

Het College van Gedeputeerde Staten stelt de Productenrealisatie 2016 formeel vast.

2 Leeswijzer

De hoofdstukindeling van de Productenrealisatie volgt de indeling van de programma's uit de Programmabegroting en de Programmaverantwoording 2016. De producten zijn gelijk aan het niveau van de beleidsdoelen uit de Programmabegroting 2016.

Ieder hoofdstuk of programma kent een budgettabel op programmaniveau, waarin voor het begrotingsjaar de oorspronkelijk beschikbaar gestelde budgetten, zoals vastgesteld door Provinciale Staten, worden weergegeven alsmede de actuele begrotingsstand na de dit jaar vastgestelde wijzigingen. Daartegenover staan de gerealiseerde lasten en baten en de verschillen ten opzichte van de actuele begroting (als nominaal bedrag en als percentage t.o.v. de actuele begroting). Voor de vergelijking is de realisatie van het vorige jaar 2015 in de tabel opgenomen.

Deze tabel weergave wordt tevens per te onderscheiden product binnen dit programma gepresenteerd. Op dit niveau alloceert GS de middelen binnen dit programma over de te onderscheiden producten. Ook hierbij worden het productnummer (gelijk aan nummer beleidsdoel uit de Programmabegroting) en de productomschrijving gemeld.

Omdat in de jaarrekening al een toelichting is gegeven voor alle operationele doelen die onder een product (c.q. beleidsdoel) vallen, beperkt deze productenrealisatie zich tot de financiële tabellen.

Zoals voorgeschreven in het BBV wordt het resultaat zowel voor bestemming als na bestemming (incl. verrekening met reserves) gegeven. Voor de lasten zijn de voor de Provincie gebruikelijke kostencategorieën (kapitaallasten, overdrachten, apparaatskosten, directe lasten) gehanteerd.

3 Producten per programma

Programma 1 Openbaar Bestuur

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 1							Openbaar Bestuur
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	20.336	24.394	23.694	20.194	3.500	15	12.354
Directe lasten	4.982	7.897	7.694	4.882	2.812	37	7.590
Overdrachten	3.477	2.796	11.972	10.450	1.522	13	2.967
Subtotaal Lasten	28.796	35.087	43.360	35.526	7.834	18	22.911
Baten	-1.087	-414	-1.264	-1.134	-130	10	-243
Saldo van baten en lasten	27.709	34.673	42.096	34.392	7.704	18	22.668
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	55	-152	-8.683	-6.722	-1.961	23	-152
Resultaat	32.789	34.521	33.413	27.670	5.743	17	22.516

*Een positief verschil is voordelig

1.1 product

Het provinciaal bestuur goed organiseren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	16.937	19.794	19.252	17.390	1.862	10	10.721
Directe lasten	3.698	5.686	5.443	3.741	1.702	31	5.679
Overdrachten	1.167	1.520	1.361	1.598	-237	-17	1.691
Subtotaal Lasten	21.802	27.000	26.056	22.729	3.327	13	18.091
Baten	-216	-264	-68	-78	10	-14	-93
Saldo van baten en lasten	21.585	26.736	25.988	22.652	3.336	13	17.998
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	21.585	26.736	25.988	22.652	3.336	13	17.998

*Een positief verschil is voordelig

1.2 product

Openbare orde handhaven en veiligheid verzekeren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	452	814	593	440	153	26	67
Directe lasten	68	121	130	16	114	87	121
Overdrachten	7	50	50	79	-29	-58	50
Subtotaal Lasten	527	985	773	535	238	31	238
Baten	-21	0	-54	-53	-1	2	0
Saldo van baten en lasten	507	985	719	482	237	33	238
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	507	985	719	482	237	33	238

*Een positief verschil is voordelig

1.3 product

Het provinciaal bestuur representeren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.947	3.786	3.849	2.365	1.484	39	1.566
Directe lasten	1.216	2.090	2.121	1.124	997	47	1.790
Overdrachten	2.304	1.226	10.561	8.772	1.789	17	1.226
Subtotaal Lasten	6.467	7.102	16.531	12.261	4.270	26	4.582
Baten	-850	-150	-1.142	-1.004	-138	12	-150
Saldo van baten en lasten	5.617	6.952	15.389	11.258	4.131	27	4.432
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	55	-152	-8.683	-6.722	-1.961	23	-152
Resultaat	10.697	6.800	6.706	4.536	2.170	32	4.280

*Een positief verschil is voordelig

Programma 2 Bereikbaarheid

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 2							Bereikbaarheid
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	33.364	34.279	34.266	32.161	2.105	6	14.801
Directe lasten	81.289	87.804	105.708	98.074	7.634	7	75.179
Kapitaallasten	87.325	88.777	84.641	64.357	20.283	24	12.072
Overdrachten	81.339	71.247	106.122	79.126	26.996	25	77.230
Subtotaal Lasten	283.316	282.106	330.737	273.719	57.017	17	179.282
Baten	-111.523	-43.908	-100.945	-98.875	-2.070	2	-8.658
Saldo van baten en lasten	171.793	238.199	229.792	174.845	54.947	24	170.624
Storting reserves	48.592	122.336	127.250	136.787	-9.537	-7	141.893
Onttrekking reserves	-58.564	-100.269	-64.534	-56.025	-8.509	13	-94.863
Resultaat	161.821	260.266	292.508	255.607	36.902	13	217.654

*Een positief verschil is voordelig

2.1 product

Provinciale wegen, fietspaden en vaarwegen aanleggen en beheren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	25.676	27.235	26.929	27.615	-686	-3	13.723
Directe lasten	70.461	68.337	79.833	79.369	463	1	65.076
Kapitaallasten	78.476	80.308	76.669	55.765	20.903	27	4.780
Overdrachten	8.703	2.965	14.774	4.503	10.271	70	2.965
Subtotaal Lasten	183.315	178.844	198.204	167.252	30.952	16	86.544
Baten	-34.113	-33.130	-28.603	-31.745	3.142	-11	-6.548
Saldo van baten en lasten	149.202	145.714	169.601	135.508	34.093	20	79.996
Storting reserves	29.275	46.055	46.055	46.055	0	-	26.017
Onttrekking reserves	-50.634	-34.035	-32.888	-33.452	564	-2	-22.172
Resultaat	127.843	157.734	182.768	148.111	34.657	19	83.841

*Een positief verschil is voordelig

2.2 product

Vervoersbeleid maken en uitvoeren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	6.138	5.224	5.589	3.230	2.359	42	630
Directe lasten	2.919	6.155	6.829	2.595	4.234	62	6.348
Kapitaallasten	8.849	8.409	7.972	7.957	15	-	7.292
Overdrachten	11.935	16.232	37.195	26.624	10.571	28	16.400
Subtotaal Lasten	29.841	36.020	57.585	40.405	17.179	30	30.670
Baten	-19.537	-5.096	-23.869	-17.568	-6.301	26	-1.969
Saldo van baten en lasten	10.303	30.925	33.716	22.837	10.879	32	28.701
Storting reserves	15.793	25.290	56.027	65.503	-9.476	-17	66.017
Onttrekking reserves	-5.262	-17.606	-17.683	-9.512	-8.170	46	-22.231
Resultaat	20.834	38.609	72.060	78.828	-6.768	-9	72.487

*Een positief verschil is voordelig

2.3 product

Openbaar vervoer waarborgen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.549	1.820	1.748	1.317	431	25	448
Directe lasten	7.909	13.312	19.047	16.110	2.937	15	3.756
Kapitaallasten	0	60	0	636	-636	-	0
Overdrachten	60.702	52.050	54.153	47.999	6.154	11	57.865
Subtotaal Lasten	70.160	67.242	74.948	66.062	8.886	12	62.069
Baten	-57.872	-5.682	-48.473	-49.562	1.089	-2	-141
Saldo van baten en lasten	12.288	61.560	26.475	16.500	9.975	38	61.928
Storting reserves	3.524	50.991	25.168	25.229	-61	-	49.859
Onttrekking reserves	-2.668	-48.628	-13.963	-13.061	-902	6	-50.460
Resultaat	13.144	63.923	37.680	28.668	9.012	24	61.327

*Een positief verschil is voordelig

Programma 3 Water

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 3							Water
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	6.153	5.122	5.067	4.271	796	16	1.711
Directe lasten	1.390	1.678	1.682	976	706	42	1.441
Overdrachten	7.940	5.906	7.661	7.818	-157	-2	1.812
Subtotaal Lasten	15.483	12.706	14.410	13.065	1.345	9	4.964
Baten	-842	-985	-1.073	-1.034	-39	4	-835
Saldo van baten en lasten	14.641	11.721	13.337	12.031	1.306	10	4.129
Storting reserves	1.815	794	11.066	11.065	0	-	4.431
Onttrekking reserves	-123	0	-200	-162	-38	19	0
Resultaat	16.332	12.515	24.203	22.935	1.268	5	8.560

*Een positief verschil is voordelig

3.1 product

Beschermen tegen overstroming

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.561	3.235	2.823	2.391	432	15	1.062
Directe lasten	217	708	683	241	442	65	471
Overdrachten	4.672	3.750	4.935	4.941	-6	-	0
Subtotaal Lasten	7.450	7.693	8.441	7.574	867	10	1.533
Baten	-49	-150	-193	-62	-131	68	0
Saldo van baten en lasten	7.401	7.543	8.248	7.512	736	9	1.533
Storting reserves	0	0	8.977	8.977	0	-	3.750
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	7.401	7.543	17.225	16.489	736	4	5.283

*Een positief verschil is voordelig

3.2 product

Bijdragen aan schoon en voldoende water

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	3.591	1.887	2.244	1.881	363	16	649
Directe lasten	1.173	970	999	735	264	26	970
Overdrachten	3.268	2.156	2.726	2.876	-150	-6	1.812
Subtotaal Lasten	8.033	5.013	5.969	5.492	477	8	3.431
Baten	-793	-835	-880	-972	92	-11	-835
Saldo van baten en lasten	7.239	4.178	5.089	4.519	570	11	2.596
Storting reserves	1.815	794	2.089	2.089	0	-	681
Onttrekking reserves	-123	0	-200	-162	-38	19	0
Resultaat	8.931	4.972	6.978	6.446	531	8	3.277

*Een positief verschil is voordelig

Programma 4 Milieu

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 4							Milieu
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	10.152	7.210	6.115	6.886	-771	-13	2.775
Directe lasten	6.458	5.193	5.844	5.678	166	3	4.819
Kapitaallasten	30	225	258	58	200	77	0
Overdrachten	17.892	11.316	18.895	14.805	4.091	22	14.639
Subtotaal Lasten	34.531	23.944	31.112	27.426	3.686	12	22.233
Baten	-10.543	-3.882	-6.573	-7.995	1.422	-22	-4.770
Saldo van baten en lasten	23.989	20.062	24.539	19.431	5.108	21	17.463
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	23.989	20.062	24.539	19.431	5.108	21	17.463

*Een positief verschil is voordelig

4.1 product

Milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan wettelijke basiskwaliteit

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	8.181	4.829	3.961	5.008	-1.047	-26	2.320
Directe lasten	5.563	3.695	4.364	4.619	-256	-6	3.880
Overdrachten	15.327	11.316	14.721	12.150	2.571	17	14.639
Subtotaal Lasten	29.071	19.840	23.046	21.777	1.269	6	20.839
Baten	-10.718	-3.882	-6.528	-7.509	981	-15	-4.770
Saldo van baten en lasten	18.354	15.958	16.518	14.268	2.250	14	16.069
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	18.354	15.958	16.518	14.268	2.250	14	16.069

*Een positief verschil is voordelig

Beperken energiebehoefte, maximaliseren gebruik van duurzame energie en efficiënt gebruik fossiele energie en grondstoffen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.971	2.381	2.154	1.878	276	13	455
Directe lasten	895	1.498	1.480	1.059	421	28	939
Kapitaallasten	30	225	258	58	200	77	0
Overdrachten	2.565	0	4.174	2.655	1.519	36	0
Subtotaal Lasten	5.460	4.104	8.066	5.649	2.417	30	1.394
Baten	175	0	-45	-486	441	-979	0
Saldo van baten en lasten	5.635	4.104	8.021	5.164	2.857	36	1.394
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	5.635	4.104	8.021	5.164	2.857	36	1.394

*Een positief verschil is voordelig

Programma 5 Ruimte

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 5							Ruimte
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	17.947	19.378	18.198	18.783	-585	-3	7.907
Directe lasten	4.799	11.835	9.422	8.486	935	10	15.689
Kapitaallasten	13.990	1.203	890	869	21	2	0
Overdrachten	14.275	16.639	24.030	14.428	9.602	40	5.373
Subtotaal Lasten	51.010	49.055	52.539	42.567	9.972	19	28.969
Baten	-29.796	-21.379	-26.483	-26.852	369	-1	-18.667
Saldo van baten en lasten	21.214	27.676	26.056	15.714	10.342	40	10.302
Storting reserves	34.897	7.408	7.408	8.316	-908	-12	9.676
Onttrekking reserves	-11.649	-9.468	-12.388	-10.721	-1.667	13	-2.400
Resultaat	44.462	25.616	21.076	13.309	7.767	37	17.578

*Een positief verschil is voordelig

5.1 product

Beleid voor wonen, vitaliteit woonomgeving en ruimtelijke ontwikkeling voeren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	13.472	14.215	13.169	14.128	-959	-7	6.205
Directe lasten	3.273	5.727	6.032	6.034	-2	-	7.279
Kapitaallasten	13.122	304	0	0	0	-	0
Overdrachten	7.406	5.064	8.687	1.645	7.042	81	1.602
Subtotaal Lasten	37.274	25.310	27.887	21.807	6.080	22	15.086
Baten	-13.612	-11.605	-16.953	-17.442	489	-3	-8.893
Saldo van baten en lasten	23.662	13.705	10.934	4.364	6.570	60	6.193
Storting reserves	0	1.000	1.000	1.000	0	-	500
Onttrekking reserves	-1.727	-628	-1.199	-511	-688	57	0
Resultaat	21.934	14.077	10.735	4.853	5.882	55	6.693

*Een positief verschil is voordelig

5.2 product

Beleid voor economie, landbouw en toerisme voeren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	4.475	5.163	5.029	4.656	373	7	1.702
Directe lasten	1.526	6.108	3.390	2.452	938	28	8.410
Kapitaallasten	867	899	890	869	21	2	0
Overdrachten	6.869	11.575	15.343	12.783	2.560	17	3.771
Subtotaal Lasten	13.737	23.745	24.652	20.760	3.892	16	13.883
Baten	-16.184	-9.774	-9.530	-9.410	-120	1	-9.774
Saldo van baten en lasten	-2.447	13.971	15.122	11.350	3.772	25	4.109
Storting reserves	34.897	6.408	6.408	7.316	-908	-14	9.176
Onttrekking reserves	-9.921	-8.840	-11.189	-10.210	-979	9	-2.400
Resultaat	22.528	11.539	10.341	8.456	1.885	18	10.885

*Een positief verschil is voordelig

Programma 6 Groen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 6							Groen
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	12.724	7.217	12.022	11.931	91	1	4.637
Directe lasten	4.680	26.464	8.843	6.051	2.792	32	21.368
Kapitaallasten	364	19	19	388	-369	-1.943	0
Overdrachten	35.313	72.778	64.109	52.751	11.359	18	64.651
Subtotaal Lasten	53.080	106.478	84.993	71.121	13.872	16	90.656
Baten	-4.554	-12.519	-12.818	-11.245	-1.574	12	-10.049
Saldo van baten en lasten	48.526	93.959	72.175	59.877	12.299	17	80.607
Storting reserves	20.837	16.197	24.386	25.716	-1.330	-5	18.409
Onttrekking reserves	-9.280	-47.043	-28.625	-19.074	-9.551	33	-34.020
Resultaat	60.083	63.113	67.936	66.519	1.417	2	64.996

*Een positief verschil is voordelig

6.1 product

Een samenhangende groenstructuur

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	10.255	5.752	9.261	9.508	-247	-3	2.982
Directe lasten	3.657	25.336	7.991	5.508	2.483	31	20.618
Kapitaallasten	346	0	0	370	-370	-	0
Overdrachten	8.942	39.102	30.431	18.960	11.471	38	28.371
Subtotaal Lasten	23.200	70.190	47.683	34.346	13.337	28	51.971
Baten	-5.199	-11.856	-12.126	-10.652	-1.474	12	-9.391
Saldo van baten en lasten	18.001	58.334	35.557	23.694	11.863	33	42.580
Storting reserves	19.337	15.197	23.386	24.716	-1.330	-6	17.498
Onttrekking reserves	-8.870	-47.043	-28.425	-18.822	-9.603	34	-34.020
Resultaat	28.468	26.488	30.518	29.588	930	3	26.058

*Een positief verschil is voordelig

6.2 product

Adequaat beheerd groen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	1.710	1.431	1.911	1.361	550	29	1.011
Directe lasten	955	267	509	522	-13	-3	230
Kapitaallasten	19	19	19	19	1	3	0
Overdrachten	25.347	32.510	32.324	32.498	-173	-1	35.264
Subtotaal Lasten	28.030	34.227	34.763	34.399	364	1	36.505
Baten	645	-380	-209	-208	-1	-	-375
Saldo van baten en lasten	28.675	33.847	34.554	34.191	364	1	36.130
Storting reserves	1.500	1.000	1.000	1.000	0	-	911
Onttrekking reserves	-410	0	-200	-251	51	-26	0
Resultaat	29.764	34.847	35.354	34.939	415	1	37.041

*Een positief verschil is voordelig

6.3 product

Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	759	34	850	1.062	-212	-25	644
Directe lasten	68	861	343	21	322	94	520
Overdrachten	1.024	1.166	1.354	1.293	61	4	1.016
Subtotaal Lasten	1.850	2.061	2.547	2.377	170	7	2.180
Baten	0	-283	-483	-384	-99	20	-283
Saldo van baten en lasten	1.850	1.778	2.064	1.992	72	3	1.897
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	1.850	1.778	2.064	1.992	72	3	1.897

*Een positief verschil is voordelig

Programma 7 Cultuur en Welzijn

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 7							Cultuur en Welzijn
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	4.322	5.706	4.849	3.590	1.259	26	1.520
Directe lasten	2.183	1.839	2.319	1.688	631	27	1.822
Kapitaallasten	21	378	386	377	9	2	279
Overdrachten	15.671	15.102	19.779	16.857	2.922	15	9.867
Subtotaal Lasten	22.197	23.025	27.333	22.512	4.821	18	13.488
Baten	-22	0	-90	-90	0	-	0
Saldo van baten en lasten	22.176	23.025	27.243	22.422	4.821	18	13.488
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	22.176	23.025	27.243	22.422	4.821	18	13.488

*Een positief verschil is voordelig

7.1 product

Welzijn faciliteren en stimuleren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	837	1.186	925	651	274	30	167
Directe lasten	422	0	0	17	-17	-	0
Overdrachten	4.216	185	202	-261	463	229	180
Subtotaal Lasten	5.474	1.371	1.127	407	720	64	347
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	5.474	1.371	1.127	407	720	64	347
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	5.474	1.371	1.127	407	720	64	347

*Een positief verschil is voordelig

7.2 product

Waardevol Noord-Hollands (gebouwd) erfgoed behouden en exploiteren

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.570	3.535	2.843	1.833	1.010	36	1.013
Directe lasten	1.372	1.548	1.978	1.484	494	25	1.731
Kapitaallasten	21	378	386	377	9	2	279
Overdrachten	5.711	10.861	15.579	13.269	2.310	15	6.647
Subtotaal Lasten	9.675	16.322	20.786	16.962	3.824	18	9.670
Baten	-22	0	-90	-90	0	-	0
Saldo van baten en lasten	9.653	16.322	20.696	16.873	3.823	18	9.670
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	9.653	16.322	20.696	16.873	3.823	18	9.670

*Een positief verschil is voordelig

7.3 product

Cultuur door economische benutting behouden en ontwikkelen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	508	508	557	235	322	58	154
Directe lasten	287	200	200	179	21	11	0
Overdrachten	1.181	607	470	470	0	-	0
Subtotaal Lasten	1.977	1.315	1.227	884	343	28	154
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	1.977	1.315	1.227	884	343	28	154
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	1.977	1.315	1.227	884	343	28	154

*Een positief verschil is voordelig

7.4 product

Culturele infrastructuur toegankelijk en bereikbaar houden

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	407	477	524	871	-347	-66	186
Directe lasten	102	91	141	8	133	94	91
Overdrachten	4.563	3.449	3.528	3.379	149	4	3.040
Subtotaal Lasten	5.072	4.017	4.193	4.259	-66	-2	3.317
Baten	0	0	0	0	0	-	0
Saldo van baten en lasten	5.072	4.017	4.193	4.259	-66	-2	3.317
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	5.072	4.017	4.193	4.259	-66	-2	3.317

*Een positief verschil is voordelig

Programma 8 Financiën

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 8							Financiën
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.274	409	3.340	2.232	1.108	33	59.184
Directe lasten	-38	1.084	796	-550	1.346	169	9.774
Kapitaallasten	635	626	626	626	0	-	407
Overdrachten	-2.146	42	-8	245	-253	3.162	42
Subtotaal Lasten	725	2.161	4.754	2.553	2.201	46	69.407
Baten	-318.712	-404.137	-425.393	-439.054	13.661	-3	-386.349
Saldo van baten en lasten	-317.988	-401.976	-420.639	-436.501	15.862	-4	-316.942
Storting reserves	20.724	8.357	33.276	37.811	-4.535	-14	8.341
Onttrekking reserves	-71.042	-45.498	-108.983	-60.919	-48.064	44	-53.655
Resultaat	-368.306	-439.117	-496.346	-459.609	-36.737	7	-362.255

*Een positief verschil is voordelig

8.1 product

Algemene dekkingsmiddelen verzorgen

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.203	359	3.340	2.232	1.109	33	1.372
Directe lasten	-15	1.084	796	-531	1.327	167	9.774
Kapitaallasten	635	626	626	626	0	-	407
Overdrachten	351	42	17	400	-383	-2.251	42
Subtotaal Lasten	3.174	2.111	4.779	2.726	2.053	43	11.595
Baten	-320.927	-404.137	-425.393	-439.053	13.660	-3	-386.349
Saldo van baten en lasten	-317.753	-402.026	-420.614	-436.327	15.713	-4	-374.754
Storting reserves	20.724	8.357	33.276	37.811	-4.535	-14	8.341
Onttrekking reserves	-71.042	-45.498	-108.983	-60.919	-48.064	44	-53.655
Resultaat	-368.072	-439.167	-496.321	-459.435	-36.886	7	-420.067

*Een positief verschil is voordelig

Overige subproducten

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	71	50	0	1	-1	-	57.812
Directe lasten	-23	0	0	-19	19	-	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	-	0
Overdrachten	-2.497	0	-25	-155	130	-519	0
Subtotaal Lasten	-2.450	50	-25	-173	148	-591	57.812
Baten	2.215	0	0	-1	1	-	0
Saldo van baten en lasten	-235	50	-25	-174	149	-596	57.812
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	-235	50	-25	-174	149	-596	57.812

*Een positief verschil is voordelig

4 Bijlagen

4.1 Overzicht apparaatskosten uitgesplitst naar uitgavencategorieën

Overzicht apparaatskosten uitgesplitst naar uitgavencategorieën				dienstjaar 2016	
Cat.nummer	**Omschrijving**	**Totaal rekening 2015** €	**Totaal begroting 2016** €	**Totaal rekening 2016** €	
1.0	Salarissen en sociale lasten	75.662.892,43	76.808.700,00	69.586.882,00	
2.0	Aankoop van onroerende zaken				
2.1	Uitbestede investeringen	62.444,39		12.420,00	
2.2	Aankoop van duurzame roerende zaken	2.446.707,67		1.985.662,59	
2.3	Overige goederen en diensten	29.632.926,82	30.479.400,00	29.520.836,52	1)
3.0	Belastingen	256.667,10		212.763,96	
4.0	Inkomensoverdrachten	1.125.151,33		1.390.406,96	
4.1	Vermogensoverdrachten	-			
5.0	Rente	228,10		382,46	
	A. Totaal categorieën 1.0 t/m 5.0	**109.187.017,84**	**107.288.100,00**	**102.709.354,49**	
	Aan apparaatskosten toegerekende kapitaallasten:				
6.0	Storting in voorzieningen	-			
6.0	Storting in reserves	-			
6.0	Afschrijvingen	4.048.105,70	4.038.000,00	4.048.105,70	
6.0	Rente	1.560.902,88	1.515.000,00	1.441.967,21	
	B. Totaal categorie 6.0	**5.609.008,58**	**5.553.000,00**	**5.490.072,91**	
		114.796.026,42	**112.851.000,00**	**108.199.427,40**	

extra dekking app.kosten uit doorbelaste kosten externen		1.675.775,13-
Totaal te dekken app.kosten		**106.523.652,27**
waarvan is doorberekend aan:		
functies		100.049.588,51 2)
vaste activa		6.474.063,76
	Totaal doorberekend	**106.523.652,27**

1) Waarvan € 4.492.953,33 betrekking heeft op kosten van uitzendkrachten en inhuur personeel van derden welke kosten gedekt zijn uit het salarisbudget.

2) In het totaal aan apparaatskosten zit begrepen een bedrag van € 1.914.363,56 dat wordt gedekt uit de Reserve Huisvesting, een bedrag van € 96.586,52 t.l.v. de Reserve Vervanging ICT-apparatuur, een bedrag van € 14.229,15 t.l.v. Reserve bedrijfsvoering, een bedrag van € 868.766,73 t.l.v. de Reserve Organisatieveranderingen en een bedrag van € 8.690 tlv Reserve GO-Gelden . Dus een totaalbedrag van € 2.902.635,96.

4.2 Overzicht personele sterkte en apparaatskosten provinciale directies

Omschrijving	Personele sterkte				Personeelslasten				Materiële uitgaven	
	organieke sterkte per 31-12-2015	werkelijke bezetting per 31-12-2015	organieke sterkte per 31-12-2016	werkelijke bezetting per 31-12-2016	Te verdelen salarissen en sociale lasten	Uitgaven uit hoofde van		Inkomsten uit hoofde van sociale lasten	Te verdelen materiele apparaats-kosten	Uitbestede investeringen
						Salarissen	sociale lasten			
Uitgaven categorie >					1.0					2.1
kolom >					a	b	c	d	e	f
					(b+c-d)				(f t/m n)	
Directies	fte	fte	fte	fte						
Algemeen directeur, Unit Control & Kabinet	51,2	46,4	74,0	65,2	**4.000.526,57**	3.114.667,62	921.100,84	35.241,89	**1.128.919,07**	-
Concernzaken (t/m 2015 Middelen)	264,0	220,9	270,2	241,0	**18.850.899,34**	15.392.921,78	3.599.618,51	141.640,95	**27.574.301,02**	12.420,00
Beleid	351,7	304,9	315,2	296,7	**25.379.918,57**	20.644.715,41	4.851.181,94	115.978,78	**2.569.600,14**	-
Tijdelijke Cluster Groen (t/m 2015 Subsidies, Vergunningen en Toezicht)	135,3	114,1			**670.322,77**	574.157,03	96.165,74		**632.762,48**	-
Beheer en Uitvoering	267,2	259,4	243,9	254,9	**19.792.872,91**	16.042.844,46	3.849.935,00	99.906,55	**1.171.725,76**	-
Statengriffie	11,0	10,7	10,8	11,9	**892.341,84**	718.989,73	173.352,11	-	**45.164,02**	-
Out te sourcen diensten					-				-	
Boventalligen					-				-	
Groenbeheer & Voormalig afdeling onderzoek					-				-	
Totalen	**1.080,4**	**956,4**	**914,2**	**869,7**	**69.586.882,00**	**56.488.296,03**	**13.491.354,14**	**392.768,17**	**33.122.472,49**	**12.420,00**

dienstjaar 2016

Materiële uitgaven					Vermogens-overdrachten	Rente	Admin. Boekingen	Totaal personele en materiele app.kosten	Kapitaallasten			Totaal apparaats-kosten
Aankoop duurzame roerende goederen	Personeel van derden	Overige goederen en diensten	Belastingen	Inkomens-overdrachten					Totaal kapitaal-lasten	afschrijving	Rente	
2.2	2.3	2.3	3.0	4.0	4.1	5.0	6.0			6.1	8.1	
g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s
								(a+e)	(n+o)			(l+m)
46,93	465.258,87	661.052,11		2.561,16				5.129.445,64	5.490.072,91	4.048.105,70	1.441.967,21	10.619.518,55
1.952.452,08	4.679.045,75	19.525.516,36	212.763,96	1.191.964,85		138,02	-	46.425.200,36	-			46.425.200,36
32.209,99	752.707,39	1.674.452,77		110.175,34		54,65		27.949.518,71	-			27.949.518,71
799,60	439.548,48	145.547,72		46.862,25		4,43		1.303.085,25	-			1.303.085,25
153,99	174.622,05	957.921,00	-	38.843,36		185,36		20.964.598,67	-			20.964.598,67
-	18.750,00	26.414,02						937.505,86				937.505,86
								-	-			-
								-	-			-
								-	-			-
1.985.662,59	6.529.932,54	22.990.903,98	212.763,96	1.390.406,96	-	382,46	-	102.709.354,49	5.490.072,91	4.048.105,70	1.441.967,21	108.199.427,40

Overzicht toerekening van apparaatskosten naar producten en activa

dienstjaar 2016

Nummer	Omschrijving van het product	Algemeen Directeur	Staten-griffie	Kabinet Com-missaris van de Koning	Directie Beleid	Tijdelijke Cluster Groen	Directie B&U	Directie Concernzaken	Subtotaal	Opslag overhead	Totaal apparaats-kosten	Nummer
		€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	
	Hoofdfunctie 1, Algemeen Bestuur											
100	Provinciale Staten	-	3.401.263	-	-	-	-	-	3.401.263	469.159	3.870.422	100
111	Gedeputeerde Staten	-	-	-	695.625	-	-	2.046.320	2.741.945	-	2.741.945	111
120	Kabinetszaken	-	-	3.667.901	-	-	-	-	3.667.901	885.509-	2.782.391	120
131	Bestuurlijke samenwerking	-	-	-	1.494.918	-	24.882	-	1.519.800	9.713	1.529.513	131
133	Kennis en beleidsevaluatie	-	-	-	1.089.007	20.492	-	-	1.109.499	3.184.171	4.293.670	133
141	Financieel toezicht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	141
151	Uitvoering bijzondere wetten (archiefinspectie)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	151
160	Communicatie	-	-	-	-	-	-	700.010	700.010	-	700.010	160
162	Juridische kwaliteitszorg	-	-	-	-	-	-	367.297	367.297	-	367.297	162
167	Ontwikkelingssamenwerking	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	167
168	Europese zaken	-	-	-	1.405.264	140.970	-	-	1.546.234	118.726	1.664.960	168
169	Voormalig personeel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	169
172	Eigendommen niet voor de OD bestemd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	172
173	Leveringen aan personeel en aan derden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	173
174	Overige diensten voor derden	-	-	-	416.810	-	268.801	1.441.089	2.126.700	104.930	2.231.629	174
178	Overige lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	178
	Totaal hoofdfunctie 1	**-**	**3.401.263**	**3.667.901**	**5.101.624**	**161.462**	**293.683**	**4.554.716**	**17.180.649**	**3.001.189**	**20.181.837**	
	Hoofdfunctie 2, Openbare orde en veiligheid											
200	Handhaving openbare orde	-	-	589.168	-	-	-	-	589.168	142.238-	446.930	200
210	Rampenbestrijding en civiele verdediging	-	-	245.969	-	-	-	-	245.969	59.382-	186.587	210
	Totaal hoofdfunctie 2	**-**	**-**	**835.137**	**-**	**-**	**-**	**-**	**835.137**	**201.620-**	**633.517**	
	Hoofdfunctie 3, Verkeer en vervoer											
302	Verkeers- en vervoerplannen	-	-	-	148.268	-	-	97.664	245.932	434.166	680.097	302
303	Mobiliteitsmanagement	-	-	-	77.195	-	6.798	-	83.993	2.654	86.646	303
305	Verkeersreglementering en -veiligheid	-	-	-	-	282	985.416	-	985.698	384.907	1.370.605	305
307	Verkeersmanagement	-	-	-	118.932	-	4.246.900	-	4.365.832	1.657.831	6.023.663	307
308	Provinciale infrastructuur	-	-	-	713.836	-	354.229	-	1.068.064	1.887.006	2.955.071	308
311	Beheer provinciale wegen	-	-	-	-	-	11.078.354	-	11.078.354	4.324.640	15.402.994	311
318	Overige producten provinciale wegen	-	-	-	-	-	1.024.081	-	1.024.081	399.763	1.423.844	318
336	Noordhollandsch Kanaal	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	336
337	Overige vaarwegen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	337
338	Vaarwegen algemeen	-	-	-	-	-	2.714.815	-	2.714.815	1.059.700	3.774.515	338
343	Exploitatie openbaar vervoer	-	-	-	654.563	34.008	279.592	-	968.163	737.109	1.705.272	343
	Totaal hoofdfunctie 3	**-**	**-**	**-**	**1.712.793**	**34.290**	**20.690.185**	**97.664**	**22.534.932**	**10.887.776**	**33.422.708**	
	Hoofdfunctie 4, Waterhuishouding											
401	Kustvisie	-	-	-	137.456	33.648	-	-	171.104	1.056.852	1.227.956	401
411	Waterschapsaangelegenheden	-	-	-	206.462	-	-	-	206.462	141.027	347.488	411
422	Waterkeringen	-	-	-	815.249	-	-	-	815.249	-	815.249	422
431	Integraal waterbeheer	-	-	-	911.679	84.647	-	-	996.326	361.639	1.357.965	431
442	Grondwaterbeheer	-	-	-	239.287	-	128.931	-	368.218	154.554	522.772	442
	Totaal hoofdfunctie 4	**-**	**-**	**-**	**2.310.132**	**118.295**	**128.931**	**-**	**2.557.358**	**1.714.071**	**4.271.429**	

	Hoofdfunctie 5, Milieubeheer											
501	Coördinatie milieubeleid		-	-	-	10.812	63.122	19.308	-	93.242	336.794	430.037	501
520	Bodembescherming		-	-	-	901.428	-	-	-	901.428	1.175.648	2.077.077	520
521	Bodemsanering		-	-	-	-	118.377	620.346	-	738.723	341.858	1.080.582	521
525	Nazorg gesloten stortplaatsen		-	-	-	-	-	255.812	-	255.812	99.859	355.671	525
532	Lucht, veiligheid en geluid		-	-	-	760.775	1.962	-	-	762.737	1.652	764.390	532
533	Duurzame energie		-	-	-	465.754	149.548	-	-	615.302	1.262.428	1.877.730	533
553	Vergunningverlening		-	-	-	-	81.433	-	-	81.433	68.583	150.016	553
554	Handhaving		-	-	-	-	81.433	-	-	81.433	68.583	150.016	554
555	Regie Milieuwethandhaving		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	555
561	Ontgrondingen		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	561
	Totaal hoofdfunctie 5		**-**	**-**	**-**	**2.138.770**	**495.875**	**895.466**	**-**	**3.530.111**	**3.355.407**	**6.885.518**	
	Hoofdfunctie 6, Recreatie												
606	Integr. programma's en gebiedsproj.groen		-	-	-	466.084	-	2.514.918	1.563.085	4.544.087	1.577.888	6.121.975	606
616	Beschermen, beheren en ontwik. Recreatie		-	-	-	2.610.037	-	-	-	2.610.037	2.106.725	4.716.762	616
626	Beschermen, beheren en ontwik. Natuur		-	-	-	660.435	-	-	69.324	729.759	631.301	1.361.060	626
	Totaal hoofdfunctie 6		**-**	**-**	**-**	**3.736.556**	**-**	**2.514.918**	**1.632.409**	**7.883.883**	**4.315.914**	**12.199.797**	
	Hoofdfunctie 7, Economische en agrarische zaken												
710	Regionale economie		-	-	-	539.768	-	-	126.375	666.143	220.137	886.280	710
714	Lucht- en zeehavenregio's		-	-	-	626.667	-	-	37.910	664.577	397.242	1.061.819	714
715	Ruimte voor bedrijven		-	-	-	922.264	307.805	-	-	1.230.069	1.014.143	2.244.211	715
717	Arbeidsmarkt		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	717
719	Promotie en acquisitie		-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	719
733	Landbouw en visserij		-	-	-	97.785	2.616	-	-	100.401	362.839	463.240	733
	Totaal hoofdfunctie 7		**-**	**-**	**-**	**2.186.484**	**310.421**	**-**	**164.285**	**2.661.190**	**1.994.361**	**4.655.551**	
	Hoofdfunctie 8, Welzijn												
803	Sociaal beleidskader		-	-	-	-	351.296	-	-	351.296	295.865	647.161	803
804	RTV Noord-Holland		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	804
838	Cultuur en cultureel erfgoed		-	-	-	1.271.660	112.428	-	-	1.384.088	1.549.448	2.933.536	832
841	Bibliotheekwerk		-	-	-	-	3.052	-	-	3.052	2.570	5.622	841
861	Volksgezondheid		-	-	-	3.816	-	-	-	3.816	-	3.816	861
881	Jeugdzorg		-	-	-	-	436	-	-	436	367	803	881
	Totaal hoofdfunctie 8		**-**	**-**	**-**	**1.275.476**	**467.212**	**-**	**-**	**1.742.688**	**1.848.250**	**3.590.938**	
	Hoofdfunctie 9, Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting												
913	Strategische beleidsontwikkeling Ruimtelijke Ordening		-	-	-	1.464.193	-	-	-	1.464.193	660.260	2.124.453	913
914	Realisatie ruimtelijk beleid		-	-	-	1.057.695	-	-	-	1.057.695	-	1.057.695	914
915	Gemeentelijke plannen ruimtelijke ordening		-	-	-	666.829	-	-	-	666.829	-	666.829	915
916	Projecten en Programma's		-	-	-	3.838.354	-	-	-	3.838.354	4.854.253	8.692.607	916
933	Beleidsontw. Wonen/stedelijke vernieuwing		-	-	-	1.243.783	-	-	-	1.243.783	-	1.243.783	933
934	Beleidsuitvoering wonen ISV		-	-	-	-	229.576	-	-	229.576	193.351	422.926	934
	Totaal hoofdfunctie 9		**-**	**-**	**-**	**8.270.854**	**229.576**	**-**	**-**	**8.500.430**	**5.707.864**	**14.208.294**	
	Hoofdfunctie 0, Financiering en algemene dekkingsmiddelen												
050 32	Doorberekend aan vaste activa		-	-	-	-	-	6.474.064	-	6.474.064	-	6.474.064	050 32
	Totaal hoofdfunctie 0		-	-	-	-	-	6.474.064-	-	6.474.064	-	6.474.064	
	Totaal		**-**	**3.401.263**	**4.503.038**	**26.732.687**	**1.817.130**	**24.523.183**	**6.449.075**	**73.900.440**	**32.623.212**	**106.523.652**	
	Centrale opslag overhead	2.652.852							37.449.601	40.102.453	-	40.102.453	
	Interne overhead			713.345	2.141.559	21.266.682	991.513	16.359.217		41.472.316		41.472.316	
	Verdeling interne afd.ovh. over de producten	2.652.852-		713.345-	2.141.559-	21.266.682-	991.513-	16.359.217-	37.449.601-	81.574.768-	-	81.574.768-	
	Totaal toegerekende apparaatskosten			**2.687.919**	**2.361.479**	**5.466.005**	**825.618**	**8.163.967**	**6.449.075**	**73.900.440**	**32.623.212**	**106.523.652**	

4.4 Specificatie van de salarissen en sociale lasten, uitgaven categorie 1.0

4.4 Specificatie van de salarissen en sociale lasten, uitgavencategorie 1.0 — dienstjaar 2016

OMSCHRIJVING	€	Personeel Algemene dienst €	Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten, CdK, voormalig personeel en overige *) €	TOTAAL REKENING 2016 €	TOTAAL REKENING 2015 €
A SALARISSEN					
a1. Wedden	**56.328.865,69**				
1. Salarissen en lonen		45.583.494,42	123.564,90	45.707.059,32	47.767.023,41
2. Stagiaires		39.094,99		39.094,99	47.076,58
3. Vakantie-uitkering			10.603,19	10.603,19	2.142.008,58
4. Overwerkvergoeding		155.752,49		155.752,49	179.596,45
5. Uitbetaling verlofuren		376.874,28-		376.874,28-	411.732,18-
6. Overige belaste vergoedingen *		10.734.022,14	59.207,84	10.793.229,98	11.327.708,00
a2. Uitkeringen	**1.483.533,64**			-	-
1. Vergoedingen provinciale staten			854.779,85	854.779,85	826.901,62
2. Jaarwedden gedeputeerde staten			583.327,32	583.327,32	575.076,43
3. Vakantie-uitkeringen gedeputeerde staten			45.426,47	45.426,47	49.592,40
b. Toelagen	**646.142,78**			-	-
1. Toelagen woon- en werkverkeer		515.160,27	64,60	515.224,87	631.833,40
2. Overige toelagen en vergoedingen		80.744,37	50.173,54	130.917,91	149.665,91
	Totaal rubriek A	**56.731.394,40**	**1.727.147,71**	**58.458.542,11**	**63.284.750,60**
B UITKERINGEN AAN VOORMALIG PERSONEEL					
a. Uitkeringen	-			-	-
1. Uitkeringen en pensioenen aan oud-leden van gedeputeerde staten en aan hun weduwen en wezen				-	-
2. Uitkeringen en pensioenen aan oud-leden van provinciale staten en aan hun weduwen en wezen			-	-	-
3. Uitkeringen en pensioenen aan gewezen personeel en aan hun weduwen en wezen (w.o. ziekengeld-, wachtgeld- en pensioen-vervangende uitkeringen)			-	-	-
4. Uitkeringen ivm compensatie iza premie (incl. loonheffing)				-	-
5. Uitkeringen werkloosheidswet				-	-
6. Compensatie pensioengrondslag				-	-
	Totaal rubriek B	-	-	-	-
C SOCIALE LASTEN					
a. Premies pensioenfondsen	**6.943.271,07**				
1. Pensioenbijdragen (incl. voormalig personeel)		6.955.412,29	12.141,22-	6.943.271,07	7.824.671,79
b. Premies sociale verzekering	**6.304.951,64**				
1. Ziektekostenpremies				-	-
2. Uitgaven ingevolge BedrijfsZorgPakket Plus (incl. voorm. personeel)				-	-
3. Premie WW-uitkeringen (UWV) *				-	-
4. Suppletieregeling *				-	24.836,44
5. Overige sociale premies		6.280.392,94	24.558,70	6.304.951,64	6.644.013,18
c. Overige sociale lasten	**39.669,13**			-	-
1. Uitkeringen bij overlijden		12.450,54	27.218,59	39.669,13	-
2. Loonheffing spaarloonregeling/eindheffing				-	-
3. Heffing OR-gelden				-	-
	Totaal rubriek C	**13.248.255,77**	**39.636,07**	**13.287.891,84**	**14.493.521,41**
D INKOMSTEN IN VERBAND MET SALARISSEN EN SOCIALE LASTEN					
a. Verhaal premies pensioenfondsen					
1. Verhaal pensioenbijdragen				-	-
b. Verhaal premies sociale verz.				-	-
1. Korting loonheffing				-	-
				-	-
c. Inkomsten in verband met salarissen en overige sociale lasten	**392.768,17**			-	-
1. Ziekengelden		2.944,35		2.944,35	5.519,17
2. Uitkeringen UWV		20.153,58		20.153,58	44.633,60
3. Zwangerschapsuitkeringen UWV		369.670,24		369.670,24	293.902,23
4. Verhaal van pensioenkosten van:				-	-
- gedeputeerde staten				-	-
- oud-leden gedeputeerde staten en hun weduwen en wezen				-	-
				-	-
	Totaal rubriek D	**392.768,17**	-	**392.768,17**	**344.055,00**
Totaal categorie 1.0		**69.586.882,00**	**1.766.783,78**	**71.353.665,78**	**77.434.217,01**

*) Deze directe uitgaven zijn functioneel verantwoord op c.q. ten laste gebracht van:

100 01	867.252,63
111 81	721.110,48
120 01	172.682,39
169 81	5.673,68
175 99	64,60
Totaal	1.766.783,78

4.5 Specificatie materiële apparaatskosten

4.5 Specificatie materiële apparaatskosten			dienstjaar 2016		
OMSCHRIJVING		**TOTAAL REKENING 2016**		**TOTAAL REKENING 2015**	
		€		**€**	
2.0 Aankoop onroerende zaken					
1. Aankoop gebouwen (incl.kst.notaris)					
	Totaal categorie 2.0	**€**	-	**€**	-
2.1 Uitbestede investeringen					
1. Nieuwbouw van gebouwen			10.067,00		
2. Herbouw, verbouw en restauratie gebouwen			2.353,00		62.444,39
	Totaal categorie 2.1	**€**	**12.420,00**	**€**	**1.206.524,00**
2.2 Aankoop van duurzame roerende goederen					
1. Meubilair en stoffering			171.250,96		128.445,92
2. Arbovoorzieningen (aank.electr.ICT)			15.117,81		8.685,63
3. Schilderijen en andere kunstwerken			3.505,95		35.469,83
4. Audio-visuele en grafische vormgevingsapparatuur					4.380,23
5. Electronische apparatuur (w.o. computerapparatuur)			1.669.966,32		2.232.772,25
6. Apparatuur voor kantine en huishoudelijke dienst			2.640,40		1.021,30
7. Bijzondere apparatuur (w.o. communicatieapparatuur)			121.614,62		35.932,51
8. Personenauto's en auto's voor bijzondere doeleinden					
9. Aankoop overig vervoer			1.566,53		
	Totaal categorie 2.2	**€**	**1.985.662,59**	**€**	**2.446.707,67**
2.3 Overige goederen en diensten					
A. UITGAVEN TERZAKE VAN HET PERSONEEL					
1. Vorming en opleiding van personeel - afdelingsbudgetten			1.782.205,80		1.696.974,51
2. Tegemoetkoming in verhuis- en wederinrichtingskosten			7.205,26		6.604,57
3. Werving & selectie personeel			392.551,67		211.593,50
4. Vergoeding personeel uitzendbureaus c.a.			6.529.932,54		10.393.482,57
5. Dienstkleding			66.640,78		78.353,93
6. Verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid			244.049,81		217.082,38
7. Uitgaven t.b.v. de bedrijfszelfbescherming			31.795,35		26.258,80
8. Uitgaven terzake van ontspanning van het personeel					
- tegemoetkoming in fitnesskosten			122.525,05		109.899,54
- t.b.v. personeelsvereniging			16.415,78		18.104,29
- t.b.v. bedrijfsvervoerplan (t/m 2010)					
9. Afdelingsbudget t.b.v. excursies, ontspanning pers, representatie e.d.					
- representatie provincie algemeen			607.220,33		473.195,08
10. Presentiegelden c.a. Commissie ex-art. 78 van het					
Abtenarenreglement Noord-Holland			593,55		2.069,40
11. Boete rente e.d.					
12. Overige uitgaven t.z.v. het personeel			108.989,28		159.949,39
13. Inkoop plaatsen kinderdagverblijven/naschoolse opvang					
	Totaal rubriek A	**€**	**9.910.125,20**	**€**	**13.393.567,96**
B. KOSTEN VAN GEAUTOMATISEERDE GEGEVENSVERWERKING					
1. Verwerking loonadministratie/personeelsinformatiesysteem en onderhoud					
2. Overige kosten inzake automatisering (o.a. advieskosten)					
3. Voorbereidingskosten van nieuwe geautomatiseerde systemen					
	Totaal rubriek B	**€**	-	**€**	-
C. HUISVESTINGSKOSTEN					
1. Onderhoud gebouwen en tuinen			644.858,25		827.139,62
2. Verwarming, verlichting en waterverbruik			298.326,92		315.715,79
3. Schoonhouden gebouwen			574.676,26		639.458,27
4. Huur en servicekosten gebouwen			878.677,46		878.511,88
5. Bewaking en beveiliging			454.396,04		397.942,00
6. Brand-, storm-, inbraak- en glasverzekering			134.094,44		120.636,71
7. Premie inventaris- en kostbaarhedenverzekering			1.373,10		893,20
8. Onderhoud meubilair en stoffering			21.886,40		37.622,07
9. Kosten verband houdende met exposities			84.616,05		44.814,63
10. Interne verhuiskosten			59.826,83		77.619,80
	Totaal rubriek C	**€**	**3.152.731,75**	**€**	**3.340.353,97**

4.5 Specificatie materiële apparaatskosten			dienstjaar 2016
D. BUREAUKOSTEN			
1. Druk- en bindwerk	555.750,64		261.248,87
2. Schrijf- en bureaubehoeften,teken- en meetinstrumenten	26.143,60		40.889,67
Statistisch- en archief materiaal I	23.596,33		19.644,96
3. Literatuur- en documentatiekosten	315.131,84		300.333,75
4. Telefoonkosten	625.145,19		743.957,77
5. Communicatiekosten	377.176,94		25.160,00
6. Porti-, vracht-, bank- en overige verzendkosten	217.296,51		189.251,66
7. Advertentiekosten	201,91		340,35
Totaal rubriek D	**€ 2.140.442,96**	**€**	**1.580.827,03**
E. HUUR, ONDERHOUD EN MATERIAAL KANTOORMACHINES			
1. Leasekosten reprografische apparatuur			
2. Huur reprografische apparatuur	105.365,10		240.205,57
3. Materiaal en onderhoud reprografische apparatuur			
4. Materiaal en onderhoud electronische apparatuur	4.464.714,26		3.015.761,84
5. Onderhoud overige apparatuur	34.119,87		88.962,58
Totaal rubriek E	**€ 4.604.199,23**	**€**	**3.344.929,99**
F. DIENSTREIZEN EN OVERIGE MATERIELE UITGAVEN			
1. Reis- en verblijfkosten	605.173,82		547.298,31
2. Dienstauto's (w.o. onderhoud, brandstof,verz, huur vervoermidd.),rijwielen	758.536,49		1.109.032,35
3. Accountantscontrole			
4. Overige diensten door derden (o.a. onderzoeken, adviezen)	7.621.022,99		5.513.180,16
5. Bedrijfsgezondheidszorg en ARBO-diensten	260.295,64		253.208,64
6. Huishoudelijke uitgaven en catering	405.828,59		428.794,73
7. Overige materiële uitgaven	62.479,85		121.733,68
Totaal rubriek F	**€ 9.713.337,38**	**€**	**7.973.247,87**
Totaal categorie 2.3	**€ 26.368.104,77**	**€**	**26.292.572,85**
3.0 Belastingen			
1. Gemeentelijke en waterschapslasten	15.434,36		32.728,62
2. Motorrijtuigenbelasting	197.329,60		
3. Onroerende zaakbel.			223.938,48
Totaal categorie 3.0	**€ 212.763,96**	**€**	**256.667,10**
4.0 Inkomensoverdrachten			
1. Bijdrage aan het Personeelsfonds ambtenaren van de Provincie Noord-Holland			
2. Overige bijdragen	1.390.406,96		1.125.151,33
Totaal categorie 4.0	**€ 1.390.406,96**	**€**	**1.125.151,33**
4.1 Vermogensoverdrachten			
1. Afkoopsommen aan derden			
Totaal categorie 4.1	**€ -**	**€**	**-**
5.0 Rente			
1. Rente e.d.	382,46		228,10
Totaal categorie 5.0	**€ 382,46**	**€**	**228,10**
6.0 Administratieve boekingen			
1. Vorming van of beschikking over reserves en voorzieningen			
2. Afschrijving	4.048.105,70		4.048.105,70
3. Rente	1.441.967,21		1.560.902,88
Totaal categorie 6.0	**€ 5.490.072,91**	**€**	**4.844.940,45**
Totaal uitgavencategorieën 2.0,2.1,2.2, 2.3, 3.0, 4.0, 4.1, 5.0 en 6.0	**€ 35.459.813,65**	**€**	**35.300.085,78**

4.6 Overzicht van het renteresultaat en overzicht van de kapitaallasten

Overzicht van de opbouw van het renteresultaat				dienstjaar 2016
Categorie	Omschrijving		Lasten	Baten
		€	€	€
	RENTERESULTAAT			
4500	Rente van opgenomen kasgeld, van in rekening-courant opgenomen gelden en van andere kortlopende schulden:		21.225	
	· Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen rente rekening- courant			
	· Boeterente en dergelijke aan diverse crediteuren	21.225		
8500	Rente van verstrekt kasgeld, van in rekening-courant uit- staande gelden en van andere kortlopende vorderingen:			11.758
	· Rentevergoeding uitstaande deposito's en kortlopende leningen		-	
	· Rentevergoedingen rekening-courant bank- en girorekeningen		-	
	· Overige rentevergoedingen i.v.m. te late betaling van vorderingen door diverse debiteuren	11.758		
8600	Gederfde rente 2013 achtergestelde lening gemeente Purmerend (zie productnummer 720.01)	193.198		193.198
8600	Rentederving op verstrekte renteloze leningen en/of voorfinancieringen:			656.988
	· Regionale Ontwikkelingsmij.voor het Noordzee-kanaalgebied NV.(RON) (zie subproduct 710.13)	388.013		
	· Nationaal Restauratiefonds NRF (zie subproduct 838.84)	197.370		
	· Ontwikkelingsmij.NHN inzake Participatiefonds MKB (zie subproduct 710.06)	26.250		
	-Renteverlies Streekrekening Texel(zie subproduct 624.07)	41.700		
	-Gemeente Uithoorn (727.44)	3.572		
	-Stichting Pampus (727.46)	83		
8500	Rente van verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen > 1 jaar (zie overzicht 6.2.7)			247.866
			21.225	**1.109.810**
8600	Doorberekende rente aan kostenplaatsen, producten en activa (zie de overzichten 6.2.4 en 6.2.5)			6.041.842
4600	Bijdrage aan productnummer 1011.01 wegens voordelig (bruto) renteresultaat over het totaal aan financieringsmiddelen		7.130.427	
			7.151.652	**7.151.652**

Overzicht van de kapitaallasten *) dienstjaar 2016

Categorie	Omschrijving	Begroot	Werkelijk
		€	€
	1. RENTE		
4600	Op kostenplaatsen	1.515.000	1.441.967
4600	Op producten	4.834.000	4.599.874
4600	Geactiveerde rentekosten (bouwrente op investeringen)		
4600	Geactiveerde rentekosten (op voorraad NIEGG-gronden)		
	Totaal rente	**6.349.000**	**6.041.842**
	2. AFSCHRIJVINGEN		
4600	Op kostenplaatsen	4.038.000	4.048.106
4600	Op producten	81.985.500	62.036.494
	Totaal afschrijvingen	**86.023.500**	**66.084.600**
	Totaal te verdelen kapitaallasten	**92.372.500**	**72.126.442**

***) Voor een specificatie wordt verwezen naar de overzichten 6.2.4, 6.2.5, 6.2.7 en de toelichting bij de balans onder 6.2.2. in de jaarrekening**

4.7 Specificatie van het verloop van investeringskredieten provinciale land- en vaarwegen in 2016

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Num-mer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
	WEGEN						
						-	-
197	Fietstunnel Kleine Houtweg	20.0228	14-02-2009:87	2.200.000,00		359.356,45	-
						-	-
200	Trajectbenadering groot onderhoud N200a, gemeenten					-	-
	Zandvoort en Bloemendaal	20.0250	19-05-2015;62	1.900.000,00		1.900.000,00	-
						-	-
						-	-
201	N201 Corridor	20.0001					-
	Grondaankopen		15-11-1999; 73 (pmi)	11.344.505,00		-	-
	Grondaankopen		05-11-2001;75 (pmi)	15.900.000,00		-	-
	Inrichting en opstarten projectorganisatie N201		05-11-2001;75 (pmi)	2.544.925,00		-	-
	Aanvullend krediet voorbereiding N201		13-05-2002; 31 (pmi)	1.550.000,00		-	-
	Subtotaal N201 uit PMI (kapitaalslasten)			**31.339.430,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
						-	-
	Krediet bij Regio akkoord (UNA reserve)		13-01-2003;7	81.500.000,00		-	-
	Krediet Realisatie Overeenkomst (NCW 2005 EXINH)			31.300.000,00		-	-
	Krediet Realisatie besluit (NCW 1-1-2005)		25-10-2004; 72	424.800.000,00		34.384.324,51	8.021.490,70
	Krediet Realisatie Besluit herleid naar reële raming prijspijl 2011		25-10-2004;72	46.299.913,00			
	Subtotaal krediet N201 bij Realisatie Besluit			**583.899.913,00**	**470.288.178,37**	**34.384.324,51**	**8.021.490,70**
	Scopewijziging ongelijkvloerse kruising Zijdelweg		10-11-2008; 78 (pmi)	20.000.000,00	12.667.000,00	-	-
	Scopwizjiging N201 Amstelpassage Aquaduct		10-11-2008; 78 (pmi)	21.100.000,00	7.100.000,00	-	-
	Scopewijziging Verkeersveiligheid Legmeerdijk		8-11-2005 (pmi 2005)	725.000,00			
	Subtotaal scopewijzigingen N201 uit PMI			**41.825.000,00**	**19.767.000,00**	**0,00**	**0,00**
	Totaal krediet Programma N201+			**657.064.343,00**	**490.055.178,37**	34.384.324,51	8.021.490,70
	Terug ontvangen kosten						
	Dekking van het krediet					-	-
	Bijdrage PNH uit voorbereidingskredieten			31.339.430,00		-	-
	Bijdrage PNH uit FINH (UNA)			81.500.000,00	-	-	-
	Bijdrage PNH uit EXINH			31.300.000,00	-	-	-
	Bijdrage PNH in scopewijziging Zijdelweg			14.000.000,00		-	-
	Bijdrage PNH in scopewijziging Aquaduct Amstelpassage			6.333.333,00		-	-
	Scopewijziging Verkeerveiligheid Legmeerdijk			725.000,00		-	-
	Totale bijdrage Provincie Noord-Holland			165.197.763,00		-	-
						-	-
	Bijdragen derden					-	-
	Bijdrage BONRoute				31.772.191,00	-	-
	Bijdrage RIJK MIRT				177.606.000,00	-	-
	Bijdrage RIJK PPS faciliteit				900.000,00	-	-
	Bijdrage Stadsregio Amsterdam				116.011.339,37	-	-
*	Bijdrage gemeenten				94.880.804,00	-	-
	Bijdrage uit het Infrastructuurfonds SADC				2.817.688,00		-
	Bijdrage gemeenten voor scopewijzigingen				26.762.932,00	-	-
	Bijdrage provincie Utrecht voor scopewijzigingen				2.000.000,00	-	-
	Bijdrage private partijen				15.300.000,00	-	-
	Rente over vooruitontvangen bijdragen				23.815.394,00	-	-
	Totale bijdragen van derden				491.866.348,37		-
	Overb naar vooruitontv. Bijdragen N201					-	-
	Overb van vooruitontv. Bijdragen N201						
	Totaal N201 incl terug te ontvangen kosten N201			**0,00**	**0,00**	**34.384.324,51**	**8.021.490,70**
						-	-
	Trajectbenadering grootonderhoud N201a					-	-
	N201-29 Cruquiusbrug A (traj.benadering)	20.0239	16-12-2013;78	4.200.000,00		4.185.992,38	-
	N523-01 traj.ben gr onderh N523a-N236	20.0240	16-12-2013;78	13.800.000,00			-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-5.500.000,00			
				8.300.000,00		7.152.285,69	
	Bijdrage Stadsregio				6.380.000,00	-	6.380.000,00
	Bijdrage gemeente Haarlemmermeer				170.000,00	-	170.000,00

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016		Afvoeren kredieten		volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
						-	-
		120,87		359.235,58		-	-
						-	-
						-	-
						-	-
1.550.000,00		1.650.000,00				250.000,00	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
0,00	**0,00**			**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
						-	-
	-	-	-			-	-
	-	-	-			-	-
4.170.000,00	-	2.997.958,29	1.953.538,52			31.386.366,22	6.067.952,18
4.170.000,00	**0,00**	**2.997.958,29**	**1.953.538,52**	**0,00**	**0,00**	**31.386.366,22**	**6.067.952,18**
-	-	-	-			-	-
-	-	-	-			-	-
						-	-
0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
4.170.000,00	0,00	2.997.958,29	1.953.538,52	0,00	0,00	31.386.366,22	6.067.952,18
						-	-
						-	-
		-	-	-	-	-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
			-			-	-
-	-	-	-			-	-
-	-	-	-			-	-
-	-		-			-	-
-	-		-			-	-
						-	-
-	-	-	-			-	-
-	-	-	-			-	-
			-			-	-
			-			-	-
			-			-	-
-	-	-	1.044.419,77			-	1.044.419,77-
			-				
4.170.000,00	**0,00**	**2.997.958,29**	**2.997.958,29**	**0,00**	**0,00**	**31.386.366,22**	**5.023.532,41**
						-	-
						-	-
300.000,00		47.213,80				4.138.778,58	-
			-			-	-
						-	
4.260.000,00		5.075.633,75				2.076.651,94	
			1.718.643,00			-	4.661.357,00
						-	170.000,00

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
23	Westfriesiaweg	20.0223				-	-
	EXINH voorbereidingskrediet (2005-27515)		2005-27515)	2.500.000,00			
	PMI 2007 voordracht 38, voorbereiding MER		2007;38	1.500.000,00			
	PMI 2008 voordracht 40, voorbereiding PIP		2008;40	2.500.000,00			
	PMI 2008 voordracht 40, grondverwerving		2008;40	5.000.000,00			
	PMI 2009 voordracht 78; uitwerking voorl ontwerp (VO)		2009;78	2.000.000,00			
	PMI 2009 voordracht 34, onderzoek en communicatie		2009;34	4.000.000,00			
	PMI 2010 voordracht 35, uitwerking ontwerp naar VO+		2010;35	1.100.000,00			
	1e begrotingswijziging 2011 (voordracht 24)		14-02-2011;24	81.400.000,00			
	Subtotaal (EXINH)			**100.000.000,00**			
	Kredietaanvraag N23-01 (2012)		12-11-2012;88	321.770.000,00			
	Kredietaanvraag N23-02 (2014)		10-11-2014;78	2.150.000,00			
	Kredietaanvraag N23-03 (2016)		27-06-2016;35	580.000,00			
	Kredietaanvraag N23-03 (2016)		27-06-2016;35	1.778.205,00			
						0,00	
	Krediet N23 Westfrisiaweg			**426.278.205,00**		**0,00**	
	EXIN-H N23-Westfriesiaweg		12-11-2012;88		100.000.000,00		0,00
	Stelpost infra/normkosten 2011 tm 2017		12-11-2012;88		53.000.000,00		15.000.000,00
	Stelpost infra/normkosten 2011 tm 2017 (Ontrekking)						
	BDU middelen dekking N242 (vrijval)		12-11-2012;88		25.560.000,00		8.520.000,00
	BDU middelen dekking N242 (vrijval) (Ontrekking)						
	BDU herziening reservering PVVP vr jrn		12-11-2012;88		2.500.000,00		2.500.000,00
	Stelpost Infra B2012 (vrijval kap lst PMI)		12-11-2012;88		12.500.000,00		5.000.000,00
	Stelpost Infra B2012 (vrijval kap lst PMI) (Ontrekking)						
	BDU uit rentetoevoeging (periode 2009-2001)		12-11-2012;88		2.400.000,00		2.400.000,00
	Nog te besteden uit TWINH wegen		12-11-2012;88		7.500.000,00		0,00
	TWINH projecten		12-11-2012;88		20.500.000,00		0,00
	Activering restant dekking kap.Lasten PMI		12-11-2012;88				
	Activering BDU middelen na 2017		12-11-2012;88				
	Bestemmingsreserve EXINH compartiment weginfrastructuur		10-11-2014;78		1.375.000,00		1.375.000,00
	Kapitaallasten PNH		27-06-2016;35		580.000,00		580.000,00
	Reserve fietsinfrastructuur		27-06-2016;35		1.530.000,00		1.530.000,00
	Ontrekking BDU						
	Bijdrage PNH totaal (7308308)				**227.445.000,00**		**36.905.000,00**
	Uitgaven Programma N23 Westfrisiaweg			426.278.205,00		228.626.502,89	0,00
	Uitgaven PNH (730834)			**426.278.205,00**	0,00	**0,00**	**300.419.964,01**
	Bijdrage Rijk		12-11-2012;88		46.600.000,00		29.600.000,00
	Bijdrage Rijk (Ontrekking) (Onderdeel in de reserve)						
	Biijdragen gemeenten		12-11-2012;88		82.550.000,00		24.492.861,43
	Biijdrage HHRS Holl.Noorderkwartier		12-11-2012;88		1.390.000,00		1.390.000,00
	Ontrekking bijdrage derden						
	Bijdrage gemeente Koggeland		10-11-2014;78		775.000,00		0,00
	Bijdrage gemeente Hoorn		27-06-2016;35		248.205,00		248.205,00
	Bijdrage derden (Gr.boek 1232365)			**0,00**	**131.563.205,00**	**228.626.502,89**	**55.731.066,43**
	Totaal N23 incl terug te ontvangen kosten N23			**426.278.205,00**	**359.008.205,00**	**228.626.502,89**	**55.731.066,43**
203	N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	20.0212	13-05-2014;53	7.600.000,00			-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-850.000,00			
	Verhoging krediet		02-11-2016;77	750.000,00			
				7.500.000,00		4.252.512,44	
	Bijdrage Gemeente Zaanstad				310.000,00		310.000,00
	Bijdrage Stadsregio				2.977.492,00	-	1.488.745,00
	N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	20.0248	27-01-2015;14	1.800.000,00		191.236,66	-
	N203 deelproject Oostelijke aansluiting A9-N203	20.0249	26-08-2014:78	75.000,00		75.000,00	-
	Bijdrage Beter Benutten				0,00	-	0,00

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016		Afvoeren kredieten		volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
			-			-	-
0,00		-	-			-	
0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**			-	
							-
			7.500.000,00				
			7.500.000,00-				7.500.000,00-
		-	4.260.000,00				
			4.260.000,00-				4.260.000,00-
		-	-				
		-	2.500.000,00				
			2.500.000,00-				2.500.000,00-
		-	-				
						-	
						-	
						-	
						-	
		-	-			-	
						-	
						-	
						-	
			-14.788.297,99				14.788.297,99-
						-	-
0,00	**0,00**	-	-	-	-	-	**29.048.297,99-**
						-	-
70.000.000,00		62.698.343,49	94.700,80-			165.928.159,40	94.700,80-
0,00	**0,00**	-	-			**166.022.860,20**	-
			18.000.000,00			-	11.600.000,00
			18.000.000,00-				
			-			-	24.492.861,43
			611.808,73			-	1.390.000,00
			15.555.344,70-				15.555.344,70-
							248.205,00
							-
70.000.000,00	**0,00**	**0,00**	**-14.943.535,97**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**22.081.020,93**
70.000.000,00	**0,00**	**62.698.343,49**	**62.698.343,49**	**0,00**	**0,00**	**166.022.860,20**	**-6.967.277,06**
	0,00	-	-			-	-
						-	-
						-	-
3.630.000,00	1.800.000,00	3.862.819,95				389.692,49	-
						-	310.000,00
			1.488.745,00			-	-
						-	-
80.000,00		55.442,62				135.794,04	-
						-	-
						-	-
80.000,00		133.000,00				-	-
			66.500,00			-	-

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
205	Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	20.0267	27-06-2016;35	450.000,00		450.000,00	
						-	-
207	Verdubb. N207 gedeelte A4-N205					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0172	10-11-2008; 78	1.000.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		22-06-2009;34	9.400.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		07-11-2011;78	54.150.000,00		-	-
	Aframing krediet		19-05-2015;62	-10.000.000,00		-	
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-4.000.000,00			
	Aframing krediet (onderhoud)		27-06-2016;35	-7.200.000,00			
				43.350.000,00		12.750.142,43	
	Terugontvangen kosten						
	Bijdrage gem.Haarlemmermeer				600.000,00	-	326.900,00
	Bijdrage Rijkswaterstaat				3.100.000,00	-	130.806,10
	Bijdrage provincie Zuid-Holland				350.000,00	-	11.285,00
	Bijdrage Stadsregio				9.400.000,00	-	1.559.526,12
						-	-
						-	-
208	N208 Fietsverbinding langs N208 gem Haarlem/Bloemenda	20.0253	03-11-2015;99	1.750.000,00		1.576.203,14	-
	Bijdrage gemeente Bloemendaal				100.000,00	-	100.000,00
	Bijdrage gemeente Haarlem				62.500,00	-	-
	Bijdrage gemeente Heemstede				12.500,00	-	12.500,00
	Bijdrage BDU (programma kleine infrastructuur)				175.000,00	-	175.000,00
						-	-
232	Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte						
	bebouwde kom Haarlem-N205	20.0268	27-06-2016;35	100.000,00		100.000,00	
						-	-
235	N235 doorstr./verk veiligheid N235/N247	20.0214	22-05-2012;52	4.200.000,00		-	-
	Extra krediet		12-11-2012;90	475.000,00		-	-
	Extra krediet		16-12-2013;78	825.000,00		151.753,57	-
	Extra krediet		27-01-2015;14	400.000,00		400.000,00	-
	Voorschot uit algemeen voorbereidingskrediet		15-12-2016	270.000,00		270.000,00	
	Bijdrage SRA; DGMo-bijdrage				4.231.975,00	-	-
						-	-
						-	-
	Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.Ilpendam	20.0257	03-11-2015;99	27.550.000,00		26.696.321,48	-
	Bijdrage Rijk (Beter Benutten)				10.908.362,00	-	10.908.362,00
	Bijdrage Stadsregio				8.310.359,00	-	8.310.359,00
						-	-
						-	-
236	Amsterdam-Bussum					-	-
						-	-
	Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind					-	-
	(Wegvak naar RONA norm) Voorbereidingskrediet	20.0050	21-06-2004;44	600.000,00		-	-
	Aanvullend voorb.krediet		22-06-2009;34	650.000,00		-	-
	Aanvullend voorb.krediet		23-09-2013;52	1.550.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		13-05-2014;53	3.800.000,00		2.531.298,60	-
	Aanvullend krediet		02-11-2016;77	1.400.000,00		1.400.000,00	
	Bijdrage PMO en VIK (Geinbrug)				4.000.000,00	-	4.000.000,00
	Bijdrage SRA				384.245,00		192.122,00
						-	-
						-	-
	N236 dp4 duurzaam veilig & vv Vechtbrug	20.0232				-	-
	Voorbereidingskrediet		23-09-2013;52	500.000,00		-	-
	Krediet		13-05-2014;53	14.900.000,00			-
	Aframing krediet		02-11-2016;77	-455.000,00			
				14.945.000,00		13.173.002,19	
	Bijdrage VIK (Vechtbrug)				11.700.000,00	-	11.700.000,00
						-	-
						-	-
	Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -					-	-
	Ankeveense Plassen), gemeente Wijdemeren	20.0122	28-06-2010;35	16.600.000,00		4.449.900,38	-
	Bijdragen derden				7.415.000,00	-	3.558.476,40
	Bijdragen EXINH (incl BIRK Min.Vrom)		26-06-2011;51		5.400.000,00	-	-

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016		Afvoeren kredieten		volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
50.000,00		-				450.000,00	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
		-	-			-	-
						-	-
						-	-
						-	-
1.300.000,00	2.340.000,00	1.591.982,12	-			11.190.217,40	-
			32.057,09				-
			119.900,00			-	207.000,00
			-			-	130.806,10
			-			-	11.285,00
			486.049,00			-	1.073.477,12
						-	-
						-	-
100.000,00		97.788,79				1.478.414,35	-
						-	100.000,00
			-			-	-
						-	12.500,00
						-	175.000,00
						-	-
						-	-
						-	-
						100.000,00	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
		-				-	-
100.000,00		38.429,43	-			113.324,14	-
						400.000,00	-
						270.000,00	-
			-			-	-
			-			-	-
						-	-
2.260.000,00		2.764.334,61				23.931.986,87	-
						-	10.908.362,00
			2.000.000,00			-	6.310.359,00
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
-		-				-	-
400.000,00		1.209.290,31				1.322.008,29	-
						1.400.000,00	
						-	4.000.000,00
		-	-			-	192.122,00
						-	-
						-	-
		-				-	-
		-				-	-
		-				-	-
						-	-
2.670.000,00		2.551.220,51				10.621.781,68	-
						-	11.700.000,00
						-	-
						-	-
						-	-
190.000,00		-				4.449.900,38	-
			-			-	3.558.476,40
			-			-	-

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
	Reconstructie N236, deel 2:					-	-
	Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	20.0236	23-09-2013;52	650.000,00		494.822,41	-
						-	-
	N236 rec Verl Rijnkade- Wierfferdreef	20.0237	23-09-2013;52	3.000.000,00			-
	Aframing krediet		02-11-2016;77	-245.000,00			
				2.755.000,00		75.734,93	
						-	-
	N236 rec N236 deel 6: Faunapassage -Noordereind	20.0251	19-05-2015;62	1.500.000,00		1.496.350,50	-
	N236 Trajectbenadering groot onderhoud Fr.Kampweg						
	(N236) en N524, gem Gooise Meren en Hilversum	20.0260	27-06-2016;35	260.000,00		256.500,40	
						-	-
239	Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik					-	-
	Krediet	20.0215	23-09-2013;52	3.250.000,00		487.851,64	-
	Bijdragen derden				230.000,00	-	45.000,00
						-	-
240	N240 herinrichting Kon. Emmaweg	20.0152	07-11-2011;78	10.000.000,00		3.644.796,47	-
						-	-
	N240 krpt Droge Wijmersweg					-	-
	Krediet	20.0216	23-09-2013;52	2.550.000,00		241.322,89	-
	Bijdrage Hoogheemraadschap				129.000,00	-	129.000,00
	Bijdrage gemeente Medemblik				108.600,00		108.600,00
						-	-
	N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,					-	-
	gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon	20.0262	27-06-2016;35	100.000,00		100.000,00	-
						-	-
241	Schagen-Wognum					-	-
						-	-
						-	-
	Herinrichting kruispunt N241-Langereis	20.0164	14-12-2009;87	6.600.000,00		3.080.303,77	-
	Aanvullend krediet		19-05-2015;62	2.600.000,00		2.600.000,00	-
	Bijdrage Hoogheemraadschap				500.000,00	-	500.000,00
						-	-
	Herinrichting N241 gedeelte N242-N248					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0200	28-06-2010;35	4.000.000,00		-	-
	Krediet		12-11-2012;87	49.000.000,00		-	-
	Aframing krediet		16-12-2013;78	5.000.000,00-		-	-
				48.000.000,00		34.860.917,94	-
	BijdrageTWINH				20.000.000,00	-	10.418.930,59
	Bijdrage gemeente Schagen				2.511.000,00	-	2.511.000,00
	Bijdrage gemeente Hollands Kroon				365.000,00	-	365.000,00
	Bijdrage HHRS Hollands Noorderkwartier				115.624,00	-	115.624,00
						-	-
242	Alkmaar-Middenmeer					-	-
						-	-
	Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)					-	-
	Aanpassen krediet	20.0190		2.000.000,00		510.447,99	-
						-	-
	Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhug	20.0191	14-12-2009;87	1.900.000,00		53.559,27	-
						-	-
	Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat	20.0006	25-04-2006; 32	750.000,00		-	-
	Verhogen voorbereidingskrediet		08-05-2007; 38	250.000,00		-	-
	Verhogen voorbereidingskrediet		13-5-2008; 40	300.000,00		-	-
	Uitvoeringskrediet		14-12-2009;87	29.200.000,00		-	-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-7.500.000,00		-	-
				23.000.000,00		86.346,73	-
						-	-
	Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0187	14-12-2009;87	1.000.000,00		-	-
	Uitvoeringskrediet		07-11-2011;78	14.300.000,00		1.703.555,79	-
	Bijdrage gem.Heerhugowaard				3.051.244,00	-	-
	Bijdrage gem Heerhugowaard extra opdrachten						
						-	-
	Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	20.0207	28-06-2010;35	12.000.000,00		3.348.006,93	-
	Ontvangen schade vergoeding						
	Bijdrage derden				7.000.000,00	-	6.991.622,00

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016	Afvoeren kredieten			volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
						-	-
100.000,00		21.458,28				473.364,13	-
						-	-
		-				-	-
						-	-
		11.426,82				64.308,11	-
						-	-
		37.318,10				1.459.032,40	-
						-	-
						-	-
260.000,00		219.370,18				37.130,22	-
						-	-
						-	-
						-	-
		264.518,06				223.333,58	-
			-			-	45.000,00
						-	-
10.000,00		27.496,45				3.617.300,02	-
						-	-
						-	-
350.000,00	230.000,00	130.465,01				110.857,88	-
			129.000,00			-	-
			108.600,00			-	-
						-	-
						-	-
100.000,00		-				100.000,00	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
890.000,00		447.830,13				2.632.473,64	-
						2.600.000,00	-
						-	500.000,00
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
8.500.000,00		8.120.176,69				26.740.741,25	-
			-			-	10.418.930,59
						-	2.511.000,00
						-	365.000,00
			43.359,00			-	72.265,00
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		21.125,05				489.322,94	-
						-	-
		44.209,08	-			9.350,19	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
						-	-
		943,87				85.402,86	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
350.000,00		205.490,38	-			1.498.065,41	-
			-			-	-
			-			-	-
						-	-
400.000,00	3.000.000,00	416.211,58	-			2.948.276,26	-
			16.480,91				-
			-			-	6.991.622,00

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
242	N242 rec Zuidtangent-N504	20.0213				-	-
	Krediet		23-09-2013;52	2.900.000,00		-	-
	Aframing kredieet		27-06-2016;35	-900.000,00		-	-
				2.000.000,00		12.020,63	-
	Bijdrage gemeente Heerhugowaard				150.000,00	-	3.500,00
						-	-
						-	-
243	Alkmaar-Noordbeemster					-	-
						-	-
	Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0186	28-06-2010;35	6.200.000,00		3.666.192,95	-
	Bijdrage TWNH				2.000.000,00	-	0,00
						-	-
244	Alkmaar - Edam-Volendam					-	-
						-	-
						-	-
	N244 Verdubbeling ged A7-N247					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0194	12-11-2012;90	5.000.000,00		-	-
	Krediet		23-09-2013;52	4.700.000,00		-	-
	krediet		13-05-2014;53	32.800.000,00		29.656.936,89	-
	Bijdrage Rijk subsidie Beter Benutten				1.239.000,00	-	10.330,00
	Bijdrage Stadsregio				10.730.000,00	-	10.730.000,00
	Bijdrage gemeente Beemster				1.000.000,00	-	1.000.000,00
	Bijdrageg gemeente Purmerend				4.000.000,00	-	4.000.000,00
	Bijdrage gemeente Purmerend Leiding Stadsverwarming				324.000,00	-	4.000.000,00
	Bijdrage Stadsverwarming				538.146,00	-	4.000.000,00
	Bijdrage gemeente Edam-Volendam				495.000,00	-	495.000,00
	Bijdrage gem.Edam-Volendam N247 3de aansluiting				3.346.127,00	-	495.000,00
	Bijdrage Hoogheemraadschap Holl.Noorderkwartier				354.708,00	-	355.000,00
	Bijdrage uit TWIN-H tunnel Oosterweg				2.140.000,00	-	2.140.000,00
						-	-
						-	-
	Trajectbenadering groot onderhoud N244a ged N242/N246 en N244/A8					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0254	03-11-2015;99	2.000.000,00		1.829.630,71	-
	Krediet		02-11-2016;77	4.600.000,00		4.600.000,00	-
	Trajectbenadering N244a: Kogerpolderbrug	20.0269	02-11-2016;77	6.600.000,00		6.600.000,00	
	Trajectbenadering N244a: Beatrixbrug	20.0272	02-11-2016;77	5.200.000,00		5.200.000,00	
						-	-
245	Alkmaar - Schagen					-	-
						-	-
	Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	20.0199	27-06-2011;51	4.300.000,00		810.458,20	-
	Bijdrage gem.Langedijk				3.300.000,00	-	-
	Trajectbenadering groot onderhoud N245a, gedeelte						
	N245, gedeelte N508-N504, gem Alkmaar en Langedijk	20.0259	27-06-2016;35	90.000,00		51.080,00	
						-	-
						-	-
246	Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad					-	-
	Voorschotkrediet	20.0171	28-06-2010;35	1.100.000,00		-	-
	Krediet		08-11-2010;66	4.200.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		23-09-2013;52	3.600.000,00		99.066,95	-
	Bijrdage BonRoute			2.500.000,00		-	636.246,26
							-
						-	-
247	Bereikbaarheid Waterland dp3: korte term.maatregelen N247	20.0242	13-05-2014;53	300.000,00		205.581,77	-
	Bijdrage Stadsregio				285.000,00	-	-
						-	-
	N247+N235 Bereikbaarh Waterland: langetermijnmaatregele	20.0246				-	-
	Voorbereidingskrediet		13-05-2014;53	2.500.000,00		-	-
	Verlaging voorberedingskrediet		27-06-2016;35	-1.250.000,00			
				1.250.000,00			
	Verhoging voorbereidingskrediet		27-06-2016;35	875.000,00		-	
	Verhoging voorbereidingskrediet		12-07-2016;52	800.000,00			
	Verhoging voorbereidingskrediet		02-11-2016;77	1.500.000,00			
				4.425.000,00		3.231.590,13	

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016	Afvoeren kredieten			volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
		-				-	-
0,00		-				-	-
						-	-
	130.000,00	120.560,91-				132.581,54	-
			-			-	3.500,00
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		288.440,75	-			3.377.752,20	-
			-			-	0,00
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
		-				-	-
10.200.000,00	7.970.000,00	14.867.280,36	-			14.789.656,53	-
			-			-	10.330,00
			4.850.000,00			-	5.880.000,00
						-	1.000.000,00
			2.000.000,00			-	2.000.000,00
						-	4.000.000,00
						-	4.000.000,00
						-	495.000,00
						-	495.000,00
			177.354,00			-	177.646,00
			2.140.000,00			-	-
						-	-
						-	-
						-	-
550.000,00		528.597,59				1.301.033,12	-
						4.600.000,00	-
						-	-
		200.000,00				6.400.000,00	-
						-	-
		228.317,19				4.971.682,81	-
						-	-
						-	-
						-	-
10.000,00		3.983,50				806.474,70	-
			-			-	-
						-	-
						-	-
70.000,00		12.809,05				38.270,95	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
						-	-
10.000,00	400.000,00	7.615,12	-			91.451,83	-
			-			-	636.246,26
						-	-
						-	-
		-	-	205.581,77		-	-
			-			-	-
						-	-
						-	-
		0,00				-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		1.945.155,97				1.286.434,16	-

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
	Bijdrage gemeente Purmerend		13-05-2014;53		150.000,00	-	150.000,00
	Bijdrage Edam/Volendam & Waterland		13-05-2014;53		80.000,00	-	80.000,00
	Bijdrage stadsdeel Amsterdam-Noord		13-05-2014;53		80.000,00	-	80.000,00
	Bijdrage Stadsregio		13-05-2014;53		1.095.000,00	-	215.000,00
	Bijdrage Stadsregio		27-06-2016;35		375.000,00	-	375.000,00
	Bijdrage Stadregio		12-07-2016;52		400.000,00		400.000,00
	Bijdrage Stadsregio		02-11-2016;77		750.000,00	-	750.000,00
	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 ged.A10-Edam	20.0275	02-11-2016;77	250.000,00		250.000,00	
	Bijdrage Stadsregio				125.000,00		125.000,00
	Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	20.0274	02-11-2016;77	400.000,00		400.000,00	
	Bijdrage Stadsregio				200.000,00		200.000,00
						-	-
						-	-
248	Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidi	20.0030	26-06-2003; 57	420.000,00		-	-
	Verhoging voorbereidingskrediet		10-11-2008; 78	580.000,00		-	-
	Krediet		28-06-2010;35	16.600.000,00			-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-1.500.000,00			
				16.100.000,00		2.468.277,87	
							-
	Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voc	20.0031	26-06-2003; 57	300.000,00		-	-
	Verhoging krediet		10-11-2008; 78	350.000,00		-	-
	Verhoging krediet		23-09-2013;52	7.650.000,00		-	-
	Verhoging krediet		13-05-2014;53	850.000,00		-	-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-1.000.000,00		-	
				8.150.000,00		4.990.572,39	-
						-	-
						-	-
						-	-
417	Herinrichting N417, gemeente Hilversum					-	-
	Herinrichting Utrechtseweg/rotonde Noodweg	20.0184	22-06-2009;34	950.000,00		0,00	-
	Aanvullend krediet		19-05-2015;62	2.750.000,00		2.643.529,00	-
						-	
						-	-
	N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	20.0150	12-11-2012;90	5.200.000,00			-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-700.000,00			
				4.500.000,00		769.492,76	
	Bijdrage UNA				3.700.000,00	-	220.000,36
	Bijdrage EXINH				375.000,00	-	369.676,82
	Bijdrage gemeente Hilversum				300.000,00	-	67.318,00
	Bijdrage Goois Natuurreservaat				75.000,00	-	-
						-	-
						-	-
509	Oosterhuizerweg					-	-
						-	-
	Reconstructie brug Oosthuizen					-	-
	Krediet	20.0076	25-04-2006; 32	2.400.000,00		1.391.774,26	-
	Aanvullend krediet		23-09-2013;52	800.000,00		800.000,00	-
						-	-
510	Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged						
	bebouwde kom Alkmaar- bebouwde kom Bergen	20.0261	27-06-2016;35	500.000,00		450.162,88	
						-	-
						-	-
512	Bakkum - Alkmaar					-	-
						-	-
	Reconstructie Alkmaar- Egmond	20.0061	13-11-2006; 98	4.750.000,00		-	-
	Verhoging krediet		22-05-2012;52	3.100.000,00		1.577.593,16	-
	Bijdrag onderhoudskosten				500.000,00	-	-
	Bijdragen OV				200.000,00	-	-
						-	-
						-	-
515	Voorbereidingskrediet Julianabrug, Zaanstad	20.0103	18-11-2002; 86	40.000,00		-	-
	Vervang.Julianabrug Zaanstad, uitvoeringskred.		08-05-2007; 38	19.800.000,00		-	-
	Verhoging krediet		10-11-2008; 78	2.060.000,00		-	-
	Verhoging krediet		14-12-2009;87	2.100.000,00			-
	Aframing krediet		27-06-2016;35	-1.000.000,00			
				23.000.000,00		361.945,54	

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016	Afvoeren kredieten			volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
						-	150.000,00
						-	80.000,00
						-	80.000,00
	120.000,00		215.000,00			-	-
			302.500,00			-	72.500,00
						-	400.000,00
						-	750.000,00
						-	-
						-	-
						250.000,00	-
						-	125.000,00
						-	-
						-	-
		12.407,60				387.592,40	-
						-	200.000,00
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		0,00	-			-	-
						-	-
1.300.000,00		899.708,96				1.568.568,91	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
		0,00	-			-	-
						-	-
						-	-
3.220.000,00		2.899.496,82				2.091.075,57	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-				0,00	-
180.000,00		367.375,29				2.276.153,71	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
						-	-
560.000,00	500.000,00	404.403,40				365.089,36	-
			-			-	220.000,36
			369.676,82			-	-
			-			-	67.318,00
			-			-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
620.000,00		588.602,57				803.171,69	-
						800.000,00	-
						-	-
						-	-
80.000,00		174.914,07				275.248,81	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		0,00	-			-	-
		0,00				1.577.593,16	-
				-		-	-
				-		-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
		-				-	-
						-	-
		5.044,17				356.901,37	-

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Num-mer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
516	Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad e	20.0245	03-11-2015;99	3.700.000,00		2.906.244,07	-
	Bijdrage gemeente Zaanstad				275.000,00		275.000,00
518	Trajectbenadering N518a	20.0258	02-11-2016;77	920.000,00		920.000,00	
						-	-
						-	-
522	Herinrichting Bankrasweg/Amstelslag	20.0151	14-12-2009;87	25.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		03-11-2015;99	110.000,00		15.734,05	-
						-	-
						-	-
525	Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan					-	-
	gemeente Laren	20.0167	08-11-2010;66	5.100.000,00		1.080.851,55	-
	Bijdrage IBP				2.550.000,00	-	1.250.000,00
	Bijdrage Hilverseum				1.275.000,00		25.000,00
						-	-
526	Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	20.0255	19-05-2015;62	500.000,00		471.683,12	-
	Bijdrage TWINH				133.000,00	-	133.000,00
						-	-
						-	-
527	Aanleg rechtsafstr krpt Rijksstrwg gem Blaricum					-	-
	Krediet	20.0222	25-05-2012;52	500.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		23-09-2013;52	40.000,00		17.040,57	-
						-	-
	Fietsoversteek bij de Trappenberg gem Huizen-Blaricum	20.0238	23-09-2013;52	60.000,00		44.544,37	-
						-	-
522	Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0256	03-11-2015;99	3.750.000,00		3.623.093,47	-
						-	-
						-	-
K20	Bouw fietsbrug Noordholl. Kanaal Geestmerambacht					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0064	26-06-2003; 57	345.000,00		-	-
	Uitvoeringskrediet		08-05-2007; 38	6.605.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		10-11-2008; 78	1.100.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		27-06-2011;51	400.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		07-11-2011;78	400.000,00		-	-
	Aanvullend krediet		23-09-2013;52	600.000,00		434.640,59	-
	Aanvullend krediet		19-05-2015;62	170.000,00		170.000,00	-
	Bijdrage gemeente Bergen fietspad				600.000,00	-	-
						-	-
							-
	Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	20.0265	27-06-2016;35	1.500.000,00		1.500.000,00	-
						-	-
						-	-
alg-25	Netwerkmanagement	05.0208	10-11-2008;78	15.000.000,00		-	-
	Verlaging krediet		1-4-2014;44	-1.400.000,00		-	-
				13.600.000,00		0,00	-
	Aanvullend krediet (alg-39)	05.0208	23-09-2013;52	950.000,00		950.000,00	-
	Verhoging krediet		19-05-2015;62	7.094.000,00		-	-
	Verlaging krediet		27-6-2016;35	-675.000,00			
				20.969.000,00		6.260.870,18	
	Bijdrage derden (Beter Benutten)				7.094.000,00		6.315.563,19
alg-40	Netwerkbreed	05.0210	1-4-2014;44	1.400.000,00		-	-
	Verhoging krediet		27-6-2016;35	675.000,00			
				2.075.000,00		2.075.000,00	
						-	-
	Vaart in de Zaan					-	-
alg-29	Nieuwbouw Wilhelminasluis					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0198	28-06-2010;35	2.000.000,00		-	-
	Uitvoeringskrediet		07-11-2011;78	35.872.269,00		15.956.959,63	-
						-	-
	Zaanbrug					-	-
	Voorbereidingskrediet	20.0201	28-06-2010;35	1.250.000,00		-	-
	Uitvoeringskrediet		07-11-2011;78	18.077.731,00		16.666.745,12	-
						-	-
	Bijdragen derden Vaart in de Zaan				42.000.000,00	-	25.217.832,36

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016	Afvoeren kredieten			volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
410.000,00		1.140.734,59				1.765.509,48	-
			275.000,00			-	-
						-	-
50.000,00		254,72				919.745,28	-
						-	-
						-	-
		-	-			-	-
		-	-			15.734,05	-
						-	-
						-	-
						-	-
1.080.000,00	980.000,00	1.070.261,10				10.590,45	-
			-			-	1.250.000,00
			-			-	25.000,00
						-	-
60.000,00		106.714,56				364.968,56	-
						-	133.000,00
						-	-
						-	-
						-	-
		-				0,00	-
		-		17.040,57		-	-
						-	-
		431,20	-	44.113,17		-	-
						-	-
						-	-
900.000,00		1.147.877,50				2.475.215,97	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
		-				-	-
		-				-	-
		-				-	-
80.000,00		116.316,25				318.324,34	-
						170.000,00	-
			-			-	-
						-	-
						-	-
250.000,00		72.986,90				1.427.013,10	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
						-	-
		-				0,00	-
						950.000,00	-
		-	-			-	-
						-	-
3.680.000,00	710.000,00	2.132.989,43				4.127.880,75	-
						-	-
			204.235,18			-	6.111.328,01
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
680.000,00		175.327,00				1.899.673,00	-
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
4.000.000,00		2.891.643,60	-			13.065.316,03	-
						-	-
						-	-
		-				-	-
1.100.000,00		688.854,67				15.977.890,45	-
						-	-
	4.000.000,00		2.902.143,60			-	22.315.688,76

G. Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen	Bijdragen derden/ reserves/BDU-midd.	Nog te besteden c.q. per 1-1 Nog te besteden krediet	te ontvangen Nog te ontvangen bijdr.derden/ reserves/BDU
				€	€	€	€
alg-37	Toepassen SolaRoad op prov.fietspad	20.0235	16-07-2012;61	1.500.000,00		232.809,30	-
	Bijdrage TNO					-	-
						-	-
						-	-
	Algemeen Voorbereidingskrediet		PS 15-06-98;39	450.000,00		450.000,00	-
	Verhoging voorbeidingskrediet		13-05-2002; 31	1.050.000,00		1.050.000,00	-
	Verhoging voorbeidingskrediet		22-11-2004;79	6.000.000,00		6.000.000,00	-
	Verhoging voorbeidingskrediet		22-06-2009;34	2.500.000,00		2.500.000,00	-
						-	-
239	Rotonde Medemblik (N240)	20.0131		67.000,00		11.457,81	-
239	Trajectstudie N239	20.0271		250.000,00		250.000,00	
247	Aanleg fietspad Oostzijde	20.0163		269.000,00		10.901,00	-
241	Trajectbenadering N241b	20.0266		2.000.000,00		2.000.000,00	
242	Doorstroming krpt N242-Smuigelweg	20.0252		200.000,00		184.618,69	-
243	Trajectbenadering gr.onderhoud N243a	20.0273		350.000,00		350.000,00	
245	Trajectbenadering N245a: ged. N504 verk.plein	20.0263		300.000,00		300.000,00	
510	Verbreden fietspaden gem. Alkmaar - Bergen	20.0264		70.000,00		70.000,00	
517	Verl busbaan & aanl linksafstrook	20.0243		500.000,00		164.445,20	-
N197	Velsertraverse	24.0004		425.000,00			
	Nog te verdelen kosten	20.1000		5.299.000,00		6.842.123,64	-
						-	-
	Totaal voorbereidingskrediet			**9.730.000,00**	**0,00**	**10.183.546,34**	**0,00**
						-	-
	Openbaar vervoer					-	-
						-	-
alg-06	Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	05.0021	30-05-2005; 31	7.000.000,00		-	-
			22-06-2009;34	3.800.000,00		-	-
			3-11-2009;87	1.400.000,00			
			28-06-2010;35	1.600.000,00		1.471.632,87	-
	Bijdrage Stadsregio				3.371.467,00	-	-
						-	-
HOV-07	HOV Aalsmeer -knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)					-	-
	gem Haarl'meer, Aalsmeer en Uithoorn	20.0270	27-06-2016;35	29.099.000,00		29.099.000,00	
	Bijdrage Stadsregio Amsterdam				20.573.000,00		20.573.000,00
	Bijdrage gemeente Uithoorn				4.624.000,00		4.624.000,00
	Bijdrage gemeente Haarlemmermeer				810.000,00		810.000,00
	Bijdrage gemeente Uithoorn				200.000,00		200.000,00
	Bijdrage EXIN-H; compartiment Weginfrastructuur				1.875.000,00	-	1.875.000,00
	Bijdrage EXIN-H; compartiment Openbaar Vervoer				670.000,00		670.000,00
						-	-
						-	-
HOV-09	Verkeersveiligheid Abdijtunnel	20.0227	19-11-2012;90	8.400.000,00		4.925.777,03	-
	Bijdrage Stadsregio				4.800.000,00	-	4.800.000,00
						-	-
						-	-
	Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten excl. vaarwegen)			**1.686.560.548,00**	**1.088.218.732,37**	**569.188.428,82**	**231.936.882,33**
	Aankoop gronden						
	Grondaankopen *	20.9002	4e wijziging 1994	9.075.604,00		5.009.928,01	-
	Verkoop gronden					3.889.481,15	558.988,48
						-	-
						-	-
-	Rentebijschrijving kapitaalwerken	20.9999				-	-
						-	-
	TOTAAL landwegen (incl.PMI, excl.vaarw)			**1.695.636.152,00**	**1.088.218.732,37**	**578.087.837,98**	**232.495.870,81**
	VAARWEGEN						
	subtotaal vaarwegen			0,00	0,00	0,00	0,00
	TOTAAL LAND- EN VAARWEGEN			**1.695.636.152,00**	**1.088.218.732,37**	**578.087.837,98**	**232.495.870,81**
				607.417.419,63		**345.591.967,17**	

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016	Afvoeren kredieten			volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen €
230.000,00		200.895,00	-			35.414,30	-
			3.500,00			-	-
						-	-
						-	-
						450.000,00	-
						1.050.000,00	-
						6.000.000,00	-
						2.500.000,00	-
						-	-
						11.457,81	-
		20.675,25				229.324,75	-
		-				10.901,00	-
		484.954,09				1.515.045,91	-
480.000,00		171.091,60				13.527,09	-
		24.247,00				325.753,00	-
150.000,00		57.838,72				242.161,28	-
50.000,00		3.355,14				66.644,86	-
140.000,00		74.216,34				90.228,86	-
						-	-
		103.353,89				6.738.769,75	-
						-	-
820.000,00		**939.732,03**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**9.243.814,31**	**0,00**
						-	-
						-	-
						-	-
						-	-
-	0,00	-				-	-
		-				-	-
		27.371,77	-			1.444.261,10	-
			-			-	-
						-	-
						-	-
	1.000.000,00	139.152,44				28.959.847,56	-
						-	20.573.000,00
						-	4.624.000,00
						-	810.000,00
						-	200.000,00
						-	1.875.000,00
						-	670.000,00
						-	-
						-	-
						-	-
3.650.000,00	0,00	2.849.150,74				2.076.626,29	-
			1.435.702,26			-	3.364.297,74
						-	-
						-	-
135.890.000,00	**23.180.000,00**	**131.755.903,22**	**86.780.747,64**	**625.971,09**	-	**437.011.293,31**	**145.274.672,69**
		2.000,00-	-			5.011.928,01	-
		-	1.935,00			3.889.481,15	557.053,48
						-	-
						-	-
		0,00		-		-	-
						-	-
135.890.000,00	**23.180.000,00**	**131.753.903,22**	**86.782.682,64**	**625.971,09**	-	**445.912.702,47**	**145.831.726,17**
0,00	0,00	-	-	-	-	-	-
135.890.000,00	**23.180.000,00**	**131.753.903,22**	**86.782.682,64**	**625.971,09**	-	**445.912.702,47**	**145.831.726,17**
112.710.000,00		**44.971.220,58**		**625.971,09**		**300.080.976,30**	

Samenvatting investeringen:

	Uitgaven	Inkomsten	
Investeringen wegen en vaarwegen	66.057.601,44	18.400.669,66	Bijdrage van derden, verkoop gronden e.d.
Investeringen N201	2.997.958,29	1.953.538,52	
Onttrekking vooruitontv.bedr N201		1.044.419,77	
Investeringen N23	62.698.343,49	15.555.344,70	
Totaal bijlage 6.2.4.	131.753.903,22	36.953.972,65	
Bijdragen reserves i.v.m. BBV als			
afschrijving verantwoord:			
N417-01 rec./aanleg ecoduct (UNA/EXINH)		369.676,82	
N244 verdubb ged A7-N247		2.140.000,00	
N23 Westfriesiaweg (resv.Westfriesiaweg)		32.260.000,00	
t.l.v. BDU / Beter Benutten:			
Netwerkmanagement		204.235,18	
N203 deelproj.Oostelijke aansl A9-N203		66.500,00	
N23 Westfriesiaweg (BDU)		14.788.297,99	
Totaal	**131.753.903,22**	**86.782.682,64**	

4.7.1 Specificatie van het verloop van niet te activeren investeringsprojecten provinciale land en vaarwegen in 2016

G. Specificatie van het verloop van niet te activeren investeringsprojecten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2016

Nummer weg	OMSCHRIJVING VAN HET WERK		Besluit P.S. nummer begr.wijz.	Totaal krediet Investeringen €	Totaal krediet Bijdragen van derden/ reserves €	Nog te besteden/ ontvangen in 2016 Nog te besteden krediet €	Nog te besteden/ ontvangen in 2016 Nog te ontvangen bijdragen €
	Wegen						
N197	Reconstructie Velsertraverse	24.0004	10-11-2014;78	5.225.000,00		2.282.057,36	
			19-05-2015-62	850.000,00		850.000,00	
	Voorschot voorbereidingskrediet		31-12-16	554.000,00		554.000,00	
	Prov NH; Milieudialoog (TWIN-H)				1.000.000,00	-	477.332,91
	Prov NH; BDU Kleine Infra				175.000,00	-	175.000,00
	Prov NH; EXINH weginfrastructuur				250.000,00	-	50.000,00
	Bijdragen derden:					-	-
	Milieudienst IJmond; NSL/RSL-programma				0,00	-	-1.780.275,55
	Gemeente Velsen				4.086.000,00	-	3.646.000,00
	Gemeente Velsen, projectkosten						
	RIJK (RWS-NH)				1.118.000,00	-	1.118.000,00
	RWS nog de verrekenen kosten 2016						
	* aanvull budget van Velsen voor overlagen ongeveer 2 ton					-	-
	vindt nog nader overleg plaats					-	-
Alg.38	Reconstructie N9-Westelijke Randweg Alkmaar	24.0005	Voordracht TWINH	10.000.000,00		2.592.098,87	-
			dd 10-12-2013			-	-
			PS 12-12-2016;77	-6.300.000,00			
	Bijdragen:						
	Bijdrage TWIN-H				0,00	-	0,00
	Bijdrage RWS				3.700.000,00	-	2.592.098,87
						-	-
N200	Aanleg busstrook westzijde Halfweg	24.0008	LBW 2011	928.613,00		125.864,79	-
	Bijdragen:					-	-
	BDU / Beter Benutten				250.000,00	-	125.863,79
	EXIN-H OV (RegioNet 10e tranche)				665.137,00	-	1,00
	Bijdr.Rijk in meerkosten				13.476,00		-
N232	R-net halte Badhoevedorp + maatregelen A9	24.0001	Voordracht 2014-04	997.500,00		239.064,59	
			dd 03-02-2014				
	Terugontvangen kosten						
	EXIN-H: Haarlem-Zuidas/Amstelveen						
	Bijdrage Stadsregio				927.500,00	-	229.064,59
	Bijdrage gemeente Haarlemmermeer				60.000,00	-	-
	Bijdrage gemeente Haarlem				10.000,00	-	10.000,00
						-	-
						-	-
N242	N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4	24.0009	Statusrapport 345	520.000,00		517.789,33	-
	Bijdrage EXINH				520.000,00	-	517.789,33
						-	
						-	
						-	
N527	Verbreding busbaan Tergooit tussen N527-busstation	24.0003	Statusrapport nr 323	50.000,00		-	-
	Verbeteren doorstroming OV Crailoseweg Huizen		Statusrapport nr 324	430.000,00		304.078,04	-
	Bijdragen:					-	-
	EXIN-H: Hilversum-Crailoseweg				430.000,00	-	254.078,04
	Reserve OV: verbreding busbaan tussen N527-busstation				50.000,00	-	50.000,00
Alg.25	Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	24.0010	voordracht 2016-35	2.081.000,00		2.081.000,00	
	Beter Benutten vervolg uit Reserve Infrastructuur		PS 27-06-2016		2.081.000,00		2.081.000,00
	Openbaar vervoer						
	OV-haltevoorziening Stroomlijnen	24.0002	Statusrapport nr 272	5.072.500,00		4.080.991,20	-
	Bijdragen:						
	EXIN-H: Uitv.prog Haltevoorzieningen		voordracht 2013-46		1.500.000,00	-	508.491,20
	Reserve OV: Halteprogramma stroomlijnnet		voordracht 2012-64		3.572.500,00	-	3.572.500,00
						-	-
HOV-01	R-net Fietsparkeren	24.0006	Statusrapportnr 325	1.232.389,00		785.145,20	-
	Bijdrage:						
	SRA: BDU & Beter Benutten				990.760,00	-	725.777,90
	EXIN-H; prod.formule Rnet				241.629,00	-	59.367,30
	TOTAAL LAND- EN VAARWEGEN			**21.641.002,00**	**21.641.002,00**	**14.412.089,38**	**14.412.089,38**
				0,00		**0,00**	

Gactualiseerd PMI 2016-2020		Rekening 2016		Afvoeren kredieten		Nog beschikbaar in volgende jaren	
directe uitgaven €	directe bijdragen €	directe uitgaven €	ingezette dekkingsmiddelen bijdragen derden/ reserves/ BDU €	Niet meer tot besteding komend krediet €	Overschreden krediet / nagekomen kosten €	Nog te besteden €	Nog te ontvangen derden/reserves €
2.520.000,00	0,00	2.282.057,36				-	
		850.000,00	-			-	
		229.143,38				324.856,62	
			477.332,91			-	-
			175.000,00			-	-
			50.000,00			-	-
						-	-
			-1.780.275,55			-	-
			3.516.917,73			-	129.082,27
			-				-
			922.225,65			-	195.774,35
						-	-
2.530.000,00	0,00	2.280.745,57				311.353,30	-
						-	-
						-	-
			2.280.745,57			-	311.353,30
						-	-
0,00	0,00	3.203,87		122.660,92		-	-
						-	-
			3.203,87	122.659,92		-	-
			0,00	1,00		-	
130.000,00	0,00	110.948,96				164.901,63	
						-	-
			36.786,00			-	-
			261.400,00-			-	
			335.562,96			-	154.901,63
			-			-	-
						-	10.000,00
						-	-
						-	-
0,00	0,00	30.254,72				487.534,61	-
			30.254,72			-	487.534,61
310.000,00	0,00	-					
		265.767,54				38.310,50	-
						-	-
			254.078,04			-	-
			11.689,50			-	38.310,50
		87.048,39				1.993.951,61	
			87.048,39				1.993.951,61
		1.144.174,08				2.936.817,12	-
			508.491,20			-	-
			635.682,88			-	2.936.817,12
0,00						-	-
0,00	0,00	10.938,40				774.206,80	-
			10.938,40			-	714.839,50
			-			-	59.367,30
5.490.000,00	**0,00**	**7.294.282,27**	**7.294.282,27**	**122.660,92**	**0,00**	**7.031.932,19**	**7.031.932,19**
5.490.000,00		**0,00**		**122.660,92**		**0,00**	

Samenvatting investeringen:

	Uitgaven	Inkomsten
Investeringen wegen- vaarwegen en Openl	7.294.282,27	
Bijdragen van derden		5.062.251,86
Totalen in bijlage 6.2.4 en 6.2.6		
Bijdragen reserves i.v.m. BBV als		
afschrijving verantwoord:		
EXINH: N197 Reconstructie Velsertraverse		50.000,00
TWINH: N197 Reconstructie Velsertraverse		477.332,91
BDU kleine Infra: N197 Reconstructie Velser traverse		175.000,00
EXINH: N527 Verbeteren doorstroming OV Crailoseweg Huiz		254.078,04
EXINH: N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4		30.254,72
EXINH: OV-haltevoorziening Stroomlijnen		508.491,20
Reserve OV: Halteprogramma stroomlijnnet		635.682,88
BB vervolg: Verkeersman. Blauwe golf vervolg		87.048,39
BDU / BB: Aanleg busstrook westzijde Halfweg		3.203,87
BDU/BB: R-net Fietsparkeren		10.938,40
Totaal	**7.294.282,27**	**7.294.282,27**

4.8 Aanbestedingen rapportage

Europese aanbestedingen 2016

	Aangekondigd	Gegund	Bedrag
Contracten	25	20	290.468.032
Raamcontracten	6	8	n.v.t.
Totaal	**31**	**28**	

Niet-Europese aanbestedingen 2016

Type		Categorie	Bedrag	
			Aantal	€
Openbaar	B1	Conform	12	16.645.027
(drempelwaarden: werken > € 200.000 - < € 5.000.000)	B2	Uitzondering PNH	3	1.669.211
	B3	Uitzondering EA		
	B4	Afwijking		
Meervoudig onderhands	C1	Conform	50	4.968.957
(drempelwaarden > €45.000 - < € 200.000)	C2	Uitzondering PNH	20	2.229.092
	C3	Uitzondering EA	11	1.893.430
	C4	Afwijking	2	308.626
(Mantel-/Raam)contract	D		172	155.778.880
Totaal			**270**	**183.493.223**

Ontwikkeling aanbestedingen

Jaar	**2013**		**2014**		**2015**		**2016**	
Type	**Aantal**	**Bedrag in €**	**Aantal**	**Bedrag in €**	**Aantal**	**Bedrag in €**	**Aantal**	**Bedrag in €**
Europees	20	105.795.000	26	276.803.317	14	157.420.000	28	290.468.032
Openbaar	23	34.888.000	11	12.329.211	10	15.364.559	15	18.314.238
Meervoudig onderhands	50	4.944.000	53	6.505.498	62	6.614.289	83	9.400.105
(Mantel-/ raam)contract	334	131.277.000	237	79.988.485	226	372.400.292	172	155.778.880
Totaal	427	276.904.000	327	375.625.511	312	551.799.140	298	473.961.255

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mevr. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 8 JUNI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
S.R. Luttik
MID/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 3184
luttiks@noord-holland.nl

Betreft: Addendum op de Jaarstukken 2016

Verzenddatum

- 8 JUNI 2017

Kenmerk

880123/959524

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u, conform de verordening financieel beheer, ter besluitvorming bijgaand een addendum op de eerder aan u statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit en de jaarstukken 2016.

Naar aanleiding van de interne kwaliteitsreview door de accountant d.d. 1 juni 2017 is op de eerder doorgevoerde correctie van € 1,6 miljoen vrijval van de voorzieningen bodemsanering aanvullend een bedrag van € 12,5 miljoen vrijgevallen ten gunste van het rekeningresultaat.

Reden hiervoor is dat de in 2014 ontvangen uitkering in het provinciefonds voor bodemsanering niet middels de voorziening opgenomen mag worden maar via de algemene reserve moet worden verwerkt omdat hiervoor vanuit juridisch oogpunt nog geen harde verplichtingen voor zijn aangegaan.

Door deze vrijval wijzigt het rekeningresultaat 2016 en dit bedraagt nu € 44,18 miljoen voordelig.

In bijgevoegd addendum treft u de aanpassingen in de jaarstukken aan ten gevolge van voornoemde correctie. Het betreft:
- De programmarekening in een oogopslag;
- Programma 4 Milieu;
- Paragraaf weerstandsvermogen (de tabel kengetallen);
- Totaaloverzicht per programma van baten en lasten;
- Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten;
- Balans;
- EMU-saldo.

Ten aanzien van de vrijval van de voorziening bodemsanering ter hoogte van € 14,06 miljoen wordt u bij de zomernota 2017 voorgesteld

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

dit bedrag in een hiervoor in te stellen reserve bodemsanering te storten.

Het accountantsrapport is nog niet beschikbaar. Dit wordt u, met onze reactie daarop, zo spoedig mogelijk nagezonden.

Het spijt ons dat de werkwijze van de accountant tot dit ongemak heeft geleid.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris | voorzitter

R.M. Bergkamp | E. Post

Addendum Jaarrekening 2016

Inhoudsopgave

2 Programmarekening in één oogopslag 3
Programma 4 Milieu 11
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 19
5.1 Totaaloverzicht per programma van baten en lasten 40
5.5 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d) 41
6.1 Balans 48
7.2 EMU-saldo 65

2 Programmarekening in één oogopslag

Baten 2016 per programma

		X € 1 miljoen	In %
1	Openbaar Bestuur	8	1
2	Bereikbaarheid	155	21
3	Water	1	0
4	Milieu	20	3
5	Ruimte	38	5
6	Groen	30	4
7	Cultuur en Welzijn		0
8	Financiën	500	66
	Totaal	752	100

Lasten 2016 per programma

		X € 1 miljoen	In %
1	Openbaar Bestuur	36	5
2	Bereikbaarheid	411	58
3	Water	24	3
4	Milieu	27	4
5	Ruimte	51	7
6	Groen	97	14
7	Cultuur en Welzijn	23	3
8	Financiën	40	6
	Totaal	708	100

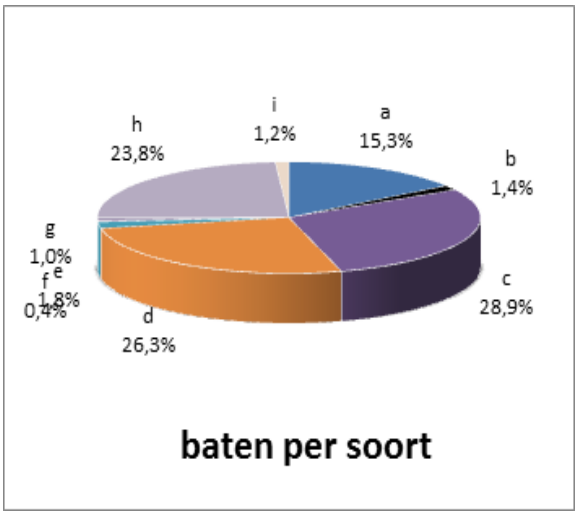

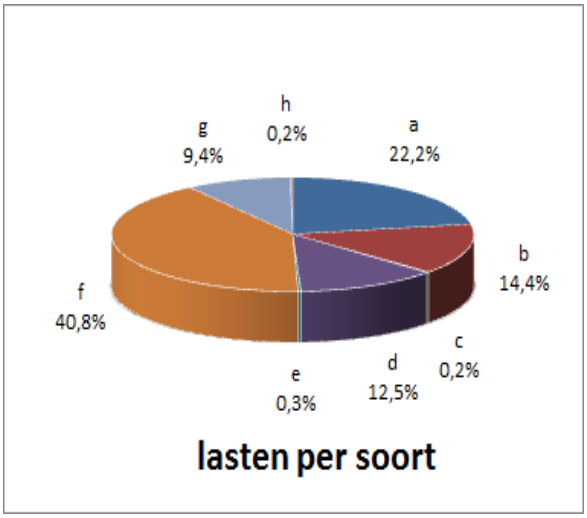

Baten 2016 per soort

x €1 miljoen

a.	specifieke uitkeringen	115,4
b.	dividenden	10,2
c.	uitkering Provinciefonds	217,4
d.	belastingen, heffingen en leges	197,6
e.	goederen, diensten, huren/pachte	13,7
f.	verkoop onroerende zaken	3,0
g.	netto rente-inkomsten	7,2
h.	bijdr. reserves & voorzieningen (incl.vrijval)	179,2
i.	admin. boekingen/verrekeningen	8,7
	Totaal	**752,4**

Lasten 2016 per soort

x €1 miljoen

a.	overdrachten (subsidies/bijdragen	156,9
b.	apparaatskosten (incl.dir.salariskst)	101,8
c.	belastingen	1,6
d.	goederen en diensten	88,6
e.	aankoop onroerende zaken	1,9
f.	reserves en voorzieningen	289,0
g.	kapitaallasten	66,7
h.	admin. boekingen/verrekeningen	1,7
	Totaal	**708,2**

balans per 31 december 2016

(bedragen x €1 miljoen)

activa	2016	2015	passiva	2016	2015
► immateriële activa			► algemene reserve	101,9	86,4
► materiële vaste activa	465,3	380,1	► overige bestemmingsreserves	780,7	723,5
► deelnemingen/ overige financ.acti	119,0	113,7	► rekeningssaldo	44,2	6,7
► verstrekte langlopende leningen	38,4	57,2			
► voorraad gronden	-	45,5	► voorzieningen	174,1	197,8
► vorderingen (incl.uitzettingen < 1j	750,9	97,8	► opgenomen langlopende leningen		-
► liquide middelen	0,1	702,8	► kortlopende schulden	55,4	53,0
► overlopende activa	3,5	2,1	overlopende passiva	220,9	331,8
Totaal	1.377,2	1.399,2	**Totaal**	1.377,2	1.399,2

Analyse van het resultaat

Overzicht van het financiële resultaat

bedragen in miljoenen €	Begroting	Realisatie	Verschil	Effect op saldo
Totaal baten	-574,64	-598,75	-24,11	Voordelig
Totaal lasten	589,24	488,49	100,75	Voordelig
Saldo van baten en lasten	**14,60**	**-110,26**	**-124,86**	**Voordelig**

bedragen in miljoenen €	Begroting	Realisatie	Verschil	Effect op saldo
Saldo van baten en lasten	14,60	-110,26	-112,39	Voordelig
Onttrekking aan reserves	-210,60	-140,97	69,63	Nadelig
Vrijval van reserves	-12,81	-12,65	0,16	Nadelig
Stortingen in reserves	203,39	219,70	16,31	Nadelig
Resultaat conform BBV	**-5,42**	**-44,18**	**-38,76**	**Voordelig**

Het rekeningresultaat bedraagt € 44,18 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 5,42 miljoen voordelig. Dat betekent dat het resultaat € 38,76 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Overzicht totaal rekeningresultaat

Begroot resultaat	5.427.778	Voordelig
Werkelijk resultaat	44.180.955	Voordelig
Te verklaren verschil	38.753.177	Voordelig

In onderstaande tabel is per onderwerp een uitsplitsing gegeven van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde resultaten die dit totale verschil verklaren.

Voor de leesbaarheid is hier gekozen voor een sommering per onderwerp. Het betreft daarom een andere doorsnede dan bij de programma's is te vinden. Een bedrag in onderstaande tabel kan zijn opgebouwd uit bedragen in verschillende kostencategorieën bij de operationele doelen.

Opbouw van het rekeningresultaat (x € 1.000)

	Onderwerp	Resultaat
Programma 1	PS	-143.547
	GS	-40.889
	Oud-GS	-411.271
	Kabinet	-30.640
	Bestuurskracht	-34.342

	Beleidsevaluatie	-876.708	
	Archief	-109.752	
	Communicatie en sponsoring	-456.709	
	Tunnelveiligheid	-57.000	
	Europa	-182.163	
Totaal programma 1			-2.343.021
Programma 2	Verkeersmanagement	160.680	
	Bijdrage NDW	-151.000	
	Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen	1.679.173	
	Revisiewerkzaamheden	-87.951	
Totaal programma 2			1.600.902
Programma 3	Waterkeringen	-139.297	
	Waterbeleid	-125.347	
Totaal programma 3			-264.644
Programma 4	Milieubeleidsplan	-44.167	
	Duurzame ontwikkeling	-175.000	
	Geluidsadvies	-90.000	
	Investeringsprogramma klimaat duurzaamheid	-148.111	
	Investeringsprogramma duurzame energie	250.297	
	Rente Participatiefonds Duurzame Energie	-199.944	
	WABO	694.528	
	Duurzaam Door	-431.271	
	Omgevingsdiensten	-1.013.408	
	Bodemsanering	-14.065.589	
	Milieuwetgeving	-128.074	
	Leges ontgrondingen	56.753	
Totaal programma 4			-15.293.986
Programma 5	Storting reserve werkgelegenheid en Economie	907.983	
	Vrijval reserve tijdelijk beheer gronden	159.080	
	Kenniseconomie en MKB Fonds	-241.846	

	RON	-73.964	
	Noordzeehavens	-100.406	
	Arbeidsmarkt	-161.000	
	Stadsverwarming Purmerend	-78.801	
	Subsidies landbouw en visserij	-50.133	
	OV Knooppunten	-32.618	
	Structuurvisie	-575.093	
	Metropoolregio Amsterdam en Schiphol	-48.748	
	Beheer Gronden	44.332	
	Beheer onroerend goed	-354.157	
	ISV	-373.378	
	BLS	-2.453.126	
	Omgevingswet	-188.275	
	Anna Paulowna en Perceel hoofdweg	105.418	
	Wierringerrandmeer	-1.420.559	
Totaal programma 5			-4.935.291
Programma 6	Reserve Groen	-417.563	
	Regionale samenwerking en gebiedscommissie	-211.088	
	Omgevingsdiensten	-79.659	
	Rijksmiddelen ILG	-547.780	
	Recreatie	-103.875	
	Natuur- en landschapsbeheer	-412.640	
	Faunafonds	525.644	
Totaal programma 6			-1.246.961
Programma 7	Cultureel erfgoed	-1.046.445	
	Culturele infrastructuur	-151.860	
	Probiblio	-150.910	
Totaal programma 7			-1.349.215
Programma 8	Apparaatskosten	-4.957.923	
	Afrekeningsverschillen	-1.569.991	
	Rente	358.573	
	Provinciefonds	-1.050.522	
	Opcenten MRB	1.137.321	

	Vrijval subsidiecrediteuren	-1.026.510	
	Vrijval voorziening Financiële risico's	-1.500.000	
	Doorschuif btw	61.943	
	Verkoop provinciaal eigendom	1.821.907	
	Vrijval voorziening Crailo	-8.000.000	
	Diverse	-195.759	
Totaal programma 8			-14.920.961
Eindtotaal			**-38.753.177**

Toelichting op het resultaat

Het nog te verklaren resultaat is opgebouwd uit verschillende positieve en negatieve posten.

Het betreft hier een cijfermatige analyse. De inhoudelijke verklaringen van deze verschillen tussen begroot en geraamd zijn te vinden bij de diverse programma's in de jaarstukken. Daarbij is een ondergrens aangehouden van € 250.000. Onder deze grens zijn in het algemeen geen inhoudelijke verklaringen opgenomen.

Voor de analyse op de apparaatskosten verwijzen wij tevens naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Analyse van de onderbesteding op de lasten

Naast de hierboven vermelde verschillen die het rekeningresultaat bepalen, zijn er in de rekening ook verschillen aanwezig, die wij resultaat neutrale verschillen noemen. Deze worden zichtbaar wanneer de baten en lasten apart worden uitgesplitst, zoals hierboven in de tabel "Overzicht totaal rekeningresultaat" is te zien. De resultaat neutrale verschillen die groter zijn dan € 250.000 zijn toegelicht bij de operationele doelen.

In onderstaande tabel is een specificatie gegeven van de onderbesteding van de lasten. Daarbij zien we dat van de totale onderbesteding op de lasten van € -100,75 miljoen een bedrag van € 69,63 miljoen van geraamde bestedingen uit reserves komt. In 2015 was de totale onderbesteding € 55,7 miljoen, waarvan € 45,8 miljoen uit de reserves. De reserves functioneren hier als administratief instrument voor verschuivingen van geplande activiteiten tussen de jaren. Niet bestede bedragen uit reserves blijven in de reserves aanwezig en zullen de komende tijd alsnog aan de bedoelde doelen worden besteed. Hetzelfde geldt voor de posten die ten laste komen van de specifieke baten en de (voormalige) brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU). Deze bedragen blijven beschikbaar op de balans voor de geplande bestedingen.

Specificatie van onderbesteding van de lasten (min is onderbesteding)

Bedragen * €1.000		**Begroot**	**Gerealiseerd**	**Verschil**
Lasten gedekt uit reserves	Reserve	210.602	140.972	-69.630
Programma 1	Cofin. Europa	8.683	6.722	-1.961
Programma 2	Infrastructuur	18.106	14.466	-3.640
	Fietsinfrastructuur	-423	-4.953	-4.530
	Groot onderhoud	488	1.192	704
	SolaRoad	140		-140
	OV-projecten	3.610	2.708	-902
	Westfrisiaweg*	32.260	32.260	0
Programma 3	Waterrecreatie	200	162	-38
Programma 5	Duurzame zeehavens	4.740	3.338	-1.402
	Cofin. Europ. Landbouw	233	81	-152
	HIRB	2.985	2.844	-141
	Stedelijke vernieuwing		-687	-687
	Tijdelijk beheer gronden	741	900	159
	Werkgelegenheid en economie	3.231	3.947	716
Programma 6	Groen	24.470	15.820	-8.650
	Cofinanciering Waddenzee	200	251	51
	Groene Uitweg	3.955	3.002	-953
Programma 8	Exin-H	20.649	3.056	-17.593
	ILG	810	220	-590
	TWIN-H	48.952	21.629	-27.323
	Huisvesting	3.343	3.036	-307
	AP 2010	10.605	10.368	-237
	Vervanging ICT-apparatuur	105	97	-8
	Organisatieverandering	1.100	869	-231
	Bedrijfsvoering		14	14
	GO-gelden	25	9	-16
	Monumenten	11.753	10.007	-1.746
	UNA	58	32	-26
	Algemeen	9.583	9.582	-1
Lasten gedekt uit algemene middelen en baten		**232.369**	**211.857**	**-20.512**
Lasten gedekt uit Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer		**36.610**	**31.562**	**-5.047**
Lasten apparaatskosten		**109.657**	**104.097**	**-5.560**
Totaal Lasten		**589.238**	**488.489**	**-100.749**

* Reserve Westfrisiaweg: De totale lasten van de Westfrisiaweg worden gedekt uit diverse dekkingsbronnen. In deze opstelling is alleen het deel dat gedekt wordt uit de reserve zichtbaar.

Verwerking van het positieve resultaat

Op basis van het besluit bij de eerste begrotingswijziging 2016 moet uit het resultaat van 2016 een bedrag van € 2.269.000 worden bestemd voor uitgestelde intenties uit 2016. Dit betreft bestedingen ten aanzien van beleidsvoornemens uit 2016 en onderwerpen uit het coalitieakkoord die voor het daarvoor aangewezen bestedingsdoel beschikbaar moeten blijven.

Daarnaast zal in de bij deze jaarstukken behorende voordracht een voorstel tot resultaatbestemming worden gedaan.

Programma 4 Milieu

Maatschappelijk doel

Een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in de provincie Noord-Holland bevorderen.

Doelenboom

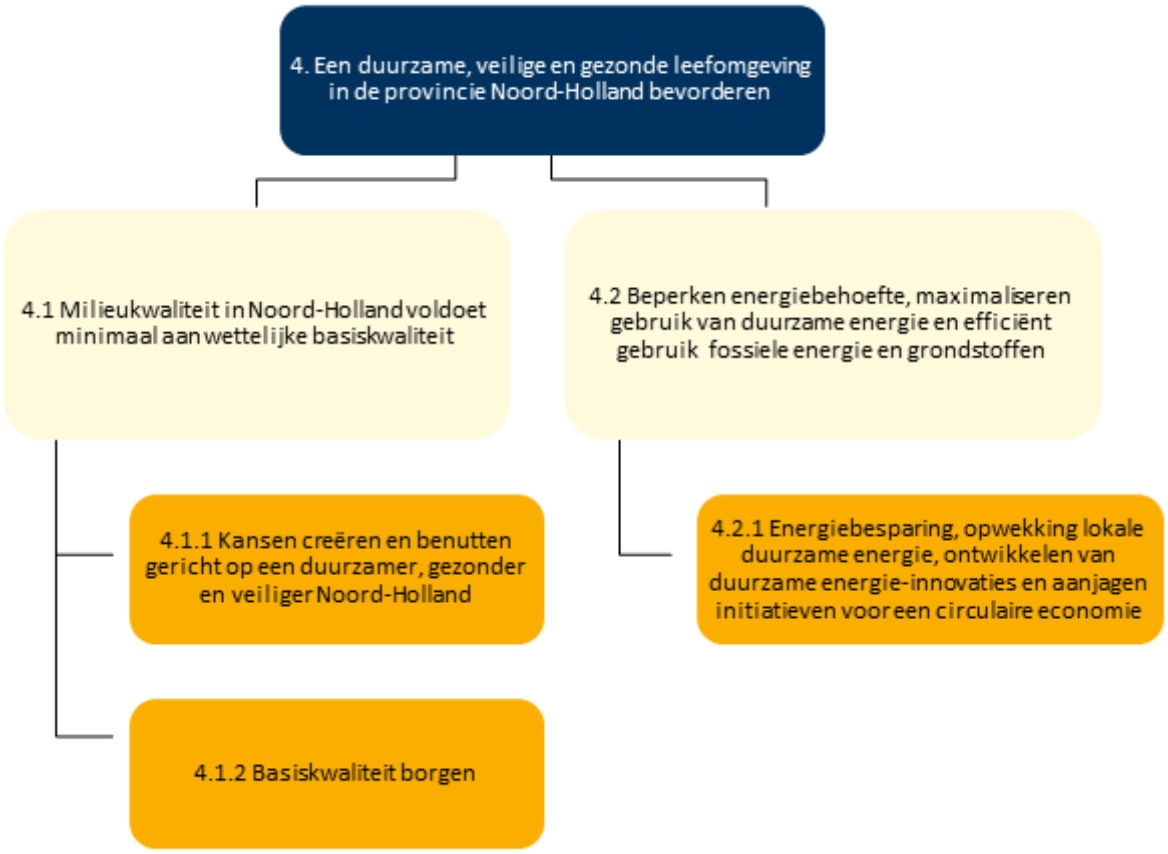

Realisatie van de prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Prioriteit	%	Toelichting
Opdracht geven tot het uitvoeren van de VTH-taken door de regionale uitvoeringsdiensten. De VTH-plustaken zijn zoals overeengekomen in de DVO overgedragen en uitgevoerd.	100	Alle bevoegdheden en daarmee de medewerkers en middelen zijn succesvol overgedragen aan de regionale uitvoeringsdiensten.
Uitvoering geven aan het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Noordvleugel en aan de afspraken in het kader van de milieudialogen IJmond en Westpoort.	75	Het RSL programma is afgerond per 1 januari 2017. Sommige activiteiten lopen nog door in 2017. Financiële eindverantwoording vindt plaats in 2017 en 2018. De afspraken uit de milieudialogen IJmond en Westpoort zijn nagekomen.
Uitvoeren Programma Duurzaamheid (Energietransitie en Circulaire Economie).	100	Het programma draait volop. PS worden in het voorjaar 2017 over de stand van zaken geïnformeerd.

Ontwikkelingen in de omgevingsfactoren lopende het begrotingsjaar

Omgevingsfactor	Ontwikkeling
De combinatie van functies (wonen, werken, recreëren) binnen ons grondgebied geeft spanningen op het gebied van leefbaarheid en gezondheid. Een voorbeeld hiervan is het Noordzeekanaalgebied; in de milieudialogen IJmond en Westpoort wordt samengewerkt om met deze spanningen om te gaan.	Ook in 2016 is de thematiek rondom het combineren van verschillende functies aan de orde geweest in de milieudialogen IJmond en Westpoort. De milieudialogen maken ook deel uit van het uitvoeringsprogramma van het bestuursplatform Noordzeekanaalgebied.
Het werkveld Milieu heeft te maken met wijzigingen in het stelsel van het omgevingsrecht. Hierdoor zal de provinciale rol en mogelijk ook het takenpakket voor milieu veranderen.	De inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt niet eerder voorzien dan medio 2019. Het palet aan nieuwe regelgeving is nog niet bekend. De wijzigingen die deze wet met zich meebrengt voor de provincie, ook voor milieu, worden de komende tijd in beeld gebracht.
De Energietransitie zet door en vraagt om een adaptieve en netwerkende overheid die snel kan inspelen op kansen voor innovaties en partijen kan verbinden en ondersteuning biedt in een continu veranderende omgeving.	Deze ontwikkeling heeft zich doorgezet. Hiermee houden wij rekening bij de uitvoering van de Beleidsagenda Energietransitie.

Gerealiseerde budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 4							Milieu
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	10.152	7.210	6.115	6.886	-771	-13	2.775
Directe lasten	6.458	5.193	5.844	5.678	166	3	4.819
Kapitaallasten	30	225	258	58	200	77	0
Overdrachten	17.892	11.316	18.895	14.805	4.091	22	14.639
Subtotaal Lasten	34.531	23.944	31.112	27.426	3.686	12	22.233
Baten	-10.543	-3.882	-6.573	-20.461	13.888	-211	-4.770
Saldo van baten en lasten	23.989	20.062	24.539	6.965	17.573	72	17.463
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	23.989	20.062	24.539	6.965	17.573	72	17.463

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Er is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan geraamd op het onderdeel “opdrachtgeverschap omgevingsdiensten” als gevolg van

	toevoeging van de plustaken bij de omgevingsdiensten. Dit betreft de coördinatie, toezicht, handhaving en monitoring met een accent op natura 2000. Daarnaast is meer inzet gepleegd dan geraamd voor de milieudialogen in het Noordzeekanaalgebied. Ook de afstemming vanuit de milieudoelen met de omgevings-diensten voor hun uitvoeringskader vergde meer inzet dan was geraamd (meer besteed, € 771.000, nadeel).
Directe lasten	OD 4.1.2 Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 22.000, voordeel). OD 4.2.1 De eind 2016 via het provinciefonds ontvangen bijdrage voor Duurzaam Door zal in 2017 worden ingezet voor Groen Kapitaal (minder besteed, € 175.000, voordelig). Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017.
Kapitaallasten	
Overdrachten	OD 4.1.2 Voor de vergunningverlening door de Omgevingsdiensten (OD's) voor bijzondere eenmalige projecten (Westfrisiaweg, Zeesluis, Zwakke Schakels, Markermeerdijken, Wind op Land) is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Deze projecten maken geen deel uit van de jaarlijks met de OD's te sluiten dienstverleningsovereenkomsten. Doordat de projecten vertraging oplopen door verschuivingen van de planning, zal een deel van de vergunningverlening in 2017 plaatsvinden. Als gevolg hiervan zijn ook de legesopbrengsten (baten) lager dan geraamd. Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017 (minder besteed, € 703.000, voordeel). OD 4.1.2 De invoering van de Omgevingswet is vertraagd. Daardoor zijn in 2016 door de OD NZKG geen uren ingezet voor de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving (Swung-2) die in de Omgevingswet geïmplementeerd moet worden. (minder besteed, € 40.000, voordeel). OD 4.1.2 Voor energiebesparing bij Industrie zijn de kosten geboekt op het budget voor Duurzame Energie (Energietransitie) onder OD 4.2.1 (minder besteed, € 170.000, voordeel). OD 4.1.2 Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 94.000, voordeel). OD 4.2.1 De kosten voor Energiebesparing bij Industrie zijn geboekt onder dit operationele doel in plaats van onder OD 4.1.2 en er is geen bijdrage vanuit programma Water ontvangen voor de kosten van de ingehuurde trekker voor Duurzame Energie voor De Nieuwe Afsluitdijk (meer besteed, € 111.000, nadelig). OD 4.2.1 Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 1.000, voordeel).
Baten	OD 4.1.2 Voor de handhaving van milieuwetgeving zijn meer dwangsommen ontvangen dan geraamd (meer baten, € 128.000, voordeel). OD 4.1.2 Door verschuivingen in de planning van grotere projecten (zie Overdrachten) , waarvoor de Omgevingsdiensten de vergunningverlening verzorgen, is de legesopbrengst achtergebleven bij de raming (minder baten, € 695.000, nadeel). OD 4.1.2 Diverse kleinere verschillen (minder baten € 1.000, nadeel). OD 4.1.2 Vanuit het programma Bodemsanering 2011-2015 is in 2016 een bedrag van € 14 miljoen uit de voorziening

	bodemsanering vrijgevallen. (meer baten, € 14 miljoen, voordeel).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

4.1 beleidsdoel

Milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan wettelijke basiskwaliteit

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

4.1.2 operationeel doel

Basiskwaliteit borgen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot	Output gerealiseerd
4.1.2.01 Uitvoering van het provinciaal uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020 (incl. aanpak spoedlocaties)	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Provinciaal uitvoeringsprogramma Bodemconvenant met uitvoeringsprogramma 2016-2020 door GS vastgesteld.	- Conform.
	- Voortgang aanpak spoedlocaties door GS vastgesteld.	- Conform.
4.1.2.02 Uitvoeren Nazorg Wm Stortplaatsen	- Sluiting stortplaats Schoteroog voorbereidt.	- Conform.
	- Sluiting stortplaats Hollandse Brug voorbereidt.	- Conform.
	- Twee nazorgplannen door GS goedgekeurd.	- Één nazorgplan door GS goedgekeurd.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Er is een nazorgplan (stortplaats Sortiva) goedgekeurd en een concept nazorgplan (stortplaats Nauerna) in december 2016 door de exploitant ingediend waarvoor de goedkeuringsprocedure gestart is.		
4.1.2.03 Beheren van provinciale geluidszones van gezoneerde industrieterreinen van regionaal belang	- Bestaand inzicht in geluidsbelasting op en rond industrieterreinen van regionaal belang door de vergunde geluidsruime in het geluidszonemodel te verwerken, actueel gehouden.	- Conform.
4.1.2.04 Uitvoeren Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) Noordvleugel	- Meetnet luchtkwaliteit beheerd: luchtkwaliteit Schiphol, Westpoort en IJmond gemonitord en gerapporteerd.	- Conform.
	- Monitoringsrapport RSL	- Conform.

	Noordvleugel 2015 door GS vastgesteld en ter informatie aan PS toegezonden.	
4.1.2.05 Uitvoeren van milieueffectrapportages	- Milieueffectrapportages opgesteld en getoetst.	- Conform.
	- Extra aandacht aan milieu en gezondheid besteed.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd In 2016 zijn de volgende projecten met een MER afgerond: Dijkversterking Den Oever Windpark Westfrisia Netwerkuitbreiding Kop van NH/Tennet tussentijds de verbinding A8-A9		
4.1.2.06 Uitvoeren Regelgeving Burgerluchthavens- en Militaire luchthavens (RBML)	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Luchthavenregelingen (lhr) of -besluiten (lhb) voor bestaande helikopterhavens in Noord-Holland voorbereid voor vaststelling PS in 2017.	- Conform.
	- Bestuurlijke afspraken ten aanzien van luchthavenbesluit helikopterplatform VUmc voorbereid voor uitvoering in 2017.	- Conform.
	- Ontheffingen voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik verleend.	- Conform.
	- Minimaal 92% van de besluiten op aanvragen voor vergunningen, ontheffingen en toestemmingen binnen de wettelijke termijn afgehandeld.	- Conform.
	- Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) voor 2016 op basis van aangepaste naleefstrategie uitgevoerd.	- Conform.
	- Jaarverslag toezicht en handhaving 2015 opgeleverd.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd Voorbereiding van twee lhb's wordt in 2017 voortgezet, besluitvorming 2017 of 2018 Jaarverslag T&H 2015 maakt deel uit van Meerjarenverslag 2013-2015. De verwachting is dat GS dit verslag in februari 2017 vaststellen, waarna PS hierover worden geïnformeerd.		
4.1.2.07 Optreden als eigenaar van regionale uitvoeringsdiensten	- Vastgestelde sluitende begrotingen van de RUD's aan PS voorgelegd.	- Conform.
4.1.2.08 Voorbereiden omgevingsverordening	Bij Zomernota gewijzigde begroting: - Een geactualiseerde provinciale milieuverordening reeds in 2015 voorgelegd.	- Conform.
Toelichting op verschillen begroot/ gerealiseerd In 2016 zijn voorbereidingen getroffen voor aanpassing van de PMV op het thema varend ontgassen. In 2017 vindt de daadwerkelijke aanpassing plaats.		
4.1.2.09 Uitvoeren stiltebeleid	- Onderzoek naar uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid stiltebeleid uitgevoerd.	De eerste fase van het onderzoek naar uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van stiltebeleid is uitgevoerd. Vanwege de grotere complexiteit dan verwacht heeft het onderzoek enige vertraging opgelopen. Het onderzoek wordt in 2017 voor de zomer aangeboden aan PS.

4.1.2.10 Opdracht geven tot het uitvoeren van de VTH-taken door de regionale uitvoeringsdiensten	- VTH-taken volgens de dienstverleningsovereenkomsten uitgevoerd. - De VTH-plustaken zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomsten overgedragen en uitgevoerd.	- Conform. - Conform.
4.1.2.11 Uitvoering geven aan het landelijke programma Impuls Omgevingsveiligheid 2015-2018	- Subsidie bij het ministerie van I&M aangevraagd. - Subsidies aan regionale uitvoeringsdiensten en veiligheidsregio's verleend. - Samen met regionale partners aan het programma uitvoering gegeven.	- Conform. - Conform. - Conform.
4.1.2.12 Coördinatie van het VTH-stelsel	- Gezamenlijke prioriteiten vastgelegd voor VTH-stelsel met ketenpartners.	- Conform.

Toelichting op tabel Instrumenten - Output

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:
MER: Milieueffectrapportage

PMV: Provinciale Milieu verordening

RUD: Regionale Uitvoeringsdienst

VTH: Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:
4.1.2.01 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020

4.1.2.01 Voortgang spoedlocaties

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.1.2							Basiskwaliteit borgen
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil *	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	7.596	4.319	3.289	4.578	-1.289	-39	1.965
Directe lasten	5.455	3.417	4.283	4.582	-299	-7	3.602
Overdrachten	15.147	11.316	14.648	12.148	2.500	17	14.639
Subtotaal Lasten	28.197	19.052	22.220	21.309	912	4	20.206
Baten	-10.718	-3.882	-6.528	-19.975	13.447	-206	-4.770
Saldo van baten en lasten	17.479	15.170	15.692	1.334	14.359	92	15.436
Storting reserves	0	0	0	0	0	-	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	-	0
Resultaat	17.479	15.170	15.692	1.334	14.359	92	15.436

*Een positief verschil is voordelig

Toelichting op de Gerealiseerde budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	In 2016 is meer inzet gepleegd op het onderdeel “opdrachtgeverschap omgevingsdiensten” dan geraamd door toevoeging van de plustaken bij de omgevingsdiensten. Dit betreft de coördinatie, toezicht, handhaving en monitoring met een accent op natura 2000. Daarnaast is in 2016 meer inzet gerealiseerd dan geraamd voor de milieudialogen rond het Noordzeekanaal. (meer besteed, € 1,3 miljoen, nadeel).
Directe lasten	Overige verschillen: - Afrekeningsverschillen (meer besteed, € 65.000, neutraal); - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (meer besteed, € 256.000, neutraal); - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 22.000, voordeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 werd verwacht een subsidie te verlenen t.b.v. plan Huydekopers. De aanvraag hiertoe is in december 2016 ontvangen en kon dat jaar niet meer worden verleend. Dit zal in 2017 plaatsvinden. (minder besteed, € 590.000, neutraal, reserve ILG). De uitgaven voor het TWIN-H project Bodemsanering zijn vraaggestuurd. In 2016 hebben zich geen knelpunten voorgedaan die in aanmerking kwamen voor een bijdrage (minder besteed, € 200.000, neutraal, reserve TWIN-H). Voor de vergunningverlening door de Omgevingsdiensten (OD's)voor bijzondere eenmalige projecten (Westfrisiaweg, Zeesluis, Zwakke Schakels, Markermeerdijken, Wind op Land) is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Deze projecten maken geen deel uit van de jaarlijks met de OD's te sluiten dienstverleningsovereenkomsten. Doordat de projecten vertraging oplopen door verschuivingen van de planning, zal een deel van de vergunningverlening in 2017 plaatsvinden. Als gevolg hiervan zijn ook de legesopbrengsten (baten) lager dan geraamd. Niet bestede middelen uit 2016 zijn bij de eerste begrotingswijziging 2017 beschikbaar gesteld voor 2017 (minder besteed, € 703.000, voordeel). De invoering van de Omgevingswet is vertraagd. Daardoor zijn in

	2016 door de OD NZKG geen uren ingezet voor de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving (Swung-2) die in de Omgevingswet geïmplementeerd moet worden. (minder besteed, € 40.000, voordeel). Voor energiebesparing bij Industrie zijn de kosten geboekt op het budget voor Duurzame Energie (Energietransitie) onder OD 4.2.1 (minder besteed, € 170.000, voordeel). Overige verschillen (zie leeswijzer voor algemene toelichting) - Afrekeningsverschillen (minder besteed, € 447.000, neutraal) - Verschuiving tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 256.000, neutraal) - Diverse kleinere verschillen (minder besteed, € 94.000, voordeel)
Baten	Voor de handhaving van milieuwetgeving zijn meer dwangsommen ontvangen dan geraamd (meer baten, € 128.000, voordeel). Door verschuivingen in de planning van grotere projecten (zie Overdrachten) , waarvoor de Omgevingsdiensten de vergunningverlening verzorgen, is de legesopbrengst achtergebleven bij de raming (minder baten, € 695.000, nadeel). Vanuit het programma Bodemsanering 2011-2015 is in 2016 een bedrag van € 14 miljoen uit de voorziening bodemsanering vrijgevallen. (meer baten, € 14 miljoen, voordeel). Overige verschillen: - Afrekeningsverschillen (minder baten, € 51.000 neutraal); - Diverse kleinere verschillen (minder baten € 1.000, nadeel).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat hebben wij bereikt?

1. Inleiding

De paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Dit is van belang om in de begroting een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen geven van de financiële positie van de provincie. Deze paragraaf bevat een opsomming van de relevante risico's (gekwantificeerd in euro's) en van de beschikbare weerstandscapaciteit (dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen). Daarnaast wordt het weerstandsvermogen berekend. Dit is een kengetal dat wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de in euro's gekwantificeerde omvang van de risico's. Met dit kengetal kunnen uitspraken gedaan worden over de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- Het beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's (zie 2);
- Overzicht van relevante risico's (zie 3);
- Overzicht van de weerstandscapaciteit zie 4);
- Berekening van het weerstandsvermogen (zie 5).

2. Beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid is onder meer vastgelegd in de door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement en de financiële verordening. De Kadernota bevat onder meer de volgende beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet:

- Bij de begroting en bij de jaarstukken wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar;
- Voor het berekenen van de hoogte van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt op basis van een modelmatige benadering van de werkelijkheid en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid;
- Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op een acceptabel niveau.

Visie op risicomanagement

De provincie Noord-Holland heeft een verscheidenheid aan wettelijke en autonome taken. Voor het uitvoeren van deze taken hebben Provinciale Staten doelstellingen geformuleerd. Om de kans op het bereiken van deze doelstellingen zo groot mogelijk te laten zijn, is het van belang actief te anticiperen op risico's en kansen. De visie ten aanzien van het risicomanagementsysteem, dat uitgaat van de doelstellingen van de Provincie Noord-Holland, is als volgt (bron: Kadernota Risicomanagement 2017-2020:

"De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in control - zijn van de organisatie."

Wat hebben wij daarvoor (meer) gedaan?

3. Relevante risico's

Ongedekte risico's zijn alle risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000,- of meer.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico optreedt in de komende vier jaar, geschat. Indien een risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen.

Voor het berekenen van het bedrag wordt gebruik gemaakt van een simulatiemethode (Monte Carlo). In deze simulatiemethode wordt het zich wel of niet voordoen van alle risico's van de provincie met een computerprogramma 10.000 keer gesimuleerd. Een risico kan zich in de ene situatie wel voordoen en in de andere niet. Het bedrag van de ongedekte risico's die zich voordoen, verschilt dan ook van simulatie tot simulatie.

Het resultaat van de simulaties heeft inzicht in het hele gebied van mogelijke uitkomsten met een kansverdeling. De hoogte van de ongedekte risico's, die bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt meegenomen, is het bedrag waarmee met 99% kans de som van de risico's maximaal is. (er is dus 1% kans dat het totaalbedrag van de ongedekte risico's de komende vier jaar groter is dan het berekende bedrag).

Deze simulatiemethode geeft een beter beeld van hoe groot het totaalbedrag aan opgetreden risico's kan zijn dan de methode die tot nu toe werd gebruikt. Bij simulaties wordt rekening gehouden met het feit, dat meestal in een bepaald jaar niet alle risico's tegelijkertijd zich voordoen. Het is daarom methodisch beter om te simuleren dan om de risico's bij elkaar op te tellen

Voor de Jaarstukken 2016 hebben wij ons gericht op het uitvoeren van het bestaande integraal risicomanagementbeleid volgens de geldende wetgeving en actuele kaders. Dit houdt het volgende in:

- Monitoren van wijzigingen bij de risico's inventarisatie voor de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Begroting 2017;
- Inventariseren van risico's kleiner dan € 2 miljoen en deze betrekken bij het bepalen van het weerstandsvermogen.
- Inventariseren van risico's groter dan € 2 miljoen die een weerslag zouden kunnen hebben op het weerstandsvermogen van Provincie Noord – Holland;
- Toelichten van risico's met een omvang groter dan € 2 miljoen;
- Berekenen van het netto risicobedrag met behulp van de simulatiemethode;
- Bepalen wat het incidentele en het totale weerstandsvermogen is.

Mutaties van risico's in de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Begroting 2017

Mutaties risico's (bruto)	Risico's	Risico nummer	Risico	Mutatie Rekening 2016 tov Begroting 2017	Afname/ Toename
Gewijzigd (was € 970.000 bij Begroting 2017)	Concernzaken	A79	Recreatieschap Geestmerambacht	470.000-	afname
Gewijzigd (was € 16,29 miljoen bij Begroting 2017)	B&U	D75	Aanbestedingsrisico N23	260.000	toename
Gewijzigd (was € 4,827 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E01	Anticiperende aankopen, materiele vaste activa	1.018.000-	afname
Gewijzigd (was € 3,1 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E02	Crailo	200.000	toename
Gewijzigd (was € 8,5 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E10	Percelen kassengebied Rozenburg	7.650.000-	afname
Gewijzigd (was € 19,03 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	E11	PASO gronden	90.000-	afname
Gewijzigd (was € 9,6 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	F01	Reservering investeringsfonds RON Noordzeekanaalgebied (RON)	1.486.095	toename
Gewijzigd (was € 2,5 miljoen bij Begroting 2017)	Beleid	F02	Borgstelling aan BNG ivm krediet aan de RON	3.750.000	toename
Gewijzigd (was € 4,827 miljoen bij Begroting 2017)	CZ/FIN	F50	Dividenduitkering	2.027.000-	afname
			Totaal mutaties door gewijzigde risico's	**5.558.905-**	**afname**
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
			Totaal mutaties door nieuwe risico's	-	
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
			Totaal mutatie door vervallen risico's	-	**afname**
Totaal mutaties	(een "-" voor het bedrag is positief = minder risico's)			**5.558.905-**	**afname**

Afname ad € 5.558.905 door gewijzigde risico's

Ten opzichte van de laatste risico's inventarisatie voor de begroting 2017 is het totale bruto risicobedrag bij de jaarrekening 2016 met € 5.558.905 afgenomen door wijzigingen in risico's. Dit wordt verklaard door negen mutaties. Een toelichting op deze risico's wordt bij de individuele risico's verderop in de paragraaf gegeven. Dit geldt voor de risico's met een omvang van € 2 miljoen of groter. De risico's kleiner dan € 2 miljoen zijn opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Toename ad € 0 door nieuwe risico's

Bij de jaarstukken 2016 zijn geen nieuwe risico's geïnventariseerd.

Afname ad € 0 door vervallen risico's

Bij de jaarstukken 2016 zijn geen risico's vervallen

Risico's <2 miljoen (bruto)

Bij de jaarstukken 2016 hebben wij in totaal € 12.467.000 aan risico's die individueel bekeken kleiner zijn dan € 2 miljoen. Het totaal aan deze risico's wordt betrokken bij het bepalen van het weerstandsvermogen. Deze risico's worden in deze paragraaf niet verder toegelicht.

Ten opzichte van de meest recente risico inventarisatie bij de begroting 2017, is het totaal aan risico's kleiner dan € 2.000.000 met € 426.000 afgenomen

Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)	Risicobedrag
A. Juridische risico's	**4.695.000**
Calamiteitenberging De Ronde Hoep	270.000
Beoordeling gemeentelijke plannen	1.500.000
Schadeclaim ivm asbest bij N201	500.000
Wind op land (voorbereidingskosten)	1.800.000
Recreatieschap Geestmerambacht	500.000
Samenwerkings- en uitvoeringsovereenkomst Bloemendalerpolder	125.000
B. Beleidsrisico	**570.000**
Monumentenwacht	300.000
Risico's gemeenschappelijke regeling	270.000
C. Bedrijfsvoeringsrisico	**4.048.000**
Kosten opruimen afvalinrichtingen	1.000.000
Uitvoeringsregeling technische milieu innovatie	2.000.000
Wateroverlast bij natuurontwikkelingsproject	1.048.000
D. Financieringsrisico's	**491.000**
Deelneming NV Recreatie Noord-Holland	370.000
Subsidie Stivas	121.000
E. Grondexploitatie risico's	**2.663.000**
Percelen kassengebied Rozenburg	850.000
PASO gronden	1.813.000
Totaal	**12.467.000**

Risico - inventarisatie bruto

Bij de inventarisatie van de risico's voor de jaarstukken 2016 is het totaal bruto risicobedrag € 150.640.095. In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de begroting 2017, is het totaal bruto risico's afgenomen met € 5.558.905.

Risico - inventarisatie bruto

Risico-inventarisatie (bruto)	Rekening 2015	Begroting 2017	Rekening 2016	Rekening 2016 tov Bergoting 2017	Afname/ Toename
A. Juridische risico's	30.295.000	28.865.000	28.395.000	470.000-	Afname
B. Beleidsrisico's	570.000	570.000	570.000	-	-
C. Bedrijfsvoeringrisico's	4.048.000	4.048.000	4.048.000	-	-
D. Financieringsrisico's	78.309.000	87.459.000	87.719.000	260.000	Toename
E. Grondexploitatierisico's	12.316.000	18.330.000	9.772.000	8.558.000-	Afname
F. Risico's verbonden partijen	16.927.000	16.927.000	20.136.095	3.209.095	Toename
Brutorisicobedrag	**142.465.000**	**156.199.000**	**150.640.095**	**5.558.905-**	**Afname**

In de paragraaf weerstandsvermogen worden de risico's met een omvang groter of gelijk aan € 2 miljoen toegelicht. Deze worden gerubriceerd zoals in de tabel hierboven weergegeven.

A. Juridische risico's

De risico's die hier worden benoemd zijn juridisch van aard. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's is € 28.395.000.

Hiervan heeft € 4.695.000 miljoen betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen welke reeds in de vorige paragraaf zijn gespecificeerd.

A 31. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	4 Milieu	Continu

De Wet milieubeheer (Wm) is in oktober 2010 vervangen door de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). De beschrijving van risico is in mei 2011 aangepast van 'Verkeerde Wm-procedure of fouten bij Wm-procedure' naar 'Verkeerde WABO-procedure' of 'fouten bij WABO-procedure'. Tijdens het vooroverleg van een Wabo-procedure wordt bepaald welke procedure wordt gevolgd. De gemaakte keuze kan fout zijn.

Tijdens de procedure kunnen ook fouten gemaakt worden. Voorbeelden zijn verkeerde publicatie, verkeerde adressenlijsten en dergelijke. De kans daarop is gering, maar de provincie loopt het risico dat vergunningen op grond van de Wabo om formele redenen bij de Raad van State worden vernietigd. Mogelijk risicogevolg is dat bedrijven schadeclaims kunnen indienen en er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. In voorkomende gevallen kunnen schadeclaims oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

De Wabo wordt sinds 01-01-2014 door de OD's in mandaat uitgevoerd. De provincie blijft als mandaatgever echter nog wel verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten die namens de provincie in mandaat worden genomen.

Beheersmaatregelen

De gehele Wabo wordt per 01-01-2014 door de OD's uitgevoerd. Eén van de doelen van de OD's is het verhogen van de kwaliteit van vergunningverlening en handhaving.

Als opdrachtgever stuurt de provincie actief op de kwaliteit van de vergunningen en handhaving van de OD's. Er zijn onder andere afspraken gemaakt over het tijdig verstrekken van vergunningen en versturen van inspectiebrieven. Daarnaast wordt er landelijk een modelkwaliteitsverordening ontwikkeld waarvan de eerdere KPMG kwaliteitscriteria onderdeel zijn. Deze modelverordening gaat naar verwachting in 2015 voor de Omgevingsdiensten gelden. Als opdrachtgever bewaakt de provincie dan of de Omgevingsdiensten daadwerkelijk aan deze criteria voldoen.

A 74. Clusterregeling Metropoolregio Amsterdam (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.200.000	Éénmalig	10%	1 Openbaar bestuur	31-12-2021

Voor het project Clusterregeling Metropoolregio Amsterdam ontvangt de provincie een Europese subsidie van €4.200.000,- van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Dit geld wordt ingezet voor een provinciale uitvoeringsregeling, waarbij de maximale subsidie per project €500.000,- is.

Er is een risico dat de Europese subsidie voor de Clusterregeling lager wordt vastgesteld. Het gevolg hiervan kan zijn dat wij niet alle gemaakte kosten kunnen declareren of een deel moeten terugbetalen.

Maatregelen om het risico te beheersen zijn voortgangsrapportages die gevraagd worden aan de subsidieontvangers, projectbezoeken aan de subsidieontvangers.

De sector Subsidies maakt tevens van iedere subsidieaanvraag voor deze regeling een risicoanalyse, hier is een specifieke methodiek voor ontwikkeld door deze sector. Daarnaast zijn subsidieontvangers begeleid door externe deskundigen bij hun subsidie-administratie en het opstellen van de voortgangsrapportage.

In 2015/2016 wordt het gehele project afgerond en gecontroleerd door een accountant en ter vaststelling aangeboden aan het EFRO-programmabureau.

De verplichte bewaartermijn van de projectadministratie is tot uiterlijk eind 2020 en tot die datum kan de EC (of een ander aan de EFR- subsidie gerelateerd controleorgaan) langs komen voor controle.

A 78b. Wind op land; (plan)schadeclaims vanwege gemiste opbrengsten en winst (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.500.000	Éénmalig	20%	4 Milieu	31-12-2028

- Ter uitvoering van het coalitieakkoord is artikel 32 van de PRVS (Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie) ingrijpend gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging en het daarbij behorende beleid worden de bouwmogelijkheden voor windturbines beperkt.
- In de PRVS is een overgangsregeling opgenomen, die recht doet aan: (I) aanvragen voor een omgevingsvergunning, (II) aanvragen tot het wijzigen of vaststellen van een bestemmingsplan volgens de bepaling van toepasselijkheid als bedoel in artikel 2, sub b. PRVS, of (III) aanvragen tot het vaststellen van een inpassingsplan, ingekomen voor 11 april 2011. Daarnaast is in de PRVS een bepaling opgenomen die ziet op projecten gericht op herstructurering. In uitzonderlijke gevallen kan worden afgeweken van artikel 32 van de PRVS.
- Er zijn partijen die aangegeven hebben dat zij door deze wijziging schade ondervinden en mogelijk willen verhalen op de provincie

A84 Vertraging werkzaamheden Wilhelminasluis (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.000.000	Éénmalig	25%	5 Ruimte	31-12-2017

De werkzaamheden aan de Wilhelminasluis lopen minimaal twee jaar vertraging op. Zowel Heijmans als de Provincie worden hierdoor geconfronteerd met extra kosten. De gekozen beheersmaatregel is het hervatten van de ontwerp- en bouwwerkzaamheden door Heijmans en parallel de door partijen betwiste oorzaak voor de gerezen consequenties in tijd en geld voor te leggen aan de Raad van Arbitrage. De verwachting is dat de Raad minimaal een jaar nodig heeft om tot een uitspraak te komen. Vooruitlopend daarop is dit risico opgenomen in het weerstandsvermogen van de provincie Noord-Holland met een risicowaarde van € 8 miljoen en een kans van 25%.

B. Beleidsrisico's

Bij de Jaarrekening 2016 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

C. Bedrijfsvoeringrisico's

Bij de Jaarrekening 2016 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

D. Financieringsrisico's

De risico's die tot deze categorie behoren, zijn risico's die gepaard gaan met de financiering van provinciaal beleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 87.719.000. Hiervan heeft € 491.000 betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen. Deze zullen hier niet nader worden toegelicht.

D 02a. Distriport; juridische procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.900.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2018

De provincie heeft tijdelijk de gronden in Distriport van de ontwikkelaars overgenomen en heeft de gronden fiscaal bouwrijp gemaakt. In de overeenkomst tussen provincie en ontwikkelaars is opgenomen dat de gronden na het fiscaal bouwrijp maken weer worden teruggekocht door de ontwikkelaars ten behoeve van de ontwikkeling.

Het bestemmingsplan is door de gemeente vastgesteld en na het besluit van de Raad van State onherroepelijk geworden. Ontwikkeling van Distriport als regionaal bedrijventerrein is nu planologisch mogelijk.

Tot op heden zijn de gronden in Distriport nog steeds in het bezit van de provincie Noord-Holland en zijn de provincie en Distriport (met name de ontwikkelaars Zeeman en De Peyler) verwikkeld in een rechtszaak naar aanleiding van het niet willen terugkopen van de gronden door de ontwikkelaars. De provincie is op 27 januari 2015 in hoger beroep in het gelijk gesteld. Distriport c.s. zijn in beroep gegaan.

D 02b. Distriport: negatieve marktvraag (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 5.800.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2018

Op basis van een taxatierapport is bij de jaarrekening 2015 de boekwaarde afgewaardeerd tot de residuele boekwaarde. Deze afwaardering bedraagt €12,3 miljoen. De boekwaarde op basis van de residuele waarde bedraagt nu dan € 13,1 miljoen. Het bedrag dat nu is opgenomen in deze paragraaf betreft het verschil tussen de residuele waarde en de (lagere) agrarische waarde. De agrarische waarde is getaxeerd op een bedrag van € 7,3 miljoen.

D 53a. Boekwaarde deelnemingen: Afvalzorg (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 12.600.000	Éénmalig	10%	4 Milieu	continu

De provincie beschikt over aandelen in Afvalzorg Holding (90%; de overige 10% zijn in handen van de provincie Flevoland). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies

voor de provincie. Omdat Afvalzorg een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 12.600.000 per 31-12-2016.

Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van Afvalzorg en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D 53b. Boekwaarde deelnemingen: SADC (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 24.878.151	Éénmalig	5%	5 Ruimte	continu

De provincie beschikt over aandelen in Schiphol Area Development Company (25%; de overige aandelen zijn in handen van Schiphol en de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie. Omdat SADC een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig.

Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van SADC en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D 75. Aanbestedingsrisico N23 (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 16.550.000	Éénmalig	50%	2 Bereikbaarheid	31-12-2018

Bij de voordracht 88 van 12 november 2012 Krediet aanvraag N23 Westfrisiaweg is rekening gehouden met een bijdrage van het Rijk van totaal € 46,60 miljoen volgens het kralensnoer principe. Bij bijdrage wordt beschikbaar gesteld via een eerste kraal van € 35,00 miljoen en een tweede kraal van € 11,60 miljoen.

Vanuit de bezuiniging taakstelling in de Rijksbegroting heeft de minister de bijdrage van de tweede kraal ingetrokken. Er dreigt hierdoor een dekking tekort in het krediet N23 Westfrisiaweg van € 11,60 miljoen.

Hiernaast zijn ook de bijdragen van gemeenten en hoogheemraadschap lager uitgevallen. Het tekort wordt geraamd op circa € 5,66 miljoen.

Oorzaken van lagere bijdragen gemeenten en hoogheemraadschap:

- Veel gemeenten en het Hoogheemraadschap kondigden bij het realisatiebesluit aan om de bijdragen bij oplevering van de N23 te betalen. De bijdragen van gemeenten en hoogheemraadschap worden geïndexeerd volgens GWW index tot tijdstip van betaling. In de geraamde bijdragen werd rekening gehouden met reguliere prijsontwikkeling op lange termijn.
- Door de conjuncturele ontwikkelingen valt de prijsontwikkeling lager uit dan kon worden voorzien. Ook de rentevoet over tijdelijk niet tot besteding komende middelen valt veel lager uit. Diverse gemeenten besluiten vanuit het oogpunt van risicobeheersing deze dalende trend van de GWW indexatie te benutten door de toegezegde bijdragen op andere tijdstippen te betalen.
- De geraamde indexatie en de hiermee samenhangende dekking voor het Project N23 valt daardoor lager uit.

Meevaller:

Doordat gemeenten eerder betalen zijn er meevallende inkomsten ontstaan voor de provincie uit rente over vooruit ontvangen bijdragen. Door de lagere rentevoet van de afgelopen jaren is de extra dekking hieruit echter zeer beperkt. De rentevoet bedraagt 0% vanaf 2015 en zal naar huidige inzichten gedurende doorlooptijd N23 niet meer herstellen. De totale rente inkomsten bedragen tot en met 2016 € 0,71 miljoen.

Per saldo dreigt dus in totaal een dekkingstekort van € 16,55 miljoen.

D 77. Lening Pallas (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de Begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 22.500.000 (oplopend tot max € 40 miljoen)	Éénmalig	25%	5 Ruimte	31-12-2018

De provincie Noord-Holland heeft samen met het Rijk de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor opgericht. Rijk en provincie hebben elk een lening van maximaal € 40 miljoen beschikbaar gesteld om de stichting in staat te stellen in de periode 2014-2018 te komen met een ontwerp en de vergunningen voor de nieuwe reactor. Daarnaast heeft de stichting tot taak om investeerders aan te trekken voor de bouw respectievelijk exploitatie van de nieuwe reactor. De planning is dat de bouw rond 2019 zal starten en dat de reactor rond 2025 operationeel zal zijn.

In GS en PS is aan de orde geweest dat de financiering van de voorbereidingsfase zeer risicovol is. Om deze reden is vanuit PS aangedrongen op het inbouwen van go/no-go momenten, waarbij GS aan de hand van een business case PS consulteren over het verder gaan met het project.

Na betaling van het eerste bedrag in 2015 (8,5 miljoen) hebben GS in het najaar van 2015 besloten over de beschikbaarstelling van de tweede tranche (14 miljoen). Van deze tweede tranche is in januari 2016 het eerste deel (6,5 miljoen) betaald. Besluitvorming over het tweede deel van deze tranche wordt tussen eind 2016 en begin 2017 verwacht.

E. Grondexploitatierisico's

De risico's die tot deze categorie behoren, hebben een relatie met het grondbeleid dat is verwoord in de paragraaf Grondbeleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 9.772.000. Hiervan heeft € 2.663.000 betrekking op een risico's kleiner dan € 2 miljoen. Deze risico's worden hier niet verder toegelicht.

E 01. Anticiperende aankopen, materiële vaste activa (gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de rekening 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.809.000	Éénmalig	10%	5 Ruimte	01-01-2024

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid zijn onder meer de kredieten voor anticiperende grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de anticiperende aankopen en materiële vaste activa is per ultimo 2016 van € 38,09 mln.

E 02. Crailo (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.300.000	Éénmalig	10%	5 Ruimte	01-01-2023

Het gebied Crailo is aangekocht op basis van een residuele waardebepaling, waarbij het verwachte programma en de verwachte toekomstige waarde van de bestemmingen bepalend zijn geweest.

Bij nu voorgestelde en gefaseerde ontwikkelingsaanpak van Crailo wordt in hoofdzaak uitgegaan van een woonbestemming en natuur, met mogelijk andere functies zoals bedrijvigheid en andere maatschappelijke of commerciële functies. Met optimalisatieslagen en keuzen inzake het juiste woningbouw programma lijkt een budgettair neutraal resultaat te kunnen worden gerealiseerd, echter dit is niet gegarandeerd.

Het hier vermelde risicobedrag heeft betrekking op:

1. Onvoorziene uitgaven voor sloop, sanering, het verwijderen van explosieven of ander bodemvreemd materiaal etc.
2. Hoge saneringskosten voor de provincie samenhangende met het weghalen van verontreinigingen ter plaatse van het huidige oefencentrum van de VHR. Hiermee samenhangend: het risico dat de VHR en het Rijk niet een deel van deze kosten op zich nemen, omdat de provincie niet juridisch sterk staat bij het claimen van deze kosten.
3. Financiële tegenvaller bij het realiseren van de hoofdinfrastructuur.
4. Vertraging in de bestemmingsplanprocedures (met als gevolg vertraging van de verkoop, extra rentelasten en proceskosten).
5. Tegenvallende resultaten bij de verkoop van Crailo-Noord (aanzienlijk lagere biedingen dan verwacht of zelfs geen biedingen)
6. Tegenvallende verkoopopbrengst van Crailo-Zuid en vertraging in de ontwikkeling door verschillen van inzicht met gemeenten over de invulling van dit deelgebied.
7. Claims van het Rijk in het kader van een verrekenbeding, opgenomen in de koopovereenkomst tussen provincie en Rijk.

F. Risico's Verbonden Partijen

De provincie voert in bepaalde gevallen beleidsdoelstellingen uit met behulp van samenwerkingsverbanden. Wanneer er sprake is van een financieel én een bestuurlijk belang voor de provincie of wanneer het samenwerkingsverband wordt verzelfstandigd in een publiek of privaatrechtelijk rechtspersoon, wordt dit samenwerkingsverband betiteld als verbonden partij. In deze rubriek worden die risico's met betrekking tot de verbonden partijen benoemd waarvoor de provincie aansprakelijk is. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 18.650.000.

F 01. Reservering investeringsfonds RON (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 11.086.095	Éénmalig	30%	5 Ruimte	31-12-2031

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie verstrekte renteloze lening aan de RON. De lening loopt tot het einde van de looptijd van de RON, of zoveel eerder als de RON kan aflossen. Het risico is dat de lening niet afgelost kan worden bij einde looptijd RON. Tegenover het afgeven van deze lening heeft de provincie het recht van 2e hypotheek verkregen op de betrokken gronden. Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%.

De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie.

- Begin 2016 hebben PS en de raden van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad ingestemd met een pakket van maatregelen om een doorstart van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied mogelijk te maken. Het businessplan van de RON geeft aan dat einde 2035 de terreinen van RON zijn uitgegeven en de leningen zijn terugbetaald. Het trage herstel van de economie kan echter betekenen dat de uitgifte van bedrijventerreinen niet volgens het businessplan kan plaatsvinden. In het slechtste geval moet dan de lening van de provincie volledig (€ 11,1 miljoen) worden afgeschreven.
- Op basis van de concept jaarcijfers 2016 is het eigen vermogen van RON € 6,81 miljoen positief. Hierdoor is de voorziening van € 1,5 miljoen komen te vervallen bij de jaarrekening 2016.
- Het risico betreft nu nog de omvang van de uitstaande lening ad € 11.086.095.

.F 02. Borgstelling BNG ivm krediet RON (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2016)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 6.250.000	Éénmalig	30%	5	31-12-2031

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie afgegeven borgtocht aan de BNG in verband met de door de bank verstrekte financiering van de RON en haar dochtervennootschappen. De financiering loopt van begin 2016 tot en met 2030.

De afgegeven borgtocht aan de BNG wordt opgenomen in de jaarrekening 2016. Dit betreft voor de provincie een bedrag ad € 35 miljoen. Daarbij wordt aangegeven dat een contragarantie van Havenbedrijf Amsterdam is ontvangen voor 1/3 deel van dit bedrag. Tegenover het afgeven van de borgstellingen aan de BNG, hebben de aandeelhouders het eerste recht van hypotheek op de gronden Hoogtij verkregen. Deze gronden zijn medio 2015 getaxeerd op een waarde van € 62,5 miljoen. Eind 2016 heeft er een verkoop en levering plaatsgevonden conform de grondexploitatie van 10 hectare grond. Hierdoor resteert nog 82% van de gronden op Hoogtij. Op basis van voornoemde taxatie zou de grond die resteert (nu nog beschikbaar 456.556 m2) € 51,25 miljoen waard zijn. Eind 2016 bedroeg de totale schuld van de RON aan de BNG € 44,6 miljoen.

Door de verkoop en levering van gronden is de waarde van het onderpand voor de borgtocht verlaagd. De kredietfaciliteit bij de BNG Bank is niet verlaagd. De risico's voortvloeiende uit de borgtocht liggen thans hoger dan het bedrag van de verkregen zekerheden doordat de kredietfaciliteit hetzelfde is gebleven. Op basis van de kredietfaciliteit van € 70 miljoen en de waarde van de resterende grond wordt het potentiële risico als volgt berekend: € 70 miljoen - € 51,25 miljoen = € 18,75 miljoen.

Het provinciale aandeel in dit risico is 1/3 deel, te weten € 6,25 miljoen. Dit risico wordt opgenomen in de risicoparagraaf.

Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%.

De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie

F 50. Dividenduitkeringen (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.800.000	Terugkerend	1x per 5 jaar	4, 5 & 7	31-12-2017

In de begroting 2017 zijn de totale dividendinkomsten geraamd op € 11.200.000, toegerekend aan een zevental deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de geraamde inkomsten als onderdeel van de Algemene Reserve. Voor hetzelfde bedrag wordt een netto-risico in de risicodatabase opgenomen. Daarmee wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen.

De kans dat dit risico zich voordoet is laag.

De impact van het risico wordt beperkt door de dividendinkomsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Wat heeft het gekost?

In het onderdeel 'Wat heeft het gekost' zal de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd worden met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. Bij de Jaarrekening 2016 zijn de berekeningen gedaan met 30 geïnventariseerde risico's. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 150.730.000.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 51.630.000

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 51.630.000 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen[1] ziet er grafisch als volgt uit:

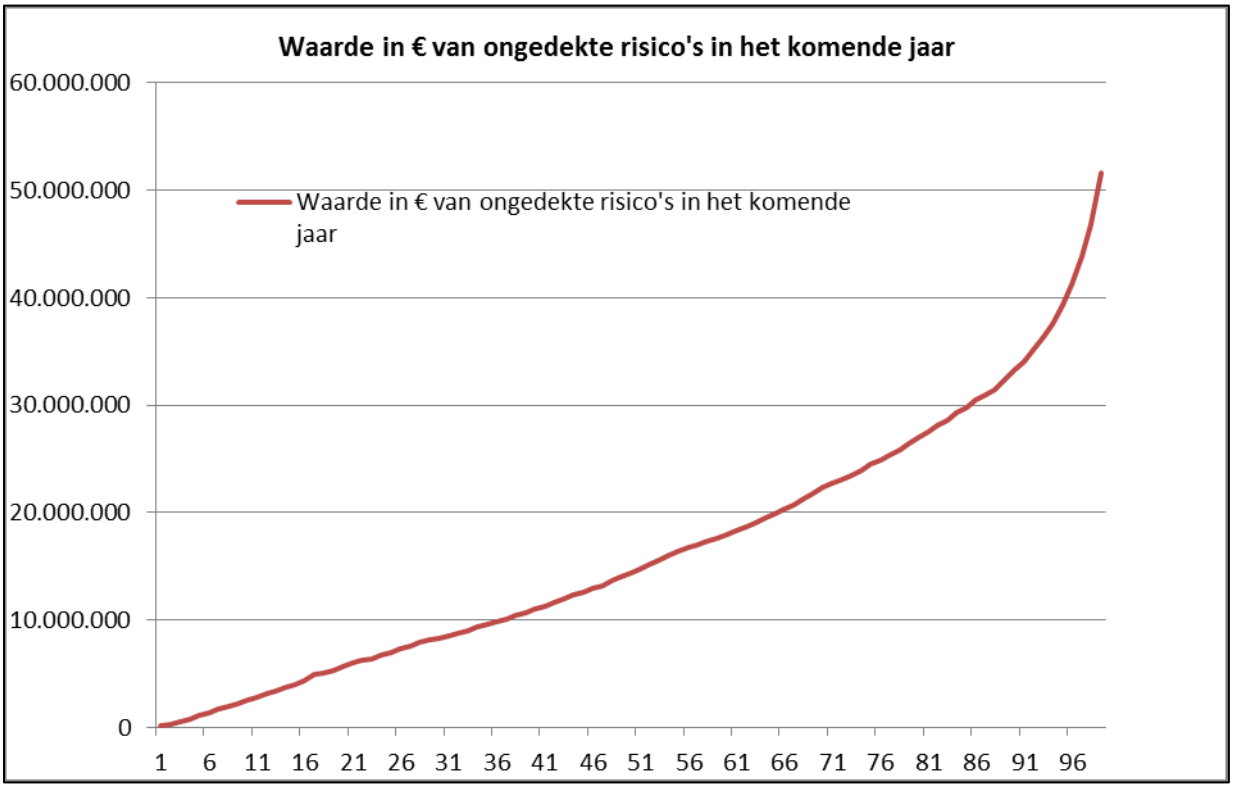

1 In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 102.234.000

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 102.234.000 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen[2] ziet er grafisch als volgt uit:

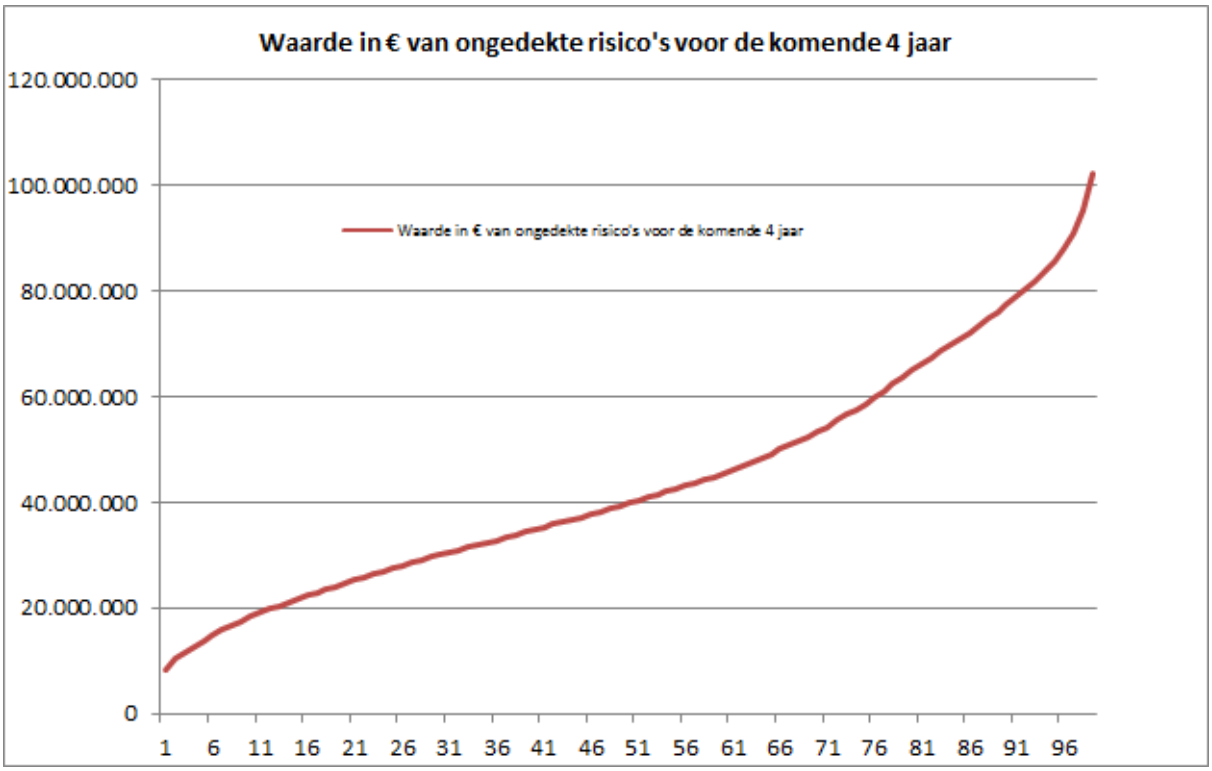

Toelichting: Op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 39,79 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 102,23 miljoen of lager.

4. Berekende weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- Algemene reserve;
- Post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- Stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

2 In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- Begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit is de som van de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	83,46				83,46
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**83,56**	-	-	-	**83,56**
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		126,50	126,50	126,50	379,50
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		2,31	-	0,50	2,80
Totale structurele capaciteit	-	**128,91**	**126,60**	**127,10**	**382,60**
Totale weerstandscapaciteit					**466,17**

De Algemene reserve bestaat uit het saldo van de reserve ultimo 2016 (ad € 101,98 miljoen) gecorrigeerd voor de reeds geraamde onttrekkingen uit de Kaderbrief 2017 en de UI-posten van de Laatste Begrotingswijziging 2016.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de totale incidentele capaciteit € 83,56 miljoen bedraagt. De totale weerstandscapaciteit (incidenteel + structureel) bedraagt € 466,17 miljoen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen.

Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

Wij informeren Provinciale Staten over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;

Wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;

Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;

De weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig aangetast is dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan Provinciale Staten een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

5. Berekening van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met zijn financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. Met andere woorden, indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de totale

weerstandscapaciteit groter respectievelijk kleiner dan de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. In relatie tot de risicobereidheid, die immers in de hoogte van de ongedekte risico's is besloten, betekent dit het volgende. Indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de kans dat de totale weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen over een periode van vier jaar hoger respectievelijk lager dan 99%.

Het incidentele weerstandsvermogen wordt berekend als incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van één jaar.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	**Rekening**	**Raming**	**Raming**	**Raming**	**Totaal**
	2016	**2017**	**2018**	**2019**	
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	83,46				83,46
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**83,56**	-	-	-	83,56
Berekende risico's voor 1 jaar					51,63
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar					**1,6**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	83,46				83,46
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**83,56**	-	-	-	83,56
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		126,50	126,50	126,50	379,50
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		2,31	-	0,50	2,80
Totale structurele capaciteit	-	**128,91**	**126,60**	**127,10**	**382,60**
Totale weerstandscapaciteit					466,17
Berekende risico's voor 4 jaar					102,23
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar					**4,6**

Uit bovenstaande blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 1,6 bedraagt (was 1,6 bij begroting 2017). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 4,6 (was 4,6 bij begroting 2017) . In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de jaarstukken 2016 zijn in totaal 30 risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 150.730.095. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 51,63 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 102,23 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarstukken 2016 bedraagt € 83,56 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 1,6.

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 466,17 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 4,6.

Beide berekende quotiënten zijn groter dan 1 en dus kan met een zekerheid van 99% geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

6. Kengetallen financiële positie

Met ingang van de begroting 2016 is in het Bbv voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen. Naast de set van kengetallen wordt een

beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de provincie. De zes kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

1 berekening netto schuldquote (bedragen in € miljoenen)

BBV stelt dat: De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	rekening 2016
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	53,0	52,7	55,4
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	331,9	252,9	220,9
D	Financiële activa (art. 36 lid d,e en f)	2,5	2,5	2,5
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	800,4	617,5	750,9
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	0,3	0,3	0,95
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	2,1	2,3	3,47
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	598,7
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	**-88.1%**	**-57,0%**	**-80,4%**

Toelichting:

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Op dit moment is hiervan sprake bij de provincie. Het saldo van het overschot (A+B+C-D-E-F-G) bij de Rekening 2015 bedroeg € 420,4 miljoen. Bij de Begroting 2016 is dat berekend op € 317 miljoen. Bij de rekening is dat € 481,5 miljoen.

De negatieve schuldquote wordt deels bepaald vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen geld hoeft te lenen om projecten uit te kunnen voeren (zie regel A in bovenstaande tabel). Dit wordt veroorzaakt doordat op dit moment de provincie zelf nog voldoende middelen heeft (in reserves) om deze projecten uit te kunnen voeren.

2 berekening gecorrigeerde netto schuldquote (bedragen in € miljoenen)

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto

schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	53,0	52,7	55,4
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	331,9	252,9	220,9
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d e en f)	57,2	53,0	38,4
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	800,4	617,5	750,9
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	0,3	0,3	0,95
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	2,1	2,4	3,47
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	598,7
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	**-99.6%**	**-66,0%**	**-86,4%**

Toelichting:

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D. Logischerwijze wordt het overschot aan middelen groter als de verstrekte leningen ook meegenomen worden in de berekening.

3 Solvabiliteitsratio (bedragen in € miljoenen)

3 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Eigen Vermogen (art. 42 BBV)	816,5	757,4	926,8
B	Balanstotaal	1.399,0	1.224,6	1.377,2
	Solvabiliteit A/B* 100%	**58,4%**	**61,8%**	**67,3%**

Toelichting:

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit vooruit ontvangen bedragen welke nog tot besteding moeten komen. Ook hiervoor geldt dat hiervoor geen

aanspraak gemaakt hoeft te worden op het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals onder 1- en in de paragraaf financiering vermeld, hoeft de provincie in de komende jaren nog geen vreemd vermogen aan te trekken. Ook dit zorgt ervoor dat de hier genoemde solvabiliteitsratio's ruim voldoende zijn.

4 Grondexploitatie (bedragen in € miljoenen)

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient een getrouwe waardering te worden opgenomen in de jaarstukken.

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	45,5	-	-
B	Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	-	-	-
C	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	598,7
	Grondexploitatie (A+B)/C*100%	**9,5%**	**0,0%**	**0,0%**

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie. Door de wijzigingen van het BBV vallen de niet in exploitatie genomen gronden met ingang van 2016 niet langer onder de grondexploitatie maar worden ze gerubriceerd onder de materiële vaste activa. Hierdoor verandert dit kengetal voor 2016 en verder.

5 Structurele exploitatieruimte (bedragen in € miljoenen)

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuitenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij begroting ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Totale structurele lasten	371,9	368,9	357,4
B	Totale structurele baten	465,6	530,5	558,3
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	50,5	134,1	155,8
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	2,7	3,7	3,1
E	Totale baten	427,3	556,6	598,7
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E)*100%	10,7%	5,6%	8,2%

Toelichting:

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere toelichting zie 5.4 in deze jaarrekening.

6 Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	81,3	80,4	80,4
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x 100%	83,5%	84,5%	84,5%

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten percentage heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2016 is de onbenutte belastingcapaciteit berekent op € 122 miljoen.

Conclusie en samenvatting

	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
1. Netto schuldquote	-88.1%	-57,0%	-80,4%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-89.4%	-66,0%	-86,4%
3. Solvabiliteitsratio	58,4%	61,8%	67,3%
4. Grondexploitatie	9,5%	0,0%	0,0%
5. Structurele exploitatieruimte	9,7%	5,6%	8,2%
6. Belastingcapaciteit	83,5%	84,5%	84,5%

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte 2016 van 8,2%.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (80,4). In 2015 kwam dit percentage uit op 81,3. Noord-Holland hanteert het laagste opcenten percentage van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van over 2016 van € 122 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor beide schuldquoten geldt dat er sprake is van een overschot aan middelen. Dit wordt voor een deel verklaard vanwege het feit dat de provincie op dit moment nog geen leningen hoeft af te sluiten voor het uitvoeren van projecten.

Het solvabiliteitsratio over 2016 bedraagt 67,3%. Omdat de financiële verplichtingen met name bestaan uit voorzieningen (waarvoor de last al in de exploitatie is genomen) en vooruit ontvangen bedragen, is op basis van deze berekening de kans zeer klein dat de provincie niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. De niet in exploitatie genomen gronden bestaan voornamelijk uit Crailo en Distriport. Beide posities zijn opgenomen in de risicoparagraaf met betrekking tot het waarderingsrisico. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

5.1 Totaaloverzicht per programma van baten en lasten

Baten en lasten per programma exclusief mutaties reserves (x 1.000 euro)

		LASTEN			BATEN			SALDO
Nr	Programma	Ontwerp Begroting 0	Actuele begroting 0	Gerealiseerd 0	Ontwerp Begroting 0	Actuele begroting 0	Gerealiseerd 0	Saldo rekening 0
1	Openbaar Bestuur	35.087	43.360	35.526	414	1.264	1.134	34.392
2	Bereikbaarheid	282.106	330.737	273.719	43.908	100.945	98.875	174.845
3	Water	12.706	14.410	13.065	985	1.073	1.034	12.031
4	Milieu	23.944	31.112	27.426	3.882	6.573	20.461	6.965
5	Ruimte	49.055	52.539	42.567	21.379	26.483	26.852	15.714
6	Groen	106.478	84.993	71.121	12.519	12.818	11.245	59.877
7	Cultuur en Welzijn	23.025	27.333	22.512	0	90	90	22.422
8	Financiën	2.161	4.754	2.553	404.137	425.393	439.054	-436.501
Saldo van baten en lasten		534.563	589.238	488.489	487.224	574.639	598.745	-110.255

Toelichting op tabel baten en lasten per programma

De analyse van afwijkingen is te vinden in de programmaverantwoording en hier niet dubbel opgenomen. In die zin vormen die onderdelen van de programmaverantwoording, die de verschillen verklaren tussen begrote en werkelijke baten en lasten op programmaniveau een onderdeel van deze jaarrekening.

Mutaties reserves per programma (x 1.000 euro)

		LASTEN			BATEN			SALDO
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Saldo rekening
1	Openbaar Bestuur		0	0	152	8.683	6.722	-6.722
2	Bereikbaarheid	122.336	127.250	136.787	100.269	64.534	56.025	80.762
3	Water	794	11.066	11.065		200	162	10.904
5	Ruimte	7.408	7.408	8.316	9.468	12.388	10.721	-2.405
6	Groen	16.197	24.386	25.716	47.043	28.625	19.074	6.643
8	Financiën	8.357	33.276	37.811	45.498	108.983	60.919	-23.108
Totaal mutaties reserves		155.091	203.386	219.696	202.430	223.413	153.622	66.074
Resultaat		689.654	792.624	708.186	689.654	798.051	752.367	-44.181

Toelichting mutaties reserves per programma

De analyse van afwijkingen is te vinden in de programmaverantwoording en hier niet dubbel opgenomen. In die zin vormen die onderdelen van de programmaverantwoording, die de verschillen verklaren tussen begrote en werkelijke baten en lasten op programmaniveau een onderdeel van deze jaarrekening.

5.5 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten, lasten en mutaties reserves

2016	Programma	Eindtotaal	Incidenteel	Structureel
Totaal Exploitatie		**-110.255.166**	**90.653.763**	**-200.908.928**
Baten		*-598.744.659*	*-40.450.195*	*-558.294.464*
	1 Openbaar Bestuur	-1.133.969	-31.856	-1.102.113
	2 Bereikbaarheid	-98.874.679	-12.436.426	-86.438.253
	3 Water	-1.034.368	-26.731	-1.007.637
	4 Milieu	-20.460.642	-14.732.044	-5.728.598
	5 Ruimte	-26.852.489	-759.230	-26.093.259
	6 Groen	-11.244.541	-2.474.844	-8.769.697
	7 Cultuur en Welzijn	-89.889		-89.889
	8 Financiën	-439.054.082	-9.989.064	-429.065.019
Lasten		*488.489.493*	*131.103.957*	*357.385.536*
	1 Openbaar Bestuur	35.525.563	7.586.087	27.939.475
	2 Bereikbaarheid	273.719.250	75.779.448	197.939.803
	3 Water	13.065.456	4.604.027	8.461.429
	4 Milieu	27.426.115	2.546.025	24.880.090
	5 Ruimte	42.566.516	10.597.011	31.969.505
	6 Groen	71.121.328	20.336.659	50.784.669
	7 Cultuur en Welzijn	22.512.365	10.843.187	11.669.178
	8 Financiën	2.552.901	-1.188.486	3.741.388
Totaal Reserves		**66.074.210**	**-86.564.156**	**152.638.366**
Baten		*-153.621.845*	*-150.489.168*	*-3.132.677*
	1 Openbaar Bestuur	-6.721.569	-6.721.569	0
	2 Bereikbaarheid	-56.024.890	-56.024.890	0
	3 Water	-161.607	-161.607	0
	5 Ruimte	-10.720.963	-10.720.963	0
	6 Groen	-19.073.646	-19.073.646	0
	8 Financiën	-60.919.170	-57.786.493	-3.132.677
Lasten		*219.696.055*	*63.925.012*	*155.771.043*
	2 Bereikbaarheid	136.787.176	14.786.913	122.000.263
	3 Water	11.065.403	11.065.403	0
	5 Ruimte	8.315.932	8.315.932	0
	6 Groen	25.716.161	1.366.378	24.349.783
	8 Financiën	37.811.383	28.390.386	9.420.997
Eindtotaal		**-44.180.956**	**4.089.607**	**-48.270.563**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten	Incidentele lasten	Totaal
1.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	20.876	124.453	145.329
1.1.1	Burgerparticipatie	0	37.314	37.314
1.1.1	Evenement 5 mei viering	0	12.929	12.929
1.2.1	Veiligheidsbeleid en crisismanagement	-54.388	0	-54.388
1.2.2	afrekeningsversch vroegere dienstjaren	1.656	0	1.656
1.3.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-57.509	-57.509
1.3.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-3.052	-3.052
1.3.2	Afrek.verschillen vr.jrn.	0	-3.044	-3.044
1.3.2	Clusterregeling Europese projecten	0	753.428	753.428
1.3.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	-6.721.569	0	-6.721.569
1.3.2	Resv. Europese projecten	0	6.721.569	6.721.569
2.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	83.046	-136.487	-53.442
2.1.1	Resv. EXIN-H projecten Verkeersmanagemen	0	51.770	51.770
2.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	42.760	-672.252	-629.493
2.1.2	Nagekomen kosten afgesloten projecten	-38.579	16.480	-22.099
2.1.2	Projecten v. derden (wegen)	-5.802.818	5.838.229	35.410
2.1.2	Resv. EXIN-H projecten Weginfrastructuur	0	50.000	50.000
2.1.2	Resv. Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	-1.191.971	0	-1.191.971
2.1.2	Resv. TWIN-H projecten Weginfrastructuur	-500.000	3.387.666	2.887.666
2.1.2	Resv. Westfrisiaweg (N23)	-32.260.000	32.260.000	0
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	0	13.795.000	13.795.000
2.1.2	Revisiewerkzaamheden	0	75.468	75.468
2.1.3	Resv. EXIN-H projecten OV PNH	0	1.867.128	1.867.128
2.1.3	Resv. OV B&U	0	112.285	112.285
2.1.3	Zijtakken Zuid Tangent	-3.952.017	3.879.762	-72.255
2.1.4	Afrek.versch.vrg.jrn	0	71.474	71.474
2.1.4	Projecten v.derden (Brug Muiden)	-2.326	2.273	-53
2.1.4	Resv. groot onderhoud vaarwegen	0	25.000	25.000
2.1.4	Resv. Gr.onderh.weg/vaarw.(VIK-werken)	0	1.166.971	1.166.971
2.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	121	11.613	11.734
2.2.1	Ov. activiteiten mob.management (BDU)	0	17.000	17.000
2.2.1	Resv. EXIN-H project IBP Hilversum	0	625.232	625.232
2.2.1	Resv. fietsinfrastructuur	4.953.339	-4.052.126	901.213
2.2.1	Resv. Fietsinfrastructuur (opdr.)	0	90.700	90.700
2.2.1	Resv. Infrastructuur	-14.465.559	0	-14.465.559
2.2.1	Resv. Infrastructuur (algemeen)	0	33.558	33.558
2.2.1	Resv. Infrastructuur (Gedragsbeinvloed.)	0	1.387.215	1.387.215
2.2.1	Resv. Infrastructuur (subsidies)	0	12.512.783	12.512.783
2.2.1	Resv. Infrastructuur Beter Benutten B&U	0	532.003	532.003
2.2.1	Subsidies UvR Wayfinding (SRA)	7.267	-7.267	0
2.3.1	Resv. Openb. Vervoer projecten	-39.375	588.444	549.069
2.3.1	Resv. OV subsidies (OD 2.3.1)	0	0	0

2.3.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-91.259	-91.259
2.3.2	Resv. AP2010 Project OV G + V	0	0	0
2.3.2	Resv. EXIN-H OV Projecten	0	-1.360.555	-1.360.555
2.3.2	Resv. EXIN-H Progr. kosten projecten OV	0	887.401	887.401
2.3.2	Resv. Openbaar Vervoer projecten	-13.060.698	0	-13.060.698
2.3.2	Resv. OV projecten	0	2.006.969	2.006.969
2.3.2	Resv. TWIN-H projecten OV-infrastructuur	-2.234.505	15.166.038	12.931.533
2.3.2	Subsidies voorzieningen OV	0	427.848	427.848
3.1.2	Resv. AP2010 programma Kustvisie	0	4.701.235	4.701.235
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	0	8.976.872	8.976.872
3.1.2	Resv. TWIN-H programma Kustvisie	0	143.669	143.669
3.1.2	Rijksmiddelen planstudie kustvisie	-2.296	2.296	0
3.2.1	Resv. TWIN-H Integrale waterprojecten	0	-387.436	-387.436
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	-186.607	2.250.138	2.063.531
3.2.2	Afrek.versch.vrg.jrn	564	-37.345	-36.780
3.2.2	Resv. ILG (Verdrogingsbestrijding)	0	20.000	20.000
4.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-71.000	-71.000
4.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	50.606	-382.218	-331.612
4.1.2	Bestuurlijke strafbeschikking	-285.789	0	-285.789
4.1.2	Uitvoering bodembeheertaken	0	576.800	576.800
4.1.2	Uitvoering bodemsaneringswerken	-14.065.589		-14.065.589
4.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-137.174	-137.174
4.2.1	Duurzame energie projecten (subs)	0	173.182	173.182
4.2.1	Resv. AP2010 DE projecten	0	200.000	200.000
4.2.1	Resv. EXIN-H Progr.kosten proj.Duurz.ene	0	7.500	7.500
4.2.1	Resv. EXIN-H Projecten Duurzame energie	0	834.512	834.512
4.2.1	Resv. TWIN-H projecten Duurzame Energie	0	857.169	857.169
4.2.1	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	487.254	487.254
4.2.1	Rijksbijdrage Leren voor Duurz.Ontwikkel	-431.272	0	-431.272
5.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-58.648	-58.648
5.1.1	Beleidsuitvoering wonen/invest. (N)	-437.350	0	-437.350
5.1.1	Resv. AP 2010 Prov Woonvisie 2010-2020	0	937.170	937.170
5.1.1	Resv. stedelijke vernieuwing	687.418	-687.418	0
5.1.1	Stedelijke vernieuwing	0	63.972	63.972
5.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	14.961	-5.047	9.914
5.1.2	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	0	1.000.000	1.000.000
5.1.2	Resv. Tijdelijk beheer gronden	-1.198.713	899.794	-298.919
5.1.2	Resv. UNA ISV voorbereidingsk.Task Force	0	17.205	17.205
5.1.2	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	200.000	200.000
5.1.2	Ruimtelijke kwaliteit	0	144.479	144.479
5.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-181.027	-181.027
5.2.1	Arbeidsmarkt	0	109.000	109.000
5.2.1	Resv. TWIN-H projecten A&O-beleid	0	-43.550	-43.550
5.2.1	Resv. Werkgelegenh. en economie	0	1.960.000	1.960.000
5.2.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	-3.947.254	4.478.871	531.617

5.2.1	Sluis en Haven Informaite Punt (SHIP)	-336.841	0	-336.841
5.2.1	Sluis en Haven Informatie Punt (SHIP)	0	336.841	336.841
5.2.1	Subsidies Arbeidsmarkt	0	78.350	78.350
5.2.1	Subsidies optimaal vestigingsklimaat	0	407.297	407.297
5.2.1	Vliegveld de Kooy	0	1.100.000	1.100.000
5.2.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-1.602.071	-1.602.071
5.2.2	Resv. AP2010 Projecten HIRB Light	0	-196.439	-196.439
5.2.2	Resv. Duurzame Zeehavens	-3.338.137	3.338.137	0
5.2.2	Resv. herstr.bedrijfsterreinen	0	2.843.755	2.843.755
5.2.2	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	-2.843.755	0	-2.843.755
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	0	1.837.061	1.837.061
5.2.3	Resv. Programma Water als Econ. Drager	0	1.000.000	1.000.000
5.2.3	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	900.000	900.000
5.2.4	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-48.884	-48.884
5.2.4	Resv. Europ.proj. Landbouwsubsidies	0	80.522	80.522
5.2.4	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	-80.522	0	-80.522
5.2.4	Resv. TWIN-H Greenport-Aalsmeer	0	3.572	3.572
6.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-645.958	-645.958
6.1.1	Apparaatskosten CZ/SI 5.4.1	0	97.460	97.460
6.1.1	Projecten v.derden (Natuurbrug Zandpoort	-60.369	60.369	0
6.1.1	Resv. Groen	-15.820.472	0	-15.820.472
6.1.1	Resv. Groen (kasraming B&U)	-68.050	1.842.802	1.774.752
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Beleid)	-1.929.504	3.351.635	1.422.130
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Concernzaken)	0	10.173.141	10.173.141
6.1.1	Resv. Groene Uitweg	-3.001.707	366.378	-2.635.329
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming B&U)	-366.378	1.721.869	1.355.491
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming CZ)	0	1.279.838	1.279.838
6.1.1	Resv. TWIN-H Groene projecten	0	1.912.239	1.912.239
6.1.1	Resv. UNA Projecten groen	-30.490	15.490	-15.000
6.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	35.210	35.210
6.2.1	Resv. cofinanciering Waddenzee	-251.467	1.251.467	1.000.000
6.3.1	Afrek.versch.vrg.jrn	-20.052	-56.892	-76.944
6.3.1	Nationale parken (sub)	0	297.989	297.989
7.1.2	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-446.060	-446.060
7.1.2	Resv. EXIN-H Progr. kosten Welz. (Sport)	0	17.350	17.350
7.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn.	0	-53.172	-53.172
7.2.1	Resv. EXIN-H Progr.proj.Cultuurhistorie	0	75.648	75.648
7.2.1	Resv. ILG Stelling van Amsterdam	0	200.000	200.000
7.2.1	Resv. Monumenten subs	0	9.920.963	9.920.963
7.2.1	Resv. TWIN-H projecten Cultuurhistorie	0	641.975	641.975
7.2.1	Resv. Werkgelegenh.en economie	0	400.000	400.000
7.2.2	Resv. Monumenten	0	86.483	86.483
8.1.1	Afrek.versch. vrg.jrn.	-120.889	0	-120.889
8.1.1	Afrek.versch.vrg.jrn	1	-1.075.090	-1.075.089
8.1.1	Resultaat op uitzettingen<1 jaar	-320.979	9.408	-311.571

8.1.1	Resultaat op verkoop aandelen	0	9.219	9.219
8.1.1	Schades aan prov.eigendommen	-46.089	41.631	-4.458
8.1.1	Voorziening Risico's	-9.500.000	0	-9.500.000
8.1.2	Algemene Reserve	-9.582.060	18.521.362	8.939.302
8.1.2	Resv. ILG	-2.220.000	0	-2.220.000
8.1.2	Resv. Actieprogramma 2010	-10.367.839	1.166.175	-9.201.664
8.1.2	Resv. Bedrijfsvoering	-14.229	0	-14.229
8.1.2	Resv. EXIN-H	-3.055.985	0	-3.055.985
8.1.2	Resv. GO-gelden	-8.690	4.068.000	4.059.310
8.1.2	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	-10.007.446	0	-10.007.446
8.1.2	Resv. Organisatieveranderingen	-868.767	0	-868.767
8.1.2	Resv. TWIN-H	-21.628.783	3.717.359	-17.911.424
8.1.2	Resv. UNA	-32.695	30.490	-2.205
8.1.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	0	887.000	887.000
8.2.1	Afrek.versch.vrg.jrn	0	-122.202	-122.202
8.2.1	Beleidskader Jeugdzorg (N)	-1.107	1.107	0
8.2.1	Resv. TWIN-H projecten Jeugdzorg	0	-52.560	-52.560

Toelichting incidentele baten

Bij het opmaken van de jaarrekening 2016 is een fout geconstateerd met betrekking tot een deel van de voorziening bodemsanering welke impact heeft op de samenstelling en grootte van het vermogen 2015. In overeenstemming met de voorschriften in het BBV is deze fout gecorrigeerd in het resultaat 2016.

Onder de incidentele baten is een eenmalig voordeel gepresenteerd ter hoogte van €14.065.000 uit hoofde van de “Uitvoering Bodemsaneringswerken”. Deze incidentele bate vloeit grotendeels voort uit de vrijval van de voorziening bodemsanering. Reden hiervoor is dat de ontvangen uitkering in het provinciefonds voor bodemsanering niet middels de voorziening opgenomen had mogen worden maar via de algemene reserve moet worden verwerkt omdat hiervoor vanuit juridisch oogpunt nog geen verplichtingen voor zijn aangegaan. Deze correctie betreft een correctie op het verleden voor een bedrag van € 14.525.000. Dit bedrag in combinatie met de mutaties 2016 leidt tot het eenmalige voordeel ter hoogte van € 14.065.000.

6 Balans en toelichting

6.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2016	31-12-2015
		€	€
	Vaste Activa	**622.701.039,64**	**550.997.757,62**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0,00**	**0,00**
(2)	**Materiële vaste activa**	**465.249.528,85**	**380.130.756,81**
a	Investeringen met een economisch nut	194.031.335,06	156.573.879,03
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschapp	271.218.193,79	223.556.877,78
(3)	**Financiële vaste activa**	**157.451.510,79**	**170.867.000,81**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*119.076.670,52*	*113.680.344,42*
	waarvan aan deelnemingen	111.630.418,23	109.648.518,23
	waarvan aan overige verbonden partijen	7.446.252,29	4.031.826,19
b	*Leningen*	*12.871.095,46*	*38.115.154,39*
	waarvan aan openbare lichamen	400.000,00	8.382.803,24
	waarvan aan deelnemingen	12.471.095,46	29.732.351,15
c	*Overige langlopende leningen*	*23.003.744,81*	*16.571.502,00*
f	*Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > een jaar*	*2.500.000,00*	*2.500.000,00*
	Vlottende Activa	**754.458.565,53**	**848.289.138,11**
(4)	**Voorraden**	**0,00**	**45.456.755,66**
a	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0,00	45.456.755,66
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**750.897.298,93**	**800.377.893,46**
	Vorderingen op openbare lichamen	100.480.233,76	92.019.487,09
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	646.862.176,96	702.518.237,75
	Overige vorderingen	3.554.888,21	5.840.168,62
(6)	**Liquide middelen**	**94.994,94**	**331.197,89**
(7)	**Overlopende activa**	**3.466.271,66**	**2.123.291,10**
	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	3.466.271,66	2.123.291,10
	Totaal	**1.377.159.605,17**	**1.399.286.895,73**

BALANS

PASSIVA		31-12-2016	31-12-2015
		€	€
	Vaste passiva	**1.100.892.020,94**	**1.014.386.519,02**
(8)	**Eigen Vermogen**	**926.801.280,72**	**816.546.115,00**
	Reserves		
	Waarvan Algemene Reserves	101.979.318,19	86.385.956,17
	Waarvan Bestemmingsreserves	780.641.006,91	723.506.098,81
	Saldo van de rekening van baten en laster	44.180.955,62	6.654.060,02
(9)	**Voorzieningen**	**174.090.740,22**	**197.840.404,02**
	Vlottende Passiva	**276.267.584,23**	**384.900.376,71**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**55.404.588,83**	**53.012.045,02**
(11)	**Overlopende passiva**	**220.862.995,40**	**331.888.331,69**
	Nog te besteden voorschotbedragen op d	209.240.800,15	315.127.630,34
	Overige vooruitontvangen bedragen	11.622.195,25	16.760.701,35
	Totaal	**1.377.159.605,17**	**1.399.286.895,73**
(12)	Verstrekte borg- en garantstellingen	64.725.121,00	46.663.599,00

6.2.2 Specificaties met toelichtingen (art. 51 e.v.)

Activa

	Toelichting bij de balans	31-12-2016 €	31-12-2015 €
	Vaste Activa	**622.701.039,64**	**550.997.757,62**
1	**Immateriële vaste activa**	**0,00**	**0,00**
	Voor een nadere onderverdeling en verloop van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar overzicht 6.2.4		
2	**Materiële vaste activa**	**465.249.528,85**	**380.130.756,81**
	De boekwaarde van de materiële vaste activa is toegenomen met bijna € 39,66 mln Hoofdzakelijk als gevolg van de afname boekwaarde gronden en terreinen (11,27 mln), de afname boekwaarde bedrijfsgebouwen (4,73 mln) en de toename van de boekwaarde van de wegen en vaarwegen (€ 47,66 mln). Daarnaast is de voorziening wegens mogelijke waardevermindering van gronden komen te vervallen.		
	**Onder de materiële activa bevinden zich geen gronden welke in erfpacht zijn uitgegeven*		
	Specificatie:		
	a. Investeringen met een economisch nut	194.031.335,06	156.573.879,03
	b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	271.218.193,79	223.556.877,78
	Saldo boekwaarde per 1 januari 2016	380.130.756,81	334.854.943,13
	Vermeerderingen in 2016	152.321.665,19	186.241.766,23
	Verminderingen in 2016	54.575.048,71	52.569.724,58
	Overheveling vanuit niet in exploitatie genomen gronden	53.456.755,66	0,00
		531.334.128,95	468.526.984,78
	Afschrijving in 2016	66.084.600,10	88.396.227,97
	Boekwaarde per 31-12-2016	465.249.528,85	380.130.756,81
	Voor een nadere onderverdeling van de investeringen met een economisch nut wordt verwezen naar overzicht 6.2.4		
3	**Financiële vaste activa**	**157.451.510,79**	**170.867.000,81**
	De afname van de boekwaarde van de financiële vaste activa met bijna € 13,42 mln. is vooral te verklaren door de ontvangst van aflossingen € 27,55 mln. en verstrekking van leningen voor € 8,74 mln. Daarnaast is er in 2016 € 5,41 mln aan extra kapitaal verstrekt.		
	Verstrekte overige langlopende geldleningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar:		
	Saldo per 1 januari 2016	57.186.656,39	238.777.798,83
	Verstrekt/gekocht in 2016	8.743.111,06	9.414.417,15

Afgelost in 2016	-27.545.519,61	-191.005.559,59
Afschrijving wegens oninbaarheid	-9.407,57	0,00
Saldo per 31 december 2016	38.374.840,27	57.186.656,39

Zie voor een nadere specificatie overzicht 6.2.7

a.Kapitaalverstrekkingen	*119.076.670,52*	*113.680.344,42*
waarvan aan deelnemingen		
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.525.875,00	1.525.875,00
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	11.845,00	11.845,00
Regionale Ontwikkelingsmij. Noordzeekanaalgebied (RON)	2.317.646,16	317.646,16
N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	6.806.703,24	6.806.703,24
Alliander N.V. (vóór 1-7-2009 NUON N.V.)	62.643.935,00	62.643.935,00
N.V. Afvalzorg Holding	12.600.000,00	12.600.000,00
N.V. Schiphol Ontwikkelingsmaatschappij (SADC)	24.878.151,64	24.878.151,64
Zeehaven IJmuiden N.V.	408.402,19	408.402,19
Recreatie Noord-Holland N.V.	370.000,00	370.000,00
Polanenpark B.V.	7.200,00	7.200,00
Polanenpark C.V.	7.200,00	7.200,00
Ontw.bedr.Noord-Holland Noord NV	26.460,00	26.460,00
ODEN B.V.	18.000,00	18.000,00
Zeestad Beheer B.V.	9.000,00	9.000,00
B.V. Kapitaaldeeln.Wieringerrandmeer	0,00	9.050,00
B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	0,00	9.050,00
	111.630.418,23	109.648.518,23
waarvan aan overige verbonden partijen		
Participatiefonds duurzame energie NH B.V.	5.774.360,65	2.450.000,00
Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	1.671.891,64	1.581.826,19
	7.446.252,29	4.031.826,19

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar overzicht 6.2.5 (staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en van bijdragen
aan activa in eigendom van derden).

b.Leningen	*12.871.095,46*	*38.115.154,39*
waarvan aan openbare lichamen	400.000,00	8.382.803,24
waarvan aan deelnemingen	12.471.095,46	29.732.351,15
c. Overige langlopende leningen	*23.003.744,81*	*16.571.502,00*
f. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	*2.500.000,00*	*2.500.000,00*
TOTAAL VASTE ACTIVA	**622.701.039,64**	**550.997.757,62**
Vlottende Activa	**754.458.565,53**	**802.832.382,45**
4 Voorraden	**0,00**	**0,00**
a.Niet in exploitatie genomen bouwgronden		
Saldo boekwaarde per 1 januari 2016	0,00	66.011.954,50

Vermeerderingen in 2016	0,00	-12.555.198,84
Verminderingen in 2016	0,00	0,00
Af:treffen van voorziening financiele risico's wegens mogelijke waardevermindering van gronden	0,00	-8.000.000,00
Boekwaarde per 31-12-2016	0,00	45.456.755,66

Deze post is conform de nieuwe BBV m.i.v. 2016 opgenomen onder de materiele vaste activa.

5	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**750.897.298,93**	**800.377.893,46**

De afname van het bedrag aan vorderingen met ruim € 49,48 mln. wordt verklaard door de afname van de uitzettingen in s'Rijksschatkist met 55,66 mln , door de toename van de overige vorderingen op openbare lichamen met € 8,46 mln. en de afname van de overige debiteuren en vorderingen met € 2,28 mln.

Vorderingen op openbare lichamen	100.480.233,76	92.019.487,09
Ministerie van Binnenlandse Zaken,opcenten motorrijtuigenbelasting december	15.987.666,92	16.477.229,84
Belastingdienst, te vorderen omzetbelasting 2016, resp.2015	-913.051,00	-467.192,00
Belastingdienst nog te ontvangen dividendbelasting	1.436.149,07	0,00
Stadsregio Amsterdam, te ontv. bijdr. Inzake uitbreiding Zijtakken Zuidtangent	5.915.602,19	4.156.752,17
Belastingdienst Breda, declaratie compensabele BTW over 2016 resp.2015	58.715.411,25	58.565.272,61
Diveresen Gemeenten Bijdrage Sluis Haven Informatie Punt	340.000,00	0,00
Nog te ontvangen bijdrage koepelovereenkomst Provincie Flevoland	280.500,00	0,00
Gem.Heiloo, nog te decl.kst.aansl.A9 Heiloo 2016	3.109.230,92	0,00
Min.v.I&M,nog te decl.kst.san.Bedrijven	157.794,60	0,00
NPZK, nog te decl.vergoed.kst.Recrod.Zandpoort 2016	340.581,72	0,00
Prov.Utrecht, nog te decl.kst.fietsbr.Nigtevecht	258.074,64	0,00
Rijksw., nog te decl.kst.N197 Velsertraverse	276.509,44	0,00
Rijksw., nog te decl.bijdr.Prakt.Proef A'dam 2015	349.934,52	0,00
Nog te decl.bij SRA bijdr. in proj.HOV A9-R-Net	772.598,37	0,00
Rijksvastgoedbedr.RVB,uitgest.bet.ivm.kavelruil WR	112.245,48	0,00
Provincie ZH bijdrage Impuls Omgevings Veiligheid 2016	548.193,75	0,00
Gemeente Muiden, terugbetaling kosten project brug Muiden	0,00	4.469,09
Diverse gemeenten, bijdr. in de werkzaamheden Project: N244	6.712.335,82	0,00
Stadregio Amsterdam, bijdrage in realisatie project N201	1.718.643,00	4.362.496,00
Bijdrage SRA inzake NDW 2014	0,00	388.000,00
HHRS Hollands Noorderkwartier, bijdr.spuivoorziening van de Kooysluis	125.000,00	0,00
Gemeente Zaanstad bijdrage project Groot Onderhoud N516 (S150-Oost)	319.171,35	0,00
Prov.Utrecht,bijdrage Randstad Koopstromenonderzoek 2016	171.686,82	0,00
Div.overheden, afrek.GOVI/NDOV	2.090.140,95	816.893,11
Div.overheden, afrek.GOVI/NDOV	241.007,11	0,00
Gem.Alkmaar,nog te decl.pers.kst.Beverkoog	0,00	121.340,00
Rijksvastgoedbedr.RVB,uitgest.bet.ivm.kavelruil WR	0,00	112.245,48
Div.gemeente, doorbel.jurid.kst.uittreding GNR	0,00	54.511,69
Bijdragen EU project E-mobility	0,00	212.559,14
N.t.o.bijdr.EU Interreg,tbv.Suscod	0,00	264.282,72
N.t.o.bijdr.Metropool Regio A'dam 2015(cluster)	0,00	446.802,75
Prov.Zuid-Holland,n.t.o.bijdr.Impulsomg.Veiligheid	0,00	164.073,25
Prov Utrecht fietsbrug Nigtevecht	0,00	243.913,64

Min I&M nog te decl kosten sanering bedrijventerreinen	0,00	157.794,60
Nog te decl.bij SRA bijdr. in proj.HOV A9-R-Net	0,00	437.035,41
Provincie Flevoland 2015 activiteitenplan gebiedstaken	0,00	139.275,84
Gemeente Hilversum 2015 bijdrage ten behoeve van IBP Hilversum e.o.	1.250.000,00	1.250.000,00
Hoogheemraadschap van Rijnland bijdrage watersysteembeheer 2016	164.806,84	164.806,84
Gemeente Koggenland 2015 Bijdrage fietstunnel Wogmeer	0,00	775.000,00
RWS reg.dienst N-H bijdrage Kosten RTT, Regioregie en kernregie 2015	0,00	260.200,82
Gemeente Alkmaar bijdrage Q2 en Q3 bijdrage N242-09 Nrd aansl. Beverw.	0,00	146.821,40
Stadsregio Amsterdam studiekosten in het kader van Bereikbaarheid Waterland	0,00	181.500,00
IPO Interprovinciaal Overleg detacheringskosten	0,00	119.722,71
Hoogheemraadschap Holl.Kroon Agr. Waterbeheer Natuurbeheerplan 2016-2021	0,00	148.562,82
Gemeente Zaanstad Bijdrage N515 Zuiderweg	0,00	250.000,00
Hoogheemraadschap Hollands Kroon bijdrage watersysteembeheer 2015	0,00	861.369,96
Rijksdienst voor Ondernemend Ned. bijdrage MRA-Elektrisch 2015	0,00	100.000,00
Omgevingsdienst NZKG projectkosten over periode 2016-2018	0,00	390.776,00
Gemeente Amstelveen terugvordering Subsidie	0,00	582.971,20
Milieudienst Ijmond bijdrage plaatsen DRIPs	0,00	130.000,00
	100.480.233,76	92.019.487,09
Uitzettingen in s'Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	646.862.176,96	702.518.237,75
Overige vorderingen	3.554.888,21	5.840.168,62
Debiteuren:		
2016 debiteuren open posten	1.778.075,82	0,00
2015	254.669,93	1.819.847,64
2014	66.942,69	88.282,52
2016 deb algemeen en nog te declareren	-57.862,89	260.776,01
2013	25.454,64	31.242,24
2012	0,00	0,00
2011	9.660,19	15.031,19
	2.076.940,38	2.215.179,60
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen (zie bijlage 6.2.7)	217.946,66	144.165,31
NMF Huis van Hilde exploitatieovereenkomst Huis van Hilde	108.900,00	0,00
Outdoor Furniture Nederland reclame uitingen Abri's	134.876,28	0,00
COG Logistics, terugvordering subsidie Uitv.reg.Stim.Verb.Luchtkwaliteit	133.760,00	133.760,00
Stivas Noord-Holland, terugvordering subsidie	144.202,63	144.202,63
Grontmij., schadeverg.i.v.m. baggerwerkz. Aquaduct N201	0,00	654.844,77
Schiphol Group Luchthaven Schiphol bijdrage Masterplan N201+	0,00	991.484,00
Stedin Netbeheer BV bijdrage project Kennisdeling praktijk oplaadinfrastructuur	0,00	200.000,00
Nederlandse Rugby Bond terug te vorderen subsidie	0,00	123.666,62
Int Flavors & Fragrance Gebiedsg. Grondw Het Gooi afkoopovereenkomst	0,00	150.000,00
Amsterdam Boats B.V.Terugvordering Subsidie	0,00	100.000,00
Nog te ontv bijdrage MRA clusterregeling 2013 en 2014	0,00	925.181,00
PWN aanslag grondwaterheffing	252.665,94	0,00
Heijmans infra nog te betalen leges	143.887,59	0,00

Xerox PTP/Netherlands detacheringskosten	145.888,73	0,00
OpenIJ EPC v. leges omgevingsvergunning	195.820,00	0,00
Outdoor Furniture Nederland, decl.4e kw.2014 reclame-uitingen	0,00	57.684,69
Overige posten	0,00	0,00
	1.477.947,83	3.624.989,02

6	**Liquide middelen**	**94.994,94**	**331.197,89**

Het saldo aan liquide middelen is per balansdatum afgenomen met ruim € 0,23 mln.
Dit wordt veroorzaakt door de afname van het saldo bij de ING met € 0,23 mln.

Specificatie:

ING-bank, totale saldo van 2 rekeningen	94.995,22	331.198,21
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	-0,28	-0,32
	94.994,94	331.197,89

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABNAMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren.
Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00. Hierdoor is er geen sprake van een drempelbedrag .Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid)
dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.
(zie tevens bijlage 6.1.1 berekening drempelbedrag
Schatkistbankieren).

7	**Overlopende activa**	**3.466.271,66**	**2.123.291,10**

Het saldo van de overlopende activa is toegenomen met bijna € 1,34 mln. Met name als gevolg van hogere voorschottten van 0,50 mln. , de toename van de vooruitbetaalde kosten € 0,72 mln en de overige overlopende activa € 0,12 mln.

a. Verstrekte voorschotten:

Salaris- en dienstreisvoorschotten ambtenaren	12.314,03	3.120,06
Overige voorschotten	500.000,00	4.595,11
	512.314,03	7.715,17

b. Vooruitbetaalde bedragen:

1. Diverse vooruitbetaalde kosten	2.905.500,00	2.187.203,57
	2.905.500,00	2.187.203,57

c. Overige overlopende activa :

Nog te verantwoorden lasten	22.566,92	-17.738,05
Nog te verrekenen kosten	25.890,71	-53.889,59

	48.457,63	-71.627,64
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**754.458.565,53**	**802.832.382,45**
TOTAAL ACTIVA	**1.377.159.605,17**	**1.353.830.140,07**

Passiva

	Toelichting bij de balans	31-12-2016 €	31-12-2015 €
	Vaste Passiva	**1.100.892.020,94**	**1.014.386.519,02**
8	**Eigen vermogen**	**926.801.280,72**	**816.546.115,00**
	Reserves		
	Waarvan Algemene reserve:	101.979.318,19	86.385.956,17
	Saldo per 1 januari 2016	86.385.956,17	130.725.576,99
	Saldo van de rekening van baten en lasten 2015 respectievelijk 2014	6.654.060,02	-9.724.620,82
	Vermeerderingen in 2016	18.521.362,00	860.000,00
	Verminderingen in 2016	-9.582.060,00	-35.475.000,00
	Saldo per 31 december 2016	101.979.318,19	86.385.956,17

Voor een overzicht van de mutaties in de Algemene reserve verwijzen wij u naar overzicht 6.2.8B en het verslag daarachter.
Op grond van artikel 4.1 van de Financiële verordening Noord-Holland 2011 bedraagt de omvang van de Algemene reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening (bepaald op € 85,5 mln.), met een minimum gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft, is bepaald (€ 52,28 mln.).
In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (bijlage 4.2) wordt ook het netto risicobedrag berekend voor de komende 4 jaar (ad € 103,01 mln.).
Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 85,5 miljoen moet zijn.
Op het saldo van € 101,97 miljoen rusten verplichtingen welke uit de Kaderbrief 2017 en de Laatste Begrotingswijziging 2016 voortkomen.Totaal gaat dit om een bedrag van € 18,52 miljoen. Hierdoor bedraagt het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve € 83,45 miljoen.

	Waarvan Bestemmingsreserves	780.641.006,91	723.506.098,81
	Saldo per 1 januari 2016	723.506.098,81	707.604.831,42
	Vermeerderingen in 2016	201.174.692,93	131.029.263,13
	Verminderingen in 2016	-144.039.784,83	-115.127.995,74
	Saldo per 31 december 2016	780.641.006,91	723.506.098,81

Voor een specificatie en het verloop van deze reserves wordt verwezen naar overzicht 6.2.8. De verslaglegging van deze reserves treft u achter dit overzicht aan.
In het saldo per 31 december 2016 is € 66,20 mln begrepen aan reeds schriftelijk aangegane verplichtingen jegens derden en € 714,44 mln aan bestuurlijk geoormerkte reserveringen. De werkelijke uitgaven zullen in de komende jaren worden verantwoord op de diverse beleidsdoelen en zullen gedekt worden ten laste van deze reserves.

	Saldo van de rekening van baten en lasten	44.180.955,62	6.654.060,02

Het voordelig rekeningsresultaat over 2015 ad € 6.654.060,02 is, conform het besluit van PS van 17 mei 2016, nr.33 aan de Algemene reserve toegevoegd.

9	**Voorzieningen**	**174.090.740,22**	**197.840.404,02**

Het saldo van de voorzieningen is met ruim € 23,75 mln. afgenomen hoofdzakelijk door de afname van de voorziening subsidiecrediteuren met € 7,16 mln , de afname van de voorziening financiele risico's met 1,7 mln, de voorziening Bodemsanering en Bodembeheertaken met € 14,51 mln en de overige voorzieningen met € 0,37 mln.

Saldo per 1 januari 2016	197.840.404,02	313.330.058,36
Vermeerderingen in 2016	70.705.744,65	52.588.660,89
Verminderingen in 2016	-94.455.408,45	-168.078.315,23
Saldo per 31 december 2016	174.090.740,22	197.840.404,02

Voor een overzicht van het bruto verloop van de voorzieningen wordt verwezen naar overzicht 6.2.9. De verslaglegging van alle voorzieningen treft u achter dit overzicht aan.

Vlottende passiva:	**276.267.584,23**	**384.900.376,71**
10 Netto-vlottende schulden	**55.404.588,83**	**53.012.045,02**
a. Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen:	0,00	0,00
b.Crediteuren:		
overige crediteuren 2016		0,00
overige crediteuren 2015	1.622.770,39	970.357,14
crediteuren algemeen	122.729,24	18.559,41
overige crediteuren bestellingen 2014	0,00	85.000,00
overige crediteuren bestellingen 2015	0,00	20.899.347,39
overige crediteuren bestellingen 2016	21.454.190,36	0,00
subsidiecrediteuren 2016	7.841.498,37	0,00
subsidiecrediteuren 2015	2.181.114,34	5.833.309,00
subsidiecrediteuren 2014	1.134.222,00	2.481.502,80
subsidiecrediteuren 2013	3.972.168,00	4.317.649,00
subsidiecrediteuren 2012	549.350,00	763.246,60
	38.878.042,70	35.368.971,34
c. Overige schulden		
Belastingdienst, nog af te dragen loonheffing december	3.024.138,14	3.316.467,05
Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (nog af te dragen pensioenpremies)	769.221,25	878.178,74
Min.v.EL&I, nog te betalen 2e en 3e term.overname BBL-gronden	0,00	2.973.519,00
Dienst Regl. RVO, decl.inrichting 2014/2015 SKNL	108.461,16	528.633,00
Dienst Regl. RVO decl. Functiewijziging 2014/2015 SKNL	8.950.686,00	9.118.779,00
Nog te betalen kosten inhuur externen B&U	3.116.787,91	0,00
Bel.dienst, loonheffing ihkv.WKR 2016 resp. 2015	97.000,00	152.700,00
PWN vergoeding BTW inzake natuurbeheer landgoederen	253.919,00	290.610,00
Eigen risico drager WGA	76.688,75	40.371,63
Waarborgsommen	18.213,00	2.463,00

Terugontvangen foutieve overschrijvingen	48,40	49.800,15
Geblokkeerde betalingen	108.557,00	263.393,64
Ten onrechte ontvangen bedragen	23,43	25.964,18
Af te dragen contributies aan Personeelsfonds en PV Kontakt	1.302,09	1.486,29
Tussenrekening salarissen en levensloop	1.500,00	708,00
	16.526.546,13	17.643.073,68
Totaal netto vlottende schulden	55.404.588,83	53.012.045,02

1 1 Overlopende passiva **220.862.995,40** **331.888.331,69**

Het saldo van de overlopende passiva is met bijna € 111,03 mln. afgenomen.
De belangrijkste mutaties zijn de afname van het saldo van de ontvangen bijdrage BDU (Brede doel uitkeringen) € 79,48 mln, de afname van de bijdragen van het rijk en derden voor de aanleg N23 € 14,94 miljoen, de afname van de bijdrage Jeugdzorg € 8,16 mln., afname van bijdrage ILG middelen € 8,11 mln, afname van de bijdrage BLS middelen € 2,77 mln , de afname van
bijdrage project Vaart in de Zaan € 2,89 mln, de afname van overige voorschotten op doeluitkeringen € 2,96 mln en overige vooruitontvangen bedragen 2,25 mln en een toename van nog door te betalen middelen derden HOV A9 10,54 mln.

Voor een overzicht van het verloop van de overlopende passiva wordt verwezen naar overzicht 6.2.3. Staat van het verloop van de overlopende passiva.

Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen	209.240.800,15	315.127.630,34
Rijksbijdrage BDU	28.974.410,39	86.974.431,55
Rijksbijdrage BDU (Groene Uitweg)	36.105.000,00	36.105.000,00
Rijksbijdrage Openbaar vervoer projecten (BDU)	0,00	21.485.573,95
Bijdragen van derden tbv. Openbaar vervoer projecten (niet BDU)	174.711,37	174.711,10
Bijdragen van het rijk en gemeenten tbv. aanleg N201	25.068.930,88	26.113.350,65
Bijdragen van gemeenten tbv. aanleg N23	44.596.337,19	59.539.873,16
Rijksbijdrage planstudie kustvisie	223.560,75	225.856,49
Rijksbijdrage Leren voor Duurzame Ontwikkeling	0,00	431.271,88
Rijksbijdrage Duurzaam door	91.931,66	308.808,00
Rijksbijdrage beleid lucht , veiligheid en geluid	296,75	296,75
Rijksbijdrage verbetermaatregelen luchtkwaliteit RSL-NV	4.689,56	4.689,56
Bijdragen EU-projecten	0,00	11.908,10
Rijksbijdrage Jeugdzorg	0,00	8.156.650,38
Rijksbijdrage Stedelijke vernieuwing (ISV)	461.807,74	899.157,60
Rijksbijdrage Besluit locatiegebonden Subsidies(BLS)	1.101.162,99	3.872.240,69
Nog door te betalen middelen derden HOV A9	10.542.118,00	0,00
Nog door te betalen middelen derden busdoorsteek Eemnes	300.000,00	300.000,00
Vooruitontvangen Rijksbijdrage ILG-middelen	55.469.543,52	63.578.746,36
Te verrekenen met Nazorgfonds	-1.900,59	-15.477,13
Door te betalen middelen tbv.Uitvoering progr. Zwakke Schakels	6.128.199,94	6.960.541,25
	209.240.800,15	315.127.630,34
Overige vooruitontvangen bedragen	11.622.195,25	16.760.701,35
Bijdrage HHRS. Noordh.Noorderkwartier voor project Vaart in de Zaan	5.868.471,76	8.760.115,36

Bijdragen Fonds Bonroute tbv. de aanleg van zijtakken Zuidtangent	0,00	83.064,44
Bijdrage Gemeente Velsen tbv.HOV-verbinding	0,00	835.000,00
Bijdragen div.gemeenten tbv.HOV het Gooi	937.500,00	937.500,00
SRA, bijdrage in onderz.kstn Duinpold.weg	476.999,96	433.302,88
Rijkswaterstaat, bijdrage West.Randweg Alkmaar	268.378,08	1.330.115,39
Bijdrage Rijk in kosten vervanging VRI's langs de N9	148.037,90	0,00
Bijdragen div. overheden Laag Holland	822.725,00	822.725,00
Bijdr.provincies tbv vaarr. Waddenzee	0,00	20.051,85
Min. V&J, bijdrage BSB Mil.2013 en 2014	0,00	210.581,40
Verdeling Eigen vermogen OVO	0,00	78.492,54
Min.Biza subsidie veilige publieke taak 2015-2016	0,00	54.387,76
SRA, ged.vs.subs.Wayfinding	312.208,97	304.941,70
Vooruitontvangen bijdragen RTT 2013 en 2014	0,00	117.083,00
Vooruitontvangen bijdragen Regioregie 2013 en 2014	0,00	31.881,00
Bijdrage diverse overheden in project West As	30.000,00	0,00
Vooruitontvangen Gem. Alkmaar kosten aansl A9-Heiloo	0,00	31.263,22
Div. overheden bijdrage in aanlegkosten MRA laadpalen	1.204.212,22	20.954,55
Nog te verdelen bijdrage inzake schadezaak	77.522,83	35.111,38
nog af te dragen btw verkoop WRM Stoeerdijk	32.418,45	0,00
Bijdrage N515 Zuiderweg	250.000,00	250.000,00
ODNZKG,vooruit.vergoed.proj.kst.2016-2018	215.303,00	322.955,00
Rijksw.,bijdr.tbv.Prakt.Proef A'dam	0,00	247.934,00
OD IJmond,ged.bijdr.in N197-02 Velsertraverse	0,00	1.394.724,45
NPZK, vooruitontv.kst.ivm.terugg.OB in 2015	11.741,35	11.741,35
Bijdrage diverse waterschappen agrarisch waterbeheer natuur 2016	0,00	189.319,82
SRA,bijdrage 2015 Fietspark	156.813,50	167.751,90
Nog te verantwoorden verkoop PASO gronden	69.703,36	69.703,36
Div Overheden bijdr SHIP	740.158,87	0,00
Diversen overige vooruitontvangen bijdragen	0,00	0,00
	11.622.195,25	16.760.701,35

	TOTAAL PASSIVA	**1.377.159.605,17**	**1.399.286.895,73**
12	**Verstrekte borg- en garantstellingen**	**64.725.121,00**	**46.663.599,00**

Het op de balans vermelde bedrag ad € 64.725.121,00 betreft de nominale waarde van de per 31 december 2016 nog bestaande schuldrest van de door de provincie gegarandeerde leningen vermeerderd met het bedrag van de overige garantieverplichtingen van de provincie (zie bijlage 6.2.10). Naast de aflossingsbestanddelen zijn ook de renteverplichtingen over de betreffende leningen door de provincie gegarandeerd.
In 2015 heeft de provincie voor de financiering van het project Hoogtij van de RON NV een garantie van € 35 mln afgegeven en in 2016 een garantie van € 20 mln voor de (her)financiering van PolanenPark B.V.

13	**Niet uit de balans blijkende verplichtingen**	**104.910.442,00**	**153.484.752,00**

Betreft de waarde van de volgende meerjarige lopende facilitaire contracten/verplichtingen:
Eurest multiservice (outsourcing) ad € 7.607.553,--
Xerox (multifunctiomals) € 2.589.700,--

Leaseplan(lease van het wagenpark) ad € 1.042.283,--
Strukton (maincontract onderhoud kantoren) ad € 3.859.187,--
Fujitsu (outsourcing ICT) ad € 15.901.323,--
Selecta(koffiemachines) € 518.876,--

Hieronder worden de meerjarige verplichtingen inzake de RVO weergegeven:
SKNL-functiewijziging ad. € 23.473.027,--. Dit zijn verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Over de aanvragen uit 2014, beschikt vanaf 2015, is tot dusver een last genomen van € 9.076.296 (nog 3 beschikkingen zijn niet geeffectueerd). De RVO.nl
beheert de beschikkingen en betaling daarvan. De betaling wordt jaarlijks bij de provincie gedeclareerd.
Tevens is er nog de verplichting van de rente op aflossing ad. €
15.501.743,--

SVNL-natuur vanaf 2017: € 18.798.390,--
Verplichtingen aan RVO.nl voor betaling van zesjarige beschikkingen voor natuurbeheer, afgegeven tussen 2011 en 2016. Vanaf 2017 worden de beschikkingen door de provincie zelf afgegeven.
Betaling en verplichting vind per beheerjaar plaats. Voor het beheer in 2016 wordt begin 2017 € 9.593.462 betaald, waarvan € 1.382.162 als last in 2016 is genomen voor beschikkingen vanaf 2014.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2017: € 15.618.360,--
Verplichtingen aan RVO.nl voor zesjarige beschikkingen voor agrarisch natuurbeheer afgegeven vanaf 2011.
De RVO.nl verzorgt EU-cofinanciering op deze beschikkingen (POP3) en
vanaf 2016 wordt ook cofinanciering van Waterschappen ontvangen.
In totaal is er de komende jaren voor € 36.866.138 beschikt waarvan de
helft buiten de begroting van de provincie wordt
gefinancierd door Europa.
Voor de verplichtingen SVNL-agrarisch natuurbeheer uit 2016 geldt dat deze bij de betaalbeschikking voorjaar 2017 pas definitief worden vastgesteld door de RVO.nl, na diverse controles op EU conformiteit. Daarbinnen geldt voor agrarisch weidevogelbeheer dat daar binnen het jaar in aangepast mag worden, wat ook pas bij de betaalbeschikking definitief vastligt.

6.2.9 Staat van het verloop van de voorzieningen

Staat van het verloop van de voorzieningen (art. 55 BBV)

Nummer	Naam van de voorziening	Saldo bij de aanvang van het dienstjaar 2016	Toevoeging
	Voorzieningen		
1	Voorziening Financiële Risico's	1.790.000,00	
2	Voorziening Kosten reorganisatie	301.745,97	20.000,00
3	Voorziening Pensioenen leden GS	12.720.690,00	219.033,10
4	Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	42.578.298,41	27.438.309,54
5	Voorziening Grondwaterheffing	1.345.984,78	
6	Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	22.554.727,28	3.457.542,07
7	Voorziening Subsidiecrediteuren	116.548.957,58	39.570.859,94
	Totaal voorzieningen	**197.840.404,02**	**70.705.744,65**

Onttrekkingen		Saldo aan het einde van het dienstjaar 2016	Productnummer toevoeging of vrijval voorziening
Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten		
200.000,00	1.500.000,00	90.000,00	045 05
110.319,23		211.426,74	045 03
510.519,46		12.429.203,64	111 82
27.351.891,38		42.664.716,57	311 22/338 22
75.133,38		1.270.851,40	442 01
3.905.866,78	14.065.589,00	8.040.813,57	521 22
44.809.578,76	1.926.510,46	109.383.728,30	diversen
76.963.308,99	**17.492.099,46**	**174.090.740,22**	

	Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma 2011 – 2015 Provincie Noord-Holland, en bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum
Stortingen 3.457.542	Onttrekkingen 3.905.867 — Stand eind 2016 8.040.814
Toelichting stortingen	De storting in de Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken bedraagt € 3.457.542 · Decentralisatie uitkering bodem € 2.713.174 · Bijdragen derden diverse projecten € 528.568 · Bijdragen gemeente convenant Masterplan 't Gooi € 215.800
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking ad € 3.905.867 uit de Voorziening Bodemsanering bestaat uit: · Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014: € 1.276.970 · Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 subsidies: €1.183.062 · Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2016-2020 Spoedlocaties: € 305.521 · Uitvoering bodembeheertaken: €1.140.314 Wij verwijzen voor de vrijval van de voorziening voor bodemsanering, ter hoogte van € 14.065.000 naar de toelichting hieromtrent zoals opgenomen op pagina 46 bij het overzicht "Incidentele baten en lasten". Vanuit het programma Bodemsanering 2011-2015 is een bedrag van € 14,065 miljoen vrijgevallen. (meer baten, € 14,065 miljoen, voordeel).
Toelichting stand	Er zijn voldoende middelen aanwezig in de voorziening om het uitvoeringsprogramma af te ronden.

7.2 EMU-saldo

Onder deel	Omschrijving	Begroot t/m 30-06-2016	Werkelijk 2016	Verschil
+1	Exploitatie vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-59.136.000	110.255.000	-169.391.000
+2	Afschrijvingen ten lasten van de exploitatie	92.376.000	66.084.600	26.291.400
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	30.512.000	70.705.745	-40.193.745
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-182.453.000	-152.321.665	-30.131.335
+5	De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	91.750.000	40.113.928	51.636.072
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa; Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	-	14.461.120	-14.461.120
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan.	-	-	-
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	-	-	-
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-66.789.000	-102.455.408	35.666.408
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen e.d.) worden en die nog vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-
-11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	**-93.740.000**	**46.843.320**	**-140.583.320**

Ernst & Young Accountants LLP
Prof.Dr.Dorgelolaan 14
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 00
ey.com

Provinciale Staten van de
provincie Noord-Holland
T.a.v. statengriffier
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Eindhoven, 8 juni 2017 SDIN-AN3JPK/hdb

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat de in de bijlage opgenomen tekst van de controleverklaring (met w.g. ondertekening) wordt opgenomen in de bij de jaarstukken behorende jaarrekening 2016 van de provincie Noord-Holland. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept (c.q. de laatste drukproef rekening houdend met de aangegeven wijzigingen) waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd.

De tekst van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u deze tekst van de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening op te nemen in de openbaar te maken jaarstukken.

Wij sluiten één exemplaar bij van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw archief.

Tevens bevestigen wij u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door Provinciale Staten. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met deze jaarrekening. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat (U verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening).

Een exemplaar van de jaarrekening dient te worden ondertekend door de leden van het college van Gedeputeerde Staten en te worden aangeboden aan Provinciale Staten. Deze jaarrekening dient te worden vastgesteld in een vergadering van Provinciale Staten en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de vergadering van Provinciale Staten omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarstukken noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog vóór de vergadering van Provinciale Staten moet worden gemaakt. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. M.H. de Hair RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Bijlagen:
- controleverklaring van de onafhankelijke accountant zonder persoonlijke handtekening ten behoeve van opname in de jaarstukken
- controleverklaring van de onafhankelijke accountant voorzien van de originele handtekening ten behoeve van uw archief
- gewaarmerkt exemplaar van het aan ons voorgelegde definitieve concept van de jaarstukken
- informatieblad Openbaarmaking van controleverklaringen

Ernst & Young Accountants LLP
Prof.Dr.Dorgelolaan 14
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 00
ey.com

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de provincie Noord-Holland te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de provincie Noord-Holland op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder provinciale verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader welke op 17 januari 2017 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten en ter kennisgeving naar Provinciale Staten is verzonden.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de rekening over 2016;
- de balans per 31 december 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2015 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Noord-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 7.080.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 100.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de inleiding, programmarekening in één oogopslag, de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de in het bijlagenboek opgenomen bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder provinciale verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader welke op 17 januari 2017 is vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten en ter kennisgeving naar Provinciale Staten is verzonden. In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Provinciale Staten is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Provinciewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2015, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 8 juni 2017

Ernst & Young Accountants LLP

drs. M.H. de Hair RA

Building a better working world

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de provincie Noord-Holland te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de provincie Noord-Holland op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder provinciale verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader welke op 17 januari 2017 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten en ter kennisgeving naar Provinciale Staten is verzonden.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de rekening over 2016;
- de balans per 31 december 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2015 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Noord-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 7.080.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 100.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de inleiding, programmarekening in één oogopslag, de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de in het bijlagenboek opgenomen bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder provinciale verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader welke op 17 januari 2017 is vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten en ter kennisgeving naar Provinciale Staten is verzonden. In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Provinciale Staten is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Provinciewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2015, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 8 juni 2017

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.H. de Hair RA

Building a better working world

Openbaarmaking van controleverklaringen

1 Condities

De machtiging om de controleverklaring openbaar te maken wordt gegeven onder de volgende condities:

- Indien na het verlenen van deze machtiging feiten en omstandigheden bekend worden die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.
- De machtiging heeft betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het ten behoeve van de algemene vergadering uit te brengen verslag, waarin ook de opgemaakte jaarrekening wordt opgenomen.
- De machtiging heeft ook betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het bij het handelsregister te deponeren verslag, mits de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt.
- De voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening waarin op grond van artikel 2:397 BW vereenvoudigingen zijn aangebracht, dient te zijn ontleend aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening. Een concept van deze voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening dient aan ons ter inzage te worden gegeven.
- De controleverklaring kan ook worden toegevoegd indien de jaarrekening op elektronische wijze, bijvoorbeeld op internet, wordt openbaar gemaakt. Deze jaarrekening dient de volledige jaarrekening te zijn en deze dient goed te zijn afgescheiden van andere gelijktijdig elektronisch openbaar gemaakte informatie.
- Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is voor het opnemen van de controleverklaring daarbij opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2 Toelichting op de condities

2.1 Raad van commissarissen en raad van bestuur

De accountant zendt zijn controleverklaring doorgaans aan de raad van commissarissen en de raad van bestuur. Dit is in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) dat in artikel 393 onder meer zegt: "De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring". "De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur."

2.2 Algemene vergadering

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan na uitdrukkelijke toestemming van de accountant. In dit kader wordt onder openbaarmaking verstaan het beschikbaar stellen voor het publiek, dan wel aan een zodanige kring van personen dat deze met het publiek gelijk is te stellen. Verspreiding onder aandeelhouders c.q. leden valt ook onder dit begrip openbaar maken, zodat voor het opnemen van de controleverklaring in het verslag dat aan de algemene vergadering wordt uitgebracht machtiging van de accountant nodig is.

2.3 Controleverklaring plus verantwoording

De machtiging heeft betrekking op publicatie in het verslag waarin tevens is opgenomen de jaarrekening waarop de controleverklaring betrekking heeft. Deze conditie stoelt op de beroepsregels die zeggen dat het de accountant verboden is toestemming te geven tot openbaarmaking van zijn verklaring anders dan tezamen met de verantwoording waarop die verklaring betrekking heeft. De accountant zal ook altijd de overige inhoud van het verslag willen zien, omdat het hem niet toegestaan is toestemming tot openbaarmaking van zijn verklaring te verlenen indien door de inhoud van de gezamenlijk openbaar gemaakte stukken een onjuiste indruk omtrent de betekenis van de jaarrekening wordt gewekt.

2.4 Gebeurtenissen tussen datum controleverklaring en algemene vergadering

Aandacht dient geschonken te worden aan het feit dat zich tussen de datum van de controleverklaring en de datum van de algemene vergadering waarin omtrent de vaststelling van de jaarrekening wordt beslist, feiten of omstandigheden kunnen voordoen die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept. De accountant dient namelijk op grond van COS 560 controlewerkzaamheden te verrichten die er op gericht zijn toereikende controle-informatie te verkrijgen dat alle gebeurtenissen voor de datum van de controleverklaring die aanpassing van of vermelding in de jaarrekening vereisen, zijn gesignaleerd.

Indien de accountant gebeurtenissen ter kennis komen, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de jaarrekening, dient de accountant te overwegen of die gebeurtenissen juist zijn verwerkt en toereikend zijn vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Als de accountant tussen de datum van de controleverklaring en de datum dat de jaarrekening openbaar wordt gemaakt, kennis neemt van een feit dat de jaarrekening materieel zou kunnen beïnvloeden, dient de accountant te beoordelen of de jaarrekening moet worden gewijzigd, de kwestie te bespreken met de leiding en te handelen zoals op grond van de omstandigheden noodzakelijk is.

2.5 Handelsregister

De jaarrekening wordt (bij onder titel 9 BW2 vallende rechtspersonen samen met het jaarverslag en de overige gegevens) overgelegd aan de algemene vergadering. De algemene vergadering beslist over de vaststelling van de jaarrekening. Pas na de vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering is sprake van een vennootschappelijke jaarrekening. Deze jaarrekening zal in de regel in ongewijzigde vorm worden vastgesteld. Aan de vennootschappelijke jaarrekening moet als onderdeel van de overige gegevens de controleverklaring worden toegevoegd. De tekst hiervan is normaal gesproken identiek aan de eerder afgelegde controleverklaring. Het is de vennootschappelijke jaarrekening die samen met het jaarverslag en de overige gegevens bij het handelsregister wordt openbaar gemaakt. Onder de overige gegevens behoort dan te zijn opgenomen de controleverklaring die behoort bij de volledige jaarrekening. Indien de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt, kan de controleverklaring worden toegevoegd aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening en bij tijdige deponering van het verslag ten kantore van het handelsregister als onderdeel van dit verslag worden openbaar gemaakt.

2.6 Openbaarmaking op andere wijze

De jaarrekening kan ook worden openbaar gemaakt op andere wijze dan door deponering bij het handelsregister. De controleverklaring kan ook dan worden toegevoegd, mits het gaat om openbaarmaking van de volledige jaarrekening. Indien een deel van een jaarrekening dan wel een verkorte jaarrekening openbaar wordt gemaakt, is het niet toegestaan dat daarbij enigerlei door de accountant gegeven mededeling wordt openbaar gemaakt, tenzij:

a. hij tot het oordeel is gekomen dat in de gegeven omstandigheden het desbetreffende stuk toereikend is; of
b. op grond van wettelijke voorschriften met openbaarmaking van het desbetreffende stuk kan worden volstaan.

Indien niet de volledige jaarrekening wordt openbaar gemaakt, is nader overleg met de accountant noodzakelijk. Bij het opnemen van de jaarrekening en de controleverklaring op internet dient gewaarborgd te worden dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite. De scheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat.

2.7 Opnemen in een ander stuk

Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is sprake van een nieuwe openbaarmaking en is opnieuw toestemming van de accountant nodig. Een voorbeeld van deze situatie is de publicatie van een emissieprospectus met daarin opgenomen de jaarrekening, nadat dezelfde jaarrekening tezamen met de andere jaarstukken is gedeponeerd bij het handelsregister. Voor elke nieuwe openbaarmaking is dus opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2.8 Gebeurtenissen na de algemene vergadering

Indien na de vaststelling van de jaarrekening feiten en omstandigheden bekend zijn geworden waardoor de jaarrekening niet langer het wettelijk vereiste inzicht geeft, moet niettemin de bij de vastgestelde jaarrekening afgegeven controleverklaring worden gehandhaafd, evenals de bij het handelsregister neergelegde controleverklaring. In dat geval dient de rechtspersoon over deze feiten en omstandigheden een mededeling bij het handelsregister te deponeren, voorzien van een controleverklaring. Ook in deze situatie is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Provincie Noord-Holland
Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Rapportage aan Provinciale Staten

8 juni 2017

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Prof.Dr.Dorgelolaan 14
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 01
ey.com

Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Eindhoven, 8 juni 2017

SDIN-AMGGPD/kvs

Uitkomsten controle en overige informatie 2016

Geachte leden van Provinciale Staten,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening 2016 van de provincie Noord-Holland. In het hoofdstuk Kernpunten uit onze rapportage vindt u:

- de status van de accountantscontrole en openstaande punten
- de reikwijdte van de accountantscontrole
- de belangrijkste uitkomsten

In de paragraaf Onze analyse van het resultaat 2016 van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole geven wij onze mening over de kwaliteit van het resultaat en significante transacties en/of ongebruikelijke mutaties op de balans of resultaatrekening.

De paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole biedt informatie over de gesignaleerde kernpunten van de controle en overige punten.

In de paragrafen daarna gaan wij in op onze onafhankelijkheid en op onze conclusie met betrekking tot het jaarverslag.

De bijlagen bevatten informatie over onze werkwijze, de reikwijdte van de accountantscontrole en de inzet van deskundigen, de communicatie met u en het management, de kwaliteit van de interne beheersorganisatie en controleverschillen.

De huidige veranderingen in het accountantsberoep, mede geïnitieerd door onze beroepsgroep NBA, de politiek en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), gericht op verbetering van de kwaliteit en versterking van de onafhankelijkheid, ondersteunen wij volledig. In dit verband onderstrepen wij het belang van het voeren van een open en eerlijke dialoog met u als lid van de Rekeningencommissie en Provinciale Staten. Dit vormt een essentieel onderdeel van het controleproces en van de corporate governance als geheel.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Building a better working world

Het concept van dit verslag is donderdag 18 mei 2017 besproken met de gedeputeerde financiën en leden van de directie.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

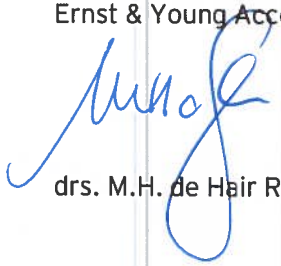

drs. M.H. de Hair RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage 4

Uitkomsten jaarrekeningcontrole 7
- Onze analyse van het resultaat 2016
- Onze analyse van de financiële positie 2016
- Onze analyse van de gehanteerde grondslagen
- Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Kwaliteit beheersorganisatie 25
- Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override
- Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's
- Bevindingen interne beheersing
- Automatisering

Rechtmatigheidsbeheer 28

Bijlagen 30
- Controleaanpak
- Communicatie met het college van Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de Rekeningcommissie
- Jaarverslag
- Onafhankelijkheid
- Verklaring van verantwoordelijkheden
- Controleverschillen
- SiSa-bijlage

Totaal aantal pagina's in dit rapport: 45

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de provincie Noord-Holland een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva per 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016, uitgezonderd de mogelijke effecten van de geconstateerde onzekerheden in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de in de WNT-verantwoording van de provincie Noord-Holland gecontroleerd met inachtneming van het Controleprotocol WNT. Wij concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de overige specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
Ongecorrigeerde controleverschillen	In totaal resteren in de jaarrekening 2016 een tweetal ongecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot getrouwheid alsmede rechtmatigheid. Voor een totaaloverzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen verwijzen wij naar het hoofdstuk Controleverschillen in de bijlage. De ongecorrigeerde controleverschillen hebben betrekking op de waardering van de deelneming in Participatiefonds duurzame economie Noord-Holland (PDENH) en de voorziening bodemsanering het Gooi.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Het jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de provincie en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.
Financiële positie/kwaliteit van het resultaat	De provincie Noord-Holland kent een gezonde vermogenspositie met een totaal eigen vermogen van € 926,8 miljoen en een solvabiliteit van 67,3%. 2016 kent een gerealiseerd positief resultaat na bestemming van € 44,2 miljoen ten opzichte van een begroot resultaat van € 5,4 miljoen positief.
Belangrijkste bevindingen	De belangrijkste aandachtsgebieden binnen onze controle zien toe op de volgende zaken: ► waardering activa en de deelnemingen en leningen in het bijzonder ► begrotingsbeheer Ten aanzien van de waardering van de activa constateren wij dat deze juist is, maar dat de onderbouwing en analyses van de organisatie verder aan kwaliteit kunnen winnen. Daarnaast constateren wij dat de tijdige aanlevering van de gegevens vanuit de deelnemingen aandacht blijft behoeven. Op dit moment is de accountantscontrole bij een aantal belangrijke deelnemingen nog onderhanden (in overeenstemming met de verwachting), wat nog tot onzekerheden leidt ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte gelden hieraan. Door aanvullende werkzaamheden zijn deze onzekerheden in het licht van de controle van de jaarrekening van de provincie Noord-Holland tot een acceptabel niveau teruggebracht. De paragraaf Verbonden partijen in de conceptjaarstukken was gevuld op basis van jaarrekeningen 2015 van de verbonden partijen. Wij achten dit niet voldoende om een adequaat en actueel beeld te krijgen van de financiële positie van de verbonden partijen. Op basis hiervan hebben Gedeputeerde Staten de analyse uitgebreid zodat de informatie verbonden partijen in de definitieve jaarstukken wel actueel is. Samenvattend constateren wij dat uw activa op een juiste wijze zijn gewaardeerd in de jaarrekening.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunt	Uitkomst
Belangrijkste bevindingen	Met betrekking tot het jaarrekeningresultaat constateren wij ten opzichte van de gewijzigde begroting een forse onderbesteding. De omvang van de afwijkingen is hierbij toegenomen ten opzichte van 2015 (van € 55,8 miljoen over 2015 tot € 100,7 miljoen over 2016). De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn toegelicht. De afwijkingen zijn met name terug te brengen tot een te optimistische inschatting van de tijdslijnen van grote subsidie-uitgaven. Daarnaast geven Gedeputeerde Staten aan dat de oorzaken van onderuitputting veelal buiten de eigen organisatie liggen. Aanvullend valt op te merken dat de verschillen tussen de initiële begroting en de gewijzigde begroting omvangrijk zijn. Naar onze mening verliest de initiële begroting op deze wijze een deel van haar sturingswaarde. Wij adviseren Gedeputeerde Staten om na te gaan of de informatievoorziening richting Provinciale Staten op dit punt aangescherpt kan worden. Wij begrijpen dat momenteel begrotingswijzigingen veelal in de zomernota gebundeld en aangeboden worden ter autorisatie. Wij adviseren om verwachte majeure afwijkingen van de begroting frequenter aan Provinciale Staten in de vorm van begrotingswijzigingen aan te bieden. Op deze wijze kan door Provinciale Staten tijdiger inzicht worden verkregen in eventuele onderuitputting.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

Voordelig resultaat van € 44,2 miljoen nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2016 bedraagt € 44,2 miljoen voordelig (2015: € 6,7 miljoen) ten opzichte van een begroot saldo van € 5,4 miljoen voordelig.

Het resultaat over 2016 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven.

Resultaat 2016 ten opzichte van de gewijzigde begroting			
Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting 2016	Realisatie 2016	Afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting
Totale lasten	589.238	488.489	100.749
Totale baten	574.639	598.745	24.106
Totaal saldo van baten en lasten	(14.599)	110.255	124.855
Mutaties in reserve	20.037	(66.074)	(86.111)
Gerealiseerd resultaat	5.438	44.181	38.744

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

De belangrijkste en meest opvallende posten, welke leiden tot de afwijking van het voordelig resultaat (vóór bestemming) ten opzichte van de begroting ter hoogte van € 124,9 miljoen, kunnen als volgt worden weergegeven.

Omschrijving afwijking	Voordelig
Bedragen x € 1.000	€
1. Op programma 1 is een voordeel gerealiseerd van € 7,7 miljoen. Dit betreffen met name voordelen op apparaatskosten (€ 3,5 miljoen) en directe lasten (€ 2,8 miljoen).	7.700
2. Op programma 2 is een voordeel gerealiseerd van € 54,9 miljoen. Belangrijke posten hierin zijn lagere kapitaallasten voor TWIN-H projecten (€ 20 miljoen), mede als gevolg van fout in de begroting, minder overdrachten onder andere subsidie gemeente Heiloo voor € 12,1 miljoen en BDU mobiliteitsbeleid voor € 9,9 miljoen.	54.900
3. Op programma 4 milieu is een voordeel gerealiseerd van € 14,1 miljoen als gevolg van vrijvallen van een deel van de voorziening bodemsanering.	14.100
4. Op programma 5 is een voordeel gerealiseerd van € 10,3 miljoen. Dit betreffen met name lagere overdrachten zoals BLS (€ 0,7 miljoen), geen subsidieaanvraag gemeente Haarlemmermeer voor ILG-Rijksbijdragen (5,5 miljoen), lagere besteding duurzame zeehavens (€ 1,4 miljoen).	10.342
5. Op programma 6 is een voordeel gerealiseerd van € 12,3 miljoen. Dit betreffen met name lagere uitkeringen gedekt door de reserve groen, zoals € 5,6 miljoen lagere lasten SKNL-regelingen en € 0,9 miljoen Houtrakpolder.	12.298
6. Op programma 8 is een voordeel gerealiseerd van € 15,9 miljoen. Dit betreft onder andere decentralisatie uitkering OV Saal (€ 9 miljoen).	15.862
7. Per saldo voordelen op de overige programma's.	9.653
Totaal	124.855

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2016

Kwaliteit van het resultaat

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening analyseert de provincie het ontstaan van dit resultaat. De afwijking ten opzichte van de begroting is omvangrijk, er zijn 17,1% minder lasten gerealiseerd dan begroot en in plaats van een totale onttrekking aan de reserves van € 20 miljoen is er sprake van een toevoeging aan de reserves van € 110,3 miljoen (waarvan € 66,1 miljoen reeds verwerkt, € 44,2 miljoen ligt nog voor door middel van de resultaatbestemming).

De afwijkingen worden met name veroorzaakt door de volgende geaggregeerde oorzaken:

- onderbesteding, vanwege vertragen projecten of latere subsidieverstrekking;
- vrijval van eerder getroffen (risico)voorzieningen.

Wij adviseren Gedeputeerde Staten de informatievoorziening rondom begrotingsafwijkingen aan te scherpen en deze meer frequent aan te bieden aan Provinciale Staten.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen neemt toe

De provincie Noord-Holland kent een robuuste financiële positie, waarbij nauwelijks gebruik wordt gemaakt van externe financiering van haar activa. De wettelijk voorgeschreven kengetallen, zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing onderschrijven deze gezonde financiële positie.

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per jaareinde 2016 volgens de jaarrekening € 926,8 miljoen en heeft zich vanaf 2014 als volgt ontwikkeld:

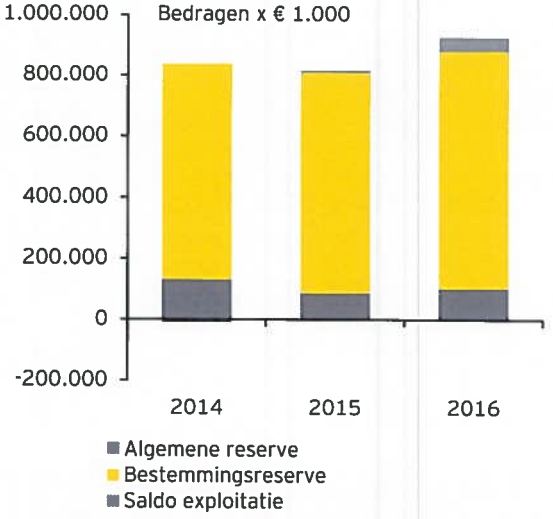

Van de totale reserves ter hoogte van € 883 miljoen is € 102 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2015 gestegen met € 15,6 miljoen, met name vanwege de toevoeging van het positieve jaarrekeningresultaat 2015.

Per saldo is gedurende 2016 € 66,1 miljoen toegevoegd aan de reserves. Deze dotatie (ten laste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 110,3 miljoen positief) het gerealiseerde resultaat van € 44,2 miljoen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie 2016

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het jaarverslag is de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2016 is gevoerd.

Beschikbare incidentele en structurele weerstandscapaciteit

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarrekening 2016 wordt ten aanzien van de beschikbare weerstandscapaciteit onderscheid gemaakt in de incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat bij de provincie uit de algemene reserve (€ 83,46 miljoen) en onvoorzien (€ 0,10 miljoen). De structurele weerstandscapaciteit van de provincie Noord-Holland, welke wordt berekend over drie jaar, bestaat uit de post onvoorzien (€ 0,3 miljoen), onbenutte belastingcapaciteit (€ 379,5 miljoen) en meerjarenbegrotingsruimte (€ 2,8 miljoen). De totale weerstandscapaciteit bedraagt hiermee € 466,17 miljoen (2015: € 440,79 miljoen).

Minimaal benodigde weerstandscapaciteit € 102,23 miljoen

Voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is door de provincie een risico-inventarisatie uitgevoerd. Uit deze risico-inventarisatie komt voort dat de risico's € 102,2 miljoen (2015: € 103,6 miljoen) bedragen. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de belangrijkste risico's weergegeven. De hoogste bruto risico's betreffen risico's met betrekking tot financiering (€ 87,7 miljoen, onder meer Distriport, Afvalzorg holding, deelneming SADC, aanbestedingsrisico N23 en de lening aan Pallas reactor), juridische risico's (€ 28,4 miljoen, onder meer schadeclaims Wind op land, vertraging Wilhelminasluis) en risico's met betrekking tot verbonden partijen (€ 20,1 miljoen, onder meer investeringsfonds RON, borgstellingen BNG en dividenduitkeringen).

Op basis van de onderkende risico's en bijbehorende weerstandscapaciteit bedraagt het ratio weerstandsvermogen 4,6 (2015: 4,3). Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit van de provincie Noord-Holland ruim voldoende is om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft voldoende inzicht
Wij zijn van mening dat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een goed inzicht geeft in het beleid van de provincie Noord-Holland ten aanzien van het weerstandsvermogen, de risico's waarmee uw provincie geconfronteerd kan worden en hoe deze beheerst worden. Tevens wordt inzicht gegeven in de beschikbare middelen (beschikbare weerstandscapaciteit) om de risico's af te dekken, indien de risico's op grond van het beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen niet op andere wijze opgevangen kunnen worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de gehanteerde grondslagen

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling	Naar onze mening zijn de door Gedeputeerde Staten gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.
Kwaliteit jaarverslag	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de Provinciewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.
Eerste toepassing of stelselwijziging	Wij hebben vastgesteld dat de provincie Noord-Holland de wijzigingen in het BBV voor 2016 juist heeft doorgevoerd. Deze wijzigingen hebben betrekking op de balansrubricering. Daarnaast heeft de provincie Noord-Holland in de jaarrekening 2016 de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling consistent met voorgaand jaar toegepast. Dit betekent dat geen stelselwijzigingen zijn doorgevoerd.
Materiële alternatieve verwerkingswijzen	Gedeputeerde Staten hebben in de jaarrekening 2016 de voorschriften van het BBV gevolgd. Dit betekent dat geen materiële alternatieve verwerkingswijzen zijn gehanteerd.
Significante schattingsposten	Voor een nadere toelichting op onze werkzaamheden ten aanzien van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de provincie Noord-Holland, verwijzen wij naar de paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van dit hoofdstuk.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering financiële vaste activa

Deelnemingen, verstrekte geldleningen en uitzettingen van in totaal € 157,5 miljoen worden ultimo 2016 juist gewaardeerd

Ultimo 2016 heeft de provincie Noord-Holland voor een totaalbedrag van € 157,5 miljoen (2015: € 170,9 miljoen) aan financiële vaste activa. De samenstelling van deze financiële vaste activa is divers en visueel hieronder inzichtelijk gemaakt. In de hiernavolgende paragrafen bespreken wij onze bevindingen ten aanzien van de financiële activa met een hoger waarderingsrisico.

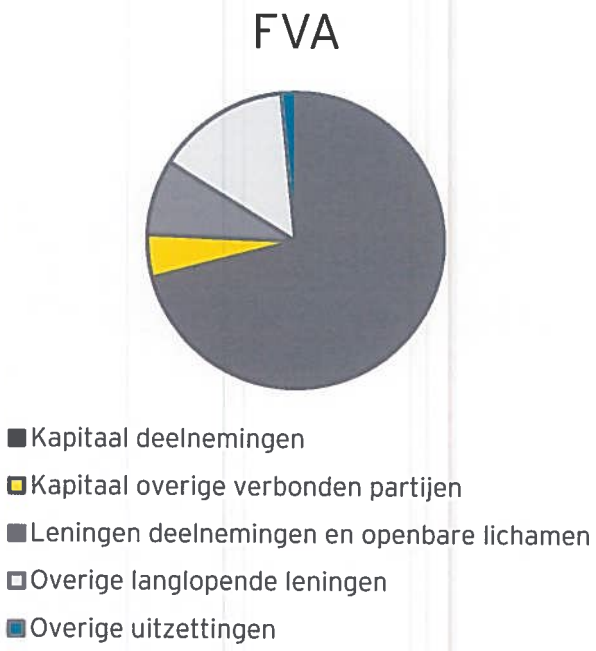

De financiële vaste activa kan als volgt gespecifieerd worden.

Bedragen x € 1.000		31 december 2015	31 december 2016
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	Alliander	62.644	62.644
	Afvalzorg	12.600	12.600
	SADC	24.878	24.878
	RON	318	2.318
	Overig	9.209	9.191
Kapitaalverstrekking aan verbonden partijen	Part. Fonds DENH	2.450	5.774
	Life science fonds	1.582	1.672
Leningen aan openbare lichamen en deelnemingen	RON	11.086	11.086
	Overig	27.029	1.785
Overige langlopende leningen	Stichting Pallas	8.500	15.100
	Overig	8.072	7.903
Overige uitzettingen	BNG uitzetting	2.500	2.500
Totaal financiële vaste activa		170.867	157.452

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering financiële vaste activa

Deelnemingen, verstrekte geldleningen en uitzettingen van in totaal € 157,5 miljoen worden ultimo 2016 juist gewaardeerd

De provincie Noord-Holland heeft in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de risico's met betrekking tot de deelnemingen verstrekte leningen nader geanalyseerd en toegelicht. Voor risico's waarbij de kans op effectuering hoger dan 50% is, moeten worden afgedekt door middel van een voorziening. Risico's met een kleinere kans worden niet voorzien, maar worden toegelicht in de genoemde paragraaf. De risico's die hierin zijn opgenomen, zijn het resultaat van mogelijke impact en kans op optreden.

De risico's rondom de deelnemingen en verstrekte leningen, welke wij in de volgende pagina's toelichten, zijn terug te vinden in de categorieën financieringsrisico's ter hoogte van € 87,7 miljoen (2015: € 78,23 miljoen) en risico's verbonden partijen ter hoogte van € 20,1 miljoen (2015: € 16,9 miljoen).

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en verstrekte langlopende leningen aan deze deelnemingen

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON)

De provincie heeft een 33% deelneming in RON. Deze deelneming heeft een per einde 2016 een boekwaarde van € 2,3 miljoen (2015: € 0,3 miljoen). Daarnaast heeft de provincie RON een renteloze lening verstrekt van € 11,1 miljoen (2015: € 11,1 miljoen) en een garantstelling van € 35 miljoen, waarbij de risico's van de garantstelling zijn ingekaderd tot een netto risico van € 6,3 miljoen.

RON betreft een ontwikkelingsmaatschappij welke werklocaties ontwikkelt voor de huisvesting van regionale bedrijven. Door de problemen in de vastgoedmarkt is RON in financiële problemen geraakt in 2015 en eerder. In 2016 hebben de aandeelhouders ingestemd met een pakket van maatregelen om de doorstart van RON mogelijk te maken. Het nu voorliggende businessplan gaat ervan uit dat eind 2035 alle terreinen zijn uitgegeven. De drie aandeelhouders hebben in 2016 elke een agiostorting gedaan van € 2 miljoen om zo de solvabiliteit van de deelneming te versterken.

In 2016 is bij RON herstel zichtbaar. Eind 2016 heeft er verkoop en levering plaatsgevonden van gronden voor een bedrag van € 19,8 miljoen. Het resultaat over 2016 bedraagt € 5,1 miljoen positief (op basis van de conceptcijfers). Het eigen vermogen is toegenomen van € 4,3 miljoen negatief naar € 6,8 miljoen positief. Op basis van deze positieve ontwikkelingen heeft het college van Gedeputeerde Staten de getroffen voorziening van € 1,5 miljoen laten vrijvallen. Wij achten deze vrijval in lijn met de verbeterde positie van RON. Tevens adviseren wij Gedeputeerde Staten vanuit haar aandeelhoudersrol aandacht te vragen voor tijdige aanlevering van de gecontroleerde jaarrekening.

Schiphol Area Development Company (SDAC)

De provincie heeft een 25% deelneming in SADC voor een bedrag van € 24,9 miljoen (2015: € 24,9 miljoen). Deze deelneming ontwikkelt werklocaties in de metropoolregio Amsterdam. De overige aandeelhouders betreffen de gemeente Haarlemmermeer, gemeente Amsterdam en Schiphol Nederland.

Op basis van de gecontroleerde cijfers over boekjaar 2016 heeft SDAC een positief resultaat gerealiseerd van € 2,6 miljoen over 2016. Het eigen vermogen per 31 december 2016 bedraagt € 111,9 miljoen. SDAC heeft hiermee een solvabiliteitsratio van meer dan 90%.

Wij achten de waardering van SDAC akkoord.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en verstrekte langlopende leningen aan deze deelnemingen

Stichting voorbereiding Pallas reactor

De provincie heeft in gezamenlijkheid met het Rijk in 2013 de Stichting voorbereiding Pallas reactor opgericht. Beide partijen hebben elk € 40 miljoen ter beschikking gesteld om de stichting in staat te stellen te komen met een ontwerp en de vergunningen voor een nieuwe reactor. Ook dienen hiervoor investeerders aangetrokken te worden voor de bouw en exploitatie. Doelstelling is om in 2025 de reactor operationeel te hebben.

Om het risico van deze investering te beheersen, zijn "go-no go" momenten ingebouwd. In 2016 heeft een verdere "go" plaatsgevonden, waarbij de verstrekte lening in dit boekjaar is uitgebreid van € 6,6 miljoen naar € 15,1 miljoen per jaareinde.

De provincie onderkent het hoge risicoprofiel van deze lening. De waarde en inbaarheid van de lening zijn afhankelijk van de doorgang van het project en de terugverdiencapaciteit. In de jaarrekening 2016 heeft waardering van de lening op basis van een continuerings (go) veronderstelling plaatsgevonden. Indien in de toekomst een ander besluit wordt genomen, kan dit mogelijke (negatieve) consequenties voor de huidige waardering hebben. Wij achten de gehanteerde veronderstellingen bij de waardering van de lening op basis van de huidige kennis akkoord.

Participatiefonds duurzame economie Noord-Holland (PDENH)

De provincie heeft een deelneming in PDENH. Doelstelling van dit participatiefonds is het versterken en verduurzamen van de regionale economie door te investeren in hernieuwbare energie. Deze kapitaalverstrekking is in 2016 uitgebreid van € 2,5 miljoen naar € 5,8 miljoen per jaareinde.

Wij stellen vast dat in de nieuwe kapitaalverstrekking een bedrag is opgenomen van € 1.949.000 zijnde beheerskosten. Dit betreft geen beschikbaarstelling van kapitaal en kan onder het BBV niet worden geactiveerd onder de financiële vaste activa. Dit bedrag hebben wij opgenomen op ons overzicht met gecorrigeerde controleverschillen.

Voor de waardering van PDENH geldt dat er geen sprake is van gecontroleerde cijfers per 31 december 2016. Gezien de huidige en toekomstige investeringen, adviseren wij Gedeputeerde Staten nadrukkelijk om in de governance structuur zorg te dragen voor tijdige beschikbaarheid van de gecontroleerde cijfers.

Ten behoeve van de controle hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om voldoende informatie te verkrijgen omtrent de waardering per 31 december 2016. Hierbij merken wij op dat het merendeel van de investeringen in 2016 heeft plaatsgevonden. Op dit moment stelt Gedeputeerde Staten zich dan ook op het standpunt dat er geen sprake is van duurzame waardeverminderingen bij deze investeringen. Wij kunnen dit standpunt onderschrijven. Wel merken wij op dat gezien de aard van de investeringen er sprake is van een verhoogd schattingsrisico bestaat ten aanzien van de terugverdiencapaciteit in de toekomst. Wij adviseren u dan ook de waardeontwikkeling van de onderliggende entiteiten nauwlettend te volgen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Waardering strategische gronden

Crailo

De provincie heeft een aanzienlijke grondpositie in de gemeenten Hilversum, Gooise Meren en Laren. Crailo Noord betreft de voormalige Palmkazerne en beslaat 25,2 hectare. Crailo Zuid betreft het voormalig AZC en beslaat 18,5 hectare.

De boekwaarde van de gronden bedraagt € 33,2 miljoen. Per jaareinde 2015 was tevens een voorziening opgenomen van € 8 miljoen voor een eventuele afwaardering. Deze voorziening is per jaareinde 2016 vrijgevallen op basis van een in 2017 uitgevoerde taxatie. Deze taxatie komt op basis van bestemming woningbouw (674 woningen) uit op een bedrag van € 34,6 miljoen. Aangezien de taxatiewaarde hoger ligt dan de boekwaarde is er geen noodzaak tot afwaardering. Risico's blijven vanzelfsprekende bestaan. Het overleg met de gemeenten over de nieuwe visie op het gebied lopen nog en besluitvorming en het bestemmingsplan dienen nog vastgesteld te worden.

Gedeputeerde Staten hebben het risico op financiële tegenvallers toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, alsmede in de paragraaf Grondbeleid. Hier is een risicobedrag opgenomen van € 3,3 miljoen met een kans van optreden van 10%. De risico's zien met name toe op de sloop, saneringskosten en tegenvallende verkoopopbrengsten.

Wij achten de huidige waardering ter hoogte van € 33,2 miljoen op basis van de kennis per heden juist.

Distriport

Distriport betreffen gronden welke de provincie in bezit heeft in Koggenland. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de provincie deze grond aankocht, bouwrijp maakte, en weer door zou verkopen aan ontwikkelaars. Dit heeft echter geen doorgang gevonden.

De gronden staan gewaardeerd voor € 13,1 miljoen (2015: € 13,1 miljoen). De boekwaarde is gelijk aan de taxatiewaarde op basis van een taxatie uitgevoerd in maart 2016. Op basis van die taxatie is in 2015 reeds een bedrag van € 12,3 miljoen afgewaardeerd. Momenteel is de organisatie bezig met het opstellen van een verkoopstrategie. Onderzocht wordt tevens of het wenselijk is om op het terrein een grootschalig zonnepark te realiseren. Gedeputeerde Staten geven aan dat bij een dergelijk scenario de boekwaarde minimaal wordt terugverdiend.

In de paragaaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing hebben Gedeputeerde Staten het risico op een verdere afwaardering nader toegelicht. Een afwaardering naar agrarische waarde zou een additionele afwaardering betekenen van € 5,8 miljoen. Gedeputeerde Staten hebben per balansdatum echter geen aanleiding om te veronderstellen dat deze afwaardering noodzakelijk is. Derhalve achten zij het treffen van een voorziening niet noodzakelijk. Wij achten deze veronderstelling juist.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Overige bevindingen

Aangegane RVO-verplichtingen

Als gevolg van de afronding van het Investeringsbudget Landelijk Gebied en het aangaan van het bestuursakkoord Natuur is de provincie voorgaand jaar verantwoordelijk geworden voor natuurtaken. Dit betekent dat de door RVO aangegane verplichtingen per 31 december 2014 over zijn overgenomen, en dat deze verplichtingen door de provincie afgewikkeld dienen te worden (uitgefinancierd). Dit is voor het eerst in de jaarrekening 2014 verwerkt. Aangezien de uitvoering en de administratie grotendeels plaatsvindt door RVO, is de provincie afhankelijk van oplevering vanuit RVO teneinde (tussentijds) te kunnen aansluiten op de door RVO gevoerde administratie (zogenaamde trappenhuis).

Wij hebben tijdens onze jaareindecontrole de aansluiting gelegd tussen de rapportage van de auditdienst van het Rijk en de jaarrekening van de provincie Noord-Holland. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de ABNL-regelingen, welke door de provincie zelf worden beschikt, juist zijn verwerkt. Op basis hiervan stellen wij vast dat de lasten in de conceptjaarrekening voor een bedrag van € 3,1 miljoen te laag waren verantwoord en de overige schulden met eenzelfde bedrag. In de definitieve jaarrekening zijn deze bedragen gecorrigeerd en correct weergegeven.

Wij adviseren Gedeputeerde Staten om in het vervolg de positie met betrekking tot RVO nauwgezet te volgen en de financiële verantwoording RVO in detail aan te sluiten op de eigen administratie en verschillen hierbij analyseren en verklaren.

Controle voorziening bodemsanering

In de jaarrekening was oorspronkelijk een voorziening voor bodemsanering en bodembeheertaken opgenomen het hoogte van € 22,1 miljoen (2015: € 22,6 miljoen). Deze voorziening bestaat uit een voorziening voor de verplichtingen in het kader van het convenant Gebiedsbeheer het Gooi (€ 8,0 miljoen) en een voorziening bodemsanering op basis van het landelijke convenant (€ 14 miljoen).

Bodemsanering het Gooi
Ten aanzien van de voorziening voor het Gooi geldt dat de verkregen middelen "beklemd" zijn. Indien er sprake is van overschotten bepaalt de externe stuurgroep over de bestemming van deze middelen. Derhalve dienen deze middelen als voorziening ex artikel 44, lid 2 van het BBV te worden opgenomen (van derden verkregen middelen met een bestedingsverplichting). Wij constateren dat in de voorziening ten onrechte een bedrag van € 400.000 aan decentralisatie uitkering is opgenomen. Dit bedrag hebben wij als ongecorrigeerd controleverschil opgenomen.

Bodemsanering landelijke convenant
Ten aanzien van de voorziening uit hoofde van het landelijke convenant bodemsanering geldt dat er een significant andere situatie is. Op basis van het landelijke convenant kent het rijk een decentralisatie-uitkering bodem toe via het reguliere provinciefonds. De provincie stelt op basis van het convenant een (beleids)uitvoeringsprogramma uit. Er is echter geen sprake van juridische externe verplichtingen in deze.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Overige bevindingen

Controle voorziening bodemsanering

Dit betekent dat er in beginsel geen sprake is van een voorziening maar dat deze middelen in de vorm van een bestemmingsreserve kunnen worden aangehouden. Over deze interpretatie van de richtlijnen van het BBV is enige onduidelijkheid geweest. In dit kader heeft de commissie BBV in 2014 een uitspraak gedaan waaruit blijkt dat deze decentralisatie-uitkeringen als algemene dekkingsmiddelen moeten worden verantwoord.

Gedeputeerde Staten heeft in dit kader de jaarrekening aangepast waarbij deze middelen ter hoogte van € 14.065.000 ten gunste van het resultaat zijn gebracht.

Deze correctie betreft een correctie op het verleden voor een bedrag van €14.525.000. Dit bedrag in combinatie met de mutaties 2016 leidt tot het eenmalige voordeel ter hoogte van € 14.065.000. Wij hebben vastgesteld dat de verwerking van dit foutherstel conform de voorschriften in het BBV heeft plaatsgevonden.

Controle voorziening subsidiecrediteuren

De voorziening subsidiecrediteuren bedraagt € 109,4 miljoen (2015: € 116,5 miljoen). In deze voorziening zijn de verplichtingen opgenomen uit hoofde van afgegeven subsidiebeschikkingen, welke nog uitbetaald dienen te worden.

De provincie heeft hierin in 2016 een analyse uitgevoerd op de juistheid van de opgenomen bedragen en of er geen oude posten in zijn opgenomen die vrij dienen te vallen. Hieruit zijn geen materiële bevindingen naar voren gekomen. Wij stellen vast dat de voorziening juist en volledig is opgenomen. Bij de implementatie van de vernieuwde BBV richtlijnen in 2017 adviseren wij Gedeputeerde Staten de post subsidiecrediteuren op te nemen onder de verplichtingen (overlopende passiva). Dit om de vergelijkbaarheid met andere provincies te verhogen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Overige bevindingen

Controle voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen

Op dit moment wordt ten behoeve van de kaderbrief 2018 de onderhoudsbehoefte geactualiseerd. Wij constateren dat de voorziening groot onderhoud zoals opgenomen in de jaarrekening toereikend is voor de begrote onderhoudskosten tot en met 2024. Wij adviseren GS om op basis van de actuele onderhoudsbehoefte de gehanteerde systematiek van de voorziening te evalueren. Hierbij willen wij u adviseren een duidelijk onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende onderhoudskosten en meerjarige onderhoudskosten. Ook hier willen wij u in het kader van de vernieuwing BBV en vergelijkbaarheid met andere provincies in overweging geven het genoemde onderscheid en het egaliserende karakter van de voorziening meer te benadrukken.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Overige bevindingen

Claims

De provincie heeft diverse claims ontvangen voor de uitvoering van een aantal infrastructurele werken. Wij hebben de claims beoordeeld en gecontroleerd of deze juist zijn verwerkt in de jaarstukken.

De provincie heeft als standpunt dat claims, welke ten laste komen van kredieten worden opgenomen in het jaar dat deze uitbetaald worden. Wij achten dit niet in lijn met het BBV. Wij achten het ten lasten van de kredieten brengen van de claims, welke in de onderzochte gevallen additionele werkzaamheden van bouwondernemingen betreffen, aanvaardbaar. Echter er dient wel een verplichting in boekjaar 2016 opgenomen te worden op het moment dat voldoende vaststaat dat de claim gehonoreerd gaat worden. Dit betreffen de volgende claims:

- Claim MVO Vervat waarbij begin 2017 overeenstemming is bereikt over een hoogte van € 400.000.
- Claim N23 vordering Heijmans, met deze partij is in 2017 een bedrag overeengekomen van € 8 miljoen.

Claims zijn door de provincie nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Conclusie is derhalve dat voor een bedrag van € 8,4 miljoen de verplichtingen te laag zijn. Dit heeft echter geen resultaateffect aangezien deze lasten worden geactiveerd op de betreffende kredieten. Wij adviseren Gedeputeerde Staten deze werkwijze komend jaar te herzien waarbij dergelijke gebeurtenissen na balansdatum als verplichting verantwoord dienen te worden.

Aanbestedingen

De Aanbestedingswet is in 2016 verder aangescherpt waarbij vanaf april ook 2B-diensten onder het volledige aanbestedingsregime vallen. Ten tijde van de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat een gedegen rechtmatigheidsonderzoek op de naleving van de wetgeving heeft plaatsgevonden. In het kader van onze controle hebben wij alleen de naleving van de Europese Aanbestedingswet getoetst, in lijn met het vastgestelde normenkader en controleprotocol. Hierbij hebben wij geen bevindingen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Invoering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven

Provincie Noord-Holland heeft goed geanticipeerd op de ontwikkelingen rond de invoering van de vennootschapsbelastingplicht; voor 2016 verwacht de provincie geen last in het kader van de vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) zijn geworden. Provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door gemeenten beheerste stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder bv's, nv's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor al hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.

De jaarrekening 2016 is hiermee de eerste jaarrekening waarin de gevolgen van de invoering van de Vpb-plicht voor overheidsbedrijven dienen verwerkt te worden. Reeds in 2015 heeft de provincie Noord-Holland de (financiële) gevolgen van de invoering van de Vpb-plicht in kaart gebracht. Op basis van de uitgevoerde inventarisatie en nadere analyse en overleg met de Belastingdienst in 2016 stelt de provincie Noord-Holland zich thans op het standpunt dat de provincie over het boekjaar 2016 geen Vpb verschuldigd is. In de jaarrekening is hiervoor dan ook geen last opgenomen.

Wij kunnen in het kader van de jaarrekeningcontrole instemmen met de standpunten die u heeft ingenomen, maar benadrukken dat de definitieve last afhankelijk is van de goedkeuring van de Belastingdienst over de door u ingenomen standpunten.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Wet Normering Topinkomens (WNT)	SiSa
Toelichting op de WNT in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen	**Geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage**
Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd. Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden. In het kader van de jaarrekening 2016 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden: ▸ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is; ▸ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is; ▸ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Wel dient er foutherstel plaats te vinden van een in eerdere jaren opgetreden fout (regeling E11, fout opgetreden in 2014). Dit herstel dient via een separate aanlevering plaats te vinden. In de jaarrekening 2016 zijn de juiste bedragen gepresenteerd. De SiSa-bijlage dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage SiSa-bijlage bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override

Fraude en de naleving van wet- en regelgeving
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij de Provinciale Staten als bij het college van Gedeputeerde Staten. Het is van belang dat het college, onder toezicht van Provinciale Staten, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan weerhouden kunnen worden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

In onze controle hebben wij aanvulling op onze werkzaamheden rondom de beheersomgeving, de procesrisico's en de specifieke aandachtgebieden vanuit wet- en regelgeving, ook aandacht besteed aan de volgende specifieke managementfrauderisico.

Gesignaleerde risico's	Interne beheersmaatregelen	Systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en bijbehorende bevindingen
Doorbreking van de beheersmaatregelen door het management bij de totstandkoming van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de provincie Noord-Holland	Interne review van de uitgangspunten en aannames van schattingsposten in de jaarrekening	Detailcontrole van de aannames en uitgangspunten ten aanzien van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de provincie Noord-Holland.

Naleving wet- en regelgeving en overige
Wij informeren Provinciale Staten over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen bijzonderheden gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin Provinciale Staten in staat is haar taken te vervullen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Overwegingen met betrekking tot corruptie- en omkopingsrisico's

Corruptie -en omkopingsrisico's

Uw provincie maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen. Corruptie is een wereldwijd probleem waar het ook uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw provincie te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking Corruptie, een relevant onderwerp in het kader van (controle)werkzaamheden van de accountant verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. De provincie Noord-Holland beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en het provinciale inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen, welke in rekening zijn gebracht aan de provincie, ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of aan alle grondaankopen en -verkopen door de provincie een taxatie door een onafhankelijk taxateur ten grondslag ligt.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Kwaliteit beheersorganisatie

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2016 van uw provincie hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw provincie, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Bevindingen interne beheersing

In onze managementletter 2016, uitgebracht aan de Provinciale Staten op 2 november 2016, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2016 opgenomen. Over het algemeen constateren wij dat de provincie Noord-Holland onze aanbevelingen en bevindingen voortvarend oppakt. Wij zullen u in onze managementletter 2017 informeren over de opvolging van onze bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van onze tussentijdse controle 2016.

Automatisering

In onze managementletter 2016 d.d. 9 januari 2017 hebben wij u geïnformeerd over onze bevindingen ten aanzien van IT governance, informatiebeveiliging en de uitkomsten van onze IT-auditwerkzaamheden.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde begroting. Wij constateren dat er zich geen overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting op programmaniveau hebben voorgedaan.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten. Wij hebben geen overschrijdingen op investeringsniveau ten opzichte van de gevoteerde kredieten geconstateerd.

Mutaties reserves

De mutaties in de reserves conform het overzicht van baten en lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Bedragen (€ 1.000)	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Afwijking
Dotaties	203.386	219.696	(16.310)
Onttrekkingen	223.413	153.622	69.791
Per saldo	(20.027)	66.074	86.101

Voor een nadere toelichting op de stortingen en onttrekkingen aan de reserves verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2016. Wij hebben vastgesteld dat de stortingen en onttrekkingen aan de reserves rechtmatig hebben plaatsgevonden. De overschrijding van de dotaties ten opzichte van de begroting is voor een groot deel toe te wijzen aan programma 2, waarbij in 2016 een additionele storting is verantwoord als gevolg van de ontvangst van een decentralisatie uitkering OV Saal ter hoogte van € 9,1 miljoen. Daarnaast is in programma 8 een additioneel bedrag gestort in de reserves als gevolg van de ontvangst van een bedrag van € 2,2 miljoen TWIN-H van de gemeente Velsen.

Bevindingen ten aanzien van het voorwaardencriterium

Voor onze bevindingen ten aanzien van het voorwaardencriterium (waaronder de rechtmatigheid van de inkopen en aanbestedingen) verwijzen wij naar de paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw provincie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag. Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de provincie Noord-Holland betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Bijlagen

Controleaanpak	31
Communicatie met het college van Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de Rekeningcommissie	37
Jaarverslag	38
Onafhankelijkheid	39
Verklaring van verantwoordelijkheden	41
Controleverschillen	43
SiSa-bijlage	45

Bijlage - Controleaanpak

Controleaanpak en -uitvoering

Controleaanpak en -uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de verbijzonderde interne controlefunctie en andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management en de rekeningcommissie over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen zijn een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2016 onderkend:

- financiële positie (paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing) en kwaliteit resultaat;
- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening, waaronder de waardering van de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, waardering van de verstrekte langlopende leningen en de juistheid en volledigheid van de opgenomen voorzieningen;
- naleving van de geldende wet- en regelgeving omtrent inkopen en aanbesteden (rechtmatigheid van de inkopen en aanbestedingen over 2016);
- waardering van uw grondposities, welke zijn ondergebracht onder de materiële vaste activa;
- verantwoording van de vooruitontvangen bedragen voor specifieke uitkeringen en subsidies;
- naleving Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en juistheid/volledigheid van de vereiste toelichting uit hoofde van de WNT.

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag. Ten opzichte van voorgaand jaar hebben wij wijzigingen doorgevoerd in onze controleaanpak. Ten opzichte van voorgaand jaar heeft een verschuiving plaatsgevonden van systeemgerichte controlewerkzaamheden naar gegevensgerichte controlewerkzaamheden.

Bijlage - Controleaanpak

Verbonden partijen en significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van de provincie Noord-Holland hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf Verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Naar aanleiding van onze controle is de paragraaf verder aangescherpt door het college en waar mogelijk zijn de actuele cijfers van 2016 toegevoegd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Bijlage - Controleaanpak

Rechtmatigheid

Onze aanpak ten aanzien van rechtmatigheid
Wij hebben bij de controle over 2016 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2015 en 2016 van de provincie Noord-Holland, welke d.d. 14 december 2015 is vastgesteld door Provinciale Staten. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- het rechtmatigheidsbeheer
- de naleving van het voorwaardencriterium
- de begrotingsrechtmatigheid
- de kredieten
- mutaties in de reserves
- het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium
- de niet-financiële beheershandelingen

Begrotingscriterium
Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van Provinciale Staten is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Provinciale Staten autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan Provinciale Staten. Door een goede inrichting van de planning-en-controlcyclus zorgt het college ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan Provinciale Staten, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Bijlage - Controleaanpak

Rechtmatigheid

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan Provinciale Staten, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door Provinciale Staten geformuleerde beleid, in hoeverre deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of in hoeverre het kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen betreffen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door Provinciale Staten worden geautoriseerd.

Bijlage - Controleaanpak

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De met u afgesproken goedkeurings-en rapporteringstoleranties
Op grond van het Bado stelt Provinciale Staten de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten en vervolgens ter besluitvorming gebracht van Provinciale Staten. Op 17 januari 2017 is het normenkader vastgesteld door Gedeputeerde Staten en ter kennisgeving aan de Provinciale Staten gezonden. Ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2016 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 7,08 miljoen (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 21,2 miljoen (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door Provinciale Staten bepaald op € 100.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Bijlage - Controleaanpak

Samenwerking met andere accountants en inzet van deskundigen

Inschakeling van specialisten

Wij hebben voor onze controle van naleving van de WNT en de controle van de juistheid/volledigheid van de vereiste toelichting uit hoofde van de WNT gebruikgemaakt van interne experts van EY Belastingadviseurs. De toelichting op de naleving van de WNT is een belangrijke toelichting in de jaarrekening, waarbij de van toepassing zijnde wet- en regelgeving complex is. Onze experts hebben ons met name ondersteund bij de controle van de juistheid van de toegelichte bezoldiging. Wij hebben vooraf met hen afspraken gemaakt over het uit te voeren werk en zij rapporteren hun bevindingen hierover aan ons, waarbij wij als EY-auditteam volledig verantwoordelijk zijn voor het werk dat zij verrichten. Onze bevindingen ten aanzien van de naleving en toelichting op de WNT rapporteren wij in paragraaf Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle van het hoofdstuk Uitkomsten jaarrekeningcontrole van dit verslag.

Inschakeling van externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van externe deskundigen.

Bijlage - Communicatie met het college van Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de Rekeningcommissie

Gedurende het jaar hebben wij de volgende vergaderingen bijgewoond van de Rekeningencommissie, de raad en het college:

- Op 22 december 2016 hebben wij onze conceptmanagementletter besproken met de portefeuillehouder financiën.
- Op 19 december 2016 hebben wij ons controleplan toegelicht in de Rekeningencommissie.
- Op 6 maart 2017 hebben wij de managementletter toegelicht in de Rekeningencommissie.
- Op 15 mei 2017 hebben wij een presentatie aan de Rekeningencommissie verzorgd inzake jaarstukken en accountantscontrole.
- Op 18 mei 2017 hebben wij het conceptverslag van bevindingen toegelicht aan de portefeuillehouder financiën.
- Op 12 juni 2017 lichten wij ons verslag van bevindingen toe aan de Rekeningencommissie.

Bijlage - Jaarverslag

Inleiding
In het kader van onze controle van de jaarrekening is het onze taak om na te gaan of het jaarverslag voldoet aan de voorschriften van het BBV en of het verenigbaar is met de jaarrekening, en ook om na te gaan of het jaarverslag, in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de provincie en haar omgeving, geen materiële onjuistheden bevat.

Vereisten jaarverslag
Uw jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording, de paragrafen en overige informatie. Het BBV bepaalt nadere voorschriften voor het jaarverslag.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de provincie bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast dient in het jaarverslag de verwachte gang van zaken opgenomen te worden. Ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten door de provincie worden de doelstellingen en het beleid van de provincie inzake risicobeheer vermeld. Overigens beschikt de provincie Noord-Holland niet over financiële instrumenten en is van dit laatste dus geen sprake.

Bijlage - Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- langdurige betrokkenheid
- samenloop van dienstverlening
- geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Per 17 juni 2016 moet de externe accountant roteren na een periode van vijf jaar waarbij verder een afkoelingstermijn van drie jaar geldt. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- drs. M.H. de Hair RA, als eindverantwoordelijk accountant betrokken sinds de controle van de jaarrekening 2016;
- drs. S.H. Dijkman RA, als senior manager betrokken sinds de controle van de jaarrekening 2016.

Dit betekent dat wij geen bedreigingen hebben gesignaleerd uit hoofde van langdurige betrokkenheid. Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling mocht rotatie noodzakelijk zijn.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van Organisaties van Openbaar Belang (OOB's) is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurance-diensten. Voor niet-OOB's, zoals de provincie Noord-Holland, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance-dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is, geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is of;
- een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance-team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is of;
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100 ontvangen of verstrekt van/aan medewerkers van de provincie Noord-Holland.

Bevestiging

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd. Wij kunnen u bevestigen dat wij zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van de provincie Noord-Holland.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Verantwoordelijkheid
Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van de provincie Noord-Holland gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 217, tweede lid, van de Provinciewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door Gedeputeerde Staten vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Fraude en naleving wet- en regelgeving
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna: onregelmatigheden) berust zowel bij Provinciale Staten als bij het college van Gedeputeerde Staten. Het is van belang dat het college van Gedeputeerde Staten, onder toezicht van Provinciale Staten, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Bijlage - Verklaring van verantwoordelijkheden

Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk Kwaliteit beheersorganisatie, onderdeel Overwegingen met betrekking tot fraude en het risico op management override van dit verslag.

Letter of representation

Wij hebben het college van Gedeputeerde Staten gevraagd om een letter of representation (bevestiging bij de jaarrekening). Er zijn enkele specifieke paragrafen toegevoegd aan onze standaard letter of representation op grond van eventuele bijzondere situaties bij de provincie Noord-Holland. Deze zien met name toe op ontbreken van jaarrekeningen 2016 van enkele deelnemingen alsmede de onderbouwing van de voorziening bodemsanering met juridische verplichtingen.

Bijlage - Controleverschillen

Controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de provincie heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het BBV dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Onderstaand is een overzicht van de materiële verschillen opgenomen, die zijn geconstateerd tijdens onze controle en welke zijn aangepast door het college. Wij hebben geëvalueerd in hoeverre onderstaande verschillen voortkomen uit een tekortkoming in de interne beheersing. Tevens is een overzicht opgenomen van de onjuistheden die wij tot aan de datum van dit verslag hebben gesignaleerd en niet door de provincie zijn gecorrigeerd. Daarnaast zijn eventuele rechtmatigheidsfouten in dit overzicht opgenomen.

Gecorrigeerde verschillen		
Post/omschrijving verschil	Bedrag in €*	Referentie in dit verslag
Voorziening bodemsanering was niet adequaat onderbouwd waarbij aanpassing naar de juiste hoogte heeft plaatsgevonden	14,1 miljoen (V)	Pagina 19
De lasten met betrekking tot RVO waren niet volledig verantwoord in de jaarrekening.	3,1 miljoen (N)	Pagina 19

* Afgerond, voordeel (V), nadeel (N)

Bijlage - Controleverschillen

Het hieronder opgenomen overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de "Bevestiging bij de jaarrekening" gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van respectievelijk € 7,08 miljoen en
€ 21,2 miljoen.

De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:
- het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- het effect op significante toelichtingen, individuele items, subtotaal of totaal in de jaarrekening.

Wij lichten de ongecorrigeerde verschillen nader toe.

Ongecorrigeerde verschillen		
Post/omschrijving van de toelichting	Bedrag in €	Referentie in dit verslag
Te hoge voorziening bodemsanering 't Gooi	400.000 (voordeel)	Pagina 19
Onjuiste activering beheerskosten deelneming PDENH	1.949.000 (nadeel)	Pagina 17
Turnaround effect fouten 2015; dit betreffen niet gecorrigeerde fouten (afwaardering vorderingen) uit boekjaar 2015, welke doorwerken in boekjaar 2016.	655.000 (lasten uit het verleden)	Accountantsverslag 2015

Bijlage - SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2016 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2017 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2016	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
I&M23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	Geen	-	n.v.t.
I&M E11	Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit	Geen	-	n.v.t.
I&M E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Geen	-	n.v.t.
I&M E37	Regeling Wilhelminasluis	Geen		n.v.t.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mevr. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
K. Blokker-Limburg
AD/CC

Doorkiesnummer (023) 514 3485
limburgk@noord-holland.nl

Betreft: Bestuurlijke reactie op de Uitkomsten controle en overige informatie bij de Jaarrekening 2016 van EY

Verzenddatum

16 JUNI 2017

Kenmerk
880123/960518

Uw kenmerk

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u hierbij onze bestuurlijke reactie toe op het rapport 'Uitkomsten controle en overige informatie bij de Jaarrekening 2016' van EY Accountants. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van hun wettelijke controle van de jaarrekening. Omdat het accountantsrapport veel later dan gepland is opgeleverd, ontvangt u ook onze reactie later dan gebruikelijk.

De accountant is voornemens een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.

Ons college heeft kennis genomen van het accountantsrapport over de jaarstukken 2016. De accountant heeft afwijkingen geconstateerd die de goedkeuringstoleranties, die uw Staten hebben vastgesteld, overschrijden. Het oordeel van de accountant is dat de jaarstukken voldoen aan de eisen van getrouwheid en rechtmatigheid. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2016 zijn ingericht in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. De in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en de rekening van baten en lasten geven een getrouw beeld van de financiële positie en baten en lasten van de provincie Noord-Holland (getrouwheid). Tevens zijn de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2016 in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving (rechtmatigheid).

Voor ons is dit oordeel een bevestiging dat de noodzakelijke beheersactiviteiten en beheersmaatregelen binnen de provinciale organisatie op een adequaat niveau zijn verricht. Tevens zijn de eerder aanbevolen ontwikkelstappen om de kwaliteit verder te versterken op een goede wijze genomen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

De accountant heeft anders dan in voorgaande jaren geen proceduretesten op onze beheersingsmaatregelen uitgevoerd. Met ingang van het verslagjaar 2016 is de controle gegevensgericht van aard. Dit houdt in dat de accountant de getrouwe en rechtmatige verantwoording van onze activiteiten via meerdere detailcontroles, cijferanalyses en steekproeven bij de jaarrekeningcontrole vaststelt. Deze gedetailleerde controles bevestigen dat de kwaliteit van de financiële beheersing in de provinciale organisatie voldoende is gewaarborgd. Tegelijk blijven we acties en maatregelen nemen in lijn met onze ambitie om de effectiviteit en de kwaliteit van de beheersorganisatie verder te versterken.

Het moge duidelijk zijn dat het college volstrekt ontevreden is over de wijze waarop deze jaarrekeningcontrole is verlopen. Na het jaarrekeningproces van vorig jaar was van de zijde van de accountant met name met betrekking tot de inrichting en het verloop van het controleproces beterschap beloofd. Uiteindelijk heeft ook deze jaarrekeningcontrole ruim drie maanden geduurd. Vooral de doorlooptijd, de afstemmingen van de (gewijzigde) controleaanpak en de communicatie over de voortgang/status van de controle zijn daarvan de oorzaak.

In onderstaande tabel zijn de door de accountant specifiek benoemde adviezen en de reactie van het college daarop opgenomen.

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
5	**Waardering activa** Ten aanzien van de waardering van de activa constateren we dat deze juist is, maar dat de onderbouwing en analyses van de organisatie verder aan kwaliteit kunnen winnen.	Wij gaan er vanuit dat deze bevinding betrekking heeft op de waardering van de financiële vaste activa. Voor de onderbouwing daarvan zijn wij in belangrijke mate afhankelijk van de tijdige beschikbaarheid van harde gegevens van de desbetreffende partijen. Wij zullen met de accountant onderzoeken of en hoe verdere verbetering van dit proces noodzakelijk en mogelijk is.
5	**Deelnemingen** Daarnaast constateren wij dat de tijdige aanlevering van de gegevens vanuit de deelnemingen aandacht blijft behoeven. Op dit moment is de accountantscontrole bij een aantal belangrijke deelnemingen nog onderhanden (in overeenstemming met de verwachting), wat nog tot onzekerheden leidt ten aanzien van de waardering van de	Voor de gevraagde prognoses zijn wij in belangrijke mate afhankelijk van de tijdige beschikbaarheid van de definitieve jaarrekeninggegevens en accountantsverklaringen van de desbetreffende verbonden partijen (deelnemingen en gemeenschappelijke regelingen).

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	deelnemingen en de verstrekte gelden hieraan. Door aanvullende werkzaamheden zijn deze onzekerheden in het licht van de controle van de jaarrekening van de provincie Noord-Holland tot een acceptabel niveau teruggebracht. De paragraaf Verbonden partijen in de conceptjaarstukken was gevuld op basis van jaarrekeningen 2015 van de verbonden partijen. Wij achten dit niet voldoende om een adequaat en actueel beeld te krijgen van de financiële positie van de verbonden partijen. Op basis hiervan hebben Gedeputeerde Staten de analyse uitgebreid zodat de informatie verbonden partijen in de definitieve jaarstukken wel actueel is.	Derhalve blijft dit een weerbarstig proces. Naar ons oordeel beschikken wij over voldoende informatie over de financiële positie van onze verbonden partijen, mede op basis van (in)formele contacten vanuit onze bestuurlijke betrokkenheid en van onze ambtelijke accountteams per verbonden partij.
6	**Begrotingsbeheer** Wij adviseren Gedeputeerde Staten om na te gaan of de informatievoorziening richting Provinciale Staten op dit punt aangescherpt kan worden. Wij begrijpen dat momenteel begrotingswijzigingen veelal in de zomernota worden gebundeld en aangeboden ter autorisatie. Wij adviseren om verwachte majeure afwijkingen van de begroting frequenter aan Provinciale Staten in de vorm van begrotingswijzigingen aan te bieden. Op deze wijze kan door de Provinciale Staten tijdiger inzicht worden verkregen in eventuele onderuitputting.	In de actuele cyclus zijn er meerdere momenten in het jaar waarop begrotingswijzigingen aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Gebruikelijk kennen wij een viertal begrotingswijzigingen, waarvan de Zomernota en de laatste begrotingswijziging een belangrijke wijziging van de initiële begroting met zich meebrengen. Naar onze mening biedt het toevoegen van extra begrotingswijzigingen geen meerwaarde voor de informatievoorziening richting Provinciale Staten. Overigens zullen wij hierover in overleg treden met Provinciale Staten. Wij zijn van oordeel dat verschillen tussen de initiële begroting en jaarrekeningcijfers grotendeels veroorzaakt worden door onzekerheden m.b.t. de afwikkeling van subsidies. Mede naar aanleiding van bevindingen in voorgaande jaren, evenals de audit naar de begrotingssystematiek, is samen met Provinciale Staten reeds een traject gestart om de begrotingssystematiek verder te verbeteren. Daarnaast is de onderuitputting in de jaarrekening 2016

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
		aanleiding geweest voor de directie om een ambtelijk actieplan op te stellen met betrekking tot de verschillende aspecten van onderuitputting. Dit actieplan richt zich op de volgende speerpunten (naast het instrument van en de procedures rondom subsidies): - Sturing op de reserves en de robuustheid van daarin opgenomen projecten en programma's; - Verbeteren van de sturing en informatievoorziening omtrent budgetuitputting gedurende het jaar.
9	**Analyse van het resultaat 2016** Wij adviseren de Gedeputeerde Staten de informatievoorziening rondom begrotingsafwijkingen aan te scherpen en deze meer frequent aan te bieden aan de Provinciale Staten.	Zie eerdere reactie hierboven onder Begrotingsbeheer.
16	**RON** Tevens adviseren wij Gedeputeerde Staten vanuit haar aandeelhoudersrol aandacht te vragen voor tijdige aanlevering van de gecontroleerde jaarrekening.	Zie eerdere reactie hierboven onder deelnemingen.
17	**Deelneming PDENH** De provincie heeft een deelneming in het PDENH. Doelstelling van dit participatiefonds is het versterken en verduurzamen van de regionale economie door te investeren in hernieuwbare energie. Deze kapitaalverstrekking is in 2016 uitgebreid van €2,5 miljoen naar €5,8 per jaareinde. Wij stellen vast dat in de nieuwe kapitaalverstrekking een bedrag is opgenomen van €1.949.000 zijnde beheerskosten. Dit betreft geen beschikbaarstelling van kapitaal en kan onder het BBV niet worden geactiveerd onder de financiële vaste activa. Dit bedrag hebben wij opgenomen op ons overzicht met net gecorrigeerde controleverschillen. Voor de waardering van PDENH B.V. geldt dat er geen sprake is van gecontroleerde cijfers per 31 december 2016. Gezien de huidige en toekomstige investeringen, adviseren wij	Ten onrechte zijn de bijdragen in de beheerkosten en oprichtingskosten over de jaren 2014 tot en met 2016 als kapitaalverstrekking geactiveerd. De deelneming zal in het boekjaar 2017 voor het bedrag van € 1.949.361 gecorrigeerd worden. Wij zullen in de Zomernota van 2017 een voorstel voorleggen waarin deze correctie is opgenomen. Eventuele onzekerheden die bestaan ten aanzien van de terugverdiencapaciteit van deelnemingen worden betrokken bij de bepaling van de waardering van deze

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	Gedeputeerde Staten nadrukkelijk om in de governancestructuur zorg te dragen voor tijdige beschikbaarheid van de gecontroleerde cijfers. Ten behoeve van de controle hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om voldoende informatie te verkrijgen omtrent de waardering per 31 december 2016. Hierbij merken wij op dat het merendeel van de investeringen in 2016 heeft plaatsgevonden. Op dit moment stelt Gedeputeerde Staten zich dan ook op het standpunt dat er geen sprake is van duurzame waardeverminderingen bij deze investeringen. Wij kunnen dit standpunt onderschrijven. Wel merken wij op dat gezien de aard van de investeringen er sprake is van een verhoogd schattingsrisico bestaat ten aanzien van de terugverdiencapaciteit in de toekomst. Wij adviseren u dan ook de waardeontwikkeling van de onderliggende entiteiten nauwlettend te volgen.	deelnemingen en de risico-inventarisatie ten behoeve van de weerstandscapaciteit.
19	**Aangegane RVO verplichtingen** Wij adviseren Gedeputeerde Staten om in het vervolg de positie met betrekking tot RVO nauwgezet te volgen en de financiële verantwoording RVO in de tail aan te sluiten op de eigen administratie en verschillen hierbij analyseren en verklaren.	Wij zullen het advies van de accountant opvolgen.
20	**Voorziening subsidiecrediteuren** Bij de implementatie van de vernieuwde BBV richtlijnen in 2017 adviseren wij Gedeputeerde Staten de post subsidiecrediteuren op te nemen onder de verplichtingen (overlopende passiva). Dit om de vergelijkbaarheid met andere provincies te verhogen.	Wij zullen in 2017 evalueren of de verwerking van de subsidieverplichtingen aanpassing behoeft.
21	**Voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen** Op dit moment wordt ten behoeve van de kaderbrief 2018 de onderhoudsbehoefte geactualiseerd. Wij constateren dat de voorziening groot onderhoud zoals opgenomen in de jaarrekening toereikend is voor de begrote onderhoudskosten tot en met 2024. Wij adviseren GS om op basis van de actuele onderhoudsbehoefte de gehanteerde	Wij nemen de aanbeveling van de accountant over. We zullen de evaluatie van de gehanteerde systematiek van de voorziening betrekken bij de actualisatie van de nota Onderhoud Kapitaalgoederen.

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	systematiek van de voorziening te evalueren. Hierbij willen wij u adviseren een duidelijk onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende onderhoudskosten en meerjarige onderhoudskosten. Ook hier willen wij u in het kader van de vernieuwing BBV en vergelijkbaarheid met andere provincies in overweging geven het genoemde onderscheid en het egaliserende karakter van de voorziening meer te benadrukken.	
22	**Claims** De provincie heeft diverse claims ontvangen voor de uitvoering van een aantal infrastructurele werken. Wij hebben de claims beoordeeld en gecontroleerd of deze juist zijn verwerkt in de jaarstukken. De provincie heeft als standpunt dat claims welke ten laste komen van kredieten worden opgenomen in het jaar dat deze uitbetaald worden. Wij achten dit niet in lijn met het BBV. Wij achten het ten lasten van de kredieten brengen van de claims, welke in de onderzochte gevallen additionele werkzaamheden van bouwondernemingen betreffen, aanvaardbaar, echter dient wel een verplichting in boekjaar 2016 opgenomen te worden op het moment dat voldoende vaststaat dat de claim gehonoreerd gaat worden. Dit betreffen de volgende claims: ➢ Claim MVO Vervat waarbij begin 2017 overeenstemming is bereikt over een hoogte van € 400 duizend. ➢ Claim N23 vordering Heijmans, met deze partij is in 2017 een bedrag overeengekomen van € 8 miljoen. Claims zijn door de provincie nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Conclusie is derhalve dat voor een bedrag van €8,4 miljoen de verplichtingen te laag zijn. Dit heeft echter geen resultaateffect aangezien deze lasten worden geactiveerd op de betreffende kredieten. Wij adviseren de gedeputeerde staten deze werkwijze komend jaar te herzien waarbij dergelijke gebeurtenissen na	Er is geen sprake van juridische 'claims', maar van overeengekomen meerwerk. Wij hanteren reeds jaren een bestendige gedragslijn in de verwerking van jaaroverschrijdende (meerwerk)verplichtingen. Omdat deze geen effect hebben op het resultaat brengen wij het meerwerk pas ten laste van het krediet op het moment dat deze betaalbaar gesteld wordt. Dit is doorgaans het moment waarop het meerwerk (definitief) afgerond is en de aannemer de factuur ingediend heeft. In beide gevallen is dit in 2017 gebeurd. Deze handelswijze is ieder jaar bij de jaarrekening aan de orde geweest. Dit is veelvuldig afgestemd met EY en heeft niet eerder tot dit oordeel geleid. De wet- en regelgeving op dit punt is niet gewijzigd of aangescherpt het afgelopen jaar. Wij zullen het advies van de accountant niet opvolgen. Zie de toelichting hierboven.

Pag.	Tekst accountant	Reactie College van GS
	balansdatum als verplichting verantwoord dienen te worden.	
44	**Bijlage - Controleverschillen** Turn arround effect fouten 2015: dit betreffen niet gecorrigeerde fouten (afwaardering vorderingen) uit boekjaar 2015 welke doorwerken in boekjaar 2016. Bedrag ad € 655.000.	Betreft ongecorrigeerd controleverschil ad € 655.000 uit boekjaar 2015. Reeds toegelicht in het rapport van bevindingen jaarrekening 2015. Heeft conform de wet- en regelgeving doorwerking in volgend boekjaar hier 2016.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter E. Post

1 bijlage(n)

- Provincie Noord-Holland Uitkomsten controle en overige informatie 2016 Rapportage aan Provinciale Staten van EY Accountants d.d. 8 juni 2017

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: Jaarstukken 2016

Kenmerk: 880123

Bijlagen:
-Ontwerpbesluit
-Jaarstukken 2016
-Productenrealisatie 2016

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2016 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2016. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2016 en bijgesteld in begrotingswijzigingen en de zomernota.

De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 7 beleidsinhoudelijke programma's en het 8e programma "financiën", zoals die in de begroting 2016 waren opgenomen.

Deze voordracht bevat een analyse op hoofdlijnen van het rekeningresultaat en geeft cijfermatig inzicht in de over- en onderbestedingen. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf bij de diverse begrotingsprogramma's.

De totale jaarstukken zijn ook als webversie te benaderen op http://financien.noord-holland.nl/

2. Analyse van het resultaat

Overzicht van het financiële resultaat

bedragen in miljoenen €	Begroting	Realisatie	Verschil	Effect op saldo
Totaal baten	-574,64	-598,75	-24,11	Voordelig
Totaal lasten	589,24	488,49	-100,75	Voordelig
Saldo van baten en lasten	**14,60**	**-110,26**	**-124,86**	**Voordelig**

bedragen in miljoenen €	Begroting	Realisatie	Verschil	Effect op saldo
Saldo van baten en lasten	14,60	-110,26	-124,86	Voordelig
Onttrekking aan reserves	-210,60	-140,97	69,63	Nadelig
Vrijval van reserves	-12,81	-12,65	0,16	Nadelig
Stortingen in reserves	203,39	219,70	16,31	Nadelig
Resultaat conform BBV	**-5,42**	**-44,18**	**-38,76**	**Voordelig**

Het rekeningresultaat bedraagt € 44,18 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 5,42 miljoen voordelig. Dat betekent dat het resultaat € 38,76 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Begroot resultaat	5.427.778	Voordelig
Werkelijk resultaat	44.180.955	Voordelig
Te verklaren verschil	38.753.177	Voordelig

In onderstaande tabel is per onderwerp een uitsplitsing gegeven van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde resultaten die dit totale verschil verklaren.

Voor de leesbaarheid is hier gekozen voor een sommering per onderwerp. Het betreft daarom een andere doorsnede dan bij de programma's is te vinden. Een bedrag in onderstaande tabel kan zijn opgebouwd uit bedragen in verschillende kostencategorieën bij de operationele doelen.

Opbouw van het rekeningresultaat (x € 1.000, min is voordelig)

	Onderwerp	Resultaat	
Programma 1	PS	-143.547	
	GS	-40.889	
	Oud-GS	-411.271	
	Kabinet	-30.640	
	Bestuurskracht	-34.342	
	Beleidsevaluatie	-876.708	
	Archief	-109.752	
	Communicatie en sponsoring	-456.709	
	Tunnelveiligheid	-57.000	
	Europa	-182.163	
Totaal programma 1			-2.343.021
Programma 2	Verkeersmanagement	160.680	
	Bijdrage NDW	-151.000	
	Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen	1.679.173	
	Revisiewerkzaamheden	-87.951	
Totaal programma 2			1.600.902
Programma 3	Waterkeringen	-139.297	
	Waterbeleid	-125.347	
Totaal programma 3			-264.644
Programma 4	Milieubeleidsplan	-44.167	
	Duurzame ontwikkeling	-175.000	
	Geluidsadvies	-90.000	
	Investeringsprogramma klimaat duurzaamheid	-148.111	
	Investeringsprogramma duurzame energie	250.297	
	Rente Participatiefonds Duurzame Energie	-199.944	
	WABO	694.528	
	Duurzaam Door	-431.271	
	Omgevingsdiensten	-1.013.408	
	Bodemsanering	-14.065.589	
	Milieuwetgeving	-128.074	
	Leges ontgrondingen	56.753	

Totaal programma 4			-15.293.986
Programma 5	Storting reserve werkgelegenheid en Economie	907.983	
	Vrijval reserve tijdelijk beheer gronden	159.080	
	Kenniseconomie en MKB Fonds	-241.846	
	RON	-73.964	
	Noordzeehavens	-100.406	
	Arbeidsmarkt	-161.000	
	Stadsverwarming Purmerend	-78.801	
	Subsidies landbouw en visserij	-50.133	
	OV Knooppunten	-32.618	
	Structuurvisie	-575.093	
	Metropoolregio Amsterdam en Schiphol	-48.748	
	Beheer Gronden	44.332	
	Beheer onroerend goed	-354.157	
	ISV	-373.378	
	BLS	-2.453.126	
	Omgevingswet	-188.275	
	Anna Paulowna en Perceel hoofdweg	105.418	
	Wierringerrandmeer	-1.420.559	
Totaal programma 5			-4.935.291
Programma 6	Reserve Groen	-417.563	
	Regionale samenwerking en gebiedscommissie	-211.088	
	Omgevingsdiensten	-79.659	
	Rijksmiddelen ILG	-547.780	
	Recreatie	-103.875	
	Natuur- en landschapsbeheer	-412.640	
	Faunafonds	525.644	
Totaal programma 6			-1.246.961
Programma 7	Cultureel erfgoed	-1.046.445	
	Culturele infrastructuur	-151.860	
	Probiblio	-150.910	
Totaal programma 7			-1.349.215
Programma 8	Apparaatskosten	-4.957.923	
	Afrekeningsverschillen	-1.569.991	

	Rente	358.573	
	Provinciefonds	-1.050.522	
	Opcenten MRB	1.137.321	
	Vrijval subsidiecrediteuren	-1.026.510	
	Vrijval voorziening Financiële risico's	-1.500.000	
	Doorschuif btw	61.943	
	Verkoop provinciaal eigendom	1.821.907	
	Vrijval voorziening Crailo	-8.000.000	
	Diverse	-195.760	
Totaal programma 8			-14.920.962
Eindtotaal			**-38.753.178**

Toelichting op het resultaat

Het nog te verklaren resultaat is opgebouwd uit verschillende positieve en negatieve posten.

e inhoudelijke verklaringen van deze verschillen tussen begroot en geraamd zijn te vinden bij de diverse programma's in de jaarstukken. Daarbij is een ondergrens aangehouden van € 250.000. Onder deze grens zijn in het algemeen geen inhoudelijke verklaringen opgenomen.

Voor de analyse op de apparaatskosten verwijzen wij tevens naar de paragraaf bedrijfsvoering.

2.3 Analyse van de onderbesteding op de lasten

Naast de hierboven vermelde verschillen die het rekeningresultaat bepalen, zijn er in de rekening ook verschillen aanwezig, die wij resultaat neutrale verschillen noemen. Deze worden zichtbaar wanneer de baten en lasten apart worden uitgesplitst, zoals hierboven in de tabel "Overzicht totaal rekeningresultaat" is te zien. De resultaat neutrale verschillen die groter zijn dan € 250.000 zijn toegelicht bij de operationele doelen.

In onderstaande tabel is een specificatie gegeven van de onderbesteding van de lasten. Daarbij zien we dat van de totale onderbesteding op de lasten van € -100,75 miljoen een bedrag van € 69,63 miljoen van geraamde bestedingen uit reserves komt. In 2015 was de totale onderbesteding € 55,7 miljoen, waarvan € 45,8 miljoen uit de reserves. De reserves functioneren hier als administratief instrument voor verschuivingen van geplande activiteiten tussen de jaren. Niet bestede bedragen uit reserves blijven in de reserves aanwezig en zullen de komende tijd alsnog aan de bedoelde doelen worden besteed. Hetzelfde geldt voor de posten die ten laste komen van de specifieke baten en de (voormalige) brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU). Deze bedragen blijven beschikbaar op de balans voor de geplande bestedingen.

Specificatie van onderbesteding van de lasten (min is onderbesteding)

Bedragen * €1.000		**Begroot**	**Gerealiseerd**	**Verschil**
Lasten gedekt uit reserves	Reserve	210.602	140.972	-69.630
Programma 1	Cofin. Europa	8.683	6.722	-1.961
Programma 2	Infrastructuur	18.106	14.466	-3.640

	Fietsinfrastructuur	-423	-4.953	-4.530
	Groot onderhoud	488	1.192	704
	SolaRoad	140		-140
	OV-projecten	3.610	2.708	-902
	Westfrisiaweg	32.260	32.260	0
Programma 3	Waterrecreatie	200	162	-38
Programma 5	Duurzame zeehavens	4.740	3.338	-1.402
	Cofin. Europ. Landbouw	233	81	-152
	HIRB	2.985	2.844	-141
	Stedelijke vernieuwing		-687	-687
	Tijdelijk beheer gronden	741	900	159
	Werkgelegenheid en economie	3.231	3.947	716
Programma 6	Groen	24.470	15.820	-8.650
	Cofinanciering Waddenzee	200	251	51
	Groene Uitweg	3.955	3.002	-953
Programma 8	Exin-H	20.649	3.056	-17.593
	ILG	810	220	-590
	TWIN-H	48.952	21.629	-27.323
	Huisvesting	3.343	3.036	-307
	AP 2010	10.605	10.368	-237
	Vervanging ICT-apparatuur	105	97	-8
	Organisatieverandering	1.100	869	-231
	Bedrijfsvoering		14	14
	GO-gelden	25	9	-16
	Monumenten	11.753	10.007	-1.746
	UNA	58	32	-26
	Algemeen	9.583	9.582	-1
Lasten gedekt uit algemene middelen en baten		**232.369**	**211.857**	**-20.512**
Lasten gedekt uit Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer		**36.610**	**31.562**	**-5.047**
Lasten apparaatskosten		**109.657**	**104.097**	**-5.560**
Totaal Lasten		**589.238**	**488.489**	**-100.749**

3. Verwerking van het positieve resultaat

Op basis van het besluit bij de eerste begrotingswijziging 2017 moet uit het resultaat van 2016 een bedrag van € 2.269.000 worden bestemd voor uitgestelde intenties uit 2016. Dit betreft bestedingen ten aanzien van beleidsvoornemens uit 2016 en onderwerpen uit het coalitieakkoord welke voor het daarvoor aangewezen bestedingsdoel beschikbaar moeten blijven.

In de decembercirculaire van 2016 is in de uitkering provinciefonds voor Noord-Holland een bedrag van € 426.887 opgenomen voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB) en kleine natuurbeheerders en een bedrag van € 150.000 voor het uitvoeren van pilotprojecten weidevogels (onder meer experimenten met kruidenrijkgrasland), met als doel het vergroten en verspreiden van kennis rondom het behoud van weidevogels. Voorgesteld wordt deze bedragen voor betreffende bestedingsdoelen te bestemmen en aan de Reserve Groen toe te voegen.

In 2016 is onder meer de vrijval van diverse rijksmiddelen in het resultaat verwerkt waar vanuit het Rijk geen verantwoordingsplicht (meer) tegenover staat en om die reden ter beschikking van Provinciale Staten komen. Van de volgende vrijgevallen posten wordt voorgesteld de middelen voor de eerder aangegeven bestedingsdoelen te behouden:

- Een bedrag van € 431.271 uit vrijgevallen middelen Leren voor Duurzame Ontwikkeling (LvdO). Het project LvdO is opgevolgd door 'DuurzaamDoor' waarvoor ook bijdragen van het rijk zijn ontvangen. Zowel de middelen voor LvdO als voor DuurzaamDoor zijn bedoeld om via sociale innovaties te werken aan een groene economie, naar keus binnen de thema's biodiversiteit, voedsel, energie, grondstoffen en water. Op 9 februari 2016 (746949/746956) is besloten de middelen voor DuurzaamDoor in te zetten voor de aanpak van Groen Kapitaal. Groen Kapitaal is er op gericht biodiversiteit te behouden en versterken door zogenaamde natuurcombinaties, onder andere met landbouw/voedsel (ook biobased deel circulaire economie), water en gezonde leefomgeving. Gelet op het oorspronkelijke doel waarvoor de middelen voor LvdO zijn toegekend en voornoemd besluit wordt voorgesteld de middelen te besteden via de aanpak Groen Kapitaal.

- Een bedrag van € 547.780 uit vrijgevallen middelen Investeringsimpuls Landelijk gebied. Gelet op het oorspronkelijke doel waarvoor deze middelen door het Rijk aan de provincies zijn gedecentraliseerd, wordt voorgesteld dit bedrag in de Reserve Groen te storten. De reserve Groen dient voor de realisatie van natuur-, recreatie- en waterprojecten in het landelijk gebied.

- Een bedrag van € 2.316.354 uit vrijgevallen Rijksmiddelen BLS. De middelen zijn geoormerkt voor de uitvoeringsregeling woonvisie Noord-Holland voor de uitvoering van de Regionale Actieprogramma's (RAP's) Wonen 2016 t/m 2020 en betrokken in het vastgestelde subsidieplafond. Voorgesteld deze middelen toe te voegen aan de Reserve Actieprogramma 2010.

Na verwerking van deze resultaatbestemmingen zal het positieve resultaat van € 38,04 miljoen aan de algemene reserve worden toegevoegd. De algemene reserve stijgt daardoor van € 102,00 miljoen naar € 138,04 miljoen. De algemene reserve vormt een belangrijk deel van de buffer voor het opvangen van risico's. Na verwerking van het jaarrekeningresultaat zal het weerstandsvermogen voor het komende jaar 1,6 bedragen en voor vier jaar 4,6.

Het voornemen bestaat om bij de zomernota 2017 de in 2016 vrijgevallen € 14,07 miljoen uit de voorziening bodemsanering in een nieuw in te stellen reserve bodemsanering te storten met als doel de toekomstig uit te voeren saneringsprojecten te kunnen financieren.

4. Krediet Strategische Grondaankopen

Op 23 mei 2016 hebben uw Staten besloten de kredieten voor anticiperende gronden van € 82 miljoen en voor strategische grondaankopen van € 15 miljoen samen te voegen tot één krediet "Strategische grondaankopen" van € 97 miljoen en dit krediet "Strategische grondaankopen" de komende 10 tot vijftien jaar af te bouwen naar € 20 miljoen door een jaarlijkse bijstelling bij de

jaarrekening. Op grond van verkopen en herwaarderingen die in 2016 hebben plaatsgevonden, stellen wij voor dit krediet met € 17 miljoen te verlagen van € 97 miljoen naar € 80 miljoen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris.

Ontwerpbesluit

Nr. 40

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017;

besluiten:

1. De jaarstukken 2016 vast te stellen;

2. Kennis te nemen van het accountantsverslag 2016 van EY en de reactie van GS daarop;

3. De volgende bedragen te bestemmen:

- € 2.269.000 voor Uitgestelde Intenties uit 2016;
- € 426.887 voor Agrarische Natuur- en Landschapsbeheer en kleine natuurbeheerders toe te voegen aan gelijkluidende begrotingspost in begrotingsjaar 2017;
- € 150.000 voor Pilotprojecten weidevogels toe te voegen aan gelijkluidende begrotingspost in begrotingsjaar 2017;
- € 431.271 voor de aanpak van Groen Kapitaal en dit bedrag toe te voegen aan gelijkluidende begrotingspost in begrotingsjaar 2017;
- € 547.780 toe te voegen aan Reserve Groen;
- € 2.316.354 toe te voegen aan Reserve Actieprogramma 2010;

4. Het voordelig rekeningresultaat van € 38,04 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve;

5. Het krediet Strategische Grondaankopen met € 17 miljoen te verlagen van € 97 miljoen naar € 80 miljoen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier.

Beantwoording technische vragen inzake: Jaarrekening 2016

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43
Fax.: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland

Inhoud

EEB 50PLus O. de Meij Vraag 7 J. Remkes 4
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 8 C.J. van der Hoek 4
EEB 50PLus O. de Meij Vraag 9 J. Remkes 5
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 25 J. Remkes 5
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 26 A. Tekin 6
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 27 A. Tekin 6
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 28 J.C. van der Hoek 7
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 29 J.C. van der Hoek 7
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 30 A. Tekin 8
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 31 J.H.M. Bond 8
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 32 J. Geldhof 9
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 33 J.C. van der Hoek 10
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 39 E. Post 10
EEB / M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 42 J.H.M. Bond 11
M&F OPNH J. Leever Vraag 1 E. Post 12
M&F OPNH J. Leever Vraag 2 E. Post 12
M&F OPNH J. Leever Vraag 3 E. Post 13
M&F PvdA N. Papineau Salm Vraag 4 E. Post 13
M&F PvdA N. Papineau Salm Vraag 5 E. Post 14
M&F 50PLus O. de Meij Vraag 6 E. Post 14
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 12 C.J. Loggen 15
M&F CDA D. Heijnen Vraag 14 E. Post 15
M&F CDA H. de Graaf Vraag 15 C.J. Loggen 16
M&F CDA H. de Graaf Vraag 16 E. Post 16
M&F CDA H. de Graaf Vraag 17 E. Post 17
M&F CDA D. Heijnen Vraag 18 E. Post 17
M&F CDA D. Heijnen Vraag 19 C. Loggen 17
M&F CDA D. Heijnen Vraag 20 E. Post 18
M&F CDA D. Heijnen Vraag 21 E. Post 18
M&F CDA D. Heijnen Vraag 23 E. Post 19
M&F CDA D. Heijnen Vraag 24 E. Post 19
M&F PVV NH J. van Hooff Vraag 34 J. Remkes 20
M&F PVV NH J. van Hooff Vraag 35 E. Post 21
M&F D66 A. Tijssens Vraag 41 E. Post 21
NLM 50Plus O. de Meij Vraag 11 A. Tekin 22
NLM 50Plus O. de Meij Vraag 13 A. Tekin 22
NLM PvdD A. van Liere Vraag 43 A. Tekin 23
NLM PvdD A. van Liere Vraag 44 A. Tekin 23
NLM PvdD A. van Liere Vraag 45 A. Tekin 24
NLM PvdD A. van Liere Vraag 46 J.H.M. Bond 24
RWW 50Plus O. de Meij Vraag 10 C.J. Loggen 25
RWW CDA D. Heijnen Vraag 22 J. Geldhof 25

RWW D66 H. Struben Vraag 36 E. Post 25
RWW D66 H. Struben Vraag 37 E. Post 26
RWW D66 H. Struben Vraag 38 E. Post 26
RWW D66 H. Struben Vraag 40 E. Post 27

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	EEB	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	24

VRAAG:

Onder afhandelen bezwaarschriften staat dat 80% van de bezwaarschriften van burgers binnen de termijn zijn afgehandeld.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven wat de financiële consequenties zijn van het niet tijdig afhandelen van de andere 20% bezwaarschriften?

ANTWOORD:

In 2016 is tweemaal op grond van de Wet dwangsom en niet tijdig beslissen een dwangsom betaald door de provincie. In totaal is € 1.520 betaald.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	EEB	50 Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. van der Hoek	31

VRAAG:

Onder apparaatskosten staat dat er minder inzet is geweest door vacatures binnen het interbestuurlijk toezicht. 4 gemeenten zijn daardoor niet geanalyseerd.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of het analyseren van 4 gemeenten alsnog gebeurt op een later tijdstip?

ANTWOORD:

GS streven ernaar om ieder jaar elke gemeente te beoordelen. Omdat voor 2016 dit niet is gelukt voor de genoemde gemeenten, zijn deze voor de sessie 2017 met voorrang behandeld. Alle gemeenten zijn inmiddels onderzocht. Aan de raden van Heemstede, Bloemendaal en Den Helder is het oordeel van GS afgegeven. Aan de raad van Zaanstad gebeurt dit in juni 2017.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	EEB	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	35

VRAAG:

Net als in 2015 staat dat 90% van de risico-objecten in de risicokaart is opgenomen, het streven was 100%. Toch is het bij 90% gebleven.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven waarom het percentage niet hoger is geworden, heeft dit specifieke oorzaken?.

ANTWOORD:

De ambitie is 100%. Realistisch is 90%. De risicokaart geeft een zo actueel en volledig mogelijk beeld van risico's in de omgeving. De provincie is afhankelijk van het tijdig en juist aanleveren van deze gegevens door gemeenten en andere instanties. Er is geen sanctie instrument aanwezig voor het verkrijgen en het actueel houden van de benodigde gegevens. Wel worden gemeenten, als daar aanleiding toe is, aangesproken op het aanleveren van gegevens

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
25	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	22

VRAAG:

Op blz. 22 van de Jaarrekening 2016 staat:
“OD 1.1.3 In het coalitie akkoord 2016-2019 is budget opgenomen voor een actievere communicatie van de provincie. De communicatiestrategie is in het tweede kwartaal van 2016 vastgesteld. Daarbij heeft de realisatie van onze nieuwe website en vooral het nieuwe Intranet meer tijd en capaciteit gekost dan verwacht. Hierdoor zijn nog niet alle ambities en de daaraan gekoppelde communicatiemix uit onze communicatiestrategie in gang gezet.”

VRAAG:
Wat was de reden dat de realisatie van de nieuwe website en intranet meer tijd en capaciteit heeft gekost? Wat waren de exacte overschrijdingen?

ANTWOORD:

Het project website en intranet heeft vertraging opgelopen door enkele technische tegenvallers (onder meer de samenwerking van het Contentmanagementsysteem (CMS) van de website met andere systemen van de provincie) en omdat het omzetten van de teksten meer tijd vroeg dan verwacht. Er is daardoor sprake geweest van extra inzet van de redactie. De vertraging betrof voor de website één maand en voor intranet drie maanden. Dit heeft echter niet geleid tot een budgetoverschrijding binnen het project.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
26	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	109

VRAAG:

Op blz. 109 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
“5.2.1.03
- De Werkambassadeur Noord-Holland die in januari 2016 is aangesteld heeft voortgang gemaakt met verkenning en versteviging van de samenwerking tussen HBO-onderwijs en sterke clusters van het bedrijfsleven in Noord-Holland Noord, en de samenwerking in het cluster Mariene Offshore in de Kop in Tech@Connect, een samenwerking en krachtenbundeling tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid in de maritieme, energie en techniek sector in de Kop van Noord- Holland.”

VRAAG:
Kunt u gedetailleerd de werkzaamheden, kosten en baten in kaart brengen van de “Werkambassadeur”?

ANTWOORD:

In de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt en onderwijs staat beschreven welke opdracht / werkzaamheden de werkambassadeur heeft, evenals de kosten (100.000 per jaar). De gedeputeerde Arbeidsmarkt en Onderwijs heeft regelmatig overleg met de ambassadeur over zijn inzet. Er is aan uw Staten aangeboden dat de werkambassadeur op 11 september een presentatie houdt over de ontwikkelingen en behaalde resultaten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
27	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	131

VRAAG:

Op blz. 131 van de Jaarrekening 2016 staat:
“Ad 6.2.3. In 2016 is onderhandeld over de uittreding uit het recreatieschap Geestmerambacht. Per 1-1-2017 zijn wij formeel uitgetreden. De procedure tot vaststelling van de hoogte van de afkoopsom is nog gaande.”

VRAAG:
Is de hoogte van de afkoopsom inmiddels bekend?

ANTWOORD:

Nee, de zaak is onder de rechter. In onze brief van 10 april 2017, kenmerk 261875/934655 hebben wij u geïnformeerd over de vergoeding die wij besloten hebben te betalen voor onze uittreding aan het recreatieschap Geestmerambacht. Het bestuur van het recreatieschap heeft de uittreedsom vastgesteld op € 4.953.173 en daartegen hebben wij bezwaar aangetekend. Wij verschillen dus over een bedrag van € 2.339.025 van mening met het bestuur van het recreatieschap.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
28	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.C. van der Hoek	145

VRAAG:

Op blz. 145 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
“Er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 166.000, neutraal).”

VRAAG:
Kunt u deze verschuiving toelichten?

ANTWOORD:

Deze verschuiving wordt veroorzaakt doordat in de begroting is uitgegaan van een besteding bij directe lasten en bij de uitvoering dit in de vorm van een subsidie, ofwel overdracht is gerealiseerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
29	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.C. van der Hoek	152

VRAAG:

Op blz. 152 van de Jaarrekening 2016 staat:
“Op dit OD is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. [871.000 i.p.v. 524.000 Euro, ofwel verschil van maar liefst 66%]
Dit wordt deels veroorzaakt doordat subsidie-verstrekking en afwikkeling hiervan met partijen meer personele inzet heeft gevraagd. Hiervoor zijn deels op OD 7.2.2 en OD 7.3.1 geraamde uren ingezet. (meer besteed, € 347.000, nadeel).”

VRAAG:
Kunt u aangeven wat de precieze redenen zijn voor dit enorme verschil?

ANTWOORD:

De afbouw van subsidie aan de cultuurcompagnie (inclusief culturebase) en de doorstart van plein C (in coalitieakkoord middelen hiervoor beschikbaar gesteld, cofinanciering met Rijk moest nog worden geregeld) en daarna het uitdenken, opzetten en het in nieuwe (juridische) vorm gieten van de samenwerking van het nieuwe steunpunt monumenten en archeologie, heeft meer inzet gevraagd dan geraamd. Dit komt ook mede omdat intensief overleg tussen de partijen is gevoerd om een goede toekomstbestendige samenwerking vorm te geven. Daarnaast is de begroting van de inzet 2016 gebaseerd op de realisatiecijfers over het jaar 2015. De werkelijke inzet in 2016 blijkt daarvan af te wijken omdat in 2015 nog geen rekening werd gehouden met de hiervoor geschetste ontwikkelingen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
30	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	214

VRAAG:

Voor het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer staat op genoemde bladzijde in de Jaarrekening 2016:

Eigen vermogen	2015: € 600.000	2016: € n.n.b.
Vreemd vermogen	2015: € 1.513.100	2016: € n.n.b.
Resultaat na bestemming	2015: € 225.700	2016: € n.n.b.

VRAAG:
Kunt u inmiddels de cijfers voor 2016 verschaffen? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD:

De genoemde bedragen betreffen het Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht. Van dit schap is de jaarrekening 2016 helaas nog niet beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
31	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.H.M. Bond	Nvt

VRAAG:

ALGEMENE VRAAG:
Kunt u aangeven per programma hoeveel Noord-Hollandse banen het collegebeleid heeft gecreëerd in 2016 en hoeveel Noord-Hollands belastinggeld dit heeft gekost?

ANTWOORD:

Deze vraag is niet te beantwoorden omdat deze veronderstelt dat het beleid uit alle programma's gericht is op het creëren van banen. De provincie richt zich op het creëren van randvoorwaarden voor welvaart en welzijn (ruimte voor groei), er is geen directe zichtbare relatie tussen banengroei en de provinciale inzet. De kosten zijn in diverse programma’s opgenomen en zijn als zodanig niet apart te alloceren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
32	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Geldhof	20

VRAAG:

Op blz. 20 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
“Interbestuurlijk toezicht op gemeenten en waterschappen uitvoeren op grond van de Wet Revitalisering generiek toezicht en Gemeentewet. Gedeputeerde Staten hebben in dit kader vijf risicogebieden aangewezen waarop systematisch toezicht wordt gehouden: financiën, archief- en informatiehuishouding, toezicht en handhaving door gemeenten en waterschappen op het terrein van het omgevingsrecht, ruimtelijke ordening en huisvesting van verblijfsgerechtigde asielzoekers.”

VRAAG:
Hoeveel gemeenten in N-H hebben hun taakstelling voor huisvesting van vergunninghouders niet gehaald, welke zijn dat en in hoeveel gevallen is de €1.800 "boete" per maand (per niet geplaatste vergunninghouder) in rekening gebracht?

ANTWOORD:

41 gemeenten hebben hun taakstelling niet gehaald. De 7 gemeenten die hun taakstelling wel hebben gehaald zijn: Bloemendaal, Zandvoort, Heemstede, Haarlem, Koggenland, Alkmaar en Weesp.

In geen enkel geval is de boete van € 1.800 per maand in rekening gebracht omdat de Wet Kostenverhaal nog niet in werking is getreden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
33	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.C. van der Hoek	84

VRAAG:

Op blz. 84 van de Jaarrekening 2016 staat:
“De Energietransitie zet door en vraagt om een adaptieve en netwerkende overheid die snel kan inspelen op kansen voor innovaties en partijen kan verbinden en ondersteuning biedt in een continu veranderende omgeving.

Deze ontwikkeling heeft zich doorgezet. Hiermee houden wij rekening bij de uitvoering van de Beleidsagenda Energietransitie.”

VRAAG:
Hoeveel Noord-Hollandse banen heeft GS op dit vlak gecreëerd in Noord-Holland en hoeveel Noord-Hollands belastinggeld heeft dit gekost?

ANTWOORD:

De specifiek Noord-Hollandse werkgelegenheidstoename als gevolg van de energietransitie zijn niet bekend. Landelijk is de werkgelegenheid in de energievoorziening toegenomen van iets minder dan 120.000 arbeidsjaren in 2008 tot bijna 160.000 in 2015 waarvan nog circa 50% in conventionele energie, aldus ECN in de Nationale Energieverkenning 2016 (p. 179). ECN geeft aan dat de groei van de werkgelegenheid stagneert in de olie- en gaswinning en raffinage en doorzet bij energiebesparing en hernieuwbare energie. Wij hebben geen reden om aan te nemen dat dit in Noord-Holland anders is. Uit de Jaarrekening kunt u afleiden wat de provincie in 2016 heeft besteed aan de energietransitie, zie de bedragen op p. 95 onder Operationeel doel 4.2.1. Energiebesparing, opwekking van lokale duurzame energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjagen van initiatieven voor een circulaire economie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
39	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	173

VRAAG:

Hier wordt gesproken over optimalisatieslagen en risico’s betreffende het gebied Crailo, ook wat betreft hoofdinfrastructuur. In hoeverre wordt hierbij rekening gehouden met algemene afwegingen m.b.t. duurzaamheid. Bijvoorbeeld dat de aanleg van wijken in 2020 gasloos zal moeten zijn.

ANTWOORD:

Uitgangspunt taxatie t.b.v. woningbouwontwikkeling op Crailo is het Bouwbesluit.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
42	EEB / M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.H.M. Bond	174

VRAAG:

F 01. Reservering investeringsfonds RON (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)
Een stijging van risicobedrag van €9.600.000 naar €11.086.095

F 02. Borgstelling BNG ivm krediet RON (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2016)
Een stijging van €2.500.000 naar € 6.250.000
Hoe verhouden zich deze twee verhogingen van risicobedragen tot door de PS vastgestelde budgeten t.b.v. RON? In welke mate wordt hiermee geraamde budgeten overschreden?
Wanneer heeft de GS over deze verhoging van risico´s de PS geïnformeerd?

ANTWOORD:

F.01. Uit de concept jaarrekening 2016 van de RON blijkt dat het eigen vermogen van de RON gestegen is van €4,33 miljoen negatief eind 2015 tot € 6,81 miljoen positief eind 2016. Hierdoor is de voorziening van €1,5 miljoen komen te vervallen bij de jaarrekening 2016. Het verschil tussen de waarde van de vordering op de RON (€ 11,1 miljoen) en het bedrag in de voorziening (1,5 miljoen) was opgenomen in de risicoparagraaf (€9,6 miljoen). Door het vrijvallen van de voorziening is het risico bedrag gesteld op de omvang van de uitstaande lening aan de RON ad €11.086.095.

F.02. Er heeft eind december 2016 een grote grondverkoop van 10 ha. plaatsgevonden bij de RON aan de gemeente Zaanstad. Door de verkoop en levering van deze gronden is de waarde van het onderpand voor de borgtocht verlaagd. De kredietfaciliteit bij de BNG Bank is niet verlaagd. De risico's voortvloeiende uit de borgtocht liggen thans hoger dan het bedrag van de verkregen zekerheden (hypotheek op gronden) doordat de kredietfaciliteit hetzelfde is gebleven. Op basis van de kredietfaciliteit van € 70 miljoen en de waarde van de resterende grond wordt het potentiële risico als volgt berekend: € 70 miljoen - € 51,25 miljoen = € 18,75 miljoen (de RON kan in totaal nog: € 70 miljoen - € 44,6 miljoen = € 25,4 miljoen lenen).

Het provinciale aandeel in dit risico is 1/3 deel, te weten € 6,25 miljoen. Dit risico is opgenomen in de risicoparagraaf.

PS zijn op 26 april jl. per brief geïnformeerd over voornoemde verkoop en de actuele stand van zaken met betrekking tot de RON en Hoogtij.

Vanuit de provincie zijn geen aanvullende budgetten beschikbaar gesteld voor het bovenstaande.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA JAARREKENING**

E. Post

VRAAG:

Waarom is de Jaarrekening 2016 zo laat uitgebracht, de Jaarrekening 2016 fungeert daardoor als ondergeschikte bijlage van de Kaderbrief 2018-2021?

ANTWOORD:

De concept jaarrekening is conform de vastgestelde planning uitgebracht. De definiteve jaarstukken en accountantsverklaring zijn vertraagd door de interne kwaliteitsreview van de accountant.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA JAARREKENING**

E. Post

VRAAG:

Onderwerp “Subsidies buiten uitvoeringsregeling”
In de Begroting 2016 worden deze subsidies uitgebreid genoemd. Het gaat dan over een lijst 96 subsidies met een totaal bedrag van € 55 mln, zij nemen 3 á 4 pagina’s in beslag.
Ook in de Eerste Begrotingswijziging 2016 komen deze subsidies weer uitgebreid aan de orde.
In de Jaarrekening 2016 echter is van deze lijst van subsidies buiten uitvoeringsregeling niets meer terug te vinden.

Vraag 2

Is dat begrotingstechnisch wel toegestaan deze lijst zo maar weg te laten in de jaarrekening?

ANTWOORD:
Ja, van zowel uitvoeringsregelingen subsidies als subsidies buiten uitvoeringsregeling worden de subsidiebeschikkingen in het subsidieregister vermeld. Het subsidieregister staat op de website: https://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregister_en_kennisgeving_staatssteun

De realisatie van de gesubsidieerde activiteiten vindt plaats in de tijd volgend op de subsidiebeschikking en kan meerdere jaren beslaan, afhankelijk van de in de subsidievoorwaarden opgenomen afspraken en de complexiteit van de te subsidiëren activiteiten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	

VRAAG:

Zoals bekend zijn de subsidies in die lijst maximale bedragen. De Ouderenpartij NH wil graag weten hoe met die subsidies voor die vele projecten in 2016 precies is afgelopen.

Vraag 3
Wilt u alsnog die lijst leveren met de juiste bedragen, die in 2016 aan al die projecten zijn uitgeven?

ANTWOORD:

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag, M&F vraag 2.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	M&F	PvdA	N. Papineau Salm

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	53

VRAAG:

Hier staat: ‘Er zijn minder aanvragen binnengekomen voor de uitvoeringsregeling kleine infrastructuur voor de regio’s Kop van NH en Kennemerland waardoor het beschikbare plafond niet gehaald is. Dit is aanleiding voor de volgende vraag: Kunt u aangeven wat de oorzaak is dat er minder aanvragen zijn binnengekomen uit de regio’s?

ANTWOORD:

Gemeenten zijn de laatste jaren getroffen door bezuinigingen, we merken dat gemeenten minder middelen uitgeven aan verkeersveiligheid. Binnen de subsidieregeling kleine infrastructuur hebben gemeenten de mogelijkheid om 50% van de projectkosten gesubsidieerd te krijgen vanuit de provincie. Gemeenten dienen dan de overige 50% voor hun rekening te nemen. Omdat gemeenten minder geld uitgeven aan verkeersveiligheid vragen zij ook minder subsidie aan. Als laatste zijn er momenteel minder grote verkeersveiligheidsprojecten die worden uitgevoerd, daarom wordt er ook minder subsidie aangevraagd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	M&F	PvdA	N. Papineau Salm

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	53

VRAAG:

In het verlengde van vraag 1, de volgende vraag: Wat heeft GS ondernomen om er voor te zorgen dat wel aanvragen binnenkwamen?

ANTWOORD:

Wij hebben hierover binnen de ambtelijke en bestuurlijke Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden gesproken. Een deel van de oorzaken is door ons niet weg te nemen. Door de procedure van het indienen van aanvragen en het honoreren van aanvragen jaarlijks hetzelfde te houden, geven wij gemeenten meer zekerheid en duidelijkheid vooraf. Dit kan voor een deel helpen. Daarnaast blijven de middelen, die in een bepaald jaar niet worden benut, voor volgende jaren beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	M&F	50PLus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	15

VRAAG:

In 2016 was de onderbesteding van de lasten die uit de reserves moesten komen 69,63 miljoen en in 2015 45,8 miljoen, een ruime stijging

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven waar die stijging vandaan komt en heeft dit consequenties voor de doelen waaraan de reserves uitgegeven moeten worden later?

ANTWOORD:

De onderbesteding van de lasten, zijnde lager dan begrote onttrekkingen aan de reserves, heeft betrekking op de volgende grotere posten

Reserve infrastructuur	3,6	mln.
Reserve Groen	8,6	mln.
EXIN-H	17,6	mln.
TWIN-H	27,3	mln.
Reserve Cofin. Europese projecten	2,0	mln.

Deze stijging heeft geen consequenties voor de doelen waaraan de reserves later moeten worden uitgegeven omdat de in de reserves voor die doelen beschikbaar blijven.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	M&F	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. Loggen	99

VRAAG:

Onder apparaatskosten staat dat in 2016 1,3 miljoen meer is besteed aan personele inzet.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of deze bedragen komende 2 jaar ook zijn te verwachten in relatie tot specifieke dossiers?

ANTWOORD:

Er is voor programma 5 Ruimte in 2016 € 585.000 meer besteed aan apparaatskosten dan begroot (3% meer dan het begrote bedrag). Dit is het gevolg van extra personele inzet onder andere op de dossiers Omgevingswet en Omgevingsvisie. Deze beide dossiers vragen ook de komende 2 jaar extra aandacht. In hoeverre dat leidt tot extra kosten voor het totale programma is op dit moment nog niet te zeggen, omdat wellicht voor andere dossiers minder inzet nodig zal blijken te zijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	41

VRAAG:

Hoe zijn de gevolgen van de vertraging van het HOV traject Huizen-Blaricum verwerkt? Nu wordt gesproken over het gehele pip Huizen-Hilversum, maar deze is juist in tweeën gesplitst.

ANTWOORD:

De vertraging die door de aanhoudende discussie met de gemeente Huizen is opgelopen op het deelproject Huizen-Blaricum heeft geen gevolgen voor de totale planning van het project. Dit komt, omdat de benodigde uitvoeringstijd van dit deelproject substantieel korter is dan de uitvoeringstijd in Laren-Hilversum. Wat betreft het PIP is er inderdaad een knip gelegd: het door PS vastgestelde PIP waar nog enkele beroepen op lopen bij de Raad van State, betreft alleen deelproject Laren-Hilversum. Of er voor deelproject Huizen-Blaricum een PIP nodig is, hangt af van de uitkomst van de discussie met de gemeente Huizen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15	M&F	CDA	H. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. Loggen	45

VRAAG:

Apparaatskosten (11%) en directe lasten (51%) zijn redelijk resp. fors hoger uitgevallen, maar worden 62% resp. 22% lager begroot in 2017. Wat is hiervoor de verklaring?

ANTWOORD:

De hogere lasten in 2016 worden in de jaarrekening toegelicht. Voor de apparaatskosten geldt dat de lasten met ingang van 2017 structureel lager zijn, omdat volgens het nieuwe BBV de component overhead in de apparaatskosten niet meer op de beleidsprogramma's wordt verantwoord, maar in programma 8. Met betrekking tot de directe lasten geldt dat de hogere lasten in 2016 eenmalige extra kosten betreffen, waar overigens gelijke baten tegenover staan.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	M&F	CDA	H. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	59

VRAAG:

Meerdere voorzieningen (Hoorn € 2,4 miljoen, Haarlem € 510K) zijn ingetrokken omdat er niet tijdig is aanbesteed. En er is € 644K minder onttrokken bij de reserve voor de uitvoeringsregeling Infrastructuur. Waardoor komt dit en welke maatregelen worden genomen om dit te voorkomen?

ANTWOORD:

Met de regeling voor kleine infrastructuur subsidiëren we elk jaar zo'n 70 projecten. Bij die 70 projecten, die dus door verschillende gemeenten (m.u.v. de Vervoerregio) worden uitgevoerd, kan het voorkomen dat een enkel project wordt ingetrokken of niet door gaat. Dit kan zijn omdat de deadline voor aanbesteden niet wordt gehaald, maar ook doordat bijvoorbeeld er toch veel bezwaren vanuit de omgeving voor het project komen. Als deadline voor de aanbesteding hebben we 1 november van elk jaar aangegeven, omdat vanuit de provincie het niet wenselijk is als projecten in januari van het jaar al subsidie krijgen en dan pas een jaar later of 1,5 jaar later worden aanbesteed. Daarom heeft de provincie als deadline 1 november aangehouden (1 januari gaat altijd de subsidieregeling open, 14 februari sluit deze dan, rond mei krijgen gemeenten te horen of zij subsidie krijgen en 1 november dienen zij het project te hebben aanbesteed). Het kan voorkomen dat gemeenten om wat voor reden dan ook deze deadline niet halen, vaak trekken zij dan de subsidieaanvraag in en dan vragen zij of het jaar erop weer subsidie aan of zij gaan zonder subsidie van de provincie verder met het project.

In september worden de PVVB-en benaderd om de concept regeling voor 2018 toe te lichten en om de gemeenten te wijzen om het feit dat de regeling weer open gaat en dat zij in hun planning rekening moeten houden met de deadline van 1 november.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17	M&F	CDA	H. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	60

VRAAG:

Er is minder ontrokken aan de reserve Fietsinfrastructuur. Welk beleid is hierdoor niet uitgevoerd?

ANTWOORD:

Er is minder onttrokken omdat er in 2016 onderzoek is uitgevoerd naar de fietsknelpunten in de provincie en omdat er geld is teruggevloeid door ingetrokken of lager vastgestelde subsidies. De resultaten van het onderzoek gaan leiden tot een investering in de fietsinfrastructuur. Deze zal in de komende jaren plaatsvinden. Er is geen sprake van niet uitgevoerd beleid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	191

VRAAG:

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet over het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Hoezo sluit de liquiditeitprognose dit uit?

ANTWOORD:

Als de betreffende overheden geld willen lenen is dat voor de lange termijn (langer dan 5 jaar). De liquiditeitsprognose laat zien dat de Provincie Noord Holland rond die termijn naar verwachting geen overtollige middelen meer zal hebben.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
19	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C. Loggen	195

VRAAG:

Personeel. Betekent dit de facto dat er een afname van de bezetting is van 54 personen. Wat is de afname in fte? Welke gevolgen heeft dit voor de organisatie? Op welke wijze is deze uitstroom opgevangen?

ANTWOORD:

Op pagina 195 wordt een aantal van 44 genoemd (in plaats van 54). Dit aantal heeft betrekking op het verschil op 31 december 2016 tussen de formatie en de bezetting, uitgedrukt in fte. Dit verschil ontstaat doordat er op 31-12 vacatures open staan. Dit wordt, indien noodzakelijk, opgevangen door medewerkers in te huren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
20	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	232

VRAAG:

Het krediet voor strategische grondaankopen is met € 17 mln. verlaagd. Er worden een aantal redenen opgevoerd. Wat is de uitsplisting in bedragen per reden?

ANTWOORD:

De uitsplitsing is als volgt:
- Diverse verkopen in de afgelopen jaren: € 9 mln.
- Vrijval voorziening en bijstelling boekwaarde Crailo: € 8 mln.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
21	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	290

VRAAG:

Hoe is te verklaren dat de algemene reserve (wegens de risicoparagraaf) minimaal 85,5 mln moet bedragen, maar dat het besteedbaar deel nu uitkomt op 83,45 mln. Hoe wordt dit aangevuld om tot het benodigde bedrag van 85,5 mln te komen?

ANTWOORD:

Bij de berekening van het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve is geen rekening gehouden met het vrij besteedbare deel van het rekeningresultaat 2016 ad € 25,6 miljoen. Dit wordt gedaan omdat het rekeningresultaat nog niet is vastgesteld door uw Staten.

Bij vaststelling van dit resultaat door uw Staten zal dit bedrag gestort worden in de Algemene reserve. Hierdoor zal het saldo van het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve over 2016 toenemen met € 25,6 miljoen.

Hierdoor komt het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve (inclusief bestemming van het vrij besteedbare deel van het jaarrekeningresultaat 2016) uit op € 109,05 miljoen. Dit is hoger dan de € 85,5 miljoen welke is berekend als vereiste minimale omvang.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
23	M&F	CDA	D. Heijnen / H. Keur-Polman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	123

VRAAG:

€ 1,9 mln. hogere opbrengsten dan geraamd uit grondverkopen. Ligt de hoofdoorzaak hiervan in een versnelde verkoop of ligt de oorzaak vrijwel geheel bij de hogere grondprijzen? Wat is het totaal aantal ha dat verkocht is?

ANTWOORD:

Een grote verkoop aan de gemeente Haarlemmermeer heeft eerder plaatsgevonden dan aanvankelijk was gepland. In totaal is er 1675,8312 ha aan BBL & Paso gronden verkocht.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
24	M&F	CDA	D. Heijnen / H. Keur-Polman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	241

VRAAG:

Onbenutte belastingcapaciteit => € 126,5 mln.
Wat zijn hiervan de financiele consequenties geweest in 2016 voor de uitkering vanuit het provinciefonds?

ANTWOORD:

Er zijn in 2016 geen financiele consequenties te melden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
34	M&F	PVV NH	J. van Hooff

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	12

VRAAG:
Op blz. 12 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
In onderstaande tabel is per onderwerp een uitsplitsing gegeven van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde resultaten die dit totale verschil verklaren.
Voor de leesbaarheid is hier gekozen voor een sommering per onderwerp. Het betreft daarom een andere doorsnede dan bij de programma's is te vinden. Een bedrag in onderstaande tabel kan zijn opgebouwd uit bedragen in verschillende kostencategorieën bij de operationele doelen.

Opbouw van het rekeningresultaat (x € 1.000)

Programma 1

Oud-GS - € 411.271

VRAAG:
Is die € 411.271 bestemd voor de pensioenverplichtingen van de oud GS-leden?
Zo ja, kunt u een kopie van een pensioenbrief 2016 aan ons leveren?
(U kunt de naam en NAW van pensioengerechtigde(n) doorhalen.)

ANTWOORD:
Het bedrag van € 411.271 betreft het voordelig resultaat met betrekking tot oud-GS-leden. De lagere kosten zijn het gevolg van het feit dat minder hoeft te worden gestort in de voorziening voor pensioenen voor oud-GS-leden dan begroot. De benodigde voorziening wordt jaarlijks berekend door APG. Het gaat om de actuariële waarde van de pensioenaanspraken van actieve bestuurders, bestuurders met recht op een uitkering, ‘slapers’ en gepensioneerden.
Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
Toekomstige pensioenen
· De peildatum voor het deelnemersbestand uit onze opbouwadministratie is 1 oktober 2016;
· Overlevingskansen: prognose CBS2014;
· De gehanteerde rente voor actieve deelnemers is 0%
· Pensioenrichtleeftijd is 67 jaar;
· Contante waarde voor het nabestaandenpensioen is eveneens opgenomen.
Bij de toekomstige pensioenen hebben we voor alle deelnemers de voorziening opgenomen voor een nabestaandenpensioen. Ook daar waar op dit moment geen sprake is van een nabestaande met recht op pensioen. Echter, zo lang een politiek ambtsdrager de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt, komt een toekomstige partner in beginsel in aanmerking voor nabestaandenpensioen.

Reeds ingegane pensioenen
· De peildatum voor het deelnemersbestand uit onze opbouwadministratie is 1 oktober 2016;
· Overlevingskansen: prognose CBS2014;
· De gehanteerde rente voor gepensioneerden is 0%
· Pensioenrichtleeftijd is 67 jaar;
· Waarde voor het nabestaandenpensioen is, waar nodig, eveneens opgenomen.
Bij de gepensioneerde deelnemers hebben we in tegenstelling tot de actieve deelnemers voor het nabestaandepensioen alleen een voorziening getroffen als er ook daadwerkelijk een partner aanwezig is die recht kan doen gelden op nabestaandenpensioen.

Om privacyredenen kunnen wij de specificatie van de pensioenvoorziening niet ter beschikking stellen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
35	M&F	PVV NH	J. van Hooff

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	15-16

VRAAG:

Op blz. 15-16 van de Jaarrekening 2016 staat:
*Reserve Westfrisiaweg: De totale lasten van de Westfrisiaweg worden gedekt uit diverse dekkingsbronnen. In deze opstelling is alleen het deel dat gedekt wordt uit de reserve zichtbaar.

Programma 2

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil
Westfrisiaweg*	32.260	32.260	0

VRAAG:
Kunt u ook aangeven welke andere dekkingsbronnen er in dit dossier worden gebruikt?

ANTWOORD:

Binnen het krediet N23 Westfrisiaweg worden diversen dekkingsbronnen ingezet. Het gaat hier om de bijdrage van de PNH en de bijdragen van derden.

De bijdrage van de PNH wordt gedekt uit de reserve N23 en BDU middelen. De bijdrage van derden betreffen bijdrage van het Rijk, diversen gemeenten en het Hoogheemraadschap.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
41	M&F	D66	A. Tijssens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	16

VRAAG:

In het overzicht van onderbesteding staan voor Fietsinfrastructuur 3 negatieve bedragen (programma 2). Deze onderbesteding wordt niet nader toegelicht. Kunt u de oorzaak van deze onderbesteding nader toelichten en het feit waarom dit drie negatieve bedragen zijn?

ANTWOORD:

Er staan negatieve bedragen omdat er in 2016 per saldo voor 4,95 mln. in de reserve is gestort. Deze storting is ook begroot, echter voor een lager bedrag dan dat er in 2016 is in gestort. De reden hiervoor is dat er subsidiemiddelen zijn teruggevloeid (subsidies zijn lager vastgesteld of ingetrokken). Daarnaast is er ook een opdracht gegeven aan de Fietsersbond om onderzoek uit te voeren naar de fietsknelpunten in de provincie. De resultaten van dit onderzoek gaan leiden tot een investering in de fietsinfrastructuur. Deze zal in de komende jaren plaatsvinden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	MLM	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	85

VRAAG:

Onder overdrachten staat dat in 2016 door de omgevingsdienst OD NZKG geen uren zijn ingezet voor de voorbereiding op nieuwe nationale geluidregelgeving wegens vertraging Omgevingswet en 40.000 euro niet is besteed.
Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of die niet alsnog besteedt dienen te worden in 2017?

ANTWOORD:

Ja, deze kosten voor de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving worden in 2017 gemaakt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	NLM	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	128

VRAAG:

Er is een onderbesteding groen van 5,6 miljoen omdat er nog 20 aanvragen in behandeling zijn.
Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of die in 2017 zijn afgerond?

ANTWOORD:

Uitgangspunt is dat alle aanvragen voor functiewijziging (SKNL) uit 2016 in 2017 zijn afgehandeld. In hoeverre dat in 2017 ook tot betaling leidt is mede afhankelijk wanneer een aanvrager van de beschikking gebruik maakt. Voordat betaling plaatsvindt dient de aanvrager, binnen 1 jaar, de functiewijziging bij notariële acte te laten vastleggen.

Overigens is onderbesteding op het budget voor SKNL onvermijdelijk. De hoogte van de openstelling voor subsidies is gebaseerd op een inschatting van de vraag in hectares natuur en de kostprijs van functiewijziging en inrichting. Het is aan potentiele aanvragers om te bepalen of zij gebruik maken van de openstelling, waarna de lokale omstandigheden bepalen wat de subsidie is: hoogte van de waardedaling grond door functiewijzing en de benodigde inrichtingsmaatregelen voor natuurdoel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
43	MLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	125

VRAAG:

In 2027 dient het Natuurnetwerk door verwerving en inrichting afgerond te zijn. (p124) Restant opgave is 4.700 ha. realisatie uitbreiding en 6100 ha. inrichting. (p.124) Voor deze bestuursperiode is een ambitie vastgelegd om 250 hectare natuur per jaar binnen het Natuurnetwerk Nederland aan te schaffen, in te richten en te beheren. (p. 125) Start 2016 zijn er dan nog 12 jaren te gaan. 12 maal 250 is 3000. 3000 is geen 4700 en al helemaal geen 6100. Hoe gaat u dat oplossen?

ANTWOORD:

Het klopt dat we met het realiseren van 12 maal 250 ha de doelstelling in 2027 niet halen. De doelstelling voor deze bestuursperiode is om 250 hectare natuur per jaar te realiseren. Daar richten wij ons nu op.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
44	NLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	125

VRAAG:

In 2016 werd 250 ha zowel voor realisatie als inrichting bij lange na niet gehaald, respectievelijk 58 en 172 ha. U stelt daarbij: “Het aantal hectares natuur dat gerealiseerd wordt fluctueert van jaar tot jaar.” Is de doelstelling dat er jaarlijks 250 ha wordt gerealiseerd, of gemiddeld over een onbepaalde periode 250 ha wordt gerealiseerd? Indien het eerste, dan betekent het toch dat elk jaar minimaal 250 ha gerealiseerd moet worden? Indien dat tweede, over welke periode evalueert u die 250 ha en hoe kunnen PS dat controleren in een jaarrekening? Welke andere verklaringen heeft u dat het dit jaar (weer) niet gelukt is?

ANTWOORD:

In 2015 is 320 ha NNN gerealiseerd en in 2016 is 172 ha NNN gerealiseerd. Dat is 492 ha in twee jaar en nagenoeg gelijk aan de doelstelling van 250 ha per jaar. Het is niet nodig dat er ieder jaar 250 ha wordt gerealiseerd, maar wel gemiddeld. En dat over de periode van deze bestuursperiode. Wij zullen daarover rapporteren in de Endterm Review.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
45	NLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	127

VRAAG:

Ik zou verwachten dat de kosten onder realisatie EHS hoog zoudewn zijn, en apparaatskosten beperkter on beleidsdoel 6.1. Wat wordt allemaal tot de apparaatskosten gerekend bij dit doel? (prettig dat u het overigens weer gewoon over de EHS heeft)

ANTWOORD:

De apparaatskosten omvatten de personele kosten van de medewerkers (salarissen en sociale lasten, maar ook bijv. opleiding, reis- en verblijfkosten), de kosten van de huisvesting inclusief facilitaire kosten (catering, schoonmaak e.d.), de kosten van inventaris, de kosten van informatisering, de kosten van verzekeringen en belastingen en dergelijke.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
46	NLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.H.M. Bond	131

VRAAG:

Is er ooit een second opinion gedaan op het juridische advies van het faunafonds dat het zomerschadeplafond niet houdbaar was? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD:

Nee. Wel is bezien of er juridisch een andere uitleg van de wet mogelijk was op grond waarvan in weerwil van de bevindingen van advocatenkantoor Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn en het advies van het Faunafonds op basis hiervan, zolang de Flora- en faunawet van kracht was, toch op grond van de wet uitvoering kon worden gegeven aan de beleidsregels met betrekking tot het zomerplafond. Een andere juridische uitleg werd niet verdedigbaar geacht. Tot twee maal toe hebben provincies er bestuurlijk bij de staatssecretaris op aangedrongen om, ter uitvoering van diens bestuurlijke toezegging hiertoe in het Decentralisatieakkoord, een juridische basis te creëren voor het zomerschadeplafond onder de wet Natuurbescherming. Aanvankelijk heeft de staatssecretaris toegezegd dit te zullen meenemen bij de Aanvullingswet natuur. Na aandringen van provincies dit eerder te doen via een reparatiewet Wnb, heeft EZ uiteindelijk onderbouwd aangegeven dat een dergelijke juridische grondslag om het open eind karakter van de regeling dicht te schroeien, op grond van algemene rechtsbeginselen niet mogelijk blijkt. Dit is in IPO-verband juridisch getoetst en bevestigd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	RWW	50PLus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. Loggen	74

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven dat nog steeds de versterking van de Markermeerdijken prioriteit nummer 1 dient te zijn, en een afgeleid belang de eventuele ruimtelijke versterking van mogelijke meekoppelkansen?

ANTWOORD:

De Markermeerdijken zijn in eerste plaats bedoeld om meer dan een miljoen mensen en grote maatschappelijke en economische belangen te beschermen tegen het water. Daarnaast biedt de versterking van de dijken kansen voor natuur, recreatie, regionale economie. Die willen we zoveel mogelijk verzilveren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
22	RWW	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Geldhof	291

VRAAG:

Reserve actieprogramma 2010. Wanneer kan PS de plannen voor de verduurzaming bestaande woningbouw (waar reeds geld voor gereserveerd is) tegemoet zien?

ANTWOORD:

De planning is om in december 2017 uw Staten ter besluitvorming een voorstel voor te leggen voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
36	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	15 en 173

VRAAG:

In het rekeningresultaat is een vrijval voorziening Crailo vermeld van 8mln. Waar is deze vrijval op gebaseerd? Is er een beleidsaanpassing gemaakt op basis waarvan deze vrijval kon plaatsvinden? Zo ja, welke is dat en wanneer is deze beslissing genomen? Is het ruimtelijk kader cq zijn de uitgangspunten voor het gebied Crailo aangepast?
Tot welke boekwaarde kan volgens het BBV de verliesvoorziening vrijvallen?

ANTWOORD:

De vrijval is gebaseerd op een nieuwe taxatie van Crailo, die is gebaseerd op woningbouw op Crailo-noord en woningbouw en natuur op Crailo-zuid en verkoop conform de verkoopstrategie die GS op 8 november 2016 hebben vastgesteld. Het ruimtelijke kader is niet gewijzigd. De boekwaarde van Crailo bedraagt € 33,2 miljoen. De getaxeerde waarde is hoger dan deze boekwaarde, waarmee -conform het BBV- de volledige verliesvoorziening van € 8 miljoen is vrij gevallen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
37	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	173

VRAAG:

De jaarrekening vermeldt “optimalisatieslagen en keuzen” om een budgettair neutraal resultaat te behalen. Gaat deze taxatie uit van de uitgangspunten en ambities zoals opgenomen in het ruimtelijk kader voor Crailo dat uitgaat van woningbouw op noord en bedrijvigheid op zuid? Zo nee, wat zijn de verschillen? Zo ja, wat zijn de optimalisaties en keuzen?

ANTWOORD:

De nieuwe taxatie is gebaseerd op woningbouw op Crailo-noord en woningbouw en natuur op Crailo-zuid en verkoop conform de verkoopstrategie die GS op 8 november 2016 hebben vastgesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
38	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	234, 237, 238, 307

VRAAG:

De ontwikkelingen voor Crailo worden hier nader toegelicht. Klopt het dat het aanvankelijk ingezette bestemmingsplanproces volgens het afsprakenkader met de gemeenten nu alleen voor Crailo-Noord doorgang vindt? Zijn hiervoor de financiele kaders en risico’s ongewijzigd?
Er lijkt een tegenstrijdigheid in de tekst op blz 234: eerst staat er dat bestemmingsplan is opgesteld vervolgens staat er: er zal besluitvorming plaatsvinden en kan een bestemmingsplan opgesteld worden? Wat is juist? Is er overeenstemming met de gemeenten over het bestemmingsplan en de ruimtelijke randvoorwaarden?

In 2013 is het ruimelijk kader door gemeenten en PS vastgesteld. Vermeld wordt dat in maart 2017 een nieuwe taxatiewaarde is bepaald: Op welke uitgangspunten is dat gebeurd? Zijn er nieuwe uitgangspunten gehanteerd of is het beleid bijgesteld waarop de afboeking van 8 mln kan worden onderbouwd? Klopt het dat voor Crailo-Zuid een nieuw afsprakenkader nog moet worden vastgesteld en ook financiele kaders/taxaties/risico’s opnieuw bepaald zijn of gaan worden? Wat is het resultaat van de verkenning van de varianten (zoals vermeld in de brief van 14 december 2016). Hoe wordt PS hier verder over geinformeerd?

ANTWOORD:

Er was in 2016 enkel sprake van een bestemmingsplanproces voor Crailo-noord. De financiële kaders en risico's hiervoor zijn ongewijzigd.

In de genoemde tekst wordt een onderscheid gemaakt tussen de ontwikkeling van Crailo-noord (bestemmingsplan) en Crailo-zuid (besluitvorming ruimtelijke ontwikkeling en vervolgens bestemmingsplan).

De nieuwe taxatie is gebaseerd op woningbouw op Crailo-noord en woningbouw en natuur op Crailo-zuid en verkoop conform de verkoopstrategie die GS op 8 november 2016 hebben vastgesteld.

Het klopt dat er voor Crailo-zuid een nieuw afsprakenkader moet worden vastgesteld. Als gevolg van het voornemen van de 3 gemeenten om Crailo als geheel aan te kopen, is het proces van verkenning van varianten stil gelegd en zijn er daardoor geen resultaten beschikbaar.

De overige vragen betreffen vragen met een politieke lading en kunnen niet worden beantwoord in het kader van de voorliggende technische vraagstelling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
40	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	307

VRAAG:

Het bedrag voor jaarlijks beheer en onderhoud voor Crailo is verhoogd van 641.000 (jaarrekening 2015, p.325) naar 853.000 hier. Wat is daarvoor de onderbouwing?

ANTWOORD:

Vanwege het afketsen van de beoogde verkoop van Crailo-zuid aan de Veiligheidsregio en verhuur aan het COA, moest dit deelproject terug naar de visie- en planvorming met extra kosten voor onderzoek en inzet van inhuur.

Beantwoording technische vragen inzake: Jaarrekening 2016

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43
Fax.: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland

Inhoud

Toelichting 4

Beantwoording technische vragen inzake de Jaarrekening 2016 4

EEB 50PLus O. de Meij Vraag 1 J. Remkes 4
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 2 J.Chr. van der Hoek 5
EEB 50PLus O. de Meij Vraag 3 J. Remkes 5
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 4 J. Remkes 6
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 5 A. Tekin 6
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 6 A. Tekin 7
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 7 J.Chr. van der Hoek 7
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 8 J.Chr. van der Hoek 8
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 9 A. Tekin 8
EEB PVV NH L. Bezaan Vraag 10 J.H.M. Bond 9
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 11 J. Geldhof 9
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 12 J.Chr. van der Hoek 10
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 13 E. Post 10
EEB Groen Links R. Kocken Vraag 14 N J. Chr. van der Hoek 11
EEB Groen Links R. Kocken Vraag 15 N J. Chr. van der Hoek 11
EEB / M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 16 J.H.M. Bond 12
EEB / M&F Groen Links R. Kocken Vraag 17N J. Chr. van der Hoek 13
M&F OPNH J. Leever Vraag 1 E. Post 14
M&F OPNH J. Leever Vraag 2 E. Post 14
M&F OPNH J. Leever Vraag 3 E. Post 15
M&F PvdA N. Papineau Salm Vraag 4 E. Post 15
M&F PvdA N. Papineau Salm Vraag 5 E. Post 16
M&F 50PLus O. de Meij Vraag 6 E. Post 16
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 7 C.J. Loggen 17
M&F CDA D. Heijnen Vraag 8 E. Post 17
M&F CDA H. de Graaf Vraag 9 C.J. Loggen 18
M&F CDA H. de Graaf Vraag 10 E. Post 18
M&F CDA H. de Graaf Vraag 11 E. Post 19
M&F CDA D. Heijnen Vraag 12 E. Post 19
M&F CDA D. Heijnen Vraag 13 C. Loggen 19
M&F CDA D. Heijnen Vraag 14 E. Post 20
M&F CDA D. Heijnen Vraag 15 E. Post 20
M&F CDA D. Heijnen Vraag 16 E. Post 21
M&F CDA D. Heijnen Vraag 17 E. Post 21
M&F PVV NH J. van Hooff Vraag 18 J. Remkes 22
M&F PVV NH J. van Hooff Vraag 19 E. Post 23
M&F D66 A. Tijssens Vraag 20 E. Post 23
NLM 50Plus O. de Meij Vraag 1 A. Tekin 24
NLM 50Plus O. de Meij Vraag 2 A. Tekin 24
NLM PvdD A. van Liere Vraag 3 A. Tekin 25

NLM PvdD A. van Liere Vraag 4 A. Tekin 25
NLM PvdD A. van Liere Vraag 5 A. Tekin 26
NLM PvdD A. van Liere Vraag 6 J.H.M. Bond 26
NLM SP J. de Groot Vraag 7N A. Tekin 27
RWW 50Plus O. de Meij Vraag 1 C.J. Loggen 28
RWW CDA D. Heijnen Vraag 2 J. Geldhof 28
RWW D66 H. Struben Vraag 3 E. Post 28
RWW D66 H. Struben Vraag 4 E. Post 29
RWW D66 H. Struben Vraag 5 E. Post 29
RWW D66 H. Struben Vraag 6 E. Post 30
RWW D66 H. Struben Vraag 7N E. Post 30
RWW D66 H. Strubben Vraag 8N E. Post 31
RWW D66 H. Strubben Vraag 9N E. Post 32
RWW D66 H. Strubben Vraag 10N E. Post 32

Toelichting

Op vrijdag 9 juni zijn de antwoorden op de technische vragen inzake de Jaarrekening 2016 en Kaderbrief 2018 aan uw Staten verzonden.

Door omstandigheden waren niet alle vragen in dit aan u verzonden document opgenomen.

In het huidige document zijn ook de na 9 juni beantwoorde vragen opgenomen. De betreffende vragen herkent u doordat achter het nummer van de vraag een N is opgenomen. Dit om aan te geven dat deze beantwoording 'nieuw' voor u is en nog niet eerder aan u verzonden.

Door de opname van niet eerder aan u verzonden antwoorden was ook de nummering niet langer logisch. In het huidige document is de nummering dan ook aangepast en zijn de vragen per commissie opvolgend genummerd.

Beantwoording technische vragen inzake de Jaarrekening 2016

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	EEB	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	24

VRAAG:

Onder afhandelen bezwaarschriften staat dat 80% van de bezwaarschriften van burgers binnen de termijn zijn afgehandeld.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven wat de financiële consequenties zijn van het niet tijdig afhandelen van de andere 20% bezwaarschriften?

ANTWOORD:

In 2016 is tweemaal op grond van de Wet dwangsom en niet tijdig beslissen een dwangsom betaald door de provincie. In totaal is € 1.520 betaald.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	EEB	50 Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.Chr. van der Hoek	31

VRAAG:

Onder apparaatskosten staat dat er minder inzet is geweest door vacatures binnen het interbestuurlijk toezicht. 4 gemeenten zijn daardoor niet geanalyseerd.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of het analyseren van 4 gemeenten alsnog gebeurt op een later tijdstip?

ANTWOORD:

GS streven ernaar om ieder jaar elke gemeente te beoordelen. Omdat voor 2016 dit niet is gelukt voor de genoemde gemeenten, zijn deze voor de sessie 2017 met voorrang behandeld. Alle gemeenten zijn inmiddels onderzocht. Aan de raden van Heemstede, Bloemendaal en Den Helder is het oordeel van GS afgegeven. Aan de raad van Zaanstad gebeurt dit in juni 2017.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	EEB	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	35

VRAAG:

Net als in 2015 staat dat 90% van de risico-objecten in de risicokaart is opgenomen, het streven was 100%. Toch is het bij 90% gebleven.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven waarom het percentage niet hoger is geworden, heeft dit specifieke oorzaken?.

ANTWOORD:

De ambitie is 100%. Realistisch is 90%. De risicokaart geeft een zo actueel en volledig mogelijk beeld van risico's in de omgeving. De provincie is afhankelijk van het tijdig en juist aanleveren van deze gegevens door gemeenten en andere instanties. Er is geen sanctie instrument aanwezig voor het verkrijgen en het actueel houden van de benodigde gegevens. Wel worden gemeenten, als daar aanleiding toe is, aangesproken op het aanleveren van gegevens

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	22

VRAAG:

Op blz. 22 van de Jaarrekening 2016 staat:
“OD 1.1.3 In het coalitie akkoord 2016-2019 is budget opgenomen voor een actievere communicatie van de provincie. De communicatiestrategie is in het tweede kwartaal van 2016 vastgesteld. Daarbij heeft de realisatie van onze nieuwe website en vooral het nieuwe Intranet meer tijd en capaciteit gekost dan verwacht. Hierdoor zijn nog niet alle ambities en de daaraan gekoppelde communicatiemix uit onze communicatiestrategie in gang gezet.”

VRAAG:
Wat was de reden dat de realisatie van de nieuwe website en intranet meer tijd en capaciteit heeft gekost? Wat waren de exacte overschrijdingen?

ANTWOORD:

Het project website en intranet heeft vertraging opgelopen door enkele technische tegenvallers (onder meer de samenwerking van het Contentmanagementsysteem (CMS) van de website met andere systemen van de provincie) en omdat het omzetten van de teksten meer tijd vroeg dan verwacht. Er is daardoor sprake geweest van extra inzet van de redactie. De vertraging betrof voor de website één maand en voor intranet drie maanden. Dit heeft echter niet geleid tot een budgetoverschrijding binnen het project.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	109

VRAAG:

Op blz. 109 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
“5.2.1.03
- De Werkambassadeur Noord-Holland die in januari 2016 is aangesteld heeft voortgang gemaakt met verkenning en versteviging van de samenwerking tussen HBO-onderwijs en sterke clusters van het bedrijfsleven in Noord-Holland Noord, en de samenwerking in het cluster Mariene Offshore in de Kop in Tech@Connect, een samenwerking en krachtenbundeling tussen onderwijs, onderzoek, ondernemers en overheid in de maritieme, energie en techniek sector in de Kop van Noord- Holland.”

VRAAG:
Kunt u gedetailleerd de werkzaamheden, kosten en baten in kaart brengen van de “Werkambassadeur”?

ANTWOORD:

In de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt en onderwijs staat beschreven welke opdracht / werkzaamheden de werkambassadeur heeft, evenals de kosten (100.000 per jaar). De gedeputeerde Arbeidsmarkt en Onderwijs heeft regelmatig overleg met de ambassadeur over zijn inzet. Er is aan uw Staten aangeboden dat de werkambassadeur op 11 september een presentatie houdt over de ontwikkelingen en behaalde resultaten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	131

VRAAG:

Op blz. 131 van de Jaarrekening 2016 staat:
“Ad 6.2.3. In 2016 is onderhandeld over de uittreding uit het recreatieschap Geestmerambacht. Per 1-1-2017 zijn wij formeel uitgetreden. De procedure tot vaststelling van de hoogte van de afkoopsom is nog gaande.”

VRAAG:
Is de hoogte van de afkoopsom inmiddels bekend?

ANTWOORD:

Nee, de zaak is onder de rechter. In onze brief van 10 april 2017, kenmerk 261875/934655 hebben wij u geïnformeerd over de vergoeding die wij besloten hebben te betalen voor onze uittreding aan het recreatieschap Geestmerambacht. Het bestuur van het recreatieschap heeft de uittreedsom vastgesteld op € 4.953.173 en daartegen hebben wij bezwaar aangetekend. Wij verschillen dus over een bedrag van € 2.339.025 van mening met het bestuur van het recreatieschap.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.Chr. van der Hoek	145

VRAAG:

Op blz. 145 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
“Er heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen directe lasten en overdrachten (minder besteed, € 166.000, neutraal).”

VRAAG:
Kunt u deze verschuiving toelichten?

ANTWOORD:

Deze verschuiving wordt veroorzaakt doordat in de begroting is uitgegaan van een besteding bij directe lasten en bij de uitvoering dit in de vorm van een subsidie, ofwel overdracht is gerealiseerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.Chr. van der Hoek	152

VRAAG:

Op blz. 152 van de Jaarrekening 2016 staat:
“Op dit OD is in 2016 meer personele inzet gerealiseerd dan was geraamd. [871.000 i.p.v. 524.000 Euro, ofwel verschil van maar liefst 66%]
Dit wordt deels veroorzaakt doordat subsidie-verstrekking en afwikkeling hiervan met partijen meer personele inzet heeft gevraagd. Hiervoor zijn deels op OD 7.2.2 en OD 7.3.1 geraamde uren ingezet. (meer besteed, € 347.000, nadeel).”

VRAAG:
Kunt u aangeven wat de precieze redenen zijn voor dit enorme verschil?

ANTWOORD:

De afbouw van subsidie aan de cultuurcompagnie (inclusief culturebase) en de doorstart van plein C (in coalitieakkoord middelen hiervoor beschikbaar gesteld, cofinanciering met Rijk moest nog worden geregeld) en daarna het uitdenken, opzetten en het in nieuwe (juridische) vorm gieten van de samenwerking van het nieuwe steunpunt monumenten en archeologie, heeft meer inzet gevraagd dan geraamd. Dit komt ook mede omdat intensief overleg tussen de partijen is gevoerd om een goede toekomstbestendige samenwerking vorm te geven. Daarnaast is de begroting van de inzet 2016 gebaseerd op de realisatiecijfers over het jaar 2015. De werkelijke inzet in 2016 blijkt daarvan af te wijken omdat in 2015 nog geen rekening werd gehouden met de hiervoor geschetste ontwikkelingen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	214

VRAAG:

Voor het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer staat op genoemde bladzijde in de Jaarrekening 2016:

Eigen vermogen	2015: € 600.000	2016: € n.n.b.
Vreemd vermogen	2015: € 1.513.100	2016: € n.n.b.
Resultaat na bestemming	2015: € 225.700	2016: € n.n.b.

VRAAG:
Kunt u inmiddels de cijfers voor 2016 verschaffen? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD:

De genoemde bedragen betreffen het Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht. Van dit schap is de jaarrekening 2016 helaas nog niet beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	EEB	PVV NH	L. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.H.M. Bond	Nvt

VRAAG:

ALGEMENE VRAAG:
Kunt u aangeven per programma hoeveel Noord-Hollandse banen het collegebeleid heeft gecreëerd in 2016 en hoeveel Noord-Hollands belastinggeld dit heeft gekost?

ANTWOORD:

Deze vraag is niet te beantwoorden omdat deze veronderstelt dat het beleid uit alle programma's gericht is op het creëren van banen. De provincie richt zich op het creëren van randvoorwaarden voor welvaart en welzijn (ruimte voor groei), er is geen directe zichtbare relatie tussen banengroei en de provinciale inzet. De kosten zijn in diverse programma’s opgenomen en zijn als zodanig niet apart te alloceren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Geldhof	20

VRAAG:

Op blz. 20 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
“Interbestuurlijk toezicht op gemeenten en waterschappen uitvoeren op grond van de Wet Revitalisering generiek toezicht en Gemeentewet. Gedeputeerde Staten hebben in dit kader vijf risicogebieden aangewezen waarop systematisch toezicht wordt gehouden: financiën, archief- en informatiehuishouding, toezicht en handhaving door gemeenten en waterschappen op het terrein van het omgevingsrecht, ruimtelijke ordening en huisvesting van verblijfsgerechtigde asielzoekers.”

VRAAG:
Hoeveel gemeenten in N-H hebben hun taakstelling voor huisvesting van vergunninghouders niet gehaald, welke zijn dat en in hoeveel gevallen is de €1.800 "boete" per maand (per niet geplaatste vergunninghouder) in rekening gebracht?

ANTWOORD:

41 gemeenten hebben hun taakstelling niet gehaald. De 7 gemeenten die hun taakstelling wel hebben gehaald zijn: Bloemendaal, Zandvoort, Heemstede, Haarlem, Koggenland, Alkmaar en Weesp.

In geen enkel geval is de boete van € 1.800 per maand in rekening gebracht omdat de Wet Kostenverhaal nog niet in werking is getreden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.Chr. van der Hoek	84

VRAAG:

Op blz. 84 van de Jaarrekening 2016 staat:
“De Energietransitie zet door en vraagt om een adaptieve en netwerkende overheid die snel kan inspelen op kansen voor innovaties en partijen kan verbinden en ondersteuning biedt in een continu veranderende omgeving.

Deze ontwikkeling heeft zich doorgezet. Hiermee houden wij rekening bij de uitvoering van de Beleidsagenda Energietransitie.”

VRAAG:
Hoeveel Noord-Hollandse banen heeft GS op dit vlak gecreëerd in Noord-Holland en hoeveel Noord-Hollands belastinggeld heeft dit gekost?

ANTWOORD:

De specifiek Noord-Hollandse werkgelegenheidstoename als gevolg van de energietransitie zijn niet bekend. Landelijk is de werkgelegenheid in de energievoorziening toegenomen van iets minder dan 120.000 arbeidsjaren in 2008 tot bijna 160.000 in 2015 waarvan nog circa 50% in conventionele energie, aldus ECN in de Nationale Energieverkenning 2016 (p. 179). ECN geeft aan dat de groei van de werkgelegenheid stagneert in de olie- en gaswinning en raffinage en doorzet bij energiebesparing en hernieuwbare energie. Wij hebben geen reden om aan te nemen dat dit in Noord-Holland anders is. Uit de Jaarrekening kunt u afleiden wat de provincie in 2016 heeft besteed aan de energietransitie, zie de bedragen op p. 95 onder Operationeel doel 4.2.1. Energiebesparing, opwekking van lokale duurzame energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjagen van initiatieven voor een circulaire economie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	173

VRAAG:

Hier wordt gesproken over optimalisatieslagen en risico’s betreffende het gebied Crailo, ook wat betreft hoofdinfrastructuur. In hoeverre wordt hierbij rekening gehouden met algemene afwegingen m.b.t. duurzaamheid. Bijvoorbeeld dat de aanleg van wijken in 2020 gasloos zal moeten zijn.

ANTWOORD:

Uitgangspunt taxatie t.b.v. woningbouwontwikkeling op Crailo is het Bouwbesluit.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14 N	EEB	Groen Links	R. Kocken

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Jaarrekening
J. Chr. van der Hoek	80 en 96

VRAAG:

Op pagina 80 en 96: "OD 4.2.1 De kosten voor Energiebesparing bij Industrie zijn geboekt onder dit operationele doel in plaats van onder OD 4.1.2 en er is geen bijdrage vanuit programma Water ontvangen voor de kosten van de ingehuurde trekker voor Duurzame Energie voor De Nieuwe Afsluitdijk (meer besteed, € 111.000, nadelig)"

Vraag: waarom is vanuit het programma Water hiervoor geen bijdrage gedaan?

ANTWOORD:

Dit is een administratie fout die in 2017 wordt rechtgezet. In 2016 is de ingehuurde trekker per abuis geheel vanuit het programma Milieu (OD 4.2.1 Energiebesparing etc.) betaald. In 2017 wordt dit rechtgezet door hem dan geheel te betalen vanuit het programma Water (OD 3.1.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen etc.).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15 N	EEB	Groen Links	R. Kocken

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Jaarrekening
J. Chr. van der Hoek	113

VRAAG:

Op pag.113 bij het blokje 'overdrachten' is vermeld dat in het kader van de duurzame zeehavens t.a.v. de doelstelling 'stimulering circulaire economie' het volledig beschikbare bedrag (1,2 mln) is benut.

Vraag: zijn er aanvragen die aan alle toetsingscriteria voldeden niet gehonoreerd omdat daarvoor geen budget meer was? Zo ja, welke projecten en wat is daarvan het financiële beloop?

ANTWOORD:

Twee aanvragen voldeden wel aan de voorwaarden uit de uitvoeringsregeling, maar zijn niet gehonoreerd omdat het subsidieplafond voor deze doelstelling was bereikt.

Het betrof:

- het project “Op weg naar horizontale asfaltrecycling” van Asfalt Centrale BAM, totale investering €2.450.000,-, gevraagde subsidie €500.000,-
- het project “Fysiek Grondstofcentrum Zaanstad” van de gemeente Zaanstad, totale investering €3.500.000,-, gevraagde subsidie €500.000,-.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	EEB / M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.H.M. Bond	174

VRAAG:

F 01. Reservering investeringsfonds RON (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2017)
Een stijging van risicobedrag van €9.600.000 naar €11.086.095

F 02. Borgstelling BNG ivm krediet RON (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de begroting 2016)
Een stijging van €2.500.000 naar € 6.250.000
Hoe verhouden zich deze twee verhogingen van risicobedragen tot door de PS vastgestelde budgeten t.b.v. RON? In welke mate wordt hiermee geraamde budgeten overschreden?
Wanneer heeft de GS over deze verhoging van risico´s de PS geïnformeerd?

ANTWOORD:

F.01. Uit de concept jaarrekening 2016 van de RON blijkt dat het eigen vermogen van de RON gestegen is van €4,33 miljoen negatief eind 2015 tot € 6,81 miljoen positief eind 2016. Hierdoor is de voorziening van €1,5 miljoen komen te vervallen bij de jaarrekening 2016. Het verschil tussen de waarde van de vordering op de RON (€ 11,1 miljoen) en het bedrag in de voorziening (1,5 miljoen) was opgenomen in de risicoparagraaf (€9,6 miljoen). Door het vrijvallen van de voorziening is het risico bedrag gesteld op de omvang van de uitstaande lening aan de RON ad €11.086.095.

F.02. Er heeft eind december 2016 een grote grondverkoop van 10 ha. plaatsgevonden bij de RON aan de gemeente Zaanstad. Door de verkoop en levering van deze gronden is de waarde van het onderpand voor de borgtocht verlaagd. De kredietfaciliteit bij de BNG Bank is niet verlaagd. De risico's voortvloeiende uit de borgtocht liggen thans hoger dan het bedrag van de verkregen zekerheden (hypotheek op gronden) doordat de kredietfaciliteit hetzelfde is gebleven. Op basis van de kredietfaciliteit van € 70 miljoen en de waarde van de resterende grond wordt het potentiële risico als volgt berekend: € 70 miljoen - € 51,25 miljoen = € 18,75 miljoen (de RON kan in totaal nog: € 70 miljoen - € 44,6 miljoen = € 25,4 miljoen lenen).

Het provinciale aandeel in dit risico is 1/3 deel, te weten € 6,25 miljoen. Dit risico is opgenomen in de risicoparagraaf.

PS zijn op 26 april jl. per brief geïnformeerd over voornoemde verkoop en de actuele stand van zaken met betrekking tot de RON en Hoogtij.

Vanuit de provincie zijn geen aanvullende budgetten beschikbaar gesteld voor het bovenstaande.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17 N	EEB / M&F	Groen Links	R. Kocken

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Jaarrekening
J. Chr. van der Hoek	286

VRAAG:

Op p. 286 staat: (16) Betreft een investering in het hoofdsomgarantie product BNG Fido Optimaalselect Meewind, zijnde een participatiefonds voor duurzame energieprojecten. GS hebben besloten tot deze duurzame belegging bij besluit van 9 december 2008; nr.59991. De looptijd bedraagt 25 jaar en de uitkering incl. rendement zal uiterlijk op 31-3-2034 plaatsvinden. GS hebben op 22 november 2016 besloten tot afkoop van deze investering.

vraag: waarom is hiervoor gekozen?

ANTWOORD:

Voor de overwegingen bij deze afkoop verwijzen wij naar de door GS aan PS verzonden brief van 2 februari 2017.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA JAARREKENING**

E. Post

VRAAG:

Waarom is de Jaarrekening 2016 zo laat uitgebracht, de Jaarrekening 2016 fungeert daardoor als ondergeschikte bijlage van de Kaderbrief 2018-2021?

ANTWOORD:

De concept jaarrekening is conform de vastgestelde planning uitgebracht. De definiteve jaarstukken en accountantsverklaring zijn vertraagd door de interne kwaliteitsreview van de accountant.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA JAARREKENING**

E. Post

VRAAG:

Onderwerp “Subsidies buiten uitvoeringsregeling”
In de Begroting 2016 worden deze subsidies uitgebreid genoemd. Het gaat dan over een lijst 96 subsidies met een totaal bedrag van € 55 mln, zij nemen 3 á 4 pagina’s in beslag.
Ook in de Eerste Begrotingswijziging 2016 komen deze subsidies weer uitgebreid aan de orde.
In de Jaarrekening 2016 echter is van deze lijst van subsidies buiten uitvoeringsregeling niets meer terug te vinden.

Vraag 2

Is dat begrotingstechnisch wel toegestaan deze lijst zo maar weg te laten in de jaarrekening?

ANTWOORD:
Ja, van zowel uitvoeringsregelingen subsidies als subsidies buiten uitvoeringsregeling worden de subsidiebeschikkingen in het subsidieregister vermeld. Het subsidieregister staat op de website: https://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregister_en_kennisgeving_staatssteun

De realisatie van de gesubsidieerde activiteiten vindt plaats in de tijd volgend op de subsidiebeschikking en kan meerdere jaren beslaan, afhankelijk van de in de subsidievoorwaarden opgenomen afspraken en de complexiteit van de te subsidiëren activiteiten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	

VRAAG:

Zoals bekend zijn de subsidies in die lijst maximale bedragen. De Ouderenpartij NH wil graag weten hoe met die subsidies voor die vele projecten in 2016 precies is afgelopen.

Vraag 3
Wilt u alsnog die lijst leveren met de juiste bedragen, die in 2016 aan al die projecten zijn uitgeven?

ANTWOORD:

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag, M&F vraag 2.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	M&F	PvdA	N. Papineau Salm

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	53

VRAAG:

Hier staat: ‘Er zijn minder aanvragen binnengekomen voor de uitvoeringsregeling kleine infrastructuur voor de regio’s Kop van NH en Kennemerland waardoor het beschikbare plafond niet gehaald is. Dit is aanleiding voor de volgende vraag: Kunt u aangeven wat de oorzaak is dat er minder aanvragen zijn binnengekomen uit de regio’s?

ANTWOORD:

Gemeenten zijn de laatste jaren getroffen door bezuinigingen, we merken dat gemeenten minder middelen uitgeven aan verkeersveiligheid. Binnen de subsidieregeling kleine infrastructuur hebben gemeenten de mogelijkheid om 50% van de projectkosten gesubsidieerd te krijgen vanuit de provincie. Gemeenten dienen dan de overige 50% voor hun rekening te nemen. Omdat gemeenten minder geld uitgeven aan verkeersveiligheid vragen zij ook minder subsidie aan. Als laatste zijn er momenteel minder grote verkeersveiligheidsprojecten die worden uitgevoerd, daarom wordt er ook minder subsidie aangevraagd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	M&F	PvdA	N. Papineau Salm

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	53

VRAAG:

In het verlengde van vraag 1, de volgende vraag: Wat heeft GS ondernomen om er voor te zorgen dat wel aanvragen binnenkwamen?

ANTWOORD:

Wij hebben hierover binnen de ambtelijke en bestuurlijke Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden gesproken. Een deel van de oorzaken is door ons niet weg te nemen. Door de procedure van het indienen van aanvragen en het honoreren van aanvragen jaarlijks hetzelfde te houden, geven wij gemeenten meer zekerheid en duidelijkheid vooraf. Dit kan voor een deel helpen. Daarnaast blijven de middelen, die in een bepaald jaar niet worden benut, voor volgende jaren beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	M&F	50PLus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	15

VRAAG:

In 2016 was de onderbesteding van de lasten die uit de reserves moesten komen 69,63 miljoen en in 2015 45,8 miljoen, een ruime stijging

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven waar die stijging vandaan komt en heeft dit consequenties voor de doelen waaraan de reserves uitgegeven moeten worden later?

ANTWOORD:

De onderbesteding van de lasten, zijnde lager dan begrote onttrekkingen aan de reserves, heeft betrekking op de volgende grotere posten

Reserve infrastructuur	3,6	mln.
Reserve Groen	8,6	mln.
EXIN-H	17,6	mln.
TWIN-H	27,3	mln.
Reserve Cofin. Europese projecten	2,0	mln.

Deze stijging heeft geen consequenties voor de doelen waaraan de reserves later moeten worden uitgegeven omdat de in de reserves voor die doelen beschikbaar blijven.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	M&F	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. Loggen	99

VRAAG:

Onder apparaatskosten staat dat in 2016 1,3 miljoen meer is besteed aan personele inzet.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of deze bedragen komende 2 jaar ook zijn te verwachten in relatie tot specifieke dossiers?

ANTWOORD:

Er is voor programma 5 Ruimte in 2016 € 585.000 meer besteed aan apparaatskosten dan begroot (3% meer dan het begrote bedrag). Dit is het gevolg van extra personele inzet onder andere op de dossiers Omgevingswet en Omgevingsvisie. Deze beide dossiers vragen ook de komende 2 jaar extra aandacht. In hoeverre dat leidt tot extra kosten voor het totale programma is op dit moment nog niet te zeggen, omdat wellicht voor andere dossiers minder inzet nodig zal blijken te zijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	41

VRAAG:

Hoe zijn de gevolgen van de vertraging van het HOV traject Huizen-Blaricum verwerkt? Nu wordt gesproken over het gehele pip Huizen-Hilversum, maar deze is juist in tweeën gesplitst.

ANTWOORD:

De vertraging die door de aanhoudende discussie met de gemeente Huizen is opgelopen op het deelproject Huizen-Blaricum heeft geen gevolgen voor de totale planning van het project. Dit komt, omdat de benodigde uitvoeringstijd van dit deelproject substantieel korter is dan de uitvoeringstijd in Laren-Hilversum. Wat betreft het PIP is er inderdaad een knip gelegd: het door PS vastgestelde PIP waar nog enkele beroepen op lopen bij de Raad van State, betreft alleen deelproject Laren-Hilversum. Of er voor deelproject Huizen-Blaricum een PIP nodig is, hangt af van de uitkomst van de discussie met de gemeente Huizen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	M&F	CDA	H. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. Loggen	45

VRAAG:

Apparaatskosten (11%) en directe lasten (51%) zijn redelijk resp. fors hoger uitgevallen, maar worden 62% resp. 22% lager begroot in 2017. Wat is hiervoor de verklaring?

ANTWOORD:

De hogere lasten in 2016 worden in de jaarrekening toegelicht. Voor de apparaatskosten geldt dat de lasten met ingang van 2017 structureel lager zijn, omdat volgens het nieuwe BBV de component overhead in de apparaatskosten niet meer op de beleidsprogramma's wordt verantwoord, maar in programma 8. Met betrekking tot de directe lasten geldt dat de hogere lasten in 2016 eenmalige extra kosten betreffen, waar overigens gelijke baten tegenover staan.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	M&F	CDA	H. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	59

VRAAG:

Meerdere voorzieningen (Hoorn € 2,4 miljoen, Haarlem € 510K) zijn ingetrokken omdat er niet tijdig is aanbesteed. En er is € 644K minder onttrokken bij de reserve voor de uitvoeringsregeling Infrastructuur. Waardoor komt dit en welke maatregelen worden genomen om dit te voorkomen?

ANTWOORD:

Met de regeling voor kleine infrastructuur subsidiëren we elk jaar zo'n 70 projecten. Bij die 70 projecten, die dus door verschillende gemeenten (m.u.v. de Vervoerregio) worden uitgevoerd, kan het voorkomen dat een enkel project wordt ingetrokken of niet door gaat. Dit kan zijn omdat de deadline voor aanbesteden niet wordt gehaald, maar ook doordat bijvoorbeeld er toch veel bezwaren vanuit de omgeving voor het project komen. Als deadline voor de aanbesteding hebben we 1 november van elk jaar aangegeven, omdat vanuit de provincie het niet wenselijk is als projecten in januari van het jaar al subsidie krijgen en dan pas een jaar later of 1,5 jaar later worden aanbesteed. Daarom heeft de provincie als deadline 1 november aangehouden (1 januari gaat altijd de subsidieregeling open, 14 februari sluit deze dan, rond mei krijgen gemeenten te horen of zij subsidie krijgen en 1 november dienen zij het project te hebben aanbesteed). Het kan voorkomen dat gemeenten om wat voor reden dan ook deze deadline niet halen, vaak trekken zij dan de subsidieaanvraag in en dan vragen zij of het jaar erop weer subsidie aan of zij gaan zonder subsidie van de provincie verder met het project.

In september worden de PVVB-en benaderd om de concept regeling voor 2018 toe te lichten en om de gemeenten te wijzen om het feit dat de regeling weer open gaat en dat zij in hun planning rekening moeten houden met de deadline van 1 november.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	M&F	CDA	H. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	60

VRAAG:

Er is minder ontrokken aan de reserve Fietsinfrastructuur. Welk beleid is hierdoor niet uitgevoerd?

ANTWOORD:

Er is minder onttrokken omdat er in 2016 onderzoek is uitgevoerd naar de fietsknelpunten in de provincie en omdat er geld is teruggevloeid door ingetrokken of lager vastgestelde subsidies. De resultaten van het onderzoek gaan leiden tot een investering in de fietsinfrastructuur. Deze zal in de komende jaren plaatsvinden. Er is geen sprake van niet uitgevoerd beleid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	191

VRAAG:

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet over het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Hoezo sluit de liquiditeitprognose dit uit?

ANTWOORD:

Als de betreffende overheden geld willen lenen is dat voor de lange termijn (langer dan 5 jaar). De liquiditeitsprognose laat zien dat de Provincie Noord Holland rond die termijn naar verwachting geen overtollige middelen meer zal hebben.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C. Loggen	195

VRAAG:

Personeel. Betekent dit de facto dat er een afname van de bezetting is van 54 personen. Wat is de afname in fte? Welke gevolgen heeft dit voor de organisatie? Op welke wijze is deze uitstroom opgevangen?

ANTWOORD:

Op pagina 195 wordt een aantal van 44 genoemd (in plaats van 54). Dit aantal heeft betrekking op het verschil op 31 december 2016 tussen de formatie en de bezetting, uitgedrukt in fte. Dit verschil ontstaat doordat er op 31-12 vacatures open staan. Dit wordt, indien noodzakelijk, opgevangen door medewerkers in te huren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	232

VRAAG:

Het krediet voor strategische grondaankopen is met € 17 mln. verlaagd. Er worden een aantal redenen opgevoerd. Wat is de uitsplisting in bedragen per reden?

ANTWOORD:

De uitsplitsing is als volgt:
- Diverse verkopen in de afgelopen jaren: € 9 mln.
- Vrijval voorziening en bijstelling boekwaarde Crailo: € 8 mln.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15	M&F	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	290

VRAAG:

Hoe is te verklaren dat de algemene reserve (wegens de risicoparagraaf) minimaal 85,5 mln moet bedragen, maar dat het besteedbaar deel nu uitkomt op 83,45 mln. Hoe wordt dit aangevuld om tot het benodigde bedrag van 85,5 mln te komen?

ANTWOORD:

Bij de berekening van het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve is geen rekening gehouden met het vrij besteedbare deel van het rekeningresultaat 2016 ad € 25,6 miljoen. Dit wordt gedaan omdat het rekeningresultaat nog niet is vastgesteld door uw Staten.

Bij vaststelling van dit resultaat door uw Staten zal dit bedrag gestort worden in de Algemene reserve. Hierdoor zal het saldo van het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve over 2016 toenemen met € 25,6 miljoen.

Hierdoor komt het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve (inclusief bestemming van het vrij besteedbare deel van het jaarrekeningresultaat 2016) uit op € 109,05 miljoen. Dit is hoger dan de € 85,5 miljoen welke is berekend als vereiste minimale omvang.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	M&F	CDA	D. Heijnen / H. Keur-Polman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	123

VRAAG:

€ 1,9 mln. hogere opbrengsten dan geraamd uit grondverkopen. Ligt de hoofdoorzaak hiervan in een versnelde verkoop of ligt de oorzaak vrijwel geheel bij de hogere grondprijzen? Wat is het totaal aantal ha dat verkocht is?

ANTWOORD:

Een grote verkoop aan de gemeente Haarlemmermeer heeft eerder plaatsgevonden dan aanvankelijk was gepland. In totaal is er 1675,8312 ha aan BBL & Paso gronden verkocht.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17	M&F	CDA	D. Heijnen / H. Keur-Polman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	241

VRAAG:

Onbenutte belastingcapaciteit => € 126,5 mln.
Wat zijn hiervan de financiele consequenties geweest in 2016 voor de uitkering vanuit het provinciefonds?

ANTWOORD:

Er zijn in 2016 geen financiele consequenties te melden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18	M&F	PVV NH	J. van Hooff

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Remkes	12

VRAAG:
Op blz. 12 van de Jaarrekening 2016 valt te lezen:
In onderstaande tabel is per onderwerp een uitsplitsing gegeven van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde resultaten die dit totale verschil verklaren.
Voor de leesbaarheid is hier gekozen voor een sommering per onderwerp. Het betreft daarom een andere doorsnede dan bij de programma's is te vinden. Een bedrag in onderstaande tabel kan zijn opgebouwd uit bedragen in verschillende kostencategorieën bij de operationele doelen.

Opbouw van het rekeningresultaat (x € 1.000)

Programma 1

Oud-GS - € 411.271

VRAAG:
Is die € 411.271 bestemd voor de pensioenverplichtingen van de oud GS-leden?
Zo ja, kunt u een kopie van een pensioenbrief 2016 aan ons leveren?
(U kunt de naam en NAW van pensioengerechtigde(n) doorhalen.)

ANTWOORD:
Het bedrag van € 411.271 betreft het voordelig resultaat met betrekking tot oud-GS-leden. De lagere kosten zijn het gevolg van het feit dat minder hoeft te worden gestort in de voorziening voor pensioenen voor oud-GS-leden dan begroot. De benodigde voorziening wordt jaarlijks berekend door APG. Het gaat om de actuariële waarde van de pensioenaanspraken van actieve bestuurders, bestuurders met recht op een uitkering, ‘slapers’ en gepensioneerden.
Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
Toekomstige pensioenen
· De peildatum voor het deelnemersbestand uit onze opbouwadministratie is 1 oktober 2016;
· Overlevingskansen: prognose CBS2014;
· De gehanteerde rente voor actieve deelnemers is 0%
· Pensioenrichtleeftijd is 67 jaar;
· Contante waarde voor het nabestaandenpensioen is eveneens opgenomen.
Bij de toekomstige pensioenen hebben we voor alle deelnemers de voorziening opgenomen voor een nabestaandenpensioen. Ook daar waar op dit moment geen sprake is van een nabestaande met recht op pensioen. Echter, zo lang een politiek ambtsdrager de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt, komt een toekomstige partner in beginsel in aanmerking voor nabestaandenpensioen.

Reeds ingegane pensioenen
· De peildatum voor het deelnemersbestand uit onze opbouwadministratie is 1 oktober 2016;
· Overlevingskansen: prognose CBS2014;
· De gehanteerde rente voor gepensioneerden is 0%
· Pensioenrichtleeftijd is 67 jaar;
· Waarde voor het nabestaandenpensioen is, waar nodig, eveneens opgenomen.
Bij de gepensioneerde deelnemers hebben we in tegenstelling tot de actieve deelnemers voor het nabestaandepensioen alleen een voorziening getroffen als er ook daadwerkelijk een partner aanwezig is die recht kan doen gelden op nabestaandenpensioen.

Om privacyredenen kunnen wij de specificatie van de pensioenvoorziening niet ter beschikking stellen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
19	M&F	PVV NH	J. van Hooff

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	15-16

VRAAG:

Op blz. 15-16 van de Jaarrekening 2016 staat:
*Reserve Westfrisiaweg: De totale lasten van de Westfrisiaweg worden gedekt uit diverse dekkingsbronnen. In deze opstelling is alleen het deel dat gedekt wordt uit de reserve zichtbaar.

Programma 2

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil
Westfrisiaweg*	32.260	32.260	0

VRAAG:
Kunt u ook aangeven welke andere dekkingsbronnen er in dit dossier worden gebruikt?

ANTWOORD:

Binnen het krediet N23 Westfrisiaweg worden diversen dekkingsbronnen ingezet. Het gaat hier om de bijdrage van de PNH en de bijdragen van derden.

De bijdrage van de PNH wordt gedekt uit de reserve N23 en BDU middelen. De bijdrage van derden betreffen bijdrage van het Rijk, diversen gemeenten en het Hoogheemraadschap.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
20	M&F	D66	A. Tijssens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	16

VRAAG:

In het overzicht van onderbesteding staan voor Fietsinfrastructuur 3 negatieve bedragen (programma 2). Deze onderbesteding wordt niet nader toegelicht. Kunt u de oorzaak van deze onderbesteding nader toelichten en het feit waarom dit drie negatieve bedragen zijn?

ANTWOORD:

Er staan negatieve bedragen omdat er in 2016 per saldo voor 4,95 mln. in de reserve is gestort. Deze storting is ook begroot, echter voor een lager bedrag dan dat er in 2016 is in gestort. De reden hiervoor is dat er subsidiemiddelen zijn teruggevloeid (subsidies zijn lager vastgesteld of ingetrokken). Daarnaast is er ook een opdracht gegeven aan de Fietsersbond om onderzoek uit te voeren naar de fietsknelpunten in de provincie. De resultaten van dit onderzoek gaan leiden tot een investering in de fietsinfrastructuur. Deze zal in de komende jaren plaatsvinden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	MLM	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	85

VRAAG:

Onder overdrachten staat dat in 2016 door de omgevingsdienst OD NZKG geen uren zijn ingezet voor de voorbereiding op nieuwe nationale geluidregelgeving wegens vertraging Omgevingswet en 40.000 euro niet is besteed.
Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of die niet alsnog besteedt dienen te worden in 2017?

ANTWOORD:

Ja, deze kosten voor de voorbereiding op de nieuwe nationale geluidregelgeving worden in 2017 gemaakt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	NLM	50Plus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	128

VRAAG:

Er is een onderbesteding groen van 5,6 miljoen omdat er nog 20 aanvragen in behandeling zijn.
Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of die in 2017 zijn afgerond?

ANTWOORD:

Uitgangspunt is dat alle aanvragen voor functiewijziging (SKNL) uit 2016 in 2017 zijn afgehandeld. In hoeverre dat in 2017 ook tot betaling leidt is mede afhankelijk wanneer een aanvrager van de beschikking gebruik maakt. Voordat betaling plaatsvindt dient de aanvrager, binnen 1 jaar, de functiewijziging bij notariële acte te laten vastleggen.

Overigens is onderbesteding op het budget voor SKNL onvermijdelijk. De hoogte van de openstelling voor subsidies is gebaseerd op een inschatting van de vraag in hectares natuur en de kostprijs van functiewijziging en inrichting. Het is aan potentiele aanvragers om te bepalen of zij gebruik maken van de openstelling, waarna de lokale omstandigheden bepalen wat de subsidie is: hoogte van de waardedaling grond door functiewijzing en de benodigde inrichtingsmaatregelen voor natuurdoel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	MLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	125

VRAAG:

In 2027 dient het Natuurnetwerk door verwerving en inrichting afgerond te zijn. (p124) Restant opgave is 4.700 ha. realisatie uitbreiding en 6100 ha. inrichting. (p.124) Voor deze bestuursperiode is een ambitie vastgelegd om 250 hectare natuur per jaar binnen het Natuurnetwerk Nederland aan te schaffen, in te richten en te beheren. (p. 125) Start 2016 zijn er dan nog 12 jaren te gaan. 12 maal 250 is 3000. 3000 is geen 4700 en al helemaal geen 6100. Hoe gaat u dat oplossen?

ANTWOORD:

Het klopt dat we met het realiseren van 12 maal 250 ha de doelstelling in 2027 niet halen. De doelstelling voor deze bestuursperiode is om 250 hectare natuur per jaar te realiseren. Daar richten wij ons nu op.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	NLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	125

VRAAG:

In 2016 werd 250 ha zowel voor realisatie als inrichting bij lange na niet gehaald, respectievelijk 58 en 172 ha. U stelt daarbij: “Het aantal hectares natuur dat gerealiseerd wordt fluctueert van jaar tot jaar.” Is de doelstelling dat er jaarlijks 250 ha wordt gerealiseerd, of gemiddeld over een onbepaalde periode 250 ha wordt gerealiseerd? Indien het eerste, dan betekent het toch dat elk jaar minimaal 250 ha gerealiseerd moet worden? Indien dat tweede, over welke periode evalueert u die 250 ha en hoe kunnen PS dat controleren in een jaarrekening? Welke andere verklaringen heeft u dat het dit jaar (weer) niet gelukt is?

ANTWOORD:

In 2015 is 320 ha NNN gerealiseerd en in 2016 is 172 ha NNN gerealiseerd. Dat is 492 ha in twee jaar en nagenoeg gelijk aan de doelstelling van 250 ha per jaar. Het is niet nodig dat er ieder jaar 250 ha wordt gerealiseerd, maar wel gemiddeld. En dat over de periode van deze bestuursperiode. Wij zullen daarover rapporteren in de Endterm Review.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	NLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
A. Tekin	127

VRAAG:

Ik zou verwachten dat de kosten onder realisatie EHS hoog zoudewn zijn, en apparaatskosten beperkter on beleidsdoel 6.1. Wat wordt allemaal tot de apparaatskosten gerekend bij dit doel? (prettig dat u het overigens weer gewoon over de EHS heeft)

ANTWOORD:

De apparaatskosten omvatten de personele kosten van de medewerkers (salarissen en sociale lasten, maar ook bijv. opleiding, reis- en verblijfkosten), de kosten van de huisvesting inclusief facilitaire kosten (catering, schoonmaak e.d.), de kosten van inventaris, de kosten van informatisering, de kosten van verzekeringen en belastingen en dergelijke.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	NLM	PvdD	A. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J.H.M. Bond	131

VRAAG:

Is er ooit een second opinion gedaan op het juridische advies van het faunafonds dat het zomerschadeplafond niet houdbaar was? Zo nee, waarom niet?

ANTWOORD:

Nee. Wel is bezien of er juridisch een andere uitleg van de wet mogelijk was op grond waarvan in weerwil van de bevindingen van advocatenkantoor Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn en het advies van het Faunafonds op basis hiervan, zolang de Flora- en faunawet van kracht was, toch op grond van de wet uitvoering kon worden gegeven aan de beleidsregels met betrekking tot het zomerplafond. Een andere juridische uitleg werd niet verdedigbaar geacht. Tot twee maal toe hebben provincies er bestuurlijk bij de staatssecretaris op aangedrongen om, ter uitvoering van diens bestuurlijke toezegging hiertoe in het Decentralisatieakkoord, een juridische basis te creëren voor het zomerschadeplafond onder de wet Natuurbescherming. Aanvankelijk heeft de staatssecretaris toegezegd dit te zullen meenemen bij de Aanvullingswet natuur. Na aandringen van provincies dit eerder te doen via een reparatiewet Wnb, heeft EZ uiteindelijk onderbouwd aangegeven dat een dergelijke juridische grondslag om het open eind karakter van de regeling dicht te schroeien, op grond van algemene rechtsbeginselen niet mogelijk blijkt. Dit is in IPO-verband juridisch getoetst en bevestigd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7 N	NLM	SP	J. de Groot

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Jaarrekening
A. Tekin	125

VRAAG:

Op bladzijde 125 van de jaarrekening onder ad 6.1.2 staat het volgende: “De aanvragen via de SKNL blijven momenteel achter, omdat duidelijk is geworden dat voor functiewijziging van de grond van landbouw naar natuur de werkelijke waardedaling van de grond betaald wordt door de provincie. Dit is minder dan in voorgaande jaren werd betaald. Voorheen werd standaard 85% van de landbouwwaarde betaald, bij de openstelling van de SKNL voor het jaar 2016 is de regeling aangepast waardoor de facto minder wordt betaald. Daarnaast zijn minder projecten die in eigen beheer worden uitgevoerd afgerond.” Voorts staat op bladzijde 131 onder Toelichting op de output: “Ten aanzien van natuurbeheer: De verwachte groei stagneert om twee redenen. Er is minder subsidie voor beheer aangevraagd, wat een vrije keuze van de beheerder is. Daarnaast blijft de groei van hectares nieuwe natuur achter door teleurstelling die er is over de taxaties van de waardevermindering na omvorming. Men moet nog wennen aan de nieuwe EU conforme invulling van taxeren die lager uitvalt dan eerdere vergoedingen. Wij zijn hierover in gesprek met de partners in het veld.”
Ik neem aan dat het hier om hetzelfde gaat, maar weet dit niet zeker. Bij welke taxatiewaarde zijn de boeren wél bereid om te vormen van landbouw naar natuur? Kunt u een en ander nog een keer uitgebreid uitleggen? Een en ander is niet geheel duidelijk.

ANTWOORD:

Ja, het gaat in beide passages inderdaad om hetzelfde, te weten de taxatie van de waardevermindering van landbouwgrond als die wordt omgezet in natuur. In sommige gevallen kan die nog steeds 85% van de landbouwwaarde zijn, bij voorbeeld als het gaat om omzetting van hoogproductief grasland in moeras. Veelal gaat het in de praktijk echter om omzetting van agrarisch grasland in natuurgrasland met een weidevogeldoelstelling en dan is de waardevermindering veel lager. Wij kunnen uit staatssteun- oogpunt niet de waardevermindering subsidiëren waarmee de boeren bereid zijn om alsnog om te vormen van landbouw naar natuur. De onduidelijkheid bij boeren over welke waardevermindering nu wél wordt gesubsidieerd, draagt mede bij aan het achterblijven van het aantal aanvragen tot omzetting. In IPO-verband wordt daarom gewerkt aan een set van gestandaardiseerde bedragen per type natuur. Deze komt binnenkort beschikbaar. Wij verwachten dat dat zal bijdragen aan herstel van het aantal aanvragen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	RWW	50PLus	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
C.J. Loggen	74

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven dat nog steeds de versterking van de Markermeerdijken prioriteit nummer 1 dient te zijn, en een afgeleid belang de eventuele ruimtelijke versterking van mogelijke meekoppelkansen?

ANTWOORD:

De Markermeerdijken zijn in eerste plaats bedoeld om meer dan een miljoen mensen en grote maatschappelijke en economische belangen te beschermen tegen het water. Daarnaast biedt de versterking van de dijken kansen voor natuur, recreatie, regionale economie. Die willen we zoveel mogelijk verzilveren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	RWW	CDA	D. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
J. Geldhof	291

VRAAG:

Reserve actieprogramma 2010. Wanneer kan PS de plannen voor de verduurzaming bestaande woningbouw (waar reeds geld voor gereserveerd is) tegemoet zien?

ANTWOORD:

De planning is om in december 2017 uw Staten ter besluitvorming een voorstel voor te leggen voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	15 en 173

VRAAG:

In het rekeningresultaat is een vrijval voorziening Crailo vermeld van 8mln. Waar is deze vrijval op gebaseerd? Is er een beleidsaanpassing gemaakt op basis waarvan deze vrijval kon plaatsvinden? Zo ja, welke is dat en wanneer is deze beslissing genomen? Is het ruimtelijk kader cq zijn de uitgangspunten voor het gebied Crailo aangepast?
Tot welke boekwaarde kan volgens het BBV de verliesvoorziening vrijvallen?

ANTWOORD:

De vrijval is gebaseerd op een nieuwe taxatie van Crailo, die is gebaseerd op woningbouw op Crailo-noord en woningbouw en natuur op Crailo-zuid en verkoop conform de verkoopstrategie die GS op 8 november 2016 hebben vastgesteld. Het ruimtelijke kader is niet gewijzigd. De boekwaarde van Crailo bedraagt € 33,2 miljoen. De getaxeerde waarde is hoger dan deze boekwaarde, waarmee -conform het BBV- de volledige verliesvoorziening van € 8 miljoen is vrij gevallen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	173

VRAAG:

De jaarrekening vermeldt “optimalisatieslagen en keuzen” om een budgettair neutraal resultaat te behalen. Gaat deze taxatie uit van de uitgangspunten en ambities zoals opgenomen in het ruimtelijk kader voor Crailo dat uitgaat van woningbouw op noord en bedrijvigheid op zuid? Zo nee, wat zijn de verschillen? Zo ja, wat zijn de optimalisaties en keuzen?

ANTWOORD:

De nieuwe taxatie is gebaseerd op woningbouw op Crailo-noord en woningbouw en natuur op Crailo-zuid en verkoop conform de verkoopstrategie die GS op 8 november 2016 hebben vastgesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	234, 237, 238, 307

VRAAG:

De ontwikkelingen voor Crailo worden hier nader toegelicht. Klopt het dat het aanvankelijk ingezette bestemmingsplanproces volgens het afsprakenkader met de gemeenten nu alleen voor Crailo-Noord doorgang vindt? Zijn hiervoor de financiele kaders en risico’s ongewijzigd?
Er lijkt een tegenstrijdigheid in de tekst op blz 234: eerst staat er dat bestemmingsplan is opgesteld vervolgens staat er: er zal besluitvorming plaatsvinden en kan een bestemmingsplan opgesteld worden? Wat is juist? Is er overeenstemming met de gemeenten over het bestemmingsplan en de ruimtelijke randvoorwaarden?

In 2013 is het ruimelijk kader door gemeenten en PS vastgesteld. Vermeld wordt dat in maart 2017 een nieuwe taxatiewaarde is bepaald: Op welke uitgangspunten is dat gebeurd? Zijn er nieuwe uitgangspunten gehanteerd of is het beleid bijgesteld waarop de afboeking van 8 mln kan worden onderbouwd? Klopt het dat voor Crailo-Zuid een nieuw afsprakenkader nog moet worden vastgesteld en ook financiele kaders/taxaties/risico’s opnieuw bepaald zijn of gaan worden? Wat is het resultaat van de verkenning van de varianten (zoals vermeld in de brief van 14 december 2016). Hoe wordt PS hier verder over geinformeerd?

ANTWOORD:

Er was in 2016 enkel sprake van een bestemmingsplanproces voor Crailo-noord. De financiële kaders en risico's hiervoor zijn ongewijzigd.

In de genoemde tekst wordt een onderscheid gemaakt tussen de ontwikkeling van Crailo-noord (bestemmingsplan) en Crailo-zuid (besluitvorming ruimtelijke ontwikkeling en vervolgens bestemmingsplan).

De nieuwe taxatie is gebaseerd op woningbouw op Crailo-noord en woningbouw en natuur op Crailo-zuid en verkoop conform de verkoopstrategie die GS op 8 november 2016 hebben vastgesteld.

Het klopt dat er voor Crailo-zuid een nieuw afsprakenkader moet worden vastgesteld. Als gevolg van het voornemen van de 3 gemeenten om Crailo als geheel aan te kopen, is het proces van verkenning van varianten stil gelegd en zijn er daardoor geen resultaten beschikbaar.

De overige vragen betreffen vragen met een politieke lading en kunnen niet worden beantwoord in het kader van de voorliggende technische vraagstelling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA JAARREKENING
E. Post	307

VRAAG:

Het bedrag voor jaarlijks beheer en onderhoud voor Crailo is verhoogd van 641.000 (jaarrekening 2015, p.325) naar 853.000 hier. Wat is daarvoor de onderbouwing?

ANTWOORD:

Vanwege het afketsen van de beoogde verkoop van Crailo-zuid aan de Veiligheidsregio en verhuur aan het COA, moest dit deelproject terug naar de visie- en planvorming met extra kosten voor onderzoek en inzet van inhuur.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7 N	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Jaarrekening
E. Post	11

VRAAG:

a) Op pagina 70 staat dat budget beschikbaar is voor meekoppelkansen op de Afsluitdijk. Dit is conform, maar niet aan de orde geweest. Dit geld blijft staan?

b) Op pagina 71 staat dat door openstaande vacatures 796.000 euro niet besteed is. Hoeveel vacatures zijn dan niet vervuld en heeft dit consequenties voor de doelen die we in de Watervisie willen bereiken?

ANTWOORD:

a) Ja, dit geld blijft staan.

b) Op deze vraag is geen éénduidig antwoord te geven, mede omdat meerdere factoren aan de orde waren die hebben veroorzaakt dat vacatures openstonden en minder interne capaciteit is ingezet. Zo is er al vroegtijdig geanticipeerd op een begin 2017 te realiseren taakstelling waarmee een reductie in het apparaat van circa 55 fte en circa €5 miljoen was gemoeid. Daarnaast zijn halverwege 2016 taken herverdeeld over de sectoren. Dat betekende een nieuwe sectorindeling, waarbij personeel verschoven werd tussen de bestaande en de nieuwe sectoren. Omdat deze veranderingen een grote impact hadden, is er voor gekozen om het apparaat zorgvuldig en doordacht en gericht op de totale opgave van de provincie in te richten. Dat heeft gemaakt dat openstaande vacatures niet direct zijn vervuld en is er voor gekozen om een aantal taken tijdelijk te bemensen met extern ingehuurde krachten ten laste van de programmabudgetten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8 N	RWW	D66	H. Strubben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

E. Post

PAGINA Jaarrekening
13

VRAAG:

Naar aanleiding van beantwoording vraag 36 en 37 en vraag 38:
Aangegeven wordt dat een nieuwe taxatie is gemaakt gebaseerd op woningbouw en natuur in Crailo-zuid conform de verkoopstrategie die GS 8 november 2016 hebben vastgesteld.
Echter de brief van GS op 15 november kenmerk 818015/872187 aan PS geeft aan dat het alleen gaat over de aanpassing van de verkoopstrategie Crailo Noord
Verder wordt aangegeven:
1. dat het ruimtelijk kader niet is gewijzigd,
2. dat voor Crailo Zuid een nieuw afsprakenkader moet worden vastgesteld,
3. dat het proces van verkenning varianten is stilgelegd en geen resultaten beschikbaar zijn.

Vraag: Hoe kan dan toch een nieuwe taxatie gemaakt zijn als basis voor het laten vrijvallen van de risico voorziening van 8 miljoen wanneer het kader voor Crailo Zuid nog niet is vastgesteld en het proces is stilgelegd?

ANTWOORD:

Het Ruimtelijke Kader is oorspronkelijk opgesteld om de definitieve vestiging van het oefencentrum van de Veiligheidsregio en (wellicht) het COA mogelijk te maken. Nadat de vestiging van het oefenterrein niet door is gegaan, is met de gemeenten overeengekomen dat het ruimtelijke kader herzien moet worden. Op basis van de regionale behoeften, de identiteit en de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en omgeving is een ontwikkeling naar woningbouw en natuur op Crailo-zuid de meest logische ontwikkeling. De taxatie is met dat uitgangspunt uitgevoerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9 N	RWW	D66	H. Strubben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

E. Post

PAGINA Jaarrekening
307

VRAAG:

Naar aanleiding van beantwoording vraag nummer 40 pag 307:
Aangegeven wordt dat beheerkosten in 2016 zijn verhoogd van 641.000 naar 853.000.
Gegeven de brief van GS aan colleges van de gemeenten Gooise Meren, Hilversum en Laren dd 14 dec 2016 kenmerk 886348/886346 waarin wordt aangegeven dat:
" Daarop is afgesproken in het bestuurlijk overleg van 1 3 oktober jl. om nadere afspraken te maken over de toekomst van Crailo-Zuid. Indien wordt afgeweken van het Ruimtelijk Kader, wordt dit voorgelegd aan de Gemeenteraden en PS.
Er worden twee scenario's uitgewerkt. De gemeenten Hilversum en Laren nemen het initiatief om de optie van een thematische campus nader te onderzoeken. De provincie neemt het initiatief voor nader onderzoek naar woningbouwontwikkeling. De provincie organiseert hiervoor in het eerste kwartaal van 201 7 een breed bestuurlijk overleg. De bedoeling is om dan tot definitieve afspraken te komen over de invulling van Crailo-Zuid, zodat vervolgens het planologisch traject kan worden opgestart."

Vraag: Zijn de extra kosten voor varianten voor Crailo Zuid in 2016 gemaakt? Zo ja, hoe is er voor visie en planvorming met extra kosten voor onderzoek en inhuur een krediet aangevraagd bij PS?

ANTWOORD:

De extra kosten zijn niet uitsluitend gemaakt voor varianten Crailo-zuid. Het afketsen van de verkoop rondom Crailo-zuid gaf de mogelijkheid om het terrein Crailo als geheel te benaderen. De (studies voor) de gewijzigde verkoopstrategie, maar ook saneringen en bouwkosten zijn op gebiedsniveau uitgevoerd. Voor de kosten voor extra inhuur en onderzoek is geen extra krediet bij PS aangevraagd, aangezien dit budget beschikbaar is gesteld vanuit de reserve 'Tijdelijk beheer gronden' en daarin paste. N.B. Dit krediet is per 31-12-2016 opgeheven en de budgetering voor het tijdelijk beheer van gronden is in de reguliere begrotingssystematiek teruggebracht.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10 N	RWW	D66	H. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

E. Post

PAGINA Jaarrekening
173

VRAAG:

Op pagina 173 wordt gesproken over optimalisatieslagen en risico's betreffende het gebied Crailo, ook wat betreft hoofdinfrastructuur, In hoeverre wordt hierbij rekening gehouden met algemene afwegingen m.b.t. duurzaamheid. Bijvoorbeeld dat de aanleg van de wijk in 2020 gasloos zal moeten zijn. Of komen deze aspecten later aan de orde in de planvorming? Zo ja, wanneer?

ANTWOORD:

Op dit moment heeft de planologische invulling een lage prioriteit. Met de betreffende gemeenten is overleg gaande omtrent de verkoop van het gebied. Indien de provincie en de gemeenten niet tot overeenstemming komen, zal de planologische invulling weer worden opgepakt.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM 19-06-2017 over de Jaarstukken 2016

6a. Jaarstukken 2016
De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

COMMISSIEBEHANDELING
De PVV heeft geen opmerkingen over de jaarstukken.
De SP heeft geen spreektijd meer.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) merkt op dat de jaarstukken uitgebreid zijn behandeld in de commissie M&F. Ze betreurt het dat PS jaarlijks de zorgen over de onderbesteding op Natuur moeten melden, omdat bijvoorbeeld de uitbreiding van het NNN achterblijft.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt hoe PS kunnen toetsen of 250 ha per jaar wordt gehaald. De eindreview is immers nog niet beschikbaar. Hij wil beoordelen of de provincie in 2027 het einddoel kan halen, maar heeft daartoe aanvullende kengetallen nodig in de begroting. Hij vraagt welke ambitie GS hebben om het einddoel te behalen en ontvangt graag de IPO-toets over het schadeplafond voor het faunafonds.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) heeft zijn opmerkingen ingebracht in de commissie M&F.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) is blij met het positieve, hoger dan verwachte begrotingsresultaat en de positieve accountantsverklaring.

De heer **Heijen** (CDA) vraagt aandacht voor het werven van nieuwe vrijwilligers in het groen en wil weten of verbeteringen in het wervingsproces nodig zijn. Hij maakt GS complimenten voor het versneld aanleggen van de recreatieve routes.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) uit haar zorgen over het stagneren van het natuurbeheer en over de ganzenstand en de groeiende ganzenschade. Ze vraagt wat hieraan gedaan moet worden op regionaal, landelijk of zelfs Europees niveau en hoopt dat onderbesteding op Groen Kapitaal in volgende jaren niet meer voorkomt.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) ziet verschillende verklaringen voor het feit dat het zomerplafond blijft oplopen en wil dit op 26 juni verder bespreken. Het bevreemdt haar dat niet meer wordt ingezet op preventie. Ze pleit voor een pilot met preventieve maatregelen om ganzenschade te voorkomen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) merkt op dat de provincie voor faunabeheer kan investeren in subsidies voor preventieve maatregelen die agrariërs noodgedwongen moeten nemen. Ze weet dat het Faunabeheerplan nog niet klaar is, waardoor de vrij bejaagbare soorten niet bejaagd kunnen worden en de schade volgend jaar nog hoger wordt. Ze vraagt of er in andere provincies ook minder grond wordt omgezet naar natuur, omdat de vergoeding hiervoor in lijn is gebracht met Europese regels. Ook wil ze weten of de daling in het aantal vrijwilligers in het groen geëvalueerd kan worden en wat de oorzaken zijn voor de onderbenutting voor subsidies voor weidevogelvriendelijk beheer.

De heer **Klein** (CU/SGP) heeft geen opmerkingen over de jaarstukken.

De heer **Bond** (ged.) stuurt de juridische toets van het IPO nogmaals aan PS toe.
De inzet op preventie van ganzenschade is enorm, omdat boeren anders geen schade krijgen uitgekeerd. De ondernemers doen er alles aan om schade te voorkomen. De wettelijke volgorde van preventie, verjagen en beheer is duidelijk. Preventie is een eis van het Faunafonds om schade vergoed te krijgen. Gedeputeerde verwacht binnenkort de eerste resultaten van de laserproeven voor verjaging. GS verwachten daarnaast dat met het uitvoeren van meerjarige vangacties het schadebedrag verminderd kan worden.
De nieuwe Natuurwet stelt hogere eisen aan het Faunabeheerplan. Het plan is nog niet gereed. De provincie werkt met de drie andere provincies samen om het van de grond te krijgen. De Fauna Beheer Eenheid (FBE) is een zelfstandige organisatie.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of de provincie de FBE administratieve ondersteuning biedt.

De heer **Bond** (ged.) beaamt dat de provincie al diverse malen is bijgesprongen en streeft naar meer efficiency in de samenwerking met de vier of zelfs vijf provincies.

Als de provincie afwijkt van de bedragen, riekt dit naar staatssteun.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of Gelderland dit probleem niet heeft met de hogere vergoeding.

De heer **Bond** (ged.) heeft dit zo niet paraat, maar herhaalt dat hogere bedragen voor Noord-Holland staatssteungevoelig zijn en niet zijn toegestaan.

De heer **Tekin** (ged.) merkt op dat het gemiddelde aantal gerealiseerde ha is vermeld. PS ontvangen ter controle ook jaarlijks het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). Het is hard werken om het streefgetal te halen, maar gedeputeerde hoopt in de huidige bestuursperiode op het gewenste gemiddelde van 250 ha te blijven. Gedeputeerde verwijst kortheidshalve naar het antwoord op de technische vraag van 50PLUS over de onderbesteding op NNN.
GS zien de noodzaak om in te zetten op de werving van jongere natuurvrijwilligers. Gedeputeerde komt via reguliere route met plannen hiervoor naar PS.
Bij de subsidies voor weidevogelbeheer blijft €100.000 over op een budget van 15 miljoen. Gedeputeerde weet niets precies wat de oorzaak hiervan is. Hij zal deze technische vraag schriftelijk beantwoorden.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) herhaalt haar vraag aan de commissie over een pilot met preventieve middelen. De **voorzitter** hoort dat de commissieleden hierop ingaan bij de Kaderbrief.

De **voorzitter** concludeert dat de *Jaarstukken 2016* met het verslag van deze vergadering worden doorgeleid naar PS van 10 juli 2017.

Uittreksel concept-verslag commissie RWW bij de Jaarstukken 2016 (19 juni 2017)

b. Jaarstukken

De **voorzitter** licht toe dat de Jaarstukken over 2016 een gedetailleerd overzicht van de resultaten, activiteiten en de financiële consequenties bieden die voor de provincie van belang zijn geweest. Door het overleggen van de Jaarstukken leggen GS verantwoording af aan PS over het gevoerde beleid. Voor de controlerende rol van de Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies vanuit hun vakinhoudelijke invalshoek de Jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit de financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de Rekeningencommissie en de commissie Mobiliteit en Financiën.
Als voorbereiding op de behandeling van de Jaarstukken in PS van 10 juli wordt aan de commissie gevraagd een reactie te geven op de Jaarstukken en aansluitend op de Kaderbrief.

COMMISSIE
De heer **Slettenhaar** (VVD) merkt op dat de rode lijn in de Jaarstukken onderbesteding is. Voor wat betreft de Omgevingsvisie is er een discussie geweest met de gedeputeerde over participatie en de implementatie van de Omgevingsvisie en de manier waarop de provincie daarmee omgaat. Er is toen gesproken over de geraamde middelen. De heer Slettenhaar heeft begrepen dat er in de planning wordt geschoven en dat bepaalde verantwoordelijkheden langer bij de provincie blijven liggen. Hij ziet dat er in de apparaatskosten een forse overbesteding heeft plaatsgevonden die niet alleen wordt gespecificeerd in de Omgevingsvisie en Omgevingswet, maar ook in andere dossiers. Hij hoort graag of dit kosten zijn voor participatietrajecten, ook omdat er extra communicatiemiddelen worden geraamd.

De heer **Kramer** (VVD) heeft hetgeen wat het afgelopen jaar is uitgevoerd naast het coalitieakkoord gelegd. Het blijkt dat nog een aantal dingen openstaat, zoals de doorstroming op de woningmarkt, het realiseren van woningen in het middensegment en het mogelijk maken van het bouwen van levensloopbestendige- en kangoeroewoningen. Hij is benieuwd hoe het daarmee staat.
Er wordt in de stukken over de huisvesting van verblijfsgerechtigden gesproken. De heer Kramer wil graag weten of de provincie hier nog een taak in heeft.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat een van de centrale thema's in de Jaarstukken onderbesteding en hoe dit te voorkomen, is. Bij het beleidsdoel "Waterrobuust inrichten bevorderen" zijn zaken veelal niet gerealiseerd. Hij vraagt wat hiervoor de belangrijkste oorzaken zijn.
Voor wat betreft de woningbouw heeft de provincie nog niet met alle regio's een RAP kunnen vaststellen. De heer Heijnen vraagt hoe dit proces verloopt en of de doelstelling voor 2016 realistisch was.
Voor de Omgevingsvisie moest vorig jaar extra geld worden vrijgemaakt voor de participatie. Uit de Jaarstukken blijkt dat dit geld nog niet tot besteding is gekomen. De heer Heijnen vraagt waarom er eerder haast was, hoe de gedeputeerde de genomen actie beoordeelt en of de provincie met de behandeling van de Omgevingsvisie voorloopt op andere provincies of juist achter.

De heer **Rook** (D66) zegt dat D66 het m.b.t. Crailo belangrijk vindt dat gemeenten er onderling goed uitkomen en dat er een integrale samenwerking plaatsvindt. Hij wil graag een toelichting op de vraag of een stedenbouwkundig plan van de provincie of de gemeenten terugkomt in de commissie voor bespreking en of de eventuele invulling door de provincie op een duurzame manier zal plaatsvinden.
In de Jaarstukken staat over de reorganisatie dat voor het Programma Water circa 7 à 8 ton aan fte niet ingevuld is. De heer Rook vraagt of het niet invullen van die fte's risico's meebrengt voor het invullen van de ambities in de Watervisie.

De heer **Leever** (ONH) merkt op dat er wat strubbelingen zijn geweest tussen de accountant en de provincie, zoals in de commissie M&F is besproken. Uiteindelijk heeft de provincie de cijfers van de accountant van de jaarrekening 2016 overgenomen. Het rekeningresultaat komt daarmee uit op 44 miljoen. De heer Leever valt bij bestudering van de programma's 3 Water, 5 Ruimte en 7 Cultuur op dat de overdracht van het operationele doel met betrekking tot programma 7.2.1, het investeren in behoud en exploitatie van erfgoed, grillig verloopt. De rekening van 2015 was 4,4 miljoen, de ontwerpbegroting van 2016 bedroeg 9, 7 miljoen en de actuele begroting 14,3 miljoen. De rekening van 2016 was 12 miljoen en de begroting voor 2017 weer 5,7 miljoen. De heer Leever vraagt wat de oorzaak is dat het bedrag voor overdrachten in 2016 aanmerkelijk hoger ligt dan in 2015 en 2017 en

met welke concrete projecten op het terrein van erfgoed dit te maken heeft. In de toelichting kan hij hier niets over vinden.

De heer **Van der Hoek** (ged.) zegt toe het antwoord op de technische vraag over het erfgoed aan PS te doen toekomen.

De heer **Loggen** (VVD) antwoordt op de vraag over de realisatie van "Waterrobuust inrichten" dat dit te maken heeft met het feit dat de pilots voor Westpoort het afgelopen jaar zijn geanalyseerd en dat is besloten tot een verdere pilot. Daarnaast is men op andere trajecten nog aan de slag, bijvoorbeeld met wat men heeft geleerd op Marken. Dit zal in 2017 geïmplementeerd worden.
D66 heeft gevraagd naar de onderbesteding op het gebied van de Watervisie. De gedeputeerde heeft niet het beeld dat de onderbesteding leidt tot niet uitvoeren of in gebreke blijven. Als dit wel voorkomt, komt de gedeputeerde terug naar PS.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) gaat in op het stedenbouwkundig plan voor Crailo. De provincie is in gesprek met de drie gemeenten die dit gaan invullen binnen de kaders die door de provincie zijn meegegeven. Als er een stedenbouwkundig plan komt, is het aan de gemeenten om dat vast te stellen.
Het CDA vroeg naar de RAP's. De gedeputeerde geeft aan dat de gemeenten en regio's daar voortvarend mee bezig zijn. Ze dienen deze voor 1 juli a.s. in te leveren bij de provincie.
De VVD heeft de jaarrekening vergeleken met het coalitieakkoord. De gedeputeerde merkt op dat een aantal zaken nog niet in de jaarrekening is opgenomen, omdat de periode van het coalitieakkoord nog loopt. Zij kan geen uitspraak doen over de reden waarom iets er niet instaat als het nog niet in uitvoering is gebracht. Een onderwerp als kangoeroewoningen staat wat betreft de inhoud in de RAP's. Hiervoor is geen aparte begrotingspost in de jaarrekening opgenomen. De gemeenten worden geacht in de RAP's aan te geven op welke wijze ze invulling geven aan toekomstbestendig wonen.
Het CDA en de VVD stelden vragen over de begroting voor de Omgevingsvisie. Iedere provincie heeft zijn eigen manier van werken. De provincie Noord-Holland ligt wat betreft de planning die met PS is afgesproken op schema om op tijd de Omgevingsvisie te kunnen formuleren. De gedeputeerde was in de veronderstelling dat in de Jaarstukken goed omschreven staat waarom bepaalde budgetten zijn doorgeschoven. Zij vraagt of de partijen kunnen aangeven wat ze missen, zodat dit uitgezocht kan worden.

De heer **Slettenhaar** (VVD) zegt dat hij om een toelichting op de apparaatskosten heeft gevraagd. Het gaat erom dat er middelen worden besteed aan posten voor projecten of apparaatskosten die blijkbaar verkeerd begroot zijn. De vraag kan ook schriftelijk beantwoord worden.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat de vraag naar het verschil ook als technische vraag had kunnen worden gesteld, zodat GS hadden kunnen uitleggen waardoor dit ontstaat. De heer Slettenhaar krijgt het antwoord toegestuurd.

De heer **Slettenhaar** (VVD) verduidelijkt dat het met name gaat over de vraag waar het verschil in zit; er worden minder middelen besteed aan projecten, maar er is een opbouw van kosten in het apparaat.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) antwoordt op de vraag van de VVD over de verblijfsgerechtigden dat de provincie een officieel toezichthoudende taak heeft voor het adequaat gevestigd worden van verblijfsgerechtigden door gemeenten, die is opgelegd door het Rijk. Deze taak heeft de provincie al jaren en die blijft zo, ongeacht de instroom.

De heer **Slettenhaar** (VVD) merkt op dat er per 1 juli iets verandert.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat de taken voor het afgelopen jaar niet veranderd zijn.

Uittreksel uit conceptverslag commissie EEB 12 juni 2017

Bespreking Jaarstukken 2016

4. A-agenda Algemeen

4.a. Jaarstukken 2016

De **voorzitter** meldt dat door een fout technische vragen van GL niet bij GS terecht zijn gekomen. De voorzitter van de commissie M&F heeft aangegeven dat GL in de commissie vragen kan stellen over de beantwoording van GS op de technische vragen.

Dhr. **Wiesehahn** (VVD) constateert dat de provincie het huishoudboekje op hoofdlijnen goed op orde heeft. Programma 5, post werkgelegenheid en economie: hier is over de gehele linie sprake van een forse onderbesteding, maar bij de post werkgelegenheid is sprake van een budgetoverschrijding van 716.000 euro. Waar heeft deze overschrijding betrekking op? Er is extra personele inzet gepleegd op Pallas en Distriport. De VVD is benieuwd naar de achtergronden, omdat de mensen in dienst zijn van afzonderlijke werkorganisaties. Hoe kunnen de extra personele lasten dan ten laste komen van de provincie?

Mw. **Van Rooij** (PvdA) vraagt of het werk van de werkambassadeur die in 2016 voor twee jaar is aangesteld en waarover op 11 september in deze commissie een presentatie wordt gegeven, verlengd kan worden na 2018 en wanneer hier een besluit over kan worden genomen.

Dhr. **Bouberg Wilson** (OMH) is van mening dat de jaarstukken vroeger in maart/april aangeleverd moeten worden in plaats van in juni.

Dhr. **Zoon** (PvdD) vindt dat men zich niet kan veroorloven om bepaalde onderdelen van de energietransitie door te schuiven. De gedeputeerde dient meer daadkracht te tonen.

Dhr. **De Groot** (D66) heeft geen vragen of opmerkingen.

Mw. **Keur** (CDA) heeft geen vragen.

Gedeputeerde **Van der Hoek** bevestigt dat een aantal onderdelen op een later tijdstip wordt uitgevoerd, omdat hier meer tijd voor nodig is.

Gedeputeerde **Tekin** zal de technische vraag schriftelijk beantwoorden. In september geeft de werkambassadeur een presentatie over de resultaten van de afgelopen anderhalf jaar. Begin 2018 komt de evaluatie en het vervolg naar de Staten.

Gedeputeerde **Bond** zal de vraag van de VVD over pagina 6 schriftelijk beantwoorden.

Voorvisie Verslag

Commissie Mobiliteit & Financiën

Datum commissievergadering	:	12 juni 2017 29 juni 2017 (wordt later toegevoegd)
Commissievoorzitter plv.	:	H.W. Struben
Commissiegriffier	:	mw. M. Spoor-Hendriks
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 5308 / spoorm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	H.W. Struben	
Commissiegriffier	mw. M. Spoor-Hendriks	
Leden van de Commissie	CDA	: H. de Graaf en D.G. Heijnen
	ChristenUnie-SGP	: D.G.M. Ceder en M.C.A. Klein
	D66	: A.E. Tijssens en Z. Yurdakul
	GroenLinks	: S. van Berkum en mw. Z. Pels
	ONH	: J.H. Leever
	PvdA	: mw. E.M. van Duijn, N. Papineau Salm en X.J. den Uyl
	PvdD	: F. Zoon
	PVV	: J.J.A.M. van Hooff
	50PLUS	: mw. O.A.C. de Meij
	SP	: J.M. Bruggeman en W. Hoogervorst
	VVD	: mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee en J.P.M. van Straaten
Gedeputeerden	mw. E. Post (VVD) en C. Loggen (VVD) - t/m agendapunt 7b)	
Ambtenaren/deskundigen	Randstedelijke Rekenkamer, mw. A.W.C. Hoenderdos-Metselaar (agendapunten 6a en 6b) mw. W. Cavens (agendapunt 7a)	
Insprekers	zie agendapunten 2 en 8	
Notulist	mw. I.L. Vos (Moneypenny BV)	

Afwezig: M. Deen (PVV) en mw. P.E. Kirch-Voors,

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Inloophalfuur
3. Vaststelling agenda, verslag vorige vergadering, Strategische agenda, moties en toezeggingenlijsten en C-agenda
4. Rondvraag portefeuille de heer Remkes
5. Rondvraag portefeuille de heer Loggen
6. A-agenda Algemeen

6a. Randstedelijke Rekenkamer, Voordracht concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018

6b. Randstedelijke Rekenkamer, Voordracht benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

7. A-agenda Financiën

7a. Jaarstukken 2016

7b. Kaderbrief 2018

8. A-agenda Mobiliteit

8a. Mobiliteit: Voordracht tweede actualisatie PMI

8b. Beheer en Onderhoud: Tussentijdse kredietaanvragen PMO

9. B-agenda Grondzaken

9a. Grondzaken: evaluatie uitvoeringsregels pacht 2017

10. B-agenda Mobiliteit

10a. Mobiliteit: Concept-vervoerplan 2018 Haarlem-IJmond

11. Rondvraag portefeuille mevrouw Post
12. Sluiting
13. C-agenda Mobiliteit
14. C-agenda Financiën
15. C-agenda Grondzaken

1. Opening en mededelingen
De **voorzitter** opent om 13.00 uur de vergadering en verwelkomt alle aanwezigen. Het aangekondigde experiment met video-opname werkt nog niet.

Mededelingen:
Een bericht van verhindering is ontvangen van de heer Deen en mevrouw Kirch.

2. Inloophalfuur
De **voorzitter** meldt dat zich 6 insprekers hebben aangemeld.

De heer **Tabak** spreekt in over de uitbreiding van de A27, waarvoor € 2,5 miljard is gereserveerd. Er is dus geld. Een geluidsscherm kan dus worden geplaatst. De gemeente Hilversum heeft in 2010 zienswijze ingediend, maar één en ander is door de Crisis en Herstelwet achterhaald.
De kerntaak van de provincie is om toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke taken. De heer Tabak roept de provincie op iets te doen. Er is sprake van onzorgvuldig bestuur. De aanwonenden wonen letterlijk op een verkeersknooppunt. Dit brengt grote gezondheidsproblemen met zich mee. Woningen zijn onverkoopbaar, vanwege het enorme verkeerslawaai. De voordelen zijn voor alle weggebruikers en de nadelen zijn voor de bewoners van het gebied. Door de aansluiting op de A27 zoveel dichterbij te plaatsen, bespaart Rijkswaterstaat € 22 miljoen.
De heer Tabak roept Provinciale Staten op om zorg te dragen voor de plaatsing van een voldoende breed en hoog geluidscherm, waarmee recht wordt gedaan aan de wettelijke voorkeur.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) was ter plekke. De Rijksoverheid moet de omwonenden ondersteunen. De heer Van Berkum is benieuwd of de heer Tabak gaat inspreken bij de commissie NLM, de geluid- en milieutak.

De heer **Tabak** zal dat graag doen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt hoeveel bewoners concreet gezondheidsproblemen ondervinden als gevolg van de uitstoot van fijnstof.

De heer **Tabak** antwoordt dat in de directe omgeving twaalf bewoners hart en vaatklachten hebben. Veel meer mensen wonen er niet aan de onderzochte weg. De wijk zelf is veel groter. Het onderzoek van GGD/RIVM stelt dat men zich in Hilversum wat gezonder voelt dan in de rest van Nederland. Dit onderzoek klopt voor deze wijk niet.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) is benieuwd of gevelisolatie een optie is, zodat de geluidsoverlast afneemt?

De heer **Tabak** wil ook graag in de tuin zitten. Dan heb je niets aan gevelisolatie. Bij bestaande woningen liggen de geluidsnormen lager.

De heer **Bruggeman** (SP) begrijpt van de inspreker dat de kosten voor geluidschermen € 2 miljoen tot € 3 miljoen bedragen. Om hoeveel meter geluidscherm gaat het?

De heer **Tabak** antwoordt dat het gaat over anderhalve kilometer. Een geluidscherm kost ongeveer € 269 per vierkante meter. Afhankelijk van de vorm kan dit bedrag wat hoger uitvallen. De bewoners vragen niet om het meest geavanceerde scherm.

De heer **Tijssens** vraagt of door de heer Tabak bij het Rijk tegen een muur wordt aangelopen. Denkt de heer Tabak bij Provinciale Staten het antwoord te vinden?

De heer **Tabak** is in gesprek met Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat is gebonden aan bepaalde eisen. Dit zouden bovenwettelijke maatregelen zijn volgens Rijkswaterstaat. De bewoners zijn het daarmee oneens. Elders in het land worden wel geluidschermen geplaatst. Van de besparing van € 22 miljoen bij Hilversum kan best € 2 miljoen worden gebruikt voor het plaatsen van geluidschermen.

Mevrouw **Barnstein** sprak vorige maand al in. Daarna ontving zij een e-mail van de griffier. Vanwege het beleidsveld is hierin geen formele rol weggelegd voor deze commissie. Dit is te kort door de bocht. Mevrouw Barnstein merkt op dat deze kwestie wel degelijk valt onder de integrale verantwoordelijkheid van de provincie. Het gaat om de onderwerpen handhaving, leefbaarheid en milieu. De leefbaarheid in de wijk wordt verergerd door de overheid. Ziektebeelden kunnen feitelijk

worden gerelateerd aan een te lange blootstelling aan een hoge geluidsbelasting als gevolg van verkeerslawaai van de A27.
De A27 is een Rijksaangelegenheid. Het gaat hier over milieu en leefbaarheid rondom de rijksweg daar zijn desbetreffende Gedeputeerde Staten daarop aanspreekbaar en valt het in die zin wel degelijk onder de verantwoordelijkheid van de provincie.
In vervolg op haar eerder gestelde hulpvraag om de gemeente Hilversum te steunen, het project A27/A1 wordt op grond van de Crisis- en Herstelwet uitgevoerd, ontvangt deze commissie een kopie van de vraag om de verwezenlijking van ruimtelijke en infrastructurele projecten in het kader van de Crisis- en Herstelwet. Gemeenten en provincies kunnen bij ruimtelijke gebiedsontwikkelingen kaders stellen. De overheid moet waken over haar burgers Dat is hier niet gebeurd. Mevrouw Barnstein roept Provinciale Staten op om samen met gemeente Hilversum naar Rijkswaterstaat te stappen om te zien of er coulance mogelijk is, of om aan de andere kant financiële steun te bieden.

De heer **Van Berkum** (GL) roept op om in de commissie NLM in te komen spreken.

Mevrouw **Hoving** Bij A13 en A16 hebben gemeenteraden in moties aangegeven dat omwonenden geen toename van geluidshinder mogen ondervinden en de maximale geluidshinderwaarde 50 dB moet zijn. De minister is verantwoordelijk voor het bereiken van de wettelijke voorkeur geluidshinderwaarde, die in 2017 is vastgesteld op 48 dB. De regionale overheden dienen zich bezig te houden met aanvullende maatregelen. Gemeenten en Provincie Zuid-Holland hebben samengewerkt om geluidschermen te plaatsen, om daarmee de omwonenden te beschermen.
Het treffen van bovenwettelijke maatregelen valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie en de gemeente.
Mevrouw Hoving roept op om aan de volgende dringende oproep gehoor te geven. Omdat het tracébesluit in 2011 in de ijskast is gezet en omdat in 2014 de Crisis- en Herstelwet is ingevoerd, kon de gemeente geen nieuwe zienswijze indienen. Rijkswaterstaat is overgegaan op het Haarlemmermeermodel. Nu komt er een zevenbaans weg, met een afslag op 150 meter afstand van huizen. De geluidshindernorm is verhoogd naar 58 dB door Rijkswaterstaat. De gemeente Hilversum en de provincie Noord-Holland hadden de randvoorwaarde kunnen stellen dat het geluid binnen de wettelijke norm van 48 dB moet komen. Er is een oplossing: een bovenwettelijke maatregel die voorziet in een geluidscherm van anderhalve kilometer lang. Mevrouw Hoving roept de Statenleden op om de situatie ter plekke te komen bekijken en het thema op de agenda te zetten.

De heer **Tijssens** verzoekt de voorzitter om de inspraak door te geven aan de commissie NLM

De **voorzitter** zegt toe dat dit zal worden doorgegeven.

Mevrouw **Verweij** vraagt de commissie- en Statenleden ter plekke te komen kijken naar de bewoners door de overheid aangedane situatie. Al meer dan 20 jaar walst de overheid over de West Indische buurt. Het tracébesluit van 2010 is herzien in 2014. Burgers moeten dit waarnemen uit een advertentie in de plaatselijke krant of in de Staatscourant. Niet gelezen betekent voor de burger dat de gezondheid, leefbaarheid en financiële gevolgen zwaar worden aangetast.
Gemeente en overheid hebben de situatie ter plekke niet laten uitleggen door Rijkswaterstaat, met welke reden de afslagen meer naar de buurt te brengen in plaats van 200 meter naar de andere kant? Het traject heeft desastreuze gevolgen voor de leefbaarheid en het milieu. Tot op heden is geen gehoor en geen toezegging van de gemeente en de overheid voor een compensatie in de vorm van een geluidscherm. Waarom worden burgers niet gehoord? Waarom wordt hun leefbaarheid en toekomst afgedaan in e-mail van 4 regels?

De **voorzitter** deelt mee dat de heer De Wild had aangekondigd te willen inspreken, maar hij is helaas wegens ziekte verhinderd.

De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) spreekt in over de plannen voor een onderdoorgang. Deze commissie gaf een akkoord voor het uitwerken van het idee van de dorpsraad in 4 varianten. De dorpsraad heeft op 27 maart gesproken met de Commissaris van de Koning gesproken. Het is een historisch proces als gevolg van cocreatie. De dorpsraad is tevreden over het proces. De dorpsraad wil de commissie erop wijzen dat het plan van de dorpsraad meer zal gaan kosten dan het huidige budget voor de bereikbaarheid van Waterland. Er zal rekening moeten worden gehouden met een bedrag van circa € 75 miljoen, bij het opstellen van de Kaderbrief 2018.
De dorpsraad heeft met de provincie afspraken gemaakt over cocreatie. Deze zeven afspraken zag de dorpsraad nergens terug. De dorpsraad wil graag transparantie in het proces tot en met de besluitvorming. De heer Buis pleit ervoor om daarover nog een aanvullende afspraak te maken.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) heeft gehoord wat inspreker zei over het bedrag waarmee rekening moet worden gehouden. Kan de heer Buis uitgebreider aangeven waar de dorpsraad staat in het proces.

De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) vertelt dat er nu ateliers c.q. raadplegingen met omwonenden en de regio worden gehouden. Raads- en commissieleden zijn daar als toehoorder bij aanwezig. Twee varianten zullen uiteindelijk worden uitgewerkt. Tijdens het derde atelier, in oktober, worden de meest concrete plannen gepresenteerd.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) was aanwezig bij een atelierbijeenkomst. Wanneer wordt bekend wat de omvang van het bedrag is? Waar doelt de dorpsraad precies op bij de gevraagde betrokkenheid? Aan welke tafel wil de dorpsraad zitten?

De heer **Buis** kosten meer dan huidig plan voor bovengrondse variant. Meer gaat het kosten. Houd er rekening mee. In oktober kosten per variant bekend.
De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) kan niets zeggen over het exacte kosten. Wel is nu al duidelijk dat deze hoger zullen zijn dan de uitgewerkte bovengrondse variant. In oktober 2017 zullen de kosten per variant beschikbaar zijn. De dorpsraad wil tot en met de keuze van variant betrokken blijven.

De heer **De Graaf** (CDA) hoorde inspreker vragen naar meer transparantie. Wat is zijn ideaalplaatje?

De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) vertelt dat het uniek is dat de dorpsraad samen met de provincie de projectcoördinatie doet. De uiteindelijke varianten gaan de politiek in. De dorpsraad zit niet in de stuurgroep. Het betreft een overleg tussen de gedeputeerde en de betrokken wethouders. Dan wordt een keuze gemaakt, die wordt aan Provinciale Staten voorgelegd. Dat laatste stuk is minder transparant.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt transparantie in het proces heel belangrijk. Mocht de onderdoorgang eruit komen als een variant dan is duidelijk dat dit meer gaat kosten.

De heer **Ypema (**OMNI vervoervereniging NH) vertelt dat zijn inbreng de vorige keer heel kort was. Namens honderden vrijwilligers van de buurtbussen in Noord-Holland heeft de heer Ypema toch wel wat te zeggen. Hij vertegenwoordigt hier 9 van de 10 verenigingen, die tussen twee en tweeëndertig jaar openbaar vervoer aanbieden, waar het eigenlijk niet mogelijk is. In 2016 vervoerden de buurtbussen in de concessie Noord-Holland Noord bijna 250.000 reizigers. Het zou zo moeten zijn dat rolstoelgebruikers zich, zelfstandig, net zo zouden moeten kunnen verplaatsen als ieder ander. Echter het zou ook zo moeten zijn dat eerlijk werk dan eerlijk loon oplevert en dat de vrijwilligers buurtbus wordt opgeheven.
De 9 buurtbusverenigingen schreven een brief aan de gedeputeerde. De Staten- en commissieleden ontvingen daarvan een kopie. De heer Ypema vertelt over de verschillen tussen beroeps- en vrijwillige chauffeurs in het kader van opleiding, ervaring, boetes, dienstregeling en verantwoordelijkheid.
De verantwoordelijkheid ligt bij de vrijwillige chauffeurs zwaar op de maag. Het Openbaar Ministerie komt weleens in de buurt. In de grote OV-bussen kan 1 rolstoel mee. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een eenvoudig systeem. Een ontheffing is bij een buurtbus niet mogelijk.
Als de buurtbus rolstoelgebruikers gaat vervoeren, moet het Wmo-vervoer dan worden opgeheven? Die beroepsmensen kunnen dan naar huis. De inspreker tijdens de vorige commissievergadering, de heer Van Keulen is niet zo zeer tegen Wmo-vervoer, maar tegen de organisatie.
De commissie moet deze inspraak niet opvatten als een dreigement. De buurtbusverenigingen zijn echter geen weglopers. Ze willen graag nog jaren doorgaan. De besturende leden zijn er van overtuigd dat de invoering van een rolstoelplek in de buurtbus, onder de huidige wetgeving, de opheffing van de buurtbusvereniging tot gevolg heeft. Dit is geen klus voor goedwillende amateurs.

De heer **Zoon** (PvdD) bedankt voor brief. Hoe ziet de buurtbusvereniging haar toekomst bij een krimp van vrijwilligers?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) kan daarop geen zinnig antwoord geven. Toch is het belangrijk om naar de toekomst te kijken. Bijvoorbeeld: dieselbusjes mogen straks niet meer rijden. Het is lastig vrijwilligers te vinden.

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) is benieuwd of al gesproken is met rolstoelgebruikers? Wat is de visie van OMNI op een eventuele oplossing? Waarom doet één vereniging niet mee?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) legt uit dat de heer Van Keulen, inspreker tijdens de vorige commissievereniging, was betrokken bij het begin van die ene vereniging. Hij woont in Andijk en heeft een enorme rolstoel. Het verhaal van de Wmo snapt de heer Ypema wel. De heer Van Keulen is oprichter van die ene buurtbusvereniging en die vrijwilligers willen hem kost wat het kost meenemen.
De oplossing zou moeten zijn dat het op dezelfde manier gebeurt als bij de grote bus. De heer Ypema wil de commissie graag uitnodigen om eens te komen kijken.

De **voorzitter** bedankt namens de commissie voor de uitnodiging. Deze zal worden genoteerd.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) begrijpt dat loon naar werk de kern van de zaak is. Wat wilt de Ypema daarover zeggen?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) legt uit dat voor de inrichting van een rolstoelplek er een passagiersstoel uit de buurtbus moet verdwijnen. Bij de negen verenigingen in Noord-Holland Noord kunnen dan 5400 reizigers in één jaar niet mee, om af en toe een rolstoeler mee te nemen, wat niet zou moeten gebeuren, omdat het veel te ingewikkeld is.

De heer **Heijnen** (CDA) hoorde van buurtbusverenigingen in andere provincies dat zij wel rolstoelgebruikers vervoeren. Wat gebeurt daar wel, wat hier niet kan?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) sprak de bouwer van de buurtbussen, die tevens busjes voor Arriva bouwt. Vijftig van dergelijke busjes rijden er rond, waarvan 10 met een rolstoelplek. Ze worden niet gebruikt.

De heer **Bruggeman** (SP) vraagt wat de inspreker nu feitelijk wil. Wanneer het te ingewikkeld zou zijn, dan kan dat worden opgelost met een opleiding. Is een ander type bus wenselijk, of moet worden gewerkt met beroepskrachten?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) zegt dat een rolstoelbus, zoals die in Enkhuizen rijdt, niet mogelijk is. Het is een auto; geen bus.
Met rijbewijs B mag een chauffeur 8 passagiers vervoeren. Met een rolstoel erbij, zoals in Enkhuizen, gaat het om 9 personen. Van de 70 vrijwillige chauffeurs bij de buurtbusvereniging van de heer Ypema zijn er slechts 5 met een groot rijbewijs.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of te denken valt aan een opklapbare stoel?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) heeft een rijbewijs voor het besturen van een voertuig ingericht. Als er een klapstoel in wordt aangebracht, dan blijft het voertuig ingericht, ook wanneer die stoel niet wordt gebruikt.

De **voorzitter** bedankt alle insprekers voor hun komst en inbreng.

3. Vaststelling:
Agenda
Mevrouw **Boelhouwer** (SP) deed het verzoek om een vraag over de Woonbotennota te agenderen. Gezien de overvolle agenda gaat zij ermee akkoord dat die vraag in september 2017 op de agenda komt.

Gedeputeerde **Post** heeft begrepen dat mevrouw Boelhouwer verduidelijkende vragen heeft over de Woonbotennota. September is ver weg. De gedeputeerde geeft de SP in overweging om de vragen schriftelijk te stellen. Dan volgt schriftelijke beantwoording, of een ambtelijke toelichting.

De **voorzitter** deelt mee dat de agendapunten 7a (Kaderbrief 2018) en 7b (Jaarstukken 2016) qua volgorde worden omgedraaid.

De heer **Tijssens** (D66) vertelt dat de fracties van D66 en PvdA vroegen om de behandeling van de ICOMOS brief in deze commissie. Het is van groot belang de dialoog in te gaan, voordat een besluit

wordt genomen over een voorkeurstracé A8/A9. Er zal op zeer korte termijn als commissie bijeengekomen moeten worden om de MER en het ICOMOS-rapport te bespreken.

De **voorzitter** komt met een voorstel van de griffie voor een extra vergadering op 20 of 29 juni. Uit een korte inventarisatie blijkt dat de voorkeur uitgaat naar 29 juni 2017. Gedeputeerde Post kan op 29 juni vanaf 19.00 uur aanwezig zijn.

De voorzitter constateert dat op 29 juni 2017 een extra vergadering van deze commissie zal worden gehouden.

De agenda wordt vastgesteld.

Verslagen van voorgaande commissievergaderingen
Verslag van de commissievergadering van 8 mei 2017
Het verslag wordt vastgesteld.

Strategische agenda
Gedeputeerde **Loggen** meldt over 'Anoniem solliciteren' dat de landelijke pilots deels zijn uitgevoerd. Een reactie op de resultaten zal door Gedeputeerde Staten worden verwoord in een nota.

De heer **de Graaf** (CDA) doet de volgende mededeling over het werkbezoek aan de N201. Het werkbezoek wordt voorbereid door de heren De Graaf, Hoogervorst en Tijssens. Bekeken wordt of het werkbezoek nog voor de zomer, of daarna zal plaatsvinden. In de volgende commissievergadering volgt een memo.

De Strategische agenda wordt vastgesteld.

Moties- en toezeggingenlijst
De moties- en toezeggingenlijst wordt vastgesteld.

C-agenda
De commissie heeft kennisgenomen van de C-agenda.

4. Rondvraag portefeuille de heer Remkes
De heer Remkes is niet aanwezig. Er zijn geen rondvragen ingediend.

5. Rondvraag portefeuille de heer Loggen
Van deze rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

6. A-agenda Algemeen
6a. Randstedelijke Rekenkamer: Voordracht conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2018
Mevrouw **Hoenderdos**, directeur-bestuurder Randstedelijke Rekenkamer is aanwezig voor een eventuele toelichting.

Vanuit de commissie er geen behoefte aan een toelichting.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

6b. Randstedelijke Rekenkamer: Voordracht benoeming plaatsvervangend bestuurder

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

De voorzitter bedankt mevrouw Hoenderdos voor haar komst.

7. A-agenda Financiën

7a. Jaarstukken 2016

De heer **Heijnen** (voorzitter Rekeningencommissie) geeft een mondelinge terugkoppeling vanuit de vergadering van de Rekeningcommissie hedenochtend.
De reden van de late toezending van het accountantsverslag en het addendum voor de jaarrekening is dat de accountant ten aanzien van een aantal cruciale onderwerpen, en dan met name de voorziening bodemsanering, pas zeer laat heeft gemeld dat een wijziging nodig was. Dit gebeurde zelfs pas nadat de Jaarrekening 2016 door Gedeputeerde Staten was vastgesteld. Het leidde wel tot een goedgekeurd jaarverslag.

Er zijn twee hoofdaandachtspunten, die in het verslag van de accountant naar voren komen.
Het moment van informatie vanuit de deelnemingen. Veel energie moet worden gestoken in het controleren van cijfers van onder andere de RON, maar ook andere deelnemingen. De accountant adviseert om die cijfers eerder beschikbaar te laten stellen aan de provincie.
De onderbesteding is weer fors en groeiende in de jaren. In de Rekeningencommissie is met de accountant gesproken over eventuele oplossingen. Procesmatig kan worden bekeken of grote wijzigingen eerder, dan alleen bij de jaarstukken, kenbaar zouden moeten worden gemaakt.
De accountant bracht nog enkele andere aandachtspunten naar voren zoals de RON, PDENH en bodemsanering.

Namens de commissie bedankt de **voorzitter** voor de terugkoppeling. Hij geeft de Jaarstukken 2016 in bespreking.

De heer **Van Straaten** (VVD) vertelt dat zijn fractie het betreurt dat het verslag van bevindingen van de externe accountant zo laat beschikbaar is gekomen. Er zijn geen belangrijke zorgpunten over de administratieve organisatie en het functioneren daarvan in 2016.
De rapportage van de accountant had gevolgen voor het resultaat 2016. Het heeft echter geen invloed op het bedrag dat moet worden bestemd in het kader van de Kaderbrief.
De Jaarrekening laat een overschot zien van € 44,2 miljoen. Opvallend is dat de besteding van de reserves sterk achter blijft bij de bedragen die waren begroot in 2016. Dat is een zorgelijk punt. De Rekeningencommissie deelt die zorg en denkt na over een oplossing voor hoe dat kan worden voorkomen. Het is ook zorgelijk in het kader van de Wet HOF en het boeterisico dat kan gaan gelden wanneer het EMU saldo negatief uitkomt. Nu zaken die in 2016 niet tot besteding zijn gekomen, alsnog worden besteed dan bestaat het risico dat het EMU-saldo flink gaat oplopen, met een risico op boetes.
Het is jammer dat het Programma Groen een totaal afwijkende vorm van rapporteren kent. Dat komt de duidelijkheid en leesbaarheid van de jaarstukken niet ten goede. De VVD hoopt dat met de evaluatie van de begrotingsmodellen meer uniformiteit zal komen in de rapportage over de diverse programma's.
Het weerstandvermogen kent bevredigende getallen. Een verklaring voor de lage beheer- en onderhoudskosten voor wegen, OV en vaarwegen is niet te vinden. In de tekst over het operationeel doel (2.1.4) staat een vage uitleg. 68% van de projecten is uitgevoerd. Dat is een onbevredigende verklaring voor een forse onderbesteding van € 13 miljoen.
De ICT projecten zijn niet volledig tot uitvoering gekomen. Omvat de onderschrijding van € 1,5 miljoen een groot deel van de projecten, of is het tamelijk marginaal?

De heer **Leever** (ONH) geeft een gecombineerde reactie op de jaarstukken 2016 en de Kaderbrief 2018.
De jaarstukken, met uitzondering van de Jaarrekening en de Kaderbrief, zijn niet op tijd aangeleverd. Grondige bestudering van deze stukken bleek praktisch onmogelijk. Het streven was om de jaarrekening in maart en april te behandelen. Vanwaar alle vertragingen? In de toelichting vanuit de Rekeningencommissie wordt hiervoor al een algemene verklaring gegeven. Waren er verschillen van inzicht tussen de provincie en de accountant over de jaarrekening?
De inhoud van de jaarrekening kan invloed hebben op de inhoud van de Kaderbrief. Op 31 december van elk jaar ligt de jaarrekening vast. De jaarrekening gaat in de tijd aan de Kaderbrief vooraf en moet voor de Kaderbrief op de agenda staan. In de agenda van de commissies EEB en NLM is deze volgorde gebruikt. In de financiële commissies M en F en RWW staat de Kaderbrief voor de Jaarrekening. Waar is de uniformiteit gebleven? Alleen in de commissie EEW was de voordracht aanwezig.
Over het karakter van de Kaderbrief merkt de heer Leever het volgende op. Naast kaders staan er ook voorstellen over beleid en begrotingsaanpassingen. De Kaderbrief van weleer was alleen gevuld met kaders. Nu omvat de Kaderbrief veel meer pagina's. Nieuwe beleidsvoorstellen en begrotingswijzigingen horen thuis in de instrumenten die daarvoor bedoeld zijn in de begroting.

Het rekeningresultaat moet € 44,2 miljoen zijn en niet € 26,3 miljoen. De cijfers van de accountant zijn overgenomen.
Op pagina 12 staat dat de vertraging te wijten valt aan een kwaliteitsreview van de accountant. Wat was de aanleiding van deze review? Hoeveel tijd nam deze in beslag en wat was het resultaat?
Over de informatievoorziening aan Provinciale Staten merkt de accountant op dat het afschaffen van de Voorjaarsnota mogelijk geen goed besluit is geweest. Nu is er alleen nog de Zomernota. Deze wordt echter pas in het najaar behandeld. Wat doen Gedeputeerde Staten met het advies van de accountant? Komt de Voorjaarsnota weer terug?

De totale reserve staat op €927 miljoen. Ooit was het € 1,6 miljard. Na een eerdere afname tot € 800 miljoen is er nu weer sprong naar € 927 miljoen. De provincie heeft veel reserves in kas. Ouderenpartij Noord-Holland is voor een robuust financieel beleid en staat achter de langzame afname van de reserves. Nu is er financiële ruimte voor een extra impuls in provinciaal beleid op het gebied van domotica. Hiermee wordt een innovatie- en werkgelegenheidimpuls worden gegeven. Wat is de reactie van de gedeputeerde?

De heer **Van Hooff** (PVV) bedankt de Rekeningencommissie voor de terugkoppeling over de reactie van de externe accountant. Over de besluiten die moeten worden genomen in de jaarstukken zal de PVV-fractie in Provinciale Staten een oordeel geven. Met een aantal zaken zal de PVV niet akkoord gaan.

Bij interruptie vraagt de heer **Yurdakul** (D66) om welke zaken het gaat.

De heer **Van Hooff** (PVV) legt uit dat de PVV met het gehele besluit niet zal instemmen.

Gedeputeerde **Post** vraagt of het klopt dat de PVV niet akkoord zal gaan met het vaststellen van de Jaarrekening.

De heer **Van Hooff** (PVV) legt uit dat de PVV het eens is met wat de accountant zegt. De PVV zou politiek andere besluiten nemen. De PVV gaat akkoord met de jaarstukken, maar de fractie zou andere beslissingen genomen hebben.

Gedeputeerde **Post** kan zich voorstellen dat een fractie het politiek niet eens is met de keuzes die door de collegepartijen gemaakt zijn en de uitvoering die daaraan gegeven is, maar het vaststellen van de jaarrekening gaat om het goedkeuren van wat in de jaarrekening is opgenomen. Als de PVV daar tegen stemt, dan wordt daarmee een merkwaardig signaal afgegeven. Daarmee wordt in feite aangegeven dat het niet klopt wat in de jaarrekening staat.

De heer **Van Hooff** (PVV) herhaalt dat de PVV akkoord gaat met wat de accountant zegt. De accountant gaat akkoord met de cijfers van de provincie. De PVV is blij dat de cijfers geaccordeerd zijn, maar de fractie zou daarin andere beslissingen genomen hebben. Daarom gaat de PVV politiek niet akkoord.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) heeft niet veel opmerkingen. 50PLUS sluit zich aan bij de opmerkingen over de onderbesteding. De fractie veronderstelt dat er nog wel extra geld is voor de bestrijding van ouderenwerkloosheid. De fractie van 50PLUS kondigt een aantal moties aan. Zij zal instemmen met jaarrekening.

De heer **Den Uyl** (PvdA) wijst op de forse onderbesteding. Er zijn veel balansmutaties. Bij zomernota bedroeg de onderbesteding €5 miljoen. Had dat geld achteraf gezien niet beter besteed kunnen worden?
Op alle programma's is onderbesteding, behalve op het programma Mobiliteit. Heeft de gedeputeerde Financiën de gedeputeerde Mobiliteit voldoende in de greep?
De accountant heeft de nodige opmerkingen gemaakt over de toepassing van BVV. Heeft de gedeputeerde het gevoel dat deze organisatie de BBV voldoende in de klauwen heeft?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) complimenteert de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat is verzet. Onderbesteding is al een paar keer genoemd. De begroting moet geen bucketlist worden. Er is werk te doen op het gebied van realistische inschattingen maken. Kijkt men naar waar het mis gaat, dan is GroenLinks verbaasd dat 'fiets' en 'groen' de grotere verliezers zijn ten opzichte van andere programma's. Het is goed om de hele cyclus opnieuw te bekijken en om de begroting realistischer te maken. Gedurende het jaar moeten er niet zoveel wijzigingen zijn. Om de kwaliteit

van de begroting en de jaarstukken te vergroten zou meer burgerparticipatie kunnen worden ingezet. In Zuid-Holland wordt gewerkt volgens het principe V100 van VVD-Kamerlid Duisenberg, waarbij 100 burgers vragen stellen over jaarstukken. Dit kan helpen in het proces om informatie en cijfers duidelijker op papier te zetten.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) is blij met de goedkeurende verklaring. Daarvoor zijn er complimenten van de fractie. In deze Statenperiode is een record aan onderbesteding behaald met € 100 miljoen. Dat maakt het moeilijk om de begroting als stuurinstrument te gebruiken. De fractie van ChristenUnie-SGP heeft er moeite mee dat hier al een aantal jaren tegenaan wordt gelopen. Het lukt maar niet om der de vinger achter te krijgen waar het nu misgaat. De vraag is hoe hierop grip kan worden gekregen. De Fietsinfrastructuur is een mooi vertrekpunt. Er zit € 12 miljoen in de reserve. Er is € 5 miljoen teruggekomen aan niet 'opgehaalde' subsidies. Waar gaat het mis bij subsidies? Als daarop een antwoord komt, dan is de organisatie beter in staat om in te schatten of subsidies gebruikt gaan worden. Wat is het idee van de gedeputeerde hierover?

De heer **Heijnen** (CDA) complimenteert de organisatie voor de jaarstukken. De provincie kent een gezonde financiële positie. De provincie moet juist investeren en reserves afbouwen in plaats van deze opbouwen. Over de onderbesteding moet echt worden gesproken. Dat is iets waarover alle partijen het eens zijn. Ook op de informatievoorziening aan Provinciale Staten valt wat aan te merken. De onderbesteding komt elk jaar weer als een verrassing. Mogelijk is het een idee om in december elkaar informeel bij te praten, zodat eerder bekend is wat er is blijven liggen aan subsidies. Dan is er enig idee van wat er overblijft.
Na bestudering van de beantwoording van technische vragen en het voorstel om het volledige bedrag van de voorziening bodemsanering in de reserve te stoppen heeft het CDA verder geen opmerkingen.

De heer **Hoogervorst** (SP) sluit zich aan bij het geven van complimenten aan het ambtenarenapparaat. De SP is blij met het positief resultaat. Is het positief resultaat over 2016 onverwacht? Provinciale Staten ontvingen daarover niet eerder duidelijke signalen. Zou de gedeputeerde de positieve resultaten willen toeschrijven aan meevallers, minder tegenvallers, zuinigheid of aan gericht beleid?

De heer **Yurdakul** (D66) is blij met de goedkeurende accountantsverklaring. Gezien het korte tijdsbestek is er helaas nog geen reactie van Gedeputeerde Staten daarop.
Het belangrijkste thema van de jaarrekening is de onderbesteding. In 2015 is door Provinciale Staten een bedrag van € 598 miljoen beschikbaar gesteld aan Gedeputeerde Staten voor het realiseren van beoogde provinciale doelen. Uiteindelijk is daarvan maar € 488 miljoen besteed. De onderbesteding komt daarmee op ruim €100 miljoen onderbesteding, zijnde een onderbesteding van 20% van het geraamde budget. Dat is een forse overschrijding. Gesteld kan worden dat het niet is gelukt om geplande activiteiten volledig in uitvoering te brengen. Met de projecten op de 'to do list' van de provincie is circa € 70 miljoen gemoeid. De heer Yurdakul staat stil bij de onderbesteding uit de 'reguliere bedrijfsvoering'. Het programma Bereikbaarheid heeft wel een overschrijding. Net als de PvdA vraagt D66 zich af of de gedeputeerde Financiën voldoende grip heeft op het programma Bereikbaarheid? Op alle gebieden is een onderuitputting. Daar kan geen vinger achter worden gekregen. Kunnen Gedeputeerde Staten een verklaring geven voor de onderbesteding?
De accountant adviseert om te verwachten majeure afwijkingen op de begroting frequenter aan Provinciale Staten te rapporteren in de vorm van begrotingswijzigingen. D66 sluit zich aan bij het advies van de accountant.

Bij interruptie vraagt de heer **Den Uyl** (PvdA) wat allerlei tussentijdse begrotingswijzingen gaan oplossen. Moet dan ook tussentijds naar de bestedingen worden gekeken?

De heer **Yurdakul** (D66) antwoordt dat Provinciale Staten sneller op de hoogte zijn van wat er qua financiën reilt en zeilt. Het is belangrijk om het tijdig te weten als er sprake is van een over- of onderbesteding. Daarmee moet niet worden gewacht tot het einde van het jaar. Actuele zaken moeten tijdig worden gemeld, zodat daarmee iets kan worden gedaan.

Over de grondposities en de herontwikkeling Crailoo stelde D66 vragen, zoals over de waardering van de gronden. De spelregels zijn volledig opgevolgd Er wordt gehandeld in lijn met het grondbeleid. Een duurzame herontwikkeling van het gebied verdient de nodige aandacht. Wanneer gaan Gedeputeerde Staten afspraken daarover met Provinciale Staten delen? Er is een planstudie

gemaakt en een waardering opgenomen in de stukken van 2016, maar dat betrof alleen Crailoo Noord. Nu is Crailoo Zuid er ook bij betrokken. Het antwoord is daarmee achterhaald.

Gedeputeerde **Post** zegt dat nu niet wordt gekeken naar de herinrichting Crailoo in planologische termen. De provincie is in gesprek met de betrokken gemeenten over verwerving. Het is zonde om tijd en geld te steken in plannen, wanneer gemeenten dat gezamenlijk gaan overdoen. Als de onderhandeling tot succes leidt, dan melden Gedeputeerde Staten de verkoop aan Provinciale Staten. Anders zal binnen de verkoopstrategie, waartoe het college van Gedeputeerde Staten heeft besloten, verder gaan met planologische kant. Op dat moment komen Provinciale Staten dan in beeld. Nu wordt dus energie gestoken in de verkoop van Crailoo.

Het centrale thema is onderbesteding, maar ook de informatievoorziening aan Provinciale Staten, dan wel besluitvorming daarover. Het college had nog geen kans om commentaar te leveren op het rapport van bevindingen. Dat komt 12 juni in het college. Over de reden van de vertraging zou men de accountant moeten bevragen. Het heeft bij het college in ieder geval tot grote ergernis geleid. De interne review is kennelijk een standaardprocedure bij Ernst&Young. Die review leidde tot late aanlevering van stukken. Vervolgens moest er een correctie komen vanwege het vrijvallen van de reserve bodemsanering. Het college van Gedeputeerde Staten heeft geen goed woord over voor de gang van zaken rond de accountantscontrole. Het lijkt de gedeputeerde verstandig om de accountantscontrole opnieuw aan te besteden. Niet het college van Gedeputeerde Staten, maar de accountant moet worden aangesproken op de vertraging.

Vanuit de commissie wordt gevraagd of € 5 miljoen niet beter halverwege uitgegeven had kunnen worden. Dat is makkelijk op het moment dat het een meevaller betreft. Dat wat nu als onderbesteding wordt gezien zijn zaken die volgend jaar alsnog tot besteding gaan komen. In het tweede helft van het jaar kunnen bijzonderheden optreden. Per 30 juni wordt niet het financiële jaar afgesloten. Er worden geen tussentijdse resultaten genomen. Dat is nu eenmaal zo afgesproken. Op de vraag of het zinvol is om in te gaan op het advies van de accountant om tussentijdse begrotingswijzigingen door te voeren, vraagt de gedeputeerde zich op haar beurt af of het toesturen van meer tussentijdse begrotingswijzigingen het overzicht bij Provinciale Staten doet toenemen, of doet afnemen. De gedeputeerde vermoedt dat het laatste het geval zal zijn. Nu komt de informatie keurig gebundeld op een enkel moment in het jaar. Wanneer Provinciale Staten maandelijks worden bestookt met begrotingswijzigingen, verwacht de gedeputeerde dat de Statenleden de kluts zullen kwijtraken.

Bij interruptie wijst de heer **Yurdakul** (D66) erop dat het niet gaat om alle begrotingswijzingen, maar om majeure wijzigingen. Belangrijke wijzigingen zouden tijdig moeten worden gemeld. Dat vergroot de sturingsmogelijkheid van Provinciale Staten.

Gedeputeerde **Post** is het daarmee eens als het gaat om een meevaller. Wanneer het gaat om sec een verschuiving in het kasritme, dan is de gedeputeerde het niet met de heer Yurdakul eens. Het leidt tot inzicht op dat moment, maar Provinciale Staten kunnen daar verder niet op sturen.

Bij interruptie zegt de heer **Yurdakul** (D66) dat een bepaald budget in een bepaalde periode wordt aangewend. Dat is de spelregel. Als een activiteit niet in die vastgelegde periode kan worden uitgevoerd, dan kan het geld ook niet worden besteed. Dat begrijpt de heer Yurdakul. Provinciale Staten heeft er echter een belang bij dat activiteiten tijdig in de beoogde periode worden uitgeoefend en dat daarover controle kan worden uitgevoerd.

Gedeputeerde **Post** verwijst naar de aparte verantwoordingscyclus. Provinciale Staten ontvangen daarin halfjaars-, tertiaal en kwartaalrapportages over de grote projecten. Had het Provinciale Staten bijvoorbeeld in het geval van de N23 geholpen als zij in november hadden geweten dat de uitgaven niet voor het hele jaar zouden kunnen worden gedaan?

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat het niet zo zeer gaat om het woord ‘begrotingswijziging’. Het gaat erom dat Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang. Wat te doen met de informatievoorziening, als het gaat over een bedrag van € 40 miljoen uit de reguliere bedrijfsvoering?

Bij interruptie spreekt de heer **Den Uyl** (PvdA) van een goede discussie. Het gaat niet zozeer om begrotingswijzigingen. Stel dat er halverwege het jaar niet een rekeningoverschot, maar een rekeningtekort van € 5 miljoen zou zijn, dan wordt op dat moment ook niet gevraagd om

bezuinigingsmaatregelen. Wat dat betreft ziet de heer Den Uyl wel een nadeel bij die benadering. Toch is er behoefte bij Provinciale Staten om tussentijds te weten hoe het met de begroting gaat.

Gedeputeerde **Post** heeft die worsteling ook. Externe invloeden zijn echter ook van toepassing. Een gemeente kan bijvoorbeeld een vergunning later afgeven dan verwacht. Het verleggen van kabels en leidingen kan tegenvallen. Het kan ook gebeuren dat er minder subsidie wordt aangevraagd, dan waarop vooraf werd gehoopt en waarmee van te voren rekening mee was gehouden. Een groot deel van de oorzaken ligt buiten de invloedsfeer van de provincie. Dat betekent niet dat niet wordt getracht er iets aan te doen.
Voor het uitventen van de Fietsimpuls is nadrukkelijk aandacht gevraagd in de ambtelijke overleggen met alle gemeenten in de provincie, met uitzondering van de Vervoerregio. Bestuurlijk heeft de gedeputeerde de Fietsimpuls onder de aandacht gebracht bij alle wethouders. Toch valt het tegen. Voor cofinanciering vanuit gemeenten was er minder geld beschikbaar. De gedeputeerde kan vooraf niet voorzien wat gemeenten willen en waartoe ze zelf bereid zijn.
De gedeputeerde verwijst naar de discussie over het rolstoeltoegankelijk maken van haltes. De provincie heeft daarbij geen stok, maar slechts een wortel om de gemeenten voor de neus te houden.
Er zijn ook jaren geweest dat er meer projecten waren, dan er geld voor was.
Gebleken is dat gemeenten achteraf moeten stellen dat ze het niet voor elkaar kregen om bijvoorbeeld tijdig aan te besteden. Het project werd dan bijvoorbeeld geknipt en deels verschoven naar het volgende jaar, met als gevolg dat subsidiegeld over werd gehouden.
De gedeputeerde heeft geen directe oplossing voor dergelijke externe factoren. Het college probeert oprecht zo goed als mogelijk te ramen. Wanneer het gaat om verschuiving in de tijd dan is het jammer dat het niet lukt om het geld dit jaar uitgegeven te krijgen, maar dat komt in het volgende jaar wel. Het is dus geen meevaller, maar sec een verschuiving in de tijd.

Bij interruptie zegt de heer **Heijnen** (CDA) dat het niet zozeer gaat om een formele begrotingswijziging. De laatste begrotingswijziging gaf aan het rekeningresultaat ongeveer € 5 miljoen positief zou uitvallen. Pas driekwart jaar later, in dit geval bij de Kaderbrief blijkt dat het bedrag fors groter is. Dat moment zou eerder moet zijn. De heer Heijnen pleit niet voor een formeel stuk. Informeel is al veel eerder bekend wat ongeveer het rekeningresultaat is. Het zou goed zijn om een moment in te bouwen om dat inzicht te verkrijgen.

Gedeputeerde **Post** vindt dat erg ingewikkeld. Half december weet de gedeputeerde niet hoe de vlag erbij hangt. Een aantal mutaties wordt na 31 december doorgevoerd.
Bijvoorbeeld: als het besluit over Distripoort door het college in februari, in plaats van juni, genomen was dan had dat effect alsnog in de boeken van 2016 verwerkt moeten worden. Een prognose op half december is nog niet te geven. Het zou merkwaardig zijn als op basis daarvan vervolgens in januari allerlei voorstellen zouden worden gedaan, waarbij wordt gepretendeerd op een eventuele besteding van een eventueel rekeningresultaat, waarvan pas vandaag de dag bekend is wat het inhoudt. Dat zou geen zorgvuldig beheer van provinciale middelen zijn.
Aan gemeenten wordt in mei gemeld welke projecten gehonoreerd worden. De gemeenten moeten vervolgens voor 1 november aanbesteden. In de periode van november tot december kan worden gecontroleerd of dat daadwerkelijk is gebeurd. Pas dan wordt duidelijk of subsidie wel of niet wordt verstrekt. Er is dus niet eerder duidelijkheid dan eind november en december.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Pels** of Gedeputeerde Staten kunnen nadenken over een manier waarop Provinciale Staten geïnformeerd worden. zonder dat het leidt tot voorstellen vanuit de Staten, maar dat inzicht kan worden gegeven in onderbesteding.

Gedeputeerde **Post** zegt dat het informeren bijvoorbeeld zou kunnen plaatsvinden door een ‘benen-op-tafelsessie. Dat lijkt haar niet ingewikkeld. Of het Provinciale Staten gaat helpen, is de vraag. De gedeputeerde prak erover met de accountant. De accountant stelde dat de provincie het beheer beter op orde moet krijgen. De gedeputeerde vroeg de accountant om drie suggesties te geven om het beheer beter op orde te krijgen, waardoor er niet langer sprake is van onderuitputting. Het antwoord was dat dit beter op orde kan komen door Provinciale Staten vaker te informeren, met tussentijdse begrotingswijzigingen. Dat is echter geen beheermaatregel, maar een informerende maatregel. Ook de accountant kan niet aangeven hoe deze zaak strakker kan worden georganiseerd. De gedeputeerde is het met iedereen eens die zegt dat de provincie het geld niet moet oppotten, maar dat de provincie moet investeren.

Over de Wet HOF en de EMU-norm spreekt de gedeputeerde op gezette tijden met de ministers van Financiën en Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris. Zij willen zich houden aan het tijdpad dat daarover eerder is afgesproken. Zolang Europees gezien, geen boetes opgelegd worden, die boetes ook niet doorgelegd gaan worden naar decentrale overheden. Andere overheden komen ook niet tot de volledige besteding. Op basis van de praktijk is er geen reden om niet in te stemmen met het tijdpad. De minister gaf aan dat op het moment dat het bij een van de decentrale overheidlagen tot een probleem zou leiden, hij altijd bereid is om te praten over een oplossing.

Het klopt dat de managementletter in december is vastgesteld, maar die gaat over de tussentijdse en niet over de eindcontrole. Het is een tussentijdse en geen eindrapportage.

Op de vraag of het afschaffen van de Voorjaarsnota nu wel een goed idee was, geeft de gedeputeerde ongeveer elke Statenvergadering een antwoord.

De gedeputeerde is het niet eens met de constatering dat er financiële ruimte is voor een extra impuls? Het klopt dat er veel reserves op de balans staan, maar die zijn, met uitzondering van één reserve, alle geoormerkt. Voor het putten uit die reserves voor een financiële impuls is wel de meerderheid in Provinciale Staten nodig.

De vraag of de provincie het BBV voldoende in de klauwen heeft, vindt de gedeputeerde een interessante. De herziening van het BVV leidde tot een discussie. In beginsel heeft de provincie het BBV in de klauwen, maar op punten is het BBV niet helder. Deze lijken dan voor verschillende interpretaties vatbaar. De commissie BBV moet dan uitsluitsel geven. Pas dan weet 'de rest van de wereld' waar men aan toe is. Dat soort zaken speelde met name afgelopen jaar.

De gedeputeerde is het eens met de opmerking dat de begroting geen bucket list mag zijn. Bijvoorbeeld bij het onderdeel Fiets wordt gewerkt aan een voorstel op basis van de aanbevelingen van de Fietsersbond Het voorstel volgt spoedig. Een deel van de knelpunten lag bij de gemeenten. Dan geldt opnieuw dat de provincie geen stok heeft, maar slechts een wortel om voor te houden aan de gemeenten. Dat blijft een spanningsveld.

Bij interruptie suggereert mevrouw **Pels** (GroenLinks) dat een groter aandeel vanuit de provincie in de cofinanciering kan helpen om gemeenten over streep te trekken om alsnog geld uit te geven aan de realisering van beleidsdoelen.

Gedeputeerde **Post** zegt dat op het moment dat een gemeente niet bereid is om te investeren in verkeersveiligheid en maatregelen voor de fiets dan moet men zich de vraag stellen of de provincie dat wel moet doen. Er is een mooie balans gevonden op de helft van de kosten. Voor infrastructuur financiert de provincie 50%. In het verleden was dat meer. Toen kwam er vanuit gemeenten het signaal dat ze van gekkigheid niet meer wisten wat te bedenken om het de provincie maar te laten betalen. Dat is volgens de gedeputeerde niet de juiste weg.

Op de vraag hoe de gedeputeerde het resultaat kwalificeert, kan geen eenduidig antwoord worden gegeven. Soms is het een meevaller en soms een onderschrijding, omdat er een aanbestedingsvoordeel is geweest. Het is een samenspel van meevallers, tegenvallers en onderbestedingen. Het college is altijd zuinig wil alles zo efficiënt mogelijk laten verlopen. Dat is wel degelijk gericht beleid. Het streven is om voor zoveel mogelijk zaken tot besteding te komen, maar dan wel zo efficiënt mogelijk.

Inzake de opmerking dat Programma 2 een negatief resultaat heeft en de overige programma's niet verwijst gedeputeerde Post naar pagina 13 Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen. Het heeft te maken met de vertraging in het uitrollen van het gebiedscontract, waardoor de bezuiniging, die eerder was bedacht, zich later voordoet. Daardoor is dit een overschrijding geworden.

Gedeputeerde **Loggen** zegt over de vraag met betrekking tot € 1,5 miljoen dat dit ongeveer 10% van het budget is. Voor een groot deel is het bedrag doorgeschoven naar 2017.

Tweede termijn:

De heer **Yurdakul** (D66) realiseert zich dat er nog geen reactie is van Gedeputeerde Staten op de bevindingen van de accountant, zoals de omgang met onderuitputting. De gedeputeerde hoorde hoe

de commissie erover denkt. De heer Yurdakul hoopt dat er een reactie volgt waarover de commissie tevreden kan zijn.
De commissie wil meer betrokkenheid, door middel van rapportages. Gedeputeerde Staten worden gevraagd om na te denken over het treffen van maatregelen om geen onderbesteding meer in deze mate te laten plaatsvinden.
De heer Yurdakul snapt dat alle energie wordt gestoken in de verkoop van Crailoo, maar hij vraagt zich af hoe de gedeputeerde aankijkt tegen de benodigde aandacht voor duurzame ontwikkeling van het gebied.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt dat tussentijdse rapportages wat te ver gaan. De SP zou graag zien dat bekeken wordt of het mogelijk is om het uiteindelijke jaarrekeningresultaat niet zo onverwacht te laten vallen. Daar gaat het om. De boodschap is om Provinciale Staten mee te nemen in het minder onverwacht maken van het resultaat.
Moeten de subsidies naar gemeenten aanbod- of vraaggericht zijn? Wellicht biedt de provincie subsidieregelingen aan waaraan geen behoefte is. Mogelijk kan dat worden geïnventariseerd?

Gedeputeerde **Post** benadrukt dat de regeling juist vorig jaar behoorlijk is aangepast naar aanleiding van een flinke evaluatie. De aanpassing was onder meer bedoeld om meer tegemoet te komen aan de wensen van de gemeente.

De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat niet zo zeer gaat om het voorkomen van onderschrijdingen. Dat is een ander type vraagstuk. Het gaat om de informatievoorziening daarover. De verrassing moet minder groot zijn. Er moet een informatiemoment tussen.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) wil een derde aspect inbrengen. Voorkomen is niet altijd mogelijk. De informatievoorziening moet beter, maar het stuuraspect moet meer worden benadrukt. Blijkbaar lukt het maar niet om met de begroting te sturen op wat wordt gerealiseerd.
Provinciale Staten kunnen zo weinig met de begroting als stuurinstrument. Het is een gezamenlijk probleem van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. De heer Klein ziet niet snel een oplossing, maar hoe zou daarop toch beter grip kunnen worden gekregen.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vindt het een goed idee om op aangeven van de gedeputeerde een BOT-overleg te plannen, met daaraan voorafgaand een analyse van de onderbesteding en wat bekend is. en ook de vraag welk effect de doorlooptijd heeft op de informatievoorziening.

De heer **Van Straaten** (VVD) verzoekt om een reactie op zijn vraag in eerste termijn over de lage beheer- en onderhoudskosten voor wegen en vaarwegen (pagina 189). Er is een onderbesteding van € 13 miljoen. Voor de verklaring wordt verwezen naar het operationele doel 2.1.4. Daar valt echter geen verklaring te lezen.

Gedeputeerde **Post** verzoekt de heer Van Straaten dergelijke vragen in het vervolg als technische vraag in te dienen.
De gedeputeerde gaat intern navragen of het mogelijk is een analyse te maken van het rekeningresultaat. Het zal Provinciale Staten mogelijk meer inzicht geven, maar de gedeputeerde weet niet of het leidt tot een oplossing van het probleem dat wordt ervaren. Er zijn geen eenvoudige oplossingen denkbaar. Anders was een dergelijke maatregel al lang geïmplementeerd. De gedeputeerde is alleszins bereid tot het voeren van een gesprek, bijvoorbeeld in een BOT-sessie.
De gedeputeerde heeft de boodschap gehoord dat Provinciale Staten niet overvallen willen worden met een verrassend rekeningresultaat en meer inzicht willen in wat verwacht kan worden. De gedeputeerde gaat na hoe daar een mouw aan kan worden gepast.

Het rapport van bevindingen van de accountant wordt 13 juni besproken in het college. Daarna volgt de reactie op het rapport.
Als de drie betreffende gemeenten de bereidheid hebben om het Crailoo terrein te verwerven, dan is het aan hen om te bepalen wat er komt. Gedeputeerde Staten vinden daar dan helemaal niets van. Planologisch gezien is het dan echt aan de gemeenten en niet aan de provincie. Op het moment dat het terrein niet wordt verkocht is de provincie zelf aan zet. Inmiddels is de provincie tien jaar in overleg met de gemeenten. De gedeputeerde kan zich voorstellen dat de provincie dan zelf de planologische voortgang van de ontwikkeling oppakt. Het wordt na tien jaar tijd dat daar iets gebeurt. Nu verloopt het niet voortvarend.

Mevrouw **Cavens** (Planning & Control en Informatievoorziening) legt uit dat het staatje op pagina 189 betrekking heeft op beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. Dat bestaat voor een deel uit het dagelijks beheer. Dat is terug te vinden in de exploitatie. Het groot onderhoud kan worden teruggevonden in de voorziening. De staatjes sluiten niet makkelijk op elkaar aan. Op pagina 317 staat de voorziening toegelicht. De exploitatie staat in Programma 2 toegelicht. Om de staatjes op elkaar te laten aansluiten, zal even moeten worden gepuzzeld.

7b. Kaderbrief 2018

De **voorzitter** deelt mee dat de vragen van GroenLinks in het ongerede zijn geraakt.
Gedeputeerde **Post** heeft de vragen inmiddels langs zien komen. Het streven is dat Groenlinks de beantwoording 15 juni a.s. ontvangt.
Mevrouw **Pels** (GroenLinks) bedankt hiervoor. Zij vraagt zich nog wel hoe de antwoorden, indien gewenst, nog kunnen worden besproken?
Gedeputeerde **Post** stelt voor dat GroenLinks eventueel aanvullende vragen of opmerkingen per e-mail toezendt.

De **voorzitter** geeft de Kaderbrief 2018 ter bespreking aan de commissie

De heer **Yurdakul** (D66) constateert dat de meerjarenbegroting sluitend is en zelfs een positief saldo heeft. Dat zegt niet dat de provinciale financiën toekomstbestendig zijn. Het begrotingsoverschot zal worden benut om zaken uit het collegeakkoord te verwezenlijken.
De prijzen zijn geïndexeerd, waardoor alle geplande projecten kunnen worden betaald. D66 vraagt zich af hoe het staat met de gesubsidieerde instellingen. Uit de beantwoording van technische vragen kan worden opgemaakt dat de deur op een kier staat. Dat is anders dan voorgaande jaren. Voor de gesubsidieerde instellingen moet een passende oplossing worden gevonden. Wat houdt dat in? Worden via de subsidies prijscompensaties doorgevoerd?
Over de toekomstbestendigheid vraagt D66 zich af hoe verdere prijsstijgingen kunnen worden voorkomen?. Deze leggen een structurele druk op de meerjarenbegroting.
D66 is tevreden over het voornemen van Gedeputeerde Staten om de openbare verlichting over te schakelen op LED. Ontevreden is D66 over de wijze waarop de reserve bedrijfsvoering een eigen leven gaat leiden in de financiële stukken van de provincie.
Het uitplaatsen van RUD's (Regionale Uitvoeringsdiensten) leidt tot een reductie van 90 werkplekken en een besparing op de huurwaarden. Daaruit dient ook een reductie van kosten gerealiseerd te worden ten behoeve van informatiebeveiliging en -beheer. Dat is in de technische beantwoording achterwege gebleven, of is er een andere reden waarom de heer Yurdakul daarvan niets terugziet?
De personele omvang van de organisatie in 2020 zal op hetzelfde niveau zijn als nu. Hoe verhoudt dat zich met de voorgenomen besparing op de ambtelijke organisatie; de houtskoolschets?
De heer Yurdakul is zeer content met de Kadernota.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt dat het eerste deel van de Kaderbrief een goed overzicht geeft van de ontwikkelingen, die hebben geleid tot de huidige stand van zaken in de economie. In hoofdstuk 2 en 3 mist de SP het overzicht van de ontwikkelingen in de provincie die rechtstreeks zijn af te leiden uit het beleid en de beleidskeuzes van Gedeputeerde en Provinciale Staten.
Het is goed dat in IPO-verband wordt meegepraat over de inzet van het gemeente- en provinciefonds. Welke inzet heeft het IPO in deze bespreking?
Er wordt gesproken over een toename van inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. In de Kaderbrief worden daarover schampere opmerkingen gemaakt. Dit veroorzaakt een dubbel gevoel. Enerzijds is het meer geld verdienen goed voor de provinciekas, maar de oorzaak moet iedereen toch zorgen baren. Meer autobewegingen, meer asfaltkilometers, minder voordelen voor duurzame auto's. Dit alles is zorgelijk voor milieu en klimaat. Hoe kijkt de gedeputeerde hier naar?
Smart Mobility kan een deeloplossing zijn voor minder CO2-uitstaat, maar er zal toch minder auto gereden moeten worden.
Ten aanzien van de bedrijfsvoering is de SP het met Gedeputeerde Staten eens dat er veel aandacht moet zijn voor het op orde zijn en houden van de organisatiestructuur. Daarbij past ook een goede zorg voor de digitale infrastructuur, waar bij de digitale veiligheid moet worden meegenomen. Voorkomen moet worden dat met de security opgave achter de feiten aan wordt gelopen, als dat al niet het geval is.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt voor de Kaderbrief en de heldere antwoorden op de technische vragen. Nieuwe beleidsvoorstellen van Gedeputeerde Staten zijn nog niet altijd concreet. Dat geeft ruimte voor Provinciale Staten om op thema's te sturen. De heer Heijnen verwacht dat Gedeputeerde

en Provinciale Staten dat samen oppakken en met elkaar spreken over concrete voorstellen. Dit gaat verder dan alleen de uitvoering door Gedeputeerde Staten.
De Kaderbrief leest niet altijd erg fijn. Voor de financiering van nieuwe beleidsvoorstellen worden niet alleen naar extra inkomsten uit het rekeningresultaat 2016 meegenomen; er wordt ook betaald uit de reeds eerder gestelde reserves. Zo wordt Techport betaald uit de een restant van de reserve Herstructurering Bedrijfsvoering, maar dat staat er niet. Kan de gedeputeerde dit bevestigen? Ook de inzet van de reserve binnenstedelijk bouwen voor het OV-knooppuntenbeleid bevalt het CDA niet. Het CDA is van mening dat er geen geld bij die reserve moet worden weggehaald. Is dit geen oneigenlijk gebruik?

De heer **Ceder** (ChristenUnie-SGP) bedankt voor de Kaderbrief. De provincie staat er goed voor. De fractie van ChristenUnie-SGP is daar blij mee. Over het algemeen is de fractie tevreden over hoe de kaders uiteen worden gezet.
Ten aanzien van de nieuwe beleidsmaatregelen wordt een summiere opsomming gegeven. Dat maakt het lastig om een beeld te vormen over de maatregelen waaraan het geld wordt uitgegeven. Kan de gedeputeerde de nieuwe beleidskeuzes in de toekomst uitvoeriger motiveren? Bijvoorbeeld: de begroting en uitleg rondom Smart Mobility zijn onvoldoende SMART geformuleerd. Het college wil er € 11 miljoen voor uittrekken. Waarom? Wat doet het college met dat geld? Wie krijgt het geld? Voor het bedrag van € 8 miljoen voor duurzame infrastructuur geldt dezelfde vraag. Mogelijk moet het college daarin ambitieuzer zijn en willen Provinciale Staten daarvoor mogelijk meer geld uittrekken. Lukt het met voornoemd bedrag om alle bruggen in Noord-Holland energieneutraal te maken, of betreft het alleen een project als Solarroad?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) ziet een probleem. Het lukt niet om doelen te realiseren. De middelen die overblijven, worden gebruikt om gaten in volgende jaren te dichten, ook op programma's, waardoor net zo goed weer een overschot kan ontstaan. Gezien de overschotten in de afgelopen jaren bestaat de kans dat het doorschuiven van beleidsdoelen maar blijft doorgaan. Dat is niet nodig. Eerder was er een negatieve indruk over het provinciefonds en het motorrijtuigenfonds. Het provinciefonds kent nu weer een positieve indruk. Volgend jaar stijgen de bijdragen, met daarmee een structurele toename van de motorrijtuigenbelasting. Wellicht is de provincie te voorzichtig en wordt er jaar na jaar opgepot, terwijl deze middelen juist moeten worden geïnvesteerd. Als jaar op jaar geen belastingverhoging wordt doorgevoerd dan komt er ooit een moment dat het wel moet gebeuren en dan wel met rasse schreden, omdat er dan geen geld is om de vaste lasten te betalen. Het is wellicht beter op de verhogingen gelijkmatig op te voeren? Eventuele gaten kunnen worden gedicht en burgers schrikken niet van een plotselinge belastingverhoging, omdat de provincie door haar incidentele middelen heen is.

Bij interruptie vraagt de heer **Yurdakul** (D66) waar GroenLinks vandaan haalt dat de provincie burgers op enig moment moet opschrikken met een belastingverhoging.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) legt uit dat wanneer incidentele middelen worden gebruikt om structurele lasten te betalen en die incidentele middelen houden op enig moment op, dan moet er iets worden gedaan aan de structurele middelen. Een van de redmiddelen is dan de motorrijtuigenbelasting.

Gedeputeerde **Post** vraagt mevrouw Pels om een voorbeeld te noemen waarbij structurele uitgaven met incidentele middelen worden gedekt.

Mevrouw Pels (GroenLinks) vertelt dat de incidentele middelen, die nu zijn overgebleven uit het vorige jaar, worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

Gedeputeerde **Post** vertelt dat die incidentele middelen die overblijven niet worden gebruikt voor structurele uitgaven.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) zegt dat dit niet duidelijk is geworden uit het stuk. Haar fractie zal zich er nog nader in verdiepen.
Een aantal doelen wordt zodanig gedefinieerd dat onduidelijk is wat het doel is, of wat de outcome moet zijn. De provincie zet geld in op initiatieven in de verduurzaming van de landbouw en investeert in de verduurzaming van de zeehaveninfrastructuur. Onduidelijk is wat dat wordt. Hoe kunnen Provinciale Staten daarop sturen en beoordelen of het beleid als succesvol kan worden beschouwd.

De heer **Den Uyl** (PvdA) spreekt van een mooie Kaderbrief. Toch heeft zijn fractie op een aantal punten behoefte aan een nadere toelichting. Wat gebeurt er nu precies op het gebied van de verduurzaming van infrastructuur?
Op een punt schiet de Kaderbrief te kort. Vele provincies zijn volop bezig met de fietsinfrastructuur. Provincie Noord-Holland loopt daarbij volstrekt achter. Er moet meer gebeuren dan wat tot nu toe in Noord-Holland is gedaan. Als de provincie verder en meer gaat investeren in de fietsinfrastructuur, ziet gedeputeerde dan mogelijkheden binnen de bestaande budgetten voor mobiliteit, of moet er meer geld bij? Waar zou dat vandaan gehaald moeten worden?
Over de sterke macro-economische tegenvallers is een technische vraag gesteld door D66. Het antwoord is dat het college verwacht dat het nieuwe Kabinet gaat bezuinigen. Is het niet beter om te wachten tot er een nieuw kabinet is om te beoordelen of genoemd bedrag van € 8 miljoen nodig is, of vrijvalt?

De heer **Zoon** (PvdD) bedankt Gedeputeerde Staten en de ambtenaren voor de uitgebreide en heldere technische beantwoording. De PvdD spreekt haar zorg uit over de stijgende kosten van de PMO. Volgens de technische beantwoording zal hier na 2019 verandering in komen.
De opcentenbevriezing is feitelijk een verlaging, wanneer men inflatie meeneemt. De fractie ziet graag een koppeling tussen de stijging van de PMO en die van de opcenten. Een motie hiervoor wordt door de Partij voor de Dieren overwogen.
Inzake Smart Mobility is de fractie positief over mogelijkheden, maar de fractie mist een grof kader. De huidige Smart Mobility zoals die in de Kaderbrief staat, gaat in het algemeen over autoverkeer. De fractie ziet het graag in een groter geheel, waarbij de fiets en openbaar vervoer worden meegenomen. Dit zou kunnen leiden tot een bredere visie over mobiliteit in zijn algemeen. De PvdD sluit zich aan bij de oproep van de heer Heijnen, waarbij het initiatiefvoorstel kan worden meegenomen.
Het proces en de onduidelijkheid over de financiële situatie van de onderdoorgang in Broek in Waterland baren de fractie zorgen. Overigens kan het de andere kant op vallen, zoals bij de zeesluis. Als er financiële problemen zijn bij de uitvoering van het project Broek in Waterland dan verwacht de PvdD dat de gedeputeerde daarmee naar Provinciale Staten komt.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit zich aan bij de opmerkingen over de onzekere beleidsvoorstellen. De fractie van 50PLUS is verheugd dat er geen verhoging komt van de wegenbelasting. Net als het CDA vraagt 50PLUS zich af waarom de resterende middelen voor Stads- en dorpsvernieuwing en een deel van de middelen voor binnenstedelijk bouwen moeten bijdragen aan OV knooppunten. De middelen moeten voor eigen doelen worden gebruikt. Ten slotte bedankt mevrouw De Meij voor de beantwoording van technische vragen.

De heer **Van Hooff** (PVV) bedankt de ambtenaren voor een goed stuk werk en voor heldere antwoorden. De lijnen zijn helder en de 'bewegwijzering' is goed. De PVV is van mening dat er veel EU maatregelen in de Kaderbrief staan. In de verschillende Statencommissies zal hierover nader worden bericht. De heer Van Hooff gaat er nader op in tijdens de vergadering van Provinciale Staten.

De heer **Van Straaten** (VVD) vraagt in hoeverre de huidige prestatie indicatoren, die worden gehanteerd in de begroting doorkruizen, aanvullend of vervangend zijn? Dit zou nader aan de orde kunnen worden gesteld bij de besluitvorming over de begrotingcyclus en de modellen die zullen worden gehanteerd.
Er valt veel geld te bestemmen. Om die reden worden veel voorstellen gedaan. De VVD gaan die op zijn merites beoordelen. Tijdens deze collegeperiode is er sprake van een sluitende meerjarenbegroting. In de jaren na dit college is er zelfs sprake van een fors overschot.

Gedeputeerde **Post** licht toe dat de uniforme set beleidsindicatoren vooral andere beleidsterreinen gaat. De eerste set betrof met name de financiële kerngetallen. Binnenlandse Zaken heeft laten weten er prijs op te stellen dat ook op andere beleidsterreinen vergelijkende kerngetallen worden opgenomen. Gevraagd is om als provincies met een voorstel te komen. Het is natuurlijk het handigst als het een set beleidsindicatoren wordt, die ook echt wat zegt. Binnen het IPO is daarmee aan de slag gegaan. Het is de bedoeling van de minister van Binnenlandse Zaken het overneemt en het laat voorschrijven in een begroting. Het gaat niet doorkruizen wat er nu is. Het zal ook niet hetzelfde zijn. het is de bedoeling dat de beleidsindicatoren per programma aanvullend zijn.

De gedeputeerde is erg benieuwd naar de motie, die door de heer Zoon is aangekondigd. Als de opzet wordt gekoppeld aan het PMO dan gaat de provincie waarschijnlijk driemaal zoveel uitgeven aan mobiliteit dan nu wordt gedaan. In beginsel zijn de opcenten een algemeen dekkingsmiddel. Ze

zijn niet specifiek ergens voor bedoeld, net zo min als de gelden die Noord-Holland uit het Provinciefonds krijgt. Wanneer de opcenten specifiek worden gekoppeld aan mobiliteit dan kan veel worden geïnvesteerd in infrastructuur.
De stijgende kosten van PMO: gelden voor een heel beperkt deel van de aanleg van nieuwe infrastructuur. Het gaat voor het grootste deel om de verbetering van bestaande infrastructuur en het veiliger maken van de huidige wegen, fietspaden, bruggen en sluizen en vaarwegen. De gedeputeerde vindt de stijging dan minder zorgelijk, dan wanneer het alleen zou gaan om uitbreiding. Het verbreden van wegen lijkt op areaaluitbreiding. De verbreding is in de regel nodig om wegen veiliger te maken. Denk daarbij alleen al aan de veel bredere en zwaardere landbouwvoertuigen.
Het proces van Broek in Waterland is niet anders dan bij andere projecten. Na afronding van de onderzoeken wordt advies gevraagd aan de stuurgroep. Het college van Gedeputeerde Staten neemt daarover een besluit en legt dat voor aan Provinciale Staten. Het budgetrecht ligt bij Provinciale Staten. De gedeputeerde ontving tijdens een inloopavond één en ander van de voorzitter van de dorpsraad. Het klopt dat het geld dat destijds door Provinciale Staten gefourneerd is voor de bereikbaarheid Waterland niet voldoende is om een onderdoorgang uit te betalen.

Om te stellen dat provincie Noord-Holland achterloopt qua fietsinfrastructuur dat vindt de gedeputeerde een wat ongenuanceerd beeld. Als wegen worden aangepakt worden tegelijk de aanliggende fietspaden aangepakt. De fietsinfrastructuur wordt dus meegenomen Het is te kort door de bocht om te constateren dat deze provincie achterloopt. Het beleid is om zoveel mogelijk fietspaden aan te leggen naast provinciale infrastructuur, behalve als daar een goed alternatief voor is, bijvoorbeeld wanneer er een parallelweg ligt, of als de betreffende weg te druk, waardoor het niet plezierig fietsen is. Er is knelpunteninventarisatie. Binnenkort volgt een voorstel over de besteding van middelen aan de fietsinfrastructuur. De gedeputeerde kan geen begrip opbrengen van de opmerking van de heer Den Uyl.

De heer **Den Uyl** (PvdA) wijst de gedeputeerde op het Fietssymposium. Het autogebruik neemt af en de elektrische fiets neemt explosief toe. Men zal moeten wennen aan een wereld waarin ook bovenstedelijk er meer fietsvervoer zal plaatsvinden dan in het verleden het geval was. Provincie Noord-Holland moet daarop inspelen.
In tegenstelling tot andere provincies is het in Noord-Holland het beleid om zoveel mogelijk naast een provinciale weg een fietspad aan te leggen. Dat zou bijvoorbeeld in Flevoland heel anders kunnen zijn. In Noord-Holland is de situatie anders. Het is te kort door de bocht om te stellen dat andere provincies veel in fietsinfrastructuur investeren en Noord-Holland weinig. Dat is niet het geval. Het aantal strekkende kilometers fietspad in relatie tot de infrastructuur die Noord-Holland heeft niet achter loopt bij andere provincies. In Noord-Holland wordt de investering niet uitgesplitst niet uit tussen weg en fietspad. Het is één project. De gedeputeerde naar het project N36. Het fietspad bij Weesp wordt aangepakt.

De heer **Den Uyl** (PvdA) houdt vol dat provincie Noord-Holland achterloopt. De fiets volgt op de auto. Echter de fiets gaat, landelijk, een fundamenteel andere rol spelen. De provincie moet zich daarop oriënteren.

Gedeputeerde **Post** wijst op coalitieakkoord, waarin staat dat alle mobiliteiten worden gefaciliteerd. De provincie kan een reiziger niet dwingen om van de een of de andere mobiliteit gebruik te maken. De provincie faciliteert de reiziger in de keuze, die hij of zij maakt om gebruik te maken van het best passende vervoermiddel. Dat is precies wat gebeurt. Als de heer Den Uyl van mening is dat deze provincie achterloopt, dan daagt de gedeputeerde hem uit om aan te geven waar de provincie achter loopt.

De heer **Den Uyl** (PvdA) noemt Velocity. De koning opent op 13 juni de fietssnelweg Arnhem – Nijmegen. Tour de force stelt dat miljardeninvesteringen nodig zijn. Burgers verkiezen de elektrische fiets boven de auto. Andere provincies spelen daar proactief op in. De heer Den Uyl is van mening dat Noord-Holland daarin nog een slag kan maken.

Verbaasd wijst gedeputeerde **Post** op de inventarisatie van de Fietsersbond. Dat is de gebruiker.

De heer **Den Uyl** (PvdA) ontkent niet wat met elkaar is afgesproken aan beleid. Hij vindt dat de provinciale infrastructuur vooral bedoeld is voor de auto De fiets is volgend. De (elektrische) fiets wordt meer en meer gebruikt voor woon-werkverkeer.

Gedeputeerde **Post** neemt afstand van die woorden. Als de provincie Noord-Holland investeert in infrastructuur dan is fietsinfrastructuur daar integraal onderdeel van en andersom. Het is een totaalplaatje. De provincie legt niet separaat fietspaden aan. Deze liggen altijd langs provinciale infrastructuur. De provincie gaat niet over recreatieve verbindingen. De gedeputeerde verwijst nogmaals naar het coalitieakkoord, waarin specifiek aangegeven staat hoe daarmee wordt omgegaan.

D66 informeerde naar de prijscompensatie van gesubsidieerde instellingen. Die instellingen krijgen niet standaard prijscompensatie. Het kan wel afgesproken worden, als een onderbouwing wordt gegeven.
In IPO speelt een aantal onderwerpen als het gaat over het Provinciefonds, namelijk de discussie over korting bij de vorming van een nieuw Kabinet. Er zit een opschalingskorting in de cijfers. Het kan of een efficiency- of een opschalingskorting zijn. Daar lobbyen de provincies over.
Er is een motie om vooral te lobbyen om geen korting op het Provinciefonds te krijgen. Recent is de discussie afgerond over de verdeelsystematiek tussen de provincies binnen het Provinciefonds. Eigenlijk zouden er geen herverdelingseffecten uit mogen komen. Het Rijk adviseert de provincies om te kijken naar de overige eigen middelen, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de verdeling van het Provinciefonds. Met de Kamer is afgesproken dat er tussen nu en 2 jaar een Plan van aanpak moet komen over dat onderzoek.
Bij de bespreking van de nieuwe coalitie op landelijk niveau zal naar verwachting ook gesproken worden over de motorrijtuigenbelasting. Het is de vraag of meer motorrijtuigenbelastinginkomsten direct consequenties hebben voor milieu en klimaat. De extra opbrengsten is ook een resultante van de aanpassing van het fiscale systeem. Als er een fiscale stimuleringmaatregel wordt getroffen, zijn mensen aanzienlijk meer bereid tot het kopen van voertuigen die op zijn minst hybride zijn, dan wanneer die fiscale prikkel eruit gehaald wordt.
Om elektrisch rijden te stimuleren werkt Noord-Holland samen met de provincies Utrecht en Flevoland aan een programma voor het plaatsen van laadinfrastructuur.

Voor Smart Mobility volgt nog een nadere onderbouwing als het gaat over OV-knooppunten. Eerder in deze vergadering is afgesproken dat daarover nader van gedachte zal worden gewisseld in een BOT-overleg. Het is een complex onderwerp.
Voor vragen over OV-knooppunten en binnenstedelijk bouwen verwijst de gedeputeerde door naar gedeputeerde Geldhof.
Als de provincie investeert in Smart Mobility dan gaat het over samenwerken met partijen. Er gaat geen geld naar bijvoorbeeld Daimler, zoals de heer Ceder veronderstelde. Het geld kan gaan naar onderzoeken of pilots. In het geval van Solarroad heeft de markt financieel bijgedragen, evenals TNO en de provincie. Samen wordt dan tot een product gekomen.
Met de opmerking van mevrouw Pels kan de gedeputeerde niet goed uit de voeten. Structurele uitgaven worden structureel gedekt. De voorstellen in de tabel onder paragraaf 5.3 Beleidsvoorstellen zijn incidentele uitgaven. Deze worden dus incidenteel gedekt. Er worden geen incidentele middelen ingezet voor structurele zaken.

Bij interruptie zegt mevrouw **Pels** (GroenLinks) dat ze mogelijk het verkeerde woord heeft gebruikt. Ze constateerde dat er overschotten van dit jaar worden gebruikt voor het komende jaar. De vraag is waar het positief saldo van komende jaren vandaan komt.

Gedeputeerde **Post** zegt dat daarvoor nu juist de Kaderbrief is bedoeld. Daar staat in hoe de middelen worden besteed. Provinciale Staten stellen de kaders vast.

Gedeputeerde **Loggen** beantwoordt de vraag over de reserve Bedrijfsvoering. De heren Yurdakul en Den Uyl hebben vorig jaar bij het instellen van deze reserve specifiek gevraagd om een nadere en uitvoerige onderbouwing van deze uitgave. Als Provinciale Staten de uitgave accordeert, loopt die mee in reguliere cyclus. Uitgaven voor dit onderwerp zijn noodzakelijk. Men kan zien waaraan de middelen worden besteed. Het is een heel dynamisch veld, waarin de nodige risico's worden gelopen. Het is de vraag of het ooit klaar is met deze investering. Dit is een eerste aanzet om op niveau te komen. De komende jaren zal blijven worden geïnvesteerd. Dat kan uit de reguliere middelen. Mocht dat anders worden, dan komt de gedeputeerde naar Provinciale Staten terug.

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat de uitwerking in de Kaderbrief nu wel erg uitvoerig is. Het gaat erom dat de reserve Bedrijfsvoering integraal onderdeel uitmaakt van de organisatie. Spreker is blij dat het integraal onderdeel uitmaakt van de totale begroting van het apparaat.

Gedeputeerde **Loggen** vertelt dat de reserve Bedrijfsvoering onderdeel gaat uitmaken van de reguliere cyclus. Op de vraag over de uitbesteding van werkplekken is in de technische beantwoording een antwoord gegeven. Kosten die gepaard gaan met werkplekken en de overhead worden niet navenant minder op het moment dat werkplekken worden afgebouwd. Een aantal zaken blijft namelijk aanwezig. Er zullen nog steeds licenties moeten worden afgenomen. Essentiële zaken lopen structureel door, ook al neemt het aantal werkplekken af.

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat wanneer hij op zijn werk 90 mensen van andere huisvesting zou voorzien, dan ontstaat er een voordeel op huurwaarden. Met 90 mensen minder in de organisatie zijn toch minder licenties, computers en dergelijke nodig? Dat leidt automatisch tot een besparing.

Gedeputeerde **Loggen** herhaalt dat bepaalde kosten doorlopen. Denk daarbij aan een aspect als verwarming. De mensen die achterblijven, gaan niet in de kou zitten, omdat er minder werkplekken zijn.

Tweede termijn:

De heer **Zoon** (PvdD) meent dat opcenten alleen voor wegen werden gebruikt. Is dat beleid veranderd in de afgelopen jaren.

Gedeputeerde **Post** antwoordt dat het beleid niet is veranderd. De opcenten zijn altijd een algemeen dekkingsmiddel geweest. Er is geen koppeling tussen opcenten en investeringen in infrastructuur.

De heer **Zoon** (PvdD) kondigt een motie aan. Het PMO wordt voor meer gebruikt dan alleen voor de auto. Het kan interessant zijn voor een automobilist om een cent meer te betalen als daarmee iet meer over water wordt getransporteerd. Op dat punt wordt ook een motie aangekondigd door de PvdD.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) steunt de PvdA-fractie in haar betoog voor de fiets. Tijdens het symposium zijn heel mooie ideeën naar voren gekomen. Het is belangrijk dat daar aandacht voor is. GroenLinks zal daartoe een motie indienen. De provincie moet meer aandacht gaan besteden aan fietseducatie voor jongeren.

Gedeputeerde **Post** licht toe dat daaraan jaarlijks veel geld wordt uitgegeven. Vroeger heette dat BDU. Aan allerlei organisaties op het gebied van verkeersveiligheid geeft de provincie jaarlijks geld voor programma's op het gebied van verkeerseducatie. De gedeputeerde geeft mevrouw Pels in overweging om zich eerst te informeren over wat er daadwerkelijk gebeurt, voordat een motie wordt ingediend.

De heer **Ceder** (ChristenUnie) vindt het ingewikkeld om de Kaderbrief vast te stellen en ook de bedragen als pas daarna in detail wordt besproken wat er gaat gebeuren op het gebied van Smart Mobility. Is € 11 miljoen voldoende voor Smart Mobility? Om haar controlerende taak goed uit te kunnen voeren, zouden Provinciale Staten een beter beeld moet hebben van de besteding van genoemde € 11 miljoen, voordat de Kaderbrief wordt vastgesteld. Het is logisch dat de exacte details op een later moment worden besproken.

De heer **Yurdakul** (D66) kreeg geen reactie op zijn vraag over de houtskoolschets en hoe de verschillende kosten in de bedrijfsvoering zich daartoe verhouden.

Gedeputeerde **Loggen** zegt toe dat een schriftelijk antwoord op deze technische vraag volgt.

Gedeputeerde **Post** snapt wat de heer Ceder zegt. Dat is nu eenmaal het karakter van de Kaderbrief. Provinciale Staten stellen daarin de financiële kaders vast. Met dat geld wordt voor de invulling zorg gedragen en wordt in sommige gevallen een programma opgesteld. Of het genoeg is, dat is de vraag. Op grond van de financiële kaders wordt invulling gegeven. De uitwerking van de financiële kaders volgt in de begroting.

Bij interruptie zegt de heer **Ceder** (ChristenUnie-SGP) dat de fractie niet dezelfde duidelijkheid heeft bij Smart Mobility als bij de andere nieuwe beleidsvoorstellen. De fractie zou graag meer informatie ontvangen.

Gedeputeerde **Post** antwoordt dat die informatie zeker komt. Dat gebeurt deels bij de begroting en deels bij de uitwerking van een programma. Bij verduurzaming van infrastructuur moet bijvoorbeeld worden gedacht aan LED-verlichting. Een en ander kan pas worden uitgewerkt en ingevuld als duidelijk is hoeveel geld er voor is. Dus eerst wordt de Kaderbrief vastgesteld en dan de begroting. Provinciale Staten fourneren eerst het geld. Later volgt de invulling.

De **voorzitter** rondt de behandeling van de Kaderbrief af.

8 A-agenda Mobiliteit
8a. Mobiliteit: Voordracht tweede actualisatie PMI

De **voorzitter** deelt mee dat zich drie insprekers hebben gemeld.

Mevrouw **De Jong** (Stichting Heilloze weg) spreekt in. Nut en noodzaak van de aansluiting op de A9 zijn tot op heden nooit vastgesteld. De financiële kosten worden angstvallig geheim houden. De maatschappelijke kosten worden steeds duidelijker. De aansluiting schaadt het maatschappelijk belang, in plaats van dient.
In de voordracht Tweede actualisatie PMI is niets te vinden over de kosten voor de aansluiting A9. Er is wel degelijk een kostenstijging. In het geval van gemeente Heiloo wordt zelfs gesproken over een artikel-12-status. Sinds 2011 is de financiële situatie van de gemeente niet echt verbeterd. Toch moet Heiloo op grond van de overeenkomst Nieuwe Strandwal enorm veel bijdragen aan de aansluiting A9. De extra kosten komen inmiddels uit op circa € 25 miljoen tot € 28 miljoen en maken geen onderdeel uit van de overeenkomst. Ze komen grotendeels voor rekening van Heiloo.
De Commissaris van de Koning vertelde dat het feit dat deze informatie pas op tafel lag na de besluitvorming over de overeenkomst alles te maken heeft met de inspanningen die de project partners hebben gedaan om eerder tot een overeenkomst te komen, teneinde Heiloo bij het project te houden in de dynamiek van de gemeenteraadsverkiezingen.
Inmiddels raamt de provincie de kosten voor de aansluiting op € 38 miljoen. De forse kostenoverschrijding plus de miljoenenverliezen die Heiloo leed op de woonwijk en het bedrijventerrein, betekenen dat het financiële gat steeds groter wordt.
Om het financiële gat te dichten wil Heiloo dat bedrijven verhuizen naar De Boekelermeer. Op de huidige bedrijfslocaties mogen dan huizen worden gebouwd. Echter in de wijk Zandzoom mogen niet meer dan 1100 woningen worden gebouwd. Te weinig om de verhuizing van de bedrijven te kunnen financieren. Heiloo vroeg de provincie om meer woningen te mogen bouwen. De provincie zei nee. Er komen minder woningen in de wijk Zuiderloo en de woonvisie wordt losgelaten. Zo kunnen er in Zandzoom meer en duurdere woningen worden gebouwd. Voor wie? Niet voor de regio, maar voor de Metropoolregio Amsterdam. Dat creëert extra mobiliteit, terwijl dat niet wenselijk is. In de regio Alkmaar worden bovendien te weinig sociale woningen gebouwd. Waarom grijpt de provincie niet in? Laat de provincie zich leiden door bouwend Nederland?
Waarom neemt de provincie niet het rapport van het Planbureau voor de leefomgeving ter harte. Daarin wordt aanpassing van bestaande bouw en geen nieuwbouw geadviseerd.
Heiloo komt een handvol ondernemers tegemoet door hen de mogelijkheid te bieden om met meer winst hun bedrijf te verhuizen. Dit is eigenlijk verkapte staatsteun. Ondertussen bezuinigt Heiloo op de zorg, de Wmo, cultuur en het gemeentelijk groen. De gelden die in het Sociaal Domein niet worden uitgegeven worden via de reserves overgeheveld naar de verliezen op de grote projecten. Uit voornoemde voorbeelden blijkt dat de aansluiting A9 de maatschappelijke belangen schaadt. Een van de redenen waarom Stichting Heilloze weg tegen deze aansluiting is.

De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt of er vanuit de gemeente een signaal is gegeven dat zij dit probleem heeft aangekaart bij de provincie c.q. Gedeputeerde Staten.

Mevrouw **De Jong** (Stichting Heilloze weg) veronderstelt dat de gemeente Heiloo dat niet durft. De partijen van de overeenkomst Nieuwe Strandwal zijn aan elkaar gebonden. Waarschijnlijk zijn er afspraken gemaakt over wie de kosten draagt en dergelijke. Heiloo probeert krampachtig de eindjes aan elkaar te knopen. Het trekt een enorme wissel op de toekomst en op alle maatschappelijke voorzieningen in het dorp.

De heer **De Graaf** (CDA) vraagt aan welk voorbeeld in Zuid-Holland wordt gerefereerd.

Mevrouw **De Jong** ((Stichting Heilloze weg) verwijst naar een artikel in de Telegraaf. Provincie Zuid-Holland gaat ingrijpen op het woningaanbod. Zij wil daarmee voorkomen dat juist doordat gemeenten geld nodig hebben teveel sociale woningen niet gebouwd worden.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Stapersma.

De heer **Stapersma** (voorzitter Vogelwerkgroep Midden Kennemerland) spreekt, mede namens Vogelwerkgroep Alkmaar, in over de aansluiting A9. Beide vogelwerkgroepen reageerden op het voorontwerp. Nu hebben zij hun zorgen ingebracht op het voorontwerp bestemmingsplan.
De natuurparagraaf in het ontwerpbestemmingsplan omvat een quickscan. Partijen in dit project moeten daaraan aandacht besteden. De provincie gaat hier uiteindelijk nat op bij de Raad van State als dit bestemmingsplan wordt vastgesteld. Beide vogelwerkgroepen adviseren om de quickscan op te pakken, ook al betekent dat meer onderzoek.
De natuurcompensatie is zodanig dun dat een partij als Landschap Noord-Holland is weggelopen uit het overleg over de natuurcompensatie. Het is voor een deel sigaar uit eigen doos. Het aantal hectaren is gering. De vogelwerkgroepen roepen om de compensatie ruimhartiger in te steken, wanneer echt wordt vasthouden aan het voorliggende tracé. De heer Stapersma verwijst naar de uitgedeelde kaartjes met betrekking tot weidevogels in Noord-Holland. Het gaat slecht met de weidevogels. Wil de provincie vasthouden aan de huidige variant dan moet ze daarvoor ruimhartig compenseren. Er is het onzalige idee om aan de Lagelaan een viaduct aan te leggen voor fietsers om vervolgens het fietspad recht door het weidevogelgebied aan te leggen. Dat is een heel slecht idee. De vogelwerkgroepen roepen de provincie op dat vooral niet te doen. Het fietspad zal leiden tot onherstelbare schade voor weidevogels. De provincie zou moeten zoeken naar alternatieven voor het opnieuw doorsnijden van een groen natuurgebied.

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn vanuit de commissie. Hij geeft het woord aan mevrouw Zandvliet.

Mevrouw **Zandvliet** spreekt in als inwoner Heiloo. Haar zorgen zijn groot. Ze raakte betrokken bij denktanksessies voor het verkeersplan in Heiloo. Zeven bewonersgroepen vroegen de gemeente om een dialoog en een second opinion. Zij willen geen draagvlak geven aan het voorliggende nieuwe verkeersplan voor Heiloo. Met de komst van de aansluiting A9 zal de nijpende verkeerssituatie in Heiloo nog meer verslechteren.
In het kader van de overeenkomst Nieuwe Strandwal worden woningbouw, groenprojecten en de ontsluiting van een bedrijventerrein ontwikkeld. De verkeersintensiteit neemt vooral af op Noord-Zuidroutes. De verkeersdruk neemt drastisch toe op de Oostwestverbinding, in de dorpskern en op gebiedsontsluitingswegen in woonwijken. De afslag A9 zal een aanzuigende werking hebben vanuit Egmond en Bergen.
De verkeersproblematiek in de dorpskern vraagt al jaren om een oplossing. Bij het actualiseren van het verkeersplan is ingezet op maximale bereikbaarheid en een belasting op maximale grenswaarden per straat. De bewonersgroepen pleiten naast bereikbaarheid ook voor een leefbaar dorp, waarin veiligheid een hogere prioriteit krijgt dan tot op heden. De maatregelen die genomen moeten worden, zullen fors zijn. In de laatste denktanksessie is geconstateerd dat de bewonersgroepen geen draagvlak kunnen verlenen aan de scenario's die gemeente Heiloo heeft voorgedragen. In de visie op verkeer missen zij op bereikbaarheid en doorstroming de samenhang met leefbaarheid en veiligheid.
In allerlei denktanksessies is meegedacht. De bewonersgroepen voelen zich genoodzaakt om het nu verder onder de aandacht te brengen. Mevrouw Zandvliet verzoekt om haar inbreng mee te nemen in de afweging door de provincie, waarin Heiloo een klein stipje is. Heiloo krijgt echter in toenemende mate een grote hoeveelheid verkeer te verstouwen. De kosten voor de afslag A9 lopen op. De bewonersgroepen voorzien dat er straks onvoldoende financiële middelen zijn voor de noodzakelijke maatregelen om de toenemende verkeersdruk in Heiloo adequaat het hoofd te bieden.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de bewonersgroepen er vertrouwen in hebben dat zij er met de gemeente Heiloo uitkomen.

Mevrouw **Zandvliet** vertelt dat de bewonersgroepen in ieder geval niet zijn uitgenodigd voor een dialoog met de gemeente.

De **voorzitter** bedankt de insprekers voor hun komst en inbreng. Hij heeft de voordracht ter bespreking aan de commissie.

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** VVD) vertelt dat de VVD kan instemmen met de actualisatie. Als niet wordt ingestemd met de voorstellen voor tussentijdse zaken dan wordt alles weer vertraagd en volgt opnieuw de discussie over het feit dat er veel geld overblijft.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) bedankt voor de antwoorden op technische vragen. Het antwoord op vraag 4 is onduidelijk. De vraag gaat over project 33: N201, maatregelen tegen geluidsoverlast. Nu zijn proef diffractoren c.q. geluidgoten aangebracht die de overlast kunnen beperken. Als het onderzoek is afgelopen, dan kunnen Provinciale Staten een verzoek doen voor een extra krediet. Komt dit ten goede aan de inwoners?
Voor het overige gaat 50PLUS akkoord met de voordracht.

De heer **Zoon** (PvdD) zag het ontwerpbestemmingsplan, inclusief het integraal ontwerp met betrekking tot de A9 – Heiloo. Zijn fractie heeft er technisch gezien problemen mee. Er wordt maximale ruimte gegeven aan de autoverbinding. Natuur en fiets zijn ondergeschikt. De fiets moet wachten op de auto bij de oversteek. Het project staat onder financiële en planmatige druk. Dat is niet terug te vinden op de 'Stand van zaken projectenlijst', die is meegezonden. Wat is de reactie van de gedeputeerde? Wanneer wordt het bestemmingsplan daadwerkelijk vastgesteld?
De PvdD maakt zich zorgen over de verbinding A8-A9, maar is blij met de hoeveelheid OV-projecten, die op de lijst staat. Toch is de automobiliteit wel oververtegenwoordigd.

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) vraagt zich af of het fietsverkeer voldoende wordt meegenomen in de uitvoering van het beleidskader Verkeersmanagement. Naar aanleiding van het bezoek aan de verkeerscentrale in Hoofddorp kwam naar voren dat de provincie voorop loopt op het gebied van verkeersmanagement, maar dat de fiets nog onvoldoende meegenomen wordt. Wat is het huidige beleid hiervoor en de visie erop?
Is het mogelijk om bij de blauwe golf te zorgen voor goede communicatie met de overige weggebruikers?

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) zegt over verkeersmanagement in het algemeen dat hij daarover graag wil doorpraten. De provincie besteedt er geld aan, maar wat is de visie van de provincie op de omgang met Smart Mobility en verkeersmanagement. Er liggen grote kansen, maar daar moet meer grip op worden gekregen. De heer Van Berkum roept op om daarover verder in de discussie te gaan. Wat er staat over de projecten dat steunt GroenLinks. Het gaat om veel geld, maar het is belangrijk dat aan de slag wordt gegaan. Uit de inspraak blijkt dat voor de afslag A9 Heiloo vanuit de regio een extra bijdrage van € 3 miljoen wordt verwacht vanuit de provincie. Dit is niet terug te vinden in deze actualisatie! Kan de gedeputeerde hierover meer duidelijkheid geven? Zoals bekend, is GroenLinks geen voorstander van deze afslag.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) vertelt dat zijn fractie zich kan vinden in de actualisatie.

Mevrouw Van Duijn (PvdA) verlaat de vergadering.

De heer **De Graaf** (CDA) bedankt voor de uitvoerige informatie over PMI en PMO. Er wordt een verhoging gevraagd voor verkeersmanagement. Is daarbij rekening gehouden met het feit dat Zaandam niet wil participeren in centrale brugbediening? De fractie komt nog met een technische vraag over de Geinbrug.
In het project Bereikbaarheid Waterland wordt in het PMI uitgegaan van een bovengrondse verbetering. Er wordt onderzoek gedaan naar een ondergrondse verbetering. Daarvan zijn de financiële gevolgen nog onduidelijk. Verwachten Gedeputeerde Staten dat daarover in de komende periode duidelijkheid kan worden gegeven? Wat is de relatie tussen de stuurgroep en Provinciale Staten?
Als optie voor de volgende PMI geeft de heer De Graaf mee om met de gemeenten Bergen en Alkmaar naar een oplossing te kijken voor de N9 en de N510. De Kogerdijk loopt vast. De maatregelen voor een betere doorstroming schijnen niet afdoende te zijn.

De heer **Hoogervorst** (SP) merkt op dat de SP zich grote zorgen maakt over de verbinding A8-A9, vooral gezien het feit dat het financiële plaatje vanuit andere partijen moet komen. Blijft de maximale bijdrage vanuit de provincie ook de maximale? Wat moet er nog gebeuren voordat realisatie van het project heroverwogen gaat worden? Heeft de gedeputeerde officieel bericht ontvangen van omliggende gemeenten dat zij in financiële problemen dreigen te komen?

In het kader van de bereikbaarheid Den Helder zijn kwartiermakers aan de slag gegaan. In hoeverre worden Provinciale Staten meegenomen in het analyseren van mogelijkheden als de kwartiermakers keuzes hebben gemaakt?
De SP is blij dat zichtbaar wordt dat er flinke vorderingen worden gemaakt met de Westfrisiaweg. De eerdere zorgen van de SP over de N23 blijven.
Wordt het, gezien het recente besluit over Distripoort, mogelijk om de afslag N23 alsnog te schrappen? Een deel van de kosten voor de N23 zouden worden gedragen door bedrijven die op Distripoort zouden komen. Hoe wordt dit opgelost?

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat de voordracht geen grote verrassingen oplevert voor D66. Het is toch lastig om te sturen met het PMI. De heer Tijssens complimenteert de vergadering dat vandaag eerst de jaarrekening is behandeld en daarna de Kadernota. Al jaren wordt in dit huis eerst de begroting vastgesteld en daarna pas het PMI. Die scherpte moet worden vastgehouden. Het PMI geeft inhoud aan de begroting. D66 is niet tevreden over het PMI als instrument. Op welke manier kunnen belangrijke infrastructurele investeringen, zoals fiets en Smart Mobility, worden verenigd in het instrument PMI?

Gedeputeerde **Post** merkt op dat de geluidswerende maatregelen N201 door middel van diffractoren ten goede komen aan de bewoners. De diffractoren zorgen ervoor dat het geluid wordt afgebogen. Aanwonenden hebben dan minder last van het geluid van de weg.
Het proces ten aanzien van de aansluiting A9 bij Heiloo heeft langer geduurd dan destijds was voorzien, ondermeer vanwege de uitwerking en de invulling van de woningbouw. Dat heeft ertoe geleid dat er een kostenverhoging in het totale plaatje zit. Vooralsnog is in de overeenkomst afgesproken dat de drie gemeenten aan de lat staan op het moment dat de kosten meer zijn dan afgesproken. De provincie faciliteert de gemeenten daar waar iedereen gefaciliteerd wordt. Als er regelingen zijn in de provincie waarvan iedereen gebruik kan maken, dan staan die ook open voor de gemeenten Alkmaar, Castricum en Heiloo. De gemeenten staan aan de lat, tenzij Provinciale Staten van mening zijn dat het probleem voor die gemeenten moet worden opgelost. Dan wordt het een andere zaak.

Bij interruptie zegt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) dat hij vanuit de regio hoort dat er €3 miljoen zou zijn toegezegd door de provincie. Is dat niet waar?

Gedeputeerde Post benadrukt dat er geen geld is toegezegd. De gedeputeerde heeft een overeenkomst gesloten, waarin staat dat als het meer dan €33 miljoen kost, de drie gemeenten daarvoor aan de lat staan. Dat compromis is op enig moment bereikt. Eerst was het € 28 miljoen, maar dat werd € 33 miljoen. Er is een tekort van € 3 miljoen. Als Provinciale Staten wensen dat de provincie dat tekort oplost, dan gaat de gedeputeerde op zoek naar een oplossing voor het probleem. Voor het overige geldt dat de drie gemeenten gebruik kunnen maken van alle regelingen die ook voor andere gemeenten opstaan. Er is een getekende overeenkomst. Het is in eerste instantie een verzoek van de drie gemeenten geweest om de aansluiting te realiseren. De provincie zou een kleine bijdrage leveren, maar vooral het project trekken. Op het moment dat Provinciale Staten er anders over denken, dan hoort de gedeputeerde dat graag. Ze weet ook dat het een probleem oplost.

De vraag of fietsverkeer in verkeersmanagement is meegenomen komt elkaar jaar terug. Elk jaar geeft de gedeputeerde hetzelfde antwoord. Op het moment dat kan worden aangegeven waar de doorstroming van de fiets een probleem is en als de leefbaarheid daardoor een probleem is, dan hoort de gedeputeerde dat graag. Verkeersmanagement is bedoeld voor de doorstroming van het autoverkeer. Daardoor verbetert de leefbaarheid. Als er files zijn in het fietsverkeer dan hoort de gedeputeerde het graag. Dan kan worden gekeken naar het ontwikkelen van een kader voor de fiets.

Bij interruptie merkt de heer **Papineau Salm (PvdA)** op dat het een vraag is naar aanleiding van het werkbezoek. De ambtenaar zei toen zelf dat het goed was om het fietsverkeer mee te nemen.

Gedeputeerde **Post** veronderstelt dat er geen problemen zijn in de doorstroming van het fietsverkeer. Als dat wel het geval is, dan gaat het vaak om heel brede wegen. Dan wordt gezocht naar een ongelijkvloerse oplossing.

Bij interruptie Tijssens (D66) zegt dat onvoldoende doorstroming bij autoverkeer direct file oplevert. Bij de fiets treedt dan een verlaging van de snelheid op. Deskundigen zeggen dat verbeteren van de

fietsdoorstroming zin heeft in een stedelijke omgeving. Er moet dan niet worden gesproken over files, maar over het verbeteren van de kans van de fiets in de strijd tussen mobiliteiten.

Gedeputeerde **Post** wijst erop dat provinciale infrastructuur totaal anders is dan gemeentelijke infrastructuur. Bij de laatste liggen de kruisingen dichter op elkaar en is het eenvoudiger om een groene golf te creëren. Als het eerste stoplicht bij Uitgeest en het tweede daaropvolgende bij Castricum ligt, dan is het vrij complex om een groene golf aan te leggen.

Bij interruptie zegt de heer **Tijssens** (D66) dat een groene golf kan werken op een ritme, maar deze kan ook op aanbod van verkeer gericht zijn. De heer Tijssens noemt een belangrijke provinciale fietsverbinding tussen Haarlem en Amsterdam. Het is hinderlijk als daar steeds voor een verkeerslicht moet worden gewacht.

Gedeputeerde **Post** merkt op dat de heer Tijssens zelf begon over de groene golf. Als er sprake is van brede provinciale infrastructuur dan ligt de keuze vooral in het scheiden van stromingen door ondergrondse of bovengrondse kruisingen. Dat is de beste doorstroommaatregel voor iedereen. Auto's beïnvloeden de leefbaarheid. Dat geldt niet voor fietsen. Dat neemt niet weg dat in de inventarisatie van de Fietsersbond ook dit soort knelpunten zaten. Aangegeven is dat wordt geprobeerd die knelpunten op te lossen. De heer Tijssens kan de gedeputeerde niet verwijten dat ze de kwestie bagatelliseert. Provinciale infrastructuur is niet hetzelfde als wat er binnengemeentelijk speelt. De gedeputeerde voorziet niet dat het handig is om een groene golf aan te leggen tussen Uitgeest en Castricum omdat de afstand daartussen 15 kilometer is.

Bij interruptie merkt de heer **Den Uyl** (PvdA) op dat door de heer Tijssens een goede suggestie is gedaan voor een goede doorstroming.

Gedeputeerde **Post** zegt dat op het moment dat om voorrang gevochten moet worden tussen de auto en de fiets dan voorrang wordt gegeven aan de auto. Dat leidt tot minder uitstoot. De doorstroming op wegen wordt zoveel mogelijk bevorderd, ook voor aanwonenden. Daarna wordt getracht de fiets zoveel mogelijk te laten doorstromen. Er wordt ook gekeken naar leefbaarheid en veiligheid.
Als het gaat over het bevorderen van snelheid voor de fiets, dan valt er binnenstedelijk meer winst te behalen dan op het enkele verkeerslicht op de provinciale weg.

In het kader van de blauwe golf wordt met alle weggebruikers gecommuniceerd.
Over de visie op verkeersmanagement had de gedeputeerde nog voor zomer in een BOT-overleg over mobiliteit willen praten en hoe die wordt meegenomen in de Omgevingsvisie. Dat verzoek is bij de voorzitter van deze commissie ingediend, maar niet gehonoreerd. De gedeputeerde had de commissie graag aan de voorkant willen betrekken . Dat gaat niet lukken

De heer De Graaf (CDA) verlaat de vergadering.

De voorzitter licht toe dat het verzoek van de gedeputeerde in de agendacommissie aan de orde is gesteld. De visie op verkeersmanagement wordt behandeld bij de Omgevingsvisie.

Gedeputeerde **Post** had het overleg graag aan de voorkant gehad, zodat er beeldvorming komt en input kan worden geleverd voor de Omgevingsvisie. Er is anders besloten. Dit betekent dat de commissie wordt geconfronteerd met de resultaten die het college gaat inbrengen in de Omgevingsvisie.

Bij interruptie merkt de **Tijssens** (D66) op dat dergelijke procedurele zaken nooit de reden moeten zijn dat te laat wordt geanticipeerd. Hij roept op om daar waar mogelijk op dit vlak een voordracht of een bespreekstuk zo te routeren dat Statenleden, in welke commissie dan ook, kunnen aantakken.

Gedeputeerde **Post** zegt dat het laatste niet gaat gebeuren. De gedeputeerde wilde juist vanuit de commissie Mobiliteit horen wat er in de Omgevingsvisie moet komen. Er is een startnotitie voor de Omgevingsvisie. Het gaat er niet om wat het college wil, maar wat de commissie wil.

Bij interruptie merkt de heer Van Berkum (GroenLinks) op dat de kwestie in de Agendacommissie is besproken. Er is een punt waarover van gedachte moet worden gewisseld. De heer Van Berkum wil die discussie kunnen voeren.

De **voorzitter** licht toe dat is gevraagd om een aparte commissievergadering over de Omgevingsvisie, waarin alle sectoren aan de orde konden worden gesteld. Het Presidium besloot dat het via commissie RWW gaat. Er worden aparte bijeenkomsten georganiseerd, waarin ook Mobiliteit aan de orde kan komen. Er moet ruimte worden gemaakt voor een bijeenkomst waarin mobiliteit aan de orde komt. Getracht wordt dit voor het zomerreces te laten plaatsvinden.

Gedeputeerde **Post** vervolgt haar beantwoording van vragen. Er is rekening meegehouden dat Zaanstad niet wil meedoen aan de centrale brugbediening. Wellicht te zijner wel.
De financiële kant van Broek in Waterland is een ingewikkeld vraagstuk. De nadere uitwerking van de variant van de dorpsraad is een vraag van Provinciale Staten geweest en niet die van de regio of de gedeputeerde. Als die variant meer kost, dan gaat de gedeputeerde ervan uit dat daarvoor dekking wordt gezocht.
In het kader van de bereikbaarheid zijn afspraken gemaakt met Alkmaar: Daar zit N9 Kogerdijk bij. Op de vraag of de gedeputeerde het bericht heeft ontvangen dat gemeenten in financiële problemen dreigen te komen, antwoordt zij dat zij weet dat Heiloo er moeite mee heeft om een extra bedrag op tafel te leggen. Op de vraag of gemeenten in de problemen komen, moet ze het antwoord schuldig blijven. De gedeputeerde heeft ´financieel toezicht op decentrale overheden' niet in portefeuille. Op de vraag wat de consequentie is voor de totale financiële positie van Heiloo heeft de gedeputeerde geen antwoord.
Voor het project Bereikbaarheid Den Helder moet een definitief plan van aanpak nog worden vastgesteld. Dat plan van aanpak zal ter informatie worden toegezonden.
Voor de afslag Distripoort wordt de fundering aangelegd, maar voor de afslag zelf niet. Het is niet zo dat de ondernemers, die op Distripoort zouden komen, een bijdrage zouden leveren. Uit de grondverkoop zou € 6,5 miljoen komen. Nu er geen verkoop plaatsvindt, komt ook die bijdrage niet tot stand. Er is nu een dekkingstekort op de Westfrisiaweg. Eerder was de bijdrage van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in het kader van bezuinigingen al ingetrokken. Het dekkingstekort is dus ontstaan door het intrekken van deze zogenaamde tweede kraal, het niet komen tot een bijdrage uit Distripoort en de lagere indexering, waardoor de bijdrage van de overige partners lager is. De gedeputeerde weet niet of dat het totaal is. Als zij zeker weet wat het dekkingstekort is komt ze terug met een dekkingsvoorstel. Dit is de inkomsten kant. Dat staat los van het krediet. Het totale krediet is € 78.421 miljoen. Dat blijft het krediet. Aan de ontvangstenkant ontbreken nu wat bijdragen. Daarvoor moet een oplossing worden gevonden.

Tweede termijn

De heer **Tijssens** (D66) had het idee om wat met fietsbeleid te gaan doen. De inzet op Smart Mobility zal worden geïntensiveerd, als de Kaderbrief is vastgesteld. Hoe kan dit in het PMI belanden zodanig dat die structuur wordt aangepast. Het wordt meer een mobiliteitending wanneer men deze afzet tegen de Omgevingsvisie.

Gedeputeerde **Post** zegt dat het uitsplitsen per mobiliteit onmogelijk is. De provincie pakt een traject aan, inclusief fietsinfrastructuur. Wanneer dat moet worden uitgesplitst, zullen gesplitste offertes aangevraagd moeten worden bij aannemers. De gedeputeerde verwacht dan de hoofdprijs te moeten gaan betalen. Een PMI per mobiliteit is niet mogelijk

De heer **Tijssens** (D66) constateert dat er sprake is van een misverstand. Waar een deel van het mobiliteitsbeleid op termijn in de Omgevingsvisie moet 'landen', zijn er ook investeringen, die op modaliteit geordend zijn. Die zijn nu in het PMI ondergebracht. De heer Tijssens mist een heldere structuur waarbinnen het PMI modaliteiten uit elkaar kunnen worden gehaald, om daarmee aan de slag te kunnen.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de heer Tijssens wil dat in de toekomst wordt gesproken over fietspaden, die bijvoorbeeld in een rechte lijn van Den Helder naar Hilversum lopen en waar geen provinciale weg loopt, maar wat wel een provinciaal fietspad zou kunnen zijn. Dat wil hij dan apart in het PMI opgenomen zien. Klopt dit?

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat op het moment dat investeringen in fietsinfrastructuur op hun eigen merites moeten worden beoordeeld, er meer moet gebeuren dan er afgelopen jaren in het PMI werd gedaan. Het suggereert niet dat los van provinciale wegen gestrekte fietspaden worden aangelegd.

Gedeputeerde **Post** begrijpt niet wat van haar wordt verwacht. Zij geeft de heer Tijssens in overweging om met een initiatiefvoorstel te komen.

De voorzitter rondt de behandeling van het PMI af.

8b. Beheer en Onderhoud: Tussentijdse kredietaanvragen PMO
Vanuit de commissie zijn er geen opmerkingen. De voordracht kan als hamerstuk worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

9. B-agenda Grondzaken
9a. Grondzaken: evaluatie uitvoeringsregels pacht 2017
Gezien de uitloop in de tijd wordt dit agendapunt aangehouden tot de extra/uitloopvergadering 29 juni 2017.

Gedeputeerde **Post** stelde eerder een technische briefing over pachtbeleid voor. Daarmee had een groot deel van de vragen al beantwoord kunnen zijn. De commissie heeft de gedeputeerde daarvoor geen ruimte willen geven.

10. B-agenda Mobiliteit
10a. Mobiliteit: Concept-Vervoerplan 2018 Haarlem-IJmond
De heer **Bruggeman** (SP) licht toe dat het gaat om haltes en plannen voor opheffing van haltes. De SP is voor eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Binnen de SP is een oplossing gevonden voor opgeheven haltes met de virtual busstop app.
In december zullen haltes worden opgeheven in de concessie Haarlem-IJmond. De heer Bruggeman reisde mee op de lijn en checkte handelingen. Het stoppen bij een halte kost maximaal 15 seconden. Wanneer een halte wordt opgeheven, zullen sommige reizigers soms 20 minuten langer moeten lopen om een halte te bereiken. De gedeputeerde beantwoordde schriftelijke vragen met argumenten dat het opheffen van haltes verband houdt met een toekomstvast betrouwbaar netwerk en een duurzame uitvoering van het openbaar vervoer. Het klinkt logisch: als de bus minder stopt, kan deze sneller doorrijden. Uit een rekensom blijkt dat het uiteindelijk per bus op een lijn per dag een seconde reistijdverlies oplevert.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) wat het punt van de heer Bruggeman is. Gaat het om bushaltes langs bijvoorbeeld lijn 2 in Haarlem, wat geen doorgaande lijndienst is, of gaat het om R-netlijnen?

De heer **Bruggeman** (SP) antwoordt dat het om beide soorten, ontsluitende lijnen gaat zoals lijn 82, die R-netlijn 382 moet worden.

Bij interruptie vraagt de heer **Papinea Salm** waar de heer Bruggeman heen wil met zijn verhaal. Wil hij er taxivervoer van maken?

De heer **Bruggeman** (SP) herhaalt dat het gaat om reistijdverlies voor de individuele reiziger. De haltepaal staat daar. Laat deze staan. Het kost niks extra en het levert nauwelijks reistijdverlies op.

Per interruptie vraagt de heer **Tijssens** (D66) zich af waarom haltes opgeheven moeten worden, terwijl het alleen maar voordelen heeft om de halte te laten bestaan.

De heer **Bruggeman** (SP) weet het antwoord niet.
Hij stelt voor de haltes te laten bestaan. Is de provincie, als gesprekspartner in de Vervoerregio, bereid om dit standpunt over te brengen?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) snapt het betoog. 20 minuten minder lopen naar een bushalte is voor de oudere medemens van groot belang. Zij pleit ervoor dat de gedeputeerde het punt aankaart in de Vervoerregio.

De heer **Tijssens** (D66) is nog niet zover dat hij zijn standpunt overgebracht wil laten worden door de gedeputeerde. Er zal eerst gesproken moet worden over de vraag hoe het ideale punt kan worden bereikt.

De heer **Bruggeman** (SP) vraagt zich af wat erop tegen is om de haltepalen te laten staan

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) zegt dat niet kan worden gerekend met een gemiddeld reistijdverlies van een seconde per bus. De concessiehouder zal goed hebben gekeken naar de reden voor opheffing. Eerst zal die reden moeten worden achterhaald. Wellicht ligt er een vervangende lijn?

De heer **Papineau Salm** (PvdA) stelt vast dat de afstand tot de halte moet worden bepaald.

De heer **Van Berkum** (GL) weet dat de afstand van plekken waar mensen wonen tot openbaar vervoer soms problematisch is. Het aanvullend openbaar vervoer zou veel fijnmaziger moeten. Er moet wel onderscheid blijven tussen R-netlijnen en aanvullende lijnen. Dat onderscheid ziet de heer Van Berkum niet in deze discussie. De heer Bruggeman gaat voorbij aan het feit dat een halte ook onderhouden moet worden. Er kan niet ad hoc worden gesteld dat elke bestaande bushalte in stand gehouden moet worden.

De heer **Bruggeman** (SP) veronderstelt dat de vervoerders vanuit een econometrische opvatting redeneren dat een halte waar enkele passagiers in- of uitstappen moet worden opgeheven. Over routes waar zowel een R-netlijn als een aansluitende lijn ligt, zal men de SP niet horen.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat busboekjes en reistijden niet worden gebaseerd op een gemiddelde halteringstijd. Daar zijn normen voor. Een volgende bus moet dezelfde route rijden als bus ervoor binnen dezelfde tijd. Als een bus te vroeg vertrekt betekent dat een boete, maar die boete is er ook bij te laat vertrek. Een bepaalde betrouwbaarheid wordt nagestreefd. Dat heeft niets econometrisme te maken.
Voor de afstand van haltes verwijst de gedeputeerde naar het Progamma van eisen. Als de SP daarop commentaar had, had dat bij het opstellen van het Programma van eisen ingebracht moeten worden.
Bij het opstellen van een conceptvervoerplan wordt advies gevraagd bij consumenten- en reizigersorganisaties en gemeenten. Vervolgens wordt getoetst of het vervoerplan voldoet aan het Programma van eisen en het advies van ROCOV en de gemeenten. Daarna stellen Gedeputeerde Staten het vervoerplan definitief vast. Dat is een zorgvuldige manier van handelen.
Als een vervoerder zou denken dat het in economische zin interessant zou zijn om een bus ergens te laten stoppen, dan zal hij de bus daar laten stoppen.

De **voorzitter** beëindigt discussie.

11. Rondvraag portefeuille mevrouw Post

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

12. Sluiting

De **voorzitter** bedankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng en schorst de vergadering om 17.50 uur tot 29 juni 2017.

Beantwoording aanvullende technische vragen gesteld in de commissievergadering RWW van 19-6-2017 inzake jaarstukken.

1. Vraag van dhr. Slettenhaar

Vraag (uit het verslag)
De heer Slettenhaar (VVD) merkt op dat de rode lijn in de Jaarstukken onderbesteding is. Voor wat betreft de Omgevingsvisie is er een discussie geweest met de gedeputeerde over participatie en de implementatie van de Omgevingsvisie en de manier waarop de provincie daarmee omgaat. Er is toen gesproken over de geraamde middelen. De heer Slettenhaar heeft begrepen dat er in de planning wordt geschoven en dat bepaalde verantwoordelijkheden langer bij de provincie blijven liggen. Hij ziet dat er in de apparaatskosten een forse overbesteding heeft plaatsgevonden die niet alleen wordt gespecificeerd in de Omgevingsvisie en Omgevingswet, maar ook in andere dossiers. Hij hoort graag of dit kosten zijn voor participatietrajecten, ook omdat er extra communicatiemiddelen worden geraamd.

De heer Slettenhaar (VVD) zegt dat hij een toelichting op de apparaatskosten heeft gevraagd. Het gaat erom dat er middelen worden besteed aan posten voor projecten of apparaatskosten die blijkbaar verkeerd begroot zijn. Hij verduidelijkt dat het met name gaat over de vraagwaar het verschil in zit: er worden minder middelen besteed aan projecten, maar er is een opbouw van kosten in het apparaat.

Antwoord
Er is geen direct verband tussen beide posten.

De begrote uren (apparaatskosten) zijn gebaseerd op de in 2015 geschreven uren. In 2015 was nog geen sprake van een intensieve inzet t.b.v. de Omgevingswet en Omgevingsvisie. De raming was in die zin niet representatief voor de in 2016 geschreven uren. Die waren in 2016 wel behoorlijk hoger.

Omdat we nog in een verkennende en voorbereidende fase waren zijn in 2016 nog niet veel concrete projecten ontwikkeld. Verder is sprake van onderschrijding in 2016 als gevolg van verschuiving in de tijd van een deel v.d. voorbereiding van de participatiecampagne. Hierdoor is een deel van de kosten die geraamd waren voor eind 2016 begin 2017 besteed.

2. Vraag van dhr. Leever

Vraag
Operationeel doel 7.2.1: Hoe kan het dat overdrachten in 2015 4.4 miljoen waren, in 2016 11,9 en in 2017 weer (begroot) 5,6 miljoen. Dit is niet toegelicht.

Antwoord:
Het betreft de cijfers in de volgende tabel:

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.2.1				Investeren in behoud en exploitatie in erfgoed			
Lasten	Jaarrekening 2015	Ontwerp begroting 2016	Actuele begroting 2016	Jaarrekening 2016	Bedrag verschil	% verschil	Begroting 2017
Apparaatskosten	2.231	3.297	2.469	1.820	649	26	915
Directe lasten	959	856	1.411	1.096	315	22	1.289
Kapitaallasten	21	378	386	377	9	2	279
Overdrachten	4.471	9.754	14.352	11.998	2.354	16	5.643

Het klopt dat dit niet is toegelicht in de jaarstukken, omdat daar alleen de verschillen worden toegelicht tussen de actuele begroting en de realisatie (jaarrekening).

De verklaring is te vinden in de jaarrekening 2015 en zomernota 2016 en is als volgt:
In 2016 is zowel het subsidieplafond van 2015 als van 2016 voor de UVR Restauratie van Rijksmonumenten ingezet en volledig besteed. Dit is bijgeraamd in de zomernota 2016 als vervolg op de jaarrekening 2015 en in de jaarrekening 2015 en zomernota 2016 toegelicht. In 2015 zijn de overdrachten desondanks ruim € 4,4 miljoen wegens de inzet van incidentele middelen en de besteding van ILG-rijksgelden voor de Stelling van Amsterdam. In 2017 is begroot € 4,7 miljoen voor de UVR Restauratie van Rijksmonumenten en incidentele middelen voor de Stelling van Amsterdam.

Beantwoording vragen uit commissie EEB 12 juni 2017 Kaderbrief en Jaarstukken en nagekomen technische vraag GroenLinks over Meerwind

Vragen mw. Keur CDA bij de behandeling van de Kaderbrief 2018

Vraag:
Kan de bijdrage van het Plassenschap Loosdrecht aan plannen Oostelijke Vechtplassen gekwantificeerd worden?

Antwoord:

In het gebiedsakkoord is een financiële verdeelsleutel tussen partijen weergegeven. Daarin is een bijdrage van Plassenschap Loosdrecht e.o. opgenomen van ruim 9 ton (€ 906.316,-).

Vraag:
'het zou fijn zijn als we iets zien qua voordelen voor het plassenschap voor de behandeling van de kaderbrief op 10 juli. Begrijp dat het gecompliceerd kan zijn, maar tegelijkertijd is de gevraagde bijdrage hoog….'

Antwoord:

Het gebiedsakkoord heeft verschillende voordelen voor het plassenschap Loosdrecht e.o.:

- Loosdrechtse plassen kent al tientallen jaren een groot baggerprobleem. Voor een groot deel ligt de bagger op delen van de plas die eigendom zijn van het plassenschap. Het schap is niet in staat om met reguliere beheerbudget iets te doen aan het baggerprobleem, wordt er vaak wel op aangesproken. Het gebiedsakkoord voorziet in maatregelen om de komende 10 jaar 2,1 mln m3 bagger uit de plas te verwijderen, waarbij meteen wordt ingezet op effectieve en efficiënte manieren om vervolgens de situatie beheersbaar te maken (zodat niet na 20 jaar opnieuw een inhaalslag nodig is). Met het baggeren wordt de bevaarbaarheid van de plas verbeterd en wordt de bereikbaarheid van de (recreatie)eilanden verbeterd. Het baggerwerk wordt gecombineerd met maatregelen om de waterkwaliteit van de plas te verbeteren, zodat weer helder (zwem)water ontstaat.

- Met het gebiedsakkoord worden een aantal experimenten gedaan om te bezien of een deel van het beheer van natuur en recreatieve voorzieningen in de toekomst door private partijen kan worden gefinancierd. Dit kan er toe leiden dat recreatieve voorzieningen die in beheer zijn bij het plassenschap in de toekomst voor een deel uit privaat budget worden gefinancierd.

- Het gebiedsakkoord voorziet in het herstel van legakkers met bagger uit de Loosdrechtse plassen. Deze legakkers zijn in beheer bij het plassenschap en krijgen een forse opknapbeurt en een constructie met forse (beheerarme) rietoevers.

Vragen hr. Wiesehahn gesteld bij de behandeling van de Jaarrekening 2016

Vraag :

Dhr. Wiesehahn (VVD) constateert dat de provincie het huishoudboekje op hoofdlijnen goed op orde heeft. Programma 5, post werkgelegenheid en economie: hier is over de gehele linie sprake van een forse onderbesteding, maar bij de post werkgelegenheid is sprake van een budgetoverschrijding van 716.000 euro. Waar heeft deze overschrijding betrekking op? Hij heeft aan de gedeputeerde Economie gevraagd waar deze extra uitgaven naar toe zijn gegaan.

Antwoord:

Technisch gezien hadden de uitgaven, betrekking hebbend op subsidieverlening MIT kleine instrumenten en MIT R&D-trajecten in de begroting of begrotingswijzigingen als lasten geraamd moeten worden. Dat is niet gedaan, vandaar dat dit nu als verschil zichtbaar wordt in de programmaverantwoording. De dekking van de betreffende verleende subsidies is aanwezig in de reserve werkgelegenheid en economie. Er is geen sprake van extra uitgaven.

Met de laatste begrotingswijziging van 2016 en de eerst begrotingswijziging van 2017 is de vertraging van de uitvoering van de campusregeling op de post werkgelegenheid begrotingstechnisch als een onderschrijding verwerkt. Dit is een aanpassing op de oorspronkelijk begroting in de beleidsnota Arbeidsmarkt 2016-2019.

De besteding van de verhoogd bijgestelde middelen in 2017 is grotendeels verwacht op initiatieven voor de campusvorming. We zetten deze projecten samen met partners, daarom is de exacte raming niet eenvoudig te geven. Daarnaast is een bedrag gereserveerd voor monitoring en onderzoek, ondersteuning van visievorming en organiseren van netwerkbijeenkomsten zoals de landelijke conferentie Techniekpact die in 2017 in Noord-Holland plaatsvindt.

Vraag:

Dhr Wiesehahn heeft gezegd dat er in de jaarrekening staat dat er extra personele inzet is gepleegd op Pallas en Distriport. Hij vraagt naar hoe dit zit omdat daar afzonderlijke werkorganisaties de mensen in dienst hebben. Zijn vraag is hoe het dan kan dat de extra lasten van het personeel op de rekening van de provincie komen.

Antwoord:

In de jaarrekening (p. 99) staat het volgende: In 2016 is meer personele inzet gerealiseerd dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door meer dan geraamde inzet voor de dossiers Omgevingswet, Omgevingsvisie, Pallas en Distriport (meer besteed, € 1,3 miljoen nadeel).

Het betreffen apparaatskosten voor meerdere dossiers (genoemd in de jaarrekening). Dit betreffen geen kosten als gevolg van externe inhuur of kosten/uren gemaakt door afzonderlijke werkorganisaties.

Vraag Mw. De Meij (50plus) bij de Kaderbrief:

Vraag:

Kunnen GS toezeggen dat het Techpoortcentre ook kan bijdragen aan het bijscholen van (oudere) werkzoekenden. Graag ontvangt men een terugkoppeling van GS over concrete plannen.

Antwoord:

De samenwerkende Techport partners Tata Steel en Nova College investeren niet alleen samen in het initieel onderwijs en innovatie. Met het openstellen van de bedrijfsschool van Tata Steel voor personeel van andere bedrijven in de maakindustrie, investeert Techport ook in het onderhoud van vakmanschap van het werkende deel van de beroepsbevolking. De samenwerking met het NovaCollege zorgt voor geaccrediteerde (deel)opleidingen met certificaten. Techport is ook "leverancier" van modulair technisch onderwijs in het zogenaamde House of Skills in de MRA. House of Skills is samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijs en overheden gericht op om- en bijscholen van werkenden en werkzoekende op middelbaar beroepsniveau in lijn met de vraag van de arbeidsmarkt. Zodra het Plan van Aanpak van Technport gereed is, zullen wij u het plan toesturen.

Aanvullende vraag fractie GroenLinks over verkoop van de Meerwind aandelen bij de Kaderbrief

Vraag:

Het antwoord op vraag 13 van de technische vragen voor de kaderbrief roept bij ons nog een vraag op. Vraag 13 gaat over de verkoop van de Meewind aandelen. GS geeft als antwoord: 'De totale opbrengst van de verkoop bedraagt € 4.581.036,02. Van dit bedrag zal € 2.500.000 worden gestort in de reserve Werkgelegenheid en Economie, deel Duurzame Energie. Het restant zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.'

Wat is precies die reserve Werkgelegenheid en Economie, deel duurzame energie? Wordt daarmee het MKB innovatiefonds bedoeld?

Antwoord:

De reserve Werkgelegenheid en Economie is een budgetgerichte bestemmingsreserve met als doel bevorderen van de werkgelegenheid en economie, conform amendement 2-2 begroting 2014. Het instellingsbesluit was de eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014, agendapunt 8 bij voordracht 18. Later zijn er andere stortingen aan toegevoegd, bijvoorbeeld op basis van het coalitieakkoord is voor het Duurzaam Innovatiefonds in de jaren 2015-2019 € 10 miljoen gestort en voor het MKB innovatiefonds in de jaren 2015-2019 € 8 miljoen gestort. (Zie ook pagina 276 van de Begroting 2017).

Het MKB innovatiefonds is dus wel onderdeel van de reserve, maar met de Meewindgelden is een aanvullende storting, bestemd voor het deel energie, gedaan.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HK Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
N. Meijer
CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 4080
meijern@noord-holland.nl

INGEKOMEN 17 MEI 2017

Verzenddatum

17 MEI 2017

Kenmerk
802893/802901

Uw kenmerk

Betreft: Kaderbrief 2018

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Kaderbrief 2018.

In de Financiële verordening is opgenomen dat ons college tijdig voor het zomerreces aan uw Staten de kaderbrief ter vaststelling toezenden.

Met deze kaderbrief leggen wij uw Staten de uitgangspunten, de beleidskeuzes en het financieel kader 2018-2021 voor. Op 10 juli vindt over deze kaderbrief in Provinciale Staten het jaarlijkse beleidsdebat plaats.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter J.W. Remkes

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2017

Onderwerp: Kaderbrief 2018

Kenmerk: 802893

Bijlagen:
Ontwerpbesluit

1. Inleiding

In de Financiële verordening is opgenomen dat het college van Gedeputeerde Staten voor het zomerreces aan Provinciale Staten de kaderbrief ter vaststelling toezendt.

Deze kaderbrief vormt de start van de begrotingscyclus 2018 en bevat de kaders voor de begroting 2018.

2. Inhoud Kaderbrief 2018

In de kaderbrief 2018 – 2021 wordt een beeld gegeven van het meerjarig financieel beeld van de provincie Noord-Holland. Daarbij betrekken wij zowel de beleidsmatige trends in Nederland en Noord-Holland als macro-economische ontwikkelingen. Wij beoordelen welke gevolgen deze mogelijk hebben voor de provinciale financiën.

Daarnaast stellen wij in het hoofdstuk “Begrotingsbeleid” een aantal kaders voor dat wij zullen hanteren voor het opstellen van de begroting 2018 en meerjarenraming. Daarmee beogen wij de voorwaarden te scheppen voor een robuust begrotingsbeleid, dat voldoet aan de externe eisen van onze toezichthouder BZK en aan onze eigen wens voor een duurzaam sluitende begroting.

In hoofdstuk 5 worden de ontwikkelingen geconcretiseerd tot het meerjarig financieel beeld 2016 - 2020. Startend met de vigerende meerjarenraming worden alle ontwikkelingen benoemd en toegelicht waarvan wij voorstellen deze in het begrotingskader op te nemen. Bij elkaar leiden deze voorstellen tot een meerjarig sluitend begrotingsbeeld.

3. Proces en procedure

Op 10 juli 2017 vindt in Provinciale Staten het beleidsdebat over de kaderbrief plaats. Daarna zal de kaderbrief dienen als basis voor de op te stellen concept begroting en meerjarenraming 2018 – 2021, die 31 augustus aan PS zullen worden toegezonden en waarover volgens de planning van PS op 13 november de algemene beschouwingen zullen plaatsvinden.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 45

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten d.d. 16 mei 2017;

besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten van de kaderbrief 2018.
2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2018-2021.
3. In te stemmen met het begrotingsbeleid op basis van het criterium duurzaam structureel en reëel evenwicht.
4. In te stemmen met de voorgestelde beleidsontwikkelingen en beleidsambities die in deze kaderbrief zijn opgenomen.
5. Kennis te nemen van de bijlage m.b.t. het bestedingsplan reserve bedrijfsvoering.
6. De kaderbrief 2018 vast te stellen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Beantwoording technische vragen inzake: Kaderbrief 2018

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43
Fax.: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland

Inhoud

Alle PvdD F. Zoon Vraag 41 J. van der Hoek 4
Alle PvdD F. Zoon Vraag 42 J. van der Hoek 4
Alle PvdD F. Zoon Vraag 43 A. Tekin 5
Alle PvdD F. Zoon Vraag 44 J. van der Hoek 5
Alle PvdD F. Zoon Vraag 45 J. van der Hoek / J. Geldhof 6
Alle D66 H. Struben Vraag 75 E. Post / J. Bond 6
EEB CDA J. Haagsma Vraag 9 J. Bond / A. Tekin 7
EEB CDA J. Haagsma Vraag 15 J. Bond 7
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 25 J. Bond / A. Tekin 7
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 30 J. Bond 8
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 33 J. Bond / A. Tekin 8
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 35 J. Bond 9
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 51 J. van der Hoek 9
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 52 J. van der Hoek 10
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 54 J. van der Hoek 10
M&F CDA H.J. de Graaf Vraag 1. E. Post 11
M&F CDA H.J. de Graaf Vraag 2. E. Post 11
M&F CDA H. Keur Vraag 3. C. Loggen 11
M&F CDA H. de Graaf Vraag 6. E. Post 12
M&F CDA H.J. de Graaf Vraag 7 E. Post 13
M&F OPNH J. Leever Vraag 17 E. Post 13
M&F OPNH J. Leever Vraag 18 E. Post 14
M&F OPNH J. Leever Vraag 19 C. Loggen 14
M&F OPNH J. Leever Vraag 20 E. Post 15
M&F OPNH J. Leever Vraag 22 E. Post 15
M&F OPNH J. Leever Vraag 23 E. Post 16
M&F OPNH J. Leever Vraag 24 C. Loggen 16
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 26 E. Post 17
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 27 E. Post 17
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 28 E. Post 18
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 31 E. Post 19
M&F PvdD F. Zoon Vraag 36 E. Post 19
M&F PvdD F. Zoon Vraag 37 E. Post 20
M&F PvdD F. Zoon Vraag 38 E. Post 20
M&F PvdD F. Zoon Vraag 39 C. Loggen 21
M&F PvdD F. Zoon Vraag 40 C. Loggen 21
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 56 E. Post 21
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 57 E. Post 22
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 58 E. Post 22
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 59 C. Loggen 23
M&F CU-SGP M. Klein Vraag 60 C. Loggen 23
M&F CU-SGP M. Klein Vraag 61 J. Remkes 24

M&F CU-SGP M. Klein Vraag 62 E. Post 24
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 66 E. Post 25
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 67 C. Loggen 25
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 69 J. Loggen 26
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 70 E. Post 26
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 71 E. Post 27
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 72 C.J. van der Hoek 27
M&F D66 A. Tijssens Vraag 74 E. Post 28
M&F D66 A. Tijssens Vraag 76 E. Post 28
M&F / EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 50 J. van der Hoek 29
M&F / NLM CDA D. Heijnen Vraag 4 J. Bond 29
NLM CDA W. Koning Vraag 5 A. Tekin 30
NLM CDA W. Koning Vraag 16 A. Tekin 30
NLM OPNH J. Leever Vraag 21 A. Tekin 31
NLM 50Plus O. de Meij Vraag 29 A. Tekin 31
NLM PvdD A. van Liere Vraag 46 A. Tekin 32
NLM PvdD A. van Liere Vraag 47 J. Bond 32
NLM PvdD A. van Liere Vraag 48 J. Bond 33
NLM VVD A. van Langen Vraag 63 J. Bond 33
NLM VVD A. van Langen Vraag 64 A. Tekin 34
NLM VVD A. van Langen Vraag 65 A. Tekin 34
NLM D66 C. Weemhoff Vraag 68 J. Bond 35
NLM D66 H. Struben Vraag 73 C. Loggen 35
NLM / EEB 50Plus O. de Meij Vraag 32 C. Loggen 36
NLM / EEB PvdD A. van Liere Vraag 49 C. Loggen 36
RWW CDA J. Haagsma Vraag 8 C. Loggen 37
RWW CDA J. Haagsma Vraag 10 J. Geldhof 37
RWW CDA J. Haagsma Vraag 11 J. Geldhof 38
RWW CDA J. Haagsma Vraag 12 J. Geldhof 38
RWW CDA J. Haagsma Vraag 13 J. J. Geldhof 38
RWW CDA J. Haagsma Vraag 14 J. Geldhof 39
RWW 50Plus O. de Meij Vraag 34 J. Geldhof 39
RWW PVV NH N. Kaptheijns Vraag 53 J. Remkes / J. Geldhof 40
RWW CU-SGP D. Ceder Vraag 55 J. Geldhof 40

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
41	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J. Chr. Van der Hoek

VRAAG:

GS hebben gecommitteerd aan de Investeringsagenda voor Kabinetsformatie “Naar een duurzaam Nederland, Energieneutraal, klimaatbestendig en circulair” van IPO, VNG en UvW. http://www.ipo.nl/files/4114/8913/9154/Investeringsagenda_voor_Kabinetsformatie_2017_-_single_page.pdf . Hierin is te lezen dat vanaf 2018 de decentrale overheden bij de besteding van dit geld investeren in energieneutrale, klimaatbestendige en circulaire oplossingen en toepassingen. In de Investeringsagenda zijn concrete punten benoemd waarvoor de provincies zich in zullen zetten. Deze afspraken betreft ook Noord-Holland en behoeft financiering zoals het nu lijkt nog niet is opgenomen in de huidige begroting. Daarom naar aanleiding van deze concrete punten de volgende vragen inzake Energieneutraal:

- Welk bedrag gaat gereserveerd worden in de Begroting 2018 gereserveerd voor het opstellen van regionale warmteplannen? Zie Investeringsagenda, blz. 16.

ANTWOORD:

De provincies hebben in de Investeringsagenda middelen opgenomen die nu al voor deze doelen beschikbaar zijn of er (mede) aan (kunnen) worden besteed. Wij hebben de middelen opgevoerd die zijn gereserveerd voor energietransitie, PDENH, de MKB-fondsen (50%), energiebesparing in de de gebouwde omgeving, verduurzaming van de glastuinbouw en de handhaving op energiebesparing door de Omgevingsdiensten. Ook de nog resterende middelen van EXIN-H (ODENH-dividend) voor duurzame energieprojecten hebben we meegenomen. Het warmteplan bouwt voort op nu lopende onderzoeken zoals dat van CE Delft en maakt dus gebruik van reguliere begrotingsmiddelen voor energietransitie. Hiervoor zijn geen extra middelen gereserveerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
42	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J. Chr. Van der Hoek

VRAAG:

"Verduurzamen van de warmtevoorziening: Provincies en gemeenten stellen warmteplannen op waarin de vraag en het aanbod van warmte op regionaal niveau zijn geïnventariseerd en gekoppeld aan kansen voor uitfasering van aardgas op regionaal en lokaal niveau. Provincies en gemeenten borgen de keuzes uit de warmteplannen via hun omgevingsvisies en -plannen.”

- Welk bedrag gaat er voor het jaar 2018 gereserveerd worden voor uitwerking en uitvoering van het benutten van grondposities voor opwekking van hernieuwbare energie, als tijdelijke zonneparken? Zie Investeringsagenda, blz. 19.

ANTWOORD:

Vooralsnog wordt alleen ambtelijke capaciteit ingezet voor het verkennen van de mogelijkheden van het benutten van grondposities voor het opwekken van duurzame energie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
43	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

A. Tekin

VRAAG:

Zelf duurzame energie produceren: Decentrale overheden benutten de potentie van eigen terreinen en grondposities voor opwekking van hernieuwbare energie."

Hoeveel fte is er momenteel bij de RUD's beschikbaar voor het helpen van bedrijven bij de energiebesparingsplicht ingevolge de Wet milieubeheer? En hoeveel fte komt er volgend jaar voor deze taak bij? Zie Investeringsagenda, blz. 20:

ANTWOORD:

Deze vraag is lastig eenduidig te beantwoorden. Het is namelijk deels een integraal onderdeel van het takenpakket van de vergunningverleners en toezichthouders bij de OD's. Specifiek voor de energiebesparingsplicht heeft het college van de provincie Noord-Holland op 4 augustus 2016 € 100.000 beschikbaar gesteld aan OD NZKG voor het uitvoeren van VTH-taken in het kader van energiebesparing bij bedrijven waar de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag voor is (840467/840507). Dit komt neer op circa 0,82 fte (gebaseerd op een uurtarief van € 94,11 en 1.300 productieve uren per jaar per fte). Dit bedrag is in 2017 ook opgenomen voor deze activiteiten.
Wij zijn bezig met het opstellen van een notitie om door extra inzet op toezicht en handhaving van energiebesparingseisen bij industriële bedrijven het besparingspotentieel te realiseren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
44	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J. Chr. Van der Hoek

VRAAG:

Benutten van kansen bij bedrijven: Gemeenten en provincies intensiveren op coachende wijze de handhaving van de energiebesparingsplicht. In de praktijk blijkt een kleine extra handhavingsinspanning al flinke resultaten op te leveren."

Welk bedrag gaat gereserveerd worden voor het Servicepunt Duurzame Energie voor 2018? En hoeveel was dat in de jaren 2016 en 2017? Ter toelichting: De uitvoering van veel in de Investeringsagenda genoemde taken ligt bij het Servicepunt Duurzame Energie. Bijvoorbeeld op de onderwerpen energieopslag, energieloketten voor burgers over energiebesparing en duurzame energie, voorlichting over klimaatadaptatie."

ANTWOORD:

Voor de handhaving van de energiebesparingsplicht bij bedrijven is tot en met 2020 €170.000 per jaar gereserveerd, waarvan €100.000 voor handhaving door de Omgevingsdiensten en €70.000 voor ondersteunende activiteiten. Voor het Servicepunt Duurzame Energie is tot en met 2019 jaarlijks € 500.000 gereserveerd, net als in 2016 en 2017. De focus van het Servicepunt Duurzame Energie ligt op het adviseren van gemeenten over de verduurzaming van de woningvoorraad.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
45	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Chr. Van der Hoek / J. Geldhof	

VRAAG:

"KLIMAATADAPTATIE

Welk bedrag gaat gereserveerd worden voor het jaar 2018 voor het opstellen van regionale klimaatadaptiestrategieën? Zie blz. 22: “Provincies, gemeenten en waterschappen stellen voor 2020 gezamenlijke regionale klimaatadaptatiestrategieën op met onder meer de ruimtelijke consequenties voor de inrichting van de hele fysieke leefomgeving (stad en land) en de bebouwing. Deze consequenties landen in omgevingsvisies, –plannen en -programma’s. De strategieën bevatten een analyse en ambitie per straat, wijk, dorp, stad en gebied met (waar nodig) concrete maatregelen.” "

ANTWOORD:

Hiervoor is vooralsnog €87.000 euro begroot. Het is nog niet met zekerheid te zeggen hoeveel precies nodig is, omdat landelijk nog moet worden besloten over het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie waarvan onze activiteiten deel uitmaken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
75	Alle	D66	H.W. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post / J.H.M. Bond	17

VRAAG:

Wij missen een aantal onderwerpen in dit document zoals Uitvoering Greenport, Helihaven Den Helder, actualisatie fietsbeleid, elektrisch vervoer. Kunt u verduidelijken hoe deze onderwerpen in de financiële planning zijn meegenomen of meegenomen kunnen gaan worden en welke bedragen hiermee zijn gemoeid?

ANTWOORD:

Voor actualisatie komt eind van dit jaar een voorstel naar PS. De financiele planning en de specifieke bedragen worden uitgewerkt en middels de Begroting 2018 aan u voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	EEB	CDA	J. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond / A. Tekin	25

VRAAG:

Techpoort Centre Innovation warehouse. Waarom is er geen bijdrage van de Rijksoverheid in het kader van de landelijke Smart-Industry Agenda?

ANTWOORD:

Voor de Smart Industry Agenda zijn, afgezien van een landelijke Field-lab regeling die inmiddels gesloten is, geen specifieke middelen bij de rijksoverheid beschikbaar. De Smart Industry Agenda is een programma dat is georganiseerd vanuit een (regionale) bottom-up strategie. Partijen in de regio gaan allianties aan met inzet van (hun) middelen en capaciteit en geven zo invulling aan de Agenda. De investeringen van Tata-steel en Nova-College en de provinciale bijdrage is een voorbeeld van de werking van de Smart Industry Agenda.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15	EEB	CDA	J. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	25

VRAAG:

Wat is het plafond van de garantstellingen voor de aanleg van glasvezel?

ANTWOORD:

Dit plafond dient bij het opstellen van het toetsingskader nog vastgesteld te worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
25	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond / A. Tekin	6

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoeveel banen de groei van de economie het afgelopen jaar in Noord-Holland heeft opgeleverd in absolute aantallen per leeftijdscategorie, specifiek ouderen?

ANTWOORD:

In 2016 is het aantal banen in Noord-Holland gegroeid van 1.460.110 (2015) naar 1.487.800 (2016). Een groei van 27.690 banen. Hierbij is geen onderscheid naar leeftijdscategorieën op regionaal niveau beschikbaar. Daarom geven wij daarnaast ook informatie over de Noord-Hollandse werkzame beroepsbevolking (werkenden): deze groeide volgens het CBS van 1.390.000 personen (2015) naar 1.425.000 personen (2016), een groei van 35.000 personen. De categorie 45 tot 75 jaar oud van deze groep groeide van 573.000 (2015) naar 596.000 (2016), een groei van 24.000 personen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
30	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	21

VRAAG:

(Bij De Kop Werkt)

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven in welke andere sectoren dan de techniek zij extra beleidsmaatregelen heeft ingezet ter bestrijding van de werkloosheid onder ouderen, juist in de Kop van Noord-Holland en hoeveel geld daarmee gemoeid is c.q. was?

ANTWOORD:

De bestuuropdracht Arbeidsmarkt en Onderwijs (vanuit De Kop Werkt!) richt zich op vier specifieke sectoren: marien-offshore-energy, agribusiness, toerisme en zorg-gezondheid. In oktober worden de resultaten verwacht van zogenaamde sector-analyses die inzichten geven in de arbeidsmarktvraagstukken van de betreffende sector zoals de match en mis-match van het arbeidspotentieel, inclusief oudere werknemers. Op basis hiervan moeten (project-) voorstellen nader vorm krijgen. Het is nu te vroeg om te zeggen hoeveel van die beleidsmaatregelen en daarmee gemoeide middelen zich zullen gaan richten op oudere (werkloze) werknemers.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
33	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond / A. Tekin	25

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven dat zij de werkloosheid onder ouderen ook aan de orde stelt en meeneemt bij de ontwikkeling en opzet van een Techport center, want ouderen kunnen jongeren veel leren?

ANTWOORD:

De ontwikkeling van Techport Centre is in deze fase gericht op de wisselwerking tussen onderwijs en innovatie. Naast faciliteren van innovaties en nieuwe werkgelegenheid heeft het Centre het opleiden van state of the art vakmensen tot doel. Techport Centre is geen werkloosheidsbestrijdingsproject. Vanuit de vraag van de markt gaat het Centre wel een rol spelen in het om- en bijscholen van werkzoekenden van alle leeftijden, dus ook ouderen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
35	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	27

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of zij voortvarend door gaat om de resterende witte buitengebieden te voorzien van vast-draadloos internet, aangezien de huidige claim van 5 miljoen als reservering alleen wordt gebruikt indien nodig?

ANTWOORD:

We gaan we eerst de mogelijkheden van een vast-draadloos netwerk verkennen, voordat wij deze willen doen uitrollen in de witte buitengebieden waar de aanleg van glasvezel niet haalbaar is. De ervaring in andere provincies leert dat die mogelijkheden er zijn, waarbij een bijdrage vanuit de overheid het verschil maakt. Eind 2017 is duidelijk waar glasvezel kan worden aangelegd. Dan gaan wij voortvarend te werk met het voorzien van vast-draadloos internet in de resterende witte gebieden. Hiervoor is dan de gereserveerde 5 miljoen beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
51	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Chr. Van der Hoek	29

VRAAG:

Op blz. 29 valt te lezen:

“In de reserve Werkgelegenheid en Economie is ruimte aanwezig om in te zetten voor circulaire economie, door de storting in deze reserve van de meevallende opbrengsten vanuit de verkoop van de Meewind-aandelen.”

VRAGEN:

Hoe groot is deze te verwachten meevaller?
In hoeverre is dit een zeker gegeven, of kunnen de opbrengsten ook tegenvallen?

Immers, het College van Beroep oordeelde eerder naar aanleiding van ingediende klachten bij de Stichting Reclame Code dat de klagers gelijk hadden en dat de reclame’s van Meewind misleidend waren:

Het College van Beroep onderschrijft de uitspraak van de Stichting Reclame Code dat de tv-commercial van Meewind misleidend is. Ook de uitspraak dat de commercial misleidende informatie geeft over de te verwachten rendementen heeft Meewind in een beroep niet kunnen ontkrachten." (http://www.groenerekenkamer.nl/3455/meewind-kan-de-toekomst-schadeclaims-verwachten/)

ANTWOORD:

De verkoop van de Meewind aandelen is in januari 2017 gerealiseerd en is daarmee onherroepelijk. De totale opbrengst van de verkoop bedraagt € 4.581.036,02. Van dit bedrag zal € 2.500.000 worden gestort in de reserve Werkgelegenheid en Economie. Het restant zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
52	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Chr. Van der Hoek	29

VRAAG:

Op blz. 22 staat:

"De provincie heeft de mogelijkheid bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn."

VRAAG:

Kunt u aangeven (in relatie tot de wereldwijde uitstoot van CO2) welk deel de provincie Noord-Holland met haar beleid bespaart en wat deze besparing de Noord-Hollandse belastingbetaler kost?

ANTWOORD:

Het aandeel van Noord-Holland in de wereldwijde CO2-emissie is zeer klein en onze bijdrage aan de mondiale reductie eveneens, maar dit is geen reden niets te doen, want vrijwel ieders aandeel is beperkt.

Uit de begroting kunt u afleiden wat dit de Noord-Hollandse belastingbetaler kost. Tegenover deze uitgaven staan - naast de energie- en klimaatbaten – belangrijke economische baten, omdat de middelen ook tot innovatie leiden en de economische structuur versterken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
54	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Chr. Van der Hoek	29

VRAAG:

Wat gaat de provincie Noord-Holland de komende jaren besteden aan CO2-vermindering en CO2-monitoring? Graag een gedetailleerd antwoord

ANTWOORD:

Strikt genomen is dit geen technische vraag over de Kadernota. U kunt in de begroting vinden wat de provincie de komende jaren besteedt aan energietransitie- en CO2-reductie. PS hebben 29 mei jl. ingestemd met de Statenvoordracht CO2-monitoring waarmee €700.000 beschikbaar werd gesteld voor dit doel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	M&F	CDA	H.J. de Graaf / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

Waarom is er voor gekozen de meevaller bij de eindafrekening van de Zeesluis in een jaar te doen? Waarom is er niet voor gekozen de afschrijving over meerdere jaren te doen en zodoende een post onvoorzien te behouden totdat de Zeesluis daadwerkelijk af is?

ANTWOORD:

De meevaller is het resultaat van een lange onderhandeling over de definitieve bijdrage van de provincie voor de aanleg van de nieuwe Zeetoegang IJmond. De onderhandeling hierover tussen de partijen is in 2017 afgerond en wordt in 2017 bekrachtigd met de ondertekening van de vaststellingsovereenkomst. De eindafrekening van de Zeesluis vindt in 2017 plaats. De Staat is opdrachtgever en eigenaar van de nieuwe Zeesluis en verleent met de ondertekening van een vaststellingsovereenkomst de gemeente en de provincie finale kwijting ten aanzien van hun bijdrageverplichtingen voor de aanleg van de nieuwe Zeetoegang IJmond. Om die reden is het instellen van een post onvoorzien niet nodig.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	M&F	CDA	H.J. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

Hoe is de meevaller bij de aanleg van de HOV Velsen verwerkt?

ANTWOORD:

In 2016 is het krediet van HOV Velsen met € 26,950 miljoen bij voordracht aan uw Staten verlaagd. De toelichting in de programmaverantwoording bij de jaarrekening duidt op het afhandelen van voorstellen tot wijzigingen bij de uitvoering van dit project. Deze worden in 2017 in plaats van 2016 afgewikkeld. In 2017 vinden de betreffende uitgaven plaats.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	M&F	CDA	H. Keur-Polman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	16

VRAAG:

Zijn de gereserveerde middelen voor de CAO voldoende, naar aanleiding van de recentelijk vastgestelde CAO?

ANTWOORD:

Inmiddels is een onderhandelaarsakkoord bereikt over de nieuwe cao. De financiele afspraken die hierin gemaakt zijn, passen binnen de beschikbare ruimte die via de Kaderbrief beschikbaar komt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	M&F	CDA	H.J. de Graaf / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	19 / 20

VRAAG:

Totaal is voor Smart Mobility 11 mln gereserveerd. Hiervan worden verschillende programma's en pilot gefinancierd. Hoe is uitsplitsing per programma of pilot?

ANTWOORD:

Smart Mobility kent vier programmaonderdelen die zijn gekoppeld aan het provinciaal areaal: wegvakken (smart roads), kruisingen (i-VRI), verkeerscentrale en data optimaliseren, waarbij de besteding plaatsvindt verspreid over 2018 en 2019. Binnen deze programmaonderdelen worden nieuwe technologieën beproefd en worden geslaagde beproefde onderdelen verder uitgerold (opschalen). En bij beproeven is er ook een kans dat dit niet lukt. In bijgaande tabellen zijn de investeringen enerzijds opgesplitst naar de programma-onderdelen en anderzijds naar uitrollen versus beproeven. Hierbij is een bijdrage vanuit de markt van tenminste eenzelfde bedrag nodig om de plannen volledig te realisern.

Uitgaven uitgesplitst naar opschalen en testen x € 1000	Provincie 2018	Provincie 2019
opschalen i-VRI - Smart Roads - praktijkcase PNH centrale (wat in 2017 is getest)	€ 1.227	€ 1.603
testen i-VRI - Smart Roads - praktijkcase PNH centrale (waarvan mogelijk opschalen na 2019)	€ 2.930	€ 5.100
Totaal	€ 4.157	€ 6.703

Uitgaven uitgesplitst naar programma-onderdelen areaal x € 1000	Provincie 2018	Provincie 2019
Slimme verkeerssystemen en communicatie met autonome voertuigen (Wifi P, 4G, 5G).	€ 1.014	€ 1.690
Diensten voor centrales en gebruikers, zoals informatie in het voertuig over verkeerslichten.	€ 1.418	€ 2.491
Weginrichting, zoals belijning die zichtbaar is voor zelfrijdende auto's.	€ 421	€ 841
Inzet data optimaliseren van verkeersmanagement en onderhoud van infrastructuur	€ 1.304	€ 1.680
Totaal	€ 4.157	€ 6.703

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	M&F	CDA	H.J. de Graaf / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	22

VRAAG:

Verduurzaming infrastructuur. Wat is de verdeling van het budget over de genoemde doelen?

ANTWOORD:

	2017	2018	2019	2020	2021
Gevraagd budget (totaal)	-	3.800.000	5.800.000	550.000	-
Energieopwekking	-	*350.000*	*1.500.000*	*250.000*	-
Energiebesparing	-	*2.500.000*	*4.000.000*	-	-
Grondstoffenbesparing	-	*350.000*	-	-	-
Levensduur verlengende innovaties	-	*600.000*	*300.000*	*300.000*	-

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	10

VRAAG:

Onttrekking aan reserves:

In de jaarrekening verwerken we de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door Provinciale Staten beschikbaar is gesteld. Daarbij wijken we alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen.

Vraag 1

Bovenstaande alinea lijkt ons innerlijk tegenstrijdig. Hoe moeten we deze alinea begrijpen?

ANTWOORD:

De onttrekkingen in alle jaren samen bedragen nooit meer dan voor het project door uw Staten ter beschikking is gesteld. Wanneer in een jaar meer wordt onttrokken, betekent dit dat in andere jaren minder onttrokken kan worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

In de tabel Technische bijstellingen zien we, dat het vrij besteedbare deel van het resultaat van de Jaarrekening 2016 daarin geplaatst is. Op pag. 17 zien we dat dit bedrag gebruikt wordt voor nieuw beleid.

Vraag 2

Wij zijn van mening, dat in eerste instantie PS moet aangeven wat er met dat rekeningsoverschot moet gebeuren. PS wordt hier ten onrechte gepasseerd.

Gaarne een reactie.

ANTWOORD:

In de voordracht aan uw Staten bij de vaststelling van de jaarstukken 2017 worden uw Staten voorgesteld het rekeningresultaat 2016 toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee staat het ter beschikking aan uw Staten om dit in te zetten voor nieuw beleid als beschreven in de kaderbrief.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
19	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	16

VRAAG:

Vraag 3

Stemmen de in de tabel gebruikte percentages overeen met de percentages van IPO en Rijk, zo niet wat zijn de financiële consequenties voor de Kaderbrief 2018?

ANTWOORD:

In de tabel worden geen percentages genoemd, maar bedragen in miljoenen euro's. Inmiddels is een onderhandelaarsakkoord bereikt over de nieuwe cao. De financiële afspraken die hierin gemaakt zijn, passen binnen de beschikbare ruimte die via de Kaderbrief beschikbaar komt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
20	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	17

VRAAG:

Op deze pagina vinden we de nieuwe beleidsvoorstellen voor de komende jaren. Afgezien van de kleine aanpassingen voor 2017 is de Ouderenpartij NH van mening dat deze tabel niet in deze Kaderbrief thuis hoort. Dit is zuiver begrotingswerk en dat hoort dan ook thuis in de Begroting 2018, die in het najaar wordt behandeld.

In feite wordt hier misbruik gemaakt van de kaderbrief. De kaderbrief moet kaderbrief blijven en niet ontaarden in een halve begroting.

Vraag 4

Bent u het eens met onze opvatting over de kaderbrief, zo niet waarom niet?

ANTWOORD:

Wij zijn het niet eens met uw opvatting over de Kaderbrief. Het doel van de Kaderbrief is om de uitgangspunten voor de begroting van het komend jaar vast te stellen. Dit doen we door het financieel kader te herijken, een inventarisatie te maken van welke nieuwe beleidsontwikkelingen we op ons af zien komen en hoeveel middelen we beschikbaar hebben ter dekking van de wensen. Deze vastgestelde uitgangspunten worden vervolgens bij de Begroting 2018 verder uitgewerkt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
22	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	28

VRAAG:

In de tabel dekkingsvoorstellen zien we dat het overschot van 2017 ingezet wordt voor dekking van het nieuwe beleid in 2018 en 2019.

Vraag 6

Wij zijn van mening, dat in eerste instantie PS moet aangeven wat er met dat rekeningsoverschot moet gebeuren. PS wordt hier ten onrechte gepasseerd.

Gaarne een reactie, zie ook vraag 18.

ANTWOORD:

Zie het antwoord op vraag nummer 18

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
23	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**PAGINA KADERBRIEF**
E. Post			29

VRAAG:

In de tabel Recapitulatie Meerjarenraming zien we onder punt 5.1 en bedrag staan van - 40,44. Dit bedrag is overgenomen van pagina 13 maar daar zien we een bedrag staan – 42,46.

Vraag 7

Hoe is dit verschil te verklaren?

ANTWOORD:

In paragraaf 5.5 zijn de bedragen op regel 5.1 en 5.2 in het jaar 2017 abusievelijk niet juist opgenomen. Op regel 5.1 had -/- € 42,46 miljoen moeten staan en op regel 5.2 had -/- € 39,90 miljoen moeten staan.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
24	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**PAGINA KADERBRIEF**
C.J. Loggen			30

VRAAG:

Op deze pagina begint Bijlage 1 Bestedingsplan reserve bedrijfsvoering.

Bijlage 1 bevat een vrij technisch ICT-verhaal over de bedrijfsvoering.

Vraag 8

Is deze bijlage opgesteld door het eigen personeel of is gebruik gemaakt van externe deskundigen?

ANTWOORD:

De bijlage is opgesteld door eigen personeel, daarbij gebruik makend van deskundige input van derden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
26	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	8

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven welke consequenties de periodieke beschouwingen van de Raad van State over meer transparantie over de omvang van de financiering uit de algemene uitkeringen hebben voor de begroting komende jaren van de Provincie Noord-Holland?

ANTWOORD:

Op blz 8 in de Kaderbrief worden een aantal onderwerpen genoemd welke betrekking hebben op de berekening van de uitkering uit het provinciefonds. Het gaat hierbij met name over het (1) verdeelmodel van het provinciefonds en (2) de normeringssystematiek. Ad 1: De aanleiding voor de aanpassing van het verdeelmodel was de ervaren complexiteit van het oude verdeelmodel en het door diverse decentralisaties relatief klein geworden aandeel van de algemene uitkering. Met het nieuwe verdeelmodel is dat gewijzigd. Het nieuwe verdeelmodel is dusdanig aangepast dat er geen zogenaamde herverdeeleffecten zijn. Dit betekent dat er geen financiele effecten zitten in de bergoting als gevolg van van deze wijziging. Het nieuwe verdeelmodel wordt met ingang van dit jaar (2017) gebruikt. Ad 2: Wat betreft de normeringssystematiek kan gezegd worden dat er momenteel nog gekeken wordt naar een mogelijke aanpassing hiervan om de uitklering uit het provinciefonds voorspelbaarder te laten zijn. Het is de bedoeling om dit via een voorspelbaarder verloop van de accressen te bereiken. Dit kan betekenen dat in de toekomst de uitkering uit het provinciefonds minder mutaties gaat kennen bij de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
27	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	11

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven wat de gevolgen zijn voor de reserves of exploitatie als het activeren van investeringen met maatschappelijk nut hier niet meer op weggeschreven mogen worden?

Denken Gedeputeerde Staten dit neutraal voor de begroting te kunnen doen in 2018?

ANTWOORD:

De gevolgen voor de reserves of exploitatie zijn nihil en hebben een neutraal effect op de begroting. In de situatie voor invoering van het gewijzigd BBV (1-1-2017) mochten investeringen met een maatschappelijk nut in een keer ten laste van een daarvoor bedoelde reserve worden afgeschreven. Met het gewijzigd BBV moeten investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. Het uit de daarvoor bestemde reserve te dekken deel wordt in een keer in de reserve dekking kapitaallasten gestort om de toekomstige kapitaallasten te dekken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
28	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	12

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoe er omgegaan wordt met verschillen tussen Provincies als het IPO een set beleidsindicatoren vastlegt die voor alle Provincies gelijk is? Om wat voor soort beleidsindicatoren gaat het dan?

ANTWOORD:

Het zal naar alle waarschijnlijkheid gaan om globale indicatoren omdat alle provincies deze makkelijk moeten kunnen invullen op basis van centrale/landelijke registratiesystemen. Met globale indicatoren wordt bedoeld dat het niet zo is dat een provincie rechtstreeks en als enige invloed heeft op de stand van een bepaalde indicator. Een provinciale vergelijking kan dan ook niet meer dan tot (zeer) globale indicaties leiden t.a.v. het effect van het gevoerde provinciale beleid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
31	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	21

VRAAG:

(Bij Bedienmethode Roskamsluis)

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven dat de voorgenomen zelfbediening van de Roskamsluis niet alleen een besparing oplevert, maar dat het ook net zo veilig blijft als de bediening door een brugwachter?

ANTWOORD:

Zelfbediening door de vaarweggebruikers is net zo veilig als de bediening door een bedienaar. Zelfbediening door vaarweggebruikers is niet nieuw, er zijn andere beheerders die hun sluizen geautomatiseerd hebben. Provincie Friesland is hier een voorloper in.

In het onderzoek naar de zelfbediening van de Roskamsluis zijn de juridische aspecten van zelfbediening, effecten op de beschikbaarheid en betrouwbaarheid, integrale veiligheid en ook financiële consequenties inzichtelijk gemaakt.

Het is in het kader van de vaststelling van de (essentiële) veiligheids- en gezondheidseisen van groot belang dat voor de Roskamsluis met zelfbediening een risicobeoordeling wordt uitgevoerd. Daarvoor is in dit onderzoek de eerste basis gelegd. Op basis van de risicobeoordeling zijn maatregelen vastgesteld waarmee voldaan wordt aan de (essentiële) veiligheids- en gezondheidseisen van de (Europese of nationale) wet- en regelgeving. Naast deze essentiële eisen wordt aanbevolen aanvullende maatregelen te treffen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
36	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	15(E)

VRAAG:

De provincie heeft een greendeal ondertekend Elektrisch Vervoer getekend (http://www.greendeals.nl/gd198-elektrisch-vervoer-2016-2020/), met de ambitie tot meer elektrisch aangedreven auto's. Op dit moment is het zo dat deze auto's geen wegenbelasting betalen. Bij groei in elektrische auto's kan men verwachten dat de extra opcenten inkomsten die nu ontstaat over de jaren heen vermindert. Kunt u aangeven hoe u structureel tot een verhoging 4 mlj bent gekomen?

ANTWOORD:

December 2016 is het Belastingplan 2017 vastgesteld. Voor plug-in hybride auto’s met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km bedraagt de belasting (en opcenten) voor de jaren 2017 tot en met 2020 de helft van het reguliere tarief. De tot 2017 geldende forfaitaire gewichts-correctie van 125 kilogram voor personenauto’s aangedreven door een elektromotor (plug-in) is m.i.v. 2017 vervallen.

Het nihiltarief blijft gelden voor de motorrijtuigenbelasting (MRB) en opcenten voor volledig emissievrije elektrische auto’s. Op basis van de gewichtsuitdraai van januari 2017 wordt een opbrengst opcenten voor 2017 berekend van € 199,4 miljoen, dit is inclusief de € 4 miljoen.

De € 4 miljoen hoger te ramen opbrengst voor 2017, die structureel doorwerkt, is bij de Kaderbrief 2017 verwerkt. De totale autonome groei bij de belaste voertuigen neemt tot nu toe sneller toe dan de groei in de categorie volledig vrijgestelde elektrische auto’s. Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat de groei van de volledig vrijgestelde elektrische auto’s de groei van de belaste voertuigen gaat overstijgen.

Voorzichtigheidshalve is wel de volumegroei (en daarmee de raming van de opcenten) structureel op 0% gehouden. Mocht volledig elektrisch rijden, conform de beleidsintenties, het beoogde succes worden en de MRB- (en opcenten-)vrijstelling voor die categorie gehandhaafd blijven, dan kan de (Rijks- en) provinciale belastingcapaciteit drastisch slinken. In dat geval zullen de (deels) nog op fossiele brandstoffen rijdende voertuigen steeds verder met MRB en opcenten belast moeten worden om tot ten minste een gelijkblijvende opbrengst te komen. Dat kan bij de opcenten tot hooguit aan het tariefplafond.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
37	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	15(H)

VRAAG:

Er wordt bij PMO gesproken over areaaluitbreiding en indexering. Kunt u aangeven welke areaal uitbreiding het hier specifiek betreft en hoe zich dit verhoudt tot de indexering?

ANTWOORD:

Het betreft de toekomstige extra beheerlasten t.g.v. functionele verbeteringen aan de infrastructuur van alle investeringen uit het PMI, behoudens de projecten uit het coalitieakkoord (N241, N242 en N243). Hiervoor is bij het coalitieakkoord apart budget beschikbaar gesteld. De toekomstige extra beheerlasten t.g.v. functionele verbeteringen PMI worden toegevoegd aan de budgetten vast en variabel onderhoud. Op basis van deze budgetten en het GWW indexcijfer wordt de indexering bepaald. Hoe hoger de budgetten (inclusief areaaluitbreiding) hoe hoger het berekende bedrag aan indexering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
38	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	22(X)

VRAAG:

Wordt er gewerkt naar een 100% vervaging naar LED bij de provinciale openbare verlichting? Zo ja, in welke periode is de verwachting dat dit voltooid is?

ANTWOORD:

Er wordt inderdaad gewerkt naar 100% vervanging van de openbare verlichting in beheer bij de provincie Noord-Holland naar LED verlichting. Er wordt in het voorstel voor de kaderbrief uitgegaan van vervanging over een periode van 2 jaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
39	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	31

VRAAG:

Er wordt gesproken over “must do-investeringen”. Zijn er ook “Should do-investeringen” en “Nice to have-investeringen” die niet gedaan worden? Is er een onderligend overzicht beschikbaar met onderbouwing?

ANTWOORD:

De termen ‘should do’en ‘nice to have’ worden in relatie tot investeringen niet gebruikt.
Jaarlijks wordt er een projectportfolio opgesteld met een selectie van projectvoorstellen die ingediend zijn om vervolgens ten uitvoer te brengen. Deze projectvoorstellen worden gekwalificeerd als wettelijk/verplicht, passend binnen strategische programma’s, en/of efficiency.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
40	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	31

VRAAG:

De directie heeft in november 2016 het informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Betreft het hier de geactualiseerde versie waarnaar verwezen wordt in aanbweveling twee van het rapport Informatieveiligheid van de Randstedelijke Rekenkamer van juli 2016?

ANTWOORD:

Neen, het betreft de uitwerking van het beleid van 2012 naar rollen, taken en verantwoordelijkheden voor verbetering van de governance, de verankering van tactisch beleid en operationele actie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
56	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	10

VRAAG:

Het maximum aantal opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2017 verhoogd van 110,6 in 2016 naar 111,0 opcenten in 2017. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit (in 2016 nog ruim € 119 miljoen) voor 2017 uit op € 126,5 miljoen.

Vraag: Speelt de totale belastingcapaciteit van de provincie en rol voor wat betreft de uitkering in het provinciefonds? Heeft het niet benutten van deze belastingcapaciteit consequenties voor de uitkering in het provinciefonds?

ANTWOORD:

Het maximum aantal opcenten geeft de rijkwijdte aan van het opcententarief en heeft geen rechtstreeks verband met de uitkering Provinciefonds.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
57	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	11

VRAAG:

"Het activeren van alle investeringen wordt verplicht. Voorheen werden alleen investeringen met economisch nut verplicht geactiveerd en mochten investeringen met maatschappelijk nut direct ten laste van de exploitatie of reserves worden gebracht. Dit zal vooral leiden tot wijzigingen in het financiële deel van het PMI en PMO (vervangingsinvesteringen). Bij de opstelling van deze nota's zal hiermee rekening worden gehouden."

Vraag: waaruit vloeit deze verplichting voort? Kan het zijn dat enkele posten een vertekend beeld opleveren? In hoeverre is er dan nog wel sprake van relatieve groei van activa? Bestaat misschien het risico dat deze begroting minder goed te vergelijken is met voorgaande begrotingen?

ANTWOORD:

Deze verplichting vloeit voort uit het per 1 januari 2017 gewijzigd BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). In de situatie voor invoering van het gewijzigd BBV (1-1-2017) mochten investeringen met een maatschappelijk nut in een keer ten laste van een daarvoor bedoelde reserve worden afgeschreven. Met het gewijzigd BBV moeten investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. Het uit de daarvoor bestemde reserve te dekken deel wordt in een keer in de reserve dekking kapitaallasten gestort om de toekomstige kapitaallasten te dekken. De gevolgen voor de reserves of exploitatie zijn nihil en hebben een neutraal effect op de begroting. In de kapitaallasten zijn voor invoering van het vernieuwd BBV naast berekende kapitaallasten over de gebruiksduur kapitaallasten opgenomen welke zien op het afschhijven van een bijdrage aan een investeringsproject in een keer. Met ingang van begroting 2017 (ingang van het gewijzigd BBV) zien de kapitaallasten op de berekende kapitaallasten over de gebruiksduur van de investeringen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
58	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

Wat is de reden dat de actualisatie van de PMO in 2019 opeens omhoog schiet? (H)

ANTWOORD:

Dit betreft areaaluitbreiding variabel onderhoud van een aantal grote projecten, waaronder de Westfrisiaweg, HOV Fokkerweg-Schipholweg en Bereikbaarheid Waterland. In de jaren na 2019 wordt de areaaluitbreiding niet meer meegenomen, omdat de voorziening waaruit deze projecten gedekt worden toereikend is.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
59	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	32/33

VRAAG:

Er wordt veel ingezet op Clouddiensten en software, maar ik lees niets over de hardware. Zijn printers, scanners, computers etc. voldoende veilig anno 2017? Is een eenmalige ondersteuning van 700.00 euro voldoende? (p.33)

Hoe gaat de provincie om met de actuele dreigingen van malware, ransomware en andere digitale risico's?

ANTWOORD:

De genoemde bedragen voor informatiebeveiliging betreffen de kosten die we moeten maken voor structurele voorzieningen, zoals voor het opstellen van beleid, maken van protocollen, toetsen van de naleving ervan, afhandelen van meldingen etc die de provincie verplicht moet inrichten cfm. de vigerende regelgeving. De kosten voor de hardware zijn hierin niet begrepen maar deze zijn wel gedekt binnen de bestaande ICT-budgetten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
60	M&F	CU-SGP	M.C.A. Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	34

VRAAG:

U schrijft op blz. 34 "De provincie heeft grote, voor de maatschappij interessante databestanden op het gebied van beheer van objecten (bruggen, tunnels, wegen en vaarwegen etc.) die met het oprukken van chiptechnologie, Smart cities en internet of things alleen maar interessanter worden. Zowel voor onszelf als voor de buitenwereld. Momenteel loopt een onderzoek naar de benodigde investeringen om deze databestanden beter te kunnen benutten, zowel voor onze eigen beleidsontwikkeling als ter versterking van de stimuleringsfunctie naar onze omgeving. De investeringen voor de jaren vanaf 2018 kunnen op dit moment nog niet goed worden ingeschat."

Tevens noemt u het voorbeeld van Zuid-Holland waar vooruitlopend op het initiatiefwetsvoorstel Open Overheid (WOO) en de Wet Hergebruik Overheidsinformatie (Who) alvast een investering van circa 5 miljoen is opgenomen

Wat is de reden dat u niet een vergelijkbaar voorstel doet voor Noord-Holland?

ANTWOORD:

In het kader van openheid en transparantie heeft de provincie Zuid-Holland een niet nader onderbouwde investering geraamd van 5 miljoen. Bij de provincie Noord-Holland kiezen we ervoor om eerst de visie verder uit te werken en pas daarna te ramen welke kosten nodig zijn om uitvoering te geven aan die visie. Hiervoor is een pm-post op genomen voor de jaren 2018-2020.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
61	M&F	CU-SGP	M.C.A. Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J. Remkes

VRAAG:

U noemt: “Doorontwikkeling Intranet en internet (verbetering bestaande functionaliteiten, uitbreiding mogelijkheden burgerparticipatie zoals Forum en E-participatie, digitale kaarten, verbetering zoekmachine, op smartphone beschikbaar maken van intranet)”

Vraag: is deze inzet gericht op het benutten van bestaande platforms? Zo ja, kunt u die benoemen?

ANTWOORD:

In principe maken we gebruik van onze bestaande platforms en communicatiemiddelen, zoals onze website, ons intranet, sociale media en (digitale) magazines. Daar is de doorontwikkeling en uitbreiding op gericht. Indien het noodzakelijk is om de gewenste functionaliteit te kunnen bieden wordt gekeken of er bestaande platforms in de markt zijn. Dit heeft de voorkeur boven het laten maken van maatwerk software.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
62	M&F	CU-SGP	M.C.A. Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

E. Post

VRAAG:

De opbrengsten van de motorrijtuigenbelasting worden per 2018 met 4 miljoen naar boven bijgesteld. Als oorzaak is de veranderende criteria voor hybride voertuigen in het Belastingplan 2017 aangewezen.

Vraag: zijn wij verplicht deze systematiek door te zetten of zijn er mogelijkheden om deze 4 miljoen extra inkomsten in te zetten als tegemoetkoming voor auto’s met een beperkte uitstoot? Zo ja, welke mogelijkheden zijn er?

ANTWOORD:

Een van de oorzaken is de veranderde belastingdruk bij de hybride voertuigen. Maar vooral volumegroei (dus belastingcapaciteit bij zowel particulier autobezit als bij de in Noord Holland gevestigde leasebedrijven) draagt in ruime mate bij aan de hoger geraamde opbrengst.
Ja, we zijn dit verplicht: De Wet op de Motorrijtuigenbelasting in samenhang met de Provinciewet geeft de grondslagen (de verschillende gewichtscategorieën) aan waarover de opcenten worden geheven. De provincies kunnen niet zelf hun opcententarief differentiëren op bijvoorbeeld milieugrondslagen of brandstofsoorten. Wel liften de provincies mee op de door het Rijk in de Belastingplannen vastgestelde vrijstellingen die ook voor de opcenten gelden voor bijvoorbeeld hybride- of volledig emissievrije (elektrische) auto's.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
66	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	

VRAAG:

In 2016 bevatte de meerjarenraming een overzicht "5.4 Overige ontwikkelingen, uitvoeringsgereed" met doorwerking t/m 2020 en een overzicht “5.5 Overige ontwikkelingen, niet volledig uitvoeringsgereed”. Over de laatste is door PS uitvoerig gediscussieerd en er is een doorwerking naar 2020 aangegeven.

In deze Kadernota is de doorwerking naar 2021 van een aantal niet goed te traceren. Het is bijna onmogelijk de veranderingen in 2017 t.o.v 2016 te vergelijken en dus moeilijk te beoordelen of niet opgenomen punten nu financieel afgedekt zijn. Kan GS de ontwikkeling van beide categorieën voor de PS inzichtelijk maken?

ANTWOORD:

De ontwikkeling van beide categorieën is als volgt zichtbaar gemaakt: de voorstellen als in de kaderbrief 2017 opgenomen in tabel 5.4 (Overige ontwikkelingen, uitvoeringsgereed) zijn in de begroting van 2017 opgenomen. Met betrekking tot de onderwerpen als genoemd in tabel 5. (nog niet uitvoeringsgereed) is een deel in de door uw Staten vastgestelde motie 25 (d.d. 14-11-2016 met referentie 823114/850830) in de begroting opgenomen dan wel verder uitgewerkt in de voorstellen in de kaderbrief 2018.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
67	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	17

VRAAG:
Door verzelfstandiging van RUD´s en uitplaatsing is er een overmaat aan werkplekken ontstaan.
Hoeveel werkplekken zijn daardoor leeg te komen staan?
Welke bedrag vertegenwoordigen deze werkplekken per jaar?
In welke mate is er bij raming van de overheadkosten rekening gehouden met een reductie van aantal werkplekken?
Wat is de geraamde omvang van de personele organisatie (fte´s)) tot 2020 ?

ANTWOORD:

Het gaat om 90 werkplekken.
De geschatte verhuurwaarde is € 290.000,-.
Bij het uitplaatsen van de RUD's zijn de middelen ("materiele en personele overhead").
taakstellend overgedragen vanuit de apparaatskostenbegroting provincie Noord Holland.
De personele omvang in 2020 is op basis van de huidige inzichten gelijk aan de huidige formatieve omvang.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
69	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	36

VRAAG:

Uit het bestedingsplan reserve bedrijfsvoering blijkt dat deze reserve in 2017 en 2018 volledig zal worden benut. Voor de jaren daarna moeten nog plannen worden gemaakt en kosten daarvan geraamd worden.

In welke mate kan dit budgettair neutraal worden uitgevoerd gelet op de reductie (uitplaatsing RUD´s) van aantal werkplekken in het ambtelijk apparaat.

ANTWOORD:

Op dit moment is nog niet exact te bepalen wat de verwachte uitgaven zijn uit de reserve bedrijfsvoering na 2018. Jaarlijks wordt € 508.000 gestort in de reserve. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit voldoende is om de verwachte uitgaven na 2018 te dekken. Daarbij speelt mee dat jaarlijks eventueel onbestede middelen uit de materiële apparaatskosten eveneens worden gestort in de reserve bedrijfsvoering. De uitplaatsing van medewerkers die over zijn gegaan naar de omgevingsdiensten heeft hierop weinig invloed.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
70	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	

VRAAG:

In de kaderbrief 2017-2020 (vorig jaar) is een stelpost opgenomen voor macro-economische tegenvallers (in totaal €28,65 miljoen).

Vorig jaar toonde de meerjarenbegroting een tekort terwijl dit jaar sprake is van een fors positieve saldo. Op middellange termijn lijkt geen sprake meer te zijn van macro-economische tegenvallers.

Waarom heeft de GS deze stelpost niet vrij willen laten vallen?

ANTWOORD:

De stelpost is vorig jaar opgenomen omdat er vanuit gegaan werd dat het Rijk een bezuiniging zou doorvoeren op apparaatskosten. Inmiddels is gebleken dat deze bezuinigingsactie is meegenomen in de meeste verkiezingsprogramma's van de politieke partijen. Dit betekent dat naar alle waarschijnlijkheid deze bezuinigingsactie in de komende jaren vorm gaat krijgen. Vandaar dat deze stelpost in stand is gehouden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
71	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

E. Post

VRAAG:
In tegenstelling tot voorgaande jaren dienen de provincies (BBV) ook investeringen met een maatschappelijk nut worden afgeschreven. Dat gaat ook drukken op de begroting. Maar het is niet duidelijk met welk bedrag.
Hoe is dit meegenomen in de kaderbrief 2018-2021?

ANTWOORD:

De gevolgen van verwerking van investeringen met een maatschappelijk nut zijn met ingang van begroting 2017 verwerkt. Deze hebben per saldo geen extra beslag op de begroting. In de situatie voor invoering van het gewijzigd BBV (1-1-2017) mochten investeringen met een maatschappelijk nut in een keer ten laste van een daarvoor bedoelde reserve worden afgeschreven. Met het gewijzigd BBV moeten investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. Het uit de daarvoor bestemde reserve te dekken deel wordt in een keer in de reserve dekking kapitaallasten gestort om de toekomstige kapitaallasten te dekken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
72	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

C.J. van der Hoek

VRAAG:

De inflatie neemt toe. Daardoor wordt het leven duurder. Voor eigen leven van de PNH zijn de prijzen geïndexeerd en kunnen we daardoor alle geplande projecten met gemak betaald. Maar hoe bekostigen de gesubsidieerde instellingen de hogere inkoopkosten als gevolg van de inflatie? Worden de structurele subsidies als gevolg van de geraamde inflatie ook opgehoogd?

ANTWOORD:

In geval van een boekjaarsubsidie met een betreffende instelling worden separate afspraken gemaakt over de toepassing van de indexering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
74	M&F	D66	A.E. Tijssens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	17, 28 (S)

VRAAG:

Voor Smart Mobility wordt in 2018/19 €11 mln geraamd, maar elektrisch vervoer is niet opgenomen, valt dat hier onder? Op basis waarvan worden de investeringen in Smart Mobility nader bepaald door GS?

ANTWOORD:

Elektrisch vervoer valt niet onder het programma Smart Mobility. Wel is het zo dat testen in het kader van Smart Mobility naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden met elektrische voertuigen. Voor elektrisch vervoer, m.n. voor publieke laadinfrastructuur, is voor de jaren 2016 t/m 2018 jaarlijks € 300.000 beschikbaar. In de kaderbrief zijn de voorstellen summier omschreven. Daaronder liggen uitgebreide projectplannen. Deze projectplannen worden na besluitvorming over de financiële middelen aan GS voorgelegd. Gelet op de snelle ontwikkelingen op dit gebied van Smart Mobility en het verwerken van leereffecten worden deze plannen in 2018 en 2019 voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
76	M&F	D66	A.E. Tijssens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	22

VRAAG:

De Provincie zet bij het verduurzamen van de infrastructuur in op 4 sporen. Onder meer het vervangen van huidige openbare verlichting door LED. In welk beleidsdocument worden de investeringen hierin nader bepaald?

ANTWOORD:

In de beleidsagenda Energietransitie is energiebesparing benoemd als een van de speerpunten. Het vervangen van de openbare verlichting draagt in belangrijke mate bij aan deze besparing. De definitieve maatregel en de verantwoording daarover zal worden opgenomen in het PMI.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
50	M&F / EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Chr. Van der Hoek	22

VRAAG:

Op blz. 22 staat:

"Er zijn veel ontwikkelingen gaande om de infrastructuur te verduurzamen. Het aanjagen van innovaties en het implementeren van besparings- en opwekkingsmaatregelen spelen hierbij een belangrijke rol. De provincie heeft de mogelijkheid bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn."

VRAGEN:

President Trump trekt de VS terug uit het klimaatverdrag van Parijs.

Welke gevolgen heeft dit uittreden voor het behalen van de bovenstaande klimaat- en CO2-doelstellingen?

a.) In welke mate heeft dit invloed op het streven om "voorloper" te zijn?
b.) Welke besparingen zijn er te behalen op de uit te geven €3,8 miljoen in 2018 en €5,8 miljoen in 2019, als op dezelfde manier naar “klimaat” wordt gekeken als dat president Trump doet?

ANTWOORD:

Het antwoord wordt toegelicht in de commissievergadering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	M&F / NLM	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

Waarom is het zomerplafond Faunaschade nu opgenomen onder ‘nieuwe beleidsvoorstellen’ terwijl hetzelfde onderwerp in de kaderbrief van 2017 nog was opgenomen onder ‘wettelijke ontwikkelingen’?

ANTWOORD:

De term ‘wettelijk’ was bij de Kaderbrief 2017 aan de orde, omdat de provincies eind 2015 (in de Bestuurlijke Advies Commissie Vitaal Platteland) hadden besloten de beleidsregel Zomerplafond per direct in te trekken. Dit naar aanleiding van een juridisch advies op verzoek van de provincies ten aanzien van de houdbaarheid van de beleidsregel. De verwachting was dat dit middels de Wet natuurbescherming gerepareerd kon worden. Helaas is dit niet mogelijk gebleken. Hiermee zijn de extra lasten voor de provincie ten aanzien van de Faunaschade structureel geworden en dienen deze ook na 2017 te worden geraamd. De directe aanleiding is nu echter geen nieuwe wettelijke ontwikkeling. Vandaar de kwalificatie ‘nieuwe beleidsvoorstellen’.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	NLM	CDA	W. Koning-Hoeve / H.J. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	19

VRAAG:

Heeft het prestatiegericht financieren van de OD NZKG ook effect op andere omgevingsdiensten?

ANTWOORD:

De invoering van prestatiegericht financieren (PGF) bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft op zichzelf geen invloed op de andere omgevings-diensten (OD's). De omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) is op dit moment bezig met de invoering van een soortgelijke financieringssystematiek. Dit zal gevolgen hebben voor de provinciale bijdragen aan OFGV. De Staten worden daarover (via de commissies) geïnformeerd.

Bij de Regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) wordt dit najaar een onderzoek afgerond naar de voor- en nadelen van outputfinanciering, zowel voor RUD NHN als voor de deelnemers, ten opzichte van het huidige lumpsummodel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	NLM	CDA	W. Koning-Hoeve

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	27

VRAAG:

Welke boodschap zal met de verschillende communicatiemiddelen die rondom Groen Kapitaal ontwikkeld gaan worden, uitgedragen worden?

ANTWOORD:

De boodschap van Groen Kapitaal is dat natuur uit zichzelf allerlei ecosysteemdiensten levert (bijv. verkoeling bij hitte, wateropvang, natuurlijke plaagbestrijding en bestuivers), waarvan bij betere benutting zowel natuur als economie kunnen profiteren. De communicatie-inspanningen zijn gericht op het stimuleren van verschillende partijen om natuurcombinaties aan te gaan, koplopers op het podium te zetten, kennis en netwerk te delen en initiatiefnemers te faciliteren. Met deze bijdrage zetten we ook in op het bereiken van een jonge doelgroep.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
21	NLM	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

Onder het kopje Regel P Bodemtaken lezen we dat de kosten van 6 fte op een bedrag uitkomt van € 640.000. Voor 1 fte komt dit op € 107.000.

Vraag 5

Is dit bedrag het brutosalaris van 1 fte bij die omgevingsdienst?

ANTWOORD:

Nee, dit is het bedrag voor 1 fte voor de uitvoering van de primaire bodemtaak. Dit is gebaseerd op de middenloonsommen, plus een opslagpercentage van voor 'overhead' en een opslagpercentage voor materiële kosten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
29	NLM	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

Op pagina 18 staat dat er meer fte's nodig zijn voor de taken toezicht & handhaving van de omgevingsdiensten.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoeveel extra gelden concreet nodig zijn voor alle uit te voeren taken van de omgevingsdiensten, in verhouding met de extra inkomsten die de Provincie ontvangt voor decentralisatie van taken op het gebied van natuurbescherming en bodemtaken?

ANTWOORD:

Dat kan alleen voor de nieuwe taken Wet natuurbescherming. Op basis van het regeerakkoord Rutte II is via een decentralisatie-uitkering structureel geld toegevoegd aan het provinciefonds voor de uitvoering van nieuwe taken onder de Wet natuurbescherming. De provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor een bedrag van € 377.374. Om een adequaat uitvoeringsniveau te realiseren voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) heeft het college op 11 april 2017 vastgesteld dat er een bedrag van € 1.061.000 nodig is (855750/908867), een verschil van € 683.626 euro. Het voorstel voor dit uitvoeringsniveau wordt in de Statenvergadering van 10 juli 2017 besproken.

Wat betreft de bodemtaken: deze zijn 'niet nieuw'. De provincie voert deze bodemtaken al jaren uit. Na de overdracht van de taken hanhandhaving en toezicht bodem naar de omgevingsdiensten in 2014 bleek dat de provincie risico liep door het (lage) uitvoeringsniveau. Om deze risico's te beheersen hebben Provinciale Staten met de vaststelling van de Kaderbrief bij de Zomernota 2016 ingestemd met extra budget voor 2016 en 2017 voor deze taken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
46	NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

Waarom heeft u precies gekozen voor het niveau faciliterend ten opzichte van proactief?

ANTWOORD:

De keuze voor een intensiteitsniveau heeft effect op het aantal aanvragen, de kwaliteit van de aanvraag, de kwaliteit van het besluit (juridische houdbaarheid), de handhaafbaarheid van het besluit en de effectiviteit van toezicht en handhaving. De voordelen, nadelen en risico's zijn voor drie mogelijke intensiteitsniveaus afgewogen (niveau 1: passief, niveau 2: faciliterend en niveau 3: proactief). De verhoudingen tussen de bovengenoemde indicatoren en de inspanning die ervoor moet worden geleverd, en dus het budget dat beschikbaar moet worden gemaakt is voor niveau 2 het meest optimaal. Zie voor gedetailleerde informatie onze brief met kenmerk 855750/952317, die naar aanleiding van ons besluit van 30 mei jl. aan uw Staten is gestuurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
47	NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

Welk budget wordt er met de voorgestelde wijziging in het schade zomerplafond besteed aan respectivelijk tegemoedkoming in de schade, onderzoek, preventie van schade (zonder doden) en bestrijding van ganzen?

ANTWOORD:

"Het budget genoemd in de voorgestelde wijziging wordt geheel aan tegemoetkomingen in schade aan landbouwgewassen besteed.

Verder wordt er provinciaal geld uitgegeven aan schadepreventie in de vorm van het budget voor ganzenbeheer (€ 411.000 in 2017) en in de vorm van een deel van de apparaatskosten voor het Faunafonds dat structureel voor preventief onderzoek kan worden gebruikt. In 2016 is er door Bij12/ Faunafonds € 463.357 aan onderzoek uitgegeven (bron: Jaarverslag Faunafonds). "

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
48	NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

Het instellen van het zomerschade plafond was onderdeel van het ganzenakkoord. Ondanks het nationale klappen van het akkoord is er een Noord-Hollandse voortzetting gemaakt. Wanneer heeft PS deze nieuwe overeenkomst toegezonden gekregen? Gezien het budgetrecht van PS, heeft GS een voorbehoud gemaakt van akkoordering door PS? Zo nee, waarom niet? De provincie moet nu fors meer betalen voor het ganzenakkoord (7,8 miljoen), welke maatschappelijke waarde wordt hiermee gediend?

ANTWOORD:

Het Noord-Hollandse ganzenakkoord is er gekomen doordat de Faunabeheereenheid heeft ingestemd met ons Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014, dat in 2014 door ons college is vastgesteld en ter kennisname aan uw Staten is gestuurd. In dit Uitvoeringsbeleid waren alle onderdelen van het landelijke akkoord vervat en ten dele aangepast aan de Noord-Hollandse situatie. Inmiddels is het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014 ingetrokken, omdat de inhoud van dit Uitvoeringsbeleid is verwerkt in de door ons college vastgestelde beleidsregels en de door uw Staten vastgestelde verordeningen onder de Wet natuurbescherming. Overigens staat het Noord-Hollandse ganzenakkoord los van het besluit van het (toen nog zelfstandig bestuursorgaan) Faunafonds in 2015 om het plafond voor zomerplafond per direct in te trekken. Dit besluit werd genomen naar aanleiding van een juridisch advies waaruit bleek dat het zomerschadeplafond juridisch onhoudbaar was. De verwachting was dat dit middels de Wet natuurbescherming gerepareerd kon worden. Helaas is dit niet mogelijk gebleken. Hiermee zijn de extra lasten voor de provincie ten aanzien van de Faunaschade onvermijdelijk en structureel geworden en dienen deze ook na 2017 te worden geraamd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
63	NLM	VVD	A. van Langen-Visbeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	17

VRAAG:

toename zomerplafond:

-wordt er ook geld uitgegeven aan preventie van schade, zo ja hoeveel en waaraan?

ANTWOORD:

Ja, er wordt provinciaal geld uitgegeven aan preventie in de vorm van het budget voor ganzenbeheer (€ 411.000 in 2017) en in de vorm van een deel van de apparaatskosten voor het Faunafonds dat structureel voor onderzoek kan worden gebruikt. In 2016 is er door Bij12/ Faunafonds € 463.357 aan onderzoek uitgegeven (bron: Jaarverslag Faunafonds).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
64	NLM	VVD	A. van Langen-Visbeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

toename bedrag voor bodemtoezicht en handhaving

- wordt er ook ingezet op bodemverbetering, zo ja wat is het budget hiervoor?

ANTWOORD:

"Het is niet precies duidelijk wat met 'bodemverbetering' wordt bedoeld. De bodemtaken waarvoor de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag is, zijn gemandateerd aan de Noord-Hollandse omgevingsdiensten (OD's). Betreffende bodemtoezicht en -handhaving bestaat de gemandateerde taak uit het milieutoezicht en de handhaving met betrekking tot meldingen en besluiten op grond van of krachtens de Wet bodembescherming, voor de activiteiten bodemonderzoek, bodemsanering, sanering van bedrijfsterreinen, en nazorgmaatregelen inclusief toezicht en handhaving betreffende gevallen van ernstige verontreiniging en gevallen van verontreiniging die onder de zorgplicht vallen, en betreffende lozing van grondwater bij bodemsanering en proefbronnering.

Binnen dit kader is 'bodemverbetering' geen taak van de provincie."

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
65	NLM	VVD	A. van Langen-Visbeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	

VRAAG:

Hoeveel HA NNN wordt er gerealiseerd in de Oostelijke Vechtplassen?

ANTWOORD:

Er ligt in de Oostelijke Vechtplassen nog een opgave van 786 ha te realiseren NNN.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
68	NLM	D66	C. Weemhoff

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	17

VRAAG:

Het zomerplafond voor schadeclaims faunabeheer loopt consequent op ieder jaar. Op basis waarvan zijn deze bedragen zo geprognotiseerd? Wat is de oorzaak van het oplopen van dit bedrag?

ANTWOORD:

Er is geen plafond meer voor zomerschade; pogingen om een plafond in te stellen zijn juridisch onhoudbaar gebleken (zie het antwoord op vraag 3). De door het Faunafonds afgegeven prognoses t.a.v. het te verwachten schadebedrag zijn tot op heden gebaseerd op het gemiddelde van de drie voorgaande jaren. Mede op ons verzoek komt het Faunafonds vanaf de Begrotingswijziging 2017 met een prognose gebaseerd op een trendanalyse.

Het is inderdaad zo dat de schadebedragen oplopen. De oorzaak is meervoudig. Het komt onder andere door het groeiende aantal ganzen in Nederland, de steeds intensievere productie van landbouwgewassen en het feit dat het Noord-Hollandse landschap zeer aantrekkelijk is voor ganzen (veel water en graslanden). Daarbij komen de steeds zachtere winters, waardoor het gras vroeger in het voorjaar begint te groeien waardoor de kosten van deze eiwitrijke ‘eerste snede’ steeds hoger worden. "

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
73	NLM	D66	H.W. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	5

VRAAG:

´We investeren in de Oostelijke Vechtplassen´ Om welke project gaat het (baggerproject)?

ANTWOORD:

De aanpak van de bagger- en slibproblematiek speelt een grote rol in de realisatie van doelstellingen die liggen op het gebied van recreatie, waterkwaliteit, natuur en landschap. Naast het verbeteren van de bevaarbaarheid van de plassen door het verwijderen van de bagger in de Loosdrechtse Plassen, zal deze bagger hergebruikt worden in onder andere de aanleg van natuureilanden en ten behoeve van duurzaam legakkerherstel in de directe omgeving.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
32	NLM / EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	23

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoe zij denken te bewerkstelligen dat er een vrijetijdslandschap Oostelijke Vechtplassen ontstaat waarbij er een breed aanbod komt van publieke en private recreatieve voorzieningen? Hebben Gedeputeerde Staten daar al ideeën over en welke private partijen denken zij aan te trekken, gezien de niet zo positieve ontwikkelingen bij de recreatieschappen?

ANTWOORD:

Aangezien dit geen technische vraag is, is beantwoording in deze ronde niet mogelijk. Deze vraag zou bij behandeling in de Statencommissie gesteld kunnen worden

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
49	NLM / EEB	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	18

VRAAG:

Wat is een “vrijetijdslandschap” en hoe verhoudt zich dat tot de natuurdoelen van de Oostelijke Vechtplassen?

ANTWOORD:

Onder ‘vrijetijdslandschap’ wordt een aantrekkelijk en toegankelijk groen gebied verstaan waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Met een breed aanbod aan vrijetijdsactiviteiten, met publieke en private recreatieve voorzieningen van goede kwaliteit en met talrijke mogelijkheden om het gevarieerde waterrijke (cultuur)landschap, met topnatuur en sporen van een rijke historie, volop te beleven. Naast het uitvoeren van specifieke projecten om de doelstellingen van een vrijetijdslandschap te realiseren (die liggen op het gebied van aanleg recreatieve (wandel-vaar)routes, verbeteren van de ontsluiting, verhogen attractiviteit dorpslinten, duurzame oplossing baggerproblematiek en versterken kenmerkende landschappelijk structuren, zullen de maatregelen om de ecologische waarde in het gebied te verstevigen en te verhogen (het realiseren van de NNN, Natura 2000 en KRW-doelen, het realiseren van extra vogelhabitat (oa i.s.m. private partijen), aanleg natuureilanden, de aanpak van exoten en het ontsnipperen van verschillende natuurgebieden) de realisatie van robuuste natuur mogelijk maken die aantrekkelijk is voor de bezoeker/ bewoner en waarbinnen activiteiten ten goede komen aan de versterking van het groene landschap en de kwaliteit van het natuurgebied. Zo ontstaat een natuurgebied dat tegen een stootje kan. In het proces is aandacht en ruimte voor nauwe afstemming met partijen betrokken bij de natuurontwikkeling en recreatieve ontwikkelingen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	RWW	CDA	J.G. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	24

VRAAG:

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Hoe groot is de bijdrage die al vanuit de verschillende bestaande budgetten is vrij gemaakt, uitgesplitst per budget?

ANTWOORD:

Er zijn verschillende bestaande budgetten beoogd om het gebiedsakkoord te financieren. Voor een specificatie verwijzen wij naar de uitsplitsing hieronder. Het betreft hier indicatieve voorlopige cijfers, aangezien het gebiedsakkoord nog in ambtelijke voorbereiding is. Ook de externe partners leveren financiele bijdragen. Zodra het gebiedakkoord door ons college is vastgesteld, zullen wij u nader informeren.

Bestaande budgetten PNH			
Reserve Groene Uitweg	Diverse OVP projecten [Mer studie, opknappen 's-Gravelandsevaart, gebiedsloods, wandelpaden, fiets/wandelontsluiting Nera gebouw)	€	4.637.000
	GU-Horstermeerpolder	€	5.500.000
Waterrecreatie	WED en Aquapunctuurpunten	€	1.200.000
06.2012-2300-1202	TWINH water-budget integrale waterprojecten 'Oostelijke Vechtplassen: Veenweide' [tbv baggerplan, kwaliteitsverbetering plassen, transitie recreatiesector, prijsvraag]	€	656.180
06.2012-3400-1004	TWINH- knelpunten bodemsanering	€	500.000
	POP	ntb	
	Verdrogingsbestrijdingsbudget	ntb	
Reserve Groen	Realisatie natuuropgave NNN	€	34.700.000

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

OV Knooppunten. 'Het Rijk en de Vervoerregio hebben middelen gereserveerd, waarvan nu al duidelijk is dat deze onvoldoende zijn.' Wat is het totaal bedrag van deze gereserveerde middelen

ANTWOORD:

Met deze passage wordt gedoeld op de zware infrastructurele opgaven rond de stations Kogerveld en Zaanse Schans. In het kader van de Corridorstudie Amsterdam-Hoorn van het Rijk wordt hier momenteel gekeken naar verschillende varianten om de verkeerskundige en ruimtelijke problemen in het gebied op te lossen. Naast het Rijk zijn ook de Vervoerregio, de gemeente Zaanstad en de provincie betrokken. De kosten van de oplossingen kunnen naar schatting uitlopen tot € 550 mln. Het totaalbedrag van de reserveringen van Rijk en Vervoerregio bedraagt € 450 mln. maar dit geld is bestemd voor projecten/maatregelen op de gehele Corridor Amsterdam-Hoorn en dus niet alleen voor bovengenoemd gebied.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

Door de inzet van de resterende middelen voor stads- en dorpsvernieuwing kunnen op korte termijn de opgaven rond OV-knooppunten deels worden gedekt. Hoeveel bedraagt het resterende deel? Waarom is er voor gekozen dit budget hier voor in te zetten?

ANTWOORD:

Bij de middelen voor de stads- en dorpvernieuwing gaat het om een restantbedrag van € 2.076.000. Omdat er een inhoudelijke link is tussen de doelstellingen van deze middelen en die van het programma OV-knooppunten is voorgesteld om het bedrag voor OV-knooppunten in te zetten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

Door de inzet van een deel van de middelen voor Binnenstedelijk Bouwen kunnen op korte termijn de opgaven rond OV-knooppunten deels worden gedekt. Welk deel van de middelen voor Binnenstedelijk Bouwen wordt ingezet? Welke gevolgen heeft dat voor het budget voor het programma ‘Binnenstedelijk Bouwen’?

ANTWOORD:

In totaal is €7,9 mln gereserveerd voor Binnenstedelijk Bouwen, waarvan in eerste instantie € 2 mln. wordt ingezet voor OV-Knooppunten. Voor het restantbedrag van € 5,9 miljoen worden momenteel voorstellen ontwikkeld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

'De gemeenten maken al veel middelen vrij, maar een provinciale bijdrage is nodig om de daadwerkelijke knooppuntenontwikkeling mogelijk te maken'. Wat is de verhouding tussen gemeentelijke middelen en de provinciale benodigde bijdrage?

ANTWOORD:

Er is geen vaste verhouding tussen de gemeentelijke middelen en de provinciale bijdrage vastgesteld. In de regel streven wij naar een bijdrage van minder dan 50% van de totale uitvoeringskosten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

Waar is het bedrag van € 7,87 mln. op gebaseerd?

ANTWOORD:

Wij hebben globale prognoses gemaakt op basis van de projecten die wij nu voorzien. Voor de jaren 2017 en 2018 bedraagt de financiële behoefte van het programma OV-knooppunten € 2.500.000, - resp. € 14.250.000,-. Beschikbaar zijn middelen uit de reserve TWIN-H (€ 4.800.000,-), de reserve AP 2010, middelen Binnenstedelijk Bouwen (€ 2.000.000,-) en de reserve Economie en Werkgelegenheid, herinzet restant budget stads- en dorpsvernieuwing € 2.076.000,-. Er resteert derhalve een tekort van € 7.874.000,- (afgerond 7,87 mln.).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
34	RWW	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25

VRAAG:

(Bij OV Knooppunten)

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven welke investeringen men op het oog heeft rond het station ‘de Zaanse Schans’ en betreffen dit investeringen op de Zaanse Schans zelf?

ANTWOORD:

Het gaat hier om investeringen die bedoeld zijn om locaties binnen de invloedssfeer van het station geschikt te maken voor woningbouw, bijvoorbeeld door sanering of herplaatsing van activiteiten. Investeringen op de Zaanse Schans zelf zijn niet voorzien.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
53	RWW	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Remkes / J. Geldhof	29

VRAAG:

Op blz. 5 valt te lezen:

"Als gevolg van de toename van het aantal huishoudens tot 2040 moeten er naar verwachting 200.000 woningen bij komen in het zuidelijk deel van Noord-Holland en zo'n 20.000 woningen in het noordelijk deel."

VRAAG:

Zitten in deze cijfers ook de schommelende, maar niet aflatende instroom van asielzoekers die waarschijnlijk nog jaren zal aanhouden?

ANTWOORD:

Ja, hierin zijn ook migratiestromen, waaronder de asielinstroom, meegenomen. Dit mag ook blijken uit het Verkenningendocument NH2050 dat in het kader van het proces om te komen tot de Omgevingsvisie NH2050 is opgesteld. Daarin is opgenomen dat migratie – waaronder dus de asielinstroom – een niet onbelangrijke rol speelt bij de verwachte toename van het aantal huishoudens tot 2040.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
55	RWW	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	5

VRAAG:

Als gevolg van de toename van het aantal huishoudens tot 2040 moeten er naar verwachting 200.000 woningen bij komen in het zuidelijk deel van Noord-Holland en zo'n 20.000 woningen in het noordelijk deel. De toename van verleende bouwvergunningen in 2015 heeft zich echter in 2016 niet doorgezet. Met name corporaties zijn minder gaan bouwen.

Vraag: Wat is de reden van het stagneren van het aantal verleende bouwvergunningen? Wat kunnen we er als provincie -gezien de urgente problematiek op de woningmarkt- aan doen om dit aantrekkelijker te maken en te faciliteren?

ANTWOORD:

Het antwoord op de vraag inzake het stagneren van het aantal verleende bouwvergunningen is niet met zekerheid te geven. Oorzaken zijn onder andere vertraging bij gemeenten bij het afgeven van vergunningen voor nieuwe woningen en hoge grondprijzen.

De vraag inzake het aantrekkelijker maken en facilteren van de woningmarkt is geen technische vraag en valt daardoor buiten de beantwoording van de technische vragen.

Beantwoording technische vragen inzake: Kaderbrief 2018

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43
Fax.: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland

Inhoud

Toelichting 5

Beantwoording technische vragen inzake de Kaderbrief 2018 5

Alle PvdD F. Zoon Vraag 1 J.Chr. van der Hoek 5
Alle PvdD F. Zoon Vraag 2 J.Chr. van der Hoek 6
Alle PvdD F. Zoon Vraag 3 A. Tekin 6
Alle PvdD F. Zoon Vraag 4 J.Chr. van der Hoek 7
Alle PvdD F. Zoon Vraag 5 J.Chr. van der Hoek / J. Geldhof 8
Alle D66 H. Struben Vraag 6 E. Post / J.H.M. Bond 8
COE Groen Links R. Kocken Vraag 1 C.J. Loggen 9
EEB CDA J. Haagsma Vraag 1 J.H.M. Bond / A. Tekin 10
EEB CDA J. Haagsma Vraag 2 J.H.M. Bond 10
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 3 J.H.M. Bond / A. Tekin 10
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 4 J.H.M. Bond 11
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 5 J.H.M. Bond / A. Tekin 11
EEB 50Plus O. de Meij Vraag 6 J.H.M. Bond 12
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 7 J.Chr. van der Hoek 12
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 8 J.Chr. van der Hoek 13
EEB PVV NH N. Kaptheijns Vraag 9 J.Chr. van der Hoek 13
EEB PvdA A. Jellema Vraag 10N J.H.M. Bond 14
EEB Groen Links Z. Pels Vraag 11N A. Tekin 14
EEB / M&F PVV NH N. Kaptheijns Vraag 12 J.Chr. van der Hoek 15
EEB / M&F Groen Links Z. Pels Vraag 13N J.H.M. Bond 16
EEB / M&F Groen Links Z. Pels Vraag 14N J.Chr. van der Hoek 16
EEB / M&F PvdA A. Jellema Vraag 15N C.J. Loggen 16
EEB / NLM 50Plus O. de Meij Vraag 16N C.J. Loggen 17
EEB / NLM PvdD A. van Liere Vraag 17N C.J. Loggen 17
M&F CDA H.J. de Graaf Vraag 1 E. Post 18
M&F CDA H.J. de Graaf Vraag 2 E. Post 18
M&F CDA H. Keur Vraag 3 C.J. Loggen 18
M&F CDA H. de Graaf Vraag 4 E. Post 19
M&F CDA H.J. de Graaf Vraag 5 E. Post 20
M&F OPNH J. Leever Vraag 6 E. Post 20
M&F OPNH J. Leever Vraag 7 E. Post 21
M&F OPNH J. Leever Vraag 8 C.J. Loggen 21
M&F OPNH J. Leever Vraag 9 E. Post 22
M&F OPNH J. Leever Vraag 10 E. Post 22
M&F OPNH J. Leever Vraag 11 E. Post 23
M&F OPNH J. Leever Vraag 12 C.J. Loggen 23
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 13 E. Post 24
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 14 E. Post 24
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 15 E. Post 25
M&F 50Plus O. de Meij Vraag 16 E. Post 25

M&F PvdD F. Zoon Vraag 17 E. Post 26
M&F PvdD F. Zoon Vraag 18 E. Post 27
M&F PvdD F. Zoon Vraag 19 E. Post 27
M&F PvdD F. Zoon Vraag 20 C.J. Loggen 28
M&F PvdD F. Zoon Vraag 21 C.J. Loggen 28
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 22 E. Post 28
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 23 E. Post 29
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 24 E. Post 29
M&F CU-SGP D. Ceder Vraag 25 C.J. Loggen 30
M&F CU-SGP M. Klein Vraag 26 C.J. Loggen 30
M&F CU-SGP M. Klein Vraag 27 J. Remkes 31
M&F CU-SGP M. Klein Vraag 28 E. Post 31
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 29 E. Post 32
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 30 C.J. Loggen 32
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 31 J. Loggen 33
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 32 E. Post 33
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 33 E. Post 34
M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 34 J.Chr. van der Hoek 34
M&F D66 A. Tijssens Vraag 35 E. Post 35
M&F D66 A. Tijssens Vraag 36 E. Post 35
M&F PvdA A. Jellema Vraag 37N E. Post 36
M&F Groen Links Z. Pels Vraag 38N E. Post 36
M&F Groen Links Z. Pels Vraag 39N E. Post 37
M&F Groen Links A. Hietbrink Vraag 40N E. Post 38
M&F Groen Links Z. Pels Vraag 41N E. Post 39
M&F / NLM CDA D. Heijnen Vraag 42 J.H.M. Bond 39
M&F / NLM Groen Links Z. Pels Vraag 43N C.J. Loggen 40
NLM CDA W. Koning Vraag 1 A. Tekin 41
NLM CDA W. Koning Vraag 2 A. Tekin 41
NLM OPNH J. Leever Vraag 3 A. Tekin 42
NLM 50Plus O. de Meij Vraag 4 A. Tekin 42
NLM PvdD A. van Liere Vraag 5 A. Tekin 43
NLM PvdD A. van Liere Vraag 6 J.H.M. Bond 43
NLM PvdD A. van Liere Vraag 7 J.H.M. Bond 44
NLM VVD A. van Langen Vraag 8 J.H.M. Bond 44
NLM VVD A. van Langen Vraag 9 A. Tekin 45
NLM VVD A. van Langen Vraag 10 A. Tekin 45
NLM D66 C. Weemhoff Vraag 11 J.H.M. Bond 46
NLM D66 H. Struben Vraag 12 C.J. Loggen 46
NLM Groen Links Z. Pels Vraag 13N A. Tekin 47
NLM Groen Links Z. Pels Vraag 14N J.H.M. Bond 48
NLM Groen Links A. Hietbrink Vraag 15N A. Tekin 49
NLM Groen Links A. Hietbrink Vraag 16N A. Tekin 49

NLM Groen Links A. Hietbrink Vraag 17N J.H.M. Bond 50
NLM PvdA A. Jellema Vraag 18N C.J. Loggen 51
RWW CDA J. Haagsma Vraag 1 C.J. Loggen 52
RWW CDA J. Haagsma Vraag 2 J. Geldhof 52
RWW CDA J. Haagsma Vraag 3 J. Geldhof 53
RWW CDA J. Haagsma Vraag 4 J. Geldhof 53
RWW CDA J. Haagsma Vraag 5 J. Geldhof 53
RWW CDA J. Haagsma Vraag 6 J. Geldhof 54
RWW 50Plus O. de Meij Vraag 7 J. Geldhof 54
RWW PVV NH N. Kaptheijns Vraag 8 J. Remkes / J. Geldhof 55
RWW CU-SGP D. Ceder Vraag 9 J. Geldhof 55
RWW PvdA A. Jellema Vraag 10N J. Geldhof 56
RWW D66 Vraag 11N C.J. Loggen 57
RWW D66 Vraag 12N C.J. Loggen 57

Toelichting

Op vrijdag 9 juni zijn de antwoorden op de technische vragen inzake de Jaarrekening 2016 en Kaderbrief 2018 aan uw Staten verzonden.

Door omstandigheden waren niet alle vragen in dit aan u verzonden document opgenomen.

In het huidige document zijn ook de na 9 juni beantwoorde vragen opgenomen. De betreffende vragen herkent u doordat achter het nummer van de vraag een N is opgenomen. Dit om aan te geven dat deze beantwoording 'nieuw' voor u is en nog niet eerder aan u verzonden.

Door de opname, van niet eerder aan u verzonden antwoorden, was ook de nummering niet langer logisch. In het huidige document is de nummering dan ook aangepast en zijn de vragen per commissie opvolgend genummerd.

Beantwoording technische vragen inzake de Kaderbrief 2018

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J.Chr. van der Hoek

VRAAG:

GS hebben gecommitteerd aan de Investeringsagenda voor Kabinetsformatie "Naar een duurzaam Nederland, Energieneutraal, klimaatbestendig en circulair" van IPO, VNG en UvW. http://www.ipo.nl/files/4114/8913/9154/Investeringsagenda_voor_Kabinetsformatie_2017_-_single_page.pdf . Hierin is te lezen dat vanaf 2018 de decentrale overheden bij de besteding van dit geld investeren in energieneutrale, klimaatbestendige en circulaire oplossingen en toepassingen. In de Investeringsagenda zijn concrete punten benoemd waarvoor de provincies zich in zullen zetten. Deze afspraken betreft ook Noord-Holland en behoeft financiering zoals het nu lijkt nog niet is opgenomen in de huidige begroting. Daarom naar aanleiding van deze concrete punten de volgende vragen inzake Energieneutraal:

- Welk bedrag gaat gereserveerd worden in de Begroting 2018 gereserveerd voor het opstellen van regionale warmteplannen? Zie Investeringsagenda, blz. 16.

ANTWOORD:

De provincies hebben in de Investeringsagenda middelen opgenomen die nu al voor deze doelen beschikbaar zijn of er (mede) aan (kunnen) worden besteed. Wij hebben de middelen opgevoerd die zijn gereserveerd voor energietransitie, PDENH, de MKB-fondsen (50%), energiebesparing in de de gebouwde omgeving, verduurzaming van de glastuinbouw en de handhaving op energiebesparing door de Omgevingsdiensten. Ook de nog resterende middelen van EXIN-H (ODENH-dividend) voor duurzame energieprojecten hebben we meegenomen. Het warmteplan bouwt voort op nu lopende onderzoeken zoals dat van CE Delft en maakt dus gebruik van reguliere begrotingsmiddelen voor energietransitie. Hiervoor zijn geen extra middelen gereserveerd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J.Chr. van der Hoek

VRAAG:

"Verduurzamen van de warmtevoorziening: Provincies en gemeenten stellen warmteplannen op waarin de vraag en het aanbod van warmte op regionaal niveau zijn geïnventariseerd en gekoppeld aan kansen voor uitfasering van aardgas op regionaal en lokaal niveau. Provincies en gemeenten borgen de keuzes uit de warmteplannen via hun omgevingsvisies en -plannen."

- Welk bedrag gaat er voor het jaar 2018 gereserveerd worden voor uitwerking en uitvoering van het benutten van grondposities voor opwekking van hernieuwbare energie, als tijdelijke zonneparken? Zie Investeringsagenda, blz. 19.

ANTWOORD:

Vooralsnog wordt alleen ambtelijke capaciteit ingezet voor het verkennen van de mogelijkheden van het benutten van grondposities voor het opwekken van duurzame energie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

A. Tekin

VRAAG:

Zelf duurzame energie produceren: Decentrale overheden benutten de potentie van eigen terreinen en grondposities voor opwekking van hernieuwbare energie."

Hoeveel fte is er momenteel bij de RUD's beschikbaar voor het helpen van bedrijven bij de energiebesparingsplicht ingevolge de Wet milieubeheer? En hoeveel fte komt er volgend jaar voor deze taak bij? Zie Investeringsagenda, blz. 20:

ANTWOORD:

Deze vraag is lastig eenduidig te beantwoorden. Het is namelijk deels een integraal onderdeel van het takenpakket van de vergunningverleners en toezichthouders bij de OD's. Specifiek voor de energiebesparingsplicht heeft het college van de provincie Noord-Holland op 4 augustus 2016 € 100.000 beschikbaar gesteld aan OD NZKG voor het uitvoeren van VTH-taken in het kader van energiebesparing bij bedrijven waar de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag voor is (840467/840507). Dit komt neer op circa 0,82 fte (gebaseerd op een uurtarief van € 94,11 en 1.300 productieve uren per jaar per fte). Dit bedrag is in 2017 ook opgenomen voor deze activiteiten.
Wij zijn bezig met het opstellen van een notitie om door extra inzet op toezicht en handhaving van energiebesparingseisen bij industriële bedrijven het besparingspotentieel te realiseren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J.Chr. van der Hoek

VRAAG:

Benutten van kansen bij bedrijven: Gemeenten en provincies intensiveren op coachende wijze de handhaving van de energiebesparingsplicht. In de praktijk blijkt een kleine extra handhavingsinspanning al flinke resultaten op te leveren."

Welk bedrag gaat gereserveerd worden voor het Servicepunt Duurzame Energie voor 2018? En hoeveel was dat in de jaren 2016 en 2017? Ter toelichting: De uitvoering van veel in de Investeringsagenda genoemde taken ligt bij het Servicepunt Duurzame Energie. Bijvoorbeeld op de onderwerpen energieopslag, energieloketten voor burgers over energiebesparing en duurzame energie, voorlichting over klimaatadaptatie."

ANTWOORD:

Voor de handhaving van de energiebesparingsplicht bij bedrijven is tot en met 2020 €170.000 per jaar gereserveerd, waarvan €100.000 voor handhaving door de Omgevingsdiensten en €70.000 voor ondersteunende activiteiten. Voor het Servicepunt Duurzame Energie is tot en met 2019 jaarlijks € 500.000 gereserveerd, net als in 2016 en 2017. De focus van het Servicepunt Duurzame Energie ligt op het adviseren van gemeenten over de verduurzaming van de woningvoorraad.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	Alle	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.Chr. van der Hoek / J. Geldhof	

VRAAG:

"KLIMAATADAPTATIE

Welk bedrag gaat gereserveerd worden voor het jaar 2018 voor het opstellen van regionale klimaatadaptiestrategieën? Zie blz. 22: “Provincies, gemeenten en waterschappen stellen voor 2020 gezamenlijke regionale klimaatadaptatiestrategieën op met onder meer de ruimtelijke consequenties voor de inrichting van de hele fysieke leefomgeving (stad en land) en de bebouwing. Deze consequenties landen in omgevingsvisies, –plannen en -programma’s. De strategieën bevatten een analyse en ambitie per straat, wijk, dorp, stad en gebied met (waar nodig) concrete maatregelen.” "

ANTWOORD:

Hiervoor is vooralsnog €87.000 euro begroot. Het is nog niet met zekerheid te zeggen hoeveel precies nodig is, omdat landelijk nog moet worden besloten over het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie waarvan onze activiteiten deel uitmaken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	Alle	D66	H.W. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post / J.H.M. Bond	17

VRAAG:

Wij missen een aantal onderwerpen in dit document zoals Uitvoering Greenport, Helihaven Den Helder, actualisatie fietsbeleid, elektrisch vervoer. Kunt u verduidelijken hoe deze onderwerpen in de financiële planning zijn meegenomen of meegenomen kunnen gaan worden en welke bedragen hiermee zijn gemoeid?

ANTWOORD:

Voor actualisatie komt eind van dit jaar een voorstel naar PS. De financiele planning en de specifieke bedragen worden uitgewerkt en middels de Begroting 2018 aan u voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	COE	Groen Links	R. Kocken

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
C.J. Loggen	20/21

VRAAG:

"Tot medio 2016 was 9 miljoen cofinanciering beschikbaar voor EFRO projecten. De aanvragen in de EFRO-periode 2014-2020 waren tot medio 2016 meer dan was voorzien, waardoor in de tweede helft van 2016 geen cofinanciering meer mogelijk was."

- Wat is het initiële bedrag dat hiervoor gereserveerd is?
- Hoeveel meer is er aangevraagd?
- En wat is er met de aanvragen gebeurd waar geen cofinanciering meer voor mogelijk was?
- Waarop is de verwachting gebaseerd dat het verhogen van de reservering met 3 mln afdoende is?
- En om welke projecten gaat het?

ANTWOORD:

Het initiële bedrag was 9 miljoen.

- Hoeveel meer is er aangevraagd?

Dit is niet te kwantificeren, er zijn verschillende aanvragers die uiteindelijk geen aanvraag meer hebben ingediend omdat er geen cofinanciering meer beschikbaar was.

- En wat is er met de aanvragen gebeurd waar geen cofinanciering meer voor mogelijk was?

Twee projecten binnen Kansen voor West, die een aanvraag hebben ingediend, hebben geen aanspraak op provinciale cofinanciering kunnen maken. 2 INTERREG projecten die een aanvraag hebben ingediend hebben later alsnog cofinanciering ontvangen vanwege de vrijval van overcommittering.

- Waarop is de verwachting gebaseerd dat het verhogen van de reservering met 3 mln. afdoende is?

Wij verwachten in 2018 substantieel meer aanvragen omdat de programma's dan een piekmoment in de gehele programma periode kennen (op basis van ervaring gebeurt dit altijd halverwege de programma periode). Bovendien verwachten wij bij het INTERREG programma dat Brexit een rol gaat spelen. Hierdoor kunnen projecten tot en met 2018 nog met zekerheid aanvragen, vanaf 2019 is deelname van de Engelse partijen nog niet zeker waardoor een piek in de aanvragen te verwachten is in 2018.

- En om welke projecten gaat het?

Dit is nu nog niet te voorspellen, er zijn vele initiatieven in omloop maar het is niet te zeggen welke projecten uiteindelijk worden ingediend en goedgekeurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	EEB	CDA	J. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond / A. Tekin	25

VRAAG:

Techpoort Centre Innovation warehouse. Waarom is er geen bijdrage van de Rijksoverheid in het kader van de landelijke Smart-Industry Agenda?

ANTWOORD:

Voor de Smart Industry Agenda zijn, afgezien van een landelijke Field-lab regeling die inmiddels gesloten is, geen specifieke middelen bij de rijksoverheid beschikbaar. De Smart Industry Agenda is een programma dat is georganiseerd vanuit een (regionale) bottom-up strategie. Partijen in de regio gaan allianties aan met inzet van (hun) middelen en capaciteit en geven zo invulling aan de Agenda. De investeringen van Tata-steel en Nova-College en de provinciale bijdrage is een voorbeeld van de werking van de Smart Industry Agenda.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	EEB	CDA	J. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	25

VRAAG:

Wat is het plafond van de garantstellingen voor de aanleg van glasvezel?

ANTWOORD:

Dit plafond dient bij het opstellen van het toetsingskader nog vastgesteld te worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond / A. Tekin	6

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoeveel banen de groei van de economie het afgelopen jaar in Noord-Holland heeft opgeleverd in absolute aantallen per leeftijdscategorie, specifiek ouderen?

ANTWOORD:

In 2016 is het aantal banen in Noord-Holland gegroeid van 1.460.110 (2015) naar 1.487.800 (2016). Een groei van 27.690 banen. Hierbij is geen onderscheid naar leeftijdscategorieën op regionaal niveau beschikbaar. Daarom geven wij daarnaast ook informatie over de Noord-Hollandse werkzame beroepsbevolking (werkenden): deze groeide volgens het CBS van 1.390.000 personen (2015) naar 1.425.000 personen (2016), een groei van 35.000 personen. De categorie 45 tot 75 jaar oud van deze groep groeide van 573.000 (2015) naar 596.000 (2016), een groei van 24.000 personen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	21

VRAAG:

(Bij De Kop Werkt)

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven in welke andere sectoren dan de techniek zij extra beleidsmaatregelen heeft ingezet ter bestrijding van de werkloosheid onder ouderen, juist in de Kop van Noord-Holland en hoeveel geld daarmee gemoeid is c.q. was?

ANTWOORD:

De bestuuropdracht Arbeidsmarkt en Onderwijs (vanuit De Kop Werkt!) richt zich op vier specifieke sectoren: marien-offshore-energy, agribusiness, toerisme en zorg-gezondheid. In oktober worden de resultaten verwacht van zogenaamde sector-analyses die inzichten geven in de arbeidsmarktvraagstukken van de betreffende sector zoals de match en mis-match van het arbeidspotentieel, inclusief oudere werknemers. Op basis hiervan moeten (project-) voorstellen nader vorm krijgen. Het is nu te vroeg om te zeggen hoeveel van die beleidsmaatregelen en daarmee gemoeide middelen zich zullen gaan richten op oudere (werkloze) werknemers.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond / A. Tekin	25

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven dat zij de werkloosheid onder ouderen ook aan de orde stelt en meeneemt bij de ontwikkeling en opzet van een Techport center, want ouderen kunnen jongeren veel leren?

ANTWOORD:

De ontwikkeling van Techport Centre is in deze fase gericht op de wisselwerking tussen onderwijs en innovatie. Naast faciliteren van innovaties en nieuwe werkgelegenheid heeft het Centre het opleiden van state of the art vakmensen tot doel. Techport Centre is geen werkloosheidsbestrijdingsproject. Vanuit de vraag van de markt gaat het Centre wel een rol spelen in het om- en bijscholen van werkzoekenden van alle leeftijden, dus ook ouderen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	EEB	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	27

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven of zij voortvarend door gaat om de resterende witte buitengebieden te voorzien van vast-draadloos internet, aangezien de huidige claim van 5 miljoen als reservering alleen wordt gebruikt indien nodig?

ANTWOORD:

We gaan we eerst de mogelijkheden van een vast-draadloos netwerk verkennen, voordat wij deze willen doen uitrollen in de witte buitengebieden waar de aanleg van glasvezel niet haalbaar is. De ervaring in andere provincies leert dat die mogelijkheden er zijn, waarbij een bijdrage vanuit de overheid het verschil maakt. Eind 2017 is duidelijk waar glasvezel kan worden aangelegd. Dan gaan wij voortvarend te werk met het voorzien van vast-draadloos internet in de resterende witte gebieden. Hiervoor is dan de gereserveerde 5 miljoen beschikbaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.Chr. van der Hoek	29

VRAAG:

Op blz. 29 valt te lezen:

“In de reserve Werkgelegenheid en Economie is ruimte aanwezig om in te zetten voor circulaire economie, door de storting in deze reserve van de meevallende opbrengsten vanuit de verkoop van de Meewind-aandelen.”

VRAGEN:

Hoe groot is deze te verwachten meevaller?
In hoeverre is dit een zeker gegeven, of kunnen de opbrengsten ook tegenvallen?

Immers, het College van Beroep oordeelde eerder naar aanleiding van ingediende klachten bij de Stichting Reclame Code dat de klagers gelijk hadden en dat de reclame’s van Meewind misleidend waren:

Het College van Beroep onderschrijft de uitspraak van de Stichting Reclame Code dat de tv-commercial van Meewind misleidend is. Ook de uitspraak dat de commercial misleidende informatie geeft over de te verwachten rendementen heeft Meewind in een beroep niet kunnen ontkrachten." (http://www.groenerekenkamer.nl/3455/meewind-kan-de-toekomst-schadeclaims-verwachten/)

ANTWOORD:

De verkoop van de Meewind aandelen is in januari 2017 gerealiseerd en is daarmee onherroepelijk. De totale opbrengst van de verkoop bedraagt € 4.581.036,02. Van dit bedrag zal € 2.500.000 worden gestort in de reserve Werkgelegenheid en Economie. Het restant zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.Chr. van der Hoek	29

VRAAG:

Op blz. 22 staat:

"De provincie heeft de mogelijkheid bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn."

VRAAG:

Kunt u aangeven (in relatie tot de wereldwijde uitstoot van CO2) welk deel de provincie Noord-Holland met haar beleid bespaart en wat deze besparing de Noord-Hollandse belastingbetaler kost?

ANTWOORD:

Het aandeel van Noord-Holland in de wereldwijde CO2-emissie is zeer klein en onze bijdrage aan de mondiale reductie eveneens, maar dit is geen reden niets te doen, want vrijwel ieders aandeel is beperkt.

Uit de begroting kunt u afleiden wat dit de Noord-Hollandse belastingbetaler kost. Tegenover deze uitgaven staan - naast de energie- en klimaatbaten – belangrijke economische baten, omdat de middelen ook tot innovatie leiden en de economische structuur versterken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	EEB	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.Chr. van der Hoek	29

VRAAG:

Wat gaat de provincie Noord-Holland de komende jaren besteden aan CO2-vermindering en CO2-monitoring? Graag een gedetailleerd antwoord

ANTWOORD:

Strikt genomen is dit geen technische vraag over de Kadernota. U kunt in de begroting vinden wat de provincie de komende jaren besteedt aan energietransitie- en CO2-reductie. PS hebben 29 mei jl. ingestemd met de Statenvoordracht CO2-monitoring waarmee €700.000 beschikbaar werd gesteld voor dit doel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10 N	EEB	PvdA	A. Jellema

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
J.H.M. Bond	28

VRAAG:

Voor de kop werkt zal voor € 2 miljoen van het totaal van € 15 miljoen de combinatie gezocht worden met andere reserves, bedoeld voor projecten in De Kop. Wat wordt hier precies mee bedoeld?

ANTWOORD:

De bedoeling is om een andere reserve als economische drager te benutten. Op dit moment is het voorstel om de reserve Water hiervoor te benutten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11 N	EEB	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
A. Tekin	4

VRAAG:

“Van de banengroei voltrok zich 30 procent in Noord-Holland”.
a. In welke sectoren vond deze groei plaats en hoeveel procent per sector?
b. Op welke cijfers is deze uitspraak gebaseerd?

ANTWOORD:

a. Voor het complete beeld van de banengroei per sector, zie bijgaande tabel. In absolute zin was de grootste groei te zien in de sector Horeca (+ 5.530 banen), gevolgd door ICT (+ 4.850 banen), Advies en Onderzoek (+ 4.530 banen) en Groot- en Detailhandel (+ 4.400 banen). In relatieve zin was de grootste groei in de Energiesector (+ 10,6%), gevolgd door Horeca (+ 6,3%), ICT (+ 6,1%), en Onroerend Goed (+ 4,5%).

Banen sectoren - Noord-Holland	2015	2016	verschil (groei)	percentuele groei
T Totaal alle sectoren - Banen totaal	1.460.110	1.487.800	27.690	1,9%
G Groot- en detailhandel - Banen totaal	247.430	251.830	4.400	1,8%
Q Zorgsector - Banen totaal	196.270	195.770	-500	-0,3%
M Advies & Onderzoek sector - Banen totaal	182.950	187.480	4.530	2,5%
H Vervoer en opslag - Banen totaal	92.510	93.370	860	0,9%
I Horeca - Banen totaal	87.340	92.870	5.530	6,3%
P Onderwijs - Banen totaal	87.860	88.510	650	0,7%
J Informatie en communicatie - Banen totaal	79.620	84.470	4.850	6,1%
C Industrie - Banen totaal	82.150	83.610	1.460	1,8%
N Overige zak. Dienstverlening - Banen totaal	70.630	73.690	3.060	4,3%
K Financiële instellingen - Banen totaal	69.110	69.720	610	0,9%
O Openbaar bestuur - Banen totaal	66.590	66.100	-490	-0,7%
F Bouwnijverheid - Banen totaal	64.390	64.700	310	0,5%
R Vrije tijd sector - Banen totaal	52.730	53.230	500	0,9%
S Overige dienstverlening - Banen totaal	30.510	30.990	480	1,6%
A Agrarische sector - Banen totaal	20.840	20.940	100	0,5%
L Onroerend goed sector - Banen totaal	16.170	16.900	730	4,5%
E Watermanagement - Banen totaal	6.990	7.200	210	3,0%
D Energiesector - Banen totaal	4.420	4.890	470	10,6%
B Delfstoffenwinning - Banen totaal	1.590	1.540	-50	-3,1%

Eenheid: aantal (afgerond op 10-tallen)
Bron: LISA 2016 - bewerking door ABF Research

b. De cijfers zijn gebaseerd op de landelijke database LISA. In Nederland groeide het aantal banen in 2016 met 89.610 banen, waarvan 27.690 (bijna 31%) in Noord-Holland terecht kwamen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	EEB / M&F	PVV NH	N. Kaptheijns
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**PAGINA KADERBRIEF**
J.Chr. van der Hoek			22

VRAAG:

Op blz. 22 staat:

"Er zijn veel ontwikkelingen gaande om de infrastructuur te verduurzamen. Het aanjagen van innovaties en het implementeren van besparings- en opwekkingsmaatregelen spelen hierbij een belangrijke rol. De provincie heeft de mogelijkheid bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn."

VRAGEN:

President Trump trekt de VS terug uit het klimaatverdrag van Parijs.

Welke gevolgen heeft dit uittreden voor het behalen van de bovenstaande klimaat- en CO2-doelstellingen?

a.) In welke mate heeft dit invloed op het streven om "voorloper" te zijn?
b.) Welke besparingen zijn er te behalen op de uit te geven €3,8 miljoen in 2018 en €5,8 miljoen in 2019, als op dezelfde manier naar “klimaat” wordt gekeken als dat president Trump doet?

ANTWOORD:

Het antwoord wordt toegelicht in de commissievergadering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13 N	EEB / M&F	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
J.H.M. Bond	28

VRAAG:

“Voor de kop werkt zal voor € 2 miljoen van het totaal van € 15 miljoen de combinatie gezocht worden met andere reserves, bedoeld voor projecten in De Kop.” Om welke andere reserves gaat het?

ANTWOORD:

Op dit moment is het voorstel om de reserve Water als economische drager (watergebondenbedrijvigheid) te benutten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14 N	EEB / M&F	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
J.Chr. van der Hoek	29

VRAAG:

“In de reserve Werkgelegenheid en Economie is ruimte aanwezig om in te zetten voor circulaire economie, door de storting in deze reserve van de meevallende opbrengsten vanuit de verkoop van de Meewind-aandelen.” Hoe groot is de totale storting van meevallende opbrengsten in deze reserve?

ANTWOORD:

De verkoop van de Meewind aandelen is in januari 2017 gerealiseerd en is daarmee onherroepelijk. De totale opbrengst van de verkoop bedraagt € 4.581.036,02. Van dit bedrag zal € 2.500.000 worden gestort in de reserve Werkgelegenheid en Economie, deel Duurzame Energie. Het restant zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15 N	EEB & M&F	PvdA	A. Jellema

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
C.J. Loggen	15 en 52

VRAAG:

Wettelijke ontwikkelingen: Is hierbij ook al rekening gehouden / moet hier ook al rekening worden gehouden met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren?

ANTWOORD:

De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren heeft geen directe invloed op de loonkosten van de medewerkers van de provincie. De planning van de Minister is erop gericht dat de initiatiefwet met ingang van 1 januari 2020 volledig in werking treedt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16 N	EEB / NLM	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	23

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoe zij denken te bewerkstelligen dat er een vrijetijdslandschap Oostelijke Vechtplassen ontstaat waarbij er een breed aanbod komt van publieke en private recreatieve voorzieningen? Hebben Gedeputeerde Staten daar al ideeën over en welke private partijen denken zij aan te trekken, gezien de niet zo positieve ontwikkelingen bij de recreatieschappen?

ANTWOORD:

Aangezien dit geen technische vraag is, is beantwoording in deze ronde niet mogelijk. Deze vraag zou bij behandeling in de Statencommissie gesteld kunnen worden

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17 N	EEB / NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	18

VRAAG:

Wat is een “vrijetijdslandschap” en hoe verhoudt zich dat tot de natuurdoelen van de Oostelijke Vechtplassen?

ANTWOORD:

Onder ‘vrijetijdslandschap’ wordt een aantrekkelijk en toegankelijk groen gebied verstaan waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Met een breed aanbod aan vrijetijdsactiviteiten, met publieke en private recreatieve voorzieningen van goede kwaliteit en met talrijke mogelijkheden om het gevarieerde waterrijke (cultuur)landschap, met topnatuur en sporen van een rijke historie, volop te beleven. Naast het uitvoeren van specifieke projecten om de doelstellingen van een vrijetijdslandschap te realiseren (die liggen op het gebied van aanleg recreatieve (wandel-vaar)routes, verbeteren van de ontsluiting, verhogen attractiviteit dorpslinten, duurzame oplossing baggerproblematiek en versterken kenmerkende landschappelijk structuren, zullen de maatregelen om de ecologische waarde in het gebied te verstevigen en te verhogen (het realiseren van de NNN, Natura 2000 en KRW-doelen, het realiseren van extra vogelhabitat (oa i.s.m. private partijen), aanleg natuureilanden, de aanpak van exoten en het ontsnipperen van verschillende natuurgebieden) de realisatie van robuuste natuur mogelijk maken die aantrekkelijk is voor de bezoeker/ bewoner en waarbinnen activiteiten ten goede komen aan de versterking van het groene landschap en de kwaliteit van het natuurgebied. Zo ontstaat een natuurgebied dat tegen een stootje kan. In het proces is aandacht en ruimte voor nauwe afstemming met partijen betrokken bij de natuurontwikkeling en recreatieve ontwikkelingen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	M&F	CDA	H.J. de Graaf / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

Waarom is er voor gekozen de meevaller bij de eindafrekening van de Zeesluis in een jaar te doen? Waarom is er niet voor gekozen de afschrijving over meerdere jaren te doen en zodoende een post onvoorzien te behouden totdat de Zeesluis daadwerkelijk af is?

ANTWOORD:

De meevaller is het resultaat van een lange onderhandeling over de definitieve bijdrage van de provincie voor de aanleg van de nieuwe Zeetoegang IJmond. De onderhandeling hierover tussen de partijen is in 2017 afgerond en wordt in 2017 bekrachtigd met de ondertekening van de vaststellingsovereenkomst. De eindafrekening van de Zeesluis vindt in 2017 plaats. De Staat is opdrachtgever en eigenaar van de nieuwe Zeesluis en verleent met de ondertekening van een vaststellingsovereenkomst de gemeente en de provincie finale kwijting ten aanzien van hun bijdrageverplichtingen voor de aanleg van de nieuwe Zeetoegang IJmond. Om die reden is het instellen van een post onvoorzien niet nodig.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	M&F	CDA	H.J. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

Hoe is de meevaller bij de aanleg van de HOV Velsen verwerkt?

ANTWOORD:

In 2016 is het krediet van HOV Velsen met € 26,950 miljoen bij voordracht aan uw Staten verlaagd. De toelichting in de programmaverantwoording bij de jaarrekening duidt op het afhandelen van voorstellen tot wijzigingen bij de uitvoering van dit project. Deze worden in 2017 in plaats van 2016 afgewikkeld. In 2017 vinden de betreffende uitgaven plaats.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	M&F	CDA	H. Keur-Polman

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	16

VRAAG:

Zijn de gereserveerde middelen voor de CAO voldoende, naar aanleiding van de recentelijk vastgestelde CAO?

ANTWOORD:

Inmiddels is een onderhandelaarsakkoord bereikt over de nieuwe cao. De financiele afspraken die hierin gemaakt zijn, passen binnen de beschikbare ruimte die via de Kaderbrief beschikbaar komt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	M&F	CDA	H.J. de Graaf / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	19 / 20

VRAAG:

Totaal is voor Smart Mobility 11 mln gereserveerd. Hiervan worden verschillende programma's en pilot gefinancierd. Hoe is uitsplitsing per programma of pilot?

ANTWOORD:

Smart Mobility kent vier programmaonderdelen die zijn gekoppeld aan het provinciaal areaal: wegvakken (smart roads), kruisingen (i-VRI), verkeerscentrale en data optimaliseren, waarbij de besteding plaatsvindt verspreid over 2018 en 2019. Binnen deze programmaonderdelen worden nieuwe technologieën beproefd en worden geslaagde beproefde onderdelen verder uitgerold (opschalen). En bij beproeven is er ook een kans dat dit niet lukt. In bijgaande tabellen zijn de investeringen enerzijds opgesplitst naar de programma-onderdelen en anderzijds naar uitrollen versus beproeven. Hierbij is een bijdrage vanuit de markt van tenminste eenzelfde bedrag nodig om de plannen volledig te realisern.

Uitgaven uitgesplitst naar opschalen en testen x € 1000	Provincie 2018	Provincie 2019
opschalen i-VRI - Smart Roads - praktijkcase PNH centrale (wat in 2017 is getest)	€ 1.227	€ 1.603
testen i-VRI - Smart Roads - praktijkcase PNH centrale (waarvan mogelijk opschalen na 2019)	€ 2.930	€ 5.100
Totaal	€ 4.157	€ 6.703

Uitgaven uitgesplitst naar programma-onderdelen areaal x € 1000	Provincie 2018	Provincie 2019
Slimme verkeerssystemen en communicatie met autonome voertuigen (Wifi P, 4G, 5G).	€ 1.014	€ 1.690
Diensten voor centrales en gebruikers, zoals informatie in het voertuig over verkeerslichten.	€ 1.418	€ 2.491
Weginrichting, zoals belijning die zichtbaar is voor zelfrijdende auto's.	€ 421	€ 841
Inzet data optimaliseren van verkeersmanagement en onderhoud van infrastructuur	€ 1.304	€ 1.680
Totaal	€ 4.157	€ 6.703

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	M&F	CDA	H.J. de Graaf / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	22

VRAAG:

Verduurzaming infrastructuur. Wat is de verdeling van het budget over de genoemde doelen?

ANTWOORD:

	2017	2018	2019	2020	2021
Gevraagd budget (totaal)	-	3.800.000	5.800.000	550.000	-
Energieopwekking	-	*350.000*	*1.500.000*	*250.000*	-
Energiebesparing	-	*2.500.000*	*4.000.000*	-	-
Grondstoffenbesparing	-	*350.000*	-	-	-
Levensduur verlengende innovaties	-	*600.000*	*300.000*	*300.000*	-

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	10

VRAAG:

Onttrekking aan reserves:

In de jaarrekening verwerken we de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door Provinciale Staten beschikbaar is gesteld. Daarbij wijken we alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen.

Vraag 1

Bovenstaande alinea lijkt ons innerlijk tegenstrijdig. Hoe moeten we deze alinea begrijpen?

ANTWOORD:

De onttrekkingen in alle jaren samen bedragen nooit meer dan voor het project door uw Staten ter beschikking is gesteld. Wanneer in een jaar meer wordt onttrokken, betekent dit dat in andere jaren minder onttrokken kan worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

In de tabel Technische bijstellingen zien we, dat het vrij besteedbare deel van het resultaat van de Jaarrekening 2016 daarin geplaatst is. Op pag. 17 zien we dat dit bedrag gebruikt wordt voor nieuw beleid.

Vraag 2

Wij zijn van mening, dat in eerste instantie PS moet aangeven wat er met dat rekeningsoverschot moet gebeuren. PS wordt hier ten onrechte gepasseerd.

Gaarne een reactie.

ANTWOORD:

In de voordracht aan uw Staten bij de vaststelling van de jaarstukken 2017 worden uw Staten voorgesteld het rekeningresultaat 2016 toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee staat het ter beschikking aan uw Staten om dit in te zetten voor nieuw beleid als beschreven in de kaderbrief.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	16

VRAAG:

Vraag 3

Stemmen de in de tabel gebruikte percentages overeen met de percentages van IPO en Rijk, zo niet wat zijn de financiële consequenties voor de Kaderbrief 2018?

ANTWOORD:

In de tabel worden geen percentages genoemd, maar bedragen in miljoenen euro's. Inmiddels is een onderhandelaarsakkoord bereikt over de nieuwe cao. De financiële afspraken die hierin gemaakt zijn, passen binnen de beschikbare ruimte die via de Kaderbrief beschikbaar komt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	17

VRAAG:

Op deze pagina vinden we de nieuwe beleidsvoorstellen voor de komende jaren. Afgezien van de kleine aanpassingen voor 2017 is de Ouderenpartij NH van mening dat deze tabel niet in deze Kaderbrief thuis hoort. Dit is zuiver begrotingswerk en dat hoort dan ook thuis in de Begroting 2018, die in het najaar wordt behandeld.

In feite wordt hier misbruik gemaakt van de kaderbrief. De kaderbrief moet kaderbrief blijven en niet ontaarden in een halve begroting.

Vraag 4

Bent u het eens met onze opvatting over de kaderbrief, zo niet waarom niet?

ANTWOORD:

Wij zijn het niet eens met uw opvatting over de Kaderbrief. Het doel van de Kaderbrief is om de uitgangspunten voor de begroting van het komend jaar vast te stellen. Dit doen we door het financieel kader te herijken, een inventarisatie te maken van welke nieuwe beleidsontwikkelingen we op ons af zien komen en hoeveel middelen we beschikbaar hebben ter dekking van de wensen. Deze vastgestelde uitgangspunten worden vervolgens bij de Begroting 2018 verder uitgewerkt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	28

VRAAG:

In de tabel dekkingsvoorstellen zien we dat het overschot van 2017 ingezet wordt voor dekking van het nieuwe beleid in 2018 en 2019.

Vraag 6

Wij zijn van mening, dat in eerste instantie PS moet aangeven wat er met dat rekeningsoverschot moet gebeuren. PS wordt hier ten onrechte gepasseerd.

Gaarne een reactie, zie ook vraag 18.

ANTWOORD:

Zie het antwoord op vraag nummer 18

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**PAGINA KADERBRIEF**
E. Post			29

VRAAG:

In de tabel Recapitulatie Meerjarenraming zien we onder punt 5.1 en bedrag staan van - 40,44. Dit bedrag is overgenomen van pagina 13 maar daar zien we een bedrag staan – 42,46.

Vraag 7

Hoe is dit verschil te verklaren?

ANTWOORD:

In paragraaf 5.5 zijn de bedragen op regel 5.1 en 5.2 in het jaar 2017 abusievelijk niet juist opgenomen. Op regel 5.1 had -/- € 42,46 miljoen moeten staan en op regel 5.2 had -/- € 39,90 miljoen moeten staan.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	M&F	Ouderenpartij NH	J. Leever
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			**PAGINA KADERBRIEF**
C.J. Loggen			30

VRAAG:

Op deze pagina begint Bijlage 1 Bestedingsplan reserve bedrijfsvoering.

Bijlage 1 bevat een vrij technisch ICT-verhaal over de bedrijfsvoering.

Vraag 8

Is deze bijlage opgesteld door het eigen personeel of is gebruik gemaakt van externe deskundigen?

ANTWOORD:

De bijlage is opgesteld door eigen personeel, daarbij gebruik makend van deskundige input van derden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	8

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven welke consequenties de periodieke beschouwingen van de Raad van State over meer transparantie over de omvang van de financiering uit de algemene uitkeringen hebben voor de begroting komende jaren van de Provincie Noord-Holland?

ANTWOORD:

Op blz 8 in de Kaderbrief worden een aantal onderwerpen genoemd welke betrekking hebben op de berekening van de uitkering uit het provinciefonds. Het gaat hierbij met name over het (1) verdeelmodel van het provinciefonds en (2) de normeringssystematiek. Ad 1: De aanleiding voor de aanpassing van het verdeelmodel was de ervaren complexiteit van het oude verdeelmodel en het door diverse decentralisaties relatief klein geworden aandeel van de algemene uitkering. Met het nieuwe verdeelmodel is dat gewijzigd. Het nieuwe verdeelmodel is dusdanig aangepast dat er geen zogenaamde herverdeeleffecten zijn. Dit betekent dat er geen financiele effecten zitten in de bergoting als gevolg van van deze wijziging. Het nieuwe verdeelmodel wordt met ingang van dit jaar (2017) gebruikt. Ad 2: Wat betreft de normeringssystematiek kan gezegd worden dat er momenteel nog gekeken wordt naar een mogelijke aanpassing hiervan om de uitklering uit het provinciefonds voorspelbaarder te laten zijn. Het is de bedoeling om dit via een voorspelbaarder verloop van de accressen te bereiken. Dit kan betekenen dat in de toekomst de uitkering uit het provinciefonds minder mutaties gaat kennen bij de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	11

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven wat de gevolgen zijn voor de reserves of exploitatie als het activeren van investeringen met maatschappelijk nut hier niet meer op weggeschreven mogen worden?

Denken Gedeputeerde Staten dit neutraal voor de begroting te kunnen doen in 2018?

ANTWOORD:

De gevolgen voor de reserves of exploitatie zijn nihil en hebben een neutraal effect op de begroting. In de situatie voor invoering van het gewijzigd BBV (1-1-2017) mochten investeringen met een maatschappelijk nut in een keer ten laste van een daarvoor bedoelde reserve worden afgeschreven. Met het gewijzigd BBV moeten investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. Het uit de daarvoor bestemde reserve te dekken deel wordt in een keer in de reserve dekking kapitaallasten gestort om de toekomstige kapitaallasten te dekken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	12

VRAAG:

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoe er omgegaan wordt met verschillen tussen Provincies als het IPO een set beleidsindicatoren vastlegt die voor alle Provincies gelijk is? Om wat voor soort beleidsindicatoren gaat het dan?

ANTWOORD:

Het zal naar alle waarschijnlijkheid gaan om globale indicatoren omdat alle provincies deze makkelijk moeten kunnen invullen op basis van centrale/landelijke registratiesystemen. Met globale indicatoren wordt bedoeld dat het niet zo is dat een provincie rechtstreeks en als enige invloed heeft op de stand van een bepaalde indicator. Een provinciale vergelijking kan dan ook niet meer dan tot (zeer) globale indicaties leiden t.a.v. het effect van het gevoerde provinciale beleid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	M&F	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	21

VRAAG:

(Bij Bedienmethode Roskamsluis)

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven dat de voorgenomen zelfbediening van de Roskamsluis niet alleen een besparing oplevert, maar dat het ook net zo veilig blijft als de bediening door een brugwachter?

ANTWOORD:

Zelfbediening door de vaarweggebruikers is net zo veilig als de bediening door een bedienaar. Zelfbediening door vaarweggebruikers is niet nieuw, er zijn andere beheerders die hun sluizen geautomatiseerd hebben. Provincie Friesland is hier een voorloper in.

In het onderzoek naar de zelfbediening van de Roskamsluis zijn de juridische aspecten van zelfbediening, effecten op de beschikbaarheid en betrouwbaarheid, integrale veiligheid en ook financiële consequenties inzichtelijk gemaakt.

Het is in het kader van de vaststelling van de (essentiële) veiligheids- en gezondheidseisen van groot belang dat voor de Roskamsluis met zelfbediening een risicobeoordeling wordt uitgevoerd. Daarvoor is in dit onderzoek de eerste basis gelegd. Op basis van de risicobeoordeling zijn maatregelen vastgesteld waarmee voldaan wordt aan de (essentiële) veiligheids- en gezondheidseisen van de (Europese of nationale) wet- en regelgeving. Naast deze essentiële eisen wordt aanbevolen aanvullende maatregelen te treffen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	15(E)

VRAAG:

De provincie heeft een greendeal ondertekend Elektrisch Vervoer getekend (http://www.greendeals.nl/gd198-elektrisch-vervoer-2016-2020/), met de ambitie tot meer elektrisch aangedreven auto's. Op dit moment is het zo dat deze auto's geen wegenbelasting betalen. Bij groei in elektrische auto's kan men verwachten dat de extra opcenten inkomsten die nu ontstaat over de jaren heen vermindert. Kunt u aangeven hoe u structureel tot een verhoging 4 mlj bent gekomen?

ANTWOORD:

December 2016 is het Belastingplan 2017 vastgesteld. Voor plug-in hybride auto’s met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km bedraagt de belasting (en opcenten) voor de jaren 2017 tot en met 2020 de helft van het reguliere tarief. De tot 2017 geldende forfaitaire gewichts-correctie van 125 kilogram voor personenauto’s aangedreven door een elektromotor (plug-in) is m.i.v. 2017 vervallen.

Het nihiltarief blijft gelden voor de motorrijtuigenbelasting (MRB) en opcenten voor volledig emissievrije elektrische auto’s. Op basis van de gewichtsuitdraai van januari 2017 wordt een opbrengst opcenten voor 2017 berekend van € 199,4 miljoen, dit is inclusief de € 4 miljoen.

De € 4 miljoen hoger te ramen opbrengst voor 2017, die structureel doorwerkt, is bij de Kaderbrief 2017 verwerkt. De totale autonome groei bij de belaste voertuigen neemt tot nu toe sneller toe dan de groei in de categorie volledig vrijgestelde elektrische auto’s. Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat de groei van de volledig vrijgestelde elektrische auto’s de groei van de belaste voertuigen gaat overstijgen.
Voorzichtigheidshalve is wel de volumegroei (en daarmee de raming van de opcenten) structureel op 0% gehouden. Mocht volledig elektrisch rijden, conform de beleidsintenties, het beoogde succes worden en de MRB- (en opcenten-)vrijstelling voor die categorie gehandhaafd blijven, dan kan de (Rijks- en) provinciale belastingcapaciteit drastisch slinken. In dat geval zullen de (deels) nog op fossiele brandstoffen rijdende voertuigen steeds verder met MRB en opcenten belast moeten worden om tot ten minste een gelijkblijvende opbrengst te komen. Dat kan bij de opcenten tot hooguit aan het tariefplafond.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	15(H)

VRAAG:

Er wordt bij PMO gesproken over areaaluitbreiding en indexering. Kunt u aangeven welke areaal uitbreiding het hier specifiek betreft en hoe zich dit verhoudt tot de indexering?

ANTWOORD:

Het betreft de toekomstige extra beheerlasten t.g.v. functionele verbeteringen aan de infrastructuur van alle investeringen uit het PMI, behoudens de projecten uit het coalitieakkoord (N241, N242 en N243). Hiervoor is bij het coalitieakkoord apart budget beschikbaar gesteld. De toekomstige extra beheerlasten t.g.v. functionele verbeteringen PMI worden toegevoegd aan de budgetten vast en variabel onderhoud. Op basis van deze budgetten en het GWW indexcijfer wordt de indexering bepaald. Hoe hoger de budgetten (inclusief areaaluitbreiding) hoe hoger het berekende bedrag aan indexering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
19	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	22(X)

VRAAG:

Wordt er gewerkt naar een 100% vervaging naar LED bij de provinciale openbare verlichting? Zo ja, in welke periode is de verwachting dat dit voltooid is?

ANTWOORD:

Er wordt inderdaad gewerkt naar 100% vervanging van de openbare verlichting in beheer bij de provincie Noord-Holland naar LED verlichting. Er wordt in het voorstel voor de kaderbrief uitgegaan van vervanging over een periode van 2 jaar.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
20	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	31

VRAAG:

Er wordt gesproken over “must do-investeringen”. Zijn er ook “Should do-investeringen” en “Nice to have-investeringen” die niet gedaan worden? Is er een onderligend overzicht beschikbaar met onderbouwing?

ANTWOORD:

De termen ‘should do’en ‘nice to have’ worden in relatie tot investeringen niet gebruikt.
Jaarlijks wordt er een projectportfolio opgesteld met een selectie van projectvoorstellen die ingediend zijn om vervolgens ten uitvoer te brengen. Deze projectvoorstellen worden gekwalificeerd als wettelijk/verplicht, passend binnen strategische programma’s, en/of efficiency.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
21	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	31

VRAAG:

De directie heeft in november 2016 het informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Betreft het hier de geactualiseerde versie waarnaar verwezen wordt in aanbweveling twee van het rapport Informatieveiligheid van de Randstedelijke Rekenkamer van juli 2016?

ANTWOORD:

Neen, het betreft de uitwerking van het beleid van 2012 naar rollen, taken en verantwoordelijkheden voor verbetering van de governance, de verankering van tactisch beleid en operationele actie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
22	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	10

VRAAG:

Het maximum aantal opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2017 verhoogd van 110,6 in 2016 naar 111,0 opcenten in 2017. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit (in 2016 nog ruim € 119 miljoen) voor 2017 uit op € 126,5 miljoen.

Vraag: Speelt de totale belastingcapaciteit van de provincie en rol voor wat betreft de uitkering in het provinciefonds? Heeft het niet benutten van deze belastingcapaciteit consequenties voor de uitkering in het provinciefonds?

ANTWOORD:

Het maximum aantal opcenten geeft de rijkwijdte aan van het opcententarief en heeft geen rechtstreeks verband met de uitkering Provinciefonds.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
23	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	11

VRAAG:

"Het activeren van alle investeringen wordt verplicht. Voorheen werden alleen investeringen met economisch nut verplicht geactiveerd en mochten investeringen met maatschappelijk nut direct ten laste van de exploitatie of reserves worden gebracht. Dit zal vooral leiden tot wijzigingen in het financiële deel van het PMI en PMO (vervangingsinvesteringen). Bij de opstelling van deze nota's zal hiermee rekening worden gehouden."

Vraag: waaruit vloeit deze verplichting voort? Kan het zijn dat enkele posten een vertekend beeld opleveren? In hoeverre is er dan nog wel sprake van relatieve groei van activa? Bestaat misschien het risico dat deze begroting minder goed te vergelijken is met voorgaande begrotingen?

ANTWOORD:

Deze verplichting vloeit voort uit het per 1 januari 2017 gewijzigd BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). In de situatie voor invoering van het gewijzigd BBV (1-1-2017) mochten investeringen met een maatschappelijk nut in een keer ten laste van een daarvoor bedoelde reserve worden afgeschreven. Met het gewijzigd BBV moeten investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. Het uit de daarvoor bestemde reserve te dekken deel wordt in een keer in de reserve dekking kapitaallasten gestort om de toekomstige kapitaallasten te dekken. De gevolgen voor de reserves of exploitatie zijn nihil en hebben een neutraal effect op de begroting. In de kapitaallasten zijn voor invoering van het vernieuwd BBV naast berekende kapitaallasten over de gebruiksduur kapitaallasten opgenomen welke zien op het afschhijven van een bijdrage aan een investeringsproject in een keer. Met ingang van begroting 2017 (ingang van het gewijzigd BBV) zien de kapitaallasten op de berekende kapitaallasten over de gebruiksduur van de investeringen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
24	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	13

VRAAG:

Wat is de reden dat de actualisatie van de PMO in 2019 opeens omhoog schiet? (H)

ANTWOORD:

Dit betreft areaaluitbreiding variabel onderhoud van een aantal grote projecten, waaronder de Westfrisiaweg, HOV Fokkerweg-Schipholweg en Bereikbaarheid Waterland. In de jaren na 2019 wordt de areaaluitbreiding niet meer meegenomen, omdat de voorziening waaruit deze projecten gedekt worden toereikend is.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
25	M&F	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	32/33

VRAAG:

Er wordt veel ingezet op Clouddiensten en software, maar ik lees niets over de hardware. Zijn printers, scanners, computers etc. voldoende veilig anno 2017? Is een eenmalige ondersteuning van 700.00 euro voldoende? (p.33)

Hoe gaat de provincie om met de actuele dreigingen van malware, ransomware en andere digitale risico's?

ANTWOORD:

De genoemde bedragen voor informatiebeveiliging betreffen de kosten die we moeten maken voor structurele voorzieningen, zoals voor het opstellen van beleid, maken van protocollen, toetsen van de naleving ervan, afhandelen van meldingen etc die de provincie verplicht moet inrichten cfm. de vigerende regelgeving. De kosten voor de hardware zijn hierin niet begrepen maar deze zijn wel gedekt binnen de bestaande ICT-budgetten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
26	M&F	CU-SGP	M.C.A. Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	34

VRAAG:

U schrijft op blz. 34 "De provincie heeft grote, voor de maatschappij interessante databestanden op het gebied van beheer van objecten (bruggen, tunnels, wegen en vaarwegen etc.) die met het oprukken van chiptechnologie, Smart cities en internet of things alleen maar interessanter worden. Zowel voor onszelf als voor de buitenwereld. Momenteel loopt een onderzoek naar de benodigde investeringen om deze databestanden beter te kunnen benutten, zowel voor onze eigen beleidsontwikkeling als ter versterking van de stimuleringsfunctie naar onze omgeving. De investeringen voor de jaren vanaf 2018 kunnen op dit moment nog niet goed worden ingeschat."

Tevens noemt u het voorbeeld van Zuid-Holland waar vooruitlopend op het initiatiefwetsvoorstel Open Overheid (WOO) en de Wet Hergebruik Overheidsinformatie (Who) alvast een investering van circa 5 miljoen is opgenomen

Wat is de reden dat u niet een vergelijkbaar voorstel doet voor Noord-Holland?

ANTWOORD:

In het kader van openheid en transparantie heeft de provincie Zuid-Holland een niet nader onderbouwde investering geraamd van 5 miljoen. Bij de provincie Noord-Holland kiezen we ervoor om eerst de visie verder uit te werken en pas daarna te ramen welke kosten nodig zijn om uitvoering te geven aan die visie. Hiervoor is een pm-post op genomen voor de jaren 2018-2020.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
27	M&F	CU-SGP	M.C.A. Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

J. Remkes

VRAAG:

U noemt: “Doorontwikkeling Intranet en internet (verbetering bestaande functionaliteiten, uitbreiding mogelijkheden burgerparticipatie zoals Forum en E-participatie, digitale kaarten, verbetering zoekmachine, op smartphone beschikbaar maken van intranet)”

Vraag: is deze inzet gericht op het benutten van bestaande platforms? Zo ja, kunt u die benoemen?

ANTWOORD:

In principe maken we gebruik van onze bestaande platforms en communicatiemiddelen, zoals onze website, ons intranet, sociale media en (digitale) magazines. Daar is de doorontwikkeling en uitbreiding op gericht. Indien het noodzakelijk is om de gewenste functionaliteit te kunnen bieden wordt gekeken of er bestaande platforms in de markt zijn. Dit heeft de voorkeur boven het laten maken van maatwerk software.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
28	M&F	CU-SGP	M.C.A. Klein

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

E. Post

VRAAG:

De opbrengsten van de motorrijtuigenbelasting worden per 2018 met 4 miljoen naar boven bijgesteld. Als oorzaak is de veranderende criteria voor hybride voertuigen in het Belastingplan 2017 aangewezen.

Vraag: zijn wij verplicht deze systematiek door te zetten of zijn er mogelijkheden om deze 4 miljoen extra inkomsten in te zetten als tegemoetkoming voor auto’s met een beperkte uitstoot? Zo ja, welke mogelijkheden zijn er?

ANTWOORD:

Een van de oorzaken is de veranderde belastingdruk bij de hybride voertuigen. Maar vooral volumegroei (dus belastingcapaciteit bij zowel particulier autobezit als bij de in Noord Holland gevestigde leasebedrijven) draagt in ruime mate bij aan de hoger geraamde opbrengst.
Ja, we zijn dit verplicht: De Wet op de Motorrijtuigenbelasting in samenhang met de Provinciewet geeft de grondslagen (de verschillende gewichtscategorieën) aan waarover de opcenten worden geheven. De provincies kunnen niet zelf hun opcententarief differentiëren op bijvoorbeeld milieugrondslagen of brandstofsoorten. Wel liften de provincies mee op de door het Rijk in de Belastingplannen vastgestelde vrijstellingen die ook voor de opcenten gelden voor bijvoorbeeld hybride- of volledig emissievrije (elektrische) auto's.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
29	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

E. Post

PAGINA KADERBRIEF

VRAAG:

In 2016 bevatte de meerjarenraming een overzicht "5.4 Overige ontwikkelingen, uitvoeringsgereed" met doorwerking t/m 2020 en een overzicht “5.5 Overige ontwikkelingen, niet volledig uitvoeringsgereed”. Over de laatste is door PS uitvoerig gediscussieerd en er is een doorwerking naar 2020 aangegeven.

In deze Kadernota is de doorwerking naar 2021 van een aantal niet goed te traceren. Het is bijna onmogelijk de veranderingen in 2017 t.o.v 2016 te vergelijken en dus moeilijk te beoordelen of niet opgenomen punten nu financieel afgedekt zijn. Kan GS de ontwikkeling van beide categorieën voor de PS inzichtelijk maken?

ANTWOORD:

De ontwikkeling van beide categorieën is als volgt zichtbaar gemaakt: de voorstellen als in de kaderbrief 2017 opgenomen in tabel 5.4 (Overige ontwikkelingen, uitvoeringsgereed) zijn in de begroting van 2017 opgenomen. Met betrekking tot de onderwerpen als genoemd in tabel 5. (nog niet uitvoeringsgereed) is een deel in de door uw Staten vastgestelde motie 25 (d.d. 14-11-2016 met referentie 823114/850830) in de begroting opgenomen dan wel verder uitgewerkt in de voorstellen in de kaderbrief 2018.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
30	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C.J. Loggen

PAGINA KADERBRIEF

17

VRAAG:

Door verzelfstandiging van RUD´s en uitplaatsing is er een overmaat aan werkplekken ontstaan.
Hoeveel werkplekken zijn daardoor leeg te komen staan?
Welke bedrag vertegenwoordigen deze werkplekken per jaar?
In welke mate is er bij raming van de overheadkosten rekening gehouden met een reductie van aantal werkplekken?
Wat is de geraamde omvang van de personele organisatie (fte´s)) tot 2020 ?

ANTWOORD:

Het gaat om 90 werkplekken.
De geschatte verhuurwaarde is € 290.000,-.
Bij het uitplaatsen van de RUD's zijn de middelen ("materiele en personele overhead").
taakstellend overgedragen vanuit de apparaatskostenbegroting provincie Noord Holland.
De personele omvang in 2020 is op basis van de huidige inzichten gelijk aan de huidige formatieve omvang.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
31	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	36

VRAAG:

Uit het bestedingsplan reserve bedrijfsvoering blijkt dat deze reserve in 2017 en 2018 volledig zal worden benut. Voor de jaren daarna moeten nog plannen worden gemaakt en kosten daarvan geraamd worden.

In welke mate kan dit budgettair neutraal worden uitgevoerd gelet op de reductie (uitplaatsing RUD´s) van aantal werkplekken in het ambtelijk apparaat.

ANTWOORD:

Op dit moment is nog niet exact te bepalen wat de verwachte uitgaven zijn uit de reserve bedrijfsvoering na 2018. Jaarlijks wordt € 508.000 gestort in de reserve. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit voldoende is om de verwachte uitgaven na 2018 te dekken. Daarbij speelt mee dat jaarlijks eventueel onbestede middelen uit de materiële apparaatskosten eveneens worden gestort in de reserve bedrijfsvoering. De uitplaatsing van medewerkers die over zijn gegaan naar de omgevingsdiensten heeft hierop weinig invloed.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
32	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	

VRAAG:

In de kaderbrief 2017-2020 (vorig jaar) is een stelpost opgenomen voor macro-economische tegenvallers (in totaal €28,65 miljoen).

Vorig jaar toonde de meerjarenbegroting een tekort terwijl dit jaar sprake is van een fors positieve saldo. Op middellange termijn lijkt geen sprake meer te zijn van macro-economische tegenvallers.

Waarom heeft de GS deze stelpost niet vrij willen laten vallen?

ANTWOORD:

De stelpost is vorig jaar opgenomen omdat er vanuit gegaan werd dat het Rijk een bezuiniging zou doorvoeren op apparaatskosten. Inmiddels is gebleken dat deze bezuinigingsactie is meegenomen in de meeste verkiezingsprogramma's van de politieke partijen. Dit betekent dat naar alle waarschijnlijkheid deze bezuinigingsactie in de komende jaren vorm gaat krijgen. Vandaar dat deze stelpost in stand is gehouden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
33	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

E. Post

VRAAG:
In tegenstelling tot voorgaande jaren dienen de provincies (BBV) ook investeringen met een maatschappelijk nut worden afgeschreven. Dat gaat ook drukken op de begroting. Maar het is niet duidelijk met welk bedrag.
Hoe is dit meegenomen in de kaderbrief 2018-2021?

ANTWOORD:

De gevolgen van verwerking van investeringen met een maatschappelijk nut zijn met ingang van begroting 2017 verwerkt. Deze hebben per saldo geen extra beslag op de begroting. In de situatie voor invoering van het gewijzigd BBV (1-1-2017) mochten investeringen met een maatschappelijk nut in een keer ten laste van een daarvoor bedoelde reserve worden afgeschreven. Met het gewijzigd BBV moeten investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. Het uit de daarvoor bestemde reserve te dekken deel wordt in een keer in de reserve dekking kapitaallasten gestort om de toekomstige kapitaallasten te dekken.

M&F D66 Z. Yurdakul Vraag 34 J.Chr. van der Hoek

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
34	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA KADERBRIEF**

C.J.Chr. van der Hoek

VRAAG:

De inflatie neemt toe. Daardoor wordt het leven duurder. Voor eigen leven van de PNH zijn de prijzen geïndexeerd en kunnen we daardoor alle geplande projecten met gemak betaald. Maar hoe bekostigen de gesubsidieerde instellingen de hogere inkoopkosten als gevolg van de inflatie? Worden de structurele subsidies als gevolg van de geraamde inflatie ook opgehoogd?

ANTWOORD:

In geval van een boekjaarsubsidie met een betreffende instelling worden separate afspraken gemaakt over de toepassing van de indexering.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
35	M&F	D66	A.E. Tijssens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	17, 28 (S)

VRAAG:

Voor Smart Mobility wordt in 2018/19 €11 mln geraamd, maar elektrisch vervoer is niet opgenomen, valt dat hier onder? Op basis waarvan worden de investeringen in Smart Mobility nader bepaald door GS?

ANTWOORD:

Elektrisch vervoer valt niet onder het programma Smart Mobility. Wel is het zo dat testen in het kader van Smart Mobility naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden met elektrische voertuigen. Voor elektrisch vervoer, m.n. voor publieke laadinfrastructuur, is voor de jaren 2016 t/m 2018 jaarlijks € 300.000 beschikbaar. In de kaderbrief zijn de voorstellen summier omschreven. Daaronder liggen uitgebreide projectplannen. Deze projectplannen worden na besluitvorming over de financiële middelen aan GS voorgelegd. Gelet op de snelle ontwikkelingen op dit gebied van Smart Mobility en het verwerken van leereffecten worden deze plannen in 2018 en 2019 voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
36	M&F	D66	A.E. Tijssens

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
E. Post	22

VRAAG:

De Provincie zet bij het verduurzamen van de infrastructuur in op 4 sporen. Onder meer het vervangen van huidige openbare verlichting door LED. In welk beleidsdocument worden de investeringen hierin nader bepaald?

ANTWOORD:

In de beleidsagenda Energietransitie is energiebesparing benoemd als een van de speerpunten. Het vervangen van de openbare verlichting draagt in belangrijke mate bij aan deze besparing. De definitieve maatregel en de verantwoording daarover zal worden opgenomen in het PMI.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
37 N	M&F	PvdA	A. Jellema

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
E. Post	13

VRAAG:

Er zijn een aantal correcties op de jaarschijven. Het gaat daarbij met name om herberekeningen van indexeringen. Bij deze berekeningen is uitgegaan van een indexeringspercentage van 2%. In voorgaande jaren werd met 1% indexering gerekend. Is 1% verschil tussen indexering van heden in vergelijking tot voorgaande jaren niet erg groot?(een verdubbeling!)

ANTWOORD:

Naast de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur en de apparaatskosten worden alleen die budgetten geïndexeerd waarvoor contractuele verplichtingen met betrekking tot indexering bestaan. Het genoemde hogere indexeringspercentage van 2% heeft enkel betrekking op de indexering van onderhoud voor infrastructuur. Voor de contracten die de provincie heeft voor onderhoud van infrastructuur wordt, zoals gebruikelijk in de sector, de GWW-index gebruikt. De afgelopen jaren zijn de cijfers van deze index structureel hoger dan 1%. Daarom wordt nu voorgesteld om de indexering voor deze kosten op 2 % te stellen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
38 N	M&F	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
E. Post	10

VRAAG:

“Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Hierin wordt rekening gehouden met een indexering van de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur met 2% en een indexering van 1% voor de apparaatskosten op grond van de vigerende afspraken. Voor het realiseren van deze indexeringen wordt de stelpost prijscompensatie bij deze Kaderbrief opgehoogd.”
a. Waarom moeten de onderhoudsbudgetten hoger geïndexeerd worden dan de apparaatskosten? Welke kosten zijn significant hoger geworden voor infrastructuur?
b. Waarom worden andere budgetten niet geïndexeerd?

ANTWOORD:

Bij de contracten die de provincie heeft voor onderhoud van infrastructuur wordt, zoals gebruikelijk in de sector, de GWW-index gebruikt. De afgelopen jaren zijn de cijfers van deze index structureel hoger dan 1 %. Daarom wordt nu voorgesteld om de indexering voor deze kosten op 2 % te stellen.

Naast de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur en de apparaatskosten worden alleen die budgetten geïndexeerd waarvoor contractuele verplichtingen mbt indexering bestaan. Ons college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Het realiseren van een sluitende begroting voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief is dan ook een belangrijke doelstelling. Eén van de algemene uitgangspunten die daarbij wordt toegepast, is dat we alleen noodzakelijke indexering van budgetten toepassen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
39 N	M&F	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
E. Post	14

VRAAG:

"Dit betreft een aantal correcties op de jaarschijven. Het gaat hierbij met name om herberekeningen van indexeringen. Bij deze berekeningen is uitgegaan van een indexeringspercentage van 2%. In voorgaande jaren werd met 1% indexering gerekend." Waarom is er gekozen voor een hoger indexeringspercentage?

ANTWOORD:

Het hogere indexeringspercentage van 2 % heeft enkel betrekking op de indexering van onderhoud voor infrastructuur. Bij de contracten die de provincie heeft voor onderhoud van infrastructuur wordt, zoals gebruikelijk in de sector, de GWW-index gebruikt. De afgelopen jaren zijn de cijfers van deze index structureel hoger dan 1 %. Daarom wordt nu voorgesteld om de indexering voor deze kosten op 2 % te stellen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
40 N	M&F	Groen Links	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
E. Post	19

VRAAG:

Kunnen we een onderbouwing krijgen van de bedragen die worden gereserveerd voor Smart mobility (resp. 4,2 en 6,8 miljoen euro)?

ANTWOORD:

Smart Mobility kent vier programmaonderdelen die zijn gekoppeld aan het provinciaal areaal: wegvakken (smart roads), kruisingen (i-VRI), verkeerscentrale en data optimaliseren, waarbij de besteding plaatsvindt verspreid over 2018 en 2019. Binnen deze programmaonderdelen worden nieuwe technologieën beproefd en worden geslaagde beproefde onderdelen verder uitgerold (opschalen). En bij beproeven is er ook een kans dat dit niet lukt. In bijgaande tabellen zijn de investeringen enerzijds opgesplitst naar de programmaonderdelen en anderzijds naar uitrollen versus beproeven. Hierbij is een bijdrage vanuit de markt van tenminste eenzelfde bedrag nodig om de plannen volledig te realiseren.

Uitgaven uitgesplitst naar opschalen en testen x € 1000	Provincie 2018	Provincie 2019
Opschalen i-VRI - Smart Roads - praktijkcase PNH centrale (wat in 2017 is getest)	€ 1.227	€ 1.603
Testen i-VRI - Smart Roads - praktijkcase PNH centrale (waarvan mogelijk opschalen na 2019)	€ 2.930	€ 5.100
Totaal	€ 4.157	€ 6.703

Uitgaven uitgesplitst naar programmaonderdelen areaal x € 1000	Provincie 2018	Provincie 2019
Slimme verkeerssystemen en communicatie met autonome voertuigen (Wifi P, 4G, 5G).	€ 1.014	€ 1.690
Diensten voor centrales en gebruikers, zoals informatie in het voertuig over verkeerslichten.	€ 1.418	€ 2.491
Weginrichting, zoals belijning die zichtbaar is voor zelfrijdende auto's.	€ 421	€ 841
Inzet data optimaliseren van verkeersmanagement en onderhoud van infrastructuur	€ 1.304	€ 1.680
Totaal	€ 4.157	€ 6.703

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
41 N	M&F	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
E. Post	28

VRAAG:

"De komende jaren worden diverse stortingen in deze reserve gedaan die nog niet direct nodig zijn voor dekking van de kapitaallasten van investeringen, waardoor het mogelijk is het grootste deel van de uitgaven voor Smart Mobility in het kasritme in te passen." Om welke stortingen gaat het?

ANTWOORD:

Het gaat om stortingen in de reserve Infrastructuur voor nieuwe investeringen in Infrastructuur zoals in het Coalitie-akkoord is vastgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
42	M&F / NLM	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

Waarom is het zomerplafond Faunaschade nu opgenomen onder 'nieuwe beleidsvoorstellen' terwijl hetzelfde onderwerp in de kaderbrief van 2017 nog was opgenomen onder 'wettelijke ontwikkelingen'?

ANTWOORD:

De term 'wettelijk' was bij de Kaderbrief 2017 aan de orde, omdat de provincies eind 2015 (in de Bestuurlijke Advies Commissie Vitaal Platteland) hadden besloten de beleidsregel Zomerplafond per direct in te trekken. Dit naar aanleiding van een juridisch advies op verzoek van de provincies ten aanzien van de houdbaarheid van de beleidsregel. De verwachting was dat dit middels de Wet natuurbescherming gerepareerd kon worden. Helaas is dit niet mogelijk gebleken. Hiermee zijn de extra lasten voor de provincie ten aanzien van de Faunaschade structureel geworden en dienen deze ook na 2017 te worden geraamd. De directe aanleiding is nu echter geen nieuwe wettelijke ontwikkeling. Vandaar de kwalificatie 'nieuwe beleidsvoorstellen'.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
43 N	M&F / NLM	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
C.J. Loggen	29

VRAAG:

Hoeveel van de voor de Oostelijke Vechtplassen vrij gemaakte middelen zijn bestemd voor natuurdoeleinden? Kan een overzicht worden gegeven van de begrotingsposten binnen het voor het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen?

ANTWOORD:

De extra middelen die middels de Kaderbrief voor het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen zijn aangevraagd zijn bestemd voor: 1. Baggerwerkzaamheden (€ 5,5 miljoen), 2. Recreatie (verbindingen, transitie, landschapsbeleving) (€ 3,5 miljoen) en 3. Waterkwaliteit (€ 2,4 miljoen). Eén van de gebiedsopgaven is het versterken van de ecologische waarden door het nemen van maatregelen, waarmee de verschillende natuurgebieden in Oostelijke Vechtplassen worden uitgebreid en verbonden, zodat een robuuste eenheid ontstaat die deel uitmaakt van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Tevens worden hiermee omstandigheden gecreëerd om Natura2000 en KRW (Kaderrichtlijn Water) doelen te behalen, zoals nieuw habitat voor specifieke flora en fauna en het verbeteren van de waterkwaliteit. Zowel NNN als Natura2000 worden overigens al gedekt uit de Reserve Groen.

Daarnaast zijn voor het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen binnen al bestaande ‘groene’ budgetten (Reserve Groene Uitweg (€ 10,2 miljoen), TWIN-H (€ 1,2 miljoen) en Reserve Groen (€ 34,7 miljoen) middelen vrijgemaakt. Deze zullen worden geprogrammeerd via het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2018-2022 dat aan het eind van dit jaar aan uw Staten ter besluitvorming zal worden voorgelegd. Daarnaast is nog een budget van € 1,2 miljoen vrij gemaakt uit Waterrecreatie (€ 1,2 miljoen).

Alle genoemde bedragen zijn overigens -zolang Kaderbrief 2018 en PMG 2018-2022 nog niet door uw Staten zijn vastgesteld- voorlopige bedragen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	NLM	CDA	W. Koning-Hoeve / H.J. de Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	19

VRAAG:

Heeft het prestatiegericht financieren van de OD NZKG ook effect op andere omgevingsdiensten?

ANTWOORD:

De invoering van prestatiegericht financieren (PGF) bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft op zichzelf geen invloed op de andere omgevings-diensten (OD's). De omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) is op dit moment bezig met de invoering van een soortgelijke financieringssystematiek. Dit zal gevolgen hebben voor de provinciale bijdragen aan OFGV. De Staten worden daarover (via de commissies) geïnformeerd.

Bij de Regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) wordt dit najaar een onderzoek afgerond naar de voor- en nadelen van outputfinanciering, zowel voor RUD NHN als voor de deelnemers, ten opzichte van het huidige lumpsummodel.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	NLM	CDA	W. Koning-Hoeve

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	27

VRAAG:

Welke boodschap zal met de verschillende communicatiemiddelen die rondom Groen Kapitaal ontwikkeld gaan worden, uitgedragen worden?

ANTWOORD:

De boodschap van Groen Kapitaal is dat natuur uit zichzelf allerlei ecosysteemdiensten levert (bijv. verkoeling bij hitte, wateropvang, natuurlijke plaagbestrijding en bestuivers), waarvan bij betere benutting zowel natuur als economie kunnen profiteren. De communicatie-inspanningen zijn gericht op het stimuleren van verschillende partijen om natuurcombinaties aan te gaan, koplopers op het podium te zetten, kennis en netwerk te delen en initiatiefnemers te faciliteren. Met deze bijdrage zetten we ook in op het bereiken van een jonge doelgroep.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	NLM	Ouderenpartij NH	J. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

Onder het kopje Regel P Bodemtaken lezen we dat de kosten van 6 fte op een bedrag uitkomt van € 640.000. Voor 1 fte komt dit op € 107.000.

Vraag 5

Is dit bedrag het brutosalaris van 1 fte bij die omgevingsdienst?

ANTWOORD:

Nee, dit is het bedrag voor 1 fte voor de uitvoering van de primaire bodemtaak. Dit is gebaseerd op de middenloonsommen, plus een opslagpercentage van voor 'overhead' en een opslagpercentage voor materiële kosten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	NLM	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

Op pagina 18 staat dat er meer fte's nodig zijn voor de taken toezicht & handhaving van de omgevingsdiensten.

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven hoeveel extra gelden concreet nodig zijn voor alle uit te voeren taken van de omgevingsdiensten, in verhouding met de extra inkomsten die de Provincie ontvangt voor decentralisatie van taken op het gebied van natuurbescherming en bodemtaken?

ANTWOORD:

Dat kan alleen voor de nieuwe taken Wet natuurbescherming. Op basis van het regeerakkoord Rutte II is via een decentralisatie-uitkering structureel geld toegevoegd aan het provinciefonds voor de uitvoering van nieuwe taken onder de Wet natuurbescherming. De provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor een bedrag van € 377.374. Om een adequaat uitvoeringsniveau te realiseren voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) heeft het college op 11 april 2017 vastgesteld dat er een bedrag van € 1.061.000 nodig is (855750/908867), een verschil van € 683.626 euro. Het voorstel voor dit uitvoeringsniveau wordt in de Statenvergadering van 10 juli 2017 besproken.

Wat betreft de bodemtaken: deze zijn 'niet nieuw'. De provincie voert deze bodemtaken al jaren uit. Na de overdracht van de taken hanhandhaving en toezicht bodem naar de omgevingsdiensten in 2014 bleek dat de provincie risico liep door het (lage) uitvoeringsniveau. Om deze risico's te beheersen hebben Provinciale Staten met de vaststelling van de Kaderbrief bij de Zomernota 2016 ingestemd met extra budget voor 2016 en 2017 voor deze taken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

Waarom heeft u precies gekozen voor het niveau faciliterend ten opzichte van proactief?

ANTWOORD:

De keuze voor een intensiteitsniveau heeft effect op het aantal aanvragen, de kwaliteit van de aanvraag, de kwaliteit van het besluit (juridische houdbaarheid), de handhaafbaarheid van het besluit en de effectiviteit van toezicht en handhaving. De voordelen, nadelen en risico's zijn voor drie mogelijke intensiteitsniveaus afgewogen (niveau 1: passief, niveau 2: faciliterend en niveau 3: proactief). De verhoudingen tussen de bovengenoemde indicatoren en de inspanning die ervoor moet worden geleverd, en dus het budget dat beschikbaar moet worden gemaakt is voor niveau 2 het meest optimaal. Zie voor gedetailleerde informatie onze brief met kenmerk 855750/952317, die naar aanleiding van ons besluit van 30 mei jl. aan uw Staten is gestuurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

Welk budget wordt er met de voorgestelde wijziging in het schade zomerplafond besteed aan respectivelijk tegemoedkoming in de schade, onderzoek, preventie van schade (zonder doden) en bestrijding van ganzen?

ANTWOORD:

"Het budget genoemd in de voorgestelde wijziging wordt geheel aan tegemoetkomingen in schade aan landbouwgewassen besteed.

Verder wordt er provinciaal geld uitgegeven aan schadepreventie in de vorm van het budget voor ganzenbeheer (€ 411.000 in 2017) en in de vorm van een deel van de apparaatskosten voor het Faunafonds dat structureel voor preventief onderzoek kan worden gebruikt. In 2016 is er door Bij12/ Faunafonds € 463.357 aan onderzoek uitgegeven (bron: Jaarverslag Faunafonds). "

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	NLM	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

Het instellen van het zomerschade plafond was onderdeel van het ganzenakkoord. Ondanks het nationale klappen van het akkoord is er een Noord-Hollandse voortzetting gemaakt. Wanneer heeft PS deze nieuwe overeenkomst toegezonden gekregen? Gezien het budgetrecht van PS, heeft GS een voorbehoud gemaakt van akkoordering door PS? Zo nee, waarom niet? De provincie moet nu fors meer betalen voor het ganzenakkoord (7,8 miljoen), welke maatschappelijke waarde wordt hiermee gediend?

ANTWOORD:

Het Noord-Hollandse ganzenakkoord is er gekomen doordat de Faunabeheereenheid heeft ingestemd met ons Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014, dat in 2014 door ons college is vastgesteld en ter kennisname aan uw Staten is gestuurd. In dit Uitvoeringsbeleid waren alle onderdelen van het landelijke akkoord vervat en ten dele aangepast aan de Noord-Hollandse situatie. Inmiddels is het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014 ingetrokken, omdat de inhoud van dit Uitvoeringsbeleid is verwerkt in de door ons college vastgestelde beleidsregels en de door uw Staten vastgestelde verordeningen onder de Wet natuurbescherming. Overigens staat het Noord-Hollandse ganzenakkoord los van het besluit van het (toen nog zelfstandig bestuursorgaan) Faunafonds in 2015 om het plafond voor zomerplafond per direct in te trekken. Dit besluit werd genomen naar aanleiding van een juridisch advies waaruit bleek dat het zomerschadeplafond juridisch onhoudbaar was. De verwachting was dat dit middels de Wet natuurbescherming gerepareerd kon worden. Helaas is dit niet mogelijk gebleken. Hiermee zijn de extra lasten voor de provincie ten aanzien van de Faunaschade onvermijdelijk en structureel geworden en dienen deze ook na 2017 te worden geraamd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	NLM	VVD	A. van Langen-Visbeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	17

VRAAG:

toename zomerplafond:

-wordt er ook geld uitgegeven aan preventie van schade, zo ja hoeveel en waaraan?

ANTWOORD:

Ja, er wordt provinciaal geld uitgegeven aan preventie in de vorm van het budget voor ganzenbeheer (€ 411.000 in 2017) en in de vorm van een deel van de apparaatskosten voor het Faunafonds dat structureel voor onderzoek kan worden gebruikt. In 2016 is er door Bij12/ Faunafonds € 463.357 aan onderzoek uitgegeven (bron: Jaarverslag Faunafonds).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	NLM	VVD	A. van Langen-Visbeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	18

VRAAG:

toename bedrag voor bodemtoezicht en handhaving

- wordt er ook ingezet op bodemverbetering, zo ja wat is het budget hiervoor?

ANTWOORD:

"Het is niet precies duidelijk wat met 'bodemverbetering' wordt bedoeld. De bodemtaken waarvoor de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag is, zijn gemandateerd aan de Noord-Hollandse omgevingsdiensten (OD's). Betreffende bodemtoezicht en -handhaving bestaat de gemandateerde taak uit het milieutoezicht en de handhaving met betrekking tot meldingen en besluiten op grond van of krachtens de Wet bodembescherming, voor de activiteiten bodemonderzoek, bodemsanering, sanering van bedrijfsterreinen, en nazorgmaatregelen inclusief toezicht en handhaving betreffende gevallen van ernstige verontreiniging en gevallen van verontreiniging die onder de zorgplicht vallen, en betreffende lozing van grondwater bij bodemsanering en proefbronnering.

Binnen dit kader is 'bodemverbetering' geen taak van de provincie."

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	NLM	VVD	A. van Langen-Visbeek

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
A. Tekin	

VRAAG:

Hoeveel HA NNN wordt er gerealiseerd in de Oostelijke Vechtplassen?

ANTWOORD:

Er ligt in de Oostelijke Vechtplassen nog een opgave van 786 ha te realiseren NNN.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	NLM	D66	C. Weemhoff

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J.H.M. Bond	17

VRAAG:

Het zomerplafond voor schadeclaims faunabeheer loopt consequent op ieder jaar. Op basis waarvan zijn deze bedragen zo geprognotiseerd? Wat is de oorzaak van het oplopen van dit bedrag?

ANTWOORD:

Er is geen plafond meer voor zomerschade; pogingen om een plafond in te stellen zijn juridisch onhoudbaar gebleken (zie het antwoord op vraag 3). De door het Faunafonds afgegeven prognoses t.a.v. het te verwachten schadebedrag zijn tot op heden gebaseerd op het gemiddelde van de drie voorgaande jaren. Mede op ons verzoek komt het Faunafonds vanaf de Begrotingswijziging 2017 met een prognose gebaseerd op een trendanalyse.

Het is inderdaad zo dat de schadebedragen oplopen. De oorzaak is meervoudig. Het komt onder andere door het groeiende aantal ganzen in Nederland, de steeds intensievere productie van landbouwgewassen en het feit dat het Noord-Hollandse landschap zeer aantrekkelijk is voor ganzen (veel water en graslanden). Daarbij komen de steeds zachtere winters, waardoor het gras vroeger in het voorjaar begint te groeien waardoor de kosten van deze eiwitrijke ‘eerste snede’ steeds hoger worden. "

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	NLM	D66	H.W. Struben

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	5

VRAAG:

´We investeren in de Oostelijke Vechtplassen´ Om welke project gaat het (baggerproject)?

ANTWOORD:

De aanpak van de bagger- en slibproblematiek speelt een grote rol in de realisatie van doelstellingen die liggen op het gebied van recreatie, waterkwaliteit, natuur en landschap. Naast het verbeteren van de bevaarbaarheid van de plassen door het verwijderen van de bagger in de Loosdrechtse Plassen, zal deze bagger hergebruikt worden in onder andere de aanleg van natuureilanden en ten behoeve van duurzaam legakkerherstel in de directe omgeving.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13 N	NLM	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
A. Tekin	18

VRAAG:

De Omgevingsdienst heeft in voorgaande jaren voor toezicht en handhaving op het gebied van flora en fauna te weinig aandacht gehad door de fusie. In de Kaderbrief wordt geld vrij gemaakt voor bodem gerelateerde taken. Hoe wordt het voldoende uitvoeren van toezicht en handhaving op de overige gebieden binnen flora en fauna door de omgevingsdienst gegarandeerd/gefinanceerd?

ANTWOORD:

Het toezicht en de handhaving op het gebied van flora en fauna wordt per 1 juli 2016 in mandaat uitgevoerd door RUD NHN. De oprichting van de omgevingsdiensten – die in 2014 heeft plaatsgevonden - heeft dus geen invloed gehad op de aandacht voor deze taken.

Flora en Fauna vallen niet onder de bodemgerelateerde taken maar onder de groene taken. Voor deze taken heeft het onderzoeksbureau K+V, aanvullend op het onderzoek naar de VTH-plustaken door Arena Consulting (27 augustus 2015 aan PS gestuurd, kenmerk: 648755/648759), onderzocht welk intensiteitsniveaus mogelijk zijn voor uitvoering van die taken die aanvullend aan RUD NHN zijn gemandateerd in het kader van de Wet natuurbescherming en welk budget daarbij hoort. Wij hebben op basis van dit onderzoek in de kaderbrief voorgesteld om te kiezen voor intensiteitsniveau 2 met bijbehorend budget voor RUD NHN. U heeft hierover ook een brief (85570/952317) ontvangen die verstuurd is naar aanleiding van de GS-vergadering van 30 mei jl. De uitvoering en financiering van deze taken is gegarandeerd door de dienstverlenings-overeenkomst die wij met RUD NHN hebben gesloten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14 N	NLM	Groen Links	Z. Pels

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
J.H.M. Bond	18

VRAAG:

"ons ganzenakkoord". Op welke gesloten ganzenakkoord wordt gedoeld in deze tekst? Kan per maatregel uit het originele ganzenakkoord (de laatste versie voor de afbreuk van het akkoord) worden aangegeven of deze horen bij het ganzenakkoord wat de provincie als basis voor het genoemde beleid gebruikt?

ANTWOORD:

De tekst 'ons ganzenakkoord' refereert aan de positieve reactie van de Faunabeheereenheid Noord-Holland en de daarin vertegenwoordigde partijen op ons Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland 2014. Dit beleid is inmiddels ingetrokken; dit is vervangen door de beleidsregel natuurbescherming, die rekening houdt met de nieuwe Wet natuurbescherming. Hierin zijn de uitgangspunten van het landelijke ganzenakkoord vertaald naar de Noord-Hollandse situatie.

Originele ganzenakkoord	Noord-Hollands ganzenakkoord
Aanpassing van de zomerperiode van 1 april tot 1 oktober naar 1 maart tot 1 november.	conform
Invoeren van rustgebieden in plaats van foerageergebieden, gekozen op gebiedsgebruik ganzen en hoogte schade, waarbij er voor een aantal gebieden afwijkende einddata zouden gelden. Ingangsdatum veranderd van 1 oktober naar 1 november.	Onderzoek uitgevoerd naar ligging foerageergebieden en gebruik ervan per soort. Uit recent onderzoek is gebleken dat de Noord-Hollandse rustgebieden goed begrensd zijn en het oppervlakte voldoende is. De ingangsdatum is veranderd conform het landelijke ganzenakkoord. Aangepaste einddata zijn ook mogelijk gemaakt in beleid, er was echter geen draagvlak voor invoering.
Invoering winterrust waarbij er 'geen aan verjaging ondersteunend afschot mogelijk is op overjarig grasland van 1 november tot 1 maart'.	conform
Invoering zomerplafond	Het zomerplafond was een landelijke maatregel. Deze is ingevoerd maar moest worden ingetrokken vanwege het feit dat het instellen van een zomerplafond in juridisch opzicht onhoudbaar bleek.
Populatiebeheer op de brandgans mogelijk maken	conform
Populatiebeheer koppelvormende ganzen	Was al mogelijk in NH.
Beheer in natuurgebieden (medewerking TBO's)	TBO's zijn actief deelnemer in provinciaal akkoord. Er zijn tevens vergunningen voor ganzenbeheer in N2000 gebied aangevraagd en verleend.
Gebruik CO2 mogelijk maken	conform

De maatregelen uit het originele ganzenakkoord en Noord-Hollands ganzenakkoord naast elkaar:

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15 N	NLM	Groen Links	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
A. Tekin	24

VRAAG:

Wat kost het extra om de intensiteit van de RUD taken rondom de Wet natuurbescherming van faciliterend naar pro-actief te brengen?

ANTWOORD:

De kosten zijn € 487.231 (Voor nadere informatie zie brief GS aan PS van 1 juni 2017, kenmerk: 855750/952317).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16 N	NLM	Groen Links	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
A. Tekin	18

VRAAG:

Er zit wel heel veel verschil tussen de overgedragen capaciteit voor bodemtaken (5,5 fte) en de extra benodigde capaciteit (6 fte erbij). dat is meer dan een verdubbeling. Kan worden uitgelegd waar dat grote verschil in zit? Mogen we het onderzoek van het externe adviesbureau ontvangen?

ANTWOORD:

De aanbevelingen voor de verbetering van de bodemhandhaving, die in de rapporten ‘Tot op de bodem uitgezocht’ (24 mei 2013 aan PS gestuurd) en ‘Nazorg’ (11 september 2014 aan PS gestuurd), zijn gedaan, geven aan dat de capaciteit ten tijde van de uitvoering door de provincie te klein was om alle werkzaamheden volledig uit te voeren. Na de overgang naar de OD’s is er in de formatie (aantal fte’s) niets veranderd.

Nadat taken voor bodemhandhaving vanaf 2015 goed waren ingeregeld bij de OD’s, is 2015 gebruikt om de omvang van het werk, de werkbaarheid van de taakomschrijving en de prioritering te evalueren. Deze evaluatie (begeleid door Royal HaskoningDHV) heeft geleid tot de extra benodigde capaciteit. Dit rapport wordt aan uw commissie toegezonden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17 N	NLM	Groen Links	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
J.H.M. Bond	20

VRAAG:

Het plafond voor cofinanciering voor Europese landbouwsubsidies wordt verhoogd met 2,5 miljoen euro van 9,8 naar 12,3 miljoen euro. Dat geld is bedoeld voor projecten die bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw. Kunnen wij een overzicht krijgen van projecten die tot op heden zijn gefinancierd met dergelijke middelen en een uitleg op welke manier deze hebben bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw in Noord-Holland.

ANTWOORD:

Onderstaand treft u een overzicht aan van projecten die tot nu toe zijn beschikt. De projecten zijn voor 50% gefinancierd uit de reserve Europese landbouwsubsidies en 50% uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (POP3). De reserve wordt ingezet voor enkele POP3 regelingen namelijk LEADER, innovatie, jonge landbouwers en structuurversterking. De kaders van het POP3 zijn door de EC bepaald. Uw staten worden per openstelling schriftelijk geïnformeerd over de doelstelling van de regeling.

De projecten die beschikt zijn betreffen:
- Regeling voor structuurversterking in de landbouw (2016). Met deze regeling hebben wij één project 'Kavelruil werkt' gefinancierd voor de ondersteuning van kavelruil van €3,2 mln. Waarvan 50% uit de reserve en 50% EU geld. Hierbij is STIVAS de aanvrager.
Kavelruil draagt onder meer bij aan de vermindering van transport en de mogelijkheden voor weidegang als het gaat om veehouderij. Uw staten zijn schriftelijk geïnformeerd over de doelstelling van de regeling.

- Regeling voor de ondersteuning van LEADER (2016), hiervoor is één project ingediend voor de ondersteuning van de LEADER groep van ca € 420.000.
Deze subsidie is bedoeld om het LEADER proces te ondersteunen zoals samenwerking en communicatie van de leden. Uw staten zijn schriftelijk geïnformeerd over de doelstelling van de regeling.

- Regeling voor Jonge landbouwers (openstelling maart en dec 2016): hierbij zijn subsidies verleend voor duurzame investeringen door ondernemers tot 40 jaar. Hierbij worden verschillende duurzaamheidsdoelen onderscheiden waar projecten op worden geselecteerd zoals energiebesparing, dierenwelzijn en biodiversiteit. De subsidie bedraagt maximaal €20.000 per ondernemer. Het betreft de volgende verleningen:
  - 33 zonnepanelen (energiebesparing en klimaat)
  - 19 precisielandbouwtechnieken (vermindering emissie en grondstoffengebruik)
  - 1 mestscheiding (nutriënten)
  - 2 koematras (dierenwelzijn)
  - 3 GPS systeem voor koeien (dierenwelzijn)
  - 1 diervriendelijke varkensvloeren (dierenwelzijn)
  - 7 systeem voor niet-kerende grondbewerking (bodembeheer/-biodiversiteit)
  - 6 spit-zaaicombinatie (bodemverdichting/ -biodiveritiet)/ Inge Matheij

VRAAG:

Kunnen we een overzicht krijgen van projecten die nu mogelijk in aanmerking komen voor deze financiering. Kan ook bij die projecten inzichtelijk worden gemaakt op welke manier ze bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw?

ANTWOORD:

Nee, het is nu niet bekend welke projecten in aanmerking komen voor de extra gevraagde middelen. De extra middelen voor de reserve zijn bedoeld om nieuwe openstellingen mogelijk te maken.

Het is als gevolg van de tenderprocedure niet vooraf bekend welke projecten voor financiering in aanmerking komen.

Voor de selectie van projecten geldt dat het POP3 voorschrijft dat een onafhankelijke commissie de projecten beoordeelt op bijdrage aan de doelstelling van de regeling. GS hebben hier geen rechtstreekse invloed op.

Wij informeren uw staten per openstelling over de doelstelling en de financiering van een regeling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18 N	NLM	PvdA	A. Jellema

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA Kaderbrief
C.J. Loggen	23

VRAAG:

Vechtplassen: Wordt er nog rekening gehouden met de exotische invasieven?

ANTWOORD:

In de tekst van de kaderbrief staan de hoofdlijnen van het gebiedsakkoord / uitvoerings-programma verwoord. Als één van de onderdelen van de pijler 'versterken van de ecologische waarden', wordt aandacht besteed aan de aanpak van de exoten: kreeften en Cabomba/ vederkruiden. De problemen in het gebied, veroorzaakt door deze exoten, raken aan de aandachtsvelden recreatie en natuurontwikkeling. Met gebiedspartijen zal gewerkt worden aan het opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	RWW	CDA	J.G. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
C.J. Loggen	24

VRAAG:

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Hoe groot is de bijdrage die al vanuit de verschillende bestaande budgetten is vrij gemaakt, uitgesplitst per budget?

ANTWOORD:

Er zijn verschillende bestaande budgetten beoogd om het gebiedsakkoord te financieren. Voor een specificatie verwijzen wij naar de uitsplitsing hieronder. Het betreft hier indicatieve voorlopige cijfers, aangezien het gebiedsakkoord nog in ambtelijke voorbereiding is. Ook de externe partners leveren financiele bijdragen. Zodra het gebiedakkoord door ons college is vastgesteld, zullen wij u nader informeren.

Bestaande budgetten PNH			
Reserve Groene Uitweg	Diverse OVP projecten [Mer studie, opknappen 's-Gravelandsevaart, gebiedsloods, wandelpaden, fiets/wandelontsluiting Nera gebouw)	€	4.637.000
	GU-Horstermeerpolder	€	5.500.000
Waterrecreatie	WED en Aquapunctuurpunten	€	1.200.000
06.2012-2300-1202	TWINH water-budget integrale waterprojecten 'Oostelijke Vechtplassen: Veenweide' [tbv baggerplan, kwaliteitsverbetering plassen, transitie recreatiesector, prijsvraag]	€	656.180
06.2012-3400-1004	TWINH- knelpunten bodemsanering	€	500.000
	POP	ntb	
	Verdrogingsbestrijdingsbudget	ntb	
Reserve Groen	Realisatie natuuropgave NNN	€	34.700.000

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

OV Knooppunten. 'Het Rijk en de Vervoerregio hebben middelen gereserveerd, waarvan nu al duidelijk is dat deze onvoldoende zijn.' Wat is het totaal bedrag van deze gereserveerde middelen

ANTWOORD:

Met deze passage wordt gedoeld op de zware infrastructurele opgaven rond de stations Kogerveld en Zaanse Schans. In het kader van de Corridorstudie Amsterdam-Hoorn van het Rijk wordt hier momenteel gekeken naar verschillende varianten om de verkeerskundige en ruimtelijke problemen in het gebied op te lossen. Naast het Rijk zijn ook de Vervoerregio, de gemeente Zaanstad en de provincie betrokken. De kosten van de oplossingen kunnen naar schatting uitlopen tot € 550 mln. Het totaalbedrag van de reserveringen van Rijk en Vervoerregio bedraagt € 450 mln. maar dit geld is bestemd voor projecten/maatregelen op de gehele Corridor Amsterdam-Hoorn en dus niet alleen voor bovengenoemd gebied.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

Door de inzet van de resterende middelen voor stads- en dorpsvernieuwing kunnen op korte termijn de opgaven rond OV-knooppunten deels worden gedekt. Hoeveel bedraagt het resterende deel? Waarom is er voor gekozen dit budget hier voor in te zetten?

ANTWOORD:

Bij de middelen voor de stads- en dorpvernieuwing gaat het om een restantbedrag van € 2.076.000. Omdat er een inhoudelijke link is tussen de doelstellingen van deze middelen en die van het programma OV-knooppunten is voorgesteld om het bedrag voor OV-knooppunten in te zetten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

Door de inzet van een deel van de middelen voor Binnenstedelijk Bouwen kunnen op korte termijn de opgaven rond OV-knooppunten deels worden gedekt. Welk deel van de middelen voor Binnenstedelijk Bouwen wordt ingezet? Welke gevolgen heeft dat voor het budget voor het programma ‘Binnenstedelijk Bouwen’?

ANTWOORD:

In totaal is €7,9 mln gereserveerd voor Binnenstedelijk Bouwen, waarvan in eerste instantie € 2 mln. wordt ingezet voor OV-Knooppunten. Voor het restantbedrag van € 5,9 miljoen worden momenteel voorstellen ontwikkeld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

'De gemeenten maken al veel middelen vrij, maar een provinciale bijdrage is nodig om de daadwerkelijke knooppuntenontwikkeling mogelijk te maken'. Wat is de verhouding tussen gemeentelijke middelen en de provinciale benodigde bijdrage?

ANTWOORD:

Er is geen vaste verhouding tussen de gemeentelijke middelen en de provinciale bijdrage vastgesteld. In de regel streven wij naar een bijdrage van minder dan 50% van de totale uitvoeringskosten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	RWW	CDA	J.G. Haagsma / D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25/26

VRAAG:

Waar is het bedrag van € 7,87 mln. op gebaseerd?

ANTWOORD:

Wij hebben globale prognoses gemaakt op basis van de projecten die wij nu voorzien. Voor de jaren 2017 en 2018 bedraagt de financiële behoefte van het programma OV-knooppunten € 2.500.000, - resp. € 14.250.000,-. Beschikbaar zijn middelen uit de reserve TWIN-H (€ 4.800.000,-), de reserve AP 2010, middelen Binnenstedelijk Bouwen (€ 2.000.000,-) en de reserve Economie en Werkgelegenheid, herinzet restant budget stads- en dorpsvernieuwing € 2.076.000,-. Er resteert derhalve een tekort van € 7.874.000,- (afgerond 7,87 mln.).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	RWW	50Plus	O.A.C. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	25

VRAAG:

(Bij OV Knooppunten)

Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven welke investeringen men op het oog heeft rond het station ‘de Zaanse Schans’ en betreffen dit investeringen op de Zaanse Schans zelf?

ANTWOORD:

Het gaat hier om investeringen die bedoeld zijn om locaties binnen de invloedssfeer van het station geschikt te maken voor woningbouw, bijvoorbeeld door sanering of herplaatsing van activiteiten. Investeringen op de Zaanse Schans zelf zijn niet voorzien.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	RWW	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Remkes / J. Geldhof	29

VRAAG:

Op blz. 5 valt te lezen:

"Als gevolg van de toename van het aantal huishoudens tot 2040 moeten er naar verwachting 200.000 woningen bij komen in het zuidelijk deel van Noord-Holland en zo'n 20.000 woningen in het noordelijk deel."

VRAAG:

Zitten in deze cijfers ook de schommelende, maar niet aflatende instroom van asielzoekers die waarschijnlijk nog jaren zal aanhouden?

ANTWOORD:

Ja, hierin zijn ook migratiestromen, waaronder de asielinstroom, meegenomen. Dit mag ook blijken uit het Verkenningendocument NH2050 dat in het kader van het proces om te komen tot de Omgevingsvisie NH2050 is opgesteld. Daarin is opgenomen dat migratie – waaronder dus de asielinstroom – een niet onbelangrijke rol speelt bij de verwachte toename van het aantal huishoudens tot 2040.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	RWW	CU-SGP	D.G.M. Ceder

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA KADERBRIEF
J. Geldhof	5

VRAAG:

Als gevolg van de toename van het aantal huishoudens tot 2040 moeten er naar verwachting 200.000 woningen bij komen in het zuidelijk deel van Noord-Holland en zo'n 20.000 woningen in het noordelijk deel. De toename van verleende bouwvergunningen in 2015 heeft zich echter in 2016 niet doorgezet. Met name corporaties zijn minder gaan bouwen.

Vraag: Wat is de reden van het stagneren van het aantal verleende bouwvergunningen? Wat kunnen we er als provincie -gezien de urgente problematiek op de woningmarkt- aan doen om dit aantrekkelijker te maken en te faciliteren?

ANTWOORD:

Het antwoord op de vraag inzake het stagneren van het aantal verleende bouwvergunningen is niet met zekerheid te geven. Oorzaken zijn onder andere vertraging bij gemeenten bij het afgeven van vergunningen voor nieuwe woningen en hoge grondprijzen.

De vraag inzake het aantrekkelijker maken en facilteren van de woningmarkt is geen technische vraag en valt daardoor buiten de beantwoording van de technische vragen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10 N	RWW	PvdA	A. Jellema

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

J. Geldhof

PAGINA Kaderbrief
4

VRAAG:

Hoe gaat het met de respons vanuit de burger(s) op de publiekscampagne aangaande de Omgevingswet?

ANTWOORD:

De publiekscampagne verloopt als gepland. Onze Facebookpagina heeft momenteel meer dan 4.400 volgers en ruim 440.000 unieke bezoekers gehad. Ook zijn er inmiddels op diverse plaatsen in de provincie 5 zogenaamde huiskamergesprekken geweest, waarbij de leden van ons College in gesprek zijn gegaan met geïnteresseerde inwoners van Noord-Holland. Er volgen er nog 2. Op een tweetal door de provincie gesponsorde evenementen bouwen we een mobiele huiskamer op. Op 5 mei stonden we op Bevrijdingspop in Haarlem. Op laagdrempelige manier konden bezoekers van het festival met ons in gesprek of deelnemen aan verschillende interactiemomenten (petje op petje af, kennisquiz, videoboodschap achterlaten, foto's van zich zelf laten maken met daarop symbolen waar zijn belang aan hechten, zoals klimaat, wonen en werk). Ook konden zij wensen voor Noord-Holland in 2050 in een tijdscapsule achterlaten. Op 24 juni staan we met een vergelijkbaar concept op Sail Den Helder. Tot slot doen wij onderzoek. Het eerste representatieve onderzoek (naar regio, man vrouw, leeftijd) is uitgezet onder ruim 1.500 inwoners van Noord-Holland verspreid over de regio's is afgerond. Op dit moment loopt een tweede onderzoek onder hetzelfde aantal inwoners.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11 N	RWW	D66	-

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C.J. Loggen

PAGINA Kaderbrief
20

VRAAG:

Er is een provinciale subsidie voor landbouwers beschikbaar om de waterkwaliteit te verbeteren.
a) Wat is de stand van zaken omtrent deze subsidieaanvraag?
b) Denkt u de doelen te behalen en hoe worden we daar over geïnformeerd?
c) Biedt de Kaderbrief aanvullende mogelijkheden om komende periode in te zetten op het verbeteren van de waterkwaliteit?

ANTWOORD:

a) De provincie werkt samen met de drie Noord-Hollandse waterschappen, LTO Noord en de agrarische natuurverenigingen in Noord-Holland, vertegenwoordigd door Water, Land en Dijken. Eén van de doelstellingen van het programma is om de negatieve effecten van de landbouw op oppervlaktewater te verminderen en zo bij te dragen aan een betere oppervlaktewaterkwaliteit. Binnen de samenwerking wordt gewerkt aan een uitvoeringsregeling om studieprojecten gericht op het halen van de doelstellingen te kunnen subsidiëren. Het geld voor de subsidieregeling is afkomstig van de waterschappen, de provincie stelt de regeling op en voert deze uit en betaalt de uitvoeringskosten. Voorlopig willen de waterschappen via deze regeling € 850.000, - inzetten.

b) Met het programma willen we een bijdrage leveren aan het halen van de waterkwaliteitsdoelen. Of de doelen ook daadwerkelijk gehaald worden is mede afhankelijk van andere factoren, zoals de landelijke wet- en regelgeving en de handhaving er van. Over het behalen van de waterkwaliteitsdoelen wordt u geïnformeerd via de KRW-rapportages.

c) In de kaderbrief zitten extra aanvragen die direct of indirect bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Dit betreft de bijdrage aan Groen Kapitaal, de bijdragen aan het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen en de ophoging van de Reserve Europese Projecten landbouwsubsidies. Voor het programma Bodem en Water is geen aanvullende financiering aangevraagd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12 N	RWW	D66	

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C.J. Loggen

PAGINA Kaderbrief
20

VRAAG:

In de commissie RWW is er destijds een technische briefing geweest over de Loosdrechtse plassen. Verbeteren van de waterkwaliteit is een belangrijke opgave in dit kwetsbare gebied. Biedt de kaderbrief extra middelen om bijvoorbeeld exoten in het oppervlaktewater te bestrijden? Waar kan de Kadernota in voorzien, zodat we impuls kunnen creëren in dit proces ten behoeve van de waterkwaliteit?

ANTWOORD:

In de tekst van de kaderbrief staan de hoofdlijnen van het gebiedsakkoord / uitvoerings-programma verwoord. Als één van de onderdelen van de pijler ‘versterken van de ecologische waarden’, wordt aandacht besteed aan de aanpak van de exoten: kreeften en Cabomba/ vederkruiden. De problemen in het gebied, veroorzaakt door deze exoten, raken aan de aandachtsvelden recreatie en natuurontwikkeling. Met gebiedspartijen zal gewerkt worden aan het opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM bij de Kaderbrief 2018

6b. Kaderbrief 2018
De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt GS voor de antwoorden op de technische vragen, maar meldt dat het antwoord op vraag 29 niet duidelijk is. Ze kan de genoemde bedragen van de rijksbijdrage en de veel hogere kosten die de provincie maakt voor VTH-taken bij de OD's niet rijmen. Ze vraagt hoe ver het plafond Faunaschade mag stijgen.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vindt de suggestie van D66 een goede en adviseert PS om de Kaderbrief 2018 vast te stellen.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waarom voor de cofinanciering bij POP3 (het derde plattelandsontwikkelingsprogramma) 2,5 en geen 5 miljoen is opgenomen.

De heer **Van Liere** (PvdD) vindt het voorstel van D66 uitstekend. Het is goed om geld te besteden aan diervriendelijke preventie en de PvdD is erg voor een fonds dat agrariërs hierbij ondersteunt. Hij is wel benieuwd hoe D66 deze pilot wil financieren.

> Mevrouw **Weemhoff** (D66) verwijst de heer Van Liere hiervoor naar haar collega in de commissie M&F.

De heer **Van Liere** (PvdD) is blij met de ambitie van de provincie in de bescherming van de leefomgeving, maar pleit voor het uitvoeren van het hoogste ambitieniveau. Hij vraagt waarom GS het tweede niveau hebben gekozen.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) doet de suggestie de kaderbrief SMART-er te formuleren, bijvoorbeeld bij de initiatieven voor de landbouw. Ze vraagt op welk ganzenakkoord GS doelen en denkt graag mee met D66 over de inzet op preventie, bijvoorbeeld met een centrale verjager zoals in Flevoland. Ze vraagt wat GS vinden van het aanstellen van een centrale preventiemedewerker.

Mevrouw **Alberts** (SP) denkt graag met D66 mee over meer preventie.

De PVV heeft geen opmerkingen over de Kaderbrief.

De heer **Heijen** (CDA) uit zijn zorg over de stijging van de uitgaven bij de OD's. Hij is blij met het adequaat verhogen van het zomerplafond voor faunaschade, maar benadrukt dat ook het CDA het beheer wil stimuleren om overlast en de schadeclaims zo veel mogelijk te beperken. De heer Heijnen steunt het initiatief van D66. Hij is blij met de gelden voor POP3 en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), maar vraagt waarom en waaraan geld wordt uitgegeven voor de digitale communicatie over Groen Kapitaal. Zo vindt het CDA het onjuist dat de provincie voor natuurinclusieve landbouw voornamelijk wordt bijgestaan door de Natuur- en Milieufederatie. Op de bijeenkomst over natuurinclusieve landbouw waren niet alle geluiden positief en werden onjuiste aannames over de agrarische sector gedaan.

> Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vond deze bijeenkomst juist heel positief, met veel ruimte voor de nieuwelingen.

De heer **Heijnen** (CDA) was zelf niet aanwezig en vraagt mevrouw Koning hierop terug te komen. Het antwoord op de vraag over digitale communicatie geeft geen duidelijkheid over de invulling ervan. Hij vraagt welke acties GS precies ondernemen binnen het gevraagde budget.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) wil onverminderd ambitieus zijn voor natuur en duurzaamheid. Ze vraagt of de andere politieke partijen plannen hebben om het overblijvende geld te besteden. Ze vraagt verder aandacht voor een bredere invulling van de smart mobility met fiets en voetganger en komt hierover wellicht met een amendement. Ze begrijpt dat geld nodig is voor digitalisering van en communicatie over Groen kapitaal, maar pleit ook voor het werven van meer jongere vrijwilligers en roept GS op hierin inventief te zijn. Ze is blij met aandacht voor de ecologische waarde van en de natuur in de Oostelijke Vechtplassen, naast de recreatiecomponent.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) is blij met de steun van de commissie voor haar plan. Ze hoort graag meer uitleg bij het budget voor POP3. Ze vraagt of de herstructurering bij de Oostelijke Vechtplassen al is ingetekend als NNN en of deze gronden verwerfbaar zijn.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) steunt het initiatief van D66 inzake preventie van harte. De provincie heeft een ganzenakkoord en preventie is een probleem.

> Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt welk ganzenakkoord mevrouw Van Langen bedoelt.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) meent dat onder dit akkoord schade wordt uitgekeerd zolang de ganzenstand niet op het niveau van 2005 is. Preventiemaatregelen worden genomen, maar kosten veel geld. De provincie kan boeren misschien tegemoet komen bij dure maatregelen.

> Mevrouw **Jellema** (PvdA) is blij met de insteek van de VVD en vraagt of mevrouw Van Langen ook meedoet met Licht in de polder.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) heeft het over schadepreventie.

> Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of ze zich het initiatiefvoorstel van de PvdD herinnert.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) refereert aan het schadefonds Geweldsmisdrijven en ziet mogelijkheden iets dergelijks voor ganzenschade in te richten. De efficiency van de OD's blijft een zorg, maar meer taken en stijgende kosten hoeven elkaar niet te bijten. Ze steunt het voornemen om wervingsplannen specifiek te richten op jongere vrijwilligers.

> De heer **Van Liere** (PvdD) merkt op dat Licht in de polder twee keer is besproken in de commissie en diervriendelijke preventie van schade mogelijk wil maken.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) meent dat er op basis van het voorstel in een andere provincie onderzoek wordt gedaan.

De **voorzitter** meldt dat de heer Bond er zo op terugkomt.

> De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of mevrouw Van Langen aan iets vergelijkbaars denkt bij de suggestie van D66.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt aan een tegemoetkoming voor preventieve maatregelen op terreinen die schade hebben geleden, dus voor maatregelen die de ondernemers willen nemen. Ze noemt als voorbeeld de werkwijze van het schadefonds Geweldsmisdrijven.

> Mevrouw **Jellema** (PvdA) meent dat dit veel verder gaat dan Licht in de polder.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) wil geld beschikbaar stellen aan de ondernemers die het nodig hebben.

De heer **Tekin** (ged.) geeft aan dat de Bleekermiddelen een bezuiniging zijn die de provincie moet opplussen.
Hij stelt de PvdD voor om, gezien de tijd, de inhoudelijke discussie op 26 juni te voeren bij het RUD-rapport dat op verzoek van de SP is geagendeerd.

De heer **Van Liere** (PvdD) stemt hiermee in.

De heer **Tekin** (ged.) zegt dat Groen Kapitaal is bedoeld om combinaties aan te gaan zonder één organisatie het podium te geven. Hij was blij met de bijeenkomst over natuurinclusieve landbouw, dus hij praat hierover graag op een ander moment door met mevrouw Koning. De provincie moet jongeren op een andere manier proberen te bereiken, vandaar het budget voor digitale communicatie. De plannen voor de invulling hiervan volgen.
De 800 ha NNN bij de Oostelijke Vechtplassen is al ingetekend en de gronden zijn verwerfbaar.

De heer **Bond** (ged.) memoreert de bijeenkomst over verduurzaming in de twee Greenports in het najaar. Daar wordt ook toegelicht hoe het budget van 1,2 miljoen voor verduurzaming wordt ingezet.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vindt het moeilijk om bij de Kaderbrief te sturen als PS in oktober worden geïnformeerd over de voortgang en de plannen en heeft nu graag al meer inzicht in de besteding van het budget.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat dit budget is opgenomen in de begroting van de Greenports. Hij zegt toe de projectenlijsten van beide Greenports ter informatie aan PS toe te sturen. Deze kunnen in oktober uitgebreid worden besproken.
De rol van de provincie in het ganzendossier is wettelijk vastgelegd in de nieuwe Natuurwet. De provincie financiert de FBE en betaalt schade. Het landelijk ganzenakkoord sneuvelde, maar in Noord-Holland is wel een akkoord gesloten. Gedeputeerde is trots op het feit dat met alle betrokken partijen afspraken zijn gemaakt over de winter- en zomerrust en het plafond. De doelstelling is de ganzenstand terug te brengen naar het niveau van 2005.
Het is lastig om de situatie in Flevoland te vergelijken met die in Noord-Holland, omdat Noord-Holland 27 wildbeheereenheden heeft. In Flevoland is recent besloten tot beheer omdat de schade oploopt. GS volgen alle ontwikkelingen, ook in IPO-verband, maar zien niets in een centrale verjager. GS zetten in op maximale cofinanciering voor POP3 en willen ook de projecten die niet doorgaan binnenhalen. De projecten zijn voor 50% gefinancierd uit de reserve Europese landbouwsubsidies en voor 50% uit het POP.
PS kunnen het onderdeel "smart mobility" verder invullen.
Gedeputeerde meldt dat de zomerpilot van Licht in de polder binnenkort start op verschillende locaties. Hij is benieuwd naar de bevindingen over de veiligheid van de lasers en verwacht de resultaten van de pilots na de zomer.

De **voorzitter** concludeert dat de *Kaderbrief 2018* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 10 juli 2017.

Uittreksel concept-verslag commissie RWW bij de Kaderbrief 2018 (19 juni 2017)

a. Kaderbrief 2018

De **voorzitter** licht toe dat met de Kaderbrief de uitgangspunten, de beleidskeuzes en het financieel kader voor 2018-2021 worden vastgesteld. Als voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief in PS van 10 juli 2017 wordt aan de commissie gevraagd de onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot het werkveld van de commissie RWW behoren.

EERSTE TERMIJN

De heer **Rook** (D66) is positief over de Kaderbrief. Hij heeft een opmerking over exotenbeheer, een onderwerp dat veel raakvlakken heeft met waterbeheer en waterkwaliteit: er wordt een plan van aanpak opgesteld en hij hoort graag wanneer de commissie daarover iets kan verwachten.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vindt de Kaderbrief duidelijk. Hij heeft een vraag over het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Hij vindt het verhaal hierover als een verrassing komen en vraagt zich af waarom de commissie niet eerder is meegenomen in de ontwikkelingen. Daarnaast vraagt hij of het plan in de commissie komt voordat wordt besloten over de financiering. Ook vraagt hij of in het akkoord onderdelen geschrapt kunnen worden. Het is positief dat het plan is gemaakt, maar hij wil weten of alle uitgaven thuishoren bij de provincie. Een vierde vraag is of sommige posten uit het reguliere beleid kunnen worden betaald.
De heer Papineau Salm neemt aan dat het beleid met betrekking tot evasieve soorten optimaal is geregeld. Hij krijgt graag een toelichting van de gedeputeerde.

De heer **Ceder** (CU-SGP) heeft een vraag over de woningmarkt. In de Kaderbrief staat dat als gevolg van de toename van het aantal huishoudens er naar verwachting 200.000 woningen bij moeten komen in het zuidelijk deel van Noord-Holland en 20.000 in het noordelijk deel. In Zaandam zijn er ontwikkelingen en daar is hij blij mee, maar hij ziet ook dat de toename van de verleende bouwvergunningen in 2015 zich niet doorzet in 2016, onder andere omdat de corporaties minder zijn gaan bouwen. De CU-SGP-fractie maakt zich hier zorgen over en vindt het van belang dat de woningproductie gestimuleerd wordt. Uit de Kaderbrief kan de heer Ceder niet opmaken of er concrete stappen op dit punt gezet worden.

De heer **Heijnen** (CDA) maakt een compliment voor het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Hij herkent veel vragen die de PvdA-fractie stelde en krijgt graag een toelichting.
De heer Heijnen heeft een vraag over de financiering van het OV-knooppuntenbeleid. In de vorige commissievergadering is gesproken over de Reserve binnenstedelijk bouwen. De gehele commissie deelde toen de zorgen van het CDA over de druk op de woningbouw en besloot zelfs een extra themacommissievergadering te houden en te vragen om een stimulerende actie van de provincie. De gedeputeerde heeft toen toegezegd snel met een uitwerking te komen om de reserve van 7,9 miljoen in te zetten. Het verbaast hem dat GS 2 miljoen van de reserve willen gebruiken voor de OV-knooppunten. Naar het idee van de heer Heijnen is dit oneigenlijk gebruik waarbij reserves opnieuw worden gelabeld. Zijn fractie heeft daar grote moeite mee en krijgt graag een toelichting van de gedeputeerde.

De heer **Leever** (ONH) heeft een algemeen punt over het grote aantal nieuwe beleidsvoorstellen en begrotingswijzigingen in de Kaderbrief. Hij is van mening dat die thuishoren in de instrumenten die daarvoor bedoeld zijn: de begroting voor het nieuwe beleid in het najaar en de begrotingswijzigingen in de loop van het jaar. GS bereiken hiermee dat in het rekeningenresultaat voor 2016 en 2017 in totaal alvast 65 miljoen voor dekking in beslag is genomen. De nieuwe zaken in de Kaderbrief kunnen in de begroting voor 2018 weer gewijzigd worden, wat niemand zal opmerken.
Over het algemeen kan de ONH zich vinden in de Kaderbrief. Echter, wanneer de heer Leever de verschillende onderdelen van de Kaderbrief bestudeert, zoals hoofdstuk 2 - vorderingen, trends en ontwikkelingen, en hoofdstuk 3- macro-economische en landelijke ontwikkelingen en nieuwe beleidsvoorstellen, dan mist hij de koppeling hiertussen. Verder is hij akkoord met de Kaderbrief.

> De heer **Papineau Salm** (PvdA) merkt op dat hij de opmerking van de heer Leever niet begrijpt; een Kaderbrief is geen begrotingswijziging maar een aankondiging van dingen die terugkomen in de begroting.

De heer **Leever** (ONH) zegt dat de heer Papineau het goed begrijpt, maar dat het verkeerd in de Kaderbrief staat.

De heer **Ludriks** (PVV) zegt dat in de Kaderbrief op pagina 4 staat dat het proces voor Wind op Land voorspoedig verloopt en dat GS ervan uitgaan dat er zes nieuwe windprojecten in Noord-Holland bijkomen, waarmee de provincie als een van de weinigen de afspraken met het Rijk nakomt. De heer Ludriks vraagt welke zes nieuwe windparken dit zijn, of deze al besproken zijn en welke provincies de afspraken met het Rijk niet nakomen, waarom niet en of ze misschien bedenkingen hebben.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit aan bij hetgeen de heer Heijnen heeft gezegd over OV-knooppunten en de onttrekking van 2 miljoen. Zij heeft meerdere malen gezegd dat de provincie best een tandje mag bijzetten als het gaat om het stimuleren van woningbouw. De provincie Noord-Holland blijft ernstig achter, ook wat betreft het realiseren van voldoende ouderen- en seniorenwoningen. Mevrouw De Meij zegt dat zij ook niets heeft gelezen over het bevorderen van duurzaamheid in woningbouw, iets wat de provincie wellicht kan doen. Zij overweegt een motie op dit terrein.

De heer **Slettenhaar** (VVD) merkt op dat de implementatie van de Omgevingswet ertoe leidt dat in de Kadernota wordt aangekondigd dat er eventueel extra middelen nodig zijn omdat zaken de komende twee jaar nog niet kunnen worden overgedragen aan de gemeenten. Het is goed dat GS daarop anticiperen, maar het lijkt hem verstandig om te kijken naar de plussen en minnen en of voldoende scherp in beeld is wanneer dit zal gebeuren. Hij vraagt of de gedeputeerde daar wat over kan zeggen.

De heer **Kramer** (VVD) leest in de Kaderbrief dat er veel geld gepompt wordt in het binnenstedelijk mogelijk maken van woningbouw. De VVD wijst er al jaren op dat het veel duurder is om binnenstedelijk woningen te realiseren. Hij vraagt hoe het zit met het stimuleren van woningbouw in het middensegment om de doorstroming te realiseren en wat daar de komende tijd aan wordt gedaan aangezien het nijpend wordt op de woningmarkt. Er zijn geluiden dat het Rijk de taken van de provincie op dit punt wil overnemen, dus het is vijf voor twaalf. Hij verwacht een duidelijk antwoord.

> De heer **Papineau Salm** (PvdA) steunt het verhaal over het middensegment, maar vraagt waar er volgens de heer Kramer gebouwd moet worden, binnenstedelijk of buitenstedelijk.

De heer **Kramer** (VVD) is voorstander van beide. Binnenstedelijk gaat te langzaam en is te duur en daarom zal ook buitenstedelijk gebouwd moeten worden.

De heer **Loggen** (ged.) gaat in op het onderwerp exoten. Er komt een plan van aanpak en hij gaat ervan uit dat de huidige kennis daarin terugkomt en effect zal hebben. De proof of the pudding is in the eating, dus de tijd zal het uitwijzen. Het voordeel is dat er inzichten zullen komen waarop bijgestuurd kan worden. Het plan van aanpak is onderdeel van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Dat akkoord is in 2014 een nieuw leven ingeblazen, maar loopt al 25 tot 30 jaar. Het gaat om een gebied dat economisch en ecologisch in een neergaande lijn zit. Voor het eerst zijn alle partijen, ook de bewoners en de ondernemers, gezamenlijk bereid om de financiële lasten te dragen. Dit gebeurt naar verhouding en op basis van de uitgevoerde pilot. De provincie moet gaan leveren, maar wil eerst de middelen beschikbaar stellen waarna PS in het najaar het plan onder ogen zal krijgen. Het gaat met name om de balans waardoor economie en ecologie elkaar versterken.

> De heer **Heijnen** (CDA) vraagt naar de cofinanciering van andere overheden, wie wat betaalt en wat er gebeurt als een van de partijen het geld niet bij elkaar krijgt.

De heer **Loggen** (ged.) zegt dat als het Gebiedsakkoord ondertekend wordt, de partijen zich committeren om de middelen bij elkaar te brengen. Zoals het er nu naar uitziet, hebben alle partijen geld behalve Utrecht omdat dat niet op tijd was voor de Kaderbrief. Het geld moet echter pas eind 2018 beschikbaar zijn, dus men kan dat nog repareren. Ook is het aandeel van Utrecht betrekkelijk klein. Als echter een van de partijen in gebreke blijft, gaat de integraliteit van het plan onderuit. Als er onderdelen geschrapt worden, kan men er net zo goed mee stoppen. Het gebied wordt sterk verbeterd, o.a. door het creëren van zachte oevers. Ook de waterplantenproblematiek wordt meegenomen. Tot op heden heeft de gedeputeerde van de betrokken partijen alleen enthousiaste reacties gehoord omdat naast de versterking van de natuur en de waterkwaliteit ook nog eens een boost wordt gegeven aan de ondernemingen door nieuwe vaarverbindingen. Hij meent oprecht dat er een plan ligt waarbij er sprake is van een win-win-winsituatie.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vindt het een duidelijk en positief verhaal. Hij is het ermee eens dat dit hard nodig is, maar zoekt naar de rol van de provincie. Hij vraagt of als met de Kaderbrief wordt ingestemd, het bedrag dat de provincie moet betalen automatisch vaststaat. Hij wil weten welke deelmaatregelen er zijn en niet zomaar een handtekening zetten.

De heer **Loggen** (ged.) zegt dat het geld randvoorwaardelijk beschikbaar wordt gesteld en dat PS zich moeten buigen over het plan waar ze uiteindelijk ja of nee tegen zeggen. Alle partijen laten zien dat het ernst is en zorgen voor middelen, maar natuurlijk wordt er in de gemeenteraden e.d. nog over gesproken. Het gaat er nu om dat men voorwaarts kan.

De heer **Rook** (D66) vraagt of het klopt dat er eind dit jaar een integraal gebiedsplan aan PS wordt aangeboden waarin de bestrijding van exoten is opgenomen.

De heer **Loggen** (ged.) antwoordt dat het Gebiedsakkoord er ligt en in het najaar naar PS komt.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) gaat in op de vragen over de ontwikkelingen op de woningmarkt van 50PLUS, VVD, CU-SGP en CDA. Tijdens de laatste commissievergadering heeft zij uitgelegd dat in het kader van de MRA de Actieagenda 1.1 en 1.2, de inventarisatie van het aantal woningen en locaties, plaatsvindt. De druk op de woningmarkt zit voornamelijk in het zuidelijk deel van de provincie. De Stec Groep zorgt met de gemeenten dat er op een goede wijze inzage wordt gegeven in de plancapaciteit en de belemmeringen die er zijn om te bouwen. Daarna wordt bekeken hoe dat kan worden opgelost. De gedeputeerde verwacht dat de eerste cijfers van de Actieagenda voor de zomer worden opgeleverd.
Fakton doet onderzoek voor de Stadsregio Amsterdam, nu de MRA, om versnellingen te kunnen realiseren door het naar voren halen van bouwprojecten. Ook hieraan wordt de laatste hand gelegd. Daarnaast is er een samenwerkingsagenda met Bouwend Nederland die vorig jaar op de PROVADA is getekend. Afgesproken is om in elke regio een paar bouwlocaties onder de loep te nemen en te bekijken wat de eventuele belemmeringen zijn om wel of niet te bouwen. Dit onderzoek wordt gedaan door het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) en wordt voor de zomer opgeleverd.
De drie onderzoeken worden samengepakt en in de zomermaanden geanalyseerd om ze na de zomer op een aparte thema-avond te bespreken met de commissie. Het gaat om inzage in de vraag naar de mogelijkheden om te kunnen bouwen, waar dat kan en wat de woonkwaliteiten zijn. De gedeputeerde heeft dit aan het eind van de vorige vergadering, toen bijna iedereen al weg was, toegezegd.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt of hetgeen de Stec Groep gaat onderzoeken gericht is op binnenstedelijk of buitenstedelijk bouwen.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat het om beide gaat, om alle bouwlocaties, harde en zachte plannen, en de termijnen. Er komt een integrale kaart met afstanden tot OV-knooppunten, isochronen, natuurgebieden, planologische problemen, vervuilde grond, zodat er een compleet beeld van de mogelijkheden ontstaat. Daarnaast komt men op deze manier te weten waar men het geld voor binnenstedelijk bouwen moet inzetten.
In de Kaderbrief wordt voorgesteld om een deel van het geld van het binnenstedelijk bouwen, 2 miljoen euro, in te zetten voor het OV-knooppuntenbeleid voor een cofinanciering van saneringen. Het gaat hierbij om een binnenstedelijke locatie die ook nog goed bereikbaar is met het OV en die geschikt gemaakt kan worden voor woningbouw. Dit houdt nadrukkelijk inhoudelijk verband met de doelstelling van het budget en daarom vinden GS het verantwoord op het daarvoor in te zetten. De nadere uitwerking van het budget voor binnenstedelijk bouwen komt in december, zoals in de beantwoording op vragen over de jaarrekening is aangegeven.

De heer **Heijnen** (CDA) vindt het goed te weten wat de achtergrond van de 2 miljoen euro is. Hij constateert dat er drie onderzoeken worden gedaan, dat er voor de uitkomsten een budget was van 7,9 miljoen en dat daarvan nu al 2 miljoen wordt afgehaald.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) vindt dat er sprake is van een laag bedrag. Tegelijkertijd is er ook sprake van het OV-knooppuntenbeleid waarbij bekeken wordt hoe locaties tot ontwikkeling kunnen komen die in de nabijheid van een OV-knooppunt liggen en waar woningbouw gestimuleerd kan worden. Het gaat om een braakliggend terrein op een logische plek waarvan de grond vervuild is en gesaneerd moet worden. Als er niets gebeurt, blijft dit nog jarenlang stilliggen.
Mevrouw De Meij heeft opgemerkt dat zij niets over het bevorderen van duurzaamheid in de woningbouw heeft gelezen. De gedeputeerde vindt het jammer dat mevrouw De Meij niet op het

congres over wonen en duurzaamheid in Pakhuis De Zwijger is geweest waardoor zij had kunnen zien waar men allemaal mee bezig is. De gedeputeerde zal links naar meer informatie en stukken toesturen.
De middeldure huur is het uitgangspunt voor binnenstedelijk bouwen en daar is de provincie volop mee bezig. Ook de gemeenten besteden in hun RAP aandacht aan deze kwestie.
Er zijn inderdaad geluiden dat de Omgevingswet later wordt geïmplementeerd dan voorzien. Dat zou gevolgen kunnen hebben voor de Omgevingsvisie, maar dat is niet het geval. De provincie ligt op schema en is bezig met het inrichten van het proces en het meenemen van PS. De Omgevingsvisie moet leiden tot een omgevingsverordening, maar als er nog geen Omgevingswet is zal de huidige PRV langer onderhouden moeten worden, wat taken met zich meebrengt die de provincie niet heeft voorzien. De gedeputeerde denkt dat in de PRV een vertaalslag naar de nieuwe Omgevingswet moet worden gemaakt, zodat deze up-to-date blijft, adequaat is en te zijner tijd omgezet kan worden in een omgevingsverordening.

> Mevrouw **Strens** (D66) vraagt of het een optie is om de omgevingsverordening eerder in te laten gaan, als de wet nog niet van kracht is.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat men pas nadat alle wettelijke besluiten genomen zijn weet op welke wijze de omgevingsverordening ingevuld moet worden. De Tweede Kamer discussieert hier nog over.

De heer **Van der Hoek** (ged.) gaat in op de vraag van de PVV over het behalen van de taakstelling en de zes windparkprojecten. De vraag verbaast hem om drie redenen. Ten eerste omdat GS er regelmatig over rapporteren, ten tweede omdat het eigenlijk een technische vraag is en ten derde omdat het een dossier is dat de PVV op de voet volgt. Voor elke windmolen die er wordt bij gezet, verdwijnen er twee en gaat bij de PVV de vlag uit. Het gaat om de zes projecten Ferrum/Tata, Spuisluis, Waardpolder, Groetpolder, Havenwind en Nieuwe Hemweg.
De PVV vroeg ook naar de andere provincies en of die in vergelijking met Noord-Holland achterlopen bij het realiseren van windmolenparken. De gedeputeerde lijkt het in het kader van wat vanavond behandeld wordt niet relevant om hierop in te gaan. Hij verwijst kortheidshalve naar de Rijksmonitor die binnenkort weer uitkomt.

TWEEDE TERMIJN
De heer **Kramer** (VVD) zegt dat de gedeputeerde een heldere uitleg heeft gegeven over wat er gedaan gaat worden, maar merkt op dat het middensegment niet alleen betrekking heeft op huur maar ook op koop. Het is belangrijk om te meten of er echt woningen voor het middensegment worden gerealiseerd. De heer Kramer vraagt of die cijfers er zijn of in de toekomst geleverd kunnen worden.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat de RAP's de prognoses moeten geven en dat uit de Monitor moet blijken in welke categorieën de woningen zijn gerealiseerd.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt of het beeld dat de gedeputeerde schetst, dat er meer voor het middensegment wordt gebouwd, klopt.

Mevrouw **Geldhof** (ged.) zegt dat alle gemeenten die zij spreekt het hebben over de behoefte aan meer sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen en de behoefte aan de middeldure huur en soms ook middeldure koop. Zij vertrouwt erop dat ze die behoefte verwerken in de RAP's.

Uittreksel uit conceptverslag commissie EEB 12 juni 2017

Bespreking Kaderbrief 2018

4.b. Voordracht kaderbrief 2018

Mw. **Keur** (CDA) vraagt of de gedeputeerde een positief effect verwacht voor Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht wanneer PS akkoord gaan met de voorstellen voor de oostelijke Vechtplassen.

Dhr. **Klein** (CU/SGP) verzoekt een nadere onderbouwing van de 3 miljoen euro voor de cofinanciering Europa-Efro.

Dhr. **Wiesehahn** (VVD) constateert dat uit een analyse van ING blijkt dat de Brexit voor Noord-Holland grote negatieve economische consequenties gaat hebben. Hoe wordt hier de komende jaren mee omgegaan? Zijn er al bepaalde processen in gang gezet? De VVD kan zich prima vinden in de beleidsvoorstellen.

Mw. **Van Rooij** (PvdA) meldt dat het betreffende document van ING geagendeerd staat voor het COE-overleg van 13 juni.

De **voorzitter** meldt dat op woensdagavond 14 juni in Lelystad een openbare bijeenkomst over de Randstadstrategie Brexit wordt georganiseerd.

Dhr. **Zoon** (PvdD) constateert dat in de kaderbrief naast de IPO-afspraken over een ondergrens, geen extra middelen zijn gereserveerd voor Efro. Het gaat in feite om bestaande reserveringen. Heeft de gedeputeerde niet meer budget nodig, zoals voor de grondposities opwekking duurzame energie? Hierop wordt nu voornamelijk ambtelijke capaciteit ingezet. Dat geldt ook voor extra energiebesparingseisen.

Mw. **De Meij** (50plus) vraagt of GS kunnen toezeggen dat het Techpoortcentre ook kan bijdragen aan het bijscholen van (oudere) werkzoekenden. Graag ontvangt men een terugkoppeling van GS over concrete plannen.

Gedeputeerde **Tekin** constateert dat de vraag van het CDA over Plassenschap Loosdrecht te prematuur is. Deze vraag zal wel een rol gaan spelen zodra men aan de slag gaat met de oostelijke Vechtplassen. De Techpoort is een unieke samenwerking tussen het Nova college en Tata Steel en is ook gericht op her- en bijscholing van personeel. Hij zal hierover meer informatie aanleveren.

Gedeputeerde **Bond** meldt dat men uitgebreid terugkomt op de gevolgen van de Brexit bij de actualisatie van het economische provinciale beleid in oktober 2017.

Gedeputeerde **Loggen** meldt dat het Plassenschap actief betrokken is geweest bij de planvorming ten behoeve van de kaderbrief, zij zijn dus goed op de hoogte en hebben zich gecommitteerd. Men verwacht in 2017/2018 meer aanvragen te ontvangen voor Efro-middelen, daarom is het bedrag van 3 miljoen euro opgenomen.

Gedeputeerde **Van der Hoek** heeft geen plannen om eigen grondposities in te zetten voor duurzame opwekking. Het Rijk is nu aan zet bij de energiebesparing.

Tweede termijn

Mw. **Keur** (CDA) verzoekt een kwantificering van de bijdrage van de provincie aan Plassenschap Loosdrecht.

Gedeputeerde **Tekin** zal zijn best doen om aan dit verzoek te voldoen.

Voorvisie Verslag

Commissie Mobiliteit & Financiën

Datum commissievergadering	:	12 juni 2017 29 juni 2017 (wordt later toegevoegd)
Commissievoorzitter plv.	:	H.W. Struben
Commissiegriffier	:	mw. M. Spoor-Hendriks
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 5308 / spoorm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	H.W. Struben	
Commissiegriffier	mw. M. Spoor-Hendriks	
Leden van de Commissie	CDA	: H. de Graaf en D.G. Heijnen
	ChristenUnie-SGP	: D.G.M. Ceder en M.C.A. Klein
	D66	: A.E. Tijssens en Z. Yurdakul
	GroenLinks	: S. van Berkum en mw. Z. Pels
	ONH	: J.H. Leever
	PvdA	: mw. E.M. van Duijn, N. Papineau Salm en X.J. den Uyl
	PvdD	: F. Zoon
	PVV	: J.J.A.M. van Hooff
	50PLUS	: mw. O.A.C. de Meij
	SP	: J.M. Bruggeman en W. Hoogervorst
	VVD	: mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee en J.P.M. van Straaten
Gedeputeerden	mw. E. Post (VVD) en C. Loggen (VVD) - t/m agendapunt 7b)	
Ambtenaren/deskundigen	Randstedelijke Rekenkamer, mw. A.W.C. Hoenderdos-Metselaar (agendapunten 6a en 6b) mw. W. Cavens (agendapunt 7a)	
Insprekers	zie agendapunten 2 en 8	
Notulist	mw. I.L. Vos (Moneypenny BV)	

Afwezig: M. Deen (PVV) en mw. P.E. Kirch-Voors,

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Inloophalfuur
3. Vaststelling agenda, verslag vorige vergadering, Strategische agenda, moties en toezeggingenlijsten en C-agenda
4. Rondvraag portefeuille de heer Remkes
5. Rondvraag portefeuille de heer Loggen
6. A-agenda Algemeen

6a. Randstedelijke Rekenkamer, Voordracht concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2018

6b. Randstedelijke Rekenkamer, Voordracht benoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

7. A-agenda Financiën

7a. Jaarstukken 2016

7b. Kaderbrief 2018

8. A-agenda Mobiliteit

8a. Mobiliteit: Voordracht tweede actualisatie PMI

8b. Beheer en Onderhoud: Tussentijdse kredietaanvragen PMO

9. B-agenda Grondzaken

9a. Grondzaken: evaluatie uitvoeringsregels pacht 2017

10. B-agenda Mobiliteit

10a. Mobiliteit: Concept-vervoerplan 2018 Haarlem-IJmond

11. Rondvraag portefeuille mevrouw Post
12. Sluiting
13. C-agenda Mobiliteit
14. C-agenda Financiën
15. C-agenda Grondzaken

1. Opening en mededelingen
De **voorzitter** opent om 13.00 uur de vergadering en verwelkomt alle aanwezigen. Het aangekondigde experiment met video-opname werkt nog niet.

Mededelingen:
Een bericht van verhindering is ontvangen van de heer Deen en mevrouw Kirch.

2. Inloophalfuur
De **voorzitter** meldt dat zich 6 insprekers hebben aangemeld.

De heer **Tabak** spreekt in over de uitbreiding van de A27, waarvoor € 2,5 miljard is gereserveerd. Er is dus geld. Een geluidsscherm kan dus worden geplaatst. De gemeente Hilversum heeft in 2010 zienswijze ingediend, maar één en ander is door de Crisis en Herstelwet achterhaald.
De kerntaak van de provincie is om toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke taken. De heer Tabak roept de provincie op iets te doen. Er is sprake van onzorgvuldig bestuur. De aanwonenden wonen letterlijk op een verkeersknooppunt. Dit brengt grote gezondheidsproblemen met zich mee. Woningen zijn onverkoopbaar, vanwege het enorme verkeerslawaai. De voordelen zijn voor alle weggebruikers en de nadelen zijn voor de bewoners van het gebied. Door de aansluiting op de A27 zoveel dichterbij te plaatsen, bespaart Rijkswaterstaat € 22 miljoen.
De heer Tabak roept Provinciale Staten op om zorg te dragen voor de plaatsing van een voldoende breed en hoog geluidscherm, waarmee recht wordt gedaan aan de wettelijke voorkeur.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) was ter plekke. De Rijksoverheid moet de omwonenden ondersteunen. De heer Van Berkum is benieuwd of de heer Tabak gaat inspreken bij de commissie NLM, de geluid- en milieutak.

De heer **Tabak** zal dat graag doen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt hoeveel bewoners concreet gezondheidsproblemen ondervinden als gevolg van de uitstoot van fijnstof.

De heer **Tabak** antwoordt dat in de directe omgeving twaalf bewoners hart en vaatklachten hebben. Veel meer mensen wonen er niet aan de onderzochte weg. De wijk zelf is veel groter. Het onderzoek van GGD/RIVM stelt dat men zich in Hilversum wat gezonder voelt dan in de rest van Nederland. Dit onderzoek klopt voor deze wijk niet.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) is benieuwd of gevelisolatie een optie is, zodat de geluidsoverlast afneemt?

De heer **Tabak** wil ook graag in de tuin zitten. Dan heb je niets aan gevelisolatie. Bij bestaande woningen liggen de geluidsnormen lager.

De heer **Bruggeman** (SP) begrijpt van de inspreker dat de kosten voor geluidschermen € 2 miljoen tot € 3 miljoen bedragen. Om hoeveel meter geluidscherm gaat het?

De heer **Tabak** antwoordt dat het gaat over anderhalve kilometer. Een geluidscherm kost ongeveer € 269 per vierkante meter. Afhankelijk van de vorm kan dit bedrag wat hoger uitvallen. De bewoners vragen niet om het meest geavanceerde scherm.

De heer **Tijssens** vraagt of door de heer Tabak bij het Rijk tegen een muur wordt aangelopen. Denkt de heer Tabak bij Provinciale Staten het antwoord te vinden?

De heer **Tabak** is in gesprek met Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat is gebonden aan bepaalde eisen. Dit zouden bovenwettelijke maatregelen zijn volgens Rijkswaterstaat. De bewoners zijn het daarmee oneens. Elders in het land worden wel geluidschermen geplaatst. Van de besparing van € 22 miljoen bij Hilversum kan best € 2 miljoen worden gebruikt voor het plaatsen van geluidschermen.

Mevrouw **Barnstein** sprak vorige maand al in. Daarna ontving zij een e-mail van de griffier. Vanwege het beleidsveld is hierin geen formele rol weggelegd voor deze commissie. Dit is te kort door de bocht. Mevrouw Barnstein merkt op dat deze kwestie wel degelijk valt onder de integrale verantwoordelijkheid van de provincie. Het gaat om de onderwerpen handhaving, leefbaarheid en milieu. De leefbaarheid in de wijk wordt verergerd door de overheid. Ziektebeelden kunnen feitelijk

worden gerelateerd aan een te lange blootstelling aan een hoge geluidsbelasting als gevolg van verkeerslawaai van de A27.
De A27 is een Rijksaangelegenheid. Het gaat hier over milieu en leefbaarheid rondom de rijksweg daar zijn desbetreffende Gedeputeerde Staten daarop aanspreekbaar en valt het in die zin wel degelijk onder de verantwoordelijkheid van de provincie.
In vervolg op haar eerder gestelde hulpvraag om de gemeente Hilversum te steunen, het project A27/A1 wordt op grond van de Crisis- en Herstelwet uitgevoerd, ontvangt deze commissie een kopie van de vraag om de verwezenlijking van ruimtelijke en infrastructurele projecten in het kader van de Crisis- en Herstelwet. Gemeenten en provincies kunnen bij ruimtelijke gebiedsontwikkelingen kaders stellen. De overheid moet waken over haar burgers Dat is hier niet gebeurd. Mevrouw Barnstein roept Provinciale Staten op om samen met gemeente Hilversum naar Rijkswaterstaat te stappen om te zien of er coulance mogelijk is, of om aan de andere kant financiële steun te bieden.

De heer **Van Berkum** (GL) roept op om in de commissie NLM in te komen spreken.

Mevrouw **Hoving** Bij A13 en A16 hebben gemeenteraden in moties aangegeven dat omwonenden geen toename van geluidshinder mogen ondervinden en de maximale geluidshinderwaarde 50 dB moet zijn. De minister is verantwoordelijk voor het bereiken van de wettelijke voorkeur geluidshinderwaarde, die in 2017 is vastgesteld op 48 dB. De regionale overheden dienen zich bezig te houden met aanvullende maatregelen. Gemeenten en Provincie Zuid-Holland hebben samengewerkt om geluidschermen te plaatsen, om daarmee de omwonenden te beschermen.
Het treffen van bovenwettelijke maatregelen valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie en de gemeente.
Mevrouw Hoving roept op om aan de volgende dringende oproep gehoor te geven. Omdat het tracébesluit in 2011 in de ijskast is gezet en omdat in 2014 de Crisis- en Herstelwet is ingevoerd, kon de gemeente geen nieuwe zienswijze indienen. Rijkswaterstaat is overgegaan op het Haarlemmermeermodel. Nu komt er een zevenbaans weg, met een afslag op 150 meter afstand van huizen. De geluidshindernorm is verhoogd naar 58 dB door Rijkswaterstaat. De gemeente Hilversum en de provincie Noord-Holland hadden de randvoorwaarde kunnen stellen dat het geluid binnen de wettelijke norm van 48 dB moet komen. Er is een oplossing: een bovenwettelijke maatregel die voorziet in een geluidscherm van anderhalve kilometer lang. Mevrouw Hoving roept de Statenleden op om de situatie ter plekke te komen bekijken en het thema op de agenda te zetten.

De heer **Tijssens** verzoekt de voorzitter om de inspraak door te geven aan de commissie NLM

De **voorzitter** zegt toe dat dit zal worden doorgegeven.

Mevrouw **Verweij** vraagt de commissie- en Statenleden ter plekke te komen kijken naar de bewoners door de overheid aangedane situatie. Al meer dan 20 jaar walst de overheid over de West Indische buurt. Het tracébesluit van 2010 is herzien in 2014. Burgers moeten dit waarnemen uit een advertentie in de plaatselijke krant of in de Staatscourant. Niet gelezen betekent voor de burger dat de gezondheid, leefbaarheid en financiële gevolgen zwaar worden aangetast.
Gemeente en overheid hebben de situatie ter plekke niet laten uitleggen door Rijkswaterstaat, met welke reden de afslagen meer naar de buurt te brengen in plaats van 200 meter naar de andere kant? Het traject heeft desastreuze gevolgen voor de leefbaarheid en het milieu. Tot op heden is geen gehoor en geen toezegging van de gemeente en de overheid voor een compensatie in de vorm van een geluidscherm. Waarom worden burgers niet gehoord? Waarom wordt hun leefbaarheid en toekomst afgedaan in e-mail van 4 regels?

De **voorzitter** deelt mee dat de heer De Wild had aangekondigd te willen inspreken, maar hij is helaas wegens ziekte verhinderd.

De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) spreekt in over de plannen voor een onderdoorgang. Deze commissie gaf een akkoord voor het uitwerken van het idee van de dorpsraad in 4 varianten. De dorpsraad heeft op 27 maart gesproken met de Commissaris van de Koning gesproken. Het is een historisch proces als gevolg van cocreatie. De dorpsraad is tevreden over het proces. De dorpsraad wil de commissie erop wijzen dat het plan van de dorpsraad meer zal gaan kosten dan het huidige budget voor de bereikbaarheid van Waterland. Er zal rekening moeten worden gehouden met een bedrag van circa € 75 miljoen, bij het opstellen van de Kaderbrief 2018.
De dorpsraad heeft met de provincie afspraken gemaakt over cocreatie. Deze zeven afspraken zag de dorpsraad nergens terug. De dorpsraad wil graag transparantie in het proces tot en met de besluitvorming. De heer Buis pleit ervoor om daarover nog een aanvullende afspraak te maken.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) heeft gehoord wat inspreker zei over het bedrag waarmee rekening moet worden gehouden. Kan de heer Buis uitgebreider aangeven waar de dorpsraad staat in het proces.

De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) vertelt dat er nu ateliers c.q. raadplegingen met omwonenden en de regio worden gehouden. Raads- en commissieleden zijn daar als toehoorder bij aanwezig. Twee varianten zullen uiteindelijk worden uitgewerkt. Tijdens het derde atelier, in oktober, worden de meest concrete plannen gepresenteerd.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) was aanwezig bij een atelierbijeenkomst. Wanneer wordt bekend wat de omvang van het bedrag is? Waar doelt de dorpsraad precies op bij de gevraagde betrokkenheid? Aan welke tafel wil de dorpsraad zitten?

De heer **Buis** kosten meer dan huidig plan voor bovengrondse variant. Meer gaat het kosten. Houd er rekening mee. In oktober kosten per variant bekend.
De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) kan niets zeggen over het exacte kosten. Wel is nu al duidelijk dat deze hoger zullen zijn dan de uitgewerkte bovengrondse variant. In oktober 2017 zullen de kosten per variant beschikbaar zijn. De dorpsraad wil tot en met de keuze van variant betrokken blijven.

De heer **De Graaf** (CDA) hoorde inspreker vragen naar meer transparantie. Wat is zijn ideaalplaatje?

De heer **Buis** (Dorpsraad Broek in Waterland) vertelt dat het uniek is dat de dorpsraad samen met de provincie de projectcoördinatie doet. De uiteindelijke varianten gaan de politiek in. De dorpsraad zit niet in de stuurgroep. Het betreft een overleg tussen de gedeputeerde en de betrokken wethouders. Dan wordt een keuze gemaakt, die wordt aan Provinciale Staten voorgelegd. Dat laatste stuk is minder transparant.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt transparantie in het proces heel belangrijk. Mocht de onderdoorgang eruit komen als een variant dan is duidelijk dat dit meer gaat kosten.

De heer **Ypema (**OMNI vervoervereniging NH) vertelt dat zijn inbreng de vorige keer heel kort was. Namens honderden vrijwilligers van de buurtbussen in Noord-Holland heeft de heer Ypema toch wel wat te zeggen. Hij vertegenwoordigt hier 9 van de 10 verenigingen, die tussen twee en tweeëndertig jaar openbaar vervoer aanbieden, waar het eigenlijk niet mogelijk is. In 2016 vervoerden de buurtbussen in de concessie Noord-Holland Noord bijna 250.000 reizigers. Het zou zo moeten zijn dat rolstoelgebruikers zich, zelfstandig, net zo zouden moeten kunnen verplaatsen als ieder ander. Echter het zou ook zo moeten zijn dat eerlijk werk dan eerlijk loon oplevert en dat de vrijwilligers buurtbus wordt opgeheven.
De 9 buurtbusverenigingen schreven een brief aan de gedeputeerde. De Staten- en commissieleden ontvingen daarvan een kopie. De heer Ypema vertelt over de verschillen tussen beroeps- en vrijwillige chauffeurs in het kader van opleiding, ervaring, boetes, dienstregeling en verantwoordelijkheid.
De verantwoordelijkheid ligt bij de vrijwillige chauffeurs zwaar op de maag. Het Openbaar Ministerie komt weleens in de buurt. In de grote OV-bussen kan 1 rolstoel mee. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een eenvoudig systeem. Een ontheffing is bij een buurtbus niet mogelijk.
Als de buurtbus rolstoelgebruikers gaat vervoeren, moet het Wmo-vervoer dan worden opgeheven? Die beroepsmensen kunnen dan naar huis. De inspreker tijdens de vorige commissievergadering, de heer Van Keulen is niet zo zeer tegen Wmo-vervoer, maar tegen de organisatie.
De commissie moet deze inspraak niet opvatten als een dreigement. De buurtbusverenigingen zijn echter geen weglopers. Ze willen graag nog jaren doorgaan. De besturende leden zijn er van overtuigd dat de invoering van een rolstoelplek in de buurtbus, onder de huidige wetgeving, de opheffing van de buurtbusvereniging tot gevolg heeft. Dit is geen klus voor goedwillende amateurs.

De heer **Zoon** (PvdD) bedankt voor brief. Hoe ziet de buurtbusvereniging haar toekomst bij een krimp van vrijwilligers?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) kan daarop geen zinnig antwoord geven. Toch is het belangrijk om naar de toekomst te kijken. Bijvoorbeeld: dieselbusjes mogen straks niet meer rijden. Het is lastig vrijwilligers te vinden.

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) is benieuwd of al gesproken is met rolstoelgebruikers? Wat is de visie van OMNI op een eventuele oplossing? Waarom doet één vereniging niet mee?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) legt uit dat de heer Van Keulen, inspreker tijdens de vorige commissievereniging, was betrokken bij het begin van die ene vereniging. Hij woont in Andijk en heeft een enorme rolstoel. Het verhaal van de Wmo snapt de heer Ypema wel. De heer Van Keulen is oprichter van die ene buurtbusvereniging en die vrijwilligers willen hem kost wat het kost meenemen.
De oplossing zou moeten zijn dat het op dezelfde manier gebeurt als bij de grote bus. De heer Ypema wil de commissie graag uitnodigen om eens te komen kijken.

De **voorzitter** bedankt namens de commissie voor de uitnodiging. Deze zal worden genoteerd.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) begrijpt dat loon naar werk de kern van de zaak is. Wat wilt de Ypema daarover zeggen?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) legt uit dat voor de inrichting van een rolstoelplek er een passagiersstoel uit de buurtbus moet verdwijnen. Bij de negen verenigingen in Noord-Holland Noord kunnen dan 5400 reizigers in één jaar niet mee, om af en toe een rolstoeler mee te nemen, wat niet zou moeten gebeuren, omdat het veel te ingewikkeld is.

De heer **Heijnen** (CDA) hoorde van buurtbusverenigingen in andere provincies dat zij wel rolstoelgebruikers vervoeren. Wat gebeurt daar wel, wat hier niet kan?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) sprak de bouwer van de buurtbussen, die tevens busjes voor Arriva bouwt. Vijftig van dergelijke busjes rijden er rond, waarvan 10 met een rolstoelplek. Ze worden niet gebruikt.

De heer **Bruggeman** (SP) vraagt wat de inspreker nu feitelijk wil. Wanneer het te ingewikkeld zou zijn, dan kan dat worden opgelost met een opleiding. Is een ander type bus wenselijk, of moet worden gewerkt met beroepskrachten?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) zegt dat een rolstoelbus, zoals die in Enkhuizen rijdt, niet mogelijk is. Het is een auto; geen bus.
Met rijbewijs B mag een chauffeur 8 passagiers vervoeren. Met een rolstoel erbij, zoals in Enkhuizen, gaat het om 9 personen. Van de 70 vrijwillige chauffeurs bij de buurtbusvereniging van de heer Ypema zijn er slechts 5 met een groot rijbewijs.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of te denken valt aan een opklapbare stoel?

De heer **Ypema** (OMNI Vervoervereniging NH) heeft een rijbewijs voor het besturen van een voertuig ingericht. Als er een klapstoel in wordt aangebracht, dan blijft het voertuig ingericht, ook wanneer die stoel niet wordt gebruikt.

De **voorzitter** bedankt alle insprekers voor hun komst en inbreng.

3. Vaststelling:
Agenda
Mevrouw **Boelhouwer** (SP) deed het verzoek om een vraag over de Woonbotennota te agenderen. Gezien de overvolle agenda gaat zij ermee akkoord dat die vraag in september 2017 op de agenda komt.

Gedeputeerde **Post** heeft begrepen dat mevrouw Boelhouwer verduidelijkende vragen heeft over de Woonbotennota. September is ver weg. De gedeputeerde geeft de SP in overweging om de vragen schriftelijk te stellen. Dan volgt schriftelijke beantwoording, of een ambtelijke toelichting.

De **voorzitter** deelt mee dat de agendapunten 7a (Kaderbrief 2018) en 7b (Jaarstukken 2016) qua volgorde worden omgedraaid.

De heer **Tijssens** (D66) vertelt dat de fracties van D66 en PvdA vroegen om de behandeling van de ICOMOS brief in deze commissie. Het is van groot belang de dialoog in te gaan, voordat een besluit

wordt genomen over een voorkeurstracé A8/A9. Er zal op zeer korte termijn als commissie bijeengekomen moeten worden om de MER en het ICOMOS-rapport te bespreken.

De **voorzitter** komt met een voorstel van de griffie voor een extra vergadering op 20 of 29 juni. Uit een korte inventarisatie blijkt dat de voorkeur uitgaat naar 29 juni 2017. Gedeputeerde Post kan op 29 juni vanaf 19.00 uur aanwezig zijn.

De voorzitter constateert dat op 29 juni 2017 een extra vergadering van deze commissie zal worden gehouden.

De agenda wordt vastgesteld.

Verslagen van voorgaande commissievergaderingen
Verslag van de commissievergadering van 8 mei 2017
Het verslag wordt vastgesteld.

Strategische agenda
Gedeputeerde **Loggen** meldt over 'Anoniem solliciteren' dat de landelijke pilots deels zijn uitgevoerd. Een reactie op de resultaten zal door Gedeputeerde Staten worden verwoord in een nota.

De heer **de Graaf** (CDA) doet de volgende mededeling over het werkbezoek aan de N201. Het werkbezoek wordt voorbereid door de heren De Graaf, Hoogervorst en Tijssens. Bekeken wordt of het werkbezoek nog voor de zomer, of daarna zal plaatsvinden. In de volgende commissievergadering volgt een memo.

De Strategische agenda wordt vastgesteld.

Moties- en toezeggingenlijst
De moties- en toezeggingenlijst wordt vastgesteld.

C-agenda
De commissie heeft kennisgenomen van de C-agenda.

4. Rondvraag portefeuille de heer Remkes
De heer Remkes is niet aanwezig. Er zijn geen rondvragen ingediend.

5. Rondvraag portefeuille de heer Loggen
Van deze rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

6. A-agenda Algemeen
6a. Randstedelijke Rekenkamer: Voordracht conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2018
Mevrouw **Hoenderdos**, directeur-bestuurder Randstedelijke Rekenkamer is aanwezig voor een eventuele toelichting.

Vanuit de commissie er geen behoefte aan een toelichting.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

6b. Randstedelijke Rekenkamer: Voordracht benoeming plaatsvervangend bestuurder

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

De voorzitter bedankt mevrouw Hoenderdos voor haar komst.

7. A-agenda Financiën

7a. Jaarstukken 2016

De heer **Heijnen** (voorzitter Rekeningencommissie) geeft een mondelinge terugkoppeling vanuit de vergadering van de Rekeningcommissie hedenochtend.
De reden van de late toezending van het accountantsverslag en het addendum voor de jaarrekening is dat de accountant ten aanzien van een aantal cruciale onderwerpen, en dan met name de voorziening bodemsanering, pas zeer laat heeft gemeld dat een wijziging nodig was. Dit gebeurde zelfs pas nadat de Jaarrekening 2016 door Gedeputeerde Staten was vastgesteld. Het leidde wel tot een goedgekeurd jaarverslag.

Er zijn twee hoofdaandachtspunten, die in het verslag van de accountant naar voren komen.
Het moment van informatie vanuit de deelnemingen. Veel energie moet worden gestoken in het controleren van cijfers van onder andere de RON, maar ook andere deelnemingen. De accountant adviseert om die cijfers eerder beschikbaar te laten stellen aan de provincie.
De onderbesteding is weer fors en groeiende in de jaren. In de Rekeningencommissie is met de accountant gesproken over eventuele oplossingen. Procesmatig kan worden bekeken of grote wijzigingen eerder, dan alleen bij de jaarstukken, kenbaar zouden moeten worden gemaakt.
De accountant bracht nog enkele andere aandachtspunten naar voren zoals de RON, PDENH en bodemsanering.

Namens de commissie bedankt de **voorzitter** voor de terugkoppeling. Hij geeft de Jaarstukken 2016 in bespreking.

De heer **Van Straaten** (VVD) vertelt dat zijn fractie het betreurt dat het verslag van bevindingen van de externe accountant zo laat beschikbaar is gekomen. Er zijn geen belangrijke zorgpunten over de administratieve organisatie en het functioneren daarvan in 2016.
De rapportage van de accountant had gevolgen voor het resultaat 2016. Het heeft echter geen invloed op het bedrag dat moet worden bestemd in het kader van de Kaderbrief.
De Jaarrekening laat een overschot zien van € 44,2 miljoen. Opvallend is dat de besteding van de reserves sterk achter blijft bij de bedragen die waren begroot in 2016. Dat is een zorgelijk punt. De Rekeningencommissie deelt die zorg en denkt na over een oplossing voor hoe dat kan worden voorkomen. Het is ook zorgelijk in het kader van de Wet HOF en het boeterisico dat kan gaan gelden wanneer het EMU saldo negatief uitkomt. Nu zaken die in 2016 niet tot besteding zijn gekomen, alsnog worden besteed dan bestaat het risico dat het EMU-saldo flink gaat oplopen, met een risico op boetes.
Het is jammer dat het Programma Groen een totaal afwijkende vorm van rapporteren kent. Dat komt de duidelijkheid en leesbaarheid van de jaarstukken niet ten goede. De VVD hoopt dat met de evaluatie van de begrotingsmodellen meer uniformiteit zal komen in de rapportage over de diverse programma's.
Het weerstandvermogen kent bevredigende getallen. Een verklaring voor de lage beheer- en onderhoudskosten voor wegen, OV en vaarwegen is niet te vinden. In de tekst over het operationeel doel (2.1.4) staat een vage uitleg. 68% van de projecten is uitgevoerd. Dat is een onbevredigende verklaring voor een forse onderbesteding van € 13 miljoen.
De ICT projecten zijn niet volledig tot uitvoering gekomen. Omvat de onderschrijding van € 1,5 miljoen een groot deel van de projecten, of is het tamelijk marginaal?

De heer **Leever** (ONH) geeft een gecombineerde reactie op de jaarstukken 2016 en de Kaderbrief 2018.
De jaarstukken, met uitzondering van de Jaarrekening en de Kaderbrief, zijn niet op tijd aangeleverd. Grondige bestudering van deze stukken bleek praktisch onmogelijk. Het streven was om de jaarrekening in maart en april te behandelen. Vanwaar alle vertragingen? In de toelichting vanuit de Rekeningencommissie wordt hiervoor al een algemene verklaring gegeven. Waren er verschillen van inzicht tussen de provincie en de accountant over de jaarrekening?
De inhoud van de jaarrekening kan invloed hebben op de inhoud van de Kaderbrief. Op 31 december van elk jaar ligt de jaarrekening vast. De jaarrekening gaat in de tijd aan de Kaderbrief vooraf en moet voor de Kaderbrief op de agenda staan. In de agenda van de commissies EEB en NLM is deze volgorde gebruikt. In de financiële commissies M en F en RWW staat de Kaderbrief voor de Jaarrekening. Waar is de uniformiteit gebleven? Alleen in de commissie EEW was de voordracht aanwezig.
Over het karakter van de Kaderbrief merkt de heer Leever het volgende op. Naast kaders staan er ook voorstellen over beleid en begrotingsaanpassingen. De Kaderbrief van weleer was alleen gevuld met kaders. Nu omvat de Kaderbrief veel meer pagina's. Nieuwe beleidsvoorstellen en begrotingswijzigingen horen thuis in de instrumenten die daarvoor bedoeld zijn in de begroting.

Het rekeningresultaat moet € 44,2 miljoen zijn en niet € 26,3 miljoen. De cijfers van de accountant zijn overgenomen.
Op pagina 12 staat dat de vertraging te wijten valt aan een kwaliteitsreview van de accountant. Wat was de aanleiding van deze review? Hoeveel tijd nam deze in beslag en wat was het resultaat?
Over de informatievoorziening aan Provinciale Staten merkt de accountant op dat het afschaffen van de Voorjaarsnota mogelijk geen goed besluit is geweest. Nu is er alleen nog de Zomernota. Deze wordt echter pas in het najaar behandeld. Wat doen Gedeputeerde Staten met het advies van de accountant? Komt de Voorjaarsnota weer terug?

De totale reserve staat op €927 miljoen. Ooit was het € 1,6 miljard. Na een eerdere afname tot € 800 miljoen is er nu weer sprong naar € 927 miljoen. De provincie heeft veel reserves in kas. Ouderenpartij Noord-Holland is voor een robuust financieel beleid en staat achter de langzame afname van de reserves. Nu is er financiële ruimte voor een extra impuls in provinciaal beleid op het gebied van domotica. Hiermee wordt een innovatie- en werkgelegenheidimpuls worden gegeven. Wat is de reactie van de gedeputeerde?

De heer **Van Hooff** (PVV) bedankt de Rekeningencommissie voor de terugkoppeling over de reactie van de externe accountant. Over de besluiten die moeten worden genomen in de jaarstukken zal de PVV-fractie in Provinciale Staten een oordeel geven. Met een aantal zaken zal de PVV niet akkoord gaan.

Bij interruptie vraagt de heer **Yurdakul** (D66) om welke zaken het gaat.

De heer **Van Hooff** (PVV) legt uit dat de PVV met het gehele besluit niet zal instemmen.

Gedeputeerde **Post** vraagt of het klopt dat de PVV niet akkoord zal gaan met het vaststellen van de Jaarrekening.

De heer **Van Hooff** (PVV) legt uit dat de PVV het eens is met wat de accountant zegt. De PVV zou politiek andere besluiten nemen. De PVV gaat akkoord met de jaarstukken, maar de fractie zou andere beslissingen genomen hebben.

Gedeputeerde **Post** kan zich voorstellen dat een fractie het politiek niet eens is met de keuzes die door de collegepartijen gemaakt zijn en de uitvoering die daaraan gegeven is, maar het vaststellen van de jaarrekening gaat om het goedkeuren van wat in de jaarrekening is opgenomen. Als de PVV daar tegen stemt, dan wordt daarmee een merkwaardig signaal afgegeven. Daarmee wordt in feite aangegeven dat het niet klopt wat in de jaarrekening staat.

De heer **Van Hooff** (PVV) herhaalt dat de PVV akkoord gaat met wat de accountant zegt. De accountant gaat akkoord met de cijfers van de provincie. De PVV is blij dat de cijfers geaccordeerd zijn, maar de fractie zou daarin andere beslissingen genomen hebben. Daarom gaat de PVV politiek niet akkoord.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) heeft niet veel opmerkingen. 50PLUS sluit zich aan bij de opmerkingen over de onderbesteding. De fractie veronderstelt dat er nog wel extra geld is voor de bestrijding van ouderenwerkloosheid. De fractie van 50PLUS kondigt een aantal moties aan. Zij zal instemmen met jaarrekening.

De heer **Den Uyl** (PvdA) wijst op de forse onderbesteding. Er zijn veel balansmutaties. Bij zomernota bedroeg de onderbesteding €5 miljoen. Had dat geld achteraf gezien niet beter besteed kunnen worden?
Op alle programma's is onderbesteding, behalve op het programma Mobiliteit. Heeft de gedeputeerde Financiën de gedeputeerde Mobiliteit voldoende in de greep?
De accountant heeft de nodige opmerkingen gemaakt over de toepassing van BVV. Heeft de gedeputeerde het gevoel dat deze organisatie de BBV voldoende in de klauwen heeft?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) complimenteert de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat is verzet. Onderbesteding is al een paar keer genoemd. De begroting moet geen bucketlist worden. Er is werk te doen op het gebied van realistische inschattingen maken. Kijkt men naar waar het mis gaat, dan is GroenLinks verbaasd dat 'fiets' en 'groen' de grotere verliezers zijn ten opzichte van andere programma's. Het is goed om de hele cyclus opnieuw te bekijken en om de begroting realistischer te maken. Gedurende het jaar moeten er niet zoveel wijzigingen zijn. Om de kwaliteit

van de begroting en de jaarstukken te vergroten zou meer burgerparticipatie kunnen worden ingezet. In Zuid-Holland wordt gewerkt volgens het principe V100 van VVD-Kamerlid Duisenberg, waarbij 100 burgers vragen stellen over jaarstukken. Dit kan helpen in het proces om informatie en cijfers duidelijker op papier te zetten.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) is blij met de goedkeurende verklaring. Daarvoor zijn er complimenten van de fractie. In deze Statenperiode is een record aan onderbesteding behaald met € 100 miljoen. Dat maakt het moeilijk om de begroting als stuurinstrument te gebruiken. De fractie van ChristenUnie-SGP heeft er moeite mee dat hier al een aantal jaren tegenaan wordt gelopen. Het lukt maar niet om der de vinger achter te krijgen waar het nu misgaat. De vraag is hoe hierop grip kan worden gekregen. De Fietsinfrastructuur is een mooi vertrekpunt. Er zit € 12 miljoen in de reserve. Er is € 5 miljoen teruggekomen aan niet 'opgehaalde' subsidies. Waar gaat het mis bij subsidies? Als daarop een antwoord komt, dan is de organisatie beter in staat om in te schatten of subsidies gebruikt gaan worden. Wat is het idee van de gedeputeerde hierover?

De heer **Heijnen** (CDA) complimenteert de organisatie voor de jaarstukken. De provincie kent een gezonde financiële positie. De provincie moet juist investeren en reserves afbouwen in plaats van deze opbouwen. Over de onderbesteding moet echt worden gesproken. Dat is iets waarover alle partijen het eens zijn. Ook op de informatievoorziening aan Provinciale Staten valt wat aan te merken. De onderbesteding komt elk jaar weer als een verrassing. Mogelijk is het een idee om in december elkaar informeel bij te praten, zodat eerder bekend is wat er is blijven liggen aan subsidies. Dan is er enig idee van wat er overblijft.
Na bestudering van de beantwoording van technische vragen en het voorstel om het volledige bedrag van de voorziening bodemsanering in de reserve te stoppen heeft het CDA verder geen opmerkingen.

De heer **Hoogervorst** (SP) sluit zich aan bij het geven van complimenten aan het ambtenarenapparaat. De SP is blij met het positief resultaat. Is het positief resultaat over 2016 onverwacht? Provinciale Staten ontvingen daarover niet eerder duidelijke signalen. Zou de gedeputeerde de positieve resultaten willen toeschrijven aan meevallers, minder tegenvallers, zuinigheid of aan gericht beleid?

De heer **Yurdakul** (D66) is blij met de goedkeurende accountantsverklaring. Gezien het korte tijdsbestek is er helaas nog geen reactie van Gedeputeerde Staten daarop.
Het belangrijkste thema van de jaarrekening is de onderbesteding. In 2015 is door Provinciale Staten een bedrag van € 598 miljoen beschikbaar gesteld aan Gedeputeerde Staten voor het realiseren van beoogde provinciale doelen. Uiteindelijk is daarvan maar € 488 miljoen besteed. De onderbesteding komt daarmee op ruim €100 miljoen onderbesteding, zijnde een onderbesteding van 20% van het geraamde budget. Dat is een forse overschrijding. Gesteld kan worden dat het niet is gelukt om geplande activiteiten volledig in uitvoering te brengen. Met de projecten op de 'to do list' van de provincie is circa € 70 miljoen gemoeid. De heer Yurdakul staat stil bij de onderbesteding uit de 'reguliere bedrijfsvoering'. Het programma Bereikbaarheid heeft wel een overschrijding. Net als de PvdA vraagt D66 zich af of de gedeputeerde Financiën voldoende grip heeft op het programma Bereikbaarheid? Op alle gebieden is een onderuitputting. Daar kan geen vinger achter worden gekregen. Kunnen Gedeputeerde Staten een verklaring geven voor de onderbesteding?
De accountant adviseert om te verwachten majeure afwijkingen op de begroting frequenter aan Provinciale Staten te rapporteren in de vorm van begrotingswijzigingen. D66 sluit zich aan bij het advies van de accountant.

Bij interruptie vraagt de heer **Den Uyl** (PvdA) wat allerlei tussentijdse begrotingswijzingen gaan oplossen. Moet dan ook tussentijds naar de bestedingen worden gekeken?

De heer **Yurdakul** (D66) antwoordt dat Provinciale Staten sneller op de hoogte zijn van wat er qua financiën reilt en zeilt. Het is belangrijk om het tijdig te weten als er sprake is van een over- of onderbesteding. Daarmee moet niet worden gewacht tot het einde van het jaar. Actuele zaken moeten tijdig worden gemeld, zodat daarmee iets kan worden gedaan.

Over de grondposities en de herontwikkeling Crailoo stelde D66 vragen, zoals over de waardering van de gronden. De spelregels zijn volledig opgevolgd Er wordt gehandeld in lijn met het grondbeleid. Een duurzame herontwikkeling van het gebied verdient de nodige aandacht. Wanneer gaan Gedeputeerde Staten afspraken daarover met Provinciale Staten delen? Er is een planstudie

gemaakt en een waardering opgenomen in de stukken van 2016, maar dat betrof alleen Crailoo Noord. Nu is Crailoo Zuid er ook bij betrokken. Het antwoord is daarmee achterhaald.

Gedeputeerde **Post** zegt dat nu niet wordt gekeken naar de herinrichting Crailoo in planologische termen. De provincie is in gesprek met de betrokken gemeenten over verwerving. Het is zonde om tijd en geld te steken in plannen, wanneer gemeenten dat gezamenlijk gaan overdoen. Als de onderhandeling tot succes leidt, dan melden Gedeputeerde Staten de verkoop aan Provinciale Staten. Anders zal binnen de verkoopstrategie, waartoe het college van Gedeputeerde Staten heeft besloten, verder gaan met planologische kant. Op dat moment komen Provinciale Staten dan in beeld. Nu wordt dus energie gestoken in de verkoop van Crailoo.

Het centrale thema is onderbesteding, maar ook de informatievoorziening aan Provinciale Staten, dan wel besluitvorming daarover. Het college had nog geen kans om commentaar te leveren op het rapport van bevindingen. Dat komt 12 juni in het college. Over de reden van de vertraging zou men de accountant moeten bevragen. Het heeft bij het college in ieder geval tot grote ergernis geleid. De interne review is kennelijk een standaardprocedure bij Ernst&Young. Die review leidde tot late aanlevering van stukken. Vervolgens moest er een correctie komen vanwege het vrijvallen van de reserve bodemsanering. Het college van Gedeputeerde Staten heeft geen goed woord over voor de gang van zaken rond de accountantscontrole. Het lijkt de gedeputeerde verstandig om de accountantscontrole opnieuw aan te besteden. Niet het college van Gedeputeerde Staten, maar de accountant moet worden aangesproken op de vertraging.

Vanuit de commissie wordt gevraagd of € 5 miljoen niet beter halverwege uitgegeven had kunnen worden. Dat is makkelijk op het moment dat het een meevaller betreft. Dat wat nu als onderbesteding wordt gezien zijn zaken die volgend jaar alsnog tot besteding gaan komen. In het tweede helft van het jaar kunnen bijzonderheden optreden. Per 30 juni wordt niet het financiële jaar afgesloten. Er worden geen tussentijdse resultaten genomen. Dat is nu eenmaal zo afgesproken. Op de vraag of het zinvol is om in te gaan op het advies van de accountant om tussentijdse begrotingswijzigingen door te voeren, vraagt de gedeputeerde zich op haar beurt af of het toesturen van meer tussentijdse begrotingswijzigingen het overzicht bij Provinciale Staten doet toenemen, of doet afnemen. De gedeputeerde vermoedt dat het laatste het geval zal zijn. Nu komt de informatie keurig gebundeld op een enkel moment in het jaar. Wanneer Provinciale Staten maandelijks worden bestookt met begrotingswijzigingen, verwacht de gedeputeerde dat de Statenleden de kluts zullen kwijtraken.

Bij interruptie wijst de heer **Yurdakul** (D66) erop dat het niet gaat om alle begrotingswijzingen, maar om majeure wijzigingen. Belangrijke wijzigingen zouden tijdig moeten worden gemeld. Dat vergroot de sturingsmogelijkheid van Provinciale Staten.

Gedeputeerde **Post** is het daarmee eens als het gaat om een meevaller. Wanneer het gaat om sec een verschuiving in het kasritme, dan is de gedeputeerde het niet met de heer Yurdakul eens. Het leidt tot inzicht op dat moment, maar Provinciale Staten kunnen daar verder niet op sturen.

Bij interruptie zegt de heer **Yurdakul** (D66) dat een bepaald budget in een bepaalde periode wordt aangewend. Dat is de spelregel. Als een activiteit niet in die vastgelegde periode kan worden uitgevoerd, dan kan het geld ook niet worden besteed. Dat begrijpt de heer Yurdakul. Provinciale Staten heeft er echter een belang bij dat activiteiten tijdig in de beoogde periode worden uitgeoefend en dat daarover controle kan worden uitgevoerd.

Gedeputeerde **Post** verwijst naar de aparte verantwoordingscyclus. Provinciale Staten ontvangen daarin halfjaars-, tertiaal en kwartaalrapportages over de grote projecten. Had het Provinciale Staten bijvoorbeeld in het geval van de N23 geholpen als zij in november hadden geweten dat de uitgaven niet voor het hele jaar zouden kunnen worden gedaan?

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat het niet zo zeer gaat om het woord ‘begrotingswijziging’. Het gaat erom dat Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang. Wat te doen met de informatievoorziening, als het gaat over een bedrag van € 40 miljoen uit de reguliere bedrijfsvoering?

Bij interruptie spreekt de heer **Den Uyl** (PvdA) van een goede discussie. Het gaat niet zozeer om begrotingswijzigingen. Stel dat er halverwege het jaar niet een rekeningoverschot, maar een rekeningtekort van € 5 miljoen zou zijn, dan wordt op dat moment ook niet gevraagd om

bezuinigingsmaatregelen. Wat dat betreft ziet de heer Den Uyl wel een nadeel bij die benadering. Toch is er behoefte bij Provinciale Staten om tussentijds te weten hoe het met de begroting gaat.

Gedeputeerde **Post** heeft die worsteling ook. Externe invloeden zijn echter ook van toepassing. Een gemeente kan bijvoorbeeld een vergunning later afgeven dan verwacht. Het verleggen van kabels en leidingen kan tegenvallen. Het kan ook gebeuren dat er minder subsidie wordt aangevraagd, dan waarop vooraf werd gehoopt en waarmee van te voren rekening mee was gehouden. Een groot deel van de oorzaken ligt buiten de invloedsfeer van de provincie. Dat betekent niet dat niet wordt getracht er iets aan te doen.
Voor het uitventen van de Fietsimpuls is nadrukkelijk aandacht gevraagd in de ambtelijke overleggen met alle gemeenten in de provincie, met uitzondering van de Vervoerregio. Bestuurlijk heeft de gedeputeerde de Fietsimpuls onder de aandacht gebracht bij alle wethouders. Toch valt het tegen. Voor cofinanciering vanuit gemeenten was er minder geld beschikbaar. De gedeputeerde kan vooraf niet voorzien wat gemeenten willen en waartoe ze zelf bereid zijn.
De gedeputeerde verwijst naar de discussie over het rolstoeltoegankelijk maken van haltes. De provincie heeft daarbij geen stok, maar slechts een wortel om de gemeenten voor de neus te houden.
Er zijn ook jaren geweest dat er meer projecten waren, dan er geld voor was.
Gebleken is dat gemeenten achteraf moeten stellen dat ze het niet voor elkaar kregen om bijvoorbeeld tijdig aan te besteden. Het project werd dan bijvoorbeeld geknipt en deels verschoven naar het volgende jaar, met als gevolg dat subsidiegeld over werd gehouden.
De gedeputeerde heeft geen directe oplossing voor dergelijke externe factoren. Het college probeert oprecht zo goed als mogelijk te ramen. Wanneer het gaat om verschuiving in de tijd dan is het jammer dat het niet lukt om het geld dit jaar uitgegeven te krijgen, maar dat komt in het volgende jaar wel. Het is dus geen meevaller, maar sec een verschuiving in de tijd.

Bij interruptie zegt de heer **Heijnen** (CDA) dat het niet zozeer gaat om een formele begrotingswijziging. De laatste begrotingswijziging gaf aan het rekeningresultaat ongeveer € 5 miljoen positief zou uitvallen. Pas driekwart jaar later, in dit geval bij de Kaderbrief blijkt dat het bedrag fors groter is. Dat moment zou eerder moet zijn. De heer Heijnen pleit niet voor een formeel stuk. Informeel is al veel eerder bekend wat ongeveer het rekeningresultaat is. Het zou goed zijn om een moment in te bouwen om dat inzicht te verkrijgen.

Gedeputeerde **Post** vindt dat erg ingewikkeld. Half december weet de gedeputeerde niet hoe de vlag erbij hangt. Een aantal mutaties wordt na 31 december doorgevoerd.
Bijvoorbeeld: als het besluit over Distripoort door het college in februari, in plaats van juni, genomen was dan had dat effect alsnog in de boeken van 2016 verwerkt moeten worden. Een prognose op half december is nog niet te geven. Het zou merkwaardig zijn als op basis daarvan vervolgens in januari allerlei voorstellen zouden worden gedaan, waarbij wordt gepretendeerd op een eventuele besteding van een eventueel rekeningresultaat, waarvan pas vandaag de dag bekend is wat het inhoudt. Dat zou geen zorgvuldig beheer van provinciale middelen zijn.
Aan gemeenten wordt in mei gemeld welke projecten gehonoreerd worden. De gemeenten moeten vervolgens voor 1 november aanbesteden. In de periode van november tot december kan worden gecontroleerd of dat daadwerkelijk is gebeurd. Pas dan wordt duidelijk of subsidie wel of niet wordt verstrekt. Er is dus niet eerder duidelijkheid dan eind november en december.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Pels** of Gedeputeerde Staten kunnen nadenken over een manier waarop Provinciale Staten geïnformeerd worden. zonder dat het leidt tot voorstellen vanuit de Staten, maar dat inzicht kan worden gegeven in onderbesteding.

Gedeputeerde **Post** zegt dat het informeren bijvoorbeeld zou kunnen plaatsvinden door een ‘benen-op-tafelsessie. Dat lijkt haar niet ingewikkeld. Of het Provinciale Staten gaat helpen, is de vraag. De gedeputeerde prak erover met de accountant. De accountant stelde dat de provincie het beheer beter op orde moet krijgen. De gedeputeerde vroeg de accountant om drie suggesties te geven om het beheer beter op orde te krijgen, waardoor er niet langer sprake is van onderuitputting. Het antwoord was dat dit beter op orde kan komen door Provinciale Staten vaker te informeren, met tussentijdse begrotingswijzigingen. Dat is echter geen beheermaatregel, maar een informerende maatregel. Ook de accountant kan niet aangeven hoe deze zaak strakker kan worden georganiseerd. De gedeputeerde is het met iedereen eens die zegt dat de provincie het geld niet moet oppotten, maar dat de provincie moet investeren.

Over de Wet HOF en de EMU-norm spreekt de gedeputeerde op gezette tijden met de ministers van Financiën en Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris. Zij willen zich houden aan het tijdpad dat daarover eerder is afgesproken. Zolang Europees gezien, geen boetes opgelegd worden, die boetes ook niet doorgelegd gaan worden naar decentrale overheden. Andere overheden komen ook niet tot de volledige besteding. Op basis van de praktijk is er geen reden om niet in te stemmen met het tijdpad. De minister gaf aan dat op het moment dat het bij een van de decentrale overheidlagen tot een probleem zou leiden, hij altijd bereid is om te praten over een oplossing.

Het klopt dat de managementletter in december is vastgesteld, maar die gaat over de tussentijdse en niet over de eindcontrole. Het is een tussentijdse en geen eindrapportage.

Op de vraag of het afschaffen van de Voorjaarsnota nu wel een goed idee was, geeft de gedeputeerde ongeveer elke Statenvergadering een antwoord.

De gedeputeerde is het niet eens met de constatering dat er financiële ruimte is voor een extra impuls? Het klopt dat er veel reserves op de balans staan, maar die zijn, met uitzondering van één reserve, alle geoormerkt. Voor het putten uit die reserves voor een financiële impuls is wel de meerderheid in Provinciale Staten nodig.

De vraag of de provincie het BBV voldoende in de klauwen heeft, vindt de gedeputeerde een interessante. De herziening van het BVV leidde tot een discussie. In beginsel heeft de provincie het BBV in de klauwen, maar op punten is het BBV niet helder. Deze lijken dan voor verschillende interpretaties vatbaar. De commissie BBV moet dan uitsluitsel geven. Pas dan weet 'de rest van de wereld' waar men aan toe is. Dat soort zaken speelde met name afgelopen jaar.

De gedeputeerde is het eens met de opmerking dat de begroting geen bucket list mag zijn. Bijvoorbeeld bij het onderdeel Fiets wordt gewerkt aan een voorstel op basis van de aanbevelingen van de Fietsersbond Het voorstel volgt spoedig. Een deel van de knelpunten lag bij de gemeenten. Dan geldt opnieuw dat de provincie geen stok heeft, maar slechts een wortel om voor te houden aan de gemeenten. Dat blijft een spanningsveld.

Bij interruptie suggereert mevrouw **Pels** (GroenLinks) dat een groter aandeel vanuit de provincie in de cofinanciering kan helpen om gemeenten over streep te trekken om alsnog geld uit te geven aan de realisering van beleidsdoelen.

Gedeputeerde **Post** zegt dat op het moment dat een gemeente niet bereid is om te investeren in verkeersveiligheid en maatregelen voor de fiets dan moet men zich de vraag stellen of de provincie dat wel moet doen. Er is een mooie balans gevonden op de helft van de kosten. Voor infrastructuur financiert de provincie 50%. In het verleden was dat meer. Toen kwam er vanuit gemeenten het signaal dat ze van gekkigheid niet meer wisten wat te bedenken om het de provincie maar te laten betalen. Dat is volgens de gedeputeerde niet de juiste weg.

Op de vraag hoe de gedeputeerde het resultaat kwalificeert, kan geen eenduidig antwoord worden gegeven. Soms is het een meevaller en soms een onderschrijding, omdat er een aanbestedingsvoordeel is geweest. Het is een samenspel van meevallers, tegenvallers en onderbestedingen. Het college is altijd zuinig wil alles zo efficiënt mogelijk laten verlopen. Dat is wel degelijk gericht beleid. Het streven is om voor zoveel mogelijk zaken tot besteding te komen, maar dan wel zo efficiënt mogelijk.

Inzake de opmerking dat Programma 2 een negatief resultaat heeft en de overige programma's niet verwijst gedeputeerde Post naar pagina 13 Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen. Het heeft te maken met de vertraging in het uitrollen van het gebiedscontract, waardoor de bezuiniging, die eerder was bedacht, zich later voordoet. Daardoor is dit een overschrijding geworden.

Gedeputeerde **Loggen** zegt over de vraag met betrekking tot € 1,5 miljoen dat dit ongeveer 10% van het budget is. Voor een groot deel is het bedrag doorgeschoven naar 2017.

Tweede termijn:

De heer **Yurdakul** (D66) realiseert zich dat er nog geen reactie is van Gedeputeerde Staten op de bevindingen van de accountant, zoals de omgang met onderuitputting. De gedeputeerde hoorde hoe

de commissie erover denkt. De heer Yurdakul hoopt dat er een reactie volgt waarover de commissie tevreden kan zijn.
De commissie wil meer betrokkenheid, door middel van rapportages. Gedeputeerde Staten worden gevraagd om na te denken over het treffen van maatregelen om geen onderbesteding meer in deze mate te laten plaatsvinden.
De heer Yurdakul snapt dat alle energie wordt gestoken in de verkoop van Crailoo, maar hij vraagt zich af hoe de gedeputeerde aankijkt tegen de benodigde aandacht voor duurzame ontwikkeling van het gebied.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt dat tussentijdse rapportages wat te ver gaan. De SP zou graag zien dat bekeken wordt of het mogelijk is om het uiteindelijke jaarrekeningresultaat niet zo onverwacht te laten vallen. Daar gaat het om. De boodschap is om Provinciale Staten mee te nemen in het minder onverwacht maken van het resultaat.
Moeten de subsidies naar gemeenten aanbod- of vraaggericht zijn? Wellicht biedt de provincie subsidieregelingen aan waaraan geen behoefte is. Mogelijk kan dat worden geïnventariseerd?

Gedeputeerde **Post** benadrukt dat de regeling juist vorig jaar behoorlijk is aangepast naar aanleiding van een flinke evaluatie. De aanpassing was onder meer bedoeld om meer tegemoet te komen aan de wensen van de gemeente.

De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat niet zo zeer gaat om het voorkomen van onderschrijdingen. Dat is een ander type vraagstuk. Het gaat om de informatievoorziening daarover. De verrassing moet minder groot zijn. Er moet een informatiemoment tussen.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) wil een derde aspect inbrengen. Voorkomen is niet altijd mogelijk. De informatievoorziening moet beter, maar het stuuraspect moet meer worden benadrukt. Blijkbaar lukt het maar niet om met de begroting te sturen op wat wordt gerealiseerd.
Provinciale Staten kunnen zo weinig met de begroting als stuurinstrument. Het is een gezamenlijk probleem van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. De heer Klein ziet niet snel een oplossing, maar hoe zou daarop toch beter grip kunnen worden gekregen.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vindt het een goed idee om op aangeven van de gedeputeerde een BOT-overleg te plannen, met daaraan voorafgaand een analyse van de onderbesteding en wat bekend is. en ook de vraag welk effect de doorlooptijd heeft op de informatievoorziening.

De heer **Van Straaten** (VVD) verzoekt om een reactie op zijn vraag in eerste termijn over de lage beheer- en onderhoudskosten voor wegen en vaarwegen (pagina 189). Er is een onderbesteding van € 13 miljoen. Voor de verklaring wordt verwezen naar het operationele doel 2.1.4. Daar valt echter geen verklaring te lezen.

Gedeputeerde **Post** verzoekt de heer Van Straaten dergelijke vragen in het vervolg als technische vraag in te dienen.
De gedeputeerde gaat intern navragen of het mogelijk is een analyse te maken van het rekeningresultaat. Het zal Provinciale Staten mogelijk meer inzicht geven, maar de gedeputeerde weet niet of het leidt tot een oplossing van het probleem dat wordt ervaren. Er zijn geen eenvoudige oplossingen denkbaar. Anders was een dergelijke maatregel al lang geïmplementeerd. De gedeputeerde is alleszins bereid tot het voeren van een gesprek, bijvoorbeeld in een BOT-sessie.
De gedeputeerde heeft de boodschap gehoord dat Provinciale Staten niet overvallen willen worden met een verrassend rekeningresultaat en meer inzicht willen in wat verwacht kan worden. De gedeputeerde gaat na hoe daar een mouw aan kan worden gepast.

Het rapport van bevindingen van de accountant wordt 13 juni besproken in het college. Daarna volgt de reactie op het rapport.
Als de drie betreffende gemeenten de bereidheid hebben om het Crailoo terrein te verwerven, dan is het aan hen om te bepalen wat er komt. Gedeputeerde Staten vinden daar dan helemaal niets van. Planologisch gezien is het dan echt aan de gemeenten en niet aan de provincie. Op het moment dat het terrein niet wordt verkocht is de provincie zelf aan zet. Inmiddels is de provincie tien jaar in overleg met de gemeenten. De gedeputeerde kan zich voorstellen dat de provincie dan zelf de planologische voortgang van de ontwikkeling oppakt. Het wordt na tien jaar tijd dat daar iets gebeurt. Nu verloopt het niet voortvarend.

Mevrouw **Cavens** (Planning & Control en Informatievoorziening) legt uit dat het staatje op pagina 189 betrekking heeft op beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen. Dat bestaat voor een deel uit het dagelijks beheer. Dat is terug te vinden in de exploitatie. Het groot onderhoud kan worden teruggevonden in de voorziening. De staatjes sluiten niet makkelijk op elkaar aan. Op pagina 317 staat de voorziening toegelicht. De exploitatie staat in Programma 2 toegelicht. Om de staatjes op elkaar te laten aansluiten, zal even moeten worden gepuzzeld.

7b. Kaderbrief 2018

De **voorzitter** deelt mee dat de vragen van GroenLinks in het ongerede zijn geraakt.
Gedeputeerde **Post** heeft de vragen inmiddels langs zien komen. Het streven is dat Groenlinks de beantwoording 15 juni a.s. ontvangt.
Mevrouw **Pels** (GroenLinks) bedankt hiervoor. Zij vraagt zich nog wel hoe de antwoorden, indien gewenst, nog kunnen worden besproken?
Gedeputeerde **Post** stelt voor dat GroenLinks eventueel aanvullende vragen of opmerkingen per e-mail toezendt.

De **voorzitter** geeft de Kaderbrief 2018 ter bespreking aan de commissie

De heer **Yurdakul** (D66) constateert dat de meerjarenbegroting sluitend is en zelfs een positief saldo heeft. Dat zegt niet dat de provinciale financiën toekomstbestendig zijn. Het begrotingsoverschot zal worden benut om zaken uit het collegeakkoord te verwezenlijken.
De prijzen zijn geïndexeerd, waardoor alle geplande projecten kunnen worden betaald. D66 vraagt zich af hoe het staat met de gesubsidieerde instellingen. Uit de beantwoording van technische vragen kan worden opgemaakt dat de deur op een kier staat. Dat is anders dan voorgaande jaren. Voor de gesubsidieerde instellingen moet een passende oplossing worden gevonden. Wat houdt dat in? Worden via de subsidies prijscompensaties doorgevoerd?
Over de toekomstbestendigheid vraagt D66 zich af hoe verdere prijsstijgingen kunnen worden voorkomen?. Deze leggen een structurele druk op de meerjarenbegroting.
D66 is tevreden over het voornemen van Gedeputeerde Staten om de openbare verlichting over te schakelen op LED. Ontevreden is D66 over de wijze waarop de reserve bedrijfsvoering een eigen leven gaat leiden in de financiële stukken van de provincie.
Het uitplaatsen van RUD's (Regionale Uitvoeringsdiensten) leidt tot een reductie van 90 werkplekken en een besparing op de huurwaarden. Daaruit dient ook een reductie van kosten gerealiseerd te worden ten behoeve van informatiebeveiliging en -beheer. Dat is in de technische beantwoording achterwege gebleven, of is er een andere reden waarom de heer Yurdakul daarvan niets terugziet?
De personele omvang van de organisatie in 2020 zal op hetzelfde niveau zijn als nu. Hoe verhoudt dat zich met de voorgenomen besparing op de ambtelijke organisatie; de houtskoolschets?
De heer Yurdakul is zeer content met de Kadernota.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt dat het eerste deel van de Kaderbrief een goed overzicht geeft van de ontwikkelingen, die hebben geleid tot de huidige stand van zaken in de economie. In hoofdstuk 2 en 3 mist de SP het overzicht van de ontwikkelingen in de provincie die rechtstreeks zijn af te leiden uit het beleid en de beleidskeuzes van Gedeputeerde en Provinciale Staten.
Het is goed dat in IPO-verband wordt meegepraat over de inzet van het gemeente- en provinciefonds. Welke inzet heeft het IPO in deze bespreking?
Er wordt gesproken over een toename van inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. In de Kaderbrief worden daarover schampere opmerkingen gemaakt. Dit veroorzaakt een dubbel gevoel. Enerzijds is het meer geld verdienen goed voor de provinciekas, maar de oorzaak moet iedereen toch zorgen baren. Meer autobewegingen, meer asfaltkilometers, minder voordelen voor duurzame auto's. Dit alles is zorgelijk voor milieu en klimaat. Hoe kijkt de gedeputeerde hier naar?
Smart Mobility kan een deeloplossing zijn voor minder CO2-uitstaat, maar er zal toch minder auto gereden moeten worden.
Ten aanzien van de bedrijfsvoering is de SP het met Gedeputeerde Staten eens dat er veel aandacht moet zijn voor het op orde zijn en houden van de organisatiestructuur. Daarbij past ook een goede zorg voor de digitale infrastructuur, waar bij de digitale veiligheid moet worden meegenomen. Voorkomen moet worden dat met de security opgave achter de feiten aan wordt gelopen, als dat al niet het geval is.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt voor de Kaderbrief en de heldere antwoorden op de technische vragen. Nieuwe beleidsvoorstellen van Gedeputeerde Staten zijn nog niet altijd concreet. Dat geeft ruimte voor Provinciale Staten om op thema's te sturen. De heer Heijnen verwacht dat Gedeputeerde

en Provinciale Staten dat samen oppakken en met elkaar spreken over concrete voorstellen. Dit gaat verder dan alleen de uitvoering door Gedeputeerde Staten.
De Kaderbrief leest niet altijd erg fijn. Voor de financiering van nieuwe beleidsvoorstellen worden niet alleen naar extra inkomsten uit het rekeningresultaat 2016 meegenomen; er wordt ook betaald uit de reeds eerder gestelde reserves. Zo wordt Techport betaald uit de een restant van de reserve Herstructurering Bedrijfsvoering, maar dat staat er niet. Kan de gedeputeerde dit bevestigen? Ook de inzet van de reserve binnenstedelijk bouwen voor het OV-knooppuntenbeleid bevalt het CDA niet. Het CDA is van mening dat er geen geld bij die reserve moet worden weggehaald. Is dit geen oneigenlijk gebruik?

De heer **Ceder** (ChristenUnie-SGP) bedankt voor de Kaderbrief. De provincie staat er goed voor. De fractie van ChristenUnie-SGP is daar blij mee. Over het algemeen is de fractie tevreden over hoe de kaders uiteen worden gezet.
Ten aanzien van de nieuwe beleidsmaatregelen wordt een summiere opsomming gegeven. Dat maakt het lastig om een beeld te vormen over de maatregelen waaraan het geld wordt uitgegeven. Kan de gedeputeerde de nieuwe beleidskeuzes in de toekomst uitvoeriger motiveren? Bijvoorbeeld: de begroting en uitleg rondom Smart Mobility zijn onvoldoende SMART geformuleerd. Het college wil er € 11 miljoen voor uittrekken. Waarom? Wat doet het college met dat geld? Wie krijgt het geld? Voor het bedrag van € 8 miljoen voor duurzame infrastructuur geldt dezelfde vraag. Mogelijk moet het college daarin ambitieuzer zijn en willen Provinciale Staten daarvoor mogelijk meer geld uittrekken. Lukt het met voornoemd bedrag om alle bruggen in Noord-Holland energieneutraal te maken, of betreft het alleen een project als Solarroad?

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) ziet een probleem. Het lukt niet om doelen te realiseren. De middelen die overblijven, worden gebruikt om gaten in volgende jaren te dichten, ook op programma's, waardoor net zo goed weer een overschot kan ontstaan. Gezien de overschotten in de afgelopen jaren bestaat de kans dat het doorschuiven van beleidsdoelen maar blijft doorgaan. Dat is niet nodig. Eerder was er een negatieve indruk over het provinciefonds en het motorrijtuigenfonds. Het provinciefonds kent nu weer een positieve indruk. Volgend jaar stijgen de bijdragen, met daarmee een structurele toename van de motorrijtuigenbelasting. Wellicht is de provincie te voorzichtig en wordt er jaar na jaar opgepot, terwijl deze middelen juist moeten worden geïnvesteerd. Als jaar op jaar geen belastingverhoging wordt doorgevoerd dan komt er ooit een moment dat het wel moet gebeuren en dan wel met rasse schreden, omdat er dan geen geld is om de vaste lasten te betalen. Het is wellicht beter op de verhogingen gelijkmatig op te voeren? Eventuele gaten kunnen worden gedicht en burgers schrikken niet van een plotselinge belastingverhoging, omdat de provincie door haar incidentele middelen heen is.

Bij interruptie vraagt de heer **Yurdakul** (D66) waar GroenLinks vandaan haalt dat de provincie burgers op enig moment moet opschrikken met een belastingverhoging.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) legt uit dat wanneer incidentele middelen worden gebruikt om structurele lasten te betalen en die incidentele middelen houden op enig moment op, dan moet er iets worden gedaan aan de structurele middelen. Een van de redmiddelen is dan de motorrijtuigenbelasting.

Gedeputeerde **Post** vraagt mevrouw Pels om een voorbeeld te noemen waarbij structurele uitgaven met incidentele middelen worden gedekt.

Mevrouw Pels (GroenLinks) vertelt dat de incidentele middelen, die nu zijn overgebleven uit het vorige jaar, worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

Gedeputeerde **Post** vertelt dat die incidentele middelen die overblijven niet worden gebruikt voor structurele uitgaven.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) zegt dat dit niet duidelijk is geworden uit het stuk. Haar fractie zal zich er nog nader in verdiepen.
Een aantal doelen wordt zodanig gedefinieerd dat onduidelijk is wat het doel is, of wat de outcome moet zijn. De provincie zet geld in op initiatieven in de verduurzaming van de landbouw en investeert in de verduurzaming van de zeehaveninfrastructuur. Onduidelijk is wat dat wordt. Hoe kunnen Provinciale Staten daarop sturen en beoordelen of het beleid als succesvol kan worden beschouwd.

De heer **Den Uyl** (PvdA) spreekt van een mooie Kaderbrief. Toch heeft zijn fractie op een aantal punten behoefte aan een nadere toelichting. Wat gebeurt er nu precies op het gebied van de verduurzaming van infrastructuur?
Op een punt schiet de Kaderbrief te kort. Vele provincies zijn volop bezig met de fietsinfrastructuur. Provincie Noord-Holland loopt daarbij volstrekt achter. Er moet meer gebeuren dan wat tot nu toe in Noord-Holland is gedaan. Als de provincie verder en meer gaat investeren in de fietsinfrastructuur, ziet gedeputeerde dan mogelijkheden binnen de bestaande budgetten voor mobiliteit, of moet er meer geld bij? Waar zou dat vandaan gehaald moeten worden?
Over de sterke macro-economische tegenvallers is een technische vraag gesteld door D66. Het antwoord is dat het college verwacht dat het nieuwe Kabinet gaat bezuinigen. Is het niet beter om te wachten tot er een nieuw kabinet is om te beoordelen of genoemd bedrag van € 8 miljoen nodig is, of vrijvalt?

De heer **Zoon** (PvdD) bedankt Gedeputeerde Staten en de ambtenaren voor de uitgebreide en heldere technische beantwoording. De PvdD spreekt haar zorg uit over de stijgende kosten van de PMO. Volgens de technische beantwoording zal hier na 2019 verandering in komen.
De opcentenbevriezing is feitelijk een verlaging, wanneer men inflatie meeneemt. De fractie ziet graag een koppeling tussen de stijging van de PMO en die van de opcenten. Een motie hiervoor wordt door de Partij voor de Dieren overwogen.
Inzake Smart Mobility is de fractie positief over mogelijkheden, maar de fractie mist een grof kader. De huidige Smart Mobility zoals die in de Kaderbrief staat, gaat in het algemeen over autoverkeer. De fractie ziet het graag in een groter geheel, waarbij de fiets en openbaar vervoer worden meegenomen. Dit zou kunnen leiden tot een bredere visie over mobiliteit in zijn algemeen. De PvdD sluit zich aan bij de oproep van de heer Heijnen, waarbij het initiatiefvoorstel kan worden meegenomen.
Het proces en de onduidelijkheid over de financiële situatie van de onderdoorgang in Broek in Waterland baren de fractie zorgen. Overigens kan het de andere kant op vallen, zoals bij de zeesluis. Als er financiële problemen zijn bij de uitvoering van het project Broek in Waterland dan verwacht de PvdD dat de gedeputeerde daarmee naar Provinciale Staten komt.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit zich aan bij de opmerkingen over de onzekere beleidsvoorstellen. De fractie van 50PLUS is verheugd dat er geen verhoging komt van de wegenbelasting. Net als het CDA vraagt 50PLUS zich af waarom de resterende middelen voor Stads- en dorpsvernieuwing en een deel van de middelen voor binnenstedelijk bouwen moeten bijdragen aan OV knooppunten. De middelen moeten voor eigen doelen worden gebruikt. Ten slotte bedankt mevrouw De Meij voor de beantwoording van technische vragen.

De heer **Van Hooff** (PVV) bedankt de ambtenaren voor een goed stuk werk en voor heldere antwoorden. De lijnen zijn helder en de 'bewegwijzering' is goed. De PVV is van mening dat er veel EU maatregelen in de Kaderbrief staan. In de verschillende Statencommissies zal hierover nader worden bericht. De heer Van Hooff gaat er nader op in tijdens de vergadering van Provinciale Staten.

De heer **Van Straaten** (VVD) vraagt in hoeverre de huidige prestatie indicatoren, die worden gehanteerd in de begroting doorkruizen, aanvullend of vervangend zijn? Dit zou nader aan de orde kunnen worden gesteld bij de besluitvorming over de begrotingcyclus en de modellen die zullen worden gehanteerd.
Er valt veel geld te bestemmen. Om die reden worden veel voorstellen gedaan. De VVD gaan die op zijn merites beoordelen. Tijdens deze collegeperiode is er sprake van een sluitende meerjarenbegroting. In de jaren na dit college is er zelfs sprake van een fors overschot.

Gedeputeerde **Post** licht toe dat de uniforme set beleidsindicatoren vooral andere beleidsterreinen gaat. De eerste set betrof met name de financiële kerngetallen. Binnenlandse Zaken heeft laten weten er prijs op te stellen dat ook op andere beleidsterreinen vergelijkende kerngetallen worden opgenomen. Gevraagd is om als provincies met een voorstel te komen. Het is natuurlijk het handigst als het een set beleidsindicatoren wordt, die ook echt wat zegt. Binnen het IPO is daarmee aan de slag gegaan. Het is de bedoeling van de minister van Binnenlandse Zaken het overneemt en het laat voorschrijven in een begroting. Het gaat niet doorkruizen wat er nu is. Het zal ook niet hetzelfde zijn. het is de bedoeling dat de beleidsindicatoren per programma aanvullend zijn.

De gedeputeerde is erg benieuwd naar de motie, die door de heer Zoon is aangekondigd. Als de opzet wordt gekoppeld aan het PMO dan gaat de provincie waarschijnlijk driemaal zoveel uitgeven aan mobiliteit dan nu wordt gedaan. In beginsel zijn de opcenten een algemeen dekkingsmiddel. Ze

zijn niet specifiek ergens voor bedoeld, net zo min als de gelden die Noord-Holland uit het Provinciefonds krijgt. Wanneer de opcenten specifiek worden gekoppeld aan mobiliteit dan kan veel worden geïnvesteerd in infrastructuur.
De stijgende kosten van PMO: gelden voor een heel beperkt deel van de aanleg van nieuwe infrastructuur. Het gaat voor het grootste deel om de verbetering van bestaande infrastructuur en het veiliger maken van de huidige wegen, fietspaden, bruggen en sluizen en vaarwegen. De gedeputeerde vindt de stijging dan minder zorgelijk, dan wanneer het alleen zou gaan om uitbreiding. Het verbreden van wegen lijkt op areaaluitbreiding. De verbreding is in de regel nodig om wegen veiliger te maken. Denk daarbij alleen al aan de veel bredere en zwaardere landbouwvoertuigen.
Het proces van Broek in Waterland is niet anders dan bij andere projecten. Na afronding van de onderzoeken wordt advies gevraagd aan de stuurgroep. Het college van Gedeputeerde Staten neemt daarover een besluit en legt dat voor aan Provinciale Staten. Het budgetrecht ligt bij Provinciale Staten. De gedeputeerde ontving tijdens een inloopavond één en ander van de voorzitter van de dorpsraad. Het klopt dat het geld dat destijds door Provinciale Staten gefourneerd is voor de bereikbaarheid Waterland niet voldoende is om een onderdoorgang uit te betalen.

Om te stellen dat provincie Noord-Holland achterloopt qua fietsinfrastructuur dat vindt de gedeputeerde een wat ongenuanceerd beeld. Als wegen worden aangepakt worden tegelijk de aanliggende fietspaden aangepakt. De fietsinfrastructuur wordt dus meegenomen Het is te kort door de bocht om te constateren dat deze provincie achterloopt. Het beleid is om zoveel mogelijk fietspaden aan te leggen naast provinciale infrastructuur, behalve als daar een goed alternatief voor is, bijvoorbeeld wanneer er een parallelweg ligt, of als de betreffende weg te druk, waardoor het niet plezierig fietsen is. Er is knelpunteninventarisatie. Binnenkort volgt een voorstel over de besteding van middelen aan de fietsinfrastructuur. De gedeputeerde kan geen begrip opbrengen van de opmerking van de heer Den Uyl.

De heer **Den Uyl** (PvdA) wijst de gedeputeerde op het Fietssymposium. Het autogebruik neemt af en de elektrische fiets neemt explosief toe. Men zal moeten wennen aan een wereld waarin ook bovenstedelijk er meer fietsvervoer zal plaatsvinden dan in het verleden het geval was. Provincie Noord-Holland moet daarop inspelen.
In tegenstelling tot andere provincies is het in Noord-Holland het beleid om zoveel mogelijk naast een provinciale weg een fietspad aan te leggen. Dat zou bijvoorbeeld in Flevoland heel anders kunnen zijn. In Noord-Holland is de situatie anders. Het is te kort door de bocht om te stellen dat andere provincies veel in fietsinfrastructuur investeren en Noord-Holland weinig. Dat is niet het geval. Het aantal strekkende kilometers fietspad in relatie tot de infrastructuur die Noord-Holland heeft niet achter loopt bij andere provincies. In Noord-Holland wordt de investering niet uitgesplitst niet uit tussen weg en fietspad. Het is één project. De gedeputeerde naar het project N36. Het fietspad bij Weesp wordt aangepakt.

De heer **Den Uyl** (PvdA) houdt vol dat provincie Noord-Holland achterloopt. De fiets volgt op de auto. Echter de fiets gaat, landelijk, een fundamenteel andere rol spelen. De provincie moet zich daarop oriënteren.

Gedeputeerde **Post** wijst op coalitieakkoord, waarin staat dat alle mobiliteiten worden gefaciliteerd. De provincie kan een reiziger niet dwingen om van de een of de andere mobiliteit gebruik te maken. De provincie faciliteert de reiziger in de keuze, die hij of zij maakt om gebruik te maken van het best passende vervoermiddel. Dat is precies wat gebeurt. Als de heer Den Uyl van mening is dat deze provincie achterloopt, dan daagt de gedeputeerde hem uit om aan te geven waar de provincie achter loopt.

De heer **Den Uyl** (PvdA) noemt Velocity. De koning opent op 13 juni de fietssnelweg Arnhem – Nijmegen. Tour de force stelt dat miljardeninvesteringen nodig zijn. Burgers verkiezen de elektrische fiets boven de auto. Andere provincies spelen daar proactief op in. De heer Den Uyl is van mening dat Noord-Holland daarin nog een slag kan maken.

Verbaasd wijst gedeputeerde **Post** op de inventarisatie van de Fietsersbond. Dat is de gebruiker.

De heer **Den Uyl** (PvdA) ontkent niet wat met elkaar is afgesproken aan beleid. Hij vindt dat de provinciale infrastructuur vooral bedoeld is voor de auto De fiets is volgend. De (elektrische) fiets wordt meer en meer gebruikt voor woon-werkverkeer.

Gedeputeerde **Post** neemt afstand van die woorden. Als de provincie Noord-Holland investeert in infrastructuur dan is fietsinfrastructuur daar integraal onderdeel van en andersom. Het is een totaalplaatje. De provincie legt niet separaat fietspaden aan. Deze liggen altijd langs provinciale infrastructuur. De provincie gaat niet over recreatieve verbindingen. De gedeputeerde verwijst nogmaals naar het coalitieakkoord, waarin specifiek aangegeven staat hoe daarmee wordt omgegaan.

D66 informeerde naar de prijscompensatie van gesubsidieerde instellingen. Die instellingen krijgen niet standaard prijscompensatie. Het kan wel afgesproken worden, als een onderbouwing wordt gegeven.
In IPO speelt een aantal onderwerpen als het gaat over het Provinciefonds, namelijk de discussie over korting bij de vorming van een nieuw Kabinet. Er zit een opschalingskorting in de cijfers. Het kan of een efficiency- of een opschalingskorting zijn. Daar lobbyen de provincies over.
Er is een motie om vooral te lobbyen om geen korting op het Provinciefonds te krijgen. Recent is de discussie afgerond over de verdeelsystematiek tussen de provincies binnen het Provinciefonds. Eigenlijk zouden er geen herverdelingseffecten uit mogen komen. Het Rijk adviseert de provincies om te kijken naar de overige eigen middelen, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de verdeling van het Provinciefonds. Met de Kamer is afgesproken dat er tussen nu en 2 jaar een Plan van aanpak moet komen over dat onderzoek.
Bij de bespreking van de nieuwe coalitie op landelijk niveau zal naar verwachting ook gesproken worden over de motorrijtuigenbelasting. Het is de vraag of meer motorrijtuigenbelastinginkomsten direct consequenties hebben voor milieu en klimaat. De extra opbrengsten is ook een resultante van de aanpassing van het fiscale systeem. Als er een fiscale stimuleringmaatregel wordt getroffen, zijn mensen aanzienlijk meer bereid tot het kopen van voertuigen die op zijn minst hybride zijn, dan wanneer die fiscale prikkel eruit gehaald wordt.
Om elektrisch rijden te stimuleren werkt Noord-Holland samen met de provincies Utrecht en Flevoland aan een programma voor het plaatsen van laadinfrastructuur.

Voor Smart Mobility volgt nog een nadere onderbouwing als het gaat over OV-knooppunten. Eerder in deze vergadering is afgesproken dat daarover nader van gedachte zal worden gewisseld in een BOT-overleg. Het is een complex onderwerp.
Voor vragen over OV-knooppunten en binnenstedelijk bouwen verwijst de gedeputeerde door naar gedeputeerde Geldhof.
Als de provincie investeert in Smart Mobility dan gaat het over samenwerken met partijen. Er gaat geen geld naar bijvoorbeeld Daimler, zoals de heer Ceder veronderstelde. Het geld kan gaan naar onderzoeken of pilots. In het geval van Solarroad heeft de markt financieel bijgedragen, evenals TNO en de provincie. Samen wordt dan tot een product gekomen.
Met de opmerking van mevrouw Pels kan de gedeputeerde niet goed uit de voeten. Structurele uitgaven worden structureel gedekt. De voorstellen in de tabel onder paragraaf 5.3 Beleidsvoorstellen zijn incidentele uitgaven. Deze worden dus incidenteel gedekt. Er worden geen incidentele middelen ingezet voor structurele zaken.

Bij interruptie zegt mevrouw **Pels** (GroenLinks) dat ze mogelijk het verkeerde woord heeft gebruikt. Ze constateerde dat er overschotten van dit jaar worden gebruikt voor het komende jaar. De vraag is waar het positief saldo van komende jaren vandaan komt.

Gedeputeerde **Post** zegt dat daarvoor nu juist de Kaderbrief is bedoeld. Daar staat in hoe de middelen worden besteed. Provinciale Staten stellen de kaders vast.

Gedeputeerde **Loggen** beantwoordt de vraag over de reserve Bedrijfsvoering. De heren Yurdakul en Den Uyl hebben vorig jaar bij het instellen van deze reserve specifiek gevraagd om een nadere en uitvoerige onderbouwing van deze uitgave. Als Provinciale Staten de uitgave accordeert, loopt die mee in reguliere cyclus. Uitgaven voor dit onderwerp zijn noodzakelijk. Men kan zien waaraan de middelen worden besteed. Het is een heel dynamisch veld, waarin de nodige risico's worden gelopen. Het is de vraag of het ooit klaar is met deze investering. Dit is een eerste aanzet om op niveau te komen. De komende jaren zal blijven worden geïnvesteerd. Dat kan uit de reguliere middelen. Mocht dat anders worden, dan komt de gedeputeerde naar Provinciale Staten terug.

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat de uitwerking in de Kaderbrief nu wel erg uitvoerig is. Het gaat erom dat de reserve Bedrijfsvoering integraal onderdeel uitmaakt van de organisatie. Spreker is blij dat het integraal onderdeel uitmaakt van de totale begroting van het apparaat.

Gedeputeerde **Loggen** vertelt dat de reserve Bedrijfsvoering onderdeel gaat uitmaken van de reguliere cyclus. Op de vraag over de uitbesteding van werkplekken is in de technische beantwoording een antwoord gegeven. Kosten die gepaard gaan met werkplekken en de overhead worden niet navenant minder op het moment dat werkplekken worden afgebouwd. Een aantal zaken blijft namelijk aanwezig. Er zullen nog steeds licenties moeten worden afgenomen. Essentiële zaken lopen structureel door, ook al neemt het aantal werkplekken af.

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat wanneer hij op zijn werk 90 mensen van andere huisvesting zou voorzien, dan ontstaat er een voordeel op huurwaarden. Met 90 mensen minder in de organisatie zijn toch minder licenties, computers en dergelijke nodig? Dat leidt automatisch tot een besparing.

Gedeputeerde **Loggen** herhaalt dat bepaalde kosten doorlopen. Denk daarbij aan een aspect als verwarming. De mensen die achterblijven, gaan niet in de kou zitten, omdat er minder werkplekken zijn.

Tweede termijn:

De heer **Zoon** (PvdD) meent dat opcenten alleen voor wegen werden gebruikt. Is dat beleid veranderd in de afgelopen jaren.

Gedeputeerde **Post** antwoordt dat het beleid niet is veranderd. De opcenten zijn altijd een algemeen dekkingsmiddel geweest. Er is geen koppeling tussen opcenten en investeringen in infrastructuur.

De heer **Zoon** (PvdD) kondigt een motie aan. Het PMO wordt voor meer gebruikt dan alleen voor de auto. Het kan interessant zijn voor een automobilist om een cent meer te betalen als daarmee iet meer over water wordt getransporteerd. Op dat punt wordt ook een motie aangekondigd door de PvdD.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) steunt de PvdA-fractie in haar betoog voor de fiets. Tijdens het symposium zijn heel mooie ideeën naar voren gekomen. Het is belangrijk dat daar aandacht voor is. GroenLinks zal daartoe een motie indienen. De provincie moet meer aandacht gaan besteden aan fietseducatie voor jongeren.

Gedeputeerde **Post** licht toe dat daaraan jaarlijks veel geld wordt uitgegeven. Vroeger heette dat BDU. Aan allerlei organisaties op het gebied van verkeersveiligheid geeft de provincie jaarlijks geld voor programma's op het gebied van verkeerseducatie. De gedeputeerde geeft mevrouw Pels in overweging om zich eerst te informeren over wat er daadwerkelijk gebeurt, voordat een motie wordt ingediend.

De heer **Ceder** (ChristenUnie) vindt het ingewikkeld om de Kaderbrief vast te stellen en ook de bedragen als pas daarna in detail wordt besproken wat er gaat gebeuren op het gebied van Smart Mobility. Is € 11 miljoen voldoende voor Smart Mobility? Om haar controlerende taak goed uit te kunnen voeren, zouden Provinciale Staten een beter beeld moet hebben van de besteding van genoemde € 11 miljoen, voordat de Kaderbrief wordt vastgesteld. Het is logisch dat de exacte details op een later moment worden besproken.

De heer **Yurdakul** (D66) kreeg geen reactie op zijn vraag over de houtskoolschets en hoe de verschillende kosten in de bedrijfsvoering zich daartoe verhouden.

Gedeputeerde **Loggen** zegt toe dat een schriftelijk antwoord op deze technische vraag volgt.

Gedeputeerde **Post** snapt wat de heer Ceder zegt. Dat is nu eenmaal het karakter van de Kaderbrief. Provinciale Staten stellen daarin de financiële kaders vast. Met dat geld wordt voor de invulling zorg gedragen en wordt in sommige gevallen een programma opgesteld. Of het genoeg is, dat is de vraag. Op grond van de financiële kaders wordt invulling gegeven. De uitwerking van de financiële kaders volgt in de begroting.

Bij interruptie zegt de heer **Ceder** (ChristenUnie-SGP) dat de fractie niet dezelfde duidelijkheid heeft bij Smart Mobility als bij de andere nieuwe beleidsvoorstellen. De fractie zou graag meer informatie ontvangen.

Gedeputeerde **Post** antwoordt dat die informatie zeker komt. Dat gebeurt deels bij de begroting en deels bij de uitwerking van een programma. Bij verduurzaming van infrastructuur moet bijvoorbeeld worden gedacht aan LED-verlichting. Een en ander kan pas worden uitgewerkt en ingevuld als duidelijk is hoeveel geld er voor is. Dus eerst wordt de Kaderbrief vastgesteld en dan de begroting. Provinciale Staten fourneren eerst het geld. Later volgt de invulling.

De **voorzitter** rondt de behandeling van de Kaderbrief af.

8 A-agenda Mobiliteit
8a. Mobiliteit: Voordracht tweede actualisatie PMI

De **voorzitter** deelt mee dat zich drie insprekers hebben gemeld.

Mevrouw **De Jong** (Stichting Heilloze weg) spreekt in. Nut en noodzaak van de aansluiting op de A9 zijn tot op heden nooit vastgesteld. De financiële kosten worden angstvallig geheim houden. De maatschappelijke kosten worden steeds duidelijker. De aansluiting schaadt het maatschappelijk belang, in plaats van dient.
In de voordracht Tweede actualisatie PMI is niets te vinden over de kosten voor de aansluiting A9. Er is wel degelijk een kostenstijging. In het geval van gemeente Heiloo wordt zelfs gesproken over een artikel-12-status. Sinds 2011 is de financiële situatie van de gemeente niet echt verbeterd. Toch moet Heiloo op grond van de overeenkomst Nieuwe Strandwal enorm veel bijdragen aan de aansluiting A9. De extra kosten komen inmiddels uit op circa € 25 miljoen tot € 28 miljoen en maken geen onderdeel uit van de overeenkomst. Ze komen grotendeels voor rekening van Heiloo.
De Commissaris van de Koning vertelde dat het feit dat deze informatie pas op tafel lag na de besluitvorming over de overeenkomst alles te maken heeft met de inspanningen die de project partners hebben gedaan om eerder tot een overeenkomst te komen, teneinde Heiloo bij het project te houden in de dynamiek van de gemeenteraadsverkiezingen.
Inmiddels raamt de provincie de kosten voor de aansluiting op € 38 miljoen. De forse kostenoverschrijding plus de miljoenenverliezen die Heiloo leed op de woonwijk en het bedrijventerrein, betekenen dat het financiële gat steeds groter wordt.
Om het financiële gat te dichten wil Heiloo dat bedrijven verhuizen naar De Boekelermeer. Op de huidige bedrijfslocaties mogen dan huizen worden gebouwd. Echter in de wijk Zandzoom mogen niet meer dan 1100 woningen worden gebouwd. Te weinig om de verhuizing van de bedrijven te kunnen financieren. Heiloo vroeg de provincie om meer woningen te mogen bouwen. De provincie zei nee. Er komen minder woningen in de wijk Zuiderloo en de woonvisie wordt losgelaten. Zo kunnen er in Zandzoom meer en duurdere woningen worden gebouwd. Voor wie? Niet voor de regio, maar voor de Metropoolregio Amsterdam. Dat creëert extra mobiliteit, terwijl dat niet wenselijk is. In de regio Alkmaar worden bovendien te weinig sociale woningen gebouwd. Waarom grijpt de provincie niet in? Laat de provincie zich leiden door bouwend Nederland?
Waarom neemt de provincie niet het rapport van het Planbureau voor de leefomgeving ter harte. Daarin wordt aanpassing van bestaande bouw en geen nieuwbouw geadviseerd.
Heiloo komt een handvol ondernemers tegemoet door hen de mogelijkheid te bieden om met meer winst hun bedrijf te verhuizen. Dit is eigenlijk verkapte staatsteun. Ondertussen bezuinigt Heiloo op de zorg, de Wmo, cultuur en het gemeentelijk groen. De gelden die in het Sociaal Domein niet worden uitgegeven worden via de reserves overgeheveld naar de verliezen op de grote projecten. Uit voornoemde voorbeelden blijkt dat de aansluiting A9 de maatschappelijke belangen schaadt. Een van de redenen waarom Stichting Heilloze weg tegen deze aansluiting is.

De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt of er vanuit de gemeente een signaal is gegeven dat zij dit probleem heeft aangekaart bij de provincie c.q. Gedeputeerde Staten.

Mevrouw **De Jong** (Stichting Heilloze weg) veronderstelt dat de gemeente Heiloo dat niet durft. De partijen van de overeenkomst Nieuwe Strandwal zijn aan elkaar gebonden. Waarschijnlijk zijn er afspraken gemaakt over wie de kosten draagt en dergelijke. Heiloo probeert krampachtig de eindjes aan elkaar te knopen. Het trekt een enorme wissel op de toekomst en op alle maatschappelijke voorzieningen in het dorp.

De heer **De Graaf** (CDA) vraagt aan welk voorbeeld in Zuid-Holland wordt gerefereerd.

Mevrouw **De Jong** ((Stichting Heilloze weg) verwijst naar een artikel in de Telegraaf. Provincie Zuid-Holland gaat ingrijpen op het woningaanbod. Zij wil daarmee voorkomen dat juist doordat gemeenten geld nodig hebben teveel sociale woningen niet gebouwd worden.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Stapersma.

De heer **Stapersma** (voorzitter Vogelwerkgroep Midden Kennemerland) spreekt, mede namens Vogelwerkgroep Alkmaar, in over de aansluiting A9. Beide vogelwerkgroepen reageerden op het voorontwerp. Nu hebben zij hun zorgen ingebracht op het voorontwerp bestemmingsplan.
De natuurparagraaf in het ontwerpbestemmingsplan omvat een quickscan. Partijen in dit project moeten daaraan aandacht besteden. De provincie gaat hier uiteindelijk nat op bij de Raad van State als dit bestemmingsplan wordt vastgesteld. Beide vogelwerkgroepen adviseren om de quickscan op te pakken, ook al betekent dat meer onderzoek.
De natuurcompensatie is zodanig dun dat een partij als Landschap Noord-Holland is weggelopen uit het overleg over de natuurcompensatie. Het is voor een deel sigaar uit eigen doos. Het aantal hectaren is gering. De vogelwerkgroepen roepen om de compensatie ruimhartiger in te steken, wanneer echt wordt vasthouden aan het voorliggende tracé. De heer Stapersma verwijst naar de uitgedeelde kaartjes met betrekking tot weidevogels in Noord-Holland. Het gaat slecht met de weidevogels. Wil de provincie vasthouden aan de huidige variant dan moet ze daarvoor ruimhartig compenseren. Er is het onzalige idee om aan de Lagelaan een viaduct aan te leggen voor fietsers om vervolgens het fietspad recht door het weidevogelgebied aan te leggen. Dat is een heel slecht idee. De vogelwerkgroepen roepen de provincie op dat vooral niet te doen. Het fietspad zal leiden tot onherstelbare schade voor weidevogels. De provincie zou moeten zoeken naar alternatieven voor het opnieuw doorsnijden van een groen natuurgebied.

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn vanuit de commissie. Hij geeft het woord aan mevrouw Zandvliet.

Mevrouw **Zandvliet** spreekt in als inwoner Heiloo. Haar zorgen zijn groot. Ze raakte betrokken bij denktanksessies voor het verkeersplan in Heiloo. Zeven bewonersgroepen vroegen de gemeente om een dialoog en een second opinion. Zij willen geen draagvlak geven aan het voorliggende nieuwe verkeersplan voor Heiloo. Met de komst van de aansluiting A9 zal de nijpende verkeerssituatie in Heiloo nog meer verslechteren.
In het kader van de overeenkomst Nieuwe Strandwal worden woningbouw, groenprojecten en de ontsluiting van een bedrijventerrein ontwikkeld. De verkeersintensiteit neemt vooral af op Noord-Zuidroutes. De verkeersdruk neemt drastisch toe op de Oostwestverbinding, in de dorpskern en op gebiedsontsluitingswegen in woonwijken. De afslag A9 zal een aanzuigende werking hebben vanuit Egmond en Bergen.
De verkeersproblematiek in de dorpskern vraagt al jaren om een oplossing. Bij het actualiseren van het verkeersplan is ingezet op maximale bereikbaarheid en een belasting op maximale grenswaarden per straat. De bewonersgroepen pleiten naast bereikbaarheid ook voor een leefbaar dorp, waarin veiligheid een hogere prioriteit krijgt dan tot op heden. De maatregelen die genomen moeten worden, zullen fors zijn. In de laatste denktanksessie is geconstateerd dat de bewonersgroepen geen draagvlak kunnen verlenen aan de scenario's die gemeente Heiloo heeft voorgedragen. In de visie op verkeer missen zij op bereikbaarheid en doorstroming de samenhang met leefbaarheid en veiligheid.
In allerlei denktanksessies is meegedacht. De bewonersgroepen voelen zich genoodzaakt om het nu verder onder de aandacht te brengen. Mevrouw Zandvliet verzoekt om haar inbreng mee te nemen in de afweging door de provincie, waarin Heiloo een klein stipje is. Heiloo krijgt echter in toenemende mate een grote hoeveelheid verkeer te verstouwen. De kosten voor de afslag A9 lopen op. De bewonersgroepen voorzien dat er straks onvoldoende financiële middelen zijn voor de noodzakelijke maatregelen om de toenemende verkeersdruk in Heiloo adequaat het hoofd te bieden.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de bewonersgroepen er vertrouwen in hebben dat zij er met de gemeente Heiloo uitkomen.

Mevrouw **Zandvliet** vertelt dat de bewonersgroepen in ieder geval niet zijn uitgenodigd voor een dialoog met de gemeente.

De **voorzitter** bedankt de insprekers voor hun komst en inbreng. Hij heeft de voordracht ter bespreking aan de commissie.

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** VVD) vertelt dat de VVD kan instemmen met de actualisatie. Als niet wordt ingestemd met de voorstellen voor tussentijdse zaken dan wordt alles weer vertraagd en volgt opnieuw de discussie over het feit dat er veel geld overblijft.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) bedankt voor de antwoorden op technische vragen. Het antwoord op vraag 4 is onduidelijk. De vraag gaat over project 33: N201, maatregelen tegen geluidsoverlast. Nu zijn proef diffractoren c.q. geluidgoten aangebracht die de overlast kunnen beperken. Als het onderzoek is afgelopen, dan kunnen Provinciale Staten een verzoek doen voor een extra krediet. Komt dit ten goede aan de inwoners?
Voor het overige gaat 50PLUS akkoord met de voordracht.

De heer **Zoon** (PvdD) zag het ontwerpbestemmingsplan, inclusief het integraal ontwerp met betrekking tot de A9 – Heiloo. Zijn fractie heeft er technisch gezien problemen mee. Er wordt maximale ruimte gegeven aan de autoverbinding. Natuur en fiets zijn ondergeschikt. De fiets moet wachten op de auto bij de oversteek. Het project staat onder financiële en planmatige druk. Dat is niet terug te vinden op de 'Stand van zaken projectenlijst', die is meegezonden. Wat is de reactie van de gedeputeerde? Wanneer wordt het bestemmingsplan daadwerkelijk vastgesteld?
De PvdD maakt zich zorgen over de verbinding A8-A9, maar is blij met de hoeveelheid OV-projecten, die op de lijst staat. Toch is de automobiliteit wel oververtegenwoordigd.

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) vraagt zich af of het fietsverkeer voldoende wordt meegenomen in de uitvoering van het beleidskader Verkeersmanagement. Naar aanleiding van het bezoek aan de verkeerscentrale in Hoofddorp kwam naar voren dat de provincie voorop loopt op het gebied van verkeersmanagement, maar dat de fiets nog onvoldoende meegenomen wordt. Wat is het huidige beleid hiervoor en de visie erop?
Is het mogelijk om bij de blauwe golf te zorgen voor goede communicatie met de overige weggebruikers?

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) zegt over verkeersmanagement in het algemeen dat hij daarover graag wil doorpraten. De provincie besteedt er geld aan, maar wat is de visie van de provincie op de omgang met Smart Mobility en verkeersmanagement. Er liggen grote kansen, maar daar moet meer grip op worden gekregen. De heer Van Berkum roept op om daarover verder in de discussie te gaan. Wat er staat over de projecten dat steunt GroenLinks. Het gaat om veel geld, maar het is belangrijk dat aan de slag wordt gegaan. Uit de inspraak blijkt dat voor de afslag A9 Heiloo vanuit de regio een extra bijdrage van € 3 miljoen wordt verwacht vanuit de provincie. Dit is niet terug te vinden in deze actualisatie! Kan de gedeputeerde hierover meer duidelijkheid geven? Zoals bekend, is GroenLinks geen voorstander van deze afslag.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) vertelt dat zijn fractie zich kan vinden in de actualisatie.

Mevrouw Van Duijn (PvdA) verlaat de vergadering.

De heer **De Graaf** (CDA) bedankt voor de uitvoerige informatie over PMI en PMO. Er wordt een verhoging gevraagd voor verkeersmanagement. Is daarbij rekening gehouden met het feit dat Zaandam niet wil participeren in centrale brugbediening? De fractie komt nog met een technische vraag over de Geinbrug.
In het project Bereikbaarheid Waterland wordt in het PMI uitgegaan van een bovengrondse verbetering. Er wordt onderzoek gedaan naar een ondergrondse verbetering. Daarvan zijn de financiële gevolgen nog onduidelijk. Verwachten Gedeputeerde Staten dat daarover in de komende periode duidelijkheid kan worden gegeven? Wat is de relatie tussen de stuurgroep en Provinciale Staten?
Als optie voor de volgende PMI geeft de heer De Graaf mee om met de gemeenten Bergen en Alkmaar naar een oplossing te kijken voor de N9 en de N510. De Kogerdijk loopt vast. De maatregelen voor een betere doorstroming schijnen niet afdoende te zijn.

De heer **Hoogervorst** (SP) merkt op dat de SP zich grote zorgen maakt over de verbinding A8-A9, vooral gezien het feit dat het financiële plaatje vanuit andere partijen moet komen. Blijft de maximale bijdrage vanuit de provincie ook de maximale? Wat moet er nog gebeuren voordat realisatie van het project heroverwogen gaat worden? Heeft de gedeputeerde officieel bericht ontvangen van omliggende gemeenten dat zij in financiële problemen dreigen te komen?

In het kader van de bereikbaarheid Den Helder zijn kwartiermakers aan de slag gegaan. In hoeverre worden Provinciale Staten meegenomen in het analyseren van mogelijkheden als de kwartiermakers keuzes hebben gemaakt?
De SP is blij dat zichtbaar wordt dat er flinke vorderingen worden gemaakt met de Westfrisiaweg. De eerdere zorgen van de SP over de N23 blijven.
Wordt het, gezien het recente besluit over Distripoort, mogelijk om de afslag N23 alsnog te schrappen? Een deel van de kosten voor de N23 zouden worden gedragen door bedrijven die op Distripoort zouden komen. Hoe wordt dit opgelost?

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat de voordracht geen grote verrassingen oplevert voor D66. Het is toch lastig om te sturen met het PMI. De heer Tijssens complimenteert de vergadering dat vandaag eerst de jaarrekening is behandeld en daarna de Kadernota. Al jaren wordt in dit huis eerst de begroting vastgesteld en daarna pas het PMI. Die scherpte moet worden vastgehouden. Het PMI geeft inhoud aan de begroting. D66 is niet tevreden over het PMI als instrument. Op welke manier kunnen belangrijke infrastructurele investeringen, zoals fiets en Smart Mobility, worden verenigd in het instrument PMI?

Gedeputeerde **Post** merkt op dat de geluidswerende maatregelen N201 door middel van diffractoren ten goede komen aan de bewoners. De diffractoren zorgen ervoor dat het geluid wordt afgebogen. Aanwonenden hebben dan minder last van het geluid van de weg.
Het proces ten aanzien van de aansluiting A9 bij Heiloo heeft langer geduurd dan destijds was voorzien, ondermeer vanwege de uitwerking en de invulling van de woningbouw. Dat heeft ertoe geleid dat er een kostenverhoging in het totale plaatje zit. Vooralsnog is in de overeenkomst afgesproken dat de drie gemeenten aan de lat staan op het moment dat de kosten meer zijn dan afgesproken. De provincie faciliteert de gemeenten daar waar iedereen gefaciliteerd wordt. Als er regelingen zijn in de provincie waarvan iedereen gebruik kan maken, dan staan die ook open voor de gemeenten Alkmaar, Castricum en Heiloo. De gemeenten staan aan de lat, tenzij Provinciale Staten van mening zijn dat het probleem voor die gemeenten moet worden opgelost. Dan wordt het een andere zaak.

Bij interruptie zegt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) dat hij vanuit de regio hoort dat er €3 miljoen zou zijn toegezegd door de provincie. Is dat niet waar?

Gedeputeerde Post benadrukt dat er geen geld is toegezegd. De gedeputeerde heeft een overeenkomst gesloten, waarin staat dat als het meer dan €33 miljoen kost, de drie gemeenten daarvoor aan de lat staan. Dat compromis is op enig moment bereikt. Eerst was het € 28 miljoen, maar dat werd € 33 miljoen. Er is een tekort van € 3 miljoen. Als Provinciale Staten wensen dat de provincie dat tekort oplost, dan gaat de gedeputeerde op zoek naar een oplossing voor het probleem. Voor het overige geldt dat de drie gemeenten gebruik kunnen maken van alle regelingen die ook voor andere gemeenten opstaan. Er is een getekende overeenkomst. Het is in eerste instantie een verzoek van de drie gemeenten geweest om de aansluiting te realiseren. De provincie zou een kleine bijdrage leveren, maar vooral het project trekken. Op het moment dat Provinciale Staten er anders over denken, dan hoort de gedeputeerde dat graag. Ze weet ook dat het een probleem oplost.

De vraag of fietsverkeer in verkeersmanagement is meegenomen komt elkaar jaar terug. Elk jaar geeft de gedeputeerde hetzelfde antwoord. Op het moment dat kan worden aangegeven waar de doorstroming van de fiets een probleem is en als de leefbaarheid daardoor een probleem is, dan hoort de gedeputeerde dat graag. Verkeersmanagement is bedoeld voor de doorstroming van het autoverkeer. Daardoor verbetert de leefbaarheid. Als er files zijn in het fietsverkeer dan hoort de gedeputeerde het graag. Dan kan worden gekeken naar het ontwikkelen van een kader voor de fiets.

Bij interruptie merkt de heer **Papineau Salm (PvdA)** op dat het een vraag is naar aanleiding van het werkbezoek. De ambtenaar zei toen zelf dat het goed was om het fietsverkeer mee te nemen.

Gedeputeerde **Post** veronderstelt dat er geen problemen zijn in de doorstroming van het fietsverkeer. Als dat wel het geval is, dan gaat het vaak om heel brede wegen. Dan wordt gezocht naar een ongelijkvloerse oplossing.

Bij interruptie Tijssens (D66) zegt dat onvoldoende doorstroming bij autoverkeer direct file oplevert. Bij de fiets treedt dan een verlaging van de snelheid op. Deskundigen zeggen dat verbeteren van de

fietsdoorstroming zin heeft in een stedelijke omgeving. Er moet dan niet worden gesproken over files, maar over het verbeteren van de kans van de fiets in de strijd tussen mobiliteiten.

Gedeputeerde **Post** wijst erop dat provinciale infrastructuur totaal anders is dan gemeentelijke infrastructuur. Bij de laatste liggen de kruisingen dichter op elkaar en is het eenvoudiger om een groene golf te creëren. Als het eerste stoplicht bij Uitgeest en het tweede daaropvolgende bij Castricum ligt, dan is het vrij complex om een groene golf aan te leggen.

Bij interruptie zegt de heer **Tijssens** (D66) dat een groene golf kan werken op een ritme, maar deze kan ook op aanbod van verkeer gericht zijn. De heer Tijssens noemt een belangrijke provinciale fietsverbinding tussen Haarlem en Amsterdam. Het is hinderlijk als daar steeds voor een verkeerslicht moet worden gewacht.

Gedeputeerde **Post** merkt op dat de heer Tijssens zelf begon over de groene golf. Als er sprake is van brede provinciale infrastructuur dan ligt de keuze vooral in het scheiden van stromingen door ondergrondse of bovengrondse kruisingen. Dat is de beste doorstroommaatregel voor iedereen. Auto's beïnvloeden de leefbaarheid. Dat geldt niet voor fietsen. Dat neemt niet weg dat in de inventarisatie van de Fietsersbond ook dit soort knelpunten zaten. Aangegeven is dat wordt geprobeerd die knelpunten op te lossen. De heer Tijssens kan de gedeputeerde niet verwijten dat ze de kwestie bagatelliseert. Provinciale infrastructuur is niet hetzelfde als wat er binnengemeentelijk speelt. De gedeputeerde voorziet niet dat het handig is om een groene golf aan te leggen tussen Uitgeest en Castricum omdat de afstand daartussen 15 kilometer is.

Bij interruptie merkt de heer **Den Uyl** (PvdA) op dat door de heer Tijssens een goede suggestie is gedaan voor een goede doorstroming.

Gedeputeerde **Post** zegt dat op het moment dat om voorrang gevochten moet worden tussen de auto en de fiets dan voorrang wordt gegeven aan de auto. Dat leidt tot minder uitstoot. De doorstroming op wegen wordt zoveel mogelijk bevorderd, ook voor aanwonenden. Daarna wordt getracht de fiets zoveel mogelijk te laten doorstromen. Er wordt ook gekeken naar leefbaarheid en veiligheid.
Als het gaat over het bevorderen van snelheid voor de fiets, dan valt er binnenstedelijk meer winst te behalen dan op het enkele verkeerslicht op de provinciale weg.

In het kader van de blauwe golf wordt met alle weggebruikers gecommuniceerd.
Over de visie op verkeersmanagement had de gedeputeerde nog voor zomer in een BOT-overleg over mobiliteit willen praten en hoe die wordt meegenomen in de Omgevingsvisie. Dat verzoek is bij de voorzitter van deze commissie ingediend, maar niet gehonoreerd. De gedeputeerde had de commissie graag aan de voorkant willen betrekken . Dat gaat niet lukken

De heer De Graaf (CDA) verlaat de vergadering.

De voorzitter licht toe dat het verzoek van de gedeputeerde in de agendacommissie aan de orde is gesteld. De visie op verkeersmanagement wordt behandeld bij de Omgevingsvisie.

Gedeputeerde **Post** had het overleg graag aan de voorkant gehad, zodat er beeldvorming komt en input kan worden geleverd voor de Omgevingsvisie. Er is anders besloten. Dit betekent dat de commissie wordt geconfronteerd met de resultaten die het college gaat inbrengen in de Omgevingsvisie.

Bij interruptie merkt de **Tijssens** (D66) op dat dergelijke procedurele zaken nooit de reden moeten zijn dat te laat wordt geanticipeerd. Hij roept op om daar waar mogelijk op dit vlak een voordracht of een bespreekstuk zo te routeren dat Statenleden, in welke commissie dan ook, kunnen aantakken.

Gedeputeerde **Post** zegt dat het laatste niet gaat gebeuren. De gedeputeerde wilde juist vanuit de commissie Mobiliteit horen wat er in de Omgevingsvisie moet komen. Er is een startnotitie voor de Omgevingsvisie. Het gaat er niet om wat het college wil, maar wat de commissie wil.

Bij interruptie merkt de heer Van Berkum (GroenLinks) op dat de kwestie in de Agendacommissie is besproken. Er is een punt waarover van gedachte moet worden gewisseld. De heer Van Berkum wil die discussie kunnen voeren.

De **voorzitter** licht toe dat is gevraagd om een aparte commissievergadering over de Omgevingsvisie, waarin alle sectoren aan de orde konden worden gesteld. Het Presidium besloot dat het via commissie RWW gaat. Er worden aparte bijeenkomsten georganiseerd, waarin ook Mobiliteit aan de orde kan komen. Er moet ruimte worden gemaakt voor een bijeenkomst waarin mobiliteit aan de orde komt. Getracht wordt dit voor het zomerreces te laten plaatsvinden.

Gedeputeerde **Post** vervolgt haar beantwoording van vragen. Er is rekening meegehouden dat Zaanstad niet wil meedoen aan de centrale brugbediening. Wellicht te zijner wel.
De financiële kant van Broek in Waterland is een ingewikkeld vraagstuk. De nadere uitwerking van de variant van de dorpsraad is een vraag van Provinciale Staten geweest en niet die van de regio of de gedeputeerde. Als die variant meer kost, dan gaat de gedeputeerde ervan uit dat daarvoor dekking wordt gezocht.
In het kader van de bereikbaarheid zijn afspraken gemaakt met Alkmaar: Daar zit N9 Kogerdijk bij. Op de vraag of de gedeputeerde het bericht heeft ontvangen dat gemeenten in financiële problemen dreigen te komen, antwoordt zij dat zij weet dat Heiloo er moeite mee heeft om een extra bedrag op tafel te leggen. Op de vraag of gemeenten in de problemen komen, moet ze het antwoord schuldig blijven. De gedeputeerde heeft ´financieel toezicht op decentrale overheden' niet in portefeuille. Op de vraag wat de consequentie is voor de totale financiële positie van Heiloo heeft de gedeputeerde geen antwoord.
Voor het project Bereikbaarheid Den Helder moet een definitief plan van aanpak nog worden vastgesteld. Dat plan van aanpak zal ter informatie worden toegezonden.
Voor de afslag Distripoort wordt de fundering aangelegd, maar voor de afslag zelf niet. Het is niet zo dat de ondernemers, die op Distripoort zouden komen, een bijdrage zouden leveren. Uit de grondverkoop zou € 6,5 miljoen komen. Nu er geen verkoop plaatsvindt, komt ook die bijdrage niet tot stand. Er is nu een dekkingstekort op de Westfrisiaweg. Eerder was de bijdrage van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in het kader van bezuinigingen al ingetrokken. Het dekkingstekort is dus ontstaan door het intrekken van deze zogenaamde tweede kraal, het niet komen tot een bijdrage uit Distripoort en de lagere indexering, waardoor de bijdrage van de overige partners lager is. De gedeputeerde weet niet of dat het totaal is. Als zij zeker weet wat het dekkingstekort is komt ze terug met een dekkingsvoorstel. Dit is de inkomsten kant. Dat staat los van het krediet. Het totale krediet is € 78.421 miljoen. Dat blijft het krediet. Aan de ontvangstenkant ontbreken nu wat bijdragen. Daarvoor moet een oplossing worden gevonden.

Tweede termijn

De heer **Tijssens** (D66) had het idee om wat met fietsbeleid te gaan doen. De inzet op Smart Mobility zal worden geïntensiveerd, als de Kaderbrief is vastgesteld. Hoe kan dit in het PMI belanden zodanig dat die structuur wordt aangepast. Het wordt meer een mobiliteitending wanneer men deze afzet tegen de Omgevingsvisie.

Gedeputeerde **Post** zegt dat het uitsplitsen per mobiliteit onmogelijk is. De provincie pakt een traject aan, inclusief fietsinfrastructuur. Wanneer dat moet worden uitgesplitst, zullen gesplitste offertes aangevraagd moeten worden bij aannemers. De gedeputeerde verwacht dan de hoofdprijs te moeten gaan betalen. Een PMI per mobiliteit is niet mogelijk

De heer **Tijssens** (D66) constateert dat er sprake is van een misverstand. Waar een deel van het mobiliteitsbeleid op termijn in de Omgevingsvisie moet 'landen', zijn er ook investeringen, die op modaliteit geordend zijn. Die zijn nu in het PMI ondergebracht. De heer Tijssens mist een heldere structuur waarbinnen het PMI modaliteiten uit elkaar kunnen worden gehaald, om daarmee aan de slag te kunnen.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de heer Tijssens wil dat in de toekomst wordt gesproken over fietspaden, die bijvoorbeeld in een rechte lijn van Den Helder naar Hilversum lopen en waar geen provinciale weg loopt, maar wat wel een provinciaal fietspad zou kunnen zijn. Dat wil hij dan apart in het PMI opgenomen zien. Klopt dit?

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat op het moment dat investeringen in fietsinfrastructuur op hun eigen merites moeten worden beoordeeld, er meer moet gebeuren dan er afgelopen jaren in het PMI werd gedaan. Het suggereert niet dat los van provinciale wegen gestrekte fietspaden worden aangelegd.

Gedeputeerde **Post** begrijpt niet wat van haar wordt verwacht. Zij geeft de heer Tijssens in overweging om met een initiatiefvoorstel te komen.

De voorzitter rondt de behandeling van het PMI af.

8b. Beheer en Onderhoud: Tussentijdse kredietaanvragen PMO
Vanuit de commissie zijn er geen opmerkingen. De voordracht kan als hamerstuk worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

9. B-agenda Grondzaken
9a. Grondzaken: evaluatie uitvoeringsregels pacht 2017
Gezien de uitloop in de tijd wordt dit agendapunt aangehouden tot de extra/uitloopvergadering 29 juni 2017.

Gedeputeerde **Post** stelde eerder een technische briefing over pachtbeleid voor. Daarmee had een groot deel van de vragen al beantwoord kunnen zijn. De commissie heeft de gedeputeerde daarvoor geen ruimte willen geven.

10. B-agenda Mobiliteit
10a. Mobiliteit: Concept-Vervoerplan 2018 Haarlem-IJmond
De heer **Bruggeman** (SP) licht toe dat het gaat om haltes en plannen voor opheffing van haltes. De SP is voor eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Binnen de SP is een oplossing gevonden voor opgeheven haltes met de virtual busstop app.
In december zullen haltes worden opgeheven in de concessie Haarlem-IJmond. De heer Bruggeman reisde mee op de lijn en checkte handelingen. Het stoppen bij een halte kost maximaal 15 seconden. Wanneer een halte wordt opgeheven, zullen sommige reizigers soms 20 minuten langer moeten lopen om een halte te bereiken. De gedeputeerde beantwoordde schriftelijke vragen met argumenten dat het opheffen van haltes verband houdt met een toekomstvast betrouwbaar netwerk en een duurzame uitvoering van het openbaar vervoer. Het klinkt logisch: als de bus minder stopt, kan deze sneller doorrijden. Uit een rekensom blijkt dat het uiteindelijk per bus op een lijn per dag een seconde reistijdverlies oplevert.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) wat het punt van de heer Bruggeman is. Gaat het om bushaltes langs bijvoorbeeld lijn 2 in Haarlem, wat geen doorgaande lijndienst is, of gaat het om R-netlijnen?

De heer **Bruggeman** (SP) antwoordt dat het om beide soorten, ontsluitende lijnen gaat zoals lijn 82, die R-netlijn 382 moet worden.

Bij interruptie vraagt de heer **Papinea Salm** waar de heer Bruggeman heen wil met zijn verhaal. Wil hij er taxivervoer van maken?

De heer **Bruggeman** (SP) herhaalt dat het gaat om reistijdverlies voor de individuele reiziger. De haltepaal staat daar. Laat deze staan. Het kost niks extra en het levert nauwelijks reistijdverlies op.

Per interruptie vraagt de heer **Tijssens** (D66) zich af waarom haltes opgeheven moeten worden, terwijl het alleen maar voordelen heeft om de halte te laten bestaan.

De heer **Bruggeman** (SP) weet het antwoord niet.
Hij stelt voor de haltes te laten bestaan. Is de provincie, als gesprekspartner in de Vervoerregio, bereid om dit standpunt over te brengen?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) snapt het betoog. 20 minuten minder lopen naar een bushalte is voor de oudere medemens van groot belang. Zij pleit ervoor dat de gedeputeerde het punt aankaart in de Vervoerregio.

De heer **Tijssens** (D66) is nog niet zover dat hij zijn standpunt overgebracht wil laten worden door de gedeputeerde. Er zal eerst gesproken moet worden over de vraag hoe het ideale punt kan worden bereikt.

De heer **Bruggeman** (SP) vraagt zich af wat erop tegen is om de haltepalen te laten staan

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) zegt dat niet kan worden gerekend met een gemiddeld reistijdverlies van een seconde per bus. De concessiehouder zal goed hebben gekeken naar de reden voor opheffing. Eerst zal die reden moeten worden achterhaald. Wellicht ligt er een vervangende lijn?

De heer **Papineau Salm** (PvdA) stelt vast dat de afstand tot de halte moet worden bepaald.

De heer **Van Berkum** (GL) weet dat de afstand van plekken waar mensen wonen tot openbaar vervoer soms problematisch is. Het aanvullend openbaar vervoer zou veel fijnmaziger moeten. Er moet wel onderscheid blijven tussen R-netlijnen en aanvullende lijnen. Dat onderscheid ziet de heer Van Berkum niet in deze discussie. De heer Bruggeman gaat voorbij aan het feit dat een halte ook onderhouden moet worden. Er kan niet ad hoc worden gesteld dat elke bestaande bushalte in stand gehouden moet worden.

De heer **Bruggeman** (SP) veronderstelt dat de vervoerders vanuit een econometrische opvatting redeneren dat een halte waar enkele passagiers in- of uitstappen moet worden opgeheven. Over routes waar zowel een R-netlijn als een aansluitende lijn ligt, zal men de SP niet horen.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat busboekjes en reistijden niet worden gebaseerd op een gemiddelde halteringstijd. Daar zijn normen voor. Een volgende bus moet dezelfde route rijden als bus ervoor binnen dezelfde tijd. Als een bus te vroeg vertrekt betekent dat een boete, maar die boete is er ook bij te laat vertrek. Een bepaalde betrouwbaarheid wordt nagestreefd. Dat heeft niets econometrisme te maken.
Voor de afstand van haltes verwijst de gedeputeerde naar het Progamma van eisen. Als de SP daarop commentaar had, had dat bij het opstellen van het Programma van eisen ingebracht moeten worden.
Bij het opstellen van een conceptvervoerplan wordt advies gevraagd bij consumenten- en reizigersorganisaties en gemeenten. Vervolgens wordt getoetst of het vervoerplan voldoet aan het Programma van eisen en het advies van ROCOV en de gemeenten. Daarna stellen Gedeputeerde Staten het vervoerplan definitief vast. Dat is een zorgvuldige manier van handelen.
Als een vervoerder zou denken dat het in economische zin interessant zou zijn om een bus ergens te laten stoppen, dan zal hij de bus daar laten stoppen.

De **voorzitter** beëindigt discussie.

11. Rondvraag portefeuille mevrouw Post

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

12. Sluiting

De **voorzitter** bedankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng en schorst de vergadering om 17.50 uur tot 29 juni 2017.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HK Haarlem

INGEKOMEN 30 JUNI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
N. Meijer
CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 4080
meijern@noord-holland.nl

Betreft: Kaderbrief 2018

Verzenddatum
30 JUNI 2017

Kenmerk
802893/964170

Uw kenmerk

Geachte leden,

Bijgaand zenden wij u als nazending een aangepaste versie van de eerder aan u verzonden Kaderbrief 2018.

In de eerder aan u verzonden Kaderbrief is in de tabel op pagina 29 een omissie geconstateerd welke wij hebben gecorrigeerd.

In paragraaf 5.5 zijn de bedragen op regel 5.1 en 5.2 in het jaar 2017 niet juist opgenomen. Op regel 5.1 had -/- € 42,46 miljoen moeten staan, op regel 5.2 had in jaar 2017 -/- € 39,90 miljoen moeten staan en bij regel 5.3 & 5.4 en 5.6 in jaar 2020 € 13,0 miljoen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter E. Post

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
Haarlem [2012 HR]
www.noord-holland.nl

Kaderbrief 2018-2021

INGEKOMEN 30 JUNI 2017

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Trends en ontwikkelingen 4

3 Macro-economische en landelijke ontwikkelingen 6

3.1 Inleiding 6

3.2 Macro-economische vooruitzichten 6

3.2.1 Nationale ontwikkelingen 6

3.2.2 Internationale ontwikkelingen 6

3.3 Landelijke wetgeving en (overige) ontwikkelingen 7

3.3.1 Provinciefonds 7

4 Begrotingsbeleid 9

4.1 Robuust begrotingsbeleid 9

4.1.1 Duurzaam structureel en reëel evenwicht 9

4.1.2 Geen belastingverhoging 10

4.1.3 Toepassen van indexering op provinciale budgetten 10

4.1.4 Nieuw beleid in overeenstemming met beschikbare middelen 10

4.2 Begrotingsrechtmatigheid 10

4.3 Begrotingssystematiek 11

4.3.1 Onderzoeksrapport Begrotingssystematiek 11

4.3.2 Wijziging Besluit Begroting en Verantwoording 11

5 Geactualiseerde meerjarenraming 2017-2021 13

5.1 Technische bijstellingen 13

5.2 Wettelijke ontwikkelingen 16

5.3 Nieuwe beleidsvoorstellen 17

5.4 Dekkingsvoorstellen 27

5.5 Meerjarenraming: samenvatting en conclusie 29

6 Bijlage 1: Bestedingsplan reserve bedrijfsvoering 30

6.1 Inleiding 30

6.2 Nadere onderbouwing 31

6.3 Totaaloverzicht 35

1 Inleiding

Twee jaar geleden werd het coalitieakkoord 'Ruimte voor Groei' gepresenteerd. We zijn dus halverwege. Een mooi moment om te kijken hoe we er als provincie voor staan. In één woord: goed. We hebben onze financiën op orde en voorzien een stijging van de uitkering voor Noord-Holland uit het provinciefonds door de decentralisatie van natuur en verkeer en vervoertaken. Ook bij de motorrijtuigenbelasting wordt de raming naar boven bijgesteld. Dit stelt ons nog beter in staat om de ambities die verwoord staan in ons coalitieakkoord waar te maken. Het geeft ons als college daadwerkelijk extra ruimte. Ruimte om onze regionale economie duurzaam van nieuwe impulsen te voorzien, ruimte om te investeren in leefbaarheid, duurzame energie, bereikbaarheid, innovatieve mobiliteit, de vitaliteit van ons platteland én onze natuurgebieden. In al zijn diversiteit is en blijft Noord-Holland een fijne provincie om te wonen, werken en recreëren.

Tot aan de eerstvolgende Statenverkiezingen in het voorjaar van 2019 blijft 'Ruimte voor Groei' de basis waarop uw Staten en ons college van Gedeputeerde Staten de provincie Noord-Holland besturen. In deze kaderbrief vragen we uw Staten om de financiële kaders vast te stellen voor de begroting van 2018 en de meerjarenraming 2019-2021. Ook leggen we een aantal beleidskeuzes voor die gelden voor deze periodes.

2 Trends en ontwikkelingen

De Nederlandse economie trekt aan. En zeker in Noord-Holland gaat het op dit vlak bijzonder goed: in 2016 was de economische groei sterker dan in alle andere provincies. Van de banengroei voltrok zich 30 procent in Noord-Holland. Onze provincie is aantrekkelijk voor ondernemers, bezoekers en onze eigen inwoners. Dit willen we graag zo houden.

Met deze Kaderbrief starten we de beleids- en begrotingscyclus en vragen wij u de financiële kaders voor de komende begroting vast te stellen. Het voornaamste richtsnoer voor ons handelen is in deze bestuursperiode gelegen in het coalitieakkoord Ruimte voor Groei. Nog dit jaar zullen we u informeren over de voortgang van de vele activiteiten uit het akkoord zoals we die hebben opgetekend in het uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord.

Ruimte voor Groei mag dan onze leidraad zijn, dat neemt niet weg dat het belangrijk is continu rekening te blijven houden met trends en ontwikkelingen. Zo wordt er op dit moment in Den Haag gewerkt aan een nieuwe coalitie. Afspraken die daar gemaakt worden zijn van invloed op Noord-Holland. We willen - waar nodig in samenwerking met andere provincies er voor zorgen dat provinciale onderwerpen bij het nieuwe kabinet aandacht krijgen. Een goed voorbeeld hiervan is het gezamenlijke aanbod van provincies, gemeenten en waterschappen op het gebied van de energietransitie.

Maar niet alleen met andere overheden werken we samen, in toenemende mate ontwikkelen we onze plannen in samenwerking met maatschappelijke partners, ondernemers, vrijwilligers, én met de inwoners van Noord-Holland. Zoals de Omgevingswet en Omgevingsvisie, waarvoor we eind 2016 zijn gestart met een grootse publiekscampagne. De respons hierop gebruiken we uiteindelijk binnen alle portefeuilles van ons college. Zo geven we breed gedragen ruimte voor ontwikkeling, terwijl we de kwaliteit van de omgeving respecteren.

Een andere trend is het toenemende belang van de regio. De provincie neemt om die reden deel aan de bestuurlijke samenwerking in de metropoolregio Amsterdam. Het convenant dat hiervoor is vastgelegd treedt in 2017 in werking. Door deze samenwerking kunnen we nog beter onze provinciale ambities realiseren.

Om onze economische voorsprong te behouden zullen we moeten investeren. Niet alleen in megaprojecten - zoals de grootste Zeesluis ter wereld - maar juist ook ten behoeve van bijvoorbeeld het MKB, een belangrijke pijler onder onze economie. Ook initiëren we met de betrokken gemeenten projecten die bijdragen aan de werkgelegenheid, de leefbaarheid en de bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland. Daarnaast willen we ons inzetten voor een vaste breedbandverbinding in het buitengebied van onze provincie. En we zetten verdere stappen op het gebied van arbeidsmarkt & onderwijs (zoals Technoport).

Op het vlak van duurzaamheid, van groot belang om ruimte aan groei te geven die ook op langere termijn houdbaar is, zijn belangrijke vorderingen gemaakt. Met onze inwoners, gemeenten, het bedrijfsleven, en verschillende organisaties zetten we onze duurzaamheidsambities onverminderd voort. We werken hard aan energietransitie in Noord-Holland. Samen zetten we ons in voor minder energiegebruik, het duurzaam opwekken van energie en het beter benutten van restwarmte. Het proces voor Wind op Land verloopt voorspoedig. We gaan er van uit dat er zes nieuwe windprojecten in Noord-Holland bij komen. Daarmee komen wij, als één van de weinige provincies, de afspraken die wij met het Rijk gemaakt hebben na. We nemen initiatieven voor de verduurzaming van de landbouw in onze provincie en investeren in de verduurzaming van onze zeehavens en infrastructuur. Daarnaast ondersteunen wij eigenaren van monumenten bij het

verduurzamen van monumenten. En ook op het gebied van de circulaire economie willen we komende jaren stappen blijven zetten. Bijvoorbeeld in het gebied dat loopt van de haven van Amsterdam, via Schiphol naar de Greenport Aalsmeer, daar ontwikkelen wij onder de naam Westas een proeftuin voor circulaire economie. Hier testen bedrijven hun ideeën in de praktijk. Bovendien komt er geld beschikbaar voor natuur. We investeren in de Oostelijke Vechtplassen en in Groen Kapitaal.

Ten slotte zijn we binnen de hele provincie bezig om de bereikbaarheid te verbeteren. We hebben de ambitie de beste provincie op het gebied van verkeersmanagement te worden. Daarom investeren we in smart mobility, om de doorstroming in Noord-Holland te verbeteren. Naast deze innovaties blijven we onverminderd actief in de aanpak van knelpunten in onze mobiliteit. Er wordt weer druk aan de N23 Westfrisiaweg gebouwd, de verbinding van de A8-A9 voorbereid en we zetten als provincie tegelijk vol in op Hoogwaardig Openbaar Vervoer en de verbetering van de OV-knooppunten. Daarmee verbeteren wij de leefbaarheid en bereikbaarheid.

Aan al deze ontwikkelingen zit echter vaak ook een keerzijde. En in de meeste gevallen draait het wederom om ruimte. Want juist het feit dat het beter gaat met de economie zorgt voor woningschaarste, files en drukte in het openbaar vervoer.

Als gevolg van de toename van het aantal huishoudens tot 2040 moeten er naar verwachting 200.000 woningen bij komen in het zuidelijk deel van Noord-Holland en zo'n 20.000 woningen in het noordelijk deel. De toename van verleende bouwvergunningen in 2015 heeft zich echter in 2016 niet doorgezet. Met name corporaties zijn minder gaan bouwen. De toename van de woningvoorraad blijft hierdoor achter bij de groei van het aantal huishoudens, waardoor het onverminderd van belang is de woningproductie en de doorstroming op de woningmarkt te stimuleren.

Daarnaast moeten we oog blijven houden voor de regionale verschillen binnen onze provincie. De economische groei is in een aantal regio's van onze provincie minder groot. Hoe we deze ontwikkelingen in ons werken integreren, dat staat in deze Kaderbrief beschreven. Want het continu blijven afwegen hoe we met onze ruimte omgaan en waar nodig beleid aanpassen: dat is immers waar het bij goed bestuur om draait. Zo borgen wij waar we trots op zijn. Een provincie met een florerend werk- en leefklimaat.

3 Macro-economische en landelijke ontwikkelingen

3.1 Inleiding

In deze kaderbrief 2018 hebben wij bezien, of de macro-economische en landelijke ontwikkelingen aanleiding geven ons financiële beleid, zoals dat in voorgaande kaderbrieven is beschreven, bij te stellen.

3.2 Macro-economische vooruitzichten

3.2.1 Nationale ontwikkelingen

De groei van de Nederlandse economie zet stevig door en bedraagt 2,1% dit jaar en 1,8% volgend jaar. De groei wordt gedragen door de consumptie en de uitvoer. De groei van de economie gaat gepaard met een toenemende werkgelegenheid in de marktsector en in de zorg. Dit jaar komt de werkloosheid uit op 4,9% van de beroepsbevolking, volgend jaar op 4,7%. De inflatie loopt onder invloed van de hogere energieprijzen op naar 1,6% dit jaar en 1,4% volgend jaar. Door de daling van de werkloosheid en de toename van de inflatie stijgen de contractlonen. In 2017 en 2018 verbetert de mediane statische koopkracht in beperkte mate, met respectievelijk 0,1% en 0,3%, na een stijging van 2,7% in 2016. Het begrotingsoverschot dat vorig jaar is ontstaan, loopt in de ramingsperiode verder op, tot 0,8% bbp in 2018. Dit komt doordat de aanhoudende economische groei leidt tot meer inkomsten en door een stijging van de overheidsuitgaven die daarbij achterblijft.

De economie groeit in de periode 2018-2021 met gemiddeld 1,7% per jaar. Een gelijk opgaande groei van werkgelegenheid en arbeidsaanbod zorgt voor een stabiele werkloosheid van 4,7%. De rente en inflatie lopen licht op, maar blijven laag. De overheidsbegroting komt uit op een overschot van 1,3% in 2021, een schuld die afneemt naar 47% en een houdbaarheidsoverschot van 0,5%.

3.2.2 Internationale ontwikkelingen

Nederland heeft een open economie en buitenlandse handel is van groot belang voor de Nederlandse economie. De ontwikkeling van de internationale handel en productie is ook een factor in de economische ontwikkeling van de provincie. Wij volgen de ontwikkelingen van het wereldhandelsvolume om voorbereid te zijn op effecten voor Noord-Holland. Op dit moment zien wij daarin geen aanleiding voor bijzonderheden.

Het wereldhandelsvolume was in januari onveranderd ten opzichte van december, volgend op een stijging van 0,9% in december (initiële schatting: 0,5%). Dit blijkt uit de CPB Wereldhandelsmonitor.

Wereldwijde ontwikkelingen in internationale handel en industriële productie, januari 2017:

- Het wereldhandelsvolume was in januari onveranderd ten opzichte van december (toename december: 0,9%, initiële schatting: 0,5%).
- De wereldwijde industriële productie is in januari 0.2% toegenomen ten opzichte van december (toename december: 0,1%, initiële schatting 0,0%).

3.3 Landelijke wetgeving en (overige) ontwikkelingen

3.3.1 Provinciefonds

Het provinciefonds is naast de motorrijtuigenbelasting een van de belangrijkste inkomstenbronnen van de provincie. Twee ontwikkelingen kunnen gevolgen gaan krijgen voor de provincie.

- Implementatie van een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds in 2017;
- Evaluatie van de huidige normeringssystematiek.

Implementatie van een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds

Op 11 december 2014 heeft het IPO-bestuur ingestemd met de opdracht aan de externe commissie 'Aanpak verdeelvraagstukken provinciefonds' om een zwaarwegend (en in principe bindend) advies uit te brengen over het transparanter maken van het verdeelmodel, dat kan rekenen op breed bestuurlijk draagvlak bij de provincies en toekomstbestendig is voor nieuwe verdeelvraagstukken. De algemene opdracht die aan de commissie is gegeven luidt als volgt:

- Ontwikkel een voorstel voor een transparant verdeelmodel provinciefonds;
- Ontwikkel een voorstel voor een algemene beleidslijn voor de aanpak van (her)verdeelvraagstukken;
- Mitigeer de herverdeeleffecten in het overgangstraject van A naar B.

Directe aanleiding voor aanpassing van het huidige verdeelmodel is de decentralisatie van natuurtaken en verkeer- en vervoerstaken naar de provincies, waardoor de omvang van het provinciefonds fors toeneemt. Deze middelen worden bij voorkeur in de algemene uitkering aan de hand van de maatstaven verdeeld. De commissie heeft gekozen voor een integrale benadering voor de herziening van het verdeelmodel en niet voor een incrementele benadering die zich uitsluitend richt op de verdeling van de gedecentraliseerde middelen op het gebied van natuur en verkeer en vervoer. De commissie heeft inmiddels een nieuw verdeelmodel opgesteld. Hierbij vormt de huidige algemene uitkering, samen met de middelen BDU, natuur en BRZO de nieuwe algemene uitkering vanaf 2017. Het model is opgesteld zodat in het ijkjaar 2016 geen herverdeeleffecten optreden.

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel inmiddels unaniem gesteund. Begin februari van dit jaar heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel in behandeling genomen. Op moment van schrijven ligt het wetsvoorstel daar nog ter besluitvorming voor. Provincies rekenen erop dat de nieuwe verdeling nu snel en met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2017 zal gelden.

In de Tweede Kamer kreeg de motie van Manon Fokke (PvdA) en Hayke Veldman (VVD) unaniem steun. De motie vraagt om herziening van de grondslagen onder de verdeling van de middelen in het provinciefonds. De actualisatie van het provinciefonds heeft daarmee een bredere strekking gekregen dan uitsluitend de aanpassing van de verdeelstaf eigen vermogen. Ook de kostenoriëntatie wordt tegen het licht gehouden. Bij de actualisatie van het verdeelmodel moet de eerder aangenomen motie Veldman/Wolbert worden betrokken, die vraagt hoe verschillen in economische groei tussen de regio's kunnen worden gefaciliteerd.

De periodieke beschouwing van de Raad van State in relatie tot het provinciefonds

In september 2016 heeft de Raad van State de vierde periodieke beschouwing naar de interbestuurlijke verhoudingen opgeleverd. Mede op verzoek van de provincies bij monde van het IPO is de Raad van State gevraagd ook specifiek in te gaan op de financiële verhoudingen.

Gegeven de in gang gezette decentralisaties en breed gevoerde discussie over een herijking van de financiële verhoudingen is de vraag aan welke uitgangspunten een dergelijke herijking en een nieuw stelsel van financiële verhoudingen zouden moeten voldoen.

In haar advies stelt de Raad dat het wenselijk is te komen tot meer transparantie over de omvang van de financiering uit de algemene uitkeringen van de fondsen voor afzonderlijke gemeenten en provincies en doet daartoe verschillende voorstellen.

De Raad van State adviseert de reeds ingezette vereenvoudiging van de huidige verdeelsystematiek verder voort te zetten. Hoewel het de uitvoerbaarheid voor het Rijk vergroot, gaat daarmee ook een deel van de verfijndheid van de huidige systematiek verloren. Hiermee kan de doelstelling van de Financiële-verhoudingswet in het geding komen om een gelijk voorzieningenniveau mogelijk te maken bij een gelijke belastingdruk.

Ook adviseert de Raad de huidige normeringssystematiek van het Gemeentefonds en Provinciefonds aan te passen. In het huidige stelsel worden de accressen van het Gemeente- resp. Provinciefonds veelvuldig nagecalculeerd, waardoor pas na afloop van een jaar duidelijk wordt op hoeveel middelen gemeenten en provincies nu eigenlijk recht hadden. Hiermee blijven de financiën van gemeenten en provincies weliswaar te allen tijde in tandem bewegen met de omvang van de rijksbegroting, maar deze werkwijze vormt naar de mening van de Raad vooral ook een reflectie van het onderlinge wantrouwen. Een eenvoudiger, voorspelbaarder normeringssystematiek biedt bestuurlijk rust, zeker wanneer, bijvoorbeeld bij aanvang van een kabinetsperiode, in een bestuursakkoord afspraken worden gemaakt over de ontwikkeling van de accressen over meerdere jaren. Eventueel kunnen hardheidsclausules worden overeengekomen die in vooraf gedefinieerde gevallen kunnen leiden tot aanpassing van die overeengekomen ontwikkeling.

Ten derde is de Raad van opvatting dat specifieke uitkeringen in algemene zin niet passen bij de werkwijze van decentralisaties zoals die de afgelopen jaren zijn ingezet. Voor specifieke uitkeringen is eigenlijk alleen plaats bij strikt gebonden beleid, zoals het inkomensdeel van de Participatiewet. Met de laatste herziening van de financiële verhoudingen heeft een opschoning plaatsgehad. Het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren afgenomen. Het verdient aanbeveling periodiek de verschillende uitkeringen door te lichten en het aantal specifieke uitkeringen waar mogelijk verder terug te dringen.

Deze vierde periodieke beschouwing is op 8 december 2016 in de Kamercommissie BZK besproken, alwaar is besloten om deze beschouwing over te laten aan de nieuwe Kamer.

4 Begrotingsbeleid

De robuustheid en houdbaarheid van de provinciale financiën blijven een belangrijke uitdaging voor de komende periode. De in vorige kaderbrieven vastgestelde financiële beleidskaders blijven onverminderd van kracht. Daarom benoemen wij deze in dit hoofdstuk expliciet.

4.1 Robuust begrotingsbeleid

Ons college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Het realiseren van een sluitende begroting voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief is dan ook een belangrijke doelstelling. Daartoe zijn de volgende algemene uitgangspunten toegepast voor de financiële opzet van deze kaderbrief:

- Duurzaam structureel en reëel evenwicht.
- Geen belastingverhoging.
- Alleen noodzakelijke indexering van budgetten.
- Nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen.

4.1.1 Duurzaam structureel en reëel evenwicht

Ons college staat voor een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is. Het ministerie van BZK definieert structureel en reëel evenwicht in de jaarlijkse toezichtsbrief aan Noord-Holland als volgt:

"Op basis van het bestaande beleid en het vastgestelde nieuwe beleid worden de voor het jaar 2018 geraamde structurele lasten gedekt door structurele baten en de incidentele lasten worden gedekt door incidentele of structurele baten. Indien dit niet het geval is wordt ook de meerjarenraming hierop getoetst. De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren-)ramingen."

Om dit evenwicht te waarborgen en duurzaam te behouden hanteren wij de volgende begrotingsregels:

- Een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitend meerjarenperspectief;
- De risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- Realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn, maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid. In hoofdstuk 5 gaan wij daarnaast in op het langere termijn perspectief en de aspecten die daarbij een rol spelen.

Het uitgangspunt "" Duurzaam structureel en reëel evenwicht" is in overeenstemming met het toetsingscriterium van het ministerie van BZK. Wij stellen Provinciale Staten voor met de overige uitgangspunten in te stemmen.

4.1.2 Geen belastingverhoging

Het maximum aantal opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2017 verhoogd van 110,6 in 2016 naar 111,0 opcenten in 2017. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit (in 2016 nog ruim € 119 miljoen) voor 2017 uit op € 126,5 miljoen.

Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Hiervan is op dit moment geen sprake. Wij laten het tarief van de opcenten ongewijzigd op 67,9 opcenten. Het tarief in Noord-Holland blijft hiermee het laagste in Nederland.

4.1.3 Toepassen van indexering op provinciale budgetten

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Hierin wordt rekening gehouden met een indexering van de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur met 2% en een indexering van 1% voor de apparaatskosten op grond van de vigerende afspraken. Voor het realiseren van deze indexeringen wordt de stelpost prijscompensatie bij deze Kaderbrief opgehoogd.

4.1.4 Nieuw beleid in overeenstemming met beschikbare middelen

Robuust begrotingsbeleid vraagt om solide overwegingen voor het starten van nieuw beleid. In deze kaderbrief zijn voorstellen voor nieuw beleid en dekking opgenomen, waarover een integrale afweging kan worden gemaakt.

4.2 Begrotingsrechtmatigheid

De provincie Noord-Holland beschikt over verschillende reserves die gezamenlijk een aanzienlijk vermogen omvatten. Het is van belang dat op deze reserves een goede monitoring plaatsvindt en dat er duidelijke en transparante spelregels geformuleerd zijn, opdat het beschikbare vermogen optimaal aangewend kan worden.

Wij hanteren daarom de volgende beleidsregels voor stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

Storting in reserves:

In de jaarrekening doen we toevoegingen aan een reserve tot het bedrag dat via de begroting of begrotingswijzigingen door Provinciale Staten gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Daarnaast storten we bij de jaarrekening de nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt.

Onttrekking aan reserves:

In de jaarrekening verwerken we de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door Provinciale Staten beschikbaar is gesteld. Daarbij wijken we alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen.

Uiteraard blijft ons college van GS in de jaarrekening verantwoording afleggen over de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten, lasten, stortingen en onttrekkingen

4.3 Begrotingssystematiek

4.3.1 Onderzoeksrapport Begrotingssystematiek

De provincie Noord-Holland heeft inmiddels een aantal jaren ervaring met de huidige begrotingssystematiek. Provinciale Staten hebben onder meer in een motie over het nieuwe begrotingsprogramma Groen en de Strategische Statenagenda aangegeven mogelijkheden te zien voor een verbetering van de huidige begrotingssystematiek. Met het oog op de veranderende positie van de overheid, de inzichten rondom beleidssturing, de wijziging van het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) en de voortschrijdende digitalisering vindt ook het college van GS het van belang de modernisering van de begrotingssystematiek verder vorm te geven en aan te sluiten op deze ontwikkelingen.

Aan de modernisering van de begroting wordt samen met de rekeningcommissie-plus van Provinciale Staten gewerkt.

4.3.2 Wijziging Besluit Begroting en Verantwoording

Voor de provincie Noord-Holland heeft vooral de finetuning van de regelgeving omtrent afsplitsen van de overhead in combinatie met het verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut (o.a. wegen) en verplicht toeschrijven van personele kosten aan deze activa administratieve gevolgen, o.a. voor het tot nu toe gehanteerde model van kostprijssturing. In de kaderbrief 2017 schreven wij hierover het volgende:

"Kosten van de overhead en rente

Overhead en rente worden opgenomen en toegelicht in programma 8, Financiën. Daarmee wijzigt de verdeling van apparaatskosten over de programma's.

Het activeren van investeringen met maatschappelijk nut

Het activeren van alle investeringen wordt verplicht. Voorheen werden alleen investeringen met economisch nut verplicht geactiveerd en mochten investeringen met maatschappelijk nut direct ten laste van de exploitatie of reserves worden gebracht. Dit zal vooral leiden tot wijzigingen in het financiële deel van het PMI en PMO (vervangingsinvesteringen). Bij de opstelling van deze nota's zal hiermee rekening worden gehouden."

Inmiddels is nadere uitleg van de regelgeving ter beschikking gekomen. Hieruit blijkt dat het begrip "apparaatskosten" niet meer als zodanig in de regelgeving is vastgelegd en de regels voor toeschrijven van personeelskosten aan investeringen specifieker zijn geworden.

Voor de provinciale begroting betekent dit het volgende:

Aan investeringen toe te rekenen apparaatskosten (personeelskosten) moeten zonder uitzondering worden geactiveerd. Voorheen werd per project bepaald, hoe met de toerekening van personeel en ingehuurde krachten werd omgegaan. Hiervoor werd het kostprijssturingsmodel gebruikt. In de begroting 2017 is dit nog op deze wijze verwerkt. In de begroting 2018 zal dit consequent conform de nieuwe regelgeving moeten worden opgenomen. Op dit moment wordt geïnventariseerd tot welke verschuivingen dat leidt. Daarbij wordt het kostprijssturingsmodel in de basis in stand gehouden. Er kan sprake zijn van wijzigingen in kredieten en van verschuivingen tussen kapitaallasten, directe lasten en apparaatskosten. In de begroting 2018 zullen de consequenties voor de presentatie van de cijfers worden toegelicht. De verwachting is dat e.e.a. neutraal voor de begroting kan worden verwerkt. De overhead wordt apart gerapporteerd in programma 8 (Reeds gerealiseerd in begroting 2017).

Beleidsindicatoren

Voor het onderdeel verplichte beleidsindicatoren vindt in IPO verband nog overleg plaats om tot een set beleidsindicatoren te komen die voor alle provincies gelijk is. Op het moment van dit schrijven is de discussie hierover binnen het IPO nog niet afgerond. De planning van BZK is de indicatoren in de begroting 2018 verplicht te stellen. Wij zullen hier rekening mee houden bij het opstellen van de begroting.

5 Geactualiseerde meerjarenraming 2017-2021

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2017-2021. In de hierna volgende overzichten zullen wij het financieel kader onderverdelen in een drietal categorieën. Per categorie zal toegelicht worden waar de mutatie betrekking op heeft. De drie categorieën gezamenlijk resulteren in het meerjarenbegrotingssaldo bij de Kaderbrief 2017. De indeling in categorieën is als volgt:

- Technische bijstellingen
- Wettelijke ontwikkelingen
- Nieuwe beleidsvoorstellen

5.1 Technische bijstellingen

Technische bijstellingen betreffen bijstellingen naar aanleiding van actualisatie van berekeningen op basis van bestaand eerder door PS geaccordeerd beleid of autonome posten, waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds.

(in € miljoenen; een -/- betekent een voordelig saldo)

Regel	Financieel kader	2017	2018	2019	2020	2021
A	Vigerende meerjarenraming begroting 2017 (na wijzigingen op primitieve begroting)	-2,31	-	-0,50	-16,50	-16,41
B1	Vrij besteedbare deel Jaarrekeningresultaat 2016	-25,57	-	-	-	-
B2	Eindafrekening Zeesluis	-17,00				
C	Actualisatie jaarschijven	0,42	1,30	2,49	3,45	4,61
D	Provinciefonds	-	-7,25	-10,22	-11,79	-20,00
E	Motorrijtuigenbelasting (MRB)	0,40	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00
F	Dividenden	-	0,09	0,09	0,09	0,09
G	Actualisatie PMI	-	-0,13	-	-	-
H	Actualisatie PMO	1,60	1,59	2,97	1,57	1,44
I	Groen Kapitaal	-	0,10	0,10	0,10	0,10
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	-42,46	-8,30	-9,07	-27,08	-34,17

Regel A Vigerende meerjarenraming 2017

Het startpunt voor het financieel kader 2017-2021 is het meerjarensaldo bij de primitieve begroting 2017. Hierbij is rekening gehouden met de mutaties die volgden uit:

- De Kaderbrief 2017;

- De eerste begrotingswijziging 2017.

Regel B1 Verwerking van het jaarrekeningrekeningresultaat 2016

Het jaarrekeningresultaat over 2016 bedraagt € 31,71 miljoen. Van het resultaat is € 6,14 miljoen door PS besluiten bij de jaarrekening 2016 al toegevoegd aan de budgetten voor 2017. Hiermee komt het vrij besteedbare deel van het jaarrekeningresultaat uit op € 25,57 miljoen.

Regel B2 Eindafrekening Zeesluis

In 2017 wordt een bedrag van € 17 miljoen ontvangen in verband met eindafrekening van de bijdrage aan de Zeesluis.

Regel C Actualisatie jaarschijven

Dit betreft een aantal correcties op de jaarschijven. Het gaat hierbij met name om herberekeningen van indexeringen. Bij deze berekeningen is uitgegaan van een indexeringspercentage van 2%. In voorgaande jaren werd met 1% indexering gerekend.

Regel D Provinciefonds

Op basis van de septembercirculaire 2016 hebben wij de raming van het provinciefonds geactualiseerd. De decembercirculaire bevatte geen mutaties ten opzichte van de septembercirculaire. Voor de komende jaren voorzien wij een stijging van de uitkering uit het provinciefonds. De stijging wordt voornamelijk verklaard door:

- Positieve accresontwikkeling: Hogere uitgaven van het Rijk leiden volgens de systematiek van 'trap op, trap af' ook tot een hogere uitkering uit het provinciefonds. Belangrijkste verklaring voor de stijging van het accres zijn de extra uitgaven van het kabinet aan veiligheid, defensie, zorg, onderwijs en armoedebestrijding. Het meerjarenbeeld van het accres vertoont ook een duidelijk positieve trend. Dit is het gevolg van het verwerken van de laatste inzichten uit de middellange termijn raming (MLT) van het CPB. Eventuele effecten naar aanleiding van de huidige kabinetsformatie en het daaruit voortvloeiende regeerakkoord zijn hierin nog niet verwerkt.
- Toename van ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds: Het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) is per 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek voor het provinciefonds. Het plafond wordt aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met onttrekkingen of toevoegingen aan het BCF. Als het plafond overschreden wordt komt het verschil ten laste van het gemeentefonds en het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds en het provinciefonds. De toevoeging of uitname wordt over het gemeentefonds en het provinciefonds verdeeld conform de aandelen van de gezamenlijke gemeenten en provincies in het BCF in het gerealiseerde jaar.

Regel E Motorrijtuigenbelasting

Op basis van de gewichtsuitdraai per 01-01-2017 wordt de raming van de motorrijtuigenbelasting vanaf 2018 met € 4,0 miljoen naar boven bijgesteld. Deze hogere raming van de opbrengsten heeft de volgende oorzaak:

Op 20 december 2016 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het Belastingplan 2017. Dat betekent dat voor plug-in hybride auto's met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km de belasting (en opcenten) voor de jaren 2017 tot en met 2020 de helft van het reguliere tarief bedraagt. De huidige forfaitaire gewichtscorrectie van 125 kilogram voor personenauto's aangedreven door een elektromotor (plug-in) vervalt met ingang van 1 januari 2017. Het nihiltarief blijft gelden voor de motorrijtuigenbelasting (en opcenten) voor volledig emissievrije ofwel elektrische auto's. Op basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2017 wordt een opbrengst opcenten voor 2017 berekend van € 199,4 miljoen. De huidige raming bedraagt € 195,4 miljoen. Daarom wordt nu de raming met € 4 miljoen structureel verhoogd.

Regel F Dividenden

Het dividend van de deelneming PWN is met € 89.000 structureel verlaagd als gevolg van de lage rentestand. Het uit te keren dividend wordt door PWN onder andere bepaald op basis van het gewogen rendement op de uitgegeven langlopende staatsleningen. Door de lage rentestand is dit gewogen rendement de afgelopen jaren lager geworden waardoor ook minder dividend uitgekeerd gaat worden.

Regel G Actualisatie Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI)

Op basis van de actualisatie van de geplande investeringen zijn de kapitaallasten berekend. Dit zorgt per saldo voor € 1,69 miljoen aan hogere kapitaallasten in de periode 2017-2021. Omdat deze hogere kapitaallasten gedekt kunnen worden uit de reserve Infrastructuur hebben deze hogere kapitaallasten geen effect op het exploitatiesaldo bij de Kaderbrief.

Regel H Actualisatie Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO)

Het resultaat voor actualisatie van het PMO is opgebouwd uit een viertal onderdelen:

- Resultaat op budget voor vast onderhoud (wegen + vaarwegen);
- Resultaat op budget voor variabel onderhoud (wegen + vaarwegen);
- Resultaat op budget voor gebiedscontracten;
- Resultaat op kapitaallastenbudget (wegen + vaarwegen).

Het resultaat voor vast en variabel onderhoud en de gebiedscontracten komt voort uit een actualisatie van de normkostenbudgetten. Deze normkostenbudgetten zijn gebaseerd op de Nota kapitaalgoederen die in 2015 is vastgesteld en vierjaarlijks wordt geactualiseerd. De mutaties voor vast en variabel onderhoud hebben betrekking op mutaties die verband houden met areaaluitbreiding en indexering. De budgetten voor gebiedscontracten zijn aangepast voor indexering.

De kapitaallasten zijn berekend op basis van geactualiseerde kasramingen voor wegen en vaarwegen. Door lagere geraamde kasramingen zijn de kapitaallasten voor wegen en vaarwegen per saldo lager dan bij Begroting 2017.

Regel I Groen Kapitaal

Bij de vaststelling van de begroting 2017 is op basis van motie 25 door uw Staten besloten dat € 100.000 per jaar vanaf 2018 voor Groen Kapitaal in de kaderbrief 2018 diende te worden opgenomen.

Groen Kapitaal wil een beweging op gang brengen waarin natuurcombinaties de normaalste zaak van de wereld zijn. Natuur wordt daarin standaard meegenomen bij het ontwerpen van wegen, sloten, dijken, wijken en op het boerenland. Niet alleen omdat het goed is voor de natuur, maar ook omdat de samenleving profiteert van de ecosysteemdiensten die de natuur ons te bieden heeft (bijv. lagere beheerkosten, minder wateroverlast bij hevige regenval, verkoeling tijdens hittestress, gezonde lucht, ontspanning en natuurlijke plaagbestrijders en bestuivers). Daarom is er Groen Kapitaal, want om te profiteren van het dividend dat de natuur ons levert moeten we er gezamenlijk in investeren. Dat gebeurt via de organisatie van kenniscafés, labs en een jaarlijks congres.

5.2 Wettelijke ontwikkelingen

(in € miljoenen; een -/- betekent een voordelig saldo)

Regel	Financieel kader	2017	2018	2019	2020	2021
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	-42,46	-8,30	-9,07	-27,08	-34,17
M	Pensioenpremies	1,26	1,26	1,26	1,26	1,26
N	Cao	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30
	Saldo meerjarenraming na wettelijke ontwikkelingen	-39,90	-5,74	-6,51	-24,52	-31,61

Regel M Pensioenpremies

Per 1 januari zijn de pensioenpremies voor de werkgever verhoogd. Dit leidt tot een structurele kostenverhoging van de loonsommen met ruim 1,7 %.

Regel N Cao

De meest recente cao voor het provinciale personeel loopt tot 1-1-2017. De onderhandelingen voor de nieuwe cao lopen nog. De signalen wijzen op een stijging van de lonen. Daarom worden extra middelen gereserveerd.

5.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

In de tabel hieronder zullen de nieuwe beleidsvoorstellen toegelicht worden. Bij onverkort uitvoeren van deze voorstellen ontstaat in 2018 en 2019 een tekort in de begroting. In 2018 is dat € 24,98 miljoen en in 2019 € 29,08 miljoen. In de volgende paragraaf (5.4) zal voor een aantal van de hieronder genoemde beleidsvoorstellen een dekkingsvoorstel opgenomen worden waardoor de kaders worden geschapen waarmee een structureel sluitende begroting kan worden opgesteld.

Voorstellen (in € miljoenen; een -/- betekent een voordelig saldo)

Regel	Financieel kader	2017	2018	2019	2020	2021
	Saldo meerjarenraming na wettelijke ontwikkelingen	-39,90	-5,74	-6,51	-24,52	-31,61
O	Formatie RUD i.v.m. Wet natuurbescherming	-	0,34	0,68	0,68	0,68
P	Bodemtaken	-	0,64	-	-	-
Q	Zomerplafond schadeclaims	0,42	1,55	1,73	1,94	2,16
R	Prestatiegerichte financiering OD NZKG	-	2,94	2,94	2,94	2,94
S	Smart Mobility	-	4,2	6,8	-	-
T	Cofinanciering Europa POP 3	0,5	1,5	0,25	0,25	-
U	Cofinanciering Europa EFRO	-	3	-	-	-
V	De Kop werkt!	-	7,7	-	-	-
W	Bedienmethodiek Roskamsluis	-	0,43	0,01	0,01	0,01
X	Verduurzaming infrastructuur	-	3,8	5,8	0,55	-
Y	Gebiedsakkoord oostelijke vechtplassen	0,08	0,42	9,97	1,46	-
Z	Techport Centre innovation warehouse	-	1	-	-	-
AA	OV Knooppunten	-	-	4,47	3,4	-
AB	Breedband	-	2,5	2,5	-	-
AC	Circulaire economie	0,38	0,6	0,34	0,2	0,1
AD	Groen kapitaal digitale communicatie	-	0,1	0,1	0,1	0,1
	Saldo Kaderbrief exclusief extra dekkingsvoorstellen	**-38,52**	**24,98**	**29,08**	**-12,99**	**-25,62**

Regel O Formatie RUD in verband met Wet natuurbescherming

Met de Wet natuurbescherming hebben de provincies per 1 januari 2017 nieuwe bevoegdheden en taken gekregen, waaronder de bevoegdheid voor de soortbescherming ruimtelijke ingrepen.

De provincie heeft de nieuwe taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wet Natuurbescherming bij de RUD NHN ondergebracht. Dit vraagt om een aanpassing van het budget dat aan de RUD NHN toegekend wordt.

Daarbij is een keuze uit drie intensiteitsniveaus (1. passief, 2. faciliterend of 3. proactief). Wij stellen voor om voor niveau 2. Faciliterend te kiezen. Dit niveau sluit het meest aan bij de werkwijze die de RUD NHN heeft opgepakt. Doordat gemeenten ondersteund worden, verdubbelt het aantal aanvragen 'verklaring van geen bezwaar' (VVGB's) en/of losse aanvragen. De volledigheid van aanvragen en onderbouwing van besluiten levert minder doorlooptijd op. Het aantal juridische procedures zal niet zozeer afnemen, maar de uitkomsten zullen gunstiger zijn voor de provincie. Effectiever toezicht verkleint de kans op niet-naleving.

Er zal meer capaciteit nodig zijn voor voorlichting, vooroverleg en afhandelen van het extra aantal VVGB's en/of losse aanvragen, hoewel er ook voordelen zijn vanwege de kortere doorlooptijd en minder vragen. In totaal zal de capaciteitsbehoefte toenemen, zowel bij vergunningverlening als bij toezicht en handhaving.

Regel P Bodemtaken

Sinds 1 januari 2014 voeren de omgevingsdiensten de taken toezicht & handhaving bodem voor de provincie uit. Een aantal maanden na de overdracht ontvingen we signalen van de omgevingsdiensten dat de overgedragen capaciteit (totaal 5,5) niet voldoende was om de taken op een goede verantwoorde manier uit te voeren. Een onderzoek van een extern adviesbureau en een berekening van de benodigde capaciteit van de omgevingsdiensten zelf hebben duidelijk gemaakt dat er 6 fte (€ 640.000,-) extra nodig is om de taak op een minimaal verantwoorde manier uit te voeren.

Conform de nieuwe Omgevingswet vallen bodemtoezicht en -handhaving straks onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. De verwachting is dat de Omgevingswet in 2019 in werking treedt. Deze planning is recent gewijzigd; het implementatiejaar van de Omgevingswet was eerst 2018. Om deze reden zijn er middelen geregeld voor bodemtoezicht en -handhaving tot en met 2017. Om de taken inzake bodemtoezicht en -handhaving op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau ook in 2018 uit te kunnen voeren, verzoeken wij Uw Staten akkoord te gaan met de extra middelen voor 2018. Indien de inwerkingtreding van de Omgevingswet weer wordt uitgesteld zal ook voor 2019 nog budget ter beschikking moeten worden gesteld.

Regel Q Zomerplafond Faunaschade

Door middel van GS besluit 754559/754585 van 15 maart 2016 werden uw Staten geïnformeerd over het intrekken van de beleidsregel zomerplafonds ganzenschade van het Faunafonds en de financiële gevolgen daarvan. Op basis daarvan is door uw Staten bij Kaderbrief 2017-2020 besloten voor de jaren 2016 en 2017 aanvullend € 953.000 beschikbaar te stellen voor de vergoeding van door ganzen aangerichte zomerschade.

Inmiddels is duidelijk geworden dat er geen reparatie in de Wet natuurbescherming kon plaatsvinden waardoor een dergelijk plafond ook na 2017 niet kan worden ingesteld. De financiële tegenvaller wordt dus structureel. Er was door dit zomerplafond slechts €2 miljoen per jaar landelijk beschikbaar voor schade door ganzen in de zomerperiode. Dat kwam voor onze provincie neer op een bedrag van €820.000,- per jaar. Op basis van de schadegegevens van zomerganzen voor de periode waarin wij ons ganzenakkoord en bijbehorend beleid hebben ingezet, te weten 2014 tot en met nu, is de verwachting voor de werkelijke schade op komende jaren geprojecteerd. Op basis hiervan verwachten we een groei van 8 %. Daarmee is het

verwachtte benodigde budget voor 2017 van € 953.000. bijgesteld naar €1.370.000. Voor 2017 wordt het verschil tussen deze bedragen gevraagd. De bedragen voor 2018 e.v. zijn de op de 8% groei gebaseerde zomerschadebedragen min de €820.000,- die al (rekening houdend met het schadeplafond) in de begroting verwerkt waren. Aan de hand hiervan stellen wij extra dekking voor. Deze voorgestelde bedragen vallen hoger uit dan de verwachtte claim uit het besluit van 2015. De Wet Natuurbescherming heeft vangacties, een belangrijk middel in ons beleid, beter mogelijk gemaakt.

Regel R Prestatiegerichte financiering OD NZKG

De provincie en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben een opdrachtgever-opdrachtnemersrelatie. In onze opdracht voert de OD NZKG vergunningverlenings-, handhavings- en toezichtstaken (vth- en BRZO-taken) uit op de beleidsterreinen Milieu en Water. Per 2017 werkt de OD NZKG met een model voor kostentoerekening dat is gebaseerd op de geleverde prestaties en producten. Het gaat hierbij om het zogenaamde model Prestatiegericht Financieren.

Als gevolg van implementatie van dit model neemt onze jaarlijkse exploitatiebijdrage aan OD NZKG toe met € 2,94 miljoen. Volgens de huidige ramingen bedraagt onze structurele bijdrage met deze toename € 11,622 miljoen per jaar. In oktober 2016 hebben wij besloten om de extra bijdrage als uitgangspunt te nemen, inclusief de toezegging dat de OD NZKG de komende jaren verdergaande taakstellingen realiseert. Over dit besluit hebben wij Uw Staten afgelopen najaar geïnformeerd.

Om OD NZKG ook vanaf 2018 opdracht te kunnen geven om de vth-taken op het gewenste niveau uit te blijven voeren, verzoeken wij Uw Staten te besluiten om de exploitatiebijdrage aan de OD NZKG structureel te verhogen met € 2,94 miljoen per jaar vanaf 2018.

S Smart Mobility

Er komen nieuwe technologieën beschikbaar om de mobiliteit beter te faciliteren, waarbij de slimme infrastructuur communiceert met de auto via coöperatieve systemen en de intelligente auto zelf (real time) informatie levert over de situatie op de weg over onder meer incidenten, filevorming en de staat van de weg. De provincie bereidt zich voor op haar nieuwe rol en ontwikkelt en beproeft een aantal veranderingen aan het areaal: zowel verkeersregelinstallatie' s, verkeerscentrale als wegontwerp. De consequenties hiervan worden in beeld gebracht evenals de wijze waarop de provincie haar rol in de toekomst als wegbeheerder en beleidsmaker moet invullen.

Dit vindt plaats binnen het programma Smart Mobility, dat is ingericht vanuit de bestuurlijke ambitie om de beste provincie op het gebied van verkeersmanagement te worden. Onderdeel hiervan zijn proeven met zelfrijdende voertuigen, de inrichting van de weg en het aanpassen van VRI's en de verkeerscentrale om te zorgen dat uitwisseling van data plaats kan vinden met nieuwe communicatietechnieken (4G, 5G, Wifi-p). Veel proeven vinden plaats in landelijk en Europees verband (resp. Beter Benutten en Europese subsidies aan consortia waar de provincie in participeert).

In het kader van het project 'Smart Mobility Schiphol' worden pilots uitgevoerd om meer te leren over effectieve communicatie tussen slimme verkeerssystemen en autonome auto's en bussen. Binnen de pilotprojecten bediencentrales Noord-Holland wordt nagegaan op welke manier

marktpartijen diensten kunnen aanbieden voor bediencentrales. Er wordt in het kader van 'Smart Roads' nagegaan welke informatie kan worden gebruikt vanuit auto's en zo mogelijk verkeerssystemen om inrichting te kunnen geven aan het toekomstige beheer. Daarnaast wordt in het kader van trendwatching onderzocht wat de specifieke impact en snelheid is van de geschetste ontwikkelingen i.r.t. de provinciale belangen. In Europees verband wordt aangesloten bij twee consortia die proeven doen met de uitwisseling van data tussen private verkeerscentrales en publieke verkeerscentrales, onder meer gericht op het ontwikkelen van standaarden voor databeveiliging en privacy.

De eerste stappen daartoe worden in 2017 gezet. Samen met de autofabrikanten werkt de provincie aan proeven met zelfrijdende en verbonden voertuigen om integraal de effecten op inrichting van weg, kruising en verkeerscentrale te bepalen en daar vervolgens beleid op te ontwikkelen.

T Cofinanciering Europa POP 3

Wij stellen voor om de Reserve Europese projecten landbouwsubsidies te verhogen van 9,8 mln naar 12,3 mln. Deze reserve is bedoeld voor de cofinanciering van projecten die bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw in Noord-Holland. Reden om de reserve te verhogen is omdat er meer geld nodig is voor cofinanciering van projecten omdat het EU budget voor Noord-Holland hoger is. Bij de eerdere raming was er rekening mee gehouden dat op projectniveau een deel van de projecten uit andere regelingen van de provincie kon worden gefinancierd. Voor innovatie, een belangrijk deel van het POP3 is dat niet mogelijk gebleken omdat dit te veel ten koste zou gaan van de inzet van het provinciale innovatiebeleid voor het MKB. Daarnaast is er de gewenste versnelling van het POP3 en het voorkomen van onderbesteding van Europese middelen voor Noord-Holland door middel van overprogrammering. Door overprogrammering creëren we een robuustere uitvoering van het POP3 omdat er door overprogrammering bij vrijval van EU middelen niet direct weer reparatie behoeft plaats te vinden door weer een nieuwe openstelling te doen. De ervaring van Europese programma's leert dat er 15% of meer vrijval plaatsvindt. Deze vrijval is pas zichtbaar bij vaststelling van subsidies, naar verwachting vanaf 2019. Ook hebben wij uw staten geïnformeerd over de hogere uitvoeringskosten voor RVO ten opzichte van de inschatting in 2014. Ofschoon wij ons inspannen om deze kosten te beperken houden wij rekening met een grotere reservering dan in 2014 voorzien (€3,8 i.p.v. €1,5 mln).

U Cofinanciering Europa EFRO

Wij stellen voor om de Reserve Cofinanciering Europese EFRO projecten te verhogen met € 3 miljoen euro.

Dit bedrag wordt ingezet voor de cofinanciering van Europese EFRO-programma´s INTERREG en Kansen voor West tot 2020. Deze programma's hebben als doelstelling om de Europese economie te ontwikkelen tot een zeer concurrerende, sociale en groene markteconomie met veel werkgelegenheid. Dit sluit aan bij de Noord-Hollandse beleidskaders 'Koersdocument Duurzame Energie' de 'Economische Agenda' en de 'Watervisie'.

Europese subsidieprogramma´s volgen de Europese begrotingssystematiek en hebben een looptijd van 7 jaar. De huidige EFRO-periode loopt van 2014-2020. Tot medio 2016 was 9 miljoen cofinanciering beschikbaar voor EFRO projecten. De aanvragen in de EFRO-periode 2014-2020

waren tot medio 2016 meer dan was voorzien, waardoor in de tweede helft van 2016 geen cofinanciering meer mogelijk was.

Gezien de toezegging in het Coalitieakkoord 2015-2019 wordt voor de resterende EFRO periode tot 2020 3 miljoen euro gevraagd.

V De Kop werkt!

De stuurgroep 'De Kop Werkt!' heeft in 2015 opdracht gegeven tot het formuleren van bestuursopdrachten ter verbetering van het woon-, werk- en leefklimaat in de regio Kop van Noord-Holland. Op 16 februari 2016 heeft de Stuurgroep De Kop Werkt! met de opgestelde bestuursopdrachten (Havenontwikkelingen, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Destinatiemarketing en het Regionale Ambitiedocument) ingestemd. De afzonderlijke gemeenteraden hebben ook de bestuursopdrachten vastgesteld, inclusief de reservering van 15 miljoen waarbij is uitgegaan van de cofinanciering van de provincie voor eenzelfde bedrag. Bij de kaderbrief 2017 is besloten reeds 7,3 miljoen euro te reserveren (2,5 miljoen voor 2017 en 4,8 miljoen voor 2018) voor projecten in het samenwerkingsverband De Kop Werkt!. Hierbij is ook vastgesteld dat de resterende 7,7 miljoen euro bij de Kaderbrief 2018 behandeld zouden worden.

Het voorstel is om het resterende budget in één keer beschikbaar te stellen in 2018. Het programma heeft een looptijd tot eind 2020. Het totale budget voor het programma (inclusief de provinciale cofinanciering) dient dus op tijd beschikbaar te zijn voor de projecten om uitgevoerd te kunnen worden binnen de looptijd van het programma en de afspraken die hierbinnen zijn gemaakt.

W Bedienmethodiek Roskamsluis

In 2016 is in opdracht van de provincie een onderzoek uitgevoerd naar de toepasbaarheid van zelfbediening bij de Roskamsluis. Het onderzoek richt zich op de vraag of zelfbediening (met een bedienknop op de steiger) een toepasbare variant is voor de bedienmethodiek van de Roskamsluis. Tevens is onderzocht welke effecten dat heeft op de kwaliteit van de serviceverlening voor de vaarweggebruikers, op de veiligheid en voor de provincie. Bij de totstandkoming van dit onderzoek zijn de vaarweggebruikers (ANWB, Schuttevaer, Watersportverbond en Stichting Langedijk Waterrijk) nauw betrokken.

Het onderzoeksrapport heeft aangetoond dat zelfbediening de gebruiker van de Roskamsluis een hoger serviceniveau biedt in de vorm van ruimere bedientijden. De vaarweggebruikers hebben aangegeven dat de recreatievaart positief staat tegenover het concept van zelfbediening. Men heeft hiermee positieve ervaringen en waardeert vooral de verruiming van de bedientijden, die mogelijk wordt bij toepassing van zelfbediening. Provincie Noord-Holland is de eigenaar van diverse sluizen met weinig waterniveau-verschil, lagere gebruikintensiteit voor de scheepvaart en lagere risico's. Door deze sluizen door de vaarweggebruikers te laten bedienen, gaat het serviceniveau in de vorm van ruimere bedientijden omhoog waardoor de vaarwegen eventueel 24 uur per dag beschikbaar kunnen zijn voor de gebruikers.

Voor de provincie Noord-Holland levert zelfbediening van de Roskamsluis een kostenbesparing op ten opzichte van de huidige situatie. Daarnaast is de provincie Noord-Holland voornemens om de bedieningstijden van BRTN-vaarwegen (Beleidsvisie Recreatie ToervaartNet) conform BRTN-normen in te richten. Dit houdt in uitbreiding van de bedieningstijden met 30 procent ten

opzichte van de huidige bedieningstijden. De kostenbesparing neemt aanzienlijk toe wanneer BRTN-bedieningstijden gehanteerd worden. De netto besparing is circa € 28.000,- per jaar ten opzichte van de huidige bedieningstijden en € 65.000,- per jaar wanneer de sluis conform de BRTN-bedieningstijden wordt bediend .Deze wijze van bediening is nieuw voor de provincie, maar door nieuwe technieken kunnen innovatieve oplossingen worden toegepast waaronder het gebruik van een app om de bediening gebruiksvriendelijk te maken. Het zal ook een voortrekkersrol van de provincie betekenen, waarbij de provincie andere beheerders kan overtuigen om mee te gaan met deze innovatieve oplossingen, om het serviceniveau op de vaarwegen te verhogen. Deze wijze van bediening past goed in de Visie Waterrecreatie waarin vaarweggebruikers en andere beheerders het idee van automatische sluisbediening als kansrijk beschouwen en vooral de verruiming van de bedieningstijden waarderen.

De initiële kosten voor de zelfbediening van de Roskamsluis bedragen circa € 427.000,- exclusief BTW. Daarna is jaarlijks circa € 10.000,- per jaar nodig aan extra beheer en onderhoud. Wanneer de pilot voor de bediening van de Roskamsluis succesvol is doorlopen kunnen, door besparing op bedieningskosten, de kosten voor de extra beheer en onderhoud budget neutraal uitgevoerd worden en kan de investering terugverdiend worden.

In de aanbesteding van de outsourcing van de taak bediening heeft de provincie al aangekondigd dat deze sluis in de toekomst mogelijk bediend gaat worden door de vaarweggebruikers zodat alle inschrijvers rekening houden met deze ontwikkeling. Daarom heeft deze wijze van bediening geen verdere personele consequenties voor de provincie.

X Verduurzaming infrastructuur

Er zijn veel ontwikkelingen gaande om de infrastructuur te verduurzamen. Het aanjagen van innovaties en het implementeren van besparings- en opwekkingsmaatregelen spelen hierbij een belangrijke rol. De provincie heeft de mogelijkheid bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn.

Om duurzaamheid naar praktische doelen te vertalen in GWW-projecten heeft de provincie Noord-Holland de Green Deal duurzaam GWW 2.0 en het manifest MVI ondertekend. Duurzame infrastructuur is een onderdeel van het provincie brede programma Transitie Energie en Grondstoffen (TEG).

Binnen de provincie is aanleg en beheer van infrastructuur een belangrijke kostenpost; dit gaat gepaard met het verbruik van veel energie en grondstoffen. Het verduurzamen van deze infrastructuur draagt bij aan het vinden van een goede balans tussen het opwekken, besparen en opslaan van energie. Grondstoffeninventarisatie richt zich op het efficiënt inzetten en hergebruiken van materialen en alternatieve materialen tijdens aanleg en onderhoud van de infrastructuur.

De provincie zet hierbij in op vier sporen:

- Energiebesparing, de provincie kan door het vervangen van de huidige lampen in de openbare verlichting door LED verlichting besparen op energieverbruik en onderhoudskosten.
- Energieopwekking, de provincie kan haar infrastructuur inzetten om duurzame energie op te wekken op en rond wegareaal om bij te dragen aan de energietransitie. De SolaRoad is hier een goed voorbeeld van. Deze energie kan ingezet worden voor het provinciale areaal, bijvoorbeeld voor VRI-installaties of een energieneutrale brug.

- Grondstoffeninventarisatie, in de Kadernotitie circulaire economie worden de kansen voor de grond-, weg- en waterbouw (GWW-sector) en het toepassen van de beginselen van circulaire economie binnen asset management benoemd. Het realiseren van een circulaire economie, ook in de infrastructuur, vereist een systematische aanpak om inzicht in de waardeketen te verkrijgen. Door deze inventarisatie heeft de provincie inzage in de milieu-impact, kwaliteit en waarde van afvalproducten van het eigen areaal. Vervolgens kan ze sturen op de grondstoffen-footprint, het vermijden van afvalstromen en gerichter investeren in de ontwikkeling van nieuwe technologieën om zo in potentie op termijn grondstoffen en kosten te besparen.
- Levensduur verlengende innovaties, binnen de provincie is aanleg en beheer van infrastructuur een belangrijke kostenpost. De provincie wil door levensduur verlengende innovaties bijdragen aan duurzaam en efficiënt beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur. De innovaties worden gerealiseerd door een samenwerking aan te gaan met kennisinstituten. Daarnaast zal de uitvoering in samenwerking met andere wegbeheerders, ingenieursbureaus, bouwbedrijven en toeleveranciers plaatsvinden.

Y Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

De Oostelijke Vechtplassen is een gebied dat al tientallen jaren kampt met grote uitdagingen: de kwaliteit van de openbare ruimte verslechtert, de waterkwaliteit in een groot deel van de plassen is slecht, publieke voorzieningen zijn verouderd en het beheer ervan staat onder druk, in de Loosdrechtse plassen is sprake van een groot baggerprobleem, de watersportsector floreert niet meer als vroeger, de uitvoering van de omvangrijke natuuropgave komt onvoldoende op gang en de unieke potenties voor natuur- en landschapsbeleving worden maar heel beperkt benut.

In 2016 is een integraal gebiedsproces gestart waarbij in een aantal sessies met de andere overheden (gemeenten Wijdemeren en Stichtse Vecht, provincie Utrecht, Waterschap AGV, Plassenschap Loosdrechtse plassen e.o.) en stakeholders uit het gebied (bewonersverenigingen, bedrijfsleven/Recron, HISWA, watersportverbond, zeilvereniging, Natuurmonumenten, Vechtplassencommissie) is gesproken over de problematiek van het gebied en de aanwezige belangen. Gezamenlijk is gezocht naar oplossingen waarbij zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met de verschillende (soms strijdige) belangen.

Het proces resulteert in een gebiedsakkoord met de gezamenlijke ambitie om de komende jaren een krachtige en integrale kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen waarbij partijen gaan samenwerken aan de volgende drie gebiedsopgaven:

- Transformatie van de recreatiesector zodat de economische vitaliteit van de sector wordt vergroot en er een meer divers en bij het gebied passend recreatief aanbod tot stand komt.
- Ontwikkelen van het gebied als 'vrijetijdslandschap', een aantrekkelijk en toegankelijk groen gebied waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Met een breed aanbod aan vrijetijdsactiviteiten, met publieke en private recreatieve voorzieningen van goede kwaliteit en met talrijke mogelijkheden om het gevarieerde waterrijke (cultuur)landschap, met topnatuur en sporen van een rijke historie, volop te beleven.
- Versterken van de ecologische waarden door het nemen van maatregelen waarmee de verschillende natuurgebieden in Oostelijke Vechtplassen worden uitgebreid en verbonden zodat een robuuste eenheid ontstaat die deel uitmaakt van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). En de omstandigheden worden gecreëerd om N2000 en KRW doelen te behalen

(zoals nieuw habitat voor specifieke flora en fauna en het verbeteren van de waterkwaliteit).

Het gebiedsakkoord bevat een integraal investeringsprogramma met maatregelen om de komende tien jaar een krachtige uitvoeringsimpuls te geven aan de genoemde doelen. Belangrijke elementen hieruit zijn:

- Oplossen van de baggeropgave Loosdrechtse plassen, in combinatie met aanleg nieuwe natuurgebieden en waterkwaliteitsverbetering
- Versterken van het recreatief routenetwerk voor varen, fietsen en wandelen
- Verhogen attractiviteit dorpslinten, recreatie eilanden.
- Uitvoering natuur- en watermaatregelen t.b.v. NNN, N2000 en KRW
- Processen t.b.v. (1) op gang brengen transitie in watersportsector, (2) gezamenlijke planvorming voor toevoegen ruimtelijke kwaliteit aan dorpslinten en eilanden, (3) komen tot duurzame beheerafspraken voor natuur, landschap en recreatieve voorzieningen.

Bij deelnemers van het gebiedsproces is er veel draagvlak voor het gebiedsakkoord en de manier waarop vanuit verschillende belangen is samengewerkt aan oplossingen. Zij benadrukken het belang om ook bij de uitvoering deze samenwerking te continueren om daarmee de samenhang tussen de economische en ecologische belangen te waarborgen.

In 2017 gaan de betrokken partijen bij de eigen achterban na of er bereidheid is om het gebiedsakkoord te ondertekenen en hiervoor de komende jaren een (financiële) bijdrage te leveren. Ook aan Provincie Noord-Holland ligt deze vraag voor. De totale kosten voor het uitvoeringsprogramma worden geschat op circa 60 - 70 mln euro.

Een aanzienlijk deel van de dekking is voorzien door derden en vanuit bestaand budget (reserve groen, WED, POP, regeling verdrogingsbestrijding, middelen waterrecreatie aquapunctuurpunten).

Voor prioritering van kansen die voor een groter gebied en voor meerdere doelgroepen winst opleveren, wordt 'aquapunctuur' geïntroduceerd. Het resultaat van dit 'prikje' is nooit slechts een lokale, individuele oplossing voor een knelpunt of kans, maar werkt als effect door en is daardoor altijd van grote regionale betekenis. Bij aquapunctuur is sprake (van een combinatie) van:

- Verbindingen van netwerken en combinaties van water- en landrecreatie;
- Meervoudige opgave met meer dan één waterrecreatievorm, waar slimme combinaties mogelijk zijn;
- Ambities van meerdere stakeholders, waar wensen van gebruikers en eisen van beheerders duidelijk zijn;
- Aanwezigheid van aantoonbare kansen voor ondernemers;
- Kansen voor koppeling met cultuurhistorie, als onderdeel van een aantrekkelijke bestemming.

Voor een ander deel ligt de vraag om nieuw budget voor (dit deel is in de tabel weergegeven).

Z Techport Centre innovation warehouse

De regio IJmond beschouwen wij als centrum van de maakindustrie in Noord-Holland. Het is een regionaal sterk cluster van (inter)nationale betekenis. Om de betekenis van dit cluster voor het innovatieklimaat, de arbeidsmarkt (ca. 10.000 banen in de regio) en de regionale economie (ca. 7 % van het RBP-NH) te behouden en te verstevigen, is continue innovatie van producten en processen en actualisering van het benodigd vakmanschap een belangrijke randvoorwaarde.

Het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen, verenigd in Techport, hebben in aansluiting op de eerdere campusontwikkeling in de IJmond, investeringsplannen uitgewerkt voor de realisatie van een centrum met een zogenaamd Innovation warehouse (open werkplaats), waar bedrijfsleven en onderwijs samenwerken aan innovaties, onderhoud van vakmanschap en nieuwe bedrijvigheid in het cluster. De totale investeringsplannen bedragen €20 miljoen en de start is voorzien begin 2018. Bedrijfsleven en onderwijs kunnen 80% van deze investering direct dragen. De lokale overheden en de provincie willen, op basis van de bovenregionale betekenis van het cluster voor de arbeidsmarkt en economie, de resterende onzekerheden (20%) in de plannen (verdienvermogen innovaties) verkleinen. De provincie wil de start van de plannen ondersteunen door cofinanciering beschikbaar te stellen voor een kwart van die 20% (van het nog onzekere (innovatie)verdiendeel van de investeringen) tot een maximum van € 1,0 miljoen. Hiermee willen we andere overheden en ondernemers over de streep trekken om zich aan Techportcenter te committeren.

De ontwikkeling van het Techportcenter past in het provinciaal beleid tot verbetering van de aansluiting Arbeidsmarkt en Onderwijs. Gelijktijdig versterkt de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden het innovatievermogen van dit (regionaal) sterke cluster en geeft het daarmee ook invulling aan de landelijke Smart-Industry Agenda.

In het Techport Center kan op termijn ook de beroepsoriëntatiemodule uit het SHIP worden ondergebracht en zo voor de regio behouden blijven.

AA OV Knooppunten

Voor OV knooppunten is een TWIN-H budget van € 4,8 miljoen beschikbaar. Daarvan is tot op heden nog geen geld toegezegd of uitgegeven. De reden is dat OV knooppunten lange tijd een onderzoeksprogramma was. Inmiddels werkt het programma in verschillende gemeenten samen met andere partijen actief aan de ontwikkeling van verschillende knooppunten.

Sinds 2015 werken we aan de pilot Zaancorridor dat de weg naar uitvoering onderzoekt. Dit heeft geleid tot een actie- en uitvoeringsprogramma dat in juli 2016 is vastgesteld. Daarnaast hebben we met de Zaancorridorgemeenten bilateraal overlegd om in kaart te brengen waar de opgaven liggen, welke investeringen daarmee gemoeid gaan en in hoeverre er behoefte is aan cofinanciering vanuit de provincie.

Uit deze gesprekken is gebleken dat voor een deel van de kleinere projecten, die tijdens de afgelopen jaren van economische neergang bleven liggen, door de gemeenten inmiddels financiering is gevonden. De belangrijkste opgaven en kansen liggen op de (middel)lange termijn. Het gaat hier om opgaven die cruciaal zijn voor een verdere ontwikkeling van de knooppunten maar waarvan de kosten soms ook fors zijn. De betreffende gemeenten, spoorse partijen en in sommige gevallen het Rijk en de Vervoerregio hebben hiervoor middelen gereserveerd maar nu al is duidelijk dat deze onvoldoende zijn. Het al dan niet doorgaan van deze projecten hangt daarom af van cofinanciering door de provincie.

Voor de gemeente Zaanstad is al een belangrijke start gemaakt met de ontwikkeling van knooppunt Zaandam. Om de doorontwikkeling van het knooppunt te stimuleren wordt ingezet op een aantal ruimtelijke aanjaagprojecten en ondersteuning bij het proces. De grootste opgave hier ligt in het opvangen van een deel van de enorme vraag naar woningen in de MRA. Hiervoor moet Zaanstad circa 25.000 woningen bouwen. De grootste kansen hiervoor liggen rond de stations Kogerveld en Zaandijk Zaanse Schans. Om dit mogelijk te maken zijn op korte termijn kostbare

gebiedssaneringen nodig. Voor de gebiedssaneringen is cofinanciering vanuit de provincie een randvoorwaarde.

Ook andere gemeenten hebben grote plannen voor knooppuntontwikkeling. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken zijn grote investeringen nodig. De gemeenten maken al veel middelen vrij, maar een provinciale bijdrage is nodig om de daadwerkelijke knooppuntenontwikkeling mogelijk te maken.

Voor de Kennemerlijn wordt momenteel samen met heel veel andere partijen in een corridordialoog gewerkt aan een actie- en uitvoeringsprogramma om knooppuntontwikkelingen te starten. Daarnaast zijn er nog verschillende plaatsen waar knooppuntontwikkeling inmiddels al in gang is gezet en waarbij de provincie betrokken is. Verder zien we dat er kansen ontstaan voor de benutting van knooppunten als buitenpoorten en als belangrijke schakel in het benutten van toeristische potenties van gebieden. Het vergt specifieke investeringen om deze ontwikkelingen te stimuleren.

Bij veel van bovenstaande knooppuntontwikkelingen gaat het om langdurige gebiedsontwikkelingstrajecten, waarbij er een aanzienlijke tijd zit tussen het sluiten van overeenkomsten en het daadwerkelijke uitgeven van het geld. Gemeenten nemen pas een besluit over een project als de financiële dekking is geregeld, dus wij moeten in staat zijn om financiële onderhandelingen te voeren over projecten die pas in een later stadium tot uitvoering komen.

Met de TWIN-H middelen, de resterende middelen voor Stads- en dorpsvernieuwing en door de inzet van een deel van de middelen voor Binnenstedelijk Bouwen kunnen de korte termijn opgaven deels worden gedekt. Voor de jaren 2019 en 2020 is er een behoefte vam € 7,87 miljoen. Dit is een eerste inschatting en nog exclusief toekomstige opgaven op de Schipholcorridor en de corridor Enkhuizen-Amsterdam en losse knooppunten. Aannemelijk is dat het ook hier om een substantieel bedrag gaat.

We stellen gezien bovenstaande voor om het budget te verhogen met € 7,87 miljoen, verdeeld over 2019 en 2020.

AB Breedband

In het coalitieakkoord zijn ambities uitgesproken m.b.t. digitale infrastructuur. Deze zijn geconcretiseerd in het Strategisch beleidskader economie. Gezien de Europese staatssteunregels hebben uw Staten besloten zich te richten op de zogenaamde "witte gebieden". Dit komt grotendeels overeen met het buitengebied in Noord-Holland. Per motie hebben uw Staten gevraagd om te komen met een visie en een uitwerkingsstrategie. Deze zijn inmiddels vastgesteld. Wij kiezen hierbij voor een mix van een faciliterende en een financierende rol. Aan kansrijke lokale initiatieven wordt de mogelijkheid geboden om aanvragen voor garantstellingen in te dienen voor de aanleg van glasvezel.

Bij het verstrekken van garantstelling van leningen door de provincie komen er geen middelen ten laste van de exploitatie, maar moet er een risico opgenomen worden in de paragraaf Weerstandsvermogen. Bij de effectuering van het risico zal in eerste instantie dekking binnen het betreffende Programma gevonden moeten worden en als dat niet mogelijk is zal het risico (bij effectuering) ten laste komen van de algemene middelen.

Aanvullend zullen wij de mogelijkheden verkennen om de resterende witte buitengebieden te voorzien van vast-draadloos internet. De huidige claim (€ 5 mln) is bedoeld als reservering om deze optie, indien nodig, te kunnen uitvoeren.

AC Circulaire economie

In december 2016 hebben PS de Kadernotitie Circulaire Economie vastgesteld. De Kadernotitie geeft de contouren weer van het beleid voor circulaire economie dat zal worden verankerd in het Ontwikkelingsperspectief CE. De kadernotitie gaat in op onze mogelijke rollen, onze opties voor inzet en instrumenten, en schetst een inhoudelijke koers. Een bouwsteen hiervoor is de 'Kansenkaart circulaire economie'. Deze koers wordt dus uitgewerkt in het Ontwikkelingsperspectief. De genoemde bedragen zijn beoogd voor de uitvoering van het beleid (uitvoeringsagenda behorende bij het Ontwikkelingsperspectief). De onderbouwing hiervoor zal in de uitvoeringsagenda worden geconcretiseerd. Daarbij moet gedacht worden aan projecten op gebied van grondstoffenstromen, onderzoek naar belemmerende wet- en regelgeving, grondstoffenrotonde, inzet biomassa (zeewier), uitwerking grondstoffenakkoord, industriële symbiose, ruimtelijke ordening (datacenters), duurzaam bouwen/grondstoffengebruik bebouwde omgeving (b.v. grondstoffenpaspoort).

Het programma Westas (doelstelling: versnelling van de transitie van de Westas naar de werkplaats voor een nieuwe, circulaire economie) in Noord-Holland, is ook in dit overzicht meegenomen (totaal € 400.000). Het gaat hier om de nadere uitwerking van bovenstaande doelstelling in samenwerking met de 12 Westaspartners (overheden en bedrijfsleven). Het onderzoek naar nut en haalbaarheid van de versnelling is bijna afgerond. E.e.a. zal resulteren in een rapport en een versnellingsagenda, die aan de Westaspartners ter besluitvorming worden voorgelegd.

AD Groen kapitaal digitale communicatie

In aanvulling op het onder '5.1 Technische bijstellingen' genoemde budget voor Groen Kapitaal (regel I) is, o.a. op basis van het recent verschenen rapport 'Een lerende evaluatie' van het Planbureau voor de Leefomgeving, gebleken dat er behoefte is aan een aanvullend budget voor de inzet van nieuwe communicatiemiddelen om daarmee nieuwe en grotere doelgroepen te bereiken.

Anno 2017 zijn beeld en video zeer bepalend. Het imago en daarmee de goodwill die een organisatie heeft wordt sterk bepaald door de wijze waarop de organisatie zich presenteert. Een communicatiestrategie met een herkenbare en uitnodigende stijl, een website en proactieve sociale media zijn onmisbaar. Groen Kapitaal moet - nadrukkelijk als provinciaal initiatief - een herkenbaar on- en offline merk worden waarmee via uiteenlopende producten verschillende doelgroepen bereikt kunnen worden. Dit betekent dat inzet nodig is op het ontwikkelen, onderhouden en managen van:

- een website, met platform vaardigheden en sociale media tools,
- video- en beeldmateriaal voor verschillende doelgroepen,
- standaard presentaties en kennis over presenteren,
- opbouwen en onderhouden van online netwerken en
- acties en campagnes om gedragsverandering teweeg te brengen.

5.4 Dekkingsvoorstellen

Zoals uit de vorige paragraaf bleek resteert na verwerking van alle beleidswensen een tekort in 2018 en 2019 van respectievelijk €24,98 en € 29,08 miljoen.

In deze paragraaf zijn de bedragen benoemd die kunnen worden ingezet ter (gedeeltelijke) dekking van opgevoerde beleidsvoorstellen. In de toelichting onder de tabel zal vermeld worden waar en/of hoe de dekking gevonden is.

(in € miljoenen; een -/- betekent een voordelig saldo)

Regel	Financieel kader	2017	2018	2019	2020	2021
	Saldo Kaderbrief exclusief extra dekkingsvoorstellen	-38,52	24,98	29,08	-12,99	-25,62
Ad S	Dekking Smart Mobility	-	-3,65	-6,80	-	-
Ad V	Dekking De Kop werkt!	-	-2,00	-	-	-
Ad W	Dekking Bedienmethodiek Roskamsluis	-	-0,43	-0,01	-0,01	-0,01
Ad Z	Dekking Techport Centre innovation warehouse	-	-1,00	-	-	-
Ad AC	Dekking Circulaire economie	-0,68	-0,60	-0,34	-	-
	Saldo Kaderbrief	**-39,2**	**17,30**	**21,93**	**-13,0**	**-25,63**
	Saldo 2017 gebruiken voor dekking 2018 en 2019	39,2	-17,30	-21,93	-	-
Saldo Kaderbrief na verwerking van extra dekkingsvoorstellen		**0,00**	**0,00**	**0,00**	**-13,0**	**-25,63**

Ad S Smart Mobility

In de reserve infrastructuur zijn middelen opgenomen voor investeringen en onderhoud van infrastructuur. De komende jaren worden diverse stortingen in deze reserve gedaan die nog niet direct nodig zijn voor dekking van de kapitaallasten van investeringen, waardoor het mogelijk is het grootste deel van de uitgaven voor Smart Mobility in het kasritme in te passen. Dit zal ingezet worden in de jaren 2018 en 2019 ter dekking van de dan geraamde uitgaven.

Ad V De Kop werkt!

Voor de kop werkt zal voor € 2 miljoen van het totaal van € 15 miljoen de combinatie gezocht worden met andere reserves, bedoeld voor projecten in De Kop.

Ad W Bedienmethodiek Roskamsluis

De uitgaven voor de bedienmethodiek van de Roskamsluis verdienen zich terug door kostenbesparingen op het beheer. De dekking voor deze uitgaven zal vanuit de reserve Groot Onderhoud worden gevonden, waarna in de toekomst de besparingen in de reserve worden teruggestort.

Ad Z Techport Centre innovation warehouse

Bij de eindafrekening van projecten uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen blijkt dat € 1 miljoen aan subsidiegelden zal worden terugontvangen of niet wordt uitgekeerd. Dit willen wij inzetten voor het Techport Centre Innovation Warehouse.

Ad AC Circulaire economie

In de reserve Werkgelegenheid en Economie is ruimte aanwezig om in te zetten voor circulaire economie, door de storting in deze reserve van de meevallende opbrengsten vanuit de verkoop van de Meewind-aandelen.

5.5 Meerjarenraming: samenvatting en conclusie

In hoofdstuk 5 is de opbouw gegeven van het geactualiseerde financieel kader 2017- 2021. Dat financieel kader ziet er samengevat als volgt uit:

Recapitulatie Meerjarenraming 2017-2021 (in € miljoenen; een -/- betekent een voordelig saldo)

Para-graaf	Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
-	Vigerende meerjarenraming begroting 2017 (stand na 1e begrotingswijziging)	-2,31	-	-0,50	-16,50	-16,41
5.1	Saldo Meerjarenraming na verwerking technische bijstellingen	-42,46	-8,30	-9,07	-27,08	-34,17
5.2	Saldo Meerjarenraming na verwerking wettelijke ontwikkelingen	-39,90	-5,74	-6,51	-24,52	-31,61
5.3 & 5.4	Saldo meerjarenraming na verwerking nieuwe beleidsvoorstellen (inclusief ingezette extra dekkingsmiddelen)	-	-	-	-13,00	-25,63
5.6	**Saldo Meerjarenraming Kaderbrief 2018**	**-**	**-**	**-**	**-13,00**	**-25,63**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er voldoende middelen zijn om alle bijstellingen, ontwikkelingen en beleidsontwikkelingen op te nemen in de Kaderbrief 2018. In de jaren 2017 t/m 2019 komt het saldo uit op 0 en in de jaren erna blijft een positief saldo over van respectievelijk € 10,93 en € 25,63.miljoen.

6 Bijlage 1: Bestedingsplan reserve bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

In de Zomernota 2016 is het instellingsbesluit van de reserve bedrijfsvoering opgenomen. De reserve dient (volgens het instellingsbesluit) om fluctuaties in de uitgaven voor bedrijfsvoering op te vangen en investeringen te doen ter verbetering van de bedrijfsvoering in het algemeen en innovatie en I&I-ambities in het bijzonder. Bij dat laatste gaat het er vooral om als provincie een antwoord te hebben op de snel groeiende mogelijkheden en verwachtingen op het gebied van digitalisering en informatievoorziening. Om die reden is in 2016 een CIO (met een CIO-office) aangesteld met als opdracht de provincie-organisatie naar een hoger niveau van informatievoorziening en ICT-volwassenheid te brengen. Dit is onder meer nodig om invulling te geven aan de ambities zoals die o.a. zijn opgenomen in het IPO-document Kompas 2020 en in het Coalitieakkoord voor Noord-Holland voor de periode 2016-2020. In de tweede helft van 2016 zijn deze ambities verder geconcretiseerd in een Concern Informatie Plan (CIP) en op dit moment worden die verder uitgewerkt in het kader van de Toekomstagenda van de provincie Noord-Holland.

Bij de instelling van de bedrijfsvoeringreserve was het nog niet mogelijk om de benodigde investeringen volledig en gedetailleerd in beeld te brengen. De bedrijfsvoeringreserve is grotendeels bedoeld voor investeringen op het terrein van informatievoorziening en ICT, maar ook op andere bedrijfsvoeringsterreinen zullen investeringen nodig zijn in de komende jaren.

De benodigde investeringen overtreffen het reguliere jaarlijkse apparaatskostenbudget. Om die reden wordt een beroep gedaan op de bedrijfsvoeringsreserve. Met de PS-brief "Bestemmingsreserve bedrijfsvoering" (28 september 2016, kenmerk 850386/863373) is het instellingsbesluit in de zomernota 2016 toegelicht. Tegelijkertijd is een eerste raming gegeven voor de benodigde investeringen. Voor de periode 2017-2020 is deze geschat tussen de € 5,6 en € 8,9 miljoen. Toegezegd werd dat bij Kadernota 2018 de onderbouwing van die investeringen gedetailleerder in kaart zou worden gebracht en dat een nadere analyse zou worden uitgevoerd ten aanzien van nut, noodzaak en effectiviteit van de genoemde thema's.

Thema's volgens de nota van september 2016 (in € miljoenen)

	Thema's Digitalisering	**Raming 2017-2020**	
Nr.		Laag	Hoog
1.	Huis op orde (o.a. architectuur, informatiebeveiliging, -portfolio en informatiemanagement, governance)	0,75	0,90
2.	Digitale dienstverlening	1,00	1,750
3.	Flexibele digitale kantooromgeving (Het Nieuwe Werken 3.0)	1,00	1,75
4.	Digitaal duurzaam informatiebeheer	0,75	1,25
5.	Modernisering financiële informatievoorziening	0,85	1,25
6.	Datamanagement en GIS /Geo-data	0,50	0,75

	Thema's Digitalisering		Raming 2017-2020
7.	Innovatie en herijking bedrijfsvoeringsystemen	0,75	1,25
	Totaal	**5.60**	**8,90**

6.2 Nadere onderbouwing

De afgelopen maanden zijn de plannen om de provincieorganisatie voor de komende jaren gereed te maken voor het functioneren als "een digitale organisatie in een digitale maatschappij" verder onderzocht. Vanzelfsprekend is het nog niet mogelijk om een volledige gedetailleerde inschatting te geven van de benodigde bedragen tot en met 2020. De plannen en bijbehorende investeringsbehoefte zijn concreet voor het jaar 2017 en worden geleidelijk minder concreet naarmate we verder in de toekomst komen. Daarom zijn de geprognosticeerde bedragen voor de jaren 2018-2020 samengevoegd. Voor de concrete besteding vanuit de jaarschijven 2018 en verder zal te zijner tijd in het kader van de begrotingsvoorbereiding een nadere onderbouwing in de vorm van een bestedingsplan worden verschaft.

Voor de nadere onderbouwing van de jaarschijf 2017 zijn de plannen die in september 2016 ter tafel lagen verder doordacht en uitgewerkt, is gekeken naar eerdere (kosten)ervaringen en is tevens gekeken naar ervaringen bij andere provincies en andere overheidsorganisaties. Nadrukkelijk zij vermeld dat het hierbij niet alleen gaat om investeringen in ICT-systemen als zodanig, maar ook om investeringen in werkprocessen, mensen (kennis en vaardigheden), organisatie (bijvoorbeeld het opbouwen van een regieorganisatie) en techniek. Immers, elk project heeft tegenwoordig wel een ICT-component en elk ICT-project is in feite een veranderproject.

Huis op Orde

Onder het thema Huis op orde wordt verstaan alle aanpassingen die nodig zijn om de I&I-infrastructuur van de provincie Noord-Holland op het peil te brengen dat nodig is om invulling te geven aan wettelijke verplichtingen en aan inhoudelijke eisen die de komende jaren aan ons op dit terrein gesteld worden. Daarbij gaat het o.a. om sterk toenemende wettelijke eisen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, om overheidsbrede eisen op het gebied van standaardisatie van systemen, om informatie-uitwisseling en om ter beschikking stellen van informatie en data (open data).

In 2010 hebben de provincies gezamenlijk de Interprovinciale Baseline Informatiebeveiliging (IBI) opgesteld. De IBI is ons formele kader voor informatiebeveiliging. De Directie heeft in november 2016 het van de IBI afgeleide informatiebeveiligingsbeleid voor de provincie vastgesteld. Kern hiervan is dat de IBI op basis van risicoafweging voor elk aandachtsgebied (bijvoorbeeld het gebruik van de werkplek of de classificatie van informatie) wordt vertaald naar beveiligingsmaatregelen. Van onze leveranciers verwachten we dat ze voldoen aan de geldende internationale standaard ISO27001. En voor onze systemen en projecten hanteren we Business Impact Analyses en Privacy Impact Analyses om te bepalen welke specifieke maatregelen noodzakelijk zijn uit het oogpunt van beveiliging.

De hiermee gemoeide investeringen betreffen "must do-investeringen" die ook in andere overheidsorganisaties worden gedaan en waar de gezamenlijke provincies in het IPO via programma's als de Digitale Agenda en de Omgevingswet in samenwerken.

Huis op orde investeringen (Bedragen in €)

Onderwerp	2017	2018-2020
Informatiebeveiliging (uitvoeren awarenessacties, inhuur Concern Informatie Security Officer, opstellen beleid en protocollen inzake informatiebeveiliging en privacy, afhandelen meldingen, uitvoeren PIA's en BIA's, technische maatregelen (opdrachten aan leveranciers)	€ 200.000	€ 300.000
Architectuur (opstellen architectuurprincipes, verzorgen opleiding voor adviseurs en projectleiders, ondersteunen bij en toetsen van projectstartarchitecturen, inhuur architect)	€ 150.000	-
Technische aanpassingen in de infrastructuur (met oog op mogelijk maken van werken in een online omgeving, zoals autorisatiesystemen en mobile device management)	€ 50.000	Pm
Kennisvermeerdering (organisatiebrede opleiding en kennissessies op gebied van projectmanagement, functioneel beheer, informatiemanagement, opdrachtgeverschap)	€ 50.000	€ 150.000
Totaal	**€ 450.000**	**€ 450.000 + pm**

Digitale dienstverlening

Bij de digitale dienstverlening gaat het om het inrichten van de digitale werkomgeving van de provincie zodat de provincie invulling kan geven aan de in Kompas 2020 neergelegde rol van "verbinder" van lokale en regionale belangen en aan een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. Denk daarbij aan internet en intranet, digitale formulieren, digitale subsidieprocessen, open stateninformatie, open data, digitaal stemmen, veilige gegevensuitwisseling met externe partijen, burgerparticipatie en ICT-aanpassingen t.b.v. de implementatie van de Omgevingswet. De inschatting van de benodigde investeringen is als volgt:

Digitale dienstverlening (Bedragen in €)

Onderwerp	2017	2018-2020
Open data/open informatie (ter beschikking stellen van PS en GS-besluiten als open data, inrichten e-depot)	€ 50.000	Pm
Digitaal 2017 (verplicht, verder digitaliseren subsidieprocessen, nieuwe digitale formulieren t.b.v. transacties met burgers en bedrijven, implementatie Generieke Digitale Infrastructuur w.o. berichtenverkeer via de Berichtenbox)	€ 150.000	€ 100.000
Doorontwikkeling Intranet en internet (verbetering bestaande functionaliteiten, uitbreiding mogelijkheden burgerparticipatie zoals Forum en E-participatie, digitale kaarten, verbetering zoekmachine, op smartphone beschikbaar maken van intranet)	€ 50.000	€ 150.000
Implementatie digitalisering rechtspraak (KEI, verplicht, betreft digitaal aanleveren van processtukken)	€ 100.000	-
Omgevingswet (o.a. technische koppelingen van PNH systemen	€ 50.000	€ 250.000

Onderwerp	2017	2018-2020
aan landelijke voorzieningen		
Veilige gegevensuitwisseling (aanschaf benodigde tooling om uitwisseling grote bestanden mogelijk te maken in beveiligde omgeving)	€ 50.000	Pm
Burgerparticipatie (hergebruik applicatie Relatics)	€ 50.000	Pm
Totaal	**€ 500.000**	**€ 500.000 + pm**

Flexibele digitale kantooromgeving

Bij dit programma gaat het om de aanpassingen die nodig zijn om de ICT-werkplekomgeving van de provincie aan te laten sluiten bij de online maatschappij die inmiddels om ons heen ontstaan is en die zich zeer snel verder ontwikkelt. Het gaat in feite om het afbreken van ons huidige "digitale kasteel" en het daarvoor in de plaats krijgen van een open werkomgeving waarbij het, binnen een goed beveiligde systeemomgeving (identificatie en autorisatie), mogelijk is om op elke plek, met elk device overal en op elk moment te kunnen werken. Zoals we dat nu ook thuis al gewend zijn. Daarbij gaat het om circa 250 specifieke applicaties die geleidelijk worden overgezet naar een Cloud platform waardoor onze eigen beheerlast afneemt en de flexibiliteit toeneemt doordat ze vanaf elk apparaat bereikbaar zijn. Voor zover nu kan worden ingeschat zijn daarvoor de volgende investeringen nodig:

Flexibele digitale kantooromgeving (Bedragen in €)

Onderwerp	2017	2018-2020
Opzetten autorisatieplatform (beveiliging, vervanging Octoplus, classificeren van informatie, centrale beheertool)	€ 100.000	€ 100.000
Opzetten cloudkoppelplatform (inrichten connectoren en koppelvlakken)		€ 100.000
Beheer mobiele apparaten (mobile devicemanagement, beheer op afstand, abonnement per apparaat)	€ 50.000	Pm
Online functionaliteit op basis van gebruik (opstellen roadmap en plan van aanpak per applicatie om toe te groeien naar afname van applicaties vanuit de cloud, betreft zowel standaard kantooromgeving als concernbrede en specifieke applicaties)	-	Pm
Aanpassingen in huidige omgeving (diverse projecten, waaronder kennissystemen en autorisatie en toegangssystemen)	€ 190.000	-
Aanschaf Nieuwe Werkplek 2017 in verband met digitale kantooromgeving (betreft een deel van de projectkosten voor de implementatie, dus de migratie naar de nieuwe hardware en de migratie Windows 10 en Office 2016	€ 700.000	-
Totaal	**€ 1.040.000**	**€ 200.000 + pm**

Datamanagement en GIS/geo-data

Hierbij gaat het om investeringen met het oog op de gewenste transparantie, het stimuleren van economische groei en innovatie in de regio en efficiëntie en kwaliteitsverbetering in het ketenproces van overheidsorganisaties (bijvoorbeeld gebiedscontracten, de Omgevingswet).

Sinds 2012 heeft de provincie Noord-Holland hier al in geïnvesteerd. Uit een recente benchmark van het ministerie van BZK (zie het rapport1 "Quick scan openheid en transparantie", 27-9-2016) blijkt dat PNH er goed voor staat. In 2017 zijn de volgende projecten voorzien:

- onderzoek vervanging GIS kassenmonitor
- inrichten dataportaal
- diverse projecten op het gebied van data-inwinning en datakwaliteit
- diverse projecten op het gebied van datastandaardisatie (Building Information Modelling).

Hierbij gaat het om het "assetmanagement" (beheer en onderhoud van objecten, zoals bruggen , tunnels, sluizen) en de (gebieds)contracten. Deels betreffen de investeringen inhuur, deels technologie (uitrol Object Type Library, linked data en COINS (mogelijkheid om data-containers uit te wisselen). Voor deze projecten is voor 2017 in totaal € 260.000 geraamd.

Maar de ontwikkelingen gaan snel. De provincie heeft grote, voor de maatschappij interessante databestanden op het gebied van beheer van objecten (bruggen, tunnels, wegen en vaarwegen etc.) die met het oprukken van chiptechnologie, Smart cities en internet of things alleen maar interessanter worden. Zowel voor onszelf als voor de buitenwereld. Momenteel loopt een onderzoek naar de benodigde investeringen om deze databestanden beter te kunnen benutten, zowel voor onze eigen beleidsontwikkeling als ter versterking van de stimuleringsfunctie naar onze omgeving. De investeringen voor de jaren vanaf 2018 kunnen op dit moment nog niet goed worden ingeschat.

Ter vergelijking kan worden gewezen op de provincie Zuid-Holland. Daar loopt het programma Open en Transparante Provincie dat als doel heeft alle informatie, data, gegevens te ontsluiten die de provincie Zuid-Holland heeft, tenzij er een wettelijke of bestuurlijke noodzaak is dat niet te doen. De kwaliteit van te ontsluiten gegevens is daarbij randvoorwaardelijk. De provincie Zuid-Holland speelt hiermee in op het initiatiefwetsvoorstel Open Overheid (WOO) en de Wet Hergebruik Overheidsinformatie (Who). In het hoofdlijnenakkoord van de provincie Zuid-Holland is voor dit programma een incidentele investering opgenomen van € 5 miljoen.

Modernisering bedrijfsvoeringsystemen

Bij het thema Modernisering bedrijfsvoeringsystemen gaat het om zaken die voortkomen uit de ambitie om intern volledig digitaal te werken, met als doel een efficiënte en effectieve uitvoering van de eigen werkprocessen. Onder het programma "Bedrijfsvoeringprocessen op hun best" vallen alle projecten die de optimale ondersteuning van de bedrijfsvoeringprocessen als doel hebben. Als startpunt wordt aangesloten bij de in het portfolio 2017 geplande projecten.

---

1 http://open-overheid.nl/wp-content/uploads/2016/09/Quick-Scan-Transparantie-en-Openheid-1.pdf

Modernisering bedrijfsvoeringssystemen (Bedragen in €)

Onderwerp	2017	2018-2020
Digitalisering, zoals de projecten E-facturering (eind 2018 verplicht), Digitaliseren Bestuurlijke besluitvorming (DBB), stukkenstromen GS-secretariaten, Digitaal Adviseren en Automatiseren doorstroomproces medewerkers;	€ 200.000	€ 100.000
Documentkwaliteit en -beheer, zoals de projecten Optimaal Digitaal: bestanden, besluitvorming en samenwerking onder de loep, Archiveren en vernietiging van informatie uit andere omgevingen dan Verseon, E-depot in productie deel 2, Herijking CRM en Koppeling VISI-DMS;	€ 400.000	Pm
Eigentijds sturen en verantwoorden, zoals de projecten Financiële informatievoorziening GC's en Financiële status projecten (SAP);	€ 200.000	€ 600.000
Gebruikersgemak, zoals de projecten Gebruikersvriendelijke interface selfservice SAP, Ondersteuning declaratieproces verbeteren, Doorontwikkeling Verseon en Doorontwikkeling Digitale Postkamer	€ 125.000	€ 200.000
Totaal	**€ 925.000**	**€ 900.000 + pm**

Voor de uitvoering van deze projecten en programma's is meerjarig een bedrag van bijna € 2,8 miljoen geraamd. Ingeschat wordt dat hiervan in 2017 ruim de helft (deels te financieren uit bestaande middelen) en in 2018 en verder de andere helft zal worden besteed . De komende tijd wordt gewerkt aan een meerjarige prognose voor de kosten vanaf 2018. Ter vergelijking op het onderwerp digitalisering: de in omvang iets kleinere provincie Limburg heeft zeer recent een nieuw documentmanagementsysteem aanbesteed voor ca. 1 miljoen.

6.3 Totaaloverzicht

De benodigde investeringen voor 2017 zijn grotendeels inzichtelijk. Voor de jaren 2018-2020 is dat nog niet het geval. Op basis van de prognoses op dit moment komen we tot het volgende totaaloverzicht.,

Onderwerp	2017	2018-2020
Huis op orde	€ 450.000	€ 450.000 + pm
Digitale dienstverlening	€ 500.000	€ 500.000 + pm
Flexibele digitale kantooromgeving (Het Nieuwe Werken 3.0)	€ 1.040.000	€ 200.000 + pm
Datamanagement en GIS/geodata	€ 260.000	Pm
Modernisering bedrijfsvoeringsystemen	€ 925.000	€ 900.000
Totaal generaal	**€ 3.175.000**	**€ 2.050.000 + pm**

Dekking

Momenteel bedraagt de reserve € 3.102.834. In de begroting 2017 is een storting opgenomen van € 508.000 per jaar. Het thans voorliggende bestedingsplan kan worden ingepast binnen het beschikbare budgettaire kader van de bedrijfsvoeringsreserve.

Conclusie

Gegeven deze opbouw is het voor 2017 en 2018 niet nodig om een additionele financiële aanvraag in te dienen. Voor de jaren na 2018 is de totale budgetprognose nog niet hard te maken. Voor het begrotingsjaar 2018 zal er opnieuw een bestedingsplan worden opgesteld met in acht neming van de dan beschikbare middelen in de bedrijfsvoeringsreserve.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
Statencommissie NLM
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 5 JULI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr P. Graven
BEL/REE

Telefoonnummer +31235144606
gravenp@noord-holland.nl

Betreft: Duurzame Landbouw

Verzenddatum

- 5 JULI 2017

Kenmerk
966622-966629

Uw kenmerk

Geachte leden,

In de vergadering van de Statencommissie NLM op 19 juni jl. heeft de gedeputeerde Landbouw toegezegd meer inzicht te geven in duurzame projecten van de Greenports. Met deze brief willen wij deze toezegging gestand doen.

De activiteiten die wij ondernemen voor de duurzame landbouw zijn zoals de gedeputeerde heeft benoemd in de commissie beschreven in de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 (p. 26-27 onder '7. Een sterke en duurzame agrosector'). Hiervoor is over deze coalitieperiode €2.252.000 bestemd voor de Greenports Aalsmeer en Noord-Holland Noord en specifiek €1.200.000 voor duurzame landbouw.
Een overzicht van de duurzame landbouw projecten van de Greenports kunt u vinden op de websites van de beide Greenports. Voor de Greenport Aalsmeer is dat te vinden op http://www.greenportaalsmeer.nl/duurzaamheid/. Daarnaast draagt de uitvoering op het thema ruimte bij aan de verduurzaming van de glastuinbouw in onder andere deze Greenport. De duurzame projecten van de Greenport Noord-Holland Noord zijn terug te lezen op https://www.greenportnhn.nl/projecten.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl

Zoals gepland willen wij graag de verdieping met u maken op dit thema duurzame landbouw tijdens het werkbezoek op 25 september aanstaande waar we samen met uw commissie verder praten over de verschillende facetten van duurzame landbouw.

Wij gaan er vanuit u voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp J.W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Beantwoording vragen uit commissie EEB 12 juni 2017 Kaderbrief en Jaarstukken en nagekomen technische vraag GroenLinks over Meerwind

Vragen mw. Keur CDA bij de behandeling van de Kaderbrief 2018

Vraag:
Kan de bijdrage van het Plassenschap Loosdrecht aan plannen Oostelijke Vechtplassen gekwantificeerd worden?

Antwoord:

In het gebiedsakkoord is een financiële verdeelsleutel tussen partijen weergegeven. Daarin is een bijdrage van Plassenschap Loosdrecht e.o. opgenomen van ruim 9 ton (€ 906.316,-).

Vraag:
'het zou fijn zijn als we iets zien qua voordelen voor het plassenschap voor de behandeling van de kaderbrief op 10 juli. Begrijp dat het gecompliceerd kan zijn, maar tegelijkertijd is de gevraagde bijdrage hoog….'

Antwoord:

Het gebiedsakkoord heeft verschillende voordelen voor het plassenschap Loosdrecht e.o.:

- Loosdrechtse plassen kent al tientallen jaren een groot baggerprobleem. Voor een groot deel ligt de bagger op delen van de plas die eigendom zijn van het plassenschap. Het schap is niet in staat om met reguliere beheerbudget iets te doen aan het baggerprobleem, wordt er vaak wel op aangesproken. Het gebiedsakkoord voorziet in maatregelen om de komende 10 jaar 2,1 mln m3 bagger uit de plas te verwijderen, waarbij meteen wordt ingezet op effectieve en efficiënte manieren om vervolgens de situatie beheersbaar te maken (zodat niet na 20 jaar opnieuw een inhaalslag nodig is). Met het baggeren wordt de bevaarbaarheid van de plas verbeterd en wordt de bereikbaarheid van de (recreatie)eilanden verbeterd. Het baggerwerk wordt gecombineerd met maatregelen om de waterkwaliteit van de plas te verbeteren, zodat weer helder (zwem)water ontstaat.

- Met het gebiedsakkoord worden een aantal experimenten gedaan om te bezien of een deel van het beheer van natuur en recreatieve voorzieningen in de toekomst door private partijen kan worden gefinancierd. Dit kan er toe leiden dat recreatieve voorzieningen die in beheer zijn bij het plassenschap in de toekomst voor een deel uit privaat budget worden gefinancierd.

- Het gebiedsakkoord voorziet in het herstel van legakkers met bagger uit de Loosdrechtse plassen. Deze legakkers zijn in beheer bij het plassenschap en krijgen een forse opknapbeurt en een constructie met forse (beheerarme) rietoevers.

Vragen hr. Wiesehahn gesteld bij de behandeling van de Jaarrekening 2016

Vraag :

Dhr. Wiesehahn (VVD) constateert dat de provincie het huishoudboekje op hoofdlijnen goed op orde heeft. Programma 5, post werkgelegenheid en economie: hier is over de gehele linie sprake van een forse onderbesteding, maar bij de post werkgelegenheid is sprake van een budgetoverschrijding van 716.000 euro. Waar heeft deze overschrijding betrekking op? Hij heeft aan de gedeputeerde Economie gevraagd waar deze extra uitgaven naar toe zijn gegaan.

Antwoord:

Technisch gezien hadden de uitgaven, betrekking hebbend op subsidieverlening MIT kleine instrumenten en MIT R&D-trajecten in de begroting of begrotingswijzigingen als lasten geraamd moeten worden. Dat is niet gedaan, vandaar dat dit nu als verschil zichtbaar wordt in de programmaverantwoording. De dekking van de betreffende verleende subsidies is aanwezig in de reserve werkgelegenheid en economie. Er is geen sprake van extra uitgaven.

Met de laatste begrotingswijziging van 2016 en de eerst begrotingswijziging van 2017 is de vertraging van de uitvoering van de campusregeling op de post werkgelegenheid begrotingstechnisch als een onderschrijding verwerkt. Dit is een aanpassing op de oorspronkelijk begroting in de beleidsnota Arbeidsmarkt 2016-2019.

De besteding van de verhoogd bijgestelde middelen in 2017 is grotendeels verwacht op initiatieven voor de campusvorming. We zetten deze projecten samen met partners, daarom is de exacte raming niet eenvoudig te geven. Daarnaast is een bedrag gereserveerd voor monitoring en onderzoek, ondersteuning van visievorming en organiseren van netwerkbijeenkomsten zoals de landelijke conferentie Techniekpact die in 2017 in Noord-Holland plaatsvindt.

Vraag:

Dhr Wiesehahn heeft gezegd dat er in de jaarrekening staat dat er extra personele inzet is gepleegd op Pallas en Distriport. Hij vraagt naar hoe dit zit omdat daar afzonderlijke werkorganisaties de mensen in dienst hebben. Zijn vraag is hoe het dan kan dat de extra lasten van het personeel op de rekening van de provincie komen.

Antwoord:

In de jaarrekening (p. 99) staat het volgende: In 2016 is meer personele inzet gerealiseerd dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door meer dan geraamde inzet voor de dossiers Omgevingswet, Omgevingsvisie, Pallas en Distriport (meer besteed, € 1,3 miljoen nadeel).

Het betreffen apparaatskosten voor meerdere dossiers (genoemd in de jaarrekening). Dit betreffen geen kosten als gevolg van externe inhuur of kosten/uren gemaakt door afzonderlijke werkorganisaties.

Vraag Mw. De Meij (50plus) bij de Kaderbrief:

Vraag:

Kunnen GS toezeggen dat het Techpoortcentre ook kan bijdragen aan het bijscholen van (oudere) werkzoekenden. Graag ontvangt men een terugkoppeling van GS over concrete plannen.

Antwoord:

De samenwerkende Techport partners Tata Steel en Nova College investeren niet alleen samen in het initieel onderwijs en innovatie. Met het openstellen van de bedrijfsschool van Tata Steel voor personeel van andere bedrijven in de maakindustrie, investeert Techport ook in het onderhoud van vakmanschap van het werkende deel van de beroepsbevolking. De samenwerking met het NovaCollege zorgt voor geaccrediteerde (deel)opleidingen met certificaten. Techport is ook "leverancier" van modulair technisch onderwijs in het zogenaamde House of Skills in de MRA. House of Skills is samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijs en overheden gericht op om- en bijscholen van werkenden en werkzoekende op middelbaar beroepsniveau in lijn met de vraag van de arbeidsmarkt. Zodra het Plan van Aanpak van Technport gereed is, zullen wij u het plan toesturen.

Aanvullende vraag fractie GroenLinks over verkoop van de Meerwind aandelen bij de Kaderbrief

Vraag:

Het antwoord op vraag 13 van de technische vragen voor de kaderbrief roept bij ons nog een vraag op. Vraag 13 gaat over de verkoop van de Meewind aandelen. GS geeft als antwoord: 'De totale opbrengst van de verkoop bedraagt € 4.581.036,02. Van dit bedrag zal € 2.500.000 worden gestort in de reserve Werkgelegenheid en Economie, deel Duurzame Energie. Het restant zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.'

Wat is precies die reserve Werkgelegenheid en Economie, deel duurzame energie? Wordt daarmee het MKB innovatiefonds bedoeld?

Antwoord:

De reserve Werkgelegenheid en Economie is een budgetgerichte bestemmingsreserve met als doel bevorderen van de werkgelegenheid en economie, conform amendement 2-2 begroting 2014. Het instellingsbesluit was de eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014, agendapunt 8 bij voordracht 18. Later zijn er andere stortingen aan toegevoegd, bijvoorbeeld op basis van het coalitieakkoord is voor het Duurzaam Innovatiefonds in de jaren 2015-2019 € 10 miljoen gestort en voor het MKB innovatiefonds in de jaren 2015-2019 € 8 miljoen gestort. (Zie ook pagina 276 van de Begroting 2017).

Het MKB innovatiefonds is dus wel onderdeel van de reserve, maar met de Meewindgelden is een aanvullende storting, bestemd voor het deel energie, gedaan.

CU/SGP

Motie hoofdfietsnetwerk

AANGENOMEN M 31/10-7-2017

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op maandag 10 juli 2017,
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht Jaarrekening 2016 (VD-40),,

constateren dat:

- de jaarrekening 2016 een onderuitputting van de reserve fietsinfrastructuur 4,53 miljoen zichtbaar maakt;
- verbetering van de fietsinfrastructuur een breed gedragen wens is in de Provinciale Staten van Noord-Holland;
- Noord-Holland weliswaar heel veel goede fietspaden heeft, waaronder vele langs provinciale wegen, maar geen herkenbaar hoofdnetwerk voor de fiets;
- onderzoek in Denemarken aantoont dat het koppelen van het fietsnetwerk aan het netwerk van OV knooppunten zowel voor het OV, als voor de fiets gunstig is;
- de Vervoersregio Amsterdam momenteel onderzoek doet hoe haar hoofdfietsnetwerk er uit dient te gaan zien;
- gemeenten verantwoordelijk zijn voor hun eigen fietspaden, maar zij individueel niet verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de bovengemeentelijke fietsroutes;

overwegen dat:

- een ideale fietsroute zowel woon-werk als recreatief verkeer kan accommoderen, waardoor forensen gestimuleerd worden de fiets te nemen;
- een herkenbare route met bekende begin en eindpunten, zoals bijvoorbeeld Amsterdam-Zandvoort, het gebruik van de fiets voor langere afstanden kan stimuleren;

verzoeken het college het fietsbeleid een extra impuls te geven door:

- te onderzoeken hoe een herkenbaar provinciaal hoofdfietsnetwerk vorm kan krijgen, waarbij harmonie gezocht wordt met de ontwikkeling van het fietsnetwerk van de Vervoersregio Amsterdam;
- in dit onderzoek specifiek meenemen hoe de vermarkting van een hoofdfietsnetwerk kan worden opgepakt;
- een model te ontwikkelen voor (cofinanciering van) het oplossen van zwakke schakels in gemeentelijke fietspaden in het hoofdfietsnetwerk;
- voor de vaststelling van de begroting 2018 een tussenrapportage te geven over bovenstaande en deze rapportage zo goed mogelijk aan te laten sluiten aan de in ontwikkeling zijnde provinciale fietsvisie;

waarbij zij de uitvoeringskosten van de motie maximeren op 200.000 euro en deze dekken uit de reserve fietsinfrastructuur;

en gaan over tot de orde van de dag.

Andries Tijssens (D66)

Hermen de Graaf (CDA)

Michiel Klein (CU/SGP)

Marieke van Duijn (PvdA)

Servaz van Berkum (GL)

gewijzigd M35/10-7-2017 M35 (10)

AANGENOMEN

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND ChristenUnie SGP 50 PLUS

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, te Haarlem, ter behandeling van de kadernota: investeringsimpuls Duurzame Zeehavens

Constaterende dat:

- GS op 5 januari 2016 de uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens heeft vastgesteld;
- Voor de doelstelling 'Stimuleren circulaire economie' het volledige budget is besteed. Het totaal aangevraagde subsidiebedrag lag hoger dan het subsidieplafond voor deze doelstelling;
- Voor de doelstellingen waarvoor het subsidieplafond nog niet is bereikt GS aangeeft 'kansen te zien' en kansrijke projecten in beeld zijn;

Overwegende dat:

- Dit fonds bijdraagt aan het realiseren van schonere zeehavens; hetgeen een grote vooruitgang betekent van de leefomgeving;
- Het onaannemelijk is dat er geen kansrijke projecten meer een aanvraag zouden willen doen;

Vragen GS:

1) Wegens succes van het Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens, te onderzoeken hoe een nieuw investeringsimpuls, volgens voorwaarden van Fonds Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens 2016, kan worden opgericht;
2) Dit najaar ~~met een voorstel te komen~~ hierover te rapporteren

En gaat over tot orde van de dag

S. van Berkum
(GroenLinks)

Michel Klein
(ChristenUnie-SGP)

Olga de Meij
(50 plus)

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

gewijzigd M40/10-7-2017

AANGENOMEN

Motie Pilot Natuurinclusieve landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 juli 2017, ter bespreking van de Kaderbrief 2018;

constaterende dat:

- er recentelijk een bijeenkomst heeft plaatsgevonden over natuurinclusieve landbouw in het kader van Groen Kapitaal waarbij er veel enthousiasme voor deze vorm van landbouw werd geuit;
- de provincie Groningen een pilot natuurinclusieve landbouw heeft opgestart;

overwegende dat:

- het Planbureau voor de Leefomgeving constateert dat de huidige, intensieve landbouw het halen van natuurdoelen belemmert;
- in het coalitieakkoord de ambitie is opgenomen om de landbouw te verduurzamen;
- tijdens de bijeenkomst van Groen Kapitaal de behoefte werd geuit om de inhoudelijke kennis rondom natuurinclusieve landbouw te verdiepen, o.a. door onderzoek te doen naar de verdienmodellen voor boeren;

gehoord de discussie;

verzoeken het college van GS om:

- in 2018 een pilot naar Gronings voorbeeld te starten (Proberen) met natuurinclusieve landbouw,

en gaan over tot de orde van de dag.

Linda Vermaas

Bram van Liere

Partij voor de Dieren

16

M45/10-7-2017

Aangehouden

ChristenUnie SGP

GROENLINKS

Motie beleidsambitie Kaderbrief "Realiseren van 2 fietssnelwegen voor 2020"

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017 te Haarlem, ter behandeling van agendapunt 10: *"Kaderbrief 2018"* (VD-45);

overwegende dat:

- de provincie in 2010 namens de gemeenten van het Rijk subsidie heeft gekregen voor de snelfietsroute Amsterdam-Haarlem
- deze route nog steeds niet is gerealiseerd
- het blijkbaar lastig is om gemeentegrensoverschrijdende routes te realiseren
- de provincie een coördinerende, stimulerende en faciliterende rol op zich kan nemen
- er nog veel meer kansen zijn voor snelfietsroutes in onze provincie (zie http://www.fietsfilevrij.nl/fietsroutes/)

verzoeken GS:

- in de begroting 2018 een beleidsambitie "Realiseren twee extra fietssnelwegen voor 2020" op te nemen

en doen daarbij het voorstel:

- de kosten daarvan te dekken vanuit de bestaande reserves rondom fietsinfrastructuur / fietsimpuls.

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein,
ChristenUnie-SGP

Servaz van Berkum,
GroenLinks

M 48/10-7-2017

AANGENOMEN

Motie Smart Mobility investeringen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 10 juli 2017,
hebben kennisgenomen van de statenvoordrachten Kaderbrief 2018-2021 (VD-45) en Tweede actualisatie PMI (VD-46),

constateren dat:

- met het vaststellen van de Kaderbrief 2018-2021 investeringen in Smart Mobility mogelijk worden gemaakt, hiervoor is in 2018 4,2 miljoen en in 2019 6,8 miljoen euro voorzien;
- verwacht mag worden dat in de toekomst de provincie als wegbeheerder en vervoersautoriteit zal blijven investeren in Smart Mobility;
- het PMI en PMO de veelheid van provinciale investeringen en onderhoudslasten inzichtelijk houden;
- het smart mobilitybeleid van de provincie Noord-Holland nu niet fietsinclusief is;

overwegen dat:

- het voor PS belangrijk is inzicht te hebben in de projecten waar de investeringen in Smart Mobility naar toe gaan;
- er behalve investeringen in de Smart Mobility ten behoeve van de automobilist, ook toepassingen mogelijk zijn ten behoeve van de fietser, het openbaar vervoer en de transportsector;
- multimodaliteit een extra impuls kan zijn voor Smart Mobility;
- het werkbezoek van de commissie Mobiliteit aan Kopenhagen heeft laten zien dat fietsinclusieve Smart Mobility in de praktijk goed werkt en daadwerkelijk bijdraagt aan betere doorstroming, veiligheid en leefbaarheid.

dragen het college op:

- te onderzoeken hoe, bij het selecteren van projecten voor Smart Mobility, een evenwichtige verdeling van de geplande investeringen per vervoersmodaliteit gerealiseerd kan worden;
- in analogie met het PMI ook de projecten voor Smart Mobility onder te brengen in een meerjarenprogramma waarover het college periodiek rapporteert, zodat deze projecten gevolgd en geëvalueerd kunnen worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marieke van Duijn (PvdA)

Andries Tijssens (D66)

Hermen de Graaf (CDA)

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 31 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
T. van Egmond
BEL/VV

Doorkiesnummer (023) 514 5233
egmondt@noord-holland.nl

Betreft: Tweede actualisering PMI 2017-2021

Verzenddatum
31 MEI 2017

Kenmerk 947371/947374

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de Voordracht Tweede actualisering PMI 2017-2021.
Wij verzoeken u deze voordracht te behandelen in uw vergadering van 10 juli a.s. in verband met de voortgang van de projecten.

Daarnaast ontvangt u ter uitvoering van artikel 167, tweede lid van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) de voortgangs-rapportage van alle projecten uit het PMI.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
		PMI-viewer	https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/pmi_minimap/pmi.html		
1	alg-13	bereik-baarheid	**Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo (GGA Alkmaar)** De aanleg van een fietsverbinding over de A9 wordt meegenomen in het project. Het voorontwerp met achterliggende onderzoeken is gereed. In de winter van 2016-2017 zijn al Kabels en Leidingen verlegd. De minnelijke grondverwerving en de bestemmingsplan-procedure zijn van start gegaan. Het ontwerp-bestemmingsplan wordt eind maart ter inzage gelegd. Op het moment dat er meer zekerheid is over de te verwerven gronden en het bestemmingsplan (naar verwachting najaar 2017), zal de aanbesteding starten.	realisatie	2016-2020
2	alg-25	bereik-baarheid	**Netwerkmanagement Noord-Holland** Het uitvoeringsprogramma is afgerond en wordt nu afgesloten. Restpunten zijn afgehandeld. De financiële balans is opgemaakt per 31 maart 2017. Twee projecten die in 2014 zijn toegevoegd (alg-39) en enkele projecten die gekoppeld zijn aan infra-uitvoeringsprojecten (camera's en laatste DRIP) lopen door in 2017 (o.a. netwerkregeling) en worden toegevoegd aan project alg-40, inclusief het benodigde krediet.	gerealiseerd	
3	alg-29a	bereik-baarheid	**Nieuwbouw Wilhelminasluis, gemeente Zaanstad** In juni 2014 zijn de uitvoeringswerkzaamheden gestart en vervolgens stilgelegd, omdat het ontwerp van de aannemer niet stabiel bleek. Begin 2017 is een uitvoerbaar definitef ontwerp opgeleverd, waardoor een vertraging van minimaal 3,5 jaar is opgetreden. De benodigde langdurige stremmingen van de sluis en de bruggen zijn niet eerder te verwachten dan in 2018. De ingebruikname van de nieuwe sluis is op z'n vroegst eind 2018. Er wordt met de opdrachtnemer arbitrage gevoerd over de oorzaak en financiële consequenties van de vertraging. Uitspraak wordt verwacht in de tweede helft van 2017.	realisatie	2013-2019
4	alg-29b	bereik-baarheid	**Vervangen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad** De aanbesteding wordt voorbereid. Belangrijk aandachtspunt is de noodzakelijke versoberingsopgave om de realisatie van de brug en de verkeersmaatregelen binnen het beschikbare budget te kunnen realiseren. Hierover wordt in de stuurgroep overlegd. De aanbestedingsfase start naar verwachting in de tweede helft van 2017. De realisatieperiode van de brug wordt met het oog op de regionale bereikbaarheid afgestemd met de voorgenomen vernieuwing van de Beatrixbrug (N246), Kogerpolderbrug (N246) en bruggen Krommenie (N203). Oplevering van de nieuwe Zaanbrug staat nu gepland eind 2019.	realisatie	2017-2019
5	alg-36	bereik-baarheid	**Bereikbaarheid Haarlemmermeer - Bollenstreek** In oktober 2016 zijn na beraadslaging in GS en PS van ZH en NH zeven alternatieven voorgedragen voor bestudering in het kader van een PlanMER. In het derde kwartaal van 2017 wordt de technische afronding van de PlanMER-procedure voorzien, waarna na een GS-besluit eind 2017, beraadslaging in de Staten van ZH en NH plaatsvindt en er duidelijkheid komt over een mogelijk voorkeursalternatief. Voorzien wordt dat daarna een BesluitMER-proceduregestart wordt. Tussen beide procedures wordt inspraak voorzien.	studie	vanaf 2021
6	alg-38	bereik-baarheid	**Reconstructie N9 - Westelijke Randweg Alkmaar** Het project is gerealiseerd. Om de doorstromingsproblemen op de Westelijke Randweg Alkmaar (rijksweg), met name voor het verkeer op de toeleidende wegen te verbeteren heeft de provincie de kruispunten van de N9 met de Huiswaarderweg, de Bergerweg en de Terborchlaan (N512) opnieuw ingericht.	gerealiseerd	
7	alg-40	bereik-baarheid	**Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland** In 2016 zijn enkele projecten uit het beleidskader in gang gezet, waarbij wordt ingespeeld op de komst van Smart Mobility en de effecten daarvan op onze VRI's. Enkele projecten van project alg-25 "Netwerkmanagement Noord-Holland", die gekoppeld zijn aan infra-uitvoeringsprojecten (camera's en laatste DRIP) en doorlopen in 2017 (o.a. netwerkregeling) zijn aan dit project toegevoegd, inclusief .	realisatie	2016-2019
8	alg-41	bereik-baarheid	**Bereikbaarheid van Den Helder** De studie naar het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder wordt geïntegreerd in het bereikbaarheidsonderzoek dat uitgevoerd wordt binnen het programma De Kop Werkt!. In 2017 worden de resultaten van de kwartiermakersfase verwacht en een voorstel voor het verdere onderzoek.	studie	n.n.b.

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
9	alg-42	bereik-baarheid	**Busbaan Wijckermolen (busstation Beverwijk - Wijckermolen)** ***nieuw project*** Dit project is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Investeringsagenda Openbaar Vervoer 2015-2020. In 2010 zijn plannen gemaakt voor een nieuw busstation in Beverwijk. Inmiddels is het busstation mede door financiering van de provincie gereed gekomen. In de plannen voor het busstation is tevens voorzien in een goede en snelle route van en naar het station. Door de nieuwe ligging van het station moeten de bussen nu meer omrijden dan in het verleden het geval was (om de bioscoop heen). Daarom is in de plannen zowel aan de oost- als westzijde van het busstation een busbaan omgenomen. Inmiddels is het schetsontwerp en bijbehorende kostenraming gereed. Ontwerp dient nog afgestemd te worden met ProRail (mede in verband met eigendommen). Naar verwachting wordt het ontwerp binnenkort vastgesteld, waarna het project promoveert naar de planfase en verder kan worden voorbereid en gerealiseerd. Na realisatie door de provincie, wordt de busbaan overgedragen aan de gemeente Beverwijk.	studie	2017-2018
10	HOV-01	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Amstelveen-Uithoorn** Er is een voorkeursvariant bepaald voor een tramverbinding van Amstelveen naar Uithoorn. Het project wordt gerealiseerd in opdracht van de vervoerregio. De provincie verstrekt voor de realisatie van de tramverbinding alleen een subsidie. Het project wordt daarom uit het PMI geschrapt.	geschrapt	
11	HOV-03	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (Huizen-Hilversum)** Het PIP is gesplitst in een deel Huizen-Blaricum en een deel Eemnes-Hilversum. Voor het tracédeel in Huizen en Blaricum is de provincie in gesprek met de gemeenten over de variant 'meerijden via de Meent'. De gemeenten Huizen en Blaricum en de provincie besluiten in de loop van 2017 over deze variant. Dit zal mogelijk betekenen dat de vrije busbaan uit de scope van het project gehaald wordt in Huizen en Blaricum. De gemeente Eemnes heeft nog geen besluit genomen over de locatie van de bushalte in Eemnes. In oktober 2016 is het PIP voor het tracédeel Eemnes-Hilversum vastgesteld door PS. Een uitspraak door de RvS betreffende de zes beroepen die op het PIP zijn binnengekomen, wordt verwacht na de zomer van 2017. Er wordt gewerkt aan de voorbereiding van de contracten voor de vrije busbaan in Laren en Hilversum. De start van de aanbesteding is gepland voor het derde kwartaal van 2017. De start van de realisatie is gepland voor het eerste kwartaal van 2019 en de ingebruikname van de busbaan is gepland voor 2021. Binnen het project worden extra maatregelen van het project Voltooing Groene Schakel uitgevoerd. Vanuit het project Voltooiing Groene Schakel en het MJPO wordt een (extra) bijdrage van € 0,4 mln beschikbaar gesteld, waarvoor een krediet wordt aangevraagd.	realisatie	2018-2021
12	HOV-04	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlem-Velsen** De busbaan is gereed en op 2 april 2017 in gebruik genomen door de bestaande lijn 75. Na de zomer (nieuwe concessie) gaat R-net lijn 385 van het nieuwe tracé gebruik maken.	gerealiseerd	
13	HOV-05	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Staionsplein-Fokker Logistics Park (v/h Fokkerweg-Schiphol Rijk), gemeente Haarlemmermeer** Naar verwachting is het noordelijk deel vanaf Schiphol-Oost Stationsplein tot Fokker Logistics Park (fase 1) eind 2018 gereed. Het zuidelijk deel vanaf Logistics Park tot Schiphol-Rijk oude N201 (fase 2) wordt een apart project (zie HOV-13: HOV SOOMR). Op het bouwterrein is PFOS in de bodem aangetroffen (PFOS is een verontreiniging waarop sinds kort gehandhaafd wordt). Het huidig ontwerp voorziet in het afvoeren van 42.000 m^3 grond. Er wordt een aanvullend krediet van € 2,6 miljoen aangevraagd. Naar verwachting kan een klein deel van deze kosten worden verhaald bij Schiphol in het kader van eerdergemaakte afspraken. Het overgrote deel zal ten laste komen van het project.	realisatie	2016-2018
14	HOV-07	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ), gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn** Momenteel is het project in de contractvoorbereidingsfase. Benodigde onderzoeken worden uitgevoerd en het verleggen van kabels en leidingen worden voorbereid.	realisatie	2018-2019
15	HOV-09	verkeers-veiligheid	**Verkeersveiligheid Abdijtunnel, gemeente Haarlemmermeer** In het verleden heeft het project vertraging opgelopen. Deze vertraging heeft geen gevolgen voor de uiterste deadline (mei 2019) wanneer de tunnel in gerenoveerde staat moet voldoen aan de veiligheidseisen uit de Tunnelwet. Inmiddels zijn door middel van afspraken met het bevoegd gezag de eerste nieuwe voorzieningen in gebruik genomen. Zomer 2017 wordt de formele openstellingsvergunning verwacht. Officiële ingebruikname is 14 juli 2017.	realisatie	2013-2017
16	HOV-11	traject-benadering	**Trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep (v/h zuidtak Zuidtangent), gemeente Haarlemmermeer** In de studie zal specifiek worden gekeken naar de gelijkvloerse solitaire oversteken voor het langzaam verkeer aangezien de vormgeving voor deze oversteken in 2014 is aangescherpt. De studie is inmiddels opgestart, waarbij de input van externe partijen (zoals de Vervoerregio Amsterdam, Connexxion en Fietserbond) wordt meegenomen.	studie	2020

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
17	HOV-12	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlemmermeer-Bollenstreek** Vanaf 2018 is het gedeelte van de route tussen Noordwijk en het centrum van Lisse al gereed voor de snelle busverbinding. Hiervoor zijn aanpassingen nodig aan wegen, rotondes en haltes. In 2016 is in Lisse begonnen met de inrichting van het Sportlaangebied, waarna in 2020 via een nieuwe brug over de Ringvaart gebruik gemaakt kan worden van vrije busbanen naar Schiphol. Tot die tijd maakt de busverbinding gebruik van de bestaande infrastructuur via de N207 en de A4. Het definitieve besluit over de nieuwe brug over de Ringvaart en het vervolgtracé in de Haarlemmermeer is uitgesteld tot dat er een besluit is over een voorkeursvariant van de Duinpolderweg. Een integrale aanpak van beide projecten staat voorop.	studie	2020
18	HOV-13	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Oude Meer-Schiphol Rijk (SOOMR)** ***nieuw project*** Dit project was onderdeel (fase 2) van project HOV-05 "HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk". De provincie, de vervoerregio Amsterdam, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is om een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Het gedeelte dat in deze verkenning voorligt, wordt aangeduid als HOV SOOMR (Schiphol Oost, Oude Meer, Schiphol Rijk). Het vormt onderdeel van het grotere HOV-programma van de HOV Schiphol Ring, zoals ook de andere projecten HOV Schiphol Oost, Knooppunten Schiphol Noord en Schiphol Zuid. Een aantal varianten wordt onderzocht tussen de busbaan in aanleg bij Schiphol Oost en het toekomstige HOV-knooppunt Schiphol Zuid.	studie	2020
19	HOV-14	bereik-baarheid	**Hoogwaardig Openbaar Vervoer Legmeerdijk (N231)** ***nieuw project*** Verkenning naar de inpassing van hoogwaardig openbaar vervoer op de Legmeerdijk tussen Kudelstaart en Amstelveen op de N231. Het tracé is gericht op de route van lijn 172 die in december 2017 een R-net lijn wordt. Het project heeft een relatie met project N231-15 "Legmeerdijk Zuid". Het project is in twee delen gefaseerd: het deel tussen de Mijnsherenweg in Kudelstaart en de aansluiting met de N201 wordt naar voren gehaald. Het deel in Kudelstaart en het deel N201 - Amstelveen busstation wordt in een later stadium uitgewerkt.	studie	2020
20	K20-05	bereik-baarheid	**Verminderen kwetsbaarheid vlotbruggen Noordhollands Kanaal, gemeente Schagen** De uitvoering start naar verwachting in eind 2017.	realisatie	2017-2018
21	K20-06	bereik-baarheid	**Oversteekbaarheid Noordhollands Kanaal** De studie is gestart met onderzoek naar eerder uitgevoerde studies en gesprekken met betrokken overheden. In 2016 zijn gegevens verzameld over aantallen en routes van vracht- en landbouwverkeer, is een analyse uitgevoerd en zijn nut en noodzaak onderzocht. In het eerste kwartaal van 2017 wordt het onderzoek afgerond. Medio 2017 wordt een voorkeursvariant met kosten en opbrengsten ter besluitvorming voorgelegd.	studie	n.n.b.
22	N023-01	bereik-baarheid	**Westfrisiaweg** Het project is medio 2015 in uitvoering genomen. In november 2015 is de aansluiting A7/N23 bij Avenhorn voor het verkeer open gesteld. Langs het toekomstige tracé is het project volop in uitvoering. De planning van de opdrachtnemer is gericht op openstelling van de nieuwe Westfrisiaweg eind 2018.	realisatie	2013-2019
23	N023-02	verkeers-veiligheid	**Westfrisiaweg: Fietstunnel onder de N507 bij Wogmeer, gemeente Koggenland** De aanleg van deze fietstunnel is in het project Westfrisiaweg opgenomen. Het definitief ontwerp is door de aannemer opgesteld en afgestemd met de gemeente Koggenland.	realisatie	2018
24	N023-03	verkeers-veiligheid	**Westfrisiaweg: Bermverharding N506, ged. Raadhuislaan-N302 en N302, ged. N506-Krabbegatsluis, gemeenten Drechterland, Stede Broec en Enkhuizen** De werkzaamheden worden geïntegreerd met het project Westfrisiaweg.	realisatie	2018
25	N023-04	verkeers-veiligheid	**Westfrisiaweg: Fietstunnel onder de N302 bij bedrijventerrein 't Zevenhuis, gemeente Hoorn** Binnen het project Westfrisiaweg wordt op verzoek van de gemeente een fietstunnel gerealiseerd onder de N302 ter ontsluiting van bedrijventerrein 't Zevenhuis.	realisatie	2018
26	N196-02	traject-benadering	**Trajectbenadering N196a, gedeelte A4-Fokkerweg, gemeente Haarlemmermeer** De gemeente Haarlemmermeer heeft een voorstudie gedaan.	studie	2019

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
27	N197-04	bereik-baarheid	**Busbaan Wijckerpoort (Velsertraverse-busstation Beverwijk)** ***nieuw project*** Dit project is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Investeringsagenda Openbaar Vervoer 2015-2020. De bussen van Beverwijk naar Haarlem en IJmuiden (lijn 73 en 74) ondervinden vertraging op de route tussen het busstation Beverwijk en de Velsertunnel. Deze vertragingen lopen -met name in de spits- sterk op bij passage van een goederentrein. Uit simulaties blijkt dat een busbaan via de Wijckerpoort een veel kortere en meer betrouwbare reistijd mogelijk maakt voor bussen die gebruik maken van de Velsertraverse en de Velserweg. De provincie trekt dit project in samenwerking met de gemeenten Velsen en Beverwijk. Momenteel worden twee varianten doorgerekend, die worden uitgewerkt tot schetsontwerp inclusief kostenraming. Beide ontwerpen dienen nog te worden afgestemd met ProRail (mede in verband met eigendommen). Naar verwachting wordt binnenkort een voorkeursvariant gekozen, waarna het project promoveert naar de planfase en verder kan worden voorbereid en gerealiseerd.	studie	2019-2020
28	N201-20	bereik-baarheid	**Masterplan N201 - Omlegging Schiphol-Rijk, gemeente Haarlemmermeer** In het kasritme zijn voor 2018 kosten geraamd voor de mogelijke sloop en verlegging van de Omlegging Schiphol-Rijk, als het Rijk besluit de parallele Kaagbaan aan te leggen. Deze uitgaven zijn integraal onderdeel van de bestuurlijke besluitvorming rond de scopewijziging BoerenLand Variant (BLV).	gerealiseerd	2019
29	N201-29	traject-benadering	**Trajectbenadering N201a, gedeelte Heemstede-Fokkerweg, gemeenten Heemstede en Haarlemmermeer** Het project bestaat uit drie fasen. Fase 1 is afgerond op een paar restpunten na. Voor fase 2 Cruquiusbrug wordt het contract opgesteld, uitvoering volgt vanaf 2018. Fase 3 is in uitvoering. Dit werk wordt 1 juni 2017 opgeleverd.	realisatie	2014-2020
30	N201-30	bereik-baarheid	**Ontsluiting A9/A2, gemeente Amstelveen** Een aantal alternatieven voor een rondweg Amstelveen is verkend, maar bleken onvoldoende oplossend en worden dan ook niet nader onderzocht. Vooralsnog worden slechts in Amstelveen infrastructurele maatregelen getroffen op het gemeentelijke deel van de Zijdelweg. Het provinciale deel van de Zijdelweg (N521) wordt niet verbreed. Het project wordt geschrapt.	geschrapt	
31	N201-32	verkeers-veiligheid	**Onderzoek kruispunt N201-N231, gemeente Amstelveen** Het onderzoek naar de problematiek is afgerond. Voorstellen om al dan niet maatregelen te treffen aan het kruispunt worden zo nodig nader bestudeerd en uitgewerkt.	studie	n.n.b.
32	N201-33	traject-benadering	**Trajectbenadering N201c, gemeente Hilversum** De studie is afgerond. Gelijktijdig met het groot onderhoud worden kleine verbetermaatregelen uitgevoerd en wordt vanuit het PMI een bijdrage geleverd aan de vervanging van 3 vaste bruggen voor het verbreden van het profiel op de bruggen. Daarnaast onderzoekt de provincie Utrecht de verdubbeling van de N201 door Utrecht, wat naar verwachting heeft op het Noord-Hollandse deel.	studie	2020
33	N201-34	leefbaarheid	**Geluidwerende maatregelen N201 Uithoorn** ***nieuw project*** Voor de omlegging van de N201+ is akoestisch onderzoek uitgevoerd zoals de Wet Geluidhinder voorschrijft. Op basis van dit onderzoek zijn daar waar wettelijk vereist geluidreducerende maatregelen genomen zoals stil asfalt en geluidschermen. Ondanks de uitgevoerde geluidreducerende maatregelen blijft er sprake van hinder bij bewoners. Onderzocht is of er maatregelen kunnen en moeten worden genomen. De maatregelen worden thans verder uitgewerkt.	studie	2018
34	N202-05	traject-benadering	**Trajectbenadering N202a, gemeente Velsen** De studie wordt medio 2017 afgerond.	studie	2019
35	N203-01	bereik-baarheid	**Verbinding A8/A9, gemeenten Zaanstad en Heemskerk** In samenwerking met de vervoerregio Amsterdam, de gemeenten Zaanstad, Beverwijk, Velsen, Heemskerk en Uitgeest is de provincie gestart met de eerste fase van de planstudie. In de opgestelde Notitie Reikwijdte en Detailniveau is aangegeven dat er zeven alternatieven worden onderzocht. Naast een referentiesituatie (het zogenaamde Nul-alternatief) gaat het om een Nulplus-alternatief en vijf nieuwe tracés. Deze alternatieven zijn onderling beoordeeld in de planstudie en alternatief 2 en 5 worden als meest kansrijk gezien. Op advies van de Commissie MER wordt ook alternatief 3 nader onderzocht. Om een voorkeursalternatief te kunnen kiezen, worden deze drie alternatieven verder uitgewerkt en nader onderzocht. De voorkeursontwerpen van de 3 alternatieven zijn in januari 2017 vastgesteld; hiervoor wordt een PlanMER opgesteld en een voorlopig voorkeursalternatief gekozen.	studie	vanaf 2021
36	N203-07	verkeers-veiligheid	**Reconstructie N203, gedeelte op/afrit N246-Lindenlaan, gemeente Zaanstad** Het project is uitgevoerd. Om de verkeersveiligheid te verbeteren is dit gedeelte van de N203 versmald tot 1 rijstrook per richting en zijn op de kruispunten met de Lindenlaan en de Paul Krugerstraat ovondes aangelegd. Ook is een fietstunnel gerealiseerd bij de op/afrit van de N246 naar een nieuw aan te leggen gemeentelijk fietspad aan de noordzijde van de N203.	gerealiseerd	

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
37	N205-05	bereik-baarheid	**Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207, gemeente Haarlemmermeer** De studie is afgerond. Het project blijft in de studiefase totdat er duidelijkheid is over de woningbouw in het westen van de Haarlemmermeer (Westflank). Daarnaast heeft RWS aangegeven dat bijschakeling naar verwachting na 2020 niet meer nodig is.	studie	n.n.b.
38	N205-08	verkeers-veiligheid	**Bermverharding N205, gedeelte N232-Vijfhuizerweg, gemeente Haarlemmermeer** Naar verwachting is het werk in 2017 gereed.	realisatie	2017
39	N205-09	verkeers-veiligheid	**Verkeersveiligheid fietsers gelijkvloerse kruispunten traject N205b, gemeente Haarlemmermeer** Er wordt een beleidskader opgesteld voor gelijkvloerse oversteken voor langzaam verkeer op gebiedsontsluitingswegen, dat naar verwachting eind 2017 gereed is. De resultaten van deze studie worden afgewacht.	studie	n.n.b.
40	N208-05	bereik-baarheid	**Aanleg fietsverbinding langs de N208, gemeenten Haarlem en Bloemendaal** Het project is niet gelijktijdig met het groot onderhoud op de N208 uitgevoerd, maar wordt apart aanbesteed. Naar verwachting kan het project in 2018-2019 worden uitgevoerd.	realisatie	2018-2019
41	N231-15	bereik-baarheid	**Legmeerdijk Zuid, gemeenten Aalsmeer en Uithoorn** De studie naar maatregelen is afgerond. In de scope is de reconstructie van de kruising N196/N231 overgeheveld naar het project HOVASZ (HOV-07). In verband met de verwachte andere lijnvoering van de bussen tussen Kudelstaart en Amstelveen, een lijnvoering die ook van invloed is op de te nemen maatregelen op de N231, worden de maatregelen heroverwogen.	studie	2020-2021
42	N231-16	traject-benadering	**Trajectbenadering N231b, gedeelte N201-N232, gemeente Aalsmeer** Het project wordt voorbereid, zodat gelijktijdig met het groot onderhoud maatregelen worden getroffen aan diverse kruispunten en wegvakken om de doorstroming en verkeersveiligheid te verbeteren.	plan	2018-2019
43	N231-17	bereik-baarheid	**Ongestoord Logistieke verbinding, gemeente Aalsmeer** ***nieuw project*** Het project zet in op de goede bereikbaarheid van de Greenport Aalsmeer en het veilingcomplex van RoyalFloraHolland door infrastructurele maatregelen aansluitend op de N201. Er wordt een extra uitgang tussen RoyalFloraHolland langs de Middenweg naar de N201 aangelegd én er wordt een extra ingang gerealiseerd -ten noorden van de hoofdingang- vanaf de Legmeerdijk naar het RoyalFloraHolland-terrein. De extra uitgang aan de achterzijde is alleen tijdens venstertijden te gebruiken. Het ontwerp van zowel de uitgang als de ingang is uitgewerkt en geraamd. Bestuurlijke besluitvorming vindt in 2017 plaats. Uitgangspunt is dat de uitgang onder verantwoordelijkheid van de gemeente Aalsmeer wordt aangelegd em de ingang onder verantwoordelijkheid van de provincie.	studie	2018-2019
44	N232-06	bereik-baarheid	**Verkeersafwikkeling kruispunt N232-Hoofdweg, gemeente Haarlemmermeer** De studie naar de aanleg van "De Haak" is opgestart.	studie	2020-2021
45	N232-08	bereik-baarheid	**Reconstructie N232 in verband met de omlegging A9 Badhoevedorp , gemeente Haarlemmermeer** Alle aanpassingen aan het provinciale areaal zijn gerealiseerd. Medio april 2017 zijn ook alle aansluitingen op het provinciaal in gebruik. Medio december 2017 zijn alle aansluitingen gerealiseerd op het gemeentelijke deel. Pas dan rijdt het verkeer zoals ontworpen en kan er gestart worden met de monitoring van de N232 om de effecten op de N232 te zien als gevolg van de omlegging A9. Oplevering van de aanpassingen aan het provinciaal areaal is gepland in het 3e kwartaal 2017. De definitieve overdracht naar de provincie zal eind 2017 plaatsvinden.	gerealiseerd	
46	N232-11	traject-benadering	**Trajectbenadering N232a, gedeelte komgrens Haarlem-N205, gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer** Naar verwachting is het werk in de zomer van 2017 gereed.	realisatie	2017
47	N232-14	bereik-baarheid	**Afwikkeling knooppunt Bosrandweg-Fokkerweg-Schipholdijk e.o., gemeente Haarlemmermeer** ***nieuw project*** Eén van de conclusies uit het onderzoek 'Ontsluiting A9/A2' is dat de knoop Bosrandweg-Schipholdijk-Fokkerweg in de toekomst mogelijk een knelpunt wordt. Nadere studie wordt opgestart.	studie	na 2022
48	N235-03	bereik-baarheid	**Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235** De uitvoering is gestart in januari 2017. Daarnaast wordt -vooruitlopend op de definitieve invulling- een tijdelijke Park+Ride bij Het Schouw gerealiseerd.	realisatie	2017

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
49	N236-06	verkeers-veiligheid	**Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Gein Zuid, gemeente Amsterdam** Het weggedeelte (km 2.0 t/m 5.0) is opgeleverd. De bouwvergunning voor het LARGAS-plein bij Driemond en de Geinbrug is verleend, maar nog niet onherroepelijk. Het verleggen van de kabels en leiddnigen bij de Geinbrug is gestart. Er wordt een aanvullend krediet aangevraagd. In december 2016 is reeds een aanvullend krediet gevoteerd van € 1,4 miljoen, maar dit is onvoldoende gebleken. Er is extra geld benodigd voor het verleggen van kabels en leidingen buiten de eigendomsgrenzen (€ 200.000) en omrijkosten openbaar vervoer (€ 200.000). Daarnaast is een post onvoorzien van € 100.000 opgenomen.	realisatie	2014-2018
50	N236-09	verkeers-veiligheid	**Reconstructie N236, deel 2: Gein Zuid-Verlengde Rijnkade, gemeenten Amsterdam en Weesp** Het deelproject is gereed. De weg is gereconstrueerd binnen de provinciale eigendomsgrenzen. Het betrof voornamelijk groot onderhoud van de weg. Rijkswaterstaat heeft de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal vervangen en deze is daarbij verhoogd.	gerealiseerd	
51	N236-07	verkeers-veiligheid	**Reconstructie N236, deel 4: Wiefferingdreef (oost)-Faunapassage (hmp. 11,0) gemeente Weesp** Alle gronden zijn inmiddels verworven. De aangebrachte grondlichamenen zijn deels gezet. De bouw van de Vechtbrug is gestart.	realisatie	2016-2019
52	N236-11	verkeers-veiligheid	**Reconstructie N236, deel 6: Faunapassage (hmp. 13,2)-Noordereind, gemeente Wijdemeren** De werkzaamheden zijn geïntegreerd in het in 2017 af te sluiten meerjarige gebiedscontract. Start uitvoering is afhankelijk van de programmering van de aannemer op basis van de conditiescore van het areaal.	realisatie	2017-2019
53	N236-08	traject-benadering	**Trajectbenadering Franse Kampweg (N236) en N524, gemeenten Gooise Meren en Hilversum** Het traject tussen de N524 en de Nieuwe 's Gravenlandseweg is gereed, behoudens de weersafhankelijke deklaag. Het overige deel van het traject is geïntegreerd in het meerjarige gebiedscontract. Voor dit deel past de provincie burgerparticipatie toe. De wensen van de omgeving zijn geïnventariseerd en zijn, onder voorbehoud van financiering, geanalyseerd op haalbaarheid.	realisatie	2016-2017
54	N239-03	bereik-baarheid	**Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon** Afstemming met parters neemt meer tijd in dan gedacht. Naar verwachting is na de zomer van 2017 een ontwerp beschikbaar. Vervolgens dienen er afspraken te worden gemaakt over de kostenverdeling.	studie	2021
55	N239-08	traject-benadering	**Trajectbenadering N239a, gedeelte N242-A7, gemeenten Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik** Het project wordt voorbereid voor realisatie in 2019.	plan	2019
56	N240-05	verkeers-veiligheid	**Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240, gedeelte Almereweg-N239, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon** Onderzocht is of de N240, die bij Medemblik door de bebouwde kom slingert, doorgetrokken kan worden naar het kruispunt N239-N240. Besloten is de N240 niet door te trekken, maar de sobere variant te realiseren. Namelijk de realisatie van een rotonde op het kruispunt N239-N240 en de aanleg van een parallelweg langs de N240 tussen de Almereweg en de N239. Het project promoveert binnenkort naar de planfase.	studie	2021-2022
57	N240-13	traject-benadering	**Trajectbenadering N240a, gedeelte De Haukes-A7, gemeente Hollands Kroon** De werkzaamheden zijn uitgevoerd.	gerealiseerd	
58	N240-14	traject-benadering	**Trajectbenadering N240b, gedeelte A7-Medemblik, gemeente Hollands Kroon** De noodzaak en impact van verbetermaatregelen op dit traject hingen sterk af van de doortrekking van de N240 bij Medemblik (zie project N240-05). Nu besloten is een sobere variant van dit project te realiseren, betekent dit dat de verkeersintensiteiten op dit deel van de N240 niet of nauwelijks zullen toenemen, zodat grootschalige maatregelen niet nodig zijn. Onderzocht wordt nu welke kleinschalige verbetermaatregelen gelijktijdig met het groot onderhoud kunnen worden uitgevoerd.	studie	2020
59	N241-01	verkeers-veiligheid	**Herinrichting N241, gedeelte N242-N248, gemeenten Schagen en Hollands Kroon** De uitvoering is in februari 2015 gestart. Alle grond is in bezit van de provincie en op alle wegvakken vinden inmiddels werkzaamheden plaats. Naar verwachting is het werk medio 2018 gereed.	realisatie	2014-2018
60	N241-06	verkeers-veiligheid	**Herinrichting kruispunt N241-Langereis, gemeenten Heerhugowaard, Opmeer en Hollands Kroon** De uitvoering is inmiddels gestart en duurt naar verwachting tot zomer 2018.	realisatie	2016-2018

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
61	N241-13	traject-benadering	**Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik** Aangezien de voorbereiding (grondverwerving, RO-procedures) nog enkele jaren gaat duren, is in 2016 levensduur verlengend onderhoud uitgevoerd. Tevens wordt de mogelijkheid bekeken of gefaseerde realisatie mogelijk is. Er wordt een voorbereidingskrediet van € 6,1 mln. aangevraagd.	plan	2020-2021
62	N242-10	verkeers-veiligheid	**Verbeteren langzaam-verkeerroute N242, gedeelte Bestevaerstraat-Nieuwe Schermerweg, gemeente Alkmaar** De gemeente heeft besloten geen ongelijkvloerse verbinding te realiseren voor alle verkeer over het Noordhollandsch Kanaal, waardoor ook het langzaam verkeer van de N242 zou kunnen worden geweerd. Er wordt naar een oplossing gezocht.	studie	n.n.b.
63	N242-19	bereik-baarheid	**Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard** Het definitief ontwerp wordt nader uitgewerkt. De gunning wordt nog voor de zomer verwacht en uitvoering is voorzien eind 2017. Het krediet (€ 1.710.000) wordt aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase.	realisatie	2017
64	N242-21	bereik-baarheid	**Reconstructie oostelijke afrit N242 met de N243-N244, gemeente Alkmaar** De uitvoering is in volle gang en is eind april gereed met uitloop naar mei 2017. Daarmee wordt de -door een kort geding opgelopen- vertraging nagenoeg ingelopen.	realisatie	2016-2017
65	N242-22	bereik-baarheid	**N242, gedeelte Zuidtangent-Verlaat (GGA Alkmaar)** Uit de quick scan zijn de volgende maatregelen naar voren gekomen om de doorstroming op de N242 te verbeteren: - extra rechtdoorgaande rijstrook (noord-zuid) kruispunt N242-Kamerlingh Onnesweg; - extra rechtdoorgaande rijstroken (noord en zuid) kruispunt N242-Pannekeetweg en extra linksafstrook Pannekeetweg; - extra linksafstrook N242 richting N504; - verplaatsing kruispunt N242-Smuigelweg in meer westelijke richting. Momenteel worden de oplossingsrichtingen in overleg met de gemeente Heerhugowaard nader uitgewerkt.	studie	2021-2022
66	N242-23	bereik-baarheid	**Verlagen wegdek N242 Langebalkbrug, gemeente Heerhugowaard** Het project wordt voorbereid en in 2018 uitgevoerd.	realisatie	2018
67	N242-24	bereik-baarheid	**Noordelijke ontsluiting Agriport op de N242, gemeente Hollands Kroon*) *nieuw project*** Aan de noordzijde van Agriport is een aansluiting op de A7 gewenst. De gemeente Hollands Kroon heeft de provincie gevraagd deze ontsluiting in de vorm van een rotonde uit te werken. Momenteel wordt een ontwerp gemaakt, dat in mei wordt voorgelegd aan de omgeving. Naar verwachting promoveert het project na de zomer naar de planfase.	studie	2019
68	N243-06	traject-benadering	**Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland** De uitvoering staat gepland voor 2019/2020. Aandachtspunt hierbij is de ingebruikname van de Westfrisiaweg. Er wordt een voorbereidingskrediet van € 6 miljoen aangevraagd.	plan	2019-2020
69	N244-01	bereik-baarheid	**Verdubbeling N244, gedeelte A7-N247, gemeenten Purmerend, Beemster en Edam-Volendam** Het project is in uitvoering en naar verwachting gereed in 2017. Met uitzondering van de onderdelen "aansluiting Purmerenderweg" en kruispunt "N244-N247". Deze twee onderdelen worden naar verwachting in 2018 opgeleverd.	realisatie	2014-2018
70	N244-07	traject-benadering	**Trajectbenadering N244a, deel A: N244, gedeelte N242-N246 en N246, gedeelte N244-A8, gemeenten Alkmaar en Zaanstad** De aanbesteding is gestart. De gunning staat gepland voor medio 2017 met start uitvoering werkzaamheden eind 2017, begin 2018.	realisatie	2017-2019
71	N244-08	bereik-baarheid	**Trajectbenadering N244a, deel B: Kogerpolderbrug, gemeente Alkmaar** De aanbesteding is gestart. De gunning staat gepland voor medio 2017 met start uitvoering werkzaamheden eind 2017, begin 2018.	realisatie	2017-2019
72	N244-09	bereik-baarheid	**Trajectbenadering N244a, deel C: Beatrixbrug, gemeenten Alkmaar en Zaanstad** De aanbesteding is gestart. De gunning staat gepland voor medio 2017 met start uitvoering werkzaamheden eind 2017, begin 2018.	realisatie	2017-2019
73	N245-13	traject-benadering	**Trajectbenadering N245a: deelproject N245, gedeelte N508-N504, gemeenten Alkmaar en Langedijk** Het project wordt gelijktijdig met het groot onderhoud van de N242, N244, N508 en N245 (project GO noord-oost ring Alkmaar) in 2017 uitgevoerd. De uitvoering staat gepland tussen maart en april 2017, met een uitloop naar half mei.	realisatie	2017

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
74	N246-08	traject-benadering	**Trajectbenadering N246a, gedeelte komgrens Beverwijk-A8, gemeente Zaanstad** De studie is afgerond. Er wordt alleen levensduur verlengend onderhoud uitgevoerd, waarna het traject in het gebiedcontract komt. Het groot onderhoud wordt verwacht in 2022. Gelijktijdig met het groot onderhoud kunnen de beperkte voorstellen uit de trajectstudie, zoals het aanbrengen van bermverharding, geleiderail en optische verhogingen bij de kruising van fietspaden, worden meegenomen.	studie	2022
75	N247-12	verkeers-veiligheid	**Aanleg fietspad oostzijde N247, gedeelte Hoogedijk-Wagenweg, gemeente Waterland** Het project wordt samengevoegd met project N247-16 "Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-Edam" en als apart project geschrapt.	geschrapt	
76	N247-14	traject-benadering	**Trajectbenadering N247a, gedeelte A10-N244, gemeenten Amsterdam, Waterland en Edam-Volendam** Een deel van het project wordt samengevoegd met project N247-16 "Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-Edam" en als apart project geschrapt. Het deel N247 Het Schouw-Broek in Waterland-Dijksbrug Monnickendam wordt als apart studieproject opgenomen (project N247-22).	geschrapt	
77	N247-16	bereik-baarheid	**Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-Edam *uit studiefase*** Op basis van een schetsontwerp met verschillende varianten voor de N247, gedeelte A10-N244 heeft de stuurgroep besloten de volgende maatregelen verder uit te laten werken. Het aanpassen van de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 en het ontvlechten van de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/fietsers) rondom kruispunt Het Schouw door een complete reconstructie met aanleg van diverse kunstwerken. De aanleg van een busoverstappunt, een P+R en P+B bij kruispunt Het Schouw en verplaatsing van het huidige brandstofverkooppunt. Rond kruispunt Bernhardlaan in Monnickendam het verplaatsen van de (aansluiting met de) parallelweg, de aanleg van een P+R en de verplaatsing van een bushalte. Aanpassing van kruispunt Nieuwendam, Hoogedijk en Wagenweg. De aanleg van een fietspad aan de oostzijde van de N247 tussen de Hoogedijk en de Wagenweg (N247-12) en het verbreden van het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517), zodat er meer ruimte komt tussen de busbaan en de rijbaan. Het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase.	realisatie	2019-2024
78	N247-17	traject-benadering	**Trajectbenadering N247b, gedeelte N244-A7, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland** Gelijktijdig met het groot onderhoud worden twee vaste bruggen vervangen en tevens verbreed. De voorbereiding wordt opgestart, zodat de uitvoering in 2019 kan plaatsvinden.	plan	2019
79	N247-18	verkeers-veiligheid	**Reconstructie Bernhardbrug (hefbrug Monnickendam), gemeente Waterland** De studie wordt momenteel opgestart. In de loop van 2018 worden de resulaten van de studie verwacht. Er is tevens een directe link met een gewenst snelfietspad tussen Edam-Volendam en Amsterdam. Daarin is deze brug het grootste knelpunt.	studie	2021-2022
80	N247-19	bereik-baarheid	**Verkeersstudie knooppunt A10-N247-S116 (KANS)** Uit de studie zijn twee kortetermijnoplossingen naar voren gekomen. Deze worden opgenomen in project N246-16 "Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247". Voor de lange termijn wordt een aantal maatregelen verder met de partners uitgewerkt. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld een flyover en een Haarlemmermeeraansluiting op de A10.	studie	2024
81	N247-20	bereik-baarheid	**Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-Edam Quick Wins** Het project is gerealiseerd.	gerealiseerd	
82	N247-21	bereik-baarheid	**Praktijkproef fietspad Broek in Waterland-Monnickendam** De leveranties en werkzaamheden zijn gegund en in april 2017 wordt de aanleg verwacht. Vervolgens wordt het fietspad een jaar gemonitord.	realisatie	2017
83	N247-22	bereik-baarheid	**Onderzoek N247, gedeelte Het Schouw - Broek in Waterland - Dijksbrug *nieuw project*** Dit deel van de N247 staat in de studiefase vanwege de studie naar de ondergrondse variant in Broek in Waterland. Samen met de dorpsraad Broek in Waterland wordt deze variant onderzocht, waar naar verwachting eind 2017 een besluit over wordt genomen. In het PMI wordt vooralsnog uitgegaan van het aanbrengen van een fysieke rijbaanscheiding tussen de busbaan en rijbaan en een bovengrondse variant in de kern van Broek in Waterland. Bestaande uit de reconstructie van het kruispunt Eilandsweg, een ovonde bij de Broekermeerdijk, het vervangen en verbreden van de hefbrug Broek in Waterland gecombineerd met een onderdoorgang voor fietsers, het vervangen van de onderdoorgang in de kern (schuine onderdoorgang) en een ovonde in de kern van Broek in Waterland.	studie	nnb

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
84	N248-03	verkeers-veiligheid	**Reconstructie N248 en aanleg parallelweg, gedeelte N249-N245, gemeente Schagen** Het project is gerealiseerd. Er is een parallelweg aangelegd langs de N248, gedeelte Korte Ruigeweg-N245 en het wegvak is gelijktijdig met het groot onderhoud verbreed om de verkeersveiligheid te verbeteren.	gerealiseerd	
85	N248-15	verkeers-veiligheid	**Verbreden Stolperbasculebrug, gemeente Schagen *nieuw project*** De brug wordt vervangen en onderzocht wordt of de brug gelijktijdig moet worden verbreed. De studie is opgestart.	studie	2020
86	N250-01	bereik-baarheid	**Doorstroming Den Helder** In het programma de Kop Werkt is voor de versterking N250 € 0,5 mln opgenomen. De inzet van de gemeenten is dat de provincie dit bedrag zal verdubbelen. De maatregelen zijn (nog) niet benoemd.	studie	n.n.b.
87	N250-04	bereik-baarheid	**N250-Hoofdgracht, gemeente Den Helder *nieuw project*** Sinds vorig jaar is een nieuwe, grotere TESO-veerboot in gebruik genomen. Onderzoek heeft uitgewezen dat vanwege de grotere capaciteit, het schip bij volledige bezetting niet tijdig kan worden gelost en daardoor ook niet tijdig kan worden geladen, waardoor de dienstregeling in gevaar komt. Voorstel van de TESO is de huidige busbaan aan de Den Helderse kant op te heffen en in te zetten als extra bufferruimte. Als de busbaan wordt opgeheven, moet de bus een andere route rijden. Onderzocht wordt of er gevolgen zijn voor de dienstregeling. Ook zijn er enkele kleine infrastructurele aanpassingen nodig.	studie	2017
88	N417-02	verkeers-veiligheid	**Herinrichting N417, gemeente Hilversum** De werkzaamheden zijn geïntegreerd in het in 2017 af te sluiten meerjarige gebiedscontract. De start van de uitvoering is afhankelijk van de ingezette onteigening van gronden.	realisatie	2020
89	N501-03	verkeers-veiligheid	**Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg, gemeente Texel** Over voorwaarden voor de aanleg van een rotonde wordt nog overlegd met de gemeente Texel.	studie	2018
90	N502-03	traject-benadering	**Trajectbenadering N502c, gedeelte Callantsoog-Callantsogervaart, gemeente Schagen naar realisatiefase.** Gelijktijdig met het groot onderhoud worden kleine verbetermaatregelen in de kom van Groote Keeten uitgevoerd. Dit betreft het afwaarderen naar 30 km/u, aanleggen voetpad en aanbrengen van een plateau op de aansluiting van de Helmweg.	realisatie	2017 mogelijk 2020
91	N504-09	traject-benadering	**Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242, gemeente Langedijk** Het voorontwerp is nu voor alle partijen duidelijk en het wachten is op op de vaststelling van het bestemmingsplan van de gemeente Langedijk. Aan een ingenieursbureau wordt opdracht gegeven voor het uitvoeren van de benodigde onderzoeken, het maken van een voorontwerp inclusief kostenraming. De onderzoeken zijn nodig om te kijken of het tijdpad haalbaar is. Er wordt een extra onderzoek gedaan bij de LARGAS over de noodzaak van 1 of 2 VRI's in relatie met de oversteek voetpad, fietspad. Verwachting is dat de gunning eind 2017 kan plaatsvinden en de uitvoering begin 2018 kan starten. Het uitvoeringskrediet (€ 3.565.000) wordt aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase.	realisatie	2018
92	N505-01	traject-benadering	**Trajectbenadering N505a, gemeenten Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen** De studie is nog niet opgestart.	studie	2023
93	N506-02	traject-benadering	**Trajectbenadering N506a, gemeenten Hoorn, Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen** De studie is afgerond en hieruit is gebleken dat de kwaliteit van de weg -als gevolg van tussentijds uitgevoerd onderhoud- voldoende is om het groot onderhoud tot 2019 uit te stellen. Te zijner tijd zal er vanuit verkeersveiligheidsoogpunt bermverharding worden aangelegd op het deel van de N506 dat niet tot de Westfrisiaweg behoort. Het project promoveert binnenkort naar de planfase.	studie	2019
94	N508-05	bereik-baarheid	**Reconstructie kruispunt N508-Herenweg, gemeente Alkmaar** De reconstructie van het kruispunt is meegenomen in de studie van het project N508-06.	studie	2020
95	N508-06	bereik-baarheid	**Onderzoek reconstructie N508 inclusief aansluiting N242 (GGA Alkmaar)** De studie is afgerond. Een voorstel voor de aanleg van een bypass en het aanpassen/toevoegen van de opstelvakken bij de kruising N508/Herenweg zal medio 2017 ter besluitvorming worden voorgelegd.	studie	2020-2021

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
96	N509-02	bereik-baarheid	**Vervanging brug Oosthuizen, gemeente Edam-Volendam** Het ontwerp wordt momenteel geoptimaliseerd en buiten zijn de eerste werkzaamheden gestart. Er is vertraging ontstaan, waardoor de contractuele mijlpaal van 1 september 2017 niet realistisch lijkt. Waarschijnlijk volgt ingebruikname van de nieuwe brug wel binnen de jaargrens van 2017. Er wordt een aanvullend krediet van € 300.000 aangevraagd in verband met scopewijzigingen, een langere doorlooptijd en een actuele inschatting van de kosten, die gepaard gaan met de risico's bij de verdere uitvoering van het project.	realisatie	2016-2017
97	N509-05	traject-benadering	**Trajectbenadering N509a, gemeente Beemster *uit studiefase*** De studie is afgerond. Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt de weg ingericht als erftoegangsweg met een rijbaanbreedte van 5,70 m, aan beide zijden van de weg wordt bermverharding aangebracht en er wordt een plateau gerealiseerd. Het project promoveert naar de planfase.	plan	2019
98	N510-04	traject-benadering	**Trajectbenadering N510a, gedeelte bebouwde kom Alkmaar-bebouwde kom Bergen, gemeente Bergen** Het groot onderhoud is op enkele nazorgpunten na gerealiseerd. Gelijktijdig zijn de de uitritten beter herkenbaar gemaakt, is de rijbaanscheiding verbeterd en is er bermverharding aangebracht.	gerealiseerd	
99	N510-05	verkeers-veiligheid	**Verbreden fietspaden N510, gedeelte bebouwde kom Alkmaar-bebouwde kom Bergen, gemeente Bergen** Aan een Ingenieursbureau is opdracht gegeven voor het uitvoeren van onderzoeken en het maken van een voorontwerp inclusief kostenraming. Volgens provinciaal beleid vervalt de openbare verlichting langs de rijbaan. Vanuit sociale veiligheid hebben de gemeente Bergen en de Fietsersbond hier bezwaar tegen gemaakt. In juli 2017 worden verkeerstellingen gedaan, op basis waarvan besloten wordt de bestaande verlichting te handhaven of te vervangen door innovatieve verlichting.	studie	2018
100	N513-05	traject-benadering	**Trajectbenadering N513a, gedeelte rotonde Bakkum-kust, gemeente Castricum** De weg is geclassificeerd als een erftoegangsweg met een toegestane snelheid van 60 km/uur, maar heeft de uitstraling van een 80 km weg. Door ruimtelijke ontwikkelingen komen er steeds meer erftoegangen; de oversteekbaarheid van de weg laat te wensen over. De trajectstudie wordt in de tweede helft van 2017 opgestart. Er wordt overlegd met PWN, gemeente Castricum en vertegenwoordigers van horeca en aanwonenden.	studie	2021
101	N515-02	bereik-baarheid	**Reconstructie kruispunt N515-Zuiderweg, gemeenten Wormerland en Zaanstad** De SRA, het hoogheemraadschap en de gemeenten Wormerland en Zaanstad leveren een financiële bijdrage. Er komt een rotonde met in ieder geval één fietstunnel. Er wordt gewerkt met een taakstellend budget waarbij de wens is om in totaal twee fietstunnels te realiseren onder de N515. De studie is afgerond, er komt een rotonde met twee ongelijkvloerse fietspaden. Het project promoveert binnenkort naar de planfase.	studie	2019-2020
102	N516-03	traject-benadering	**Trajectbenadering N516a, gemeenten Zaanstad en Oostzaan** De werkzaamheden zijn gestart en wordt naar verwachting november 2017 afgerond.	realisatie	2016-2017
103	N517-01	bereik-baarheid	**Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam** Er is overeenstemming over de financiële dekking tussen de provincie en de vervoerregio en de voorbereidingen (opstellen contract, grondverwerving en vergunningen) zijn weer opgestart. Er wordt een uitvoeringskrediet van € 3,4 miljoen aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase.	realisatie	2018-2019
104	N518-03	traject-benadering	**Trajectbenadering N518a, gemeente Waterland** In februari is de aanbestedingsprocedure opgestart, Conform planning vindt de gunning in mei 2017 plaats, waarna de aannemer kan starten met de engineering.	realisatie	2017-2018
105	N520-03	bereik-baarheid	**Reconstructie kruispunt N520-Bennebroekerweg, gemeente Haarlemmermeer *nieuw project*** De gemeente is voornemens de bruggen van de Bennebroekerweg over de Hoofdvaart te vervangen. Tegelijkertijd wordt het kruispunt N520-Bennebroekerweg gereconstrueerd; er worden extra opstelvakken gerealiseerd. De gemeente en de provincie zijn voornemens de bruggen op de kruising van de N520 met de Bennebroekerweg te vervangen. Tegelijkertijd wordt het kruispunt N520-Bennebroekerweg gereconstrueerd; er worden extra opstelvakken gerealiseerd.	studie	2018
106	N522-05	bereik-baarheid	**Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel** Het project wordt voorbereid. Het Provinciaal Inpassingplan (PIP) is in voorbereiding en wordt nog voor de zomer van 2017 voorgelegd aan Provinciale Staten. De aanbesteding is gestart. Het project is eind 2019 gereed. Het uitvoeringskrediet wordt aangevraagd en het project promoveert naar de realisatiefase.	realisatie	2018-2019

Stand van zaken projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

nr.	project-nr.	soort project	stand van zaken	fase	(mogelijke) uitvoering
107	N525-05	verkeers-veiligheid	**Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg, gemeente Laren** De studie naar de mogelijke oplossingen is afgerond. Besluitvorming wordt in de loop van 2017 verwacht.	studie	2020
108	N526-01	traject-benadering	**Trajectbenadering N526a, gemeente Blaricum** De werkzaamheden zijn geïntegreerd in het in 2017 af te sluiten meerjarige gebiedscontract. Start uitvoering is begin 2018 gepland om de ecologische verbinding met reeds gerealiseerde andere faunavoorzieningen zo spoedig mogelijk te borgen.	realisatie	2018
109	N527-05	bereik-baarheid	**Verlengen opstelstrook kruising N527-bushalte Tergooi, gemeente Blaricum** Het werk is gereed en eind 2016 opgeleverd.	gerealiseerd	

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: Tweede actualisering PMI 2017-2021

Kenmerk: 947371

Bijlage: -ontwerpbesluit

1. Inleiding

In november 2016 hebben uw Staten het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021 (voordracht 73) vastgesteld en in december 2016 de eerste actualisering PMI 2017-2021 (voordracht 77).
In deze voordracht wordt een aantal kredieten ter vaststelling aan uw Staten voorgelegd. Tevens wordt voorgesteld een krediet af te ramen en een krediet af te sluiten.
Bij de kredietaanvragen is rekening gehouden met de Uitvoeringsregels Investeringskredieten, die door Gedeputeerde Staten zijn vastgesteld (kenmerk 288004/288006, d.d. 10-12-13) en waarover uw Staten bij brief van 12 december 2013 zijn geïnformeerd. Daar waar wordt afgeweken van de uitvoeringsregels, wordt dit expliciet vermeld.

In de Uitvoeringsregels is het volgende opgenomen:
'Tegelijkertijd met de begrotingsvaststelling worden jaarlijks in de voordracht van PMI en PMO de investeringskredietaanvragen gespecifieerd per project ter besluitvorming aan PS voorgelegd. Voor nieuwe infrastructuuraanleg gebeurt dit gebundeld bij de begroting en in samenhang met de vaststelling van het PMI.'

De voorliggende voordracht betreft echter een tussentijdse kredietaanvraag van projecten die reeds in het PMI waren opgenomen, maar bij de vaststelling van het PMI 2017-2021 nog niet voldoende waren uitgewerkt voor een kredietaanvraag. Wij stellen u voor met de voorliggende kredietaanvragen in te stemmen en niet te wachten tot de vaststelling van het nieuwe PMI 2018-2022 in november a.s. om de voortgang van deze projecten niet te belemmeren.

Ook informeren wij u over de voortgang van alle PMI-projecten. De voortgangsrapportage PMI is als bijlage bij deze voordracht gevoegd. Voor meer inzicht in de voortgang van projecten, de beschikbare informatie per project en het overzicht van projecten per gebied is de PMI-viewer ontwikkeld. Op de viewer zijn de regio's te zien en alle in voorbereiding en uitvoering zijnde projecten. Per kleur en stip/lijn wordt aangegeven of het een studie-, plan-, of realisatieproject is. In de viewer kan per project doorgeklikt worden naar een achterliggend blad, waarop de informatie uit bijgevoegde voortgangsrapportage staat, inclusief links naar specifieke projectwebsites.

https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/pmi_minimap/pmi.html

2. Financiën PMI

De in deze voordracht opgenomen kredietaanvragen voor het PMI bedragen totaal € 89.380.000,=, waarvan na aftrek van bijdragen van derden c.q. uit eigen reserves en budgetten ter grootte van € 38.797.731,=, uiteindelijk € 50.582.269,= ten laste van de kapitaallasten komt.
Conform de uitvoeringsregels is het mogelijk om tussentijds kredieten aan te vragen als in het kasritme rekening is gehouden met deze uitgaven of als er ruimte binnen het kasritme wordt gevonden doordat projecten vertragen en/of goedkoper uitvallen.

De kredietaanvragen in deze voordracht passen binnen het kasritme dat is opgesteld voor de berekening van de kapitaallasten voor de Kaderbrief 2018 en vallen netto € 231,= lager uit dan waar in het kasritme rekening mee was gehouden. Er is ook een verschuiving in het kasritme; zoals uit onderstaande tabel blijkt, wordt in 2019 en 2020 meer uitgegeven, terwijl in de andere jaren minder wordt uitgegeven.

	t/m 2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOTAAL
Totalen verschil kasritmes	-500.000	-4.472.000	-1.233.000	6.199.769	6.490.000	-2.985.000	-3.500.000	-231

Deze verschuiving wordt grotendeels veroorzaakt doordat de uitvoeringsplanning van de projecten waarvoor krediet wordt aangevraagd later plaatsvindt dan was gepland, omdat de voorbereiding langer heeft geduurd. Een nadere toelichting van alle kredietaanvragen wordt in paragraaf 5 van deze voordracht gegeven.
Bij het opstellen van het nieuwe kasritme PMI 2018-2022 wordt dit verwerkt.

In onderstaande tabel is voor elk project, waarvoor een krediet wordt aangevraagd, het verschil aangegeven tussen het kasritme dat gebruikt is voor de Kaderbrief 2018 en het nieuwe kasritme dat wordt gebruikt voor het PMI 2018-2022. Omdat in sommige gevallen in het kasritme al rekening is gehouden met hogere uitgaven binnen een project, kunnen de bedragen in het kasritme dat gebruikt is voor de Kaderbrief 2018 afwijken van het beschikbare of aan te vragen krediet.

Blauwe Golf (verhoging krediet)								
Oud kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	87.000	1.994.000	-	-	-	-	-	2.081.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	87.000	1.994.000	-	-	-	-	-	2.081.000
netto investering PMI	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	87.000	1.639.000	575.000	-	-	-	-	2.301.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	87.000	1.639.000	575.000	-	-	-	-	2.301.000
netto investering PMI	-	-	-	-	-	-	-	-
Verschil kasritmes	-	-	-	-	-	-	-	-

alg-40 Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland (verhoging krediet)								
Kasritme kaderbrief	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	675.000	700.000	700.000	-	-	-	-	2.075.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**675.000**	**700.000**	**700.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.075.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	175.000	1.110.000	1.500.000	-	-	-	-	2.785.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-		-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**175.000**	**1.110.000**	**1.500.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.785.000**
Verschil kasritmes	**-500.000**	**410.000**	**800.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**710.000**

HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	11.050.000	12.000.000	38.000.000	45.000.000	14.750.000			120.800.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	11.050.000	12.000.000	38.000.000	45.000.000	14.750.000		-	120.800.000
netto investering PMI	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	11.050.000	11.000.000	22.000.000	24.000.000	24.000.000	16.000.000	3.300.000	111.350.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	11.050.000	11.000.000	22.000.000	24.000.000	24.000.000	16.000.000	3.300.000	111.350.000
netto investering PMI	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Stationsplein-Fokker Logistics Park (v/h Fokkerweg-Schiphol Rijk), gemeente Haarlemmermeer (verhoging krediet)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	8.840.000	15.000.000	2.660.000	-	-	-	-	26.500.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	8.840.000	15.000.000	2.660.000	-	-	-	-	26.500.000
netto investering PMI	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	8.840.000	15.000.000	5.515.300	-	-	-	-	29.355.300
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	8.840.000	15.000.000	5.515.300	-	-	-	-	29.355.300
netto investering PMI	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

N197-02 Reconstructie Velsertraverse (vanaf hmp. 3,5) t/m de oostelijke aansluiting A22 (verhoging krediet)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	5.460.000	160.000	-	-	-	-	-	5.620.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	5.460.000	160.000	-	-	-	-	-	5.620.000
netto investering PMI	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	6.304.000	96.000	-	-	-	-	-	6.400.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	6.304.000	96.000	-	-	-	-	-	6.400.000
netto investering PMI	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Verschil kasritmes	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

N236-06 Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Gein Zuid, gemeente Amsterdam (verhoging krediet)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	5.380.000	2.550.000	530.000	-	-	-	-	8.460.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	192.000		192.000	-	-	-	-	384.000
netto investering PMI	**5.188.000**	**2.550.000**	**338.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**8.076.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	5.380.000	1.900.000	1.220.000	-	-	-	-	8.500.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	192.000	75.000	192.000	-	-	-	-	459.000
netto investering PMI	**5.188.000**	**1.825.000**	**1.028.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**8.041.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-725.000**	**690.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-35.000**

N241-13, Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik (voorbereidingskrediet)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	490.000	4.510.000	1.100.000	-	-	-	-	6.100.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**490.000**	**4.510.000**	**1.100.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6.100.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	490.000	2.585.000	2.230.000	795.000	-	-	-	6.100.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**490.000**	**2.585.000**	**2.230.000**	**795.000**	**-**	**-**	**-**	**6.100.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-1.925.000**	**1.130.000**	**795.000**	**-**	**-**	**-**	**-**

N242-19 Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk, inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	190.000	1.240.000	280.000	-	-	-	-	1.710.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**190.000**	**1.240.000**	**280.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.710.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	190.000	930.000	590.000	-	-	-	-	1.710.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**190.000**	**930.000**	**590.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.710.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-310.000**	**310.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

N243-06 Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland (voorbereidingskrediet)								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	-	1.000.000	5.000.000			-	-	6.000.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**-**	**1.000.000**	**5.000.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6.000.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven		850.000	2.200.000	2.950.000		-	-	6.000.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**-**	**850.000**	**2.200.000**	**2.950.000**	**-**	**-**	**-**	**6.000.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-150.000**	**-2.800.000**	**2.950.000**	**-**	**-**	**-**	**-**

N247-16 Bereikbaarheid Waterland: Maatregelen N247								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	3.130.000	1.540.000	1.000.000	16.450.000	16.000.000	12.000.000	13.000.000	63.120.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	1.397.500	975.000	500.000	7.250.000	8.250.000	6.000.000	6.500.000	30.872.500
netto investering PMI	**1.732.500**	**565.000**	**500.000**	**9.200.000**	**7.750.000**	**6.000.000**	**6.500.000**	**32.247.500**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	3.130.000	1.720.000	1.800.000	10.000.000	14.250.000	13.825.000	-	44.725.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	1.397.500	975.000	-	4.500.000		12.910.000	-	19.782.500
netto investering PMI	**1.732.500**	**745.000**	**1.800.000**	**5.500.000**	**14.250.000**	**915.000**	**-**	**24.942.500**
reservering N247-22				1.100.000	990.000	2.100.000	3.000.000	7.190.000
Verschil kasritmes	**-**	**180.000**	**1.300.000**	**-2.600.000**	**7.490.000**	**-2.985.000**	**-3.500.000**	**-115.000**

N504-09 Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242, gemeente Langedijk								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	60.000	870.000	2.640.000	-	-	-	-	3.570.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	700.000	-	-	-	-	700.000
netto investering PMI	**60.000**	**870.000**	**1.940.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.870.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	60.000	705.000	2.800.000	-	-	-	-	3.565.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	710.000	-	-	-	-	710.000
netto investering PMI	**60.000**	**705.000**	**2.090.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.855.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-165.000**	**150.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-15.000**

N509-02 Vervanging brug Oosthuizen								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	1.610.000	1.560.000	210.000	-	-	-	-	3.380.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	-	-	-	-	-	-
netto investering PMI	**1.610.000**	**1.560.000**	**210.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**3.380.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	1.610.000	1.243.000	647.000	-	-	-	-	3.500.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen				-	-	-	-	-
netto investering PMI	**1.610.000**	**1.243.000**	**647.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**3.500.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-317.000**	**437.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**120.000**

N517-01 Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	410.000	630.000	2.200.000	270.000	-	-	-	3.510.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	900.000	900.000	-	-	-	1.800.000
netto investering PMI	**410.000**	**630.000**	**1.300.000**	**-630.000**	**-**	**-**	**-**	**1.710.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	410.000	420.000	1.140.000	1.430.000	-	-	-	3.400.000
dekking ten laste van bijdragen/reserves	-	-	900.000	935.231	-	-	-	1.835.231
netto investering PMI	**410.000**	**420.000**	**240.000**	**494.769**	**-**	**-**	**-**	**1.564.769**
Verschil kasritmes	**-**	**-210.000**	**-1.060.000**	**1.124.769**	**-**	**-**	**-**	**-145.231**

N522-05 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel								
Kasritme kaderbrief	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	1.260.000	4.560.000	9.740.000	10.170.000	1.790.000	-	-	27.520.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	5.000.000	4.000.000	-	-	-	9.000.000
netto investering PMI	**1.260.000**	**4.560.000**	**4.740.000**	**6.170.000**	**1.790.000**	**-**	**-**	**18.520.000**
Nieuw kasritme	**t/m 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
bruto uitgaven	1.260.000	3.300.000	9.900.000	10.100.000	2.440.000	-	-	27.000.000
dekking tlv bijdragen/eigen middelen	-	-	7.350.000	-	1.650.000	-	-	9.000.000
netto investering PMI	**1.260.000**	**3.300.000**	**2.550.000**	**10.100.000**	**790.000**	**-**	**-**	**18.000.000**
Verschil kasritmes	**-**	**-1.260.000**	**-2.190.000**	**3.930.000**	**-1.000.000**	**-**	**-**	**-520.000**

	t/m 2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**TOTAAL**
Totalen verschil kasritmes	-500.000	-4.472.000	-1.233.000	6.199.769	6.490.000	-2.985.000	-3.500.000	-231

Verschil kasritme Kaderbrief 2018 en nieuw kasritme van kredietaanvragen uit deze Voordracht

Daarnaast wordt voorgesteld het krediet N235-03 (Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235) € 1,3 miljoen af te ramen en eenzelfde bedrag mee te nemen in de kredietaanvraag van N247-16 (Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247), aangezien de aanleg van een P+R terrein bij kruispunt Het Schouw wordt overgeheveld van project N235-03 naar N247-16.

Ook wordt het krediet alg-25 (Netwerkmanagement Noord-Holland) afgesloten, nadat een bedrag van € 710.000,= is afgeraamd en voor eenzelfde bedrag een kredietverhoging voor alg-40 (Uitvoering Beleidskader Verkeersmanagement) wordt aangevraagd, aangezien twee resterende, lopende projecten worden overgeheveld van project alg-25 naar alg-40.

Toelichting kapitaallasten PMI
In het PMI zijn de investeringen van de provincie in (vaar)wegen en openbaar vervoer opgenomen. De dekking van de investeringen is tweeledig:

- Provinciale middelen:
  - begrotingspost kapitaallasten PMI
  - reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid (zoals EXIN-H en TWIN-H)
  - budget voor investeringen infrastructuur vanuit Coalitieakkoord 2015
  - apparaatskosten (i.v.m. nieuwe regels BBV, zie 5.a)
- Bijdragen van derden aan projecten (zoals Vervoerregio Amsterdam, gemeenten en het Rijk)

De netto-uitgaven (bruto-uitgaven minus inkomsten) worden geactiveerd, waarbij de uitgaven (in principe) in 25 jaar worden afgeschreven. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten (aflossing) worden gedekt uit de begrotingspost Kapitaallasten PMI, de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid of het investeringsbudget Coalitieakkoord 2015. Hierbij zijn de kapitaallasten in jaar t (bijvoorbeeld 2018) gebaseerd op de te activeren uitgaven in jaar t-1 (in dit voorbeeld 2017). De kapitaallasten zijn meerjarig in de begroting geraamd.

3. Extra onderhoudskosten door functionele areaalverbetering
Als in een project nieuwe infrastructuur wordt gerealiseerd, moet deze extra infrastructuur uiteraard in de toekomst worden beheerd en onderhouden. Voor het beheer en onderhoud zijn door uw Staten kwaliteits- en onderhoudsniveaus toegekend aan de verschillende onderdelen van het areaal. Door middel van de normkostensystematiek wordt berekend welke reële beheer- en onderhoudskosten te verwachten zijn. Niet alleen voor het bestaande areaal, maar ook voor de verbetering/uitbreiding van het areaal.

Met de extra onderhoudskosten van de projecten, waarvoor nu krediet wordt aangevraagd was al rekening gehouden en worden/zijn meegenomen in het PMO 2018-2022 en verwerkt in de Exploitatie vast onderhoud en Voorziening groot onderhoud van de Begroting 2018.

4. Bereikbaarheid Waterland

In het PMI is het project Bereikbaarheid Waterland opgenomen. Voor de maatregelen op de N247 (PMI-project N247-16) wordt nu een uitvoeringskrediet aangevraagd.

Samen met de vervoerregio Amsterdam en de gemeenten Waterland, Purmerend, Edam-Volendam en Amsterdam werken wij aan de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de regio Waterland. Met het project Bereikbaarheid Waterland willen de samenwerkende overheden de bereikbaarheid op de N235 en N247 voor fietsers, automobilisten en openbaar vervoerreizigers bevorderen. De verkeersveiligheid moet daarbij verbeteren en de leefbaarheid en de natuur mogen er niet op achteruitgaan.

De maatregelen vanuit Bereikbaarheid Waterland zijn als losse projecten in het PMI opgenomen:
- N235-01: Kortetermijnmaatregelen N235 (nazorg);
- N235-03: Maatregelen N235;
- N247-16: Maatregelen N247.

Ook zijn er raakvlakprojecten in het PMI opgenomen:
- N247-12: Aanleg fietspad oostzijde N247, gedeelte Hoogedijk-Wagenweg;
- N247-14: Trajectbenadering N247a, gedeelte A10-N244;
- N247-19: Knooppunt A10-N247-S116 (KANS);
- N247-20: Maatregelen N247 Quick Wins (gerealiseerd).

In deze actualisering wordt een uitvoeringskrediet van € 40.300.000,= aangevraagd voor het project N247-16 en worden de projecten N247-12, N247-14 en de kortetermijnmaatregelen van project N247-19 opgenomen in project N247-16 (Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247) en als aparte projecten geschrapt. Het project N247-16 beslaat de wegvakken N247, gedeelte A10-Het Schouw en N247, gedeelte Broek in Waterland–N244.
In het project worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast en worden de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/fietsers) rondom kruispunt Het Schouw ontvlochten door een complete reconstructie met aanleg van diverse kunstwerken.
Daarnaast wordt bij kruispunt Het Schouw een busoverstappunt, een P+R en P+B aangelegd en wordt het huidige brandstofverkooppunt verplaatst.
Rond kruispunt Bernhardlaan in Monnickendam wordt de (aansluiting met de) parallelweg verplaatst, een P+R aangelegd en een bushalte verplaatst.
Kruispunt Nieuwendam, Hoogedijk en Wagenweg worden aangepast. Tussen de Hoogedijk en de Wagenweg wordt een fietspad aan de oostzijde van de N247 aangelegd en het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517) wordt verbreed zodat er meer ruimte komt tussen de busbaan en de rijbaan.
Op bovengenoemde wegvakken wordt vanuit het PMO onderhoud uitgevoerd aan alle objecten (verharding, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, kunstwerken) zodat deze weer 18 jaar zonder grootschalig onderhoud mee kunnen.
Deze maatregelen worden verder uitgewerkt en volgens de huidige planning in 2019-2020 gerealiseerd.

De aanleg van een P+R terrein bij kruispunt Het Schouw was onderdeel van project N235-03 (Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235) en wordt nu overgeheveld naar project N247-16. Het krediet van N235-03 wordt met een bedrag van € 1.300.000,= afgeraamd en eenzelfde bedrag is meegenomen in de kredietaanvraag van project N246-16.

De N247, gedeelte Het Schouw–Broek in Waterland–Dijksbrug wordt opgenomen als nieuw studieproject (N247-22) in verband met de studie naar de ondergrondse variant in Broek in Waterland. In het PMI wordt uitgegaan van een bovengrondse oplossing in de kern van Broek in Waterland en het aanbrengen van een fysieke rijbaanscheiding tussen de busbaan en rijbaan op de wegvakken Het Schouw-Dijksbrug Monnickendam. Daarnaast wordt in co-creatie met de dorpsraad Broek in Waterland een ondergrondse variant onderzocht. Naar verwachting kan hierover eind 2017 een besluit worden genomen.

Naast deze projecten staan er in het PMI enkele losse projecten op de N247 in de studiefase:
- N247-18: Reconstructie Bernhardbrug, waarbij onderzoek wordt gedaan naar het verbeteren van de verkeerssituatie voor fietsers op en in de directer omgeving van de brug.
- N247-19: Knooppunt A10-N247-S116 (KANS), waarbij onderzoek wordt gedaan naar een toekomstvaste oplossing voor de aansluiting van de N247 op der A10 en de S116.
- N247-21: Praktijkproef fietspad Broek in Waterland – Monnickendam, waarbij buiten een proef wordt gedaan naar de toepassing van een lichte verhardingsconstructie voor het fietspad op de aanwezige veenondergrond.

5. Benodigde kredieten

Ter uitvoering van het PMI worden de volgende kredieten (exclusief BTW, tenzij anders aangegeven) aangevraagd, die -na aftrek van bijdragen van derden/ subsidies/dekking uit eigen reserves- ten laste van de kapitaallasten van het PMI komen.
Per kredietaanvraag geven wij een korte toelichting inclusief de planning en melden wij of voor de projecten een bijdrage van derden/subsidie wordt verkregen of dat er een dekking uit eigen middelen is en welke bedragen uiteindelijk ten laste van de kapitaallasten worden gebracht.

a. Blauwe Golf vervolg (verhoging krediet) € 220.000,=

Het totale bedrag wordt gedekt uit de apparaatskosten.

Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 2.081.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 2.301.000,=.

In verband met een wijziging in de BBV-regelgeving worden de interne apparaatskosten bij investeringsprojecten geactiveerd. De dekking hiervan komt ten laste van de apparaatskosten.

Binnen het project Blauwe Golf vervolg worden de volgende maatregelen uitgevoerd:
- optimaliseren bedienmoment door het geven van een multimodaal bedienadvies;
- real-time scheepvaartregistratie en distributie van brug, weg- en vaarweginformatie;
- afstemmen bedientijden.

b. **alg-40 Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland (verhoging krediet) € 710.000,=**

Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 2.075.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 2.785.000,=.
De uitvoering van het beleidskader betreft het vraaggestuurd brugbedienen en de optimalisatie van verkeersmanagement in reguliere en niet reguliere situaties.
Het project alg-25 "Netwerkmanagement Noord-Holland" wordt afgesloten. De resterende, lopende projecten van dit programma worden toegevoegd aan alg-40: verkeersmanagement N23 (€ 202.984,=), VRI's/camera's (€ 446.208,=) en netwerkregeling (€ 60.000,=). Het krediet van alg-25 wordt afgesloten en er wordt een aanvullend krediet aangevraagd, dat nog beschikbaar was binnen het krediet van alg-25; een budgetneutrale kredietaanvraag.

c. **HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (verhoging krediet) € 400.000,=**

Het totale bedrag wordt gedekt door bijdragen van derden.
Het rijk levert een bijdrage van € 365.000,- uit het Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO) en € 35.000 wordt gedekt uit de Reserve Groen.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 110.950.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 111.350.000,=.
De provincie realiseert samen met de omliggende gemeenten een HOV-verbinding tussen busstation Huizen en NS-station Hilversum. Tevens wordt het leefklimaat verbeterd, de verkeersveiligheid verhoogd en de natuur (bij Anna's Hoeve) versterkt. Met de ondertunneling van de bus- en spoorbaan bij de Oosterengweg in Hilversum wordt bovendien het laatste knelpunt van de Hilversumse ring opgelost.
Binnen het project HOV in 't Gooi wordt een aantal maatregelen meegenomen uit project Voltooiing Groene Schakel. De kosten van deze maatregelen bedragen € 875.000,= die gedekt worden door een besparing binnen project HOV in 't Gooi van € 475.000,=, een rijksbijdrage van € 365.000,- uit het MJPO en € 35.000 uit de Reserve Groen.

d. **HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, gedeelte Stationsplein-Fokker Logistics Park (v/h Fokkerweg-Schiphol Rijk), gemeente Haarlemmermeer (verhoging krediet) € 2.600.000,=**

Het totale bedrag komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid.
Het krediet wordt gedekt uit de vrij besteedbare ruimte reserve EXIN-H, compartiment OV.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 26.755.300,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 29.355.300,=.
De provincie, de vervoerregio Amsterdam, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is om een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Als onderdeel van deze ringlijn wordt er een busbaan gerealiseerd vanaf Schiphol Oost Stationsplein tot Fokker Logistics Park.
Op het bouwterrein is PFOS in de bodem aangetroffen (PFOS is een verontreiniging waarop sinds kort gehandhaafd wordt). Het afvoeren van 42.000 m^3 grond bedraagt naar verwachting € 2.600.000,=, inclusief VAT en onvoorzien.

e. **N197-02 Reconstructie Velsertraverse (vanaf hmp. 3,5) t/m de oostelijke aansluiting A22 (verhoging krediet) € 325.000,=**

Het totale bedrag wordt gedekt door bijdragen van derden.

Dit bedrag wordt gedekt door een verhoging van de bijdrage van Rijkswaterstaat.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 6.075.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 6.400.000,=.
Eén van de projecten binnen de Milieudialoog IJmond was de Reconstructie Velsertraverse. De verkeerssituatie op de Velsertraverse en Verkeersplein Noord tussen de N197 en de A22 is aangepast, wat de doorstroming en daarmee de luchtkwaliteit heeft verbeterd. Er zijn nieuwe verbindingsbogen tussen Verkeersplein Noord en de A22 gerealiseerd.
Het project is inmiddels gerealiseerd, maar met name doordat er saneringswerkzaamheden zijn uitgevoerd, die niet waren voorzien, is het beschikbare krediet niet toereikend en dient er een aanvullend krediet te worden aangevraagd. Deze kredietaanvraag wordt nu pas gedaan, omdat de verwachting was dat de saneringskosten uit de post onvoorzien van het project konden worden betaald. Dit bleek echter niet het geval, waarna nog moest worden overlegd met RWS over de dekking van deze kosten.

f. **N236-06 Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Gein Zuid, gemeente Amsterdam (verhoging krediet) € 500.000,=**

Een bedrag van € 425.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en een bedrag van € 75.000,= wordt gedekt door bijdragen van derden.

De gemeente Amsterdam levert een bijdrage van € 55.000,= en de gemeente Weesp een bijdrage van € 20.000,=.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 8.000.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 8.500.000,=.
Binnen de provinciale eigendomsgrenzen wordt de verkeersveiligheid op dit wegvak verbeterd. De Geinbrug wordt vervangen en op het kruispunt van de N236 met het Gein en het Zandpad in Driemond wordt een LARGAS-plein gerealiseerd. In december 2016 is reeds een aanvullend krediet beschikbaar gesteld van € 1.400.000,=, maar dit is onvoldoende gebleken. Er is extra geld benodigd voor het verleggen van kabels en leidingen buiten de eigendomsgrenzen, omgevingsmanagement, verkeersmaatregelen en een post onvoorzien.

g. **N241-13 Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik (voorbereidingskrediet) € 6.100.000,=**

Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.

Er staat groot onderhoud gepland op de N241b, gedeelte N242-A7. Ter verbetering van de verkeersveiligheid worden gelijktijdig met het groot onderhoud verschillende maatregelen genomen. De weg, bermen en het fietspad worden verbreed. De kruispunten worden heringericht en ter hoogte van de Trambaan wordt de N241 naar het zuiden omgelegd.
Voor dit project wordt een apart voorbereidingskrediet aangevraagd, omdat dit bedrag een te groot beslag legt op het algemene voorbereidingskrediet van de directie B&U.

h. **N242-19 Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk, inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard € 1.710.000,=**
Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
Vanwege het smalle spoorwegviaduct is de doorstroming op het kruispunt N242-Smuigelweg een knelpunt. Om de doorstroming en de verkeersveiligheid op de N242, gedeelte Roskamsluis (N504)-Leijerdijk te verbeteren worden de volgende maatregelen gerealiseerd:
- verdubbelen rechtsaffer kruispunt N504-N242 zuid;
- aanbrengen verkeersdrempels ter hoogte van het kruispunt N242-Leijerdijk;
- versmallen parallelweg (5,50 m) en aanleggen plateaus bij Laanweg en Waardijk-noord.

i. **N243-06 Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland (voorbereidingskrediet) € 6.000.000,=**
Het totale bedrag komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid.
Het krediet wordt gedekt uit de reserve TWIN-H, compartiment weginfrastructuur (investeringspakket bereikbaarheid regio Alkmaar).
Met de reconstructie van de N243 wordt de verkeerveiligheid verbeterd, de doorstroming geborgd en waar mogelijk de ruimtelijke karakteristieken van het gebied versterkt. Daarenboven is de reconstructie noodzakelijk, omdat de weg voor een deel aan het einde van de levensduur is. Het ontwerp is gericht op de aanleg van rotondes en een uniform profiel op basis van een weg van 7,05 meter, een vergevingsgezinde berm van 3 meter en een rijstrook fietsverkeer van 3 meter.
Voor dit project wordt een apart voorbereidingskrediet aangevraagd, omdat dit bedrag een te groot beslag legt op het algemene voorbereidingskrediet van de directie B&U.

j. **N247-16 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 € 40.300.000,=**
Een bedrag van € 22.667.500,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en een bedrag van € 17.632.500,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.
De Vervoerregio Amsterdam geeft een subsidie van € 16.432.500,=. Het Rijk geeft een subsidie (Beter Benutten vervolg, gestort in de reserve Infrastructuur) van € 500.000,= en de gemeenten leveren een gezamenlijke bijdrage van € 700.000,= (Amsterdam: € 250.000,=, Purmerend € 250.000,=, Edam/Volendam € 100.000,= en Waterland € 100.000,=). Totaal: € 17.632.500,=.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 4.425.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 44.725.0000,=, waarvan uiteindelijk € 24.942.500,= ten laste van de kapitaallasten komt.

De bereikbaarheid van Waterland verslechtert. De N247 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. Om de doorstroming te verbeteren, worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast en de verkeersstromen (openbaar vervoer/autoverkeer/ fietsers) rondom kruispunt Het Schouw ontvlochten door een complete reconstructie met aanleg van diverse kunstwerken.
Daarnaast wordt bij kruispunt Het Schouw een busoverstappunt, een P+R en P+B aangelegd en wordt het huidige brandstofverkooppunt verplaatst. Rond kruispunt Bernhardlaan in Monnickendam wordt de (aansluiting met de) parallelweg verplaatst, een P+R aangelegd en een bushalte verplaatst. Kruispunt Nieuwendam, Hoogedijk en Wagenweg worden aangepast. Tussen de Hoogedijk en de Wagenweg wordt een fietspad aan de oostzijde van de N247 (N247-12) aangelegd en het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517) wordt verbreed zodat er meer ruimte komt tussen de busbaan en de rijbaan.

k. **N504-09 Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242, gemeente Langedijk** **€ 3.565.000,=**

Een bedrag van € 2.855.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI, een bedrag van € 355.000,= komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid en een bedrag van € 355..000,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.
De gemeente Langedijk levert een bedrage van € 355.000,=; eenzelfde bedrag komt uit de reserve Infrastructuur, programma Kleine Infrastructuur. Totale bijdrage € 710.000,=.
Op de N504, gedeelte N245-N242, wordt gelijktijdig met het groot onderhoud op het kruispunt N504-Dorpsstraat/ Voorburggracht een LARGAS-verkeersplein gerealiseerd en op het kruispunt N504-Spoorstraat een enkelstrooksrotonde.

l. **N509 Brug Oosthuizen (verhoging krediet)** **€ 300.000,=**

Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 3.200.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 3.500.000,=.
De brug (uit 1915) is te smal voor twee rijbanen en ligt vlak bij de rotonde N509/N247. Hierdoor ontstaat een opstopping in het verkeer. De brug wordt voor een betere verkeersafwikkeling verbreed. Daarnaast wordt hij verhoogd voor de recreatievaart.
Er is een aanvullend krediet van € 300.000,= benodigd als gevolg van scopewijzigingen (haakse aansluiting Oostdijk 2) , een langere doorlooptijd en een actuele inschatting van de kosten, die gepaard gaan met de risico's bij de verdere uitvoering van het project.

m. **N517-01 Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam** **€ 3.400.000,=**

Een bedrag van € 1.564.769,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en een bedrag van € 1.835.231,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.
De Vervoerregio Amsterdam geeft een subsidie van € 1.835.231,=.
Voor de rotonde van de N517-N247 staat in de ochtendspits vaak een file, waar het openbaar vervoer ook hinder van ondervindt. Door de bestaande busbaan te verlengen kan de lijnbus langs de file rijden. Tevens wordt een linksafstrook en een oversteek voor voetgangers gerealiseerd op het kruispunt met de Wagenweg.

n. **N522-05 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel (verhoging krediet)** **€ 23.250.000,=**

Een bedrag van € 14.250.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI, een bedrag van € 1.630.000,= komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid en een bedrag van € 7.370.000,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

De Vervoerregio Amsterdam geeft een subsidie van € 5.300.000,=. De gemeente Amstelveen levert een bijdrage van € 1.650.000,= en de gemeente Ouder-Amstel een bijdrage van € 420.000,=. Tevens is er een bijdrage uit de EXIN-H, compartiment Weginfrastructuur van € 1.630.000,=. Totaal € 9.000.000,=.

Voor dit project is reeds een voorbereidingskrediet beschikbaar van € 3.750.000,=. Met deze aanvraag komt het totale krediet op € 27.000.000,=.

Er wordt een nieuwe brug gerealiseerd, waarbij het kruispunt aan de westzijde van de brug verdwijnt. De ontsluiting van de Amstelzijde verloopt dan via een parallelroute langs de Oranjebaan.

Brutobedrag kredietaanvragen	€ 89.380.000,=
Bijdragen derden	€ 38.797.731,=
Nettobedrag ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI	**€ 50.582.269,=**

6. Af te ramen kredieten

Conform de uitvoeringsregels dienen kredieten te worden afgeraamd indien de aanbesteding lager uitvalt dan oorspronkelijk geraamd in het verstrekte investeringskrediet. Een deel van het krediet kan zo nodig als risicodekking worden aangehouden. Het aframen van deze kredieten leidt niet tot vrijkomende middelen die ter dekking van nieuwe kredietaanvragen kunnen worden ingezet, omdat deze aframingen al zijn verwerkt in het kasritme. Voorgesteld wordt de volgende kredieten af te ramen.

a. **alg-25 Netwerkmanagement Noord-Holland** **-/- € 1.143.584,=**

Voor dit project is een krediet beschikbaar van € 20.969.000,=. Het krediet wordt € 710.000,= afgeraamd en voor een zelfde bedrag wordt krediet aangevraagd voor project alg-40, aangezien de volgende, nog lopende projecten van alg-25 worden toegevoegd aan alg-40: verkeersmanagement N23 (€ 203.000,=), VRI's/camera's (€ 447.000,=) en netwerkregeling (€ 60.000,=).

Daarnaast wordt het krediet met € 433.584,= afgeraamd in verband met een lagere bijdrage van derden (In juni 2015 is een kredietverhoging verstrekt van € 7.094.000,= die geheel gedekt werd uit subsidies Mobiliteitsaanpak, Beter Benutten en overige middelen). Het resterende krediet wordt € 19.825.416,=. Na deze aframing kan het krediet worden afgesloten.

alg-25 Netwerkmanagement Noord-Holland	huidig	aframing	nieuw
krediet	20.969.000	-1.143.584	19.825.416
bijdrage derden	7.094.000	-433.584	6.660.416
N23 (naar alg-40)		-203.000	
netwerkregeling (naar alg-40)		-60.000	
VRI/camera's (naar alg-40)		-447.000	
ten laste van kapitaallasten PMI	13.875.000	-710.000	13.165.000

b. **N235-03 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235** **-/- € 1.300.000,=**

Voor dit project is een krediet beschikbaar van € 27.550.000,=. Het krediet wordt € 1.300.000,= afgeraamd en de Beter Benutten-bijdrage van het rijk wordt € 500.000,= lager. Deze zelfde bedragen zijn meegenomen in de kredietaanvraag van project N247-16, aangezien de aanleg van een P+R terrein bij kruispunt Het Schouw wordt overgeheveld van dit project naar project N247-16 (Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247).

N235-03 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235	huidig	aframing	nieuw
krediet	27.550.000	-1.300.000	26.250.000
bijdragen gemeenten/subsidie VRA of rijk of eigen reserves/dekkingsmiddelen *)			
Res. infrastr Rijksbijdrage BB verv. MRA-BBV-703	10.908.362	-500.000	10.408.362
VRA	8.310.359		8.310.359
ten laste van kapitaallasten PMI	8.331.279	-800.000	7.531.279

7. Af te sluiten krediet

Conform de uitvoeringsregels dienen kredieten van afgeronde projecten uiterlijk zes maanden na oplevering te worden afgesloten. Het afsluiten van dit krediet leidt niet tot vrijkomende middelen die ter dekking van nieuwe kredietaanvragen kunnen worden ingezet, omdat voor dit project geen bedrag meer in het kasritme is opgenomen. Voorgesteld wordt het volgende krediet af te sluiten.

	project nr.	projectnaam	opengesteld in	krediet	uitgaven (afgerond)	niet uitgegeven
a.	alg-25	Netwerkmanagement Noord-Holland	2009	19.825.416	19.606.894	218.522

8. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 46

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017 over de tweede actualisering van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021;

besluiten:

1. voor de uitvoering van het PMI 2017-2021 de volgende kredieten (exclusief BTW) beschikbaar te stellen, die -na aftrek van bijdragen van derden/ subsidies/dekking uit eigen reserves- ten laste komen van de kapitaallasten van het PMI:
   a. Blauwe Golf vervolg (verhoging krediet) € 220.000,=
      Het totale bedrag wordt gedekt uit de apparaatskosten.
   b. alg-40 Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland (verhoging krediet) € 710.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
   c. HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (verhoging krediet) € 400.000,=
      Het totale bedrag wordt gedekt door bijdragen van derden.
   d. HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, gedeelte Stationsplein-Fokker Logistics Park (v/h Fokkerweg-Schiphol Rijk), gemeente Haarlemmermeer (verhoging krediet) € 2.600.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid.
   e. N197-02 Reconstructie Velsertraverse (vanaf hmp. 3,5) t/m de oostelijke aansluiting A22 (verhoging krediet) € 325.000,=
      Het totale bedrag wordt gedekt door bijdragen van derden.
   f. N236-06 Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Gein Zuid, gemeente Amsterdam (verhoging krediet) € 500.000,=
      € 425.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en € 75.000,= wordt gedekt door bijdragen van derden.
   g. N241-13 Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik (voorbereidingskrediet) € 6.100.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
   h. N242-19 Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk, inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard € 1.710.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.
   i. N243-06 Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland (voorbereidingskrediet) € 6.000.000,=
      Het totale bedrag komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid.

j. N247-16 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247 € 40.300.000,=
€ 22.667.500,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en € 17.632.500,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

k. N504-09 Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242, gemeente Langedijk € 3.565.000,=
€ 2.855.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI, € 355.000,= komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid en € 355.000,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

l. N509 Brug Oosthuizen (verhoging krediet) € 300.000,=
Het totale bedrag komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI.

m. N517-01 Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam € 3.400.000,=
€ 1.564.769,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI en € 1.835.231,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

n. N522-05 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel € 23.250.000,=
€ 18.000.000,= komt ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI, € 1.630.000,= komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid en € 7.370.000,= wordt gedekt uit bijdragen van derden.

Brutobedrag kredietaanvragen	€ 89.380.000,=
Bijdragen derden	€ 38.797.731,=
Nettobedrag ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI	**€ 50.582.269,=**

2. de volgende kredieten af te ramen:

	project nr.	projectnaam	verstrekt krediet	af te ramen bedrag	resterend krediet
a.	alg-25	Netwerkmanagement Noord-Holland	20.969.000	1.143.584	19.825.416
b.	N235-03	Bereikbaarbaarheid Waterland: maatregelen N235	27.550.000	1.300.000	26.250.000

3. het volgende krediet af te sluiten:

	project nr.	projectnaam	opengesteld in	krediet	uitgaven (afgerond)	niet uitgegeven
a.	alg-25	Netwerkmanagement Noord-Holland	2009	19.825.416	19.606.894	218.522

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier mw. Drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Hr. P.P.N.M. Horck
BEL/MOB

Telefoonnummer +31235143414
horckp@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
971626/971630

Uw kenmerk

Betreft: Aansluiting Heiloo A9

Geachte Leden,

Bij voordracht nr. 98 heeft u in 2015 besloten een krediet van € 33 miljoen beschikbaar te stellen voor de aansluiting van Heiloo op de A9.

Samen met de gemeenten Heiloo, Castricum en Alkmaar en RWS hebben wij de uitvoering van het project in de afgelopen tijd voorbereid. Dat betekende dat we het ontwerp verder hebben ontwikkeld in overleg met de stakeholders, de bestemmingsplanprocedure zijn gestart, de drinkwatertransportleiding hebben verlegd en enkele strategische percelen hebben aangekocht. Inmiddels zijn wij zo ver dat het project gerealiseerd kan worden.

Wij zijn evenwel geconfronteerd met meerkosten ter hoogte van € 3 miljoen. Deze meerkosten hebben betrekking op en zijn veroorzaakt door:

- hogere kosten voor grondverwerving dan geraamd, door gestegen grondprijzen sinds 2014;
- kosten verleggen kabels en leidingen zijn hoger dan geraamd;
- extra VAT- en ontwerpkosten (vanwege vertraging van 2017 naar 2020);
- marktonwikkeling (aanbestedingsprijzen stijgen weer).

Conform de bepalingen in de overeenkomst is naar aanleiding van de ontstane meerkosten met partijen diepgravend naar beheersvoorstellen gezocht om op die manier het project te versoberen. Het ontwerp is in eerdere instanties evenwel al door een aantal optimalisaties versoberd. Verdere versobering is niet meer mogelijk gebleken zonder de scope van het project geweld aan te doen. Dit betekent dat wij recent tot de slotsom zijn gekomen dat realisatie van het project binnen het door uw Staten gevoteerde krediet niet meer mogelijk is.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Vervolgens zijn wij met partijen in overleg getreden om een oplossing te vinden, zoals de overeenkomst voorschrijft. Wij hebben moeten constateren dat een extra bijdrage van partijen de enige manier is om het deficit op te lossen. De gemeenten zijn bereid hieraan een deel van 50% bij te dragen. Wij zien een mogelijkheid de dan resterende 50% beschikbaar te stellen uit het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar. Het gaat dan concreet om € 1,5 miljoen voor de provincie Noord-Holland. Dit zou mogelijk zijn door een aanvullend krediet van in totaal € 3 miljoen bij de behandeling van 2e Actualisatie van het PMI a.s. maandag in PS beschikbaar te stellen onder de voorwaarde dat deze 50% ook daadwerkelijk door de gemeenten beschikbaar wordt gesteld. Een amendering van het PMI met deze strekking zullen wij u zo spoedig mogelijk doen toekomen.

Wanneer wij op korte termijn dit tekort niet kunnen dekken, ontstaat niet alleen vertraging in het project, maar ontstaan er ook risico's op verdere kostenverhoging, verder uitstel van de realisatie en juridische procedures. Dit komt omdat in het project nu op korte termijn een perceel grond kan worden verworven, dat absoluut noodzakelijk is voor dit project. De eigenaar wil het betreffende perceel alleen verkopen als hij daar op korte termijn helderheid over verkrijgt. Deze verwerving is cruciaal in relatie tot de kavelruil met diverse andere eigenaren. Mocht deze niet doorgaan dan zullen de andere gronden ook moeilijk te verkrijgen zijn en zullen er meer onteigeningsprocedures volgen. Lukt het met dit perceel dan is de verwachting dat alle percelen minnelijk kunnen worden verworven.

Mocht de extra bijdrage er niet komen, dan is de verwachting dat de raad van Heiloo het bestemmingsplan in oktober 2017 niet zal vaststellen. Dit gegeven en de vertraging c.q. onteigening met betrekking tot de verwervingen zullen tot extra vertragingen en kosten leiden, met als eventueel gevolg dat het project geen doorgang meer kan vinden. Mocht dit het geval zijn, dan is er nu al meer dan € 8 miljoen uitgegeven en kunnen diverse claims van betrokken partijen (woningbouw en bedrijventerreinen) komen.

Gedeputeerde Post is bereid voorafgaand aan de PS-vergadering van maandag 9 juli a.s. om 9.30 uur uw eventuele vragen naar aanleiding van deze brief te beantwoorden. De vergaderlocatie is commissiekamer 2.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Aanvullend voorstel

Vergadering Provinciale Staten van 10 juli 2017, agendapunt 11

Voordracht 2017|46 Tweede Actualisatie Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021

Aansluiting A9 Heiloo

Wij stellen u voor het volgende besluit te nemen:

Provinciale staten van Noord-Holland,

gelezen de brief inzake de aansluiting A9 Heiloo met kenmerk 971626/971630 d.d. 7 juli 2017;

besluiten:

aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 46-2017 | Tweede Actualisatie PMI 2017-2021 als besluitpunt 4 toe te voegen:

4. voor de uitvoering van het PMI 2017-2021 het volgende krediet beschikbaar te stellen, op voorwaarde dat de gemeenten Alkmaar, Heiloo en Castricum hun aandeel in de dekking daadwerkelijk ter beschikking stellen:

o. alg-13 Aansluiting A9 Heiloo (verhoging krediet) € 3.000.000,=

€ 1.500.000 komt ten laste van de reserve kapitaallasten programma Bereikbaarheid

€ 1.500.000 wordt gedekt uit bijdragen van derden

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J.W. Vonk
BEL/RE&E

Telefoonnummer +31235143584
vonkjw@noord-holland.nl

Betreft: Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie

Verzenddatum
24 MEI 2017

Kenmerk
794427/ 942639

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit en bijlagen, over het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie.

Het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie is het sluitstuk van het BOB-proces voor het formuleren van ons beleid voor circulaire economie. Eerder (december 2016) heeft u de Kadernotitie Circulaire Economie vastgesteld, waarin de contouren van het beleid zijn geschetst.

Circulaire economie is een relatief nieuwe manier van denken over de economie en kent daardoor vele onzekerheden. Bedrijven zoeken naar kansen en oplossingen, overheden zoeken naar een optimale inzet voor maatschappelijk rendement. Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel en deze zijn ook nodig om de transitie mogelijk te maken. We weten nu nog niet exact welke technologieën of innovaties nodig zijn of op het punt staan om door te breken. We kiezen daarom voor adaptief beleid. Dit is nodig om in te kunnen spelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen die zich onverwacht kunnen voordoen. Het tweede uitgangspunt is co-creatie. De provincie kan het allemaal niet zelf doen, maar heeft verschillende partijen nodig om in een proces van zoeken en experimenteren tot werkbare oplossingen te komen. Vandaar de term 'creatiespoor' die we gebruiken.

In het Ontwikkelingsperspectief beschrijven wij hoe ons beleid bijdraagt aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn. Met dit doel sluiten wij aan bij het rijksprogramma voor circulaire economie ('Nederland Circulair in 2050') en vertalen dit naar de specifieke situatie van Noord-Holland en de kansen en uitdagingen die wij in onze provincie zien. Wij hebben gekozen om zes 'creatiesporen' in te zetten, die bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie:

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

794427/ 942639

1. Innovatie & ondernemerschap
2. Ketenvorming
3. Productie schone grondstoffen
4. Ruimte
5. Regelgeving
6. Circulaire organisatie.

Deze creatiesporen zijn samengevat in de voordracht en uitvoerig beschreven in het Ontwikkelingsperspectief. In de bijgevoegde Actieagenda zijn ze nog verder uitgewerkt op operationele aspecten.

Wij vragen u om in uw kaderstellende rol het Ontwikkelingsperspectief vast te stellen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

Bijlagen:

- Voordracht Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie; De Toekomst is Waardevol.
- Actieagenda Circulaire Economie 2017-2020

Provincie
Noord-Holland

We maken het rond

Ontwikkelingsperspectief circulaire economie

ONTWIKK

INHOUD

3 | Voorwoord

4 | Ontwikkelingsperspectief in één oogopslag

5 | Inleiding

7 | 1 Waarom een circulaire economie?

8 | Waarom een circulaire economie?

9 | Wat is een circulaire economie?

11 | Economische meerwaarde

11 | Circulaire economie volop in ontwikkeling

12 | 2 Wie doet nu wat?

13 | Europese Unie

13 | Rijksoverheid

13 | Metropoolregio Amsterdam

13 | Provincie Noord-Holland

14 | Proces totstandkoming

15 | 3 Wat gaan we doen?

16 | Innovatie vanuit ketens

17 | Wendbaar opereren

17 | Transitie via creatiesporen

20 | Creatiespoor 1: Innovatie & Ondernemerschap

22 | Creatiespoor 2: Ketenvorming

25 | Creatiespoor 3: Productie schone grondstoffen

28 | Creatiespoor 4: Ruimte

31 | Creatiespoor 5: Regelgeving

34 | Creatiespoor 6: Circulaire organisatie

36 | 4 Lerend organiseren vanuit co-creatie

37 | Levend beleid via online co-creatieplatform

37 | Lerend organiseren

40 | Bijlage 1

42 | Bijlage 2 Belangrijkste lijnen uit gesprekken buitenwereld

44 | Bijlage 3 Netwerk Circulaire Economie Noord-Holland

VOORWOORD

We staan op een kantelpunt

We zien een aantal grote, mondiale ontwikkelingen. De wereldbevolking blijft sterk groeien en volgens prognoses is een aantal essentiële grondstoffen binnen enkele decennia uitgeput. Daarnaast is er het afvalprobleem. Denk aan onze vervuild rakende oceanen. Onze handelwijze is niet duurzaam. Tegelijk zien we gelukkig ook dat steeds meer mensen een duurzame levensstijl nastreven, en zijn we getuige van een sterke versnelling in duurzame innovaties. Daarbij gaat het om schone technologie en bedrijfsmodellen, ontwikkeld door bedrijven, kennisinstituten en creatieve industrie. Veel verschillende partijen werken samen aan een energieneutrale en duurzame samenleving.

Hoe mooi zou het zijn als we deze trends bij elkaar zouden brengen en samen toe zouden kunnen werken naar een nieuw systeem? Een circulair systeem, waarbij we op een duurzame manier omgaan met grondstoffen, productieprocessen en afval. Ik besef dat deze transitie niet van de ene op de andere dag is geregeld en grote consequenties zal hebben. Zo'n transitie vraagt durf en een andere blik van alle betrokkenen. We zullen samen aan de slag moeten, om al lerenderwijs en experimenterend uit te vinden hoe we het systeem vorm gaan geven en vooral hoe we de kansen kunnen benutten.

Ik beschouw Noord-Holland als een ideaal laboratorium hiervoor, en ik zie dan ook een grote kans én verantwoordelijkheid voor ons als provincie met één van de grootste en sterkste economieën van Nederland. Ik geloof allereerst dat de regionale schaal een zeer passend niveau is om met grondstoffenstromen aan de slag te gaan - die houden immers niet op bij gemeentegrenzen.
Noord-Holland heeft alle ingrediënten in huis om een leidende rol in de circulaire economie op te pakken: vooruitstrevende bedrijven, een sterke kenniseconomie, een creatieve industrie van wereldniveau, hoogwaardige technologie, een optimale infrastructuur met een relatief kleine afstand tussen bedrijven en een nuchtere poldermentaliteit. Het is in mijn ogen dan ook geen toeval dat een aantal mondiaal toonaangevende circulaire initiatieven in Noord-Holland van de grond is gekomen.

Als provincie willen wij de beweging richting circulaire economie versnellen en zij aan zij staan met voortrekkers die datzelfde doel nastreven. Wij stellen ons daar waar nodig op als verbinder, ketenpartner, facilitator en ambassadeur. Ik geloof niet dat het schrijven van een vastomlijnde, langjarige visie een oplossing biedt te midden van de dynamiek waarin de circulaire economie zich nu ontwikkelt. Dat beeld is bevestigd in de vele gesprekken die wij voerden met circulaire ondernemers tijdens het schrijven van het ontwikkelingsperspectief. Ik richt onze energie daarom liever op het doen: aan de slag, samen leren en zo stapsgewijs nieuwe inzichten krijgen. Wij zetten in op flexibel beleid, dat wij op een zo wendbaar mogelijke wijze opstellen en uitvoeren - zowel qua inhoud als vorm.

Ik geloof dat een circulaire economie zal leiden tot een betere en mooiere wereld. Een wereld waarin ook de generaties na ons goed kunnen leven. Waarbij geen sprake is van tekorten en we een nog betere balans creëren tussen ons collectieve welzijn en een duurzame, vitale leefomgeving. Met het voorliggende ontwikkelingsperspectief nemen we als Noord-Holland een voortrekkersrol in het vinden van oplossingen die, naar ik hoop, zullen bijdragen aan zo'n wereld. Ik wil iedereen die via gesprekken heeft meegedacht bij het tot stand komen van dit ontwikkelingsperspectief zeer bedanken en ik kijk er bijzonder naar uit om met elkaar aan de slag te gaan!

Jack Chr. van der Hoek
Gedeputeerde Energie, Duurzaamheid en Circulaire economie

Ontwikkelingsperspectief in één oogopslag

Van lineair

Omdat het huidige systeem van produceren, gebruiken en weggooien al op korte termijn onhoudbaar wordt...

2017

naar circulair

... wil provincie Noord-Holland met 6 creatiesporen actief werken aan een circulaire economie in 2050.

2050

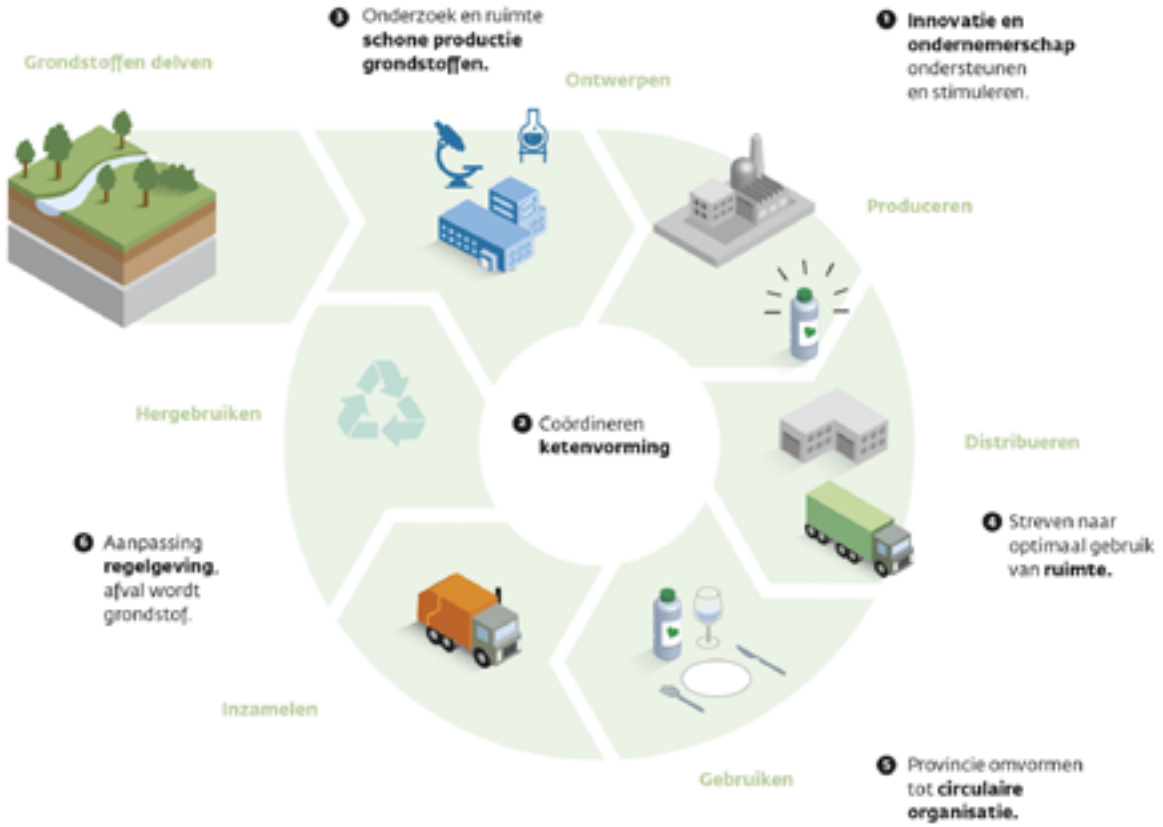

INLEIDING

De transitie naar een circulaire economie is in korte tijd hoog op de agenda's van zowel overheden als bedrijfsleven gekomen. In het Coalitieakkoord 'Ruimte voor Groei' hebben Gedeputeerde Staten aangegeven het belang van de circulaire economie te onderschrijven. Naar aanleiding daarvan is in 2016 via verschillende verkenningen het speelveld van de circulaire economie in Noord-Holland in beeld gebracht. De resultaten hiervan zijn eerst uitgewerkt in een provinciale startnotitie, in mei 2016 vastgesteld door Gedeputeerde Staten. In december 2016 hebben Provinciale Staten vervolgens een kadernotitie vastgesteld, waarmee focus is aangebracht. Met deze kaders in de hand zijn wij vervolgens naar buiten gegaan om van circulaire koplopers in het bedrijfsleven, kennisinstituten en mede-overheden te horen welke rol zij voor de provincie zien.

De resultaten hiervan hebben zich vertaald tot het voorliggende ontwikkelingsperspectief en een bijbehorende actieagenda. In het ontwikkelingsperspectief is beschreven hoe de de provincie de transitie naar een circulaire economie wil versnellen. Omdat deze transitie nog in de kinderschoenen staat en een hoogdynamisch karakter kent waarvan de uitkomst zich moeilijk laten voorspellen, kiezen wij er bewust voor om geen harde beleidsdoelen- of lijnen te stellen. Op die manier houden we de mogelijkheid open tot herpositioneren, waarbij het nog niet altijd duidelijk hoeft te zijn hoe we uiteindelijk tot het einddoel komen. We presenteren een perspectief waarmee de koers en contouren duidelijk zichtbaar zijn, maar waarvan de uitkomst zich laat invullen door een dynamisch proces met onze partners die de nieuwe economie uiteindelijk moeten realiseren. Het ontwikkelingsperspectief is dus niet zozeer het sluitstuk van beleidsvorming, maar eerder een beginpunt en context waarin de randvoorwaarden zijn gesteld om de circulaire economie zo optimaal mogelijk en op een juiste manier aan te jagen.

Wij sluiten aan bij de circulaire ambitie van het Rijk: in 2030 de helft minder gebruik van primaire grondstoffen en in 2050 volledig over naar een circulaire economie. De kern van het ontwikkelingsperspectief bestaat uit 'creatiesporen'; participatietrajecten waarin iedereen die dat wenst via innovatieve en experimentele methoden wordt uitgenodigd om mee te werken aan een circulaire Noord-Hollandse economie. De creatiesporen kennen geen vastomlijnde operationele doelen, maar dragen wel allemaal op hun eigen manier bij aan de drie strategische doelen die door het Rijk zijn gesteld. Als provincie hebben we per creatiespoor een aantal acties voor onszelf geformuleerd om dit proces zo goed mogelijk te ondersteunen en versnellen. Deze acties zijn uitgewerkt in de bijbehorende actieagenda, welke is vastgesteld en kan worden bijgesteld door Gedeputeerde Staten.

Omdat sommige mensen meer visueel zijn ingesteld, anderen meer tekstueel en weer anderen meer geleid worden door inspiratie, kan het ontwikkelingsperspectief op drie manieren gelezen worden: door alle tekst te doorlezen, door de infographics te bestuderen, door de quotes te bekijken - of door een combinatie van dat alles.

1 WAAROM EEN CIRCULAIRE ECONOMIE?

"Intelligentie wordt bepaald door de mate van efficiëntie waarmee een soort de dingen doet die nodig zijn om te overleven."

Charles Darwin

Waarom een circulaire economie?

Op dit moment is onze economie nog grotendeels ingericht als een lineair systeem: grondstoffen worden gewonnen of geproduceerd, producten gemaakt en vervolgens gebruikt om daarna voor een groot deel te worden gestort, vernietigd of verbrand. Zo werkt het 'besturingssysteem' van onze economie. Ondertussen groeit de wereldbevolking exponentieel en neemt de welvaart toe waardoor het gebruik van grondstoffen en producten wereldwijd toeneemt. Aan het eind van de 20e eeuw zijn we jaarlijks 34 keer meer materialen, 27 keer meer mineralen, 12 keer meer fossiele brandstoffen en 3,6 keer meer biomassa gaan gebruiken dan aan het begin ervan[1]. De wereldwijde grondstoffenwinning is gegroeid van 22 miljard ton in 1970 naar 70 miljard ton in 2010. De wereldbevolking zal naar verwachting in 2050 op negen miljard mensen uitkomen.

Verontrustend is dat als we de huidige modus operandi voortzetten deze eeuw een aantal, voor de economie noodzakelijke grondstoffen, uitgeput zal raken. Volgens schattingen[2] zijn we tussen 2040 en 2050 aan het eind van onze olie-, gas- en uraniumvoorraad en zal tussen 2020 en 2030 een tekort ontstaan aan metalen die belangrijk zijn voor energietechnologie, zoals antimonium, lood en indium. Ook zink-, zilver-, goud- en koper-mijnen zullen naar verwachting rond 2030 uitgeput zijn. Becijferd is dat we in 2030 meer dan twee planeten aan grondstoffen nodig om aan onze vraag te voldoen, terwijl dat in 1960 nog een halve planeet was[3]. Andere problemen die zich voordoen met grondstoffen zijn dat we voor de winning ervan afhankelijk zijn van andere, veelal instabiele politieke regio's in de wereld en dat toenemende schaarste en ongelijke verdeling leidt tot een grotere kans op conflict[4]. Het onttrekken en delven van grondstoffen zorgt bovendien in veel landen voor vernietiging van natuur, landdegradatie en water- en luchtvervuiling. Wetenschappers waarschuwen dat we de grenzen overschrijden van wat onze planeet aankan als het gaat om gebruik van hulpbronnen en vervuiling[5] en uit een wereldwijd onderzoek onder bestuurders van de grote multinationals in de maakindustrie blijkt dat zij grondstoffenschaarste als een groot (onderschat) probleem zien[6]. Tegelijk is het verdienmodel van veel bedrijven gericht op een zo groot mogelijke afzet. Hierdoor bestaat een prikkel voor het ontwikkelen van niet-duurzame producten met een beperkte levensduur ("geplande veroudering"), terwijl producenten niet verant-woordelijk zijn voor de keten die volgt na verkoop van een product. Afval is zo de natuurlijke consequentie van het lineaire productieproces, dat ook wel de take, make, waste-economie wordt genoemd[7].

Samenvattend kunnen we concluderen dat het huidige 'besturingssysteem' van onze economie onhoudbaar is en op relatief zeer korte termijn een (grote) schaarste van grondstoffen tot consequentie zal hebben. Het is daarom van belang dat ingezet wordt op een nieuwe modaliteit waarin het de hernieuwbare inzet van grond-stoffen en energie centraal staat: **de circulaire economie**.

1 Decoupling Natural Resource Use and Environmental Impacts from Economic Growth (UNEP, 2011)
2 Born in 2010: How much is left for me? (Plan C, 2014)
3 Decoupling technologies, opportunities and policy options 2 (International Resource Panel, 2014)
4 Resource Scarcity - A global security threat? (SWP Research Paper, 2011)
5 Resource efficiency: potential and economic implications. International Resource Panel Report. (UNEP, 2017)
6 Minerals and metals scarcity in manufacturing: the ticking time bomb (PriceWaterhouseCoopers, 2011)
7 Material Matters (Thomas Rau & Sabine Oberhuber, 2017)

Bron: Europese Commissie, 2010

Wat is een circulaire economie?

Een circulaire economie is een systeem dat ontworpen is om zichzelf te versterken (restoratief) en te herstellen (regeneratief). Het doel is om producten, onderdelen en materialen op een zo hoogwaardig mogelijke manier in het systeem te behouden. In een circulaire economie wordt economische groei losgekoppeld van de toename in de behoefte aan grondstoffen. De circulaire economie maakt onderscheid tussen technische en biologische cycli[8], zoals uiteengezet in onderstaand model.

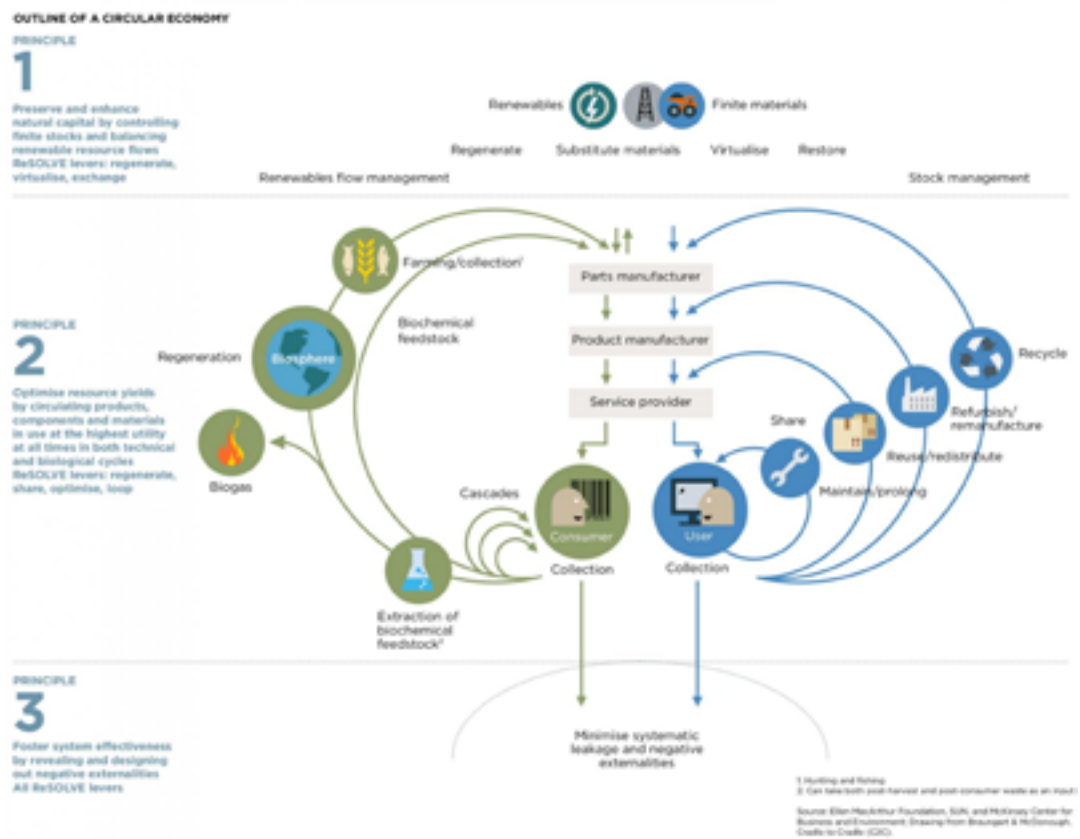

8 Ellen MacArthur Foundation

Toelichting schema circulaire economie (Ellen MacArthur Foundation)
Het principe van circulaire economie wordt schematisch weergegeven in het hiervoorgaande model. Er zijn drie basisprincipes (1) zorgvuldig omgaan met eindige natuurlijke hulpbronnen, (2) herbruikbaar van producten en grondstoffen in een circulair systeem van productie en consumptie, en (3) minimaliseren van waardeverlies in het systeem (grondstoffen die als afval uit het systeem verdwijnen).

In de figuur wordt onderscheid gemaakt tussen de biologische keten van nutriënten (de cirkels aan de linkerkant) en de technische keten van nutriënten (rechts). In de technische keten is een product bij voorkeur zodanig ontworpen dat het gemakkelijk opnieuw is in te zetten in het productieproces. In diverse cycli ('feedback loops') is er sprake van circulariteit en wordt ook waarde aan de economie toegevoegd. In de meest eenvoudige cyclus wordt een product onderhouden en gerepareerd (*Repair*), waardoor de levensduur wordt verlengd. In de cyclus daarboven wordt de levensduur van het product verlengd door het aan anderen als tweedehands product aan te bieden (*Reuse / Redistribute*). Nog een stap hoger is dat producten terugkeren naar de fabrikant, worden opgeknapt en opnieuw in de markt worden gezet (*Refurbish / Remanufacture*). In de laatste cyclus worden onderdelen en grondstoffen uit het product teruggewonnen en opnieuw ingezet in het productieproces (*Recycle*).

In de biologische keten geldt dat producten en grondstoffen niet op dezelfde manier in de keten terug kunnen keren als in de technische keten. Uiteindelijk verdwijnen biologische nutriënten niet, maar worden aan de aarde teruggegeven nadat via een cascade van processen zo hoog mogelijke waarde is toegevoegd. De biologische cycli die worden onderscheiden, zijn: (1) extractie van hoogwaardige grondstoffen (onttrekking van bestanddelen uit biomassa die voor productie kunnen worden ingezet), (2) productie van energiedragers, bijvoorbeeld biogas uit anaerobe afbraak van organisch materiaal, (3) inzetten van biologische nutriënten ter verbetering van de biosfeer, bijvoorbeeld als meststof voor landbouw.

Circulaire economie gaat dus zeker niet alleen over recyclen, wat feitelijk één van de laagste vormen van hergebruik is. De circulaire benadering gaat verder: allereerst moet voorkómen worden dat producten worden geproduceerd die niet of nauwelijks worden gebruikt: we moeten **efficiënter omgaan met bestaande producten**. Dit kan geoperationaliseerd worden door het mainstreamen van nieuwe bedrijfsmodellen (deeleconomie, 'van bezit naar gebruik' / *'product as a service'*). Producten, gebouwen en kunstwerken (infrastructuur) moeten daarnaast op efficiëntere wijze en **modulair worden ontworpen** zodat de onderdelen kunnen worden vervangen en niet het gehele product hoeft te worden gedeconstrueerd of vernietigd als het op enig moment niet functioneert of moet worden aangepast. Indien toch grondstoffen gebruikt worden, dan wordt zoveel mogelijk gestreefd naar het vervangen van niet-duurzame, fossiele grondstoffen door lokale, **bio-based grondstoffen**. Daarnaast is het van belang dat reststoffen die overblijven in productieketens zoveel als mogelijk (al dan niet via een conversie) als grondstof gebruikt worden voor andere producten. Dit wordt ook wel **industriële symbiose** genoemd. Hierbij is idealiter sprake van een web van ketens in een industrieel complex waarbij op een slimme manier gebruik wordt gemaakt van de energie en grondstoffen van de afzonderlijke bedrijven. Zo kan restwarmte van een bedrijf worden gebruikt als productiewarmte voor een ander bedrijf. Of kan CO_2 als afvalstof van een energiecentrale gebruikt worden als groeistof in de kassen. Het uiteindelijke doel is dat **optimaal waarde wordt gecreëerd** bij het gebruik van grondstoffen. Een ander belangrijk uitgangspunt van circulaire economie is dat zij is gebaseerd op duurzame, hernieuwbare energie. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie raakt daarbij nauw aan de transitie naar een circulaire economie.

Ecologische symbiose
Marinebiologen die energiestromen in koraal-ecosystemen bestudeerden ontdekten dat koraalriffen op een verrassende manier voedingsstoffen recyclen. Wetenschappers waren zich er al langer van bewust hoe belangrijk de symbiotische relatie tussen koraal en een microscopische algensoort genaamd zooxanthellae is. De twee organismen zijn in grote mate afhankelijk van elkaars afvalproducten: de algensoort vangt zonne-energie op en scheidt daarbij zuurstof en suiker af als afval, welke de koraalpoliepen vervolgens gebruiken om in hun groei te voorzien. Vervolgens scheiden de koralen kooldioxide, nitraten en fosfaten uit als afval, stoffen die de zooxanthellae weer nodig hebben om te groeien. Hoe groter de populatie zooxanthellae uitbreidt, hoe meer zonne-energie wordt opgevangen en dus hoe meer voedingsstoffen beschikbaar komen voor hele ecosysteem van het koraalrif. De zooxanthellae en het koraal zijn als twee buren die op een intrigerende wijze een grote behoefte hebben aan elkaars afval. Ze ontmoeten elkaar eigenlijk iedere nacht om hun vuilnisbakken uit te wisselen[9].

9 Assimilation of photosynthetic products of zooxanthellae by a reef coral (Muscatine & Cernichiari, The Biological Bulletin Volume 137, number 3, 1969)

Economische meerwaarde

Het interessante aan de circulaire economie is dat niet alleen wordt voorkomen dat negatieve maatschappelijke scenario's zich voltrekken (tekort aan grondstoffen met alle gevolgen van dien), maar dat er op verschillende manieren een economische meerwaarde lijkt te halen. Op Europees niveau dient circulaire economie zich aan als een potentierijk innovatiethema met bijzonder aantrekkelijke structurele hervormingskansen[10]. Uit onderzoek is gebleken dat Europa, door maximaal in te zetten op de circulaire economie en daarmee gebruik te maken van de op handen zijnde technologische revolutie, €1,8 biljoen aan baten kan behalen in 2030[11]. In hetzelfde rapport is berekend dat de circulaire economie kan leiden tot economische groei, het drukken van de kostprijs van grondstoffen en de creatie van nieuwe banen en bedrijvigheid. Een circulaire economie in Europa leidt door hergebruik van grondstoffen tot een betere mondiale concurrentiepositie en tot meer economische stabiliteit en veerkracht[12]. Volgens berekeningen van TNO wordt het positieve effect van de circulaire economie voor Nederland in potentie geschat op €7,4 miljard en kan de transitie leiden tot 54.000 extra banen[13]. Belangrijk ook is dat de circulaire economie tot een significante reductie van CO_2 uitstoot kan leiden, en daarmee kan bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van het VN Klimaatakkoord van Parijs[14].

> "Het einde van het tijdperk van overvloed is een realiteit. We leggen een enorme druk op de grenzen van onze planeet en verbruiken materialen 1,5 keer zo snel als de aarde kan dragen. Het is daarom cruciaal om te onderzoeken hoe we een circulaire economie kunnen realiseren."
>
> *Paul Polman, CEO Unilever*

Circulaire economie volop in ontwikkeling

De transitie naar een circulaire economie bevindt zich op dit moment in de eerste fases van ontwikkeling. Overheden en (koploper)bedrijven zijn volop bezig met visievorming, exploratie en onderzoek naar toepassingsmogelijkheden. De transformatie naar een nieuw economisch model biedt grote (bedrijfs)kansen, maar kent ook nog veel onzekerheden. De wijze waarop nieuwe innovaties en verdienmodellen effecten zullen hebben op de markt is niet geheel te voorzien. Wel is duidelijk dat we ons aan de vooravond bevinden van een door technologie gedreven vierde industriële revolutie[15], waarbij de fysieke-, digitale- en biologische wereld in rap tempo verder vervlochten raken en *cleantech, Internet of Things, smart mobility, smart logistics, smart buildings, smart products, smart grids*, artificiële intelligentie en de verdere toepassing van *Blockchain*[16] naar verwachting snel realiteit zullen worden. Deze ontwikkelingen verlopen razendsnel, de economische impact hiervan is naar verwachting zeer groot en ze zijn pluriform. Als we deze ontwikkelingen relateren aan de circulaire economie dan zien we bijvoorbeeld dat nieuwe bedrijfsmodellen worden ontwikkeld die eigendomsrelaties drastisch kunnen gaan veranderen en een geheel nieuw licht gaan schijnen op materiaal, materie en eigendomspositie, dat nieuwe, autonome platforms voor samenwerking en uitwisseling gecreëerd zullen worden en dat technologie snel efficiënter wordt. Andere ontwikkelingen zijn dat steeds meer producten op basis van plantaardig, biologisch afbreekbaar materiaal (biobased) gemaakt kunnen worden, dat het slim modulair ontwerpen steeds breder wordt toegepast en dat intelligente producten zullen gaan bijdragen aan hun eigen levensduur. Daarnaast worden in sneltreinvaart technologieën ontwikkeld die leiden tot nieuwe mogelijkheden in het gebruik en de conversie van grondstoffen en materialen.

10 Achieving Growth Within. A €320 billion circular economy investment opportunity available to Europe in 2025 (Ellen Macarthur Foundation, 2017)
11 Towards a circular economy: business rationale for an accelerated transition (Ellen MacArthur Foundation, 2015)
12 Growth Within: a circular economy vision for a competitive Europe (Ellen MacArthur Foundation, SUN, McKinsey, 2015)
13 Kansen voor de circulaire economie in Nederland (TNO, 2013)
14 Rijksoverheid: Klimaatbeleid
15 De vierde industriële revolutie is een digitale revolutie die zich op dit moment ontvouwt en waarbij sprake is van een fusie tussen fysieke, digitale en biologische technologie. De revolutie karakteriseert zich door zijn hoge snelheid, brede strekking en impact op systeemniveau (World Economic Forum, 2016)
16 Blockchain is - in tegenstelling tot een traditionele database - een decentrale, open datastructuur. Niemand is exclusief eigenaar van de data, dus is er geen sprake van een controlerende derde instantie of bedrijf (zoals een platform). De verwachting is dat in de toekomst voor veel transacties geen tussenpartij meer nodig is, waardoor het Peer2Peer-principe een vlucht gaat nemen. Volgens trendwatchers is dit een voorwaarde om daadwerkelijk een deeleconomie te realiseren.

2 WIE DOET NU WAT?

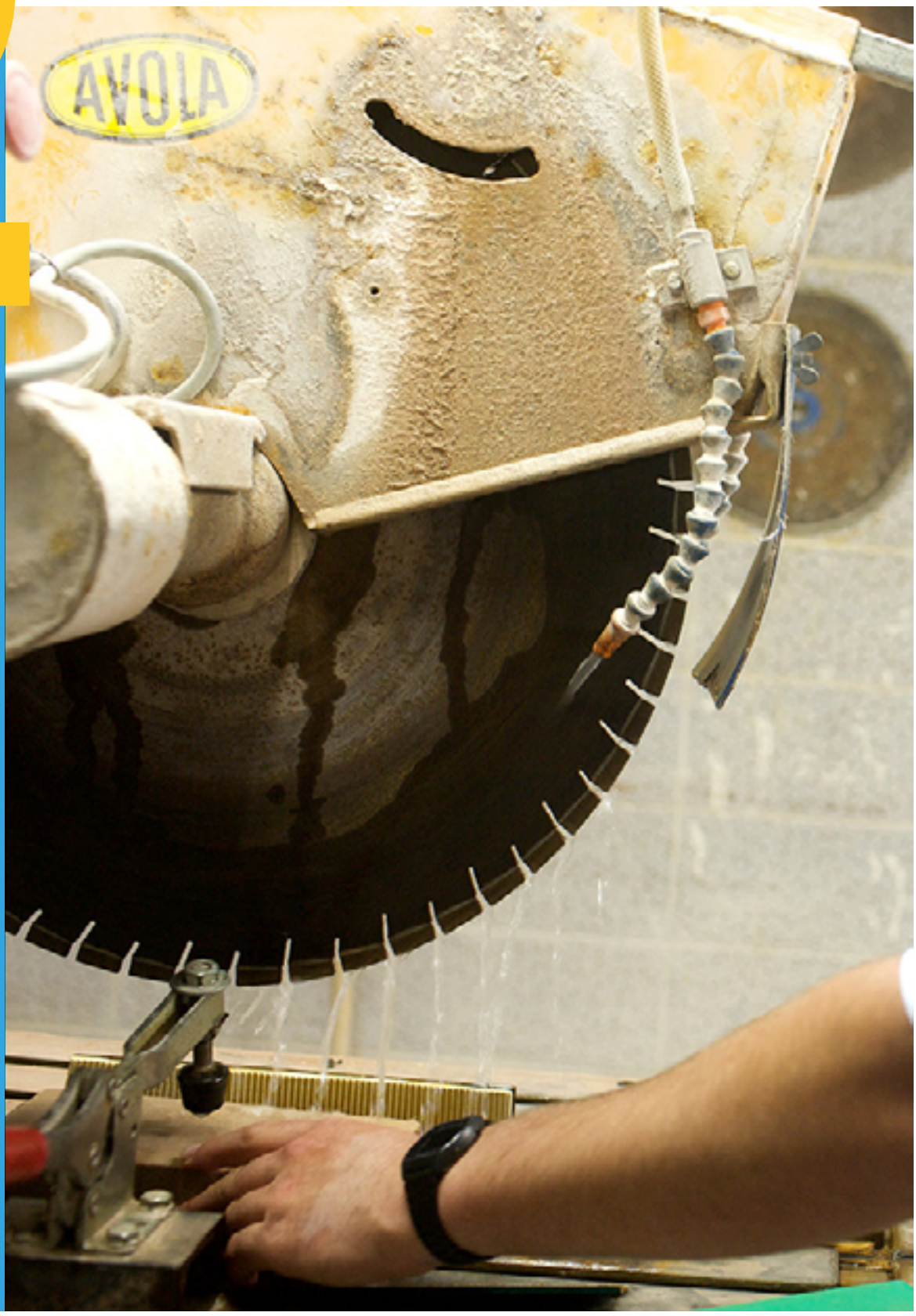

Europese Unie

De afgelopen jaren is de transformatie naar een circulaire economie prominent op de agenda van zowel Europa als het Rijk gekomen. De Europese Unie pleit in de Europa 2020 strategie[17] voor slimme en groene groei, gebouwd op innovatie en duurzaamheid. Cross-sectorale systeeminnovaties ten behoeve van energietransitie, de bio-economie en de circulaire economie zijn cruciaal om maatschappelijke uitdaging aan te kunnen. Dergelijke innovaties bieden kansen voor de werkgelegenheid én voor de totstandkoming van een duurzame economie. De Europese Commissie heeft vervolgens in december 2015 een 'Pakket Circulaire Economie' vastgesteld, met als doel de overgang naar een circulaire economie te vergemakkelijken. Het pakket bestaat onder andere uit wetgevingsvoorstellen op het gebied van afval en bevat een actieplan. Begin 2017 heeft de Europese Commissie samen met de Europese Investeringsbank een Investeringsplatform Circulaire Economie opgericht, waarmee investeerders en innovators beter bij elkaar moeten worden gebracht. Daarnaast richt Europa zich op dit moment onder meer op het aanpassen van belemmerende afvalwetgeving.

Rijksoverheid

Het Rijk heeft eind 2016 het rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' vastgesteld, waarin de ambitie is vastgelegd om in 2050 als land volledig over te zijn naar een circulaire economie. Daarbij wordt ingezet op vijf prioriteiten: biomassa & voedsel, kunststoffen, maakindustrie, bouw en consumptiegoederen. Begin 2017 is op basis van het programma met een breed spectrum aan maatschappelijke partners, waaronder alle provincies, een grondstoffenakkoord getekend. Via vijf transitieagenda's worden in 2017 alle prioriteiten uitgewerkt. Zoals in onderdeel 3 verder uiteengezet zijn wij als provincie Noord-Holland betrokken bij de totstandkoming van de transitieagenda biomassa & voedsel.

Metropoolregio Amsterdam

In MRA verband is 'het versnellen van de transitie naar een schone economie' geagendeerd als één van de zeven ontwikkelrichtingen en hebben gezamenlijke overheden zich middels een actieagenda[18] hieraan gecommitteerd. In de MRA actieagenda zijn zeven actiepunten opgenomen die specifiek betrekking hebben op circulaire economie. Aan deze actiepunten, vooral gericht op het beter benutten van grondstoffenstromen, dragen wij als provincie actief bij. Ook is in dit verband als prioriteit gesteld dat samen met het bedrijfsleven, de creatieve sector en kennisinstellingen gewerkt wordt aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen om de *quality of life* te versterken en de economische groei te stimuleren. Bij het vormgeven van het ontwikkelingsperspectief zijn dwarsverbanden gelegd met deze prioriteiten en acties.

> "Lokale en regionale overheden verkeren vaak in een bevoorrechte positie als het gaat om de transformatie naar een circulaire economie, omdat zij dicht op bedrijven zitten en daarom op de juiste plek zitten om ecosystemen te creëren."
>
> *Ellen MacArthur, Circular Economy Summit, Barcelona 2016*

Provincie Noord-Holland

In het coalitieakkoord 'Ruimte voor Groei'[19] hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland aangegeven welke rol zij voor de circulaire economie zien: *"Wij onderschrijven het belang van de 'circulaire economie', waarbij zoveel mogelijk grondstoffen opnieuw worden gebruikt (ook wel de grondstoffenrotonde genoemd). De overstap naar een circulaire economie is een grote verandering voor bedrijven, maar biedt ook kansen voor economische ontwikkeling. In het Noordzeekanaalgebied/West-as zien wij in het bijzonder kansen op dit gebied. De rol van de provincie in deze is die van* ***verbinder*** *van initiatieven en* ***kennismakelaar*** *richting bedrijfsleven en gemeenten."* De missie van de provinciale Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019[20] luidt: "het versterken van Noord-Hollandse welvaart en welzijn door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie." Als één van de strategische doelen is gesteld dat sprake moet zijn van een sterk innovatieklimaat. Om hiertoe te komen zijn als operationele doelen gedefinieerd: 1) het vergroten van het aantal (duurzame) innovaties in het MKB in Noord-Holland, 2) het versterken van het vestigingsklimaat voor startups en

17 Europa 2020: Een strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei (Europese Commissie, 2010)
18 Ruimtelijk-Economische Actie-agenda 2016-2020 (Metropoolregio Amsterdam, 2016)
19 Ruimte voor Groei. Coalitieakkoord 2015-2019 (College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, 2015)
20 Werken aan een duurzaam, ondernemend en vernieuwend Noord-Holland. Uitvoeringsagenda Economie Noord-Holland 2016-2019 (Provincie Noord-Holland, 2016)

innovatieve bedrijven en 3) het versterken van innovatie in de MRA-regio. Uit de verkenningen die zijn uitgevoerd bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie NH2050[21] is als één van de majeure trends geïdentificeerd dat *"de economie met name door mondiale ontwikkelingen in een grote transitie zit naar bijvoorbeeld de circulaire economie, digitale economie en meer hybride vormen van bedrijfsvoering die zich niet meer verhouden met statische regels in wetten en verordeningen"*. Uit dezelfde analyse is gebleken dat de opkomst van de circulaire economie zal leiden tot verdere grootschalige ruimtebehoefte voor retourlogistiek en het verwerken van restafval.

Op basis van deze uitgangspunten en constateringen is begin 2016 een startnotitie[22] en vervolgens een kadernotitie[23] circulaire economie geschreven, welke in december 2016 door Provinciale Staten is vastgesteld. Met deze stukken zijn het speelveld en de mogelijke rol van de provincie verder verkend. Om te begrijpen waar de provincie binnen haar domein de grootste impact kan hebben heeft de provincie opdracht gegeven om een zogenaamde Circulaire Kansenkaart[24] te ontwikkelen. Dit heeft geleid tot een basisinzicht in de belangrijkste grondstoffenstromen in de provincie. De kennis die hieruit is voortgekomen vormt de basis voor het vormen van "icoonketens", zoals uitgewerkt in de creatiesporen in onderdeel 3. In maart 2017 hebben Gedeputeerde Staten tijdens de Dag van de Samenwerking de regionale Duurzaamheidsdeal[25] getekend; de hierin gemaakte afspraken zijn meegenomen in voorliggende stukken. Als provincie zijn wij inmiddels trekker van, of betrokken bij een aantal lopende (deel) circulaire trajecten. Een overzicht hiervan is ook opgenomen in de Actieagenda.

Proces totstandkoming

Om tot een ontwikkelingsperspectief te komen dat 1) realistisch en technisch goed onderbouwd is, 2) in synergie is met beleid dat in onze omgeving wordt uitgevoerd door anderen partijen, 3) aansluit bij de behoefte van maatschappij, waaronder in het bijzonder circulaire koplopers en 4) in lijn is met eerder in het proces ingebrachte standpunten van fracties, is bij de totstandkoming ervan geput uit de volgende bronnen:

1 Circulair Noord-Holland (Kansenkaart en inzichten in het speelveld van de Circulaire Economie)
2 Gesprekken met ondernemers en mede-overheden (overzicht in bijlage 1 en bijlage 2)
3 Stemverklaringen en inbreng van fracties Provinciale Staten bij vaststelling kadernotitie
4 EU Forum Circulaire Economie, georganiseerd op 13 april 2017 door Provinciale Staten Noord-Holland
5 Beleid en kaders mede-overheden
6 Rapporten en literatuur adviesraden (Raad van de Leefomgeving) en gespecialiseerde adviesbureaus

De inzichten die dit heeft opgeleverd zijn vertaald in zes creatiesporen, zoals hierna uiteengezet.

21 Verkenningen NH2050 (Provincie Noord-Holland, 2016)
22 Startnotitie Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie in Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2016)
23 Kadernotitie circulaire economie. Naar een ontwikkelingsperspectief voor circulaire economie in Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2016)
24 Circulair Noord-Holland. Inzichten in het speelveld van de circulaire economie (Circle Economy, 2016)
25 Duurzaamheidsdeal 1. Circulaire Economie: ' Vermindering van gebruik van primaire grondstoffen en een gezamenlijke marktplaats voor grondstoffenstromen in Noord-Holland' (regionale partners, 2017)

3 WAT GAAN WE DOEN?

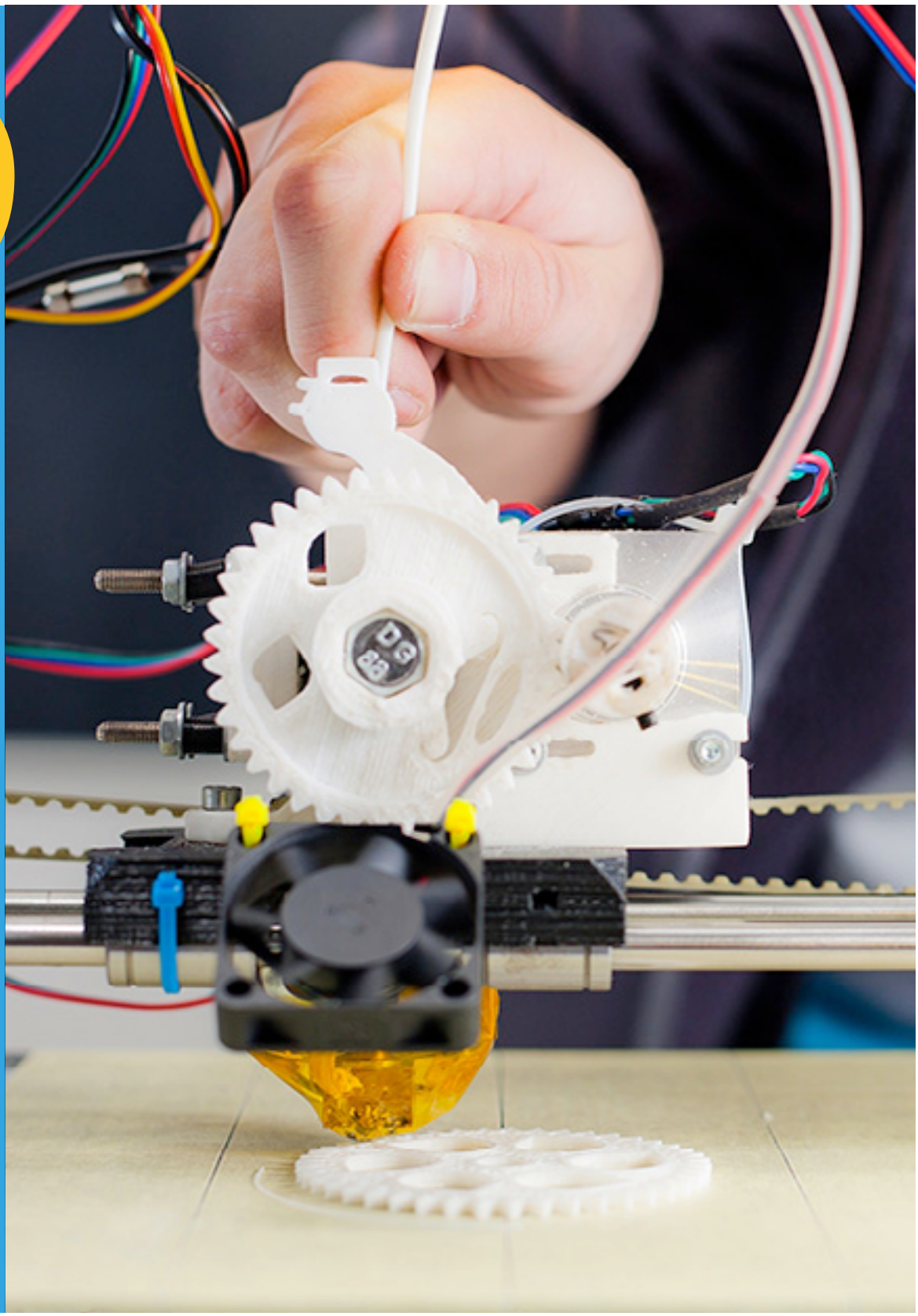

Noord-Holland is een provincie met boeiende contrasten: het zuidelijk deel de verstedelijkte en dichtbevolkte, industriële Metropoolregio met kennisinstituten, de Amsterdamse Haven, Schiphol en de grote industrieën en in het noordelijk deel (boven Alkmaar) een meer landbouwkundig karakter met o.m. een hoogwaardige agri-business en voedingsindustrie. Ook heeft onze provincie een unieke geografische positie, een zeer goede bereik-baarheid, vooruitstrevende bedrijven, een sterke kenniseconomie, een creatieve industrie van wereldniveau, hoogwaardige technologie en een optimale infrastructuur met een relatief kleine afstand tussen bedrijven. Daarnaast is sprake van een nuchtere poldermentaliteit, waardoor aanpakken vanzelfsprekend is. Deze grote variatie en kwaliteiten van wereldniveau creëren de ideale omstandigheden en daarmee een unieke positie om het voortouw te nemen in de internationale transitie naar een circulaire economie.

In de transitie naar een circulaire economie werken we nauw samen met het Rijk, mede-overheden en een breed scala aan maatschappelijke partners. Wij hebben gezamenlijk het grondstoffenakkoord getekend en geven vorm aan de uitvoering van de landelijke transitieagenda's. Wij sluiten daarom aan bij de ambitie en strategische doelen van het Rijk: **Noord-Holland circulair in 2050 en een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen in 2030**[26] [27]. Het specifieke Noord-Hollandse accent in de realisatie van deze ambitie is gematerialiseerd in de (keuze voor de) creatiesporen en acties in de actieagenda.

Het Rijk heeft drie strategische doelen geformuleerd om te komen de vereiste omslag naar een circulaire economie. Met onze zes hierna beschreven creatiesporen dragen we bij aan deze strategische doelen:

1 **Grondstoffen in bestaande ketens worden hoogwaardig benut.**
Deze efficiencyslag kan leiden tot afname van de grondstoffenbehoefte in bestaande ketens.

2 **Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden fossiele, kritieke en niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen vervangen door duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen.**
Naast biomassa zijn algemeen beschikbare grondstoffen de grondstoffen die de natuur nodig heeft voor leven (ijzer, silicium, koolstof, magnesium, natrium, kalium, calcium, stikstof, zuurstof, fosfor, zwavel, waterstof). Hiermee blijft ons natuurlijk kapitaal behouden en maken we onze economie toekomstbestendiger en minder afhankelijk van (de import van) fossiele bronnen.

3 **We ontwikkelen nieuwe productiemethodes, gaan nieuwe producten ontwerpen en gaan gebieden anders inrichten.**
Dit leidt tot andere ketens die de gewenste reductie, vervanging en benutting een extra impuls geven.

Door aan te sluiten bij de ambitie en strategische doelen van het Rijk is sprake van compatibiliteit, waardoor we de voortgang landelijk goed kunnen blijven vergelijken en afstemmen. Op deze manier houden we bovendien de mogelijkheid tot benchmarking in de toekomst open. De uniformiteit in doelen is ook handig bij het landelijk gezamenlijk uitwerken van de transitieagenda's onder het grondstoffenakkoord.

Innovatie vanuit ketens

> "Interacties zijn de zaden voor innovatie. Echter, ontwerp geen interacties. Ontwerp de context voor interacties."
>
> *Stephanie Akkaoui Hughes, directeur AKKA Architects*

Om tot resultaten te komen op de hierna beschreven creatiesporen zijn nog veel innovaties nodig. Innovaties komen vrijwel nooit voort vanuit een geïsoleerde situatie, maar ontstaan vanuit het combineren van bestaande ideeën of dingen. Een vruchtbare context voor innovaties is daarom een dynamische omgeving die constant in beweging is, waardoor het ontstaan van interacties wordt gestimuleerd - ook wel 'fluïde netwerk' genoemd[28].

26 Primaire grondstoffen: mineraal, fossiel en metalen.
27 Wij onderschrijven daarbij de nuancering van het Rijk, dat het volgende citaat van het Planbureau voor de Leefomgeving bij het definiëren van deze doelstelling aanhaalt: "Het idee van de circulaire economie als een volledig gesloten systeem is een mobiliserend ideaalbeeld. Het gebruik van primaire grondstoffen en het ontstaan van reststromen kan waarschijnlijk nooit helemaal worden voorkomen. Dit hangt zowel samen met de grondstoffen die nog nodig zijn voor landen die hun infrastructuur nog aan het opbouwen zijn, als het gegeven dat een deel van het grondstoffengebruik inherent lineair is, zoals energie en voedsel".
28 Where good ideas come from. The seven patterns of innovation (Steven Johnson, 2010)

Als provincie nemen wij de rol op ons als drijvende kracht in fluïde, creatieve netwerken door steeds opnieuw en in verschillende samenstellingen partijen bij elkaar te brengen, onder meer via het vormen van icoonketens. Het kan dan gaan om het bij elkaar brengen van hogere en lagere overheden, het samenbrengen van (creatieve) bedrijven, kennisinstituten, overheden en burgers, andere nu nog onvoorziene spelers of een combinatie ervan.

In een recent advies[29] van Hoogleraar Bestuurskunde Geert Teisman stelt hij dat *'de meerwaarde van een overheid bij een onderwerp als circulaire economie vooral ligt in het slim en snel formeren en krachtige ketens van samenwerking in meer omvangrijke netwerken van actoren, die deels met elkaar concurreren, soms met elkaar samenwerken, maar in ieder geval begrijpen dat ze snel en veel kennis met elkaar moeten delen om effectief te handelen'*. Teisman ziet de regio daarbij voor zich 'als platform dat ruimte biedt voor vitale netwerken en ketenvorming' en beschouwt de regio als tussenruimte, een ontmoetingsplaats waar het bestuurlijk handelen op verschillende schaalniveaus worden *gekoppeld*. Ook ziet hij voor de regio een belangrijke rol weggelegd in het organiseren van triple helix (overheid, bedrijfsleven, kennisinstituten) of quadruple helix (overheid, bedrijfsleven, kennisinstituten en burgers) structuren, waarbij nieuwe vormen van politiek, toezicht en verantwoording nodig zijn. Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur, stelt in een recent advies[30] dat het cruciaal is dat de overheid naast haar traditionele regelgevende bevoegdheid inzet op 'verbindend werken' en 'het organiseren van tegenspraak en kennisdeling'.

Een belangrijk voordeel van het actief opereren in netwerken is dat wij als provincie exact weten waar circulaire ontwikkelingen ontstaan - en dat partners ons weten te vinden. Dit stelt ons ook in staat om op een meer vraaggestuurde, adaptieve manier onze middelen in te zetten. Tijdens het schrijven van dit ontwikkelingsperspectief is het circulaire netwerk in Noord-Holland zoveel mogelijk in kaart gebracht. De mindmap in bijlage 3 geeft een beeld van het netwerk in mei 2017.

Wendbaar opereren

"De beste leraar is ervaring en niet iemands verstoorde mening."

Jack Kerouac, On the Road

De circulaire economie is in onze complexe samenleving niet maakbaar door de overheid. Bovendien is de circulaire economie ook voor ons als provincie een nieuw werkconcept. Op dit moment is het lastig te voorspellen hoe en in welk tempo de circulaire economie zich zal ontwikkelen, welke behoeften vanuit circulaire netwerken naar boven zullen komen en welke belangrijke sleutels zich zullen aandienen die tot de gewenste kanteling kunnen leiden. De ontwikkelingen voltrekken zich bovendien op een hoogdynamische manier. We zullen daarom vooral samen moeten leren door te doen. Het is dus belangrijk dat we ons als provincie vanuit een verbindende rol en open houding vooral blijven luisteren naar ervaringen van partners, prikkelende vragen stellen en ons verplaatsen in de realiteit van de burgers, organisaties, bedrijven, mede-overheden en kennisinstituten die met circulaire economie aan de slag zijn of gaan. Op die manier creëren we een continu leerproces. Om dit mogelijk te maken kiezen we ervoor om wendbaar ('agile'), adaptief beleid te voeren. Het idee is om met alle relevante partijen samen te werken in ketens, daarvan te leren en vervolgens stappen te zetten. Dit betekent concreet bijvoorbeeld dat de Actieagenda gedurende de looptijd ervan op basis van voortschrijdend inzicht aangepast kan worden.

Transitie via creatiesporen

Om onze ambitie te realiseren en uitvoering te geven aan de strategische doelen, kiezen wij voor zes (co-)creatiesporen. De creatiesporen zijn tot stand gekomen door gebruik te maken van de resultaten van de verkenning Circulair Noord-Holland (de Kansenkaart), gesprekken met een breed scala aan externe partijen en een analyse van literatuur, waaronder een rapport van de toonaangevende stichting Ellen MacArthur Foundation[31], gericht op het ontwikkelen van circulair beleid.

29 Maak verschil in de regio. Bestuurskracht door wederzijds meerwaarde creëren in ketens en netwerken (Wetenschappelijke reflectiegroep, proeftuinen 'Maak Verschil', maart 2017)
30 Sturen én verbinden. Naar een toekomstbestendige rijksoverheid (Raad voor het Openbaar Bestuur, 2015)
31 Delivering the Circular Economy. A toolkit for policymakers (Ellen MacArthur Foundation, 2015).
In het advies worden als mogelijke beleidsinterventies genoemd: 1) samenwerkingsplatforms; 2) ondersteuning van bedrijven; 3) inkoopbeleid & infrastructuur; 4) regelgevende kaders; 5) educatie, informatie & bewustzijn en 6) fiscale kaders.

Als regionale overheid kiezen wij ervoor via de verschillende creatiesporen in te zetten op beleidsinterventies 1 t/m 5. Fiscale interventies zijn in vrijwel alle gevallen onderdeel van de instrumentenkist van de wetgever en dus rijksoverheid. Om de geïdentificeerde sterktes van onze provincie in de transitie naar een circulaire economie zoveel mogelijk tot hun recht te laten komen zetten we in op de volgende creatiesporen: 1) **innovatie & ondernemerschap**, 2) **ketenvorming**, 3) **productie schone grondstoffen**, 4) **ruimte**, 5) **regelgeving** en 6) **circulaire organisatie**. In het kader van het landelijke grondstoffenakkoord werken wij mee aan de uitwerking van de transitieagenda 'biomassa en voedsel', vanwege de bijzondere positie die de voedingsindustrie en agribusiness inneemt in onze provincie. De uitwerking hiervan is onderdeel van het derde creatiespoor. Bij de creatiesporen passen verschillende provinciale rollen, die allemaal een gemene deler hebben: als partner innovatieve en levensvatbare circulaire initiatieven stimuleren, zodat wij als provincie samen met het bedrijfsleven, creatieve industrie, kennisinstituten en mede-overheden de ontwikkeling naar een circulaire provincie kunnen versnellen. Door als ketenpartner blijvend te investeren in relevante netwerken houden wij zicht op het ontstaan van circulaire initiatieven, zodat wij deze met inzet van ons instrumentarium kunnen bijstaan of vruchtbare verbindingen kunnen leggen tussen partijen. In het volgende model zijn zes creatiesporen gevisualiseerd, waarbij ook onze rol en inzet in beeld zijn gebracht. Deze rollen zijn gedefinieerd op basis van de Toekomstagenda Noord-Holland en Kompas 2020[32], de visie van het Interprovinciaal Overleg waarin de kerntaken en veranderende rol van de provincies beschreven is.

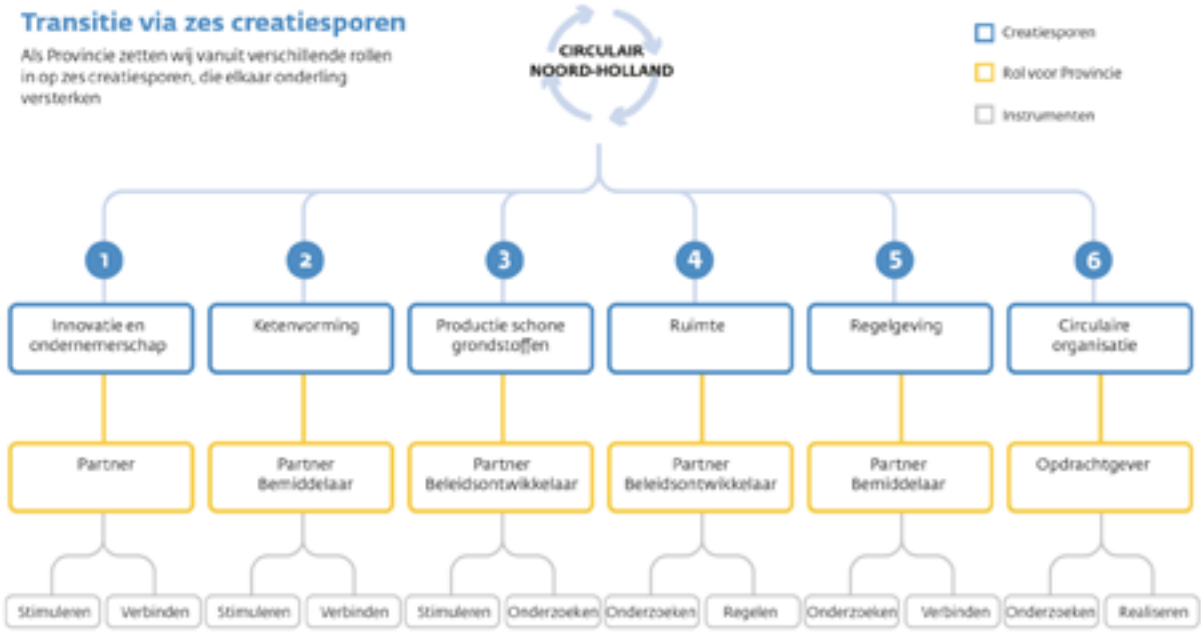

32 http://www.kompas2020.nl/

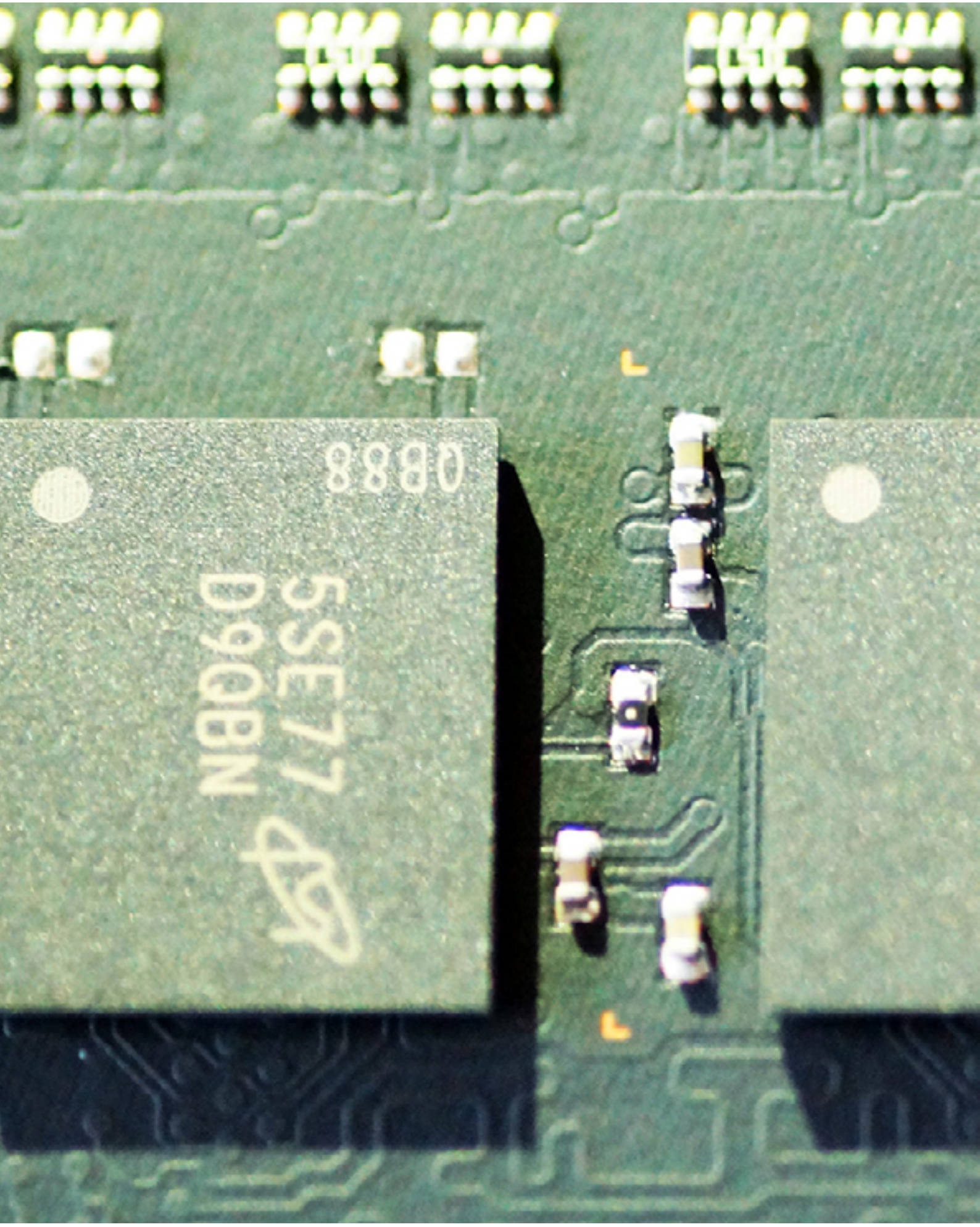
8880
N806D
9GE77

Creatiespoor 1
Innovatie en ondernemerschap

De transitie naar een circulaire economie is een systeemverandering. Daar is creativiteit en ondernemerschap voor nodig.

Nederland innovatieleider in Europa.

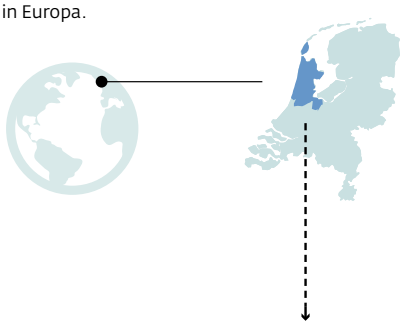

Noord-Holland provincie met meeste banen in creatieve sector en ICT.

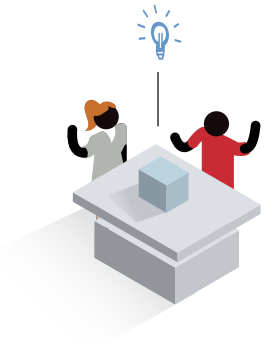

Er bestaan nu nog hobbels om innovatieve ideeën op de markt te brengen.

Gebrek aan transparantie financierings-opties.

Marktgereed krijgen innovatie

Schaal-nadeel

ROL PROVINCIE

Partner. Creatief proces stimuleren en partijen verbinden.

"In elk moment van waardeverlies, schuilt een kans voor nieuwe business."

Jeroen Hinfelaar, projectmanager CIRCO / CLICKNL

Waarom?

Om te komen tot een circulaire economie is een systeemverandering nodig. Het Planbureau voor de Leefomgeving onderscheidt drie typen innovaties die nodig zijn om deze verandering te bewerkstelligen: technologie (bijv. conversie van biomassa of materiaal), productontwerp (bijv. modulair ontwerpen) en verdienontwerp (bijv. nieuwe businessmodellen)[33]. Veel van deze innovaties moeten nog worden ontwikkeld, vinden te veel in isolatie plaats of staan in de kinderschoenen en op dit moment is nog niet geheel te voorspellen hoe ze een vorm of plek gaan krijgen in het systeem. Duidelijk is wel dat hier grote kansen voor het bedrijfsleven liggen en het is niet voor niets dat zowel kennisinstituten als het MKB en de creatieve industrie[34] volop bezig zijn met het ontwikkelen van een breed scala aan innovaties. Nederland, en in het bijzonder Noord-Holland, is één van de voorlopers in de wereld als het gaat om het ontwikkelen van circulaire oplossingen. Ons land is in 2016 in het toonaangevende European Innovation Scoreboard uitgeroepen tot één van de vijf innovatieleiders van Europa[35] en bekleedt een tiende plek op de Global Creativity Index[36]. Amsterdam stond de afgelopen jaren op nummer 1 van de wereldwijde ranglijst van steden met het hoogste percentage werkzaam in de creatieve industrie[37]. Maar liefst drie steden in de Nederlandse top 10 met de meeste banen in 'creatieve

33 Circulaire Economie: Innovatie meten in de keten (PBL, 2016)
34 Volgens de definitie van TKI ClickNL omvat de creatieve sector 1) kunsten, 2) cultureel erfgoed, 3) media & entertainment en 4) creatieve zakelijke dienstverlening, waaronder ook ontwerp . De creatieve industrie richt zich onder meer op de subsectoren architectuur, design, mode, media en ICT, gaming, cultureel erfgoed, muziek en film. ClickNL heeft in haar Innovatieagenda 2016-2019 'duurzame energie en circulaire economie' als één van de drie prioritaire thema's benoemd.
35 European Innovation Scoreboard 2016 (Europese Unie, 2016)
36 http://martinprosperity.org/content/the-global-creativity-index-2015/
37 The Rise of the Creative Class - Revisited (Richard Florida, 2012)

industrie & ICT' liggen in Noord-Holland: Amsterdam (90.000), Hilversum (12.000) en Haarlemmermeer (9.000)[38]. De hoogwaardige technologie en kenniseconomie in Nederland bieden grote kansen en het Nederlandse schaalniveau is zeer geschikt voor experimenteren. De creatieve industrie is één van de snelst groeiende sectoren van Nederland en is door het Rijk aangemerkt als Topsector. Het Rijk heeft daarbij de ambitie uitgesproken om Nederland te laten uitgroeien tot de meest creatieve economie in Europa in 2020[39]. Noord-Holland kent een breed spectrum aan creatieve hubs en broedplaatsen waar startups en scale-ups bezig zijn met innovaties op het gebied van de circulaire economie. Voorbeelden zijn Impact Hub, Rockstart, B.Amsterdam, Let it Grow, Innovatielink en De Groene Bocht in Amsterdam, Prodock in de Haven van Amsterdam, The Valley Creators in de Westas en Circus Circulair, Haarlem Valley en 3D Makerslab in Haarlem. Ook aan kennisinstituten geen gebrek: de Hogeschool van Amsterdam, Green Campus (samenwerking UvA, HBO's en MBO's), Green Knowledge Mile, Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions en Innovation Exchange Amsterdam zijn een aantal voorbeelden van hubs waar volop kennisontwikkeling en innovatie plaatsvindt op het gebied van circulaire economie. Naast deze voornamelijk in het zuiden geconcentreerde innovatiekracht, is in alle hoeken van onze provincie een groot aantal MKB bedrijven gevestigd met een hoog innovatiepotentieel. Juist in het combineren hiervan schuilen grote kansen voor het ontwikkelen van een circulaire economie in Noord-Holland.

Tegelijk blijkt uit onderzoek van OESO[40] en een Position Paper van de Europese Commissie[41] dat kennis-valorisatie (het proces van waardecreatie uit kennis, door kennis geschikt en/of beschikbaar te maken voor economische en/of maatschappelijke benutting), in West-Nederland als Europese regio achterblijft. Uit studies en gesprekken met ondernemers en experts blijkt dat innovaties soms moeilijk de markt bereiken om de volgende redenen: 1) gebrek aan voldoende kapitaal/gebrek aan transparantie op de kapitaalmarkt (in het bijzonder tijdens de 'valley of death'-fase en schaalbaarheidsfase); 2) businessplannen niet altijd scherp/gebrek aan kennis en expertise t.a.v. het marktgereed krijgen van innovatie waardoor potentiële investeerders afhaken; 3) problemen bij het betreden markt door schaal- en efficiëntienadeel t.o.v. gevestigde orde (initieel duurder product); 4) moeilijkheden bij het contracteren van de eerste grote klant ('launching customer'); 5) gedragsverandering bij consument of afnemer blijkt lastig te realiseren; 6) niet als volwaardig partner worden gezien door schaalgrootte (ondanks schaalpotentie); 7) schaalgrootteverschillen met andere partners in de keten ('David & Goliath-constructies') en 8) problemen in wet- en regelgeving (in het bijzonder afvalwetgeving).

De nieuwe toepassingen die uit circulaire innovaties totstandkomen zijn nodig om een circulaire economie te bouwen en met antwoorden op hedendaagse maatschappelijke uitdagingen te komen. Ook bieden deze innovaties vanuit hun schaalbaarheid vaak grote economische kansen voor Noord-Hollandse bedrijven. Als provincie vinden wij het daarom van groot belang om deze ontwikkelingen waar mogelijk te ondersteunen.

Welke rol pakken we als provincie?

Als provincie kiezen we de rol van partner, waarbij we stimuleren en verbinden. Dit betekent dat we het creatieve proces en daarmee het totstandkomen van levensvatbare, schaalbare innovaties stimuleren, dat we de kans op het investeringsgereed worden van innovaties helpen vergroten en startende ondernemers en kennisinstituten waar mogelijk bijstaan bij het verwerven van een positie in de markt. Dit doen we met de verschillende in ontwikkeling zijnde MKB-innovatieinstrumenten, waarbij we het totstandkomen van circulaire innovaties een belangrijke plek geven. Door maatschappelijke circulaire uitdagingen te koppelen aan creatieve netwerken en kennishubs stimuleren we gerichte innovatie. Daarnaast werken wij samen met ondernemers om barrières te slechten die de ontwikkeling en implementatie van circulaire innovatie in de weg staan, onder meer door ons MKB-loket daarop in te richten.

Draagt bij aan strategisch doel:

1 Grondstoffen in bestaande ketens hoogwaardig benutten
2 Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn worden fossiele, kritieke en niet duurzame grondstoffen vervangen door duurzame grondstoffen
3 Nieuwe productiemethodes ontwikkelen, nieuwe producten ontwerpen en productiegebieden anders inrichten (industriële symbiose).

38 Monitor creatieve industrie 2016 (iMMovator Cross Media Network, 2016)
39 Vooruitgang door vernieuwing. Rapportage bedrijvenbeleid (Ministerie van EZ, 2016)
40 Territorial Review Randstad Holland (OESO, 2007)
41 Position of the Commission services on the development of the partnership agreement and the programmes in The Netherlands for the period of 2014-2020 (Europese Commissie, 2012)

Creatiespoor 2
Ketenvorming

Een economie is pas circulair zodra sprake is van ketens waarbij (vrijwel) geen sprake meer is van restafval.

ROL PROVINCIE

Partner en bemiddelaar bij totstandkoming van vier icoonketens, daarbij stimuleren en verbinden.

Industriële symbiose

Afval of bijproduct van de ene producent is de grondstof van de volgende.

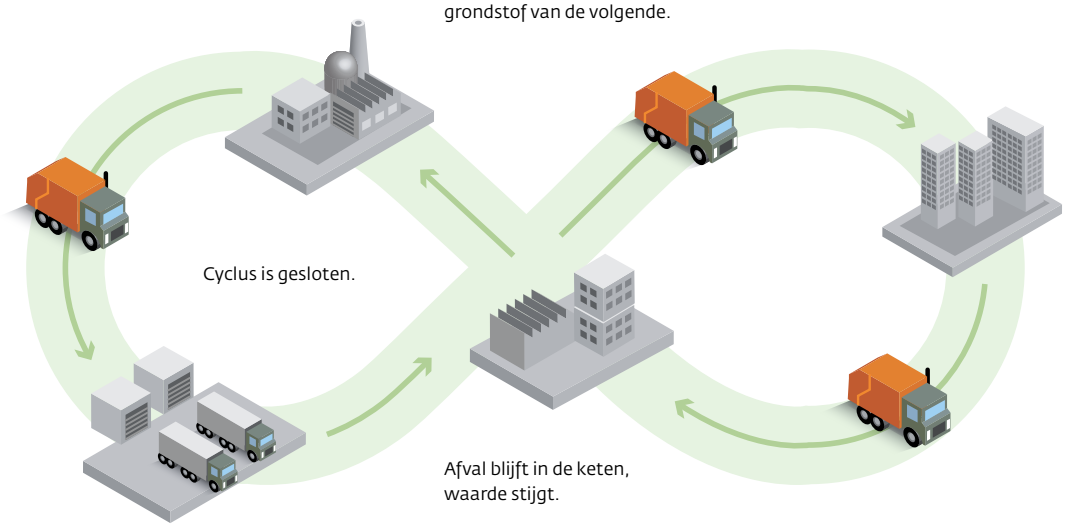

"Weet je wat mijn favoriete hernieuwbare energie is? Een ecosysteem voor innovatie."

Thomas Friedman

Waarom?

Een economie kan daadwerkelijk circulair genoemd worden zodra sprake is van circulaire ketens waarbij (vrijwel) geen sprake meer is van restafval. In deze situatie is de reststroom van het ene bedrijf de grondstof voor de productie van een ander. Als twee of meer bedrijven in ruimtelijke zin in elkaars nabijheid zitten en tot wederzijds voordeel gebruik maken van elkaars bijproducten, wordt dit ook wel industriële symbiose[42] genoemd. Belangrijk aan deze systeemverandering is dat afval of een reststof hiermee waarde kan krijgen - een proces dat zich in de toekomst met het schaarser worden van grondstoffen naar verwachting zal versnellen. Het idee van industriële symbiose klinkt aantrekkelijk en logisch, maar blijkt in de praktijk niet eenvoudig te realiseren. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat er veel verschillende stromen met een grote diversiteit in schaal en samenstelling. Ook zijn bedrijven vaak huiverig om productieprocessen te baseren op afvalstromen of bijproducten van andere bedrijven omdat de leveringszekerheid van grondstoffen daarmee kleiner wordt dan in het geval van traditionele levering van grondstoffen via de groothandel of industrie. Daarnaast dient vaak een conversie plaats te vinden voordat een reststroom als grondstof gebruikt kan worden. Voor deze conversie zijn technologische ontwikkelingen nodig die nog niet altijd voorhanden zijn. Productieprocessen zijn ingesteld op uniforme, pure (virgin) grondstoffen, waarbij de exactheid van de samenstelling zeer precies moet zijn. Ook blijkt het vaak lastig te zijn voor ondernemers om zelf een keten op te zetten en bestaat er tot op heden nog geen dominant, slim en schaalbaar handelsplatform dat draait op de benodigde geavanceerde technologie. Een analyse van innovaties in de circulaire economie leert dat ondertussen sprake is van veel

42 's Werelds bekendste voorbeeld van een industriële symbiose is Kalundborg in Denemarken, waar diverse bedrijven nauw samenwerken en in grote mate sprake is van uitwisseling van bijproducten, energie en kennis.

interessante maar enigszins 'geïsoleerde' innovaties waarbij een nieuw product of toepassing uit afval wordt gemaakt, terwijl er nog weinig voorbeelden te vinden zijn van industriële symbiose waarbij daadwerkelijk ketens gevormd worden. Ondernemers geven aan een belangrijke verbindende rol te zien voor een regionale overheid in het tackelen van deze problemen, het samenbrengen van partijen en het totstandkomen van ketens.

Welke rol pakken we als provincie?

Om ketenvorming te realiseren zetten wij in op twee rollen: partner en bemiddelaar. Vanuit deze rollen zal onze focus liggen op stimuleren en verbinden. In lijn met de uitkomsten van het onderzoek Circulair Noord-Holland[43] kiezen wij ervoor ons te richten op de totstandkoming van vier icoonketens op basis van de reststromen 1) mineralen in de bouwsector, 2) biomassa en voedsel, 3) plastic verpakkingsmateriaal en 4) textiel. Deze icoonketens worden tezamen met bestaand MKB, creatieve industrie en kennisinstituten (triple helix) georganiseerd als Living Lab. Vervolgens brengen wij, in samenwerking met een uitvoerende externe partner, bedrijven met een vergelijkbaar schaalniveau samen om de benodigde ketens te vormen. Het doel van de icoonketens is enerzijds samen met een breed scala aan partijen te leren over- en experimenteren met het realiseren van ketenvorming binnen de circulaire economie, en anderzijds het creëren van schaalbare en repliceerbare ketens die ook elders kunnen worden ontwikkeld.

Draagt bij aan strategisch doel:

1 Grondstoffen in bestaande ketens hoogwaardig benutten

3 Nieuwe productiemethodes ontwikkelen, nieuwe producten ontwerpen en productiegebieden anders inrichten (industriële symbiose).

43 Circulair Noord-Holland. Inzichten in het speelveld van de circulaire economie (Circle Economy, 2016)

Creatiespoor 3
Schone productie grondstoffen

ROL PROVINCIE

Partner en beleidsontwikkelaar. Stimuleren van innovaties en ruimtelijke implicaties voor productie onderzoeken.

Lokale biomassa als duurzame grondstof voor circulaire economie.

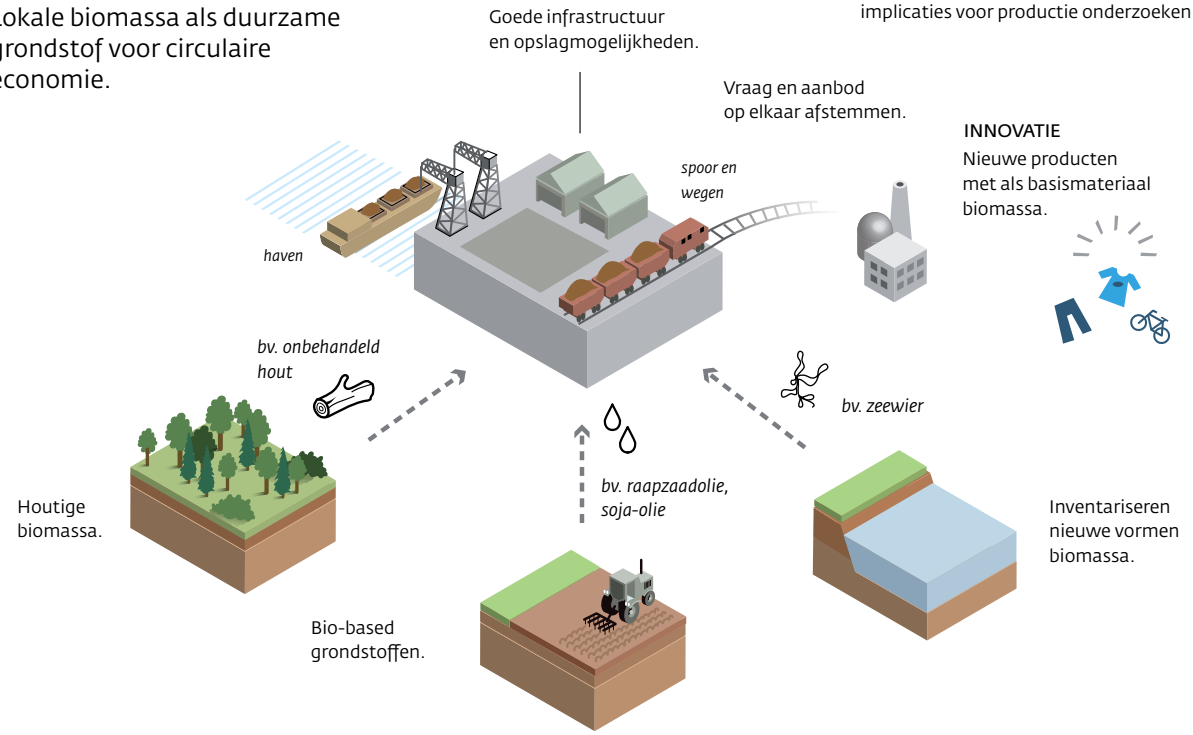

"Jeez. Iemand op deze planeet moet de resetknop indrukken."

Libba Brey in Going Bovine

Waarom?

Een essentieel element van de transitie van een lineaire naar een circulaire economie is dat ook een overgang plaatsvindt van de import van niet-duurzame grondstoffen uit vaak onstabiele regio's in de wereld, naar schonere, op biomassa gebaseerde grondstoffen die lokaal geproduceerd kunnen worden. Ook hiervoor is een grote innovatieslag nodig. Deze transitie heeft verschillende voordelen: als land en provincie worden we minder afhankelijk van instabiele regio's in de wereld en bio-based grondstoffen zijn niet of veel minder schadelijk voor het milieu en kunnen bovendien gemakkelijk hergebruikt worden of op natuurlijke wijze worden afgebroken. Ook draagt het gebruik van lokale geproduceerde bio-based grondstoffen bij aan het reduceren van de CO_2 uitstoot. Bio-based grondstoffen kunnen op landbouwgrond gewonnen worden en geoogst uit de natuur. In het laatste geval wordt ook wel gesproken van 'natuurlijk kapitaal' of 'ecosysteemdienst', waarbij gedacht kan worden aan delfstoffen, biomassa en medicijnen[44]. Daarnaast speelt biomassa een zeer belangrijke rol bij de productie van ons voedsel en veevoer. Uit een studie van Alterra is gebleken dat natuurgebieden in vergelijking tot agrarisch en stedelijk gebied het breedste scala aan ecosysteemdiensten leveren, ondanks het feit dat de oppervlakte natuur vele malen kleiner is dan de oppervlakte agrarisch gebied[45]. Uit recent onderzoek is daarnaast gebleken dat een hoge biodiversiteit de effectiviteit en betrouwbaarheid van ecosysteemdiensten vergroot[46]. De vraag naar biomassa zal de komende 15 jaar naar verwachting aanzienlijk stijgen, maar in potentie kan er voldoende biomassa beschikbaar komen om aan de Nederlandse

44 Natuurlijk kapitaal en een circulaire economie. Feiten, cijfers en voorbeelden (CREM, 2016)
45 Ecosysteemdiensten in Nederland: verkenning betekenis en perspectieven (Alterra, 2011)
46 Biodiversity and ecosystem services: does species diversity enhance effectiveness and reliability? (Wageningen Universiteit, 2015)

behoefte aan voedsel, veevoer, chemicaliën en materialen te voldoen[47]. Ook kan een deel aangewend worden voor energie/brandstof, zij het dat dit niet een wezenlijk deel van de Noord-Hollandse energiebehoefte kan dekken. Cascadering, het hoogwaardig inzetten en hergebruiken van materialen is essentieel. De overgang naar een bio-based economie biedt ons land kansen vanwege de strategische ligging met goede zeehavens, sterke agro-, en chemie- en energiesectoren en hoogwaardige kennisinstellingen (Wageningen University). Nederland verwerkt zeer omvangrijke hoeveelheden biomassa voor voedsel en veevoer vanwege haar sterke agro-food sector[48], iets dat in het bijzonder geldt voor Noord-Holland. De toenemende vraag naar biomassa biedt mogelijk ook nieuwe verdienmodellen voor terreinbeherende organisaties. Tegelijk dwingt de groeiende vraag ons als maatschappij tot een aantal belangrijke keuzes in de ruimte: zetten we landbouwgrond in voor de productie van voedsel of voor de productie van biomassa die als grondstof kan dienen voor de circulaire economie? En in hoeverre is er in natuurgebieden (zowel kwantitatief als kwalitatief) ruimte voor de productie van biomassa? Welke kansen liggen er in onze provincie in de productie van zeewier als biomassa, en welke implicaties zijn hieraan verbonden?

Welke rol pakken we als provincie?

Om te komen tot de productie van schone grondstoffen kiezen we de rol van partner en beleidsontwikkelaar. Onze focus zal daarbij liggen op het stimuleren van innovaties (relatie met spoor 1). Daarnaast laten wij onderzoeken wat de ruimtelijke implicaties zijn van een bio-based circulaire economie, waarbij we in kaart laten brengen naar de dynamiek in vraag en aanbod van de verschillende typen biomassa is en waar deze biomassa het best op duurzame wijze geproduceerd kan worden. In co-creatie met regionale partners werken we vervolgens een plan uit zodat in de toekomst kan worden voorzien in de behoefte aan biomassa. Daarnaast werken wij nauw samen met het Rijk aan de uitwerking van de transitieagenda ‘voedsel en biomassa’ uit het Grondstoffenakkoord en aan het totstandkomen van een basisduurzaamheidskader voor grondstoffen. Ook laat de provincie een onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden in Noord-Holland voor zeewierteelt als bio-grondstof. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door ECN, IMARES en NIOZ.[49]

Draagt bij aan strategisch doel:

2 Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn worden fossiele, kritieke en niet duurzame grondstoffen vervangen door duurzame grondstoffen

3 Nieuwe productiemethodes ontwikkelen, nieuwe producten ontwerpen en productiegebieden anders inrichten (industriële symbiose).

47 Biomassa 2030. Strategische visie voor de inzet van biomassa op weg naar 2030 (Rijksoverheid, 2016)
48 Zie verwijzing onder 47.
49 Motie van 9 november 2015, ‘Statenvoordracht 70: Zeewier als energiebron’ van de fracties van D66 en VVD

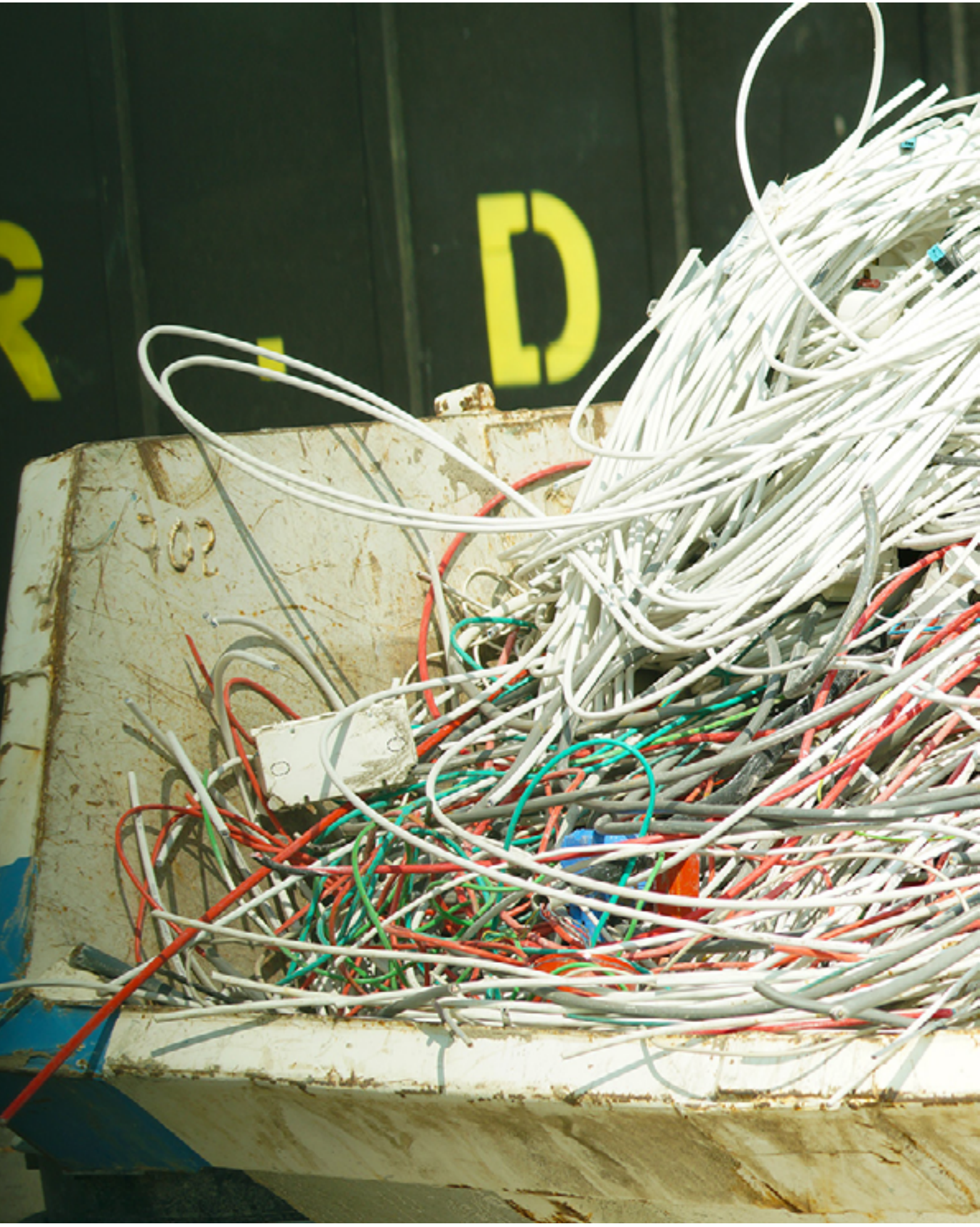

Creatiespoor 4
Ruimte

Wat zijn de effecten van de circulaire economie op de ruimte?

ROL PROVINCIE

Beleidsontwikkelaar. Ruimtelijke consequenties verder in beeld brengen en waar nodig zorgen voor goede ruimtelijke samenhang.

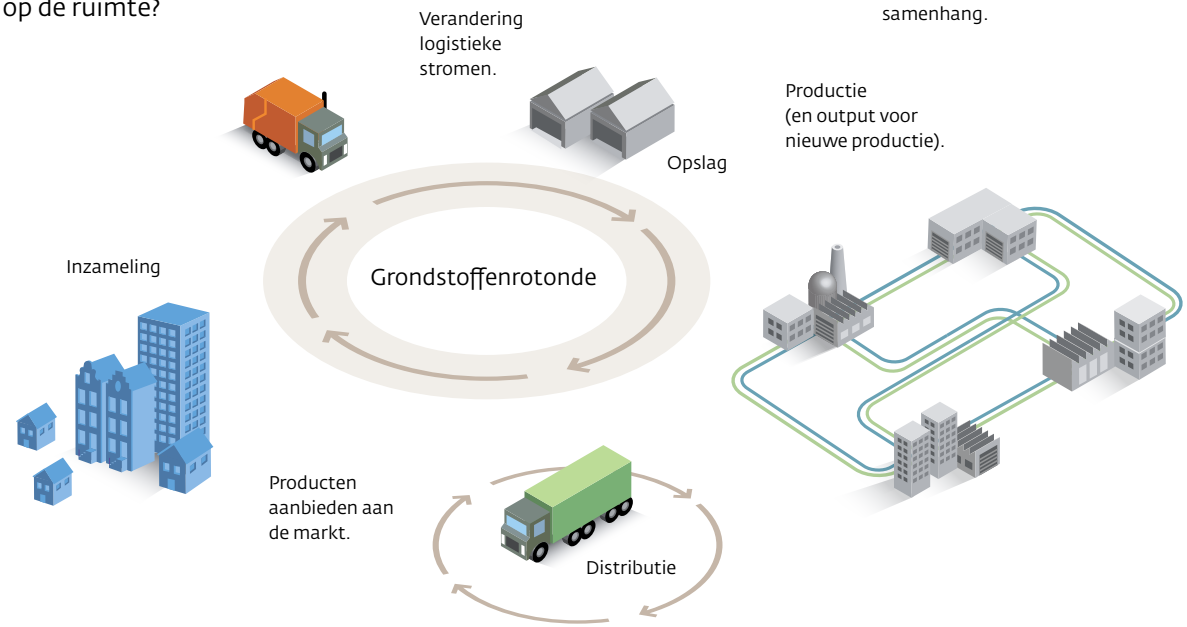

"We zien nu al dat iedereen cirkels en pijlen aan het tekenen is met reststromen vanuit hun eigen perspectief om hun eigen onafhankelijkheid van grondstoffen te borgen. We voorzien dat er een strijd gaat plaatsvinden rondom grondstoffen als dit niet op een of andere manier gecoördineerd wordt."

Jeremy Croes, Schiphol

Waarom?

De transitie naar een circulaire economie zal effecten hebben op de fysieke leefomgeving. Zo zal het verzamelen en opslaan van reststromen waarschijnlijk leiden tot een aanzienlijke (en veranderende) ruimteclaim. Als provincie kunnen we hier op verschillende manieren op anticiperen. Gedacht kan worden aan slimme bedrijventerreinen, aan ruimtelijke clustervorming van bedrijven die 'iets' met elkaar hebben, aan opslag en distributie van grondstoffen (grondstoffenrotonde), aan uitwisseling van energie en warmte en de infrastructuur die daarvoor nodig is, en aan logistieke processen ter ondersteuning van ketens. In een ideale (circulaire) wereld clusteren bedrijven op bedrijventerreinen bij elkaar tot een industriële symbiose. Daar is sprake van uitwisseling van materialen, bijproducten, energie en kennis. Wat afval is voor het ene bedrijf, is een (potentiële) grondstof voor het andere bedrijf. Bedrijven zitten in elkaars nabijheid waardoor er weinig transportbewegingen nodig zijn om die verschillende vormen van uitwisseling te realiseren. In deze ideale bedrijventerreinen en industriële complexen wordt ter plekke duurzame energie geproduceerd en benut voor productie, wordt duurzaam (circulair) gebouwd, gesloopt en herbouwd, zijn gebouwen extreem energie-efficiënt, zijn er gezamenlijke efficiënte systemen (bijvoorbeeld voor warmte, stoom, afvalmanagement, watermanagement, enzovoort), is er sprake van een goed georganiseerd parkmanagement, harmonieuze inpassing in de natuurlijke omgeving, en is er sprake van een situatie van 'zero waste' en 'zero CO_2'. Eventuele restwarmte of restenergie wordt benut door de omgeving, bijvoorbeeld in de vorm van stadswarmte, waarvoor systemen (grids) worden aangelegd. Dit ideale beeld van industriële symbiose lijkt misschien utopisch, maar de gedachte is niet nieuw en op diverse plekken wereldwijd wordt geëxperimenteerd met deze principes en worden successen geboekt, al is dit vaak slechts op onderdelen van de ideale symbiose. De provincie kan onder meer het bedrijventerreinenbeleid (uitvoerings-regeling HIRB) en het ruimtelijk beleid inzetten om stappen te zetten naar deze ideale situatie. Bij ons

bedrijventerreinenbeleid wordt de bestaande HIRB regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen nu al deels ingezet voor verduurzaming/circulaire economie.

Figuur: Schema van de bestaande industriële symbiose op het bedrijventerrein van Kalundborg in Denemarken

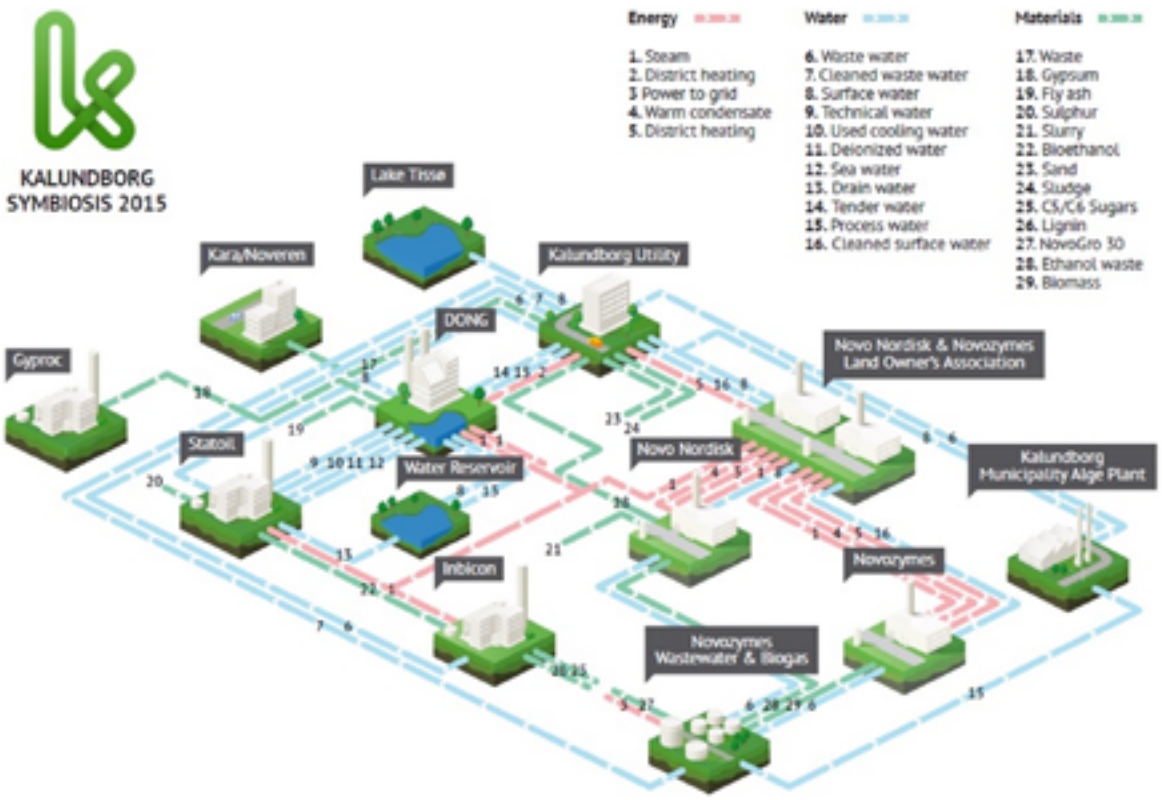

In de transitie naar een circulaire economie is er logistiek gezien mogelijk ook een ruimtelijke opgave. Circulaire economie gaat tenslotte om ketens en voor het optimaal organiseren van de ketens is het organiseren van logistieke processen een belangrijke randvoorwaarde. Daar kan ruimte voor nodig zijn, of een andere gebruik van ruimte dan gebruikelijk is, of een andere vorm van logistiek. Denk daarbij aan de logistiek rondom een fysieke grondstoffenrotonde, maar ook aan het slimmer (circulair) organiseren van stadsdistributie, bijvoorbeeld via specifieke logistieke ontkoppelpunten aan de rand van de stad, waar ook de retourlogistiek (bijvoorbeeld retour van verpakkingsmaterialen) georganiseerd is. Ook zullen er mogelijk meer lokale bewegingen zijn, die in plaats komen van het importeren van grondstoffen. De opkomst van 3D-printen kan daarbij een revolutie tot stand brengen in de distributie van grondstoffen en eindproducten en van invloed zijn op de logistieke processen in de regio.

Vele van de hierboven genoemde ruimtelijke vraagstukken zien we geheel of gedeeltelijk terugkomen in de Westas, waar we tezamen met een twaalftal regionale partijen aan de slag zijn met de ambitie om van het gebied, met vier belangrijke logistieke hubs (Schiphol, Greenport Aalsmeer, Haven Amsterdam en AMS-IX), dé circulaire werkplaats van Nederland te maken. Voor wat betreft de Westas-samenwerking werken we aan de verdere uitwerking en concretisering van de ambitie, op basis van de Ruimtelijk Economische Verkenning Westas (hierna: REVW) van 2017 die we gezamenlijk met de Westas-partners hebben opgesteld. Doel van de Westas is het bewerkstelligen van een versnelling van de transitie van de Westas naar de werkplaats voor een nieuwe economie. De focus in de REVW ligt op vier transitiepaden naar een economie: grondstoffen; energie; logistiek en informatie. Binnen het Westas-programma wordt een aantal projecten opgepakt, die diverse raakvlakken hebben met de in dit Ontwikkelingsperspectief genoemde creatiesporen. Een belangrijk onderdeel is het verder opbouwen van de ‘community’ rondom de Westas van marktpartijen, kennisinstellingen en (mede-)overheden (triple helix). In die community vindt afstemming en kennisoverdracht plaats, worden ideeën getoetst en

ontstaat energie om projecten gezamenlijk op te pakken. Ook vraagt de groei van datacenters meer fysieke ruimte en legt een groot beslag op de energie-infrastructuur. De warmte afkomstig van de datacenters kan gebruikt worden om het stedelijk gebied van warmte voorzien via een warmtenet, waarmee een bijdrage wordt verleend aan circulaire economie. In het Noordzeekanaalgebied is daarnaast een sterke vertegenwoordiging van industrie, waardoor er sprake is van veel grond- en reststoffen. Daarom wordt er in dit gebied gestart met een inventarisatie met als doel hiervan te bezien of productieketens aan elkaar verbonden kunnen worden om zo van reststoffen grondstoffen te kunnen maken.

De Westas maakt in dit Ontwikkelperspectief onderdeel uit van het creatiespoor 'ruimte'. Ruimte is uiteraard niet het enige waar het om gaat in de Westas, want voor de Westas wordt in de volle breedte gekeken naar wat er nodig is om de ambitie naar een toonaangevende circulaire werkplaats waar te kunnen maken. Er zijn dan ook diverse dwarsverbanden met andere sporen, zoals 'ketenvorming', 'innovatie & ondernemerschap', 'regelgeving' enzovoort.

Welke rol pakken we als provincie?

Wij zien een rol voor ons als beleidsontwikkelaar, om de ambitie voor circulaire bedrijventerreinen (industriële symbiose) en grondstoffenrotonde verder uit te werken en vorm te geven aan ons ruimtelijke- en bedrijventerreinenbeleid en te toetsen aan behoeftes en mogelijkheden in het veld. Verder onderzoek (rol opdrachtgever) is hiervoor nodig. Belangrijk hierbij is een goede samenwerking met gemeenten, die wij als regionaal partner zullen opzetten. Dit onderwerp kent een duidelijke relatie met creatiespoor 2 'Ketenvorming', waarbij tezamen met bedrijven en kennisinstellingen al lerende op zoek wordt gegaan naar de beste oplossingen voor het organiseren van ketensamenwerking (rol partner). Voor de Westas zijn we naast beleidsontwikkelaar vooral partner in het proces dat we tezamen met 12 regionale partijen hebben opgepakt. De transitie naar een circulaire economie is in het verkenningendocument van de in ontwikkeling zijnde provinciale Omgevingsvisie NH2050 als één van de majeure trends geïdentificeerd. De ruimtelijke consequenties ervan worden in dat kader met andere ruimtelijke opgaven (waaronder bijvoorbeeld energietransitie, voedselproductie, woningbouw en infrastructuur) samengebracht en uitgewerkt.

Draagt bij aan strategisch doel:

1 Grondstoffen in bestaande ketens hoogwaardig benutten.

3 Nieuwe productiemethodes ontwikkelen, nieuwe producten ontwerpen en productiegebieden anders inrichten (industriële symbiose).

Creatiespoor 5
Regelgeving

Hoe kunnen we regelgeving zo aanpassen dat ruimte ontstaat voor ontwikkeling van de circulaire economie?

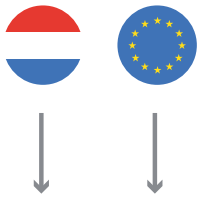

2 Veel regels komen via Europa en het Rijk.

1 Ondernemers en innovatoren met ideeën over circulaire economie lopen tegen regelgeving aan.

3 Door een gezamenlijke provinciale structuur en database willen we belemmerende regelgeving in beeld krijgen en agenderen bij Europa en het Rijk.

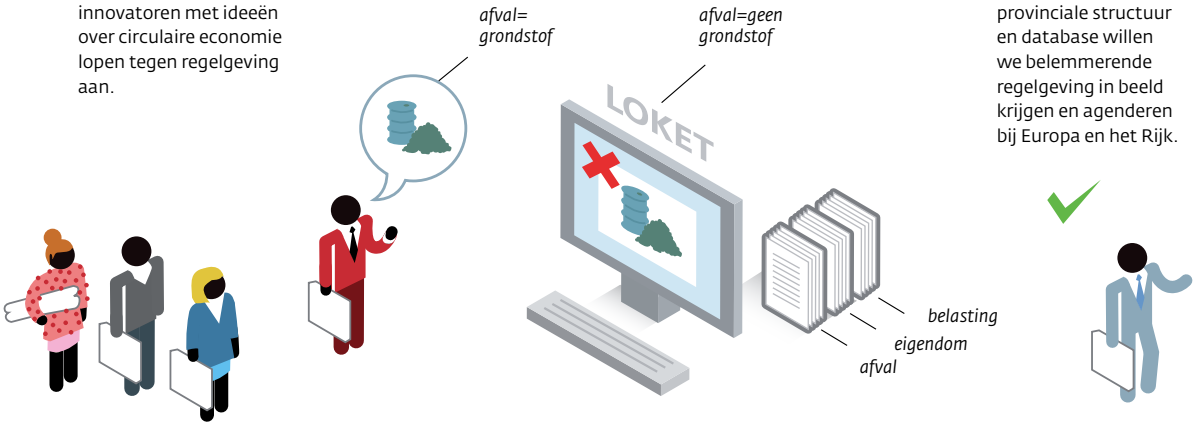

ROL PROVINCIE

Partner en bemiddelaar. Ambassadeur voor ondernemers. Samenwerking met Rijk bij programma Ruimte in Regels. MKB-loket slim gebruiken om ondernemers bij te staan.

"Wij komen echt niet door de regels heen. Doe daar wat aan. Doe dat als overheden samen. Leer daarbij de juiste vragen te stellen, dan krijg je meer inzicht en uiteindelijk datgene dat je als overheid werkelijk wilt."

Eric Logtens - ECOR / Noble Environmental Technologies

Waarom?

Huidige wet- en regelgeving is geschreven in de context van een lineaire economie, waarmee in sommige gevallen de transitie naar een circulaire economie (onbedoeld) wordt belemmerd. Het kan daarbij om verschillende typen barrières gaan[50] [51] : mededingingsbeleid, regelgeving die ervoor zorgt dat belemmerd wordt dat grondstof als afval kan dienen, fiscale wetgeving, juridische regels eigendom, financiële kaders en beperkingen in handel in secundaire afvalstoffen. De meeste belemmerende regels lijken te zijn vastgelegd in Europese richtlijnen, wetgeving op nationaal niveau en gemeentelijke verordeningen. Onderzoek is nodig om precies te bepalen welke barrières door Noord-Hollandse regelgeving worden veroorzaakt. Het Rijk heeft in haar rijksbrede programma circulaire economie[52] aangekondigd in het kader van het programma Ruimte in Regels[53] meer experimenteerruimte te creëren om circulaire initiatieven te ondersteunen in hun ontwikkeling. Dit betekent niet dat wij hier als regionale overheid geen rol in hebben: via onze regionale netwerken en inzicht in bedrijfsvoering van bedrijven bevinden wij ons in een goede positie om hen bij te staan. Aangezien de totstandkoming van de circulaire economie enkele decennia in beslag zal nemen, is de verwachting dat gedurende dit proces steeds nieuwe barrières zullen worden ontdekt. Het opheffen van belemmerende regelgeving zien wij daarom niet als eenmalige actie, maar een continu proces. Om die reden is het nodig dat hiervoor ook op (inter)provinciaal niveau een structuur voor wordt ingericht. Ook de wijze waarop regels toegepast worden is soms bepalend voor de (on)mogelijkheden die er zijn voor niet-lineaire toepassingen. Taken op het

50 Circulaire Economie. Van wens naar uitvoering (Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, 2015)
51 Werken aan een circulaire economie: geen tijd te verliezen (Sociaal Economische Raad, 2016)
52 Nederland Circulair in 2050. Rijksbreed programma circulaire economie (Rijk, 2016)
53 http://www.ruimteinregels.nl/

gebied van vergunningverlening, handhaving en toezicht hebben wij uitgeplaatst naar Regionale Uitvoeringsdiensten, die hier verantwoordelijk voor zijn en dus een belangrijke rol in spelen. Daarnaast kunnen (fiscale) regels een circulaire economie stimuleren, door circulaire initiatieven in bepaalde gevallen in een voordeelpositie te brengen en/of lineaire activiteiten juist te ontmoedigen.

Welke rol pakken we als provincie?

Wij stellen ons op als partner en bemiddelaar. We werken samen met het Rijk om verder invulling te geven aan het programma 'Ruimte in Regels'. Waar nodig werpen wij ons op als ambassadeur op voor ondernemers richting Den Haag en Brussel, waarbij wij de juiste mensen en organisaties met elkaar verbinden. Wij zorgen dat bij ons eigen MKB-loket aandacht wordt besteed aan het verzamelen van alle belemmeringen in regelgeving, gaan actief samenwerkingen aan met netwerkorganisaties van ondernemers en onderzoeken de mogelijkheid tot het creëren van ruimte om te experimenteren in regelvrije zones. Daarnaast organiseren wij een traject met onze regionale uitvoeringsdiensten en omgevingsdiensten om op zoek te gaan naar ruimte in en toepassing van de regels bij vergunningverlening en handhaving. Ook geven wij opdracht tot een onderzoek naar belemmerende regelgeving in onze provinciale regelgeving.

Draagt bij aan strategisch doel:

1 Grondstoffen in bestaande ketens hoogwaardig benutten
2 Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn worden fossiele, kritieke en niet duurzame grondstoffen vervangen door duurzame grondstoffen
3 Nieuwe productiemethodes ontwikkelen, nieuwe producten ontwerpen en productiegebieden anders inrichten (industriële symbiose).

Creatiespoor 6
Circulaire organisatie

Voor innovatieve circulaire ondernemers is het lastig de markt te betreden. Als opdrachtgever kan de provincie nieuwe initiatieven stimuleren.
Een voorbeeld:

Gezamenlijke overheden geven landelijk €73 miljard per jaar uit aan inkoopopdrachten.

ROL PROVINCIE

Eigenaar. Onderzoeken hoe zo snel en volledig mogelijk sprake kan zijn van een circulaire provincie. Daarbij zoveel mogelijk optreden als 'launching customer'.

1
Modulair bouwen
Bruggen en viaducten bouwen met vaste 'blokken'.

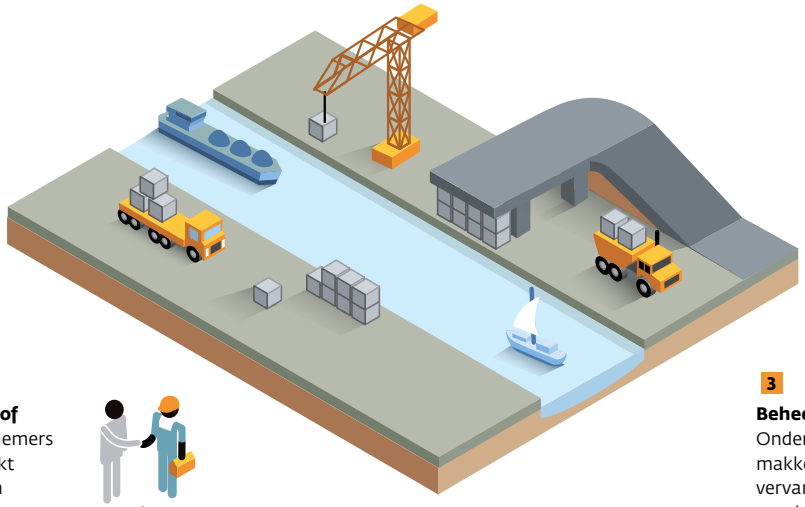

2
Afspraken over grondstof
Met producenten en aannemers kunnen afspraken gemaakt worden over grondstoffen van de modules.

3
Beheer en onderhoud
Onderdelen kunnen makkelijk worden vervangen of opnieuw worden gebruikt.

"In Nederland wordt 25% van het BBP door de overheid uitgegeven. We moeten daarom inzetten op groen, circulair aanbesteden. Als overheden zijn we daar veel en veel belangrijker in dan we zelfs soms doorhebben."

Gerben-Jan Gerbrandy, Europarlementariër, tijdens EU Forum Circulaire Economie georganiseerd door Provinciale Staten van Noord-Holland

Draagt bij aan strategisch doel: 1, 2, 3

Waarom?

In een markt waar vaak al gevestigde concurrerende spelers actief zijn is het soms lastig om met innovatieve circulaire productiemethoden of -modellen direct een meerwaarde en dus goede concurrentiepositie te creëren ten opzichte van bestaande producten. Daardoor is het niet altijd gemakkelijk om een markt te betreden. Dit geldt zowel voor startups als gevestigde bedrijven die productielijnen willen ombouwen. Productiemethoden zijn aanvankelijk vaak duurder en afzetprijzen hoger, omdat nog geen sprake is van schaal- en efficiëntie-voordelen. Door aanvullende prikkels in de markt aan te brengen kan een *level playing field* voor circulaire toetreders worden gecreëerd, waarmee zij in sommige gevallen door deze lastige fasen heen geholpen kunnen worden.

Zo is het voor startups gedurende hun productontwikkeling (in het bijzonder voorafgaand aan de *'proof of concept'*- en opschaalfase) belangrijk om één of meerdere (getekende) klanten te hebben; deze klanten worden ook wel 'launching customer' genoemd. Zodra deze eerste klanten hun handtekening onder een order zetten en daarmee vertrouwen in een product hebben geuit is de kans groter dat vervolgens risicokapitaal bij investeerders kan worden verkregen. In de in 2017 ondertekende Duurzaamheidsdeal Circulaire Economie zijn Noord-Hollandse partners (o.a. Provincie, Rijkswaterstaat, Waterschappen, LTO) overeengekomen *'als launching customer te opereren indien er zich een reële kans voordoet voor toepassing van producten/materialen die circulair ontwikkeld worden.'*

De gezamenlijke overheden geven jaarlijks zo'n €73 miljard euro uit aan inkoopopdrachten en de uitvoering van diverse publieke werken zoals wegenbouw[54]. Als provincie investeren wij jaarlijks bijvoorbeeld €200 miljoen via aanbestedingen voor Grond- weg en waterbouw (GWW) - daarbij gaat het niet alleen om het bouwen maar ook het beheer van onze eigen infrastructuur. Ook kan gedacht worden aan aankoop en beheer van een breed scala aan provinciale facilitaire- en ICT middelen. Door circulaire eisen te stellen aan onze inkoopvraag kunnen we een significante circulaire impuls geven aan de markt. Als provincie kunnen we bijvoorbeeld eisen stellen aan onze inkoop en aan de opdrachten die wij verlenen aan onze opdrachtnemers die projecten voor ons uitvoeren. Daarmee moedigen wij niet alleen potentiële opdrachtnemers, maar ook hun leveranciers en hun partners aan om circulair te opereren of circulaire producten te leveren.

Gedeputeerde Staten hebben in december 2016 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend, waarin zij zich gecommitteerd hebben om op basis van hun eigen ambities doelstellingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen te bepalen, die verder reiken dan de minimale duurzaamheidseisen. Dit wordt in 2017 verder uitgewerkt in een actieplan; circulair inkopen maakt hier onderdeel van uit. In tegenstelling tot duurzaam inkopen zijn de criteria bij circulair inkopen (landelijk) nog niet helder, omdat nog niet altijd duidelijk is in in welke gevallen daadwerkelijk gesproken kan worden van (een niveau van) circulariteit. Ook kan circulair inkopen (bijvoorbeeld in het geval van '*product as a service*') gevolgen hebben voor de wijze waarop investeringen worden ingeboekt (de planning & control cyclus). Dit is de reden dat veel overheden en bedrijven op dit moment aan het onderzoeken zijn wat gepaste criteria zijn voor circulair inkopen en wat daarbij realistische doelstellingen zijn.

Welke rol pakken we als provincie?

Wij willen een circulaire provincie worden. Wij zien onszelf daarom als eigenaar van dit spoor, waarbij we gaan onderzoeken en realiseren. In deze vroege fase van de transitie naar een circulaire economie is nog niet geheel duidelijk hoe wij hier als organisatie precies invulling aan kunnen geven. Wij onderzoeken daarom in brede zin hoe we onze afvalverwerking, opdrachtgeving, aanbesteding (tendering) en inkoop van opdrachten, middelen en diensten zo snel en volledig mogelijk circulair kunnen maken.

Draagt bij aan strategisch doel:

1 Grondstoffen in bestaande ketens hoogwaardig benutten.

3 Nieuwe productiemethodes ontwikkelen, nieuwe producten ontwerpen en productiegebieden anders inrichten (industriële symbiose).

54 Pianoo

4 LEREND ORGANISEREN VANUIT CO-CREATIE

Levend beleid via online co-creatieplatform

Bij het in co-creatie vormgeven van de creatiesporen is het kiezen van een passende werkvorm essentieel. In de praktijk blijkt een gecombineerde 'online-offline' benadering vaak goed te werken. De fysieke bijeenkomsten en interactie die wij binnen de verschillende sporen opzetten ondersteunen wij daarom met een goede digitale omgeving die afgestemd is op onze doelgroep (innovatieve ondernemers en mede-overheden) en uitnodigt tot interactie. Wij publiceren het voorliggende ontwikkelingsperspectief en de actieagenda daarom online als een state-of-the-art interactief platform, dat er visueel aansprekend uit ziet en een optimale *user interface* (UI) *en user experience* (UX) heeft die afgestemd is op de intuïtie van de doelgroep. Het platform is in hoge mate inspirerend, zet aan tot creativiteit en verleidt tot participatie. De website die we ontwikkelen is het **levende circulaire beleid**. Via een grafische tijdlijn kunnen alle ketenpartners (mede-overheden, bedrijven, organisaties en kennisinstituten) die meewerken aan de creatiesporen resultaten, kennis en content uploaden waarmee via co-creatie op een inspirerende manier zichtbaar wordt dat waardevolle stappen worden gezet. Concreet willen we het volgende bereiken met het online co-creatieplatform:

1 Vergroting wendbaarheid - zo adaptief mogelijk kunnen opereren;
2 Rol als ketenpartner/verbinder optimaal vervullen;
3 Uitnodigen tot participatie en daarmee tot gedeeld eigenaarschap van de uitvoering komen. Verlagen van drempel voor het bedenken van nieuwe oplossingen en verbindingen;
4 Betere transparantie en verbeelding van beleid: veel mensen zijn visueel ingesteld en het direct zichtbaar maken van mogelijkheden spreekt meer aan en beter tot verbeelding;
5 Groter bereik door goede vindbaarheid en toegankelijkheid, mogelijkheid tot makkelijk delen van content, inbedden in andere platforms en websites;
6 Betere match met belevingswereld doelgroep, daarmee meer aansprekend in een zeer complexe werkomgeving.

Om onze beleidsvoornemens tijdens bijeenkomsten en meetings met partners strak en bondig te kunnen presenteren, worden deze daarnaast uitgewerkt in een pitch deck[55].

Lerend organiseren

> "Volgens mij is het heel belangrijk om een feedback loop te hebben, waarbij je constant nadenkt over wat je hebt gedaan en hoe je het beter zou kunnen doen. Ik denk dat dat het allerbeste advies is: blijf jezelf steeds afvragen hoe je dingen beter zou kunnen doen."
>
> *Elon Musk*

Om wendbaar en adaptief beleid te kunnen voeren en daarbij steeds te blijven leren, werken we met feedbackloops. Zo organiseren we ons ook op een circulaire manier. Om dat te kunnen doen moeten we onszelf geregeld de volgende vragen stellen: 1) doen we de dingen goed?; 2) doen we nog steeds de goede dingen?; 3) waarom doen we de dingen die we doen en bewegen we met z'n allen nog in de juiste richting? Met het formuleren van een antwoord op deze vragen leren we op drie niveaus, in drie verschillende 'loops'. Zo stellen we onszelf in staat om zowel vanuit structuur als gedrag op een systematische manier te kijken of onze inspanningen nog relevant zijn[56]. De aanpak is in het volgende stroomschema gevisualiseerd.

55 Een pitch deck is een korte presentatie die wordt gebruikt om (potentiële) partners snel inzicht te geven in voorgenomen plannen, bijvoorbeeld face to face of in online meetings.
56 Circular organising and triple loop learning (Georges et. al, 1999)

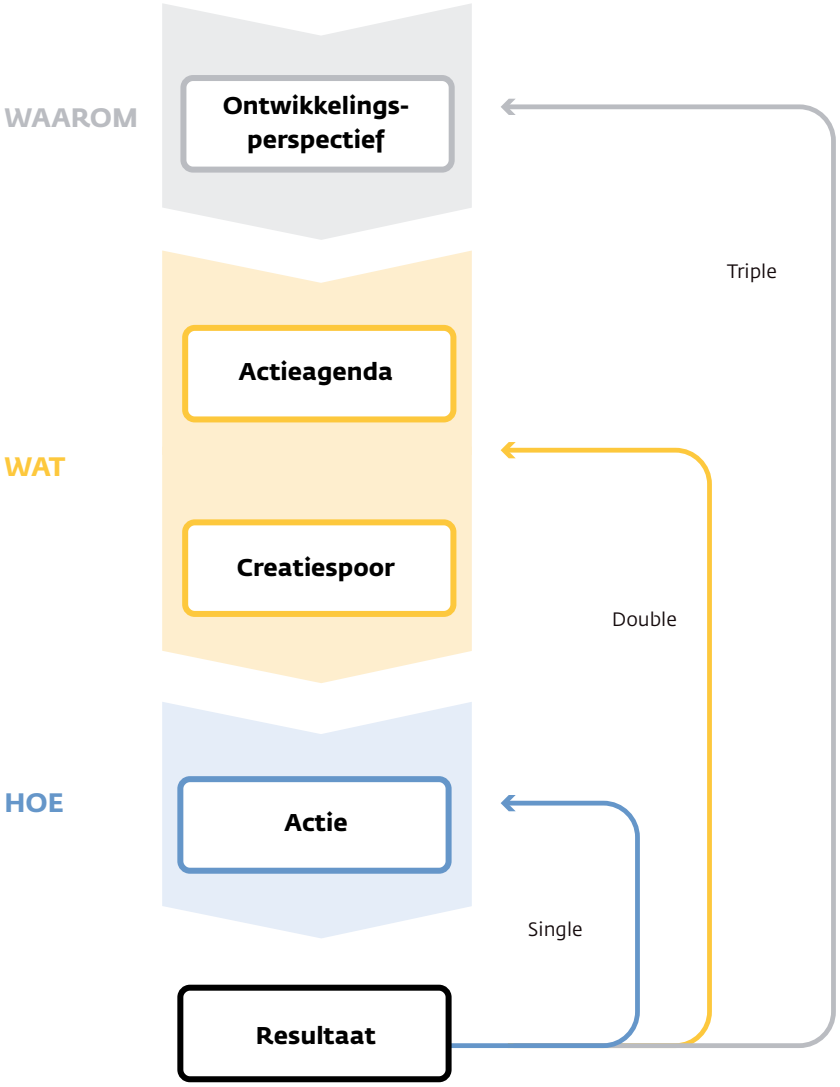
WAAROM
Ontwikkelings-perspectief
Triple
Actieagenda
WAT
Creatiespoor
Double
HOE
Actie
Single
Resultaat

BIJLAGE

De volgende mensen zijn in het kader van opstellen van het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie geïnterviewd of hebben direct of indirect een bijdrage geleverd in sessies, besprekingen of tijdens symposia of bijeenkomsten op het gebied van Circulaire Economie. Wij danken hen hierbij zeer voor de tijd die zij hiervoor vrij hebben gemaakt.

Ad van der Vugt	Exteraroma
Anne de Vries	Provincie Friesland
Annerieke Douma	Circle Economy
Ashima Sukhdev	Ellen MacArthur Foundation
Barbara Harskamp	RUDNHN
Carina van Dijk	Flevoland
Caroli Buitenhuis	Innovatielink
Casper Jorna	Ellen MacArthur Foundation
Chris Bruijnes	Innovatielink
Christian van Maaren	Excess Materials Exchange
Christiaan Kuipers	Urgenda
Dominique van Ratingen	Amsterdam Economic Board
Donald Voskuil	TATA Steel
Els Lenting	Zaanstad
Eric Logtens	ECOR / Noble environmental technologies
Esmee Jiskoot	Cafe de Ceuvel
Femke Glas	ClickNL/CIRCO
Floris Geeris	Bin2Barrel
Frederik van Droffelaar	Impact Hub
Gine Nicolai Hop	RUD Noord-Holland Noord
Guus Meulendijks	B.Amsterdam
Henk van Soomeren	Omgevingsdienst Gooi en Vechtstreek
Ingrid Zeegers	Programmadirecteur Circulair Fryslân
Jan Jaap Kolpa	Gemeente Haarlemmermeer
Jacqueline Cramer	Amsterdam Economic Board
Jan Henk Welink	TU Delft
Jasper Brommet	Stone Cycling
Jasper Middendorp	Reflow Filament
Jeremy Croes	Schiphol
Jeroen Hinfelaar	ClickNL/CIRCO
Jonathan Morrison	Wasteboards
Jurn de Winter	Circle Economy
Karin van Soest	Rockstart
Klaske Kruk	Circle Economy
Lex Hendriks	Haarlem
Maja Johannessen	Ellen MacArthur Foundation
Marc de Wit	Circle Economy
Marcel Peters	Bundles
Marianne Pel	Omgevingsdienst IJmond
Marjan Minnesma	Urgenda
Marjolein Brasz	Amsterdam Economic Board
Mattheus van de Pol	Ministerie van Economische Zaken
Megan McGill	C&A Foundation

Mildi Rouw	Omgevingsdienst
Niek Persoon	Green Campus
Peter Dortwegt	Circulair Buiksloterham
René de Klerk	Rendemint
Roger Steens	Tatasteel
Rob Oomen	Valley Creators
Ruud Meijer	Haarlem
Saskia Müller	Circulair Buiksloterham
Sladjana Mijatovic	Gemeente Amsterdam
Sybren Bosch	Copper8
Tamar Berger	Impact Hub
Tanja van der Knoop	Buurtinitiatief Circulair Reguliersdwarsstraat
Tjeerd Hazenberg	Provincie Friesland
Ton Veldkamp	ECN
Vera van Vuren	Omgevingsdienst IJmond
Wies Thesingh-van Eijk	Alkmaar

2

BIJLAGE

BELANGRIJKSTE LIJNEN UIT GESPREKKEN BUITENWERELD

In het voorproces van beleidsontwikkeling is veel aandacht besteed aan gesprekken met circulaire ondernemers, mede-overheden, kennisinstituten en overige experts. De belangrijkste lijnen en ideeën die wij tot dusverre gedestilleerd hebben uit de gevoerde gesprekken zijn de volgende:

1 Waar het Rijk, Gemeente Amsterdam, Amsterdam Economic Board en de MRA al beleid hebben geformuleerd en de eerste stappen hebben genomen met de circulaire economie, loopt de provincie in tijd enigszins achter in de beleidsvorming. Toch zien veel ondernemers en mede-overheden de provincie als belangrijke schakel in het geheel, omdat circulaire economie zich bij uitstek leent voor een regionale aanpak. Grondstoffenstromen bewegen zich immers over gemeente- en MRA-grenzen heen. Verschillende mede-overheden benoemden het thema daarom zelfs als grote kans voor de provincie om zich als middenbestuur op te profileren.

2 Ondernemers zien vooral een verbindende, faciliterende rol voor de provincies. Bilaterale circulaire samenwerkingen tussen bedrijven komen wel tot stand, maar individuele bedrijven vinden het in de praktijk moeilijk om ketens of consortia op te zetten. Verschillende ondernemers gaven aan het prettig te vinden als de provincie partijen (al dan niet via pilots) bij elkaar brengt om zo tot industriële symbiose te komen.

3 In Amsterdam is sprake van een grote en levendige creatieve industrie, waarbinnen veel start-ups en scale-ups zich richten op duurzame en circulaire innovaties. Deze innovaties kunnen volgens vertegenwoordigers van deze netwerken een belangrijke rol spelen bij het vormen van ketens (bijv: technologische oplossingen bij conversieproblemen). Verschillende creatieve netwerkorganisaties als Impact Hub, ClickNL, Rockstart en Amsterdam Smart City staan (zeer) positief tegenover een samenwerking met de provincie. Het gaat dan bijvoorbeeld om het organiseren van fellowships, kennisuitwisseling over financieringsinstrumenten, het optimaal inzetten van netwerken bij tenders van onze MKB innovatie-instrumenten zodat de meest kansrijke startups aan boord komen, fysiek bij elkaar op de werkvloer aanwezig zijn zodat kruisbestuiving plaatsvindt, het uitzetten van challenges voor maatschappelijke problemen en het verbinden van netwerken en initiatieven.

4 Ondernemers geven aan dat het zou helpen als de provincie op regionaal niveau zou faciliteren of zelfs regisseren bij het totstandkomen van stabiele reststromen. Nu ontbreekt dat nog vaak, waardoor het te risicovol is om een grote investering te doen (en daardoor ook erg moeilijk om risicokapitaal te vinden. Een mogelijke provinciale rol als regionaal ‘grondstoffenmakelaar’ is daarbij ook genoemd. Daarnaast spraken ondernemers (waaronder Schiphol) de vrees uit dat in de toekomst een strijd gaat plaatsvinden rondom grondstoffen (“wij hebben daarom een regisseur nodig, iemand die het totaalplaatje in de gaten houdt”).

5 Volgens verschillende ondernemers en mede-overheden is een bijzondere rol voor de provincie weggelegd als het gaat om biomassa. De provincie is bij uitstek de partij die hier de regie op zou kunnen voeren. Omdat het qua materiaalsoort nogal precies komt bij veel productieprocessen, is door ondernemers gepleit voor gescheiden inzamelen, standaardiseren en labelen. Op deze manier kan biomassa beter en waarschijnlijk ook hoogwaardiger ingezet worden.

6 Wet- en regelgeving kan voor bestaande - voor circulair pionierende ondernemers een probleem vormen. Deze regelgeving is voor een deel afkomstig uit Brussel en in nationale wetten vastgelegd. Vaak gaat het om stoffen die men als grondstof wil hergebruiken, maar te boek staan als gevaarlijk afval - waardoor er niets tot weinig mee mag worden gedaan. Daarnaast kwam de zeer strikte interpretatie van regelgeving door Omgevingsdiensten naar voren, geen oog voor circulariteit en (te) lange proceduretijden. Samenwerking met Regionale Uitvoeringsdiensten en Omgevingsdiensten (oren en ogen naar het bedrijfsleven) lijkt van groot belang om de transitie naar de circulaire economie te versnellen. Hierbij kan volgens betrokkenen gedacht worden aan betrokkenheid bij het ontwikkelen van een grondstoffenrotonde, maar ook bij het voorkomen van verkeerde verwerking van afval door bedrijven.

7 Ondernemers gaven aan dat circulair inkopen door de provincie, waarbij de juiste vragen worden gesteld bij aanbestedingen, zou helpen om de markt op gang te krijgen. Op dit moment is het voor startups en scale-ups vaak erg moeilijk om een markt te betreden omdat ze de schaalgrootte en daarmee efficiëntie-niveau nog niet hebben om prijstechnisch tegen de grote gevestigde partijen te kunnen concurreren.

8 Ondernemers en mede-overheden gaven een aan een rol voor de provincie te zien in het stimuleren en faciliteren van gemeenten met grote (verouderde) bedrijventerreinen. Samenwerking kan worden aangegaan met het Parkmanagement te gaan werken aan 1) hergebruik van reststromen, 2) aanbesteding verwerken bedrijfsafval (nu komen er soms meer dan 15 inzamelaars afzonderlijk bij de bedrijven langs wat veel ongewenste verkeersdruk en versnipperd afvalbeheer geeft) en 3) stimuleren van onderzoek naar kansen voor industriële symbiose.

3

BIJLAGE

NETWERK CIRCULAIRE ECONOMIE NOORD-HOLLAND

HAARLEM, MEI 2017

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector Programma Transitie Energie & Grondstoffen'

Fotografie
Provincie Noord-Holland, Arjan Hassing
Jaap Scheeren
StoneCycling
Reflow Filament
Agnes Kappert
Dion Vorrink
Wasteboards

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, mei 2017

Provincie
Noord-Holland

We maken het rond

Actieagenda circulaire economie

ACTIEAGE

INHOUD

3 | Actieagenda circulaire economie 2017-2020

3 | Inleiding

5 | 1 Zes creatiesporen naar een circulaire economie in 2050

7 | 2 Uitwerking creatiesporen

12 | 3 Financiële inzet Actieagenda en overige provinciale inzet circulaire economie

16 | 4 Overzichtstabel Actieagenda circulaire economie

ACTIEAGENDA CIRCULAIRE ECONOMIE 2017-2020

Inleiding

Van een lineaire economie naar een circulaire economie. Van een economie waar niet hernieuwbare grondstoffen verdwijnen als afval, naar een economie waar grondstoffen in alle stadia van de productie-consumptieketen van waarde blijven en ingezet kunnen worden, daar gaat het om. In het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie heeft de provincie Noord-Holland een ambitie geformuleerd voor het bereiken van een circulaire economie. Noord-Holland is circulair in 2050 en er is een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen in 2030. De provincie sluit hiermee aan bij de ambitie en doelen van het Rijk voor circulaire economie.

Deze Actieagenda Circulaire Economie 2017-2020 is het uitvoeringsdeel van het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie. In de Actieagenda maken Gedeputeerde Staten het beleidskader van het Ontwikkelingsperspectief operationeel en laat het college zien wat de provincie gaat doen en waar de middelen en instrumenten op ingezet worden. De Actieagenda wordt ook gebruikt om te rapporteren over de voortgang en de resultaten die zijn bereikt.

Circulaire economie is een relatief nieuwe manier van denken over de inrichting van de economie en kent daardoor vele onzekerheden. Bedrijven zoeken naar kansen en oplossingen, overheden zoeken naar een optimale inzet voor maatschappelijk rendement. Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel en deze zijn ook nodig om de transitie mogelijk te maken. We weten nu nog niet exact welke technologieën of innovaties nodig zijn of op het punt staan om door te breken. Adaptief beleid is daarom het eerste centrale principe voor de uitvoering van ons beleid. Flexibiliteit (adaptiviteit) is nodig om in te kunnen spelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen die zich snel en onverwacht kunnen voordoen. Het tweede centrale principe is co-creatie. De provincie kan het allemaal niet zelf doen, maar heeft verschillende partijen nodig om in een proces van zoeken en experimenteren tot werkbare oplossingen te komen. Vandaar de term ‘creatiespoor’ die we gebruiken. Als provincie nemen wij de rol op ons als drijvende kracht in fluïde, creatieve netwerken door steeds opnieuw en in verschillende samenstellingen partijen bij elkaar te brengen, onder meer via het vormen van icoonketens. Zoals geformuleerd in het coalitie-akkoord stellen we ons op als verbinder en kennismakelaar.

Het principe van adaptief beleid heeft als consequentie dat de Actieagenda iets minder precies (minder ‘smart’) laat zien welke maatschappelijke resultaten te verwachten zijn na de uitvoering van een meerjaren-programma. Dat past bij een onderwerp dat volop in beweging is. Dat neemt niet weg dat we ons einddoel (Noord-Holland circulair in 2050) serieus nemen. Om grip te krijgen op de vraag of we op het goede pad zitten, passen we een lerend model toe zoals uiteengezet in deel 4 van het Ontwikkelingsperspectief. We sluiten daarbij aan bij de EU en het Rijk.

1 Zes creatiesporen naar een circulaire economie in 2050

In het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie hebben we gekozen voor zes 'creatiesporen' die moeten bijdragen aan ons doel om in 2050 circulair te zijn. Deze creatiesporen zijn:

1 Innovatie & ondernemerschap
2 Ketenvorming
3 Productie schone grondstoffen
4 Ruimte
5 Regelgeving
6 Circulaire organisatie

Elk creatiespoor is uitgewerkt in een aantal acties, zoals in onderstaande figuur is geïllustreerd:

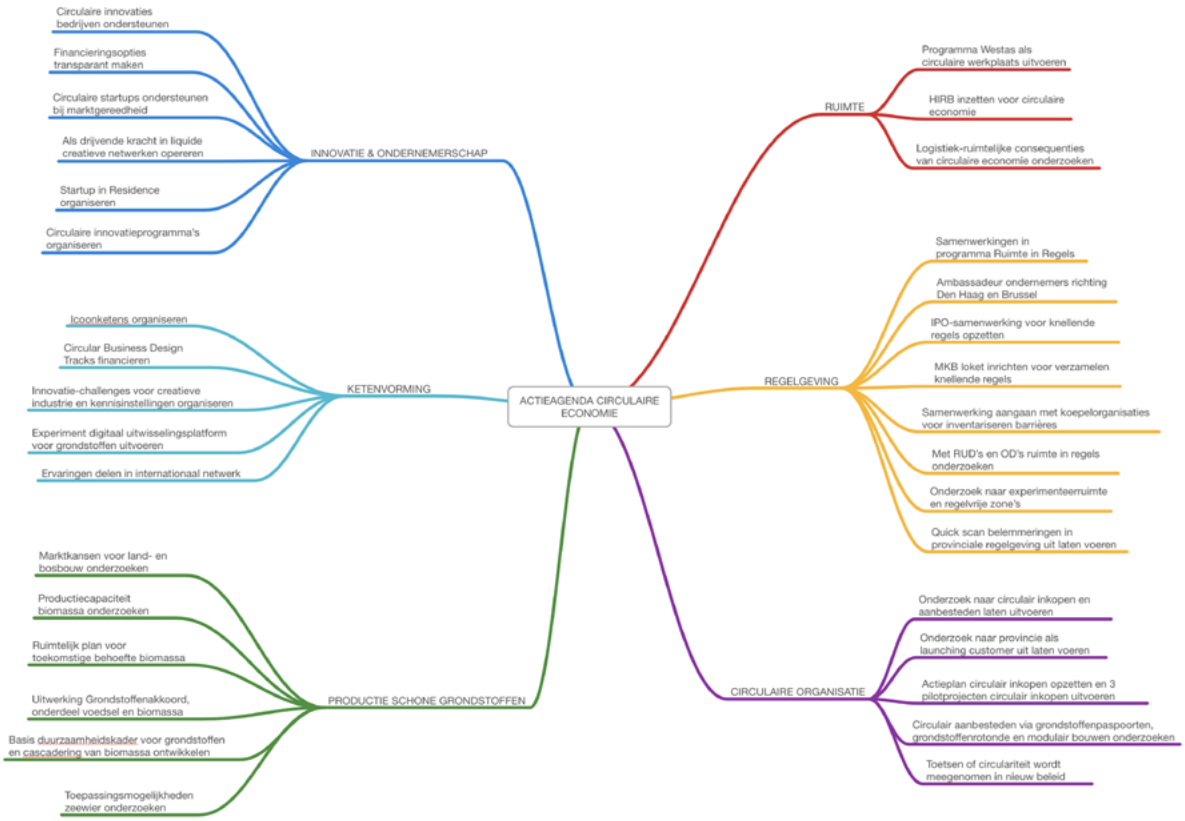

In deze Actieagenda werken we de creatiesporen uit in de volgende structuur:

A **Beleidsaanname**. Hier staat kort welke veronderstelling ten grondslag ligt aan de keuze voor dit creatiespoor, zoals in het Ontwikkelingsperspectief beschreven. Waarom denken we dat inzet op dit thema goed is voor een circulaire economie?
B **Acties**. De activiteiten die we gaan doen in het creatiespoor.
C **Rol en inzet**. Welke rol we voor onszelf zien en hoe we daarop inzetten.
Wij kiezen uit de volgende rollen: partner, bemiddelaar, beleidsontwikkelaar, of opdrachtgever.
Onze inzet daarbij is: stimuleren, verbinden, onderzoeken, regelen, of realiseren.
D **Partijen**. Met welke partijen we willen samenwerken?
E **Wat gaat het opleveren**?
F **Financiële inzet**. De financiële middelen die we willen inzetten in de periode 2017-2020 op een creatiespoor. NB: in de overzichtstabel van paragraaf 4 staan de middelen die we willen inzetten, gerangschikt op actieniveau.

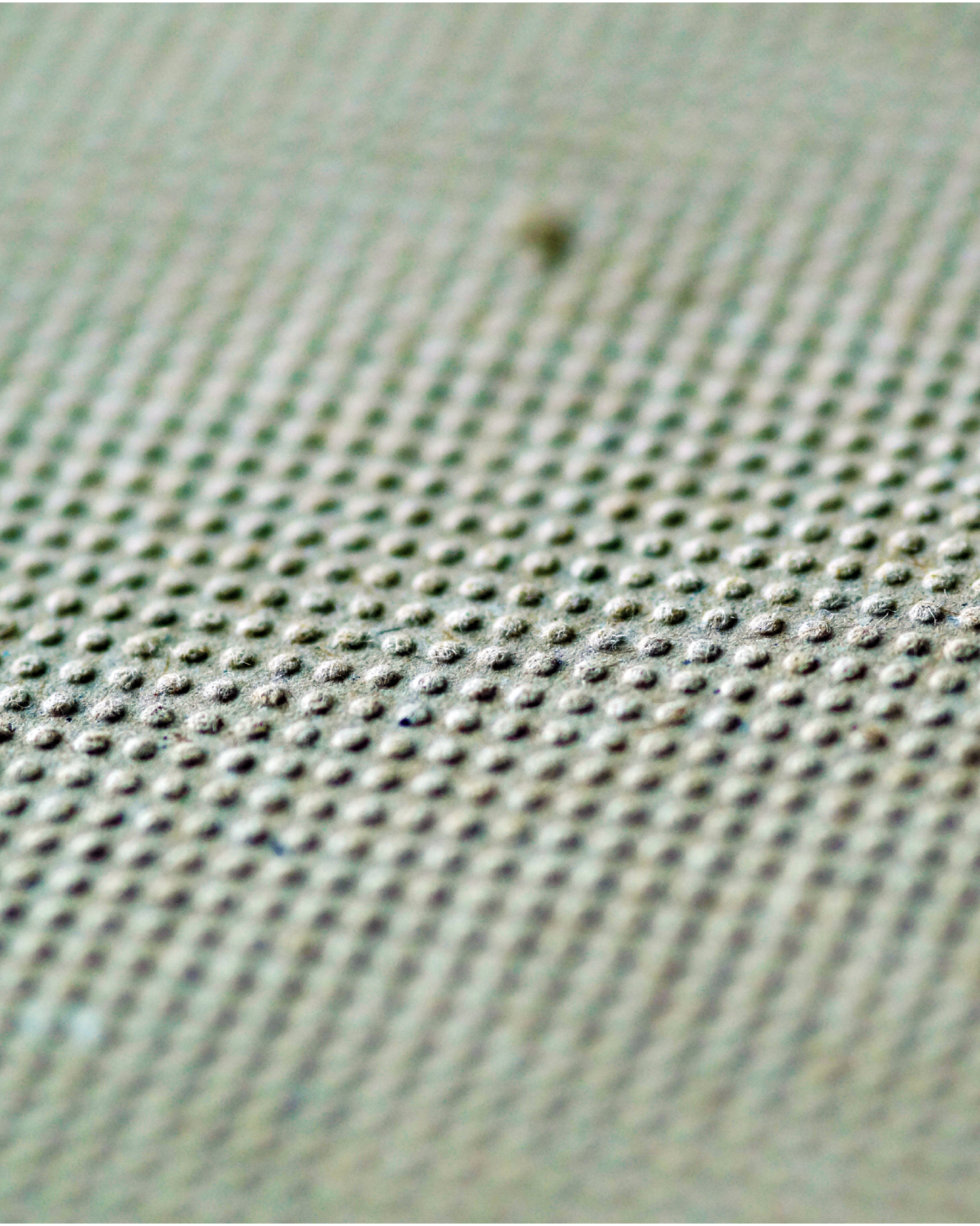

2 Uitwerking creatiesporen

Creatiespoor 1: Innovatie & ondernemerschap

a. Beleidsaanname

Om te komen tot een circulaire economie is een systeemverandering nodig. Volgens het PBL zijn daarvoor 3 typen van innovatie nodig: (1) technologie, (2) productontwerp, en (3) verdienontwerp. Veel van deze innovaties moeten nog plaatsvinden; op dit moment is nog niet geheel duidelijk hoe de nieuwe economie precies vorm gaat krijgen. Duidelijk is dat hier grote kansen voor bedrijven liggen en het is niet voor niets dat zowel kennisinstituten als het MKB en de creatieve industrie volop bezig zijn met het ontwikkelen van een breed scala aan innovaties. De overheid kan deze systeemverandering versnellen door een rol te pakken in het stimuleren van ondernemerschap en innovaties.

b. Acties

1.1 Wij ondersteunen circulaire innovaties financieel via onze MKB innovatie-instrumenten (Proof of Conceptfonds, Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH), MIT (MKB Innovatie Topsectoren)-regeling.

1.2 Wij ondersteunen innovatief MKB en startups via ondernemersloketten (Investeringsgereedprogramma) door financieringsinstrumenten transparant te maken.

1.3 Wij helpen circulaire startups en innovatieve bedrijven om aansluiting bij de markt te vinden door het opzetten van een investeringsgereed- en versnellingsprogramma.

1.4 Wij verbinden MKB, creatieve industrie en kennisinstituten via netwerken waarin gezamenlijk gewerkt wordt aan innovaties.

1.5 Wij bieden ruimte aan een circulaire startups in ons 'Startup in Residence' programma.

1.6 Wij gaan actief partnerships aan met creatieve innovatienetwerken (hubs, broedplaatsen, kennisinstituten) en realiseren kruisbestuiving door office sharing, het delen en versterken van 'fluïde netwerken', het samen organiseren van gerichte innovatieprogramma's, incubators, masterclasses, fellowships en/of contests.

c. Rol & inzet

Partner - stimuleren (waaronder financieren) en verbinden

d. Partijen die we betrekken

MKB, creatieve bedrijven, kennisinstellingen, gemeenten en rijksoverheid.

e. Wat gaat het opleveren?

- Katalyseren van het creatieve proces, totstandkomen ideeën en concepten
- Een toename in het aantal innovaties dat de markt bereikt
- Een stevig partnership tussen de provincie, circulaire creatieve netwerken en kennisinstituten

f. Financiële inzet 2017-2020

Budget Actieagenda circulaire economie: € 245.000

Overige (reeds vastgestelde budgetten[1)]): € 10 miljoen inzet via het programma voor duurzame MKB Innovatie. Het programma voor Duurzame MKB Innovatie bestaat uit vier onderdelen waarmee innovaties onder andere op gebied van circulaire economie gestimuleerd worden[2)]: (a) Proof of concept-fonds (€4,85 miljoen), (b) Investeringsgereedprogramma (€ 1 miljoen), (c) Versnellingsprogramma (€ 500.000) en (d) MIT-regeling (MKB Innovatie Topsectoren, samen met het Rijk) (€ 3,5 miljoen). De beschikbare middelen voor deze instrumenten zijn overigens in totaal € 18 miljoen (€ 8 miljoen is bestemd voor 'algemene' MKB innovatie vanuit de portefeuille economie). Besluitvorming over deze instrumenten heeft al plaatsgevonden.[3)]

1 Bedoeld worden programma's, uitvoeringsregelingen e.d. waarover op een eerder moment al een besluit heeft plaatsgevonden en die een inhoudelijke relatie hebben naar circulaire economie.

2 Duurzaamheidsthema's zijn circulaire economie, duurzame mobiliteit en duurzame energie. In het openstellen van de genoemde instrumenten zijn geen schotten aangebracht tussen de verschillende thema's. Het is dan ook niet mogelijk om vooraf aan te geven in welke mate er projecten specifiek voor circulaire economie ondersteund gaan worden, in theorie kan dat variëren van 0% tot 100% van de beschikbare middelen.

3 27 september 2016 (GS)

CREATIESPOOR 2: KETENVORMING

a. Beleidsaanname

Ketens staan centraal in een circulaire economie. Grondstoffen verplaatsen zich van het ene naar het andere stadium in productie-consumptieketens. Wat afval is voor het ene bedrijf, kan een grondstof zijn voor een ander bedrijf. In een industriële symbiose is er sprake van een systematische uitwisseling van materialen die voordelig is voor alle betrokken partijen. Het idee van industriële symbiose klinkt aantrekkelijk en logisch, maar blijkt in de praktijk niet eenvoudig te realiseren. De conversie van reststroom naar grondstof gaat vaak gepaard met technische uitdagingen en bedrijven vinden het lastig om zelfstandig een keten te initiëren. Ook kan regelgeving in de weg zitten (relatie met creatiespoor 5). Daarnaast is er behoefte aan technische innovaties. Ondernemers geven aan een belangrijke verbindende rol te zien voor een regionale overheid in het tackelen van deze problemen, het samenbrengen van partijen en het totstandkomen van ketens. Wij voeren daarom de regie op de totstandkoming van vier icoonketens die zich richten op de reststromen 1) mineralen in de bouwsector, 2) biomassa en voedsel, 3) plastic verpakkingsmateriaal en 4) textiel en stellen ons daarbij op als verbinder tussen partijen.

b. Acties

2.1 Tezamen met een externe partner voeren wij de regie op de vorming van vier icoonketens

2.2 Wij ondersteunen participerende MKB bedrijven in het ontwikkelen van hun eigen circulaire visie door hen de mogelijkheid te geven kosteloos te participeren in een Circular Business Design Track[4], georganiseerd door Innovatienetwerk CLICKNL, onderdeel van de Topsector Creatieve Industrie.

2.3 Via challenges, die wij uitzetten bij de creatieve industrie en kennisinstituten, stimuleren wij gerichte innovatie om conversieproblemen op te lossen.

2.4 Om tot een goede uitwisseling van grondstoffen te komen, betrekken en ondersteunen we met living labs een bedrijf financieel dat bezig is met de ontwikkeling van een uitwisselingsplatform voor grondstoffen, en bereid is samen met ons te experimenteren.

2.5 Om te zorgen dat de impact van de totstandkoming van icoonketens niet alleen regionaal is, werken wij samen en delen wij onze ervaringen met nationale en internationale circulaire netwerken.

c. Rol & inzet provincie

Partner en bemiddelaar - stimuleren en verbinden.

d. Partijen die we betrekken

MKB bedrijven, creatieve bedrijven, innovatiehubs, en kennisinstellingen.

e. Wat gaat het opleveren?

- Vier icoonketens in de vorm van ‘Living Labs’, die als katalysator voor leren en experimenteren gaan dienen en die uiteindelijk leiden tot schaalbare en repliceerbare ketens die ook elders kunnen worden gerealiseerd.

f. Financiële inzet 2017-2020

Budget Actieagenda circulaire economie: € 610.000
Overige (reeds vastgestelde budgetten): n.v.t.

CREATIESPOOR 3: PRODUCTIE SCHONE GRONDSTOFFEN

a. Beleidsaanname

De keten van biologische nutriënten maakt onderdeel uit van de circulaire economie conform het model van de Ellen MacArthur Foundation. De overgang van import van niet-hernieuwbare grondstoffen naar hernieuwbare, bij voorkeur lokaal geproduceerde biologische grondstoffen, hoort bij de transitie naar een circulaire economie. Ook hiervoor is een grote innovatieslag nodig. Deze transitie heeft verschillende voordelen: als land en provincie worden we minder afhankelijk van instabiele regio’s in de wereld en bio-based grondstoffen zijn niet of veel minder schadelijk voor het milieu en kunnen bovendien gemakkelijk hergebruikt worden of op natuurlijke wijze worden afgebroken. Ook draagt het gebruik van lokale geproduceerde bio-based grondstoffen bij aan het reduceren van de CO_2 uitstoot. De overgang naar een bio-based economie biedt ons land kansen

4 http://www.clicknl.nl/design/circo/workshop-track/

vanwege de strategische ligging met goede zeehavens, sterkte agro-, en chemie- en energiesectoren en hoogwaardige kennisinstellingen. Nederland verwerkt zeer omvangrijke hoeveelheden biomassa voor voedsel en veevoer vanwege haar sterke agro-food sector, iets dat in het bijzonder geldt voor Noord-Holland. De toenemende vraag naar biomassa biedt mogelijk ook nieuwe verdienmodellen voor terreinbeherende organisaties. Tegelijk dwingt de groeiende vraag ons als maatschappij tot een aantal belangrijke keuzes in de ruimte (inzetten landbouwgrond, ruimte in natuurgebieden, kansen voor zeewier als biomassa, enzovoort).

b. Acties

3.1 Wij laten in beeld brengen waar de kansen liggen voor de landbouw en bosbouw en hoe een verdere marktontwikkeling bevorderd kan worden.
3.2 Wij sluiten aan bij het onderzoek van het Rijk naar het effect van het stimuleren van investeringen in nieuwe productiecapaciteit.
3.3 Wij werken in co-creatie met partners in de voedingsindustrie, landbouw en natuur een ruimtelijk plan uit om te garanderen dat in de toekomst kan worden voorzien in de behoefte aan biomassa.
3.4 Wij werken met het Rijk samen aan de realisatie van de strategische doelen van de transitieagenda ‘voedsel en biomassa’, als onderdeel van de uitwerking van het landelijke Grondstoffenakkoord.
3.5 Wij sluiten aan bij het onderzoek van het Rijk naar de mogelijkheid om te komen tot één overkoepelend basisduurzaamheidskader voor alle grondstoffen en wij gaan samen met het Rijk in cross-sectoraal verband samenwerken om cascadering[5] van biomassa mogelijk te maken.
3.6 Wij continueren tezamen met Wageningen Universiteit, het NIOZ en ECN de onderzoeken naar de toepassingsmogelijkheden van zeewier, ter uitvoering van de aangenomen motie van 9 november 2015, ‘Statenmotie 62: Zeewier als energiebron’ van de fracties van D66 en VVD.

c. Rol & inzet provincie

Partner en beleidsontwikkelaar - stimuleren & onderzoeken.

d. Partijen die we betrekken

Diverse partijen uit de agrosector, kennisinstellingen, gemeenten, natuurorganisaties.

e. Wat gaat het opleveren?

- Een onderzoeksrapportage waarbij de toekomstige vraag en aanbod van biomassa, de kansen voor landbouw en bosbouw, en de effecten van investeringen in nieuwe productiecapaciteit in beeld zijn gebracht.
- Een ruimtelijk plan voor de invulling van de toekomstige behoeftes aan productiecapaciteit, gezamenlijk opgesteld met partners in de voedingsindustrie, landbouw en natuur.
- Uitwerking van het onderdeel biomassa tezamen met het Rijk, in het kader van een nog op te stellen landelijk, overkoepelend basis duurzaamheidskader voor grondstoffen.
- Uitwerking van het landelijke Grondstoffenakkoord op het onderdeel ‘voedsel en biomassa’.
- Uitvoering van motie ‘zeewier als energiebron’.

f. Financiële inzet 2017-2020

Budget Actieagenda circulaire economie: € 110.000
Overige (reeds vastgestelde budgetten): € 300.000 (als subsidie buiten uitvoeringsregeling vanuit Beleidsagenda energietransitie (TWINH) voor de uitvoering motie ‘zeewier’ 2017-2018)

CREATIESPOOR 4: RUIMTE

a. Beleidsaanname

De transitie naar een circulaire economie zal effecten hebben op de fysieke leefomgeving. Dit kan op verschillende manieren tot uiting komen en in dit verband denken we vooral aan bedrijventerreinen, aan ruimtelijke clustervorming van bedrijven die ‘iets’ met elkaar hebben, aan opslag en distributie van grondstoffen (grondstoffenrotonde), aan uitwisseling van energie en warmte en de infrastructuur die daarvoor nodig is, en aan logistieke processen ter ondersteuning van ketens. Voor bedrijventerreinen is een vorm van industriële symbiose het ideaalbeeld richting een circulaire economie. Ook een systeemoplossing van afval en grondstoffen, bijvoorbeeld een grondstoffenrotonde, zal logistiek-ruimtelijke implicaties hebben. De provincie

5 Met cascadering wordt bedoeld: hergebruik van materialen, biomassa of energie op diverse plekken (cascades) in de keten.

heeft een belangrijke kerntaak voor de ontwikkeling en gebruik van de ruimte in de regio en kan daarmee gewenste ontwikkelingen voor circulaire economie versnellen.

b. Acties

4.1 Tezamen met twaalf regionale partijen pakken we de ontwikkeling van de Westas op als dé circulaire werkplaats van Nederland (NB: deze actie valt mede onder de portefeuille van economie).

4.2 We zetten de bestaande HIRB-regeling (Herstructurering en Innovatief Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) voor het toekomstbestendig maken van werklocaties ook in om circulaire economie op werklocaties te stimuleren (NB: deze actie valt onder de portefeuille van economie).

4.3 Tezamen met relevante belanghebbenden onderzoeken we provinciebreed de ruimtelijke-logistieke consequenties van circulaire economie.

c. Rol & inzet provincie

Partner en beleidsontwikkelaar - onderzoeken en regelen

d. Partijen die we betrekken

De Westas-partijen zijn: Schiphol Group, Projectbureau Noordzeekanaalgebied, Haven Amsterdam, Greenport Aalsmeer, SADC, AMS-IX, ministeries van I&M en EZ, Amsterdam, Haarlemmermeer, Amstelveen, Aalsmeer en MRA. Voor de HIRB regeling worden alle gemeenten geraadpleegd. Voor het onderzoek naar de grondstoffenrotonde zullen partners worden gezocht, waarbij met name gedacht wordt aan Amsterdam, MRA, Haarlemmermeer, OD's, kennisinstellingen en bedrijfsleven.

e. Wat gaat het opleveren?

- Diverse projecten in verband met de verdere uitwerking van de Westas als circulaire werkplaats, op basis van de Ruimtelijk-Economische Verkenning Westas (REVW) van 2017.
- Diverse projecten voor het toekomstbestendig maken van werklocaties gericht op circulaire economie die vanuit de HIRB regeling financieel worden ondersteund.
- Een onderzoek naar de ruimtelijk-logistieke consequenties van circulaire economie.

f. Financiële inzet 2017-2020

Budget Actieagenda circulaire economie: € 450.000
Overige (reeds vastgestelde budgetten): € 1.050.000 (vanuit de HIRB[6]-uitvoeringsregeling, dit valt onder de portefeuille economie).

CREATIESPOOR 5: REGELGEVING

a. Beleidsaanname

Huidige wet- en regelgeving is geschreven in de context van een lineaire economie, waarmee in sommige gevallen de transitie naar een circulaire economie (onbedoeld) wordt belemmerd. Via onze regionale netwerken en inzicht in bedrijfsvoering van bedrijven bevinden wij ons in een goede positie om circulaire ondernemers bij te staan in het wegnemen van die regels. Het opheffen van belemmerende regelgeving zien wij niet als eenmalige actie, maar een continu proces.

b. Acties

5.1 Wij werken nauw samen met het Rijk om verder invulling en voeding te geven aan het programma Ruimte in Regels.

5.2 Waar nodig werken wij vanuit onze ambassadeursrol ambtelijk en bestuurlijk samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven om in Den Haag of Brussel benodigde veranderingen in regelgeving te realiseren.

5.3 In IPO-verband zetten wij ons in voor een gezamenlijke provinciale structuur en database waarin wij gezamenlijk op een efficiënte wijze belemmerende regelgeving aggregeren

5.4 Ons MKB Innovatieloket (onderdeel van het MKB Investeringsgereedprogramma) richten wij zo in dat belemmeringen in regelgeving op goede wijze worden verzameld en tegelijk stimuleren wij via onze netwerken ondernemers om barrières die zij ervaren te melden.

6 Het gaat om jaarlijks (2017 t/m 2019) € 300.000 voor proceskosten voor duurzame maatregelen op werklocaties, waaronder circulaire economie en jaarlijks € 50.000 voor een aanjager duurzaamheid, waaronder circulaire economie.

5.5 Wij gaan een samenwerking aan met koepelorganisaties van werkgevers en met creatieve hubs - netwerkorganisaties in de haarvaten van de verschillende sectoren die weten tegen welke regelgevende barrières circulaire ondernemers aanlopen
5.6 Wij organiseren tezamen met de Noord-Hollandse Regionale Uitvoeringsdiensten en Omgevingsdiensten een traject waarin wij op zoek gaan naar ruimte in regels bij vergunningverlening en handhaving, waarbij wij ook kijken naar mogelijkheden om doorlooptijden en efficiëntie bij aanvragen van circulaire initiatieven te verbeteren. Als kader voor dit traject nemen wij de uitgangsprincipes van de Omgevingswet ter hand.
5.7 Om ruimte te geven aan experimenteren onderzoeken wij - bijvoorbeeld in combinatie met de uitvoering van Living Labs - de mogelijkheid tot toepassing van regelvrije zones.
5.8 Quickscan naar belemmeringen in provinciale regelgeving.

c. Rol & inzet provincie
Partner en bemiddelaar - onderzoeken en verbinden.

d. Partijen die we betrekken
Europa, rijksoverheid, IPO, MKB, koepelorganisaties werkgevers, creatieve hubs, RUD, OD, gemeenten.

e. Wat gaat het opleveren?
- Verdere invulling en input op Ruimte in Regels, de nationale database voor belemmerende regelgeving.
- Eenduidige inventarisatie van belemmerende regels in IPO-verband.
- MKB loket die ook is uitgerust om belemmerende regels te signaleren.
- Onderzoek naar ruimte in regels bij vergunningverlening en handhaving via RUD's en OD's.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor een regelvrije zone.

f. Financiële inzet 2017-2020
Budget Actieagenda circulaire economie: € 95.000
Overige (reeds vastgestelde budgetten): n.v.t.

CREATIESPOOR 6: CIRCULAIRE ORGANISATIE

a. Beleidsaanname
Alleen al de provincie Noord-Holland geeft jaarlijks zo'n € 200 miljoen uit aan inkoopopdrachten en de uitvoering van diverse publieke werken zoals wegenbouw. Alle overheden tezamen hebben een stevige positie als opdrachtgever en kunnen vanuit die positie veel invloed uitoefenen op bedrijven die opdrachten aannemen om wenselijke maatschappelijke veranderingen teweeg te brengen. In een markt waar vaak al gevestigde concurrerende spelers actief zijn is het soms lastig om met innovatieve circulaire productiemethoden of -modellen direct een meerwaarde en dus goede concurrentiepositie te creëren ten opzichte van bestaande producten. Door aanvullende prikkels in de markt aan te brengen kunnen deze circulaire toetreders door de lastige fasen heen geholpen worden. Met circulair inkopen moedigen wij daarmee potentiële opdrachtnemers, leveranciers en hun partners aan om circulair te opereren. Omdat nog niet altijd helder is wanneer sprake is van circulariteit zijn veel overheden en bedrijven op dit moment aan het onderzoeken wat gepaste criteria zijn voor circulair inkopen en wat daarbij realistische doelstellingen zijn.

b. Acties
6.1 Wij geven opdracht om verder te laten onderzoeken wat de reële mogelijkheden zijn voor organisatiebreed circulair inkopen en welke kennis en ontwikkelingsstappen daarvoor nodig zijn.
6.2 Wij laten onderzoeken hoe wij onze rol als 'launching customer' kunnen vervullen.
6.3 Wij willen wij in 2017 in 3 pilotprojecten circulair inkopen uitvoeren. In 2017 werken we het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, waaraan wij ons hebben gecommitteerd, uit in het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), met daarin inbegrepen circulair inkopen.
6.4 Voor onze uitvoeringsprojecten doen we onderzoek naar volledig circulair bouwen en onderhoud plegen. We laten de mogelijkheden tot inzet van het grondstoffenpaspoort en grondstoffenrotonde onderzoeken en bekijken daarbij de mogelijkheden voor gestandaardiseerd modulair bouwen van kunstwerken, zodat onderdelen van kunstwerken eenvoudig te plaatsen zijn en ook uitwisselbaar zijn. Wij verkennen daarbij welke rol de gebiedscontracten kunnen spelen in het bevorderen van circulariteit. Een en ander werken wij uit in een actieprogramma.
6.5 Wij toetsen of circulariteit wordt meegenomen in nieuw provinciaal beleid.

c. Rol & inzet provincie
Opdrachtgever - onderzoeken en realiseren.

d. Partijen die we betrekken
Vooral onze eigen organisatie.

e. Wat gaat het opleveren?
- Aanscherping van inkoop en aanbestedingsbeleid provincie Noord-Holland t.b.v. circulaire economie.
- Helderheid hoe de provincie haar rol als 'launching customer' kan inzetten om innovaties op gebied van circulaire economie een marktkans te bieden.
- Onderzoek naar de vervlechting, verankering en kansen van circulaire economie in overig beleid van de provincie Noord-Holland

f. Financiële inzet
Budget Actieagenda circulaire economie: € 90.000
Overige (reeds vastgestelde budgetten): n.v.t.

3 Financiële inzet Actieagenda en overige provinciale inzet circulaire economie

3.1 Meerjarenoverzicht financiële inzet vanuit portefeuille circulaire economie en duurzaamheid

CREATIESPOOR	2017	2018	2019	2020	Totaal 2017-2020
1. Innovatie & ondernemerschap	45.000	70.000	70.000	60.000	245.000
2. Ketenvorming	150.000	250.000	105.000	105.000	610.000
3. Productie schone grondstoffen	0	60.000	50.000	0	110.000
4. Ruimte (waaronder Westas)	20.000	220.000	210.000	0	450.000
5. Regelgeving	45.000	20.000	30.000	0	95.000
6. Circulaire organisatie	60.000	0	30.000	0	90.000
Totaal	**320.000**	**620.000**	**495.000**	**165.000**	**1.600.000**

3.2 Overzicht overige inzet van provincie Noord-Holland voor circulaire economie en eventuele financiële inzet daarbij

Hieronder volgt een overzicht van beleidsactiviteiten met een relatie naar circulaire economie, waar de provincie Noord-Holland betrokken bij is. Besluitvorming hierover (ook qua financiële inzet) heeft op eerdere momenten plaatsgevonden en staat dus los van het Ontwikkelingsperspectief circulaire economie.

Maatregel	Financiële inzet	Looptijd	Portefeuille	Opmerking
Duurzame MKB Innovatie: onderdeel 'Proof of concept fonds'	€ 4.850.000 (portefeuille duurzaamheid) voor duurzame innovaties € 3.350.000 (portefeuille economie) voor 'algemene' innovaties in het MKB	2017-2020	Duurzaamheid Economie	Het programma Duurzame MKB Innovatie bestaat uit vier onderdelen van in totaal € 18 miljoen en bestaat uit € 10 miljoen duurzaamheid en € 8 miljoen algemene innovaties in het MKB.
Duurzame MKB Innovatie: onderdeel 'Investeringsgereed'	€ 1.000.000 (portefeuille duurzaamheid) € 1.000.000 (portefeuille economie)	2017-2020	Duurzaamheid Economie	Het programma Duurzame MKB Innovatie bestaat uit vier onderdelen van in totaal € 18 miljoen en bestaat uit € 10 miljoen duurzaamheid en € 8 miljoen algemene innovaties in het MKB.

Maatregel	Financiële inzet	Looptijd	Portefeuille	Opmerking
Duurzame MKB Innovatie: onderdeel 'MIT' (MKB Innovatie Topsectoren, samen met Rijk)	€ 3.500.000 (portefeuille duurzaamheid) € 3.500.000 (portefeuille economie) Ministerie van EZ legt eveneens € 7.000.000 bij.	2016-2020	Duurzaamheid Economie	Het programma Duurzame MKB Innovatie bestaat uit vier onderdelen van in totaal € 18 miljoen en bestaat uit € 10 miljoen duurzaamheid en € 8 miljoen algemene innovaties in het MKB De MIT-regeling doet de provincie samen met het ministerie van EZ, die de inzet van de provincie verdubbelt. Het gaat om regio-specifieke (Noord-Holland) inzet.
Duurzame MKB Innovatie: onderdeel 'versnellings-programma'	€ 500.000	2017-2020	Duurzaamheid	Het programma Duurzame MKB Innovatie bestaat uit vier onderdelen van in totaal € 18 miljoen en bestaat uit € 10 miljoen duurzaamheid en € 8 miljoen algemene innovaties in het MKB.
Uitvoering motie 62, PS 9 nov. 2015 'Zeewier als energiebron' (of bio-massa op zee)	€ 300.000 (als subsidie buiten uitvoeringsregeling vanuit Beleidsagenda Energietransitie, TWINH)	2017-2018	Duurzaamheid	Betreft uitvoering motie 62, PS 9 nov. 2015.
Uitvoeringsregeling HIRB, onderdelen 'proceskosten duur-zame maatregelen' en 'aanjager duurzaam-heid'	€ 1.050.000	2017-2019	Economie	Circulaire economie is één van de thema's waarop subsidie aangevraagd kan worden.
Actieagenda MRA, agendapunten 4.1 t/m 4.7	Vooralsnog alleen €180.000 p.j. voor programma aanjager grondstoffen. (wordt gefinan-cierd uit het 'regionaal budget' van Platform Economie, waaraan de provincie vanuit portefeuille Economie jaarlijks €1,5 miljoen bijdraagt (budget kenniseconomie).	2017-2020	Diverse portefeuilles, voor deze specifieke agendapunten vooral Duurzaamheid en Economie	Actiepunten 4.1 t/m 4.7 betreffen circulaire economie, vooral gericht op afval en grondstoffen. Uitvoering is deels geïntegreerd in onze Actieagenda CE.
Challenge 'circulaire economie' van Amsterdam Economic Board	Wordt financieel ondersteund door de Board (proceskosten). Board wordt gefinancierd uit het 'regionaal budget' van Platform Economie, waaraan de provincie vanuit portefeuille Economie jaarlijks €1,5 miljoen bijdraagt.	2017-2025	Duurzaamheid en Economie	Challenge wordt geleid door Jacqueline Cramer. Deels overlapt het onze Actieagenda CE.
Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland	€ 20 miljoen is actueel beschikbaar. Stortingen van in totaal € 55 miljoen zijn nog voorzien voor latere jaren	doorlopend	Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit	Gaat om participaties, leningen, of converteerbare leningen. Focus van het fonds ligt op 3 onderwerpen: (1) circulaire economie, (2) energietransitie en (3) duurzame mobiliteit. Er bestaan geen schotten tussen deze thema's. Fonds wordt extern beheerd.
Onderzoek naar CO2 transport via bestaande netwerk van leidingen (Alliander)	€ 60.000 vanuit het pakket 'motie duurzame economie' van 2013 (budget Landbouw)	2014-2015	Economie	Uitgevoerd onderzoek naar benutten van bestaande systemen (leidingen) voor transport van CO2 naar glastuinbouw.
Green Deal CO2-voorziening glastuinbouw	Zie onderzoek CO2 transport hierboven	2014 en verder	Economie	Green Deal ondertekend door 15 partijen in 2014 met als doel een CO2-transportsysteem voor een duurzamere glastuinbouw te realiseren.
Ontwikkeling van werklocaties in Schipholregio op basis van circulaire economie (SADC)	N.v.t. Gebiedsontwikkeling van SADC wordt vanuit eigen bedrijfsactiviteiten (grondexploitatie) gedekt. Sturing geschiedt via aandeelhoudersrol.	2016 en verder	Economie	De ontwikkeling van bedrijventerreinen door SADC in de Schipholregio geschiedt op basis van de principes van circulaire economie (vastgelegd in strategisch meerjarenplan).

Maatregel	Financiële inzet	Looptijd	Portefeuille	Opmerking
Green Deal Duurzaam Grond-, Weg-, en Waterbouw 2.0	n.v.t. Duurzaamheidsambities worden in het aanbestedings-traject verankerd, mede bedoeld om klimaatambities te realiseren.	2017 en verder	Mobiliteit	Vervolg op Green Deal GWW uit 2013. Gezamenlijke intentie om in de GWW duurzaamheid toe te passen volgens een stappenplan. Moet leiden tot reductie van 50% primaire grondstoffen in 2030 en 20% minder CO2 uitstoot dan 1990. Voorbeelden van projecten zijn: Solaroad, biobased weg (bitumen vervangen door organisch lignine, en duurzaam aanbesteden oeververvanging).
Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	€ 3,3 miljoen voor 12 projecten in 2017 (NB: Er is voor € 4,7 miljoen in 2016 in projecten gestoken via de investeringsimpuls. Ruim de helft daarvan betrof projecten voor circulaire economie.) Budget Reserve Investerings-impuls Duurzame Zeehavens.	2016 en 2017	Zeehavens	Subsidieregeling voor verduurzaming van zeehavens. Eén van de categorieën waarop aangevraagd kan worden, betreft circulaire economie.
Duurzaamheidsdeal Circulaire Economie (RWS, Schiphol, Provincie NH, Amsterdam, Amsterdam Economic Board, AEB, Haarlemmermeer, Waterschappen, Hoogheemraadschap, LTO en ECN)	N.v.t. Betreft vrijwillige afspraken tussen 12 partijen die de Duurzaamheidsdeal ondertekend hebben.	2017 en verder	Duurzaamheid	Intentieverklaring tussen 12 partijen gericht op het versnellen van de transitie naar een circulaire economie. Afspraken zijn: (1) beperken gebruik primaire grondstoffen, (2) komen tot een fysieke grondstoffenrotonde, (3) opereren als launching customer.
Nationaal grond-stoffenakkoord (door 180 partijen ondertekend in januari 2017)	N.v.t. Betreft afspraken tussen overheden, bedrijfsleven en andere partijen om in 2050 op grondstoffengebruik volledig circulair te zijn. Partners leveren naar vermogen daaraan hun bijdrage.	2017-2050	Duurzaamheid	Betreft gezamenlijke afspraken die nodig zijn om in 2050 volledig te draaien op herbruikbare grondstoffen. Deze ambitie wordt uitgewerkt in een aantal transitieagenda's. Thema's zijn: (1) Biomassa en voedsel; (2) Kunststoffen; (3) Maakindustrie; (4) Bouw; en (5) Consumptiegoederen.
Haalbaarheidsstudie CO2 Smart Grid	€ 60.000 (€ 25.000 vanuit duurzame landbouw en € 35.000 investeringsprogramma duurzame energie) (totaalbedrag voor onderzoek is € 500.000, hetgeen wordt opgebracht door alle deelnemende partijen)	2017-2018	Duurzaamheid	Betreft onderzoek naar haal-baarheid van een 'smart grid' t.b.v. opslag en hergebruik van CO2. Partners zijn provincies Zuid-Holland, Tata, Haven Rotterdam, LTO, Amsterdam Economic Board, AEB, en diverse andere partijen.

4 Overzichtstabel Actieagenda circulaire economie

Creatiespoor	Actie	Rol/inzet provincie	Resultaat	Planning	Financieel 2017-2020	Opmerking
1. Innovatie & ondernemerschap	1.1 Circulaire innovaties bedrijven ondersteunen	Partner - stimuleren	Diverse innovatie-projecten onder-steund	2017-2020	-	Financiering via Fonds MKB Innovatie en Duurzaamheid, Participatiefonds Duurzame Economie
	1.2 Financierings-instrumenten transparant maken	Partner en opdrachtgever - regelen	Betere toegankelijk-heid innovatie-instrumenten	2017-2018	-	Financiering via Fonds MKB Innovatie en Duurzaamheid, Participatiefonds Duurzame Economie
	1.3 Circulaire startups ondersteunen bij marktgereedheid	Partner en opdrachtgever-stimuleren	Circulaire startups vinden betere aansluiting bij de markt via het programma	2017-2020	-	Financiering via Fonds MKB Innovatie en Duurzaamheid, Participatiefonds Duurzame Economie
	1.4 Als drijvende kracht in fluïde, creatieve netwerken opereren	Partner - verbinden	Een stevig partner-schap tussen provincie en creatieve net-werken, bedrijven en kennisinstellingen.	2017-2020	€ 70.000	
	1.5 Startup in Residence	Opdrachtgever en partner - stimuleren	Een programma (inclusief werk-plekken) voor startups in eigen huis.	2017-2018	-	Startups wordt huisvesting geboden in de plint op het kantoor Houtplein
	1.6 Circulaire innovatie-programma's organiseren	Opdrachtgever en partner - stimuleren en verbinden	Een meerjaren-programma voor circulaire innovatie-bevordering in creatieve innovatie-netwerken.	2017-2020	€ 175.000	Het programma kent diverse onderdelen om innovatie en kruisbestuiving te versterken, zoals 'office sharing', incubators, masterclasses en wedstrijden.
2. Ketenvorming	2.1 Icoonketens organiseren	Partner en opdrachtgever - stimuleren en verbinden	Icoonketens - bedrijven in bepaalde ketens zijn bij elkaar gebracht om te werken aan onder-linge symbiotische relaties.	2017-2020	€ 100.000	Vier kansrijke ketens worden geselecteerd, o.a. op basis van de eerder gemaakte Kansenkaart.
	2.2 Circular Business Design Tracks financieren	Partner - stimuleren en verbinden	Tien trajecten waarin MKB bedrijven door ClickNL worden begeleid om een circulaire visie te ontwikkelen op hun eigen bedrijf.	2017-2020	€ 120.000	Hierin wordt samen-gewerkt met het innovatieplatform ClickNL, onderdeel van Topsector creatieve industrie.
	2.3 Innovatie-challenges voor creatieve industrie en kennis-instellingen organiseren	Opdrachtgever en partner - stimuleren	Creatieve bedrijven en kennisinstellingen zijn financieel onder-steund om circulaire vraagstukken uit te werken.	2018-2020	€ 100.000	Aanpak sluit aan bij de 'challenges' van de Amsterdam Economic Board.
	2.4 Experiment digitaal uitwisselings-platform voor grondstoffen uitvoeren	Opdrachtgever en partner - stimuleren	Inzicht en praktijk-ervaring in de kansen en mogelijkheden van een grondstoffen-rotonde	2017-2020	€ 250.000	
	2.5 Ervaringen delen in internationaal netwerk	Partner - verbinden	Lidmaatschap van de Ellen MacArthur Foundation waarmee we meedoen in een internationaal platform voor circulaire economie.	2017-2020	€ 40.000	Lidmaatschap zal in regionaal (MRA) verband worden aangegaan.

Creatiespoor	Actie	Rol/inzet provincie	Resultaat	Planning	Financieel 2017-2020	Opmerking
3. Productie schone grond-stoffen	3.1 Marktkansen voor land- en bosbouw onder-zoeken	Opdrachtgever en partner - onderzoeken en stimuleren	Inzicht in de markt-kansen voor land- en bosbouw en wat nodig is om dit te versnellen.	2018-2019	€ 50.000	
	3.2 Productie-capaciteit biomassa onderzoeken	Partner - onderzoeken	Inzicht in benodigde productiearealen om ambitie voor inzet biomassa in circulaire economie te realiseren.	2017-2018	-	Wij sluiten aan bij het onderzoek van de rijks-overheid hiertoe.
	3.3 Ruimtelijk plan voor toekomstige behoefte biomassa	Partner en opdrachtgever - onderzoeken en verbinden	Inzicht in vraag/ aanbod biomassa, kwalitatieve behoeften industrie en strategie om transitie te realiseren.	2019	€ 50.000	Co-creatie aanpak met partners in voedings-industrie, landbouw en natuur.
	3.4 Uitwerking Grondstoffen-akkoord, onder-deel voedsel en biomassa	Partner - onderzoeken en realiseren	Uitwerking van strategie voor onder-deel 'voedsel en biomassa' van Grond-stoffen-akkoord met het Rijk.	2017-2019	-	Samenwerking met rijksoverheid en andere provincies
	3.5 Basis duurzaamheids-kader voor grond-stoffen en cascadering van biomassa ontwikkelen	Partner - onderzoeken en realiseren	Onderzoek naar een basis duurzaamheids-kader (t.b.v. wet- en regelgeving door rijk) en de cascadering van biomassa als onder-deel daarvan.	2017-2019	€ 10.000	Samenwerking met rijksoverheid en andere provincies
	3.6 Toepassings-mogelijkheden zeewier onder-zoeken	Opdrachtgever en partner - onderzoeken	Inzicht in toepassings-mogelijkheden van zeewier als biomassa voor energie en grond-stoffen	2017-2018	-	Betreft uitvoering motie zeewier. € 300.000 is hiervoor gereserveerd vanuit TWINH.
4. Ruimte	4.1 Programma Westas als circulaire werkplaats uitvoeren	Partner - onderzoeken en verbinden	Inzicht in versnellings-kansen voor de Westas als circulaire werkplaats en start gemaakt met uit-voering projecten in samenwerking met 12 partners.	2017-2020	€ 400.000	De Westas is een samen-werkingsverband tussen 12 regionale partners. De provincie trekt het programmamanagement. Aan de basis daarvan ligt de Ruimtelijk Economische Verkenning Westas. Programma valt onder de portefeuille Economie en Duurzaamheid.
	4.2 Inzetten HIRB voor circulaire economie	Partner - stimuleren, realiseren en verbinden	Diverse projecten financieel gesteund via de HIRB-regeling om circulaire economie op werk-locaties te stimuleren.	2017-2019	-	Vanuit de HIRB-regeling is € 1.050.000 gereserveerd voor (1) € 300.000 proces-kosten voor duurzame maatregelen op werk-locaties, waaronder circulaire economie en (2) €50.000 p.j. voor een aanjager duurzaamheid, waaronder circulaire economie. De HIRB valt onder de portefeuille economie.
	4.3 Logistiek-ruimtelijke consequenties van circulaire economie	Opdrachtgever - onderzoeken en verbinden	Inzicht in de logistiek-ruimtelijke aspecten van circulaire economie en de kansen en opgaven van partijen daarin.	2019	€ 50.000	Betreft een onderzoek met focus op ruimte en logistiek rondom stads-distributie, afval en grondstoffen, keten-samenwerking, en industriële symbiose.

Creatiespoor	Actie	Rol/inzet provincie	Resultaat	Planning	Financieel 2017-2020	Opmerking
5. Regelgeving	5.1 Samenwerken in programma Ruimte in Regels	Partner - onderzoeken en bemiddelen	In samenwerking met Rijk, verdere invulling van rijksprogramma Ruimte in Regels, dat knelpunten in regelgeving signaleert en oplossingen daarvoor uitwerkt.	2017-2020	-	Ruimte in Regels is een rijksprogramma.
	5.2 Ambassadeur ondernemers richting Den Haag en Brussel	Partner - onderzoeken en bemiddelen	Knelpunten in regelgeving zijn gesignaleerd en geagendeerd in Den Haag of Brussel voor aanpassing.	2017-2020	-	Gaat om ambtelijke c.q. bestuurlijke inzet.
	5.3 IPO-samenwerking voor knellende regels opzetten	Partner - onderzoeken en bemiddelen	Een IPO-structuur, waaronder een database voor provinciale inventarisatie van knellende regels en IPO-samenwerking richting Rijk en EU.	2017-2020	-	Gaat vooralsnog om ambtelijke en bestuurlijke inzet.
	5.4 MKB loket inrichten voor verzamelen knellende regels	Partner en opdrachtgever - bemiddelen en verbinden	Inrichting van MKB-loket (komt voort uit MKB Innovatie & Duurzaamheid fondsen), op zodanige manier dat hier ook knellende regels die bedrijven signaleren, worden verzameld.	2017-2020	-	Heeft relatie met openstellen van MKB Innovatie en Duurzaamheid fondsen. Wij zullen daarbij ook onze netwerken van bedrijven stimuleren om knelpunten te melden.
	5.5 Samenwerking aangaan met koepelorganisaties voor inventariseren barrières	Partner - bemiddelen en verbinden	Quick scan barrières circulaire bedrijven en structureren van samenwerking	2017-2018	€ 20.000	Aanpak via quick scan of marktconsultaties.
	5.6 Met RUD's en OD's ruimte in regels onderzoeken	Partner - bemiddelen en verbinden	Een traject met de RUD's en OD's waarin gezamenlijk gezocht wordt naar oplossingen bij vergunningverlening en handhaving om de komst van circulaire bedrijvigheid te vergemakkelijken.	2017-2019	€ 35.000	Kosten betreffen vooral de inzet van RUD's en OD's.
	5.7 Onderzoek naar experimenteerruimte en regelvrije zone's	Opdrachtgever en partner - onderzoeken	Inzicht in de kansen en mogelijkheden rondom het bieden van fysieke experimenteerruimte en regelvrije zone's en rol van de provincie daarin.	2019	€ 20.000	
	5.8 Quick scan belemmeringen in provinciale regelgeving uit laten voeren	Opdrachtgever - onderzoeken	Inzicht in onze eigen regels en de impact daarvan op circulaire bedrijvigheid	2017	€ 20.000	

Creatiespoor	Actie	Rol/inzet provincie	Resultaat	Planning	Financieel 2017-2020	Opmerking
6. Circulaire organisatie	6.1 Onderzoek naar circulair inkopen en aanbesteden uit laten voeren	Opdrachtgever - onderzoeken en realiseren	Inzicht in mogelijkheden tot circulair inkopen en aanbesteden.	2017	€ 30.000	Samenwerking met directie B&U
	6.2 Onderzoek naar provincie als launching customer uit laten voeren		Inzicht in mogelijkheden voor het zijn van 'launching customer' voor innovatie producten.	2017	-	Wordt in 6.1 meegenomen
	6.3 Actieplan circulair inkopen opzetten en 3 pilotprojecten circulair inkopen uitvoeren	Opdrachtgever - realiseren	Actieplan circulair inkopen en uitvoering motie 'maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan' (3 pilotprojecten circulair inkopen in 2017).	2017	-	Actie verloopt via directie Concernzaken
	6.4 Onderzoek naar volledig circulair bouwen en onderhoud plegen	Opdrachtgever - onderzoeken en realiseren	Inzicht in mogelijkheid systeem van aanbesteding te realiseren op basis van grondstoffenpaspoort, grondstoffenrotonde en modulair bouwen.	2017	€ 30.000	Actie verloopt via directie B&U
	6.5 Toetsen of circulaire economie wordt meegenomen in nieuw provinciaal beleid	Opdrachtgever - onderzoeken	Inzicht in mogelijkheden om principes van circulariteit te vervlechten en verankeren in andere beleidssporen.	2019	€ 30.000	

HAARLEM, MEI 2017

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector Programma Transitie Energie & Grondstoffen

Fotografie
Provincie Noord-Holland, Arjan Hassing
Dion Vorrink
ECOR/Arjan Hassing
Wasteboards

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, mei 2017

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie

Kenmerk: 794427

Bijlagen: 2

- **Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie**
- **Actieagenda Circulaire Economie 2017-2020**

1. Inleiding

In ons coalitieakkoord 'Ruimte voor groei' hebben wij een aantal ambities en beleidsvoornemens geformuleerd, onder meer voor de economie van Noord-Holland. Ons economisch beleidskader (het Strategisch Beleidskader Economie) heeft u op 23 mei 2016 vastgesteld. Daarin werken wij aan het verbeteren van welvaart en welzijn in onze provincie door in te zetten op een duurzame, ondernemende en vernieuwende economie. Het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie die wij hierbij aan u voorleggen is één van de uitwerkingen van het economisch beleid, gericht op de thema's 'duurzaam', 'vernieuwend' en 'ondernemend', en een uitwerking van het thema 'circulaire economie' van ons Milieubeleidsplan 2015-2018. In ons coalitieakkoord schrijven wij over circulaire economie:

"Wij onderschrijven het belang van de 'circulaire economie', waarbij zoveel mogelijk grondstoffen opnieuw worden gebruikt (ook wel de grondstoffenrotonde genoemd). De overstap naar een circulaire economie is een grote verandering voor bedrijven, maar biedt ook kansen voor economische ontwikkeling. In het Noordzeekanaalgebied/ West-as zien wij in het bijzonder kansen op dit gebied. De rol van de provincie in deze is die van verbinder van initiatieven en kennismakelaar richting bedrijfsleven en gemeenten."

Voor de uitwerking van circulaire economie hebben wij het BOB-proces (beschouwing-oordeelsvorming-besluitvorming) gevolgd. Dit proces begon met de 'Startnotitie circulaire economie' (vastgesteld door ons college op 17 mei 2016 en behandeld in commissie EEB op 6 juni 2016). De startnotitie ging met name over de uitgangspunten en het proces. De Kadernotitie circulaire economie was de tweede stap en schetste de hoofdlijnen en richting van onze beoogde inzet op het thema (afbakening). Hierbij behoort ook de 'Kansenkaart' waarin een aantal bedrijfsclusters is geanalyseerd en kansen zijn geïdentificeerd voor de verduurzaming van grondstoffenstromen. U heeft de kadernotitie in december 2016 vastgesteld. De Kadernotitie is nu uitgewerkt in het voorliggende 'Ontwikkelingsperspectief circulaire economie'. Het Ontwikkelingsperspectief is verder ook operationeel uitgewerkt in de Actieagenda circulaire economie (2017-2020). Wij vragen u om in uw kaderstellende rol het Ontwikkelingsperspectief vast te stellen als beleidskader voor circulaire economie.

2. Het Ontwikkelingsperspectief circulaire economie

Waarom circulaire economie?
Het begrip 'circulaire economie' is relatief nieuw en het denken daarover is nog volop in beweging. Het is ontstaan vanuit het besef dat de traditionele 'lineaire' economie op termijn onvermijdelijk economische en maatschappelijke problemen gaat opleveren. Bij een toenemende mondiale bevolkingsgroei en dito welvaartsstijging raken eindige natuurlijke hulpbronnen als fossiele brandstoffen, metalen, mineralen en andere grondstoffen die nodig zijn om producten te maken, uitgeput. In de lineaire economie worden producten gemaakt, geconsumeerd en uiteindelijk weggegooid. Grondstoffen eindigen zo als afval. Zo worden door de stijgende wereldbevolking, welvaart en verstedelijking grondstoffen steeds schaarser en duurder omdat ze niet hernieuwbaar zijn. In het model van een circulaire economie worden grondstoffen, materialen en componenten zo lang mogelijk in de productieketen gehouden, zodat deze hun waarde en bruikbaarheid behouden en de druk op de wereldvoorraad verminderd wordt. Circulaire economie biedt daarom een goed denkkader om deze problemen het hoofd te bieden en de economie te verduurzamen.

Wij vinden het belangrijk dat Noord-Holland stappen maakt richting de transitie naar een circulaire economie. In de Kadernotitie Circulaire Economie/Kansenkaart (*Inzichten in het speelveld van de Circulaire Economie*) hebben we de grenzen van het speelveld verkend. Daarnaast hebben we januari jl. het nationale Grondstoffenakkoord getekend waarin met alle overheden en maatschappelijke partners is afgesproken Nederland in 2050 volledig circulair te maken. Ook hebben we in maart 2017 de Duurzaamheidsdeal Circulaire Economie getekend. Met een groot aantal Noord-Hollandse partners gaan we het gebruik van primaire grondstoffen verminderen en een gezamenlijke marktplaats voor grondstoffen opzetten.

Het realiseren van een circulaire economie kunnen wij uiteraard niet alleen. Samenwerking is nodig op allerlei niveaus, waarbij het bedrijfsleven een hele belangrijke schakel is. In de vele gesprekken die zijn gevoerd met ondernemers en andere overheden wordt de provincie en belangrijke rol toebedeeld in de circulaire economie. Met name het schaalniveau, kennis van de regio en de verbindende rol tussen overheden onderling en met het bedrijfsleven, wordt gezien als grote kracht van de provincie en daarmee als belangrijke speler om de circulaire economie van de grond te krijgen. In het Europese Forum Circulaire Economie van 18 april jl. kwam daar nog een item bij: lef; laten we lef tonen om deze transitie in te zetten.

Er lopen al vele initiatieven en ambities op gebied van circulaire economie die ons koppelkansen bieden. De Europese Unie voert het 'Pakket Circulaire Economie' uit, de rijksoverheid heeft een grote ambitie neergelegd in het rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050', de Metropoolregio Amsterdam is op vele fronten actief en veel bedrijven oriënteren zich momenteel op stappen die gezet moeten worden om verstandiger met grondstoffen en energie om te gaan. Ook binnen de omgevingsdiensten groeit het besef dat zij de oren en ogen naar het bedrijfsleven zijn en als zodanig een belangrijke rol kunnen spelen in voorlichting, aanjagen en kennis koppelen.

Doel circulaire economie

Reeds in de Kadernotitie Circulaire Economie heeft u ervoor gekozen om aan te sluiten bij de doelstelling van het Rijk voor circulaire economie: Nederland is circulair in 2050 en als tussenstap is er sprake van een reductie van in het gebruik van primaire grondstoffen van 50% in 2030. Dat is een ambitieuze doelstelling waar nog vele onzekerheden aan vast zitten. Dat wordt ook door het Rijk zelf erkend, gezien de volgende nuancering van het Planbureau voor de Leefomgeving[1] die het Rijk citeert bij het noemen van deze doelstelling: *"Het idee van de circulaire economie als een volledig gesloten systeem is een mobiliserend ideaalbeeld. Het gebruik van primaire grondstoffen en het ontstaan van reststromen kan waarschijnlijk nooit helemaal worden voorkomen. Dit hangt zowel samen met de grondstoffen die nog nodig zijn voor landen die hun infrastructuur nog aan het opbouwen zijn, als het gegeven dat een deel van het grondstoffengebruik inherent lineair is, zoals energie en voedsel*".

Bij deze doelstelling behoren 3 strategische doelen:

1. Grondstoffen in bestaande ketens worden hoogwaardig benut.

2. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden fossiele, kritieke en niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen vervangen door duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen.

3. We ontwikkelen nieuwe productiemethodes, gaan nieuwe producten ontwerpen en gaan gebieden anders inrichten.

Wat gaan we doen?

In het Ontwikkelingsperspectief is gekozen voor zes creatiesporen waarmee we aan de slag gaan om bij te dragen aan genoemde doelstelling en het drietal strategische doelen voor circulaire economie. De term 'creatiespoor' hebben wij gekozen omdat dit het beste aansluit bij de onzekerheid en dynamiek die gepaard gaan met de ontwikkelingen rondom circulaire economie en de wijze waarop we willen samenwerken met partijen. Mede daarom hanteren wij twee belangrijke uitgangspunten bij de uitvoering van het beleid:

Adaptief beleid: aangezien circulaire economie een relatief nieuwe manier van denken is over de inrichting van de economie en daardoor vele onzekerheden kent en de technologische ontwikkelingen razendsnel gaan, gaan we in het Ontwikkelingsperspectief uit van adaptief beleid. Deze adaptiviteit of flexibiliteit is nodig om snel in te kunnen spelen op nieuwe kansen en ontwikkelingen die zich uit verschillende hoeken kunnen voordoen.

Co-creatie / samenwerking: De provincie kan het niet alleen doen, maar heeft verschillende partijen nodig om in een proces van samen zoeken en experimenteren tot werkbare- en duurzame oplossingen te komen. Samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, Omgevingsdiensten, bedrijfsleven en kennisinstellingen gaan we werken aan een circulair Noord-Holland.

[1] Richting geven - ruimte maken. Balans van de Leefomgeving 2016 (Planbureau voor de Leefomgeving).

Zes creatiesporen, rollen en instrumenten

De zes creatiesporen zijn tot stand gekomen door gebruik te maken van de resultaten van de Kansenkaart Noord-Holland (onderdeel van de Kadernotitie), gesprekken met een breed scala aan externe partijen en een analyse van literatuur, waaronder een rapport van de Ellen MacArthur Foundation. Daarbij zijn elementen als onze positie als regionale overheid (regionaal schaalniveau), onze rollen, en de mogelijkheden die we als provinciale overheid hebben, ook meegewogen. In onderstaande figuur hebben we de zes creatiesporen, de belangrijkste rollen, en de inzet en instrumenten daarbij weergegeven.

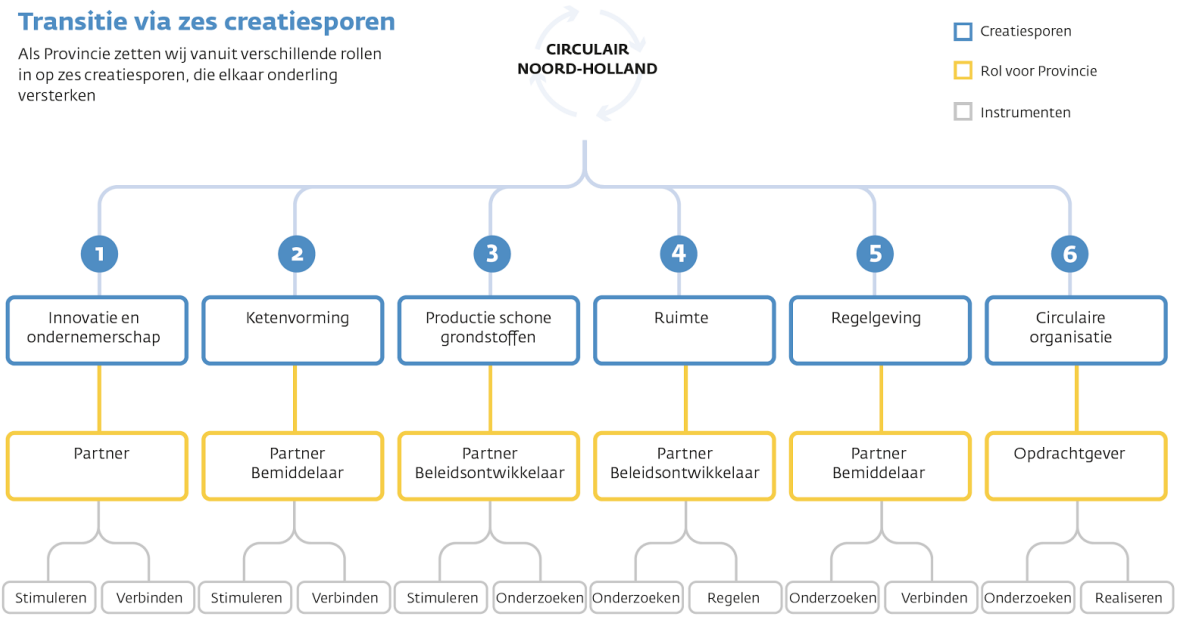

1. Innovatie & ondernemerschap
Creativiteit en ondernemerschap zijn nodig om de systeemverandering van een lineaire- naar een circulaire economie in gang te zetten. Veel van deze innovaties moeten nog plaatsvinden of staan in de kinderschoenen en op dit moment is nog niet geheel te voorspellen hoe ze precies vorm gaan krijgen. Duidelijk is wel dat hier grote kansen voor het bedrijfsleven liggen en het is niet voor niets dat zowel kennisinstituten als het MKB en de creatieve industrie volop bezig zijn met het ontwikkelen van een breed scala aan innovaties.
Als provincie nemen we binnen dit creatiespoor vooral de rol van partner aan. We gaan samenwerkingsverbanden aan met innovatienetwerken, stimuleren het creatieve proces en staan startende ondernemers en kennisinstituten bij in het verbeteren van hun marktpositie.

2. Ketenvorming
Een economie is pas circulair zodra sprake is van ketens waarbij (vrijwel) geen sprake meer is van restafval. Het afval of bijproduct van het ene productieproces is de grondstof voor een ander productieproces. Afval en restproducten krijgen dan waarde in plaats van te verworden tot een kostenpost. Een proces dat zich met het steeds schaarser worden van grondstoffen naar verwachting zal versnellen. We kiezen voor het vormen van vier 'icoonketens' gericht op de reststromen van 1) mineralen in de bouwsector, 2) biomassa en voedsel, 3) plastic verpakkingsmateriaal en 4) textiel.
Als provincie willen we partner en bemiddelaar zijn. We gaan de regie voeren op de totstandkoming van vier icoonketens (voorbeeldprojecten) en verbinden partijen die binnen die ketens een rol spelen.

3. Productie schone grondstoffen
Voor een circulaire economie moet op termijn de import van niet-duurzame grondstoffen vervangen worden door (lokaal) geproduceerde natuurlijke grondstoffen (biomassa). Onze focus zal daarbij liggen op het stimuleren van innovaties (relatie met spoor 1). Daarnaast laten wij onderzoeken wat de ruimtelijke implicaties zijn van een 'bio-based' circulaire economie. En wij werken nauw samen met het Rijk aan de uitwerking van de transitieagenda 'voedsel en biomassa' uit het Grondstoffenakkoord ll. Ook laat de provincie een onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden van zeewierteelt als bio-grondstof in Noord-Holland (productie, onderzoek en toepassing) (uitvoering motie zeewier).
Hierbij hebben we vooral de rol van partner en beleidsontwikkelaar. Als partner gaan we samenwerken met diverse partijen om de mogelijkheden van biomassa te verkennen en werken we samen met de Rijksoverheid aan de uitwerking van het Grondstoffenakkoord. We stimuleren daarmee ook de realisatie van projecten die daaruit voortvloeien.

4. Ruimte
De transitie naar een circulaire economie zal effecten hebben op de fysieke leefomgeving. Hier ligt een rol voor de provincie voor circulaire bedrijventerreinen (industriële symbiose), voor het ontwikkelen van de Westas als circulaire werkplaats en het verder uitwerken van de ruimtelijk-logistieke aspecten van circulaire econome (denk bijvoorbeeld aan grondstoffenrotondes). Een duidelijke relatie ligt bij dit onderwerp ook met het creatiespoor 2 'Ketenvorming', om tezamen met bedrijven en kennisinstellingen al lerende op zoek te gaan naar de beste oplossingen voor het organiseren van ketensamenwerking.
Als provincie hebben we daarbij vooral een rol als partner en beleidsontwikkelaar. Daarmee onderzoeken we de ruimtelijke kansen, mogelijkheden en knelpunten, en regelen we daar waar nodig via ons ruimtelijk beleid (omgevingsvisie) de ruimte voor circulaire economie.

5. Regelgeving
De huidige wet- en regelgeving is geschreven in de context van een lineaire economie, waarmee in sommige gevallen de transitie naar een circulaire economie (onbedoeld) wordt belemmerd. Het kan daarbij om verschillende typen barrières en belemmeringen gaan zoals mededingingsbeleid, 'afval is geen grondstof', fiscale wetgeving, juridische regels eigendom, financiële kaders en beperkingen in handel in secundaire afvalstoffen. Onderzoek is nodig om precies te bepalen welke barrières door regelgeving worden veroorzaakt. Het Rijk staat voor het opheffen van barrières aan de lat met het programma 'Ruimte in regels'.
Als provincie stellen ons op als partner en bemiddelaar. We werken samen met het Rijk om verder invulling te geven aan 'Ruimte in Regels'. Waar nodig werpen wij ons op als ambassadeur op voor Noord-Hollandse ondernemers richting Den Haag en Brussel. We verzamelen belemmeringen in regelgeving bij Noord-Hollandse ondernemers.

Daarnaast organiseren wij een traject met onze regionale uitvoeringsdiensten en omgevingsdiensten om op zoek te gaan naar ruimte in en toepassing van de regels bij vergunningverlening en handhaving.

6. Circulaire organisatie
Voor ondernemers met innovatieve methoden en producten is het lastig de markt te betreden. Als opdrachtgever kan de provincie nieuwe initiatieven stimuleren. In deze vroege fase van de transitie naar een circulaire economie is nog niet geheel duidelijk hoe wij hier als organisatie precies invulling aan kunnen geven. Wij onderzoeken daarom in brede zin hoe we het principe van circulaire economie kunnen inzetten voor onze aanbestedingen en inkoop en hoe de provincie 'launching customer' kan zijn voor het versnellen van innovaties.
Onze rol is daarbij die van opdrachtgever.

De bijgevoegde *Actieagenda Circulaire Economie 2017-2020* is het uitvoeringsdeel van het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie. In de Actieagenda hebben wij het beleidskader van het Ontwikkelingsperspectief operationeel gemaakt voor de komende jaren, verondersteld dat u instemt met het Ontwikkelingsperspectief als beleidskader. Het laat in detail zien wat wij gaan doen en hoe de middelen verdeeld zijn over de diverse maatregelen.

3. Financiering en communicatie

In het actieprogramma zijn per creatiespoor acties uitgewerkt met in de actieagenda. In totaal hebben we hiervoor een bedrag van €1,6 miljoen begroot tot 2020, het meerjarenoverzicht is in onderstaande tabel weergegeven.

CREATIESPOOR	2017	2018	2019	2020	Totaal 2017-2020
1. Innovatie & ondernemerschap	45.000	70.000	70.000	60.000	**245.000**
2. Ketenvorming	150.000	250.000	105.000	105.000	**610.000**
3. Productie schone grondstoffen	0	60.000	50.000	0	**110.000**
4. Ruimte (waaronder Westas)	20.000	220.000	210.000	0	**450.000**
5. Regelgeving	45.000	20.000	30.000	0	**95.000**
6. Circulaire organisatie	60.000	0	30.000	0	**90.000**
Totaal	**320.000**	**620.000**	**495.000**	**165.000**	**1.600.000**

In de reserve Werkgelegenheid en Economie is ruimte aanwezig voor de dekking van deze projecten voor circulaire economie, door de storting van meevallende opbrengsten vanuit de verkoop van de Meewind-aandelen.

Communicatie
Bij het voeren van beleid gericht op versterking van samenwerking in de circulaire economie is het kiezen van een goede communicatievorm essentieel. Om onze beleidsvoornemens op heldere manier te presenteren aan de buitenwereld, zetten we de volgende instrumenten in:

- Een zogenaamde *pitch deck (*een korte , heldere en vooral visuele presentatie die wordt gebruikt om partners snel inzicht te geven in het voorgenomen beleid*)*.
- Een interactief platform (website), dat er visueel aansprekend uit ziet en uitnodigt om mee te doen. De website die we ontwikkelen is in feite het '*levende circulaire beleid*'. Via een grafische tijdlijn wordt op een inspirerende manier de voortgang zichtbaar wordt gemaakt en wordt kennis gedeeld. Zo kunnen alle ketenpartners (mede-overheden, bedrijven, organisaties en kennisinstituten) die meewerken aan het realiseren van de creatiesporen op een actieve manier betrokken worden.

4. Proces en procedure

Jaarlijks zal de voortgang van de Actieagenda Circulaire Economie worden gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten en de commissie Economie, Energie en Bestuur. In deze voortgangsrapportage zal de stand van zaken betreffende de verschillende onderdelen van de actieagenda worden uiteengezet. Hierbij passen we een lerend model toe zoals uiteengezet in deel 4 van het Ontwikkelingsperspectief.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 47

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017;

gelet op;

- het belang van de transitie van een lineaire naar een circulaire economie;
- de beleidsdoelen en -ambities van de Europese Unie en het Rijk voor circulaire economie;
- onze missie voor het economisch beleid, namelijk: wij maken ons sterk voor welvaart en welzijn in Noord-Holland door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie;

besluiten:

Het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie vast te stellen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	**10 juli 2017**
Commissie	**Economie, Energie en Bestuur**
Datum commissievergadering	**12 juni 2017**

Onderwerp: Statenvoordracht ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

28 juni 2017

De commissie Economie, Energie en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht te agenderen voor de PS-vergadering van 10 juli 2017. De voordracht is onderwerp van discussie geweest in de commissie Economie, Energie en Bestuur van 12 juni 2017.
De commissie reageert in meerderheid positief op de voordracht.
Zie voor discussie onderstaand het uittreksel uit het conceptverslag van die vergadering.

Cie EEB 12 juni 2017:

7.a. Statenvoordracht ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie

Mw. **Klaassen** (D66) is blij met de aangebrachte structuur in de kansenkaart met vier icoonketens en een proces van zes creatiesporen en de heldere rol van de provincie die is beschreven bij de te maken keuzes. Men mist bij de samenwerkingspartners de waterschappen en gemeenten, het NZKG en de West-As. Bij de EU ontbreekt de mogelijkheid van cofinanciering zoals door middel van de Efro-subsidie. Ten aanzien van het creatiespoor Ruimte constateert zij dat de visie wordt uitgewerkt in de Omgevingsvisie, maar wellicht zijn er meer mogelijkheden, zeker gezien de negen programma's bij de West-As waar meer ruimtelijke componenten een rol spelen. Bij de grondstoffenrotonde ontbreekt een fysieke plaats voor grondstoffenuitwisseling. In de vorig periode is een digitaal platform bedacht, mede door D66, namelijk de website www.afvalstoffenkring.nl waar vraag en aanbod kunnen worden afgestemd. De schone productie grondstoffen focust op biobased, de biomassa en de voedselketen, maar worden daarmee andere icoonketens zoals textiel, bouwmateriaal en plastic uitgesloten? Hoe wordt het bedrijfsleven betrokken? Daarvan is de provincie sterk afhankelijk. Wordt er een intentieverklaring met het bedrijfsleven opgesteld? Het ambitieniveau is erg hoog. Hoe worden de resultaten over de voortgang tussentijds teruggekoppeld?

Dhr. **Zoon** (PvdD) meent dat circulaire economie ook betrekking heeft op arbeidsplaatsen gezien de omschakeling van grondstoffen naar hergebruik. Om deze omschakeling echt te realiseren zullen nieuwe grondstoffen duurder en arbeid goedkoper moeten worden. Kan de provincie hier een rol in spelen, wellicht in IPO-verband? De jaarrapportage over de uitvoering zal scherp gevolgd worden.

Mw. **Lagerveld** (VVD) is van mening dat het uiteindelijk aan het bedrijfsleven is, want circulaire economie is niet maakbaar door de overheid. Kan de gedeputeerde de beste initiatieven in het kader van de circulaire kansenkaart toelichten? Heeft hij signalen ontvangen dat provinciale regelgeving belemmerend werkt bij de transitie naar circulaire economie? De VVD verzoekt de jaarlijkse voortgangsrapportage vroeg in 2018 voor te leggen in plaats van pas over een jaar na heden. Sommige acties zijn concreet beschreven, maar een aantal is vrij vaag en kennen een periode van 2017 tot 2020, wanneer de volgende Statenperiode is ingegaan. Kan een aantal acties concreet omschreven worden en kunnen deze voor een kortere termijn gepland worden?

Dhr. **Kaptheijns** (PVV) is van mening dat de markt dit soort ontwikkelingen voor economische groei en banen op zich moet nemen zonder een prominente rol van de overheden.

Mw. **Doevendans** (PvdA) sluit zich aan bij de gestelde vragen. Worden bij de staat van de transitie ook de actielijst en het realiseren van het uitvoeringsprogramma toegelicht?

Mw. **Kocken** (GL) constateert dat er nu een bedrag van 1,6 miljoen euro beschikbaar is gesteld uit de reserve werkgelegenheid en economie, terwijl de vorige keer gesproken werd over 700.000 euro. Geldt deze 1,6 miljoen euro ter vervanging van de eerdergenoemde 700.000 euro en zijn daarnaast andere reserves beschikbaar voor de uitvoering, zoals bij de vorige bespreking is vermeld? Zij is blij dat de burger weer zichtbaar wordt en GS worden verzocht de burgers bij de voortgang te blijven betrekken.

Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) meent dat de provincie juist het verschil kan maken met haar verbindende rol, dus die rol moet juist wel opgepakt worden, omdat de provincie over inzicht in de markt beschikt en dat geldt niet voor andere partijen. Ook de Omgevingsdiensten bevestigen deze constatering vanwege hun betrokkenheid bij het bedrijfsleven. Welke multipliereffect wordt hiermee gerealiseerd? Het voorstel wordt ondersteund.

Dhr. **Klein** (CU/SGP) meent dat de overheid zeker een rol heeft, zeker zolang sprake is van ernstig marktfalen. Maatschappelijke kosten van vervuiling en het souperen van grondstoffen zijn niet naar waarde geprijsd. Men is blij met de keuze voor vier icoonketens want daar kan men inderdaad het verschil maken. Veel complimenten voor het voorstel.

Mw. **Haagsma** (CDA) sluit aan bij de gemaakte complimenten en gestelde vragen. Blijft men als provincie vooroplopen met de actieagenda, zeker met het oog op het financiële element? Zij geeft complimenten voor het opnemen van afvalscheiding, hoewel dit minimaal is vormgegeven. Dit kan bij de voortgangsagenda nader aan de orde komen.

Mw. **De Meij** (50plus) steunt het voorstel en stemt in met de focus en de financiële paragraaf.

Gedeputeerde **Van der Hoek** bedankt voor de brede instemming van de commissie. De waterschappen, gemeenten en de haven worden er zeker bij betrokken. De door D66 genoemde website zal nader worden onderzocht, want tot op heden zijn geen websites getraceerd die voldoen aan de gestelde eisen. De provincie zorgt ervoor dat partijen uit het bedrijfsleven bij elkaar worden gebracht om resultaat te boeken, daar wil men de energie op richten en niet op het afsluiten van een formele intentieverklaring. De voortgang en de rapportage over de ambitie worden jaarlijks aan PS voorgelegd. De provincie is niet betrokken bij het vaststellen van de lonen voor arbeid. De feedback over de kansenkaart bij de bespreking met de partners was goed. Zuid-Holland gaat zelfs eenzelfde kansenkaart opstellen. Er wordt een quick scan op de eigen regelgeving uitgevoerd, zodat belemmerende provinciale regels opgeheven kunnen worden. Hij stelt voor om vanaf heden minimaal een jaar te wachten alvorens de voortgang te melden, want anders is de periode erg kort. Men gaat nu aan de slag en werkenderwijs worden in de praktijk zaken aangescherpt. Het bedrag van 700.000 euro was destijds een globale inschatting (zonder dekking) bij de kadernota, maar nu is sprake van een concreet gedekt bedrag van 1,6 miljoen euro en dat is inclusief het bedrag van 700.000 euro.

Mw. **Haagsma** (CDA) benadrukt dat PS het budgetrecht hebben. Deze verhoging naar 1,6 miljoen euro zou aan PS gemeld moeten zijn zodat hier een besluit over genomen had kunnen worden. Welke lering trekken GS uit het feit dat een eerdere schatting twee keer door GS overruled wordt zonder dat PS worden geconsulteerd? Indien nodig, zal het CDA in de PS-vergadering hierop terugkomen met aanvullende vragen.

Gedeputeerde **Van der Hoek** neemt kennis van deze opmerking, maar hij kan op dit moment beter en preciezer onderbouwen welk budget nodig is dan bij de bespreking destijds bij de kadernota van de globale inschatting. Het proces dat uitmondde in het bedrag van 1,6 miljoen euro is op logische wijze tot stand gekomen, lopende het traject. Dat is de lering die men uit het proces trekt. Hij zal zich intussen voorbereiden op de vragen van het CDA in de komende PS-vergadering. De overheid speelt beslist een rol in deze fase om ervoor te zorgen dat partijen met elkaar verbonden worden.

Tweede termijn

Dhr. **Zoon** (PvdD) roept op om net als het CDA in Limburg heeft gedaan, de lonen wel onderdeel van circulaire economie te maken en dit toe te voegen aan de rol van de provincie.

Mw. **Klaassen** (D66) vraagt of de website een bijdrage zou kunnen leveren aan het ontwikkelingsperspectief.

Gedeputeerde **Van der Hoek** zal hier bij de Statenbehandeling op terugkomen.

De **voorzitter** concludeert dat het een bespreekstuk wordt voor PS.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw A.T. Tjalma-Jensma
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235144178
jensmaa@noord-holland.nl

Betreft: Zienswijzen financiële stukken recreatieschappen

Verzenddatum
24 MEI 2017

Kenmerk
804913/942872

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het indienen van zienswijzen op de financiële stukken van de recreatieschappen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Bijlage bij registratienummer 804913/942872

Provinciale bijdrage aan de recreatieschappen					
	Begroting 2017	**Begrotings-wijziging 2017**	**Begroting 2018**	**Begroting 2019**	**Begroting 2020**
Recreatieschap					
Spaarnwoude	€ 796.506	€ 796.506	€ 801.683	€ 806.894	€ 812.139
Spaarnwoude SGP	€ 696.300	€ 696.300	€ 700.827	€ 705.382	€ 709.967
Totaal	**€ 1.492.806**	**€ 1.492.806**	**€ 1.502.510**	**€ 1.512.276**	**€ 1.522.106**
Alkmaarder en Uitgeestermeer	€ 492.156	€ 507.839[1]	€ 523.919[1]	€ 540.507[1]	€ 557.619[1]
Buitenlanden	€ 235.063	€ 236.638	€ 238.176	€ 239.725	€ 241.283
Totaal	**€ 727.219**	**€ 744.477**	**€ 762.095**	**€ 780.232**	**€ 798.902**
t Twiske	€ 995.576	€ 995.576	€ 1.002.047	€ 1.008.560	€ 1.015.116
Totaal	**€ 995.576**	**€ 995.576**	**€ 1.002.047**	**€ 1.008.560**	**€ 1.015.116**
Landschap Waterland	€ 337.762	€ 337.772	€ 339.968	€ 342.178	€ 344.402
Totaal	**€ 337.762**	**€ 337.772**	**€ 339.968**	**€ 342.178**	**€ 344.402**
Plassenschap Loosdrecht	€ 509.848	€ 509.848	€ 639.783[2]	€ 520.095[2]	€ 525.296[2]
Totaal	**€ 509.848**	**€ 509.848**	**€ 639.783**	**€ 520.095**	**€ 525.296**
Groengebied Amstelland	€ 772.323	€ 772.323	€ 888.943[3]	€ 894.722	€ 900.538
Totaal	**€ 772.323**	**€ 772.323**	**€ 888.943**	**€ 894.722**	**€ 900.538**
Totale bijdrage recreatieschappen	**€ 4.835.534**	**€ 4.852.802**	**€ 5.135.346**	**€ 5.058.063**	**€ 5.106.360**

[1] Inclusief hogere indexering van 2,5%

[2] Inclusief extra btw-component samenhangend met eenmalige extra investering door Plassenschap Loosdrecht voor 2018 (vloeit terug via het btw-compensatiefonds) en een hogere indexering van 0,35% (Plassenschap Loosdrecht hanteert een indexering van 1% i.t.t. de overige recreatieschappen die een indexering hanteren van 0,65%) voor de jaren 2018 t/m 2020

[3] Inclusief structurele ophoging participantenbijdrage conform besluit Algemeen Bestuur d.d. 20-04-2017

Rekeningresultaat 2016

Recreatieschap	Begroting 2016	Jaarrekening 2016	Verschil
Groengebied Amstelland	- € 212.317	€ 252.124	**€ 464.441**
Twiske	- € 320.407	€ 92.701	**€ 413.108**
Landschap Waterland	- € 119.492	- € 6.551	**€ 112.941**
Spaarnwoude	- € 1.659.024	€ 418.540	**€ 2.077.564**
Plassenschap Loosdrecht	- € 25.400	€ 9.717	**€ 35.117**
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	- € 118.570	€ 150.786	**€ 269.357**

Begrotingssaldi

Recreatieschap	Begroting 2017	Begroting 2018
Groengebied Amstelland	- € 874.322	€ 10.137
Twiske	- € 243.493	€ 144.901
Landschap Waterland	€ 42.849	€ 68.204
Spaarnwoude	- € 514.378	€ 152.026
Plassenschap Loosdrecht	€ 92.100	- € 16.900
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ 72.996	€ 259.427

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: Zienswijzen financiële stukken recreatieschappen

Kenmerk: 804913

Bijlagen: Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincie in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de ontwerpbegrotingen en begrotingswijzigingen van de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. De jaarrekeningen worden ter kennisname aangeboden (artikel 58b Wgr).

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in de gemeenschappelijke regelingen van vijf recreatieschappen: Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Spaarnwoude, Groengebied Amstelland en Plassenschap Loosdrecht. Per 1 januari 2017 is de provincie uit recreatieschap Geestmerambacht getreden.

De recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. Alle recreatieschappen, met uitzondering van het Plassenschap Loosdrecht e.o., hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (hierna: RNH). Het Plassenschap Loosdrecht heeft de uitvoerende taken uitbesteed aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden Nederland.

Tot de uitvoerende taken van RNH behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen. RNH offreert jaarlijks voor een totaalpakket aan diensten voor alle recreatieschappen. De door de algemene besturen van de recreatieschappen goedgekeurde offertes vormen vervolgens de basis voor de begrotingen.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

De programmabegrotingen 2018 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. De begrotingswijzigingen 2017 zijn eveneens vastgesteld door de dagelijks besturen.

In 2017 wordt de provinciale bijdrage met € 17.268 verhoogd, dit wordt veroorzaakt door:

1. herstel van de reguliere indexering van de participantenbijdrage 2017 voor het recreatieschap Alkmaarder-Uitgeestermeer;
2. de bij de Begrotingswijziging 2017 voorgestelde *extra* ophoging van de participantenbijdrage met 2,5% voor het recreatieschap Alkmaarder- Uitgeestermeer m.i.v. het jaar 2017.

Voor deze hogere bijdrage van € 17.268 in 2017 zit voldoende ruimte in het bestaande budget voor de recreatieschappen.

De totale provinciale bijdrage aan de recreatieschappen in 2018 stijgt ten opzichte van 2017 met € 282.544 ten gevolge van:

1. indexering van de provinciale bijdragen aan de recreatieschappen met circa € 46.107;
2. een extra bijdrage à € 111.600 voor Groengebied Amstelland ten gevolge van besluitvorming in het Algemeen Bestuur op 20 april jl. (structureel); en
3. de btw-component van € 124.837 samenhangend met eenmalige extra investeringen door Plassenschap Loosdrecht. Omdat het een gemeenschappelijke regeling betreft kan er aanspraak worden gedaan op doorschuif BTW. Dat houdt in dat de provincie deze component kan declareren bij het BTW-compensatiefonds van het Rijk.

Voor de eerste twee componenten (1. indexering provinciale bijdragen en 2. verhoging participantenbijdrage Groengebied Amstelland) is t/m 2019 voldoende ruimte in het budget voor de recreatieschappen.
Voor de derde component (3. BTW i.v.m. extra investeringen Plassenschap Loosdrecht) is in 2018 extra budget nodig, maar wordt gedeclareerd bij het BTW compensatiefonds en vloeit derhalve terug naar de algemene middelen.

Dit betekent dat er 2 begrotingswijzigingen moeten worden verwerkt in de begroting 2018:

1. Het extra benodigde budget voor 2018, na aftrek van de ruimte die er nog zit in het budget voor de recreatieschappen, is € 101.144; Dit leidt in programma 6 tot hogere lasten van € 101.144
2. De BTW component die wordt gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds. Dit leidt in programma 8 tot hogere baten van € 124.837.

Per saldo leiden deze twee begrotingswijzigingen op de totale provinciale begroting tot een voordeel van (€ 124.887 minus € 101.144) € 23.693.

Om het gebied duurzaam in stand te houden gaat Plassenschap Loosdrecht in 2018 forse vervangingsinvesteringen doen. Daarnaast vloeien verplichtingen voort uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen . Dit resulteert in eenmalige ophoging van de participantenbijdrage. Deze ophoging betreft echter alleen de zogenaamde doorschuif-BTW, want de kosten (ex. btw) komen ten laste van de door het recreatieschap daartoe aangelegde reserves.
Omdat het Plassenschap zelf geen aanspraak kan maken op het BTW compensatiefonds, wordt de BTW over de exploitatie, de investeringen en het groot onderhoud door het Plassenschap in rekening gebracht bij de Provincie, die op haar beurt de BTW weer terug ontvangt via het BTW compensatiefonds. Deze eenmalige ophoging leidt dus wel tot een eenmalige budgetophoging, maar uiteindelijk niet tot extra lasten voor de provincie. De via het BTW compensatiefonds terug te ontvangen BTW wordt weer teruggestort in de algemene reserve van de provincie.

De resultaten uit de jaarrekeningen 2016 zijn in de bijlage bij deze voordracht in beeld gebracht, alsmede de ontwikkeling van de provinciale bijdrage aan de recreatieschappen.

Hieronder volgen de belangrijkste onderwerpen in relatie tot de begrotingswijzigingen 2017 en de ontwerpbegrotingen 2018.

Ontwikkelingen Reserves
Hieronder wordt de ontwikkeling van de (prognose van de) reserves in de jaren 2014 t/m 2018 weergegeven. Het betreft de totaalbedragen van de algemene reserves en bestemmingsreserves.

De standen van de reserves ultimo 2016 zijn, ondanks het feit dat er ook een aantal tegenvallers waren, hoger dan geprognosticeerd. Dit komt o.a. door:

- Hogere pachtopbrengsten, hogere ontvangen compensatie en hogere opbrengsten (overige) verkopen
- Lagere uitgaven door het doorschuiven van onderhoud, investeringen en projecten van 2016 naar 2017.
- Aanbestedingsvoordelen
- Extra inkomsten uit (nieuwe) evenementen
- Soberder uitvoering van het beheer en onderhoud

Recreatieschap	2014	2015	2016	2017 (prognose)	2018 (prognose)
Spaarnwoude	17,01	17,26	17,68	16,71	16,43
Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)	1,32	1,41	1,75	1,82	2,08
Twiske-Waterland	4,39	4,29	4,38	4,19	4,40
Plassenschap Loosdrecht	1,56	1,84	2,03	1,97	1,83
Groengebied Amstelland	2,93	3,04	3,30	2,42	2,43
Totaal	**27,21**	**27,84**	**29,14**	**27,11**	**27,17**

Tabel 1: Ontwikkeling reserves (algemene + bestemmingsreserves) recreatieschappen (x 1.000.000)

Provinciale bijdrage
Ondanks de positieve ontwikkelingen t.a.v. de standen van de reserves hebben wij (ondanks het uitgangspunt hierin in principe een nullijn te hanteren) toch besloten het voorstel dat bij meerderheid van stemmen in de algemene besturen is aangenomen te volgen en een indexering van 0,65% toe te passen op de participantenbijdrage. Op deze manier stellen wij de recreatieschappen in staat voldoende reserve op te bouwen om op korte- en lange termijn vervangingsinvesteringen te kunnen doen en noodzakelijk onderhoud te kunnen plegen.
De indexering bedraagt 0,65%, m.u.v. Plassenschap Loosdrecht. Bij laatstgenoemde bedraagt de indexering 1%.

Daarnaast hebben de algemeen besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Groengebied Amstelland besloten de participanten te verzoeken de participantenbijdragen te verhogen, om tekorten voor beheer en vervangingsinvesteringen terug te dringen.

- Voor recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer betekent dit dat vanaf 2017 bovenop de indexering gedurende vijf jaar de bijdragen met 2,5% extra zullen worden opgehoogd om het tekort van €270.000 (totaal over 5 jaar) voor groot onderhoud en vervangingen terug te dringen (50% middels verhogen participantenbijdrage, 50% middels inkomstenverwerving, inverdienen, bezuinigen).
- Voor recreatieschap Groengebied Amstelland betekent dit vanaf 2018 een verhoging van de totale participantenbijdrage met €400.000 om het jaarlijks beheertekort van €800.000 terug te dringen (en €400.000 middels inkomstenverwerving, inverdienen,

bezuinigen). Voor de Provincie Noord-Holland betekent dit bovenop de indexering een extra bijdrage van structureel €111.600.
Ook met deze extra verhogingen kunnen wij instemmen onder verwijzing naar de in de eerste alinea onder 'provinciale bijdrage' genoemde argumentatie.

De huidige manier van het dekken van investeringen bij de Noord- Hollandse recreatieschappen gebeurt op basis van reservering vooraf in een bestemmingsreserve, wanneer er werkelijk wordt geïnvesteerd wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve. Het gaat hier om investeringen met een maatschappelijk nut. Deze manier van verwerken is gebaseerd op het besluit begroten en verantwoorden provincies en gemeenten (het BBV). In het BBV staat dat het de voorkeur heeft om investeringen met maatschappelijk nut in een keer af te schrijven. De wijze waarop de recreatieschappen met investeringen met maatschappelijk nut omgaan sluit hier op aan. Wanneer een investering met maatschappelijk nut wordt gedaan, wordt deze ineens afgeschreven. Om de kosten over de verschillende jaren te spreiden wordt een bestemmingsreserve gevormd die jaarlijks wordt aangevuld. Op het moment van investeren wordt gedekt uit de reserve. Hierdoor heeft de afschrijving ineens geen grote impact op het jaarresultaat, immers er is een dekking voor de afschrijving ineens door een reserve.

In 2016 heeft, met ingang van het boekjaar 2017, er een wijziging plaats gevonden in het BBV. De wijziging is: "de systematiek van activering en afschrijving wordt voor alle investeringen gelijk getrokken door wijziging van de artikelen 59 en 64: investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven (artikel I, onderdelen Z en BB)."

Voor provincies en gemeenten zal dit gelden vanaf 2017, voor gemeenschappelijke regelingen geldt t+1 dus 2018. Wij attenderen via onze zienswijzen alle recreatieschappen op deze wijziging.

Natuurnetwerk Nederland-recreatieve ontwikkelingen

De recreatiegebieden in de provincie Noord-Holland zijn vijftien jaar geleden begrensd als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), thans het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarmee is bereikt dat deze gebieden naast de recreatiedoelstelling ook een natuurdoelstelling hebben en planologisch beschermd worden. Daar staat tegenover dat in deze van oorsprong voor recreatie ontwikkelde gebieden de mogelijkheden voor nieuwe vormen van met name intensieve recreatie moeilijker te realiseren zijn. Als gevolg van de planologische bescherming van het NNN hebben de recreatieschappen minder mogelijkheden om inkomsten te genereren.

Wij zijn daarom gestart met onderzoek naar mogelijkheden om natuur en recreatie beter op elkaar af te stemmen. Voor Spaarnwoude is onderzoek (door bureau Tauw) naar de actuele en potentiële natuurwaarden afgerond. In dit onderzoek is ook gekeken naar het huidig recreatief gebruik en de gewenste recreatieve ontwikkelingen. Op basis hiervan van zullen wij een beleidsadvies opstellen ten aanzien van natuurambitie, begrenzing en beschrijving van de wezenlijke waarden en kenmerken. Onderzoek en beleidsadvies voor de andere recreatieschappen volgt.

Recreatieschap Spaarnwoude (incl. Strategisch Groen Project (SGP) en Stichting Mainport en Groen (SMG))

In de discussienota "Keuzes voor een modern en duurzaam Spaarnwoude" (november 2013) is in beeld gebracht welke maatregelen genomen kunnen worden om de baten en lasten van het recreatieschap in balans te brengen. Het bestuur van het recreatieschap heeft gekozen voor een combinatie van maatregelen op het gebied van bezuinigingen en mogelijkheden om inkomsten te genereren. Deze maatregelen zijn opgenomen in het ontwikkelmodel Duurzaam Spaarnwoude.

Uitgangspunten van het ontwikkelmodel Duurzaam Spaarnwoude zijn dat de afbouw van de reserves zich in een aantal jaren stabiliseert op het niveau van het benodigde weerstandsvermogen en dat inrichting en het beheer van het gebied zodanig worden vormgegeven dat deze ook op lange termijn duurzaam en betaalbaar zijn. Hierbij geldt uiteraard dat het gebied blijft aansluiten op de recreatiebehoeften vanuit de regio. Om dit te bereiken wordt in het ontwikkelmodel naast de reductie van kosten stevig ingezet op het verkrijgen van additionele inkomsten uit de exploitatie van het gebied.

Op basis van het ontwikkelmodel is een uitvoeringsprogramma opgesteld met 35 projecten die moeten bijdragen aan verdere kostenbesparingen en extra inkomsten om het begrotingstekort op te vangen.

Ten gevolge van daling van de rentestanden (en het verplicht schatkistbankieren) is een financieel gat ontstaan. De rentebaten uit het vermogen van het recreatieschap zijn structureel met circa € 415.000 gedaald. Daarop is een aantal bezuinigingen doorgevoerd (zoals versobering beheer). Uit de laatste update van de financiële stand van zaken blijkt dat bezuinigingen zijn doorgevoerd maar nog niet geheel zijn gerealiseerd.

Het doel van het project Duurzaam Spaarnwoude is om een duurzame (financiële) toekomst voor het recreatieschap te realiseren. Niet alle voorgestelde projecten lijken daadwerkelijk uitgevoerd te kunnen worden. Dit heeft diverse oorzaken zoals planologie of draagvlak. Het bestuur zal zich verder beraden wat hiervan de consequenties zijn. Het is in ieder geval belangrijk om meer zicht te krijgen in de verhouding tussen investeringen en de baten van het programma Duurzaam Spaarnwoude, waarbij een planning en fasering wenselijk is. Het programma geeft een beeld van kansen en mogelijkheden waarbij nu de fase is aangebroken om de haalbaarheid verder uit te werken en te bespreken.

De Programmabegroting 2018 sluit met een positief saldo van € 10.137

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)

In het RAUM is vanaf 2005 een situatie van achterstallig onderhoud geconstateerd die is ontstaan doordat in de voorgaande jaren het beschikbare budget niet voldoende was om al het groot onderhoud uit te voeren. Om het achterstallig onderhoud weg te werken is gebruik gemaakt van subsidiegelden van de provincie en zijn leningen aangegaan. De laatste van deze leningen zijn in 2015 volledig afgelost. Na de inhaalslag is nog niet voldoende reserve opgebouwd om een nieuwe situatie van achterstallig onderhoud te voorkomen.

Het groot onderhoud is momenteel op orde, maar zoals uit de meerjarenraming blijkt, zal zonder bijsturing op termijn weer een nieuwe situatie van achterstallig onderhoud ontstaan. Naar verwachting zal dit over 10-15 jaar actueel zijn. Door tijdig maatregelen te nemen, waarmee de begroting van het recreatieschap voldoende is om het jaarlijkse beheer en het groot onderhoud en vervangingen op een goede manier uit te voeren, wordt een nieuwe situatie van achterstallig onderhoud voorkomen. Dit is een grote uitdaging voor het bestuur.

Het uit beheer nemen van voorzieningen en omvormen/innoveren is voor een groot deel gerealiseerd. Verdergaande maatregelen om voorzieningen uit beheer te nemen zijn beperkt, omdat het beheergebied van het RAUM vooral open water betreft. Er is een beperkt aantal oeverparken en voorzieningen, maar als deze uit beheer zouden worden genomen, zijn er geen of nauwelijks meer mogelijkheden om aan de oevers te recreëren. Daarbij komt dat de verdienmogelijkheden voor het RAUM vooral op de oevers/oeverparken liggen en niet op het water.

Inkomsten zijn nog nauwelijks gerealiseerd. De ontwikkeling van Park Oudgeest (voormalig Erfgoedpark De Hoop) is door de gemeenteraad van Uitgeest afgewezen. Hierdoor is een substantiële inkomstenbron voor het recreatieschap geblokkeerd. Daarnaast is door participanten recent en in het verleden duidelijk gemaakt dat (beperkte) woningbouw of grotere recreatievoorzieningen (bijvoorbeeld recreatiehuisjes) niet als een wenselijke ontwikkeling worden beschouwd. Ook grotere evenementen, die doorgaans voor de recreatieschappen een goede bron van inkomsten zijn, kunnen in het RAUM nauwelijks gerealiseerd worden.

De inzet van het bestuur van het RAUM is erop gericht de in 2015 vastgestelde ontwikkelstrategie “Naar een duurzame instandhouding van het RAUM” uit te voeren. Echter door de hierboven beschreven beperkingen is dit een moeizaam proces. Het proces is interessant om meer grip te krijgen op randvoorwaarden die nodig zijn om de ambities in de recreatieschappen waar te kunnen maken.

Inmiddels is verder gewerkt aan het proces om tot ontwikkeling van erfgoedpark De Hoop te komen. Ook andere initiatieven aan het oeverpark worden verder uitgewerkt om het recreatieve aanbod te versterken en meer inkomsten voor het recreatieschap te genereren.

De Programmabegroting 2018 sluit met een positief saldo van € 259.427. Dit zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserves waaruit op termijn groot onderhoud en vervangingsvesteringen worden gedekt.

Recreatieschap Twiske-Waterland

In december 2015 heeft het bestuur de “Herijkte Visie voor het Twiske” vastgesteld. In deze visie worden de uitgangspunten geformuleerd op basis waarvan initiatieven worden beoordeeld. Nadrukkelijk is gekozen voor een kaderstellend document op hoofdlijnen. Voor een nadere uitwerking van de visie is een Uitvoeringsprogramma opgesteld.

Het bestuur heeft de afgelopen jaren een aantal bezuinigingsmaatregelen vastgesteld, zoals verwijderen van bruggen en het afstoten van het beheer van de haven en zorgboerderij De Marsen. Met deze maatregelen en nieuwe inkomstenbronnen zoals Twiske Haven werkt het schap toe naar een gezonde exploitatie.

Het is van groot belang om de komende jaren meer inkomsten te verwerven, onder meer door de uitgifte van Twiske Poort en het Kure Jan strand, de doorontwikkeling van zorgboerderij De Marsen en het werven van een derde groot evenement.

Tegelijk met de genoemde bezuinigingsmaatregelen is gestart met het inhalen van de achterstand in groot onderhoud. Deze inhaalslag zal circa 2022 volledig zijn afgerond. De reserves zijn toereikend voor de benodigde investeringen tot die tijd.

Door een bestuurlijke herindeling maakt Graft de Rijp nu deel uit van de gemeente Alkmaar. Alkmaar neemt deel aan recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) en heeft er op grond van praktische overwegingen voor gekozen de voorzieningen van de voormalige gemeente Graft de Rijp onder te brengen bij RAUM. De financiële consequenties hiervan zijn minimaal. De stijging van de provinciale bijdrage is zeer gering, omdat de bijdrage van Graft de Rijp slechts 0,5 % was van de totale bijdrage voor ‘onderdeel’ Waterland.

De programmabegroting 2018 van het Twiske, sluit met een positief saldo van € 144.901. Dit komt ten gunste van de Bestemmingsreserve investeringen.

De speerpunten voor het onderdeel Landschap Waterland liggen bij de afronding van het Uitvoeringsprogramma Landschap Waterland (fiets- en wandelnetwerken) en het zorgen voor meekoppeling van gewenste, met name fiets-, routes met alsmede de bestuurlijke betrokkenheid bij het project Versterking Markermeerdijken.

De Programmabegroting 2018 van Landschap Waterland sluit met een positief saldo van € 68.204

Recreatieschap Groengebied Amstelland (GGA)

Voor een sluitende begroting zijn aanzienlijke bezuinigingen op het beheer, inclusief vervangingsinvesteringen, nodig. Om het gebied duurzaam in stand te houden besluit het bestuur in 2017over de uitgangspunten voor het toekomstige beheer.

In 2015 zijn de kosten voor beheer en groot onderhoud/vervanging op langere termijn berekend en is duidelijk geworden dat het beheerbudget niet toereikend is om alle voorzieningen in de toekomst in stand te houden. Vervolgens is onderzocht hoe de beheerbegroting sluitend kan worden gemaakt. Hiervoor zijn scenario's ontwikkeld die zijn besproken in het bestuur. Het bestuur heeft 20 april 2017 besloten te kiezen voor het scenario waar ook de voorkeur van de provincie naar uitgaat. In dit scenario is de kostenverlaging zodanig dat het inrichtingsniveau zoveel mogelijk kan worden gehandhaafd. Bezuinigingen met een lage impact worden in elk geval uitgevoerd en over iets ingrijpender maatregelen zal het bestuur nog besluiten. Daarnaast wordt in dit scenario ingezet op verhoging van de inkomsten. De helft hiervan wordt gerealiseerd door een verhoging van de participantenbijdragen. De andere helft van de inkomstenverhoging kan worden gerealiseerd door onder andere nieuwe evenementen, horeca bij de Ouderkerkerplas en herbestemming van de voormalige beheerboerderij. Bij deze en eventuele andere mogelijkheden voor extra inkomsten moet rekening worden gehouden met de regelgeving voor het Natuurnetwerk Nederland. Het onderzoek naar mogelijkheden voor een betere afstemming van natuur en recreatie (door bureau Tauw) is hierbij van belang. Daarnaast is de mogelijkheid om extra inkomsten te werven sterk afhankelijk van de medewerking van de gemeenten. Echter het bestuur, waaronder de provincie, ziet deze inkomstenverhoging als ambitieus maar haalbaar.

De structurele verhoging van de participantenbijdrage met in totaal € 400.000, wordt vanaf het begrotingsjaar 2018 doorgevoerd. Voor de Provincie Noord-Holland betekent bovenop de indexering dit een structurele ophoging van de participantenbijdrage van € 111.600.

De Programmabegroting 2018 sluit met een positief saldo van € 10.137

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht

Naar aanleiding van de schetsschuit Oostelijke Vechtplassen die in maart 2014 is gehouden, is voor dit gebied een gezamenlijk en integraal planvormingsproces opgestart. Hierin zal ook een visie op recreatie en toerisme in de Oostelijke Vechtplassen worden opgenomen. Deze visie is gericht op een evenwichtige belangenafweging tussen natuur, water en recreatie/toerisme. Dit moet resulteren in integrale oplossingen die zo goed mogelijk bijdragen aan de natuur, water en recreatieopgaven. In het kader van 'quick-wins' is voor de Loosdrechtse Plassen de pilot Veenslib gestart.

Mede door de grote hoeveelheid slib in de Loosdrechtse plassen worden de waterkwaliteit- en natuurdoelen niet gehaald en worden de plassen steeds minder functioneel voor de waterrecreatie. Jachthavens, ligplaatsen en aanlegsteigers worden steeds slechter bereikbaar.

Het slib is ook slecht voor de waterkwaliteit. Het water is troebel door een te hoog gehalte aan zwevend slib en algen.

Doel van de pilot is om te onderzoeken of het mogelijk is het overtollige veenslib (bagger) duurzaam en op een kosteneffectieve wijze af te voeren en te hergebruiken voor het herstel van het gebied. Via een nieuwe publiek-private samenwerking wordt met deze 'quick-win' een concrete stap gezet in de aanpak van achterstallig beheer en onderhoud van de Loosdrechtse Plassen, in de verbetering van de kwaliteit van het gebied en in het beheersbaar maken van de kosten voor beheer en onderhoud op langere termijn.

De programmabegroting begroting 2018 sluit met een negatief saldo van - € 16.900

Recreatieschap Geestmerambacht

Hoewel wij inmiddels uit dit recreatieschap zijn getreden, willen wij u in deze nota kort informeren over de stand van zaken. We hebben gesprekken gevoerd over de hoogte van de uittreedsom die de provincie zou moeten betalen bij uittreding per 1 januari 2017. Het verschil tussen het bedrag dat wij kunnen bieden en het bedrag dat het recreatieschap vraagt is vanaf het begin groot geweest. Ook bij de laatste poging om er uit te komen bleef het financiële verschil dusdanig groot dat wij helaas hebben moeten concluderen dat het minnelijk traject is vastgelopen. Wij hebben bezwaar aangetekend tegen de door het bestuur van het recreatieschap op 20 januari jl. gevraagde uittreedsom. Hiermee is het juridische traject van bezwaar en beroep in gang gezet. Dit heeft echter geen financiële consequenties voor het voorliggende besluit.

4. Proces en procedure

De vastgestelde zienswijzen van de provincie Noord-Holland worden zo spoedig mogelijk na vaststelling door uw Staten aan de dagelijkse besturen van de recreatieschappen gestuurd. Gezien de doorlooptijd tussen ontvangst van stukken en behandeling door PS voldoen wij niet aan de wettelijke termijn van indienen van de zienswijze daarom wordt de concept reactie al verstuurd na behandeling in de commissievergadering van 8 juni dit is afgestemd met de recreatieschappen

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 48

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017;

besluiten:

1. Kennis te nemen van de jaarrekeningen 2016 en in te stemmen met de concept begrotingswijzigingen 2017 en de conceptbegrotingen 2018 van:
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,
- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

In de financiële stukken van de Noord-Hollandse recreatieschappen ontbreken goede onderbouwingen van het verloop van de bestemmingsreserves en daaraan gekoppeld de noodzaak van verhoging van de participantenbijdrage, zijn de toelichtingen op afwijkingen van de begrotingen matig en zijn er vraagtekens bij de haalbaarheid van uitvoering van doorgeschoven projecten in het volgende jaar. Voor een 'frisse blik' op de financiële stukken stellen wij voor om een nieuwe accountant te kiezen.
In de financiële stukken van Plassenschap Loosdrecht is een betere toelichting gewenst op de financieringsbehoefte in verhouding tot de verwachte investeringen tot 2021. Daarnaast is het de vraag of er iets wordt gedaan aan de neerwaartse meerjarige ontwikkeling van de solvabiliteit.

2. Onderstaande zienswijzen op de conceptbegrotingswijzigingen 2017 en de conceptbegrotingen 2018 vast te stellen.
a. Wij verzoeken de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland en Spaarnwoude om bij de najaarsrapportage 2017 het verloop van de bestemmingsreserves te onderbouwen met een meerjarenraming van de bestedingen en hierbij tevens de noodzaak van verhoging van de participanten bijdragen te onderbouwen.
b. Wij verzoeken de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland en Spaarnwoude om bij de begrotingswijziging 2017 en najaarsrapportage 2017 betere toelichtingen te geven op de oorzaken en gevolgen van afwijkingen van de begrotingen en daarbij specifiek aandacht te besteden aan de haalbaarheid van de uitvoering van doorgeschoven projecten in het volgende jaar en wat de gevolgen hiervan zijn op de meerjarenraming van de bestedingen binnen de bestemmingsreserves.
c. Wij verzoeken de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland en Spaarnwoude de maatschappelijke ontwikkelingen te volgen door een aanbesteding te doen voor een nieuwe accountant.

d. Wij verzoeken het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. toe te lichten hoe de meerjarenprognose (tot 2021) van de financieringsbehoefte zich verhoudt tot de verwachte investeringen tot 2021.
e. Wij vragen het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. of het voornemens is om de neerwaartse meerjarige ontwikkeling van de solvabiliteit bij te sturen.
f. Wij attenderen de besturen van de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Twiske- Waterland, Spaarnwoude en Plassenschap Loosdrecht op de wijziging in het besluit begroten en verantwoorden provincies en gemeenten (BBV) waardoor vanaf 2018 ook investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd dienen te worden.

3. De zienswijzen op de conceptbegrotingswijzigingen 2017 en de conceptbegrotingen 2018 toe te sturen aan de dagelijkse besturen van de onder 1. genoemde recreatieschappen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d. **10 juli 2017**
Commissie **Economie, Energie en Bestuur**
Datum commissievergadering **12 juni 2017**

Onderwerp: Statenvoordracht zienswijzen financiële stukken recreatieschappen.

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

28 juni 2017

De commissie Economie, Energie en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht te agenderen voor de PS-vergadering van 10 juli 2017. De voordracht is onderwerp van discussie geweest in de commissie Economie, Energie en Bestuur van 12 juni 2017.
De commissie kan zich in meerderheid vinden in de zienswijzen.
Zie voor discussie onderstaand het uittreksel uit het conceptverslag van die vergadering.

Cie EEB 12 juni 2017:

9.a. Voordracht zienswijzen financiële stukken recreatieschappen
9.a.1. Recreatieschappen: Financiële Jaarstukken Recreatieschap Spaarnwoude
9.a.2. Recreatieschappen: Financiële Jaarstukken Recreatieschap Twiske Waterland
9.a.3. Recreatieschappen: Financiële Jaarstukken Recreatieschap Groengebied Amstelland
9.a.4. Recreatieschappen: Financiële Jaarstukken Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAU)
9.a.5. Recreatieschappen: Financiële Jaarstukken Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht

Mw. **Keur** (CDA) kan zich vinden in de zienswijze van GS. De financiële situatie op langere termijn blijft een punt van zorg. De provincie doet onderzoek naar een betere onderlinge afstemming van natuur en recreatie in de recreatiegebieden, een goed en bruikbaar initiatief ter ondersteuning van de bedrijfsvoering van recreatieschappen. Wat is de stand van zaken van het onderzoek van Bureau Tauw en wanneer is het beleidsadvies voor Spaarnwoude beschikbaar? Is een dergelijk onderzoek voor alle recreatieschappen nodig? Misschien heeft een investering in de oostelijke Vechtplassen een zodanig positief effect voor Plassenschap Loosdrecht dat een onderzoek niet meer nodig is. Hetzelfde geldt voor 't Twiske/Waterland. Zij gaat ervan uit dat er verbinding wordt gelegd tussen de door de recreatieschappen ontwikkelde plannen en de op te stellen beleidsadviezen en dat de besturen rekening houden met deze beleidsadviezen. Is er een politieke kans van slagen van RAUM op het gebied van de ontwikkeling van het erfgoedpark De Hoop en welke rol speelt de provincie hierin?

Dhr. **Wiesehahn** (VVD) leest in de stukken dat er een structurele extra bijdrage voor het groengebied Amstelland van 111.000 euro is overeengekomen. Waar is dit bedrag voor nodig en is het niet beter om deze verhoging eerst af te stemmen op de uitkomsten van de onderzoeken en de potentiële toekomstige verbeteringen? Het is goed nieuws dat de reserves lijken te stabiliseren. Loosdrecht ontvangt 1% prijscompensatie en de andere recreatieschappen 0,65%. Vanwaar dit verschil? Naast de indexering wordt de participantenbijdrage van Alkmaarder en Uitgeestermeer met 2,5% verhoogd. Wat betekent dit voor de provincie in financiële zin?

Mw. **De Meij** (50plus) vraagt waarom door GS wordt geadviseerd om een nieuwe accountant aan te trekken. Zij ondersteunt overigens dit voorstel, want zij heeft de indruk dat de recreatieschappen een positiever beeld scheppen dan in werkelijkheid het geval is. De participantenbijdragen worden door enkele recreatieschapen verhoogd. Door de begrenzing en door de bescherming van het groen van NNN zijn extra inkomsten voor recreatieschappen vrijwel onmogelijk. Wanneer worden de onderzoeken naar deze situatie verwacht? Een

positief resultaat van 10.000 euro voor Spaarnwoude is echt minimaal, bij Alkmaarder en Uitgeestermeer is sprake van veel achterstallig onderhoud hetgeen tot veel problemen in de toekomst kan leiden. 't Twiske Waterland is eruit gestapt, maar ook hier moeten meer inkomsten gegeneerd worden. Bij Amstelland worden veel bezuinigingen op onderhoud en beheer doorgevoerd, dit kan leiden tot problemen in de toekomst.

Dhr. **Hietbrink** (GL) steunt de voordracht, maar constateert net als de VVD dat sprake lijkt te zijn van een trendbreuk, omdat nu wordt gesproken over een structurele verhoging van de participantenbijdrage. GS worden gecomplimenteerd met dit voortschrijdend inzicht.

Dhr. **De Groot** (D66) vindt de situatie bij de recreatieschappen onverminderd zorgwekkend. Hij adviseert het onderzoek van Tauw onder alle recreatieschappen uit te voeren, mede met het oog op een ander toekomstperspectief. Verbeteringen door gezamenlijk onderhoud zijn mogelijk. Hij sluit zich aan bij de gestelde vragen.

Mw. **Doevendans** (PvdA) stemt in met de zienswijze. Is er een rol voor GS weggelegd bij 't Twiske waar een erfpacht is afgegeven aan Staatsbosbeheer? Dat leidt voor ondernemers tot problemen om in zee te gaan met het recreatieschap.

Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) constateert een zorgelijke situatie door het afnemen van de reserves en uitstel van onderhoud en verwacht veel problemen om een duurzaam bestendige begroting op te stellen. Hij vraagt waarom GS een aanbesteding voor een nieuwe accountant adviseren. Waar schort het aan om dit advies af te geven?

Dhr. **Klein** (CU/SGP) en dhr. **Van Liere** (PvdD) sluiten zich aan bij GL.

Gedeputeerde **Tekin** maakt zich net als de commissieleden ook zorgen. Op 20 september a.s. vindt een bijeenkomst plaats die wordt voorbereid door de klankbordgroep. Drie van de vijf rapporten van Tauw zijn inmiddels door GS ontvangen, de overige twee worden eind juni verwacht. Voor de bijeenkomst van 20 september a.s. zullen ook andere provincies uitgenodigd worden die hetzelfde traject al eerder hebben doorlopen, zoals Zuid-Holland. Tegen die tijd heeft de Rekenkamer het onderzoek naar Spaarnwoude afgerond. In het Natuurbeheerplan 2019 zullen beleidswijzigingen kunnen worden doorgevoerd. Dit plan wordt eind 2018 door PS vastgesteld. Ieder schap heeft een plan van aanpak opgesteld, maar in de praktijk staan er vaak bestemmingsplannen of de begrenzing NNN in de weg. Daarom moet hier op andere wijze naar gekeken worden en dient er meer ruimte te worden gecreëerd, zodat de verdienmodellen daadwerkelijk vorm kunnen krijgen. Het erfgoedpark en het bestemmingsplan blijven een ingewikkeld verhaal. Het structurele bedrag van 111.000 euro voor Amstelland is onder voorbehoud van goedkeuring door PS met het bestuur overeengekomen. Het tekort van 800.000 euro wordt voor 400.000 euro gecompenseerd door verhoging van de participantenbijdrage, 250.000 euro wordt inverdiend en 150.000 euro wordt bespaard op het beheer. Deze afspraak is onder voorbehoud gemaakt, want PS hebben het budgetrecht. Het verschil in indexatie wordt veroorzaakt door een andere locatie en ligging in het RNH-gebied. Loosdrecht ligt in een ander gebied in Midden-Nederland. Over de erfpacht worden gesprekken gevoerd met Staatsbosbeheer, waar de gedeputeerde af en toe bij aanwezig is. Dezelfde accountant is al tien jaar actief, daarom wordt geadviseerd een keer van accountant te wisselen. De vraag van de VVD over de structurele verhoging van 2,5% naast de indexering van de participantenbijdrage Alkmaarder en Uitgeestermeer en de gevolgen voor de provincie zal schriftelijk beantwoord worden. Wanneer GS geen nadere reactie geven, dan betreft het inderdaad een bedrag van 17.268 euro.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht als bespreekpunt wordt doorgeleid naar de naar de PS-vergadering van 10 juli 2017

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.spaarnwoude.nl
K.v.K. 34359324

Aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

Velsen-Zuid : 25 april 2017
Uw kenmerk : --
Ons kenmerk : U2017 BS adp
Projectnummer : --
Onderwerp : financiële jaarstukken
Bijlagen : 7
Behandeld door : Miriam Brouwer telefoon 023 – 520 28 20 / 06 127 057 42

Geachte leden van het college en de raden/Staten,

Het dagelijks bestuur heeft in haar vergadering van 13 april 2017 de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld. De financiële administratie van het recreatieschap is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Spaarnwoude SPW, het gebied dat wordt ingesloten door het Noordzeekanaal aan de noordoostzijde, Velserbroek en Haarlem aan de westzijde en de snelweg A200 aan de zuidzijde;
- Spaarnwoude SGP, de uitbreidingsgebieden in Haarlemmermeer en Tuinen van West die zijn aangelegd in het kader van het Strategisch Groenproject Haarlemmerméér Groen;
- Spaarnwoude SMG, de uitbreidingsgebieden rondom Schiphol die zijn aangelegd in het kader van het plan Mainport & Groen.

Hierbij zenden wij u conform de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude een exemplaar van:

- De jaarrekening Spaarnwoude 2016 (bijlage 1)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude SPW 2017 (bijlage 2)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude SGP 2017 (bijlage 3)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude SMG 2017 (bijlage 4)
- De programma begroting Spaarnwoude SPW 2018 (bijlage 5)
- De programma begroting Spaarnwoude SGP 2018 (bijlage 6)
- De programma begroting Spaarnwoude SMG 2018 (bijlage 7)

Toelichting per onderdeel

SPAARNWOUDE SPW

Het financieel beleid van het schap voor Spaarnwoude SPW in de periode 2014–2018 is er op gericht om de lasten en baten in evenwicht te brengen, zodat er vanaf 2018 geen onttrekking aan de reserve beheer nodig is. Hiervoor is in 2014 het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude vastgesteld met als doel de functie van het gebied te behouden en waar mogelijk te verbeteren door gericht voorzieningen toe te staan die de aantrekkelijkheid van het gebied verbeteren en doordacht maatregelen te treffen die de kosten verlagen.

De structurele opgave voor het in evenwicht brengen van de baten en lasten van het recreatieschap in 2014 was in totaal jaarlijks € 3 miljoen: jaarlijks exploitatietekort € 1,35 miljoen, tevens is er € 1,65 miljoen extra benodigd voor groot onderhoud en vervangingen om het gebied duurzaam in stand te houden. De oplossing bestaat uit het besparen van € 1 miljoen op de jaarlijkse exploitatiekosten, € 1 miljoen wordt gevonden via inkomsten verhogende maatregelen en € 1 miljoen besparing door omvorming van het gebied.

Stand van zaken
In de afgelopen jaren is veel inzet gepleegd om de financiële situatie te verbeteren. Van de opgave om het jaarlijkse exploitatietekort te dekken is € 722.250 structureel gerealiseerd uit besparingen en extra inkomsten. Er resteert nog een structureel jaarlijks exploitatietekort van € 627.750. Er is bovendien nog geen dekking voor de € 1,65 miljoen die jaarlijks extra benodigd is voor groot onderhoud en vervangingen om het gebied duurzaam in stand te houden op het beheerniveau sober, doch doelmatig. De totale resterende opgave is hiermee € 2.277.750 (zie begrotingswijziging Spaarnwoude SPW 2017, pagina 24).
Het vergt een forse inspanning van het recreatieschap om deze (resterende) opgave te realiseren. Het ministerie van BZK vraagt hier als toezichthouder aandacht voor. Het is van belang hier ambtelijk en bestuurlijk aandacht voor te houden en bestuurlijk tot overeenstemming te komen over de maatregelen die moeten worden uitgevoerd om de opgave te kunnen realiseren. Dit vraagt van gemeenteraden en Provinciale Staten richtinggevende keuzes.

NB De jaarrekening Spaarnwoude SPW 2016 sluit € 64.000 positief. Dit geeft een vertekend beeld van de financiële situatie op de lange termijn, omdat het recreatieschap in 2016 aanzienlijke eenmalige opbrengsten heeft ontvangen. Het dekken van de kosten met incidentele opbrengsten biedt geen structurele oplossing.

<u>SPAARNWOUDE SGP EN SMG</u>
Voor Spaarnwoude Nieuw (SGP en SMG) is de financiële situatie nu op orde. Er is voldoende budget voor het jaarlijks onderhoud. Tevens wordt er geld opzij gezet om groot onderhoud en vervangingsinvesteringen uit te voeren in de toekomst. Voor SMG moet hierbij worden aangetekend dat het beheer wordt gefinancierd vanuit een hiervoor bedoelde afkoopsom. De afkoopsom raakt bij ongewijzigd beleid eerder uitgeput dan was voorzien. De reden hiervoor is dat de rente op de afkoopsom bijna nihil is. Na uitputting van de afkoopsom zijn de gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland beide voor 50% verantwoordelijk voor de dekking van de beheerlasten SMG. Het recreatieschap gaat in 2017 een plan opstellen met als doel de afkoopsom langer te kunnen benutten voor het beheer van SMG-gebieden.

Op grond van het bepaalde in de artikelen 25, lid 2 en 26, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude kunt u binnen twee maanden eventuele bezwaren kenbaar maken. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 13 juli 2017 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken.

Indien u een nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met mevrouw K. Schotvanger, telefoon 023 520 28 30.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude,

Drs. M.J. Brouwer
Programmamanager Recreatie Noord-Holland NV

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Recreatieschap Spaarnwoude
Genieweg 46, 1981 ln Velsen-Zuid
Postbus 2571, 2002 rb Haarlem
Telefoon 023 520 28 20
Fax 023 520 28 38
E-mail: info@spaarnwoude.nl
Website: www.spaarnwoude.nl

BEGROTINGSWIJZIGING SPAARNWOUDE SPW 2017

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMA SPAARWOUDE 2017		
1.	Achtergrond	3
2.	Financiële uitgangspunten	3
2.1	Uitgangspunten programma 2017	3
2.2	Belangrijke wijzigingen	4
3.	Meerjarenperspectief	4
4.	Programma accenten 2017	4
5.	Overzicht participantenbijdragen	5
6.	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	5
7.	Doelenboom Recreatiechap Spaarnwoude	6
2. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2017	7
3. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017		
3.1	Gebiedsbeheer	8
3.2	Toezicht	11
3.3	Financiën	12
3.4	Bestuursadvisering	14
3.5	Secretariaat	16
3.6	Communicatie	17
3.7	Inrichting en Ontwikkeling	18
3.8	Totaal	20
4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT		21
5. OVERIGE GEGEVENS		
5.1	Vaststelling door het algemeen bestuur	22
6. INVESTERINGSOVERZICHT		
6.1	Overzicht (vervanings)investeringen	23
7. BEZUINIGING 2014-2017		
7.1	Overzicht 2014-2017	24

2. Programmaplan 2017

1 Achtergrond

Het recreatiegebied Spaarnwoude ligt in de bufferzone tussen het stedelijk gebied van Kennemerland en Amsterdam. De provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied, door middel van een gemeenschappelijke regeling.

Het recreatieschap bestaat uit drie onderdelen, te weten SPW aan de noordkant, en SGP en SMG aan de zuidkant. De begrotingen zijn gescheiden omdat de exploitatietekorten worden gefinancierd door verschillende participanten. Deze begrotingswijziging heeft betrekking op SPW, oftewel Spaarnwoude Oud.

Belangrijk doel voor de komende jaren is het Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude. Doel van dit programma is het in evenwicht brengen van baten en lasten van het schap, waarbij er voldoende middelen zijn om al het beheer en onderhoud uit te voeren. In de huidige situatie teert het recreatieschap in op de reserves, welke binnen afzienbare tijd op raken.

Het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude bestaat uit bezuinigingen, aanpassing van het gebiedsbeheer en de inrichting, en het verwerven van meer inkomsten. De maatregelen zijn verdeeld over de korte, middellange en lange termijn. In de afgelopen jaren is er al concrete voortgang geboekt, met bijvoorbeeld het werven van meer festivals waardoor de baten van het schap hoger zijn. Ook is er bezuinigd op de uitgaven van het schap. Er waren echter ook tegenslagen waardoor het einddoel nog niet in zicht is. Voor 2017 heeft het bestuur opdracht gegeven om te focussen op de meest kansrijke projecten en hier vooruitgang te boeken. In een aparte oplegnotitie worden de verschillende deelprojecten ter besluitvorming voorgelegd aan het bestuur. De belangrijkste activiteiten uit het programma zijn:

- Het realiseren van omvorming in inrichting en beheer in het gebied waarmee besparingen in dagelijks beheer en vervangingsinvesteringen worden gerealiseerd. Alle maatregelen met dit doel zijn samengevat in de verkenning beeldkwaliteit. In 2017 wordt het draagvlak voor dit plan, nadat hierover in 2016 gesproken is met exploitanten, gebruikers en andere maatschappelijke partijen in de gebiedsateliers, getoetst bij de participanten. Ook vindt verdere uitwerking van de definitieve beheer- en inrichtingsmaatregelen plaats.
- Het mogelijk uitbreiden van DroomPark Buitenhuizen
- Werving- en selectie van een ondernemer voor de restauratie en ontwikkeling van Fort bij de Liebrug en Fort benoorden Spaarndam
- Het uitbreiden van de omvang en het aantal grote evenementen.
- Verbeteren zwemwaterkwaliteit in Oosterbroek Buitenhuizen samen met Hoogheemraadschap Rijnland.

2. Financiële uitgangspunten 2017

2.1 Uitgangspunten Programma 2017

- **Index:** De reguliere baten en lasten worden verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index van 0,67% voor 2017 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2016). De participantenbijdrage wordt ook verhoogd met deze index.
- **Korting tarieven RNH:** net als in voorgaande jaren geeft RNH een korting van 2% op de tarieven.
- Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Conform de afspraken is op basis van een risicoberekening een opslag opgenomen in de tarieven van RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd. Deze verlaging is in de begrotingen opgenomen bij deelprogramma financiën.

2.2 Belangrijke wijzigingen

Wijziging SPW 2017 regulier

	Begrotingswijziging 2017	Begroting 2017	**Verschil**
Lasten	4.304.567	4.354.383	**-49.816**
Baten	4.309.183	4.199.429	**109.754**
Saldo	**4.616**	**-154.954**	**159.570**

Lagere reguliere lasten en hogere reguliere baten: er zijn structurele bezuinigingen doorgevoerd op verschillende kleinere posten van de begroting om de lasten van het schap terug te brengen. Daarnaast zijn er hogere structurele inkomsten uit evenementen, huren en erfpachten begroot. Met de structurele bezuinigingen en extra inkomsten wordt een stap gezet in het terugdringen van het exploitatietekort.

Wijziging SPW 2017 incidenteel

	Begrotingswijziging 2017	Begroting 2017	**Verschil**
Lasten	1.733.938	731.780	**1.002.158**
Baten	1.180.400	55.004	**1.125.396**
Saldo	**-553.538**	**-676.776**	**123.238**

Hogere incidentele lasten en hogere incidentele baten: voor verschillende meerjarige projecten schuift het budget door uit 2016. Voor een aantal meerjarige projecten verkrijgt het recreatieschap subsidies of incidentele opbrengsten. Daarnaast ontvangt het recreatieschap in 2017 eenmalige opbrengsten uit verkoop van kavels Parc Spaarnwoude.

3. Meerjarenperspectief

Het uitvoeren van Ontwikkelmodel Duurzaam Spaarnwoude, waarin een mix van de volgende maatregelen is opgenomen:

- bezuinigingen;
- aanpassing en vernieuwing van het gebied;
- aanpassing van het gebiedsbeheer;
- het verwerven van meer inkomsten.

Hiermee ontstaat een duurzame financiële basis voor beheer, inclusief groot onderhoud en vervangingen in Spaarnwoude Oud. De afbouw van de financiële reserves van Spaarnwoude Oud dient zich binnen een aantal jaren te stabiliseren tot een niveau dat tenminste gelijk is aan het minimale weerstandsvermogen dat nodig is om risico's op te kunnen vangen. Dit niveau is als ondergrens voor de financiële reserves vastgesteld.

4. Programma accenten 2017

Strakke sturing op het gehele programma Duurzaam Spaarnwoude met het oog op de doelen en de beperkte beschikbare middelen. Uitvoeren van de verschillende projecten uit Duurzaam Spaarnwoude waaronder:

- Samenwerking met maatschappelijke partijen bij uitvoeren bezuinigingen en herinrichting aan de hand van het beeldkwaliteitsplan
- Ontwikkelen Veerplas; Zuiderscheg; Westhoffbos; Noordzeekanaalzone
- Afronden inbreiding / uitbreiding droomparken Oosterbroek en Buitenhuizen

5. Overzicht participantenbijdrage

Overzicht participantenbijdrage SPW SPW	PP-bijdrage 2015	+ indexatie	2016
Indexatie		0,95%	
Provincie Noord-Holland	**783.759**	7.446	**791.205**
Gemeente Amsterdam	**326.196**	3.099	**329.295**
Gemeente Haarlem	**188.928**	1.795	**190.723**
Gemeente Velsen	**112.176**	1.066	**113.242**
Gemeente H'meer	**51.659**	491	**52.150**
Gemeente H'liede en Spaarnwoude	**13.285**	126	**13.411**
Totaal participantenbijdrage	**1.476.003**	14.023	**1.490.026**

SPW	PP-bijdrage 2016	+ indexatie	PP-bijdrage 2017
Indexatie		0,67%	
Provincie Noord-Holland	**791.205**	5.301	**796.506**
Gemeente Amsterdam	**329.295**	2.206	**331.501**
Gemeente Haarlem	**190.723**	1.278	**192.001**
Gemeente Velsen	**113.242**	759	**114.001**
Gemeente H'meer	**52.150**	349	**52.499**
Gemeente H'liede en Spaarnwoude	**13.411**	90	**13.501**
Totaal participantenbijdrage	**1.490.026**	9.983	**1.500.009**

6. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Spaarnwoude beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Spaarnwoude (inclusief SGP en SMG) zijn in 2015 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2015. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

SPW, SMG, SGP	JR 2016	BGR 2016	BGR 2017
netto schuldquote	-235%	-232%	-114%
solvabiliteitsrisico	93%	90%	80%
structurele exploitatieruimte	7%	-25%	0,1%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is. De hogere opbrengsten in 2016 leidde tot hoger percentage in dat jaar.

7. Doelenboom Recreatieschap Spaarnwoude

Voor Spaarnwoude is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de Visie "in de branding van de stad" uit 2007, en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom zal worden herijkt op basis van de Visie Bufferzone Amsterdam - Haarlem en het proces Op weg naar Duurzaam Spaarnwoude". De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

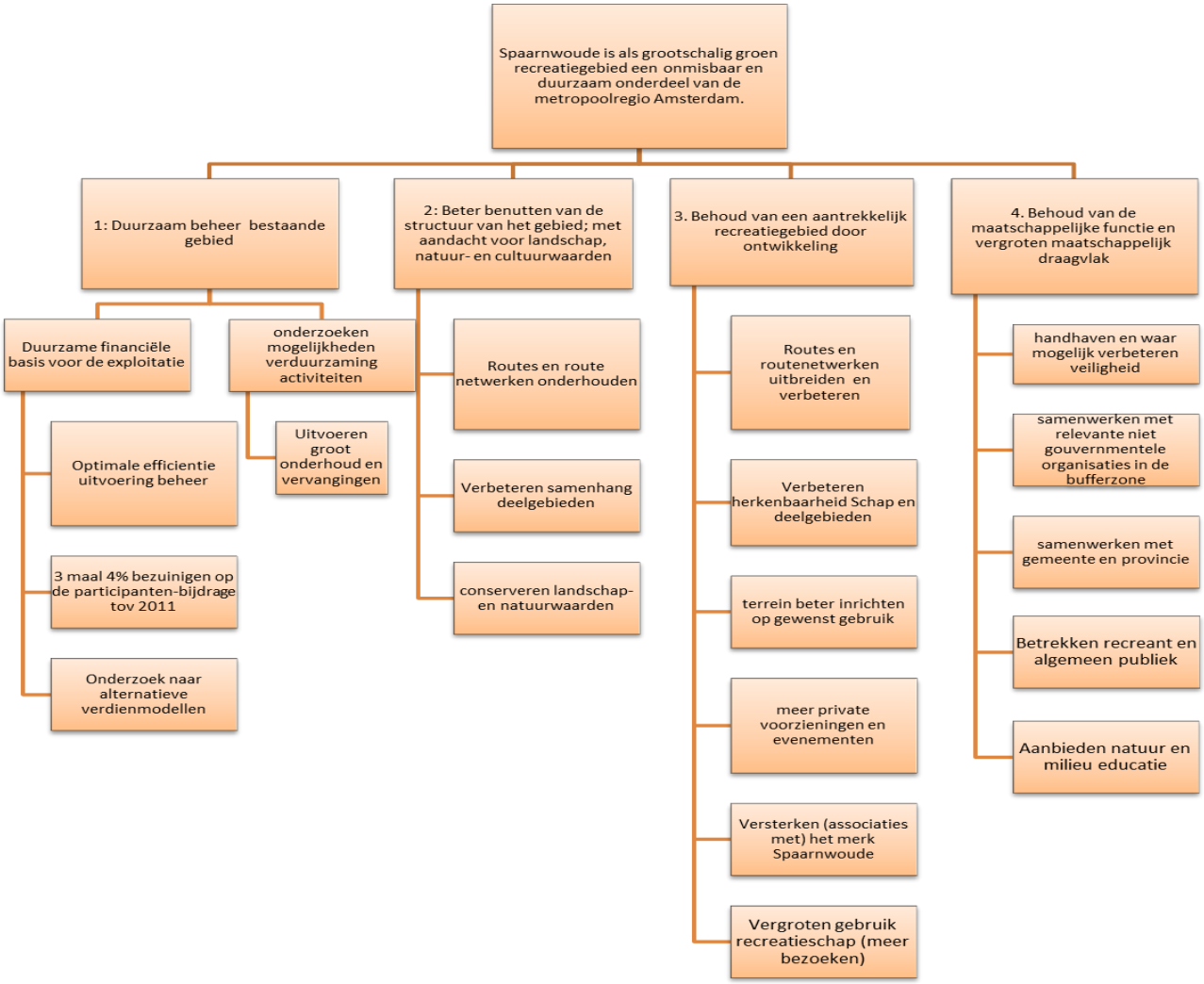

2. FINANCIËLE ONDERBOUWING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2017

Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1 Gebiedsbeheer	3.024.977	904.208	-2.120.769	261.313	44.754	-216.559	3.286.290	948.962	-2.337.328
2 Toezicht	439.041	-	-439.041	-403	-	403	438.638	-	-438.638
3 Financiën	136.846	68.565	-68.281	3.800	-15.000	-18.800	140.646	53.565	-87.081
4 Bestuursadvisering	229.331	-	-229.331	-1.907	-	1.907	227.424	-	-227.424
5 Secretariaat	127.749	-	-127.749	-18.424	-	18.424	109.325	-	-109.325
6 Communicatie	168.933	-	-168.933	-5.000	-	5.000	163.933	-	-163.933
7 Inrichting & ontwikkeling	959.286	1.781.651	822.365	712.963	1.205.396	492.433	1.672.249	2.987.047	1.314.798
Bijdrage participanten		1.500.009	1.500.009		-	-		1.500.009	1.500.009
Totaal lasten en baten	**5.086.163**	**4.254.433**	**-831.730**	**952.342**	**1.235.150**	**282.808**	**6.038.505**	**5.489.583**	**-548.922**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**-831.730**			**282.808**			**-548.922**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve SPW	550	-	550	-	-	-	550	-	550
Onttrekking algemene reserve SPW	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsres. Beheer SPW	46.000	-	46.000	-10.000	-	-10.000	36.000	-	36.000
Onttrekking bestemmingsres. Beheer SPW	-	685.806	-685.806	-	-115.577	115.577	-	570.229	-570.229
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	200	-	200	-	-	-	200	-	200
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	-	4.065	-4.065	-	-	-	-	4.065	-4.065
Toevoeging bestemmingsres. Invest. SPW	13.652	-	13.652	448.833	-	448.833	462.485	-	462.485
Onttrekking bestemmingsres. Invest. SPW	-	202.261	-202.261	-	271.602	-271.602	-	473.863	-473.863
Totaal lasten en baten	**5.146.565**	**5.146.565**	-	**1.391.175**	**1.391.175**	-	**6.537.740**	**6.537.740**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**5.146.565**	**5.146.565**	**-**	**1.391.175**	**1.391.175**	**-**	**6.537.740**	**6.537.740**	**-**

3. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.559.791	10.162	1.569.953
Inzet RNH regulier	833.002	-18.951	814.051
Totaal lasten regulier	**2.392.793**	**-8.789**	**2.384.004**
Baten:			
Opbrengsten regulier	857.367	44.754	902.121
Totaal baten regulier	**857.367**	**44.754**	**902.121**
Saldo regulier	**-1.535.426**	**53.543**	**-1.481.883**
Lasten:			
Lasten incidenteel	627.949	265.008	892.957
Inzet RNH incidenteel	4.235	5.094	9.329
Totaal lasten incidenteel	**632.184**	**270.102**	**902.286**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	46.841	-	46.841
Totaal baten incidenteel	**46.841**	**-**	**46.841**
Saldo incidenteel	**-585.343**	**-270.102**	**-855.445**
Saldo Gebiedsbeheer	**-2.120.769**	**-216.559**	**-2.337.328**

Financieel	Toelichting
hogere bedrijfskosten regulier	bijstelling van verschillende budgetten op basis van de resultaten van de afgelopen jaren. De bezuinigingen zijn structureel.
lagere inzet RNH regulier	
hogere opbrengsten regulier	hogere baten uit evenementen
hogere lasten incidenteel	een deel van de kosten voor groot onderhoud en vervangingen; verbeteren zwemwaterkwaliteit en het verbeteren van de evenemententerreinen schuift door uit 2016.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
Advieskosten	€ 8.663	€ -	€ 8.663
Grootonderhoud en vervangingen	€ 494.645	€ -	€ 494.645
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	€ 261.803	€ -	€ 261.803
Wandelnetwerk Noord- en Midden Kennemerland	€ 6.573	€ 6.573	€ -
			€ -
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	€ 50.335	€ -	€ 50.335
			€ -
Verbeteren evenemententerrein Houtrak	€ 80.267	€ 40.268	€ 39.999
			€ -
	€ 902.286	€ 46.841	€ 855.445

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap en recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten en uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud & vervangingen	actuele meerjarenraming uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x			x
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
uitgeven en verlengen vergunningen / TGO's en controle op naleving	naleving gecontroleerd	x			
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisatoren tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatieschap	actoren aangesloten bij bezuinigingsopgave	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers	x			x
coördineren uitvoering faunabeheer	bijdrage aan vliegveiligheid Schiphol	x			x
Zorgvrij: natuur en milieu educatie; begeleiden vrijwilligers; agrarisch beheer; instandhouding zeldzame rassen	bezoek meer dan 200 groepen onderwijs; verschillende toonstellingen; vrijwilligers ingezet bij baliewerk, educatie en beheer; veestapel verkleinen en meer focus op educatie.				x
Begeleiden van de grote festivals op de locaties in Oostebroek, Buitenhuizen, De Veerplas en De Houtrak	festivalseizoen succesvol verlopen; tevreden organisatoren; overlast tot minimum beperkt		x		

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Advieskosten	technisch advies indien nodig	x			
Grootonderhoud en vervangingen					
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	verbeteren van de zwemwaterkwaliteit in oosterbroek zodat de zwemlocaties bij de Watergeus en het naakt-recreatieterrein. Zonder maatregelen zal de waterkwaliteit te ver achteruitgaan. Het aanbieden van zwemwater is door het bestuur als kerntaak benoemd van het schap.	x			
Verbeteren evenemententerreinen Oosterbroek	de evenemententerreinen worden verbeterd om festivals beter te accommoderen. Dit leidt tot minder terreinschade en een aantrekkelijker terrein voor organisatoren.		x		
Verbeteren evenemententerreinen Houtrak			x		
Onderhoud wandelroutenetwerk	wandelroutenetwerk in goede staat.	x			x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	26.514	-403	26.111
Inzet RNH regulier	412.527	-	412.527
Totaal lasten regulier	**439.041**	**-403**	**438.638**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-439.041**	**403**	**-438.638**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**-439.041**	**403**	**-438.638**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: zichtbaarheid en handhaving verbeteren	groter veiligheidsgevoel recreanten & groter maatschappelijke draagvlak	x			x
specifieke handhaving: verbeteren samenwerking toezicht en handhaving	politie en toezichthouders weten elkaar goed te vinden	x			x
specifieke handhaving: aanpakken van gesignaleerde hotspots	terugdringen aantal overtredingen	x			x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	32.031	3.800	35.831
Inzet RNH regulier	137.103	-	137.103
Totaal lasten regulier	**169.134**	**3.800**	**172.934**
Baten:			
Opbrengsten regulier	60.402	-15.000	45.402
Totaal baten regulier	**60.402**	**-15.000**	**45.402**
Saldo regulier	**-108.732**	**-18.800**	**-127.532**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-32.288	-	-32.288
Totaal lasten incidenteel	**-32.288**	**-**	**-32.288**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	8.163	-	8.163
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**8.163**	**-**	**8.163**
Saldo incidenteel	**40.451**	**-**	**40.451**
Saldo Financiën	**-68.281**	**-18.800**	**-87.081**

Financieel	Toelichting
hogere lasten regulier	Afschr.kosten voor vervanging bedrijfsauto voor beheerswerkzaamheden
lagere opbrengsten regulier	na afloop van deposito in 2016 worden de vrijgekomen middellen conform scahtkistbankieren beheerd. Hierdoor lagere rentebaten.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
SNL Subsidie	€ -	€ 8.163	€ -8.163
Verlaging opslag tarieven RNH	€ -32.288	€ -	€ -32.288
	€ -32.288	€ 8.163	€ -40.451

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende accountantsverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	risico's geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.171	-1.000	2.171
Inzet RNH regulier	206.242	-	206.242
Totaal lasten regulier	**209.413**	**-1.000**	**208.413**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-209.413**	**1.000**	**-208.413**
Lasten:			
Lasten incidenteel	13.107	-907	12.200
Inzet RNH incidenteel	6.811	-	6.811
Totaal lasten incidenteel	**19.918**	**-907**	**19.011**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-19.918**	**907**	**-19.011**
Saldo Bestuursadvisering	**-229.331**	**1.907**	**-227.424**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	€ 5.907	€ -	€ 5.907
Recreatie monitor	€ 14.011	€ -	€ 14.011
	€ 19.918	€ -	€ 19.918

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x		x	
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening	x		x	
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x		x	
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord	x		x	
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x		x	
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x		x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
advieskosten	inzet extern advies indien strikt noodzakelijk	x	x	x	x
recreatiemonitor	aantal bezoeken aan de verschillende deelgebieden bekend.		x		x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	127.749	-18.424	109.325
Totaal lasten regulier	**127.749**	**-18.424**	**109.325**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-127.749**	**18.424**	**-109.325**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**-127.749**	**18.424**	**-109.325**

Financieel	Toelichting
lagere inzet RNH regulier	bijstelling van het budget inhuur personeel op basis van de resultaten van de afgelopen jaren. Dit is een structurele bezuiniging.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming				x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid	x			x
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			x

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	36.249	-5.000	31.249
Inzet RNH regulier	132.684	-	132.684
Totaal lasten regulier	**168.933**	**-5.000**	**163.933**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-168.933**	**5.000**	**-163.933**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**-168.933**	**5.000**	**-163.933**

Financieel	Toelichting
lagere bedrijfskosten regulier	structurele bezuiniging

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	activiteit Treasure Games voor promotie van de recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant		x		x
recreanten informatie bieden via balie Zorgvrij	informatiebalie op drukke dagen open		x		x
faciliteren bewonersoverleg	bijeenkomst bewonersoverleg op beheerskantoor SPW		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	555.126	-20.000	535.126
Inzet RNH regulier	292.194	-	292.194
Totaal lasten regulier	**847.320**	**-20.000**	**827.320**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.781.651	80.000	1.861.651
Totaal baten regulier	**1.781.651**	**80.000**	**1.861.651**
Saldo regulier	**934.331**	**100.000**	**1.034.331**
Lasten:			
Lasten incidenteel	111.966	663.398	775.364
Inzet RNH incidenteel	-	69.565	69.565
Totaal lasten incidenteel	**111.966**	**732.963**	**844.929**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	909.231	909.231
Project subsidies	-	216.165	216.165
Totaal baten incidenteel	**-**	**1.125.396**	**1.125.396**
Saldo incidenteel	**-111.966**	**392.433**	**280.467**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**822.365**	**492.433**	**1.314.798**

Financieel	Toelichting
lagere bedrijfskosten regulier	structurele bezuiniging
hogere opbrengsten regulier	hogere erfpachten onder andere door o.a. inbreiding Droompark Houtrak
hogere lasten incidenteel	deel lasten voor het herstel van het dak van Fort Benoorden Spaarndam en de uitvoering van het landschapsplan 380 kV schuift door uit 2016.
hogere baten regulier	dit betreft de subsidies tbv het herstel van het dak van Fort Benoorden Spaarndam en de vergoeding van Tennet voor het uitvoeren van het landschapsplan 380 kV.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	€ 11.966	€ -	€ 11.966
Renovatie gebouwen	€ 100.000	€ -	€ 100.000
Herstel dak fort Benoorden Spaarndam	€ 455.398	€ 455.398	€ -
			€ -
Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	€ 61.400	€ -	€ 61.400
			€ -
Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	€ 216.165	€ 216.165	€ -
Restitutie RNH verbouw werkplaats Spaarnwoude	€ -	€ 53.833	€ -53.833
Eenmalige bijdrage kavels parc Spaarnwoude	€ -	€ 400.000	€ -400.000
	€ 844.929	€ 1.125.396	€ -280.467

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling		investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
organiseren natuurplatform / ondernemersoverleg	goede relatie met natuurbeschermers		x		x
deelname bestuursvergaderingen SAS	vergadering bijgewoond wanneer noodzakelijk				x
behartigen belangen schap bij Randstad 380KV	zo min mogelijk schade of hinder bij aanleg voorzieningen; inzet schap wordt vergoed door Tennet				x

Incidentele inspanning Begeleiding renovat	resultaat	duurzaam ontwikkeling		investeren basis	maatschappelijk
advieskosten	extern juridisch advies indien strikt noodzakelijk			x	x
renovatie gebouwen	groot onderhoud gebouwen uitgevoerd volgens planning	x			
Herstel dak fort Benoorden Spaarndam	dak vervangen en afwatering hersteld. Project volledig gesubsidieerd door provincie Noord-Holland				
uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	planning en controle over de focusprojecten	x	x	x	x
uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	herstellen van landschappelijke schade ontstaan door de aanleg 380 KV leiding. Dit wordt gecompenseerd door Tennet	x			x

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.212.882	-12.441	2.200.441
Inzet RNH regulier	2.141.501	-37.375	2.104.126
Totaal lasten regulier	**4.354.383**	**-49.816**	**4.304.567**
Baten:			
Opbrengsten regulier	2.699.420	109.754	2.809.174
Totaal baten regulier	**2.699.420**	**109.754**	**2.809.174**
Saldo regulier	**-1.654.963**	**159.570**	**-1.495.393**
Lasten:			
Lasten incidenteel	753.022	927.499	1.680.521
Inzet RNH incidenteel	-21.242	74.659	53.417
Totaal lasten incidenteel	**731.780**	**1.002.158**	**1.733.938**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	8.163	909.231	917.394
Project subsidies	46.841	216.165	263.006
Totaal baten incidenteel	**55.004**	**1.125.396**	**1.180.400**
Saldo incidenteel	**-676.776**	**123.238**	**-553.538**
Saldo Totaal	**-2.331.739**	**282.808**	**-2.048.931**

4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	2.141.501	- 37.375	2.104.126
Bestuurskosten	3.171	- 1.000	2.171
Kantoorkosten	475.216	- 4.321	470.895
Vervoerskosten	37.726	- 200	37.526
PR & marketing	39.318	- 5.000	34.318
Bedrijfskosten	1.662.094	- 8.127	1.653.967
Projectkosten	703.744	1.004.565	1.708.309
Afschrijvingen	23.393	3.000	26.393
Rentekosten	-	800	800
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**5.086.163**	**952.342**	**6.038.505**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	1.961.408	80.250	2.041.658
Financiële baten	60.402	- 15.000	45.402
Overige opbrengsten	685.773	953.735	1.639.508
Project subsidies	46.841	216.165	263.006
Totaal baten	**2.754.424**	**1.235.150**	**3.989.574**
Resultaat deelprogramma's	**- 2.331.739**	**282.808**	**- 2.048.931**
Bijdrage participanten	1.500.009	-	1.500.009
Resultaat voor bestemming	**- 831.730**	**282.808**	**- 548.922**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve	550	-	550
Onttrekking Algemene reserve	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Beheer	46.000	- 10.000	36.000
Onttrekking bestemmingsreserve Beheer	- 685.806	115.577	- 570.229
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	200	-	200
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	- 4.065	-	- 4.065
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	13.652	448.833	462.485
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 202.261	- 271.602	- 473.863
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling door het algemeen bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2017.

Voorzitter,
A. Tekin

6. INVESTERINGSOVERZICHT 2017

6.1 Overzicht (vervanings)investeringen

Omschrijving	Begroting 2017	Doorgeschoven werken 2016	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Grootonderhoud gebouwen	€ 100.000	€ -	€ -	€ 100.000
Recreatie monitor	€ 14.011	€ -	€ -	€ 14.011
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	€ -	€ 261.803	€ -	€ 261.803
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	€ 50.335	€ -	€ -	€ 50.335
Verbeteren evenemententerrein Houtrak	€ 70.468	€ -	€ 9.799	€ 80.267
Wandelnetwerk Noord- en Midden Kennemerland	€ 6.573	€ -	€ -	€ 6.573
TOTAAL	**€ 241.387**	**€ 261.803**	**€ 9.799**	**€ 512.989**

(vervangings)investeringen. Van dit bedrag is € 261.803 doorgeschoven uit 2016 voor de uitvoering van het project verbetering zwemwaterkwaliteit. Voorts wordt € 100.000 besteed aan de uitvoering van grootonderhoud gebouwen, een bedrag van € 11.011 t.b.v. de recreatiemonitor Spaarnwoude en eenbedrag van € 130.602 voor verbetering van de evenementen terreinen waarvan € 40.286 betaald wordt door derden. Het project wandelnetwerk noord- en midden Kennemerland wordt volledig gefinancierd door de gemeente Velsen.

Omschrijving	Begroting 2017	Doorgeschoven werken 2016	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Renovatie infratructuur en diverse voorzieningen	€ 494.645	€ -	€ -	€ 494.645
Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	€ -	€ -	€ 61.400	€ 61.400
TOTAAL	**€ 494.645**	**€ -**	**€ 61.400**	**€ 556.045**

Een bedrag van € 494.645 betreffende diverse voorzieningen, grootonderhoud wegen en bruggen komen ten laste van de lopende exploitatie. Voor het uitvoeringstraject duurzaam Spaarnwoude is een bedrag geraamd van € 61.400. Van de totale investering komt een bedrag van € 61.400 ten laste van de reserve beheer.

Omschrijving	Begroting 2017	Doorgeschoven werken 2016	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	€ -	€ -	€ 216.165	€ 216.165
Herstel dak fort Benoorden Spaarndam	€ -	€ -	€ 455.398	€ 455.398
TOTAAL	**€ -**	**€ -**	**€ 671.563**	**€ 671.563**

Voor de begeleiding en het opstellen van het landschapsplan Randstad 380 KV wordt een bedrag van € 216.165 begroot, deze kosten worden volledig vergoed door Tennet. Het project herstel dak fort Benoorden Spaarndam wordt begroot voor een bedrag van € 474.644 waarvan reeds in 2016 een bedrag is geïnvesteerd ad € 19.246. Voor het project is een subsidie toezegging van € 474.644 ontvangen van de provincie Noord-Holland.

7: BEZUINIGING 2014-2017

7.1 Overzicht 2014-2017

Conform besluit AB van 11 december 2014, uitgangspunten programma 2014 - 2015, heeft het bestuur besloten tot een bezuinigingsopgave van € 450.000 voor 2014.
Deze bezuingingsopgave is verwerkt in de opgave om de strucurele baten en lasten van het recreatieschap in evenwicht te brengen. Hiertoe heeft het bestuur op 26 juni 2014 besloten om met het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude de baten en lasten van het recreatieschap in evenwicht te brengen in de periode 2014 - 2018. De structurele opgave voor het in evenwicht brengen van de baten en lasten van het recreatieschap in 2014 was in totaal jaarlijks 3 miljoen: € 1 mln. op de exploitatie en € 2 mln. op groot onderhoud en vervangingen. De oplossing bestaat uit het besparen van € 1 mln. op de jaarlijkse exploitatiekosten, € 1 mln. wordt gevonden via inkomsten verhogende maatregelen en € 1 mln. door omvorming van het gebied.

Bezuinigingsopgave	**1.000.000**
Totaal bezuinigingen 2014	55.572
Totaal bezuinigingen 2016	171.004
Totaal bezuinigingen 2017	52.223
Totaal gerealiseerd bezuinigingen	**278.799**

Opgave extra inkomsten	**1.000.000**
Totaal extra inkomsten 2014	79.180
Totaal extra inkomsten 2015	175.768
Totaal extra inkomsten 2016	63.749
Totaal extra inkomsten 2017	124.754
Totaal gerealiseerd extra inkomsten	**443.451**

Opgave omvorming gebied **1.000.000**
Onderzoek naar draagvlak voor omvormingen uitgevoerd.
Nog geen omvormingen gerealiseerd

	Realisatie	Opgave	Resterende opgave
Bezuiniging beheerlasten	278.799	1.000.000	721.201
Extra inkomsten	443.451	1.000.000	556.549
Omvorming gebied	-	1.000.000	1.000.000
Totaal	**722.250**	**3.000.000**	**2.277.750**

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Recreatieschap Spaarnwoude
Genieweg 46, 1981 ln Velsen-Zuid
Postbus 2571, 2002 rb Haarlem
Telefoon 023 520 28 20
Fax 023 520 28 38
E-mail: info@spaarnwoude.nl
Website: www.spaarnwoude.nl

BEGROTINGSWIJZIGING SPAARNWOUDE

SGP
2017

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

			Blz.
1.	**Programma SGP 2017**		
	1.1	Achtergrond	3
	1.2	Meerjarenperspectief	3
	1.3	Programma accenten 2017	3
	1.4	Financiële uitgangspunten 2017	3
	1.4.1	Financiële uitgangspunten 2017	3
	1.4.2	Belangrijke wijzigingen	4
	1.4.3	Overzicht participantenbijdrage 2016-2017	4
2.	**FINANCIËLE ONDERBOUWING**		
	2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2017	5
3.	**TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017**		
	3.1	Gebiedsbeheer	6
	3.2	Toezicht	8
	3.3	Financiën	9
	3.4	Bestuursadvisering	10
	3.5	Secretariaat	12
	3.6	Communicatie	13
	3.7	Inrichting & Ontwikkeling	14
	3.8	Totaal	16
4.	**OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT**		17
5.	**OVERIGE GEGEVENS**		
	5.1	Vaststelling door algemene bestuur	18
6.	**BIJLAGEN**		
	6.1	Investeringsoverzicht	19

1. Programma SGP 2017

1. Achtergrond

Recreatieschap Spaarnwoude, onderdeel SGP, heeft deelgebieden in de Haarlemmermeer (Boseilanden, Groene Weelde, Park Zwaanshoek Noord, Park Zwanenburg), in Haarlem (Poelpolder) en in Amsterdam West (Tuinen van West). Het beheer van de gebieden wordt gefinancierd uit een participantenbijdrage van de provincie, de gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Amsterdam en uit inkomsten uit het gebied.

2. Meerjarenperspectief

In SGP komen in de loop van 2017 de laatste gebiedsdelen in de Tuinen van West in beheer, daarmee zijn bijna alle deelgebieden SGP - totaal 356 ha - in beheer. Op basis van de doorrekening beheer SGP in 2014 is een toekomstbestendige begroting opgesteld, waarmee ook de financiering voor groot onderhoud en vervangingen is gewaarborgd. In 2017 wordt verder gewerkt aan een meerjarenplanning groot onderhoud en vervangingen. Tegelijkertijd wordt de beheervisie SGP verder opgesteld en afgerond.

In 2017 wordt gewerkt aan een beheervisie. Het uitgangspunt daarbij is dat het beheer niet meer mag gaan kosten. Op basis van het huidige beheerniveau wordt in 2017 bekeken wat dit voor de reserves betekent. De afgelopen jaren is gespaard voor groot onderhoud/vervangingen, omdat de inrichtingselementen niet niet aan vervanging toe waren. Ook is het positieve resultaat van de afgelopen jaren steeds toegevoegd aan de algemene reserve. Daardoor zijn beide reserves meer aangegroeid dan was voorzien. In 2017 wordt duidelijk welk deel van de reserves mogelijk ´vrij´ beschikbaar is. Tegelijkertijd wordt een discussie voorbereid voor besteding van deze eventuele ´vrije investeringsruimte´.

3 Programma accenten 2017

- In beheer nemen laatste gebiedsdelen Tuinen van West
- Acquisitie en begeleiden van nieuwe evenementen Groene Weelde en Park Zwanenburg
- Afronden beheervisie voor het gebied.
- Afronden opstellen meerjarenraming groot onderhoud / vervangingen
- Discussie over wensen van participanten over het in beheer nemen van extra deelgebieden/ hectares, zoals onder andere Park Zwaansbroek Noordkop, en besteding van de reserves

4. Financiële uitgangspunten 2017

4.1 Financiële uitgangspunten programmabegroting 2017

• **Index**: De reguliere baten en lasten zijn verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index van 0,67% voor 2017 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2015). De participantenbijdrage is ook verhoogd met deze index.

• **Korting tarieven RNH:** net als in voorgaande jaren geeft RNH een korting van 2% op de tarieven.

• Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Conform de afspraken is op basis van een risicoberekening een opslag opgenomen in de tarieven van RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd. Deze verlaging is in de begrotingen opgenomen bij deelprogramma financiën.

4.2 Belangrijke wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de programmabegroting 2017 zijn:

• Het doorschuiven van projecten van 2016 naar 2017, de belangrijkste zijn:

- aanpassing technische voorziening bediening brug Cruquius € 250.000
- groot onderhoud / vervangingen € 135.000
- opstellen beheervisie ca. € 29.000
- financiele afronding A38beheerplan Tuinen van West ca. € 4.500
- landschapsplan 380KV Haarlemmermeer ca. € 205.000

• Incidentele lasten voor verbetering evenemententerrein conform meerjarenovereenkomst Mysteryland (ca. € 43.000)

• hogere lasten recreatiemonitor (ca. € 4.500)

4.3. Overzicht participantenbijdrage 2016 - 2017

SGP	**PP-bijdrage 2015**	+ indexatie	+ verhoging	**PP-bijdrage 2016**
Indexatie		**0,95%**		
Provincie Noord-Holland 50%	**€ 519.215**	€ 4.933	€ 167.518	**€ 691.666**
Gemeente Amsterdam 10%	**€ 103.843**	€ 987	€ 33.503	**€ 138.333**
Gemeente Haarlem 15%	**€ 155.764**	€ 1.480	€ 50.255	**€ 207.499**
Gemeente Haarlemmermeer 25	**€ 259.611**	€ 2.466	€ 83.759	**€ 345.836**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.038.433**	€ 9.866	€ 335.035	**€ 1.383.334**

SGP	**PP-bijdrage 2016**	+ indexatie	+ verhoging	**PP-bijdrage 2017**
Indexatie		**0,67%**		
Provincie Noord-Holland 50%	**€ 691.666**	€ 4.634	€ -	**€ 696.300**
Gemeente Amsterdam 10%	**€ 138.333**	€ 927	€ -	**€ 139.260**
Gemeente Haarlem 15%	**€ 207.499**	€ 1.390	€ -	**€ 208.889**
Gemeente Haarlemmermeer 25	**€ 345.836**	€ 2.317	€ -	**€ 348.153**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.383.334**	€ 9.268	€ -	**€ 1.392.602**

2. FINANCIËLE ONDERBOUWING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2017

Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1 Gebiedsbeheer	884.693	165.027	- 719.666	163.740	-	- 163.740	1.048.433	165.027	- 883.406
2 Toezicht	102.445	-	- 102.445	-	-	-	102.445	-	- 102.445
3 Financiën	19.299	500	- 18.799	-	- 400	- 400	19.299	100	- 19.199
4 Bestuursadvisering	33.026	-	- 33.026	4.438	-	- 4.438	37.464	-	- 37.464
5 Secretariaat	13.878	-	- 13.878	-	-	-	13.878	-	- 13.878
6 Communicatie	23.639	-	- 23.639	-	-	-	23.639	-	- 23.639
7 Inrichting & ontwikkeling	24.403	44.072	19.669	513.326	215.630	- 297.696	537.729	259.702	- 278.027
Bijdrage participanten		1.392.602	1.392.602		-	-		1.392.602	1.392.602
Totaal lasten en baten	**1.101.383**	**1.602.201**	**500.818**	**681.504**	**215.230**	**- 466.274**	**1.782.887**	**1.817.431**	**34.544**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**500.818**			**- 466.274**			**34.544**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve SGP	6.151	-	6.151	- 400	-	- 400	5.751	-	5.751
Onttrekking algemene reserve SGP	-	-	-	-	37.716	- 37.716	-	37.716	- 37.716
Toevoeging best.reserve verv.investeringen SGP	494.667	-	494.667	-	-	-	494.667	-	494.667
Onttrekking bestemmingsres. vervangingsinv. SGP	-	-	-	-	428.158	- 428.158	-	428.158	- 428.158
Totaal lasten en baten	**1.602.201**	**1.602.201**	-	**681.104**	**681.104**	-	**2.283.305**	**2.283.305**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**1.602.201**	**1.602.201**	**-**	**681.104**	**681.104**	**-**	**2.283.305**	**2.283.305**	**-**

3. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	693.524	-	693.524
Inzet RNH regulier	191.169	-	191.169
Totaal lasten regulier	**884.693**	**-**	**884.693**
Baten:			
Opbrengsten regulier	165.027	-	165.027
Totaal baten regulier	**165.027**	**-**	**165.027**
Saldo regulier	**- 719.666**	**-**	**- 719.666**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	139.740	139.740
Inzet RNH incidenteel	-	24.000	24.000
Totaal lasten incidenteel	**-**	**163.740**	**163.740**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**- 163.740**	**- 163.740**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 719.666**	**- 163.740**	**- 883.406**

Financieel	Toelichting
hogere totale lasten incidenteel (ca. € 164.000)	het project ´Opstellen beheervisie´ schuift door van 2016 naar 2017 (ca. € 29.000) en incidenteel project ´Groot onderhoud´ (ca. € 135.000) conform de meerjarenplanning

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud en vervangingen	€ 135.000	€ -	€ 135.000
Opstellen beheervisie	€ 28.740	€ -	€ 28.740
	€ 163.740	€ -	€ 163.740

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
opstellen meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
uitgeven en reguleren	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
begeleiden Mysteryland 2017	organisator/gemeente/partners tevreden over dienstverlening schap, omwonenden hebben zo min mogelijk overlast ondervonden		x	x	
begeleiden Mud Masters 2017	organisator/gemeente/partners tevreden over dienstverlening schap, omwonenden hebben zo min mogelijk overlast ondervonden		x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
begeleiden uitvoeren groot onderhoud en vervangingen	conform planning uitgevoerd	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	13.699	-	13.699
Inzet RNH regulier	88.746	-	88.746
Totaal lasten regulier	**102.445**	**-**	**102.445**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 102.445**	**-**	**- 102.445**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 102.445**	**-**	**- 102.445**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x		x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x		x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak, met als specifieke aandachtspunten: gebruik van de mountainbikeroutes, handdhaving van het hondenbeleid en samenwerking met handhavingspartners bij Tuinen van West	x		

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.829	-	3.829
Inzet RNH regulier	21.121	-	21.121
Totaal lasten regulier	**24.950**	**-**	**24.950**
Baten:			
Opbrengsten regulier	500	- 400	100
Totaal baten regulier	**500**	**- 400**	**100**
Saldo regulier	**- 24.450**	**- 400**	**- 24.850**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	- 5.651	-	- 5.651
Totaal lasten incidenteel	**- 5.651**	**-**	**- 5.651**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**5.651**	**-**	**5.651**
Saldo Financiën	**- 18.799**	**- 400**	**- 19.199**

Financieel	Toelichting
beperkt lagere opbrengsten regulier	lagere renteopbrengsten verwacht door minimale rentestand.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	€ -5.651	€ -	€ -5.651
	€ -5.651	€ -	€ -5.651

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	5.082	-	5.082
Inzet RNH regulier	25.911	-	25.911
Totaal lasten regulier	**30.993**	**-**	**30.993**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 30.993**	**-**	**- 30.993**
Lasten:			
Lasten incidenteel	1.738	1.362	3.100
Inzet RNH incidenteel	295	3.076	3.371
Totaal lasten incidenteel	**2.033**	**4.438**	**6.471**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 2.033**	**- 4.438**	**- 6.471**
Saldo Bestuursadvisering	**- 33.026**	**- 4.438**	**- 37.464**

Financieel	Toelichting
hogere totale lasten incidenteel (ca. € 4.500)	hogere incidentele lasten en hogere incidentele inzet RNH ten behoeve van recreatiemonitor

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	€ 6.471	€ -	€ 6.471
	€ 6.471	€ -	€ 6.471

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en (informele) advisering	x			
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen vlot en adequaat beantwoord				x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	13.878	-	13.878
Totaal lasten regulier	**13.878**	**-**	**13.878**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 13.878**	**-**	**- 13.878**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 13.878**	**-**	**- 13.878**

Financieel	**Toelichting**
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten en publiek op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	4 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	8.592	-	8.592
Inzet RNH regulier	15.047	-	15.047
Totaal lasten regulier	**23.639**	**-**	**23.639**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 23.639**	**-**	**- 23.639**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 23.639**	**-**	**- 23.639**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie		x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	vernieuwde website medio 2017 online	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.853	-	3.853
Inzet RNH regulier	20.550	-	20.550
Totaal lasten regulier	**24.403**	**-**	**24.403**
Baten:			
Opbrengsten regulier	44.072	-	44.072
Totaal baten regulier	**44.072**	**-**	**44.072**
Saldo regulier	**19.669**	**-**	**19.669**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	503.455	503.455
Inzet RNH incidenteel	-	9.871	9.871
Totaal lasten incidenteel	**-**	**513.326**	**513.326**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	215.630	215.630
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**215.630**	**215.630**
Saldo incidenteel	**-**	**- 297.696**	**- 297.696**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**19.669**	**- 297.696**	**- 278.027**

Financieel	Toelichting
hogere totale lasten incidenteel	ophoging door doorschuiven van (een deel van) de projecten van 2016 naar 2017 (zie overzicht hieronder voor onderbouwing incidentele lasten en baten)
hogere opbrengsten incidenteel	de bijdragen voor de projecten aanleg Zwaanshoek-Noord en Landschapsplan 380 KV zijn gekoppeld aan de kosten voor deze projecten.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Aanleg Zwaanshoek-Noord	€ 10.130	€ -10.130	€ -
Beheerplan Tuinen van West	€ 4.538	€ -	€ 4.538
Aanpassing technische voorzieningen bediening bruggen	€ 250.000	€ -	€ 250.000
Landschapsplan 380KV	€ 205.500	€ -205.500	€ -
Verbetering evenemententerrein	€ 43.158	€ -	€ 43.158
	€ 513.326	€ -215.630	€ 297.696

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	Tuinen van West in erfpacht verkregen.			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	mogelijk nieuw evenement in 2017		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
planbegeleiding SGP	inrichting Entree park Zwanenburg, Tuinen van West en Zwaanshoek-Noord begeleid	x		x	
Aanpassing technische voorzieningen bediening bruggen	technische voorzieningen voor bediening van brug bij Cruquius aangepast	x		x	
beheerplan Tuinen van West	project beheerplan Tuinen van West financieel afgerond	x		x	
aanleg Zwaanshoek Noord	project financieel afgerond		x		
Landschapsplan 380kV	kwalteitsverbetering in het gebied gerealiseerd conform het landschapsplan		x		x
behartigen belangen schap bij aanleg Randstad 380KV leiding	inspanning schap voor begeleiden werkzaamheden Tennet. Deze lasten worden grotendeels vergoed door Tennet.	x			x

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	728.579	-	728.579
Inzet RNH regulier	376.422	-	376.422
Totaal lasten regulier	**1.105.001**	**-**	**1.105.001**
Baten:			
Opbrengsten regulier	209.599	- 400	209.199
Totaal baten regulier	**209.599**	**- 400**	**209.199**
Saldo regulier	**- 895.402**	**- 400**	**- 895.802**
Lasten:			
Lasten incidenteel	1.738	644.557	646.295
Inzet RNH incidenteel	- 5.356	36.947	31.591
Totaal lasten incidenteel	**- 3.618**	**681.504**	**677.886**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	215.630	215.630
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**215.630**	**215.630**
Saldo incidenteel	**3.618**	**- 465.874**	**- 462.256**
Saldo Totaal	**- 891.784**	**- 466.274**	**- 1.358.058**

4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	376.422	-	376.422
Bestuurskosten	5.082	-	5.082
Kantoorkosten	8.695	278	8.973
Vervoerskosten	9.582	500	10.082
PR & marketing	8.592	-	8.592
Bedrijfskosten	694.050	- 778	693.272
Projectkosten*	- 3.618	681.504	677.886
Afschrijvingen	2.578	-	2.578
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**1.101.383**	**681.504**	**1.782.887**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	45.079	-	45.079
Financiële baten	500	- 400	100
Overige opbrengsten	164.020	215.630	379.650
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten	**209.599**	**215.230**	**424.829**
Resultaat deelprogramma's	**- 891.784**	**- 466.274**	**- 1.358.058**
Bijdrage participanten	1.392.602	-	1.392.602
Resultaat voor bestemming	**500.818**	**- 466.274**	**34.544**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve SGP	6.151	- 400	5.751
Onttrekking Algemene reserve SGP	-	- 37.716	- 37.716
Toevoeging best.reserve verv.investeringen SGP	494.667	-	494.667
Onttrekking best.reserve verv.investeringen SGP	-	- 428.158	- 428.158
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling door het algemeen bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2017.

Voorzitter,
A. Tekin

6. BIJLAGE

6.1 INVESTERINGSOVERZICHT 2017

Omschrijving	Begroting 2017 in €	Wijziging 2017 in €	Begroting na wijziging 2017 in €
Aanleg Zwaanshoek-Noord	€ -	€ 10.130	€ 10.130
Beheerplan Tuinen van West	€ -	€ 4.538	€ 4.538
Opstellen beheervisie	€ -	€ 28.740	€ 28.740
Recreatiemonitor	€ 2.033	€ 4.438	€ 6.471
Grootonderhoud	€ -	€ 135.000	€ 135.000
Aanpassing technische voorzieningen bediening bruggen	€ -	€ 250.000	€ 250.000
Landschapsplan 380KV Haarlemmermeer	€ -	€ 205.500	€ 205.500
Verbeteren evenemententerrein	€ -	€ 43.158	€ 43.158
TOTAAL	**€ 2.033**	**€ 681.504**	**€ 683.537**

Voor het project aanleg park Zwaanshoek-Noord is een budget opgenomen van € 10.130, dit bedrag wordt volledig gefinancierd door de gemeente Haarlemmermeer.
Beheerplannen Tuinen van West betreft een restant budget uit 2016 van € 4.538 en wordt onttrokken aan de algemene reserve S.G.P.
Het opstellen van de beheervisie betreft een restant budget uit 2016 van € 28.740 en wordt onttrokken aan de algemene reserve S.G.P.
Een bedrag van € 6.471 is opgenomen ten behoeve van de uitvoering van de recreatimonitor en wordt eveneens onttrokken aan de algemene reserve S.G.P.
Het project grootonderhoud en vervangingen 2017 ad € 135.000 wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve S.G.P. (verv)- investeringen.
Voor de aanpassing van de technische voorzieningen voor de bediening bruggen is een budget opgenomen van € 250.000, conform besluit 2014/0017, betreft een doorgeschoeven project uit 2016. Dit bedrag wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve S.G.P. (verv)- investeringen.
De kosten voor de uitvoering van het project Landschapsplan 380KV Haarlemmermeer worden voledig gefinancierd door Tennet. Voor dit project is een bedrag van € 205.500 opgenomen in de begrotingswijziging 2017.
Voor het project verbeteren evenemententerrein is een bedrag begroot van € 43.158 en wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve S.G.P. (verv)- investeringen.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Recreatieschap Spaarnwoude
Genieweg 46, 1981 ln Velsen-Zuid
Postbus 2571, 2002 rb Haarlem
Telefoon 023 520 28 20
Fax 023 520 28 38
E-mail: info@spaarnwoude.nl
Website: www.spaarnwoude.nl

JAARREKENING SPAARNWOUDE 2016

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

	Blz.
Inleiding jaarrekening 2016	4
Achtergrond	4
Doelen Spaarnwoude	4
Gebieden in beheer	5
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	6
Onderhoud kapitaalgoederen	6
Financiering	7
Bedrijfsvoering	7
De verkorte balans	7
Reserves	8
(Vervangings)investeringen per deelgebied in 2016	8
Jaarrekening 2016	10
Balans per 31 december 2016	11
Waarderingsgrondslagen	13
Toelichting op de balans per 31 december 2016	15
Geconsolideerde overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	24
Geconsolideerde overzicht van staat van baten en lasten 2016 per kostensoort	25
Programmaverantwoording jaarrekening 2016	26
Overzicht van baten en lasten SPW in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	29
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening SPW over 2016	30
Overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort SPW	46
Programmaverantwoording SGP 2016	47
Overzicht van baten en lasten SGP in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	49
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening SGP over 2016	50
Overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort SGP	63
Programmaverantwoording SMG 2016	64
Overzicht van baten en lasten SMG in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	66
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening SMG over 2016	67
Overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort SMG	79
Wet FIDO modelstaten A en B	80
Overige gegevens	82
Samenstelling van het Algemeen Bestuur	83
Controleverklaring	84
Vaststelling door het Algemeen Bestuur	88

Bijlagen 89

Toelichting investeringen tlv reserve 90
Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016 92
Gebeurtenissen na balansdatum 93
Nota Weerstandsvermogen 94
WNT-verantwoording 2016 98

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Het recreatiegebied Spaarnwoude ligt in de Rijksbufferzone tussen het stedelijk gebied van Kennemerland en Amsterdam. De provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en de ontwikkeling van dit gebied door middel van een Gemeenschappelijke Regeling. Het werkgebied beslaat circa 4.500 hectare. De verschillende recreatiegebieden van het schap ontvangen ruim 5 miljoen bezoeken per jaar.

Recreatiegebied Spaarnwoude ligt midden in het drukke verstedelijkte deel van Noord-Holland en vormt de buffer tussen Haarlem, Haarlemmermeer, Amsterdam en Velsen. In een omgeving met weidse polders en bos kan men fietsen, wandelen, zwemmen, maar ook klimmen, golfen, skiën en kano varen en nog veel meer. Daarnaast is er jaarlijks een groot aantal evenementen voor jong en oud.

Door het uitbreken van de financiële crisis staan ook de overheidsfinanciën onder druk. Het bestuur heeft daarom in 2010, 2011 en 2012 verschillende bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd die de lasten van het recreatieschap significant hebben teruggebracht. Tegelijk werd duidelijk dat het recreatieschap niet voldoende middelen heeft om de gebieden op de lange termijn op een goed niveau in stand te houden en te beheren. Daarom heeft het bestuur in 2013 opdracht gegeven om verschillende scenario's uit te werken om het recreatieschap Spaarnwoude (oud) een duurzame financiële toekomst te geven (het project **Op weg naar Duurzaam Spaarnwoude**).

Eind 2013 heeft het bestuur gekozen voor het Ontwikkelmodel Duurzaam Spaarnwoude bestaande uit bezuinigingen, aanpassing en vernieuwing van het gebied, aanpassing van het gebiedsbeheer en het verwerven van meer inkomsten. Uitgangspunt bij dit ontwikkelmodel is dat de participantenbijdrage niet stijgt. Om te komen tot een (financieel) duurzame instandhouding van het gebied, is daarom een combinatie nodig van bezuinigingsmaatregelen, ontwikkelingen die leiden tot meer inkomsten en omvorming om het beheer goedkoper te maken. Deze maatregelen zijn verdeeld over de korte, lange en middellange termijn. In de afgelopen jaren zijn er verschillende projecten voorbereid en is al concrete voortgang geboekt, zoals het werven van meer festivals.

1.2 Doelen Spaarnwoude

De doelen van het recreatieschap zijn gebaseerd op de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de doelen uit de visie en het gevoerde beleid van het recreatieschap, met name Duurzaam Spaarnwoude. De hoofddoelstelling is dat Recreatiegebied Spaarnwoude een aantrekkelijk en gevarieerd landschap waarin het goed recreeeren is. Dit is verder uitgewerkt in een doelenboom (zie hieronder), wat jaarlijks het vertrekpunt is voor het programmaplan en de begroting.

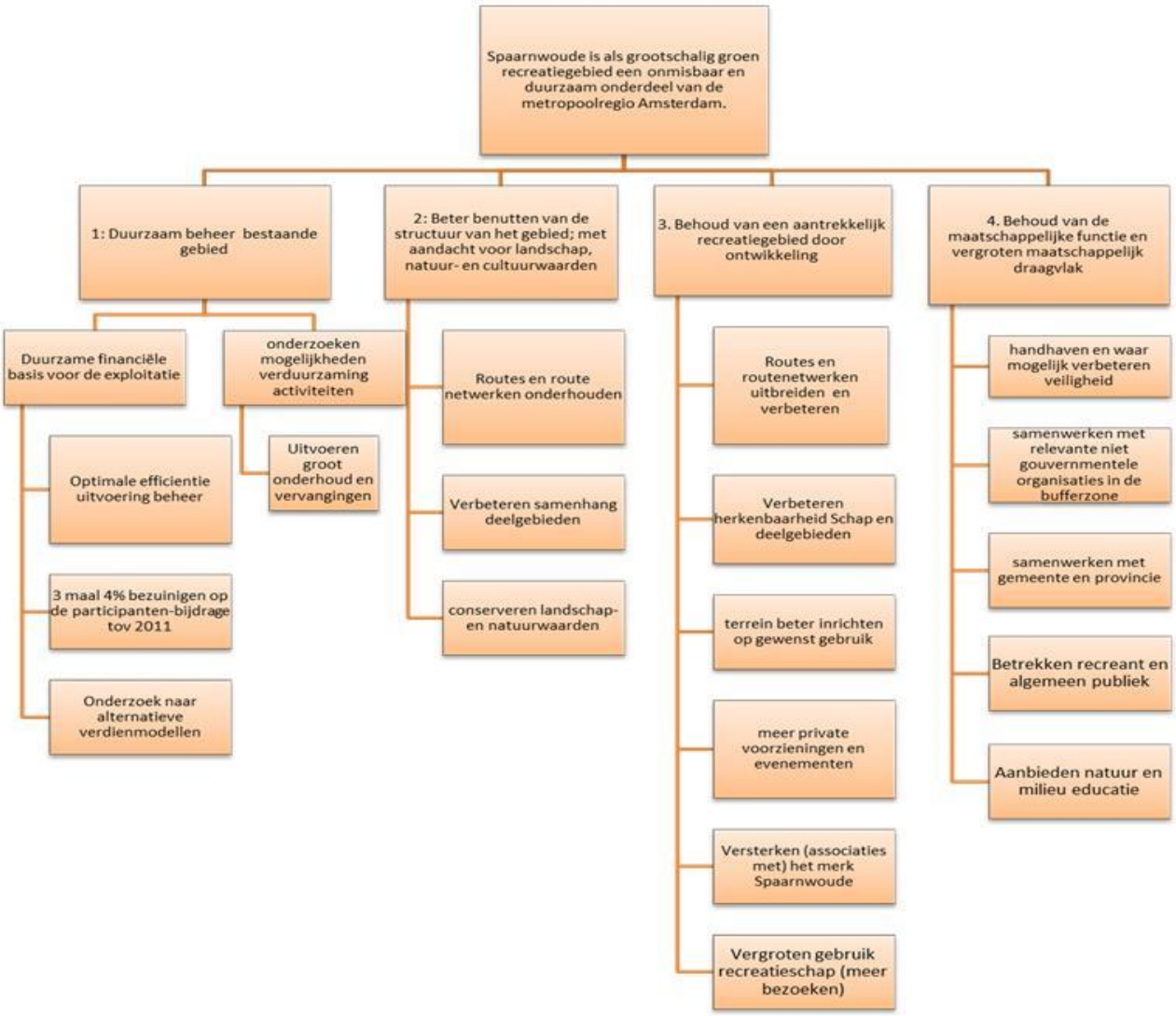

1.3 Gebieden in beheer

Het recreatieschap heeft verschillende deelgebieden in beheer. Per deelgebied zijn de afspraken over de beheerfinanciering verschillend, zoals in onderstaande tabel is aangegeven. Daarom zijn er voor SPW, SGP en SMG aparte programmabegrotingen en volgt in deze jaarrekening na de geconsolideerde balans en programmarekening een aparte programmaverantwoording per onderdeel.

Gebieden die in 2016 zijn beheerd	Financiering exploitatietekort
• 4000 ha SPW	verdeelsleutel volgens de GR voor recreatieschap Spaarnwoude exclusief Groengebieden Haarlemmermeer Noord
• 350 ha SGP-gebieden	verdeelsleutel volgens de GR voor Groengebieden Haarlemmermeer Noord
• 160 ha in SMG-gebieden	gefinancierd uit afkoopsom Stichting Mainport en Groen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover recreatieschap Spaarnwoude beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Spaarnwoude zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. Het huidig berekende gewenste weerstandsvermogen bedraagt € 1.170.000,-. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen.

Het beleid is er op gericht om de reserves te consolideren. Het Recreatieschap accepteert daarbij wel het renterisico, maar geen beleggingsrisico's.

De huidige reserves (weerstandscapaciteit) zijn voldoende om de niet begrote risico's te dekken.

Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	JR 2015	BGR 2016	JR 2016
netto schuldquote	-205%	-232%	-235%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leninge	-205%	-232%	-235%
solvabiliteitsrisico	89%	90%	93%
structurele exploitatieruimte	2%	-25%	7%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het groengebied heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Onderhoud kapitaalgoederen

a. Wegen en fietspaden

De wegen en fietspaden, in beheer bij het recreatieschap, worden elk jaar geïnspecteerd om vast te stellen in hoeverre onderhoud gepleegd moet worden. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt groot onderhoud uitgevoerd.

b. Riolering

In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten. Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

c. Water

Wateroppervlakten zijn bepalend voor het landschap en de natuur en hebben een recreatieve functie. Peilbeheer en kwaliteitszorg zijn belangrijke uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en waterbemonstering.

d. Groen

Het gebiedsonderhoud wordt hoofdzakelijk in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemers zorgen voor tijdig maaien van het dagkampeerterrein, beplantingsvormen worden onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemers tijdig aan hun verplichtingen voldoen en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van het terrein. Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd.

e. Gebouwen

Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt indien nodig, aan een aantal gebouwen groot onderhoud gepleegd.

Financiering

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen.

De normen beperken de budgettaire risico's. Het niveau van de korte leningen, de kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,2 % van het bedrag van de begroting. De rente-risiconorm houdt in dat maximaal 20 % van de lange leningen afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd.

Het Recreatieschap Spaarnwoude heeft in 2016 geen kortlopende of langlopende leningen aangetrokken en heeft geen leningen (o/g) op de balans staan per 31-12-2016.

Bedrijfsvoering
Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de verzelfstandigde afdeling Groenbeheer van de provincie Noord-Holland, met de provincie als enige aandeelhouder. RNH is een uitvoeringsorganisatie, die als opdrachtnemer voor de besturen van de recreatieschappen werkt.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, eerst van 2009-2013. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018).

De verkorte balans
De balans per 31 december kan verkort als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	**2016**	**2015**	**PASSIVA**	**2016**	**2015**
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	101,2	123,1	Reserves	17.679,4	17.260,9
			Voorzieningen	-	-
			Schulden op		
Financiële vaste activa	3.253,0	3.304,2	lange termijn	-	-
Subtotaal	***3.354,2***	***3.427,4***	***Subtotaal***	***17.679,4***	***17.260,9***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en			Schulden op		
overlopende activa	15.439,4	15.708,5	korte termijn	1.390,3	2.112,1
Liquide middelen	276,1	237,1			
Subtotaal	***15.715,5***	***15.945,6***	***Subtotaal***	***1.390,3***	***2.112,1***
TOTAAL	**19.069,7**	**19.372,9**	**TOTAAL**	**19.069,7**	**19.372,9**

Reserves

Met het vaststellen van het bedrijfsplan 1998-2002 zijn een tweetal bestemmingsreserves gevormd, betreft Spaarnwoude oud, te weten de bestemmingsreserve beheer en de bestemmingsreserve investeringen. De bestemmingsreserve beheer heeft tot doel financiering van een deel van de jaarlijkse exploitatielasten, de vervangingsinvesteringen en een eventueel negatief resultaat. De bestemmingsreserve investeringen dient ter dekking van nieuwe(uitbreidings)investeringen.

Het algemeen bestuur heeft in 2010 besloten tot bezuiningingsmaatregelen. Met deze maatregelen verwacht het bestuur het structureel tekort te verminderen en te voorkomen dat de afkoopsom van het Rijk wordt uitgeput. In de afgelopen jaren zijn er een aantal bezuiningingsmaatregelen reeds doorgevoerd. In 2015 werd het uitvoeringsprogramma duurzaam Spaarnwoude verder uitgerold om uiteindelijk de gestelde bezuiningsdoelen te behalen.

Beide bestemmingsreserves worden door middel van rentebaten aangevuld. De bestemmingsreserve investeringen wordt voorts nog aangevuld met gelden die voortkomen uit niet exploitatie gerelateerde activiteiten zoals verkoop van onroerend goed.

In 2004 is de bestemmingsreserve SMG gevormd. De bestemmingsreserve SMG heeft tot doel financiering van de jaarlijkse exploitatielasten. In 2015 is beloten de bestemmingsreserve vervaningsinvesteringen SMG te vormen.De bestemmingsreserves worden door middel van rentebaten aangevuld.

De algemene reserves Spaarnwoude en SGP hebben tot doel financiering van een eventueel negatief resultaat. De reserves worden door middel van rentebaten aangevuld.

In de begroting over 2016 wordt rekening gehouden met vervangings- en overige investeringen. De werkelijke investeringen zijn als volgt te recapituleren:

(Vervangings)investeringen per deelgebied in 2016

Investeringen SPW

Vervangingsinvesteringen	**Werkelijk 2016**	**Begroot 2016**	**Verschil**
Diverse voorzieningen / Renovatie infrastructuur	308.316	241.352	66.964-
Grootonderhoud bruggen	223.672	250.000	26.328
Totaal vervangingsinvesteringen	***531.988***	***491.352***	***40.636-***

Overige investeringen: in begroting		**Werkelijk 2016**	**Begroot 2016**	**Verschil**
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	**besluit 2015/12**	10.480	272.283	261.803
Wandelnetwerk Noord- en Midden Kennemerland	**besluit 2015/39**	6.529	6.529	-
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	**besluit 2015/24**	44.386	50.000	5.614
Verbeteren evenemententerrein Houtrak		1.263	70.000	68.737
Recreatie monitoring		15.410	13.918	1.492-
Communicatie traject uitvoering duurzaam Spaarnwoude		24.455	25.000	545
Renovatie gebouwen		42.491	100.000	57.509
Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	besluit 2016/09	180.952	122.722	58.230-
Uitvoering omvormen Zorgvrij	**besluit 2015/17**	60.668	61.939	1.271
Herbestemming veerpont Zijkanaal C		9.298	7.794	1.504-
Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV		107.275	169.475	62.200
Begeleiding renovatie Velsertunnel		206	2.990	2.784
Subtotaal overige investeringen SPW		***503.415***	***902.650***	***399.235***

Overige investeringen: na vaststelling begroting				
Begeleiding Randstad 380KV		21.281	-	21.281-
Werving selec Fort Benoord Spaarndam	**besluit 2015/03**	32.925	-	32.925-
Renovatie dak fort Benoorden Spaarndam		19.246	-	19.246-
Verbouw werkplaats Genieweg 46 A		12.469	-	12.469-
Totaal overige investeringen SPW		***589.336***	***902.650***	***313.314***

Investeringen S.M.G.		**Werkelijk 2016**	**Begroot 2016**	**Verschil**
Grootonderhoud en vervangingen		-	130.656	130.656
Recreatiemonitor		637	3.500	2.863
Inrichting park Vijfhuizen		7.920	250.000	242.080
Verbetering evenemententerrein	**besluit 2016/15**	18.737	-	18.737-
Totaal investeringen S.M.G.		***27.294***	***384.156***	***356.862***

Investeringen S.G.P.		**Werkelijk 2016**	**Begroot 2016**	**Verschil**
Opstellen beheervisie		128	28.867	28.739
Grootonderhoud infrastructuur	**besluit 2015/16**	127.471	92.884	34.587-
Recreatiemonitor		1.665	8.000	6.335
Aanleg Zwaanshoek-Noord		191.628	260.000	68.372
Deelname projectgr. planvorming	**besluit 2015/15**	2.386	6.353	3.967
Beheerplan Tuinen van West		15.938	16.363	425
Aanpassing technische voorzieningen bediening brug Cruquius		-	250.000	250.000
Landschapsplan 380KV Haarlemmermeer		23.439	14.756	8.683-
Subtotaal overige investeringen S.G.P		***362.655***	***677.223***	***314.568***
Verbetering evenemententerrein	**besluit 2015/16**	28.106	-	28.106-
Totaal investeringen S.G.P.		***390.761***	***677.223***	***286.462***

Voor een nadere toelichting op de vervangings- en overige investeringen verwijs ik u naar de toelichting op de programmarekening.

Jaarrekening
2016

BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	101.167		123.110	
subtotaal materiële vaste activa		*101.167*		*123.110*
Financiële vaste activa				
Effecten	2.503.013		2.499.913	
Hypothecaire leningen u/g	750.021		804.327	
subtotaal financiële vaste activa		*3.253.034*		*3.304.240*
TOTAAL VASTE ACTIVA		**3.354.201**		**3.427.351**
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen en overlopende activa				
Debiteuren	281.066		466.656	
Vooruitbetaalde bedragen	5.093		44.241	
Nog te ontvangen bedragen	15.390		44.342	
Overige vorderingen	100.675		115	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	15.037.164		15.153.164	
subtotaal vlottende activa		*15.439.388*		*15.708.519*
Liquide Middelen				
ING Spaarrekening	218.679		218.610	
ING bank	50.186		13.268	
Kas	7.275		5.180	
subtotaal liquide middelen		*276.140*		*237.059*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**15.715.528**		**15.945.578**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**19.069.729**		**19.372.928**

PASSIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN				
Reserves en fondsen				
Algemene reserve SPW	52.630		52.203	
Bestemmingreserve beheer SPW	4.721.694		5.414.233	
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	35.630		39.987	
Bestemmingsreserve investeringen SPW	2.086.059		1.325.375	
Bestemmingsreserve SMG	6.573.717		6.893.362	
Bestemmingsreserve SMG investering	309.189		197.189	
Algemene reserve SGP	2.295.146		2.069.089	
Best.reserve verv.investeringen SGP	1.605.351		1.269.436	
subtotaal reserves en fondsen		*17.679.415*		*17.260.874*
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		**17.679.415**		**17.260.874**
VLOTTENDE PASSIVA				
Schulden op korte termijn				
Crediteuren	442.402		524.634	
Nog te betalen bedragen	173.635		173.234	
Aangegane verplichtingen	36.641		166.715	
Investeringssubsidies	143.367		42.613	
Investeringsbijdragen	409.590		240.141	
Vooruitontvangen bedragen	184.680		964.717	
subtotaal schulden korte termijn		*1.390.314*		*2.112.054*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**1.390.314**		**2.112.054**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA		**19.069.729**		**19.372.928**

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Materiële vaste activa
Op basis van het BBV wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met een maatschappelijk nut en investeringen met een economisch nut.
- Investeringen in het recreatiegebied (openbare ruimte), zoals het groot onderhoud en vervangingen worden aangemerkt als investeringen met een maatschappelijk nut. Deze investeringen worden op basis van het BBV in beginsel ineens ten laste van de exploitatie gebracht en dus niet geactiveerd;
- Investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en afgeschreven volgens algemeen aanvaardbare en bedrijfseconomische grondslagen. Er wordt lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa
Vlottende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde en, waar nodig, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves
- Algemene reserve recreatieschap Spaarnwoude
Aan de algemene reserve wordt naast rente opbrengsten m.i.v. 2005 jaarlijks een deel van het exploitatieoverschot toegevoegd. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

- Bestemmingsreserve beheer Spaarnwoude
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten. Dit bedrag wordt bepaald bij de vaststelling van de begroting van het desbetreffende jaar. Een deel van de renteopbrengst en m.i.v. 2005 een deel van het exploitatieoverschot wordt toegevoegd aan deze reserve. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

- Bestemmingsreserve investeringen Spaarnwoude
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve investeringen de netto uitgaven onttrokken van de investeringen. Een deel van de renteopbrengst, alsmede de opbrengst door verkoop van onroerende zaken wordt toegevoegd aan deze reserve.

- Bestemmingsreserve beheer Tacitustunnel Spaarnwoude

Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve beheer Tacitustunnel de netto uitgaven onttrokken van de exploitatielasten van de tunnel. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

- Bestemmingsreserve SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van De Groene Carré, zoals overeengekomen met Stichting Mainport Groen. Het exploitatieoverschot en een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

- Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SMG
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

- Algemene reserve SGP
Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd.Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

- Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Overige activa en passiva
Overige activa en passiva worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Bepaling resultaat
Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarop zij betrekking hebben.

TOELICHTING OP DE BALANS

	31-12-2016	31-12-2015
ACTIVA		
Materiële vaste activa	**101.167**	**123.110**

Investeringen met economische nut

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Boekwaarde per 1 januari		123.110	91.432
Bij:	Investeringen	-	51.068
Af:	Afschrijvingen	21.944-	19.390-
Boekwaarde per 31 december		101.167	123.110

Voor een specificatie van de materiële vaste activa verwijzen wij u naar de staat van geactiveerde investeringen.

Financiële vaste activa			**3.253.034**	**3.304.240**
Effecten				
omschrijving	*rente %*	*vervaldatum*		
ING Groep Perpetual III	variabel	Perpetual	2.148.800	2.148.800
ING Groep Perpetual II	variabel	Perpetual	309.900	309.900
Campina obligaties / ledencertificaten	1,60	doorlopend	44.313	41.213
Totaal effecten			2.503.013	2.499.913
Hypothecaire leningen	*rente %*			
De Ettingen BV	4,00		128.164	133.768
Koningshoeve BV	4,00		590.002	638.177
St. Agrarische bedrijven	4,00		31.855	32.383
			750.021	804.327

Nadere specificatie hypothecaire leningen:

omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
De Ettingen BV, Leningdeel I	30 jaar	1-1-2026	30.345	34.235
De Ettingen BV, leningdeel II	30 jaar	1-1-2026	23.488	23.899
De Ettingen BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2026	74.331	75.633
			128.164	133.768

			31-12-2016	31-12-2015
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
Koningshoeve BV, leningdeel III	20 jaar	1-1-2019	69.565	91.291
Koningshoeve BV, leningdeel I	30 jaar	1-1-2029	61.198	68.428
Koningshoeve BV, leningdeel II	30 jaar	1-1-2029	66.871	67.917
Koningshoeve BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2029	306.761	311.559
Koningshoeve BV, leningdeel VII	10 jaar	5-1-2017	85.607	98.981
			590.002	638.177

omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
St. Agrarische bedrijven	30 jaar	1-1-2029	31.855	32.383
			31.855	32.383

Het bestuur heeft in 2011, besluitnummer: 2011/35, ingestemd met het verzoek van de Koningshoeve BV om in 2012 en 2013 niet af te lossen op de uitstaande leningen. Met ingang van 2014 zijn de aflossingen weer hervat.

Debiteuren algemeen	**393.495**	**579.084**
Dubieuze debiteuren	**112.428-**	**112.428-**
Vooruitbetaalde bedragen	**5.093**	**44.241**

De vooruitbetaalde lasten per 31 december 2016 bestaan uit: verzekeringen (€ 4.603) en overige (€ 490)

Nog te ontvangen bedragen	**15.390**	**44.342**
Specificatie:		
Subsidie natuur- en landschapsbeheer 2014	1.597	8.109
Subsidie aanleg Zwaluwwand	10.000	10.000
Rente obligaties	2.565	8.054
Rente spaarrekening	1.227	2.107
Begeleidingskosten Tennet 380 KV	-	13.713
Overig	-	2.359
	15.390	**44.342**
Overige vorderingen	**100.675**	**115**

Overige vorderingen op Campina-Melkunie in verband met de melkleveringsovereenkomsten (€ 6.264), terreininvesteringen Dance Valley (€ 69.411) en (SMG) voorschot nationaal monument MH17 (€ 25.000)

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Uitzetting Rijk's schatkist	**15.037.164**	**15.153.164**

Rijk's schatkist

Drempelbedrag 2015 (0,75% van begrotingstotaal) 250.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	235.633	337.745	245.487	268.865
Ruimte onder drempelbedrag	-	-	-	-
Overschrijding van het drempelbedrag	14.367	-87.745	4.513	-18.865

	31-12-2016	31-12-2015
Liquide middelen		
Spaarrekening 68.35.42.346	210.610	210.610
ING zakelijke bonus spaarrekening	8.069	8.000
ING Bank 67.12.11.382	50.186	13.268
Kas	7.275	5.180
	276.140	**237.059**

	31-12-2016	31-12-2015
PASSIVA		
Reserves en fondsen		
Algemene reserve SPW		
Saldo per 1 januari	52.203	51.649
Bij: Rentetoevoeging	427	553
Toevoeging resultaat Spaarnwoude	-	-
Af: Onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	52.630	52.203

De toevoeging aan de Algemene reserve betreft een deel van de ontvangen rente over 2016. Voor specificatie van de onttrekkingen zie bijlage I-B Toelichting investeringen t.l.v. reserve.

Bestemmingsreserve Beheer SPW		
Saldo per 1 januari	5.414.233	6.277.111
Bij: Rentetoevoeging	38.495	51.489
Overige toevoegingen	195.370	556.647
Af: Onttrekking	926.405-	1.471.014-
Saldo per 31 december	4.721.694	5.414.233

De afname van de bestemmingsreserve beheer betreft de in de begroting opgenomen dekking van de exploitatielasten ad € 712.527. Voor de uitvoering van projecten is een bedrag van € 213.878 onttrokken, zijnde uitvoering duurzaam Spaarnwoude. De rente toevoeging over 2016 bedraagt € 38.495. Het exploitatieresultaat ad € 195.370 is aan de reserve toegevoegd. Voor specificatie van de onttrekkingen zie bijlage I-B Toelichting investeringen t.l.v. reserve.

Bestemmingsreserve Beheer Tacitus tunnel SPW		
Saldo per 1 januari	39.987	42.044
Bij: Rentetoevoeging	327	424
Overige toevoegingen	-	-
Af: Onttrekking	4.685-	2.480-
Saldo per 31 december	35.630	39.987

Aan de reserve beheer Tacitustunnel is een bedrag van € 327 aan rente toegevoegd en is een bedrag van € 4.685 onttrokken voor het beheer.

	31-12-2016	31-12-2015
Bestemmingsreserve Investeringen SPW		
Saldo per 1 januari	1.325.375	832.508
Bij: Rentetoevoeging	10.852	10.540
Overige toevoegingen	967.580	967.349
Af: Onttrekking	217.747-	485.023-
Saldo per 31 december	2.086.059	1.325.375

De toevoeging aan de bestemmingsreserve investeringen betreft een deel € 10.852 van de ontvangen rente over 2016. De overige toevoegingen aan de reserve € 967.580 bestaan uit de ontvangen (eenmalige) opbrengst van € 735.000 uit de verkoop van kavels op Parc Buitenhuizen, € 114.000 uit de verkoop van kavels op Parc Spaarnwoude, € 18.721 (eenmalige) bijdrage voor het storten van grond door GMG, een bedrag van € 37.757 t.b.v. zakelijkrecht Tennet, een bedrag € 5.613 t.b.v. zakelijkrecht Gas-Unie en de opbrengst van verkoop Lagedijk 9 € 44.863. Voor het sluiten van diverse kwalitatieve verplichtingen is de eenmalige vergoeding van € 11.626 aan de reserve toegevoegd. Een bedrag van € 217.747 is aan de reserve onttrokken ten behoeven van de uitvoering van diverse projecten. Voor specificatie van de onttrekkingen zie bijlage I-B Toelichting investeringen t.l.v. reserve.

Bestemmingsreserve SMG		
Saldo per 1 januari	6.893.362	7.033.168
Bij: Rentetoevoeging	1.680	6.745
Overige toevoegingen	126.624	441.826
Af: Onttrekking	447.950-	588.377-
Saldo per 31 december	6.573.717	6.893.362

De rente toevoeging over 2016 bedraagt € 1.680 en de onttrekking aan de bestemmingsreserve SMG betreft de in de begroting opgenomen dekking van de exploitatielasten ad. € 447.950. De overige toevoegingen ad € 126.624 betreft het exploitatie resultaat over 2016.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SMG		
Saldo per 1 januari	197.189	-
Bij: Rentetoevoeging	81	206
Overige toevoegingen	130.656	196.983
Af: Onttrekking	18.737-	-
Saldo per 31 december	309.189	197.189

De rente toevoeging over 2016 bedraagt € 81 en de overige toevoeging aan de bestemmingsreserve vervaningsinvesteringen SMG ad € 130.656 (besluit 2015/14) betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstige (vervanings)investeringen, conform begroting. een bedrag van € 18.737 wegens terreinverbeteringen Mysteryland.

	31-12-2016	31-12-2015
Algemene reserve SGP		
Saldo per 1 januari	2.069.088,82	1.741.466
Bij: Rentetoevoeging	150	269
Overige toevoegingen	241.920	342.515
Af: Onttrekking	16.014-	15.161-
Saldo per 31 december	2.295.146	2.069.089

Volgens besluit AB van 8 september 2005 (Beheersregeling Haarlemmermeer) wordt jaarlijks het resultaat toegevoegd aan de algemeen reserve SGP. De rente toevoeging over 2016 bedraagt € 150. De Overige toevoegingen ad. € 241.919 betreft het exploitatie resultaat van de in beheer zijnde deelgebieden. Een bedrag van € 16.014 is onttrokken aan de reserve wegens kosten Tuinen van West ad € 11.835, deelname planvorming nieuwe gebieden SGP ad € 2.386, kosten beheervisie € 128 en kosten recreatiemonitor € 1.665.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP		
Saldo per 1 januari	1.269.436	1.124.013
Bij: Rentetoevoeging	118	198
Overige toevoegingen	491.375	157.341
Af: Onttrekking	155.577-	12.116-
Saldo per 31 december	1.605.351	1.269.436

Volgens AB besluit (Beheerregeling SGP) wordt jaarlijks een bedrag conform begroting toegevoegd aan de bestemmingsreserve SGP t.b.v. toekomstige vervangingsinvesteringen. Het toegevoegde bedrag over 2016 bedraagt € 491.375. De rente toevoeging over 2016 bedraagt € 118. Een bedrag van € 155.577 is ontrokken aan de reserve wegens grootonderhoud infrastructuur € 127.471 en een bedrag van € 28.106 wegens terreinverbeteringen Mysteryland.

Totaal reserves	**17.679.415**	**17.260.874**

	31-12-2016	31-12-2015
Schulden op korte termijn		
Crediteuren	**442.402**	**524.634**

De post crediteuren bestaat uit de betalingen die per 31 december onderweg zijn en de openstaande crediteuren.

De belaste activiteiten betreffen de verhuur van het pand Genieweg 46 aan Recreatie Noord Holland NV, verhuur pand Genieweg 50, gedeeltelijk, aan restaurant Onder de Platanen, cultuur technische onderhoudswerkzaamheden voor de Gemeente Haarlemmermeer en diverse evenementen zoals Dance Valley, Dutch Valley Mysteryland en Strong Viking Run.

Nog te betalen bedragen	**173.635**	**173.234**
Taxatie gebouwen SPW brandverzekering	-	15.428
Onderhoudswerkzaamheden SPW	14.435	36.083
Inhuur december Paswerk	1.893	-
Belasting 4e kwartaal 2016	45.043	-
Naverrekening brandverzekering	3.795	-
Onderhoudswerkzaamheden SGP	7.865	22.512
Onderhoud, bediening en beheer Schalkwijkerbrug SGP	22.200	22.000
Onderhoud, bediening en beheer fietsbrug Zwanenburg SGP	77.500	77.000
Overige	904	211
	173.635	173.234
Aangegane verplichtingen	**36.641**	**166.715**
De specificatie luidt:		
Afronding onderhoudsbestek SPW	36.641	147.940
Afronding onderhoudsbestek SGP	-	18.775
	36.641	166.715

Provincie - Investeringssubsidies			**143.367**	**42.613**
	Bijdrage	Uitgaven t/m 2016	Verschil	
Renovatie dak fort Benoorden Spaarndam	120.000	19.246	100.754	
CRM Tunnel (voorbereiding)	60.240	17.628	42.613	
	180.240	36.873	**143.367**	

Bovenstaande specificatie geeft het saldo van de vooruit ontvangen subsidie Provincie Noord Holland weer, betreffende de projecten renovatie dak fort Benoorden Spaarndam en voorbereiding CRM Tunnel.

	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitontvangen bedragen	**184.680**	**964.717**
De specificatie luidt:		
Huren/pachten	16.651	11.328
Schade herstel beplantingen	40.718	20.840
Ontvangen voorschotten servicekosten	68.400	66.980
Nog te verrekenen waarborgsommen	13.647	33.972
Tennet 380 KV Landschapsplan SPW	-	10.979
Bijdragen gemeente Haarlemmermeer	33.157	40.000
Zakelijkrecht Tennet	11.915	-
Parc Buitenhuizen kavels	-	742.500
Werkzaamheden Ringvaartdijk SGP	-	18.080
Huur stal Koningshoeve	-	13.141
Overige	192	6.897
	184.680	964.717

De vooruit ontvangen huren en pachten ten behoeve van 2017 bedragen € 16.651. Een bedrag van € 40.718 is ontvangen voor schade herstel van terreinen van o.a. Staats Bos Beheer en Tennet TSO. Voorts is een bijdrage ontvangen ad € 33.157 van de Gemeente Haarlemmermeer ten behoeve van nog uit te voeren werkzaamheden aan het evenementen terrein SGP. De voorruit ontvangen bedragen aan service kosten over de periode 2015 en 2016 dienen ter verrekening van de kosten nutsvoorzieningen en worden verrekend zodra de eindafrekeningen zijn ontvangen. Voor het vestigen van een zakelijkrecht is een bedrag van € 11.915 ontvangen van Tennet TSO.

Derden - Investeringsbijdrage		**409.590**	**240.141**
	Bijdrage	Uitgaven t/m 2016	Verschil
Inrichting park Vijhuizen	1.507.528	1.256.019	251.509
Project speel- en rustplekken	134.154	54.963	79.191
Project Big spotters hill	227.320	228.094	-774
Project begeleiding Velsertunnel	18.000	4.624	13.376
Project aanleg park Zwaanshoek	1.116.243	1.146.692	-30.450
Baggeren natuurgebied Kluur	60.000	-	60.000
Uitvoering 380KV leiding	199.480	206.446	-6.966
Uitkering gewasschade aanleg gasleiding	43.703	-	43.703
	3.306.428	2.896.837	**409.590**

Stichting Mainport en Groen (SMG) heeft in 2013 een bedrag van € 1.613.632 betaald voor de uitvoering van de projecten park Vijfhuizen, speel en rustplekken en big spotters hill. De gemeente Haarlemmermeer heeft voor de uitvoering van deze projecten vanaf 2014 nog eens bedrag van € 255.370 betaald. Voor de uitvoering van het project aanleg park Zwaanshoek heeft de gemeente Haarlemmermeer deelbetalingen gedaan vanaf 2014 voor een totaalbedrag van € 1.116.243. De gemeente Amsterdam heeft een bedrag van € 60.000 betaald voor de uitvoering van bagger werkzaamheden in natuurgebied Kluur. Voor de uitvoering van de werkzaamheden betreffende de aanleg 380KV leiding heeft Tennet een bedrag betaald van € 199.480. Van Gasunie is een bedrag ontvangen van € 43.703 zijnde vergoeding gewasschade. Voorts heeft het AB besloten een deel van de opbrengst verkoop van graslanden € 18.000 beschikbaar te stellen voor de begeleiding van het project Velsertunnel. Inmiddels is een bedrag van € 2.896.837 geïnvesteerd in de bovenstaande projecten.

Niet in de Balans opgenomen activa en verplichtingen:

Met de oprichting van Recreatie Noord-Holland, per 1 juli 2004, hebben de besturen van de Recreatieschappen ingestemd met het besluit van het Provinciaal Bestuur, dat Recreatie Noord Holland N.V. is aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de Recreatieschappen.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, van 2009-2013. Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018).

De Stichting Mainport en Groen (SMG) heeft zich vanaf 1996 bezig gehouden met de uitvoering van het Convenant Mainport Schiphol en Groen. Daarbij heeft de stichting gronden laten verwerven en inrichten. In het Convenant is bepaald dat de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk zijn voor het beheer van de ingerichte terreinen. Deze parijtijen hebben de uitvoering van het operationeel beheer toegewezen aan het Recreatieschap Spaarnwoude, conform het bij het Convenant behorende uitvoeringsplan. De beschibaar gestelde afkoopsom bedraagt € 7.266.000,-. De afkoop is berekend over een periode van 25 jaar. Overeenkomstig de gemaakte afspraken staan zowel de provincie Noord-Holland als de gemeente Haarlemmermeer op de langere termijn elk voor 50% garant voor de voortzetting van het beheer van de gebieden.

HET GECONSOLIDEERDE OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

Deelprogramma	Jaarrekening 2016 lasten	baten	saldo	Begroting 2016 lasten	baten	saldo	Jaarrekening 2015 lasten	baten	saldo
1 Gebiedsbeheer	4.045.348	1.306.422	- 2.738.926	4.764.349	1.188.938	- 3.575.411	3.891.254	1.353.740	- 2.537.514
2 Toezicht	554.289	-	- 554.289	577.311	-	- 577.311	546.960	-	- 546.960
3 Financiën	173.795	60.240	- 113.555	171.859	74.609	- 97.250	114.671	673.124	558.453
4 Bestuursadvisering	248.812	-	- 248.812	286.160	-	- 286.160	245.840	-	- 245.840
5 Secretariaat	117.575	-	- 117.575	147.185	-	- 147.185	127.828	-	- 127.828
6 Communicatie	205.210	-	- 205.210	227.947	-	- 227.947	177.533	-	- 177.533
7 Inrichting & ontwikkeling	1.716.550	3.240.098	1.523.549	2.148.746	2.527.626	378.880	3.096.852	3.818.552	721.700
Bijdrage participanten		2.873.360	2.873.360		2.873.360	2.873.360		2.514.437	2.514.437
Totaal lasten en baten	**7.061.580**	**7.480.120**	**418.540**	**8.323.557**	**6.664.533**	**- 1.659.024**	**8.200.938**	**8.359.853**	**158.916**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**418.540**			**- 1.659.024**			**158.916**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve SPW	427	-	427	540	-	540	553	-	553
Onttrekking algemene reserve SPW	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsres. Beheer SPW	233.865	-	233.865	47.760	-	47.760	608.136	-	608.136
Onttrekking bestemmingsres. Beheer SPW	-	926.405	- 926.405	-	897.188	- 897.188	-	1.471.014	- 1.471.014
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	327	-	327	200	-	200	424	-	424
Onttrek. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	-	4.685	- 4.685	-	4.038	- 4.038	-	2.480	- 2.480
Toevoeging bestemmingsres. Invest. SPW	978.431	-	978.431	11.500	-	11.500	977.890	-	977.890
Onttrekking bestemmingsres. Invest. SPW	-	217.747	- 217.747	-	473.864	- 473.864	-	485.023	- 485.023
Toevoeging Algemene reserve SGP	242.070	-	242.070	500	-	500	342.784	-	342.784
Onttrekking Algemene reserve SGP	-	16.014	- 16.014	-	50.975	- 50.975	-	15.161	- 15.161
Toevoeg. best.reserve verv.investeringen SGP	491.493	-	491.493	491.375	-	491.375	157.539	-	157.539
Onttrekk. bestemmingsres. vervangingsinv. SGF	-	155.577	- 155.577	-	342.884	- 342.884	-	12.116	- 12.116
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	128.305	-	128.305	6.000	-	6.000	448.571	-	448.571
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	-	447.950	- 447.950	-	447.950	- 447.950	-	588.377	- 588.377
Toevoeg best reserve SMG investering	130.737	-	130.737	130.656	-	130.656	197.189	-	197.189
Onttrek best reserve SMG investering	-	18.737	- 18.737	-	130.656	- 130.656	-	-	-
Totaal lasten en baten	**9.267.235**	**9.267.235**	**-**	**9.012.088**	**9.012.088**	**-**	**10.934.023**	**10.934.023**	**-**
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**9.267.235**	**9.267.235**	**-**	**9.012.088**	**9.012.088**	**-**	**10.934.023**	**10.934.023**	**-**

GECONSOLIDEERDE OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	2.662.974	2.659.739	2.616.790
Bestuurskosten	3.125	8.766	2.801
Kantoorkosten	469.375	487.977	464.988
Vervoerskosten	51.252	52.798	49.312
PR & marketing	31.358	51.747	36.469
Bedrijfskosten	2.303.617	2.621.166	2.344.431
Projectkosten*	1.547.824	2.412.493	2.756.202
Afschrijvingen	21.944	28.871	19.390
Rentekosten	692	-	5.072
Bijzondere baten en lasten	- 30.580	-	- 94.516
Totaal lasten	**7.061.580**	**8.323.557**	**8.200.938**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	2.024.882	1.993.133	2.172.769
Financiële baten	52.130	66.500	70.425
Overige opbrengsten	2.437.409	1.682.021	3.536.808
Project subsidies	92.339	49.519	65.414
Totaal baten	**4.606.760**	**3.791.173**	**5.845.416**
Resultaat deelprogramma's	**- 2.454.820**	**- 4.532.384**	**- 2.355.521**
Bijdrage participanten	2.873.360	2.873.360	2.514.437
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**418.541**	**- 1.659.024**	**158.916**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve SPW	427	540	553
Onttrekking algemene reserve SPW	-	-	-
Toevoeging bestemmingsres. Beheer SPW	233.865	47.760	608.136
Onttrekking bestemmingsres. Beheer SPW	- 926.405	- 897.188	- 1.471.014
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	327	200	424
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	- 4.685	- 4.038	- 2.480
Toevoeging bestemmingsres. Invest. SPW	978.431	11.500	977.890
Onttrekking bestemmingsres. Invest. SPW	- 217.747	- 473.864	- 485.023
Toevoeging Algemene reserve SGP	242.070	500	342.784
Onttrekking Algemene reserve SGP	- 16.014	- 50.975	- 15.161
Toevoeg. best.reserve verv.investeringen SGP	491.493	491.375	157.539
Onttrekk. bestemmingsres. vervangingsinv. SGP	- 155.577	- 342.884	- 12.116
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	128.305	6.000	448.571
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	- 447.950	- 447.950	- 588.377
Toevoeg best reserve SMG investering	130.737	130.656	197.189
Onttrek best reserve SMG investering	- 18.737	- 130.656	-
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Programmaverantwoording jaarrekening 2016 SPW

Bestuurssamenvatting

Spaarnwoude SPW ligt tussen Haarlem, Amsterdam en Velsen. De 3.000 ha bieden een oase van groen, natuur en rust. Hier kan tijdens het wandelen, fietsen of skeeleren worden genoten van het typisch Hollandse veenweidegebied en kennis worden gemaakt met de vele monumenten. Maar er zijn ook parken, speelweiden, een klimwand, sneeuwpiste, informatieboerderij, paintballterrein, een golfbaan en nog veel meer. Het gebied trekt jaarlijks meer dan 5 miljoen bezoekers.

Recreatieschap Spaarnwoude heeft tot doel dit goed bezochte recreatiegebied duurzaam te beheren en te ontwikkelen. Dit kan alleen als de uitgaven en de inkomsten in balans zijn. In 2016 is dat voor onderdeel SPW nog niet het geval. De netto onttrekking aan de bestemmingsreserves voor beheer en onderhoud van dit deel van het recreatiegebied (incl. groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, excl. overige incidentele projecten) is gedaald van ca. € 650.000 in 2012 tot € 520.000 in 2016. Per 31 december 2016 is de stand van de bestemmingsreserve Beheer 4,7 miljoen. Als er geen verdere bezuinigingsmaatregelen worden uitgevoerd kan het beheer en onderhoud van het gebied nog ca. 9 jaar (tot 2025) op het huidige kwaliteitsniveau worden uitgevoerd. Dit houdt in dat het beheer erg sober is. Als er aanvullend incidentele projecten worden uitgevoerd is deze termijn mogelijk nog korter.

Het bestuur van het recreatieschap wil daarom de onttrekking voor het reguliere beheer en onderhoud van het gebied aan de bestemmingsreserves in een aantal jaren terugbrengen naar nul. Daarna wil het bestuur van het recreatieschap gaan sparen voor noodzakelijk groot onderhoud en vervanging van inrichtingselementen in het gebied. Om dit te kunnen bereiken moeten ingrijpende maatregelen worden getroffen.

In “Keuzes voor een modern en duurzaam Spaarnwoude, verkenning beeldkwaliteit” zijn de maatregelen die door het bestuur van het recreatieschap als kansrijk zijn beoordeeld om het gewenste doel te behalen verwoord en verbeeld. In 2016 is over deze maatregelen gesproken met bewoners, bedrijven en belanghebbenden van het gebied. Voor meer informatie over de verkenning beeldkwaliteit zie de website www.duurzaamspaarnwoude.nl.

De maatregelen zijn als project gedefinieerd in het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude. Een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude is in 2016 uitgevoerd, zoals de verkoop van boerderij De Mooie Nel. De financiële effecten hiervan zijn merkbaar in de jaarrekening 2016. Daarnaast is een aantal projecten in voorbereiding. Als deze projecten doorgang kunnen vinden is er op middellange termijn een structurele daling van de lasten en een stijging van de baten te verwachten. De haalbaarheid van de projecten is met name afhankelijk van:

- de besluitvorming door het **bestuur van het recreatieschap** over de vereenvoudiging van de inrichting van het gebied;
- de afwegingen die de **deelnemers aan het recreatieschap** maken
  - als verantwoordelijke voor ruimtelijke ordening; en/of
  - bij het overnemen van taken die nu door het recreatieschap worden uitgevoerd;
  - bij het verhogen van de participantenbijdrage.

De jaarrekening 2016 SPW sluit met een positief saldo van € 64.000. Dit wordt met name veroorzaak door lagere kosten voor incidentele projecten en hogere eenmalige opbrengsten.

Externe ontwikkelingen

- Werkzaamheden van Tennet aan de 380 KV leiding

Highlights

- Samenwerking met SBB voortgezet om het gebiedsfonds Spaarnwoude verder vorm te geven.
- Consultatie van bewoners, bedrijven en belanghebbenden over de verkenning beeldkwaliteit "Keuzes voor een modern en duurzaam Spaarnwoude" heeft inzicht gegeven in het draagvlak voor de door het bestuur van het recreatieschap voorgestelde maatregelen.
- Inzet op het realiseren van nieuwe exploitaties om het recreatieve aanbod uit te breiden en meer inkomsten te genereren in het kader van Duurzaam Spaarnwoude.
- Meer inkomsten uit evenementen in 2016, o.a. door uitbreiding van bestaande evenementen goede kaartverkoop.
- Onderzoek naar mogelijkheden bezuinigen of afstoten ruiterpaden uitgevoerd. Het bestuur heeft besloten een ruiterpas in te voeren voor Oosterbroek / Buitenhuizen en De Houtrak.

Resultaat SPW 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	4.230.635	4.325.395	**94.760**
Baten	4.292.510	4.171.480	**121.030**
Saldo	**61.875**	**-153.915**	**215.790**

Het reguliere programma van het recreatieschap is uitgevoerd tegen lagere lasten en hogere baten dan begroot. Hierdoor sluit het reguliere deel van de jaarrekening met een positief saldo, in plaats van het begrote negatieve saldo.

De reguliere lasten zijn lager door een doordat er minder kosten hoefden te worden gemaakt voor beheer vanwege een eenmalige gunstige aanbesteding en omdat er minder is uitgegeven aan communicatiemiddelen in afwachting van de verdere uitwerking van de nieuwe communicatiestrategie. Tevens is er een overschrijding van de inzet van RNH voor deelprogramma 7 (inrichting en ontwikkeling), omdat er opdrachten zijn verleend voor het uitvoeren van projecten nadat de begrotingswijziging 2016 is vastgesteld.

De reguliere baten overschrijden door hogere inkomsten uit evenementen en hogere inkomsten uit huur en erfpachten. De hogere inkomsten zijn naar verwachting structureel.

Resultaat SPW 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	1.157.880	1.388.278	**230.398**
Baten	1.160.220	227.103	**933.117**
Saldo	**2.340**	**-1.161.175**	**1.163.515**

De uitvoering van het incidentele programma (groot onderhoud en extra bestuursopdrachten) van het recreatieschap wijkt af van de begroting. De lasten en de baten overschrijden.

De lasten voor het Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude, Fort Benoorden Spaarndam en het begeleiden van het herstel van het dak van Fort Benoorden Spaarndam zijn hoger dan begroot. Hiervoor zijn aanvullende opdrachten verleen door het bestuur. De extra opdrachten waren nog niet verleend tijdens het opstellen van de begroting.

De incidenteel baten zijn fors hoger door een eenmalige vergoeding van Droompark Buitenhuizen en Droompark Spaarnwoude. In het ondererfpachtcontract tussen het recreatieschap en Droomparken is opgenomen dat het recreatieschap een eenmalige vergoeding bij de uitgifte van kavels ontvangt en voor nog niet uitgegeven kavels na een bepaalde periode. Daarnaast waren er extra eenmalige inkomsten uit de verkoop van boerderij de Mooie Nel en de stort van grond bij Action Planet.

Resultaat SPW 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	5.388.516	5.713.673	**325.157**
Baten	5.452.730	4.398.583	**1.054.147**
Saldo	**64.214**	**-1.315.090**	**1.379.304**

Reserves

Stand van de reserves per	**31-12-2016**	**31-12-2015**	**verschil**
SPW Algemene reserve	52.630	52.203	427
SPW Bestemmingreserve beheer	4.721.694	5.414.233	692.540-
SPW Best.reserve beheer CRM tunnel	35.630	39.987	4.357-
SPW Bestemmingsreserve investeringen	2.086.059	1.325.375	760.684
Totaal	**6.896.013**	**6.831.798**	**64.214**

Overzicht participantenbijdrage SPW

	PP-bijdrage 2014	+ indexatie	**PP-bijdrage 2015**
Indexatie		1,47%	
Provincie NH	**772.405**	11.354	**783.759**
Gemeente Amsterdam	**321.470**	4.726	**326.196**
Gemeente Haarlem	**186.191**	2.737	**188.928**
Gemeente Velsen	**110.551**	1.625	**112.176**
Gemeente H'meer	**50.911**	748	**51.659**
Gemeente H'liede en Spaarnwoude	**13.093**	192	**13.285**
Totaal participantenbijdrage	**1.454.621**	**21.382**	**1.476.003**

	PP-bijdrage 2015	+ indexatie	**PP-bijdrage 2016**
Indexatie		0,95%	
Provincie NH	**783.759**	7.446	**791.205**
Gemeente Amsterdam	**326.196**	3.099	**329.295**
Gemeente Haarlem	**188.928**	1.795	**190.723**
Gemeente Velsen	**112.176**	1.066	**113.242**
Gemeente H'meer	**51.659**	491	**52.150**
Gemeente H'liede en Spaarnwoude	**13.285**	126	**13.411**
Totaal participantenbijdrage	**1.476.003**	**14.023**	**1.490.026**

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN SPW IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

	Jaarrekening 2016			Begroting 2016			Jaarrekening 2016		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	2.932.955	966.268	-1.966.687	3.277.120	898.190	-2.378.930	2.940.568	1.014.275	-1.926.294
2 Toezicht	428.977	-	-428.977	436.118	-	-436.118	429.922	-	-429.922
3 Financiën	144.308	58.211	-86.097	134.436	68.109	-66.327	90.616	665.706	575.090
4 Bestuursadvisering	205.426	-	-205.426	227.805	-	-227.805	204.721	-	-204.721
5 Secretariaat	100.604	-	-100.604	126.899	-	-126.899	103.601	-	-103.601
6 Communicatie	179.287	-	-179.287	192.809	-	-192.809	153.096	-	-153.096
7 Inrichting & ontwikkeling	1.396.959	2.938.225	1.541.266	1.318.486	1.942.258	623.772	1.923.656	2.318.683	395.027
Bijdrage participanten	-	1.490.026	1.490.026	-	1.490.026	1.490.026	-	1.476.003	1.476.003
Totaal lasten en baten	**5.388.516**	**5.452.730**	**64.214**	**5.713.673**	**4.398.583**	**-1.315.090**	**5.846.180**	**5.474.666**	**-371.514**
Resultaat voor bestemming	**64.214**			**-1.315.090**			**-371.514**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve SPW	427	-	427	540	-	540	553	-	553
Onttrekking algemene reserve SPW	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsres. Beheer SPW	233.865	-	233.865	47.760	-	47.760	608.136	-	608.136
Onttrekking bestemmingsres. Beheer SPW	-	926.405	-926.405	-	897.188	-897.188	-	1.471.014	-1.471.014
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	327	-	327	200	-	200	424	-	424
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	-	4.685	-4.685	-	4.038	-4.038	-	2.480	-2.480
Toevoeging bestemmingsres. Invest. SPW	978.431	-	978.431	11.500	-	11.500	977.890	-	977.890
Onttrekking bestemmingsres. Invest. SPW	-	217.747	-217.747	-	473.864	-473.864	-	485.023	-485.023
Totaal lasten en baten	**6.601.567**	**6.601.567**	-	**5.773.673**	**5.773.673**	-	**7.433.183**	**7.433.183**	-
Resultaat na bestemming	-			-			-		
Totalen-generaal	**6.601.567**	**6.601.567**	**-**	**5.773.673**	**5.773.673**	**-**	**7.433.183**	**7.433.183**	**-**

TOELICHTING SPW OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER 2016

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.502.261	1.549.403	1.506.652
Inzet RNH regulier	833.874	827.458	816.774
Totaal lasten regulier	**2.336.135**	**2.376.861**	**2.323.426**
Baten:			
Opbrengsten regulier	918.464	851.661	966.493
Totaal baten regulier	**918.464**	**851.661**	**966.493**
Saldo regulier	**- 1.417.671**	**- 1.525.200**	**- 1.356.932**
Lasten:			
Lasten incidenteel	587.839	882.985	607.010
Inzet RNH incidenteel	8.981	17.274	10.133
Totaal lasten incidenteel	**596.819**	**900.259**	**617.143**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	2.953
Project subsidies	47.804	46.529	44.829
Totaal baten incidenteel	**47.804**	**46.529**	**47.782**
Saldo incidenteel	**- 549.015**	**- 853.730**	**- 569.361**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.966.687**	**- 2.378.930**	**- 1.926.294**

Financieel	Toelichting
Onderschrijding lasten regulier (€ 40.726)	lagere bedrijfskosten voor grasvegetaties door voordelige aanbesteding.
Overschrijding baten regulier (€ 66,803)	hogere opbrengsten door goed verloop evenementenseizoen (goede kaartverkoop en nieuwe kleine evenementen).
Onderschrijding lasten incidenteel (€ 303.440)	lagere lasten voornamelijk door het nog niet uitvoeren van het project Verbeteren Zwemwaterkwaliteit. Zie voor meer informatie de 'specificatie baten en lasten incidenteel' en de tabel incidentele inspanningen.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	7.972	-	7.972
Renovatie infratructuur en diverse voorzieningen	308.316	-	308.316
Grootonderhoud bruggen	223.672	-	223.672
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	10.480	-	10.480
Wandelnetwerk Noord- en Midden Kennemerland	6.529	6.529	-
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	45.661	1.275	44.386
Verbeteren evenemententerrein Houtrak	41.263	40.000	1.263
Afronding diverse bestekken 2015	47.074-	-	47.074-
	596.819	47.804	549.015

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	10.095	-	10.095
Renovatie infratructuur en diverse voorzieningen	241.352	-	241.352
Grootonderhoud bruggen	250.000	-	250.000
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	272.283	-	272.283
Wandelnetwerk Noord- en Midden Kennemerland	6.529	6.529	-
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	50.000	-	50.000
Verbeteren evenemententerrein Houtrak	70.000	40.000	30.000
	900.259	46.529	853.730

Het reguliere programma van het recreatieschap is uitge	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap en recreatievoorzieningen	uitgevoerd volgens planning met op diverse posten besparingen ten opzichte van de begroting	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten en uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud & vervangingen	actuele meerjarenraming uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x			x
controleren zwemwaterkwaliteit	Zwemwaterkwliteit gecontroleerd; waar nodig waarschuwingen of zwemverboden aangegeven bij de zwemlocaties.	x			
uitgeven en verlengen vergunningen / TGO's en controle op naleving	naleving gecontroleerd	x			
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	dit is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisatoren tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatieschap	actoren aangesloten bij door directe consultatie voor beeldkwaliteitsplan	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	vrijwilligers begeleid bij Zorgvrij. Werkvoorzieningsschappen ingezet voor schoonmaakwerkzaamheden in het gebied.	x			x
coördineren uitvoering faunabeheer	bijdrage aan vliegveiligheid Schiphol en bijdrage aan de weidevogeldoelstelling in het gebied	x			x

Zorgvrij: biologisch agrarisch bedrijf vanaf 2016 met ca 30 schapen en 30 hoogproductieve melkkoeien. Natuur en milieu educatie; herkomst van voedsel, educatieve recreatie.	bezoek van ca 200.000 recreanten, lessen voor meer dan 200 groepen van het basis- en voortgezet onderwijs onderwijs en ca. 50 groepen van BSO's. Opzetten vrijwilligersgroepen voor o.a. onderhoud gebouw, educatieve en recreatieve materialen, onderhoud erf.	x			x
Begeleiden van de grote festivals op de locaties in Oostebroek, Buitenhuizen, De Veerplas en De Houtrak	festivalseizoen succesvol verlopen; meer inkomsten gerealiseerd uit festivals		x		

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Renovatie infratructuur en diverse voorzieningen	nieuwe asfalt laag deel van de Michielsenweg; asfalt op het Buitenhuizerdijkje vervangen; vervanging klimnet bij Speelbos ivm vandalisme; vervanging rioolputten en pompen; vervanging kippenhok Zorgvrij. Deel vervangingen niet gepland maar wel acuut, waardoor dit project overschrijdt.	x			
Grootonderhoud bruggen	vervanging 1 brug in de Houtrak; vervanging 3 wandelbruggen bij Veerplas		x		
Verbeteren Zwemwaterkwaliteit	in samenwerking met Hoogheemraadschap Rijnland baggerwerkzaamheden voorbereid om de kwaliteit van het water bij het naaktrecreatieterrein en de watergeus te verbeteren. Uitvoering staat gepland voor 2017.	x		x	
Wandelnetwerk Noord- en Midden Kennemerland	onderhoud uitgevoerd in opdracht en voor rekening van de gemeente Velsen	x			x
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	pilotproject met tijdelijke grasversteviging; definitieve grasversteviging rijstroken parkeerterrein; groot onderhoud en ophoging grasvelden sleehelling.	x	x		
Verbeteren evenemententerrein Houtrak	In overleg met organisator concrete verbeteringen uitgevoerd (o.a. extra grasveld voorzien van grondverbetering en drainage; verhoogd podium).	x	x		
Afronding diverse bestekken 2015	betreft de afwikkeling van bestekken uit 2015 welke niet op 31-12-2015 gereed waren. Deze zijn in 2016 met de aannemer afgerekend.	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	33.056	26.337	32.226
Inzet RNH regulier	395.921	409.781	397.697
Totaal lasten regulier	**428.977**	**436.118**	**429.922**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 428.977**	**- 436.118**	**- 429.922**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 428.977**	**- 436.118**	**- 429.922**

Financieel	Toelichting
geen opmerkingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: zichtbaarheid en handhaving verbeteren	zoveel mogelijk zichtbaar aanwezig, indien mogelijk per fiets	x			x
specifieke handhaving: verbeteren samenwerking toezicht en handhaving	politie en toezichthouders weten elkaar goed te vinden	x			x
specifieke handhaving: aanpakken van gesignaleerde hotspots	specifieke handhaving uitgvoerd	x			x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	31.094	31.818	27.397
Inzet RNH regulier	131.205	136.191	144.587
Totaal lasten regulier	**162.299**	**168.009**	**171.984**
Baten:			
Opbrengsten regulier	50.102	60.000	63.006
Totaal baten regulier	**50.102**	**60.000**	**63.006**
Saldo regulier	**- 112.197**	**- 108.009**	**- 108.977**
Lasten:			
Lasten incidenteel	16.143	-	- 81.368
Inzet RNH incidenteel	- 34.134	- 33.573	-
Totaal lasten incidenteel	**- 17.991**	**- 33.573**	**- 81.368**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	8.109	8.109	602.699
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**8.109**	**8.109**	**602.699**
Saldo incidenteel	**26.100**	**41.682**	**684.067**
Saldo Financiën	**- 86.097**	**- 66.327**	**575.090**

Financieel	Toelichting
onderschrijding baten regulier (€9.898)	lagere rentebaten i.v.m. aflopen van alle deposito's.
overschrijding lasten incidenteel (€15.582)	kosten voor externe advisering inzake vennootschapsbelasting en de BTW afdracht van het recreatieschap.
negatieve lasten inzet RNH incidenteel	verlaging van de opslag op de tarieven van RNH die dient ter dekking van het personeelsrisico. Per saldo betreft het een korting van 1,5% op de tarieven van RNH.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Kosten advisering VpB en BTW	16.599	-	16.599
SNL Subsidie	-	8.109	- 8.109
Verlaging opslag tarieven RNH	34.134-	-	- 34.134
Overige	456-	-	- 456
	- 17.991	8.109	- 26.100

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
SNL Subsidie	-	8.109	- 8.109
Verlaging opslag tarieven RNH	- 33.573	-	- 33.573
	- 33.573	8.109	- 41.682

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende accountantsverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	risico's geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.233	3.150	1.484
Inzet RNH regulier	186.749	204.869	194.870
Totaal lasten regulier	**187.983**	**208.019**	**196.353**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 187.983**	**- 208.019**	**- 196.353**
Lasten:			
Lasten incidenteel	12.945	13.020	3.420
Inzet RNH incidenteel	4.499	6.766	4.948
Totaal lasten incidenteel	**17.443**	**19.786**	**8.368**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 17.443**	**- 19.786**	**- 8.368**
Saldo Bestuursadvisering	**- 205.426**	**- 227.805**	**- 204.721**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€30.036)	lagere inzet RNH omdat een deel van de inzet is gericht op het Duurzaam Spaarnwoude. Dit betreft voornamelijk extra inzet voor inkomstenwerving: het in gesprek gaan met ondernemers die nieuwe initiatieven presenteren (zie deelprogramma 7).

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	2.034	-	2.034
Recreatie monitor	15.410	-	15.410
	17.443	-	17.443

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	5.868	-	5.868
Recreatie monitor	13.918	-	13.918
	19.786	-	19.786

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	actuele lopende zaken zijn in de bestuursvergadering behandeld en er zijn 38 besluiten genomen	x	x	
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; reacties gegeven op plannen met directe relatie schapsdoelen; input geleverd voor beantwoording raadsvragen	x	x	
adequaat reageren op actualiteiten	vragen adequaat en vlot beantwoord	x	x	
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd binnen de gestelde kaders, afwijkingen verantwoord in najaarsrapportage en jaarrekening	x	x	
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en begrotingswijziging)	x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
advieskosten	beperkte inzet extern advies conform beleid schap	x	x	x
recreatiemonitor	aantal bezoeken aan de verschillende deelgebieden bekend; haalbaarheidsonderzoek pontje Mooie Nel (herplaatsing Pontje Zijkanaal C) onder recreanten.	x		x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	100.604	126.899	103.601
Totaal lasten regulier	**100.604**	**126.899**	**103.601**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 100.604**	**- 126.899**	**- 103.601**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 100.604**	**- 126.899**	**- 103.601**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€20.295)	lagere lasten door minder inzet RNH. Omdat deze onderschrijding structureel is wordt het budget in de programmabegroting 2017 bijgesteld.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	extra aandacht besteedt aan communicatie met de griffies om de jaarstukken van het schap				x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes, 4 extra vergaderingen en diverse schriftelijke besluiten begeleid	x			x
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering; bewaking aanbestedingsprocedures	x			x

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	18.253	36.008	27.186
Inzet RNH regulier	136.579	131.801	125.910
Totaal lasten regulier	**154.832**	**167.809**	**153.096**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 154.832**	**- 167.809**	**- 153.096**
Lasten:			
Lasten incidenteel	24.455	25.000	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**24.455**	**25.000**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 24.455**	**- 25.000**	**-**
Saldo Communicatie	**- 179.287**	**- 192.809**	**- 153.096**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€12.977)	lagere bedrijfskosten omdat de kosten voor de ontwikkeling van de nieuwe website deels in 2017 vallen.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Communicatie traject uitvoering duurzaam Spaarnwoude	24.455	-	24.455
	24.455	-	24.455

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Communicatie traject uitvoering duurzaam Spaarnwoude	25.000	-	25.000
	25.000	-	25.000

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	online en print promotie recreatieschap waaronder ook cross mediale campagnes met andere recreatiegebieden. Actief gebruik van social media met facebookpagina voor Spaarnwoude en Zorgvrij en Twitter via boswachters RNH	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant		x		x
website vernieuwen	nieuwe website voorbereid. De website gaat medio 2017 on-line		x		x
recreanten informatie bieden via balie Zorgvrij	informatiebalie op drukke dagen open, met veel dank aan vrijwilligers		x		x
faciliteren bewonersoverleg	bijeenkomst bewonersoverleg op beheerskantoor SPW		x		x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Communicatie bij Duurzaam Spaarnwoude	Er zijn 6 gebiedsateliers georganiseerd over de verkenning beeldkwaliteit "Keuzes voor een modern en duurzaam Spaarnwoude". Bewoners, belanghebbenden en bedrijven konden in een gebiedsatelier per deelgebied reageren op de voorgestelde maatregelen. Ook is er de mogelijkheid te reageren vis de website www.duurzaamspaarnwoude.nl. Daarnaast zijn de raden en staten van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling schriftelijk geinformeerd over de verkenning beeldkwaliteit. De raden van de gemeenten Haarlemmermeer, Haarlem en Velsen hebben gebruik gemaakt van het aanbod om nadere informatie te ontvangen door middel van een presentatie.	x	x	x	x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	531.082	551.431	568.137
Inzet RNH regulier	328.724	290.249	363.348
Totaal lasten regulier	**859.805**	**841.680**	**931.486**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.833.918	1.769.793	1.963.775
Totaal baten regulier	**1.833.918**	**1.769.793**	**1.963.775**
Saldo regulier	**974.113**	**928.113**	**1.032.290**
Lasten:			
Lasten incidenteel	388.670	389.878	760.233
Inzet RNH incidenteel	148.484	86.928	231.937
Totaal lasten incidenteel	**537.153**	**476.806**	**992.170**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	1.063.875	169.475	341.322
Project subsidies	40.431	2.990	13.586
Totaal baten incidenteel	**1.104.307**	**172.465**	**354.907**
Saldo incidenteel	**567.153**	**- 304.341**	**- 637.263**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**1.541.266**	**623.772**	**395.027**

Financieel	Toelichting
onderschrijding bedrijfskosten regulier (€20.349)	lagere lasten voor onderhoud gebouwen
Overschrijding inzet RNH regulier (€38.475)	extra inzet voor contractbeheer vastgoed door onder andere verzoeken tot herziening van de canon; extra inzet voor contractbeheer voor bestaande en nieuwe evenementen.
overschrijding opbrengsten regulier (€64.125)	hogere inkomsten uit huren en erfpachten dan begroot, mede dankzij de inspanningen om meer inkomsten te halen uit bestaande contracten door het updaten van de overeenkomsten.
overschrijding lasten incidenteel (€60.347)	hogere lasten dan begroot omdat voor de projecten 'Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude', 'Fort Benoorden Spaarndam' en 'Renovatie dak Fort Benoorden Spaarndam' lopende het jaar meer budget is vrijgemaakt door het bestuur. Daarnaast diverse over- en onderschrijdingen. Zie voor meer informatie de specificatie baten en lasten incidenteel en de tabel incidentele inspanningen.
overschrijding opbrengsten incidenteel (€894.400)	hogere baten door (eenmalige) opbrengst van ca. € 735.000 uit de verkoop van kavels op Parc Buitenhuizen, ca. € 114.000 uit de verkoop van kavels op Parc Spaarnwoude, ca. € 20.000 (eenmalige) bijdrage voor het storten van grond door GMG en de opbrengst van verkoop Lagedijk 9 ca. € 44.000. Zie voor een volledig overzicht van de incidentel baten de specifiecatie baten en lasten incidenteel hieronder.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	20.856	-	20.856
Renovatie gebouwen	42.491	-	42.491
Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	180.952	-	180.952
Uitvoering omvormen Zorgvrij	60.668	-	60.668
Herbestemming veerpont Zijkanaal C	9.298	-	9.298
Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	107.275	107.275	-
Begeleiding renovatie Velsertunnel	206	206	-
Begeleiding Randstad 380KV	31.281	10.000	21.281
Fort Benoorden Spaarndam	32.925	-	32.925
Renovatie dak fort Benoorden Spaarndam	19.246	19.246	-
Verbouw werkplaats Genieweg 46 A		-	12.469
Correctie bijdrage Tennet TSO 2015	19.484	-	19.484
Bijdrage kavels Parc Buitenhuizen	-	735.000	735.000-
Bijdrage kavels Parc Spaarnwoude	-	114.000	114.000-
Storten grond Grondbank GMG	-	18.721	18.721-
Vestigen zakelijkrecht Tennet TSO	-	37.757	37.757-
Vestigen zakelijkrecht Ga Unie	-	5.613	5.613-
Vestigen kwalitatieveverplichtingen	-	11.626	11.626-
Verkoop Lagedijk 9	-	44.863	44.863-
	524.684	1.104.307	567.153-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	11.886	-	11.886
Renovatie gebouwen	100.000	-	100.000
Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	122.722	-	122.722
Uitvoering omvormen Zorgvrij	61.939	-	61.939
Herbestemming veerpont Zijkanaal C	7.794	-	7.794
Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	169.475	169.475	-
Begeleiding renovatie Velsertunnel	2.990	2.990	-
	476.806	172.465	304.341

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies rondom diverse vastgoed-trajecten	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	dit is opgepakt binnen het Programma Duurzaam Spaarnwoude		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
organiseren natuurplatform / ondernemersoverleg	goede relatie met natuurbeschermers en ondernemers		x		x
deelname bestuursvergaderingen SAS	vergadering bijgewoond wanneer noodzakelijk				x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Advieskosten	juridische advies i.v.m. kwalitatieve verplichtingen kabels en leidingen en diverse vastgoed dossiers.	x			
renovatie gebouwen	diverse groot onderhoudsklussen aan gebouwen als boerderij Zorgvrij en gebouwen manege Spaarnwoude.	x			
Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	programmavoering over deelprojecten Duurzaam Spaarnwoude; Focus op inbreiding Droomparken, Wheelerplanet, uitbreiding aantal en omvang evenementen.	x	x	x	x
Uitvoering omvormen Zorgvrij	omgeschakeld naar biologische bedrijfsvoering. De veestapel is verkleind en de potstal is publieksvriendelijker gemaakt. Met de bestaande ondernemer is uitbreiding van de exploitatie beeken. Dit heeft niet tot een sluitende business case geleid.	x			x
Herbestemming veerpont Zijkanaal C	onderzoek uitgevoerd naar haalbaarheid van pontverbinding over de Mooie Nel. Het bestuursadvies om het pontje naar de Mooie Nel te verplaatsen is door het bestuur aangehouden. Begin 2017 wordt met de Gemeente Haarlem naar de mogelijkheden voor extra garanties voor de risico's gezocht.	x			x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	aantal lanschappelijke inpassingsmaatregelen uitgevoerd (aanplant bomen en omvormen bospercelen) na plaatsing 380 KV masten.		x		
Begeleiding renovatie Velsertunnel	werkzaamheden aan de Velsertunnel zijn afgerond. Het schap heeft geen hinder ondervonden of kosten gemaakt.				x
Begeleiding Randstad 380KV	inspanning schap voor begeleiden werkzaamheden Tennet. Deze lasten worden grotendeels vergoed door Tennet.				x
Fort Benoorden Spaarndam	toets van de randvoorwaarden voor een nieuw werving en selectieproces om te komen tot een herontwikkeling van het fort uitgevoerd. Nieuw werving en selectie proces in voorbereiding.	x	x		
Renovatie dak fort Benoorden Spaarndam	reparatie van het dak en afwateringssysteem voorbereid.	x			
Verbouw werkplaats Genieweg 46 A	verbouwing afgerond			x	

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.116.979	2.198.147	2.163.081
Inzet RNH regulier	2.113.656	2.127.248	2.146.786
Totaal lasten regulier	**4.230.635**	**4.325.395**	**4.309.867**
Baten:			
Opbrengsten regulier	2.802.484	2.681.454	2.993.275
Totaal baten regulier	**2.802.484**	**2.681.454**	**2.993.275**
Saldo regulier	**- 1.428.151**	**- 1.643.941**	**- 1.316.592**
Lasten:			
Lasten incidenteel	1.030.051	1.310.883	1.289.295
Inzet RNH incidenteel	127.829	77.395	247.019
Totaal lasten incidenteel	**1.157.880**	**1.388.278**	**1.536.313**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	1.071.985	177.584	946.974
Project subsidies	88.235	49.519	58.414
Totaal baten incidenteel	**1.160.220**	**227.103**	**1.005.388**
Saldo incidenteel	**2.340**	**- 1.161.175**	**- 530.925**
Saldo Totaal	**- 1.425.812**	**- 2.805.116**	**- 1.847.517**

OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT SPW

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	2.113.656	2.127.248	2.146.786
Bestuurskosten	1.233	3.150	1.484
Kantoorkosten	460.340	472.053	456.560
Vervoerskosten	35.119	37.474	36.064
PR & marketing	21.589	39.056	30.040
Bedrijfskosten	1.623.523	1.651.026	1.634.864
Projectkosten*	1.138.465	1.360.429	1.593.491
Afschrijvingen	21.944	23.237	19.390
Rentekosten	692	-	4.179
Bijzondere baten en lasten	28.045-	-	76.677-
Totaal lasten	**5.388.516**	**5.713.673**	**5.846.180**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	1.975.056	1.948.354	2.128.583
Financiële baten	50.102	60.000	63.006
Overige opbrengsten	1.849.312	850.684	1.748.659
Project subsidies	88.235	49.519	58.414
Totaal baten	**3.962.704**	**2.908.557**	**3.998.663**
Resultaat deelprogramma's	**- 1.425.812**	**- 2.805.116**	**- 1.847.517**
Bijdrage participanten	1.490.026	1.490.026	1.476.003
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten'	**64.214**	**- 1.315.090**	**- 371.514**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve	427	540	553
Onttrekking Algemene reserve	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Beheer	233.865	47.760	608.136
Onttrekking bestemmingsreserve Beheer	- 926.405	- 897.188	- 1.471.014
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	327	200	424
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	- 4.685	- 4.038	- 2.480
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	978.431	11.500	977.890
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 217.747	- 473.864	- 485.023
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Programmaverantwoording jaarrekening 2016 SGP

Het programma van SGP voor 2016 is binnen de gestelde kaders uitgevoerd.

De recreatiegebieden zijn volgens de afspraak onderhouden op het niveau sober doch doelmatig. Een deel van de investeringen is doorgeschoven naar 2017.

De aanleg en inrichting van de recreatiegebieden in het kader van SGP (Haarlemmermeer Groen) is bijna afgerond. In 2016 zijn de deelgebieden Zwaanshoek Noord en delen van de Tuinen van West in beheer gekomen bij het recreatieschap Spaarnwoude. Enkele deelgebieden waren in 2016 nog niet (het hele jaar) in beheer. Dit zijn de entree Park Zwanenburg, Park Zwaanshoek Noord - inrichting is medio 2016 afgerond - en een klein deel Tuinen van West. De overdracht van de laatste gebiedsdelen schuift door naar 2017.

Externe ontwikkelingen 2016

- De noodzakelijke wijzigingen uit Wet Gemeenschappelijke Regeling zijn doorgevoerd
- Tennet is aan de slag met een 380 KV leiding door het gebied, hierin worden ze begeleid door het recreatieschap

Highlights

- Nieuw deelgebied Zwaanshoek Noord feestelijk geopend
- Tuinen van West in bruikleen bij het recreatieschap en samen met de partners in de Tuinen van West het Beheerplan Tuinen van West opgesteld
- Plaatsing van het kunstwerk "De Waterlelie" in de Groene Weelde, mogelijk gemaakt door ID&T, het recreatieschap en de gemeente Haarlemmermeer
- Het dance festival Mysteryland, met voor de tweede maal een meerdaagse editie in Haarlemmermeer, is wederom goed verlopen
- Er is met Tennet onderhandeld over een passende vergoeding voor de realisatie van extra masten in het gebied. Ook is er gewerkt aan een 'landschapsplan 380kV' als compensatie voor de werkzaamheden van Tennet.

Resultaat SGP 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	891.555	1.097.647	**206.092**
Baten	1.609.463	1.591.541	**17.922**
Saldo	**717.907**	**493.894**	**224.013**

De onderschrijding op het reguliere programma bedraagt ca. € 224.000, grotendeels veroorzaakt door lagere lasten voor beheer omdat de deelgebieden entree Park Zwanenburg, Zwaanshoek Noord en delen van de Tuinen van West pas in de loop van het jaar in beheer zijn gekomen. Daarnaast zijn delen van het gebied tijdelijk in beheer bij Tennet vanwege de realisatie van de 380kV-leiding en komen de laatste delen van de Tuinen van West pas in 2017 in beheer bij het schap.

Resultaat SGP 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	385.994	670.634	**284.640**
Baten	230.059	274.756	**-44.697**
Saldo	**-155.935**	**-395.878**	**239.943**

- de incidentele lasten zijn ca. € 285.000 lager, voornamelijk doordat het gereserveerde budget voor de aanpassing van de technische voorzieningen voor de bediening van de fietsbrug bij Cruquius doorschuift (€ 250.000) en door lagere projectkosten van het project Inrichting Zwaanshoek Noord.
- de incidentele baten zijn lager doordat de lagere projectkosten voor het project Inrichting Zwaanshoek Noord hebben geleid tot lagere subsidies. Daar tegenover staan extra baten uit de opstalovereenkomst met Tennet.

Resultaat SGP 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	1.277.550	1.768.281	**490.731**
Baten	1.839.521	1.866.297	**-26.776**
Saldo	**561.972**	**98.016**	**463.956**

Reserves

Stand van de reserves per	**31-12-2016**	**31-12-2015**	**verschil**
SGP Algemene reserve	2.295.146	2.069.089	226.057
SGP Best.reserve verv.investeringen	1.605.351	1.269.436	335.915
Totaal	**3.900.497**	**3.338.525**	**561.972**

Overzicht participantenbijdrage SGP

Indexatie Bezuiniging	**PP-bijdrage 2014**	**+ indexatie 1,47%**	**+ verhoging**	**PP-bijdrage 2015**
Provincie Noord-Holland	**€ 509.719**	€ 7.492	€ 2.004	**€ 519.215**
Gemeente Amsterdam	**€ 101.944**	€ 1.498	€ 402	**€ 103.844**
Gemeente Haarlem	**€ 152.915**	€ 2.248	€ 601	**€ 155.764**
Gemeente Haarlemmermeer	**€ 254.863**	€ 3.746	€ 1.002	**€ 259.611**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.019.441**	**€ 14.984**	**€ 4.009**	**€ 1.038.434**

Indexatie	**PP-bijdrage 2015**	**+ indexatie 0,95%**	**+ verhoging**	**PP-bijdrage 2016**
Provincie Noord-Holland	**€ 519.215**	€ 4.932	**€ 167.518**	**€ 691.665**
Gemeente Amsterdam	**€ 103.844**	€ 986	**€ 33.503**	**€ 138.333**
Gemeente Haarlem	**€ 155.764**	€ 1.480	**€ 50.255**	**€ 207.499**
Gemeente Haarlemmermeer	**€ 259.611**	€ 2.466	**€ 83.759**	**€ 345.836**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.038.434**	**€ 9.864**	**€ 335.035**	**€ 1.383.333**

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN SPG IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

	Jaarrekening 2016			Begroting 2016			Jaarrekening 2015		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	854.720	178.668	-676.052	1.000.556	163.928	-836.628	729.466	188.107	-541.360
2 Toezicht	86.440	-	-86.440	101.763	-	-101.763	81.404	-	-81.404
3 Financiën	14.200	268	-13.932	18.195	500	-17.695	9.770	467	-9.303
4 Bestuursadvisering	25.072	-	-25.072	38.787	-	-38.787	22.466	-	-22.466
5 Secretariaat	11.552	-	-11.552	13.786	-	-13.786	12.576	-	-12.576
6 Communicatie	14.325	-	-14.325	23.482	-	-23.482	14.391	-	-14.391
7 Inrichting & ontwikkeling	271.241	277.252	6.011	571.712	318.535	-253.177	1.030.329	1.146.441	116.112
Bijdrage participanten	-	1.383.334	1.383.334	-	1.383.334	1.383.334	-	1.038.434	1.038.434
Totaal lasten en baten	**1.277.550**	**1.839.521**	**561.972**	**1.768.281**	**1.866.297**	**98.016**	**1.900.402**	**2.373.449**	**473.046**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**561.972**			**98.016**			**473.046**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging Algemene reserve SGP	242.070	-	242.070	500	-	500	342.784	-	342.784
Onttrekking Algemene reserve SGP	-	16.014	-16.014	-	50.975	-50.975	-	15.161	-15.161
Toevoeging best.reserve verv.investeringen SGP	491.493	-	491.493	491.375	-	491.375	157.539	-	157.539
Onttrekking bestemmingsres. vervangingsinv. SGP	-	155.577	-155.577	-	342.884	-342.884	-	12.116	-12.116
Totaal lasten en baten	**2.011.112**	**2.011.112**	**-**	**2.260.156**	**2.260.156**	**-**	**2.400.725**	**2.400.725**	**-**
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**2.011.112**	**2.011.112**	**-**	**2.260.156**	**2.260.156**	**-**	**2.400.725**	**2.400.725**	**-**

TOELICHTING SGP OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER 2016

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	497.112	688.908	547.762
Inzet RNH regulier	232.543	189.897	167.595
Totaal lasten regulier	**729.655**	**878.805**	**715.356**
Baten:			
Opbrengsten regulier	178.668	163.928	178.107
Totaal baten regulier	**178.668**	**163.928**	**178.107**
Saldo regulier	**- 550.987**	**- 714.877**	**- 537.250**
Lasten:			
Lasten incidenteel	120.406	95.089	9.909
Inzet RNH incidenteel	4.659	26.662	4.201
Totaal lasten incidenteel	**125.065**	**121.751**	**14.110**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	10.000
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**10.000**
Saldo incidenteel	**- 125.065**	**- 121.751**	**- 4.110**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 676.052**	**- 836.628**	**- 541.360**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier ca. € 149.000)	(per saldo lagere reguliere lasten voornamelijk omdat delen van de Tuinen van West nog niet in beheer zijn en andere gebiedsdelen pas in de loop van 2016 in beheer zijn gekomen. Daarnaast zijn delen van het gebied tijdelijk in gebruik bij Tennet, waardoor ze niet beheerd hoefden te worden.
hogere opbrengsten regulier (ca. € 15.000)	hogere opbrengsten door goed verloop evenementenseizoen
overschrijding lasten incidenteel (ca. € 3.000)	per saldo hogere incidentele lasten voornamelijk door duurder uitgevallen asfalteerwerkzaamheden (ca. € 35.000) en lagere inzet RNH door het doorschuiven van het opstellen van een beheervisie naar 2017.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Opstellen beheervisie	128	-	128
Grootonderhoud infrastructuur	127.471	-	127.471
Afronding bestekken 2015	2.460-	-	2.460-
Afbetaling opruimen slachtafval	75-	-	75-
	125.065	-	125.065

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Opstellen beheervisie	28.867	-	28.867
Grootonderhoud infrastructuur	92.884	-	92.884
	121.751	-	121.751

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
opstellen meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
uitgeven en reguleren	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
begeleiden Mysteryland 2016	geslaagde meerdaagse 22e editie van het festival		x	x	
begeleiden Mud Masters 2016	Geslaagde 5e editie		x	x	

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	13.153	13.608	9.759
Inzet RNH regulier	73.287	88.155	71.645
Totaal lasten regulier	**86.440**	**101.763**	**81.404**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 86.440**	**- 101.763**	**- 81.404**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 86.440**	**- 101.763**	**- 81.404**

Financieel	Toelichting
onderschrijding op totale lasten regulier (ca. € 15.000)	lagere inzet RNH doordat enkele gebiedsdelen nog niet of slechts een deel van het jaar in beheer waren

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak met in 2016 specifieke aandacht voor gebruik van de mountainbikeroutes, handdhaving van het hondenbeleid en overlastgevers in Tuinen van West	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.400	3.804	1.394
Inzet RNH regulier	18.656	20.980	20.098
Totaal lasten regulier	**20.056**	**24.784**	**21.492**
Baten:			
Opbrengsten regulier	268	500	467
Totaal baten regulier	**268**	**500**	**467**
Saldo regulier	**- 19.788**	**- 24.284**	**- 21.025**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	- 11.722
Inzet RNH incidenteel	- 5.856	- 6.589	-
Totaal lasten incidenteel	**- 5.856**	**- 6.589**	**- 11.722**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**5.856**	**6.589**	**11.722**
Saldo Financiën	**- 13.932**	**- 17.695**	**- 9.303**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	-5.856		-5.856
	-5.856	-	-5.856

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	6.589-		6.589-
	6.589-	-	6.589-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.046	5.048	734
Inzet RNH regulier	18.738	25.739	21.732
Totaal lasten regulier	**19.783**	**30.787**	**22.466**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 19.783**	**- 30.787**	**- 22.466**
Lasten:			
Lasten incidenteel	4.456	4.890	-
Inzet RNH incidenteel	833	3.110	-
Totaal lasten incidenteel	**5.289**	**8.000**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 5.289**	**- 8.000**	**-**
Saldo Bestuursadvisering	**- 25.072**	**- 38.787**	**- 22.466**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier (ca. € 11.000)	lagere inzet RNH en lagere bedrijfskosten omdat er in 2016 weinig nieuwe ontwikkelingen waren die bestuurlijke besluitvorming behoefden.
lagere lasten incidenteel (ca. € 3.000)	per saldo lagere incidentele lasten door beperkte kosten recreatiemonitor en niet begrote incidentele kosten voor waterbodemkundig onderzoek camperpark.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	1.665	-	1.665
Waterbodem onderz. camperpark	3.624	-	3.624
	5.289	-	5.289

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	8.000	-	8.000
Waterbodem onderz. camperpark	-	-	-
	8.000	-	8.000

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	actuele lopende zaken zijn in de bestuursvergadering behandeld en er zijn 6 besluiten genomen	x			
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen vlot en adequaat beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma grotendeels uitgevoerd binnen de gestelde kaders; afwijkingen verantwoord in najaarsrapportage en jaarrekening	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en de begrotingswijziging)	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoeken aan de verschillende deelgebieden bekend				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	11.552	13.786	12.576
Totaal lasten regulier	**11.552**	**13.786**	**12.576**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 11.552**	**- 13.786**	**- 12.576**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 11.552**	**- 13.786**	**- 12.576**

Financieel	**Toelichting**
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	extra aandacht besteed aan communicatie met de griffies omtrent de jaarstukken van het schap	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	5.941	8.535	4.817
Inzet RNH regulier	8.384	14.947	9.574
Totaal lasten regulier	**14.325**	**23.482**	**14.391**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 14.325**	**- 23.482**	**- 14.391**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 14.325**	**- 23.482**	**- 14.391**

Financieel	Toelichting
onderschrijding totale lasten regulier (ca. € 9.000)	onderschrijding door beperktere inzet RNH en lagere bedrijfskosten

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie		x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid; feestelijke opening nieuw deelgebied Zwaanshoek Noord.	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	vernieuwde website medio 2017	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	914	3.827	6.773
Inzet RNH regulier	8.831	20.413	8.487
Totaal lasten regulier	**9.745**	**24.240**	**15.260**
Baten:			
Opbrengsten regulier	47.193	43.779	43.145
Totaal baten regulier	**47.193**	**43.779**	**43.145**
Saldo regulier	**37.448**	**19.539**	**27.885**
Lasten:			
Lasten incidenteel	238.763	511.864	970.645
Inzet RNH incidenteel	22.733	35.608	44.424
Totaal lasten incidenteel	**261.496**	**547.472**	**1.015.068**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	225.955	274.756	1.096.296
Project subsidies	4.104	-	7.000
Totaal baten incidenteel	**230.059**	**274.756**	**1.103.296**
Saldo incidenteel	**- 31.437**	**- 272.716**	**88.227**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**6.011**	**- 253.177**	**116.112**

Financieel	Toelichting
onderschrijding op Inrichting & Ontwikkeling van € 259.188	voornamelijk doordat het gereserveerde budget voor de provincie voor aanpassing van de technische voorzieningen voor de bediening van brug Cruiquius doorschuift naar 2017 (€ 250.000).
onderschrijding reguliere lasten (ca. € 14.000)	lagere bedrijfskosten en lagere inzet RNH doordat er minder reguliere inzet nodig was voor in beheername nieuwe gebieden
onderschrijding lasten incidenteel (ca. € 286.000)	voornamelijk door doorschuiven van het project 'aanpassing technische voorzieningen bediening brug Cruquius' en lagere kosten voor realisatie Zwaanshoek-Noord. Daarnaast zijn er incidentele kosten gemaakt voor verbetering van het evenemententerrein o.a. voor Mysteryland.
onderschrijding opbrengsten incidenteel (ca. € 45.000)	de bijdragen voor de projecten aanleg Zwaanshoek-Noord en Landschapsplan 380 KV zijn gekoppeld aan de kosten voor deze projecten. Daarnaast beperkte incidentele opbrengsten vanuit opstalovereenkomst met Tennet voor aanleg 380kV-leiding en subsidie van Amsterdam voor opstellen beheerplan Tuinen van West.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Aanleg Zwaanshoek-Noord	191.628	191.628	-
Deelname projectgr. planvorming	2.386	-	2.386
Beheerplan Tuinen van West	15.938	4.104	11.834
	-	-	-
Aanpassing technische voorzieningen bediening brug Cruquius			
Landschapsplan 380KV Haarlemmermeer	23.439	23.439	-
Verbetering evenemententerrein	28.106	-	28.106
Zakelijkrecht Tennet TSO	-	10.889	10.889-
	261.496	230.059	31.437

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Aanleg Zwaanshoek-Noord	260.000	260.000	-
Deelname projectgr. planvorming	6.353	-	6.353
Beheerplan Tuinen van West	16.363	-	16.363
	250.000	-	250.000
Aanpassing technische voorzieningen bediening brug Cruquius			
Landschapsplan 380KV Haarlemmermeer	14.756	14.756	-
Verbetering evenemententerrein	-	-	-
Zakelijkrecht Tennet TSO	-	-	-
	547.472	274.756	272.716

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	Tuinen van West in erfpacht verkregen.			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	mogelijk nieuw evenement in 2017		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
behartigen belangen schap bij aanleg gasleiding Beverwijk-Rotterdam	zo min mogelijk verstoring recreatie en compensatie voor geleden schade	x			x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
planbegeleiding SGP	inrichting Entree park Zwanenburg, Tuinen van West en Zwaanshoek-Noord begeleid	x		x	
beheerplan Tuinen van West	in overleg met stadsdeel Amsterdam West beheerplan opgesteld	x		x	
aanleg Zwaanshoek Noord	aanleg afgerond en deelgebied feestelijk geopend		x		
behartigen belangen schap bij aanleg Randstad 380KV leiding	inspanning schap voor begeleiden werkzaamheden Tennet. Deze lasten worden grotendeels vergoed door Tennet.	x			x

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	519.565	723.730	571.239
Inzet RNH regulier	371.990	373.917	311.707
Totaal lasten regulier	**891.555**	**1.097.647**	**882.946**
Baten:			
Opbrengsten regulier	226.129	208.207	221.719
Totaal baten regulier	**226.129**	**208.207**	**221.719**
Saldo regulier	**- 665.427**	**- 889.440**	**- 661.227**
Lasten:			
Lasten incidenteel	363.626	611.843	968.831
Inzet RNH incidenteel	22.368	58.791	48.625
Totaal lasten incidenteel	**385.994**	**670.634**	**1.017.456**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	225.955	274.756	1.106.296
Project subsidies	4.104	-	7.000
Totaal baten incidenteel	**230.059**	**274.756**	**1.113.296**
Saldo incidenteel	**- 155.935**	**- 395.878**	**95.840**
Saldo Totaal	**- 821.362**	**- 1.285.318**	**- 565.388**

OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT SGP

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	371.990	373.917	311.707
Bestuurskosten	1.046	5.048	734
Kantoorkosten	5.269	8.638	4.973
Vervoerskosten	10.012	9.518	7.948
PR & marketing	5.941	8.535	4.817
Bedrijfskosten	500.922	689.430	551.874
Projectkosten*	384.905	670.634	1.028.317
Afschrijvingen	-	2.561	-
Rentekosten	-	-	893
Bijzondere baten en lasten	- 2.535	-	- 10.861
Totaal lasten	**1.277.550**	**1.768.281**	**1.900.402**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	49.826	44.779	44.186
Financiële baten	268	500	467
Overige opbrengsten	401.989	437.684	1.283.362
Project subsidies	4.104	-	7.000
Totaal baten	**456.187**	**482.963**	**1.335.015**
Resultaat deelprogramma's	**- 821.362**	**- 1.285.318**	**- 565.388**
Bijdrage participanten	1.383.334	1.383.334	1.038.434
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**561.972**	**98.016**	**473.046**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve SGP	242.070	500	342.784
Onttrekking Algemene reserve SGP	- 16.014	- 50.975	- 15.161
Toevoeging best.reserve verv.investeringen SGP	491.493	491.375	157.539
Onttrekking best.reserve verv.investeringen SGP	- 155.577	- 342.884	- 12.116
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Programmaverantwoording jaarrekening 2016 SMG

Ontwikkeling financiële situatie

De recreatiegebieden zijn in 2016 volgens de afspraak onderhouden op niveau sober doch doelmatig. De gebruiksmogelijkheden nemen toe.

In 2015 is het beheerplan SMG afgerond. Met ingang van 2016 dient deze als leidraad voor het dagelijks beheer en voor uitvoering van de groot onderhoud/vervangingsinvesteringen. Hiermee kunnen de gebieden in beheer bij het recreatieschap op het huidige niveau worden beheerd en de financiering van het beheer en het toekomstige groot onderhoud en vervangingen is gewaarborgd.

Op basis van het beheerplan is ook berekend wat er jaarlijks onttrokken wordt uit de bestemmingsreserve SMG. In 2012 is de afkoopsom SMG overgedragen aan recreatieschap Spaarnwoude voor het beheer voor een periode van 25 jaar (tot 2038) uitgaande van een jaarlijks rentepercentage van 4% en een jaarlijkse index van 2%. De reserve is minder aangegroeid dan voorzien was door de lage rentestand (ca. 0% in plaats van 4% rente). Hierdoor kan de reserve ca. 15 jaar mee in plaats van 25 jaar. In 2016 is onderzocht of er maatregelen getroffen kunnen worden om te zorgen dat de reserve minder snel wordt uitgeput. Dit onderzoek is nog niet afgerond en loopt door in 2017.

Externe ontwikkelingen 2016

- Tennet realiseert een 380 KV leiding door het gebied, hierin worden ze begeleid door het recreatieschap.

Highlights

- Begeleiding project Inrichting van Park Vijfhuizen en het recreatieschap heeft grond beschikbaar gesteld voor de realisatie van een herdenkingsmonument voor de slachtoffers van de vlucht MH17 in Park Vijfhuizen. In 2017 wordt het monument 'geopend' en wordt de inrichting van Park Vijfhuizen afgerond
- Het dance festival Mysteryland, met voor de tweede maal een meerdaagse editie in Haarlemmermeer, is wederom goed verlopen
- Uitbreiding van de camping bij het evenement Mysteryland
- Er is met Tennet onderhandeld over een passende vergoeding voor de realisatie van extra masten in het gebied. Ook is er gewerkt aan een 'landschapsplan 380kV' als compensatie voor de werkzaamheden van Tennet.

Resultaat SMG 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	369.860	460.173	**90.313**
Baten	110.803	81.153	**29.650**
Saldo	**-259.057**	**-379.020**	**119.963**

De onderschrijding op het reguliere programma bedraagt ca. € 120.000, voornamelijk veroorzaakt door gunstige aanbestedingen in het reguliere beheer en lagere beheerlasten doordat het gebied 'jong' is en door hogere opbrengsten uit evenementen.

Resultaat SMG 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	25.655	381.430	**355.775**
Baten	77.066	318.500	**-241.434**
Saldo	**51.411**	**-62.930**	**114.341**

- de incidentele lasten zijn ca. € 356.000 lager, voornamelijk door het doorschuiven van de afronding van het project Inrichting Park Vijfhuizen (ca. € 242.000) naar 2017. Daarnaast hoefde in 2016 nog niet geïnvesteerd te worden in groot onderhoud en vervangingen. Het bedrag (ca. € 130.000) wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve vervangingen SMG om te reserveren voor toekomstig groot onderhoud en vervangingen
- de baten zijn ca. € 242.000 lager door het doorschuiven van de bijdrage voor het project Inrichting park Vijfhuizen naar 2017.

Resultaat SMG 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	395.515	841.603	**446.088**
Baten	187.869	399.653	**-211.784**
Saldo	**-207.646**	**-441.950**	**234.304**

Reserves

Stand van de reserves per	**31-12-2016**	**31-12-2015**	**verschil**
SMG Bestemmingreserve	6.573.717	6.893.362	319.645-
SMG Bestemmingreserve investering	309.189	197.189	112.000
Totaal	**6.882.906**	**7.090.551**	**207.646-**

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN SMG IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

	Jaarrekening 2016			Begroting 2016			Jaarrekening 2015		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	257.673	161.486	-96.187	486.673	126.820	-359.853	221.220	151.358	-69.861
2 Toezicht	38.872	-	-38.872	39.430	-	-39.430	35.634	-	-35.634
3 Financiën	15.288	1.761	-13.527	19.228	6.000	-13.228	14.285	6.951	-7.335
4 Bestuursadvisering	18.314	-	-18.314	19.568	-	-19.568	18.653	-	-18.653
5 Secretariaat	5.420	-	-5.420	6.500	-	-6.500	11.651	-	-11.651
6 Communicatie	11.598	-	-11.598	11.656	-	-11.656	10.046	-	-10.046
7 Inrichting & ontwikkeling	48.350	24.622	-23.729	258.548	266.833	8.285	142.867	353.429	210.562
Bijdrage participanten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten en baten	**395.515**	**187.869**	**-207.646**	**841.603**	**399.653**	**-441.950**	**454.355**	**511.738**	**57.383**
Gerealiseerde totaal saldo baten en las	**-207.646**			**-441.950**			**57.383**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	128.305	-	-128.305	6.000	-	-6.000	448.571	-	-448.571
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	-	447.950	447.950	-	447.950	447.950	-	588.377	588.377
Toevoeg best reserve SMG investering	130.737	-	-130.737	130.656	-	-130.656	197.189	-	-197.189
Onttrek best reserve SMG investering	-	18.737	18.737	-	130.656	130.656	-	-	-
Totaal lasten en baten	**654.556**	**654.556**	**-**	**978.259**	**978.259**	**-**	**1.100.115**	**1.100.115**	**-**
Gerealiseerde resultaat	**-**			**-**			**-**		
Totalen-generaal	**654.556**	**654.556**	**-**	**978.259**	**978.259**	**-**	**1.100.115**	**1.100.115**	**-**

TOELICHTING SMG OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER 2016

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	179.574	284.350	158.578
Inzet RNH regulier	78.100	71.667	62.642
Totaal lasten regulier	**257.673**	**356.017**	**221.220**
Baten:			
Opbrengsten regulier	92.341	58.320	82.673
Totaal baten regulier	**92.341**	**58.320**	**82.673**
Saldo regulier	**- 165.333**	**- 297.697**	**- 138.547**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	112.233	-
Inzet RNH incidenteel	-	18.423	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**130.656**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	69.146	68.500	68.685
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**69.146**	**68.500**	**68.685**
Saldo incidenteel	**69.146**	**- 62.156**	**68.685**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 96.187**	**- 359.853**	**- 69.861**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (ca. € 98.000)	onderschrijding voornamelijk door gunstigere aanbestedingen in het reguliere beheer en lagere beheerlasten doordat het gebied nog relatief 'jong' is en in 2016 nog geen investeringen in groot onderhoud/vervangingen noodzakelijk bleken.
overschrijding opbrengsten regulier (ca. € 34.000)	hogere inkomsten uit evenementen door goed verlopen evenementenseizoen
onderschrijding lasten incidenteel (ca. € 130.000)	in 2016 hoefde nog niet geïnvesteerd te worden in groot onderhoud en vervangingen. Het bedrag van ca. € 130.000 - wat het gemiddeld benodigde jaarlijkse bedrag voor groot onderhoud / vervangingen is - wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve vervaningen SMG om te reserveren voor toekomstig groot onderhoud en vervangingen.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
Grootonderhoud en verv. SMG	-	-	-
Overig:			
Bijdrage Schiphol t.b.v. Buitenschot	-	69.146	69.146-
	-	69.146	69.146-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
Grootonderhoud en vervangingen	130.656	-	130.656
Overig:			
Bijdrage Schiphol t.b.v. Buitenschot	-	68.500	68.500-
	130.656	68.500	62.156

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	inventarisatie uitgevoerd voor actualisering meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
uitgeven en reguleren vergunningen/gebruiksovereenkomsten	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	klachten tijdig behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	vrijwilligersprojecten door Stichting MEERgroen begeleid, werkvoorzieningschap ingehuurd voor beheerwerkzaamheden.			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	agrariërs ingeschakeld bij beheer waar mogelijk	x		x	
begeleiden Mysteryland 2016	geslaagde meerdaagse 22e editie van het festival		x	x	
begeleiden Mud Masters 2016	geslaagde 5e editie		x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
begeleiden uitvoeren groot onderhoud, vervangingen	in 2016 nog geen groot onderhoud / vervangingen uitgevoerd omdat dit nog niet noodzakelijk was.	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	7.185	7.916	5.814
Inzet RNH regulier	31.688	31.514	29.820
Totaal lasten regulier	**38.872**	**39.430**	**35.634**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 38.872**	**- 39.430**	**- 35.634**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 38.872**	**- 39.430**	**- 35.634**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	toezicht uitgevoerd conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	rol gastheer vervuld	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak met in 2016 specifieke aandacht voor sluipverkeer en hondenuitlaatservices	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.100	4.609	929
Inzet RNH regulier	17.027	17.345	20.334
Totaal lasten regulier	**18.127**	**21.954**	**21.264**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.761	6.000	6.951
Totaal baten regulier	**1.761**	**6.000**	**6.951**
Saldo regulier	**- 16.367**	**- 15.954**	**- 14.313**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	- 6.978
Inzet RNH incidenteel	- 2.840	- 2.726	-
Totaal lasten incidenteel	**- 2.840**	**- 2.726**	**- 6.978**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**2.840**	**2.726**	**6.978**
Saldo Financiën	**- 13.527**	**- 13.228**	**- 7.335**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	2.840-	-	2.840-
	2.840-	-	2.840-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	2.726-	-	2.726-
	2.726-	-	2.726-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen herijkt	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	846	568	583
Inzet RNH regulier	15.631	15.500	18.070
Totaal lasten regulier	**16.477**	**16.068**	**18.653**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 16.477**	**- 16.068**	**- 18.653**
Lasten:			
Lasten incidenteel	1.588	2.112	-
Inzet RNH incidenteel	249	1.388	-
Totaal lasten incidenteel	**1.837**	**3.500**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 1.837**	**- 3.500**	**-**
Saldo Bestuursadvisering	**- 18.314**	**- 19.568**	**- 18.653**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	637	-	637
Advieskosten monument MH17	1.201	-	1.201
	1.837	-	1.837

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	3.500	-	3.500
Advieskosten monument MH17	-	-	-
	3.500	-	3.500

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	actuele lopende zaken zijn in de bestuursvergadering behandeld en er zijn 8 besluiten genomen	x			
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen vlot en adequaat beantwoord				x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma grotendeels uitgevoerd binnen de gestelde kaders; afwijkingen verantwoord in najaarsrapportage en jaarrekening	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en de begrotingswijziging)	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	systematiek tellingen SMG onderzocht				x
Advisering monument MH17	Afspraken over de realisatie van een herdenkingsmonument in Park Vijfhuizen				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	5.420	6.500	11.651
Totaal lasten regulier	**5.420**	**6.500**	**11.651**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 5.420**	**- 6.500**	**- 11.651**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 5.420**	**- 6.500**	**- 11.651**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	extra aandacht besteed aan communicatie met griffies omtrent de jaarstukken van het schap	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.828	4.156	2.739
Inzet RNH regulier	7.770	7.500	7.307
Totaal lasten regulier	**11.598**	**11.656**	**10.046**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 11.598**	**- 11.656**	**- 10.046**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 11.598**	**- 11.656**	**- 10.046**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie gegeven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie		x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant; nieuwe website ontwikkeld, die medio 2017 online gaat	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	21.693	8.548	8.474
Totaal lasten regulier	**21.693**	**8.548**	**8.474**
Baten:			
Opbrengsten regulier	16.701	16.833	16.589
Totaal baten regulier	**16.701**	**16.833**	**16.589**
Saldo regulier	**- 4.992**	**8.285**	**8.116**
Lasten:			
Lasten incidenteel	24.690	246.652	121.394
Inzet RNH incidenteel	1.967	3.348	12.999
Totaal lasten incidenteel	**26.657**	**250.000**	**134.394**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	7.920	250.000	336.840
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**7.920**	**250.000**	**336.840**
Saldo incidenteel	**- 18.737**	**-**	**202.446**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 23.729**	**8.285**	**210.562**

Financieel	Toelichting
hogere lasten regulier (ca. € 13.000)	Hogere inzet RNH vanwege begeleiding van het verzoek voor de realisatie van een herdenkingsmonument voor de slachtoffers van MH17 en extra inzet voor de ontwikkeling van een camperpark bij parkeerplaats Expo Haarlemmermeer
onderschrijding totale lasten incidenteel (ca. € 223.000)	door doorschuiven van een deel van het project inrichting Park Vijfhuizen van 2016 naar 2017 (€ 250.000). Daarnaast zijn er incidentele kosten gemaakt (ca. 19.000) voor verbetering van het evenemententerrein en de campinglocatie in de Plesmanhoek o.a. voor Mysteryland.
onderschrijding opbrengsten incidenteel (ca. € 242.000)	de bijdrage voor het project inrichting park Vijfhuizen is gekoppeld aan de kosten voor het project en schuift ook door van 2016 naar 2017.

Specificatie baten en lasten incidenteel

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
Inrichting park Vijfhuizen	7.920	7.920	-
Verbetering evenemententerrein	18.737	-	18.737
	26.657	7.920	18.737

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
Inrichting park Vijfhuizen	250.000	250.000	-
Verbetering evenemententerrein	-	-	-
	250.000	250.000	-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap				x
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	grondtransacties in goede afstemming met partners			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
behartigen belangen schap bij aanleg Randstad 380KV leiding	inspanning gepleegd vanuit het schap voor begeleiden werkzaamheden Tennet. Deze lasten worden grotendeels vergoed door Tennet.	x			x
behartigen belangen schap bij aanleg gasleiding Beverwijk- Rotterdam	zo min mogelijk verstoring recreatie en compensatie voor geleden schade	x			x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
inrichting Park Vijfhuizen	project is doorgeschoven naar 2017		x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	192.532	301.599	168.643
Inzet RNH regulier	177.328	158.574	158.297
Totaal lasten regulier	**369.860**	**460.173**	**326.940**
Baten:			
Opbrengsten regulier	110.803	81.153	106.213
Totaal baten regulier	**110.803**	**81.153**	**106.213**
Saldo regulier	**- 259.057**	**- 379.020**	**- 220.727**
Lasten:			
Lasten incidenteel	26.279	360.997	114.416
Inzet RNH incidenteel	- 624	20.433	12.999
Totaal lasten incidenteel	**25.655**	**381.430**	**127.416**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	77.066	318.500	405.525
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**77.066**	**318.500**	**405.525**
Saldo incidenteel	**51.411**	**- 62.930**	**278.110**
Saldo Totaal	**- 207.646**	**- 441.950**	**57.383**

OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT SMG

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	177.328	158.574	158.297
Bestuurskosten	846	568	583
Kantoorkosten	3.766	7.286	3.454
Vervoerskosten	6.121	5.806	5.300
PR & marketing	3.828	4.156	1.612
Bedrijfskosten	179.173	280.710	157.694
Projectkosten*	24.454	381.430	134.394
Afschrijvingen	-	3.073	-
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 6.978
Totaal lasten	**395.515**	**841.603**	**454.355**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	-	-	-
Financiële baten	1.761	6.000	6.951
Overige opbrengsten	186.108	393.653	504.787
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten	**187.869**	**399.653**	**511.738**
Resultaat deelprogramma's	**- 207.646**	**- 441.950**	**57.383**
Bijdrage participanten	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**- 207.646**	**- 441.950**	**57.383**
Resultaatbestemming			
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	128.305	6.000	448.571
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	- 447.950	- 447.950	- 588.377
Toevoeg best reserve SMG investering	130.737	130.656	197.189
Onttrek best reserve SMG investering	- 18.737	- 130.656	-
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

Wet FIDO MODELSTATEN A EN B

Modelstaat A

Liquiditeitspositie over het: 4e kwartaal van het jaar: 2016

Provincie: Noord-Holland

Betreft categorie + naam:

Provincie:		Waterschap:	
Gemeente:		Gemeenschappelijke regeling:	Recreatieschap Spaarnwoude
Politieregio:			

Bedragen x 1000 euro

Kwartaal	1e			2e			3e			4e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0			0			0	
Gem. overschot		0			0			0			0	
Kasgeldlimiet	682	682	682	682	682	682	682	682	682	682	682	682
Ruimte onder limiet		682			682			682			682	
Overschrijding		0			0			0			0	

Berekening Kasgeldlimiet

Begrotingstotaal	8.323	LET OP: ook het begrotingstotaal x 1000 EURO
Het bij ministeriele regeling vastgestelde percentage	8,2%	LET OP: voor provincies geldt een ander percentage dan voor bv. Gem. regelingen
Kasgeldlimiet	682	

Toelichting op modelstaat A

Recreatieschap Spaarnwoude blijft gedurende het jaar 2016 ruimschoots onder de kasgeldlimiet.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		0	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		0	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		0
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld			
3b	nieuw uitgezette lange leningen			
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		0
5	Betaalde aflossingen			
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)		
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		0
8	Renterisiconorm			0
9a	ruimte onder			0
9b	Overschrijding			0

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		0	
11	Vastgestelde percentage			
12	Renterisiconorm	(10x11)		0

Toelichting op modelstaat B

Er hebben bij het recreatieschap Spaarnwoude geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Overige gegevens

SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR PER 31 DECEMBER 2016

PROVINCIE NOORD-HOLLAND	De heer J.H.M. Bond
GEMEENTE AMSTERDAM	De heer A. Choho
GEMEENTE HAARLEM	Mevrouw C.Y. Sikkema
GEMEENTE VELSEN	Mevrouw A.V. Baerveldt, vice-voorzitter*
GEMEENTE HAARLEMMERMEER	De heer J.C.W. Nederstigt
GEMEENTE HAARLEMMERLIEDE EN SPAARNWOUDE	De heer R. van Haeften

*vacature voorzitter

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1 de balans per 31 december 2016;
2 het overzicht van baten en lasten over 2016; en
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag (inclusief relevante paragrafen);
- de overige gegevens;
- diverse bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is, zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.
Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische

beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Bado, de Regeling Controleprotocol Wnt 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het Algemeen Bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 13 april 2017
Reg.nr.: 101821/215/382/259
Ipa-Acon Assurance B.V.

Was getekend : mr. drs. J.C. Olij RA

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2017.

Voorzitter,
A. Tekin

BIJLAGEN

JAARREKENING 2016

TOELICHTING INVESTERINGEN T.L.V. RESERVE

In de exploitatierekening wordt jaarlijks rekening gehouden met uitgaven voor de vervangingsinvesteringen. Indien de vervanging niet in één jaar kan worden uitgevoerd wordt het restant budget doorgeschoven naar het opvolgende jaar en als reservering opgenomen in de reserve investeringen. Na uitvoering van het project worden de kosten ten laste gebracht van dit reserve.

Algemene reserve Spaarnwoude	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Saldo per 1 januari	52.203	51.649
Bij: Rentetoevoeging	427	553
Toevoeging resultaat Spaarnwoude	-	-
Af: Onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	52.630	52.203

Bestemmingsreserve Investeringen	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Saldo per 1 januari	1.325.375	832.508
Bij: Rentetoevoeging	10.852	10.540
Overige toevoegingen	967.580	967.349
Af: Onttrekking	217.747-	485.023-
Saldo per 31 december	2.086.059	1.325.375

Overige investeringen	**Onttrekking 2016**	**Begroot 2016**
Verbouw werkplaats Genieweg 50	12.469	-
Recreatie monitoring	15.410	13.918
Herbestemming veerpont Zijkanaal C	9.298	7.794
Grootonderhoud gebouwen	42.491	100.000
Verbeteren zwemwaterkwaliteit	10.480	272.283
Terreinverbetering Houtrak	1.263	70.000
Terreinverbetering Oosterbroek	44.386	50.000
Begeleiding Randstad 380KV	21.281	12.614
Omvormen Zorgvrij	60.668	61.939
Totaal ontrekking	**217.747**	**588.548**

Ten behoeve van de uitvoering van de hierboven vermelde projecten is een totaal bedrag van € 217.747 onttrokken aan de bestemmingsreserve investeringen. Voor nadere specificatie van uitgevoerde projecten, zie toelichting programmarekening.

Bestemmingsreserve Beheer	**31-12-2016**	**31-12-2015**
Saldo per 1 januari	5.414.233	6.277.111
Bij: Rentetoevoeging	38.495	51.489
Overige toevoegingen	195.370	556.647
Af: Onttrekking	926.405-	1.471.014-
Saldo per 31 december	4.721.694	5.414.233

Overige investeringen	**Onttrekking 2016**	**Begroot 2016**
Bijdrage aan exploitatie	712.527	712.527
Uitv duurzaam Spaarnwoude	180.953	122.722
Fort Benoorden Spaarndam	32.925	-
Totaal ontrekking	**926.405**	**835.249**

Totaal is er een bedrag van € 926.405 onttrokken aan de reserve ten behoeve van de exploitatie (€ 712.527) voor de uitvoering van bovenstaande projecten (€ 213.878) Een bedrag van € 195.370 is aan de reserve toegevoegd wegens een positief exploitatie resultaat. Voor nadere specificatie van uitgevoerde projecten, zie toelichting programmarekening.

STAAT VAN GEACTIVEERDE INVESTERINGEN SPAARNWOUDE

RECREATIESCHAP SPAARNWOUDE

Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2015

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2015	Ver-meer-derd	Ver-min-derd	Geactiv. t/m 2016	Ter-mijn	Boek-waarde 01-01-16	Afschr. t/m 2015	Afschr. 2016	Boek-waarde 31-12-16	Rest-waarde
Speelwerktuigen											
Galaxy Mincar	2006	32.410		-	32.410	5	-	32.410-	-	-	-
		32.410	-	-	32.410		-	32.410-	-	-	-
Vervoermiddelen											
Yamaha 660	2006	11.500		-	11.500	5	-	11.500-	-	-	-
Suzuki 78-TV-SH	2007	33.058		-	33.058	5	-	33.058-	-	-	-
Modificatie 78-TV-SH	2007	10.200		-	10.200	5	-	10.200-	-	-	-
Suzuki 79-TV-SH	2007	33.058		-	33.058	5	-	33.058-	-	-	-
Modificatie 79-TV-SH	2007	10.200		-	10.200	5	-	10.200-	-	-	-
Mercedes 44-VTJ-6	2008	29.176			29.176	5	7.000	22.176-	-	7.000	7.000
Fiat Qubo	2012	15.852			15.852	5	4.227	11.625-	3.171	1.057	-
Iveco Daily	2015	51.068			51.068	5	43.408	7.660-	10.214	33.194	-
		194.111	-	-	194.111		54.635	139.476-	13.384	41.251	7.000
Vaartuigen											
Pont De Opstapper	2009	128.392		-	128.392	15	68.475	59.916-	8.559	59.916	-
		128.392	-	-	128.392		68.475	59.916-	8.559	59.916	-
Machines/gereedschappen											
Mestverpreider	2008	10.262			10.262	3	0	10.262-	-	-	-
Front / gazon maaier	2010	4.298			4.298	3	-	4.298-	-	-	-
		14.560	-	-	14.560		0	14.560-	-	-	-
Totaal generaal		**369.472**	**-**	**-**	**369.472**		**123.110**	**246.362-**	**21.944**	**101.167**	**7.000**

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM 2016

Er zijn in dit kader geen bijzonderheden te melden.

Nota Weerstandsvermogen Recreatieschap Spaarnwoude

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht Recreatieschap Spaarnwoude aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van Recreatieschap Spaarnwoude gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.
1. Inventariseren en kwantificeren risico's
2. Bepalen minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen
3. Berekenen aanwezige weerstandscapaciteit
4. Matchen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit

In deze nota worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's

In de eerste fase zijn de risico's van Recreatieschap Spaarnwoude geïnventariseerd. Met de budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

- Hoog / Midden / Laag (kans)
  Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.
- Structureel / Incidenteel
  Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risico kwantificering.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal € 1.070.000, -. Een nadere specificatie van dit bedrag is:

Risico	Kans	Incidenteel / Structureel	Financiële impact	Uitgaande van twee jaar
1. Subsidies (risico van terugbetalen)	Laag risico	Incidenteel	€ 100.000	€ 100.000
2. Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel	€ 50.000	€ 100.000
3. Vervuilde grond/ bodemsanering	Midden risico	Incidenteel	€ 600.000	€ 600.000

4. Verandering regelgeving (bijv wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Structureel	€ 50.000	€ 100.000
5. Calamiteiten zwemwater	Laag risico	Structureel	€ 10.000	€ 20.000
6. Verminderde inkomsten door faillissement horeca exploitanten/tegenvallend bezoek evenementen	Midden risico	Incidenteel	€ 150.000	€ 150.000
Totaal				**€ 1.070.000**

- Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met 2 vermenigvuldigd.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrompen moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 1.070.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor *niet* gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.170.000. In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2017

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2012. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen.

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve / voorziening	**Stand 1 januari 2017**	**Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit**
Algemene reserve	52.630	50.000
Bestemmingsreserve Beheer	4.721.694	650.000
Bestemmingsreserve Nieuwe Investeringen	2.086.059	400.000
Bestemmingsreserve Beheer Tacitustunnel	35.630	0
Bestemmingsreserve S.M.G	6.573.717	1.000.000
Bestemmingsreserve S.M.G Investeringen	309.189	0
Bestemmingsreserve S.G.P. Verv. investeringen	1.605.351	300.000
Algemene reserve S.G.P.	2.295.146	300.000
Totaal	**17.679.415**	**2.700.000**

*Voor de bovengenoemde reserves is de stand van de reserves per 1 januari 2017 als basis genomen waarbij alle goedgekeurde bestuursvoorstellen waarin beslag wordt gelegd op deze reserves zijn meegenomen (tot en met het AB van 17 december 2015). Kortom, alle reeds toegekende bijdragen vanuit de reserves maken geen deel uit van de ruimte hierboven gepresenteerd als weerstandscapaciteit.

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 2.700.000, - aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 2.700.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.170.000, -

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.170.000.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico’s worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen derhalve jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een dagelijks proces. Gedurende het jaar wordt het Bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld.

WNT-verantwoording 2016 Recreatieschap Spaarnwoude

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Spaarnwoude van toepassing zijnde regelgeving: "het algemene WNT-maximum".

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen:

Naam:	**Functie**
Mevrouw A.V. Baerveldt	Vicevoorzitter AB en DB*
De heer A. Choho	Lid AB en DB
Mevrouw drs. C.Y. Sikkema	Lid AB
De heer R. van Haeften	Lid AB
De heer J.C.W. Nederstigt	Lid AB
De heer J.H.M. Bond	Lid AB

*vacature voorzitter

bedragen x € 1	**Onderstaande gegevens zijn van toepassing op bovenstaande functionarissen**
Functie(s)	Zie bovenstaande
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	N.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	€ 0,-
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0,-
Totaal bezoldiging	**€ 0,-**

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Recreatieschap Spaarnwoude

Genieweg 46, 1981 ln Velsen-Zuid
Postbus 2571, 2002 rb Haarlem

Telefoon 023 520 28 20
Fax 023 520 28 38
E-mail: info@spaarnwoude.nl
Website: www.spaarnwoude.nl

PROGRAMMA BEGROTING SPAARNWOUDE

SGP
2018

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

			Blz.
1.	**Programma SGP 2018**		
	1.1	Achtergrond	3
	1.2	Meerjarenperspectief	3
	1.3	Financiële uitgangspunten 2018	3
	1.4	Overzicht participantenbijdrage	3
2.	**FINANCIËLE ONDERBOUWING**		
	2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2018	4
	2.2	Geprognosticeerde balans	5
	2.3	Meerjarenraming	6
3.	**TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018**		
	3.1	Gebiedsbeheer	7
	3.2	Toezicht	9
	3.3	Financiën	10
	3.4	Bestuursadvisering	11
	3.5	Secretariaat	13
	3.6	Communicatie	14
	3.7	Inrichting & Ontwikkeling	15
	3.8	Totaal	17
4.	**OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT**		18
5.	**OVERIGE GEGEVENS**		
	5.1	Vaststelling door het algemene bestuur	19
6.	**BIJLAGE**		
	6.1	Investeringsoverzicht	20

1. Programma SGP 2018

1.1 Achtergrond

Recreatieschap Spaarnwoude, onderdeel SGP, heeft deelgebieden in de Haarlemmermeer (Boseilanden, Groene Weelde, Park Zwaanshoek Noord, Park Zwanenburg), in Haarlem (Poelpolder) en in Amsterdam West (Tuinen van West). Het beheer van de gebieden wordt gefinancierd uit een participantenbijdrage van de provincie, de gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Amsterdam en uit inkomsten uit het gebied.

1.2. Meerjarenperspectief

In SGP komen in 2017 de laatste gebiedsdelen in Tuinen van West in beheer. Daarmee zijn in 2018 alle deelgebieden SGP - totaal 356 ha - in beheer.
In 2017 wordt een beheervisie opgesteld voor de deelgebieden SGP. Deze beheervisie dient na vaststelling als kader voor de doorontwikkeling van het gebied en voor de beheerkwaliteiten.

1.3. Financiële uitgangspunten 2018

• **Index:** De reguliere baten en lasten zijn verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index van 0,65% voor 2018 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2016). De participantenbijdrage is ook verhoogd met deze index.

• **Korting tarieven RNH:**
• in 2018 is net als in vorige jaren een korting van 2% op de tarieven van RNH toegekend.
• Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Conform de afspraken is op basis van een risicoberekening een opslag opgenomen in de tarieven van RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd. Deze verlaging - ca. € 5.700 in 2018 - is begroot bij deelprogramma financiën.

1.4. Overzicht participantenbijdrage 2016 - 2018

SGP	**PP-bijdrage 2016**	+ indexatie	**PP-bijdrage 2017**
Indexatie		**0,67%**	
Provincie Noord-Holland 50%	**€ 691.666**	€ 4.634	€ 696.300
Gemeente Amsterdam 10%	**€ 138.333**	€ 927	€ 139.260
Gemeente Haarlem 15%	**€ 207.499**	€ 1.390	€ 208.889
Gemeente Haarlemmermeer 25%	**€ 345.836**	€ 2.317	€ 348.153
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.383.334**	€ 9.268	€ 1.392.602

SGP	**PP-bijdrage 2017**	+ indexatie	**PP-bijdrage 2018**
Indexatie		**0,65%**	
Provincie Noord-Holland 50%	**€ 696.300**	€ 4.526	€ 700.826
Gemeente Amsterdam 10%	**€ 139.260**	€ 905	€ 140.165
Gemeente Haarlem 15%	**€ 208.889**	€ 1.358	€ 210.247
Gemeente Haarlemmermeer 25%	**€ 348.153**	€ 2.263	€ 350.416
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.392.602**	€ 9.052	€ 1.401.654

2. PROGRAMMABEGROTING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2018

Deelprogramma	Begroting 2018 lasten	Begroting 2018 baten	Begroting 2018 saldo	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Rekening 2016 lasten	Rekening 2016 baten	Rekening 2016 saldo
1 Gebiedsbeheer	1.025.444	166.100	- 859.344	1.048.433	165.027	- 883.406	854.720	178.668	- 676.052
2 Toezicht	103.111	-	- 103.111	102.445	-	- 102.445	86.440	-	- 86.440
3 Financiën	19.370	100	- 19.270	19.299	100	- 19.199	14.200	268	- 13.932
4 Bestuursadvisering	37.665	-	- 37.665	37.464	-	- 37.464	25.072	-	- 25.072
5 Secretariaat	13.968	-	- 13.968	13.878	-	- 13.878	11.552	-	- 11.552
6 Communicatie	23.793	-	- 23.793	23.639	-	- 23.639	14.325	-	- 14.325
7 Inrichting & ontwikkeling	24.562	44.358	19.796	537.729	259.702	- 278.027	271.241	277.252	6.011
Bijdrage participanten		1.401.654	1.401.654		1.392.602	1.392.602		1.383.334	1.383.334
Totaal lasten en baten	**1.247.913**	**1.612.212**	**364.299**	**1.782.887**	**1.817.431**	**34.544**	**1.277.550**	**1.839.521**	**561.972**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**364.299**			**34.544**			**561.972**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve SGP	1.417	-	1.417	5.751	-	5.751	242.070	-	242.070
Onttrekking algemene reserve SGP	-	-	-	-	37.716	- 37.716	-	16.014	- 16.014
Toevoeging best.reserve verv.investeringen SGP	497.882	-	497.882	494.667	-	494.667	491.493	-	491.493
Onttrekking bestemmingsres. vervangingsinv. SGP	-	135.000	- 135.000	-	428.158	- 428.158	-	155.577	- 155.577
Totaal lasten en baten	**1.747.212**	**1.747.212**	-	**2.283.305**	**2.283.305**	-	**2.011.112**	**2.011.112**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**1.747.212**	**1.747.212**	**-**	**2.283.305**	**2.283.305**	**-**	**2.011.112**	**2.011.112**	**-**

2.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Tabel 2.2.1: Geprognotiseerde balans per 31-12-2018 en 31-12-2017

Aktiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Materiële vaste activa	**-**	**-**
Vorderingen op lange termijn		
Effecten	-	-
Deposito's / spaarrekening	4.250.000	3.900.000
Leningen u/g	-	-
Totaal vorderingen op lange termijn	**4.250.000**	**3.900.000**
Saldo werkkapitaal	**49.340**	**35.041**
Totaal	**4.299.340**	**3.935.041**

Passiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Reserves/fondsen		
Algemene reserve SGP	2.264.598	2.263.181
Bestemmingsreserve investeringen SGP	2.034.742	1.671.860
Totaal reserves en fondsen	**4.299.340**	**3.935.041**
Totaal	**4.299.340**	**3.935.041**

Tabel 2.2.2: Staat van reserves en fondsen

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 december
Algemene reserve SGP	2017	€ 2.295.146	€ 37.716	€ 5.751	€ 2.263.181
Bestemmingsreserve invest. SGP	2017	€ 1.605.351	€ 428.158	€ 494.667	€ 1.671.860
Totaal reserves/fondsen		**€ 3.900.497**	**€ 465.874**	**€ 500.418**	**€ 3.935.041**
Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 december
Algemene reserve SGP	2018	€ 2.263.181	-	1.417	€ 2.264.598
Bestemmingsreserve invest. SGP	2018	€ 1.671.860	135.000	497.882	€ 2.034.742
Totaal reserves/fondsen		**€ 3.935.041**	**€ 135.000**	**€ 499.299**	**€ 4.299.340**

2.3 MEERJARENRAMING

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	884.693	890.444	896.232	902.058	907.921	913.822
	incidenteel:	163.740	135.000	185.878	287.086	438.952	491.805
	saldo beheer	**1.048.433**	**1.025.444**	**1.082.110**	**1.189.144**	**1.346.873**	**1.405.627**
2. Toezicht	regulier	**102.445**	**103.111**	**103.781**	**104.456**	**105.135**	**105.818**
3. Financien	regulier	24.950	25.095	25.258	25.422	25.587	25.753
	incidenteel	-5.651	-5.725	-5.762	-5.799	-5.837	-5.875
	saldo financiën	**19.299**	**19.370**	**19.496**	**19.623**	**19.750**	**19.878**
4. Bestuursadvisering	regulier	30.993	31.194	31.397	31.601	31.806	32.013
	incidenteel:	6.471	6.471	6.513	6.555	6.598	6.641
	saldo bestuursadvisering	**37.464**	**37.665**	**37.910**	**38.156**	**38.404**	**38.654**
5. Secretariaat	regulier	**13.878**	**13.968**	**14.059**	**14.150**	**14.242**	**14.335**
6. Communicatie	regulier	**23.639**	**23.793**	**23.948**	**24.104**	**24.261**	**24.419**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	24.403	24.562	24.722	24.883	25.045	25.208
	incidenteel:	513.326	-	-	-	-	-
	saldo inrichting & ontwikkeling	**537.729**	**24.562**	**24.722**	**24.883**	**25.045**	**25.208**
	totaal lasten	**1.782.887**	**1.247.913**	**1.306.026**	**1.414.516**	**1.573.710**	**1.633.939**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	165.027	166.100	167.180	168.267	169.361	170.462
3. Financien	regulier	100	100	100	101	102	102
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	44.072	44.358	44.647	44.937	45.229	45.523
	incidenteel	215.630	-	-	-	-	-
	Bijdrage participanten*	1.392.602	1.401.654	1.410.765	1.419.935	1.429.165	1.438.455
	totaal baten	**1.817.431**	**1.612.212**	**1.622.692**	**1.633.240**	**1.643.857**	**1.654.542**
	resultaat voor bestemming	**34.544**	**364.299**	**316.666**	**218.724**	**70.147**	**20.603**

	jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	reserves/fondsen per 31-12	3.935.041	4.299.340	4.616.006	4.834.730	4.904.877	4.925.480
	weerstandsvermogen	-	-	-	-	-	-
	Provincie Noord-Holland 50%	696.301	700.827	705.382	709.967	714.582	719.227
	Gemeente Amsterdam 10%	139.260	140.165	141.076	141.993	142.916	143.845
	Gemeente Haarlem 15%	208.890	210.248	211.615	212.990	214.374	215.767
	Gemeente Haarlemmermeer 25%	348.151	350.414	352.692	354.984	357.291	359.613
		1.392.602	1.401.654	1.410.765	1.419.934	1.429.163	1.438.452

SGP

De meerjarenraming SPW is structureel en reëel in evenwicht. Het budget voor groot onderhoud en vervangingen stijgt in de komende jaren, omdat het gebied meer onderhoud behoeft naar mate de inrichtingselementen verouderen. In 2017 wordt de meerjarenraming voor groot onderhoud en vervangingen verder uitgewerkt.

3. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	698.032	693.524	497.112
Inzet RNH regulier	192.412	191.169	232.543
Totaal lasten regulier	**890.444**	**884.693**	**729.655**
Baten:			
Opbrengsten regulier	166.100	165.027	178.668
Totaal baten regulier	**166.100**	**165.027**	**178.668**
Saldo regulier	**- 724.344**	**- 719.666**	**- 550.987**
Lasten:			
Lasten incidenteel	130.000	139.740	120.406
Inzet RNH incidenteel	5.000	24.000	4.659
Totaal lasten incidenteel	**135.000**	**163.740**	**125.065**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 135.000**	**- 163.740**	**- 125.065**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 859.344**	**- 883.406**	**- 676.052**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud en vervangingen	€ 135.000	€ -	€ 135.000
	€ 135.000	€ -	€ 135.000

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
opstellen meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
uitgeven en reguleren	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
begeleiden Mysteryland 2018	organisator/gemeente/partners tevreden over dienstverlening schap, omwonenden hebben zo min mogelijk overlast ondervonden		x	x	
begeleiden Mud Masters 2018	organisator/gemeente/partners tevreden over dienstverlening schap, omwonenden hebben zo min mogelijk overlast ondervonden		x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
begeleiden uitvoeren groot onderhoud en vervangingen	conform planning uitgevoerd	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	13.788	13.699	13.153
Inzet RNH regulier	89.323	88.746	73.287
Totaal lasten regulier	**103.111**	**102.445**	**86.440**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 103.111**	**- 102.445**	**- 86.440**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 103.111**	**- 102.445**	**- 86.440**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak, met als specifieke aandachtspunten: gebruik van de mountainbikeroutes, handdhaving van het hondenbeleid en samenwerking met handhavingspartners bij Tuinen van West	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.837	3.829	1.400
Inzet RNH regulier	21.258	21.121	18.656
Totaal lasten regulier	**25.095**	**24.950**	**20.056**
Baten:			
Opbrengsten regulier	100	100	268
Totaal baten regulier	**100**	**100**	**268**
Saldo regulier	**- 24.995**	**- 24.850**	**- 19.788**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	- 5.725	- 5.651	- 5.856
Totaal lasten incidenteel	**- 5.725**	**- 5.651**	**- 5.856**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**5.725**	**5.651**	**5.856**
Saldo Financiën	**- 19.270**	**- 19.199**	**- 13.932**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	€ -5.725		€ -5.725
	€ -5.725	€ -	€ -5.725

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	5.115	5.082	1.046
Inzet RNH regulier	26.079	25.911	18.738
Totaal lasten regulier	**31.194**	**30.993**	**19.783**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 31.194**	**- 30.993**	**- 19.783**
Lasten:			
Lasten incidenteel	3.100	3.100	4.456
Inzet RNH incidenteel	3.371	3.371	833
Totaal lasten incidenteel	**6.471**	**6.471**	**5.289**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 6.471**	**- 6.471**	**- 5.289**
Saldo Bestuursadvisering	**- 37.665**	**- 37.464**	**- 25.072**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	€ 6.471	€ -	€ 6.471
	€ 6.471	€ -	€ 6.471

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en (informele) advisering	x			
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen vlot en adequaat beantwoord				x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	13.968	13.878	11.552
Totaal lasten regulier	**13.968**	**13.878**	**11.552**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 13.968**	**- 13.878**	**- 11.552**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 13.968**	**- 13.878**	**- 11.552**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten en publiek op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	4 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	8.648	8.592	5.941
Inzet RNH regulier	15.145	15.047	8.384
Totaal lasten regulier	**23.793**	**23.639**	**14.325**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 23.793**	**- 23.639**	**- 14.325**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 23.793**	**- 23.639**	**- 14.325**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie		x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	vernieuwde website medio 2017 online	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.878	3.853	914
Inzet RNH regulier	20.684	20.550	8.831
Totaal lasten regulier	**24.562**	**24.403**	**9.745**
Baten:			
Opbrengsten regulier	44.358	44.072	47.193
Totaal baten regulier	**44.358**	**44.072**	**47.193**
Saldo regulier	**19.796**	**19.669**	**37.448**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	503.455	238.763
Inzet RNH incidenteel	-	9.871	22.733
Totaal lasten incidenteel	**-**	**513.326**	**261.496**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	215.630	225.955
Project subsidies	-	-	4.104
Totaal baten incidenteel	**-**	**215.630**	**230.059**
Saldo incidenteel	**-**	**- 297.696**	**- 31.437**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**19.796**	**- 278.027**	**6.011**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	Tuinen van West in erfpacht verkregen.			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	mogelijk nieuw evenement in 2018		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Landschapsplan 380KV	inpassing 380KV leiding in het gebied gerealiseerd conform het landschapsplan		x	x
behartigen belangen schap bij aanleg Randstad 380KV leiding	inspanning schap voor begeleiden werkzaamheden Tennet. Deze lasten worden grotendeels vergoed door Tennet.	x		x

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	733.298	728.579	519.565
Inzet RNH regulier	378.869	376.422	371.990
Totaal lasten regulier	**1.112.167**	**1.105.001**	**891.555**
Baten:			
Opbrengsten regulier	210.558	209.199	226.129
Totaal baten regulier	**210.558**	**209.199**	**226.129**
Saldo regulier	**- 901.609**	**- 895.802**	**- 665.427**
Lasten:			
Lasten incidenteel	133.100	646.295	363.626
Inzet RNH incidenteel	2.646	31.591	22.368
Totaal lasten incidenteel	**135.746**	**677.886**	**385.994**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	215.630	225.955
Project subsidies	-	-	4.104
Totaal baten incidenteel	**-**	**215.630**	**230.059**
Saldo incidenteel	**- 135.746**	**- 462.256**	**- 155.935**
Saldo Totaal	**- 1.037.355**	**- 1.358.058**	**- 821.362**

4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	378.869	376.422	371.990
Bestuurskosten	5.115	5.082	1.046
Kantoorkosten	9.031	8.973	5.269
Vervoerskosten	10.148	10.082	10.012
PR & marketing	8.648	8.592	5.941
Bedrijfskosten	697.778	693.272	500.922
Projectkosten*	135.746	677.886	384.905
Afschrijvingen	2.578	2.578	-
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 2.535
Totaal lasten	**1.247.913**	**1.782.887**	**1.277.550**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	45.372	45.079	49.826
Financiële baten	100	100	268
Overige opbrengsten	165.086	379.650	401.989
Project subsidies	-	-	4.104
Totaal baten	**210.558**	**424.829**	**456.187**
Resultaat deelprogramma's	**- 1.037.355**	**- 1.358.058**	**- 821.362**
Bijdrage participanten	1.401.654	1.392.602	1.383.334
Resultaat voor bestemming	**364.299**	**34.544**	**561.972**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve SGP	1.417	5.751	242.070
Onttrekking Algemene reserve SGP	-	- 37.716	- 16.014
Toevoeging best.reserve verv.investeringen SGP	497.882	494.667	491.493
Onttrekking best.reserve verv.investeringen SGP	- 135.000	- 428.158	- 155.577
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling door het algemeen bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2017.

Voorzitter,
A. Tekin

6. BIJLAGE

6.1 INVESTERINGSOVERZICHT 2018

Omschrijving	Begroting 2017 in €	Begroting 2016 in €
Grootonderhoud en vervangingen	€ 135.000	€ 135.000
Recreatiemonitor	€ 6.471	€ 6.471
TOTAAL	**€ 135.000**	**€ 135.000**

Het project grootonderhoud en vervangingen 2018 ad € 135.000 wordt onttrokken uit de bestemmingsreserve S.G.P. (verv)- investeringen.
De kosten vooor de recreatimonitor SGP ad € 6.471 komen ten laste van de exploitatie SGP.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Recreatieschap Spaarnwoude

Genieweg 46, 1981 ln Velsen-Zuid
Postbus 2571, 2002 rb Haarlem

Telefoon 023 520 28 20
Fax 023 520 28 38
E-mail: info@spaarnwoude.nl
Website: www.spaarnwoude.nl

PROGRAMMA BEGROTING SPAARNWOUDE

SMG

2018

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

			Blz.
1.	**Programma SMG 2018**		
	1.1	Achtergrond	3
	1.2	Meerjarenperspectief	3
	1.3	Financiële uitgangspunten 2018	3
2.	**FINANCIËLE ONDERBOUWING**		
	2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2018	4
	2.2	Geprognosticeerde balans	5
	2.3	Meerjarenraming	6
3.	**TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018**		
	3.1	Gebiedsbeheer	7
	3.2	Toezicht	9
	3.3	Financiën	10
	3.4	Bestuursadvisering	11
	3.5	Secretariaat	13
	3.6	Communicatie	14
	3.7	Inrichting & Ontwikkeling	15
	3.8	Totaal	16
4.	**OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT**		17
5.	**OVERIGE GEGEVENS**		
	5.1	Vaststelling door het algemeen bestuur	18
6.	**BIJLAGE**		
	6.1	Investeringsoverzicht	19

1. Programma SMG 2018

1.1 Achtergrond

Recreatieschap Spaarnwoude, onderdeel SMG, bestaat uit de volgende deelgebieden in de Haarlemmermeer: Park Vijfhuizen, Carré West, Carré Zuid, Plesmanhoek, Buitenschot en het parkeerterrein bij de Groene Weelde. Het beheer wordt gefinancierd uit een jaarlijkse onttrekking uit de bestemmingsreserve SMG, een subsidie van Schiphol (voor een deel van de kosten voor het extra beheer van Buitenschot) en door inkomsten uit het gebied.

1.2 Meerjarenperspectief

In 2012 is de afkoopsom SMG overgedragen aan recreatieschap Spaarnwoude voor het beheer voor een periode van 25 jaar (tot 2038) uitgaande van een jaarlijks rentepercentage van 4%. De reserve is minder aangegroeid dan voorzien was door invoering van schatkistbankieren (circa 0% rente in plaats van 4% rente). Hierdoor kan de reserve circa 15 jaar mee in plaats van 25 jaar. Overeenkomstig de gemaakte afspraken staan zowel de provincie Noord-Holland als de gemeente Haarlemmermeer op langere termijn voor elk 50% garant voor de voortzetting van de financiering van het beheer. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek in 2017 naar maatregelen om te zorgen dat de reserve minder snel wordt uitgeput en besluitvorming van het bestuur hierover, wordt mogelijk in 2018 al gestart met de implementatie van (enkele) maatregelen.

1.3 Financiële uitgangspunten 2018

• **Index**: De reguliere baten en lasten zijn verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index van 0,65% voor 2018 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2016).

• **Korting tarieven RNH:**
• in 2018 is net als in vorige jaren een korting van 2% op de tarieven van RNH toegekend.
• Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Conform de afspraken is op basis van een risicoberekening een opslag opgenomen in de tarieven van RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd. Deze verlaging - ca. € 2.500 in 2018 - is begroot bij deelprogramma financiën.

2. PROGRAMMABEGROTING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2018

	Begroting 2018			Begroting 2017			Rekening 2016		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	497.486	154.301	- 343.185	494.272	153.305	- 340.967	257.673	161.486	- 96.187
2 Toezicht	39.951	-	- 39.951	39.694	-	- 39.694	38.872	-	- 38.872
3 Financiën	19.728	1.007	- 18.721	19.601	1.000	- 18.601	15.288	1.761	- 13.527
4 Bestuursadvisering	19.940	-	- 19.940	19.811	-	- 19.811	18.314	-	- 18.314
5 Secretariaat	6.587	-	- 6.587	6.544	-	- 6.544	5.420	-	- 5.420
6 Communicatie	11.810	-	- 11.810	11.734	-	- 11.734	11.598	-	- 11.598
7 Inrichting & ontwikkeling	8.661	17.056	8.395	64.105	42.446	- 21.659	48.350	24.622	- 23.729
Bijdrage participanten		-	-		-	-		-	-
Totaal lasten en baten	**604.163**	**172.364**	**- 431.799**	**655.761**	**196.751**	**- 459.010**	**395.515**	**187.869**	**- 207.646**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**- 431.799**			**- 459.010**			**- 207.646**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	19.632	-	19.632	19.506	-	19.506	128.305	-	128.305
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	-	451.431	- 451.431	-	448.516	- 448.516	-	447.950	- 447.950
Toevoeg best reserve SMG investering	132.386	-	132.386	131.531	-	131.531	130.737	-	130.737
Onttrek best reserve SMG investering	-	132.386	- 132.386	-	161.531	- 161.531	-	18.737	- 18.737
Totaal lasten en baten	**756.181**	**756.181**	-	**806.798**	**806.798**	-	**654.556**	**654.556**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**756.181**	**756.181**	**-**	**806.798**	**806.798**	**-**	**654.556**	**654.556**	**-**

2.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Tabel 2.2.1: Geprognotiseerde balans per 31-12-2017 en 31-12-2018

Aktiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Materiële vaste activa	**-**	**-**
Vorderingen op lange termijn		
Effecten	309.900	309.900
Deposito's / Spaarrekeningen	5.550.000	6.000.000
Leningen u/g	-	-
Totaal vorderingen op lange termijn	**5.859.900**	**6.309.900**
Saldo werkkapitaal	**132.197**	**113.996**
Totaal	**5.992.097**	**6.423.896**

Passiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Reserves/fondsen		
Bestemmingsreserve SMG	5.712.908	6.144.707
Bestemmingsreserve SMG investering	279.189	279.189
Totaal reserves en fondsen	**5.992.097**	**6.423.896**
Totaal	**5.992.097**	**6.423.896**

Tabel 2.2.2: Staat van reserves en fondsen

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Rente-toevoeging	Saldo 31 december
Bestemmingsreserve SMG	2017	€ 6.573.717	€ 448.516	€ 19.506	€ 6.144.707
Best reserve SMG investering	2017	€ 309.189	€ 161.531	€ 131.531	€ 279.189
Totaal reserves/fondsen		**€ 6.882.906**	**€ 610.047**	**€ 151.037**	**€ 6.423.896**
Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Rente-toevoeging	Saldo 31 december
Bestemmingsreserve SMG	2018	€ 6.144.707	€ 451.431	€ 19.632	€ 5.712.908
Best reserve SMG investering	2018	€ 279.189	€ 132.386	€ 132.386	€ 279.189
Totaal reserves/fondsen		**€ 6.423.896**	**€ 583.817**	**€ 152.018**	**€ 5.992.097**

2.3 MEERJARENRAMING

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	362.741	365.100	367.473	369.862	372.266	374.686
	incidenteel:	131.531	132.386	153.247	171.243	172.356	173.476
	saldo beheer	**494.272**	**497.486**	**520.720**	**541.105**	**544.622**	**548.162**
2. Toezicht	regulier	**39.694**	**39.951**	**40.211**	**40.472**	**40.735**	**41.000**
3. Financien	regulier	22.101	22.244	22.389	22.535	22.681	22.828
	incidenteel	-2.500	-2.516	-2.532	-2.548	-2.565	-2.582
	saldo financiën	**19.601**	**19.728**	**19.857**	**19.987**	**20.116**	**20.246**
4. Bestuursadvisering	regulier	16.604	16.712	16.821	16.930	17.040	17.151
	incidenteel:	3.207	3.228	3.249	3.270	3.291	3.312
	saldo bestuursadvisering	**19.811**	**19.940**	**20.070**	**20.200**	**20.331**	**20.463**
5. Secretariaat	regulier	**6.544**	**6.587**	**6.630**	**6.673**	**6.716**	**6.760**
6. Communicatie	regulier	**11.734**	**11.810**	**11.887**	**11.964**	**12.042**	**12.120**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	8.605	8.661	8.717	8.774	8.831	8.888
	incidenteel:	55.500	-	-	-	-	-
	saldo inrichting & ontwikkeling	**64.105**	**8.661**	**8.717**	**8.774**	**8.831**	**8.888**
	totaal lasten	**655.761**	**604.163**	**628.092**	**649.175**	**653.393**	**657.639**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	83.711	84.255	84.803	85.354	85.909	86.467
	incidenteel	69.594	70.046	70.501	70.959	71.420	71.884
3. Financien	regulier	1.000	1.007	1.013	1.020	1.027	1.034
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	16.946	17.056	17.170	17.285	17.401	17.517
	incidenteel	25.500	-	-	-	-	-
	Bijdrage participanten*	-	-	-	-	-	-
	totaal baten	**196.751**	**172.363**	**173.487**	**174.618**	**175.757**	**176.902**
	resultaat voor bestemming	**-459.010**	**-431.799**	**-454.605**	**-474.557**	**-477.636**	**-480.737**

	jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	reserves/fondsen per 31-12	6.423.896	5.992.097	5.537.492	5.062.936	4.585.299	4.104.562
	weerstandsvermogen	-	-	-	-	-	-
	Provincie Noord-Holland 50,00%	-	-	-	-	-	-
	Gemeente Haarlemmermeer 50,00%	-	-	-	-	-	-
		-	-	-	-	-	-

SMG

De meerjarenraming SMG is structureel niet sluitend. Dit komt omdat het beheer wordt gefinancierd vanuit een hiervoor bedoelde afkoopsom voor het beheer voor een periode van 25 jaar (tot 2018). De afkoopsom raakt bij ongewijzigd beleid eerder uitgeput dan was voorzien. De reden hiervoor is dat de rente op de afkoopsom bijna nihil is. Na uitputting van de afkoopsom zijn de gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland beide voor 50% verantwoordelijk voor de dekking van de beheerlasten SMG. Het recreatieschap gaat in 2017 een plan opstellen met als doel de afkoopsom langer te kunnen benutten voor het beheer van SMG-gebieden.

Het budget voor groot onderhoud en vervangingen stijgt in de komende jaren, omdat het gebied meer onderhoud behoeft naar mate de inrichtingselementen verouderen.

3. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	292.484	290.594	179.574
Inzet RNH regulier	72.616	72.147	78.100
Totaal lasten regulier	**365.100**	**362.741**	**257.673**
Baten:			
Opbrengsten regulier	84.255	83.711	92.341
Totaal baten regulier	**84.255**	**83.711**	**92.341**
Saldo regulier	**- 280.845**	**- 279.030**	**- 165.333**
Lasten:			
Lasten incidenteel	127.353	126.531	-
Inzet RNH incidenteel	5.033	5.000	-
Totaal lasten incidenteel	**132.386**	**131.531**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	70.046	69.594	69.146
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**70.046**	**69.594**	**69.146**
Saldo incidenteel	**- 62.340**	**- 61.937**	**69.146**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 343.185**	**- 340.967**	**- 96.187**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud en vervangingen	132.386	-	132.386
Bijdrage Schiphol tbv Buitenschot	-	70.046	-70.046
	132.386	70.046	62.340

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
opstellen meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
uitgeven en reguleren	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
begeleiden Mysteryland 2018	organisator/gemeente/partners tevreden over dienstverlening schap, omwonenden hebben zo min mogelijk overlast ondervonden		x	x	
begeleiden Mud Masters 2018	organisator/gemeente/partners tevreden over dienstverlening schap, omwonenden hebben zo min mogelijk overlast ondervonden		x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
begeleiden uitvoeren groot onderhoud en vervangingen	conform planning uitgevoerd	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	8.020	7.969	7.185
Inzet RNH regulier	31.931	31.725	31.688
Totaal lasten regulier	**39.951**	**39.694**	**38.872**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 39.951**	**- 39.694**	**- 38.872**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 39.951**	**- 39.694**	**- 38.872**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak, met als specifieke aandachtspunten: sluipverkeer en handdhaving van het hondenbeleid	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	4.670	4.640	1.100
Inzet RNH regulier	17.574	17.461	17.027
Totaal lasten regulier	**22.244**	**22.101**	**18.127**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.007	1.000	1.761
Totaal baten regulier	**1.007**	**1.000**	**1.761**
Saldo regulier	**- 21.237**	**- 21.101**	**- 16.367**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	- 2.516	- 2.500	- 2.840
Totaal lasten incidenteel	**- 2.516**	**- 2.500**	**- 2.840**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**2.516**	**2.500**	**2.840**
Saldo Financiën	**- 18.721**	**- 18.601**	**- 13.527**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	-2.516	-	-2.516
	-2.516	-	-2.516

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.007	1.000	846
Inzet RNH regulier	15.705	15.604	15.631
Totaal lasten regulier	**16.712**	**16.604**	**16.477**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 16.712**	**- 16.604**	**- 16.477**
Lasten:			
Lasten incidenteel	1.409	1.400	1.588
Inzet RNH incidenteel	1.819	1.807	249
Totaal lasten incidenteel	**3.228**	**3.207**	**1.837**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 3.228**	**- 3.207**	**- 1.837**
Saldo Bestuursadvisering	**- 19.940**	**- 19.811**	**- 18.314**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	3.228	-	3.228
	3.228	-	3.228

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en (informele) advisering	x			
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen vlot en adequaat beantwoord				x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	6.587	6.544	5.420
Totaal lasten regulier	**6.587**	**6.544**	**5.420**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 6.587**	**- 6.544**	**- 5.420**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 6.587**	**- 6.544**	**- 5.420**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten en publiek op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	4 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	4.211	4.184	3.828
Inzet RNH regulier	7.599	7.550	7.770
Totaal lasten regulier	**11.810**	**11.734**	**11.598**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 11.810**	**- 11.734**	**- 11.598**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 11.810**	**- 11.734**	**- 11.598**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie		x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up-to-date en met aantrekkelijke berichtgeving over	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	8.661	8.605	21.693
Totaal lasten regulier	**8.661**	**8.605**	**21.693**
Baten:			
Opbrengsten regulier	17.056	16.946	16.701
Totaal baten regulier	**17.056**	**16.946**	**16.701**
Saldo regulier	**8.395**	**8.341**	**- 4.992**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	55.000	24.690
Inzet RNH incidenteel	-	500	1.967
Totaal lasten incidenteel	**-**	**55.500**	**26.657**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	25.500	7.920
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**25.500**	**7.920**
Saldo incidenteel	**-**	**- 30.000**	**- 18.737**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**8.395**	**- 21.659**	**- 23.729**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	grondtransacties in goede afstemming met partners			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
behartigen belangen schap bij aanleg Randstad 380KV leiding	inspanning schap voor begeleiden werkzaamheden Tennet. Deze lasten worden grotendeels vergoed door Tennet.	x			x

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	310.392	308.387	192.532
Inzet RNH regulier	160.673	159.636	177.328
Totaal lasten regulier	**471.065**	**468.023**	**369.860**
Baten:			
Opbrengsten regulier	102.318	101.657	110.803
Totaal baten regulier	**102.318**	**101.657**	**110.803**
Saldo regulier	**- 368.747**	**- 366.366**	**- 259.057**
Lasten:			
Lasten incidenteel	128.762	182.931	26.279
Inzet RNH incidenteel	4.336	4.807	- 624
Totaal lasten incidenteel	**133.098**	**187.738**	**25.655**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	70.046	95.094	77.066
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**70.046**	**95.094**	**77.066**
Saldo incidenteel	**- 63.052**	**- 92.644**	**51.411**
Saldo Totaal	**- 431.799**	**- 459.010**	**- 207.646**

4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	160.673	159.636	177.328
Bestuurskosten	1.007	1.000	846
Kantoorkosten	6.953	6.907	3.766
Vervoerskosten	6.643	6.600	6.121
PR & marketing	4.211	4.184	3.828
Bedrijfskosten	288.464	286.602	179.173
Projectkosten*	133.098	187.738	24.454
Afschrijvingen	3.114	3.094	-
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**604.163**	**655.761**	**395.515**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	-	-	-
Financiële baten	1.006	1.000	1.761
Overige opbrengsten	171.357	195.751	186.108
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten	**172.363**	**196.751**	**187.869**
Resultaat deelprogramma's	**- 431.800**	**- 459.010**	**- 207.646**
Bijdrage participanten	-	-	-
Resultaat voor bestemming	**- 431.800**	**- 459.010**	**- 207.646**
Resultaatbestemming			
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	19.631	19.506	128.305
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	- 451.431	- 448.516	- 447.950
Toevoeging bestemmingsreserve SMG	132.386	131.531	130.737
Onttrekking bestemmingsreserve SMG	- 132.386	- 161.531	- 18.737
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling door het algemeen bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2017.

Voorzitter,
A. Tekin

6. BIJLAGE

6.1 INVESTERINGSOVERZICHT 2018

Omschrijving	Begroting 2018 in €	Begroting 2017 in €
Inrichting park Vijfhuizen	€ -	€ 25.500
Grootonderhoud en vervangingen	€ 132.386	€ 131.531
Recreatiemonitor	€ 3.228	€ 3.207
Verbeteren evenemententerrein	€ -	€ 30.000
TOTAAL	**€ 135.614**	**€ 190.238**

Jaarlijks wordt een bedrag begroot voor de uitvoering van grootonderhoud en vervangingen welke wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve (verv) - investeringen. De kosten voor recreatiemonitor komen ten laste van de exploitatierekening.

Spaarnwoude
Natuur en recreatie

Recreatieschap Spaarnwoude
Genieweg 46, 1981 ln Velsen-Zuid
Postbus 2571, 2002 rb Haarlem
Telefoon 023 520 28 20
Fax 023 520 28 38
E-mail: info@spaarnwoude.nl
Website: www.spaarnwoude.nl

PROGRAMMA BEGROTING SPAARNWOUDE SPW 2018

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMAPLAN		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Financiële uitgangspunten 2018	3
1.3	Meerjarenperspectief	3
1.4	Programma accenten 2018	3
1.5	Overzicht participantenbijdragen	4
1.6	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	4
1.7	Doelenboom Recreatiechap Spaarnwoude	5
2. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2018	6
2.2	Geprognosticeerde balans	7
2.3	Meerjarenraming	8
3. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018		
3.1	Gebiedsbeheer	9
3.2	Toezicht	11
3.3	Financiën	12
3.4	Bestuursadvisering	13
3.5	Secretariaat	15
3.6	Communicatie	16
3.7	Inrichting & Ontwikkeling	17
3.8	Totaal	19
4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT		20
5. BELEIDSLIJNEN		
5.1	Inleiding	21
5.2	Weerstandsvermogen	21
5.3	Onderhoud Kapitaalgoederen	22
5.3.1	Wegen en fietspaden	22
5.3.2	Riolering	22
5.3.3	Water	22
5.3.4	Groen	22
5.3.5	Gebouwen	22
5.4	Financiering	23
5.4.1	Algemeen	23
5.4.2	Risicobeheer	23
5.5	Bedrijfsvoering	24
5.6	Verbonden partijen	24
5.7	Grondbeleid	24
6. OVERIGE GEGEVENS		
6.1	Vaststelling van het algemene bestuur	25
BIJLAGEN		
Bijlage 1: Tarieventabel		26
Bijlage 2: Kaart		28

Programmaplan 2018

1. Achtergrond

Het recreatiegebied Spaarnwoude ligt in de bufferzone tussen het stedelijk gebied van Kennemerland en Amsterdam. De provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied, door middel van een gemeenschappelijke regeling.

Het recreatieschap bestaat uit drie onderdelen, te weten SPW aan de noordkant, en SGP en SMG aan de zuidkant. De begrotingen zijn gescheiden omdat de exploitatietekorten worden gefinancierd door verschillende participanten. Deze programmabegroting heeft betrekking op SPW, oftewel Spaarnwoude Oud.

Belangrijk doel voor de komende jaren is het Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude. Doel van dit programma is het in evenwicht brengen van baten en lasten van het schap, waarbij er voldoende middelen zijn om al het beheer en onderhoud uit te voeren. In de huidige situatie teert het recreatieschap in op de reserves, welke binnen afzienbare tijd op raken.

Het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude bestaat uit bezuinigingen, aanpassing van het gebiedsbeheer en de inrichting, en het verwerven van meer inkomsten. De maatregelen zijn verdeeld over de korte, middellange en lange termijn. In de afgelopen jaren is er al concrete voortgang geboekt, met bijvoorbeeld het werven van meer festivals waardoor de baten van het schap hoger zijn. Ook is er bezuinigd op de uitgaven van het schap. Er waren echter ook tegenslagen waardoor het einddoel nog niet in zicht is.

2. Financiële uitgangspunten 2018

- **Index:** de kosten worden geïndexeerd conform besluit van 17-12-2015. De participantenbijdrage wordt verhoogd met 0,65%.
- **Korting tarieven RNH:** net als in voorgaande jaren geeft RNH een korting van 2% op de tarieven.

3. Meerjarenperspectief

Het uitvoeren van Ontwikkelmodel Duurzaam Spaarnwoude, waarin een mix van de volgende maatregelen is opgenomen:

- bezuinigingen;
- aanpassing en vernieuwing van het gebied;
- aanpassing van het gebiedsbeheer;
- het verwerven van meer inkomsten.

Hiermee ontstaat een duurzame financiële basis voor beheer, inclusief groot onderhoud en vervangingen in Spaarnwoude Oud. De afbouw van de financiële reserves van Spaarnwoude Oud dient zich binnen een aantal jaren te stabiliseren tot een niveau dat tenminste gelijk is aan het minimale weerstandsvermogen dat nodig is om risico's op te kunnen vangen. Dit niveau is als ondergrens voor de financiële reserves

4. Programma accenten 2018

Verder werken aan het Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude. De invulling daarvan is afhankelijk van de voortgang in 2017, belsuitvorming van het bestuur en diverse externe factoren.

5. Overzicht participantenbijdrage

Overzicht participantenbijdrage SPW

SPW	**PP-bijdrage 2016**	+ indexatie	**PP-bijdrage 2017**
Indexatie		0,67%	
Provincie Noord-Holland	**791.205**	5.301	796.506
Gemeente Amsterdam	**329.295**	2.206	331.501
Gemeente Haarlem	**190.723**	1.278	192.001
Gemeente Velsen	**113.242**	759	114.001
Gemeente H'meer	**52.150**	349	52.499
Gemeente H'liede en Spaarnwoude	**13.411**	90	13.501
Totaal participantenbijdrage	**1.490.026**	9.983	**1.500.009**

SPW	**PP-bijdrage 2017**	+ indexatie	**PP-bijdrage 2018**
Indexatie		0,65%	
Provincie Noord-Holland	**796.506**	5.177	801.683
Gemeente Amsterdam	**331.501**	2.155	333.656
Gemeente Haarlem	**192.001**	1.248	193.249
Gemeente Velsen	**114.001**	741	114.742
Gemeente H'meer	**52.499**	341	52.840
Gemeente H'liede en Spaarnwoude	**13.501**	88	13.589
Totaal participantenbijdrage	**1.500.009**	9.750	**1.509.759**

6. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Spaarnwoude beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Spaarnwoude (inclusief SGP en SMG) zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

SPW, SMG, SGP	BGR 2017	BGR 2018	BGR 2019
netto schuldquote	-114%	-126%	-126%
idem gecorrigeerd voor verstrekte lenir	-114%	-126%	-126%
solvabiliteitsrisico	81%	80%	79%
structurele exploitatieruimte	0,1%	0,3%	0,5%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is. De negatieve ratio ontstaat door het negatieve resultaat (voor bestemming) en er dus moet worden onttrokken uit de reserves.

7. Doelenboom Recreatieschap Spaarnwoude

Voor Spaarnwoude is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de Visie "in de branding van de stad" uit 2007, en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is herijkt op basis van de Visie Bufferzone Amsterdam - Haarlem en het proces Op weg naar Duurzaam Spaarnwoude". De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

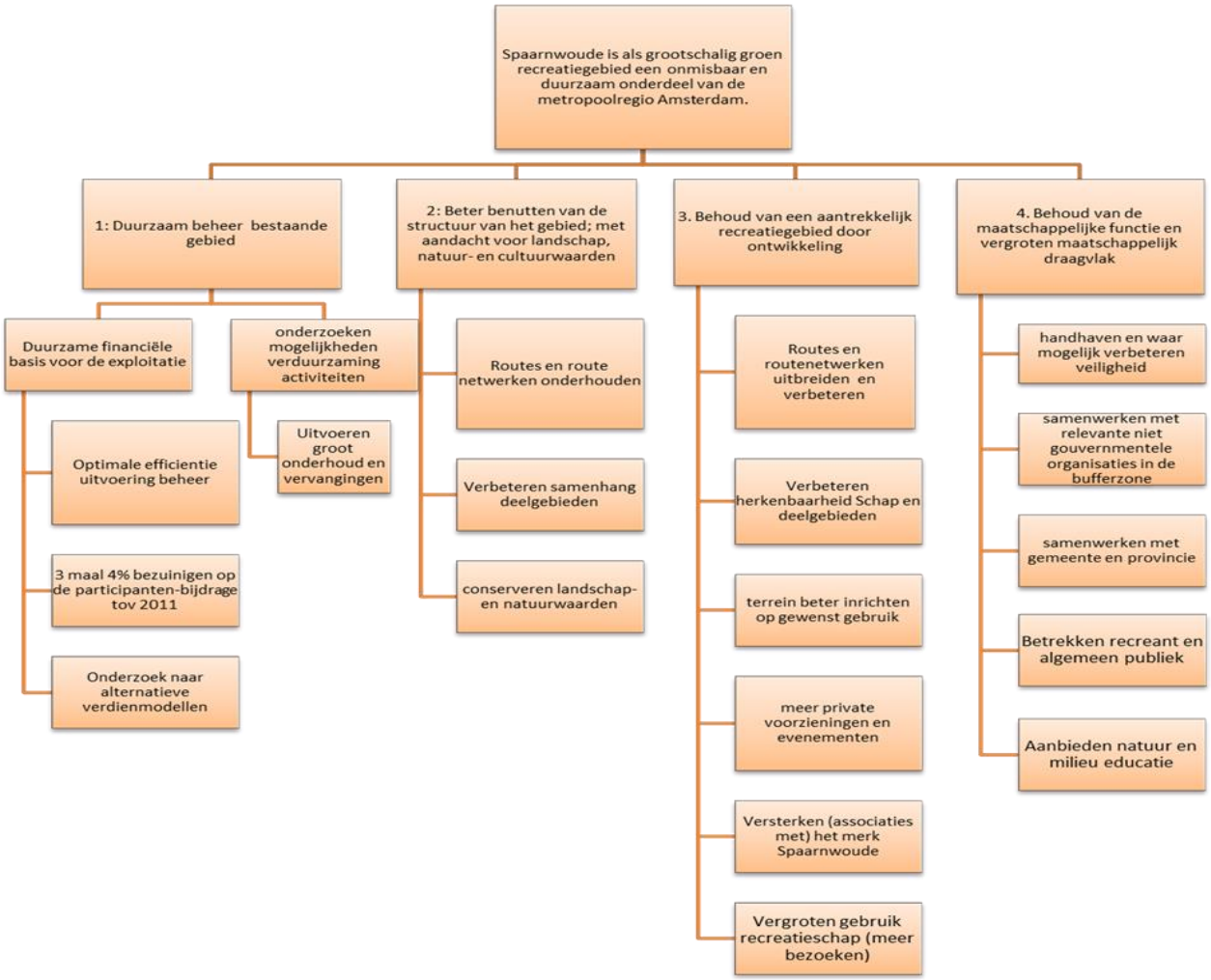

2. PROGRAMMABEGROTING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2018

	Begroting 2018			Begroting 2017			Rekening 2016		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	2.965.515	916.839	-2.048.676	3.286.290	948.962	-2.337.328	2.932.955	966.268	-1.966.687
2 Toezicht	441.489	-	-441.489	438.638	-	-438.638	428.977	-	-428.977
3 Financiën	141.560	53.618	-87.942	140.646	53.565	-87.081	144.308	58.211	-86.097
4 Bestuursadvisering	228.903	-	-228.903	227.424	-	-227.424	205.426	-	-205.426
5 Secretariaat	110.036	-	-110.036	109.325	-	-109.325	100.604	-	-100.604
6 Communicatie	164.998	-	-164.998	163.933	-	-163.933	179.287	-	-179.287
7 Inrichting & ontwikkeling	944.741	2.304.752	1.360.011	1.672.249	2.987.047	1.314.798	1.396.959	2.938.225	1.541.266
Bijdrage participanten		1.509.759	1.509.759		1.500.009	1.500.009		1.490.026	1.490.026
Totaal lasten en baten	**4.997.242**	**4.784.968**	**-212.274**	**6.038.505**	**5.489.583**	**-548.922**	**5.388.516**	**5.452.730**	**64.214**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**-212.274**			**-548.922**			**64.214**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve SPW	302	-	302	550	-	550	427	-	427
Onttrekking algemene reserve SPW	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsres. Beheer SPW	33.000	-	33.000	36.000	-	36.000	233.865	-	233.865
Onttrekking bestemmingsres. Beheer SPW	-	504.158	-504.158	-	570.229	-570.229	-	926.405	-926.405
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	100	-	100	200	-	200	327	-	327
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	-	4.091	-4.091	-	4.065	-4.065	-	4.685	-4.685
Toevoeging bestemmingsres. Invest. SPW	437.000	-	437.000	462.485	-	462.485	978.431	-	978.431
Onttrekking bestemmingsres. Invest. SPW	-	174.427	-174.427	-	473.863	-473.863	-	217.747	-217.747
Totaal lasten en baten	**5.467.644**	**5.467.644**	-	**6.537.740**	**6.537.740**	-	**6.601.567**	**6.601.567**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**5.467.644**	**5.467.644**	**-**	**6.537.740**	**6.537.740**	**-**	**6.601.567**	**6.601.567**	**-**

2.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Tabel 2.2.1: Geprognotiseerde balans per 31-12-2017 en 31-12-2018

Aktiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Materiële vaste activa	116.223	101.167
Vorderingen op lange termijn		
Effecten	2.148.800	2.148.800
Deposito's / spaarrekening	2.900.000	3.100.000
Leningen u/g	690.000	750.021
Totaal vorderingen op lange termijn	**5.855.023**	**6.099.988**
Saldo werkkapitaal	**163.571**	**145.936**
Totaal	**6.134.817**	**6.347.091**

Passiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Reserves/fondsen		
Algemene reserve Spaarnwoude	53.482	53.180
Bestemmingsreserve beheer	3.716.307	4.187.465
Bestemmingsreserve beheer CRM tunnel	27.774	31.765
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	2.337.254	2.074.681
Totaal reserves en fondsen	**6.134.817**	**6.347.091**
Totaal	**6.134.817**	**6.347.091**

Tabel 2.2.2: Staat van reserves en fondsen

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Rente-toevoeging	Saldo 31 december
Algemene reserve Spaarnwoude	2017	€ 52.630	€ -	€ 550	€ 53.180
Bestemmingsreserve beheer	2017	€ 4.721.694	€ 570.229	€ 36.000	€ 4.187.465
Bestemmingsres. beheer CRM tunnel	2017	€ 35.630	€ 4.065	€ 200	€ 31.765
Bestemmingsres. Verv.invest.	2017	€ 2.086.059	€ 473.863	€ 462.485	€ 2.074.681
Totaal reserves/fondsen		**€ 6.896.013**	**€ 1.048.157**	**€ 499.235**	**€ 6.347.091**
Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Rente-toevoeging	Saldo 31 december
Algemene reserve Spaarnwoude	2018	€ 53.180	€ -	€ 302	€ 53.482
Bestemmingsreserve beheer	2018	€ 4.187.465	€ 504.158	€ 33.000	€ 3.716.307
Bestemmingsres. beheer CRM tunnel	2018	€ 31.765	€ 4.091	€ 100	€ 27.774
Bestemmingsres. Verv.invest.	2018	€ 2.074.681	€ 174.427	€ 437.000	€ 2.337.254
Totaal reserves/fondsen		**€ 6.347.091**	**€ 682.676**	**€ 470.402**	**€ 6.134.817**

2.3 MEERJARENRAMING

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier beheerbudget	2.384.004	2.399.494	2.415.091	2.430.789	2.446.589	2.462.492
	regulier verlaging budget obv diverse projecten	-	-	-135.000	-210.000	-277.500	-332.500
	totaal regulier budget	2.384.004	2.399.494	2.280.091	2.220.789	2.169.089	2.129.992
	incidenteel: GO/V	494.645	499.784	503.033	506.303	509.594	512.906
	verhoging incidenteel budget obv beheerberekening 2015	-	-		750.000	750.000	750.000
	incidenteel: GO/V	494.645	499.784	503.033	1.256.303	1.259.594	1.262.906
	incidenteel: overig	407.641	66.237	-	-	-	-
	saldo beheerbudget	**3.286.290**	**2.965.515**	**2.783.124**	**3.477.092**	**3.428.683**	**3.392.898**
	overige bedrijfkosten regulier	-	-	-	-	-	-
	inzet RNH regulier	-	-	-	-	-	-
	saldo gebiedsbeheer	**3.286.290**	**2.965.515**	**2.783.124**	**3.477.092**	**3.428.683**	**3.392.898**
2. Toezicht	regulier	**438.638**	**441.489**	**444.359**	**447.247**	**450.154**	**453.080**
3. Financien	regulier	172.934	174.058	175.189	176.328	177.474	178.628
	incidenteel	-32.288	-32.498	-32.709	-32.922	-33.136	-33.351
	saldo financiën	**140.646**	**141.560**	**142.480**	**143.406**	**144.338**	**145.277**
4. Bestuursadvisering	regulier	**208.413**	209.768	211.131	212.503	213.884	215.274
	incidenteel: r.monitor, juridisch advies	19.011	19.135	19.259	19.384	19.510	19.637
	saldo bestuursadvisering	**227.424**	**228.903**	**230.390**	**231.887**	**233.394**	**234.911**
5. Secretariaat	regulier	**109.325**	**110.036**	**110.751**	**111.471**	**112.196**	**112.925**
6. Communicatie	regulier	**163.933**	**164.998**	**166.070**	**167.149**	**168.235**	**169.329**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	827.320	832.697	838.110	843.558	849.041	854.560
	incidenteel: Grootonderhoud gebouwen	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
	incidenteel: Herstel dak fort Benoorden Spaarndam	455.398	-	-	-	-	-
	incidenteel: Uitvoering Landschapsplan Randstad 380 KV	216.165	-	-	-	-	-
	incidenteel: Uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude	61.400	-	-	-	-	-
	incidenteel: Overig	11.966	12.044	12.122	12.201	12.280	12.360
	saldo inrichting & ontwikkeling	**1.672.249**	**944.741**	**950.232**	**955.759**	**961.321**	**966.920**
	totaal lasten	**6.038.505**	**4.997.242**	**4.827.406**	**5.534.011**	**5.498.321**	**5.475.340**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	902.121	909.985	915.900	921.853	927.845	933.876
	incidenteel	46.841	6.855	6.900	6.945	6.990	7.035
3. Financien	regulier	45.402	45.402	45.402	45.402	45.402	45.402
	incidenteel	8.163	8.216	8.269	8.323	8.377	8.431
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	1.861.651	1.879.752	1.891.970	1.904.268	1.916.646	1.929.104
	incidenteel	1.125.396	425.000	-	-	-	-
	extra baten projecten DS			97.000	269.000	376.000	458.000
	dekking verhoging budget go/v	-	-	-	750.000	677.671	544.096
	Bijdrage participanten*	1.500.009	1.509.759	1.519.572	1.529.449	1.539.390	1.549.396
	totaal baten	**5.489.583**	**4.784.969**	**4.485.013**	**5.435.240**	**5.498.321**	**5.475.340**
	resultaat voor bestemming	**-548.922**	**-212.273**	**-342.393**	**-98.771**	**-**	**-**

	jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	reserves/fondsen per 31-12	6.347.091	6.134.818	5.792.425	5.693.654	5.693.654	5.693.654
	weerstandsvermogen	1.170.000	1.170.000	1.170.000	1.170.000	1.170.000	1.170.000
	* Totaal bijdrage participanten	**1.500.009**	**1.509.759**	**1.519.572**	**1.529.449**	**1.539.390**	**1.549.396**
	Verdeling:						
	Provincie Noord-Holland	796.506	801.683	806.894	812.139	817.418	822.731
	Gemeente Amsterdam	331.501	333.656	335.825	338.008	340.205	342.416
	Gemeente Haarlem	192.001	193.249	194.505	195.769	197.041	198.322
	Gemeente Velsen	114.001	114.742	115.488	116.239	116.995	117.755
	Gemeente H'meer	52.499	52.840	53.183	53.529	53.877	54.227
	Gemeente H'liede en Spaarnwoude	13.501	13.589	13.677	13.766	13.855	13.945
		1.500.009	1.509.759	1.519.572	1.529.450	1.539.391	1.549.396

SPW

De meerjarenraming SPW is structureel en reëel in evenwicht. Realisatie van deze meerjarenbegroting vergt een forse inspanning van het recreatieschap en overeenstemming tussen de deelnemende gemeenten en de provincie. De toezichthouder van het recreatieschap, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties vraagt hier aandacht voor (zie bijlage 4, brief ministerie).

De volgende zaken vragen aandacht:

- In evenwicht brengen van de exploitatiebegroting met maatregelen uit het uitvoeringsprogramma Duurzaam Spaarnwoude. Hiervoor is opgenomen:
  - structurele besparingen: totaal € 337.500 in de periode 2017 – 2030, waarvan tot € 332.500 in de periode 2017 - 2022.
  - structurele extra inkomsten: totaal € 718.000 in de periode 2017 – 2030, waarvan tot € 458.000 in de periode 2017 – 2022.

  De realisatie van de besparingen en extra inkomsten is deels afhankelijk van positieve besluitvorming van deelnemende gemeenten en/of de provincie over de te nemen maatregelen.
- Verhoging van het budget voor groot onderhoud en vervangingen met € 750.000 vanaf 2020. Hiervoor moet nog dekking worden gevonden. Dekking kan worden gezocht middels extra besparingen, extra inkomsten, extra omvormingen en/of meer participantenbijdrage.

3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.580.152	1.569.953	1.502.261
Inzet RNH regulier	819.342	814.051	833.874
Totaal lasten regulier	**2.399.494**	**2.384.004**	**2.336.135**
Baten:			
Opbrengsten regulier	909.984	902.121	918.464
Totaal baten regulier	**909.984**	**902.121**	**918.464**
Saldo regulier	**1.489.510-**	**1.481.883-**	**1.417.671-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	566.021	892.957	587.839
Inzet RNH incidenteel	-	9.329	8.981
Totaal lasten incidenteel	**566.021**	**902.286**	**596.819**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	6.855	46.841	47.804
Totaal baten incidenteel	**6.855**	**46.841**	**47.804**
Saldo incidenteel	**559.166-**	**855.445-**	**549.015-**
Saldo Gebiedsbeheer	**2.048.676-**	**2.337.328-**	**1.966.687-**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
Advieskosten	€ 8.720	€ -	€ 8.720
Diverse voorzieningen/renov	€ 499.784	€ -	€ 499.784
infrastructuur	€ -	€ -	€ -
Wandelnetwerk Noord- en Midden	€ 6.855	€ 6.855	€ -
Kennemerland			€ -
Verbeteren evenemententerrein	€ 50.662	€ -	€ 50.662
Oosterbroek			€ -
	€ 566.021	€ 6.855	€ 559.166

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap en recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten en uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud & vervangingen	actuele meerjarenraming uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x			x
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
uitgeven en verlengen vergunningen / TGO's en controle op naleving	naleving gecontroleerd	x			
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisatoren tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatieschap	actoren aangesloten bij bezuinigingsopgave	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers	x			x
coördineren uitvoering faunabeheer	bijdrage aan vliegveiligheid Schiphol	x			x
Zorgvrij: natuur en milieu educatie; begeleiden vrijwilligers; agrarisch beheer; instandhouding zeldzame rassen	bezoek meer dan 200 groepen onderwijs; verschillende toonstellingen; vrijwilligers ingezet bij baliewerk, educatie en beheer; veestapel verkleinen en meer focus op educatie.				x
Begeleiden van de grote festivals op de locaties in Oostebroek, Buitenhuizen, De Veerplas en De Houtrak	festivalseizoen succesvol verlopen; tevreden organisatoren; overlast tot minimum beperkt		x		

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Advieskosten	technisch advies indien nodig	x			
groot onderhoud en vervangingsinvesteringen	uitvoeren werkzaamheden groot onderhoud conform planning			x	
Verbeteren evenemententerrein Oosterbroek	verbeteren evenemententerrein. Dit leidt tot minder terreinschade en een aantrekkelijker terrein.		x		
Onderhoud wandelroutenetwerk	wandelroutenetwerk in goede staat.	x			x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	26.281	26.111	33.056
Inzet RNH regulier	415.208	412.527	395.921
Totaal lasten regulier	**441.489**	**438.638**	**428.977**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**441.489-**	**438.638-**	**428.977-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**441.489-**	**438.638-**	**428.977-**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: zichtbaarheid en handhaving verbeteren	groter veiligheidsgevoel recreanten & groter maatschappelijke draagvlak	x			x
specifieke handhaving: verbeteren samenwerking toezicht en handhaving	politie en toezichthouders weten elkaar goed te vinden	x			x
specifieke handhaving: aanpakken van gesignaleerde hotspots	terugdringen aantal overtredingen	x			x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	36.064	35.831	31.094
Inzet RNH regulier	137.994	137.103	131.205
Totaal lasten regulier	**174.058**	**172.934**	**162.299**
Baten:			
Opbrengsten regulier	45.402	45.402	50.102
Totaal baten regulier	**45.402**	**45.402**	**50.102**
Saldo regulier	**128.656-**	**127.532-**	**112.197-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	16.143
Inzet RNH incidenteel	32.498-	32.288-	34.134-
Totaal lasten incidenteel	**32.498-**	**32.288-**	**17.991-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	8.216	8.163	8.109
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**8.216**	**8.163**	**8.109**
Saldo incidenteel	**40.714**	**40.451**	**26.100**
Saldo Financiën	**87.942-**	**87.081-**	**86.097-**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
SNL Subsidie	€ -	€ 8.216	€ -8.216
Verlaging opslag tarieven RNH	€ -32.498	€ -	€ -32.498
	€ -32.498	€ 8.216	€ -40.714

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende accountantsverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	risico's geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.185	2.171	1.233
Inzet RNH regulier	207.583	206.242	186.749
Totaal lasten regulier	**209.768**	**208.413**	**187.983**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**209.768-**	**208.413-**	**187.983-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	12.280	12.200	12.945
Inzet RNH incidenteel	6.855	6.811	4.499
Totaal lasten incidenteel	**19.135**	**19.011**	**17.443**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**19.135-**	**19.011-**	**17.443-**
Saldo Bestuursadvisering	**228.903-**	**227.424-**	**205.426-**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	5.033	-	5.033
Recreatie monitor	14.102	-	14.102
	19.135	-	19.135

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x		x	
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening	x		x	
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x		x	
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord	x		x	
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde	x		x	
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x		x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
advieskosten	inzet extern advies indien strikt noodzakelijk	x	x	x	x
recreatiemonitor	aantal bezoeken aan de verschillende deelgebieden bekend		x		x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	110.036	109.325	100.604
Totaal lasten regulier	**110.036**	**109.325**	**100.604**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**110.036-**	**109.325-**	**100.604-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**110.036-**	**109.325-**	**100.604-**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming				x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid	x			x
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			x

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	31.452	31.249	18.253
Inzet RNH regulier	133.546	132.684	136.579
Totaal lasten regulier	**164.998**	**163.933**	**154.832**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**164.998-**	**163.933-**	**154.832-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	24.455
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**24.455**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**24.455-**
Saldo Communicatie	**164.998-**	**163.933-**	**179.287-**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	activiteit Treasure Games voor promotie van de recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant		x		x
recreanten informatie bieden via balie Zorgvrij	informatiebalie op drukke dagen open		x		x
faciliteren bewonersoverleg	bijeenkomst bewonersoverleg op beheerskantoor SPW		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	538.604	535.126	531.082
Inzet RNH regulier	294.093	292.194	328.724
Totaal lasten regulier	**832.697**	**827.320**	**859.805**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.879.752	1.861.651	1.833.918
Totaal baten regulier	**1.879.752**	**1.861.651**	**1.833.918**
Saldo regulier	**1.047.055**	**1.034.331**	**974.113**
Lasten:			
Lasten incidenteel	112.044	775.364	388.670
Inzet RNH incidenteel	-	69.565	148.484
Totaal lasten incidenteel	**112.044**	**844.929**	**537.153**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	425.000	909.231	1.063.875
Project subsidies	-	216.165	40.431
Totaal baten incidenteel	**425.000**	**1.125.396**	**1.104.307**
Saldo incidenteel	**312.956**	**280.467**	**567.153**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**1.360.011**	**1.314.798**	**1.541.266**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Advieskosten	12.044	-	12.044
Renovatie gebouwen	100.000	-	100.000
eenmalige bijdrage kavels parc Spaarnwoude	-	425.000	425.000-
	112.044	425.000	312.956-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
organiseren natuurplatform / ondernemersoverleg	goede relatie met natuurbeschermers		x		x
deelname bestuursvergaderingen SAS	vergadering bijgewoond wanneer noodzakelijk				x
behartigen belangen schap bij Randstad 380KVe n gasleiding Beverwijk-Rotterdam leiding	zo min mogelijk schade of hinder bij aanleg voorzieningen; inzet schap wordt vergoed door TENNET en				x

Incidentele inspanning Begeleiding renovat	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
advieskosten	extern juridisch advies indien strikt noodzakelijk			x	x
renovatie gebouwen	groot onderhoud gebouwen uitgevoerd volgens planning	x			

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.214.738	2.200.441	2.116.979
Inzet RNH regulier	2.117.802	2.104.126	2.113.656
Totaal lasten regulier	**4.332.540**	**4.304.567**	**4.230.635**
Baten:			
Opbrengsten regulier	2.835.138	2.809.174	2.802.484
Totaal baten regulier	**2.835.138**	**2.809.174**	**2.802.484**
Saldo regulier	**1.497.402-**	**1.495.393-**	**1.428.151-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	690.345	1.680.521	1.030.051
Inzet RNH incidenteel	25.643-	53.417	127.829
Totaal lasten incidenteel	**664.702**	**1.733.938**	**1.157.880**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	433.216	917.394	1.071.985
Project subsidies	6.855	263.006	88.235
Totaal baten incidenteel	**440.071**	**1.180.400**	**1.160.220**
Saldo incidenteel	**224.631-**	**553.538-**	**2.340**
Saldo Totaal	**1.722.033-**	**2.048.931-**	**1.425.812-**

4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	2.117.802	2.104.126	2.113.656
Bestuurskosten	2.185	2.171	1.233
Kantoorkosten	473.955	470.895	460.340
Vervoerskosten	37.769	37.526	35.119
PR & marketing	34.541	34.318	21.589
Bedrijfskosten	1.664.715	1.653.967	1.623.523
Projectkosten*	638.905	1.708.309	1.138.465
Afschrijvingen	26.565	26.393	21.944
Rentekosten	805	800	692
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 28.045
Totaal lasten	**4.997.242**	**6.038.505**	**5.388.516**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	2.060.928	2.041.658	1.975.056
Financiële baten	45.402	45.402	50.102
Overige opbrengsten	1.162.024	1.639.508	1.849.312
Project subsidies	6.855	263.006	88.235
Totaal baten	**3.275.209**	**3.989.574**	**3.962.704**
Resultaat deelprogramma's	**- 1.722.033**	**- 2.048.931**	**- 1.425.812**
Bijdrage participanten	1.509.759	1.500.009	1.490.026
Resultaat voor bestemming	**- 212.274**	**- 548.922**	**64.214**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve	302	550	427
Onttrekking Algemene reserve	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Beheer	33.000	36.000	233.865
Onttrekking bestemmingsreserve Beheer	- 504.158	- 570.229	- 926.405
Toevoeg. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	100	200	327
Onttrekk. bestemmingsres. Beheer CRM tunnel	- 4.091	- 4.065	- 4.685
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	437.000	462.485	978.431
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 174.427	- 473.863	- 217.747
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**0**

5. BELEIDSLIJNEN

5.1 Inleiding
Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is van toepassing op de begroting van recreatieschap Spaarnwoude. Dit betekent dat in afzonderlijke paragrafen in de begroting de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen dienen te worden vastgelegd. De begroting dient ten minste de volgende paragrafen te bevatten, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is, namelijk lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

5.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin recreatieschap Spaarnwoude in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit -zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het recreatieschap Spaarnwoude beschikt om niet begrote kosten te dekken- en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de finaciële positie.

a. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt opgebouwd uit:
1. de budgettaire ruimte (post onvoorzien);
2. de reserves;
3. de voorzieningen.

Ad 1 De budgettaire ruimte (post onvoorzien)
Binnen de begroting 2018 is geen structurele post "Onvoorzien" opgenomen, welke is bedoeld om eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar te kunnen opvangen.

Bij recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorzien last van substantiële betekenis, direct tot gevolg dat de uitvoering van beleid onder druk komt te staan.

Ad 2 De reserves
Reserves kunnen worden onderscheiden in algemene, bestemmings- en stille reserves.

Algemene reserves
Het recreatieschap heeft twee algemene reserve, te weten:

	1-1-2018	31-12-2018
a. Algemene reserve Spaarnwoude	€ 53.180	€ 53.482
b. Algemene reserve SGP	€ 2.018.614	€ 2.024.765
	€ 2.071.794	€ 2.078.247

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn:	1-1-2018	31-12-2018
a. Beheer Spaarnwoude	€ 4.187.465	€ 3.716.307
b. Investeringen Spaarnwoude	€ 2.074.681	€ 2.337.254
c. Beheer Spaarwoude Tacitustunnel	€ 31.765	€ 27.774
c. Bestemmingsreserve SMG	€ 6.451.412	€ 6.008.936
d. Bestemmingereserve verv. investeringen SMG	€ 197.189	€ 197.981
d. Vervangingsinvesteringen SGP	€ 1.417.927	€ 1.912.594
	€ 14.360.439	€ 14.200.846

Stille reserves

Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. Op basis van het thans gevoerde beleid heeft het recreatieschap geen stille reserves.

Ad 3 De voorzieningen
Er zijn geen voorzieningen aanwezig.

b. inventarisatie van de risico's

Het personeel van het receratieschap Spaarnwoude is vanaf 1 juli 2004 in dienst van de NV Recreatie Noord-Holland. Risico's t.a.v. langdurige ziekte en arbeidsongeschiktheid zijn volledig voor rekening van Recreatie Noord Holand. Kosten van vervanging van personeel komen ten laste van het recreatieschap.

c. beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

De weerstandscapaciteit zal ingaande het jaar 2003 conform de Gemeenschappelijke Regeling Spaarnwoude en het beleidsplan worden opgebouwd door het positieve resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.Het beleid is er op gericht om de reserves te consolideren. Het recreatieschap accepteert daarbij wel het renterisico.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen
Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, welke op basis van de BBV dienen te worden opgenomen in de begroting.

5.3.1 Wegen en fietspaden

De wegen en fietspaden, in het beheer bij het recreatieschap, worden elk jaar geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt jaarlijks groot onderhoud uitgevoerd. Voor het uitvoeren van groot onderhoud infrastructuur wordt jaarlijks een vast bedrag opgenomen in de begroting onder de post vervangingsinvesteringen.

5.3.2 Riolering

In de deelgebieden Houtrak en Oosterbrioek/Buitenhuizen liggen rioolstelsels. Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

5.3.3 Water

In 2002/2003 is een baggerplan onwikkeld voor alle watergangen die beheerd worden door het recreatieschap. Dit is circa 105 kilometer, waarvan 70 à 80 % in aanmerking zal komen om uit te diepen. Verder wordt rekening gehouden met de vereiste afmeting vanm een watergang. Kwaliteitszorg is een belangrijk uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en het op diepte houden van de watergangen.

5.3.4 Groen

Het gebiedsonderhoud wordt voor het overgrote deel in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemer zorgt voor tijdig maaien van het dagkampeerterrein, beplantingsvormen worden op hun specifieke functie onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemer tijdig aan zijn verplichtingen voldoet en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van de terreinen.

5.3.5 Gebouwen
Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt er ook ieder jaar aan een aantal gebouwen groot onderhoud uitgevoerd.

5.4 Financiering

5.4.1 Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 19 maart 2003 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar financieringsstatuut vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Tevens is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

5.4.2 Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit het kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

a. Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van het limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

<u>Berekening kasgeldlimiet</u>

Begrotingstotaal (lasten)	€	4.997.242
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,2%
Kasgeldlimiet	**€**	**409.773,84**

b. Renterisiconorm
De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten avn de organisatie.De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening renterisiconorm

Stand van de vaste schuld per 1 januari	€	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20%
a. Renterisiconorm	**€**	**-**

b. Renteherziening op vaste schuld o/g	€	-
c. Renteherziening op vaste schuld u/g	€	-
d. Totaal renteherziening op vaste schuld (b-c)	€	-
e. Nieuw aan te trekken vaste geldleningen	€	-
f. Nieuw verstrekte vaste geldleningen	€	-
g. Netto nieuw aan te trekken schuld (e-f)	€	-
h. Te betalen aflossing vaste schuld	€	-
i. Bedrag herfinanciering (laagste van g en h)	€	-
j. Renterisico op vaste schuld (d+g)	€	-

Begroting beneden renterisiconorm

5.5 Bedrijfsvoering

Wegens verzelfstandiging van Groenbeheer is per 1 juli 2004 de NV Recreatie Noord-Holland opgericht met de Provincie Noord-Holland als enige aandeelhouder. Hiermee is een uitvoeringsorganisatie ontstaan die als opdrachtgever voor de besturen van de recreatieschappen zal werken. Wegens verzelfstandiging van Groenbeheer is per 1 juli 2004 de NV Recreatie Noord-Holland opgericht met de Provincie Noord-Holland als enige aandeelhouder. Hiermee is een uitvoeringsorganisatie ontstaan die als opdrachtgever voor de besturen van de recreatieschappen werkt. In 2007 is een start gemaakt met de verzakelijking van de relatie tussen de RNH NV en de recreatieschappen. Sinds 2009 vinden de afspraken met de schappen middels contracten kunnen plaats.

5.6 Verbonden partijen

Het recreatieschap Spaarnwoude is een samenwerkingsverband, in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De hieronder vermelde participanten nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling:
- Provincie Noord-Holland
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Haarlem
- Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
- Gemeente Haarlemmermeer
- Gemeente Velsen

5.7 Grondbeleid

Het Recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het gebied, worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

6. OVERIGE GEGEVENS

6.1 Vaststelling door het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2017.

Voorzitter,
A. Tekin

Bijlage 1: Tarieventabel

Behorend bij de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude op 17 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	**DOCUMENTEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit) Voor afschriften in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2.	**ARCHIEFWERKZAAMHEDEN, OPZOEKEN STUKKEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3.	**VERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN OP GROND VAN DE ALGEMENE VERORDENING (AV) VAN HET RECREATIESCHAP**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - *commerciële* doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *****) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-

3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied. De legesverordening kan hiervoor een drempel opwerken als er ontheffing van de Algemene Verordening nodig is. De legesverordening biedt in artikel 6 lid 2 de mogelijkheid tot vrijstelling van heffing van leges of tot vermindering van het bedrag.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken ingeval van:
- sport- en speldagen van scholen;
- benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

BIJLAGE 2 KAART

recreatieschap twiske-waterland

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.hettwiske.nl
www.landschapwaterland.nl
K.v.K. 58592199

Aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling
van Recreatieschap Twiske-Waterland

Velsen-Zuid : 14 april 2017
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : U2017 BS kk
Projectnummer : -
Onderwerp : jaarstukken
Bijlage(n) : 6
Behandeld door : Henk Wijkhuisen telefoon 06 209 624 22

Geachte leden van het college en de raden/Staten

Hierbij zenden wij u conform de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Twiske-Waterland de jaarrekeningen 2016, de begrotingswijzigingen 2017 en de programmabegrotingen 2018 met het verzoek om binnen 2 maanden na dagtekening van deze brief eventuele bezwaren kenbaar te maken. Het dagelijks bestuur heeft de genoemde stukken in haar vergadering van 6 april 2017 voorlopig vastgesteld. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 29 juni 2017 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken.

Op woensdag 31 mei a.s. wordt er vanaf 19.30 uur een regionale raadsledenbijeenkomst voor gemeenschappelijke regelingen gehouden in het gemeentehuis van Landsmeer. Vertegenwoordigers van Recreatie Noord-Holland NV (RNH), de uitvoerder van het Recreatieschap Twiske-Waterland, kunt u hier bevragen op de jaarstukken en inhoudelijke onderwerpen met betrekking tot het recreatieschap. Maar uiteraard kunt u ook telefonisch of per mail contact opnemen met RNH.

Na jaren van interen door de financiële crisis met bezuinigingen en tekorten heeft het onderdeel Twiske weer een plus; het resultaat van de jaarrekening 2016 bedraagt € 92.701,- positief. Dit betekent dat het door het algemeen bestuur gestelde doel om per 1 januari 2018 zwarte cijfers te halen reeds is geslaagd.
De afgelopen jaren is ook flink geïnvesteerd in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen, zodat Het Twiske weer decennia meekan als hoogwaardig recreatiegebied. De inhaalslag zal naar verwachting in 2022 volledig zijn afgerond.
Voor 2017 is een extra evenement binnengehaald, Pleinvrees, waardoor ook voldaan is aan de wens van het algemeen bestuur om maximaal drie evenementen in het Twiske te hebben. Deze evenementen dragen in belangrijke mate bij aan het verdienmodel van het recreatiegebied. Naast Pleinvrees vindt het bekende Welcome to the Future plaats op het zgn. Evenemententerrein en in het voorseizoen het evenement Lentekabinet op het dagkampeerterrein.
De algemene reserve levert voldoende op om het gebied duurzaam te beheren; deze reserve is vooral bedoeld voor het groot onderhoud en de vervangingen in de toekomst. Een deel van de reserve is nog een restant van de afkoopsom van het Rijk in 1995. Een groot deel van deze reserve zal dit jaar worden aangemerkt als *voorziening* voor het groot onderhoud en vervangingen.

Een lastig dossier is de erfpacht met Staatsbosbeheer. Deze loopt voor Het Twiske af in 2043. Beoogde ondernemers kunnen helaas dus geen zekerheid ontlenen aan hun investeringen en het sluiten van een hypotheek. Voor het aantrekken van ondernemers en daarmee het genereren van inkomsten is dit momenteel een groot probleem. Op diverse bestuurlijke niveaus wordt getracht hier een oplossing voor te vinden.

Voor het onderdeel Landschap Waterland is het programma voor het grootste gedeelte uitgevoerd conform de begroting. De grootste uitdaging voor dit gebied is het meekoppelen van wandel- en fietspaden op de Markermeerdijk, die de komende jaren versterkt dient te worden.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland,

Drs. H. Wijkhuisen
Programmamanager Recreatie Noord-Holland NV

recreatieschap het Twiske

Landschap Waterland

TWISKE-WATERLAND
JAARREKENING
ONDERDEEL TWISKE

2016

Velsen-Zuid 14-4-2017

Inhoudsopgave

	Blz.
Programmaverantwoording	3
Algemeen	3
Highlights	3
Resultaat 2016	4
Reserves	4
Toelichting belangrijkste afwijkingen	5
Overzicht participantenbijdrage	5
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	6
Onderhoud kapitaalgoederen	6
Financiering	6
Bedrijfsvoering	7
Verkorte balans	7
Jaarrekening 2016	8
Balans per 31 december 2016	9
Waarderingsgrondslagen	11
Toelichting op de balans per 31 december 2016	12
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	16
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016	17
Overzicht van baten en lasten per kostensoort	30
Wet FIDO modelstaten A en B	31
Overige gegevens	33
Samenstelling van het Algemeen Bestuur	34
Controleverklaring	35
Vaststelling door het Algemeen Bestuur	39
Bijlagen	40
Bijlage I: Investerings- en financieringsstaat 2016	41
Bijlage II: Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven	42
Bijlage III: Gebeurtenissen na balansdatum	43
Bijlage IV: Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing	44
Bijlage V: WNT-verantwoording 2016	47

Programmaverantwoording 2016

Algemeen
De reguliere inspanningen voor het recreatieschap voor 2016 zijn grotendeels conform begroting uitgevoerd, met enkele onderschrijdingen. Bij de uitvoering van de incidentele werkzaamheden zijn er afwijkingen t.o.v. de begroting. De afwijking op de reguliere begroting zijn positief, lagere kosten en hogere inkomsten voor het recreatieschap. Het resterende budget voor incidentele werkzaamheden schuift door naar 2017.

Het recreatieseizoen is goed verlopen. Het was gedurende vrijwel het hele recreatieseizoen mooi weer. Alle evenementen zijn dan ook goed verlopen, en het uitblijven van veel regen heeft ertoe bijgedragen dat de terreinschade zeer beperkt is gebleven.

De invullingen van een derde groot evenement is in 2016 mislukt. Door verschillende interpretaties van afspraken is het evenement Pleinvrees niet doorgegaan en waren de organisator en het recreatieschap verwikkelt in een juridische procedure. Inmiddels heeft de voorzieningenrechter uitspraak gedaan en zal in 2017 het evenement Pleinvrees plaatsvinden.

Highlights

- Over het algemeen verloopt de inhaalslag groot onderhoud en vervangingen volgens planning. De vervangingen van bruggen en steigers is vrijwel afgerond. In 2016 zijn veel werkzaamheden voor het groot onderhoud aan verhardingen voorbereid. Deze worden in 2017 uitgevoerd.
- In 2016 is de Twiske Molen getroffen door een windhoos waardoor de kap en de wieken van de molen zijn afgewaaid. Dat heeft veel schade veroorzaakt. De molen is in eigendom van het recreatieschap. De schade wordt gedekt door de verzekering. Het schap is onmiddellijk begonnen met het herstel van de molen in samenwerking met de molenaar.
- Voor het bouwrijp maken voor een nieuwe recreatievoorziening op de locatie van de voormalige waterspeelplaats Twiske Poort zijn de oude betonnen speelobjecten gesloopt en afgevoerd. Eind 2016 is begonnen met de herbouw van de opstallen, nadat deze in 2015 door brandstichting zijn verwoest.
- In het afgelopen jaar is er veel schade en overlast geweest door vandalisme, voornamelijk aan toiletten en speeltoestellen. Om dit tegen te gaan zijn bij de openbare toiletten camera`s opgehangen. Dit lijkt vooralsnog te helpen.
- 2 dagen maatschappelijke stage van het Gaudi college uit Purmerend. Werkzaamheden bestonden voornamelijk uit snoeiactiviteiten
- De herijkte visie van Het Twiske is in 2016 vastgesteld. Het concept uitvoeringsprogramma bij de visie is in 2016 geschreven. Vaststelling van een definitief uitvoeringsprogramma staat gepland voor medio 2017 en uitvoering voor 2018 en verder.
- Op 17 april is de start van het recreatieseizoen gevierd met de “Twiske open dag”. De open dag is georganiseerd door de ondernemers in het gebied in samenwerking met ondersteuning van het recreatieschap.

Resultaat 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	1.751.984	1.961.266	**209.282**
Baten	2.264.597	2.192.573	**72.024**
Saldo	**512.612**	**231.307**	**281.305**

Het resultaat van de reguliere inspanningen van het recreatieschap is een onderschrijding door zowel lagere lasten als hogere baten. De onderschrijding is veroorzaakt door de deelprogrammas communicatie en beheer.

De baten zijn hoger door de inkomsten uit de evenementen Lente Kabinet en Welcome to the Future en enkele kleinere opbrengsten (zoals filmopnames en kleine evenementen). De inkomsten uit Lente Kabinet waren niet begroot omdat daar nog geen meerjarige overeenkomst was gesloten. Voor 2017 en verder is er wel een meerjarenovereenkomst aangegaan.

Per saldo is de begroting ca. € 280.000 positiever dan begroot. Bij het opstellen van de begrotingswijziging 2017 wordt het reguliere budget voor het deelprogramma communicatie naar beneden bijgesteld omdat het beschikbare budget structureel niet wordt gebruikt.

Resultaat 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	571.687	991.714	**420.027**
Baten	151.776	440.000	**-288.224**
Saldo	**-419.911**	**-551.714**	**131.803**

De incidentele werkzaamheden onderschrijden voor zowel baten als lasten. De lagere lasten worden deels veroorzaakt door de asfalteringswerkzaamheden (ca. €160.000). Deze worden in het laagseizoen uitgevoerd. De voorbereiding vond plaats in 2016, maar de uitvoering in het vroege voorjaar van 2017. Verder veroorzaakt de herbouw van de opstallen van Twiske Poort die in het laatste kwartaal is begonnen een onderschrijding (ca. €340.000). Het budget schuift door naar 2017. Hiertegenover staan niet begrote uitgaven voor schadeherstel aan de Twiske Molen (ca. €52.000). De kosten die het schap maakt voor Twiske Molen en de Blauwe poort worden gedekt door uitkeringen van de verzekering.

De onderschrijding van de baten incidenteel betreft de uitkering van verzekeringsgelden voor de herbouw Twiske Poort. De uitkering loopt gelijk op met de gemaakte kosten voor de herbouw. Daarnaast heeft de verzekering de herstelwerkzaamheden aan Twiske Molen vergoed.

Resultaat 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	2.323.671	2.952.980	**629.309**
Baten	2.416.372	2.632.573	**-216.201**
Saldo	**92.701**	**-320.407**	**413.108**

Reserves

Stand van de reserves per	**31-12-2016**	**31-12-2015**	**verschil**
Algemene reserve	2.026.630	1.987.352	39.278
Bestemmingsreserve betaald parkeren	-	-	-
Bestemmingsreserve investeringen	547.478	494.054	53.424
Totaal	**2.574.108**	**2.481.406**	92.701

Voor de komende jaren zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

Als gevolg van het schatkistbankieren leveren de liquide middelen momenteel vrijwel geen rente op.

De inhaalslag voor vervanging en groot onderhoud, waartoe het bestuur in 2011 heeft besloten, zal in 2017 afgerond zijn. Voor de noodzakelijke vervangingen aan het parkeersysteem wordt voor de komende jaren rekening gehouden met een bedrag van ca. € 60.000 per jaar aan afschrijvingen, welke zijn opgenomen in de begroting.

Voor de dekking van de uitvoering groot onderhoud en vervanging is € 300.000,- overgeboekt van de algemene reserve naar de bestemmingsreserve investeringen.

Overzicht participantenbijdrage

	2014	**+ index**	**2015**
Indexatie		1,47%	
Provincie Noord-Holland	€ 965.451	€ 14.192	**€ 979.643**
Gemeente Amsterdam	€ 393.209	€ 5.780	**€ 398.989**
Gemeente Landsmeer	€ 28.444	€ 418	**€ 28.862**
Gemeente Oostzaan	€ 13.385	€ 197	**€ 13.582**
Gemeente Purmerend	€ 76.968	€ 1.131	**€ 78.099**
Gemeente Zaanstad	€ 195.768	€ 2.878	**€ 198.646**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.673.225**	**€ 24.596**	**€ 1.697.821**

	2015	**+ index**	**2016**
Indexatie		0,95%	
Provincie Noord-Holland	€ 979.643	€ 9.307	**€ 988.950**
Gemeente Amsterdam	€ 398.989	€ 3.790	**€ 402.779**
Gemeente Landsmeer	€ 28.862	€ 274	**€ 29.136**
Gemeente Oostzaan	€ 13.582	€ 129	**€ 13.711**
Gemeente Purmerend	€ 78.099	€ 742	**€ 78.841**
Gemeente Zaanstad	€ 198.646	€ 1.887	**€ 200.533**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.697.821**	**€ 16.129**	**€ 1.713.950**

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover Recreatieschap Het Twiske beschikt om niet begrote kosten te dekken, bedraagt € 1,9 miljoen en wordt gevormd uit het fonds dat is ontstaan door de afkoopsom van het rijk. Een groot gedeelte van het exploitatietekort wordt uit dit fonds gedekt. De rentebaten zijn niet voldoende om het exploitatietekort te dekken, waardoor het fonds op termijn uitgeput zal raken. Om dit tegen te gaan zijn in de strategische visie ideeën uitgewerkt om de inkomsten te verhogen.

De risico's die zich kunnen voordoen bij het Twiske zijn in 2016 geïnventariseerd en gekwantificeerd. De kwantificering van de risico's heeft geleid tot een gewenst weerstandsvermogen van € 460.000. De huidige omvang van het fonds voldoet dus ruimschoots om de berekende risico's af te dekken. De uitwerking van bovenstaande is als bijlage opgenomen.

Onderhoud kapitaalgoederen

a. Wegen en fietspaden

De wegen en fietspaden, in beheer bij het recreatieschap, worden elk jaar geïnspecteerd om vast te stellen in hoeverre onderhoud gepleegd moet worden. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt groot onderhoud uitgevoerd.

b. Riolering

In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten. Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

c. Water

Wateroppervlakten zijn bepalend voor het landschap en de natuur en hebben een recreatieve functie. Peilbeheer en kwaliteitszorg zijn belangrijke uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en waterbemonstering.

d. Groen

Het gebiedsonderhoud wordt hoofdzakelijk in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemers zorgen voor tijdig maaien van het dagkampeerterrein, beplantingsvormen worden onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemers tijdig aan hun verplichtingen voldoen en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van het terrein. Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd.

e. Gebouwen

Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt indien nodig, aan een aantal gebouwen groot onderhoud gepleegd.

Financiering

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen.

De normen beperken de budgettaire risico's. Het niveau van de korte leningen, de kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,2 % van het bedrag van de begroting. De rente-risiconorm houdt in dat maximaal 20 % van de lange leningen per jaar afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd.

Recreatieschap Het Twiske zal volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm blijven, zie modelstaat A en B op bladzijde **29** en 30.

Bedrijfsvoering

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de verzelfstandigde afdeling Groenbeheer van de provincie Noord-Holland, met de provincie als enige aandeelhouder. RNH is een uitvoeringsorganisatie, die als opdrachtnemer voor de besturen van de recreatieschappen werkt.

Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, eerst van 2009-2013. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018). In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

De verkorte balans

De balans per 31 december 2016 kan verkort als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	**2016**	**2015**	**PASSIVA**	**2016**	**2015**
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	68,6	27,3	Reserves	2.574,1	2.481,4
Financiële vaste activa	-	-	Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***68,6***	***27,3***			
			Subtotaal	***2.574,1***	***2.481,4***
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	2.400,3	2.507,6	***Vlottende passiva***		
Liquide middelen	237,3	238,6	Schulden op korte termijn	132,1	292,1
Subtotaal	***2.637,6***	***2.746,2***	***Subtotaal***	***132,1***	***292,1***
TOTAAL	**2.706,3**	**2.773,5**	**TOTAAL**	**2.706,3**	**2.773,5**

Jaarrekening
2016

BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen	68.635		27.300	
subtotaal materiële vaste activa		*68.635*		*27.300*
TOTAAL VASTE ACTIVA		**68.635**		**27.300**
VLOTTENDE ACTIVA				
Vlottende activa				
Debiteuren algemeen	1.745		1.941	
Vooruitbetaalde bedragen	-		2.082	
Nog te ontvangen bedragen	23.640		3.682	
Uitzettigen in Rijk's schatkist met een looptijd korter dan een jaar	2.374.928		2.499.928	
subtotaal vlottende activa		*2.400.314*		*2.507.633*
Liquide Middelen				
ING Spaarrekeningen	221.210		219.124	
ING bank	16.172		18.646	
Kas	79-		794	
subtotaal liquide middelen		*237.304*		*238.564*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**2.637.617**		**2.746.197**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**2.706.252**		**2.773.497**

PASSIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN				
Reserves en fondsen				
Algemene reserve	2.026.630		1.987.352	
Bestemmingsres. Betaald parkeren	-		-	
Bestemmingsreserve Investeringen	547.478		494.054	
subtotaal reserves en fondsen		*2.574.108*		*2.481.406*
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		**2.574.108**		**2.481.406**
VLOTTENDE PASSIVA				
Schulden op korte termijn				
Crediteuren	83.422		137.063	
Nog te betalen bedragen	24.393		31.398	
Aangegane verplichtingen	-		-	
Vooruitontvangen bedragen	24.330		123.629	
Schulden aan kredietinstellingen	-		-	
subtotaal schulden korte termijn		*132.144*		*292.090*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**132.144**		**292.090**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA		**2.706.252**		**2.773.497**

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa
Op basis van het BBV wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met een maatschappelijk nut en investeringen met een economisch nut.
- Investeringen in het recreatiegebied (openbare ruimte), zoals het groot onderhoud en vervangingen worden aangemerkt als investeringen met een maatschappelijk nut. Deze investeringen worden op basis van het BBV in beginsel ineens ten laste van de exploitatie gebracht en dus niet geactiveerd;
- Investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en afgeschreven volgens algemeen aanvaardbare en bedrijfseconomische grondslagen.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa
De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en, waar nodig, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves
Er zijn een drietal reserves, t.w. de Afkoopsom van het Rijk, de Bestemmingsreserve (vervangings)investeringen en de Bestemmingsreserve betaald parkeren.

- Afkoopsom van het Rijk (Algemene Reserve)
Aan de Afkoopsom van het Rijk wordt jaarlijks het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd respectievelijk onttrokken.Tevens worden de rente opbrengsten van deposito's, spaarrekeningen en de obligaties aan de reserve toegevoegd.

- Bestemmingsreserve betaald parkeren
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve bedragen onttrokken zijnde de afschrijving van de investering van het project uit het Betaald Parkeren.

- Bestemmingsreserve (vervangings)investeringen
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve (vervangings)investeringen een bedrag toegevoegd, zoals opgenomen in het bedrijfsplan Het Twiske. De netto uitgaven van de nieuwe investeringen worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Overige balansposten
Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

De bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarop zij betrekking hebben.

Subsidies en bijdragen van derden
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden ten behoeve van de realisatie van specifieke projecten, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven worden met ingang van het boekjaar 2004 in de programmarekening verantwoord. Jaarlijks wordt het saldo toegevoegd of onttrokken aan de reserves.

TOELICHTING OP DE BALANS

		31-12-2016		31-12-2015
ACTIVA				
Materiële vaste activa		**68.635**		**27.300**
Investeringen met economisch nut				
Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:				
Netto investeringen tot boekjaar		1.550.297		1.550.297
Geheel afgeschreven				-
Netto investeringen boekjaar		59.219		-
Desinvesteringen boekjaar		-		-
Totaal geïnvesteerde bedragen		1.609.516		1.550.297
Afschrijvingen tot boekjaar	1.522.997		1.364.865	
Geheel afgeschreven	-		-	
Afschrijvingen desinvesteringen	-		-	
Afschrijvingen boekjaar	17.884	-	158.132	
Totaal afschrijvingen		1.540.881		1.522.997
Boekwaarde per 31 december		68.635		27.300

De investering betreft met name het project Betaald Parkeren, de afschrijvingstermijn bedraagt 10 jaar.

Op basis van het BBV dienen investeringen met een economisch nut geactiveerd te worden en dient hierover te worden afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd, maar volgens het BBV verdient het de voorkeur dergelijke activa niet te activeren. Deze aanbeveling is overgenomen door het schap.

Vlottende activa		**25.385**		**7.704**
Debiteuren algemeen		1.745		1.941
Specificatie:				
HUS Zaanstreek	730			
Stichting de Marsen	1.016			
	1.745			
Vooruitbetaalde bedragen		-		2.082
De vooruitbetaalde lasten per 31 december 2016 bestaan uit:				
	-			

		31-12-2016		31-12-2015
Nog te ontvangen bedragen		23.640		3.682
Specificatie:				
Rente schatkist	-		-	
Rente Zakelijke spaarrrek. 67.09.64.379	13		29	
Rente private spaarrek. 67.09.64.379	1.155		2.067	
CJIB schadevergoeding betaald parkeren	-		1.585	
Schadevergoeding Twiske molen	22.471		-	
	23.640		3.682	

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzetting 's Rijks schatkist Twiske	2.374.928	2.499.928

Schatkistbankieren Twiske

Drempelbedrag 2015 (0,75% van begrotingstotaal)	250.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	241.808	266.733	237.885	237.383
Ruimte onder drempelbedrag	8.192	-	12.115	12.617
Overschrijding van het drempelbedrag	-	16.733	-	-

Liquide middelen

ING Zakelijke Spaarrekening 67.09.64.379	5.943		5.914	
ING Private Spaarrekening 67.09.64.379	215.267		213.210	
ING Bank 67.09.64.379	13.223		17.326	
ING Bank 69.03.89.132	2.949		1.320	
Kas	-79		794	
		237.304		**238.564**

PASSIVA		**31-12-2016**		**31-12-2015**
Reserves en fondsen		**2.574.108**		**2.481.406**
Afkoopsom van het Rijk		2.026.630		1.987.352
Saldo per 1 januari	1.987.352		1.899.501	
Af: Bouw Strooiselstal boerderij De Marsen	-		15.559-	
Toevoeging saldo exploitatie	339.278		303.410	
Onttrekking tbv Verv. Investering	300.000-		200.000-	
Saldo per 31 december		2.026.630		1.987.352
Bestemmingsreserve betaald parkeren		-		-
Saldo per 1 januari	-		149.942	
Bij: Toevoeging uit afkoopsom				
Af: Ontrekking uitbreiding parkeerplaatsen	-		-	
Toevoeging ivm activering				
Onttrekking ivm afschrijving	-		149.942-	
Saldo per 31 december		-		-

Het onttrokken bedrag van € 149.942,- betreft de jaarlijkse afschrijving van de investering van het project betaald Parkeren en is conform de begroting 2015.

Bestemmingsreserve Investeringen				
Saldo per 1 januari	494.054		508.657	
Bij: rente	-		-	
Bij: toevoeging	425.000		365.000	
Af: vervangingsinvesteringen	371.576-		379.603-	
Saldo per 31 december		547.478		494.054

Zie bladzijde 20 van de programmarekening voor een specificatie van de vervangingsinvesteringen.
Het toegevoegde bedrag van € 425.000,- is conform de begroting 2016.

		31-12-2016	31-12-2015
Schulden op korte termijn			
Crediteuren		**83.422**	**137.063**
Specificatie:			
Recreatie Noord-Holland n.v.	51.354		
Wen de Jong	15.776		
B.T.W. 4e kw 2016	9.493		
Diversen	6.799		
	83.422		
Nog te betalen bedragen		**24.393**	**31.398**
Specificatie			
Accountantskosten 2016	7.370		
Waterschapslasten 2014	6.970		
Waterschapslasten 2015	7.305		
Baker Tilly Berk advieskosten	696		
HebLad betonnenbanken	1.301		
ING bankkosten 4e kw	751		
	24.392		
Vooruitontvangen bedragen		**24.330**	**123.629**
Schade uitkering pomphuisTwiske Poort	33.683		
Schade uitkering Twiske Poort	100.290		
Voorbereiding / bouwkosten t/m/ 2016 Twiske P	109.648-		
Totaal te besteden herbouw Twiske Poort	24.325		
P. Klaasse Bos	5		
	24.330		
Rijk Investeringssubsidies		**-**	**-**

Op 03 december 2015 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot herbouw van de opstallen van de Twiske Poort. Onder de vooruitonvangen bedragen zijn de toegekende schadevergoedingen verantwoord van per saldo € 133.973,-. Deze gelden zullen in 2016 worden besteed aan de herbouw van de opstallen. In 2015 zijn al enige voorbereidingen getroffen. De hiermee gemoeide kosten zijn gedekt uit de verkregen schadevergoedingen.

Niet in de Balans opgenomen activa en verplichtingen:

Binnen de balans zijn geen reserveringen opgenomen voor opgebouwd verlof van de medewerkers.

Met de oprichting van Recreatie Noord-Holland, per 1 juli 2004, hebben de besturen van de Recreatieschappen ingestemd met het besluit van het provinciaal bestuur dat Recreatie Noord Holland N.V. is aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen.

Vanaf 1 januari 2009 is een overeenkomst tussen de Recreatieschappen en Recreatie Noord-Holland N.V. afgesloten. Deze overeenkomst liep van 2009 t/m 2013. Onlangs is deze overeenkomst met 5 jaar verlengd tot en met 2018.

2. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

Deelprogramma	Jaarrekening 2016 lasten	baten	saldo	Begroting 2016 lasten	baten	saldo	Jaarrekening 2015 lasten	baten	saldo
1 Gebiedsbeheer	1.629.547	601.949	- 1.027.598	1.904.228	478.623	- 1.425.605	1.592.360	485.901	- 1.106.459
2 Toezicht	202.948	-	- 202.948	199.423	-	- 199.423	186.114	-	- 186.114
3 Financiën	58.479	1.169	- 57.310	61.802	-	- 61.802	167.686	2.136	- 165.550
4 Bestuursadvisering	154.056	-	- 154.056	140.315	-	- 140.315	125.891	-	- 125.891
5 Secretariaat	41.733	-	- 41.733	38.913	-	- 38.913	40.066	-	- 40.066
6 Communicatie	77.589	-	- 77.589	113.083	-	- 113.083	84.722	-	- 84.722
7 Inrichting & ontwikkeling	159.317	99.304	- 60.013	495.216	440.000	- 55.216	76.057	-	- 76.057
Bijdrage participanten		1.713.950	1.713.950		1.713.950	1.713.950		1.697.822	1.697.822
Totaal lasten en baten	**2.323.671**	**2.416.372**	**92.701**	**2.952.980**	**2.632.573**	**- 320.407**	**2.272.896**	**2.185.859**	**- 87.037**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**92.701**			**- 320.407**			**- 87.037**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	339.278		339.278	95.793	-	95.793	303.410		303.410
Onttrekking algemene reserve		300.000	- 300.000		300.000	- 300.000		215.559	- 215.559
Toevoeging bestemmingsres. Bet. Parkeren	-		-	-		-	-		-
Onttrekking bestemmingsres. Bet. Parkeren		-	-	-	-	-		149.942	- 149.942
Toevoeging bestemmingsreserve Investeringen	425.000		425.000	425.000	-	425.000	365.000		365.000
Onttrekking bestemmingsreserve Investeringen		371.576	- 371.576	-	541.200	- 541.200		389.947	- 389.947
Totaal lasten en baten	**3.087.948**	**3.087.948**	-	**3.473.773**	**3.473.773**	-	**2.941.306**	**2.941.306**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**3.087.948**	**3.087.948**	**-**	**3.473.773**	**3.473.773**	**-**	**2.941.306**	**2.941.306**	**-**

3. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	789.460	921.082	775.164
Inzet RNH regulier	416.040	441.946	437.593
Totaal lasten regulier	**1.205.500**	**1.363.028**	**1.212.758**
Baten:			
Opbrengsten regulier	549.478	478.623	423.001
Totaal baten regulier	**549.478**	**478.623**	**423.001**
Saldo regulier	**- 656.022**	**- 884.405**	**- 789.757**
Lasten:			
Lasten incidenteel	424.048	538.790	369.073
Inzet RNH incidenteel	-	2.410	10.530
Totaal lasten incidenteel	**424.048**	**541.200**	**379.603**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	62.900
Project subsidies	52.471	-	-
Totaal baten incidenteel	**52.471**	**-**	**62.900**
Saldo incidenteel	**- 371.576**	**- 541.200**	**- 316.703**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.027.598**	**- 1.425.605**	**- 1.106.459**

Financieel	Toelichting
onderschrijding bedrijfskosten regulier (€131.622)	lagere bedrijfskosten door gunstige inschrijving voor het beheer van grasvegetaties (ca. €50.000), kosten aan het onderhoud van het betaald parkeren (ca. €30.000) en verspreid over andere kleinere posten. Met name de kosten voor het betaald parkeren zijn variabel en lastig te voorspellen.
onderschrijding inzet RNH regulier (€ 25.906)	Lagere inzet RNH door pensionering werknemer (ca. € 25.000). In 2017 wordt het budgte bijgesteld.
overschrijding baten regulier (€70.855)	hogere inkomsten uit erfpacht en door goed verlopen editie Welcome to the Future en Lente Kabinet
onderschrijding lasten incidenteel (€117.152)	lagere uitgaven voor groot onderhoud dan begroot, vooral voor het vervangen van verhardingen. Werkzaamheden zijn voorbereid en worden in 2017 voltooid. Het resterende budget schuift door naar 2017.
overschrijding baten incidenteel (€52.417)	dit betreft een uitkering van de verzekering voor noodreparaties aan Twiske Molen (zie tabel resultaat)

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Speeltoestellen	43.082	-	43.082
Gebouwen	91.435	-	91.435
Verhardingen	199.728	-	199.728
Kunstwerken	25.000	-	25.000
Rioolpompen	-	-	-
Parkeerinstallatie	-	-	-
Baggerwerk	12.331	-	12.331
Herstel Twiske molen	52.471	52.471	-

	424.048	52.471	371.576

Begroting:	**Lasten incidenteel**	**Baten incidenteel**	**Eigen bijdrage**
Speeltoestellen	43.100	-	43.100
Gebouwen	77.000	-	77.000
Verhardingen	365.000	-	365.000
Kunstwerken	25.000	-	25.000
Rioolpompen	12.000	-	12.000
Parkeerinstallatie	9.100	-	9.100
Baggerwerk	10.000	-	10.000
Herstel Twiske molen	-	-	-
	541.200	-	541.200

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
coördineren en communiceren over zwemlocaties met derden	goede communicatie over veiligheid van zwemwater d.m.v. bebording en website provincie		x		x
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x			
coördineren grote evenementen	Inkomsten uit WTTF, Lentekabinet en Eastville	x	x	x	x
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap				x
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
beheren betaald parkeren	inkomsten uit betaald parkeren gegenereerd	x		x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x

Incidentele inspanning	resultaat				
uitvoeren inhaalslag groot onderhoud en vervangingen	Vervangen van een fiets- wandelburg; Groot onderhoud asfalt; Nieuw speeltoestel op de avonturenspeelplaats; Extra slootonderhoud	x			
herstel Twiske molen	In 2016 is de Twiske Molen getroffen door een windhoos waardoor de kap en de wieken van de molen zijn afgewaaid. De schade wordt gedekt door de verzekering. Het schap is begonnen met het herstel.	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	17.828	13.604	12.985
Inzet RNH regulier	185.121	185.819	173.129
Totaal lasten regulier	**202.948**	**199.423**	**186.114**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 202.948**	**- 199.423**	**- 186.114**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 202.948**	**- 199.423**	**- 186.114**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: vandalisme	vandalisme aan toiletgebouwen teruggedrongen na plaatsing van camera's	x			x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	25.835	32.820	166.171
Inzet RNH regulier	37.109	43.459	39.365
Totaal lasten regulier	**62.944**	**76.279**	**205.536**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.169	-	2.136
Totaal baten regulier	**1.169**	**-**	**2.136**
Saldo regulier	**- 61.776**	**- 76.279**	**- 203.400**
Lasten:			
Lasten incidenteel	8.932	-	- 37.850
Inzet RNH incidenteel	- 13.398	- 14.477	-
Totaal lasten incidenteel	**- 4.465**	**- 14.477**	**- 37.850**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**4.465**	**14.477**	**37.850**
Saldo Financiën	**- 57.310**	**- 61.802**	**- 165.550**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€13.335)	zowel iets lagere bedrijfskosten als inzet RNH
onderschrijding lasten incidenteel (€8.932)	inzet extern advies voor vraagstukken over de heffing van mogelijke vennootschapsbelasting en btw over de inkomsten uit festivals.
negatieve last inzet RNH incidenteel (€13.398)	verlaging van de opslag op de tarieven van RNH die dient ter dekking van het personeelsrisico. Per saldo betreft het een korting van 1,5% op de tarieven van RNH.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Controle jaarrekening 2015	422-	-	422-
Verlaging opslag tarieven RNH	13.398-	-	13.398-
Verhardingen	9.351	-	9.351
Overige	4	-	4
	4.465-	-	4.465-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	14.477-	-	14.477-
	14.477-	-	14.477-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie conform vereisten BBV	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	861	2.883	1.708
Inzet RNH regulier	100.394	114.965	109.269
Totaal lasten regulier	**101.255**	**117.848**	**110.977**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 101.255**	**- 117.848**	**- 110.977**
Lasten:			
Lasten incidenteel	50.795	20.124	13.727
Inzet RNH incidenteel	2.006	2.343	1.187
Totaal lasten incidenteel	**52.800**	**22.467**	**14.914**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 52.800**	**- 22.467**	**- 14.914**
Saldo Bestuursadvisering	**- 154.056**	**- 140.315**	**- 125.891**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€16.593)	lagere inzet RNH, na afronding van de herijkte visie in 2015 was er minder inzet nodig; Daarnaast waren er weinig extra vergaderingen of inzet bij onverwachte ontwikkelingen.
overschrijding lasten incidenteel	hoge inzet extern juridisch advies door afwikkeling aanvraag evenement Pleinvrees.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	4.837	-	4.837
Advieskosten derden	47.963	-	47.963
	52.800	-	52.800

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	11.932	-	11.932
Advieskosten derden	10.535	-	10.535
	22.467	-	22.467

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	actuele lopende zaken zijn in de bestuursvergadering behandeld en er zijn 16 besluiten genomen	x		
relatie met participanten onderhouden	participanten aangesloten bij de uitwerking van de visie			x
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; reacties gegeven op plannen met directe relatie schapsdoelen; input geleverd voor beantwoording raadsvragen	x		x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen adequaat en vlot beantwoord			x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd binnen de gestelde kaders, afwijkingen verantwoord in najaarsrapportage en jaarrekening	x		
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en begrotingswijziging)	x	x	x	x
maken uitvoeringsprogramma bij herijkte visie Twiske	concept uitvoeringsprogramma besproken in bestuur; besluitvorming medio 2017	x	x	x	x
organiseren bijeenkomsten vrienden van Het Twiske	vrienden van het Twiske betrokken bij uitvoering programma voor het Twiske	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoeken aan het Twiske in beeld; hierover wordt apart gerapporteerd.		x		x
juridische advisering	inzet extern juridisch advies door afwikkeling aanvraag evenement Pleinvrees. De rechter heeft besloten dat Pleinvrees in 2017 een evenement mag organiseren.	x			

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	41.733	38.913	40.066
Totaal lasten regulier	**41.733**	**38.913**	**40.066**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 41.733**	**- 38.913**	**- 40.066**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 41.733**	**- 38.913**	**- 40.066**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes en 1 extra AB begeleid	x			
secretariële ondersteuning	systematische en toegankelijke opslag van relevante documenten; zorggedragen voor telefonische bereikbaarheid van het recreatieschap	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	26.815	30.507	32.555
Inzet RNH regulier	50.774	82.576	52.167
Totaal lasten regulier	**77.589**	**113.083**	**84.722**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 77.589**	**- 113.083**	**- 84.722**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 77.589**	**- 113.083**	**- 84.722**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€35.494)	lagere inzet personeel voor dit deelprogramma. Omdat de onderschrijding structureel is wordt het budget in de begrotingswijziging 2017 aangepast.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	treasure games georganiseerd om recreatieseizoen te openen; veel publicity in lokale bladen, maar helaas een beperkte deelname.	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
website vernieuwen	website voorbereid; lancering in eerste kwartaal 2017		x		x
gebruik sociale media	Het Twiske is actief op facebook en heeft daar inmiddels ruim 2500 volgers, ruim 1000 meer dan vorig jaar		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	60.013	52.692	50.155
Totaal lasten regulier	**60.013**	**52.692**	**50.155**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 60.013**	**- 52.692**	**- 50.155**
Lasten:			
Lasten incidenteel	99.304	442.524	20.893
Inzet RNH incidenteel	-	-	5.009
Totaal lasten incidenteel	**99.304**	**442.524**	**25.902**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	99.304	440.000	-
Totaal baten incidenteel	**99.304**	**440.000**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**- 2.524**	**- 25.902**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 60.013**	**- 55.216**	**- 76.057**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten incidenteel	de herbouw van de opstallen van Twiske Poort (na brandstichting in 2016) is voorbereid en er is een begin gemaakt met de werkzaamheden. Het grootste deel van de werkzaamheden zal in 2017 plaatsvinden. Het resterende budget schuift door naar 2017.
onderschrijding baten incidenteel	dit betreft de uitkering van verzekeringsgelden voor de herbouw Twiske Poort. De uitkering loopt gelijk op met de gemaakte kosten voor de herbouw.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Herbouw Twiske Poort	99.304	99.304	-
	99.304	99.304	-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Herbouw Twiske Poort	442.524	440.000	2.524
	442.524	440.000	2.524
	-	-	-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd bij herbouw opstallen Twiske Poort	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	in 2016 zijn er gesprekken gevoerd met mogelijke exploitanten voor Twiske Poort en het Doesstrand.		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap uit festivals		x	x	
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
Herbouw Twiske Poort	begonnen met herbouw opstallen Twiske Poort.	x	x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	860.799	1.000.896	988.583
Inzet RNH regulier	891.185	960.370	901.744
Totaal lasten regulier	**1.751.984**	**1.961.266**	**1.890.327**
Baten:			
Opbrengsten regulier	550.647	478.623	425.137
Totaal baten regulier	**550.647**	**478.623**	**425.137**
Saldo regulier	**- 1.201.338**	**- 1.482.643**	**- 1.465.191**
Lasten:			
Lasten incidenteel	583.079	1.001.438	365.842
Inzet RNH incidenteel	- 11.392	- 9.724	16.726
Totaal lasten incidenteel	**571.687**	**991.714**	**382.569**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	62.900
Project subsidies	151.776	440.000	-
Totaal baten incidenteel	**151.776**	**440.000**	**62.900**
Saldo incidenteel	**- 419.911**	**- 551.714**	**- 319.669**
Saldo Totaal	**- 1.621.249**	**- 2.034.357**	**- 1.784.859**

4. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	891.185	960.370	901.744
Bestuurskosten	861	2.883	1.708
Kantoorkosten	21.715	31.465	24.960
Vervoerskosten	23.300	30.032	22.611
PR & marketing	26.815	30.507	28.713
Bedrijfskosten	1.115.119	1.319.584	1.047.805
Projectkosten*	143.215	442.389	40.348
Beheerkosten betaald parkeren	83.413	110.300	83.987
Afschrijvingen	17.884	24.600	158.132
Rentekosten	581	850	737
Bijzondere baten en lasten	- 418	-	- 37.850
Totaal lasten	**2.323.671**	**2.952.980**	**2.272.896**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	262.308	197.954	147.828
Parkeergelden	271.994	266.328	253.457
Financiële baten	1.169	-	2.136
Overige opbrengsten	15.176	14.341	84.616
Project subsidies	151.776	440.000	-
Totaal baten	**702.422**	**918.623**	**488.037**
Resultaat deelprogramma's	**- 1.621.249**	**- 2.034.357**	**- 1.784.859**
Bijdrage participanten	1.713.950	1.713.950	1.697.822
Resultaat voor bestemming	**92.701**	**- 320.407**	**- 87.037**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	339.278	95.793	303.410
Onttrekking algemene reserve	- 300.000	- 300.000	- 215.559
Toevoeging bestemmingsres. Parkeren	-	-	-
Onttrekking bestemmingsres. Parkeren	-	-	- 149.942
Toevoeging bestemmingsreserve Inv.	425.000	425.000	365.000
Onttrekking bestemmingsreserve Inv.	- 371.576	- 541.200	- 389.947
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Wet FIDO MODELSTATEN A EN B

Modelstaat A (x € 1.000)

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	0	0	0	0	0	0
Ruimte onder limiet		0			0	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	0	0	0	0	0	0
Ruimte onder limiet		0			0	
Overschrijding		0			0	

Toelichting op modelstaat A

Er zijn bij het recreatieschap Het Twiske geen activa en passiva die vallen onder de vlottende schulden en vlottende middelen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar, alsmede heeft het schap geen langlopende leningen uitstaan.

De Kasgeldlimiet voor recreatieschap Het Twiske wordt derhalve niet overschreden.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		0	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		0	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		0
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld			
3b	nieuw uitgezette lange leningen			
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		0
5	Betaalde aflossingen			
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)		
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		0
8	Renterisiconorm			0
9a	ruimte onder			0
9b	Overschrijding			0

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		0	
11	Vastgestelde percentage			
12	Renterisiconorm	(10x11)		0

Toelichting op modelstaat B

Er hebben bij het recreatieschap Het Twiske geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Overige gegevens

SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR PER 31 DECEMBER 2016

GEMEENTE LANDSMEER	Mevrouw A.C. Nienhuis, voorzitter
GEMEENTE ALKMAAR	De heer J.P. Nagengast
GEMEENTE AMSTERDAM	Mevrouw S. Groenewoud, vicevoorzitter
GEMEENTE BEEMSTER	Mevrouw A.J.M. van Beek
GEMEENTE EDAM-VOLENDAM	De heer H. Schütt
PROVINCIE NOORD-HOLLAND	De heer J.H.M. Bond
GEMEENTE OOSTZAAN	De heer J. Klinkhamer
GEMEENTE PURMEREND	Mevrouw E.S. Tijmstra
GEMEENTE WATERLAND	Mevrouw G.J.M. Bekhuis
GEMEENTE WORMERLAND	De heer J. Schalkwijk
GEMEENTE ZAANSTAD	Mevrouw L. Vissers-Koopman

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 9539
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland, onderdeel **'t Twiske** gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland, onderdeel 't Twiske op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

4 de balans per 31 december 2016;
5 het overzicht van baten en lasten over 2016; en
6 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IPA-ACON ASSURANCE B.V. is een onderdeel van de IPA-ACON GROEP
KvK nr. 34095774, ING Bank IBAN NL69INGB0670760374, Aangesloten bij het SRA (nationaal) / INAA (internationaal)

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag (inclusief relevante paragrafen);
- de overige gegevens;
- diverse bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is, zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het Algemeen Bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 13 maart 2017
Reg.nr.: 101826/215/382/260
Ipa-Acon Assurance B.V.

Was getekend : mr. drs. J.C. Olij RA

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 29 juni 2017.

voorzitter,
Mevrouw A.C. Nienhuis

BIJLAGEN

JAARREKENING 2016

BIJLAGE I

RECREATIESCHAP HET TWISKE

Investerings- en financieringsstaat 2016

nr.	Omschrijving	Stand per 1-1-2016	Vermeerde-ringen 2016	Verminde-ringen 2016	Afschrij-vingen 2016	Stand per 31-12-2016
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	27.300	59.219		17.884	68.635
2	Investeringsuitgaven, welke gedekt worden uit reserves	-			-	-
3	Verstrekte langlopende leningen	-			-	-
	Totaal	27.300	59.219	-	17.884	68.635
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	1.987.352	339.278	300.000		2.026.630
2	Bestemmingsres. Betaald parkeren	-	-	-		-
3	Bestemmingsreserve investeringen	494.054	425.000	371.576		547.478
4	Voorzieningen	-				-
5	Aangegane langlopende leningen	-				-
	Totaal	2.481.406	764.278	671.576	-	2.574.108
	Werkkapitaal	**2.454.106**	**705.059**	**671.576**	**17.884-**	**2.505.473**

BIJLAGE II

RECREATIESCHAP HET TWISKE

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven, behorende bij de rekening 2016

Kosten-plaats	Omschrijving	Jaar inv.	Geactiv. t/m 2015	Geactiv. inv. 2016	Geactiv. t/m 2016	Ter-mijn	Boekwaarde 1-1-2016	Afschr. t/m 2015	Afschr. 2016	Boekwaarde 31-12-2016
01	Algemeen									
	Overgang naar Pin	2014	40.950		40.950	5	35.490	13.650	8.190	19.110
	Vervangen camera's	2016	-	26.971	26.971	5	-	-	5.394	21.577
03	Vervoermiddelen									
	Mitsubishi L200 VV-638-S	2016	-	32.248	32.248	5	-	-	4.300	27.948
	Totaal geactiveerd		**40.950**	**59.219**	**100.169**		**35.490**	**13.650**	**17.884**	**68.635**
	TOTAAL GENERAAL		**40.950**	**59.219**	**100.169**		**35.490**	**13.650**	**17.884**	**68.635**

Bijlage III: GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn in dit kader geen bijzonderheden te melden

Bijlage IV Nota Weerstandsvermogen Het Twiske

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht het Twiske aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van het Twiske gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.
1. Inventariseren en kwantificeren risico's
2. Bepalen minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen
3. Berekenen aanwezige weerstandscapaciteit
4. Matchen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit

In deze nota worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's

In de eerste fase zijn de risico's van het Twiske geïnventariseerd. Met de budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

- Hoog / Midden / Laag (kans)
  Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.
- Structureel / Incidenteel
  Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risicokwantificering.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal € 420.000,-. Een nadere specificatie van dit bedrag is:

Risico	Kans	Incidenteel / Structureel	Financiële impact	Uitgaande van twee jaar
1. Stormschade/ziekte aan ouder wordende bomen.	Hoog risico	Structureel	€ 25.000	€ 50.000
2. subsidies (risico van terugbetalen)	Laag risico	Structureel	€ 40.000	€ 80.000
3. Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel	€ 10.000	€ 20.000
4. Kunstwerken m.n. bruggen en steigers (ouderdom)	Hoog risico	Structureel	€ 60.000	€ 120.000

5. Verandering regelgeving (bijv wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Structureel	€ 50.000	€ 100.000
6. Verminderde inkomsten via betaald parkeren door bijv. blikseminslag/vandalisme aan betalingssysteem etc	Hoog risico	Structureel	€ 15.000	€ 30.000
7. Verminderde inkomsten door faillissement horeca exploitanten	Laag risico	Incidenteel	€ 20.000	€ 20.000
Totaal				**€ 420.000**

- Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met twee vermenigvuldigd.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrimpt moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 420.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor het Twiske komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 40.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor *niet* gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigd weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 460.000. In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2017

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2017. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het algemeen bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve / voorziening	**Stand 1 januari 2017**	**Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit**
Afkoopsom van het rijk	2.026.630	1.726.630
Bestemmingsreserve Betaald Parkeren		
Bestemmingsreserve Investeringen	547.478	
Totaal	**1.987.352**	**1.987.352**

*Voor de bovengenoemde reserves is de stand van de reserves per 1 januari 2017 als basis genomen waarbij alle goedgekeurde bestuursvoorstellen waarin beslag wordt gelegd op deze reserves zijn meegenomen (tot en met het AB van 12 december 2016. Kortom, alle reeds toegekende bijdragen vanuit de reserves maken geen deel uit van de ruimte hierboven gepresenteerd als weerstandscapaciteit

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1,7 mln aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Deze capaciteit is afkomstig uit de afkoopsom van het rijk. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het algemeen bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, overeenkomstig artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het algemeen bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Het Twiske over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1,7 mln om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 460.000

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de algemene reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 460.000

Met ingang van de begroting 2015 en de jaarrekening 2014 wordt het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een dagelijks proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld.

WNT-verantwoording 2016 Recreatieschap Twiske-Waterland

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Twiske-Waterland van toepassing zijnde regelgeving: "het algemene WNT-maximum".

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen:

Naam:	**Functie**
Mevrouw mr. A.C. Nienhuis	Voorzitter AB en DB
Mevrouw S. Groenewoud	Lid AB en DB
De heer G. Nijenhuis	Lid AB en DB
Mevrouw L. Vissers-Koopman	Lid AB en DB
De heer H. Schütt	Lid AB en DB
De heer J. Klinkhamer	Lid AB en DB
De heer J.H.M. Bond	Lid AB
Mevrouw A.J.M. van Beek	Lid AB
De heer J.P. Nagengast	Lid AB
Mevrouw G.J.M. Bekhuis	Lid AB
De heer J. Schalkwijk	Lid AB
Mevrouw E.S. Tijmstra	Lid AB

bedragen x € 1	**Onderstaande gegevens zijn van toepassing op bovenstaande functionarissen**
Functie(s)	Zie bovenstaande
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	N.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	€ 0,-
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0,-
Totaal bezoldiging	**€ 0,-**

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

TWISKE-WATERLAND
JAARREKENING
ONDERDEEL WATERLAND

2016

Velsen-Zuid, 14-4-2017

Inhoudsopgave

	Blz.
Programmaverantwoording	
Achtergrond	3
Doelen Landschap Waterland	3
Programmaverantwoording	5
Achtergrond	5
Highlights	5
Resultaat 2016	5
Reserves	6
Overzicht participantenbijdrage	7
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	8
Financiering	8
Bedrijfsvoering	8
Verkorte balans	9
Jaarrekening 2016	10
Balans per 31 december 2016	11
Waarderingsgrondslagen	13
Toelichting op de balans per 31 december 2016	15
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	19
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016	20
Overzicht van baten en lasten per kostensoort	31
Wet FIDO modelstaten A en B	32
Overige gegevens	34
Samenstelling van het Algemeen Bestuur	35
Controleverklaring	36
Vaststelling door het Algemeen Bestuur	40
Bijlagen	41
Bijlage I: Investerings- en financieringsstaat over 2016	42
Bijlage II: Staat van geactiveerde investeringen 2016	43
Bijlage III: Gebeurtenissen na balansdatum	44
Bijlage IV: Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing	45
Bijlage V: WNT-verantwoording 2016	48

1. Achtergrond

Waterland is een gebied van ongeveer 30.000 ha. tussen Amsterdam-Noord, Zaanstad, Hoorn en het Markermeer. Elf gemeenten en de provincie Noord-Holland dragen in de Gemeenschappelijke Regeling Twiske-Waterland gezamenlijk zorg voor ontwikkeling en beheer van recreatievoorzieningen in dit gebied. Het recreatieschap is tot voor kort vooral een "ontwikkelschap" geweest en in mindere mate een "beheerschap". De laatste jaren wordt echter steeds meer beheerd en is er sprake van minder ontwikkelen van voorzieningen. Dit heeft deels te maken met de afronding van de Ontwikkelingsvisie Waterland. Met voorzieningen als fiets- en wandelpaden, kanoroutes, pontjes en recreatieknooppunten kan de recreant het gebied beleven, met haar rijke natuur- en landschapswaarden.

2. Doelen Landschap Waterland

Voor Landschap Waterland is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de ontwikkelingsvisie en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

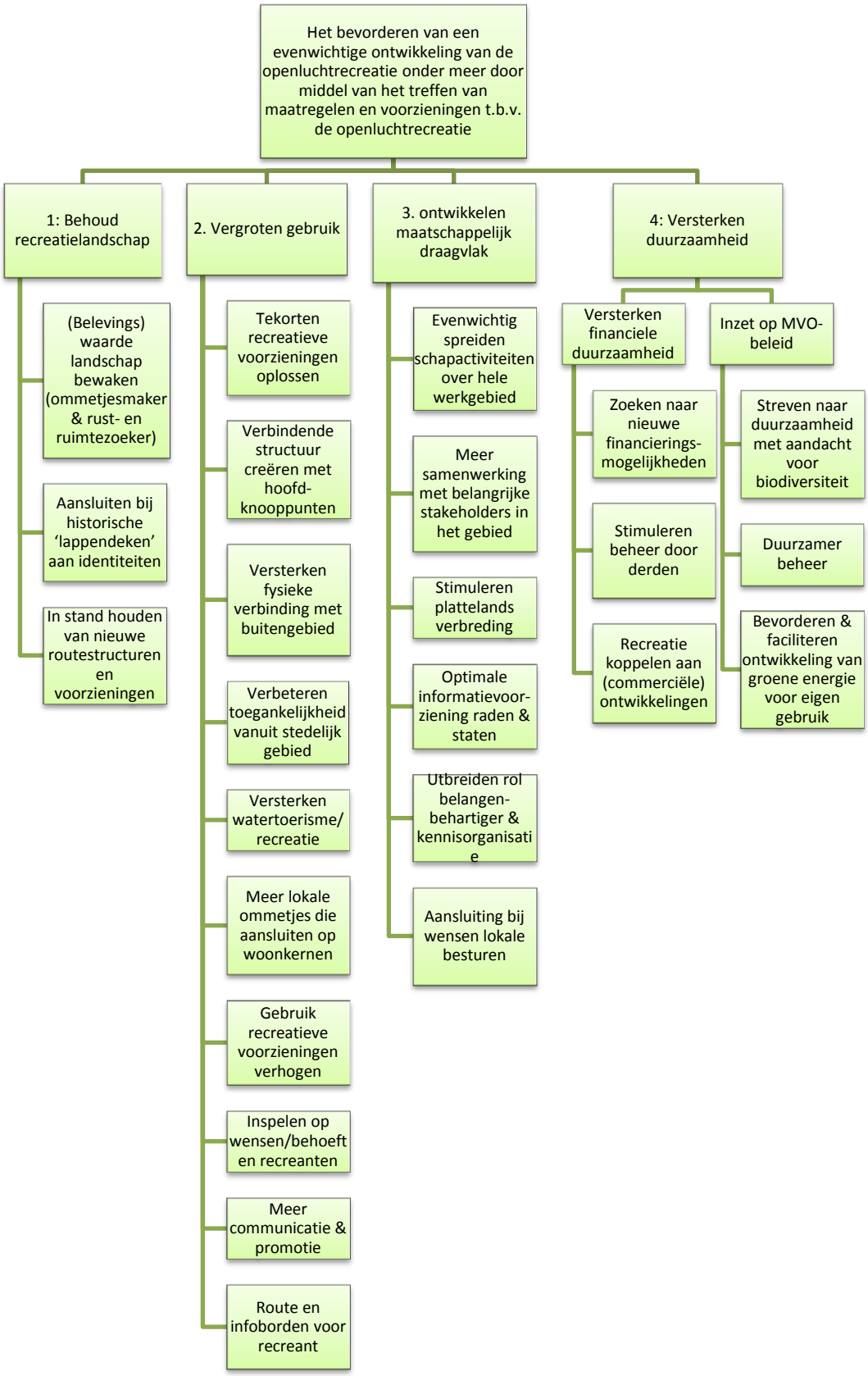
Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie onder meer door middel van het treffen van maatregelen en voorzieningen t.b.v. de openluchtrecreatie
1: Behoud recreatielandschap
(Belevings) waarde landschap bewaken (ommetjesmaker & rust- en ruimtezoeker)
Aansluiten bij historische 'lappendeken' aan identiteiten
In stand houden van nieuwe routestructuren en voorzieningen
2. Vergroten gebruik
Tekorten recreatieve voorzieningen oplossen
Verbindende structuur creëren met hoofd-knooppunten
Versterken fysieke verbinding met buitengebied
Verbeteren toegankelijkheid vanuit stedelijk gebied
Versterken watertoerisme/ recreatie
Meer lokale ommetjes die aansluiten op woonkernen
Gebruik recreatieve voorzieningen verhogen
Inspelen op wensen/behoeft en recreanten
Meer communicatie & promotie
Route en infoborden voor recreant
3. ontwikkelen maatschappelijk draagvlak
Evenwichtig spreiden schapactiviteiten over hele werkgebied
Meer samenwerking met belangrijke stakeholders in het gebied
Stimuleren plattelands verbreding
Optimale informatievoor-ziening raden & staten
Utbreiden rol belangen-behartiger & kennisorganisati e
Aansluiting bij wensen lokale besturen
4: Versterken duurzaamheid
Versterken financiele duurzaamheid
Zoeken naar nieuwe financierings-mogelijkheden
Stimuleren beheer door derden
Recreatie koppelen aan (commerciële) ontwikkelingen
Inzet op MVO-beleid
Streven naar duurzaamheid met aandacht voor biodiversiteit
Duurzamer beheer
Bevorderen & faciliteren ontwikkeling van groene energie voor eigen gebruik

Programmaverantwoording

Achtergrond
Het programma van het recreatieschap voor 2016 is voor het grootste deel conform begroting uitgevoerd. Het jaar 2016 heeft vooral in het teken gestaan van de afronding van de realisatie van het wandelroutenetwerk, de verharding van de fietspaden in het Purmerbos en later in het jaar het meekoppelen van de recreatievoorzieningen op de Markermeerdijk. Naast het regulier beheer is er ook groot onderhoud uitgevoerd aan o.a. de Zwaksloot, de glijbaan in het Speelbos Purmerbos, de voetgangersbrug in de Noordmeer en een vlonder in Overleek. Het wandelroutenetwerk is in 2016 geopend en in beheer genomen.

Het project Markermeerdijk heeft vooral in het teken gestaan van de voorbereiding van de oplossingsrichtingen van de versterking en de uitwerking ervan door de Alliantie in (definitieve) ontwerpen. Het schap heeft hierbij geparticipeerd in de projectgroep en heeft daarbij ook telgegevens aangeleverd over het gebruik van de dijk. De discussie over de wijze waarop wordt omgegaan met het beheer en onderhoud van de recreatievoorzieningen op de Markermeerdijk is nog niet afgerond. Deze zal in 2017 verder worden gevoerd als de definitieve ontwerpen gereed zijn.

In 2016 is een nieuwe website ontwikkeld. Daarnaast is er, veelal in samenwerking met het Bureau Toerisme Laag Holland en het Toeristisch Platform, ingezet op promotie van de diverse routenetwerken (fiets-, sloepen- en wandelnetwerk).

De gemeente Alkmaar heeft vanwege de fusie met gemeente Schermer en Graft-De Rijp aangegeven per 1 januari 2017 uit het recreatieschap Twiske-Waterland te willen en de activiteiten te willen onderbrengen in het recreatieschap RAUM.

Highlights

Bestuursadvisering
- Meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk
- Recreatiemonitor uitgevoerd om aan te kunnen sluiten bij de wens van recreanten
- Realisatie nieuwe Gemeenschappelijke Regeling

Inrichting & Ontwikkeling
- Oplevering betonfietspaden Purmerbos
- Afronding en opening wandelroutenetwerk

Communicatie
- Ontwikkeling nieuwe website
- Promotie sloepennetwerk en wandel- en fietsnetwerk

Resultaat 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	452.680	602.506	**149.826**
Baten	683.865	683.280	**585**
Saldo	**231.185**	**80.774**	**150.411**

Het reguliere programma van LW sluit met een hoger saldo dan vooraf begroot door:

- lagere inzet RNH en lagere bedrijfskosten vanwege vertraging in het project Markermeerdijk waardoor er in 2016 minder inzet vanuit het schap nodig was
- minder (externe) inzet voor het beheer van de diverse routenetwerken en structuren, omdat deze nog relatief nieuw zijn en op onderdelen nog weinig onderhoud vergen.

Resultaat 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	438.392	387.766	**-50.626**
Baten	200.655	187.500	**13.155**
Saldo	**-237.736**	**-200.266**	**-37.470**

Het incidentele programma van LW sluit met een lager saldo dan vooraf begroot door:

- Uitkering van een bedrag van € 66.000 aan de gemeente Purmerend uit de reserve die gevormd is met de opbrengsten van de verkoop van jachthaven Hemmeland
- Lagere lasten bij de financiele afwikkeling van het wandelroutenetwerk Laag Holland (ca. € 21.000)

Resultaat 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	891.071	990.272	**99.201**
Baten	884.520	870.780	**13.740**
Saldo	**-6.551**	**-119.492**	**112.941**

Het resultaat is per saldo positiever dan begroot.

Reserves

Stand van de reserves per	**31-12-2016**	**31-12-2015**	**verschil**
Algemene reserve	461.089	268.269	192.820
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	141.933	123.277	18.656
Bestemmingsreserve investeringen	11.518	155.726	144.208-
Bestemmingsreserve ruiterpaden	37.891	45.710	7.818-
Bestemmingsreserve verkoop Hemmeland	954.901	1.020.901	66.000-
Bestemmingsreserve Markermeerdijk	203.346	203.346	-
Totaal	1.810.678	1.817.229	6.551-

Er is € 192.820 toegevoegd aan de Algemene reserve. Indien wenselijk kan later besloten worden of en hoe deze toevoeging wordt herverdeeld over de andere Bestemmingsreserves, zoals in 2014 is gedaan.

Er is per saldo € 19.000 toegevoegd aan de Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen, door een toevoeging van € 57.315 uit de exploitatie conform eerder gemaakte afspraken en een onttrekking van € 38.659 voor groot onderhoud aan o.a. een steiger bij Noordmeer.

Er is € 144.208 onttrokken aan de Bestemmingsreserve investeringen, waarvan € 82.459 ten behoeve van het project Fietsverbindingen Purmerbos en de rest voor het wandelroutenetwerk.

Er is een klein bedrag onttrokken uit de Bestemmingsreserve ruiterpaden, ten behoeve van het onderhoud van de ruiterpaden in het Purmerbos.

De bestemmingsfonds verkoop Hemmeland is voor zover het aandeel van Amsterdam en de provincie Noord-Holland betreft geheel geoormerkt ten behoeve van het project Markermeerdijk. De gemeente Purmerend gebruikt haar deel voor eigen recreatieve ontwikkelingen. In 2016 heeft Purmerend € 66.000 onttrokken aan haar deel in deze reserve.

De bestemmingsreserve Markermeerdijk zou in 2017 gegroeid moeten zijn tot € 500.000,-, waarbij jaarlijks het bestuur de dotatie bepaald aan de hand van een positief resultaat.

Overzicht participantenbijdrage 2014 - 2016

	2014	+ index	2015
Indexatie		1,47%	
Provincie Noord-Holland	**€ 327.542**	€ 4.815	**€ 332.357**
Gemeente Amsterdam	**€ 150.387**	€ 2.211	**€ 152.598**
Gemeente Beemster	**€ 14.020**	€ 206	**€ 14.226**
Gemeente Edam-Volendam	**€ 25.170**	€ 370	**€ 25.540**
Gemeente Graft de Rijp	**€ 3.186**	€ 47	**€ 3.233**
Gemeente Landsmeer	**€ 8.985**	€ 132	**€ 9.117**
Gemeente Oostzaan	**€ 1.912**	€ 28	**€ 1.940**
Gemeente Purmerend	**€ 69.586**	€ 1.023	**€ 70.609**
Gemeente Waterland	**€ 14.976**	€ 220	**€ 15.196**
Gemeente Wormerland	**€ 14.020**	€ 206	**€ 14.226**
Gemeente Zaanstad	**€ 1.912**	€ 28	**€ 1.940**
Gemeente Zeevang	**€ 5.544**	€ 81	**€ 5.625**
Totaal participantenbijdrage	**€ 637.240**	**€ 9.367**	**€ 646.607**

	2015	+ index	2016
Indexatie		0,95%	
Provincie Noord-Holland	**€ 332.357**	€ 3.157	**€ 335.514**
Gemeente Amsterdam	**€ 152.598**	€ 1.450	**€ 154.048**
Gemeente Beemster	**€ 14.226**	€ 135	**€ 14.361**
Gemeente Edam-Volendam	**€ 25.540**	€ 243	**€ 25.783**
Gemeente Graft de Rijp	**€ 3.233**	€ 31	**€ 3.264**
Gemeente Landsmeer	**€ 9.117**	€ 87	**€ 9.204**
Gemeente Oostzaan	**€ 1.940**	€ 18	**€ 1.958**
Gemeente Purmerend	**€ 70.609**	€ 671	**€ 71.280**
Gemeente Waterland	**€ 15.196**	€ 144	**€ 15.340**
Gemeente Wormerland	**€ 14.226**	€ 135	**€ 14.361**
Gemeente Zaanstad	**€ 1.940**	€ 18	**€ 1.958**
Gemeente Zeevang	**€ 5.625**	€ 53	**€ 5.678**
Totaal participantenbijdrage	**€ 646.607**	**€ 6.142**	**€ 652.749**

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover het Landschap Waterland beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Landschap Waterland zijn in 2016 geïnventariseerd en gekwantificeerd. Het berekende gewenste weerstandsvermogen bedraagt € 100.000,-. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen.

De huidige reserves (weerstandscapaciteit) liggen boven het gewenste berekende niveau.

Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	JR 2015	BGR 2016	JR 2016
netto schuldquote	-207%	-195%	-208%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-207%	-195%	-208%
solvabiliteitsrisico	97%	97%	98%
structurele exploitatieruimte	-2%	-14%	27%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Financiering

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen.

De normen beperken de budgettaire risico's. Het niveau van de korte leningen, de kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,2 % van het bedrag van de begroting. De rente-risiconorm houdt in dat maximaal 20 % van de lange leningen per jaar afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd.

Landschap Waterland heeft geen leningen en blijft binnen de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm, zie modelstaat A en B op bladzijde 32 en 33.

Bedrijfsvoering
Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de verzelfstandigde afdeling Groenbeheer van de provincie Noord-Holland, met de provincie als enige aandeelhouder. RNH is een uitvoeringsorganisatie, die als opdrachtnemer voor de besturen van de recreatieschappen werkt.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, van 2009-2013. Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018). In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

De verkorte balans

De balans per 31 december 2016 kan verkort als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	2016	2015	PASSIVA	2016	2015
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	-	-	Reserves	1.810,7	1.817,2
Financiële vaste activa	-	-	Reserves	-	
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***-***	***-***	***Subtotaal***	***1.810,7***	***1.817,2***
			Vlottende passiva		
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	1.616,3	1.628,1	Schulden op korte termijn	34,7	48,6
Liquide middelen	229,1	237,7	Schulden aan kredietinstel.	-	-
Subtotaal	***1.845,3***	***1.865,8***	***Subtotaal***	***34,7***	***48,6***
TOTAAL	**1.845,3**	**1.865,8**	**TOTAAL**	**1.845,3**	**1.865,8**

Jaarrekening
2016

BALANS LANDSCHAP WATERLAND PER 31 DECEMBER

ACTIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	-		-	
subtotaal materiële vaste activa		-		-
Financiële vaste activa				
TOTAAL VASTE ACTIVA		**-**		**-**
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen en overlopende activa				
Debiteuren algemeen	74.973		14.815	
Vooruitbetaalde bedragen	-		-	
Nog te ontvangen bedragen	69.177		132.156	
Uitzetting in Rijk's schatkist met een looptijd korter dan één jaar	1.472.130		1.481.130	
subtotaal vorderingen en overlopende activa		*1.616.280*		*1.628.101*
Liquide Middelen				
Zakelijke spaarrekening	222.796		221.731	
Banken	6.086		15.832	
Kas	171		148	
subtotaal liquide middelen		*229.053*		*237.711*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**1.845.333**		**1.865.813**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**1.845.333**		**1.865.813**

PASSIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN				
Reserves en fondsen				
Algemene reserve	461.089		268.269	
Bestemmingsreserve investeringen	11.518		155.726	
Bestemmingsreserve Ruiterpaden Purmerbos	37.891		45.710	
Bestemmingsfonds verkoop gelden Hemmeland	954.901		1.020.901	
Bestemmingsres. Vervangingsinvesteringen	141.933		123.277	
Bestemmingsres. Markermeerdijk	203.346		203.346	
Subtotaal reserves en fondsen		*1.810.678*		*1.817.229*
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		**1.810.678**		**1.817.229**
VLOTTENDE PASSIVA				
Schulden op korte termijn				
Crediteuren	30.153		42.967	
Nog te betalen bedragen	4.501		5.616	
Vooruitontvangen bedragen	-		-	
subtotaal schulden korte termijn		*34.655*		*48.583*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**34.655**		**48.583**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA		**1.845.333**		**1.865.813**

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa
Op basis van het BBV wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met een maatschappelijk nut en investeringen met een economisch nut.
- Investeringen in het recreatiegebied (openbare ruimte), zoals het groot onderhoud en vervangingen worden aangemerkt als investeringen met een maatschappelijk nut. Deze investeringen worden op basis van het BBV in beginsel ineens ten laste van de exploitatie gebracht en dus niet geactiveerd;
- Investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en afgeschreven volgens algemeen aanvaardbare en bedrijfseconomische grondslagen.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa
De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en, waar nodig, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves

- Algemene reserve
Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken.

- Bestemmingsreserve investeringen
De bestemmingsreserve investeringen is gevormd ter dekking van de netto uitgaven(aandeel Landschap Waterland) ten behoeve van investeringen in het werkgebied en de realisatie van specifieke projecten.

- Bestemmingsreserve Ruiterpaden Purmerbos
Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het beheer en onderhoud van de aanleg van ruiterpaden in het Purmerbos.

- Bestemmingsfonds verkoop gelden Hemmeland
Het bestemmingsfonds is gevormd uit de netto-verkoopopbrengst van de jachthaven Hemmeland en zal worden aangewend voor investeringen op het grondgebied van de gemeenten Purmerend en Amsterdam-Noord. De beslissingsbevoegdheid ten aanzien van de besteding van deze gelden ligt bij de gemeenten Purmerend, Amsterdam en de Provincie Noord-Holland. Renteopbrengsten voortvloeiend uit de uitgezette gelden op de spaarrekening worden toegevoegd aan het bestemmingsfonds.

- Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen
De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van groot onderhoud in het werkgebied.

- Bestemmingsreserve Markermeerdijk
De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven t.b.v. de realisatie van de infrastructuur van de Markermeerdijk.Het algemeen bestuur heeft besloten vanaf 1 januari 2014 het saldo van de bestemmingsreserve op te hogen uit het resultaat van de jaarrekening, per jaar zal het algemeen bestuur besluiten over de hoogte van de toevoeging.

Voorzieningen
Op de balans van landschap Waterland is momenteel geen voorziening opgenomen.

Overige balansposten
Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

De bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarop zij betrekking hebben.

Subsidies en bijdragen van derden
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden ten behoeve van de realisatie van specifieke projecten, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven worden in de programmarekening verantwoord. Jaarlijks wordt het verschil tussen de baten en lasten voor de specifieke projecten toegevoegd of onttrokken aan de betreffende bestemmingsreserves.

TOELICHTING OP DE BALANS LANDSCHAP WATERLAND

	31-12-2016	31-12-2015
ACTIVA		
Materiële vaste activa	**-**	**-**

Investeringen met economisch nut

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Investeringen tot boekjaar		86.783		86.783
Investeringen boekjaar		-		-
Totaal geïnvesteerde bedragen		86.783		86.783
Afschrijvingen tot boekjaar	86.783		80.680	
Afschrijvingen boekjaar	-		6.103	
Totaal afschrijvingen		86.783		86.783
Boekwaarde per 31 december		-		-

Vorderingen en overlopende activa

Debiteuren algemeen		**74.973**		**14.815**
Specificatie:				
Gem. Purmerend	25.000		14.815	
J. Mulder	5.970		-	
Staatsbosbeheer	44.003		-	
	74.973		14.815	
Nog te ontvangen bedragen		**69.177**		**132.156**
Rente spaarrekening 2016	297		1.065	
PNH subsidie wandelroutenetwerk	68.880		131.092	
	69.177		132.156	

Uitzettingen met een rentetypische kortere looptijd dan één jaar

Uitzetting 's Rijks schatkist	**1.472.130**	**1.481.130**

Schatkistbankieren Landschap Waterland

Drempelbedrag 2015 (0,75% van begrotingstotaal)	250.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	244.849	228.746	232.987	228.882
Ruimte onder drempelbedrag	5.151	21.254	17.013	21.118
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

		31-12-2016		31-12-2015
Liquide middelen				
Kas	171		148	
ING Bank 67.07.63.101	6.086		15.832	
ING zakelijke spaarrekening	222.796		221.731	
		229.053		**237.711**

PASSIVA

Reserves en fondsen		**461.089**		**268.269**
Algemene reserve				
Saldo per 1 januari	268.269		181.903	
Bij: Toegerekende rente	-		-	
Bij:	-		-	
Bij: Saldo exploitatie	192.820		86.366	
Af: Best. Reserve Markermeerdijk	-		-	
Af: Pilot toezicht Zeevang	-		-	
Af: Best. Reserve Verv. Investeringen	-		-	
Saldo per 31 december	461.089		268.269	

De toevoeging van € 192.820 is het voordelig exploitatiesaldo 2016.

Bestemmingsreserve investeringen		**11.518**		**155.726**
Saldo per 1 januari	155.726		208.436	
Bij: Toevoeging Algemene Reserve	-		-	
Af: Netto investeringen	144.208-		52.710-	
Saldo per 31 december	11.518		155.726	

Investeringen

Investeringen 2016	**Bruto invest.**	**Subsidies**	**Netto invest.**
Wandelroutenetwerk	99.538	37.788	61.750
Fietsverbindingen Purmerbos	241.462	159.003	82.459
Totaal investeringen	341.000	196.791	144.208

Bestemmingsreserve Ruiterpaden Purmerbos		**37.891**		**45.710**
Saldo per 1 januari	45.710		49.775	
Bij: Storting				
Af: Onderhoudskosten	7.818-		4.065-	
Saldo per 31 december	37.891		45.710	

		31-12-2016		31-12-2015
Bestemmingsfonds verkoop gelden Hemmeland		**954.901**		**1.020.901**
Saldo per 1 januari	1.020.901		1.020.881	
Af: Uitbetaling gem. Purmerend	66.000-		-	
Bij: Rentevergoedingen	-		20	
Saldo per 31 december	954.901		1.020.901	

Het Bestemmingsfonds verkoop gelden Hemmeland zal worden aangewend voor investeringen op het grondgebied van de gemeenten Purmerend en Amsterdam-Noord. De beslissingsbevoegdheid ten aanzien van de besteding van deze gelden ligt bij de gemeenten Purmerend, Amsterdam en de Provincie Noord-Holland.

Bestemmingsres. Vervangingsinvesteringen		**141.933**		**123.277**
Saldo per 1 januari	123.277		124.843	
Bij: Toevoeging	57.315		56.776	
Af: Vervangingen	38.659-		58.341-	
Saldo per 31 december	141.933		123.277	
Bestemmingsres. Markermeerdijk		**203.346**		**203.346**
Saldo per 1 januari	203.346		245.621	
Bij: Toevoeging resultaat	-		-	
Af: Adviesbureau Vista	-		42.275-	
Saldo per 31 december	203.346		203.346	

Schulden op korte termijn

Crediteuren		**30.153**		**42.967**
Specificatie:				
Recreatie Noord Holland N.V.	10.600		23.454	
Gemeente Wormerland	4.500		-	
Baanstede	7.585		1.779	
Water Land & Dijken	6.379		6.279	
Pneuman	-		1.015	
Lanckhorst recycling	-		2.663	
Loonwerk van Staaveren	-		1.597	
De Vree	-		5.927	
Diversen	1.090		253	
	30.153		42.967	

		31-12-2016	31-12-2015
Nog te betalen bedragen		**4.501**	**5.616**
Specificatie:			
Accountantskosten 2016	4.437		
Betalingsverkeer RC ING Bank	43		
Betalingsverkeer schatkist ING Bank	22		
	4.501		
Vooruitontvangen bedragen		**-**	**-**
	-		-

Niet in de Balans opgenomen activa en verplichtingen:
Met de oprichting van Recreatie Noord-Holland, per 1 juli 2004, hebben de besturen van de Recreatieschappen ingestemd met het besluit van het provinciaal bestuur dat Recreatie Noord Holland N.V. is aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, van 2009-2013. Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018).

2. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

	Deelprogramma	Jaarrekening 2016 lasten	Jaarrekening 2016 baten	Jaarrekening 2016 saldo	Begroting 2016 lasten	Begroting 2016 baten	Begroting 2016 saldo	Jaarrekening 2015 lasten	Jaarrekening 2015 baten	Jaarrekening 2015 saldo
1	Gebiedsbeheer	307.962	30.819	-277.144	353.162	30.532	-322.630	241.926	26.771	-215.154
2	Toezicht	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Financiën	25.482	297	-25.185	38.366	-	-38.366	27.809	1.094	-26.715
4	Bestuursadvisering	84.061	-	-84.061	120.578	-	-120.578	116.196	-	-116.196
5	Secretariaat	20.412	-	-20.412	24.301	-	-24.301	20.659	-	-20.659
6	Communicatie	60.377	-	-60.377	54.380	-	-54.380	59.910	-	-59.910
7	Inrichting & ontwikkeling	392.778	200.655	-192.122	399.485	187.500	-211.985	427.324	205.123	-222.201
	Bijdrage participanten		652.749	652.749		652.748	652.748		646.606	646.606
	Totaal lasten en baten	**891.071**	**884.520**	**-6.551**	**990.272**	**870.780**	**-119.492**	**893.823**	**879.594**	**-14.229**
	Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**-6.551**			**-119.492**			**-14.229**		
	Resultaatbestemming									
	Toevoeging Algemene reserve	192.820	-	192.820	18.008	-	18.008	86.366	-	86.366
	Onttrekking Algemene reserve	-	-	-		-	-	-	-	-
	Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-		-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	7.818	-7.818	-	-	-	-	4.065	-4.065
	Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	144.208	-144.208	-	137.500	-137.500	-	52.710	-52.710
	Toevoeg. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-	2.073	2.073	-	20	-	20
	Onttr. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	66.000	-66.000	-	-	-	-	-	-
	Toevoeg. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	57.315	-	57.315	57.315	-	57.315	56.776	-	56.776
	Onttr. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	38.659	-38.659	-	57.315	-57.315	-	58.341	-58.341
	Toevoeg. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttr. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-	-	-	-	-	42.275	-42.275
	Totaal lasten en baten	**1.141.206**	**1.141.206**	**-**	**1.067.668**	**1.067.668**	**-**	**1.036.986**	**1.036.986**	**-**
	Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
	Totalen-generaal	**1.141.206**	**1.141.206**	**-**	**1.067.668**	**1.067.668**	**-**	**1.036.986**	**1.036.986**	**-**

3. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	139.423	180.620	118.308
Inzet RNH regulier	122.062	118.760	110.226
Totaal lasten regulier	**261.485**	**299.380**	**228.534**
Baten:			
Opbrengsten regulier	30.819	30.532	26.771
Totaal baten regulier	**30.819**	**30.532**	**26.771**
Saldo regulier	**-230.666**	**-268.848**	**-201.763**
Lasten:			
Lasten incidenteel	46.477	53.782	13.391
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**46.477**	**53.782**	**13.391**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-46.477**	**-53.782**	**-13.391**
Saldo Gebiedsbeheer	**-277.144**	**-322.630**	**-215.154**

Financieel	Toelichting
Per saldo lagere lasten (ca. € 45.000)	Voornamelijk door lagere bedrijfskosten en lagere incidentele lasten, doordat net opgeleverde voorzieningen dit jaar nog weinig onderhoud vergden.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud	46.477	-	46.477
	46.477	-	46.477

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud	53.782	-	53.782
	53.782	-	53.782

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	4.697	12.422	11.151
Inzet RNH regulier	25.703	31.921	33.021
Totaal lasten regulier	**30.400**	**44.343**	**44.172**
Baten:			
Opbrengsten regulier	297	-	1.094
Totaal baten regulier	**297**	**-**	**1.094**
Saldo regulier	**-30.103**	**-44.343**	**-43.078**
Lasten:			
Lasten incidenteel	97	-	-16.364
Inzet RNH incidenteel	-5.015	-5.977	-
Totaal lasten incidenteel	**-4.918**	**-5.977**	**-16.364**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**4.918**	**5.977**	**16.364**
Saldo Financiën	**-25.185**	**-38.366**	**-26.715**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier	lagere bedrijfskosten, voornamelijk door wegvallen afschrijvingslast van een afgeschreven vervoermiddel dat nog niet vervangen is en beperktere inzet RNH
lagere lasten incidenteel	verlaging van de opslag op de tarieven van RNH, die ter dekking van het personeelsrisico dient.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Controle jaarrekening 2015	97	-	97
Verlaging opslag tarieven RNH	5.015-	-	5.015-
	4.918-	-	4.918-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	5.977-	-	5.977-
	5.977-	-	5.977-

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	4.770	29.456	38.501
Inzet RNH regulier	68.671	81.273	74.623
Totaal lasten regulier	**73.441**	**110.729**	**113.124**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-73.441**	**-110.729**	**-113.124**
Lasten:			
Lasten incidenteel	857	6.803	-
Inzet RNH incidenteel	9.762	3.046	3.072
Totaal lasten incidenteel	**10.619**	**9.849**	**3.072**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-10.619**	**-9.849**	**-3.072**
Saldo Bestuursadvisering	**-84.061**	**-120.578**	**-116.196**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier	Lagere bedrijfskosten (ca € 25.000) door minder inhuur externe inzet en lagere inzet RNH (ca € 12.000) voornamelijk door vertraging van het project Meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	10.619	-	10.619
Advieskosten derden	-	-	-
	10.619	-	10.619

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	9.849	-	9.849
	9.849	-	9.849

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma (met uitzondering van het vertraagde meekoppelproject Markermeerdijk) uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	20.412	24.301	20.659
Totaal lasten regulier	**20.412**	**24.301**	**20.659**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-20.412**	**-24.301**	**-20.659**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**-20.412**	**-24.301**	**-20.659**

Financieel	Toelichting
lagere reguliere inzet RNH	Er was extra inzet geraamd voor ondersteuning voor het meekoppelproject Markermeerdijk die door de vertraging in het Markermeerdijkproject nog niet nodig bleek.

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	22.899	14.690	26.032
Inzet RNH regulier	37.478	39.690	33.878
Totaal lasten regulier	**60.377**	**54.380**	**59.910**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-60.377**	**-54.380**	**-59.910**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**-60.377**	**-54.380**	**-59.910**

Financieel	Toelichting
per saldo hogere reguliere lasten	hogere bedrijfkosten door incidentele ontwikkelingskosten voor de nieuwe website en gezamenlijke promotie met bureau Toerisme Laag Holland.

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	grotere bekendheid gebied en vergroting bekendheid fiets-, wandel- en sloepennetwerk		x		x
verzorgen digitale media en beheren website	nieuwe website ontwikkeld	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	6.565	69.373	127.675
Totaal lasten regulier	**6.565**	**69.373**	**127.675**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-6.565**	**-69.373**	**-127.675**
Lasten:			
Lasten incidenteel	342.554	300.000	299.459
Inzet RNH incidenteel	43.659	30.112	189
Totaal lasten incidenteel	**386.213**	**330.112**	**299.648**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	200.655	187.500	205.123
Totaal baten incidenteel	**200.655**	**187.500**	**205.123**
Saldo incidenteel	**-185.557**	**-142.612**	**-94.525**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**-192.122**	**-211.985**	**-222.201**

Financieel	Toelichting
Per saldo onderschrijding Inrichting & Ontwikkeling (ca. € 20.000)	
lagere inzet RNH regulier	Lagere inzet door vertraging van het project meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk en beperktere inzet nodig voor afronding van de routestructuren dan begroot
hogere lasten incidenteel (ca. € 56.000)	per saldo hogere incidentele lasten, voornamelijk door uitkering aan de gemeente Purmerend € 66.000. Daarnaast zijn een aantal kleine overschrijdingen, zie onderstaand overzicht.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	**Lasten incidenteel**	**Baten incidenteel**	**Eigen bijdrage**
Aanp. Gemeensch. Regeling	-	-	-
Wandelroutenetwerk Laag Holland	78.751	41.652	37.098
Fietsverbindingen Purmerbos	241.462	159.003	82.459
Gemeente Purmerend	66.000	-	66.000
	386.213	200.655	185.557

Begroting:	**Lasten incidenteel**	**Baten incidenteel**	**Eigen bijdrage**
Aanp. Gemeensch. Regeling	4.842	-	4.842
Wandelroutenetwerk Laag Holland	100.270	50.000	50.270
Fietsverbindingen Purmerbos	225.000	137.500	87.500
	330.112	187.500	142.612

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
juridische advisering	juridisch advies GR en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
voorbereiden en begeleiden realisatie fietsverbinding Purmerbos	fietsverbindingen Purmerbos zijn gerealiseerd		x		
begeleiden realisatie Wandelroutenetwerk	afronden realisatie Wandelroutenetwerk		x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	171.789	237.188	193.993
Inzet RNH regulier	280.891	365.318	400.083
Totaal lasten regulier	**452.680**	**602.506**	**594.076**
Baten:			
Opbrengsten regulier	31.116	30.532	27.865
Totaal baten regulier	**31.116**	**30.532**	**27.865**
Saldo regulier	**-421.564**	**-571.974**	**-566.210**
Lasten:			
Lasten incidenteel	389.985	360.585	296.487
Inzet RNH incidenteel	48.407	27.181	3.261
Totaal lasten incidenteel	**438.392**	**387.766**	**299.748**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	200.655	187.500	205.123
Totaal baten incidenteel	**200.655**	**187.500**	**205.123**
Saldo incidenteel	**-237.736**	**-200.266**	**-94.625**
Saldo Totaal	**-659.300**	**-772.240**	**-660.835**

STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	werkelijk 2016	begroting 2016	werkelijk 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	280.891	365.318	400.083
Bestuurskosten	-	-	4.073
Kantoorkosten	6.449	8.979	6.792
Vervoerskosten	5.049	6.157	4.307
PR & marketing	22.899	14.690	26.032
Bedrijfskosten	183.609	253.159	159.808
Projectkosten*	391.817	333.984	302.720
Afschrijvingen	-	7.170	6.103
Rentekosten	260	815	268
Bijzondere baten en lasten	97	-	- 16.364
Totaal lasten	**891.071**	**990.272**	**893.823**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	30.819	30.532	26.771
Financiële baten	297	-	1.094
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	200.655	187.500	205.123
Totaal baten	**231.771**	**218.032**	**232.988**
Resultaat deelprogramma's	**- 659.300**	**- 772.240**	**- 660.835**
Bijdrage participanten	652.749	652.748	646.606
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**- 6.551**	**- 119.492**	**- 14.229**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve	192.820	18.008	86.366
Onttrekking Algemene reserve	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	- 7.818	-	- 4.065
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 144.208	- 137.500	- 52.710
Toevoeg. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	20
Onttr. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	- 66.000	-	-
Toevoeg. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	57.315	57.315	56.776
Onttr. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	- 38.659	- 57.315	- 58.341
Toevoeg. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-
Onttr. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	- 42.275
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Wet FIDO MODELSTATEN A EN B

Modelstaat A

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	0	0	0	0	0	0
Ruimte onder limiet		0			0	
Overschrijding		0			0	
Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	0	0	0	0	0	0
Ruimte onder limiet		0			0	
Overschrijding		0			0	

Toelichting op modelstaat A

Er zijn bij het landschap Waterland geen activa en passiva die vallen onder de vlottende schulden en vlottende middelen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar.
De Kasgeldlimiet is derhalve niet overschreden.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		0	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		0	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		0
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld			
3b	nieuw uitgezette lange leningen			
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		0
5	Betaalde aflossingen			
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)		
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		0
8	Renterisiconorm			0
9a	ruimte onder			0
9b	Overschrijding			0

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		0	
11	Vastgestelde percentage			
12	Renterisiconorm	(10x11)		0

Toelichting op modelstaat B

Er hebben bij het landschap Waterland geen rente herzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve niet overschreden.

Overige gegevens

SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR PER 31 DECEMBER 2016

GEMEENTE LANDSMEER	Mevrouw A.C. Nienhuis, voorzitter
GEMEENTE ALKMAAR	De heer J.P. Nagengast
GEMEENTE AMSTERDAM	Mevrouw S. Groenewoud, vicevoorzitter
GEMEENTE BEEMSTER	Mevrouw A.J.M. van Beek
GEMEENTE EDAM-VOLENDAM	De heer H. Schütt
PROVINCIE NOORD-HOLLAND	De heer J.H.M. Bond
GEMEENTE OOSTZAAN	De heer J. Klinkhamer
GEMEENTE PURMEREND	Mevrouw E.S. Tijmstra
GEMEENTE WATERLAND	Mevrouw G.J.M. Bekhuis
GEMEENTE WORMERLAND	De heer J. Schalkwijk
GEMEENTE ZAANSTAD	Mevrouw L. Vissers-Koopman

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland, onderdeel **Landschap Waterland** gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Twiske-Waterland, onderdeel Landschap Waterland op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

4 de balans per 31 december 2016;
5 het overzicht van baten en lasten over 2016; en
6 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IPA-ACON ASSURANCE B.V. is een onderdeel van de IPA-ACON GROEP
KvK nr. 34095774, ING Bank IBAN NL69INGB0670760374, Aangesloten bij het SRA (nationaal) / INAA (internationaal)

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag (inclusief relevante paragrafen);
- de overige gegevens;
- diverse bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is, zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het Algemeen Bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 13 maart 2017
Reg.nr.: 101822/215/382/1210
Ipa-Acon Assurance B.V.

Was getekend : mr. drs. J.C. Olij RA

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 29 juni 2017.

voorzitter,
Mevrouw A.C. Nienhuis

BIJLAGEN

JAARREKENING 2016

BIJLAGE I

LANDSCHAP WATERLAND

Investerings- en financieringsstaat 2016

nr.	Omschrijving	Stand per 1-1-2016	Vermeerde-ringen 2016	Vermin-de-ringen 2016	Afschrijvingen 2016	Stand per 31-12-2016
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	-	-		-	-
2	Investeringsuitgaven, welke gedekt worden uit reserves					-
3	Verstrekte langlopende leningen	-		-		-
	Totaal	-	-	-	-	-
	PASSIVA					
1	Reserves	1.817.229	250.135	256.686		1.810.678
2	Voorzieningen	-				-
3	Aangegane langlopende leningen	-		-		-
	Totaal	1.817.229	250.135	256.686	-	1.810.678
	Werkkapitaal	**1.817.229**	**250.135**	**256.686**	**-**	**1.810.678**

BIJLAGE II

LANDSCHAP WATERLAND

Staat van geactiveerde investeringen 2015

Volg-nr.	Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2015	Netto inv. 2016	Geactiv. t/m 2016	Afschr. term.	Boek-waarde 31-12-2015	afschr. t/m 2015	Afschr. 2016	Boek-waarde 31-12-2016
	Fort aan de Neckerweg	2006	61.032		61.032	10	-	61.032	-	-
	Suzuki 46-JBF-3	2009	25.751	-	25.751	5	-	25.751	-	-
	Totaal		**86.783**	**-**	**86.783**		**-**	**86.783**	**-**	**-**
	Totaal generaal		**86.783**	**-**	**86.783**	**-**	**-**	**86.783**	**-**	**-**

Bijlage III: GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn in dit kader geen bijzonderheden te melden

Bijlage V: Nota Weerstandsvermogen Landschap Waterland

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht Landschap Waterland aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van Landschap Waterland gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.
1. Inventariseren en kwantificeren risico's
2. Bepalen minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen
3. Berekenen aanwezige weerstandscapaciteit
4. Matchen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit

In deze nota worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's

In de eerste fase zijn de risico's van Landschap Waterland geïnventariseerd. Met de budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

- Hoog / Midden / Laag (kans)
  Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.
- Structureel / Incidenteel
  Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risico-kwantificering.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal € 80.000,-. Een nadere specificatie van dit bedrag is:

Risico	**Kans**	**Incidenteel / Structureel**	**Financiële impact**	**Uitgaande van twee jaar**
1. Inkoop en aanbestedings-risico/ Subsidies (risico van terugbetalen)	Midden risico	Structureel	€ 40.000	€ 80.000
Totaal				**€ 80.000**

- Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met twee vermenigvuldigd.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrimpt moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 80.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Landschap Waterland komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor *niet* gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigd weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 100.000. In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2017

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2017. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

<u>Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen</u>

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het algemeen bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve / voorziening	Stand 1 januari 2017	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
Algemene Reserve LW	461.089	300.000
Bestemmingsreserve Investeringen LW	11.518	
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	1414.933	
Bestemmingsreserve Ruiterpaden Purmerbos	37.891	
Bestemmingsfonds verkoop gelden Hemmeland	954.901	
Bestemmingsreserve Markermeerdijk	203.346	
Totaal	**1.810.678**	**300.000**

*Voor de bovengenoemde reserves is de stand van de reserves per 1 januari 2017 als basis genomen waarbij alle goedgekeurde bestuursvoorstellen waarin beslag wordt gelegd op deze reserves zijn meegenomen Kortom, alle reeds toegekende bijdragen vanuit de reserves maken geen deel uit van de ruimte hierboven gepresenteerd als weerstandscapaciteit.

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 300.000,- aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het algemeen bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, overeenkomstig artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het algemeen bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Landschap Waterland over een weerstandscapaciteit beschikt van € 300.000,- om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 100.000,-

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de algemene reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 100.000.

Met ingang van de jaarrekening 2007 wordt het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een dagelijks proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld.

WNT-verantwoording 2016 Recreatieschap Twiske-Waterland

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Twiske-Waterland van toepassing zijnde regelgeving: "het algemene WNT-maximum".

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen:

Naam:	**Functie**
Mevrouw mr. A.C. Nienhuis	Voorzitter AB en DB
Mevrouw S. Groenewoud	Lid AB en DB
De heer G. Nijenhuis	Lid AB en DB
Mevrouw L. Vissers-Koopman	Lid AB en DB
De heer H. Schütt	Lid AB en DB
De heer J. Klinkhamer	Lid AB en DB
De heer J.H.M. Bond	Lid AB
Mevrouw A.J.M. van Beek	Lid AB
De heer J.P. Nagengast	Lid AB
Mevrouw G.J.M. Bekhuis	Lid AB
De heer J. Schalkwijk	Lid AB
Mevrouw E.S. Tijmstra	Lid AB

bedragen x € 1	**Onderstaande gegevens zijn van toepassing op bovenstaande functionarissen**
Functie(s)	Zie bovenstaande
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	N.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	€ 0,-
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0,-
Totaal bezoldiging	**€ 0,-**

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

recreatieschap het Twiske

Landschap Waterland

TWISKE-WATERLAND
BEGROTINGSWIJZIGING
ONDERDEEL WATERLAND

2017

Velsen-Zuid, 14-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMAPLAN		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Meerjarenperspectief	3
1.3	Programma accenten 2017	3
1.4.1	Uitgangspunten programma 2017	3
1.4.2	Belangrijkste wijzigingen	
1.5	Overzicht bijdrage participantenbijdrage 2016-2017	4
1.6	Doelenboom	5
1.7	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	6
2. PROGRAMMABEGROTING		
2.1	Programmabegroting 2017	7
3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA		
3.1	Gebiedsbeheer	8
3.3	Financiën	10
3.4	Bestuursadvisering	11
3.5	Secretariaat	13
3.6	Communicatie	14
3.7	Inrichting & ontwikkeling	15
3.8	Totaal	17
4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT		18
5. OVERIGE GEGEVENS		
5.1	Vaststelling door het algemeen bestuur	19

1. PROGRAMMA LANDSCHAP WATERLAND 2017

1.1 Achtergrond

Waterland is een gebied van ongeveer 30.000 ha. tussen Amsterdam-Noord, Zaanstad, Zeevang en het Markermeer. Elf gemeenten en de provincie Noord-Holland dragen in de Gemeenschappelijke Regeling Twiske-Waterland gezamenlijk zorg voor ontwikkeling en beheer van recreatievoorzieningen in dit gebied. Met voorzieningen als fiets- en wandelpaden, kanoroutes, pontjes en recreatieknooppunten kan de recreant het gebied beleven, met haar rijke natuur- en landschapswaarden.

1.2 Meerjarenperspectief

• Beheer en onderhoud van recreatieve infrastructuur
• Realiseren meekoppelprojecten recreatiepaden Markermeerdijk

1.3 Programma accenten 2017

• Gescheiden financiële verantwoording Landschap Waterland & Twiske, waarover medio 2017 een besluit wordt genomen in het AB
• Inzet op projecten, zowel realisatie als beheer en onderhoud:
  o Beheer en onderhoud boerenlandpaden
  o Beheer en onderhoud Sloepennetwerk Laag Holland
  o Beheer en onderhoud voorzieningen electrisch varen en vaarroute Waterland
  o Beheer en onderhoud kanoroutenetwerk Wormer- en Jisperveld
  o Meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk
  o Beheer en onderhoud Wandelroutenetwerk
  o Afronding van project Fietsverbindingen Purmerbos
  o Afronding recreatieve verbinding Purmerbos - Edam (opgang Purmerdijk)

1.4.1 Uitgangspunten Programma 2017

• **Index:** De reguliere baten en lasten worden verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index van 0,67% voor 2017 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2015). De participantenbijdrage wordt ook verhoogd met deze index.

• **Korting tarieven RNH:** in de programmabegroting 2017 wordt net als in vorige jaren een korting van 2% op de tarieven van RNH toegekend.

• **Personeelsrisico:** Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Conform de afspraken is op basis van een risicoberekening een opslag opgenomen in de tarieven van RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd. Deze verlaging is begroot bij deelprogramma Financiën.

1.4.2 Belangrijke wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de programmabegroting 2017 zijn:

• In 2017 vindt de (financiele) afronding plaats van het project Fietsverbindingen Purmerbos. Hiervoor zullen naar verwachting nog (beperkte) kosten worden gemaakt.

• Aangezien het wandelroute-, kano- en sloepennetwerk is afgerond is er minder inzet voor de realisatie van projecten nodig. Daar staat tegenover dat er in 2017 en 2018 beperkt hogere inzet voor beheer nodig is vanwege de implementatie van een nieuw beheersysteem. Om die reden is er een budgetverschuiving doorgevoerd.

• Het project Meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk wordt in 2017 - na temporisering in 2016 - weer voortvarend wordt opgepakt. Een deel van de in 2016 geplande inzet en bedrijfskosten (o.a. voor inhuur van extern advies) is doorgeschoven naar 2017. Het budget voor Bestuursadvisering is daarmee opgehoogd.

1.5 Overzicht participantenbijdrage 2016 - 2017

	begrotings-wijziging 2016	**+ index**	**programma begroting 2017**
Indexatie		0,67%	
Provincie Noord-Holland	**€ 335.514**	€ 2.248	**€ 337.762**
Gemeente Amsterdam	**€ 154.048**	€ 1.032	**€ 155.080**
Gemeente Beemster	**€ 14.361**	€ 96	**€ 14.457**
Gemeente Edam-Volendam	**€ 25.783**	€ 173	**€ 25.956**
Gemeente Graft de Rijp	**€ 3.263**	€ 22	**€ 3.285**
Gemeente Landsmeer	**€ 9.204**	€ 62	**€ 9.266**
Gemeente Oostzaan	**€ 1.958**	€ 13	**€ 1.971**
Gemeente Purmerend	**€ 71.280**	€ 478	**€ 71.758**
Gemeente Waterland	**€ 15.340**	€ 103	**€ 15.443**
Gemeente Wormerland	**€ 14.361**	€ 96	**€ 14.457**
Gemeente Zaanstad	**€ 1.958**	€ 13	**€ 1.971**
Gemeente Zeevang	**€ 5.678**	€ 38	**€ 5.716**
Totaal participantenbijdrage	**€ 652.748**	**€ 4.374**	**€ 657.122**

	programma begroting 2017	**correctie**	**begrotings-wijziging 2017**	**Nieuw percentage participanten bijdrage 2017**
Indexatie		0,00%		
Provincie Noord-Holland	**€ 337.762**	€ -	€ 337.772	51,66%
Gemeente Amsterdam	**€ 155.080**	€ -	€ 155.090	23,72%
Gemeente Beemster	**€ 14.457**	€ -	€ 14.450	2,21%
Gemeente Edam-Volendam	**€ 25.956**	€ -	€ 25.957	3,97%
Gemeente Graft de Rijp	**€ 3.285**	€ 3.285-	€ -	0,00%
Gemeente Landsmeer	**€ 9.266**	€ -	€ 9.284	1,42%
Gemeente Oostzaan	**€ 1.971**	€ -	€ 1.962	0,30%
Gemeente Purmerend	**€ 71.758**	€ -	€ 71.791	10,98%
Gemeente Waterland	**€ 15.443**	€ -	€ 15.431	2,36%
Gemeente Wormerland	**€ 14.457**	€ -	€ 14.450	2,21%
Gemeente Zaanstad	**€ 1.971**	€ -	€ 1.962	0,30%
Gemeente Zeevang	**€ 5.716**	€ -	€ 5.688	0,87%
			€ -	
Totaal participantenbijdrage	**€ 657.122**	**€ 3.285-**	**€ 653.837**	100

1.6 Doelenboom Landschap Waterland

Voor Landschap Waterland is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de ontwikkelingsvisie en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

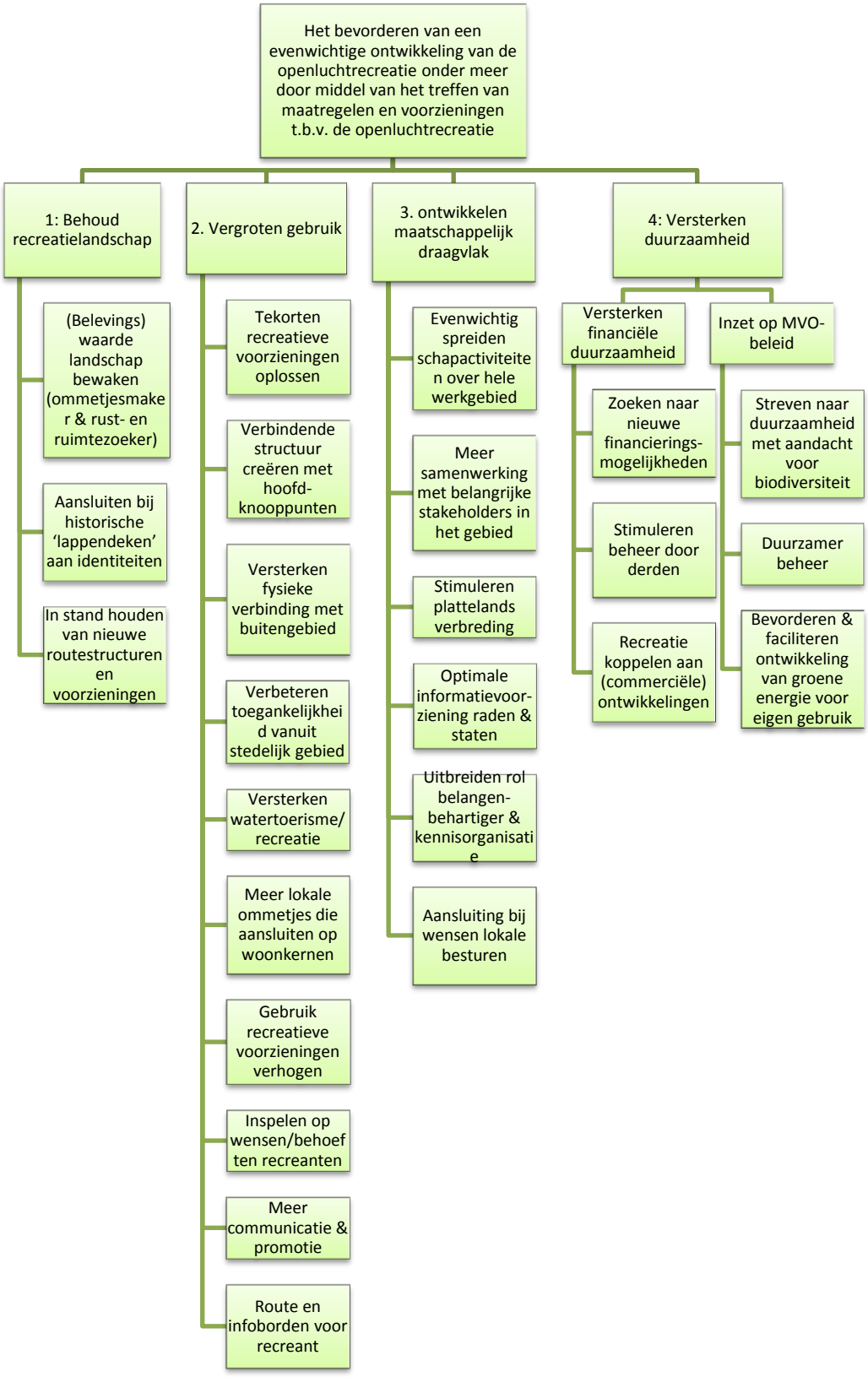

1.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Landschap Waterland beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Landschap Waterland zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	JR 2015	JR 2016	BGR 2017
netto schuldquote	-207%	-208%	-263%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-207%	-208%	-263%
solvabiliteitsrisico	97%	98%	97%
structurele exploitatieruimte	-2%	27%	15%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

2. PROGRAMMABEGROTING

	Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1	Gebiedsbeheer	359.058	30.737	-328.321	17.011	725	-16.286	376.069	31.462	-344.607
2	Toezicht	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Financiën	38.623	-	-38.623	-7.043	-	7.043	31.580	-	-31.580
4	Bestuursadvisering	121.386	-	-121.386	14.645	-	-14.645	136.031	-	-136.031
5	Secretariaat	24.464	-	-24.464	-	-	-	24.464	-	-24.464
6	Communicatie	54.744	-	-54.744	-4.788	-	4.788	49.956	-	-49.956
7	Inrichting & ontwikkeling	69.838	-	-69.838	-22.838	22.650	45.488	47.000	22.650	-24.350
	Bijdrage participanten		657.122	657.122		-3.285	-3.285		653.837	653.837
	Totaal lasten en baten	**668.113**	**687.859**	**19.746**	**-3.013**	**20.090**	**23.103**	**665.100**	**707.949**	**42.849**
	Resultaat voor bestemming	**19.746**			**23.103**			**42.849**		
	Resultaatbestemming									
	Toevoeging algemene reserve	19.746	-	19.746	27.453	-	27.453	47.199	-	47.199
	Onttrekking algemene reserve	-	-	-	-	-	-		-	-
	Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-	-	-	-		-
	Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toevoeg. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttr. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toevoeging bestemmingsreserve verv. invest.	57.669	-	57.669	-	-	-	57.669	-	57.669
	Onttrekking bestemmingsreserve verv. invest.	-	57.669	-57.669	-	4.350	-4.350	-	62.019	-62.019
	Toevoeging bestemmingsres. Markermeerdijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsres. Markermeerdijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal lasten en baten	**745.528**	**745.528**	-	**24.440**	**24.440**	-	**769.968**	**769.968**	-
	Resultaat na bestemming	-			-			-		
	Totalen-generaal	**745.528**	**745.528**	**-**	**24.440**	**24.440**	**-**	**769.968**	**769.968**	**-**

3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	181.833	-1.189	180.644
Inzet RNH regulier	119.556	18.200	137.756
Totaal lasten regulier	**301.389**	**17.011**	**318.400**
Baten:			
Opbrengsten regulier	30.737	725	31.462
Totaal baten regulier	**30.737**	**725**	**31.462**
Saldo regulier	**-270.652**	**-16.286**	**-286.938**
Lasten:			
Lasten incidenteel	57.669	-	57.669
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**57.669**	**-**	**57.669**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-57.669**	**-**	**-57.669**
Saldo Gebiedsbeheer	**-328.321**	**-16.286**	**-344.607**

Financieel	Toelichting
Per saldo hogere lasten (ca. € 16.000)	verschuiving van de inzet van deelprogramma 7 (Inrichting en Ontwikkeling) naar deelprogramma 1 (Beheer) ten behoeve van de implementatie van een nieuw beheersysteem

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud	57.669	-	57.669
	57.669	-	57.669

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	12.505	-7.305	5.200
Inzet RNH regulier	32.135	-	32.135
Totaal lasten regulier	**44.640**	**-7.305**	**37.335**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-44.640**	**7.305**	**-37.335**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-6.017	262	-5.755
Totaal lasten incidenteel	**-6.017**	**262**	**-5.755**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**6.017**	**-262**	**5.755**
Saldo Financiën	**-38.623**	**7.043**	**-31.580**

Financieel	Toelichting
Per saldo lagere lasten (ca. € 7.000)	lagere bedrijfskosten, voornamelijk door wegvallen afschrijvingslast van een afgeschreven vervoermiddel dat nog niet vervangen is en beperktere inzet RNH

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	5.755-	-	5.755-
	5.755-	-	5.755-

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	29.653	10.000	39.653
Inzet RNH regulier	81.818	5.700	87.518
Totaal lasten regulier	**111.471**	**15.700**	**127.171**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-111.471**	**-15.700**	**-127.171**
Lasten:			
Lasten incidenteel	6.849	-1.849	5.000
Inzet RNH incidenteel	3.066	794	3.860
Totaal lasten incidenteel	**9.915**	**-1.055**	**8.860**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-9.915**	**1.055**	**-8.860**
Saldo Bestuursadvisering	**-121.386**	**-14.645**	**-136.031**

Financieel	Toelichting
per saldo hogere lasten (ca. € 15.000)	Verhoging van de bedrijfskosten (ca € 10.000) en hogere inzet RNH (ca € 6.000) ten behoeve van het project Meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk dat naar verwachting in 2017 meer inzet zal vergen. Tevens iets lagere lasten voor recreatiemonitor (ca. € 1.000)

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	8.860	-	8.860
	8.860	-	8.860

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	reageren op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x
uitvoeren Recreatieve Meekoppelprojecten Markermeerdijk tracé	plan meekoppelen ingepast in plan voor dijkversterking HHNK		x		

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	24.464	-	24.464
Totaal lasten regulier	**24.464**	**-**	**24.464**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-24.464**	**-**	**-24.464**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**-24.464**	**-**	**-24.464**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	14.788	-4.788	10.000
Inzet RNH regulier	39.956	-	39.956
Totaal lasten regulier	**54.744**	**-4.788**	**49.956**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-54.744**	**4.788**	**-49.956**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**-54.744**	**4.788**	**-49.956**

Financieel	Toelichting
Lagere bedrijfdkosten (ca. € 5.000)	Verlaging van de bedrijfskosten door afronding van onder meer de vernieuwing van de website.

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	grotere bekendheid gebied en vergroting bekendheid fiets-, wandel- en sloepennetwerk		x		x
verzorgen digitale media en beheren website	nieuwe website online en up to date	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	69.838	-49.838	20.000
Totaal lasten regulier	**69.838**	**-49.838**	**20.000**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**-69.838**	**49.838**	**-20.000**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	25.000	25.000
Inzet RNH incidenteel	-	2.000	2.000
Totaal lasten incidenteel	**-**	**27.000**	**27.000**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	22.650	22.650
Totaal baten incidenteel	**-**	**22.650**	**22.650**
Saldo incidenteel	**-**	**-4.350**	**-4.350**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**-69.838**	**45.488**	**-24.350**

Financieel	Toelichting
per saldo lagere lasten (ca. € 45.000)	door de afronding van het wandelroute-, kano- en sloepennetwerk is er minder reguliere inzet nodig. Tevens is er een budgetverschuiving van dit deelprogramma naar deelprogramma 1 (Beheer) ten behoeve van de implementatie van een nieuw beheersysteem. Daarnaast zullen er naar verwachting nog (beperkte) kosten worden gemaakt voor de afronding van het project Fietsverbindingen Purmerbos.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Fietsverbindingen Purmerbos	27.000	22.650	4.350
	27.000	22.650	4.350

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
juridische advisering	juridisch advies GR en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
begeleiden nazorgfase realisatie fietsverbinding Purmerbos	nazorgfase van het project Fietsverbindingen Purmerbos afgerond		x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	238.779	-3.282	235.497
Inzet RNH regulier	367.767	-25.938	341.829
Totaal lasten regulier	**606.546**	**-29.220**	**577.326**
Baten:			
Opbrengsten regulier	30.737	725	31.462
Totaal baten regulier	**30.737**	**725**	**31.462**
Saldo regulier	**-575.809**	**29.945**	**-545.864**
Lasten:			
Lasten incidenteel	64.518	23.151	87.669
Inzet RNH incidenteel	-2.951	3.056	105
Totaal lasten incidenteel	**61.567**	**26.207**	**87.774**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	22.650	22.650
Totaal baten incidenteel	**-**	**22.650**	**22.650**
Saldo incidenteel	**-61.567**	**-3.557**	**-65.124**
Saldo Totaal	**-637.376**	**26.388**	**-610.988**

4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	367.767	- 25.938	341.829
Bestuurskosten	-	-	-
Kantoorkosten	9.040	- 1.475	7.565
Vervoerskosten	6.199	- 296	5.903
PR & marketing	14.788	- 4.788	10.000
Bedrijfskosten	258.383	10.915	269.298
Projectkosten*	3.898	26.207	30.105
Afschrijvingen	7.218	- 7.218	-
Rentekosten	820	- 420	400
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**668.113**	**- 3.013**	**665.100**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	30.737	725	31.462
Financiële baten	-	-	-
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	-	22.650	22.650
Totaal baten	**30.737**	**23.375**	**54.112**
Resultaat deelprogramma's	**- 637.376**	**26.388**	**- 610.988**
Bijdrage participanten	657.122	- 3.285	653.837
Resultaat voor bestemming	**19.746**	**23.103**	**42.849**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve	19.746	27.453	47.199
Onttrekking Algemene reserve	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Toevoeg. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-
Onttr. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-
Toevoeg. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	57.669	-	57.669
Onttr. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	- 57.669	- 4.350	- 62.019
Toevoeg. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-
Onttr. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 29 juni 2017.

voorzitter,
Mevrouw A.C. Nienhuis

TWISKE-WATERLAND
BEGROTINGSWIJZIGING
ONDERDEEL TWISKE

2017

Velsen-Zuid, 14-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMAPLAN		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Financieel meerjarenperspectief	3
1.3	Meerjarenperspectief	3
1.4	Programma accenten 2017	3
1.5	Financiële uitgangspunten	4
1.6	Overzicht participantenbijdrage 2016-2017	4
1.7	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	4
1.8	Doelenboom	5
2. PROGRAMMABEGROTING		
2.1	Programmabegroting 2017	6
3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA		
3.1	Gebiedsbeheer	7
3.2	Toezicht	9
3.3	Financiën	10
3.4	Bestuursadvisering	11
3.5	Secretariaat	13
3.6	Communicatie	14
3.7	Inrichting & ontwikkeling	15
3.8	Totaal	17
4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT		18
5. OVERIGE GEGEVENS		
5.1	Vaststelling door het algemeen bestuur	19

1. PROGRAMMAPLAN

1. Achtergrond

Het recreatiegebied het Twiske ligt ten noorden van Amsterdam, tussen Zaanstad en Purmerend. Het recreatiegebied is 650 hectare groot. De participanten van het recreatieschap Twiske-Waterland dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied, door middel van een gemeenschappelijke regeling. Het Twiske is vanaf 1 januari 2012 samen gegaan met Recreatieschap Landschap Waterland tot een groot recreatieschap Twiske-Waterland. Tot 1 januari 2017 blijft de financiële administratie gescheiden.

2. Financieel meerjarenperspectief

Eind 2011 heeft het bestuur opdracht gegeven een deel van de reserves in te zetten voor een inhaalslag groot onderhoud en vervangingen. Deze inhaalslag, de eerder doorgevoerde bezuinigingen, en de verwachte en reeds gerealiseerde nieuwe exploitaties beoogden een sluitende exploitatie van het Twiske op de lange termijn, met voldoende ruimte om te reserveren voor vervangingsinvesteringen. De berekeningen die ten grondslag lagen aan dit beleid hielden echter geen rekening met de invoering van het schatkistbankieren (jaarlijks circa € 70.000,- minder rentebaten). Daarnaast is ook een van de verwachte nieuwe exploitaties nog niet gerealiseerd. In 2016 resteerde er nog een opgave van € 100.000. Door bezuinigingen in de begrotingswijziging 2016 is dat teruggebracht tot € 50.000.

Door verdere bezuinigingen op het deelprogramma communicatie en hogere baten uit festivals is de voorliggende begrotingswijziging 2017 sluitend voor wat betreft de reguliere werkzaamheden. De totale reguliere lasten min de totale reguliere baten en de participantenbijdrage levert een positief saldo van ca. 320.000. Het benodigde bedrag voor groot onderhoud en vervangingen na afronding van de inhaalslag, extern advies en recreatiemonitoring is ca. 195.000. Dat betekent dat, aanvullende besluiten of onverwachte ontwikkelingen buiten beschouwing gelaten, Het Twiske een sluitende begroting heeft. Dat geld pas na afronding van inhaalslag groot onderhoud en vervangingen. De inhaalslag is circa 2022 volledig afgerond. De reserves van het schap zijn voldoende toereikend voor benodigde investeringen tot die tijd. De hiervoor beschreven berekening staat hieronder schematisch weergegeven.

regulier baten	€	532.450	
participantenbijdrage	€	1.725.434	
regulier lasten	€	-1.934.385	+
	€	323.499	
groot onderhoud/vervangingen na 2022	€	170.000	
extern advies en monitoring	€	25.000	-
saldo	**€**	**128.499**	

3. Meerjarenperspectief

• Gescheiden financiele verantwoording tussen Landschap Waterland & Twiske tot medio 2017 (in afwachting van besluit AB)
• Zoeken nieuwe invulling Twiske Poort
• Afronden inhaalslag groot onderhoud en vervangingen
• Behouden begrotingsevenwicht

4. Programma accenten 2017

- Realisatie derde grote evenement
- herbouw Twiske Poort en herstel Twiske Molen
- Werven nieuwe ondernemer Twiske Poort.

5. Financiële uitgangspunten 2017

• **Index:** De reguliere baten en lasten worden verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index van 0,67% voor 2017 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2015). De participantenbijdrage wordt ook verhoogd met deze index.
• **Korting tarieven RNH:** in de programmabegroting 2017 wordt net als in vorige jaren een korting van 2% op de tarieven van RNH toegekend.

• **Personeelsrisico:** Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Conform de afspraken is op basis van een risicoberekening een opslag opgenomen in de tarieven van RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd. Deze verlaging is begroot bij deelprogramma Financiën.

Belangrijke wijzigingen
• Op basis van de uitgaven in de vorige jaren is de begroting op onderdelen geactualiseerd. De belangrijkste wijziging betreft de verlaging van het budget voor communicatie en hogere baten uit evenementen.

6. Overzicht participantenbijdrage 2016 - 2017

	2016	+ index	2017
Indexatie		0,67%	
Provincie Noord-Holland	**€ 988.950**	€ 6.626	**€ 995.576**
Gemeente Amsterdam	**€ 402.779**	€ 2.699	**€ 405.478**
Gemeente Landsmeer	**€ 29.136**	€ 195	**€ 29.331**
Gemeente Oostzaan	**€ 13.711**	€ 92	**€ 13.803**
Gemeente Purmerend	**€ 78.841**	€ 528	**€ 79.369**
Gemeente Zaanstad	**€ 200.533**	€ 1.344	**€ 201.877**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.713.950**	**€ 11.484**	**€ 1.725.434**

7. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Het Twiske beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Het Twiske zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	JR 2015	JR 2016	BGR 2017
netto schuldquote	-112%	-104%	-81%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-112%	-104%	-81%
solvabiliteitsrisico	89%	95%	90%
structurele exploitatieruimte	-4%	17%	11%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

8. Doelenboom Het Twiske

Voor recreatieschap het Twiske is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de ontwikkelingsvisie en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

2. PROGRAMMABEGROTING

Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1 Gebiedsbeheer	1.711.814	481.831	- 1.229.983	403.671	250.619	- 153.052	2.115.485	732.450	- 1.383.035
2 Toezicht	200.760	-	- 200.760	-	-	-	200.760	-	- 200.760
3 Financiën	62.216	-	- 62.216	14.844	-	- 14.844	77.060	-	- 77.060
4 Bestuursadvisering	141.255	-	- 141.255	- 6.055	-	6.055	135.200	-	- 135.200
5 Secretariaat	39.174	-	- 39.174	-	-	-	39.174	-	- 39.174
6 Communicatie	113.840	-	- 113.840	- 35.711	-	35.711	78.129	-	- 78.129
7 Inrichting & ontwikkeling	55.569	-	- 55.569	329.335	329.335	-	384.904	329.335	- 55.569
Bijdrage participanten		1.725.434	1.725.434		-	-		1.725.434	1.725.434
Totaal lasten en baten	**2.324.628**	**2.207.265**	**- 117.363**	**706.084**	**579.954**	**- 126.130**	**3.030.712**	**2.787.219**	**- 243.493**
Resultaat voor bestemming	**- 117.363**			**- 126.130**			**- 243.493**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	97.290	-	97.290	96.294	-	96.294	193.584	-	193.584
Onttrekking algemene reserve	-	300.000	- 300.000	-	-	-		300.000	- 300.000
Toevoeging bestemmingsres. Bet. Parkeren	-	-	-	-	-	-	-		-
Onttrekking bestemmingsres. Bet. Parkeren	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Investeringen	425.000	-	425.000	-	-	-	425.000	-	425.000
Onttrekking bestemmingsreserve Investeringen	-	339.653	- 339.653	-	222.424	- 222.424	-	562.077	- 562.077
Totaal lasten en baten	**2.846.918**	**2.846.918**	-	**802.378**	**802.378**	-	**3.649.296**	**3.649.296**	-
Resultaat na bestemming	-			-			-		
Totalen-generaal	**2.846.918**	**2.846.918**	**-**	**802.378**	**802.378**	**-**	**3.649.296**	**3.649.296**	**-**

3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	927.254	- 3.753	923.501
Inzet RNH regulier	444.907	-	444.907
Totaal lasten regulier	**1.372.161**	**- 3.753**	**1.368.408**
Baten:			
Opbrengsten regulier	481.831	50.619	532.450
Totaal baten regulier	**481.831**	**50.619**	**532.450**
Saldo regulier	**- 890.330**	**54.372**	**- 835.958**
Lasten:			
Lasten incidenteel	337.227	407.424	744.651
Inzet RNH incidenteel	2.426	-	2.426
Totaal lasten incidenteel	**339.653**	**407.424**	**747.077**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	200.000	200.000
Totaal baten incidenteel	**-**	**200.000**	**200.000**
Saldo incidenteel	**- 339.653**	**- 207.424**	**- 547.077**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.229.983**	**- 153.052**	**- 1.383.035**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier	kleine bijstelling van het benodigde budget
hogere baten regulier	hogere baten uit evenementen

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Speeltoestellen	4.100	-	4.100
Gebouwen	13.300	-	13.300
Verhardingen	325.677	-	325.677
Kunstwerken	25.000	-	25.000
Rioolpompen	17.000	-	17.000
Parkeerinstallatie	150.000	-	150.000
Baggerwerk	12.000	-	12.000
Herbouw Twiske molen	200.000	200.000	-
	747.077	200.000	547.077

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
coördineren en communiceren over zwemlocaties met derden	goede communicatie over veiligheid van zwemwater		x		x
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x			
coördineren grote evenementen	optimale opbrengsten voor recreatieschappen Noord-Holland	x	x	x	x
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap				x
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
beheren betaald parkeren	inkomsten uit betaald parkeren gegenereerd	x		x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
uitvoeren groot onderhoud en vervangingen	groot onderhoud uitgevoerd volgens planning;	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	13.696	-	13.696
Inzet RNH regulier	187.064	-	187.064
Totaal lasten regulier	**200.760**	**-**	**200.760**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 200.760**	**-**	**- 200.760**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 200.760**	**-**	**- 200.760**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: tegengaan vandalisme	minder vandalisme dan voorgaande jaren	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	33.040	14.844	47.884
Inzet RNH regulier	43.750	-	43.750
Totaal lasten regulier	**76.790**	**14.844**	**91.634**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 76.790**	**- 14.844**	**- 91.634**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	- 14.574	-	- 14.574
Totaal lasten incidenteel	**- 14.574**	**-**	**- 14.574**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**14.574**	**-**	**14.574**
Saldo Financiën	**- 62.216**	**- 14.844**	**- 77.060**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier	kleine bijstelling van het benodigde budget

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	14.574-	-	14.574-
	14.574-	-	14.574-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.902	- 402	2.500
Inzet RNH regulier	115.735	-	115.735
Totaal lasten regulier	**118.637**	**- 402**	**118.235**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 118.637**	**402**	**- 118.235**
Lasten:			
Lasten incidenteel	20.259	- 5.653	14.606
Inzet RNH incidenteel	2.359	-	2.359
Totaal lasten incidenteel	**22.618**	**- 5.653**	**16.965**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 22.618**	**5.653**	**- 16.965**
Saldo Bestuursadvisering	**- 141.255**	**6.055**	**- 135.200**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier	kleine bijstelling van het benodigde budget.
lagere lasten incidenteel	lagere kosten voor recreatiemonitor, geen aanvullend onderzoek in 2017.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	6.359	-	6.359
Advieskosten derden	10.606	-	10.606
	16.965	-	16.965

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x
herijken van de visie op het recreatieschap	uitvoeringsplan bij de visie afgerond door het bestuur bekrachtigd	x	x	x	x
organiseren bijeenkomsten belanghebbenden	belanghebbenden betrokken bij uitvoering programma voor het Twiske	x	x	x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoeken aan het Twiske in beeld		x		x
juridische advisering	juridisch advies indien strikt noodzakelijk	x			

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	39.174	-	39.174
Totaal lasten regulier	**39.174**	**-**	**39.174**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 39.174**	**-**	**- 39.174**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 39.174**	**-**	**- 39.174**

Financieel	**Toelichting**
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid plus eventuele extra vergaderingen	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	30.711	- 5.711	25.000
Inzet RNH regulier	83.129	- 30.000	53.129
Totaal lasten regulier	**113.840**	**- 35.711**	**78.129**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 113.840**	**35.711**	**- 78.129**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 113.840**	**35.711**	**- 78.129**

Financieel	Toelichting
lagere lasten regulier	bijstellen budget bedrijfskosten en inhuur personeel omdat het budget structureel te hoog is gebleken

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	activiteit ontwikkeld voor deelname bij promotionele dagen in recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
website vernieuwen	nieuwe website medio 2017 on-line		x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	53.045	-	53.045
Totaal lasten regulier	**53.045**	**-**	**53.045**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 53.045**	**-**	**- 53.045**
Lasten:			
Lasten incidenteel	2.524	329.335	331.859
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**2.524**	**329.335**	**331.859**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	329.335	329.335
Totaal baten incidenteel	**-**	**329.335**	**329.335**
Saldo incidenteel	**- 2.524**	**-**	**- 2.524**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 55.569**	**-**	**- 55.569**

Financieel	Toelichting
hogere lasten incidenteel	dit betreft de kosten voor de herbouw van de opstallen bij Twiske Poort
hogere project subsidies	dit betreft de uitkering van verzekeringsgeld ter bekostiging van de herbouw van de opstallen van Twiske Poort.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Herbouw Twiske Poort	329.335	329.335	-
	329.335	**329.335**	**-**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties voor Twiske Poort		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap		x	x	

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.007.603	4.978	1.012.581
Inzet RNH regulier	966.804	- 30.000	936.804
Totaal lasten regulier	**1.974.407**	**- 25.022**	**1.949.385**
Baten:			
Opbrengsten regulier	481.831	50.619	532.450
Totaal baten regulier	**481.831**	**50.619**	**532.450**
Saldo regulier	**- 1.492.576**	**75.641**	**- 1.416.935**
Lasten:			
Lasten incidenteel	360.010	731.106	1.091.116
Inzet RNH incidenteel	- 9.789	-	- 9.789
Totaal lasten incidenteel	**350.221**	**731.106**	**1.081.327**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	529.335	529.335
Totaal baten incidenteel	**-**	**529.335**	**529.335**
Saldo incidenteel	**- 350.221**	**- 201.771**	**- 551.992**
Saldo Totaal	**- 1.842.797**	**- 126.130**	**- 1.968.927**

4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	966.804	- 30.000	936.804
Bestuurskosten	2.902	- 402	2.500
Kantoorkosten	31.675	- 1.753	29.922
Vervoerskosten	30.233	- 2.000	28.233
PR & marketing	30.711	- 5.711	25.000
Bedrijfskosten	1.123.255	207.424	1.330.679
Projectkosten*	2.388	523.682	526.070
Beheerkosten betaald parkeren	111.039	-	111.039
Afschrijvingen	24.765	15.000	39.765
Rentekosten	856	- 156	700
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**2.324.628**	**706.084**	**3.030.712**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	199.281	50.619	249.900
Parkeergelden	268.112	-	268.112
Financiële baten	-	-	-
Overige opbrengsten	14.438	-	14.438
Project subsidies	-	529.335	529.335
Totaal baten	**481.831**	**579.954**	**1.061.785**
Resultaat deelprogramma's	**- 1.842.797**	**- 126.130**	**- 1.968.927**
Bijdrage participanten	1.725.434	-	1.725.434
Resultaat voor bestemming	**- 117.363**	**- 126.130**	**- 243.493**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	97.290	96.294	193.584
Onttrekking algemene reserve	- 300.000	-	- 300.000
Toevoeging bestemmingsres. Parkeren	-	-	-
Onttrekking bestemmingsres. Parkeren	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Inv.	425.000	-	425.000
Onttrekking bestemmingsreserve Inv.	- 339.653	- 222.424	- 562.077
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 29 juni 2017.

voorzitter,
Mevrouw A.C. Nienhuis

TWISKE-WATERLAND PROGRAMMA BEGROTING ONDERDEEL WATERLAND

2018

Velsen-Zuid, 14-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMAPLAN		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Meerjarenperspectief	3
1.3	Programma accenten 2018	3
1.4	Financiële uitgangspunten	3
1.5	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	3
1.6	Overzicht opbouw participantenbijdrage 2017-2018	4
1.7	Doelenboom landschap Waterland	5
2. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
2.1	Programmabegroting 2018	6
2.2	Geprognosticeerde balans	7
2.3	Meerjarenraming	8
3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA		
3.1	Gebiedsbeheer	9
3.3	Financiën	11
3.4	Bestuursadvisering	12
3.5	Secretariaat	14
3.6	Communicatie	15
3.7	Inrichting & ontwikkeling	16
3.8	Totaal	17
4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT		18
5. BEPALINGEN FINANCIEEL BEHEER		
5.1	Inleiding	19
5.2	Weerstandsvermogen en risicobeheer	19
5.3	Onderhoud kapitaalgoederen	20
5.3.1	Wegen en fietspaden	20
5.3.2	Riolering	20
5.3.3	Water	20
5.3.4	Groen	20
5.3.5	Gebouwen	20
5.4	Financiering	21
5.4.1	Algemeen	21
5.4.2	Risicobeheer	21
5.5	Bedrijfsvoering	22
5.6	Verbonden partijen	22
5.7	Grondbeleid	22
6. OVERIGE GEGEVENS		
6.1	Vaststelling door het algemeen bestuur	23
BIJLAGEN		
BIJLAGE 1 KAART		24

1. PROGRAMMA LANDSCHAP WATERLAND 2018

1. Achtergrond

Waterland is een gebied van ongeveer 30.000 ha. tussen Amsterdam-Noord, Zaanstad, Hoorn en het Markermeer. Elf gemeenten en de provincie Noord-Holland dragen in de Gemeenschappelijke Regeling Twiske-Waterland gezamenlijk zorg voor ontwikkeling en beheer van recreatievoorzieningen in dit gebied. Met voorzieningen als fiets- en wandelpaden, kanoroutes, pontjes en recreatieknooppunten kan de recreant het gebied beleven, met haar rijke natuur- en landschapswaarden.

2. Meerjarenperspectief

- Afronding projecten Uitvoeringsprogramma;
- Beheer en onderhoud van recreatieve infrastructuur;
- Begeleiden project meekoppelen recreatiepaden Markermeerdijk.

3. Programma accenten 2018

- Begeleiden uitvoering recreatievoorzieningen Markermeerdijk
- Beheer en onderhoud van recreatieve infrastructuur
- Samenvoegen gescheiden financiële administraties Landschap Waterland en Twiske

4. Financiële uitgangspunten 2018

- **Index:** De reguliere baten en lasten worden verhoogd (met uitzondering van afschrijvingen en rente) met een index voor 2018 van 0,65% gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2016). De participantenbijdrage wordt ook verhoogd met deze index van 0,65%.

5. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Landschap Waterland beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Het Twiske zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	BGR 2017	BGR 2018	BGR 2019
netto schuldquote	-263%	-280%	-288%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-263%	-280%	-288%
solvabiliteitsrisico	97%	97%	98%
structurele exploitatieruimte	15%	19%	14%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

6. Overzicht participantenbijdrage 2017 - 2018

	programma begroting 2017	correctie	begrotings-wijziging 2017 na correctie	Nieuw percentage participanten bijdrage 2017
Indexatie				
Provincie Noord-Holland	**€ 337.762**	€ -	**€ 337.772**	51,66%
Gemeente Amsterdam	**€ 155.080**	€ -	**€ 155.090**	23,72%
Gemeente Beemster	**€ 14.457**	€ -	**€ 14.450**	2,21%
Gemeente Edam-Volendam	**€ 25.956**	€ -	**€ 25.957**	3,97%
Gemeente Graft de Rijp	**€ 3.285**	€ 3.285-	**€ -**	0,00%
Gemeente Landsmeer	**€ 9.266**	€ -	**€ 9.284**	1,42%
Gemeente Oostzaan	**€ 1.971**	€ -	**€ 1.962**	0,30%
Gemeente Purmerend	**€ 71.758**	€ -	**€ 71.791**	10,98%
Gemeente Waterland	**€ 15.443**	€ -	**€ 15.431**	2,36%
Gemeente Wormerland	**€ 14.457**	€ -	**€ 14.450**	2,21%
Gemeente Zaanstad	**€ 1.971**	€ -	**€ 1.962**	0,30%
Gemeente Zeevang	**€ 5.716**	€ -	**€ 5.688**	0,87%
Totaal participantenbijdrage	**€ 657.122**	**€ 3.285-**	**€ 653.837**	100

	begrotings-wijziging 2017	+ index	programma begroting 2018
Indexatie		0,65%	
Provincie Noord-Holland	**€ 337.772**	€ 2.196	€ 339.968
Gemeente Amsterdam	**€ 155.090**	€ 1.008	€ 156.098
Gemeente Beemster	**€ 14.450**	€ 94	€ 14.544
Gemeente Edam-Volendam	**€ 25.957**	€ 169	€ 26.126
Gemeente Graft de Rijp	**€ -**	€ -	€ -
Gemeente Landsmeer	**€ 9.284**	€ 60	€ 9.344
Gemeente Oostzaan	**€ 1.962**	€ 13	€ 1.975
Gemeente Purmerend	**€ 71.791**	€ 467	€ 72.258
Gemeente Waterland	**€ 15.431**	€ 100	€ 15.531
Gemeente Wormerland	**€ 14.450**	€ 94	€ 14.544
Gemeente Zaanstad	**€ 1.962**	€ 13	€ 1.975
Gemeente Zeevang	**€ 5.688**	€ 37	€ 5.725
Totaal participantenbijdrage	**€ 653.837**	**€ 4.251**	**€ 658.088**

7. Doelenboom Landschap Waterland

Voor Landschap Waterland is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de ontwikkelingsvisie en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

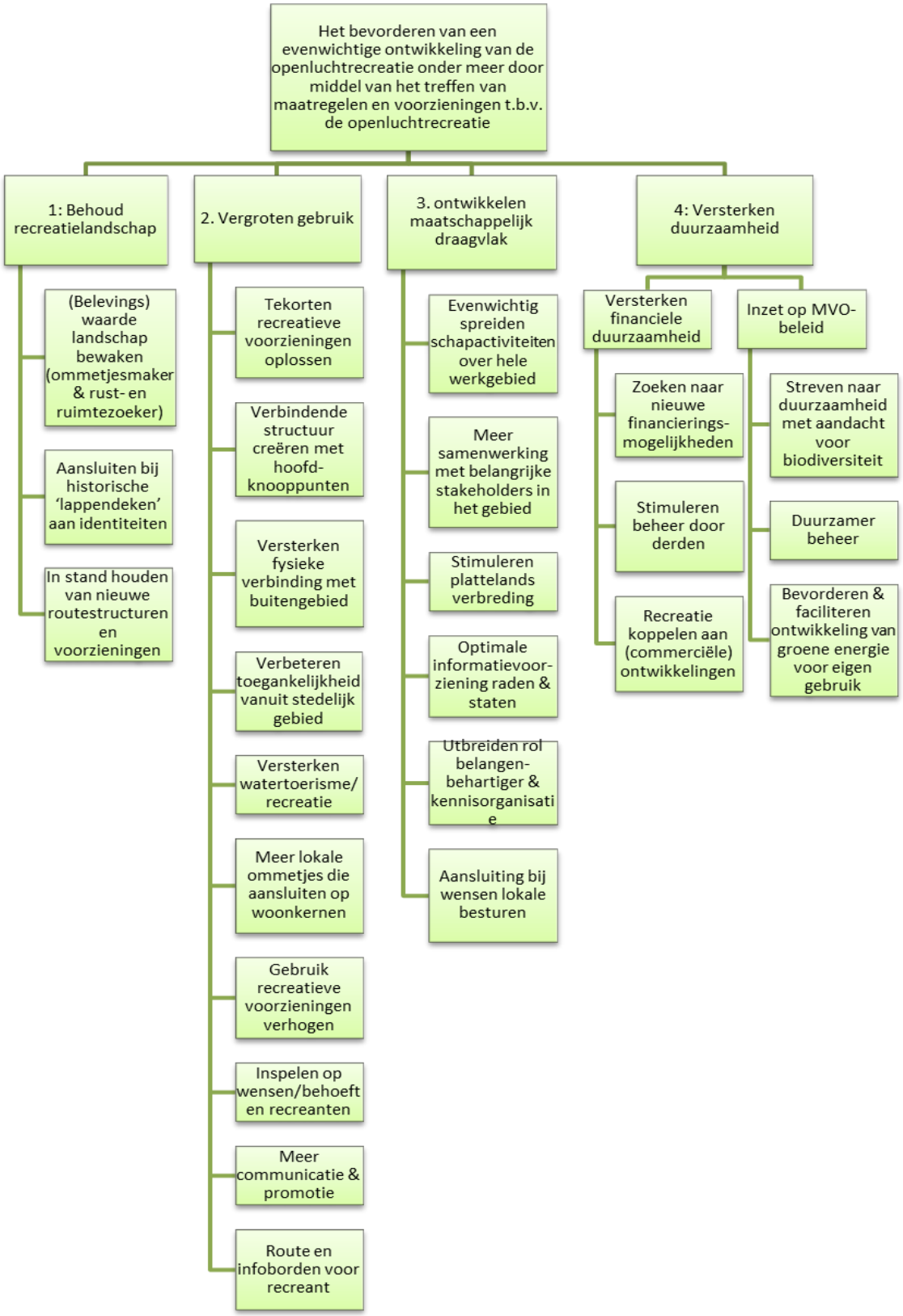

2. PROGRAMMABEGROTING

	Deelprogramma	Begroting 2018 lasten	Begroting 2018 baten	Begroting 2018 saldo	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Rekening 2016 lasten	Rekening 2016 baten	Rekening 2016 saldo
1	Gebiedsbeheer	378.513	31.667	-346.846	376.069	31.462	-344.607	307.962	30.819	-277.144
2	Toezicht	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Financiën	31.786	-	-31.786	31.580	-	-31.580	25.482	297	-25.185
4	Bestuursadvisering	121.216	-	-121.216	136.031	-	-136.031	84.061	-	-84.061
5	Secretariaat	24.623	-	-24.623	24.464	-	-24.464	20.412	-	-20.412
6	Communicatie	45.281	-	-45.281	49.956	-	-49.956	60.377	-	-60.377
7	Inrichting & ontwikkeling	20.130	-	-20.130	47.000	22.650	-24.350	392.778	200.655	-192.122
	Bijdrage participanten		658.088	658.088		653.837	653.837		652.749	652.749
	Totaal lasten en baten	**621.549**	**689.755**	**68.206**	**665.100**	**707.949**	**42.849**	**891.071**	**884.520**	**-6.551**
	Resultaat voor bestemming	**68.206**			**42.849**			**-6.551**		
	Resultaatbestemming									
	Toevoeging Algemene reserve	68.206	-	68.206	47.199	-	47.199	192.820	-	192.820
	Onttrekking Algemene reserve	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-	-	-	-	7.818	-7.818
	Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	144.208	-144.208
	Toevoeg. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttr. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-	-	-	-	-	66.000	-66.000
	Toevoeging bestemmingsreserve verv. invest.	58.044	-	58.044	57.669	-	57.669	57.315	-	57.315
	Onttrekking bestemmingsreserve verv. invest.	-	58.044	-58.044	-	62.019	-62.019	-	38.659	-38.659
	Toevoeging bestemmingsreserve markermeerdijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onttrekking bestemmingsreserve markermeerdijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal lasten en baten	**747.799**	**747.799**	-	**769.968**	**769.968**	-	**1.141.206**	**1.141.206**	-
	Resultaat na bestemming	-			-			-		
	Totalen-generaal	**747.799**	**747.799**	**-**	**769.968**	**769.968**	**-**	**1.141.206**	**1.141.206**	**-**

2.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Tabel 2.2.1: Geprognosticeerde balans per 31-12-2017 en 31-12-2018

Aktiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	**-**	**-**
Vorderingen op lange termijn		
Deposito's	-	-
Leningen u/g	-	-
Totaal vorderingen op lange termijn	**-**	**-**
Saldo werkkapitaal	**1.928.284**	**1.860.078**
Totaal	**1.928.284**	**1.860.078**

Passiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Reserves/fondsen		
Algemene reserve	383.674	315.468
Bestemmingsreserve Purmerbos	45.710	45.710
Bestemmingsreserve Invest.	155.726	155.726
Bestemmingsreserve verkoop gelden Hemmeland	1.020.901	1.020.901
Bestemmingsreserve Verv. Invest.	118.927	118.927
Bestemmingsreserve Markermeerdijk	203.346	203.346
Totaal reserves en fondsen	**1.928.284**	**1.860.078**
Voorzieningen		
Langlopende schulden		
Leningen o/g	**-**	**-**
Totaal	**1.928.284**	**1.860.078**

Tabel 2.2.2: Staat van reserves en fondsen

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31 december
Algemene reserve	2017	€ 268.269	€ -	€ 47.199	€ 315.468
Bestemmingsreserve Purmerbos	2017	€ 45.710	€ -	€ -	€ 45.710
Bestemmingsreserve Invest.	2017	€ 155.726	€ -	€ -	€ 155.726
Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	2017	€ 1.020.901	€ -	€ -	€ 1.020.901
Bestemmingsreserve Verv. Invest.	2017	€ 123.277	€ 62.019	€ 57.669	€ 118.927
Bestemmingsreserve Markermeerdijk	2017	€ 203.346	€ -	€ -	€ 203.346
Totaal reserves/fondsen		**€ 1.817.229**	**€ 62.019**	**€ 104.868**	**€ 1.860.078**
Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31 december
Algemene reserve	2018	€ 315.468	€ -	€ 68.206	€ 383.674
Bestemmingsreserve Purmerbos	2018	€ 45.710	€ -	€ -	€ 45.710
Bestemmingsreserve Invest.	2018	€ 155.726	€ -	€ -	€ 155.726
Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	2018	€ 1.020.901	€ -	€ -	€ 1.020.901
Bestemmingsreserve Verv. Invest.	2018	€ 118.927	€ 58.044	€ 58.044	€ 118.927
Bestemmingsreserve Markermeerdijk	2018	€ 203.346	€ -	€ -	€ 203.346
Totaal reserves/fondsen		**€ 1.860.078**	**€ 58.044**	**€ 126.250**	**€ 1.928.284**

2.3 MEERJARENRAMING

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	318.400	320.470	322.553	324.650	326.760	328.884
	incidenteel:	57.669	58.044	58.421	58.801	59.183	59.568
	saldo beheer	**376.069**	**378.514**	**380.974**	**383.451**	**385.943**	**388.452**
3. Financien	regulier	37.335	37.578	37.822	38.068	38.315	38.564
	incidenteel	-5.755	-5.792	-5.830	-5.868	-5.906	-5.944
	saldo financiën	**31.580**	**31.786**	**31.992**	**32.200**	**32.409**	**32.620**
4. Bestuursadvisering	regulier	127.171	112.298	113.028	113.763	114.502	115.246
	incidenteel:	8.860	8.918	8.976	9.034	9.093	9.152
	saldo bestuursadvisering	**136.031**	**121.216**	**122.004**	**122.797**	**123.595**	**124.398**
5. Secretariaat	regulier	**24.464**	**24.623**	**24.783**	**24.944**	**25.106**	**25.269**
6. Communicatie	regulier	**49.956**	**45.281**	**45.575**	**45.871**	**46.169**	**46.469**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	20.000	20.130	20.261	20.393	20.526	20.659
	incidenteel:	27.000	-	-	-	-	-
	saldo inrichting & ontwikkeling	**47.000**	**20.130**	**20.261**	**20.393**	**20.526**	**20.659**
	totaal lasten	**665.100**	**621.550**	**625.589**	**629.656**	**633.748**	**637.867**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	31.462	31.667	31.873	32.080	32.289	32.499
7. Inrichting en Ontwikkeling	incidenteel	22.650	-	-	-	-	-
	Bijdrage participanten*	653.837	658.087	662.365	666.670	671.003	675.365
	totaal baten	**707.949**	**689.754**	**694.238**	**698.750**	**703.292**	**707.864**
	resultaat voor bestemming	**42.849**	**68.204**	**68.649**	**69.094**	**69.544**	**69.997**
	jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	reserves/fondsen per 31-12	1.860.078	1.928.282	1.996.931	2.066.025	2.135.569	2.205.566
	weerstandsvermogen	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
			-	-	-	-	-
	Provincie Noord-Holland 51,66%	337.772	339.968	342.178	344.402	346.641	348.894
	Gemeente Amsterdam 23,72%	155.090	156.098	157.113	158.134	159.162	160.197
	Gemeente Beemster 2,21%	14.450	14.544	14.639	14.734	14.830	14.926
	Gemeente Edam-Volendam 3,97%	25.957	26.126	26.296	26.467	26.639	26.812
	Gemeente Landsmeer 1,42%	9.284	9.344	9.405	9.466	9.528	9.590
	Gemeente Oostzaan 0,30%	1.962	1.975	1.988	2.001	2.014	2.027
	Gemeente Purmerend 10,98%	71.791	72.258	72.728	73.201	73.677	74.156
	Gemeente Waterland 2,36%	15.431	15.531	15.632	15.734	15.836	15.939
	Gemeente Wormerland 2,21%	14.450	14.544	14.639	14.734	14.830	14.926
	Gemeente Zaanstad 0,30%	1.962	1.975	1.988	2.001	2.014	2.027
	Gemeente Zeevang 0,87%	5.688	5.725	5.762	5.799	5.837	5.875
	afronding	-	-1	-3	-3	-5	-4
		653.837	658.087	662.365	666.670	671.003	675.365

3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	181.818	180.644	139.423
Inzet RNH regulier	138.651	137.756	122.062
Totaal lasten regulier	**320.469**	**318.400**	**261.485**
Baten:			
Opbrengsten regulier	31.667	31.462	30.819
Totaal baten regulier	**31.667**	**31.462**	**30.819**
Saldo regulier	**288.802-**	**286.938-**	**230.666-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	58.044	57.669	46.477
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**58.044**	**57.669**	**46.477**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**58.044-**	**57.669-**	**46.477-**
Saldo Gebiedsbeheer	**346.846-**	**344.607-**	**277.144-**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Grootonderhoud	58.044	-	58.044
	58.044	-	58.044

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	5.234	5.200	4.697
Inzet RNH regulier	32.344	32.135	25.703
Totaal lasten regulier	**37.578**	**37.335**	**30.400**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	297
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**297**
Saldo regulier	**37.578-**	**37.335-**	**30.103-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	97
Inzet RNH incidenteel	5.792-	5.755-	5.015-
Totaal lasten incidenteel	**5.792-**	**5.755-**	**4.918-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**5.792**	**5.755**	**4.918**
Saldo Financiën	**31.786-**	**31.580-**	**25.185-**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	5.792-	-	5.792-
	5.792-	-	5.792-

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	29.911	39.653	4.770
Inzet RNH regulier	82.387	87.518	68.671
Totaal lasten regulier	**112.298**	**127.171**	**73.441**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**112.298-**	**127.171-**	**73.441-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	5.033	5.000	857
Inzet RNH incidenteel	3.885	3.860	9.762
Totaal lasten incidenteel	**8.918**	**8.860**	**10.619**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**8.918-**	**8.860-**	**10.619-**
Saldo Bestuursadvisering	**121.216-**	**136.031-**	**84.061-**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	8.918	-	8.918
	8.918	-	8.918

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	reageren op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x
uitvoeren Recreatieve Meekoppelprojecten Markermeerdijk tracé	plan meekoppelen ingepast in plan voor dijkversterking HHNK		x		

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	24.623	24.464	20.412
Totaal lasten regulier	**24.623**	**24.464**	**20.412**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**24.623-**	**24.464-**	**20.412-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**24.623-**	**24.464-**	**20.412-**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	5.065	10.000	22.899
Inzet RNH regulier	40.216	39.956	37.478
Totaal lasten regulier	**45.281**	**49.956**	**60.377**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**45.281-**	**49.956-**	**60.377-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**45.281-**	**49.956-**	**60.377-**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	grotere bekendheid gebied en vergroting bekendheid fiets-, wandel- en sloepennetwerk		x		x
verzorgen digitale media en beheren website	nieuwe website online en up to date	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	20.130	20.000	6.565
Totaal lasten regulier	**20.130**	**20.000**	**6.565**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**20.130-**	**20.000-**	**6.565-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	25.000	342.554
Inzet RNH incidenteel	-	2.000	43.659
Totaal lasten incidenteel	**-**	**27.000**	**386.213**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	22.650	200.655
Totaal baten incidenteel	**-**	**22.650**	**200.655**
Saldo incidenteel	**-**	**4.350-**	**185.557-**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**20.130-**	**24.350-**	**192.122-**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	222.028	235.497	171.789
Inzet RNH regulier	338.351	341.829	280.891
Totaal lasten regulier	**560.379**	**577.326**	**452.680**
Baten:			
Opbrengsten regulier	31.667	31.462	31.116
Totaal baten regulier	**31.667**	**31.462**	**31.116**
Saldo regulier	**528.712-**	**545.864-**	**421.564-**
Lasten:			
Lasten incidenteel	63.077	87.669	389.985
Inzet RNH incidenteel	1.907-	105	48.407
Totaal lasten incidenteel	**61.170**	**87.774**	**438.392**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	22.650	200.655
Totaal baten incidenteel	**-**	**22.650**	**200.655**
Saldo incidenteel	**61.170-**	**65.124-**	**237.736-**
Saldo Totaal	**589.882-**	**610.988-**	**659.300-**

4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	338.351	341.829	280.891
Bestuurskosten	-	-	-
Kantoorkosten	7.614	7.565	6.449
Vervoerskosten	5.941	5.903	5.049
PR & marketing	5.065	10.000	22.899
Bedrijfskosten	261.049	269.298	183.609
Projectkosten*	3.126	30.105	391.817
Afschrijvingen	-	-	-
Rentekosten	403	400	260
Bijzondere baten en lasten	-	-	97
Totaal lasten	**621.549**	**665.100**	**891.071**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	31.667	31.462	30.819
Financiële baten	-	-	297
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	-	22.650	200.655
Totaal baten	**31.667**	**54.112**	**231.771**
Resultaat deelprogramma's	**- 589.882**	**- 610.988**	**- 659.300**
Bijdrage participanten	658.088	653.837	652.749
Resultaat voor bestemming	**68.206**	**42.849**	**- 6.551**
Resultaatbestemming			
Toevoeging Algemene reserve	68.206	47.199	192.820
Onttrekking Algemene reserve	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	- 7.818
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	- 144.208
Toevoeg. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	-
Onttr. Bestem.fonds verkoop gelden Hemmeland	-	-	- 66.000
Toevoeg. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	58.044	57.669	57.315
Onttr. bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	- 58.044	- 62.019	- 38.659
Toevoeg. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-
Onttr. bestemmingsreserve Markermeerdijk	-	-	-
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. BEPALINGEN FINANCIEEL BEHEER

5.1 Inleiding

Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is van toepassing op de begroting van Landschap Waterland. Dit betekent dat in afzonderlijke paragrafen in de begroting de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen dienen te worden vastgelegd. De begroting dient ten minste de volgende paragrafen te bevatten, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is, namelijk lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

5.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin Landschap Waterland in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit -zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de Landschap Waterland beschikt om niet begrote kosten te dekken- en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

a. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit wordt opgebouwd uit:
1. de budgettaire ruimte (post onvoorzien);
2. de reserves;
3. de voorzieningen.

Ad 1 De budgettaire ruimte (post onvoorzien)
Binnen de begroting 2018 is geen structurele post "Onvoorzien" opgenomen, welke is bedoeld om eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar te kunnen opvangen.

Bij Landschap Waterland heeft iedere onvoorzien last van substantiële betekenis, direct tot gevolg dat de uitvoering van beleid onder druk komt te staan.

Ad 2 De reserves
Reserves kunnen worden onderscheiden in algemene, bestemmings- en stille reserves. De reserves zijn weergegeven op de gerpognosticeerde balans (hoofdstuk 2.2)

Algemene reserves
Het Landschap heeft een begrote algemene reserve van € 391.774 waar onvoorziene financiële tegenvallers (tot dat bedrag) in eerste instantie mee opgevangen kunnen worden.

Stille reserves
Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. Op basis van het thans gevoerde beleid heeft het recreatieschap geen stille reserves.

Ad 3 De voorzieningen
Er zijn geen voorzieningen aanwezig.

a. inventarisatie van de risico's

b. beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

De weerstandscapaciteit zal ingaande het jaar 2003 conform de Gemeenschappelijke Regeling en het beleidsplan worden opgebouwd door het positieve resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.Het beleid is er op gericht om de reserves te consolideren. Het recreatieschap accepteert daarbij wel het renterisico, maar geen beleggingsrisico's.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen
Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, welke op basis van de BBV dienen te worden opgenomen in de begroting.

5.3.1 Wegen en fietspaden

De wegen en fietspaden, in het beheer bij het recreatieschap, worden elk jaar geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt jaarlijks groot onderhoud uitgevoerd.

5.3.2 Riolering

In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten.Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

5.3.3 Water

Wateroppervlakken hebben een grote invloed op het landschap en de natuur en vervullen een scala aan recreatieve functies. Kwaliteitszorg is een belangrijk uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en het op diepte houden van de watergangen.

5.3.4 Groen

Het gebiedsonderhoud wordt voor het overgrote deel in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemer zorgt voor tijdig maaien van het dagkampeerterrein, beplantingsvormen worden op hun specifieke functie onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemer tijdig aan zijn verplichtingen voldoet en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van de terreinen.

Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden door eigen dienst medewerkers uitgevoerd.

5.3.5 Gebouwen

Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt er ook ieder jaar aan een aantal gebouwen groot onderhoud uitgevoerd.

5.4 Financiering

5.4.1 Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat

Op 19 maart 2003 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar financieringsstatuut vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Tevens is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

5.4.2 Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit het kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

a. Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van het limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

<u>Berekening kasgeldlimiet</u>

Begrotingstotaal (lasten)	€	621.549
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,2%
Kasgeldlimiet	**€**	**50.967**

b. Renterisiconorm
De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten avn de organisatie.De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening renterisiconorm

Stand van de vaste schuld per 1 januari	€	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20%
a. Renterisiconorm	**€**	**-**

b. Renteherziening op vaste schuld o/g	€	-
c. Renteherziening op vaste schuld u/g	€	-
d. Totaal renteherziening op vaste schuld (b-c)	€	-
e. Nieuw aan te trekken vaste geldleningen	€	-
f. Nieuw verstrekte vaste geldleningen	€	-
g. Netto nieuw aan te trekken schuld (e-f)	€	-
h. Te betalen aflossing vaste schuld	€	-
i. Bedrag herfinanciering (laagste van g en h)	€	-
j. Renterisico op vaste schuld (d+g)	€	-

Begroting beneden renterisiconorm

5.5 Bedrijfsvoering

Wegens verzelfstandiging van Groenbeheer is per 1 juli 2004 de NV Recreatie Noord-Holland opgericht met de Provincie Noord-Holland als enige aandeelhouder. Hiermee is een uitvoeringsorganisatie ontstaan die als opdrachtgever voor de besturen van de recreatieschappen zal werken.

5.6 Verbonden partijen

Het recreatieschap Landschap Waterland, is een samenwerkingsverband, in de vorm van een Gemeenschappelijke regeling. De hieronder vermelde participanten nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling:
Provincie Noord Holland
Gemeente Amsterdam
Gemeente Beemster
Gemeente Edam-Volendam
Gemeente Graft De Rijp
Gemeente Landsmeer
Gemeente Purmerend
Gemeente Waterland
Gemeente Zeevang
Gemeente Oostzaan
Gemeente Zaanstad

5.7 Grondbeleid

Het Recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het landschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het gebied, worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

6. OVERIGE GEGEVENS

6.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 29 juni 2017.

voorzitter,
Mevrouw A.C. Nienhuis

BIJLAGE 1 KAART

LANDSCHAP WATERLAND

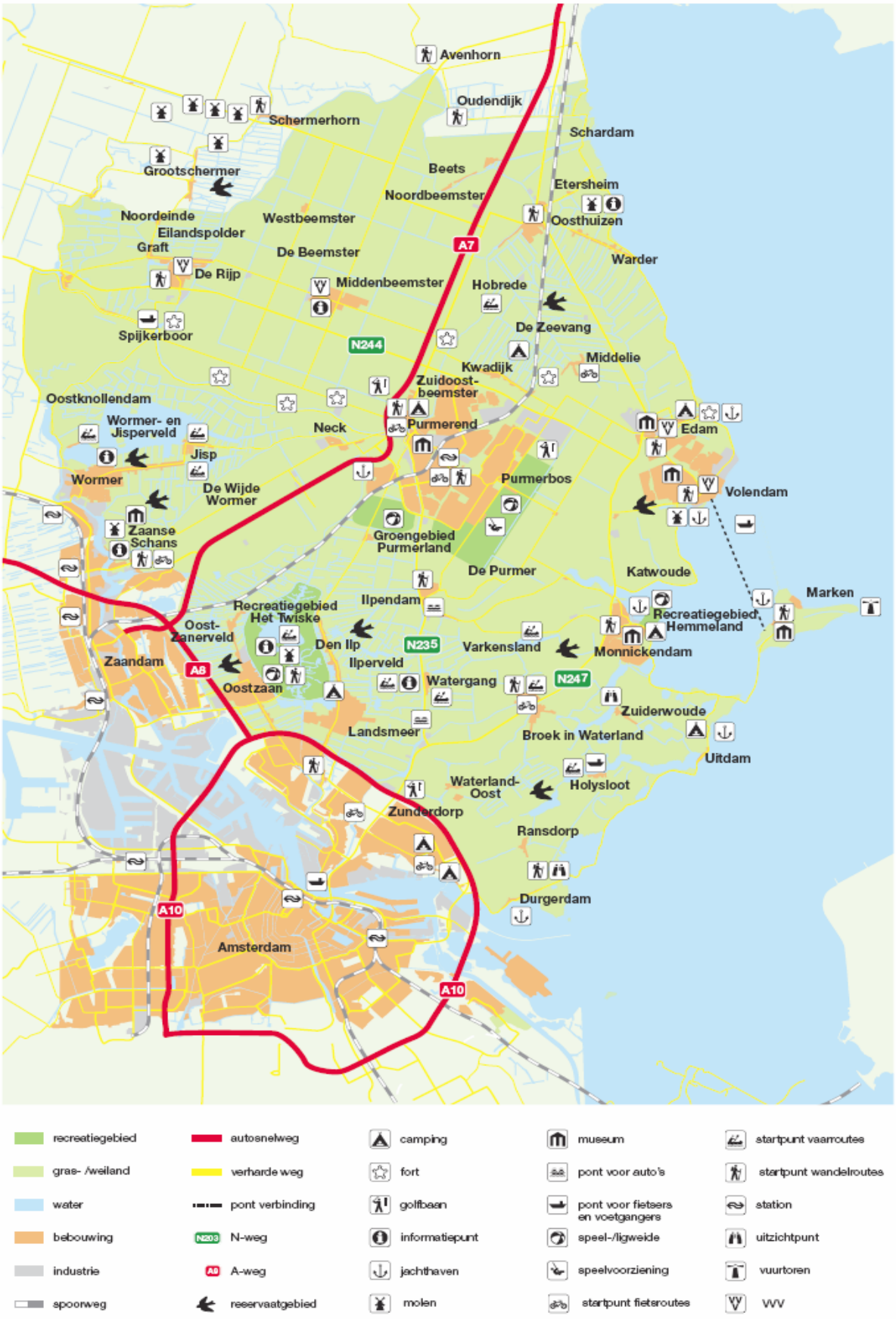

TWISKE-WATERLAND PROGRAMMA
BEGROTING
ONDERDEEL TWISKE

2018

Velsen-Zuid, 14-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMAPLAN		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Financieel meerjarenperspectief	3
1.3	Financiële uitgangspunten	3
1.4	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	3
1.5	Overzicht opbouw participantenbijdrage 2016-2018	4
1.6	Doelenboom recreatieschap het Twiske	5
2. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
2.1	Programmabegroting 2018	6
2.2	Geprognosticeerde balans	7
2.3	Meerjarenraming	8
3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA		
3.1	Gebiedsbeheer	9
3.2	Toezicht	11
3.3	Financiën	12
3.4	Bestuursadvisering	13
3.5	Secretariaat	15
3.6	Communicatie	16
3.7	Inrichting & ontwikkeling	17
3.8	Totaal	18
4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT		19
5. BEPALINGEN FINANCIEEL BEHEER		
5.1	Inleiding	20
5.2	Weerstandsvermogen	20
5.3	Onderhoud Kapitaalgoederen	21
5.3.1	Wegen en fietspaden	21
5.3.2	Riolering	21
5.3.3	Water	21
5.3.4	Groen	21
5.3.5	Gebouwen	21
5.4	Financiering	22
5.4.1	Algemeen	22
5.4.2	Risicobeheer	22
5.5	Bedrijfsvoering	23
5.6	Verbonden partijen	23
5.7	Grondbeleid	23
6. OVERIGE GEGEVENS		
6.1	Vaststelling door het algemeen bestuur	24
BIJLAGEN		
BIJLAGE 1 TARIEVENLIJST		25
BIJLAGE 2 KAART		27

1. PROGRAMMAPLAN

1. Achtergrond

Het recreatiegebied het Twiske ligt ten noorden van Amsterdam, tussen Zaanstad en Purmerend. Het recreatiegebied is 650 hectare groot. De participanten van het recreatieschap Twiske-Waterland dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied, door middel van een gemeenschappelijke regeling. Het Twiske is vanaf 1 januari 2012 samen gegaan met Recreatieschap Landschap Waterland tot een groot recreatieschap Twiske-Waterland. Tot 1 januari 2017 blijft de financiële administratie gescheiden.

2. Financieel meerjarenperspectief

Eind 2011 heeft het bestuur opdracht gegeven een deel van de reserves in te zetten voor een inhaalslag groot onderhoud en vervangingen. Deze inhaalslag, de eerder doorgevoerde bezuinigingen, en de verwachte en reeds gerealiseerde nieuwe exploitaties beoogden een sluitende exploitatie van het Twiske op de lange termijn, met voldoende ruimte om te reserveren voor vervangingsinvesteringen. De berekeningen die ten grondslag lagen aan dit beleid hielden echter geen rekening met de invoering van het schatkistbankieren (jaarlijks circa € 70.000,- minder rentebaten). Daarnaast is ook een van de verwachte nieuwe exploitaties nog niet gerealiseerd. In 2016 resteerde er nog een opgave van € 100.000. Door bezuinigingen in de begrotingswijziging 2016 is dat teruggebracht tot € 50.000.

Door verdere bezuinigingen op het deelprogramma communicatie en hogere baten uit festivals is de voorliggende begrotingswijziging 2017 sluitend voor wat betreft de reguliere werkzaamheden. De totale reguliere lasten min de totale reguliere baten en de participantenbijdrage levert een positief saldo van ca. 320.000. Het benodigde bedrag voor groot onderhoud en vervangingen na afronding van de inhaalslag, extern advies en recreatiemonitoring is ca. 195.000. Dat betekent dat, aanvullende besluiten of onverwachte ontwikkelingen buiten beschouwing gelaten, Het Twiske een sluitende begroting heeft. Dat geld pas na afronding van inhaalslag groot onderhoud en vervangingen. De inhaalslag is circa 2022 volledig afgerond. De reserves van het schap zijn voldoende toereikend voor benodigde investeringen tot die tijd. De hiervoor beschreven berekening staat hieronder schematisch weergegeven.

3. Financiële uitgangspunten 2018

- **Index:** De programmabegroting 2018 worden verhoogd met een index gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2016). De participantenbijdrage wordt ook verhoogd met deze index.

4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Het Twiske beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij Het Twiske zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	BGR 2017	BGR 2018	BGR 2019
netto schuldquote	-81%	-107%	-111%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-81%	-107%	-111%
solvabiliteitsrisico	90%	91%	91%
structurele exploitatieruimte	11%	14%	13%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden vol-

daan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

5. Overzicht participantenbijdrage 2016 - 2018

	2016		+ index	2017
Indexatie			0,67%	
Provincie Noord-Holland	**€ 988.950**		€ 6.626	**€ 995.576**
Gemeente Amsterdam	**€ 402.779**		€ 2.699	**€ 405.478**
Gemeente Landsmeer	**€ 29.136**		€ 195	**€ 29.331**
Gemeente Oostzaan	**€ 13.711**		€ 92	**€ 13.803**
Gemeente Purmerend	**€ 78.841**		€ 528	**€ 79.369**
Gemeente Zaanstad	**€ 200.533**		€ 1.344	**€ 201.877**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.713.950**	**€ -**	**€ 11.484**	**€ 1.725.434**

	2017	+ index	2018
Indexatie		0,65%	
Provincie Noord-Holland	**€ 995.576**	€ 6.471	**€ 1.002.047**
Gemeente Amsterdam	**€ 405.478**	€ 2.636	**€ 408.114**
Gemeente Landsmeer	**€ 29.331**	€ 191	**€ 29.522**
Gemeente Oostzaan	**€ 13.803**	€ 90	**€ 13.893**
Gemeente Purmerend	**€ 79.369**	€ 516	**€ 79.885**
Gemeente Zaanstad	**€ 201.877**	€ 1.312	**€ 203.189**
Totaal participantenbijdrage	**€ 1.725.434**	**€ 11.216**	**€ 1.736.650**

De indexatie van de begroting 2018 is gebaseerd op het inflatiecijfer CBS (CPI november 2016).

6. Doelenboom Het Twiske

Voor recreatieschap het Twiske is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de ontwikkelingsvisie en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

2. PROGRAMMABEGROTING

Deelprogramma	Begroting 2018 lasten	baten	saldo	Begroting 2017 lasten	baten	saldo	Rekening 2016 lasten	baten	saldo
1 Gebiedsbeheer	1.540.502	535.912	- 1.004.590	2.115.485	732.450	- 1.383.035	1.629.547	601.949	- 1.027.598
2 Toezicht	202.065	-	- 202.065	200.760	-	- 200.760	202.948	-	- 202.948
3 Financiën	77.560	-	- 77.560	77.060	-	- 77.060	58.479	1.169	- 57.310
4 Bestuursadvisering	136.078	-	- 136.078	135.200	-	- 135.200	154.056	-	- 154.056
5 Secretariaat	39.429	-	- 39.429	39.174	-	- 39.174	41.733	-	- 41.733
6 Communicatie	78.637	-	- 78.637	78.129	-	- 78.129	77.589	-	- 77.589
7 Inrichting & ontwikkeling	53.390	-	- 53.390	384.904	329.335	- 55.569	159.317	99.304	- 60.013
Bijdrage participanten		1.736.650	1.736.650		1.725.434	1.725.434		1.713.950	1.713.950
Totaal lasten en baten	**2.127.661**	**2.272.562**	**144.901**	**3.030.712**	**2.787.219**	**- 243.493**	**2.323.671**	**2.416.372**	**92.701**
Resultaat voor bestemming	**144.901**			**- 243.493**			**92.701**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging Algemene reserve	183.101	-	183.101	193.584	-	193.584	339.278	-	339.278
Onttrekking Algemene reserve	-	300.000	- 300.000	-	300.000	- 300.000	-	300.000	- 300.000
Toevoeging bestemmingsres. Bet. Parkeren	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsres. Bet. Parkeren	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Investeringen	425.000	-	425.000	425.000	-	425.000	425.000	-	425.000
Onttrekking bestemmingsreserve Investeringen	-	163.200	- 163.200	-	562.077	- 562.077	-	371.576	- 371.576
			-				-	-	
Totaal lasten en baten	**2.735.762**	**2.735.762**	-	**3.649.296**	**3.649.296**	-	**3.087.948**	**3.087.948**	-
Resultaat na bestemming	-			-			-		
Totalen-generaal	**2.735.762**	**2.735.762**	**-**	**3.649.296**	**3.649.296**	**-**	**3.087.948**	**3.087.948**	**-**

2.2 Geprognosticeerde balans

Geprognotiseerde balans per 31-12-2017 en 31-12-2018

Aktiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Materiële vaste activa	**55.035**	**68.635**
Vorderingen op lange termijn		
Effecten	-	-
Deposito's	-	-
Leningen u/g	-	-
Totaal vorderingen op lange termijn	**-**	**-**
Saldo werkkapitaal	**2.420.481**	**2.261.980**
Totaal	**2.475.516**	**2.330.615**

Passiva	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Reserves/fondsen		
Algemene reserve	1.803.315	1.920.214
Bestemmingsreserve betaald parkeren	-	-
Bestemmingsreserve (vervangings)investeringen	672.201	410.401
Totaal reserves en fondsen	**2.475.516**	**2.330.615**
Langlopende schulden		
Leningen o/g	**-**	**-**
Totaal	**2.475.516**	**2.330.615**

Staat van reserves en fondsen

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31 december
Algemene reserve	2017	€ 2.026.630	€ 300.000	€ 193.584	€ 1.920.214
Bestemmingsreserve bet.parkeren	2017	€ -	€ -	€ -	€ -
Bestemmingsreserve investeringen	2017	547.478	€ 562.077	€ 425.000	€ 410.401
Totaal reserves/fondsen		**€ 2.574.108**	**€ 862.077**	**€ 618.584**	**€ 2.330.615**
Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31 december
Algemene reserve	2018	€ 1.920.214	300.000	183.101	€ 1.803.315
Bestemmingsreserve bet.parkeren	2018	€ -	-	-	€ -
Bestemmingsreserve investeringen	2018	€ 410.401	163.200	425.000	€ 672.201
Totaal reserves/fondsen		**€ 2.330.615**	**€ 463.200**	**€ 608.101**	**€ 2.475.516**

2.3 MEERJARENRAMING

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	1.368.408	1.377.302	1.386.254	1.395.265	1.404.334	1.413.462
	incidenteel:	747.077	163.200	187.960	304.000	228.700	166.960
	saldo beheer	**2.115.485**	**1.540.502**	**1.574.214**	**1.699.265**	**1.633.034**	**1.580.422**
2. Toezicht	regulier	**200.760**	**202.065**	**203.378**	**204.700**	**206.031**	**207.370**
3. Financien	regulier	91.634	92.229	92.828	93.431	94.038	94.649
	incidenteel	-14.574	-14.669	-14.764	-14.860	-14.957	-15.054
	saldo financiën	**77.060**	**77.560**	**78.064**	**78.571**	**79.081**	**79.595**
4. Bestuursadvisering	regulier	118.235	119.003	119.777	120.556	121.340	122.129
	incidenteel:	16.965	17.075	17.186	17.298	17.410	17.523
	saldo bestuursadvisering	**135.200**	**136.078**	**136.963**	**137.854**	**138.750**	**139.652**
5. Secretariaat	regulier	**39.174**	**39.429**	**39.685**	**39.943**	**40.203**	**40.464**
6. Communicatie	regulier	**78.129**	**78.637**	**79.148**	**79.662**	**80.180**	**80.701**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	53.045	53.390	53.737	54.086	54.438	54.792
	incidenteel:	331.859	-	-	-	-	-
	saldo inrichting & ontwikkeling	**384.904**	**53.390**	**53.737**	**54.086**	**54.438**	**54.792**
	totaal lasten	**3.030.712**	**2.127.661**	**2.165.189**	**2.294.081**	**2.231.717**	**2.182.996**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	532.450	535.912	539.395	542.901	546.430	549.982
	incidenteel	200.000	-	-	-	-	-
7. Inrichting en Ontwikkeling	incidenteel	329.335	-	-	-	-	-
	Bijdrage participanten*	1.725.434	1.736.650	1.747.938	1.759.300	1.770.735	1.782.245
	totaal baten	**2.787.219**	**2.272.562**	**2.287.333**	**2.302.201**	**2.317.165**	**2.332.227**
	resultaat voor bestemming	**-243.493**	**144.901**	**122.144**	**8.120**	**85.448**	**149.231**
	jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	reserves/fondsen per 31-12	2.330.615	2.475.516	2.597.660	2.605.780	2.691.228	2.840.459
	weerstandsvermogen	460.000	460.000	460.000	460.000	460.000	460.000
			-	-	-	-	-
	Provincie Noord-Holland	995.576	1.002.047	1.008.560	1.015.116	1.021.714	1.028.355
	Gemeente Amsterdam	405.478	408.114	410.767	413.437	416.124	418.829
	Gemeente Landsmeer	29.331	29.522	29.714	29.907	30.101	30.297
	Gemeente Oostzaan	13.803	13.893	13.983	14.074	14.165	14.257
	Gemeente Purmerend	79.369	79.885	80.404	80.927	81.453	81.982
	Gemeente Zaanstad	201.877	203.189	204.510	205.839	207.177	208.524
	afronding	-	-	-	-	-	-
		1.725.434	1.736.650	1.747.938	1.759.300	1.770.734	1.782.244

3. TOELICHTING PER DEELPROGRAMMA

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	929.503	923.501	789.460
Inzet RNH regulier	447.799	444.907	416.040
Totaal lasten regulier	**1.377.302**	**1.368.408**	**1.205.500**
Baten:			
Opbrengsten regulier	535.912	532.450	549.478
Totaal baten regulier	**535.912**	**532.450**	**549.478**
Saldo regulier	**- 841.390**	**- 835.958**	**- 656.022**
Lasten:			
Lasten incidenteel	163.200	744.651	424.048
Inzet RNH incidenteel	-	2.426	-
Totaal lasten incidenteel	**163.200**	**747.077**	**424.048**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	200.000	52.471
Totaal baten incidenteel	**-**	**200.000**	**52.471**
Saldo incidenteel	**- 163.200**	**- 547.077**	**- 371.576**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.004.590**	**- 1.383.035**	**- 1.027.598**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Speeltoestellen	17.000	-	17.000
Gebouwen	13.300	-	13.300
Verhardingen	60.500	-	60.500
Kunstwerken	25.000	-	25.000
Rioolpompen	5.000	-	5.000
Parkeerinstallatie	30.400	-	30.400
Baggerwerk	12.000	-	12.000
		-	-
	163.200	-	163.200

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten en uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
coördineren en communiceren over zwemlocaties met derden	goede communicatie over veiligheid van zwemwater		x		x
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x			
coördineren grote evenementen	optimale opbrengsten voor recreatieschappen Noord-Holland	x	x	x	x
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap				x
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
beheren betaald parkeren	inkomsten uit betaald parkeren gegenereerd	x		x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
groot onderhoud en vervangingen	groot onderhoud uitgevoerd volgens planning	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	13.785	13.696	17.828
Inzet RNH regulier	188.280	187.064	185.121
Totaal lasten regulier	**202.065**	**200.760**	**202.948**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 202.065**	**- 200.760**	**- 202.948**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 202.065**	**- 200.760**	**- 202.948**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	48.195	47.884	25.835
Inzet RNH regulier	44.034	43.750	37.109
Totaal lasten regulier	**92.229**	**91.634**	**62.944**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	1.169
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**1.169**
Saldo regulier	**- 92.229**	**- 91.634**	**- 61.776**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	8.932
Inzet RNH incidenteel	- 14.669	- 14.574	- 13.398
Totaal lasten incidenteel	**- 14.669**	**- 14.574**	**- 4.465**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**14.669**	**14.574**	**4.465**
Saldo Financiën	**- 77.560**	**- 77.060**	**- 57.310**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Verlaging opslag tarieven RNH	14.669-	-	14.669-
	14.669-	-	14.669-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.516	2.500	861
Inzet RNH regulier	116.487	115.735	100.394
Totaal lasten regulier	**119.003**	**118.235**	**101.255**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 119.003**	**- 118.235**	**- 101.255**
Lasten:			
Lasten incidenteel	14.701	14.606	50.795
Inzet RNH incidenteel	2.374	2.359	2.006
Totaal lasten incidenteel	**17.075**	**16.965**	**52.800**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 17.075**	**- 16.965**	**- 52.800**
Saldo Bestuursadvisering	**- 136.078**	**- 135.200**	**- 154.056**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Recreatiemonitor	6.400	-	6.400
Advieskosten derden	10.675	-	10.675
	17.075	-	17.075

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x
organiseren bijeenkomsten belanghebbenden	belanghebbenden betrokken bij uitvoering programma voor het Twiske	x	x	x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoeken aan het Twiske in beeld		x		x
juridische advisering	juridisch advies indien strikt noodzakelijk	x			

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	39.429	39.174	41.733
Totaal lasten regulier	**39.429**	**39.174**	**41.733**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 39.429**	**- 39.174**	**- 41.733**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 39.429**	**- 39.174**	**- 41.733**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	25.163	25.000	26.815
Inzet RNH regulier	53.474	53.129	50.774
Totaal lasten regulier	**78.637**	**78.129**	**77.589**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 78.637**	**- 78.129**	**- 77.589**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 78.637**	**- 78.129**	**- 77.589**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	activiteit ontwikkeld voor deelname bij promotionele dagen in recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	nieuwe website gelanceerd	x	x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	53.390	53.045	60.013
Totaal lasten regulier	**53.390**	**53.045**	**60.013**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 53.390**	**- 53.045**	**- 60.013**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	331.859	99.304
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**331.859**	**99.304**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	329.335	99.304
Totaal baten incidenteel	**-**	**329.335**	**99.304**
Saldo incidenteel	**-**	**- 2.524**	**-**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 53.390**	**- 55.569**	**- 60.013**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop			x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap		x	x	
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap	x	x	x	x

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.019.162	1.012.581	860.799
Inzet RNH regulier	942.893	936.804	891.185
Totaal lasten regulier	**1.962.055**	**1.949.385**	**1.751.984**
Baten:			
Opbrengsten regulier	535.912	532.450	550.647
Totaal baten regulier	**535.912**	**532.450**	**550.647**
Saldo regulier	**- 1.426.143**	**- 1.416.935**	**- 1.201.338**
Lasten:			
Lasten incidenteel	177.901	1.091.116	583.079
Inzet RNH incidenteel	- 12.295	- 9.789	- 11.392
Totaal lasten incidenteel	**165.606**	**1.081.327**	**571.687**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	529.335	151.776
Totaal baten incidenteel	**-**	**529.335**	**151.776**
Saldo incidenteel	**- 165.606**	**- 551.992**	**- 419.911**
Saldo Totaal	**- 1.591.749**	**- 1.968.927**	**- 1.621.249**

4. EXPLOITATIE PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	942.893	936.804	891.185
Bestuurskosten	2.516	2.500	861
Kantoorkosten	30.116	29.922	21.715
Vervoerskosten	28.416	28.233	23.300
PR & marketing	25.163	25.000	26.815
Bedrijfskosten	954.337	1.330.679	1.115.119
Projectkosten*	- 8.269	526.070	143.215
Beheerkosten betaald parkeren	111.761	111.039	83.413
Afschrijvingen	40.023	39.765	17.884
Rentekosten	705	700	581
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 418
Totaal lasten	**2.127.661**	**3.030.712**	**2.323.671**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	251.525	249.900	262.308
Parkeergelden	269.855	268.112	271.994
Financiële baten	-	-	1.169
Overige opbrengsten	14.532	14.438	15.176
Project subsidies	-	529.335	151.776
Totaal baten	**535.912**	**1.061.785**	**702.422**
Resultaat deelprogramma's	**- 1.591.749**	**- 1.968.927**	**- 1.621.249**
Bijdrage participanten	1.736.650	1.725.434	1.713.950
Resultaat voor bestemming	**144.901**	**- 243.493**	**92.701**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	183.101	193.584	339.278
Onttrekking algemene reserve	- 300.000	- 300.000	- 300.000
Toevoeging bestemmingsres. Parkeren	-	-	-
Onttrekking bestemmingsres. Parkeren	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Inv.	425.000	425.000	425.000
Onttrekking bestemmingsreserve Inv.	- 163.200	- 562.077	- 371.576
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. BEPALINGEN FINANCIEEL BEHEER

5.1 Inleiding

Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is van toepassing op de begroting van recreatieschap Het Twiske. Dit betekent dat in afzonderlijke paragrafen in de begroting de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen dienen te worden vastgelegd. De begroting dient ten minste de volgende paragrafen te bevatten, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is, namelijk lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

5.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin recreatieschap het Twiske in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit -zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het recreatieschap Het Twiske beschikt om niet begrote kosten te dekken- en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

a. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit wordt opgebouwd uit:
1. de budgettaire ruimte (post onvoorzien);
2. de reserves;
3. de voorzieningen.

Ad 1 De budgettaire ruimte (post onvoorzien)
Binnen de begroting 2018 is geen post "Onvoorzien" opgenomen , welke is bedoeld om eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar te kunnen opvangen.

Bij een onvoorziene last van substantiële betekenis, hoger dan bovengenoemd bedrag, heeft dat direct tot gevolg dat de uitvoering van beleid onder druk komt te staan.

Ad 2 De reserves
Reserves kunnen worden onderscheiden in algemene, bestemmings- en stille reserves.

Algemene reserves
Het recreatieschap heeft een algemene reserve welke bijdraagt in de dekking van het exploitatietekort.

	1-1-2018	31-12-2018
Algemene reserve	1.803.315	1.920.214

Bestemmingsreserves
De bestemmingsreserves zijn:

Bestemmingsreserve betaald parkeren	-	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvest.	410.401	672.201
	410.401	672.201

Stille reserves
Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. Op basis van het thans gevoerde beleid heeft het recreatieschap geen stille reserves.

Ad 3 De voorzieningen
Er zijn geen voorzieningen aanwezig.

b. inventarisatie van de risico's
Ten behoeve van de jaarrekening 2016 zijn de financiële risico's gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage bij de jaarrekening meegezonden. De kwantificering van de risico's heeft geleid tot een gewenst weerstandsvermogen van € 440.000.

c. beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's
De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover Recreatieschap Het Twiske beschikt om niet begrote kosten te dekken, bedraagt € 2.2 miljoen en word gevormd uit het fonds dat is ontstaan door de afkoopsom van het rijk. Een groot gedeelte van het exploitatietekort wordt uit dit fonds gedekt. De rentebaten zijn niet voldoende om het exploitatietekort te dekken, waardoor het fonds op termijn uitgeput zal raken. Om dit tegen te gaan zijn in de strategische visie ideeën uitgewerkt om de inkomsten te verhogen.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen
Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, welke op basis van de BBV dienen te worden opgenomen in de begroting.

5.3.1 Wegen en fietspaden
De wegen en fietspaden, in het beheer bij het recreatieschap, worden elk jaar geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt jaarlijks groot onderhoud uitgevoerd.

5.3.2 Riolering
In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten. Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

5.3.3 Water
Wateroppervlakken hebben een grote invloed op het landschap en de natuur en vervullen een scala aan recreatieve functies. Kwaliteitszorg is een belangrijk uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en het op diepte houden van de watergangen.

5.3.4 Groen

Het gebiedsonderhoud wordt voor het overgrote deel in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemer zorgt voor tijdig maaien van het dagkampeerterrein, beplantingsvormen worden op hun specifieke functie onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemer tijdig aan zijn verplichtingen voldoet en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van de terreinen.

Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden door eigen dienst medewerkers uitgevoerd.

5.3.5 Gebouwen

Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt er ook ieder jaar aan een aantal gebouwen groot onderhoud uitgevoerd.

5.4 Financiering

5.4.1 Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 19 maart 2003 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar financieringsstatuut vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Tevens is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

5.4.2 Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit het kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

a. Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van het limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening kasgeldlimiet

Begrotingstotaal (lasten)	**2.127.661**
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,2%
Kasgeldlimiet	**174.468**

b. Renterisiconorm
De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten avn de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening renterisiconorm

Stand van de vaste schuld per 1 januari	€	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		20%
a. Renterisiconorm	**€**	**-**

b. Renteherziening op vaste schuld o/g	€	-
c. Renteherziening op vaste schuld u/g	€	-
d. Totaal renteherziening op vaste schuld (b-c)	€	-
e. Nieuw aan te trekken vaste geldleningen	€	-
f. Nieuw verstrekte vaste geldleningen	€	-
g. Netto nieuw aan te trekken schuld (e-f)	€	-
h. Te betalen aflossing vaste schuld	€	-
i. Bedrag herfinanciering (laagste van g en h)	€	-
j. Renterisico op vaste schuld (d+g)	€	-

Begroting beneden renterisiconorm

5.5 Bedrijfsvoering

Wegens verzelfstandiging van Groenbeheer is per 1 juli 2004 de NV Recreatie Noord-Holland (RNH) opgericht met de Provincie Noord-Holland als enige aandeelhouder. Hiermee is een uitvoeringsorganisatie ontstaan die als opdrachtgever voor de besturen van de recreatieschappen werkt. In 2007 is een start gemaakt met de verzakelijking van de relatie tussen RNH en de recreatieschappen, wat heeft geresulteerd in een raamovereenkomst voor de periode 2014-2019, waarbij de afspraken met de schappen middels (jaarlijkse) contracten plaatsvinden.

5.6 Verbonden partijen

Het recreatieschap Het Twiske is een samenwerkingsverband, in de vorm van een Gemeenschappelijke regeling. De hieronder vermelde participanten nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling:

- Provincie Noord-Holland
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Zaanstad
- Gemeente Purmerend
- Gemeente Landsmeer
- Gemeente Oostzaan

5.7 Grondbeleid

Het Recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het gebied, worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

6. OVERIGE GEGEVENS

6.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 29 juni 2017.

voorzitter,
Mevrouw A.C. Nienhuis

BIJLAGE 1 Tarievenlijst 2018

Behorend bij de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland op 3 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	**DOCUMENTEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit) Voor afschriften in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2.	**ARCHIEFWERKZAAMHEDEN, OPZOEKEN STUKKEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3.	**VERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN OP GROND VAN DE ALGEMENE VERORDENING (AV) VAN HET RECREATIESCHAP**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - *commerciële* doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *****) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-

3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied. De legesverordening kan hiervoor een drempel opwerken als er ontheffing van de Algemene Verordening nodig is. De legesverordening biedt in artikel 6 lid 2 de mogelijkheid tot vrijstelling van heffing van leges of tot vermindering van het bedrag.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken ingeval van:
- sport- en speldagen van scholen;
- benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

BIJLAGE 2 KAART

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.groengebied-amstelland.nl
K.v.K. 34359323

Aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland

Velsen-Zuid : 25 april 2017
Ons kenmerk : U2017 BS adp
Onderwerp : Financiële jaarstukken
Bijlagen : 3
Behandeld door : Gerben Houtkamp telefoon 023 – 520 28 20 / 06 – 506 539 01

Geachte leden van het college en de raden/Staten,

Hierbij zenden wij u conform de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland de jaarrekening 2016 (bijlage 1), de begrotingswijziging 2017 (bijlage 2) en de programma begroting 2018 (bijlage 3). Het dagelijks bestuur heeft de jaarrekening 2016 en de begrotingswijziging 2017 in haar vergadering van 23 maart 2017 voorlopig vastgesteld. Het algemeen bestuur heeft de programma begroting 2018 in haar vergadering van 20 april 2017 voorlopig vastgesteld.

Uit de doorrekening in 2015 van de totale beheerkosten is gebleken dat er een jaarlijks begrotingstekort is van € 800.000 voor beheer van het Groengebied. In 2016 is gestart met een proces om het Groengebied gezond te houden. Uit dit proces zijn drie oplossingsrichtingen voortgekomen: het verlagen van de kosten door de inrichting te versoberen; het verhogen van de opbrengsten door meer ruimte te geven aan marktontwikkelingen; en het verhogen van de bijdrage uit publieke middelen van gemeenten en provincie. Deze drie oplossingsrichtingen zijn in de periode januari - april 2017 besproken met de raden van Amstelveen, Ouder-Amstel, Diemen en Amsterdam en getoetst op draagvlak. Door het algemeen bestuur is op 20 april 2017 besloten om het structurele beheertekort op te vangen door middel van een combinatie van bezuinigingsversobering van € 150.000 een verhoging van de participantenbijdrage met € 400.000 en de verwerving van € 250.000 meer inkomsten.

De uitkomst van het besluit over beheerversobering is verwerkt in de programmabegroting 2018. In de periode mei tot en met half juni kunnen de gemeenteraden hierop een zienswijze indienen. Op 5 juli 2017 stelt het algemeen bestuur de programma begroting definitief vast. De verzamelde reacties van de gemeenteraden worden meegewogen in dit besluit.

Op grond van het bepaalde in de artikelen 25, lid 2 en 26, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland kunt u binnen twee maanden eventuele bezwaren kenbaar maken. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 5 juli 2017 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken.

Indien u een nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met mevrouw K. Schotvanger telefoon 023 520 28 30.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Groengebied Amstelland,

Ing. G. Houtkamp
Programmamanager Recreatie Noord-Holland NV

Groengebied Amstelland is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel. Beheersbureau Groengebied Amstelland is gevestigd aan de Amsteldijk-Noord 55 in Amstelveen.

Recreatie Noord-Holland NV verzorgt in opdracht van het bestuur het aanleggen en beheren van recreatiegebieden, wandel-, fiets- en ruiterroutes.

JAARREKENING
GROENGEBIED AMSTELLAND

2016

,

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

	Blz.
Programmaverantwoording	
Achtergrond	4
Doelen Groengebied Amstelland	4
Programmaverantwoording	6
Resultaat 2016	7
Reserves	8
Overzicht participantenbijdrage	8
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	9
Onderhoud kapitaalgoederen	9
Financiering	10
Bedrijfsvoering	10
Verkorte balans	11
Investeringsprogramma Diemerbos fase 2	11
Jaarrekening 2016	12
Balans per 31 december 2016	13
Waarderingsgrondslagen	15
Toelichting op de balans per 31 december 2016	16
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	22
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016	23
Overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort	37
Wet FIDO modelstaten A en B	38
Overige gegevens	40
Samenstelling van het Algemeen Bestuur	41
Controleverklaring	42
Vaststelling door het Algemeen Bestuur	46
Bijlagen	47
Bijlage I: Investerings- en financieringsstaat over 2016	48
Bijlage II: Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2016	49
Bijlage III: Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2	50
Bijlage IV: Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016	52
Bijlage V: Gebeurtenissen na balansdatum	53
Bijlage VI: Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing	54
Bijlage VII: WNT-verantwoording 2016 Groengebied Amstelland	59

1. Achtergrond

Groengebied Amstelland is het landelijk gebied, ten zuiden van Amsterdam, tussen Amstelveen en het Amsterdam Rijnkanaal, circa 4000 ha groot. Het recreatiegebied is goed voor zo'n 3 miljoen bezoeken per jaar.

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) recreatieschap Groengebied Amstelland. Zij financieren het grootste deel van het jaarlijkse begrotingstekort. Dit wordt aangevuld met andere inkomstenbronnen zoals het in (erf)pacht of tijdelijk gebruik uitgeven van gronden voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Groengebied Amstelland heeft verschillende reserves. De Algemene Reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het schap loopt. De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. En de bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het gebied, bijvoorbeeld voor aanleg van nieuwe fiets-, wandel- en ruiterpaden. Een deel van deze reserve is bedoeld voor beheer van enkele voorzieningen die vanuit een afkoopsom gefinancierd zijn.

2. Doelen Groengebied Amstelland

De doelen van het recreatieschap zijn gebaseerd op de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de doelen uit de Ontwikkelingsvisie Groengebied Amstelland (2010) en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De hoofddoelstelling is dat Groengebied Amstelland een aantrekkelijk en gevarieerd landschap is waarin het goed recreëren is. Dit is verder uitgewerkt in een doelenboom (zie hieronder), wat jaarlijks het vertrekpunt is voor het programmaplan en de begroting.

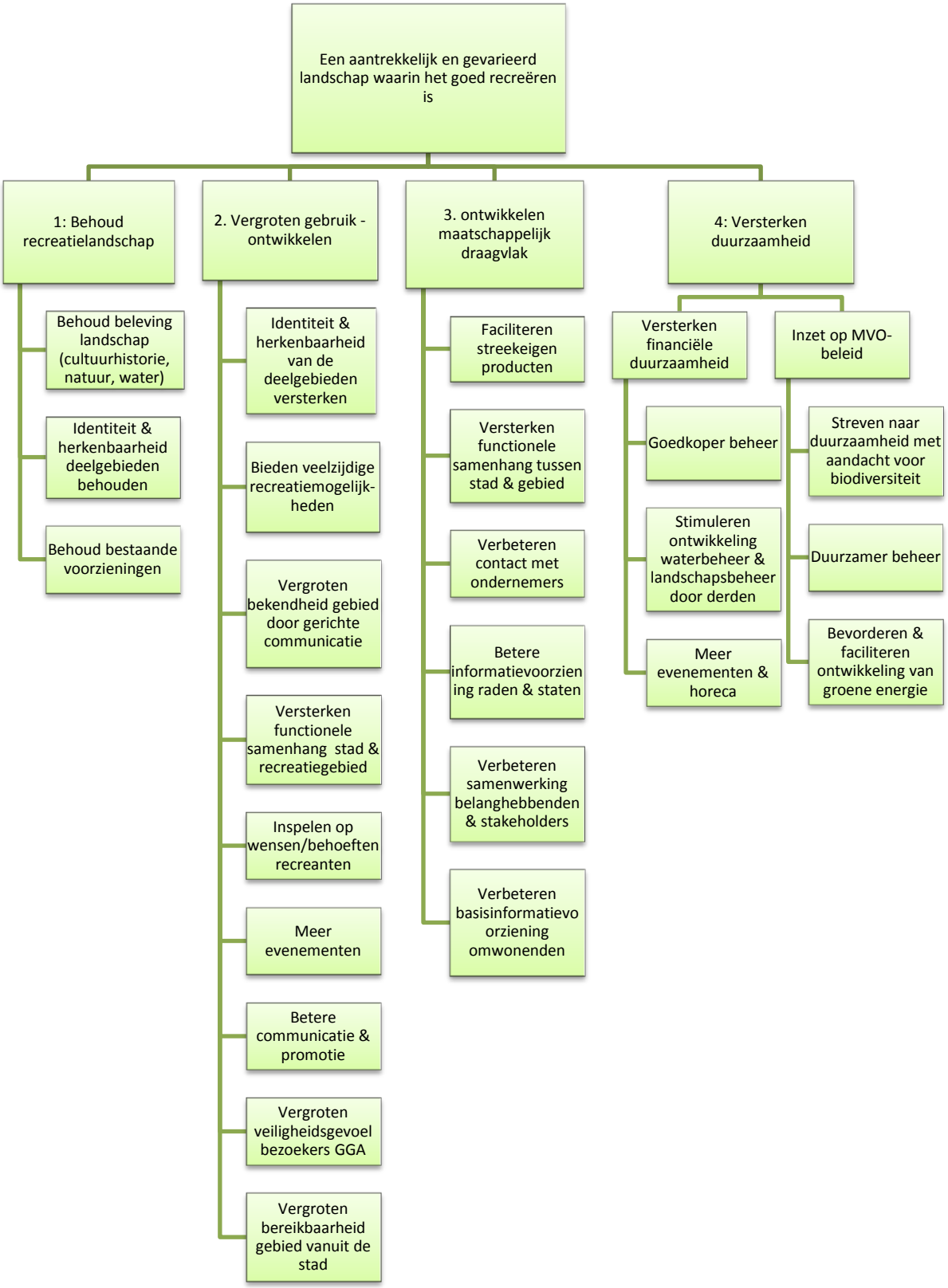
Een aantrekkelijk en gevarieerd landschap waarin het goed recreëren is
1: Behoud recreatielandschap
Behoud beleving landschap (cultuurhistorie, natuur, water)
Identiteit & herkenbaarheid deelgebieden behouden
Behoud bestaande voorzieningen
2. Vergroten gebruik - ontwikkelen
Identiteit & herkenbaarheid van de deelgebieden versterken
Bieden veelzijdige recreatiemogelijk-heden
Vergroten bekendheid gebied door gerichte communicatie
Versterken functionele samenhang stad & recreatiegebied
Inspelen op wensen/behoeften recreanten
Meer evenementen
Betere communicatie & promotie
Vergroten veiligheidsgevoel bezoekers GGA
Vergroten bereikbaarheid gebied vanuit de stad
3. ontwikkelen maatschappelijk draagvlak
Faciliteren streekeigen producten
Versterken functionele samenhang tussen stad & gebied
Verbeteren contact met ondernemers
Betere informatievoorzien ing raden & staten
Verbeteren samenwerking belanghebbenden & stakeholders
Verbeteren basisinformatievo orziening omwonenden
4: Versterken duurzaamheid
Versterken financiële duurzaamheid
Goedkoper beheer
Stimuleren ontwikkeling waterbeheer & landschapsbeheer door derden
Meer evenementen & horeca
Inzet op MVO-beleid
Streven naar duurzaamheid met aandacht voor biodiversiteit
Duurzamer beheer
Bevorderen & faciliteren ontwikkeling van groene energie

Programmaverantwoording

De recreatiegebieden van Groengebied Amstelland worden jaarlijks ruim 3 miljoen keer bezocht. De bezoekers waarderen de recreatiegebieden positief, gemiddeld met een 7,2. De gebieden voorzien in een groeiende behoefte in de metropoolregio om in de buitenlucht, in een aantrekkelijke groene omgeving, te ontspannen en te bewegen.

Een deel van de gebieden is ruim 35 jaar geleden ingericht. Andere gebiedsdelen zijn jonger. Met het ouder worden van de voorzieningen in de gebieden neemt ook de noodzaak toe om groot onderhoud uit te voeren en inrichtings-elementen die aan het eind van hun levensduur zijn te vervangen. De afgelopen jaren zijn hiervoor al de nodige werkzaamheden uitgevoerd. Hierdoor is het kwaliteitsniveau van de terreinen op dit moment redelijk op niveau. Tegelijkertijd blijkt uit een doorrekening die in 2015 is uitgevoerd, dat de huidige begroting ontoereikend is om alle recreatiegebieden in Amstelland op het huidige niveau in stand te houden. Het berekende tekort bedraagt in totaal € 800.000 per jaar.

Het BBV schrijft voor dat de meerjarenbegroting van het Groengebied structureel in evenwicht moet zijn. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft het Groengebied gevraagd om te laten zien hoe zij dit financiële evenwicht bereikt en behoudt.

Naar aanleiding van deze situatie is in 2016 een verkenning uitgevoerd naar mogelijkheden om duurzame instandhouding van het gebied te waarborgen. De mogelijkheden bestaan uit versobering en omvorming van voorzieningen, verwerving van meer inkomsten en verhoging van de participantenbijdragen. Het bestuur besluit in 2017 over dit voorstel en de (financiële) uitgangspunten van het toekomstige beheer. Op basis daarvan wordt een meerjarenplanning voor de komende 10 jaar en een ontwikkelings- en omvormingsprogramma opgesteld. Vanaf dan wordt jaarlijks in de jaarrekening een terugkoppeling gegeven op de voortgang van het omvormings- en ontwikkelingsprogramma.

Het reguliere programma van het recreatieschap voor 2016 is voor het grootste deel conform de planning en begroting uitgevoerd. Het financiële jaarresultaat van het schap in 2016 is positiever dan begroot. Er is per saldo circa € 460.000 onderschreden. Dit positieve verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het doorschuiven van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen naar 2017, voordelige aanbestedingen, sobere uitvoering van het beheer in afwachting van de uitkomsten van het proces Beheerversobering en de verwerving van meer inkomsten.

Het positieve exploitatieresultaat wordt toegevoegd aan de reserves, als voorziening voor de dekking van de kosten van onder meer maatregelen voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, die zijn doorgeschoven naar volgende jaren.

Highlights

Gebiedsbeheer en proces beheerversobering
Het reguliere beheer is grotendeels conform de planning uitgevoerd. Voor enkele gebiedsonderdelen en terreinelementen zijn de onderhoudswerkzaamheden zeer sober of niet uitgevoerd. Dit betreft elementen die op de lijst staan om omgevormd of uit beheer te worden genomen.

Twee nieuwe grote evenementen
Er hebben twee nieuwe grote evenementen in het groengebied plaatsgevonden: Reggae Lake bij de Gaasperplas en Buiten Westen bij de Ouderkerkerplas. Beiden zijn goed verlopen en vormen een interessante toevoeging aan het bestaande evenementenaanbod in het Groengebied.

Ontwikkeling evenementenkader Ouderkerkerplas
Het groengebied heeft de gemeente Ouder-Amstel ondersteund bij het voeren van het maatschappelijk debat over het evenementenkader voor de Ouderkerkerplas.

Plan voor Hoofdroute Gaasperplas
Het plan voor de hoofdroute bij de Gaasperplas is samen met het Amsterdamse stadsdeel Zuidoost en in overleg met de omgeving nader uitgewerkt. Het bestuur heeft het plan in december vastgesteld.

Ontwikkeling nieuwe website
De nieuwe website is ontwikkeld en wordt in 2017 gelanceerd. De focus zal liggen op inspireren in plaats van op hoofdzakelijk informeren.

Realisatie Toeristische Overstapplaatsen en recreatieve netwerken
De Toeristische Overstapplaatsen (TOP´s) zijn gerealiseerd en er is een flinke stap voorwaarts gezet in de realisatie van het Sloepennetwerk en het wandelnetwerk bij de Gaasperplas

Resultaat 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	2.766.319	2.899.386	**133.067**
Baten	3.296.284	3.208.416	**87.868**
Saldo	**529.965**	**309.030**	**220.935**

De onderschrijding op het reguliere programma bedraagt ca. € 220.000. Deze onderschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door lagere bedrijfskosten (ca. € 70.000) en beperktere inzet op beheer (ca. € 60.000), doordat in afwachting van de uitkomsten uit het proces voor het toekomstig beheer een deel van de onderhoudswerkzaamheden niet of zeer sober is uitgevoerd. Er zijn extra inkomsten (ca. € 90.000) verkregen uit nieuwe evenementen en uit hogere pachtopbrengsten.

Resultaat 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	591.649	693.711	**102.062**
Baten	313.809	172.364	**141.445**
Saldo	**-277.840**	**-521.347**	**243.507**

- de incidentele lasten zijn ca. € 102.000 lager, voornamelijk door (onderhouds)projecten en vervangingsinvesteringen (o.a. opwaardering Gaasperplasgebied (ca. € 60.000)), die doorschuiven naar 2017.
- de incidentele baten zijn hoger door ontvangen compensatiegelden van Rijkswaterstaat (ca. € 70.000), een afkoopsom voor beheer en onderhoud van de Gaaspersingel (ca. € 50.000) en door extra subsidie (ca. € 25.000)

Resultaat 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	3.357.969	3.593.097	**235.128**
Baten	3.610.093	3.380.780	**229.313**
Saldo	**252.124**	**-212.317**	**464.441**

Reserves

Stand van de reserves per	31-12-2016	31-12-2015	verschil
Algemene reserve	1.830.359	1.679.572	150.787
Bestemmingsreserve verv.investeringen	749.103	575.794	173.309
Bestemmingsreserve investeringen	717.523	789.495	71.971-
Totaal	**3.296.985**	**3.044.861**	**252.124**

Overzicht participantenbijdrage

	2014	+ index	+ ophoging beheer*	+ ophoging beheer**	2015
Indexatie		1,47%			
Ophoging beheer			€ 6.720	€ 3.000	
Provincie Noord-Holland	**€ 751.299**	€ 11.044	€ 1.875	€ 837	**€ 765.055**
Gemeente Amstelveen	**€ 420.081**	€ 6.175	€ 1.048	€ 468	**€ 427.772**
Gemeente Amsterdam	**€ 1.324.871**	€ 19.476	€ 3.306	€ 1.476	**€ 1.349.129**
Gemeente Diemen	**€ 126.563**	€ 1.860	€ 316	€ 141	**€ 128.880**
Gemeente Ouder-Amstel	**€ 70.013**	€ 1.029	€ 175	€ 78	**€ 71.295**
Totaal participantenbijdrage	**€ 2.692.827**	**€ 39.584**	**€ 6.720**	**€ 3.000**	**€ 2.742.131**

*ophoging ten behoeve van beheer nieuw aangelegde recreatieve infrastructuur(conform bestuursbesluiten)
** ophoging ten behoeve van beheer Wandelverbinding Ooij – Overdiemen

	2015	+ index	Herijking pp bijdrage*	2016
Indexatie		0,95%		
Provincie Noord-Holland	**€ 765.055**	€ 7.268		**€ 772.323**
Gemeente Amstelveen	**€ 427.772**	€ 4.064	€ 2.742	**€ 434.578**
Gemeente Amsterdam	**€ 1.349.129**	€ 12.817		**€ 1.361.946**
Gemeente Diemen	**€ 128.880**	€ 1.224	€ 2.742	**€ 132.846**
Gemeente Ouder-Amstel	**€ 71.295**	€ 677	€ -5.484	**€ 66.488**
Totaal participantenbijdrage	**€ 2.742.131**	**€ 26.050**	**€ -**	**€ 2.768.181**

* conform de gemeenschappelijke regeling wordt één keer per 5 jaar de verdeling van de participanten-bijdrage over de deelnemers gecorrigeerd o.b.v. het inwoneraantal in dat jaar.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover Groengebied Amstelland beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij het Groengebied zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd (zie bestuursbesluit 18-2015). Het berekende gewenste weerstandsvermogen is verlaagd naar € 670.000,-. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen.
De huidige reserves (weerstandscapaciteit) liggen ruimschoots boven het niveau van de berekende risico's.

Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenom

	JR 2015		BGR 2016	JR 2016
netto schuldquote	-50%		-83%	-91%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leninge	-50%		-83%	-91%
solvabiliteitsrisico	53%		47%	53%
structurele exploitatieruimte	12%		5%	34%
grondexploitatie	nvt		nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt		nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het groengebied heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Onderhoud kapitaalgoederen

a. Wegen en fietspaden
De wegen en fietspaden, in beheer bij het recreatieschap, worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen in hoeverre onderhoud gepleegd moet worden. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt groot onderhoud uitgevoerd.

- Schelpenpaden Gaasperplas, Overdiemen
- Ruiterpaden Ouderkerkerplas
- Fietspaden Gaasperplas meiberg pad (waternet actie)

b. Riolering
In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten. Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

- Onderhoud n.a.v. inspectie pompen en gemalen
- Onderhoudscontract pompen en gemalen met inspectielijsten

c. Water
Wateroppervlakten zijn bepalend voor het landschap en de natuur en hebben een recreatieve functie. Peilbeheer en kwaliteitszorg zijn belangrijke uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en waterbemonstering.

- Zwemwaterkwaliteit
- Onderhoud schouwplichtige sloten
- Onderhoud stranden en speelsloten

d. Groen
Het gebiedsonderhoud wordt hoofdzakelijk in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemers zorgen voor tijdig maaien van gazons en weidepercelen, onderhoud van de beplantingen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemers tijdig aan hun verplichtingen voldoen en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van het terrein. Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd.

- Diverse maai besteken extensief gras
- Maaibestek intensief gras
- Slootwerk van de schouwplichtige sloten
- Afval verwijdering
- Onderhoud intensief groen Gaasperplas en Tuin Wester Amstel

e. Gebouwen
Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt indien nodig, aan een aantal gebouwen groot onderhoud gepleegd.

- Subsidiabel werk aan kantoorpand volgens instandhoudings plan
- Groot onderhoud aan gebouwen n.a.v. inspecties
- Dagelijks onderhoud aan gebouwen door vandalisme ed

f. Bruggen
jaarlijks worden de Veeneikbrug, fietsbrug over de A2 en de Jac C. Keabrug geïnspecteerd. Kleinere bruggen worden periodiek geïnspecteerd. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt (groot) onderhoud uitgevoerd.

- Onderhoud bruggen a.d.h.v. inspectielijsten
- Jaarlijks onderhoud aan bruggen, schoonspuiten ed.
- Andere recreatieve voorzieningen
    - 2x pontveren n.a.v. onderhoudscontract
    - 1x zelfbedienings pontje n.a.v. onderhoudscontract

Veel werkzaamheden worden uitgevoerd door bedrijven die samenwerken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt:

- Pantar
- Paswerk
- Zorg in het groen
- Uw Groep
- Lindenhoff Opentuin
- DWI Amsterdam

Financiering

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen.

De normen beperken de budgettaire risico's. Het niveau van de korte leningen, de kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,2% van het bedrag van de begroting. De rente-risiconorm houdt in dat maximaal 20% van de langlopende leningen per jaar afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd.

Het Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm gebleven.

Bedrijfsvoering
Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de verzelfstandigde afdeling Groenbeheer van de provincie Noord-Holland, met de provincie als enige aandeelhouder. RNH is een uitvoeringsorganisatie, die als opdrachtnemer voor de besturen van de recreatieschappen werkt.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, eerst van 2009-2013. Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018). In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

De verkorte balans

De balans per 31 december 2016 kan verkort als volgt
(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	**2016**	**2015**	**PASSIVA**	**2016**	**2015**
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	18,9	25,0	Reserves	3.297,0	3.044,9
Financiële vaste activa	-	-	Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***18,9***	***25,0***			
			Subtotaal	***3.297,0***	***3.044,9***
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	3.420,5	3.309,0	***Vlottende passiva***		
Liquide middelen	2.806,6	2.420,5	Schulden op korte termijn	2.949,0	2.709,6
Subtotaal	***6.227,0***	***5.729,5***	***Subtotaal***	***2.949,0***	***2.709,6***
TOTAAL	**6.246,0**	**5.754,5**	**TOTAAL**	**6.246,0**	**5.754,5**

Investeringsprogramma Diemerbos fase 2
Als gevolg van het Tracébesluit voor de weguitbreiding Schiphol-Amsterdam-Almere wordt er in de periode 2014-2020 geïnvesteerd in en om het Diemerbos in aanpassingen van de rijks infrastructuur. De in het Diemerbos opererende partijen, Amsterdam, Diemen, Stadsdeel Zuidoost, Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland, liften mee met deze investeringen door in dezelfde periode maatregelen uit te voeren die de toegankelijkheid en attractiviteit van het Diemerbos vergroten. Hiertoe is een investeringsprogramma opgesteld met de titel “Diemerbos fase 2”. Het investeringsprogramma bestaat uit 14 projecten, waarvan er inmiddels 10 tot uitvoering zijn gekomen. Eén project blijkt niet haalbaar te zijn en is afgevoerd van de lijst.
Om de realisatie van de projecten en de financiering ervan gezamenlijk op te pakken zijn de genoemde partijen in april 2014 een samenwerkingsovereenkomst aangegaan. Op basis hiervan is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend op naam van Groengebied Amstelland, dat ook het beheer over de projectrekening voert. Als zodanig is Groengebied Amstelland verantwoordelijk voor de financiële administratie en de uitvoering van de projecten conform de subsidievoorwaarden, inclusief de eindverantwoording richting de subsidiegevers.

In bijlage II is een financieel overzicht over 2016 gegeven. In bijlage III is de stand van zaken van de projecten ultimo 2016 weergegeven.

Jaarrekening
2016

BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	18.925		24.999	
subtotaal materiële vaste activa		*18.925*		*24.999*
TOTAAL VASTE ACTIVA		**18.925**		**24.999**
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen en overlopende activa				
Debiteuren algemeen	88.122		1.456	
Vooruitbetaalde bedragen	6.794		2.418	
Nog te ontvangen bedragen	31.126		91.708	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.294.427		3.213.427	
subtotaal vorderingen en overlopende activa		*3.420.469*		*3.309.009*
Liquide Middelen				
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	2.544.708		2.247.008	
ING bank	261.818		173.376	
Kas	52		78	
subtotaal liquide middelen		*2.806.578*		*2.420.463*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**6.227.047**		**5.729.472**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**6.245.972**		**5.754.471**

PASSIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN				
Reserves				
Algemene reserve	1.830.359		1.679.572	
Bestemmingsreserve Vervangingsinvest.	749.103		575.794	
Bestemmingsreserve Investeringen	717.523		789.495	
subtotaal reserves		*3.296.985*		*3.044.861*
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		**3.296.985**		**3.044.861**
VLOTTENDE PASSIVA				
Schulden op korte termijn				
Crediteuren	247.734		210.784	
Nog te betalen bedragen	32.603		40.993	
Aangegane verplichtingen	64.682		94.868	
Vooruitontvangen bedragen	59.260		115.958	
In beheer gehouden gelden project rek. Diemerbos bij Nat. Groenfonds	2.544.708		2.247.008	
subtotaal schulden korte termijn		*2.948.987*		*2.709.610*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**2.948.987**		**2.709.610**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA		**6.245.972**		**5.754.471**

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa
Op basis van het BBV wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met een maatschappelijk nut en investeringen met een economisch nut.
- Investeringen in het recreatiegebied (openbare ruimte), zoals het groot onderhoud en vervangingen worden aangemerkt als investeringen met een maatschappelijk nut. Deze investeringen worden op basis van het BBV in beginsel ineens ten laste van de exploitatie gebracht en dus niet geactiveerd;
- Investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en afgeschreven volgens algemeen aanvaardbare en bedrijfseconomische grondslagen. Er wordt lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa
De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en, waar nodig, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves
Het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland heeft op 18 juni 2009 besloten om van de acht reserves/fondsen uitsluitend de algemene reserve, de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen en de bestemmingsreserve investeringen te handhaven.

Het fonds batterij Penbos, de bestemmingsreserve Amsteldijk, de bestemmingsreserve IJsbaan en de bestemmingreserve Toekomst Amstelland te laten opgaan in de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve Middelpolder toe te voegen aan de bestemmingsreserve investeringen

- Algemene reserve
Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

- Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen
Naar aanleiding van het AB besluit van 7 december 2005 is een bestemmingsreserve vervangingsreserve gevormd ten behoeve van vervangingsinvesteringen en groot onderhoud. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen.

- Bestemmingsreserve investeringen
In het AB van 7 december 2005 is besloten een bestemmingsreserve investeringen te vormen, hieruit moet het lopende investeringsprogramma gedekt worden. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve investeringen.

Overige balansposten
Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

De bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden ten behoeve van de realisatie van specifieke projecten, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven worden in de programmarekening verantwoord.

TOELICHTING OP DE BALANS

	31-12-2016	31-12-2015
ACTIVA		
Materiële vaste activa	**18.925**	**24.999**

Investeringen met economisch nut

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Netto investeringen tot boekjaar		139.607		139.607
Desinvesteringen boekjaar		-		-
		139.607		139.607
Afschrijvingen tot boekjaar	114.607		101.992	
Afschrijvingen lopend boekjaar	6.074		12.615	
Afschrijvingen desinvestering boekjr.	-		-	
Totaal afschrijvingen		120.681		114.607
Boekwaarde per 31 december		18.925		24.999

Voor een specificatie van de materiële vaste activa verwijzen wij u naar de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016 op bladzijde 52

Vlottende activa

Debiteuren algemeen	**88.122**	**1.456**
Vooruitbetaalde bedragen	**6.794**	**2.418**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2016 bestaan uit kosten voor abonnementen, contributies en verzekeringskosten over 2017.

Nog te ontvangen bedragen	**31.126**	**91.708**
Specificatie:		
Rente	267	
Provincie Noord-Holland	10.432	
Nationaal Groenfonds	20.427	
	31.126	

	31-12-2016	31-12-2015
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Uitzetting Rijk's schatkist GGA	**3.294.427**	**3.213.427**

Rijk's schatkist GGA

Drempelbedrag 2016 (0,75% van begrotingstotaal) 250.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	231.423	74.056	245.261	261.818
Ruimte onder drempelbedrag	18.577	175.944	4.739	-
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	11.818

Liquide middelen

Nationaal Groenfonds (projectrek. Diemerbos)	2.544.708		2.247.008	
ING bank r/c 67.08.64.218	36.818		28.376	
ING bank zak. spaarrekening 67.08.64.218	225.000		145.000	
Kas	52		78	
		2.806.578		**2.420.463**

PASSIVA

	31-12-2016	31-12-2015
Reserves		
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	1.679.572	2.373.670
Bij: Saldo exploitatie	205.787	287.577
Bij: Toevoeging rente	-	900
Bij Toevoeging i.v.m. negatieve stand bestemm. reserve investeringen	-	72.425
Af: Onttrekking beheerslasten Toekomst Amstelland	-55.000	-55.000
Af: Saldo exploitatie	-	-1.000.000
Saldo per 31 december	1.830.359	1.679.572

De algemene reserve is gevormd uit de van het Rijk ontvangen afkoopsom ten behoeve van de inrichting van de Ouderkerkerplas en de resultaatbestemming uit de exploitatie.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

Saldo per 1 januari	575.794	557.892
Bij: Saldo toevoeging	495.565	372.700
Bij: Toevoeging rente	-	210
Af: Onttrekking	-322.256	-355.008
Saldo per 31 december	749.103	575.794

Naar aanleiding van het AB-besluit van 7 december 2005 is besloten een bestemmingsreserve vervangingsinvestering te vormen ten behoeve van vervangingsinvesteringen, groot onderhoud en projecten. Als gevolg van doorgevoerde besparingen op de beheerplannen kan jaarlijks € 300.000,- worden toegevoegd aan deze reserve. Verder wordt nog € 17.700,- toegevoegd voor onderhoud aan de brug over de A2. Verder is, conform begroting, € 55.000,- toegevoegd aan de bestemmingsreserve ter dekking van de beheerslasten Toekomst Amstelland. Deze laatste wordt onttrokken uit de Algemene Reserve. Daarnaast is de financiële compensatie van Rijkswaterstaat (ca. € 70.000) voor bomenkap bij de Gaasperplas voor overkapping A9 en een afkoopsom van het hoogheemraadschap voor beheer en onderhoud Gaaspersingel (ca. € 52.000) toegevoegd.

De onttrekking in 2016 bestaat uit de eigen bijdrage groot onderhoud vervangingsinvesteringen € 283.310,- en beheer/onderhoud Toekomst Amstelland € 38.947,-.

Bestemmingsreserve investeringen

Saldo per 1 januari	789.495	-
Bij: Saldo toevoeging	8.106	1.004.097
Af: Saldo onttrekking	-80.078	-142.178
Af: Onttrekking i.v.m. negatieve stand per ultimo 2014	-	-72.425
Saldo per 31 december	717.523	789.495

In de AB-vergadering van 7 december 2005 is besloten een bestemmingsreserve investeringen te vormen. Daarnaast is op 18 juni 2009 besloten om de Bestemmingsreserve inrichting de Middelpolder te laten opgaan in de reserve investeringen.

De dotatie betreft de ontvangen canon van Stichting Watersportpark.

De onttrekking bestaat uit investeringen t.b.v. projecten uitvoeringsprogramma, fietspaden, vaar- en wandelroutenetwerken voor een totaal bedrag van € 74.671,-. Verder is conform begroting de afschrijvingskosten 2016 (€ 5.407,-) van de pont aan de Kalfjeslaan van de reserve onttrokken.

Totaal reserves	**3.296.985**	**3.044.861**

	31-12-2016	**31-12-2015**
Schulden op korte termijn		
Crediteuren	**247.734**	**210.784**

De post crediteuren is als volgt gespecificeerd:

Specificatie:	
Recreatie Noord-Holland NV	87.005
BTW 2016	39.329
T. Zeldenrijk	27.297
Van Rijn Service B.V.	26.403
Bunnik B.V.	21.409
Lindenhoff Open Tuin B.V.	11.575
Unihorn B.V.	4.967
Gber. Griekspoor	4.961
Hartstocht Boerderij Compostering	4.240
Overige crediteuren	20.547
	247.734

De belaste activiteiten betreffen de evenementen Amsteram Open Air, Gaasperpleasure, Reggae Lake Festival en Buiten Westen.

Nog te betalen bedragen	**32.603**	**40.993**

Specificatie:	
Ophogen schelpenpaden Hoge Dijk	23.134
Accountantskosten 2016	6.562
Energie	1.317
Overig	1.591
	32.603

Aangegane verplichtingen	**64.682**	**94.868**

Specificatie:	
Herstelkosten asfalt AOA*	27.560
Herstelkosten asfalt Reggea Lake*	975
Onderhoud theekoepel	5.657
Snoeiwerkzaamheden Over Amstel	8.711
Asfaltschade herstel Diemerbos	15.972
Klein onderhoud bruggen	5.808
	64.682

* Doordat de ontstane schades van eerdere edities nog niet zijn verholpen, zijn jaarlijks bedragen gereserveerd voor de uiteindelijke oplossing.

	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitontvangen bedragen	**59.260**	**115.958**
Specificatie:		
Bijdrage t.b.v. project Top's Amstelland	1.657	
Bijdrage t.b.v. project Sloepennetwerk	39.461	
Bijdrage t.b.v. project Speelplaats Ouderkerkerplas	15.816	
Borg	2.326	
	59.260	

De ontvangen bedragen van de Provincie zijn bestemd voor het project Top's Amstelland. Verder zijn reeds bedragen ontvangen die bestemd zijn voor het project Sloepennetwerk. Daarnaast is een voorschot van de Provincie ontvangen voor het project speelplaats Ouderkerkerplas.

In beheer gehouden gelden projectrekening Diemerbos bij het Nationaal Groenfonds		**2.544.708**		**2.247.008**
Deelbudgetten partijen Samenwerkingsovereenkomst Diemerbos				
Dienst Landelijk Gebied/Amsterdam	110.181		117.053	
Gemeente Amsterdam	122.001		48.548	
Gemeente Diemen	311.523		357.740	
Groengebied Amstelland	1.218.493		1.132.233	
Rijkswaterstaat	-		-	
Staatsbosbeheer	559.922		168.851	
Stadsdeel Zuidoost	193.077		124.121	
		2.515.197		1.948.545
Overige deelbudgetten Samenwerkingsovereenkomst Diemerbos				
Verevening	29.511		1.096	
Beheerfonds	-		291.200	
Renteopbrengsten	-		6.166	
		29.511		298.462
		2.544.708		2.247.008

Toelichting bij projectrekening Diemerbos bij het Nationaal Groenfonds

In de Samenwerkingsovereenkomst Diemerbos (artikel 1.2) is afgesproken dat de deelnemende partijen de eigen bijdragen voor de projecten van het Investeringsprogramma Diemerbos fase 2 in een fonds storten, waarin tevens de bijdragen van derden (bijvoorbeeld Rijkswaterstaat) en de voorschotten voor de subsidies worden gestort. Het fonds heeft gestalte gekregen in de vorm van een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds. Het beheer van de projectrekening berust bij Groengebied Amstelland.

In de projectbudgetten van 11 projecten is rekening gehouden met reservering van gelden voor het beheer voor een periode van 30 jaar, conform artikel 1.1 van de Samenwerkingsovereenkomst.

Naast de gelden voor investeringen en beheer van de projecten is een beheerfonds opgenomen in de projectrekening (Samenwerkingsovereenkomst art. 1.5). Hiermee moet het beheer gefinancierd worden van in 2010 aangelegde voorzieningen in het kader van Recreatie om de Stad, waarvoor, door het dichtdraaien van de geldkraan door het Rijk, onverwacht geen beheergelden beschikbaar kwamen. De partijen hebben afgesproken gedurende de looptijd van het Investeringsprogramma (2014-2020) op zoek te gaan naar een structurele oplossing voor het beheertekort, onder meer door nieuwe financieringsmodellen, minder intensieve vormen van beheer en verdienmogelijkheden (zoals bijvoorbeeld het organiseren van evenementen).

Voor de financiering van de projecten is een vereveningsmogelijkheid afgesproken (Samenwerkingsovereenkomst art. 1.4). Als één project financiële meevallers kent wordt het financieel overschot, indien nodig, ingezet voor andere projecten in het Investeringsprogramma Diemerbos fase 2. Wanneer na verevening op het investeringsprogramma een overschot blijft bestaan, zal dit overschot ingezet worden voor het beheer.

De renteopbrengsten van de projectrekening worden in het beheerfonds gestort (Samenwerkingsovereenkomst art. 1.5).

In bijlage II is een financieel overzicht over 2016 gegeven. In bijlage III is de stand van zaken van de projecten ultimo 2016 weergegeven.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Met de oprichting van Recreatie Noord-Holland, per 1 juli 2004, hebben de besturen van de Recreatieschappen ingestemd met het besluit van het provinciaal bestuur dat Recreatie Noord Holland N.V. is aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen.

Vanaf 1 januari 2009 is een overeenkomst tussen de Recreatieschappen en Recreatie Noord-Holland N.V. afgesloten. Deze overeenkomst had een looptijd van 5 jaar en liep van 2009 t/m 2013. Deze overeenkomst is vervolgens met 5 jaar verlengd tot en met 2018. In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

Deelprogramma	Jaarrekening 2016 lasten	baten	saldo	Begroting 2016 lasten	baten	saldo	Jaarrekening 2015 lasten	baten	saldo
1 Gebiedsbeheer	2.128.110	674.173	- 1.453.937	2.359.517	439.135	- 1.920.382	2.259.458	656.077	- 1.603.381
2 Toezicht	442.085	-	- 442.085	449.466	-	- 449.466	434.627	-	- 434.627
3 Financiën	46.991	267	- 46.724	42.717	1.100	- 41.617	8.579	1.109	- 7.470
4 Bestuursadvisering	240.154	-	- 240.154	227.644	-	- 227.644	227.585	-	- 227.585
5 Secretariaat	44.558	-	- 44.558	45.164	-	- 45.164	43.179	-	- 43.179
6 Communicatie	81.908	-	- 81.908	80.687	-	- 80.687	70.675	-	- 70.675
7 Inrichting & ontwikkeling	374.163	167.472	- 206.691	387.902	172.364	- 215.538	2.838.005	2.596.090	- 241.915
Bijdrage participanten		2.768.181	2.768.181		2.768.181	2.768.181		2.742.131	2.742.131
Totaal lasten en baten	**3.357.969**	**3.610.093**	**252.124**	**3.593.097**	**3.380.780**	**- 212.317**	**5.882.108**	**5.995.406**	**113.299**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**252.124**			**- 212.317**			**113.299**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	205.787	-	205.787	-	-	-	375.920	-	375.920
Onttrekking algemene reserve	-	55.000	- 55.000	-	113.503	- 113.503	-	1.070.018	- 1.070.018
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinv.	495.565	-	495.565	372.700	-	372.700	372.910	-	372.910
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinv.	-	322.256	- 322.256		335.000	- 335.000	-	355.008	- 355.008
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	8.106	-	8.106	-		-	1.000.000	-	1.000.000
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	80.078	- 80.078		136.514	- 136.514	-	210.505	- 210.505
Totaal lasten en baten	**4.067.427**	**4.067.427**	-	**3.965.797**	**3.965.797**	-	**7.630.937**	**7.630.937**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**4.067.427**	**4.067.427**	**-**	**3.965.797**	**3.965.797**	**-**	**7.630.937**	**7.630.937**	**-**

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER 2016

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.319.813	1.402.151	1.371.931
Inzet RNH regulier	441.405	507.616	444.477
Totaal lasten regulier	**1.761.217**	**1.909.767**	**1.816.408**
Baten:			
Opbrengsten regulier	527.836	439.135	450.329
Totaal baten regulier	**527.836**	**439.135**	**450.329**
Saldo regulier	**- 1.233.381**	**- 1.470.632**	**- 1.366.078**
Lasten:			
Lasten incidenteel	351.736	437.603	400.042
Inzet RNH incidenteel	15.156	12.147	43.008
Totaal lasten incidenteel	**366.892**	**449.750**	**443.050**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	130.365	-	166.968
Project subsidies	15.972	-	38.779
Totaal baten incidenteel	**146.337**	**-**	**205.747**
Saldo incidenteel	**- 220.555**	**- 449.750**	**- 237.303**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.453.937**	**- 1.920.382**	**- 1.603.381**

Financieel	Toelichting
onderschrijding gebiedsbeheer (ca. € 465.000)	**hogere opbrengsten (ca. € 235.000) en lagere lasten (ca. € 230.000) voornamelijk door goedkopere aanbestedingen, sober beheer en het doorschuiven van investeringen naar 2017**
onderschrijding op zowel de totale reguliere lasten (ca. € 146.000) als op de incidentele lasten (ca. € 83.000)	lagere reguliere lasten door goedkopere aanbestedingen (ca. € 80.000) en beperktere inzet RNH (ca. € 66.000) door verschuiving van inzet communicatie en het niet of zeer sober uitvoeren van een deel van de onderhoudswerkzaamheden. In afwachting van de uitkomsten van het proces Beheerversobering zijn bepaalde reguliere beheerwerkzaamheden van voorzieningen die op de lijst staan om te worden geschrapt of afgewaardeerd (zoals het uitvoeren van onderhoudsinspecties, het uitmaaien van paden en het aanvullen van kuilen in paden) in 2016 namelijk niet of slechts zeer sober uitgevoerd. Dit heeft geleid tot lagere reguliere lasten. Temporisering van groot onderhoud aan halfverhardingen en het doorschuiven van een deel van de uitvoering van het project Opwaarderen Gaasperplasgebied, in afwachting van besluitvorming over beheerversobering en omvorming, heeft geleid tot lagere incidentele lasten (ca. € 83.000).
hogere opbrengsten regulier (ca. € 89.000)	hogere inkomsten uit exploitatie terreinen voornamelijk door hogere inkomsten uit evenementen (ca. € 50.000) en hogere pachtopbrengsten
hogere opbrengsten incidenteel (ca. € 146.000)	hogere incidentele opbrengsten door financiële compensatie van Rijkswaterstaat (ca. € 70.000) voor bomenkap bij de Gaasperplas ten gevolge van werkzaamheden voor toekomstige overkapping A9, een afkoopsom van het hoogheemraadschap voor beheer en onderhoud Gaaspersingel (ca. € 52.000) en vergoeding van Staatsbosbeheer voor asfaltschade.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	**Lasten incidenteel**	**Baten incidenteel**	**Eigen bijdrage**
Groot onderhoud/vervangingen:			
groot onderhoud (half) verhardingen	29.407	-	29.407
groot onderhoud bruggen/ steigers	88.722	-	88.722
groot onderhoud beschoeiingen	112.774	-	112.774
groot onderhoud gebouwen	25.814	-	25.814
groot onderhoud asfaltverharding	40.897	15.972	24.925
Overig:			
opwaarderen gaasperplasgebied	26.766	-	26.766
sloop Zon Alom	24.681		24.681
inventarisatie erdipalen in fietspaden	1.668		1.668
advieskosten	16.163	-	16.163
Compensatie bomen Gaasperpark		70.765	-70.765
Afkoopsom beheer/onderhoud realisatie Gaaspersingel		52.100	-52.100
Verkoop kluunvlonder		7.500	-7.500
	366.892	146.337	228.055

Begroting:	**Lasten incidenteel**	**Baten incidenteel**	**Eigen bijdrage**
Groot onderhoud/vervangingen:			
groot onderhoud (half) verhardingen	75.000	-	75.000
groot onderhoud bruggen/ steigers	85.000	-	85.000
groot onderhoud beschoeiingen	130.000	-	130.000
groot onderhoud gebouwen	25.000	-	25.000
groot onderhoud asfaltverharding	20.000	-	20.000
Overig:			
opwaarderen gaasperplasgebied	84.187	-	84.187
sloop Zon Alom	23.308		23.308
advieskosten	7.255	-	7.255
	449.750	-	449.750

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit uitgevoerd	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit uitgevoerd	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties zijn voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	geactualiseerde meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	werkzaamheden voorbereid en gedeeltelijk uitgevoerd; deel uitvoering doorgeschoven naar 2017, in afwachting van besluitvorming over het proces Beheerversobering.	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheersysteem aangevuld	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
uitgeven en reguleren vergunningen/gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld en naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisatoren tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties onderhouden met andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	klachten tijdig behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	medewerkers Lindenhoff begeleid			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	bespaard op kosten regulier beheer door goedkopere aanbestedingen en begrazing door runderen voortgezet	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
begeleiden evenement Gaasperpleasure	geslaagde 10e editie		x	x	
begeleiden evenementen Amsterdam Open Air, Buiten Westen en Reggae Lake	geslaagde 6e (meerdaagse) editie Amsterdam Open Air, geslaagde 5e editie van Buiten Westen, nu voor het eerst bij de Ouderkerkerplas en geslaagde 1e editie van het festival Reggae Lake bij de Gaasperplas.	x	x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
‘opwaarderen Gaasperplas’	plan voor een hoofdroute en de omvorming van bruggen naar duikers uitgewerkt en in december vastgesteld door het bestuur	x	x		x
‘slopen Zon Alom'	pand Zon Alom gesloopt	x			x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	40.239	30.411	35.794
Inzet RNH regulier	401.847	419.055	398.833
Totaal lasten regulier	**442.085**	**449.466**	**434.627**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 442.085**	**- 449.466**	**- 434.627**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 442.085**	**- 449.466**	**- 434.627**

Financieel	**Toelichting**
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	toezicht conform handhavingsplan en algemene verordening uitgevoerd	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	rol gastheer vervuld, tevens folder (in drie talen beschikbaar) uitgereikt aan bezoekers Gaasperplasgebied om ze te informeren over de gebruiksregels en voorzieningen.	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhavingsplan voor 2017 opgesteld	x			
specifieke handhaving: zichtbaarheid en handhaving verbeteren	in 2016 werd specifiek gecontroleerd op overlast door barbecueënde groepen, toezichthouders twitterden voor zichtbaarheid, bij drukte werd regelmatig bij ondernemers langsgegaan en er werd vaker te voet en per fiets toezicht gehouden conform de wens van omwonenden		x		x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
specifieke handhaving: verbeteren samenwerking toezicht en handhaving	politie en toezichthouders van GGA wisselden informatie over bijzonderheden uit via vaste contactpersonen, werkten samen bij evenementen en jonge studenten van de politie werden meegenomen in het groen voor kennisuitwisseling.		x		x
specifieke handhaving: aanpakken van gesignaleerde hotspots	de Ouderkerkerplas en de Gaasperplas zijn aandachtsgebieden. Er is aandacht voor stranden en horecapunten / ondernemers en er wordt blijvend geïnvesteerd in contacten met lokale handhavers. In 2016 was er extra aandacht voor overtredingen bij kleine evenementen/bbq´s bij de Gaasperplas. Handhavend optreden door boa´s van het groengebied blijkt lastig door beperkte bevoegdheden.		x		x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	13.917	13.436	20.360
Inzet RNH regulier	46.886	52.821	44.954
Totaal lasten regulier	**60.803**	**66.257**	**65.313**
Baten:			
Opbrengsten regulier	267	1.100	1.109
Totaal baten regulier	**267**	**1.100**	**1.109**
Saldo regulier	**- 60.536**	**- 65.157**	**- 64.205**
Lasten:			
Lasten incidenteel	8.960	-	- 56.734
Inzet RNH incidenteel	- 22.772	- 23.540	-
Totaal lasten incidenteel	**- 13.812**	**- 23.540**	**- 56.734**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**13.812**	**23.540**	**56.734**
Saldo Financiën	**- 46.724**	**- 41.617**	**- 7.470**

Financieel	Toelichting
Per saldo overschrijding van ca. € 5.000	
overschrijding incidentele lasten van ca. € 10.000	hogere lasten door inhuur accountant voor advies over vennootschapsbelasting en btw op inkomsten uit evenementen. Daarnaast verlaging van de opslag op de tarieven van RNH die dient ter dekking van het personeelsrisico. Per saldo betreft het een korting van 1,5% op de tarieven van RNH.

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en geactualiseerd	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	5.371	2.745	2.210
Inzet RNH regulier	200.675	186.524	187.224
Totaal lasten regulier	**206.046**	**189.269**	**189.433**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 206.046**	**- 189.269**	**- 189.433**
Lasten:			
Lasten incidenteel	13.460	13.330	17.078
Inzet RNH incidenteel	20.648	25.045	21.074
Totaal lasten incidenteel	**34.108**	**38.375**	**38.151**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 34.108**	**- 38.375**	**- 38.151**
Saldo Bestuursadvisering	**- 240.154**	**- 227.644**	**- 227.585**

Financieel	Toelichting
hogere lasten regulier	hogere bedrijfskosten en hogere inzet RNH door extra inspanningen ter ondersteuning van de gemeente Ouder-Amstel bij het proces rondom het evenementenkader Ouderkerkerplas en aanvullende inspanningen voor het proces Beheerversobering
lagere totale lasten incidenteel	voornamelijk door lagere lasten voor recreatiemonitor in 2016.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	9.886	-	9.886
advieskosten	988	-	988
inzet rnh koudewinning Ouderkerkerplas	20.794	-	20.794
Proces beheertekort	2.440	-	2.440
	34.108	-	34.108

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	12.305	-	12.305
advieskosten	6.070	-	6.070
inzet rnh koudewinning Ouderkerkerplas	20.000	-	20.000
	38.375	-	38.375

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
adviseren bestuur	actuele lopende zaken zijn in de bestuursvergaderingen behandeld en er zijn 17 besluiten genomen	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; reacties gegeven op plannen met directe relatie schapsdoelen; input geleverd voor beantwoording raadsvragen; participatie in proces Ontwikkelstrategie Gaasperplas Amsterdam; gemeente Ouder-Amstel ondersteund bij communicatie over ontwikkelingen bij de Ouderkerkerplas	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen adequaat en vlot beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd binnen de gestelde kaders, afwijkingen verantwoord in najaarsrapportage en jaarrekening	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en begrotingswijziging)	x	x	x	x
heroverweging inzet reserve	voorstel voor inzet reserve in voorbereiding	x		x	

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
proces Beheerversobering	voorstel met verschillende opties voor terugdringing van het financiële beheertekort, gericht op duurzame instandhouding van het groengebied	x		x	x
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten, dit wordt apart gerapporteerd				x
koudewinning Ouderkerkerplas	overleg met Nuon nog gaande; gesprekken lopen door in 2017			x	

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	44.558	45.164	43.179
Totaal lasten regulier	**44.558**	**45.164**	**43.179**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 44.558**	**- 45.164**	**- 43.179**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 44.558**	**- 45.164**	**- 43.179**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming; informatie over openbare bestuursvergaderingen toegankelijk voor het publiek via de website.	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid, met vergadering van AC, DB en AB. In 2016 zijn de uitgaande persberichten ook ter informatie aan de AC verstuurd.	x			
secretariële ondersteuning	systematische en toegankelijke opslag van relevante documenten; zorggedragen voor telefonische bereikbaarheid van het recreatieschap.	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	12.099	15.496	12.569
Inzet RNH regulier	67.732	56.191	49.212
Totaal lasten regulier	**79.832**	**71.687**	**61.781**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 79.832**	**- 71.687**	**- 61.781**
Lasten:			
Lasten incidenteel	2.076	9.000	8.894
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**2.076**	**9.000**	**8.894**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 2.076**	**- 9.000**	**- 8.894**
Saldo Communicatie	**- 81.908**	**- 80.687**	**- 70.675**

Financieel	Toelichting
Per saldo geen wijzigingen	hogere inzet RNH regulier door extra inzet voor het vullen van de website en ondersteuning van de gemeente Ouder-Amstel bij het proces rondom het evenementenkader voor de Ouderkerkerplas. Daarnaast lagere (incidentele) bedrijfskosten door doorschuiven investeringen in actuele bebording.

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	actuele informatievoorziening; gericht informatie gegeven over werkzaamheden in het gebied; folder in drie talen (NL, EN, FR) opgesteld voor bezoekers Gaasperplasgebied	x	x		x
promoten gebied	gebied breder bekend via advertenties, via de website en social media; gericht gecommuniceerd over de (nieuwe) evenementen	x	x		x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten van en in het schap verspreid, ca. 50 nieuwsberichten op website	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up-to-date	x	x		x
website vernieuwen	in voorbereiding		x		x
huisstijl aanpassen	in voorbereiding		x		x
gebruik sociale media	Boa´s twitteren en facebookpagina´s Gaasperplas en Ouderkerkerplas worden goed gebruikt		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	171.778	167.776	171.205
Totaal lasten regulier	**171.778**	**167.776**	**171.205**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 171.778**	**- 167.776**	**- 171.205**
Lasten:			
Lasten incidenteel	94.918	123.111	2.594.223
Inzet RNH incidenteel	107.467	97.015	72.577
Totaal lasten incidenteel	**202.385**	**220.126**	**2.666.800**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	167.472	172.364	2.596.090
Totaal baten incidenteel	**167.472**	**172.364**	**2.596.090**
Saldo incidenteel	**- 34.913**	**- 47.762**	**- 70.710**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 206.691**	**- 215.538**	**- 241.915**

Financieel	Toelichting
per saldo onderschrijding Inrichting & Ontwikkeling (ca. € 9.000)	**per saldo lagere incidentele lasten en baten voornamelijk door doorschuiven financiële afronding Toeristische OverstapPunten (TOP´s) naar 2017. Daarnaast is de onderschrijding veroorzaakt door niet begrote baten.**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Uitvoeringsprogramma	34.156	29.948	4.208
Investeringsprogramma Diemerbos	9.087	9.087	-
Toeristisch Overstap Punten	112.013	104.148	7.866
Overige projecten	47.128	24.289	22.839
	202.385	167.472	34.913

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Uitvoeringsprogramma	28.058	28.058	-
Investeringsprogramma Diemerbos	14.206	14.206	-
Toeristisch Overstap Punten	134.098	126.000	8.098
Overige projecten	43.764	4.100	39.664
	220.126	172.364	47.762

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	voorbereiding grondverwerving en –ruil in goede afstemming met partners			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	initiatiefnemers voor o.a. de nieuwe evenementen begeleid		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
begeleiden aanleg Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg	project naar tevredenheid begeleid		x		
begeleiden verbreding A2-A9	project naar tevredenheid begeleid		x		

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
Uitvoeringsprogramma Groengebied Amstelland:					
vervullen functie recreatiemakelaar	haalbaarheid ruiterpad door Diemerpolder en (co)financiering sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland en wandelroutenetwerk Amstelland onderzocht		x		x
verbeteren recreatieve infrastructuur	lopende projecten begeleid		x		x
Investeringsprogramma Diemerbos					
Investeringsprogramma Diemerbos en projectrekening Diemerbos	subsidie Investeringsprogramma Diemerbos bewaakt en rekeninghouderschap Projectrekening Diemerbos bij Nationaal Groenfonds conform afspraken uitgevoerd		x		
begeleiden 'brug over de Gaasp'	realisatie fietsbrug (realisatie 2016-2020)	x	x		
Toeristisch Overstap Punten Amstelland	project gerealiseerd; financiële afronding in 2017		x		
Overige projecten					
energiearboratorium Ouderkerkerplas	vormgeving Community Ouderkerkerplas		x	x	x
wandelnetwerk Gaasperplas	plankaart en kostenraming gerealiseerd		x		
communicatietraject ontwikkelingen Ouderkerkerplas	ontwikkelingen begeleid vanuit GGA		x		
kraak abcouderstraatweg	juridische zaken afgewikkeld	x	x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.391.439	1.464.239	1.442.864
Inzet RNH regulier	1.374.880	1.435.147	1.339.083
Totaal lasten regulier	**2.766.319**	**2.899.386**	**2.781.947**
Baten:			
Opbrengsten regulier	528.103	440.235	451.438
Totaal baten regulier	**528.103**	**440.235**	**451.438**
Saldo regulier	**- 2.238.216**	**- 2.459.151**	**- 2.330.509**
Lasten:			
Lasten incidenteel	471.150	583.044	2.963.502
Inzet RNH incidenteel	120.499	110.667	136.659
Totaal lasten incidenteel	**591.649**	**693.711**	**3.100.161**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	130.365	-	166.968
Project subsidies	183.444	172.364	2.634.869
Totaal baten incidenteel	**313.809**	**172.364**	**2.801.837**
Saldo incidenteel	**- 277.840**	**- 521.347**	**- 298.324**
Saldo Totaal	**- 2.516.057**	**- 2.980.498**	**- 2.628.832**

OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	werkelijk 2016	begroting 2016	werkelijk 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	1.374.880	1.435.147	1.339.083
Bestuurskosten	5.371	2.745	2.210
Kantoorkosten	27.807	54.643	32.480
Vervoerskosten	28.815	34.035	33.231
PR & marketing	12.099	9.827	12.569
Bedrijfskosten	1.336.928	1.369.440	1.366.815
Projectkosten*	565.538	680.386	3.140.406
Afschrijvingen	6.074	6.074	12.615
Rentekosten	455	800	474
Bijzondere baten en lasten	- 0	-	- 57.776
Totaal lasten	**3.357.969**	**3.593.097**	**5.882.108**
Baten			
Exploitatieopbrengsten*	527.836	439.135	469.297
Financiële baten	267	1.100	1.109
Overige opbrengsten	130.365	-	148.000
Project subsidies	183.444	172.364	2.634.869
Totaal baten	**841.912**	**612.599**	**3.253.275**
Resultaat deelprogramma's	**- 2.516.057**	**- 2.980.498**	**- 2.628.832**
Bijdrage participanten	2.768.181	2.768.181	2.742.131
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**252.124**	**- 212.317**	**113.299**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	205.787	-	375.920
Onttrekking algemene reserve	- 55.000	- 113.503	- 1.070.018
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinv.	495.565	372.700	372.910
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinv.	- 322.256	- 335.000	- 355.008
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	8.106	-	1.000.000
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 80.078	- 136.514	- 210.505
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**
Exploitatieopbrengsten*:			
Huren	40.461	45.428	38.434
Erfpachten	229.321	196.853	196.125
Vergunning/kioskverkopen	2.985	5.048	450
Veergelden	16.581	15.143	15.726
Overige exploitatie inkomsten (voornamelijk evenementen)	238.488	176.663	218.563
	527.836	439.135	469.297

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Wet FIDO MODELSTATEN A EN B

Modelstaat A (x € 1.000)

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	295	295	295	295	295	295
Ruimte onder limiet		295			295	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	295	295	295	295	295	295
Ruimte onder limiet		295			295	
Overschrijding		0			0	

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor recreatieschap Groengebied Amstelland bedraagt op basis van de begroting 2016 € 295.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Modelstaat B (x € 1.000)

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-	
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-	
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		-
5	Betaalde aflossingen		-	
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-	
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		-
8	Renterisiconorm			-
9a	ruimte onder			-
9b	Overschrijding			-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

Er hebben bij het recreatieschap Groengebied Amstelland geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Overige gegevens

SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR PER 31 DECEMBER 2016

GEMEENTE OUDER-AMSTEL	Mevrouw M.T.J. Blankers-Kasbergen, voorzitter
GEMEENTE AMSTELVEEN	De heer P. Bot
GEMEENTE AMSTERDAM	De heer A. Choho (vicevoorzitter) Mevrouw N. Özütok Mevrouw A.M. Bosman
GEMEENTE DIEMEN	De heer R.P. Grondel
PROVINCIE NOORD-HOLLAND	De heer J.H.M. Bond

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2016;
2 het overzicht van baten en lasten over 2016; en
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IPA-ACON ASSURANCE B.V. is een onderdeel van de IPA-ACON GROEP
KvK nr. 34095774, ING Bank IBAN NL69INGB0670760374, Aangesloten bij het SRA (nationaal) / INAA (internationaal)

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag (inclusief relevante paragrafen);
- de overige gegevens;
- diverse bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is, zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het Algemeen Bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 15 juni 2017
Reg.nr.: 101819/215/382/258
Ipa-Acon Assurance B.V.

Mr. drs. J.C. Olij RA

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 5 juli 2017.

voorzitter,
Mevrouw M.T.J. Blankers-Kasbergen

BIJLAGEN

JAARREKENING 2016

BIJLAGE I

INVESTERINGS- EN FINANCIERINGSSTAAT 2016

nr.	Omschrijving	Stand per 1-1-2016	Vermeerde-ringen 2016	Verminde-ringen 2016	Afschrij-vingen 2016	Stand per 31-12-2016
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	24.999	-		6.074	18.925
2	Investeringsuitgaven, welke gedekt worden uit reserves					
3	Financiële vaste activa	-			-	-
	Totaal	24.999	-	-	6.074	18.925
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	1.679.572	205.787	55.000		1.830.359
2	Bestemmingsreserve Vervangingsinvest.	575.794	495.565	322.256		749.103
3	Bestemmingsreserve Investeringen	789.495	8.106	80.078		717.523
4	Aangegane langlopende leningen	-				-
	Totaal	3.044.861	709.458	457.334	-	3.296.985
	Bruto werkkapitaal	**3.019.862**	**709.458**	**457.334**	**6.074-**	**3.278.060**

BIJLAGE II: Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2016

nr.	*deelbudget*	*projecttrekker*	*budget per 1-1-2016*	*stortingen door derden*	*betalingen aan projecttrekkers*	*budget per 31-12-2016*
1	Fietspad Penbos-Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
2	Diemerbosboom en landmark	Staatsbosbeheer	133.851,00	-	-	133.851,00
3	Verbreding watergangen	Dienst Landelijk Gebied/Amsterdam	95.342,33	-	3.287,67	92.054,66
4	Bouwrijp maken scoutingterrein	Staatsbosbeheer	-	-	-	-
5	Aansluiting wandelpad Landlust	Dienst Landelijk Gebied/Amsterdam	21.710,84	-	3.584,60	18.126,24
6	Faunapassages Provincialeweg	Stadsdeel Zuidoost	124.120,84	68.956,00	-	193.076,84
7	Zonering fietspad Diemen-Diemerbos	Gemeente Diemen	320.871,50	851,31	10.200,00	311.522,81
8	Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek	Gemeente Diemen	36.868,00	-	36.868,00	-
9	Fietspaden naar extra onderdoorgang A9	Groengebied Amstelland	108.392,89	72.949,64	-	181.342,53
10	Fietsbrug over de Gaasp	Groengebied Amstelland	997.507,88	-	-	997.507,88
11	Aansluiting fietsverbinding IJburg	Gemeente Amsterdam	48.548,03	73.452,69	-	122.000,72
12	Fietspad oostkant Diemerbos	Groengebied Amstelland	26.332,03	13.310,53	-	39.642,56
13	Natuurcompensatie Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat	-	-	-	-
14	Promotie en evenementen	Staatsbosbeheer	35.000,00	-	7.487,48	27.512,52
15	Verevening	nader te bepalen	1.096,10	36.868,00	8.452,69	29.511,41
16	Beheerfonds	Staatsbosbeheer en Groengebied A.	291.200,42	132.365,88	25.007,33	398.558,97
17	Renteopbrengsten	naar Beheerfonds	6.165,88	-	6.165,88	-
	Totaal		2.247.007,74	398.754,05	101.053,65	2.544.708,14

Bijlage III: Stand van zaken projecten Investeringsprogramma Diemerbos fase 2

In het Investeringsprogramma Diemerbos fase 2 zijn veertien projecten benoemd. Van deze veertien projecten zijn er elf in de afgelopen periode tot uitvoering gekomen. Vijf projecten zijn inmiddels voltooid. Twee projecten komen in de loop van 2017 gereed. Twee projecten zijn afgevoerd van de lijst en één project is op de lange baan geschoven. Hieronder volgt een overzicht van de stand van zaken per project/deelbudget.

1. Fietspad Penbos-Diemerbos. De Stuurgroep heeft besloten om dit project niet uit te voeren, omdat de kosten veel hoger uitkwamen dan was geraamd en te hoog waren om deze investering te rechtvaardigen. De gewenste fietsverbinding is via andere (deels nieuwe) fietspaden gerealiseerd.
2. Diemerbosboom en landmark. Voor dit project is de financiering nog niet rond. Het is daarom nog niet in uitvoering genomen. In 2016 is besloten om realisatie van dit project geen prioriteit te geven.
3. Verbreding watergangen. Dit project is begin 2015 gereed gekomen. Er zijn extra kosten gemaakt voor het afplaggen van percelen, zodat deze als moeras beheerd kunnen worden. Hierdoor kan voor deze percelen een hogere beheervergoeding vanuit de SNL worden verkregen. De meerkosten zijn gedekt via verevening met minderkosten van andere projecten.
4. Bouwrijp maken scoutingterrein. Dit project is in 2015 gereed gekomen. Het projectbudget is licht overschreden. De meerkosten zijn gedekt via verevening met minderkosten van andere projecten.
5. Aansluiting wandelpad Landlust. Het wandelpad is begin 2015 gereed gekomen. Het aanplanten van enkele fruitbomen zal begin 2017 plaatsvinden.
6. Faunapassages Provincialeweg. In 2015 is één faunapassage gerealiseerd ter hoogte van de Bijlmerweide. Een tweede, ter hoogte van het recreatiegebied Gaasperplas is in voorbereiding. De uitvoering is in 2017 gepland.
7. Zonering fietspad Diemen-hoofdingang Diemerbos. In 2015 is de eerste fase (vier deeltracés) in uitvoering gekomen. Hiermee is ca. 935 van de 1600 meter fietsverbinding gerealiseerd. De voorbereiding van de tweede fase staat voor 2017 op het programma. Het project zal niet eerder dan in de loop van 2018 gereed zijn.
8. Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek. Dit project hangt nauw samen met de realisatie van project 1, fietspad Penbos-Diemerbos. Omdat het fietspad niet wordt gerealiseerd, heeft de Stuurgroep in 2016 besloten om af te zien van realisatie van dit project. Het beschikbare budget is naar het vereveningsdeel van de projectrekening overgeheveld en daarmee beschikbaar voor eventuele andere projecten.
9. Fietspaden naar extra onderdoorgang A9. De fietspaden zijn in 2015 gereed gekomen. De kosten waren lager dan geraamd. Het overschot komt via de verevening beschikbaar voor projecten die duurder uitvallen. De nieuwe onderdoorgang (werk Rijkswaterstaat) is in december 2016 in gebruik genomen.
10. Fietsbrug over de Gaasp. Dit project is in opdracht van Rijkswaterstaat tot uitvoering gekomen. Hoewel de bouw van de nieuwe brug voorspoedig verloopt, is het voor het fietspad bestemde gedeelte gedurende de gehele bouwtijd van de tunnel in de Gaasperdammerweg nodig voor het omgelegde autoverkeer. Pas als de tunnel in gebruik genomen is kan het fietspadgedeelte beschikbaar komen voor het fietsverkeer. Verwacht wordt dat het fietspad over de brug uiterlijk in 2021 in gebruik kan worden genomen.
11. Aansluiting fietsverbinding IJburg. Dit project is in 2016 in voorbereiding genomen. De realisatie is in 2017 gepland.
12. Fietspad oostkant Diemerbos. Dit fietspad is in 2015 gereed gekomen. De kosten waren lager dan geraamd. Het overschot komt via de verevening beschikbaar voor projecten die duurder uitvallen.
13. Natuurcompensatie Rijkswaterstaat. Dit project is in 2015 gereed gekomen. Mogelijk volgt nog een uitbreiding, als de aangrenzende gronden aangekocht kunnen worden. Dit project wordt geheel in opdracht en voor rekening van Rijkswaterstaat uitgevoerd, buiten de projectrekening van het Diemerbos om.
14. Promotie en evenementen. In 2016 is door Staatsbosbeheer een promotieplan opgesteld. Op basis hiervan is een bedrag uit het projectbudget beschikbaar gesteld voor inrichting van een infotheek.

15. Verevening. Door het goedkoper uitvallen van de projecten 9 en 12 en door het vervallen van project 8 is geld beschikbaar gekomen voor de financiering van meerkosten op de projecten 3, 4, 7 en 11.
16. Beheerfonds. Het fonds is gevuld door garantiebijdragen van de gemeente Amsterdam, de gemeente Diemen en de provincie Noord-Holland. Daarnaast zijn de inkomsten uit evenementen en de renteopbrengsten in het beheerfonds gestort. De uitgaven betreffen de niet door SNL-subsidies of andere begrotingen gedekte kosten voor onderhoud door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland.
17. Renteopbrengsten. Over 2016 is geen rente uitgekeerd, omdat het rentepercentage 0 was.

BIJLAGE IV

GROENGEBIED AMSTELLAND

Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2015	Ver-meer-derd	Ver-min-derd	Geactiv. t/m 2015	Ter-mijn	Boek-waarde 1-1-2016	Afschr. t/m 2015	Afschr. 2016	Afschr. des-invest.	Boek-waarde 31-12-2016	Rest-waarde
Vervoermiddelen												
Suzuki 97-LRH-9	2010	38.500	-	-	38.500	5	-	-38.500	-		-	-
Suzuki 00-PPG-4	2011	20.000	-	-	20.000	5	667	-19.333	667		-	-
		58.500	-	-	58.500		667	-57.833	667	-	-	-
Vaartuigen												
Pont over Amstel	2005	81.107	-	-	81.107	15	24.332	-56.774	5.407		18.925	5.000
		81.107	-	-	81.107		24.332	-56.774	5.407	-	18.925	5.000
Totaal generaal		**139.607**	**-**	**-**	**139.607**		**24.999**	**-114.607**	**6.074**	**-**	**18.925**	**5.000**

Bijlage V: GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn in dit kader geen bijzonderheden te melden

Bijlage VI: Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing Groengebied Amstelland 2016

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht het Groengebied Amstelland (GGA) aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van het GGA gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.
1. Inventariseren en kwantificeren risico's;
2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen;
3. Berekenende weerstandscapaciteit per begin 2017;
4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit.

In deze nota worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's

In de eerste fase zijn de risico's van GGA geïnventariseerd. Met de budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

Hoog / Midden / Laag (kans)
Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.

Structureel / Incidenteel
Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risicokwantificering omdat er van uit gegaan wordt dat dit risico na twee jaar opgevangen moet zijn binnen de begroting.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal € 606.000,-. Een nadere specificatie van dit bedrag is:

Risico	**Kans**	**Incidenteel / Structureel**	**Financiële impact**	**Uitgaande van twee jaar**
1. Subsidies (risico van terugbetalen / hogere eigen bijdrage m.b.t. KvA)	Laag risico	Incidenteel	€ 50.000	€ 50.000
2. Ingroeiregeling (nieuwe voorzieningen en/of gebieden waarvan het onderhoud op enig moment uit de begroting betaald moet worden.)	Hoog risico	Structureel	€ 40.000	€ 80.000
3. Talud-stabiliteit Ouderkerker-plas/Gaasperplas	Laag risico	Incidenteel	€ 300.000	€ 300.000
4. Verandering regelgeving (bijvoorbeeld wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Incidenteel	€ 75.000	€ 75.000
5. Verminderde inkomsten door het niet naleven/realiseren van contractvoorwaarden	Midden risico	Incidenteel	€ 53.000	€ 53.000
6. Financiële consequenties contract beëindiging erfpachtnemers / tegenvallend bezoek evenementen	Laag risico	Incidenteel	€ 33.000	€ 33.000
7. Kans op vaststelling bodemverontreiniging	Midden risico	Incidenteel	€ 15.000	€ 15.000
Totaal				**€ 606.000**

- Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met twee vermenigvuldigd.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrompen moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstands-vermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 606.000,-.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor GGA komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 64.000,-. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor *niet* gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigd weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 670.000,-. In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2017

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2017. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het algemeen bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve / voorziening	**Stand 01-01-2017**	**Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit**
Algemene reserve	1.830.359	1.830.359
Bestemmingsreserve Vervangingsinvest.	749.103	
Bestemmingsreserve Investeringen	717.523	
Totaal	**3.296.985**	**1.830.359**

*Voor de bovengenoemde reserves is de stand van de reserves per 1 januari 2017 als basis genomen waarbij alle goedgekeurde bestuursvoorstellen waarin beslag wordt gelegd op deze reserves zijn meegenomen (tot en met het AB van 28 november 2013). Kortom, alle reeds toegekende bijdragen vanuit de reserves maken geen deel uit van de ruimte hierboven gepresenteerd als weerstandscapaciteit.

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1,8 miljoen aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Deze capaciteit is afkomstig uit de algemene reserve. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het algemeen bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, overeenkomstig artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het algemeen bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat GGA over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1,8 miljoen om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 670.000.

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de algemene reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 670.000.

Ingaande de begroting 2010 en de jaarrekening 2008 wordt het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een dagelijks proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld.

Bijlage VII: WNT-verantwoording 2016 Groengebied Amstelland

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Groengebied Amstelland van toepassing zijnde regelgeving: "het algemene WNT-maximum".

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen:

Naam:	**Functie**
Mevrouw M.T.J. Blankers-Kasbergen	Voorzitter AB en DB
De heer A. Choho	Vicevoorzitter AB en DB
De heer P. Bot	Lid AB en DB
Mevrouw A.M. Bosman	Lid AB en DB
De heer R.P. Grondel	Lid AB en DB
De heer J.H.M. Bond	Lid AB
Mevrouw N. Ozütok	Lid AB

bedragen x € 1	**Onderstaande gegevens zijn van toepassing op bovenstaande functionarissen**
Functie(s)	Zie bovenstaande
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	N.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	€ 0,-
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0,-
Totaal bezoldiging	**€ 0,-**

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

BEGROTINGSWIJZIGING
GROENGEBIED AMSTELLAND

2017

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMA GROENGBIED AMSTELLAND 2017		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Meerjarenperspectief	3
1.3	Programma accenten 2017	3
1.4	Financiële uitgangspunten	4
1.4.1	Uitgangspunten programma 2017	4
1.4.2	Belangrijke wijzigingen	4
1.4.3	Overzicht bijdrage participantenbijdrage 2016-2017	5
1.4.4	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	5
1.5	Doelenboom	6
2. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2017	7
3. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017		
3.1	Gebiedsbeheer	8
3.2	Toezicht	10
3.3	Financiën	12
3.4	Bestuursadvisering	13
3.5	Secretariaat	15
3.6	Communicatie	16
3.7	Inrichting & ontwikkeling	18
3.8	Totaal	21
4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT		22
5. OVERIGE GEGEVENS		
5.1	Vaststelling van het algemene bestuur	23

1. Programma Groengebied Amstelland 2017

1.1. Achtergrond

Groengebied Amstelland is het landelijk gebied, ten zuiden van Amsterdam, tussen Amstelveen en het Amsterdam Rijnkanaal, circa 4000 ha groot. Het recreatiegebied wordt zo'n 2,7 á 3 miljoen keer per jaar bezocht.

1.2. Meerjarenperspectief

• In 2015 zijn de kosten voor beheer en groot onderhoud/vervanging op langere termijn berekend en is duidelijk geworden dat het beheerbudget niet toereikend is om alle voorzieningen in de toekomst in stand te houden. In 2016 is onderzocht welke oplossingsrichtingen er zijn voor het sluitend krijgen van de beheerbegroting. Om het gebied duurzaam in stand te houden besluit het bestuur in 2017 over de uitgangspunten van het toekomstige beheer. Op basis daarvan wordt een meerjarenplanning voor de komende 10 jaar gemaakt en een maatregelenpakket bezuinigingen opgesteld die per 2018 in gaat. Vanaf dan wordt jaarlijks in de jaarrekening een terugkoppeling gegeven op de voorgang van het bezuinigingsprogramma.
• Inzetten op het verhogen van de inkomsten blijft belangrijk om het wegvallen van inkomsten - onder andere rentebaten uit schatkistbankieren - en het tekort voor het (noodzakelijk) groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen voor een deel op te kunnen vangen.

• Uitvoeren van de projecten die worden gesubsidieerd vanuit de programma's Mooi Amstelland en de Groene Uitweg. Deze programma’s zijn er om in samenwerking met een groot aantal partners het gebied waar Groengebied Amstelland onderdeel van uitmaakt aantrekkelijker en toegankelijker te maken. Voor het gebied is een recreatiemakelaar ingesteld die de mogelijkheid voor nieuwe recreatieve wandel-, fiets- en ruiterroutes onderzoekt. Groengebied Amstelland levert ook een eigen bijdrage aan deze projecten.

• Aankoop van gronden in Overdiemen, voortvloeiend uit het Landinrichtingsplan Amstelland, om de instandhouding van de landschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve kwaliteiten van dit onderdeel van het recreatiegebied zeker te stellen.

• Het ophogen van de participantenbijdrage GGA voor het beheer van het gebied en het (groot) onderhoud en de vervanging van bestaande en nieuwe voorzieningen is op dit moment onderwerp van discussie. Daarbij wordt ook bezien in hoeverre hogere inkomsten realiseerbaar zijn en op welke wijze versobering van het gebied en van de aanwezige voorzieningen mogelijk is om het beheer op lange termijn betaalbaar te houden.

1.3 Programma accenten 2017

• Faciliteren van evenementen waaronder 7e editie Amsterdam Open Air, 2e editie van Reggae Lake en Buiten Westen, diverse sportevenementen en overige middelgrote en kleine evenementen;
• Betrekken raden en staten bij besluitvorming over bezuinigingsmaatregelen beheer door middel van informatiebijeenkomsten en een informatieve folder;
• Start aanleg ´hoofdroute Gaasperplas´in het kader van het project ´Opwaarderen Gaasperplasgebied´. De hoofdroute is een duidelijk rondje rond de plas waardoor het gebied aantrekkelijker en beleefbaarder wordt;

• Opstellen van een handhavingsplan 2017-2018, het plan wordt gebaseerd op actuele ontwikkelingen en opvallende zaken;
• Onderzoeken of er nieuwe en bestaande mogelijkheden van inkomstenverwerving zijn, onder andere door het realiseren van horeca bij de Ouderkerkerplas, Abcouderstraatweg en Westoever Gaasperplas;
• Afronden realisatie ´sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland´: een vaarroutenetwerk waarbij informatiepunten langs de routes worden ingericht;

• Zoeken naar kansen voor verduurzaming in het gebied van de Ouderkerkerplas door middel van een cocreatieproces met de omgeving.

1.4. Financiële uitgangspunten 2017

1.4.1 Financiële uitgangspunten 2017

• **Index:** De kosten zijn verhoogd met een index van 0,67% voor 2017 gebaseerd op het inflatiecijfer van het CBS (CPI nov. 2015). De participantenbijdrage is niet verhoogd met deze index. Dat betekent dat er een tekort is op de exploitatie van ca. € 16.500. Dit bedrag wordt eenmalig gedekt uit de Algemene Reserve. Er is een extra bezuiniging nodig om dit tekort te dekken. Echter dit tekort kan worden opgevangen door lagere lasten incidenteel bij het deelprogramma Financiën (ca. € 23.000). Bij de oprichting van RNH is het personeel overgegaan van de recreatieschappen naar RNH. Hiermee is ook het personeelsrisico overgegaan van de schappen naar RNH. Hierdoor bouwt RNH weerstandscapaciteit op waardoor tegenslagen kunnen worden opgevangen. Met ingang van 2016 wordt deze opslag geleidelijk afgebouwd.

• **Inzet reserves:** Door het AB is in 2009 de koers ingezet om de algemene reserve in te zetten voor het realiseren van de ambities uit de ontwikkelingsvisie. In 2017 wordt deze koers heroverwogen waarbij ook de meerjarenraming vervanging wordt betrokken.

1.4.2 Belangrijke wijzigingen

Het saldo van de begroting na wijziging is ca. € 845.000 hoger. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de programmabegroting 2017 zijn:

Per saldo hogere incidentele lasten (ca. € 1.359.000).

• ophoging van lasten door nieuwe projecten (o.a. realisatie Hoofdroute Gaasperplas, Aankoop gronden Overdiemen en realisatie Sloepennetwerk), door extra inzet voor het proces Beheerversobering en door projecten die doorgeschoven zijn van 2016 naar 2017 (o.a. Opwaarderen Gaasperplas),

Per saldo hogere inkomsten (ca. € 514.000), voornamelijk door:

• voornamelijk door subsidiebijdragen voor de projecten Hoofdroute Gaasperplas en Sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland (€ 421.000) en het doorschuiven van de uitvoering en financiële afronding van enkele kleine projecten waarvoor subsidie beschikbaar is. Daarnaast worden er ook hogere opbrengsten uit evenementen en pachten verwacht (ca. € 76.000)

1.4.3. Overzicht participantenbijdrage 2016 - 2017

	begrotings-wijziging 2016	+ index		programma begroting 2017
Indexatie		0,00%		
Provincie Noord-Holland	€ 772.323	-		€ 772.323
Gemeente Amstelveen	€ 434.578	-		€ 434.578
Gemeente Amsterdam	€ 1.361.946	-		€ 1.361.946
Gemeente Diemen	€ 132.846	-		€ 132.846
Gemeente Ouder-Amstel	€ 66.488	-		€ 66.488
Totaal participantenbijdrage	€ 2.768.181	€ -	€ -	€ 2.768.181

	programma begroting 2017	+ index		begrotings-wijziging 2017
Indexatie		0,00%		
Provincie Noord-Holland	€ 772.323			€ 772.323
Gemeente Amstelveen	€ 434.578			€ 434.578
Gemeente Amsterdam	€ 1.361.946			€ 1.361.946
Gemeente Diemen	€ 132.846			€ 132.846
Gemeente Ouder-Amstel	€ 66.488			€ 66.488
Totaal participantenbijdrage	€ 2.768.181	€ -	€ -	€ 2.768.181

1.4.4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover het Groengebied Amstelland beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij het GGA zijn in 2015 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2015. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	BGR 2016	JR 2016	BGR 2017
netto schuldquote	-83%	-91%	-61%
solvabiliteitsrisico	47%	53%	46%
structurele exploitatieruimte	-6%	34%	6%
grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Een negatieve ratio is dus voldoende.
De solvabiliteitsratio (Eigen vermogen/balanstotaal) geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het balanstotaal is echter optisch hoog door het beheren van de projectgelden t.b.v. het Diemerbos.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

1.5. Doelen Groengebied Amstelland

Voor Groengebied Amstelland zijn de doelen opgenomen in de gemeenschappelijke regeling en uitgewerkt in de Ontwikkelingsvisie Groengebied Amstelland 2010 en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

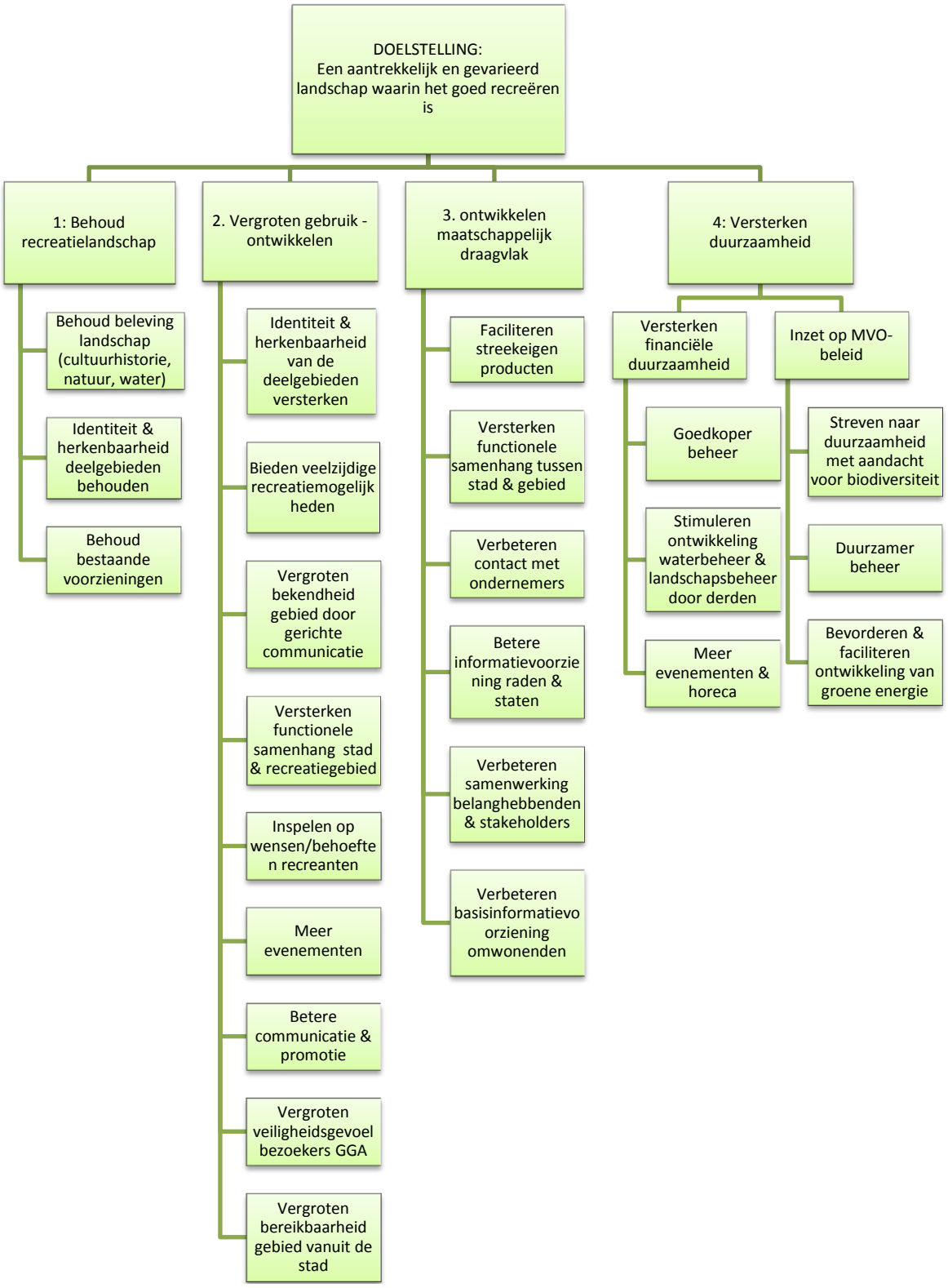

2. FINANCIËLE ONDERBOUWING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2017

Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1 Gebiedsbeheer	2.229.867	442.077	- 1.787.790	31.600	76.096	44.496	2.261.467	518.173	- 1.743.294
2 Toezicht	452.478	-	- 452.478	-	-	-	452.478	-	- 452.478
3 Financiën	43.371	1.100	- 42.271	2.169	- 1.100	- 3.269	45.540	-	- 45.540
4 Bestuursadvisering	223.303	-	- 223.303	14.696	-	- 14.696	237.999	-	- 237.999
5 Secretariaat	45.467	-	- 45.467	-	-	-	45.467	-	- 45.467
6 Communicatie	81.167	-	- 81.167	-	-	-	81.167	-	- 81.167
7 Inrichting & ontwikkeling	410.189	245.389	- 164.800	1.310.388	438.630	- 871.758	1.720.577	684.019	- 1.036.558
Bijdrage participanten		2.768.181	2.768.181		-	-		2.768.181	2.768.181
Totaal lasten en baten	**3.485.842**	**3.456.747**	**- 29.095**	**1.358.853**	**513.626**	**- 845.227**	**4.844.695**	**3.970.373**	**- 874.322**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**- 29.095**			**- 845.227**			**- 874.322**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	-	-	-	-		-	-	-	-
Onttrekking algemene reserve	-	91.488	- 91.488		484.924	- 484.924	-	576.412	- 576.412
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsi	372.700	-	372.700	-		-	372.700	-	372.700
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsi	-	300.000	- 300.000		-	-		300.000	- 300.000
Toevoeging bestemmingsreserve investeringer	-	-	-	-		-	-		-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringer	-	10.307	- 10.307		360.303	- 360.303		370.610	- 370.610
Totaal lasten en baten	**3.858.542**	**3.858.542**	-	**1.358.853**	**1.358.853**	-	**5.217.395**	**5.217.395**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**3.858.542**	**3.858.542**	**-**	**1.358.853**	**1.358.853**	**-**	**5.217.395**	**5.217.395**	**-**

3 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.411.546	-	1.411.546
Inzet RNH regulier	511.017	-	511.017
Totaal lasten regulier	**1.922.563**	**-**	**1.922.563**
Baten:			
Opbrengsten regulier	442.077	76.096	518.173
Totaal baten regulier	**442.077**	**76.096**	**518.173**
Saldo regulier	**- 1.480.486**	**76.096**	**- 1.404.390**
Lasten:			
Lasten incidenteel	307.304	23.000	330.304
Inzet RNH incidenteel	-	8.600	8.600
Totaal lasten incidenteel	**307.304**	**31.600**	**338.904**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 307.304**	**- 31.600**	**- 338.904**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.787.790**	**44.496**	**- 1.743.294**

Financieel	Toelichting
per saldo hogere lasten gebiedsbeheer (ca. € 45.000)	**voornamelijk doorgeschoven investeringen uit 2016.**
hogere opbrengsten regulier	verwachte hogere opbrengsten uit evenementen en pachten
hogere totale lasten incidenteel	voornamelijk door het doorschuiven van de kosten voor Opwaarderen Gaasperplasgebied van 2016 naar 2017 (ca. 34.000); daarbij beperkte verlaging van de advieskosten (ca. € 2.000)

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
groot onderhoud (half) verhardingen	145.000	-	145.000
groot onderhoud bruggen/ steigers	30.000	-	30.000
groot onderhoud beschoeiingen	5.000	-	5.000
groot onderhoud gebouwen	120.000	-	120.000

Overig:			
opwaarderen gaasperplasgebied	33.600	-	33.600
advieskosten	5.304	-	5.304
	338.904	-	338.904

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
uitgeven en reguleren vergunningen/gebruiksovereenkomsten	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
coördineren grote evenementen	optimale opbrengsten voor recreatieschappen Noord-Holland		x	x	
begeleiden Amsterdam Open Air, Gaasperpleasure, Reggae Lake, Buiten Westen, evenementen Diemerbos en sportevenementen	organisator/gemeente/partners/ omwonenden tevreden over dienstverlening schap	x	x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
'opwaarderen Gaasperplas'	In samenwerking met Amsterdam als projecttrekker de Ontwikkelstrategie Gaasperplas uitwerken in deelplannen	x	x		x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	30.615	-	30.615
Inzet RNH regulier	421.863	-	421.863
Totaal lasten regulier	**452.478**	**-**	**452.478**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 452.478**	**-**	**- 452.478**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 452.478**	**-**	**- 452.478**

Financieel	**Toelichting**
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: zichtbaarheid en handhaving verbeteren	groter veiligheidsgevoel recreanten & groter maatschappelijke draagvlak		x		x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
specifieke handhaving: verbeteren samenwerking toezicht en handhaving	politie en toezichthouders weten elkaar goed te vinden en werken samen		x		x
specifieke handhaving: aanpakken van gesignaleerde hotspots	overtredingen kleine evenementen/bbq's bij Gaasperplas gesignaleerd en waarschuwingen uitgedeeld; vandalisme en overtredingen met honden in Diemerpolder o.a. tijdens handhavingsweekend aangepakt; specifieke aandacht voor rustverstoorders in het voorjaar (broedseizoen)		x		x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	12.813	- 300	12.513
Inzet RNH regulier	53.175	-	53.175
Totaal lasten regulier	**65.988**	**- 300**	**65.688**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.100	- 1.100	-
Totaal baten regulier	**1.100**	**- 1.100**	**-**
Saldo regulier	**- 64.888**	**- 800**	**- 65.688**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	3.000	3.000
Inzet RNH incidenteel	- 22.617	- 531	- 23.148
Totaal lasten incidenteel	**- 22.617**	**2.469**	**- 20.148**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**22.617**	**- 2.469**	**20.148**
Saldo Financiën	**- 42.271**	**- 3.269**	**- 45.540**

Financieel	Toelichting
lagere opbrengsten regulier	Door verplicht schatkistbankieren zijn de rentebaten uit de financiële middelen van het schap nagenoeg nihil.
hogere lasten incidenteel	kosten voor extern advies over toepassing vennootschapsbelasting

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.763	-	2.763
Inzet RNH regulier	187.774	-	187.774
Totaal lasten regulier	**190.537**	**-**	**190.537**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 190.537**	**-**	**- 190.537**
Lasten:			
Lasten incidenteel	9.741	11.449	21.190
Inzet RNH incidenteel	23.025	3.247	26.272
Totaal lasten incidenteel	**32.766**	**14.696**	**47.462**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 32.766**	**- 14.696**	**- 47.462**
Saldo Bestuursadvisering	**- 223.303**	**- 14.696**	**- 237.999**

Financieel	Toelichting
hogere totale lasten incidenteel (ca. € 15.000)	hogere lasten voor recreatiemonitor in 2017 en extra kosten voor begeleiding van het proces Beheerversobering en voor het project Cocreatie Energie Ouderkerkerplas conform de bestuursbesluiten.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
koudewinning Ouderkerkerplas	20.000	-	20.000
recreatiemonitor	11.791	-	11.791
proces beheerversobering	6.060	-	6.060
cocreatieproces energie O'plas	4.500		
advieskosten	5.111	-	5.111
	47.462	-	42.962

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x
heroverweging inzet reserve	op basis van evaluatie voortgang uitvoeringsprogramma en meerjarenraming vervanging	x		x	

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x
koudewinning Ouderkerkerplas	duidelijkheid over gemaakte afspraken			x	

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	45.467	-	45.467
Totaal lasten regulier	**45.467**	**-**	**45.467**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 45.467**	**-**	**- 45.467**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 45.467**	**-**	**- 45.467**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	15.600	-	15.600
Inzet RNH regulier	56.567	-	56.567
Totaal lasten regulier	**72.167**	**-**	**72.167**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 72.167**	**-**	**- 72.167**
Lasten:			
Lasten incidenteel	9.000	-	9.000
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**9.000**	**-**	**9.000**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 9.000**	**-**	**- 9.000**
Saldo Communicatie	**- 81.167**	**-**	**- 81.167**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
communicatiestrategie uitvoeren	gerichte inzet en vernieuwen van analoge en digitale communicatiemiddelen	x	x		x
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	vernieuwde website	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	168.900	-	168.900
Totaal lasten regulier	**168.900**	**-**	**168.900**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 168.900**	**-**	**- 168.900**
Lasten:			
Lasten incidenteel	201.289	1.280.127	1.481.416
Inzet RNH incidenteel	40.000	30.261	70.261
Totaal lasten incidenteel	**241.289**	**1.310.388**	**1.551.677**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	245.389	438.630	684.019
Totaal baten incidenteel	**245.389**	**438.630**	**684.019**
Saldo incidenteel	**4.100**	**- 871.758**	**- 867.658**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 164.800**	**- 871.758**	**- 1.036.558**

Financieel	Toelichting
per saldo hogere lasten Inrichting & Ontwikkeling (ca. € 872.000)	
hogere totale lasten incidenteel	Hogere incidentele lasten voornamelijk als gevolg van de besluiten tot uitvoering van de projecten Hoofdroute Noordoever Gaasperplas (€ 650.000 in 2017) en Sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland (€ 81.000) en de aankoop van gronden in Overdiemen (€ 550.000).
hogere project subsidies	voornamelijk door subsidie van de gemeente Amsterdam voor het project Hoofdroute Noordoever Gaasperplas (€ 360.000) en subsidie van diverse partners voor het Sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland (ca. € 61.000) en het doorschuiven van (de financiële afronding van) enkele kleine projecten waarvoor subsidie beschikbaar is.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Aankoop gronden Overdiemen	550.000	-	550.000
Uitvoeringsprogramma	30.000	30.000	-
Hoofdroute noordoever G'plas	650.000	360.000	290.000
Fietsbrug over de Gaasp	202.342	202.342	-
Sloepennetwerk A'dam-Amstelland	81.000	61.175	19.825
Fietspaden Diemerbos fase 2	16.250	16.250	-
Overige projecten	22.085	14.252	7.833
	1.551.677	684.019	867.658

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en Leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	grondverwerving en –ruil in goede afstemming met partners			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
begeleiden aanleg Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg	project naar tevredenheid begeleid		x		
begeleiden verbreding A2-A9	project naar tevredenheid begeleid		x		

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
Uitvoeringsprogramma Groengebied Amstelland:					
vervullen functie recreatiemakelaar	afhankelijk van subsidie in 2017 de realisatie van projecten aangejaagd, uitbreiding fiets-, wandel en ruitermogelijkheden in het gebied		x		x
Investeringsprogramma Diemerbos					
Investeringsprogramma Diemerbos en projectrekening Diemerbos	bewaken subsidie Investeringsprogramma Diemerbos en uitvoeren rekeninghouderschap Projectrekening Diemerbos bij Nationaal Groenfonds		x		
begeleiden 'brug over de Gaasp'	realisatie fietsbrug (realisatie 2016-2020)	x	x		
Toeristische Overstap Punten Amstelland	project financieel afgerond	x	x		
Hoofdroute Noordoever Gaasperplas	project voorbereid en in realisatie	x	x		
Overige projecten					
Realisatie Sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland	project voorbereid en gerealiseerd		x		
Cocreatie Energie Ouderkerkerplas	Community Ouderkerkerplas opgericht en concrete initiatieven in uitwerking			x	
Aankoop Gronden Overdiemen	Gronden verworven		x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.473.337	- 300	1.473.037
Inzet RNH regulier	1.444.763	-	1.444.763
Totaal lasten regulier	**2.918.100**	**- 300**	**2.917.800**
Baten:			
Opbrengsten regulier	443.177	74.996	518.173
Totaal baten regulier	**443.177**	**74.996**	**518.173**
Saldo regulier	**- 2.474.923**	**75.296**	**- 2.399.627**
Lasten:			
Lasten incidenteel	527.334	1.317.576	1.844.910
Inzet RNH incidenteel	40.408	41.577	81.985
Totaal lasten incidenteel	**567.742**	**1.359.153**	**1.926.895**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	245.389	438.630	684.019
Totaal baten incidenteel	**245.389**	**438.630**	**684.019**
Saldo incidenteel	**- 322.353**	**- 920.523**	**- 1.242.876**
Saldo Totaal	**- 2.797.276**	**- 845.227**	**- 3.642.503**

Toelichting op onderscheid reguliere/incidentele baten en lasten	
Regulier	Jaarlijks terugkerende baten en lasten die voortvloeien uit reguliere bedrijfsvoering van het schap
Incidenteel	baten en lasten die zich eenmalig of periodiek voordoen. Dat kan zijn binnen een boekjaar of jaargrensoverschrijdend. Kosten van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen vallen hier ook onder.

4 OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	1.444.763	-	1.444.763
Bestuurskosten	2.763	-	2.763
Kantoorkosten	55.010	- 22.000	33.010
Vervoerskosten	34.262	- 4.500	29.762
PR & marketing	9.893	-	9.893
Bedrijfskosten	1.378.617	26.500	1.405.117
Projectkosten*	554.327	1.359.153	1.913.480
Afschrijvingen	5.407	-	5.407
Rentekosten	800	- 300	500
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**3.485.842**	**1.358.853**	**4.844.695**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	442.077	76.096	518.173
Financiële baten	1.100	- 1.100	-
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	245.389	438.630	684.019
Totaal baten	**688.566**	**513.626**	**1.202.192**
Resultaat deelprogramma's	**- 2.797.276**	**- 845.227**	**- 3.642.503**
Bijdrage participanten	2.768.181	-	2.768.181
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**- 29.095**	**- 845.227**	**- 874.322**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	-	-	-
Onttrekking algemene reserve	- 91.488	- 484.924	- 576.412
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinv.	372.700	-	372.700
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinv.	- 300.000	-	- 300.000
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 10.307	- 360.303	- 370.610
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 5 juli 2017.

voorzitter,
Mevrouw M.T.J. Blankers-Kasbergen

PROGRAMMA BEGROTING
GROENGEBIED AMSTELLAND

2018

Velsen-Zuid, 25-4-2017

Inhoudsopgave

			Blz.
1.	**PROGRAMMA GROENGBIED AMSTELLAND 2018**		
	1.1	Achtergrond	3
	1.2	Meerjarenperspectief	3
	1.3	Programma accenten 2018	3
	1.4	Financiële uitgangspunten	3
	1.5	Overzicht bijdrage participantenbijdrage 2017-2018	4
	1.6	Doelenboom	5
2.	**FINANCIËLE ONDERBOUWING**		
	2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2018	6
	2.2	Geprognosticeerde balans	7
	2.3	Meerjarenoverzicht	8
3.	**TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018**		
	3.1	Gebiedsbeheer	9
	3.2	Toezicht	11
	3.3	Financiën	13
	3.4	Bestuursadvisering	14
	3.5	Secretariaat	16
	3.6	Communicatie	17
	3.7	Inrichting & ontwikkeling	19
	3.8	Totaal	21
4.	**OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT**		22
5.	**BEPALING FINANCIEEL BEHEER**		
	5.1	Inleiding	23
	5.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	23
	5.3	Onderhoud Kapitaalgoederen	24
	5.3.1	Wegen en fietspaden	24
	5.3.2	Riolering	24
	5.3.3	Water	24
	5.3.4	Groen	24
	5.3.5	Gebouwen	24
	5.4	Financiering	25
	5.4.1	Algemeen	25
	5.4.2	Risicobeheer	25
	5.5	Bedrijfsvoering	26
	5.6	Verbonden partijen	26
	5.7	Grondbeleid	26
6.	**OVERIGE GEGEVENS**		
	6.1	Vaststelling van het algemene bestuur	27
BIJLAGEN			
	BIJLAGE 1 Meerjareninvesteringsoverzicht met toelichting		28
	BIJLAGE 2 Tarieventabel		31
	BIJLAGE 3 Kaart		34

1. Programma Groengebied Amstelland 2018

1.1 Achtergrond

Groengebied Amstelland is het landelijk gebied, ten zuiden van Amsterdam, tussen Amstelveen en het Amsterdam Rijnkanaal, circa 4000 ha groot. Het recreatiegebied wordt zo'n 2,7 á 3 miljoen per jaar bezocht.

1.2 Meerjarenperspectief

• In 2015 zijn de kosten voor beheer en groot onderhoud/vervanging op langere termijn berekend en is duidelijk geworden dat het beheerbudget niet toereikend is om alle voorzieningen in de toekomst in stand te houden. In 2016 is onderzocht welke oplossingsrichtingen er zijn voor het sluitend krijgen van de beheerbegroting. Op basis daarvan is een maatregelenpakket vormgegeven, bestaande uit maatregelen om de kosten te verlagen, meer inkomsten te verwerven en de bijdrage van de participanten te verhogen. Dit maatregelenpakket, waartoe het algemeen bestuur op 20 april 2017 heeft besloten, wordt vanaf 2017 geïmplementeerd. De structurele verhoging van de participantenbijdrage met in totaal € 400.000,- wordt vanaf het begrotingsjaar 2018 doorgevoerd. Het maatregelenpakket wordt doorvertaald in een meerjarenprogramma met planning voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen voor de komende 10 jaar en maatregelen om inkomsten te verhogen. Vanaf 2018 wordt jaarlijks in de jaarrekening een terugkoppeling gegeven van de voortgang van het meerjarenprogramma.

• Inzetten op het verhogen van de inkomsten is een essentieel onderdeel van het meerjarenprogramma en blijft voortdurende aandacht vragen, om ook het wegvallen van inkomsten - door onverwachte (externe) ontwikkelingen - op te kunnen vangen.

• Uitvoeren van de projecten die worden gesubsidieerd vanuit de programma's Mooi Amstelland en de Groene Uitweg. Deze programma’s zijn er om in samenwerking met een groot aantal partners het gebied waar Groengebied Amstelland onderdeel van uitmaakt aantrekkelijker en toegankelijker te maken. Voor het gebied is een recreatiemakelaar ingesteld die de mogelijkheid voor nieuwe recreatieve wandel-, fiets- en ruiterroutes onderzoekt. Groengebied Amstelland levert ook een eigen bijdrage aan deze projecten.

1.3 Programma accenten 2018

- Faciliteren (nieuwe) evenementen
- Uitvoeren veiligheidsbeleid aan de hand van het handhavingsplan
- Realiseren middellange termijn projecten 'Opwaarderen Gaasperplasgebied'. Focus op afronden aanleg hoofdroute Gaasperplas en opwaarderen entrees.
- Uitvoeren meerjarenprogramma Beheerversobering (afhankelijk van bestuursbesluit in 2017)
- Onderzoeken nieuwe mogelijkheden van inkomstenwerving
- Cocreatieproces verduurzaming Ouderkerkerplas en concrete initiatieven begeleiden

1.4 Financiële uitgangspunten 2018

• **Index:** De kosten zijn verhoogd met een index van 0,65% voor 2018 gebaseerd op inflatiecijfer CBS (CPI nov. 2016). De participantenbijdrage wordt ook verhoogd met deze index.

1.5 Overzicht participantenbijdrage 2017 - 2018

	programma begroting 2017	+ index		begrotings-wijziging 2017
Indexatie		0,00%		
Provincie Noord-Holland	**€ 772.323**	-		**€ 772.323**
Gemeente Amstelveen	**€ 434.578**	-		**€ 434.578**
Gemeente Amsterdam	**€ 1.361.946**	-		**€ 1.361.946**
Gemeente Diemen	**€ 132.846**	-		**€ 132.846**
Gemeente Ouder-Amstel	**€ 66.488**	-		**€ 66.488**
Totaal participantenbijdrage	**€ 2.768.181**	**€ -**	**€ -**	**€ 2.768.181**

	begrotings-wijziging 2017	+ index	verhoging part. bijdrage	programma begroting 2018
Indexatie		0,65%		
Provincie Noord-Holland	**€ 772.323**	5.020	111.600	**€ 888.943**
Gemeente Amstelveen	**€ 434.578**	2.825	62.800	**€ 500.203**
Gemeente Amsterdam	**€ 1.361.946**	8.853	196.800	**€ 1.567.599**
Gemeente Diemen	**€ 132.846**	863	19.200	**€ 152.909**
Gemeente Ouder-Amstel	**€ 66.488**	432	9.600	**€ 76.520**
Totaal participantenbijdrage	**€ 2.768.181**	**€ 17.993**	**€ 400.000**	**€ 3.186.174**

*) De participantenbijdrage wordt per 1-1-2018 verhoogd met € 400.000, conform het bestuursbesluit d.d. 20-4-2017. Zie ook de toelichting op pagina 3 bij 1.2 Meerjarenperspectief.

1.4.4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover het Groengebied Amstelland beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij het GGA zijn in 2015 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2015. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	BGR 2017	BGR 2018	BGR 2019
netto schuldquote	-61%	-59%	-50%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-61%	-59%	-50%
solvabiliteitsrisico	46%	46%	50%
structurele exploitatieruimte	6%	8%	8%
grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Een negatieve ratio is dus voldoende.
De solvabiliteitsratio (Eigen vermogen/balanstotaal) geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het balanstotaal is echter optisch hoog door het beheren van de projectgelden t.b.v. het Diemerbos.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

1.6 Doelen Groengebied Amstelland

Voor Groengebied Amstelland zijn de doelen bepaald op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de ontwikkelingsvisie en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

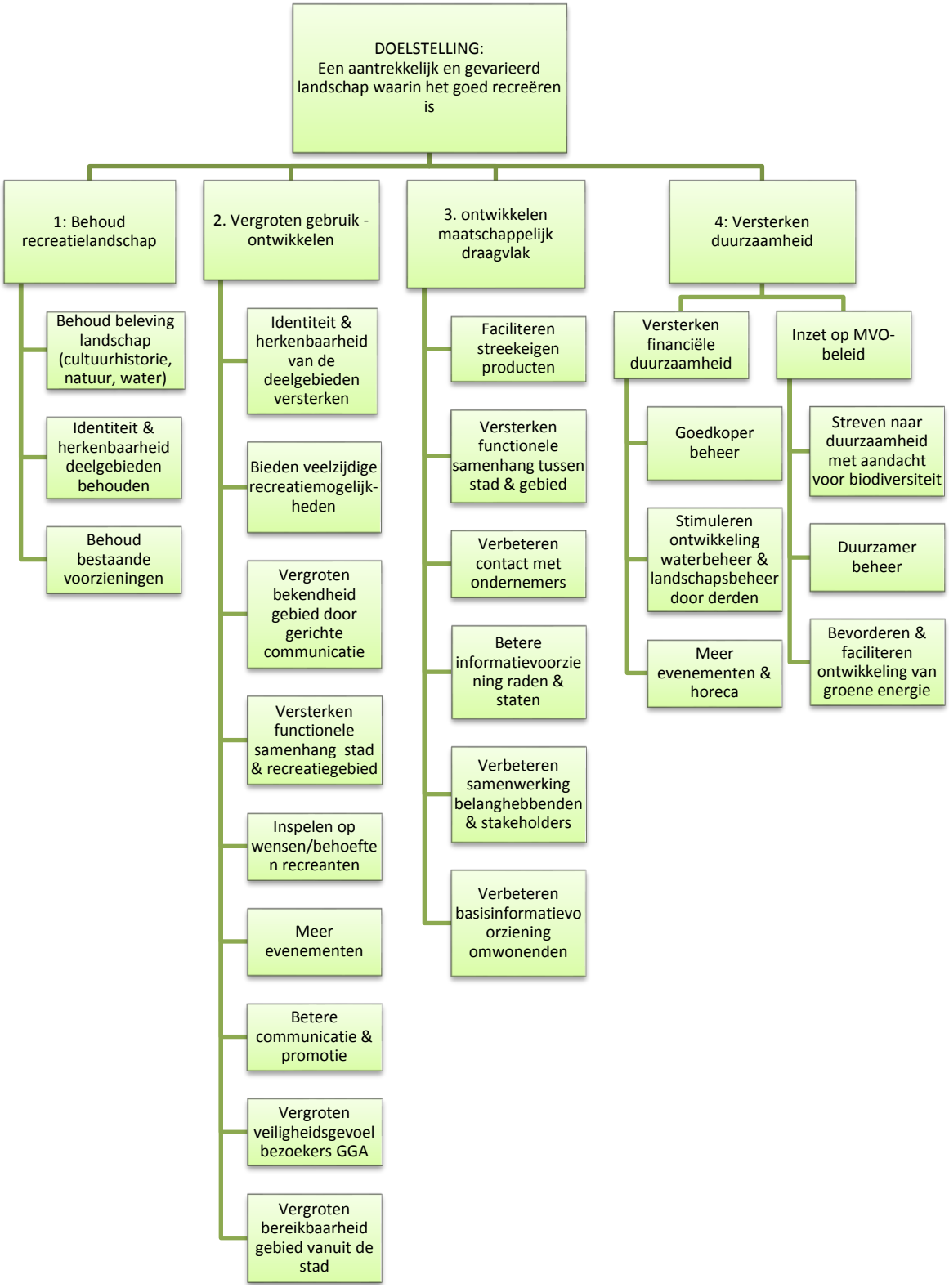

2. FINANCIËLE ONDERBOUWING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2018

Deelprogramma	Begroting 2018 lasten	Begroting 2018 baten	Begroting 2018 saldo	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Rekening 2016 lasten	Rekening 2016 baten	Rekening 2016 saldo
1 Gebiedsbeheer	2.342.411	521.541	- 1.820.870	2.261.467	518.173	- 1.743.294	2.128.110	674.173	- 1.453.937
2 Toezicht	455.419	-	- 455.419	452.478	-	- 452.478	442.085	-	- 442.085
3 Financiën	44.274	-	- 44.274	45.540	-	- 45.540	46.991	267	- 46.724
4 Bestuursadvisering	229.727	-	- 229.727	237.999	-	- 237.999	240.154	-	- 240.154
5 Secretariaat	45.763	-	- 45.763	45.467	-	- 45.467	44.558	-	- 44.558
6 Communicatie	81.636	-	- 81.636	81.167	-	- 81.167	81.908	-	- 81.908
7 Inrichting & ontwikkeling	772.737	274.389	- 498.348	1.720.577	684.019	- 1.036.558	374.163	167.472	- 206.691
Bijdrage participanten		3.186.174	3.186.174		2.768.181	2.768.181		2.768.181	2.768.181
Totaal lasten en baten	**3.971.967**	**3.982.104**	**10.137**	**4.844.695**	**3.970.373**	**- 874.322**	**3.357.969**	**3.610.093**	**252.124**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**10.137**			**- 874.322**			**252.124**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	380.194	-	380.194	-	-	-	205.787	-	205.787
Onttrekking algemene reserve	-	-	-	-	576.412	- 576.412	-	55.000	- 55.000
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsin	372.700	-	372.700	372.700	-	372.700	495.565	-	495.565
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsin	-	400.000	- 400.000	-	300.000	- 300.000	-	322.256	- 322.256
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	8.106	-	8.106
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	342.757	- 342.757	-	370.610	- 370.610	-	80.078	- 80.078
Totaal lasten en baten	**4.724.861**	**4.724.861**	-	**5.217.395**	**5.217.395**	-	**4.067.427**	**4.067.427**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**4.724.861**	**4.724.861**	**-**	**5.217.395**	**5.217.395**	**-**	**4.067.427**	**4.067.427**	**-**

2.2 Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa	**8.111**	**13.518**
Vorderingen op lange termijn		
Leningen u/g	-	-
Totaal vorderingen op lange termijn	**-**	**-**
Saldo werkkapitaal	**2.424.689**	**2.409.145**
Totaal	**2.432.800**	**2.422.663**

Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Reserves		
Algemene reserve	1.634.141	1.253.947
Bestemmingsreserve vervangingsinvest.	794.503	821.803
Bestemmingsreserve investeringen	4.156	346.913
Totaal reserves en fondsen	**2.432.800**	**2.422.663**
Totaal	**2.432.800**	**2.422.663**

Staat van reserves

Naam van de reserves	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 december
Algemene reserve	2017	€ 1.830.359	€ 576.412	€ -	€ 1.253.947
Bestemmingsreserve Vervangingsinv.	2017	€ 749.103	€ 300.000	€ 372.700	€ 821.803
Bestemmingsreserve Investeringen	2017	€ 717.523	€ 370.610	€ -	€ 346.913
Totaal reserves/fondsen		**€ 3.296.985**	**€ 1.247.022**	**€ 372.700**	**€ 2.422.663**
Naam van de reserves	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 december
Algemene reserve	2018	€ 1.253.947	€ -	€ 380.194	€ 1.634.141
Bestemmingsreserve Vervangingsinv.	2018	€ 821.803	€ 400.000	€ 372.700	€ 794.503
Bestemmingsreserve Investeringen	2018	€ 346.913	€ 342.757	€ -	€ 4.156
Totaal reserves /fondsen		**€ 2.422.663**	**€ 742.757**	**€ 752.894**	**€ 2.432.800**

2.3 MEERJARENRAMING GGA

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier beheerbudget	1.283.899	1.292.244	1.300.000	1.308.450	1.316.955	1.325.515
	verhoging regulier budget obv beheerberekening 2015	-	-	20.000	20.000	20.000	20.000
	totaal regulier budget	1.283.899	1.292.244	1.320.000	1.328.450	1.336.955	1.345.515
	incidenteel: GO/V	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
	verhoging incidenteel budget obv beheerberekening 2015	-	100.000	780.000	780.000	780.000	780.000
	incidenteel: GO/V	300.000	400.000	1.080.000	1.080.000	1.080.000	1.080.000
	incidenteel: overig	38.904	7.351	-	-	-	-
	saldo beheerbudget	**1.622.803**	**1.699.595**	**2.400.000**	**2.408.450**	**2.416.955**	**2.425.515**
	overige bedrijfkosten regulier	127.647	128.477	129.312	130.153	130.999	131.850
	inzet RNH regulier	511.017	514.339	517.682	521.047	524.434	527.843
	saldo gebiedsbeheer	**2.261.467**	**2.342.411**	**3.046.994**	**3.059.650**	**3.072.388**	**3.085.208**
2. Toezicht	regulier	**452.478**	**455.419**	**458.379**	**461.358**	**464.357**	**467.375**
3. Financien	regulier	65.688	66.080	66.510	66.942	67.377	67.815
	incidenteel	-20.148	-21.806	-21.948	-22.091	-22.235	-22.380
	saldo financiën	**45.540**	**44.274**	**44.562**	**44.851**	**45.142**	**45.435**
4. Bestuursadvisering	regulier	190.537	191.776	193.023	194.278	195.541	196.812
	incidenteel: r.monitor, juridisch advies	16.902	17.951	18.068	18.185	18.303	18.422
	incidenteel: koudewinning Ouderkerkerplas	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
	incidenteel: proces beheerversobering	6.060	-	-	-	-	-
	incidenteel: cocreatieproces energie O'plas	4.500	-	-	-	-	-
	saldo bestuursadvisering	**237.999**	**229.727**	**231.091**	**232.463**	**233.844**	**235.234**
5. Secretariaat	regulier	**45.467**	**45.763**	**46.060**	**46.359**	**46.660**	**46.963**
6. Communicatie	regulier	72.167	72.636	73.108	73.583	74.061	74.542
	incidenteel	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
	saldo communicatie	**81.167**	**81.636**	**82.108**	**82.583**	**83.061**	**83.542**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	168.900	169.998	171.103	172.215	173.334	174.461
	incidenteel: Aankoop gronden Overdiemen	550.000	-	-	-	-	-
	incidenteel: Uitvoeringsprogramma	30.000	30.000	-	-	-	-
	incidenteel: Hoofdroute noordoever G'plas	650.000	560.000	-	-	-	-
	incidenteel: Fietsbrug over de Gaasp	202.342	2.739	2.739	1.281.335	-	-
	incidenteel: Sloepennetwerk A'dam-Amstelland	81.000	-	-	-	-	-
	incidenteel: Fietspaden Diemerbos fase 2	16.250	10.000	10.000	-	-	-
	incidenteel: Overig	22.085	-	-	-	-	-
	saldo inrichting & ontwikkeling	**1.720.577**	**772.737**	**183.842**	**1.453.550**	**173.334**	**174.461**
	totaal lasten	**4.844.695**	**3.971.967**	**4.093.036**	**5.380.814**	**4.118.786**	**4.138.218**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	518.173	521.541	524.931	528.343	531.777	535.234
7. Inrichting en Ontwikkeling	incidenteel	684.019	274.389	12.739	1.281.335	-	-
	Dekking beheertekort	-	-	400.000	400.000	400.000	400.000
	Bijdrage participanten*	2.768.181	3.186.174	3.206.884	3.227.729	3.248.709	3.269.826
	totaal baten	**3.970.373**	**3.982.104**	**4.144.554**	**5.437.407**	**4.180.486**	**4.205.060**
	resultaat voor bestemming	**-874.322**	**10.137**	**51.518**	**56.593**	**61.700**	**66.842**
	jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	reserves/fondsen per 31-12	2.422.663	2.432.800	2.484.318	2.540.911	2.602.611	2.669.453
	weerstandsvermogen	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000	670.000
	* Totaal bijdrage participanten	**2.768.181**	**3.186.174**	**3.206.884**	**3.227.729**	**3.248.709**	**3.269.826**
	Verdeling:						
	Provincie Noord-Holland	772.323	888.943	894.722	900.538	906.391	912.284
	Gemeente Amstelveen	434.578	500.203	503.454	506.726	510.020	513.335
	Gemeente Amsterdam	1.361.946	1.567.599	1.577.788	1.588.044	1.598.366	1.608.755
	Gemeente Diemen	132.846	152.909	153.903	154.903	155.910	156.923
	Gemeente Ouder-Amstel	66.488	76.520	77.017	77.518	78.022	78.529
		2.768.181	3.186.174	3.206.884	3.227.729	3.248.709	3.269.826

In 2015 is het benodigde beheerbudget van het totale beheer areaal van het Groengebied doorgerekend. Daaruit wordt duidelijk dat er een tekort is van € 800.000. In bovenstaande meerjarenbegroting is met ingang van 2019 het totale benodigde budget opgenomen. Het bestuur heeft op 20 april 2017 een besluit genomen over de wijze waarop beheertekort wordt opgelost. Dit besluit, dat een verlaging van de kosten met € 150.000, een verhoging van de inkomsten met € 250.000 en een verhoging van de participantenbijdrage met € 400.000 per 2018 omvat, is verwekt deze programmabegroting en in bovenstaande meerjarenraming. Het is echter niet geheel zeker dat de beoogde verhoging van de inkomsten met € 250.000 ook daadwerkelijk kan worden gerealiseerd. Indien het niet mogelijk blijkt om de beoogde verhoging van de inkomsten te realiseren, kan dit ertoe leiden dat de participantenbijdrage verder verhoogd moet worden dan het bedrag van € 400.000 waartoe nu besloten is.

3 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.420.721	1.411.546	1.319.813
Inzet RNH regulier	514.339	511.017	441.405
Totaal lasten regulier	**1.935.060**	**1.922.563**	**1.761.217**
Baten:			
Opbrengsten regulier	521.541	518.173	527.836
Totaal baten regulier	**521.541**	**518.173**	**527.836**
Saldo regulier	**- 1.413.519**	**- 1.404.390**	**- 1.233.381**
Lasten:			
Lasten incidenteel	407.351	330.304	351.736
Inzet RNH incidenteel	-	8.600	15.156
Totaal lasten incidenteel	**407.351**	**338.904**	**366.892**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	130.365
Project subsidies	-	-	15.972
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**146.337**
Saldo incidenteel	**- 407.351**	**- 338.904**	**- 220.555**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 1.820.870**	**- 1.743.294**	**- 1.453.937**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
groot onderhoud (half) verhardinger	100.000	-	100.000
groot onderhoud bruggen/ steigers	100.000	-	100.000
groot onderhoud beschoeiingen	25.000	-	25.000
groot onderhoud gebouwen	75.000	-	75.000
omvormingskosten	100.000		
Overig:			
advieskosten	7.351	-	7.351
gebruiksvergoeding t.b.v. koudewinning		-	-
	407.351	-	307.351

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
uitgeven en reguleren vergunningen/gebruiksovereenkomsten	naleving gecontroleerd	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandeling klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
inschakelen agrariërs bij beheer	lagere beheerlasten	x		x	
coördineren grote evenementen	optimale opbrengsten voor recreatieschappen Noord-Holland		x	x	
begeleiden Amsterdam Open Air, Gaasperpleasure, Reggae Lake, Buiten Westen, evenementen Diemerbos en sportevenementen	organisator/gemeente/partners/ omwonenden tevreden over dienstverlening schap	x	x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
‘opwaarderen Gaasperplas’	In samenwerking met Amsterdam als projecttrekker de Ontwikkelstrategie Gaasperplas uitwerken in deelplannen	x	x		x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	30.814	30.615	40.239
Inzet RNH regulier	424.605	421.863	401.847
Totaal lasten regulier	**455.419**	**452.478**	**442.085**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 455.419**	**- 452.478**	**- 442.085**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 455.419**	**- 452.478**	**- 442.085**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			
specifieke handhaving: zichtbaarheid en handhaving verbeteren	groter veiligheidsgevoel recreanten & groter maatschappelijke draagvlak		x		x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
specifieke handhaving: verbeteren samenwerking toezicht en handhaving	politie en toezichthouders weten elkaar goed te vinden en werken samen		x		x
specifieke handhaving: aanpakken van gesignaleerde hotspots	overtredingen kleine evenementen/bbq's bij Gaasperplas gesignaleerd en waarschuwingen uitgedeeld; vandalisme en overtredingen met honden in Diemerpolder o.a. tijdens handhavingsweekend aangepakt; specifieke aandacht voor rustverstoorders in het voorjaar (broedseizoen)		x		x

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	12.559	12.513	13.917
Inzet RNH regulier	53.521	53.175	46.886
Totaal lasten regulier	**66.080**	**65.688**	**60.803**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	267
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**267**
Saldo regulier	**- 66.080**	**- 65.688**	**- 60.536**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	3.000	8.960
Inzet RNH incidenteel	- 21.806	- 23.148	- 22.772
Totaal lasten incidenteel	**- 21.806**	**- 20.148**	**- 13.812**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**21.806**	**20.148**	**13.812**
Saldo Financiën	**- 44.274**	**- 45.540**	**- 46.724**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
opstellen van de begroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van het gewenste weerstandsvermogen	weerstandsvermogen geëvalueerd en up-to-date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.781	2.763	5.371
Inzet RNH regulier	188.995	187.774	200.675
Totaal lasten regulier	**191.776**	**190.537**	**206.046**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 191.776**	**- 190.537**	**- 206.046**
Lasten:			
Lasten incidenteel	12.571	21.190	13.460
Inzet RNH incidenteel	25.380	26.272	20.648
Totaal lasten incidenteel	**37.951**	**47.462**	**34.108**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 37.951**	**- 47.462**	**- 34.108**
Saldo Bestuursadvisering	**- 229.727**	**- 237.999**	**- 240.154**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	11.800	-	11.800
advieskosten	6.151	-	6.151
inzet rnh koudewinning Ouderkerkerplas	20.000	-	20.000
	37.951	-	37.951

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x
heroverweging inzet reserve	op basis van evaluatie voortgang uitvoeringsprogramma en meerjarenraming vervanging	x		x	

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
recreatiemonitor: aantal bezoeken monitoren en rapporteren	aantal bezoekers gemeten conform wensen bestuur				x
koudewinning Ouderkerkerplas	duidelijkheid over gemaakte afspraken			x	

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	45.763	45.467	44.558
Totaal lasten regulier	**45.763**	**45.467**	**44.558**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 45.763**	**- 45.467**	**- 44.558**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 45.763**	**- 45.467**	**- 44.558**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	3 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	15.701	15.600	12.099
Inzet RNH regulier	56.935	56.567	67.732
Totaal lasten regulier	**72.636**	**72.167**	**79.832**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 72.636**	**- 72.167**	**- 79.832**
Lasten:			
Lasten incidenteel	9.000	9.000	2.076
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**9.000**	**9.000**	**2.076**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 9.000**	**- 9.000**	**- 2.076**
Saldo Communicatie	**- 81.636**	**- 81.167**	**- 81.908**

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
communicatiestrategie uitvoeren	gerichte inzet en vernieuwen van analoge en digitale communicatiemiddelen	x	x		x
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
promoten gebied	behoud en uitbreiding van de relatie met diverse doelgroepen uit de communicatiestrategie	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	169.998	168.900	171.778
Totaal lasten regulier	**169.998**	**168.900**	**171.778**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 169.998**	**- 168.900**	**- 171.778**
Lasten:			
Lasten incidenteel	549.266	1.481.416	94.918
Inzet RNH incidenteel	53.473	70.261	107.467
Totaal lasten incidenteel	**602.739**	**1.551.677**	**202.385**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	274.389	684.019	167.472
Totaal baten incidenteel	**274.389**	**684.019**	**167.472**
Saldo incidenteel	**- 328.350**	**- 867.658**	**- 34.913**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 498.348**	**- 1.036.558**	**- 206.691**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Uitvoeringsprogramma	30.000	30.000	-
Hoofdroute noordoever G'plas	560.000	224.000	336.000
Fietsbrug over de Gaasp	2.739	2.739	-
Fietspaden Diemerbos fase 2	10.000	10.000	-
Overige projecten	-	7.650	7.650-
	602.739	274.389	328.350

Reguliere inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd	x	x	x	x
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en Leisure ondernemingen	x			
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
grondverwerving en grondruil	grondverwerving en –ruil in goede afstemming met partners			x	
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap			x	
begeleiden aanleg Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg	project naar tevredenheid begeleid		x		
begeleiden verbreding A2-A9	project naar tevredenheid begeleid		x		

Incidentele inspanning	resultaat	behoud gebied	vergroten gebruik	duurzaamheid	maatschappelijk
Uitvoeringsprogramma Groengebied Amstelland:					
vervullen functie recreatiemakelaar	afhankelijk van subsidie in 2017 de realisatie van projecten aangejaagd, uitbreiding fiets-, wandel en ruitermogelijkheden in het gebied		x		x
Investeringsprogramma Diemerbos					
Investeringsprogramma Diemerbos en projectrekening Diemerbos	bewaken subsidie Investeringsprogramma Diemerbos en uitvoeren rekeninghouderschap Projectrekening Diemerbos bij Nationaal Groenfonds		x		
begeleiden 'brug over de Gaasp'	realisatie fietsbrug (realisatie 2016-2020)	x	x		
Hoofdroute Noordoever Gaasperplas	project gerealiseerd	x	x		
Overige projecten					
kraak abcouderstraatweg	juridische zaken afgewikkeld	x	x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.482.576	1.473.037	1.391.439
Inzet RNH regulier	1.454.156	1.444.763	1.374.880
Totaal lasten regulier	**2.936.732**	**2.917.800**	**2.766.319**
Baten:			
Opbrengsten regulier	521.541	518.173	528.103
Totaal baten regulier	**521.541**	**518.173**	**528.103**
Saldo regulier	**- 2.415.191**	**- 2.399.627**	**- 2.238.216**
Lasten:			
Lasten incidenteel	978.188	1.844.910	471.150
Inzet RNH incidenteel	57.047	81.985	120.499
Totaal lasten incidenteel	**1.035.235**	**1.926.895**	**591.649**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	130.365
Project subsidies	274.389	684.019	183.444
Totaal baten incidenteel	**274.389**	**684.019**	**313.809**
Saldo incidenteel	**- 760.846**	**- 1.242.876**	**- 277.840**
Saldo Totaal	**- 3.176.037**	**- 3.642.503**	**- 2.516.057**

Toelichting op onderscheid reguliere/incidentele baten en lasten	
Regulier	Jaarlijks terugkerende baten en lasten die voortvloeien uit reguliere bedrijfsvoering van het schap
Incidenteel	baten en lasten die zich eenmalig of periodiek voordoen. Dat kan zijn binnen een boekjaar of jaargrensoverschrijdend. Kosten van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen vallen hier ook onder.

4 OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	1.454.156	1.444.763	1.374.880
Bestuurskosten	2.781	2.763	5.371
Kantoorkosten	33.225	33.010	27.807
Vervoerskosten	29.955	29.762	28.815
PR & marketing	9.957	9.893	12.099
Bedrijfskosten	1.414.250	1.405.117	1.336.928
Projectkosten*	1.021.733	1.913.480	565.538
Afschrijvingen	5.407	5.407	6.074
Rentekosten	503	500	455
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 0
Totaal lasten	**3.971.967**	**4.844.695**	**3.357.969**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	521.541	518.173	527.836
Financiële baten	-	-	267
Overige opbrengsten	-	-	130.365
Project subsidies	274.389	684.019	183.444
Totaal baten	**795.930**	**1.202.192**	**841.912**
Resultaat deelprogramma's	**- 3.176.037**	**- 3.642.503**	**- 2.516.057**
Bijdrage participanten	3.186.174	2.768.181	2.768.181
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**10.137**	**- 874.322**	**252.124**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	380.194	-	205.787
Onttrekking algemene reserve	-	- 576.412	- 55.000
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinv.	372.700	372.700	495.565
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinv.	- 400.000	- 300.000	- 322.256
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	8.106
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	- 342.757	- 370.610	- 80.078
Gerealiseerde resultaat	**-**	**-**	**-**

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. BEPALINGEN FINANCIEEL BEHEER

5.1 Inleiding

Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is van toepassing op de begroting van recreatieschap Groengebied Amstelland. Dit betekent dat in afzonderlijke paragrafen in de begroting de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen dienen te worden vastgelegd. De begroting dient ten minste de volgende paragrafen te bevatten, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is, namelijk lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin Groengebied Amstelland in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit -zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het Groengebied Amstelland beschikt om niet begrote kosten te dekken- en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

a. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt opgebouwd uit:
1. de budgettaire ruimte (post onvoorzien);
2. de reserves;
3. de voorzieningen.

Ad 1 De budgettaire ruimte (post onvoorzien)
Binnen de begroting 2018 is geen structurele post "Onvoorzien" opgenomen, welke is bedoeld om eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar te kunnen opvangen.

Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis, direct tot gevolg dat de uitvoering van beleid onder druk komt te staan.

Ad 2 De reserves
Reserves kunnen worden onderscheiden in algemene, bestemmings- en stille reserves.

De reserves zijn:	1-1-2018	31-12-2018
a. Algemene reserve	€ 1.253.947	€ 1.634.141
b. Bestemmingsreserve vervangingsinvest.	€ 821.803	€ 794.503
c. Bestemmingsreserve investeringen	€ 346.913	€ 4.156
	€ 2.422.663	€ 2.432.800

Stille reserves
Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. Op basis van het thans gevoerde beleid heeft het recreatieschap geen stille reserves.

Ad 3 De voorzieningen
Er zijn geen voorzieningen aanwezig.

b. inventarisatie van de risico's

Jaarlijks worden de risico's gekwantificeerd, de laatste uitwerking is als bijlage bij de jaarrekening 2016 meegezonden. De kwantificering van de risico's heeft geleid tot een gewenst weerstandsvermogen van € 670.000. De huidige reserves (weerstandscapaciteit) liggen op het niveau van de berekende risico's.

c. beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

De weerstandscapaciteit wordt vanaf het jaar 2003 conform de Gemeenschappelijke Regeling van Groengebied Amstelland en het beleidsplan opgebouwd door het positieve resultaat toe te voegen aan het fonds Groengebied Amstelland. Als gevolg van de indexering van de participantenbijdrage en het wegvallen van de aflossing op versneld afgeschreven investeringen wordt de algemene reserve vanaf 2010 weer langzaam opgebouwd.Het beleid is er op gericht om de reserves te consolideren. Het recreatieschap accepteert daarbij wel het renterisico, maar geen beleggingsrisico's.

Er is besloten om het structurele beheertekort van € 800.000 waarvan sprake is, op te vangen door middel van een combinatie van bezuinigingsmaatregelen (ad € 150.000) een verhoging van de participantenbijdrage met € 400.000 en de verwerving van meer inkomsten (€ 250.000).
Er bestaat echter nog onzekerheid over de haalbaarheid van de beoogde verwerving van € 250.000 aan extra inkomsten. Indien het niet mogelijk blijkt om de beoogde verhoging van de inkomsten te realiseren, kan dit ertoe leiden dat de participantenbijdrage verder moet worden verhoogd

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen
Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, welke op basis van de BBV dienen te worden opgenomen in de begroting.

5.3.1 Wegen en fietspaden

De wegen en fietspaden, in het beheer bij het recreatieschap, worden bij de toezichtsrondes geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt jaarlijks groot onderhoud uitgevoerd.

5.3.2 Riolering

In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten. Onderhoud vindt plaats als de noodzaak zich aandient.

5.3.3 Water

Wateroppervlakken hebben een grote invloed op het landschap en de natuur en vervullen een scala aan recreatieve functies. Kwaliteitszorg is een belangrijk uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en het op diepte houden van de watergangen.

5.3.4 Groen

Het gebiedsonderhoud wordt voor het overgrote deel in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemer zorgt voor tijdig maaien van het dagkampeerterrein, beplantingsvormen worden op hun specifieke functie onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemer tijdig aan zijn verplichtingen voldoet en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van de terreinen.

Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden door eigen dienst medewerkers uitgevoerd.

5.3.5 Gebouwen

Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt er ook ieder jaar aan een aantal gebouwen groot onderhoud uitgevoerd.

5.4 Financiering

5.4.1 Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 19 maart 2003 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar financieringsstatuut vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Tevens is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

5.4.2 Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit het kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

a. Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van het limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2018 wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Berekening kasgeldlimiet

Begrotingstotaal (lasten)	€	3.971.967
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,2%
Kasgeldlimiet	**€**	**325.701**

b. Renterisiconorm
De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie.De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald.

Het groengebied heeft geen leningen o/g dus de renteriscinorm is € 0,-

Berekening renterisiconorm

Stand van de vaste schuld per 1 januari			€	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage				20%
a. Renterisiconorm			**€**	**-**
b. Renteherziening op vaste schuld o/g	€	-		
c. Renteherziening op vaste schuld u/g	€	-		
d. Totaal renteherziening op vaste schuld (b-c)	€	-		
e. Nieuw aan te trekken vaste geldleningen	€	-		
f. Nieuw verstrekte vaste geldleningen	€	-		
g. Netto nieuw aan te trekken schuld (e-f)	€	-		
h. Te betalen aflossing vaste schuld	€	-		
i. Bedrag herfinanciering (laagste van g en h)	€	-		
j. Renterisico op vaste schuld (d+g)	€	-		

Begroting beneden renterisiconorm

5.5 Bedrijfsvoering

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de verzelfstandigde afdeling Groenbeheer van de provincie Noord-Holland, met de provincie als enige aandeelhouder. RNH is een uitvoeringsorganisatie, die als opdrachtnemer voor de besturen van de recreatieschappen werkt.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, van 2009-2013. Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018). In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

5.6 Verbonden partijen

Het recreatieschap Groengebied Amstelland is een samenwerkingsverband, in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De hieronder vermelde participanten nemen deel aan de

Provincie Noord-Holland
Gemeente Amstelveen
Gemeente Diemen
Gemeente Ouder Amstel
Gemeente Amsterdam

5.7 Grondbeleid

Het Recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het gebied, worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

6. OVERIGE GEGEVENS

6.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 5 juli 2017.

voorzitter,
Mevrouw M.T.J. Blankers-Kasbergen

MEERJARENINVESTERINGSSCHEMA GROENGEBIED AMSTELLAND 2016-2022

Bedragen vanaf 2018 geindexeerd naar prijspeil 2017 (index 0,65%).

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	totaal
AFRONDING BASISPLAN (KIEZEN VOOR AMSTELLAND)								
DIEMERPOLDERS								
-Overdiemen								-
LANDINRICHTING								
-inr. bij overdracht van bij aankoop in gebruik gegeven percelen		PM	PM	PM				-
ELSENHOVE								
-inr. gedeelte achter vm. PTT-huisje								-
OUDERKERKERPLAS								
- inrichting noordelijke percelen Korte Dwarsweg		PM	PM					
NIEUWE ONTWIKKELINGEN								
TOERISTISCHE OVERSTAPPUNTEN								
-realisatie TOP's Amstelland	112.013	22.085						134.098
DIEMERPOLDERS								
-wandelverbinding OOIJ-Overdiemen								-
-ruiterroute Diemerpolder		PM	PM					-
Subtotaal								-
INVESTERINGSPROGRAMMA DIEMERBOS								
-fietsbrug over de Gaasp	3.143	202.342	2.739	2.739	1.281.335			1.492.297
-fietspaden Diemerbos fase 2	5.945	16.250	10.000	10.000				42.195
Subtotaal								1.534.491
OPWAARDERING GAASPERPLAS								
-hoofdroute noordoever		650.000	560.000					1.210.000
								1.210.000
AANVULLENDE VOORZIENINGEN								
AANVULLENDE WERKZAAMHEDEN								
-infrastructuur t.b.v. horeca G.plas westzijde								-
-infrastructuur t.b.v. horeca Ouderkerkerplas								-
Actieprogramma Staatsbosbeheer	-	-						-
Uitvoeren/begeliding Uitvoeringsprogramma GGA	34.156	30.000	30.000					94.156
Uitwerken communicatiestrategie	2.076	9.000	9.000					20.076
Opwaarderen Gaasperplasgebied	26.766	33.600	-					60.366
Wandelnetwerk Gaasperplas / Diemerscheg	17.539	-	-					17.539
Energie arboratorium Ouderkerkerplas	6.058	-	-					6.058
Communicatie ontwikkeling Ouderkerkerplas	6.046	-	-					6.046
Afschrijving pont Kalfjeslaan	5.407	5.407	5.407					16.221
Sloepennetwerk Amsterdam-Amstelland	12.650	81.000	-					93.650
TOTAAL INVESTERINGEN	231.799	1.049.684	617.146	12.739	1.281.335	-	-	3.192.703
PROJECT SUBSIDIES	151.722	679.074	274.389	12.739	1.281.335	-	-	2.399.258
NETTO INVESTERINGEN	80.078	370.610	342.757	-	-	-	-	793.445

ALGEMENE TOELICHTING OP DE INVESTERINGEN

Inleiding

Het meerjareninvesteringsschema is de grondslag voor de begroting van de investeringen. Het schema is een voortschrijdend programma. De bedragen per project zijn in het verleden vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Door verschuivingen in de planning van de uitvoering, veroorzaakt door vertragingen of nieuwe inzichten, wordt elk jaar een nieuw vijfjaarlijks schema opgesteld. Daaruit wordt de jaarrekening van het vorige jaar, de begroting van het eerstvolgende jaar en, zonodig, een wijziging van de begroting van het lopende jaar afgeleid.

Rubrieken

Het meerjareninvesteringsschema is ingedeeld in drie rubrieken: Afronding Basisplan (Kiezen voor Amstelland), Nieuwe ontwikkelingen en Aanvullende voorzieningen.

De rubriek Afronding Basisplan bevat de projecten die zijn genoemd in de actualisering van het Basisplan: de nota Kiezen voor Amstelland. Het Algemeen Bestuur heeft hier op 7 december 2005 een besluit over genomen.

In de rubriek Nieuwe ontwikkelingen worden de projecten genoemd waarvan met enige waarschijnlijkheid gesteld kan worden dat die te zijner tijd door Groengebied Amstelland zullen worden uitgevoerd. Hiervoor moeten soms nog bestuursbesluiten worden genomen.

In de rubriek Aanvullende voorzieningen staan projecten die in bestaande recreatiegebieden worden gerealiseerd ter aanvulling van de reeds aanwezige voorzieningen. Over het algemeen zijn deze niet subsidiabel.

Bijdragen uit subsidies, fondsen en derden

Zo goed als mogelijk wordt een inschatting gegeven van de verwachte bijdragen. Hierbij is uitgegaan van bestaande subsidieregelingen, afspraken over financiering uit het Fonds Groengebied Amstelland en afspraken over bijdragen van derden. Bij in uitvoering zijnde projecten is uitgegaan van de toezeggingen die hierover gedaan zijn.

TOELICHTING OP DE BEDRAGEN in 2018

AFRONDING BASISPLAN (KIEZEN VOOR AMSTELLAND)

Diemerpolders

- Overdiemen

Bij de vaststelling van het deelplan Diemerpolders in 1993 heeft het bestuur de kostenraming van het deelplan aangemerkt als leidraad voor de inrichting. Na inrichting van het Penbos, Overdiemen 1e fase en Diemerpolder resteert nog een bedrag van € 285.899 (pp 2018) voor inrichting van Overdiemen 2e fase. Er is nog geen zicht op besteding van deze gelden, aangezien niet alle gronden zijn verworven.

- Landinrichting

Reservering inrichting van bij aankoop in gebruik gegeven percelen:

Bij de aankoop in het kader van de Herinrichting Amstelland van voor onteigening in aanmerking komende percelen zijn diverse afspraken gemaakt over een tijdelijke ingebruikgeving van delen van de aangekochte gronden aan de verkopende partij. Bij afloop van de gebruikstermijnen moeten deze percelen worden toegevoegd aan de respectievelijke recreatiegebieden. Hiervoor zijn PM-posten opgenomen.

UITVOERINGSPROGRAMMA GROENGEBIED AMSTELLAND

Verbeteren recreatieve infrastructuur

- In 2015 is een besluit genomen over de realisatie van Toeristische Overstappunten in Amstelland. Dit project is in 2016 gerealiseerd. In 2017 vindt de financiële afwikkeling plaats.
- Een voorstel voor realisatie van een ruiterroute door de Diemerpolder is in het bestuur aangehouden. In 2017 wordt een alternatief onderzocht.

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Investeringsprogramma Diemerbos

- Fietsbrug over de Gaasp: De uitvoering is in 2014 gestart met de opritten aan de oostzijde van de Gaasp. Het project loopt door tot 2020.
- Fietspaden Diemerbos fase 2

  In 2014 is Groengebied Amstelland projecttrekker geworden van de realisatie van enkele fietspaden in het Diemerbos. De realisatie hiervan vindt plaats in 2015. Na 2015 worden kosten gemaakt voor begeleiding van het Investeringsprogramma Diemerbos (beheer projectrekening Groenfonds en coördinatie subsidieverlening door de provincie) op dit project geboekt. Voor 2016 komen daar nog de kosten bij voor bewegwijzering.

Opwaardering Gaasperplas

- In 2016 heeft het bestuur besloten tot realisatie van een recreatieve hoofdroute aan de noordzijde van de Gaasperplas.

AANVULLENDE VOORZIENINGEN

Aanvullende werkzaamheden

- Het bestuur heeft in 1995 € 113.445 gereserveerd om de realisatie van horeca te bevorderen. Het budget is bestemd voor infrastructurele voorzieningen, zoals toegangswegen en nutsvoorzieningen, waarvoor de kosten een te grote last zouden vormen voor een exploitant. Tot op heden is dit bedrag niet benut en geïndexeerd tot € 138.686 (pp 2018).

DEKKING

Voor de realisatie van de Toeristische Overstappunten is subsidie verkregen van de provincie Noord-Holland en een bijdrage uit het programma Mooi Amstelland.
Voor de fietspaden Diemerbos fase 2 en de fietsbrug over de Gaasp zijn verschillende subsidies toegekend door Europa en de Provincie Noord-Holland, alsmede bijdragen vanuit het Investeringsprogramma Diemerbos. Voor de fietsbrug bedraagt de netto bijdrage van Groengebied Amstelland een vast bedrag van € 400.000, die in 2014 is één keer is gestort op de Projectrekening Diemerbos bij het Nationaal Groenfonds. De fietspaden Diemerbos fase 2 worden gefinancierd vanuit het Gebiedsfonds Diemerbos zonder eigen bijdrage van Groengebied Amstelland.
Bij de Aanvullende Voorzieningen betreft het projecten die over het algemeen niet subsidiabel zijn.

BIJLAGE 2: TARIEVENTABEL

Behorend bij de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het Recreatieschap Groengebied Amstelland op 10 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	**DOCUMENTEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit) Voor afschriften in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2.	**ARCHIEFWERKZAAMHEDEN, OPZOEKEN STUKKEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3.	**VERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN OP GROND VAN DE ALGEMENE VERORDENING (AV) VAN HET RECREATIESCHAP**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1	art. 2.2 AV - VERVALLEN (betreft: vergunning voor evenementen)	n.v.t.
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-

3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied. De legesverordening kan hiervoor een drempel opwerken als er ontheffing van de Algemene Verordening nodig is. De legesverordening biedt in artikel 6 lid 2 de mogelijkheid tot vrijstelling van heffing van leges of tot vermindering van het bedrag.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken ingeval van:
- sport- en speldagen van scholen;
- benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

TARIEVEN VERHUUR WESTER AMSTEL (bedragen incl. 21% btw)

INTERNE RUIMTEN	**9.00-12.30 s morgens**	**13.00-16.30 smiddags**	**18.00-23.00 s avonds**	**9.00-16.30 hele dag**	**per overdag**	**uur s avonds**	**per evenement**	**toeslag za**	**zo**
Expositieruimte	€ 85,75	€ 85,75	€ 182,50	€ 171,50	€ 24,50	€ 36,50		1 1/2	2
Vergaderzaal	€ 85,75	€ 85,75	€ 182,50	€ 171,50	€ 24,50	€ 36,50		1 1/2	2
Keuken	€ 43,75	€ 43,75	€ 92,50	€ 87,50	€ 12,50	€ 18,50		1 1/2	2
Gebruik koffieautomaat									
Inzet personeel	€ 200,00	€ 200,00	€ 220,00	€ 400,00	€ 50,00	€ 55,00		1 1/2	2
Inzet personeel	€ 200,00	€ 200,00	€ 220,00	€ 400,00	€ 50,00	€ 55,00		1 1/2	2
Verzorging stoelen ed.	actie door organisator								
Verzorging catering	actie door organisator								
Verzorging geluid	via aanwezige geluidsinstallatie						€ 12,50		
Gebruik PC + Wifi					€ 15,00	€ 15,00			

EXTERNE RUIMTEN	**9.00-12.30 s morgens**	**13.00-16.30 smiddags**	**18.00-23.00 s avonds**	**9.00-16.30 hele dag**	**per overdag**	**uur s avonds**	**per evenement**	**toeslag za**	**zo**
Gehele buitenruimte	€ 360,50	€ 360,50	€ 800,00	€ 772,50	€ 103,00	€ 160,00		1 1/2	2
Voor- en siertuin	€ 50,75	€ 50,75	€ 110,00	€ 108,75	€ 14,50	€ 22,00		1 1/2	2
P-plaats + fietsenstalling	€ 50,75	€ 50,75	€ 110,00	€ 108,75	€ 14,50	€ 22,00		1 1/2	2
Weiland	€ 73,50	€ 73,50	€ 228,75	€ 157,50	€ 21,00	€ 30,50		1 1/2	2
Boomgaard	€ 73,50	€ 73,50	€ 228,75	€ 157,50	€ 21,00	€ 30,50		1 1/2	2
Oprijlaan (grind)	€ 122,50	€ 122,50	€ 476,25	€ 262,50	€ 35,00	€ 63,50		1 1/2	2
Aansluiting water	€ 63,00	€ 63,00	€ 206,25	€ 135,00	€ 18,00	€ 27,50			
Aansluiting electra	€ 63,00	€ 63,00	€ 206,25	€ 135,00	€ 18,00	€ 27,50			
verzorging mobile WC	actie door organisator								

EXTERNE RUIMTEN	**9.00-12.30 s morgens**	**13.00-16.30 smiddags**	**18.00-23.00 s avonds**	**9.00-16.30 hele dag**	**per overdag**	**uur s avonds**	**per evenement**	**toeslag za**	**zo**
Verzorging P bij de boer				€ 125,00					
Gebruik steiger				€ 61,00					
verzorging tenten	actie door organisator								

VASTE KOSTEN	**9.00-12.30 s morgens**	**13.00-16.30 smiddags**	**18.00-23.00 s avonds**	**9.00-16.30 hele dag**	**per overdag**	**uur s avonds**	**per evenement**	**toeslag za**	**zo**
Administratiekosten							€ 60,50		
Schoonmaakkosten							€ 60,50		
Borgsom							€ 300,00		
Tijdelijke overeenkomst/ administratiekosten							€ 36,50		

BIJLAGE 3 KAART

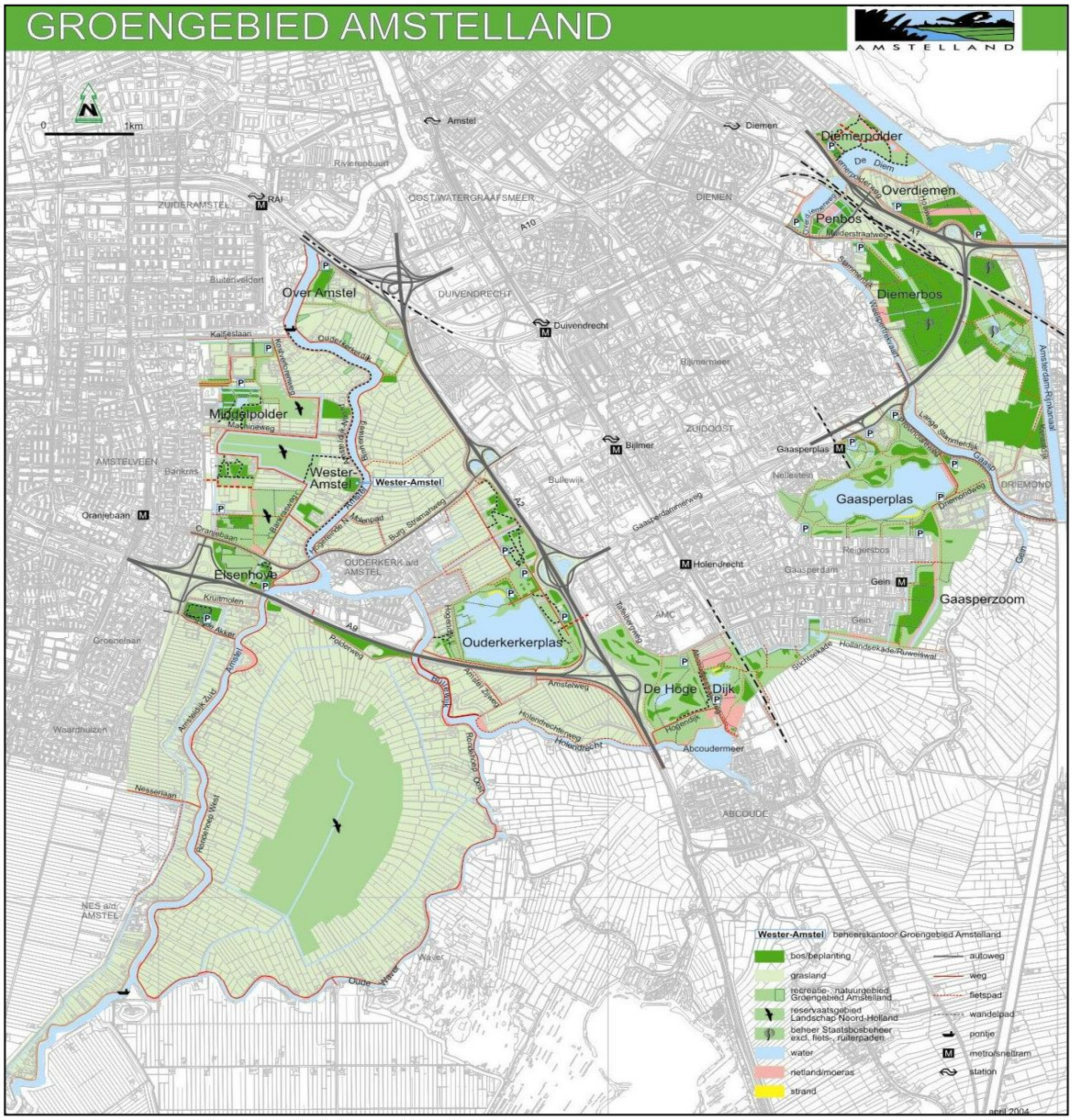

recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling
van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Velsen-Zuid : 31 maart 2017
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : U2017 BS kk
Projectnummer : -
Onderwerp : jaarstukken
Bijlage(n) : 5
Behandeld door : Henk Wijkhuisen telefoon 06 209 624 22

Geachte leden van het college en de raden/Staten,

Hierbij zenden wij u conform de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) de jaarrekening 2016, de begrotingswijzigingen 2017 en de programmabegrotingen 2018 met het verzoek om binnen 2 maanden na dagtekening van deze brief eventuele bezwaren kenbaar te maken. Het dagelijks bestuur heeft de genoemde stukken in haar vergadering van 22 maart 2017 voorlopig vastgesteld.

Nadat u uw zienswijze heeft gegeven op de jaarstukken, zal het algemeen bestuur van het RAUM op 28 juni 2017 de jaarrekening 2016, de bijgestelde begrotingen 2017 en de programmabegrotingen 2018 vaststellen. Vervolgens moeten de jaarstukken voor 15 juli met dit akkoord worden toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het recreatieschap sluit 2016 af met een positief saldo. De algemene reserve is door het algemeen bestuur vastgesteld op max. 2,5% van de lasten in 2013 en bedraagt ca. € 45.000,-. In de reserve vervangingsinvesteringen zit per 31 december 2016 ca. € 850.000,-.

Per jaar is gemiddeld ongeveer € 290.000,- nodig voor het groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen. Over een periode van tien tot vijftien jaar moet in het RAUM fors geïnvesteerd worden in onder meer beschoeiingen en steigers. Naar verwachting zal dit een (vervangings)investering betekenen in deze periode van circa 4,5 miljoen euro.
Tot voor kort werd te weinig gereserveerd om deze grote investering te kunnen realiseren. In 2016 heeft het algemeen bestuur de nodige maatregelen genomen.

Naast bezuinigingen, anders en goedkoper beheren en sommige voorzieningen uit beheer halen, is op 30 maart 2016 besloten tot verdere maatregelen om het structureel tekort op het groot onderhoud en vervangingen in het recreatieschap terug te brengen. Dit gebeurt enerzijds door een jaarlijkse verhoging met 2,5% van de participantenbijdrage over een periode van vijf jaar tijd en anderzijds door het genereren van nieuwe inkomsten voor het recreatieschap. Die inkomsten komen uit (erf)pacht en huur. Toekomstige inkomsten worden verwacht door ontwikkelingen op de recreatieterreinen Dorregeest, De Woudhaven, eiland De Pannekoek en het voormalig Erfgoedpark De Hoop. Voorwaardelijk voor deze ontwikkelingen is de (planologische) medewerking van de gemeenten Uitgeest en Castricum en ruimte binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), daar waar deze de verschillende ontwikkelzones raakt.

Met de genoemde maatregelen en de perspectieven op de hiervoor geschetste ontwikkelingen zijn we op de goede weg en is het recreatieschap in staat op de lange termijn om het groot onderhoud en de vervangingen te kunnen realiseren. En daarmee kan het Alkmaarder- en Uitgeestermeer duurzaam in stand gehouden worden voor waterrecreatie en dagrecreatie.

Op pagina 10 in de programmabegroting 2018 (RAUM) en pagina 4 (BTL) treft u een meerjarenraming aan.

Indien u een nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met mevrouw K. Schotvanger (tel. 023 – 50 28 30).

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,

Drs. H. Wijkhuisen
Programmamanager Recreatie Noord-Holland NV

BEGROTINGSWIJZIGING
GROENGEBIED DE BUITENLANDEN
2017

Velsen-Zuid, 31-3-2017

Inhoudsopgave **Blz.**

1. FINANCIËLE ONDERBOUWING

1.1 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2017 3

2. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

2.1 Gebiedsbeheer 4
2.2 Toezicht 6
2.3 Financiën 7
2.4 Bestuursadvisering 8
2.5 Secretariaat 9
2.6 Communicatie 10
2.7 Inrichting & ontwikkeling 11
2.8 Totaal 13

3. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT 14

4. OVERIGE GEGEVENS

4.1 Vaststelling van het algemene bestuur 15

1 FINANCIËLE ONDERBOUWING

1.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2017

Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1 Gebiedsbeheer	82.797	-	- 82.797	9.115	-	- 9.115	91.912	-	- 91.912
2 Toezicht	4.508	-	- 4.508	-	-	-	4.508	-	- 4.508
3 Financiën	8.261	-	- 8.261	- 1.642	-	1.642	6.619	-	- 6.619
4 Bestuursadvisering	13.147	-	- 13.147	-	-	-	13.147	-	- 13.147
5 Secretariaat	1.068	-	- 1.068	-	-	-	1.068	-	- 1.068
6 Communicatie	5.660	-	- 5.660	-	-	-	5.660	-	- 5.660
7 Inrichting & ontwikkeling	398.712	380.061	- 18.651	- 147.830	- 147.830	-	250.882	232.231	- 18.651
Bijdrage participanten		315.308	315.308		-	-		315.308	315.308
Totaal lasten en baten	**514.153**	**695.369**	**181.216**	**- 140.357**	**- 147.830**	**- 7.473**	**373.796**	**547.539**	**173.743**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**181.216**			**- 7.473**			**173.743**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve Y-Z	181.216	-	181.216	- 7.473	-	- 7.473	173.743	-	173.743
Onttrekking algemene reserve Y-Z	-	78.827	- 78.827		- 14.560	14.560		64.267	- 64.267
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	78.827	-	78.827	-		-	78.827		78.827
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	-	-	-		14.560	- 14.560	-	14.560	- 14.560
Totaal lasten en baten	**774.196**	**774.196**	-	**- 147.830**	**- 147.830**	-	**626.366**	**626.366**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**774.196**	**774.196**	**-**	**- 147.830**	**- 147.830**	**-**	**626.366**	**626.366**	**-**

2. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	44.926	-	44.926
Inzet RNH regulier	32.426	-	32.426
Totaal lasten regulier	**77.352**	**-**	**77.352**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 77.352**	**-**	**- 77.352**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	5.445	9.115	14.560
Totaal lasten incidenteel	**5.445**	**9.115**	**14.560**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 5.445**	**- 9.115**	**- 14.560**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 82.797**	**- 9.115**	**- 91.912**

Financieel	Toelichting
hogere lasten incidenteel	het projectbudget voor de werving en selectie van de recreatieboerderij schuift door uit 2016

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
werving en selectie recreatieboerderij De Buitenlanden	14.560	-	14.560
	14.560	-	14.560

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
werving en selectie recreatieboerderij De Buitenlanden	samen met de gemeente Beverwijk en de omgeving en belanghebbenden wordt de programmering van recreatiegebied De Buitenlanden heroverwogen. De invulling van de mogelijke recreatieboerderij is onderdeel van dat proces.	x		x	

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	4.508	-	4.508
Totaal lasten regulier	**4.508**	**-**	**4.508**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 4.508**	**-**	**- 4.508**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 4.508**	**-**	**- 4.508**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	558	-	558
Inzet RNH regulier	7.703	-	7.703
Totaal lasten regulier	**8.261**	**-**	**8.261**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 8.261**	**-**	**- 8.261**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	- 1.642	- 1.642
Totaal lasten incidenteel	**-**	**- 1.642**	**- 1.642**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**1.642**	**1.642**
Saldo Financiën	**- 8.261**	**1.642**	**- 6.619**

Financieel	Toelichting
lagere inzet RNH incidenteel	het negatieve saldo is een verlaging van de opslag op de tarieven van RNH die dient ter dekking van het personeelsrisico. Per saldo betreft het een korting van 1,5% op de tarieven van RNH.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	558	-	558
Inzet RNH regulier	12.589	-	12.589
Totaal lasten regulier	**13.147**	**-**	**13.147**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 13.147**	**-**	**- 13.147**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Bestuursadvisering	**- 13.147**	**-**	**- 13.147**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	1.068	-	1.068
Totaal lasten regulier	**1.068**	**-**	**1.068**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 1.068**	**-**	**- 1.068**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 1.068**	**-**	**- 1.068**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x		x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x		
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x		

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.687	-	2.687
Inzet RNH regulier	2.973	-	2.973
Totaal lasten regulier	**5.660**	**-**	**5.660**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 5.660**	**-**	**- 5.660**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 5.660**	**-**	**- 5.660**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk	
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x	x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x	x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x	x
website vernieuwen	de nieuwe website voor het recreatieschap is in 2016 voorbereid en gaat medio 2017 online.		x	x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x	x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	18.651	-	18.651
Totaal lasten regulier	**18.651**	**-**	**18.651**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 18.651**	**-**	**- 18.651**
Lasten:			
Lasten incidenteel	380.061	- 162.830	217.231
Inzet RNH incidenteel	-	15.000	15.000
Totaal lasten incidenteel	**380.061**	**- 147.830**	**232.231**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	380.061	- 147.830	232.231
Totaal baten incidenteel	**380.061**	**- 147.830**	**232.231**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 18.651**	**-**	**- 18.651**

Financieel	Toelichting
lagere lasten incidenteel	lagere lasten omdat het grootste deel van de projecten uit de inrichting van de IJ tot Z gebieden is afgerond. Alleen het budget voor de resterende projecten is opgenomen.
lagere project subsidies	de project subsidies lopen gelijk op met de kosten voor de uitvoering van de projecten.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
programma management tussen IJ-Z	4.000	4.000	-
regeling inrichting boerenlandpaden tussen IJ-Z	35.000	35.000	-
fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft	193.231	193.231	-
	232.231	232.231	-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en Leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap		x	x	

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
programma management tussen y-z	begeleiden alle projecten in het kader van ontwikkeling de Buitenlanden en IJ tot Z binnen budget en conform planning		x		
regeling inrichting boerenlandpaden tussen IJ-Z	dit project beoogd in de loop van 2017 en 2018 verschillende boerenlandpaden te realiseren in het IJ en Z gebied.		x		
fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft	Gemeente Zaanstad is projecttrekker en de uitvoerder. Realisatie fietspad/wandelpad sportpark naar Dorpsstraat in 2017		x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	48.729	-	48.729
Inzet RNH regulier	79.918	-	79.918
Totaal lasten regulier	**128.647**	**-**	**128.647**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 128.647**	**-**	**- 128.647**
Lasten:			
Lasten incidenteel	380.061	- 162.830	217.231
Inzet RNH incidenteel	5.445	22.473	27.918
Totaal lasten incidenteel	**385.506**	**- 140.357**	**245.149**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	380.061	- 147.830	232.231
Totaal baten incidenteel	**380.061**	**- 147.830**	**232.231**
Saldo incidenteel	**- 5.445**	**- 7.473**	**- 12.918**
Saldo Totaal	**- 134.092**	**- 7.473**	**- 141.565**

3 OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	79.918	-	79.918
Bestuurskosten	-	-	-
Kantoorkosten	1.631	-	1.631
Vervoerskosten	825	-	825
PR & marketing	2.687	-	2.687
Bedrijfskosten	43.586	-	43.586
Projectkosten*	385.506	- 140.357	245.149
Afschrijvingen	-	-	-
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**514.153**	**- 140.357**	**373.796**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	-	-	-
Financiële baten	-	-	-
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	380.061	- 147.830	232.231
Totaal baten	**380.061**	**- 147.830**	**232.231**
Resultaat deelprogramma's	**- 134.092**	**- 7.473**	**- 141.565**
Bijdrage participanten	315.308	-	315.308
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**181.216**	**- 7.473**	**173.743**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve Y-Z	181.216	- 7.473	173.743
Onttrekking algemene reserve Y-Z	- 78.827	14.560	- 64.267
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	78.827	-	78.827
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	-	- 14.560	- 14.560
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

4. OVERIGE GEGEVENS

4.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 28 juni 2017.

voorzitter,
De heer A.Tekin

BEGROTINGSWIJZIGING
ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER
2017

Velsen-Zuid, 31-3-2017

Inhoudsopgave

			Blz.
1.	**PROGRAMMAPLAN**		
	1.1	Achtergrond	3
	1.2	Belangrijkste wijzigingen	4
	1.3	Financiële uitgangspunten	4
	1.4	Overzicht bijdrage participantenbijdrage RAUM 2016-2017	5
	1.5	Overzicht bijdrage participantenbijdrage BTL 2016-2017	6
	1.6	Investeringsplan reserves recreatieschap	6
	1.7	Herontwikkeling Erfgoedpark De Hoop	7
	1.8	Doelenboom	7
	1.9	Meerjarenperspectief	8
	1.10	Programma accenten 2017	8
	1.11	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	8
2.	**FINANCIËLE ONDERBOUWING**		
	2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2017	9
3.	**TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017**		
	3.1	Gebiedsbeheer	10
	3.2	Toezicht	13
	3.3	Financiën	14
	3.4	Bestuursadvisering	15
	3.5	Secretariaat	17
	3.6	Communicatie	18
	3.7	Inrichting & ontwikkeling	19
	3.8	Totaal	21
4.	**OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT**		22
5.	**OVERIGE GEGEVENS**		
	5.1	Vaststelling van het algemene bestuur	23

1. Programmaplan 2017

1.1 Achtergrond

Het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een watersportgebied in het westen van de regio Laag Holland. De provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied, door middel van een gemeenschappelijke regeling.

In 2008 is de gemeenschappelijke regeling RAUM uitgebreid met de nieuwe recreatiegebieden De Buitenlanden en De Omzoom, welke in het kader van het Strategisch Groenproject IJmond tot Zaanstad zouden worden aangelegd. Door het wegvallen van een deel van de rijksgelden zijn in dit gebied vooral recreatieve verbindingen ontwikkelt en vrijwel geen vlakgroen.

In de afgelopen jaren is naar voren gekomen dat het schap onvoldoende middelen heeft om het benodigde groot onderhoud uit te voeren. Door de vele oevers en kades in beheer is de opgave voor groot onderhoud fors. De staat van onderhoud is nu over het algemeen nog goed, mede dankzij eerdere investeringen van de provincie. In totaal was er een sprake van een 'gat' in de begroting van ca. € 274.000.

Om dit probleem op te lossen is het RAUM een programma gestart om kosten te verminderen en meer inkomsten te werven. De opbrengsten hiervan worden gereserveerd voor het groot onderhoud en vervangingen. Aan de kant van inkomstenwerving is er reeds een nieuwe ondernemer van start op oeverpark Dorregeest in de reeds bestaande kiosk. Voor oeverpark de Woudhaven is een geïnteresseerde ondernemer gevonden die dit gebied graag in exploitatie wil overnemen. Sinds 2016 voert deze ondernemer al het beheer in het gebied. Dat betekent dat het schap hier geen beheerslasten meer maakt. Het ontwikkelen en realiseren van deze plannen vergt tijd.
Voor het voormalig Erfgoedpark De Hoop wordt samen met de gemeente Uitgeest gezocht naar een passende invulling, die op draagvlak kan bogen van de gemeenteraad.
Cruciaal bij alle ontwikkelingen (en dus inkomstenverwerving) is de (planologische) medewerking van de gemeenten Uitgeest en Castricum.

Bezuinigingen zijn ook doorgevoerd: zo is een steiger bij Zwaansmeer weggehaald en zijn bruggen vervangen voor duikers. Een aantal van deze maatregelen is al doorgevoerd. De besparingen komen ten goede aan het budget voor groot onderhoud en vervangingen.

In 2016 heeft het bestuur besloten om de participantenbijdrage voor 5 jaar ieder jaar te verhogen met 2,5% voor een totale verhoging van ca. €135.000. Ook deze verhoging komt ten goede aan het budget voor groot onderhoud en vervangingen. Het andere deel van het “gat” moet worden gevonden in de eerder genoemde maatregelen én in het genereren van inkomsten.

Met de genoemde maatregelen en de perspectieven op de hiervoor geschetste ontwikkelingen zijn we op de goede weg en is het schap in staat op de lange termijn om het groot onderhoud en de vervangingen te kunnen realiseren. En daarmee kan het Alkmaarder- en Uitgeestermeer duurzaam in stand gehouden worden voor waterrecreatie en dagrecreatie

1.2 Belangrijkste wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen in de begrotingswijziging 2017 ten opzichte van de programmabegroting 2017 zijn:

RAUM

- De lasten in de begrotingswijziging zijn hoger uitgevallen doordat een aantal projecten uit 2016 doorschuiven naar 2017, voornamelijk maatregelen groot onderhoud en maatregelen uit het programma inkomstenwerving en bezuinigingen.
- Er zijn hogere baten door nieuwe erfpachtcontracten en de verhoging van de participantenbijdrage.
- Het schap werkt verder aan het uitvoeren van de maatregelen bezuinigingen en inkomstenwerving:
    - afstoten eiland De Pannekoek; Het beheer van het eiland is duur omdat het alleen met de boot bereikt kan worden. Het recreatieschap onderzoekt of het Eiland met behoud van openbaarheid kan worden verpacht aan een derde partij, zodat de lasten voor onderhoud niet voor het schap zijn. De beoogde ondernemer voor de Woudhaven is mogelijk geïnteresseerd.
    - reclamezuil langs de A9; de realisatie van een reclamemast op Oeverpark Dorregeest is potentieel een goede bron van inkomsten op de lange termijn.
    - uitgeven in erfpacht de woudhaven; percelen bij De Woudhaven uitgegeven aan een ondernemer met als doel inkomsten te werven uit erfpacht en de opgave voor groot onderhoud van het schap te verminderen

De Buitenlanden

- samen met de gemeente Beverwijk en de omgeving en belanghebbenden wordt de programmering van recreatiegebied De Buitenlanden heroverwogen. Ook de invulling van de mogelijke recreatieboerderij is onderdeel van dat proces.

1.3 Financiële uitgangspunten:

RAUM

1. **Indexatie:** Voor de indexering van de begroting van het RAUM en De Buitenlanden wordt uitgegaan van het indexcijfer dat jaarlijks wordt vastgesteld door het CBS (CPI nov. 2016).
2. Conform besluit AB 2016/6 wordt vanaf 2017 gedurende vijf jaar **de participantenbijdrage opgehoogd** met 2,5% om het tekort voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen ad € 270.000,- terug te dringen (50% middels verhogen participantenbijdrage, 50% middels inkomstenverwerving, inverdienen, bezuinigen).
3. **Korting tarieven Recreatie Noord-Holland (RNH):** In de programmabegroting 2017 is het uitgangspunt een korting van 2% op de tarieven van RNH.

4 **Terughoudend met verstrekken aanvullende opdrachten** waar in de begroting in 2017 geen rekening mee is gehouden.

5 **Verder implementeren** maatregelen om de meerjarenraming groot onderhoud vervangingen in evenwicht te brengen met de beschikbare middelen door te bezuinigingen en inkomsten te werven conform besluiten Taskforce.

De Buitenlanden

1 **Indexatie:** Voor de indexering van de begroting van het RAUM en De Buitenlanden wordt uitgegaan van het indexcijfer dat jaarlijks wordt vastgesteld door het CBS (CPI nov. 2016).

2 **Korting tarieven Recreatie Noord-Holland (RNH):** In de programmabegroting 2017 is het uitgangspunt een korting van 2% op de tarieven van RNH.

1.4 Overzicht participantenbijdrage RAUM 2016-2017

	begrotings-wijziging 2016	**+ index**	**programma begroting 2017**
Indexatie		0,67%	
Provincie Noord-Holland	**492.156**	3.297	**495.453**
Gemeente Alkmaar	**71.023**	476	**71.499**
Gemeente Beverwijk	**43.015**	288	**43.303**
Gemeente Castricum	**52.014**	348	**52.362**
Gemeente Heemskerk	**29.009**	194	**29.203**
Gemeente Heiloo	**24.007**	161	**24.168**
Gemeente Uitgeest	**52.014**	348	**52.362**
Gemeente Zaanstad	**237.074**	1.588	**238.662**
Totaal participantenbijdrage	**1.000.312**	**6.700**	**1.007.012**

	programma begroting 2017	**+ conform AB besluit 2016/06**	**begrotings-wijziging 2017**
Indexatie		2,50%	
Provincie Noord-Holland	**495.453**	12.386	**507.839**
Gemeente Alkmaar	**71.499**	1.787	**73.286**
Gemeente Beverwijk	**43.303**	1.083	**44.386**
Gemeente Castricum	**52.362**	1.309	**53.671**
Gemeente Heemskerk	**29.203**	730	**29.933**
Gemeente Heiloo	**24.168**	604	**24.772**
Gemeente Uitgeest	**52.362**	1.309	**53.671**
Gemeente Zaanstad	**238.662**	5.967	**244.629**
Totaal participantenbijdrage	**1.007.012**	**25.175**	**1.032.187**

1.5 Overzicht participantenbijdrage BTL 2016-2017

	begrotings-wijziging 2016	+ index		programma begroting 2017
Indexatie		0,67%		
Provincie Noord-Holland	**235.063**	1.575		**236.638**
Gemeente Beverwijk	**13.310**	89		**13.399**
Gemeente Heemskerk	**11.747**	79		**11.826**
Gemeente Uitgeest	**4.151**	28		**4.179**
Gemeente Zaanstad	**48.938**	328		**49.266**
Totaal participantenbijdrage	**313.209**	**2.099**	**-**	**315.308**

	programma begroting 2017	+ index	begrotings-wijziging 2017
Indexatie		0,00%	
Provincie Noord-Holland	**236.638**	-	**236.638**
Gemeente Beverwijk	**13.399**	-	**13.399**
Gemeente Heemskerk	**11.826**	-	**11.826**
Gemeente Uitgeest	**4.179**	-	**4.179**
Gemeente Zaanstad	**49.266**	-	**49.266**
Totaal participantenbijdrage	**315.308**	**-**	**315.308**

1.6 Investeringsplan reserves recreatieschap

Er zijn vier reserves, de algemene reserve, de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen, algemene reserve Y-Z en de bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z. Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd respectievelijk onttrokken. Aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen worden de netto uitgaven van vervangings investeringen onttrokken.

Algemene Reserve (RAUM)

Conform bestuursbesluit (2012/12) bedraagt de algemene reserve van het recreatieschap maximaal 2,5% van de lasten in 2013. In de jaarrekening van 2016 was dat ca. € 45.000. Deze reserve wordt gebruikt om lopende uitgaven te dekken en kleine tegenslagen op te vangen. De geïnventariseerde risico's voor het schap zijn gekwantificeerd op € 460.000. Bij risico's groter dan de algemene reserve dienen de participerende gemeenten in voorkomende gevallen garant te staan. Door het Ministerie van BZK is hier nadrukkelijk op gewezen in haar brief van 15 september 2015. Deze brief is ter kennis gesteld aan de participanten.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen (RAUM)

De bestemmingsreserve is bedoeld om het groot onderhouden en de vervangingen van de voorzieningen van het schap uit te voeren. De hoogte van de reserve bedroeg in de jaarrekening 2016 ca. € 850.000. Op de middellange en lange termijn is de reserve onvoldoende om het noodzakelijke groot onderhoud te bekostigen. Over 10-15 jaar is een bedrag van ca. 4,8 miljoen euro nodig.

Algemene reserve Y tot Z (BTL)
In het AB van 26 november 2009 is besloten een algemene reserve en bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z te vormen. De algemene reserve Y-Z is gevormd om schommelingen in het exploitatiesaldo op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserve Y tot Z (BTL)
De bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap. Aan deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks 25% van de participantenbijdrage toegevoegd.

1.7 Herontwikkeling Erfgoedpark De Hoop

Het werving en selectietraject voor Erfgoedpark De Hoop heeft begin 2015 geleid tot selectie van het plan “Park Oudgeest” en achterliggende initiatiefnemers. Het plan is een functiemix van o.a. verblijfsrecreatie, horeca en bedrijfsruimtes voor (maatschappelijk)ondernemerschap. Ondanks de positieve voordracht door het College, heeft de gemeenteraad van Uitgeest in oktober 2015 dit plan afgewezen. De richting, het tijdspad en het gewenste financiële rendement op de herontwikkeling van het voormalige Erfgoedpark is daarmee onzeker geworden. Het recreatieschap heeft in gezamenlijk overleg met de gemeente Uitgeest, in 2016 een nieuwe aanpak voor ontwikkeling opgesteld. Onderdeel hiervan is een omgevingstraject.

1.7 Doelenboom Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Voor het RAUM is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de Ontwikkelingsvisie die door het algemeen bestuur is vastgesteld op 9 april 2008, en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

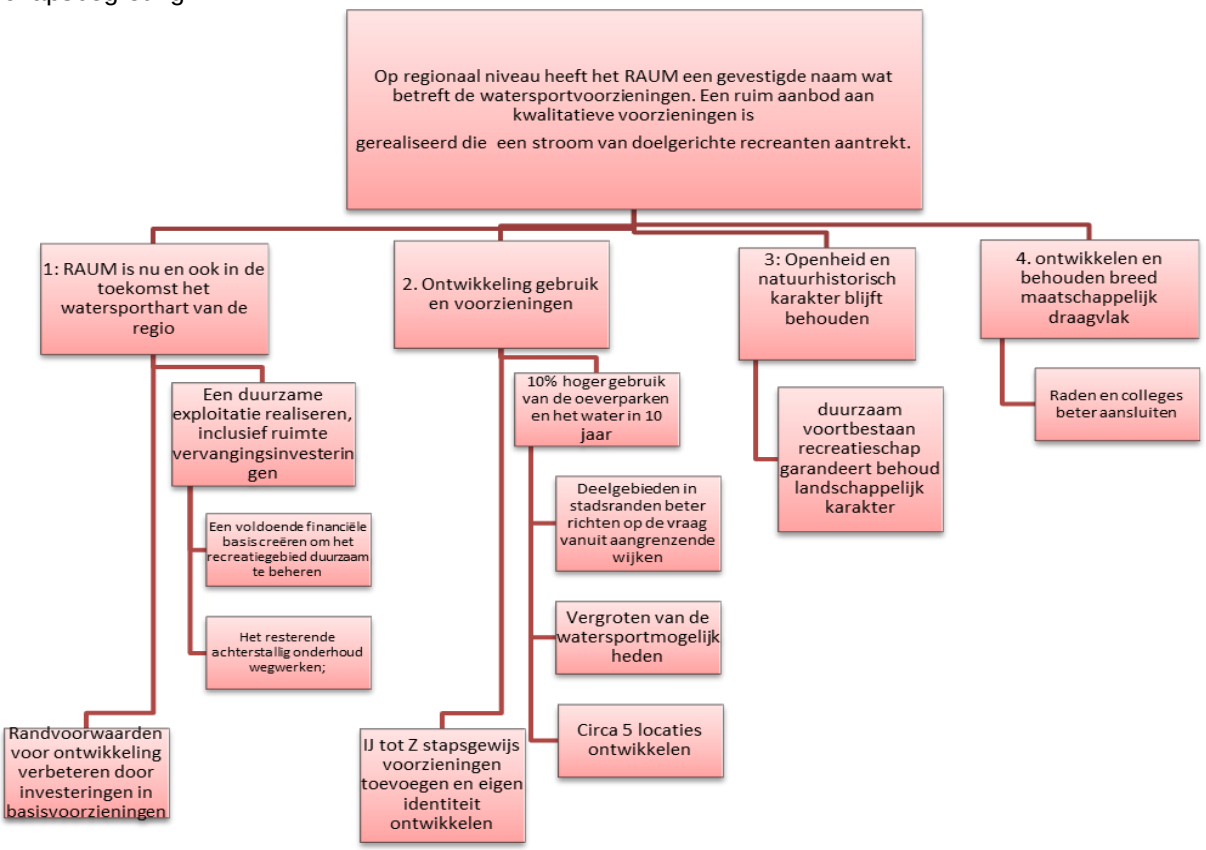

1.9 Meerjarenperspectief

- Verkennen mogelijkheden voor, en zoveel mogelijk realiseren van ontwikkelingen op de oeverparken in overeenstemming met de visie.
- Succesvolle uitgifte van het Erfgoedpark De Hoop
- Programmatisch aanpakken van de opgave voor groot onderhoud en vervangingen met de beschikbare middelen door enerzijds bezuinigingen door te voeren en anderzijds meer inkomsten te genereren, conform de besluitvorming uit 2013.
- Het programma en de andere doelstellingen van het schap uitvoeren binnen het raamwerk van het rapport 'Naar een duurzame instandhouding van het recreatiegebied Alkmaarder-en Uitgeestermeer'.

1.10 Programma accenten 2017

- Succesvol omgevingstraject voor Erfgoedpark De Hoop uitmondend in Programma van Eisen.
- Uitgeven in ondererfpacht van De Woudhaven, bij voorkeur in combinatie met Eiland De Pannekoek.
- Begeleiden verder ontwikkeling exploitatie Dorregeest,
- Begeleiden proces in ontwikkelen en in beheer nemen nieuwe voorzieningen IJ tot Z.

1.11 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij het RAUM zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	BGR 2016	JR 2016	BGR 2017
netto schuldquote	-181%	-73%	-58%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-181%	-73%	-58%
solvabiliteitsratio	83%	90%	83%
structurele exploitatieruimte	2%	25%	14%
grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

2. FINANCIËLE ONDERBOUWING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2017

Deelprogramma	Begroting 2017 lasten	Begroting 2017 baten	Begroting 2017 saldo	Wijziging 2017 lasten	Wijziging 2017 baten	Wijziging 2017 saldo	Begroting na wijziging 2017 lasten	Begroting na wijziging 2017 baten	Begroting na wijziging 2017 saldo
1 Gebiedsbeheer	730.077	194.351	- 535.726	156.773	25.660	- 131.113	886.850	220.011	- 666.839
2 Toezicht	101.021	-	- 101.021	-	-	-	101.021	-	- 101.021
3 Financiën	72.332	1.198	- 71.134	865	- 1.198	- 2.063	73.197	-	- 73.197
4 Bestuursadvisering	100.322	-	- 100.322	2.800	-	- 2.800	103.122	-	- 103.122
5 Secretariaat	38.638	-	- 38.638	-	-	-	38.638	-	- 38.638
6 Communicatie	51.055	-	- 51.055	-	-	-	51.055	-	- 51.055
7 Inrichting & ontwikkeling	37.180	-	- 37.180	61.882	-	- 61.882	99.062	-	- 99.062
Bijdrage participanten		1.007.012	1.007.012		25.175	25.175		1.032.187	1.032.187
Totaal lasten en baten	**1.130.625**	**1.202.561**	**71.936**	**222.320**	**49.637**	**- 172.683**	**1.352.945**	**1.252.198**	**- 100.747**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**71.936**			**- 172.683**			**- 100.747**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	71.936	-	71.936	35.719	-	35.719	107.655	-	107.655
Onttrekking algemene reserve		71.936	- 71.936	-	35.719	- 35.719		107.655	- 107.655
Toevoeging bestemmingsreserve	144.603	-	144.603	79.857	-	79.857	224.460		224.460
Onttrekking bestemmingsreserve	-	72.667	- 72.667	-	252.540	- 252.540	-	325.207	- 325.207
Totaal lasten en baten	**1.347.164**	**1.347.164**	-	**337.896**	**337.896**	-	**1.685.060**	**1.685.060**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**1.347.164**	**1.347.164**	**-**	**337.896**	**337.896**	**-**	**1.685.060**	**1.685.060**	**-**

3 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	361.505	- 43.776	317.729
Inzet RNH regulier	307.572	-	307.572
Totaal lasten regulier	**669.077**	**- 43.776**	**625.301**
Baten:			
Opbrengsten regulier	194.351	8.757	203.108
Totaal baten regulier	**194.351**	**8.757**	**203.108**
Saldo regulier	**- 474.726**	**52.533**	**- 422.193**
Lasten:			
Lasten incidenteel	45.750	141.835	187.585
Inzet RNH incidenteel	15.250	58.714	73.964
Totaal lasten incidenteel	**61.000**	**200.549**	**261.549**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	16.903	16.903
Totaal baten incidenteel	**-**	**16.903**	**16.903**
Saldo incidenteel	**- 61.000**	**- 183.646**	**- 244.646**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 535.726**	**- 131.113**	**- 666.839**

Financieel	Toelichting
lagere bedrijfskosten regulier	Een deel van de lasten is gereserveerd voor het onderhoud aan Erfgoedpark De Hoop en wordt toegevoegd aan het incidentele project ca. (€27.000). Daarnaast is er door diverse maatregelen in de afgelopen jaren bespaard op beheer. Die besparingen worden gebruikt voor het uitvoeren van Groot Onderhoud en verschuiven daarmee naar incidenteel (ca. € 16.000).
hogere opbrengsten regulier	Hogere erfpachten door voorlopige de uitgifte van 2 percelen grond aan een boer.
hogere lasten en inzet RNH incidenteel	Dit betreft het verschuiven van reguliere naar incidentele lasten (zie hierboven) en het doorschuiven van niet uitgegeven budget voor groot onderhoud, ophogen van de participantenbijdrage en omvormingen uit 2016.
hogere project subsidies	Dit betreft de vergoeding van de gemeente Castricum voor het onderhoud van de kanoroute in die gemeente en de bijdrage aan het beheer wandelnetwerk Noord-Midden Kennemerland.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
uitvoering groot onderhoud 2017	186.296	-	186.296
maatregelen efficiëntie en uit beheer nemen	31.195	-	31.195
onderh. kanoroute gem. Castricum	2.500	2.500	-
		-	-
beheer wandelnetwerk Noord-Midden Kennemerland	14.403	14.403	-
Overig:			
voormalig Erfgoedpark de Hoop	27.155	-	27.155
	261.549	16.903	244.646

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk	
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x		x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x	x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x		
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x		
coördineren en communiceren over zwemlocaties met derden	goede communicatie over veiligheid van zwemwater	x		x
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x		
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap	x		
organiseren ondernemersoverleg	ondernemers betrokken bij schap			x
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x	x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld	x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers		x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x	x	x
coördineren uitvoering faunabeheer	overlast vossen niet toegenomen	x		x
deelname watersportdag	succesvolle promotie schap bij evenement	x		x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk	
uitvoering groot onderhoud 2017	diverse werkzaamheden groot onderhoud waaronder het vervangen van de halfverhardingen bij oeverpark De Hoorne i.s.m. het Hoogheemraadschap HHNK en maatregelen om de wildgroei aan waterplanten tegen te gaan die het recreatief gebruik van het meer hinderen.	x			
maatregelen efficiëntie en uit beheer nemen	Samen met de ondernemer die actief is op Dorregeest wordt bekeken hoe het budget voor de sloop van de kiosk en toiletten bij Dorregeest wordt ingezet om de exploitatie te faciliteren.	x	x		
onderh. kanoroute gem. Castricum	uitvoeren onderhoud in opdracht en voor rekening van de gemeente Castricum		x		
beheer wandelnetwerk Noord-Midden Kennemerland	uitvoeren onderhoud in opdracht en voor rekening van de gemeentes in Noord-Midden Kennemerland			x	
onderhoud Erfgoedpark De Hoop	de kosten voor het beheer van de opstallen worden incidenteel begroot omdat het schap op zoek is naar een exploitant voor het Erfgoedpark.	x			

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	7.679	-	7.679
Inzet RNH regulier	93.342	-	93.342
Totaal lasten regulier	**101.021**	**-**	**101.021**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 101.021**	**-**	**- 101.021**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 101.021**	**-**	**- 101.021**

Financieel	Toelichting
geen opmerkingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	31.339	2.532	33.871
Inzet RNH regulier	37.505	-	37.505
Totaal lasten regulier	**68.844**	**2.532**	**71.376**
Baten:			
Opbrengsten regulier	1.198	- 1.198	-
Totaal baten regulier	**1.198**	**- 1.198**	**-**
Saldo regulier	**- 67.646**	**- 3.730**	**- 71.376**
Lasten:			
Lasten incidenteel	13.177	-	13.177
Inzet RNH incidenteel	- 9.689	- 1.667	- 11.356
Totaal lasten incidenteel	**3.488**	**- 1.667**	**1.821**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 3.488**	**1.667**	**- 1.821**
Saldo Financiën	**- 71.134**	**- 2.063**	**- 73.197**

Financieel	Toelichting
hogere bedrijfskosten regulier	hogere afschrijvingen door aanschaf nieuwe toezichtboot.
lagere opbrengsten regulier	De vrijgekomen middelen worden beheerd via schatkistbankieren, wat geen rente oplevert.
lagere inzet RNH incidenteel	het negatieve saldo is een verlaging van de opslag op de tarieven van RNH die dient ter dekking van het personeelsrisico. Deze korting wordt net als de tarieven geïndexeerd. Per saldo betreft het een korting van 1,5% op de tarieven van RNH.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.880	-	1.880
Inzet RNH regulier	78.468	-	78.468
Totaal lasten regulier	**80.348**	**-**	**80.348**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 80.348**	**-**	**- 80.348**
Lasten:			
Lasten incidenteel	16.299	1.970	18.269
Inzet RNH incidenteel	3.675	830	4.505
Totaal lasten incidenteel	**19.974**	**2.800**	**22.774**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 19.974**	**- 2.800**	**- 22.774**
Saldo Bestuursadvisering	**- 100.322**	**- 2.800**	**- 103.122**

Financieel	Toelichting
hogere lasten incidenteel	hogere kosten recreatiemonitor voor uitvoering recreatieonderzoek voor alle terrein beherende organisaties in Noord Holland.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	9.520	-	9.520
juridische advisering	13.254	-	13.254
	22.774	-	22.774

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat				
aantal bezoeken monitoren en rapporteren	meten bezoeken aan oeverparken; uitbreiden systematiek meten gebruik meer; deelnemen en rapporteren recreatie onderzoek terreinbeheerders Noord Holland.		x		x
juridische advisering	juridisch advies indien strikt noodzakelijk	x			

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	38.638	-	38.638
Totaal lasten regulier	**38.638**	**-**	**38.638**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 38.638**	**-**	**- 38.638**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 38.638**	**-**	**- 38.638**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	16.771	-	16.771
Inzet RNH regulier	34.284	-	34.284
Totaal lasten regulier	**51.055**	**-**	**51.055**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 51.055**	**-**	**- 51.055**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 51.055**	**-**	**- 51.055**

Financieel	Toelichting
geen wijzigingen	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	activiteit ontwikkeld voor deelname bij promotionele dagen in recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
website vernieuwen	de nieuwe website voor het recreatieschap is in 2016 voorbereid en gaat medio 2017 online.		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	37.180	-	37.180
Totaal lasten regulier	**37.180**	**-**	**37.180**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 37.180**	**-**	**- 37.180**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	10.305	10.305
Inzet RNH incidenteel	-	51.577	51.577
Totaal lasten incidenteel	**-**	**61.882**	**61.882**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**- 61.882**	**- 61.882**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 37.180**	**- 61.882**	**- 99.062**

Financieel	Toelichting
hogere lasten incidenteel	het resterende budget voor de onderstaande projecten (zie tabel incidentele inspanningen) schuift door uit 2016.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
afstoten eiland De Pannekoek	1.688	-	1.688
reclamezuil langs de A9	4.753	-	4.753
herzien contracten Domeinen	2.988	-	2.988
de woudhaven aankoop, verpachten	21.775	-	21.775
voormalig Erfgoedpark de Hoop	30.678	-	30.678
	61.882	-	61.882

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en Leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap		x	x	

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
afstoten eiland De Pannekoek	eiland uit beheer onder zo gunstig mogelijke voorwaarden (inkomsten schap, openbaarheid). De beoogde exploitant voor de Woudhaven (zie onder) is geïnteresseerd in het eiland.	x			
herzien contracten Domeinen	doorlopend proces voor het afsluiten van passende huurcontracten met markconforme tarieven afgesloten voor reeds in verhuur uitgegeven water- en land percelen	x			x
uitgeven in erfpacht de Woudhaven	de beoogde exploitant voor de Woudhaven werkt zijn plannen uit in overleg met schap en gemeente. Inmiddels heef hij een deel van de Woudhaven in beheer overgenomen.	x	x		x
vrml. Erfgoedpark De Hoop	na het mislukken van de realisatie van Park Oudgeest wordt het uitgeven van het voormalige Erfgoedpark De Hoop vanaf de basis opgepakt.	x	x		x

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	419.174	- 41.244	377.930
Inzet RNH regulier	626.989	-	626.989
Totaal lasten regulier	**1.046.163**	**- 41.244**	**1.004.919**
Baten:			
Opbrengsten regulier	195.549	7.559	203.108
Totaal baten regulier	**195.549**	**7.559**	**203.108**
Saldo regulier	**- 850.614**	**48.803**	**- 801.811**
Lasten:			
Lasten incidenteel	75.226	154.110	229.336
Inzet RNH incidenteel	9.236	109.454	118.690
Totaal lasten incidenteel	**84.462**	**263.564**	**348.026**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	16.903	16.903
Totaal baten incidenteel	**-**	**16.903**	**16.903**
Saldo incidenteel	**- 84.462**	**- 246.661**	**- 331.123**
Saldo Totaal	**- 935.076**	**- 197.858**	**- 1.132.934**

4 OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	626.989	-	626.989
Bestuurskosten	1.880	-	1.880
Kantoorkosten	15.403	-	15.403
Vervoerskosten	21.273	-	21.273
PR & marketing	13.957	-	13.957
Bedrijfskosten	355.288	- 43.776	311.512
Projectkosten*	58.031	263.564	321.595
Afschrijvingen	37.451	2.532	39.983
Rentekosten	353	-	353
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**1.130.625**	**222.320**	**1.352.945**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	194.351	8.757	203.108
Financiële baten	1.198	- 1.198	-
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	-	16.903	16.903
Totaal baten	**195.549**	**24.462**	**220.011**
Resultaat deelprogramma's	**- 935.076**	**- 197.858**	**- 1.132.934**
Bijdrage participanten	1.007.012	25.175	1.032.187
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**71.936**	**- 172.683**	**- 100.747**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	71.936	35.719	107.655
Onttrekking algemene reserve	- 71.936	- 35.719	- 107.655
Toevoeging bestemmingsreserve	144.603	79.857	224.460
Onttrekking bestemmingsreserve	- 72.667	- 252.540	- 325.207
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 28 juni 2017.

voorzitter,
De heer A.Tekin

PROGRAMMA BEGROTING

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

2018

Velsen-Zuid, 31-3-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. PROGRAMMAPLAN		
1.1	Achtergrond	3
1.2	Financiële uitgangspunten	3
1.3	Overzicht participantenbijdrage RAUM 2017-2018	4
1.4	Overzicht participantenbijdrage BTL 2017-2018	4
1.5	Investeringsplan reserves recreatieschap	5
1.6	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	6
1.7	Doelenboom	6
1.8	Meerjarenperspectief	7
1.9	Programma accenten 2018	7
2. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
2.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2018	8
2.2	Geprognosticeerde balans	9
2.3	Meerjarenoverzicht	10
3. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018		
3.1	Gebiedsbeheer	11
3.2	Toezicht	13
3.3	Financiën	14
3.4	Bestuursadvisering	15
3.5	Secretariaat	17
3.6	Communicatie	18
3.7	Inrichting & ontwikkeling	19
3.8	Totaal	20
4. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT		21
5. BEPALING FINANCIEEL BEHEER		
5.1	Inleiding	22
5.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	22
5.3	Onderhoud Kapitaalgoederen	23
5.3.1	Wegen en fietspaden	23
5.3.2	Riolering	23
5.3.3	Water	23
5.3.4	Groen	23
5.3.5	Gebouwen	23
5.4	Financiering	23
5.4.1	Algemeen	23
5.4.2	Risicobeheer	24
5.5	Bedrijfsvoering	25
5.6	Verbonden partijen	25
5.7	Grondbeleid	25
6. OVERIGE GEGEVENS		
6.1	Vaststelling van het algemene bestuur	26
BIJLAGEN		
BIJLAGE 1 MEERJAREN INVESTERINGSSCHEMA		27
BIJLAGE 2 TARIEVENTABEL		28
BIJLAGE 3 KAART		30

1. Programmaplan 2018

1.1 Achtergrond

Het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een watersportgebied in het westen van de regio Laag Holland. De provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied, door middel van een gemeenschappelijke regeling.

In 2008 is de gemeenschappelijke regeling RAUM uitgebreid met de nieuwe recreatiegebieden De Buitenlanden en De Omzoom, welke in het kader van het Strategisch Groenproject IJmond tot Zaanstad zouden worden aangelegd. Door het wegvallen van een deel van de rijksgelden zijn in dit gebied vooral recreatieve verbindingen ontwikkelt en vrijwel geen vlakgroen.

In de afgelopen jaren is naar voren gekomen dat het schap onvoldoende middelen heeft om het benodigde groot onderhoud uit te voeren. Door de vele oevers en kades in beheer is de opgave voor groot onderhoud fors. De staat van onderhoud is nu over het algemeen nog goed, mede dankzij eerdere investeringen van de provincie. In totaal was er een sprake van een 'gat' in de begroting van ca. € 274.000.

Om dit probleem op te lossen is het RAUM een programma gestart om kosten te verminderen en meer inkomsten te werven. De resultaten hiervan worden gereserveerd voor het groot onderhoud. Aan de kant van inkomstenwerving is er reeds een nieuwe ondernemer van start op oeverpark Dorregeest in de reeds bestaande kiosk. Dit levert nu al inkomsten op, die in de toekomst wellicht hoger worden door een door de ondernemers gewenste uitbreiding. Voor oeverpark de Woudhaven is een geïnteresseerde ondernemer gevonden die dit gebied graag in exploitatie wil overnemen. Het realiseren van deze plannen vergt tijd. In de tussentijd heeft de ondernemer al een deel van het terrein in beheer overgenomen. Dat betekent dat het schap hier minder beheerslasten maakt.

Bezuinigingen zijn bijvoorbeeld het weghalen van een steiger bij Zwaansmeer en het vervangen van bruggen voor duikers. Een aantal van deze maatregelen is al doorgevoerd. Ook worden een aantal activiteiten gestaakt die het RAUM verricht op gemeentegronden en daar geen inkomsten voor ontvangt. De besparingen komen ten goede aan het budget voor groot onderhoud en vervangingen.

Tenslotte heeft het bestuur in 2016 besloten om de participantenbijdrage voor 5 jaar ieder jaar te verhogen met 2,5% voor een totale verhoging van ca. € 135.000. Ook deze verhoging komt ten goede aan het budget voor groot onderhoud en vervangingen.

1.2 Financiële uitgangspunten:

RAUM

1	**Indexatie:** Voor de indexering van de begroting van het RAUM en De Buitenlanden wordt uitgegaan van het indexcijfer dat jaarlijks wordt vastgesteld door het CBS (CPI nov. 2016).
2	Conform besluit AB 2016/6 wordt vanaf 2017 gedurende vijf jaar **de participantenbijdrage opgehoogd** met 2,5% om het tekort voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen ad € 270.000,- terug te dringen (50% middels verhogen participantenbijdrage, 50% middels inkomstenverwerving, inverdienen, bezuinigen).
3	**Korting tarieven Recreatie Noord-Holland (RNH):** In de programmabegroting 2017 is het uitgangspunt een korting van 2% op de tarieven van RNH.
4	**Terughoudend met verstrekken aanvullende opdrachten** waar in de begroting in 2017 geen rekening mee is gehouden.
5	**Verder implementeren** maatregelen om de meerjarenraming groot onderhoud vervangingen in evenwicht te brengen met de beschikbare middelen door te bezuinigingen en inkomsten te werven conform besluiten Taskforce.

De Buitenlanden

1 **Indexatie:** Voor de indexering van de begroting van het RAUM en De Buitenlanden wordt uitgegaan van het indexcijfer dat jaarlijks wordt vastgesteld door het CBS (CPI nov. 2016).

2 **Korting tarieven Recreatie Noord-Holland (RNH):** In de programmabegroting 2017 is het uitgangspunt een korting van 2% op de tarieven van RNH.

1.3 Overzicht participantenbijdrage RAUM 2017-2018

	programma begroting 2017	+ index	+ conform AB besluit 2016/06	begrotings-wijziging 2017
Indexatie		0,00%	2,5%	
Provincie Noord-Holland	**495.453**	-	12.386	**507.839**
Gemeente Alkmaar	**71.499**	-	1.787	**73.286**
Gemeente Beverwijk	**43.303**	-	1.083	**44.386**
Gemeente Castricum	**52.362**	-	1.309	**53.671**
Gemeente Heemskerk	**29.203**	-	730	**29.933**
Gemeente Heiloo	**24.168**	-	604	**24.772**
Gemeente Uitgeest	**52.362**	-	1.309	**53.671**
Gemeente Zaanstad	**238.662**	-	5.967	**244.629**
Totaal participantenbijdrage	**1.007.012**	**-**	**25.175**	**1.032.187**

	begrotings-wijziging 2017	+ index	+ conform AB besluit 2016/06	programma begroting 2018
Indexatie		0,65%	2,5%	
Provincie Noord-Holland	**507.839**	3.301	12.779	**523.919**
Gemeente Alkmaar	**73.286**	476	1.844	**75.606**
Gemeente Beverwijk	**44.386**	289	1.117	**45.792**
Gemeente Castricum	**53.671**	349	1.351	**55.371**
Gemeente Heemskerk	**29.933**	195	753	**30.881**
Gemeente Heiloo	**24.772**	161	623	**25.556**
Gemeente Uitgeest	**53.671**	349	1.351	**55.371**
Gemeente Zaanstad	**244.629**	1.590	6.155	**252.374**
Totaal participantenbijdrage	**1.032.187**	**6.710**	**25.973**	**1.064.870**

1.4 Overzicht participantenbijdrage BTL 2017-2018

	programma begroting 2017	+ index	begrotings-wijziging 2017
Indexatie		0,00%	
Provincie Noord-Holland	**236.638**	-	**236.638**
Gemeente Beverwijk	**13.399**	-	**13.399**
Gemeente Heemskerk	**11.826**	-	**11.826**
Gemeente Uitgeest	**4.179**	-	**4.179**
Gemeente Zaanstad	**49.266**	-	**49.266**
Totaal participantenbijdrage	**315.308**	**-**	**315.308**

	begrotings-wijziging 2017	+ index	programma begroting 2018
Indexatie		0,65%	
Provincie Noord-Holland	**236.638**	1.538	**238.176**
Gemeente Beverwijk	**13.399**	87	**13.486**
Gemeente Heemskerk	**11.826**	77	**11.903**
Gemeente Uitgeest	**4.179**	27	**4.206**
Gemeente Zaanstad	**49.266**	320	**49.586**
Totaal participantenbijdrage	**315.308**	**2.049**	**317.357**

1.5 Investeringsplan reserves recreatieschap

Er zijn vier reserves, de algemene reserve, de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen, algemene reserve Y-Z en de bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z. Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd respectievelijk onttrokken. Aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen worden de netto uitgaven van vervangings investeringen onttrokken.

Algemene Reserve (RAUM)
Conform bestuursbesluit (2012/12) bedraagt de algemene reserve van het recreatieschap maximaal 2,5% van de lasten in 2013. In de jaarrekening van 2015 was dat ca. € 45.000. Deze reserve wordt gebruikt om lopende uitgaven te dekken en kleine tegenslagen op te vangen. De geïnventariseerde risico's voor het schap zijn gekwantificeerd op € 460.000. Bij risico's groter dan de algemene reserve dienen de participerende gemeenten in voorkomende gevallen garant te staan. Door het Ministerie van BZK is hier nadrukkelijk op gewezen in haar brief van 15 september 2015. Deze brief is ter kennis gesteld aan de participanten.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen (RAUM)
De bestemmingsreserve is bedoeld om het groot onderhouden en de vervangingen van de voorzieningen van het schap uit te voeren. De hoogte van de reserve bedroeg in de jaarrekening 2016 ca. € 850.000. Op de middellange en lange termijn is de reserve onvoldoende om het noodzakelijke groot onderhoud te bekostigen. Over 10-15 jaar is een bedrag van ca. 4,8 miljoen euro nodig.

Algemene reserve Y tot Z (BTL)
In het AB van 26 november 2009 is besloten een algemene reserve en bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z te vormen. De algemene reserve Y-Z is gevormd om schommelingen in het exploitatiesaldo op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserve Y tot Z (BTL)
De bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap. Aan deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks 25% van de participantenbijdrage toegevoegd.

1.6 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij het RAUM zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen in de jaarrekening 2016. Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	BGR 2017	BGR 2018	BGR 2019
netto schuldquote	-58%	-85%	-86%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-58%	-85%	-86%
solvabiliteitsratio	83%	85%	85%
structurele exploitatieruimte	14%	4%	15%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

1.7 Doelenboom Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Voor het RAUM is een doelenboom opgesteld op basis van de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling, de kaders van de Ontwikkelingsvisie die door het algemeen bestuur is vastgesteld op 9 april 2008, en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De doelenboom is het jaarlijks het vertrekpunt voor het opstellen van het programma van het recreatieschap. Het programma is uitgangspunt voor de schapsbegroting.

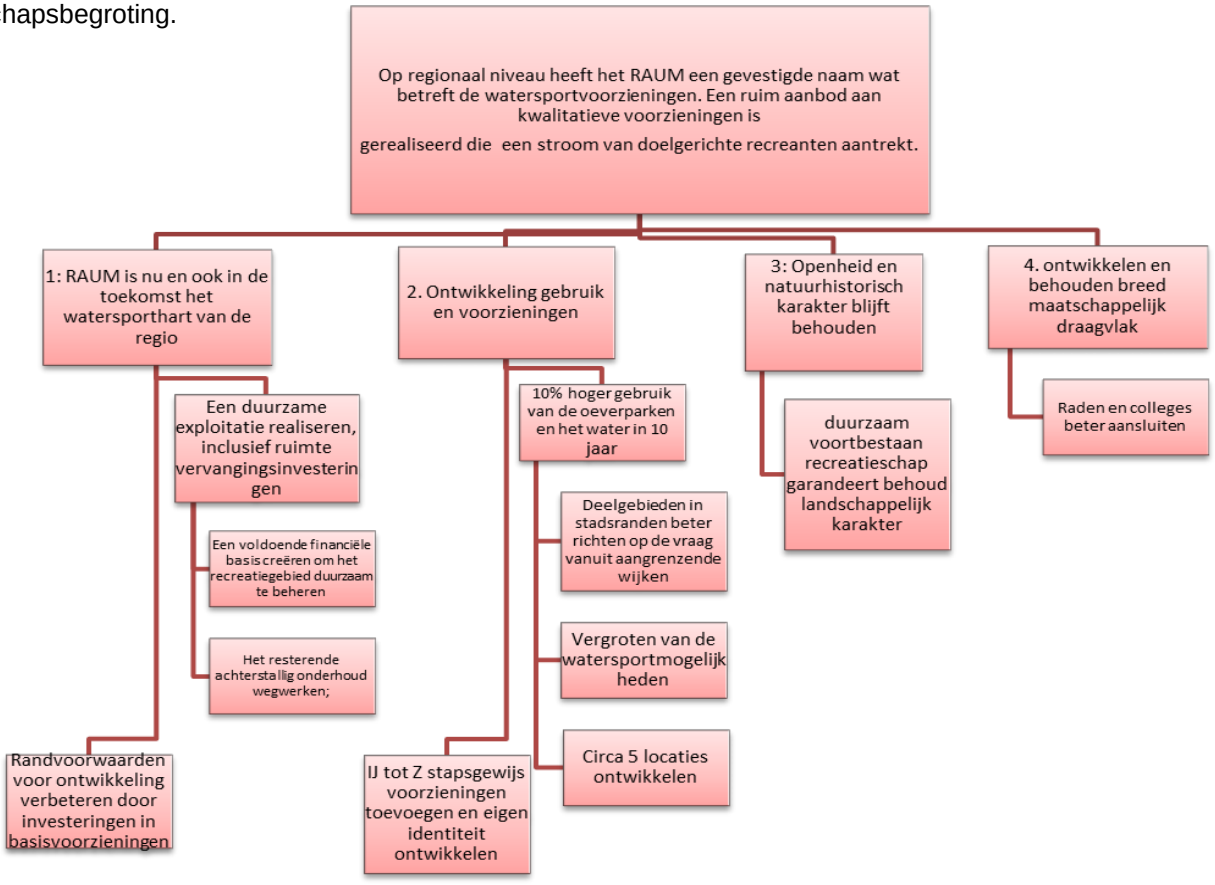

1.7 Meerjarenperspectief

- Verkennen mogelijkheden voor, en zoveel mogelijk realiseren van ontwikkelingen op de oeverparken in overeenstemming met de visie.
- Succesvolle uitgifte van het voormalig Erfgoedpark De Hoop
- Programmatisch aanpakken van de opgave voor groot onderhoud en vervangingen met de beschikbare middelen door enerzijds bezuinigingen door te voeren en anderzijds meer inkomsten te genereren, conform de besluitvorming uit 2013.
- Het programma en de andere doelstellingen van het schap uitvoeren binnen het raamwerk van het rapport 'Naar een duurzame instandhouding van het recreatiegebied Alkmaarder-en Uitgeestermeer'.

1.8 Programma accenten 2018

- Afronden uitgifte in ondererfpacht voormalig erfgoedpark De Hoop en De Woudhaven
- Bereiken begrotingsevenwicht inclusief voldoende ruimte voor Groot Onderhoud en vervangingen.
- Ontwikkeling nieuw inrichtingsprogramma voor recreatiegebied De Buitenlanden

2. FINANCIËLE ONDERBOUWING

2.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2018

	Begroting 2018			Begrotingswijziging 2017			Rekening 2016		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	826.172	204.429	- 621.743	886.850	220.011	- 666.839	740.541	278.514	- 462.027
2 Toezicht	60.798	-	- 60.798	101.021	-	- 101.021	82.487	-	- 82.487
3 Financiën	80.493	-	- 80.493	73.197	-	- 73.197	67.012	18.508	- 48.504
4 Bestuursadvisering	103.792	-	- 103.792	103.122	-	- 103.122	99.172	-	- 99.172
5 Secretariaat	38.889	-	- 38.889	38.638	-	- 38.638	41.420	-	- 41.420
6 Communicatie	51.387	-	- 51.387	51.055	-	- 51.055	50.959	-	- 50.959
7 Inrichting & ontwikkeling	37.422	-	- 37.422	99.062	-	- 99.062	64.957	-	- 64.957
Bijdrage participanten		1.064.870	1.064.870		1.032.187	1.032.187		1.000.312	1.000.312
Totaal lasten en baten	**1.198.953**	**1.269.299**	**70.346**	**1.352.945**	**1.252.198**	**- 100.747**	**1.146.547**	**1.297.334**	**150.786**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**70.346**			**- 100.747**			**150.786**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	143.006	-	143.006	107.655	-	107.655	206.786	-	206.786
Onttrekking algemene reserve		143.006	- 143.006	-	107.655	- 107.655	-	206.786	- 206.786
Toevoeging bestemmingsreserve	265.727	-	265.727	224.460	-	224.460	313.360	-	313.360
Onttrekking bestemmingsreserve	-	195.381	- 195.381	-	325.207	- 325.207	-	162.573	- 162.573
Totaal lasten en baten	**1.607.686**	**1.607.686**	-	**1.685.060**	**1.685.060**	-	**1.666.693**	**1.666.693**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**1.607.686**	**1.607.686**	**-**	**1.685.060**	**1.685.060**	**-**	**1.666.693**	**1.666.693**	**-**

2.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Geprognosticeerde balans per 31-12-2017 en 31-12-2018

Activa	31-12-2018	31-12-2017
Materiële vaste activa	**414.189**	**419.585**
Vorderingen op lange termijn		
Effecten	-	-
Deposito's	-	-
Leningen u/g	-	-
Totaal vorderingen op lange termijn	**-**	**-**
Voorraden	**-**	**-**
Saldo werkkapitaal	**1.665.406**	**1.400.583**
Totaal	**2.079.595**	**1.820.168**

Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Reserves/fondsen		
Kapitaal	408	408
Algemene reserve	45.392	45.392
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	818.902	748.556
Algemene reserve Y-Z	701.916	592.174
Bestemmingsresere Y-Z	512.976	433.637
Totaal reserves en fondsen	**2.079.595**	**1.820.168**
Langlopende schulden		
Leningen o/g	**-**	**-**
Totaal	**2.079.595**	**1.820.168**

Staat van reserves en fondsen

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31 december
Kapitaal	2017	€ 408	€ -	€ -	€ 408
Algemene reserve	2017	€ 45.392	€ 107.655	€ 107.655	€ 45.392
Bestemmingsres. vervangingsinvest.	2017	€ 849.303	€ 325.207	€ 224.460	€ 748.556
Algemene reserve Y-Z	2017	€ 482.698	€ 64.267	€ 173.743	€ 592.174
Bestemmingsreserve Y-Z	2017	€ 369.370	€ 14.560	€ 78.827	€ 433.637
Totaal reserves/fondsen		**€ 1.747.172**	**€ 511.689**	**€ 584.685**	**€ 1.820.168**

Naam van het fonds	Jaar	Saldo 1 januari	Onttrekking	Toevoeging	Saldo 31 december
Kapitaal	2018	€ 408	€ -	€ -	€ 408
Algemene reserve	2018	€ 45.392	€ 143.006	€ 143.006	€ 45.392
Bestemmingsres. vervangingsinvest.	2018	€ 748.556	€ 195.381	€ 265.727	€ 818.902
Algemene reserve Y-Z	2018	€ 592.174	€ 79.339	€ 189.081	€ 701.916
Bestemmingsreserve Y-Z	2018	€ 433.637	€ -	€ 79.339	€ 512.976
Totaal reserves/fondsen		**€ 1.820.168**	**€ 417.726**	**€ 677.153**	**€ 2.079.595**

2.3 MEERJARENRAMING RAUM

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	641.922	669.252	673.602	677.980	682.387	686.823
	besparingsmaatregelen regulier	-16.621	-16.729	-16.838	-16.947	-17.057	-17.168
	regulier	625.301	652.523	656.764	661.033	665.330	669.655
	incidenteel: GO/V	192.598	61.000	61.000	61.000	61.000	61.000
	toev. budget GO/V nav resultaten structureel tekort	41.796	112.649	139.442	167.085	195.603	195.603
	incidenteel: GO/V	234.394	173.649	200.442	228.085	256.603	256.603
	incidenteel: Erfgoedpark	27.155	-	-	-	-	-
	saldo beheer	**886.850**	**826.172**	**857.206**	**889.118**	**921.933**	**926.258**
2. Toezicht	regulier	**101.021**	**60.798**	**61.193**	**61.591**	**61.991**	**62.394**
3. Financien	regulier	71.376	77.069	77.570	78.074	78.581	79.092
	incidenteel	-9.846	-8.243	-8.297	-8.351	-8.405	-8.460
	incidenteel: Erfgoedpark	11.667	11.667	11.667	11.667	11.667	11.667
	saldo financiën	**73.197**	**80.493**	**80.940**	**81.390**	**81.843**	**82.299**
4. Bestuursadvisering	regulier	80.348	80.870	81.396	81.925	82.458	82.994
	incidenteel: r.monitor, juridisch advies	12.774	12.857	12.941	13.025	13.110	13.195
	incidenteel: Erfgoedpark	10.000	10.065	10.000	10.000	10.000	10.000
	saldo bestuursadvisering	**103.122**	**103.792**	**104.337**	**104.950**	**105.568**	**106.189**
5. Secretariaat	regulier	**38.638**	**38.889**	**39.142**	**39.396**	**39.652**	**39.910**
6. Communicatie	regulier	**51.055**	**51.387**	**51.721**	**52.057**	**52.395**	**52.736**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	37.180	37.422	37.665	37.910	38.156	38.404
	incidenteel: GO/V gebouwen, juridisch advies	31.204	-	-	-	-	-
	incidenteel: Erfgoedpark	30.678					
	saldo inrichting & ontwikkeling	**99.062**	**37.422**	**37.665**	**37.910**	**38.156**	**38.404**
	totaal lasten	**1.352.945**	**1.198.953**	**1.232.204**	**1.266.412**	**1.301.538**	**1.308.190**
	Baten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	203.108	204.429	205.758	207.095	208.441	209.796
	incidenteel	16.903	-	-	-	-	-
	Bijdrage participanten*	1.032.187	1.064.870	1.098.584	1.133.366	1.169.252	1.176.851
	totaal baten	**1.252.198**	**1.269.299**	**1.304.342**	**1.340.461**	**1.377.693**	**1.386.647**
	resultaat voor bestemming	**-100.747**	**70.346**	**72.138**	**74.049**	**76.155**	**78.457**

jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
reserves/fondsen per 31-12	794.356	864.702	936.840	1.010.889	1.087.044	1.165.501
weerstandsvermogen	45.392	45.392	45.392	45.392	45.392	45.392
* Totaal bijdrage participanten	**1.032.187**	**1.064.870**	**1.098.584**	**1.133.366**	**1.169.252**	**1.176.851**
Verdeling:						
Provincie Noord-Holland	507.839	523.919	540.507	557.619	575.274	579.014
Gemeente Alkmaar	73.286	75.606	78.000	80.470	83.018	83.558
Gemeente Beverwijk	44.386	45.792	47.242	48.738	50.281	50.608
Gemeente Castricum	53.671	55.371	57.124	58.933	60.799	61.194
Gemeente Heemskerk	29.933	30.881	31.859	32.868	33.909	34.129
Gemeente Heiloo	24.772	25.556	26.365	27.200	28.061	28.243
Gemeente Uitgeest	53.671	55.371	57.124	58.933	60.799	61.194
Gemeente Zaanstad	244.629	252.374	260.365	268.609	277.114	278.915
	1.032.187	1.064.870	1.098.586	1.133.370	1.169.255	1.176.855

N.B. In 2013 heeft het bestuur besloten tot een aantal maatregelen om de kosten terug te dringen c.q. inkomsten te verwerven (AB 21 november 2013). De inkomstenverwerving loopt achter op schema. De gemeenteraad van Uitgeest heeft geen medewerking gegeven aan de ontwikkeling van het vrml. Erfgoedpark De Hoop. Dit had tot een substantieel deel van de inkomsten moeten leiden.

Op het terrein Dorregeest wordt met ondernemers onderhandeld en De Woudhaven is deels in beheer genomen door een beoogd erfpachter. Deze ontwikkelingen zijn nog niet voldoende uitgekristalliseerd dat duidelijk wordt op welke inkomsten het schap kan rekenen. Bovendien zou het noemen dan bedragen de onderhandelingspositie van het schap ernstig kunnen benadelen.

Het beoogde bedrag voor groot onderhoud en vervanging is geraamd op € 335.000,- per jaar, omdat er over 10-15 jaar forse investeringen nodig zijn voor onder meer de beschoeiing. Er is nu slechts € 61.000,- per jaar beschikbaar. Met de extra participantenbijdrage van 2,5% per jaar wordt een deel van dit tekort ingehaald. Het overige deel zal uit inkomsten moeten komen die het schap verkrijgt van erfpacht en/of huur en uit inverdieneffecten door goedkoper beheer of uit beheer nemen van voorzieningen en diensten. Dit is de reden dat onder incidenteel GO/V een bedrag in 2022 staat van € 256.603,- i.p.v. € 335.000,-.

3 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	346.952	317.729	310.040
Inzet RNH regulier	305.571	307.572	300.595
Totaal lasten regulier	**652.523**	**625.301**	**610.634**
Baten:			
Opbrengsten regulier	204.429	203.108	206.935
Totaal baten regulier	**204.429**	**203.108**	**206.935**
Saldo regulier	**- 448.094**	**- 422.193**	**- 403.700**
Lasten:			
Lasten incidenteel	158.399	187.585	108.099
Inzet RNH incidenteel	15.250	73.964	21.808
Totaal lasten incidenteel	**173.649**	**261.549**	**129.907**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	56.000
Project subsidies	-	16.903	15.579
Totaal baten incidenteel	**-**	**16.903**	**71.579**
Saldo incidenteel	**- 173.649**	**- 244.646**	**- 58.328**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 621.743**	**- 666.839**	**- 462.027**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
reservering groot onderhoud	173.649	-	173.649
	173.649	-	173.649

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk	
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x		x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x		x	
uitvoeren meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	uitgevoerd volgens planning en binnen budget	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	verontreiniging tijdig opgemerkt	x			
coördineren en communiceren over zwemlocaties met derden	goede communicatie over veiligheid van zwemwater		x		x
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	inzet nuttig voor schap en bevredigend voor deelnemers			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
coördineren uitvoering faunabeheer	overlast vossen niet toegenomen	x			x
deelname watersportdag	succesvolle promotie schap bij evenement		x		x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
groot onderhoud & vervangingen	groot onderhoud volgens planning uitgevoerd			x	

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	7.729	7.679	8.839
Inzet RNH regulier	53.069	93.342	73.648
Totaal lasten regulier	**60.798**	**101.021**	**82.487**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 60.798**	**- 101.021**	**- 82.487**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 60.798**	**- 101.021**	**- 82.487**

Financieel	Toelichting
lagere lasten inzet regulier	Bij besluit van het AB van 23 november 2016 wordt het vaartoezicht vanuit het recreatieschap per 1 januari 2018 gestaakt en mogelijk gefinancierd door de gemeenten Uitgeest en Castricum.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	39.320	33.871	30.240
Inzet RNH regulier	37.749	37.505	34.895
Totaal lasten regulier	**77.069**	**71.376**	**65.136**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	297
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**297**
Saldo regulier	**- 77.069**	**- 71.376**	**- 64.838**
Lasten:			
Lasten incidenteel	13.187	13.177	11.667
Inzet RNH incidenteel	- 9.763	- 11.356	- 9.791
Totaal lasten incidenteel	**3.424**	**1.821**	**1.876**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	18.211
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**18.211**
Saldo incidenteel	**- 3.424**	**- 1.821**	**16.335**
Saldo Financiën	**- 80.493**	**- 73.197**	**- 48.504**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	1.892	1.880	-
Inzet RNH regulier	78.978	78.468	81.389
Totaal lasten regulier	**80.870**	**80.348**	**81.389**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 80.870**	**- 80.348**	**- 81.389**
Lasten:			
Lasten incidenteel	18.388	18.269	15.248
Inzet RNH incidenteel	4.534	4.505	2.535
Totaal lasten incidenteel	**22.922**	**22.774**	**17.783**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**- 22.922**	**- 22.774**	**- 17.783**
Saldo Bestuursadvisering	**- 103.792**	**- 103.122**	**- 99.172**

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	9.582	-	9.582
juridische advisering	13.340	-	13.340
	22.922	-	22.922

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x	
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening		x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x	x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord		x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat				
aantal bezoeken monitoren en rapporteren	monitoren gebruik oeverparken en meer		x		x
juridische advisering	juridisch advies indien strikt noodzakelijk	x			

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	38.889	38.638	41.420
Totaal lasten regulier	**38.889**	**38.638**	**41.420**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 38.889**	**- 38.638**	**- 41.420**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 38.889**	**- 38.638**	**- 41.420**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	16.880	16.771	15.552
Inzet RNH regulier	34.507	34.284	35.407
Totaal lasten regulier	**51.387**	**51.055**	**50.959**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 51.387**	**- 51.055**	**- 50.959**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 51.387**	**- 51.055**	**- 50.959**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	activiteit ontwikkeld voor deelname bij promotionele dagen in recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	37.422	37.180	25.988
Totaal lasten regulier	**37.422**	**37.180**	**25.988**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 37.422**	**- 37.180**	**- 25.988**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	10.305	3.933
Inzet RNH incidenteel	-	51.577	35.036
Totaal lasten incidenteel	**-**	**61.882**	**38.969**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**- 61.882**	**- 38.969**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 37.422**	**- 99.062**	**- 64.957**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop			x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en Leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap		x	x	

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	412.773	377.930	364.671
Inzet RNH regulier	586.185	626.989	593.341
Totaal lasten regulier	**998.958**	**1.004.919**	**958.013**
Baten:			
Opbrengsten regulier	204.429	203.108	207.232
Totaal baten regulier	**204.429**	**203.108**	**207.232**
Saldo regulier	**- 794.529**	**- 801.811**	**- 750.780**
Lasten:			
Lasten incidenteel	189.974	229.336	138.946
Inzet RNH incidenteel	10.021	118.690	49.589
Totaal lasten incidenteel	**199.995**	**348.026**	**188.535**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	74.211
Project subsidies	-	16.903	15.579
Totaal baten incidenteel	**-**	**16.903**	**89.789**
Saldo incidenteel	**- 199.995**	**- 331.123**	**- 98.745**
Saldo Totaal	**- 994.524**	**- 1.132.934**	**- 849.526**

4 OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	586.185	626.989	593.341
Bestuurskosten	1.892	1.880	-
Kantoorkosten	15.504	15.403	12.748
Vervoerskosten	21.411	21.273	17.172
PR & marketing	14.048	13.957	15.552
Bedrijfskosten	340.694	311.512	329.553
Projectkosten*	173.468	321.595	140.444
Afschrijvingen	45.396	39.983	37.398
Rentekosten	355	353	337
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**1.198.953**	**1.352.945**	**1.146.547**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	204.429	203.108	206.935
Financiële baten	-	-	297
Overige opbrengsten	-	-	74.211
Project subsidies	-	16.903	15.579
Totaal baten	**204.429**	**220.011**	**297.022**
Resultaat deelprogramma's	**- 994.524**	**- 1.132.934**	**- 849.526**
Bijdrage participanten	1.064.870	1.032.187	1.000.312
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**70.346**	**- 100.747**	**150.786**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	143.006	107.655	206.786
Onttrekking algemene reserve	- 143.006	- 107.655	- 206.786
Toevoeging bestemmingsreserve	265.727	224.460	313.360
Onttrekking bestemmingsreserve	- 195.381	- 325.207	- 162.573
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

5. BEPALINGEN FINANCIEEL BEHEER

5.1 Inleiding
Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is van toepassing op de begroting van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. Dit betekent dat in afzonderlijke paragrafen in de begroting de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen dienen te worden vastgelegd. De begroting dient ten minste de volgende paragrafen te bevatten, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is, namelijk lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit -zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beschikt om niet begrote kosten te dekken- en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

a. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit wordt opgebouwd uit:
1. de budgettaire ruimte (post onvoorzien);
2. de reserves;
3. de voorzieningen.

Ad 1 De budgettaire ruimte (post onvoorzien)
Binnen de begroting 2018 is geen structurele post "Onvoorzien" opgenomen, welke is bedoeld om eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar te kunnen opvangen.

Bij recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis, direct tot gevolg dat de uitvoering van beleid on druk komt te staan.

Ad 2 De reserves
Reserves kunnen worden onderscheiden in algemene, bestemmings- en stille reserves. De reserves zijn weergegeven op bladzijde 9.

Ad 3 De voorzieningen
Er zijn geen voorzieningen aanwezig.

b. inventarisatie van de risico's
Elk jaar worden de risico's opnieuw in beeld gebracht en gekwantificeerd. De uitwerking hiervan is als bijlage bij de jaarrekening 2016 meegezonden. De kwantificering van de risico's heeft geleid tot een gewenst weerstandsvermogen van € 484.000. Dit is echter niet direct beschikbaar, omdat er conform het bestuursbesluit van 15 november 2012 besloten is om in de algemene reserve 2,5% van de lasten van 2013 aan te houden. Dit betekent een algemene reserve van € 45.392,-. Dit betekent dat er eventueel beroep gedaan wordt op de participanten indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de reserve overschrijden.

c. beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's
De weerstandscapaciteit wordt vanaf het jaar 2003 conform de Gemeenschappelijke Regeling van Alkmaarder- en Uitgeestermeer en het beleidsplan opgebouwd door het positieve resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve. Als gevolg van de indexering van de participantenbijdrage en het wegvallen van de aflossing op versneld afgeschreven investeringen wordt de algemene reserve vanaf 2010 weer langzaam opgebouwd. Het beleid is er op gericht om de reserves te consolideren. Het recreatieschap accepteert daarbij wel het renterisico, maar geen beleggingsrisico’s.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, welke op basis van de BBV dienen te worden opgenomen in de begroting.

5.3.1 Wegen en fietspaden

De wegen en fietspaden, in het beheer bij het recreatieschap, worden elk jaar geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Aan de hand van de uitkomst van de inspecties wordt jaarlijks groot onderhoud uitgevoerd.

5.3.2 Riolering

In het recreatiegebied ligt een rioleringssysteem waarop toiletgebouwen en overige accommodaties zijn aangesloten. Voor het regulier onderhoud zijn servicecontracten afgesloten.

5.3.3 Water

Wateroppervlakken hebben een grote invloed op het landschap en de natuur en vervullen een scala aan recreatieve functies. Kwaliteitszorg is een belangrijk uitgangspunten voor het beheer en onderhoud. Daarbij moet gedacht worden aan schouwwerkzaamheden en het op diepte houden van de watergangen.

5.3.4 Groen

Het gebiedsonderhoud wordt voor het overgrote deel in opdracht van het recreatieschap door aannemers uitgevoerd. De aannemer zorgt voor tijdig maaien van het dag kampeerterrein, beplantingsvormen worden op hun specifieke functie onderhouden door middel van snoeien, kappen, dunnen en verjongen, het opruimen van afval, het schoonmaken van sloten, enz. De beheerders zien er op toe dat de aannemer tijdig aan zijn verplichtingen voldoet en coördineren de werkzaamheden c.q. stemmen die af op het gebruik van de terreinen.

Tevens wordt een beperkt deel van de onderhoudswerkzaamheden door eigen dienst medewerkers uitgevoerd.

5.3.5 Gebouwen

Jaarlijks wordt regulier onderhoud gepleegd aan gebouwen van het recreatieschap. Naast regulier onderhoud wordt er ook ieder jaar aan een aantal gebouwen groot onderhoud uitgevoerd.

5.4 Financiering

5.4.1 Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 19 maart 2003 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar financieringsstatuut vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Tevens is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

5.4.2 Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit het kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

a. Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van het limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening kasgeldlimiet

Begrotingstotaal (lasten)	1.198.953
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,2%
Kasgeldlimiet	**98.314**

b. Renterisiconorm
De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten avn de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening renterisiconorm

Stand van de vaste schuld per 1 januari				0
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage				20%
a. Renterisiconorm			**€**	**-**
b. Renteherziening op vaste schuld o/g	€	-		
c. Renteherziening op vaste schuld u/g	€	-		
d. Totaal renteherziening op vaste schuld (b-c)	€	-		
e. Nieuw aan te trekken vaste geldleningen	€	-		
f. Nieuw verstrekte vaste geldleningen	€	-		
g. Netto nieuw aan te trekken schuld (e-f)	€	-		
h. Te betalen aflossing vaste schuld	€	-		
i. Bedrag herfinanciering (laagste van g en h)	€	-		
j. Renterisico op vaste schuld (d+g)	€	-		

Begroting beneden renterisiconorm

5.5 Bedrijfsvoering

Met de oprichting van Recreatie Noord-Holland, per 1 juli 2004, hebben de besturen van de Recreatieschappen ingestemd met het besluit van het provinciaal bestuur dat Recreatie Noord Holland N.V. is aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen.
Vanaf 1 januari 2009 is een overeenkomst tussen de Recreatieschappen en Recreatie Noord-Holland N.V. afgesloten. Deze overeenkomst had een looptijd van 5 jaar en liep van 2009 t/m 2013. Deze overeenkomst is vervolgens met 5 jaar verlengd tot en met 2018. In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

5.6 Verbonden partijen

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een samenwerkingsverband, in de vorm van een Gemeenschappelijke regeling. De hieronder vermelde participanten nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling:
Provincie Noord-Holland
Gemeente Alkmaar
Gemeente Beverwijk
Gemeente Castricum
Gemeente Heemskerk
Gemeente Heiloo
Gemeente Uitgeest
Gemeente Zaanstad

5.7 Grondbeleid

Het Recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.
Indien het recreatieschap enig zakelijk dan wel persoonlijk recht verwerft op gronden, grenzend aan het gebied, worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

6. OVERIGE GEGEVENS

6.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 28 juni 2017.

voorzitter,
De heer A.Tekin

BIJLAGE 1 MEERJARENOVERZICHT INVESTERINGEN

jaar van aanschaf	object	aanschaf-kosten	afschrijvings-termijn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	BEDRIJFSWAGENS EN TOEBEH.										
2017	Aanhanger HAPA (drie zijden kiepend)	€ 5.500,00	5/7 jaar	€ 5.500,00							€ 5.500,00
2017	Citroën C3	€ 19.000,00	5/7 jaar	€ 19.000,00						€ 19.000,00	
2018	Mitsubishi L200 DI-D Club Cab Invite	€ 40.000,00	5/7 jaar		€ 40.000,00						
	BOTEN										
2019	Botentrailer KALF t.b.v. snelle motorboot	€ 1.600,00	5/7 jaar			€ 1.600,00					
2019	Aluminium werkbootje met Yamaha 8 PK BBM	€ 4.500,00	10 jaar			€ 4.500,00					
2020	Rijdende Kraan voor Werkboot	€ 3.650,00	10 jaar				€ 3.650,00				
2020	Scheeps motor	€ 11.800,00	15 jaar				€ 11.800,00				
2020	Boegschroef voor Werkboot	€ 8.200,00	10 jaar				€ 8.200,00				
2021	Snelle Motorboot t.b.v Toezicht	€ 45.700,00	5/7 jaar					€ 36.000,00			
2022	Roeiboot staal	€ 2.200,00	10 jaar						€ 2.200,00		
2032	Werkschip met toebehoren	€ 36.500,00	30 jaar								
				€ 24.500,00	€ 40.000,00	€ 6.100,00	€ 23.650,00	€ 36.000,00	€ 2.200,00	€ 19.000,00	€ 5.500,00

BIJLAGE 2: TARIEVENTABEL

Behorend bij de Legesverordening 2015, vastgesteld door het algemeen bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 25 november 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	**DOCUMENTEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschriften in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2.	**ARCHIEFWERKZAAMHEDEN, OPZOEKEN STUKKEN**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3.	**VERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN OP GROND VAN DE ALGEMENE VERORDENING (AV) VAN HET RECREATIESCHAP**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - *commerciële* doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *****) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-

3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

***)** Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied. De legesverordening kan hiervoor een drempel opwerken als er ontheffing van de Algemene Verordening nodig is. De legesverordening biedt in artikel 6 lid 2 de mogelijkheid tot vrijstelling van heffing van leges of tot vermindering van het bedrag.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken ingeval van:

- sport- en speldagen van scholen;
- benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

4.	**OVERNACHTEN PASSANTENPLAATSEN IN DE WOUDHAVEN**	
	Aard van de dienstverlening	Tarief
4.1	Overnachten in de Woudhaven: - bij een bootlengte tot 7 meter, per nacht - bij een bootlengte van 7 tot 9 meter, per nacht - bij een bootlengte van meer dan 9 meter, per nacht	 € 3,- € 5,- € 7,-

Definitie overnachting bij 4.1: in de periode gelegen tussen 18.00 uur en 9.00 uur de volgende ochtend op enig moment binnen dat tijdvak afgemeerd zijn aan een steiger of kade in de Woudhaven.

BIJLAGE 3 KAART

PROGRAMMA BEGROTING

GROENGEBIED DE BUITENLANDEN

2018

Velsen-Zuid, 31-3-2017

Inhoudsopgave

		Blz.
1. FINANCIËLE ONDERBOUWING		
1.1	Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2018	3
1.2	Meerjarenraming	4
2. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018		
2.1	Gebiedsbeheer	5
2.2	Toezicht	7
2.3	Financiën	8
2.4	Bestuursadvisering	9
2.5	Secretariaat	10
2.6	Communicatie	11
2.7	Inrichting & ontwikkeling	12
2.8	Totaal	13
3. OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT		14
4. OVERIGE GEGEVENS		
4.1	Vaststelling van het algemene bestuur	15

1. FINANCIËLE ONDERBOUWING

1.1 HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BEGROTINGSJAAR 2018

	Deelprogramma	Begroting 2018 lasten	Begroting 2018 baten	Begroting 2018 saldo	Begrotingswijziging 2017 lasten	Begrotingswijziging 2017 baten	Begrotingswijziging 2017 saldo	Rekening 2016 lasten	Rekening 2016 baten	Rekening 2016 saldo
1	Gebiedsbeheer	77.855	-	- 77.855	91.912	-	- 91.912	81.634	-	- 81.634
2	Toezicht	4.537	-	- 4.537	4.508	-	- 4.508	2.509	-	- 2.509
3	Financiën	7.108	-	- 7.108	6.619	-	- 6.619	4.797	-	- 4.797
4	Bestuursadvisering	13.233	-	- 13.233	13.147	-	- 13.147	10.775	-	- 10.775
5	Secretariaat	1.075	-	- 1.075	1.068	-	- 1.068	1.067	-	- 1.067
6	Communicatie	5.696	-	- 5.696	5.660	-	- 5.660	5.912	-	- 5.912
7	Inrichting & ontwikkeling	18.772	-	- 18.772	250.882	232.231	- 18.651	207.448	185.835	- 21.613
	Bijdrage participanten		317.357	317.357		315.308	315.308		313.209	313.209
	Totaal lasten en baten	**128.276**	**317.357**	**189.081**	**373.796**	**547.539**	**173.743**	**314.142**	**499.044**	**184.902**
	Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**189.081**			**173.743**			**184.902**		
	Resultaatbestemming									
	Toevoeging algemene reserve Y-Z	189.081	-	189.081	173.743	-	173.743	184.902	-	184.902
	Onttrekking algemene reserve Y-Z	-	79.339	- 79.339	-	64.267	- 64.267	-	67.416	- 67.416
	Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	79.339	-	79.339	78.827	-	78.827	78.302	-	78.302
	Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	-	-	-	-	14.560	- 14.560	-	10.886	- 10.886
	Totaal lasten en baten	**396.696**	**396.696**	-	**626.366**	**626.366**	-	**577.346**	**577.346**	-
	Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
	Totalen-generaal	**396.696**	**396.696**	**-**	**626.366**	**626.366**	**-**	**577.346**	**577.346**	**-**

1.2 MEERJARENRAMING BTL

index: 0,65% cf programmabegroting 2018

Deelprogramma		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Lasten						
1. Gebiedsbeheer	regulier	77.352	77.855	78.361	78.870	79.383	79.899
	incidenteel:	14.560	-	-	-	-	-
	saldo beheer	**91.912**	**77.855**	**78.361**	**78.870**	**79.383**	**79.899**
2. Toezicht	regulier	**4.508**	**4.537**	**4.566**	**4.596**	**4.626**	**4.656**
3. Financien	regulier	8.261	8.315	8.369	8.423	8.478	8.533
	incidenteel	-1.642	-1.207	-1.215	-1.223	-1.231	-1.239
	saldo financiën	**6.619**	**7.108**	**7.154**	**7.200**	**7.247**	**7.294**
4. Bestuursadvisering	regulier	**13.147**	**13.232**	**13.318**	**13.405**	**13.492**	**13.580**
5. Secretariaat	regulier	**1.068**	**1.075**	**1.082**	**1.089**	**1.096**	**1.103**
6. Communicatie	regulier	**5.660**	**5.697**	**5.734**	**5.771**	**5.809**	**5.847**
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	18.651	18.772	18.894	19.017	19.141	19.265
	incidenteel:	232.231	-	-	-	-	-
	saldo inrichting & ontwikkeling	**250.882**	**18.772**	**18.894**	**19.017**	**19.141**	**19.265**
	totaal lasten	**373.796**	**128.276**	**129.109**	**129.948**	**130.794**	**131.644**
	Baten						
7. Inrichting en Ontwikkeling	regulier	-	-	-	-	-	-
	incidenteel	232.231	-	-	-	-	-
	Bijdrage participanten*	315.308	317.357	319.420	321.496	323.586	325.689
	totaal baten	**547.539**	**317.357**	**319.420**	**321.496**	**323.586**	**325.689**
	resultaat voor bestemming	**173.743**	**189.081**	**190.311**	**191.548**	**192.792**	**194.045**
	jaar	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	reserves/fondsen per 31-12	1.025.811	1.214.892	1.405.203	1.596.751	1.789.543	1.983.588
	weerstandsvermogen	45.392	45.392	45.392	45.392	45.392	45.392
	* Totaal bijdrage participanten	315.308	317.357	319.420	321.496	323.586	325.689
	Verdeling:						
	Af: Bijdrage rijk 50% (via provincie; zie toelichting)	157.654	158.679	159.710	160.748	161.793	162.845
	Restant te verdelen volgens verdeelsleutel:	157.654	158.678	159.710	160.748	161.793	162.844
			-	-	-	-	-
	Provincie Noord-Holland (50,1%)	78.984	79.497	80.015	80.535	81.058	81.584
	Gemeente Beverwijk (8,5%)	13.399	13.486	13.574	13.662	13.751	13.840
	Gemeente Heemskerk (7,5%)	11.826	11.903	11.980	12.058	12.136	12.215
	Gemeente Uitgeest (2,65%)	4.179	4.206	4.233	4.261	4.289	4.317
	Gemeente Zaanstad (31,25%)	49.266	49.586	49.908	50.232	50.559	50.888
	Gemeente Alkmaar (0%)	-	-	-	-	-	-
	Gemeente Castricum (0%)	-	-	-	-	-	-
	Gemeente Heiloo (0%)	-	-	-	-	-	-
		157.654	158.678	159.710	160.748	161.793	162.844

2. TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	45.218	44.926	44.054
Inzet RNH regulier	32.637	32.426	26.694
Totaal lasten regulier	**77.855**	**77.352**	**70.748**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 77.855**	**- 77.352**	**- 70.748**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	14.560	10.886
Totaal lasten incidenteel	**-**	**14.560**	**10.886**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**- 14.560**	**- 10.886**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 77.855**	**- 91.912**	**- 81.634**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk	
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x		x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x	x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x		
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x		

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	organisator tevreden over dienstverlening schap		x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x		x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x		x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	4.537	4.508	2.509
Totaal lasten regulier	**4.537**	**4.508**	**2.509**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 4.537**	**- 4.508**	**- 2.509**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 4.537**	**- 4.508**	**- 2.509**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	562	558	554
Inzet RNH regulier	7.753	7.703	6.010
Totaal lasten regulier	**8.315**	**8.261**	**6.564**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 8.315**	**- 8.261**	**- 6.564**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	- 1.207	- 1.642	- 1.767
Totaal lasten incidenteel	**- 1.207**	**- 1.642**	**- 1.767**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**1.207**	**1.642**	**1.767**
Saldo Financiën	**- 7.108**	**- 6.619**	**- 4.797**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	562	558	-
Inzet RNH regulier	12.671	12.589	10.775
Totaal lasten regulier	**13.233**	**13.147**	**10.775**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 13.233**	**- 13.147**	**- 10.775**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Bestuursadvisering	**- 13.233**	**- 13.147**	**- 10.775**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	gereageerd op zaken met directe relatie doelstelling schap	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van de doelen van het programma	x	x	x	x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	1.075	1.068	1.067
Totaal lasten regulier	**1.075**	**1.068**	**1.067**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 1.075**	**- 1.068**	**- 1.067**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 1.075**	**- 1.068**	**- 1.067**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes per jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	2.704	2.687	3.365
Inzet RNH regulier	2.992	2.973	2.547
Totaal lasten regulier	**5.696**	**5.660**	**5.912**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 5.696**	**- 5.660**	**- 5.912**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 5.696**	**- 5.660**	**- 5.912**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling		investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	deelname bij promotionele dagen in recreatiegebieden	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
gebruik sociale media	promotie schap en trekken nieuwe bezoekers		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	18.772	18.651	21.613
Totaal lasten regulier	**18.772**	**18.651**	**21.613**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 18.772**	**- 18.651**	**- 21.613**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	217.231	150.158
Inzet RNH incidenteel	-	15.000	35.677
Totaal lasten incidenteel	**-**	**232.231**	**185.835**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	232.231	185.835
Totaal baten incidenteel	**-**	**232.231**	**185.835**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 18.772**	**- 18.651**	**- 21.613**

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	juridisch advies en toetsing uitgevoerd indien noodzakelijk	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en Leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	succesvolle exploitaties		x	x	
actief verwerven inkomsten	hogere baten voor het schap		x	x	

Totaal

Financieel overzicht:

	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Jaarrekening 2016
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	49.046	48.729	47.973
Inzet RNH regulier	80.437	79.918	71.215
Totaal lasten regulier	**129.483**	**128.647**	**119.188**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 129.483**	**- 128.647**	**- 119.188**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	217.231	150.158
Inzet RNH incidenteel	- 1.207	27.918	44.797
Totaal lasten incidenteel	**- 1.207**	**245.149**	**194.954**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	232.231	185.835
Totaal baten incidenteel	**-**	**232.231**	**185.835**
Saldo incidenteel	**1.207**	**- 12.918**	**- 9.119**
Saldo Totaal	**- 128.276**	**- 141.565**	**- 128.307**

3 OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	Begroting 2018	Begroting na wijziging 2017	Rekening 2016
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	80.437	79.918	71.215
Bestuurskosten	-	-	-
Kantoorkosten	1.642	1.631	1.054
Vervoerskosten	830	825	834
PR & marketing	2.704	2.687	3.365
Bedrijfskosten	43.870	43.586	42.720
Projectkosten*	- 1.207	245.149	194.954
Afschrijvingen	-	-	-
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	-
Totaal lasten	**128.276**	**373.796**	**314.142**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	-	-	-
Financiële baten	-	-	-
Overige opbrengsten	-	-	-
Project subsidies	-	232.231	185.835
Totaal baten	**-**	**232.231**	**185.835**
Resultaat deelprogramma's	**- 128.276**	**- 141.565**	**- 128.307**
Bijdrage participanten	317.357	315.308	313.209
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**189.081**	**173.743**	**184.902**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve Y-Z	189.081	173.743	184.902
Onttrekking algemene reserve Y-Z	- 79.339	- 64.267	- 67.416
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	79.339	78.827	78.302
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	-	- 14.560	- 10.886
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

4. OVERIGE GEGEVENS

4.1 Vaststelling van het algemene bestuur

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 28 juni 2017.

voorzitter,
De heer A.Tekin

JAARREKENING

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Incl. De Buitenlanden
2016

Velsen-Zuid, 31-3-2017

Inhoudsopgave

	Blz.
Inleiding	3
Achtergrond	3
Doelen RAUM en Buitenlanden	3
Overzicht doelstellingen	4
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	6
Financiering	6
Bedrijfsvoering	6
Onderhoud kapitaalgoederen	7
Verkorte balans	8
Jaarrekening 2016	9
Balans per 31 december 2016	10
Waarderingsgrondslagen	12
Toelichting op de balans	13
Het geconsolideerde overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	17
Geconsolideerde overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort	18
Programmaverantwoording RAUM	19
Resultaat RAUM	20
Bijdragen participanten RAUM	21
Het overzicht van baten en lasten RAUM in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	22
Toelichting RAUM op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016	23
Overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort RAUM	35
Programmaverantwoording BTL	36
Resultaat BTL	37
Bijdragen participanten BTL	38
Het overzicht van baten en lasten BTL in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016	39
Toelichting BTL op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016	40
Overzicht van staat van baten en lasten per kostensoort BTL	51
Wet FIDO modelstaten A en B	52
Overige gegevens	54
Samenstelling van het Algemeen Bestuur	55
Controleverklaring	56
Vaststelling door het Algemeen Bestuur	60
Bijlagen	61
Bijlage I: Investerings- en financieringsstaat over 2016	62
Bijlage II: Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016	63
Bijlage III: Gebeurtenissen na balansdatum	64
Bijlage IV: Nota weerstandsvermogen	65
Bijlage V: WNT-verantwoording 2016	69

Inleiding

Achtergrond

Het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer (RAUM) is ingericht rondom een van de weinige grote meren in Noord-Holland. Om het meer heen zijn diverse oeverparken voor dagrecreatie. Ook zijn er een aantal grote natuurgebieden, die met name voor weidevogels van groot belang zijn. Het recreatiegebied is gelegen in de gemeenten Uitgeest en Castricum. Aan de noordzijde grenst het meer aan Schermer. De gemeenten Alkmaar, Zaanstad, Heiloo, Uitgeest, Castricum, Heemskerk en Beverwijk participeren samen met Provincie Noord-Holland in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer.

Het werkgebied beslaat 1760 ha, waarbij het eigenlijke beheergebied van het recreatieschap 664 ha bedraagt. Daarvan is 435 ha water. Er zijn zes kanoroutes met een gezamenlijke lengte van ruim 10 km, drie wandelroutes van gezamenlijk 20 km lengte, twee skateroutes van ruim 43 km en voor fietsers is er de Pontjesroute, die circa 44 km lang is. Een voor Noord-Holland unieke voorziening is het snelvaartgebied De Deilings. Hier kan met snelle boten worden gevaren. Om het RAUM zijn zes kampeerterreinen en een dagkampeerterrein. Verder zijn er tien horecagelegenheden en twee snackbars. Voor de watersport is het RAUM van groot belang. Er zijn tien commerciële jachthavens en acht niet-commerciële jachthavens met in totaal 1900 ligplaatsen.

In 2008 is de Gemeenschappelijke Regeling RAUM uitgebreid met de nieuwe recreatiegebieden De Omzoom en de Buitenlanden, die in het kader van het Strategisch Groenproject (SGP) IJmond tot Zaanstad (IJ en Z) zouden worden aangelegd. Begin 2009 is fase 1 van het deelgebied De Buitenlanden (circa 39 ha) opgeleverd en in beheer genomen door het schap. Door het veranderd rijksbeleid werft het Rijk geen nieuwe gronden meer voor uitvoering van fase 2 van de Buitenlanden en de Omzoom. Het recreatiegebied wordt daarom in gewijzigde vorm afgerond in het IJ tot Z project. De provincie Noord-Holland heeft voor afronding van de Buitenlanden en de noodzakelijke recreatieve verbindingen in het gebied ruim 1 miljoen euro gereserveerd. In Buitenlanden/IJ tot Z participeren de gemeenten Uitgeest, Zaanstad, Heemskerk, Beverwijk en de provincie Noord-Holland. In 2016 zijn de meeste projecten voor het IJ tot Z gebied afgerond.

1.2 Doelen RAUM en Buitenlanden

De doelen van het recreatieschap zijn gebaseerd op de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling uit 2007 en het gevoerde beleid van het recreatieschap. De hoofddoelstelling is dat RAUM en Buitenlanden volwaardige en unieke recreatiegebieden zijn, verweven met de regio, voor inwoners uit de wijde regio. In RAUM ligt het accent op de watersport. In de Buitenlanden/IJ tot Z op wandelen en fietsen. Dit is verder uitgewerkt in een doelenboom, wat jaarlijks het vertrekpunt is voor het programmaplan en de begroting. In 2014 is gestart met het ophalen van ideeën voor een duurzame instandhouding van het RAUM. Hiervoor is in eerste instantie met ondernemers gekeken wat zij wenselijk achten. Dit is later gedeeld met belangenorganisaties en bewonersorganisaties. Eind 2014 heeft dit geleid tot een rapport "Naar een duurzame instandhouding van het recreatiegebied Alkmaarder-en Uitgeestermeer", welke in 2015 is vastgesteld door het bestuur.

Overzicht doelstellingen

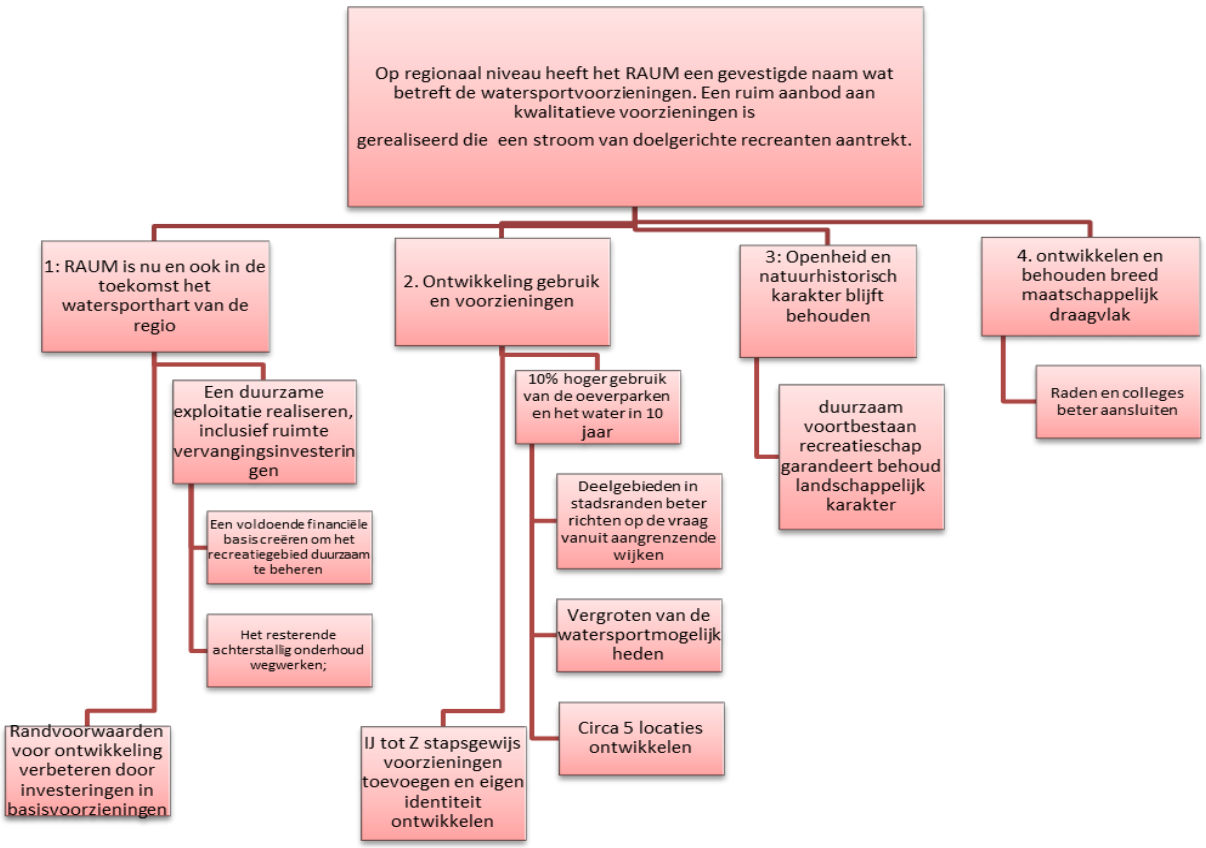

Akersloot
Alkmaardermeer
Klaas Hoorn- en Kiltpolder
De Dolder
Hempolder
Dorregeesterpolder
Limmergat
Uitgeestermeer
Dorregeest
Uitgeest
Zwaanmeerpad
Ringvaart
Weeteroudepolder
De Woude
Stammeerpolder
Stierop
Fort Markenbinnen
Markenbinnen
Krommeniedijk
Fort Krommenedijk
Polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
De weerstandscapaciteit heeft betrekking op de middelen en mogelijkheden waarover het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beschikt om niet begrote kosten te dekken. De risico's die zich kunnen voordoen bij het RAUM zijn in 2016 opnieuw geïnventariseerd en gekwantificeerd. Het berekende benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 484.000,-. Dit is echter niet direct beschikbaar, omdat er conform het bestuursbesluit van 15 november 2012 besloten is om in de algemene reserve 2,5% van de lasten van 2013 aan te houden. Dit betekent een algemene reserve van € 45.392,-. De uitwerking hiervan is als bijlage opgenomen.

Vanaf 2016 dienen volgens wijzigingen in de BBV een aantal kengetallen te worden vermeld, zoals opgenomen in onderstaande tabel.

	JR 2015	BGR 2016	JR 2016
netto schuldquote	-40%	-181%	-73%
idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-40%	-181%	-73%
solvabiliteitsratio	76%	83%	90%
structurele exploitatieruimte	4%	2%	25%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiele verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.
Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De comissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Financiering
Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm
De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen.

De normen beperken de budgettaire risico's. Het niveau van de korte leningen, de kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,2% van het bedrag van de begroting. De rente-risiconorm houdt in dat maximaal 20% van de langelopende leningen jaarlijks in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd te bewerkstelligen. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft geen leningen.

Bedrijfsvoering
Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de verzelfstandigde afdeling Groenbeheer van de provincie Noord-Holland, met de provincie als enige aandeelhouder. RNH is een uitvoeringsorganisatie, die als opdrachtnemer voor de besturen van de recreatieschappen werkt.
Er wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte uren. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract dat 5 jaar is vastgelegd, eerst van 2009-2013. In 2013 zijn het raamcontract en de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De overwegend positieve uitkomst heeft geleid tot een verlenging van het raamcontract met nog eens 5 jaar (2014-2018). In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

Onderhoud kapitaalgoederen
Bij het onderhoud aan de kapitaalgoederen in beheer bij het recreatieschap worden de volgende begrippen gehanteerd:

• Groot onderhoud; Onderhoudsmaatregel die meerdere malen binnen de levensduur van het element plaatsvindt. Het is gericht op het vertragen van de structurele achteruitgang van de kwaliteit en veiligheid en heeft tot doel de technische staat op het door het recreatieschap gekozen kwaliteitsniveau te houden.

• Vervangingsonderhoud of Rehabilitatie; Onderhoudsmaatregel om de kwaliteit en veiligheid van een element weer op het gekozen kwaliteitsniveau te brengen, toegepast aan het einde van de levenscyclus indien groot onderhoud niet meer toereikend is.

Om de huidige inrichting van het recreatiegebied in stand te houden is de komende 25 jaar jaarlijks een bedrag van € 293.000,- nodig voor Groot Onderhoud en vervanging. Jaarlijks is er een bedrag van € 61.000,- beschikbaar. Hiermee is dus een structureel tekort van € 232.000,-.

In relatie tot uitstel Groot onderhoud en Vervanging en de risico's die dit met zich meebrengt heeft op verzoek van het bestuur een risicoanalyse plaatsgevonden. De bevindingen zijn aan het bestuur gerapporteerd. Het bestuur heeft met het besluit van 30 maart 2016 nr. 2016/06 maatregelen getroffen om het structureel tekort op het groot onderhoud en vervangingen in het schap terug te brengen. Dit enerzijds door een verhoging van 2,5% van de participantenbijdrage in vijf jaar tijd en anderzijds via extra inkomstenverwerving uit een aantal op te starten ontwikkelingen.

Vanuit het beheer wordt momenteel veel aandacht besteed aan duurzaamheid, inkomstenwerving, goedkoper en anders beheren en het afstoten van beheertaken, om het tekort voor groot onderhoud en vervanging op termijn op te vangen.

Met de genoemde maatregelen en de perspectieven op de hiervoor geschetste ontwikkelingen zijn we op de goede weg en is het schap in staat op de lange termijn om het groot onderhoud en de vervangingen te kunnen realiseren. En daarmee kan het Alkmaarder- en Uitgeestermeer duurzaam in stand gehouden worden voor waterrecreatie en dagrecreatie.

De volgende werkzaamheden hebben in 2016 plaatsgevonden:

a. Verhardingen (wegen, fietspaden, wandelpaden en ruiterpaden)
Voor de werkzaamheden aan de halfverharding op de Hoorne zou er meegelift worden bij de realisatie van de verzwaring van de dijk uitgevoerd door HHNK. De werkzaamheden waren besteksgereed. Echter HHNK heeft aangegeven dat de uitvoering hiervan t/m 2016 is opgeschort. De verwachting is dat in 2017 de werkzaamheden opgestart worden.

Daarnaast zijn de asfalt fietspaden in het kader van Groot onderhoud en Vervanging geïnspecteerd.

b. Kunstwerken
Het verwijderen van de golfbreker en de steiger van recreatiegebied Zwaansmeer is uitgevoerd i.v.m. de bezuinigingsopgave. Verder is er een loopbrug vervangen door een dam met duiker.

c. Oeververdediging
Vanuit de inspectie is het dit jaar niet noodzakelijk gebleken om in het kader van groot onderhoud en vervanging werkzaamheden uit te voeren.

d. Gebouwen
Vanuit de meerjarenraming en inspectie is dit jaar groot onderhoud uitgevoerd aan het dienstencentrum.

De verkorte balans
De balans per 31 december kan verkort als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	2016	2015	PASSIVA	2016	2015
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	435,1	423,6	Reserves	1.747,2	1.411,5
Financiële vaste activa	-	-	Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***435,1***	***423,6***			
			Subtotaal	***1.747,2***	***1.411,5***
Vlottende activa					
Voorraden	-	-	***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	1.265,9	1.187,8	Schulden op korte termijn	188,0	439,5
Liquide middelen	234,2	239,5	***Subtotaal***	***188,0***	***439,5***
Subtotaal	***1.500,1***	***1.427,3***			
TOTAAL	**1.935,1**	**1.850,9**	**TOTAAL**	**1.935,1**	**1.850,9**

Jaarrekening
2016

BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	435.068		423.604	
subtotaal materiële vaste activa		*435.068*		*423.604*
TOTAAL VASTE ACTIVA		**435.068**		**423.604**
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen en overlopende activa				
Debiteuren algemeen	185		10.630	
Vooruitbetaalde bedragen	2.137		3.829	
Nog te ontvangen bedragen	297		1.065	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.263.278		1.172.278	
subtotaal vorderingen en overlopende activa		*1.265.897*		*1.187.802*
Liquide Middelen				
ING Bank Spaarrekeningen	227.894		221.829	
ING Bank	5.981		17.403	
Kas	286		298	
subtotaal liquide middelen		*234.161*		*239.531*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**1.500.057**		**1.427.332**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**1.935.125**		**1.850.936**

PASSIVA

Omschrijving	31-12-2016		31-12-2015	
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN				
Reserves en fondsen				
Kapitaal	408		408	
Algemene reserve	45.392		45.392	
Bestemmingsreserve	849.303		698.517	
Algemene reserve Y-Z	482.698		365.212	
Bestemmingsreserve Y-Z	369.370		301.954	
subtotaal reserves en fondsen		*1.747.172*		*1.411.483*
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		**1.747.172**		**1.411.483**
VLOTTENDE PASSIVA				
Schulden op korte termijn				
Crediteuren	36.183		91.510	
Nog te betalen bedragen	8.126		14.011	
Aangegane verplichtingen	19.740		20.101	
Vooruitontvangen bedragen	123.904		313.831	
subtotaal schulden korte termijn		*187.953*		*439.453*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**187.953**		**439.453**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA		**1.935.125**		**1.850.936**

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa
Op basis van het BBV wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met een maatschappelijk nut en investeringen met een economisch nut.
- Investeringen in het recreatiegebied (openbare ruimte), zoals het groot onderhoud en vervangingen worden aangemerkt als investeringen met een maatschappelijk nut. Deze investeringen worden op basis van het BBV in beginsel ineens ten laste van de exploitatie gebracht en dus niet geactiveerd;
- Investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en afgeschreven volgens algemeen aanvaardbare en bedrijfseconomische grondslagen.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa
De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en, waar nodig, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves
Er zijn vier reserves, zijnde de algemene reserve, de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen, algemene reserve Y-Z en de bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z.
Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd respectievelijk onttrokken. Aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen worden de netto uitgaven van vervangings investeringen onttrokken.

In het AB van 26 november 2009 is besloten een algemene reserve en bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z te vormen. De algemene reserve Y-Z is gevormd om schommelingen in het exploitatiesaldo op te kunnen vangen. De bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap. Aan deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks 25% van de participantenbijdrage toegevoegd.

Overige balansposten
Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

De bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarop zij betrekking hebben.

TOELICHTING OP DE BALANS

	31-12-2016	31-12-2015
ACTIVA		
Materiële vaste activa	**435.068**	**423.604**

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Netto investeringen tot boekjaar		534.022		184.022
Netto investeringen boekjaar		48.862		350.000
Desinvesteringen boekjaar		35.970-		-
Totaal geïnvesteerde bedragen		546.914		534.022
Afschrijvingen tot boekjaar	110.418		90.387	
Afschrijvingen boekjaar	37.398		20.031	
Afschrijvingen desinvesterin	35.970-		-	
Totaal afschrijvingen		111.847		110.418
Boekwaarde per 31 december		435.068		423.604

Voor een specificatie van de materiële vaste activa verwijzen wij u naar de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016 op bladzijde 63.

Vorderingen en overlopende activa	**2.619**	**15.524**
Debiteuren algemeen	**185**	**10.630**
Vooruitbetaalde bedragen	**2.137**	**3.829**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2016 bestaan onder andere uit vooruitbetaalde abonnementen, contributies en verzekeringen 2017.

Nog te ontvangen bedragen	**297**	**1.065**

Dit betreft de nog te ontvangen bankrente € 297,-.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Uitzetting Rijk's schatkist RAUM	**1.263.278**	**1.172.278**

Rijk's schatkist RAUM

Drempelbedrag 2016 (0,75% van begrotingstotaal) 250.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	229.931	237.231	232.440	233.875
Ruimte onder drempelbedrag	20.069	12.769	17.560	16.125
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

ING Zak. Spaarrek.67.08.10.932	227.894		221.829	
ING Bank 67.08.10.932	5.981		17.403	
Kas	286		298	
		234.161		**239.531**

PASSIVA

		31-12-2016		31-12-2015
Reserves en fondsen				
Kapitaal				
Saldo per 31 december		408		408

Onder het kapitaal zijn opgenomen: het oorspronkelijke stichtingskapitaal en de opbrengst van perceel grond Lagendijk uit 1981.

Algemene reserve				
Saldo per 1 januari		45.392		45.392
Bij: toevoeging	56.000		258.979	
Bij: resultaat lopend boekjaar	150.786		-	
Bij: totaal saldo dotatie		206.786		258.979
Af: resultaat lopend boekjaar	-		132.433-	
Af: saldo onttrekking	16.148-		-	
Af: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	190.639-		126.546-	
Af: totaal saldo onttrekking		206.786-		258.979-
Saldo per 31 december		45.392		45.392

De onttrekking van € 190.639,- is het surplus van het weerstandsvermogen per 31 december 2016. Dit bedrag word toegevoegd aan de Bestemmings Reserve conform bestuursbesluit 2012/12 (de Algemene reserve/weerstandsvermogen bedraagt 2,5% van de lasten in 2013 ofwel € 45.392,-) .

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen				
Saldo per 1 januari		698.517		830.949
Bij: toevoegingen	122.721		141.891	
Bij: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	190.639		126.546	
Bij: totaal toevoegingen		313.360		268.437
Af: aandeel recreatieschap in vervangingsinvesteringen	84.265-		51.358-	
	-			
Af: erfgoedpark de Hoop	78.309-		349.512-	
Af: totaal saldo onttrekking		162.573-		400.870-
Saldo per 31 december		849.303		698.517

De toevoeging aan de bestemmingsreserve bestaat uit een reservering voor groot onderhoud vervangingsinvesteringen (€ 122.721,-) en de overheveling van het surplus van het weerstandsvermogen per 31 december 2016 conform bestuursbesluit 2012/12.

De onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 162.573,- heeft betrekking op de vervangingsinvesteringen in 2016 en de uitgaven voor de herontwikkeling van het voormalig Erfgoedpark de Hoop.

	31-12-2016	31-12-2015
Algemene reserve Y-Z		
Saldo per 1 januari	365.212	212.386
Bij: resultaat lopend boekjaar	184.902	228.333
Af: saldo onttrekking	67.416-	75.506-
Saldo per 31 december	482.698	365.212

In het AB van 26 november 2009 is besloten een algemene reserve Y-Z te vormen om schommelingen in het exploitatiesaldo op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z		
Saldo per 1 januari	301.954	226.448
Bij: saldo toevoegingen	78.302	77.565
Af: aandeel recreatieschap in vervangingsinvesteringen	10.886-	2.059-
Saldo per 31 december	369.370	301.954

In het AB van 26 november 2009 is besloten een bestemmingsreserve vervanging en vernieuwing Y-Z te vormen ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden in beheer bij het recreatieschap. Aan deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks 25% van de participantenbijdrage toegevoegd

Totaal reserves	**1.747.172**	**1.411.483**
Schulden op korte termijn		
Crediteuren	**36.183**	**91.510**
Specificatie:		
Recreatie Noord Holland N.V.	27.626	
Hovenniersbedrijf de Berk	1.742	
Brantjes	1.442	
GP Groot Containerservice	1.145	
Overige crediteuren	4.229	
	36.183	
Nog te betalen bedragen	**8.126**	**14.011**
Specificatie:		
Accountantskosten 2016	5.249	
Elektra 2016 Beheersbureau	2.750	
Diversen	127	
	8.126	

	31-12-2016	31-12-2015
Aangegane verplichtingen	**19.740**	**20.101**
Specificatie:		
Leveren 3 ondergrondse containers	12.669	
Construeren werkplaats kast	4.025	
Leveren/plaatsen picknicksets	3.046	
	19.740	
Vooruitontvangen bedragen	**123.904**	**313.831**

Onder de vooruitontvangen bedragen is verantwoord de vooruitontvangen subsidie van het project "Onderhoud kanoroute gemeente Castricum". ad € 18.555,- . Daarnaast resteert er een Provinciaal voorschot voor het project "Tussen Y-Z fase 1" voor een bedrag van € 111.231,- en voor het project "Tussen Y-Z fase 2" -/- € 5,882,-.

	31-12-2016	31-12-2015
Project "Tussen Y-Z fase 1"		
Saldo per 1 januari	**178.681**	**328.000**
Ontvangen subsidies	-	-
Uitgaven*	-67.450	-149.319
Saldo per 31 december	**111.231**	**178.681**

* Zie voor een nadere specificatie en toelichting van de uitgaven 2016 bij deelprogramma 7 Inrichting & ontwikkeling.

	31-12-2016	31-12-2015
Project "Tussen Y-Z fase 2"		
Saldo per 1 januari	**112.503**	**406.637**
Ontvangen subsidies	-	-
Uitgaven*	-118.385	-294.134
Saldo per 31 december	**-5.882**	**112.503**

* Zie voor een nadere specificatie en toelichting van de uitgaven 2016 bij deelprogramma 7 Inrichting & ontwikkeling.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Met de oprichting van Recreatie Noord-Holland, per 1 juli 2004, hebben de besturen van de Recreatieschappen ingestemd met het besluit van het provinciaal bestuur dat Recreatie Noord Holland N.V. is aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen.

Vanaf 1 januari 2009 is een overeenkomst tussen de Recreatieschappen en Recreatie Noord-Holland N.V. afgesloten. Deze overeenkomst had een looptijd van 5 jaar en liep van 2009 t/m 2013. Deze overeenkomst is vervolgens met 5 jaar verlengd tot en met 2018. In 2017 zal de dienstverlening van Recreatie Noord Holland N.V. opnieuw geëvalueerd worden.

HET GECONSOLIDEERDE OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

Deelprogramma	Jaarrekening 2016 lasten	Jaarrekening 2016 baten	Jaarrekening 2016 saldo	Begroting 2016 lasten	Begroting 2016 baten	Begroting 2016 saldo	Jaarrekening 2015 lasten	Jaarrekening 2015 baten	Jaarrekening 2015 saldo
1 Gebiedsbeheer	822.175	278.514	- 543.661	990.072	209.867	- 780.205	729.114	250.118	- 478.996
2 Toezicht	84.996	-	- 84.996	104.826	-	- 104.826	94.953	-	- 94.953
3 Financiën	71.809	18.508	- 53.301	76.383	1.190	- 75.193	41.256	2.176	- 39.080
4 Bestuursadvisering	109.947	-	- 109.947	112.715	-	- 112.715	107.432	2.790	- 104.642
5 Secretariaat	42.487	-	- 42.487	39.442	-	- 39.442	36.071	-	- 36.071
6 Communicatie	56.871	-	- 56.871	56.337	-	- 56.337	55.536	-	- 55.536
7 Inrichting & ontwikkeling	272.405	185.835	- 86.570	551.249	455.213	- 96.036	1.254.706	858.723	- 395.983
Bijdrage participanten		1.313.521	1.313.521		1.313.521	1.313.521		1.301.161	1.301.161
Totaal lasten en baten	**1.460.689**	**1.796.378**	**335.688**	**1.931.024**	**1.979.791**	**48.767**	**2.319.068**	**2.414.968**	**95.900**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**335.688**			**48.767**			**95.900**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	206.786	-	206.786	159.383	-	159.383	258.979	-	258.979
Onttrekking algemene reserve	-	206.786	- 206.786	-	159.383	- 159.383	-	258.979	- 258.979
Toevoeging bestemmingsreserve	313.360	-	313.360	163.534	-	163.534	268.437	-	268.437
Onttrekking bestemmingsreserve	-	162.573	- 162.573	-	282.104	- 282.104	-	400.870	- 400.870
Toevoeging algemene reserve Y-Z	184.902	-	184.902	167.337	-	167.337	228.333	-	228.333
Onttrekking algemene reserve Y-Z	-	67.416	- 67.416	-	78.302	- 78.302	-	75.506	- 75.506
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	78.302	-	78.302	78.302	-	78.302	77.565	-	77.565
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	-	10.886	- 10.886	-	-	-	-	2.059	- 2.059
Totaal lasten en baten	**2.244.039**	**2.244.039**	-	**2.499.580**	**2.499.580**	-	**3.152.382**	**3.152.382**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**2.244.039**	**2.244.039**	**-**	**2.499.580**	**2.499.580**	**-**	**3.152.382**	**3.152.382**	**-**

GECONSOLIDEERDE OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	664.556	702.203	648.915
Bestuurskosten	-	1.868	-
Kantoorkosten	13.802	16.921	14.646
Vervoerskosten	18.006	21.951	15.582
PR & marketing	18.918	16.533	16.600
Bedrijfskosten	372.273	369.244	343.583
Projectkosten*	335.398	765.683	1.285.022
Afschrijvingen	37.398	36.268	20.031
Rentekosten	337	353	3.157
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 28.469
Totaal lasten	**1.460.689**	**1.931.024**	**2.319.068**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	206.935	193.057	191.900
Financiële baten	297	1.190	1.096
Overige opbrengsten	74.211	-	30.885
Project subsidies	201.414	472.023	445.079
B&L mutatie OHW Erfgoedpark De Hoop	-	-	444.847
Totaal baten	**482.857**	**666.270**	**1.113.807**
Resultaat deelprogramma's	**- 977.833**	**- 1.264.754**	**- 1.205.261**
Bijdrage participanten	1.313.521	1.313.521	1.301.161
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**335.688**	**48.767**	**95.900**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	206.786	159.383	258.979
Onttrekking algemene reserve	- 206.786	- 159.383	- 258.979
Toevoeging bestemmingsreserve	313.360	163.534	268.437
Onttrekking bestemmingsreserve	- 162.573	- 282.104	- 400.870
Toevoeging algemene reserve Y-Z	184.902	167.337	228.333
Onttrekking algemene reserve Y-Z	- 67.416	- 78.302	- 75.506
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	78.302	78.302	77.565
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	- 10.886	-	- 2.059
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Programmaverantwoording RAUM

Achtergrond

Het reguliere programma van het recreatieschap voor 2016 is voor het grootste deel conform begroting uitgevoerd. Alle werkzaamheden verlopen volgens planning en zonder grote uitschieters in de inzet personeel of bedrijfskosten. Buiten het reguliere programma zijn twee projecten niet uitgevoerd. In het kader van de bezuinigingen was van plan om de kiosk en toiletten bij Dorregeest te slopen om plaats te maken voor een nieuwe exploitatie. Omdat er nu een ondernemer gebruik maakt van de opstallen worden de maatregelen in overleg met de ondernemer heroverwogen. In 2017 wordt beslist over het al dan niet inzetten van de middelen. Ten tweede worden de halfverhardingen op oeverpark De Hoorne vernieuwd. Het Hoogheemraadschap HHNK trekt dit project en zou dit jaar aanbesteden. Helaas is de geselecteerde aannemer failliet gegaan. Het schap heeft geen negatieve financiële gevolgen ondervonden van het faillissement. Beide projecten schuiven door naar de begrotingswijziging 2017.

Door een nieuw erfpachtcontract zijn de reguliere baten hoger dan begroot. Ook zijn er incidentele inkomsten uit de verkoop van twee percelen water en de verkoop van de oude toezichtboot.

In totaal sluit het recreatieschap 2016 af met een positief saldo. Het begrote saldo was negatief. Het verschil tussen het gerealiseerde en het begrote saldo bedraagt ca. €270.000. Hiervan schuift ca. € 110.000 (zie eerste alinea) door naar 2017. Per saldo betekent het resultaat een toevoeging aan de reserves van het schap (ca. €150.000), wat het schap wat meer ruimte verschaft voor het uitvoeren van groot onderhoud en vervangingen. Met alle nog te nemen maatregelen is het schap op de lange termijn in staat om de hele opgave voor groot onderhoud en vervangingen aan te kunnen. Zie voor meer informatie en het meerjarenperspectief de begrotingswijziging 2017 en programmabegroting 2018.

In 2016 heeft het schap samen met de Gemeente Uitgeest ingezet op het voorbereiden van een planproces voor herontwikkeling van het voormalig Erfgoedpark De Hoop. De Woudhaven is op basis van een tijdelijk contract deels in beheer bij een ondernemer, die op afzienbare termijn beoogd erfpachter wordt. Ook is er veel tijd en energie besteed aan het uitwerken en inzichtelijk maken van de tekorten voor groot onderhoud en vervangingen op de middellange en lange termijn. Reeds in 2013 zijn er een aantal maatregelen door het bestuur afgesproken om het tekort weg te werken, waaronder de werving voor het Erfgoedpark De Hoop en het afstoten van de Woudhaven.

Highlights

<u>Gebiedsbeheer</u>

- Gevolgen tekorten groot onderhoud nader uitgewerkt
- I.s.m. HHNK pilot uitgevoerd rond terugdringen blauwalg
- Markering vaargeulen aangepast naar zgn. poortensysteem
- Klaphekjes en raster vervangen in de Dorregeesterpolder
- Samenwerking gestart met Heliomare re-integratie

<u>Bestuursadvisering</u>

- Taskforce ingesteld om oplossingen te vinden voor problemen die ondernemers ondervinden bij ontwikkelingen in het RAUM.
- Overleg met de provincie over de NNN problematiek.

<u>Communicatie</u>

- Vernieuwing van de website wordt voorbereid.
- Uitwerken van mogelijkheden voor betere promotie.

Inrichting & Ontwikkeling

- Herstart gemaakt met herontwikkeling van voormalig Erfgoedpark De Hoop
- Herzien oude contracten domeinen; hierdoor hogere baten uit erfpacht
- De nieuwe voorzieningen in het kader van Y tot Z zijn bijna allemaal afgerond en in gebruik
- In afstemming met de gemeente Beverwijk werkt het schap aan een herijking van een programma van eisen voor een recreatieboerderij in De Buitenlanden.
- Het boerenlandpad Noorderveenpad aangelegd en geopend
- Omvorming beplanting en aanleg wandelpad vanaf de Landwinkel gerealiseerd
- Fiets- en wandelpaden rond sportpark De Omzoom in beheer genomen

Resultaat RAUM 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	958.013	1.011.218	**53.205**
Baten	1.207.544	1.194.559	**12.985**
Saldo	**249.532**	**183.341**	**66.191**

Het resultaat van het reguliere programma van het recreatieschap is positiever dan begroot. Er is een beperkte onderschrijding op de lasten, mede omdat het beheer van De Woudhaven is ondergebracht bij een ondernemer. Door een nieuw erfpachtcontract zijn ook de baten hoger dan begroot. Verder zijn de verwachte resultaten behaald en is het programma binnen begroting uitgevoerd.

Resultaat RAUM 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	188.535	318.721	**130.187**
Baten	89.789	16.810	**72.979**
Saldo	**-98.745**	**-301.911**	**203.166**

De jaarrekening voor de incidentele lasten is lager dan de begroting omdat een tweetal projecten niet wordt uitgevoerd. De uitvoering van de sloop van de kiosk en toiletten bij Dorregeest wordt heroverwogen omdat hier een nieuwe ondernemer actief is (ca. € 30.000). Het vernieuwen van de halfverharding bij De Hoorne gaat niet door omdat de geselecteerde aannemer failliet is (ca. € 40.000). Dit project wordt uitgevoerd door het Hoogheemraadschap waardoor het schap geen schade ondervind van het faillissement en € 40.000 voor groot onderhoud schuiven door naar 2017. Tenslotte is er op verschillende kleinere posten minder uitgegeven dan begroot.

De baten zijn hoger dan begroot door de verkoop van 2 percelen water (ca. €56.000) en de verkoop van de afgeschreven toezichtboot na vervanging (ca. €18.000).

Resultaat RAUM 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	1.146.547	1.329.939	**183.392**
Baten	1.297.334	1.211.369	**85.965**
Saldo	**150.786**	**-118.570**	**269.357**

Het resultaat van het totaal van het programma van RAUM is positiever dan begroot, met een positief in plaats van een negatief saldo. Het verschil tussen het gerealiseerde en begrote saldo bedraag €270.000.

Reserves

Stand van de reserves per	31-12-2016	31-12-2015	verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvestering	849.303	698.517	150.786
Totaal	**895.103**	**744.317**	**150.786**

In plaats van een begrote onttrekking van € 118.570 is er € 150.786 toegevoegd aan de reserve.

Overzicht participantenbijdrage RAUM

	2014	+ index	-/- bezuiniging		2015
Indexatie		1,47%			
Bezuiniging			0,575%		
Provincie Noord-Holland	**483.240**	7.104	- 2.819		**487.525**
Gemeente Alkmaar	**69.737**	1.025	- 407		**70.355**
Gemeente Beverwijk	**42.235**	621	- 246		**42.610**
Gemeente Castricum	**51.072**	751	- 298		**51.525**
Gemeente Heemskerk	**28.483**	419	- 166		**28.736**
Gemeente Heiloo	**23.572**	347	- 138		**23.781**
Gemeente Uitgeest	**51.072**	751	- 298		**51.525**
Gemeente Zaanstad	**232.779**	3.422	- 1.358		**234.843**
Totaal participantenbijdrage	**982.190**	**14.440**	**- 5.730**	**-**	**990.900**

	2015	+ index		2016
Indexatie		0,95%		
Provincie Noord-Holland	**487.525**	4.631		**492.156**
Gemeente Alkmaar	**70.355**	668		**71.023**
Gemeente Beverwijk	**42.610**	405		**43.015**
Gemeente Castricum	**51.525**	489		**52.014**
Gemeente Heemskerk	**28.736**	273		**29.009**
Gemeente Heiloo	**23.781**	226		**24.007**
Gemeente Uitgeest	**51.525**	489		**52.014**
Gemeente Zaanstad	**234.843**	2.231		**237.074**
Totaal participantenbijdrage	**990.900**	**9.412**	**-**	**1.000.312**

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN RAUM IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

Deelprogramma	Jaarrekening 2016 lasten	Jaarrekening 2016 baten	Jaarrekening 2016 saldo	Begroting 2016 lasten	Begroting 2016 baten	Begroting 2016 saldo	Jaarrekening 2015 lasten	Jaarrekening 2015 baten	Jaarrekening 2015 saldo
1 Gebiedsbeheer	740.541	278.514	- 462.027	893.235	209.867	- 683.368	651.734	219.233	- 432.501
2 Toezicht	82.487	-	- 82.487	100.348	-	- 100.348	91.075	-	- 91.075
3 Financiën	67.012	18.508	- 48.504	70.095	1.190	- 68.905	38.655	2.176	- 36.478
4 Bestuursadvisering	99.172	-	- 99.172	99.656	-	- 99.656	97.425	2.790	- 94.635
5 Secretariaat	41.420	-	- 41.420	38.381	-	- 38.381	35.347	-	- 35.347
6 Communicatie	50.959	-	- 50.959	50.715	-	- 50.715	52.443	-	- 52.443
7 Inrichting & ontwikkeling	64.957	-	- 64.957	77.509	-	- 77.509	796.122	415.270	- 380.852
Bijdrage participanten	-	1.000.312	1.000.312	-	1.000.312	1.000.312	-	990.900	990.900
Totaal lasten en baten	**1.146.547**	**1.297.334**	**150.786**	**1.329.939**	**1.211.369**	**- 118.570**	**1.762.802**	**1.630.369**	**- 132.433**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**150.786**			**- 118.570**			**- 132.433**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve	206.786	-	- 206.786	159.383	-	- 159.383	258.979	-	- 258.979
Onttrekking algemene reserve	-	206.786	206.786	-	159.383	159.383	-	258.979	258.979
Toevoeging bestemmingsreserve	313.360	-	- 313.360	163.534	-	- 163.534	268.437	-	- 268.437
Onttrekking bestemmingsreserve	-	162.573	162.573	-	282.104	282.104	-	400.870	400.870
Totaal lasten en baten	**1.666.693**	**1.666.693**	-	**1.652.856**	**1.652.856**	-	**2.290.218**	**2.290.218**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**1.666.693**	**1.666.693**	**-**	**1.652.856**	**1.652.856**	**-**	**2.290.218**	**2.290.218**	**-**

TOELICHTING RAUM OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER 2016

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	310.040	332.125	289.456
Inzet RNH regulier	300.595	305.525	285.650
Totaal lasten regulier	**610.634**	**637.650**	**575.105**
Baten:			
Opbrengsten regulier	206.935	193.057	191.900
Totaal baten regulier	**206.935**	**193.057**	**191.900**
Saldo regulier	**- 403.700**	**- 444.593**	**- 383.205**
Lasten:			
Lasten incidenteel	108.099	212.695	59.021
Inzet RNH incidenteel	21.808	42.890	17.608
Totaal lasten incidenteel	**129.907**	**255.585**	**76.629**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	56.000	-	-
B&L mutatie OHW "De Hoop"	-	-	25.708
Project subsidies	15.579	16.810	1.625
Totaal baten incidenteel	**71.579**	**16.810**	**27.333**
Saldo incidenteel	**- 58.328**	**- 238.775**	**- 49.296**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 462.027**	**- 683.368**	**- 432.501**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier (€27.016)	lagere uitgaven dan begroot, onder andere doordat het beheer van de Woudhaven deels is ondergebracht bij een ondernemer.
overschrijding baten regulier (€13.878)	hogere inkomsten uit erfpachten, door het aangaan van een nieuwe erfpachtovereenkomst.
onderschrijding lasten incidenteel (€ 125.678)	lagere lasten door niet uitvoeren sloop van de kiosk en toiletten bij Dorregeest en (maatregelen efficiëntie), en vernieuwen van de halfverharding bij De Hoorne (groot onderhoud). Het budget voor deze projecten en een deel niet uitgevoerd groot onderhoud schuift door naar 2017 (ca. €110.000).
overschrijding baten incidenteel (€54.769)	eenmalige baten uit de verkoop van twee percelen water

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
uitvoering groot onderhoud 2016	48.298	-	48.298
maatregelen efficiëntie en uit beheer nemen	4.026	-	4.026
onderh. kanoroute gem. Castricum	1.269	1.269	-
groot onderhoud beheersgebouw	28.495	-	28.495
beheer wandelnetwerk Noord-Midden Kennemerland	14.310	14.310	-

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Overig:			
erfgoedpark de hoop	32.788	-	32.788
advieskosten	721		721
verkoop waterperceel 't Hoorntje Holding BV		35.000	-35.000
verkoop waterperceel Gebr. Verduin		21.000	-21.000
	129.907	71.579	58.328

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
uitvoering groot onderhoud 2016	140.021	-	140.021
maatregelen efficiëntie en uit beheer nemen	35.385	-	35.385
onderh. kanoroute gem. Castricum	2.500	2.500	-
groot onderhoud beheersgebouw	36.214	-	36.214
beheer wandelnetwerk Noord-Midden Kennemerland	14.310	14.310	-
Overig:			
erfgoedpark de hoop	27.155	-	27.155
	255.585	16.810	238.775

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x			
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x			x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele meerjarenraming beschikbaar	x		x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x			
controleren zwemwaterkwaliteit	geen verontreiniging tijdens zwemseizoen	x			
coördineren en communiceren over zwemlocaties met derden	vervolg onderzoek verbeteren zwemwaterkwaliteit i.s.m. met HHNK.		x		x
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	ontheffing, vergunningen en TGO's uitgegeven voor: de uitgifte van snacks, zeillessen en zeilwedstrijden, (nacht)wandelingen, de Watersportdag, en het snelvaargebied.	x			
begeleiden van kleine en middelgrote evenementen	begeleiding gegeven aan de 2e kwart triatlon in Akersloot		x		
organiseren ondernemersoverleg	ondernemersoverleg gefaciliteerd	x		x	x

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	diverse afstemmings-overleggen gevoerd met HHNK, de provincie Nood-Holland, gemeente Castricum en Uitgeest, SBB en LNH	x		x	x
behandelen klachten	in 2016 zijn 55 klachten binnen gekomen. 13 van deze klachten hadden betrekking op de pontjes.		x		x
begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschappen	in het gebied zijn een knotwilgengroep, surfers en stichting De Groeierij actief. Vrijwilligers van de Stichting Akersloter en Uitgeester molenstichting laten de molen Cornelis Corneliszoon draaien en doen onderhoudswerkzaamheden.			x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer	x		x	x
coördineren uitvoering faunabeheer	overlast vossen niet toegenomen	x			x
deelname watersportdag	succesvolle promotie schap		x		x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
groot onderhoud & vervangingen: vervanging klaphekjes en raster Dorregeesterpolder.	klaphekjes en delen van het schapenraster vervangen op basis van technische veroudering. Vernieuwen verharding bij De Hoorne niet uitgevoerd door faillissement aannemer. Dit project wordt uitgevoerd door het HHNK (geen risico's voor schap) en schuift door naar 2017.			x	
maatregelen efficiëntie en uit beheer nemen	brug naar toiletgebouw nabij Surfstrand vervangen voor dam/duiker. Rest golfbreker bij Zwaansmeer verwijdert. De sloop van de kiosk en toiletten bij Dorregeest wordt heroverwogen omdat hier een nieuwe ondernemer actief is.	x		x	
onderhoud kanoroute gemeente Castricum	onderhoud uitgevoerd in opdracht en voor rekening van Gemeente Castricum			x	x
groot onderhoud beheersgebouw	gebouw voorzien van nieuwe gevelbekleding. Kozijn voordeur en systeem schuifdeuren garage vervangen.			x	
park Oudgeest	dit betreft de kosten voor beheer en onderhoud van de huidige opstallen van Erfgoedpark De Hoop			x	
beheer wandelnetwerk Noord-Midden Kennemerland	onderhoud uitgevoerd in opdracht en voor rekening van verschillende gemeenten			x	x

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	8.839	7.627	6.996
Inzet RNH regulier	73.648	92.721	84.080
Totaal lasten regulier	**82.487**	**100.348**	**91.075**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 82.487**	**- 100.348**	**- 91.075**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 82.487**	**- 100.348**	**- 91.075**

Financieel	Toelichting
onderschrijding inzet RNH (€ 19.073)	door vervanging van de toezichtboot lopende het recreatieseizoen zijn er in 2016 minder uren toezicht gemaakt. Naar verwachting wordt in 2017 het hele budget weer ingezet. Het watertoezicht wordt vanaf 2018 uitgevoerd door de gemeenten, waarmee de begroting toezicht voor RAUM lager wordt.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	30.240	30.122	27.554
Inzet RNH regulier	34.895	37.255	33.910
Totaal lasten regulier	**65.136**	**67.377**	**61.465**
Baten:			
Opbrengsten regulier	297	1.190	1.096
Totaal baten regulier	**297**	**1.190**	**1.096**
Saldo regulier	**- 64.838**	**- 66.187**	**- 60.368**
Lasten:			
Lasten incidenteel	11.667	13.167	- 22.810
Inzet RNH incidenteel	- 9.791	- 10.449	-
Totaal lasten incidenteel	**1.876**	**2.718**	**- 22.810**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	18.211	-	-
B&L mutatie OHW "De Hoop"	-	-	1.080
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**18.211**	**-**	**1.080**
Saldo incidenteel	**16.335**	**- 2.718**	**23.890**
Saldo Financiën	**- 48.504**	**- 68.905**	**- 36.478**

Financieel	Toelichting
negatieve last inzet RNH incidenteel (€-9.791)	verlaging van de opslag op de tarieven van RNH die dient ter dekking van het personeelsrisico. Per saldo betreft het een korting van 1,5% op de tarieven van RNH.
onderschrijding baten incidenteel (€18.211)	eenmalige inkomsten uit de verkoop van de oude toezichtboot; deze is vervangen door een lichtere en krachtigere boot.

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	risico's in beeld	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	1.868	-
Inzet RNH regulier	81.389	77.946	81.109
Totaal lasten regulier	**81.389**	**79.814**	**81.109**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 81.389**	**- 79.814**	**- 81.109**
Lasten:			
Lasten incidenteel	15.248	16.191	12.763
Inzet RNH incidenteel	2.535	3.651	3.554
Totaal lasten incidenteel	**17.783**	**19.842**	**16.317**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
B&L mutatie OHW "De Hoop"	-	-	2.790
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**2.790**
Saldo incidenteel	**- 17.783**	**- 19.842**	**- 13.527**
Saldo Bestuursadvisering	**- 99.172**	**- 99.656**	**- 94.635**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	9.226	-	9.226
juridische advisering	8.558	-	8.558
	17.783	-	17.783

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
recreatiemonitor	6.676	-	6.676
juridische advisering	13.166	-	13.166
	19.842	-	19.842

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	voorbereide besluitvorming voor 18 genomen bestuursbesluiten in 2016	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; reacties gegeven op plannen met directe relatie schapsdoelen; input geleverd voor beantwoording raadsvragen	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	zie programmaverantwoording	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en begrotingswijziging)	x	x	x	x

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
aantal bezoeken monitoren en rapporteren	proef met telsysteem voor recreatievaartuigen is positief verlopen en verder uitgebreid met een tweede teller over de Markervaart.		x		x
juridische advisering	juridisch advies ingezet rond werving ondernemer voor Erfgoedpark De Hoop	x			

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	41.420	38.381	35.347
Totaal lasten regulier	**41.420**	**38.381**	**35.347**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 41.420**	**- 38.381**	**- 35.347**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 41.420**	**- 38.381**	**- 35.347**

Financieel	**Toelichting**
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes en 4 extra vergadering begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	15.552	16.659	15.119
Inzet RNH regulier	35.407	34.056	37.324
Totaal lasten regulier	**50.959**	**50.715**	**52.443**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 50.959**	**- 50.715**	**- 52.443**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 50.959**	**- 50.715**	**- 52.443**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	online en print promotie recreatieschap waaronder ook cross mediale campagnes met andere recreatiegebieden;	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
website vernieuwen	nieuwe website voorbereid en klaar om in 2016 online te gaan.		x		x
gebruik sociale media	grote groei gebruik van facebook pagina RAUM (van 58 naar 884 volgers)		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	25.988	36.933	27.389
Totaal lasten regulier	**25.988**	**36.933**	**27.389**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 25.988**	**- 36.933**	**- 27.389**
Lasten:			
Lasten incidenteel	3.933	13.305	721.574
Inzet RNH incidenteel	35.036	27.271	47.159
Totaal lasten incidenteel	**38.969**	**40.576**	**768.733**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
B&L mutatie OHW "De Hoop"	-	-	415.270
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**415.270**
Saldo incidenteel	**- 38.969**	**- 40.576**	**- 353.463**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 64.957**	**- 77.509**	**- 380.852**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten regulier	lagere inzet RNH regulier dan begroot. In 2017 wordt bekeken of de begroting op dit punt moet worden aangepast.
lasten incidenteel	onderschrijding voor de Woudhaven en overschrijding park Oudgeest. Per saldo is het resultaat conform begroting. Meer informatie per project in de tabel 'resultaat'.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
afstoten eiland De Pannekoek	2.062	-	2.062
reclamezuil langs de A9	247	-	247
herzien contracten Domeinen	10.226	-	10.226
de woudhaven aankoop, verpachten	1.137	-	1.137
erfgoedpark de hoop	25.297	-	25.297
	38.969	-	38.969

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
afstoten eiland De Pannekoek	3.750	-	3.750
reclamezuil langs de A9	5.000	-	5.000
herzien contracten Domeinen	8.914	-	8.914
de woudhaven aankoop, verpachten	22.912	-	22.912
erfgoedpark de hoop	-	-	-
	40.576	-	40.576

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
coördineren en begeleiden maatschappelijke stages	scholen tevreden over verloop				x
juridische advisering	geen extra inzet juridisch advies in 2016	x	x	x	x
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	start overdracht De Woudhaven naar ondernemer begeleid.		x	x	
actief verwerven inkomsten	geen structurele nieuwe inkomsten geworven in 2016		x	x	

Incidentele inspanning	Beoogd resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
afstoten eiland De Pannekoek	het afstoten van het eiland is opgestart. In 2016 is gewerkt aan het opstellen van de randvoorwaarden waaronder het afstoten plaats kan vinden.	x			
reclamezuil langs de A9	dit wordt gezamenlijk met andere schappen opgepakt. Het proces loopt nog.	x			
herzien contracten Domeinen	proces om te komen tot passende huurcontracten met markconforme tarieven afgesloten voor reeds in verhuur uitgegeven water- en land percelen vordert, en loopt door in 2017.	x			x
de woudhaven aankoop, verpachten	voorlopige exploitatie op basis van bruikleenovereenkomst. Exploitant neemt 50% van de beheerkosten voor zijn rekening. Hierdoor bespaarde het RAUM in 2016 €11.799 (deelprogramma 1), wat conform beleid wordt gespaard voor het uitvoeren van groot onderhoud en vervangingen. Lagere kosten dan begroot omdat het proces om te komen tot een nieuwe exploitatie nog in de beginfase verkeerd.	x	x		
erfgoedpark De Hoop	proces vinden nieuwe exploitatie erfgoedpark opnieuw opgestart in opdracht van het bestuur; informatieavond voor omgeving georganiseerd.	x	x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	364.671	388.401	339.125
Inzet RNH regulier	593.341	622.817	584.808
Totaal lasten regulier	**958.013**	**1.011.218**	**923.933**
Baten:			
Opbrengsten regulier	207.232	194.247	192.996
Totaal baten regulier	**207.232**	**194.247**	**192.996**
Saldo regulier	**- 750.780**	**- 816.971**	**- 730.937**
Lasten:			
Lasten incidenteel	138.946	255.358	770.548
Inzet RNH incidenteel	49.589	63.363	68.321
Totaal lasten incidenteel	**188.535**	**318.721**	**838.869**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	74.211	-	-
B&L mutatie OHW "De Hoop"	-	-	444.847
Project subsidies	15.579	16.810	1.625
Totaal baten incidenteel	**89.789**	**16.810**	**446.473**
Saldo incidenteel	**- 98.745**	**- 301.911**	**- 392.396**
Saldo Totaal	**- 849.526**	**- 1.118.882**	**- 1.123.333**

OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT RAUM

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	593.341	622.817	584.808
Bestuurskosten	-	1.868	-
Kantoorkosten	12.748	15.301	13.597
Vervoerskosten	17.172	21.131	14.731
PR & marketing	15.552	13.864	15.119
Bedrijfskosten	329.553	325.949	296.688
Projectkosten*	140.444	292.388	839.510
Afschrijvingen	37.398	36.268	20.031
Rentekosten	337	353	3.157
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 24.840
Totaal lasten	**1.146.547**	**1.329.939**	**1.762.802**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	206.935	193.057	191.900
Financiële baten	297	1.190	1.096
Overige opbrengsten	74.211	-	-
Project subsidies	15.579	16.810	1.625
B&L mutatie OHW Erfgoedpark De Hoop	-	-	444.847
Totaal baten	**297.022**	**211.057**	**639.469**
Resultaat deelprogramma's	**- 849.526**	**- 1.118.882**	**- 1.123.333**
Bijdrage participanten	1.000.312	1.000.312	990.900
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**150.786**	**- 118.570**	**- 132.433**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	206.786	159.383	258.979
Onttrekking algemene reserve	- 206.786	- 159.383	- 258.979
Toevoeging bestemmingsreserve	313.360	163.534	268.437
Onttrekking bestemmingsreserve	- 162.573	- 282.104	- 400.870
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Programmaverantwoording BTL

Achtergrond

Het programma voor De Buitenlanden bestond in 2016 uit drie onderdelen. Ten eerste het beheren van het groen en de reeds aangelegde infrastructuur van de IJ en Z projecten. Dit betreft het reeds aangelegde groen In recreatiegbied de Buitenlanden en de fietspaden daaromheen. Daarnaast worden steeds meer nieuwe projecten afgerond (zie volgende alinea) die vervolgens in het beheer worden opgenomen.

Ten tweede worden de resterende projecten uit het uitvoeringsprogramma IJ tot Z uitgevoerd. Het programma IJ tot Z bestaat uit de overgebleven projecten en maatregelen uit het RODS gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ tot Z). De middelen hiervoor zijn begin 2014 beschikbaar gekomen en vanaf dat moment zijn er een aantal projecten opgestart. De meeste projecten zijn inmiddels afgerond. De verdere ontwikkeling van het recreatiegebied De Buitenlanden zelf blijft achter. Dat heeft onder andere te maken met de beschikbare grondposities. De oorspronkelijke ambitie om in de Buitenlanden te komen tot een privaat gefinancierde recreatieboerderij dient volgens de gemeente Beverwijk vanwege de veranderde omstandigheden en de mogelijke financiële risico's heroverwogen te worden. De gemeente is hiertoe samen met het recreatieschap een participatietraject gestart. Naar verwachting zal het participatietraject vóór de zomer van 2017 met een helder besluit en beleidskaders afgerond kunnen worden. Hiermee kan het recreatieschap in de tweede helft van 2017 met de geplande marktverkenning (het werving & selectietraject) uitvoeren.

Ten derde zijn er gesprekken gevoerd met de participanten over het mogelijk in beheer nemen van het Aagtenpark. Dit proces bevind zich in de beginfase. Als het Aagtenpark in de komende jaren in beheer komt bij het recreatieschap betekent dat forse aanvulling op de huidige begroting.

Highlights

Gebiedsbeheer

- Wederom is in de Buitenlanden weer een maisdoolhof gerealiseerd. Hieraan is in diverse media aandacht geschonken.

Bestuursadvisering

- Met de Gemeente Beverwijk en de overige participanten wordt bekeken of het mogelijk is het beheer van het Aagtenpark onder te brengen bij de gemeenschappelijke regeling RAUM en De Buitenlanden.

Communicatie

- Vernieuwing van de website wordt voorbereid.
- Uitwerken van mogelijkheden voor betere promotie.

Inrichting & Ontwikkeling

In de Buitenlanden zijn diverse deelprojecten opgepakt in het kader van IJ tot Z:

- Aanpassing landschappelijk inpassingsplan als gevolg van wens tot accentueren openheid van het landschap.
- Extra wandelverbinding als ontsluiting naar de Noorderweg.
- De oorspronkelijke ambitie voor een privaat gefinancierde recreatieboerderij, wordt door gemeente Beverwijk heroverwogen. Samen met het recreatieschap wordt begin 2017 een participatietraject gestart om nieuwe doelen te formuleren. Het werving & selectietraject volgt dan tweede helft 2017.

Ook in De Omzoom zijn diverse projecten opgepakt:

- De Fiets-en wandelverbinding sportpark – Dorpsstraat Assendelft is deels gerealiseerd. De gemeente Zaanstad heeft de benodigde grondposities verworven, zodat het tweede deel in het eerste half jaar van 2017 wordt gerealiseerd.
- De eerder gerealiseerde recreatieve voorzieningen zijn bij het recreatieschap in beheer gekomen.
- Het wandelpad Noorderveen is in het voorjaar door de betrokken wethouders en gedeputeerde onder brede belangstelling van publiek met een startwandeling geopend.

Resultaat BTL 2016 regulier

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	119.188	127.790	**8.602**
Baten	313.209	313.209	**-**
Saldo	**194.021**	**185.419**	**8.602**

Het reguliere programma verloopt volgens planning. Er is sprake van een kleine onderschrijding op de inzet RNH voor beheer en toezicht omdat nog niet alle voorzieningen in beheer zijn.

Resultaat BTL 2016 incidenteel

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	194.954	473.295	**278.341**
Baten	185.835	455.213	**-269.378**
Saldo	**-9.119**	**-18.082**	**8.963**

De projecten die door het recreatieschap worden uitgevoerd zijn grotendeels afgerond. Er is een onderschrijding van de projecten"fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft" en "fietspad van sportpark naar Noorderweg" die door de gemeente Zaanstad wordt uitgevoerd. Het schap is penvoerder voor de subsidie. Omdat de subsidie gelijk oploopt met de uitgaven wordt ook bij de baten een onderschrijding geprognosticeerd van ca. €270.000. Daarnaast onderschrijdt ook het project "werving recreatieboerderij" met €10.000 (zie highlights).

Resultaat BTL 2016 totaal

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	**Verschil**
Lasten	314.142	601.085	**286.943**
Baten	499.044	768.422	**-269.378**
Saldo	**184.902**	**167.337**	**17.565**

Reserves

Stand van de reserves per	**31-12-2016**	**31-12-2015**	**verschil**
Algemene reserve Y-Z	482.698	365.212	117.486
Bestemmingsreserve Y-Z	369.370	301.954	67.416
Totaal	**852.068**	**667.166**	**184.902**

Overzicht participantenbijdrage BTL

	2014	+ index	2015
Indexatie		1,47%	
Provincie Noord-Holland	**229.478**	3.373	**232.851**
Gemeente Beverwijk	**12.994**	191	**13.185**
Gemeente Heemskerk	**11.467**	169	**11.636**
Gemeente Uitgeest	**4.052**	60	**4.112**
Gemeente Zaanstad	**47.775**	702	**48.477**
Totaal participantenbijdrage	**305.766**	**4.495**	**310.261**

	2015	+ index	2016
Indexatie		0,95%	
Provincie Noord-Holland	**232.851**	2.212	**235.063**
Gemeente Beverwijk	**13.185**	125	**13.310**
Gemeente Heemskerk	**11.636**	111	**11.747**
Gemeente Uitgeest	**4.112**	39	**4.151**
Gemeente Zaanstad	**48.477**	461	**48.938**
Totaal participantenbijdrage	**310.261**	**2.948**	**313.209**

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN DE BUITENLANDEN IN DE JAARREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR 2016

	Jaarrekening 2016			Begroting 2016			Jaarrekening 2015		
Deelprogramma	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
1 Gebiedsbeheer	81.634	-	- 81.634	96.837	-	- 96.837	77.379	30.885	- 46.494
2 Toezicht	2.509	-	- 2.509	4.478	-	- 4.478	3.877	-	- 3.877
3 Financiën	4.797	-	- 4.797	6.288	-	- 6.288	2.601	-	- 2.601
4 Bestuursadvisering	10.775	-	- 10.775	13.059	-	- 13.059	10.007	-	- 10.007
5 Secretariaat	1.067	-	- 1.067	1.061	-	- 1.061	724	-	- 724
6 Communicatie	5.912	-	- 5.912	5.622	-	- 5.622	3.093	-	- 3.093
7 Inrichting & ontwikkeling	207.448	185.835	- 21.613	473.740	455.213	- 18.527	458.584	443.453	- 15.131
Bijdrage participanten	-	313.209	313.209	-	313.209	313.209	-	310.261	310.261
Totaal lasten en baten	**314.142**	**499.044**	**184.902**	**601.085**	**768.422**	**167.337**	**556.267**	**784.599**	**228.333**
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**184.902**			**167.337**			**228.333**		
Resultaatbestemming									
Toevoeging algemene reserve Y-Z	184.902	-	- 184.902	167.337	-	- 167.337	228.333	-	- 228.333
Onttrekking algemene reserve Y-Z	-	67.416	67.416	-	78.302	78.302	-	75.506	75.506
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	78.302	-	- 78.302	78.302	-	- 78.302	77.565	-	- 77.565
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	-	10.886	10.886	-	-	-	-	2.059	2.059
Totaal lasten en baten	**577.346**	**577.346**	-	**846.724**	**846.724**	-	**862.164**	**862.164**	-
Gerealiseerde resultaat	-			-			-		
Totalen-generaal	**577.346**	**577.346**	**-**	**846.724**	**846.724**	**-**	**862.164**	**862.164**	**-**

TOELICHTING BTL OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING OVER 2016

1 Gebiedsbeheer

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	44.054	44.627	48.246
Inzet RNH regulier	26.694	32.210	27.075
Totaal lasten regulier	**70.748**	**76.837**	**75.321**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 70.748**	**- 76.837**	**- 75.321**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	10.886	20.000	2.059
Totaal lasten incidenteel	**10.886**	**20.000**	**2.059**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	30.885
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**30.885**
Saldo incidenteel	**- 10.886**	**- 20.000**	**28.826**
Saldo Gebiedsbeheer	**- 81.634**	**- 96.837**	**- 46.494**

Financieel	Toelichting
onderschrijding inzet RNH incidenteel	het werving en selectieproces voor de recreatieboerderij is voorbereid in samenwerking met de gemeente. In de loop van 2017 wordt duidelijk welke vorm dit aan zal nemen. Zie tabel "resultaat" voor meer informatie.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
werving en selectie recreatieboerderij De Buitenlanden	10.886	-	10.886
	10.886	-	10.886

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Groot onderhoud/vervangingen:			
werving en selectie recreatieboerderij De Buitenlanden	20.000	-	20.000
	20.000	-	20.000

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
dagelijks onderhouden bestaande recreatielandschap	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
dagelijks onderhouden bestaande recreatievoorzieningen	binnen budget en conform gewenste kwaliteit	x		
controleren veiligheids- en onderhoudssituatie	onveilige situaties voorkomen	x		x
updaten meerjarenraming groot onderhoud en vervangingen	actuele en haalbare meerjarenraming	x	x	
bijhouden beheersysteem	beheerssysteem up to date	x		
uitgeven en reguleren vergunningen / gebruiksovereenkomsten	aanvragen tijdig behandeld	x		
onderhouden contacten andere gebruikers en beheerders binnen recreatiegebied	goede relaties andere partijen	x	x	x
behandelen klachten	binnen termijn van 4 wkn behandeld		x	x
zoeken naar mogelijkheden goedkoper beheren	hogere efficiëntie beheer voor zover mogelijk binnen een gebied dat nog in ontwikkeling is	x	x	x

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
werving en selectie recreatieboerderij De Buitenlanden	werving nog niet gestart. Pas eind 2015 was er duidelijkheid over de grondposities en de te realiseren infrastructuur. De eerste helft 2016 is samen met de gemeente Beverwijk gewerkt aan een programma van eisen. Start werving tweede helft 2016. Naar verwachting begin 2017 selectie voorkeurs kandidaat.	x	x	

2 Toezicht

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	2.509	4.478	3.877
Totaal lasten regulier	**2.509**	**4.478**	**3.877**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 2.509**	**- 4.478**	**- 3.877**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Toezicht	**- 2.509**	**- 4.478**	**- 3.877**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening	recreanten voelen zich veilig; toezicht conform handhavingsplan	x			x
vervullen rol gastheer in het gebied	recreanten tevreden over gastheerschap	x			x
jaarlijks opstellen handhavingsplan	handhaving toegespitst op actuele noodzaak	x			

3 Financiën

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	554	554	549
Inzet RNH regulier	6.010	7.652	5.681
Totaal lasten regulier	**6.564**	**8.206**	**6.230**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 6.564**	**- 8.206**	**- 6.230**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	- 3.629
Inzet RNH incidenteel	- 1.767	- 1.918	-
Totaal lasten incidenteel	**- 1.767**	**- 1.918**	**- 3.629**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**1.767**	**1.918**	**3.629**
Saldo Financiën	**- 4.797**	**- 6.288**	**- 2.601**

Financieel	**Toelichting**
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
opstellen van de programmabegroting, voortgangsrapportage en jaarrekening	correcte en leesbare financiële stukken met goedkeurende controleverklaring	x		x	
voeren financiële administratie	correcte en betrouwbare administratie	x		x	
beheren financiële middelen	optimaal beheer financiële middelen volgens schatkistbankieren	x		x	
jaarlijks herijking van de berekening van de financiële risico's van het schap	weerstandsvermogen geëvalueerd en up to date	x		x	

4 Bestuursadvisering

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	554	-
Inzet RNH regulier	10.775	12.505	10.007
Totaal lasten regulier	**10.775**	**13.059**	**10.007**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 10.775**	**- 13.059**	**- 10.007**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Bestuursadvisering	**- 10.775**	**- 13.059**	**- 10.007**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
adviseren bestuur	goed voorbereide besluitvorming en informele advisering	x			
relatie met participanten onderhouden	ambtenaren en bestuurders tevreden over de dienstverlening				x
belangenbehartiging en advisering aan derden	belangen schap behartigd; reacties gegeven op plannen met directe relatie schapsdoelen; input geleverd voor beantwoording raadsvragen	x			x
adequaat reageren op actualiteiten	vragen binnen 2 weken beantwoord				x
bewaken uitvoering van het programma en de jaaropdracht	programma uitgevoerd conform opdracht bestuur en binnen de gestelde kaders	x			
monitoren van de beleidsdoelen	evaluatie van het programma aan de hand van de schapsdoelen (in de jaarrekening en begrotingswijziging)	x	x	x	x

5 Secretariaat

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	1.067	1.061	724
Totaal lasten regulier	**1.067**	**1.061**	**724**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 1.067**	**- 1.061**	**- 724**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Secretariaat	**- 1.067**	**- 1.061**	**- 724**

Financieel	**Toelichting**
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
breed bekendmaken van de bestuursbesluiten	participanten op de hoogte van besluitvorming	x			x
organiseren vergaderingen AC, DB en AB, inclusief voorbereiding en nazorg	2 bestuursrondes en 4 extra vergaderingen jaar begeleid	x			
secretariële ondersteuning	afhandeling post en telefoon, archivering	x			

6 Communicatie

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	3.365	2.669	1.481
Inzet RNH regulier	2.547	2.953	1.612
Totaal lasten regulier	**5.912**	**5.622**	**3.093**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 5.912**	**- 5.622**	**- 3.093**
Lasten:			
Lasten incidenteel	-	-	-
Inzet RNH incidenteel	-	-	-
Totaal lasten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	-	-	-
Totaal baten incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Communicatie	**- 5.912**	**- 5.622**	**- 3.093**

Financieel	Toelichting
geen bijzonderheden	

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
voorzien in goede & actuele terreininformatie voor recreanten en omwonenden	bebording en schriftelijke informatievoorziening up to date en betrouwbaar; gericht informatie geven over werkzaamheden in het gebied	x	x		x
benaderen pers en verwerven publiciteit	positieve free publicity verworven; activiteiten en actualiteiten verspreid	x	x		x
promoten gebied	online en print promotie recreatieschap waaronder ook cross mediale campagnes met andere recreatiegebieden;	x	x		x
verzorgen digitale media en beheren website	website up to date, aantrekkelijk en relevant	x	x		x
website vernieuwen	nieuwe website voorbereid en klaar om begin 2016 online te gaan		x		x
gebruik sociale media	grote groei gebruik van facebook pagina RAUM / BTL (van 58 naar 884 volgers)		x		x

7 Inrichting & Ontwikkeling

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	-	-	-
Inzet RNH regulier	21.613	18.527	15.131
Totaal lasten regulier	**21.613**	**18.527**	**15.131**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 21.613**	**- 18.527**	**- 15.131**
Lasten:			
Lasten incidenteel	150.158	426.719	385.308
Inzet RNH incidenteel	35.677	28.494	58.145
Totaal lasten incidenteel	**185.835**	**455.213**	**443.453**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	-
Project subsidies	185.835	455.213	443.453
Totaal baten incidenteel	**185.835**	**455.213**	**443.453**
Saldo incidenteel	**-**	**-**	**-**
Saldo Inrichting & Ontwikkeling	**- 21.613**	**- 18.527**	**- 15.131**

Financieel	Toelichting
onderschrijding lasten incidenteel	onderschrijding van de projecten"fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft" en "fietspad van sportpark naar Noorderweg" die door de gemeente Zaanstad wordt uitgevoerd. Het recreatieschap is penvoerder van de subsidieaanvraag.

Onderbouwing incidentele lasten en baten (per project uitgesplitst)

Jaarrekening:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Tussen Y-Z fase 1			
fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft	67.450	67.450	-
totaal fase 1	67.450	67.450	-
Tussen Y-Z fase 2			
programma management tussen IJ-Z	8.108	8.108	-
promotiekaart IJ-Z	1.364	1.364	-
wandelpad Noorderveen	7.726	7.726	-
regeling inrichting boerenlandpaden tussen IJ-Z	6.540	6.540	-
courant maken huiskavel Buitenlanden	7.252	7.252	-
wandelverb. Noorderweg- fietspad BTL	43.920	43.920	-
groenaanpassingen in de BTL	29.722	29.722	-
fietspad van sportpark naar Noorderweg	13.755	13.755	-
totaal fase 2	118.385	118.385	
	185.835	185.835	-

Begroting:	Lasten incidenteel	Baten incidenteel	Eigen bijdrage
Tussen Y-Z fase 1			
fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft	260.681	260.681	-
totaal projecten fase 1	260.681	260.681	-
Tussen Y-Z fase 2			
programma management tussen IJ-Z	2.548	2.548	-
promotiekaart IJ-Z	-	-	
wandelpad Noorderveen	5.096	5.096	-
regeling inrichting boerenlandpaden tussen IJ-Z	15.283	15.283	-
courant maken huiskavel Buitenlanden	4.000	4.000	-
wandelverb. Noorderweg- fietspad BTL	54.710	54.710	-
groenaanpassingen in de BTL	31.895	31.895	-
fietspad van sportpark naar Noorderweg	81.000	81.000	-
			-
totaal projecten fase 2	194.532	194.532	
	455.213	455.213	-

Reguliere inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
aanvullen beheerssysteem	informatie beheerssysteem snel en eenvoudig toegankelijk	x			
beheren vastgoedcontracten	marktconforme opbrengsten uit grond, gebouwen en leisure ondernemingen	x			
potentiele ondernemers en organisatoren begeleiden	nog geen exploitaties in De Buitenlanden		x	x	
actief verwerven inkomsten	nog geen hogere baten voor het schap, het gebied is nog in ontwikkeling		x	x	

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam	ontwikkeling	investeren basis	maatschappelijk
programma management tussen y-z	begeleiden resteren projecten in het kader van ontwikkeling de Buitenlanden en IJ tot Z in nauwe samenwerking met de gemeenten Beverwijk en Zaanstad.		x		
wandelpad Noorderveen incl. voetveer	het wandelpad is geopend in bijzijn van wethouders en gedeputeerden.		x		
realisatie boerenlandpaden	er is een beoogd tracé voor het pad gekozen; tempo van uitvoering hangt af van het verwerven van de nodige grondposities.		x		

Incidentele inspanning	resultaat	duurzaam ontwikkeling	investeren basis maatschappelijk		
wandelverb. Noorderweg- fietspad BTL	wandelpad geopend		x		
groenaanpassingen in de BTL	aanpassing landschappelijk inpassingsplan als gevolg van wenst tot accentueren openheid van het landschap.		x		
courant maken huiskavel Buitenlanden	de oorspronkelijke ambitie voor een privaat gefinancierde recreatieboerderij, wordt door gemeente Beverwijk heroverwogen. Samen met het recreatieschap wordt begin 2017 een participatietraject gestart om nieuwe doelen te formuleren. Het werving & selectietraject volgt dan tweede helft 2017.		x		
fietspad van sportpark naar Noorderweg	gemeente Zaanstad is projecttrekker en de uitvoerder. Fietspad Sportpark naar Noorderweg is gerealiseerd. Het project staat nog open voor facturering.		x		
fietspad/wandelpad van sportpark naar dorpsstraat Assendelft	Realisatie fietspad/wandelpad sportpark naar Dorpsstraat in 2017		x		
promotiekaart IJ-Z	dit project is afgerond maar stond nog open voor de verwerking van facturen.		x		

Totaal

Financieel overzicht:

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
Lasten:			
Bedrijfskosten regulier	47.973	48.404	50.276
Inzet RNH regulier	71.215	79.386	64.107
Totaal lasten regulier	**119.188**	**127.790**	**114.383**
Baten:			
Opbrengsten regulier	-	-	-
Totaal baten regulier	**-**	**-**	**-**
Saldo regulier	**- 119.188**	**- 127.790**	**- 114.383**
Lasten:			
Lasten incidenteel	150.158	426.719	381.679
Inzet RNH incidenteel	44.797	46.576	60.204
Totaal lasten incidenteel	**194.954**	**473.295**	**441.883**
Baten:			
Opbrengsten incidenteel	-	-	30.885
Project subsidies	185.835	455.213	443.453
Totaal baten incidenteel	**185.835**	**455.213**	**474.338**
Saldo incidenteel	**- 9.119**	**- 18.082**	**32.455**
Saldo Totaal	**- 128.307**	**- 145.872**	**- 81.928**

OVERZICHT VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER KOSTENSOORT BTL

Omschrijving	rekening 2016	begroting 2016	rekening 2015
Lasten			
Inhuur personeel RNH regulier	71.215	79.386	64.107
Bestuurskosten	-	-	-
Kantoorkosten	1.054	1.620	1.049
Vervoerskosten	834	820	851
PR & marketing	3.365	2.669	1.481
Bedrijfskosten	42.720	43.295	46.895
Projectkosten*	194.954	473.295	445.512
Afschrijvingen	-	-	-
Rentekosten	-	-	-
Bijzondere baten en lasten	-	-	- 3.629
Totaal lasten	**314.142**	**601.085**	**556.267**
Baten			
Exploitatieopbrengsten	-	-	-
Financiële baten	-	-	-
Overige opbrengsten	-	-	30.885
Project subsidies	185.835	455.213	443.453
Totaal baten	**185.835**	**455.213**	**474.338**
Resultaat deelprogramma's	**- 128.307**	**- 145.872**	**- 81.928**
Bijdrage participanten	313.209	313.209	310.261
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**184.902**	**167.337**	**228.333**
Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve Y-Z	184.902	167.337	228.333
Onttrekking algemene reserve Y-Z	- 67.416	- 78.302	- 75.506
Toevoeging bestemmingsreserve Y-Z	78.302	78.302	77.565
Onttrekking bestemmingsreserve Y-Z	- 10.886	-	- 2.059
Gerealiseerde resultaat	-	-	-

* projectkosten zijn inclusief inhuur personeel RNH incidenteel, groot onderhoud en overige investeringen

Wet FIDO MODELSTATEN A EN B

Modelstaat A

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet		0	0	0	0	0
Ruimte onder limiet		0			0	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	0	0	0	0	0	0
Ruimte onder limiet		0			0	
Overschrijding		0			0	

Toelichting op modelstaat A

Er zijn bij het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer geen activa en passiva die vallen onder de vlottende schulden en vlottende middelen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar.
De Kasgeldlimiet voor recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer wordt derhalve niet overschreden

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		0	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		0	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		0
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		0	
3b	nieuw uitgezette lange leningen			
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		0
5	Betaalde aflossingen		0	
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	0	
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		0
8	Renterisiconorm			0
9a	ruimte onder			0
9b	Overschrijding			0

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		0	
11	Vastgestelde percentage			20,00%
12	Renterisiconorm	(10x11)		0

Toelichting op modelstaat B

Er hebben bij het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden.

Overige gegevens

SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR PER 31 DECEMBER 2016

PROVINCIE NOORD-HOLLAND:	De heer J.H.M. Bond
GEMEENTE ALKMAAR:	De heer J.P. Nagengast
GEMEENTE BEVERWIJK:	Mevrouw C.G. van Weel-Niesten
GEMEENTE CASTRICUM:	De heer C.P.M. Rood (vicevoorzitter*)
GEMEENTE HEEMSKERK:	De heer A.W.M. Schoorl
GEMEENTE HEILOO:	De heer A.N. Dellemijn
GEMEENTE UITGEEST:	Mevrouw J.M. Kloosterman
GEMEENTE ZAANSTAD:	Mevrouw L. Vissers-Koopman

* vacature voorzitter

IPA-ACON ASSURANCE B.V.

Wilhelminapark 29
Postbus 6222
2001 HE Haarlem
Telefoon 023 - 531 95 39
Fax 023 - 531 17 00
info@ipa-acon.nl
www.ipa-acon.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

4 de balans per 31 december 2016;
5 het overzicht van baten en lasten over 2016; en
6 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag (inclusief relevante paragrafen);
- de overige gegevens;
- diverse bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is, zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet, en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.
In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het Algemeen Bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het Algemeen Bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 17 februari 2017
Reg.nr.: 102319/215/382/247
Ipa-Acon Assurance B.V.

Was getekend: mr. drs. J.C. Olij RA

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 28 juni 2017.

voorzitter,
De heer A.Tekin

BIJLAGEN

JAARREKENING 2016

BIJLAGE I

RECREATIESCHAP ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Investerings- en financieringsstaat 2016

nr.	Omschrijving	Stand per 1-1-2016	Vermeerde-ringen 2016	Verminde-ringen 2016	Afschrij-vingen 2016	Afschr. desinvest. 2016	Stand per 31-12-2016
	ACTIVA						
1	Onroerende en roerende bezittingen	423.604	48.862	35.970	37.398	35.970	435.068
2	Investeringsuitgaven, welke gedekt worden uit reserves						-
3	Verstrekte langlopende leningen	-		-			-
	Totaal	423.604	48.862	35.970	37.398	35.970	435.068
	PASSIVA						
1	Kapitaal	408					408
2	Algemene reserve	45.392	206.786	206.786			45.392
3	Bestemmingsreserve	698.517	313.360	162.573			849.303
4	Algemene reserve Y-Z	365.212	184.902	67.416			482.698
5	Bestemmingsreserve Y-Z	301.954	78.302	10.886			369.370
6	Voorzieningen	-					-
7	Aangegane langlopende leningen	-	-	-			-
	Totaal	1.411.483	783.350	447.662	-	-	1.747.172
	Financiering	**987.880-**	**734.488-**	**411.692-**	**37.398**	**35.970**	**1.312.104-**

BIJLAGE II

RECREATIESCHAP ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2016

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2015	Ver-meer-derd	Ver-min-derd	Geactiv. t/m 2016	Ter-mijn	Boek-waarde 1-1-2016	Afschr. t/m 2015	Afschr. 2016	Afschr. des-invest.	Boek-waarde 31-12-2016	Rest-waarde
Onroerend Goed												
Opstallen Erfgoedpark de Hoop	2015	350.000	-		350.000	30	350.000	-	11.667		338.333	-
		350.000	-	-	350.000		350.000	-	11.667	-	338.333	-
Kantoormachines												
Kyocera Copier	2008	6.002			6.002	3	-	6.002-	-		-	-
		6.002	-	-	6.002		-	6.002-	-	-	-	-
Vaartuigen												
Seafox 216 CC Pro	2007	35.970		35.970	-	5	-	35.970-	-	35.970	-	
Pont Molletjesveer	2009	26.933			26.933	15	15.113	11.821-	1.796		13.317	
Pont Oost Knollendam	2010	16.824			16.824	15	10.094	6.730-	1.122		8.972	
Werkschip met toebehoren	2012	25.447			25.447	10	16.752	8.694-	2.545		14.208	
Alumax 660 Tender	2016		48.862		48.862	5	-	-	5.701		43.162	
		105.174	48.862	35.970	118.066		41.959	63.215-	11.163	35.970	79.659	-
Vervoermiddelen												
Mitsubishi 9-VXP-54	2012	44.871		-	44.871	5	13.461	31.410-	8.974		4.487	-
Volkswagen Caddy VH-083-X	2014	27.975			27.975	5	18.184	9.791-	5.595		12.589	-
		72.846	-	-	72.846		31.645	41.201-	14.569	-	17.076	-
Totaal generaal		**534.022**	**48.862**	**35.970**	**546.914**		**423.604**	**110.418-**	**37.398**	**35.970**	**435.068**	**-**

Bijlage III: GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn in dit kader geen bijzonderheden te melden

Bijlage IV: Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing Recreatieschap Alkmaarder & Uitgeestermeer

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht het Recreatieschap Alkmaarder & Uitgeestermeer (“RAUM”) aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van het RAUM gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.
1. Inventariseren en kwantificeren risico's
2. Bepalen minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen
3. Berekenen aanwezige weerstandscapaciteit
4. Matchen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit

In deze nota worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's
In de eerste fase zijn de risico's van RAUM geïnventariseerd. Met de budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

- Hoog / Midden / Laag (kans)
  Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.

- Structureel / Incidenteel
  Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risicokwantificering.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal **€ 460.000.** Een nadere specificatie van dit bedrag is:

Risico	**Kans**	**Incidenteel / Structureel**	**Financiële impact**	**Uitgaande van twee jaar**
1. Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel	€ 40.000	€ 80.000
2. Verandering regelgeving (bijv wijziging zwemwater richtlijnen) en calamiteiten zwemwater	Midden risico	Structureel	€ 75.000	€ 150.000

3. Schade aan oever/beschoeiingen/afslag	Midden risico	Incidenteel	€ 180.000	€ 180.000
4. Verminderde inkomsten/hogere kosten door geschillen of door faillissement (onder) erfpachters.	Hoog risico	Incidenteel	€ 50.000	€ 50.000
5. Kosten agv overname erfgoedpark door het schap	Midden risico	Incidenteel	PM	PM
Totaal				**€ 460.000**

- Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met vier vermenigvuldigd.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrimpt moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van **€ 460.000.**

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor RAUM komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van **€ 24.000.** Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor *niet* gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigd weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van **€ 484.000.** In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2017

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2017. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het algemeen bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve / voorziening	**Stand 1 januari 2017**	**Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit**
Aandelen kapitaal	408	
Algemene reserve	45.392	45.392
Bestemmingsreserve investeringen	849.303	
Algemene reserve Y-Z	482.698	
Bestemmingsreserve Y-Z	369.370	
Totaal	**1.747.172**	**45.392**

*Voor de bovengenoemde reserves is de stand van de reserves per 1 januari 2017 als basis genomen waarbij alle goedgekeurde bestuursvoorstellen waarin beslag wordt gelegd op deze reserves zijn meegenomen (tot en met het AB van 26 november 2009). Kortom, alle reeds toegekende bijdragen vanuit de reserves maken geen deel uit van de ruimte hierboven gepresenteerd als weerstandscapaciteit.

Van de reserves (het eigen vermogen) is **€ 45.392** aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Deze capaciteit is afkomstig uit de algemene reserve. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het algemeen bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, overeenkomstig artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het algemeen bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat RAUM over een weerstandscapaciteit beschikt van **€ 45.392** om de risico's te dekken. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt **€ 484.000,-.**

Dit is echter niet direct beschikbaar, omdat er conform het bestuursbesluit van 15 november 2012 besloten is om in de algemene reserve 2,5% van de lasten van 2013 aan te houden. Dit betekent een algemene reserve van € 45.392,=. Indien een of meer van de risico's zich voordoen en kosten het bedrag van het weerstandsvermogen overstijgen wordt een beroep gedaan op de participanten.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen jaarlijks wijzigen.

Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een dagelijks proces. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld.

Bijlage V: WNT-verantwoording 2016

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer van toepassing zijnde regelgeving: "het algemene WNT-maximum".

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen:

Naam:	**Functie**
De heer J.H.M. Bond	Lid AB
De heer C.P.M. Rood	Lid AB en DB (vicevoorzitter*)
De heer J.P. Nagengast	Lid AB en DB
Mevrouw J.M. Kloosterman	Lid AB en DB
Mevrouw C.G. van Weel-Niesten	Lid AB
De heer A.W.M. Schoorl	Lid AB
De heer A.N. Dellemijn	Lid AB
Mevrouw L. Vissers-Koopman	Lid AB

* vacature voorzitter

bedragen x € 1	**Onderstaande gegevens zijn van toepassing op bovenstaande functionarissen**
Functie(s)	Zie bovenstaande
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	N.v.t.
Bezoldiging	
Beloning	€ 0,-
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0,-
Totaal bezoldiging	**€ 0,-**

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Plassenschap
Loosdrecht e.o.

Programmabegroting

Plassenschap Loosdrecht e.o. 2018

Versie: 18 april 2018

Voorwoord

Dit document bevat de programmabegroting van het Plassenschap Loosdrecht e.o. voor 2018. Het eerste hoofdstuk is het programmaplan 2018. Hierin staat een beschrijving van de ambities van het Plassenschap en algemene uitgangspunten. Hoofdstuk 2 bevat een korte beschrijving van de verschillende en de paragrafen die nader ingaan op een aantal algemene invalshoeken. Het derde hoofdstuk bevat de financiële positie en het laatste hoofdstuk, betreft de exploitatie.

Opgemaakt door het dagelijks bestuur bij besluit van 22 maart 2017.

Dhr. drs. M.E. Smit, voorzitter

Mw. ir. A. Roessen, secretaris

Inhoud

1. Programma 2018 4

1.1 Uitgangspunten 4
1.2 Programmaplan 6
1.3 Dekkingsmiddelen 7
2.1 Productenbegroting Plassenschap Loosdrecht e.o. 7
2.1.1 Terreinen Veenweidegebied 7
2.1.2 Terreinen Plassengebied 8
2.1.3 Eilanden en aanlegplaatsen 8
2.1.4 Legakkers 9
2.1.5 Vaarwegbeheer 9
2.1.6 Overige producten 10
2.2 Paragrafen 2018 12
2.2.1. Investeringen 12
2.2.2 Paragraaf weerstandsvermogen (risicoparagraaf) 12
2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 14
2.2.4 Financieringsparagraaf 2018 16
2.2.5 Bedrijfsvoering 16
2.2.6 Verbonden partijen 16
2.2.7. Paragraaf Lokale heffingen 16
2.2.8. Paragraaf grondbeleid 17
3.0 Financiële positie Plassenschap Loosdrecht e.o. 19

3.1. Geprognosticeerde balans per 1-1-2018 en 31-12-2018 20
3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 21
3.3 Incidentele baten en lasten 21
4.1 Exploitatieoverzicht lasten en baten 22

4.2 Korte toelichting op de uitkomst van de exploitatie 23

4.3 Investeringsstaat 2017 -2021 24

4.4 Financieringsstaat 2017 - 2021 25

4.5 Exploitatieoverzicht meerjarig 2015 - 2021 26

4.6 Staat van activa 27

4.7 Reserves en voorzieningen 28

4.8 Overzicht langlopende geldleningen 29

1. Programma 2018

1.1 Uitgangspunten

Deze begroting is gebaseerd op de uitgangspunten die het dagelijks bestuur heeft geformuleerd in de Kadernota die op 18 januari 2017 is vastgesteld en vervolgens aan de deelnemers is toegestuurd.

Het Plassenschap Loosdrecht behartigt de belangen van de openluchtrecreatie en de natuur- en landschapsbescherming in het Loosdrechts plassengebied. Als taak hoort hierbij het aanleggen, beheren en onderhouden van recreatieve voorzieningen rond de Loosdrechtse plassen, in de Kievitsbuurten en in het veenweidegebied van de gemeente Stichtse Vecht.
Veel recreatieve voorzieningen zijn in eigendom van het Plassenschap. Hiertoe behoren recreatie-eilanden en –terreinen, parkeer- en aanlegvoorzieningen, wandel-, fiets- en vaarverbindingen met kunstwerken (sluizen, bruggen). Het Plassenschap is nautisch beheerder (stelt regels aan het scheepvaartverkeer) en voert een aantal verordeningen uit die de kwaliteit van het plassengebied bewaken.

Bij beheren hoort ook het door ontwikkelen van bestaande en aanleggen van nieuwe voorzieningen zodat het aanbod in het gebied blijft aansluiten bij de veranderende vraag van de recreant. Geconstateerd kan worden dat de publieke voorzieningen gedateerd zijn en het beheer ervan onder druk staat door de afnemende overheidsfinanciering. Daarnaast is in het Loosdrechts plassengebied sprake van een groot baggerprobleem. De grote hoeveelheid bagger is hinderlijk voor de recreatievaart.
Het Plassenschap is ook eigenaar van een groot aantal legakkers die door gebrek aan financiering zijn afgekalfd of verdronken. Hierdoor dreigen de legakkergebieden in de Kievitsbuurten en langs de Muyeveldse Wetering met hun unieke kwaliteiten die zijn ontstaan in de middeleeuwse ontginningstijd en de latere vervening verloren te gaan.

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP) en uitvoeringsprogramma
De opgaven in het gebied zijn omvangrijk. Het Plassenschap heeft er voor gekozen om niet zelf een ontwikkelplan op te stellen. Het Loosdrechts plassengebied functioneert immers in een groter geografisch geheel en er spelen meer belangen dan de openluchtrecreatie. Om tot resultaten en oplossingen te komen richt het Plassenschap zich op een gebiedsgerichte samenwerking met integrale planvorming en goede procesregie. Samen met een groot aantal belanghebbende publieke en private partijen wordt op dit moment gewerkt aan een gebiedsakkoord voor de Oostelijke Vechtplassen. In dit gebiedsakkoord worden de afspraken vastgelegd die nodig zijn over de gezamenlijke ambities, de financiering, de gewenste resultaten, de organisatie en de aanpak voor de planvorming en uitvoering van opgaven. Bij het gebiedsakkoord komt een uitvoeringsprogramma waarbij het Plassenschap zich, net als elk van de samenwerkende partijen, zal inspannen zijn taak uit te voeren en zijn bevoegdheden in te zetten teneinde de doelstellingen te realiseren. Medio 2017 wordt het gebiedsakkoord ondertekend.
Het gebiedsplan Oostelijke Vechtplassen is bij het vaststellen van deze begroting nog niet ondertekend. Wel werkt het Plassenschap mee aan de gezamenlijke voorbereiding van een aantal uit te voeren maatregelen zoals het oplossen van het baggerprobleem, de toekomstvisie Kievitsbuurten, nieuwe vaarroutes en de aanleg van nieuwe eilanden. Vooruitlopend op het gebiedsakkoord heeft het Plassenschap opdracht gegeven voor de uitvoering van het Proefproject legakkerherstel waarbij kennis wordt opgedaan op welke wijze het best met bagger uit de plassen legakkers kunnen worden hersteld.

Voortdurend is er oog voor een realistische balans tussen kosten en baten. Niet alle voorzieningen leveren ook baten op. Soms is dat niet mogelijk of zelfs ongewenst. Baten komen (erf)pacht, opstal, verhuur, sluistarieven en rechten die betaald worden voor ontheffing verlening. Deze baten wegen niet op tegen de kosten die het schap maakt voor het onderhouden van recreatieterreinen, legakkers, sluizen, vaarwegen, kades, paden, routestructuren, etc. Het tekort wordt betaald door de deelnemers.

Recreatie Midden-Nederland (RMN)
Het Plassenschap neemt, samen met de andere Utrechtse recreatieschappen, deel aan de bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN). Het personeel werkzaam voor de recreatieschappen is in dienst bij RMN. Daardoor mag ieder deelnemend recreatieschap de diensten van RMN afnemen zonder voorafgaande aanbesteding. De begroting van RMN omvat feitelijk de gezamenlijke kosten voor personeel en annexe apparaatskosten – niet meer dan dat. Jaarlijks stelt het bestuur van elk recreatieschap autonoom de voor dat schap benodigde personele bezetting vast.
De discussie over de structuur van de 4 recreatieschappen afgelopen jaren heeft geleid tot de ontmanteling van het schap UHVK per 2018. Gevolg hiervan is dat er taken van RMN geschrapt worden. Middels een reorganisatie is hierop ingespeeld. Het recreatieschap Vinkeveense plassen zal door het aanstaande vertrek van Amsterdam als deelnemer gaan liquideren. De gemeenteraad van De Ronde Venen heeft er onlangs voor gekozen een verzoek tot

toetreding te doen bij het recreatieschap Stichtse Groenlanden. Hoewel denkbaar, is niet gekozen tot mogelijke toetreding tot het Plassenschap Loosdrecht.
Het Plassenschap richt zich vooral op de inhoudelijke opdracht en kiest als zelfstandig orgaan voor de samenwerking met andere partijen, waaronder mogelijk het waterschap Amstel, Gooi en Vecht en de regio Gooi- en Vechtstreek. Een bestuurlijke tafel als overlegorgaan kan daarbij behulpzaam zijn. Daarmee wil het Plassenschap bereiken dat het schap verstevigd wordt. Daarnaast zullen er voorstellen voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap worden uitgewerkt, in ieder geval op de juridisch-technische onderdelen en, afhankelijk van besluitvorming door de Plassenraad, mogelijk op meer onderdelen.

Financiële Uitgangspunten 2018
Op basis van de vastgestelde kadernota 2018 zijn we bij het opstellen van de begroting uitgegaan van:

a. Het reguliere beheer vindt sober en doelmatig plaats op basis van de principes van schoon, heel en veilig en (voor zover te meten) op niveau van rapportcijfer 6. Dit is conform de huidige situatie en werkwijze.
b. De dotatie groot onderhoud vindt plaats op basis van de in de afgelopen jaren gehanteerde methode, waarbij het bedrag zal worden geïndexeerd teneinde de kostenontwikkelingen te kunnen volgen.
c. Het te hanteren prijsindexcijfer bedraagt, op basis van de cijfers 2016 en de verwachtingen 2017, voor 2018 1%. Ook in de meerjarenraming wordt met deze 1,0% prijsindex gerekend.
d. Ook voor de ontwikkeling van de eigen inkomsten (tarieven voor vergunningen en ontheffingen, etc.) zal een stijgingspercentage van 1% ten opzichte van 2017 worden aangehouden.
e. Op basis van de loon- en prijsontwikkeling moet rekening worden gehouden met een stijging van de bijdrage aan RMN van 4,6% ten opzichte van 2017, overeenkomstig de kadernota 2018 van RMN
f. De deelnemersbijdragen worden geïndexeerd op basis van vorenstaande ontwikkelingen. Een eventuele extra verhoging, teneinde een sluitende begroting te verkrijgen, wordt afgewogen op basis van het resultaat, waarbij een incidentele inzet van de algemene reserve een mogelijkheid is. Een eventueel voorstel zal bij de ontwerpbegroting worden geformuleerd.
g. Het oplossen van de baggerproblematiek in het Loosdrechts plassengebied is een grote opgave waaraan het Plassenschap samen met andere belanghebbende partijen werkt. In vervolg op de uitvoering van het proefproject legakkerherstel in 2017 wordt geld gereserveerd voor vervolgprojecten, die een plaats krijgen in het uitvoeringsprogramma Oostelijke Vechtplassen behorende bij het Gebiedsplan Oostelijke Vechtplassen.
h. Voor de aanpak van de ontwikkeling van woekerende waterplanten wordt geen budget geraamd; de aanpak binnen de door het Plassenschap beheerde watergangen geschiedt door het periodiek maaien binnen de bestaande onderhoudsbegroting.
i. De uitvoering van routebeheer en –ontwikkeling zal lopen via het in 2017 opgerichte routebureau en de daarvoor in de begroting beschikbare middelen, worden ingezet als bijdrage aan dat routebureau.
j. Het duurzaam vervangen van de beschoeiingen vindt plaats overeenkomstig de plannen zoals die vanaf 2016 in uitvoering zijn genomen.
k. De inkomsten uit de 800 i.p.v. 600 jaarlijks te verlenen snelvaarontheffingen zullen gebruikt worden voor een inhaalslag wat betreft de handhaving. De regelgeving wordt daartoe in 2017 geactualiseerd en gemoderniseerd. Vervolgens zal meer aan (bestuurlijke) handhaving gedaan kunnen worden.

Bij de uitwerking zijn een aantal ontwikkelingen naar voren gekomen die – in aanvulling of wijziging op deze uitgangspunten – tot een nadere bijstelling hebben geleid. Dit betreft:

1. Het budget voor het reguliere onderhoud van de activiteiten die het schap moet uitvoeren is – naast de prijsontwikkelingen – extra verhoogd teneinde al deze activiteiten op het gewenste niveau te kunnen uitvoeren. Deze extra bijstelling heeft betrekking op het uitvoeren van de volgende activiteiten:
   - Extra kosten van groen onderhoud in verband met de essentaksterfte (€ 20.000)
   - Extra kosten van snoeien legakkers op basis van het legakkerplan 2016 (€ 14.000)
   - De kosten in verband met de reguliere inspectie (1x per 3 jaar) voor de kunstwerken (€ 15.000);
   - De onderhoudskosten voor het fietsknooppuntennetwerk (€ 9.000), die vanaf het jaar 2018 ten laste van het schap moeten komen.
2. De inkomsten voor de erfpachtcanon van het recreatiecentrum Mijnden zijn – vooruitlopend op de vaststelling van de nieuwe overeenkomst – meer dan trendmatig verhoogd.
3. De wachtlijst die wij kenden bij de aanvragen om een snelvaarontheffing is verdwenen. Het aantal aanvragen voor snelvaarontheffingen vertoont een dalende tendens. Om die reden is voor de begroting 2018 ook niet meer uitgegaan van een opbrengst op basis van 800 ontheffingen, maar is de opbrengst gebaseerd op 750 ontheffingen. Dit was overigens al in de vorige meerjarenbegroting als mogelijk scenario aangegeven.
4. De bijdrage die betaald moet worden aan het op te richten routebureau kan bekostigd worden uit de in de begroting beschikbare middelen voor het onderhoud, zoals dat altijd werd uitgevoerd.

1.2 Programmaplan

Algemeen
De Plassenraad heeft besloten de taken van het Plassenschap te beschouwen als één programma. Een programma bestaat uit een aantal producten. De kosten van de afzonderlijke producten zijn ook in deze begroting verantwoord. Het totaal van de producten is uiteraard gelijk aan het totaal van het programma; dit onder aftrek van de mogelijke ruimte voor instandhouding van de huidige recreatieve voorzieningen.

Programma: Het bevorderen van de belangen van de openluchtrecreatie binnen het werkgebied, door te zorgen voor de aanwezigheid van een breed scala van openbare recreatiemogelijkheden met een lage toegangsdrempel, alsmede het zorgdragen voor de instandhouding van natuurlijke, landschappelijke, en cultuurhistorische elementen die de kwaliteit van het gebied voor de recreatie bepalen.

a. Beoogde maatschappelijke effecten. (Wat willen we bereiken?)
Het maatschappelijke effect is dat in het gehele schapsgebied de voorzieningen in stand gehouden worden en waar mogelijk worden verbeterd.
Concreet betekent het, dat het schap onveranderd streeft naar de instandhouding van:
1. de vier sluizen met een gebruik van ca. 30.000 schuttingen per jaar;
2. ca. 5.000 recreatieplaatsen op de dagrecreatieterreinen
3. ruim 200 aanlegplaatsen bij de eilanden en legakkers;
4. veilige fiets- en wandelpaden en –routes;
5. veilige en goed bruikbare vaarwegen en –routes;
6. de legakkergebieden
7. het snelvaarbeleid door de uitgifte van max. 800 jaarontheffingen

b. Wat moeten we doen om het beoogde effect te bereiken (Wat gaan we daarvoor doen?)
Het Plassenschap heeft een dagelijks bestuur en een Plassenraad. Het ambtelijk apparaat is in dienst bij Recreatie Midden-Nederland. De taken waarmee het ambtelijk apparaat is belast zijn:
- Het verbeteren van het recreatief-toeristisch product.
- De (door-) ontwikkeling, de aanleg, het onderhoud en het beheer van recreatieterreinen en recreatievoorzieningen, zowel op het land als aan en in het water.
- Uitbreiding, onderhoud en beheer van een recreatieve infrastructuur, zowel te water als op het land.
- Het onderhouden en zo nodig herstellen van oevers van eilanden, legakkers en vaarwegen.
- De zorg voor het vlotte en veilige verloop van het scheepvaartverkeer.
- Het bewaken van een aangenaam recreatief klimaat op het water en de terreinen en voorzieningen, door eigen toezichthouders en in nauwe samenwerking met de politie.
- Het handhaven van verordeningen en verkeersbesluiten die de instandhouding van recreatieve en landschappelijke kwaliteit van de Loosdrechtse Plassen veilig stellen.
- Het mede zorgdragen voor de bescherming van natuur en landschap.
- Het waar mogelijk vergroten van de eigen inkomsten.
- Het deelnemen in en adviseren bij processen van gemeentelijke, regionale en provinciale beleidsvorming aangaande de openluchtrecreatie in brede zin, teneinde de hoofddoelstelling te realiseren.

c. Wat zijn de kosten (financiële middelen beschikbaar gesteld door de deelnemers).
Bij de raming van deze begroting 2018 is ervan uitgegaan dat het huidige dagelijks beheerniveau gehandhaafd blijft. Wel zijn de budgetten op onderdelen aanvullend bijgesteld om dat niveau te kunnen realiseren. Om het gebied echter duurzaam in stand te kunnen houden zijn forse vervangingsinvesteringen nodig. Daarnaast zijn er de verplichtingen die voorvloeien uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen dat het Plassenschap naar verwachting medio 2017 zal mede ondertekenen.

Omschrijving	Rekening 2015	Begroting 2017	Begroting 2018
Salarissen, personeelskosten, diensten derden	890.800	954.900	997.300
Afschrijvingen en rente (minus bijdragen reserves)	409.500	443.000	480.300
Onderhoud kapitaalgoederen	486.400	383.500	445.500
Overige kosten	417.100	333.400	344.600
Totaal lasten	**2.203.800**	**2.114.800**	**2.267.700**

Omschrijving	Rekening 2015	Begroting 2017	Begroting 2018
Opbrengsten van eigendommen	266.200	289.200	316.700
Overige inkomsten	364.100	370.100	354.200
Dekkingsmiddelen	1.552.400	1.547.600	1.579.900
Waarvan deelnemersbijdragen	*1.293.500*	*1.306.400*	*1.319.400*
Waarvan doorschuif-btw	*258.900*	*241.200*	*260.500*
Totaal baten	**2.182.700**	**2.206.900**	**2.250.800**
Overschot/tekort aan dekkingsmiddelen	**-21.100**	**92.100**	**-16.900**

Voor 2018 wordt een tekort geraamd van € 16.900. Dit resultaat wordt onttrokken aan de algemene reserve (weerstandsvermogen).
Er zijn nog een aantal factoren, die dit resultaat kunnen beïnvloeden. Deze factoren komen terug onder de risicoparagraaf (2.2.3) in het hoofdstuk paragrafen.

1.3 Dekkingsmiddelen

Omschrijving		**Vastgestelde begroting 2017**	**Concept begroting 2018**
Reguliere deelnemersbijdragen		€ 1.306.400	€ 1.319.400
Doorschuif BTW		€ 241.200	€ 260.500
Dekkingsmiddelen		**€ 1.547.600**	**€ 1.579.900**
Reguliere deelnemersbijdragen	-	€ 1.306.400	€ 1.319.400
Af: Bijdrage gem. Utrecht	**	€ 165.300	€ 167.000
Restant te verdelen op basis verdeelsleutel		**€ 1.141.100**	**€ 1.152.400**
Provincie Utrecht	14,74%	€ 168.200	€ 169.900
Provincie Noord-Holland	33,58%	€ 383.200	€ 387.000
	48,32%	**€ 551.400**	**€ 556.900**
Gemeente Wijdemeren	31,32%	€ 357.400	€ 360.900
Gemeente Stichtse Vecht	20,36%	€ 232.300	€ 234.600
	51,68%	**€ 589.700**	**€ 595.500**
Totaal percentage excl. gem. Utrecht	**100%**		

2.1 Productenbegroting Plassenschap Loosdrecht e.o.

Inleiding
Vanaf 2015 tot en met 2021 worden aanzienlijke bedragen geraamd voor het duurzaam beschoeien van de onder verantwoording van het schap vallende hoofdvaarwegen. Daarnaast wordt financiële ruimte beschikbaar gehouden om te kunnen inspelen op wensen die voortkomen uit het nog vast te stellen integrale gebiedsplan voor de Oostelijke Vechtplassen (OVP). Dit betreft dat vooral de omgang met het veenslib (legakkerherstel) en daarvoor is een bestemmingsreserve gevormd, die daarvoor als eerste ingezet kan worden.

2.1.1 Terreinen Veenweidegebied

Algemeen
De terreinen in het veenweidegebied (Bosdijk, De Geer, Zwaan, De Aa, en Oukoperdijk) zijn toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang. Ze zijn geschikt om te picknicken, wandelen of te vissen. Met uitzondering van de Bosdijk worden de terreintjes volgens schatting jaarlijks door een paar duizend recreanten bezocht. Op dit moment zijn er op geen van de terreinen bouwmogelijkheden. Het genereren van inkomsten uit deze terreinen is daardoor nauwelijks mogelijk.

Zwaan

De plas Zwaan heeft vooral een functie als visplas en als rustpunt voor de langskomende automobilist. De plas is vrij diepe plas, ontstaan door zandwinning. Onderzocht is of eigendomsoverdracht van het terrein Zwaan mogelijk is gezien de hoge onderhoudskosten in relatie tot de beperkte recreatieve waarde. Dat is nog niet gelukt. De mogelijkheden om de plas te verondiepen zijn nog niet gelukt maar worden verder onderzocht
De beschoeiing is met name aan de oostzijde zo slecht dat er een risico is op doorbreken waarbij het achterliggende weiland overstroomt. Gekozen is de beschoeiing niet geheel te vervangen maar de slechte gedeelten te repareren.

Bosdijk

Een particulier initiatief voor het 20 ha grote en intensiever bezochte recreatieterrein Bosdijk dat zag op verblijf recreatieve exploitatie in de vorm van recreatieve knotwilgwoningen, een groepswoning, beperkte horeca en speelelementen is in 2017 gestrand met het besluit van de raad van Stichtse Vecht om hieraan niet mee te werken. Het terrein blijft daarmee 'rustgebied' zonder noemenswaardige inkomsten. De beschoeiing van de visplas moet in 2018 nodig vervangen worden.

2.1.2 Terreinen Plassengebied

De Strook

De vervanging van beschoeiing van de Strook door een onderhoudsarme beschoeiing van combidamplankmethode in twee delen kan wachten tot 2020/2021.
Het zichtwerk en het vervangen van het toiletgebouw worden in 2017 voorbereid. In 2016 is vanuit de algemene reserve een reserve Zichtwerk (in totaal € 125.000) gevormd, die vooral bedoeld is om deze kosten te dekken.
In 2017 wordt opnieuw onderzocht of betaald parkeren kan worden ingevoerd. Uit eerder onderzoek bleek dat dit financieel niet aantrekkelijk was, mogelijk is dat nu anders.
Op het terrein de Strook is een opstalrecht verleend aan een horecaondernemer.
Deze opstalrechtovereenkomst wordt één keer per 5 jaar, voor het eerst weer in 2018, verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook. Inkomsten uit opstalrecht van de horecavoorziening en erfpacht van de dienstwoning zijn in de begroting opgenomen.
De Waterskiclub Loosdrecht (WSL) maakt tegen een jaarlijkse vergoeding gebruik van het van het toezichtgebouw van het schap. De WSL heeft plannen voor een eigen groepsaccommodatie en de bouw van een teleskibaan. Het is nog niet bekend of deze plannen te realiseren zijn gezien de terughoudendheid van de gemeente Wijdemeren.
Geen inkomsten zijn geraamd voor evenementen. Ook hier geldt dat de gemeente tot nu toe terughoudend is met het verlenen van vergunningen.

Recreatiecentrum Mijnden

Het Plassenschap is bloot eigenaar van de ruim 25 ha. grond en water waarop het Recreatiecentrum Mijnden is gevestigd en ontvangt daarvoor jaarlijkse erfpacht ad € 142.500. Voor Mijnden is in 2017 een nieuw bestemmingsplan vastgesteld met nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden. Dit is de aanleiding om de erfpachtovereenkomst te wijzigen en in onderhandeling met de pachter de nieuwe jaarlijkse canon opnieuw te bepalen. Uitgangpunten hierbij zijn uitgifte in ondererfpacht, een jaarrond recreatief aanbod en reductie van het aantal toeristische kampeerplaatsen. Voor het bepalen van de nieuwe canon zal dan ook een taxatie worden uitgevoerd door een onafhankelijk taxateur. Doelstelling is maximalisatie van de opbrengst.
De verwachting is dat de nieuwe canon (vanaf 2017) hoger zal uitvallen en dus ook voor 2018 een hogere inkomstenbron voor het schap zal betekenen. De ervaring leert dat onderhandelingen lang kunnen duren en de uitkomsten onzeker zijn. Desalniettemin is de te ontvangen erfpachtcanon in deze begroting verhoogd.

Rimboe

Rimboe is de zeer intensief gebruikte werkhaven van het Plassenschap gelegen in de hoek van de Veendijk en de Bloklaan. Het is niet alleen de locatie van de werkschepen, de vakspecialisten en de Boa's van het Plassenschap maar ook de politie en aannemers die werk verrichten op en aan de plassen maken van de werkhaven gebruik. Een nieuwe inrichting is noodzakelijk om aan de moderne eisen (Arbowet en gescheiden afvalinzameling) te kunnen voldoen. In 2018 zal er een inrichtingsplan gemaakt worden dat vervolgens ook in 2018-2019 kan worden uitgevoerd.

2.1.3 Eilanden en aanlegplaatsen

Beschoeiingen en steigers

In de meerjarenraming worden structurele bedragen geraamd voor het herstel cq. vervangen van de beschoeiingen van de eilanden en de aanlegplaatsen.

Natuuroevers

Eind 2014 heeft Waternet met toestemming van het Plassenschap bij de eilanden Meent, Markus Pos, Geitekaai, Robinson Crusoë en De Hoek enige tientallen meters buiten de bestaande beschoeiing plasbermen gemaakt met de

bedoeling dat daar rietgroei tot ontwikkeling zou komen. De ervaring met de geplaatste constructies is dat er geen riet ontwikkelt. Met de aannemer van het Proefproject Legakkerherstel is overlegd om de aanleg van rietoevers met gebruik van veenslib uit de plassen alsnog succesvol te maken. Met Waternet zal worden overlegd over de kosten. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat Waternet de kosten betaalt en het schap faciliteert. Natuuroevers met overjarig riet bieden een goede biotoop voor de Grote Karekiet. Het vergroten van de aantallen van deze vogels in het plassengebied is een N2000 doelstelling. Het schap werkt daaraan ook mee door in het voorjaar netten op de beschoeiing toe te staan waarmee ganzen niet de kans krijgen het jonge riet op te vreten. Rietkragen krijgen daarmee de kans steviger te worden, wat bovendien een fraaier beeld geeft en een betere oeverbescherming biedt.

Exploitatie
Op Meent staat al vele jaren een kiosk waarvan de exploitatie is uitbesteed. De kiosk is beperkt in omvang. Er wordt een nieuwe exploitant gezocht waarbij tevens wordt gekeken naar uitbreiding van het aanbod. De verdienmogelijkheden blijven echter beperkt door de ligging op een eiland en omdat er geen bouwmogelijkheden zijn.

Nieuwe Veenslibeilanden
Een maatregel uit het uitvoeringsprogramma OVP is het gezamenlijke onderzoek naar de mogelijkheid om met behulp van het in de plassen aanwezige hinderlijke veenslib nieuwe natuureilanden te bouwen op plekken waar deze historisch gezien thuis horen. Deze eilanden kunnen mogelijk ook een recreatieve functie krijgen. Een daarvoor ingestelde werkgroep hoopt een aanvraag voor Europese LIFE subsidie in te dienen waarvan in 2018 duidelijk wordt of deze succesvol is. In deze begroting is de medefinanciering van zo'n project nog niet opgenomen. Het projectteam zal voor de financiering een voorstel formuleren.

Robinson Crusoë
Dit eiland is in erfpacht met recht van opstal voor de accommodatie en steigers voor 20 jaar uitgegeven aan de Nebas afdeling Watersportaccommodaties voor gehandicapten en is niet vrij toegankelijk. Op dit eiland zijn accommodaties en voorzieningen gelegen ten behoeve van gehandicapte watersporters. In april 2018 eindigt de overeenkomst dus in 2017 zal met de Nebas worden gesproken over een nieuwe overeenkomst en canon. Bijstelling van de canon in de begroting heeft nog niet plaatsgevonden.

2.1.4 Legakkers

Proefproject Legakkerherstel
Veel legakkers van het Plassenschap verkeren in slechte staat. Herstel van de legakkers door het iedere 25 jaar aanbrengen van nieuwe kunstmatige beschoeiingen is onbetaalbaar geworden. Het is echter van groot belang om de legakkers met de grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde te behouden. Het probleem heeft nog en andere zijde: de afkalvende legakkers leveren een aanzienlijk bijdrage aan de toename van hinderlijk slib in de plassen. Dat is ook slecht voor het doorzicht en dus de waterkwaliteit. Voor het Loosdrechts plassengebied is de legakkerproblematiek daarom gekoppeld aan de veenslibproblematiek. Met de uitvoering van het Proefproject Legakkerherstel in 2017 wordt onderzocht of het mogelijk is om veenslib uit de Loosdrechtse te gebruiken als bouwstof voor legakkerherstel met robuuste rietoevers. In 2018 en 2019 zal de aannemer die geselecteerd is voor het herstel van 2 schapsakkers het resultaat blijven monitoren. Als duidelijk is welke slimme toepassingsmogelijkheden er zijn kan dit het begin van een structurele oplossing zijn voor legakkerherstel. Daarom betalen vele partijen mee aan de pilot. Naast de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren zijn dit de provincies Noord-Holland en Utrecht, het Waterschap AGV, bewoners verenigd in de BELP en watersportondernemers langs de Oud-Loosdrechtsedijk. Het Plassenschap heeft de pilot opgestart en is de aanbestedende dienst. Bestuurlijke teugkoppeling vindt plaats aan de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen. De afspraken over het proefproject zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Het totale beschikbare budget is € 1.500.000.

2.1.5 Vaarwegbeheer

Vaarwegen en doorvaarten
Het Plassenschap is vaarwegbeheerder van de Westelijke- en Oostelijke Drecht, de Muyeveldsevaart en de 's-Gravelandsevaart en verantwoordelijk voor de instandhouding van deze route. Voor de overige doorvaarten en plassen is er geen vaarwegbeheerder aangewezen. De vaarwegen en doorvaarten die in eigendom zijn van het Plassenschap of waarvoor contractuele verplichtingen zijn aangegaan worden zo goed mogelijk onderhouden. Vanaf 2015 tot en met 2021 zijn er aanzienlijke bedragen geraamd voor het duurzaam beschoeien van de onder verantwoording van het schap vallende vaarwegen. Uitgangspunt voor het vervangen van beschoeiingen in de vaarwegen is het gebruik van duurzame combidamwandplanken (Europees houten onderkanten met gerecycled kunststof opzetters). Deze zijn kostbaarder dan gewoon hardhout, maar hebben een verwachte levensduur van 40 jaar, bijna het dubbele van hardhout.

's-Gravelandsevaart
Binnen de meerjarenraming heeft herprioritering plaatsgevonden om een plotseling urgent geworden aanpak van de onbeschoeide 's-Gravelandsevaart (westzijde) mogelijk te maken. Uit onderzoek is naar voren gekomen dat het

verplaatsen van de natuuroever van de weilandkant naar de wegkant met een lichte beschoeiing een goede oplossing blijkt te zijn voor een duurzame stabiele rietoever. Rietoevers dempen de golfslag aanzienlijk en bieden een rustplaats voor de fauna en zorgen voor helderder water. Bijkomend voordeel is dat het riet vanaf de weg beter onderhouden kan worden. Een smalle rietkraag blijft over aan de weilandkant.
De voorbereiding is gestart in 2016, uitvoering start in 2017 en realisatie is in 2018.
Ook het zuidelijke deel van de 's-Gravelandsevaart moet hersteld worden. Dit werk wordt in 2017 voorbereid en realisatie vindt plaats in 2018.

Muyeveldsevaart
In 1995 heeft het Plassenschap de Muyeveldsevaart als nieuwe vaarverbinding gegraven. De beschoeiing van deze hoofdvaartweg is aan vervanging toe. Voorbereiding start in 2017, uitvoering vindt plaats in 2018.

Kalverstraat
De eveneens druk bevaren Kalverstraat, 1100m lang, vraagt eveneens om een goede sterke duurzame beschoeiing. Het zuidelijke deel van de oostoever is in 2014 voorzien van een nieuwe houten beschoeiing met kunststof opleggers. De vervanging van het noordelijke gedeelte wordt in 2018 voorbereid en in 2019 uitgevoerd. De particuliere eigenaren van enkele kleine stukjes beschoeiing zullen gevraagd worden hun deel van de beschoeiing mee te financieren in dit project.

Sluizen
Het Plassenschap heeft een viertal sluizen in bezit. Het beheer en onderhoud van deze vier sluizen is middels een driejarig bestek ondergebracht (2015-2017) bij een aannemer. Er is een nieuw bestek nodig vanaf 2018 voor het uitvoeren van het reguliere en groot onderhoud en het verhelpen van storingen.

Oplossen baggerprobleem (2018-2028)
Daarnaast wordt financiële ruimte beschikbaar gehouden voor het, samen met andere belanghebbende partijen, duurzaam oplossen van de baggerproblematiek in de Loosdrechtse plassen, in combinatie met het verbeteren van de waterkwaliteit. Deze budgettaire ruimte zit in eerste aanleg in de bestemmingsreserve "Veenslib" en indien nodig zal vanuit de Algemene reserve een aanvulling plaatsvinden.
Conform een 'plan van aanpak bagger en zwevend slib Loosdrechtse plassen' wordt de komende 10 jaar de bevaarbaarheid van de Loosdrechtse plassen hersteld door een inhaalslag waarmee een grote hoeveelheid bagger wordt verwijderd. Dit plan is een van de uitvoeringsmaatregelen uit het gebiedsplan OVP. De sliblaag in de plassen is in opdracht van het Plassenschap eind 2016 in kaart gebracht.
De vrijgekomen bagger kan worden hergebruikt voor de aanleg van natuureilanden (nieuw habitat voor moerasvogels)en een recreatie eiland in de Breukeleveense plas. Bij herstel van legakkers (Kievitsbuurten) en aanleg van rietstroken (luwtestructuren) wordt ook uit de plassen vrijgekomen bagger (eventueel na indroging) gebruikt. Een deel van de bagger zou kunnen worden geborgen in een weilanddepot.

Structurele oplossing voor de bagger (vanaf 2028)
Er zal altijd opnieuw bagger gevormd worden en op luwe plekken ophopen. Hiervoor blijft een ontwateringsdepot op het land nodig. De capaciteit van de jaarlijkse toename bagger door bladval en afkalvende oevers is ca 50.000 m3/jaar. Opnieuw baggeren van delen van de plassen zal periodiek nodig zijn. Om welke hoeveelheden het gaat op langere termijn is (nu) moeilijk te voorspellen. De ontwikkelingen in de plassen worden gevolgd door monitoring en onderzoek.
Om het water voldoende helder te krijgen voor de ontwikkeling van waterplanten moet de opwerveling van slib worden verminderd. Ook hiervoor zullen maatregelen genomen moeten worden.

Overlast overmatige waterplanten
Met het zogeheten Burgerinitiatief zijn diverse methodes voor verwijdering van de Cabomba uitgetest. Het idee dat de exotische en welig tierende waterplant geheel kan of moet worden uitgeroeid is door het schap verlaten. In de praktijk wordt nu door iedere stakeholder op zijn eigen gebied de overmatige plant aangepakt en is er dus niet een partij verantwoordelijk voor het totale probleem. In de begroting is er dan ook slechts een bescheiden budget geraamd voor alleen het maaien van waterplanten in een deel van het Tienhovens Kanaal en de Raaisloot.

2.1.6 Overige producten

Vuilnisophaaldienst.
De vuilnisophaaldienst bij de particuliere percelen met een huisje wordt zoals gebruikelijk voortgezet, waarbij alle kosten integraal worden doorberekend aan de gemeenten Wijdemeren en Stichtse Vecht. In 2017 wordt onderzocht of het mogelijk is het huisvuil gescheiden op te gaan halen.

Routebureau

Het Routebureau, dat naar verwachting in 2017 wordt opgericht, is het gezamenlijk coördinatiepunt van de gemeenten, de recreatieschappen en de provincie Utrecht met als doel ontwikkeling, beheer en informatievoorziening van recreatieve routes. Door het centraal aansturen, beheren en ontwikkelen van routenetwerken wordt uniformiteit en eenduidigheid nagestreefd, en kan een beter aanbod aan marketingorganisatie worden aangeboden. Het Plassenschap sluit, ook voor het Noord-Hollandse deel van het gebied, hiervoor een dienstverleningsovereenkomst met het Routebureau. Het Routebureau wordt naar verwachting ingevuld vanuit Recreatie Midden-Nederland.
De fiets-, wandel- en vaarroutes sluiten aan op de routes in Gooi en Vechtstreek. De bijdrage, die aan het routebureau moet worden betaald, wordt volledig bekostigd vanuit de beschikbare middelen voor het routebeheer in de begroting van het schap. Zodra duidelijk is op welke wijze en tegen welke kosten precies het routebureau haar taken gaat uitvoeren, zal dit in de begroting (zonodig via een begrotingswijziging) worden aangepast. Het Routebureau wordt vanaf de begroting 2019 opgenomen in het productenoverzicht.

Regelgeving en handhaving
Het Plassenschap heeft in het verleden een groot aantal verordeningen, verkeersbesluiten en beleidsregels vastgesteld. Hiermee wordt beoogd het Loosdrechts plassengebied als natuur- en als recreatiegebied aantrekkelijk te houden. Met een goede balans tussen beide functies is veel winst te behalen.
Om een aantrekkelijke en veilig recreatieklimaat te waarborgen is in 2017 besloten regelgeving eenmalig te stroomlijnen. Zowel voor de toezichthouders/handhavers als voor recreanten dient de regelgeving helder en navolgbaar te zijn. Het verbeteren en actualiseren van de regelgeving wordt gevolgd door structurele handhavingsacties waarvoor de benodigde capaciteit wordt gereserveerd.

Ontheffingverlening
Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleent ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Bescherming Plassengebied, het Besluit Motorboten, de Eilandverordening, de Strookverordening, Voorrangsregeling Mijndense sluis en de Woonschepenverordening.
De tarieven voor het in behandeling nemen en verstrekken van ontheffing worden geheven op grond van de tarieventabel behorende bij de Legesverordening Plassenschap Loosdrecht. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast aan het gestegen prijspeil. Beoogd wordt de tarieven zodanig vast te stellen dat de totale kosten die veroorzaakt worden door de behandeling van ontheffingsaanvragen worden gedekt. De belangrijkste vergoeding voor ontheffingverlening is die voor het snelvaren. Het aantal mogelijk te verlenen snelvaarontheffingen is structureel verhoogd van maximaal 600 naar maximaal 800 per jaar. Gelet op de daling van het aantal aanvragen en het volledig opheffen van de wachtlijst is in de begroting 2018 uitgegaan van 750.

2.2 Paragrafen 2018

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een aantal paragrafen verplicht voor. In dit hoofdstuk zijn deze opgenomen, voorafgegaan door een paragraaf investeringen.

2.2.1. Investeringen

Dit betreft de voor 2018 geraamde (vervangings)investeringen.

	Economische activa	**Investering**	**Bedrag**
a.	Machines, apparaten en installaties	bandhooier	3.500
b.	Machines, apparaten en installaties	Hydraulische kraan op Plassenschap 6	40.000
		Subtotaal	**43.500**
c.	Vervoermiddelen	Boston Whaler	15.000
d.	Vervoermiddelen	Ramen voor Plassenschap 6	9.000
		Subtotaal	**24.000**
	Maatschappelijke activa	**Investering**	
e.	Bouwkundige werken	Rimboe: herinrichting	455.000
f.	Bouwkundige werken	Eilanden: beschoeiing	216.000
g.	Bouwkundige werken	Afmeerpalen	15.000
h.	Bouwkundige werken	Marcus Pos: steiger	150.000
i.	Bouwkundige werken	Vaarwegen: beschoeiing	1.340.000
		Subtotaal	**2.176.000**
j.	Overige materiele activa	Vuilcontainers	**7.000**
	Totaal investeringen		**2.250.500**

2.2.2 Paragraaf weerstandsvermogen (risicoparagraaf)

Het weerstandsvermogen is de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden. Het is van belang voor de financiële gezondheid van het schap voor het begrotingsjaar en de jaren erna. Geen weerstandsvermogen betekent dat elke tegenvaller een probleem oplevert. Dan geval staat de uitvoering van het programma en het beleid van het schap onder druk.

Kengetallen
Kengetallen geven inzicht in de financiële positie van het schap. De uitkomsten worden beoordeeld in relatie tot de financiële positie. Voor de beoordeling wordt gekeken naar de balans en de exploitatie.
De eerste drie kengetallen hebben betrekking op de balans. In het vierde kengetal, de structurele exploitatieruimte, komt tot uitdrukking of het schap over voldoende structurele baten beschikt.

		2017	**2018**
a.	Netto schuldquote	222%	265%
b.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	222%	265%
c.	Solvabiliteitsratio: (Eigen vermogen -/- subsidies/ Totaal passiva -/- subsidies)	15%	14%
d.	Structurele exploitatieruimte:	5%	0%

Netto schuldquote
Het schap heeft in alleen in de afgelopen jaren enig eigen vermogen opgebouwd. Dit eigen vermogen is beperkt. Investeringen werden en worden structureel gefinancierd door het aangaan van langlopende leningen. De afschrijvingen en rente maken deel uit van de reguliere jaarlijkse geraamde baten. Doordat veel activiteiten zijn gefinancierd met vreemd vermogen, is de financiële positie van het schap niet erg sterk en vanwege die relatief hoge rente en afschrijvingslasten ook moeilijk op de korte termijn beïnvloedbaar.

Solvabiliteitsratio
Deze ratio geeft aan in welke mate het schap over eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves) beschikt. Zoals bij netto schuldquote reeds vermeld is het schap sinds enkele jaren in staat eigen vermogen op te bouwen. De deelnemers kunnen bepalen welke bestemming de reserve krijgt, die boven het benodigde weerstandsvermogen uitkomt.

Structurele exploitatieruimte
De begroting van het schap liet de laatste jaren een overschot zien. In de komende periode zal er flink in het beschoeien van de vaarwegen worden geïnvesteerd. De kapitaallasten nemen toe, terwijl de deelnemersbijdragen niet wezenlijk worden aangepast. De structurele exploitatieruimte zal beperkt zijn. Er kan een klein overschot of tekort zijn. Een overschot of een tekort van € 20.000 leidt tot een kengetal van plus of min één procent.

Risico-inventarisatie
Uit inventarisatie zijn enkele risico's naar voren gekomen, die met name betrekking hebben op de baten: zoals schutten bij de sluis, vermindering aantal snelvaartontheffingen en eventueel faillissement van erfpachters en/of huurders. M.b.t. de kosten is een explosie van de zogenaamde overmatige waterplanten een risico. Oplopende rente kan bij de financiering van investeringen een risico zijn.

Omschrijving	**Risico**	**Wanneer**	**Frequentie**
Erfpacht en huur (niet kunnen nakomen verplichtingen)	15.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Schutgelden Mijndense Sluis	6.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Uitgifte snelvaartontheffingen	16.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Garantie bewonersvereniging	p.m.	2018	Incidenteel
Bestrijding overmatige waterplanten	160.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Rente	49.000	2018 e.v.	Jaarlijks
Totaal	**246.000**		

Erfpacht en verhuur
De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 310.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 15.000.

Schutgelden Mijndense Sluis
De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in de afgelopen 3 jaar gemiddeld nagenoeg conform de in de begroting geraamde bedragen. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst zomaar € 10.000 lager uitvallen. Het gemiddelde risico bedraagt € 6.000.

Uitgifte snelvaarontheffingen
De afgelopen jaren is er een duidelijke trend zichtbaar waarbij de populariteit van de snelvaar-ontheffingen afneemt. Het maximaal aantal van 800 uit te geven ontheffingen wordt nauwelijks gehaald en er is geen wachtlijst meer. Voor 2018 wordt gerekend met 750 uit te geven ontheffingen. Als deze trend zich voortzet zullen de opbrengsten dalen. De voor 2018 geraamde 750 kunnen er in werkelijkheid ook 700 of minder worden. Risico € 16.000.

Garantie bijdrage bewonersvereniging
Het Plassenschap stelt zich garant voor de private bijdrage van de bewonersvereniging Loosdrechtse plassen in het kader van het proefproject herstel legakkers. Indien de vereniging haar afspraken niet kan nakomen, loop het plassenschap dus het risico dat zij op deze garantstelling wordt aangesproken.

Bestrijding overmatige waterplanten (Bron: rapport Waternet)
Waternet, gemeente Wijdemeren en lokale ondernemers hebben een plan van aanpak voor de bestrijding van "overmatige begroeiing door waterplanten" opgesteld. Het uitgangspunt is zeker niet dat alle kosten voor rekening van de overheid c.q. het Plassenschap komen. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten in wateren die in eigendom c.q. beheer bij het plassenschap zijn. Het is niet bekend wat dit financieel voor het

plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van de cijfers uit het hiervoor genoemde plan van aanpak, evenals in 2017, een bedrag van € 160.000.

Renterisico
Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2017 en 2018 geraamd op 2,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze verwachting resulteert in extra lasten van € 49.000 per jaar.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit beschikbaar weerstandsvermogen. Dit weerstandvermogen wordt gevormd door de algemene reserve, de eventuele stille reserves en de bestemmingsreserves.

Reserves

Algemene reserve
Een batig saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve en een nadelig saldo eraan onttrokken. Het is de bevoegdheid van het bestuur om te bepalen hoe zij de algemene reserve wil aanwenden. Het saldo van de algemene reserve is beschikbaar als weerstandsvermogen. De algemene reserve van het plassenschap wordt per 1 januari 2018 geraamd op afgrond € 558.400. Door het verwachte tekort on de begroting 2018 daalt dit vervolgens naar € 541.500.

Stille reserves
De stille reserves zijn bezittingen, die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en die direct verkoopbaar zijn. Wij hebben geen inventarisatie gemaakt van de eventueel aanwezige stille reserves.

Dekkingsmiddelen kapitaallasten
Dit zijn dekkingsmiddelen van de afschrijvingslasten. Er is een directe relatie tot de betreffende investeringen, de subsidies en/of bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves
Voor een aantal bijzondere doeleinden zijn bestemmingsreserves gevormd. Voor de begroting 2018 wordt ervan uitgegaan dat de bestemmingsreserves Zichtwerk (€ 125.000) en Veenslib (€ 250.000) nog volledig beschikbaar zijn. Deze reserves zijn gevormd door overtollige middelen vanuit de algemene reserve voor deze doelen te bestemmen.

Subsidies
De subsidies zijn ontvangen als bijdrage van derden in door het schap en/of derden gerealiseerde of nog te realiseren investeringen en zijn direct gekoppeld aan de investeringen. De middelen zijn in een reserve ondergebracht en vallen evenredig vrij met de afschrijvingen en neutraliseren op die manier de afschrijvingslasten voor een groot deel.

2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. heeft een beheersplan voor het gehele werkgebied van het schap.
Ten behoeve van het meerjaren onderhoudsplan is eind 2015 GeoVisia aangeschaft. In 2016 is een begin gemaakt met de inrichting van dit systeem, bijna alle terreinen en arealen (bijvoorbeeld oppervlakten gazon, ruigte, verhardingen etc.) zijn ingemeten en verwerkt.
In 2017 worden de beheertypen als intensief gazon, ruig gras etc. aangegeven, waarna in 2018 de onderhoudstoestand, materiaalkeuze e.d. worden ingevoerd. Het beheersysteem is in 2019 volledig operationeel.

Het Plassenschap heeft als taak te voorzien in de behoefte aan recreatieve (basis)voorzieningen op het land en op en aan het water (dagrecreatie, stranden, fiets- en wandelpaden en recreatieve routes) in het buitengebied. Daarnaast heeft het Plassenschap een taak als vaarwegbeheerder (nautisch en beperkt bakbeheer).

Een van de kenmerken van deze voorzieningen is dat zij doorgaans gratis toegankelijk zijn. Ze lenen zich niet of in beperkte mate voor het verkrijgen van eigen inkomsten. Het schap beheert en onderhoudt een groot aantal dagrecreatie- voorzieningen waarvan een deel ouder is dan dertig jaar. Het beheer en onderhoud is gericht op de instandhouding van de bestaande voorzieningen op een zodanige wijze dat deze, binnen de door het bestuur vastgestelde budgetten, *voldoende* bruikbaar zijn. Daarbij moet de voorziening in *een voldoende* staat van onderhoud verkeren; schoon en veilig bruikbaar zijn en voldoen aan wettelijke eisen. Het in stand houden van de recreatieve voorzieningen is een permanente zorg en vraagt grote financiële bijdragen van de deelnemers aan het schap.

Onder regulier beheer en onderhoud wordt verstaan alle werkzaamheden, verrichtingen en uitgaven, die rechtstreeks te maken hebben met het dagelijks gebruik van de voorzieningen. Onder groot onderhoud wordt verstaan werkzaamheden die één keer in een bepaalde periode moeten worden uitgevoerd om de levensduur van een

recreatieve voorziening te verlengen. Hiertoe wordt jaarlijks, op basis van een meerjarig onderhoudsplan, een vast bedrag gedoteerd aan de “voorziening groot onderhoud”.

De dotatie bedraagt voor 2018 € 104.000.Voor uitvoering van het groot onderhoud wordt in 2018 € 93.700 geraamd. Per ultimo 2018 wordt het saldo van de voorziening op € 395.800 geraamd.

Wegen
Jaarlijks worden wegen geïnspecteerd. Acties hierop worden planmatig aangepakt en in de meerjaren- begroting opgenomen. Gaten in de half-verharde parkeergedeelten en paden op de recreatieterreinen worden jaarlijks gevuld, net als gaten in het asfalt van toegangswegen en fietspaden.
Het periodiek aanbrengen van een nieuwe slijtlaag of deklaag bij de diverse (half)verhardingen behoort tot het groot onderhoud.

Mede omdat een aantal recreatieve voorzieningen zoals al eerder opgemerkt al “oud” is, moet rekening worden gehouden met een stijging van de kosten van groot onderhoud. Dit wordt niet gecompenseerd door vermindering van afschrijvingen op de recreatieve voorzieningen. De aanlegkosten van bijna alle voorzieningen zijn in het verleden voor 50 tot 100 % gesubsidieerd; op het gesubsidieerde deel is niet afgeschreven.

Gebouwen en riolering
Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het periodiek schilderen van het houtwerk, het repareren van kapot sanitair en het verhelpen van storingen.

Watergangen en oevers
Bij de najaarsschouw wordt de oever- en watervegetatie van de watergangen in het plassengebied uitgemaaid volgens het slotenbestek. De rietvegetatie wordt gemaaid. Het dijkje langs de Westelijke Drecht wordt kort gehouden om uitspoelgaten en lekkages tijdig te kunnen ontdekken. Voor het bestrijden van de overmatige waterplanten is geen budget geraamd, maar budget is wel in de risicoparagraaf opgenomen.
De scheisloten worden in het najaar gesloot.
Vanaf 2015 worden beschoeiingen van eilanden en vaarwegen waar nodig vervangen door een duurzame combi damwand beschoeiing of wordt waar nodig groot onderhoud uitgevoerd.

Het schap beheert ca. 14 kilometer legakkers in de Noordelijke en Zuidelijke Kievitsbuurt en de Muyeveldse Wetering. Langs de Westelijke en Oostelijke Drecht, ’s Gravelandse vaart, Muyeveldse vaart en Kalverstraat zijn de afgelopen 15 jaar nieuwe beschoeiingen aangebracht. De laatste jaren zijn beschoeiingswerkzaamheden uitgevoerd aan Kalverstraat (ca 1/3^{e} deel), Westelijke Drecht en ‘s Gravelandse vaart (het onbeschoeide gedeelte langs de weg).

Sluizen
Het Plassenschap heeft een viertal sluizen in bezit. Het beheer en onderhoud van deze vier sluizen zal, voor de derde keer middels een driejarig bestek worden ondergebracht (2018-2020) bij een aannemer. Deze aannemer voert storingsopvolging uit en tevens het reguliere en groot onderhoud.

Groen: beplantingen
Op de eilanden en terreinen wordt een beheer gevoerd van middenbos. Bij de herinrichting van De Strook is op onderdelen een struikenbeplanting aangebracht.
Op de legakkers in de Kievitsbuurten en de Muyeveldse Wetering wordt een hakhoutbeheer gevoerd. Het gaat om ca. 2 kilometer te snoeien akker. Op het terrein Bosdijk worden in verband met essentaksterfte de plantvakken worden heringericht en de essen vervangen door andere boomsoorten. Hetzelfde geldt voor terrein De Geer.

Groen: grasvegetaties
Op de eilanden zijn de gazons allemaal ingericht voor intensief recreatief gebruik, op de terreinen veelal extensiever. Gedurende het seizoen wordt het gras met grote regelmaat gemaaid.

Schoonhouden en vuilafvoer
Dit betreft het schoonhouden van de terreinen, de gebouwen en de watergangen.

Terreininventaris
Terreinmeubilair moet veilig, onderhoudsarm en vandalismebestendig zijn. Elk jaar worden alle speel- toestellen op veiligheid beoordeeld door een gecertificeerd instituut. Op de recreatieterreinen zijn vuilnisbakken geplaatst, waarvan het onderhoud zich beperkt tot het vervangen van vernielde bakken. Waar mogelijk worden ondergrondse vuilcontainers geplaatst. Op de eilanden zijn containers geplaatst. Aan terreininventaris wordt alleen dagelijks onderhoud gepleegd totdat het aan vervanging toe is.

Materieel
Materieel wordt jaarlijks gekeurd en waar nodig vervangen. Kunstwerken worden door een extern inspectiebureau geïnspecteerd. De hieruit voortkomende acties worden in de meerjarenbegroting opgenomen. Het onderhoud aan installaties (zoals pompen) en de onderhoudscontracten vallen hieronder. Ook het toezicht van de BOA's en werkvoorbereidingen en planning van de opzichter worden hier verantwoord.

Routes
Een steeds belangrijker onderdeel zijn de routes, zoals het fietsknooppuntennetwerk (in beheer voor provincie Utrecht), het sloepennetwerk en de Landelijke Fietsroutes (in beheer voor het Landelijk Fietsplatform). De wandelroutes zijn in het westelijk deel van de provincie Utrecht vervangen door een wandelknooppuntennetwerk. Door de aanleg van twee fases van het wandelroutenetwerk is het aantal kilometers wandelroutes met 130 toegenomen. De kosten voor onderhoud en beheer stijgen hierdoor met € 7.500 per jaar.

2.2.4 Financieringsparagraaf 2018

In het treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

Risicobeheer
De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt € 186.000. Voor ultimo 2018 wordt een financieringstekort geraamd van € 137.800 (verschil tussen vaste activa en passiva). Dit wordt gefinancierd uit de lopende middelen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal twintig procent van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. Voor 2018 is de renterisiconorm € 446.000. De aflossingen bedragen € 300.000, ruim onder de norm.

2.2.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van het schap is overgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatie Midden-Nederland, zie ook de begroting van RMN. De taken van het schap is de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie binnen het werkgebied, daartoe zijn recreatieve voorzieningen aangelegd en in beheer genomen. Naast het uitvoeren van taken door RMN worden veelal externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot) onderhoud en het verrichten van investeringen.

2.2.6 Verbonden partijen

Het schap is deelnemer aan de bedrijfsvoeringsorganisatie RMN, de uitvoeringsorganisatie voor drie (mogelijk zelfs twee) recreatieschappen. RMN heeft één programma: "Het bieden van een op de behoefte van de recreatieschappen afgestemd uitvoeringsapparaat en het vervullen van de daarmee samenhangende rol van werkgever, alsmede het bevorderen van de onderlinge afstemming tussen de recreatieschappen van de uit te voeren werkzaamheden". Eind 2016 had RMN geen eigen en geen vreemd vermogen.
De exploitatielasten en baten worden volledig doorberekend aan de betalende deelnemers.

2.2.7. Paragraaf Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleent ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Bescherming Plassengebied, het Besluit Motorboten, de Eilandverordening,
de Strookverordening, Voorrangsregeling Mijndense sluis en de Woonschepenverordening.
De tarieven voor het in behandeling nemen en verstrekken van ontheffing worden geheven op grond van de tarieventabel behorende bij de Legesverordening Plassenschap Loosdrecht. De tarieventabel wordt jaarlijks aangepast aan het gestegen prijspeil. Beoogd wordt de tarieven zodanig vast te stellen dat de totale kosten die veroorzaakt worden door de behandeling van ontheffingsaanvragen worden gedekt. De belangrijkste vergoedingen en rechten, die worden geheven in het Loosdrechts Plassengebied zijn:

Omschrijving	2017	2018
Rechten snelvaarontheffingen particulieren	261.700	245.800
Rechten motorbootvaren en pleziervaartuigen	5.500	5.500
Overige ontheffingen	8.400	8.400
Voorrangsrecht Mijndense sluis	2.500	2.500
Totalen	**278.100**	**262.200**

Van de eilandverordening wordt incidenteel ontheffing verleend voor feestjes. Het woonschepenbeleid wordt in de periode 2014-2018 opnieuw door het Plassenschap uitgevoerd. De gemeente Wijdemeren zal gevraagd worden het woonschepenbeleid vanaf 2019 zelf in zijn geheel te gaan uitvoeren. De ontheffingen voor de woonschepen die liggen in het Loosdrechtse deel van het plassengebied gelden 5 jaar en zijn in 2014 verlengd tot en met 2018. De rechten voor een ontheffing van 5 jaar bedragen in 2018 € 234,00.

Snelvaren particulieren
De ontheffingen om te kunnen snelvaren op de 1e t/m 4e plas en de waterskibaan op de 5e plas worden verleend op grond van het Besluit Motorboten, een verkeersbesluit dat het mogelijk maakt ontheffing te verlenen van het verbod om sneller te varen dan 12 km/uur gedurende een beperkt aantal uren per dag. Het maximaal aantal uit te geven ontheffingen bedraagt 800. Het aantal aangevraagde ontheffingen vertoont een dalende tendens. Voor 2018 worden er 750 geraamd. Het tarief per ontheffing wordt voor 2018 niet verhoogd en bedraagt € 317,00 .

Omdat geruime tijd de vraag naar snelvaarontheffingen hoger was dan het maximaal te verstrekken aantal was er een wachtlijst ingesteld. Deze is thans niet meer actueel door de terugloop in aanvragen. Voor het incidenteel snelvaren worden dagontheffingen verleend tegen een tarief in 2018 van € 40,00 (2017 eveneens € 40,00). Naar verwachting worden in 2018 400 dagontheffingen verkocht.

Kievitsbuurtontheffing e.d.
Artikel 5 van het besluit Motorboten maakt het mogelijk ontheffing te verlenen om te varen met ingeschakelde motor in natuurgebied. Deze ontheffingen worden verleend aan eigenaren van percelen in de Zuidelijke Kievitsbuurt, de Oostelijke Vuntus en de Ster. De ontheffingen hebben een looptijd van 1 jaar en het tarief bedraagt ook voor 2018 € 32,00 (2017 € 32,00).

Pleziervaartuigontheffing
In de Verordening Bescherming Plassengebied is een verbod opgenomen op het onbemand afmeren van pleziervaartuigen in landschappelijk kwetsbare gebieden. In de meest kwetsbare gebieden is het tevens verboden gedurende de nacht bemand af te meren. De ontheffing die van het afmeerverbod worden verleend aan eigenaren van recreatiepercelen zijn overdraagbaar op opvolgende eigenaren. Ontheffingen voor nieuwe ligplaatsen in kwetsbare gebieden worden uit landschappelijke overweging niet uitgegeven. De ontheffingen die geldig zijn in de periode van 1 april tot 1 november hebben een looptijd van 5 jaar en kennen een tarief van € 310,00 (2017 € 309,60).

Schutgelden Mijndense Sluis
Het beheer van de sluizen is niet kostendekkend. Jaarlijks zijn er tekorten die jaarlijks ten laste komen van de beschikbaar gestelde dekkingsmiddelen. De tarieven voor het passeren van de Mijndense sluis is afhankelijk van de lengte van de boot en varieert van € 2,00 tot max. € 7,00.

Voorrang Mijndense Sluis
De secretaris van het Plassenschap kan schepen met een economische functie en die langer zijn dan 20 meter het recht van voorrang verlenen bij schutting door de Mijndense sluis. Het recht geldt in zomerperiode van 1 mei tot en met 15 september en kost voor 2018 € 405,00 per schip.

2.2.8. Paragraaf grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. bezit totaal zo'n 650 hectare grond en water binnen het werkgebied. Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen, de legakkers, oeverlanden, sluizen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er, in principe, op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant.

Verkoop van eigendommen is een optie wanneer het betreffende perceel geen functie heeft of zal krijgen, die bijdraagt aan de doelstellingen van het schap en wanneer een andere eigenaar beter de zorg voor dat perceel op zich kan nemen. Ruiling van percelen wordt overwogen wanneer dat ten goede komt aan het realiseren van de doelstellingen van het schap.
Aankoop van grond is alleen aan de orde als dat bijdraagt aan de doelstellingen van het schap.
De bestemming die de gemeenten aan de gronden hebben toegekend, biedt weinig ruimte voor commerciële

exploitatie.
De grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is voor een periode van 50 jaar in erfpacht uitgegeven aan derden. In 2017 komt er een nieuwe erfpachtovereenkomst met een nieuwe canon die gebaseerd is op het nieuwe bestemmingsplan.
Tot slot is op het terrein de Strook een opstalrecht verleend aan een horecaondernemer.
Deze opstalrechtovereenkomst wordt één keer per 5 jaar, voor het eerst weer in 2018 verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

3.0 Financiële positie Plassenschap Loosdrecht e.o.

Algemeen
Het Plassenschap presenteert ook voor 2018 een tekort op de begroting. Het tekort wordt afgewenteld op de algemene reserve. Ook na 2018 wordt voor de daaropvolgende jaren een tekort voorzien. Deze tekorten worden vooral veroorzaakt door de toename van de kapitaallasten als gevolg van investeringen in de beschoeiing van de vaarwegen. Om weer structureel in balans te komen kan dit dus invloed hebben op de deelnemersbijdragen.

Vaste activa

Materiële vaste activa
De boekwaarde van de bezittingen (aanschafwaarde, investeringen, vervangingsinvesteringen minus afschrijvingen) wordt per 1-1-2018 geraamd op € 5.835.800, per ultimo 2018 wordt deze geraamd op € 7.631.800. Deze boekwaarde bestaat voor het belangrijkste deel uit de boekwaarde van “Grond-, weg- en waterbouwkundige werken en de boekwaarde van grond en terreinen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Algemene reserve (weerstandsvermogen)
Het voor 2018 geraamde nadelige saldo bedraagt € 16.900. De stand van de algemene reserve ultimo 2017 (dus begin 2018) wordt mede op basis van het positieve resultaat van de rekening 2016 en de verwachting voor 2017, ingeschat op € 558.400. Daarbij is rekening gehouden met de vorming van een drietal bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve: Dekkingsmiddelen kapitaallasten
Bij de investeringen worden regelmatig subsidies verkregen, deze worden ondergebracht in bestemmingsreserves en fungeren als dekkingsmiddelen voor de kapitaallasten. Een subsidie valt evenredig vrij met de afschrijving van de investering waaraan ze gekoppeld is. Het totaal verantwoorde subsidiebedrag bedraagt per 1-1-2018 nog afgerond € 647.200, per ultimo 2018 is dit bedrag, door de vrijval, afgenomen tot afgerond € 534.600.

Overige bestemmingsreserves
In 2016 is besloten tot de vorming van een drietal bestemmingsreserves, te weten Bestemmingsreserve Zichtwerk (€ 125.000), Bestemmingsreserve vervolg baggerwerk (€ 250.000) en de Bestemmingsreserve Toekomstvisie Kievitsbuurt (€ 15.000). Deze bedragen zijn onttrokken aan de algemene reserve.

Vreemd vermogen
Het verschil tussen boekwaarde vaste activa (minus dekkingsmiddelen kapitaallasten) en het eigen vermogen moet worden gefinancierd met vreemd vermogen. Het vreemde vermogen bestaat uit het saldo van de voorziening groot onderhoud en de aangegane vaste langlopende geldleningen.
De financiering vindt in hoofdzaak plaats met behulp van vreemd vermogen, geld aangetrokken bij in bijna alle gevallen de B.N.G.
Het saldo van de per 1 januari 2018 aangetrokken geldleningen wordt geraamd op € 3.747.200 (daarbij is er vanuit gegaan, dat we in 2017 een nieuwe lening moeten afsluiten). Voor 2018 wordt rekening gehouden met het aantrekken van een nieuwe lening (€ 2.200.000)

De omvang van de voorziening groot onderhoud is beperkt. Jaarlijks wordt er een bedrag van ruim € 100.000 gedoteerd. Aan de voorziening worden middelen onttrokken om de kosten van uitvoering groot onderhoud te dekken. Per saldo neemt de voorziening in omvang beperkt toe. Per ultimo 2018 wordt de omvang van de voorziening geraamd op € 395.800.

Het verschil in beschikbare middelen en benodigde middelen wordt als liquiditeitstekort opgevangen door financiering via de rekening-courant.

3.1. Geprognosticeerde balans per 1-1-2018 en 31-12-2018

ACTIVA	**Ultimo 2018**		**Ultimo 2017**	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**0**		**0**
Materiële vaste activa		**7.631.800**		**5.835.800**
Investeringen met een economisch nut				
Gronden uitgegeven in erfpacht	407.800		407.800	
Overige investeringen met economisch nut	543.500		540.600	
Investeringen met een maatschappelijk nut	6.680.500		4.887.400	
Financiële vaste activa		**0**		**0**
Financieringsoverschot		**0**		**0**
Totaal activa		**7.631.800**		**5.835.800**

PASSIVA	**Ultimo 2018**		**Ultimo 2017**	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**1.451.100**		**1.580.600**
Algemene reserve	541.500		558.400	
Overige bestemmingsreserves	909.600		1.022.200	
Voorzieningen		**395.800**		**385.500**
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	395.800		385.500	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**5.647.100**		**3.747.300**
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	5.647.100		3.747.300	
Totaal passiva		**7.481.000**		**5.713.400**
Financieringstekort		**137.800**		**122.400**
Totaal generaal		**7.631.800**		**5.835.800**

3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van inkoopprijs en bijkomende kosten. Tenzij bij de desbetreffende post anders wordt vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs (=aanschafwaarde minus afschrijvingen c.q. aflossingen).
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.
Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Volgens artikel 59 BBV dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die verhandelbaar zijn en/of op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. Niet relevant daarbij is of de investering geheel kan worden terugverdiend.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs minus eventuele investeringsbijdragen van derden.
De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgprijs of vervaardigingsprijs, rekening houdend met een eventuele bijdrage van derden en de ingeschatte restwaarde. Indien ingebruikname plaatsvindt vóór 1 juli, vindt afschrijving plaats over het gehele boekjaar. Indien ingebruikname plaatsvindt ná 1 juli vindt de eerste afschrijving plaats in het eerstvolgende boekjaar.

Afschrijvingspercentages

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Onderdeel	afschrijvingstermijn
Grond en water	geen afschrijvingen
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5 tot 40 jaren
Bedrijfsgebouwen	5 tot 25 jaren
Vervoermiddelen	8 tot 30 jaren
Machines, apparaten en installaties	5 tot 30 jaren
Overige materiële vaste activa	10 tot 20 jaren

Vaste passiva

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met gedane aflossingen en hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer. Het rentepercentage voor nieuwe geldleningen is conservatief op 2,5% gesteld.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn opgenomen voor de oorspronkelijke waarden, minus de afschrijving op de activa die aan deze bestemmingsreserves zijn gekoppeld.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

3.3 Incidentele baten en lasten

In de begroting 2018 zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen. Alle budgetten zijn structureel van aard.

4.1 Exploitatieoverzicht lasten en baten

Lasten	**Rekening 2015**	**Begroting 2017**	**Begroting 2018**
03a. Doorbelaste personeelskosten	890.800	914.200	956.200
03c. Doorbelaste apparaatskosten	235.400	234.100	244.900
05. Inhuur personeel van derden	153.700	40.700	41.100
07. Rente en afschrijvingen	409.500	555.700	592.900
09. Huur en pachten	900	0	0
11. Bestuurs- en apparaatskosten	14.800	35.500	35.900
13. Belastingen en verzekeringen	21.800	26.500	26.500
15. Energie- en waterkosten	21.900	29.700	29.700
17. Onderhoud en vuilafvoer	345.200	280.500	341.500
19. Voorziening groot onderhoud	100.300	103.000	104.000
21. Publiciteits- en overige kosten	9.500	7.600	7.600
Totaal Lasten	**2.203.800**	**2.227.500**	**2.380.300**

Baten			
02. Opbrengsten van eigendommen	266.300	289.200	316.700
04. Rechten	289.400	278.100	262.200
06. Rente	-	2.400	2.400
08. Overige baten	73.400	89.600	89.600
10. Nagekomen baten	1.200	0	0
12. Dekkingsmiddelen	1.552.400	1.547.600	1.579.900
Deelnemersbijdrage	*1.293.500*	*1.306.400*	*1.319.400*
Deelnemersbijdrage doorschuif-btw	*258.900*	*241.200*	*260.500*
Totaal baten	**2.182.700**	**2.206.900**	**2.237.800**

14. Bij: Mutaties reserves	3.000	0	0
14. Af: Mutaties reserves	249.900	112.700	112.600

Toevoeging aan algemene reserve	**225.800**	**92.100**	**0**
Onttrekking aan algemene reserve	**0**	**0**	**16.900**

4.2 Korte toelichting op de uitkomst van de exploitatie

De begroting 2017 sloot met een te verwachten positief resultaat van € 92.100. In het meerjarenperspectief bij de begroting 2017 werd nog een positief resultaat van € 27.300 verwacht. De begroting 2018 kent een negatief resultaat van € 16.900.
Ten opzichte van het meerjarenperspectief is er dus sprake van een verslechtering met afgerond € 44.000.
De belangrijkste oorzaken voor deze verslechtering van de financiële positie zijn:

a. De extra onderhoudslasten als gevolg van een aantal niet voorziene ontwikkelingen, die onvermijdelijk zijn. Met de extra lasten als gevolg van het opnemen van een budget voor de essentaksterfte, een inspectiebudget voor de kunstwerken, de extra kosten voor het snoeien van de legakkers, alsmede de onderhoudskosten van het fietsknooppuntennetwerk is een budget van afgerond € 58.000 gemoeid.
b. Door de sterkere stijging (dan in het meerjarenperspectief voorzien) van de loonkosten is de bijdrage aan RMN extra gestegen. Daarmee is een budget van € 40.000 gemoeid.
c. De lasten voor de gedane invetseringen (rente en afschrijving) zijn met ruim € 15.000 gestegen.
d. De opbrengsten van de eigendommen (vooral de bijstelling van de canon Mijnden) geven daarentegen extra inkomsten. Ten opzichte van de meerjarenraming bedraagt dat € 43.000.
e. De bijdragen van de deelnemers (zowel de reguliere bijdrage als de vergoeding voor de btw) stijgen met ongeveer € 30.000.

Per saldo geven deze oorzaken het veranderde financiële beeld weer.

4.3 Investeringsstaat 2017 -2021

Uitgaven	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
EC grond en water	0	0	0	0	0
EC bouwkundige werken	13.000	0	0	0	0
EC bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
EC woonruimtes	0	0	0	0	0
EC mach., apparaten en installaties	100.000	43.500	4.500	0	0
EC vervoermiddelen	175.000	24.000	27.000	0	0
EC overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal EC materiële vaste activa	**288.000**	**67.500**	**31.500**	**0**	**0**
MA grond en water	0	0	0	0	0
MA bouwkundige werken	741.000	1.836.000	567.000	231.000	231.000
MA bedrijfsgebouwen	80.000	340.000	0	0	0
MA woonruimtes	0	0	0	0	0
MA mach., apparaten en installaties	25.000	0	0	0	0
MA vervoermiddelen	0	0	0	0	0
MA overige materiële vaste activa	0	7.000	0	0	0
MA routes	0	0	0	0	0
Totaal MA materiële vaste activa	**846.000**	**2.183.000**	**567.000**	**231.000**	**231.000**
MA onderzoek en voorbereiding	0	0	0	0	0
Totaal immateriële vaste activa	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Afschrijving desinvesteringen	194.200	11.400	56.500	0	0
Onttrekking aan reserves en vrijval subsidies	112.700	142.500	163.000	151.800	150.900
Ontrekking aan voorziening groot onderhoud	86.500	93.700	114.700	180.700	100.000
Aflossing opgenomen langlopende geldleningen	287.900	300.100	307.700	302.200	287.200
Financieringsoverschot	5.900	0	0	0	55.800
Totaal	**1.821.200**	**2.798.200**	**1.240.400**	**865.700**	**824.900**

4.4 Financieringsstaat 2017 - 2021

Inkomsten (desinvesteringen)	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
EC grond en water	0	0	0	0	0
EC bouwkundige werken	0	0	0	0	0
EC bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
EC woonruimtes	0	0	0	0	0
EC mach., apparaten en installaties	92.800	2.100	4.700	0	0
EC vervoermiddelen	101.400	10.700	57.700	0	0
EC overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal EC materiële vaste activa	**194.200**	**12.800**	**62.400**	**0**	**0**

MA grond en water	0	0	0	0	0
MA bouwkundige werken	0	0	0	0	0
MA bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
MA woonruimtes	0	0	0	0	0
MA mach., apparaten en installaties	0	0	0	0	0
MA vervoermiddelen	0	0	0	0	0
MA overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
MA routes	0	0	0	0	0
Totaal MA materiële vaste activa	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

MA onderzoek en voorbereiding	0	0	0	0	0
Totaal immateriële vaste activa	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Uit afschrijving vrijgekomen middelen	431.900	453.000	443.800	424.300	417.700
Toevoeging aan reserves en ontvangen subsidies	92.100	0	0	0	0
Dotatie aan voorziening groot onderhoud	103.000	104.000	105.000	106.100	107.200
Af te sluiten langlopende geldleningen	1.000.000	2.200.000	600.000	300.000	300.000
Financieringstekort	0	28.400	29.200	35.300	0

Totaal	**1.821.200**	**2.798.200**	**1.240.400**	**865.700**	**824.900**

4.5 Exploitatieoverzicht meerjarig 2017 - 2021

Lasten	**Begroting 2017**	**Begroting 2018**	**Begroting 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**
03a. Doorbelaste personeelskosten	914.200	956.200	965.800	975.500	985.300
03c. Doorbelaste apparaatskosten	234.100	244.900	247.300	249.800	252.300
05. Inhuur personeel van derden	40.700	41.100	41.500	41.900	42.300
07. Rente en afschrijvingen	555.700	592.900	604.800	584.700	574.900
09. Huur en pachten	0	0	0	0	0
11. Bestuurs- en apparaatskosten	35.500	35.900	36.300	36.700	37.100
13. Belastingen en verzekeringen	26.500	26.500	26.800	27.100	27.400
15. Energie- en waterkosten	29.700	29.700	30.000	30.300	30.600
17. Onderhoud en vuilafvoer	280.500	341.500	344.900	348.300	351.800
19. Voorziening groot onderhoud	103.000	104.000	105.000	106.100	107.200
21. Publiciteits- en overige kosten	7.600	7.600	7.700	7.800	7.900
Totaal Lasten	**2.227.500**	**2.380.300**	**2.410.100**	**2.408.200**	**2.416.800**

Baten					
02. Opbrengsten van eigendommen	289.200	316.700	319.900	323.100	326.300
04. Rechten	278.100	262.200	264.800	267.400	270.100
06. Rente	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400
08. Overige baten	89.600	89.600	90.500	91.400	92.300
10. Nagekomen baten	0	0	0	0	0
12. Dekkingsmiddelen	1.547.600	1.579.900	1.582.500	1.585.100	1.587.800
Deelnemersbijdrage	*1.306.400*	*1.319.400*	*1.319.400*	*1.319.400*	*1.319.400*
Deelnemersbijdrage doorschuif-btw	*241.200*	*260.500*	*263.100*	*265.700*	*268.400*
Totaal baten	**2.206.900**	**2.250.800**	**2.260.100**	**2.269.400**	**2.278.900**

14. Bij: Mutaties reserves	0	0	0	0	0
14. Af: Mutaties reserves	112.700	112.600	111.100	111.100	110.900

Toevoeging aan algemene reserve	**92.100**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekking aan algemene reserve	**0**	**16.900**	**38.900**	**27.700**	**27.000**

4.6 Staat van activa

Loosdrechtse Plassen	Aanschaf-waarde per 1-1-2018	Investeringen 2018	Des-investering 2018	Aanschaf-waarde per 31-12-2018	Afschrijving per 1-1-2018	Afschrijving 2018	Afschrijving desinvestering 2018	Totale afschrijving 31-12-2018	Boekwaarde eind 2017	Boekwaarde eind 2018
EC grond en water	407.800			407.800					407.800	407.800
EC bouwkundige werken	205.200			205.200	145.700	3.200		148.800	59.500	56.400
EC bedrijfsgebouwen	58.900			58.900	53.000	2.900		56.000	5.900	2.900
EC woonruimtes										
EC mach., apparaten en installaties	253.700	43.500	2.100	295.100	97.500	24.700	2.100	120.100	156.200	175.000
EC vervoermiddelen	540.400	24.000	10.700	553.700	224.200	31.300	9.200	246.200	316.200	307.500
EC overige materiële vaste activa	43.000			43.000	40.200	1.100		41.300	2.800	1.700
Totaal EC materiële vaste activa	**1.509.000**	**67.500**	**12.800**	**1.563.700**	**560.600**	**63.200**	**11.300**	**612.400**	**948.400**	**951.300**
MA grond en water	978.400			978.400	426.600			426.600	551.800	551.800
MA bouwkundige werken	9.973.900	1.836.000		11.809.900	5.895.800	347.400		6.243.300	4.078.100	5.566.600
MA bedrijfsgebouwen	461.300	340.000		801.300	327.100	22.500		349.600	134.200	451.700
MA woonruimtes										
MA mach., apparaten en installaties	69.000			69.000	41.200	3.900		45.100	27.800	23.900
MA vervoermiddelen										
MA overige materiële vaste activa	219.400	7.000		226.400	137.400	14.100		151.500	82.000	74.900
MA routes	19.300			19.300	5.800	1.900		7.700	13.500	11.600
Totaal MA materiële vaste activa	**11.721.300**	**2.183.000**		**13.904.300**	**6.833.900**	**389.800**		**7.223.800**	**4.887.400**	**6.680.500**
MA onderzoek en voorbereiding	4.100			4.100	4.100			4.100		
Totaal immateriële vaste activa	**4.100**			**4.100**	**4.100**			**4.100**		
Totaal vaste activa	**13.234.400**	**2.250.500**	**12.800**	**15.472.100**	**7.398.600**	**453.000**	**11.300**	**7.840.300**	**5.835.800**	**7.631.800**

4.7 Reserves en voorzieningen

Naam reserve en voorziening	Saldo begin 2018	Bij rente 2018	Bij stortingen 2018	Af 2018	Saldo eind 2018
Algemene reserve					
Toevoeging / onttrekking algemene reserve	558.400	0	0	16.900	541.500
Bestemmingsreserves					
Ontvangen subsidies	647.200	0	0	112.600	534.600
Zichtwerk 2	125.000	0	0	0	125.000
Veenslib	250.000	0	0	0	250.000
Voorziening groot onderhoud	385.500	0	104.000	93.700	395.800
Totaal	**1.966.100**	**0**	**104.000**	**236.200**	**1.833.900**

4.8 Overzicht langlopende geldleningen

Bank	Ingangs-datum	Oor-sponkelijk bedrag	Looptijd	O, S, R	Datum laatste aflossing	Renteper-centage	Aflossingen tot en met 1-1-2018	Saldo begin 2018	Opgenomen 2018	Aflossing 2018	Rente 2018	Saldo eind 2018
BNG (II)	02-12-1998	453.800	20	S	02-12-2018	4,69%	431.200	22.600		22.600	1.000	0
BNG (III)	16-12-1998	499.200	20	S	16-12-2018	4,70%	474.400	24.800		24.800	1.100	0
BNG	15-07-1999	589.900	20	S	15-07-2019	5,24%	530.900	59.000		29.500	2.400	29.500
BNG	14-07-2000	544.500	20	S	14-07-2020	5,95%	462.700	81.800		27.200	4.100	54.600
BNG	12-02-2001	320.000	20	S	12-02-2021	5,50%	256.000	64.000		16.000	2.700	48.000
BNG	13-12-2001	450.000	20	S	13-12-2021	5,02%	360.000	90.000		22.500	4.500	67.500
BNG	28-10-2002	600.000	20	S	28-10-2022	4,93%	450.000	150.000		30.000	7.100	120.000
BNG	30-03-2004	500.000	20	S	30-03-2024	4,32%	325.000	175.000		25.000	6.700	150.000
BNG	07-09-2005	200.000	20	S	07-09-2025	3,86%	120.000	80.000		10.000	3.000	70.000
BNG	17-12-2009	500.000	20	S	17-12-2029	4,30%	200.000	300.000		25.000	12.900	275.000
Geldinstelling	01-07-2017	2.700.000	40	S	01-07-2057	2,50%	0	2.700.000		67.500	66.600	2.632.500
Geldinstelling	01-07-2018	2.200.000	40	S	01-07-2058	2,50%	0	0	2.200.000	0	27.700	2.200.000
Totaal		**9.557.400**					**3.610.200**	**3.747.200**	**2.200.000**	**300.100**	**139.800**	**5.647.100**

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

EINDRAPPORT

Natuurlijk bevoegd

Onderzoek naar de invulling van de provinciale regierol bij natuurcompensatie

Provincie Noord-Holland | mei 2017

Voorwoord

Natuurcompensatie lijkt op voorhand eenvoudig; een stuk beschermde natuur dat door een ingreep verdwijnt, moet ergens anders weer worden aangelegd. Bij de start van dit onderzoek kwamen we er achter dat natuurcompensatie niet zo eenvoudig werkt. Uit eerdere (rekenkamer)onderzoeken was al gebleken dat er onduidelijkheid heerst over onder andere complexe wet- en regelgeving en de rol van provincies bij natuurcompensatie. Die rol is namelijk afhankelijk van wie het initiatief neemt om een ingreep in het beschermde natuurgebied te doen. De afgelopen jaren is meer duidelijkheid in de rol van de provincies verschaft en zijn bevoegdheden op het gebied van natuur steeds meer naar de provincies overgedragen. Hierdoor zijn de provincies centraal komen te staan bij natuurcompensatie. Daarbij kunnen provincies kiezen voor een beknopte rolopvatting (door gemeenten het afstemmen en controleren van de compensatiemaatregelen te laten uitvoeren) of een uitgebreidere rolopvatting (door zelf meer grip en controle te houden bij het vastleggen, controleren en monitoren van de compensatieafspraken).

Met dit onderzoek hebben we het complexe beleidsveld rond natuurcompensatie inzichtelijk gemaakt (onder andere via een infographic) en zijn de verschillen in rolopvatting tussen de Randstadprovincies op het gebied van natuurcompensatie wee gegeven in een provincievergelijking.

Dit rekenkameronderzoek is uitgevoerd met medewerking van de ambtelijke organisaties van de Randstedelijke provincies, vertegenwoordigers van het Utrechts Landschap, Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland en collega's van de Algemene Rekenkamer en Zuidelijke Rekenkamer. Er was bij alle betrokkenen sprake van een grote bereidheid om mee te werken. We danken de betrokkenen voor hun medewerking aan dit onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Dharma Tjiam (onderzoeker tot eind januari 2017), Manon Laan MSc. (onderzoeker) en drs. Steven van Oostveen (projectleider).

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer

Inhoudsopgave

| INFOGRAPHIC | 4

| CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN |..... 6

| PROVINCIEVERGELIJKING |..... 11

| REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN | 18

| NAWOORD REKENKAMER | 21

| 1 | INLEIDING 22
1.1 Aanleiding 22
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen 23
1.3 Afbakening 24
1.4 Beoordelingskader en werkwijze 24

| 2 | ACHTERGROND 27
2.1 Natura 2000 27
2.2 Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) 29
2.3 Bosgebieden 32
2.4 Autonoom beleid 32
2.5 Samenvattend 32

| 3 | PROVINCIAAL COMPENSATIEBELEID 34

| 4 | BEPALEN COMPENSATIEOPGAVE 39

| 5 | REGISTREREN BESCHERMDE NATUUR 41
5.1 Registratie beschermde natuur en natuurcompensatieprojecten 41
5.2 Registratie mogelijke natuurcompensatielocaties 42

| 6 | BORGEN COMPENSATIEAFSPRAKEN 44

| 7 | MONITORING EN VELDCONTROLES 47
7.1 Monitoring 47
7.2 Veldcontroles 48

| 8 | INFORMATIEVOORZIENING 49
8.1 Informeren PS 49
8.2 Openbaar maken informatie 50

| BIJLAGE A | GERAADPLEEGDE BRONNEN 51

| BIJLAGE B | GERAADPLEEGDE PERSONEN 53

| BIJL AGE C| NATUURCOMPENSATIEPROJECTEN NOORD-HOLLAND 54

Infographic

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

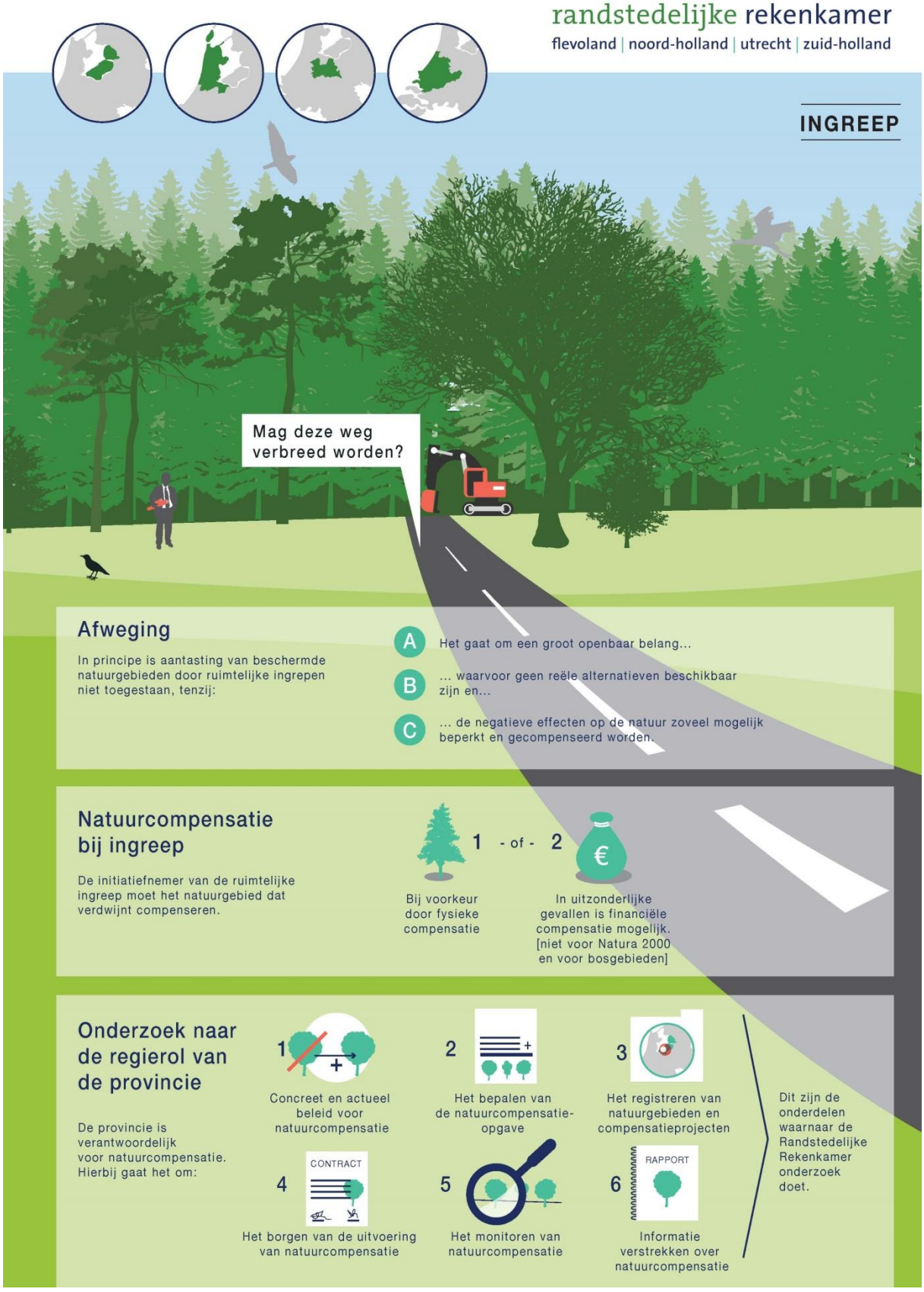

Conclusies en aanbevelingen

In het dichtbevolkte Nederland is natuur een schaars goed. Met diverse vormen van natuurbeleid probeert de overheid natuur te ontwikkelen, te beschermen en de kwaliteit ervan te verbeteren. Aantasting van beschermde natuurgebieden door ruimtelijke ingrepen (zoals een verbreding van een weg) is in principe niet toegestaan. Enkel ruimtelijke ontwikkelingen die een groot openbaar belang dienen en waarvoor geen alternatieven zijn, kunnen onder strikte voorwaarden worden toegestaan. De negatieve effecten op de natuur dienen daarbij zoveel mogelijk beperkt te worden en het natuurgebied dat wordt aangetast, moet door de initiatiefnemer van de ingreep gecompenseerd worden. De compensatiemaatregelen zijn afhankelijk van het beschermingsregime waaronder het natuurgebied valt. Zo zijn deze strenger voor de aantasting van een Natura 2000-gebied dan voor de aantasting van een natuurgebied dat alleen binnen het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) valt. Naast de twee genoemde beschermingsregimes geldt er ook een beschermingsregime voor bosgebieden en eventueel een beschermingsregime voor gebieden die de provincie onder autonoom beleid heeft aangewezen als beschermd (natuur)gebied, zoals belangrijke weidevogelgebieden. Indien er bij een ingreep tegelijkertijd meerdere beschermingsregimes van toepassing zijn, dan dienen de verschillende compensatieopgaven op elkaar afgestemd te worden.

De verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid is de afgelopen jaren steeds meer overgegaan van het Rijk naar de provincies. Dit is onder andere geregeld in het Natuurpact (2013) en de nieuwe Wet natuurbescherming (inwerking getreden op 1 januari 2017). Vanuit deze verantwoordelijkheid voor natuur hebben de provincies de regierol bij natuurcompensatie en is ze standaard betrokken bij het beoordelen van plannen en ingrepen waarbij beschermde natuur wordt aangetast.

Provincies kunnen hun regierol bij natuurcompensatie verschillend invullen, want de provincie is niet per definitie het bevoegd gezag bij ruimtelijke ingrepen in beschermde natuur. Dit doet zich vooral voor bij ingrepen in het NNN. In deze gevallen zal vaak een bestemmingsplanprocedure moeten worden doorlopen, waarvoor de gemeente bevoegd gezag is. De provincie kan het vastleggen, monitoren en controleren van de compensatiemaatregelen aan de gemeente overlaten. Maar de provincie kan er ook voor kiezen om zelf meer grip en controle te willen houden op een goede uitvoering van de natuurcompensatie, door bijvoorbeeld standaard een compensatieovereenkomst met initiatiefnemers en met de gemeente (als bevoegd gezag) af te sluiten en de uitvoering van de afgesproken maatregelen zelf te monitoren en te controleren.

De Rekenkamer geeft in dit onderzoek geen oordeel over welke invulling van de regierol beter is. Wel moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, onafhankelijk van de gekozen regievorm. Hierbij gaat het om het opstellen van actueel provinciaal beleid, waarin regels zijn opgenomen voor het bepalen van de compensatie-opgave; de registratie van beschermde natuurgebieden en natuurcompensatielocaties; de borging van de afgesproken compensatiemaatregelen; het monitoren en controleren van de afgesproken compensatiemaat-regelen en het (periodiek) informeren van PS over de uitvoering van de compensatiemaatregelen. Daarnaast zijn er aspecten die de provincies kunnen overwegen om (meer) toe te passen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het bijhouden van een overzicht van gebieden die in aanmerking komen voor natuurcompensatie en het informeren van initiatiefnemers over de (on)mogelijkheden bij natuurcompensatie.

Met dit onderzoek heeft de Rekenkamer inzichtelijk gemaakt hoe de Randstadprovincies hun rol op het gebied van natuurcompensatie hebben vormgegeven en zijn suggesties voor verbeteringen gedaan.

Centrale onderzoeksvraag
Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen die betrekking hebben op de volgende onderwerpen; 1. het provinciaal compensatiebeleid, 2. het bepalen van de compensatieopgave, 3. de registratie van beschermde natuur(gebieden), 4. de borging van compensatiemaatregelen, 5. het monitoren en controleren van de uitvoering van de compensatieafspraken en 6. het informeren over natuurcompensatie.

De onderzoeksvragen zijn onder de conclusie weergegeven en beantwoord. De antwoorden vormen tevens een toelichting op de weergegeven conclusie. Indien nodig zijn er aanbevelingen aan PS opgenomen. Na de conclusies en aanbevelingen is een provincievergelijking opgenomen, waarin de verschillen tussen de vier Randstedelijke provincies zijn belicht.

Conclusie
De provincie Noord-Holland kent een uitgebreide rolopvatting voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Zo is de provincie nauw betrokken bij de totstandkoming en de uitvoering van de compensatieafspraken voor het NNN en weidevogelgebieden.

Verbeteringen zijn mogelijk op het gebied van het provinciaal compensatiebeleid voor het NNN, de registratie van bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is en het bijhouden van beschikbare locaties voor natuurcompensatie.

Toelichting conclusie

Provinciaal compensatiebeleid

1. Heeft de provincie concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast?

De provincie heeft concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast. In het beleid is onderscheid gemaakt tussen de verschillende regimes die gelden voor de beschermde natuurgebieden en de provincie heeft aangegeven welke vormen van compensatie al dan niet onder welke voorwaarden zijn toegestaan. Voor Natura 2000-gebieden geldt de Wet natuurbescherming als leidraad bij natuurcompensatie. Voor bosgebieden geldt de Verordening houtopstanden Noord-Holland, die in oktober 2016 is vastgesteld door PS. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) is het provinciale beleid vastgelegd voor natuurcompensatie in het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en -onder autonoom beleid- in weidevogelleefgebieden. Dit beleid is verder uitgewerkt in de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, die in december 2014 door GS is vastgesteld na evaluatie van het vorige natuurcompensatiebeleid.

De Rekenkamer merkt op dat het provinciale beleid voor het NNN op een onderdeel afwijkt van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Dit is toegelicht aan de hand van de volgende figuur.

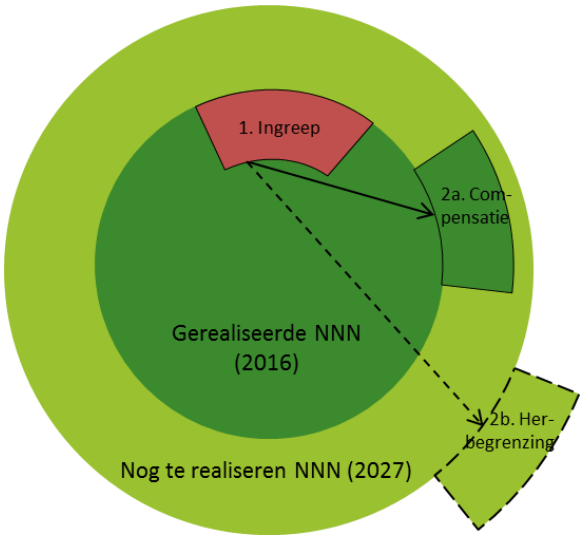

Figuur 1 Natuurcompensatie in nog te realiseren NNN

Indien er een ingreep wordt toegestaan in het NNN (zie 1), dan moet dit gecompenseerd worden.
Als deze compensatie plaatsvindt in nog niet gerealiseerde NNN (zie 2a), dan moet er conform het Barro tegelijkertijd een nieuw gebied worden aangewezen als nog te realiseren NNN (zie 2b). Deze voorwaarde van herbegrenzing is echter niet opgenomen in het provinciale beleid. Dit kan er toe leiden dat de totale omvang van het NNN afneemt.

Aanbeveling 1
Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.

Bepalen compensatieopgave

2. Bepaalt de provincie de natuurcompensatieopgave aan de hand van concrete criteria?

De provincie heeft in algemene zin bepaald hoe de compensatieopgave berekend dient te worden. Het compensatiegebied dient minimaal van gelijke omvang te zijn als het aangetaste gebied en de aangetaste wezenlijke kenmerken en waarden dienen te worden gecompenseerd. Volgens de provincie is het bepalen van de compensatieopgave verder maatwerk, waarbij de omvang van de benodigde compensatie afhankelijk is van de ingreep en de locatie van de ingreep. Bij boscompensatie dient de oppervlakte van de herbeplanting ten minste even groot te zijn als de gevelde oppervlakte en de aan te brengen herbeplanting dient kwalitatief en kwantitatief in een redelijke verhouding te staan tot het bos dat verdwenen is.

Bij financiële compensatie wordt de compensatieopgave bepaald op basis van de kosten voor de aanschaf van vervangende grond, de basisinrichting, het ontwikkelingsbeheer gedurende de ontwikkelingstijd en de kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering.

Registreren

3. Registreert de provincie beschermde natuurgebieden en (mogelijke) natuurcompensatiegebieden?

De provincie registreert de beschermde natuurgebieden (Natura 2000, NNN en weidevogelleefgebieden). In de PRV zijn actuele kaarten opgenomen waarop de beschermde natuurgebieden inclusief beschermingsregimes zijn weergegeven. Een registratie van de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming ontbreekt nog.

Aanbeveling 2
Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.

De locaties van de lopende en afgeronde natuurcompensatieprojecten worden bijgehouden. De provincie wil deze registratie nog verder verbeteren door het maken van een overzichtskaart waarin een koppeling wordt gemaakt tussen de locaties waar de ingreep plaatsvindt en de locaties waar de natuurcompensatie wordt gerealiseerd. Financiële compensatie wordt geregistreerd in de compensatieboekhouding.

Provincies zouden een actueel overzicht kunnen bijhouden van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor natuurcompensatie, zodat het voor initiatiefnemers makkelijker wordt om een geschikte compensatielocatie te vinden. Op deze wijze hebben provincies ook meer mogelijkheden om te bepalen waar natuurcompensatie wordt gerealiseerd. Een dergelijk overzicht houdt de provincie Noord-Holland, ondanks de uitgebreide rolopvatting bij natuurcompensatie, niet bij.

Aanbeveling 3
Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Borgen

4. Zorgt de provincie voor waarborgen bij de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen (bijvoorbeeld door middel van een compensatieovereenkomst of privaatrechtelijk contract)?

De provincie zorgt voor waarborgen bij de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen. De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat compensatiemaatregelen voor het NNN en weidevogelleefgebieden worden vastgelegd in het gemeentelijk bestemmingsplan, een compensatieplan en een compensatieovereenkomst tussen de provincie, de natuurbeheerorganisatie (indien van toepassing) en de initiatiefnemer. Deze wordt in de praktijk volgens de provincie standaard afgesloten wanneer de initiatiefnemer een gemeente of projectontwikkelaar is. Indien de initiatiefnemer een private partij is, neemt de provincie een boeteclausule op waarmee de compensatiemaatregelen afdwingbaar worden gemaakt. Als de provincie zelf initiatiefnemer is, bijvoorbeeld bij de verbreding van een provinciale weg, dan dienen GS een besluit te nemen waarin de compensatie wordt vastgelegd en waarmee de uiterste datum van uitvoering en de natuurkwaliteit kan worden geborgd. Bij compensatie in Natura 2000-gebieden en bosgebieden worden afspraken vastgelegd in de vergunning die vanuit de Wet natuurbescherming wordt verleend.

Monitoren en controleren

5. Monitort en controleert de provincie de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen?

De provincie monitort en controleert de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen. De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat initiatiefnemers GS jaarlijks dienen te informeren over de voortgang van de natuurcompensatiemaatregelen. Conform beleid ontvangt de provincie jaarlijks voortgangsrapportages van de initiatiefnemers.

In het provinciale beleid is niet opgenomen dat er (periodieke) veldcontroles of eindcontroles dienen te worden uitgevoerd bij natuurcompensatieprojecten. In de praktijk voert de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord de veldcontroles uit bij boscompensatie. Voor alle overige projecten voert de afdeling Beheer en Uitvoering de veldcontroles uit. Bij grote projecten vinden tevens tussentijdse veldcontroles plaats.

Informeren

6. Informeren GS aan PS over de voortgang van natuurcompensatieprojecten en stelt de provincie relevante informatie over natuurcompensatie beschikbaar?

GS informeren PS jaarlijks over de voortgang van natuurcompensatieprojecten via het Provinciaal Meerjaren-programma Groen (PMG). Daarnaast worden PS over nieuwe natuurcompensatieprojecten geïnformeerd. Hierbij ontvangen PS het compensatieplan en de compensatieovereenkomst ter informatie. Dit is conform beleid.

De provincie heeft via haar website informatie over natuurcompensatie en natuurcompensatieprojecten beschikbaar gesteld, met links naar relevante documenten en kaarten. Als handreiking voor initiatiefnemers heeft de provincie eind 2016 een NNN-wijzer gepubliceerd, waarin het beleid omtrent natuurcompensatie wordt uitgelegd (NNN-wijzer Noord-Holland).

Provincievergelijking

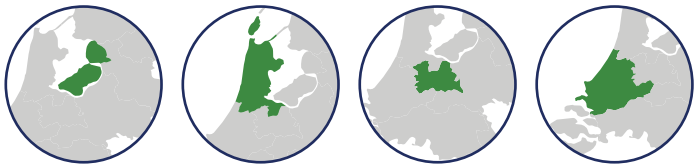

Vanuit de verantwoordelijkheid voor natuur hebben de provincies de regie bij natuurcompensatie. De provincies kunnen deze regierol verschillend invullen. Deze provincievergelijking maakt de wijzen van invulling van deze rol door de vier Randstedelijke provincies inzichtelijk.

Provinciaal compensatiebeleid

1

Als een initiatiefnemer een plan of een project wil uitvoeren waarbij een beschermd natuurgebied zal worden aangetast, dan zal de provincie dit plan en de voorgestelde compensatiemaatregelen moeten toetsen aan de wet- en regelgeving voor de bescherming van bestaande natuur. Hierbij dient de provincie rekening te houden met het soort gebied dat wordt aangetast (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland, bos en eventueel autonoom beleid), omdat de wet- en regelgeving per beschermingsregime verschilt.

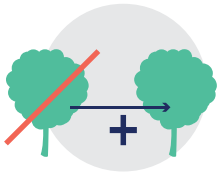

Concreet en actueel beleid voor natuurcompensatie

Alle provincies hebben concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast. Verschillen zijn met name zichtbaar bij de onder autonoom beleid aangewezen aanvullende beschermde (natuur)gebieden:

AUTONOOM BELEID

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
Geen	Weidevogelleefgebieden	Groene Contour[1]	Belangrijke weidevogel-gebieden, bepaalde recreatiegebieden en strategische reservering natuur[2]

1 Dit zijn gebieden waar mogelijkheden zijn om kwaliteiten te ontwikkelen die het functioneren van het NNN kunnen versterken. De Groene contour maakt geen onderdeel (meer) uit van het NNN. Wel gelden er bepaalde restricties.

2 Dit zijn nieuwe natuurgebieden die kunnen bijdragen aan het bereiken van internationale natuurdoelen, maar waarvoor tot 2027 onvoldoende zekerheid van realisatie is. Het zijn over het algemeen voormalige NNN-gebieden die planologisch beschermd worden.

In het beleid van de provincies vallen twee punten op:

• De provincie Flevoland maakt in haar beleid voor het NNN geen duidelijk onderscheid tussen natuurcompensatie waarvoor het “nee, tenzij”-principe moet worden doorlopen en het instrument ‘herbegrenzing’, waarvoor dit niet doorlopen hoeft te worden. Dit komt omdat de provincie uitgaat van een lichtere versie van natuurbescherming volgens het “ja, want”-principe; de ingreep in het beschermde natuurgebied hoeft niet per se een groot openbaar belang te dienen waar geen alternatieven voor zijn. In de praktijk gebruikt de provincie bij voorkeur het instrument ‘herbegrenzing’, waarvan de toepassing aan GS gemandateerd is.

• De provincie Noord-Holland wijkt bij het provinciale compensatiebeleid op een onderdeel af van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Dit is toegelicht aan de hand van onderstaande figuur.

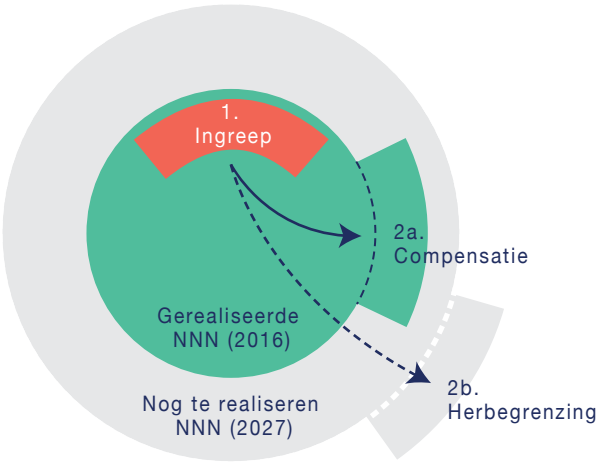

Figuur 1. Natuurcompensatie in nog te realiseren NNN

Indien er een ingreep wordt toegestaan in het NNN (zie 1), dan moet dit gecompenseerd worden. Als deze compensatie plaatsvindt in nog niet gerealiseerde NNN (zie 2a), dan moet er conform het Barro tegelijkertijd een nieuw gebied worden aangewezen als nog te realiseren NNN (zie 2b). Deze voorwaarde van herbegrenzing is echter niet opgenomen in het provinciale beleid. Dit kan er toe leiden dat de totale omvang van het NNN afneemt.

Bepalen compensatieopgave

2

Het bepalen van de natuurcompensatie-opgave

> *Een initiatiefnemer dient de compensatieopgave te (laten) bepalen door na te gaan hoe groot de aantasting van het natuurgebied is, zowel kwantitatief (aantal hectares) als kwalitatief. Een standaard (reken)methodiek maakt het bepalen van de compensatieopgave eenvoudiger en zorgt voor helderheid richting initiatiefnemer.*

De provincies hebben veelal in algemene zin bepaald hoe de compensatieopgave berekend dient te worden: Het compensatiegebied dient minimaal van gelijke grootte te zijn als het aangetaste gebied en de aangetaste wezenlijke kenmerken en waarden dienen te worden gecompenseerd. Het bepalen van de compensatieopgave wordt veelal gezien als maatwerk.

Drie provincies hanteren soms een toeslag bij het bepalen van de compensatieopgave:

- De provincies Flevoland en Zuid-Holland hanteren voor het NNN een oppervlakte-toeslag als de ontwikkeltijd langer is dan 5 jaar.

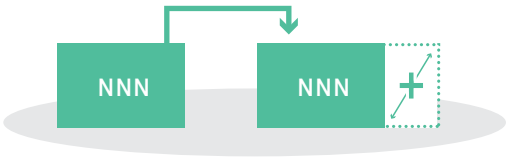

Toeslag in ha bij ontwikkeltijd >5 jaar

- Provincie Utrecht hanteert voor bosgebieden een oppervlaktetoeslag voor de hersteltijd van de bomen en voor de aanwezigheid van zeldzame en bedreigde soorten.

Oppervlaktetoeslag voor de hersteltijd in jaren en voor de aanwezigheid van zeldzame en bedreigde soorten

Registreren beschermde natuur

3

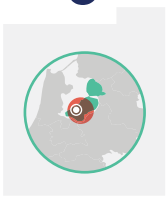

Het registreren van natuurgebieden en compensatieprojecten

> *Een goede registratie van de beschermde natuurgebieden en natuurcompensatiegebieden is belangrijk, zodat voor de provincie en betrokkenen inzichtelijk is waar de verschillende beschermde natuurgebieden liggen of komen te liggen.*

- Alle provincies hebben actuele kaarten waarop de beschermde natuurgebieden inclusief de beschermingsregimes zijn weergegeven (Natura 2000, NNN en eventueel autonoom aangewezen beschermingsgebieden).

• Kaarten met daarop de bosgebieden waarvoor de provincies vanaf 1 januari 2017 verantwoordelijk zijn geworden vanuit de Wet natuurbescherming ontbreken bij alle provincies echter nog.

Drie provincies houden kaarten bij van natuurcompensatieprojecten

• Provincie Flevoland heeft een ***digitale kaart*** met daarop de locaties van natuurcompensatie-projecten. Hierbij heeft de provincie ook een koppeling gemaakt tussen de locaties waar de ingreep plaatsvindt en de locaties waar de natuurcompensatie wordt gerealiseerd.

• Provincie Noord-Holland heeft een ***digitale kaart*** met de locaties van alle groenprojecten, waaronder ook de natuurcompensatieprojecten. De locaties waar de natuurcompensatie wordt gerealiseerd zijn weergegeven, waarbij is toegelicht in welke fase het plan zich bevindt (van studiefase tot gerealiseerd).

• Provincie Zuid-Holland houdt een kaart van alle compensatielocaties bij. Het betreft een kaart waarop de ligging van de compensatiegebieden globaal is aangeduid. Het is geen digitale of interactieve kaart.

Registratie mogelijke natuurcompensatielocaties

Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat initiatiefnemers problemen ondervinden met het vinden van een geschikte compensatielocatie. Een registratiesysteem van beschikbare locaties om te compenseren zou dit probleem kunnen verhelpen.

• Provincie Utrecht wil in 2017 een natuurcompensatiebank oprichten waarbij provinciale gronden op voorraad worden gehouden voor de realisatie van natuurcompensatie, of afspraken worden gemaakt met andere partijen over het op voorraad houden van gronden.

• In de provincie Zuid-Holland speelde zo'n tien jaar geleden een initiatief om een compensatiebank op te richten. Daar is om verschillende redenen van afgezien. Op ambtelijk niveau wordt een actueel overzicht bijgehouden van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor natuurcompensatie. Deze lijst met mogelijke compensatielocaties is niet openbaar.

Borgen compensatieafspraken

4

Door het vastleggen van de compensatiemaatregelen kan meer zekerheid gecreëerd worden zodat de gemaakte afspraken daadwerkelijk uitgevoerd worden door de initiatiefnemer.

Het borgen van de uitvoering van natuurcompensatie

BORGING NNN

FLEVOLAND

Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer dienen een overeenkomst af te sluiten.

NOORD-HOLLAND

Compensatiemaatregelen dienen te worden vastgelegd in een overeenkomst tussen de provincie, de natuurbeheerorganisatie (indien van toepassing) en de initiatiefnemer.

UTRECHT

Compensatiemaatregelen dienen te worden vastgelegd via de bestemmingsplannen.

ZUID-HOLLAND

Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer dienen een overeenkomst af te sluiten.

In de praktijk sluit alleen de provincie Noord-Holland standaard een compensatieovereenkomst af. Borging van de compensatieafspraken voor het NNN vindt in de andere drie provincies met name plaats via gemeentelijke bestemmingsplannen.

Het opnemen van een boeteclausule bij het vastleggen van de compensatieafspraken kan bijdragen aan het afdwingbaar maken van de afspraken.

BOETECLAUSULE

FLEVOLAND

De provincie is terughoudend met de inzet van een boeteclausule.

NOORD-HOLLAND

Indien de initiatiefnemer een private partij is, neemt de provincie een boeteclausule op.

UTRECHT

De provincie heeft in haar beleid geen boeteclausule opgenomen.

ZUID-HOLLAND

De provincie is terughoudend met de inzet van een boeteclausule.

Monitoring en veldcontroles

5

Het monitoren van natuurcompensatie

Om na te gaan of de uitvoering van de compensatiemaatregelen conform de gemaakte afspraken verloopt, zal de provincie de voortgang moeten monitoren. De provincie kan dit doen aan de hand van voortgangsrapportages van gemeenten, initiatiefnemers of (natuurbeheer)organisaties die de natuurcompensatie realiseren. In aanvulling op voortgangsrapportages is het ook wenselijk om veldcontroles uit te voeren na afronding van een natuurcompensatieproject.

	FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
BELEID	Gemeenten moeten jaarlijks aan GS rapporteren over de voortgang van de compensatiemaat-regelen.	Initiatiefnemers moeten jaarlijks aan GS rapporteren over de voortgang van de compensatiemaat-regelen.	De provincie heeft geen beleid opgesteld voor het monitoren van de compensatiemaat-regelen.	Gemeenten moeten jaarlijks aan GS rapporteren over de voortgang van de compensatiemaat-regelen.
PRAKTIJK	De provincie vertrouwt op signalen uit het veld als de compensatie niet conform planning verloopt.	Conform beleid ontvangt de provincie jaarlijks voortgangs-rapportages van de initiatiefnemers.	In 2016 is de provincie begonnen met het opstellen van een monitor, waarvoor de provincie voortgangs-informatie opvraagt bij initiatiefnemers.	De provincie informeert jaarlijks bij de initiatief-nemers naar de uitvoering van de natuurcompensatie-projecten.

Geen enkele provincie heeft in het beleid opgenomen dat er (periodieke) veldcontroles dienen te worden uitgevoerd bij natuurcompensatieprojecten. Uitzondering is de provincie Utrecht die dit voor boscompensatie wel heeft gedaan.

VELDCONTROLES PRAKTIJK	FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
	De Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert veldcontroles uit bij Natura 2000-gebieden en bos-gebieden. In 2015 zijn alle herbegrenzingen van het NNN in het veld gecontroleerd.	De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord (RUD NHN) voert veldcontroles uit bij boscompensatie-projecten. Voor alle overige projecten voert de afdeling Beheer en Uitvoering veldcon-troles uit. Bij grote projecten vinden tevens tussentijdse veld-controles plaats.	De Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht) dient bij alle bos-compensatieprojecten een veldcontrole uit te voeren binnen vier jaar na de kapmelding. Op dit moment is er een achterstand bij de uitvoering van deze controles.	De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OD ZHZ) voert veldcontroles uit bij natuurcompen-satie voor Natura 2000-gebieden.

Informatievoorziening

6

Om inzicht te krijgen in de voortgang van de natuurcompensatie-projecten is het van belang dat PS regelmatig geïnformeerd worden. Daarnaast is belangrijk dat relevante informatie over natuurcompen-satie niet alleen bij de provincie bekend is, maar dat deze ook beschikbaar wordt gesteld aan andere betrokkenen. Bijvoorbeeld bij initiatiefnemers, gemeenten, burgers en natuurbeheerorganisaties, zodat een ieder kennis kan nemen van de (on)mogelijkheden bij een ruimtelijke ingreep in een natuurbeschermingsgebied. Hierbij kan gedacht worden aan het digitaal toegankelijk maken van informatie over de provinciale regelgeving omtrent ruimtelijke ontwikkelingen in beschermde natuurgebieden en aan het digitaal toegankelijk maken van kaarten van de verschillende beschermde natuur(compensatie) gebieden.

Informatie verstrekken over natuurcompensatie

INFORMATIE GS AAN PS

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
GS informeren PS ad hoc over natuur-compensatieprojecten.	GS informeren PS jaarlijks over de voortgang van natuur-compensatieprojecten.	GS informeren PS ad hoc over natuur-compensatieprojecten.	GS informeren PS ad hoc over natuur-compensatieprojecten. Vanaf 2017 willen GS PS jaarlijks informeren.

Informatievoorziening voor initiatiefnemers

Provincies Flevoland **(Natuurcompensatie Flevoland),** Noord-Holland **(NNN-wijzer Noord-Holland)** en Utrecht **(EHS-wijzer Utrecht)** hebben via hun websites informatie over natuurcompensatie en natuurcompensatieprojecten beschikbaar gesteld. Provincie Zuid-Holland heeft geen specifieke website voor initiatiefnemers opgesteld, waarop het beleid omtrent natuurcompensatie wordt uitgelegd. Wel heeft Zuid-Holland digitale kaarten beschikbaar gesteld met daarop beschermde natuurgebieden.

Reactie Gedeputeerde Staten

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Randstedelijke Rekenkamer
Mw. A. Hoenderdos-Metselaar
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. K. Uittenbosch
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143975
uittenboschk@noord-holland.nl

Betreft: Provinciale reactie bestuurlijke nota "Natuurlijk bevoegd"

Verzenddatum

19 APR. 2017

Kenmerk
939155/939580

Uw kenmerk
2017/AH/026

Geachte mevrouw Hoenderdos-Metselaar,

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het beleid en uitvoering van natuurcompensatie door provincies. De centrale onderzoeksvraag daarbij was: "Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk?" Op 28 maart jl. hebben wij het concept ontvangen van de Bestuurlijke nota "Natuurlijk bevoegd" van uw onderzoek. U verzocht ons te reageren op uw conclusies en aanbevelingen. Wij willen onze waardering uitspreken voor het onderzoek en de plezierige samenwerking met uw organisatie. Hieronder treft u de gevraagde bestuurlijke reactie.

Op basis van uw onderzoek concludeert u het volgende ten aanzien van de provincie Noord-Holland:

"De provincie Noord-Holland kent een uitgebreide rolopvatting voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Zo is de provincie nauw betrokken bij de totstandkoming en de uitvoering van de compensatieafspraken voor het NNN en weidevogelgebieden.

Verbeteringen zijn mogelijk op het gebied van het provinciaal compensatiebeleid voor het NNN, de registratie van bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is en het bijhouden van beschikbare locaties voor natuurcompensatie."

U geeft de volgende drie aanbevelingen:

Aanbeveling 1
Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Aanbeveling 2
Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.

Aanbeveling 3
Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Hieronder treft u per aanbeveling de reactie van ons college:

Aanbeveling 1
De provincie Noord-Holland heeft op ambitieuze wijze gebieden in Noord-Holland begrensd als NNN en zich altijd ingezet om het NNN onverkort te realiseren, ook toen de omvang van het NNN van rijkszijde onder druk stond. Het is mogelijk om binnen nog niet gerealiseerde NNN te compenseren, zoals aangegeven in de Agenda Groen (2013) en de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie (2014). De reden dat wij dit mogelijk hebben willen maken, is omdat de provincie nog een grote opgave heeft om het begrensde NNN daadwerkelijk als natuur te realiseren. Deze keuze is bewust gemaakt in de Agenda Groen en is door Provinciale Staten van Noord-Holland bevestigd. Overigens vindt ook compensatie buiten begrensde NNN plaats. De afgelopen jaren is de totale oppervlakte begrensde NNN in de provincie Noord-Holland toegenomen, zoals te zien is het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). Ons college ziet om deze redenen geen noodzaak om het beleid aan te passen.

Aanbeveling 2
Wij nemen deze aanbeveling niet over. De aanbeveling is erop gericht dat gemeenten en initiatiefnemers weten waar bos is. Deze informatie is beschikbaar in bestaande publicaties, zoals atlassen. Overigens geeft de natuurbeheertypekaart in ons Natuurbeheerplan ook aan waar bos is. Nog een nieuwe kaart heeft ons inziens geen meerwaarde.

Aanbeveling 3
Wij nemen deze aanbeveling over en zullen een lijst samenstellen van gebieden die in aanmerking komen voor compensatie. Deze lijst zullen wij echter niet openbaar maken, aangezien openbaarheid zal leiden tot grondspeculatie op de desbetreffende percelen.

Daarnaast willen wij middels deze brief tevens het besproken punt uit het interview tussen u en onze gedeputeerde Tekin bevestigen. Wij zullen in een ronde langs de Noord-Hollandse gemeenten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het weidevogelleefgebied zoals benoemd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) opnieuw

onder de aandacht brengen, opdat deze correct kan worden overgenomen in bestemmingsplannen. Ook zijn wij voornemens, indien wij de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie in de toekomst wijzigen om de huidige werkwijze rondom controles en veldbezoek hierin op te nemen.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.W. Remkes

Nawoord rekenkamer

De Rekenkamer dankt GS voor hun reactie. De provincie Noord-Holland kent een uitgebreide rolopvatting voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie die de provincie goed invult. Dit heeft geleid tot slechts enkele aanbevelingen. Daarbij vinden we het positief dat de provincie aanvullend op de gedane aanbevelingen voornemens is om de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het weidevogelleefgebied opnieuw onder de aandacht te brengen bij de Noord-Hollandse gemeenten, zodat deze correct kan worden overgenomen in bestemmingsplannen. Ook positief vinden we het voornemen van de provincie om in een volgende actualisering van de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie, de huidige werkwijze rondom controles en veldbezoek in het beleid op te nemen.

Graag gaan wij nog in op de reactie van GS bij aanbevelingen 1 en 2.

De Rekenkamer herkent de ambitieuze wijze waarop Noord-Holland gebieden als NNN heeft begrensd. Echter, we wijzen er bij aanbeveling 1 op dat in desbetreffende situaties er feitelijk geen sprake is van compensatie, als er geen nieuw NNN-gebied wordt aangewezen. In dat geval is slechts sprake van een versnelde realisatie van al eerder aangewezen NNN-gebied.

Met betrekking tot aanbeveling 2 merken we op dat de bestaande kaarten, zoals de natuurbeheertypekaart, geen inzicht geven in de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 1 januari dit jaar verantwoordelijk is geworden. We vinden het wel van belang dat deze gebieden inzichtelijk zijn; niet enkel voor de gemeenten en initiatiefnemers, maar juist ook voor de provincie. Op deze wijze kunnen ze goed beschermd, en indien nodig, gecompenseerd worden. De provincie zal hiertoe bij de Noord-Hollandse gemeenten moeten nagaan welke bosgebieden onder verantwoordelijkheid van de provincie vallen en welke onder die van de gemeente. Overigens blijkt uit de provincievergelijking dat dit probleem ook in de andere Randstadprovincies speelt. Wellicht dat in overleg met de andere provincies een efficiënte oplossing gevonden kan worden om deze kaarten op te stellen.

De behandeling van het rapport in PS zien we met belangstelling tegemoet.

| 1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

In het dichtbevolkte Nederland is natuur een schaars goed. Met diverse vormen van natuurbeleid probeert de overheid natuur te ontwikkelen, te beschermen en de kwaliteit ervan te verbeteren. Aantasting van beschermde natuurgebieden door ruimtelijke ingrepen (zoals een verbreding van een weg) is in principe niet toegestaan. Enkel na een zorgvuldige afweging ('nee, tenzij') mogen dergelijke ruimtelijke ingrepen onder voorwaarden worden uitgevoerd. Zo kunnen ruimtelijke ontwikkelingen omwille van 'dwingende redenen van groot openbaar belang' waarvoor geen alternatieven zijn, worden toegestaan. De negatieve effecten op de natuur dienen daarbij zoveel mogelijk beperkt te worden en het natuurgebied dat wordt aangetast, moet door de initiatiefnemer van de ingreep gecompenseerd worden. De compensatieregels zijn afhankelijk van het beschermingsregime waaronder het natuurgebied valt. Zo zijn deze strenger voor de aantasting van een Natura 2000-gebied dan voor de aantasting van een natuurgebied dat alleen binnen het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) valt. Naast de twee genoemde beschermingsregimes geldt er ook een beschermingsregime voor bosgebieden en eventueel een beschermingsregime voor gebieden die de provincie onder autonoom beleid heeft aangewezen als beschermd gebied, bijvoorbeeld belangrijke weidevogelgebieden. Indien er bij een ingreep tegelijkertijd meerdere beschermingsregimes van toepassing zijn, dan dienen de verschillende compensatieopgaven op elkaar afgestemd te worden.

Provincies hebben een belangrijke rol bij natuurcompensatie: *"Vanuit de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid, zoals geregeld in het Natuurpact, en de verantwoordelijkheid voor het ruimtelijke ordeningsbeleid geven de provincies invulling aan natuurcompensatie. Hiertoe behoort ook de regierol van de provincies om natuurcompensatie te realiseren."*[1] De Stuurgroep natuurcompensatie[2] geeft daarbij aan: *"Het vaststellen van de aard en omvang van de vereiste natuurcompensatie is een verantwoordelijkheid van de provincie."*[3] Ook het IPO onderschrijft in reactie op een rapport van de Algemene Rekenkamer over natuurcompensatie, dat de regie bij natuurcompensatie bij de provincies ligt.[4] Dit is volgens het IPO het gevolg van de ontwikkeling dat de afgelopen jaren de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid steeds meer is overgedragen van het Rijk aan de provincies (decentralisatie natuurbeleid). Met de op 1 januari 2017 inwerking getreden nieuwe Wet natuurbescherming is deze provinciale rol formeel geregeld: *"Met de inwerkingtreding van de nieuwe Natuurwet* [de nieuwe Wet natuurbescherming] *krijgen de provincies de regie over het natuurbeleid in de regio, terwijl voorheen de Rijksoverheid verantwoordelijk was. Hierover hebben het Rijk en provincies al eerder afspraken gemaakt. Na inwerkingtreding van de nieuwe Natuurwet op 1 januari 2017 worden de bevoegdheden ook formeel aan de provincies overgedragen."*[5]

In de afgelopen jaren zijn meerdere onderzoeken naar natuurcompensatie uitgevoerd, waaruit het beeld ontstaat dat de regie op natuurcompensatie ontbreekt. Zo geeft de Stuurgroep natuurcompensatie in 2013 aan, dat de wet- en regelgeving omtrent natuurcompensatie complex is en dat de in 2007 door de ministeries van LNV en VROM in samenwerking met provincies opgestelde Spelregels bij natuurcompensatie geactualiseerd moeten worden.[6] In 2014 stelt de Zuidelijke Rekenkamer na onderzoek in de provincies Noord-Brabant en Limburg dat

[1] Staatssecretaris van Economische Zaken (2014), Reactie op conceptrapport Compensatie van schade aan natuurgebieden
[2] Bestaande uit vertegenwoordigers van o.a. het Ministerie van EZ, het IPO, de VNG, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.
[3] Stuurgroep natuurcompensatie (2013), Eindrapport stuurgroep natuurcompensatie
[4] IPO (2014), www.ipo.nl
[5] IPO (2016), www.ipo.nl
[6] Stuurgroep natuurcompensatie (2013), Eindrapport stuurgroep natuurcompensatie

compensatiemaatregelen beter moeten worden vastgelegd, dat controles tijdig moeten worden uitgevoerd en dat PS beter geïnformeerd moeten worden over de uitvoering van natuurcompensatieprojecten.[7] De Algemene Rekenkamer geeft in 2014 aan dat er onvoldoende toezicht is op de naleving van de compensatieplicht en dat de verantwoordelijkheid voor dit toezicht niet goed geregeld is, waardoor het onduidelijk is of de compensatie daadwerkelijk tot volwaardige en blijvende vervanging van de aangetaste natuur leidt.[8]

Provincies kunnen hun regierol bij natuurcompensatie verschillend invullen, want de provincie is niet per definitie het bevoegd gezag bij ruimtelijke ingrepen in beschermde natuur. Dit doet zich vooral voor bij ingrepen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In deze gevallen zal vaak een bestemmingsplanprocedure moeten worden doorlopen, waarvoor de gemeente bevoegd gezag is. De provincie kan het vastleggen, monitoren en controleren van de compensatiemaatregelen aan de gemeente overlaten. Maar de provincie kan er ook voor kiezen om zelf meer grip en controle te willen houden op een goede uitvoering van de natuurcompensatie, door bijvoorbeeld standaard een compensatieovereenkomst met initiatiefnemers en met de gemeente (als bevoegd gezag) af te sluiten en de uitvoering van de afgesproken maatregelen zelf te monitoren en te controleren.

De Rekenkamer geeft in dit onderzoek geen oordeel over welke invulling van de regierol beter is. Wel moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, onafhankelijk van de gekozen regievorm. Hierbij gaat het om het opstellen van actueel provinciaal beleid, waarin regels zijn opgenomen voor het bepalen van de compensatie-opgave; de registratie van beschermde natuurgebieden en natuurcompensatielocaties; de borging van de afgesproken compensatiemaatregelen; het monitoren en controleren van de afgesproken compensatiemaat-regelen en het (periodiek) informeren van PS over de uitvoering van de compensatiemaatregelen. Daarnaast zijn er aspecten die de provincies kunnen overwegen om (meer) toe te passen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het bijhouden van een overzicht van gebieden die in aanmerking komen voor natuurcompensatie en het informeren van initiatiefnemers over de (on)mogelijkheden bij natuurcompensatie.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Doel van dit onderzoek is inzichtelijk maken hoe de Randstadprovincies hun rol op het gebied van natuurcompensatie vormgeven en uitvoeren. Daarbij betrekken we de aanbevelingen uit de eerder genoemde onderzoeken naar natuurcompensatie.

Centrale onderzoeksvraag

Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk?

De regierol van de provincie is uitgewerkt in zes deelvragen:

1. Heeft de provincie concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast?
2. Bepaalt de provincie de natuurcompensatieopgave aan de hand van concrete criteria?
3. Registreert de provincie beschermde natuurgebieden en (mogelijke) natuurcompensatiegebieden?
4. Zorgt de provincie voor waarborgen bij de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen (bijvoorbeeld door middel van een compensatieovereenkomst of privaatrechtelijk contract)?
5. Monitort en controleert de provincie de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen?

[7] Zuidelijke Rekenkamer (2013), Kwaliteit natuurcompensatie provincie Limburg en Zuidelijke Rekenkamer (2014), Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant

[8] Algemene Rekenkamer (2014), Compensatie van schade aan natuurgebieden

6. Informeren GS aan PS over de voortgang van natuurcompensatieprojecten en stelt de provincie relevante informatie over natuurcompensatie beschikbaar?

De deelvragen zijn zo ingericht dat ze de verschillende fases bij natuurcompensatie volgen. Deze fases worden nader toegelicht onder het beoordelingskader in paragraaf 1.4.

1.3 Afbakening

Het onderzoek richt zich op:
- Het inzichtelijk maken van de invulling van de regierol door de Randstedelijke provincies bij natuurcompensatie aan de hand van de aanbevelingen uit eerdere (rekenkamer)onderzoeken naar natuurcompensatie;
- De waarborgen in het provinciale beleid om natuurcompensatie goed uit te kunnen voeren;
- De uitvoering van het provinciaal natuurcompensatiebeleid op hoofdlijnen.

In het onderzoek komt niet aan bod:
- Het onderzoeken van een juiste toepassing van het 'nee, tenzij'-principe bij afzonderlijke ruimtelijke plannen;
- Het onderzoeken van de voortgang van afzonderlijke natuurcompensatieprojecten;
- De onderzoeksmethode 'veldonderzoek', waarbij een specifiek natuurcompensatieproject in opdracht van de Rekenkamer door een ecoloog wordt onderzocht;
- Een beoordeling van de rol van andere betrokken partijen bij natuurcompensatie (zoals het Rijk, gemeenten en terreinbeherende organisaties als Staatsbosbeheer of Natuurmonumenten).

1.4 Beoordelingskader en werkwijze

De Rekenkamer hanteert voor het maken van haar bevindingen een beoordelingskader (zie Tabel 1).[9] Dit is opgesteld op basis van aanbevelingen uit eerdere onderzoeken naar natuurcompensatie. Het gaat om de volgende rapporten (gerangschikt naar meest recente publicatiedatum):
- Algemene Rekenkamer, *Compensatie van schade aan natuurgebieden* (2014);
- Zuidelijke Rekenkamer, *Kwaliteit natuurcompensatie* (2013-2014);
- Groenfonds, *Puntensysteem natuurcompensatie en –saldering* (2013);
- Stuurgroep natuurcompensatie, *Eindrapport stuurgroep natuurcompensatie* (2013);
- Alterra, Natuurcompensatie; *Kansen, knelpunten en rekenregels* (2011).

In het beoordelingskader zijn de beoordelingscriteria gekoppeld aan de zes onderzoeksvragen. Door het toetsen van de criteria zijn de onderzoeksvragen beantwoord. Dit is in eerste instantie gedaan via documentenstudie, waarbij in ieder geval de vigerende provinciale verordening ruimte is betrokken. Aanvullend zijn interviews met de ambtelijke organisatie gehouden om na te gaan hoe de toepassing en uitvoering van dit beleid op hoofdlijnen plaatsvindt.

Onder de tabel wordt een korte beschrijving van de criteria gegeven. In de hoofdstukken 3 t/m 8 is een uitgebreidere beschrijving van de criteria opgenomen.

[9] Een conceptversie is met de ambtelijke organisaties van de vier provincies besproken en op enkele details aangescherpt.

Tabel 1 Beoordelingskader

Onderzoeksvraag		Beoordelingscriterium	
1	Heeft de provincie concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast?	1a	In het provinciale beleid c.q. in de provinciale beleidsregels is onderscheid gemaakt tussen de regimes die gelden voor de beschermde natuurgebieden. Per regime is aangegeven welke compensatievormen zijn toegestaan onder welke voorwaarden.
		1b	Het provinciale beleid en de provinciale beleidsregels zijn actueel.
2	Bepaalt de provincie de natuurcompensatieopgave aan de hand van concrete criteria?	2	De provincie maakt gebruik van een standaard (reken)methodiek om de aantasting van de natuur en de compensatieopgave (kwantiteit en kwaliteit) te bepalen.
3	Registreert de provincie beschermde natuurgebieden en (mogelijke) natuurcompensatiegebieden?	3a	De provincie houdt een actuele kaart bij van de verschillende beschermde natuurgebieden, waarbij voor elk gebied duidelijk is onder welk beschermingsregime het valt.
		3b	De provincie houdt een actuele kaart bij van de vastgestelde locaties waar natuurcompensatie gerealiseerd gaat worden.
		3c	De provincie heeft een actueel overzicht van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor natuurcompensatie.
4	Zorgt de provincie voor waarborgen bij de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen (bijvoorbeeld d.m.v. een compensatie-overeenkomst of privaatrechtelijk contract)?	4	De afgesproken compensatiemaatregelen zijn afdwingbaar.
5	Monitort en controleert de provincie de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen?	5a	De provincie monitort de uitvoering van de natuurcompensatiemaatregelen.
		5b	De provincie voert veldcontroles uit bij natuurcompensatieprojecten.
6	Informeren GS aan PS over de voortgang van natuurcompensatieprojecten en stelt de provincie relevante informatie over natuurcompensatie beschikbaar?	6a	GS informeren PS periodiek over de voortgang van natuurcompensatieprojecten.
		6b	De provincie maakt informatie over natuurcompensatie en natuurcompensatieprojecten openbaar via internet (bijv. via www.portaalnatuurenlandschap.nl of provinciale website).

Toelichting op bovenstaande criteria

Ad 1) Indien een initiatiefnemer een ruimtelijk plan heeft opgesteld waarbij een beschermd natuurgebied zal worden aangetast, dan zal de provincie dit plan moeten beoordelen aan de hand van concreet en actueel beleid om te bepalen of er voldoende rekening wordt gehouden met de (provinciale) natuur-belangen.[10] Bij het beoordelen van het plan en de voorgestelde compensatie dient de provincie rekening te houden met het soort natuurgebied (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland[11], bosgebieden en/of autonoom beleid), omdat de wet- en regelgeving per beschermingsregime verschilt.

[10] Initiatiefnemers kunnen private partijen zijn, zoals een projectontwikkelaar die woningen wil bouwen in een beschermd natuurgebied. Initiatiefnemers kunnen ook overheden zijn zoals gemeenten, rijk en de provincie zelf (bijvoorbeeld bij de verbreding van een provinciale weg). In alle gevallen heeft de provincie de mogelijkheid om de plannen te beoordelen.

[11] Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de opvolger van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS); een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Waar in het onderzoek wordt gesproken over NNN kan ook EHS worden gelezen en vice versa.

Ad 2) Bij het bepalen van de natuurcompensatieopgave moet worden nagegaan hoe groot de aantasting van het natuurgebied is, zowel kwantitatief (aantal hectares) als kwalitatief. Immers, een stuk bos dat tientallen jaren oud is, kan een grotere waarde vertegenwoordigen dan een stuk grasland van dezelfde omvang.

Ad 3) Een goede registratie van de beschermde natuurgebieden en natuurcompensatiegebieden is belangrijk, zodat voor een ieder duidelijk is waar de verschillende soorten natuurgebieden liggen. Ook het registreren van potentiële natuurcompensatiegebieden is te overwegen, omdat het voor initiatiefnemers dikwijls lastig is om geschikte compensatielocaties te vinden. Als er geen geschikte locatie kan worden gevonden, is in sommige gevallen (onder strikte voorwaarden) financiële compensatie toegestaan. In dat geval wordt een gelabeld bedrag in het nationaal of een provinciaal Groenfonds gestort, zodat deze middelen alsnog ten goede kunnen komen aan natuur(compensatie).

Ad 4) Door het vastleggen van de compensatiemaatregelen (in bijvoorbeeld een compensatieovereenkomst of privaatrechtelijk contract) kan de uitvoering van de gemaakte afspraken worden gevolgd en bij achterblijven kan de initiatiefnemer daarop worden aangesproken. De mogelijkheden van de provincie voor het afdwingen van de compensatiemaatregelen zijn niet in alle situaties gelijk. Als bijvoorbeeld Rijkswaterstaat namens de rijksoverheid een ruimtelijke ingreep doet in een NNN-gebied, dan zijn de mogelijkheden voor de provincie beperkt tot het indienen van een zienswijze op het plan. Bij een gemeente heeft de provincie meer mogelijkheden om maatregelen af te dwingen via het ruimtelijk spoor, aangezien de bestemmingsplannen in lijn moeten zijn met de provinciale verordening ruimte; naast het indienen van een zienswijze, kan de provincie ook een aanwijzing (proactief en reactief) geven.

Ad 5) Om na te gaan of de uitvoering van de natuurcompensatiemaatregelen daadwerkelijk conform afspraken verloopt, zal de provincie de voortgang moeten monitoren door het opvragen van voortgangsinformatie en het (laten) uitvoeren van veldcontroles.

Ad 6) Om de voortgang van de natuurcompensatieprojecten te kunnen volgen, zullen PS periodiek geïnformeerd moeten worden. Ten slotte is het van belang dat relevante informatie over natuur-compensatie niet alleen bij de provincie bekend is, maar dat deze ook beschikbaar wordt gesteld aan andere betrokkenen zoals initiatiefnemers en natuurbeheerorganisaties. Hierbij gaat het om het inzichtelijk maken van informatie over de provinciale regelgeving omtrent ruimtelijke ontwikkelingen in beschermde natuurgebieden en het digitaal toegankelijk maken van kaarten van de compensatiegebieden.

| 2 | Achtergrond

Er zijn verschillende soorten beschermde natuurgebieden in Nederland; Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland, bosgebieden en eventueel onder autonoom beleid aangewezen beschermde gebieden, bijvoorbeeld belangrijke weidevogelgebieden. Deze natuurgebieden worden vanuit Europese, landelijke en/of provinciale wet- en regelgeving beschermd (zie Tabel 2).

Tabel 2 Belangrijkste wetten en regels voor bescherming natuurgebieden

Natura 2000-gebieden	NNN-gebieden	Bosgebieden	Autonoom beleid
Wet natuurbescherming, hoofdstuk 2 (2017)	Wet ruimtelijke ordening (2008)	Wet natuurbescherming, hoofdstuk 4 (2017)	
	Spelregels EHS (2007)*		
	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, 2012) en Ontwerpbesluit Kwaliteit leefomgeving (2016)		
Provinciale Verordening	Provinciale Verordening (evt. provinciale beleidsregel)	Provinciale Verordening	Provinciale Verordening (evt. provinciale beleidsregel)

* Dit document is opgesteld door LNV, VROM en provincies. Het kent geen wettelijke status, maar is wel van belang geweest bij het opstellen van het provinciale compensatiebeleid. Onderdelen uit de Spelregels EHS zijn geformaliseerd in het Barro.

De bescherming van de verschillende soorten natuurgebieden en daarmee ook de regels voor natuurcompensatie is, zoals eerder vermeld, niet gelijk. Nieuwe menselijke invloeden in of op een natuurgebied dienen getoetst te worden, om de gevolgen voor de natuur na te gaan. In dit hoofdstuk gaan we in op de verschillende beschermingsregimes en beschrijven we de belangrijkste verschillen met betrekking tot mogelijke natuurcompensatiemaatregelen.

2.1 Natura 2000

Om de natuur in Europa als geheel te beschermen en te ontwikkelen, werken lidstaten van de Europese Unie samen aan Natura 2000. Dit is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nationale wet- en regelgeving voor Natura 2000-gebieden en leefgebieden van beschermde soorten is opgenomen in de vanaf 1 januari 2017 inwerking getreden nieuwe Wet natuurbescherming, die de Natuurbeschermingswet, Flora- en Faunawet en de Boswet heeft vervangen. In Natura 2000-gebieden worden specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden, die provincieoverschrijdend kunnen zijn.[12] Hiervan liggen er 9 in Flevoland, 19 in Noord-Holland, 9 in Utrecht en 23 in Zuid-Holland.[13]

De staatssecretaris van EZ heeft via een besluit gebieden als Natura 2000 aangewezen. In het zogeheten aanwijzingsbesluit staat wat beschermd wordt (welke vogels, planten, dieren en hun leefgebieden), welke doelen

[12] Rijksoverheid (2016), www.rijksoverheid.nl
[13] Provincie Flevoland (2016), www.flevoland.nl; Provincie Noord-Holland (2016), www.noord-holland.nl; Provincie Utrecht (2016), www.provincie-utrecht.nl; en Provincie Zuid-Holland (2016), www.zuid-holland.nl

gerealiseerd moeten worden (behoud, herstel, uitbreiding) en wat de exacte begrenzing van het gebied is. Na de definitieve aanwijzing van een Natura 2000-gebied moet binnen drie jaar een beheerplan worden opgesteld, dat vervolgens maximaal zes jaar geldig is. Hierin staat wat er moet gebeuren om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te halen en wie dat gaat doen. Beheerplannen worden opgesteld in nauw overleg met eigenaren, gebruikers en andere betrokken overheden, vooral gemeenten, waterschappen en provincies. In de meeste gevallen dient de provincie het voortouw te nemen bij het opstellen van het beheerplan.[14] Voor gebieden die geheel of gedeeltelijk worden beheerd door het Rijk (zoals grote wateren en defensieterreinen) ligt het voortouw bij het Rijk.

Voor Natura 2000-gebieden geldt een streng beschermingsregime dat rechtstreeks voortvloeit uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Zo is het verboden zonder vergunning van GS projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt ‘externe werking’ genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.[15]

De provincie is verantwoordelijk voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden (zie Figuur 2).[16]

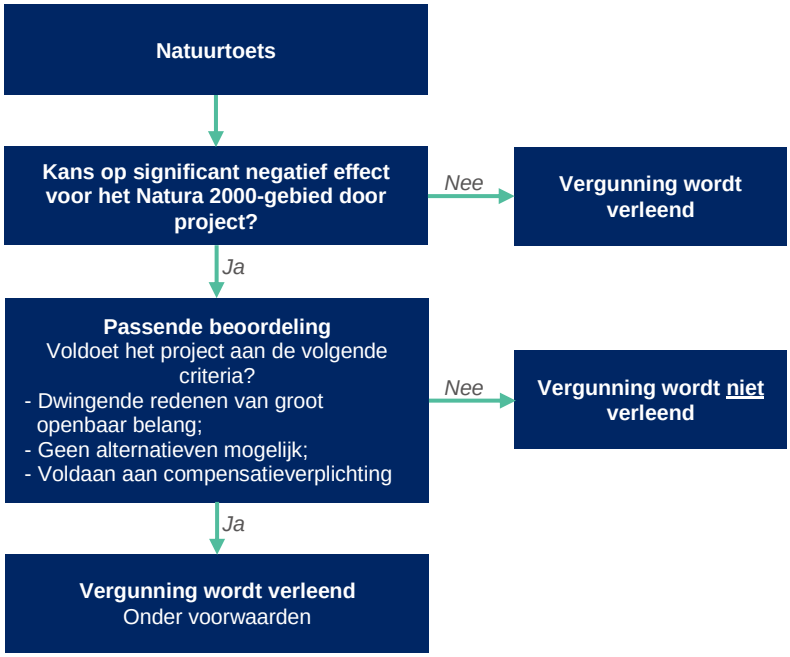

Figuur 2 Stappenplan bij beoordeling ingreep Natura 2000[17]

[14] Regiegroep Natura 2000 (2016), www.natura2000.nl
[15] Regiegroep Natura 2000 (2016), www.natura2000.nl
[16] Deze provinciale verantwoordelijkheid geldt niet voor alle handelingen. Zo is de minister van EZ bevoegd gezag voor de vergunningverlening bij bijv. landaanwinningen in zee, defensie, hoofdinfrastructuur en bepaalde vormen van beroepsvisserij (zoals schaal- en schelpdiervisserij en sleepnetvisserij in zoute wateren).
[17] Regiegroep Natura 2000 (2016), www.natura2000.nl, bewerking Randstedelijke Rekenkamer

GS verlenen voor een ruimtelijk plan uitsluitend een vergunning, indien uit de natuurtoets de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet significant zal aantasten. Als uit de natuurtoets niet deze vereiste zekerheid is verkregen, dan kan de vergunning eventueel toch worden verleend als voldaan wordt aan elk van de volgende voorwaarden:

a) er zijn geen alternatieve oplossingen;
b) het project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard); en
c) de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.[18]

In de voormalige Natuurbeschermingswet, die tot en met 31 december 2016 van toepassing was, was nog expliciet bepaald dat:

- Compensatie zoveel mogelijk moet plaatsvinden in de directe omgeving van het aangetaste Natura 2000-gebied. Als blijkt dat er binnen het Natura 2000-gebied geen mogelijkheden voor compensatie zijn, maar wel direct aangrenzend aan dat gebied, kan onder voorwaarden ook gecompenseerd worden buiten het betreffende Natura 2000-gebied;
- Compensatie moet betrekking hebben op dezelfde natuurwaarden die door de ingreep worden aangetast;
- Compensatie dient plaats te vinden voorafgaand of tijdens de uitvoering van de ingreep die zorgt voor aantasting; en
- Financiële compensatie is niet toegestaan.[19]

In de nieuwe Wet natuurbescherming hebben provincies meer beleidsvrijheid gekregen en kunnen PS via een verordening aanvullende bepalingen opnemen, onder meer over de wijze van compenseren en het tijdsbestek waarbinnen de compensatie moet plaatsvinden.[20] Dit wordt door de Stuurgroep natuurcompensatie als een verbetering gezien: *"Een verschil is dat de huidige bepalingen over de wijze van compenseren en het tijdsbestek waarbinnen de compensatie moet plaatsvinden, alsmede de mogelijkheid van nadere ministeriële regelingen ten aanzien van compenserende maatregelen, niet meer terugkomen in de nieuwe wet. Het is in de nieuwe situaties aan het bevoegd gezag <vrijwel altijd de provincie> om hieraan, bijvoorbeeld in de voorschriften bij het verlenen van de vergunning, al dan niet voorwaarden te verbinden."*[21] Niettemin geldt dat de Europese Commissie in haar leidraad heeft bepaald dat de compenserende maatregelen tijdig gereed moeten zijn, zodat verzekerd wordt dat de samenhang van het Natura 2000-gebied in stand blijft. De compenserende maatregelen moeten dus gerealiseerd zijn op het moment dat de significante effecten optreden, of daar in ieder geval gelijk mee opgaan. Deze voorwaarde is in de nieuwe Wet natuurbescherming niet meer expliciet opgenomen.

2.2 Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Voorheen heette het Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat in 1990 is geïntroduceerd. Het NNN, aangewezen als nationaal belang, moet natuurgebieden beter met elkaar en met omringende agrarische gebieden verbinden.[22]

[18] Art 2.8 Wet natuurbescherming Vastgesteld: 16/12/2015
[19] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2005), Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998
[20] Art 2.9 Wet natuurbescherming Vastgesteld: 16/12/2015
[21] Stuurgroep natuurcompensatie (2013), Eindrapport stuurgroep natuurcompensatie
[22] Ministerie van Infrastructuur en mobiliteit (2013), Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en Ontwerpbesluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) vastgesteld: 01/07/2016

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de begrenzing, bescherming en ontwikkeling van het NNN. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor medeverantwoordelijk. In het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur 2011-2012 had het Rijk met de provincies afgesproken dat de EHS uiterlijk op 1 juli 2013 zou worden herijkt. In het regeerakkoord van het kabinet-Rutte/Asscher (oktober 2012) hebben Rijk en provincies vervolgens geen nieuwe afspraken meer gemaakt over de omvang van de EHS. Wel is in het Natuurpact de ambitie vermeld om in de periode 2011-2027 nog minimaal 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten. De term EHS is toen gewijzigd in NNN.[23]

Elk NNN-gebied heeft een zogeheten natuurdoel. Een natuurdoel beschrijft een bepaalde natuurkwaliteit en wordt gebruikt als een toetsbare doelstelling voor een natuurgebied. De provincies bepalen de natuurdoelen per NNN-gebied. Als een initiatiefnemer van plan is om een ingreep te doen in het NNN, dan moeten de gevolgen voor het NNN-gebied worden nagegaan. De verschillende stappen die hierbij moeten worden genomen zijn weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3 Stappenplan bij beoordeling ingreep in NNN

Het beschermingsregime van NNN-gebieden bestaat eruit dat er geen toestemming mag worden verleend aan activiteiten die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen NNN-gebieden.

[23] Algemene Rekenkamer (2014), Beschermingsregimes EHS, Natura 2000 en overige natuurgebieden (internet bijlage)

Toestemming voor dergelijke activiteiten kan alleen worden gekregen indien:

a) er sprake is van een groot openbaar belang;
b) er geen reële alternatieven zijn; en
c) de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, de oppervlakte en de samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Deze zorgvuldige afweging staat bekend als het 'nee, tenzij'-principe en lijkt op de passende beoordeling die bij Natura 2000-gebieden wordt gemaakt (nl. geen alternatieve oplossingen; *dwingende* redenen van groot openbaar belang en compensatie wordt getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft). De te compenseren aantasting in het NNN-gebied wordt bepaald op grond van de wezenlijke kenmerken en waarden die de provincie aan het NNN-gebied heeft toegekend. Daarbij wordt gekeken naar oppervlakte, kwaliteit en ruimtelijke samenhang van het NNN.

Op de toepassing van het compensatiebeginsel en het nee-tenzij-principe zijn twee uitzonderingen mogelijk. Eén voor individuele ingrepen en één voor een combinatie van projecten. Deze zijn beschreven in de landelijke Spelregels EHS die in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en de provincies zijn opgesteld:

- Kleinschalige herbegrenzing: De grenzen van een NNN-gebied worden aangepast, maar de omvang van het NNN mag niet afnemen. Dit is mogelijk om de ruimtelijke samenhang van het NNN te verbeteren ('herbegrenzing om ecologische redenen') of om kleinschalige ontwikkelingen op lokaal niveau met een individueel belang mogelijk te maken ('herbegrenzing om andere dan ecologische redenen').[24]
- Saldobenadering: Meerdere plannen, projecten of handelingen met een onderlinge samenhang worden binnen één ruimtelijke visie gepresenteerd en beoordeeld. Hiermee moet de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNN op gebiedsniveau per saldo te verbeteren.[25]

Bij het NNN bestaat de mogelijkheid dat de natuurcompensatiemaatregelen pas gereedkomen nadat de ruimtelijke ingreep al heeft plaatsgevonden. Daarnaast bestaat bij het NNN de mogelijkheid tot financiële compensatie. Bij financiële compensatie wordt (niet direct) vervangende natuur aangelegd, maar betaalt de initiatiefnemer een afkoopsom waarmee later alsnog natuurmaatregelen kunnen worden getroffen. Deze vorm van compensatie veelal alleen toegestaan indien fysieke compensatie niet mogelijk is gebleken.

De wet- en regelgeving voor het NNN verloopt via het ruimtelijk spoor; via de Wet ruimtelijke ordening (Wro uit 2008) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro uit 2012). Het beschermingsregime van het NNN is bindend voor gemeenten, doordat provincies de regels uit het Barro hebben doorvertaald in de provinciale ruimtelijke verordeningen en eventueel in andere provinciale beleidsregels en beleidsdocumenten. Gemeenten dienen bij vaststelling van bestemmingsplannen en bij het verlenen van omgevingsvergunningen voor het afwijken van een bestemmingsplan de regels met betrekking tot het NNN toe te passen, zoals deze voortvloeien uit de provinciale ruimtelijke verordening. Gemeenten dienen in het bestemmingsplan vast te leggen wat wel en niet mag in een NNN-gebied. Het beschermingsregime is pas bindend voor burgers en bedrijven als deze is opgenomen in het gemeentelijke bestemmingsplan. Bij nieuwe ontwikkelingen is een aanpassing van het bestemmingsplan (of een omgevingsvergunning om af te wijken) nodig, waarbij aan de provinciale ruimtelijke verordening dient te worden voldaan.

In 2016 is het Ontwerpbesluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) opgesteld. Dit is één van de vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) waarin de Omgevingswet nader wordt uitgewerkt.[26] Ook het Ontwerp Bkl

[24] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit e.a. (2007), Spelregels EHS, hoofdstuk 5
[25] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit e.a. (2007), Spelregels EHS, hoofdstuk 6
[26] De drie andere AMvB's zijn Omgevingsbesluit, Besluit Activiteiten Leefomgeving en Besluit Bouwwerken Leefomgeving. De AMvB's vormen met de Omgevingswet één samenhangend stelsel voor de fysieke leefomgeving.

schrijft voor dat provincies in hun omgevingsverordening gebieden aanwijzen, die het Natuurnetwerk Nederland vormen. Daarbij is opgenomen dat de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden moeten worden opgenomen en er regels moeten worden gesteld die zorgen dat geen activiteiten binnen het NNN worden toegelaten, die leiden tot significante aantasting. Provincies hebben de bevoegdheid om verdergaande eisen te stellen.[27] In het Ontwerp Bkl is de instructieregel toegevoegd dat gebieden die als compensatie dienen voor een significante aantasting van het NNN, zo spoedig mogelijk door de provincies worden opgenomen in het NNN en als zodanig worden begrensd. Dit is gedaan op basis van een aanbeveling van de Algemene Rekenkamer om de bescherming en daarmee het duurzaam voortbestaan en de kwaliteit van compensatienatuur beter te waarborgen.[28]

2.3 Bosgebieden

In Nederland worden bosgebieden (ook wel houtopstanden genoemd) per 1 januari 2017 beschermd door de Wet natuurbescherming (Wnb, hoofdstuk 4) en daarvoor door de Boswet (1961). In de Wnb is opgenomen dat degene die bos wil kappen, dit vooraf moet melden bij GS. Deze kunnen een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan geldt een herplantplicht. Deze herplantplicht geldt voor bossen (10 are of meer) en grotere bomenrijen (20 bomen of meer). Binnen drie jaar nadat een houtopstand is gekapt, moet er worden herplant. Onder de Wnb vallen alleen de houtopstanden die buiten de bebouwde kom liggen. De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom houtopstanden' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de grenzen van de bebouwde kom volgens de verkeerswetgeving. De Wnb kent de mogelijkheid om de herplantplicht uit te voeren op een ander perceel dan waar gekapt wordt, indien herbeplanting op hetzelfde perceel niet mogelijk is. Dergelijke compensatie moet bosbouwkundig verantwoord plaatsvinden over minimaal dezelfde oppervlakte. Voorafgaand aan de aantasting dienen GS een ontheffing te verlenen voor de herbeplanting op andere grond. De compensatie dient binnen 3 jaar na de velling plaats te vinden. Financiële compensatie is niet toegestaan.

PS kunnen via een verordening nadere regels stellen over de kapmelding. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op de gegevens die bij de melding worden verstrekt, de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan en de wijze waarop de melding wordt gedaan. Daarnaast kunnen PS regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting.

2.4 Autonoom beleid

Provincies kunnen zelf –onder autonoom beleid- gebieden die buiten Natura 2000, het NNN of bos vallen, aanwijzen als beschermde natuurgebieden (bijvoorbeeld belangrijke weidevogelgebieden). Dit kunnen PS doen via het vaststellen van beleid in de provinciale verordening ruimte en in een provinciale beleidsregel. De provincie kan zelf de specifieke eisen voor natuurcompensatie bij ingrepen in dergelijke natuurgebieden bepalen.

2.5 Samenvattend

In Tabel 3 is een samenvatting gegeven van de verschillende beschermingsregimes en de compensatievormen die daarbij wel en niet zijn toegestaan.

[27] Ministerie van Infrastructuur en mobiliteit (2016), Brief van de Minister van I&M, nr. 44
[28] Ontwerpbesluit kwaliteit leefomgeving vastgesteld: 01/07/2016, pp. 176-177

Tabel 3 Compensatievormen per beschermingsregimes

Natura 2000-gebieden	NNN-gebieden	Bosgebieden	Autonoom beleid
▪ Compensatie nabij ingreep ▪ Compensatie voorafgaand ingreep ▪ Compensatie dient tenminste negatieve significante effecten weg te nemen ▪ Compensatie met zelfde natuurtype ▪ Financiële compensatie niet toegestaan	▪ Compensatie niet per se nabij ingreep ▪ Compensatie na ingreep toegestaan ▪ Compensatie dient minimaal gelijkwaardig te zijn ▪ Compensatie met ander natuurtype toegestaan ▪ Financiële compensatie toegestaan	▪ Compensatie niet per se nabij ingreep ▪ Compensatie binnen drie jaar na velling ▪ Compensatie tenminste van gelijke omvang ▪ Financiële compensatie niet toegestaan	▪ Wijze van compensatie kan provincie zelf bepalen

Bij het bovenstaande dient opgemerkt te worden dat de provincies de afgelopen jaren steeds meer bevoegdheden hebben gekregen om te bepalen hoe natuurcompensatie moet plaatsvinden. Ook willen we erop wijzen dat er bij een ingreep tegelijkertijd meerdere beschermingsregimes van toepassing kunnen zijn. De verschillende compensatieopgaven moeten dan op elkaar worden afgestemd. Dit geldt bijvoorbeeld voor ingrepen in Natura 2000-gebieden die doorgaans onderdeel zijn van het NNN. Bij een ingreep in een dergelijk gebied moet worden gekeken naar zowel gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor een specifieke soort in het kader van Natura 2000, als de effecten op de breder geformuleerde ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ van het NNN.[29]

[29] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit e.a. (2007), Spelregels EHS, p. 35

| 3 | Provinciaal compensatiebeleid

De Rekenkamer geeft in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of de provincie concreet en actueel beleid heeft opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast. Als een initiatiefnemer een plan of een project wil uitvoeren waarbij een beschermd natuurgebied zal worden aangetast, dan zal de provincie dit plan en de voorgestelde compensatiemaatregelen moeten toetsen aan de wet- en regelgeving voor de component natuur. Hierbij moet rekening gehouden worden met het soort natuurgebied dat wordt aangetast (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland, bos en autonoom beleid), omdat wet- en regelgeving per beschermingsregime verschilt. Daarnaast wordt nagegaan of de wijzigingen die met de invoering het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, 2012) in werking zijn getreden, verwerkt zijn in het provinciale beleid. De belangrijkste wijzigingen betreffen het loslaten van het nabijheidsprincipe, de mogelijkheid om een bepaald natuurtype te vervangen door een ander natuurtype en de mogelijkheid om binnen NNN te compenseren.

Beoordelingscriterium 1a:
In het provinciale beleid c.q. in de provinciale beleidsregels is onderscheid gemaakt tussen de regimes die gelden voor de beschermde natuurgebieden. Per regime is aangegeven welke compensatievormen zijn toegestaan onder welke voorwaarden.

Beoordelingscriterium 1b:
Het provinciale beleid en de provinciale beleidsregels zijn actueel.

Bevinding 1:

De provincie heeft concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast. In het beleid is onderscheid gemaakt tussen de verschillende regimes die gelden voor de beschermde natuurgebieden en de provincie heeft aangegeven welke vormen van compensatie al dan niet onder welke voorwaarden zijn toegestaan. Voor Natura 2000-gebieden geldt de Wet natuurbescherming als leidraad bij natuurcompensatie. Voor bosgebieden geldt de *Verordening houtopstanden Noord-Holland*, die in oktober 2016 is vastgesteld door PS. In de *Provinciale Ruimtelijke Verordening* (PRV) is het provinciale beleid vastgelegd voor natuurcompensatie in het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en -onder autonoom beleid- in weidevogelleefgebieden. Het beleid voor NNN en weidevogelleefgebieden is verder uitgewerkt in de *Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland*, die in december 2014 door GS is vastgesteld na evaluatie van het vorige natuurcompensatiebeleid.

In afwijking van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is niet de voorwaarde opgenomen dat er door middel van herbegrenzing tegelijkertijd een nieuw gebied wordt aangewezen als te realiseren NNN. Dit kan er toe leiden dat de totale omvang van het NNN afneemt.

Toelichting
De provincie heeft het 'nee, tenzij'-principe opgenomen in haar beleid. Voor het NNN geldt dat een *"wijziging van bestaande activiteiten mogelijk is voor zover er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële andere mogelijkheden zijn en de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd."* Voor weidevogelleefgebieden geldt daarnaast dat aantasting van het gebied onder voorwaarden is toegestaan bij woningbouw.[30]

[30] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciale Ruimtelijke Verordening, art. 19 lid 3a en art. 25 lid 3

Provinciaal beleid per beschermingsregime
In Tabel 4 is het provinciaal beleid per beschermingsregime aangegeven.

Tabel 4 Provinciaal beleid voor natuurcompensatie per beschermingsregime

Natura 2000-gebieden	NNN-gebieden	Bosgebieden	Autonoom beleid (weidevogelleefgebied)
Geen aanvullend provinciaal beleid	Provinciale Ruimtelijke Verordening art. 19 (2016) Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland (2014)	Verordening houtopstanden Noord-Holland (2016)	Provinciale Ruimtelijke Verordening art. 25 (2016) Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland (2014)

PS hebben op 3 oktober 2016 een aantal verordeningen en beleidsregels vastgesteld op basis van de nieuwe Wet natuurbescherming, waaronder voor Natura 2000-gebieden de *Verordening Natura 2000-gebieden Noord-Holland*, die extra regels stelt met betrekking tot het beweiden en bemesten en voor helikopters en luchtvaart in en rondom een Natura 2000-gebied. De verordening bevat geen aanvullend beleid voor natuurcompensatie in Natura 2000-gebieden. Met de *Verordening houtopstanden Noord-Holland* (hierna: Verordening houtopstanden) heeft de provincie extra regels gesteld aan de herbeplanting ingeval van aantasting.[31] Naar verwachting zal in het voorjaar van 2017 de nieuwe Wet natuurbescherming en de daarmee samenhangende regelgeving voor Natura 2000- en bosgebieden verwerkt worden in een actualisatie van de *Provinciale Ruimtelijke Verordening* (PRV).[32]

Beleid voor natuurcompensatie in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is opgenomen in artikel 19 van de PRV en verder uitgewerkt in de *Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland* (hierna: Uitvoeringsregeling), die 2 december 2014 is vastgesteld door GS. Deze volgt de *Beleidsregel compensatie natuur en recreatie Noord-Holland* uit 2007 op, die is aangepast naar aanleiding van een evaluatie van het natuurcompensatiebeleid in 2013.[33] In de Uitvoeringsregeling en de PRV worden nog de oude termen ecologische hoofdstructuur en provinciale verbindingszones gebruikt in plaats van de nieuwe termen Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen. De provincie geeft aan dat de Uitvoeringsregeling rechtstreeks gekoppeld is met de PRV en dat deze nog niet is aangepast aan de nieuwe terminologie. Het begrip EHS blijft gehanteerd, omdat dit ook nog in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) wordt gebruikt.[34] Zodra de termen in de PRV zijn overgenomen zal ook de Uitvoeringsregeling hierop worden aangepast.[35]

De provincie heeft aanvullend belangrijke weidevogelleefgebieden aangewezen. Het natuurcompensatiebeleid voor deze weidevogelleefgebieden is opgenomen in artikel 25 van de PRV en in de Uitvoeringsregeling. Naar verwachting vindt in het voorjaar van 2018 een actualisatie van de PRV plaats waarbij het artikel over weidevogelleefgebieden wordt aangepast, zodat het eenduidiger is.[36]

[31] Provincie Noord-Holland (2016), Verordening Natura 2000-gebieden Noord-Holland en Provincie Noord-Holland (2016), Verordening houtopstanden Noord-Holland
[32] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[33] Provincie Noord-Holland, e-mail, 28 november 2016
[34] Provincie Noord-Holland (2016), Ontwerpwijziging Provinciale Ruimtelijke Verordening in het kader van de Ladder voor duurzame verstedelijking en andere onderwerpen
[35] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, p. 4
[36] Provincie Noord-Holland, interview, 7 maart 2017

Toegestane compensatievormen

De volgende tabel toont voor het NNN, bosgebieden en weidevogelleefgebieden de toegestane compensatievormen.

Tabel 5 Compensatievormen bij NNN, bosgebieden en autonoom beleid

Compensatievorm	NNN-gebieden	Bosgebieden	Autonoom beleid (weidevogelleefgebied)
Fysieke compensatie	Voorkeursvorm, indien mogelijk: - In nog niet gerealiseerde delen van het NNN of aansluitend aan bestaande NNN - In nabijheid van aangetaste gebied	Herbeplanting op onbeplante grond waarop geen andere compensatieverplichting rust. Aanwezige beschermde natuurwaarden en bijzondere landschappelijke waarden worden niet geschaad	Voorkeursvorm, indien mogelijk: - In een weidevogelleefgebied - In nabijheid van aangetaste gebied
Financiële compensatie	Indien: - Fysieke maatregelen niet mogelijk zijn - Aangetaste gebied niet groter dan 3 hectare Bijdrage gelabeld in Reserve Groen	Niet mogelijk	Indien: - Fysieke maatregelen niet mogelijk zijn - Aangetaste gebied niet groter dan 5 hectare Bijdrage gelabeld in Reserve Groen
Kleinschalige herbegrenzing	Conform Spelregels EHS		
Saldobenadering	Conform Spelregels EHS		

Voor natuurcompensatie in het NNN en in weidevogelleefgebieden geldt een voorkeursladder. Bij aantasting van het NNN dient de initiatiefnemer bij voorkeur fysieke maatregelen te nemen ter compensatie van de schade.[37] In de Uitvoeringsregeling is de eis om buiten de EHS te compenseren, komen te vervallen. Compensatie vindt nu bij voorkeur plaats binnen nog niet gerealiseerde delen van het NNN of aansluitend aan al bestaande natuur in het NNN, tenzij aantoonbaar is dat dit niet mogelijk is. Hiermee volgt de Uitvoeringsregeling het Barro.

Indien fysieke maatregelen niet mogelijk zijn of indien het aangetaste gebied niet groter is dan 3 hectare, is financiële compensatie toegestaan. Een bijdrage wordt dan gestort in de provinciale Reserve Groen ten behoeve van natuurcompensatiemaatregelen.[38] De provincie geeft aan dat deze middelen vrijwel altijd worden besteed aan een kwalitatieve impuls in een beschermd natuurgebied dat in de buurt ligt van het gebied waar de ingreep plaatsvond.[39]

In afwijking van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is niet de voorwaarde is opgenomen dat er door middel van herbegrenzing tegelijkertijd een nieuw gebied wordt aangewezen als te realiseren NNN. Dit kan worden toegelicht aan de hand van onderstaande figuur.

[37] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 1 lid 1
[38] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 1 lid 3 en 4
[39] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016

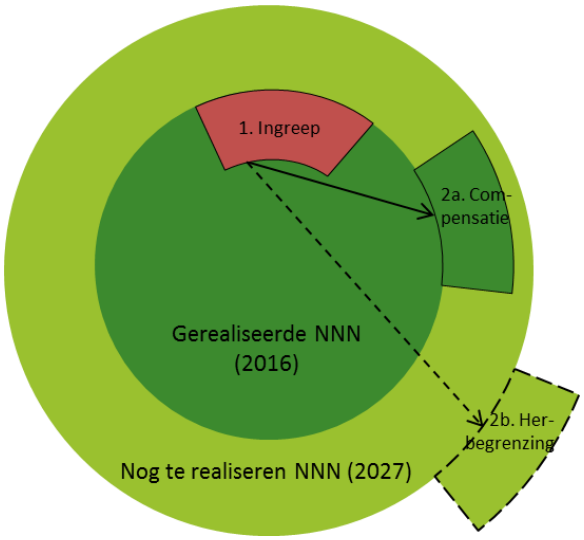

Figuur 4 Natuurcompensatie in nog te realiseren NNN

Indien er een ingreep wordt toegestaan in het NNN (zie 1), dan moet dit gecompenseerd worden. Als deze compensatie plaatsvindt in nog niet gerealiseerde NNN (zie 2a), dan moet er conform het Barro tegelijkertijd een nieuw gebied worden aangewezen als nog te realiseren NNN (zie 2b).[40] In de Uitvoeringsregeling is een dergelijke eis niet opgenomen, waardoor de totale omvang van het NNN kan afnemen. In feite is er sprake van een versnelde realisatie van al aangewezen maar nog niet ingerichte NNN-gebieden, in plaats van natuurcompensatie. De ambtelijke organisatie geeft aan dat het NNN in de praktijk niet afneemt en verwijst daarvoor naar het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021. Hierin is zichtbaar dat de totale omvang van het NNN de afgelopen jaren is toegenomen (van 55.202 in periode 2014-2018 naar 56.268 in de periode 2017-2021).[41]

Recreatieschappen in het NNN

In 2010 heeft landelijk een herijking van de EHS plaatsgevonden, waarna de EHS is herbegrensd. De provincie Noord-Holland heeft sommige gebieden uit de EHS gehaald en andere zijn toegevoegd, maar de totale omvang van de EHS in Noord-Holland is bij de herijking gelijk gebleven.[42] Dit in tegenstelling tot de meeste provincies, die er in 2010 voor hebben gekozen om de omvang van het NNN te verkleinen (naast Noord-Holland heeft enkel Noord-Brabant de oorspronkelijk beoogde omvang behouden).[43]

Een groot deel van de recreatiegebieden in de provincie Noord-Holland zijn in 1990 als EHS aangewezen en bij herijkingen zijn deze gebieden EHS/NNN gebleven.[44] De natuurdoelen die gelden vanuit het NNN kunnen echter tegenstrijdig zijn met de vanuit recreatie gewenste activiteiten, zoals het organiseren van festivals en evenementen of het realiseren van voorzieningen zoals een restaurant. In de *Voortgangsnotitie recreatieschappen*, die eind 2016 is opgesteld, heeft de provincie drie mogelijke oplossingsrichtingen voor deze problematiek beschreven;[45]

1. Het NNN onverkort handhaven. Hierbij merkt de provincie op dat deze optie onvoldoende recht doet aan de recreatiebehoeften.

[40] Art. 5.4 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) Vastgesteld 28/08/2012
[41] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021, p. 12
[42] Provincie Noord-Holland (2013), Ecologische Hoofdstructuur stand van zaken, herijking en toekomst, p. 18
[43] Planbureau voor de Leefomgeving (2016), Lerende evaluatie van het natuurpact, p. 15 en p. 56
[44] Provincie Noord-Holland (2013), Ecologische Hoofdstructuur stand van zaken, herijking en toekomst, p. 8 en p. 17
[45] Provincie Noord-Holland (2016), Voortgangsnotitie recreatieschappen

2. Het NNN op sommige plekken ontgrenzen, zodat er meer planologische ruimte ontstaat. Hierbij wordt door de provincie aangegeven dat het bijna onmogelijk is een recreatieschap in zijn geheel te ontgrenzen, vanwege de wettelijke verplichting om te compenseren.
3. Het NNN onverkort handhaven, maar nagaan waar ruimte is voor aanpassing van de natuurdoelen en/of de wezenlijke kenmerken en waarden.

De laatste optie heeft de voorkeur van de provincie. In de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Spaarnwoude is deze oplossingsrichting eind 2016 op ambtelijk niveau verkend. De provincie wil via een juridisch onderzoek nagaan of deze oplossingsrichting binnen de bestaande wet- en regelgeving past. Daarnaast zal in een aantal Noord-Hollandse recreatieschappen een ecologisch onderzoek worden gestart om tot een zonering binnen de recreatieschappen te komen.[46]

Voor compensatie van bosgebieden geldt dat compensatiegrond nog onbeplant moet zijn en er geen andere herplantplicht en/of natuurcompensatieverplichting op deze grond mag berusten. Compensatie op andere gronden is alleen onder voorwaarden mogelijk. Beplanting van de compensatiegrond mag niet de daar aanwezige beschermde natuurwaarden en bijzondere landschappelijke waarden aantasten. Daarnaast dient de herbeplanting op bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden uitgevoerd, welke wordt toegelicht in artikel 4 van de Verordening houtopstanden.[47]

Indien een ingreep in weidevogelleefgebied wordt toegestaan, dan vinden fysieke maatregelen ter compensatie van de aantasting bij voorkeur plaats in een weidevogelleefgebied of in de nabijheid van het aangetaste gebied tenzij wordt aangetoond dat dit niet mogelijk is. Financiële compensatie is toegestaan indien fysieke maatregelen niet mogelijk zijn of indien het aangetaste weidevogelleefgebied niet groter is dan 5 hectare.[48] In de praktijk blijkt het bij weidevogelleefgebieden vaak niet mogelijk dat de compensatie in de buurt van de ingreep plaatsvindt. De middelen bij aantasting van weidevogelleefgebieden worden dan besteed aan een kwalitatieve impuls in een ander weidevogelleefgebied.[49]

Kleinschalige herbegrenzing en saldobenadering

In de Spelregels EHS[50] zijn twee instrumenten beschreven, die bepaalde ruimtelijke ingrepen in het NNN onder voorwaarden mogelijk maken zonder toepassing van het ‘nee, tenzij’-principe: Kleinschalige herbegrenzing en saldobenadering. De provincie heeft deze instrumenten opgenomen in haar beleid. GS kunnen, gehoord de desbetreffende commissie van PS, kleinschalige herbegrenzing toepassen ten behoeve van een verbetering van de samenhang of de planologische inpassing van het NNN en/of ten behoeve van kleinschalige ontwikkeling. Dit onder voorwaarden dat de wezenlijke kenmerken en waarden worden behouden en de oppervlakte van het NNN ten minste gelijk blijft.[51] De provincie geeft aan dat kleinschalige herbegrenzing geen standaardvorm van natuurcompensatie is, omdat het ‘nee, tenzij’-principe niet wordt toegepast en omdat er voorafgaand aan de ingreep geen bestemmingsplanwijziging hoeft plaatst te vinden (wel dient achteraf het bestemmingsplan te worden gewijzigd).[52] Bij saldobenadering gaat het per definitie om fysieke maatregelen die mede tot doel hebben de kwaliteit of kwantiteit van het NNN (per saldo) te verbeteren. Financiële compensatie is hierbij niet mogelijk (zie ook paragraaf 2.2).[53]

[46] Provincie Noord-Holland (2016), Voortgangsnotitie recreatieschappen, pp. 7-8
[47] Provincie Noord-Holland (2016), Verordening houtopstanden Noord-Holland, art. 5 en toelichting pp. 7-8
[48] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 1 lid 3 en 4 en art. 3 lid a en b
[49] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[50] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit e.a. (2007), Spelregels EHS, hoofdstuk 5 en 6
[51] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciale Ruimtelijke Verordening, art. 19 lid 6 en 7
[52] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[53] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, toelichting p. 7 en Provincie Noord-Holland (2016), Provinciale Ruimtelijke Verordening, art. 19 lid 3b

| 4 | Bepalen compensatieopgave

De Rekenkamer geeft in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of de provincie een standaard (reken)methodiek heeft opgesteld voor het bepalen van de natuurcompensatieopgave. Een initiatiefnemer dient de compensatieopgave te (laten) bepalen door na te gaan hoe groot de aantasting van het natuurgebied is, zowel kwantitatief (aantal hectares) als kwalitatief. Dit laatste is met name lastig als er geen gelijksoortige compensatie mogelijk is. Immers, een stuk bos dat tientallen jaren oud is, kan een grotere waarde vertegenwoordigen dan een recentelijk aangelegd grasland van dezelfde omvang. De provincie moet vervolgens nagaan of de voorgestelde compensatie voldoende is. Een standaard (reken)methodiek maakt het bepalen van de compensatieopgave eenvoudiger en zorgt voor helderheid richting de initiatiefnemer.

Beoordelingscriterium 2:
De provincie maakt gebruik van een standaard (reken)methodiek om de aantasting van de natuur en de compensatieopgave (kwantiteit en kwaliteit) te bepalen.

Bevinding 2:

De provincie heeft in algemene zin bepaald hoe de compensatieopgave berekend dient te worden. Het compensatiegebied dient minimaal van gelijke grootte te zijn als het aangetaste gebied en de aangetaste wezenlijke kenmerken en waarden dienen te worden gecompenseerd. Volgens de provincie is het bepalen van de compensatieopgave verder maatwerk, waarbij de omvang van de benodigde compensatie afhankelijk is van de ingreep en de locatie van de ingreep. Bij boscompensatie dient de oppervlakte van de herbeplanting ten minste even groot te zijn als de gevelde oppervlakte en de aan te brengen herbeplanting dient kwalitatief en kwantitatief in een redelijke verhouding te staan tot het gevelde of tenietgegane.
Bij financiële compensatie wordt de compensatieopgave bepaald op basis van de kosten voor de aanschaf van vervangende grond, de basisinrichting, het ontwikkelingsbeheer gedurende de ontwikkelingstijd en de kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering.

Toelichting

De provincie heeft in algemene zin bepaald hoe de compensatieopgave berekend dient te worden. In het provinciale beleid is opgenomen dat fysieke maatregelen ter compensatie van de aantasting van het NNN plaats dienen te vinden in een gebied dat minimaal gelijk is aan de oppervlakte van het aangetaste gebied en de aangetaste wezenlijke kenmerken en waarden dienen te worden gecompenseerd.[54] In de Uitvoeringsregeling is aangegeven welke (provinciale) documenten in ieder geval moeten worden gebruikt bij de beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden in het NNN en in Natura 2000-gebieden.[55]

De provincie geeft aan dat de omvang van de benodigde compensatie afhankelijk is van de ingreep en de locatie van de ingreep. Het bepalen van de omvang van de compensatieopgave is maatwerk.[56] De initiatiefnemer dient zelf zorg te dragen voor de berekening van de compensatieopgave en voor een ecologische onderbouwing van de kwaliteit van het gebied waar de ingreep plaatsvindt. Daarbij wordt vaak een gecertificeerd, ecologisch bureau ingehuurd.[57] De provincie beoordeelt of de berekening van de impact van de ingreep goed is onderbouwd. Dit is

[54] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 2
[55] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, toelichting p. 8
[56] Provincie Noord-Holland, e-mail, 27 september 2016
[57] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016

maatwerk dat door een ecoloog, in dienst bij de provincie, wordt gedaan.[58] Er vindt weinig tot geen discussie plaats tussen de provincie en de initiatiefnemer over de berekening van de compensatieopgave.[59]
De provincie geeft aan dat indien zij zelf initiatiefnemer is, bijvoorbeeld bij de verbreding van een provinciale N-weg, zij in een dergelijke situatie een voorbeeldfunctie heeft. Dit uit zich in vaak meer mitigerende- en compenserende maatregelen dan strikt noodzakelijk is. Een voorbeeld is bij de verbreding van een fietspad door NNN-gebied het dichtbij de grond aanbrengen van ledverlichting in plaats van het plaatsen van lantaarnpalen.[60]

De provincie geeft aan dat zij terughoudend is met het uitwerken van een uitgebreide beschrijving van hoe de compensatie moet worden berekend. Dit omdat dan de indruk kan ontstaan dat de provincie het initiatiefnemers gemakkelijk maakt om ruimtelijke ontwikkelingen in beschermde natuurgebieden uit te voeren door handvatten te bieden voor natuurcompensatie, terwijl de provincie juist veel waarde hecht aan het 'nee, tenzij'-principe.[61]

Bij financiële compensatie van NNN-gebieden wordt de omvang van de compensatieopgave bepaald op basis van de kosten van de aanschaf van vervangende grond; kosten van de basisinrichting, die afhankelijk zijn van het natuurtype en de benodigde maatregelen gebaseerd op standaardkosten; kosten van ontwikkelingsbeheer gedurende de ontwikkelingstijd, te berekenen volgens de normkosten Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL); en de kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering, welke 20% zijn van de kosten van aanschaf, basisinrichting en ontwikkelingsbeheer.[62]

Bij boscompensatie dient de oppervlakte van de herbeplanting ten minste even groot te zijn als de gevelde oppervlakte en de aan te brengen herbeplanting dient kwalitatief en kwantitatief in een redelijke verhouding te staan tot het gevelde of tenietgegane. Daarnaast is in de Verordening houtopstanden nog een aantal technische eisen en eisen met betrekking tot het gebruik van soorten opgenomen, die dienen te worden toegepast bij de uitvoering van de maatregelen.[63]

Voor weidevogelleefgebieden is in de Uitvoeringsregeling opgenomen dat fysieke maatregelen inrichtingsmaatregelen of actief weidevogelbeheer omvatten voor een bedrag gelijk aan de kosten voor beheer in een gebied dat minimaal gelijk is aan de oppervlakte van het aangetaste weidevogelleefgebied. Bij het bepalen van de te compenseren oppervlakte gaat het om de extra verstoring die door de ingreep wordt veroorzaakt. Het gaat niet alleen om het verdwenen areaal door de ingreep, maar ook om de verstoring die daarvan uitgaat door geluid, licht, bebouwing et cetera.[64]
Het bedrag bij toepassing van financiële compensatie omvat de kosten voor 30 jaar actief weidevogelbeheer voor een gebied dat minimaal gelijk is aan de oppervlakte van het aangetaste weidevogelleefgebied en de kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering (die 20% van de kosten voor 30 jaar actief weidevogelbeheer bedragen).[65]

[58] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[59] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[60] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[61] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[62] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 6 en toelichting p. 10
[63] Provincie Noord-Holland (2016), Verordening houtopstanden Noord-Holland, art. 4
[64] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 3 en toelichting p. 9
[65] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 6 en toelichting pp. 10-11

| 5 | Registreren beschermde natuur

De Rekenkamer geeft in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of de provincie beschermde natuurgebieden, natuurcompensatielocaties en (mogelijke) natuurcompensatiegebieden registreert. Een goede registratie van de beschermde natuurgebieden en natuurcompensatiegebieden is belangrijk, zodat voor de provincie en betrokkenen inzichtelijk is waar de verschillende beschermde natuurgebieden liggen of komen te liggen. Daarnaast is een meld- en registratiesysteem met potentiële natuurcompensatiegebieden handig bij het vinden van een geschikte compensatielocatie, aangezien het voor initiatiefnemers dikwijls lastig is om een geschikte compensatielocatie te vinden. Een mogelijkheid hiervoor betreft het oprichten van een compensatiebank.

5.1 Registratie beschermde natuur en natuurcompensatieprojecten

Beoordelingscriterium 3a:
De provincie houdt een actuele kaart bij van de verschillende beschermde natuurgebieden, waarbij voor elk gebied duidelijk is onder welk beschermingsregime het valt.

Beoordelingscriterium 3b:
De provincie houdt een actuele kaart bij van de vastgestelde locaties waar natuurcompensatie gerealiseerd gaat worden.

Bevinding 3:

De provincie heeft in de PRV actuele kaarten opgenomen waarop de beschermde natuurgebieden inclusief beschermingsregimes zijn weergegeven. Er wordt geen aparte kaart bijgehouden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming. In het Meerjarenplan Groen 2017-2021 en op de webkaart zijn de locaties van de lopende en afgeronde natuurcompensatieprojecten opgenomen. De provincie wil deze registratie nog verder verbeteren door het maken van een overzichtskaart waarin een koppeling wordt gemaakt tussen de locaties waar de ingreep plaatsvindt en de locaties waar de natuur-compensatie wordt gerealiseerd. Financiële compensatie wordt geregistreerd in de compensatieboekhouding.

Toelichting
Als bijlage van het Natuurbeheerplan zijn digitale kaarten opgenomen van Natura 2000-gebieden, het NNN en weidevogelleefgebieden (weidevogelgrasland en weidevogelland).[66] De meest recente kaarten zijn 14 november 2016 vastgesteld door PS. Het Natuurbeheerplan wordt jaarlijks vastgesteld. Aanpassingen van de begrenzingen van de natuurgebieden moeten door de eigenaren worden aangemeld in de procedure om te komen tot het nieuwe natuurbeheerplan.[67] Tevens dienen initiatiefnemers een kaart op te nemen in het compensatieplan waarop de locatie van de fysieke maatregelen is aangegeven.[68]

GS hebben op 20 december 2016 besloten om de kaarten van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) uit het Natuurbeheerplan 2017 op te nemen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV).[69] Deze kaarten zijn ook

[66] Provincie Noord-Holland (2016), maps.noord-holland.nl
[67] Provincie Noord-Holland, e-mail, 27 september 2016
[68] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 4a
[69] Provincie Noord-Holland (2016), Openbare besluitenlijst voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 20 december 2016

vindbaar op de webkaart.[70] De provincie heeft de intentie om vanaf 2017 jaarlijks, na iedere vaststelling van het Natuurbeheerplan, gelijktijdig de NNN-kaart aan te passen in de PRV.[71] Voorheen werden de kaarten van de PRV niet aangepast aan het Natuurbeheerplan. Zo is in de PRV 2016 nog een kaart opgenomen die op 3 februari 2014 is vastgesteld door PS met daarop alle EHS-gebieden, EHS grotere wateren, ecologische verbindingszones en de weidevogelleefgebieden.[72]

Bij de Verordening houtopstanden heeft de provincie een kaart opgenomen met daarop de oude bosgroeiplaatsen.[73] Hierop staan alleen de oude historische bossen. Er is geen aparte kaart met daarop alle bosgebieden waarvoor de provincie verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.[74]

In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 op de projectenkaart Groenprojecten en op de webkaart zijn de locaties opgenomen van alle groenprojecten, waaronder ook de natuurcompensatieprojecten. Hierbij is een onderscheid gemaakt naar studiefase, planfase, realisatie en gerealiseerd.[75] Een specifieke overzichtskaart van de natuurcompensatieprojecten ontbrak de afgelopen jaren.[76] De provincie geeft aan dat gedurende het rekenkameronderzoek gestart is met een verbetering van de registratie van natuurcompensatielocaties. Doel is het maken van een overzichtskaart waarin de natuurcompensatielocaties zichtbaar zijn, zowel met wat er aan natuur is aangetast en welke compensatienatuur daarvoor terug moet komen.[77] Dit doet de provincie op basis van de zogeheten compensatieboekhouding van de compensatieprojecten. Financiële compensatie wordt ook geregistreerd in deze compensatieboekhouding. Daarnaast wil de provincie in 2017 nagaan of alle gebieden die als NNN bestempeld zijn, ook daadwerkelijk deze bestemming hebben gekregen in de gemeentelijke bestemmingsplannen.[78]

In het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 is een lijst met 15 natuurcompensatieprojecten opgenomen (zie bijlage C). Bij twee van de 15 natuurcompensatieprojecten wordt financiële compensatie toegepast, bij de overige projecten is sprake van toepassing van fysieke compensatie.[79]

5.2 Registratie mogelijke natuurcompensatielocaties

Beoordelingscriterium 3c:
De provincie heeft een actueel overzicht van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Bevinding 4:

De provincie houdt geen actueel overzicht bij van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor natuurcompensatie. De provincie hanteert de gewenste, maar nog niet verworven NNN-gebieden zoals opgenomen in de digitale kaart Groenprojecten als mogelijke natuurcompensatielocaties.

[70] Provincie Noord-Holland (2017), noordholland.planoview.nl
[71] Provincie Noord-Holland, e-mail, 28 november 2016
[72] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciale Ruimtelijke Verordening, kaart 4: ecologie
[73] Provincie Noord-Holland (2016), Verordening houtopstanden Noord-Holland, Bijlage 1 Kaart oude bosgroeiplaatsen
[74] Provincie Noord-Holland, e-mail, 30 januari 2017
[75] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021, bijlage 5 PMG Projectenkaart
[76] Provincie Noord-Holland, interview, 27 september 2016
[77] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016 en Provincie Noord-Holland, e-mail, 28 november 2016
[78] Provincie Noord-Holland, interview, 27 september 2016
[79] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021, p. 25

Toelichting

In de digitale kaart Groenprojecten, gebaseerd op het Natuurbeheerplan 2015, zijn gewenste, maar nog niet verworven en niet ingerichte NNN-gebieden ingetekend.[80] Deze gebieden worden door de provincie gezien als mogelijke natuurcompensatielocaties.[81] De Rekenkamer ziet dit anders, aangezien dit geen concrete beschikbare locaties die in aanmerking kunnen komen voor natuurcompensatie. Er zijn bij de provincie geen initiatieven om een compensatiebank op te richten. De provincie geeft aan dat zij weliswaar wel veel gronden in bezit heeft, maar dat deze met een openbare aanbesteding dienen te worden verkocht. Deze kunnen bij natuurcompensatie dus niet alleen aan de initiatiefnemer worden aangeboden.[82]

[80] Provincie Noord-Holland (2016), maps.noord-holland.nl
[81] Provincie Noord-Holland, e-mail, 27 september 2016
[82] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016

| 6 | Borgen compensatieafspraken

De Rekenkamer geeft in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of de provincie zorgt voor waarborgen voor de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen (bijvoorbeeld d.m.v. een compensatieovereenkomst of privaatrechtelijk contract). Door het vastleggen van de compensatiemaatregelen kan meer zekerheid gecreëerd worden zodat de gemaakte afspraken daadwerkelijk uitgevoerd worden.

Beoordelingscriterium 4:
De afgesproken compensatiemaatregelen zijn afdwingbaar.

Bevinding 5:

De afgesproken compensatiemaatregelen zijn afdwingbaar. De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat compensatiemaatregelen voor NNN en weidevogelleefgebieden worden vastgelegd in het gemeentelijk bestemmingsplan, een compensatieplan en een compensatieovereenkomst tussen de provincie, de natuurbeheerorganisatie (indien van toepassing) en de initiatiefnemer. Indien de initiatiefnemer een private partij is, neemt de provincie een boeteclausule op waarmee de compensatiemaatregelen afdwingbaar worden gemaakt. Als de provincie zelf initiatiefnemer is, bijvoorbeeld bij de verbreding van een provinciale weg, dan dienen GS een besluit te nemen waarin de compensatie wordt vastgelegd en waarmee de uiterste datum van uitvoering en de natuurkwaliteit kan worden geborgd. Bij compensatie in Natura 2000-gebieden en bosgebieden worden afspraken vastgelegd in de vergunning die vanuit de Wet natuurbescherming wordt verleend.

Toelichting

De provincie ziet voor zichzelf een actieve (regie)rol weggelegd bij het beschermen van natuur en het zorgen voor een goed natuurcompensatieproces. Ze wil meer controle op natuurcompensatie dan enkel via het inzien van bestemmingsplanwijzigingen.[83] De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat compensatiemaatregelen in het NNN en weidevogelleefgebieden worden vastgelegd in het gemeentelijk bestemmingsplan, een compensatieplan en een compensatieovereenkomst tussen de provincie, de natuurbeheerorganisatie (indien van toepassing) en de initiatiefnemer. Dit gebeurt volgens de provincie standaard wanneer de initiatiefnemer een gemeente of projectontwikkelaar is.[84] Zowel bij toepassing van fysieke maatregelen als bij financiële compensatie wordt een compensatieovereenkomst afgesloten.[85]

Als de provincie zelf initiatiefnemer is, bijvoorbeeld bij de verbreding van een provinciale weg, dan dienen GS een besluit te nemen waarin de compensatie wordt vastgelegd en waarmee de uiterste datum van uitvoering en de natuurkwaliteit kan worden geborgd.[86] Daarbij dienen GS een projectplan of een provinciaal inpassingsplan op te stellen. Er wordt daarbij geen compensatieovereenkomst gesloten.[87] De provincie geeft aan dat de provincie in een dergelijke situatie een voorbeeldfunctie heeft, wat zich vaak uit in het toepassen van meer compenserende maatregelen dan strikt noodzakelijk zou zijn. Een voorbeeld is bij de verbreding van een fietspad door NNN-gebied het dichtbij de grond aanbrengen van ledverlichting in plaats van het plaatsen van lantaarnpalen.[88]

[83] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[84] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[85] Provincie Noord-Holland, e-mail, 30 januari 2017
[86] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, toelichting art. 4 p. 9
[87] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[88] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016

Indien het Rijk initiatiefnemer is (zoals bij wegenprojecten waar Rijkswaterstaat (RWS) bij betrokken is), dan zijn de mogelijkheden van de provincie beperkt (zie toelichting beoordelingskader, p. 26). Ook in dit geval wordt er geen compensatieovereenkomst afgesloten. De provincie heeft wel de mogelijkheid advies te geven via een zienswijze op het plan. De provincie geeft aan dat RWS standaard rekening houdt met natuurcompensatie wanneer beschermde natuur door een rijksproject wordt aangetast.[89]

De compensatieovereenkomst en het compensatieplan worden op directieniveau vastgelegd, tenzij het een politiekgevoelig dossier betreft, dan worden de overeenkomst en het plan behandeld in GS. Daarna wordt het dossier overgedragen aan de afdeling Beheer en Uitvoering.[90] De gemeenteraad dient het bestemmingsplan inclusief het compensatieplan en de compensatieovereenkomst alleen vast te stellen als het voldoet aan de Uitvoeringsregeling. In de Uitvoeringsregeling is aangegeven welke onderdelen in het compensatieplan en de compensatieovereenkomst dienen te worden opgenomen.

Het compensatieplan dient een beschrijving van de fysieke maatregelen te bevatten, waaronder de verschillende te realiseren natuurbeheertypen en het oppervlak daarvan; een kaart met de locatie waar de fysieke maatregelen plaatsvinden (max. 1:10.000); benoemde momenten waarop GS de voortgang kunnen beoordelen[91]; een tijd-schema waaruit blijkt dat de compensatie uiterlijk binnen twee jaar na start van de uitvoering van de compensatie-plichtige activiteit wordt gerealiseerd (tenzij anders wordt bepaald in de compensatieovereenkomst) en een beschrijving van het jaarlijkse beheer en voorwaarden waaraan de beheerder moet voldoen.[92]

De compensatieovereenkomst dient de rollen en verantwoordelijkheden van betrokken partijen te bevatten; een financiële onderbouwing waaruit blijkt dat de uitvoering van fysieke maatregelen zeker is gesteld en niet wordt gefinancierd uit middelen die beschikbaar zijn op grond van een subsidieregeling; de termijn waarbinnen de uitvoering van compensatie moet zijn afgerond; een boeteclausule indien compensatie niet, niet tijdig of onvolledig wordt uitgevoerd; de startdatum van uitvoering van compensatiemaatregelen; en de verplichting om GS jaarlijks te informeren.[93]

Het boetebedrag is op het moment van vaststelling ten minste gelijk aan 150 procent van alle directe en indirecte kosten die samenhangen met de betrokken compensatie. Bij uitbetaling van een boete wordt het boetebedrag gestort in een provinciale Reserve Groen ten behoeve van natuurcompensatiemaatregelen.[94] De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat een boetebeding achterwege kan blijven als het gaat om een overeenkomst tussen provincie en een andere overheid, omdat de intensieve bestuurlijke relaties tussen overheden voldoende mogelijkheden bieden om nakoming van gemaakte afspraken te toetsen.[95] Sinds de inwerkingtreding van de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland in december 2014, heeft de provincie nog geen boete hoeven op te leggen.[96]

Op basis van de Wet natuurbescherming dient een vergunning te worden aangevraagd voor het kappen van bos. In de Verordening houtopstanden is opgenomen dat GS een formulier beschikbaar stellen voor het doen van een melding bij het vellen van houtopstanden. Het formulier verlangt in elk geval dat een kadastrale omschrijving

[89] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[90] Provincie Noord-Holland, interview, 27 september 2016
[91] Hierbij gaat het om een beschrijving van maatregelen met fasen en tijdstippen, zodat dit in de jaarlijkse voortgangsrapportages kan worden gemonitord.
[92] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 4 en 5 lid 2c en Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, toelichting art. 4 p.9
[93] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 5 lid 1 en 2
[94] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 5 lid 3 en 4
[95] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, toelichting art. 5 p. 10
[96] Provincie Noord-Holland, interview, 27 september 2016

wordt gegeven van de percelen waar tot het geheel of gedeeltelijk vellen van de houtopstand wordt overgegaan.[97] De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord voert de taken benoemd in de Verordening houtopstanden uit.[98]

[97] Provincie Noord-Holland (2016), Verordening houtopstanden Noord-Holland, art. 3 lid 2 en 3
[98] Provincie Noord-Holland, e-mail, 30 januari 2017

| 7 | Monitoring en veldcontroles

De Rekenkamer geeft in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of de provincie de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen monitort en controleert. Om na te gaan of de uitvoering van de compensatiemaatregelen conform de gemaakte afspraken verloopt, zal de provincie de voortgang moeten monitoren. De provincie kan dit doen aan de hand van voortgangsrapportages van gemeenten, initiatiefnemers of (natuurbeheer) organisaties die de natuurcompensatie realiseren. In aanvulling op voortgangsrapportages is het ook wenselijk om veldcontroles uit te voeren na afronding van een natuurcompensatieproject. Dit zou steekproefsgewijs kunnen worden uitgevoerd. Door het (laten) uitvoeren van veldcontroles kan de provincie zelf waarnemen of de uitvoering van de compensatiemaatregelen conform afspraken is verlopen en of het natuurgebied zich volgens verwachting ontwikkelt.

7.1 Monitoring

Beoordelingscriterium 5a:
De provincie monitort de uitvoering van de natuurcompensatiemaatregelen.

Bevinding 6:

De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat initiatiefnemers GS jaarlijks dienen te informeren over de voortgang van de natuurcompensatiemaatregelen. Conform beleid ontvangt de provincie jaarlijks voortgangsrapportages van de initiatiefnemers.

Toelichting

Als de compensatieovereenkomst door alle partijen is ondertekend, dan wordt het dossier overgedragen aan de afdeling Beheer en Uitvoering. Deze afdeling ziet toe op de uitvoering van de compensatiemaatregelen.[99] De provincie heeft een standaard voortgangsformulier opgesteld dat initiatiefnemers dienen in te vullen. Hierin dienen de initiatiefnemers op te nemen welke aantasting reeds heeft plaatsgevonden en welke maatregelen reeds zijn uitgevoerd, inclusief de planologische verankering en of er een beheerovereenkomst is afgesloten.[100] De afdeling Beheer en Uitvoering ontvangt eenmaal per jaar deze ingevulde voortgangsformulieren van de initiatiefnemers, waarmee de voortgang van de natuurcompensatieprojecten wordt gecontroleerd. Dit is conform het beleid, waarin is opgenomen dat initiatiefnemers GS jaarlijks dienen te informeren over de voortgang van de natuurcompensatiemaatregelen.[101] Het Rijk (of de provincie) dient als initiatiefnemer geen voortgangsformulier aan te leveren, omdat hiermee geen compensatieovereenkomst wordt afgesloten.[102]

Daarnaast wordt door de provincie per project een factsheet bijgehouden.[103] Hierin is een meerjarenbegroting opgenomen en de uitvoeringsgereedheid met betrekking tot geld (zekerheid met betrekking tot de financiering), plan (planologische randvoorwaarden en beschikbaarheid van vergunningen), eigendom/beheer, bestuurlijk commitment en grond.[104]

[99] Provincie Noord-Holland, e-mail, 27 september 2016
[100] Provincie Noord-Holland (2016), Concept voortgangsformulier
[101] Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland, art. 5 lid 2f
[102] Provincie Noord-Holland, e-mail, 30 januari 2017
[103] Provincie Noord-Holland, interview, 27 september 2016
[104] Provincie Noord-Holland (2016), Template factsheet 2017-2021 en Provincie Noord-Holland (2016), Factsheet Programma Groen

De provincie geeft aan dat er zelden vertraging optreedt in de uitvoering van de natuurcompensatiemaatregelen. Zodoende is het ook niet voorgekomen dat de provincie de initiatiefnemer moest aanspreken op de vertraging.[105] Wel komt het voor dat de provincie de verantwoordingsformulieren over de voortgang van natuurcompensatie-maatregelen niet tijdig ontvangt. Via de mail of telefonisch wordt dan gerappelleerd. Het later indienen van een voortgangsformulier heeft geen consequenties.[106]

7.2 Veldcontroles

Beoordelingscriterium 5b:
De provincie voert veldcontroles uit bij natuurcompensatieprojecten.

Bevinding 7:

In het provinciale beleid is niet opgenomen dat er (periodieke) veldcontroles of eindcontroles dienen te worden uitgevoerd bij natuurcompensatieprojecten. In de praktijk voert de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord de veldcontroles uit bij boscompensatie. Voor alle overige projecten voert de afdeling Beheer en Uitvoering de veldcontroles uit. Bij grote projecten vinden tevens tussentijdse veldcontroles plaats.

Toelichting
In het provinciale beleid is niet opgenomen dat er (periodieke) veldcontroles of eindcontroles dienen te worden uitgevoerd bij natuurcompensatieprojecten. In de praktijk worden er wel veldcontroles uitgevoerd. De provincie geeft aan dat bij alle natuurcompensatieprojecten een eindcontrole wordt uitgevoerd en dat bij grote natuurcompensatieprojecten tevens tussentijds veldcontroles worden gehouden.[107] De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord voert de veldcontroles uit bij boscompensatie. Voor de overige projecten voert de afdeling Beheer en Uitvoering de veldcontroles uit.

[105] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[106] Provincie Noord-Holland, e-mail, 28 november 2016
[107] Provincie Noord-Holland, e-mail, 28 november 2016

| 8 | Informatievoorziening

De Rekenkamer geeft in dit hoofdstuk antwoord op de vraag of PS door GS worden geïnformeerd over de voortgang van natuurcompensatieprojecten en of de provincie relevante informatie over natuurcompensatie beschikbaar stelt. Om inzicht te krijgen in de voortgang van de natuurcompensatieprojecten is het van belang dat PS regelmatig geïnformeerd worden. Daarnaast is belangrijk dat relevante informatie over natuurcompensatie niet alleen bij de provincie bekend is, maar dat deze ook beschikbaar wordt gesteld aan andere betrokkenen, zoals initiatiefnemers, gemeenten, burgers en natuurbeheerorganisaties. Hierbij kan gedacht worden aan het digitaal toegankelijk maken van informatie over de provinciale regelgeving omtrent ruimtelijke ontwikkelingen in beschermde natuurgebieden en aan het digitaal toegankelijk maken van digitale kaarten van de verschillende beschermde natuur(compensatie) gebieden, zodat een ieder kennis kan nemen van de (on)mogelijkheden bij een ruimtelijke ingreep in een natuurbeschermingsgebied.

8.1 Informeren PS

Beoordelingscriterium 6a:
GS informeren PS periodiek over de voortgang van natuurcompensatieprojecten.

Bevinding 8:

Conform beleid worden PS geïnformeerd over nieuwe natuurcompensatieprojecten en ontvangen zij ter informatie het compensatieplan en de compensatieovereenkomst. GS informeren PS jaarlijks over de voortgang van natuurcompensatieprojecten via het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG).

Toelichting

PS ontvangen jaarlijks informatie over de voortgang van natuurcompensatieprojecten via de verantwoording over het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG).[108] De afgelopen jaren zijn de lopende natuurcompensatieprojecten in het PMG opgenomen, met daarbij van de meeste projecten de oppervlakte van het aangetaste gebied, de compensatieopgave en de trekker (initiatiefnemer).[109] Ook is aangegeven of het financiële of fysieke compensatie betreft. Aan de hand van de verantwoording in het PMG kunnen PS zodoende controleren of de uitvoering conform afspraken verloopt. Daarnaast worden PS geïnformeerd over nieuwe natuurcompensatieprojecten en ontvangen zij ter informatie het compensatieplan en de compensatieovereenkomst.[110] Dit is conform het beleid, waarin is opgenomen dat GS de begrenzing van het NNN kunnen wijzigen nadat zij de desbetreffende commissie van PS hebben gehoord.[111]

[108] Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
[109] Provincie Noord-Holland (2013), Programma Groen 2014-2018; Provincie Noord-Holland (2014), Programma Groen 2015-2019; Provincie Noord-Holland (2015), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020; en Provincie Noord-Holland (2016), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021
[110] Onder andere: Provincie Noord-Holland (2015), Natuurcompensatie plaatsing vier windmolens in NNN i.h.k.v. windpark Wieringermeer; Provincie Noord-Holland (2015), RO uitbreiding bedrijventerrein Kolksluis nadere onderbouwing en compensatieovereenkomst; Provincie Noord-Holland (2016), Inzake wijziging begrenzing EHS in PRV Laren
[111] Provincie Noord-Holland (2016), Provinciale Ruimtelijke Verordening, art. 19 lid 6

8.2 Openbaar maken informatie

Beoordelingscriterium 6b:
De provincie maakt informatie over natuurcompensatie en natuurcompensatieprojecten openbaar via internet (bijvoorbeeld via www.portaalnatuurenlandschap.nl of via de provinciale website).

Bevinding 9:

De provincie heeft via haar website informatie over natuurcompensatie en natuurcompensatieprojecten beschikbaar gesteld, met links naar relevante documenten en kaarten. Als handreiking voor initiatiefnemers heeft de provincie eind 2016 een NNN-wijzer gepubliceerd, waarin het beleid omtrent natuurcompensatie wordt uitgelegd.

Toelichting

De provincie heeft via haar website diverse informatie over natuurcompensatie en natuurcompensatieprojecten beschikbaar gesteld. Op de website is aangegeven dat projecten met als doel natuur te compenseren zijn opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen en het Natuurbeheerplan 2017, met een link naar deze documenten.[112] De bij Natuurbeheerplan 2017 behorende kaarten zijn tevens online beschikbaar en interactief op de website.[113] Daarnaast informeert de provincie op haar website over de Natuurbeschermingswetvergunning en de meldingsplicht en herplantplicht bij het kappen van bomen.[114] Verder heeft de provincie de contactgegevens opgenomen van haar Servicepunt, waarmee initiatiefnemers of andere belanghebbenden contact op kunnen nemen indien er de vraag is of een activiteit kan leiden tot negatieve effecten op de natuur.[115]

Eind 2016 heeft de provincie Noord-Holland een NNN-wijzer gepubliceerd NNN-wijzer, welke op ambtelijk niveau is vastgesteld.[116] Initiatiefnemers kunnen informatie over natuurcompensatie raadplegen via de NNN-wijzer waarin het beleid omtrent natuurcompensatie is uitgelegd.

[112] Provincie Noord-Holland (2016), www.noord-holland.nl
[113] Provincie Noord-Holland (2016), maps.noord-holland.nl
[114] Provincie Noord-Holland (2016), www.noord-holland.nl
[115] Provincie Noord-Holland (2016), www.noord-holland.nl en Provincie Noord-Holland (2016), www.noord-holland.nl
[116] Provincie Noord-Holland (2016), bestanden.noord-holland.nl

Bijlage A Geraadpleegde bronnen

Algemeen

- Algemene Rekenkamer (2014), Beschermingsregimes EHS, Natura 2000 en overige natuurgebieden (internet bijlage)
- Algemene Rekenkamer (2014), Compensatie van schade aan natuurgebieden
- Alterra (2011), Natuurcompensatie; Kansen, knelpunten en rekenregels
- Groenfonds (2013), Puntensysteem natuurcompensatie en –saldering
- Ministerie van Economische Zaken (2016), Natura 2000-gebieden
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2012), Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Ministerie van Infrastructuur en mobiliteit (2016), Brief van de Minister van I&M, nr. 44
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2005), Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit e.a. (2007), Spelregels EHS
- Staatssecretaris van Economische Zaken (2014), Reactie op conceptrapport Compensatie van schade aan natuurgebieden
- Stuurgroep natuurcompensatie (2013), Eindrapport stuurgroep natuurcompensatie, versie 11
- Zuidelijke Rekenkamer (2013), Kwaliteit natuurcompensatie provincie Limburg
- Zuidelijke Rekenkamer (2014), Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant

Wetgeving en rijksbeleid

- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Natuurbeschermingswet 1998
- Ontwerpbesluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)
- Wet natuurbescherming (Wnb)
- Wet ruimtelijke ordening (Wro)

Provincie Noord-Holland

- Planbureau voor de Leefomgeving (2016), Lerende evaluatie van het natuurpact
- Provincie Noord-Holland (2013), Ecologische Hoofdstructuur stand van zaken, herijking en toekomst
- Provincie Noord-Holland (2013), Programma Groen 2014-2018
- Provincie Noord-Holland (2014), Programma Groen 2015-2019
- Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland
- Provincie Noord-Holland (2014), Uitvoeringsregeling Ruimte voor Ruimte 2015
- Provincie Noord-Holland (2015), Natuurcompensatie plaatsing vier windmolens in NNN i.h.k.v. windpark Wieringermeer
- Provincie Noord-Holland (2015), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020
- Provincie Noord-Holland (2015), RO uitbreiding bedrijventerrein Kolksluis nadere onderbouwing en compensatieovereenkomst
- Provincie Noord-Holland (2016), Concept voortgangsformulier
- Provincie Noord-Holland (2016), Factsheet Programma Groen
- Provincie Noord-Holland (2016), Inzake wijziging begrenzing EHS in PRV Laren
- Provincie Noord-Holland (2016), Natuurbeheerplan 2017
- Provincie Noord-Holland (2016), Ontwerpwijziging Provinciale Ruimtelijke Verordening in het kader van de Ladder voor duurzame verstedelijking en andere onderwerpen

- Provincie Noord-Holland (2016), Openbare besluitenlijst voor de vergadering van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 20 december 2016
- Provincie Noord-Holland (2016), Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021
- Provincie Noord-Holland (2016), Provinciale Ruimtelijke Verordening
- Provincie Noord-Holland (2016), Template factsheet 2017-2021
- Provincie Noord-Holland (2016), Verordening houtopstanden Noord-Holland
- Provincie Noord-Holland (2016), Verordening Natura 2000-gebieden Noord-Holland
- Provincie Noord-Holland (2016), Voortgangsnotitie recreatieschappen
- Provincie Noord-Holland, e-mail, 27 september 2016
- Provincie Noord-Holland, e-mail, 28 november 2016
- Provincie Noord-Holland, e-mail, 30 januari 2017
- Provincie Noord-Holland, interview, 27 september 2016
- Provincie Noord-Holland, interview, 8 november 2016
- Provincie Noord-Holland, interview, 7 maart 2017

Websites

- IPO (2014), http://www.ipo.nl/publicaties/rekenkamer-onderschrijft-provinciale-regie-bij-natuurcompensatie
- IPO (2016), http://www.ipo.nl/publicaties/regiobijeenkomsten-nieuwe-wet-natuurbescherming
- Planbureau voor de Leefomgeving (2016), http://themasites.pbl.nl/balansvandeleefomgeving/jaargang-2016/themas/natuur/verwerving-en-inrichting-nieuwe-natuur
- Planbureau voor de Leefomgeving (2016), http://themasites.pbl.nl/verwerving-en-inrichting-nieuwe-natuur
- Provincie Flevoland (2016), www.flevoland.nl/Dossiers/Natura-2000/Natura-2000-gebieden-in-Flevoland
- Provincie Noord-Holland (2016), http://bestanden.noord-holland.nl/internet/Onderwerpen/Natuur/nnn-wijzer/index.html
- Provincie Noord-Holland (2016), https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/groenprojecten/desk.htm
- Provincie Noord-Holland (2016), https://maps.noord-holland.nl/GeoWebSilverlight/Viewer.html?ViewerConfig=https://maps.noord-holland.nl/Geocortex/Essentials/GeoWeb50/REST/sites/NATUURBEHEERPLANNEN/viewers/NBP_Silverlight/virtualdirectory/Config/Viewer.xml
- Provincie Noord-Holland (2016), www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natura_2000
- Provincie Noord-Holland (2016), http://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurbeleid
- Provincie Noord-Holland (2016), http://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurbescherming
- Provincie Noord-Holland (2016), http://www.noord-holland.nl/Loket/Contact/Servicepunt
- Provincie Noord-Holland (2016), http://www.noordholland.nl/web/Projecten/Natura-2000.htm
- Provincie Noord-Holland (2016), http://www.noord-holland.nl/web/Themas/Groen/Subsidies/Natuurbeheerplanen-SNL.htm
- Provincie Noord-Holland (2017), http://noordholland.planoview.nl/NL.IMRO.9927.PRVPNHCONSOLID-0103
- Provincie Utrecht (2016), www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/beschermde-gebieden/natura-2000-gebieden-0/
- Provincie Zuid-Holland (2016), www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap/natuur-0/natura-2000-pas
- Regiegroep Natura 2000 (2016), http://www.natura2000.nl/
- Regiegroep Natura 2000 (2016), http://www.natura2000.nl/pages/wat-is-natura-2000.aspx
- Rijksoverheid (2016), https://www.rijksoverheid.nl/natura-2000
- Rijksoverheid (2016), https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/natura-2000

Bijlage B Geraadpleegde personen

Algemeen

- Mevrouw A. Matheeuwsen, projectleider Zuidelijke Rekenkamer
- De heer E. de Meij, onderzoeker Algemene Rekenkamer
- Mevrouw H. Geessink, medewerker Utrechts Landschap
- Mevrouw I. Bakkers, medewerker Utrechts Landschap
- Mevrouw K. Blokdijk, onderzoeker Algemene Rekenkamer
- Mevrouw S. Kuijpers, medewerker Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland

Provincie Noord-Holland

- De heer A. Tekin, gedeputeerde Natuur
- Mevrouw K. Uittenbosch, beleidsadviseur Groen
- Mevrouw Y. Pieren, beleidsmedewerker Groen

Bijlage C
Natuurcompensatieprojecten Noord-Holland

Natuurcompensatie				
Nr.	**Project Nr.**	**Projectnaam**	**Omschrijving**	**Trekker**
1	AGV01	Natuurcompensatie Monnikenberg	In het gebied Monnikenberg aan de rand van Hilversum komt een bovenregionaal zorgpark in combinatie met natuur en landschap. Door de plannen gaat 1,8 ha NNN verloren. Dit wordt gecompenseerd door 4,2 ha nieuwe natuur in te richten.	Gooi's Natuurreservaat, Ter Gooi Ziekenhuizen, Zorgcentrum en een ontwikkelaar
2	AGV55	Natuurcompensatie Landgoed Terra Nova	Stichting Landgoed Terra Nova wil een bestaande buitenplaats ontwikkelen. Ter compensatie worden verscheidene maatregelen getroffen, waaronder 674 m² NNN en mitigerende maatregelen zoals het aanleggen van vleermuisvriendelijke verlichting.	Stichting Landgoed Terra Nova Loenen aan de Vecht
3	AGV56	Natuurcompensatie Scouting Laren	Door kleinschalige herbegrenzing van NNN wordt scoutingterrein Laren definitief. De nieuwe locatie zal worden ingericht conform de wezenlijke kenmerken van het NNN in de nabije omgeving en ter plaatse van het NNN (1500m2 droog loofbos).	Gemeente Laren
4	GV26	Natuurcompensatie A1-A6-A9	Rijkswaterstaat verbreedt de komende jaren de snelwegen tussen Schiphol, Amsterdam en Almere. Hierdoor wordt 62,2 ha NNN en 111 ha weidevogelleefgebied aangetast. Als compensatie wordt 113,2 ha nieuwe natuur gerealiseerd en 22 ha kwaliteitsverbetering binnen bestaande NNN gerealiseerd. T.b.v. de 111 ha weidevogelleefgebied wordt 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor beheermaatregelen in het gebied.	Rijkswaterstaat
5	KL01	Natuurcompensatie Gasopslag Bergermeer	Het bedrijf Taqa Energy legt ondergrondse gasopslag aan onder de Bergermeer. Omdat dit leidt tot 30 ha natuurschade, moet TAQA 30 ha natuur compenseren. Het gaat om een blijvend nieuw natuurgebied voor weidevogels.	TAQA
6	KL10	Natuurcompensatie Oosttangent	Door de aanleg van de weg de Oosttangent gaat 4,5 ha van het natuur- en recreatiegebied Waarderhout verloren. De gemeente Heerhugowaard compenseert dit door 4,5 ha natuur in te richten aan de rand van het Waarderhout en in de Smuigelpolder.	Gemeente Heerhugowaard
7	KL18	Natuurcompensatie Velsen HOV	Door de aanleg van de busverbinding tussen Haarlem en IJmuiden (HOV Velsen) wordt een natuurverbinding doorsneden. Ter compensatie legt de provincie een tunnelbuis onder het spoor aan en wordt 2 hectare natuur ingericht.	Provincie Noord-Holland
8	KL19	Natuurcompensatie Fietspad Castricum Akersloot	De gemeente Castricum heeft een fietspad aangelegd in een weidevogelleefgebied tussen Castricum en Akersloot. Omdat de aanleg tot verstoring van de weidevogels leidt compenseert de gemeente dit met de aanleg van 7,7 ha natuur.	Gemeente Castricum
9	KL39	Natuurcompensatie Gasontvangststation Halfweg	Stedin Netbeheer B.V. wil een nieuw gasontvangststation bouwen in Halfweg. Dit gebied is gelegen binnen het NNN. Stedin zal het verlies van 0,0575 ha financieel compenseren.	Stedin Netbeheer B.V.
10	LH05	Natuurcompensatie gemaal Schardam	Het HHNK legt in de gemeente Zeevang een nieuw gemaal aan. Hierbij wordt een watergang aangelegd, die dwars door het NNN loopt. HHNK compenseert de schade aan 2 ha natuur door de aankoop van 2 ha grond nabij Schardam.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
11	LH21	Natuurcompensatie Waterrijk Zeevang	Voor de bouw van de woonwijk Waterrijk bij Oosthuizen wordt weidevogelleefgebied aangetast. Als natuurcompensatie zal het NAM terrein worden ingericht als weidevogelleefgebied.	Gemeente Zeevang
12	NHN04	Natuurcompensatie Westfrisiaweg	Bij de aanleg van de Westfrisiaweg (N23) wordt een weidevogelleefgebied en een aantal natuurverbindingen doorkruist. Compensatie vindt plaats door bij de A7 bij Hoorn natuurvriendelijke oevers en een ecologische stapsteen te realiseren.	Provincie Noord-Holland
13	NHN22	Natuurcompensatie Bedrijventerrein Kolksluis te 't Zand	Bedrijventerrein Kolksluis breidt uit. Natuurcompensatie t.b.v. 3,5 ha weidevogelleefgebied bestaat uit: aanleg 3,5 ha waterberging en 2 ha inrichting compensatiegrond.	Gemeente Schagen
14	NHN25	Natuurcompensatie Windpark Wieringermeer	Windkracht Wieringermeer gaat een windmolenpark aanleggen in de polder Wieringermeer. Vier windmolens zijn gepland in het Robbenoordbos (NNN), waarbij 1,9 ha bos verdwijnt en 1,4 ha bos wordt gekapt. Als compensatie voor het bos dat verdwijnt, zal Nuon een perceel van 3,9 ha aansluitend op het Robbenoordbos aankopen en inrichten als natuur. De 1,4 ha die gekapt wordt, wordt opnieuw ingericht.	Nuon Windpark Wieringermeer BV
15	NHN27	Natuurcompensatie Westzijde Grote Sloot Schagen	Bij een bedrijfsverplaatsing van een agrarisch bedrijf en vervangende woningbouw gaat 2.400 m2 weidegelleefgebied permanent verloren. Er vindt financiële compensatie plaats.	

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

Natuurlijk bevoegd – provincie Noord-Holland

Onderzoek naar de invulling van de provinciale regierol bij natuurcompensatie

Aanleiding

Aantasting van beschermde natuurgebieden door ruimtelijke ingrepen (zoals een verbreding van een weg) is in principe niet toegestaan. Enkel ruimtelijke ontwikkelingen die een groot openbaar belang dienen en waarvoor geen alternatieven zijn, kunnen onder strikte voorwaarden worden toegestaan. De negatieve effecten op de natuur dienen daarbij zoveel mogelijk beperkt te worden en de overblijvende effecten moeten worden gecompenseerd. De compensatiemaatregelen zijn afhankelijk van het beschermingsregime waaronder het natuurgebied valt (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN), bosgebieden en eventueel onder autonoom beleid aangewezen beschermd (natuur)gebied).

De verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid is de afgelopen jaren steeds meer overgegaan van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze verantwoordelijkheid voor natuur hebben de provincies de regierol bij natuurcompensatie. Met dit onderzoek heeft de Rekenkamer inzichtelijk gemaakt hoe de Randstadprovincies hun rol op het gebied van natuurcompensatie hebben vormgegeven en zijn er suggesties voor verbeteringen gedaan.

Vraagstelling

Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk?

De regierol van de provincie is uitgewerkt in zes deelvragen:

1. Heeft de provincie concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast?
2. Bepaalt de provincie de natuurcompensatieopgave aan de hand van concrete criteria?
3. Registreert de provincie beschermde natuurgebieden en (mogelijke) natuurcompensatiegebieden?
4. Zorgt de provincie voor waarborgen bij de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen (bijvoorbeeld door middel van een compensatieovereenkomst of privaatrechtelijk contract)?
5. Monitort en controleert de provincie de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen?
6. Informeren GS aan PS over de voortgang van natuurcompensatieprojecten en stelt de provincie relevante informatie over natuurcompensatie beschikbaar?

Conclusie

De provincie Noord-Holland kent een uitgebreide rolopvatting voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Zo is de provincie nauw betrokken bij de totstandkoming en de uitvoering van de compensatieafspraken voor het NNN en weidevogelgebieden. Enkele verbeteringen zijn mogelijk op het gebied van de registratie van bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is, het bijhouden van beschikbare locaties voor natuurcompensatie en het provinciaal compensatiebeleid voor het NNN.

Aanbevelingen aan PS

1. **Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.**
   Het provinciale beleid voor het NNN wijkt op een onderdeel af van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Dit is toegelicht aan de hand van de volgende figuur.

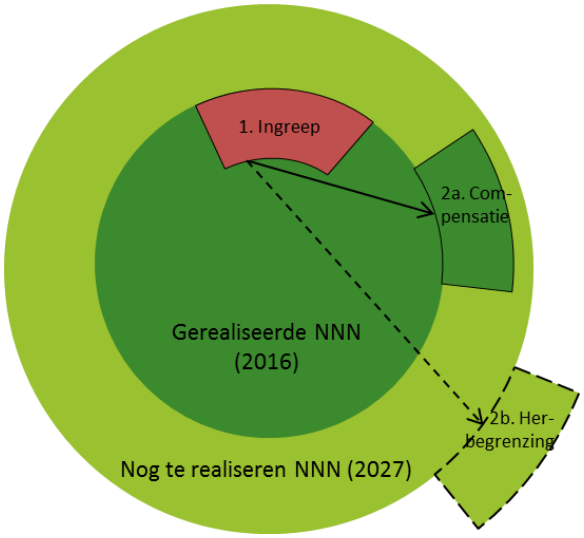

Indien er een ingreep wordt toegestaan in het NNN (zie 1), dan moet dit gecompenseerd worden. Als deze compensatie plaatsvindt in nog niet gerealiseerde NNN (zie 2a), dan moet er conform het Barro tegelijkertijd een nieuw gebied worden aangewezen als nog te realiseren NNN (zie 2b). Deze voorwaarde van herbegrenzing is echter niet opgenomen in het provinciale beleid. Dit kan er toe leiden dat de totale omvang van het NNN afneemt.

2. **Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.**
   Een registratie van de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming ontbreekt nog.

3. **Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.**
   Provincies zouden een actueel overzicht kunnen bijhouden van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor natuurcompensatie, zodat het voor initiatiefnemers makkelijker wordt om een geschikte compensatielocatie te vinden. Op deze wijze hebben provincies ook meer mogelijkheden om te bepalen waar natuurcompensatie wordt gerealiseerd. Een dergelijk overzicht houdt de provincie Noord-Holland, ondanks de uitgebreide rolopvatting bij natuurcompensatie, niet bij.

Meer informatie

Het rapport *Natuurlijk bevoegd* vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Ans Hoenderdos, info@randstedelijke-rekenkamer.nl / tel. 020 58 18 585.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 juni 2017

Onderwerp: Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk bevoegd'

Kenmerk: 966709/966711

Bijlagen:
- **Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk bevoegd'**
- **Vijf-minutenversie rapport Natuurlijk bevoegd**
- **Ontwerpbesluit**

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur (artikel 183 van de Provinciewet). In dit kader brengt de Randstedelijke Rekenkamer het voorliggende rapport 'Natuurlijk bevoegd' aan Provinciale Staten uit. Provinciale Staten behandelt rekenkamerrapporten standaard in de betreffende vakcommissie en rondt deze af met een Statenbesluit.

De verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid is de afgelopen jaren steeds meer overgegaan van het Rijk naar de provincies. Dit is onder andere geregeld in het Natuurpact (2013) en de nieuwe Wet natuurbescherming (inwerking getreden op 1 januari 2017). Vanuit deze verantwoordelijkheid voor natuur hebben de provincies de regierol bij natuurcompensatie en is ze standaard betrokken bij het beoordelen van plannen en ingrepen waarbij beschermde natuur wordt aangetast.

Met dit onderzoek heeft de Rekenkamer inzichtelijk gemaakt hoe de Randstadprovincies hun rol op het gebied van natuurcompensatie hebben vormgegeven en zijn suggesties voor verbeteringen gedaan.
Het onderzoek heeft de volgende centrale onderzoeksvraag: Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk? Deze centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen die betrekking hebben op de volgende onderwerpen; 1. het provinciaal compensatiebeleid, 2. het bepalen van de compensatieopgave, 3. de registratie van beschermde natuur(gebieden), 4. de borging van compensatiemaatregelen, 5. het monitoren en controleren van de uitvoering van de compensatieafspraken en 6. het informeren over natuurcompensatie.

2. Conclusies en aanbevelingen

Op pagina 6 tot en met 10 van het onderzoeksrapport treft u de uitgebreide conclusies en aanbevelingen die de Randstedelijke Rekenkamer op basis van het onderzoek aan Provinciale Staten doet.

De conclusie voor de provincie Noord-Holland op de centrale onderzoeksvraag is dat de provincie Noord-Holland een uitgebreide rolopvatting kent voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Zo is de provincie nauw betrokken bij de totstandkoming en de uitvoering van de compensatieafspraken voor het NNN en weidevogelgebieden. Verbeteringen zijn mogelijk op het gebied van het provinciaal compensatiebeleid voor het NNN, de registratie van bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is en het bijhouden van beschikbare locaties voor natuurcompensatie.

Concreet worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.
2. Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.
3. Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

3. Reactie van Gedeputeerde Staten

Voor de volledige reactie van GS zie pagina 18 tot en met 20 van het rapport.

<u>Reactie Gedeputeerde Staten per aanbeveling</u>

Aanbeveling 1.
Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.

Reactie:
De provincie Noord-Holland heeft op ambitieuze wijze gebieden in Noord-Holland begrensd als NNN en zich altijd ingezet om het NNN onverkort te realiseren, ook toen de omvang van het NNN van Rijkszijde onder druk stond. Het is mogelijk om binnen nog niet gerealiseerde NNN te compenseren, zoals aangegeven in de Agenda Groen (2013) en de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie (2014). De reden dat wij dit mogelijk hebben willen maken, is omdat de provincie nog een grote opgave heeft om het begrensde NNN daadwerkelijk als natuur te realiseren. Deze keuze is bewust gemaakt in de Agenda Groen en is door Provinciale Staten van Noord-Holland bevestigd. Overigens vindt ook compensatie buiten begrensde NNN plaats. De afgelopen jaren is de totale oppervlakte begrensde NNN in de provincie Noord-Holland toegenomen, zoals te zien is het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). Ons college ziet om deze redenen geen noodzaak om het beleid aan te passen.

Aanbeveling 2.
Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.

Reactie:
Wij nemen deze aanbeveling niet over. De aanbeveling is erop gericht dat gemeenten en initiatiefnemers weten waar bos is. Deze informatie is beschikbaar in bestaande publicaties, zoals atlassen. Overigens geeft de natuurbeheertypekaart in ons Natuurbeheerplan ook aan waar bos is. Nog een nieuwe kaart heeft ons inziens geen meerwaarde.

Aanbeveling 3.
Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Reactie:
Wij nemen deze aanbeveling over en zullen een lijst samenstellen van gebieden die in aanmerking komen voor compensatie. Deze lijst zullen wij echter niet openbaar maken, aangezien openbaarheid zal leiden tot grondspeculatie op de desbetreffende percelen.

4. Voorstel
De drie aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer bij het rapport 'Natuurlijk bevoegd' zijn, geherformuleerd als besluitpunten, opgenomen in het ontwerpbesluit.

Het college van Gedeputeerde Staten adviseert om aanbevelingen 1 en 2 niet over te nemen. Het is aan Provinciale Staten om daarover te besluiten middels eventuele aanpassing van het voorliggende ontwerpbesluit.

Namens de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu,

dhr. H.J. de Graaf, voorzitter Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu

dhr. E. Krijgsman, griffier Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu

Ontwerpbesluit

Nr. 49

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu van 26 juni 2017;

- gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld ‘Natuurlijk bevoegd’

- gelet op de bespreking en het advies van de commissie NLM van 26 juni 2017;

besluiten:

1. GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen;

2. GS te verzoeken om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming;

3. GS te verzoeken om een actueel overzicht bij te houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmane@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d **10-7-2017**
Commissie
Datum commissievergadering **26-6-2017**

28 juni 2017

Onderwerp: **Voordracht aanbevelingen onderzoeksrapport Natuurlijk bevoegd Randstedelijke Rekenkamer**

De commissie adviseert:

De voordracht met ontwerpbesluit over het *Onderzoeksrapport Natuurlijk bevoegd Noord-Holland - Randstedelijke Rekenkamer* met het verslag van deze vergadering door te geleiden als bespreekstuk naar PS van 10 juli 2017.

Uittreksel concept-verslag commissie NLM 26-06-2017 (uitloopvergadering):

16a. Onderzoeksrapport Natuurlijk bevoegd Noord-Holland - Randstedelijke Rekenkamer
De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft als eerste mevrouw **Hoenderdos** (bestuurder-directeur Randstedelijke Rekenkamer) en de heer **Van Oostveen** (projectleider Randstedelijke Rekenkamer) het woord voor een toelichting op het onderzoeksrapport. Aan de hand van twee sheets geven ze een samenvatting van het onderzoek. De provincie heeft een uitgebreide rolopvatting over de natuurcompensatie. In Noord-Holland is compensatie mogelijk binnen het nog te realiseren NNN. Op dat moment is sprake van versnelde en niet van vervangende compensatie. Verder heeft de Rekenkamer geconstateerd dat er nog geen kaart beschikbaar is voor de te compenseren boslocaties. De aanbeveling is deze wel te maken. Dit aandachtspunt geldt overigens voor alle provincies.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of de provincie handelt tegen het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) omdat de voorwaarde om bij compensatie in nog te realiseren NNN een nieuw gebied buiten het NNN aan te wijzen niet is opgenomen in het provinciale beleid.
Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of de Randstedelijke Rekenkamer het advies van GS kent.
Mevrouw **Hoenderdos** beantwoordt beide vragen bevestigend. De provincie handelt in principe tegen het Barro, maar dit oordeel vraagt nadere bestudering. Ze kent het advies van GS en heeft daarop in het nawoord gereageerd. Compensatie in het aangewezen NNN is een versnelling van de realisatie van het NNN.

COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **De Groot** (SP) benadrukt dat er niet genoeg natuur kan worden gerealiseerd in de provincie. Ze adviseert PS en GS daarom aanbeveling 1 alsnog over te nemen en daadwerkelijk nieuw gebied voor het NNN aan te wijzen als reeds aangewezen NNN als natuurcompensatie in gebruik wordt genomen. De SP steunt het antwoord op aanbeveling 2 en 3, maar vindt het noodzakelijk om het beleid te wijzigen. Indien nodig komt de partij met een motie of amendement.

Mevrouw **Koning** (CDA) complimenteert de Randstedelijke Rekenkamer met het rapport en de duidelijke vijfminutenpresentatie. GS hebben goed toegelicht waarom ze aanbevelingen 1 en 2 niet overnemen. Het CDA wil alleen punt 3 opnemen in het besluit.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) ziet graag meer vijfminutenpresentaties op de agenda en kan zich vinden in de reactie van GS op het eerste punt. Bij de tweede aanbeveling krijgt ze graag duidelijkheid over de plaatsen

waar het bosareaal zich bevindt. Ze vraagt waarom GS denken dat speculatie leidt tot een hogere grondwaarde.

De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat adviezen van Rekenkamers meestal worden opgevolgd. GS hanteren een vrij dunne argumentatie om af te wijken van de eerste twee aanbevelingen. Hij hoort graag de reactie van GS op het weerwoord van de Randstedelijke Rekenkamer. De natuurbeheertype-kaart is volstrekt ongeschikt om zowel de typen bos als de verantwoordelijke partij voor een bosgebied in kaart te brengen. Hij adviseert GS de eerste twee aanbevelingen over te nemen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) is blij dat GS de derde aanbeveling overnemen. Ze meent dat het opstellen van een boskaart een eenmalige investering vraagt waar de provincie jarenlang plezier van heeft. Het is haar onduidelijk of compensatie in het voorgenomen NNN echt tot het gewenste einddoel leidt als er geen nieuwe gronden worden toegevoegd. Versnelling binnen het NNN is goed, maar het totaal aantal ha moet wel worden gerealiseerd.

De heer **Van Liere** (PvdD) vindt het een goed rapport en wil alle aanbevelingen overnemen. Financiële compensatie is een sigaar uit eigen doos en de PvdD heeft zich hier altijd tegen verzet. De heer Van Liere begrijpt de wens van GS om in kleinschalige projecten financieel te compenseren en is blij met de analyse van de Rekenkamer. Als direct nieuw NNN wordt aangewezen, voorkomt de provincie dat ze in strijd met het Barro handelt.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vult aan dat het inzetten van NNN-gebied voor compensatie niet kan, omdat het Barro voorschrijft dat dan nieuw gebied moet worden aangewezen. Hierbij komt dat in de PRV in artikel 19 lid 7a en b is opgenomen dat het NNN per saldo niet mag afnemen. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de heer Kramer over aanbeveling 2.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) sluit zich ook aan bij het betoog van de heer Kramer. Ze is niet overtuigd door de reactie van GS en adviseert PS en GS alle aanbevelingen over te nemen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) meent dat het vreemd is om de adviezen die de Randstedelijke Rekenkamer ten behoeve van PS heeft opgesteld, niet op te volgen. Het vormen van een NNN vraagt een lange adem en de reactie van GS overtuigt haar niet om de aanbevelingen niet te volgen. Ze sluit zich aan bij het betoog van de heer Kramer over de natuurtypekaart en adviseert haar fractie om de aanbevelingen van de Rekenkamer te volgen.

De heer **Tekin** (ged.) maakt de Randstedelijke Rekenkamer een compliment voor het heldere rapport. Hij is blij met de bijvangst naast de drie aanbevelingen, zoals de bestemmingsplannen van de gemeenten en de veldcontroles. Deze komen te zijner tijd terug in de uitvoeringsregels.
Over de tekst bij aanbeveling 3 heeft hij geen aanvullingen. Ten aanzien van aanbeveling 1 benadrukt hij dat de provincie erg ambitieus is voor het NNN. De totale EHS is omgezet in NNN. Dit is echt een langetermijnproject. PS zijn destijds akkoord gegaan met deze aanpak. GS kunnen om deze redenen aanbeveling 1 niet volgen. Andere provincies kunnen dit wellicht wel.
Het totale NNN neemt toe met nieuwe gebieden. PS hebben GS ambities meegegeven. GS kiezen voor het realiseren van 250 ha per jaar.

> De heer **Van Liere** (PvdD) meent dat het Actieplan 250 het realiseren van de EHS betreft en niet de compensatie. Compensatie binnen het NNN leidt volgens hem wel tot versnelling, maar niet tot uitbreiding. Dat de EHS nu nog toeneemt, is geen garantie voor de toekomst. Er is geen verband tussen projecten en het herbegrenzen van de EHS ter compensatie daarvan.

De heer **Tekin** (ged.) benadrukt dat het totale oppervlak van de EHS in de provincie nog steeds toeneemt. GS houden zich aan het Barro.
Gedeputeerde heeft in het natuurbeheerplan wel een boskaart aangetroffen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) legt uit dat de kleine eenheden bos niet af te lezen zijn op de beschikbare kaart. Ook is de beheersverantwoordelijkheid per perceel niet te duiden.

De heer **Tekin** (ged.) meent dat deze kaarten wel beschikbaar zijn. Hij gaat na hoe dit bij andere provincies is geregeld en komt ruim voor 10 juli met een schriftelijke reactie.

De **voorzitter** concludeert dat het *Onderzoeksrapport Natuurlijk bevoegd Noord-Holland - Randstedelijke Rekenkamer* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 10 juli 2017 als bespreekstuk.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of GS een nieuwe voordracht opstellen.

De **voorzitter** begrijpt dat PS aanvullende informatie van GS ontvangen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat de voordracht gebaseerd moet zijn op het meerderheidsadvies van de commissie.

De **voorzitter** benadrukt dat de voordracht gelijk blijft en met de aanvullende informatie wordt besproken op 10 juli.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) heeft een punt van orde. Het verbaast haar dat dit agendapunt zonder verdere discussie wordt doorgeschoven naar PS. Ze vindt de eerste aanbeveling getuigen van een zesjescultuur, terwijl de provincie met de aanbeveling van de Rekenkamer een acht kan halen.

De **voorzitter** meent dat aanbeveling 1 sowieso wordt besproken in PS. Als de commissie niet besluit dat een voordracht een hamerstuk is, komt deze automatisch op de agenda van PS.

Het is de heer **Kramer** (GroenLinks) duidelijk dat het een bespreekstuk is, maar hij meent dat de commissie moet aangeven wat in het ontwerpbesluit wordt opgenomen.

De **voorzitter** herhaalt dat het conceptbesluit niet wijzigt en geamendeerd kan worden. Hij rondt de bespreking van dit agendapunt voor dit moment af.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 5 JULI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw Y. Pieren
BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143619
piereny@noord-holland.nl

Betreft: onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer "Natuurlijk bevoegd"

Verzenddatum
- 5 JULI 2017

Kenmerk
939155 / 969232

Uw kenmerk
--

Geachte leden,

Op 26 juni jl. heeft uw commissie Natuur, Landbouw en Milieu (NLM) gesproken over de voordracht inzake het onderzoek "Natuurlijk bevoegd" van de Randstedelijke Rekenkamer. De Randstedelijke Rekenkamer heeft drie aanbevelingen gedaan, waarop ons college eerder heeft gereageerd. In deze brief staan wij nader stil bij de aanbevelingen 1 en 2, omdat hierover tijdens de commissievergadering enkele vragen werden gesteld.

Aanbeveling 1 luidde: "Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen." Ons college heeft eerder toegelicht dat de provincie Noord-Holland op ambitieuze wijze gebieden in Noord-Holland heeft begrensd als NNN en zich altijd inzet om NNN te realiseren, ook toen de omvang van het NNN van Rijkszijde onder druk stond. Waar andere provincies, ten tijde van de rijksbezuinigingen op natuur, ervoor hebben gekozen om de omvang van het NNN te verkleinen, hebben wij (en de provincie Noord-Brabant) dat niet gedaan. Wij hebben derhalve nog een grote opgave om het begrensde NNN daadwerkelijk als natuur te realiseren. Het is inderdaad mogelijk om binnen nog niet gerealiseerde NNN te compenseren. Het besluit hiertoe is door uw Staten genomen bij de vaststelling van de Agenda Groen (2013). Compensatie is zodoende één van de middelen om het NNN te realiseren. Daarnaast is er een ecologische reden: om compensatie zo doelmatig mogelijk te laten zijn, is het gewenst dat met de compensatienatuur robuuste eenheden worden gecreëerd, in gebieden waar de meeste ecologische winst kan worden behaald. De NNN-begrenzing is juist gekozen vanwege deze criteria. Door hier op aan te sluiten kan compensatienatuur het meeste ecologisch effect sorteren. Overigens vindt in de praktijk wel

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

degelijk ook compensatie *buiten* begrensde NNN plaats, wanneer dit voor de initiatiefnemer haalbaar blijkt en ecologisch zinvol is.

De werkwijze die wij hanteren is niet strijdig met het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Compensatie binnen NNN is mogelijk, mits de omvang van het NNN niet afneemt. Het Barro formuleert de compensatie-afweging in de juridische besluittekst als volgt: "de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd" (art. 2.10.4 BARRO). Compensatie hoeft dus niet alleen in kwantiteit (of hectares) maar kan ook in kwaliteit. Het moet tenminste gelijkwaardig zijn.

Om aan te geven dat de omvang van het NNN niet afneemt is hieronder tabel 4 uit het Programma Groen 2017-2021 (pagina 12) opgenomen. Hieruit blijkt dat de afgelopen jaren het totaal aantal hectaren grond begrensd als NNN, is toegenomen. In praktijk is de begrenzing van het NNN niet 'in beton gegoten': door grenswijzigingen, begrenzingen (op verzoek) en soms ook ontgrenzingen (bijv. door ruimtelijke ingrepen) vinden jaarlijks wijzigingen plaats. De mogelijkheid om binnen NNN te compenseren heeft dus niet geleid tot een afname van NNN.

PMG	totale NNN*	a. NNN gerealiseerd	b. nog te verwerven	c. nog in te richten
2014-2018	55.202	48.095	4.301	7.107
2015-2019	55.517	48.351	4.229	7.157
2016-2020	55.850	49.028	4.919	6.822
2017-2021	56.268*	50.127	4.365	6.141

* Bij deze berekening is uitgegaan van de voortgangskaart uit het Natuurbeheerplan 2017

Ons college ziet om deze redenen op dit moment geen noodzaak om het beleid aan te passen.

Aanbeveling 2 luidde: "Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming." Tijdens de commissie vergadering merkte de Randstedelijke Rekenkamer op dat: "Met betrekking tot aanbeveling 2, merken we op dat de bestaande kaarten, zoals de natuurbeheertypekaart, geen inzicht geven in de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 1 januari 2017 verantwoordelijk voor is geworden. We vinden het wel van belang dat deze gebieden inzichtelijk zijn; niet enkel voor de gemeenten en initiatiefnemers, maar juist ook voor de provincie". Gehoord de nadere toelichting van de Randstedelijke Rekenkamer hebben wij besloten deze aanbeveling over te nemen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

A8/10-7-2017 14

AANGENOMEN

Amendement Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk Bevoegd'

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, ter bespreking van het Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk Bevoegd',

besluiten het besluit onder punt 1

GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen;

te laten **vervallen**,

en het volgende besluit toe te voegen:

GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat **zo mogelijk** een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen:

en gaan over tot de orde van de dag.

Willemien Koning (CDA)

Andrea van Langen (VVD)

Nico Papineau Salm (PvdA)

Claudia Weemhoff (D66)

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 26 juni 2017

Onderwerp: Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk bevoegd'

Kenmerk: 966709/966711

Bijlagen:
- **Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Natuurlijk bevoegd'**
- **Vijf-minutenversie rapport Natuurlijk bevoegd**
- **Ontwerpbesluit**

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur (artikel 183 van de Provinciewet). In dit kader brengt de Randstedelijke Rekenkamer het voorliggende rapport 'Natuurlijk bevoegd' aan Provinciale Staten uit. Provinciale Staten behandelt rekenkamerrapporten standaard in de betreffende vakcommissie en rondt deze af met een Statenbesluit.

De verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid is de afgelopen jaren steeds meer overgegaan van het Rijk naar de provincies. Dit is onder andere geregeld in het Natuurpact (2013) en de nieuwe Wet natuurbescherming (inwerking getreden op 1 januari 2017). Vanuit deze verantwoordelijkheid voor natuur hebben de provincies de regierol bij natuurcompensatie en is ze standaard betrokken bij het beoordelen van plannen en ingrepen waarbij beschermde natuur wordt aangetast.

Met dit onderzoek heeft de Rekenkamer inzichtelijk gemaakt hoe de Randstadprovincies hun rol op het gebied van natuurcompensatie hebben vormgegeven en zijn suggesties voor verbeteringen gedaan.
Het onderzoek heeft de volgende centrale onderzoeksvraag: Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk? Deze centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen die betrekking hebben op de volgende onderwerpen; 1. het provinciaal compensatiebeleid, 2. het bepalen van de compensatieopgave, 3. de registratie van beschermde natuur(gebieden), 4. de borging van compensatiemaatregelen, 5. het monitoren en controleren van de uitvoering van de compensatieafspraken en 6. het informeren over natuurcompensatie.

2. Conclusies en aanbevelingen

Op pagina 6 tot en met 10 van het onderzoeksrapport treft u de uitgebreide conclusies en aanbevelingen die de Randstedelijke Rekenkamer op basis van het onderzoek aan Provinciale Staten doet.

De conclusie voor de provincie Noord-Holland op de centrale onderzoeksvraag is dat de provincie Noord-Holland een uitgebreide rolopvatting kent voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Zo is de provincie nauw betrokken bij de totstandkoming en de uitvoering van de compensatieafspraken voor het NNN en weidevogelgebieden. Verbeteringen zijn mogelijk op het gebied van het provinciaal compensatiebeleid voor het NNN, de registratie van bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is en het bijhouden van beschikbare locaties voor natuurcompensatie.

Concreet worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.
2. Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.
3. Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

3. Reactie van Gedeputeerde Staten

Voor de volledige reactie van GS zie pagina 18 tot en met 20 van het rapport.

<u>Reactie Gedeputeerde Staten per aanbeveling</u>

Aanbeveling 1.
Vraag GS om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN. Hiermee wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen.

Reactie:
De provincie Noord-Holland heeft op ambitieuze wijze gebieden in Noord-Holland begrensd als NNN en zich altijd ingezet om het NNN onverkort te realiseren, ook toen de omvang van het NNN van Rijkszijde onder druk stond. Het is mogelijk om binnen nog niet gerealiseerde NNN te compenseren, zoals aangegeven in de Agenda Groen (2013) en de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie (2014). De reden dat wij dit mogelijk hebben willen maken, is omdat de provincie nog een grote opgave heeft om het begrensde NNN daadwerkelijk als natuur te realiseren. Deze keuze is bewust gemaakt in de Agenda Groen en is door Provinciale Staten van Noord-Holland bevestigd. Overigens vindt ook compensatie buiten begrensde NNN plaats. De afgelopen jaren is de totale oppervlakte begrensde NNN in de provincie Noord-Holland toegenomen, zoals te zien is het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). Ons college ziet om deze redenen geen noodzaak om het beleid aan te passen.

Aanbeveling 2.
Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.

Reactie:
Wij nemen deze aanbeveling niet over. De aanbeveling is erop gericht dat gemeenten en initiatiefnemers weten waar bos is. Deze informatie is beschikbaar in bestaande publicaties, zoals atlassen. Overigens geeft de natuurbeheertypekaart in ons Natuurbeheerplan ook aan waar bos is. Nog een nieuwe kaart heeft ons inziens geen meerwaarde.

Aanbeveling 3.
Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Reactie:
Wij nemen deze aanbeveling over en zullen een lijst samenstellen van gebieden die in aanmerking komen voor compensatie. Deze lijst zullen wij echter niet openbaar maken, aangezien openbaarheid zal leiden tot grondspeculatie op de desbetreffende percelen.

4. Voorstel
De drie aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer bij het rapport 'Natuurlijk bevoegd' zijn, geherformuleerd als besluitpunten, opgenomen in het ontwerpbesluit.

Het college van Gedeputeerde Staten adviseert om aanbevelingen 1 en 2 niet over te nemen. Het is aan Provinciale Staten om daarover te besluiten middels eventuele aanpassing van het voorliggende ontwerpbesluit.

Namens de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu,

dhr. H.J. de Graaf, voorzitter Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu

dhr. E. Krijgsman, griffier Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu

Geamendeerd besluit

Nr. 49

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu van 26 juni 2017;

- gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld 'Natuurlijk bevoegd'

- gelet op de bespreking en het advies van de commissie NLM van 26 juni 2017;

besluiten:
GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat standaard een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen;

te laten **vervallen,**

en het volgende besluit onder punt 1 toe te voegen;

besluiten:

1. GS te verzoeken om het compensatiebeleid zo aan te passen, dat **zo mogelijk** een nieuw NNN-gebied wordt aangewezen bij compensatie in nog te realiseren NNN, waardoor wordt voorkomen dat het NNN kan afnemen:

2. GS te verzoeken om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming;

3. GS te verzoeken om een actueel overzicht bij te houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Mw. S. Willemsen
BEL/BS

Telefoonnummer 023-5143654
willemsens@noord-holland.nl

Verzenddatum
24 MEI 2017

Kenmerk
899824/939298

Uw kenmerk

Betreft: Definitieve verklaring van geen bedenkingen voor het herstructureren van windpark Groetpolder

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht, het bijbehorende ontwerpbesluit en bijlagen voor het afgeven van de verklaring van geen bedenkingen voor de herstructurering van windpark Groetpolder.

Het betreft een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van een aanvraag binnen het herstructureringsbeleid Wind op Land waarmee invulling wordt gegeven aan de provinciale taakstelling voor 2020.

In de voordracht is aangegeven op welke punten wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van het ontwerp.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

4 bijlagen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

899824/943611

Motivering besluit vvgb windturbinepark Groetpolder

Dit memo bevat de motivering voor het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen ex artikel 6.5 Besluit omgevingsrecht voor het gedeeltelijk herstructureren van het windturbinepark Groetpolder aan de Groetpolderweg in Lutjewinkel in de gemeente Hollands Kroon.

1. Inleiding

Op 20 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten besloten de aangevraagde omgevingsvergunning voor het windturbinepark Groetpolder in Lutjewinkel in de gemeente Hollands Kroon verder in behandeling te nemen conform de Uitvoeringsregeling verdeelprocedure herstructurering Wind op Land.

Op 13 mei 2016 is door Windmolens Groetpolder B.V. een omgevingsvergunning eerste fase aangevraagd voor de activiteit handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening. De aanvraag is geregistreerd onder het nummer OLO-2347637 en namens de provincie in behandeling genomen door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en daar geregistreerd onder nummer 1024043. Voor de activiteit bouwen en beperkte milieutoets is op 1 november 2016 de tweede fase aangevraagd.

2. Toelichting project

Het gaat om de herstructurering van het bestaande windpark Groetpolder. Hierbij worden van de huidige 19 windturbines twaalf windturbines verwijderd en binnen dezelfde lijn vervangen door zes nieuwe grotere windturbines (aangegeven met blauwe bolletjes op de kaart). De resterende zeven turbines (aangegeven als rode bolletjes op de kaart) blijven als duidelijke separate lijn staan. De aanvraag betreft ook bijbehorende transformatorstations en kraanopstelplaatsen. Onderdeel van de aanvraag is tevens het wijzigen van de bestemming van de 11 woningen op de Groetpolderweg 1, 7, 9, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25 en 27 naar participatiewoningen.

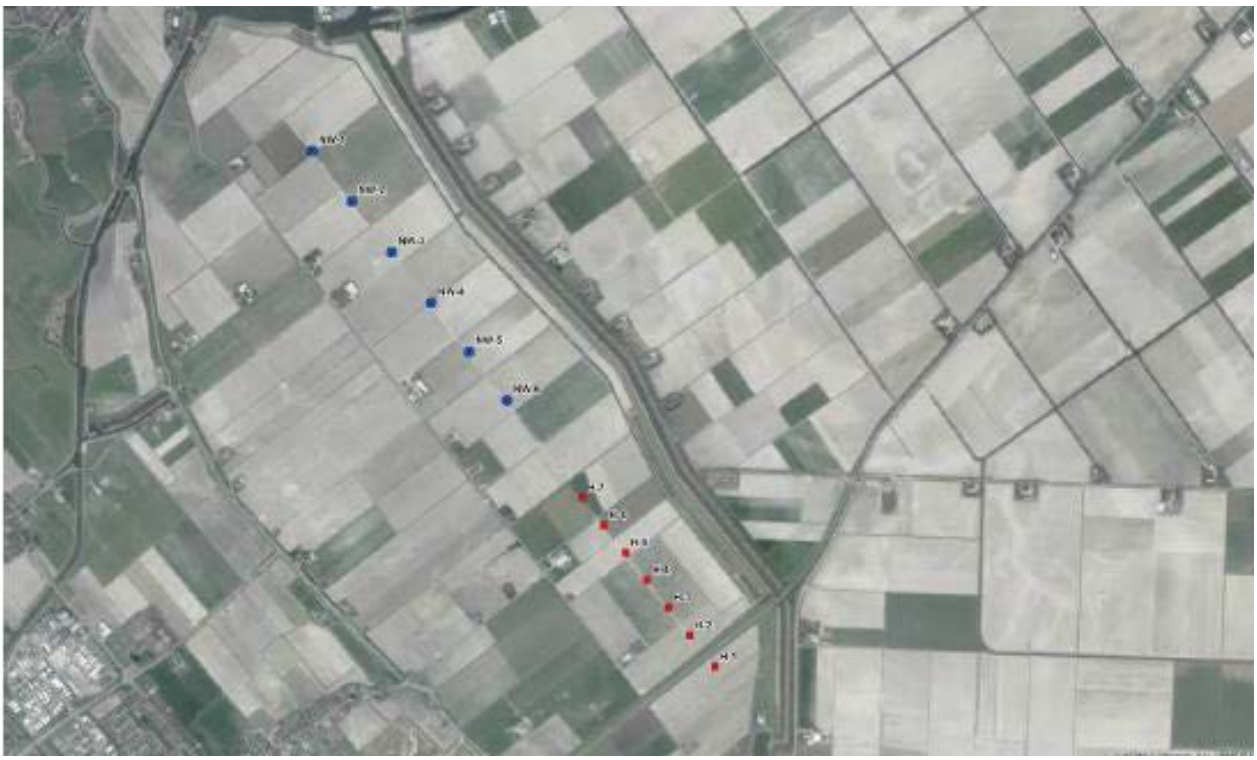

Het huidige windpark in Groetpolder bestaat uit een lijn van 19 NEG-Micon windturbines met elk een vermogen van 600 kW, dus in totaal 11,4 MW. De huidige turbines hebben een ashoogte van 46 meter en een rotordiameter van 43 meter.

Aangevraagd project betreft een windturbinepark met zes windturbines van het merk Lagerwey (type L100) met een ashoogte van 99 meter en een rotordiameter van 100 meter met een productiecapaciteit van in totaal 15 MW. Er worden 12 windturbines van in totaal 7,2 MW gesloopt. Hierdoor ontstaat een bestaande lijn van zeven windturbines en een nieuwe lijn van zes grotere windturbines.

Het project is gelegen aan de Groetpolderweg in de Groetpolder ten noordoosten van de kernen Lutjewinkel en Winkel in de gemeente Hollands Kroon. De Groetpolderpolderweg is de centrale ontginningsas van de Groetpolder.

Bestemmingsplan
Van toepassing is het bestemmingsplan Buitengebied voormalige gemeente Niedorp, vastgesteld door de gemeenteraad van de toenmalige gemeente Niedorp op 1 oktober 2013.

De windturbines zijn gelegen op de gronden die volgens de plankaart zijn aangewezen voor de bestemming ‘Agrarisch met waarden’ en de dubbelbestemming ‘Waarde-Archeologie 4’. Dit betreft zowel het bouwplan zelf als de overdraai van de windturbines.

De woningen aan de Groetpolderweg 1, 13, 19, 21 en 27 zijn ook gelegen op de gronden aangewezen voor de bestemming ‘Agrarisch met waarden’ en de dubbelbestemming ‘Waarde-Archeologie 4’. De woningen aan de Groetpolderweg 7, 9, 15, 17, 23 en 25 zijn gelegen op de gronden aangewezen voor de bestemming ‘Wonen’ en de dubbelbestemming ‘Waarde-archeologie 4’.

Blijkens artikel 3 van het bestemmingsplan zijn de voor ‘Agrarisch met waarden’ aangewezen gronden bestemd voor de uitoefening van akkerbouw- en tuinbouwbedrijven met een grondgebonden agrarische bedrijfsvoering. Windturbines zijn uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding ‘windturbine’. In dit geval zijn de windturbines in strijd met de agrarische bestemming en is er geen aanduiding ‘windturbine’. De woningen op deze bestemming zijn strijdig met deze bestemming, omdat de participatiewoningen ook ten dienste staan van het windturbinepark en niet alleen ten dienste van een akkerbouw- of tuinbouwbedrijf.

Blijkens artikel 17 zijn de voor ‘Wonen’ aangewezen gronden bestemd voor wonen al dan niet in combinatie met aan-huis-verbonden beroepen en bedrijven, het hobbymatige gebruik voor bed & breakfast en het hobbymatig houden van vee. De woningen op deze bestemming zijn strijdig met deze bestemming, omdat participatiewoningen ook ten dienste staan van het windturbinepark.

De gronden die volgens de plankaart zijn aangewezen voor de bestemming ‘Waarde-Archeologie 4’ zijn volgens artikel 24 van het bestemmingsplan bestemd voor het herstel en behoud van archeologische waarden. In artikellid 24.2 is aangegeven dat door de aanvrager documentatie of een archeologisch onderzoek moet worden overlegd waarop kan worden aangetoond of de archeologische waarden reeds verstoord zijn of worden verstoord. Aanvrager heeft een archeologisch onderzoek overgelegd en daaruit blijkt dat er een lage archeologische verwachting geldt voor de locatie van het windturbinepark. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hollands Kroon heeft aangegeven dat geen vervolgonderzoek nodig is en dat er geen aanleiding is voor het uitvoeren van archeologische begeleiding bij de bouw van de windturbines. Voor

wat betreft de functiewijziging van de woningen is de dubbelbestemming niet van toepassing, omdat niet wordt gebouwd.

3. Toetsingskader goede ruimtelijke ordening

Volgens artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en artikel 6.5 Besluit Omgevingsrecht (Bor) dienen Provinciale Staten voor het afwijken van een bestemmingsplan een verklaring van geen bedenkingen (hierna: vvgb) af te geven.

De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

In dit geval is uit de aanvraag gebleken dat er geen sprake is van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening. De aanvraag voldoet aan de bepalingen uit artikel 32 lid 4 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2016 (PRV). Wij benoemen hieronder puntsgewijs de criteria uit de PRV en geven aan waarom het windturbinepark hiermee in overeenstemming is. De locatie is gelegen binnen het herstructureringsgebied Waardpolder en Groetpolder.

a. *Het bouwen of opschalen van één windturbine geschiedt niet eerder dan na verwijdering van ten minste twee andere windturbines op grond gebied van de provincie.*

Er is sprake van een opschaling van een deel van een bestaand windpark waarbij de bestaande lijn wordt geknipt. 12 van de 19 windturbines worden gesaneerd en vervangen door 6 grotere turbines. De overige zeven bestaande windturbines blijven als een duidelijk te onderscheiden eigenstandige lijn staan.

Met de herstructurering wordt 7,2 MW opgesteld vermogen gesaneerd en 15 MW nieuw gerealiseerd. Per saldo leidt het project tot een toename van 7,8 MW opgesteld vermogen en globaal een verdubbeling van de jaarlijkse stroomproductie van het totale windpark. Het verzoek van initiatiefnemer om met drie bestaande windturbines maximaal 4,5 jaar te dubbeldraaien op grond van artikel 32 lid 6 PRV zal worden afgewezen.

b. *De windturbines worden geplaatst in een lijnopstelling van minimaal 6 windturbines.*

De zes windturbines voldoen aan het criterium van ten minste zes windturbines en zijn in een lijnopstelling geplaatst. De zeven bestaande windturbines staan in een eigen lijn en zijn duidelijk te onderscheiden van de lijn uit onderhavige aanvraag. Door de weigering van het verzoek tot dubbeldraaien blijven de lijnen beperkt tot twee duidelijk van elkaar gescheiden lijnen (zowel in afstand tussen de twee lijnen; afstand tussen de molens binnen de lijnen en in hoogte tussen de lijnen).

De afstand tussen de twee verschillende lijnen is 620 meter. De afstand tussen de nieuwe turbines onderling is ca. 340 meter en de afstand tussen de oude turbines onderling is 185 meter. Gelet op deze afstanden vinden wij dat beide lijnen voldoende te zijn onderscheiden als twee lijnen. Ook de verhoudingen van ashoogte, rotordiameter en tiphoogte van de oude en nieuwe windturbines zijn vergelijkbaar. De nieuwe windturbines hebben een ashoogte van 99 meter, een rotordiameter van 100 meter en een tiphoogte van 149,5 meter. De bestaande windturbines hebben een ashoogte van 46 meter, een rotordiameter van 43 meter en een tiphoogte van 67,5 meter.

Ondanks dat het windpark Groetpolder niet als hoogste is gerankt door de ARO, vond de ARO de twee lijnen wel aanvaardbaar.

c. De rotorbladen van de windturbines binnen de lijnopstelling hebben dezelfde draairichting.
De rotorbladen van de windturbines hebben een zelfde draairichting.

d. De windturbines binnen de lijnopstelling hebben eenzelfde verschijningsvorm.
De windturbines hebben eenzelfde verschijningsvorm.

e. De ashoogte van de windturbine bedraagt maximaal 120 meter.
De ashoogte is een bandbreedte van 99 meter en valt binnen het maximum van 120 meter.

f. De rotordiameter voor windturbines met een ashoogte vanaf 80 meter is gelijk aan de ashoogte met een maximale afwijking van tien procent en de rotordiameter voor windturbines met een ashoogte tot 80 meter is gelijk aan de ashoogte met een maximale afwijking van twintig procent, met dien verstande dat voor windturbines met een ashoogte tot 80 meter de afstand tussen het laagste punt van de tip van het rotorblad en maaiveld minimaal 29 meter bedraagt.
De rotordiameter is 100 meter en daarmee is de rotordiameter gelijk aan de ashoogte met een maximale afwijking van 10 procent.

g. De windturbines worden op minimaal 600 meter afstand geplaatst van gevoelige bestemmingen en in geval van bijzondere lokale omstandigheden worden normen als bedoeld in artikel 3.14a, derde lid van het Activiteitenbesluit milieubeheer vastgesteld conform de daarvoor gestelde voorschriften in de PMV.
Binnen 600 meter zijn geen gevoelige bestemmingen zoals woningen aanwezig. De aanwezige 11 woningen zijn aangeduid als participatiewoningen; daarom gelden voor deze woningen dezelfde wettelijke regels als zouden gelden voor een bedrijfswoning. Ook bij deze participatiewoningen is een goed woon- en leefklimaat geborgd.

Het windpark voldoet aan de wettelijke milieunormen, zoals de normen voor geluid en slagschaduw. Bij de berekeningen voor het geluid is zowel de nieuwe situatie als de oude situatie berekend. Hieruit is gebleken dat er geen overschrijdingen van de wettelijke normen van 47 Lden voor overdag en 41 Lnight voor de nacht zijn bij omliggende woningen op meer dan 600 meter afstand. De geluidsberekeningen hebben ook de cumulatie van beide lijnen berekend en ook hier blijkt dat wordt voldaan de geluidsnormen.

Er zijn geen belemmeringen in het kader van externe veiligheid doordat er geen bebouwing van kwetsbare objecten is binnen de contour van 10^{-6}. Er is geen overdraai over wegen behalve de ontsluitingswegen van de windturbines zelf. Verder zijn er geen risico's met gevaarlijke stoffen of andere indirecte risico's.

h. Een windturbine is niet gelegen in een weidevogelleefgebied, de Ecologische Hoofdstructuur of een ecologische verbindingszone.
Het windmolenpark is niet gelegen in een weidevogelleefgebied, de Ecologische Hoofdstructuur of een ecologische verbindingszone.

i. Een windturbine is niet gelegen in een aardkundig monument, een UNESCO-erfgoed van uitzonderlijke universele waarden of een voormalig Nationaal Landschap.
Het windmolenpark is niet gelegen in een aardkundig monument, een UNESCO-erfgoed of een voormalig Nationaal Landschap.

j. De omgevingsvergunning heeft niet tot gevolg dat in totaal meer dan 685,5 MW windenergie op grondgebied van de provincie mogelijk wordt gemaakt.

Het totale opgestelde vermogen van dit windpark komt te liggen op 15 MW. Samen met de andere 5 aanvragen die in behandeling zijn genomen in het kader van Wind op Land wordt niet meer dan 685,5 MW aan windenergie mogelijk gemaakt.

Het windturbinepark voldoet aan de bepalingen uit de PRV. Voor wat betreft de functiewijziging van de woningen naar participatiewoningen geldt dat met de eigenaren van de woningen overeenkomsten zijn gesloten op grond waarvan de woningen moeten worden beschouwd als woningen in de sfeer van de inrichting zoals bedoeld in de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State met de nummers 200900794/1M1 [1] en 20124281/1/A1[2]. Deze woningen zijn in zodanige mate betrokken bij het windturbinepark dat de woningen behoren tot het windturbinepark. De bewoners van de woningen houden toezicht op de terreinen en servicewegen van de windturbines en deze toegankelijk te houden voor de exploitant van de windturbines. De bewoners houden tevens toezicht op het functioneren van de windturbines en melden zodanig storingen en calamiteiten aan de exploitant en in voorkomende gevallen kunnen de bewoners de betreffende windturbine stopzetten. Gelet hierop is er geen planologisch bezwaar tegen deze functiewijziging.

Daarnaast is getoetst aan de andere relevante regelgeving. Er is in dit geval geen sprake van verstoring van de defensieradar en burgerluchtvaartradar. Er blijkt dat sprake is van een economische uitvoerbaarheid door een overeenkomst met eigenaren van aangrenzende percelen en een planschadeovereenkomst. De maatschappelijke uitvoerbaarheid is zeker gesteld door middel van een participatie- en compensatieplan, waarin wordt ingegaan op de manier waarop de omgeving wordt betrokken bij de plannen voor het windpark en wat de mogelijkheden voor omwonenden zijn om in het windpark te participeren en/of een vorm van vergoeding te ontvangen. Er zijn geen privaatrechtelijke belemmeringen.

Uit de Waterwet volgen geen belemmeringen. Tot slot merken wij op dat geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is, omdat er geen sprake is van verstoring van broedende vogels en er geen significant effect zal optreden van de windturbines op beschermende natuurmonumenten, een Natura 2000 gebied of een Ecologische hoofdstructuur.

Uit het bovenstaande blijkt dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De (ontwerp) verklaring van geen bedenkingen kan daarom worden afgegeven.

De gemeente Hollands Kroon heeft geen bezwaar tegen herstructurering van het windpark, wat blijkt uit het vooroverleg zoals gevoerd met de gemeente en de positieve adviezen rondom de vergunningverlening.

4. Procedure en beantwoording van zienswijzen

De ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) heeft gedurende zes weken samen met de ontwerp omgevingsvergunning ter inzage gelegen tussen 9 maart en 20 april 2017. Er zijn acht zienswijzen ingediend tegen de ontwerp-vergunning; bij zes zienswijzen is ook expliciet tegen de vvgb een zienswijze ingediend. Voor de inhoud en beantwoording van de zienswijzen tegen de ontwerp-omgevingsvergunning verwijzen wij naar de concept nota van beantwoording. Er is zorgvuldig gekeken of de ingediende zienswijzen tegen de beschikkingen ook (indirect) raken aan aspecten uit de vvgb. Voor de helderheid zijn daarom alle antwoorden op de

[1] Uitspraak van 16 september 2009 ECLI:NL:RVS:2009:BY7747

[2] Uitspraak van 14 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY3038

zienswijzen in de bijlage opgenomen, zowel de zienswijzen tegen de ontwerp-vergunning als de ontwerp-vvgb, ook waar niet rechtstreeks tegen de vvgb zienswijzen zijn ingediend.

Uit de bijgevoegde concept nota van beantwoording blijkt dat er geen reden is om de conclusie ten aanzien van de vvgb te herzien.

Concept Nota van Antwoord: zienswijzen beschikkingen Groetpolder
Op de ontwerpbeschikking zijn 8 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen en de reactie van Gedeputeerde Staten daarop zijn per indiener samengevat.

1. W.F.J. Metz

Samenvatting van de zienswijze

In de zienswijze van indiener worden de volgende punten naar voren gebracht:

a. indiener stelt dat het initiatief voor het Windturbinepark in Groetpolder niet voldoet aan de uitgangspunten van het herstructureringsbeleid en in ieder geval niet in lijn is met de bedoeling van dit beleid. De doelstelling van het beleid zoals indiener die ziet is door herstructurering minder molens en meer rust creëren voor de omgeving. Bij het initiatief Groetpolder is hier geen sprake van. Door zes molens te realiseren van 100 meter ashoogte die een laag toerental draaien en zeven bestaande molens met een ashoogte van 46 meter die een hoog toerental draaien te laten staan ontstaat precies het tegenovergestelde als waar het beleid voor is bedoeld. De situatie in de omgeving verbeterd hierdoor niet, hij verslechterd. Het kan toch niet zo zijn dat een lijnopstelling van 19 windturbines in tweeën wordt geknipt waarbij vervolgens de zeven oude molens blijven staan en de rest wordt ingebracht in de herstructurering. Als dat al mag dan moeten ook de bestaande molens voldoen aan de nieuwe regelgeving voor afstanden tussen lijnopstellingen en tot geluidsgevoelige gebouwen en akoestiek. Voor de lijnopstelling van 19 turbines was één vergunning verleend. Omdat er nu twee lijnopstellingen komen moet voor beide lijnopstelling een nieuwe vergunning worden aangevraagd. Dit is niet gebeurd. Daarom moeten de zeven oude windturbines worden verwijderd. Voor de Groetpolder moet hetzelfde beleid gelden als voor de Waardpolder: 2 voor 1 en wat niet geplaatst kan worden in het gebied omdat er onvoldoende ruimte is, wordt gebruikt op andere plaatsen of gaat in de windbank;
b. het akoestisch onderzoek is onjuist omdat niet is voldaan aan de rekeneis als bedoeld in artikel 3.4.1 van het Activiteitenbesluit. Daar is vastgelegd dat berekeningen op ashoogte 99,5 meter moeten plaatsvinden. In het akoestisch onderzoek is gerekend met een ashoogte van 80 meter (2.4.1, tabel 2,1). Om die reden is het aannemelijk dat er bij een aantal woningen niet aan de L_{den} en L_{nacht} norm wordt voldaan;
c. er wordt niet voldaan aan de afstandseis die het beleidskader Wind op Land 2014 (p. 18) stelt aan de afstand tussen twee lijnopstelling. Deze moet namelijk minimaal 2,5 maal de onderlinge afstand tussen de nieuw te plaatsen windturbines zijn. In de Ruimtelijke onderbouwing is aangegeven dat de onderlinge afstand tussen de nieuwe windturbines 340 meter bedraagt. De afstand tot een andere lijnopstelling moet dan minimaal 2,5 x 340 meter = 850 meter zijn. Omdat deze afstand slechts 640 meter wordt hier niet aan voldaan;
d. onder punt 4.4. Landschap wordt beschreven dat aan de Boerensluisweg en Winkelmadeweg geen bebouwing is (5 wooneenheden). Aan de Wieringermeer kant staat volgens het rapport nagenoeg geen bebouwing. Dat is onjuist, er staan 13 wooneenheden. Hiermee is ook geen rekening gehouden in het akoestisch rapport en de natuurtoets;

CONCEPT

e. de conclusie in het natuurrapport dat er geen sprake is van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het gebied is onjuist. Bij verschillende woningen aan de Groetweg zijn rust- en verblijfplaatsen van enkele tot kleine kolonies vleermuizen die het water en de rietkragen van de Groetpolder gebruiken als foerageergebied. Ook is ten onrechte gesteld dat het enkel om akkerbouwgebied gaat terwijl bij Groetpolder 1 ook enkele hectares fruitteelt aanwezig is. Daarnaast wordt niet vermeld dat in de rietkragen van het Groetkanaal bruine kiekendieven broeden en die rietkragen als foerageergebied gebruiken. De ransuilen broeden in de houtsingel van de Groetweg en gebruiken de Groetpolder als foerageergebied. In het natuurrapport wordt volledig voorbij gegaan aan het feit dat het Groetkanaal een ecologische verbindingszone is die een hoge beschermingsprioriteit heeft.

Beantwoording van de zienswijze
Ad. a: het Beleidskader en daarmee de gewenste verbeteringen die hieruit voortvloeien omvatten de gehele provincie Noord-Holland. Het beleidskader stelt niet de eis om op de locatie van windparken die onder de herstructureringsregeling worden gerealiseerd, *"minder molens en meer rust"* voor de omgeving te creëren. Dit zou in praktijk ook niet mogelijk zijn, gelet op het feit dat juist in de aangewezen herstructureringsgebieden nieuwe windparken onder voorwaarden zijn toegestaan. In het beleidskader is afgewogen waarom de Groetpolder geschikt is als herstructureringsgebied, zoals vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Ten aanzien van de opmerking van indiener dat sprake moet zijn van twee nieuwe vergunningen, omdat de oude vergunning is afgegeven voor het gehele bestaande windpark Groetpolder waarvan nu maar een deel behouden blijft, kan Gedeputeerde Staten enkel opmerken dat de aanvraag zoals deze is ingediend is beoordeeld. Voor deze aanvraag is geconstateerd dat is voldaan aan de vereisten uit het provinciaal beleid en het wettelijk kader. Het al dan niet hebben/verkrijgen van deze vergunningen is geen grond om de aangevraagde vergunningen te weigeren.
In tegenstelling tot wat indiener beweert is er in Noord-Holland geen windbank. Sanering is aan de markt overgelaten. Dat Waardpolder er voor heeft gekozen om al hun molens weg te halen is een eigen weging geweest, geen vereiste vanuit provinciaal beleid.
Ad. b: indiener merkt terecht op dat in de akoestische rapportage een ashoogte van 80 meter is benoemd en dat dit niet overeenkomt met de rekeneis uit bijlage 4 van de Activiteitenregeling. Er blijkt echter sprake te zijn van een typefout in de rapportage. Uit bijlage 2 van het akoestisch rapport blijkt dat voor de Lagerwey L100 een bronhoogte van 99 meter is gehanteerd. De berekening zijn daarmee conform de voorgeschreven rekeneis uitgevoerd. Gedeputeerde Staten hebben zich in hun besluitvorming terecht gebaseerd op de in het akoestisch rapport gerapporteerde resultaten.
Ad. c: indiener doelt op het plaatje dat is opgenomen op pagina 18 van het Beleidskader Wind op Land 2014. Dit plaatje, getiteld 'samengestelde lijnen' gaat over lijnopstellingen die worden opgebouwd uit bestaande en nieuwe windturbines die samen een lijnopstelling vormen. Bij het windturbinepark in de Groetpolder is sprake van twee afzonderlijke lijnen, waarbij het nieuwe initiatief op zich voldoet aan de vereisten van een lijnopstelling zoals die in het beleidskader is gesteld.

CONCEPT

In aanvulling daarop zijn Gedeputeerde Staten van mening dat met het opknippen van de bestaande lijn sprake is van twee duidelijk van elkaar te onderscheiden nieuwe lijnen. Dit gelet op:

- de afstand tussen beide lijnen van NW-6 (nieuw) en H-7 (bestaand) van 620 meter;
- de afstand tussen de windturbines in beide lijnen van circa 340 meter tussen de nieuwe windturbines en 185 meter tussen de bestaande windturbines;
- het verschil in ashoogte, rotordiameter en tiphoogte tussen de nieuwe en bestaande windturbines van respectievelijk 99 meter, 100 meter en circa 149,5 meter ten opzichte van 46 meter, 43 meter en circa 67,5 meter.

Zie voor een visualisatie van deze verschillen figuur 4.1 en 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing (bijlage 1);
Ad. d: indiener doelt op punt 4.4 van de Ruimtelijke onderbouwing. In die onderbouwing wordt gesteld dat er incidentele bebouwing aanwezig is langs de Boerensluisweg en de Winkelmadeweg. De meest dichtbijgelegen bebouwing bevindt zich op circa 800, respectievelijk 1000 m van het windturbinepark. De opmerking in de rapportage dat aan de kant van de Wieringermeer nagenoeg geen bebouwing staat is inderdaad niet geheel accuraat. In het akoestisch rapport is met deze woningen echter wel rekening gehouden maar zijn deze niet expliciet benoemd omdat de woningen buiten de contouren van Lden 47 dB(A) en Lnight 41 dB(A) liggen.
PM: aanvulling RUD NHN check op natuurtoets
Ad. e: in de natuurtoets wordt voor wat betreft vleermuizen onder andere het volgende gesteld:
"In het plangebied zijn geen lijnvormige landschapselementen aanwezig waarlangs vleermuizen zich kunnen oriënteren. Het open akkerbouwgebied bevat ook geen geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Naar verwachting zullen weinig vleermuizen in het plangebied voorkomen,waardoor de kans op aanvaringsslachtoffers te verwaarlozen is en met zekerheid niet leidt tot een aantasting van de gunstige staat van instandhouding van een vleermuissoort."
Dat er vleermuizen zijn in het gebied wordt niet bestreden. Gedeputeerde Staten hebben advies ontvangen van de RUD Noord Holland Noord waarin is aangegeven dat geen negatieve effecten plaatsvinden op Natura 2000 instandhoudingsdoelen. Dat er meer soorten vogels in het gebied voorkomen wordt niet bestreden. De vraag is enkel of deze soorten op deze plek in hun voortbestaan worden bedreigd vanwege de ontwikkeling van het windpark. Uit onderzoek is gebleken dat hier geen sprake van is. In de zienswijze voert indiener ook geen redenen aan dat het onderzoek op dit punt onjuist is
Zoals in het natuurrapport is opgenomen (p. 20) heeft het Groetkanaal binnen het Natuurnetwerk Nederland de functie landschapslint. Bij deze verbindingen wordt vooral gehecht aan behoud en versterking van het landschapsbeeld en de cultuurhistorische waarden. Daarnaast hebben deze zones ook een verbindende functie voor recreanten. Aan deze verbindingen is geen ecologische doelstelling toegekend. Zoals in het provinciaal beleid ten aanzien van windturbines op land is overwogen is Groetpolder geschikt als herstructureringsgebied, in deze afweging is bijvoorbeeld de ligging in natuurgebied en/of EHS betrokken. Daarnaast zijn in het gebied al windturbines aanwezig hetgeen betekent dat verschillende diersoorten in

CONCEPT

het gebied al te maken hebben met deze omstandigheden en zich daaraan hebben aangepast. Dit leidt er toe dat ten aanzien van het Groetkanaal voorliggend initiatief geen zodanige inbreuk heeft op de te beschermen waarden dat dit zou moeten leiden tot afwijzing van de aanvraag (zie ook beantwoording onder Ad. a).

2. J. Koppen

Samenvatting van de zienswijze
In de zienswijze van indieners worden de volgende punten naar voren gebracht:

a. het is onrechtmatig dat de afstandseis uit artikel 32, lid 4 onder g PRV alleen van toepassing is op nieuwe windturbines. Het beschermende effect van de afstandseis wordt hierdoor volledig teniet gedaan. Het initiatief voor het Windpark in de Groetpolder voldoet hiermee niet aan de uitgangspunten van het herstructureringsbeleid en is in ieder geval niet in lijn met de bedoeling van dit beleid. De doelstelling van het beleid zoals indiener die ziet is door herstructurering minder molens en meer rust creëren voor de omgeving. Bij het initiatief Groetpolder is hier geen sprake van. De afstandseis uit de herstructurering zou moeten gelden voor de gehele lijn, dus zowel de oude als de nieuwe windturbines;
b. de afstand tussen de twee lijnopstellingen in de Groetpolder is te klein en niet onderbouwd. De ARO heeft aangegeven dat twee lijnen op korte afstand van elkaar niet wenselijk is. Nu wordt gesteld dat de lijnen “duidelijk te onderscheiden” zijn. Er is in ieder geval geen sprake van een substantiële afstand. Op grond van het beleidskader Wind op Land moet de afstand minimaal 850 meter zijn. Die ruimte is er alleen zonder de 6e en 7e oude turbine. Te meer nu Groetpolder het enige herstructureringsgebied is dat direct aan de West Friese Omringdijk ligt, waarvan volgens het beleidskader moet worden voorkomen dat deze zeer waardevolle landschapselementen door de windturbines worden gemarginaliseerd;
c. de provincie is in gebreke gebleven om mij als omwonende te beschermen. De afstandseis tot de woningen geldt niet voor de oude windturbines. Hierdoor verdubbelt de geluidsbelasting op de woning van indiener. Dit is een onevenredige benadeling en in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur;
d. in de “motivering besluit ontwerp vvgb” staat dat de gemeente Hollands Kroon geen bezwaar heeft tegen de herstructurering. Dat heeft de gemeente echter nooit gezegd, ze hebben nooit expliciet aangegeven “geen bezwaar te hebben” tegen de constructie van twee lijnen.

Beantwoording van de zienswijze
Ad. a: het Beleidskader en daarmee de gewenste verbeteringen die hieruit voortvloeien omvatten de gehele provincie Noord-Holland. Het beleidskader stelt niet de eis om op de locatie van windparken die onder de herstructureringsregeling worden gerealiseerd, *“minder molens en meer rust”* voor de omgeving te creëren. Dit zou in praktijk ook niet mogelijk zijn gelet op het feit dat juist in de aangewezen herstructureringsgebieden nieuwe windparken onder voorwaarden zijn toegestaan. In het beleidskader is afgewogen waarom de Groetpolder geschikt is als herstructureringsgebied zoals vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

CONCEPT

De bestaande windparken draaien op verleende vergunningen, het stellen van extra eisen aan deze windparken kan pas aan de orde zijn als nieuwe vergunningen voor deze windparken (moeten) worden verleend. Voor deze gevallen is de regeling als bedoeld in artikel 32, tweede lid van de PRV van toepassing.
Ad. b: indiener doelt op het plaatje dat is opgenomen op pagina 18 van het Beleidskader Wind op Land 2014. Dit plaatje, getiteld 'samengestelde lijnen' gaat over lijnopstellingen die worden opgebouwd uit bestaande en nieuwe windturbines die samen een lijnopstelling vormen. Bij het windturbinepark in de Groetpolder is sprake van twee afzonderlijke lijnen, waarbij het nieuwe initiatief op zich voldoet aan de vereisten van een lijnopstelling zoals die in het beleidskader is gesteld.

In aanvulling daarop zijn Gedeputeerde Staten van mening dat met het opknippen van de bestaande lijn sprake is van twee duidelijk van elkaar te onderscheiden nieuwe lijnen. Dit gelet op:

- de afstand tussen beide lijnen van NW-6 (nieuw) en H-7 (bestaand) van 620 meter;
- de afstand tussen de windturbines in beide lijnen van circa 340 meter tussen de nieuwe windturbines en 185 meter tussen de bestaande windturbines;
- het verschil in ashoogte, rotordiameter en tiphoogte tussen de nieuwe en bestaande windturbines van respectievelijk 99 meter, 100 meter en circa 149,5 meter ten opzichte van 46 meter, 43 meter en circa 67,5 meter.

Zie voor een visualisatie van deze verschillen figuur 4.1 en 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing (bijlage 1);
Ad. c: het provinciaal beleid ten aanzien van herstructurering en daarmee de eisen uit artikel 32, vierde lid van de PRV zijn expliciet bedoeld voor de realisatie van windturbines die onder de herstructureringsregeling vallen. In de beoordeling van de aanvraag is enkel de nieuwe lijn die onder deze regeling valt betrokken. Het resterende deel van de oude lijn blijft als zelfstandige lijn bestaan en maakt geen onderdeel uit van de aanvraag. In aanvulling daarop blijkt uit de aanvraag voor deze nieuwe lijn dat de geluidsbelasting in de nieuwe situatie (waarin de nieuwe lijn samen met het resterende deel van de oude lijn is berekend) op de gevel van de woning van indiener voldoet aan norm van 47 dB(A) Lden en 41 dB(A)Lnight. Dat er sprake zou zijn van verdubbeling van de geluidsbelasting blijkt niet uit het onderzoek. Uit figuur 3 van het akoestisch onderzoek lijkt ter plaatse van de woning het geluid eerder minder te worden dan dat het verdubbeld. Dit kan voortkomen uit het feit dat in de nieuwe situatie minder turbines in het gebied aanwezig zijn en dat de nieuwe windturbines met stillere technieken werken.
Ad. d: de gemeente heeft actief meegewerkt aan de vergunningverlening en is om advies gevraagd in het kader van het vooroverleg. De gemeente heeft daarbij op geen enkele andere wijze aangegeven tegen de realisatie van dit windpark te zijn. Hieruit maken wij op dat er geen bezwaar tegen dit park bestaat. Daarnaast heeft de gemeente positief geadviseerd op de onderwerpen archeologie en welstand.

3. Univé rechtsbijstand namens S. de Joode en J. Heling

Samenvatting van de zienswijze
In de zienswijze van indieners worden de volgende punten naar voren gebracht:

a. indieners wijze erop dat zij zich niet gehoord voelen bij de totstandkoming van het initiatief en dat dit naar mening van indieners geldt voor veel bewoners van het gebied. De stukken die ter inzage liggen wijzen er op dat alle plannen zijn toegeschreven naar de wensen en financiële belangen van de initiatiefnemers. Zo worden voorwaarden gesteld aan de verzoeken van Gedeputeerde Staten (zie Notitie aanvullende gegevens Herstructurering Windmolens Groetpolder). Gevraagd wordt om serieus rekening te houden met de belangen van alle bewoners van het gebied;
b. er bestaat geen noodzaak tot realisatie van een windpark met grotere molens. Er zijn namelijk alternatieven voor het behalen van de energiedoelstellingen die meer draagvlak hebben bij omwonenden. Er wordt ten onrechte krampachtig vastgehouden aan de afspraken over Wind op Land en niet gekeken naar alternatieven zoals zonne-energie. Dit vinden indieners onzorgvuldig, nu toepassing van zonne-energie betekent dat er geen ruimtelijke noodzaak bestaand voor de herstructurering van Groetpolder;
c. indiener stelt dat de opstelsom van bestaande windturbineparken, Windpark Wieringermeer, Windpark Westfrisia en de resterende vijf herstructureringsproject (exclusief Groetpolder 686 MW opleveren waarmee is voldaan aan de doelstelling van 685,5 MW die de provincie met het Rijk heeft afgesproken. Gelet op artikel 32 van de PRV mag het verlenen van de omgevingsvergunning niet tot gevolg hebben dat er meer dan 685,5 MW in wind op land op het grondgebied van de provincie ruimtelijk mogelijk worden gemaakt.
d. de provinciale coördinatieregeling (artikel 3.33 Wro) is ten onrechte toegepast nu geen sprake is van een inpassingsplan;
e. een meetnetwerk ten behoeve van geluid of slagschaduw ontbreekt. Er worden in de ontwerpvergunning geen metingen voorgeschreven en meetpunten ontbreken. Daardoor is er geen controlemiddel bij ingebruikname van het park en is controle en handhaving niet mogelijk;
f. de referentieturbine voldoet niet aan de best beschikbare technieken. Er zijn nieuwe effectievere windturbines beschikbaar waarmee meer energie kan worden opgewekt. Bij toepassing van deze turbines kan met twee turbines minder dezelfde doelstelling worden behaald;
g. er is onvoldoende en onzorgvuldig gekeken naar de daadwerkelijk gevolgen voor flora en fauna. Zo had bekeken moeten worden of een en ander onder de Wet natuurbescherming 2017 realiseerbaar was;
h. er is onvoldoende aandacht voor de sloop van de windturbines door het ontbreken van bankgaranties of zekerheidsstellingen;
i. er is onvoldoende aandacht besteed aan de effecten die de grotere turbines hebben op de gezondheid van omwonenden. Bijvoorbeeld het feit dat het onverkoopbaar worden van woningen in de omgeving psychische schade tot gevolg kan hebben;
j. er is ten onrechte geen onderzoek gedaan naar achtergrondgeluid. In het landelijk gebied kan het achtergrondgeluid namelijk tot onder 30 dB(A) zakken. Dan ligt het voor de hand dat er gebruik wordt gemaakt van strengere normen in de vorm van maatwerkvoorschriften;

CONCEPT

k. de geluids- en slagschaduwnormen kunnen niet zonder meer worden toegepast. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in de uitspraak van 19 oktober 2016 (NJB 25/11/2016, nr. 2119, blz. 3052) bepaald dat voor bepaalde wetgeving moet worden bestempeld als plan/programma in de zin van de Europese plan-merrichtlijn 2001/42. Deze richtlijn verplicht er toe om voorafgaand aan de vaststelling van deze plannen/programma's een milieueffectrapportage op te stellen. Dit had ook moeten gebeuren voor het Activiteitenbesluit. Deze regels moeten dan ook vanwege strijd met het recht buiten toepassing worden gelaten. Hierdoor kan niet beoordeeld worden of het initiatief voldoet aan de uitgangspunten voor een goede ruimtelijke ordening;
l. het adres van indiener is niet meegenomen in het slagschaduwrapport terwijl in de winter weldegelijk slagschaduwhinder wordt ondervonden door de hogere turbines. Een stilstandvoorziening is nodig om hinder voor indieners te beperken;
m. de economische uitvoerbaarheid van het plan is niet aangetoond. Indiener twijfelt er aan of de kosten die initiatiefnemers moeten maken kunnen worden terugverdiend;
n. in de stukken wordt gesproken over riante vergoedingen voor omwonenden. Het valt op dat daarin de vergoedingen voor aandeelhouders ook worden meegerekend;
o. indieners vinden het onbegrijpelijk dat gekozen is voor het plaatsen van nieuwe turbines aan de noordkant van het park in plaats van de zuidkant waar geen gevoelige objecten staan dan de woningen van aandeelhouders aan de Groetpolderweg;
p. de provincie heeft al een vergunning afgegeven om de bestaande turbines te vervangen voor eenzelfde type met meer opbrengst en minder geluidsoverlast en slagschaduw. Dit plan heeft meer draagvlak bij de omgeving.

Beantwoording van de zienswijze
Ad. a: de provincie heeft wel degelijk geprobeerd om draagvlak te versterken en het gesprek tussen omgeving en ontwikkelaar te bevorderen. De initiatiefnemer is gevraagd een participatieplan op te stellen en uit te voeren, waarin is beschreven hoe omwonenden worden betrokken bij het plan.
Ten aanzien van de aanvraag en de daarbij overlegde onderzoeken wordt opgemerkt dat deze door de provincie, de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de Regionale Uitvoeringsdienst Noord Holland Noord zijn beoordeeld op volledigheid en juistheid. Op basis van deze beoordeling is een eigenstandige afweging gemaakt ten aanzien van de vergunbaarheid van het park. Ten aanzien van het stuk waarnaar indieners verwijzen en de daarin opgenomen bewoordingen merken wij op dat in lijn met bovenstaande beoordeeld is of de overlegde gegevens voldoende zijn voor vergunningverlening. Wat indiener vindt van het verzoek om aanvullende gegevens of de afweging die op basis van deze gegevens heeft plaatsgevonden is daarbij voor Gedeputeerde Staten niet relevant geweest.
Ad. b: zoals in de Structuurvisie 2040 is aangegeven is er voor gekozen om de met het Rijk afgesproken taakstelling voor Wind op Land in 2020 te realiseren door herstructurering van bestaande windturbines en windturbineparken. Voor een

CONCEPT

verdere verduurzaming van het energieverbruik in Noord-Holland richt het provinciaal beleid zich op de speerpunten:

- duurzaam bouwen (vooral duurzaam renoveren);
- offshore windenergie (inclusief kennisontwikkeling);
- zonne-energie;
- biomassavergassing (vooral kennisontwikkeling.

De provincie Noord-Holland houdt zich aan haar afspraken met het Rijk om in 2020 een taakstelling van 685,5 MW opgesteld vermogen te faciliteren. Daarbij is er voor gekozen om het aantal windturbines niet uit te breiden teneinde de impact op de leefomgeving en het open landschap te beperken. Om dit te bereiken zijn in de PRV regels gesteld waaraan nieuwe windturbines op land moeten voldoen. Dit is in lijn met het standpunt dat de Rijksoverheid inneemt over de gemaakte afspraken voor wind op land. Deze zijn niet inwisselbaar voor andere vormen van duurzame energie-opwekking omdat ze elkaar aanvullen en allemaal nodig zijn om aan de energietransitie-opgave te voldoen.
Ad. c: Op 20 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten conform de "Uitvoeringsregeling verdeelprocedure herstructurering Wind op Land" de resterende taakstelling vastgesteld op 77,5 megawatt. Dit besluit is als volgt gemotiveerd: "*Uit de geactualiseerde Monitor windturbines in Noord-Holland 2e editie september 2016 blijkt dat de resterende taakstelling voor de herstructurering Wind op Land tenminste 74 Megawatt bedraagt (zie www.noord-holland.nl). Gegeven de behoudende aanname in de monitor om uit te gaan van het aantal megawatt dat maximaal is vergund of aangevraagd en de opgave om de taakstelling van 685,5 MW in 2020 zo dicht mogelijk te naderen, is de resterende opgave uit de monitor met 0,5% van de taakstelling (685,5) verhoogd. De resterende opgave voor de herstructurering Wind op Land wordt daarmee vastgesteld op 77,5 megawatt. Dit besluit dient daarmee als peildatum voor de ingediende aanvragen om overschrijding van het plafond te voorkomen."* De Monitor windturbines in Noord-Holland, 2e editie september 2016 is terug te vinden op de provinciale website. Hieruit blijkt op welke wijze tot de restende opgave is gekomen. Gedeputeerde Staten zijn dan ook van mening dat positief kan worden beschikt op de aanvraag binnen de kaders van de PRV.
Ad. d: op grond van artikel 9f, eerste, derde en vijfde lid van de Electriciteitswet 1998 en artikel 1 van het Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energie-infrastructuurprojecten is de coördinatieregeling uit artikel 3.33 Wro verplicht.
Ad. e: controle van het geluid van windturbines vindt plaats overeenkomstig paragraaf 2.6 van het Reken- en meetvoorschrift Windturbines. Hierin is de meetlocatie nauw omschreven. De ligging van meetpunten is afhankelijk van windrichting en dimensies van de windturbine Het is daarom niet nodig dit nogmaals te omschrijven in een voorschrift bij de vergunning. Een meetnetwerk voor slagschaduw bestaat niet. Op de turbine zit een zogenaamde stilstandvoorziening, die de turbine buiten werking stelt bij optredende slagschaduw. Deze stilstandvoorziening geeft inzicht in de opgetreden slaschaduw. Controle van de bepaling 3.12 lid 1 van de Activiteitenregeling kan op basis hiervan plaatsvinden door het bevoegd gezag. Indien bij een handhavingscontrole blijkt dat de stilstandvoorziening niet optimaal functioneert, kan een maatwerkvoorschrift worden voorgeschreven;

CONCEPT

Ad. f: gelet op artikel 1.1 van de Wabo is het begrip best beschikbare technieken gericht op het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu door het toepassen van de meest doeltreffende technieken om emissies en andere nadelige voor het milieu, die een inrichting kan veroorzaken te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. De stelling van indiener dat ten onrechte niet de best beschikbare technieken (BBT) zijn gebruikt, omdat er grotere windturbines beschikbaar zijn waarmee meer energie kan worden opgewekt is in het kader van toepassing van BBT niet relevant omdat de toepassing van BBT daar niet over gaat. Bovendien zijn windturbines of het opwekken van energie met behulp van windturbines niet als zodanig als activiteit benoemd in de BBT-conclusies en BREF's[1]. Hetgeen bevestigt dat voor voorliggende ontwikkeling geen BBT's zijn voorgeschreven. Tot slot merken Gedeputeerde Staten op dat de windturbines zoals opgenomen in de aanvraag voldoen aan de provinciale beleidsuitgangspunten en de wet. Dit is ook nogmaals beoordeeld in het kader van de omgevingsvergunning beperkte milieutoets. Er bestaat dan ook geen grond om de aanvraag op basis van dit argument van indiener te weigeren.
Ad. g: de Natuurtoets dateert van 13 mei 2016. Daarin is inderdaad beoordeeld welke consequenties het initiatief heeft voor soorten en gebieden op basis van de toen geldende wetgeving. Bij de beoordeling van de aanvraag heeft RUD NHN namens Gedeputeerde Staten ook gekeken of de Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 in werking is getreden, zodanige wijzigingen aan heeft gebracht in de bescherming van soorten en gebieden dat de uitkomsten van de Natuurtoets bij toetsing aan deze wet anders zouden zijn. Voor het voorliggende initiatief is dat niet het geval gebleken.
Ad. h: conform de in de PRV gestelde voorschriften zijn bij de aanvraag omgevingsvergunning saneringsovereenkomsten overlegd waarin afspraken zijn gemaakt ook over de sanering van verouderde windturbines. In de voorschriften bij de omgevingsvergunning is opgenomen dat pas gestart mag worden begonnen met de bouw van de windturbines als de saneringsturbines, welke met x- en y-coördinaat in de voorschriften zijn benoemd, zijn gesaneerd. Hiermee is in voldoende mate gezekerd dat de saneringsturbines ook daadwerkelijk worden verwijderd;
Ad. i: in het kader van een goede ruimtelijke ordening is beoordeeld of sprake is van een acceptabel woon- en leefklimaat. In de vergunning is getoetst of het plan voldoet aan de door de wetgever gestelde eisen. Hiermee wordt beoogd een voor iedereen acceptabel woon- en leefklimaat te waarborgen in Nederland. Het plan voldoet aan deze eisen. Daarnaast voldoet het plan aan de aanvullende eisen die vanuit het provinciaal beleid zijn gesteld, mede vanuit het oogpunt van het verder waarborgen van het woon- en leefklimaat in Noord-Holland. Dit laat onverlet dat het plan veranderingen aanbrengt in de directe leefomgeving van indieners en u dit kunt ervaren als een afname van het woongenot Gedeputeerde Staten zijn evenwel van oordeel dat het woongenot niet dermate wordt aangetast dat geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
Ad. j: het feit dat op grond van art. 3.14a lid 3 Activiteitenbesluit en artikel 4A.2 van de PMV sprake moet zijn van 'bijzondere lokale omstandigheden' betekent niet te snel afgeweken moet worden van de standaard geldende geluidsnormen uit het

[1] Best Available Techniques Reference Documents

eerste lid. In een uitspraak van de Afdeling van 10 december 2014 (ABRS 10 december 2014, nr. 201403936/1) werd geoordeeld dat het bevoegd gezag zich in redelijkheid op het standpunt had gesteld dat een laag referentieniveau van het omgevingsgeluid geen bijzondere omstandigheid vormde.
Ad. k: anders dan indieners veronderstellen, blijkt uit het arrest HvJ EU 19 oktober 2016, C-290/15 (Patrice D'Oultremont e.a./Waals Gewest) niet dat de normen van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling voor geluidhinder en slagschaduw in strijd met het recht zijn vastgesteld.
Het arrest heeft betrekking op een besluit van het Waals Gewest. Kenmerkend voor dit besluit is dat het specifiek is vastgesteld om het aantal windmolenparken in Wallonië te vergroten. Dit besluit hoort bij een concreet plan om de beleidsdoelstelling voor windenergie te halen, maar is formeel van dat plan losgekoppeld. Door die ontkoppeling is op grond van Waals recht geen plan-milieueffectrapportage voor het besluit vereist. In navolging van eerdere jurisprudentie over de m.e.r.-richtlijn oordeelt het Hof dat zulke "opknip-strategieën" waarmee de SMB-richtlijn wordt ontweken, moeten worden tegengegaan.
De normen voor windturbines uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn van een andere orde. Het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling bevatten op zichzelf staande, algemeen toepasselijke normen, die gericht zijn op herhaalde toepassing op niet van te voren te bepalen locaties en niet van te voren te bepalen inrichtingen. Het zijn normen die voor iedere windturbine tijd- en plaats onafhankelijk gelden. In tegenstelling tot het Waalse besluit zijn de Nederlandse algemene milieuregels alleen gericht op het beperken van milieueffecten en hinder en niet tevens gericht op het mogelijk maken van projecten. Het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn dus niet plan-m.e.r.-plichtig;
Ad. l: de woning aan de Zeesluisweg 6, ligt op meer dan 600 meter vanaf de eerste turbine en valt buiten de slagschaduwcontour. Zie hiervoor de ruimtelijke onderbouwing behorend bij de aanvraag.
Ad. m: de economische uitvoerbaarheid is naar mening van Gedeputeerde Staten voldoende vast komen te staan. Indiener geeft ook geen inhoudelijk gronden waarom dit niet het geval zou zijn.
Ad. n: Gedeputeerde Staten zijn geen partij in afspraken over vergoedingen voor omwonenden, aandeelhouders en anderen. De initiatiefnemer is gevraagd een participatieplan op te stellen en uit te voeren, waarin is beschreven hoe omwonenden worden betrokken bij het plan.
Ad. o: de aanvraag zoals deze door initiatiefnemer is ingediend is beoordeeld op de in de wet en het provinciaal beleid gestelde voorwaarden. De aanvraag voldoet aan deze voorwaarden. Het staat Gedeputeerde Staten niet vrij van deze aanvraag af te wijken en te beoordelen of een andere locatie van de windturbines andere effecten zou hebben.
Ad. p: zie de beantwoording hierboven onder o.

4. DAS rechtsbijstand namens M. Meijer, E. Postma en L. Verstraten

Samenvatting van de zienswijze

CONCEPT

In de zienswijze van indieners wordt gesteld dat de belangen van indieners onvoldoende zijn afgewogen op de volgende punten:

a. de zes nieuwe windturbines met een ashoogte van 99 meter vervuilen de horizon en tasten hiermee het woongenot aan. De hoogte is in verhouding tot de omgeving disproportioneel. Indieners stellen dat hierbij in aanmerking moet worden genomen er reeds drie grote windparken in de omgeving liggen, waardoor de woningen worden omringd door of ingeklemd liggen tussen de windparken;
b. het windpark tast het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn en het monument van de Westfriese Omringdijk en daarmee het woongenot van indieners aan;
c. het nieuwe windpark zorgt voor meer geluidshinder. Voor één van de indieners speelt mee dat sprake is van cumulatie van geluid als gevolg van de N248. De opschaling van het park brengt een onacceptabele geluidshinder met zich. Ook veroorzaken windturbines laagfrequent geluid dat gezondheidsrisico's met zich brengt;
d. door de aanleg van de zes nieuwe windturbines wordt een grotere slagschaduw en lichtschitteringen veroorzaakt. Hierdoor wordt het woongenot aangetast. Één van de indieners heeft een kleinschalig agrarisch bedrijf en verwacht hinder bij het handmatig werken op de akker;
e. de lijnopstelling is gelet op de ligging ten opzichte van de te behouden lijn in strijd met het provinciaal beleid, omdat als een lijn wordt onderbroken 2,5 maal de onderlinge afstand in aanmerking moet worden genomen. Dit is niet het geval. Ook zouden de windturbines in een lijn moeten worden opgesteld, hetgeen niet het geval is omdat de nieuwe windturbines niet in lijn met de bestaande turbines worden geplaatst. Ook moet de uniformiteit worden gewaarborgd door de windturbines van gelijke hoogte te plaatsen;
f. uitzicht vermindering, geluidhinder, slagschaduw en de aantasting van het woongenot leiden tot waardevermindering van de woningen van indieners. Dit belang is onvoldoende meegewogen in de besluitvorming;
g. effecten van geluidhinder en horizonvervuiling leveren stress, slapeloosheid en angst op. Dat indieners worden omringd door andere windpark levert stress op door de alsmaar 'draaiende wieken';
h. vergunningverlening is in strijd met de Flora en faunawetgeving nu vogels en vleermuizen hinder ondervinden van de windturbines;
i. indieners verzoeken om proceskostenvergoeding.

Beantwoording van de zienswijze

Ad. a:

De provincie vindt windturbines tot 120 met ashoogte goed passen in het landschap. Dit is onderbouwd in Beleidsregel en meegewogen bij de keuze voor Waard- en Groetpolder als gebieden geschikt voor de herstructurering Wind op land.

zoals in de Beleidsregel Wind op Land Uitwerking ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines in herstructureringsgebieden is aangegeven ligt het herstructureringsgebied Waard- en Groetpolder in het dynamische 'agrotechnische' polderlandschap van de Kop. In de voorstudie Noord-Holland Windlandschappen wordt hiervan gezegd: *"In de polders wordt geploegd, gezaaid, geoogst en zijn de*

CONCEPT

seizoenen goed zichtbaar. Het zijn modelmatige, ontworpen landschappen met vaak duidelijke grenzen. Open ruimten waarin de horizon, het panorama overheerst: zeeën van ruimte. Lange lijnen en repeterende elementen (erven, boerderijen, sloten, kanalen, lanen, wegen) brengen hierin maat en orde. De details van die elementen en de samenstelling ervan is illustratief voor de tijd van ontginning. Door deze eigen poldersignatuur verschillen de polders van de aangrenzende buurpolders. Zowel vanuit het aspect van de dynamiek als vanuit de repeterende landschapselementen past wind in beginsel goed bij de polders.' De bestaande oude lijnopstellingen in Waard- en Groetpolder zijn onder meer reden om dit gebied als herstructureringsgebied aan te wijzen. Daarbij is de contour zo gekozen dat slechts een deel van de Wieringerwaard er binnen valt om er voor te zorgen dat deze polder geen integrale nieuwe wind-identiteit krijgt. Gelet op deze overwegingen is de Groetpolder gekenmerkt als geschikt voor invulling van de herstructureringsopgave. De vergunningaanvraag is getoetst aan de door de wetgever daaraan gestelde eisen, waaronder het borgen van een acceptabel woon- en leefklimaat voor omwonenden. Uit de bij de aanvraag behorende onderzoeken is ons gebleken dat de aanvraag hieraan voldoet. Daarnaast voldoet het plan aan de aanvullende eisen die vanuit het provinciaal beleid zijn gesteld, mede vanuit het oogpunt van het verder waarborgen van het woon- en leefklimaat in Noord-Holland (zoals 600 meter van gevoelige bestemmingen in plaats van de wettelijk voorgeschreven kortere afstand). Dit laat onverlet dat het plan veranderingen aanbrengt in de directe leefomgeving van indieners en u dit kan ervaren als een afname van het woongenot.
Ten aanzien van hinder door de aanwezigheid van meerdere windparken moet worden gesteld dat in algemeenheid geen recht bestaat op onaangetast uitzicht (ABRS 4 mei 2016, 201504506/1/R6, r.o. 31). In de ruimtelijke onderbouwing is de visuele hinder voor de omgeving bezien door deze inzichtelijk te maken vanuit het perspectief van de waarnemer van het gebied. Op basis van deze gegevens hebben Gedeputeerde Staten geoordeeld dat geen sprake is van een onevenredige aantasting van de belangen van indieners;
Ad. b: vanaf de West Friese Omringdijk zijn de nieuwe windturbines wel zichtbaar, maar de (beleving van) kleinschaligheid van dijk en directe omgeving worden niet aangetast. In het Beeldkwaliteitsplan West Friese Omringdijk d.d. juni 2009 van de provincie wordt onderscheid gemaakt tussen de dijkzone (directe omgeving), de kwaliteitszone (200 m aan weerszijden van de dijk) en de panoramazone. Nieuwe ontwikkelingen die de openheid aantasten mogen niet in de kwaliteitszone worden gerealiseerd. De windturbines, voor zover deze gelet op de openheid en onderlinge afstand de openheid van het landschap zouden aantasten, worden gerealiseerd in de panoramazone. Daarmee wordt voldaan aan de eisen uit het beeldkwaliteitsplan en is geen sprake van de aantasting van de cultuurhistorie van de West Friese Omringdijk.
Met betrekking tot het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn merken Gedeputeerde Staten op dat deze bescherming zich richt op het behoud hiervan door voorwaarden te stellen aan de woningen en functies die binnen dit dorpsgezicht liggen. Daarvan is bij voorliggend initiatief geen sprake. Daarnaast zijn in het gebied nu ook windturbines aanwezig en hoewel de nieuwe windturbines hoger zijn levert dit niet een zodanig beeld op dat daarmee onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn.

Ad. c: zoals blijkt uit figuur 3.1 van het Akoestisch rapport Groetpolder liggen de woningen van indieners buiten de 47 dB Lden en 41 dB Lnight contouren. Voor de woningen van indieners wordt daarmee voldaan aan de wettelijke normen. Ten aanzien van de cumulatie met de N248 wordt opgemerkt dat gerekend is conform de daarvoor in de wet gestelde voorschriften en dat cumulatie in dat kader, voor zover noodzakelijk, is meegenomen. In algemene zin is in het kader van een goede ruimtelijke ordening beoordeeld of er sprake is van een acceptabel woon- en leefklimaat. In de vergunning is getoetst of het plan voldoet aan de door de wetgever gestelde eisen. Dit betekent wel dat het plan veranderingen aanbrengt in de directe leefomgeving van indieners en zij hierdoor meer geluidshinder menen te ervaren. Gedeputeerde Staten zijn echter van mening dat geen sprake is van een onevenredige aantasting van de belangen van indieners.
In onderzoeken van het RIVM en het Agentschap NL zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen, dat laagfrequent geluid door windturbines een belangrijke rol speelt bij en invloed heeft op de beleving en gezondheid van omwonenden. Daarnaast kan op basis van een brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (31 maart 2014, IENM/BSK-2014/44564) worden gesteld, dat toetsing aan de standaard Nederlandse geluidnormen tevens voldoende bescherming biedt tegen laagfrequent geluid. Om die reden is het niet noodzakelijk geacht om nader onderzoek te doen naar laagfrequent geluid voor Windpark Groetpolder.
Ad. d: slagschaduw is onderzocht in het rapport 'Herstructurering Windpark Groetpolder, onderzoek naar slagschaduwhinder' van 10 mei 2016. Hierin zijn alle woningen opgenomen die mogelijk hinder van slagschaduw ondervinden. De woningen van indieners zijn hierin meegenomen. Hieruit blijkt dat voor de woningen van indieners zonder stilstandvoorziening een slagschaduwhinder wordt verwacht van circa 10:52 uur (Groetweg 3), 12:11 uur (Groetweg 5) per jaar, wat boven de in artikel 3.12 van het Activiteitenregeling milieubeheer opgenomen norm van 5:40 uur per jaar is. In overeenstemming met dit artikel worden de windturbines daarom uitgerust met een automatische stilstandvoorziening. In de windturbinebesturing wordt een kalender van dagen en tijden geprogrammeerd, waarmee de rotor wordt gestopt als de zonneschijnsensor aangeeft dat de zon schijnt en deze op een zodanige positie ten opzichte van een gevoelig object staat dat daar hinder door slagschaduw kan optreden. Hierdoor wordt voorkomen dat er ter plaatse van de woning van indiener onaanvaardbare slagschaduwhinder optreedt. Deze werkwijze is rechtens toegestaan (zie onder meer ABRS 4 mei 2016, 201504506/1/R6, r.o. 39). Het reguleren van slagschaduw via maatwerkvoorschriften is overigens niet mogelijk op grond van artikel 3.12 Activiteitenregeling milieubeheer. De woning van indiener aan de Havenweg 3 valt buiten de slagschaduwcontour hetgeen betekent dat tenminste wordt voldaan aan deze wettelijke norm. Deze zienswijze leidt gelet op het voorgaande niet tot aanpassing van het ontwerpbesluit.
Agrarische percelen zijn geen gevoelige objecten als bedoeld in artikel 1.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Er gelden daarom geen normen voor. Wel moet in het kader van een goede ruimtelijke ordening worden beoordeeld of ter plaatse sprake is van een aanvaardbare mate van hinder als gevolg van slagschaduw. In het slagschaduwrapport Windpark Groetpolder zijn de slagschaduwcontouren

CONCEPT

opgenomen. De percelen van indiener vallen voor een deel binnen de slagschaduwcontour. Vanwege de aanwezigheid van woningen binnen deze contour worden de windturbines uitgerust met een stilstandvoorziening waardoor op het merendeel van de percelen binnen de contour aan de wettelijke norm van 5.40 uur per jaar wordt voldaan. Locatie en tijdstip waarop hinder door slagschaduw ontstaat zijn goed te voorspellen. Ook is van belang dat hinder als gevolg van slagschaduw op een bepaalde plaats tijdelijk van aard is. Niet is gebleken dat indiener zijn werkzaamheden op de agrarische percelen niet zodanig kunnen inrichten dat hinder vanwege slagschaduw tot een minimum is te beperken. Het agrarisch gebruik van de percelen wordt door de slagschaduw niet disproportioneel beperkt, ook niet op delen waar slagschaduw valt. Aan het belang van indiener wordt om die reden niet een zodanig gewicht toegekend dat de belangenafweging anders uitvalt dan in de ontwerp-vergunning.
Ad. e: Gedeputeerde Staten gaan er vanuit dat indieners doelen op het plaatje dat is opgenomen op pagina 18 van het Beleidskader Wind op Land 2014. Dit plaatje, getiteld ‘samengestelde lijnen’ gaat over lijnopstellingen die worden opgebouwd uit bestaande en nieuwe windturbines die samen een lijnopstelling vormen. Bij het windturbinepark in de Groetpolder is sprake van twee afzonderlijke lijnen, waarbij het nieuwe initiatief op zich voldoet aan de vereisten van een lijnopstelling zoals die in het beleidskader is gesteld.

In aanvulling daarop zijn Gedeputeerde Staten van mening dat met het opknippen van de bestaande lijn sprake is van twee duidelijk van elkaar te onderscheiden nieuwe lijnen. Dit gelet op:

- de afstand tussen beide lijnen van NW-6 (nieuw) en H-7 (bestaand) van 620 meter;
- de afstand tussen de windturbines in beide lijnen van circa 340 meter tussen de nieuwe windturbines en 185 meter tussen de bestaande windturbines;
- het verschil in ashoogte, rotordiameter en tiphoogte tussen de nieuwe en bestaande windturbines van respectievelijk 99 meter, 100 meter en circa 149,5 meter ten opzichte van 46 meter, 43 meter en circa 67,5 meter.

Zie voor een visualisatie van deze verschillen figuur 4.1 en 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing (bijlage 1);
Ad. f: daling van woningwaarde als gevolg van een ruimtelijke ontwikkeling zoals het windpark Groetpolder kan via de planschadevergoedingsregeling worden verhaald. Indien u meent aanspraak te kunnen maken op planschadevergoeding, kunt u hier een verzoek voor indienen als de vergunning is vastgesteld. Dit kan tot 5 jaar na het onherroepelijk worden van die vergunning. Onherroepelijk wil zeggen dat er geen beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State meer mogelijk is. De wijze waarop een verzoek om planschade dient te worden beoordeeld is opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening. Om eventuele planschade vast te stellen, wordt iedere mogelijke vorm van waardedaling van bijvoorbeeld de woning, bedrijf of perceel geobjectiveerd beoordeeld. Een onafhankelijk adviseur/taxateur bepaalt of er sprake is van planschade en de omvang daarvan. De procedure is door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vastgelegd in de Verordening planschade 2010. Normaliter volgen Gedeputeerde Staten dit onafhankelijk advies en zorgen dan voor uitbetaling. Gedeputeerde Staten verhalen

CONCEPT

de eventueel uit te keren planschadevergoeding op de ontwikkelaar. Gedeputeerde Staten hebben geen reden aan te nemen dat de waardevermindering als gevolg van het plan zodanig groot is dat de afweging van de belangen anders moet uitvallen dan in de ontwerpvergunning. De planschadevergoedingsregeling voorziet in dit kader in een voldoende compensatie van eventueel optredende schade (zie ook de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRS) 4 mei 2016, 201504506/1/R6, r.o. 72.1).
Ad. g: in het kader van een goede ruimtelijke ordening is beoordeeld of sprake is van een acceptabel woon- en leefklimaat. In de vergunning is getoetst of het plan voldoet aan de door de wetgever gestelde eisen. Hiermee wordt beoogd een voor iedereen acceptabel woon- en leefklimaat te waarborgen in Nederland. Het plan voldoet aan deze eisen. Daarnaast voldoet het plan aan de aanvullende eisen die vanuit het provinciaal beleid zijn gesteld, mede vanuit het oogpunt van het verder waarborgen van het woon- en leefklimaat in Noord-Holland. Dit laat onverlet dat het plan veranderingen aanbrengt in de directe leefomgeving van indieners en zij dit kunnen ervaren als een afname van het woongenot. Gedeputeerde Staten zijn van oordeel dat het woongenot niet dermate wordt aangetast dat geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
Ad. h: in het rapport 'Herstructurering Windpark Groetpolder, natuurtoets' van 13 mei 2016 is beschreven of en op welke wijze het windpark een effect heeft op soorten en gebieden die beschermd worden door de Wet natuurbescherming. Uit deze rapportage blijkt dat geen sprake is van een zodanig effect dat hiervoor een vergunning of ontheffing moet worden aangevraagd. Indieners onderbouwen niet waarom de inhoud en conclusies van dit rapport onjuist zijn. Gedeputeerde Staten hebben dan ook geen reden aan te nemen dat de vergunning gelet op aanwezige soorten en/of gebieden niet verleend kan worden;
Ad. i: een vergoeding op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht is enkel aan de orde voor zover het om vergoeding van de kosten die zijn gemaakt in bezwaar- of beroepsprocedure.

5. De heer J.J. Stammes en mevrouw J.M. Stammes, de heer P.P. Stammes en mevrouw M. Stammes-Betjes, de heer R. Spalling en mevrouw A. Plukker

De zienswijzen van indieners zijn identiek aan de zienswijzen ingediend door DAS Rechtsbijstand namens M. Meijer, E. Postma en L. Verstraten. Daarnaast zijn bij de zienswijzen enkel de adresgegevens van de heer J. Stammes verstrekt. Voor de overige indieners kunnen de zienswijzen daarom niet op perceelsniveau worden beantwoord.

Zowel voor de samenvatting als de beantwoording van deze zienswijzen wordt verwezen naar de beantwoording onder 4. Het adres van J. Stammes is gelegen naast het adres van indiener onder 4 (M. Meijer). De effectbeschrijving van het initiatief zoals beschreven onder 4 is daarom eveneens van toepassing op de woning van indiener.

6. **Veltman Advocaten namens S.M. Knook-Okkema, S.K. de Vries, H.Numan, A.J.J. Koenraadt en E.D. van Liere**

Samenvatting van de zienswijze
In de zienswijze van indieners wordt gesteld dat de belangen van indieners onvoldoende zijn afgewogen op de volgende punten:

a. de woningen die binnen 600 meter van het windpark zijn gelegen zijn door een kunstgreep van initiatiefnemers bestempeld als bedrijfswoningen ('participatiewoningen'). Dit is niet in overeenstemming met artikel 32, vierde lid van de PRV waarin is vastgelegd dat windturbines op minimaal 600 meter van een gevoelige bestemming, zoals een woning, moeten worden geplaatst. Het windpark telt straks maar liefst 11 bedrijfswoningen, dat zijn er circa 2 per turbine. Deze woningen zijn enkel als bedrijfswoningen aangemerkt, omdat er een overeenkomst is tussen de eigenaren van de woningen en initiatiefnemers waaraan een jaarlijkse vergoeding van € 2.000,-- is verbonden. Deze aanpak is niet aanvaardbaar gelet op:
    - strijd met de wettelijke leidraad van een goede ruimtelijke ordening, omdat door af te wijken van de norm van 600 meter omwonenden hinder kunnen ondervinden of in een onveilige situatie verkeren, hetgeen volgens de toelichting op de PRV niet wenselijk is. Het enkele feit dat omwonenden daar een vergoeding voor ontvangen is onvoldoende om alsnog te kunnen spreken van een goede ruimtelijke ordening;
    - het gevaar dat bestaat dat sommige omwonenden niet uit vrije wil een overeenkomst zijn aangegaan, maar zijn gezwicht voor druk uit de omgeving. Participanten zijn tegelijk ook buren. Niet tekenen zet de goede verhoudingen met de buren op het spel;
    - de onaanvaardbare precedentwerking die er van uit gaat. Het wordt zo wel heel eenvoudig om regelgeving die bedoeld is om de omgeving te beschermen tegen hinderlijke activiteiten, waardeloos en zinloos te maken;
b. uit het onderzoek blijkt dat kan worden voldaan aan de wettelijke normen voor geluidhinder. Hiermee staat echter niet vast dat ook wordt voldaan aan een goede ruimtelijke ordening. Hierover bestaat twijfel, omdat vaststaat dat de wettelijke normen voor slagschaduw en geluid in strijd met het recht zijn gesteld: zie het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 19 oktober 2016, C-290/15 (Patrice D'Oultremont e.a./Waals Gewest). Nu de aanvaardbaarheid van de wettelijke norm onzeker is, moet de ruimtelijke onderbouwing worden aangevuld met een op dit project gericht onderzoek. Voor een dergelijk onderzoek is des te meer reden gelet op de afstandseis van 600 meter uit artikel 32, vierde lid van de PRV die ook is opgenomen omdat de wettelijke geluidsnorm onvoldoende een goed woon- en leefklimaat waarborgt (aldus de toelichting van de PRV);
c. voor het ontwerp van de omgevingsvergunning fase II zou uit onderzoek blijken dat geen reden is voor het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van artikel 4A.2 van de Provinciale Milieuverordening. Nergens in de stukken is een verslag van dit onderzoek te vinden. Dit onderzoek zal alsnog moeten gebeuren, waarbij ook de cumulatie van de geluidsbelasting met windpark Wieringermeer (lijnopstelling Groettocht) moet worden onderzocht;
d. de beslissing dat geen milieueffectrapportage noodzakelijk is, is gelet op de punten a t/m c ondeugdelijk gemotiveerd;

CONCEPT

e. de belangenafweging uit de ontwerp-beschikkingen is kennelijk onredelijk. De gevolgen van het besluit pakken onevenredig nadelig uit voor omwonenden in vergelijking tot de met het besluit te dienen doelen. Voor het project bestaat geen draagvlak, hoewel dit een vereiste is uit het provinciaal beleid. De jaarlijkse vergoeding van € 1.200,-- die indieners ontvangen van initiatiefnemers dekt bij lange na niet de schade die wordt geleden door waardedaling van de woning en vermindering van het woongenot. Een gebrek is ook dat een planschaderisico-analyse ontbreekt.

Beantwoording van de zienswijze

Ad. a:

Met de bewoners van de participatiewoningen is een overeenkomst gesloten waarin is vastgelegd welke werkzaamheden zij uitvoeren ten behoeve van het windpark. Deze werkzaamheden kunnen bestaand uit het visueel toezicht houden op de windturbines en er voor zorgen dat de directe omgeving van de windturbines niet wordt betreden door onbevoegden. Afhankelijk van het eigendom worden ook de percelen rondom de windturbines door de participanten onderhouden. Hiermee kan worden gezegd dat de woningen van deze participanten tot de inrichting behoort (o.a. ABRS 14 november 2012, ECLI:NL:RVS:BY3038). Daarmee zijn de participatiewoningen, woningen die tot de inrichting behoren. Woningen gelden op grond van het Besluit Inrichtingen Milieubeheer (het Activiteitenbesluit) als 'gevoelige gebouwen'. Daarop is een beschermingsregime van toepassing op grond van de Wet Geluidhinder. Een uitzondering wordt echter gemaakt voor gebouwen die tot de inrichting behoren. Voor Windpark Groetpolder voldoen drie woningen niet aan de eisen uit het Activiteitenbesluit. De overige acht woningen voldoen wel aan deze eisen maar liggen binnen de 600 meter grens uit de PRV.

Zoals in de toelichting van het PRV is omschreven borgt de regeling uit het Activiteitenbesluit niet altijd een gewenst woon- en leefklimaat. Dit omdat de norm uitgaat van een jaargemiddelde waarbij een tijdelijke overschrijding niet wordt uitgesloten. Ook voor de externe veiligheidscontour is in de toelichting aangegeven dat de maximale werpafstand bij bladbreuk voor op grond van artikel 32, vierde lid PRV toegestane windturbines mogelijk 600 meter kan bedragen. Binnen de 600 meter van windturbines kan voor bepaalde situaties dus weldegelijk sprake zijn van een goed woon- en leefklimaat. Wel hebben Provinciale Staten geoordeeld dat deze 'aanvullende' bescherming voor omwonenden, die niet betrokken zijn bij het windpark wenselijk is. De bewoners van de participatiewoningen hebben ingestemd met een windpark dat binnen 600 meter van de woning ligt. Alle participatiewoningen liggen buiten de wettelijke externe veiligheidscontour en daarmee is de veiligheid van de woningen vanuit het oogpunt van externe veiligheid gebord. Bij acht woningen wordt op de gevel voldaan aan de wettelijk normen voor geluidhinder en bij 10 woningen aan de wettelijke normen voor slagschaduw. In de participatiecontracten is voor de andere woningen vastgelegd dat de windturbines op verzoek van participanten kunnen worden bijgesteld naar de wettelijke normen zowel voor geluid als slagschaduw. Deze omwonenden hebben zelf aangegeven geen gebruik te willen maken van de 'aanvullende' bescherming die met zekerheid borgt dat nooit sprake is van een onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat. Voor een groot deel van de participatiewoningen is een goed woon- en leefklimaat geborgd doordat wordt voldaan aan de wettelijke normen. Voor alle

woningen zijn in privaatrechtelijke contracten de voorwaarden en de afspraken vastgelegd. Gelet op het bovenstaande zijn Gedeputeerde Staten van mening dat het initiatief voldoet aan de uitgangspunten van een goede ruimtelijke ordening.

Het afdwingen van medewerking door omwonenden door het uitoefenen van druk keuren Gedeputeerde Staten af. Daarbij wordt opgemerkt dat de afspraken over participatie een zaak is tussen initiatiefnemer en participanten. Gedeputeerde Staten hebben van de betrokken participanten geen signalen ontvangen die wijze op het onder druk en/of tegen hun wil ondertekenen van deze contracten. Is dit wel het geval dan willen wij dit graag van de betrokkenen zelf vernemen. Daarbij wordt opgemerkt dat bij omwonenden die niet wilde participeren in het windpark opschaling niet aan de orde is. Op dit moment is er gelet op het voorgaande geen reden om een andere belangenafweging te maken dan ten tijde van de ontwerp-beschikkingen.

Ad. b: anders dan indieners veronderstellen, blijkt uit het arrest HvJ EU 19 oktober 2016, C-290/15 (Patrice D'Oultremont e.a./Waals Gewest) niet dat de normen van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling voor geluidhinder en slagschaduw in strijd met het recht zijn vastgesteld.
Het arrest heeft betrekking op een besluit van het Waals Gewest. Kenmerkend voor dit besluit is dat het specifiek is vastgesteld om het aantal windmolenparken in Wallonië te vergroten. Dit besluit hoort bij een concreet plan om de beleidsdoelstelling voor windenergie te halen, maar is formeel van dat plan losgekoppeld. Door die ontkoppeling is op grond van Waals recht geen plan-milieueffectrapportage voor het besluit vereist. In navolging van eerdere jurisprudentie over de m.e.r.-richtlijn oordeelt het Hof dat zulke "opknip-strategieën" waarmee de SMB-richtlijn wordt ontweken, moeten worden tegengegaan.
De normen voor windturbines uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn van een andere orde. Het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling bevatten op zichzelf staande, algemeen toepasselijke normen, die gericht zijn op herhaalde toepassing op niet van te voren te bepalen locaties en niet van te voren te bepalen inrichtingen. Het zijn normen die voor iedere windturbine tijd- en plaatsonafhankelijk gelden. In tegenstelling tot het Waalse besluit zijn de Nederlandse algemene milieuregels alleen gericht op het beperken van milieueffecten en hinder en niet tevens gericht op het mogelijk maken van projecten. Het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling zijn dus niet plan-m.e.r.-plichtig;
Ad. c: Gedeputeerde Staten hebben zich bij de beoordeling van de aanvraag een oordeel gevormd over de aanvraag en de daaraan te verbinden voorwaarden. Dit oordeel is in deze benoemd als een uitgevoerd onderzoek. Hiervan is geen verdere verslaglegging gedaan, hetgeen naar mening van Gedeputeerde Staten ook niet noodzakelijk is. De overweging die er toe hebben geleid dat geen maatwerkvoorschriften zijn gesteld zijn de volgende. Het feit dat op grond van art. 3.14a lid 3 Activiteitenbesluit en artikel 4A.2 van de PMV sprake moet zijn van 'bijzondere lokale omstandigheden' betekent niet te snel afgeweken moet worden van de standaard geldende geluidsnormen uit het eerste lid. In een uitspraak van de

CONCEPT

Afdeling van 10 december 2014 (ABRS 10 december 2014, nr. 201403936/1) werd geoordeeld dat het bevoegd gezag zich in redelijkheid op het standpunt had gesteld dat een laag referentieniveau van het omgevingsgeluid geen bijzondere omstandigheid vormde.
Ten aanzien van de verwachte cumulatie overwegen Gedeputeerde Staten dat de woningen aan de Groetweg tussen de turbines van de Groetpolder en de Wieringermeer liggen. Daardoor kan de geluidsimmissie van de beide parken niet rechtstreeks samenvallen op dezelfde gevel van deze woningen. De gevels die het meest belast worden vanuit windpark Groetpolder liggen in de luwte van de woning voor het geluid van windpark Wieringermeer en omgekeerd. Omdat cumulatie ziet op de geluidsbelasting van twee activiteiten op dezelfde gevel is het niet te verwachten dat cumulatie tot overschrijding van de normstelling leidt. Deze verwachting wordt versterkt door de ligging van de windturbines op ruim 2 kilometer afstand van elkaar. In aanvulling daarop hebben Gedeputeerde Staten aan initiatiefnemer gevraagd de cumulatie te onderzoeken. Hieruit blijkt dat [PM].
Ad. d: gelet op bovenstaande uitleg met betrekking tot de door indieners aangedragen punten zien Gedeputeerde Staten geen reden om aan te nemen dat de beslissing om geen milieueffectrapportage op te stellen voor dit initiatief is aan te merken als onzorgvuldig;
Ad. e: het eventueel ontbreken van draagvlak betekent op zichzelf niet dat de vergunning niet verleend kan worden. Een omwonendenregeling zoals het participatieplan maakt geen onderdeel uit van de vergunning, nu een dergelijke regeling in beginsel geen ruimtelijke relevantie heeft (zie ook ABRS 4 mei 2016, 201504506/1/R6, r.o. 10.1). Het participatieplan is bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de initiatiefnemers en de omwonenden over onder meer de verdeling van een deel van de opbrengsten van het windturbinepark. De provincie is in deze overeenkomst in beginsel geen partij. Bovendien kan de inhoud van het participatieplan gelet op de hiervoor genoemde uitspraak van de Raad van State geen grond zijn voor afwijzing van voorliggende aanvraag. De initiatiefnemer is gevraagd een participatieplan op te stellen en uit te voeren, waarin is beschreven hoe omwonenden worden betrokken bij het plan.

Bijlage 1 Lijnopstelling huidige en nieuwe situatie

Figuur 1 Lijnopstelling huidige situatie

Figuur 2 Toekomstige lijnopstellingen

Herstructurering
Windpark Groetpolder

Ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van omgevingsvergunning
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Definitief

Windmolens Groetpolder B.V.

Sweco Nederland B.V.
Houten, 1 november 2016

Verantwoording

Titel	:	Herstructurering Windpark Groetpolder
Subtitel	:	Ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van omgevingsvergunning Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
Projectnummer	:	294686
Referentienummer	:	500/PN294686/LVJW
Revisie	:	D6
Datum	:	1 november 2016

Auteur(s)	:	Luuk Vranken
E-mail adres	:	luuk.vranken@sweco.nl
Gecontroleerd door	:	Jaap Wisse
Goedgekeurd door	:	Bavius de Vries

Contact	:	Sweco Nederland B.V. De Molen 48 3994 DB Houten Postbus 119 3990 DC Houten T +31 88 811 66 00 www.sweco.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Plangebied	5
1.3	Begrippen	7
1.4	Geldende bestemmingsplan	7
2	Beleidskader	9
2.1	Europese richtlijn	9
2.2	Rijksbeleid	9
2.3	Provinciaal beleid	10
2.4	Gemeentelijk beleid	11
3	Planbeschrijving	13
3.1	Het initiatief	13
3.2	M.e.r.-beoordeling	16
4	Planontwikkeling in relatie tot omgeving	18
4.1	Energieopbrengsten	18
4.2	Geluid	18
4.3	Ecologie	19
4.4	Landschap	20
4.5	Radarverstoring	28
4.6	Slagschaduw	28
4.7	Externe veiligheid	29
4.8	Water	31
4.9	Bodem	32
4.10	Luchtkwaliteit	32
4.11	Archeologie	32
5	Economische uitvoerbaarheid	35
6	Procedure omgevingsvergunning	37
6.1	Algemeen	37
6.2	Voorbereiding	37
6.3	Besluitvorming	37
6.4	Beroep	37

Bijlage 1: Uitgangspunten Hoogheemraadschap

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Windmolens Groetpolder B.V. exploiteert sinds 1999 een windpark met negentien windturbines in de Groetpolder. Dankzij verbeteringen in de techniek is het mogelijk om met minder turbines meer duurzame energie te produceren. Windmolens Groetpolder B.V. is daarom voornemens een deel van het bestaande windpark te herstructureren. Van de huidige negentien turbines worden twaalf turbines verwijderd en binnen dezelfde lijn vervangen door zes nieuwe, zodat sprake is van een bestaande lijn van zeven turbines en een nieuwe lijn van zes grotere turbines. De zes nieuwe turbines zijn van de Nederlandse firma Lagerwey (type L100). Het zijn windturbines op een ashoogte van 99 meter en een rotordiameter van 100 meter.
Met de herstructurering wordt 7,2 MW opgesteld vermogen gesaneerd en 15 MW nieuw gerealiseerd. Per saldo leidt het project tot een toename van 7,8 MW opgesteld vermogen en globaal een verdubbeling van de jaarlijkse stroomproductie van het totale windpark. Drie van de te verwijderen turbines blijven nog 4,5 jaar doordraaien na realisatie van de nieuwe turbines.

Het project voldoet aan de voorwaarden van de provincie Noord-Holland voor herstructurering van windturbines op land. De nieuwe turbines kunnen echter niet gerealiseerd worden op grond van het geldende bestemmingsplan. Bovendien is op grond van de Elektriciteitswet de provincie Noord-Holland bevoegd om te beslissen omtrent de vergunningaanvraag. Om het project te kunnen realiseren is in mei 2016 een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) aangevraagd om af te wijken van het geldende bestemmingsplan. Voor de omgevingsvergunning om af te wijken van het bestemmingsplan is een ruimtelijke onderbouwing vereist. Voorliggende notitie vormt deze ruimtelijke onderbouwing.

Windmolens Groetpolder BV is sinds 2010 bezig met plannen voor herstructurering en opschaling van het bestaande park. In 2012 is vergunning aangevraagd voor vervanging van het volledige windpark door 14 grotere turbines. Hiervoor is door de gemeenteraad van Hollands Kroon in 2012 een verklaring van geen bedenkingen afgegeven. Na aanvraag van deze vergunning is de provinciale verordening echter aangepast, waardoor de vergunning niet meer verleend kon worden. Op basis van de aanpassing van de verordening per januari 2016, waarbij de mogelijkheid tot herstructurering is opgenomen, is door Windmolens Groetpolder BV in eerste instantie een plan uitgewerkt waarbij eveneens het volledige windpark zou worden vervangen. Samen met sanering van drie windturbines elders in de provincie, zou in principe een nieuw windpark van 11 windturbines opgericht kunnen worden binnen de huidige lijn. Dit is op termijn nog steeds de wens van Windmolens Groetpolder BV. Op dit moment kan echter voor het integrale plan nog niet aan alle voorwaarden van de provinciale verordening worden voldaan, waardoor nu vergunning aangevraagd wordt voor een gedeeltelijke herstructurering met 6 nieuwe windturbines. De (onderzoeks)rapporten die voor de plannen van 14 turbines zijn opgesteld, zijn deels bruikbaar voor de huidige vergunningaanvraag. In de achtergronddocumenten bij deze vergunningaanvraag wordt daarom soms nog verwezen naar het plan met 14 windturbines. De conclusies in deze ruimtelijke onderbouwing zijn toegesneden naar de huidige vergunningaanvraag met zes turbines.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt in de Groetpolder, in de gemeente Hollands Kroon. In figuur 1.1 is de ligging indicatief aangegeven. De Groetpolder ligt ten noordoosten van de kernen Lutjewinkel en Winkel. Ten noorden loopt het Kolhornerdiep. Aan de oostzijde wordt de polder begrensd door het Groetkanaal, aan de overzijde is de Wieringermeer. De polder wordt doorsneden door de Alkmaarseweg (N242). De Groetpolderweg is de centrale ontginningsas van de Groetpolder. Aan

deze weg liggen zowel burgerwoningen als boerderijen. De gronden in de polder worden hoofdzakelijk agrarisch gebruikt.

De begrenzing van het plangebied betreft een zone die nodig is voor de oprichting en het gebruik van de windturbines met de daarbij behorende voorzieningen. Binnen de cirkel in figuur 1.1 worden de nieuwe windturbines met transformatorhuisjes en kraanopstelplaatsen gerealiseerd. Overige voorzieningen, zoals kabels en leidingen, wegen en inkoopstation kunnen ook elders binnen de Groetpolder worden gerealiseerd. Deze maken ook onderdeel uit van het plangebied. Uitgangspunt is zoveel mogelijk gebruik maken van en aansluiten op de bestaande infrastructuur en voorzieningen van het huidige windpark Groetpolder.

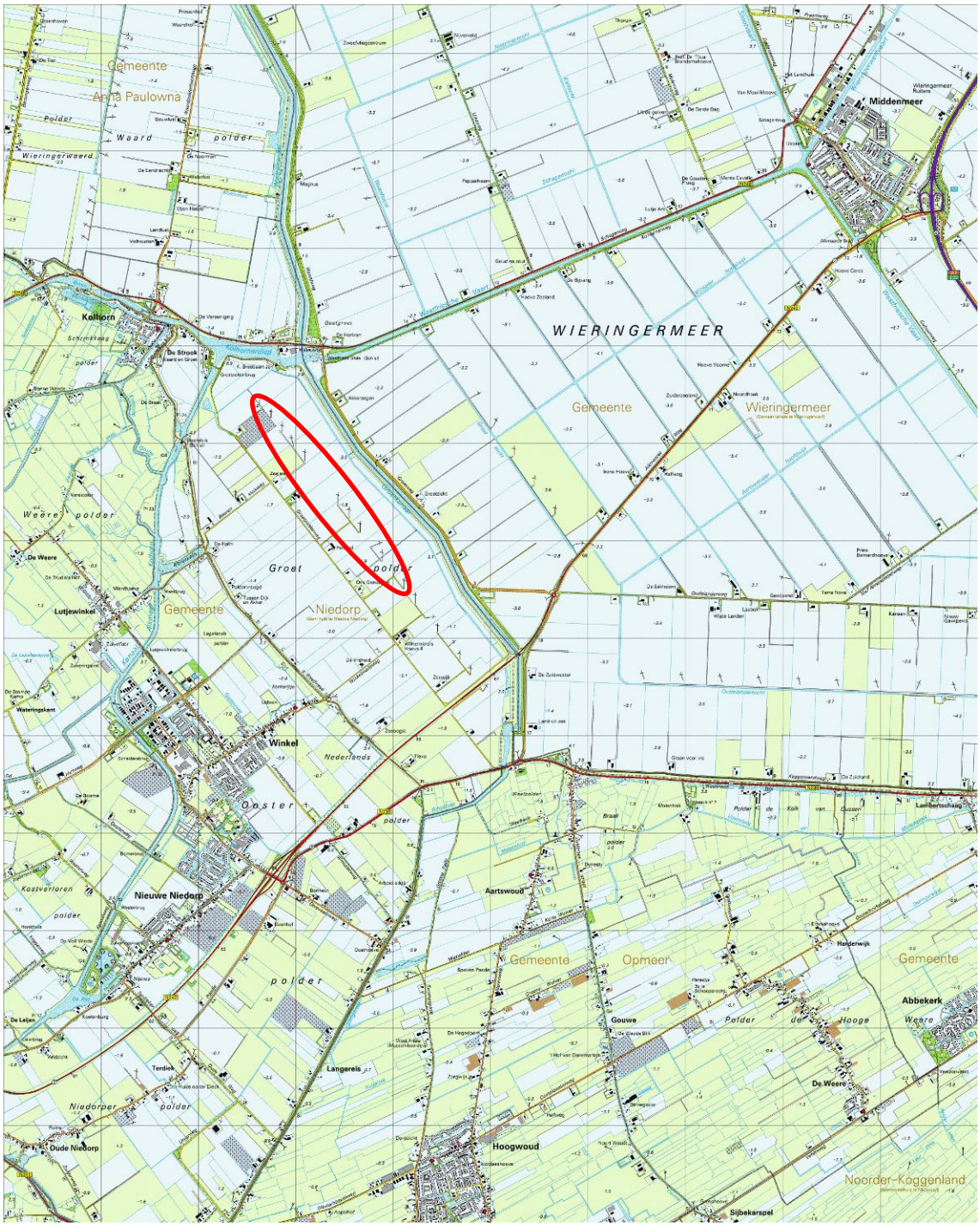

Figuur 1.1 Indicatie ligging plangebied

1.3 Begrippen

In de ruimtelijke onderbouwing wordt een aantal begrippen gebruikt rondom windturbines. In figuur 1.2 zijn de gebruikte termen verklaard.

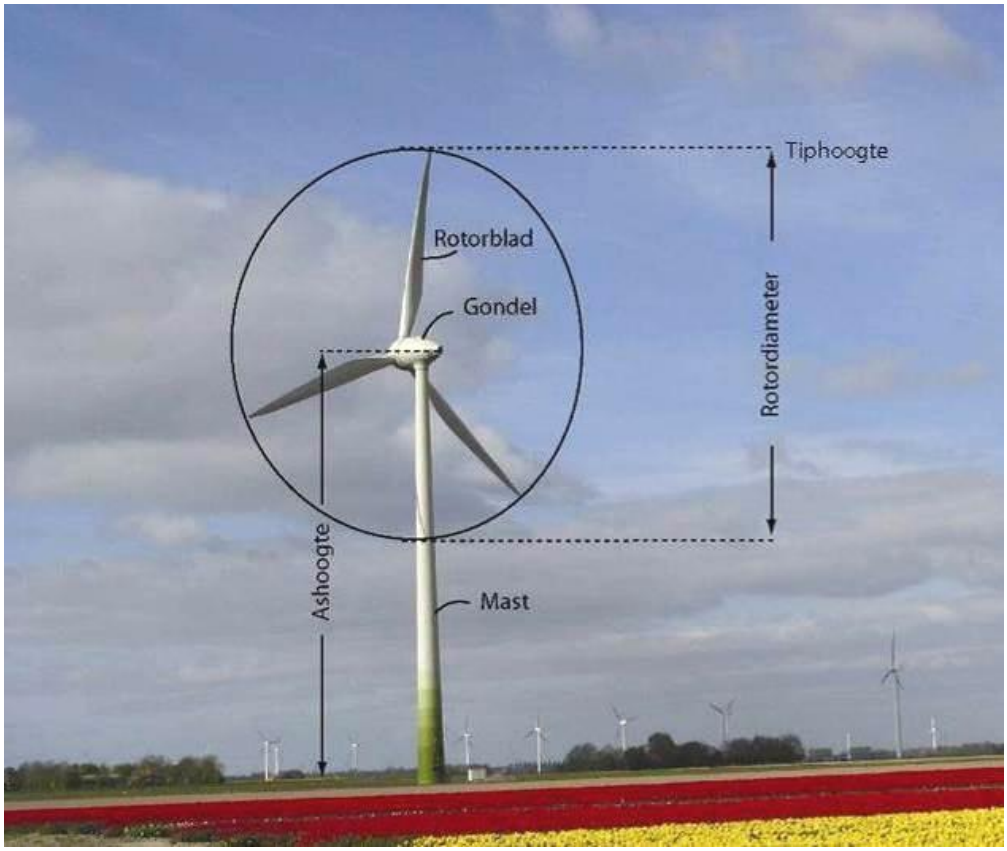

Figuur 1.2 Verbeelding van de gebruikte termen bij een windturbine

1.4 Geldende bestemmingsplan

Het geldende bestemmingsplan is:

- bestemmingsplan 'Buitengebied voormalige gemeente Niedorp', op 1 oktober 2013 door de gemeenteraad vastgesteld; en
- paraplubestemmingsplan 'gedeeltelijke herziening bijgebouwenregeling in diverse bestemmingsplannen van Hollands Kroon', op 5 maart 2015 door de gemeenteraad vastgesteld.

Het plangebied waar de nieuwe windturbines geprojecteerd zijn heeft de bestemming 'Agrarisch met waarden' en de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 4'. Elke bestaande windturbine heeft hierbij een functieaanduiding 'windturbine'. Op grond van dit bestemmingsplan mogen op de locaties van de huidige turbines windturbines met bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden opgericht. De bouwhoogte (ashoogte) en tiphoogte bedraagt maximaal 45 meter, danwel de bestaande hoogte indien deze meer is. Omdat de bestaande windturbines een ashoogte van 46 meter kennen en een tiphoogte van 67,5 meter, zijn dit de maximale afmetingen voor de windturbines. Binnen de hele bestemming zijn daarnaast ontsluitingspaden behorend bij windturbines toegestaan. De dubbelbestemming ter bescherming van archeologische waarden kent een verplichting tot archeologisch onderzoek voor bouwplannen die groter zijn dan 2.500 m^2 en dieper gaan dan 40 cm.

De nieuwe turbines volgen de bestaande lijnopstelling, maar staan niet allemaal op de locatie van een bestaande turbine. Bovendien hebben de turbines een grotere ashoogte en tiphoogte, waardoor de ontwikkeling niet rechtstreeks mogelijk is. Ook kent het bestemmingsplan geen flexibiliteitsbepalingen op grond waarvan een grotere hoogte of rotordiameter gerealiseerd kan worden. Verder zijn de omliggende woningen binnen 600 meter van het nieuwe windpark (de participatiewoningen) in het geldende bestemmingsplan planologisch niet verbonden met het

windpark. De ontwikkeling kan dus niet met het geldende bestemmingsplan gerealiseerd worden.

Bestaande situatie
Het huidige windpark in de Groetpolder bestaat uit negentien NEG-Micon windturbines met elk een vermogen van 600 kW. In totaal is dus 11,4 MW opgesteld. De turbines hebben een ashoogte van 46 meter, drie wieken en een rotordiameter van 43 meter. De turbines staan in een lijnopstelling, evenwijdig aan de Groetpolderweg. De lijnopstelling heeft een lengte van circa 3.750 meter. De onderlinge afstand tussen de turbines bedraagt circa 185 meter, waarbij de lijn op één punt onderbroken wordt. In figuur 2.1 zijn de locaties van de huidige turbines zichtbaar en in de tabel de kenmerken van het huidige windpark Groetpolder.

Figuur 2.1 Huidige lijnopstelling

Parkkenmerken	Huidig park Groetpolder
Aantal turbines	19
Totale lengte opstelling	Ca. 3.750 m
Ashoogte	46 meter
Rotordiameter	43 meter
Tiphoogte	67,5 meter
Onderlinge afstand turbines	± 185 meter
Rotorsnelheid	Max. 27 toeren/minuut
Vermogen per turbine	0,6 MW (600 kW)
Opgesteld vermogen	11,4 MW
Totale parkproductie	25 miljoen kWh/jr
Aantal huishoudens stroom	± 7.000 huishoudens

2 Beleidskader

2.1 Europese richtlijn

De Europese richtlijn 2009/28/EG verplicht Nederland om in 2020 14% van het totale bruto eindverbruik aan energie afkomstig te laten zijn uit hernieuwbare bronnen (oftewel duurzame energie). Deze Europese verplichting is de basis voor het Rijksbeleid ten aanzien van de opwekking en de toepassing van windenergie.

2.2 Rijksbeleid

Energierapport

De ambities van de Nederlandse regering op het gebied van de opwekking en de toepassing van duurzame energie in Nederland zijn verwoord in het Energierapport transitie naar duurzaam (2016). In dit rapport concludeert de regering dat Nederland vanwege de windrijke ligging goede mogelijkheden heeft voor windenergie. Het technisch potentieel van windenergie is groot, maar vanwege de ruimtelijke inpassing is het aantal plekken, met name op land, beperkt. Bij wind op land wordt een opgesteld vermogen van 8 gigawatt als maximum inpasbaar potentieel beschouwd. De uitgangspunten voor windenergie zijn vastgelegd in de Structuurvisie Windenergie op land.

Nationaal Energieakkoord

Het Nationaal Energieakkoord is op 6 september 2013 door diverse partijen, waaronder ook de Rijksoverheid, ondertekend. In dit Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei wordt de basis voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid gelegd. Rijk en provincies hebben een apart akkoord gesloten over het realiseren van 6.000 MW operationeel windvermogen in het jaar 2020 in de Structuurvisie Windenergie op land.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geeft een totaalbeeld van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau. Voor (duurzame) energie beperkt het nationale ruimtelijk beleid in de SVIR zich tot grootschalige windenergie op land en op zee. Rijk en provincies zorgen voor het ruimtelijk mogelijk maken van de doorgroei van windenergie op land tot minimaal 6.000 MW in 2020 zoals is aangegeven in het Energierapport.

Niet alle delen van Nederland zijn geschikt voor grootschalige winning van windenergie. Het Rijk heeft in de SVIR gebieden op land aangegeven die hiervoor kansrijk zijn op basis van de combinatie van landschappelijke en natuurlijke kenmerken, evenals de gemiddelde windsnelheid. Binnen deze gebieden heeft het Rijk in samenwerking met de provincies locaties voor grootschalige windenergie aangewezen. Hierbij zijn ook de bestaande provinciale concentratielocaties voor windenergie betrokken. Deze gebieden zijn nader uitgewerkt in de structuurvisie Windenergie op land.

Naast ruimte bieden aan grootschalige windparken, zijn ook initiatieven voor kleinere windparken van belang om de nationale doelstelling te halen. Provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing daarvan. Voorliggend project betreft zo'n initiatief.

Structuurvisie Windenergie op land
Het Rijk hanteert een doelstelling van 6.000 MW opgesteld vermogen aan windenergie op land gerealiseerd in 2020. Gezien het huidig opgesteld vermogen (circa 3.000 MW) ten tijde van het opstellen van de structuurvisie betekent dit een ambitieuze doorgroei richting 2020 van circa 3.000 MW aan nieuw vermogen. De bijdrage van grootschalige windenergieprojecten is daarbij wenselijk en noodzakelijk om de gestelde doelstelling te realiseren.

Om hiervoor vroegtijdig voldoende ruimte te reserveren, wijst het Rijk in de structuurvisie Windenergie op land (SvWOL) concrete gebieden aan voor grootschalige windparken (gebieden waar windparken met een opgesteld vermogen van 100 MW of meer kunnen worden gerealiseerd). De SvWOL is opgesteld in overleg met de provincies.

2.3 Provinciaal beleid

De provincie Noord-Holland heeft in het kader van het Energieakkoord afspraken gemaakt met het Rijk over de hoeveelheid windenergie die zij op land mogelijk maken in 2020. De taakstelling voor de provincie Noord-Holland is in totaal 685,5 MW opgesteld vermogen. Meer dan de helft is reeds gerealiseerd door al gebouwde of vervangen windturbines. Bovendien wordt in de polder Wieringermeer, onder regie van het Rijk, een windpark gebouwd waardoor het opgesteld vermogen met circa 250 MW toeneemt. Om aan de taakstelling voor 2020 te voldoen resteert een opgave van ca. 46 tot 68 MW.

De provincie koppelt de invulling van de resterende opgave aan herstructurering van bestaande turbines. Daarnaast stelt de provincie extra eisen ter bescherming van de leefomgeving. De vereisten zijn opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). De verordening is vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2014 en 2 maart 2015 en is op 15 januari 2016 in werking getreden.

Herstructurering windenergie
De voorwaarden uit de PRV (artikel 32) voor een nieuw windpark zijn (voor zover hier relevant):

- een windpark moet liggen in een herstructureringsgebied;
- voor elke nieuw te bouwen turbine, worden twee oude turbines binnen de provincie verwijderd;
- windparken moeten in een lijnopstelling staan van minimaal 6 turbines;
- de rotorbladen van de windturbines binnen een lijnopstelling dezelfde draairichting hebben;
- de windturbines binnen een lijnopstelling eenzelfde verschijningsvorm hebben;
- de ashoogte van de windturbines maximaal 120 meter bedraagt;
- de rotordiameter voor windturbines met een ashoogte vanaf 80 meter gelijk is aan de ashoogte met een maximale afwijking van 10 procent;
- de windturbines op minimaal 600 meter afstand worden geplaatst van gevoelige bestemmingen en in geval van bijzondere lokale omstandigheden normen als bedoeld in artikel 3.14a, derde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer worden vastgesteld conform de daarvoor gestelde voorschriften in de Provinciale Milieuverordening Noord-Holland;
- een windturbine niet is gelegen in een weidevogelleefgebied, de Ecologische Hoofdstructuur of een ecologische verbindingszone;
- een windturbine niet is gelegen in een aardkundig monument, een UNESCO-erfgoed van uitzonderlijke universele waarden of een voormalig Nationaal Landschap en;
- de omgevingsvergunning niet tot gevolg heeft dat in totaal meer dan 685,5 Megawatt windenergie op grondgebied van de provincie ruimtelijk wordt mogelijk gemaakt.

De herstructurering van Windpark Groetpolder voldoet aan de voorwaarden van artikel 32 van de PRV. Het plangebied ligt in een herstructureringsgebied, voldoet aan de saneringsopgave (12 bestaande turbines saneren voor 6 nieuwe) en behoudt minimaal 600 meter afstand tot omliggende gevoelige functies. Alle woningen die binnen 600 meter van een windturbine liggen participeren in het windpark. Deze participatiewoningen zijn geen gevoelige bestemming als bedoeld in artikel 32 van de PRV.
Het windpark ligt niet in een ecologische hoofdstructuur, ecologische verbindingszone of weidevogelleefgebied. Evenmin ligt het gebied in een aardkundig monument, een UNESCO-erfgoed of een voormalig nationaal landschap.

Het windpark Groetpolder wordt in een lijnopstelling gerealiseerd, waarbij op alle turbineposities een identieke windturbine gerealiseerd wordt (Lagerwey L100 op 99 meter ashoogte). De dimensies van de windturbines (ashoogte 99 meter en rotordiameter 100 meter) voldoen eveneens.

Ruimtelijke kwaliteit
Daarnaast gelden op basis van de PRV de volgende eisen met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit:

- voldaan wordt aan de uitgangspunten zoals vermeld in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie ten aanzien van:
    - de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen en aardkundige waarden;
    - de kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur waaraan wordt gebouwd;
    - de openheid van het landschap daarbij inbegrepen stilte en duisternis;
    - de historische structuurlijnen;
    - cultuurhistorische objecten;
- de toelichting van een bestemmingsplan geeft aan in welke mate ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde functies rekening is gehouden met:
    - de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap;
    - de ordeningsprincipes van het landschap;
    - de bebouwingskarakteristieken (architectuur, stedenbouw, openbare ruimte) ter plaatse;
    - de inpassing van de nieuwe functies in de wijdere omgeving (grotere landschapseenheid);
    - de bestaande kwaliteiten van het gebied (inclusief de ondergrond) als hiervoor bedoeld en de maatregelen die nodig zijn om negatieve effecten op deze kwaliteiten op te heffen in relatie tot de nieuwe functies;
- een bestemmingsplan dat voorziet in bestemmingen en regels die het bouwen of opschalen van een of meer windturbines binnen de op kaart 9 en op de digitale verbeelding ervan aangegeven herstructureringsgebieden mogelijk maken voldoet aan de uitgangspunten voor ruimtelijke kwaliteit zoals vermeld in het beleidskader wind op land (PS 15 december 2014);
- in het kader van de bestemmingsplanprocedure als bedoeld in het eerste lid wordt de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) om advies gevraagd over plannen met grote impact.

De eisen met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit komen terug in hoofdstuk 5, specifiek in paragraaf 5.4. Hieruit volgt dat in voldoende mate rekening is gehouden met de ruimtelijke kwaliteitseisen.

Participatie
De provincie Noord-Holland vindt participatie van omwonenden bij een windpark erg belangrijk. Hoewel draagvlak/participatie geen wettelijke toetsingsgrond is, wordt hier door de provincie binnen de wettelijke reikwijdte maximale aandacht aan besteed. Voor Windpark Groetpolder is een participatie- en compensatieplan opgesteld, waarin wordt ingegaan op de manier waarop de omgeving wordt betrokken bij de plannen voor het windpark en wat de mogelijkheden voor omwonenden zijn om in het windpark te participeren en/of een vorm van vergoeding te ontvangen.

2.4 Gemeentelijk beleid

Ook met gemeenten sloot het Rijk een Klimaatakkoord, in 2007. De gemeenten worden vertegenwoordigd door de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG). De VNG biedt gemeenten ook ondersteuning bij het realiseren van windenergieprojecten.

In 2009 heeft de voormalige gemeente Niedorp een concept beleidsnota wind ter visie gelegd. In essentie streeft de gemeente naar vergroting van de duurzame energieopwekking, passend in het landschap. Men ziet mogelijkheden voor opschaling van de bestaande lijnopstelling in de Groetpolder en zoekt tevens een locatie voor een tweede lijn-/clusteropstelling. Voor solitaire turbines wordt verplaatsing naar de nieuwe clusterlocatie nagestreefd en gestimuleerd.

Naar aanleiding van de reacties op dit beleid en gezien de afstemming met provincie en de fusie tot de nieuwe gemeente Hollands Kroon, is het windbeleid niet vastgesteld. De voormalige gemeente Niedorp heeft besloten dat de opschaling van het windpark in de Groetpolder niet afhankelijk is van het nieuwe windbeleid en wil meewerken opschaling in de Groetpolder. De gemeenteraad van Hollands Kroon heeft in december 2012 een verklaring van geen bedenkingen afgegeven voor het oorspronkelijke initiatief van opschaling met 14 windturbines.

Het geldende bestemmingsplan (zie paragraaf 1.3) voorziet weliswaar in het plaatsen van windturbines, echter niet voor turbines van deze omvang. Omdat de ontwikkeling van de windturbines aansluit op het beleid, wordt een omgevingsvergunning verleend, waarmee onder meer het gebruik in strijd met een bestemmingsplan wordt toegestaan. Daarmee wordt de gewenste ontwikkeling juridisch-planologisch mogelijk gemaakt.

3 Planbeschrijving

3.1 Het initiatief

In de nieuwe situatie worden twaalf van de bestaande turbines in de Groetpolder verwijderd en vervangen door zes nieuwe. De nieuwe turbines worden in dezelfde lijn als de huidige lijn geplaatst. Er zal sprake zijn van een grotere afstand tussen de turbines dan in de huidige situatie, aangezien de zes turbines zo gelijkmatig mogelijk over de beschikbare lijn worden verdeeld (ca 340 meter onderlinge afstand versus ca 185 meter onderlinge afstand van de huidige turbines).

De coördinaten van de te saneren turbines zijn:

Turbine	x-coördinaat	y-coördinaat
Saneringsturbine 8*	124.113	531.500
Saneringsturbine 9*	123.998	531.639
Saneringsturbine 10	123.886	531.785
Saneringsturbine 11	123.773	531.934
Saneringsturbine 12	123.661	532.081
Saneringsturbine 13	123.548	532.224
Saneringsturbine 14	123.434	532.373
Saneringsturbine 15	123.092	532.816
Saneringsturbine 16	122.979	532.964
Saneringsturbine 17	122.861	533.110
Saneringsturbine 18	122.746	533.257
Saneringsturbine 19*	122.630	533.404

* Deze drie turbines blijven nog maximaal 4,5 jaar doordraaien nadat de nieuwe turbines gerealiseerd zijn.

Figuur 4.1 Huidige lijnopstelling

Drie turbines blijven nog maximaal 4,5 jaar dubbeldraaien. Na deze periode worden deze turbines verwijderd. Het dubbeldraaien is voor de initiatiefnemer economisch noodzakelijk om het opbrengstverlies in de periode tussen het afbreken van de bestaande turbines en het bouwen van de turbines financieel te overbruggen en te kunnen compenseren. Om de zes nieuwe turbines te kunnen plaatsten, dienen er van de in totaal twaalf te saneren turbines in ieder geval negen turbines direct afgebroken te worden. De nieuwe turbines komen immers op dezelfde lijn te staan als de huidige turbines. De periode van het buiten bedrijf stellen van de huidige turbines en het in bedrijf stellen van de nieuwe turbines zal naar schatting zo'n 1,5 jaar in beslag nemen. In deze periode ondervindt Windmolens Groetpolder dus een inkomstenderving van deze negen turbines. Deze derving kan gecompenseerd worden door de drie turbines die niet direct afgebroken worden nog enkele jaren gelijktijdig met de nieuwe opgeschaalde windturbines door te laten draaien. Deze drie turbines zullen maximaal 4,5 jaar blijven doordraaien en kunnen daarmee de gederfde inkomsten van de gesaneerde turbines compenseren.

De coördinaten van de nieuw op te richten turbines zijn:

Turbine	x-coördinaat	y-coördinaat
Nieuwe turbine 1	122.800	533.192
Nieuwe turbine 2	123.010	532.923
Nieuwe turbine 3	123.219	532.654
Nieuwe turbine 4	123.428	532.384
Nieuwe turbine 5	123.629	532.127
Nieuwe turbine 6	123.829	531.869

Figuur 4.2 Toekomstige situatie na herstructurering.

Gekozen is voor turbines van de Nederlandse fabrikant Lagerwey. Het betreft Lagerwey L100, turbines met een nominaal vermogen van 2,5 MW. Het betreft een driebladige turbine met een ashoogte van 99 meter en een rotordiameter van 100 meter. Door de toegepaste innovatieve technieken heeft deze turbine de meest compacte gondel in zijn klasse. Daardoor oogt de windturbine slank. Zie ook bijgevoegde bouwtekening en de fotovisualisaties.
In onderstaand overzicht zijn de kenmerken van de te verwijderen turbines en nieuwe turbines naast elkaar weergegeven.

Turbinekenmerken	Saneringsturbine	Nieuwe turbine
Ashoogte	46 meter	99 meter
Rotordiameter	43 meter	100 meter
Tiphoogte	67,5 meter	± 150 meter
Vermogen per turbine	0,6 MW (600 kW)	2,5 MW

Ten behoeve van de windturbines wordt een fundering aangelegd met een doorsnede van circa 15 tot 20 meter. Binnen het plangebied worden bovendien voorzieningen mogelijk gemaakt ten behoeve van het windpark, zoals kabels, leidingen, wegen en paden, dammen, duikers, opstel-, los-, laadplaatsen en elektrische-, meet-, schakel- en trafostations. Zo kan bij elke turbine een transformatorhuisje en een kraanopstelplaats gerealiseerd worden. Verder is ook de wiekoverslag boven de aangrenzende gronden toegestaan. Daarnaast worden de bestaande toegangspaden benut en nieuwe paden aangelegd om toegang te verkrijgen tot alle nieuwe locaties. Zie ook het bijgevoegde schetsontwerp van de ontsluitingsroutes en kraanopstelplaatsen. Mogelijk zal voor de aanleg een tijdelijke alternatieve ontsluiting worden gebruikt. Na de aanlegfase vindt slechts incidenteel verkeer plaats, ten behoeve van het onderhoud.

Voor de bekabeling van het windpark zelf wordt in principe uitgegaan van het huidige kabeltracé. Dit tracé bevindt zich tussen de (bestaande en nieuwe) turbines en onderhoudspaden. Als om technische of logistieke redenen zou blijken dat het niet mogelijk is om het bestaande kabeltracé te gebruiken, wordt het kabeltracé voor de nieuwe turbines aan de andere zijde van het onderhoudspad gesitueerd. Daarnaast zal het park aangesloten worden op het elektriciteitsnet. Het exacte tracé van de nieuwe aansluiting en de locatie van het overdrachtspunt zijn nog niet bekend. Op de locatie waar parkbekabeling op de externe kabels aansluit, zal een inkoopstation gerealiseerd worden.

Alle woningen binnen 600 meter van elke windturbine participeren in het windpark. Het zijn geen gevoelige bestemmingen als bedoeld in de provinciale beleid. Het betreft de volgende woningen:

1. Groetpolderweg 1;
2. Groetpolderweg 7;
3. Groetpolderweg 9;
4. Groetpolderweg 13;
5. Groetpolderweg 15;
6. Groetpolderweg 17;
7. Groetpolderweg 19;
8. Groetpolderweg 21;
9. Groetpolderweg 23;
10. Groetpolderweg 25;
11. Groetpolderweg 27.

Met de eigenaren/bewoners van deze woningen zijn overeenkomsten gesloten op grond waarvan de woningen moeten worden beschouwd als woningen in de sfeer van de inrichting (zoals bedoeld in de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State met de nummers 200900794/1/M1 en 20204281/1/A1). Daarom is er geen sprake meer van gevoelige bestemmingen binnen een afstand van 600 meter van de windturbines en wordt voldaan aan de voorwaarden uit de PRV. Een voorbeeldovereenkomst is als bijlage bijgevoegd.

3.2 M.e.r.-beoordeling

Omdat het windpark bestaat uit zes turbines en het opgestelde vermogen niet meer is dan 15 MW, valt het windpark niet onder onderdeel D (beoordelingsplicht) van het Besluit m.e.r. (milieueffectrapportage). Wel is een vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld, die in deze paragraaf is opgenomen.

Kenmerken van de activiteit	Beschrijving
Omvang van het project	Saneren van 12 bestaande turbines en vervangen door 6 windturbines. De nieuwe turbines worden in dezelfde lijn als de huidige lijn geplaatst, met een grotere onderlinge afstand. De nieuwe turbines zijn van het type Lagerwey L100, 2,5 MW met een ashoogte van 99 meter en een rotordiameter van 100 meter.
Cumulatie met andere projecten	Het gaat in dit geval om herstructurering van een deel van een bestaande lijnopstelling van windturbines. Naast de zes nieuwe windturbines blijven zeven bestaande turbines staan. Dit kan leiden tot cumulatieve effecten op de aspecten geluid, slagschaduw en landschap.
Gebruik natuurlijke hulpbronnen	Het project maakt geen gebruik van natuurlijke hulpbronnen anders dan windkracht.
Productie afvalstoffen	Het project levert, behalve in zeer beperkte mate afgewerkte olie uit de draaiende systemen, geen afvalstoffen op.
Verontreiniging en hinder	Het project leidt niet tot verontreiniging. In potentie kan het project wel leiden tot hinder voor de directe omgeving vanwege de emissie van geluid en slagschaduw. In het kader van de vergunningverlening worden afspraken gemaakt over het 'regelen' van de turbines, waardoor emissie van geluid en slagschaduw voldoen aan het Activiteitenbesluit. In hoofdstuk 5 worden de effecten op woon- en milieu omschreven.
Risico van ongevallen	De in Nederland toe te passen windturbines en ook die in dit project, zijn voorzien van veiligheidscertificaten (NEN-EN-IEC 61400-1) op grond waarvan het risico van ongevallen als gevolg van het falen van de technologie of de windturbine op zich beperkt is. Er blijft echter een restrisico bestaan waarmee bij de plaatsing van de windturbines rekening moet worden gehouden door de windturbines op voldoende afstand van (beperkt) kwetsbare objecten te situeren. In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op dit potentiële effect. Geconcludeerd wordt dat het windpark voldoet aan de toetsafstanden uit het 'Handboek risicozonering windturbines' en aan de normen van het Activiteitenbesluit.
Plaats van het project	**Beschrijving**
Bestaande grondgebruik.	De inrichting is gelegen in een agrarisch gebied. De voor het project benodigde gronden worden thans gebruikt door de bestaande NEG-Micon windturbines met elk een vermogen van 600 kW. Het benodigde oppervlak voor de funderingen onder de windturbines, kraanopstelplaatsen en de toegangsweg wordt iets groter (circa 4.170 m^2 extra verharding). Verder is geen sprake van effect op het bestaande grondgebruik.
Rijkdom aan en kwaliteit en regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen van het gebied.	Op de locaties van de windturbines zijn geen aanwezige natuurlijke hulpbronnen die door de herstructurering van de turbines worden aangetast.
Opnamevermogen milieu met aandacht voor wetlands, kustgebieden, berg- en bosgebieden, reservaten en natuurparken, Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, gebieden waar mili-	Het project ligt op geruime afstand van het Natura2000-gebied Waddenzee en IJsselmeer (12km) en onderdelen van de EHS (ecologische hoofdstructuur). Ten zuiden van de lijnopstelling (waar de bestaande turbines behouden blijven) ligt een archeologisch monument, dat niet aangetast wordt. Bij één locatie van een nieuwe turbine is de kans op het aan-

eunormen worden overschreden, gebieden met hoge bevolkingsdichtheid, landschappelijk historisch cultureel of archeologische gebieden van belang.	treffen van archeologische sporen aanwezig. De graafwerkzaamheden worden bij deze turbine archeologisch begeleid. In het plangebied wonen geen mensen, de bevolkingsdichtheid is zeer laag in de Groetpolder. Hiermee hebben de activiteiten geen belangrijk nadelig effect voor de bevolking in dit gebied.
Kenmerken van het (potentiele) effect	**Beschrijving**
Bereik van het effect (geografisch en grootte getroffen bevolking)	De effecten met potentieel het grootste bereik zijn te verwachten op basis van geluidemissie en slagschaduw. Overige potentieel aanzienlijke effecten op de omgeving kunnen worden uitgesloten vanwege de beperkte omvang van de effecten, zoals bijvoorbeeld voor bodem, grondwater, water en luchtkwaliteit.
Grensoverschrijdend karakter	Niet van toepassing
Orde van grootte en complexiteit effect	• *Geluid:* aan de geluidnorm volgens de regelgeving wordt bij alle woningen van derden voldaan, zie paragraaf 4.2. • *Ecologie:* er liggen geen beschermde natuurgebieden in het plangebied. Wanneer het werk buiten het broedseizoen van vogels plaatsvindt, worden geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden ten aanzien van beschermde soorten, zie paragraaf 4.3. • *Landschap:* de opschaling van het windpark in relatie tot het landschap is aanvaardbaar, zie paragraaf 4.4. • *Slagschaduw:* de locatie levert geen belemmeringen op inzake slagschaduwhinder. Wel is een stilstandvoorziening voor een aantal windturbines nodig. Dit kan in de omgevingsvergunning worden geregeld, zie paragraaf 4.6. • *Veiligheid:* er zijn geen belemmeringen in het kader van externe veiligheid, zie paragraaf 4.7. • *Water:* het windpark heeft, in combinatie met compenserende maatregelen, geen effect op de waterhuishouding van het gebied, zie paragraaf 4.8. • *Bodem:* Er zijn geen effecten te verwachten ten aanzien van de bodem, zie paragraaf 5.9. • *Luchtkwaliteit:* de opschaling heeft geen negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit, zie paragraaf 4.10. • *Archeologie:* voor een turbinelocatie worden de graafwerkzaamheden archeologisch begeleid. Indien vondsten worden aangetroffen, worden deze opgegraven. Daarmee wordt evt. aanwezige archeologische waarden behouden, zie paragraaf 4.11. • *Energieopbrengst (CO_2 uitstoot):* de opschaling zorgt voor hogere energieopbrengst en een verlaging van de CO_2 uitstoot.

Concluderend kan gesteld worden dat de locatie, noch de omvang, noch de inrichting van de herstructurering Windpark Groetpolder aanleiding geeft om nadere onderzoeken uit te voeren en deze in een milieueffectrapportage af te wegen. Er zijn kortom geen omstandigheden die nopen tot het maken van een MER bij de voorbereiding van het betrokken besluit.

4 Planontwikkeling in relatie tot omgeving

4.1 Energieopbrengsten

Windenergie wordt opgewekt door de stromingsenergie van de wind om te zetten in elektriciteit. Omdat deze stromingsenergie oneindig is, wordt gesproken van duurzame energie. Het type windturbine waar voorliggend project in voorziet, heeft ieder een elektrisch opwekkingsvermogen van 2,5 MW.

Het maximale vermogen geeft echter weinig informatie over de productie van een windturbine over een heel jaar genomen. Belangrijk is een goede voorspelling te doen van de windsnelheden op een bepaalde plek en ook te weten hoeveel tijd een turbine niet werkt, bijvoorbeeld in verband met onderhoud.

De verwachte energieopbrengst per jaar bedraagt voor de nieuwe windturbines circa 49 miljoen kWh per jaar. Per saldo is sprake van een toename van circa 33 miljoen kWh per jaar dankzij deze herstructurering. De herstructurering leidt tot een verdrievoudiging van de elektriciteitsproductie. Daarmee kunnen circa 10.000 extra huishoudens van elektriciteit worden voorzien.

4.2 Geluid

Ten behoeve van de planontwikkeling is akoestisch onderzoek verricht naar de geluidbelasting van de windturbines[1]. Conform de regelgeving dient voor woningen van derden aan de waarde L_{den}=47 dB en L_{night}=41 dB getoetst te worden.

Uit het onderzoek blijkt dat de in het Activiteitenbesluit vastgelegde geluidgrenswaarden van 47 dB Lden en 41 dB Lnight niet worden overschreden.

In figuur 5.1 zijn de 47 dB L_{den}-contour en de 41 dB L_{night}-contour rondom de nieuwe en de te handhaven windturbines weergegeven.

[1] Herstructurering windpark Groetpolder, akoestisch onderzoek, Sweco, 26 oktober 2016

Figuur 5.1 Toetspunten en geluidscontouren

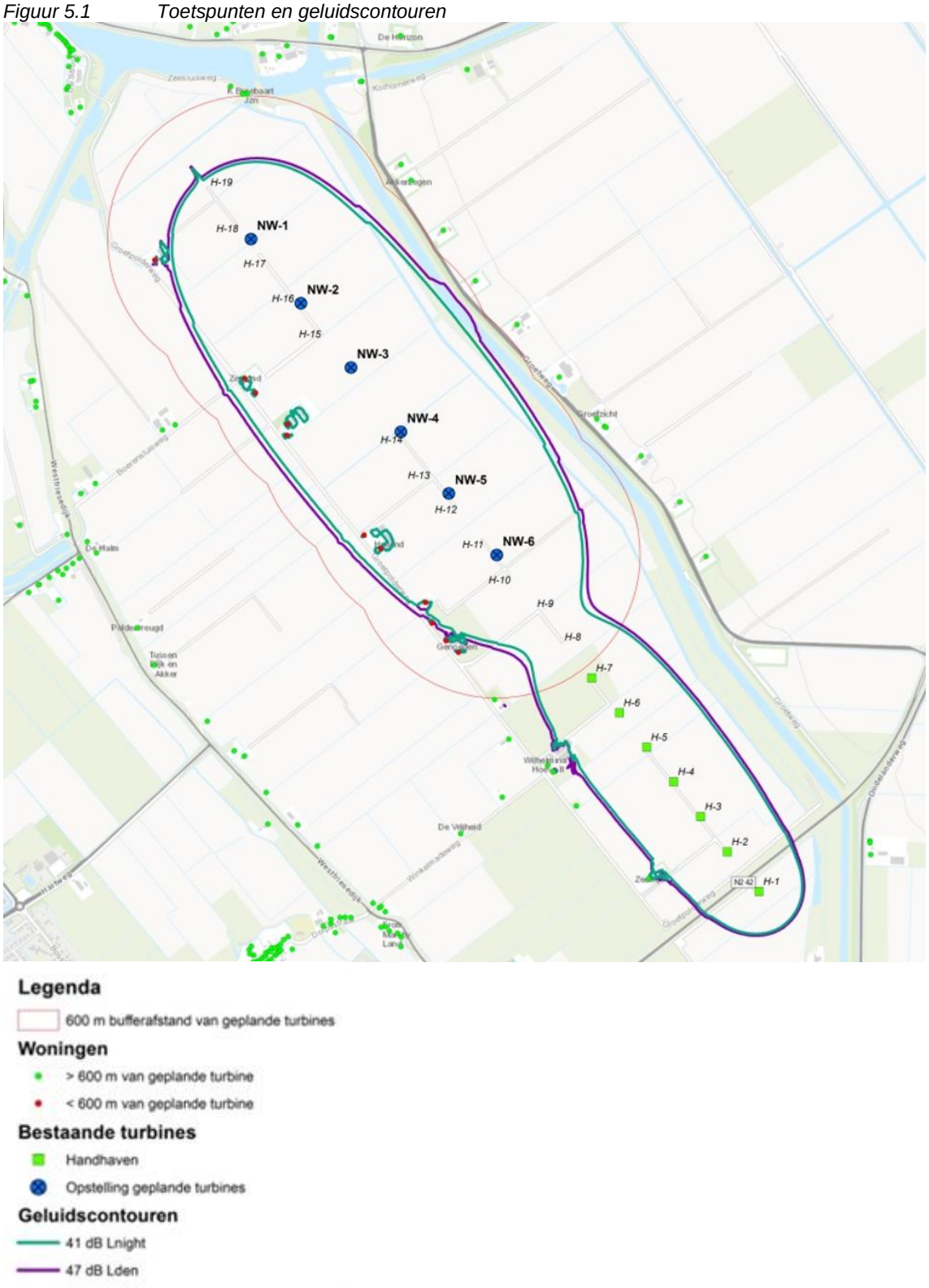

4.3 Ecologie

Om de consequenties van de voorgenomen ontwikkeling met betrekking tot de wet- en regelgeving voor natuur in beeld te brengen is een natuurtoets uitgevoerd[2]. In dit kader zijn de moge-

[2] Herstructurering Windpark Groetpolder. Toets in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur, Sweco, 25 mei 2016

lijke gevolgen voor beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet, Provinciaal beleid) en individueel beschermde soorten (Flora- en faunawet) onderzocht.

Natuurbeschermingswet
Er liggen geen Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten in de directe omgeving van het plangebied (> 10km afstand). Het plangebied heeft daarbij geen functionele relatie met Natura2000-gebieden in de wijdere omgeving als foerageergebied, rustgebied of doortrekgebied voor soorten, waarvoor deze gebieden zijn aangewezen (m.n. zwanen, ganzen en eenden). In dit kader kunnen significant negatieve effecten via directe of externe werking worden uitgesloten.

Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling nemen de aanvaringsrisico's voor vogels niet toe (eerder af), zodat er ook geen sprake is van niet significante negatieve effecten ten opzichte van de huidige situatie en een vergunning op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet niet aan de orde is.

Provinciaal beleid
Het plangebied is geen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Het toekomstige windpark bevindt zich wel in de buurt van de ecologische verbindingszone Omval-Kolhorn. Deze verbindingszone kruist het plangebied echter niet. Een formele "Nee, tenzij-toets" is niet aan de orde omdat er geen sprake is van directe effecten op de wezenlijk kenmerken en waarden en externe werking niet van toepassing is.

Flora- en faunawet
In het plangebied komen geen strikt beschermde soorten van tabel 2- of 3 voor. In en rond het plangebied kunnen in het broedseizoen wel enkele algemeen voorkomende vogelsoorten broeden, waarvan de broedplaatsen niet jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten nemen de aanvaringsrisico's als gevolg van de herstructurering niet toe (eerder af). Door de inrichtingswerkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren worden verbodsbepalingen in het kader van de Flora- en faunawet niet overtreden en is ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet niet aan de orde.

4.4 Landschap

Het landschap van de Groetpolder
De Groetpolder is een aandijking die in 1844 ingepolderd is. De polder ligt ingeklemd tussen het oude land van West-Friesland (aan de zuidwestzijde) en de Zuiderzeepolder de Wieringermeer (aan de noordoostzijde). Aan de noordwestzijde wordt de polder begrensd door het Kolhornerdiep en aan de zuidoostzijde door de Ringsloot en het Groetkanaal.

De polder heeft een langwerpige vorm en is noordwest-zuidoost gericht parallel aan de Westfriese Dijk. De polder is in de lengte ca. 5,5 km lang en ca 2 km breed. Deze langwerpige smalle vorm heeft geleid tot een verkavelingstructuur met één ontginningsas, de Groetpolderweg, parallel aan de Westfriese Dijk. De ontsluiting van de polder is hoofdzakelijk georiënteerd op West-Friesland. Een tweetal wegen lopen haaks op de ontginningsas richting de Westfriese Dijk (Boerensluisweg en Winkelmadeweg). De Groetpolderweg eindigt zelf bij de plaats de Strook. De verkaveling van de percelen en het slotenpatroon staan over het algemeen haaks op deze ontginningsas en de Westfriese Dijk.

De bebouwing in de polder staat aan de noordoostzijde van de ontginningsas en de noordoostzijde van de Westfriese Dijk. Daarnaast staat er incidentele bebouwing langs de Boerensluisweg en Winkelmadeweg. Aan de kant van de Wieringermeer staat nagenoeg geen bebouwing.

De beplanting in de polder is beperkt tot erfbeplanting en incidentele losse beplanting. Hierdoor zijn elementen die in West-Friesland of de Wieringermeer staan, nadrukkelijk in het landschapsbeeld van de Groetpolder aanwezig.

Dit leidt tot een merkwaardig fenomeen. Hoewel het Westfriese landschap een kleinschaligere verkaveling heeft dan de Wieringermeer en een grotere spreiding van bebouwing en beplantingselementen, lijkt het landschap aan de zuidwestzijde van de Groetpolder grootschaliger dan het landschap aan de noordoostzijde. De grote ruimte van de Wieringermeer is niet te zien vanwege een doorlopende windsingel langs de gehele noordoostzijde van de polder.

Ruimtelijke uitgangspunten
De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie geeft aan dat de ontwikkeling van windturbines zo moet worden vormgegeven dat deze bijdraagt aan de leesbaarheid en identiteit van het landschap. De provincie heeft ruimtelijke uitgangspunten uitgewerkt per herstructureringsgebied[3]. Voor het herstructureringsgebied Waard- en Groetpolder gelden drie ruimtelijke uitgangspunten:

- Windparken moeten een bijdrage leveren aan een versterking van de kwaliteit en leesbaarheid van het Noord-Hollandse landschap, inclusief haar stedelijke gebieden en infrastructuur. Windparken dienen hierbij landschappelijke verschillen te verduidelijken en waardevolle (lijn)structuren te accentueren.
- Tussen nieuwe windclusters onderling en tot het (nieuwe) windpark Wieringermeer moet een substantiële afstand bestaan. Hoe groot deze afstand moet zijn moet per situatie worden bepaald en is afhankelijk van de eigenschappen van de nieuwe windopstellingen en de kenmerken van het landschap.
- De clusters moeten als zelfstandige windlandschappen waarneembaar zijn.

Het herstructureringsgebied Waard- en Groetpolder ligt in het dynamische, 'agrotechnische' polderlandschap van de Kop. De voorstudie zegt over dit gebied: 'In de polders wordt geploegd, gezaaid, geoogst en zijn de seizoenen goed zichtbaar. Het zijn modelmatige, ontworpen landschappen met vaak duidelijke grenzen. Open ruimten waarin de horizon, het panorama overheerst: zeeën van ruimte. Lange lijnen en repeterende elementen (erven, boerderijen, sloten, kanalen, lanen, wegen) brengen hierin maat en orde. De details van die elementen en de samenstelling ervan is illustratief voor de tijd van ontginning. Door deze eigen poldersignatuur verschillen de polders van de aangrenzende buurpolders. Zowel vanuit het aspect van de dynamiek als vanuit de repeterende landschapselementen past wind in beginsel goed bij de polders.'

Binnen de contour van het herstructureringsgebied liggen (delen van) de Wieringermeerpolder, de Groetpolder en de Wieringerwaard. De Wieringermeer wordt in deze omgeving de dominante 'windpolder'. Het grootste deel van de Noord-Hollandse windopgave wordt hier via een rijksinpassingsplan gerealiseerd, waardoor deze polder in de toekomst vanuit de omgeving en vanaf grotere afstand nog beter zichtbaar zal zijn en nog sterker geassocieerd zal worden met windenergie. Het uitgangspunt voor Noord-Holland is de ontwikkeling van windturbines in een beperkt aantal robuuste clusters, op basis van heldere landschappelijke eenheden en begrenzingen. De Wieringermeer is één van die clusters. Windparken / windturbines in de directe omgeving van de Wieringermeer doen afbreuk aan leesbaarheid ervan – de heldere poldergrens wordt overschreden. In zowel de naastgelegen Waard- als Groetpolder staan bestaande lijnopstellingen die de eigenaren (op termijn) willen vernieuwen. Om deze reden zijn deze gebieden opgenomen in het herstructureringsgebied. De contour daarvan loopt zo, dat slechts een deel van de Wieringerwaard erbinnen valt, en het dus niet mogelijk is om deze polder integraal van een nieuwe windidentiteit te voorzien zoals bij de Wieringermeer. Met deze beperkingen in het achterhoofd kan het algemene uitgangspunt van leesbaarheid voor dit gebied op twee manieren worden vertaald.

1. Het zoveel mogelijk verminderen van het verstorende effect dat windturbines hebben op het robuuste cluster Wieringermeer door daar zo dichtbij als mogelijk bij aan te sluiten en er zoveel mogelijk op te lijken, door overeenkomstig turbinetype en – hoogte, onderlinge afstand en de lengte van lijnsegmenten.
2. Het juist benadrukken van het verschil / de uitzonderingspositie door er zo ver mogelijk vanaf te gaan zitten, en juist maximale afwijking in turbinetype en – hoogte, onderlinge afstand en lijnsegmenten. Om het onderscheid verder te versterken zou ook gedacht kunnen

[3] Wind op land, uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied, provincie Noord-Holland, 8 december 2015

worden aan een t.o.v. de Wieringermeer afwijkende kleur van de turbines. In beide opties geldt dat de precisie van de lijnen zeer belangrijk is.

Gegeven de bijzondere status en kwaliteit van Windplan Wieringermeer gaat de voorkeur uit naar optie 2.

Het huidige windmolenpark
De huidige opstelling van negentien windturbines staat landschappelijk gezien op een logische plek. De opstelling staat parallel aan de ontginningsas. Niet aan de zuidwestzijde van de polder, waar de meeste bebouwing staat, maar aan de noordoostzijde. Aan deze kant liggen de grootste poldersloot, het Groetkanaal en de windsingel in de Wieringermeer. Het is de 'onbewoonde' kant van de polder. De huidige turbines staan in een precieze lijnopstelling van turbines, die op één punt kort wordt onderbroken, waardoor feitelijk sprake is van twee rijen die in elkaars verlengde liggen.

In de Wieringermeer staan langs de tochten ook lijnopstellingen met windturbines. De opstelling langs de Groettocht staat het dichtst bij (op ca. 1,6 km) en loopt zo goed als parallel aan de opstelling van de huidige windturbines in de Groetpolder. De twee naastgelegen opstellingen staan gedraaid ten opzichte van de Groetpolder en staan op 1,6 km langs de Oudelander tocht en 1,9 km langs de Waardtocht. Vanuit West-Friesland zal iemand die de opstelling in de Groetpolder ziet, vaak ook een opstelling in de Wieringermeer op de achtergrond zien. Vanwege de windsingel tussen de Groetpolder en de Wieringermeer is echter bijna nooit te zien hoe ver opstellingen in de Wieringermeer staan.

Herstructurering
De plannen voor de herstructurering behelzen het verwijderen van twaalf turbines aan de noordwestzijde en het realiseren van zes nieuwe turbines. Door de duidelijke ruimtelijke onderbreking tussen de twee lijnen (circa 600 meter), verschil in maatvoering tussen de twee lijnen (ashoogte 99 meter in plaats van 46 meter) en verschil in onderlinge afstand van de turbines (circa 340 meter in plaats van 185 meter) is na herstructurering sprake van twee duidelijk onderscheiden kortere rijen windturbines die in een precieze lijn in elkaars verlengde liggen.

De nieuwe opstelling volgt met dezelfde precisie de structuurlijn die ook de huidige opstelling kenmerkt.

Landschappelijke effecten
De opschaling heeft een aantal in het oog springende gevolgen:
- doordat de turbines hoger worden, zijn ze van een grotere afstand zichtbaar;
- de opstelling zal uit minder turbines bestaan;
- er ontstaan twee onderscheidende lijnen windturbines die in elkaars verlengde staan: zes grotere nieuwe en zeven bestaande met een duidelijke tussenruimte;
- doordat de rotordiameter toeneemt, van 43 meter naar 100 meter, komen de nieuwe turbines op een evenwichtige, grotere afstand tot elkaar te staan (zonder verlenging van de totale lijn);
- een tweede gevolg van de toegenomen rotordiameter is dat de turbines langzamer zullen draaien. Dit wordt over het algemeen ervaren als een rustiger beeld in het landschap;
- de nieuwe turbines sluiten qua hoogte aan op de minimumdimensies van de windturbines die in Windpark Wieringermeer gerealiseerd mogen worden. De te behouden molens zijn aanzienlijk kleiner, waardoor de lijn in Groetpolder ook onderscheidend blijft ten opzichte van de Wieringermeer.

In figuur 5.2 is de herstructurering in relatie tot de (beoogde) opstellingen in Wieringermeer weergegeven.

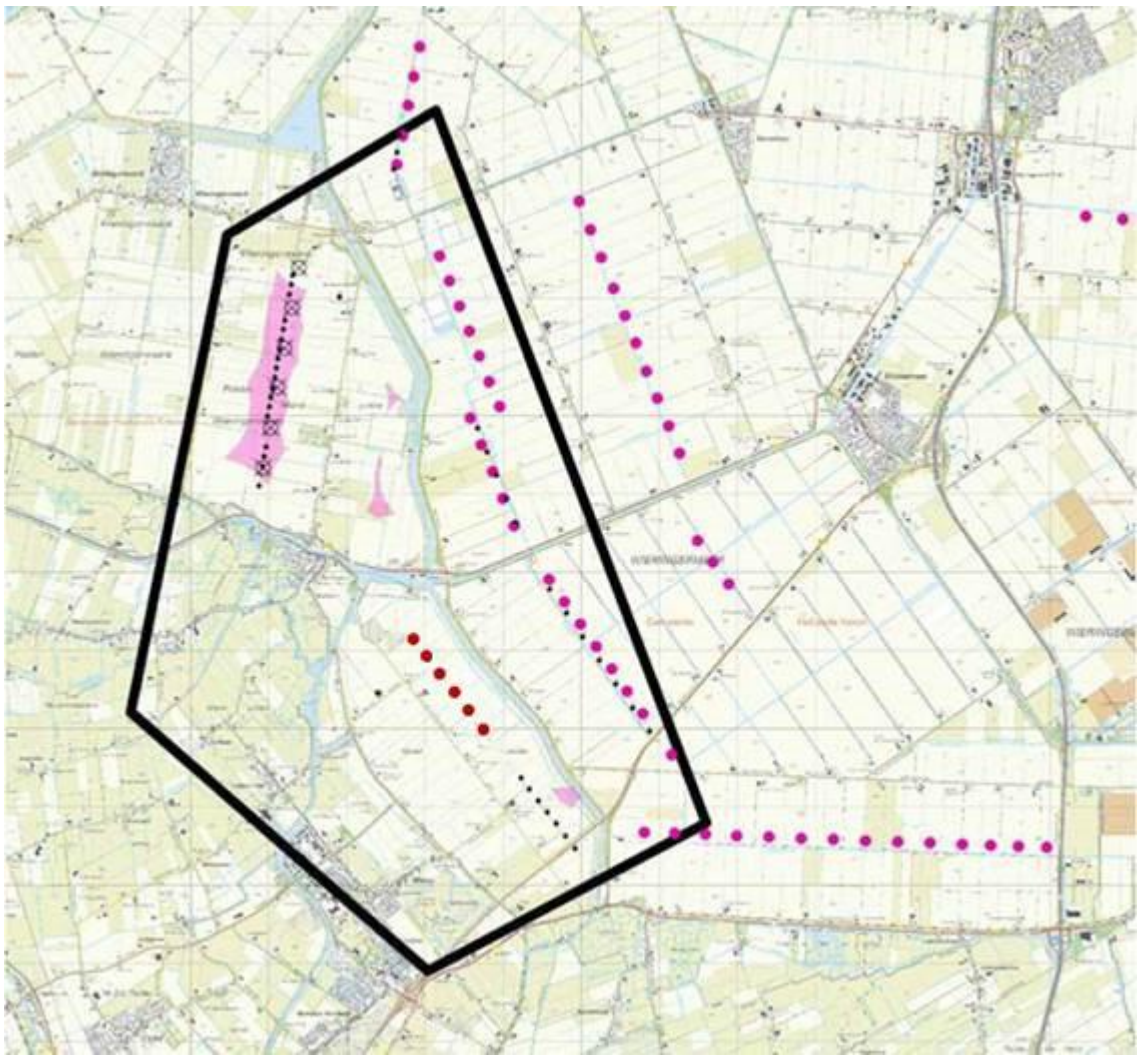

Figuur 5.2 Herstructurering Windpark Groetpolder in samenhang met Wieringermeer

Zichtbaarheid
Turbines vormen door hun hoogte visuele herkenningspunten of bakens in het landschap. Cluster- en lijnopstellingen van grote turbines vormen markante patronen en creëren beelden die nabijgelegen andere landschapselementen en –structuren kunnen accentueren.
Het is gewenst dat de (visuele) verhoudingen tussen de ashoogte en de rotordiameter een fraai en evenwichtig beeld opleveren. Uit belevingsonderzoek bij passanten en omwonenden komt naar voren dat een verhouding tussen ashoogte en rotordiameter tussen 1: 0,8 en 1: 1,2 als evenwichtig ervaren wordt. Bij een veel lagere verhouding lijkt de rotor te groot voor de mast en ontstaat het beeld dat de turbinebladen 'te dicht' bij de grond komen. De windturbines in dit project hebben een ashoogte van 99 meter en een rotordiameter van 100 meter. Daarmee is de verhouding ashoogte - rotordiameter 1: 1,01 en dat is dus zeer goed in verhouding.

Ten behoeve van de planontwikkeling zijn visualisaties opgesteld die een beeld geven van zowel de huidige als toekomstige situatie. Voor de opnamen is een aantal standpunten genomen van waaruit zicht is op het windpark. In figuur 5.3 zijn de locaties van deze zichtpunten weergegeven en in de daaropvolgende figuren de visualisaties. Zie ook de bijlage visualisaties.

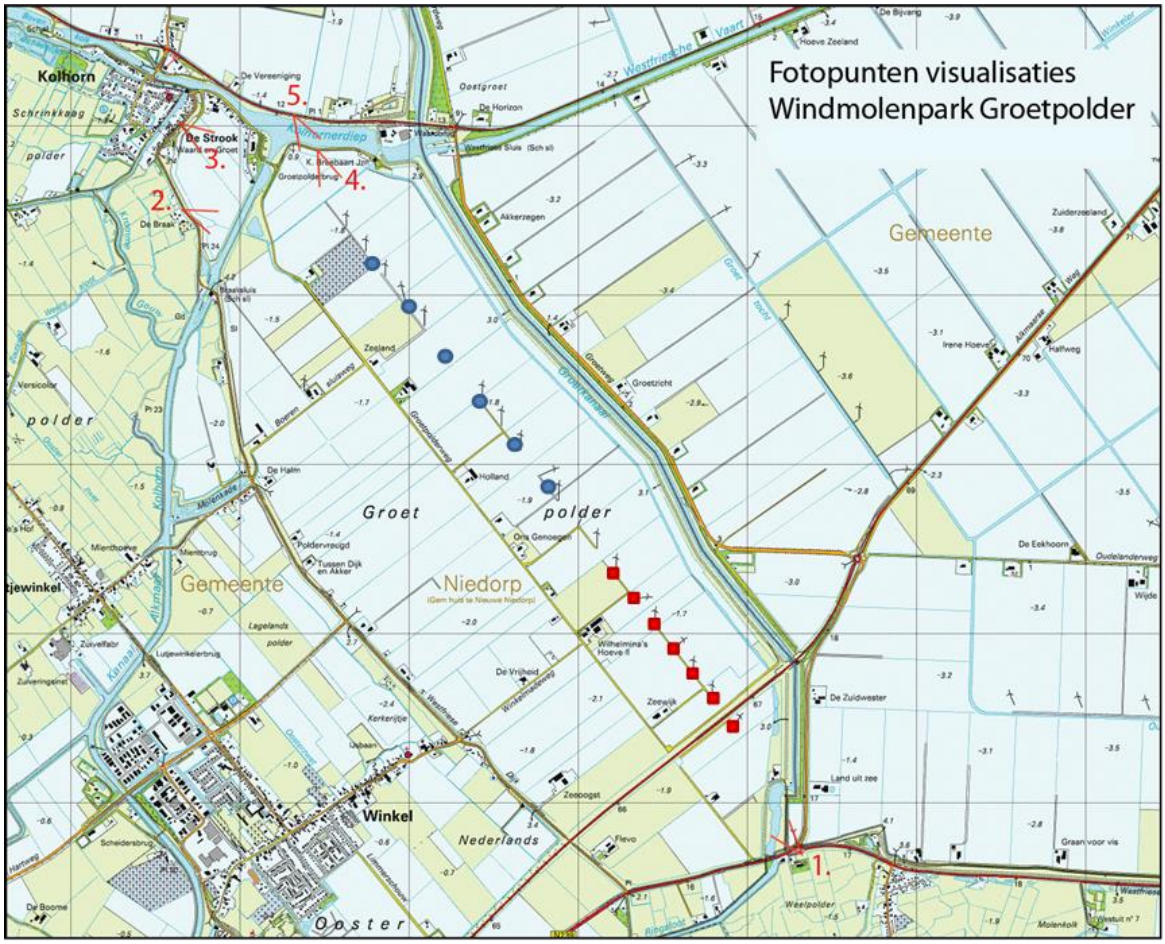

Figuur 5.3 Fotopunten visualisaties

Figuur 5.4 Visualisatie toekomstige situatie, fotopunt 1 Koggenrandweg zuid

Figuur 5.5 Visualisatie toekomstige situatie, fotopunt 2 Westfriesedijk

Figuur 5.6 Visualisatie toekomstige situatie, fotopunt 3 Westfriesedijk Kolhorn

Figuur 5.7 Visualisatie toekomstige situatie, fotopunt 4 Zeeslusidijk

Figuur 5.8 Visualisatie toekomstige situatie, fotopunt 5 Havenweg N248

De opschaling heeft zowel positieve als negatieve effecten op het landschap van de Groetpolder en omgeving.

- De nieuwe turbines zijn zeer zorgvuldig in dezelfde lijn geplaatst als de bestaande turbines, daarmee wordt de structuur van de Groetpolder benadrukt (de ontginningsas van de polder en de landschappelijke oriëntatie van de polder).
- Door het duidelijk scheiden van de opstelling in twee delen met voldoende tussenruimte en voldoende groot verschil in dimensies van de turbines is een herkenbaar onderscheid tussen de bestaande te behouden lijn en de nieuwe lijn windturbines. Hiermee wordt een rommelig beeld voorkomen.
- Voor de nieuwe turbines is onderzocht op welke wijze de relatie met Windplan Wieringermeer gelegd kan worden. Door een zo groot mogelijk onderscheid te maken blijft Windplan Wieringermeer als zelfstandig element goed herkenbaar. Om tot zinvolle herstructurering over te kunnen gaan is anderzijds een turbine van voldoende afmeting noodzakelijk. De onderkant van de dimensies van de windturbines die de dichtstbijzijnde lijnopstelling van Windplan Wieringermeer mogelijk maakt, is minimaal nodig om tot zinvolle en financieel rendabele herstructurering over te gaan. De minimaal benodigde dimensies komen dicht in de buurt van de ondergrens van de dichtstbijzijnde turbines in Wieringermeer. Vervolgens is gekeken of een grotere afstand tot de Wieringermeer aangehouden kan worden. Dit is landschappelijk ongewenst, omdat de turbines dan niet langer in één lijn staan met de bestaande turbines in de Groetpolder. Ook heeft inpassing op grotere afstand van de Wieringermeer meer effecten voor de omgeving. Zo moet nieuwe infrastructuur aangelegd worden en ontstaan op een nieuwe locatie effecten voor de leefomgeving. Tot slot kan een eventueel een groter onderscheid met de windturbines in Wieringermeer bereikt worden door de turbines in de Groetpolder van een andere kleur te voorzien. Deze aspecten afwegend heeft het landschappelijk de voorkeur in deze situatie om de nieuwe turbines te laten aansluiten op de windturbines in de Wieringermeer. Qua dimensies is gekozen om de ashoogte op het minimumniveau van Wieringermeer vast te leggen, zodat de windturbines in de Groetpolder zeker niet groter worden dan de dichtstbijzijnde windturbines in Wieringermeer. In Groetpolder wordt een turbine van 2,5 MW mogelijk gemaakt, waar Wieringermeer een turbine in de 3 tot 4 MW klasse mogelijk maakt. Dit leidt er toe dat de nieuwe turbines qua beeld zullen aansluiten op de windturbines in de Wieringermeer en de bestaande turbines duidelijk van een andere orde zijn.
- Doordat de opstelling uit minder turbines bestaat, die langzamer ronddraaien geeft de opstelling, zeker op korte waarnemingsafstanden (tot 2 km afstand), een rustiger beeld.
- De toegenomen hoogte betekent dat de opstelling vanaf grotere afstanden zichtbaar zal zijn. De opschaling is een weerspiegeling van een trend in het Nederlandse landschap waar kleine windturbines vervangen worden door geclusterde grotere turbines.

Conclusie

Het windpark zal na opschaling op grotere afstand van de opstelling worden waargenomen dan in de huidige situatie. Juist op deze grote afstand wordt het windpark als een klein element aan de horizon waargenomen. In het gebied waar de turbines nu al zichtbaar zijn, zullen hogere turbines te zien zijn. Op kortere afstand is het echter lastig in te schatten hoe ver de afstand is tot de windturbine en (daardoor) is het ook moeilijk te bepalen hoe hoog de turbine is. Het blijft bij een constatering dat er windmolens te zien zijn.

Op de korte afstanden (tot 2,5 km van het windpark) worden de positieve effecten van de opschaling beter ervaren. De afgenomen rotatiesnelheid van de rotor, de vermindering van het aantal turbines, grotere tussenruimtes en de landschappelijke leesbaarheid leiden tot een rustiger beeld dan in de huidige situatie.

In de afweging van de gevolgen, op zowel korte als lange waarnemingsafstand, is de opschaling van het windpark landschappelijk gezien acceptabel. De toegenomen zichtbaarheid van het windpark wordt met name op grotere afstand ervaren en juist op die afstand komt het windpark nauwelijks ‘los’ van de horizon. Op kortere afstand overheersen de positieve aspecten van de opschaling in de beeldvorming. De conclusie is dat de opschaling van het windmolenpark in

relatie tot het landschap aanvaardbaar is.

4.5 Radarverstoring

Windturbines kunnen radarbeelden verstoren. In de omgeving van militaire en burger luchtvaartterreinen, radars en bakens geldt regelgeving ten aanzien van obstakelvrije vlakken. Dit is van belang voor de veiligheid en efficiëntie van het vliegverkeer. Ook het ministerie van Defensie gebruikt de radarsystemen om het Nederlands grondgebied te kunnen beschermen.

Radartoetsingsgebieden

Rondom de zeven radarposten van het ministerie van Defensie zijn toetsingsgebieden aangewezen. Deze gebieden zijn beschreven in regels onder het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) die op 1 oktober 2011 in werking zijn getreden. Daarmee zijn de in 2006 door de Staatssecretaris van Defensie aan gemeenten bekend gemaakte toetsingsgebieden vervallen. De nieuwe toetsingsplicht maakt onderscheid in windturbines enerzijds en gebouwen en andere bouwwerken anderzijds. Dit is nodig, omdat windturbines een grotere kans hebben radars te verstoren. Plannen voor windturbines zijn toetsingsplichtig indien zij zijn gepland op een afstand van minder dan 75 km van één van de 7 radarposten en indien de tiphoogte van de wieken de opstelhoogte van die radarinstallatie met een bepaalde hoogte overstijgt.

Betekenis voor het initiatief

Het bouwplan bevindt zich binnen 75 km toetsingszone van één van de radars van het MASS verkeersleidingsradarnetwerk en binnen de 75 km toetsingszone van de MPR gevechtsleidingsradar opgesteld bij Wier. Er geldt ter plaatse van het zoekgebied een hoogteaanduiding van 89m ten opzichte van NAP.
Voor het nieuwe plan wordt op dit moment door TNO nog onderzoek verricht naar de radarverstoring. Naar verwachting leidt het windpark niet tot onaanvaardbare radarverstoring.

4.6 Slagschaduw

Schaduweffecten van een draaiende windturbine kunnen hinder veroorzaken bij mensen. De flikkerfrequentie, het contrast en de tijdsduur van blootstelling zijn van invloed op de mate van hinder die ondervonden kan worden. Ten behoeve van de planontwikkeling is onderzoek verricht naar slagschaduwhinder[4]. Het onderzoek wijst uit dat wanneer de norm uit de *Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer* ‘streng’ wordt geïnterpreteerd (maximaal toelaatbare slagschaduwhinder 5 uur en 40 minuten), normoverschrijding bij 19 van de 21 getoetste woningen kan plaatsvinden.

Om slagschaduwhinder te voorkomen zullen voor een beperkt aantal uren per jaar meerdere turbines op bepaalde tijdstippen moeten worden stilgezet, om te voldoen aan artikel 3.12 van de *Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer.* Wanneer alle slagschaduwhinder wordt vermeden op de gevoelige objecten binnen de contour van 5,7 uur, dan is het berekende gemiddeld totaal aantal uren stilstand voor het park jaarlijks 146 uur, wat overeenkomt met 0,3% van de berekende jaarlijkse operationele tijd.

[4] Herstructurering Windpark Groetpolder, onderzoek naar slagschaduwhinder, Sweco, 11 mei 2016

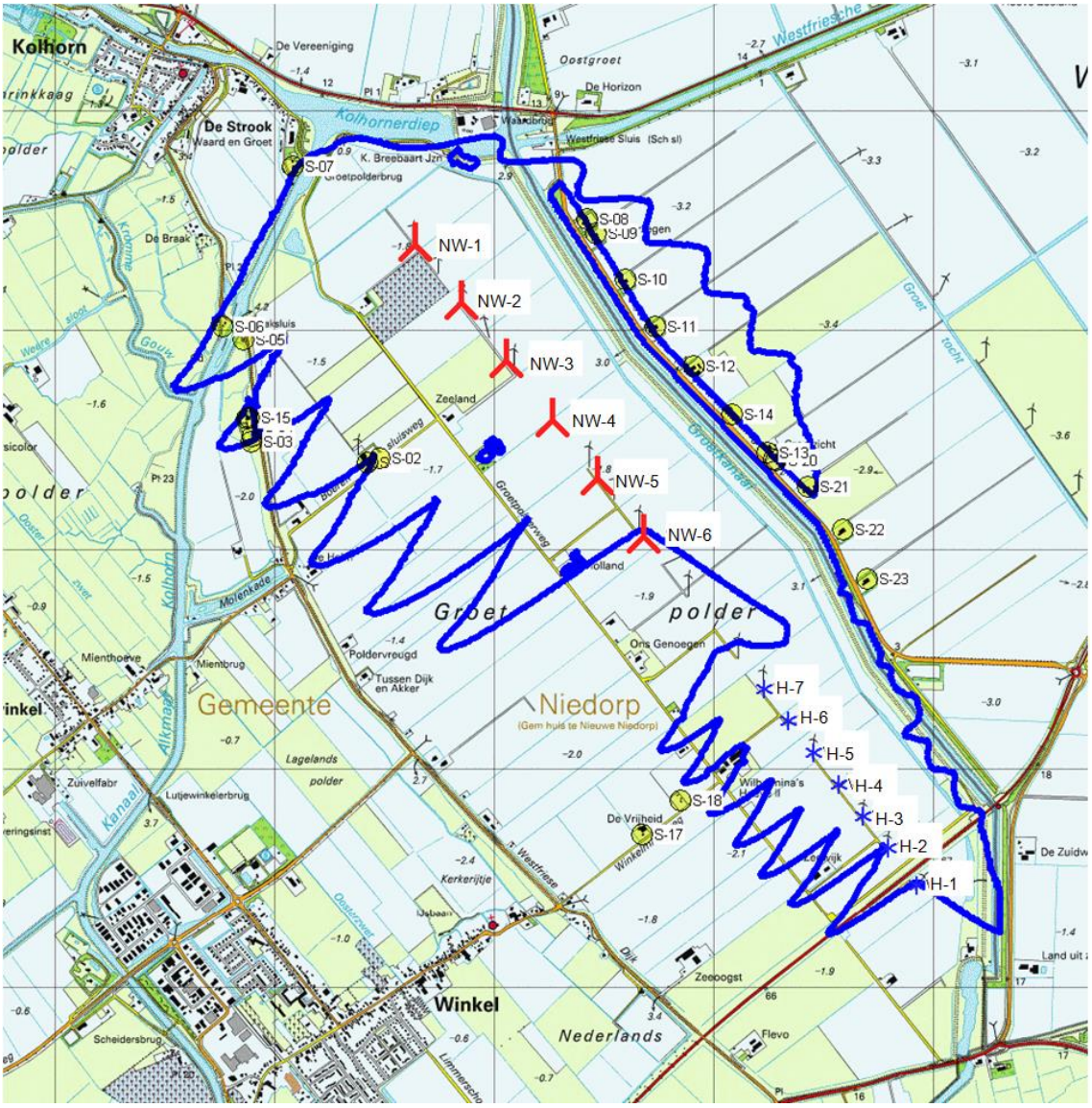

Figuur 5.9: Slagschaduwduur. De blauwe contour betreft de contour behorende bij 5,7 uur per jaar slagschaduw

Samenvattend kan worden gesteld dat, uitgaande van toetsing aan het Activiteitenbesluit en de *Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer*, de locatie niet tot belemmeringen leidt inzake slagschaduwhinder. Wel is een stilstandvoorziening voor de nieuwe windturbines nodig.

4.7 Externe veiligheid

Bij planologische projecten in het kader van de Wet ruimtelijke ordening moet een toetsing aan het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) uitgevoerd worden. Windturbines zijn geen BEVI-plichtige objecten. De windturbines zijn gecertificeerd conform de voornorm NVN 11400_0 en de Europese norm IEC 61400_2 en voldoen daarmee aan alle in Nederland gangbare veiligheidseisen en –normen. Wel bestaan er beleidsregels ten aanzien van het plaatsen van windturbines.

Activiteitenbesluit

De risicocontouren van de nieuwe turbines zijn conform het Handboek Risicozonering windturbines:

- De PR = 10^{-6} per jaar contour bedraagt 216 meter, uitgaande van de maximale werpafstand.
- De PR = 10^{-5} per jaar contour bedraagt 50 meter.

In het Activiteitenbesluit is vastgelegd dat binnen de contour van 10^{-5} rond een windturbine, geen bebouwing ten behoeve van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten is toegestaan en binnen de contour van 10^{-6} geen bebouwing van kwetsbare objecten. Het plan voldoet hieraan.

Wegen
De wegen in de Groetpolder zijn in beheer bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Voor plaatsing langs deze wegen gelden geen normen. Om het individuele passantenrisico en het maatschappelijk risico te toetsen kan aangesloten worden op de beleidsrichtlijn die Rijkswaterstaat hanteert voor plaatsing langs rijkswegen. Rijkswaterstaat hanteert in principe een afstand van minimaal 30 meter tussen de rand van de verharding tot een rijksweg met daarnaast de wens dat rotorbladen niet over verharding draaien. Indien hieraan wordt voldaan, is geen nader onderzoek nodig.

Toetsing van de ontwikkeling aan deze richtafstanden zou betekenen dat minimaal 50 meter afstand aangehouden wordt tot omliggende wegen. De rotordiameter is immers 100 meter, dus door 50 meter afstand aan te houden zal geen overdraaiing over wegen plaatsvinden. Binnen 50 meter afstand bevinden zich alleen de ontsluitingswegen van de windturbines zelf. Deze wegen zijn enkel voor beheer en onderhoud van de turbines noodzakelijk en kunnen niet door overig (doorgaand) verkeer worden gebruikt. Daarmee is geen sprake van risico voor wegen.

Gevaarlijke stoffen
Uit de Risicokaart (bron: www.risicokaart.nl) blijkt dat de N242 geen aandachtspunt is uit oogpunt van veiligheid. Bovendien ligt deze weg op aanzienlijke afstand van de nieuwe windturbines.

Indirecte risico's
De plaatsing van windturbines kan het externe veiligheidsrisico van een bedrijf vergroten. Indien een onderdeel van een windturbine een inrichting raakt waar risicovolle activiteiten plaatsvinden, kan een domino-effect ontstaan. Daarom is beoordeeld welke risicovolle activiteiten in de omgeving plaatsvinden. In het Handboek Risicozonering windturbines is de maximale werpafstand berekend voor de situatie met een afbrekend rotorblad bij twee keer het nominale toerental. Voor een 2,5 MW turbine op een ashoogte van 99 meter kan hieruit een maximale werpafstand van 570 meter worden geïnterpoleerd. Hierbij moet worden opgemerkt dat bij moderne windturbines een overtoeren situatie zeldzaam aangezien deze windturbine s zijn uitgerust met een pitch systeem per rotorblad en een variabel toerental. Hierdoor wordt ook bij hoge windsnelheden een nominaal toerental gehanteerd. Omdat het handboek nog niet is berekend op deze situaties is in deze notitie nog gerekend met de scenario's uit het handboek .Hierdoor is sprake van een worst-case inschatting.

Ten noordoosten van de Groetpolder ligt een ondergrondse hoge druk aardgasleiding van Gasunie met een maximale werkdruk van 40 bar. Het plaatsgebonden risico van deze leiding is bepaald op 0 meter. De gasleiding bevindt zich buiten de maximale werpafstand, zodat geen sprake is van invloed op het veiligheidsrisico van de leiding.

Aan de Groetweg 25 te Middenmeer, ten noordoosten van de Groetpolder, bevindt zich een gasstation. De installatie ligt buiten de maximale werpafstand, zodat geen sprake is van toename van het externe veiligheidsrisico van de inrichting.

Aan de Havenweg 14 te Kolhorn, ten noorden van de Groetpolder, bevindt zich het AVIA tankstation van Marees en Kistemaker B.V. De installatie ligt buiten de maximale werpafstand, zodat geen sprake is van toename van het externe veiligheidsrisico van de inrichting.

Gezien de afstand tot de windturbines en het feit dat in de huidige situatie op dezelfde afstand windturbines aanwezig zijn, kan geconcludeerd worden dat herstructurering van de windturbines niet leidt tot vergroting van de indirecte risico's voor omliggende inrichtingen.

Conclusie
Gelet op het voorgaande zijn er geen belemmeringen in het kader van externe veiligheid. Het initiatief voldoet aan zowel de huidige als aangekondigde wet- en regelgeving en beleidsregels ten aanzien van risicozonering bij windturbines.

4.8 Water

Het project leidt tot een toename aan verharding. In onderstaand overzicht is indicatief de maximale netto toename berekend. De exacte toename aan verharding zal na de uitwerking van het definitieve inrichtingsplan bekend zijn. Op basis daarvan zal met het waterschap de compensatie worden bepaald.

onderdeel	afmeting	opp (m2)	aantal	m2
Kraanopstelplaatsen	30 x 40	1.200	6	7.200
fundament windturbine	17 m diameter	227	6	1.362
trafohuisjes	circa 3 x 3	9	6	54
Verlenging pad van Bruggen	circa 70 m x 4	280	1	280
pad Breebaart	circa 220 m x 4	880	1	880
Totaal nieuwe verharding				*9.776*
sloop bestaande fundamenten		65	9	-585
sloop bestaande trafos		6	9	-54
Saldo toename verharding				**9.137**
te compenseren wateroppervlak			***7%***	***640***

De turbines staan ieder op een onderheide betonnen plaat met een diameter van circa 15 tot 20 meter. De huidige turbines staan eveneens op een fundering. Deze funderingen worden verwijderd. Bij elke turbine wordt een kraanopstelplaats gerealiseerd. Daarnaast worden de bestaande onderhoudspaden verlengd en waar nodig worden nieuwe paden aangelegd of bestaande paden verlengd om toegang te verkrijgen tot alle nieuwe locaties. Het project leidt tot een maximale toevoeging van 9.137 m^2 verharding.

De toename aan verhard oppervlak wordt gecompenseerd. In overleg met het Hoogheemraadschap (zie bijlage 1) is de benodigde hoeveelheid waterberging bepaald. Het Hoogheemraadschap hanteert een bergingseis van 7 % in de Groetpolder. Dit betekent dat 7 % van de toename aan verhard oppervlak in het plangebied gecompenseerd moet worden in de vorm van additioneel open water. Dit betekent dat het project leidt tot een maximale bergingsopgave van 640 m^2 (7 % van 9.137 m^2). Deze waterberging wordt binnen het peilgebied gerealiseerd, op een nader met het waterschap af te stemmen wijze.

De windturbines en overige verhardingen worden niet aangesloten op het riool. Hemelwater dat op de funderingsplaten valt, stroomt - net als in de huidige situatie - direct af naar de omliggende bodem. Er vindt geen extra vervuiling van het hemelwater plaats, waardoor geen zuivering nodig is. De onderhoudspaden en serviceplaatsen worden immers slechts zeer incidenteel gebruikt.

In de omgeving van het plangebied komen watergangen voor ten behoeve van onder meer de afwatering van het gebied. Bij de situering van de turbines is rekening gehouden met deze watergangen, deze zullen dan ook niet verlegd of gedempt hoeven te worden. De ontwikkeling brengt geen beperkingen met zich mee voor beheer en onderhoud van de waterwegen en/of oevers.

Het windpark heeft geen effect op de waterhuishouding van het gebied. Ten behoeve van de aanleg van het windpark zijn wel enkele tijdelijke kruisingen met een watergang middels een dam met duiker gewenst. Dit wordt afgestemd met het Hoogheemraadschap.

4.9 Bodem

De turbines worden gebouwd op een betonnen funderingsplaat met een diameter van circa 15 meter. De funderingsplaat wordt onderheid, zodat geen zettingsverschijnselen zullen optreden. Voor aanvang van de bouwwerkzaamheden zal aan de gemeente een funderingsplan worden voorgelegd.

Tijdens de aanlegfase kan het nodig zijn om rond iedere turbine tijdelijk te bemalen. Er zal geen permanente bemaling nodig zijn. Er is dan ook geen permanente invloed op het grondwater.

Op basis van artikel 8, lid 3 van de Woningwet is een bodemonderzoek alleen noodzakelijk voor bouwwerken waarin voortdurend of nagenoeg voortdurend mensen zullen verblijven. Een windturbine is hier niet voor bedoeld, zodat een bodemonderzoek niet noodzakelijk is. In het plangebied zijn geen verontreinigingen bekend (bron: www.bodemloket.nl) en deze worden gezien het historische (agrarische) gebruik ook niet verwacht. In het kader van het archeologisch onderzoek zijn boringen verricht. Bij deze boringen zijn geen bijzonderheden aangetroffen die duiden op mogelijke verontreiniging.

4.10 Luchtkwaliteit

De Wet milieubeheer geeft aan dat bij ruimtelijke procedures zorgvuldig moet worden gekeken naar de luchtkwaliteit tijdens het plan- en besluitvormingstraject verbonden aan planologische procedures.

Tijdens de plaatsing van de windturbines is er tijdelijk meer verkeer als gevolg van de aanvoer van bouwmaterialen en turbineonderdelen. Dit verkeer maakt gebruik van de openbare weg en is te verwaarlozen ten opzichte van de bestaande verkeersstromen. In de exploitatiefase is er uitsluitend sprake van incidenteel verkeer ten behoeve van onderhoud. Ook deze toename is verwaarloosbaar ten opzichte van het bestaande verkeer, zeker aangezien ook in de huidige situatie onderhoudsverkeer naar de windturbines plaatsvindt. Als gevolg hiervan is geen nader onderzoek naar de verkeersaantrekkende gevolgen van de windturbines noodzakelijk. De windturbines stoten geen rookgassen of andere schadelijke stoffen uit die de luchtkwaliteit negatief kunnen beïnvloeden. Integendeel, door de productie van schone energie draagt het project indirect bij aan verbetering van de luchtkwaliteit.

4.11 Archeologie

Voor de herstructurering van Windpark Groetpolder is archeologisch onderzoek uitgevoerd[5] in verband met een voorgenomen opschaling van het windpark in de Groetpolder.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het neolithisch landschap kan worden gekenmerkt als een wad-/kwelderlandschap dat wordt doorsneden door kreken. De mens exploiteerde met name de hoge oevers langs de kreken. Gedurende een langere tijd is sprake geweest van een geringe toevoer van sediment; in deze periode is onder invloed van vegetatie een bodemhorizont ontstaan. Op de lagere delen van het landschap vormde zich in dezelfde periode een moeras waarin veen werd gevormd. Sporen van bewoning kunnen dan ook worden verwacht op de hogere delen van het toenmalige landschap, de kreekoevers.

Tijdens het booronderzoek is slechts in één boring een puntje houtskool waargenomen in de vegetatiehorizont. Deze zogenaamde archeologische indicator zou mogelijk kunnen wijzen op

[5] Herstructurering windpark Groetpolder, update archeologie, 10 mei 2016 en Archeologisch onderzoek Ontwikkeling Windpark Groetpolder Gemeente Niedorp (N-H), Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen, Grontmij Archeologische Rapporten 967, concept, 15 september 2010

de aanwezigheid van archeologische resten. De vegetatiehorizont vertoonde verder geen sporen van betreding of bewerking of andere archeologische indicatoren.

Op grond van de resultaten van het onderzoek wordt het volgende advies gegeven.

- De locaties van de windturbines 1 tot en met 5 (de noordwestelijke turbines) vrij te geven voor het aspect archeologie.
- De graafwerkzaamheden bij de locatie van de windturbine 6 archeologisch te begeleiden. Deze locaties bevatte weliswaar geen archeologische indicatoren maar heeft wel een bodemopbouw waar bewoning mogelijk is geweest in het Neolithicum. Dat in ogenschouw nemende, wordt geadviseerd de locaties. Tijdens archeologische begeleiding dient rekening te worden gehouden dat bij het aantreffen van archeologische waarden, de locatie middels een Definitief Onderzoek (opgraving) geheel onderzocht moet gaan worden. De bevoegde overheid dient in deze een selectiebesluit te nemen.

Het nu uitgevoerde veldwerk betreft een steekproef, dat houdt in dat het te allen tijde mogelijk blijft dat er bij graafwerkzaamheden in het deel dat nu al kan worden vrijgegeven, het noordelijk deel van het plangebied, toch archeologische of cultuurhistorische waarden, vondsten en/of sporen worden aangetroffen. In dat geval dient direct contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag in het kader van de wettelijke meldingsplicht (Monumentenwet 1988, art. 53 en 54).

5 Economische uitvoerbaarheid

Het project wordt op particulier initiatief ontwikkeld. De particuliere ontwikkelingsmaatschappij draagt de kosten voor de realisatie van de windturbines. De ontwikkelende partij heeft met de eigenaren van de grond overeenkomsten gesloten. Aan de realisatie van het initiatief en de toekomstige exploitatie zijn voor de provincie of de gemeente geen (directe) kosten verbonden.

De initiatiefnemer verklaart zich bereid om met de Provincie een overeenkomst te sluiten over compensatie van eventueel toe te kennen planschade.

De ontwikkelende partij wordt in staat geacht de ontwikkeling te kunnen realiseren. De kosten voor de realisering worden met de waardevermeerdering van de grond en exploitatie van de windturbines terugverdiend.

Op grond van artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dient voor gronden waar een bouwplan is voorgenomen een exploitatieplan te worden vastgesteld. Een windturbine is echter geen bouwplan in de zin van het Besluit ruimtelijke ordening, zodat een exploitatieplan bij deze omgevingsvergunning niet aan de orde is. Om deze reden wordt geen exploitatieplan vastgesteld.

6 Procedure omgevingsvergunning

6.1 Algemeen

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) onderscheidt twee voorbereidingsprocedures: de reguliere procedure en de uitgebreide procedure. Regel bij het bepalen van de te volgen procedure is dat de reguliere voorbereidingsprocedure wordt gevolgd, tenzij anders is bepaald. In artikel 3.10 van de Wabo is opgenomen dat een activiteit die in strijd is met het bestemmingsplan de uitgebreide voorbereidingsprocedure moet volgen. Voor voorliggend project wordt dus de uitgebreide procedure gevolgd.

De bevoegdheid om de omgevingsvergunning voor gebruik in strijd met het bestemmingsplan te verlenen ligt bij het College van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland. Vooraf zal provinciale staten van Noord-Holland een verklaring van geen bedenkingen afgeven.

6.2 Voorbereiding

In het kader van artikel 6.18 van het Besluit omgevingsrecht dient vooroverleg plaats te vinden met de overheidsinstanties waarvan de belangen in het geding zijn bij de ontwikkeling.

6.3 Besluitvorming

De uitgebreide Wabo procedure kent een doorlooptijd van 26 weken en kan eenmaal verlengd worden met zes weken. Op deze procedure is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Voordat een besluit wordt genomen, legt de vergunningverlenende instantie het ontwerpbesluit, de ontwerp verklaring van geen bedenkingen met de overige relevante stukken (waaronder de ruimtelijke onderbouwing) zes weken ter inzage.

Eenieder heeft dan de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Bij de besluitvorming op de omgevingsvergunning worden de zienswijzen beoordeeld. Als de omgevingsvergunning wordt verleend, treedt deze in werking na bekendmaking van het besluit. Op dat moment vormt de omgevingsvergunning de basis om af te wijken van het bestemmingsplan.

6.4 Beroep

Na bekendmaking van het besluit is het voor iedere belanghebbenden mogelijk om beroep in te stellen.

Bijlage 1

Uitgangspunten Hoogheemraadschap

E-mail van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier met uitgangspunten voor opschaling windpark Groetpolder d.d. 12 november 2010

Van: Bouwes, Wim [mailto:W.Bouwes@hhnk.nl]
Verzonden: vrijdag 12 november 2010 9:45
Aan: Wit, Franca
Onderwerp: Windmolens Groetpolderweg

Hoi Franca,
Van Ruud Wagenaar heb ik jouw mailtje ontvangen waarin je vraagt wat het compensatiepercentage is voor de windmolens aan de Groetpolderweg en in hoeverre de ondergrondse verbreding gevolgen heeft voor de waterberging.
Het compensatiepercentage binnen de Groet en Braakpolder bedraagt 7%. In totaal zal dus 7% van de totale verhardingstoename moeten worden gecompenseerd in de vorm van het graven van additioneel oppervlaktewater. Omdat de verbreding begint op 1,5 meter onder het maaiveld is het verlies aan berging verwaarloosbaar. Hier zullen dan ook geen compenserende maatregelen voor hoeven te worden getroffen.
Ik vertrouw erop je hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.
Met vriendelijke groet,
Wim Bouwes
Adviseur Noordkop
Cluster Planadvies
Postadres:
Postbus 130
1135 ZK Edam
Bezoekersadres:
Lingerzijde 41, Edam
Tel: 0299-391441
E-mail: w.bouwes@hhnk.nl

Steun de waterschappen. Kijk op www.waterbestendig.nl

Proclaimer:

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier streeft naar een optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van vragen. Mocht deze mail toch niet voor u bestemd zijn, wilt u dan de afzender hiervan op de hoogte stellen?

Verzoeken om officiële beslissingen kunnen alleen per mail worden ingediend wanneer de mogelijkheid daartoe op de website van het hoogheemraadschap (www.hhnk.nl) is opengesteld. U gebruikt het daarvoor bestemde webformulier of mailadres. U kunt alleen rechten ontlenen aan de informatie in deze e-mail en de eventueel meegezonden bestanden als dat blijkt uit het bericht en het bericht en/of de bijlage is verzonden door of namens de daartoe bevoegde persoon.

Middenmeer 02-04-2017

Van : W.F.J.Metz
Groetweg 17
1775 PL Middenmeer

INGEKOMEN - 4 APR. 2017

Onderwerp: Bezwaarschrift Windpark Groetpolder B.V. Groetpolderweg 9 te Lutjewinkel
Zaaknummer 899824

- Herstructureringsbeleid

Het herstructureringsbeleid is wel op een zeer creatieve manier toegepast zelfs zo creatief dat dit absoluut afbraak doet en ook nooit de bedoeling geweest kan zijn aan het zo zorgvuldig opgesteld beleid voor herstructurering.
Één van de doelen van de herstructurering is mindermolens waardoor er meerrust voor de omgeving ontstaat, hier ontstaat nu een situatie die precies het tegenovergestelde teweeg breng , 6 molens van 100m ashoogte die een laag toerental draaien en daar naast 7 molens van 46 m die in de ronde gieren zo hoog is het toerental in vergelijk met de grote molens, wat hier nu gecreëerd wordt is voor iedereen die dit ziet een gedrochten en is nooit de bedoeling van de herstructurering geweest om de situatie voor de omgeving te verslechteren.
Het kan absoluut niet zo zijn dat men eerst een lijn opstellening van 19 molens in tweeën knipt één stuk van 7 molens en één stuk van 12 molens en vervolgens de 12 molens in de herstructurering doet, en de andere 7 molens laten staan .
In dien dit wel mogelijk gemaakt zou kunnen worden dan dienen de 7 bestanden molens wel te voldoen aan de nieuwe regelgeving o.a afstand tot geluidsgevoelige objecten , akoestisch rapport,de afstand tussen 2 lijnen opstellingen,enz.
De huidige vergunning was verstrekt voor één lijn opstelling van 19 molens , deze vergunning is nu komen te vervallen er zijn nu 2 lijn opstelling 1 van 7 molens en 1 van 6 molens, er zouden daarom 2 nieuwe vergunningen aangevraagd moeten worden volgens de huidig geldende regelgeving.
Dit is niet gebeurd en daarom dienen de 7 oude molens verwijdert te worden.

Voor de Groetpolder dient het zelfde beleid te gelden als in de Waardpolder vervangen 2 voor 1 en wat niet geplaatst kan worden voor vervanging omdat er onvoldoende ruimte is, ergens anders plaatsen, of de windrechten in de windbank.
Zo is het in de Waardpolder gegaan dus zo hoort het ook in de Groetpolder te gaan .

- Provinviaalbeleid

In provincialenstukken staat de lezen dat de beste techniek dient in gezet te worden bij de keuze van de initiatiefnemers voor de Lagerwy L 100 molen is hier geen spraken van dat de beste techniek wordt ingezet de molen produceert maar 2,5 Mw een geluid van 106 Db.
Uit het akoestischrapport wat gemaakt is in opdracht van de Waardpolder voor de Senvion 3,4 m 114 blijkt dat deze molen een groter vermogen 3,4 Mw heeft en 104 Db aan geluid produceert .Deze 2 Db minder heeft een grote invloed op de omgeving waar nu waarschijnlijk net aan de L_{den} wordt voldaan blijft men met 2 Db minder ruim binnen de L_{den} norm,wat het woonklimaat voor omwonende ten goed komt.
Door de initiatiefnemers wordt hier ten onrechte niet het provincieaal beleid gevolgd, ik ben van mening dat de provincie dit dient af te dwingen er is n.l. een beter alternatief voor de Lagerwy molen.

- Akoestisch onderzoek

In het akoestisch onderzoek heeft men de berekeningen uitgevoerd met de gegevens op een ashoogte van 80 m (2.4.1 tabel 2.1).
Volgens het Activiteitenregeling milieubeheer geldend van 01-01-2017 t/m heden, reken- en meetvoorschrift windturbines onder punt 3.4.1 wordt als rekeneis gesteld dat de berekeningen op ashoogte moet plaats vinden dit is 99,5 m . Aan deze rekeneis is niet voldaan hier door is naar mijn inziens het akoestisch rapport onjuist, want het is zo hoe hoger het geluid wordt geproduceerd hoe verder het draagt. Om die reden is het aannemelijk dat er bij een aantal woningen niet aan de L_{den} en L_{nacht} norm wordt voldaan .

- Ruimtelijke onderbouwing t.b.v. omgevingsvergunning WABO

In de onderbouwing wordt aangegeven dat de onderlinge afstand tussen de nieuw te plaatsen molens 340 m bedraagt in de beleidskader wind op land 2014 blz 18 staat dat de afstand tussen twee lijn opstellingen minimaal 2,5 maal de onderlinge afstand van de nieuwe te plaatsen molens moet zijn dit zou dus 2,5 x 340 m = 850 m behoren te bedragen in het plan is deze afstand slechts 640 m hier mee voldoet men niet aan de beleidskader.

Onder punt 4.4 Landschap wordt melding gemaakt dat er aan de Boerensluisweg en Winkelmadeweg bijna geen bebouwing is 5 wooneenheden, aan de Wieringermeer kant staat volgens het rapport nagenoeg geen bebouwing, ik wil op merken dat hier 13 wooneenheden staan, om deze fouten conclusie zijn er naar mijn inziens ook geen berekeningen voor het akoestisch rapport gemaakt maar ook in de natuur toets is men gemaakts halve deze kant maar even vergeten goed onderzoek te doen.

- Natuurtoets

In de natuurtoets (pag 15) Aantasting vast rust-of verblijfplaatsen van vleermuizen, wordt gesproken dat er geen aanwezigheid is van vaste rust-of verblijfplaatsen voor vleermuizen, dit is een onjuiste conclusie aan de Groetweg bij verschillende woningen zijn rust en verblijf plaatsen van enkelen tot kleine kolonies vleermuizen die juist het water en de rietkragen van de Groetpolder gebruiken als foerageergebied. Ook dat er enkel akkerbouw in de Groetpolder is een omissie zeker gezien dat het bedrijf dat is gevestigd op de Groetpolderweg 1 een aantal hectares fruitbomen heeft, dit is een prima leef gebied voor vleermuizen en ook juist door de grootten bomen die hier staan.
Daarnaast lees ik niets in het rapport dat er in de rietkragen van het Groetkanaal bruine kiekendieven broeden en deze de rietkragen in de Groetpolder gebruik als foerageergebied dit zelfde geld voor de ransuilen die in de houtsingel van de Groetweg broeden en de Groetpolder als foerageergebied gebruiken zeker als het graan van het land is. Ook wil ik nog opmerken want ik ben van mening dat hier volledig aan voorbij wordt gegaan dat het Groetkanaal een ecologiseverbindingszone is tussen twee hoofdecologischezones die op hun beurt weer verbonden zijn met natura 2000, daarom wordt aan het Groetkanaal een hoge prioriteit gesteld om deze ecologiseverbindingszone goed te beschermen en intact te houden.

Hoogachtend.

W.F.J.Metz

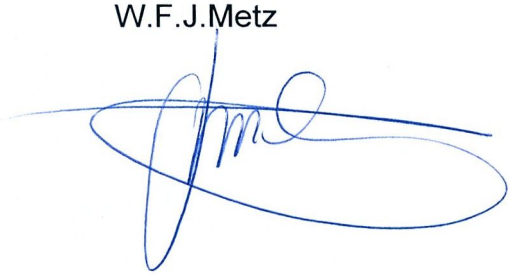

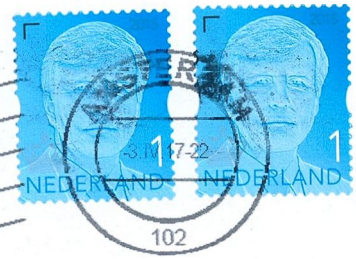

Gedeputeerde Staten van de Provincie-
Noordholland
t.a.v. S.Willemsen
zaaknummer 899824
Postbus 3007

Winkel, 6 april 2017

Gedeputeerde Staten van de
provincie Noord Holland
T.a.v. S.Willemsen
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Onderwerp: zienswijze m.b.t. ontwerp vergunning Windmolens Groetpolder BV.
zaaknummer 899824

INGEKOMEN - 7 APR. 2017

Geachte dames en heren,

Hierbij deel ik u mede dat ik mij niet kan verenigen met de ontwerp-vergunning voor Windmolens Groetpolder BV voor het bouwen van 6 windturbines en het tegelijkertijd laten bestaan van 7 oude turbines.

Bezwaargronden

1
Mijn primaire bezwaargrond is dat de provincie de in artikel 32 lid 4 ad g van de PRV vermelde afstandseis alleen van toepassing verklaart op de plaats van de 6 nieuw te bouwen turbines, terwijl voor de rest van de lijn oud planologisch recht van toepassing mag blijven. Hierdoor is het beschermende effect van de afstandseis volledig teniet gedaan. Ik acht dat onrechtmatig.Ik stel mij op het standpunt dat als voor een lijnopstelling wordt gekozen voor herstructureren de afstandseis geldt voor de gehele lijn, ook al kan wegens die eis van 32.4 PRV niet overal nieuw gebouwd worden. Dit houdt in dat de 7 oude turbines ook gesaneerd dienen te worden omdat ze allemaal op minder dan 600 meter van woonhuizen staan.
2
Indien deze primaire bezwaargrond wordt verworpen, stel ik mij subsidiair op het standpunt dat de afstand tussen de door het onderhavige besluit gecreëerde twee lijnopstellingen te klein is. De ARO heeft aangegeven dat twee lijnen op korte afstand van elkaar niet wenselijk is.
De Omgevingsdienst stelt dat de lijnen " duidelijk te onderscheiden" zijn doch enige onderbouwing dat dat voldoende zou zijn ontbreekt. In ieder geval is geen sprake van de vereiste " substantiële afstand".
In het beleidskader Wind op Land zijn ontwerpprincipes opgenomen waarbij de provincie aansluiting had kunnen en moeten zoeken.
Als deze ontwerpprincipes gevolgd zouden worden dan dient te worden geconcludeerd dat de gehanteerde tussenruimte minimaal 850 moet zijn Er is dan is geen ruimte voor de 7e en de 6e oude turbine en dan zouden alleen de eerste 5 oude turbines kunnen blijven staan.
3
Voorts stel ik mij op het standpunt dat de provincie in gebreke is gebleven in de bescherming van mij als omwonende.
Het door PS beoogde effect van de afstandseis tot woningen wordt vernietigd door het laten staan van 7 oude turbines, waardoor de geluidsbelasting bij mijn woning verdubbelt.
Dat is een zodanig onevenredige benadeling van mij t.o.v. de belangen van provincie en initiatiefnemers dat de beginselen van behoorlijk bestuur c.q. art. 3:4 Awb zijn geschonden.
4
De Omgevingsdienst suggereert in het ongedateerde stuk " motivering besluit ontwerp vvgb" dat de gemeente Hollands Kroon geen bezwaar heeft tegen deze herstructurering. Maar dat heeft de gemeente HK nimmer gezegd!

1- <u>De afstandseis van artikel 32 lid 4 PRV is ten onrechte niet op de gehele lijnopstelling toegepast.</u>

Windpark Groetpolder heeft gekozen voor opschaling van de bestaande lijnopstelling, hetgeen mogelijk is met inachtneming van de eisen van artikel 32 lid 4 van de PRV.
In de PRV is nergens vermeld dat die eisen alleen van toepassing zijn op het stuk waar het wegens diezelfde eisen mogelijk is nieuwe turbines te plaatsen, en dat voor de rest van de lijn oud recht mag blijven bestaan.

Ook als we kijken naar de ontstaansgeschiedenis van artikel 32.4 PRV en de in het Beleidskader WOL geformuleerde uitgangspunten dient te worden gesteld dat de constructie die hier is gecreëerd totaal strijdig is met deze uitgangspunten:
Verrommeling van het landschap tegengaan, verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en er met de 600 meter eis voor zorgen dat " de geluidsbelasting ruim onder de wettelijke norm van 47 dB Lden en 41 dB Lnight komt te liggen" (citaat van blz 10 van het Beleidskader WOL).
De provincie heeft in het geheel niet gemotiveerd waarom het op één lijnopstelling van toepassing verklaren van " nieuw" recht zowel als oud recht rechtmatig zou zijn, hetgeen in strijd is met artikel 3:46 Awb.
Langs de gehele lijnopstelling Groetpolder van 19 turbines staan woonhuizen op minder dan 600 meter.
Op de plaats van 12 turbines is het mogelijk 6 grote turbines te bouwen omdat daar huizen van aandeelhouders en participanten staan.
Op het stuk van de andere 7 turbines staan binnen 600 meter woonhuizen dus daar kan niet worden voldaan aan de afstandseis van artikel 32.4 PRV. Hieruit volgt dat Groetpolder zijn lijnopstelling van 19 turbines kan inruilen voor 6 nieuwe.

En hieruit volgt *niet* dat alleen op het stuk waarop bouwen mogelijk is artikel 32.4 PRV van toepassing kan worden verklaard en op het resterende stuk oude planologische rechten gehandhaafd kunnen blijven, zodat daar nog steeds woningen op minder dan 600 meter mogen staan. Noch de tekst noch de ontstaansgeschiedenis van de PRV geven aan dat het voor één lijnopstelling mogelijk is naar believen te putten uit deze twee alternatieven.

Dit temeer daar het gelijktijdig toepassen van deze twee verschillende rechtsgronden tot gevolg heeft dat het beoogde beschermende effect van de 600 meter eis uit 32.4 PRV wordt uitgeschakeld door het laten staan van die 7 turbines.

Hiervan staan er 2 op minder dan 600 meter van mijn woning (rechtsachter op resp 412 en 518 meter). Samen met de 6 nieuw te bouwen turbines, die linksachter op 606 meter van mijn woning komen, zorgen zij voor een geluidsbelasting van 46 Lden. En dat voor een polder waar het 's nachts doodstil is!

Deze 46 dB is dus beslist niet " ruim onder de wettelijke norm van 47 dB Lden ", en bovendien betekent deze 46 dB L den een verdubbeling van het huidige geluidsniveau.
(De huidige molens zijn vergund in 1998, toen een veel strenger regime gold dan sinds 2011 van toepassing is, nl een etmaalwaarde niet niet mocht worden overschreden t.o.v. het huidige jaargemiddelde). zie verder voetnoot 1 op blz 8).
Ik acht het hanteren van twee verschillende rechtsgronden voor 1 lijnopstelling onrechtmatig; een overheid die zo in één besluit zijn eigen beleid elimineert en mij daardoor opzadelt met een veel hogere geluidsbelasting handelt daarmee in strijd met het zorgvuldigheids- en evenredigheidsbeginsel.

Conclusie:
Bij de herstructurering van dit windpark is artikel 32 lid 4 PRV op de hele huidige lijnopstelling van toepassing hetgeen inhoudt dat alle 19 turbines moeten worden gesaneerd en slechts gebouwd kan worden waar woonhuizen op > 600 meter staan.

2- <u>De twee gecreëerde lijnopstellingen staan te dicht op elkaar.</u>

Laat ik vooropstellen dat dit plan zeker niet als goede ruimtelijke ordening kan worden gekwalificeerd.
In het volle zicht van de West-Friese Dijk, die evenwijdig aan de lijnopstelling loopt, ziet men bij dit plan 3.750 meter windturbines, bestaande uit 6 turbines met een tiphoogte van 150 meter, dan een klein stukje niets, en dan 7 turbines met een tiphoogte van 67,5 meter.
Deze turbines verschillen niet alleen in tiphoogte, maar ook in ashoogte, rotordiameter, verschijningsvorm, onderlinge afstand en draaisnelheid van de wieken. Tussen de oude en de nieuwe turbines zit slechts 600 meter.

In artikel 15 van de PRV is bepaald dat voor de ruimtelijke kwaliteit het gestelde in het beleidskader Wind op land als uitgangspunt dient.
Het beeld dat door deze constructie ontstaat is in strijd met die uitgangspunten van WOL: verrommeling tegengaan en de landschapskwaliteit verbeteren.

Ook de ARO heeft in haar vergadering van 23-8-2016 gesteld dat een rij van verschillende turbines op korte afstand van elkaar onwenselijk is.

In de Beleidsregel d.d. 8-12-2015 m.b.t. "ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines in herstructureringsgebied" staat op blz 7 dat er uitgangspunten van WOL zijn die ook relevant zijn op het schaalniveau van de herstructureringsgebieden.
Eén daarvan is punt 5 waarin staat dat voorkomen moet worden dat de windturbines de beeldkwaliteit van zeer waardevolle landschappelijke elementen marginaliseren. De West- Friese Omringdijk wordt in dit punt expliciet genoemd.

En die beeldkwaliteit wordt door deze 2 zeer dicht op elkaar staande lijnen van verschillende windturbines zeker gemarginaliseerd, vooral omdat daarachter ook nog de turbines van de Wieringermeer te zien zijn.

En voor het geval u opmerkt dat uitgangspunt 5 niet is genoemd op blz 25 van de beleidsregel, waar de Waard- en Groetpolder wordt behandeld: dat is een omissie.
Niet alleen omdat de Groetpolder slechts door landbouwgrond is gescheiden van de West Friese Omringdijk, maar ook omdat de Groetpolder het *enige* herstructureringsgebied is dat direct aan de West Friese Dijk ligt ! Dat punt 5 is dus exclusief voor de Groetpolder geschreven en ten onrechte niet vermeld.

Door het -oneigenlijk- toepassen van de herstructureringsbepaling worden twee lijnopstellingen gecreëerd.
Als subsidiaire bezwaargrond geef ik aan dat de afstand tussen de twee lijnopstellingen (600 meter) te klein is.

Sweco stelt in het rapport d.d. 1-11-2016 inzake de ruimtelijke onderbouwing op blz 22 dat sprake is van een " duidelijke tussenruimte", doch enige onderbouwing van dat subjectieve standpunt ontbreekt.
Ook de Omgevingsdienst komt in de (ongedateerde) " motivering besluit ontwerp vvgb" niet verder dan dat de twee lijnen " duidelijk te onderscheiden" zijn.

In de hiervoor al genoemde Beleidsregel d.d. 8-12-2015 m.b.t. "ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines in herstructureringsgebied" wordt onder uitgangspunt 3 vermeld:

" Tussen nieuwe windclusters onderling en tot het (nieuwe) windpark Wieringermeer moet een

***substantiële** afstand bestaan. (Hoe groot deze afstand moet zijn moet per situatie worden bepaald en is afhankelijk van de eigenschappen van de nieuwe windopstellingen en de kenmerken van het landschap)."*

Substantieel betekent (o.a.) aanmerkelijk, aanzienlijk, in de jurisprudentie zijn verschillende voorbeelden te vinden, maar het staat buiten kijf dat substantieel groter is dan het " duidelijk" waarmee de huidige afstand tussen de twee lijnen wordt omschreven.

Deze afstand van 600 meter is ook helemaal niet berekend of op de tekentafel ontworpen: het is simpelweg het stuk dat ontstaat tussen de laatste hoge turbine en de laatste oude turbine die blijft staan. Logisch dat men niet verder komt dan "duidelijke tussenruimte", maar het ontbreken van een concrete onderbouwing is in strijd met het motiveringsbeginsel (artikel 3:46 Awb).

Het feit dat er geen concrete getallen zijn vastgelegd betekent evenwel niet dat deze afstand dan maar moet worden geaccepteerd. De provincie heeft nl wel degelijk objectief hanteerbare ontwerpprincipes in huis waarbij ze aansluiting had kunnen en moeten zoeken.

In het Beleidskader Wind op Land staan op blz 18 generieke ontwerpprincipes.

Hieruit blijkt dat als een lijnopstelling wordt onderbroken, die tussenruimte 2,5 maal de onderlinge afstand dient te bedragen. Dit geldt dus voor een lijnopstelling bestaande uit dezelfde turbines.

Als hier op dezelfde stukken 13 gelijke turbines gebouwd zouden worden dan zou de onderbreking 2,5 x 340 meter = 850 meter moeten bedragen. En dan zou bij de beoogde situatie van 13 turbines , bestaande uit twee verschillende types met een beduidend verschil in hoogte en draaisnelheid, een tussenruimte van 600 meter voldoende zijn?
Die moet dan minstens 850 meter zijn, en eigenlijk meer gezien het feit dat de 2 rijen zo enorm in hoogte verschillen.
Voor het geval u zult aanvoeren dat de initiatiefnemers geleverde foto's er wel goed uitzien: deze visualisaties zijn allemaal genomen aan het begin of het einde van de lijn (blz 24 en 25 van de ruimtelijke onderbouwing) en geven een zeer vertekend beeld.

Voorts heeft het zo dicht op elkaar laten bestaan van de 2 lijnen tot gevolg dat de impliciete beschermende werking van de afstandseis uit artikel 32 lid 4 PRV tot bewoning wordt ontkracht, zie mijn primaire bezwaargrond.

Voor het provinciaal standpunt dat 600 meter tussen de twee lijnen acceptabel is ontbreekt elke onderbouwing, terwijl voorts wel gesteld kan worden dat de afstand niet substantieel is.
Ik lever een onderbouwing met concrete , aan het Beleidskader ontleende cijfers.

Conclusie subsidiaire bezwaargrond:
De afstand tussen de twee gecreëerde lijnopstellingen is niet in overeenstemming met de eisen van WOL en niet onderbouwd. Op grond van een op het Beleidskader WOL gebaseerde onderbouwing zou er tussen de twee lijnen minstens 850 meter moeten zitten. Hiertoe dienen de 7e en de 6e turbine ook verwijderd te worden.

3 Onevenredige benadeling van mij als omwonende

Uit het verslag van de vergadering van de ARO op 23 augustus 2016 blijkt dat men de twee typen windturbines op korte afstand van elkaar een slechte zaak vindt, waardoor Groetpolder in de ranking van de 6 beoordeelde projecten als laatste eindigde.
In reactie op die laatste plaats heeft Groetpolder B.V. tijdens de vergadering gevraagd of zij hoger zouden scoren als zij de betreffende lijn zouden saneren. Daarop heeft de ARO bevestigend gereageerd.

Blijkens de beantwoording van Statenvragen 116/2016 d.d. 1-11-2016 heeft GS deze opening naar een voor zowel landschap als omwonenden betere herstructurering van de lijnopstelling echter niet aangegrepen want alle 6 aanvragen pasten binnen het nog benodigde aantal MW.

Dit mag dan in overeenstemming zijn met de verdeelprocedure, ik voel mij als omwonende ernstig tekort gedaan nu ook hier uitsluitend is gekeken naar de 685,5 MW en de belangen van de initiatiefnemers. De door de initiatiefnemers aangedragen mogelijkheid van de sanering van die 7 is zelfs niet eens aangegrepen voor een gesprek met de initiatiefnemers (hetgeen gedeputeerde Van der Hoek desgevraagd bevestigde tijdens de vergadering d.d. 27-3-2017 van de commissie RWW). De initiatiefnemers kunnen met het alleen plaatsen van 6 hoge turbines en het saneren van alle 19 molens 15 MW plaatsen. Dat is meer dan de huidige 11,4 MW . Zij gaan er dus op vooruit, er wordt toegevoegd aan de 685,5 en omwonenden gaan er niet op achteruit. Maar door het gelijktijdig hanteren van oud planologisch recht worden de aandeelhouders extra voordelen gegeven waardoor de geluidsbelasting bij mijn woning verdubbelt.

Hierdoor is sprake van een voor mij onevenredig nadelig gevolg in verhouding tot het belang van zowel de provincie als de initiatiefnemers, hetgeen strijdig is artikel 3:4 lid 2 van de Awb.

Mijn bescherming tegen overmatig geluid door de 600 meter eis wordt door deze constructie volledig tenietgedaan, de te kleine afstand tussen de twee gecreëerde lijnen wordt zonder ook maar enige motivering geaccepteerd, en initiatiefnemers wordt mogelijk gemaakt te profiteren van het beste van twee werelden.

4 Gemeente Hollands Kroon heeft **niet** aangegeven akkoord te gaan met deze constructie

In het ongedateerde stuk " motivering besluit ontwerp vvgb" vermeldt de Omgevingsdienst :
" De gemeente Hollands Kroon heeft geen bezwaar tegen herstructurering van het windpark" .

Dat suggereert dat de gemeente geen bezwaar heeft tegen *deze* herstructurering, maar dat is niet juist.

Ik heb de heer Leenknegt van de Omgevingsdienst verzocht mij het document waaruit blijkt dat de gemeente geen bezwaren heeft tegen deze herstructurering te doen toekomen. Tot op heden heb ik niets ontvangen. Indien dat toch nog gebeurt behoud ik me hierbij het recht voor daarop alsnog te reageren.
Ik heb ook de gemeente hiernaar gevraagd, de heer Treffers van Hollands Kroon antwoordde op 4-4-2017 :

" De provincie is bevoegd gezag voor deze aanvraag. In 2012 heeft de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen afgegeven voor opschaling voor dit windpark. Meer actueel is het standpunt van de gemeenteraad van Hollands Kroon zoals vastgelegd in onze omgevingsvisie (vastgesteld op 29 november 2016). In de omgevingsvisie staat:

Na de realisatie van Windpark Wieringermeer is er op land alleen nog ruimte voor opschaling van de windparken Waardpolder en Groetpolder. Alle andere turbines kunnen slechts door een qua afmetingen gelijke of kleinere turbine vervangen worden. "

Deze mailwisseling voeg ik integraal toe als bijlage 1.

Die vvgb uit 2012 betreft een oud plan voor 14 grotere maar wel allemaal gelijke molens . Uit de passage uit de omgevingsvisie over opschaling kan op geen enkele manier worden afgeleid dat Hollands Kroon geen bezwaar heeft tegen *deze* constructie met 2 typen turbines.
Natuurlijk is de gemeente hier geen bevoegd gezag en dient haar mening als advies, net als het advies van de ARO.

Maar hier is in eerdergenoemde motivering van de Omgevingsdienst wel gesuggereerd dat de gemeente Hollands Kroon geen bezwaar zou hebben, terwijl het echt bestaande negatieve advies van de ARO niet eens wordt genoemd in dit stuk.
Ik acht dit niet behoorlijk.

Tot zover deze zienswijze.

Joke Koppen
Groetpolderweg 31
1731 NM Winkel
06 112 000 83
jokekoppen@hotmai.com

Ik ontvang gaarne p.o. een ontvangstbevestiging voor deze zienswijze.

Bijlage 1 Mail d.d. 4-4-2017 van de gemeente Hollands Kroon

DT

Van: **Dirk Treffers** DirkTreffers@hollandskroon.nl **Onderwerp:** RE: windpark Groetpolder

Datum: 4 april 2017 10:31
Aan: jokekoppen@hotmail.com

Beste mevrouw Koppen,

De provincie is bevoegd gezag voor deze aanvraag. In 2012 heeft de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen afgegeven voor opschaling voor dit windpark. Meer actueel is het standpunt van de gemeenteraad van Hollands Kroon zoals vastgelegd in onze omgevingsvisie (vastgesteld op 29 november 2016). In de omgevingsvisie staat:

Na de realisatie van Windpark Wieringermeer is er op land alleen nog ruimte voor opschaling van de windparken Waardpolder en Groetpolder. Alle andere turbines kunnen slechts door een qua afmetingen gelijke of kleinere turbine vervangen worden.

U kunt onze omgevingsvisie inzien via http://omgevingsvisie.hollandskroon.nl Ik hoop hiermee uw vraag beantwoord te hebben.

Met vriendelijke groet,

Dirk Treffers
Gemeente Hollands Kroon
Postadres: Postbus 8, 1760 AA Anna Paulowna Telefoon: 088 - 32 1 5911

Ik werk op verschillende locaties in onze gemeente, dicht bij onze inwoners en klanten. Een afspraak kan dus op diverse locaties in ons gebied plaatsvinden. Bent u op onze afgesproken locatie aangekomen? Bel mij dan op bovenstaand telefoonnummer, dan kom ik de deur voor u opendoen.

gemeente Hollands Kroon

Van: griffie
Verzonden: woensdag 29 maart 2017 16:23 **Aan:** inkomendepost
Onderwerp: FW: windpark Groetpolder

Goedemiddag
Graag inboeken op de betreffende afdeling / pit Groeten Lotte

Van: Joke Koppen [mailto:jokekoppen@hotmail.com] **Verzonden:** woensdag 29 maart 2017 15:57
Aan: griffie
Onderwerp: windpark Groetpolder

LS

De provincie Noord Holland heeft op 9 maart 2017 de ontwerp vergunning voor opschaling van een deel van Windpark Groetpolder ter inzage gelegd.
Dat geldt ook voor de VVGB , die de provincie als bevoegd gezag moet afgeven.
In de motivering door de Omgevingsdienst voor de ontwerp VVGB wordt op de laatste bladzijde vermeld dat de gemeente Hollands Kroon geen bezwaren heeft tegen de herstructureringsplannen.

Het desbetreffende document stuur ik hierbij (het is de allerlaatste zin).

Hoewel de goedkeuring van Hollands Kroon dus formeel niet nodig is zou ik toch graag weten waarom " men" geen problemen heeft met dit plan dat het uitzicht vanaf dat mooie fietspad langs de Westfriese Dijk volkomen zal verpesten.

Ik heb in de stukken inzake de raadsvergaderingen alsmede de besluitenlijsten van B&W teruggaand tot augustus 2016 gezocht maar nergens gevonden dat hierover door welke orgaan dan ook een standpunt is ingenomen.

Dat zou toch ergens vastgelegd moeten zijn?
Ik verzoek u daarom vriendelijk mij mede te delen door wie dit " geen bezwaren" namens de gemeente Hollands Kroon aan de Omgevingsdienst is medegedeeld. Ik ontvang gaarne een afschrift van de desbetreffende communicatie. Indien u er moeite mee heeft mij deze gegevens te verstrekken gelieve u dit als een verzoek in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur te beschouwen.

Bij voorbaat mijn dank voor uw medewerking. Met vriendelijke groet

J.Koppen Groetpolderweg 31 Winkel

Voetnoot 1)

Voor het geval u voor het huidige geluidsniveau uit zou willen gaan van het bij de vergunningsaanvraag voor de vervanging (32.2.PRV) van de 19 turbines geleverde rapport d.d. 14-4-2015 van Pondera Consult merk ik het volgende op.
Dit rapport berust beslist niet op waarheid, zoals Pondera op 4 december 2015 ook heeft toegegeven aan de heer Lammerse, handhaver van de RUD. De nota werd opgesteld om te kunnen voldoen aan de eisen van motie M5/2015, en werd- zij het ten onrechte- kritiekloos geaccepteerd door de heer Lodder van de Omgevingsdienst.
De RUD vond ook dat de cijfers in het rapport niet konden kloppen en confronteerde daarom Pondera Consult , die daarop terugnam dat het rapport juist was.
Kortheidshalve verwijs ik u hier naar mijn bezwaarschrift d.d. 26-6-2015 en de aanvulling daarop d.d. 4-11-2016 waar o.a.deze verklaring van de RUD bij zit.

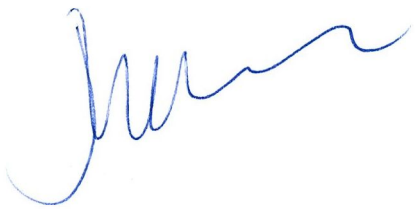

Gedeputeerde Staten van de
Provincie Noord Holland
Tav S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

A11CC #H-GH×0×#00#0000#

AL221 01481 01-04

A/2.
Sweet Potato Way 31
1751 NM VINKEL

Tyvek is recyclable
HDPE

Kantoor Zaandam / Postbus 23000, 1100 DM Amsterdam
Bezoekadres: Provincialeweg 33, Zaandam Telefoon via Amsterdam

INGEKOMEN 20 APR. 2017

AANTEKENEN

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Bij antwoord vermelden:
BAR.9.17.028421

Behandeld door:
LV
Telefoon: 020-6518888
e-mail: lm.verhaar@das.nl

Datum:
18 april 2017
Fax: 020-6513602

Betreft: Zienswijzen tegen ontwerp-beschikkingen en ontwerp-verklaring van geen bedenkingen in verband met de bouw van zes nieuwe windmolens in de Groetpolder

Geacht college,

Tot mij wendde zich de heer M. Meijer, wonende te 1767 EC KOLHORN aan de Havenweg 3 - A, de heer E. Postma, wonende te 1775PL MIDDENMEER aan de Groetweg 5, en de heer L. Verstraten wonende te 1775PL MIDDENMEER aan de Groetweg 3 (hierna; cliënten), in deze zaak domicilie kiezende op mijn kantoor, naar aanleiding van het hiernavolgende.

Cliënten hebben kennis genomen van het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 1, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 1024043, het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 2, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 2327391, en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen met kenmerk 899824/919646 in verband met de bouw en exploitatie van zes nieuwe winmolens in de Groetpolder. Namens cliënten dien ik een zienswijze in tegen beide ontwerpbesluiten en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen.

De zienswijzen luiden als volgt:

Voor de herstructurering van het bestaande windpark Groetpolder zijn ontwerpbesluiten opgesteld om omgevingsvergunningen fase 1 en fase 2 te verlenen voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, welke twaalf bestaande windturbines vervangen. Voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, de bijbehorende bouwwerken en opstelplaatsen, wordt gehandeld in strijd met de regels van ruimtelijke ordening. Op het gebied waar de windmolens worden aangelegd heerst de bestemming 'Agrarisch met waarden'. Dit betreft zowel het bouwplan als de overdraai van de windturbines. De aanleg van windturbines valt niet onder de bestemmingsvoorschriften voor be-

stemming 'Agrarisch met waarden'. Voor het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied voormalige gemeente Niedorp' dient het college op grond van artikel 2.12 lid 1 af te wegen of de te verlenen omgevingsvergunning, waarbij wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan, in strijd is met de goede ruimtelijke ordening. Hierbij dient een belangenafweging te worden gemaakt, waarbij de belangen van cliënten dienen te worden afgewogen tegen het belang van aanvrager van de omgevingsvergunning. Clienten stellen zich op het standpunt dat hun belangen onvoldoende zijn afgewogen op de volgende punten:

Aantasting woongenot
Cliënten stellen zich op het standpunt dat de aanleg van de zes nieuwe windmolens, welke een ashoogte van 99 meter zullen hebben, de horizon vervuilen en hiermee het woongenot van cliënten aantast. De hoogte van de windturbines in verhouding tot de omgeving is buiten proportie. Het uitzicht zal voor cliënten zozeer wijzigen dat er sprake is van een verminderd woongenot.

Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat er reeds drie grote windmolenparken in de omgeving gelegen zijn. De heer M. Meijer ziet zich geconfronteerd met een situatie waarin zijn woning binnenkort kan zijn omringt door drie grote windmolenparken. De woning van de heer E. Postma en de heer L. Verstraten bevinden zich ingeklemd tussen twee grote windmolenparken. Ook om deze reden wordt door het verlenen van de omgevingsvergunning voor de opschaling van het windpark aan de Groetpolder, het woongenot van cliënten zozeer aangetast dat het in strijd zou zijn met een goede ruimtelijke ordening als het college de omgevingsvergunningen zou verlenen.

Daarnaast tast de opschaling van het windpark het woongenot van cliënten aan doordat het het karakter van het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn, en het monument van de Westriese Omringdijk aantast.

Geluidshinder
Cliënten stellen zich op het standpunt dat hun woongenot wordt aangetast door de geluidshinder die de aanleg van de zes nieuwe windmolens veroorzaakt. Het huidige windpark geeft reeds veel geluidshinder. Met de plaatsing van zes nieuwe windmolens met een productiecapaciteit van in totaal 15 MW en een rotordiameter van 100 meter, zal er meer geluidshinder ontstaan.

Voor de heer M. Mijer speelt hier mee dat er sprake is van een cumulatie van geluid, gezien de geluidshinder die hij reeds ondervindt door de Provinciale Weg N248. De opschaling van het windpark zou als gevolg een onacceptabele geluidshinder teweeg brengen. Daarnaast veroorzaken windmolens laagfrequent geluid welke gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

Slagschaduw en lichtschitteringen
De aanleg van de zes windmolens zal een grotere slagschaduw veroorzaken. Cliënten stellen zich op het standpunt dat hun woongenot wordt aangetast door de slagschaduw die zich gedurende de dag boven hun woningen zal bevinden. Ook veroorzaken de windmolens lichtschitteringen die het woongenot aantasten.

De heer E. Postma onderhoudt een kleinschalig agrarisch bedrijf waarbij veel handmatig wordt gewerkt op de akker. Tijdens deze werkzaamheden zal de heer E. Postma ook hinder ondervin-

330-013

den in de vorm van geluid, slagschaduw en lichtschitteringen. Naast het woongenot ondervindt cliënt ook overlast bij de uitvoering van werkzaamheden voor zijn bedrijf.

Lijnopstelling
De lijnopstelling van de zes nieuwe windmolens, welke in een lijn naast de huidige zeven windmolens worden geplaatst die blijven staan, is in strijd met het provinciaal beleidskader 'Wind op land'. In het beleidskader is opgenomen dat wanneer een lijn wordt onderbroken, er 2,5 maal de onderlinge afstand in aanmerking dient te worden genomen voor de plaatsing van een nieuwe lijn. Nu dit niet het geval is, zou het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd zijn met het beleid van de provincie. Het beleid beschermt juist de belangen van omwonenden, om deze reden is afwijking van het beleid niet mogelijk.

Ook is er in het provinciaal beleid opgenomen dat windmolens in één lijnopstelling dienen te worden geplaatst. Uit de ontwerp-beschikkingen blijkt dat er een breuk in de lijnopstelling is doordat de nieuwe windmolens in een lijn naast de huidige windmolens worden geplaatst. Dit is in strijd met het beleid dat er zoveel mogelijk uniformiteit zou moeten worden gevormd. De heer M. Meijer stelt zich op het standpunt dat de windmolens in één lijn zouden moeten worden geplaatst. Om de uniformiteit te waarborgen zouden de windmolens daarnaast in hoogte gelijk moeten zijn aan de zeven windmolens welke blijven staan.

Waardevermindering woning
Cliënten stellen zich op het standpunt dat door de vermindering van uitzicht, de geluidshinder, de slagschaduw en de aantasting van hun woongenot hun woning verder in waarde zal dalen wanneer een omgevingsvergunning wordt verleend voor de aanleg van de zes windmolens. Ook op dit punt zijn de belangen van cliënten onvoldoende afgewogen bij de opstelling van de ontwerpbesluiten voor het verlenen van de omgevingsvergunningen fase 1 en 2. Cliënten wijzen erop dat de waarde van hun woning zo zeer zal dalen dat het college niet tot het besluit kan komen de omgevingsvergunningen te verlenen.

Gezondheidsrisico's
Cliënten stellen zich op het standpunt dat de plaatsing van de zes windmolens risico's voor de gezondheid meebrengt. Effecten van de geluidshinder en horizonvervuiling zijn onder andere stress, slapeloosheid en angst. De heer M. Meijer zijn belangen worden in dit opzicht in het bijzonder geschaad nu hij wordt omringt door drie windmolenparken, en bij de plaatsing van zes hogere windmolens nog meer stress ervaart doordat hij wordt omringt door 'draaiende wieken'.

Flora en faunawetgeving
Cliënten stellen zich daarnaast op het standpunt dat het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd is met Flora en Faunawetgeving. Vogels en vleermuizen zullen hinder ondervinden door de aanleg van de zes windmolens.

Verzoek
Ik verzoek u het in de bijlage gestelde hier als herhaald en ingelast te beschouwen, en als zienswijze bij uw beoordeling te betrekken.

Het bovenstaande in aanmerking genomen, worden belangen van cliënten zozeer geschaad dat de verlening van de omgevingsvergunningen in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

Het is om vorenstaande redenen dat cliënten u verzoeken de zienswijzen gegrond te verklaren, de bestreden ontwerp-beschikkingen in te trekken en de kosten van deze procedure te vergoeden op basis van het besluit proceskostenbestuursrecht.

Hoogachtend,

DAS

Mw. mr. L.M. Verhaar

R NL Aangetekend G-A-1

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas
postnl

Post op rekening

3SRRC08752459

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

VERZONDEN 19 APR. 2017

BAR.9.17.028421

DAS

Postbus 23000, 1100 DM Amsterdam

330-024

UNIVÉ VERZEKERINGEN

Univé Rechtshulp

INGEKOMEN 20 APR. 2017

Provincie Noord-Holland t.a.v. GS
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Zaaknummer 899824 S. Willemsen
AANGETEKEND en per fax vooruit: 023- 514 30 30

Onze referentie	: **404/10824431**
Behandeld door	: **Dhr. mr. K.A. Luehof**
Doorkiesnummer	: **0592 382562 (vr. afwezig)**
E-mail	: **k.luehof@unive.nl**
Pagina	: **1/7**

Assen, 19 april 2017

Betreft: zienswijzen ontwerp omgevingsvergunning windpark Groetpolder fase 1 en fase 2

Geacht college,

Namens de heer S. de Joode en mevrouw J. Heling, Zeesluisweg 2, 1732 NR Lutjewinkel, dien ik hierbij een zienswijze in tegen de door u ter inzage gelegde ontwerpbesluiten fase 1 en fase 2 en de onderliggende stukken voor Windpark Groetpolder. Nu u de gelegenheid biedt om tot en met 20 april 2017 een zienswijze in te dienen, is het onderhavige stuk tijdig bij uw Provincie ingediend.

De aanleiding
Cliënten hebben de door u ter inzage gelegde stukken ingezien en hebben geconstateerd dat u van plan bent om onder andere in totaal 6 nieuwe grotere windmolens in de Groetpolder te plaatsen. Het zijn voor cliënten deze 6 grote molens die zorgen baren.

Deze molens worden op korte afstand van de woning van cliënten geplaatst. Zij vrezen daardoor voor negatieve effecten op het woon- en leefklimaat. Er bestaat voornamelijk vrees voor geluidsoverlast en de effecten van slagschaduw door onder andere de nieuwe hoogte van de nieuwe windmolens. Ook zijn cliënten bang dat de aanwezigheid van de molens een negatief effect heeft op de ruimtelijke aantrekkelijkheid van het gebied en daarmee op de waarde van de woning. In de ter inzage liggende stukken zien cliënten op een aantal onderdelen reden tot indiening van een zienswijze. Zij zijn van mening dat het besluit thans niet kan voldoen aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

Hieronder treft u de uitgewerkte onderdelen aan.

Maatschappelijk draagvlak ontbreekt
Duidelijk is, het werd hiervoor al geschreven, dat de realisatie van het windpark zeer ingrijpend is voor cliënten en de overige inwoners van het gebied, voor Lutjewinkel en haar bewoners. De 6 grote molens zorgen voor een grote verandering van het landschap. Cliënten vinden het van

groot belang om er op te wijzen dat zij zich niet gehoord voelen bij de totstandkoming van deze plannen. Naar de mening van cliënten wordt dit door veel bewoners van het gebied zo gevoeld. Dit heeft er toe geleid dat er niet of nauwelijks een maatschappelijk draagvlak bestaat voor dit plan. Ook na het lezen van de ter inzage liggende stukken wordt voor cliënten het beeld bevestigd dat de plannen zijn toegeschreven naar de wensen en financiële belangen van de initiatiefnemers. Bovendien hebben die initiatiefnemers ongeoorloofde middelen gebruikt om de plannen er door te willen drukken. In de stukken zelf geven ze ook aan dat ze voorwaarden stellen aan uw verzoeken (zie Notitie aanvullende gegevens Herstructurering Windmolens Groetpolder).

Daarbij zijn de ruimtelijke, maatschappelijke en landschappelijke belangen, die juist doorslaggevend hadden moeten zijn en in de afweging hadden moeten worden betrokken, volledig ondergeschikt geweest aan deze financiële belangen van initiatiefnemers. Cliënten zijn zeer ontstemd over deze handelwijze. Zeker omdat er geen nut en noodzaak is, dit wordt verderop in dit stuk uitgelegd.

Cliënten willen u dan ook dringend verzoeken om vanaf nu, nu er nog sprake is van een ontwerp, serieus rekening te houden met de belangen van alle bewoners van het gebied, waaronder cliënten.

Geen noodzaak tot realisatie windpark

Cliënten zijn de mening toegedaan dat er geen noodzaak bestaat tot realisatie van een windpark met grotere molens. Er zijn alternatieve mogelijkheden om de energiedoelstellingen te bereiken. Alternatieven die wel voldoende draagvlak hebben bij inwoners, de lokale politiek en het bedrijfsleven.

Achtergrond

Het Rijk heeft zich tot doel gesteld dat in 2020 14% van de energie duurzaam moet zijn. Om dat doel te bereiken, heeft het Rijk aangegeven (zie o.a. de Structuurvisie Windenergie Op Land) dat in 2020 6.000 MW aan windenergie gerealiseerd moet zijn. De provincie Noord-Holland heeft zich binnen die doelstelling gecommitteerd aan de realisatie van 685,5 MW windenergie op land. Het windpark Groetpolder moet hiervoor ongeveer 7,8 MW extra van de benodigde extra 46 tot 68 MW genereren.

De provincie geeft al zoveel vergunningen af:

Bestaand	± 349 MW (méér dan de helft)
Windpark Wieringermeer	± 250 MW
Windpark Waardpolder	± 27 MW
Windpark Westfirisia	± 13 MW
Windpark Spuissluis	± 20 MW
Windpark Ferrum	± 9 MW

Windpark Havenwind	± 4 MW	
Windpark Nieuwe Hemweg	± 14 MW	Totaal ± 686 MW

De uitbreiding van onderhavig windpark is aldus niet nodig. Immers de voorwaarden uit de PRV (artikel 32) voor een nieuw windpark zijn dat de omgevingsvergunning niet tot gevolg heeft dat in totaal meer dan 685,5 Megawatt windenergie op grondgebied van de provincie ruimtelijk wordt mogelijk gemaakt. Deze vergunning maakt meer dan 685,5 MW windenergie mogelijk.

Cliënten hechten er aan te benadrukken dat zij zeker niet tegen de toepassing van duurzame energie zijn. Zij vinden evenwel dat het realiseren van de hiervoor genoemde getallen enkel mogelijk is wanneer hiervoor voldoende maatschappelijk draagvlak bestaat. Cliënten vinden het onjuist dat het Rijk bij het onderhavige plan compleet voorbij gaat aan dit uitgangspunt. Herstructurering is volstrekt onnodig.

Cliënten zijn van mening dat de Provincie krampachtig en onvoldoende gemotiveerd vasthoudt aan het in de Structuurvisie Windenergie Op Land opgenomen uitgangspunt dat de duurzame energiedoelstellingen via het realiseren van windparken bereikt moeten worden.

Er wordt ten onrechte geen aandacht besteed aan de potentie van zonne-energie. Dit achten cliënten onzorgvuldig temeer nu is gebleken dat de energiedoelstellingen mét maatschappelijk draagvlak, eenvoudig gerealiseerd kunnen worden via gebruikmaking (en intensivering) van de potentie van zonne-energie. Er bestaat gelet hierop vanuit ruimtelijk opzicht geen enkele noodzaak meer voor de herstructurering van windpark Groetpolder. U dient hier redelijkerwijs dan ook van af te zien.

De Provinciale coördinatieregeling is ten onrechte toegepast

Afgezien van het voorgaande argument inzake het ontbreken van de noodzaak, willen cliënten u er op wijzen dat hier onterecht de Provinciale coördinatieregeling van artikel 3.33 van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: "**Wro**") is toegepast. Er is hier geen inpassingsplan opgesteld. Althans die zit niet bij de ter inzage gelegde stukken.

Een meetnetwerk ten behoeve van geluid of slagschaduw ontbreekt

Als het gaat om geluid of slagschaduw ontbreekt een meetnetwerk. Metingen worden in de ontwerpvergunningen niet voorgeschreven en meetpunten ontbreken. Daarmee heeft het bevoegd gezag bij oplevering en ingebruikname van de windturbines geen controlemiddel en is in geval van overlast controle en handhaving niet mogelijk.

De referentieturbines voldoen niet aan Best Beschikbare Technieken

Uit het besluit blijkt dat er sprake is van 2 clusters, waarvan één de 6 nieuwe molens bevat. Die moeten in totaal ongeveer 15 MW kunnen produceren. Als referentieturbine wordt daardoor een windturbine gehanteerd in de 2,5 MW klasse.

Deze referentieturbine blijkt echter niet aan te sluiten bij de BBT. Er zijn thans nieuwe, effectievere windturbines beschikbaar. We hebben het hier over windturbines met grotere rotoren en een steeds hogere ashoogte. Op die wijze kan met het gebruik van gelijke generatoren meer energie worden opgewekt.

Wetende dat energieopbrengst van nieuwe turbines zo'n 27% hoger is, kunnen door gebruikmaking van de BBT zo'n 2 windturbines minder worden gerealiseerd terwijl de energiedoelstelling van 15 MW gewoon wordt behaald. Het gebruik van de BBT betekent in alle gevallen dus milieuwinst.

Lagerweij heeft ook lagere windmolens die zelfs meer MW opleveren.

Verschillende modellen

DIAMETER	82 m	93 m	93 m	100 m	100 m	136 m
POWER	2.0 / 2.3MW	1.5 MW	2.6 MW	1.5 MW	2.5 MW	4.0 / 3.6 MW
HUB-HOOGTE*	66m, 80m 100m	73.5m, 90m	90m	75m, 99m	75m, 99m, 123m (MST), 135m (MST)	120m, 132m, 160m
	Details	Details	Details	Details	Details	Details

De gevolgen voor flora en fauna zijn onjuist in de afweging betrokken
Cliënten stellen dat er binnen het ontwerpbesluit onvoldoende en onzorgvuldig is gekeken naar de daadwerkelijke gevolgen van de flora en fauna in het plangebied. Zo had bekeken moeten worden of een en ander volgens de Wet Natuurbescherming 2017 mogelijk is. Er is gekeken naar oude verlopen wetten.

Er is onvoldoende aandacht voor de sloop van de windturbines
In de ontwerpvergunningen zijn ten onrechte geen zekerheidsstellingen of bankgaranties gevraagd voor de sloop van de windturbines.

Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar de mogelijke negatieve gezondheidseffecten
Cliënten zijn van mening dat een zorgvuldige afweging van de gezondheidsaspecten, die de realisatie van een windpark met zich zal brengen, ontbreekt. Er zal na de realisatie sprake zijn meerder dubbel zo hoge molens. Dit kan leiden tot gevolgen voor de volksgezondheid. Het komt cliënten voor dat daar binnen het ontwerpbesluit onvoldoende aandacht aan is besteed. Dat geldt

ook voor de eventuele psychische schade die kan optreden door het op grote schaal onverkoopbaar worden van woningen. Cliënten willen u dan ook verzoeken om het gezondheidsaspect bij de vaststelling van het besluit zorgvuldig in de afweging te betrekken en niet slechts te volstaan met een milieutoets.

Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar geluid

Cliënten zijn van mening dat ten onrechte er geen onderzoek is gedaan naar het achtergrondgeluid. In landelijk gebied waar geluidsbronnen zoals industrie en drukke wegen ontbreken, kan het achtergrondgeluidsniveau namelijk tot wel onder de 30 dB(A) zakken. In de omgeving van Windpark Groetpolder zijn er geen drukke wegen of industrie en ligt het voor de hand dat er gebruikt gemaakt wordt van strengere geluidsnormen. Cliënten dringen er dan ook op aan om een dergelijk onderzoek wel uit te voeren en op basis daarvan zo nodig maatwerkvoorschriften te stellen.

Geluids- en slagschaduwnormen kunnen niet zonder meer worden toegepast

De normen voor slagschaduw en geluid zijn vastgelegd in de wet zonder dat in het kader van de voorbereiding van de betrokken wetgeving een milieueffectrapport is opgesteld. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in een uitspraak van 19 oktober 2016 over windparken in Wallonië (gepubliceerd in het Nederlands Juristenblad van 25 november jl. , nr. 2119, blz. 3052) beslist dat zulke wetgeving moet worden bestempeld als een plan of programma in de zin van de Europese plan-merrichtlijn 2001/42. Deze richtlijn verplicht ertoe om voorafgaand aan de vaststelling van plannen en programma's eerst een milieueffectrapport op te stellen.

Uit deze uitspraak kan worden geconcludeerd dat de regeling in het Activiteitenbesluit, waarin de normen voor windparken zijn vastgelegd, net als de Waalse regeling in strijd is met het recht. Ook voor het Activiteitenbesluit is namelijk nooit een milieueffectrapport opgesteld.

De wettelijke geluidsnormen en slagschaduwnormen moeten dan ook wegens strijd met het recht (namelijk met de bovengenoemde richtlijn) buiten toepassing worden gelaten. Dat betekent dus dat de daarin opgenomen geluids- en slagschaduwnormen niet zonder meer kunnen worden toegepast. Toepassing van deze normen is pas weer denkbaar als uit onderzoek blijkt dat deze normen de omwonenden inderdaad voldoende beschermen tegen geluid en slagschaduw. Zolang daar onzekerheid over bestaat kan de provincie niet goed beoordelen of het windpark het woon- en leefklimaat ter plaatse niet al te erg aantast en valt dus ook niet vast te stellen dat het inpassingsplan in overeenstemming is met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening.

Slagschaduw en stilstandvoorziening

Uit de rapporten blijkt dat het adres van cliënten niet is meegenomen in de slagschaduwbeoordeling. Terwijl het cliënten duidelijk is dat met name in de winter zij slagschaduw zullen ondervinden vanwege de hoogte van de nieuwe windmolens. Een stilstandvoorziening is nodig wanneer:

•de afstand van de windturbine tot de woningen en andere 'gevoelige bestemmingen' (bijvoorbeeld scholen) minder dan twaalf maal de rotordiameter is. Bij een rotordiameter van 90 meter (blad van 45 meter) geldt dan: binnen een afstand van 1.080 meter (ruim een kilometer).
•gemiddeld meer dan zeventien dagen per jaar gedurende meer dan twintig minuten per dag slagschaduw kán optreden.
Die is ook nodig voor de woning van cliënten.

Realisatie van het windpark is financieel niet uitvoerbaar
Cliënten stellen vast dat de economische uitvoerbaarheid van het plan niet is aangetoond. In het ontwerpbesluit wordt zonder nadere motivering gesteld dat de investeringen worden terugverdiend. Cliënten achten het zeer twijfelachtig of zonder een nadere onderbouwing van de financiële uitvoerbaarheid de kosten die de initiatiefnemers moeten maken, terug verdiend kunnen worden. Gelet op deze twijfel verzoeken cliënten u om via het overleggen van stukken nader te onderbouwen of de realisatie van het windpark financieel uitvoerbaar is.

Het totaal aan kosten voor de gemeenschap is 2,3 miljoen euro per jaar voor het laten draaien van 15 MW aan windvermogen.
Per Megawatt windvermogen zijn de kosten voor de gemeenschap dus € 151 000 per jaar. De standaard molen, die vaak in Nederland gebouwd wordt heeft een vermogen van 2 MW, dus die molen kost de gemeenschap € 302 000 per jaar.

Verder staat er in een van de stukken te lezen dat het windpark zeer riant is in haar vergoedingen naar omwonenden. In deze berekening worden bedragen opgeteld die jaarlijks aan omwonenden wordt uitgekeerd. Het valt daarbij op dat de vergoedingen aan aandeelhouders (bewoners groetpolderweg) ook worden meegeteld. Ook wordt er een hoge uitkering gedaan aan de firma Otjes, een winkel in het midden van het dorp Winkel.

Verkeerde molens worden vervangen
Zij maken zich ook zorgen om de verschillende geluidseffecten van twee type molens in hun omgeving. De keuze om de nieuwe molens aan de noordkant van het windpark te plaatsen vinden zij onbegrijpelijk. Dichtbij het dorp Kolhorn en hun woning, in plaats van de zuidzijde waar verder geen gevoelige objecten dan de woningen aan de groetpolderweg van de aandeelhouders.

Verklaring van geen bedenkingen
Deze kan op basis van het bovenstaande niet worden afgegeven.

Tot slot
Een vergunning om het bestaande park te vervangen voor eenzelfde type molen met meer opbrengst, minder geluidsoverlast en geen slagschaduw is volgens cliënten door de Provincie al afgegeven. Naar hun mening heeft dit plan meer draagvlak bij omwonenden.

Ten slotte

In het voorgaande hebben cliënten duidelijk willen maken dat er veel onzorgvuldigheden in de ontwerpbesluiten zitten en er op veel onderdelen sprake is van een motiveringsgebrek. Zij willen u, dit in acht nemende, verzoeken om het besluit te weigeren. Er is namelijk geen noodzaak tot het herstructureren van het windmolenpark en u overtreedt uw eigen opgelegde regels en uitgangspunten alsmede de Wro.

Voor zover u wel tot vaststelling van het besluit over zou gaan, willen cliënten u met klem verzoeken om dat dan in ieder geval te doen met inachtneming van deze zienswijze.

Met vriendelijke groet,

i.o.

Karel Luehof

UNIVÉ VERZEKERINGEN

Univé Rechtshulp
Postbus 557, 9400 AN Assen

PostNL
Port betaald
Port payé
Pays-bas

Univé Rechtshulp
Postbus 557 , 9400AN ASSEN

Port Betaald postnl

R Aangetekend

G-A-1

Provincie Noord-Holland
t.a.v. GS
Postbus 3007
2001DA HAARLEM

Recommandé
NL

3SIRCB700054872

404/10824431

3SIRCB700054872

P 2202

6045.03/15

INGEKOMEN 2 0 APR. 2017

4-2 017 16:22

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Kolhorn, 19-04-2017

Betreft: Zienswijzen tegen ontwerp-beschikkingen en ontwerp-verklaring van geen bedenkingen in verband met de bouw van zes nieuwe windmolens in de Groetpolder

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 1, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 1024043, het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 2, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 2327391, en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen met kenmerk 899824/919646 in verband met de bouw en exploitatie van zes nieuwe winmolens in de Groetpolder. Namens de dien ik een zienswijze in tegen beide ontwerpbesluiten en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen.

De zienswijzen luiden als volgt:

Voor de herstructurering van het bestaande windpark Groetpolder zijn ontwerpbesluiten opgesteld om omgevingsvergunningen fase 1 en fase 2 te verlenen voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, welke twaalf bestaande windturbines vervangen. Voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, de bijbehorende bouwwerken en opstelplaatsen, wordt gehandeld in strijd met de regels van ruimtelijke ordening. Op het gebied waar de windmolens worden aangelegd heerst de bestemming 'Agrarisch met waarden'. Dit betreft zowel het bouwplan als de overdraai van de windturbines. De aanleg van windturbines valt niet onder de bestemmingsvoorschriften voor be-

8-04-2017 16:22

stemming 'Agrarisch met waarden'. Voor het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied voormalige gemeente Niedorp' dient het college op grond van artikel 2.12 lid 1 af te wegen of de te verlenen omgevingsvergunning, waarbij wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan, in strijd is met de goede ruimtelijke ordening. Hierbij dient een belangenafweging te worden gemaakt, waarbij de belangen van ons dienen te worden afgewogen tegen het belang van aanvrager van de omgevingsvergunning. Wij stellen ons op het standpunt dat onze belangen onvoldoende zijn afgewogen op de volgende punten:

Aantasting woongenot
Wij stellen ons op het standpunt dat de aanleg van de zes nieuwe windmolens, welke een ashoogte van 99 meter zullen hebben, de horizon vervuilen en hiermee het woongenot van ons aantast. De hoogte van de windturbines in verhouding tot de omgeving is buiten proportie. Het uitzicht zal voor ons zozeer wijzigen dat er sprake is van een verminderd woongenot.

Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat er reeds drie grote windmolenparken in de omgeving gelegen zijn. Wij zie ons geconfronteerd met een situatie waarin onze woningen binnenkort kunnen zijn omringt door drie grote windmolenparken. De woning van de heer E. Postma bevindt zich ingeklemd tussen twee grote windmolenparken. Ook om deze reden wordt door het verlenen van de omgevingsvergunning voor de opschaling van het windpark aan de Groetpolder, het woongenot van ons zozeer aangetast dat het in strijd zou zijn als het college na een belangenafweging de omgevingsvergunningen zou verlenen.

Daarnaast tast de opschaling van het windpark het woongenot van ons aan doordat het het karakter van het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn, en het monument van de Westriese Omringdijk aantast. Ons dorp wordt door omliggende windparken letterlijk opgevreten.

Geluidshinder
Wij stellen ons op het standpunt dat ons woongenot wordt aangetast door de geluidshinder die de aanleg van de zes nieuwe windmolens veroorzaakt. Het huidige windpark geeft reeds veel geluidshinder. Met de plaatsing van zes nieuwe windmolens met een productiecapaciteit van in totaal 15 MW en een rotordiameter van 100 meter, zal er meer geluidshinder ontstaan.

Voor ons speelt hier mee dat er sprake is van een cumulatie van geluid, gezien de geluidshinder die wij reeds ondervinden door de Provinciale Weg N248. De opschaling van het windpark zou als gevolg een onacceptabele geluidshinder teweeg brengen. Daarnaast veroorzaken windmolens laagfrequent geluid welke gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

Slagschaduw en lichtschitteringen
De aanleg van de zes windmolens zal een grotere slagschaduw veroorzaken. Wij stellen ons op het standpunt dat ons woongenot wordt aangetast door de slagschaduw die zich gedurende de dag boven onze woningen zal bevinden. Ook veroorzaken de windmolens lichtschitteringen die het woongenot aantasten.

De heer E. Postma onderhoudt een kleinschalig agrarisch bedrijf waarbij veel handmatig wordt gewerkt op de akker. Tijdens deze werkzaamheden zal de heer E. Postma ook hinder ondervinden in de vorm van geluid, slagschaduw en lichtschitteringen. Naast het woongenot ondervindt ook hij overlast bij de uitvoering van werkzaamheden voor zijn bedrijf.

8-04-2017 16:22

De lijnopstelling van de zes nieuwe windmolens, welke in een lijn naast de huidige zeven windmolens worden geplaatst die blijven staan, is in strijd met het provinciaal beleidskader 'Wind op land'. In het beleidskader is opgenomen dat wanneer een lijn wordt onderbroken, er 2,5 maal de onderlinge afstand in aanmerking dient te worden genomen voor de plaatsing van een nieuwe lijn. Nu dit niet het geval is, zou het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd zijn met het beleid van de provincie. Het beleid beschermt juist de belangen van omwonenden, om deze reden is afwijking van het beleid niet mogelijk.

Waardevermindering woning
Wij stellen ons op het standpunt dat door de vermindering van uitzicht, de geluidshinder, de slagschaduw en de aantasting van ons woongenot onze woningen verder in waarde zal dalen wanneer een omgevingsvergunning wordt verleend voor de aanleg van de zes windmolens. Ook op dit punt zijn de belangen van ons onvoldoende afgewogen bij de opstelling van de ontwerpbesluiten voor het verlenen van de omgevingsvergunningen fase 1 en 2. Wij wijzen erop dat de waarde van onze woningen zo zeer zal dalen dat het college niet tot het besluit kan komen de omgevingsvergunningen te verlenen.

Gezondheidsrisico's
Wij stellen ons op het standpunt dat de plaatsing van de zes windmolens risico's voor de gezondheid meebrengt. Effecten van de geluidshinder en horizonvervuiling zijn onder andere stress, slapeloosheid en angst. Onze belangen worden in dit opzicht in het bijzonder geschaad nu wij worden omringt door drie windmolenparken, en bij de plaatsing van zes hogere windmolens nog meer stress ervaart doordat wij wordt omringt door 'draaiende wieken'.

Flora en faunawetgeving
Wij stellen ons daarnaast op het standpunt dat het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd is met Flora en Faunawetgeving. Vogels en vleermuizen zullen hinder ondervinden door de aanleg van de zes windmolens.

Verzoek
Ik verzoek u het in de bijlage gestelde hier als herhaald en ingelast te beschouwen, en als zienswijze bij uw beoordeling te betrekken.

Het bovenstaande in aanmerking genomen, worden belangen van ons zozeer geschaad dat de verlening van de omgevingsvergunningen in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

Het is om vorenstaande redenen dat wij u verzoeken de zienswijzen gegrond te verklaren, de bestreden ontwerp-beschikkingen in te trekken en de kosten van deze procedure te vergoeden op basis van het besluit proceskostenbestuursrecht.

Hoogachtend,

De heer R. Spalling

Mw. A. Plukker

330-013

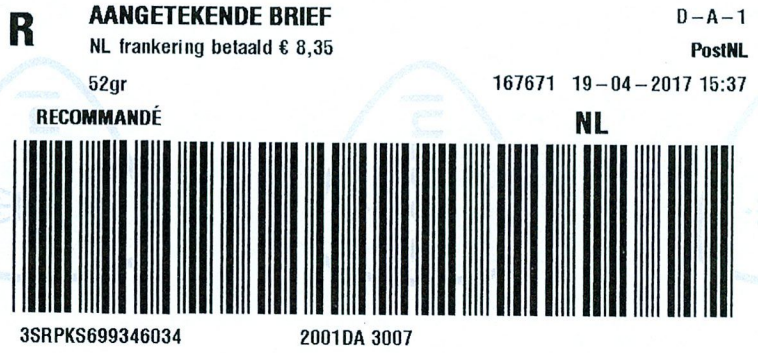

College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland

S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

J. Slammes
Havenweg 5
1767EC Kolhorn

INGEKOMEN 2 0 APR. 2017

4-2017 16:22

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Kolhorn, 19-04-2017

Betreft: Zienswijzen tegen ontwerp-beschikkingen en ontwerp-verklaring van geen bedenkingen in verband met de bouw van zes nieuwe windmolens in de Groetpolder

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 1, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 1024043, het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 2, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 2327391, en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen met kenmerk 899824/919646 in verband met de bouw en exploitatie van zes nieuwe winmolens in de Groetpolder. Namens de dien ik een zienswijze in tegen beide ontwerpbesluiten en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen.

De zienswijzen luiden als volgt:

Voor de herstructurering van het bestaande windpark Groetpolder zijn ontwerpbesluiten opgesteld om omgevingsvergunningen fase 1 en fase 2 te verlenen voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, welke twaalf bestaande windturbines vervangen. Voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, de bijbehorende bouwwerken en opstelplaatsen, wordt gehandeld in strijd met de regels van ruimtelijke ordening. Op het gebied waar de windmolens worden aangelegd heerst de bestemming 'Agrarisch met waarden'. Dit betreft zowel het bouwplan als de overdraai van de windturbines. De aanleg van windturbines valt niet onder de bestemmingsvoorschriften voor be-

8-04-2017 16:22

stemming 'Agrarisch met waarden'. Voor het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied voormalige gemeente Niedorp' dient het college op grond van artikel 2.12 lid 1 af te wegen of de te verlenen omgevingsvergunning, waarbij wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan, in strijd is met de goede ruimtelijke ordening. Hierbij dient een belangenafweging te worden gemaakt, waarbij de belangen van ons dienen te worden afgewogen tegen het belang van aanvrager van de omgevingsvergunning. Wij stellen ons op het standpunt dat onze belangen onvoldoende zijn afgewogen op de volgende punten:

Aantasting woongenot
Wij stellen ons op het standpunt dat de aanleg van de zes nieuwe windmolens, welke een ashoogte van 99 meter zullen hebben, de horizon vervuilen en hiermee het woongenot van ons aantast. De hoogte van de windturbines in verhouding tot de omgeving is buiten proportie. Het uitzicht zal voor ons zozeer wijzigen dat er sprake is van een verminderd woongenot.

Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat er reeds drie grote windmolenparken in de omgeving gelegen zijn. Wij zie ons geconfronteerd met een situatie waarin onze woningen binnenkort kunnen zijn omringt door drie grote windmolenparken. De woning van de heer E. Postma bevindt zich ingeklemd tussen twee grote windmolenparken. Ook om deze reden wordt door het verlenen van de omgevingsvergunning voor de opschaling van het windpark aan de Groetpolder, het woongenot van ons zozeer aangetast dat het in strijd zou zijn als het college na een belangenafweging de omgevingsvergunningen zou verlenen.

Daarnaast tast de opschaling van het windpark het woongenot van ons aan doordat het het karakter van het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn, en het monument van de Westriese Omringdijk aantast. Ons dorp wordt door omliggende windparken letterlijk opgevreten.

Geluidshinder
Wij stellen ons op het standpunt dat ons woongenot wordt aangetast door de geluidshinder die de aanleg van de zes nieuwe windmolens veroorzaakt. Het huidige windpark geeft reeds veel geluidshinder. Met de plaatsing van zes nieuwe windmolens met een productiecapaciteit van in totaal 15 MW en een rotordiameter van 100 meter, zal er meer geluidshinder ontstaan.

Voor ons speelt hier mee dat er sprake is van een cumulatie van geluid, gezien de geluidshinder die wij reeds ondervinden door de Provinciale Weg N248. De opschaling van het windpark zou als gevolg een onacceptabele geluidshinder teweeg brengen. Daarnaast veroorzaken windmolens laagfrequent geluid welke gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

Slagschaduw en lichtschitteringen
De aanleg van de zes windmolens zal een grotere slagschaduw veroorzaken. Wij stellen ons op het standpunt dat ons woongenot wordt aangetast door de slagschaduw die zich gedurende de dag boven onze woningen zal bevinden. Ook veroorzaken de windmolens lichtschitteringen die het woongenot aantasten.

De heer E. Postma onderhoudt een kleinschalig agrarisch bedrijf waarbij veel handmatig wordt gewerkt op de akker. Tijdens deze werkzaamheden zal de heer E. Postma ook hinder ondervinden in de vorm van geluid, slagschaduw en lichtschitteringen. Naast het woongenot ondervindt ook hij overlast bij de uitvoering van werkzaamheden voor zijn bedrijf.

8-04-2017 16:22

De lijnopstelling van de zes nieuwe windmolens, welke in een lijn naast de huidige zeven windmolens worden geplaatst die blijven staan, is in strijd met het provinciaal beleidskader 'Wind op land'. In het beleidskader is opgenomen dat wanneer een lijn wordt onderbroken, er 2,5 maal de onderlinge afstand in aanmerking dient te worden genomen voor de plaatsing van een nieuwe lijn. Nu dit niet het geval is, zou het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd zijn met het beleid van de provincie. Het beleid beschermt juist de belangen van omwonenden, om deze reden is afwijking van het beleid niet mogelijk.

Waardevermindering woning
Wij stellen ons op het standpunt dat door de vermindering van uitzicht, de geluidshinder, de slagschaduw en de aantasting van ons woongenot onze woningen verder in waarde zal dalen wanneer een omgevingsvergunning wordt verleend voor de aanleg van de zes windmolens. Ook op dit punt zijn de belangen van ons onvoldoende afgewogen bij de opstelling van de ontwerpbesluiten voor het verlenen van de omgevingsvergunningen fase 1 en 2. Wij wijzen erop dat de waarde van onze woningen zo zeer zal dalen dat het college niet tot het besluit kan komen de omgevingsvergunningen te verlenen.

Gezondheidsrisico's
Wij stellen ons op het standpunt dat de plaatsing van de zes windmolens risico's voor de gezondheid meebrengt. Effecten van de geluidshinder en horizonvervuiling zijn onder andere stress, slapeloosheid en angst. Onze belangen worden in dit opzicht in het bijzonder geschaad nu wij worden omringt door drie windmolenparken, en bij de plaatsing van zes hogere windmolens nog meer stress ervaart doordat wij wordt omringt door 'draaiende wieken'.

Flora en faunawetgeving
Wij stellen ons daarnaast op het standpunt dat het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd is met Flora en Faunawetgeving. Vogels en vleermuizen zullen hinder ondervinden door de aanleg van de zes windmolens.

Verzoek
Ik verzoek u het in de bijlage gestelde hier als herhaald en ingelast te beschouwen, en als zienswijze bij uw beoordeling te betrekken.

Het bovenstaande in aanmerking genomen, worden belangen van ons zozeer geschaad dat de verlening van de omgevingsvergunningen in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

Het is om vorenstaande redenen dat wij u verzoeken de zienswijzen gegrond te verklaren, de bestreden ontwerp-beschikkingen in te trekken en de kosten van deze procedure te vergoeden op basis van het besluit proceskostenbestuursrecht.

Hoogachtend,

De heer J.J. Stammes

Mw. J.M. Stammes-Leenders

330-013

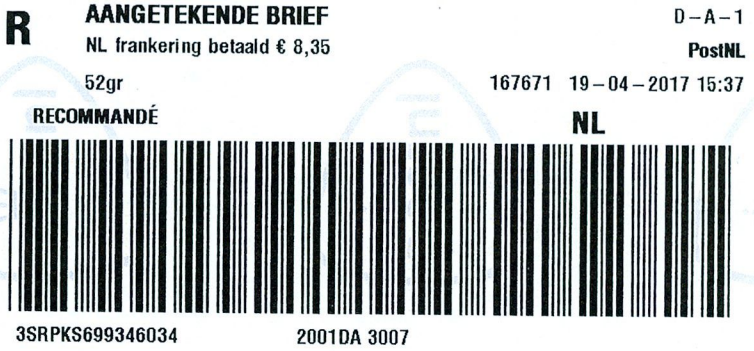

College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland

S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

J. Slammes
Havenweg 5
1767EC Kolhorn

INGEKOMEN 20 APR. 2017

4-2 017 16:22

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Kolhorn, 19-04-2017

Betreft: Zienswijzen tegen ontwerp-beschikkingen en ontwerp-verklaring van geen bedenkingen in verband met de bouw van zes nieuwe windmolens in de Groetpolder

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 1, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 1024043, het ontwerpbesluit tot verlening van een omgevingsvergunning fase 2, verleend op 1 maart 2017 met nummer Z 2327391, en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen met kenmerk 899824/919646 in verband met de bouw en exploitatie van zes nieuwe winmolens in de Groetpolder. Namens de dien ik een zienswijze in tegen beide ontwerpbesluiten en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen.

De zienswijzen luiden als volgt:

Voor de herstructurering van het bestaande windpark Groetpolder zijn ontwerpbesluiten opgesteld om omgevingsvergunningen fase 1 en fase 2 te verlenen voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, welke twaalf bestaande windturbines vervangen. Voor de aanleg van zes nieuwe windturbines, de bijbehorende bouwwerken en opstelplaatsen, wordt gehandeld in strijd met de regels van ruimtelijke ordening. Op het gebied waar de windmolens worden aangelegd heerst de bestemming 'Agrarisch met waarden'. Dit betreft zowel het bouwplan als de overdraai van de windturbines. De aanleg van windturbines valt niet onder de bestemmingsvoorschriften voor be-

8-04-2017 16:22

stemming 'Agrarisch met waarden'. Voor het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied voormalige gemeente Niedorp' dient het college op grond van artikel 2.12 lid 1 af te wegen of de te verlenen omgevingsvergunning, waarbij wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan, in strijd is met de goede ruimtelijke ordening. Hierbij dient een belangenafweging te worden gemaakt, waarbij de belangen van ons dienen te worden afgewogen tegen het belang van aanvrager van de omgevingsvergunning. Wij stellen ons op het standpunt dat onze belangen onvoldoende zijn afgewogen op de volgende punten:

Aantasting woongenot
Wij stellen ons op het standpunt dat de aanleg van de zes nieuwe windmolens, welke een ashoogte van 99 meter zullen hebben, de horizon vervuilen en hiermee het woongenot van ons aantast. De hoogte van de windturbines in verhouding tot de omgeving is buiten proportie. Het uitzicht zal voor ons zozeer wijzigen dat er sprake is van een verminderd woongenot.

Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat er reeds drie grote windmolenparken in de omgeving gelegen zijn. Wij zie ons geconfronteerd met een situatie waarin onze woningen binnenkort kunnen zijn omringt door drie grote windmolenparken. De woning van de heer E. Postma bevindt zich ingeklemd tussen twee grote windmolenparken. Ook om deze reden wordt door het verlenen van de omgevingsvergunning voor de opschaling van het windpark aan de Groetpolder, het woongenot van ons zozeer aangetast dat het in strijd zou zijn als het college na een belangenafweging de omgevingsvergunningen zou verlenen.

Daarnaast tast de opschaling van het windpark het woongenot van ons aan doordat het het karakter van het beschermd dorpsgezicht van Kolhorn, en het monument van de Westriese Omringdijk aantast. Ons dorp wordt door omliggende windparken letterlijk opgevreten.

Geluidshinder
Wij stellen ons op het standpunt dat ons woongenot wordt aangetast door de geluidshinder die de aanleg van de zes nieuwe windmolens veroorzaakt. Het huidige windpark geeft reeds veel geluidshinder. Met de plaatsing van zes nieuwe windmolens met een productiecapaciteit van in totaal 15 MW en een rotordiameter van 100 meter, zal er meer geluidshinder ontstaan.

Voor ons speelt hier mee dat er sprake is van een cumulatie van geluid, gezien de geluidshinder die wij reeds ondervinden door de Provinciale Weg N248. De opschaling van het windpark zou als gevolg een onacceptabele geluidshinder teweeg brengen. Daarnaast veroorzaken windmolens laagfrequent geluid welke gezondheidsrisico's met zich meebrengen.

Slagschaduw en lichtschitteringen
De aanleg van de zes windmolens zal een grotere slagschaduw veroorzaken. Wij stellen ons op het standpunt dat ons woongenot wordt aangetast door de slagschaduw die zich gedurende de dag boven onze woningen zal bevinden. Ook veroorzaken de windmolens lichtschitteringen die het woongenot aantasten.

De heer E. Postma onderhoudt een kleinschalig agrarisch bedrijf waarbij veel handmatig wordt gewerkt op de akker. Tijdens deze werkzaamheden zal de heer E. Postma ook hinder ondervinden in de vorm van geluid, slagschaduw en lichtschitteringen. Naast het woongenot ondervindt ook hij overlast bij de uitvoering van werkzaamheden voor zijn bedrijf.

339-613

8-04-2017 16:22

De lijnopstelling van de zes nieuwe windmolens, welke in een lijn naast de huidige zeven windmolens worden geplaatst die blijven staan, is in strijd met het provinciaal beleidskader 'Wind op land'. In het beleidskader is opgenomen dat wanneer een lijn wordt onderbroken, er 2,5 maal de onderlinge afstand in aanmerking dient te worden genomen voor de plaatsing van een nieuwe lijn. Nu dit niet het geval is, zou het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd zijn met het beleid van de provincie. Het beleid beschermt juist de belangen van omwonenden, om deze reden is afwijking van het beleid niet mogelijk.

Waardevermindering woning
Wij stellen ons op het standpunt dat door de vermindering van uitzicht, de geluidshinder, de slagschaduw en de aantasting van ons woongenot onze woningen verder in waarde zal dalen wanneer een omgevingsvergunning wordt verleend voor de aanleg van de zes windmolens. Ook op dit punt zijn de belangen van ons onvoldoende afgewogen bij de opstelling van de ontwerpbesluiten voor het verlenen van de omgevingsvergunningen fase 1 en 2. Wij wijzen erop dat de waarde van onze woningen zo zeer zal dalen dat het college niet tot het besluit kan komen de omgevingsvergunningen te verlenen.

Gezondheidsrisico's
Wij stellen ons op het standpunt dat de plaatsing van de zes windmolens risico's voor de gezondheid meebrengt. Effecten van de geluidshinder en horizonvervuiling zijn onder andere stress, slapeloosheid en angst. Onze belangen worden in dit opzicht in het bijzonder geschaad nu wij worden omringt door drie windmolenparken, en bij de plaatsing van zes hogere windmolens nog meer stress ervaart doordat wij wordt omringt door 'draaiende wieken'.

Flora en faunawetgeving
Wij stellen ons daarnaast op het standpunt dat het verlenen van de omgevingsvergunningen in strijd is met Flora en Faunawetgeving. Vogels en vleermuizen zullen hinder ondervinden door de aanleg van de zes windmolens.

Verzoek
Ik verzoek u het in de bijlage gestelde hier als herhaald en ingelast te beschouwen, en als zienswijze bij uw beoordeling te betrekken.

Het bovenstaande in aanmerking genomen, worden belangen van ons zozeer geschaad dat de verlening van de omgevingsvergunningen in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

Het is om vorenstaande redenen dat wij u verzoeken de zienswijzen gegrond te verklaren, de bestreden ontwerp-beschikkingen in te trekken en de kosten van deze procedure te vergoeden op basis van het besluit proceskostenbestuursrecht.

Hoogachtend,

De heer P.P.Stammes

Mw. M. Stammes-Betjes

330-013

R AANGETEKENDE BRIEF
NL frankering betaald € 8,35
52gr
RECOMMANDÉ
D – A – 1
PostNL
167671 19 – 04 – 2017 15:37
NL
3SRPKS699346034 2001DA 3007

College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland
S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

J. Slammes
Havenweg 5
1767EC Kolhorn

Veltman Advocatenkantoor
bestuursrecht > ruimtelijke ordening > milieu

AANTEKENEN
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
T.a.v. S. Willemsen
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

INGEKOMEN 25 APR. 2017

Datum : 20 april 2017
Onze ref : V-16174
Uw ref` : **899824**
Onderwerp: opschaling WP Groetpolder

Advocaat: **mr. J.Veltman**

ZIENSWIJZE ONTWERP-BESCHIKKINGEN WP GROETPOLDER

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënten, S.M. Knook-Okkema, Groetweg 1 te (1775 PL) Middenmeer, S.K. de Vries, Groetweg 13 te (1775 PL) Middenmeer, H. Numan, Groetweg 15 te (1775 PL) Middenmeer A.J.J. Koenraadt, Groetweg 19 te (1775 PL) Middenmeer en E.D. van Liere te (1775 PL) Middenmeer, zend ik u in het onderstaande hun zienswijze tegen de ter inzage gelegde ontwerp-beschikkingen die voorzien in de opschaling van het Windpark Groetpolder.

Inleiding

Deze zienswijze betreft de ontwerp-omgevingsvergunning eerste fase (strijd met regels ruimtelijke ordening), de ontwerp-omgevingsvergunning tweede fase (bouwen en beperkte milieutoets) en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen.

De woningen (en deels ook de bedrijven) van cliënten liggen ingeklemd tussen enerzijds een lijnopstelling van (nu nog) 12 windturbines langs de Groettocht ten oosten van hun woningen en anderzijds de lijnopstelling van 19 windturbines in de Groetpolder ten westen van hun woningen. Cliënten zijn hierdoor uit eigen ervaring bekend met de nadelige effecten van windturbines: geluid, slagschaduw, aantasting van het landschapsschoon en waardevermindering van hun woningen en bedrijven.

De eerstgenoemde oostelijke lijnopstelling zal in het kader van het Windpark Wieringermeer worden vervangen door een veel langere lijnopstelling met veel hogere turbines (maximale tiphoogte: 178,5 meter). Als de nu ter inzage liggende ontwerp-beschikkingen voor de opschaling van het Windpark Groetpolder worden vastgesteld, zullen cliënten ook aan de westzijde van hun woningen (zij kijken uit op het Groetkanaal en de Groetpolder) worden geconfronteerd met een lijnopstelling van veel hogere turbines (tiphoogte ca. 150 meter), terwijl bovendien een deel van de bestaande turbines wordt gehandhaafd. Dit zal leiden tot

Borgesiuslaan 25, 3818 JV Amersfoort - Postbus 2222, 3800 CE Amersfoort
T 033 4656240 - F 033 4656943 - info@veltmanadvocatenkantoor.nl - www.veltmanadvocatenkantoor.nl
BTW nr: NL 117633306 B 01 - KvK nr: 32150164

een ingrijpende verandering van de woon- en werkomgeving van cliënten en in sterke mate afbreuk doen aan hun woon- en leefklimaat.

Het provinciale windenergiebeleid: de afstandsnorm van 600 meter

Ingevolge het provinciale beleid zoals dat is vastgelegd in de Structuurvisie Herstructurering Windenergie op Land (HWOL) moeten solitaire windturbines zoveel mogelijk verdwijnen en is er maar een beperkt aantal locaties waar windparken mogen worden opgeschaald. De Groetpolder is een van die locaties. Dit provinciale beleid is gebaseerd op het uitgangspunt dat windenergie op land juist ook gegeven de belangen van omwonenden maar heel beperkt kan worden toegestaan. Om die reden hebben Provinciale Staten mede naar aanleiding van ingediende zienswijzen (ook cliënten hebben indertijd een zienswijze ingediend op het ontwerp-HWOL) bij de vaststelling van het HWOL ook besloten dat windturbineparken aan strenge eisen moeten voldoen.

Een belangrijke eis valt te vinden in artikel 32, lid 4, van de PRV. Daarin is bepaald dat windturbines alleen op een afstand van minimaal 600 meter van – zoals het in de verordening heet - 'gevoelige bestemmingen' zoals woningen mogen worden gesitueerd. Aan die eis kan het opgeschaalde windpark niet voldoen. Maar dankzij een kunstgreep van de initiatiefnemers zijn alle woningen binnen een afstand van 600 meter bestempeld als bedrijfswoningen ('participatiewoningen') bij het windpark. Bedrijfswoningen worden immers niet gerekend tot de 'gevoelige bestemmingen'. Daardoor telt het opgeschaalde windpark maar liefst elf bedrijfswoningen - de woningen Groetpolderweg 1, 7, 9, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25 en 27 -, dat zijn er ca. twee per turbine. Deze status van bedrijfswoning is aan de woningen toegekend op basis van een overeenkomst tussen de eigenaren en Windmolens Groetpolder B.V. In ruil hiervoor ontvangt elke eigenaar/bewoner een jaarlijkse vergoeding van € 2.000,--.

Door deze aanpak heeft Groetpolder B.V. feitelijk de overtreding van de afstandsnorm uit de PRV afgekocht. Dat is om verschillende redenen niet aanvaardbaar.

In de eerste plaats levert dit strijd op met de wettelijke leidraad van een goede ruimtelijke ordening. De afstandsnorm is immers blijkens de toelichting op de PRV vastgesteld om zoveel mogelijk te voorkomen dat omwonenden hinder van de turbines ondervinden of daardoor in een onveilige situatie komen te verkeren (afbrekende wiek, ijsvorming op de wieken). Maar desalniettemin zijn er nu toch omwonenden die meer hinder ervaren dan wettelijk, op grond van de verordening, is toegestaan, enkel en alleen omdat zij er tegen een (ook nog eens schrale) vergoeding van afzien om daartegen op te komen.

In de tweede plaats is dit onaanvaardbaar, omdat het gevaar bestaat dat sommige omwonenden niet werkelijk uit vrije wil de overeenkomst met Groetpolder BV zijn aangegaan, maar zijn gezwicht voor druk vanuit de omgeving. De participanten in de Groetpolder BV zijn immers tegelijk ook hun buren. Het mag duidelijk zijn dat omwonenden die weigeren de overeenkomst te tekenen, de goede verhouding met hun buren die tot de initiatiefnemers behoren, op het spel zetten. Daardoor is het goed denkbaar dat zij of althans sommigen van hen alleen maar schoorvoetend hebben ingestemd met de overeenkomst.

In de derde plaats is dit onaanvaardbaar wegens de precedentwerking die deze gang van zaken tot gevolg kan hebben. Het wordt zo wel heel eenvoudig om regelgeving die bedoeld is om de omgeving te beschermen tegen hinderlijke activiteiten, waardeloos en zinloos te maken. Wat bijvoorbeeld te denken van de akkerbouwer wiens koelinstallaties meer geluidhinder veroorzaken dan het Activiteitenbesluit toestaat? Deze hoeft alleen maar een overeenkomst met zijn (klagende) buren te sluiten, waarbij de woning van de buren wordt aangemerkt als bedrijfswoning om zo te bewerkstelligen dat de beschermende werking van de betrokken regel illusoir wordt.

Gezien het voorgaande behoort de provincie niet mee te werken aan de kunstgreep van Groetpolder BV. Doet zij dit toch, dan ondermijnt zij de effectiviteit van haar eigen regelgeving.

De geluidhinder van de windturbines

Uit het gedane onderzoek blijkt dat de turbines kunnen voldoen aan de wettelijke normen op het punt van geluidhinder. Dit laat onverlet dat daarmee niet zonder meer vaststaat dat ook is voldaan aan het vereiste van en goede ruimtelijke ordening. In dit geval is daar twijfel over mogelijk, omdat inmiddels vaststaat dat de wettelijke normen voor slagschaduw en geluid in strijd met het recht zijn vastgesteld. Dit blijkt uit een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 19 oktober 2016 over windparken in Wallonië (gepubliceerd in het Nederlands Juristenblad van 25 november jl. , nr. 2119, blz. 3052). In dit arrest heeft het Hof beslist dat dergelijke wettelijke normen moeten worden bestempeld als een plan of programma in de zin van de Europese richtlijn 2001/42. Deze richtlijn verplicht ertoe om voorafgaand aan de vaststelling van plannen en programma's eerst een milieueffectrapport op te stellen.

In het kader van de besluitvorming over de betrokken wettelijke normen in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling is echter geen milieueffectrapport opgesteld. Als gevolg daarvan moeten de betrokken normen wegens strijd met het recht buiten toepassing worden gelaten en kunnen de normen alleen worden toegepast in het onderhavige geval, als uit concreet op dit project toegespitst onderzoek blijkt dat deze normen de omwonenden inderdaad voldoende beschermen tegen geluid en slagschaduw. Zulk onderzoek is niet gedaan. Zolang over de aanvaardbaarheid van de wettelijke norm onzekerheid bestaat, valt niet vast te stellen of de ontwerp-beschikkingen in overeenstemming is met het vereiste van een goede ruimtelijke ordening. De ruimtelijke onderbouwing vergt daarom op dit punt aanvulling op basis van op dit opschalingsproject zelf gericht onderzoek.

Voor dergelijk onderzoek is in dit geval des te meer reden, nu Provinciale Staten in artikel 32 PRV de hierboven al besproken afstandsnorm van 600 meter hebben opgenomen, juist ook om een goed woon- en leefklimaat te waarborgen. Het zonder meer toepassen van de wettelijke geluidsnorm waarborgt dit onvoldoende, aldus de toelichting op de PRV (blz. 39). Daarmee hebben Provinciale Staten al erkend dat de wettelijke norm niet zonder meer kan worden toegepast.

Dar komt nog bij dat artikel 4A.2 van de Provinciale Milieuverordening (PMV) onderzoek eist naar de vraag of het nodig is om met behulp van maatwerkvoorschriften een strengere geluidsnorm op te leggen aan de exploitant van een windturbinepark dan de wettelijke norm. Volgens het ontwerp van de omgevingsvergunning fase II zou uit onderzoek zijn gebleken dat er geen reden is voor het stellen van maatwerkvoorschriften (zie blz. 8). Nergens in de ter inzage gelegde stukken, ook niet in het geluidsonderzoek, valt echter een verslag van dit onderzoek te vinden. Cliënten houden het er daarom voor dat dit onderzoek niet is uitgevoerd. Ook dit onderzoek zal alsnog moeten gebeuren.

Bij het nog te verrichten onderzoek moet ook de cumulatie van de geluidsbelasting met het windpark Wieringermeer (de hiervoor genoemde lijnopstelling Groettocht ten oosten van de Groetweg) worden betrokken. Het is een lacune dat hieraan in het onderzoek geen aandacht is besteed.

In het licht van het voorgaande is ook de beslissing dat geen mer is vereist voor de besluitvorming, ondeugdelijk gemotiveerd.

De belangenafweging is kennelijk onredelijk

Cliënten stellen zich mede gelet op de hierboven geuite bezwaren tegen de ontwerp-beschikkingen op het standpunt dat de belangenafweging om in afwijking van het geldende bestemmingsplan opschaling van het Windpark Groetpolder toe te staan, kennelijk onredelijk is in die zin dat de gevolgen van het voorgenomen besluit voor hen onevenredig nadelig uitpakken in vergelijking tot de met het besluit te dienen doelen. Voor het project bestaat ook geen draagvlak bij de omwonenden (mogelijk met uitzondering van diegenen wier bezwaren door Groetpolder BV zijn 'afgekocht'), hoewel dit vereiste van draagvlak een harde eis is in het provinciale beleid.

Weliswaar zullen cliënten van de exploitant van het Windpark een jaarlijkse vergoeding van € 1.200,-- ontvangen, maar deze vergoeding dekt bij lange na niet de schade – in de vorm van een waardevermindering van hun onroerende zaken en in de vorm van een aanzienlijke vermindering van hun woongenot - die zij lijden als gevolg van de voorgenomen opschaling. De rekening van de verduurzaming van de energievoorziening wordt zo eenzijdig bij hen neergelegd. In dit verband achten zij het ook een gebrek dat een planschaderisico-analyse ontbreekt.

Verzoek

In het voorgaande is uiteengezet waarom cliënten zich niet kunnen vinden in de ontwerp-besluiten. Zij menen dat hun belang bij een aanvaardbaar woon- en leefklimaat onvoldoende aandacht heeft gekregen in de onderzoeken die aan de ontwerp-besluiten ten grondslag liggen. Ook menen zij dat onvoldoende gewicht is toegekend aan het vereiste van draagvlak bij de omwonenden.

Verder stellen zij zich op het standpunt dat voor het windpark niet elf bedrijfswoningen noodzakelijk zijn en dat het als zodanig aanmerken van alle woningen binnen straal van 600 meter van de turbines in strijd is met artikel 32, lid 4, van de PRV.

Vast staat dat het project voor hen zal leiden tot een sterke toename van de geluidbelasting en van hinder in de vorm van slagschaduw en dat de wettelijke normen hen daartegen onvoldoende bescherming bieden. De aantasting van het woon- en leefklimaat zal bovendien leiden tot een waardevermindering van hun onroerende zaken en tot verlies aan woongenot. Daarvoor wordt onvoldoende compensatie geboden.

Cliënten verzoeken u daarom de ontwerp-besluiten niet vast te stellen.

Hoogachtend,

J. Veltman

R **AANGETEKENDE BRIEF**
NL frankering betaald € 8,35
51gr

D – A – 1
PostNL
166889 20 – 04 – 2017 16:34

RECOMMANDÉ

NL

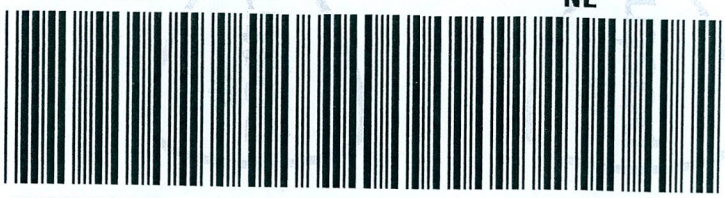

3SRPKS769991836 2001DA 3007

Postbus 2222 - 3800 CE Amersfoort

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: verklaring van geen bedenkingen Windpark Groetpolder

Kenmerk: 899824

Bijlagen:
- **Motivering vvgb Windpark Groetpolder, OD NZKG**
- **Concept Nota van Antwoord Groetpolder**
- **Ruimtelijke onderbouwing**

1. Inleiding

De verklaring van geen bedenkingen (vvgb) dient te worden afgegeven om de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van de herstructurering van Windpark Groetpolder te kunnen vergunnen.

2. Juridisch kader

Op grond van artikel 9f van de Elektriciteitswet en omdat sprake is van een project van provinciaal belang waarbij sprake is van strijdigheid met het bestemmingsplan, zijn wij met betrekking tot de onderhavige omgevingsvergunning bevoegd gezag.

Verklaringen van geen bedenkingen
Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en artikel 6.5 Besluit Omgevingsrecht (Bor) dienen Provinciale Staten voor het afwijken van een bestemmingsplan een verklaring van geen bedenkingen af te gegeven.

Motivering afgifte verklaring van geen bedenkingen
De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. Uit de bijgevoegde motivering van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied blijkt dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

3. Proces en procedure

De ontwerp verklaring van geen bedenkingen is op grond van artikel 158 van de Provinciewet vastgesteld en van 9 maart tot 20 april ter visie gelegd door Gedeputeerde Staten.

Gedurende de inzagetermijn zijn er acht zienswijzen ingediend tegen de ontwerp-vergunning; bij zes zienswijzen is ook expliciet tegen de vvgb een zienswijze ingediend. Voor de inhoud en beantwoording van de zienswijzen verwijzen wij naar de bijgevoegde concept Nota van Antwoord. Deze nota is gekoppeld aan de besluitvorming over de beschikkingen door GS.

Er is zorgvuldig gekeken of de ingediende zienswijzen tegen de beschikkingen ook (indirect) raken aan aspecten uit de vvgb. Voor de helderheid zijn daarom alle antwoorden op de zienswijzen in de bijlage opgenomen, zowel de zienswijzen tegen de ontwerp-vergunning als de ontwerp-vvgb, ook waar niet rechtstreeks tegen de vvgb zienswijzen zijn ingediend. Uit de beantwoording blijkt dat er geen gronden zijn om de conclusie ten aanzien van een goede ruimtelijke ordening te wijzigen.

Op 27 maart 2017 is de ontwerp-vvgb besproken in de vergadering van de commissie RWW. De definitieve vvgb is aangepast naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen door de commissie. Het gaat hierbij om verduidelijking van een aantal punten, te weten de twee lijnen, geluid en de uitspraken van de Raad van State.

Nadat uw Staten de vvgb hebben afgegeven verlenen Gedeputeerde Staten de omgevingsvergunning. Vervolgens wordt de vvgb samen met de definitieve omgevingsvergunning ter inzage gelegd. Er kan geen beroep tegen de vvgb als zodanig worden ingesteld. Belanghebbenden kunnen wel beroep instellen tegen de omgevingsvergunning waarvoor de vvgb is verleend. In deze procedure kunnen beroepsgronden mede betrekking hebben op de vvgb.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgaand ontwerpbesluit tot afgifte van de verklaring van geen bedenkingen voor Windpark Groetpolder aan de Groetpolderweg in Lutjewinkel in de gemeente Hollands Kroon.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 50

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017;

gelet op artikel 9f van de Elektriciteitswet, artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht;

besluiten:
de verklaring van geen bedenkingen af te geven voor Windpark Groetpolder aan de Groetpolderweg in Lutjewinkel in de gemeente Hollands Kroon.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**10-07-2017**
Commissie	Ruimte Wonen & Water
Datum commissievergadering	**19-06-2017**

Onderwerp: **Voordracht Definitief VVGB Windmolenpark Groetpolder**

Uw contactpersoon
K. Mellema
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3924
mellemak@noord-holland.nl

27 juni 2017

De commissie adviseert de Voordracht Definitief VVGB Windmolenpark Groetpolder als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 10 juli 2017.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie RWW: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie RWW van 19 juni 2017.

6b. Voordracht definitief VVGB Windmolenpark Groetpolder
De **voorzitter** licht toe dat het gaat om een VVGB voor Windmolenpark Groetpolder dat onderdeel uitmaakt van de taakstelling van 685,5 MW Wind op Land.

INSPREKER
Mevrouw **Koppen** spreekt in op persoonlijke titel als omwonende van het Windpark Groetpolder. In het voorliggende plan woont zij nog steeds binnen 600 meter afstand van twee windturbines. Door de toegepaste kunstgreep ontstaat in het volle zicht van de West-Friese Dijk een wangedrocht waarvan ook de ARO expliciet heeft gesteld dat het landschap niet wordt verbeterd maar verslechterd. De Omgevingsdienst heeft sinds de vorige vergadering een zinnetje toegevoegd aan diens stuk, namelijk dat de ARO de twee lijnen aanvaardbaar vond. Deze conclusie blijkt echter niet uit het verslag van de ARO-vergadering van 23 augustus 2016. Het eindoordeel was toen dat de locatie Groetpolder slecht scoort omdat in de nieuwe situatie sprake is van twee typen windturbines op korte afstand van elkaar in dezelfde rij. Als de nabijgelegen windturbines in de Wieringermeerpolder worden meegeteld, is er zelfs sprake van drie typen, wat een verwarrend en onrustig beeld geeft.
De inspreekster geeft aan dat in het verslag van de ARO nog een cruciale zin staat; de verwachting is, zo geeft ook de initiatiefnemer aan, dat de rij kleinere turbines in de Groetpolder op korte termijn zal worden gesaneerd. Ten tijde van de ARO-vergadering was niet duidelijk of alle zes projecten in verband met de 685 MW-grens konden worden vergund. Daarom was het zaak een zo hoog mogelijke ranking te krijgen. Omdat Groetpolder als laatste was geëindigd, werd door de initiatiefnemer staande de vergadering gevraagd of men hoger zou eindigen als de zeven oude molens zouden verdwijnen. Omdat later bleek dat alle zes de aanvragen binnen de doelstelling vielen, werd de oorspronkelijke aanvraag van zes plus zeven gehandhaafd en gehonoreerd. De inspreekster vraagt waarom deze kans niet aangegrepen is om een landschappelijk en qua geluid fatsoenlijke lijn van zes molens neer te zetten en de zeven te saneren.
De geluidsbelasting neemt met dit plan niet af. De initiatiefnemer wilde in 2015 de gehele lijn vervangen, maar omdat men op grond van een motie van PS moest aantonen dat het geluid niet zou toenemen, heeft men in 2015 een notitie overlegd waarin staat dat er een Lden van 48 dB zou gelden. Omdat dit in tegenspraak is met de lagere geluidsgegevens waarop de vergunning uit 1998 is gebaseerd, heeft de RUD die notitie in december 2015 als niet juist verworpen. Anders zou het park al sinds 1998 de geluidsnorm overschrijden en niet handelen volgens de vergunning.
De inspreekster vat samen dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Niemand gaat er qua geluid op vooruit en landschappelijk is er sprake van een duidelijke verslechtering. De inspreker hoopt dat PS

alleen een VVGB afgeeft voor het saneren van alle negentien turbines en het terugplaatsen van zes hogere, zoals ook in de Waardpolder gebeurt.

COMMISSIE
De heer **Bruggeman** (SP) schaart zich achter de zienswijze van mevrouw Koppen. Hij wijst erop dat er bij dit plan acht of elf woningen binnen de 600 meter-grens staan, zodat het windmolenpark eigenlijk helemaal niet zou kunnen bestaan, maar dat daar wat op is bedacht door acht of elf woningen tot bedrijfswoning te verklaren zodat de 600 meter-grens niet geldt. In deze woningen wonen nu mensen die "visueel toezichthouden op de windturbines". De heer Bruggeman vraagt zich af wat dit "gluren" precies inhoudt en verzoekt de gedeputeerde dit uit te leggen en te vertellen waarom dit bij andere windparken niet zo is. Ook vraagt hij hoe het met de eigendomssituatie zit en of de bedrijfswoningen eigendom van het windpark zijn of niet. De heer Bruggeman vraagt zich af of de provincie een dergelijke constructie klakkeloos moet accepteren of dat het om misbruik van recht gaat.

De heer **Ludriks** (PVV) sluit zich aan bij de vragen van de SP.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) stemt niet in met de voordracht omdat zij van mening is dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke onderbouwing. Er is niet zorgvuldig gekeken naar de zienswijzen en niet altijd de goede informatie verstrekt c.q. goede locatietekeningen verstuurd. Ditmaal is er bij de afgifte van het voornemen van een VVGB, tevens onderdeel van de aanvraag, een functiewijziging van elf woningen in participatiewoningen opgetreden. Daardoor zijn er geen gevoelige bestemmingen meer. 50PLUS vindt dit gegoochel met gegevens om een vergunning door te drukken moreel niet aanvaardbaar.
De inwoners gaan toezichthouden op de molens en krijgen daar iets voor betaald. Bij Waardpolder zijn afspraken tussen initiatiefnemers en bewoners veelvuldig geschonden en dat is voor 50PLUS reden om niet in te stemmen. Bovendien gaat het om vervanging van negentien windturbines. Twaalf gaan er weg en worden vervangen door zes enorme molens van minimaal 100 meter hoog. De zeven die blijven staan worden wellicht ook weer vervangen door andere molens.
Volgens 50PLUS is de afstand tussen de lijnopstellingen te klein en is er geen sprake van twee duidelijke lijnopstellingen. Bewoners hebben ingestemd met een afstand tot de woning van minder dan 600 meter. 50PLUS vindt dit niet aanvaardbaar omdat publiek recht vermengd wordt met privaat recht. Mevrouw De Meij vraagt zich af wat er gebeurt als de bewoners later willen klagen. Zij vindt het niet netjes dat GS meewerken aan het verlenen van een vergunning. Niet iedere woning voldoet aan de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw hetgeen zij onaanvaardbaar vindt. Er is wel degelijk sprake van aantasting van het woon- en leefklimaat.

De heer **Slettenhaar** (VVD) maakt een compliment voor de motivering. Hij sluit zich aan bij de constatering dat er een suboptimaal resultaat ontstaat. Het is goed dat de molens worden gesaneerd, maar het beeld dat blijft is niet optimaal. Hij wacht de beantwoording van de gedeputeerde, ook met betrekking tot de woningen, af voordat hij een definitief standpunt inneemt.

> Mevrouw **Strens** (D66) vraagt de heer Slettenhaar hoe hij het zou vinden als ook die zeven andere molens worden gesaneerd.

De heer **Slettenhaar** (VVD) zou dat een stuk minder suboptimaal vinden en dat er qua beeld beter uit vinden zien. Hij vraagt of mevrouw Strens dat met hem eens is.

De **voorzitter** constateert dat mevrouw Strens knikt.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) sluit zich aan bij de complimenten over de manier waarop het stuk naar PS is gekomen. De zienswijzen zijn toegevoegd aan de stukken en de motivatie is zeer uitgebreid. Tot nog toe is de beleidslijn van PS gevolgd en zij denkt dat men daarom geen bezwaar kan hebben. Zij hoort graag het antwoord van de gedeputeerde op de door anderen gestelde vragen.

> Mevrouw **De Meij** (50PLUS) constateert dat het CDA altijd voorstander is van wettelijke normen, maar dat zij het nu niet hoort over de vermenging van privaat en publiek recht. Wat vindt het CDA daarvan?

Mevrouw **Haagsma** (CDA) wacht de antwoorden op deze vragen af. Als de uitgezette beleidslijnen worden gevolgd, is het de vraag wat de mogelijkheden zijn die PS nog hebben.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vindt dit jammer en vraagt of het CDA geen mening …

De **voorzitter** verzoekt mevrouw De Meij geen dialoog te beginnen.

Mevrouw **Kocken** (GroenLinks) signaleert ook dat de voordracht binnen de kaders valt en dat er in die zin niet zo heel veel aan te doen is. Zij vraagt of de gedeputeerde ook vindt dat er niet op de Omgevingsvisie gewacht moet worden om fouten te herstellen en of deze situatie daaronder valt.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) haakt aan bij verschillende sprekers. De PvdA staat in principe positief tegenover de voordracht. Zij is het eens met de heer Slettenhaar dat het "second best" is, maar vindt het nog altijd "best". Zij neemt aan dat de bewoners akkoord zijn gegaan met de participatiewoningen en dat dit dus aan henzelf is.

Mevrouw **Strens** (D66) is ook positief. Het feit dat er een ander type molens wordt geplaatst dan de huidige geeft geen aanleiding om niet akkoord te gaan met de voordracht.

De heer **Klein** (CU-SGP) is het eens met het eerder genoemde punt dat één lijn van identieke molens qua ruimtelijke ordening beter zou zijn geweest. Hij krijgt graag een toelichting op het proces en op de vraag of het mogelijk is geweest om het project zo vorm te geven dat alle molens vervangen worden, bijvoorbeeld door een lijn van negen.
De CU-SGP-fractie is groot voorstander van duurzame energieopwekking, maar was negatief verrast door de U-bochtconstructie waardoor woningen worden aangemerkt als bedrijfswoningen doordat er visueel toezicht op windmolens wordt gehouden. Op zich is de heer Klein het eens met het feit dat door afspraken met bewoners een ontheffing kan worden gerealiseerd voor overschrijding van bepaalde normen, maar vindt de gekozen vorm wel heel apart. Hij vraagt of dit vaker voorkomt en of de gedeputeerde erop kan reflecteren; is dit een geëigende vorm of moeten de procedure en de regels veranderen zodat dit soort uitzonderingen op een transparante manier gerealiseerd wordt?

De heer **Van der Hoek** (ged.) antwoordt op de vraag van de SP dat de woningen naar zijn weten gewoon eigendom blijven van de bewoner. Het aspect dat GS net als PS moeten toetsen op de regels en het beleid dat is vastgesteld, is vaker gepasseerd. Daarin past geen beleidsvrijheid. Er wordt gekeken naar de aanvraag en daar moeten GS een oordeel op geven.
50PLUS heeft gezegd dat er niet goed gekeken is naar de zienswijze. De gedeputeerde is benieuwd waar deze opmerking op gebaseerd is.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) zegt dat zij refereert aan de zienswijze van mevrouw Koppen.

De heer **Van der Hoek** (ged.) meent dat daar duidelijk op is ingegaan. Hij begrijpt dat het adagium van 50PLUS is dat als iemand een brief schrijft, een zienswijze indient of inspreekt en GS niet bewegen of die persoon geen gelijk geven, GS het niet serieus nemen. Dat is dan helder, dan hoeft de gedeputeerde deze vraag niet meer te stellen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) zegt dat de gedeputeerde dat helaas helemaal verkeerd interpreteert.

De heer **Van der Hoek** (ged.) zegt dat hij de volgende keer dan wat anders in de toelichting zal proberen te ontdekken.
De elf belanghebbenden hebben geen zienswijze ingediend en zijn akkoord. De gedeputeerde vindt het een aparte stelling dat 50PLUS in zijn reactie niet akkoord gaat. 50PLUS heeft gezegd dat publiek en privaat recht worden vermengd. De gedeputeerde vraagt hoe dat in zijn werk is gegaan, aangezien de bewoners akkoord gaan met de afspraken en GS daarom akkoord moeten gaan in de beoordeling van de aanvraag. Het gaat er bij drie bewoners om dat zij met betrekking tot geluid en schaduw last kunnen hebben, maar ook daarover zijn nadere afspraken gemaakt en geen zienswijzen over ingediend.
GroenLinks heeft gevraagd of het proces anders gestuurd had kunnen worden. De gedeputeerde denkt dat GS dit niet hadden kunnen doen en dat het ook niet hun taak is. Natuurlijk zijn bepaalde dingen wenselijk, maar hij moet handelen op de aanvraag die er ligt.
Er werd gevraagd of dit soort zaken met betrekking tot woningen vaker voorkomt. De gedeputeerde weet dit niet, maar kan het voor de PS-vergadering beantwoorden en navraag doen. Wat hij er zelf van vindt, is niet van belang. Hij toetst op bepaalde kaders en wil zich niet verliezen in persoonlijke beschouwingen.

TWEEDE TERMIJN

De heer **Bruggeman** (SP) had een uitgebreider antwoord van de gedeputeerde verwacht op de vraag hoe het visueel toezicht in zijn werk gaat.

Mevrouw **Kocken** (GroenLinks) denkt dat de gedeputeerde haar vraag als zijnde van de CU-SGP heeft opgevat. Zij vroeg of in dit geval ten aanzien van de lijnopstelling vastgesteld moet worden dat de regels in de PRV niet altijd even gelukkig uitpakken.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vindt het flauw dat de gedeputeerde zich verschuilt achter de opmerking dat GS alleen behoren te toetsen wat voorligt. Zij vindt dat ook getoetst moet worden op wettelijke kaders. De woningen waren gevoelige bestemmingen en er is om een functiewijziging gevraagd om de bestemming om te zetten naar participatiewoningen. Dit staat dus met elkaar in relatie. Zij vraag hoe dit wordt gerijmd met het feit dat in vorige commissies verschillende bewoners hebben ingesproken over het feit dat afspraken tussen bewoners en initiatiefnemers continu geschonden worden. De aanvraag voldoet in die zin dus niet aan de wettelijke kaders.

De heer **Klein** (CU-SGP) constateert dat de gedeputeerde zijn rol beperkt tot procesmanager. Dat is in deze fase begrijpelijk, maar de heer Klein wil de discussie iets breder maken. De vraag is of dit de manier is om dit soort zaken netjes te regelen en of er bij nieuwe projecten of een nieuw College op een andere manier vorm aan moet worden gegeven.

De heer **Van der Hoek** (ged.) ziet toch veel overeenkomsten tussen de vragen van GroenLinks en de CU-SGP omdat ze gaan over de vraag of het in de toekomst anders moet gaan en wat de gedeputeerde daarvan vindt. Dit zijn vragen die tijdens een evaluatie besproken dienen te worden. Er is nu sprake van staand beleid en dan kunnen de spelregels niet veranderd worden.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) vraagt wanneer er geëvalueerd wordt.

De heer **Van der Hoek** (ged.) weet dat niet en zal zich daarop beraden. Hij hoort het graag als de commissie er ideeën over heeft. Het traject met de zes aanvragen wordt afgemaakt en het lijkt hem handig om voor die tijd niet te evalueren. Hij zal kijken naar een logisch moment.
50PLUS heeft gezegd dat de gedeputeerde moet toetsen op de wettelijke kaders. Dat doet hij ook. Als bewoners dat akkoord willen, kunnen ze daarmee instemmen. Dat is aan hen en het is niet aan de provincie om zich daarmee te bemoeien. Hetzelfde geldt voor de manier waarop er toezicht wordt gehouden. Er is beschreven hoe dat in zijn werk gaat: er wordt toezicht gehouden op het draaien, of er onbevoegden op het land zijn, of er storingen zijn, of er aanleiding is om de molens stil te zetten et cetera.

De **voorzitter** constateert dat het stuk naar PS van 10 juli gaat als bespreekstuk.

Brief Windmolens Groetpolder en omwonenden van het windpark in de Groetpolder

30 juni 2017

Provincie Noord-Holland
t.a.v. Gedeputeerde Staten / Provinciale Staten
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Betreft : Participatie omwonenden windpark Groetpolder

Geachte Gedeputeerde / Statenleden,

Naar aanleiding van diverse geluiden uit de Provinciale Staten en berichtgevingen in de media willen wij, de omwonenden binnen een straal van 600 meter van het nieuw te bouwen windpark in de Groetpolder en Windmolens Groetpolder B.V. als initiatiefnemer, enkele zaken verhelderen en benoemen.

Wij zijn in goed overleg en in goede verstandhouding tot een overeenkomst gekomen waarmee de betreffende omwonenden hun medewerking verlenen aan de plannen van Windmolens Groetpolder B.V. voor het opschalen van het windpark. In deze overeenkomst is de term "woning in de sfeer van de inrichting" gehanteerd en niet de term "bedrijfswoning". Het feit dat in Provinciale Staten en in de media de term bedrijfswoning wordt genoemd en dat de omwonenden daarmee hun rechten zouden verspelen is onjuist. In de overeenkomst is namelijk expliciet opgenomen dat Windmolens Groetpolder B.V. zorgdraagt dat het zich houdt aan het activiteitenbesluit op het gebied van het geluidsniveau en de slagschaduw.

Wij, de omwonenden, spreken ons dan ook uit als voorstanders van windenergie in het algemeen en voor het opschalen van het windpark in de Groetpolder. Verder bevestigen wij bij deze dat wij overtuigd en in goede harmonie meegewerkt hebben aan deze vorm van participatie. Dit houdt in dat wij gedurende het traject van het ontwikkelen van de plannen goed geïnformeerd zijn over de consequenties, zowel wat de invloed van de windmolens betreft (geluid en slagschaduw) en het feit dat de woningen als "woning in de sfeer van de inrichting" zullen worden aangemerkt.

Hopelijk hebben wij u hiermee voldoende geïnformeerd.

Met vriendelijk groet,

Omwonenden windpark Groetpolder
Windmolens Groetpolder B.V.

Bijlage: handtekeningen omwonenden en Windmolens Groetpolder B.V.

Handtekeningen omwonenden en Windmolens Groetpolder B.V.

Omwonenden Groetpolderweg 1 te Lutjewinkel

Namens hen de heer W.J. Verbruggen

Omwonenden Groetpolderweg 7 te Lutjewinkel

Namens hen de heer W. Nobel

Omwonenden Groetpolderweg 9 te Lutjewinkel

Namens hen de heer D.W. Nobel

Omwonenden Groetpolderweg 13 te Lutjewinkel

Namens hen de heer K. Breebaart

Omwonenden Groetpolderweg 15 te Lutjewinkel

Namens hen de heer H. van Veldhuisen

Omwonenden Groetpolderweg 17 te Lutjewinkel

Namens hen de heer M. van der Zon

Omwonenden Groetpolderweg 19 te Lutjewinkel

Namens hen de heer H. van der Zon

Omwonenden Groetpolderweg 21 te Winkel

Namens hen de heer J. de Heer

Omwonenden Groetpolderweg 23 te Winkel

Namens hen de heer A. Ebner

Omwonenden Groetpolderweg 25 te Winkel

Namens hen mevrouw A.W. de Knikker

Omwonenden Groetpolderweg 27 te Winkel

Namens hen de heer J. van Reeuwijk

Windmolens Groetpolder B.V.

Namens de vennootschap J. de Heer

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Mw. S. Willemsen
BEL/BS

Telefoonnummer 023-5143654
willemsens@noord-holland.nl

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Verzenddatum

24 MEI 2017

Kenmerk
899759/939368

Uw kenmerk

Betreft: Definitieve verklaring van geen bedenkingen voor het vervangen van het windpark Ferrum

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht, het bijbehorende ontwerpbesluit en bijlagen voor het afgeven van de verklaring van geen bedenkingen voor de herstructurering van windpark Ferrum.

Het betreft een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van een aanvraag binnen het herstructureringsbeleid Wind op Land waarmee invulling wordt gegeven aan de provinciale taakstelling voor 2020.

In de voordracht is aangegeven op welke punten wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van het ontwerp.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

4 bijlagen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

899759/945738

Motivering besluit vvgb windturbinepark Ferum Tata Steel (scenario 3)

Dit memo bevat de motivering voor het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen ex artikel 6.5 Besluit omgevingsrecht voor de herstructurering van het windturbinepark Ferrum op het terrein van Tata Steel in de gemeente Velsen.

1. Inleiding

Op 12 mei 2016 is door Tata Steel IJmuiden BV een omgevingsvergunning 1e fase aangevraagd voor de activiteiten handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening, beperkte milieutoets en uitvoeren werk/werkzaamheden. De aanvraag is geregistreerd onder het nummer OLO-2345141 en namens de provincie in behandeling genomen door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en daar geregistreerd onder nummer 1013263. De aanvraag voor de omgevingsvergunning 2e fase met de aspecten bouw en natuur op 14 december 2016 aangevraagd.

Op 20 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten besloten de aangevraagde omgevingsvergunning voor het windturbinepark Ferrum in de gemeente Velsen verder in behandeling te nemen conform de Uitvoeringsregeling verdeelprocedure herstructurering Wind op Land.

De volledige stukken zijn in te zien via www.officielebekendmakingen.nl

2. Toelichting project

Het gaat om de bouw en exploitatie van drie windturbines, drie kraanopstelplaatsen en één inkoopstation op het terrein van Tata Steel. Door Tata Steel zijn vijf scenario's aangevraagd. Onderhavig project betreft scenario 3, genaamd Ferrum. Hierbij worden de windturbines met de nummers 3, 4 en 5 geplaatst (de groene turbines op de kaart).

Figuur 2-2: Locaties van geplande turbines

Het gaat om het doortrekken van de lijn van het bestaande Windpark Reyndersweg (de grijze turbines op de kaart). De bestaande turbines hebben een masthoogte van 80 m en een tiphoogte van 125 m.

De aanvragen voor omgevingsvergunningen van de andere vier scenario's zijn door ons geweigerd op 17 november 2016.

Het toe te passen type windturbine staat nog niet vast. Wel is duidelijk dat het gaat om windturbines met een maximale tiphoogte van 131 m, een maximale ashoogte van 85 m en een maximale rotordiameter van 92 m. het maximaal opgesteld vermogen is 9 MW.

Het project is gelegen aan de Reyndersweg op het bedrijventerrein van Tata Steel in de gemeente Velsen.

Bestemmingsplan
De windturbines zijn gelegen in het bestemmingsplan Industrieterrein Tata Steel, vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Velsen op 22 november 2012 en onherroepelijk geworden op 22 februari 2013.

De windturbines inclusief de overdraai en de kraanopstelplaatsen en inkoopstation vallen in de bestemming Bedrijf en de dubbelbestemmingen Waterstaat-Waterkering en Waarde-Archeologie.

Blijkens artikel 3 van de planregels zijn de gronden voor Bedrijf bestemd voor een staalproducerend bedrijf, tot het staalbedrijf behorende overige bedrijfsactiviteiten en overige bedrijfsactiviteiten.

Blijkens artikel 11 zijn de voor Waarde-Archeologie aangewezen gronden bestemd voor de bescherming en veiligstelling van archeologische waarden. Op deze gronden mag uitsluitend worden gebouwd indien de aanvrager van de omgevingsvergunning een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarde van de betrokken locatie naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en de betrokken archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet worden geschaad of mogelijk schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het bouwen voorschriften en beperkingen te verbinden.

Blijkens artikel 12 zijn de voor Waterstaat-Waterkering aangewezen gronden bestemd voor de instandhouding van de waterkering, de beschermingszone en waterstaatswerken, zoals taluds, dijken en (onderhouds)wegen.

De windturbines zijn niet toegestaan binnen de bestemmingen Bedrijf, Waarde-archeologie en Waterstaat-Waterkering, omdat windturbines inclusief overdraai en de bijbehorende bouwwerken niet zijn genoemd en een windpark niet behoort tot de bedrijfsactiviteiten van een staalproducerend bedrijf.

4. Toetsingskader goede ruimtelijke ordening
Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en artikel 6.5 Besluit Omgevingsrecht (Bor) dienen Provinciale Staten voor het afwijken van een bestemmingsplan een verklaring van geen bedenkingen (hierna: vvgb) af te gegeven.

De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening.

In dit geval is uit de aanvraag gebleken dat er geen sprake is van strijdigheid met een goede ruimtelijke ordening. De aanvraag voldoet aan de bepalingen uit artikel 32 lid 4 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening

2016 (PRV). Wij benoemen hieronder puntsgewijs de criteria uit de PRV en geven aan waarom het hiermee in overeenstemming is. De locatie is gelegen binnen het herstructureringsgebied NZKG (Haven en IJmond).

a. *Het bouwen of opschalen van één windturbine geschiedt niet eerder dan na verwijdering van ten minste twee andere windturbines op grondgebied van de provincie.*

Er zullen zes windturbines worden gesaneerd. Dit gaat om windturbines in de gemeenten Schagen, Hollands Kroon, Drechterland en Den Helder. In bijlage 11D van de aanvraag om omgevingsvergunning fase 1 zijn de verzoeken om intrekking van de vergunningen van de te saneren windturbines opgenomen.
Door de aanvrager is een verzoek ingediend tot het dubbeldraaien op grond van artikel 32 lid 6 van de PRV van deze windturbines voor een periode van vijf jaar (bijlage 11B bij de aanvraag). Uit de business case is gebleken dat er zonder dubbeldraaien een te laag rendement is voor investeerders, wat de reden is om het dubbeldraaien voor een periode van drie jaar toe te staan zodat het rendement naar een redelijk niveau stijgt. Dubbeldraaien voor een periode van vijf jaar zal worden afgewezen.

b. *De windturbines worden geplaatst in een lijnopstelling van minimaal zes windturbines.*

De drie windturbines voldoen aan het criterium van ten minste zes windturbines omdat zij in een doorlopende lijn worden geplaatst met de drie bestaande windturbines aan de Reyndersweg.

c. *De rotorbladen van de windturbines binnen de lijnopstelling hebben dezelfde draairichting.*

De rotorbladen van de windturbines hebben een zelfde draairichting.

d. *De windturbines binnen de lijnopstelling hebben eenzelfde verschijningsvorm.*

De windturbines hebben eenzelfde verschijningsvorm.

e. *De ashoogte van de windturbine bedraagt maximaal 120 meter.*

De ashoogte is maximaal 85 meter en valt binnen het maximum van 120 meter.

f. *De rotordiameter voor windturbines met een ashoogte vanaf 80 meter is gelijk aan de ashoogte met een maximale afwijking van tien procent en de rotordiameter voor windturbines met een ashoogte tot 80 meter is gelijk aan de ashoogte meteen maximale afwijking van twintig procent, met dien verstande dat voor windturbines met een ashoogte tot 80 meter de afstand tussen het laagste punt van de tip van het rotorblad en maaiveld minimaal 28 meter bedraagt.*

Er zijn meerdere typen windturbines aangevraagd met een ashoogte van 79 tot en met 85 meter. De verschillende typen windturbines voldoen aan de gestelde verhoudingen tussen ashoogte en maximale afmetingen van de rotordiameter. Voor de windturbines met een ashoogte tot 80 meter bedraagt de afstand tussen het laagste punt van de tip van het rotorblad en het maaiveld 35 meter, dus meer dan 28 meter.

g. *De windturbines worden op minimaal 600 meter afstand geplaatst van gevoelige bestemmingen en in geval bijzondere lokale omstandigheden worden normen als bedoeld in artikel 3.14a, derde lid van het Activiteitenbesluit milieubeheer vastgesteld conform de daarvoor gestelde voorschriften in de PMV.*

Binnen 600 meter zijn geen gevoelige bestemmingen zoals woningen aanwezig. Het windpark voldoet aan de wettelijke milieunormen, zoals de normen voor geluid en slagschaduw.

Wat betreft geluid kan worden opgemerkt dat sprake is van een gebied met een hoog omgevingsgeluid door het aanwezige industrielawaai van bedrijven op industrieterrein IJmond. Het geluid van de windturbines zal grotendeels opgaan in het reeds bestaande omgevingsgeluid en zal niet duidelijk hoorbaar zijn op de dichtstbijzijnde woonbestemmingen (Wijk aan Zee en Bosweg 6).

De nabijgelegen strandhuisjes (op circa 210 meter) zijn geen geluidgevoelige objecten in de zin van de Wet geluidhinder. Wel moeten de strandhuisjes worden beoordeeld in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Uit een eigen berekening blijkt dat het gemiddelde geluid van de branding ter plaatse van de strandhuisjes van dezelfde ordegrootte is als het geluid van de windturbines. Het geluid van industrieterrein IJmond overstijgt het geluid van de windturbines. Gezien de recreatieve functie zijn de strandhuisjes zes maanden per jaar in gebruik waarvan gedurende drie maanden nachtverblijf mogelijk is. Het woon- en leefklimaat zal ten aanzien van geluid niet onaanvaardbaar wijzigen ten opzichte van de huidige situatie.

De strandhuisjes zijn geen gevoelig object ingevolge het Activiteitenbesluit en worden daarmee niet wettelijk beschermd voor hinder van slagschaduw. In de praktijk zullen de nadelige gevolgen van slagschaduw op de strandhuisjes beperkt blijven: door de positionering van de windturbines ten opzichte van de strandhuisjes valt er alleen vroeg in de ochtend slagschaduw over de strandhuisjes. Daarnaast hebben de strandhuisjes aan de kant van de ochtendzon (achterzijde) alleen kleine ramen. Gezien de recreatieve functie, zijn de strandhuisjes zes maanden per jaar in gebruik waarvan gedurende drie maanden nachtverblijf mogelijk is.
Het woon- en leefklimaat zal ten aanzien van slagschaduw niet onaanvaardbaar wijzigen ten opzichte van de huidige situatie.

De windturbines zorgen er niet voor dat luchtkwaliteit grenswaarden worden overschreden dan wel verslechteren. Bij het opwekken van energie in een windturbine komen geen relevante emissies vrij. Uit onderzoek blijkt dat de impact van windturbines op verspreiding en neerslag van reeds aanwezige verontreinigende stoffen laag is en de concentraties verontreinigende stoffen in de lucht nauwelijks beïnvloeden en niet zal toenemen.

Uit onderzoek blijkt dat er geen belemmeringen zijn in het kader van externe veiligheid doordat er geen bebouwing van kwetsbare objecten is binnen de contour van 10^{-6}. Voor de Linde gasfabriek, Wintershall aardgasleiding en de Tulip Oil aardgasleiding zullen de windturbines niet leiden tot een overschrijding van de normwaarden voor het plaatsgebonden risico of het groepsrisico. Voor de primaire waterkering ‘Zandige kust zuid’ geldt dat bij een eventueel incident voldoende restprofiel van de waterkering overblijft om de waterveiligheid te garanderen. Voor de springstoffenopslag geldt een effectbenadering en geen risicobenadering; de effectafstanden zijn al eerder beoordeeld en de betonnen opslagbunker is goed beschermd tegen impact van buitenaf. De effecten wijzigen niet door de komst van de windturbines.

h. Een windturbine is niet gelegen in een weidevogelleefgebied, de Ecologische Hoofdstructuur of een ecologische verbindingszone.

Het windmolenpark is niet gelegen in een weidevogelleefgebied, het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) of een ecologische verbindingszone.

i. Een windturbine is niet gelegen in een aardkundig monument, een UNESCO-erfgoed van uitzonderlijke universele waarden of een voormalig Nationaal Landschap.

Het windmolenpark is niet gelegen in een aardkundig monument, een UNESCO-erfgoed of een voormalig Nationaal Landschap.

j. De omgevingsvergunning heeft niet tot gevolg dat in totaal meer dan 685,5 MW windenergie op grondgebied van de provincie mogelijk wordt gemaakt.

Het totale opgestelde vermogen van dit windturbinepark komt te liggen op 9 MW. Samen met de andere vijf aanvragen die in behandeling zijn genomen in het kader van het rijksproject ‘Wind op Land’ wordt niet meer dan 685,5 MW aan windenergie mogelijk gemaakt.

Het windturbinepark voldoet aan de bepalingen uit de PRV.

Verder is sprake van economische uitvoerbaarheid van het plan door het afsluiten van een planschadeovereenkomst en het beschikbaar stellen van een projectbudget door de initiatiefnemer. De maatschappelijke uitvoerbaarheid is geborgd in een participatieplan over het informeren en consulteren van betrokkenen, omwonenden en belanghebbenden binnen een straal van 1500 meter. Er zijn geen privaatrechtelijke belemmeringen.

Er is onderzoek verricht naar de flora en fauna in het gebied (bijlagen 2-9, 2-9A en 2-9B bij de aanvraag om omgevingsvergunning fase 2). De RUD NHN heeft een vvgb afgegeven ingevolge artikel 2.27 Wabo met oplegging van voorschriften welke integraal aan de omgevingsvergunning fase 2 zijn verbonden. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat de windturbines niet zullen leiden tot een aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten. Daarnaast is beoordeeld of het project geen risico vormt voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Er is sprake van een stikstofdepositiebijdrage op de leefgebieden van beschermde Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebieden. Het betreft hier de stikstofdepositie gedurende de aanlegfase van de drie nieuw te plaatsen windturbines. Er kan worden geconcludeerd dat mogelijk significant negatieve effecten, wat stikstofdepositie betreft, op deze leefgebieden van soorten zijn uitgesloten. Ook hiervoor heeft de RUD NHN een vvgb afgegeven ingevolge artikel 2.27 Wabo met oplegging van voorschriften welke integraal aan de omgevingsvergunning fase 2 zijn verbonden. Gelet op deze twee voorlaatste punten zijn er geen belemmeringen voortvloeiend uit de Wnb.

Wat betreft de strijdigheid met de bestemming ‘Waarde-Archeologie’ is een verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd. Voor het afwijken van het bestemmingsplan zijn geen archeologische belemmeringen.

Er is onderzoek uitgevoerd naar eventuele verstoring van de defensieradar. Uit het onderzoek blijkt dat bij Windpark Ferrum de vereiste dekking van meer dan 90% wordt gehaald. Het Ministerie van Defensie heeft op 31 januari 2017 aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de realisatie van het windturbinepark.

Voor wat betreft de bestemming Waterstaat-Waterkering heeft Waterstaatbeheerder Noord-Hollandskwartier aangegeven geen bezwaar te hebben, want de realisatie van de drie windturbines valt buiten het waterstaatwerk; het ligt namelijk in de buitenbeschermingszone en niet in de binnenbeschermingszone (kernzone) van de waterkering.

Tot slot zijn er geen belemmeringen volgend uit de Waterwet.

Uit het bovenstaande blijkt dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De verklaring van geen bedenkingen kan daarom door u worden afgegeven.

4. Procedure en beantwoording van zienswijzen

De ontwerp verklaring van geen bedenkingen (vvgb) heeft gedurende zes weken samen met de ontwerp omgevingsvergunning ter inzage gelegen tussen 23 maart 2017 tot en 5 mei 2017. Er zijn twee zienswijzen ingediend, één zienswijze door de gemeente Velsen en één door de aanvrager zelf. De zienswijzen zijn gericht op de vergunning en niet op de vvgb. Voor de uitgebreide beantwoording verwijzen wij naar de concept nota van beantwoording zoals in de bijlage opgenomen.

De gemeente Velsen geeft aan dat zij positief staat tegenover de realisatie van het windpark en dat dit passend is in haar beleid zoals verwoord in het Beleidsplan Windturbines en het coalitieakkoord, ook de coördinaten van de afzonderlijke windturbines zijn akkoord bevonden. De gemeente Velsen maakt zich evenwel zorgen over de landschappelijke inpassing van de windturbines gelet op de recreatieve en toeristische route ter plaatse van de Reyendersweg. Naar aanleiding van deze zienswijze zullen wij een voorschrift opnemen in de vergunning dat vergunninghouder voor realisatie van het windpark een inpassingsplan moet voorleggen aan de gemeente Velsen waarbij de genoemde eisen voor landschappelijke inpassing uit de zienswijzen zijn meegenomen wanneer dat mogelijk is.

De zienswijze van de initiatiefnemer richt zicht tegen het startmoment van dubbeldraaien. Wij volgen daarin de PRV. Dit leidt dan ook niet tot een aanpassing in de vergunning. Daarnaast heeft de indiener 2 aanpassingen gevraagd in een voorschrift uit de vvgb Soorten respectievelijk de vvgb PAS. Dit is beoordeeld door de RUD NHN en akkoord bevonden. De voorschriften worden conform aangepast. De zienswijzen geven geen aanleiding om de vvgb te herzien.

Concept Nota van Antwoord: zienswijzen beschikkingen Ferrum
Op de ontwerpbeschikking zijn 2 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen en de reactie van Gedeputeerde Staten daarop zijn per indiener samengevat.

1. Gemeente Velsen
Samenvatting van de zienswijze
In de zienswijze van de gemeente Velsen worden de volgende punten naar voren gebracht:
a. de gemeente Velsen geeft aan dat zij positief staat tegenover de realisatie van dit windpark. Het windpark is wat betreft de locatie en opzet passend binnen haar beleid;
b. de gemeente maakt zich zorgen over het feit dat het advies van de gemeentelijke welstandscommissie in het ontwerpbesluit ter zijde is geschoven (zie pagina 8 en 9 van het ontwerpbesluit fase 2). De gemeente streeft een goede inpassing van de turbines in de omgeving na en een goede uitwerking van bijkomende voorzieningen zoals ontsluitingen en andere verhardingen, een inkoopstation en aanrijbeveiliging. De aanleg van het windpark met deze voorzieningen en de inpassing daarvan in de omgeving hoort een integraal plan te zijn dat aansluit bij de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van het gebied.
Daarnaast is het uitgangspunt, ook van de provincie, dat de 3 turbines van de voorliggende aanvraag samen met de 3 bestaande turbines langs de Reyndersweg één windpark vormen. Dit stelt eisen aan het type windturbine dat voor dit park gekozen zal worden. De gemeente is van mening dat het type turbine Enercon E92 qua beeld te sterk afwijkt van de bestaande 3 turbines, waardoor de turbines (bestaand en nieuw) niet als één windpark ervaren zullen worden;
c. in het voortraject heeft de commissie welstand van de gemeente Velsen negatief geadviseerd en verbetersuggesties gedaan. De advisering door de commissie is volgens het ontwerpbesluit niet overgenomen omdat het advies betrekking heeft op tijdelijke voorzieningen. Deze advisering heeft echter wel degelijk ook betrekking op permanente voorzieningen en ontsluitingen. In dit kader willen wij u er ook op wijzen dat het duinmilieu ter plekke een uitermate kwetsbaar milieu is waar aangebrachte schade niet zonder grote inspanningen of op korte termijn herstelbaar is;
d. gelet op de overwegingen onder a. t/m c. verzoekt de gemeente Velsen om gelet op het zeker stellen van een goede inpassing en aansluiting van het windpark op de omgeving, om de volgende voorwaarden in het besluit aanvraag omgevingsvergunning Windpark Ferrum op te nemen;
    - het type Enercon E92 niet meer mee te nemen als mogelijk te kiezen windturbine voor dit park;
    - door initiatiefnemer een integraal, gedetailleerd inpassingsplan te laten opstellen dat ter advisering wordt voorgelegd aan de gemeente en ter toetsing aan de gemeentelijke commissie Welstand;
    - de eisen waaraan dit inpassingsplan moet voldoen over te nemen uit de in de bijlage bij de zienswijzenbrief, getiteld “Eisen voor de landschappelijke inpassing van Windpark Ferrum”. Mondeling bestaat met initiatiefnemers overeenstemming over de verbeterpunten.

Beantwoording van de zienswijze
Ad. a: Gedeputeerde Staten vinden het goed te lezen dat de gemeente Velsen positief staat tegenover de realisatie van het windpark Ferrum.
Ad. b: Gedeputeerde Staten begrijpen de zorg om een goede landschappelijke inpassing. Zoals in het ontwerp-besluit (p.8 en 9) is beschreven is een deel van het advies van de commissie Stedelijk Schoon ten aanzien van de beoordeling van de aanvraag negatief. Het betreft het volgende deel: *“De commissie maakt zich wel zorgen over de beschadigde vegetatie tijdens de bouw. In een schrijven legt de aanvrager uit dat dit na één groeiseizoen weer zal zijn hersteld, maar dit is voor de commissie een zeer magere onderbouwing die bovendien geen zekerheid biedt. Zij blijft daarom aansturen op een route vanaf het eigen terrein. Ook met oog op de smalle toegang door*

CONCEPT

het dorp Wijk aan Zee is dit wenselijk. Indien de route wel via openbaar terrein zal plaatsvinden, dan verwacht zij een gedegen planuitleg met daarin ook een herstelplan voor het beschadigde terrein. Zij houdt het plan aan tot nadere informatie."
Gedeputeerde Staten merken ten aanzien van dit onderdeel van het advies het volgende op; het uiterlijk of de plaatsing van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft dient volgens artikel 2.10 eerste lid onder d van de Wabo te voldoen aan redelijke eisen van welstand, tenzij het bevoegd gezag van oordeel is dat de omgevingsvergunning niettemin moet worden verleend. Een welstandsadvies geschiedt op basis van de gemeentelijke welstandsnota.
De welstandsnota van de gemeente Velsen uit 2015 geeft aan dat het windpark is gelegen in het welstandsniveau 'basis', maar geeft verder geen aparte criteria aan voor windturbines. Wij hebben daarom het bouwplan voorgelegd aan de commissie Stedelijk Schoon van de gemeente Velsen. De commissie heeft zowel geadviseerd rondom het wettelijk vereiste of het bouwplan voldoet aan redelijke eisen van welstand, als over de mogelijke beschadiging van de vegetatie als gevolg van de bouw. De commissie heeft op 2 maart 2017 een positief advies gegeven over de windturbines zelf. Zij heeft niet aangegeven dat het type Enercon E92 niet zou voldoen aan redelijke eisen van welstand. Dat betekent dat alle aangevraagde typen, waaronder de Enercon E92 voldoen aan het wettelijke vereiste voor redelijke eisen van welstand. Gedeputeerde Staten zien daarom geen reden om van het advies van de commissie Stedelijk Schoon en de aanvraag af te wijken en de Enercon E92 niet als mogelijke optie te vergunnen.
Ad. c: het andere deel van het advies van de commissie met betrekking tot beschadiging van het terrein hebben Gedeputeerde Staten niet meegenomen in de vergunningen, omdat dit deel geen onderdeel is van de wettelijke toetsing aan de redelijke eisen van welstand. Dit deel van het advies mag daarom geen deel uitmaken van een advies rondom redelijke eisen van welstand. Gedeputeerde Staten begrijpen evenwel de zorg voor de landschappelijke inpassing in het terrein. Daarom heeft op 4 april 2017 een gesprek plaatsgevonden met de gemeente Velsen en de initiatiefnemers rondom de inpassing van het windpark in het landschap. Daar zijn (mondelinge) afspraken gemaakt over een op te stellen landschapsplan. Dit gesprek heeft ook geresulteerd in onderhavige zienswijze. Gedeputeerde Staten hechten er belang aan dat het windpark zo goed mogelijk wordt ingepast en dat initiatiefnemer daarbij rekening houdt met alle onderdelen van die inpassing. In de omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan (fase1) wordt daarom op dit punt een voorschrift opgenomen. Vergunninghouder overlegt voor realisatie van het windpark een inpassingsplan aan de gemeente Velsen waarin is aangegeven op welke zij om zijn gegaan met de onderdelen zoals opgenomen in de bijlage bij de zienswijzebrief.

2. Windpark Ferrum B.V.
Samenvatting van de zienswijze
In de zienswijze van indiener worden de volgende punten naar voren gebracht:
a. de periode van drie jaar waarin de windturbines kunnen dubbeldraaien moet worden gerekend vanaf het operationeel zijn van de windturbines en niet vanaf de start van de bouw. Vanaf dat moment leveren de nieuwe windturbines elektriciteit en is er daadwerkelijk sprake van dubbeldraaien. Het definiëren van de dubbeldraai-periode vanaf de start van de operationele fase is conform de provinciale regels;
b. In de ontwerp VVGB Soorten wordt op pagina 2 als specifiek voorschrift het volgende opgenomen:
'In de periode van 1 maart tot 1 november dienen tussen 1 uur voor zonsondergang en 1 uur na zonsondergang de turbines te worden stilgezet bij windsnelheden onder de 6 meter per seconde. De turbine en/of turbinebladen moeten dan zo worden gedraaid dat ze bij lage windsnelheden (< 6 m/s) vrijwel geen wind vangen en dus stil staan.'
Deze maatregel heeft sterk negatieve consequenties voor de business case van Windpark Ferrum en is buitenproportioneel. In de vergunningaanvraag is uitvoerig ingegaan op de effecten van het windpark op vleermuizen en worden in Bijlage 2_9b Vleermuiseffectbeoordeling mitigerende maatregelen voorgesteld die de ecologische effecten tot een niet significant niveau terugbrengen.

CONCEPT

Omdat de meeste slachtoffers vallen tijdens de migratie, is het belangrijk dat de stilstandsvoorziening geldt voor de maanden augustus en september. Dit zijn de maanden waarin in Nederland de grootste trek van de ruige dwergvleermuis plaatsvind (Haarsma, 2016). Op pagina 7 van de ontwerp VVGB wordt het volgende gezegd: *'Bij windsnelheden boven de 5 meter per seconde zullen de vleermuizen doorgaans in de luwte van het landschap vliegen. Daarmee blijven zij buiten het bereik van de windturbines'*. Het feit dat in het voorschrift sprake is van 6 m/s in plaats van 5 m/s is niet gemotiveerd en indiener begrijpt dan ook niet om welke reden wordt afgeweken van de effectbeoordeling van Royal HaskoningDHV. Indiener verzoekt daarom het voorschrift als volgt aan te passen:
In de periode van 1 augustus tot 1 oktober dienen tussen 1 uur voor zonsondergang en 1 uur na zonsondergang de turbines te worden stilgezet bij windsnelheden onder de 5 meter per seconde. De turbine en/of turbinebladen moeten dan zo worden gedraaid dat ze bij lage windsnelheden (< 5 m/s) vrijwel geen wind vangen en dus stil staan;

c. op pagina 1 van de VVGB PAS staat: *'Ligging van de turbines, alsmede omvang en dimensies van de turbine-onderdelen (as, rotorbladen) dienen conform de gegevens in de aanvraag te worden gerealiseerd'*.
Aangenomen wordt dat in dit voorschrift gedoeld wordt op de aanvraag van de omgevingsvergunning voor Windpark Ferrum. In deze aanvraag is flexibel vergunning gevraagd voor een aantal verschillende turbinetypes, omdat nog niet duidelijk is welke turbinetypes beschikbaar zijn in de periode dat ze worden aangekocht en om bij de onderhandelingen over de aankoop niet beperkt te zijn tot één merk en type. In de natuurtoets is als typische turbine uitgegaan van de Vestas V90 omdat dit type ook als typische turbine is gehanteerd voor het milieudeel van de Wabo-aanvraag. In het bouwdeel van de aanvraag is dit echter verbijzonderd naar een aantal turbinetypes en is gecontroleerd of de effecten van deze turbinetypes binnen de bandbreedte van de typische turbine viel, wat inderdaad het geval was.
Indiener verzoekt daarom in het genoemde voorschrift te verwijzen naar de in de ontwerp omgevingsvergunning genoemde bandbreedte van dimensies van de aangevraagde types windturbines.

Beantwoording van de zienswijze

Ad a: Met betrekking tot de startdatum van het dubbeldraaien volgen wij de PRV. Zowel in artikel 32, zesde lid als in de toelichting op dit artikel is aangegeven dat wordt gerekend vanaf start bouw van de nieuwe turbines. De berekening die Gedeputeerde Staten hebben laten uitvoeren om de financiële noodzaak van het dubbeldraaien aan te tonen, gaat ook uit van start dubbeldraaien bij de start van de bouw. Dit leidt dan ook niet tot een aanpassing in de vergunning.
Ad b: de zienswijze is gegrond. Het betreffende voorschrift wordt conform het voorstel in de zienswijzen aangepast. Daarbij wordt wel opgemerkt dat het noodzakelijk is de effectiviteit van deze maatregelen te monitoren. Daarom wordt bij dit voorschrift de volgende verplichting opgenomen:
"Voorafgaand aan de monitoring dient een monitoringsplan ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de RUDNHN. Monitoring vindt plaats op de grond en op gondelhoogte en moet worden uitgevoerd in de eerste twee jaar van de gebruiksfase van de windturbines."
Ad c: de zienswijze is gegrond, het betreffende voorschrift wordt als volgt aangepast:
"Ligging van de turbines, alsmede omvang en dimensies van de turbine-onderdelen (as, rotorbladen) dienen conform de gegevens in de aanvraag te worden gerealiseerd. Er is een bandbreedte voor de drie te plaatsen windturbines aangevraagd met een ashoogte van 78 tot en met 85 meter, een rotordiameter van 90 meter tot en met 92 meter en een vermogen van 2 tot en met 3 MW per windturbine."

CONCEPT

RAPPORT

Ruimtelijke onderbouwing- Windpark Ferrum

Windturbines op het terrein van Tata Steel

Klant: Infinergy

Referentie: WATBE3280R001F02

Versie: 03/Finale versie

Datum: 28-10-2016

INFINERGY

TATA STEEL

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document:	Ruimtelijke onderbouwing- Windpark Ferrum
Ondertitel:	Ruimtelijke Onderbouwing
Referentie:	WATBE3280R001F02
Versie:	03/Finale versie
Datum:	28-10-2016
Projectnaam:	Tata Wind
Projectnummer:	BE3280
Auteur(s):	Rinus Hoogeslag, Luuk Brinkman, Jantine Zwinkels, Sander Teeuwissen en Suzan Tack
Opgesteld door:	Rinus Hoogeslag en Suzan Tack
Gecontroleerd door:	Suzan Tack
Datum/Initialen:	28/10/2016 SPT
Goedgekeurd door:	Erik Zigterman
Datum/Initialen:	28/10/2016 EZ

Classificatie
Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The quality management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001, ISO 14001 and OHSAS 18001.

Inhoud

Lijst met afkortingen iv

1 Inleiding 1

1.1 Aanleiding en doel 1
1.2 Plangebied 2
1.3 Vigerende planologisch regime 3
1.4 Procedure 4
1.5 Leeswijzer 4

2 Planomschrijving 6

2.1 Bestaande situatie 6
2.2 Toekomstige situatie 6
2.3 Landschappelijke inpassing 7

3 Beleidskader 8

3.1 Nationaal beleid 8
3.2 Provinciaal beleid 11
3.3 Gemeentelijk beleid 14

4 Omgevingsaspecten 16

4.1 Milieuzonering 16
4.2 Ecologie 18
4.3 Geluidshinder 19
4.4 Luchtkwaliteit 20
4.5 Slagschaduw 22
4.6 Radarverstoring en vliegveiligheid 24
4.7 Externe veiligheid 27
4.8 Kabels en leidingen 30
4.9 Cultuurhistorie en archeologie 31
4.10 Bodemkwaliteit 32
4.11 Waterhuishouding 32
4.12 Milieueffectrapportage 35

5 Uitvoerbaarheid 37

5.1 Economische uitvoerbaarheid 37
5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 37

6 Conclusie 39
6.1 Bevindingen ruimtelijke onderbouwing 39
6.2 Provinciale eisen 39

Bijlagen

Bijlage 1: Kaartmateriaal
Bijlage 2: Landschappelijk inpassingsplan
Bijlage 3: Natuurtoets
Bijlage 4: Geluidstoets
Bijlage 5: Luchtkwaliteitstoets
Bijlage 6: Toets slagschaduw
Bijlage 7: Externe veiligheid
Bijlage 8: Archeologisch en cultuurhistorisch onderzoek
Bijlage 9: Bodemkwaliteitskaart
Bijlage 10: M.e.r.-aanmeldingsnotitie
Bijlage 11: Saneringsovereenkomst
Bijlage 12: Participatieplan
Bijlage 13: Toets defensie radar

Lijst met afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumentenkaart
ARCHIS	Archeologisch Informatiesysteem
Barim	Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer
Barro	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
Bevi	Besluit externe veiligheid inrichtingen
BKK	Bodemkwaliteitskaart
Bor	Besluit omgevingsrecht
Bro	Besluit ruimtelijke ordening
Brzo	Besluit risico's zware ongevallen
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
Ffwet	Flora- en faunawet
ILT	Inspectie voor de Leefomgeving en Transport
IPO	Interprovinciaal Overleg
KMS	Kaderrichtlijn Mariene Strategie
KRW	Kaderrichtlijn Water
LIB	Luchthavenindelingbesluit
m.e.r.	Milieueffectrapportage
MER	Milieueffectrapport
Mor	Ministeriële regeling omgevingsrecht
MW	Megawatt
Nbwet	Natuurbeschermingswet
NIBM	Niet in betekende mate
NNM	Nieuw Nationaal Model
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
OBM	Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets
PCR	Provinciale Coördinatieregeling
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
Rarro	Regeling algemene regels ruimtelijke ordening
ROR	Richtlijn Overstromingsrisico's
SER	Sociaal-Economische Raad
SVIR	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
SWoL	Structuurvisie Wind op Land
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wamz	Wet op de archeologische monumentenzorg
Wlk	Wet luchtkwaliteit
Wn	Wet natuurbescherming
Wm	Wet milieubeheer

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Om de opwarming van de aarde tegen te gaan, dient de CO_2-uitstoot terug gebracht te worden. Om hier aan bij te dragen, wil het Rijk in 2020 6.000 megawatt (MW) aan opgesteld windvermogen op land hebben gerealiseerd (Energierapport 2011, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie, 10 juni 2011). Dit is inclusief bestaande windturbines. Begin 2016 stond in Nederland voor ongeveer 3.380 MW aan windvermogen opgesteld op het land. Voor de komende jaren ligt er dus nog een behoorlijke opgave.

De landelijke opgave is verdeeld onder de twaalf provincies. De provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor de realisatie van 685,5 MW in 2020. Op dit moment is er nog tussen de ca. 46 en 68 MW nodig om aan de rijksopgave te kunnen voldoen.

Tata Steel wil graag bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstelling van de provincie Noord-Holland, door meer duurzame energie op te wekken op haar bedrijventerrein in IJmuiden. De belangrijkste argumenten om een windpark te ontwikkelen op het Tata Steel terrein zijn: (i) een groot deel van het terrein van Tata Steel ligt in een door de provincie aangewezen herstructureringsgebied, waar de ontwikkeling van windturbines is toegestaan, (ii) de windomstandigheden voor het opwekken van windenergie op het Tata Steel terrein zijn gunstig, en (iii) Tata Steel wil een bijdrage leveren aan een duurzamere maatschappij. Bij het ontwikkelen van de plannen voor het windpark werkt Tata Steel samen met windontwikkelaar Infinergy en milieuadviesbureau Royal HaskoningDHV.

Het toekomstige Windpark Ferrum bestaat uit 3 windturbines. Het toe te passen type windturbine staat nog niet vast. Wel is bekend dat het windpark een totaal vermogen heeft van maximaal 6 - 9 MW. Uitgegaan wordt van een ashoogte van de windturbines van maximaal 80 meter en een rotordiameter van maximaal 90 meter. In hoofdstuk 2 zijn de plannen nader toegelicht.

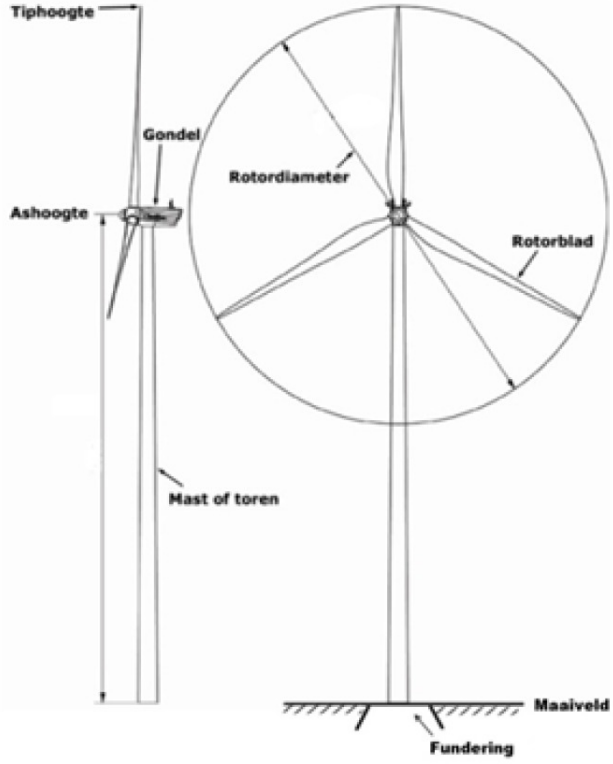

Figuur 1-1: Overzicht windturbine en terminologie

1.2 Plangebied

Het bedrijventerrein van Tata Steel IJmuiden BV. beslaat ongeveer 750 ha en ligt in drie verschillende gemeentes: Velsen, Beverwijk en Heemskerk (zie Figuur 1-2). Naast Tata Steel is er nog een aantal andere kleinere bedrijven op het terrein gevestigd. Het terrein is grotendeels bewaakt privéterrein en niet openbaar toegankelijk.

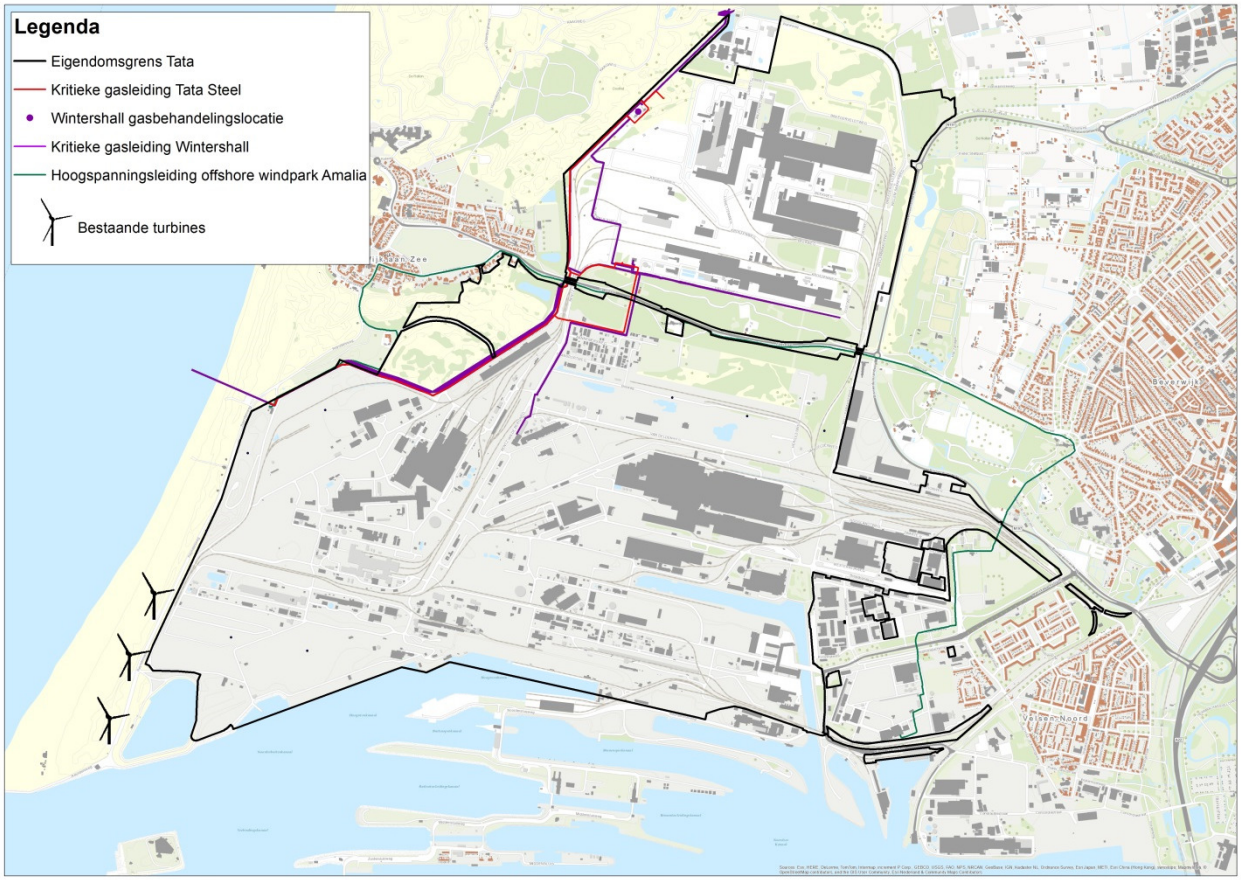

Figuur 1-2: Bedrijventerrein Tata Steel IJmuiden

Het plangebied wordt omgeven door een aantal woonkernen. Ten noordwesten ligt het dorp Wijk bij Zee en ten oosten de bebouwde kommen van de gemeenten Velsen-Noord en Beverwijk. Aan de zuidzijde wordt het projectgebied begrensd door het Noordzeekanaal. Hier bevinden zich ook de sluizen van IJmuiden, de Hoogovenhaven en de 1e Rijksbinnenhaven.

Het Windpark Ferrum beoogt 3 nieuwe turbines te plaatsen in het Velsense deel van het plangebied op het terrein van Tata Steel. In Figuur 1-3 zijn drie zoekgebieden voor windturbines weergegeven. Het beoogde windpark wordt gerealiseerd in het noordwestelijk gelegen zoekgebied.

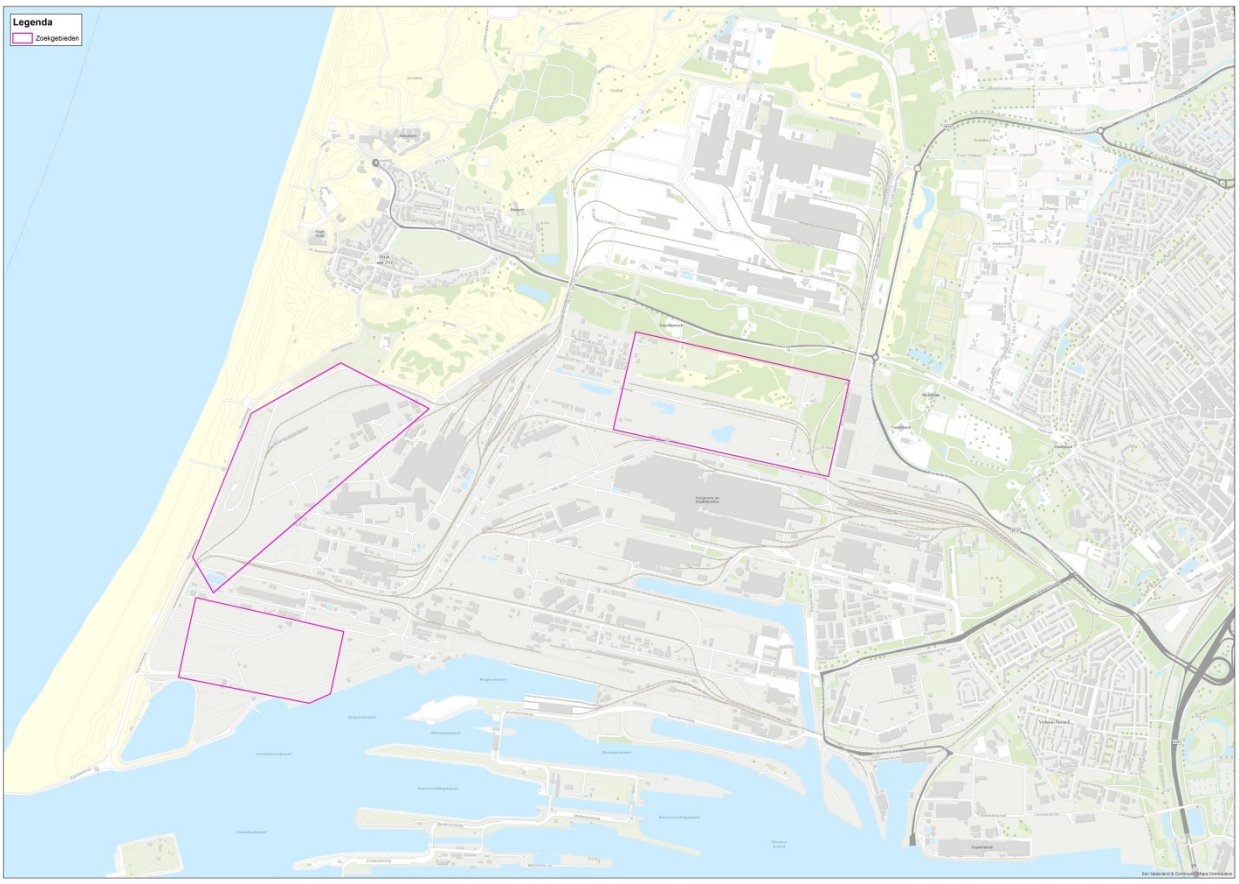

Figuur 1-3: Zoekgebieden voor windturbines op het bedrijventerrein van Tata Steel

1.3 Vigerende planologisch regime

Ter plaatse van het te realiseren windpark is het vigerende bestemmingsplan het bestemmingsplan 'Industrieterrein Tata Steel' (Vastgesteld op 22 november 2012, onherroepelijk op 22 februari 2013). Op de beoogde locatie voor de turbines heeft het terrein de bestemming 'Bedrijf' met de specifieke functieaanduiding 'Staalproducerend bedrijf'. Binnen deze bestemming en aanduiding zijn alleen staalproducerende bedrijven toegestaan of bedrijfsactiviteiten die toebehoren tot een staalproducerend bedrijf. Daarnaast is een maximale bouwhoogte van 60 meter voor overige bouwwerken van toepassing.
Aangezien de windturbines niet toebehoren tot de bedrijfsactiviteiten van Tata Steel en het bouwwerken betreft die hoger zijn dan 60 meter, is de oprichting van het windpark niet mogelijk binnen de kaders van het vigerende bestemmingsplan. Daarom wordt een omgevingsvergunning aangevraagd voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening conform artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 3 van de Wabo. Hiervoor geldt de uitgebreide procedure, zoals beschreven in § 3.3 van de Wabo. Ten behoeve van deze procedure is een ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk; dit document voorziet hierin.

1.4 Procedure

Het Windpark Ferrum kan niet binnen de regels van de geldende bestemmingsplannen worden gerealiseerd. Dat betekent dat een procedure nodig is om de windturbines ruimtelijk in te passen. Deze procedure kan bestaan uit de wijziging van de bestemmingsplannen of uit de verlening van een omgevingsvergunning voor planologisch strijdig gebruik. Voor Windpark Ferrum is – in afstemming met de betrokken bestuursorganen – gekozen voor de procedure van een omgevingsvergunning voor planologisch strijdig gebruik. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en het Besluit omgevingsrecht (Bor) regelen de procedure, de samenhang met andere toestemmingen en het bevoegd gezag. De Ministeriele regeling omgevingsrecht (Mor) beschrijft de indieningsvereisten voor de aanvraag.

Uit de Wabo volgt dat de procedure voor een omgevingsvergunning die (onder andere) bestaat uit het onderdeel 'planologisch strijdig gebruik', moet worden voorbereid met de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Een kenmerkende stap van deze procedure is dat het ontwerp besluit gedurende zes weken ter inzage wordt gelegd en dat gedurende deze termijn een ieder in de gelegenheid wordt gesteld om zienswijzen naar voren te brengen.

Over de samenhang met andere procedures en toestemmingen wordt opgemerkt dat voor de realisatie van Windpark Ferrum ook andere deeltoestemmingen van de Wabo moeten worden aangevraagd. Zo is eveneens een omgevingsvergunning nodig voor de onderdelen 'milieu' (in dit geval een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM)) en 'bouwen'. Conform het uitgangspunt van de Wabo zal voor deze onderdelen één omgevingsvergunning worden aangevraagd, waarbij voor een gefaseerde aanpak wordt gekozen. Dit betekent dat eerst een eerste fasebeschikking wordt gevraagd voor 'planologisch strijdig gebruik' en 'milieu/OBM' en op een later moment een tweede fasebeschikking wordt gevraagd voor 'bouwen'. De eerste en tweede fasebeschikking vormen samen de omgevingsvergunning voor dit project.

Windpark Ferrum zal worden gerealiseerd binnen de grenzen van de bestaande milieu inrichting van Tata Steel, waarvoor een milieu-omgevingsvergunning geldt. De provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag voor de inrichting van Tata Steel en uit de Wabo en het Bor volgt dat de provincie daarmee ook bevoegd gezag is voor elke omgevingsvergunning die binnen de grenzen van die inrichting wordt aangevraagd. Uit de Mor volgen de indieningsvereisten voor de aanvraag. Daaruit wordt afgeleid dat een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor 'planologisch strijdig gebruik' moet ingaan op 'de gevolgen van het beoogde gebruik voor de ruimtelijke ordening'. De voorliggende ruimtelijke onderbouwing gaat in op deze gevolgen.

1.5 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk volgt in hoofdstuk 2 een beknopte omschrijving van de huidige situatie en de toekomstige situatie. Daarna komen in hoofdstuk 3 de relevante beleidskaders op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau aan bod. Hoofdstuk 4 gaat in op de relevante milieu- en omgevingsaspecten zoals ecologie, geluidshinder en luchtkwaliteit. Hoofdstuk 5 beschouwt de economisch en maatschappelijke uitvoerbaarheid. In hoofdstuk 6 wordt ten slotte geconcludeerd of afwijken van het bestemmingsplan aanvaardbaar is en is aangegeven hoe aan de provinciale vereisten wordt voldaan.

De oorspronkelijke versie van deze ruimtelijke onderbouwing is ingediend als onderdeel van de aanvraag omgevingsvergunning voor de plaatsing van 2 tot 8 nieuwe turbines in het Velsense en het Beverwijkse deel van het plangebied op het terrein van Tata Steel. In de oorspronkelijke aanvraag waren vijf mogelijke scenario's uitgewerkt.

Onderhavige ruimtelijke onderbouwing ziet toe op de realisatie van scenario 3 uit de oorspronkelijke aanvraag. Dit scenario voorziet in de plaatsing van 3 windturbines (nr. 3, 4 en 5 uit de oorspronkelijke aanvraag) in de gemeente Velsen. De locaties van windturbines 4 en 5 zijn hierbij iets gewijzigd, om voldoende afstand te bewaren tot de primaire waterkeringszone. Hoewel de turbines 1, 2, 6,7 en 8 in deze aanvraag niet meer meegenomen worden, worden deze nog wel in verschillende onderzoeken behorend bij deze ruimtelijke onderbouwing genoemd. Daar waar mogelijk relevante effecten plaatsvinden, is het onderzoek geactualiseerd voor het uitsluitend realiseren van de turbines 3,4 en 5 en voor de gewijzigde situering van de turbines 4 en 5.

2 Planomschrijving

2.1 Bestaande situatie

Het Tata Steel terrein ligt als beeldbepalend element in het duinlandschap van Midden Kennemerland. Van oorsprong kent dit gebied een kenmerkende opbouw van primaire duinen, binnenduingebied, duinbossen met landgoederen naar open polderlandschap. Tussen de primaire duinen en het duinbos is het bedrijventerrein ontstaan. Het bedrijventerrein wordt voor het grootste gedeelte gebruikt door de staal-producerende inrichting Tata Steel IJmuiden BV. Daarnaast is een aantal kleinere toeleverende bedrijven actief op het terrein.

Door de geleidelijke groei van het hoogovenbedrijf en aanverwante bedrijvigheid, heeft de indeling van het terrein een schijnbare willekeurigheid. Vanuit de wijde omgeving is het industriecomplex een landmark, met de hoge gebouwen, kranen en schoorstenen. Tevens is het een onderdeel van de industriële enclaves langs het Noordzeekanaal.

In het bestemmingsplangebied zijn twee inrichtingen gevestigd die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo). Dit zijn Tata Steel IJmuiden BV en Linde Gas. Deze Brzo inrichtingen vallen onder de werking van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Naast deze bedrijven zijn ook andere, niet Bevi-inrichtingen aanwezig die veelal een functionele band met het staalbedrijf hebben.

Aan de zuidwest zijde van het terrein, net buiten de terreingrenzen langs de Reyndersweg, staan 3 bestaande turbines (Figuur 2-1). De ontwikkeling van deze turbines was een samenwerking tussen NUON/Vattenfall en Windgroep Holland. De bestaande turbines hebben een masthoogte van 80 m en een tiphoogte van 125 m.

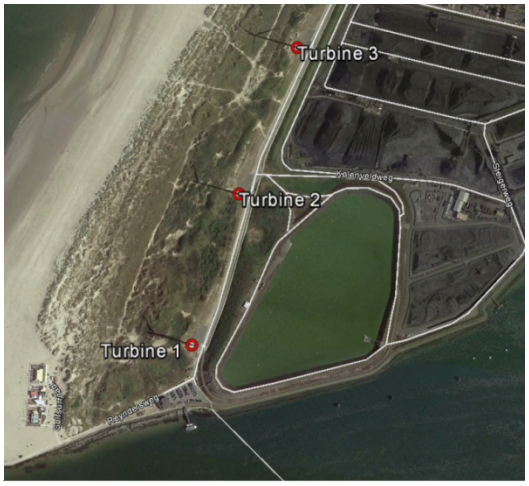

Figuur 2-1: Locatie bestaande turbines

2.2 Toekomstige situatie

Het Windpark Ferrum beoogt 3 nieuwe turbines te plaatsen met een tiphoogte van maximaal 125 meter, een ashoogte van maximaal 80 meter en een rotordiameter van maximaal 90 meter. Het totale vermogen bedraagt maximaal 9 MW. De mogelijke turbinelocaties zijn gebaseerd op een afweging van verschillende criteria, waaronder het Provinciaal beleid, het omgevingsbelang en de bedrijfsprocessen van Tata Steel.

De turbines zijn weergegeven in Figuur 2-2 en op een topografische kaart in bijlage 1. In Tabel 2-1 staan de coördinaten per turbine.

De voorgenomen realisatie van het windpark vindt plaats onder de regeling 'Herstructurering wind op land' van de Provincie Noord-Holland. Deze regeling vereist onder meer dat windturbines worden opgesteld in een rij van minimaal 6 windturbines. Voor Windpark Ferrum wordt deze rij van 6 turbines gevormd gezamenlijk met de 3 bestaande turbines langs de Reyndersweg.

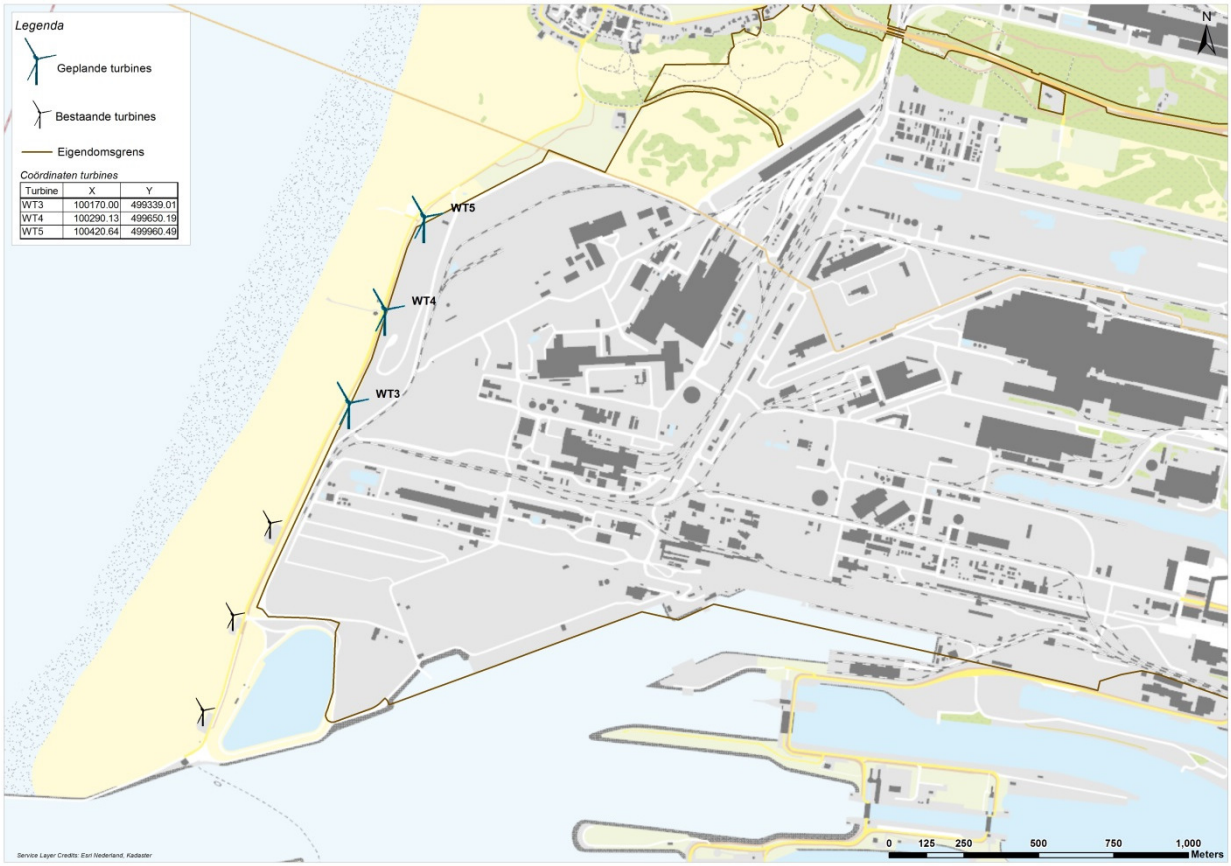

Figuur 2-2: Locaties van geplande turbines

Tabel 2-1: Locaties beoogde turbines

#	X-coordinaat	Y-coordinaat
3	100170	499339
4	100290	499650
5	100420	499960

2.3 Landschappelijke inpassing

Ten behoeve van de ontwikkeling van Windpark Ferrum is een landschappelijke onderbouwing opgesteld. In dit rapport wordt de landschappelijke inpassing van Windpark Ferrum beschreven en getoetst aan het beleid van de Provincie Noord-Holland. Ook zijn verschillende visualisaties van het toekomstige windpark in het rapport opgenomen. Voor een beschrijving van de landschappelijke effecten wordt dan ook integraal verwezen naar dit rapport. De landschappelijke onderbouwing is opgenomen in Bijlage 2.

3 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt het ruimtelijk beleidskader geschetst dat van toepassing is op het Windpark. Achtereenvolgens komen het ruimtelijk beleid vanuit het Rijk (paragraaf 3.1), de provincie Noord-Holland (paragraaf 3.2) en de gemeente Velsen (paragraaf 3.3) aan bod.

3.1 Nationaal beleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) (vastgesteld 13 maart 2012) is de 'kapstok' voor uitwerkingen van beleid met ruimtelijke consequenties. Met de SVIR stelt het Rijk heldere ambities voor Nederland in 2040, die inspelen op de (inter)nationale ontwikkelingen die de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven bepalen richting 2040. Het Rijk zet het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid in voor een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland.

Het Rijk benoemt in de SVIR 13 nationale belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is. De desbetreffende belangen zijn vertaald in wetgeving of beleidsregels. De ruimtelijke besluitvorming over het Windpark Ferrum dient met deze belangen en de daaraan verbonden wet-, regelgeving en beleid rekening te houden. Nationaal belang 2 is van toepassing op het Windpark Ferrum, en luidt als volgt: ‘ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en de energietransitie’. Het Rijk zet in op een transitie naar een duurzame, hernieuwbare energievoorziening.

Niet alle delen van Nederland zijn geschikt voor windenergieprojecten. Het Rijk heeft in de SVIR gebieden op land aangegeven die hiervoor kansrijk zijn op basis van de combinatie van landschappelijke en natuurlijke kenmerken, alsmede de gemiddelde windsnelheid. Ook de regio Noordzeekanaalgebied, de regio waarin het plangebied is gelegen, is in de SVIR aangewezen als kansrijk gebied voor windenergie. Binnen de kansrijke gebieden gaat het Rijk in samenwerking met de provincies locaties voor windenergie aanwijzen. Hierbij worden ook de provinciale reserveringen voor windenergie betrokken. Deze gebieden worden nader uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Wind op land.

Nationaal Energieakkoord (2013)
De wens om onze energievoorziening te verduurzamen leeft breed in de politiek en samenleving. Dit blijkt onder meer uit de brede steun voor de Tweede Kamermotie Verburg/Samson van 26 april 2011 gericht op de totstandkoming van een 'Nationaal Energietransitie Akkoord'. Het kabinet heeft dit onder meer vertaald in het streven om in internationaal verband in 2050 een volledig duurzame energievoorziening te realiseren.

Tegen deze achtergrond heeft de SER de leiding genomen in de totstandkoming van een Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei door zijn platformfunctie hiervoor aan te bieden en het proces te faciliteren. Dit gebeurde in zijn advies 'Naar een Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei' dat op 16 november 2012 werd vastgesteld. Uiteindelijk is het Nationaal Energieakkoord op 6 september 2013 door alle partijen ondertekend.

Partijen leggen in dit Nationaal Energieakkoord voor duurzame groei de basis voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid. Rijk en provincies hebben een akkoord gesloten over het realiseren van 6.000 MW operationeel windvermogen in het jaar 2020 in de Structuurvisie Wind op land (het IPO-akkoord). Het eerder gesloten IPO-akkoord, waarin deze prestatieafspraken zijn verbonden aan provinciale ruimtelijke regie, is ambitieus en wordt in het Nationaal Energieakkoord gerespecteerd.

Structuurvisie Wind op Land
Het Rijk en de provincies zorgen voor het ruimtelijk mogelijk maken van de doorgroei van windenergie op land. De Structuurvisie Windenergie op Land (SWoL) is een uitwerking van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Vanwege de invloed van windturbineparken op de leefomgeving en het landschap en het belang van een goede afstemming met andere ruimtegebruik(ers), heeft het Rijk de SWoL opgesteld. De structuurvisie is op 28 maart 2014 door het kabinet vastgesteld.

De doelstelling van de SWoL is, om zodanige ruimtelijke voorwaarden te scheppen dat begin 2020 een opwekkingsvermogen van ten minste 6.000 MW aan windturbines operationeel is. Het Rijk wil grootschalige windturbineparken concentreren in een beperkt aantal windrijke gebieden en in landschappen waar windturbines goed passen. De voorkeur gaat uit naar grote haven- en industriegebieden (zoals het terrein van Tata Steel), grootschalige open agrarische productielandschappen, in en langs grote wateren en langs wegen en spoorlijnen. De SWoL legt de keuze voor deze gebieden vast.

In de SWoL is de regio rond het Noordzeekanaal opgenomen als gebied voor grootschalige ontwikkeling van windenergie, de situering van het plangebied sluit daarmee aan op het beleid om windturbineparken te situeren op grote haven- en industriegebieden. Daarnaast staat in de SWoL omschreven dat naast de grote windturbineparken ook kleinere initiatieven voor windenergie belangrijk blijven om de nationale doelstelling te halen. Provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing van deze kleinere initiatieven.

Luchthavenindelingbesluit
Het rijksbeleid ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van Schiphol is geformuleerd in de Wet Luchtvaart. De Wet Luchtvaart is gericht op het tot stand brengen van een wettelijke grondslag voor het nieuwe regime voor de luchthaven Schiphol. Deze wet vormt de grondslag voor twee uitvoeringsbesluiten: het Luchthavenverkeersbesluit en het Luchthavenindelingbesluit. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dienen in overeenstemming te zijn met het Luchthavenindelingbesluit. In dit Besluit wordt een beperkingengebied aangegeven. Hierin worden beperkingengebieden ten aanzien van Schiphol weergegeven met betrekking tot externe veiligheid, geluidsbelasting, hoogtebeperkingen en vogelaantrekkende werking. Windpark Ferrum is gedeeltelijk gelegen in het beperkingengebied. Er is daarom geanalyseerd of de ontwikkeling mogelijk is binnen de regels van het Luchthavenindelingbesluit. De resultaten hiervan zijn weergegeven in paragraaf 4.6.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
Het 'Besluit algemene regels ruimtelijke ordening' (Barro) moet de nationale belangen borgen welke zijn genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, voor zover deze juridische doorwerking vragen. Relevant voor de ontwikkeling van het Windpark Ferrum zijn de Structuurvisie Buisleidingen en het aspect radarverstoring.

Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035
De Structuurvisie Buisleidingen is een visie van het Rijk met als doel het reserveren van ruimte voor toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen in de komende 20 tot 30 jaar. Het gaat daarbij om ondergrondse buisleidingen voor het transport van aardgas, olieproducten en chemicaliën, die provinciegrens- en vaak ook landgrensoverschrijdend zijn. In de Structuurvisie wordt een hoofdstructuur van verbindingen aangegeven. Langs deze hoofdstructuur moet ruimte worden vrijgehouden, om ook in de toekomst een ongehinderde doorgang van buisleidingtransport van nationaal belang mogelijk te maken. Dit is gebeurd door middel van het opnemen van een voorkeurstracé voor buisleidingen op een visiekaart.

De Structuurvisie Buisleidingen is deels vertaald in het Barro. In het Barro is voorgeschreven dat gemeenten en provincies ter plaatse van het voorkeurstracé rekening houden met de toekomstige ontwikkeling van buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Op grond van het Barro moet bij nieuwe ontwikkelingen rekening worden gehouden met functies die de komst van nieuwe aardgasleidingen binnen het voorkeurstracé zouden kunnen belemmeren. Aangezien binnen het voorkeurstracé geen windturbines zijn gepland, is geen sprake van belemmering voor nieuwe aardgastransportleidingen. In paragraaf 4.8 is nader onderbouwd dat de ontwikkeling van Windpark Ferrum de komst van nieuwe aardgasleidingen niet belemmerd.

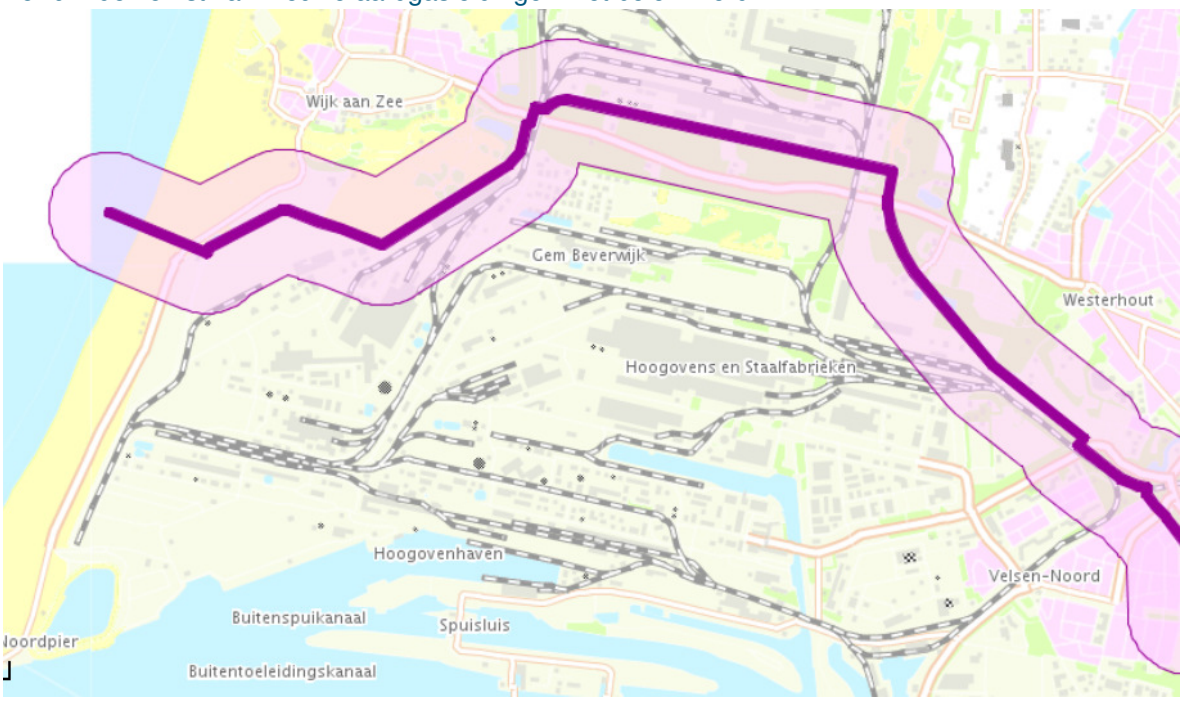

Figuur 3-1: Ligging voorkeurstracé (donkerpaars) en zoekgebied (lichtpaars) Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035

Radarverstoring

In het Barro is een regeling opgenomen om onaanvaardbare verstoring van de werking van radarposten voor Defensie-inrichtingen te voorkomen. In het op de Barro gebaseerde Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) is rondom de radar van Soesterberg een toetsingsgebied aangewezen met een straal van 75 km waarbinnen de mogelijke radarverstoring door windturbines met een tiphoogte van meer dan 128 m +NAP moet worden onderzocht. Dit gebied is weergegeven op figuur 3-2. Aangezien het terrein van Tata Steel een hoogte heeft van circa 8 m +NAP, komt de tiphoogte van de windturbines hoger te liggen dan 128 m + NAP. Er is daarom nader onderzocht of de ontwikkeling van het windpark leidt tot aanvaardbare verstoring van de werking van radarposten. De resultaten van dit onderzoek zijn in paragraaf 4.6 weergegeven.

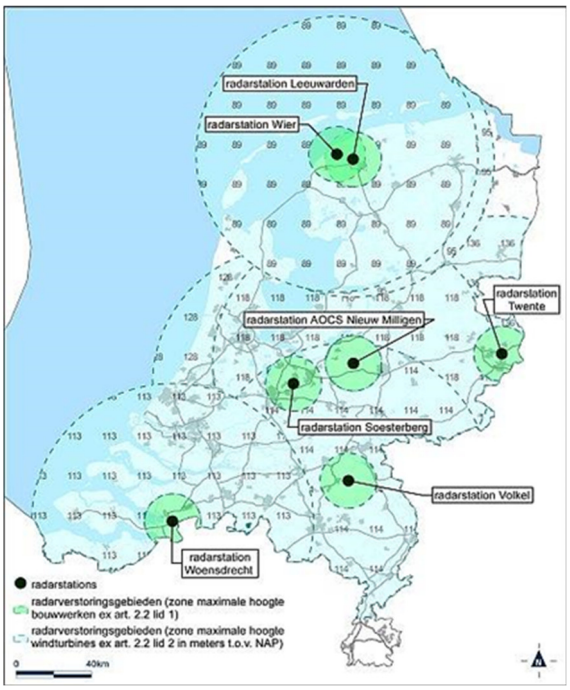

Figuur 3-2: Toetsingsgebieden defensieradar

Conclusie nationaal beleid

Met de realisatie van het Windpark Ferrum wordt tegemoet gekomen aan het nationale belang voor transitie naar een duurzame, hernieuwbare energievoorziening. Het plan draagt bij aan de doorgroei van windenergie op land.

3.2 Provinciaal beleid

Structuurvisie Noord-Holland 2040

In de structuurvisie Noord-Holland 2040 beschrijft de provincie hoe ze de veelzijdigheid van Noord-Holland wenst te bewaken en op welke manier ze met ontwikkelingen als globalisering, klimaatverandering en vergrijzing omgaat. De structuurvisie schetst hoe de ruimtelijke structuur van de provincie er in 2040 moet komen uit te zien en geeft op hoofdlijnen aan hoe de provincie met windenergie om wil gaan. De provincie Noord-Holland heeft haar benadering ten aanzien van windenergie op land nader uitgewerkt in specifiek beleid; dit is hieronder nader uitgewerkt.

Beleidskader Wind op land

De provincie Noord-Holland heeft de taakstelling om een vermogen van 685,5 MW windenergie op land te realiseren in 2020. De provinciale taakstelling komt voort uit het Nationale Energieakkoord. In het provinciale coalitieakkoord 2011-2015 ligt de focus op windenergie op zee. Verder is afgesproken dat geen uitbreiding van het aantal windturbines op land plaatsvindt. Het aantal windturbines wordt niet uitgebreid en de impact van windturbines op de leefomgeving en het open landschap wordt beperkt. Door in te zetten op de herstructurering van solitaire windturbines en verouderde lijnopstellingen kan het opgesteld vermogen in beperkte mate groeien en wordt aan de taakstelling vanuit het Rijk voldaan.

Om aan de taakstelling te voldoen wordt ingezet op vijf aspecten:

- Windpark Wieringermeer waar naar verwachting een vermogen van 350 MW wordt gerealiseerd waarvan ruim 100 MW via herstructurering. Netto groeit het vermogen met 250 MW;
- Het handhaven van in totaal circa 330 bestaande windturbines met een gezamenlijk vermogen van circa 343 MW;

- Het aanwijzen van een vermogen van 105,5 MW door de herstructureringsbepalingen van het vierde lid van artikel 32 Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) in werking te stellen;
- Uitvoering van de overgangsregeling (zevende lid van artikel 32 PRV), vergunningaanvragen voor de bouw of het opschalen van windturbines die zijn ingediend voor 11 april 2011;
- De 1 op 1 vervanging van bestaande turbines.

Beleidsregels voor nieuwe windparken
Omdat de provincie het landschap en de leefomgeving van haar inwoners wil beschermen heeft de provincie in het nieuwe windenergie beleid een aantal regels opgesteld voor nieuwe windparken. Dit zijn onder andere:

- Een windpark moet gelegen zijn in een herstructureringsgebied.
- Windparken moeten in een lijnopstelling staan van minimaal 6 turbines.
- Er moet minimaal 600 meter afstand zijn tussen een turbine en woningen of andere gevoelige bestemmingen zoals een school of een ziekenhuis.
- Voor elke nieuw te bouwen turbine, worden twee oude turbines verwijderd. Op die manier neemt de totale hoeveelheid windturbines in Noord-Holland af.

De regels zijn opgenomen in de nieuwe Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV), Structuurvisie en Beleidskader Wind op Land. Dit nieuwe beleid is vastgesteld door Provinciale Staten op 14 december 2014 en 2 maart 2015. Het nieuwe beleid is op 15 januari 2016 in werking getreden.

Herstructurering wind op land
Om de herstructurering mogelijk te maken, is in het projectplan ‘Herstructurering wind op land’ gekozen voor een aanpak langs drie sporen: ruimtelijk, economisch en maatschappelijk.

Ruimtelijk spoor
De provincie geeft de kaders aan en wijst gebieden aan. Ook het plangebied voor het Windpark Ferrum is in het projectplan aangewezen als herstructureringsgebied voor windenergie op land. Het betreft alleen het zuidelijke gedeelte van het Tata Steel terrein. Het noordelijke gedeelte van het Tata Steel terrein komt daarmee volgens het huidige beleid niet in aanmerking voor het plaatsen van windturbines. In de Beleidsregel Wind op Land ‘Uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied’ (8 december 2015) is aangegeven dat van de negen aangewezen herstructureringsgebieden, het gebied in het Noordzeekanaalgebied het meest wenselijk is voor de realisatie van windparken.

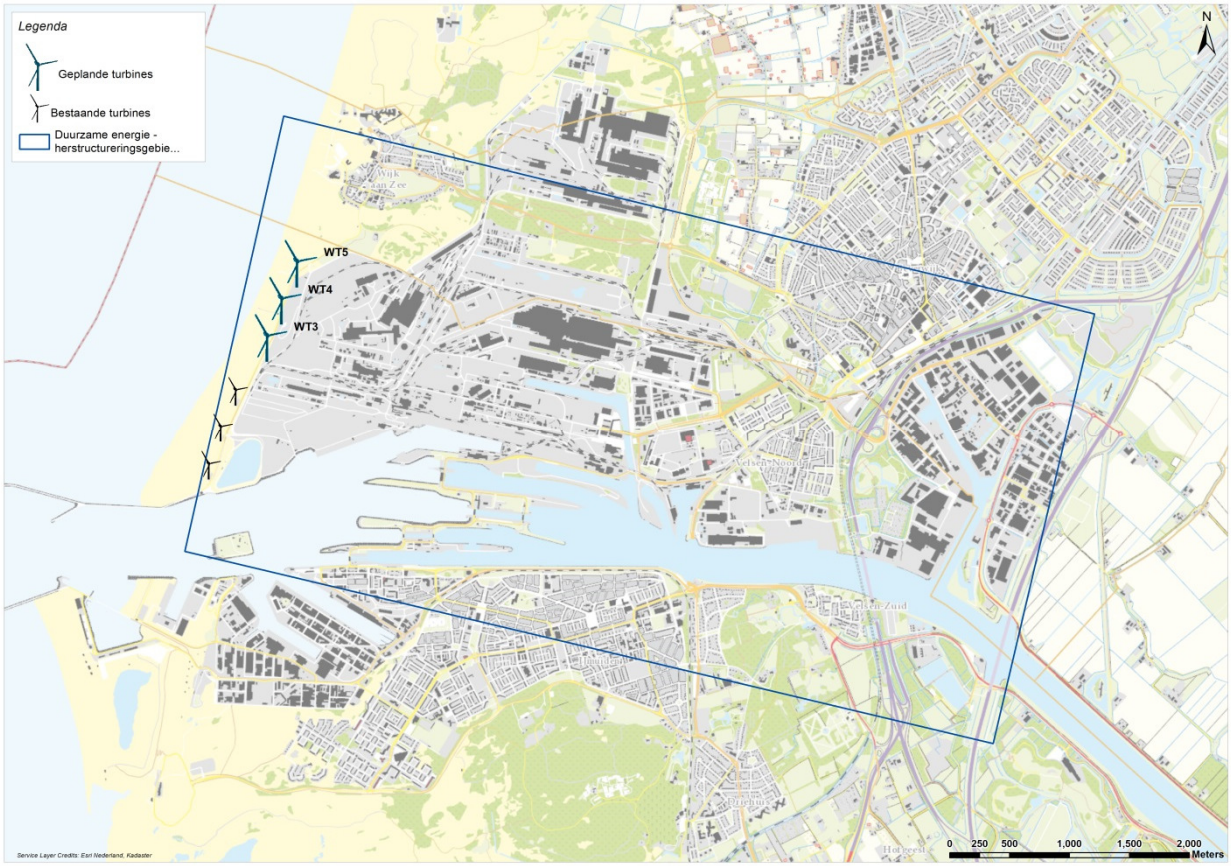

Figuur 3-3: Locatie herstructureringsgebied IJmond

De provinciale taakstelling voor windenergie op land wordt ruimtelijke mogelijk gemaakt door (i) het aanwijzen van gebieden in de Structuurvisie 2040 en (ii) het vaststellen van een maximum vermogen van 685,5 MW in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Gedeputeerde Staten zijn op grond van de Elektriciteitswet 1998 bij uitsluiting bevoegd gezag voor de gecoördineerde vergunningverlening van windturbineparken van 5 tot 100 MW. Om aan de taakstelling en gestelde termijn te voldoen kiest de provincie voor het inzetten van de Provinciale Coördinatieregeling (PCR) en de Omgevingsvergunning.

Economisch spoor
Dit spoor is gericht op de economische uitvoerbaarheid van projecten waarin de ontwikkeling van windparken is gekoppeld aan een herstructureringsopgave. De provincie vervult in dit spoor een stimulerende en faciliterende rol. Enerzijds door partijen met elkaar in contact te brengen en hiervoor bijeenkomsten te organiseren. Anderzijds door het inzetten van een windmakelaar (verkennen, verbinden, ondersteunen en allianties vormen), het beschikbaar stellen van een rekenmodel voor de herstructurering en door het toetsen van de economische uitvoerbaarheid.

De economische uitvoerbaarheid van het Windpark Ferrum is toegelicht in paragraaf 5.1 van deze ruimtelijke onderbouwing.

Maatschappelijk spoor
De provincie streeft naar een zo open en transparant mogelijk proces. Omwonenden en andere belanghebbenden worden actief betrokken bij het planproces door bij de terinzagelegging van

planproducten, maar ook tussentijds, regiotafels en informatieavonden te organiseren. Ook betrekt de provincie gemeenten actief in het planproces door:

- het organiseren van ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten op cruciale momenten in het planproces,
- het organiseren van gebiedsateliers naar aanleiding van principeverzoeken. De provincie nodigt de gemeenten waar concrete initiatieven voor windparken zijn uit om te komen met voorstellen over de inrichting van de gebiedsateliers. Voor deze gebiedsateliers worden ook belangenorganisaties uitgenodigd. Een nadere toelichting op de procedure is opgenomen in het beleidskader Wind op land.

De maatschappelijke uitvoerbaarheid van het Windpark Ferrum is toegelicht in paragraaf 5.2 van deze ruimtelijke onderbouwing.

Provinciale Ruimtelijke Verordening
De PRV van de provincie Noord-Holland geeft een beschrijving waaraan bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen voor het 'handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' en beheersverordeningen moeten voldoen.

Artikel 32 van de PRV geeft een kader voor windenergie in Noord-Holland. Het eerste lid voorziet in een verbod van het opnemen van juridisch-planologische mogelijkheden in een ruimtelijk plan voor het bouwen of opschalen van een of meerdere windturbines en de bijbehorende infrastructurele voorzieningen.

In afwijking van het verbod van het eerste lid van artikel 32, geven het vierde en vijfde lid aan dat het bouwen of opschalen van één of meer windturbines binnen de herstructureringsgebieden onder voorwaarden mogelijk kan worden gemaakt met behulp van een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3, van een bestemmingsplan of beheersverordening wordt afgeweken. Voor de ontwikkeling van het windpark op het terrein van Tata Steel zijn dit vierde en vijfde lid van toepassing. In deze ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd dat aan de gestelde voorwaarden kan worden voldaan.

Conclusie provinciaal beleid
Het beoogde Windpark Ferrum past in het provinciale ruimtelijke beleid voor windenergie. Met het initiatief wordt invulling gegeven aan de provinciale ambitie ten aanzien van herstructurering van wind op land. Zowel de provinciale structuurvisie als de PRV stellen randvoorwaarden voor realisatie van windturbines, waarmee uitvoering wordt gegeven aan het 'nee, tenzij-beginsel'. In deze ruimtelijke onderbouwing is nader onderbouwd dat aan deze voorwaarden wordt voldaan.

3.3 Gemeentelijk beleid

Structuurvisie Velsen 2015
De Structuurvisie Velsen 2015, vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2005, heeft als doel een actueel en samenhangend kader te scheppen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente tot aan 2015. Het is een ruimtelijke vertaling en een verdere uitwerking van de toekomstvisie 2010. Het doel is een versterking van de ruimtelijke kwaliteit en van de leefkwaliteit.

In de structuurvisie is de opgave ten aanzien van windenergie benoemd. In de structuurvisie is aangegeven dat ruimte moet komen voor de plaatsing van windturbines. De turbines kunnen vanwege mogelijke overlast niet dicht in de buurt van geluidsgevoelige bestemmingen als woonbebouwing, kantoorbebouwing, natuur- en recreatiegebieden geplaatst worden. Volgens de gemeente Velsen zijn de enige geschikte locaties voor de plaatsing van windturbines bedrijven en industrieterreinen, grote infrastructuurlijnen en grootschalige open landbouwgebieden.

Windturbinebeleidsplan

Naar aanleiding van het "Toetsingsplan windturbines Provincie Noord-Holland, regio uitwerking Noordzeekanaalgebied" heeft de gemeente Velsen een gemeentelijk Windturbinebeleidsplan opgesteld. In het beleidsplan zijn voorwaarden gesteld en gebieden aangewezen voor het plaatsen van windturbines binnen de gemeente Velsen. De doelstelling van het gemeentelijke windturbinebeleidsplan is meerledig. De belangrijkste voor Windpark Ferrum is:

De te plaatsen turbines moeten, op diverse schaalniveaus, een duidelijk herkenbare samenhangende ruimtelijke structuur vertonen. Er wordt hiervoor een ruimtelijk kader geschetst waarbinnen de plaatsing van windturbines mogelijk is. Locaties en minimum en maximum masthoogten worden aangegeven.

De gemeente Velsen kiest ervoor om de windturbines op de noordoever van het Noordzeekanaal te plaatsen. Het kanaal is een belangrijke as in het landschap, die door windturbines verder kan worden geaccentueerd. De herkenbaarheid en ligging van het kanaal in het gebied zal toenemen, ook van ver af. Windturbines passen bij de schaal van dit gebied en de aanwezige bedrijventerreinen.

Uitgangspunt bij de plaatsing van windturbineparken is dat het landschap duidelijker leesbaar en begrijpbaar wordt. Bij het plaatsen van windturbineparken in groepen of lijnen is het niet alleen belangrijk dat de plaats van de turbines aansluiting vindt bij het onderliggende landschap. Ook belangrijk is de verhouding tot het totale landschap en andere windturbineparken in de omgeving. De diverse parken dienen de ruimtelijke structuur te verduidelijken en te versterken. Voorkomen moet worden dat te veel verschillend georiënteerde windturbineparken in elkaars nabijheid de verschijningsvorm en karakteristiek van het landschap aantasten

Visie op Velsen 2025 (ontwerp)

In deze visie ligt het accent op kennisrijke industrie: doorontwikkelde bestaande industrieën en initiatieven, ontwikkeling van kenniscentra op deze terreinen en ontwikkeling van nieuwe werkgelegenheid op het gebied van duurzame energie en samenwerking met wetenschappelijke instituten. Spin-off is de ontwikkeling van IJmuiden tot een stad met een metropool karakter, aantrekkelijk als dynamische haven en avontuurlijke kustplaats.

De gemeente faciliteert en stimuleert de opwekking van wind- en zonne-energie. Voorwaarde is wel dat deze vormen van energieopwekking niet ten koste gaan van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast worden andere mogelijkheden onderzocht, zoals het gebruik van restwarmte, geothermie en de opwekking van getijdenenergie.

Conclusie gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk beleid van de gemeente Velsen is gericht op het stimuleren en faciliteren van windturbines. De beoogde locatie op het terrein van Tata Steel wordt door de gemeente Velsen benoemd als kansrijke locatie.

4 Omgevingsaspecten

In dit hoofdstuk worden voor verschillende omgevingsaspecten de effecten van de realisatie van het windpark beschouwd. Hiermee wordt inzicht gegeven in de gevolgen voor het woon- en leefklimaat. Voor verschillende omgevingsaspecten is specifiek onderzoek uitgevoerd. In de onderzoeken behorend bij de oorspronkelijke aanvraag (zie paragraaf 1.5) is rekening gehouden met de plaatsing van 2 tot 8 nieuwe turbines, in vijf verschillende scenario's.

Daar waar mogelijk relevante effecten plaatsvinden is het onderzoek geactualiseerd voor het uitsluitend realiseren van de turbines 3, 4 en 5 en de gewijzigde situering van turbines 4 en 5. Daar waar geen relevante effecten zijn voorzien of uitsluitend positieve effecten, is het onderzoek niet geactualiseerd en zijn de conclusies onveranderd van toepassing.

4.1 Milieuzonering

Bedrijven en milieuzonering

Een goede ruimtelijke ordening voorziet in het voorkomen van voorzienbare hinder door milieubelastende activiteiten. Door bij beoogde ontwikkelingen voldoende afstand in acht te nemen tussen milieubelastende activiteiten en gevoelige functies (zoals woningen) wordt hinder voorkomen. In de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, maart 2009) worden richtafstanden gegeven voor een breed scala van milieubelastende activiteiten. Uit deze publicatie blijkt dat alleen richtafstanden zijn opgenomen voor windturbines met een rotordiameter van 50 meter of kleiner. Aangezien de rotordiameter voor de windturbines bij Tata Steel 90 meter bedraagt, kan hinder niet uitgesloten worden op basis van richtafstanden. Er is daarom aanvullend onderzoek gedaan om aan te tonen dat hinder wordt voorkomen. In de volgende paragrafen is nader ingegaan op de resultaten van dit onderzoek.

Provinciale ruimtelijke verordening

In artikel 32 lid 4 onder g van de Provinciale Ruimtelijke Verordening is als eis gesteld dat windturbines op minimaal 600 meter afstand worden geplaatst van gevoelige bestemmingen. Onder gevoelige bestemmingen wordt verstaan: woningen, niet zijnde bedrijfswoningen, en andere geluidsgevoelige gebouwen zoals bedoeld in artikel 1.2 Besluit geluidhinder of (beperkt) kwetsbare objecten als bedoeld in artikel 1 Besluit externe veiligheid inrichtingen.

Figuur 4-1: kaart gevoelige bestemmingen

In de figuur en tabel zijn de gevoelige bestemmingen in de nabijheid van het windpark bij Tata Steel weergegeven en is aangegeven wat de afstand is tot de dichtstbijzijnde windturbine.

Tabel 4-1: Gevoelige bestemmingen

Adres locatie	Bestemming	Dichtstbijzijnde windturbine	Afstand tot windturbine in meters
Bosweg 6, Wijk aan Zee	Horeca, bedrijfswoningen	Windturbine 5	730

Er zijn geen gevoelige bestemmingen, zoals gedefinieerd in de PRV, gelegen binnen 600 meter afstand van een van de voorgestelde windturbines. Daarmee wordt voldaan aan de 600 meter eis uit de PRV.

Opgemerkt wordt dat strandhuisjes zijn gelegen binnen 600 meter van de windturbines. Hierbij zijn zowel de bestaande strandhuisjes beschouwd, als de strandhuisjes die middels een afwijkingsbevoegdheid in het bestemmingsplan 'Zeezicht' mogelijk gemaakt kunnen worden. De dichtstbijzijnde strandhuisjes betreffen de bestaande strandhuisjes gelegen op een afstand van 217 meter van windturbine 5. Strandhuisjes zijn conform het Bevi geen kwetsbare objecten, maar beperkt kwetsbare objecten. De strandhuisjes voldoen aan de eisen voor externe veiligheid omdat ze ruimschoots buiten de contour 10^{-6} per jaar van de windturbines liggen (zie paragraaf 4.7). Verder zijn strandhuisjes geen gevoelige objecten in de zin van het Besluit geluidhinder en daarmee ook geen gevoelige objecten voor wat betreft slagschaduw. Om deze reden gelden er geen normen voor de hinder voor slagschaduw en geluid.

In de praktijk zullen de strandhuisjes weinig overlast ondervinden van de windturbines van Windpark Ferrum:

- Externe veiligheid: het plaatsgebonden risico van de windturbines van Windpark Ferrum ter plaatse van de strandhuisjes is ruimschoots kleiner dan 10^{-6} per jaar (zie §4.7).
- Geluid: het geluid van de windturbines in veel gevallen overstemd wordt door ander geluid (zie §4.3).
- Slagschaduw: slagschaduw valt alleen 's ochtends vroeg over de strandhuisjes. De huisjes hebben aan de kant van de ochtendzon (achterzijde) alleen kleine ramen en gemiddeld zal slechts enkele weken per zomer in een huisje worden overnacht (zie paragraaf 4.5).
- Luchtkwaliteit: uit de berekeningen van de luchtkwaliteitstoets blijkt dat de turbines geen of zelfs een lichte positief effect hebben op de luchtkwaliteit op grondniveau. Dit geldt ook ter plaatse van het strand (zie §4.4).

Geconcludeerd wordt dat de plaatsing van de windturbines niet leidt tot een overschrijding van normen ter plaatse van de strandhuisjes. De effecten van de windturbines ter plaatse van de strandhuisjes is beperkt en valt weg tegen het bestaande achtergrondniveau. De plaatsing van de windturbines van Windpark Ferrum is daarom niet in strijd met de principes van een goede ruimtelijke ordening.

4.2 Ecologie

Wettelijk kader

Natuurwaarden zijn op verschillende manieren beschermd. De internationale verdragen, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, hebben een vertaling gekregen naar Nederlandse wetten. In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) worden gebieden beschermd vanwege het voorkomen van habitats en leefgebieden van soorten. De Flora- en faunawet (Ffwet) regelt de bescherming van soorten. Beide wetten gaan per 1 januari 2017 (samen met de Boswet) op in de Wet natuurbescherming (Wn).

Onderzoek

Om de (mogelijke) effecten op natuurwaarden door het plaatsen van windturbines op het Tata Steel terrein inzichtelijk te maken is een natuurtoets uitgevoerd. Deze natuurtoets is opgenomen in bijlage 3. In de natuurtoets is uitgegaan van de beschermde status van planten en dieren zoals bepaald in de Nbwet en de Ffwet. Verder is inzichtelijk gemaakt of er effecten zijn op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De natuurtoets heeft voor de Nbwet het detailniveau van een uitgebreide voortoets. Hierin is bepaald of er sprake is van mogelijk significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en of er een Nbwet vergunning moet worden aangevraagd. Voor de Ffwet is in beeld gebracht of verbodsbepalingen worden overtreden en of het aannemelijk is dat een eventueel benodigde ontheffing kan worden verkregen.

Resultaten

Uit de natuurtoets blijkt dat het aannemelijk is dat ‘uitvoeringsbesluiten’ kunnen worden verkregen op het gebied van natuur. De redenen zijn:

- De windturbines zijn geprojecteerd buiten wettelijk en beleidsmatig beschermde gebieden;
- Met de aanleg van windturbines worden de zogenaamde ‘belangen’ uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn gediend, namelijk de bescherming van flora en fauna, openbare veiligheid en volksgezondheid;
- Er worden maatregelen genomen om overtredingen van de Flora- en faunawet te voorkomen. Een ontheffing voor de rugstreeppad en het verplaatsen van orchideeën wordt voorbereid. Met onderzoek

is aangetoond dat gebruik gemaakt kan worden van de algemene ontheffing van artikel 9 van de Flora- en faunawet[1];

- Er zijn geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden (beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998). Voor de stikstofdepositie op het Noordhollands Duinreservaat tijdens de aanleg van de turbines, is een vergunning nodig. De maximale depositie is 0,36 mol N/ha/jr en blijft daarmee binnen de Provinciale kaders. De beschikbaarheid van ontwikkelingsruimte zal bepaald worden door het bevoegd gezag. Cumulatie in de zin van de Nbwet is niet aan de orde;
- EHS: De windturbines zijn niet geprojecteerd in de EHS noch in een ecologische verbindingszone of een weidevogelleefgebied. Hiermee wordt voldaan aan artikel 32 lid 4 onder h. van de Provinciale Ruimtelijke Verordening;

Na de uitvoering van het onderzoek zijn de locaties van windturbine 4 en 5 gewijzigd. Dit heeft er toe geleid dat windturbine 4 komt te liggen in een gebied waarin orchideeën (hondskruid) aanwezig zijn. Er zal een ontheffing Ffw worden aangevraagd voor de verplaatsing van orchideeën en rugstreeppad.

Door de aangepaste locatie van turbine 4 en 5 komen deze enkele honderden meters verder van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied het Noordhollands Duinreservaat te liggen. Hierdoor zal de depositie licht afnemen maar nog steeds ruim boven de meldingsdrempel van 0,05 mol/ha/jr blijven liggen. Een melding of vergunning blijft dus vereist.

Conclusie
Met betrekking tot het onderwerp natuur kan gesteld worden dat het aanvaardbaar is ten behoeve van het voorgenomen project een omgevingsvergunning te verlenen voor het ‘handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening’.

Afhankelijk van de snelheid in de besluitvorming over het Windpark Ferrum zou de Wet Natuurbescherming, die op 1 januari 2017 in werking zal treden, van toepassing kunnen worden. Dit betekent dat aanvullend onderzoek naar het voorkomen van plantensoorten uitgevoerd zou moeten worden. Indien er meer beschermde plantensoorten aanwezig zijn, zullen dezelfde maatregelen genomen worden als voor de nu aanwezige orchideeën. Daarmee wordt overtreding van de wet voorkomen.

4.3 Geluidshinder

Wettelijk kader
Het is relevant om de geluidbelasting op geluidgevoelige bestemmingen, als gevolg van het voornemen, nader te beschouwen. De normering ten aanzien van geluid is vastgelegd in het 'Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer' (Barim, ook wel Activiteitenbesluit genoemd) en de meet- en rekensystematiek in de 'Activiteitenregeling milieubeheer'. In het Activiteitenbesluit is voor geluidgevoelige bestemmingen een norm van 47 dB L_{den} (combinatie dag- avond- en nachtperiode) en 41 dB L_{night} (nachtperiode) opgenomen als toetsingskader voor windturbines. Daarnaast geldt in deze situatie dat de turbines onderdeel vormen van de inrichting van het geluidgezoneerde industrieterrein IJmond. De Wet geluidhinder stelt daarover dat de geluidbelasting van windturbines op een geluidsgezoneerd industrieterrein buiten beschouwing blijft bij het toetsen aan de zone.

Onderzoek
De technische specificaties van de windturbines zijn in het akoestisch rekenprogramma Geomilieu v3.11 uitgewerkt. Daarbij is gebruik gemaakt van de speciaal door DGMR (adviesbureau) ontwikkelde module voor windturbinegeluid. Om de akoestische effecten in beeld te brengen zijn berekeningen uitgevoerd met

[1] *Besluit van 24 augustus 2015, houdende wijziging van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (vrijstelling windparken en hoogspanningsverbindingen op land).*

de drie bestaande windturbines, de drie nieuwe windturbines en de combinatie van alle zes. De resultaten van de berekeningen zijn op beoordelingspunten (rekenpunten) bepaald en in de vorm van geluidcontouren weergegeven. De beoordelingspunten zijn gelegen ter plaatse van de bedrijfswoningen aan de Bosweg 6 (meest nabij gelegen geluidgevoelige bestemming), de rand van de woonbebouwing Wijk aan Zee en ter plaatse van de strandhuisjes (deze laatst genoemde zijn niet geluidgevoelig). De resultaten van de berekeningen zijn opgenomen in bijlage 4.

Resultaten
De resultaten van de geluidberekeningen voor de opstelling met drie bestaande en met het totaal van zes windturbines zijn in Tabel 4-2 samengevat.

Tabel 4-2: Rekenresultaten geluidberekeningen huidige- en voorgenomen situatie

Naam	Omschrijving	Hoogte	Huidige situatie In dB		Voorgenomen situatie In dB	
			L_{night}	Lden	L_{night}	Lden
RP-01_A	Rekenpunt Bosweg 6	5	25,0 (41)	31,3 (47)	35,5 (41)	41,8 (47)
RP-02_A	Rekenpunt Wijk aan Zee	5	23,8 (41)	30,1 (47)	34,1 (41)	40,4 (47)
RP-03_A	Rekenpunt Strandhuisjes	1,5	27,6 (--)	34,0 (--)	44,2 (--)	50,6 (--)

Naast de rekenresultaten is in bovenstaande tabel de normstelling voor de nachtperiode en voor de etmaalperiode conform het Barim tussen haken weergegeven. Uit de tabel blijkt dat op de geluidgevoelige bestemmingen de normstelling niet wordt overschreden.

Conclusie
Uit de berekeningen blijkt dat bij geen van de geluidgevoelige bestemmingen de normstelling wordt overschreden, voor zowel de situatie met uitsluitend de nieuwe turbines als ook voor de situatie met de combinatie van de huidige- en de voorgenomen windturbines. De geluidbelasting vanwege windturbines op een geluidsgezoneerd industrieterrein blijft bij de toetsing aan de zone buiten beschouwing.

Voor de strandhuisjes geldt dat het aannemelijk is dat het geluid van de windturbines weg zal vallen in het overige geluid van het industrieterrein Tata Steel, waardoor overlast zeer beperkt blijft.

Op basis van de rekenresultaten moet geconcludeerd worden dat het voornemen vanuit akoestisch oogpunt vergunbaar is en dat het voornemen beantwoord aan voorwaarden die (vanuit het aspect geluid) gesteld worden aan een goede ruimtelijke ordening.

4.4 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader
Het Nederlandse wettelijke stelsel voor luchtkwaliteitseisen wordt gevormd door hoofdstuk 5, titel 5.2 'Luchtkwaliteitseisen', van de Wet milieubeheer. Dit wettelijk stelsel wordt ook wel de 'Wet luchtkwaliteit' ('Wlk') genoemd. Uit de 'Wet luchtkwaliteit' volgt dat een voorgenomen ontwikkeling vanuit het oogpunt van luchtkwaliteit inpasbaar is indien in ieder geval aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1 Er worden geen grenswaarden voor de luchtkwaliteit overschreden;

2 Er treedt geen verslechtering van de luchtkwaliteit op, of er vindt per saldo verbetering van de luchtkwaliteit plaats door mitigerende maatregelen;

3 De voorgenomen ontwikkeling draagt niet in betekenende mate (NIBM) bij aan de luchtverontreiniging. Een project is NIBM als aannemelijk is dat het project een toename van de afzonderlijke concentraties van de componenten NO_2 en PM_{10} veroorzaakt van maximaal 3% van de jaargemiddelde grenswaarden van NO_2 en PM_{10}. Dit komt overeen met 1,2 µg/m^3;

4 De voorgenomen ontwikkeling is onderdeel van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Onderzoek

Windturbines hebben invloed op de windsnelheid en turbulentie benedenwinds van de windturbine. Omdat de verspreiding van luchtverontreiniging direct gekoppeld is aan de windsnelheid en turbulentie kan het plaatsen van een windturbine in de omgeving van een bron van luchtverontreiniging invloed hebben op de bijdrage aan de luchtkwaliteit vanuit deze bron.

De invloed van windturbines op de luchtkwaliteit is berekend met het verspreidingsmodel Stacks. Het rekenmodel STACKS is een implementatie van het Nieuw Nationaal Model (NNM) en voldoet aan de eisen van de Standaard Rekenmethode 3 zoals beschreven in Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In deze Standaard Rekenmethode 3 wordt geen rekening gehouden met de invloed van windturbines op de verspreiding. In het rekenmodel STACKS zijn verschillende functies toegevoegd om te beschrijven wat er gebeurt met de stof- en rookpluimen als deze door de windturbine worden in gevangen. Onderscheid is gemaakt tussen de situatie dat de bron van verontreiniging bovenwinds of benedenwinds van de windturbine staat. Rekenmodellen voor luchtkwaliteit zijn altijd benaderingen van de werkelijkheid. De nauwkeurigheid van de berekende bijdrage van bronnen zal naar verwachting binnen een factor twee zijn.

Windturbines halen energie uit het windveld, waardoor de windsnelheid benedenwinds van de turbines lager zal zijn en de turbulentie hoger en dus de menging (verdunning) beter. De invloed van een windturbine op de verspreiding hangt sterk samen met de hoogte van de uitstoot en de afstand tot een bron. Bij hoge bronnen is de invloed groter dan bij bronnen dicht bij de grond. Bij afstanden vanaf ca. 1.500 meter is de invloed van een windturbine op de verspreiding nihil.

Resultaten

Door Erbrink STACKS Consult is de invloed van de windturbines op de luchtkwaliteit berekend door de situatie zonder en met windturbines te berekenen en de resultaten met elkaar te vergelijken. Deze berekeningen zijn opgenomen in bijlage 5. In de berekeningen is rekening gehouden met de mogelijkheid dat de activiteiten van Tata Steel, binnen de vergunning, uitgebreid worden. Hierdoor zijn de emissies zoals gehanteerd in het onderzoek hoger dan feitelijk het geval is. De resultaten van de berekeningen met en zonder windturbines staan weergegeven in Tabel 4-3.

Tabel 4-3 Gemiddelde toe (+)- of af(-) name (met windturbines ten opzichte van: zonder windturbines) van concentraties gemiddeld over een aantal maatgevende locaties ten gevolge van plaatsing van 8 windturbines.

Stof	Zonder windturbines	Met windturbines	verschil	grenswaarde
PM_{10}	23,4	23,4	-0,01%	40
NO_2	21,1	21,1	0,0%	40
SO_2	7,8	7,8	0,0%	(20)*)
CO **)	1037,4	1034,2	-0,3%	3600
NH_3	2,4	2,4	0,0%	Geen
Geur	3,9	3,9	-0,1%	Ntb

Cd	0,00014	0,00014	0,1%	0,005
Hg	0,000006	0,000006	-0,4%	0,2
Pb	0,0035	0,0035	0,0%	0,5

*) geldt voor natuur
**) dit is de 98-percentiel van 8-uur glijdend gemiddelde uurwaarden

Na de uitvoering van het onderzoek zijn de locaties van windturbine 4 en 5 gewijzigd. De luchtkwaliteitstoets is hierop niet aangepast, omdat uit de berekeningen bleek dat de effecten, zo al meetbaar, miniem zijn en zelfs een lichte verbetering kunnen veroorzaken. De grenswaarden voor de luchtkwaliteit worden bovendien, zonder en met turbines, niet overschreden. Voor de nieuwe situatie blijft dit van kracht.

Conclusie
Uit het onderzoek dat is uitgevoerd, blijkt het volgende:

- De invloed van de windturbines op de luchtkwaliteit (concentraties fijn stof, stikstofdioxide, zware metalen, zwaveldioxide, koolmonoxide, ammoniak en geur) is zeer beperkt (<1%);
- In de situaties waarbij er sprake is van enig effect van de windturbines is er in bijna alle gevallen sprake van een afname van de concentratie;
- De normen voor luchtkwaliteit (o.a. stikstofdioxide en fijn stof) worden niet overschreden.

Opgemerkt wordt dat op 19 oktober 2016 een reactie is ontvangen van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op het luchtkwaliteitsonderzoek. Deze reactie doet geen afbreuk aan de conclusies van het rapport. Verwerking van de opmerkingen was niet mogelijk voor het indienen van deze Ruimtelijke Onderbouwing, dit wordt na geleverd.

4.5 Slagschaduw

Wettelijk kader
Windturbines kunnen leiden tot slagschaduw wanneer de zon op de wieken schijnt. Slagschaduw op bijvoorbeeld ramen van woningen kan als hinderlijk worden ervaren. Vooral de wisseling tussen wel en geen schaduw speelt hierin een rol. Artikel 3.12 van de Activiteitenregeling milieubeheer stelt dat ten behoeve van het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschittering windturbines voorzien moeten zijn van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien slagschaduw optreedt ter plaatse van gevoelige objecten, zoals woonhuizen, scholen en ziekenhuizen. Hierbij wordt uitgegaan van (i) een afstand tussen windturbines en gevoelige objecten van minder dan 12 maal de rotordiameter, gerekend vanaf de ashoogte van de turbine tot de gevel van het gevoelige object, en (ii) gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw.

Onderzoek
Voor het voornemen is onderzocht of de windturbines hinder door slagschaduw kunnen veroorzaken op gevoelige objecten. De resultaten van slagschaduwonderzoek zijn opgenomen in bijlage 6. Uitgaand van de afstandsmaat uit de Activiteitenregeling milieubeheer, geldt voor het initiatief dat 12 maal de rotordiameter overeenkomt met 1.080 meter voor windturbines met een tiphoogte van 125 meter. Binnen deze afstand zijn de effecten van slagschaduw op gevoelige objecten berekend. Deze berekeningen zijn uitgevoerd met het programma WindPRO, waarmee slagschaduwcontouren worden bepaald. Door deze contouren op kaart te projecteren, is bepaald of gevoelige objecten hinder kunnen ondervinden van slagschaduw. De contouren worden berekend op basis van een aantal zogenoemde receptoren. Deze receptoren (A t/m O) zijn strategisch gekozen punten op locaties rondom het windpark, en omvatten

locaties die mogelijk kritisch zijn vanuit het oogpunt van slagschaduw. In bijlage 6 zijn de resultaten van de berekeningen voor de verschillende receptoren weergegeven.

Resultaten

Figuur 4-2 toont de berekende slagschaduwcontouren. De groene contour geeft de norm uit de Activiteitenregeling milieubeheer aan. Dit is de contour waarbij maximaal 5,67 uur slagschaduw per jaar ontstaat. Daarbij is uitgegaan van 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten schaduw, wat overeen komt met 17 * 20/60 = 5,67 uur per jaar. Op de berekende contour zijn alle combinaties van tijden mogelijk die leiden tot maximaal 5,67 uur slagschaduw per jaar. Deze contour is een overschatting, omdat ook gebieden met bijvoorbeeld 34 dagen met 10 minuten schaduw worden meegenomen. Buiten deze contour is er geen kans op overschrijding van de norm. Verder wordt opgemerkt dat in de berekeningen niet is meegenomen dat door schaduwwerking van hoge gebouwen en bomen (een deel van) de slagschaduw wordt weggenomen. Wanneer ramen zich niet aan de zijde van het gebouw bevinden waar slagschaduw plaatsvindt, treedt eveneens geen hinder op.

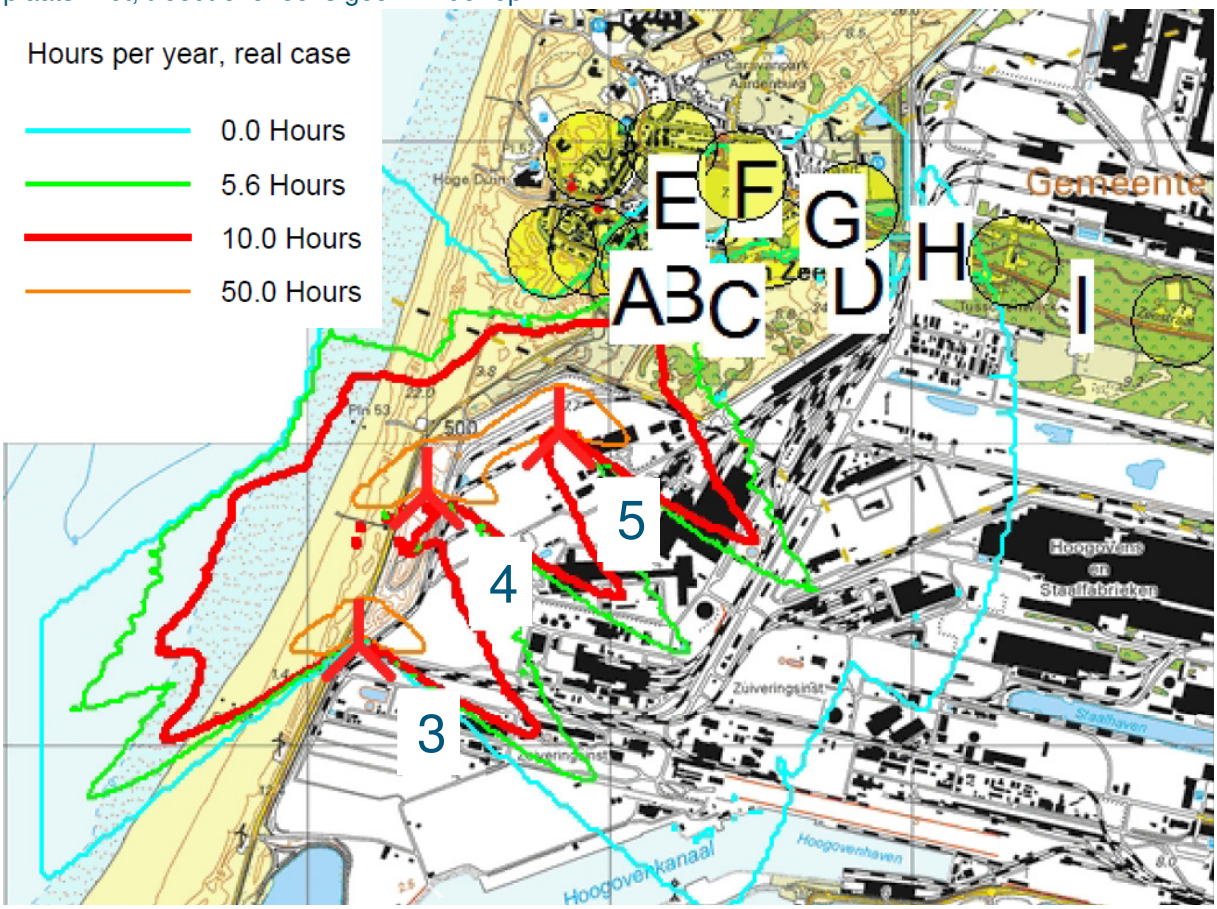

Figuur 4-2:Berekende slagschaduwcontouren voor turbines 3, 4 en 5, in groen aangegeven de norm van 5,67 uur per jaar

Na de uitvoering van het onderzoek zijn de locaties van windturbine 4 en 5 gewijzigd. De slagschaduwstudie is hierop niet aangepast, omdat de nieuwe turbinelocaties verder van gevoelige objecten afliggen. Bovendien leidden de oude posities van turbine 4 en 5 al niet tot overschrijding van de normen. De situatie door de gewijzigde locaties zal zeker niet verslechteren.

Figuur 4-2 geeft voor de strandhuisjes een overschatting van de hinder omdat de huisjes alleen van 1 april tot en met 30 september zijn toegestaan en alleen in de maanden juni, juli en augustus overnacht mag worden. In de praktijk zal alleen bij goed weer overnacht worden in de strandhuisjes, gemiddeld per

huisjes gedurende enkele weken per jaar. Gezien de snelle stijging van de zon zal de slagschaduw van turbine 3 en 4 de huisjes dan niet bereiken. De slagschaduw van turbine 5 raakt de huisjes niet meer na 9 uur 's morgens op 21 juni (zomertijd) en 10 uur 's morgens eind augustus. Daarnaast hebben de strandhuisjes aan de achterzijde, die beschenen wordt door de ochtendzon, alleen kleine ramen. Gezien de beperkte aanwezigheid in de ochtend en de kleine ramen is de slagschaduwhinder in de huisjes gering.

Conclusie
Door slagschaduw van de windturbines 6, 7 en 8 wordt de norm voor slagschaduw overschreden bij één bedrijfswoning. De overige turbines leiden niet tot een overschrijding van de norm voor slagschaduw. Door windturbines te voorzien van een automatische stilstandsvoorziening wordt voorkomen dat de norm daadwerkelijk wordt overschreden. Hiermee voldoen de windturbines aan de regels met betrekking tot slagschaduw. Belangrijke nadelige gevolgen voor de omgeving als gevolg van slagschaduw vanwege de windturbines zijn dan ook uitgesloten.

Werking van een stilstandvoorziening
De automatische stilstandvoorziening bestaat concreet uit een lichtmeter die op de windturbine geplaatst wordt. Deze lichtmeter meet de scherpte van de zon en bepaalt of er slagschaduw optreedt of niet. Daarnaast worden gegevens over de wind (windkracht en –richting), geografische gegevens en zonnegegevens ingevoerd. Voor elke specifieke locatie en situatie wordt op deze manier bepaald wanneer de slagschaduw hinderlijk is. In het geval van hinderlijke slagschaduw zal de windturbine uitgeschakeld worden.

4.6 Radarverstoring en vliegveiligheid

Beleid
Het beleid voor radarverstoring en luchtvaartveiligheid is onderverdeeld in vijf domeinen.

Hinder voor wal- en scheepsradar
Het "Handboek risicozonering windmolens" schrijft diverse beperkingen aan het realiseren van windturbines voor. Langs kanalen, rivieren en havens wordt plaatsing van windturbines toegestaan bij een afstand van ten minste 50 meter uit de rand van de vaarweg. Binnen 50 meter uit de rand van de vaarweg wordt plaatsing slechts toegestaan indien uit aanvullend onderzoek blijkt dat er geen hinder voor wal- en scheepsradar optreedt. De minimale afstand tot de rand van de vaarweg is altijd ten minste de helft van de rotordiameter.

Luchtvaartradar en vliegveiligheid Schiphol
Het Luchthavenindelingbesluit van Schiphol schrijft regels voor binnen het beperkingengebied (paragraaf 2.2 van het Luchthavenindelingbesluit). Deze regels gaan onder andere in op de maximale waarden (toetshoogte) van objecten. In subparagraaf 2.2.2 van het Luchthavenindelingbesluit is een verwijzing opgenomen naar een kaart met relevante toetshoogtes (bijlage 4 van het Luchthavenindelingbesluit). Deze kaart toont de relevantie van het Luchthavenindelingbesluit voor Windpark Ferrum.

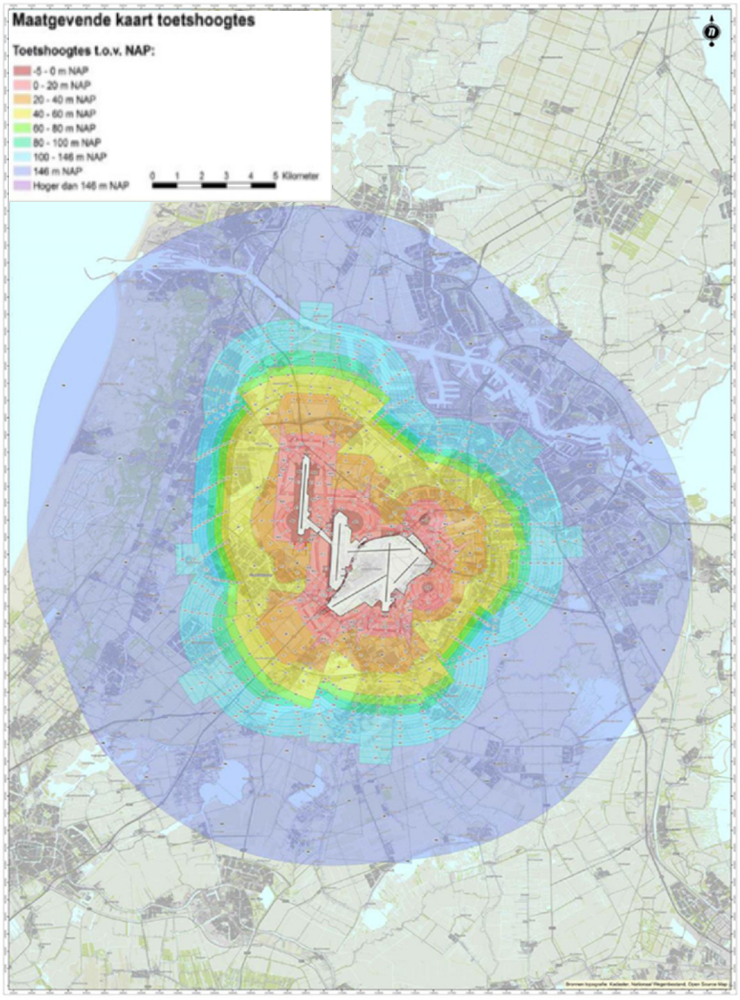

Figuur 4-3: Relevantie van toetshoogtes Luchthavenindelingbesluit Schiphol

Radar defensie

Rondom de zeven radarposten van het ministerie van Defensie zijn toetsingsgebieden aangewezen. Plannen voor windturbines zijn toetsingsplichtig indien zij zijn gepland op een afstand van minder dan 75 km van één van de 7 radarposten en indien de tiphoogte van de wieken de opstelhoogte van die radarinstallatie met een bepaalde hoogte overstijgt.

Radar Helihaven IJmuiden

Er zijn vanuit de Helihaven IJmuiden geen officiële voorschriften of andere formele beleidsregels publiekelijk bekendgemaakt die als randvoorwaarden dienen voor de realisatie van windturbines in de nabije omgeving. De initiatiefnemer wil, ondanks het feit dat er geen beleid is, toch zorgvuldig aandacht besteden aan de lokale luchtverkeersveiligheid voor helikopters. Om die reden is nader onderzoek gedaan naar dit aspect, zoals hieronder beschreven is.

Lichtvervuiling

Onder meer op grond van internationale burgerluchtvaartregelgeving dienen bepaalde objecten voorzien te zijn van obstakelmarkering en -lichten. Minimaal de volgende objecten dienen van deze obstakelmarkering en -lichten voorzien te zijn:

- Objecten met een hoogte van 150 meter of meer;

- Objecten binnen een afstand van 120 meter tot water- en/of snelwegen met een hoogte van 100 meter of meer;
- Objecten in de nabijheid van luchtvaartterreinen;
- Objecten met een hoogte van 100 meter of meer binnen laagvlieggebieden voor de burgerluchtvaart;
- Objecten met een hoogte van 45 meter of meer ten opzichte van het maaiveld binnen een afstand van 950 meter tot een Search And Rescue route.

Onderzoek

Hinder voor wal- en scheepsradar

Voor dit domein is geen onderzoek nodig, omdat de potentiële locaties van windturbines op het terrein van Tata Steel voldoen aan de voorgeschreven afstand van 50 meter uit de rand van de vaarweg.

Luchtvaartradar en vliegveiligheid Schiphol

Onderzoek naar dit domein bestond uit het raadplegen van het Luchthavenindelingbesluit van Schiphol en navraag bij Inspectie voor de Leefomgeving en Transport (ILT) om toelichting te krijgen over de betreffende wet- en regelgeving. ILT bevestigt dat er geen andere beleidsregels relevant zijn voor de toetsing op het gebied van luchtvaartradar. Het ILT adviseert om een pretoets aan te vragen op basis waarvan de mogelijke invloed van windturbines op het luchtverkeer in dit gebied kan worden bepaald. Het verzoek tot deze pretoets kan worden ingediend via de gemeente en/of provincie, nadat de aanvraag voor een omgevingsvergunning is ingediend. ILT raadt aan om ook een toetsing te laten uitvoeren voor de mogelijke windturbines buiten het beperkingengebied van het Luchthavenindelingbesluit van Schiphol, omdat de invloed van windturbines deels afhankelijk is van het type windturbine dat zal worden gerealiseerd, de exacte locatie en de tiphoogte.

Radar Defensie

Bij windturbines met een tiphoogte van meer dan 128 meter +NAP is vanwege de radar van Defensie een toetsing door TNO uitgevoerd. De uitkomsten van de toetsing zijn opgenomen in bijlage 13. Uit deze toetsing blijkt dat er geen overschrijding van de norm plaatsvindt.

Radar Helihaven

Om meer inzicht in mogelijke radarverstoring en vliegveiligheid bij de Helihaven IJmuiden te verkrijgen, is navraag gedaan bij de luchtverkeersadviseur van de Provincie Noord-Holland. De luchtverkeersadviseur heeft bevestigd dat er geen beleidsregels van toepassing zijn. Vanuit de praktijk zijn er wel diverse vuistregels en beheersmaatregelen te overwegen. Deze zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 4-4: Vuistregels en beheersmaatregelen voor Helihaven IJmuiden

Risico	Beheersmaatregel	Van toepassing op Windpark Ferrum
Een helikopter vliegt tegen de windturbine aan	Behoud een zekere afstand tot de vliegroutes bij de plaatsing van windturbines en voorzie de windturbines van obstakellichten. Daarnaast heeft de Helihaven obstakelvrije vlakken geïdentificeerd ten westen en oosten van de Helihaven.	De vliegroutes zijn in west-oostelijke richting, er vliegen nagenoeg geen helikopters over het terrein van Tata Steel. Het projectgebied is niet conflicterend met de obstakelvrije vlakken. Wel zullen de windturbines worden voorzien van obstakellichten.
Turbulentie veroorzaakt door de windturbine heeft een effect op het luchtverkeer	Nader onderzoek hiervoor is nodig, want veel wetenschappelijk onderzoek is tegenstrijdig. Het heeft de voorkeur om een afstand van	De potentiële locaties voor windturbines op het gebied van Tata Steel bevinden zich op minimaal 500 meter van de Helihaven.

Risico	Beheersmaatregel	Van toepassing op Windpark Ferrum
	minimaal 500 meter aan te houden om effecten te voorkomen.	
Radarverstoring	Niet nodig, want de Helihaven heeft geen radarstation	Nee

Resultaten

Hinder voor wal- en scheepsradar

Er is geen sprake van hinder, want de geplande locaties van windturbines staan op een grotere afstand dan 50 meter van de vaarweg en op grotere afstand dan de helft van de rotordiameter.

Luchtvaartradar en vliegveiligheid Schiphol

Voor het windpark geldt dat de realisatie van Windpark Ferrum geen effect hebben op de radarverstoring en luchtvaartveiligheid volgens het Luchthavenindelingbesluit. Alle turbines zijn gelegen buiten het beperkingengebied.

ILT doet de aanbeveling om een pretoets uit te voeren waaruit preciezer kan blijken wat de mogelijke invloed van windturbines op het vliegverkeer zal zijn. Deze toets wordt aangevraagd na het indienen van de aanvraag voor een omgevingsvergunning. Tot slot is het vereist om de windturbines te voorzien van obstakelverlichting.

Radar defensie

Bij windturbines met een tiphoogte van meer dan 128 meter +NAP moet vanwege de radar van Defensie een toetsing door TNO worden uitgevoerd. Dit aanvullende onderzoek wordt nog uitgevoerd.

Radar Helihaven

In deze onderzoeksfase zijn, in overleg met een externe deskundige, geen beperkingen ontdekt en lijkt de realisatie van windturbines niet conflicterend met het vliegverkeer van de Helihaven. Tijdens de fase van het detail ontwerp zal de initiatiefnemer in contact treden met het Loodswezen om de situatie rondom de Helihaven nader te bespreken.

Lichtvervuiling

Volgens beleidsregels uit de burgerluchtvaarwetgeving dienen de windturbines uitgerust te worden met obstakelverlichting, met het oog op de veiligheid van de burgerluchtvaart. De verlichting wordt zodanig uitgevoerd dat het schijnsel niet naar de grond is gericht. De obstakelverlichting zal een beperkte uitstraling hebben.

Conclusie

De resultaten uit het onderzoek tonen aan dat naar verwachting geen belemmeringen optreden voor luchtverkeersveiligheid en radarverstoring, gelet op zowel formeel beleid als ingebrachte kennis uit de praktijk. Ten behoeve van de luchtverkeersveiligheid en de radar van Defensie zullen nog aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd. Enige formele eis is dat de windturbines worden voorzien van obstakelverlichting. De uitstraling hiervan zal beperkt zijn en geen onevenredig effect hebben op de omgeving.

4.7 Externe veiligheid

Wettelijk kader

In het kader van externe veiligheid dient, in het geval van een verandering bij de risicobron of in de omgeving daarvan een afweging te worden gemaakt over de externe veiligheidssituaties. Windturbines kunnen ook risico's veroorzaken voor de omgeving. De risico's worden veroorzaakt door het falen van de windturbine waarbij delen van windturbines op personen en/of objecten of op andere risicobronnen terecht kunnen komen, zoals een buisleiding, een weg of spoorweg. Om deze risico's te beperken worden eisen gesteld aan de afstand tussen de windturbine en objecten en andere risicobronnen in de omgeving van de windturbine. Voor de situatie bij Tata Steel zijn de eisen ten aanzien van (beperkt)kwetsbare objecten en voor buisleidingen waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd relevant.

Hieronder zijn de gestelde eisen weergegeven.

Risico's voor (beperkt) kwetsbare objecten

Het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (verder aangeduid met Activiteitenbesluit) stelt de eis dat geen kwetsbare objecten zijn toegestaan binnen de 10^{-6} per jaar plaatsgebonden risicocontour (PR-contour). Voor beperkt kwetsbare objecten geldt de 10^{-5} per jaar PR-contour als grenswaarde.

Buisleidingen

Windturbines in de omgeving van een buisleiding kunnen leiden tot een verhoging van de risico's van de buisleiding. Dit wordt veroorzaakt doordat bij het falen van de windturbines, mogelijk de buisleiding wordt beschadigd waardoor deze ook faalt en gevaarlijke stoffen vrijkomen. In het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) worden eisen gesteld aan de ligging van de 10^{-6} per PR-contour van deze buisleiding op kwetsbare objecten in de omgeving. Voor het vaststellen van deze 10^{-6} per jaar PR-contour dient rekening gehouden te worden met de risico's van een windturbine. Het Handboek risicozonering windturbines geeft aan welke afstanden moeten worden aangehouden tussen de buisleiding en de windturbine om ervoor te zorgen dat de risico's van de windturbines geen bijdrage leveren aan de externe veiligheidsrisico's van de buisleiding.

Onderzoek

Om te toetsen of wordt voldaan aan de criteria voor externe veiligheid is geïnventariseerd welke risicobronnen relevant zijn vanuit het oogpunt van externe veiligheid (zie bijlage 7). Dit onderzoek is aangepast voor de gewijzigde situering van windturbine 4 en 5.

Resultaten

In het uitgevoerd onderzoek zijn de directe risico's van windturbines op de omgeving geïnventariseerd en is onderzocht of de faalfrequenties van risico ontvangende objecten toeneemt. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek toont Figuur 4-4 per windturbine:

- Contour 10^{-6} per jaar (rode cirkels): binnen deze contour mogen geen kwetsbare objecten staan, zoals huizen, scholen, ziekhuizen en kantoorgebouwen groter dan 1.500 m^2;
- Contour 10^{-5} per jaar (paarse cirkels): binnen deze contour mogen geen beperkt kwetsbare objecten staan, zoals verspreid liggende woningen, speeltuinen en bedrijfsgebouwen;
- Werpafstanden bij nominaal toerental;
- Werpafstanden bij overtoerental.

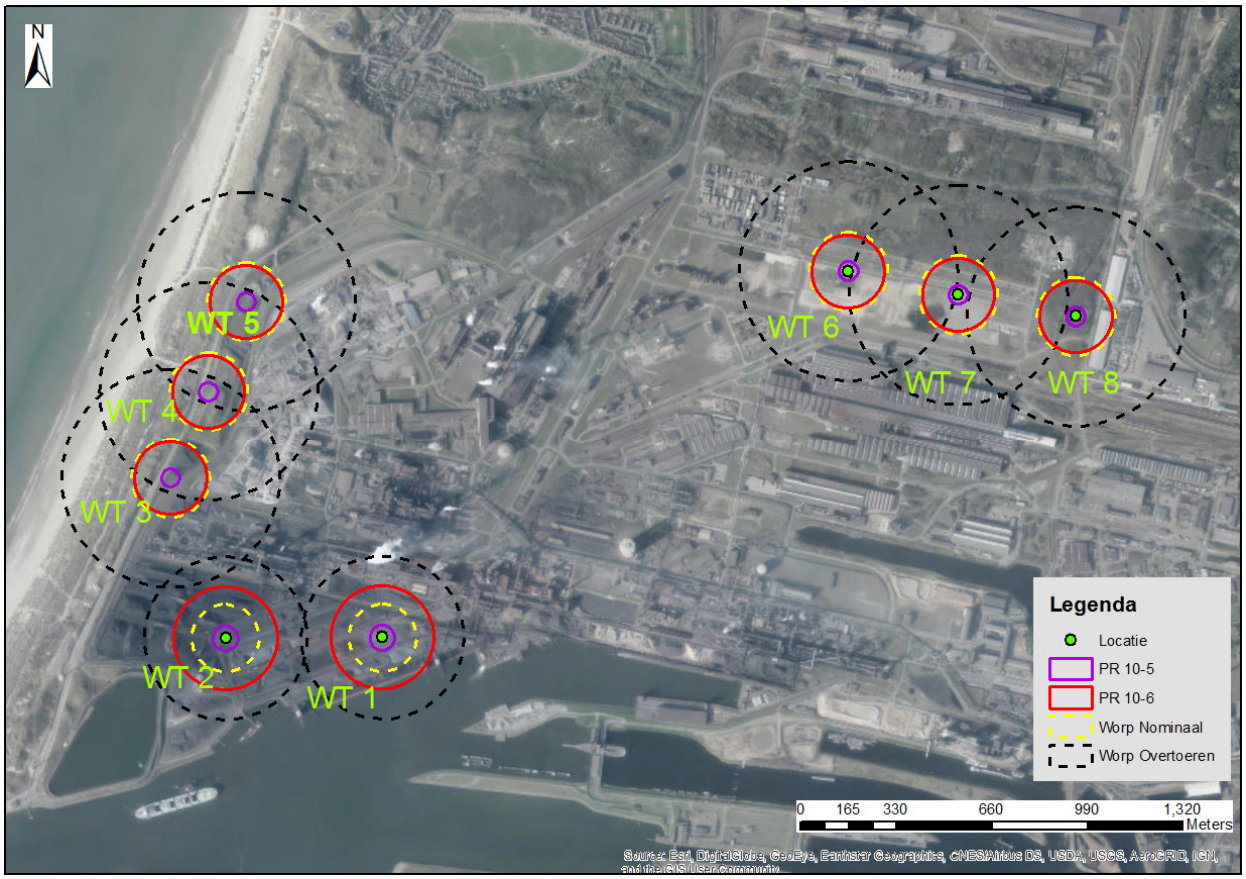

Figuur 4-4: Risicocontouren van de windturbines op het terrein van Tata Steel

In de afwegingen voor de optimale windturbine locaties op het terrein van Tata Steel zijn kritieke objecten binnen en buiten het terrein meegenomen. Het ontwerp is geoptimaliseerd om voldoende afstand te bewaren tot kritieke installaties. Uit de inventarisatie is gebleken dat zeven objecten nader moeten worden onderzocht met een kwantitatieve risico analyse (QRA), zes daarvan zijn gerelateerd aan de realisatie van de windturbines 3, 4 en 5. Deze zijn in onderstaande tabel nader omschreven.

Tabel 4-5: Kritieke objecten

Kritieke objecten	QRA
Linde gasfabriek	De Linde gas fabriek ligt in zijn geheel net buiten de werpafstanden bij overtoeren en de trefkans is daarmee nihil. Het is dan ook niet nodig om de QRA van de Linde gas fabriek aan te passen ten gevolge van de plaatsing van windturbines op het terrein bij Tata Steel.
Wintershall en Tulip Oil aardgasleiding	De additionele faalfrequentie ten gevolge van een incident met een van de windturbines is minder dan 10% van de faalfrequentie voor catastrofaal falen van de Wintershall aardgasleiding en daarmee verwaarloosbaar klein. Het is dan ook niet nodig om de QRA van Wintershall aan te passen ten gevolge van de plaatsing van windturbines op het terrein bij Tata Steel. De additionele faalfrequentie ten gevolge van een incident met een van de windturbines is minder dan 4,5%. Dit is minder dan 10% van de faalfrequentie voor catastrofaal falen van de Tulip Oil aardgasleiding en daarmee verwaarloosbaar klein. De QRA van Tulip Oil hoeft daarom niet te worden aangepast.
Primaire waterkering	Bij een incident met een van de windturbines is het mogelijk dat er een krater ontstaat ter plaatse van het incident. Het gehele Tata Steel terrein ligt op 8 meter boven NAP, de waterkering ligt verholen op respectievelijk 2 meter en 7 meter boven NAP en is dus niet zichtbaar in het landschap. Er is daarom voldoende restprofiel over om de waterveiligheid te kunnen garanderen. De waterveiligheidstoets hoeft daarom niet te worden aangepast.

Parkeerplaats nabij windturbine 5	De parkeerplaats is in een andere studie als beperkt kwetsbaar bestempeld door het bevoegd gezag. Hoewel dit over het algemeen een erg zware categorie is voor een parkeerplaats, wordt dit niet ter discussie gesteld. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt dat deze buiten de 10^{-5} per jaar PR-contour van de windturbine moet liggen. Dat is hier het geval en de situatie voldoet daarmee aan de norm afstanden.
Springstoffen opslag	Voor springstoffen geldt in Nederland een effectbenadering en geen risicobenadering. Voor de drie mogelijke trefscenario's (mastbreuk, waarbij het topje van het blad de opslagbunker kan raken, bladbreuk bij nominaal toerental en bladbreuk bij overtoeren) van de grond boven de opslagbunker geldt dat het niet aannemelijk is dat de impact energie hoog genoeg is om de springstoffen te ontsteken.
Object voor hoogspanning infrastructuur	Als wordt aangenomen dat de hoogspanningsinfrastructuur een object betreft met een hoge infrastructurele waarde is het te interpreteren als een beperkt kwetsbaar object. Het object ligt buiten de 10^{-5} per jaar PR-contour die als norm geldt voor beperkt kwetsbare objecten.

IJsafwerping

Uit ervaring is bekend dat in Nederland ijsafzetting op de bladen meestal ontstaat tijdens stilstand van de windturbine. Observaties tonen aan dat bij een kleine beweging of doorbuiging van het rotorblad, wat al op kan treden bij lage windsnelheden, het ijs in grote brokken naar beneden valt en langwerpige platen ijs in een strook onder het rotorvlak terecht kunnen komen. De brokken hebben een oppervlak kleiner dan het blad zelf en een dikte van enkele millimeters tot een centimeter. Door het 'dwarrelen' van de brokken ijs kunnen deze, afhankelijk van de hoogte van de windturbine in een strook van enkele tientallen meters breed terecht komen. De windturbines zullen worden voorzien van een stilstandsvoorziening als ijsafzetting optreedt. Eventueel kan de directe omgeving van de mast tijdens ijsvorming afgezet worden.

Conclusie

De conclusie van het onderzoek naar externe veiligheid is dat wordt voldaan aan het plaatsgebonden risico: geen kwetsbare objecten binnen de contour 10^{-6} per jaar en geen beperkt kwetsbare objecten binnen de contour 10^{-5} per jaar. Tevens geldt dat de voorgestelde turbinelocaties op veilige afstand liggen van risicovolle installaties, zowel op het terrein van Tata Steel als daarbuiten. Externe veiligheidsaspecten vormen dan ook geen belemmering voor de realisatie van Windpark Ferrum.

4.8 Kabels en leidingen

Wettelijk kader

Teneinde een goede belangenafweging mogelijk te maken is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de ligging en eigenschappen van binnen het plangebied voorkomende kabels en leidingen. Verder moet op grond van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening bij nieuwe ontwikkelingen rekening worden gehouden met functies die de komst van belangrijke hoofdtransportleidingen zouden kunnen belemmeren.

Beoordeling

Er liggen geen essentiële kabels en leidingen ter plaatse van de te realiseren windturbines die voor de afweging of sprake is van een goede ruimtelijke ordening van belang zijn. Wel ligt er ten noorden van de te realiseren windturbines een voorkeurstracé voor buisleidingen, zoals aangewezen in de Structuurvisie Buisleidingen (zie paragraaf 3.1). Dit voorkeurstracé moet worden vrijgehouden, om ook in de toekomst een ongehinderde doorgang van buisleidingtransport van nationaal belang mogelijk te maken. Alle windturbines liggen buiten dit voorkeurstracé.

Ook na de wijziging van de locatie van windturbine 5 ligt de windturbine in een gebied dat is aangewezen als zoekgebied (250 meter ten weerszijden van het voorkeurstracé). Dit zoekgebied beoogt gemeenten de nodige flexibiliteit te bieden door het opnemen van de mogelijkheid om van het voorkeurstracé af te wijken vanwege bestaande bestemmingsplannen, daarbij spelende belangen of toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Dit is echter niet aan de orde voor windturbine 5, aangezien het voorkeurstracé al is vastgelegd in de vigerende bestemmingsplannen van de gemeente Velsen en Beverwijk.

Conclusie
Kabels en leidingen vormen geen belemmering voor de realisatie van Windpark Ferrum.

4.9 Cultuurhistorie en archeologie

Wettelijk kader
Ter implementatie van het Verdrag van Malta is op 1 september 2007 de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden. Deze wet betreft een wijziging van de Monumentenwet. In de Wamz is vastgelegd dat gemeenten in het kader van ruimtelijke ordening ook rekening dienen te houden met het archeologisch erfgoed.

Ter voorbereiding op het onderzoeken van de archeologische waarden in het projectgebied is nagegaan welk beleid van toepassing is. Binnen het vigerende bestemmingsplan heeft het industrieterrein Tata Steel een dubbelbestemming 'waarde archeologie'. Dit betekent dat er archeologisch onderzoek dient te worden verricht wanneer er bodemingrepen plaatsvinden die dieper reiken dan 60 cm – maaiveld en een groter oppervlak bestrijken dan 500 m^2. Naast het bestemmingsplan is ook de Leidraad Landschap en cultuurhistorie geraadpleegd.

Onderzoek
Uit de bouwplannen is bekend dat de fundering van de windturbines tot ca. 3 m beneden maaiveld zal reiken. Er is daarom een bureauonderzoek uitgevoerd door Cultuurcompagnie Noord Holland (zie bijlage 8). Hierbij zijn drie zoekgebieden onderzocht, waaronder het betreffende plangebied (zoekgebied 2). Diverse bronnen, waaronder oude kaarten, de geomorfologische kaart, bodemkaart, AHN en ARCHIS (inclusief AMK) zijn bestudeerd. Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat voor het plangebied het duin met prehistorische, Romeinse en vroeg middeleeuwse vindplaatsen op 6m + NAP en dieper relevant is.

Resultaten
Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de kans groot is dat binnen de drie zoekgebieden archeologische resten in de bodem aanwezig zijn. De archeologische vindplaatsen kunnen door afdekking met dikke zandpakketten 'onverstoord' in de bodem begraven liggen. In de huidige situatie is de bodem tot op grote diepte echter al verstoord. Die verstoringsdiepte is groter dan mogelijke verstoring door de realisatie van windturbines en de aanleg van kabels en leidingen. Als de windturbines in onverstoord terrein worden gebouwd, wordt geadviseerd om een verkennend booronderzoek uit te voeren waarbij een volledig inzicht zal ontstaan.

In het onderzoeksgebied zijn geen zichtbare cultuurhistorische waarden aanwezig op de Informatiekaart die bij de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie hoort. Het Industrieteerrein Tata Steel ligt ook niet in een door de provincie aangewezen aardkundig waardevol gebied of een aardkundig monument. Aangezien het plangebied bebouwd is, zijn tevens geen landschappelijke waarden opgenomen. Ten westen van het plangebied ligt de militaire structuur van de Atlantikwall. Iets ten noorden van de locatie van windturbine 3 ligt een bunker uit deze periode.

Na de uitvoering van het onderzoek zijn de locaties van windturbine 4 en 5 gewijzigd. De archeologische studie is echter opgezet voor zoekgebieden rond de drie clusters van windturbines. De windturbines 3, 4 en 5 vallen ook na de gewijzigde locaties nog steeds in zoekgebied 2. De archeologische studie is daarom ook toereikend voor de gewijzigde situatie.

Conclusie

Conform het beleid, bestaande uit de bestemmingsplannen en de leidraad Landschap en Cultuurhistorie, is een verkennend onderzoek uitgevoerd door een erkend archeoloog. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de kans groot is dat er binnen de drie zoekgebieden archeologische resten in de bodem aanwezig zijn. De kans is echter ook zeer groot dat archeologische vindplaatsen door een dik pakket zand zijn afgedekt of niet erger verstoord kunnen worden dan nu al het geval is. Op basis van de beschikbare informatie kan geconcludeerd worden dat het mogelijk is om de windturbines zonder negatieve effecten op de archeologie in het projectgebied te plaatsen, mits een aanvullend verkennend booronderzoek wordt uitgevoerd om de kennis van nu te verifiëren en te completeren.

4.10 Bodemkwaliteit

Beleid

In verband met de uitvoerbaarheid van de omgevingsvergunning dient onderzoek verricht te worden naar de (te verwachten) bodemkwaliteit in het plangebied door het raadplegen van beschikbare bodemgegevens. Een nieuwe functie mag pas worden toegekend als is aangetoond dat de bodem geschikt is (of geschikt te maken is) voor de nieuwe of aangepaste functie. Bij bouwactiviteiten is ook in het kader van de omgevingsvergunning onderzoek naar de kwaliteit van de bodem benodigd. Bouw kan pas plaatsvinden als de bodem geschikt is (of geschikt is gemaakt) voor het beoogde doel. Daarom dient bij een nieuwe bouwactiviteit de bodemkwaliteit in beeld te worden gebracht.

Onderzoek

Het effect van windturbines op de bodem- en grondwaterkwaliteit ter plaatse is verwaarloosbaar. Het beoogde doel van de gronden is het gebruik als windturbine. Door het minimale gebruik van de gronden door personen, kan gesteld worden dat een windturbine geen gevoelig doel is. Voor de volledigheid is onderzoek gedaan naar de huidige situatie op basis van de vastgestelde Bodemkwaliteitskaart (BKK). De bodemkwaliteitskaart is opgenomen in bijlage 9. Hieronder volgt meer informatie over de huidige situatie per windturbinelocatie.

Na de uitvoering van het onderzoek zijn de locaties van windturbine 4 en 5 gewijzigd. Voor turbine 4 leidt dit niet tot andere resultaten, voor turbine 5 wel. Windturbine 5 komt nu in hetzelfde verdachte gebied te liggen als windturbine 3 en 4. Dit is in de resultaten hieronder omschreven.

Resultaten

De locaties 3, 4 en 5 vallen buiten de bodemkwaliteitskaart, omdat deze gelegen zijn in een verdacht gebied. Er is sprake van de opslag van oxykalkslik en hoogovengasstof. Het terrein wordt bewaakt en gemonitord via een grondwatermeetnet. Er is ook een verhoogde concentratie van arseen in het grondwater.

Conclusie

De geconstateerde bodemverontreiniging zal niet worden verergerd door de realisatie van windturbines en is beheersbaar. Er zullen maatregelen getroffen worden voor veilige omstandigheden tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase. Op locaties waar bodemverontreiniging aanwezig is, wordt bij ontgravingen gewerkt met de vereiste voorzieningen en maatregelen. Vrijkomende grond wordt conform de graad van verontreiniging afgevoerd en verwerkt.

4.11 Waterhuishouding

Beleid

Het landelijk waterbeleid dat voortvloeit uit de Europese Kaderrichtlijn Water, is uiteengezet in de 4e Nota Waterhuishouding, de nota “Waterbeleid 21e eeuw” en het Nationaal Bestuursakkoord Water. In al deze nota's staat de strategie 'vasthouden, bergen en afvoeren' centraal. Deze strategie is gericht op

waterkwantiteit en houdt in dat overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Vervolgens wordt overtollig water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en daarna pas afgevoerd naar benedenstroomse watersystemen. Een tweede strategie, die gericht is op waterkwaliteit is de trits 'schoonhouden, scheiden en zuiveren'. Bij deze strategie gaat het erom dat het water zoveel mogelijk wordt schoongehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en ten slotte, wanneer schoonhouden en scheiden niet mogelijk is, komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod.

Nationaal Waterplan

Op 10 december 2015 hebben de minister van Infrastructuur en Milieu en de staatssecretaris van Economische Zaken het Nationaal Waterplan 2016 – 2021 vastgesteld. In het plan zijn de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid beschreven. Met dit Nationaal Waterplan voldoet Nederland aan de Europese eisen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Richtlijn Overstromingrisico`s (ROR) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KMS). Het Nationaal Waterplan vormt het kader voor de regionale waterplannen en de beheerplannen.

Watertoets

Om waterbeheer en ruimtelijke ordening goed op elkaar af te stemmen is de watertoets ontwikkeld. Door deze (wettelijk verplichte) watertoets moet duidelijkheid worden geboden welke randvoorwaarden gelden voor ruimtelijke en/of stedenbouwkundige aanpassingen ten opzichte van het oppervlakte- en grondwater in het plangebied en omgeving (art. 3.1.6 lid b Bro). Onderdeel van deze watertoets is het inwinnen van advies bij de waterbeheerder van het gebied, in dit geval het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (art. 3.1.1 Bro).

Beleid Hoogeheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Als leidend beleidsdocument voor de waterhuishouding geldt, het Waterbeheerplan 2016-2021. Het zogenaamde “Waterprogramma”. Het omvat alle watertaken van het waterschap: waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterketen. Daarnaast beschikt het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier over een verordening: de Keur voor waterkeringen en wateren. Hierin staan de geboden en verboden die betrekking hebben op watergangen en waterkeringen. Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een vergunning nodig zijn. De werkzaamheden in of nabij de watergangen en waterkeringen worden getoetst aan de beleidsregels.

Onderzoek

Waterkwaliteit

Het zuidelijke terrein van Tata Steel ligt gemiddeld op 8 meter +NAP. Tijdens de bouw van de funderingen is het niet of nauwelijks nodig grondwaterbemaling toe te passen omdat de grondwaterspiegel op het terrein van Tata Steel enkele meters onder het maaiveld ligt, zie Figuur 4-5. Tijdens de gebruiksfase zal regenwater dat op de verharding valt, afstromen naar het omliggende terrein. De afstroom van hemelwater van de windturbines is echter minimaal. Het voornemen is verder niet relevant voor de lokale grondwaterkwaliteit.

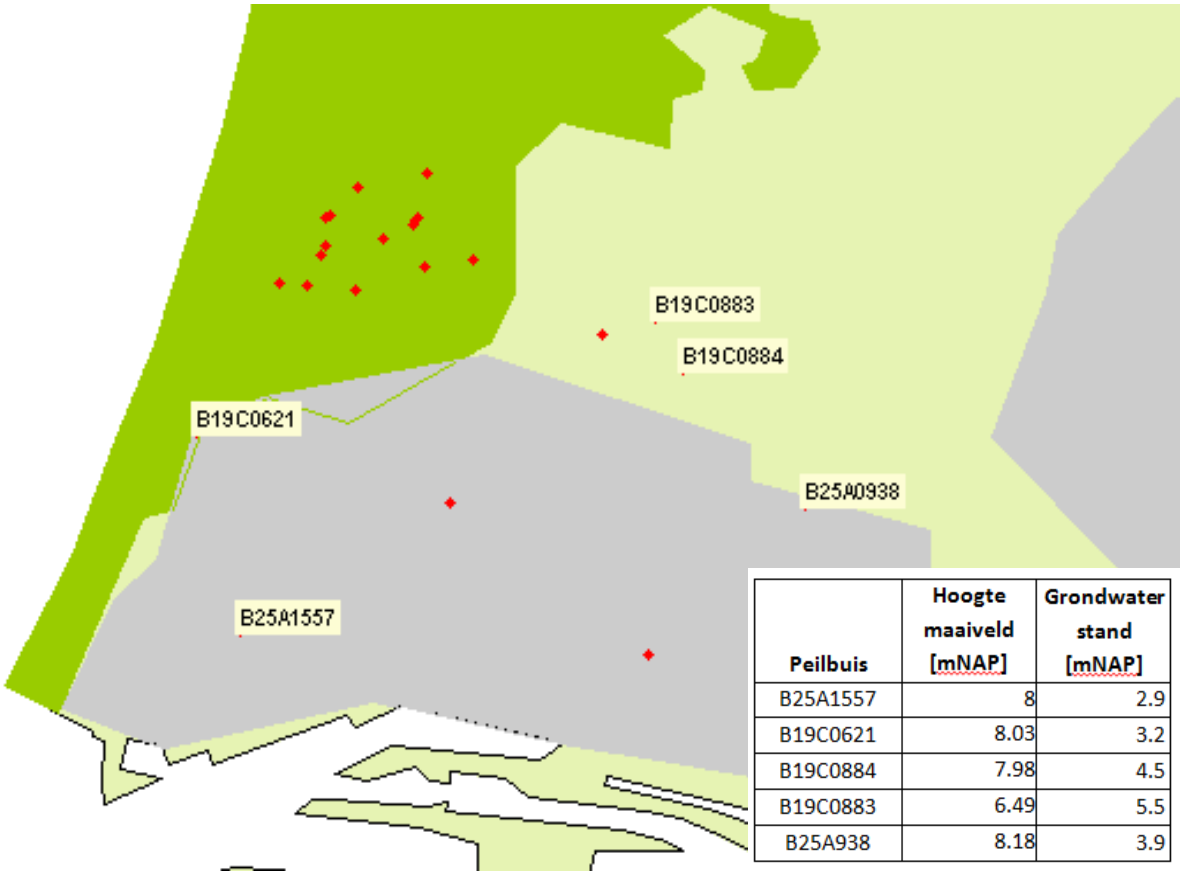

Peilbuis	Hoogte maaiveld [mNAP]	Grondwater stand [mNAP]
B25A1557	8	2.9
B19C0621	8.03	3.2
B19C0884	7.98	4.5
B19C0883	6.49	5.5
B25A938	8.18	3.9

Figuur 4-5: Grondwaterstanden op het Tata Steel terrein

Waterveiligheid

Onder het gebied van Tata Steel loopt een verholen primaire waterkering. Ingrepen in de beschermingszone van deze verholen primaire kering zijn in principe ongewenst en hiervoor moet een vergunningsprocedure bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier doorlopen worden.

Vanwege de verholen status van de primaire waterkering is de beschermingszone van de primaire kering op het Tata Steel terrein gering (Figuur 4-6). De locaties van de turbines vallen niet binnen de beschermingszones. Mogelijk kruisen de aan te leggen kabels met de primaire keringen, hierover zal op dat moment in overleg getreden worden met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

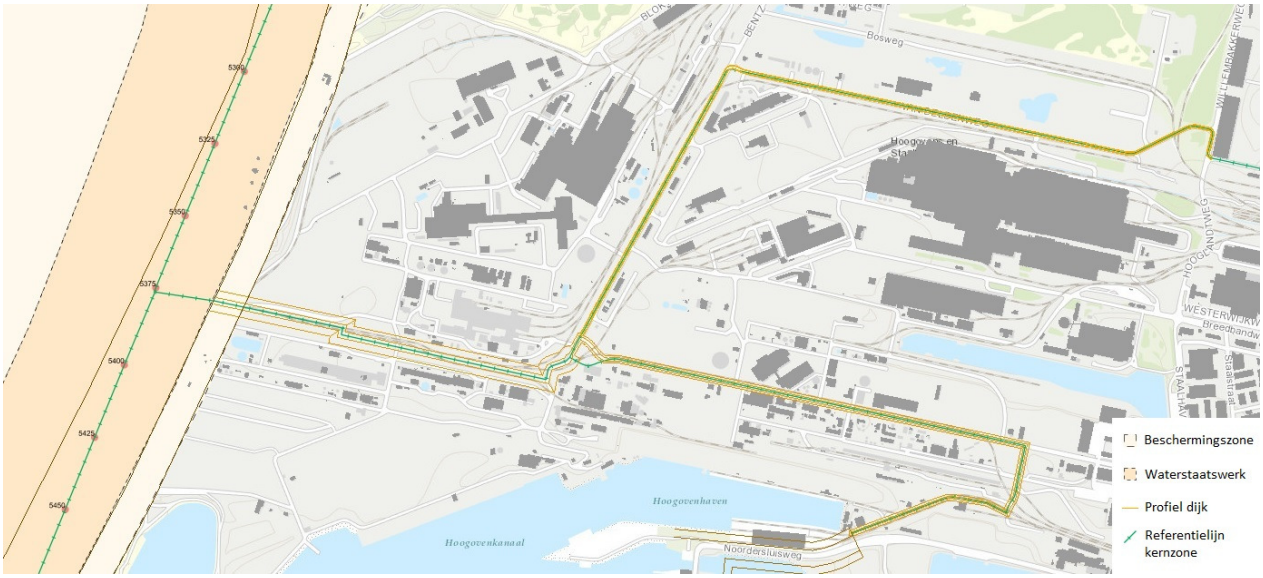

Figuur 4-6: Primaire kering en beschermingszone

Waterberging

Als onderdeel van de watertoets moet de impact van de turbines op de waterberging bekeken worden. Als gevolg van de bouw van de windturbines wordt extra verhard oppervlak aan het gebied toegevoegd. Het totale extra verhard oppervlak is echter beperkt in verhouding tot de hoeveelheid onverhard oppervlak in de omgeving van de windturbines. Zodoende wordt met de bouw van de windturbines geen invloed verwacht op de afvoer en berging van hemelwater.

Conclusie

Vanuit waterkwaliteit zijn er geen belemmeringen voor het plaatsen van de windturbines. De beoogde activiteiten, namelijk de aanleg en de gebruiksfase van Windpark Ferrum, zijn niet relevant voor de lokale grondwaterkwaliteit. Het plaatsen van de windturbines heeft daarom geen consequenties voor de drinkwaterwinning.

Vanuit waterveiligheid zijn er geen belemmeringen voor het plaatsen van de turbines. Bij het gedetailleerde ontwerp wordt de locatie van kabels ten behoeve van de aansluiting van de turbines op het elektriciteitsnet nader bekeken.

Ook vanuit het aspect waterberging zijn geen belemmeringen voor het plaatsen van de windturbines. Met de bouw van de windturbines wordt geen invloed verwacht op de afvoer en berging van hemelwater.

Onderhavige ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de omgevingsvergunning wordt met het oog op de verplichte watertoets ter toetsing voorgelegd aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

4.12 Milieueffectrapportage

In het Besluit milieueffectrapportage is aangegeven voor welke activiteiten een m.e.r.-procedure of een m.e.r.-beoordelingsprocedure doorlopen dient te worden. Volgens de bijlage van het Besluit m.e.r. is een windturbinepark een park bestaande uit drie of meer windturbines. Het oprichten en/of wijzigen van een windturbinepark is in categorie 22.2 van onderdeel D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. aangemerkt als een activiteit waarvoor beoordeeld moet worden of een MER noodzakelijk is, indien wordt voldaan aan de genoemde drempelwaarden. De drempelwaarde met betrekking tot de activiteit, het oprichten van een windturbinepark, is geformuleerd als een gezamenlijk vermogen van 15 MW (elektrisch) of meer dan 10

windturbines. Voor Windpark Ferrum geldt dat het bevoegd gezag bij de beoordeling van de aanvraag moet nagaan in hoeverre er ondanks het niet overschrijden van de drempels toch aanleiding kan zijn voor het uitvoeren van een m.e.r.-beoordelingsprocedure (vergewisplicht). Zowel voor de wettelijke m.e.r.-beoordelingsprocedure als de vergewisplicht geldt dat gebruik kan worden gemaakt voor de door de initiatiefnemer opgestelde en ingediende m.e.r.-beoordelingsnotitie (zie bijlage 10).

5 Uitvoerbaarheid

5.1 Economische uitvoerbaarheid

In artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is vastgelegd dat inzicht gegeven moet worden over de uitvoerbaarheid van het plan. De ontwikkelingen die concreet mogelijk gemaakt worden via een omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening, moeten (economisch) uitvoerbaar zijn en gerealiseerd kunnen worden.

Kostenverhaal grondexploitatie
Met de voorliggende omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening wordt afgeweken van de planologische kaders. Deze afwijking zou tot gevolg kunnen hebben dat iemand in de vorm van een inkomensderving of een vermindering van de waarde van een onroerende zaak schade lijdt. In een dergelijk geval zou deze persoon de gemeente kunnen verzoeken om een tegemoetkoming in deze schade (afdeling 6.1 Wet ruimtelijke ordening).

Om eventuele planschade als gevolg van de omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening voor rekening van initiatiefnemer te laten komen, wordt een planschadeovereenkomst afgesloten tussen de provincie en initiatiefnemer.

Financiële uitvoerbaarheid
Voor het oprichten van het windpark is een projectbudget beschikbaar gesteld door de initiatiefnemer. Aan het plan zijn voor de provincie en betrokken gemeenten geen kosten verbonden. Het project kan derhalve financieel uitvoerbaar worden geacht.

Saneringsovereenkomst
De Provinciale Ruimtelijke Verordening schrijft voor dat realisatie van nieuwe windturbines niet eerder mogelijk is dan na verwijdering van ten minste twee andere windturbines op het grondgebied van de provincie Noord-Holland. Hiervoor moet een overeenkomst zijn gesloten waaruit blijkt dat daadwerkelijk en tijdig windturbines worden verwijderd.

De initiatiefnemer heeft hiervoor een overeenkomst gesloten met Windcollectief Noord-Holland B.V. Deze overeenkomst is opgenomen in bijlage 11. Hieruit blijkt dat tijdige en daadwerkelijke sanering van bestaande windturbines gegarandeerd is.

5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Betrekken van omwonenden
Om de betrokkenheid van de omgeving bij het windpark en het draagvlak voor het windpark te vergroten is een participatieplan opgesteld. In dit participatieplan zijn naast de aanpak voor informeren en consulteren, de (bovenwettelijke) participatiemogelijkheden beschreven welke worden aangeboden aan betrokkenen, omwonenden en belanghebbenden die zich binnen een straal van 1.500 meter van Windpark Ferrum bevinden. Dit participatieplan is opgenomen in bijlage 12.

Compensatie van omwonenden
Omwonenden binnen de straal van 1.200 meter zullen een bijzondere voorkeurspositie hebben in dit project. Niet alleen zullen ze bij alle participatiemogelijkheden voorrang hebben, maar daarnaast zullen zij een extra financiële vergoeding krijgen om te voorkomen dat indien bewoners uit dit gebied geen mogelijkheid of interesse hebben in het aanschaffen van obligaties zij toch nog kunnen meegenieten van

de opbrengsten van het windpark. De wijze waarop compensatie plaatsvindt, is beschreven in het participatieplan in bijlage 12.

Vooroverleg
In het kader van het vooroverleg ex artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening, zal de provincie Noord-Holland de relevante maatschappelijke organisaties (overlegpartners) – die fysieke of beleidsmatige belangen hebben in het plangebied – in de gelegenheid stellen om te reageren op het ontwerpbesluit voor de omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening.

Zienswijzen
Op grond van de bepalingen in artikel 1.2.1a van het Besluit ruimtelijke ordening en artikel 3.4 van de algemene wet bestuursrecht, wordt een ieder in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen op het ontwerpbesluit voor de omgevingsvergunning.

Verklaring van geen bedenkingen
In artikel 2.27 Wabo en artikel 6.5 Bor is vastgelegd dat Provinciale Staten een verklaring van geen bedenkingen dient af te geven, vóórdat het college van Gedeputeerde Staten besluit over een omgevingsvergunning.

Het college van Gedeputeerde Staten dient hiertoe de ontwerpverklaring van geen bedenkingen (samen met het ontwerp besluit voor de omgevingsvergunning) ter instemming voor te leggen aan de Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland.
Als er zienswijzen op het ontwerpbesluit voor de omgevingsvergunning worden ingediend, dan zal het besluit om de omgevingsvergunning, inclusief de beantwoording van de zienswijze(n), te verlenen nogmaals worden voorgelegd aan Provinciale Staten, voordat de definitieve verklaring van geen bedenkingen door Provinciale Staten wordt verleend.

6 Conclusie

6.1 Bevindingen ruimtelijke onderbouwing

Het voorliggende document strekt tot een goede ruimtelijke onderbouwing van het project, dat toeziet op de aanleg van Windpark Ferrum op het terrein van Tata Steel. Nader beschreven is waarom het project afwijkt van de vigerende bestemmingsplannen. Met het document is voldoende gemotiveerd aangetoond waarom het project:

- In relatie tot de omgeving, ruimtelijk en functioneel gezien aanvaardbaar is.
- Het huidige woon- en leefklimaat niet onevenredig aantast;
- Niet in strijd is met landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid;
- Geen belemmeringen kent vanuit de kaderstellende wet- en regelgeving;
- Vanuit financieel oogpunt verantwoord is.

In het algemeen kan daarom gesteld worden dat het aanvaardbaar is ten behoeve van het voorgenomen project een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.12 eerste lid onder a.3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht te verlenen.

6.2 Provinciale eisen

Aangezien deze ruimtelijke onderbouwing niet alleen als doel heeft om aan te tonen dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening, maar tevens dient voor de rangschikking van aangevraagde omgevingsvergunningen voor het bouwen en opschalen van windturbines in herstructureringsgebieden, is hieronder geconcludeerd in hoeverre aan de provinciale eisen is voldaan.

In onderstaande tabel is een samenvattend overzicht gepresenteerd van de voorschriften uit artikel 3 van de Uitvoeringsregeling “verdeelprocedure herstructurering Wind op Land” ten aanzien van de rangschikking van aanvragen en verlening van een omgevingsvergunning voor het bouwen en opschalen van windturbines in herstructureringsgebieden.

#	Onderdeel	Omschrijving	Verwijzing naar relevant onderdeel van omgevings-vergunningaanvraag
a	omschrijving van het bouwplan	Topografische ligging met een aanduiding van de X-Y coördinaten van de windturbines, het aantal windturbines, de ashoogte en rotordiameter van de windturbines en het opgesteld vermogen in MWs	Ruimtelijke onderbouwing, hoofdstuk 2
b	kaartbeeld met topografische ondergrond		Bijlage 1 van Ruimtelijke onderbouwing
c	ruimtelijke onderbouwing	Voldoet aan de vereisten van het Besluit ruimtelijke ordening en waarin in elk geval wordt ingegaan op de onderwerpen geluid, slagschaduw, externe veiligheid, vliegveiligheid, waterveiligheid, ecologie en de afstand van het bouwplan tot gevoelige bestemmingen. De ruimtelijke onderbouwing moet toelichten dat het aannemelijk is dat de uitvoeringsbesluiten op het gebied van milieu, water	Dit document

#	Onderdeel	Omschrijving	Verwijzing naar relevant onderdeel van omgevings-vergunningaanvraag
		en natuur kunnen worden verkregen.	
d	beschrijving van de landschappelijke inpassing	Visualisaties vanaf aantal kritieke zichtpunten, zodat verschillende doelgroepen worden afgedekt.	Bijlage 2 van Ruimtelijke onderbouwing
e	participatievoorstel	In hoeverre en op welke wijze omwonenden binnen een straal van 1500 meter worden betrokken bij het planproces en op welke wijze omwonenden of rechtspersonen financieel kunnen participeren in het project.	Bijlage 12 van Ruimtelijke onderbouwing
f	compensatievoorstel	compensatie van omwonenden binnen een straal van 1200 meter.	Bijlage 12 van Ruimtelijke onderbouwing
g	Overzicht te verwijderen windturbines	met een topografische aanduiding met X-Y-coördinaten	Bijlage 11 van Ruimtelijke onderbouwing
h	overeenkomst tussen de aanvrager en de eigenaren van de te verwijderen windturbines	waaruit blijkt dat tijdig aan het bepaalde in artikel 32, vierde lid, sub a Provinciale Ruimtelijke Verordening zal worden voldaan	Bijlage 11 van Ruimtelijke onderbouwing
i	intrekkingsbesluit	als bedoeld in artikel 32, zesde lid, van de Provinciale Ruimtelijke Verordening voor zover toepassing van die bepaling is gewenst	Bijlage 11 van Ruimtelijke onderbouwing

In aanvulling op bovenstaande verwijst artikel 3 van de Uitvoeringsregeling naar artikel 32, lid 4 en 5, van de Provinciale Ruimtelijke Verordening. De onderdelen van artikel 32 lid 4 en een onderbouwing voor Windpark Ferrum zijn opgenomen in onderstaande tabel. Lid 5 verwijst naar artikel 15 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en wordt hierna besproken.

#	Onderdeel	Omschrijving	Onderbouwing voor Windpark Ferrum
a	2 voor 1 regeling	het bouwen of opschalen van één windturbine niet eerder geschiedt dan na verwijdering van ten minste twee andere windturbines op grondgebied van de provincie	Een overeenkomst is gesloten met de Windcollectief Noord-Holland B.V. Het Saneringsplan en de overeenkomst zijn opgenomen in Bijlage 11 bij Ruimtelijke onderbouwing
b	Lijnopstelling	de windturbines in een lijnopstelling worden geplaatst van minimaal zes windturbines	Zie hoofdstuk 2 van de Ruimtelijke onderbouwing en Bijlage 2 bij de Ruimtelijke onderbouwing
c	Richting rotorbladen	de rotorbladen van de windturbines binnen een lijnopstelling dezelfde draairichting hebben	Aan dit onderdeel wordt voldaan.
d	Verschijningsvorm	de windturbines binnen een lijnopstelling eenzelfde verschijningsvorm hebben	De turbines hebben een zelfde verschijningsvorm als de bestaande turbines langs de Reyndersweg. Zie paragraaf 2.2 van de Ruimtelijke onderbouwing en het ruimtelijke inpassingsplan Bijlage 2 bij de Ruimtelijke onderbouwing.

#	Onderdeel	Omschrijving	Onderbouwing voor Windpark Ferrum
e	Ashoogte	de ashoogte van de windturbines maximaal 120 meter bedraagt	De ashoogte van de turbines bedraagt maximaal 80 meter. Zie paragraaf 2.2 van de Ruimtelijke onderbouwing en het ruimtelijke inpassingsplan Bijlage 2 bij de Ruimtelijke onderbouwing.
f	Rotordiameter	de rotordiameter voor windturbines met een ashoogte vanaf 80 meter gelijk is aan de ashoogte met een maximale afwijking van tien procent en de rotordiameter voor windturbines met een ashoogte tot 80 meter gelijk is aan de ashoogte met een maximale afwijking van twintig procent, met dien verstande dat voor windturbines met een ashoogte tot 80 meter de afstand tussen het laagste punt van de tip van het rotorblad en maaiveld minimaal 28 meter bedraagt	De rotordiameter bedraagt maximaal 90 meter. Zie paragraaf 2.2 van de Ruimtelijke onderbouwing en het ruimtelijke inpassingsplan Bijlage 2 bij de Ruimtelijke onderbouwing.
g	Afstand tot gevoelige bestemmingen	de windturbines op minimaal 600 meter afstand worden geplaatst van gevoelige bestemmingen en in geval van bijzondere lokale omstandigheden normen als bedoeld in artikel 3.14a, derde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer worden vastgesteld conform de daarvoor gestelde voorschriften in de Provinciale Milieuverordening Noord-Holland	Zie paragraaf 4.1 van de Ruimtelijke onderbouwing.
h	EHS	een windturbine niet is gelegen in een weidevogelleefgebied, de Ecologische Hoofdstructuur of een ecologische verbindingszone	De windturbines zijn niet gelegen in weidevogelleefgebied, EHS gebied of een ecologische verbindingszone. Zie paragraaf 4.2 van de ruimtelijke onderbouwing en de Natuurtoets in bijlage 3 bij de Ruimtelijke onderbouwing.
i	UNESCO	een windturbine niet is gelegen in een aardkundig monument, een UNESCO erfgoed van uitzonderlijke universele waarden of een voormalig Nationaal Landschap	De windturbines zijn niet gelegen in een aardkundig monument, UNESCO erfgoed of andere uitzonderlijke waarden. Zie paragraaf 4.9 van de ruimtelijke onderbouwing
j	Megawatt op grondgebied	de omgevingsvergunning niet tot gevolg heeft dat in totaal meer dan 685,5 Megawatt windenergie op grondgebied van de provincie ruimtelijk wordt mogelijk gemaakt.	Dit is aan de Provincie.

De Uitvoeringsregeling “verdeelprocedure herstructurering Wind op Land” geeft ten aanzien van de rangschikking van aanvragen een aantal inhoudelijke aandachtspunten voor de ruimtelijke kwaliteit, zoals opgenomen in artikel 5 van de uitvoeringsregeling, waarin wordt verwezen naar artikel 15 “Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van verstedelijking in het landelijk gebied en voor windturbines” van de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In aanvulling daarop worden aanvullende aandachtspunten benoemd in de Beleidsregel “uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied”. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inhoudelijke aandachtspunten, plus een toelichting voor het Windpark Ferrum.

#	Aspect	Voorschrift	Onderbouwing voor Windpark Ferrum
Lid 1 a	Landschapstypen en aardkundige waarden	de kernkwaliteiten van de verschillende landschapstypen en aardkundige waarden als bedoeld in artikel 8 van de PRV	Windpark Ferrum zal onderdeel vormen van het werklandschap van Tata Steel, bestaand uit fabrieksgebouwen, schoorstenen en kranen.
Lid 1 b	Dorpsstructuur	de kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur waaraan wordt gebouwd;	Windpark Ferrum vormt geen onderdeel van een bestaande dorpsstructuur.
Lid 1 c	Openheid van het landschap	de openheid van het landschap daarbij inbegrepen stilte en duisternis;	Op het Tata Steel-terrein zijn al veel hoge elementen aanwezig, waardoor het bovenstaande effect op de openheid van het landschap veel minder sterk optreed dan in landschappen waar geen andere hoge elementen aanwezig zijn. Zie landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij ruimtelijke onderbouwing.
Lid 1 d	Structuurlijnen	de historische structuurlijnen	Er zijn twee historische structuurlijnen in het landschap, de noord-zuid lijn van de Noordzee kustzone en de oost-west lijn van het kanaal en de Zeesluis. Voor een beschrijving van het windpark en de inpassing in de historische structuurlijnen wordt verwezen naar het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij Ruimtelijke onderbouwing.
Lid 1 E	Cultuurhistorie	cultuurhistorische objecten	Op het Tata Steel terrein zijn geen cultuurhistorische objecten aanwezig. Ten westen van het plangebied ligt de militaire structuur van de Atlantikwall. Iets ten noorden van de locatie van windturbine 3 ligt een bunker uit deze periode.
Lid 2 a	Ontwikkelingsgeschiedenis	de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap	De ontwikkelingsgeschiedenis van het Tata Steel terrein is opgenomen in het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij ruimtelijke onderbouwing.
Lid 2 b	Ordeningsprincipes	de ordeningsprincipes van het landschap	Windpark Ferrum zal onderdeel vormen van het werklandschap van Tata Steel, bestaand uit fabrieksgebouwen, schoorstenen en kranen. Dit landschap heeft geen direct zichtbare ordeningsprincipes. Zie ook het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij ruimtelijke onderbouwing.
Lid 2 c	Bebouwings-karakteristieken	de bebouwingskarakteristieken (architectuur, stedenbouw, openbare ruimte) ter plaatse	Windpark Ferrum zal onderdeel vormen van het werklandschap van Tata Steel, bestaand uit fabrieksgebouwen, schoorstenen en kranen. Zie ook het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij ruimtelijke onderbouwing.
Lid 2	Inpassing functies in wijde	de inpassing van de nieuwe functies in de	Windpark Ferrum vormt onderdeel van

#	Aspect	Voorschrift	Onderbouwing voor Windpark Ferrum
d	omgeving	wijdere omgeving (grotere landschapseenheid)	het industriegebied IJmond. De windturbines worden gecombineerd met het al bestaande industrielandschap. Zie ook het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij Ruimtelijke onderbouwing.
Lid 2 e	Bestaande kwaliteiten	de bestaande kwaliteiten van het gebied (inclusief de ondergrond) als hiervoor bedoeld en de maatregelen die nodig zijn om negatieve effecten op deze kwaliteiten op te heffen in relatie tot de nieuwe functies	Windpark Ferrum draagt bij aan de leesbaarheid van het werklandschap ter plaatse en heeft daardoor geen negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het landschap.
	Beleidsregel "uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied" (de aspecten die specifiek van toepassing zijn op Windpark Ferrum zijn gearceerd)		
1	Kwaliteit en leesbaarheid van het landschap	Windparken moeten een bijdrage leveren aan een versterking van de kwaliteit en leesbaarheid van het Noord-Hollandse landschap, inclusief haar stedelijke gebieden en infrastructuur. Windparken dienen hierbij landschappelijke verschillen te verduidelijken en waardevolle (lijn)structuren te accentueren.	Windpark Ferrum levert een bijdrage aan de kwaliteit en leesbaarheid van het industrielandschap IJmond. Het windpark verduidelijkt de aanwezigheid van Tata Steel in het landschap. De bijdrage aan de bestaande lijnstructuren in het landschap is nader onderbouwd in het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij de Ruimtelijke onderbouwing
2	Robuuste clusters	Binnen de dynamische gebieden wordt gestreefd naar een beperkt aantal robuuste clusters. Het doel is hierbij te komen tot (veel) minder en grotere concentraties (clusters) dan in huidige situatie. Voor de plaatsing van windturbines hebben daarom grote clusters van 'niet uitgesloten gebieden' - met name in de nabijheid of verweven met stedelijke omgeving - de voorkeur boven kleinere clusters en niet uitgesloten gebieden in landschappen zonder turbines.	Windpark Ferrum ligt in het herstructureringsgebied IJmond dat door de Provincie is aangewezen als een van de gebieden waar binnen windturbines mogen worden ontwikkeld. In het gebied zijn al drie bestaande turbines aanwezig, langs de Reyndersweg. Het plaatsen van windturbines op het terrein van Tata Steel creëert een robuust cluster van windturbines in de industriële omgeving van de IJmond.
3	Substantiële afstand tussen windclusters	Tussen nieuwe windclusters onderling en tot het (nieuwe) windpark Wieringermeer moet een substantiële afstand bestaan. (Hoe groot deze afstand moet zijn moet per situatie worden bepaald, en is afhankelijk van de eigenschappen van de nieuwe windopstellingen en de kenmerken van het landschap.	Zoals aangegeven in de toelichting, bepaald de Provincie per situatie of de afstand tussen verschillende windclusters voldoende wordt geacht. Hiervoor moeten alle initiatieven gezamenlijk worden beschouwd. Deze onderbouwing zegt alleen iets over Windpark Ferrum.
4	Zelfstandige windlandschappen	De clusters moeten als zelfstandige windlandschappen waarneembaar zijn.	Windpark Ferrum ligt in het herstructureringsgebied IJmond dat door de Provincie is aangewezen als een van de gebieden waar binnen windturbines mogen worden ontwikkeld. In het gebied zijn al drie bestaande turbines aanwezig, langs de Reyndersweg. Het plaatsen van

#	Aspect	Voorschrift	Onderbouwing voor Windpark Ferrum
			windturbines op het terrein van Tata Steel zorgt ervoor dat het herstructureringsgebied IJmond nog beter als een zelfstanding windlandschap tot uitdrukking komt.
5	Cultuurhistorie	Tussen windclusters en cultuurhistorisch zeer waardevolle landschappelijke elementen, waaronder de West-Friese Omringdijk, moet een substantiële afstand bestaan. Voorkomen dient te worden dat windturbines de beeldkwaliteit van deze landschappelijke elementen marginaliseren.	Dit aspect is niet van toepassing op Windpark Ferrum.
6	Voorkeurslijnen	In de dynamische gebieden kunnen de historische structuurlijnen minder relevant zijn als voorkeurslijnen voor de plaatsing van turbines. Nader ontwerponderzoek dient dit uit te wijzen.	Er zijn twee historische structuurlijnen in het landschap, de noord-zuid lijn van de Noordzee kustzone en de oost-west lijn van het kanaal en de Zeesluis. Voor een beschrijving van het windpark en de inpassing in de historische structuurlijnen wordt verwezen naar het landschappelijk inpassingsplan in Bijlage 2 bij Ruimtelijke onderbouwing.
7	Windloze midden	Het verstilde, historische veenweidelandschap van Noord-Holland midden, met daarin de droogmakerijen, wordt vrijgehouden van windturbines. Dit is het ‘windloze’ midden van Noord-Holland.	Dit aspect is niet van toepassing op Windpark Ferrum.
8	‘dynamische’ gebieden	Windturbines worden geplaatst in ‘dynamische’ gebieden: de agrotechnische in het noorden van de provincie en de stedelijke werkgebieden in het zuiden.	Windpark Ferrum wordt ontwikkeld in het herstructureringsgebied IJmond en vormt onderdeel van het al bestaande werklandschap.

Royal HaskoningDHV TATA STEEL INFINERGY

Bijlage 1: Kaartmateriaal
Bijlage 2: Landschappelijk inpassingsplan
Bijlage 3: Natuurtoets
Bijlage 4: Geluidstoets
Bijlage 5: Luchtkwaliteitstoets
Bijlage 6: Toets slagschaduw
Bijlage 7: Externe veiligheid
Bijlage 8: Archeologisch en cultuurhistorisch onderzoek
Bijlage 9: Bodemkwaliteitskaart
Bijlage 10: M.e.r.-aanmeldingsnotitie
Bijlage 11: Saneringsovereenkomst
Bijlage 12: Participatieplan
Bijlage 13: Toets defensie radar

Alle bijlage bij de Ruimtelijke onderbouwing worden als aparte bestanden geüpload via het OLO-loket.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: verklaring van geen bedenkingen Windpark Ferrum

Kenmerk: 899759

Bijlage:

- **Motivering vvgb Windturbinepark Ferrum, OD NZKG**
- **Concept Nota van Antwoord**
- **Ruimtelijke onderbouwing**

1. Inleiding

De verklaring van geen bedenkingen (vvgb) dient te worden afgegeven om de aangevraagde afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van de herstructurering van Windpark Ferrum te kunnen vergunnen.

2. Juridisch kader

Op grond van artikel 9f van de Elektriciteitswet en omdat sprake is van een project van provinciaal belang waarbij sprake is van strijdigheid met het bestemmingsplan, zijn wij met betrekking tot de onderhavige omgevingsvergunning bevoegd gezag.

Verklaringen van geen bedenkingen
Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en artikel 6.5 Besluit Omgevingsrecht (Bor) dienen Provinciale Staten voor het afwijken van een bestemmingsplan een verklaring van geen bedenkingen af te gegeven.

Motivering afgifte verklaring van geen bedenkingen
De verklaring van geen bedenkingen kan op grond van artikel 6.5 van het Besluit Omgevingsrecht slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. Uit de bijgevoegde motivering van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied blijkt dat het project voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

3. Proces en procedure

De ontwerp verklaring van geen bedenkingen is op grond van artikel 158 van de Provinciewet vastgesteld en van 23 maart tot en met 5 mei ter visie gelegd door Gedeputeerde Staten.

Er zijn twee zienswijzen ingediend, één zienswijze door de gemeente Velsen en één door de aanvrager zelf. De zienswijzen zijn gericht op de vergunning en niet op de vvgb. Voor de uitgebreide beantwoording verwijzen wij naar de concept Nota van Antwoord zoals in de bijlage opgenomen.

De gemeente Velsen geeft aan dat zij positief staat tegenover de realisatie van het windpark en dat dit passend is in haar beleid zoals verwoord in het Beleidsplan Windturbines en het coalitieakkoord, ook de coördinaten van de afzonderlijke windturbines zijn akkoord bevonden. De gemeente Velsen maakt zich evenwel zorgen over de landschappelijke inpassing van de windturbines gelet op de recreatieve en toeristische route ter plaatse van de Reyendersweg. Naar aanleiding van deze zienswijze zullen wij een voorschrift opnemen in de vergunning dat vergunninghouder voor realisatie van het windpark een inpassingsplan moet voorleggen aan de gemeente Velsen waarbij de genoemde eisen voor landschappelijke inpassing uit de zienswijzen zijn meegenomen wanneer dat mogelijk is.

De zienswijze van de initiatiefnemer richt zicht tegen het startmoment van dubbeldraaien. Wij volgen daarin de PRV. Dit leidt dan ook niet tot een aanpassing in de vergunning. Daarnaast heeft de indiener 2 aanpassingen gevraagd in een voorschrift uit de vvgb Soorten respectievelijk de vvgb PAS. Dit is beoordeeld door de RUD NHN en akkoord bevonden. De voorschriften worden conform aangepast. De zienswijzen geven geen aanleiding om de vvgb te herzien.

Op 27 maart 2017 is de ontwerp-vvgb besproken in de vergadering van de commissie RWW. De definitieve vvgb is op één punt aangepast naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen door de commissie. De hoogte van de bestaande windturbines zijn toegevoegd.

Nadat uw Staten de vvgb hebben afgegeven verlenen Gedeputeerde Staten de omgevingsvergunning. Vervolgens wordt de vvgb samen met de definitieve omgevingsvergunning ter inzage gelegd. Er kan geen beroep tegen de vvgb als zodanig worden ingesteld. Belanghebbenden kunnen wel beroep instellen tegen de omgevingsvergunning waarvoor de vvgb is verleend. In deze procedure kunnen beroepsgronden mede betrekking hebben op de vvgb.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgaand ontwerpbesluit tot afgifte van de verklaring van geen bedenkingen voor Windpark Ferrum te Velsen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 51

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017;

gelet op artikel 9f van de Elektriciteitswet, artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht;

besluiten:
De verklaring van geen bedenkingen af te geven voor Windpark Ferrum te Velsen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**10-07-2017**
Commissie	Ruimte Wonen & Water
Datum commissievergadering	**19-06-2017**

Onderwerp: **Voordracht Definitief VVGB Windmolenpark Ferrum/Tata**

Uw contactpersoon
K. Mellema
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3924
mellemak@noord-holland.nl

27 juni 2017

De commissie adviseert de Voordracht definitief VVGB Windmolenpark Ferrum/Tata als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 10 juli 2017.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie RWW: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie RWW van 19 juni 2017.

6c. Voordracht definitief VVGB Windmolenpark Ferrum/Tata

De **voorzitter** licht toe dat deze VVGB deel uitmaakt van de taakstelling 685,5 MW Wind op Land.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) heeft twijfels bij de voordracht. Het gaat weliswaar om een windturbinepark op eigen terrein, maar uit het verslag van de ARO blijkt dat het een enorme impact heeft op de visuele hinder voor de bewoners van Wijk aan Zee.

De **voorzitter** constateert dat 50PLUS de voordracht nogmaals wil bespreken in PS van 10 juli 2017.

De heer **Van der Hoek** (ged.) maakt een opmerking over twee andere windparken. Normaal gezien worden de aanvragen tegelijkertijd met het zienswijzetraject in de commissie besproken. Dit is geen verplichting voor GS, maar het is prettig en men voert dan het juiste debat. Voor de laatste ontwerp-VVGB's voor Havenwind en Nieuwe Hemweg geldt echter dat de zomerperiode in de weg zit. Als GS zouden wachten om de plannen ter kennisname voor te leggen en te bespreken, kan dat pas in de commissievergadering van 18 september a.s. Hij stelt voor om omwille van de voortgang in de zomerperiode de commissie te voorzien van alle relevante stukken, maar de stap van de bespreking van de zienswijze in de commissie over te slaan en de voordrachten voor de definitieve VVGB's in de commissie van 18 september te bespreken.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) heeft begrip voor de situatie. Zij merkt op dat de eerdere besprekingen van VVGB's geleid hebben tot aanpassingen en vraagt of daarover wat afgesproken kan worden.

De heer **Van der Hoek** (ged.) stelt voor om de vragen via technische vragen te stellen, zodat GS daaruit kunnen ophalen of er aanleiding is om de voordracht op relevante punten te wijzigen.

De heer **Bruggeman** (SP) vraagt of de gedeputeerde het tijdpad voor de VVGB Windpark Spuisluis kan schetsen.

De heer **Van der Hoek** (ged.) antwoordt dat hij dit helaas nog niet kan omdat de benodigde vergunningen en verklaringen nog ontbreken. Hij had goede hoop dat de vergunningen in de tervisieleggingperiode zouden worden afgegeven, maar dit is niet het geval. Er wordt gekoerst op 18 september 2017.

De **voorzitter** vraagt of de commissie ermee instemt dat zij schriftelijk wordt geïnformeerd over de windparken Havenwind en Nieuwe Hemweg en dat er geen extra bespreking zal plaatsvinden. De definitieve bespreking vindt na het reces plaats in de commissie van 18 september 2017.

De commissie stemt hiermee in.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw S. Willemsen
BEL/BS

Telefoonnummer +31235143654
willemsens@noord-holland.nl

Betreft: Herstelbesluit 2 PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland

Verzenddatum

24 MEI 2017

Kenmerk
942238/942263

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorend herstelbesluit. Het herstelbesluit is nodig vanwege de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) d.d. 1 februari 2017 over het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Netuitbreiding Kop van Noord-Holland.

Het op 4 april 2016 door uw Staten vastgestelde PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland maakt de aanleg mogelijk van 150 kV-station Middenmeer en vier ondergrondse hoogspanningsverbindingen met een spanningsniveau van 150 kV van in totaal ongeveer 70 km. Tegen het PIP zijn beroepen ingesteld. De RvS heeft in haar uitspraak van 1 februari 2017 het PIP grotendeels in stand gelaten. Op een aantal locaties zijn de tracés vernietigd, omdat de RvS hier een aanvullende motivering voor de tracékeuze noodzakelijk vindt (zie de voordracht voor nadere uitleg). De RvS heeft 26 weken de tijd gegeven om de punten te herstellen.

Voor één van de percelen hebben uw Staten op 10 april jl reeds een eerste herstelbesluit vastgesteld. Dit perceel ligt op het kritieke tracé, nodig om windpark Wieringermeer tijdig op het landelijke net aan te sluiten (Greendeal windpark Wieringermeer).

Inmiddels heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar de overige te herstellen onderdelen, zodat ook hiervoor een herstelbesluit kan worden genomen. Op alle locaties blijft het tracé gehandhaafd, zoals eerder besloten door uw Staten. Toegevoegd zijn nadere motivaties waarom dit de beste oplossingen zijn, zoals gevraagd door de RvS. Het gewijzigde PIP hoeft daarom niet opnieuw als ontwerp ter visie.

Het gaat om de volgende locaties:

1. voor de locatie Veenhuizerweg in Heerhugowaard is een kleine wijziging aangebracht in het tracé van de kabel (binnen de grenzen van het PIP), waarmee de kabel langs de waterbassins wordt gelegd.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Hiermee is het bezwaar van de RvS op dit punt ondervangen. Het huidig gebruik van de waterbassins kan worden voortgezet.

2. Voor de locatie Molenvaart is gebleken dat door de boring onder de Molenvaart op tenminste 10 meter onder maaiveld door te trekken onder het betreffende perceel van appellant, de damwanden van het mestbassin niet worden geraakt en het bestaand gebruik niet wordt gehinderd. Deze zekerstelling wordt vastgelegd in de regels en verbeelding van het PIP. De door de RvS gevraagde zekerheid omtrent de mogelijkheid om het bestaand gebruik voort te zetten is hiermee gegeven. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat door de ligging op meer dan 10 meter onder maaiveld geen sprake is van een magneetveldzone op 1 meter boven maaiveld. Hierdoor is het huidige bouwblok op het perceel niet gelegen binnen een 0,4 microtesla zone.
3. Voor een andere locatie aan dezelfde Molenvaart te Breezand is gelet op de ligging van deze locatie ten opzichte van het transformatorstation het in het PIP opgenomen tracé het enige reële tracé. Dit is in de voordracht onderbouwd en dit wordt in de toelichting opgenomen. Met de eigenaar loopt een traject van minnelijke verwerving van de grond. Het ziet er naar uit dat in onderling overleg eigenaar en TenneT tot overeenstemming gaan komen over de verkoop. Blijkt dit echter niet mogelijk dan biedt het PIP de basis voor de onteigening van dit perceel ten gunste van de realisatie van de kabel.
4. Molenweg: voor de locatie Molenweg is onderbouwd waarom het beoogde tracé aan de oostkant van de Molenweg, zoals opgenomen in het PIP, minder hinder met zich brengt voor alle betrokkenen dan een tracé aan de westkant van de Molenweg. Daarbij is met name gekeken naar de door de RvS aangevoerde mogelijkheden dat voor dit specifieke geval door het gelijktijdig uitvoeren van werkzaamheden aan de ter plaatse beoogde windturbines en de 150kV-kabel, de traceringprincipes van TenneT leiden tot een tracé met de minst gehinderden. In tegenstelling tot het vernietigde besluit is deze afweging uitgebreid en expliciet opgenomen in de voordracht.
5. Voor de locatie Rustenburgerweg Heerhugowaard heeft onderzoek plaatsgevonden naar de magneetveldsterkte boven de kabel en de magneetveldzone die daaruit voortvloeit (zie eventueel de bijlage met technische onderbouwing). Daarbij is ook gekeken of sprake is van een zodanige veldsterkte als gevolg van de kabel dat sprake is van een cumulatief effect van de lijn en de kabel. Uit het onderzoek blijkt dat hier geen sprake van is. Dit leidt tot de conclusie dat de kabel geen verslechtering van het bestaande woon- en leefklimaat in de woning (gelet op de ligging onder de hoogspanningslijn) met zich brengt en het tracé om die reden acceptabel is.
6. Bij het aanpassen van de gebruiksbeperkingen voor de agrarische percelen is aangesloten bij de voorlopige voorziening die de RvS op dit punt zelf heeft getroffen.

Het herstelbesluit is voorbereid in overleg met TenneT en Liander. De betrokken gemeenten zijn geïnformeerd over de uitspraak en de herstelacties.

Verdere procedure

Na besluitvorming in PS wordt het herstelbesluit ter visie gelegd en kunnen belanghebbenden opnieuw beroep instellen bij de RvS. In voorliggend geval gaat het enkel om de belanghebbenden, die eerder succesvol beroep hebben ingesteld wat heeft geleid tot de vernietigde plandelen. Gebeurt dit niet of wijst het RvS het beroep af, dan is het inpassingsplan onherroepelijk. Een onherroepelijk PIP is nodig om een tijdige aanleg van de verbindingen door TenneT en Liander mogelijk te maken, zoals afgesproken in de Green Deal Wieringermeer.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter J.W. Remkes

4 bijlagen
- Voordracht Herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland
- Bijlage 1 Addendum
- Bijlage 2 Verbeelding
- Bijlage 3 Technische onderbouwing beroep Mul en Marcellis mei 2017

Bijlage 19 Addendum bij Toelichting Provinciaal inpassingsplan Netuitbreiding Kop van Noord-Holland

Aanvulling op de toelichting behorend bij het Provinciaal inpassingsplan Netuitbreiding Kop van Noord-Holland naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 1 februari 2017 (201603535/1/R6).

1. Perceel van […], Medemblikkersluisweg 2, te Middenmeer.

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:

"42.3. Desgevraagd hebben provinciale staten niet kunnen aangeven waar de nieuwe, reeds vergunde woning van [appellant sub 5] zal komen. Planologisch is de woning toegestaan op de gronden die direct grenzen aan het tracé. In dat geval is niet voldaan aan de door provinciale staten genoemde afstand van 15 m. Hieruit volgt dat het bestreden besluit in zoverre niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid. Het betoog slaagt."

Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State, is nader onderzoek uitgevoerd naar de situatie ter plaatse. In het bijzonder is onderzocht waar de vergunde woning is gerealiseerd (vergunning d.d. 7 november 2012). Dit nader onderzoek heeft uitgewezen dat de vergunde woning van […] is gerealiseerd op ruim 35 meter van het tracé van de ondergrondse hoogspannings-verbinding Middenmeer-Westwoud. In de bijlage zijn de nieuw gebouwde woning en de ligging van het tracé zichtbaar.
Daarmee staat vast dat het tracé op meer dan 15 meter afstand van de woning van […] ligt en daarmee buiten de 0,4 microtesla zone. Hierdoor is een goed woon- en leefklimaat voor de woning gewaarborgd.

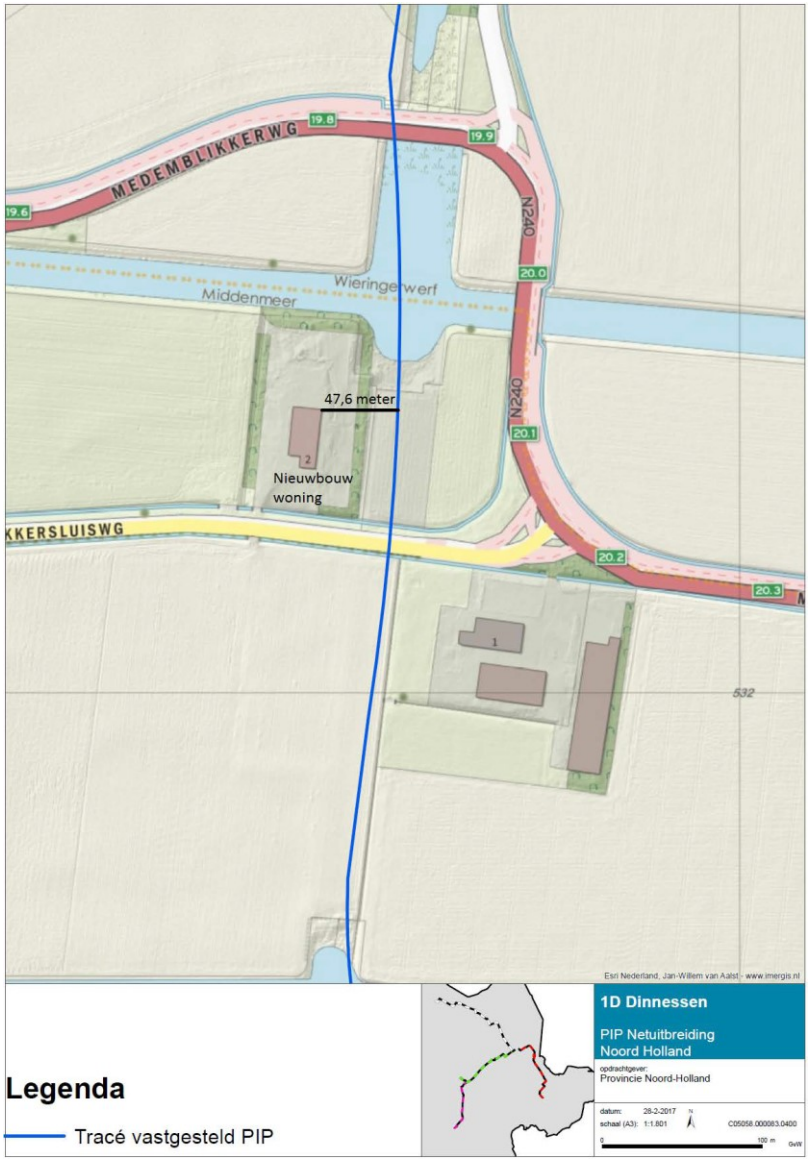

2. Perceel van [...], Rustenburgerweg 120, te Heerhugowaard

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:

"44.4. In dit geval (de betreffende woning van appellant, auteurs) is de veldsterkte van de bestaande bovengrondse hoogspanningsverbinding ter plaatse van de woning van appellant sub 6A en appellant sub 6B reeds hoger dan 0,4 µT. Dat is hoger dan wenselijk uit het oogpunt van het magneetveldvoorzorgsbeleid, dat op de bestaande bovengrondse hoogspanningsverbinding van toepassing is.

Onder die omstandigheid kunnen provinciale staten niet volstaan met de motivering dat de veldsterkte van de voorziene ondergrondse hoogspanningsverbinding ter plaatse van de woning niet hoger is dan 0,4 µT. Cumulatie met het magneetveld van de bestaande bovengrondse hoogspanningsverbinding is niet uitgesloten en onbekend is hoe groot de veldsterkte ter plaatse van de woning dan zou worden.

Voor zover provinciale staten ter zitting hebben gesteld dat recht boven een tracé op 10 m diepte geen magneetveld aanwezig is - ook niet met een veldsterkte lager dan 0,4 µT - hebben zij geen onderzoeken overgelegd waarmee dit standpunt kan worden onderbouwd. Gelet op het vorenstaande is het plan in zoverre onzorgvuldig vastgesteld. Het betoog slaagt.".

Het magneetveldvoorzorgsbeginsel van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu is enkel van toepassing op *nieuwe* bovengrondse hoogspanningsverbindingen en wijzigingen van bestaande bovengrondse hoogspanningsverbindingen. In het geval van de woning van [...] betreft het een woning die is gerealiseerd nadat de bovengrondse 150kV verbinding in 1973 is gebouwd. Het beleidsadvies[1] van het ministerie van VROM in 2005 aan gemeenten, provincies en netbeheerders (ook aangeduid als het magneetveldvoorzorgsbeleid) is dus op deze situatie niet van toepassing.

> *"Op basis van het voorgaande adviseer ik u om bij de vaststelling van streek- en bestemmingsplannen en van de tracés van bovengrondse hoogspanningslijnen, dan wel bij wijzigingen in bestaande plannen of van bestaande hoogspanningslijnen, zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig[2] verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone)."*

Dit magneetveldvoorzorgsbeginsel van het Ministerie is ook niet van toepassing op *ondergrondse* kabelverbindingen zoals het PIP die mogelijk maakt, zoals de Raad van State ook aangeeft. Het beleidsadvies[3] van het ministerie van VROM in 2005 aan gemeenten, provincies en netbeheerders (ook aangeduid als het magneetveldvoorzorgsbeleid) is dus op deze situatie niet van toepassing.

Nu is vastgesteld dat het magneetveldvoorzorgsbeleid niet van toepassing is op de woning van [Mul en Marcelis] overwegen Provinciale Staten voor deze situatie het volgende.
De Raad van State heeft in haar uitspraak voor dit specifieke geval geconstateerd dat geen onderzoek is overlegd waaruit blijkt dat recht boven een tracé van 10 meter diepte (op maaiveld) geen magneetveld aanwezig is. Ondanks bovenstaande overwegingen over de toepasbaarheid van het beleid in dit geval, is gelet op de overwegingen van de Raad van State

[1] Zie voor het volledige beleidsadvies (VROM, 2005) en de verduidelijking (VROM, 2008) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/H/Hoogspanningslijnen

[2] Langdurig verblijf is volgens de Gezondheidsraad ten minste 14-18 uur per dag gedurende minimaal 1 jaar (VROM, 2008)

[3] Zie voor het volledige beleidsadvies (VROM, 2005) en de verduidelijking (VROM, 2008) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/H/Hoogspanningslijnen

nader onderzoek uitgevoerd voor deze specifieke situatie. Uit dit onderzoek[4] komt het volgende naar voren.

De kabel wordt ter hoogte van de woning van […] aangelegd op een diepte van minimaal 10 meter, om daarmee de technische uitvoerbaarheid te borgen. Uit het onderzoek blijkt dat de veldsterkte boven het hart van de kabel - op 1 meter boven maaiveld – dan circa 0,2 microTesla is. Het magneetveldvoorzorgsbeleid van het Ministerie is gebaseerd op een berekende 0,4 microTeslazone waarbinnen de jaargemiddelde veldsterkte – op 1 meter boven maaiveld- hoger is dan 0,4 microTesla. Dit is de zogenaamde "specifieke magneetveldzone", die bij de planning van (bovengrondse) nieuwe verbindingen wordt gebruikt om te bepalen of er gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone komen te liggen. Bij een velsterkte van 0,2 microTesla - op 1 meter boven maaiveld - is de specifieke magneetveldzone van de kabel 0 meter. Ter hoogte van de woning van […] is als gevolg van de kabelverbinding derhalve geen magneetveldzone aanwezig.

Eenzelfde constatering doet de Raad van State voor de veldsterkte en de mogelijke cumulatie met de bovengrondse lijn, die daaruit volgt. De zijgevel van de woning van […] is gelegen op circa 8,2 meter uit het hart van de kabelverbinding. Bij deze gevel is de veldsterkte van de kabelverbinding (bij aanleg op 10 meter diepte) gedaald tot 0,14 microTesla, wat een te verwaarlozen veldsterkte is. De gezamenlijke veldsterkte van de kabelverbinding en lijnverbinding is niet noemenswaardig hoger dan in de huidige situatie en heeft daarom geen negatieve invloed op het huidige woon- en leefklimaat. Er is dus geen noodzaak tot aanpassing van het kabeltracé op deze locatie als gevolg van een cumulatief effect.

Bovenstaande leidt er toe dat verzekerd is dat in dit geval met de aanleg van de kabelverbinding op tenminste 10 meter, zoals deze is voorzien vanwege de technische uitvoerbaarheid, een goed woon- en leefklimaat voor de woning van […] is gegarandeerd. In het PIP wordt t.b.v. de rechtszekerheid van rechthebbenden geborgd dat de boring op een diepte van minimaal 10 meter wordt gerealiseerd onder maaiveld.

3. Perceel van […], Veenhuizerweg 3 en 3a, te Heerhugowaard

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:
"48.2. (…) Gebleken is evenwel dat het tracé nog over de waterbassins loopt. Ter zitting hebben provinciale staten aangegeven dat de kabels mogelijk net langs de waterbassins passen. Zo niet, dan kan de afwijkingsbevoegdheid worden gebruikt om het tracé te verplaatsen. Gelet op het vorenstaande, waarbij het tracé grotendeels samenvalt met de waterbassins, hebben provinciale staten de betrokken situatie bij de vaststelling van het plan onvoldoende onder ogen gezien. Gelet op het vorenstaande is het plan onzorgvuldig vastgesteld."
Naar aanleiding van de uitspraak is de situatie ter hoogte van de waterbassins nogmaals beoordeeld. Hieruit blijkt dat een tracé mogelijk is, zonder de waterbassins te raken. Dit is ook besproken met de betreffende rechthebbende. Dit gewijzigde tracé van de kabelverbinding binnen de grenzen van het PIP is in de verbeelding opgenomen.

4. Perceel van […] en anderen aan de Molenweg te Middenmeer

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:

[4] Zie rapportage Technische onderbouwing uitspraak Raad van State Beroep Mul en Marcelis, d.d. 15 mei 2017, doc.nr. PNH201702

"53.3. De Afdeling stelt voorop dat in het kader van een goede ruimtelijke ordening bij het bepalen van de gronden waar in een ontwikkeling wordt voorzien op zichzelf geen betekenis toekomt aan de vraag welke gronden het meeste baat hebben bij die ontwikkeling. In dit geval lijkt evenwel een vergelijkbaar alternatief aanwezig, waarbij het tracé tussen de bufferzone voor de windturbines en de Molenweg door de gronden zou lopen van eigenaren die ook te maken krijgen met de bouw van een windturbine en een kabelsleuf nabij de windturbines. Niet gebleken is dat in dit concrete geval een doorsnijding van de westelijke gronden door het midden - buiten de bufferzone van de windturbines - een grotere schade met zich zou brengen dan een doorsnijding van de oostelijke gronden van appellanten aan de zijkant. Op de westelijke percelen zal immers reeds de bouw van de windturbines worden uitgevoerd. Zoals appellanten hebben betoogd, kan op deze wijze de hinder vanwege beide projecten worden gecombineerd en tot een kleiner aantal percelen worden beperkt, waarmee de totale hinder voor alle betrokkenen kleiner is."

Naar aanleiding van bovengenoemde overwegingen van de Raad van State, is de tracering rond de Molenweg nogmaals beoordeeld. Daarbij is, conform de uitspraak van de Raad van State, de vraag wie het meeste baat heeft bij de realisatie van de verbinding buiten beschouwing gelaten. Om te onderzoeken of de kabels gecombineerd kunnen worden met de kabels nodig voor de windturbines, is uitgegaan van de bufferzones die zijn bepaald ten behoeve van de veiligheid, als bedoeld in het Handboek Risicozonering Windturbines. Uit de beoordeling is het volgende gebleken:

a. een combinatie van de 20kV-kabels ten behoeve van de windturbines en de 150kV-kabel van de netuitbreiding in één kabelsleuf, is niet mogelijk, omdat conform het Rijksinpassingsplan Windpark Wieringermeer (RIP) de bekabeling van de windturbines moet worden aangelegd binnen de plangrenzen van het RIP. In tegenstelling tot de 20Kv-kabels van het Windpark, moet voor de 150 kV-kabels rekening worden houden met de bufferzones uit hat Handboek risicozonering. Het realiseren van de 20kV-kabels en 150kV-kabels in dezelfde kabelsleuf is niet mogelijk omdat er geen tracé is dat ligt binnen de grenzen van het RIP maar buiten de bufferzones van de windturbines (zie figuur 1). Dit betekent dat de 20 kV-kabels worden gerealiseerd binnen de grenzen van het RIP en binnen de bufferzones. De 150kV-kabel wordt gerealiseerd buiten de grenzen van het RIP en buiten de bufferzones;
b. het is zeer onzeker of een combinatie van de werkzaamheden praktisch gezien mogelijk is. Initiatiefnemer van het windpark kan te allen tijde zelf beslissen over de datum en wijze van aanleg van het windturbinepark. Anders dan TenneT bestaat geen wettelijke verplichting nog een einddatum voor realisatie. Ook is niet enkel de vraag of de werkzaamheden in dezelfde periode kunnen worden gepland, maar ook of het feitelijk mogelijk is met alle partijen gelijktijdig op deze percelen te werken. Dit brengt een grote mate van onzekerheid over de gelijktijdige uitvoering en dus combinatie van hinder, met zich mee;
c. de tracering van de kabelverbinding aan de rand van deze percelen (achterzijde) aan de westzijde is ook niet mogelijk vanwege de bufferzones van de windturbines waarmee vanwege de veiligheid rekening moet worden gehouden bij de tracering, aldus de Raad van State. Realisatie van de 150kV-kabel buiten de bufferzones van de windturbines is wel mogelijk (zie figuur 1). De betreffende percelen - die voornamelijk agrarisch worden gebruikt worden dan niet aan de achterzijde doorsneden, maar op circa een kwart van het perceel;
d. het mogelijke kabeltracé aan de westkant van de Molenweg raakt 11 kadastrale percelen en evenzoveel woningen. Dit is gelijk aan het aantal percelen dat geraakt wordt door het in het PIP opgenomen kabeltracé aan de oostkant van de Molenweg;
e. ten aanzien van de afweging of de combinatie van beide projecten er toe leidt dat, door het betrekken van een kleiner aantal percelen, de totale hinder voor alle betrokken kleiner is, overwegen Provinciale Staten het volgende. Concreet moet worden bezien of het voordeel van het combineren van de werkzaamheden aan westkant van de Molenweg opweegt tegen de

hinder als gevolg van de werkzaamheden aan de oostkant van de Molenweg. Tracering aan de westzijde van de Molenweg (op ¼ van de agrarische percelen) levert in vergelijking met een doorsnijding van agrarische percelen aan de rand, zoals voorzien aan de oostzijde van de Molenweg, de volgende bezwaren op:

- tijdens de aanleg van de kabelverbinding is een deel van de percelen (namelijk het deel tussen de kabelsleuf en de perceelgrenzen die het verst van de openbare weg liggen) enkel na omrijden bereikbaar. Dit betekent omrijschade voor de agrariër wiens perceel het betreft op het moment dat het agrarische perceel bewerkt moet worden. Bij behoud van het oorspronkelijke tracé aan de rand van de percelen langs de Slootvaart is er geen sprake van omrijschade voor agrariërs want de kabelsleuf ligt dan aan de rand van het perceel. Afgezien van het feit dat omrijschade wordt vergoed door TenneT, is bij hoge omrijkosten geen sprake meer van de laagst maatschappelijke kosten;
- tijdens de aanleg van de kabelverbinding is bronnering van de kabelsleuf noodzakelijk. Bij het tracé ten westen van de Molenweg moet het opgepompte grondwater via retourbemaling worden terug gebracht in de bodem of worden afgevoerd naar het oppervlaktewater. In beide gevallen is sprake van leidingen en extra installaties op de agrarische percelen en mogelijk ook daarbuiten. Dit leidt tot meer hinder, omdat een groter deel van de agrarische percelen dan tijdens de aanleg niet voor de agrarische doeleinden kan worden gebruikt. Het tracé ten oosten van de Molenweg ligt direct naast de Slootvaart. Het opgepompte grondwater kan hier direct worden geloosd op het oppervlaktewater en levert daarom minder hinder op;
- in overeenstemming met de uitgangspunten van de Belemmeringenwet Privaatrecht, worden kabels zoveel mogelijk aan de rand van de percelen gelegd. Deze wet heeft namelijk uitgangspunt dat in principe gekozen moet worden voor het minst belemmerende tracé (voor de grondeigenaar). LTO heeft tijdens eerdere gesprekken met TenneT bevestigd dat het opzoeken van de randen van percelen voor de agrariër in principe het minst belemmerend is.

Gelet op het bovenstaande is de conclusie dat de mate van hinder voor een beperkt aantal gehinderde bij de keuze voor een tracé aan de westkant van de Molenweg, niet in verhouding staat tot de beperkte hinder voor meer gehinderde (indien naar het aantal gehinderde van beide projecten wordt gekeken) bij het tracé aan de oostkant van de Molenweg. Dit leidt tot de conclusie dat tracéring ten westen van de Molenweg geen vergelijkbaar of beter alternatief oplevert.

Figuur 1: ligging tracé westkant Molenweg

5. Perceel van [...] met de bestemming "Wonen" aan de Molenvaart 539 te Breezand, en het perceel voor het agrarisch bedrijf van [...] aan de Molenvaart 541 te Breezand

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:
"*62.1 (...) Die gronden zijn voorzien van een woonbestemming.Ter zitting hebben provinciale staten zich op het standpunt gesteld dat het tracé onbedoeld binnen 15 m van de woonbestemming ligt, zodat niet is uitgesloten dat de voorziene woning ter plaatse binnen de 0,4 µT zone zou komen te liggen. Nu provinciale staten zich in zoverre op een ander standpunt stellen dan zij in het bestreden besluit hebben gedaan en niet is gebleken dat gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding hebben gegeven, moet worden geoordeeld dat het bestreden besluit in zoverre niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid.*
62.2. (...) betreft de gronden voor het agrarische bedrijf van [appellante sub 14] aan de [locatie 10] te Breezand. Ter plaatse van het voorziene tracé heeft [appellante sub 14] damwanden en een waterbassin waarin tulpenbollen worden gewassen.Ter zitting hebben provinciale staten zich op het standpunt gesteld dat het tracé onbedoeld de damwanden en het waterbassin doorkruist. Nu

provinciale staten zich in zoverre op een ander standpunt stellen dan zij in het bestreden besluit hebben gedaan en niet is gebleken dat gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding hebben gegeven, moet worden geoordeeld dat het bestreden besluit in zoverre niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid.

Er is nader bekeken en onderzocht in hoeverre gelet op voortzetting van het gebruik van het perceel voor de bedrijfsvoering van […] en een duurzame instandhouding van de kabels de damwanden en het waterbassin niet worden geraakt. Daarnaast is bekeken of realisatie van een woning binnen de huidige planologische woonbestemming mogelijk is en blijft.
Het kabeltracé wordt ter hoogte van de damwanden en het waterbassin op tenminste 10 meter onder maaiveld gerealiseerd. De damwanden reiken niet dieper dan 4 meter. Hiermee is verzekerd dat geen sprake is van beïnvloeding van de kabelverbinding en het gebruik van het land.

Wat betreft de mogelijkheid om een woning binnen de woonbestemming te kunnen realiseren, is de conclusie dat gelet op de ligging van de kabel op meer dan 10 meter diepte geen sprake is van een magneetveldzone. De magneetveldzone is bij een ligging van de kabel op meer dan 10 meter onder maaiveld 0 meter rondom de kabel.[5] Het vastgelegde woonblok aan de Molenvaart 539 is daarmee ook niet gelegen binnen een magneetveldzone.
De door […] ter zitting bij de Raad van State aangevoerde locatie van het bouwblok betreft een door hem gewenst bouwblok, waarvoor (nog) geen planologische toestemming is verleend. In de tracering is hiermee dan ook geen rekening gehouden. Echter; mocht de gemeente besluiten alsnog planologisch toestemming te verlenen voor oprichting van een woning op een alternatieve locatie, dan is ook dat mogelijk.

6. Perceel van […] aan de Molenvaart 543 te Breezand

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:
"62.3. (…) De exploitatie van het composteerbedrijf vereist een vloeistofdichte vloer. Daarvoor is een gedeelte van het perceel geasfalteerd. Gebleken is dat het tracé ten koste gaat van planologisch reeds toegestane uitbreidingsmogelijkheden voor de vloeistofdichte vloer. Ter zitting hebben provinciale staten zich op het standpunt gesteld dat dit bij de voorbereiding van het plan niet is onderkend. Nu provinciale staten zich in zoverre op een ander standpunt stellen dan zij in het bestreden besluit hebben gedaan en niet is gebleken dat gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding hebben gegeven, moet worden geoordeeld dat het bestreden besluit in zoverre niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid."
Naar aanleiding van de uitspraak van de RvS is nader onderzoek uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het terrein van [Muntjewerf] grenst aan het perceel van het onderstation Anna Paulowna (OS APL). Om aan te sluiten op de bestaande hoogspanningsinstallatie (HS-installatie) ter plaatse van dit onderstation, is op het terrein van het onderstation zelf onvoldoende ruimte beschikbaar. Dit komt omdat de HS-installatie zeer dicht tegen de erfgrens is aangebouwd en wordt uitgebreid, waarvoor nog fundatiewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Bekeken en onderzocht is of de kabel elders kan worden gerealiseerd. Bij toepassing van alle traceringsprincipes zoals beschreven in het PIP is gebleken dat dit niet mogelijk is. Voornaamste reden is dat de kabel alleen via deze zijde aan kan landen op het station.

[5] Zie rapportage Technische onderbouwing uitspraak Raad van State Beroep Mul en Marcelis, d.d. 15 mei 2017, doc.nr. PNH201702

Tijdens de gesprekken van de rentmeester met rechthebbende om te komen tot een zakelijk rechtovereenkomst is gebleken dat ter plaatse van het perceel waar de kabel komt te liggen een vloeistofdichte vloer is voorzien t.b.v. zijn bedrijfsvoering. Gelet op het beleid van TenneT is het in deze situatie niet toegestaan de kabel middels open ontgraving te realiseren. Een kabel kan dus alleen worden gerealiseerd indien deze middels een gestuurde boring of in een mantelbuis wordt aangelegd. Echter, probleem is dat dat hier niet mogelijk is. Uit nadere technisch studie t.b.v. realisatie is gebleken dat een zogenaamde herstelbocht moet worden aangelegd om het station te bereiken. Als gevolg van het feit dat deze bocht moet worden gerealiseerd, kan de kabel niet middels een boring worden aangelegd i.v.m. de overschrijding van de maximale trekkrachten. Het is dus technisch onmogelijk middels een gestuurde boring onder dit perceel het station te bereiken.
Het traject van minnelijke verwerving is nog niet afgerond, partijen zijn nog met elkaar in gesprek, er is zicht op overeenstemming. Indien partijen niet tot overeenstemming komen wordt, gelet op het algemeen belang dat is gemoeid met de realisatie van de kabelverbinding, overgegaan tot onteigening op basis van het PIP. De kans daartoe wordt gelet op de voortgang van het minnelijk overleg zeer gering geacht.

7. Aanlegvergunningstelsel

Ten aanzien van het beroep overweegt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het volgende:

"26.4. Op zichzelf hebben provinciale staten met het oog op het doelmatig en veilig functioneren van de hoogspanningsverbinding in redelijkheid kunnen voorzien in een beschermingszone aan weerszijden van het kabelbed. Daar zijn de verboden uit het aanlegvergunningstelsel van toepassing.
Onduidelijk is echter hoe de (totale) breedte van de belemmeringenstrook, als gedefinieerd in artikel 1, onder 1.8, van de planregels, wordt bepaald. Indien het de bedoeling is dat de locatie van de belemmeringenstrook, waar het aanlegvergunningstelsel van toepassing zal zijn, nader wordt ingevuld door het vestigen van een zakelijk recht of een gedoogplicht, dan gaat het om de smallere strook die bij de uitvoering van het plan daadwerkelijk nodig blijkt.
Indien het de bedoeling is dat de belemmeringenstrook gelijk is aan de breedte van de dubbelbestemming "Leiding - Hoogspanning" of gelijk is aan een andere breedte, dan is het plan onvoldoende rechtszeker geformuleerd. Daarnaast is in dat geval onvoldoende gemotiveerd waarom de belemmeringenstrook, waar het aanlegvergunningstelsel van toepassing zal zijn, in een groot aantal gevallen breder zal zijn dan de stroken grond waar een zakelijk recht of een gedoogplicht zal worden gevestigd."

De algemene regels voor gebruiksbeperkingen in het agrarisch gebruik uit het PIP moeten gelet op de uitspraak van de Raad van State worden aangepast. De Raad van State heeft een voorlopige voorziening getroffen zodat het aanlegvergunningstelsel met de benodigde wijzigingen van kracht blijft, totdat het herstelbesluit in werking is getreden. De regels uit het PIP worden aangepast door aansluiting te zoeken bij de bewoordingen van de voorlopige voorziening van de Raad van State.

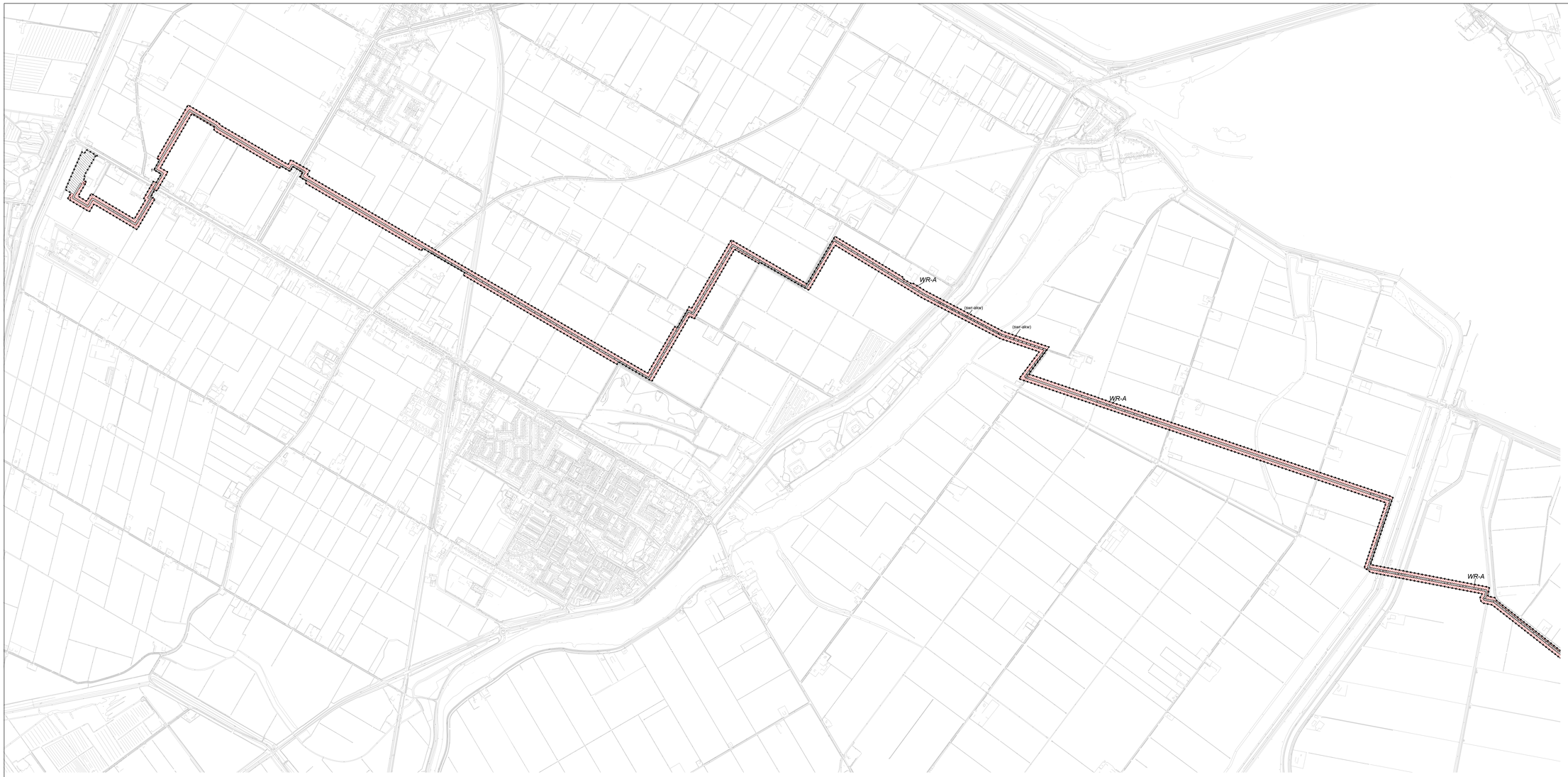

Legenda

Plangebied

plangebied

Bestemmingen

enkelbestemmingen

B-NV — Bedrijf - Nutsvoorziening

dubbelbestemmingen

L-H — Leiding - Hoogspanning

WR-A — Waarde - Archeologie

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

milieuzone - gezoneerd industrieterrein

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Anna Paulowna

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Oterleek

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Westwoud

overige zone - afwijkingen station De Weel

overige zone - diepte kabelverbinding

1 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 1

2 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 2

functieaanduidingen

(sb-gw) — specifieke vorm van bedrijf - grondwal

(swr-akw) — specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden

Verklaringen

ondergrond

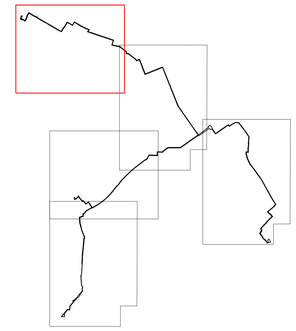

Provincie Noord-Holland

Provinciaal Inpassingsplan
Netuitbreiding Kop van Nood-Holland

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

Indieningsvorm	vastgesteld		
Getekend	SH	Vastgesteld	07-03-2017
Datum	01-09-2015		
Schaal	1:10.000		
Projectleider	M. Fick	Vestiging	's-Hertogenbosch
wijz.	25-09-2015		
wijz.	26-01-2016		
wijz.	10-05-2017		

Projectnummer	IDNummer
C05058.000083.0600	NL.IMRO.9927.IPnetuitbreidkopnh-HB01

Legenda

Plangebied

plangebied

Bestemmingen

enkelbestemmingen

B-NV — Bedrijf - Nutsvoorziening

dubbelbestemmingen

L-H — Leiding - Hoogspanning

WR-A — Waarde - Archeologie

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

milieuzone - gezoneerd industrieterrein

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Anna Paulowna

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Oterleek

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Westwoud

overige zone - afwijkingen station De Weel

overige zone - diepte kabelverbinding

1 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 1

2 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 2

functieaanduidingen

(sb-gw) — specifieke vorm van bedrijf - grondwal

(swr-akw) — specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden

Verklaringen

ondergrond

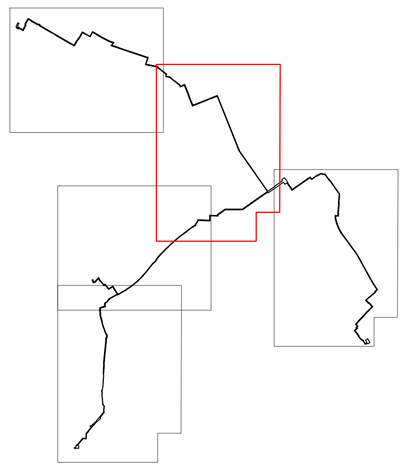

Provincie Noord-Holland

Provinciaal Inpassingsplan
Netuitbreiding Kop van Nood-Holland

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

Indieningsvorm	: vastgesteld		
Getekend	: SH	Vastgesteld	: 07-03-2017
Datum	: 01-09-2015		
Schaal	: 1:10.000		
Projectleider	: M. Fick	Vestiging	: 's-Hertogenbosch
wijz.	25-09-2015		
wijz.	26-01-2016		
wijz.	10-05-2017		

Projectnummer :	IDNnummer :
C05058.000083.0600	NL.IMRO.9927.IPnetuitbreidkopnh-HB01

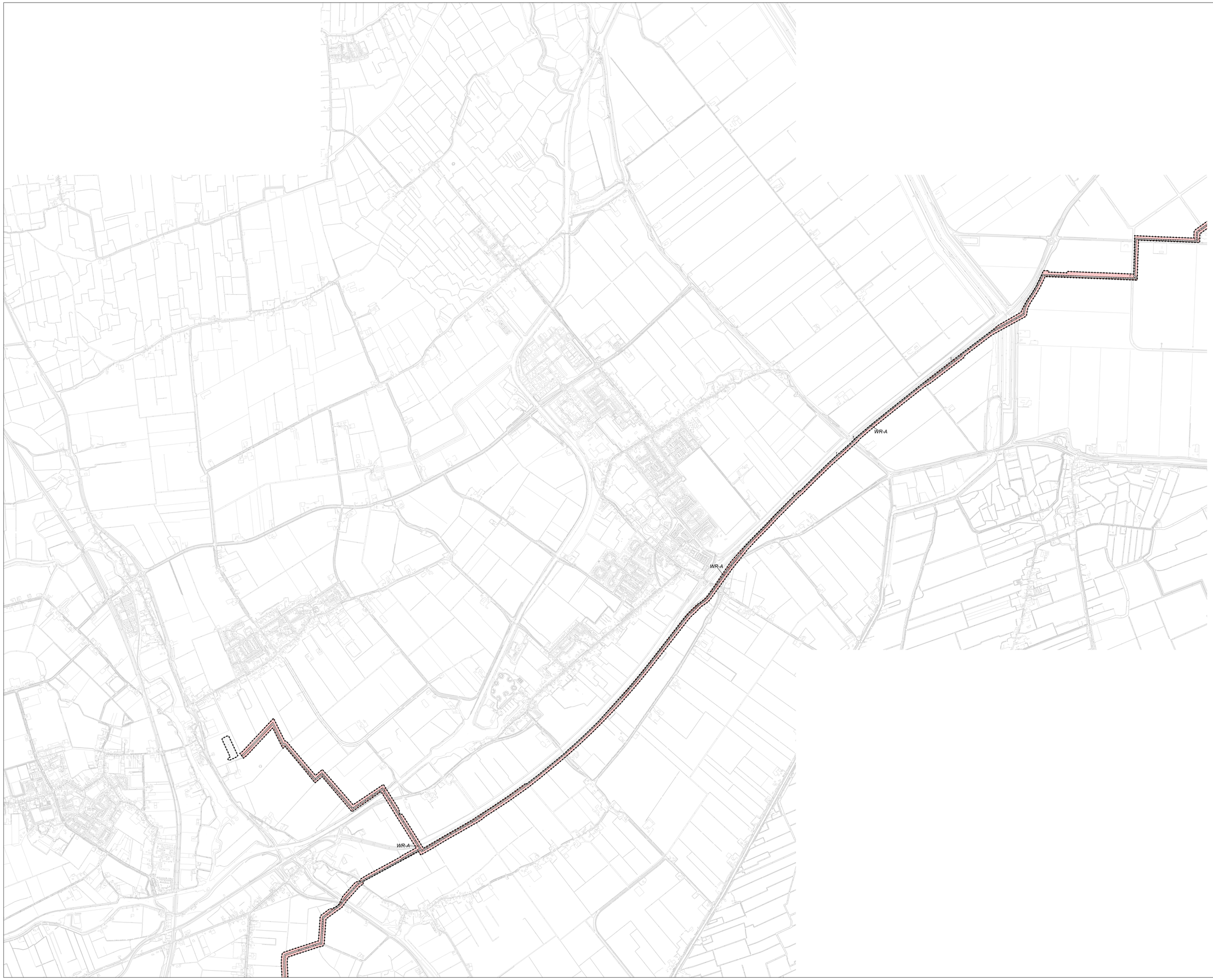

Legenda

Plangebied

plangebied

Bestemmingen

enkelbestemmingen

B-NV — Bedrijf - Nutsvoorziening

dubbelbestemmingen

L-H — Leiding - Hoogspanning

WR-A — Waarde - Archeologie

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

milieuzone - gezoneerd industrieterrein

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Anna Paulowna

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Oterleek

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Westwoud

overige zone - afwijkingen station De Weel

overige zone - diepte kabelverbinding

1 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 1

2 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 2

functieaanduidingen

(sb-gw) — specifieke vorm van bedrijf - grondwal

(swr-akw) — specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden

Verklaringen

ondergrond

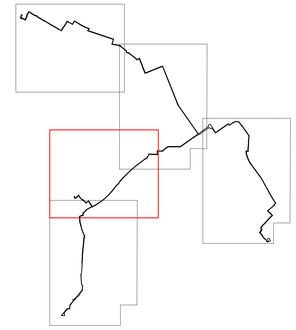

Provincie Noord-Holland

Provinciaal Inpassingsplan
Netuitbreiding Kop van Nood-Holland

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

Indieningsvorm	: vastgesteld		
Getekend	: SH	Vastgesteld	: 07-03-2017
Datum	: 01-09-2015		
Schaal	: 1:10.000		
Projectleider	: M. Fick	Vestiging	: 's-Hertogenbosch
wijz.	: 25-09-2015		
wijz.	: 26-01-2016		
wijz.	: 10-05-2017		

Projectnummer : C05058.000083.0600

IDNnummer : NL.IMRO.9927.IPnetuitbreidkopnh-HB01

Legenda

Plangebied

plangebied

Bestemmingen

enkelbestemmingen

B-NV — Bedrijf - Nutsvoorziening

dubbelbestemmingen

L-H — Leiding - Hoogspanning

WR-A — Waarde - Archeologie

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

milieuzone - gezoneerd industrieterrein

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Anna Paulowna

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Oterleek

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Westwoud

overige zone - afwijkingen station De Weel

overige zone - diepte kabelverbinding

1 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 1

2 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 2

functieaanduidingen

(sb-gw) — specifieke vorm van bedrijf - grondwal

(swr-akw) — specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden

Verklaringen

ondergrond

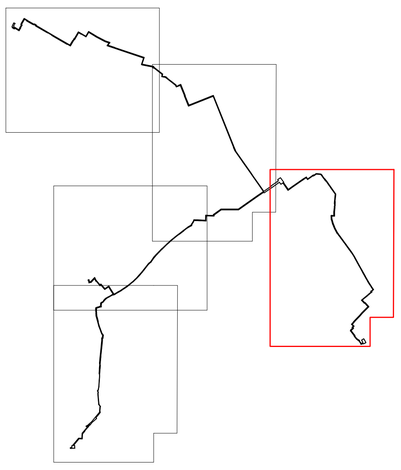

Provincie Noord-Holland

Provinciaal Inpassingsplan
Netuitbreiding Kop van Nood-Holland

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

Indieningsvorm	: vastgesteld		
Getekend	: SH	Vastgesteld	: 07-03-2017
Datum	: 01-09-2015		
Schaal	: 1:10.000		
Projectleider	: M. Fick	Vestiging	: 's-Hertogenbosch
wijz.	25-09-2015		
wijz.	26-01-2016		
wijz.	10-05-2017		

Projectnummer : C05058.000083.0600

IDNnummer : NL.IMRO.9927.IPnetuitbreidkopnh-HB01

WR-A
WR-A
WR-A
WR-A
WR-A
L-H
WR-A
WR-A

Legenda

Plangebied

plangebied

Bestemmingen

enkelbestemmingen

B-NV — Bedrijf - Nutsvoorziening

dubbelbestemmingen

L-H — Leiding - Hoogspanning

WR-A — Waarde - Archeologie

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

milieuzone - gezoneerd industrieterrein

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Anna Paulowna

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Oterleek

overige zone - afwijkende bouwhoogte station Westwoud

overige zone - afwijkingen station De Weel

overige zone - diepte kabelverbinding

1 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 1

2 — wetgevingzone - wijzigingsgebied 2

functieaanduidingen

(sb-gw) — specifieke vorm van bedrijf - grondwal

(swr-akw) — specifieke vorm van waarde - aardkundige waarden

Verklaringen

ondergrond

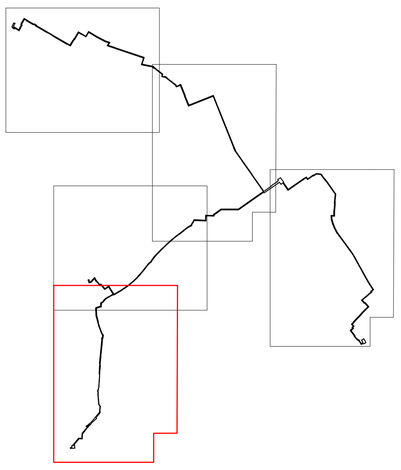

Provincie Noord-Holland

Provinciaal Inpassingsplan
Netuitbreiding Kop van Nood-Holland

ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

Indieningsvorm	: vastgesteld		
Getekend	: SH	Vastgesteld	: 07-03-2017
Datum	: 01-09-2015		
Schaal	: 1:10.000		
Projectleider	: M. Fick	Vestiging	: 's-Hertogenbosch

wijz.	25-09-2015
wijz.	26-01-2016
wijz.	10-05-2017

Projectnummer :	IDNnummer :
C05058.000083.0600	NL.IMRO.9927.IPnetuitbreidkopnh-HB01

TECHNISCHE ONDERBOUWING UITSPRAAK RAAD VAN STATE BEROEP MUL EN MARCELIS

PROVINCIE NOORD-HOLLAND

18 MEI 2017

Algemene Informatie

Opdrachtgever:

PROVINCIE NOORD-HOLLAND
DHR. H. VAN ENGELENBURG
Projectleider PIP / Wind op Land

Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Nederland

Opdrachtnemer:

MANIOS CONSULTANCY
MEVR. MONIKA MANIOS
Adviseur

T +31636112240
E monika@maniosconsultancy.com

Manios Consultancy
Oranjestraat 6
2611 SZ Delft
Nederland

BHVC BVBA
IR. ERIC BEEKER
Adviseur Elektrotechniek

BHVC-bvba
Rubensheide 146
2950 Kapellen
België

Documentbeheer

Documentnr:	PNH2017-02 versie 4
Datum:	18 mei 2017
Titel	Technische onderbouwing uitspraak RvS beroep Mul en Marcelis
Project:	Netuitbreiding
Organisatie:	Manios Consultancy
Status:	Definitief

Auteur:	Monika Manios
Auteur:	Eric Beeker

Versie:	Verstrekt aan:	Organisatie:	Datum:
0	--	--	24 april 2017
1	Dhr. H. van Engelenburg	Provincie Noord-Holland	30 april 2017
2	Dhr. H. van Engelenburg	Provincie Noord-Holland	15 mei 2017
3	Dhr. H. Van Engelenburg	Provincie Noord-Holland	17 mei 2017
4	Dhr. H. Van Engelenburg	Provincie Noord-Holland	19 mei 2017

Inhoudsopgave

1 Projectomschrijving 3
1.1 Achtergrond 3
1.2 Doelstelling nadere onderbouwing 3
1.3 Leeswijzer 3
2 Projectgegevens 4
2.1 Gebruikte gegevens 4
2.2 Normen en richtlijnen 4
3 Achtergrondinformatie EM-velden 5
4 Bestaande situatie Rustenburgerweg 120 7
4.1 Ligging 7
4.2 EM-veld als gevolg van 150 kV lijnverbinding OTL-APN 8
5 Toekomstige situatie Rustenburgerweg 120 10
5.1 Toekomstige situatie 10
5.2 EM-veld als gevolg van 150 kV kabelverbinding OTL-DWL 10
5.3 EM-veld als gevolg van OTL-APN en OTL-DWL 13
6 Conclusie 15

1 Projectomschrijving

1.1 Achtergrond

In de Kop van Noord-Holland zijn netbeheerders TenneT en Liander voornemens om het bestaande elektriciteitsnetwerk toekomstbestendig te maken en aan de groeiende vraag naar transportcapaciteit te voldoen. Daarom is het noodzakelijk om dit net te versterken en uit te breiden. De uitbreiding bestaat uit een nieuw te bouwen 150/20 kV-transformatorstation en het aanleggen van ondergrondse 150 kV-kabelverbindingen naar vijf omliggende stations.

Omdat het project van regionaal belang is en meerdere gemeenten beïnvloedt, loopt de procedure via een Provinciaal Inpassing Plan (PIP). In samenwerking met de Provincie Noord-Holland (PNH) hebben TenneT en Liander gezocht naar een geschikte locatie voor het station en de tracés voor de kabelverbindingen.

In het voorjaar van 2015 is het concept PIP ter inzage gelegd. Naar aanleiding van de vele zienswijzen een gewijzigd PIP opgesteld welke in april 2016 door Provinciale Staten is vastgesteld. Tegen dit besluit hebben een aantal appellanten een beroep ingesteld bij de Raad van State (RvS).

Op 1 februari 2017 heeft RvS uitspraak gedaan op de ingestelde beroepen. Een aantal beroepen zijn gegrond verklaard waardoor de daarop betrekking hebbende onderdelen van het PIP vernietigd zijn. Als gevolg hiervan moet PNH een herstelbesluit nemen voor de gegrond verklaarde beroepen.

RvS heeft in het beroep van Mul en Marcelis wonend aan de Rustenburgerweg 120 te Heerhugowaard gevraagd om een nadere onderbouwing, waarbij aangetoond wordt dat
1. het magneetveld ter plaatse niet significant toeneemt ten gevolge van de aanleg van een nieuw 150 kV-kabelsysteem Oterleek- de Weel en
2. de minimaal benodigde aanlegdiepte ervan vastgelegd wordt in de planregels en/of de verbeelding.

PNH heeft aan Manios Consultancy en BHVC gevraagd op basis van berekeningen een technische onderbouwing en een advies aan te leveren voor de minimale aanlegdiepte van het kabelsysteem ter hoogte van de Rustenburgerweg 120 te Heerhugowaard.

1.2 Doelstelling nadere onderbouwing

Het doel van de nadere onderbouwing is om vast te leggen op welke diepte de kabelverbinding minimaal moet worden aangelegd zodat er geen of zeer geringe toename van het magneetveld ontstaat ter hoogte van de gevel van het woonhuis op de Rustenburgerweg 120.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 geeft de gebruikte projectgegevens en van toepassing zijnde normen en richtlijnen;
- Hoofdstuk 3 licht de achtergrond van magneetveldberekeningen toe.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de bestaande situatie ter hoogte van de Rustenburgerweg.
- Hoofdstuk 5 beschrijft de toekomstige situatie ter hoogte van de Rustenburgerweg.
- Hoofdstuk 6 geeft de conclusie voor de nadere onderbouwing.

2 Projectgegevens

Voor het opstellen van de technische onderbouwing zijn gegevens uit het PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland, andere informatiebronnen en vigerende normen en richtlijnen gebruikt. Paragraaf 2.1 en 2.2 geven een overzicht.

2.1 Gebruikte gegevens

Ten behoeve van de onderbouwing zijn de volgende gegevens gebruikt:

[1] Uitspraak Raad van State met kenmerk 201603535/1/R6, d.d. 1februari 2017;
[2] “PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland”, d.d. 4 april 2016;
[3] “Toelichting Netuitbreiding Kop van Noord-Holland”, d.d. 4 april 2016;
[4] “Toelichting Bijlagen Netuitbreiding Kop van Noord-Holland”, d.d. 4 april 2016;
[5] “Regels Netuitbreiding Kop van Noord-Holland”, d.d. 4 april 2016;
[6] Afbeelding 1 t/m 5 Netuitbreiding Kop van Noord-Holland met kenmerk NL.IMRO.9927.IPnetuitbreidingkopnh-ON02, d.d. 4 april 2016;
[7] “Nota van beantwoording PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland”, d.d. 5 februari 2016;
[8] “Bovengrondse lijn Oterleek – Anna Paulowna, Specifieke Magneetveldzone ter hoogte van mast 30, 31, 32” met kenmerk TER0761TB260112, d.d. 26 januari 2011;
[9] “Relatie tussen legdiepte en omvang van de jaargemiddelde 0,4 microtesla magneetveldzone bij ondergrondse hoogspanningskabels gelegd in een gestuurde boring – 150 kV verbinding Middenmeer” met kenmerk 22042016, d.d. 4 april 2016;
[10] “Lengteprofiel 150kV lijn Oterleek – Anna Paulowna” met kenmerk 1318-1XZ-150918-000000, d.d. 7 mei 2010;
[11] “Schema masttype A Oterleek – Anna Paulowna met kenmerk 1318-63-01, d.d. 12 februari 2003;
[12] Technische informatie 150 kV verbinding Oterleek – Anna Paulowna bestaande uit tekeningen en databladen, ontvangen van TenneT d.d. 26 april 2017;
[13] Google Earth en Database Netkaart Benelux versie 5.1, d.d. augustus 2016.

2.2 Normen en richtlijnen

De volgende normen en richtlijnen zijn van toepassing op deze haalbaarheidsstudie:

[14] NEN 3650 serie ‘Eisen voor buisleidingsystemen’, juni 2012;
[15] NEN 3651 ‘Aanvullende eisen voor buisleidingen in of nabij belangrijke waterstaatswerken’, juni 2012;
[16] NEN 3654 ‘Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen’, februari 2014;
[17] “Handreiking voor het berekenen van de specifieke magneetveldzone bij bovengrondse hoogspanningslijnen” versie 4,1, d.d. 26 oktober 2015.
[18] “ICNIRP Guidelines for limiting exposure to time-varying electric and magnetic field (1 Hz – 100 kHz)”, gepubliceerd in HEALTH PHYSICS 99(6): 818-836, 2010.

Naast de hierboven benoemden normen en richtlijnen is gebruik gemaakt van mondeling en per e-mail verstrekte informatie door de Provincie Noord-Holland, TenneT TSO BV en door vergunningverlenende partijen en is gebruik gemaakt van vigerende beleidskaders en wet- en regelgeving.

3 Achtergrondinformatie EM-velden

Voor het berekenen van magneetveldsterkten zijn wereldwijd richtlijnen vastgesteld met limieten voor blootstelling. Hiernaast zijn in Nederland aanvullende richtlijnen van toepassing voor nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Onderhavig hoofdstuk geeft beknopt een toelichting op de aanwezige richtlijnen en het toepassingsgebied ervan.

Richtlijnen bij de veldsterkten
Hoogspanningslijnen induceren een magnetisch en een elektrisch veld in de directe omgeving ervan. Richtlijnen zijn opgesteld en worden toegepast voor dergelijke verbindingen over de gehele wereld, als geschreven door de 'International Commission for Non Ionizing Radiation' (ICNIRP). Deze commissie past twee limieten toe waaraan mensen mogen worden blootgesteld. Een verschil wordt daarbij gemaakt tussen professionele (Directive for occupational exposure) en niet professioneel verblijvende personen (Recommendation for public exposure).

Deze waarden bedroegen in 1998 voor continue blootstelling voor de bevolking:
- 100 [µT] en 5 [kV/m].

en voor continue blootstelling voor professionele werkzame personen:
- 500 [µT] en 10 [kV/m].

In 2010 werden de waarden voor de magnetische veldsterkten door de commissie verhoogd met een factor 2:
- 200 [µT] voor continue blootstelling voor de bevolking
- 1 [mT] voor continue blootstelling voor professionele werkzame personen

Deze waarden worden berekend/gemeten op 1 [m] boven maaiveldniveau..

Het INCIRP besluit het document "Guidelines for limiting exposure to time-varying electric and magnetic fields (1 Hz to 100 kHz), uitgave 2010 [18], met een overweging naar aanleiding van wetenschappelijk onderzoek:

"CONSIDERATIONS REGARDING POSSIBLE LONG-TERM EFFECTS
As noted above, epidemiological studies have consistently found that everyday chronic low-intensity (above 0.3– 0.4 µT) power frequency magnetic field exposure is associated with an increased risk of childhood leukemia. IARC has classified such fields as possibly carcinogenic. However, a causal relationship between magnetic fields and childhood leukemia has not been established nor have any other long term effects been established. The absence of established causality means that this effect cannot be addressed in the basic restrictions. However, risk management advice, including considerations on precautionary measures, has been given by WHO (2007a and b) and other entities."

Het Nederlandse ministerie van VROM heeft in 2005, op basis van het voorzorgsbeginsel, een advies voor het hoogspanningslijnenbeleid aan gemeenten, netbeheerders en provincies uitgebracht. In dat advies adviseert VROM gemeenten en netbeheerders zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, te voorkomen dat er in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen nieuwe situaties ontstaan waar kinderen langdurig[1] worden blootgesteld aan magnetische veldsterkten die jaargemiddeld boven 0,4 [µT] liggen. Op basis van dit advies is in de RIVM handreiking [17] de manier vastgelegd om deze 'zone waar het magnetische veld gemiddeld over een jaar boven de 0,4 [µT] ligt', verder aangeduid als 'specifieke magneetveldzone', zo eenduidig en transparant mogelijk te berekenen.

Al deze richtlijnen, instructies en grenswaarden worden gehanteerd voor nieuwe hoogspanningslijnen, echter niet voor bestaande hoogspanningslijnen of voor ondergrondse hoogspannings-kabelsystemen.

In onderhavige rapportage worden deze richtlijnen en instructies wel gebruikt voor het berekenen van de magneetvelden ter hoogte van het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120, hoewel strikt genomen deze niet van toepassing zijn. De bestaande bovengrondse hoogspanningslijn is gebouwd in 1973 en de nieuwe verbinding betreft een ondergronds kabelsysteem. Het berekenen van de magneetvelden conform de richtlijnen en instructies is gedaan op expliciet verzoek als technische onderbouwing voor het herstelbesluit voor het vernietigde plandeel uit de RvS uitspraak.

---

[1] De Commissie Elektromagnetische Velden van de Gezondheidsraad heeft in haar advies van 21 februari 2008 aangegeven dat een verblijf 'gedurende minimaal een jaar met een verblijftijd van minimaal circa 14–18 uur per dag' als langdurig kan worden beschouwd.

4 Bestaande situatie Rustenburgerweg 120

4.1 Ligging

In de huidige situatie ligt het huis aan de Rustenburgerweg 120 onder de bestaande 150 kV-lijnverbinding OTL-APN, op ongeveer 85 m afstand van mast 5. Ter hoogte van de woning is de berekende doorhang van de lijn 10,8 m. Dit is te zien op onderstaande afbeeldingen.

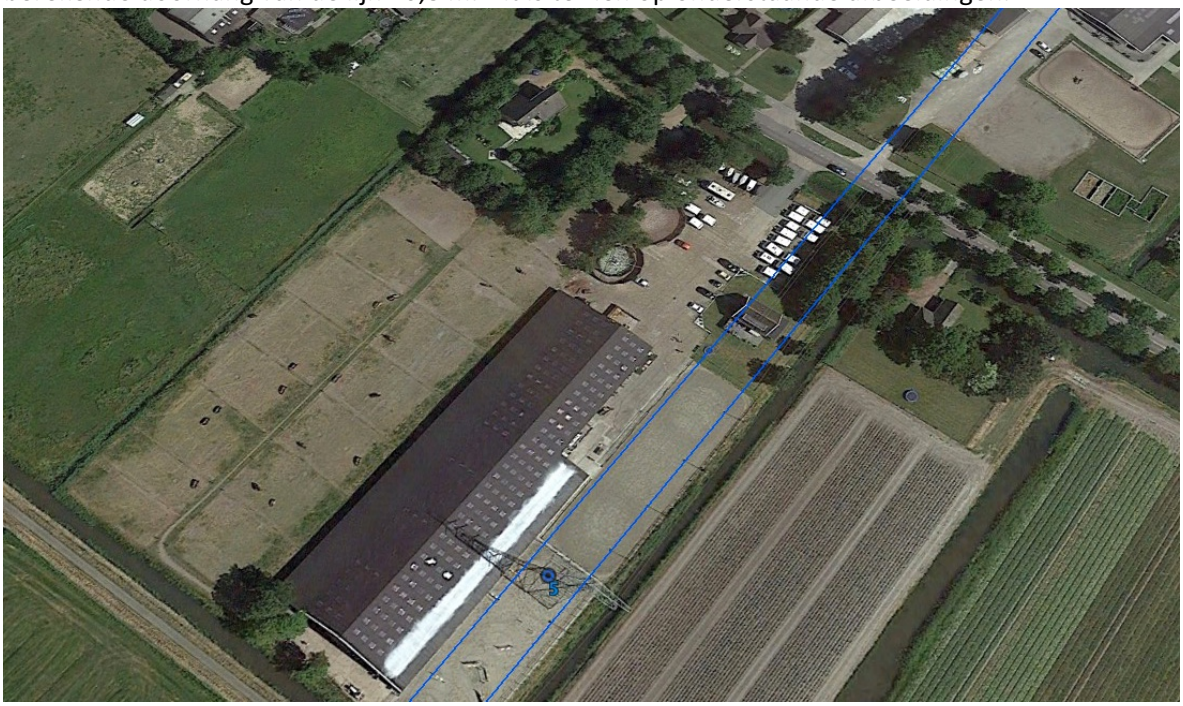

Figuur 1: Luchtfoto bestaande situatie Rustenburgerweg 120

Figuur 2: Bestaande situatie Rustenburgerweg 120

In paragraaf 4.2 is het EM-veld als gevolg van de bestaande 150 kV lijnverbinding berekend ter hoogte van het woonhuis op de Rustenburgerweg 120.

4.2 EM-veld als gevolg van 150 kV lijnverbinding OTL-APN

In tabel 2 zijn de uitgangspunten voor de berekening van het EM-veld als gevolg van de lijnverbinding opgenomen. Het EM-veld is berekend volgens de handreiking van het RIVM [17], dat wil zeggen dat er in beide circuits 50% van het maximaal vermogen door de lijnverbinding wordt getransporteerd.

Lijnnaam	150 kV dubbelcircuit-lijn Oterleek - Anna Paulowna (OTL-APN)
Mastinformatie	Mastnummers 5 en 6, beide steunmasten van type SA, respectievelijk ten westen en oosten van de Rustenburgerweg 120 te Heerhugowaard. Plaats ten westen, resp. oosten van de Rustenburgerweg op basis van [10]
Mastcoördinaten	mast 5: (x;y) = (118697.50; 517702.44) mast 6: (x;y) = (118939.44; 517998.73)
Mastgeometrie	SA, op basis van [11]
Afstand tussen mast 5 en 6	382,5 m
Aantal circuits	2
Spanningsniveau	150 kV
Ontwerpbelasting	240 MVA
Rekenstroom	50% van 924 [A] = 462 [A] RMS-waarde. De fasenhoeken van links naar rechts: -120°, 0°, 120° / -120°, 0°, 120° (8-4-12 / 8-4-12)
Berekende doorhang ter plekke van woonhuis	10,8 m

Tabel 2: Uitgangspunten berekening EM-veld 150 kV OTL-APN ter hoogte van Rustenburgerweg 120

Gerekend is met een door BHVC ontwikkeld rekenmodel, op basis van D. Oeding/ B.R. Oswald: "Elektrische Kraftwerke und Netze", 6. Auflage, Springer Verlag, Kapitel 9.7 Wirkung der Freileitung auf den Menschen. In het rekenmodel is de RIVM Handreiking versie 4.1, d.d. 26 oktober 2015, toegepast.
Er is gerekend met een maximale resultante van de magneetveldsterkte, bij een hoek α = 120°. De berekende breedte van de magneetveldzone is +/- 55 m, zie figuur 3.

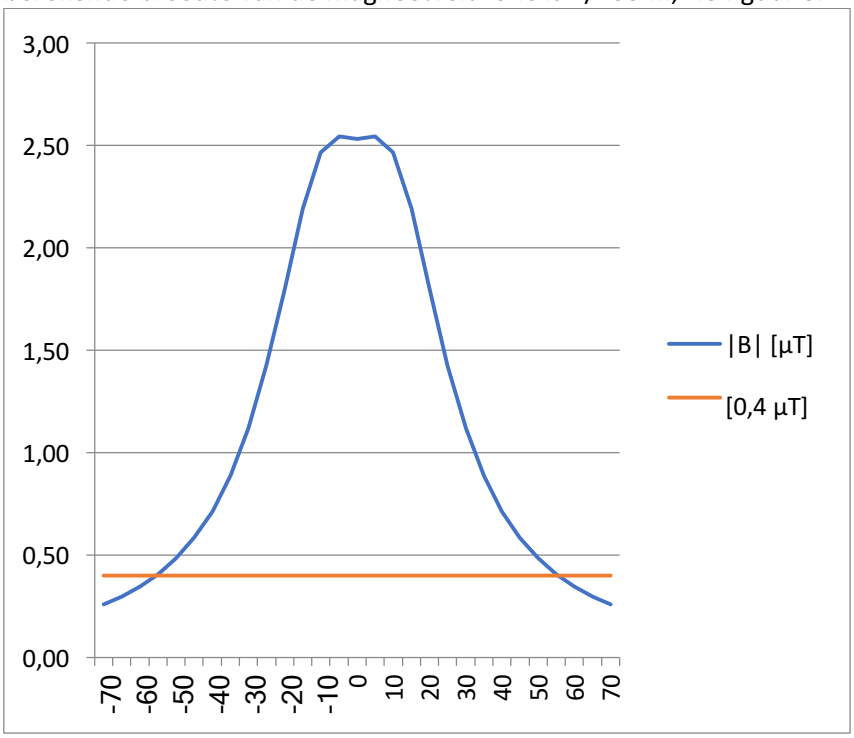

Figuur 3: De magnetische fluxdichtheid in [µT] van de HS-lijn OTL-APN op een hoogte van 1 [m] boven maaiveld, als functie van de afstand [m] loodrecht op de lengteas.

De maximale waarden 2,54 µT worden gevonden op 5 m links en rechts van de lengteas van de lijn. Dit is een fluxdichtheid, variërend met de dubbele frequentie 100 Hz. De 0,4 µT-waarden liggen op +/- 55 m van de lengteas. Dit is de zogenaamde ‘specifieke magneetveldzone’.

Het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120 staat recht onder lijnverbinding. Op basis van de uitgevoerde berekening is uit figuur 3 af te lezen dat ter plekke van het woonhuis een magneetveld van circa 2,5 µT aanwezig is.

5 Toekomstige situatie Rustenburgerweg 120

5.1 Toekomstige situatie

Na aanleg van de nieuwe 150 kV-kabelverbinding Oterleek-de Weel (afgekort OTL-DWL) is de situatie nabij Rustenburgerweg 120 zoals weergegeven in Figuur 4. De afstand vanaf het hart van de kabelverbinding tot de zijgevel van het woonhuis bedraagt circa 8,2 m.

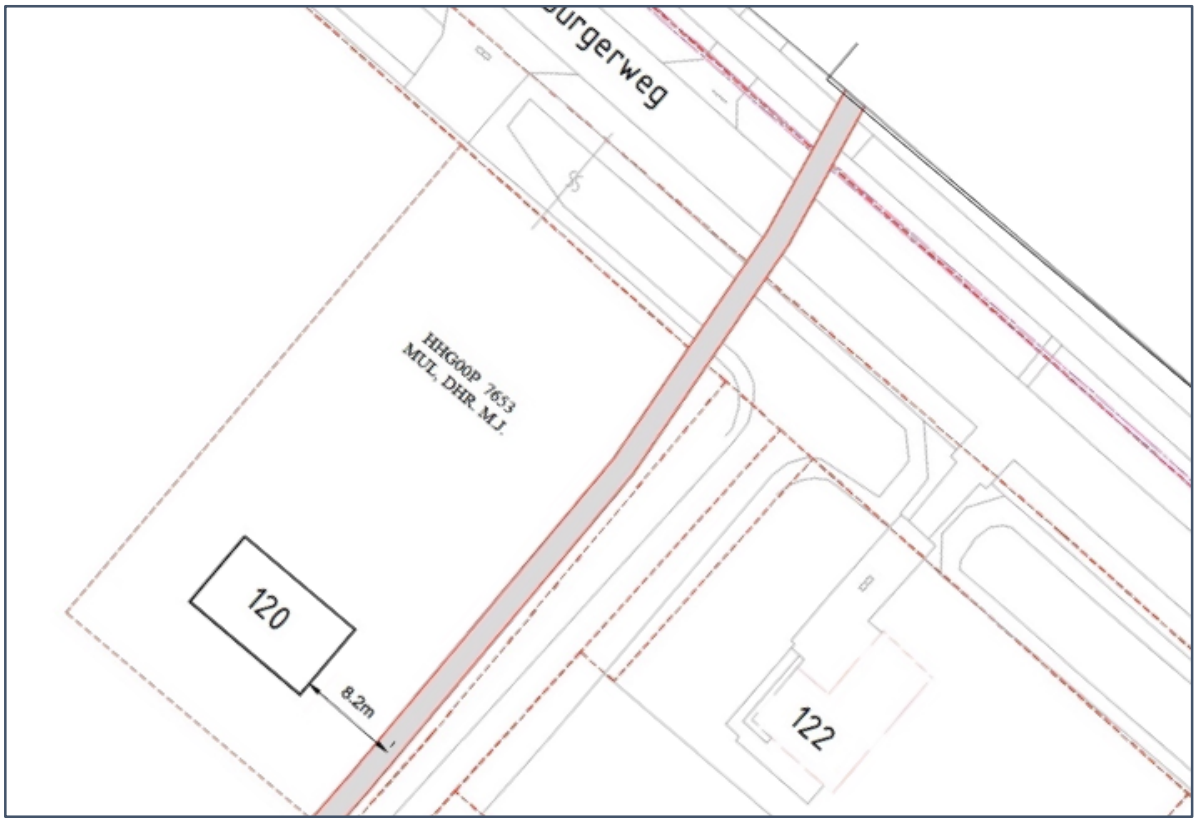

Figuur 4: Tekening nieuwe situatie Rustenburgerweg 120

In paragraaf 5.2 is het EM-veld als gevolg van de nieuwe 150 kV kabelverbinding berekend ter hoogte van het woonhuis op de Rustenburgerweg 120.

5.2 EM-veld als gevolg van 150 kV kabelverbinding OTL-DWL

Het nieuwe 150 kV-kabelsysteem OTL-DWL zal ook een bijdrage aan de magneetveldsterkte leveren ter hoogte van het woonhuis, echter niet aan het elektrisch veld nabij het woonhuis. Voor dit rapport zijn voor drie kabelliggingssituaties de fluxdichtheden berekend, alle op 1 m boven maaiveld:

1. In open ontgraving, op 1,2 m onder maaiveld niveau;
2. In horizontaal gestuurde boring op 10 m onder maaiveldniveau;
3. In horizontaal gestuurde boring op 15 m onder maaiveldniveau.

In figuur 5 zijn de drie berekende kabelliggingssituaties weergegeven.

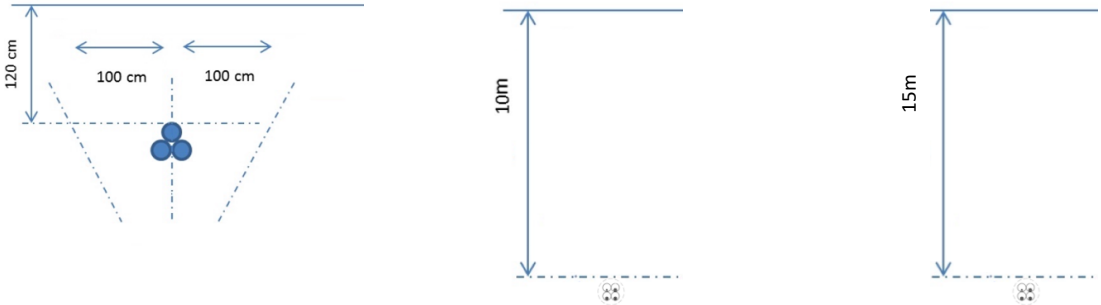

Figuur 5: Schematische weergave kabelliggingssituaties.

Er is gekozen voor het berekenen van drie kabelsituaties om het verschil tussen de magneetveldzone en magneetveldsterkte bij verschillende diepteliggingen inzichtelijk te maken. De diepteligging van 10 m en 15 m zijn gekozen op basis van de informatie uit het PIP en het beroep Mul en Marcelis. De diepteligging van 1,2 m is gekozen om het verschil tussen aanleg in open ontgraving en diepere aanleg met een boring inzichtelijk (als referentie) te maken.

In tabel 3 zijn de uitgangspunten voor de berekening van het EM-veld als gevolg van de kabelverbinding opgenomen. Het EM-veld is berekend volgens de handreiking van het RIVM [17], dat wil zeggen dat er in het kabelcircuit 50% van het maximaal vermogen door de kabelverbinding wordt getransporteerd.

Naam	150 kV kabelverbinding Oterleek – de Weel (OTL-DWL)
Spanningsniveau	150 kV
Aantal circuits	1
Nominaal vermogen	350 MVA
Nominale stroomsterkte	1347 A
Rekenstroom	50 % van 1347 A = 674 A
Kabelconfiguratie	Driehoeksligging, onderlinge afstand tussen fasen 0,2 m
Aardingsprincipe	Tweezijdig geaard met crossbonding. Schermstromen zijn verwaarloosd.

Tabel 3: Uitgangspunten berekening EM-veld 150 kV OTL-DWL ter hoogte van Rustenburgerweg 120

De eerste berekening van het magneetveld betreft de ligging van een het kabelsysteem in open ontgraving op 1,2 m diepte. De resultaten van de magnetische fluxdichtheid-berekening als functie van de afstand loodrecht tot de lengteas van het kabelsysteem, 1 m boven maaiveldniveau, zijn gegeven in Figuur 6.

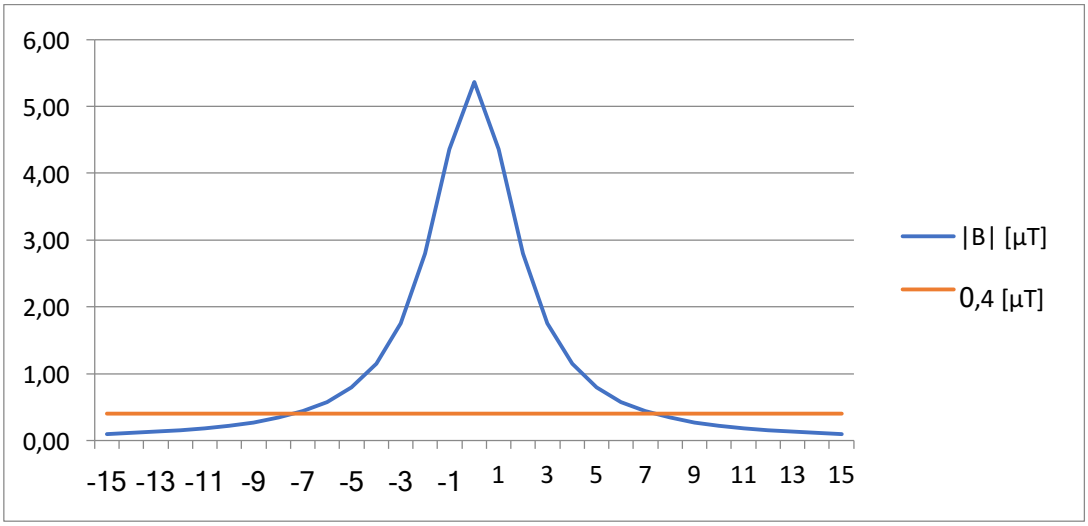

Figuur 6: magnetische fluxdichtheid in [µT] op 1 [m] boven maaiveld-niveau veroorzaakt door het 150kV-kabelsysteemOTL-DWL als functie van de afstand [m] loodrecht op de lengteas.

De maximum-waarde ligt op 5,4 µT op de lengte-as van het kabelsysteem (recht boven de kabelverbinding). De zogenaamde 'specifieke magneetveldzone' is hierbij 9 m. Ter hoogte van de gevel van het woonhuis, op 8,2 m afstand, is de fluxdichtheid gereduceerd tot 0,4 µT.

De tweede berekening van het magneetveld betreft de ligging van een het kabelsysteem in een horizontaal gestuurde boring op 10 m diepte. De resultaten van de magnetische fluxdichtheid-

berekening als functie van de afstand loodrecht tot de lengteas van het kabelsysteem, 1 m boven maaiveldniveau, zijn gegeven in Figuur 7.

Indien een horizontaal gestuurde boring op 10 m diepte wordt toegepast verloopt de magnetische fluxdichtheid op 1 m hoogte boven het maaiveld, als gegeven in Figuur 6. De maximum waarde is in deze situatie 0,20 µT, op de lengte-as van het kabelsysteem (recht boven de kabelverbinding). De zogenaamde 'specifieke magneetveldzone' is hierbij dus 0 m. Ter hoogte van de gevel van het woonhuis, op 8,2 m afstand, is de fluxdichtheid gereduceerd tot 0,14 µT.

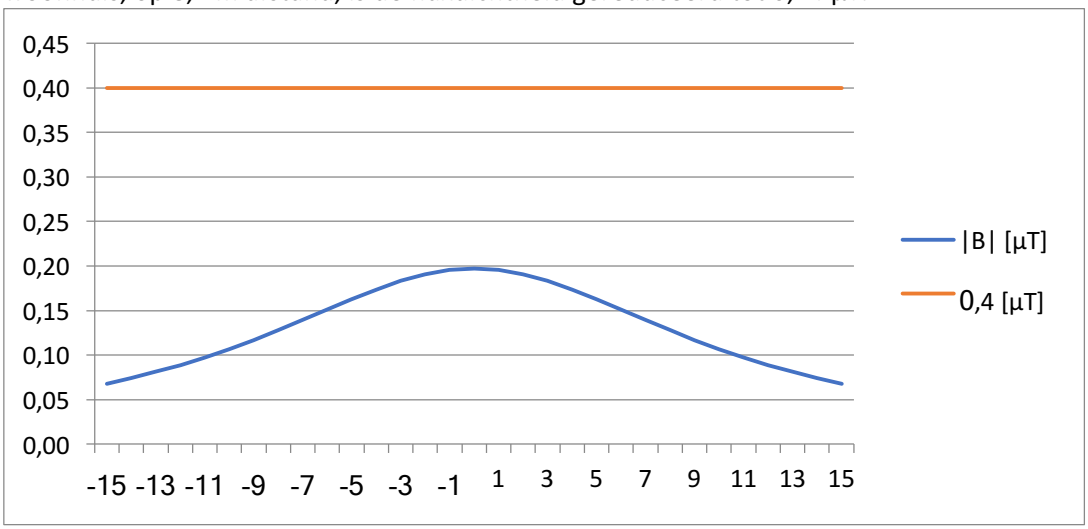

Figuur 7: De magnetische fluxdichtheid in [µT] als functie van de afstand [m] loodrecht tot de lengteas; kabelsysteem d.m.v. gestuurde boring liggend op -10 m onder maaiveld.

De derde berekening van het magneetveld betreft de ligging van een het kabelsysteem in een horizontaal gestuurde boring op 15 m diepte. De resultaten van de magnetische fluxdichtheid-berekening als functie van de afstand loodrecht tot de lengteas van het kabelsysteem, 1 m boven maaiveldniveau, zijn gegeven in Figuur 8.

Bij een horizontaal gestuurde boring op 15 m diepte reduceert de magnetische fluxdichtheid op 1 m hoogte boven het maaiveld naar 0,09 µT, op de lengte-as van het kabelsysteem (recht boven de kabelverbinding). De zogenaamde 'specifieke magneetveldzone' is hierbij eveneens 0 m. Ter hoogte van de gevel van het woonhuis, op 8,2 m afstand, is de fluxdichtheid gereduceerd tot 0,07 µT.

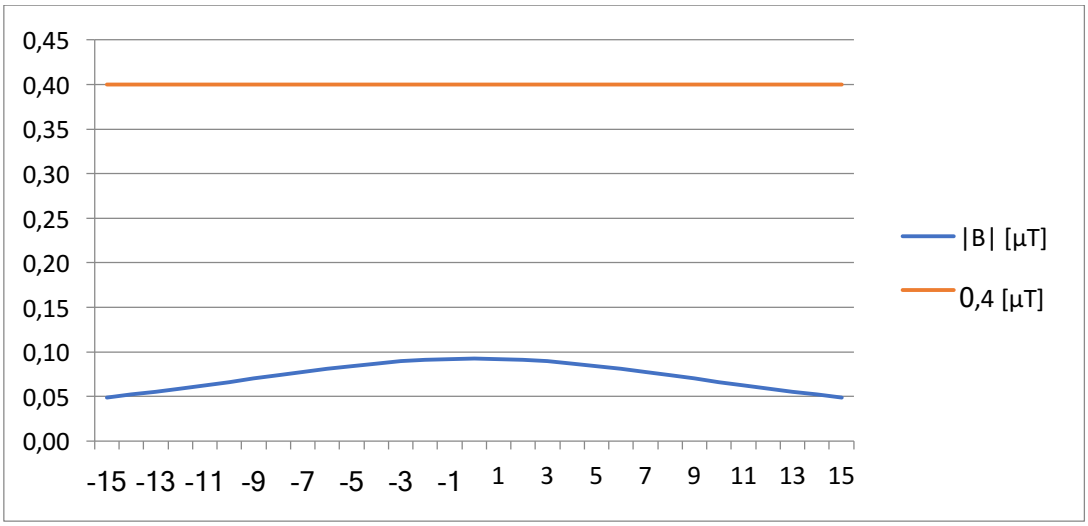

Figuur 8: De magnetische fluxdichtheid in [µT] als functie van de afstand [m] loodrecht tot de lengteas; kabelsysteem d.m.v. gestuurde boring liggend op -15 m onder maaiveld.

5.3 EM-veld als gevolg van OTL-APN en OTL-DWL

Na aanleg van de kabelverbinding OTL-DWL ontstaat ter hoogte van het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120 een EM-veld door zowel de bovengrondse hoogspanningslijn als door de ondergrondse kabelverbinding.

Hoewel de 'specifieke magneetveldzone' van de kabelverbinding 0 m is bij een aanlegdiepte van 10 m, is er ter hoogte van de gevel sprake van een zeer gering magneetveld zoals berekend in paragraaf 5.2. Hiernaast is er sprake van het magneetveld als gevolg van de bestaande bovengrondse hoogspanningslijn. In figuur 9 is het verloop van beide magneetvelden B_{lijn} en B_{kabel} en hun resultante B_{tot} weergegeven. Door de parallelle ligging van HS-lijn en -kabel resulteert de vectoriële optelling van beide velden tot een iets afwijkende magneet-veldsterkte. Bepalend daarbij is de kabelfase-ligging in de gestuurde boring. De meest ongunstige kabelfaseligging is hierbij berekend en weergegeven in figuur 9, zie de rode lijn (B_{tot}) ten opzichte van de blauwe (B_{lijn}).

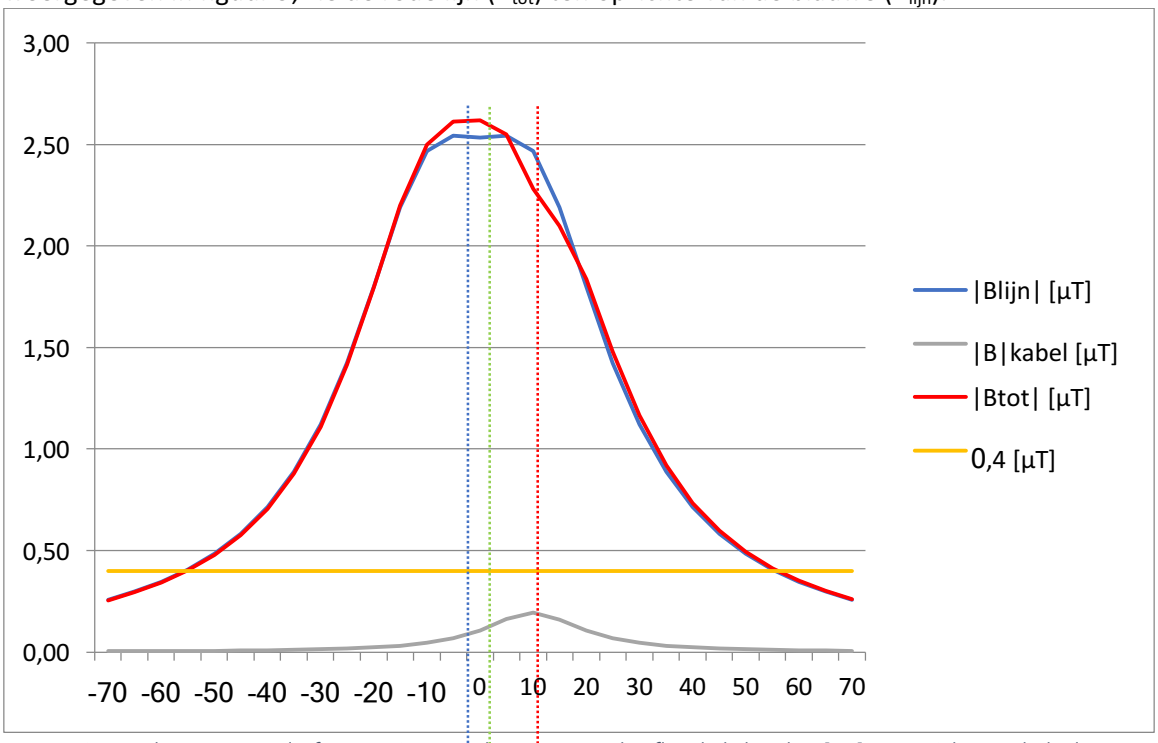

Figuur 9: combinatie van de figuren 3 en 7, de magnetische fluxdichtheid in [µT] van HS lijn en kabelsysteem als functie van de afstand [m] loodrecht tot de lengteas; kabelsysteem op -10 m onder maaiveld.

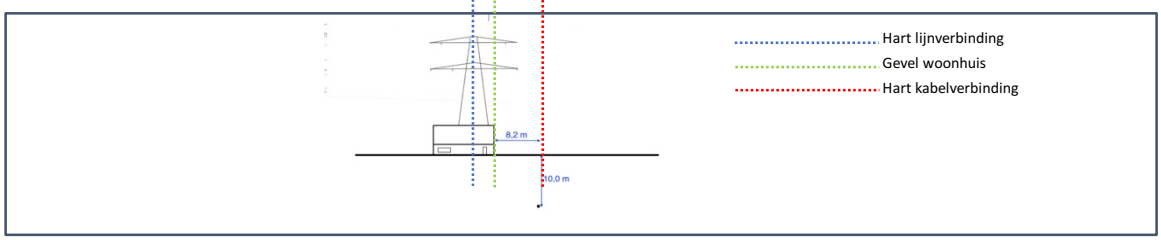

Figuur 10: Schematische weergave van toekomstige situatie aan de Rustenburgerweg 120

In figuur 9 en figuur 10 is te zien dat het magneetveld als gevolg van de kabelverbinding maximaal met 0,1 µT toeneemt. Bij de zijgevel van het huis, op 8,2 m afstand vanaf de kabelverbinding, bedraagt de maximale bijdrage/toename van de kabelsysteem ca. 3 % van het huidige magneetveld. Aan de andere (er tegenover) liggende zijgevel is de bijdrage van het kabelsysteem verder afgenomen naar ca. 1,6%.

De huidige situatie met de magnetisch veld van het HS-lijn OTL-APN is niet kritisch, de maximum waarde, direct onder de lijn, ligt op ca. 2,5 µT (figuur 3). Ten opzichte van de door de ICNIRP in [18] genoemde waarde van 200 µT voor continue blootstelling voor de bevolking is dit laag. Het ligt daarmee in dezelfde ordegrootte van de emissie door huishoudelijke apparaten op enige decimeters afstand. De toename van het magneetveld door de nieuwe kabelverbinding OTL-DWL, bij aanleg op 10 m diepte en bij de meest ongunstige kabelfaseligging, bedraagt in het woonhuis circa 3 % van dat van de HS-lijn en is daarmee zeer gering.

In hoofdstuk 6 zijn de conclusies en advies weergegeven.

6 Conclusie

Op basis van de resultaten van de berekeningen zijn de volgende conclusies te stellen:

- Het EM-veld ter hoogte van het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120 is als gevolg van de bestaande bovengrondse lijnverbinding circa 2,5 µT;
- Het EM-veld recht boven de kabelverbinding OTL-DWL is voor drie kabelliggingssituaties berekend, te noemen:
  - Bij aanleg in open ontgraving op 1,2 m onder maaiveld is het magneetveld 1 m boven maaiveld maximaal 5,4 µT (Figuur 6). De zogenaamde 'specifieke magneetveldzone' is bij deze liggingssituatie 9 m.
  - Bij aanleg in een horizontaal gestuurde boring op 10 m diepte is het magneetveld 1 m boven maaiveld maximaal 0,2 µT (Figuur7). De zogenaamde 'specifieke magneetveldzone' is bij deze liggingssituatie 0 m.
  - Bij aanleg in een horizontaal gestuurde boring op 15 m diepte is het magneetveld 1 m boven maaiveld maximaal 0,09 µT (Figuur 8). De zogenaamde 'specifieke magneetveldzone' is bij deze liggingssituatie 0 m.
- Bij aanleg in open ontgraving en meest ongunstige kabelfaseligging neemt de magneetveldsterkte ter hoogte van het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120 met maximaal 0,2 µT toe ten opzichte van de huidige magneetveldsterkte van 2,54 µT. Deze situatie is alleen ter referentie inzichtelijk gemaakt;
- Bij aanleg in een horizontaal gestuurde boring, met een liggingsdiepte van 10 m en bij de meest ongunstige kabelfaseligging, neemt de magneetveldsterkte ter hoogte van het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120 met maximaal 0,1 µT toe ten opzichte van de huidige magneetveldsterkte van 2,54 µT en is daarmee zeer gering;
- Bij aanleg in een horizontaal gestuurde boring, met een liggingsdiepte van 15 m en bij de meest ongunstige kabelfaseligging, neemt de magneetveldsterkte ter hoogte van het woonhuis aan de Rustenburgerweg 120 met maximaal 0,07 µT toe ten opzichte van de huidige magneetveldsterkte van 2,54 µT en is daarmee zeer gering;
- Het verschil in magneetveldsterkte tussen aanleg van de kabelverbinding op 10 m of 15 m is dusdanig klein dat het verschil nauwelijks meetbaar is. Het levert met betrekking tot het magneetveld geen meerwaarde om de kabelverbinding dieper dan 10 m aan te leggen.

Geadviseerd wordt om de 150 kV kabelverbinding OTL-DWL daarom conform het PIP aan te leggen op een diepte van minimaal 10 m en dit vast te leggen in de planregels en/of de verbeelding.

Bijlagen

A. Tekening 1318-42-1, Lengteprofiel tussen mast 5 en 6, 150 kV-lijn OTL-APN

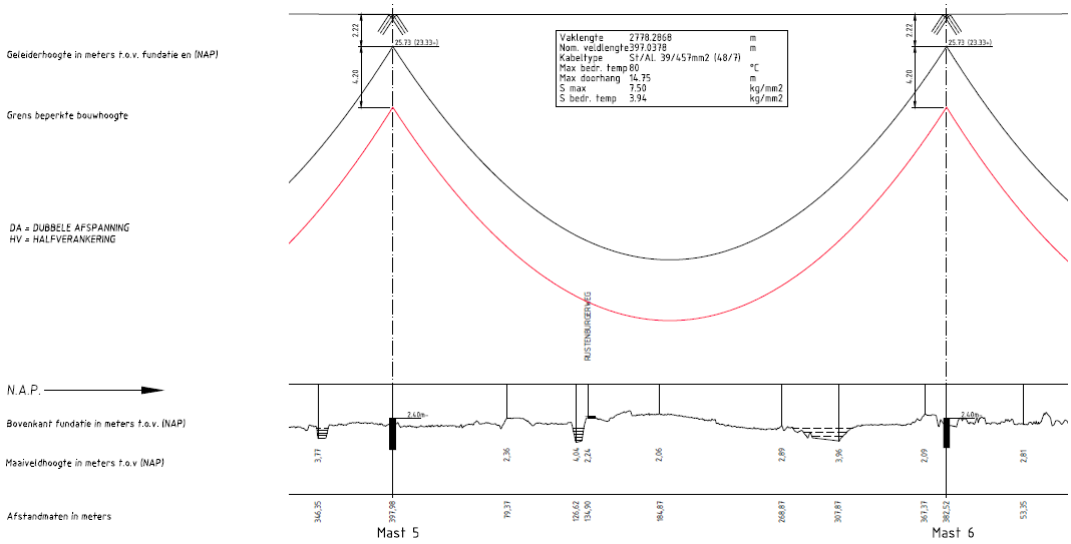

B. Tekening 1318-63-01, geometrie masttype SA

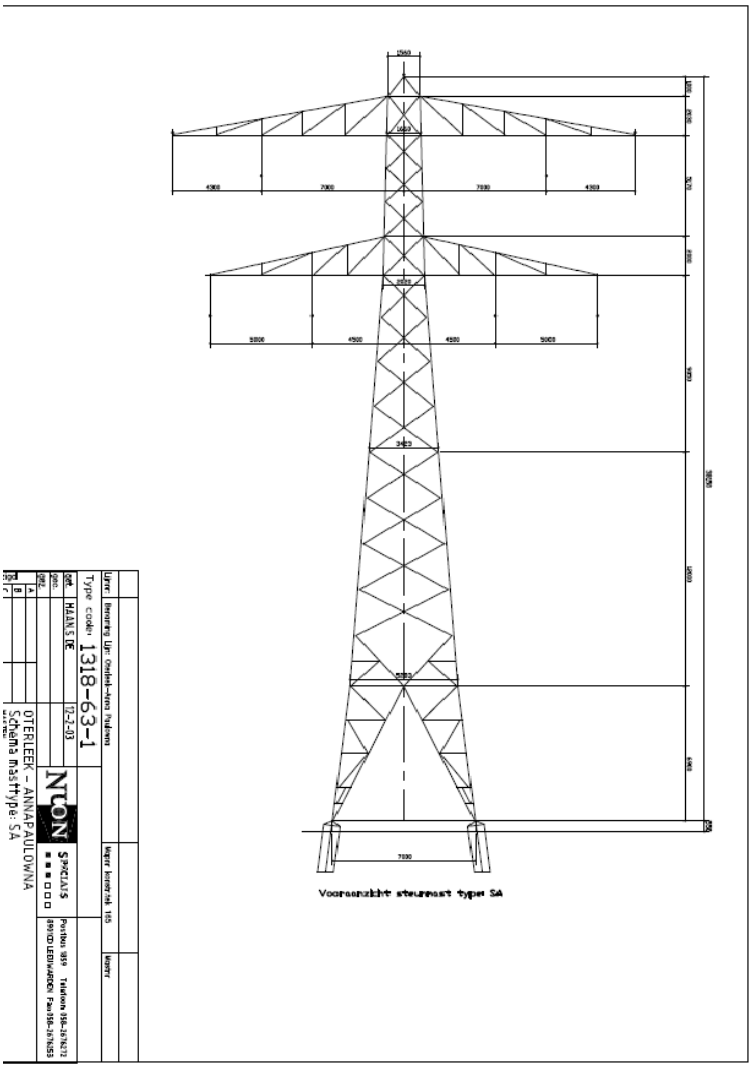

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 mei 2017

Onderwerp: Tweede herstelbesluit Provinciaal Inpassingsplan Netuitbreiding Kop van Noord-Holland, verbindingen Middenmeer-Anna Paulowna en de Weel-Oterleek

Kenmerk: 942238

Bijlage:
- **ontwerpbesluit**

1. Inleiding

Het provinciale inpassingsplan (PIP) Netuitbreiding Kop van Noord-Holland is bij besluit van Provinciale Staten van 4 april 2016 vastgesteld. Tegen dit besluit is door meerdere partijen beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Raad van State). De Raad van State heeft de zaak ter zitting behandeld op 8 december 2016 en op 1 februari 2017 uitspraak gedaan (201603535/1/R6).

Het PIP maakt de realisatie mogelijk van het 150/20kV-station Middenmeer en de aanleg van vier ondergrondse hoogspanningsverbindingen van in totaal ongeveer 70 km, met een spanningsniveau van 150 kV. De Raad van State heeft het PIP grotendeels in stand gelaten maar enkele specifiek aangeduide planonderdelen vernietigd. De Raad van State vindt hier nader onderzoek en/of een aanvullende motivering noodzakelijk. Het gaat om de volgende locaties:

- bij een boring bij een manege/woning aan de Rustenburgerweg in Heerhugowaard moet de diepte van de boring worden bepaald en in het PIP vastgelegd. Daarnaast moet nader worden gemotiveerd in hoeverre er invloed is van het magneetveld van de kabel op de woning, ook bezien in samenhang met de bestaande bovengrondse verbinding ter plaatse. In de beantwoording van de zienswijzen is toegezegd dat de woning niet in het magneetveld van de ondergrondse 150 kV-verbinding zou komen te liggen. De Raad van State wil dat dit echter ook in het PIP vastgelegd hebben door de diepte van de boring vast te leggen in de planregels;

- op vijf locaties was er ter zitting onduidelijkheid of de tracés moeten worden aangepast om zo voldoende recht te doen aan een waterbassin (Veenhuizerweg, Heerhugowaard), twee woningen (Medemblikkersluisweg, Middenmeer en Molenvaart, Breezand) of twee bedrijven (beide aan de Molenvaart, Breezand);

- bij de Molenweg te Middenmeer wenst de Raad van State een nadere onderbouwing waarom er doorslaggevend gewicht is toegekend aan het traceringsprincipe om agrarische gronden zoveel mogelijk aan de zijkant te doorsnijden, mede gezien de vraag of een tracering ten westen van de Molenweg geen vergelijkbaar of beter alternatief kan opleveren.

Tot slot moeten in algemene zin de regels voor gebruiksbeperkingen voor het agrarisch gebruik in het PIP worden aangepast. Voor een aantal agrarische bewerkingen op geringe diepte is geen omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden ("aanlegvergunningstelsel") nodig volgens de Raad van State. Nadat het PIP door uw Staten is vastgesteld, kwam er een uitspraak van de Raad van State voor een ander project, waaruit volgt dat het aanlegvergunningstelsel anders moeten worden geformuleerd dan tot nu toe gebruikelijk. Ter zitting heeft de provincie al aangegeven daarmee akkoord te gaan. De Raad van State heeft een voorlopige voorziening getroffen zodat het aanlegvergunningstelsel met de benodigde wijzigingen van kracht blijft, totdat het herstelbesluit in werking is getreden.

De Raad van State heeft uw Staten opgedragen de geconstateerde gebreken binnen 26 weken na verzending van de uitspraak te herstellen, dat wil zeggen voor 1 augustus 2017. Voor de locatie Medemblikkersluisweg 2 te Middenmeer heeft uw Staten vanwege de daar spelende spoedeisendheid al op 10 april 2017 een separaat herstelbesluit genomen (918776/920744). Voorliggend herstelbesluit ziet op de overige hierboven genoemde overige plandelen.

Per planonderdeel is onderzocht of aanpassing van het kabeltracé noodzakelijk is, gelet op de uitspraak van de Raad van State. Aanpassing van het kabeltracé buiten de grenzen van het PIP blijkt niet nodig. Wel is het noodzakelijk gebleken in de verbeelding, regels en toelichting aanpassingen door te voeren en aanvullingen op te nemen. Dit is nodig om belanghebbenden voldoende rechtszekerheid te bieden voor de gevolgen van het PIP voor de voorzetting van bestaand gebruik en voor het waarborgen van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Ook is voor een aantal planonderdelen een nadere motivering gegeven voor het gekozen kabeltracé. Een en ander is hieronder per planonderdeel uitgewerkt.

2. **Inhoud van dit herstelbesluit**

Aan de orde komen aanpassingen c.q. aanvullingen in:
a. Tracé ondergrondse verbinding De Weel–Oterleek;
b. Tracé ondergrondse verbinding Middenmeer-Anna Paulowna;
c. Wijzigingen in het aanlegvergunningstelsel.

a. Tracé ondergrondse verbinding De Weel-Oterleek

1. <u>Het plandeel in het verlengde van de voorste en achterste perceelsgrenzen van de gronden van [**Mul en Marcelis**] aan de Rustenburgerweg 120 te Heerhugowaard.</u>

[Mul en Marcelis] wonen aan de Rustenburgerweg 120 in Heerhugowaard en exploiteren op de aangelegen gronden een manege. De woning van [Mul en Marcelis] is gelegen onder een bestaande bovengrondse 150kV-verbinding. De veldsterkte van deze bestaande bovengrondse 150kV-verbinding is ter hoogte van de woning van [Mul en Marcelis] hoger dan 0,4 microTesla, waardoor de woning is gelegen binnen de magneetveldzone van de bovengrondse 150kV-verbinding. De Raad van State heeft geoordeeld dat onder deze omstandigheid niet kan worden volstaan met de motivering dat de veldsterkte van de voorziene *ondergrondse* hoogspanningsverbinding ter plaatse van de woning niet hoger is dan 0,4 microTesla. Cumulatie van dit magneetveld met dat van de bestaande bovengrondse 150kV-verbinding is niet uitgesloten en onbekend is hoe groot de veldsterkte ter plaatse de woning dan zou worden. Nu geen onderzoeken zijn overgelegd waaruit blijkt dat recht boven een tracé van 10 meter diepte (op maaiveld) geen magneetveld aanwezig is, c.q. dat de veldsterkte ondanks mogelijke cumulatie lager blijft dan 0,4 microTesla, is het plan onzorgvuldig voorbereid en vastgesteld aldus de Raad van State. Daarnaast dient in het kader van de rechtszekerheid de benodigde diepte in de planregels en/of de verbeelding te worden vastgelegd.

Hieronder zal eerst kort worden ingegaan op het magneetvoorzorgsbeginsel en de toepasbaarheid daarvan in dit geval. Daarna komen de uitkomsten van het onderzoek aan de orde, dat naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State is uitgevoerd.

Provinciale Staten constateren dat het magneetveldvoorzorgsbeginsel van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu enkel van toepassing is op *nieuwe* bovengrondse hoogspanningsverbindingen en wijzigingen van bestaande bovengrondse hoogspanningsverbindingen. In het geval van de woning van [Mul en Marcelis] betreft het een woning die is gerealiseerd nadat de bovengrondse 150kV verbinding in 1973 is gebouwd. Het beleidsadvies[1] van het ministerie van VROM in 2005 aan gemeenten, provincies en netbeheerders (ook aangeduid als het magneetveldvoorzorgsbeleid) is dus op deze situatie niet van toepassing.

> *"Op basis van het voorgaande adviseer ik u om bij de vaststelling van streek- en bestemmingsplannen en van de tracés van bovengrondse hoogspanningslijnen, dan wel bij wijzigingen in bestaande plannen of van bestaande hoogspanningslijnen, zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig[2] verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone)."*

Dit magneetveldvoorzorgsbeginsel van het Ministerie is ook niet van toepassing op *ondergrondse* kabelverbindingen zoals het PIP die mogelijk maakt, zoals de Raad van State ook aangeeft.

[1] Zie voor het volledige beleidsadvies (VROM, 2005) en de verduidelijking (VROM, 2008) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/H/Hoogspanningslijnen

[2] Langdurig verblijf is volgens de Gezondheidsraad ten minste 14-18 uur per dag gedurende minimaal 1 jaar (VROM, 2008)

Het beleidsadvies[3] van het ministerie van VROM in 2005 aan gemeenten, provincies en netbeheerders (ook aangeduid als het magneetveldvoorzorgsbeleid) is dus op deze situatie niet van toepassing.

Nu is vastgesteld dat het magneetveldvoorzorgsbeleid niet van toepassing is op de woning van [Mul en Marcelis] overwegen Provinciale Staten voor deze situatie het volgende.

De Raad van State heeft in haar uitspraak voor dit specifieke geval geconstateerd dat geen onderzoek is overlegd waaruit blijkt dat recht boven een tracé van 10 meter diepte (op maaiveld) geen magneetveld aanwezig is. Ondanks bovenstaande overwegingen over de toepasbaarheid van het beleid in dit geval, hebben Provinciale Staten gelet op de overwegingen van de Raad van State onderzoek laten uitvoeren voor deze specifieke situatie. Uit dit onderzoek[4] komt het volgende naar voren.

De kabel wordt ter hoogte van de woning van [Mul en Marcelis] aangelegd op een diepte van minimaal 10 meter, om daarmee de technische uitvoerbaarheid te borgen. Uit het onderzoek blijkt dat de veldsterkte boven het hart van de kabel - op 1 meter boven maaiveld – dan circa 0,2 microTesla is. Het magneetveldvoorzorgsbeleid van het Ministerie is gebaseerd op een berekende 0,4 microTeslazone waarbinnen de jaargemiddelde veldsterkte – op 1 meter boven maaiveld- hoger is dan 0,4 microTesla. Dit is de zogenaamde “specifieke magneetveldzone”, die bij de planning van (bovengrondse) nieuwe verbindingen wordt gebruikt om te bepalen of er gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone komen te liggen. Bij een velsterkte van 0,2 microTesla - op 1 meter boven maaiveld - is de specifieke magneetveldzone van de kabel 0 meter. Ter hoogte van de woning van [Mul en Marcelis] is als gevolg van de kabelverbinding derhalve geen magneetveldzone aanwezig.

Eenzelfde constatering doet de Raad van State voor de veldsterkte en de mogelijke cumulatie met de bovengrondse lijn, die daaruit volgt. De zijgevel van de woning van [Mul en Marcelis] is gelegen op circa 8,2 meter uit het hart van de kabelverbinding. Bij deze gevel is de veldsterkte van de kabelverbinding (bij aanleg op 10 meter diepte) gedaald tot 0,14 microTesla, wat een te verwaarlozen veldsterkte is. De gezamenlijke veldsterkte van de kabelverbinding en lijnverbinding is niet noemenswaardig hoger dan in de huidige situatie en heeft daarom geen negatieve invloed op het huidige woon- en leefklimaat. Er is dus geen noodzaak tot aanpassing van het kabeltracé op deze locatie als gevolg van een cumulatief effect.

Bovenstaande leidt er toe dat Provinciale Staten zich er van hebben verzekerd dat in dit geval met de aanleg van de kabelverbinding op tenminste 10 meter, zoals deze is voorzien vanwege de technische uitvoerbaarheid, een goed woon- en leefklimaat voor de woning van [Mul en Marcelis] is gegarandeerd. Gelet op het voorgaande, is er geen noodzaak om de tracering van de kabelverbinding te wijzigen. In het PIP wordt t.b.v. de rechtszekerheid van rechthebbenden geborgd dat de boring op een diepte van minimaal 10 meter wordt gerealiseerd onder maaiveld. De verbeelding, regels en toelichting van het PIP worden als volgt gewijzigd:

[3] Zie voor het volledige beleidsadvies (VROM, 2005) en de verduidelijking (VROM, 2008) http://www.rivm.nl/Onderwerpen/H/Hoogspanningslijnen

[4] Zie rapportage Technische onderbouwing uitspraak Raad van State Beroep Mul en Marcelis, d.d. 15 mei 2017, doc.nr. PNH201702

- verbeelding: ter hoogte van het perceel [Mul en Marcelis] wordt een aanduiding ‘diepte kabelverbinding’ opgenomen;
- regels: toevoeging aan artikel 4.1 ‘Leiding-Hoogspanning’, Bestemmingsomschrijving Lid e ter plaatse van de aanduiding ‘diepte kabelverbinding’ ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld
- regels: toevoeging artikel 4.4.1 voorwaardelijke verplichting, “Het is niet toegestaan de leiding in gebruik te nemen of te hebben als bedoeld in lid 4.1 onder a indien niet is voorzien in een aanleg van de kabelverbinding op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld ter plaatse van de aanduiding ‘diepte kabelverbinding’. “
- de toelichting van het PIP wordt aangevuld met een addendum met de inhoud van het herstelbesluit (zie bijlage 1).

2. Het plandeel ter hoogte van de waterbassins achter de bedrijfsbebouwing van [**Duijn**] aan de Veenhuizerweg 3 en 3a te Heerhugowaard;

[Duijn] exploiteert een glastuinbouwbedrijf aan de Veenhuizerweg 3 en 3a te Heerhugowaard. Ter zitting is gebleken dat het tracé deels over de aldaar aanwezig waterbassins loopt, hetgeen volgens de Raad van State in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel. (zie rechtsoverweging 47-48 van de uitspraak). Naar aanleiding van de uitspraak hebben Provinciale Staten de situatie ter hoogte van de waterbassins nogmaals beoordeeld. Hieruit blijkt dat binnen de grenzen van het PIP een tracé mogelijk is, zonder de waterbassins te raken. Dit is ook besproken met de betreffende rechthebbende. Dit gewijzigde tracé van de kabelverbinding binnen de grenzen van het PIP wordt in de verbeelding opgenomen.

De regels van het PIP hoeven niet te worden gewijzigd. Op de verbeelding van het PIP wordt het nieuwe tracé van de kabelverbinding opgenomen. De begrenzing van het PIP op de verbeelding wordt niet aangepast. De toelichting van het PIP wordt aangevuld met een addendum met de inhoud van het herstelbesluit (zie bijlage 1).

Tracé ondergrondse kabelverbinding Middenmeer-Anna Paulowna

1. Het plandeel in het verlengde van de zijdelingse perceelgrenzen van de gronden van [Verbruggen] en anderen aan de Molenweg te Middenmeer.

In het op 4 april 2016 vastgestelde PIP is het tracé van de ondergrondse 150kV-verbinding Middenmeer-Anna Paulowna, ter hoogte van de percelen van de heer Verbruggen en anderen, voorzien langs de Slootvaart, ten oosten van de Molenweg (zie figuur 1). [Verbruggen] en anderen hebben in beroep aangevoerd dat het tracé had moeten lopen op de gronden ten westen van de Molenweg, nu op die gronden ook de windturbines komen ten behoeve waarvan volgens hen het tracé wordt aangelegd. In zijn uitspraak (rechtsoverweging 53.3), heeft de Raad van State kort samengevat geoordeeld dat er bij de tracering van een 150kV-verbinding op zich geen rekening hoeft te worden gehouden met de vraag welke gronden het meeste baat hebben bij de realisatie van de verbinding.

In de afweging moet wel worden betrokken of, en hoe de hinder vanwege beide projecten (windturbines en kabel) kan worden gecombineerd en tot een kleiner aantal percelen wordt beperkt, waarmee de totale hinder voor alle betrokkenen kleiner zou kunnen zijn.

Naar aanleiding van bovengenoemde overwegingen van de Raad van State, hebben Provinciale Staten de tracering rond de Molenweg nogmaals beoordeeld.

Daarbij is, conform de uitspraak van de Raad van State, de vraag wie het meeste baat heeft bij de realisatie van de verbinding buiten beschouwing gelaten. Om te onderzoeken of de kabels gecombineerd kunnen worden met de kabels nodig voor de windturbines, is uitgegaan van de bufferzones die zijn bepaald ten behoeve van de veiligheid, als bedoeld in het Handboek Risicozonering Windturbines. Uit de beoordeling is het volgende gebleken:

a. een combinatie van de 20kV-kabels ten behoeve van de windturbines en de 150kV-kabel van de netuitbreiding in één kabelsleuf, is niet mogelijk, omdat conform het Rijksinpassingsplan Windpark Wieringermeer (RIP) de bekabeling van de windturbines moet worden aangelegd binnen de plangrenzen van het RIP. In tegenstelling tot de 20Kv-kabels van het Windpark, moet voor de 150 kV-kabels rekening worden houden met de bufferzones uit hat Handboek risicozonering. Het realiseren van de 20kV-kabels en 150kV-kabels in dezelfde kabelsleuf is niet mogelijk omdat er geen tracé is dat ligt binnen de grenzen van het RIP maar buiten de bufferzones van de windturbines (zie figuur 1). Dit betekent dat de 20 kV-kabels worden gerealiseerd binnen de grenzen van het RIP en binnen de bufferzones. De 150kV-kabel wordt gerealiseerd buiten de grenzen van het RIP en buiten de bufferzones.

b. het is zeer onzeker of een combinatie van de werkzaamheden praktisch gezien mogelijk is. Initiatiefnemer van het windpark kan te allen tijde zelf beslissen over de datum en wijze van aanleg van het windturbinepark. Anders dan TenneT bestaat geen wettelijke verplichting nog een einddatum voor realisatie. Ook is niet enkel de vraag of de werkzaamheden in dezelfde periode kunnen worden gepland, maar ook of het feitelijk mogelijk is met alle partijen gelijktijdig op deze percelen te werken. Dit brengt een grote mate van onzekerheid over de gelijktijdige uitvoering en dus combinatie van hinder, met zich mee;

c. de tracering van de kabelverbinding aan de rand van deze percelen (achterzijde) aan de westzijde is ook niet mogelijk vanwege de bufferzones van de windturbines waarmee vanwege de veiligheid rekening moet worden gehouden bij de tracering, aldus de Raad van State. Realisatie van de 150kV-kabel buiten de bufferzones van de windturbines is wel mogelijk (zie figuur 1). De betreffende percelen - die voornamelijk agrarisch worden gebruikt worden dan niet aan de achterzijde doorsneden, maar op circa een kwart van het perceel;

d. het mogelijke kabeltracé aan de westkant van de Molenweg raakt 11 kadastrale percelen en evenzoveel woningen. Dit is gelijk aan het aantal percelen dat geraakt wordt door het in het PIP opgenomen kabeltracé aan de oostkant van de Molenweg;

e. ten aanzien van de afweging of de combinatie van beide projecten er toe leidt dat, door het betrekken van een kleiner aantal percelen, de totale hinder voor alle betrokken kleiner is, overwegen Provinciale Staten het volgende. Concreet moet worden bezien of het voordeel van het combineren van de werkzaamheden aan westkant van de Molenweg opweegt tegen de hinder als gevolg van de werkzaamheden aan de oostkant van de Molenweg. Tracering aan de westzijde van de Molenweg (op ¼ van de agrarische percelen) levert in vergelijking met een doorsnijding van agrarische percelen aan de rand, zoals voorzien aan de oostzijde van de Molenweg, de volgende bezwaren op:

- tijdens de aanleg van de kabelverbinding is een deel van de percelen (namelijk het deel tussen de kabelsleuf en de perceelgrenzen die het verst van de openbare weg liggen) enkel na omrijden bereikbaar. Dit betekent omrijschade voor de agrariër wiens perceel het betreft op het moment dat het agrarische perceel bewerkt moet worden. Bij behoud van het oorspronkelijke tracé aan de rand van de percelen langs de Slootvaart is er geen sprake van omrijschade voor agrariërs want de kabelsleuf ligt dan aan de rand van het perceel.
- Afgezien van het feit dat omrijschade wordt vergoed door TenneT, is bij hoge omrijkosten geen sprake meer van de laagst maatschappelijke kosten;
- tijdens de aanleg van de kabelverbinding is bronnering van de kabelsleuf noodzakelijk. Bij het tracé ten westen van de Molenweg moet het opgepompte grondwater via retourbemaling worden terug gebracht in de bodem of worden afgevoerd naar het oppervlaktewater. In beide gevallen is sprake van leidingen en extra installaties op de agrarische percelen en mogelijk ook daarbuiten. Dit leidt tot meer hinder, omdat een groter deel van de agrarische percelen dan tijdens de aanleg niet voor de agrarische doeleinden kan worden gebruikt. Het tracé ten oosten van de Molenweg ligt direct naast de Slootvaart. Het opgepompte grondwater kan hier direct worden geloosd op het oppervlaktewater en levert daarom minder hinder op;
- in overeenstemming met de uitgangspunten van de Belemmeringenwet Privaatrecht, worden kabels zoveel mogelijk aan de rand van de percelen gelegd. Deze wet heeft namelijk uitgangspunt dat in principe gekozen moet worden voor het minst belemmerende tracé (voor de grondeigenaar). LTO heeft tijdens eerdere gesprekken met TenneT bevestigd dat het opzoeken van de randen van percelen voor de agrariër in principe het minst belemmerend is.

Figuur 1: ligging tracé westkant Molenweg

Gelet op het bovenstaande komen Provinciale Staten tot de conclusie dat de mate van hinder voor een beperkt aantal gehinderde bij de keuze voor een tracé aan de westkant van de Molenweg, niet in verhouding staat tot de beperkte hinder voor meer gehinderde (indien naar het aantal gehinderde van beide projecten wordt gekeken) bij het tracé aan de oostkant van de Molenweg. Dit leidt tot de conclusie dat tracéring ten westen van de Molenweg geen vergelijkbaar of beter alternatief oplevert.

Provinciale Staten zijn dan ook van mening dat een tracé oostelijk van de Molenweg, langs de Slootvaart, zoals opgenomen en beschreven in het vastgestelde PIP van 4 april 2016 op de juiste gronden en volgens het principe van een goede ruimtelijke ordening is gekozen en de minst belemmerende wijze van aanleg en gebruik geeft voor rechthebbenden. De verbeelding en regels van het PIP hoeven niet te worden gewijzigd. De toelichting van het PIP wordt aangevuld met een addendum met de inhoud van het herstelbesluit (zie bijlage 1).

2. Het plandeel in het verlengde van de voorste en achterste perceelsgrenzen van de gronden van [**Ammerlaan**] met de bestemming "Wonen" aan de Molenvaart 539 te Breezand, en;

   Het plandeel ter plaatse van de gronden voor het agrarisch bedrijf van [**Ammerlaan**] aan de Molenvaart 541 te Breezand.

   Het tracé is voorzien nabij het bedrijf van [Ammerlaan] en nabij een woonbestemming. De Raad van State heeft in rechtsoverweging 62 van de uitspraak vastgesteld dat ter plaatse van het voorziene tracé aan de Molenvaart 541, [Ammerlaan] damwanden en een waterbassin heeft waarin tulpenbollen worden gewassen. Nu het tracé onbedoeld deze damwanden en het waterbassin doorkruist is dit plandeel niet met de vereiste zorgvuldigheid voorbereid.
   Daarnaast heeft de Raad van State geoordeeld dat de kabelverbinding ter plaatse van de Molenvaart 539 mogelijk binnen 15 meter van een woonbestemming is voorzien, zodat niet is uitgesloten dat de voorziene woning ter plaatse binnen de 0,4 microTesla-zone zou komen te liggen. Ook hiervoor geldt dat naar het oordeel van de Raad van State dit plandeel onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en dit nader onderzocht en gemotiveerd moet worden.

   Door Provinciale Staten is nader bekeken en onderzocht in hoeverre gelet op voortzetting van het gebruik van het perceel voor de bedrijfsvoering van [Ammerlaan] en een duurzame instandhouding van de kabels de damwanden en het waterbassin niet worden geraakt. Daarnaast is bekeken of realisatie van een woning binnen de huidige planologische woonbestemming mogelijk is en blijft.

   Het kabeltracé wordt ter hoogte van de damwanden en het waterbassin op tenminste 10 meter onder maaiveld gerealiseerd. De damwanden reiken niet dieper dan 4 meter. Hiermee is verzekerd dat geen sprake is van beïnvloeding van de kabelverbinding en het gebruik van het land.

   Wat betreft de mogelijkheid om een woning binnen de woonbestemming te kunnen realiseren, concluderen Provinciale Staten dat gelet op de ligging van de kabel op meer dan 10 meter diepte geen sprake is van een magneetveldzone. De magneetveldzone is bij een ligging van de kabel op meer dan 10 meter onder maaiveld 0 meter rondom de kabel.[5] Het vastgelegde woonblok aan de Molenvaart 539 is daarmee ook niet gelegen binnen een magneetveldzone.

   De door [Ammerlaan] ter zitting bij de Raad van State aangevoerde locatie van het bouwblok betreft een door hem gewenst bouwblok, waarvoor (nog) geen planologische toestemming is verleend. In de tracering is hiermee dan ook geen rekening gehouden.

[5] Zie rapportage Technische onderbouwing uitspraak Raad van State Beroep Mul en Marcelis, d.d. 15 mei 2017, doc.nr. PNH201702

Echter; mocht de gemeente besluiten alsnog planologisch toestemming te verlenen voor oprichting van een woning op een alternatieve locatie, dan is ook dat mogelijk.

De verbeelding, regels en toelichting van het PIP worden als volgt gewijzigd:

- in de verbeelding wordt ter hoogte van het perceel de aanduiding 'diepte kabelverbinding' opgenomen;
- in de regels wordt in artikel 4.1 'Leiding-Hoogspanning', Bestemmingsomschrijving Lid e toegevoegd: 'ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding' ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld';
- de toelichting van het PIP wordt aangevuld met een addendum met de inhoud van het herstelbesluit (zie bijlage 1).

3. Het plandeel ter plaatse van de gronden voor het composteerbedrijf van [**Muntjewerf**] aan de Molenvaart 543 te Breezand.

Dit betreft het bedrijf van [Muntjewerf]. In het op 4 april 2016 vastgestelde PIP was het tracé voorzien ter plaatse van een perceel waarop planologisch reeds een uitbreiding van de vloeistofdichte vloer van [Muntjewerf] was toegestaan. De Raad van State heeft in rechtsoverweging 62.3 van de uitspraak geoordeeld dat is gebleken dat het tracé ten koste gaat van deze uitbreidingsmogelijkheid. Dit is bij de voorbereiding van het PIP niet onderkend en het besluit is dan ook op dit punt onzorgvuldig voorbereid aldus de Raad van State.

Naar aanleiding van de uitspraak van de RvS hebben Provinciale Staten nader onderzoek laten uitvoeren. Hieruit is gebleken dat het terrein van [Muntjewerf] grenst aan het perceel van het onderstation Anna Paulowna (OS APL). Om aan te sluiten op de bestaande hoogspanningsinstallatie (HS-installatie) ter plaatse van dit onderstation, is op het terrein van het onderstation zelf onvoldoende ruimte beschikbaar. Dit komt omdat de HS-installatie zeer dicht tegen de erfgrens is aangebouwd en wordt uitgebreid, waarvoor nog fundatiewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd.

Bekeken en onderzocht is of de kabel elders kan worden gerealiseerd. Bij toepassing van alle traceringsprincipes zoals beschreven in het PIP is gebleken dat dit niet mogelijk is.
Voornaamste reden is dat de kabel alleen via deze zijde aan kan landen op het station.

Tijdens de gesprekken van de rentmeester met rechthebbende om te komen tot een zakelijk rechtovereenkomst is gebleken dat ter plaatse van het perceel waar de kabel komt te liggen een vloeistofdichte vloer is voorzien t.b.v. zijn bedrijfsvoering. Gelet op het beleid van TenneT is het in deze situatie niet toegestaan de kabel middels open ontgraving te realiseren. Een kabel kan dus alleen worden gerealiseerd indien deze middels een gestuurde boring of in een mantelbuis wordt aangelegd. Echter, probleem is dat dat hier niet mogelijk is. Uit nadere technisch studie t.b.v. realisatie is gebleken dat een zogenaamde herstelbocht moet worden aangelegd om het station te bereiken. Als gevolg van het feit dat deze bocht moet worden gerealiseerd, kan de kabel niet middels een boring worden aangelegd i.v.m. de overschrijding van de maximale trekkrachten.

Het is dus technisch onmogelijk middels een gestuurde boring onder dit perceel het station te bereiken.

Het traject van minnelijke verwerving is nog niet afgerond, partijen zijn nog met elkaar in gesprek, er is zicht op overeenstemming. Indien partijen niet tot overeenstemming komen wordt, gelet op het algemeen belang dat is gemoeid met de realisatie van de kabelverbinding, overgegaan tot onteigening op basis van het PIP. De kans daartoe achten Provinciale Staten gelet op de voortgang van het minnelijk overleg zeer gering.

De verbeelding en regels van het PIP hoeven niet te worden gewijzigd. De toelichting van het PIP wordt aangevuld met een addendum met de inhoud van het herstelbesluit (zie bijlage 1).

C. Aanlegvergunningstelsel

De algemene regels voor gebruiksbeperkingen in het agrarisch gebruik uit het PIP moeten gelet op de uitspraak van de Raad van State worden aangepast. De Raad van State heeft een voorlopige voorziening getroffen zodat het aanlegvergunningstelsel met de benodigde wijzigingen van kracht blijft, totdat het herstelbesluit in werking is getreden. Voorgesteld wordt de regels uit het PIP aan te passen door aansluiting te zoeken bij de bewoordingen van de voorlopige voorziening van de Raad van State.

De verbeelding van het PIP wordt niet gewijzigd. De regels van het PIP worden als volgt aangepast (de vetgedrukte passages toevoegen aan de planregels):

- 4.4.1 Vergunningplicht

Het is verboden op of in de in lid 4.1 onder a en b bedoelde gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a) het aanbrengen van beplantingen en bomen;

b) het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;

c) het indrijven van voorwerpen in de bodem;

d) het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe in ieder geval worden gerekend afgraven, ontginnen, drainage en ophogen;

e) het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

f) het permanent opslaan van goederen.

Dit verbod geldt voor de onder a), c) en d) genoemde werken en werkzaamheden enkel voor zover de diepte van bovengenoemde werken en werkzaamheden meer bedraagt dan 0,80 m beneden maaiveld.

4.4.2 Uitzonderingen

[Het verbod als bedoeld in artikel 4.4.1 is enkel van toepassing op de strook grond waar ten behoeve van TenneT een zakelijk recht dan wel een gedoogplicht kan worden gevestigd, met dien verstande dat na de vestiging daarvan, het aanlegvergunningstelsel uitsluitend betrekking heeft op de strook grond waar het zakelijk recht dan wel de gedoogplicht is gevestigd.]

Het verbod als bedoeld in lid 4.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden die:

a) verband houden met de aanleg van de betreffende hoogspanningsverbinding;

b) reeds in uitvoering zijn of vergund zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het inpassingsplan;

c) het normale onderhoud van de hoogspanningsverbinding en belemmeringenstrook of van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;

d) het aanleggen van drainage tot een diepte van 1,00 m beneden maaiveld betreffen.

De toelichting van het PIP wordt aangevuld met een addendum met de inhoud van het herstelbesluit (zie bijlage 1) en de volgende tekstpassages (de vetgedrukte passages toevoegen aan de toelichting):

- Paragraaf 2.2.2, p. 17

Zowel op de hoogspanningsverbinding als binnen de beschermingszone zijn geen bouw- en graafwerkzaamheden toegestaan (uitgezonderd onderhoudswerkzaamheden aan de hoogspanningsverbinding) die van invloed kunnen zijn op de ongestoorde ligging van de

hoogspanningsverbinding. Daardoor zijn dus bijvoorbeeld ook geen diepwortelende bomen en planten **toegestaan met een diepte van meer dan 0,80 meter beneden maaiveld**.

- Paragraaf 6.5, p. 146

Voor bepaalde werken en werkzaamheden is een vergunningenstelsel opgenomen. **[Dit vergunningstelsel is enkel van toepassing op de strook grond waar ten behoeve van TenneT een zakelijk recht dan wel een gedoogplicht kan worden gevestigd, met dien verstande dat na de vestiging daarvan, het aanlegvergunningstelsel uitsluitend betrekking heeft op de strook grond waar het zakelijk recht dan wel de gedoogplicht is gevestigd.]**

In de regels is opgenomen dat een vergunning voor werken en werkzaamheden kan worden verleend indien de belangen van de leiding niet onevenredig worden geschaad. Daarmee wordt gedoeld op ontwikkelingen in de nabijheid van de hoogspanningsverbinding die van invloed kunnen zijn op de ongestoorde ligging, maar die niet perse noodzakelijkerwijs op die locatie moeten worden gerealiseerd.

3. Proces en procedure

Uit vaste jurisprudentie van de Raad van State volgt dat een herstelbesluit niet eerst met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht in ontwerp ter inzage hoeft te worden gelegd, indien gelet op de aard van de wijzigingen geen sprake is van een wezenlijk ander besluit. Nu nader onderzoek naar de situaties ter plaatse heeft uitgewezen dat de vernietigde plandelen:

- niet tot gevolg heeft dat de grenzen van het PIP worden gewijzigd;
- de verbeelding zodanig wordt aangepast dat de belangen van betrokkenen ten aanzien van voortzetting van het gebruik en acceptabel woon- en leefklimaat zijn gewaarborgd;
- de regels en de toelichting zodanig worden aangepast dat de belangen van betrokkenen ten aanzien van voortzetting van het gebruik en acceptabel woon- en leefklimaat zijn gewaarborgd;
- de regels in lijn met de voorlopige voorziening van de Raad van State zijn aangepast;

is er geen sprake van een wezenlijk anders besluit. Dit herstelbesluit kan om die reden als definitief besluit worden genomen en ten behoeve van de mogelijkheid van beroep ter inzage worden gelegd.

Belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend tegen het ontwerp PIP en het niet eens zijn met dit herstelbesluit, kunnen beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit herstelbesluit treedt in werking na afloop van de beroepstermijn, tenzij binnen de beroepstermijn een voorlopige voorziening wordt aangevraagd. In dat laatste geval, treedt dit herstelbesluit niet eerder in werking dan nadat op de voorlopige voorziening is beslist.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande besluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 52

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2017;

gelet op de uitspraak van 1 februari 2017 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (201603535/1/R2),

gelet op de vaste jurisprudentie van de Raad van State volgt dat een herstelbesluit niet eerst met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht in ontwerp ter inzage hoeft te worden gelegd, indien gelet op de aard van de wijzigingen geen sprake is van een wezenlijk ander besluit. Nu nader onderzoek naar de situaties ter plaatse heeft uitgewezen dat de vernietigde plandelen:

- niet tot gevolg heeft dat de grenzen van het PIP worden gewijzigd;
- de verbeelding zodanig wordt aangepast dat de belangen van betrokkenen ten aanzien van voortzetting van het gebruik en acceptabel woon- en leefklimaat zijn gewaarborgd;
- de regels en toelichting zodanig worden aangepast dat de belangen van betrokkenen ten aanzien van voortzetting van het gebruik en acceptabel woon- en leefklimaat zijn gewaarborgd;
- de regels in lijn met de voorlopige voorziening van de Raad van State zijn aangepast;

er is geen sprake van een wezenlijk anders besluit. Dit herstelbesluit kan om die reden als definitief besluit worden genomen en ten behoeve van de mogelijkheid van beroep ter inzage worden gelegd;

gelet op dat het voorliggende project Netuitbreiding Kop van Noord-Holland, valt onder bijlage 1 van de Crisis- en Herstelwet, zodat de afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en Herstelwet van toepassing is. Voor de beroepsprocedure betekent dit onder andere dat het voor appellanten niet mogelijk is een pro-forma beroepschrift in te dienen. Appellanten zijn gehouden om binnen de beroepstermijn, de gronden van hun beroep in te dienen;

besluiten:

naar aanleiding van de uitspraak van 1 februari 2017 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (201603535/1/R2), het provinciaal inpassingsplan Netuitbreiding Kop van Noord-Holland zoals vastgesteld op 4 april 2016 als volgt te herstellen:

1. Het vernietigde plandeel bij de Rustenburgerweg 120 in Heerhugowaard opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel is vastgesteld op 4 april 2016 met in achtneming van de volgende wijzigingen:

    - Verbeelding:

        - ter hoogte van het perceel [Mul en Marcelis], Rustenburgerweg 120 Heerhugowaard, wordt een aanduiding 'diepte kabelverbinding' opgenomen' (bijlage 2):

    - Regels:

        - aan artikel 4.1 'Leiding-Hoogspanning', Bestemmingsomschrijving Lid e wordt toegevoegd: 'ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding' ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld';

        - aan artikel 4.4.1 wordt een voorwaardelijke verplichting toegevoegd: 'Het is niet toegestaan de leiding in gebruik te nemen of te hebben als bedoeld in lid 4.1 onder a indien niet is voorzien in een aanleg van de kabelverbinding op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld ter plaatse van de aanduiding 'diepte kabelverbinding'. "

    - Toelichting:

        - Aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.

2. Het vernietigde plandeel bij de Veenhuizerweg 3 en 3a in Heerhugowaard opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel is vastgesteld op 4 april 2016 met in achtneming van de volgende wijzigingen:

    - Verbeelding:

        - Ter hoogte van het perceel [Duijn], Veenhuizerweg 3 en 3a Heerhugowaard het tracé van de kabelverbinding binnen de grenzen van het PIP zoals vastgesteld op 4 april 2016 te wijzigen. E.e.a. conform in bijlage 2 opgenomen verbeelding;

3. Het vernietigde plandeel oostelijk van de Molenweg te Slootdorp (nabij de Slootvaart) opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel op 4 april 2016 is vastgesteld en daarbij de toelichting op de volgende wijze aan te vullen:

    - Toelichting: aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.

4. Het vernietigde plandeel bij de Molenvaart 539 en 541 te Breezand opnieuw vast te stellen op de wijze zoals dit plandeel is vastgesteld op 4 april 2016 met in achtneming van de volgende wijzigingen:

    - Verbeelding:

        - ter hoogte van het perceel [Ammerlaan], Molenvaart 539 en 541 te Breezand, wordt een aanduiding ‘diepte kabelverbinding’ opgenomen’ (bijlage 2);

    - Regels:

        - aan artikel 4.1 ‘Leiding-Hoogspanning’, Bestemmingsomschrijving Lid e wordt toegevoegd: ‘ter plaatse van de aanduiding ‘diepte kabelverbinding’ ligt de kabel op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld’;

        - aan artikel 4.4.1 wordt een voorwaardelijke verplichting toegevoegd: ‘Het is niet toegestaan de leiding in gebruik te nemen of te hebben als bedoeld in lid 4.1 onder a indien niet is voorzien in een aanleg van de kabelverbinding op een diepte van ten minste 10 meter onder maaiveld ter plaatse van de aanduiding ‘diepte kabelverbinding’. “

    - Toelichting:

        - aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.

5. Het vernietigde plandeel bij de Molenaart 543 te Breezand opnieuw vast te stellenop de wijze zoals dit plandeel op 4 april 2016 is vastgesteld en daarbij de toelichting op de volgende wijze aan te vullen:

    - Toelichting: aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.

6. De vernietigde planregels artikel 4, vierde lid aanhef en onder a, c en d gewijzigd vast te stellen ten opzicht van de vaststelling van dit plandeel op 4 april 2016 en wel op de volgende wijze:

- Regels (de vetgedrukte passages worden toegevoegd aan de regels):
  - 4.4.1 Vergunningplicht

    Het is verboden op of in de in lid 4.1 onder a en b bedoelde gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

    g) het aanbrengen van beplantingen en bomen;

    h) het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;

    i) het indrijven van voorwerpen in de bodem;

    j) het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe in ieder geval worden gerekend afgraven, ontginnen, drainage en ophogen;

    k) het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

    l) het permanent opslaan van goederen.

    Dit verbod geldt voor de onder a), c) en d) genoemde werken en werkzaamheden enkel voor zover de diepte van bovengenoemde werken en werkzaamheden meer bedraagt dan 0,80 m beneden maaiveld.

  - 4.4.2 Uitzonderingen

    [Het verbod als bedoeld in artikel 4.4.1 is enkel van toepassing op de strook grond waar ten behoeve van TenneT een zakelijk recht dan wel een gedoogplicht kan worden gevestigd, met dien verstande dat na de vestiging daarvan, het aanlegvergunningstelsel uitsluitend betrekking heeft op de strook grond waar het zakelijk recht dan wel de gedoogplicht is gevestigd.]

    Het verbod als bedoeld in lid 4.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden die:

    e) verband houden met de aanleg van de betreffende hoogspanningsverbinding;

    f) reeds in uitvoering zijn of vergund zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het inpassingsplan;

    g) het normale onderhoud van de hoogspanningsverbinding en belemmeringenstrook of van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;

h) het aanleggen van drainage tot een diepte van 1,00 m beneden maaiveld betreffen.

- Toelichting:
  - aanvullen conform het addendum zoals opgenomen in bijlage 1 bij deze voordracht.

7. Daarbij te vermelden dat op dit besluit de Crisis- en herstelwet van toepassing is;

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**10-07-2017**
Commissie	Ruimte Wonen & Water
Datum commissievergadering	**19-06-2017**

Onderwerp: **Voordracht Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland**

Uw contactpersoon
K. Mellema
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3924
mellemak@noord-holland.nl

De commissie adviseert de Voordracht Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 10 juli 2017.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie RWW: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie RWW van 19 juni 2017.

6a. Voordracht Tweede herstelbesluit PIP Netuitbreiding Kop van Noord-Holland
De **voorzitter** licht toe dat de commissie wordt gevraagd om advies uit te brengen aan PS van 10 juli 2017 over de voordracht naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State.

INSPREKER
De heer **Pelgrum** spreekt in namens de grondeigenaren van de Molenweg, Middenmeer. Hij zegt dat GS PS vragen om nader gemotiveerd het tracé van 150 kV kabelverbinding Middenmeer te Anna Paulowna aan de oostzijde van de Molenweg vast te stellen. Het Tweede herstelbesluit kent vier motieven. Het eerste is dat in tegenstelling tot de 20 kV kabels van het windpark bij de 150 kV kabels rekening moet worden gehouden met bufferzones uit het handboek Risicozonering. Dat men dit doet, is zwaar overtrokken. Het handboek is het uitgangspunt voor TenneT. Het is ook niet van toepassing verklaard voor de windturbines van het Windpark Westeinde Breezand, die nota bene boven transportleidingen met aardgas draaien en waarvan het RIVM heeft vastgesteld dat er geen sprake van een onacceptabel risico is. De inspreker vraagt zich af waarom GS in dit geval het RIVM niet naar de risico's heeft gevraagd. Door vast te houden aan het handboek wordt de kabel een belemmering voor 3.500 ha.
Het tweede argument is dat het zeer onzeker is dat een combinatie van werkzaamheden praktisch mogelijk is. De initiatiefnemer van een windpark kan te allen tijde zelf beslissen over datum en wijze van aanleg van het windturbinepark. Anders dan voor TenneT bestaat er geen wettelijke verplichting noch een einddatum voor realisatie. TenneT heeft alleen de wettelijke plicht om de door de turbines geproduceerde stroom af te nemen. De wijze van uitvoering is geheel aan TenneT zelf. Op het moment dat de turbines aan het net van TenneT kunnen leveren, is dit afhankelijk van de 20 kV van Liander. Liander heeft echter geen aannemer kunnen vinden die het werk binnen de gestelde tijd kan maken. Door bij de aanleg van de 150 kV kabel gelijktijdig mantelbuizen aan te brengen voor de 20 kV wordt niet alleen een combinatie-uitvoering mogelijk, maar worden ook kosten bespaard en wordt hinder voorkomen. De inspreker zegt dat TenneT dit gewoonweg niet wil.
Het derde en vierde argument zijn dat de woningen minimaal 750 meter van de kabel liggen. De inspreker meent dat wordt vergeten dat aan de oostzijde van de Molenweg binnen de 245 meter-zone minimaal zeven bedrijven en ook nog een gedeelte van Slootdorp liggen.
Het vijfde argument is dat bij de aanleg buiten de bufferzone aan de westzijde een kwart van de percelen van de grondeigenaren daar alleen via omrijden bereikbaar is. De inspreker zegt dat dit geenszins het geval is. TenneT voert werkzaamheden altijd uit middels een gestuurde boring. De percelen zijn dus in de praktijk altijd bereikbaar. In het herstelbesluit wordt als extra argument de hoge omrijdkosten aangevoerd. Ook de

motivatie dat meer oppervlakte aan de westzijde dan aan de oostzijde nodig is voor de bronnering, is volgens de inspreker complete onzin.
De opmerking dat kabels het minst belemmerend zijn aan de randen van een perceel, vindt de inspreker gevaarlijk, zeker als die door LTO ondersteund wordt. De ligging van de drainage is een zeer belangrijke factor. Dit is geen algemene stelregel, maar één die veel mitsen en maren kent.
De inspreker merkt op dat TenneT de hoogst mogelijke leveringszekerheid ter wereld biedt, van 99,9999%, waar men met recht trots op is. Hij vraagt zich echter af hoever TenneT wil gaan in het opleggen van beperkingen aan de grondeigenaren. Het grootste risico voor levering ligt niet bij de boeren maar bij de corrosie in de stations.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt wat precies de rol van de inspreker is en wat hij van PS of de gedeputeerde verwacht.

De heer **Pelgrum** wil dat PS correct en objectief worden voorgelicht over de voors en tegens van de ligging van de oostzijde en westzijde van het perceel. Zoals de informatie nu is aangeboden, gebeurt dat niet. De inspreker vertegenwoordigt als adviseur vijf grondeigenaren aan de oostzijde van de Molenweg.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) constateert dat de inspreker met een zekere autoriteit en deskundigheid spreekt en vraagt waar diens deskundigheid uit voortkomt.

De heer **Pelgrum** zegt dat hij vanaf 1979 werkzaam is geweest in de elektriciteitswereld als rentmeester voor diverse bedrijven zoals NUON. In 2006 is hij werkzaam geworden voor de andere zijde omdat hij het niet eens was met de werkwijze van TenneT m.b.t. het verhogen de voorzorgsafstanden en de afhandeling van de schade die ontstond doordat er binnen bepaalde afstanden van de kabels geen woningbouw meer mogelijk was. TenneT beschouwde dat als een maatschappelijk risico dat niet voor uitbetaling in aanmerking kwam. Sindsdien adviseert de inspreker de grondeigenaren.

De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of de inspreker ook de grondeigenaren aan de westzijde vertegenwoordigt.

De heer **Pelgrum** zegt dat hij uitsluitend de vijf grondeigenaren aan de oostzijde vertegenwoordigt. Hij vermoedt dat de eigenaren aan de westzijde niet op de hoogte zijn van de discussie.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of de gedeputeerde kan ingaan op de opmerkingen van de inspreker, aangezien als die waar is de beantwoording van GS niet klopt.

De **voorzitter** vraagt of dit een vraag aan de inspreker is of een opmerking richting de gedeputeerde.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) zegt dat het beiden betreft.

De heer **Klein** (CU-SGP) vraagt of als de grondeigenaren aan de westzijde wel op de hoogte zouden zijn, wat dat zou betekenen voor het pleidooi van de inspreker en of de argumenten ook andersom gelden.

De heer **Pelgrum** zegt dat het argument daar minder geldt, omdat men daar een aftakking van de 20 kV kabel nodig heeft voor de stroom die door de turbines geproduceerd worden. Er zouden nu nog zes kabels aangelegd kunnen worden door TenneT en daar zitten enorme voordelen aan. De vraag is of het handboek dat geen wettelijke status heeft wordt gehanteerd of niet.

COMMISSIE
De voorzitter licht toe dat het herstelbesluit genomen moet worden vanwege de uitspraak van de Raad van State eerder dit jaar. PS hebben op 10 april 2017 het Eerste herstelbesluit over het cruciale deel van het PIP genomen en nu volgt het herstelbesluit voor de overige zeven percelen en de algemene regeling voor vergunning ten behoeve van de agrarische werkzaamheden op het tracé.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) wil zorgvuldig met het Tweede herstelbesluit omgaan. Hij moet bekennen dat hetgeen door de inspreker naar voren is gebracht te denken geeft over de overwegingen. Hij vraagt of het mogelijk is dat de gedeputeerde hierop reageert. Het is goed om er nadere duiding aan te geven zodat de commissie een goed advies aan GS kan geven.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) is akkoord met het Tweede herstelbesluit.

De heer **Ludriks** (PVV) memoreert dat de PVV altijd tegen het PIP netuitbreiding heeft gestemd omdat zij het faciliteren van de uitbreiding van windparken niet ondersteunt en zegt dit nu ook te zullen doen.

De heer **Kramer** (VVD) vindt het een hamerstuk.

Mevrouw **Kocken** (GroenLinks) sluit zich aan bij de woorden van de heer Bouberg Wilson. Zij krijgt graag een toelichting van de gedeputeerde op de vraag waarom de provincie het handboek als uitgangspunt neemt.

Mevrouw **De Groot** (SP) zag aanvankelijk niet veel reden om nader op het onderwerp in te gaan, maar is nu benieuwd naar de reactie op de inspreker. Zij vraagt of de mensen die zich gedupeerd voelen een civiele procedure tegen de provincie kunnen beginnen.

De heer **Voskuil** (PvdA) vindt dat de uitspraak van de Raad van State zorgvuldig is verwerkt. In tegenstelling tot de PVV is de PvdA een erg groot voorstander van het faciliteren van duurzame energiebronnen en het transporteren daarvan. Natuurlijk moet er zorgvuldig worden omgegaan met de belangen van de bewoners, maar uit de uitwerking blijkt dat de nadelen beperkt zijn en niet opwegen tegen de grote voordelen en het algemeen belang. Hij sluit zich aan bij de mening van de VVD dat het een hamerstuk betreft.

Mevrouw **Strens** (D66) sluit zich aan bij de woorden van de heren Voskuil en Kramer.

De heer **Ceder** (CU-SGP) zag aanvankelijk geen bezwaren. Nu hij de wat technische bijdrage van de inspreker heeft gehoord, wil hij graag de reactie van de gedeputeerde afwachten.

De heer **Van der Hoek** (ged.) vraagt om een schorsing zodat hij zijn reactie goed kan voorbereiden.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De heer **Van der Hoek** (ged.) benadrukt dat het besluit dat voorligt niet nieuw is en al eerder door PS is genomen. De Raad van State heeft alleen op een aantal punten om een nadere motivering gevraagd.
De gedeputeerde vindt het jammer dat de PVV-fractie het genoemde standpunt inneemt. Zij mag tegen zijn, maar verzaakt in dezen haar taak als Statenfractie omdat zij het PIP beoordeelt op basis van een politieke afweging, terwijl het gaat om het beoordelen van het proces en de gang van zaken.
De gedeputeerde gaat nader in op de inspreker die een opmerking maakt over het handboek. De Raad van State is van oordeel dat in deze casus het handboek terecht wordt gebruikt. In de casus van Breezand is het handboek wel degelijk ook gebruikt. De discussie ging daarbij niet over het handboek, maar over de high impact zone en de gasleiding.
De gedeputeerde zegt over het punt van de doorsnijding en de eventuele perceelschade dat de redenering niet klopt. Er wordt niet altijd gestuurd geboord, zoals de inspreker beweert. Het gaat in dit geval om een open ontgraving. De kabels worden op de minst belemmerende wijze aangelegd met de minste schade. Daar waar er wel schade optreedt, wordt die door TenneT vergoed. Dit standpunt is door de Raad van State overgenomen.
De gedeputeerde benadrukt dat niet GS maar de marktpartijen over de aanleg gaan. Het PIP ziet toe op de inpassing. Wat de ingebrachte punten betreft zien GS geen relevante zaken waardoor het standpunt of de onderbouwing zou moeten veranderen.

TWEEDE TERMIJN
Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of degenen die zich door de aanleg gedupeerd voeren de mogelijkheid hebben om een civiele procedure tegen de provincie te beginnen.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) heeft de gedeputeerde beluisterd en begrepen dat de Raad van State van oordeel is dat het handboek terecht is gebruikt. Hij concludeert dat hij akkoord gaat met het voorgenomen PIP.

Mevrouw **De Meij** (ONH) zegt dat 50PLUS zich zal beraden. Zij vindt de toelichting van de gedeputeerde niet overtuigend.

Mevrouw **Kocken** (GroenLinks) meende te horen dat de gedeputeerde vindt dat omdat het besluit al eerder is vasgesteld, de commissie er geen probleem meer in hoeft te zien. Zij ziet het zelf zo dat de Raad van State vindt dat op onderdelen nadere motivatie nodig is. Zij heeft daarover vragen, onder andere waarom het handboek als uitgangspunt wordt genomen.

De heer **Van der Hoek** (ged.) zegt dat het een burger altijd vrij staat om een civielrechtelijk traject te starten. Het antwoord op de vraag waarom het handboek is gebruikt, heeft de gedeputeerde nu niet paraat. Het lijkt op een technische vraag en hij laat het bij de beantwoording die voorligt. Op basis daarvan denkt hij dat GS de punten waarnaar de Raad van State heeft gevraagd, voldoende hebben gemotiveerd.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht doorgaat naar PS als bespreekstuk.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 24 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr M.J. Berkhout
BU/DB

Telefoonnummer +31235145025
berkhoutm@noord-holland.nl

Verzenddatum

24 MEI 2017

Kenmerk
892532/950525

Uw kenmerk

Betreft: Advies aangepaste versie Initiatiefvoorstel "Echt Groene Stroom voor provincie Noord-Holland" van ChristenUnie-SGP

Geachte leden,

Op 11 april 2017 hebben wij, via de Statengriffie, van de fractie ChristenUnie-SGP een aangepaste versie ontvangen van het initiatiefvoorstel "Echte Groene Stroom voor de provincie Noord-Holland". In deze brief adviseren wij uw Staten ten aanzien van dit aangepaste initiatiefvoorstel.

In het aangepaste initiatiefvoorstel geeft de ChristenUnie -SGP aan dat een aantal recente ontwikkelingen invloed heeft op het oorspronkelijke initiatiefvoorstel, waardoor dit op een aantal onderdelen is ingehaald door de tijd. Daarnaast geeft de ChristenUnie-SGP aan, naar aanleiding van onze reactie van 2 maart 2017, niet alleen een onderzoek te willen, maar stelt zij tevens voor tot een concreet plan te komen waarin de resultaten van het onderzoek worden gebruikt.

Advies Gedeputeerde Staten

Concluderend adviseren wij ook positief op dit aangepaste initiatiefvoorstel. Zoals aangegeven in onze reactie op het oorspronkelijke initiatiefvoorstel delen wij de ambitie om met het provinciaal inkoopbeleid daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan de toename van het aandeel opgewekte hernieuwbare energie in Nederland.

Hieronder geven wij per voorgesteld besluit uit het aangepaste initiatiefvoorstel een nadere toelichting.

1. te onderzoeken hoe de provincie via haar stroominkoop en andere manieren kan bijdragen aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland;

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

In de komende periode zullen wij onderzoeken of er naast het samenwerken met de leverancier, andere manieren voor de provincie Noord-Holland mogelijk zijn om de verduurzaming van het Nederlandse energielandschap te stimuleren. Alternatieven kunnen bijvoorbeeld zijn het uitbreiden van eigen opwekcapaciteit en het sluiten van Power Purchase Agreements (PPA) rechtstreeks met initiatiefnemers van nieuwe duurzame energieprojecten.

Tevens zullen wij onderzoeken of het vormen van een collectief, bijvoorbeeld met de andere provincies, kan bijdragen aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland.

2. een plan te maken waarin de resultaten van dit onderzoek worden gebruikt om additioneel duurzaam productievermogen te realiseren ter grootte van minimaal het elektriciteitsverbruik van de provincie Noord-Holland, met daarbij opgenomen een einddatum en duidelijk omschreven mijlpalen.

Op basis van de resultaten uit het onderzoek zal een inkoopstrategie worden gemaakt met als doel om concreet invulling te geven aan een innovatieve en duurzame inkoop voor elektriciteit. Een innovatieve aanbesteding zal een andere inhoud krijgen, waarbij diverse onderwerpen moeten worden uitgewerkt. De inkoopstrategie zal daarbij worden opgedeeld in verschillende onderdelen, waaronder:

- (mogelijke) Vorming van een collectief;
- Analyseren van het eigen energieverbruik (verbruiksobjecten en verbruiksprofielen);
- Inventarisatie van (nieuwe) duurzame energieprojecten;
- Marktconsultatie met projectontwikkelaars en energieleveranciers;
- Onderzoeken van de Nederlandse aanbestedingswetgeving, onder andere inzake het innovatiepartnerschap en de European Energy Directive;
- Uitwerken van nieuwe energieleveringscontracten (PPA's) en inpassen in bestaande contracten;
- Inpassen van additioneel duurzame productie in leveringscontract;
- Planning voor de nieuwe (EU) aanbesteding.

Het huidige leveringscontract, dat wij via het collectief met de Rijksoverheid hebben afgesloten, loopt af op 31 december 2019. Dit betekent dat de nieuwe aanbesteding moet resulteren in een nieuw leveringscontract dat ingaat op 1 januari 2020.

Conclusie

Zoals aangegeven in onze reactie van 2 maart 2017 delen wij de ambitie zoals verwoord in het initiatiefvoorstel "Echt groene stroom voor de provincie Noord-Holland" om een bijdrage te leveren aan de vergroting van het aandeel hernieuwbare energie in Nederland. Zowel in het inkoopbeleid als bij de praktische uitvoering hiervan streven wij deze ambitie reeds na. Wij zullen u op de hoogte houden van de resultaten

van het onderzoek en u informeren over de uitwerking van de inkoopstrategie.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

1 bijlage(n)

- Aangepaste versie initiatiefvoorstel "Echt Groene Stroom voor de provincie Noord-Holland" van ChristenUnie -SGP

ChristenUnie SGP

Aangepaste versie

04-04-2017

Sinds de indiening van het initiatiefvoorstel “Echte Groene Stroom voor de provincie Noord-Holland” zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op het initiatiefvoorstel. Het belangrijkste is dat de Rijksoverheid op 25 november 2016 een nieuwe aanbesteding is gestart voor de levering van energie, waar de provincie Noord-Holland deelnemer aan is. De voorwaarden in deze aanbesteding stellen dat alle ingekochte stroom moet worden geleverd met Garanties van Oorsprong van wind- of zonne-energie, waarbij een deel van de groene stroom uit Europese landen mag komen, en ongeveer 30 procent uit Nederland moet komen.[1] Op 10 februari jl. heeft het Rijk de voorlopige gunning aan Eneco, Engie, Greenchoice en Nuon bekend gemaakt. Daarmee is een vergroening van de stroominkoop deels gerealiseerd en zijn de oorspronkelijke voorstellen om het lopende energiecontract te vergroenen achterhaald.

Het college van GS geeft in haar advisering over het initiatiefvoorstel aan de ambitie te delen om een bijdrage te leveren aan de vergroting van het aandeel hernieuwbare energie in Nederland. Ook kondigt zij aan een onderzoek te willen starten naar de mogelijkheden van de provincie Noord-Holland om verduurzaming van het Nederlandse energielandschap te stimuleren. Daarmee zijn echter nog geen concrete doelen rondom de realisatie van de ambitie gesteld.

De Rijksoverheid heeft als doel gesteld om “op de lange termijn” alleen elektriciteit kopen die in Nederland zelf duurzaam is opgewekt, zo veel mogelijk op rijksgrond. Omdat dit de eerstkomende jaren nog niet haalbaar is, ziet zij de jaren 2018-2022 daarom als een overgangsperiode.[2]

---

[1] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/11/25/aanbesteding-voor-inkoop-groene-stroom-voor-rijksoverheid-van-start

[2] https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/nieuws/2017/02/10/vier-bedrijven-gaan-groene-stroom-voor-rijksoverheid-leveren

Het aangepaste initiatiefvoorstel zorgt er voor dat de provincie Noord-Holland niet alleen gaat onderzoeken hoe het energielandschap vergroend kan worden, maar ook een concreet plan maakt om additioneel duurzaam productievermogen te realiseren ter grootte van in ieder geval het eigen elektriciteitsverbruik van de provincie (op jaarbasis tussen de 12.000.000 en 13.000.000 kWh). Hiermee draagt de provincie bij aan de lange termijn ambitie van de Rijksoverheid en vervult zij een voorbeeldrol in het concretiseren hiervan. Zo levert het inkoopbeleid van de Provincie Noord-Holland een daadwerkelijke bijdrage aan de vergroting van het aandeel hernieuwbare energie in Nederland.

Initiatiefvoorstel

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 10 april 2017;

gelezen het initiatiefvoorstel van de ChristenUnie-SGP gedateerd 14 november 2016 en 4 april 2017;

gelezen de reactie van het College van GS gedateerd 2 maart 2017;

gelet op de wens om met het provinciaal inkoopbeleid daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan de toename van het aandeel opgewekte hernieuwbare energie in Nederland;

besluiten:

1. te onderzoeken hoe de provincie via haar stroominkoop en andere manieren kan bijdragen aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland;
2. een plan te maken waarin de resultaten van dit onderzoek worden gebruikt om additioneel duurzaam productievermogen te realiseren ter grootte van minimaal het elektriciteitsverbruik van de provincie Noord-Holland, met daarbij opgenomen een einddatum en duidelijk omschreven mijlpalen.

Oorspronkelijke versie initiatiefvoorstel

"Als bedrijven met schone energie geen winst kunnen maken dan moet de overheid zorgen dat men met olie nóg minder winst kan maken. […] Met een monomane focus op geld verdienen komen we er niet. Want dan kiezen bedrijven steeds weer voor goedkope olie. Dat is de realiteit. Totdat een regering zegt dat olie er niet meer in komt. De overheid kan dat doen, die heeft de macht namens ons."

Jan Terlouw, Trouw, 15 november 2016

Samenvatting

De provincie Noord-Holland gebruikt op jaarbasis tussen de 12.000.000 en 13.000.000 kWh aan elektriciteit. Dit komt grofweg overeen met het elektriciteitsverbruik van een kleine 4000 huishoudens. De provincie koopt deze stroom in bij Uniper / E.ON. De provincie vergroend haar energieverbruik door middel van de aanschaf van groencertificaten, zogenaamde garanties van oorsprong (GvO's). Het contract voor de inkoop van energie loopt tot 1 januari 2020.[3] Uit onderzoek is gebleken dat de stroom die de provincie inkoopt grotendeels wordt geproduceerd door kolencentrales en daarmee geen bijdrage levert aan de vergroting van het aandeel hernieuwbare energie in Nederland. Dit initiatiefvoorstel heeft als doel het inkoopbeleid voor stroom zo te wijzigen dat het daadwerkelijk een bijdrage wordt geleverd aan de vergroting van het aandeel hernieuwbare energie in Nederland.

[3] De gegevens over het stroomverbruik, de inkoop en het contract volgens opgave Provincie.

Welke stroom gebruikt de provincie?

De provincie koopt haar stroom in bij Uniper / E.ON. Ieder energiebedrijf in Nederland is verplicht via een zogenaamd “stroometiket” duidelijk te maken waar de stroom die zijn levert vandaan komt. Uniper / E.ON levert die informatie via zijn website op https://www.eon.nl/media/1139/stroometiket_over_2015_eon.pdf.

Klantgroepen

Brandstofmix	E.ON Benelux totaal	E.ON Benelux Levering B.V.	E.ON Benelux grootzakelijke klanten	E.ON Benelux consumenten en kleinzakelijke klanten	E.ON Benelux consumenten en klein zakelijke klanten 100% zon
Kolen	**29,1 %**	**28,9 %**	**31,3 %**	**0,0 %**	**0,0 %**
Aardgas	**37,6 %**	**37,4 %**	**40,4 %**	**0,0 %**	**0,0 %**
Nucleair	**4,2 %**	**4,2 %**	**4,5 %**	**0,0 %**	**0,0 %**
Overig	**13,4 %**	**13,3 %**	**14,4 %**	**0,0 %**	**0,0 %**
Hernieuwbare energiebronnen	**15,7 %**	**16,2 %**	**9,4 %**	**100,0 %**	**100,0 %**

	NL	Europa	NL	Europa	NL	Europa	NL	Europa	NL	Europa
- Wind	0,4 %	5,8 %	0,5 %	6,0 %	0,8 %	0,3 %	0,1 %	73,2 %	0,0 %	0,0 %
- Zonne-energie	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %	0,0 %
- Waterkracht	0,0 %	9,1 %	0,0 %	9,3 %	0,0 %	8,3 %	0,0 %	21,5 %	0,0 %	0,0 %
- Biomassa	0,4 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	5,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
- Overig	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totaal	**100,0 %**		**100,0 %**		**100,0 %**		**100,0 %**		**100,0 %**	

Milieuconsequenties**					
CO_2 (g/kWh)	441,1	438,8	474,0	0,0	0,0
Radioactief afval (g/kWh)	0,000126	0,000125	0,000135	0,000000	0,000000

De verwachting is dat E.ON in 2016 ongeveer dezelfde brandstofmix zal gebruiken voor de levering van grijze en duurzaam opgewekte elektriciteit als in 2015. Vanaf 1 mei 2017 is het stroometiket van 2016 beschikbaar.

Minimale afwijking in totaalpercentage kan voorkomen door afrondingsverschillen.
** Milieuconsequenties: de gevolgen voor het milieu bij de productie van elektriciteit.

Hieruit blijkt dat de groene stroom voor grootzakelijke klanten voor 88% afkomstig is uit waterkracht (8,3% van de 9,4%). Aangezien in Nederland hoegenaamd geen waterkracht wordt gebruikt om stroom op te wekken, gaat het hier om geïmporteerde GvO’s. Deze certificaten zijn grotendeels afkomstig van Noorse waterkrachtcentrales en worden *los* van de fysieke elektriciteit ingekocht. Ze worden gecombineerd met grijze stroom afkomstig van Nederlandse fossiele centrales. Het resultaat gaat volgens de wettelijke bepalingen door als groene stroom, maar is dus feitelijk grijze stroom met losse groencertificaten. De groencertificaten van waterkrachtcentrales uit Noorwegen dragen niet bij

aan de verduurzaming van de energievoorziening omdat er een overdadige voorraad certificaten beschikbaar is vanwege de van oudsher aanwezige waterkrachtcentrales in Noorwegen.[4]

Dit fenomeen is in Nederland wijd verbreid. Aangezien er een enorm voorraad aan goedkope waterkrachtcertificaten bestaat kan op er een haast onbeperkte hoeveelheid goedkope groene stroom worden gecreëerd. Dit wordt geïllustreerd door het feit dat de hoeveelheid verkochte groene stroom in 2015 bijna vier keer groter was als de hoeveelheid die in Nederland geproduceerd werd.[5]

Hoe kan de provincie daadwerkelijk bijdragen aan het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie?

De provincie kan er voor kiezen om zelf installaties aan te leggen voor de opwek van duurzame energie. Om de stroom die de provincie Noord-Holland gebruikt hernieuwbaar op te wekken kunnen bijvoorbeeld 2 moderne windmolens van 3 MW worden gebruikt of zo'n 55.000 zonnepanelen.

Een andere mogelijkheid is dat de provincie met haar stroomleverancier afspreekt dat deze voor de provincie extra hernieuwbare productievermogen gaat realiseren. De organisatie WISE beschrijft op haar website een stappenplan voor grote stroomverbruikers die met hun inkoopgedrag invloed willen uitoefenen op de verduurzaming van de energiemarkt. Een goed voorbeeld van een bedrijf dat dit in Nederland heeft gedaan is de NS. De stappen zijn:[6]

- De afnemer gaat in zee met een leverancier die minimaal een voldoende heeft gescoord in het onderzoek naar de duurzaamheid van de Nederlandse stroomleveranciers (zie de ranking op https://www.consumentenbond.nl/energie-vergelijken/groene-energieleveranciers/). Er zijn een aantal energieleveranciers die een voldoende scoren, waaronder de Noord-Hollandse leverancier HVC.
- De afnemer stelt samen met de producent een plan op voor het realiseren van additioneel duurzaam productievermogen. Dit plan bevat naast een ambitieus einddoel ook duidelijk omschreven mijlpalen zodat de voortgang kan worden gemeten.
- Gedurende de periode waarin het additionele vermogen nog niet operationeel is gebruikt de leveranciers stroom uit andere duurzame bronnen.
- De fysieke stroom wordt hierbij samen met de hieraan verbonden garanties van oorsprong (GvO's) ingekocht.

Wat gaat de provincie volgens dit initiatiefvoorstel doen?

De provincie gaat haar stroominkoop zo vormgeven dat het bijdraagt aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland. Dat betekent dat met de leverancier afspraken worden gemaakt dat extra duurzaam productievermogen wordt gerealiseerd (dus bijvoorbeeld nieuwe zonneweides of windmolens), bovenop de duurzame bronnen die de leverancier al heeft. Op deze manier zorgt de provincie voor een toename van de hoeveelheid duurzame energie die in Nederland wordt opgewekt. In de eerste instantie probeert de provincie deze afspraak te maken te maken met haar huidige leverancier. Wanneer dat niet mogelijk is, stapt de provincie over naar een energieleverancier met wie deze afspraak wel te maken is.

[4] https://www.consumentenbond.nl/energie-vergelijken/groene-stroom-5-misverstanden
[5] Informatie afkomstig van https://wisenederland.nl/groene-stroom/wat-sjoemelstroom
[6] https://wisenederland.nl/groene-stroom/overstapadvies-bedrijven

~~Initiatiefvoorstel~~

~~Provinciale Staten van Noord-Holland;~~

~~gelezen het initiatiefvoorstel van de ChristenUnie-SGP gedateerd 14-11-2016;~~

~~gelet op de wens om met het provinciaal inkoopbeleid daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan de toename van het aandeel opgewekte hernieuwbare energie in Nederland;~~

~~besluiten:~~

3. ~~de stroominkoop van de provincie zo vorm te geven dat het bijdraagt aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland;~~
4. ~~GS opdracht te geven met haar energieleverancier zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk per 1-7-2017, afspraken te maken waarin is vastgelegd dat:~~
    - ~~additioneel duurzaam productievermogen wordt gerealiseerd ter grootte van minimaal het elektriciteitsverbruik van de provincie Noord-Holland, met daarbij opgenomen een einddatum en duidelijk omschreven mijlpalen;~~
    - ~~gedurende de periode waarin het additionele vermogen nog niet operationeel is de leveranciers stroom uit andere duurzame bronnen gebruikt en de fysieke stroom hierbij samen met de hieraan verbonden garanties van oorsprong (GvO's) inkoopt;~~
5. ~~wanneer het niet mogelijk blijkt bovenstaande afspraken te maken met de huidige leverancier, GS opdracht te geven om PS voor 1-7-2017 een voorstel te doen over:~~
    - ~~het zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk per 31-12-2017, beëindigen van het contract met de bestaande leverancier;~~
    - ~~het contracteren van een leverancier die minimaal een voldoende scoort in het onderzoek naar duurzaamheid van de Nederlandse stroomleveranciers, met inachtneming van bovenstaande afspraken.~~

Ontwerpbesluit

Nr. 23

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gezien het initiatiefvoorstel "Echte Groene Stroom voor de provincie Noord-Holland van de ChristenUnie-SGP gedateerd 14 november 2016 en gewijzigd op 4 april 2017;

Gelezen de reacties van het College van GS gedateerd 28 februari 2017 en 23 mei 2017 ;

Gelet op de wens om met het provinciaal inkoopbeleid daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan de toename van het aandeel opgewekte hernieuwbare energie in Nederland;

besluiten:

1. te onderzoeken hoe de provincie via haar stroominkoop en andere manieren kan bijdragen aan de vergroting van het duurzame productievermogen in Nederland;
2. een plan te maken waarin de resultaten van dit onderzoek worden gebruikt om additioneel duurzaam productievermogen te realiseren ter grootte van minimaal het elektriciteitsverbruik van de provincie Noord-Holland, met daarbij opgenomen een einddatum en duidelijk omschreven mijlpalen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d. **10 juli 2017**
Commissie **Economie, Energie en Bestuur**
Datum commissievergadering **12 juni 2017**

Onderwerp: Initiatiefvoorstel CU/SGP Echt groene stroom, nummer 23

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

28 juni 2017

Op 18 november 2016 heeft de hr. Klein (CU-SGP) het initiatiefvoorstel ' Echte groen stroom' ingediend. Op 28 februari heeft GS hierover geadviseerd en is het voorstel met het advies van GS besproken in de commissie EEB van 20 maart 2017. Naar aanleiding van deze bespreking heeft de CU-SGP het initiatiefvoorstel aangepast en is het wederom om advies aan GS gezonden. GS hebben op 23 mei positief geadviseerd over het gewijzigde initiatiefvoorstel.
Ook de meerderheid van de commissie EEB heeft in haar vergadering van 12 juni haar steun voor het initiatiefvoorstel uitgesproken.
Zie onderstaand het uittreksel uit het conceptverslag van die vergadering.

Cie EEB 12 juni 2017:

7.b. Gewijzigd initiatiefvoorstel Echte Groene Stroom van CU/SGP en advies GS

Dhr. **Klein** (CU/SGP) heeft het voorstel aangepast en hij is blij met het positieve advies van GS.

Dhr. **Wiesehahn** (VVD) constateert dat het opwekken van energie niet aan landsgrenzen gebonden is en waarschijnlijk zal groene energie in het buitenland gemakkelijker realiseerbaar en goedkoper zijn dan in het dichtbevolkte Nederland vanwege de beperkte ruimtelijke mogelijkheden. Waarom prefereren GS groene stroom uit Nederland boven die uit het buitenland? Wat zullen de potentiele prijsverschillen zijn over een jaar of twee? Deze component dient meegenomen te worden in eventuele onderzoeken.

Mw. **Haagsma** (CDA) geeft complimenten voor de CU/SGP voor het agenderen van dit onderwerp, want dit heeft de provincie het juiste zetje gegeven.

Mw. **Van Rooij** (PvdA), mw. **Klaassen** (D66), mw. **Kocken** (GL), dhr. **Zoon** (PvdD) en dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) sluiten zich hierbij aan.

Mw. **De Meij** (50plus) sluit zich aan bij de VVD, want goedkopere energie uit het buitenland is te prefereren.

Dhr. **Klein** (CU/SGP) betreurt het dat de PVV het positieve advies niet ondersteunt. Hij streeft ernaar dat de provincie met het inkoopproces een groter aandeel duurzame energie in Nederland gaat stimuleren want Nederland staat in Europa op de op een na laatste plaats qua duurzaam opgewekte energie, zodat het doel om in 2050 vrij te zijn van fossiele energie ook bereikt zal worden. Energie door wind op zee is nu al goedkoper dan de conventionele energie, zo blijkt uit een recente aanbesteding door de Rijksoverheid. In Denemarken is intussen alweer een lagere aanbesteding geweest. Het prijsverschil tussen het buitenland en Nederland zal steeds kleiner worden.

Gedeputeerde **Van der Hoek** is bezig met de voorbereiding van de volgende aanbesteding en daarvan maken de kosten uiteraard onderdeel uit. Dit onderwerp komt terug bij de afwegingen.

Dhr. **Wiesehahn** (VVD) vraagt of het hoofddoel van GS bij de omarming van dit voorstel is om de duurzame energieproductie in Nederland te stimuleren of om duurzaam in te kopen voor de eigen organisatie, ongeacht of de energie uit Nederland of uit het buitenland komt.

Gedeputeerde **Van der Hoek** antwoordt dat ingezet wordt op het verhogen van het duurzame productievermogen in Nederland.

De **voorzitter** constateert dat het initiatiefvoorstel als bespreekstuk wordt geagendeerd voor de PS-vergadering.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 18 MEI 2017

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr K.S. Schipper
CZ/SI

Telefoonnummer +31235144084
schipperk@noord-holland.nl

Betreft: Initiatiefvoorstel "Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan"

Verzenddatum
18 MEI 2017

Kenmerk
903608/945644

Uw kenmerk
903608/939902

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) informeren wij u over onze reactie op het initiatiefvoorstel "Maatschappelijk Verantwoord Inkopen naar een hoger plan" van de fracties PvdD en CU-SGP. Het initiatiefvoorstel hebben wij op 2 januari 2017 ontvangen, waarna GS-advies hebben uitgebracht. Het initiatiefvoorstel en het GS-advies zijn besproken in de commissie EEB van 20 en 23 maart 2017.

Naar aanleiding van de bespreking in EEB en het GS-advies hebben de initiatiefnemers het initiatiefvoorstel aangepast ten behoeve van de PS-vergadering van 10 april 2017. Het Presidium heeft echter besloten om het aangepaste initiatiefvoorstel eerst voor (nieuw) advies aan GS voor te leggen en daaropvolgend wederom in PS te agenderen.

Het aangepaste initiatiefvoorstel hebben wij op 11 april ontvangen met daarin het verzoek om onze reactie uiterlijk 23 mei 2017 tegemoet te zien ten behoeve van de agendering voor de commissie EEB van 12 juni 2017.

Uw initiatiefvoorstel omvat 10 maatregelen. In vergelijking met het vorige initiatiefvoorstel is de vraagstelling van de voorstellen met de nummers 1, 2, 6 en 7 aangepast. De betreffende GS-adviezen zijn hierdoor ook gewijzigd. De andere voorstellen en GS-adviezen zijn ongewijzigd.

Hoewel wij positief staan tegenover acht van de tien voorstellen, luidt ons advies om het initiatiefvoorstel als geheel (in de huidige vorm) niet te ondersteunen. Wij adviseren de initiatiefnemers om ofwel de ondersteunde voorstellen afzonderlijk in te dienen ofwel een deel van

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

de voorstellen dermate aan te passen, dat wij het initiatiefvoorstel als geheel kunnen ondersteunen.

Onderstaand gaan wij op elk van de 10 maatregelen afzonderlijk in.

Voorstel 1: vanaf het volgende contract (1-1-2018) met bloemisten alleen nog zaken te doen met bloemisten die voldoen aan de Barometer Duurzame Bloemist, score 'Gold' (maatregel 2).

Achtergrond
De provincie koopt alle bloemen in bij twee bloemisten, waarmee tweejarige contracten zijn afgesloten die lopen tot 1 januari 2018.

De bloemist die boeketten levert die door medewerkers via intranet kunnen worden besteld, werkt zoveel mogelijk met duurzame bloemen. Deze bloemist is bovendien voornemens om zich te certificeren voor de Barometer Duurzame Bloemist en voldoet op dit moment al aan een aantal eisen voor certificering.

De bloemist die de overige boeketten levert is gecertificeerd voor de Barometer Duurzame Bloemist, niveau "Goud". Deze bloemist beschikt bovendien over de certificaten FFP, MPS-A en Milieukeur. De certificaten geven onder meer aan dat de gebruikte producten op milieubewuste wijze zijn geteeld.

Advies
Wij ondersteunen het voorstel. Het voorstel is al gedeeltelijk gerealiseerd in de huidige contracten. Indien ervoor gekozen wordt om de huidige contracten te verlengen, dan zal dit alleen gebeuren als de bloemisten voldoen aan de Barometer Duurzame Bloemist, score 'Gold'.

Voorstel 2: bij elke maaltijd in het bedrijfsrestaurant een vegetarische en veganistische optie aan te bieden. De producten zijn vooral streekproducten en biologisch. Elke maandag is Meatless Monday.

Achtergrond
Op de locatie Houtplein wordt in het bedrijfsrestaurant dagelijks een uitgebreid assortiment aangeboden, met onder andere diverse vegetarische producten (broodbeleg, saladebar, warme snacks). De saladebar biedt ook diverse veganistische producten. Bovendien is er elke eerste maandag van de maand een zogenoemde Meatless Monday, waarbij een uitsluitend vegetarisch assortiment wordt aangeboden.

Op de locatie Dreef is een kleiner bedrijfsrestaurant met een beperkt (basis)assortiment van onder andere vegetarische opties. Er is de mogelijkheid om, mits twee dagen van tevoren aangevraagd, maatwerk te verlenen en veganistische opties aan te bieden. De afname is echter dermate laag, dat een volledig aanbod, zoals op de locatie Houtplein, een hogere derving met zich meebrengt. Dit past niet binnen de duurzaamheidsambities van de provincie.

In de dienstverleningsovereenkomst voor de catering met Eurest is contractueel vastgelegd dat het assortiment voor ten minste 50% uit duurzame producten bestaat. Dit percentage wordt ruim gehaald: op de locatie Houtplein is het percentage 55% en op de locatie Dreef 74%. Het aangeboden assortiment duurzame producten bestaat gedeeltelijk uit biologische en streekproducten. Momenteel wordt onderzocht wat het percentage biologische en streekproducten is.

Advies
Het voorstel is gedeeltelijk gerealiseerd. In het bedrijfsrestaurant locatie Houtplein worden al vegetarische en veganistische opties aangeboden. Op de locatie Dreef worden ook vegetarische en veganistische opties aangeboden, met de kanttekening dat de veganistische optie twee dagen van tevoren moet worden aangevraagd. Voor een vergelijkbaar aanbod van vegetarische en veganistische opties als op het Houtplein is de afname op de Dreef te laag en de derving te hoog. Een deel van de aangeboden producten is biologisch en/of komt uit de streek.

Wij achten een maandelijkse Meatless Monday voldoende en raden dit deel van het voorstel af. Wij verwachten dat de medewerker van de provincie bewust en verantwoordelijk genoeg is om verder zelf invulling te geven aan eventuele wensen om vaker vegetarisch te eten door gebruikmaking van de aangeboden opties in de bedrijfsrestaurants.

Voorstel 3: de Green Deal circulair inkopen te ondertekenen.

Achtergrond
De Green Deal circulair inkopen die momenteel loopt, gold voor de periode 2015-2016 en bevindt zich in de afrondende fase. In het tweede kwartaal van 2017 wordt de nieuwe, tweede Green Deal circulair inkopen verwacht. Deze Green Deal 2.0 gaat opnieuw over het aanmoedigen van circulair inkopen, maar zal zich meer richten op specifiek inhoudelijke (inkoop)vraagstukken. Zodra de specifieke inhoud van de Green Deal 2.0 bekend is, kan worden onderzocht of de provincie de Green Deal 2.0 kan ondertekenen.

Advies
Op dit moment kan dit voorstel niet worden gevolgd. De huidige Green Deal gold voor 2015-2016 en wordt nu afgerond. In het tweede kwartaal van 2017 wordt een nieuwe Green Deal circulair inkopen verwacht. Wanneer dit bekend is, wordt onderzocht of de provincie zal ondertekenen.

Voorstel 4: meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar te doen, bijvoorbeeld door te gebruik te maken van best practices van andere partijen.

Achtergrond
De provincie doet mee aan een Community of Practice (CoP) circulair inkopen van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en werkt hierin samen met gemeenten en bedrijven in de regio. Deze CoP is erop gericht om de inkoop van de deelnemers meer circulair te maken en geldt als duidelijk signaal naar de markt dat de deelnemers van de MRA prominent werk maakt van circulair inkopen. Dit gebeurt onder meer door best practices met elkaar te delen op het gebied van concrete inkooptrajecten en op het vlak van de inbedding van circulair inkopen in de eigen organisatie. Er wordt bovendien gekeken naar andere manieren van samenwerking.

De aanpak op het gebied van duurzaam inkopen wordt in de eerste helft van 2017 gepubliceerd. Hierin zal aandacht zijn voor circulair inkopen en zal de ambitie worden gevormd om meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar te doen. Circulair inkopen leidt niet per definitie tot kostenverhoging, omdat vermeden kosten op bijvoorbeeld het gebied van CO^2-uitstoot, grondstoffengebruik en andere milieu-aspecten ook kunnen worden meegerekend. Bovendien kan bijvoorbeeld het hergebruik van materialen zelfs geld opleveren.

Echter niet elk product of dienst leent zich er echter voor om circulair te worden aanbesteed. Bovendien bevindt het circulair aanbesteden zich, ook landelijk, nog in de pioniersfase. Of er daadwerkelijk meer dan twee inkooptrajecten circulair kunnen worden aanbesteed, is dus afhankelijk van de producten of diensten die worden ingekocht per jaar.

Advies
Wij ondersteunen het voorstel. Wij zouden in de aanpak op het gebied van duurzaam inkopen de ambitie kunnen opnemen om meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar te doen, mits de inkooptrajecten die zich aandoen zich daarvoor lenen.

Voorstel 5: bij het circulaire inkopen samen te werken met gemeenten in de regio.

Achtergrond
Zie de achtergrond bij voorstel 4. Naast samenwerking op het gebied circulair inkopen in de CoP van de MRA, wordt ook samengewerkt in een CoP opgezet door het Ministerie van Economische Zaken. De provincie neemt hierin deel met verschillende overheidsorganisaties (gemeenten, waterschap, ministerie) in Nederland om duurzaam inkopen te bevorderen.

Advies
Wij ondersteunen het voorstel. Samenwerking met gemeenten (en andere partijen) in de regio op het gebied van circulair inkopen gebeurt momenteel al in de CoP van de MRA. De provincie kan veel leren van andere partijen, bijdragen aan een duurzamer Nederland en bovendien is het een duidelijk signaal naar de markt dat de deelnemers aan de CoP van de MRA grote waarde hechten aan circulair inkopen.

Voorstel 6: bij de eerstvolgende aanbesteding voor IT, wanneer het (mede) de aanschaf van elektronicaproducten betreft, aanbieders aan te moedigen extra resultaten te bereiken op het gebied van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie.

Achtergrond
In een aanbesteding wordt primair gekeken naar de invulling van functionele eisen en wensen. Dat wil zeggen dat er wordt gekeken naar welke functionaliteiten de organisatie (en gebruiker) van een product vraagt en in hoeverre dit door de markt kan worden ingevuld. Het gebruik van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie (of een andere duurzaamheidseis) zou een extra doelstelling kunnen zijn wanneer dit relevant is voor het product dat wordt uitgevraagd.

Advies
Wij ondersteunen dit voorstel. Indien het product zich ervoor leent, kunnen het aanmoedigen om extra resultaten te behalen op het gebied van het gebruik van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie (of een andere duurzaamheidseis) als doelstelling worden meegenomen bij de aanbesteding. Momenteel wordt onderzocht hoe hieraan invulling kan worden gegeven. We onderzoeken bijvoorbeeld de inschakeling van Electronics Watch of een soortgelijke organisatie die toeziet op de rechten van medewerkers in de elektronica-industrie.

Voorstel 7: de dienstauto's van de gedeputeerden en CdK bij de eerstvolgende aanbesteding te vervangen door de meest duurzame auto's die voldoen aan de functionele eisen, met als minimum plug-in hybride auto's.

Achtergrond
De eerstvolgende aanschaf van dienstauto's voor het vervoer van gedeputeerden en de Commissaris van de Koning zal starten in 2019. Dan zal de voorkeur opnieuw uitgaan naar zo duurzaam mogelijke dienstauto's die voldoen aan de functionele eisen die op dat moment aan de dienstauto's worden gesteld.

Voor de discussie omtrent de bestelling van de dienstauto's voor het huidige vervoer van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning verwijzen wij naar de brief aan Provinciale Staten met kenmerk 903608/912858.

Advies
Wij raden het voorstel in de huidige vorm af. Bij de eerstvolgende aanschaf van dienstauto's van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning zal het streven opnieuw zijn om te komen tot de meest duurzame keuze van de voertuigen die dan op de markt aangeboden worden en die aansluiten bij de functionele eisen die worden gesteld.

Alvorens een definitieve keuze wordt gemaakt over de eerstvolgende aanschaf van dienstauto's voor het vervoer van gedeputeerden en de CdK zal volgens toezegging de voorlopige keuze ter informatie worden aangeboden aan Provinciale Staten.

Voorstel 8: te experimenteren met aanschaf van producten op levensduurkosten en daarin ook vermeden externe kosten te betrekken.

Advies
Wij ondersteunen het voorstel. De aanpak op het gebied van duurzaam inkopen wordt in de eerste helft van 2017 gepubliceerd. Hierin is ook al aandacht voor het experimenteren met de aanschaf van producten op levensduurkosten, waarin ook vermeden externe kosten worden betrokken.

Voorstel 9: jaarlijks te rapporteren over de voortgang van voorgaande acties, in heldere taal, over concrete resultaten, in enkele A4'tjes.

Advies
Wij ondersteunen het voorstel. De provincie zal jaarlijks in de bedrijfsvoeringsparagraaf in de begroting en het jaarverslag rapporteren over de voortgang van concrete actie in relatie tot de geformuleerde ambities op het gebied van duurzaam inkopen. De provincie heeft zich hier al aan gecommitteerd met de ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen op 8 december 2016. Een van de verplichtingen uit het Manifest is dat de provincie jaarlijks in het (bedrijfsvoerings)jaarverslag rapporteert over de resultaten op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen in relatie tot de ambities die zijn geformuleerd in het inkoopbeleid en het actieplan dat daaruit voortvloeit ter uitvoering van dit beleid.

Voorstel 10: zich te buigen over de 'Horizonmaatregelen' (middellange termijn) en een plan te formuleren hoe deze maatregelen binnen bereik van de provincie te brengen.

Advies
Wij ondersteunen het voorstel. Door ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is de provincie verplicht om een MVI-actieplan openbaar te maken. Hierin is beschreven hoe algemeen geformuleerde MVI-doelstellingen uit het inkoopbeleid specifiek en meetbaar worden gemaakt en worden ingebed in de organisatie. De maatregelen uit het actieplan kunnen worden vergeleken met 'horizonmaatregelen'.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp J.W. Remkes

1 bijlage(n)
- Initiatiefvoorstel "Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan" van de fracties PvdD-CU-SGP

Ontwerpbesluit

Nr. 24

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gezien het initiatiefvoorstel "Maatschappelijk Verantwoord Inkopen" naar een hoger plan van de Partij van de Dieren en ChristenUnie-SGP ingediend op 2 januari 2017 en gewijzigd naar aanleiding van de besprekingen in de commissie Economie, Energie en Bestuur op 20/23 maart 2017 en 12 juni 2017;

Gelezen de reacties van het College van GS gedateerd 28 februari 2017 en 16 mei 2017 ;

besluiten:
dat zij maatschappelijk verantwoord inkopen van groot belang vinden
en dragen Gedeputeerde Staten op, op basis van de inhoud van het initiatiefvoorstel:

1. vanaf het volgende contract (1-1-2018) met bloemisten alleen nog zaken te doen met bloemisten die voldoen aan de Barometer Duurzame Bloemist, score 'Gold' (maatregel 2);

2. meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar te doen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van best-practices van andere partijen;

3. bij het circulair inkopen samen te werken met gemeenten in de regio;

4. bij de eerstvolgende aanbesteding voor IT, wanneer het (mede) de aanschaf van elektronicaproducten betreft, aanbieders aan te moedigen extra resultaten te bereiken op het gebied van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie;

5. bij de eerstvolgende aanschaf van dienstauto's van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning zal het streven zijn om te komen tot de meest duurzame keuze van de voertuigen die dan op de markt aangeboden worden en die aansluiten bij de functionele eisen die worden gesteld;

6. te experimenteren met aanschaf van producten op levensduurkosten en daarin ook vermeden externe kosten te betrekken;

7. jaarlijks te rapporteren over de voortgang van voorgaande acties, in heldere taal, over concrete resultaten, in enkele A4-tjes;

8. zich te buigen over de ‘Horizon maatregelen’ (middellange termijn) en een plan te formuleren hoe deze maatregelen binnen bereik van de provincie te brengen.

Haarlem, 10 juli 2017

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**10 juli 2017**
Commissie	**Economie, Energie en Bestuur**
Datum commissievergadering	**12 juni 2017**

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

28 juni 2017

Onderwerp: Initiatiefvoorstel "Maatschappelijk Verantwoord Inkopen" naar een hoger plan Voordracht

Op 2 januari hebben de heren Van Raan (PvdD) en Klein (CU-SGP) het initiatiefvoorstel ' Maatschappelijk verantwoord inkopen naar een hoger plan' ingediend.
Op 28 februari heeft GS hierover geadviseerd en is het voorstel met het advies van GS besproken in de commissie EEB van 20 maart en 23 maart 2017.
Naar aanleiding van deze bespreking hebben de indieners het initiatiefvoorstel aangepast en is het wederom om advies aan GS gezonden.
GS hebben op 16 mei advies uitgebracht over het gewijzigde initiatiefvoorstel. Zij reageerden positief op de 7 van de 10 voorstellen.
Tijdens de behandeling in de commissie EEB van 12 juni 2017 hebben de initiatiefnemers (de hr. Zoon ipv de hr. Van Raan) aangegeven twee voorstellen uit het initiatiefvoorstel te halen waar GS negatief over hebben geadviseerd en 1 voorstel in overeenstemming te brengen met het GS advies. Dit gewijzigde initiatiefvoorstel ligt nu voor. Een meerderheid van de commissie ondersteunt nu dit gewijzigde initiatiefvoorstel.
Zie onderstaand het uittreksel uit het conceptverslag van die vergadering.

Cie EEB 12 juni 2017:

7.c. Gewijzigd initiatiefvoorstel maatschappelijk inkopen naar een hoger plan en advies GS

Dhr. **Zoon** (PvdD) is blij met het positieve advies van GS, maar richt zich vanavond op de drie resterende punten waar GS negatief over geoordeeld hebben. Hij stelt voor om voorstel 2, de 'Meatless Monday', te verwijderen, want daar is in de laatste PS-vergadering al over gestemd en daar was geen draagvlak voor. De Green deal circulaire inkoop is uitgeroepen tot beste green deal, dus het is jammer dat GS aangeven te willen wachten met ondertekening omdat er momenteel een nieuwe green deal wordt opgesteld. De huidige green deal is echter verlengd, daarom worden GS verzocht hier alsnog in te stappen. Ten aanzien van de dienstauto's komen de zienswijzen van GS en de PvdD dicht bij elkaar. Hij kan zich voorstellen dat er over drie jaar bij de volgende keuze voor dienstauto's betere technieken dan een plug-in hybrid auto beschikbaar zijn.

Mw. **Keur** (CDA) wacht eerst de reactie van GS op de green deal af. Het voorstel van GS over de dienstauto's gaat verder dan voorgesteld door PvdD, want het is beslist denkbaar dat de plug-in hybrids over enige tijd worden ingehaald door nieuwe technieken.

Mw. **Van Rooij** (PvdA) vindt het voorstel van GS prima om op het moment dat er een nieuwe green deal voorligt, hier opnieuw naar te kijken. De formulering van GS over de dienstauto's is breder dan die van de PvdD.

Mw. **Lagerveld** (VVD) wacht het antwoord van GS over de green deal af. Wellicht kan het voorstel ten aanzien van de dienstauto's aangepast of separaat behandeld worden.

Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of de nieuwe green deal inderdaad in oktober zal worden voorgelegd. De toezegging van GS over de dienstauto's is ruimer dan de PvdD vraagt. De PvdD wordt geadviseerd zich hierover opnieuw te beraden.

Mw. **De Meij** (50plus) stelt voor het voorstel op te knippen, omdat het jammer is om op een of twee onderdelen het gehele voorstel af te wijzen. De green deal komt later aan de orde volgens GS en dat standpunt wordt ondersteund. Over de dienstauto's is al een discussie gevoerd.

Mw. **Kocken** (GL) is van mening dat het voorstel moet worden aangenomen zoals het voorligt, maar ook bij splitsing zal het ondersteund worden. Hopelijk gaat de green deal nu eindelijk ondertekend worden, dus het zou mooi zijn om deze ambitie concreet uit te spreken. Nu is het advies te vrijblijvend. Het advies van GS over de dienstauto's wordt ondersteund.

Mw. **Klaassen** (D66) sluit zich aan bij de PvdA.

Gedeputeerde **Van der Hoek** oordeelt positief over de green deal, maar eerst moet bekend zijn wat er in het nieuwe voorstel op tafel komt, aangezien er wordt gezocht naar een nieuwe vorm en daarom duurt het wat langer. Hij stelt voor de functionele eisen van dienstauto's op het betreffende moment in de toekomst vast te stellen want dan zijn er wellicht nieuwe technieken ontwikkeld en beschikbaar.

Dhr. **Klein** (CU/SGP) stelt voor de huidige green deal die verlengd is, wel te ondertekenen, net zoals de Rijksoverheid en andere provincies hebben gedaan. De nieuwe green deal in 2018 moet opnieuw op zijn merites beoordeeld worden.

Gedeputeerde **Van der Hoek** heeft zijn reactie gebaseerd op de situatie rondom de nieuwe green deal.

Dhr. **Zoon** (PvdD) wil overleggen met de gedeputeerde over de juiste tekst van het voorstel over dienstauto's. Hij stelt voor de green deal er nu uit te halen en eventueel een motie bij het voorstel in de PS-vergadering in te dienen.

De **voorzitter** schorst de vergadering voor overleg over het tekstvoorstel. De vergadering wordt heropend.

Dhr. **Zoon** (PvdD) zal voorstellen 2 en 3 schrappen en voorstel 7 zal een-op-een worden overgenomen conform de beantwoording en het voorstel van GS.

De **voorzitter** constateert dat het aangepaste voorstel wordt doorgeleid naar PS.

Initiatiefvoorstel

"Maatschappelijk Verantwoord Inkopen" naar een hoger plan

Samenvatting

De Groene Zaak heeft in januari 2015 de 'Quick scan Duurzaam Inkopen bij provincies en gemeenten' uitgebracht.[1] [2] Deze scan gaat onder meer over catering, ICT, wegen, OV, elektrische auto's en gebouwen. De provincie Noord-Holland eindigde in het onderzoek als drie na laatste van tien provincies. Noord-Holland voldoet weliswaar aan de minimumeisen die het Rijk stelt, maar zou ernaar moeten streven om het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) naar een hoger plan te tillen waarbij niet alleen aan de minimumeisen (basisniveau 0) wordt voldaan, maar leveranciers ook worden aangemoedigd (niveau 1) en uitgenodigd (niveau 2) om zo duurzaam mogelijke producten en diensten te leveren.

Door als overheid als zeer grote inkoper (60 miljard euro per jaar) de eis tot duurzaamheid centraal te stellen, kan het aankomende innovaties over hun marktdrempel helpen en zo bijdragen aan groei en banen. Het totale inkoopvolume door de provincie is ruim 230 miljoen euro.[3] Het is hiermee een strategisch economisch instrument voor verduurzaming en andere doelen van de provincie, zoals hergebruik van grondstoffen, tegengaan van klimaatverandering, het stimuleren van innovatie, bevorderen van werkgelegenheid en het stimuleren van goede arbeidsomstandigheden wereldwijd. TNO heeft berekend dat met circulaire economie (onderdeel van MVI) landelijk jaarlijks tenminste € 7 miljard is te verdienen, ruim 50.000 banen gecreëerd kunnen worden en de milieu-impact sterk gereduceerd kan worden.[4]

In dit initiatiefvoorstel worden 10 concrete maatregelen voorgesteld die MVI verder helpen. Van emissievrije auto's en bussen en, het in de prijs meerekenen van vermeden externe kosten, tot biologische bloemen en circulair aanbesteden.

[1] http://degroenezaak.com/business-politics/duurzaam-inkopen/
[2] 'De Groene Zaak – ondernemers voor een duurzame economie', een netwerkorganisatie met circa 200 ondernemingen die actief duurzaam zaken willen doen, http://degroenezaak.com/
[3] Mondelinge mededeling ambtenaar sector Inkoop provincie Noord-Holland
[4] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2013/06/20/tno-rapport-kansen-voor-de-circulaire-economie-in-nederland

Inleiding

De Groene Zaak, een organisatie die ernaar streeft om de transitie naar een duurzame economie en samenleving te versnellen, heeft in januari 2015 de 'Quick scan Duurzaam Inkopen bij provincies en gemeenten' uitgebracht. Deze scan gaat onder meer over catering, ICT, wegen, OV, elektrische auto's en gebouwen. De provincie Noord-Holland eindigde in het onderzoek als drie na laatste van tien provincies. Onderwerpen waar de provincie laag op scoorde waren o.a. het voldoen aan de ambitie van 5% social return of het toepassen van de Prestatieladder Socialer Ondernemen, het controleren of duurzaamheidseisen in de offerte ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd, bedrijfsauto's met minimaal A- of B-label en duurzaamheid in contracten met financiële dienstverleners.

Noord-Holland voldoet weliswaar aan de minimumeisen die het Rijk stelt, maar zou ernaar moeten streven om het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) naar een hoger plan te tillen. Deze ambitie heeft de provincie ook. Dit komt onder meer tot uitdrukking in:

- de maximale score van de provincie op de vraag van De Groene Zaak over de ambitie 'Duurzaam inkopen-plus';[5]
- het Coalitieakkoord 'Ruimte voor groei' waarin is opgenomen dat 'Milieu- en duurzaamheidsaspecten integraal worden meegenomen in beleid' en 'Wij onderschrijven het belang van de circulaire economie';[6]
- de Nota Inkoopbeleid 2013-2016 van de provincie met daarin een aparte paragraaf over maatschappelijk verantwoord inkopen;[7]
- het Milieubeleidsplan waarin als doel is opgenomen: 'Via een transitie naar een circulaire economie zowel milieuvraagstukken oplossen als kansen creëren en benutten voor een toekomstbestendige en concurrerende economie'
- de suggestie die in het Milieubeleidsplan is opgenomen om als provincie zelf actief aan de slag te gaan met circulair inkopen (in aanbestedingen) onder meer door te starten met één of meer pilotprojecten;[8]
- de toezegging van het College in de commissie EEB van 15 juni 2015 om later terug te komen op ondertekening Green Deal Circulair inkopen en van gedachten te wisselen over het meenemen van externe kosten in een beslissing over aanschaf van een dienst of product;
- de toezegging van het College in de vergadering van de Provinciale Staten op 14 december 2015 om Noord-Hollandse gemeenten te stimuleren best-practices van Fair Trade gemeente over te nemen.

Dit initiatiefvoorstel helpt mee de 'ruimte voor groei' uit het Coalitieakkoord vorm te geven. Dat doen we door duurzame economie te stimuleren. Daarbij maken we een onderscheid in voorstellen voor maatregelen en uitgangspunten die op een breed draagvlak kunnen rekenen (korte termijn maatregelen') en voorstellen die nog niet op een breed draagvlak kunnen rekenen ('middellange termijn maatregelen'). Maatregelen en uitgangspunten uit de tweede categorie vormen punten op de horizon waarnaar gestreefd kan worden of die onderwerp van discussie kunnen zijn. De wens van de indieners is dat dit voorstel bijdraagt om in een volgend benchmark-onderzoek over duurzaam inkopen bij de beste drie provincies te eindigen.

Maatschappelijk verantwoord inkopen: minimale impact

Het ministerie van Economische Zaken hanteert als definitie van Duurzaam inkopen, of Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, dat bij de inkoop van producten, diensten en werken de effecten op people (mensen), planet (planeet, milieu) en profit (winst) worden meegenomen. Binnen

[5] http://degroenezaak.com/business-politics/duurzaam-inkopen/ , blz. 59. Maximale score (2) op vraag 1
[6] https://www.noord-holland.nl/bestanden/begroting2016/Coalitieakkoord_2015.pdf, blz. 20 resp. 22
[7] 'Kansen voor goed opdrachtgeverschap, Inkoopbeleid provincie Noord-Holland 2013-2016', februari 2013, blz. 4
[8] https://www.noord-holland.nl/web/Themas/Milieu/Provinciaal-Milieubeleidsplan.htm, blz. 21 en 22

deze drie elementen is er aandacht voor specifieke thema's als circulair inkopen, sociale voorwaarden en innovatiegericht inkopen.[9]

Als doelen van maatschappelijk verantwoord inkopen noemt het Rijk onder andere: minimale milieuschade, het stimuleren van eerlijke beloning en goede werkomstandigheden, voorkomen van mensenrechtenschendingen in de keten, stimuleren van circulaire economie, CO2-reductie, energiebesparing, gebruik van duurzame energie en stimuleren van innovatie.

Op veel van deze gebieden zijn goede voorbeelden beschikbaar van andere partijen. De website van Pianoo geeft een inspirerend overzicht.[10] Zo heeft bijvoorbeeld de gemeente Eindhoven sociale voorwaarden opgenomen in de aanbesteding voor telefoniediensten: voorwaarden voor de gehéle telefonieketen, wereldwijd. De gemeente Rotterdam heeft betonproducenten gevraagd via de levenscyclusanalyse (LCA) de betonketen in kaart te brengen om ook de verborgen milieueffecten zichtbaar te maken. Het ministerie van Defensie verbrandt haar afgeschreven kleding niet meer, maar verwerkt het tot herbruikbare vezels en eist van nieuwe leveranciers dat de gerecyclede vezels worden gebruikt in nieuw textiel. De Nederlandse onderneming Fairphone laat zien dat het mogelijk is bij de productie van elektronica gebruik te maken van eerlijkere materialen en betere werkomstandigheden te realiseren.

Duurzaam inkopen door de provincie is van groot belang

Duurzaam inkopen door de provincie is van groot belang, omdat het duurzame economie een stap verder helpt. Door als overheid als zeer grote inkoper (60 miljard euro per jaar) duurzaamheidseisen centraal te stellen, wordt direct een substantiële bijdrage geleverd aan een duurzame economie. Bovendien kan de overheid aankomende innovaties over hun marktdrempel helpen en zo bijdragen aan groei en banen. Het totale inkoopvolume door de provincie is ruim 230 miljoen euro. Het is hiermee een strategisch economisch instrument voor verduurzaming en andere doelen van de provincie, zoals:

- het tegengaan van klimaatverandering door energie te besparen en hernieuwbare energieopwekking te stimuleren;
- hergebruik van grondstoffen;
- een schonere leefomgeving: lucht, water, bodem;
- het stimuleren van innovatie;
- het stimuleren van eerlijke beloning en goede werkomstandigheden;
- het beschermen en duurzaam benutten van natuurlijk kapitaal, zoals ook biodiversiteit;
- het verduurzamen van product- en marktketens.

Ook VNO/NCW vinden duurzaam inkopen door de overheid van groot belang. Zij vinden dat het tempo van duurzaam inkopen omhoog moet. Zie het advies van VNO/NCW uit 2011 en de brandbrief daarover het jaar erop[11].

De overheid kan nieuwe markten scheppen wanneer deze zich opstelt als durfinvesteerder, waarmee ze aan de basis kan staan van doorbraak technologieën[12].

---

[9] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/09/11/plan-van-aanpak-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2015-2020

[10] https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/praktijkvoorbeelden-mvi

[11] Advies Duurzaam Inkopen, VNO-NCW, MKB Nederland, MVO Nederland, NEVI, De Groene Zaak, juni 2011
https://www.pianoo.nl/document/6526/brandbrief-advies-duurzaam-inkopen

[12] Maak kennis met de grootste uitvinder aller tijden, De Correspondent, 25 februari 2015
https://decorrespondent.nl/2496/Maak-kennis-met-de-grootste-uitvinder-aller-tijden/109053886656-3c367d6a

De kansen die de circulaire economie biedt voor Nederland zijn duidelijk. TNO heeft becijferd dat er jaarlijks tenminste € 7 miljard is te verdienen, ruim 50.000 banen gecreëerd kunnen worden en de milieu-impact sterk gereduceerd kan worden[13].

Duurzaam inkopen gemiddeld 1-5% goedkoper

In 2010 gaf staatssecretaris Atsma (I&M) aan dat duurzaam inkopen gemiddeld 1 procent goedkoper is, tot 5 procent.[14] Duurzaam inkopen levert dus geld op.

> "We zijn met duurzaam inkopen op de goede weg. Jammer dat veel mensen nog denken dat duurzaam inkopen duurder uitpakt, want het tegendeel is waar. Door duurzaam in te kopen kan gemiddeld 1% worden bespaard, in sommige situaties is zelfs 5% haalbaar. Ook initiatieven als Rijksmarktplaats en Overbijdeoverheid.nl kunnen de kosten aanzienlijk drukken", aldus Atsma.

Een voorbeeld is het toepassen van het principe van TCU (Total Cost of Usage) of TCO (Total Cost of Ownership) waarbij niet alleen gekeken wordt naar de aanschafprijs, maar ook naar de kosten in alle fasen daarna. Bijvoorbeeld bij de gloeilamp versus de spaarlamp, elektrische auto versus benzineauto, energieneutraal gebouw versus een gangbaar gebouw, gezonde voeding in het bedrijfsrestaurant en gebouwen zonder 'sick building syndrome', waardoor ambtenaren minder vaak ziek worden. In deze voorbeelden is de aanschafprijs hoger maar de kosten in gebruik lager, waardoor netto besparingen kunnen ontstaan. Ook door gezamenlijk duurzaam in te kopen is geld te besparen.

Het huidige beleid: ruimte voor groei voor maatschappelijk verantwoord inkopen

De provincie heeft in haar nota Inkoopbeleid 2013-2016 als ambitie opgenomen om vanaf 2015 100% maatschappelijk verantwoord in te kopen. Hieronder verstaat de provincie dat bij alle inkopen en aanbestedingen ten minste de door het Rijk beheerde minimumeisen op het gebied van milieucriteria worden opgenomen in het Programma van Eisen in de offerte-uitvraag. In totaal zijn er voor zo'n 50 productgroepen milieucriteria opgesteld, verdeeld in zes clusters, zie hiervoor de website van *Pianoo*, het expertisecentrum voor maatschappelijk verantwoord inkopen.[15]

Deze clusters zijn: automatisering en telecommunicatie (computers, printers, telefoons e.d.), energie (energievoorziening), grond-, weg- en waterbouw (als dijkversterking, bouwwerken, openbare verlichting, wegen), kantoorfaciliteiten en diensten (als bloemen, catering, kantoormeubilair), kantoorgebouwen (als stoffering, laag energieverbruik), transport en vervoer (als dienstauto's en OV).

Daar waar mogelijk en relevant streeft de provincie in haar inkoopbeleid een hoger ambitieniveau na dan zich alleen houden aan 100% van de minimumeisen voor duurzaam inkopen, tenzij dit leidt tot een onevenredig hogere prijs.[16] Een voorbeeld is het gunningscriterium dat bij aanbestedingen voor OV 'emissieloos' hoog wordt gewaardeerd en dat het staand beleid is dat vanaf 2025 OV aanbestedingen dienen uit te gaan van emissieloze voortuigen.

[13] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2013/06/20/tno-rapport-kansen-voor-de-circulaire-economie-in-nederland
[14] http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2010/11/11/overheid-bespaart-honderden-miljoenen-met-duurzaam-inkopen.html

[15] https://www.pianoo.nl/themas-markten/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/productgroepen
[16] 'Kansen voor goed opdrachtgeverschap, Inkoopbeleid provincie Noord-Holland 2013-2016', februari 2013, blz. 4

De provincie koopt dan ook al duurzaam in. Daarbij hanteert de provincie de indeling volgens onderstaand model. Deze is ontwikkeld door *Pianoo*, het 'Expertisecentrum aanbesteden' van het ministerie van EZ[17]. Het onderscheid 'breed gedragen' en 'stip op de horizon' is hieraan toegevoegd.

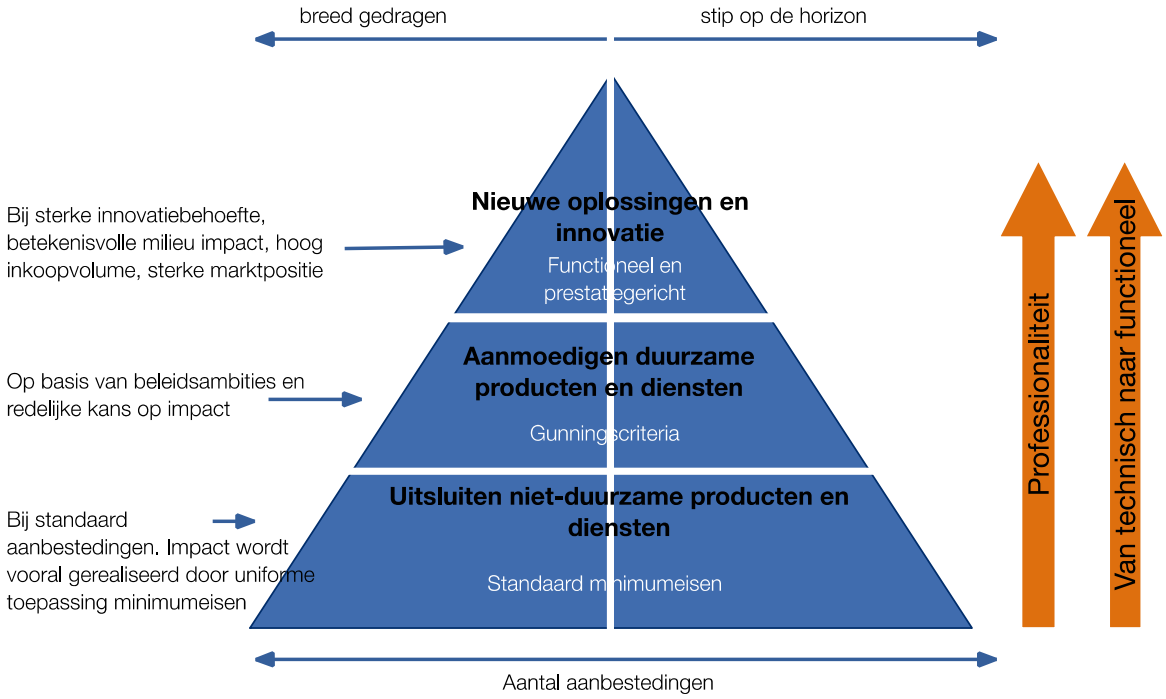

Basisniveau 0

Het onderste niveau van de piramide, het basisniveau, is inkoop volgens de minimumeisen voor duurzaam inkopen voor de door Agentschap NL gedefinieerde productgroepen. De provincie zegt aan deze minimumeisen te voldoen ('100% duurzame inkoop'). Voorbeelden van deze productgroepen en minimumeisen zijn:

- productgroep dienstauto's met als minimumeis 'tenminste Euro 6- norm';
- productgroep civiele constructies met als minimumeis gebruik van duurzaam hout en afvoer van vrijkomende stoffen als teerhoudend asfalt overeenkomstig de Wet milieubeheer;
- productgroep catering met als minimumeis dat de dichtheid van vleeskuikens in stallen niet meer is dan 33 kg per m2. Dit komt overeen met ruim 16 slachtrijpe kippen per m2.

Dit zijn minimumeisen, die veelal volgens de wet al verplicht zijn en nog weinig ambitieus zijn.

Niveau 1

Bij het eerste niveau van de piramide maakt de provincie gebruik van gunningcriteria (wensen), in die zin dat aan duurzaamheid in de offerte extra punten wordt toegekend. Het duurzaam aanbod is al wel op de markt, maar nog maar in geringe omvang. Aanbieders worden aangemoedigd om duurzame producten en diensten te leveren, hoger dan de minimumeisen. De provincie zegt op dit niveau al wel actief te zijn, door bijvoorbeeld bij een aanbesteding extra punten toe te kennen voor materiaal dat minder schadelijk is.

Niveau 2

Bij dit niveau worden aanbieders uitgenodigd tot innovatie vér boven de minimumeisen of tot

[17] https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-duurzaam-inkopen

nieuwe toepassingen. De overheid kan hier de markt helpen, zodat ondernemers de ontwikkelkosten kunnen maken en terugverdienen. Dat verlangt aanbesteden op functie en prestatie, zodat aanbieders ontwikkelruimte krijgen. Voorbeelden die de provincie noemt zijn SolaRoad en groene geluidschermen (bamboe).

In de Voortgangsrapportage 2014 van de Nota Inkoopbeleid 2013-2016 noemt de provincie als resultaten die in 2014 provinciebreed zijn behaald op het gebied van Duurzaam Inkopen:

- ondertekenen Green Deal duurzaam GWW;
- concernbrede workshop Duurzaam Inkopen;
- vaststellen nieuw Milieubeleidsplan 2015 – 2018, w.o. ambities Circulaire economie;
- opstellen Economisch Meest Voordelige Inschrijving (EMVI) criteria B&U;
- opleveren gebouw Dreef;
- zonnepanelen geplaatst op dak Houtplein;
- SolaRoad;
- aanbesteding dienstauto's met keuzepallet meer duurzame modellen;
- OV-concessie Haarlem/IJmond met de uitvraag van een transitieplan duurzaamheid.

De conclusie luidt dat de provincie al duurzaam inkoopt, maar nog veel meer kan.

De provincie kan nog veel doen op MVI en daarmee duurzame economie bevorderen

Dit initiatiefvoorstel neemt de piramide-indeling over die de provincie hanteert, en benoemt een aantal maatregelen die concreet zijn en een verandering kunnen versnellen. Daarbij is een aantal conclusies van het Rijk van belang. Namelijk dat de ontwikkelrichting voor MVI verschuift van het toepassen van minimumeisen (basisniveau) naar het aanmoedigen (niveau 1) en/of uitnodigen (niveau 2) van leveranciers om zo duurzaam mogelijke producten en diensten te leveren. Dit kunnen overheden doen door te kiezen voor andere processen en toepassingsvormen van het instrument MVI, bijvoorbeeld door:

- meer gebruik te maken van gunningscriteria (niveau 1), waardoor bedrijven die zich onderscheiden op duurzame maatschappelijke prestaties een gunningsvoordeel krijgen;
- vaker uit te gaan van de levensduurkosten van een product of dienst en niet alleen de aanschafprijs. Door eerst inzicht te verkrijgen in de potentiële besparingen en vervolgens daarop te sturen verbeteren overheden hun duurzaamheid en financiën;
- vaker te kiezen voor een functionele uitvraag (niveau 2), waarbij de functie en of het doel worden omschreven in plaats van een uitgebreide technische omschrijving van het te leveren product, dienst of werk.[18]

[18] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/09/11/plan-van-aanpak-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2015-2020, blz. 4

Maatregelen

Korte termijn maatregelen	Middellange maatregelen
1. PS spreken zich uit dat zij maatschappelijk verantwoord inkopen van groot belang vinden.	
2. Verantwoorde bloemen aanbieden bij gelegenheden als een jubileum. De bloemisten waarbij de provincie inkoopt hebben vanaf het volgende contract (1-1-2018) het certificaat Barometer Duurzame Bloemist, en scoren daarop op het niveau 'Gold'. Dit houdt in dat minimaal 50% van de ingekochte bloemen en planten duurzamer is dan gangbaar. Ook stelt deze Barometer eisen aan de bedrijfsvoering, als duurzamer vervoer, gebruik van groene energie, energiebesparing, zorg voor medewerkers als aandacht voor medewerkers 'met een afstand tot de arbeidsmarkt'. http://www.barometerduurzamebloemist.nl/393/factsheets/factsheet-barometer-duurzame-bloemist.html	
3. Meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar doen, bijv. 10 (de Green Deal circulair inkopen gaat uit van minimaal twee/jaar).	Alle aanbestedingen circulair.
4. Bij circulaire inkoop samenwerken met gemeenten in de regio en daarmee invloed vergroten, zoals de provincie Utrecht ook doet. (door groter inkoopvolume)(bijv. samen met gemeenten Haarlem, Amsterdam en Beverwijk)	
5. Bij de eerstvolgende aanbesteding voor IT, wanneer het de aanschaf van elektronicaproducten betreft, aanbieders aan te moedigen extra resultaten te bereiken op het gebied van het gebruik van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden. Op deze manier worden bedrijven in de elektronica-keten gestimuleerd om aandacht te hebben voor deze aspecten van het productieproces .	Verantwoord materialengebruik bij alle provinciale inkoop en aanbieders aan te moedigen extra resultaten te bereiken op het gebied van het gebruik van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden.
6. Bij de eerstvolgende aanschaf van dienstauto's van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning zal het streven zijn om te komen tot de meest duurzame keuze van de voertuigen die dan op de markt aangeboden worden en die aansluiten bij de functionele eisen die worden gesteld.	Alle auto's van de provincie zijn emissieloos.
7. Experimenteren met aanschaf producten op levensduurkosten en het daarbij ook betrekken van vermeden maatschappelijke kosten.[19]	TCU (Total Cost of Usage) de standaard.
8. Jaarlijks rapporteren over de voortgang van voorgaande acties, in heldere taal, over concrete resultaten, in enkele A4-tjes.	
9. Zich te buigen over de 'Horizon maatregelen' (middellange termijn) en een plan te formuleren hoe deze maatregelen binnen bereik van de provincie te brengen.	

[19] De kosten kunnen dan weliswaar hoger zijn dan reguliere aankoop, maar dat mag, want bij die aanschafprijs mag betrokken worden: de kosten van de hele keten en tijdsduur, de vermeden maatschappelijke kosten die moeten worden opgeteld bij de prijs van het niet-duurzame product of dienst omdat de overheid die kosten ook betaalt (externe kosten), en dat aanpak aan de bron goedkoper is dan achteraf vervuiling of schade herstellen.

Besluit

Provinciale Staten spreken uit dat zij maatschappelijk verantwoord inkopen van groot belang vinden en dragen Gedeputeerde Staten op, op basis van het hierboven gestelde:

1. vanaf het volgende contract (1-1-2018) met bloemisten alleen nog zaken te doen met bloemisten die voldoen aan de Barometer Duurzame Bloemist, score 'Gold' (maatregel 2);
2. meer dan twee circulaire aanbestedingen per jaar te doen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van best-practices van andere partijen;
3. bij het circulair inkopen samen te werken met gemeenten in de regio;
4. bij de eerstvolgende aanbesteding voor IT, wanneer het (mede) de aanschaf van elektronicaproducten betreft, aanbieders aan te moedigen extra resultaten te bereiken op het gebied van eerlijke materialen en het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie;
5. bij de eerstvolgende aanschaf van dienstauto's van de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning zal het streven zijn om te komen tot de meest duurzame keuze van de voertuigen die dan op de markt aangeboden worden en die aansluiten bij de functionele eisen die worden gesteld;
6. te experimenteren met aanschaf van producten op levensduurkosten en daarin ook vermeden externe kosten te betrekken;
7. jaarlijks te rapporteren over de voortgang van voorgaande acties, in heldere taal, over concrete resultaten, in enkele A4-tjes;
8. zich te buigen over de 'Horizon maatregelen' (middellange termijn) en een plan te formuleren hoe deze maatregelen binnen bereik van de provincie te brengen.

M.C.A. Klein
ChristenUnie-SGP

F.A.S. Zoon
Partij voor de Dieren

10 juli 2017

M 26/10-7-'17
Vr 9/11 0
Aangehouden

Motie vreemd aan de orde van de dag: **stimuleren verduurzamen woningvoorraad in de sociale sector Noord-Holland**

Inleiding:

Het Rijk heeft tot en met 2020 160 miljoen euro extra subsidie beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsmaatregelen in de gebouwde omgeving. Dit bedrag is beschikbaar via de investeringssubsidie duurzame energie (SDE). Deze subsidies zijn bedoeld voor particuliere woningbezitters en ondernemers. De verduurzaming van de sociale voorraad loopt echter achter bij die van particuliere woningen. Deze verduurzaming kan zijn: het isoleren van gevels, muren, kruipruimten, daken, gemeenschappelijke ruimtes, vervanging van gaskachels door aansluiting op CV's, vervanging van enkel glas door dubbel isolatie (HR) glas en waar mogelijk het plaatsen van zonnepanelen. De provincie heeft als aanjager van woningbouwplannen en in het kader van de energietransitie hierin ook een rol en dient ervoor te zorgen dat ook de sociale voorraad in Noord-Holland in 2020 minimaal over het energielabel B beschikt en in 2030 over label A, aangezien verduurzaming van de sociale voorraad ook voor een groot deel bijdraagt aan de energietransitie van de Provincie Noord-Holland.

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 10 juli 2017

Constaterende dat:

- de verduurzaming van de sociale woningvoorraad achterblijft bij die van de particuliere woningvoorraad;
- woningcorporaties zich niet voldoende inspannen om te komen tot een duurzame sociale woningvoorraad voor 2020 c.q. 2030 naar een label B c.q. label A;
- verduurzaming van de sociale woningvoorraad goed is voor milieu, economie en werkgelegenheid;
- verduurzaming van de sociale woningvoorraad goed is voor het wooncomfort, besparing op woonlasten en energiezuiniger is, dus beter voor het milieu.

Verzoeken het College:

- gemeenten en woningcorporaties aan te sporen de sociale huurvoorraad voor 2020 te verduurzamen en te voorzien van minimaal label B en in 2030 van label A;
- een bijeenkomst te organiseren in het najaar van 2017 bij de provincie voor alle betrokken partijen die zich bezighouden met verduurzaming van de sociale voorraad, zodat dit urgente onderwerp door de provincie Noord-Holland op de kaart wordt gezet;
- alle communicatiemiddelen daarvoor te gebruiken en waar mogelijk samenwerking te zoeken met andere betrokken partners;
- daarvoor aansluiting te zoeken met www.duurzamehuizenroute.nl, voor praktijkvoorbeelden voor particuliere woningbezitters, woningbouwcorporaties en gemeenten;
- Provinciale Staten een terugkoppeling te geven over de vorderingen op dit gebied.

En gaat over tot de orde van de dag,

Olga de Meij (50PLUS)
Jeff Leever (ONH)
Rosan Kocken (GroenLinks)
Anna de Groot (SP)

M30/10-7-2017

Vr 9/10

AANGENOMEN

Motie vreemd aan de orde van de dag

Onderwerp: tegemoetkoming preventie wildschade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2017, gelezen hebbende de Kaderbrief 2018-2021,

constaterende dat:

- er ieder jaar meer wildschade wordt uitgekeerd aan boeren en tuinders en de Kaderbrief voor de komende jaren een flinke stijging voorziet;
- boeren en tuinders steeds meer en intensievere maatregelen moeten nemen om schade te voorkomen of te verminderen;
- er op dit moment geen goedgekeurd Faunabeheerplan is, waardoor wildschade verder toeneemt en onnodig meer weidevogelkuikens sterven als gevolg van predatie;
- er op dit moment geen landelijke, noch provinciale, noch gemeentelijke tegemoetkoming is in de kosten van preventieve maatregelen door boeren en tuinders ter voorkoming van wildschade, die de noodzaak tot faunabeheer mogelijk kan verminderen;
- voor de vergoeding van wildschade door de provincie preventieve maatregelen als voorwaarde worden gesteld;

van mening zijnde dat:

- de huidige schaderegeling voldoet als compensatieregeling, maar er daarnaast meer aandacht nodig is voor het ondersteunen van preventieve maatregelen
- het beheer van wildpopulaties achterblijft door het huidige (gebrek aan) beleid en een onwenselijke toename aan wildschade ontstaat;
- het wenselijk is te investeren in maatregelen ter preventie van schade (voorkomen is beter dan genezen) in het bijzonder op de percelen die "schadegevoelig" zijn;
- een tegemoetkoming in preventieve maatregelen op korte en lange termijn bijdraagt aan schadevermindering;

overwegende dat:

- de provincies nu via het IPO gaan inzetten op een landelijk advies voor gecoördineerd en gebiedsgericht preventiebeleid in samenwerking met de door de provincies ingestelde maatschappelijke adviesraad faunaschade;
- de Provincie Noord-Holland hierin een groot belang heeft vanwege het hoogste aantal schademeldingen van Nederland[1];

verzoeken het College:

- vaart te zetten via het IPO achter het onderzoek naar regelgeving voor gecoördineerd en gebiedsgericht beleid voor faunabeheer met daarin een tegemoetkoming aan boeren- en tuinders ten behoeve van het nemen van preventieve maatregelen tegen wildschade;
- PS regelmatig (minimaal elk kwartaal) te informeren via de commissie over de voortgang van dit onderzoek;

en gaan over tot de orde van de dag.

Andrea van Langen (VVD)

Willemien Koning (CDA)

Claudia Weemhoff (D66)

Aukelien Jellema (PvdA)

Zita Pels (GroenLinks)

[1] bron: https://www.faunaschade.nl